B.BL. NAZ.
Vitt. Emanuele III.
RACCOLTA
VILLAROSA
E
11/3
NAPOLI

Raccolta Vill
E. 11 13

Digitized by Google

JO. BAPTISTÆ

DE LUCA

VENUSINI,

S. R. E. Presbyteri Cardinalis;

THEATRUM

VERITATIS, ET JUSTITIÆ,

SIVE DECISIVI DISCURSUS PER MATERIAS, SEU TITULOS diſtincti, & ad veritatem editi in forenſibus controverſiis Canonicis, & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium ſcripſit, vel conſultus reſpondit:

LIBER TERTIUS,

Cujus I. Pars de Juriſdictione, & Foro competenti; II. de Præeminentiis, & Præcedentiis, ſub quibus de Jure Cathedratico, Metropolitico, Nobilitate, Civilitate, & aliis juribus honorificis.

CUM NONNULLIS RECENTISSIMIS SACRÆ ROTÆ Romanæ Deciſionibus, ad materiam ſpectantibus; nec non Annotationibus, ac Diſcurſibus qui antea in Supplementis extabant, ſuis locis optime adjectis.

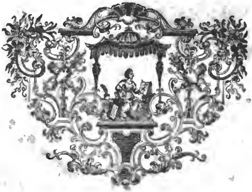

NEAPOLI, MDCCLVIII.
Ex Typographia LUCÆ LAURENTII.
SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

Digitized by Google

I N D E X
ARGUMENTORUM
IN DISCURSIBUS,

Qui habentur in hac prima Parte Tertii Libri de Juriſdictione, & Foro competenti.

D I S C. I.

Teletana juriſdictionis.

DE controverſia juriſdictionis ſpirimalis, tam ordinariæ, quam delegatæ, inter Epiſcopum, & Prælatum inferiorem, tam in locis exemptis, quam Nullius, & de territorio ſeparato. Et quomodo territorium ſeparatum probari dicatur, & de diſtinctione plurium ſpecierum Prælatorum inferiorum, eorumque juriſdictionis, ac de intelligentia privilegiorum, quæ ſuper exemptione a locorum Ordinariis competunt Regularibus, & Religionibus, præſertim vero illis S. Joannis Jeroſolymitani.

D I S C. II.

Conversana Juriſdictionis.

De eadem materia juriſdictionis Prælati inferioris in concurſu Diœceſani, quoties præſertim ex ipſiuſmet Diœceſani conceſſione juriſdictio Prælati inferioris originata eſt.

Et de puncto, an defenſio cauſarum pertinentium ad Prioratus, vel Commendas Hieroſolymitanæ Religionis principaliter pertineat ad ipſam, vel ad Priores, & Commendatarios, itaut geſta cum illis afficiant, necne ipſam Religionem?

D I S C. III.

Vulturarien. Juriſdictionis.

De eadem materia juriſdictionis prætenſæ per inferiorem Prælatum priuative ad Ordinarium, & cum territorio ſeparato in loco, in quo ipſe habeat etiam juriſdictionem temporalem.

Et de territorii ſeparati probatione per teſtes deponentes de immemorabili, ſeu territorii ſeparatione, an & quando una, vel altera ſpecies probationis dicatur ſufficienter facta, necne?

D I S C. IV.

Faventina Juriſdictionis.

De juriſdictione Ordinarii in Cappellanos, Clericos, Colonos, Miniſtros, & alios non profeſſos inſervientes Eccleſiis, Prioratibus, & Commendis Sacr. Religionis Hieroſolymitanæ, tam in concernentibus curam animarum, quam in aliis, ad interpretationem Conſtitutionis 65. Gregorii XIII. Et aliqua de Conſervatoribus privilegiorum ejuſdem Religionis, an poſſint habere Tribunal erectum, & in quo differant ab aliis Conſervatoribus, & an eorum Perſonæ ſint exemptæ a juriſdictione Ordinarii, cui alias eſſent ſubjectæ?

D I S C. V.

Theatina Juriſdictionis.

De omnimoda exemptione a juriſdictione Ordinarii ante S. Conc. Trid. canonizata per rem judicatam ad formam Conſtitutionis Bonifacii VIII. *in c. cum perſonæ, de privilegiis in 6.* Quid talis res judicata hodie operetur, & quid in hoc per Concilium innovatum fuerit.

D I S C. VI.

Maceraten. ſeu Tolentina Juriſdictionis,

De eadem materia juriſdictionis delegatæ competentis Epiſcopis, ſeu locorum Ordinariis in Eccleſiis, & locis exemptis. Et aliqua etiam de territorio ſeparato.

D I S C. VII.

Aſtoricen. ſeu nullius Juriſdictionis.

De omnimoda juriſdictione quaſi Epiſcopali cum territorio ſeparato competente Prælato inferiori privative ad Epiſcopum ex privilegio Apoſtolico. Et de ipſius privilegii executione, & effectuatione.

De laudo, an valeat in bonis, & juribus Eccleſiarum ſine beneplacito Apoſtolico? Et quando iſtud adeſſe dicatur præſumptum ex lapſu temporis?

D I S C. VIII.

Hiſpalen. Juriſdictionis.

De juriſdictione omnimoda quaſi Epiſcopali competenti Prælato inferiori ex Indulto Apoſtolico conceſſo pro aliquo Statu, vel locorum Univerſitate; an comprehendat locum, qui de tempore Indulti deſtinatus erat, ut dictæ Univerſitati uniretur, non tamen adhuc ad actum unionis deventum erat? Et aliqua de materia aperitionis oris adverſus gratiam cum decreto irritanti, & clauſula *ſublata*.

D I S C. IX.

Anglonen. Juriſdictionis.

De eadem materia territori ſeparati, ac juriſdictionis Prælati inferioris in locum, & Populum alicujus loci, & quid in hoc operentur dominium, & juriſdictio temporalis ejuſdem loci penes ipſum Prælatum inferiorem.

D I S C. X.

Lunen. Sarzanen. Juriſdictionis.

De eadem materia territorii ſeparati, & omnimodæ ſpiritualis, & quaſi Epiſcopalis juriſdictionis Prælati inferioris, etiam in excluſionem juriſdictionis delegatæ loci Ordinario.

D I S C XI.

Aprutina Juriſdictionis.

De probatione ſituationis loci in Diœceſi, an incumbat Epiſcopo agenti contra Prælatum inferiorem pro exercitio ordinariæ, vel delegatæ juriſdictionis? Et de probatione privilegii ſuper territorio ſeparato per teſtes ob illius caſualem amiſſionem.

D I S C. XII.

Beneventana Juriſdictionis.

De eadem materia probationis ſituationis in Diœceſi, vel territorii ſeparati reſpective, & an privilegium Apoſtolicum, quamvis non expreſſum, ſuper territorio ſeparatu, & juriſdictione activa in Clerum, & Populum, ſufficiat concurrente longæva obſervantia, tanquam ab iſta ita interpretatum?

D I S C. XIII.

Marſicen. Juriſdictionis.

De eadem materia controverſiæ juriſdictionalis inter Epiſcopum, & Prælatum inferiorem prætendentem

juriſdictionem cum territorio ſeparato, & an ſententia, aliaque acta geſta cum Epiſcopo afficiant Capitulum, ſeu Clerum loci controverſi? Et quando dicatur eſſe tale Capitulum, quod ad cauſæ defenſionem evocandum, vel admittendum eſſet?

D I S C. XIV.

Firmana Juriſdictionis.

An inferior Prælatus regularis habens omnimodam juriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum Clero, & Populo intra limites ejus Monaſterii, ſeu Abbatiæ adjacentes, tanquam in territorio ſeparato, & *Nullius*, eandem juriſdictionem habeat in Eccleſiis unitis, ſeu membris? & de menſa ejuſdem Monaſterii ſitis in alienis Diœceſibus, etiam reſpectu Clericorum eis inſervientium, & Populorum in eiſdem Sacramenta, & Divina recipientium?

D I S C. XV.

Sancti Severini Parochialis.

De eadem materia diſcurſus præcedentis, an ſcilicet Prælatus Regularis cum omnimoda juriſdictione, & territorio ſeparato in loco ſui Monaſteri, eandem juriſdictionem habeat in Eccleſiis ſubjectis, & de menſa, in alienis Diœceſibus exiſtentibus?

D I S C. XVI.

Mutinen. ſeu Carpen. collationis ordinum.

De collatione ordinum, ſeu conceſſione litterarum dimiſſorialium pro eis ſuſcipiendis, an competat inferiori Prælato loci *Nullius* habenti cum territorio ſeparato plenam juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, vel potius Epiſcopo viciniori?

D I S C. XVII.

Aquilana juriſdictionis.

Si ex concordia, ſeu alias Prælato inferiori competit omnimoda juriſdictio, etiam in caſibus venientibus ſub delegata, reſervato ſolum Epiſcopo jure viſitandi Eccleſiam, quid ſub hoc jure veniat? Et an viſitare poſſit Perſonas eidem Eccleſiæ inſervientes, earumque cauſas, & titulum Beneficiorum cognoſcere?

D I S C. XVIII.

Marſicana juriſdictionis.

De juriſdictione loci Ordinario delegata circa clauſuram Monaſterii Monialium ampliſſime exempti, & cum tali exemptione quod importet territorium ſeparatum, & qualitatem *Nullius*, quantum ſe extendat, & in quo operativa ſit? Et quale aliud jus extra clauſuram in eodem Monaſterio, vel ejus Eccleſia Ordinarius habeat?

D I S C. XIX.

Policaſtren.

Exemptio conceſſa alicui Collegio ſub proprio Prælato habente juriſdictionem privativam ad quemcumque, an ſuffragetur quoad Clerum, & Populum Caſtri, ſeu loci in aliena Diœceſi, ad ipſum Collegium, & Prælatum pertinentis? Et aliqua de juriſdictione Ordinarii in exemptos ratione turbatæ juriſdictionis.

D I S C. XX.

Nazarena, ſeu Tranen. juriſdictionis.

Conceſſa per Sedem Apoſtolicam Epiſcopo in partibus Infidelium, vel hæreticorum, ſeu alias impedito reſidere in propria Diœceſi, Eccleſia intra limites alienæ Diœceſis pro ejus reſidentia, cum juriſdictione ordinaria, & Epiſcopali in Clericos, alioſque illius Eccleſiæ inſervientes, & Miniſtros, an hic Epiſcopus conſideretur tanquam inferior Prælatus Eccleſiæ exemptæ in aliena Diœceſi, vel potius tanquam Epiſcopus, & Ordinarius, tam Eccleſiæ tanquam de territorio ſeparato, quam Perſonarum, in utraque juriſdictione ordinaria, & delegata?

Et poſito quod cenſeatur juxta hanc ſecundam partem, an in loco, in quo Eccleſia ſita eſt, exercere poſſit juriſdictionem cum ſuis ſubditis, eos carcerando, ſive citando per edicta in locis publicis abſque licentia Diœceſani, ſeu Ordinarii loci, necnon licentiam concedere poſſit prædicandi in dicta Eccleſia independenter ab Ordinario loci?

Et an Confeſſarii per eum approbati ad audiendas confeſſiones, aliaque Sacramenta miniſtranda in ipſa Eccleſia, adminiſtrare poſſint Sacramenta Populo ejuſdem loci, vel Diœceſis, ac abſolvere a caſibus reſervatis per Diœceſanum?

Et an Diœceſanus, ſeu Ordinarius, juſte peterè valeat præfinitionem certi numeri Clericorum, & Miniſtrorum pro ſervitio talis Epiſcopi exteri, ejuſque Eccleſiæ?

D I S C. XXI.

Amalphitana juriſdictionis.

Eccleſia exiſtens intra fines unius Diœceſis, ſi perpetuo alteri Cathedrali, vel Metropolitanæ uniatur, an efficiatur de hac Diœceſi cum implicita territori ſeparatione, itaut in Epiſcopum hujus novæ Eccleſiæ, cui facta eſt unio, tranſeat omnimoda juriſdictio Epiſcopalis privative ad primum, vel potius remaneat in priori ſubjectione?

D I S C. XXII.

Tiraſonen. juriſdictionis.

Subditi Diœceſani, an & quando recuſare poſſint accedere ad Civitatem, vel locum reſidentiæ Epiſcopi, itaut trahi non debeant extra proprios lares, ibique judicandi ſint ab ipſo Epiſcopo, vel Vicario ſpecialiter deputato?

Quando dicatur una Diœceſis, vel duæ potius æque principaliter unitæ, & de defectibus inde reſultantibus, præſertim, ne illi unius ad aliam trahantur?

Sententia lata cum Capitulo, & Eccleſia loci dominantis, an præjudicet reliquo Clero, & Populo ejuſdem loci, ac aliorum locorum adjacentium, itaut faciat ſtatum.

D I S C. XXIII.

Tarentina juriſdictionis.

De eadem materia, an ſcilicet ſubditi alicujus loci, vel partis Diœceſis prætendere poſſint trahendos non eſſe extra proprios lares, ſed ibi tantum per Epiſcopum, ſeu Vicarium particularem, eorum cauſas cognoſci debere?

D I S C. XXIV.

Acernen. reſidentiæ, & Vicarii.

An Epiſcopus, neglecta reſidentia in Civitate, & Eccleſia Cathedrali, illam habere poſſit, ac Tribunal erigere pro toto tempore in aliqua parte Diœceſis? Et quatenus id concedatur, an poſſit Capitulum Cathedralis prætendere, pro Civitate deputandum eſſe Vicarium Generalem independentem ab alio Vicario Generali aſſiſtente penes Epiſcopum.

Et de juriſdictione Capituli Sede vacante, cum facultate deputandi Vicarium, an illa reſpectu loci, vel partis Diœceſis, eſſe poſſit penes Capitulum Collegiatæ, vel Clerum ejuſdem loci privative ad Capitulum Cathedralis?

D I S C. XXV.

Colonien. ſeu nullius exemptionis?

De exemptione ab Ordinarii juriſdictione competente alicui Monaſterio Monialium, vel Eccleſiæ principali, an competat alteri Monaſterio, vel Eccleſiæ ſubjectæ, vel dependenti? Et quid etiam reſpectu curæ animarum, & adminiſtrationis Sacramentorum in illis partibus, in quibus receptum non ſit Concilium Tridentinum?

DISC.

DISC. XXVI.

Neapolitana juris viſitandi Monaſterium.

Juriſdictio delegate Ordinario loci in Monaſteriis Monialiam exemptis, an locum habear quando exemptio provenit ex lege fundationis? Et quid ubi eadem Monaſteria habent alterum Delegatum Apoſtolicum, e quo viſitantur?

DISC. XXVII.

Campanien. juris viſitandi.

An juriſdictio a S. C. T. & Apoſtolicis Conſtitutionibus delegata Ordinariis in Monaſteriis Monialium exemptis, militet obi obſtat lex fundationis epprobata per Sedem Apoſtolicam?

DISC. XXVIII.

Colonien. Monaſterii S. Cornelii ad Indam.

An & quando Ordinarius loci juriſdictionem habeet etiam ordinariam in Monaſterio Regulari, ejuſque Abbate, & Religioſis, ubi agitur de illis Monaſteriis, quæ cum aliis non connectuntur, ſed geruntur de per ſe, & independenter, an ſcilicet exemptiones generales competentes Religionibus; capiant hæc Monaſteria?

DISC. XXIX.

Meſſanen.

De juriſdictione Ordinarii loci in exemptos, præſertim in milites Hieroſolymitanos ejus juriſdictionem turbantes? Et an poſſit eos excommunicare, ſeu excommunicatos declarare, eorumque Eccleſias interdicto ſubjicere, non obſtantibus ſpecialibus privilegiis, ne excommunicari, vel aliis cenſuris innodari poſſint?

DISC. XXX.

Fanen. viſitationis.

De juriſdictione Ordinerii in Eccleſie ſæculari, quamvis per Regulares, & exemptos poſſeſſa, & officiata, quæ propterea neturam non immutavit, neque Regularis effecta eſt?

DISC. XXXI.

Mediolanen. interdicti.

De juriſdictione Ordinarii in Regulares exercentes in eorum Eccleſiis functiones Pontificales, & quæ nonniſi ad Epiſcopum, vel ab eo deputandum ſpectare debent. Et an poſſit propterea Epiſcopus eos punire, eorumque Eccleſiam Eccleſiaſtico interdicto ſubjicere?

Et quando Abbates, & Præleti Regulares Pontificalium uſum habentes, poſſint in eorum Eccleſiis Baldacchinum erigere, ac Pontificali more celebrare?

DISC. XXXII.

Panormitana.

De juriſdictione, & poteſtate Diœceſani in Regulares, ut quamvis inviti munus audiendi confeſſiones, præſertim Monialium, explere debeant.

Regularium electio, eorumque diſtributio per Monaſterie, in quibus Confeſſarii munus exerceri debeant, an ſpectet ad ipſum Diœceſanum, vel ad Superioras Regulares?

DISC. XXXIII.

Lauretana Juriſdictionis.

De juriſdictione Cardinalis Protectoris Almæ Domui Lauretanæ privetive ad Epiſcopum, in quibus caſibus locom habeat?

Et an ſub nomine Cappellanorum Almæ Domui inſervientium, veniant illi Sacerdotes, qui ſub diorne mercede ibi celebrant, vel eb ejuſdem Domus Miniſtris deputantur ad celebrandas Miſſas pro ſatisfaciendis oneribus eidem incumbentibus?

Sub nomine laboratorum, famulorum, & inſervientium, *Card. de Luca, lib. III.* an veniant laboratores, & operarii diurni, ac illi qui deputati ſunt ad pulſandas Campanas Eccleſiæ? Et an milites Civitatis vulgo nuncupati *de miletta*, ex eo quod etian ipſam Almam Domum cuſtodire, & defendere dicantur, veniant ſub nomine familiarium.

DISC. XXXIV.

Romana juriſdictionis, ſeu tituli Cardinalitii.

De juriſdictione Cardinalium in Eccleſiis ſuorum Titulorum, quid importet, & quantum ſe extendat, præſertim vero in illis, in quibus adſunt Regulares, an cum iſtis Cardinelis Titularis aliquam habeat juriſdictionem, & qualem? Et aliqua de exemptione Regularium remiſſive.

DISC. XXXV.

Romana Cappellæ, ſeu Præeminentiarum.

De juriſdictione Cardinalis Protectoris Cappellæ Sixtinæ in Eccleſia Sanctæ Mariæ Majoris quid importet in concurſu juriſdictionis competentis Cardinali Archipresbytero ejuſdem Eccleſiæ. Et en in functionibus, quæ in Cappella fiunt, Præeminentiæ juriſdictionales pertineant ad Protectorem, vel ed Archipresbyterum?

DISC. XXXVI.

Anglonen. Competentiæ.

De juriſdictione Nuntii Apoſtolici in Regno Neapolitano cum Regularibus, & exemptis tanquam eorum Commiſſarii Generalis, an & ea competat privative ad Ordinarios locorum in illis caſibus, in quibus Ordinarii, exemptione non obſtante, ſunt Regularium, & exemptorum Judices competentes?

DISC. XXXVII.

Majoricen. Synodus.

An & quando Regulares exempti, eorumque Abbates, & Superiores teneantur accedere ad Synodum Diœceſanum, & ed ejuſdem Synodi obſervantiam, itaur ad id per Epiſcopum cogi valeant?

DISC. XXXVIII.

Feretrana Cathedratici.

De juriſdictione, & reſpective exemptione Capituli Lateranenſis, & Eccleſiarum in ſolo Lateranenſi exiſtentium, & quam juriſdictionem in eis habeat loci Ordinarius præſertim circe concernentia curem animarum?

DISC. XXXIX.

Beneventana Eccleſiæ.

De eedem materia exemptionis a juriſdictione Ordinerii Eccleſierum ſitarùm in ſolo Lateranenſi. Et quam juriſdictionem in eis Ordinarius habeat, dicta exemptione non obſtante, & de probatione dominii ſoli dictæ Eccleſiæ Lateranenſis.

DISC. XL.

Frequentina juris viſitandi.

De juriſdictione, & facultate Ordinarii ſuper viſitatione, ec reviſione computorum Hoſpitalis, & Montis Pietatis ſub adminiſtratione laicorum, ac erectorum ſub Regia protectione, præſertim ubi edminiſtratio eſt penes ipſam Communitatem fundatricem, an ita verificetur limitatio de fundatore vivente?

DISC. XLI.

Papien. Viſitationis Hoſpitalis.

De facultete competente Epiſcopo in vim juriſdictionis ſibi delegatæ per Sacr. Concil. Trident. *ſeſſion. 22. de reformat. cap.* 8. *&* 9. viſitandi Hoſpitalis aliaque Pia loca exempta, & revidendi rationes, an procedat quando ſecus in fundetione cautum ſit, & quan-

& quando dicatur ita cautum ex contractu, magis quam ex privilegio? Et de differentia inter unum caſum, & alterum, & de eodem infra *diſc.* 95.

D I S C. XLII.

Tudertina.

De eadem materia juriſdictionis Epiſcopo, ſeu loci Ordinario competentis viſitandi Confraternitates laicorum, ac Hoſpitalia, aliaque Pia loca, & opera per ipſos laicos adminiſtrata, cum reviſione rationum, ac aliis eandem adminiſtrationem concernentibus: Et aliqua de alienatione bonorum hujuſmodi Hoſpitalium, Confraternitatum, & Piorum locorum, an exigant ſolemnitates requiſitas in alienationibus bonorum Eccleſiaſticorum?

D I S C. XLIII.

Eugubina viſitationis.

De eadem materia juriſdictionis Epiſcopi ſuper viſitatione, & adminiſtratione Montis Pietatis adminiſtrari per laicos, in quibus poſſit ſe ingerere, & præſertim an poſſit plures conviſitatores aſſumere.

D I S C. XLIV.

Eugubina Legati.

De juriſdictione Epiſcopi circa exequutionem piorum legatorum, an ſpectare ſolum dicatur ſubſidiarie, & in caſu negligentiæ, vel directe, & immediate.

D I S C. XLV.

Florentina Conſervatorii.

De juriſdictione, & auctoritate Epiſcopi, ſeu Ordinarii loci ſuper Conſervatoriis, Congregationibus, vel Adunantiis mulierum ſæcularium inſimul viventium ſub propria, vel ſæcularium adminiſtratione.

D I S C. XLVI.

Bovinen.

An Epiſcopus exercere poſſit juriſdictionem Eccleſiaſticam etiam per cenſuras contra laicos pro exigendis vectigalibus aliiſque juribus per Principem ſæcularem ſibi conceſſis.

Civitas, vel Dominus temporalis, an concedere poſſit forenſibus civilitatem, qua mediante obtineant exemptionem ab oneribus, & contributionibus, quæ per Epiſcopum a forenſibus, non autem a civibus exiguntur.

D I S C. XLVII.

Cotronen. cenſurarum.

An & quando Epiſcopus, vel alter Prælatus ſit Judex in cauſa propriæ menſæ? Et ubi agitur de bonis, vel juribus Eccleſiæ, quorum fructus, & emolumenta ad ejus commodum cedant.

Et an & quando procedere poſſit ad cenſuras, aliuſque actus juriſdictionales contra non ſubditos, vel quia non Diœceſani, vel quia exempti, præſertim ex cauſa defenſionis bonorum Eccleſiæ, adverſus illa uſurpantes, vel impedientes.

D I S C. XLVIII.

Conſentina prætenſi juris paſcendi.

De eadem materia diſc. præcedentis, an ſcilicet, & quando Epiſcopus, vel alter Prælatus pro defenſione bonorum Eccleſiæ, quamvis extra ſuum territorium, ſeu Diœceſim exiſtentium, procedere valeat ad cenſuras contra non ſubditos in poſſeſſione dictorum bonorum Eccleſiam turbantes.

D I S C. XLIX.

Algaren. Juriſdictionis.

An & quando a Conſervatoribus privilegiorum detur appellatio ad ſolitos Judices appellationis, & præſertim ad Judicem appellationum Sardiniæ? Et quatenus detur, an retardet, & operetur effectum ſuſpenſivum? Et an ſperni poſſint inhibitiones?

D I S C. L.

Terracinen. Juriſdictionis.

De juriſdictione Vicarii Urbis intra diſtrictum, etiam in cauſis primæ inſtantiæ, in concurſu Ordinarii loci, & de præventione inter eos.

Et quid ſi ipſa Eccleſia Cathedralis ſit extra diſtrictum, intra quem tamen ſit locus Diœceſis, ubi patratum eſt delictum, ſeu alias cauſa tractetur, an ſcilicet qualitas diſtrictualis, & diſtantia, regulanda ſit ab ipſo loco particulari, vel potius ab ipſa Cathedrali?

D I S C. LI.

Bononien. Cenſus.

De juriſdictione Cardinalis Legati in prima inſtantia, quando intret? Et an etiam in caſibus, ad quos ejus facultates non extenduntur, ſit prorogabilis de partium conſenſu in præjudicium Ordinarii? Et de materia prorogationis juriſdictionis Judicis alias competentis.

D I S C. LII.

Pragen.

Clericus, qui proprio Diœceſano deſtitutus eſt, quia nempe ejus Diœceſis ab Infidelibus, vel hæreticis occupata ſit, tranſiens ad partes Catholicorum, cujus Diœceſani ſubditus fiat ad effectum præſertim collationis ordinum.

De pœna Epiſcopi conferentis ordines clerico alieno ſine proprii Diœceſani licentia. Et an Metropolitanus procedere poſſit ad cenſuras contra Epiſcopum Suffraganeum?

D I S C. LIII.

Viterbien. juriſdictionis.

De cumulativa juriſdictione, quam Aud. Cam. habere prætendit cum Baronibus Status Eccleſiaſtici, etiam in prima inſtantia, ſaltem per viam recurſus vaſſallorum, an procedat in ſpiritualibus, & cum Epiſcopis, non obſtante Concilio Tridentino *in cap. Cauſæ omnes*?

D I S C. LIV.

Barchinonen. ſeu nullius deputationis Vicarii.

An juriſdictio Epiſcopalis, & facultas deputandi Vicarium Sede vacante de jure, & ex Sacro Concilio Tridentino competens Capitulo Cathedralis, vel Collegiatæ, locum habeat Sede plena, ſed Epiſcopo, ſeu Prælato impedito?

D I S C. LV.

Neritonen. Juriſdictionis.

An Clericus in minoribus effugere valeat juriſdictionem ſui Ordinarii, ex eo, quod habitum, & tonſuram non deferat, neque Eccleſiæ inſerviat, unde ceſſent requiſita Sac. Conc. Trid. Et quid ubi expreſſe, & formiter renunciavit clericatui, an hoc non obſtante ſubjectus remaneat Foro Eccleſiaſtico pro delictis, & cauſis ante dimiſſionem? Et quid pro illis poſt dimiſſionem clericatus?

D I S C. LVI.

Beneventana Synodus.

De juriſdictione, ſeu facultate Epiſcopi circa Synodum, An ſcilicet Conſtitutiones Synodales facere valeat ſine conſenſu, vel conſilio Capituli? Et quatenus ſolum conſilium requiratur, an capitulariter petendum ſit, vel potius ſufficiat, ſi a ſingulis, & an illud ſit ſequendum?

DISC.

Index Argumentorum.

D I S C. LVII.

Anglonen. remiſſionis cauſæ.

De concurſu, ſeu quæſtione juriſdictionali inter duos Epiſcopos, vel Ordinarios ſuper cognitione ejuſdem cauſæ, ſeu Perſonæ, quæ uni ſubjecta ſit ratione originis, vel domicilii, & alteri ratione delicti, quale Forum reputetur potentius. Et de præventione quando intret, ac ſequuta dicatur: & quid ubi concurrit mixtura plurium delinquentium diverſi Fori?

An Perſonis privilegiatis competat electio Fori Metropolitani in prima inſtantia?

D I S C. LVIII.

Firmana molendini.

Clericus, qui tanquam actor obtinuit rem contra laicum a manibus Judicis laici, an poſſit coram eodem conveniri pro ejuſdem rei dimiſſione, vel potius ſit conveniendus coram ſuo Judice Eccleſiaſtico? Et diſtinguuntur plures caſus Clerici habentis bona auctoritate Judicis laici, an coram eo conveniatur?

D I S C. LIX.

Mediolanen. fideicommiſſi.

An Clerici, & Eccleſiaſtici poſſidentes bona ſpectantia ad aliquod fideicommiſſum, ſeu majoratum, evocari poſſint ad Forum ſæculare, & conveniri coram eo Judice, coram quo pendet judicium univerſale ſuper ipſius fideicommiſſi canonizatione, & pertinentia.

D I S C. LX.

Mediolanen. bonorum.

Confraternitates, vel adunantiæ laicorum ſub aliquo pio inſtituto, an gaudeant exemptione Fori laicalis, quando, & quomodo?

Clericus, ſeu alias exemptus a Foro laicali, an ad illum evocari poſſit tanquam actor voluntarius, & cum clauſula, *quatenus putaverit ſua intereſſe*, *&c.* Et quatenus vocetur, an tanquam auctor laudatus, ſeu neceſſarius Defenſor, aut alias mediatum habens intereſſe, declinare valeat tale Forum, ut cauſam traheret ad ſuum Eccleſiaſticum?

D I S C. LXI.

Tranen.

An geſta per Judicem laicum contra Clericum non opponentem de Clericatu, & tanquam contra laicum, fulmineantur, vel potius infirmanda ſint? Et quatenus veniant infirmanda, num Clericus teneatur colliganti reficere expenſas in tali judicio factas?

Executio infra tempus ad appellandum, vel poſt interpoſitam appellationem in vim Ægidianæ contra Clericum reputatum laicum non opponentem de Clericatu, an remaneat valida, vel potius dicatur attentata?

D I S C. LXII.

Neapolitana donationis.

Clericus infringere volens donationem factam laico, in quo Foro hujuſmodi judicium tractare debeat, an ſcilicet in Eccleſiaſtico, & proprio, vel in illo Laici donatarii? Et ſucceſſive an intentans remedium *l. diffamari* dicatur actor, vel reus? Et aliqua de competentia Fori ratione rei ſitæ.

D I S C. LXIII.

Albanen. ſeu Pedemontana bonorum.

Clericus auctor laudatus, ſeu defenſor neceſſarius, an ex propria Perſona ratione ſui mediati intereſſe communicet ejus exemptionem, & privilegia laico poſſeſſori immediato, tam quoad Forum, quam etiam quoad exemptionem ab Ægidiana, alioſque ſimiles effectus? Et aliqua de Ægidiana etiam inter laicos, an intret ubi unus eorum eſt forenſis?

D I S C. LXIV.

Nullius, ſeu Aprutina.

De ritu 65. Magnæ Curiæ Vicariæ Neapolis ſuper juſtificatione Clericatus coram Judice laico, in quibus Judicibus, ſeu Tribunalibus locum habeat, ac attendi debeat?

D I S C. LXV.

Maceraten. Cenſurarum.

Judex laicus carcerando Clericum, vel Eccleſiaſticum de ordine, & mandato Magiſtratus etiam laici Superioris, aſſerentis ita demandare ex commiſſione, & conſenſu Judicis, ſeu Superioris Eccleſiaſtici, an dicatur violare Eccleſiaſticam immunitatem, & juriſdictionem, itaut incurrat necne in cenſuras?

D I S C. LXVI.

Tarentina cenſurarum.

De controverſia juriſdictionali in materia paſcuorum, quæ ſumuntur per animalia Clericorum in bonis laicorum, an ſcilicet pro eis exigi poſſint fidæ, aliaque onera per laicos ſolvi conſueta? Et quatenus poſſint exigi, ſaltem ratione paſcui, vel damni, an per laicos arreſtari, & retineri valeant animalia?

D I S C. LXVII.

Maceraten. Cenſurarum.

De exemptione familiarium Cardinalium a Foro laicali, quo jure competat? Et an, & quando Judex laicus contra eos procedendo incurrat cenſuras tanquam Eccleſiaſticæ immunitatis violator?

D I S C. LXVIII.

Bononien. denegatæ Juſtitiæ.

Ad intelligentiam *Sac. Conc. Trid. ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 20. *cauſæ omnes*, in quibus caſibus locum habeat? Et an, & quando intret appellatio ex capite denegatæ juſtitiæ, ſeu ob negligentiam in expeditione cauſæ?

D I S C. LXIX.

Melevitana electionis Fori.

An in Inſula Melevitana in cauſis mere prophanis inter illos incolas laicos adiri poſſit Curia Romana per viam appellationis, & recurſus, vel per viam electionis Fori, juxta terminos text. *in leg. unic. Cod. quando Imperator inter Pupillos*, *&c.*

Et de materia text. *in leg. diffamari*, *& leg. ſi contendat*, quis ſcilicet dicatur actor, vel reus, & quando Clericus cum hoc remedio trahatur ad Forum Seculare, vel potius ipſe ratione connexionis trahat totam cauſam ad ſuum Forum Eccleſiaſticum etiam reſpectu laicorum correorum?

Et an dictum privilegium *l. unica* conceſſum viduis competat virginibus? Et de ejuſdem privilegii conqualſatione inter æque privilegiatos inſimul contendentes.

D I S C. LXX.

Albanen.

An Judex laicus Eccleſiaſticam Immunitatem violare dicatur per actum recognitionis corporis delicti in domibus Cardinalium, vel aliorum Eccleſiaſticorum, & immunium, & quæ domus Cardinalium a laicali juriſdictione exemptæ ſint?

D I S C. LXXI.

Romana, ſeu Anconitana pecuniaria.

De Foro celebrati contractus inter abſentes, qualis dicatur, an ille mandantis, vel mandatarii, in quo mandatum acceptatur, & contractus perficitur? Et quid de fidejuſſore, an cenſeatur ſuo Foro renunciaſſe?

D I S C. LXXII.

Bononien. remiſſionis cauſæ.

An Pupillus, vel alia Perſona miſerabilis ſuccedens non privilegiato lite jam cœpta in prima inſtantia, poſſit in ſecunda inſtantia uti privilegio *leg. unica*, *Cod. quando Imperator*. maxime ad effectum avocandi cauſam a Curia Principis, & petendi remiſſionem ad Ordinarium, & immediatum Judicem appellationis in Provincia exiſtentem?

D I S C. LXXIII.

Romana, ſeu Januen. Redditionis Rationum.

De Foro in quo reddendæ ſunt rationes, & an illæ active, vel paſſive reddendæ ſint in alio loco, quam illo geſtæ adminiſtrationis ex privilegio *Eugeniana*, vel alio privilegio uni, vel alteri competente, & de materia *l. diffamari*, & *l. ſi contendas*, &c. quando intentans hujuſmodi remedia, dicatur actor, vel reus.

D I S C. LXXIV.

Urbevetana fideicommiſſi.

De connexione cauſarum, & quando ad unum Judicem, coram quo fideicommiſſum canonizatum eſt, remitti debeant omnes cauſæ concernentes bona fideicommiſſaria exiſtentia penes diverſos poſſeſſores.

D I S C. LXXV.

Romana, ſeu Senen. Legati.

De Fori competentia ratione rei ſitæ, quando intret contra ipſius rei Dominum, & poſſeſſorem alibi domicilium habentem, & aliqua de competentia Fori ratione originis.

D I S C. LXXVI.

Romana unionis cauſarum.

An, & quando ſit locus unioni cauſarum, illas a pluribus Judicibus avocando, & uni committendo?

D I S C. LXXVII.

Fulginaten. ſeu Spoletana.

Quando cauſa civilis præjudicet criminali, itaut unus Judex alteri inhibeat, ne in criminali procedere valeat, donec terminetur civilis.

D I S C. LXXVIII.

Romana penſionis domus.

De Foro militari, an & quando intret, & quis dicatur Judex militum, & quando milites conveniri poſſint coram Judicibus ordinariis?

D I S C. LXXIX.

Romana Teſtamenti.

Cauſa civilis, quando præjudicet criminali, ut Judex civilis inhibeat criminali, ut alterius cauſæ exitum expectet; & an, & quando per teſtatoris inductionem ad teſtandum ad ejus favorem intrare dicatur delictum, & agi poſſit criminaliter? & de Judice criminali non habente juriſdictionem in civilibus.

D I S C. LXXX.

Januen. ſeu Ferrarien.

An privilegium electionis, ſeu variationis Fori competens Viduis, Pupillis, aliiſque miſerabilibus Perſonis *ex l. unica*, *Cod. quando Imperator*, &c. locum habeat contra Clericos, & Perſonas Eccleſiaſticas, præſertim qualificatas, puta Epiſcopos, vel Cardinales, &c. & qualis ſit Cardinalium Forum competens?

Et de privilegiis conceſſis Civitati Ferrariæ, an derogent privilegio *d. legis unicæ*.

D I S C. LXXXI.

Melphien. ſeu Venuſina.

Cauſa civilis quando dicatur præjudicialis criminali, itaut Judex civilis inhibeat, ne in cauſa procedat, civili non terminata, & an, & quando cauſa inciſionis arborum dici poſſit criminalis itaut talis actus ſapiat delictum punibile?

D I S C. LXXXII.

Romana pretii Caſtrorum.

An juriſdictio per Principem, ſeu alium Superiorem alicui Delegata, probetur ea ejuſdem Delegati aſſertione de vivæ vocis oraculo, & quando huic deferendum ſit?

D I S C. LXXXIII.

Romana concurſus.

De juriſdictione Camerarii Riparum in cauſis mercatorum Ripæ, ſeu negotium ripale concernentibus, quomodo, & quando competat, & an procedat ubi contentio eſt cum Dohanerio ſuper gabella per Tabernarium, ſeu Hoſpitem debita, concurrente cum mercatoribus Ripalibus creditoribus ex cauſa vini, vel mercium, vel potius tanquam in cauſa Fiſcali cognitio ſpectet ad Theſaurarium? Et an Fiſcus qui venit ad cauſam alteri aſſiſtendo tanquam defenſor neceſſarius, ſeu alias habens intereſſe mediatum trahat cauſam ad Forum ſuum?

D I S C. LXXXIV.

Leodien. unionis.

An Aud. Cam. in ſecunda inſtantia juriſdictionem habeat in cauſis Beneficialibus, & quando iſtæ dicantur tales?

D I S C. LXXXV.

Romana Decimæ.

De juriſdictione Theſaurarii Generalis competente ex Conſtitutione 100. Sixti V. dictique Theſaurarii participatione de decima omnium incamerationum, an procedat in Provinciis, & Regionibus extra Italiam, in quibus accidentaliter contingat, eundem Theſaurarium aliquam ſuperioritatem, vel auctoritatem habere?

An eadem juriſdictio in eodem loco, vel genere poſſit pluribus eodem tempore competere? Et quando ejus ſpecialis conceſſio uni facta cenſeatur cumulative ad alterum, vel privative.

D I S C. LXXXVI.

Arelaten. penſionis.

Ad materiam text. *in l. hæres abſens*, *ff. de judic.* An ſcilicet, & quando hæres perneceſſe conveniri debeat pro debitis defuncti in loco ſui domicilii, vel conveniri poſſit in Foro defuncti, vel ubi eſt hæreditas, ſeu major pars bonorum?

D I S C. LXXXVII.

Montis Alti, ſeu Maceraten. Fideicommiſſi.

De Foro competenti, in quo hæres fideicommiſſo gravatus conveniri poſſit, vel debeat ad ejus reſtitutionem, & quid de legatis, & fideicommiſſis particularibus, & aliqua de incompetentia Tribunalis A. C. in prima inſtantia extra Curiam.

D I S C. LXXXVIII.

Tuſculana remiſſionis cauſæ.

An condemnatus in contumaciam per Curiam Baronis, qui juxta Conſtitutiones Pii IV. & S. Pii V. audiri poteſt, atque ad defenſiones admitti, dummodo ſponte ſe conſtituat in carceribus illius Judicis, qui eum condemnavit, poſſit ſe conſtituere in Curia Principis, & ſic in carceribus Gubernatoris Urbis, & quatenus in iſtis ſe conſtituat, an ſit remittendus ad Curiam Baronis, qui illum condemnavit?

D I S C. LXXXIX.

Romana pecuniaria.

Ad materiam text. *in leg. Roma*, *ff. ad municipalem*, quando ſcilicet exteri apprehenſi in Curia, cujus Forum alias eſſet incompetens, poſſint ibi conveniri.

De concordatis Galliæ de non trahendis illis Epiſcopis, Prælatis, aliiſque Eccleſiaſticis ad Curiam quomodo

modo

moda intelligenda ſint, ac etiam de privilegio conceſſo Epiſcopis venientibus ad viſitanda Limina, ut non poſſint hoc tempore conveniri, & moleſtari, quomodo hoc pariter intelligatur.

D I S C. XC.

Maſſanen. Penſionum, ſeu Affictuum.

An poſſidens feuda, vel dominia in diverſis Principatibus, vel Ditionibus, poſſit ratione domicilii, quod habet in Urbe, ſive ob perſonalem ejus apprehenſionem, in eadem Curia ibi conveniri pro cauſis, & negotiis ſpectantibus ad dicta diverſa dominia in diverſis Principatibus exiſtentia? Et de propoſitione, quod *Roma eſt communis Patria*, quando procedat.

D I S C. XCI.

Romana reviſionis rationum.

An Conſtitutio 74. Sisti V. per quam diſponitur cauſas Regularium ſummarie cognoſcendas eſſe in Sacr. Congreg. Epiſcoporum, & Regularium negotiis præpoſita, procedat in cauſis vertentibus inter ipſam Religionem, ſeu Monaſterium, & illum, qui alias Religioſus, per annullationem profeſſionis, ſeu ex alio titulo effectus eſt ſæcularis?

D I S C. XCII.

Lucana Juriſdictionis.

An Profeſſores militiarum S. Jacobi de Spata, de Calatrava, de Alcantara, SS. Mauritii, & Lazari, & S. Stephani, ac ſimilium, ſint veri Religioſi, & quatenus non, an ſaltem ſint Perſonæ Eccleſiaſticæ exemptæ a juriſdictione, & Foro laicali?

Et in ſpecie de militia S. Stephani, an in aliquo ab aliis militiis differat?

D I S C. XCIII.

Volaterana habitus.

An Epiſcopus juriſdictionem, ſeu poteſtatem habeat prohibendi uſum veſtium talarium, quibus Clerici uti ſolent, ſæcularibus Doctoribus, illas geſtare profitentibus tanquam togam doctoralem?

D I S C. XCIV.

Neapolitana remiſſionis cauſæ.

An & quando Clericus conventus poſſit coram Judice laico ſuper bonis, quæ cum ipſius Judicis auctoritate obtinuit? Et quid ubi tutelam, vel aliud officium ab eo ſuſcepit, ſeu quod ipſa bona coram laico præventa ſint? Et in ſpecie Clerici hæredis, qui obtinuit immiſſionem ad bona hæreditaria a Judice laico, an coram iſto conveniatur pro debitis hæreditariis, vel legatis?

D I S C. XCV.

Papien. viſitationis Hoſpitalis.

De eadem materia, de qua *diſc.* 41. an ſcilicet, & quando intret necne Concil. Trid. *ſeſſ.* 22. *de reformat. cap.* 8. *&* 9. ſuper viſitatione Hoſpitalium exemptorum, ac reviſione rationum?

D I S C. XCVI.

Baren. Juriſdictionis.

De eadem materia, de qua ſupra *diſc.* 1. *cum pluribus ſeqq.* ſuper quæſtionibus juriſdictionalibus haberi ſolitis inter Epiſcopos, ſeu Diœceſanos, & Prælatos inferiores, prætendentes habere juriſdictionem ordinariam, ſeu quaſi Epiſcopalem in aliquo loco, ejuſque Clero, & Populo.

D I S C. XCVII.

Benevent. Juriſdictionis.

De eadem materia, de qua *diſc. præced.* ſuper territorio ſeparato Prælati inferioris, & plena juriſdictione Epiſcopali, & quid in hoc operetur centenaria, vel quadragenaria cum titulo?

D I S C. XCVIII.

Calaritana conceſſionis licentiæ.

An Ordinarius teneatur invitus licentiam dare Epiſcopo alterius Diœceſis exercendi Juriſdictionem, & Pontificalia cum ſuis ſubditis, in ejus Diœceſi, vel Territorio? Et qui actus in aliena Diœceſi fieri poſſint ſine dicta licentia: Et incidenter de obligatione reſidentiæ, ad ea, de quibus ſupra *diſc.* 24.

D I S C. XCIX.

Neapolitana Interdicti.

An Prælatus inferior, qui habeat juriſdictionem in Monaſterio, & Eccleſia exempta, poſſit eandem Eccleſiam interdicto ſupponere? Et incidenter de eiſdem, de quibus ſupra *diſc.* 26. & in aliis ſuper juriſdictione Ordinarii in Monaſteriis Monialium exemptis.

D I S C. C.

Neapolitana Cenſurarum.

De eadem materia, de qua ſupra *diſc.* 27. an ſcilicet, & quando Ordinarius ſupponere valeat interdicto particulari Eccleſiam exemptam; & regularem, præſertim hujus Religionis, ſive alias proferre cenſuras contra exemptos?

D I S C. CI.

Imolen. Juriſdictionis.

De eadem materia, de qua *diſc. præcedenti*, ac etiam *diſc.* 4. an ſcilicet, & quando Ordinarius procedere poſſit ad cenſuras, aliaſque pœnas contra exemptos, ratione curæ animarum, & adminiſtrationis Sacramentorum, aut ob alium caſum cadentem ſub ejus juriſdictione?

D I S C. CII.

Sublacen. ſeu Nullius Monaſterii.

Ad eandem materiam, de qua ſupra *diſc.* 18. *&* 26. ſuper juriſdictione Ordinarii circa clauſuram Monaſterii Monialium exempti ſub Prælato Regulari, quomodo intelligitur.

D I S C. CIII.

Mediolanen. Avocationis cauſæ.

An & quando Clericus ratione communionis bonorum, vel jurium cum laico, ſive ratione mixturæ proprii intereſſe, totam cauſam etiam quoad laicum, trahat ad ſuum Forum?

D I S C. CIV.

Meſſan. Cenſurarum.

De eodem caſu, eademque materia, de qua ſupra *diſc.* 29. an ſcilicet, & quando Ordinarius procedere valeat ad cenſuras contra exemptos, qui habeant in ſpecie hoc privilegium, ne cenſuris innodari valeant? Et an in hoc aliqua dignoſcatur differentia inter excommunicationem, aliaſque cenſuras perſonales, & cenſuram localem, nempe interdictum Eccleſiæ.

D I S C. CV.

Baren. Matrimonii.

An mulier, quæ litem habet cum viro ſuper fœdere matrimonii, habeat privilegium electionis Fori, tanquam habenda pro vidua, ex eo quod habeat virum inutilem.

D I S C. CVI.

Urbinaten. Pecuniaria.

De Foro Fiſci, an conveniat privato, qui a Fiſco cauſam habeat, ſive cum Fiſco intereſſe connexum, ut ceſſare faciat privilegium Curialitatis, quod in Curia *Eugeniana* dicitur, vel illud *leg. unica*, C. *quando Imperator*.

DISC.

D I S C. CVII.

Florentina Juriſdictionis.

De Foro militari, ſive de particulari Magiſtratu militum, an, & quando in cauſis militum juriſdictionem habeat privativam ad alios locorum Magiſtratus, ordinarios, vel particulares? Et præſertim ad illum Abundantiæ, ſive Annonæ, in cauſis, vel negotiis ad iſtam pertinentibus? Et incidenter de Juriſdictione Præfecti Palatii Apoſtolici cum illis, qui in Palatio inſerviunt.

D I S C. CVIII.

Romana Juriſdictionis.

De juriſdictione Conſulum, & Tribunalis Artis agrariæ, ſeu Agriculturæ, quantum ſe protendat, & an ſit privativa, vel cumulativa?

D I S C. CIX.

Florentina ſucceſſionis de Franceſchis.

De eadem materia, de qua ſupra *diſc. 87. & dict. diſc. 9. de ſucceſſ.* quis nempe dicatur Judex magis competens in quæſtione hæreditatis, vel ſucceſſionis habentis bona ſparſa in diverſis Civitatibus, vel Provinciis, aut Principatibus?

D I S C. CX.

Romana Reintegrationis.

An & quando commiſſio, quæ ſuperveniat Judici ordinario, illum faciat delegatum, ſive commiſſarium, ad effectum ex una, vel altera qualitate reſultantem? Et aliqua de materia prorogationis juriſdictionis Judicis, alias incompetentis.

D I S C. CXI.

Romana Appaltus, vel defalchi.

De eadem materia, de qua ſupra *diſc.* 83. an ſcilicet in Appaltibus, aliiſque rebus pertinentibus ad gabellam, aliaque jura pertinentia ad Cameram Populi Romani procedendum ſit cum eodem ordine cauſarum Fiſcalium, ſeu Cameralium, ut in Tribunalibus Camerarii, & Cameræ cognoſci debeant? Et quid, ubi Camerario ſupervenerit commiſſio Papæ, ut propterea delegatus cenſendus veniat, an ab ipſo appelletur ad Cameram?

D I S C. CXII.

Romana, ſeu &c.

De juriſdictione laicorum in Clericos non incedentes in habitu. Et an ex decreto Concilii *ſeſſ.* 23. *de reform. cap. 6.* ob non inceſſum in habitu, & tonſura, reſultet privatio privilegiorum Clericalium non ſolum quoad Forum, ſed etiam quoad alia?

D I S C. CXIII.

Bononien. Tranſactionis.

De eadem materia, de qua ſupra *diſc.* 68. appellationis nempe a denegata juſtitia, ſive a negligentia, ad terminos decreti Concilii Tridentini *in cap. cauſæ omnes, &c.*

Et de recuſatione Tribunalis Rotæ in cauſis conſanguineorum, vel affinium alicujus Auditoris, quando intret necne?

D I S C. CXIV.

Viterbien. Juriſdictionis.

An Perſonis miſerabilibus detur electio, ſeu variatio Fori in eodem loco a Foro ſæculari, vel Eccleſiaſtico, & quando? Et de caſibus, in quibus Epiſcopus ſit Judex competens ſæcularium, & in cauſis ſæcularibus.

D I S C. CXV.

Majoricen. Fructuum, ſeu Diſtributionum.

Qualem juriſdictionem habeat exequutor in partibus deputatus in exequutorialibus A. C. vel alterius Tribunalis Curiæ.

Et qualem juriſdictionem in civilibus habeat Judex criminalis ejuſdem Tribunalis A. C. Et incidenter quales dicantur fructus Canonicatus, & quales diſtributiones quotidianæ.

D I S C. CXVI.

Romana Juriſdictionis.

De Juriſdictione, & poteſtate Collegii Cardinalium Sede vacante.

D I S C. CXVII.

Romana Caſtri Orciani.

An, & quam juriſdictionem habeant Judices delegati Sede Papali vacante, & præſertim Auditores Rotæ? Et an citatio ad dicendum contra commiſſionem, ſit præciſe neceſſaria ad inducendam, & firmandam juriſdictionem?

IN-

INDEX
CAUSARUM

Hujus Primæ Partis Tertii Libri de Juriſdictione &c. ordine Alphabetico juxta earum Diœceſes.

A

ACernen. Reſidentiæ, & Vicarii, diſc. 24.
Albanen. diſc. 70.
Seu Pedemontana bonorum, diſc. 63.
Algaren. Juriſdictionis, diſc. 49.
Amalphitana Juriſdictionis, diſc. 21.
Anglonen. Competentiæ, diſc. 36.
Juriſdictionis, diſc. 9.
Remiſſionis cauſæ, diſc. 57.
Aprutina Juriſdictionis, diſc. 11.
Aquilana Juriſdictionis, diſc. 17.
Arelaten. penſionis, diſc. 86.
Aſtoricen. ſeu Nullius Juriſdictionis, diſc. 7.

B

Barchinonen. ſeu Nullius deputationis Vicarii, diſc. 54.
Baren. Juriſdictionis, diſc. 96.
Matrimonii, diſc. 105.
Beneventana Eccleſiæ, diſc. 39
Seu Nullius Juriſdictionis, diſc. 12.
Synodus, diſc. 56.
Beneventana Juriſdictionis, diſc. 97.
Bononien. Tranſactionis, diſc. 113.
Bononien. Cenſus, diſc. 51.
Denegatæ Juſtitiæ, diſc. 68.
Remiſſionis cauſæ, diſc. 72.
Bovinen., diſc. 46.

C

Calaritana Conceſſionis licentiæ, diſc. 98.
Campanien. Juris viſitandi, diſc. 27.
Colonien. Monaſterii S. Cornelii ad Indam, diſc. 28.
Seu Nullius exemptionis, diſc. 25.
Converſana Juriſdictionis, diſc. 2.
Cotronen. Cenſurarum, diſc. 47.
Conſentina Juris paſcendi, diſc. 48.

E

Eugubina Legati, diſc. 44.
Viſitationis, diſc. 43.

F

Fanen. Viſitationis, diſc. 30.
Faventina Juriſdictionis, diſc. 4.
Feretrana Cathedratici, diſc. 38.
Firmana Juriſdictionis, diſc. 14
Molendini, diſc. 58.
Florentina Conſervatorii, diſc. 45.
Florentina Juriſdictionis, diſc. 107.
Succeſſionis de Franceſchis, diſc. 109.
Florentina Juris viſitandi, diſc. 40.
Fulginaten. ſeu Spoletana, diſc. 77.

H

Hiſpalen. Juriſdictionis, diſc. 8.

I

Januen. ſeu Ferrarien., diſc. 80.
Imolen. Juriſdictionis, diſc. 101.

L

Lauretana Juriſdictionis, diſc. 33.
Leodien. Unionis, diſc. 84.
Lucana Juriſdictionis, diſc. 92.
Lunen. Sarzanen. Juriſdictionis, diſc. 10.

M

Maceraten. Cenſurarum, diſc. 67.
Seu Tolentina Juriſdictionis, diſc. 6.
Majoricen. fructuum, ſeu diſtributionum, diſc. 115.
Majoricen. Synodus, diſc. 37.
Marſicana Juriſdictionis, diſc. 18.
Marſicen. Juriſdictionis, diſc. 13.
Maſſanen. penſionum, ſeu affictuum, diſc. 90.
Matesanen. Cenſurarum, diſc. 65.
Mediolanen. Avocationis Cauſæ, diſc. 103.
Mediolanen. bonorum, diſc. 60.
Fideicommiſſi, diſc. 59.
Interdicti, diſc. 31.
Melevitana electionis fori, diſc. 69.
Melphien. ſeu Venuſina, diſc. 81.
Meſſanen. Cenſurarum, diſc. 104.
Meſſanen., diſc. 29.
Montis Alti; ſeu Maceraten. fideicommiſſi, diſc. 87.
Mutinen. ſeu Carpen. collationis Ordinum, diſc. 16.

N

Nazarena, ſeu Tranen. Juriſdictionis, diſc. 20.
Neapolitana Cenſurarum, diſc. 100.
Neapolitana donationis, diſc. 62.
Juris viſitandi Monaſteriūm, diſc. 26.
Interdicti, diſc. 99.
Remiſſionis cauſæ, diſc. 94.
Neritonen. Juriſdictionis, diſc. 55.
Nullius, ſeu Aprutina, diſc. 64.

P

Panormitana, diſc. 32.
Papien. viſitationis Hoſpitalis, diſc. 41.
Eadem, diſc. 95.
Policaſtren., diſc. 19.
Pragen., diſc. 52.

R

Romana Appaltus, vel defalchi, diſc. 111.
Cappellæ, ſeu Præeminentiarum, diſc. 35.
Caſtri Orciani, diſc. 117.
Concurſus, diſc. 83.
Decimæ, diſc. 85.
Juriſdictionis, ſeu Tituli Cardinalitii, diſc. 34.
Juriſdictionis, diſc. 108.
Juriſdictionis, diſc. 116.
Seu Senen. legati, diſc. 75.
Seu Anconitana pecuniaria, diſc. 71.
Pecuniaria, ſeu prætenſæ declinationis Fori, diſc. 89.
Penſionis domus, diſc. 78.
Pretii Caſtrorum, diſc. 82.
Seu Januen. redditionis rationum, diſc. 73.
Reintegrationis, diſc. 100.
Reviſionis rationum, diſc. 91.
Seu &c., diſc. 112.
Teſtamenti, diſc. 79.
Unionis cauſarum, diſc. 76.

S

Sancti Severini Parochialis, diſc. 15.
Sublacen. ſeu Nullius, diſc. 102.

T

Tarentina cenſurarum, diſc. 66.
Juriſdictionis, diſc. 23.
Terracinen. Juriſdictionis, diſc. 50.
Theatina Juriſdictionis, diſc. 5.
Tiraſonen Juriſdictionis, diſc. 22.
Toletana Juriſdictionis, diſc. 1.
Tranen., diſc. 61.
Tudertina, diſc. 42.
Tuſculana remiſſionis cauſæ, diſc. 88.

V

Venuſina, *Vide* Melphien.
Viterbien. Juriſdictionis, diſc. 53.
Viterbien. Juriſdictionis, diſc. 114.
Volaterrana habitus, diſc. 93.
Urbevetana fideicommiſſi, diſc. 74.
Urbinaten. Pecuniaria, diſc. 106.
Ulturarien. Juriſdictionis, diſc. 3.

IN-

INDEX ARGUMENTORUM IN DISCURSIBUS,

Qui habentur in Secunda Parte Tertii Libri de Præminentiis, & Præcedentiis, ſub quibus de jure Cathedratico, Metropolitico, Nobilitate, Civitate, & aliis juribus honorificis.

DISC. I.

Urbinaten. juris Metropolitici.

An, & quando erectio alicujus Eccleſiæ Metropolitanæ in parte effectuata, ceſſet in aliqua Eccleſia ſuffraganea, ob non uſum, ſeu ob alias particulares circumſtantias inducentes defectum intentionis Papæ? Et aliqua de Provincia Romana intra ambitum 100. milliarium, an in ea detur aliquis Metropolitanus?

DISC. II.

Sypontina Cathedralitatis.

De probatione Cathedralitatis alicujus Eccleſiæ, vel æque principaliter cum altera Cathedrali unitæ, vel æque principaliter concurrentis cum altera ad unam Cathedram efformandam, ſeu conſtituendam. Et de probationibus, & ſignis Cathedralitatis.

DISC. III.

Cæſarauguſtana Cathedralitatis.

De eadem materia juris Cathedratici, ejuſque ſignis, & adminiculis. Et quando de antiqua Cathedralitate alicujus Eccleſiæ conſtare dicatur?

DISC. IV.

Eadem.

Poſita antiqua Cathedralitate unius Eccleſiæ, & moderna actuali Cathedralitate alterius, an dicta antiqua Cathedralitas ceſſaverit, vel potius continuare cenſeatur, eamque actualiter exiſtere in utraque? Et de compatibili concurſu duorum, vel plurium capitulorum naturaliter, & de facto diſtinctorum, ad efformandam unam Eccleſiam formalem, vel reſpective unum Capitulum. Et quid concurrente diverſa natura, quia unum Capitulum ſit ſæculare, alterum Regulare? Et aliqua de ſententia, & re judicata, quando lata ſuper uno puncto capiat alterum, nempe an lata ſuper Cathedralitate antiqua, firmare dicatur ejuſdem Cathedralitatis continuationem, & actualitatem?

DISC. V.

Eadem.

Poſita Cathedralitate plurium Eccleſiarum ſimul concurrentium ad unam Cathedralem efformandam, an una Eccleſia, vel ejus Capitulum præſcribere poſſit privative ad alteram majores prærogativas, ac exercitium Jurium Cathedraticorum? Et quid quoad Capitula in utraque exiſtentia, an dari poſſit, quod capitulum exiſtens in una dicatur Capitulum utriuſque Eccleſiæ, iaut alterum Capitulum exiſtens in altera conſtituat ſolum Collegium inferius, ac diverſum a Capitulo Cathedralis? Et quatenus utrumque Capitulum ſit ejuſdem qualitatis, itaut unum, & idem Capitulum Cathedralis conſtituat, ac utriuſque Eccleſiæ, & Capituli reſpective jura ſint æqualia. Quomodo eorundem jurium poſſeſſio, & exercitium dividi debeant, vel qui melior eſſet modus hujuſmodi controverſias terminandi, & componendi?

DISC. VI.

Burgen. erectionis Cathedralis.

De diviſione alicujus Territorii, vel Diœceſis ob ejus amplitudinem, & Populorum incommoditatem, ac de erectione novæ Cathedralis, & de cauſis, ſeu requiſitis ad id neceſſariis, & quorum oppoſitio in propoſito attendenda ſit.

DISC. VII.

Ampurien. & Civitaten. unionis Cathedralium.

De unione duarum Cathedralium, ſeu Epiſcopatuum, quando dicatur æque principaliter, itaut utraque retineat ejus Præeminentias, & juriſdictiones, vel potius una dicatur alteri unita acceſſorie, & ſubjective. & quatenus ab initio ſit æque principaliter, an tractu temporis per obſervantiam effici valeat ſubjectiva? Et de effectibus ex una, vel altera ſpecie unionis reſultantibus, præſertim, an Clerus unius Diœceſis evocari poſſit ad Synodum, quæ in altera per Epiſcopum celebratur? Et Sede vacante, quatenus unum Capitulum actualiter diſſolutum ſit, & non extet, an deputatio Vicarii, aliorumque Officialium ſpectet ad Capitulum alterius, vel potius ad Metropolitanum? Et de aliis effectibus ex una, vel altera ſpecie unionis reſultantibus.

DISC. VIII.

Aliphana Collegiatæ.

Quando Eccleſia dicatur Collegiata ex ſolis ſignis non docto de erectione, ad quem pertineat collegiatas erigere? Et an iſta facultas competat Ordinario? & quatenus conſtet de Collegialitate, an & quando dici poſſit Collegiata inſignis? & de illius requiſitis.

DISC. IX.

Meſſanen. erectionis Collegiatæ.

Erectio Collegiatæ, an concedenda ſit Eccleſiæ filiali, ſeu inferiori in præjudicium Eccleſiæ Matricis, ſeu digni0ris? Et quatenus conceſſa ſit, quæ requirantur pro hujuſmodi conceſſionis juſtificatione, & exequutione. Et de effectibus exinde reſultantibus.

DISC. X.

Mediolanen. erectionis.

An & quando uni Eccleſiæ, Collegio, Confraternitati, vel Perſonæ competat jus, ſeu Præeminentia impediendi alteram, ne eaſdem celebret ſolemnitates, ſeu eadem utatur denominatione, vel titulo, alioſque actus Præeminentiales conſimiles exerceat.

DISC. XI.

Aſſiſien. oblationum.

De Præeminentia quam Conventuales habent celebrandi ſolemnitatem Portiunculæ in Eccleſia S. Mariæ Angelorum, & percipiendi oblationes eadem die in ea Eccleſia factas, & an hoc jus percipiendi oblationes dicatur de congruo compenſabile cum conſimili emolumento pecuniario in aliis effectibus aſſignatis? Et aliqua de dominio, & pertinentia hujuſmodi oblationum in Eccleſiis Minorum.

DISC.

D I S C. XII.

Neapolitana Cappellæ.

An Patroni laici, ſive Cappellani, & Miniſtri particulares alicujus Cappellæ exiſtentis in Eccleſia Cathedrali, vel Collegiata, jus habeant prohibendi Canonicis, & Capitulo ejuſdem Eccleſiæ ingreſſum in Cappellam cum habitu, & Præeminentia Canonicali, & ne actus Præeminentiales ibi exercere valeant?

D I S C. XIII.

Romana protectionum.

Sub nomine Cardinalium *de familia, parentela, vel ſanguine Pontificis Sixti V.* Fundatoris, tales Cardinales vocantis ad protectionem, aliaſque Præeminentias ejus Cappellæ Sixtinæ, an veniant attinentes per cognationem, qui naturaliter ſint de ſanguine, & parentela, non autem de familia, & agnatione? Et quid de illis, qui ſunt de familia ficta, ſeu artificiali per aſſumptionem, ſeu aggregationem, aut adoptionem? Et quando hæc fieri poſſit, & operativa ſit in tertii præjudicium, itaut adoptati, vel allecti *dicantur de familia ad omnes effectus.*

D I S C. XIV.

Tiraſonen. Pontificalium.

De indulto Apoſtolico conceſſo inferiori Prælato ſuper uſu Pontificalium, an & quando amittatur, per non uſum, & cui incumbat onus probandi uſum affirmativum, vel reſpective negativum? Et quomodo hujuſmodi Indulta intelligenda, & practicanda ſint?

D I S C. XV.

Romana uſus Pontificalium.

De decretis generalibus Sacræ Congregationis Rituum reſtringentibus ad certas ſolemnitates, ſeu certa anni tempora uſum Pontificalium in Abbatibus, & Prælatis Regularibus quando procedat, & an ab illis excepta ſit Eccleſia Sancti Pauli de Urbe?

D I S C. XVI.

Pragen. præcedentiæ.

De præcedentia inter Epiſcopum Provincialem, ſeu ſuffraganeum in propria Provincia, & Archiepiſcopum Titularem, qui ſit Vicarius, ſeu coadjutor in Pontificalibus, vulgo Suffraganeus Archiepiſcopi Metropolitani in Pontificalibus, an ſcilicet ipſa Dignitas Archiepiſcopalis non obſtante muneris diverſitate cauſet præcedentiam ſupra Epiſcopum?

D I S C. XVII.

Ampurien. & Civitaten. præcedentiæ.

Canonici Cathedralis aſſociantes Epiſcopum in viſitatione, ſeu alia occaſione ſibi aſſiſtentes, an præcedant in Eccleſia Collegiata ejuſdem Eccleſiæ Capitulum, & Dignitates, ſive in alia Eccleſia Parochum, aut proprium Prælatum, & Rectorem?

D I S C. XVIII.

Majoricen. præcedentiæ.

An & quando Vicarius Generalis Epiſcopi in Choro, aliiſque functionibus præcedat Capitulum Cathedralis, ejuſque Dignitates, & Canonicos, vel potius e converſo eis locum cedere debeat?

D I S C. XIX.

Majoricen. functionum.

De functionibus Pontificalibus, vel majoribus, quæ abſente, vel impedito Epiſcopo pertinent ad Archidiaconum, ſeu primam Dignitatem, an ex conſuetudine ſint ad diſpoſitionem Capituli, itaut faciendæ ſint per Capitularem ab eo deputatum? Et de ſtylo Sacræ Congregationis ſuper conceſſione remiſſoriæ ad probandas hujuſmodi conſuetudines primæ Dignitati præjudiciales. Item jus adminiſtrandi Sacramenta Epiſcopo infirmo, eique mortuo faciendi exequias, ad quem pertineat, an ad Parochum, vel ad Capitulum, ſeu primam Dignitatem Cathedralis?

D I S C. XX.

Parmen. præcedentiæ.

De præcedentia inter Arhidiaconum, & Archipresbyterum, & ad quem reſpective pertineat, abſente, vel impedito Epiſcopo, majores, ac Pontificales functiones peragere? Et an hodie hujuſmodi Præeminentiæ competant ratione ipſius Archidiaconalis, ſeu Archipresbyteralis Dignitatis, vel potius ratione primæ Dignitatis, quocumque vocabulo nuncupetur?

D I S C. XXI.

Parmen. funerum.

De Præeminentiis debitis Parocho in funeribus ſuorum Parochianorum, an locum habeant in funere capitulari, & ſolemni, in quo interveniat Capitulum Cathedralis? Et quatenus non, an idem procedat, ſi non interveniat dictum Capitulum, ſed tantum una Dignitas, cum Collegio Beneficiatorum?

D I S C. XXII.

Calaritana funerum.

An Capitulo Cathedralis interveniente in funere, quod celebratur in Eccleſia Regularium Præeminentia faciendi officium pertineat ad Prælatum Regularem in propria Eccleſia, vel potius ad digniorem de Capitulo.

D I S C. XXIII.

Forolivien. præcedentiæ.

De præcedentia, aliiſque Præeminentiis inter Capitulum Cathedralis, & Magiſtratum ſæcularem civitatis, quando utrumque corpus intervenit collegialiter. Et quid inter ſingulos Canonicos, & Decuriones.

D I S C. XXIV.

Romana præcedentiæ.

De quæſtione præcedentiæ in Proceſſionibus, aliiſque functionibus, inter Canonicos Regulares Sancti Salvatoris, & Monachos Caſſinenſes. Et an dicti Canonici Clericorum, vel Monachorum jure cenſendi ſint? Et de præcedentia debita Clericis ſupra Monachos, ac de non interſecando unum Ordinem ſæcularem cum altero Regulari.

D I S C. XXV.

Salernitana præcedentiæ.

An præcedentia, quæ ratione antiquitatis competit uni Monaſterio alicujus Religionis, competat etiam aliis ejuſdem Religionis Monaſteriis modernioribus adverſus alias Religiones, quæ medio tempore inter unum, & alterum eorum Monaſteria in loco fundarunt?

D I S C. XXVI.

Baren. Throni, ſeu Baldacchini.

An feudatariis, & Baronibus habentibus titulum, ſeu Dignitatem, liceat in ſuorum feudorum Eccleſiis habere Thronum elatum, ſeu Baldacchinum? Et an ea, quæ in jure, ſive ex cæremoniali diſponuntur de Præeminentiis Ducum, Marchionum, & Comitum, conveniant hujuſmodi Baronibus dictos reſpective titulos habentibus?

Digitized by Google

D I S C. XXVII.

Peruſina ſedilis, ſeu ſcamni.

Conceſſio ſedilis in certo loco Eccleſiæ, an fieri poſſit per Prælatum inferiorem ſæcularibus irrevocabiliter? Et quatenus fieri poſſit, an cenſeatur perſonalis extinguenda cum ipſa perſona, vel ſit ceſſibilis, aut tranſmiſſibilis etiam in extraneos?

D I S C. XXVIII.

Romana indulti, ſeu exemptionis.

Præeminentiæ, exemptiones, aliaque privilegia competentia alicui Tribunali, ejuſque Officialibus, an competant illi, qui electus ad officium, antequam adimpleat adimpleri ſolita, atque ad Tribunal, ſeu Collegium admittatur, per eundem Principem transferatur ad majus officium, ſeu Dignitatem? Et in ſpecie de privilegiis conceſſis Auditoribus Rotæ, an competant ei, qui electus Rotæ Auditor, antequam ſedeat in Tribunali, creatur Epiſcopus?

D I S C. XXIX.

Pampilonen. decimarum de Taſſalle.

An antiquæ Præeminentiæ, prærogativæ, aliæque privilegia competentia alicui Regno, Provinciæ, vel Civitati, ceſſent per unionem, ſeu annexionem alteri Regno, Provinciæ, vel Civitati reſpective, vel potius hoc non obſtante durent, & in priori ſtato perſeverent? Et in ſpecie, an ſub nomine Regnorum Caſtellæ, & Legionis veniat Regnum Navarræ illi Coronæ annexum?

D I S C. XXX.

Fulginaten. juris honorifici.

De Præeminentiis, ſeu prærogativis Decurionum, & Conſiliariorum Civitatis, præſertim an ſint nobiles privative ad alios cives? Et aliqua de titulorum, ſeu adjectivorum ſignificatione, & uſu, & an iſte poſſit, vel debeat prohiberi?

D I S C. XXXI.

Forolivien. admiſſionis ad Conſilium.

Statuta Civitatum diſponentia in locum Decurionis, ſeu Conſiliarii defuncti, ſubrogari debere ejus filium, vel conjunctum habentem certas qualitates examinandas a Conſilio, cui competat jus admittendi, vel rejiciendi, an ſint præciſe arctativa, itaut Conſilio rejiciente concurrentem ex defectu qualitatum, detur appellatio, ſeu recurſus, taliſque defectus formiter juſtificari debeat, necne? Et quid ubi duo adeſſent Conſilia, unum particulare, alterum generale, rejectio autem fiat a particulari. An detur recurſus ad generale?

D I S C. XXXII.

Melevitana, ſeu Valentina habitus.

De nobilitate generoſa neceſſaria ad habitum militum Juſtitiæ Religionis Hieroſolymitanæ, quomodo probari debeat, & quatenus juxta conſueta requiſita probata ſit, an illi obſtet, ſeu præjudicet qualitas Patriæ, quia nempe ſit parvus locus, ſeu Baronalis, ſive quod non habeat ſeparationem Nobilium a popularibus, & de civibus honoratis Hiſpaniæ, an dicantur habere nobilitatem generoſam ſufficientem ad hunc habitum obtinendum, & incidenter de qualitate Baronali, ſeu infeudatione plurium nobilium Civitatum, & locorum Regni Neapolitani aliorumque Regionum, quod nobilitati præjudicare non debeat.

D I S C. XXXIII.

Melevitana, ſeu Hiſpalen. habitus.

De eadem materia nobilitatis generoſæ requiſitæ ad militiam juſtitiæ in Religione Hieroſolymitana, & an illi alias probatæ obſtet qualitas, ſeu exercitium mercaturæ, & quando? Et de alio requiſito puritatis ſanguinis quomodo juſtificari debeat? Et an, & quando admiſſio germani fratris ad conſimilem militiam eadem requiſita exigentem, firmet ſtatum, & inducat juſtificationem requiſitorum?

D I S C. XXXIV.

Melevitana, ſeu Aquilana habitus.

De eadem materia Nobilitatis generoſæ, ejuſque requiſitorum pro habitu Juſtitiæ in Religione Hieroſolymitana, & quæ ſpecies mercaturæ illi præjudicet, & aliqua de ordine tenendo in appellatione a ſententiis dictæ Religionis, ejuſque Conſiliorum.

D I S C. XXXV.

Venuſina Præeminentiarum.

An Doctores, vel Profeſſores in legibus, & medicina, eorumque filii dicantur nobiles, ad effectum, ut potiri debeant nobilium prærogativis? Et quid de Canonicis Cathedralis, & de variis nobilium, ac nobilitatis ſpeciebus.

Et de antiquo Venuſinæ Civitatis ſtatu, & Præeminentiis.

D I S C. XXXVI.

Eugubina Abbatiæ.

De materia civilitatis, tam veræ, & naturalis, quam fictæ per Privilegium, ſeu allectionem, & de utriuſque concurſu, an ſcilicet Cives allecti, & per fictionem ſint capaces officiorum, & munerum in concurſu Civium per veritatem, & naturam? Et de ſignificatione verbi, *Natio*, ſeu verbi, *Patria*, & qui proprie dicantur nationales, ſeu patriotæ.

D I S C. XXXVII.

Britinorien. ſeu Fori Pompilii bonorum.

Civilitas naturalis, vel domiciliaria, an & quando admittatur per diſceſſum a loco, vel potius retineatur, etiam ad effectum capacitatis acquirendi, vel retinendi bona Forenſibus prohibita? Et de aliis ad materiam civilitatis ſuper conſtitutionibus, vel ſtatutis inhabilitantibus Forenſes ad retinenda bona.

D I S C. XXXVIII.

Fanen. admiſſionis ad Conſilium.

Diſponente ſtatuto, ut cives allecti, ſeu aggregati teneantur infra annum acquirere in Civitate, vel Territorio domum, vel prædium, an civilitas ad formam ſtatutorum conceſſa ſuffragetur, vel potius evaneſcat ſi dictum implementum non ſequatur in tempore, quamvis poſtea?

Pendente lite ſuper civilitate, vel munere Conſiliarii, ſi ea pendente litigans extrahatur a buſſolo, an debeat admitti ad adminiſtrationem, vel potius poſſit prohiberi.

Et aliqua de intelligentia Statuti Fanenſis ſuper capacitate, & qualitatibus eorum, qui debent aſſumi ad munus Conſiliarii, ac de ſubreptione, & nullitate indulti Apoſtolici ſuper dicto munere, ſeu loco Conſiliarii. Et quibus competat jus opponendi de hoc defectu.

D I S C. XXXIX.

Ferrarien. regiminis ſtudiorum.

An Conſilium Generale repræſentativum totius Populi, ſeu Civitatis, cui ex legibus competat aliqua adminiſtratio, vel Præeminentia poſſit illam concedere, & demandare Magiſtratui particulari, & quatenus poſſet, an ſit quandocumque revocabilis necne? Et de ejuſdem juris exercitio penes aliquos de corpore univerſali reſidente, quamvis ipſum jus habituale penes totum corpus reſideat.

Pars II. Index Argumentorum.

D I S C. XL.

Romana imaginis, ſeu confeſſionis ſitus.

An laici Adminiſtratores Piorum locorum habere poſſint dominium Imaginum, & Reliquiarum exiſtentium in aliqua Eccleſia privative ad Clericos eidem Eccleſiæ inſervientes, vel quale jus, ſeu Præeminentia hujuſmodi laicis competat?

Et quid importet jus honorificum, vel Præeminentia competens fundatori, vel Reſtauratori alicujus Eccleſiæ; & quando per reſtaurationem acquiratur necne præeminentia patronalis?

EX SUPPLEMENTO.

D I S C. XLI.

Neapolitana Præeminentiarum.

An Canonicus, qui accidentaliter ſit Epiſcopus Titularis, debeat præcedere primam Dignitatem, ſive primum Canonicum, ac facere functiones ad ipſum pertinentes, majoreſque habere prærogativas, & honorificentias, quam alii Canonici? Et incidenter de lucro diſtributionum, quando interveniat in Sede Canonicali tanquam Canonicus.

D I S C. XLII.

Chaſſanen. Præminentiarum.

De aliquibus quæſtionibus Præminentiarum, vel præcedentiæ in Proceſſionibus, aliiſque functionibus inter Clericos, vel Rectores diverſarum Eccleſiarum.

D I S C. XLIII.

Tranen. Præcedentia.

De præcedentia inter Rectores, vel Clericos Eccleſiarum in Proceſſionibus, & funeribus, & quomodo ea regulanda ſit.

D I S C. XLIV.

Chaſſanen. Sedis.

De Præeminentia, quæ Baroni, ſeu Domino temporali debeatur in Eccleſia, & an eadem potiri debeat ejus Vicarius, vel ſubſtitutus?

D I S C. XLV.

Nullius Præeminentiarum.

An Comites, vel Marchiones ex ſolo privilegio alicujus Principis abſque actuali feudo nobili cum vaſſallis, & juriſdictione gaudeant Comitum, & Marchionum Præeminentiis, præſertim in diverſo Principatu?

D I S C. XLVI.

Neapolitana Præcedentiæ.

De præcedentia inter Theſaurarium generalem Regni, & Tribunal Cameræ Regiæ, & præſertim Decanum, & in Conſilio Collaterali, ſive in aliis ſeſſionibus, & functionibus.

D I S C. XLVII.

Mutinen. Præcedentiæ.

De ordine, ſeu præcedentia in ſubſcribendo, & quando junior, vel minus dignus præcedere debeat ſeniorem, vel magis dignum.

D I S C. XLVIII.

Aſculana diſtributionis officiorum.

De muneribus, & officiis Civitatis, an æqualiter inter cives tam nobiles, quam populares diſtribui debeant; vel potius ſolis nobilibus debita ſint, ſive quando hæc diſtributio, vel imburſolatio nobilitatem probet, ac nobiles a popularibus diſtinguat? Et de differentia inter officia debita omnibus nobilibus in genere, & ea quæ reſtricta ſint ad nobiles certarum familiarum privative ad alias Perſonas etiam nobiles.

D I S C. XLIX.

Melevitana habitus, ſeu admiſſionis ad profeſſionem.

An Religio Hieroſolymitana recuſare poſſit admittere ad profeſſionem illum, qui jam ſuſceperit habitum juſtitiæ ob ſuperventam Infirmitatem?

D I S C. L.

Burgen. erectionis Cathedralis.

De eodem caſu, eademque materia, de quibus ſup. *diſc.* 6. ſuper erectione novæ Cathedralis cum diſmembratione partis territorii alterius.

D I S C. LI.

Vigilien. Collegialitatis.

De eadem materia probationis Collegialitatis, de qua ſupra *diſc.* 8. quando non habeatur expreſſa erectio.

D I S C. LII.

Montis Caſſini Præcedentiæ.

An & quando contra ea, quæ habentur ſupra *diſc.* 20. Regulares in Proceſſionibus, aliiſque functionibus præcedentiam habeant ſupra Canonicos, & Clericos ſæculares? Et incidenter de materia Cathedralitatis, quando illa adeſſe dicatur in aliqua Eccleſia?

D I S C. LIII.

Cracovien. Coronationis Regis.

An & quando Metropolitanus exercere poſſit Pontificalia in Eccleſia ſuffraganea ſine licentia proprii Ordinarii, & præſertim ubi agatur de functione Coronationis Regis vel alia ſimili, puta funeris Regis?

D I S C. LIV.

Tuſculana Habitus.

An prima Dignitas Cathedralis deferre valeat habitum diverſum à Canonicis deferendo nempe Rocchettum, & Mantellettam, & quando deferat Cottam ſine Mantelletta, an poſſit etiam deferre Rocchettum, & generaliter de Canonico qui ſit Protonotarius?

IN-

Digitized by Google

I N D E X
C A U S A R U M

Ordine Alphabetico juxta earum Diœceſes.

A

Aliphana Collegiatæ, diſc. 8.
Ampurien. & Civitaten. unionis Cathedralium, diſc. 7.
Aſculana diſtributionis officiorum, diſc. 48.
Præcedentiæ, diſc. 17.
Aſſiſien. oblationum, diſc. 11.

B

Baren. Throni, ſeu Baldacchini, diſc. 26.
Britinorien. ſeu Fori Pompilii bonorum, diſc. 37.
Burgen. erectionis Cathedralis, diſc. 6.
Burgen. erectionis Cathedralis, diſc. 50.

C

Calaritana funerum, diſc. 22.
Cæſarauguſtana Cathedralitatis, diſc. 3.
Eadem, diſc. 4.
Eadem, diſc. 5.
Chaſſanen. Præeminentiarum, diſc. 42.
Sedis, diſc. 44.
Cracovien. Coronationis Regis, diſc. 53.

E

Eugubina Abbatiæ, diſc. 36.

F

Fanen. admiſſionis ad conſilium, diſc. 38.
Ferrarien. regiminis ſtudiorum, diſc. 39.
Forolivien. admiſſionis ad conſilium, diſc. 31.
Præcedentiæ, diſc. 23.
Fulginaten. juris honorifici, diſc. 30.

M

Majoricen. Præcedentiæ, diſc. 18.
Functionum, diſc. 19.
Mediolanen. erectionis Confraternitatis, diſc. 10.
Melevitana habitus, ſeu admiſſionis ad Profeſſionem, diſc. 49.
Seu Aquilana habitus, diſc. 34.
Seu Hiſpalen. Habitus, diſc. 33.
Seu Valentina habitus, diſc. 32.
Meſſanen. erectionis Collegiatæ, diſc. 9.
Montis Caſſini Præcedentiæ, diſc. 52.
Mutinen. Præcedentiæ, diſc. 47.

N

Neapolitana Cappellæ, diſc. 12.
Præcedentiæ, diſc. 46.
Præeminentiarum, diſc. 41.
Nullius Præeminentiarum, diſc. 45.

P

Pampilonen. decimarum de Taffalla, diſc. 29.
Parmen. funerum, diſc. 21.
Præcedentiæ, diſc. 20.
Peruſina ſedilis, ſeu ſcamni, diſc. 27.
Pragen. Præcedentiæ, diſc. 56.

R

Romana imaginis, ſeu conceſſionis ſitus, diſc. 40.
Romana indulti, ſeu exemptionis, diſc. 28.
Præcedentiæ, diſc. 24.
Proceſſionum, diſc. 13.
Uſus Pontificalium, diſc. 15.

S

Salernitana Præcedentiæ, diſc. 25.
Sypontina Cathedralitatis, diſc. 2.

T

Tiraſonen. Pontificalium, diſc. 14.
Tranen. Præcedentiæ, diſc. 43.
Tuſculana habitus, diſc. 54.

V

Venuſina Præeminentiarum, diſc. 35.
Vigilien. Collegialitatis, diſc. 55.
Urbinaten. juris Metropolitici, diſc. 1.

JO: BA-

JO: BAPTISTÆ CARD. DE LUCA

Libri Tertii Pars Prima,

DE JURISDICTIONE, ET FORO COMPETENTI.

TOLETANA JURISDICTIONIS

PRO MAGNO PRIORE CASTELLÆ, ET LEGIONIS ORDINIS S. JOANNIS HIEROSOLYMITANI

CUM ARCHIEPISCOPO.

Caſus deciſus per Rotam pro Archiepiſcopo.

De controverſia juriſdictionis ſpiritualis, tam ordinariæ, quam delegatæ, inter Epiſcopum, & Prælatum inferiorem, tam in locis exemptis, quam nullius, & de territorio ſeparato, & quomodo territorium ſeparatum probari dicatur, & de diſtinctione plurium ſpecierum Prælatorum inferiorum, eorumque juriſdictionis, ac de intelligentia privilegiorum, quæ ſuper exemptione a locorum Ordinariis competunt Regularibus, & Religionibus, præſertim vero illis S. Joannis Hieroſolymitani?

S U M M A R I U M.

1 *Controverſiæ juriſdictionales in Curia frequentes, & quomodo illæ decidendæ ſint.*
2 *Facti ſeries, ſeu caſus controverſus.*
3 *Totus Orbis ſub Dionyſio diviſus eſt in Diœceſes, & quid ſit Diœceſis.*
4 *Antiquitus non dabatur locus, qui non eſſet ſub aliqua Diœceſi.*
5 *De introductione exemptionis Regularium, & Monaſteriorum.*
6 *De privilegiis exemptivis Religionis Hieroſolymitanæ.*
7 *De uſu Prælatorum inferiorum, eorumque diverſis ſpeciebus, quæ diſtinguuntur.*
8 *Territorium Monaſterii, vel Eccleſiæ exemptæ conſiſtit in ipſius ambitu, & juriſdictio Prælati eſt in Perſonas.*
9 *De Prælatis inferioribus cum juriſdictione in Clerum, & Populum, ſed intra Diœceſim Epiſcopi, & quid iſta juriſdictio importet.*
10 *De Prælatis cum territorio ſeparato, & nullius.*
11 *Ad ſolum Papam pertinet territoria ſeparare.*
12 *Territorium ſeparatum non præſumitur, & illud probandum eſt, vel per privilegium, vel per immemorabilem.*
13 *De differentia inter unam, & alteram ſpeciem probationis, & immemorabilis non ſuffragatur, niſi canonizata per tres conformes.*
14 *De concluſione, quod Epiſcopo agenti incumbat onus probandi ſituationem Loci in ſua Diœceſi.*
15 *De probatione ſituationis in Diœceſi.*
16 *A finibus temporalibus non infertur ad ſpirituales, & e contra, & non ex eo quod Locus habet territorium proprium ab aliis Locis diſtinctum, ergo eſt de territorio ſeparato.*
17 *A finibus temporalibus, eorumque diſtinctione inferri non poteſt ad ſpirituales.*
18 *Epiſcopus habet intentionem fundatam in omnes Eccleſias, & Perſonas Diœceſis ſuper lege Diœceſana, & juriſdictione ſpirituali.*
19 *De privilegiis Religionis Hieroſolymitanæ, quam ſpeciem juriſdictionis tribuant Prioribus, & Commendatariis.*
20 *De juriſdictione Prælatorum inferiorum in Monaſteriis, & Eccleſiis exemptis intra Diœceſim.*
21 *De differentia inter Prioratus, & Monaſteria ſita in ipſis Civitatibus, & de Locis de ipſorum juriſdictione.*
22 *Caſus, in quo etiam in Populum tanquam Colonos competat juriſdictio.*
23 *De probationibus territorii ſeparati, & de improbabilitate immemorabilis.*
24 *De juriſdictione media Prælatorum inferiorum juxta terminos cap. auditis de præſcript.*
25 *An & quando per exercitium aliquorum actuum interrupta dicatur præſcriptio Prælati inferioris?*
26 *De concluſione ut in cauſa univerſali poſſeſſio aliquorum actuum ſufficiat, quomodo procedat.*
27 *De compatibili cumulativo concurſu plurium Superiorum, & habentium eandem juriſdictionem.*
28 *Declaratur concluſio de non dandis duobus Capitibus in uno corpore, quomodo procedat.*
29 *An dari poſſint duo Epiſcopi in una Eccleſia?*
30 *Quomodo dicatur probata juriſdictio Prælati inferioris, compatibiliter cum actibus geſtis per Epiſcopum.*

D I S C. I.

FRequentiores, privative ad omnia Catholici Orbis Tribunalia, ſunt in Romana Curia controverſiæ juriſdictionales ſuper juriſdictione ſpirituali, ſeu Epiſcopali, tam ordinaria, quam a Sac. Concil. Tridentino, & Apoſtolicis Conſtitutionibus delegata, inter Epiſcopos, & Prælatos inferiores, illæque videntur hodie potius facti, & applicationis, quam juris, cum iſtius theoricæ, ſeu concluſiones generales videantur jam firmatæ, ac extra controverſiam, quæ tota verſatur in applicatione ad caſum, unde propterea, adinſtar materiæ fideicommiſſariæ, & ſimilium, congruum, ac opportunum videtur, plures controverſias, quas diſputare contingat, diſtincte adnotare, & recenſere, quamvis ſub eiſdem concluſionibus, ac juris principiis cadentes, ob diverſas facti circumſtantias, ex quibus, eiſdem juris principiis retentis, diverſimode in uno, ac altero caſu judicandum eſt, ideoque diverſi eventus illorum caſuum, qui ſimiles, ac identifici videntur, nimium proſunt ad verita-

Digitized by Google

tem indagandam, congruamque applicationem faciendam, ſeu ad conciliandas tot deciſiones, & auctoritates, quæ primo aſpectu invicem pugnantes videntur. Quamvis & idem frequenter producere ſolaat æquivoca, inter modernos præſertim Pragmaticos, & tranſcriptores frequentia, capiendo quid pro quo:

Inter hujuſmodi autem controverſias gravior, magiſque ventilata fuit illa inter Archiepiſcopum Toletanum, &
a M. Priorem Caſtellæ, & Legionis Ordinis S. Joannis Hieroſolymitani, cum enim dictus Prioratus, ex Regiis conceſſionibus, vel aliis titulis ab antiquo poſſideret in dominio, & juriſdictione temporali Oppida de Conſuegra, de Alcanzar, & alia 15. Loca circiter, ejuſdemque Prioratus Officiales, incertum eſt ex quo principio, juriſdictionem quoque ſpiritualem, ſeu quaſi Epiſcopalem in eorundem locorum Clero, & populo axercere conſueverint, quod in Locis de temporali dominio hujus Religionis aſt ſatis frequens, ut de eadem habetur in Converſana, & in Vulturarien. *diſc. prox. ac ſeq.* & in aliis, hinc proinde ab antiquo pariter tempore, tam ſuper dicta juriſdictione, quam etiam ſuper jure decimandi, inter Archiepiſcopos Toletanos prætendentes hujuſmodi Loca intra ſuæ Diœceſis fines eſſe, ac M. Priores pro tempore in Conſilio Regio, & coram Apoſtolicis Delegatis plures in partibus exortæ fuerunt controverſiæ, ſopitæ, ſeu verius ſuſpenſæ per diverſas concordias, omnes tamen perſonales, quoad ipſos Archiepiſcopos, & reſpective Priores tranſigentes, initas, per quas aliquid hinc inde datum, ſeu remiſſum fuit, cum præſervativis tamen proteſtationibus cujuſcumque utriuſque partis præjudicii.

Demum vero de anno 1610. per M. Priorem ex remedio *l. diffamari* adverſus Archiepiſcopum jactantem viſitare, ac juriſdictionem ordinariam, val delegatam in hujuſmodi locis exercere, introducta fuit lis in Rota coram Pirovano, coram quo ſub diebus 26. Maji 1612. & 4. Decembris 1613. duæ prodierunt reſolutiones Archiepiſcopo favorabiles ſuper moderatione inhibitionis ex parte M. Prioris obtentæ, ne per illam Archiepiſcopus impediretur viſitare, ſuamque juriſdictionem ſaltem delegatam exercere, ut liquet ex deciſionibus deſuper editis impreſſis poſt Tambur. *de Jur. Abb. tom. 3. deciſ. 67. & 68.* & quæ habentur etiam repetitæ *deciſ. 396. part. 1. & 493. part. 2. rec.* ultra quamplures alias reſolutiones circa ordinatoria, & compilationem proceſſus ad rem non facientes.

Siluit deinde longo tempore cauſa uſque ad annum circiter 1655. in quo ea ex parte Archiepiſcopi reaſſumpta coram Bevilaqua ſubrogato ſub diebus 9. Maji 1659. & 21. Maji 1660. prodierunt reſolutiones aidem Archiepiſcopo favorabiles, in bono jure ac negotio principali, firmantes dictorum Oppidorum, & locorum ſituationem intra fines Diœceſis Toletanæ, & ſucceſſive Archiepiſcopi omnimodam juriſdictionem ſpiritualem, & Epiſcopalem, ordinariam, & delegatam indefinite in eorundem locorum Eccleſiis, ac perſonis de Clero, & Populo, omnibuſque aliis ad legem diœceſanam pertinentibus privative ad M. Priorem, ut patet ex deciſionibus deſuper editis, quarum ſecunda hucuſque aſt impreſſa poſt colluctationes Bondeni *deciſ.* 78. atque in dies & pluries imprimentur, ad quarum deciſionum normam emanavit ſententia, adverſus quam commiſſa cauſa appellationis in eadem Rota coram Taja, ſub die 10. Junii 1661. duæ prodierunt reſolutiones pariter Archiepiſcopo favorabiles, una ſuper confirmatione ſententiæ, altera in poſſeſſorio ſuper manutentione, conceſſaque nova audientia, in altera diſputatione habita coram Bevilaqua tanquam ſuffecto in locum Tajæ infirma valetudine detenti, ſub die 27. Januarii 1662. confirmata fuit reſolutio in poſſeſſorio, reformatæ vero, ſeu declaratæ fuerunt, tam ſententia, quam dictæ tres deciſiones in bono jure, ut ſcilicet Archiepiſcopi juriſdictio non violaret S. Religionis privilegia regiſtrata in Conſtitut. 9. Pii IV. ideoque non comprehenderet ejuſdem Religionis Profeſſos, ſeu etiam Cappellanos, Servientes, Miniſtros, Colonos, & alios quamvis de Clero, & Populo ſæculari, in quibus concurrerent tria requiſita Conſtit. 67. Greg. XIII. & de quibus habetur actum in Faventina *hoc eod. tit. diſc.* 4. atque ad iſtarum reſolutionum normam prodiit alia ſententia.

In hoc ſtatu ipſa Religio ad præſervanda præjudicia ſibi ajuſque privilegiis, ex hujus cauſæ malo eventu reſultantia, adiit Signaturam gratiæ, petendo ſe admitti ad cauſam ax integro, non attentis ut ſupra geſtis cum M. Priore, cum non ad iſtum, ſed ad ipſam prætenderetur principaliter ſpectare defenſionem privilegiorum, jurium, & juriſdictionum, nedum ipſius Religionis in univerſum, ſed ſingulorum Prioratuum, Bajulivatuum, & Commendarum, & aſſumpta deſuper diſputationa, ſub die 23. Januarii 1663. dilata fuit reſolutio, unde propterea ſiluit cauſa uſque ad alteram Signaturam habitam ſub die 6. Novembr. 1667. in qua reſolutum fuit Religionam admittendam eſſe in ſtatu, & terminis, in qua reperitur cauſa, quæ proinde in tertia inſtantia commiſſa fuit in eadem Rota coram Priolo, & in hoc ſtatu reperitur.

In pluribus autem congreſſibus pro hujuſmodi cauſæ directione, ac defenſione habitis uſque ab initio de anno 1655. & in primo congreſſu, mea fuit ſententia, periculoſum videri inſiſtere in omnimoda juriſdictiona ordinaria, & quaſi Epiſcopali privative ad Archiepiſcopum, tanquam in locis nullius, & de territorio ſeparato, cum generalia Religionis quamvis ampla privilegia regiſtrata in dicta Conſtitutione 9. Pii IV. id non importent, nequa haberentur hujus Prioratus privilegia ſpecialia, minuſque probata, vel probabilis eſſet immemorabilis deſuper neceſſaria, ideoque etiam in votum aſſumendam aſſe defenſionem juriſdictionis mediæ ſuper actibus præſcriptis juxta terminos text. *in cap. auditis, de præſcript.* ſed quia cæteris ſenioribus, & gravioribus Congregatis diverſimode viſum fuit, hine ſequutum eſt, quod multum volentes, totum amiſimus, Archiepiſcopus vero obtinuit plus forte quam prætenderet, cum dictæ primæ deciſiones editæ de annis 1612. & 1613. præſeſerra viderentur, eum contentum eſſe juriſdictione delegata, ideoque reſolutiones prædictæ quoad omnimodam, ac territorium ſeparatum, Mihi quamvis pro hac parte Scribenti juſtæ ac probabiles videbantur. Quamvis a converſo, reflectendo etiam ad ſolam veritatem, non placerent quoad omnimodam, & privativam M. Prioris ſuper actibus præſcriptis juxta terminos text. *in d. cap. auditis*, cum in hac parte bonum jus M. Priori potius aſſiſtere videretur, & conſequenter in ultimo congreſſu poſt dictam reſolutionem Signaturæ gratiæ pro directione cauſæ in hac tertia inſtantia etiam ſub nomine Religionis habito, perſiſtendo in mea ſententia, cui cæteri Congregati adhærebant, credebam in hac ſpecie juriſdictionis, ac pro dictarum ſententiarum reformatione ſolum inſiſtendum eſſe, cum longe melius eſſet obtinere dimidiatam victoriam, quam ſubjacere omnimodæ ſuccumbentiæ.

Quoniam vero Agentes pro D. Joanne de Auſtria M. Priore non de facili acquieſcebant, ex eo potiſſimum, quod ejuſdem M. Prioris Conſiliarii, cæterique Officiales de partibus, nimium inculcarent inſiſtendum eſſe ſuper impugnanda hujuſmodi locorum ſituatione in Diœceſi Toletana, ex eo quod ea inſimul connexa proprios haberent limites, ſeu terminos ab aliis dictæ Diœceſis Oppidis, & Locis diſtinctos, atque conſtituentes ut ibi dicitur, *unum terminum rotundum*, quaſi unius Diœceſis conſtitutivum. Idcirco ad eorundem Officialium, & Conſiliariorum informationem, ac inſtructionem, ut vel acquieſcerent, vel alia meliora ſubminiſtrarent, aſſumpſi onus efformandi deſuper diſcurſum, aſſumendo hanc materiam ab alto, omneſque inferiorum Prælatorum, ac juriſdictionum ſpecies diſtinguendo, ut ita dignoſceretur, ubi reſideret difficultas.

Retenta igitur opinione, quam licet a pluribus contradictam, ſequitur Rota, & eſſe magis communam, & probabilem, ax Baronii, & aliorum teſtimonio probat Barboſ. *de poteſt. Epiſc. p. 1. cap. 7. tit. 1.* quod ſcilicet ſub Pontifice Dionyſio Primo totus Orbis terrarum ſub Epiſcopis diviſus eſſet in Diœceſes, quæ reſpective unicum cujuſlibet Eccleſiæ Cathedralis Territorium conſtituunt, complexivum plurium Oppidorum, & Locorum, quorum ſingula, vel quoad juriſdictionem temporalem, vel quoad jura civica, diſtinctos fines, diſtinctaque territoria habent, etiam ſub diverſis Principatibus, & Ditionibus temporalibus; quamvis contrarium, circa Epiſcoporum, & Archiepiſcoporum originem derivatam a Gentilium diviſionibus impugnando Dionyſii diviſionem dicat Fagn. *in cap. nullus, de Parochiis, n. 12. & ſeqq.* quæ tamen opinio non videtur recepta per Rotam, & Curiam, ſed potius alia ut ſupra, cum in illis primitivæ Eccleſiæ temporibus adhuc introductus non eſſet uſus axemptionum, ac Prælatorum inferiorum, idcirco in quacumque Diœceſi reſpective, nulla dara diſcretione Sæcularium, & Regularium, vel ſubditorum, & exemptorum, unum erat Ovile, & unus Paſtor, neque aliquis aderat in Orbe locus, qui ſub Epiſcopo, & in aliqua Diœceſi non aſſet, quamvis & in hoc Fagnan. *in d. cap. nullus, n. 16.* contrarium dicat, parum tamen ture, quia cum in illis primitivæ Eccleſiæ temporibus non haberetur uſus exemptorum, & Prælatorum inferiorum, non videtur quomodo aliqua loca

tema-

remanere debuerint acephala, illique populi ſine Epiſcopo, & ſic oves ſine paſtore.

Poſt introductum vero Ordinem monaſticum, ſeu ſtatum Regularem cœpit Sedes Apoſtolica recipere ſub ſua,
5 & B. Petri protectione aliqua Monaſteria, eximendo a juriſdictione, & ſuperioritate Epiſcoporum, ac immediate ſubjiciendo ipſi Sedi, concedendo eorundem Abbatibus, vel Prælatis juriſdictionem in ipſos Monachos, & Profeſſos, dilatam etiam ad Miniſtros, & inſervientes, & Colonos, dictæque conceſſiones in origine ſingulariter aliquibus Monaſteriis factæ, paulatim adeo crevere, quod exceptis aliquibus partibus Ultramontanis præſertim Germaniæ, hodie, ſive directe & immediate, ſive mediate & per communicationem privilegiorum, in univerſo ſtatu regulari, eorumque omnibus Monaſteriis, conventibus, & domibus dicta exemptio vigeat, cum illis moderationibus, quas deinde Sacr. Conc. Trident. & Apoſtolicæ Conſtitutiones introduxerunt, ut frequenter & ſparſim habetur deductum *hoc eod. tit.* præſertim vero circa Regularium exemptionem in Colonien. exemptionem S. Cornelii ad Indam *diſc.* 28. & in Romana exemptionis, ſeu tituli Cardinalitii *diſc.* 34.

Inter cæteras autem Religiones, quoad hujuſmodi con-
6 ceſſiones, & privilegia, præcipuum ac forte primum locum occupat inſignis Religio S. Joannis Hieroſolymitani, cui Summi Pontifices plura conceſſerunt privilegia enunciata & confirmata per Pium IV. in ejus Conſtitutione 90. illud præſertim, omnimodæ exemptionis Prioratuum, Bajulivatuum, Hoſpitalium, & Commendarum, eorumque Cappellanorum, & Servientium, Miniſtrorum, Colonorum, & aliorum quamvis ſæcularium, concedendo ipſis Prioribus, Bajulivis, & Commendatariis juriſdictionem activam in dictas perſonas, ac ſi eſſent veri Ordinarii, quod tamen deinde per S. C. T. & Conſtitutionem 67. Greg. XIII. moderata fuit, juxta ea quæ habentur in Faventina juriſdictionis *hoc tit. diſc.* 4.

Ex indultis quoque Apoſtolicis, vel etiam ex conſuetudine frequentius originata ex deputationibus, ſeu conceſſionibus ipſorummet Epiſcoporum, ut liquet ex Squillacen. coram And. *inter ſuas deciſ.* 34. *alias deciſ.* 69. poſt Tambur. *de*
7 *jur. Abb. tom.* 3. quæ eſt deciſio magiſtralis in materia territorii ſeparati, ac etiam ex Converſana apud Duran. *deciſ.* 446. de qua habetur actum hoc pariter *tit. diſc. ſeq.* & in Marſicen. *diſc.* 13. & in aliis, inolevit uſus aliorum Prælatorum inferiorum Secularium, vel Regularium cum ſpirituali, & quaſi Epiſcopali juriſdictione etiam in Clerum, & Populum aliquorum locorum, vel ſubordinata, & ſub Epiſcopis, in quorum diœceſibus ipſa loca ſita eſſent, vel etiam privative, & cum omnimoda, itaut loca prædicta omnino diſmembrata, & ſeparata cenſerentur a Diœceſi.

Hinc proinde tres habemus hujuſmodi inferiorum Prælatorum Secularium, vel Regularium ſpecies, quarum prima eſt frequentior, Abbatum ſeu Priorum, aliorumque Superiorum regularium in ſuis reſpective Monaſteriis, Conventibus, vel domibus regularibus in Civitate, vel Diœceſi exiſtentibus, cum exemptione tamen ab Epiſcopo. Quod etiam habetur in pleriſque Prælatiis, ſeu primis Dignitatibus Eccleſiarum collegiatarum ſecularium, ut eſt ex. gr. Prior S. Nicolai Barii, ac etiam ſunt Archipresbyteri Eccleſiarum Patriarchalium Urbis, & ſimiles. Et iſti Prælati nullum habent territorium, niſi quantum ſe extendat ipſorum Monaſteriorum, Conventuum, domorum,
8 vel Eccleſiarum ambitus, in quo Monaſterii, & Abbatis territorium conſiſtere dicitur, juxta receptam doctrinam Cardinalis in *Clementina* 1. *n.* 1. *de ſtatu Monachorum*, de qua Tamb. *de jur. Abb. tom.* 1. *diſp.* 15. *q.* 7. *n.* 39. Caputaq. *deciſ.* 225. *num.* 3. *part.* 2. *deciſ.* 348. *num.* 35. *part.* 11. *rec.* Unde extra dictum ambitum, illorum Prælatorum juriſdictio eſt in perſonas ſibi ſubjectas ſine territorio juxta caſum, de quo infra in Nazarena, *diſc.* 20. in Lauretana, *diſc.* 33. in Policaſtren. *diſc.* 19. & in aliis, dictaque Monaſteria, vel alia loca exempta dicuntur in Diœceſi, ſed non de Diœceſi, ob exemptionem ab univerſali lege diœceſana.

Altera Prælatorum ſpecies eſt habentium juriſdictionem ſpiritualem etiam in Clerum, & Populum ſecularem alicujus loci, cum aliqua impropria territorii diſtinctione, quantum ſcil. reſpective illius loci particulares, ſeu temporales fines ſe protendant, adhuc tamen continuante in Diœceſi, itaut hujuſmodi Prælatorum juriſdictio compatibilis remaneat cum Epiſcopo & lege diœceſana vel per concurſum cumulativum, vel cum aliquarum actuum diſtinctione, vel cum aliqua ſubordinatione juxta caſum dicti

text. *in cap. audiitis de præſcription.* cum ibi notatis, &
qualeſ ſunt illi Decani, Archidiaconi, & alii de quibus lo- 9
quitur Sacr. Conc. Trident. *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 20. incipien. Cauſæ omnes, & de qua Prælatorum ſpecie agitur præſertim in adeo ventilata Beneventana Juriſdictionis inter Archiepiſcopum, & Archidiaconum ejuſdem Eccleſiæ Metropolitanæ, in qua prodierunt plures deciſiones coram Zarata, Cerro, & aliis, & quarum una eſt impreſſa *deciſ.* 304. *p.* 11. *rec.* & *deciſ.* 79. *poſt controverſias Contrii*, & hujuſmodi loca non deſinunt eſſe in Diœceſi, atque licet hujuſmodi Prælatorum exemptio, & reſpectiva juriſdictio alias plena, & reſpective omnimoda eſſet, hodie tamen per S. Conc. Trid. & Apoſtolicas Conſtitutiones, fere ad nihilum redacta eſt, ob juriſdictionem locorum Ordinariis delegatam in cauſis matrimonialibus, & criminalibus, necnon in concernentibus curam animarum, Sacramentorum adminiſtrationem, collationem Ordinum, approbationem Confeſſariorum & Concionatorum, Monaſteria Monialium & alia, de quibus *hoc eod. tit.* in pleriſque controverſiis habitis inter Epiſcopos & hujuſmodi Prælatos, præſertim in Theatina, in Anglonen. in Vulturarien. & frequenter.

Tertia demum ſpecies eſt illorum Prælatorum, qui in 10
uno, vel pluribus locis, alias juxta dictam antiquam diviſionem in Diœceſi, & ſub Epiſcopo exiſtentibus, plenam, ac omnimodam habent juriſdictionem ſpiritualem, & quaſi Epiſcopalem privative ad Epiſcopum, mediante territorii ſeparatione, itaut conſtituere dicantur novum territorium ſtans de per ſe tanquam ſpeciem Diœceſis ejuſdem Prælati, quæ nullius dicitur, & iſti ſunt veri loci Ordinarii, atque ſub Ordinariorum nomine veniunt, itaut non ſubjaceant illi juriſdictioni, quam ut ſupra Sacr. Conc. Trid. & Apoſtolicæ Conſtitutiones delegarunt Epiſcopis, ſeu Ordinariis locorum, quia ipſi dicuntur illi Ordinarii, de quibus Concilium, & Conſtitutiones loquuntur, etiam quoad activam juriſdictionem in dictis caſibus delegatam ſupra Prælatos inferiores intra eorum limites exiſtentes, ut advertitur in Aveliina apud Orthobon. *deciſ.* 82. & late Fagnan. *in cap. accedentibus de exceſſ. prælat. à n.* 20. *cum plur. ſeqq.* ubi quod habent cognitionem cauſarum matrimonialium, ac alia per S. Conc. Trid. Ordinariis delegata. Et ſunt illi de quibus habetur in Mutinen. *diſc.* 16. in Aſtoricen. *diſc.* 7. & in Hiſpalen. *diſc.* 9. & in aliis hoc etiam tit. frequenter, itaut exceptis iis, quæ ſunt ordinis Epiſcopalis, quorum exercitium non habent, quamvis etiam habitus juriſdictionalis eis competat, in nihilo differre videantur ab Epiſcopis, exceptis aliquibus caſibus, quos idem Sac. Conc. Trid. vel Apoſtolicæ Conſtitutiones delegarunt Metropolitano, ſeu Epiſcopo viciniori.

Quia vero juxta receptiſſimam, ac apud Catholicos ho- 11
die indubitatam opinionem, ad ſolum Papam pertinet, Diœceſes, & territoria ſpiritualia conſtituere, unire, vel ſeparare, Abb. *in cap. cum contingat, n.* 18. *de for. compet.* & *cæteri*, apud Gratian. *diſcept.* 212. *n.* 17. Buratt. *deciſ.* 912. *n.* 1. *deciſ.* 324. *num.* 2. *part.* 1. *rec.* & in hujus cauſæ deciſionibus, præſertim prima, atque ut dictum eſt, ex dicta generali totius Orbis diviſione omnia loca cenſenda ſunt alicujus Diœceſis, & ſub Epiſcopo. Ideoque iſta territorii ſeparati qualitas non præſumitur, ſed per allegantem probanda eſt. Atque probatio ad duas tantum re- 12
ſtringitur ſpecies, unam ſcilicet per privilegium Apoſtolicum clarum, & expreſſum, vel ſaltem ab antiquiſſima pacifica obſervantia ita interpretatum, juxta ea quæ habentur infra in Beneventana Juriſdictionis, *diſc.* 12. & alteram per immemorabilem bene probatam, juxta requiſita vulgaris gloſſ. *in cap.* 1. *de præſcript. in* 6. ob ejuſdem immemorabilis virtutem, & operationem, quod ejus vigore allegari poteſt quicunque titulus de mundo melior, & ſic etiam ipſummet privilegium Apoſtolicum.

Cum hac tamen differentia inter unam, & alteram ſpe-
ciem probationis, quod ubi agitur de prima per privile- 13
gium explicitum, & clarum, illius executio, ſeu obſervantia ſtatim admittitur. Ubi vero de altera per immemorabilem, illa exigit canonizationem per tres ſententias conformes, interim vero Epiſcopus manutenetur in quaſi poſſeſſione exercendi dictam juriſdictionem delegatam, ut pluries fuiſſe deciſum per Sac. Congregat. Concilii, ac etiam per Rotam habetur in hujus cauſæ deciſionibus, & docet praxis dictæ S. Congregat. in dictis Vulturarien. & in Anglonen. ac aliis *hoc eod. tit.*

Et quamvis Rota quandoque contra Epiſcopos agentes 14
ad viſitationem, ac delegatam juriſdictionem adverſus hujuſmodi inferiores Prælatos, reſpondere conſueverit de de-

Google

fectu probationis ſituationis in eorum Diœceſi, in qua conſiſtit ſuæ intentionis fundamentum, ut præſertim in Aprutina ſeu nullius Juriſdictionis 16. Martii 1624. coram Dunozet. impreſſ. poſt Tamburin. *de jur. Abbat. tom. 3. deciſ. 71. n. 5.* & habetur deductum in Aprutina, & in dicta Beneventana, *hoc eod. tit.* & ſuper quo motivo, tam Curiales pro Magno Priore Scribentes, quam fortius ejus Conſiliarii, & Agentes de partibus inſiſtebant, nihilominus ut advertitur in dictis Aprutin. & Beneventan. ac etiam in Maceraten. atque in hujus cauſæ deciſionibus, iſta difficultas conſiderabilis eſt, quando alter Epiſcopus eſt in cauſa, itaut incertum ſit, in qua Diœceſi locus eſſet conſtitutus, unde controverſia non reſtringatur inter ſolos Epiſcopum, & Prælatum inferiorem, ſed ſit inter duos Epiſcopos de eadem activa lege diœceſana, ſeu delegata juriſdictione contendentes; ubi vero alter Epiſcopus non eſt in cauſa, tunc fundata cenſenda eſt intentio illius, a cujus Diœceſi controverſus locus undique circumdatur, vel ſaltem cui pro majori parte adjacet. Multo vero magis ubi controverſia eſt diuturna, abſque eo quod alter Epiſcopus nunquam comparuerit, ac etiam ſituationis, vel exercitæ juriſdictionis adminicula concurrunt, improbabile ſiquidem videtur, alio Epiſcopo non comparente, excludere adjacentem, qui agat ex hoc ſolo motivo, de quo ſolum objiciat inferior Prælatus, cui ſemper replicari poteſt, quod cum perneceſſe dare oporteat illum locum in aliqua Diœceſi, & ſub aliquo Epiſcopo, idcirco quoties territorii ſeparati concludens probatio non accedit, ne detur locus acephalus, ſi prætendit eum non eſſe ſub Epi-
15 ſcopo agente, oſtendat ſub quo ſit. Ideoque reflectendo etiam ad veritatem, illa reſolutio, quæ capta fuit in dicta Aprutina, ut confirmetur plane, catenus ſuſtentabilis videtur, quatenus juxta præcedentem reſolutionem anni 1663. interim Epiſcopus manuteneatur in quaſi poſſeſſione exercendi juriſdictionem delegatam, & non alias.

His ita conſtitutis, applicando ad rem dicebam, dubitandum non videri de probatione ſituationis hujuſmodi Op-
16 pidorum, & locorum intra fines hujus Diœceſis, tum quia juxta mappas geographicas, undique vel ſaltem pro majori parte ab ea circumdata ſunt, tum etiam quia durantibus hujuſmodi controverſiis, ſpatio plurium ſæculorum, nunquam alter Epiſcopus comparuit, & clarius, quia ex pluribus actibus, præſertim vero ex concordiis inter Archiepiſcopos, & Priores initis de annis 1228. 1229. 1510. & 1516. enunciantur hujus Diœceſis, cujus etiam ſituatio probatur per teſtes, & comprobatur per plures actus juriſdictionales, ac decimationes, & alia, itaut videatur caſus extra omnem controverſiam.

Nil refragante, quod hujuſmodi loca inſimul connexa, proprios haberent fines, ſeu limites, ab aliis dictæ Diœceſis locis diſtinctos, unde inferebatur ad territorium ſeparatum, iſtud ſiquidem eſt æquivocum clarum, ſed commune, quod fomentum præbet omnibus hujuſmodi controverſiis, ut patet etiam ex Vulturarien. & Angionen. ac pluribus ſimilibus, de quibus *eodem tit.* quoniam hæc eſt diſtinctio finium temporalium, vel ad effectum juriſdictionis ſæcularis, vel ad
17 effectum paſcuorum aliorumque jurium civicorum, atque ut unus populus ab altero diſtinguatur. Secus autem quoad territorium ſpirituale, quod non regulatur a ſingulorum locorum finibus, ſed ab illis, qui ipſi Eccleſiæ Cathedrali in dicta generali diviſione, ſeu alias per Sedem Apoſtolicam attributi ſunt, conſtituentibus unum & idem territorium, ſeu corpus univerſale complectivum plurium Oppidorum, & Locorum, nulla inter iſta data finium diſcretione, quamvis ſingula haberent ad dictos alios effectus, territoriorum ac finium diſtinctiones, in propoſito nullatenus attendendos, ac ſi non adeſſent, cum de facto videamus plures Diœceſes complecti Oppida, & loca diverſarum Provinciarum, ſeu diverſorum Principatuum ſæcularium. Ideoque receptiſſima propoſitio eſt, quod a finibus temporalibus non infertur ad ſpirituales, vel e contra, ut *deciſ. 324. n. 10. p. 1. rec.* cum aliis in hujus cauſæ deciſionibus, & in Pampilonen. decimarum de Taffalla *hoc eod. lib. ſub tit. de praeminent. diſc. 29.* & eſt res, quam indubitate docet praxis totius Orbis.

Poſita ſituatione, reſultat de conſequenti, fundatam eſſe Archiepiſcopi intentionem ſuper lege diœceſana, & juriſdi-
18 ctione ſpirituali in omnes Eccleſias & Perſonas, tam de Clero, quam de Populo in ejus Diœceſi exiſtentes, donec per allegantem limitationem, ſeu exemptionem illa probetur, ut cum copioſis allegationibus comprobatur in eiſdem deciſionibus, quoniam Epiſcopus eſt Paſtor, curam ac juriſdictionem generalem habens ſuper ovibus depaſcentibus in territorio ſibi commiſſo, quare onus eſt Prælati inferioris probare limitationem, qua non probata, remanet fundata intentio habentis pro ſe regulam generalem, Mantic. *deciſ. 251. n. 4.* cum aliis per Barboſ. *axiom. 198.*

Privilegia vero, quantumvis ampla Religionis, in hoc ſine dubio non ſuffragantur, ut de facto docet Catholica Orbis praxis, quoniam in omnibus fere magnis Civitatibus, ſeu 19
locis qualificatis, iſta Religio habet Prioratus, Bajulivatus, & Commendas, & tamen Priores, Bajulivi, vel Commendatarii ſe non ingerunt niſi cum ipſius Religionis profeſſis, vel cum ipſorum Prioratuum & Commendarum Cappellanis, Inſervientibus, & Miniſtris ſæcularibus habentibus requiſita ſæpius enunciatæ Conſtitutionis 67. Gregorii XIII. Ex jam dicta clara ratione, adaptabili etiam omnibus aliis Prælatis inferioribus Regularibus, vel Sæcularibus, juxta primam ſpeciem ut ſupra exemplificatis, quod ſcilicet eorum territorium non protrahitur ultra clauſtra, ſeu ambitum ipſius Monaſterii, vel Commendæ, ubi ob privilegiorum amplitudinem, datur quandoque quædam impropria territorii ſeparatio & qualitas nullius ſecundum quid, non obſtante, quod locus eſſet undique circumdatus a territorio Epiſcopi ex firmatis in Montis Caſſinen. juriſdictionis cor. Bichio *deciſ.* 20
373. p. 11. rec. ac habetur in Lauretana, *deciſ. 33.* & in aliis *hoc eod. tit.* Sed punctus eſt in reliquo territorio, in quo vivit Clerus & Populus ſæcularis, quoniam iſtud non eſt hujuſmodi Prælati habentis fines, ut ſupra, reſtrictos intra clauſtra, ſed eſt Epiſcopi, qui proinde eſt legitimus Paſtor ovium in ſuo territorio exiſtentium.

Juriſdictio autem, quæ ex dictis, vel ſimilibus privilegiis, quamvis ampla, atque vero, plenoque jure ordinario hujuſmodi inferioribus Prælatis extra clauſtra, ſeu proprium ambitum per privilegia Apoſtolica competit, eſt in perſonas, ratione certæ qualitatis, ad quam juriſdictio limitata eſt, non autem in territorio ac illius ratione, atque in hoc eſt punctus inevitabilis, per quem de plano tolluntur omnia fundamenta hujuſmodi inferiorum Prælatorum ratione privilegiorum generalium, ſeu etiam particularium exemptivorum, quoniam aliud eſt exemptio alicujus Loci, vel aliquarum Perſonarum ratione certæ qualitatis a juriſdictione paſſiva, aliud eſt obtinere juriſdictionem activam in territorio non ſuo, & in Clerum, & Populum ſæcularem ſibi non commiſſum.

In primo hujus cauſæ congreſſu, in quo ut ſupra, Seniores, Me tunc juniore in voto ſingulari remanente, concluſe- 22
runt privilegia Religionis ſuffragari, etiam quoad hanc juriſdictionem activam in territorio ac Populo, ſe fundabant in eo, quod præmiſſa procederent in Prioratibus, & Commendis exiſtentibus intus Civitates, vel alia loca alienæ juriſdictionis, ſecus autem reſpectu illorum locorum, quæ etiam quoad Populum ſunt de ipſius Prioratus, vel Commendæ dominio, credentes hanc eſſe genuinam diſtinctionem, adverſus quam in prædictis diſputationibus deducebatur, Scribentes in contrarium pro Archiepiſcopo, ut oſtenderent temporale dominium in hoc non ſuffragari, deducebant exemplum ipſius M. Magiſtri & Conventus Melevitani, qui ſingulariter in univerſa Religione Conventus nomen habet, quoniam licet habeat dominium temporale totius inſulæ, ſitque illius Populi Dominus, & Princeps ex conceſſione Regis Catholici tanquam Regis Siciliæ, juxta ea quæ habentur in Melevitana electionis fori, *hoc eod. tit. diſc. 69.* Nihilominus juriſdictio ſpiritualis cum lege diœceſana pertinet ad Epiſcopum, cui Clerus & Populus in hoc ſubeſt, non autem M. Magiſtro habenti ſolum juriſdictionem ſpiritualem in perſonas, ipſius ſcilicet Religionis Profeſſores vel Miniſtros.

Verum non minus frigida erat propoſitio, quam reſponſio, quamvis illa tunc magnum plauſum habuerit, ac etiam deducta ſit in prima deciſione, pro meo tamen judicio potius negligenda. Nil enim valebat propoſitio, ea jam dicta ratione, quod a dominio temporali inferri non poteſt ad ſpirituale, quodque in ſpiritualibus juriſdictio commiſſa hujuſmodi Prælatis, qui etiam veri Ordinarii cenſeantur, reſtricta eſt ad clauſtra, ſeu ambitum proprii Monaſterii, vel Eccleſiæ, extra quem locum dicitur in perſonas ſine territorio, ex ſola ratione certæ qualitatis, minuſque valebat reſponſio prorſus inadaptabilis ex facto; cum carentia juriſdictionis ſpiritualis in M. Magiſtro proveniat ex natura conceſſionis ac lege in ejus limine appoſita, cum enim priuſquam hæc Religio amitteret inſulam Rhodi, in hac Inſula Melevitana, tanquam membro Regni Siciliæ adeſſet Epiſcopus, tanquam Paſtor illius Cleri & Populi, conceſſio vero facta eſſet Religioni per Regem, Sede Apoſtolica approbante,

& gra-

gratiſſimum habente, non immutato ſtatu quoad Epiſcopum, & juriſdictionem ſpiritualem, idcirco ea praxis ivenit, potius a qualitate facti, quam ab interpretatione privilegiorum, quæ aliis locis normam præberet.

2 Conſiderabam etiam, ſcribendo tanquam Advocatus, eum caſum dici poſſe ab aliis diverſum, quoniam conſtans fama eſt in Loco, hunc Prioratui per Reges conceſſam eſſe hanc territorii partem depopulatam, ac habitatoribus deſertam, paulatim tractu temporis inhabitatam ex diligentia Priorum pro tempore, & occaſione culturæ ipſius territorii, unde propterea inferebam totum illum Populum dici poſſe colonicum Prioratus, atque ipſa loca eſſe tot colonias ab ipſa Religione, ſeu Priore conſtitutas, & conſequenter etiam quoad juriſdictionem ſpiritualem in Populum ſuffragabantur privilegia illam tribuentia reſpectu Colonorum, pro quibus alias generaliter, & indefinita competebat, cum tunc non produxiſſet moderna reſtrictio, ſeu moderatio inducta per Sac. Conc. Trid. & Conſtitutiones S. Pii V. & Gregorii XIII. ſuper cura animarum, & requiſitis, de quibus infra in Faventina *diſc.* 4. Verum quicquid eſſet de motivi relevantia in jure, illud non ſuffragabatur ob ceſſantem aſſiſtentiam facti, in quo hujus præſuppoſitæ traditionis nulla dabatur juſtificatio.

3 Ceſſante autem fomento privilegiorum generalium Religionis inducentium tantum Prælaturam juxta primam ſpeciem in propoſito non ſuffragantem, quatenus pertinet ad tertiam ſpeciem Prælaturæ in territorio ſeparato, & qualitate nullius, deficiebat probatio, cum nullum haberetur privilegium Apoſtolicum ſpeciale, immemorabilis vero nedum probata non eſſet, ſed prorſus redderetur improbabilis, ſtante diuturna plurium ſæculorum lite cum tot concordiis, & actibus juriſdictionalibus ut ſupra, cum eſſentiale hujus præſcriptionis requiſitum conſiſtat in eo, quod nihil unquam viſum, vel auditum fuerit in contrarium ſupra hominum memoriam, itaut unicus actus ad eam interrumpendam ſufficiat, ut plene in hujus cauſæ deciſionibus, & eſt principium abſolutum.

Inſiſtebant valde Agentes pro M. Priore in eo, quod nullum ex parte Archiepiſcopi fundamentum conſtituendum eſſet in concordiis, ac actibus earum vigore geſtis, ſtantibus ampliſſimis præſervativis, ut eſſent mere perſonales, nullum firmantes ſtatum, vel inducentes præjudicium. Sed illud erat leve fundamentum, quoniam concordiæ prædictæ, aliique actus in propoſito non conſiderabantur ad tribuendum aliquod jus de novo Archiepiſcopo, ſed ſolum ad impediendam contrariam immemorabilem præſcriptionem, & ſucceſſive conſervandum illud jus, quod alias ratione legis Diœceſanæ ſibi competebat, & nihilominus ubi etiam de his nulla penitus ratio hincinde habenda eſſet, adhuc in ordine ad immemorabilem inevitabile remanebat impedimentum reſultans ab ipſa pendentia litis in Rota uſque ab anno 1610. quo tempore ſubducto, ut omnino ſubducendum eſt, ac etiam ſubducto altero pupillaris ætatis teſtium, impoſſibile eſt habere deponentes de viſu ſuper ſpecifica obſervantia quadragenaria, cum ita oporteret habere teſtes ſupra ætatem annor. 135. Ideoque deſperatum opus videbatur velle ſuſtinere hanc tertiam Prælaturæ ſpeciem.

24 Quare credebam unicam hujus cauſæ defenſionem, juxta motivata ab initio, conſiſtere in ſuſtinenda Prælatura, juxta ſecundam ſpeciem, ſuper actibus præſcriptis, juxta terminos text. *in c. auditis*, *de præſcript.* & Sac. Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de refor.* c. 20. Atque in hac parte, cum ſenſu etiam veritatis, credebam dictas reſolutiones eſſe parum probabiles, cum *in d. c. auditis*, ad litteram diſponatur, quod ſi inferior Prælatus probat longo tempore juriſdictionem in loco exercuiſſe, Epiſcopus autem, in cujus Diœceſi idem Locus ſitus eſt, probat interruptionem reſultantem ab exercitio aliquorum actuum particularium, puta circa cognitionem cauſarum matrimonialium, prolationem cenſurarum, & alia in eodem Canone regiſtrata, tunc in his pro Epiſcopo reſpondendum eſt, in reliquis autem generaliter pro Prælato inferiori, ergo ſtant ſimul, Locum eſſe intra fines Diœceſis, atque in eo Epiſcopum aliquos actus judiciales exercuiſſe privative ad Prælatum inferiorem, & tamen, dictis actibus exceptis, juriſdictionem univerſalem eſſe penes dictum Prælatum, cujus præſcriptio interrupta non cenſetur per hujuſmodi actus, ſeu exercitium.

25 Et quamvis in ultima deciſione 27. Januarii 1662. coram Bevilaqua, in qua ſolum formiter de hoc puncto actum eſt, ſequendo opinionem Hoſtienſis, dicatur, actus ab Archiepiſcopo exercitos importare interruptionem præſcriptionis in univerſum, ex regula, quod in univerſalibus per aliquorum actuum exercitium acquiratur, ſeu conſervetur poſſeſſio in univerſum ratione cauſæ univerſalis, ac etiam ex eo quod ſicut in uno, eodemque corpore citra monſtruoſitatem duo capita dari non poſſunt, de qua propoſitione frequenter actum habetur *ſub tit. de præeminentiis* ad materiam cathedralitatis, ita duo ejuſdem Loci Prælati dandi non ſunt.

Nihilominus hujuſmodi fundamenta parum tuta videbantur, quoniam circa primum cauſæ univerſalis, opinio Hoſtienſis utpote litteræ textus contraria communiter reprobata eſt, nam ſicuti ejuſdem rei prohibitum eſt dominium penes duos inſolidum, & tamen duo Domini recte dari poſſunt diverſis reſpectibus ex deductis in Tiburtina Caſtrorum, & in Romana, ſeu Status eccleſiaſtici infeudationum *ſub tit. de feud. diſc.* 61. & 62. & alibi, ita nil prohibet, quin duo poſſideant idem genus juriſdictionis diviſum in ſpecies, quia unus habeat in una ſpecie, alter in altera, ut *dec.* 350. *n.* 10. & 321. *n.* 26. apud Poſth. *de manut.* & *dec.* 184. *n.* 13. *p.* 11. *rec.* ideoque interruptio operativa eſt quoad ipſos actus particulares, ſive quoad univerſitatem illius ſpeciei, diſcretive ad alteram ſpeciem, conſiderando ipſas ſpecies tanquam genera diſtincta reſpectu individuorum, ut bene Abb. *in eod. c. auditis*, *n.* 15. & 33. ubi etiam Alex. de Nevo, *n.* 17. Idem Abb. *in c. cum olim*, *eod. tit. de præſcript. n.* 6. ubi Falin. *n.* 18. & 19. & Fagnan. *n.* 29. & clare probat idem text. *in d. c. auditis*, ibi, *ſuper jam dictis articulis*, ideoque dicta concluſio, ut in cauſa univerſali, poſſeſſio aliquorum actuum proſit, ac operativa ſit in univerſum, procedit, ac recipienda eſt in ea ſpecie conſiderata tanquam genus, ſeu univerſitas, ſecus autem quoad ſpecies diverſas ut per Poſth. *de manut. obſerv.* 83. *n.* 137. & *ſeq.* & *in proxime allegatis deciſionibus*. 26

Proindeque totus punctus eſt circa compatibilitatem, vel incompatibilitatem concurſus plurium ejuſdem ſpeciei ſeu juris poſſeſſorum, ſi enim urget incompatibilitas, tunc recte procedit, ac recipienda eſt opinio Hoſtienſis, quod ſcilicet habens juris aſſiſtentiam in cauſa univerſali, per aliquos actus particulares, illam in totum conſervare dicatur, atque contrariam præſcriptionem interrumpere. Puta quia duo eandem juriſdictionis ſpeciem, ſive idem genus in univerſum inſolidum habere prætendant, unum omnino privative ad alterum. Secus autem ubi in ipſo genere univerſali dari poteſt compatibilis concurſus plurium per diſtinctionem ſpecierum ut ſupra, ſive in omnibus ſpeciebus, ac univerſo genere, per concurſum cumulativum, ac per quandam ſpeciem communionis, itaut in ſingulis actibus potior ſit conditio prævenientis, ut bene Fagnan. *in d. c. auditis*, *n.* 13. & 14. *cum ſeqq.* atque docet quotidiana praxis Urbis in Tribunalibus Auditoris Cameræ, Gubernatoris, Vicarii, & Senatoris, ac etiam reſpective Epiſcoporum, & Baronum intra Diſtrictum. 27

Quod manifeſte comprobatur in his terminis ſpecialibus per Conſtitutionem Bonifacii VIII. *in cap. cum perſonæ*, *de privil. in ſexto*, ubi clare ſupponitur Locus intra Diœceſim, & abſque qualitate territorii ſeparati, in quo inferior Prælatus ordinariam ſpiritualem juriſdictionem habeat, & de qua Conſtitutione habetur actum infra in Theatina, *diſc.* 5. Et clarius ex eodem Sac. Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 20. ubi præſupponuntur Archidiaconi, & Decani, aliique inferiores Prælati Eccleſiaſticam, ac ordinariam juriſdictionem in univerſum habentes in Locis intra Diœceſim exiſtentibus, unde propterea Diœceſano tanquam Loci Ordinario per ſpeciem delegationis committitur cognitio plurium cauſarum, criminalium ſcilicet, matrimonialium, & ſimilium, ac etiam demandatur juriſdictio circa curam animarum, & alia, de quibus ſupra, ergo compatibilis eſt concurſus duorum Prælatorum, ſive Superiorum eccleſiaſticorum in eodem loco, vel diverſis reſpectibus, vel per cumulativam ut ſupra.

Hinc ex defectu applicationis corruit dicta propoſitio, 28 alioquin vera, ſuper monſtruoſitate duorum capitum in uno corpore, quoniam id recte procedit quando duo inſolidum, unus privativè ad alterum ſe prætenderet illius corporis caput, utpote ejuſdem Diœceſis, ſeu territorii, vel Cathedralis Epiſcopi, & ſponſi, cum ſimilibus, ſecus autem ubi concurſus ſit compatibilis, & ſubordinatus, quia nempe non controvertatur Epiſcopum eſſe ſolum caput, & Superiorem in univerſa Diœceſi, Prælatus autem inferior prætendat ſe eſſe membrum, cui demandatæ ſint aliquæ operationes, in quibus ab ipſo capite impediri, ſeu prohiberi non valeat, ut docet quotidianum praxis Abbatum, & Prælatorum regularium intra Diœceſim, ac in ipſiſmet Civitatibus in faciem ipſo-

ipſorummet Epiſcoporum præſentium, plenam, ac ordinariam juriſdictionem intra Clauſtra, & Conventum exercentium cum Religioſis, ac etiam Sæcularibus ibi viventibus, abſque eo quod exinde reſultare dicatur monſtrum plurium capitum in eodem corpore, quia ſemper ſolus Epiſcopus eſt caput, iſta vero ſunt membra, quibus hæc particularis operatio demandata eſt, ideoque ex eadem proportione nil prohibet, ut ſicuti Abbas in Monaſterio tanquam in territorio intra ejus ambitum improprie contradiſtincto a Diœceſi, ſeu territorio univerſali dictam juriſdictionem exercet, idem quoque fieri valeat per Prælatum inferiorem in certo loco, ita per ſuos fines diſcreto, & cum Clero, & Populo ibidem vivente.

29 Adeoque reſpectuum diverſitas attenditur quoad dictæ monſtruoſitatis excluſionem, quod etiam dari poteſt compatibilis concurſus duorum Prælatorum ejuſdem ordinis, & præeminentiæ, quibus æque titulus ſponſi, ſeu capitis convenit, quod ſcilicet una, & eadem Eccleſia Cathedralis duos eodem tempore habeat Epiſcopos, pro diverſitate tamen Rituum, quia unus ſit Epiſcopus Ritus Latini, alter Ritus Græci, ſive quod in eodem loco adſint duo Epiſcopi cum plena juriſdictione Epiſcopali juxta caſum, de quo in Nazarena, *diſc.* 20. ubi de caſu Epiſcopi Feſulani intus Civitatem Florentiæ cum ſimilibus.

Poſito igitur dicto compatibili concurſu, clare fundata remanere videbatur hæc juriſdictio, quam diſcretive ad illam Prælati tertiæ ſpeciei cum qualitate nullius, mediam dicere ſolebam, dum tam per teſtes, quam per Scripturas, ac per Sententias Conſilii Regii, ac etiam per ipſaſmet concordias conſtabat de poſſeſſione, & exercitio eccleſiaſticæ ordinariæ juriſdictionis in Clerum, & Populum ſæ-
30 cularem hujuſmodi Locorum per quatuor fere ſæcula viſitando Eccleſias, & Perſonas, & cognoſcendo omnes cauſarum civilium, criminalium, & mixtarum ſpecies, adeo tenaciter, quod conſtabat de pluribus litteris requiſitoriis active, & paſſive, quia ſcilicet Officiales Archiepiſcopi volentes in iſtis locis contra alios Diœceſanos, & ſubditos juriſdictionem exercere, eorumque mandata exequi, requirebant Priorem, ejuſque Vicarium, & Officiales pro imploratione Brachii, & e contra Archiepiſcopus, ejuſque Officiales, in vim litterarum requiſitoriarum ipſius Prioris, ejuſque Officialium, executionem dederunt mandatis, & expeditionibus contra dictorum Locorum ſubditos in reliqua Diœceſi exiſtentes ſuper actibus, eccleſiaſticam, non autem temporalem juriſdictionem concernentibus, & hæc videbatur magna probatio.

Eoque magis de plano intrare dicebam dictum compatibilem concurſum, quodque per plures actus juriſdictionales ab Archiepiſcopo, ejuſque Officialibus exercitos interruptio præſcriptionis non reſultaret, ſtante ſuperventa juriſdictione delegata per Sacr. Conc. Trid. & Apoſtolicas Conſtitutiones in certis caſibus ut ſupra, etiam in Locis exemptis, & ſub ordinaria juriſdictione Prælatorum inferiorum, cum dicti actus ad hanc juriſdictionis ſpeciem compatibiliter, ac citra interruptionem recte ſint referibiles.

Diſputatum etiam fuit, ut ſupra, in Signatura Gratiæ de puncto, an principalis defenſio hujuſmodi cauſæ ſpectaret ad Priorem, vel ad ipſam Religionem, itaut acta geſta cum Priore ipſam Religionem afficiant nec ne? ſed quoniam de hoc diſputatum quoque fuit in Rota in Converſanen. de qua *diſc. ſeq.* idcirco ad ibi deducta relatio ſufficiat.

Quare concludendo in ſumma, ſeu compendio iſtam theoricam, dicebam quod ubi conſtat de vero, & proprio non autem ſecundum quid, ſeu improprio, & intellectuali territorio ſeparato cum qualitate nullius, tunc Epiſcopus, cui tale territorium adjacet, conſideratur ſolum tanquam vicinior, non autem Ordinarius, ſub cujus nomine, ad omnes effectus venit ipſe inferior Prælatus, habens legem Diœceſanam in eo territorio tanquam ſpecie Diœceſis ſtantis de per ſe, ubi vero non conſtat de dicta qualitate, tunc dicitur Prælatus inferior in aliena Diœceſi, cujus Epiſcopus venit ſub nomine Ordinarii Loci, tam quoad juriſdictionem a S. C. T. & Apoſtolicis Conſtitutionibus delegatam, quam quoad alios caſus Ordinario Loci incumbentes, exceptis illis, qui a dicto inferiori Prælato legitime præſcripti ſunt, dicta vero qualitas territorii ſeparati non præſumitur, ſed probanda eſt per allegantem, cum duplici ſpecie probationis ad quam id reſtrictum eſt. Primo, ſcilicet per privilegium clarum, & expreſſum, vel ſaltem aptum id continere, ab obſervantia pacifica, & longa ita interpretatum. Et ſecundo per immemorabilem bene probatam, quo tamen ſecundo caſu, donec illa canonizata ſit per rem judicatam, vel tres conformes, interim Epiſcopus manutenendus eſt in poſſeſſorem ex juriſdictione delegata per S. C. T. in concernentibus curam animarum, administrationem Sacramentorum, & alia ibi præſcripta, vere iſta cauſa mereretur pro bono publico illorum Populorum accipere finem per aliquam honeſtam concordiam, cujus tractatu forte aſſumpto Defenſores Archiepiſcopi curarunt cauſam proponi cor. Priolo, & iſta parte non informante ſub die 11. Januar. 1669. prodiit reſolutio pro confirmatione ſententiarum ex eiſdem antiquis fundamentis.

SUMMARIUM.

1 *De iis, quæ continentur a diſc. 1. ad 21.*
2 *Quomodo iſtæ quæſtiones juriſdictionales inter Ordinarios Locorum, & Prælatos inferiores decidi debeant.*
3 *Ubi materia reaſſumatur cum caſuum diſtinctionibus.*
4 *De quæſtionibus inter Prælatos, & Subditos ſuper modo cognoſcendi cauſas.*
5 *De aliis quæſtionibus competentiæ, vel incompetentiæ, ſeu majoris competentiæ.*
6 *De ſtatu cauſæ contentæ in diſc. 1.*

ANNOT. A DISC. I. AD TOTUM XXI.

IN iſtis omnibus diſcurſibus agitur de illis controverſiis, 1
quæ inter Epiſcopos, alioſque locorum Ordinarios ex una, & Prælatos inferiores ex altera, haberi ſolent ſuper ordinaria, vel delegata juriſdictione ſpirituali, vel Epiſcopali, omneſque cadunt ſub eiſdem concluſionibus, ac theoricis, quæ hodie videntur firmæ, ac receptæ, adeout forenſes controverſiæ revera facti potius, & applicationis quam juris dicendæ veniant, atque hinc ſequitur, ut iſta materia incapax cenſenda ſit aliquarum regularum generalium, quæ indefinite quibuſcumque caſibus applicari valeant, quoniam eiſdem regulis, hodie firmis, in abſtracto præcognitis, ac præſuppoſitis, adhuc tamen tota vis conſiſtit in earum congrua applicatione ad ſingulos controverſiarum caſus, juxta eorum individuas circumſtantias, ad quas propterea principaliter eſt reflectendum, idque omnibus pene Fori quæſtionibus, tam ſpiritualibus, quam prophanis in quacumque materia commune videtur.

Hinc proinde ſequitur, ut ſemper magis, ac magis erro- 2
neus detegatur, atque de ineptia manifeſte convincatur error eorum, qui cum generalitatibus, vel cum inani auctoritatum cumulo ſub cæca fide, in omni caſu ad litteram indefinite procedunt, non diſtinguendo (ut noſtri dicunt) lepram a lepra, ſive triticum ab hordeo, ac palea, aliiſque frugibus, ſed omnia indigeſte in eorum horreo repertoriorum conſarcinando, utque exinde, cum eadem confuſione extrahendo, ac moliendo, malum panem ita conficiunt. Eſt etenim iſte error, quo nullus major, & clarior, & tamen Mundus adeo cæcus effectus eſt, ut id non videat, neque agnoſcat, & reſipiſcat, ſed potius leguleici vulgi plauſum habeat.

Quia vero occaſione conſimilium quæſtionum, quas poſt 3
hujus libri editionem diſputare occaſio dedit, eaſdem regulas, vel theoricas, atque modum eas applicandi reaſſumere oportuit, præſertim vero id contingit in Baren. Juriſdictionis, de qua infra *diſc.* 96. & in alio ſequenti in Beneventana, hinc proinde ad illos pro his omnibus relatio ſufficere debet, ac propterea in priorum ſingulis, adnotatur ſolum cauſarum ſtatus, & an hoc medio tempore aliquam notabilem receperint alterationem.

Idemque contingit in contentis, *diſc.* 22. & 23. in quo- 4
rum caſu quæſtio non eſt cum altero Prælato contendente de activa juriſdictione in Loco, vel in Perſonis, aut cauſis privative ad Diœceſanum, vel etiam cumulative, cum jure præventionis, aut diſtributive, ſed eſt cum ipſiſmet ſubditis contendentibus cum Epiſcopo, vel cum alio, quem non controvertatur eſſe eorum Diœceſanum, & Ordinarium, de modo, vel de loco exercendi cum eis illum, quam jam habeat juriſdictionem, & poteſtatem, quia nempe prætendant, ut nonniſi in loco judicari debeant, neque extra proprios lares trahi poſſint, dum ſuper iſto etiam controverſiarum caſu, aliquid *eod. diſc.* 96. inſinuatur, ideoque ad illum, etiam pro hujuſmodi quæſtionibus relatio ſufficere debet.

Reliqui vero diſcurſus concernunt potius quæſtiones 5
competentiæ, vel incompetentiæ Fori in cauſis particularibus, inter eos, qui in ſuis reſpective generibus ſint generaliter Judices, & Magiſtratus, cadat autem quæſtio, an ratione Perſonæ, vel bonorum, ſeu ex alio accidenti dici valeant competentes, ut in illis contingit controverſiis,

quæ

quæ inter eccleſiaſticum, & ſæculare Forum haberi ſolent, ſive inter Judices ordinarios, & alios ad certum cauſarum genus deputatos, vel poſita in utroque Judice, ſeu Magiſtratu competentia, quæſtio ſit majoris, vel minoris competentiæ, quodque una vincat, vel ſuffocet alteram, verum ſuper his, ac ſimilibus quæſtionibus certæ generales ſtatui non poſſunt regulæ quibuſcumque caſibus applicabiles, cum a ſingulorum caſuum particularibus circumſtantiis, magis vero a Principatuum, ſeu Tribunalium ſtylis, ac praxi longe diverſam deciſionem expectent, ac propterea idem intrat ſemper damnabilis error cum generalitatibus procedere, atque de iſtis agitur etiam infra, *diſc. 57. & ſeqq.*

8 Hic itaque generaliter prænotatis, quatenus ad ſingulatum cauſarum ſtatum pertinet, cauſa Toletana, de qua *diſc.* 1. (quod ſciam) aliam proſecutionem non habuit in Curia, ſed conceſſis ſolitis executorialibus, punctus eſt in executione, ſeu modo practicandi, ob qualitatem Perſonæ; quæ poſſidet Prioratum, aliaſque circumſtantias.

In hac cauſa emanarunt ſequentes deciſiones, quæ non ſunt impreſſæ inter recentiores, ideo hoc loco eas poſuimus.

R. P. D. PAULUTIO.

Toletana Jurisdictionis ſuper Attentatis.

Veneris 4. Maji 1685.

Controverſiis tempore pervetuſto exortis, ac agitatis inter Archiepiſcopum Toletanum, & magnum Priorem Caſtellæ, & Legionis S. Religionis Hieroſolymitanæ ſuper Jurisdictione in dicto Magno Prioratu exercenda, ſucceſſivis temporibus acriter fuit diſceptatum in Rota, quæ, poſt tres conformes, executoriales relaxavit favore Dignitatis Archiepiſcopalis, & tandem declaratoria contra renuentes parere, & præcipue contra Magnum Priorem, tempore ſex menſium ob ſui gradus ſublimitatem ad parendum conceſſo, ſed cum ipſe promptam exhibuiſſet obedientiam, nec impedimentum executioni Rotalium ſententiarum ſe allaturum promiſiſſet, illico Vicarius ab Emin. Archiepiſcopo moderno deputatus una cum Martino Bonilla Executore electo poſt Gabrielem Martinez, qui exercitium commiſſionis dimiſerat, ad loca Prioratus acceſſit, plures actus jurisdictionales ſucceſſive gerendo, quibus oppoſito attentatorum vitio pro illorum revocatione inſtitutum fuit. Quapropter ſubſcripto dubio, *An conſtet de attentatis hinc inde?* cui poſtea ſuperaddita fuere verba, *ſeu potius de exceſſibus*, illoque hodie propoſito, exceſſibus particulari diſcuſſioni reſervatis, quoad attentata DD. negativum dedere reſponſum, *hortando Scribentes, ut in poſterum a dicteriis abſtineant.*

Multa attentatorum capita protulerant examinanda Scribentes pro Magno Priore, quæ omnia viſa ſunt non ſubſiſtere.

Non primum deductum ab invocatione auxilii Regii adepta poſſeſſione, illius exercitio, ac illis actibus geſtis pendente termino ſex menſium per Sacram Rot. ad parendum aſſignato, quo durante nihil erat innovandum, *c. ſignificante, de appell.* quia hujuſmodi terminus non ad protrahendam executionem, ſed in honorem Magni Prioris ex quadam urbanitate conceſſus, ut innuit Rota *in deciſ. ſuper declaratoria* die 29. Aprilis 1682. coram Me, non erat ante dictam executionem expiendus, cum Magnus Prior ſtatim paruerit per verbalem declarationem, quæ in jurisdictionalibus effectivam paritionem præſeferret, Rota *deciſ. 347. n. 8. & 2. part. 10. dec. 12. n. 6. p. 11. rec.* cor. Priolo *dec. 97. n. 3. & 5. & dec. 227. n. 4.* Em. de Luca *de Judic. diſc. 40. n. 103. verſ. majores*, & in tantum competiiſſet dilatio ad impedienda noviter geſta, in quantum Magnus Prior parere recuſaſſet, immo per paritionem, conſenſu ſemel præſtitum, amplius non remanſit pœnitentiæ locus, itaut data etiam veritate ſupervenientis contradictionis, potuerit impediri executorialium effectus, Barboſ. qui duas Rotales deciſiones refert *poſt tract. de penſ. lib. 2. vot. 29. n. 4.* Rot. *dec. 515. n. 35. uſq. ad 40. part. 5. rec.* Nec ſubordinati Miniſtri legitimum præbere potuerunt impedimentum, quia de eorum intereſſe non agebatur, ſtante paritione Superioris, ſed præcipue, quia intimationi executorialium alias ſibi ipſis factæ reſponderunt ſe non eſſe Partem, unde pro Parte reputari modo minime debent, ut tradita per gloſſ. *in c. Licet, verb. quamdiu, de procur. in 6.* ibique Barboſ. *n. 4.* Gratian. *diſcept. 92. n. 32.* & congruit Ubert. *de citat. c. 13. n. 530. & c. 14. n. 507.*

Non alterum, quod ſtante recuſatione Martinez non potuerit in ejus locum ſubrogari Bonilla jurisdictionem non exercens, quia cum ageretur de executorialibus, optime potuit Bonilla abſque vitio attentatorum ſe intromittere, licet fuiſſet ſimplex Clericus, cum tamen Apoſtolicus Protonotarius exiſteret, Rota cor. Buratto, *deciſ. 176. n. 2.* & coram Bich. *dec. 78. n. 5.*

Hinc tranſeundo ad tertium attentatorum caput promanans ab allegatione ſuſpecti ejusdem Bonillæ, illius detegitur irrelevantia, ponderando Bonillam non fuiſſe Executorem mixtum, in quibus terminis procedunt contraria, ſed merum, qui tanquam nudus Miniſter rei judicatæ, ad tex. *in l. Executorem*, ibique Baldus, Caſtr. & Salycet. *de execut. rei jud.* Rot. *dec. 554. n. 15. p. 18. tom. 2. rec.* nec potuit recuſari, nec ab eo appellari, Dec. *in cap. novit, n. 17. & 18. de jud.* Franc. *in fragm. p. 2. verbo Judex, n. 728. verſ. non tamen*, Scaccia *de appell. q. 17. limit. 10. n. 4. & ſeqq.*

Non quartum ſubſiſtit attentatum ob non deſiſtentiam poſt Miniſtrorum oppoſitiones etiam nomine Religionis factas, Etenim præterquamquod actus, qui prætenduntur attentati, potius geſti fuerunt a Vicario, quam ab Executore, forte deſiſtere tenebatur Executor ſi legitimam Partem opponentem vidiſſet, cujus veſtem induere Miniſtri non potuerunt, ſtante præcedenti declaratione nullius ipſorum intereſſe, & Magni Prioris verbali, ac explicita paritione.

Nec legitimus contradictor ad effectum, de quo agebatur reputari poterat ipſa Religio, data enim paritione Magni Prioris, ad quem Prioratus ſpectabat defenſio, nil ulterius erat inquirendum, gloſſ. *ad leg. de unoquoque, in verbo, quos cauſa, ff. de re jud.* Rota *dec. 115. n. 27. p. 14. rec.* Em. de Luca *de jurisd. diſc. 13. n. 8. & diſc. 22. n. 2. cum ſeqq.* prout in Beneficialibus controverſiis, & in illis, quæ contra Monaſteria diriguntur, Beneficiati, & Monaſteria non Epiſcopi, & Generales conveniuntur, & in terminis Magni Magiſtri Meliten. dixit Em. de Luca, *de Jud. diſc. 9. n. 38.* & firmatur *in dec. 29. Aprilis* 1682. *§. Tunc demum, cum ſeqq. coram Me.*

Quod autem fuerit invocata aſſiſtentia Regis, non confert ad attentata, unde eliditur quintum caput. Sicut enim damnatus eſt recurſus ad Laicos tanquam Judices, & Superiores, ita nullibi vetitum reperitur illorum invocare auxilium pro executione ſententiarum, ut ipſamet Rota in executorialibus expoſtulat, & hoc præcipuum inter media, quibus utitur Eccleſia, Eminent. de Luca *de Jud. diſc. 19. n. 17. & 28. in Miſcellan. lib. 14. diſc. 17. n. 101. & ſeq.* Rota *poſt. 2. vol. conſ. Farinac. dec. 212. n. 9. cum ſeqq.* & cor. Bich. *deciſ. 282. n. 5.*

Quibus omnibus ſublatis corruit ſextum deſumptum a non facta intimatione executorialium S. Religioni, quæ non erat neceſſaria, ſufficit enim illas intimaſſe Priori, cujus factum attendi debet, & ad quem ſpectabat legitima defenſio, ut ſupra firmatum fuit, *§. Nec legitimus.*

Sed quatenus etiam non ita de plano objecta tollerentur attentata, & apprehenſa jurisdictionalis poſſeſſio quoquomodo claudicaret, quia tamen Eminentiſſ. Archiepiſcopo aſſiſtit res judicata producens jus clarum, & notorium, Eminentiſſ. Cerro, *dec. 91. n. 2.* & non agitur de executione obliqua captionis pignorum, ſed de directa adeptionis Eccleſiaſticæ Jurisdictionis in vim rei judicatæ, non admitti debent attentatorum exceptiones, nec geſta etiam minus legitime revocare, Rot. cor. Dunoz. jun. *dec. 745. n. 17. in rec. deciſ. 295. n. 6. verſ. præterea, cum ſeqq. p. 9. & deciſ. 91. per tot.* coram Eminentiſſ. Cerro, quæ ſumma ratione ſuprema amplectuntur Tribunalia ad vitandos circuitus, videtur enim abſurdum hodie revocare quod cras denuo fieri deberet magno cum diſpendio, diſcrimine, ac violentia, ut ratiocinatur Rota cor. Buratto, *dec. 77. n. 4. 295. nu. 7. cum ſeqq. p. 9. rec.* & cor. Eminentiſſ. Cerro *deciſ. 91. n. 7. uſque ad* 12.

Et ita particulari diſcuſſioni, ut ſupra reſervatis exceſſibus hinc inde prætenſis, ſolum pro nunc quoad attentata reſolutum fuit, utraque parte informante, &c.

R. P. D. URSINO.

Toletana Jurisdictionis ſuper Attentatis.

Mercurii 16. Januarii 1686.

Sex Attentatorum genera, quæ ab Excellentiſſimo Magno Priore Caſtellæ, & Legionis Sacræ Hieroſolymitanæ Religionis objiciebantur Eminentiſſ. Archiepiſcopo Toletano, ejuſque Miniſtris, rejecta, & improbata fuerunt a Rota coram bon. mem. Paulutio ſub die 4. Maji anni proxime antecedentis ex ſolidiſſimis rationibus, & fundamentis deductis in deciſione ab eo deſuper extenſa, de cujus viribus cum Ego in dicti R. P. D. Paulutii vicem ſuffectus in hodier-

na hac audientia dubitaverim, reſponſum pro confirmatione dictæ deciſionis a Dominis retuli, & merito.

Siquidem inſubſiſtens rurſus illi fuit viſum primum attentatorum genus ex eo deſumptum, quod pendente termino ſex menſium per Sacram Rotam aſſignato Magno Priori in Declaratoria ad parendum, & executioni demandandum litteras executoriales capta fuerit poſſeſſio, & geſti deſuper fuerint plures alii actus juriſdictionales, etenim cum dictus terminus ex quadam urbanitate, ſive benignitate a Rota præfixus fuerit gratia obtinendi voluntariam paritionem a Magno Priori, cumque iſte in principio ejuſdem termini ſufficienter paruerit, rite, ac recte Executor potuit ad privationem poſſeſſionis, necnon ad ulteriorem executionem procedere, non expectato, neque explero ſemeſtre, cum ceſſante cauſa termini, ſive dilationis, ceſſat etiam terminus ipſe, ſive dilatio, nec amplius officium Judicis remanet impeditum, ut in terminis ſimillimis probat Jaſ. *in l. Cum dubitatur 3. num. 14. & 15. Cod. de jur. emphyt.* & ſequuntur Greg. Nat. *in repet. Clement. ſæpe, de verb. ſignific. ſub n. 197. verſ. ſed fallit primo*, Bart. *conſ.* 164. *n.* 2. Gratian. *diſcept.* 301. *n.* 20. *& ſeqq. & ſignanter ſub n.* 24. Pas Jordan. *var. elucubr. lib.* 14. *tit.* 8. *de dilat. n.* 59. & Adden. *ad deciſ.* 192. *n.* 68. *part.* 9. *rec.*

Quod autem Magnus Prior paruerit, & litterarum executioni conſenſerit ſatis abunde conſtitit ex verbali declaratione ab eo facta in actu præſentationis executorialium, ibi: *Dixit audiviſſe, & haberi pro citato, & ut obediens filius Sedis Apoſtolicæ imponere ſuper caput ſuum, & quantum in ſe eſt, non impedit executionem litterarum executorialium Suæ Sanctitatis, & Sacræ Rotæ*, quæ quidem declaratio tametſi verbalis, importat nihilominus effectivam paritionem in juriſdictionalibus, cum in tali materia condemnatus non teneatur aliquid poſitivum facere, ſed ſufficit, quod animo poſſeſſionem dimittat, juxta textum *in l.* 3. *§. In admittenda, & l. ſi quis, §. differentiæ, ff. de acquir. poſſeſ.* Card. de Luca *de Jud. diſc.* 40. *num.* 103. *verſ. majores*, Adden. ad Buratt. *deciſ.* 17. *n.* 7. *& ſeqq.* Merlin. *deciſ.* xn. *n.* 4. *cum aliis relatis in deciſione, quæ confirmatur in §. Non primum*, cor. bo. mem. Paulutio.

Nec hujuſmodi Magni Prioris conſenſus poteſt excludi, ex quo ipſe immediate poſt dicta verba petierit copiam pro defenſione ſui Juris, & Dignitatis, & deinde conſtituerit ſpecialem Procuratorem ad contradicendum, quoniam petitio Tranſumpti ab eo facta pro defenſione ſui Juris, & Dignitatis, vel intelligenda eſt compatibiliter cum verbis immediate antea expreſſis, quemadmodum verius de jure interpretari, & intelligi debet, ne alias inducatur inſtantanea correctio, & contrarietas in omni actu ſemper vitanda, ex tex. *in l. non ad ea* 88. *ff. de condit. & demonſt.* Et facta illa dicitur limitate pro defenſione ſui Juris, & Dignitatis in iis, quæ favore ipſius Dignitatis Prioralis fuerant in litteris Executorialibus præſervata.

Vel intelligenda eſt diſtincte pro præſervatione omnium jurium ejuſdem ſuæ Dignitatis, & adhuc hæc præſervatio nequit obeſſe quoad expreſſam, & jam pollicitam paritionem, ut in terminis conſenſus præſtiti executioni litterarum executorialium cum clauſula præſervativa, *ſalvis quibuſcumque juribus, &c.* tradidere Theodoſ. Rubr. *in ſingular. par.* 1. *circa deciſionem*, Caſſador. *fol.* 281. *ſub §. declaratur ſecundo, verſ. & quod hoc procedit*, & Rota in altera Toletana apud Garz. *de benef. part.* 6. *c.* 3. *num.* 145. *verſ. non obſtante condemnatione*, ubi firmatur ſufficere, quod condemnatus pareat, etiamſi proteſtetur ſibi præſervari quicquid vult, & bene etiam *in deciſ.* 1093. *num.* 7. *& in deciſ.* 1243. *num.* 2, coram Coccino.

Conſtitutio autem Procuratoris ad contradicendum minoris eſt ponderis, quia poſtquam Magnus Prior, ut ſupra paruerat, eodem conſenſu ſemel præſtito executioni litterarum Rotalium ei amplius non licuit recedere, neque earundem executorialium effectum impedire, ut firmat deciſio, quæ confirmatur *in §. Non primum*, & ulterius verbalis paritio pollicita apparet ſub die 8. Octobris 1682. *ex Summario Magni Prioris, num.* 5. mandatum vero procuræ confectum fuit ſub die 10. Decembris ejuſdem anni, ut *in d. Summ. n.* 8. *lit. B.* ſicque duos menſes poſt, cumque intermedio tempore cœpta jam fuerat executio, ut patet ex ipſiſmet actibus recenſitis *in d. Summ. n.* 17. Illa habetur pro completa, etiam ante ſuppoſitam pœnitentiam, ad tradita per Adden. ad Pamphil. *deciſ.* 337. *n.* 11. Rota *deciſ.* 35. *n.* 6. *&* 7. *p.* 11. *& deciſ.* 544. *n.* 21. cor. Bich.

Quibus ſic ſtantibus parum, aut nihil urgere viſæ fuerunt duæ illationes, quæ a Scribentibus pro D. Magno Priore ex dictis actibus ſucceſſive adducebantur. Non quidem prima, quod Magnus Prior in prima parte reſponſionis verba ſuperius relata protulerit, non quidem parendi gratia, ſed ex cauſa ſimplicis cœremonialis reverentiæ, utque obediret diſpoſitioni legum Hiſpanicarum, de quibus *in eodem Summario, n.* 17. Etenim vis hujus illationis ex diſpoſitione legis illius Regni deducta ſtatim eliditur ex lectura ipſiuſmet legis, quæ cum ſit Regia, & loquatur de epiſtolis, ſeu aliis proviſionibus Regiis per inopportunam petitionem aliquorum contra jus forſan obtentis, nihil habet commune cum litteris Apoſtolicis, & cum executorialibus Sac. Rot. quæ a Magno Priore acceptatæ fuerunt cum verbis undique claris præſeferentibus nedum cæremonialem reverentiam, ſed etiam effectivam, & realem parendi voluntatem, qualis de jure debetur litteris Apoſtolicis, Curiæque Romanæ tam ex diſpoſitione Sacrorum Canonum, quam legum Imperialium.

Non altera, quod prætenſa paritio, quatenus etiam ex dictis verbis eliciatur, debeat referri ad ſolum Magnum Priorem uti privatum, quodque iſte per verba illa perſonalia *quantum in ſe eſt* ſpoponderit paritionem ex propria dumtaxat Perſona, quia executoriales, & declaratoriæ intimatæ reſpiciunt Dignitatem Prioralem, non autem perſonam Magni Prioris; adeoque ſi ad limites requiſitionis, ſeu propoſitionis interpretari de jure debet qualibet reſponſio, & non alias ſecundum textum *in cap. Præterea, inſtit. de inutil. ſtipulat. l. Vitia, §. 1. ff. de verbor. obligat.* Jaſon, *in l. ſi ſtipulatus, §. Cryſogonus, n.* 64. *ff. eod.* & Rot. *deciſ.* 1791. *n.* 27. coram Coccino, *& dec.* 217. *n.* 9. cor. Celſ. *& dec.* 87. *n.* 14. *part.* 15. *rec.* Jam patet quod Magnus Prior in dd. executorialibus damnatus nomine Dignitatis per verba illa *quantum in ſe eſt* plenariam ſpopondiderit paritionem non ex propria perſona, ſed uti Prior, ut in caſu fere ſimili alias Rota firmavit *in dicta deciſ.* 1093. *n.* 2. *verſ. In caſu*, cor. Coccino.

Sublato itaque ex his primo genere attentatorum, facilius tollitur etiam ſecundum prætenſum ex eo, quod in Executorem electus fuerit Bonilla, qui cum non haberet juriſdictionem ordinariam in partibus, non potuit ſine vitio attentatorum ad executionem litterarum procedere, juxta firmata per Rotam *in deciſ.* 9. *num.* 1. *& ſeqq. part.* 12. *rec.* Tum quia ex veteri Summario Magni Prioris *num.* 7. *in princip. & num.* 8. *lit. A.* 17. 19. 20. & 21. Convincitur eundem Bonillam fuiſſe unum ex ordinariis Judicibus Nunciaturæ Hiſpaniarum, & Protonotarium deſuper Apoſtolicum. Tum magis, quia litteræ executoriales Rotales non leguntur directæ ſpecialem, & ordinariam juriſdictionem exercentibus, ut erat in caſu dictæ deciſionis 9. *part.* 12. *rec.* ſed ſimplicibus etiam Clericis, ut legitur *in hodierno Summario Archiepiſcopi, n. unica lit. A.* ſicque recte illæ exequi poterant a quolibet Clerico abſque attentatorum timore, ut probant auctoritates cumulatæ in priori deciſione hujus cauſæ, §. *Non alterum, coram bon. mem. Paulutio.*

Ejuſdem pariter generis videbatur tertium attentatum deductum ex iterata recuſatione Bonillæ Executoris uti ſuſpecti, necnon ex appellatione interpoſita ab ulteriori Proceſſu. Etenim Domini inhærentes oppoſitæ diſtinctioni, de qua in deciſione, quæ confirmatur, advertebant concludenter objectum procedere ſi Bonilla fuiſſet Executor mixtus. At non ita ubi Judex exequens eſt ſemper merus, qualis in præſenti probatur idem Bonilla, qui cum habuerit nudi tantum facti miniſterium, tametſi ille poſſeſſorem ſua poſſeſſione privaverit uti Executor rei judicatæ obtentæ contra ipſummet poſſeſſorem, non tamen effectus fuit mixtus, cum privatio poſſeſſionis in propoſito non ipſi Executori, ſed Sacræ Rotæ committenti, & mandanti veniat tribuenda, ad litteram tex. *in l. executorem, C. de execut. rei jud.* cum Concord. per Ubert. *de citat. c.* 8. *ex n.* 317. *cum ſeqq.* & Graſſ. *controv. forenſ.* 11. *n.* 61. Ideoque uti talis non potuit ſuſpectus allegari, neque potuit ab eo appellatio interponi, juxta firmata *in §. Hinc manſeundo prætermiſſa deciſionis.*

Præterquam quod hujuſmodi objectum ex alio etiam capite funditus removetur ex eo nempe, quod data ſufficienti paritione ex parte Magni Prioris recuſatio, & allegatio in ſuſpectum Judicis executorialis noſcitur non rite, ac recte facta ab ejus Miniſtris ſubordinatis, neque ex propria eorundem Perſona, neque uti Procuratores ipſius Magni Prioris. Non quidem ex propria Perſona, tum quia de eorum intereſſe non agebatur, ſtante paritione Superioris. Tum magis quia iidem Officiales alias intimati in actu præſentationis

tionis litterarum executorialium reſponderunt, & declaraverunt ſe non eſſe Partem, adeoque pro legitimis Contradictoribus reputari modo non debent, ut pluribus allegatis probat deciſio, quæ confirmatur in §. *Non primum*, *in fine*.

Multoque minus uti Procuratores Magni Prioris, quoniam mandatum procuræ, quod ſupponitur datum ad contradicendum, emanavit de menſe Decembris anni 1682. ſicque poſt apprehenſam poſſeſſionem, ſeu poſt jam cœptam executionem, de quo tempore amplius locus non erat allegationi ſuſpecti.

Ex quibus etiam inane detegitur quartum attentatorum genus promanans ex eo, quod Executor adinventa contradictione Officialium, & Miniſtrorum Magni Prioris non deſtiterit ab ulteriori proceſſu, litteras executoriales non reproduxerit, neque Partes remiſerit ad Sacr. Rotam, ad hoc ut iſta cognoſceret, an oppoſitiones eſſent juſtæ, vel potius injuſtæ, & deinde ſervatis ſolitis quatuor terminis concederet poſt declaratoriam, aggravatoriam, & poſtea reaggravatoriam, & ultimo loco litteras requiſitorias pro brachio ſeculari, juxta praxim, quam tradunt Veſtr. *lib.* 8. *cap. ult. ſub n.* 19. Rota *in dec.* 338. *per tot.* cor. Dunoz, Sen. & coram Jun. *deciſ.* 541. *num.* 1. *& ſeqq.* *&* *deciſ.* 203. *&* 298. *utrobique num.* 3. *p.* 18. *rec.*

Siquidem poſita verbali paritione Magni Prioris Judex Executor non tenebatur attendere oppoſitiones, & contradictiones ſubortas, atque litteras executoriales reproducere. Tum quia opponentes ex jam dictis non erant legitimi Contradictores, tum etiam quia in caſu propoſito ſervatis quatuor terminis prodieret declaratoria, in qua omnes adamuſſim cauſæ contradicendi, quæ ſucceſſive a Miniſtris Magni Prioris executioni litterarum executorialium in partibus objectæ fuere, jam præcedenter extiterant examinatæ, & rejectæ in Rota; *ut in deciſ. edita ſuper declaratoria cor. bon. mem. Paulutio ſub die* 29. *Aprilis* 1682. & poſtea ſupervenerat declaratio Magni Prioris, continens quod quantum in ſe erat, volebat obedire mandatis Rotalibus, ſicque cum executio poſt prolatam declaratoriam, & diſpunctas, rejectaſque contradicendi cauſas obtineri potuerit abſque præmiſſis ulterioribus remediis, opus de jure non fuit litterarum reproductione, neque aggravatoria, ſive reaggravatoria, & contraria, ut ſup. firmata procedunt, vel quia Magnus Prior in contumacie perſeveraſſet, vel ubi diſcuſſæ non eſſent cauſæ contradicendi, neque conceſſa declaratoria, ut bene deducitur ex traditis per Felin. *in cap. ad probandum*, *n.* 6. *de ſent. & re jud.* Barboſ. vot. 8. *num.* 5. *lib.* 1. Poſth. *de manutent. obſerv.* 103. *n.* 24. Rot. *deciſ.* 683. *nu.* 2. *in med. poſt ſecundum vol. conſ. Farinac.* & cor. Peuting. *deciſ.* 168. *num.* 1. *& ſeqq.* cum aliis per Adden. ad Pamphil. *dec.* 125. *n.* 5.

Neque plus etiam valet quintum caput attentatorum conſiſtens in invocatione brachij ſecularis, & in recurſu habito ad Judices laicos, quandoquidem cum dicta Regia aſſiſtentia implorata non fuerit tanquam a Judice ſuperiore, neque ad effectum impediendi executionem ſententiarum Rotalium, ſed tanquam a privata Perſona juvare tamen potente, & ad effectum juvandi, & coadjuvandi executionem præfatam, redargui illa non poteſt uti illicita, minuſque uti attentata, ut præter relatos *in deciſione hujus cauſæ*, §. *Quod autem docens*, Oliver. *de for. Eccleſ. part.* 2. *qu.* 24. *&* plene Fraſſ. *de Patronat. Reg. Coron. c.* 39. *per tot. ubi innumeri Concordantes.*

Supereſt denique examinandum ſextum caput attentatorum, quod pro parte Magni Prioris deducitur ex non facta intimatione litterarum executorialium Sacræ Religioni, ejuſque Magno Magiſtro in tertia inſtantia ad cauſam admiſſo, ad quem controverſa juriſdictio primario, & principaliter ſpectat. Illudque plene rurſus diſcuſſum, inſubſiſtens pariter viſum fuit ſicuti cætera alia. Cum enim priuſquam litteræ executoriales executioni demandarentur, articulus iſte præciſus, videlicet, an eidem Religioni ad cauſam admiſſæ in tertia inſtantia facienda foret intimatio, plene fuerit in Rota diſceptatus, & negative reſolutus in deciſione edita ſuper declaratoria, hæc utique quæſtio, vel dici debet omnino deciſa ex rationibus, & fundamentis in d. deciſione deductis, & approbatis a Rota in præterita hujus cauſæ deciſione in §. *nec legitimus contradictor*, *& in* §. *Quibus omnibus*, *cor. bon. mem. Paulutio*, & conſtanter venit hîc abſque ulteriori examine ſupponenda juxta laudabilem ſtylum S. hujus Tribunalis, de quo teſtatur ipſamet Rota *in dec.* 134. *n.* 16. *& dec.* 159. *n.* 7. *& dec.* 307. *n.* 3. *p.* 19. *rec.*

Vel in omnem caſum juſtam præbet cauſam excuſandi præfatos actus ſic geſtos e vitio attentatorum, ad quod evitandum nedum ſuperabundat, quod S. Rota articulum ita deciderit, ſed ſat etiam eſſet quod de ea dubitaverit, ut firmatum fuit in Romana Penſionis 6. Martii 1684. §. *fin.* cor. Illuſtr. D. meo Præſide Graneten.

Ex his itaque ſublata clariſſime remanent cuncta attentatorum capite pro parte Magni Prioris propoſita, quæ ubi etiam aliquam paterentur dubietatem, adhuc apprehenſa juriſdictionalis poſſeſſio non deberet uti attentata nunc revocari. Cum enim dicta executio non ſit obliqua, neque conſiſtat in captione pignoris, ſed ſit mere directa conſiſtens in apprehenſione quaſi poſſeſſionis exercendi eccleſiaſticam juriſdictionem, itaque procedat e re judicata, quæ facit rem claram, & manifeſtam, quatenus etiam ſit minus legitime facta; ad evitandos tamen inanes circuitus non debet utique revocari, dum ſtatim revocata deberet poſtea iterum concedi cum maximo partium diſpendio, diſcrimine, ac reſiſtentia, ut ſumma cum æquitate hanc Sententiam amplexa eſt alias Rota *in dec.* 745. *nu.* 17. cor. Dunoz. Jun. *& in dec.* 91. *per tot. cor. Eminentiſſ. Cerro in aliis approbatione relatis in priori deciſione hujus cauſæ in* §. *fin.* Cum qua in reliquis Domini pertranſierunt utraque, &c.

R. P. D. U R S I N O.

Toletana Juriſdictionis ſuper Exceſſibus.

Mercurii 16. Januarii 1686.

OCcaſione executionis rei Judicatæ, ſeu litterarum executorialium Rotalium ſuborta in partibus gravi contentione inter Eminentiſſimum Archiepiſcopum Toletanum ex una, & Excellentiſſimum Magnum Priorem Caſtellæ, & Legionis Sac. Religionis Hieroſolymitanæ ex altera, ſuper nonnullis attentatis, nec non ſuper quampluribus exceſſibus, qui hinc inde aſſerebantur commiſſi, eaque ad Curiam delata, & Sacr. Rotæ Judicio propoſita ſub dubio adæquato, iſta ſub die 4. Maji anni præteriti cor. bon. mem. Paulutio, reſpondit non conſtare de attentatis, quo vero ad exceſſus diſtulit reſolutionem, & injunxit, ut de eis particulariter videretur. Quamobrem ſubrogatus in locum dicti R. P. D. Paulutii (hoc interim defuncti) una cum dubio attentatorum jam reſoluto, & hodie rurſus diſceptato, examinandam ad partes eſſe propoſui controverſiam ſuper dd. exceſſibus particulari diſputationi tunc reſervatis. Et Domini exceſſus ipſos de Partium conſenſu ad tres tamen in hac cauſæ propoſitione reſtringentes, nimirum ad executionem rei Judicatæ ab Executore extenſam ad Eccleſias, Heremos, Hoſpitalia, aliaque Beneficia Regularia cum cura, vel ſine exiſtentia in utroque Magno Prioratu. Secundo ad exactionem Decimarum ex bonis propriis Sac. Religionis decimare inſolitis. Et tertio ad remotionem Tribunalis, & Vicarii Generalis pro parte D. Magni Prioris ad exercendam Juriſdictionem deputati in ejus Prioratu, *cenſuerunt hæc omnia ab exceſſu ſalvari non poſſe.*

Cum enim in deciſionibus hujus Cauſæ la 390. & 391. *in ordine impreſſis in p.* 13. *rec.* ad cujus normam prodierunt Sententiæ Rotales in Judicatum tranſactæ, & deinde relaxatæ litteræ executoriales Rotales expreſſe præſervata fuerit Magno Priori Juriſdictio Ordinaria in Eccleſias, Monaſteria, Hoſpitalia, aliaque loca Regularia Prioratus, nec non in Equites, Familiares, Clericos inſervientes, & alios intra ſepta Monaſteriorum exiſtentes, & e converſo Eminentiſſimo Archiepiſcopo conceſſa fuerit facultas dumtaxat exercendi Juriſdictionem in dd. Eccleſiis Jure delegato, ad formam Sac. Conc. Trid. in iis, quæ reſpiciunt curam Animarum in Religioſos etiam exercentes, nec non in concernentibus Sacramentorum adminiſtrationem, cum obligatione tamen, ut in Viſitatione exprimat, ſe id facere Jure delegato. Incontrovertibilis inde emanat conſequentia, quod omnes actus Juriſdictionales, ab Eminentiſſimo Archiepiſcopo exerciti in Eccleſias, & Perſonas Regulares Magni Prioratus ultra facultates, & caſus comprehenſos in diſpoſitione Conciliari ſint contra litteram, ac tenorem rei judicatæ, ejuſque litterarum executorialium, & conſequenter nulli, & exceſſivi. Atque hinc hujus generalis viſa fuit prima occupatio, & poſſeſſio omnium Eccleſiarum, & Beneficiorum Regularium Magni Prioratus, quæ ab Executore apprehenſa fuit nomine Eminentiſſ. Archiepiſcopi, nulla facta declaratione de ejus Jure delegato, ſed de facto, ac ſi omnes Eccleſiæ, Beneficia exiſtentia in utroque Magno Prioratu libere ſpectarent ad Archiepiſcopalem Dignitatem, ut conſtat ex Summario præterito Magni Prioris, *n.* 4. *& ſeqq.* *& n.* 20.

Digitized by Google

& n.20. & ſeqq. Secundo indiſtincta remotio, ſive ſuſpenſio omnium Priorum, & Eccleſiaſticorum tam Sæcularium, quam Regularium Ordinis Sancti Joannis Hieroſolymitani habentium Beneficia tam curata, quam non curata, Cappellanias, & qualibet alia Beneficia tam cum reſidentia, quam ſine in quocumque ex dd. Prioratibus, quæ facta probantur a quodam Cabrexas Vicario Eminentiſſimi Archiepiſcopi, *ut in Summ. n.22. & 24.* nullo ſervato ordine, ſive a Jure communi ſervando adverſus Beneficiatos Regulares, ſive ſit de Jure ſpeciali Religionis Hieroſolymitanæ, in cujus Beneficiis curatis opus eſt ex Bulla S.Pii V. & altera Gregorii XIII. quod Ordinarius exercendo Juriſdictionem delegatam in concernentibus curam Animarum declaret expreſſe ſe uti Delegatum procedere, quodque antequam aliquid agat contra Curatos minus idoneos, moneat Superiores Religionis, illiſque terminum præfigat ad providendum de Religioſis magis idoneis, Tertio pariter deputatio Oeconomorum Sæcularium ab eodem facta in dd. Eccleſiis, non monito Magno Priore, & cum declaratione, quod Dominus Cardinalis Archiepiſcopus eſt etiam quoad Regulares verus Ordinarius, *ut in dict. Summario, n.22. 27. & in præterito Summario ipſius Archiepiſcopi, n.20.* Quarto denique cæteri actus, in quibus, vel Executor, vel Vicarius enunciarunt omnimodam Juriſdictionem tam Ordinariam, quam Diœceſanam quoad loca Magni Prioratus ſpectare privative ad Archiepiſcopum, ut legitur in Excommunicatione Locumtenentis Magni Prioris, de qua in *d. Summario, n.19.* in ſuſpenſione, & revocatione licentiarum pro adminiſtratione Sacramentorum, *eod. Summ. n. 23.* & ſeorſim in cæteris Edictis, & actibus, quæ quidem expreſſio reſpectu Eccleſiarum, & Perſonarum regularium vere importat exceſſum, quia quoad eas Ordinarius Toletanus non habet Juriſdictionem Ordinariam, neque Diœceſanam, ſed ſolum delegatam, eamque tenetur exprimere, ut in prædictis deciſionibus hujus cauſæ continetur.

Quibus ſic poſitis, & in facto probatis non obſtat, quod cuncta ſuperius firmata procedant cum ſuppoſito, quod Eccleſiæ Magni Prioratus ſint Regulares, & tamen de tali Regularitate non doceatur, ſed potius in contrarium conſtet de earum Sæcularitate ea præſumptione Juris juxta quam omnes Eccleſiæ exiſtentes in ſæculari Diœceſi Toletana potius Sæculares, quam Regulares cenſentur, per text. *in c.cum Beneficio il 5. de Præbend. in 6.* ubi Barboſ. *ſub n.44.* Garz. *de Benefic. p.1. c.6. n.11. & 12.* Gonzal. *ad reg.8. Cancell. gl. 7. n.1. & ſeqq.* & Rota *in ſpecie firmavit in deciſ.68. n.1. & 2.* cor. Mantic. *& in deciſ. 473. ex num. 10. & ſeqq.* cor. Bich.

Etenim Patres prætermiſſa pro nunc inſpectione an, & quænam Eccleſiæ dicti Magni Prioratus ſint Regulares, & quæ Sæculares putarunt ad reſolutionem dubii præſentis ſat eſſe, quod conſtet, quod in dicto Magno Prioratu aliquæ ex dd. Eccleſiis ſint Regulares, quodque dubium fuerit, quænam eſſent Eccleſiæ, & Beneficia Sæcularia ſpectantia, quoad Juriſdictionem ordinariam Eminentiſſimo Archiepiſcopo, & quænam Regularia, & ſubjecta Magno Priori, & Sac. Religioni. Hoc enim caſu cum pro parte Sac. Religionis, Magni Prioris, & omnium Inferiorum fuerit re integra oppoſitum, proteſtatum, & appellatum coram Judice Executore, & Vicario Archiepiſcopi, quod ſuper dd. Eccleſiis, utpote Regularibus, non competebat eidem Eminentiſſimo Archiepiſcopo ordinaria Juriſdictio, non poterat utique neque Vicarius, neque Executor, ſtante tali indubitato præſuppoſito, & incertitudine Eccleſiarum inde reſultante, ſine vitio exceſſus ad ulteriorem executionem procedere, minuſque ex vaga, & generali Juris præſumptione, quod omnes Eccleſiæ ſint Sæculares, exercere Juriſdictionem ad libitum in omnes Eccleſias, & ſignanter in illas, quæ de tempore executionis reperiebantur in ſtatu, & quaſi poſſeſſione regularitatis, ſed in re adeo probabili, & veriſimili debebant remittere Partes ad Rotæ Judicium, quod cum prætermiſerint, & ad actus ſuperius enumeratos devenerint, dicuntur ſane exceſſiſſe, & nulliter proceſſiſſe, ut alias firmavit *in dec. 342. nu. 1. p. 4. tom. 1. & in dec. 241. num. 4. & 5. part. 10. & in deciſ. 298. n. 3. p. 18. rec. & in dec. 642. n. 17.* cor. Bichio.

Quod autem in Magno Prioratu adſint nonnullæ Eccleſiæ Regulares, vel ſaltem dubium fuerit, quod aliquæ poſſent adeſſe, aperte convinci poterat ex viſceribus ipſius Rei Judicatæ. Cum enim in omnibus deciſionibus hujus cauſæ, ad quarum normam ſubſequuta fuit dicta res Judicata, præſupponantur adeſſe in hoc Prioratu Eccleſiæ Regulares, & ſuper illis concedatur Juriſdictio ordinaria Magno Priori, & delegata Eminentiſſ. Archiepiſcopo in actu Viſitationis, & in concernentibus curam Animarum dumtaxat, quinimmo in dd. deciſionibus eidem Magno Priori detur manutentio in quaſi poſſeſſione exercendi Juriſdictionem ordinariam in Eccleſias, Monaſteria, Hoſpitalia, aliaque loca Regularia Prioratus Caſtellæ, & Legionis, attenta ejuſdem quaſi poſſeſſione, quæ fuit tunc concludenter probata ex actibus poſitivis per Vicarios ab eo Deputatos geſtis continentibus Viſitationes Eccleſiarum Regularium, ut habetur *deciſ. 390. num. 12. part. 13. rec.*

Jam patet in dicto Magno Prioratu aliqua adeſſe loca Regularia, illaque fuiſſe in prædictis deciſionibus, & re judicata canonizata pro Regularibus, attentis præſertim Viſitationibus Regularium Superiorum, ex quibus non levis reſultat probatio Regularitatis ſatis quidem ſufficiens, ut ex ea emergant exceſſus in executione, ad tradita per Felin. *cap. cauſam il 1. num. 6. de teſtib.* Dec. *conſ. 96. num. 2.* & optime Rot. *dec. 224. num. 10.* cor. Carillo.

Tum ex confeſſione Eminentiſſimi Archiepiſcopi, ejuſque Miniſtrorum, quæ data fuit *in Summario veteri, n. 36.* quippe cum prætenderet Magnus Prior habere juriſdictionem ordinariam in toto Prioratu, & in omnibus ejus Eccleſiis, idque inter cætera probare intenderet ex viſitationibus jam dictis per eum factis in pluribus Eccleſiis dicti Prioratus, pro parte Eminentiſſimi Archiepiſcopi ad evitandam difficultatem fuit excipiendo allegatum, Eccleſias, quas Magnus Prior viſitavit, eſſe Regulares, & conſequenter negavit, quoad alias illationem ex dictis viſitationibus deductam. Ideoque quod ſemel placuit, modo diſplicere non debet, ex regula text. *in l. ſicut, Cod. de actionib. & cap. quod ſemel de regul. jur. in 6.* Maxime cum id fuerit, & pro conſtanti ſuppoſitum coram Pirovano de anno 1644. ut liquet *ex dec. 498. n. 5. p. 5. rec.*

Tum denique ex quampluribus Bullis Summorum Pontificum, Regiis conceſſionibus, aliiſque legalibus documentis exhibitis *in Summario Magni Prioris tam veteri, quam hodierno*. Quæ omnia ſimul juncta, ut par eſt, & ad invicem ſe confoventia, bene quidem convincunt qualitatem Regularem in nonnullis Eccleſiis Magni Prioratus, & quoad eas ceſſare faciunt generalem Juris præſumptionem, quod pro ſæcularitate omnium Eccleſiarum unice fuit a Scribentibus pro Eminentiſſimo Archiepiſcopo deductum, vel in omnem caſum Regularitatem nonnullarum, ſeu omnium Eccleſiarum, & Beneficiorum, juxta prætenſionem Magni Prioris reddunt dubiam, & adeo probabilem, ut non facta liquidatione, & deſcriptione earum Eccleſiarum Regularium a Sæcularibus indiſtincta executio, utpote facta in rebus incertis, & nullibi antea per Superiorem ſpecificatis, ſeu certificatis, ab exceſſu in omnibus ſalvari non poſſit, Rot. *dec. 224. num. 1.* coram Greg. *& deciſ. 473. num. 2.* cor. Seraph. *cum aliis in dec. 79. n. 11. p. 19. rec.*

Indeque etiam eliditur aliud objectum ex parte Eminentiſſimi Archiepiſcopi ſecundo loco propoſitum, quod ſcilicet extranea, & incongrua hic ſit hujuſmodi inſpectio. An Eccleſiæ ſint Regulares, vel Sæculares, & an Priores fuerint necne valide ſuſpenſi, & rite appoſiti Oeconomi? dum ſuper his pendet dubium particulare ſubſcriptum, & ſine reſolutione jam ſemel diſcuſſum. Siquidem cum hujuſmodi dubium ſuper privatione, ſeu ſuſpenſione Priorum Ordinis Hieroſolymitani, necnon ſuper appoſitione Oeconomorum emanaverit ad inſtantiam eorundem Priorum, & Inferiorum propter particulare intereſſe, quod habent in dicta privatione, & præmiſſis per eos ampliſſimis, & reiteratis proteſtationibus, quod per talem inſtantiam non intendebant præjudicare juribus Sacræ Religionis, quodque eam faciebant ex metu, & urgenti neceſſitate, *ut in Summario, n. 34. & 35.* non impedit utique quin reſpectu gravioris intereſſe Magni Prioris, & Sacræ Religionis, quæ in hac lite Priorum, & Parochorum ſe non immiſcuit, & præcipue damnificata fuit in exceſſu executionis incidenter hic aſſumatur hæc eadem cognitio, a qua pendet reſolutio præſentis dubii ſuper exceſſibus, quinimmo in præſenti proprie, & adæquate viſum fuit aſſumendum hujuſmodi examen, dum Magnus Prior, & Sacra Religio agentes nomine proprio, ut Domini Eccleſiarum, ſive uti Prælati Parochorum, qui fuerant privati, non ſervatis conditionibus præſcriptis in Bulla S. Pii V. quæ jubet, ut Superiores Religionis debeant moneri quod deputent alios in locum inhabilium, neque facta deſuper expreſſione juris delegati ad formam rei judicatæ, merito ex propria perſona jus habent petendi, ut talis executio exceſſiva declaretur in totum, utque omnia in priſtinum reponantur ſecundum ea, quæ docent Turricell. *de reb. Eccleſ. non alien. cap.27. §. 2. nu. 22. & ſeqq.* & Rota *dec. 238. num. 8.*

num. 8. cor. Dunoz. jun. & latius *in dec.* 252. *n.* 9. *& ſeqq. part.* 6. *recent.*

Abſoluto igitur primo exceſſu, Domini ex eodem fundamento, quo ſupra, probarunt etiam ſecundum conſiſtentem in occupatione, ſeu uſurpatione Decimarum de bonis Prioratuum, & Sacræ Religionis, de quo conſtat ac duobus edictis Vicarii exhibitis *in Summario præterito*, *n.* 24. & ex ſubſecuta exactione facta poſthabitis appellationibus, & proteſtationibus ac parte Magni Prioris appoſitis, *ut in d. Summario*, *n.* 25. *& ſeqq.* Cum enim in Sententiis Rotalibus concedatur ſolum Dignitati Archiepiſcopali jus exigendi Decimas a Populo laico, & ab Eccleſiis ſæcularibus, nullaque in eis, neque ex litteris executorialibus facta legatur mentio de Decimis percipiendis ex bonis Sacræ Religionis, & Eccleſiarum Regularium, occupatio utique, & uſurpatio dictarum Decimarum in deciſionibus, & Sententiis expreſſe non comprehenſarum detegitur omnino exceſſiva.

Neque poteſt ſuſtineri ex quo talis facultas decimandi utpote jus ordinarium veniat in conſequentiam rei judicatæ; quia cum in jure ſit valde ambiguum, & controverſum an Equites Hieroſolymitani ſint exempti a Decimis, itaut affirmativam ſententiam alias tenuerit Rota coram Coccin. *in deciſ.* ccct. *num.* 1. *&* 12. *inter ejus impreſſas*, & negativam cor. Cardinal. Corrado in Hiſpalen. Decimarum 27. Junii 1644. §. *Non obſtat*, & cor. Eminentiſſimo Cerro *in deciſ.* 194. *n.* 4. cumque ſucceſſive articulus iſte propter dubietatem indeciſus relictus fuerit *in ead. deciſ.* 194. *in fin.* cor. Eminen. Cerro, utique ſtante hac dubietate Executor, & Vicarius non potuerint ad exactionem earundem Decimarum devenire de facto, ſed tenebantur recurrere ad Sacram Rotam, ad quam ſpectat decernere, utrum Decimæ ſint ſolvendæ, ex quibuſnam bonis, & utrum veniant in conſequentiam rei judicatæ, ut ſuperius firmatum fuit.

Ex his pariter Dominis conſtitit de tertio, & ultimo exceſſu quoad violentem amotionem Vicarii deputati a Magno Priore ad exercendam juriſdictionem in litteris executorialibus ſibi reſervatam, necnon quoad ſubſecutam excommunicationem Locumtenentis Magni Prioris per publicos Cedulones affixos Matriti, ob nominationem, ſeu deputationem dicti Vicarii. Siquidem cum in deciſionibus, & Sententiis Rotalibus, & in litteris deſuper executorialibus non contineatur facultas hæc removendi Vicarium, & Tribunal Magni Prioris, quinimmo cum ex illis potius contrarium elici videatur, dum ibi legitur præſervata juriſdictio Magni Prioris quoad Regulares, & loca Regularia, necnon quoad Perſonas inhabitantes intra ſepta Monaſteriorum, ut ſupra fuit dictum, exceſſiva utique detegitur remotio Vicarii, & Tribunalis de facto executa, & nullæ, & invalidæ noſcuntur cenſuræ promulgatæ, omneſque alii actus juriſdictionales exerciti ob juriſdictionis defectum, ut probant auctoritates ſuperius relatæ.

Nec valent hi actus ab exceſſu excuſari, ſub eo prætextu, quod in dictis litteris executorialibus omnimode, & privative quoad Magnum Priorem tributa fuerit Archiepiſcopo juriſdictio ordinaria Eccleſiaſtica; adeoque Vicarius Magni Prioris non potuerit, neque debuerit juriſdictionem ſibi arrogare, multoque minus retinere Tribunal apertum, quod eſt locus reddendæ Juſtitiæ, & exercendi juriſdictionem, cum id ei in litteris executorialibus non concedatur, & de jure Vicarii Priorum particularium nullam habeant facultatem erigendi Tribunal, quod ſolo judicio ordinario de jure competit, ut poſt Card. *in Clem.* c. §. *Notorium*, *de re judic.* tradit Lancell. & Corrad. *in Templ. Judic. lib.* 2. *c.* 1. *in verb. Conſiſtorium*, *n.* 2. *fol.* 138.

Etenim hæc viſa non ſunt adeo clara, ut aliqua diſcuſſione non indigerent, & poſſet Executor ad remotionem de facto procedere, ſed in contrarium urget, quod, etſi Eminentiſſimo Archiepiſcopo fuerit conceſſa ordinaria juriſdict. in Populum, & in Eccleſias ſæculares privative quoad Magnum Priorem. Iſti nihilominus, & e converſo in dictis Sententiis attributa fuit eadem ordinaria juriſdictio, & ſpiritualis in Eccleſias, Monaſteria, Hoſpitalia, aliaque Loca Regularia Prioratus, necnon in Equites, Familiares, Clericos inſervientes, & alios intra Monaſteriorum ſepta exiſtentes, & quidem privative quoad Archiepiſcopum, *ut habetur in deciſ.* 390. *ſuper manutentione*, *n.* 1. *& deciſ.* 391. *num.* 8. *&* 9. *& ſeq. ſuper bono jure*, *p.* 13. *rec.* Quæ quidem conceſſio importare videtur, ut Magnus Prior habeat omnia jura, quæ habent Ordinarii, & per conſequens etiam facultatem deputandi unum, vel plures Vicarios limitate tamen ad exercendam juriſdictionem in executorialibus reſervatam, ut inferebant Scribentes pro Magno Priore, qui competentiam hujuſmodi facultatis ulterius comprobare ſatagebant, tum ex Bulla ſan. mem. Pii IV. relata, & canonizata in ipſis executorialibus, in qua datur facultas deputandi unum, vel plures Vicarios, ut *in præterito Summ. num.* 33. *litt. A.* Tum ex antiquiſſima conſuetudine Priorum, & Vicariorum viſitandi Clericos, & Religioſos tam Ordinis S. Joannis, quam S. Petri, qui inſerviunt eorum Eccleſiis canonizata in deciſionibus hujus cauſæ, & ſignanter *in deciſ.* 201. *num.* 15. *& ſeq.* & clarius *in d. deciſ.* 390. *par.* 13. Tum denique ex decem teſtibus formiter examinatis de anno 1524. ut ex ſententia deſuper lata per Judicem Apoſtolicum relata in Summario impreſſo Archiepiſcopi de anno 1661. & modo exhibita *in Summario Magni Prioris*, *n.* 16. in qua ſic habetur: *Item poſſe ponere, ſeu deputare Vicarios, & Judices in ſuis Oppidis, & Locis, in quibus D. Prior S. Joannis habet, & habebit dominium ad hoc ut cognoſcant de quibuſcumque cauſis Eccleſiaſticis exiſtentibus contra Vaſſallos dictæ Religionis*.

Ex quibus cum facultas deputandi Vicarium, & retinendi Tribunal reddatur valde probabilis, ſeu ſaltem dubia, recurrit pro exceſſu firmando eadem propoſitio ſuperius adducta, quod ſcilicet in dubiis non potuit Executor de facto procedere, jus Partibus dicere, & præjudicium irreparabile inferre, ſed ſtante tali probabilitate, ſeu dubietate debebat ab ulteriori executione abſtinere, Rotam conſulere, & ab ejus oraculo controverſiæ deciſiones expoſcere, & expectare.

Et ita Partibus hinc inde acriter informantibus, & non ſemel auditis reſolutum fuit.

R. P. D. URSINO.

Tolatana Juriſdictionis ſuper Exceſſibus.

Veneris 7. Junii 1686.

Conſtare de exceſſibus Rota cenſuit ſub die 16. Januarii præteriti tam quoad executionem rei judicatæ ex parte Eminentiſſimi Toletani Archiepiſcopi extenſam ad Eccleſias, Eremos, Hoſpitalia, aliaque Loca, & Beneficia Regularia cum cura, vel ſine exiſtentia in utroque Magno Prioratu Caſtellæ, & Legionis, quam quoad exactionem Decimarum ex bonis propriis Sacr. Religionis Hieroſolymitanæ, aliiſque, ut prætendimr, decimari inſolitis, necnon pariter quoad remotionem Tribunalis, & Vicarii Generalis pro parte M. Prioris deputati ad exercendam juriſdictionem in ejus Magno Prioratu, ut liquet ex deciſione a Me ſuper extenſa ſub dicta die, cujus rationes cum ad veritatis trutinam hodie rurſus expoſitæ fuerint, & inventæ undequaque conſtantes, & graves, Domini eam confirmatunt, certo tamen quoad Decimarum exactionem adhibito moderamine mox infra exprimendo.

Siquidem pro conſtanti retenta incontrovertibili Juris concluſione firmata in præcedenti deciſione hujus cauſæ, quod ſcilicet in rebus incertis, & dubiis non poſſit Executor litterarum executorialium Rotalium jus partibus dicere, neque ad ulteriorem executionem procedere, ſed debeat Partes remittere ad S. Rotæ Judicium, & ſi de facto procedat, dicatur exceſſus committere, & nulliter procedere, juxta auctoritates relatas *in* §. *Etenim Patres*, ſupradictæ deciſionis.

Non hæſitanter hodie iterum cenſuerunt, nullos, & exceſſivos primo loco fuiſſe omnes actus juriſdictionales nomine Eminentiſſimi Archiepiſcopi exercitos ab Executore, ſeu aliis in Eccleſias, Perſonas, & Beneficia S. Religionis exiſtentia intra fines utriuſque Magni Prioratus, ultra caſus, & facultates ſibi expreſſe conceſſas in re judicata, ejuſque litteris executorialibus. Nam cum ex quampluribus legalibus documentis exhibitis *in Summario M. Prioris, & in præſenti deciſione ſigillatim expenſis*, probabilis, vel ſaltem dubia redderetur exiſtentia aliquarum, ſeu omnium Eccleſiarum, & Beneficiorum Regularium in M. Prioratu, Executor, ſtante tali incertitudine Eccleſiarum Regularium, ac Sæcularium, & attentis præſertim proteſtationibus deſuper nomine Magni Prioris, & reſpective Beneficiatorum emiſſis, non potuit ſine vitio exceſſus de facto nanciſci poſſeſſionem cunctarum Eccleſiarum, & Beneficiorum Magni Prioratus, ac ſi illæ omnes eſſent Sæculares, & libere ſpectarent ad Dignitatem Archiepiſcopalem, ſed debuit Rotam conſulere, ejuſque oraculum expectare, ut latius firmatur *in deciſione præterita in* §. *Cum enim*, *cum duobus ſequent.*

Vim hujus concluſionis agnoſcentes Informantes pro Eminentiſs. D. Cardinali Portocarrero, illius veritatem in abſtracto non impugnabant, ſed conſtanter negabant applicationem

Digitized by Google

tionem ad factum, aſſerentes nihil in partibus geſtum fuiſſe circa eaſdem Eccleſias, & Beneficia, quod ſapiat uſurpationem, occupationem, ſeu ſpolium, omneſque actus juriſdictionales recenſitos in præcedenti deciſione ſupponi potius, quam juſtificari *ex Summariis M. Prioris*.

Verum in fonte recognitis actibus poſitivis inferius notandis, iiſque inſimul perpenſis, & combinatis, prout fieri debet de jure in iis, quæ tendunt ad eundem finem, futile, & omnino inſubſiſtens viſum fuit tale confugium. Quandoquidem factum occupatæ poſſeſſionis Eccleſiarum, & Beneficiorum concludenter juſtificatur non ſolum ex pluribus proteſtationibus prius emiſſis a Vicario Generali M. Prioratus, & conſequenter repetitis ab omnibus Prioribus cum ſucceſſiva notificatione, ſive inhibitione facta Executori, ne accedere auderet ad apprehendendam poſſeſſionem Eccleſiarum Regularium, de quibus *in præterito Summario num.* 14.

Sed magis ſpecifice quoad Eccleſias Villæ Conſuegræ. Tum ex actu præordinato ad capiendam poſſeſſionem Eccleſiarum conſiſtere in impetratione Regii Decreti, quo fuit mandatum, ut Locumtenens M. Prioris ſub pœna ſeveræ punitionis teneri faceret portas Eccleſiarum dictæ Villæ apertas, & patentes eo modo, quo erant anteqnam ſuſpicaretur apprehenſio poſſeſſionis, ut conſtat ex veteri *Summ. num.* 13. ex quo actu non levis reſultat probatio ſubſecutæ apprehenſionis poſſeſſionis Eccleſiarum, ad quam ille erat præordinatus per regulam deductam ex text. *in l.* 1. §. 1. *ff. ſi uſusfruct. petat. l.* 3. §. *qui habet*, *ff. de ſerv.* Novar. *quæſt. forenſ. l.* 2. *q.* 59. *num.* 1. *& ſeqq.* & Monach. *deciſ. Florentina* 29. *num.* 15. *Tum etiam clarius ex alio ſubſecuto Decreto Judicis Commiſſarii edito* 26. *Januarii* 1683. quo mandatur, ut caperetur ſummaria informatio ſuper pulſatione Campanarum, aliiſque lætitiæ ſignis factis in adventu D. Joannis de Villavicentio Oratoris S. Religionis, ea profecto aſſignata ratione, *quod cum conſtaret tam Eccleſiaſticis, quam aliis Incolis, quod dictus Eminentiſſimus Archiepiſcopus Toletanus ceperit poſſeſſionem Eccleſiarum dictæ Villæ, nonnullæ Perſonæ pulſando Campanas &c. dabant motivum ponendi in diſputatione effectus dictæ poſſeſſionis*, *ut habetur hodierno Summ. num.* 3. quod quidem Decretum licet per modum præſuppoſitionis contineat antecedentem apprehenſionem poſſeſſionis, cum tamen ſit judiciale, & concernat factum proprium præcedens, iſtud dicitur utique ſuperlative probatum ex confeſſione propria ejuſdem Executoris, qua nulla datur major probatio, ut in ſpecie monet Dec. *conſ.* 125. *n.* 1. *verſ. de poſſeſs.* Rot. *deciſ.* 19. *de reſtit. ſpoliat. in noviſs. & dec.* 229. *n.* 2. *p.* 7. *rec. & dec.* 113. *n.* 1. cor. Duran.

Quo vero ad Eccleſiam Parochialem Villæ de Comunnas probatur ex depoſitionibus juratis quatuor teſtium datis in hodierno *Summ. n.* 4. Sicuti etiam reſpectu Parochialis loci de Turleque ex teſtimonio, quod rejectis proteſtationibus Rectoris Regularis, Judex devenit ad capiendam poſſeſſionem, antedicto *Summ. num.* 5. Et denique quoad Beneficium, ſeu Cappellaniam in Eccleſia Parochiali de Villafranca, exhibetur mandatum de immittendo Idelphonſum Morales Clericum Sæcularem conceſſum a Marco Cabrexas Vicario Eminentiſſimi Archiepiſcopi cum ſucceſſiva poſſeſſione, & cum aliis actibus ad eam tuendam adverſus S. Religionem, & Petrum Moram, y Majorga proviſum Regularem, *ut d. Summ. n.* 6.

Et quamvis dicta decreta, & teſtimonia percutiant Eccleſias quatuor dumtaxat Villarum, idem tamen cenſeri debet de omnibus aliis Eccleſiis Magni Prioratus, ſtantibus actibus poſſeſſoriis contra Parochos, ſeu Beneficiatos omnium Eccleſiarum per Vicarium Cabrexas ſucceſſive geſtis, quæ traditionem poſſeſſionis ab ipſo Executore factam, & juſtificatam quoad Eccleſias quatuor Villarum, eodem modo quoad reliquas probat Seraph. *deciſ.* 1200. *num.* 1. & Duran. *deciſ.* 37. *n.* 2.

Actus autem poſſeſſorii quoad omnes Eccleſias, & Beneficiatos probantur ex Decreto cum inhibitione facto a dicto Vicario ſub die 13. Maji 1685. in quo ſub fomento antecedentis poſſeſſionis adeptæ, interdixit, ne occaſione vacationis Dignitatis Prioralis per obitum D. Innici de Velandia Magni Prioris, auderent Miniſtri Religionis, & quævis altera Perſona devenire modo aliquo, ſunt verba præciſa, *ad faciendum aliquem actum poſſeſſorium*, *nec ad capiendam d. poſſeſſionem pro quocumque fine*, *nec prætextu in dd. Eccleſiarum Parochialium*, *nec aliarum quarumcumque Prioratus ſuppoſitarum pleno jure Dignitati Archiepiſcopali*, *ut in dicto Summ. n.* 7. Cum quo etiam Decreto concordant plura alia Edicta directa contra Beneficiatos, & Regulares Ordinis S. Joannis, & ſignanter ſuper exhibitione Titulorum, in quibus D. Archiepiſcopus Toletanus conſtituitur verus, & legitimus Ordinarius in omnibus Eccleſiis Magni Prioratus, quibus ſane attentis tantum abeſt, ut dici poſſit nihil actum fuiſſe adverſus Eccleſias, & Perſonas Regulares M. Prioratus, ut quinimmo manifeſte, & per confeſſionem partis, quæ cæteris aliis probationibus prævalet, pateat adeo præciſe, Dignitatem Archiepiſcopalem de Eccleſiis, & Beneficiis prædictis Jure Ordinario pro libera collatione nactam fuiſſe, ut nullum actum S. Religioni permittere in eis vellet.

Probatu itaque ex his exceſſu quoad captam poſſeſſionem Eccleſiarum, neceſſario conſequitur, quod omnia inde ſecuta pari modo ſint exceſſiva, atque hinc hujus generis viſa ſunt plura Edicta per Vicarium affixa, & horum vigore ſubſecutæ remotiones omnium Priorum tam Sæcularium, quam etiam Regularium, & appoſitiones deſuper Oeconomorum, aliaque omnia geſta mero jure ordinario in dictis Eccleſiis, & contra Perſonas Regulares Ordinis Sancti Joannis cum prohibitione M. Priori, ejuſque Miniſtris, ne ſuam juriſdictionem ordinariam in litteris executorialibus expreſſe ſibi præſervatam exerceant. Et propterea ea omnia ſunt revocanda, & per viam purgationis ſpolii, & manutentionis reducenda veniunt ad normam rei judicatæ.

Neque horum reintegratio effugi poteſt in præſenti judicio ſub eo fundamento, quod ſcilicet ſuper remotione Priorum, & appoſitione Oeconomorum pendeat particulare judicium contradiſtinctum ex parte Beneficiatorum intentatum priori loco coram Reverendiſſimo Hiſpaniarum Nuncio, & deinde in gradu appellationis ſimpliciter devolutum ad Rotam ex ſpeciali commiſſione Sanctiſſimi, adeoque gravamina iſta, quatenus adſint, ſint revocanda per viam appellationis in judicio ordinario, non autem in præſenti per viam purgationis exceſſuum.

Etenim cum in hac eadem materia jus, & intereſſe Magni Prioris, & S. Religionis ſit omnino diverſum, & diſparatum ab illo Rectorum, ſeu Beneficiatorum ratione ejus privilegiorum, ut oſtenſum fuit in priori deciſione, cauſa hæc, in quantum concurrit jus læſum Sacræ Religionis, & Magni Prioris, dicitur omnino ab illa diverſa, tam ratione perſonarum, quam intereſſe, & actionis, ac proinde nulla conſiderari poteſt connexio, quæ valeat præjudicium inferre eidem Sacr. Religioni, & Magno Priori, quo minus jus ſuum independenter proſequantur per viam privilegiatam exceſſuum ad tradita per Lancellot. *de attent. limitat.* 2. *n.* 10. *verſ. Et propterea*, *c.* 12. *p.* 2. Add. ad Burat. *dec.* 644. *n.* 10. Rot. *dec.* 81. *n.* 2. cor. Merlino cum aliis *in dec.* 221. *n.* 6. *& ſeqq. p.* 18. *rec.*

Multoque minus a vitio exceſſus excuſari valent iidem actus ſuperius adducti, ex eo quod illorum plerique geſti fuerint non a Judice executore, ſed a Licentiato Cabrexas Vicario Generali Curiæ Archiepiſcopalis, & conſtanter eorum reparatio intentari debebat, ac proſequi per viam appellationis, & injuſtitiæ, nullo autem modo per viam exceſſuum: ſiquidem cum cuncta prædicta geſta fuerint in ſequelam, & effectum rei judicatæ, & quod plus eſt ſub calore litterarum executorialium Rotalium, ut clare liquet ex lectura Summarii, clari remanet juris, quod quicquid præter formam decretorum Rotalium, & extra limites dd. executorialium factum apparet, redolet formalem exceſſum, & innovationem, ſive id fiat a Judice executore, ſive etiam a Parte, ut de hac ſecunda ſpecie ex auct. Gloſ. *in l. a Divo Pio* 5. §. *ſi ſuper rebus*, *ff. de re jud.* firmavit Rot. *in dec.* 78. *n.* 4. cor. Arguell. *dec.* 390. *ſub n.* 2. cor. Peuting. *& in rec. dec.* 233. *n.* 1. *p.* 16. *ubi alii Concord.*

Hæc quoad primam ſpeciem exceſſuum. Quo vero ad ſecundam conſiſtentem in decimarum exactione, DD. approbantes pariter fundamenta prioris deciſionis, exiſtimarunt hanc ſine vitio exceſſus fieri non potuiſſe. Cum enim menſa Archiepiſcopalis Toletana generaliter, & indiſtincte per Edicta mandaverit exigi, ac de facto per ejus Miniſtros exegerit Decimas ex omnibus bonis, & fructibus M. Prioratus, non exceptis nonnullis bonis Sac. Religionis, ex quibus Decimas controvertitur non deberi, minuſque aliquibus ſpeciebus fructuum, ut aſſeritur decimari inſolitis, ut de his omnibus conſtat *ex Summario Magni Prioris a n.* 16. *uſque ad* 20. dicitur ſane hanc indiſtinctam, & generalem Decimarum occupationem, ſive uſurpationem feciſſe præter formam rei judicatæ, ejuſque litterarum executorialium, in quibus Dignitati Archiepiſcopali conceditur ſolum jus exigendi Decimas a Populo Laico, & ab Eccleſiis ſæcularibus, ſicque in hac generalitate omnino exceſſiſſe, ut firmat deciſio, quæ revideatur, §. *Abſoluto autem*.

Atque

Atque hinc Domini, ut in præterita, ita & in præſenti reintegrandam mandarunt Sac. Religionem; hoc tamen adhibito moderamine, ut ſcilicet Edictum generale Vicarii reformetur duntaxat quoad Decimas exigi ſolitas, & non conſuetas, quodque deſuper ſi ca parte M. Prioris hujus generis Decimæ liquidentur perceptæ per Miniſtros Emin. Archiepiſcopi, ſint hæ omnino reſtituendæ in ſumma liquidanda.

Neque hujuſmodi exceſſus excluditur ex duabus ponderationibus in contrarium adductis. Altera ſcilicet quod Reverendiſſimus Hiſpaniarum conſuluerit indemnitati S. Religionis, & ſignanter M. Prioris, decernendo, ut Decimæ deponerentur penes illius domus Præfectum. Altera vero, quod lis actualis ſit independens a lite ſuper Juriſdictione, in qua emanarunt litteræ executoriales. Quoniam reſpectu primæ proviſio Nuncii Apoſtolici tunc prodeſt circa Decimas in præteritum de facto occupatas, dum ea emanavit circa illas duntaxat decurren. in futurum, quarum reſpectu Sac. Religio, & M. Prior non immerito ſe quoque gravatos conqueruntur, ſtante earundem depoſito ſignanter ſub cautione ſibimet demandato. Reſpectu autem ſecundæ recurrit reſponſio ſuperius data circa primum caput exceſſuum, quod ſcilicet cum talis innovatio, & gravamen fuerit modo illatum ultra conceſſa in ſententiis præter formam rei judicatæ, & calore litterarum executorialium, quemadmodum litteraliter deprehenditur *ex d. Summ. n. 21.* hæc utique ſufficit, ut dicatur exceſſum in re in litem deducta, juxta auctoritates, ut ſupra, laudatas.

Denique haud id ſimpliciter viſum eſt cenſendum de remotione Tribunalis, & Vicarii deputati a M. Priore ad exercendam Juriſdictionem expreſſe ſibi præſervatam in litteris executorialibus (ſuper qua tertia ſpecies exceſſuum conſiſtit) quandoquidem hæc facultas removendi Vicarium M. Prioris non exprimitur in dictis litteris, nec conceſſa legitur in ſententiis Rotalibus, nec in deciſionibus cauſæ, & præcipuè *in deciſ. 390. & 391. impreſſ. in par. 13. rec.* ubi ſingula, quæ vigore ſententiarum competunt Eminent. Archiepiſcopo, recenſentur; cumque ex rationibus ante dictis in deciſione, quæ confirmatur, & ex ſuperadditis hodie in adjumentum antiquarum hujuſmodi Jus deputandi Vicarium, & retinendi Tribunal redderetur valde probabile, ſeu ſaltem ambiguum, non potuit utique Executor, ſtante hac dubietate exinde oriente ſine vitio exceſſus ad remotionem de facto procedere, ſed tenebatur controverſiæ deciſionem ad Sacr. Rot. remittere, & ab ea oraculum expectare juxta ſuperius firmata.

Cætera autem, quæ læto calamo deducta fuerunt a Scribentibus pro Eminent. Archiepiſcopo ut extranea a præſenti indagine, & reſpicientia merita cauſæ principalis, rejecta fuerunt ad petitorium.

Et ita partibus oretenus, & in ſcriptis auditis reſolutum fuit.

R. P. D. RONDININO.

Toletana Juriſdictionis ſuper Compulſoria, & Planta.

Lunæ 2. Decembris 1686.

Finis antiquæ controverſiæ Juriſdictionalis ſamdiu agitatæ inter Archiepiſcopos Toletanos, & Magnos Priores S. Relig. Hieroſolymitanæ in Regnis Caſtellæ, & Legionis, principium fuit aliarum plurium inter eoſdem mox introductarum, ſiquidem occaſione executionis rei judicatæ tribuentis Archiepiſcopo omnimodam Juriſdictionem ordinariam, necnon jus exigendi Decimas ſuper Eccleſiis, Clero, & Populo ſæculari eorundem Prioratuum, eandemque ordinariam Juriſdictionem præſervantis favore Magnorum Priorum circa Eccleſias, & Perſonas ad S. Religionem pertinentes tria principalia excitata fuerunt litigia, ſcilicet ſuper qualitate, & pertinentia plurium Eccleſiarum ſuper jure exigen. Decimas, & ſuper facultate retinendi Tribunal, & Vicarium Sacr. Religionis pro exercenda juriſdictione ordinaria, illi reſervata, ſuper quibus omnibus particularia dubia de ordine noſtri Tribunalis diſcutienda aſſumpta fuerunt, cum autem primum, licet replicatis vicibus propoſitum, ſcilicet die 7. Junii proximi præteriti cor. R. P. D. meo Urſino, & die 27. præteriti coram Me adæquate decidi non potuerit, demandante Rota coadjuvationem probationum, & judicialem extractionem exhibitorum Jurium; in diſputatione autem aliorum non leves prævidebantur oriture contentiones ſuper qualitate, & ſituatione terrenorum decimabilium, vel exemptorum, necnon ſuper facultate, & modo retinendi Tribunal prælatum. Hinc ad evitandas confuſiones, ejuſque jura dilucidanda petiit Sacr. Religio Subdelegationem Judicis in partibus ad effectum compulſandi formiter non ſolum per Rotam, ut ſupra extrahi demandata, ſed etiam alias ſcripturas ſpecificatas, necnon conſummandi, ſeu de novo conficiendi Plantam Topographicam totius diſtrictus Mag. Prioratuum Caſtellæ, & Legionis, incluſis etiam limitibus Commendarum Villarum del Porzo, & Jevenes, necnon Villarum, ſeu locorum Romeral, & Dancos cum contradiſtinctione, & menſura bonorum nuncupatorum Sernas, ſeu Donadios, cui inſtantiæ cum ſe oppoſuerint Miniſtri dignitatis Archiepiſcopalis, diſputatum hodie fuit particulare dubium affirmative in utraque parte reſolutum.

Quandoquidem tam compulſoria, quam Planta tendunt ad parandas probationes pro futuris diſputationibus, & deciſionibus cauſæ neceſſarias, quæ non ſolum anguſtandæ, & impediendæ per Judicem non ſunt, ſed potius pro indagine veritatis procurandæ, & demandandæ, ut per text. *in leg. quoniam multi, in fine,* ibi: *ne probationum facultas anguſtetur, C. de Haret. & Manich.* ſæpe reſpondit Rot. præſertim in *deciſ.* 101. *n.* 42. *p.* 2. *rec.* & cor. Priolo *deciſ.* 284. *num.* 11.

Ideo in noſtro Tribunali vulgata regula, & quotidiana praxis obſervatur, quod in cauſis mere prophanis, & quales reputantur etiam omnes, in quibus de titulo Beneficii principaliter non diſputatur, Rota apud Caputaq. *deciſ.* 99. *p.* 1. cor. Ludov. *dec.* 403. *n.* 2. cor. Merlin. *dec.* 732. *n.* 1. facultas parandi probationes paſſim indagetur ex ſola illarum relevantia ad text. *in l. Judices, C. de fid. inſtr.* Doctac. *in littor. remiſſor. cap.* 4. *n.* 1. & 2. Rot. *deciſ.* 68. *n.* 1. *p.* 9. cor. Caputaq. *deciſ.* 147. *n.* 2. cor. Greg. *dec.* 44. *n.* 1. cor. Priolo, & alibi paſſim, addito pro compulſoria ſpeciali exiſtentia ſcripturæ compulſandæ juxta notata per Vell. *in prax. lib. 6. cap. 1. ſub n.* 12. Rot. cor. Buratt. *dec.* 555. & cor. Celſo *dec.* 299. *utrobique n.* 1. & *in par.* 9. *rec. dec.* 128. *par. eod. n.* 1.

Neutrum ex prælatis requiſitis in hac hypotheſi deficit, ſiquidem exiſtentia ſcripturarum compulſandarum, ſcilicet proceſſus Granaten. ſuper ruptione Sernarum, & Donadios, & eorum exemptione a Decimis, necnon aliorum duorum proceſſuum Hiſpalenſis ſcil. & Salamantini inter S. Religionem, & Epiſcopum inſtructorum ſuper retentione Vicarii in eiſdem Civitatibus cum Tribunali, & Miniſtris, non impugnabatur ab informantibus pro Eminent. Archiepiſcopo Toletano.

Relevantia autem reſultat ex eo, quod talibus ſcripturis compulſandis, & Planta poterit Sac. Religio ſuum jus, vel fundare, vel confovere, deducendo ex proceſſibus præfatis obſervantiam, poſſeſſionem, & modum retinendi Vicarium, & Tribunal in aliis Civitatibus, etiam contradicentibus Epiſcopis approbatam, & ex Planta demonſtrando confines, & qualitates Terrenorum, ſuper quibus exemptionem prætendit a Decimis, necnon oſtendendo, quod Eccleſiæ controverſæ ſitæ, & ædificatæ apparent in Termino Conſuegræ, quod multum ſibi conferre ſupponit ad proband. effectuationem quarundam antiquarum concordiarum initarum uſque ab anno 1228. & 1229. ſuper Eccleſiis in dicto termino conſtructis, & tamen ad effectum obtinendi petitam facultatem, ſufficeret, quod probationes faciendæ poſſint ad cauſam quoquo modo conferre etiam pro ſolo adminiculo, & conjectura, reſervato rigoroſo examine poſt illarum exhibitionem, ne alias inverſo judiciorum ordine, de qualitate, & relevantia probationum ante illarum complementum diſputari contingat, quod incongruum dixit Bald. *in cap. licet Conſum* 33. *de probat.* Dec. *conſ.* 317. *num.* 2. Rot. cor. Cavaler. *dec.* 232. *n.* 1. & cor. Celſo *dec.* 32. *n.* 9. & 11.

Nullaque concurrit calumniæ ſuſpicio, ex qua ſolet per noſtrum Tribunal probandi facultas denegari, ut in ſpecie de compulſoria ſpeciali reſponſum eſt *in deciſ.* 376. *n.* 7. cor. Durano *in deciſ.* 238. *n.* 4. cor. Carillo, & *in deciſ.* 475. *n.* 7. cor. Bich. Quin potius illa excluditur, ex quo talis inſtantia proponitur in ipſomet principio graviſſimorum judiciorum agitandorum via ordinaria, adeoque dubitari non poteſt directa ad impediendam, vel ad retardandam illorum promptam expeditionem, quinimmo realem inſtantiam propoſuerat Sac. Religio ante indictionem præteritarum feriarum generalium quibus pendentibus, compulſoria, & Planta perfici potuiſſet, quam circumſtantiam ad removend. ſuſpicionem calumniæ, & facilius indulgendas petitas probatorias facultates conſiderat Rota cor. Carillo *deciſ.* 280. & cor. Emin. Cerro *dec.* 77. *utrobique in fine.*

Nec

Nec attendenda videbatur ſuſpicio, quam ingerere conabantur Informantes pro dignitate Archiepiſcopali ad impediendam confectionem Plantæ, quod ſcilicet illa principaliter procuretur pro novis, & futuris judiciis, quibus parum, vel nihil profutura prætenditur, ex quo ad illarum neceſſitatem ſufficeret Planta particularis termini Conſuegræ, vel Terrenorum decimabilium, non autem requireretur Mappa continens Topographicam deſcriptionem totius Territorii amborum Magnorum Prioratuum, ſed potius ad effectum reintegrandi antiquam litem jam per rem judicatam terminatam, in qua conſtanter approbata fuit ſituatio eorundem Magnorum Prioratuum intra limites Toletanæ Diœceſis, quod tamen nec admitti, nec permitti debet, obſtante regula, quod adverſus rem judicatam quodlibet probationis genus prohibetur, de qua Rota apud Buratt. *d. dec.* 555. *n.* 3. & cor. Zarat. *deciſ.* 66. *n.* 4. ubi Concordantes, ſiquidem relevantia dictæ proteſtationis etiam in aliis judiciis a controverſa re judicata diverſis ſufficienter reſultare videbatur ex ſuperius deductis, cum tamen ſufficeret talem relevantiam eſſe etiam dubiam, adhuc ut probandi facultas concederetur, Bald. *in l. ſi duo Patroni* §. *Idem Julianus in fin. verſ. adde ſi dubitatur*, *ff. de Jurejur.* Dec. *conſ.* 517. *n.* 3. *verſ. ex ſupradictis*, Veſtr. *in prax. lib.* 5. *cap.* 5. *n.* 7. Rot. cor. Celſ. *dec.* 32. *n.* 11. Data autem irrelevantia articulorum, extraneæ ſuſpiciones ad hunc effectum non attenduntur, Rot. *deciſ.* 306. *n.* 3. *poſt* 2. *vol. conſ.* Farin. & cor. Ptol. *deciſ.* 74. *n.* 15. & tamen uberius conſulendo huic poſſibili dubitationi Domini inhærentes etiam oblationi ab Informantibus Sacr. Religionis propoſitæ, confectionem talis Plantæ indulſerunt cum infraſcriptis ſalutaribus clauſulis, ſcilicet per modum proviſionis ad inſtruendum animum Judicis ſine præjudicio jurium partium, firma remanente re judicata, quæ exinde non lædatur, nec impugnari valeat.

Ne autem in expeditione talis ſubdelegationis, ac illius executione contentio aliqua oriatur, Domini accurata præventione demandarunt, quod illa dirigatur Emin. Hiſpaniarum Nuncio, ejuſque prudentiæ committatur facultas eligendi unum, vel plures Judices de Partium conſenſu, vel in diſcordia, ejus arbitrio ad effectum inſpiciendi, & atteſtandi qualitatem jurium compulſandorum, & aſſiſtendi confectioni Plantæ, & examini teſtium, quatenus opus ſit in faciem loci faciendo, nec non eodem modo deputandi unum, vel plures ex dignioribus Notariis ſui Tribunalis ad effectum eadem jura tranſumptandi, & demum Peritos Topographos, & agrimenſores pro verificatione, vel confectione ſupradictæ Plantæ.

Et ita reſponderunt utraque parte audita, &c.

R. P. D. RONDININO.

Toletana Juriſdictionis.

Veneris 31. *Januarii* 1687.

PEtentibus hodie S. Hieroſolymitana Religione, & Excell. D. M. Priore Caſtellæ, & Legionis expeditionem mandari de manutenendo in quaſi poſſeſſione retinendi Priores Regulares in Eccleſiis Parochialibus, & Beneficio de Villafranca, necnon Vicarium pro exercenda Juriſdictione in Regulares, aliaſque Perſonas eidem S. Religioni ſubjectas, & intra ſepta Monaſteriorum, ſeu domos Commendarum degentes ad formam deciſionis coram Me editæ die 2. Decembris prox. præteriti, plures ad illius retardationem oppoſuerunt Agentes Emin. Archiepiſcopi Toletani exceptiones, omnes tamen ſufficienter jam confutatas, una excepta, cujus declarationem mediante hac brevi deciſione hodie Mihi Domini demandarunt.

Siquidem in dicta præcedenti deciſione generaliter, & indefinite reſolutum fuerat competere M. Priori manutentionem in quaſi poſſeſſione retinendi Vicarium pro exercenda Juriſdictione in Perſonas S. Religionis addictas ad formam, & tenorem præcedentis rei judicatæ, ſine ſpecificatione controverſiarum, quæ per D. Vicarium cognoſci, & terminari debeant. Cum tamen prætenderet Emin. Ordinarius, aliquas ex eis, prout ſunt ex. gr. Matrimoniales, & Criminales inferiorum Prælatorum etiam exemptorum judicio non competere, ſed ſui Juriſdictioni reſervatas ex diſpoſitione S. Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 20. Sacra vero Religio allegaret Pontificia Privilegia, ampliſſimam illi concedentia facultatem judicandi inter dd. Perſonas ſubditas etiam de cauſis criminalibus. Ideo Rota nolens hodie incongruam aſſumere cognitionem ſuper dd. Privilegiis, nec non ſuper competentia, & exercitio dictæ Juriſdictionis, particulari etiam aſſignato dubio diſputandam, interim expeditionem dicti mandati de manutenendo Mihi mandavit, ad effectum, ut Vicarius S. Relig. ſuam continuare valeat Juriſdictionem in Perſonas illi ſubditas, & ad formam Privilegiorum Apoſtolicorum. Utraque parte audita.

R. P. D. MOLINES.

Toletana Juriſdictionis.

Veneris 20. *Junii* 1687.

ROtale mandatum de manutenendo S. Religioni, & M. Priori Caſtellæ, & Legioni conceſſum in poſſeſſione retinendi proviſos Regulares in Eccleſiis Parochialibus ſitis intra fines M. Prioratus, ac Beneficio ſimplici de Villafranca; nec non Commendarium Villar del Pozzo, & Juvenes cum facultate alios in locum mortuorum lite pendente ſubrogandi, addito tamen temperamento, ut exercentes curam animarum novo ſe ſubjiciant examini ab Emin. Archiepiſcopo perficiendo, item retinendi Vicarium pro exercitio ordinariæ juriſdictionis in Regulares, aliaſque Perſonas intra Monaſteriorum ſepta degentes, & Sac. Relig. ratione Privilegiorum ſubjectas, quibus omnibus prætextu executionis litterarum executorialium Rotalium fuerant indebite ſpoliati confirmandum eſſe hodie DD. dixerunt coram Me, cui in devolutivo appellationis cauſa commiſſa reperitur.

Conſtitit quippe plures commiſſos exceſſus occaſione antedictæ executionis contra formam Rotalium reſolutionum, & rei judicatæ, undique juſtificatos eſſe, ut late comprobatur in binis deciſionibus R. P. D. mei Urſini ſub diebus 16. Januar. & 7. Junii 1686. & cor. R. P. D. meo Rondinino 2. Decembris ejuſdem anni. Tum in capienda poſſeſſione omnium Eccleſiarum exiſten. in M. Prioratu, ac beneficii ſimplicis de Villafranca quaſi in iſtis Eminent. Archiepiſcopus plenam ordinariam Juriſdictionem haberet. Tum in remotione Priorum cum ſucceſſiva appoſitione ſecularium Oeconomorum. Tum demum in prohibitione facta novo Vicario a M. Priore electo, ne ordinariam exerceret Juriſdictionem in præfatas perſonas S. Religioni ſubjectas, unde pro revocatione, ac purgatione prædictorum exceſſuum præſtitum remedium manutentionis conceſſæ S. Religioni, & M. Priori in poſſeſſione dd. jurium, cum prius iſtorum poſſeſſio probata remanſerit, undique legitimum, & opportunum apparuit, ut ſatis comprobatur in deciſione R. P. D. mei Rondinini §. *ex auctoritate*.

Itaque facti ſeries, quæ principaliter controvertebatur a Defenſoribus Eminent. Archiepiſcopi ſatis probari viſa eſt iiſdem actibus recenſitis in Summario Religionis dato 7. Junii anni elapſi coram R. P. D. meo Urſino, ac repetitis in hodierno coram Me, & late ponderatis in citatis hujus cauſæ deciſionibus. Primo ex decreto Regii Conſilii mandantis ſub ſeveris pœnis Locumtenenti M. Prioris, ut aſſertas Eccleſiarum Januas teneret ad hoc, ut Executor Rotalium literarum poſſeſſionem illarum apprehenderet. Secundo ex proteſtationibus emiſſis tam e Vicario S. Religionis, quam e Prioribus Regularibus. Tertio ex depoſitionibus plurium teſtium. Quarto ex publicis documentis continentibus realem, & corporalem poſſeſſionem beneficii de Villafranca, & Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Alcazar. Quinto ex decretis Vicarii Eminent. Archiepiſcopi die 26. Januar. 1683. & 13. Maji 1685. Sexto ex pluribus inſtantiis Promotoris Fiſcalis, ac Agentis Eminent. Archiepiſcopi in Curia Matriti coram Eminent. Nuntio. Ac demum ex editis contra Priores, ac Beneficiatos S. Relig. emanatis ſub titulo omnimodæ ordinariæ Juriſdictionis.

In quorum comprobationem multum ſtringunt geminæ confeſſiones. Altera Vicarii Eminent. Archiepiſcopi emiſſa in reſponſione litteris compulſorialibus Nuntii Hiſpaniarum, quando ab iſto fuit requiſitus, ut traderet proceſſus appoſitionis Oeconomorum. Altera inſerta in commiſſione hic in Curia impetrata de voto Signaturæ Juſtitiæ ſuper appellatione interpoſita e decreto Eminent. Nuntii in remotione Oeconomorum. In quibus concorditer declaratur Eccleſias exiſten. in Magno Prioratu vacantes eſſe, & providendas prævio concurſu ad normam Sacr. Concil. Trid. ab Eminentiſſimo Archiepiſcopo Toletano; qui actus licet poſteriores apprehenſa Eccleſiarum poſſeſſione, ſicut manifeſte indicant Dignitatem Archiepiſcopalem prætendere Eccleſias Sæculares eſſe, cum curatæ Eccleſiæ Regulares non provideantur per concurſum;

ſed

Digitized by Google

ſed ſolo examine ab Ordinario circa idoneitatem ad Curam Animarum, & Adminiſtrationem Sacramentorum, Barboſ. *de poteſt. Epiſc. p.* 3. *alleg.* 74. *n.* 24. Bich. *dec.* 237. *n.* 2. & ſignanter de Eccleſiis Parochialibus S. Religionis Hieroſolymitanæ docet Pignatell. *conſult.* 57. *nu.* 8. *&* 9. *tom.* 3. Ita ex iſtis manifeſta oritur probatio, quod poſſeſſio Eccleſiarum non aliter fuit capta Jure delegato, ſed Ordinario, & quaſi illæ ſæculares eſſent, fuit ſubinde deventum ad oppoſitionem Oeconomorum, ſicut utrobique, & in Curia Matriti, & hic in Urbe facta ſunt, & mordicus ſuſtinent Miniſtri Dignitatis Archiepiſcopalis, actus quippe poſteriores apprime declarant quid a principio fuerit geſtum, & ineſſe dicuntur primæ diſpoſitioni, at ex doctrina Caſtrenſ. *in l. hæredes palam* 2. *§. ſi quis ſub num.* 4. Bich. *dec.* 365. *n.* 20.

Nec prædicta everti poſſunt ex iterum recitatis objectis in antecedentibus propoſitionibus plenius repulſis. Non primo quod memoratum decretum Regii Conſilii, ac proteſtationis emiſſæ a Vicario S. Religionis, & Prioribus non ſint actus ex quibus neceſſario inferatur fuiſſe captam poſſeſſionem Eccleſiarum.

Siquidem tam decretum Regii Conſilii, quam proteſtationes non adducuntur, ut perfectam conſtituant probationem captæ poſſeſſionis, ſed uti actus præparatorii ad illam apprehendendam, qui ſine dubio magnam conſtituunt præſumptionem, quod vere fuerit capta poſſeſſio ex adductis per Gratian. *diſcept.* 615. *n.* 13. quid vero ſucceſſive fuerit geſtum aliunde comprobatum remanet ex poſtea ſubſecutis actibus ſupra recenſitis, & præſertim ex Decreto Vicarii lato die 26. Januarii 1683. occaſione adventus Oratoris Sac. Religionis, ubi explicite, & clare fatetur Eminent. Archiepiſcopum cœpiſſe poſſeſſionem Eccleſiarum.

Minus ſecundo, quod Vicarius Eminent. Archiepiſcopi in præcepto facto die 13. Maji 1685. Miniſtris S. Religionis, quo eis prohibuit ne caperent poſſeſſionem Eccleſiarum, neque alios actus poſſeſſorios facerent in præjudicium poſſeſſionis captæ ab Eminent. Archiepiſcopo, cumulaverit utriuſque Juriſdictionis titulum, & ordinariæ, & delegatæ, ac proinde poſſeſſio ibi mentionata potius referri debeat ad titulum delegatæ Juriſdictionis in concernentibus curam animarum, quæ ſine dubio ad Eminentiſſimum ſpectabat non ordinariæ Juriſdictionis, cui dubium erat, an in Eccleſiis ſitis in M. Prioratu locus eſſet.

Patens quippe viſa eſt reſponſio alias inſinuata, quod hujuſmodi conceſſio non ita dubie emanavit, ut poſſit ad ſolam delegatam Juriſdictionem referri, ſed ſpecifice fuit emiſſa ad finem exprimendi ordinariam Juriſdictionem in dictis Eccleſiis, ibi, *Manifeſte opponuntur poſſeſſioni, quam Dignitas Archiepiſcopalis Toletana ceperat in dd. Eccleſiis, ac in aliis Prioratus omnimodæ Juriſdictionis Ordinariæ Eccleſiaſticæ Spiritualis Diœceſanæ.* Et paulo inferius: *Novenimus modo aliquo ad faciendum aliquem actum poſſeſſorium, nec ad capiendam d. poſſeſſionem pro quocumque fine, nec prætextu dd. Eccleſiarum Parochialium, nec aliarum quarumcumque hujus Prioratus ſuppoſitarum pleno Jure Dignitati Archiepiſcopali*, ex quibus clare conſtat poſſeſſionem fuiſſe captam Jure Ordinario, ut ſignificat dictio omnimodæ Juriſdictionis, quæ omnem Juriſdictionem comprehendit ex gloſ. *in verb. omnimoda, Clemens. quamvis de Foro compet.* Barboſ. *dict.* 238. & dictio Pleno Jure, *in gloſ. in cap. Pleno Jure* 21. *verbo utrobique de Privilegiis*, & hoc clare manifeſtant verba contenta in petitione Agentis Emin. Archiepiſcopi *Summar. Manutentionis Religionis coram Me n.* 15. ibi, *& quia in manifeſtatione hujus facti Edicta, & Viſitationes, quæ publicata fuerunt, & executa in dd. Eccleſiis nomine Dignitatis Archiepiſcopalis nec Partis non fuerunt publicata, nec executa in virtute Juriſdictionis delegatæ, ſed in forma ordinaria, Juriſdictionis ordinaria, & Diœceſana, ut conſtat ex mandatis, & edictis cæteriſque actibus dictæ poſſeſſionis, quæ ſunt in actis.*

Junctis præſertim pluribus enunciativis contentis in actibus ſuperius relatis in quibus exprimitur, ibi, *pertinere privative ad dignitatem Archiepiſcopalem Juriſdictionem Ordinariam, & Diœceſanam in dictis Eccleſiis. Item ad ipſum indiſputabiliter tanquam Prælatum indubitatum proviſionem Prioratuum pertinere. Præterea Eccleſias, & Beneficia ſæcularia eſſe, & ſubjecta Ordinariæ Juriſdictioni cum Inſtitutione, & deſtitutione libera cum totali excluſione M. Prioris*, quæ omnia incompatibilia ſunt ſolo delegatæ Juriſdictionis exercitio, ut ex ſe patet. Ultra quod ponderarunt DD. quod iſti actus nequeunt ſalvari prætextu ſolæ delegatæ Juriſdictionis dum facultates ab Eminent. Archiepiſcopo traditæ ſuo Vicario, & Viſitatori (quæcumque fuerint) exhibitæ tantum fuerunt die 12. Julii 1683. *Summ. præſenti Eminentiſs. n.* 16. poſt jam expulſos proviſos Regulares, ac appoſitos ſæculares Oeconomos, & tamen ad exercendam delegatam tenetur Delegatus ſuam facultatem ante omnia exhibere in actis, & Parti intimare ex late adductis per Leonium de præparatoriis Judiciorum, *p.* 2. *c.* 25. *per tot.*

Quibus poſitis fruſtra repetitur altera confeſſio Procuratoris Sacr. Religionis miſſi ad capiendam poſſeſſionem Eccleſiarum, qua dixit Eminentiſſimum Archiepiſcopum cœpiſſe tantum poſſeſſionem delegatæ Juriſdictionis non ordinariæ, quia iſta confeſſio manifeſte erronea dignoſcitur ex aliis actibus comprobantibus ſinceram facti veritatem, ſicque non attendenda, *l. Confeſſionibus* 13. *ff. de Interrogat. action. l. ornamentorum* 39. *ff. de aur. & argent. legat.* Poſth. *obſerv.* 57. *n.* 46. Carilius *dec.* 190. *n.* 12. *dec.* 47. *num.* 3. 4. *&* 7. *part.* 19.

Eoque minus merentur allegari plura, quæ adducuntur ad evitandum exceſſum appoſitionis Oeconomorum ſæcularium in Parochialibus Eccleſiis, nimirum quod Vicarius poſitus in exercitio ſuæ Juriſdictionis vigore litterarum Executorialium, nihil aliud fecerit, quam id quod cuilibet Epiſcopo licitum eſt peragere capta poſſeſſione ſuæ Eccleſiæ, ac in illius ingreſſu videlicet quoſcumque Parochos per Edicta vocare, ut titulos ſuæ proviſionis oſtendant, novoque ſe ſubjiciant examini ab ipſo perficiendo, & in caſu contumaciæ devenire ad appoſitionem Oeconomorum, ut pluribus cumulatis fieri poſſe defendebant Scribentes pro Eminent. Archiepiſcopo.

Quoniam vis exceſſus in appoſitione Oeconomorum ſæcularium, & remotione Priorum Regularium non ſtat in hoc an Epiſcopus poſſit rite omnes ſic vocare, ſed conſiſtit in eo, quod hoc caſu fuit promulgatum Edictum, eo præmiſſo ſuppoſito, quod Eccleſiæ ſæculares eſſent, & ad Eminentiſſimum ſpectarent ut Judicem Eccleſiaſticum Ordinarium, quoad utramque legem, ad quod devenire non poterat ſtante dubio qualitatis Eccleſiarum an Regulares, vel ſæculares eſſent, ſed prius a S. Rota earum ſtatus declarandus erat. Et cum reperirentur in ſtatu Regularitatis, & uti tales poſſiderentur a Sacr. Religione locus ſolum erat Viſitationi illarum expreſſo Jure delegatæ Juriſdictionis prout ex Conſtit. S. Pii V. 236. §. 8. dixit Rota *in dec.* 392. *n.* 7. *p.* 13. & in actu Viſitationis, ſi minus idoneos Miniſtros exercentes curam animarum inveniſſet amovere, ſi ad nutum amovibiles erant, ſi Titulares ſuſpendere, non tamen valebat devenire ad appoſitionem Oeconomorum ſæcularium niſi præcedenter monitis Superioribus Religionis, ut infra brevem terminum alios deputarent, prius tamen ab Eminentiſſimo examinandos, ut clare habetur in citata Bulla S. Pii V. §. 3. & plenius apud Pignatell. *conſult. Canonic.* 57. *n.* 11. & generaliter de omnibus Parochialibus Regularibus, Barboſ. *de poteſt. Epiſc. alleg.* 74. *n.* 24. *&* 25. Panimoll. *dec.* 84. *annotat.* 1. *num.* 2. Sbroſſius *de Offic. Vicarii lib.* 2. *q.* 111. *n.* 9. *&* 10. & ſane quod Vicarius Cabrexas non proceſſerit Jure delegato apprime reſultat ſtatim, ac tenuit ad examen recipere Priores Regulares, qui ad talem effectum cum propriis Titulis coram eo comparuerunt, nam ex Jure delegato ad ſummum non poterat prætendi niſi quod d. Priores Regulares examini ſe ſupponerent circa idoneitatem ex prællegatis.

Atque hinc detecta exceſſiva expulſione Priorum, & appoſitione Oeconomorum intempeſtiva recognita fuit inſpectio, an intret arbitrium pro appoſitione Oeconomorum virtute ſpecialis Commiſſionis a Signatura Juſtitiæ impetratæ pendente acerrima diſputatione ſuper reintegratione Priorum Regularium, hoc namque proviſionale arbitrium appoſitionis Oeconomorum locum amplius obtinere non poteſt, ubi terminatum fuit judicium exceſſuum, & pro illorum purgatione conceſſa fuit manutentio Prioribus, dum præcipue reſcriptum Signaturæ continet clauſulam *ſine præjudicio jurium partium*, quæ eſt præſervativa jurium tam in petitorio, quam in poſſeſſorio, Mareſcott. *var. reſolut. lib.* 1. *cap.* 55. *num.* 31. ac emanavit ſub dictione *interim* limitativa temporis, Barboſ. *dict.* 173. *numer.* 1. Coccin. *dec.* 2340. *num.* 2.

Similiter non recipienda viſa eſt excuſatio exceſſus in Beneficio de Villafranca, eo quod Eminentiſſimus nihil geſſerit niſi in caſu vocationis devenire ad illius proviſionem, ſicut fecit M. Prior, quod cuilibet permiſſum dicebatur, cum uterque prætenderet Beneficium ad ſe ſpectare.

Placuit quippe DD. reſponſio, quod ex eo quia in Retaliationibus reſultationibus Sacr. Religioni, & M. Priori omnimo-

da

da Juriſdictio ordinaria tributa fuerit in Eccleſiis, & Beneficiis Regularibus, & iſtud Beneficium erat in ſtatu Regularitatis, vel ſaltem ſuper hoc magna aderat dubitatio, non poterat Emin. Archiepiſcopus propria auctoritate illud conferre, non expectata prius declaratione ſuper illius ſæcularitate.

Ejuſdem irrelevantiæ eſt exceptio pro ſuſtinenda remotione Vicarii ſecundo loco electi a M. Priore pro exercitio juriſdictionis in Perſonas ſibi ſubjectas, eo quia nullibi in ſententiis tribuatur M. Priori iſta facultas retinendi Vicarium ad exercendam dictam juriſdictionem.

Contrarium quippe depromitur ex *dec. 390. n. 1. & 391. n n. 8. ad 12. p. 13. rec.* in quibus litteris clariſs canonizatur jus S. Religionis, & M. Prioris judicandi Perſonas ipſis ſubjectas, ſalva favore Archiepiſcopi juriſdictione delegata quoad reſpicientia Sacramentorum adminiſtrationem, & curam Animarum, ex quibus deciſionibus optime declarantur Sententiæ ad illarum tenorem promulgatæ *dec. 609. n. 20. poſt Poſth. de manut.* Burat. *deciſ. 327. n. 1.* Et ſemper urget, quod M. Prior erat in poſſeſſione retinendi Vicarium, a qua non poterat ſine vitio exceſſus propria auctoritate ſpoliari ab Executore, ſtante præſertim dubietate an illum retinere poſſit, quam ad S. Rotam remittere tenebatur, & ab iſta articuli deciſione expectare, non autem ſibi jus dicere proprio Marte.

Et ita utraque &c.

R. P. D. M O L I N E S.

Toletana Juriſdictionis.

Veneris 10. *Decembris* 1688.

INformantes pro M. Priore Caſtellæ, & Legionis S. Relig. Hieroſolymitanæ hodie petierunt, ut pendente lite cum Emin. Archiepiſcopo Toletano ſuper exercitio juriſdictionis Epiſcopalis in Prioratu, interponeretur proviſio exercendi delegatam juriſdictionem per Epiſcopum viciniorem, freti diſpoſitione Bullæ S. Pii V. in Conſtitut. 136. in ordine §. 6. ibi: *Nolumus autem Epiſcopos ſupradicta facultate viſitandi uti, qui cum eadem Religione, & militibus ſuper juriſdictione Epiſcopali in locis viſitandis coram quibuſcumque Judicibus litigant, ſed quod Epiſcopi, & alii Superiores jus aliquod in hujuſmodi juriſdictione non habentes, nullumque intereſſe prorſus prætendentes ſacultate prædicta utantur*: Non obſtante limitatione in ſequentibus verbis appoſita, ibi: *Niſi Epiſcopi in quaſi poſſeſſione antiqua exercitii hujuſmodi juriſdictionis exiſterent*, cum dicant conſtare Emin. Archiepiſcopum non reperiri in poſſeſſione viſitandi *ex dec. 390. n. 12. & 391. a n. 34. ad 39. p. 13. rec. & in deciſione ſuper exceſſibus 16. Januarii* 1686. *§. quod autem* cor. R. P. D. meo Urſino.

Nec non juris communis cenſura, qua conceditur exemptio, durante lite, quam habet Subditus cum Epiſcopo, per quam exemptionem exercitium juriſdictionis non præcluditur, ſed ſuſpenditur, durante eadem cauſa, *c. cum dilectus 2. c. olim 26. de accuſ.* Abb. *in d. c. cum dilectus, n. 5. & in c. olim, n. 1. & 6.* Lancell. *de atten. p. 2. cap. 4. de attent. lite pendente, nu. 49. & 50.* Marcheſ. *de commiſſ. avocat. cauſ. p. 2. §. 1. a nn. 70. ad 77. fol. 280.* Lotter. *de re benef. l. 1. q. 24. a n. 26. ad 42.* Mandoſ. *de inhibit. q. 103. & 104. n. 3.* Staphill. *de litt. Juſtitiæ, tit. de præſcript. in forma brevis, §. indultum, n. 10.* Pariſ. *de reſign. l. 3. q. 11. nu. 3.* Conrad. *in prax. diſp. lib. 4. c. 5. n. 55.* Tambur. *de jur. Abb. to. 1. diſp. 15. q. 3. a nn. 7. ad 12.* Cochier. *de juriſd. ord. in exempt. p. 1. q. 1. n. 13.* Pignat. *conſult. 136. tom. 4.* Rota *dec. 6. de privil.* apud Caſſad. *& dec. 280. n. 3. p. 5. rec.*

Cujus litis exiſtentiam probabant ex conceſſione reſtitutionis in integrum ab iiſdem obtenta contra rem judicatam, quæ operatur ne lis dicatur extincta *dec. 610. n. 12. p. 18. dec. 262. n. 16. & 17. p. 19.* Prout ob controverſias vertentes in noſtro Tribunali, tam ſuper exceſſibus, quam circa intellectum, & executionem rei judicatæ, ac exercitium juriſdictionis delegatæ, verum etiam ſuper prohibitione Tribunalis, ſtatu Eccleſiarum Prioratus, & beneficiorum ſuper exactione decimarum, aliiſque capitibus, quæ omnia reputari partem litis antiquæ, itaut eam non reddant totaliter extinctam, tenuit Rota *in dec. 462. n. 8.* cor. Bich. *& dec. 262. num. 18. p. 19.*

Et licet non parum ſit controverſum, an pro hac exemptione obtinenda neceſſe ſit probare malam tractationem, aut vehementem ſuſpicionem futuræ ſævitiæ, cum de ea poſſit ſuſpicari, ex præſumptionibus ortis ex ſola lite ſufficere dicant Tambur *d. q. 3. diſp. 15. n. 8.* Mandoſ. *de inhibit. d. q. 104. n. 5.* Marcheſ. *de commiſſ. d. §. 1. n. 76.* Pignat. *d. conſul. 136. tom. 4. n. 4.* Caſſad. *d. dec. 6. n. 3. d. dec. 280. n. 4. 5. & 6. par. 5.*

E contra negant Lotter. *d. q. 24. n n. 39. ad 42.* Achill. de Graſſis *dec. 16. de privil. dec. 36.* poſt Tambur. *de jur. Abb. dec. 258. n. 29. p. 7.* tenentes requiri ſævitiæ probationem, & non ſufficere ſolam formidinem, vel præſumptionem.

Hanc tamen difficultatem ceſſare allegabant in caſu, cumulando gravamina, quæ aſſerebant illata a Vicario Generali, & Miniſtris Curiæ Toletanæ. Tum propter exceſſus commiſſos in capienda poſſeſſione vigore executorialium canonizatos in tribus inſtantiis, & poſtremo relatos in mea deciſione hujus cauſæ 20. Junii 1687. *§. Conſtitut.* Tum ex cauſa tot cenſurarum fulminatarum contra Priores Curatos, & alias perſonas. Tum etiam per contemptum Ordinum noſtri Tribunalis emanatorum 16. Januarii labentis anni, dum libri Eccleſiarum non reſtituuntur. Prior hereneiæ attento legitimo impedimento ſatis juſtificato non examinatur in Prioratu, decimæ in priſtinum ſtatum non reſtituuntur, ac poſthabitis monitis S. Rotæ, proferunt Miniſtri Emin. Archiepiſcopi cenſuras, eadem inconſulta.

His tamen minime refragantibus DD. cenſuerunt juriſdictionem delegatam non eſſe exercendam per viciniorem. Deficere quippe viſum fuit ſuppoſitum exiſtentiæ litis ſuper competentia juriſdictionis delegatæ in Prioratu, prout requiritur ex dicta Bulla S. Pii V. ut committatur viciniori Epiſcopo juriſdictio delegata, & de jure detur exemptio Subdito litiganti cum Epiſcopo. Nam tribus ſententiis conformibus Emin. Archiepiſcopo tributa fuit delegata juriſdictio in M. Prioratu, illæque Sententiæ in judicatum tranſierunt cum relaxatione executorialium Rotalium, quibus lis remanet extincta, Dunozet, jun. *dec. 5. nn. 2.* Add. ad Burati. *dec. 927. nu. 33.* Præſertim quia fuerunt executioni demandatæ, Grat. *diſcept. 758. n. 19. & 20.* Penn. *dec. 1174. n. 5.* Eminen. Cerr. *dec. 691. nu. 7.* cum ſucceſſiva paritione M. Prioris, *ut in dec. ſuper attentatis* 4. Maji 1685. coram bon. mem. Parluce, & 16. Januar. *§. quod autem*, & 10. Junii *§. Licet enim* cor. R. P. D. meo Urſino, & ſi adhuc ſuperſint controverſiæ, non ſunt circa competentiam juriſdictionis delegatæ, ſed circa illius exercitium, & uſum.

Nec juvat commiſſio reſtitutionis in integrum, per quam poſſet prætendi exemptio, quæ durat etiam in judicio reſtitutionis in integrum, Lancell. *de attent. lite pendente, p. 2. c. 4. n. 74.* Tambur. *de jur. Abb. d. diſp. 15. qu. 3. n. 9.* Cocc. *dec. 1758. n. 12.* Adden. ad Pamph. *dec. 419. n. 8. in fin.* Nam M. Prior, qui impetravit hanc commiſſionem uſque adhuc ea uſus non fuit, citando ad dicendum contra, ſine qua citatione quoad reum non inducitur litis pendentia, *Clem. 2. ut lit. penden.* Lancell. *de attent. p. 2. c. 4. de attent. lite pend. in præfat. n. 230.* Bich. *dec. 384. n. 12. & 13.*

Ultra quod commiſſio continet clauſulam *paritio judicato*, quæ operetur nedum refectionem omnium expenſarum, verum paritionem quoad omnia jura Epiſcopalia debita vigore rei judicatæ, Mareſcott. *var. reſol. c. 27. n. 1. & 3. l. 1.* Bich. *dec. 167. n. 27. & dec. 173. n. 1. & 2. p. 6.* Sed dato etiam quod penderet judicium reſtitutionis in integrum, cum tamen ſit executa res judicata, non haberet locum exemptio, prætextu reſtitutionis in integrum juxta limitationem adductam a Lancell. *d. c. 4. n. 50.* qui refert ita fuiſſe declaratum in una Barchinon. exemptionis 27. Octobris 1553. coram Capizucchio.

Cæterum etſi ſupponeretur, ſive per commiſſionem reſtitutionis in integrum, ſive ob relatas controverſias ortas occaſione executionis rei judicatæ, litem adhuc pendere, ſuper delegata juriſdictione, vel illius exercitio, attamen Rot. uti Judex delegatus ſimpliciter juxta ſtylum ordinarium Signaturæ Juſtitiæ non poteſt vigore antiquæ commiſſionis, ſive alias ſpeciali ad hunc effectum, hanc exemptionem concedere, Mand. *de inhib. d. q. 104. n. 5. verſ. aut loquimur in Judice delegato*; & idcirco exemptio hæc ſolet concedi, vel in Signatura gratiæ, vel a S. Congr. Eminentiſſimor. Cardinalium ſuper Epiſcopis, ut teſtantur Lotter. *dict. q. 24. n n. 26. ad 42.* Mandoſ. *eod. n. 5.* Tambur. *d. diſp. 15. q. 3. n. 7.* Lanc. *eod. n. 50.* Gonz. *ad reg. 8. gl. 56. n. 18.* Franc. *de Eccl. Cathed. c. 30. n. 34. & ſeq.* Pariſ. *de reſign. d. q. 11. lib. 3. n. 7.* Conrad. *in prax. diſpenſ. l. 4. c. 5. n. 55.* Pignat. *d. conſul. 136. n. 2. & 3. to. 4.* Caſſad. *d. dec. 6. n. 7. d. dec. 280. n. 3. p. 5.*

Quibus poſitis, ſuperfluum exiſtimarunt DD. cognoſcere de ſubſiſtentia, & relevantia gravaminum allegatorum a M. Priore, quorum cognitio eſſet aſſumenda, præſuppoſitis neceſſariis requiſitis exiſtentiæ litis ſuper competentia juriſdi-

riſdictionis delegatæ, & ſpeciali commiſſione ad effectum, de quo agitur. Ultra quod illorum juſtificatio negabatur ab Eminent. Archiepiſcopo, allegante alia plura commiſſa a Miniſtris M. Prioris.

Et ita utraque.

R. P. D. MOLINES.

Toletana Juriſdictionis.

Lunæ 10. *Januarii* 1689.

POſt adjudicatam Eminentiſſimo Archiepiſcopo Toletano ordinariam juriſdictionem in Populum Laicum M. Prioratus Caſtellæ, & Legionis utriuſque Sexus, Clericos, & Eccleſias Sæculares, & delegatam quoad concernentia curam animarum ſuper Eccleſiis Regularibus curatis Prioratus, & illam in eis exercentes, cum quotidie occurrerent contentiones in iſtarum juriſdictionum exercitio propter exemptiones competentes S. Religioni Hieroſolymitanæ, ad obtruncanda omnia controverſiarum capita, utque Eminentiſſimus Archiepiſcopus in poſterum poſſit pacifice frui utraque juriſdictione ſibi per rem judicatam tributa, opportunius eſſe ſtatuit eam ſibi confirmari cum ſpeciali inhibitione contra M. Priorem, ejuſque Miniſtros, quam petiit ſibi concedi ad normam rei judicatæ. Cumque ſub die 10. Decembris proximo elapſi dubitaſſem, *an & quando eſſet inhibendum?* ac pro maturiori cauſæ reſolutione dilata reſolutione ad hodiernam diem, ſub qua repropoſito dubio, attenteque perpenſis omnibus hinc inde deductis DD. reſponderunt: *inhibendum eſſe juxta modum infra exprimendum*.

Cenſuerunt itaque primo loco inhibendum eſſe M. Priori, ejus Vicario, aliiſque Miniſtris, ne perturbent Eminentiſſimum Archiepiſcopum, ejus Vicarium, alioſque Miniſtros in exercitio juriſdictionis ordinariæ Spiritualis in Populum Laicum utriuſque ſexus, Eccleſias, & Perſonas omnes Eccleſiaſticas Seculares exiſtentes in Territorio M. Prioratus, & Diœceſi Toletana, relinquendo ſuper hoc liberum exercitium Eminentiſſimo Archiepiſcopo, ejuſque Miniſtris, cui privative competit hæc juriſdictio ordinaria Spiritualis ex aſſiſtentia juris ejus favore militante ob ſituationem M. Prioratus intra limites Diœceſis Toletanæ, prout judicatum fuit tribus Rotalibus ſententiis latis favore Menſæ Archiepiſcopalis, ut latius in deciſionibus hujus cauſæ nempe 70. *n.* 28. *&* 33. *dec.*220. *n.*5. *dec.* 334. *n.*2. *&* 3. *deciſ.*390. *n.*13. *dec.*391. *n.*12. *p.*13. & coram Priolo *deciſ.*295. *n.*4. *&* 5. cum relaxatione executorialium continentium ad hunc effectum inhibitionem, ibi: *inhibemus prætereà modo, & forma præmiſſis, ac inhiberi volumus, & mandamus omnibus, & ſingulis Miniſtris inſervientibus DD. Sereniſſimo D. Joanni de Auſtria, M. Priori Caſtellæ, & Legionis S. Religionis Hieroſolymitanæ, M. Magiſtro, ne vos, ſeu veſtrum aliquis Eminentiſſimo, & Reverendiſſimo D. Cardinali Archiepiſcopo Toletano, quominus omnia, & ſingula præmiſſa ſuum debitum conſequantur effectum, & impedimentum præſtetis.*

Reſervantes tamen ſub dubio competentiæ Tribunalis, & pro quibus cauſis, ac Perſonis alias propoſito, & non reſoluto plenariam diſcuſſionem an ſub hac ordinaria juriſdictione Spirituali comprehendantur Miniſtri, Familiares Equitum, Priores, Coloni, Procuratores, Factores, & alii non Profeſſi, qui vigore antiquorum Privilegiorum S. Religionis Hieroſolymitanæ, & in ſpecie Pii IV. *in Bulla* 9. *in ordine*, §. 36. *&* 37. *tom.*2. confirmata per S. Pium V. *in Bulla* 77. *d. tom.*2. erant exempti, caſu quo eſſent deſtituti aliquo ex tribus requiſitis ſtabilitis a S. C. T. *ſeſſ.* 24. *de refor. c.*11. *verſ. exceptis*, & a Greg. XIII. *in Bulla* 67. *dict. tom.*2. quos in caſu deficientiæ dictorum requiſitorum, vel alicujus eorum non gaudere exemptione, rejecta diſtinctione inter ordinariam, & delegatam, privativam, & cumulativam, civilem, & criminalem, ſed eſſe uti cæteros de Populo Laico ſubjectos ordinariæ juriſdictioni pleno jure prætendebat Eminentiſſimus Archiepiſcopus. Tum attenta conciliari diſpoſitione *in d. c.*11. ibi: *plene in omnibus*, & verbis dictæ Bullæ Gregor. XIII. plene in prædictis ſubjecti exiſtant, quæ conſtitutio fuit præſervata in confirmatione Privilegiorum S. Religionis Hieroſolymitanæ emanata a Succeſſoribus Pontificibus, Sixto V. Greg. XIV. Clemente VIII. Paulo V. quæ refert Marc. Anton. Macerat. *l.* 1. *reſol.* 18. *n.* 13. & habentur in volumine Statut. S. Religionis in fine, quibus cohærent confirmationes Urbani Octavi *in ſua Bulla* 33. §.10. & Innoc. X. *Bulla* 31. §.9. *tom.*5. Tum plurium DD. auctoritate hoc affirmantium, nempe Fagnan. *in cap. gratæ, de Offic. Ordinarii, num.*36. Barboſ. in collect. ad Sac. Conc. Trident. *cap.*11. *num.* 10. Giurba *conſ.* 77. *num.* 3. *circa finem*, Roderic. *quæſt. regul. tom.*1. *q.* 65. *art.* 17. Leo *in Theſaur. for. Eccleſ. part.*2. *cap.*17. *n.* 78. Spad. *conſ.*157. *n.*9. *verſic. & comprobatur, & num.*12. *lib.*1. Marani. *reſponſ.* 6. *n.*14. *part.* 2. *& reſponſ.*80. *n.*22. *part.* 4. Laurent. de Franch. *controver. inter Epiſcop. & Regul. qu.* 3. *numer.* 118. Card. de Luca *de juriſdiction. diſc.* 4. *& diſc.* 101. *numer.* 9. *part.* 1. Pignatell. *conſult.* 21. 22. *&* 23. *tom.*2. Cappon. *controverſ.* 327. *numer.* 9. *& ſeqq.* Sperell. *deciſ.*21. *num.*30. Nec non Sacræ Rotæ *in deciſ.*70. *hujus cauſæ, num.* 44. *&* 45. *deciſ.* 391. *a num.* 8. *ad* 11. *p.*13. Priol. *deciſ.* 295. *ac in alia Imolen. impreſſa, p.*18. *deciſ.*120. *num.* 16.

Tum demum ex mente S. Congregat. Concilii in pluribus decretis, & in Januen. 14. Auguſti 1607. relata a Nicolio *in Floſcul. verb. Hieroſolymitani, n.* 6. ac in Faventina 28. Aprilis 1586. & in alia Faventina 13. Decembris 1667. quas expendunt Card. de Luca *d. diſc.* 4. & Pignatell. *d. conſult.* 21. *n.* 20. *in fine*.

Quibus replicabant Scribentes pro Sacrá Religione, vel M. Priore per Sacr. Concil. Trident. & Conſtitutionem Gregorianam fuiſſe Ordinariis ſuper hujuſmodi Perſonis per antiqua Privilegia exemptis, non habentibus copulative tria requiſita conceſſam tantum delegatam juriſdictionem, hancque ſolum in cauſis criminalibus, cumulative tamen cum M. Priore, cui in prædictos pro cauſis civilibus ſalvam remanere juriſdictionem ordinariam privativam, eo quia Sacrum Concil. Trid. & Bulla Gregoriana voluerint obviare exceſſibus latioris vitæ ortis ex cauſa exemptionis, ut depromitur ex procemio, indeque Ordinarios fuiſſe conſtitutos pro hoc Sedis Apoſtolicæ delegatos, ut ex verbis Sac. Concilii, ibi: *Ipſis Ordinariis tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegatis*, repetitis in dicta Bulla, ibi: *Ab ipſis Ordinariis tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegatis de eorum exceſſibus, criminibus, & delictis etiam extra viſitationem, quando, & quoties opus fuerit, inquiri, viſitari, puniri, & corrigi poſſint*, & hanc Delegatam conceſſam Ordinariis non perturbare privilegia exemptorum quoad ordinariam juriſdictionem alteri Prælato competentem ex Fagnan. *in c. cum dilectus, de Relig. dom. n.*43. qui teſtatur de mente S. Congregat. Concilii, Felin. *in c. Paſtoralis n.*2. *& in c. Cæterum, n.*4. *de jud.* Bart. *in l.* 1. *C. de offic. Præfect. Urb.* Dec. *conſ.*3. *n.*3. *l.*1. Urſil. ad Afflict. *deciſ.* 1. *n.*6. Scacc. *de jud. l.* 1. *c.*66. *n.*5. §. *Et hæc*, Boſſ. *tract. crim. tit. de for. compet. n.*2. Pamphil. *deciſ.*373. *n.* 1. & ibi Adden. *n.*7.

Idque confirmari exemplo Protonotariorum, quorum Privilegiis fuiſſe ſolum derogatum in cauſis criminalibus dixit Barboſ. *d. c.*11. *n.* 2. qui refert Decretum S. Congr. Concilii in una Papien. 14. Decembris 1630. & de Referendariis tenet Fagnan. *in cap. ex parte il* 2. *n.* 8. *&* 9. *de Privileg.* Farin. *dec. var.* Rot. & declarat. Concilii *in d. cap.*11. *fol.*315. ubi quod hoc caput non habet locum in civilibus.

Secundo loco inhibendum eſſe M. Priori, ejuſque Miniſtris, ne impediant Emin. Archiepiſcopo, ejuſque Vicario juriſdictionem Delegatam in concernentibus curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum tam in Eccleſiis Regularibus curatis, quam in Perſonis illam exercentibus, ut per rem judicatam fuit favore Emin. Archiepiſcopi declaratum vigore diſpoſitionis S. Concilii Trid. *ſeſſ.*25. *de regul. cap.*11. Bullarum S. Pii V. 77. §.7. *&* 136. §.3. & Gregor. XIII. 67. §.5. Rot. *dec.*120. *n.*5. *cum duob. ſeq. p.*18. & in hac cauſa *deciſ.* 391. *n.* 2. *ad ſeptimum, p.*13. nedum in viſitatione, verum etiam extra, ut dicitur in dicta Bulla Gregorii §. 2. ibi: *etiam extra viſitationem*, Card. de Luca *d. diſc.* 4. *n.* 5. Pignatell. *citat. conſult.* 21. *a n.*4. *ad* 7. Sperell. *d. deciſ.* 21. *num.* 79. *d. deciſ.* 391. *num.* 9. *part.* 13. *& in dec.*120. *a num.* 10. *ad* 14. *part.* 18. cum expreſſione in omnibus actibus hoc fieri jure delegato, ut diſponitur in dicta Bulla S. Pii V. 136. §. 3. 4. & 8. Nicol. *in Floſc. verb. Hieroſolymitani, num.* 10. *verſic. cum Ordinarius, & verb. viſitatio, num.* 1. *ampliat.* 13. *verſic. & dum viſitet*, Rot. *d. deciſ.* 391. *num.*7. *part.* 13. *& d. deciſ.* 120. *n.*9. *part.* 18.

Ita tamen ut Emin. Archiepiſcopus ob hanc Delegatam juriſdictionem non poſſit excludere M. Priorem a cumulativa viſitatione earundem Eccleſiarum, & Parochorum jure Ordinario ea ratione, quia juriſdictio delegata non cenſetur Ordinariis tributa privative ad Superiores Religionis, ſed cumulative, Fagn. *in c. ut Privilegia, de Priv. n.* 44.

& in c.quanto, *n.31. de offic. ordin.* Barboſ. *de jur. Eccl.univ. l.1. cap.14. n.21. verſ. Item viſitare*, & in collect. S.C.T. *ſeſſ. 7. c.7. de refor. n.11. & ſeſſ.25. de regul. c.11. n.15. & ſeſſ.21. de reform. cap.8. n.7.* Vameſ. *conſ.475. per tot.* Nicol. *in Floſcul. verb. viſitatio n.1. ampliat.3. verſ. etiam Parochiales nuitus*, *& verſic. an autem etiam*, *& ampliat. 13. verſic. Item e converſo*, Gratian. *diſcept.154. num.40.* ubi Carol. Anton. de Luca *num.21.* Card. de Luca, *d.diſc.4. de jurisdiction. nu. 4.* & præſertim, *verſic. Circa*, Pui. *deciſ.112. lib.3.* Seraphin. *deciſ. 1067. num. 3*, Penn. *deciſ. 336. juxta impreſſ. Lugdunen.*

Nec implicat Eccleſias, vel Perſonas a pluribus Superioribus diverſis reſpectibus viſitari: ab Eminentiſſimo Archiepiſcopo jure delegato, a Superiore Regulari jure ordinario, S. C. T. *ſeſſ.24.de reform.c.3.* Fagn. *in c.nullus, de Parochiis num. 30. & 31. & d. c.quanto*, *num.34.* Card. de Luca *ubi proxime*.

Tanto magis hæc procedere viſa ſunt, quia M. Prior reperitur in poſſeſſione viſitandi, ut probatur *in dec.390. a n.7. ad 11. & dec. 391. n.1. ad 11. p. 13.* quo caſu idem jus remanet præſervatum a S. Pio V. in Bulla 136. §. 7. Qui declarat nullum velle afferre præjudicium juri viſitandi dictas Parochiales Eccleſias, & alia beneficia curam animarum habentia, quod antea S. Religioni, & militibus competebat, Card. de Luca *d.diſc.4.n.4. verſ. circa vero*, Rota *d.dec.493. n.3. part.1. rec.*

His addentes DD. quod hæc cumulativa intelligenda ſit non de alternativa, itaut unus præveniendo alterum impediat, ſed de compatibili, & ſimultanea, nempe quod uterque ſive prius, ſive poſtea ſua jurisdictione uti poſſit, non vero quod unus alterum valeat excludere, quod opportunum exiſtimatur declarare, ne occaſione dictæ cumulativæ impediatur ullo modo, neque ſub prætextu præventionis Eminentiſſimus Archiepiſcopus ab hac jurisdictione, & correctione etiam extra viſitationem tanta ſolicitudine ſibi commiſſa pro fideli ſervitio curæ animarum a S. C. T. & Bullis Apoſtolicis, ut ad rem Cardin. de Luca *d.diſc.4.n.4.*

Et ſi forte per hanc compatibilitatem cumulativarum jurisdictionum orietur diſcrepantia decretorum utriuſque Superioris, prævalere debent decreta Eminent. Archiepiſcopi, Barboſ. *de jur. Eccl. l. 1. c.14. nu. 21. verſ. Item viſitare*, qui adducit decretum S.Congr. Concilii in Veronen. 26. Julii 1628. quod etiam referunt, & ſequuntur Novar. *in Lucerna Regul. verb. viſitare n.13.* *Nicol. in Floſcul. verb.viſitatio n.1. ampliat.3. verſ. etiam Parochiales*, Pignatell. *tom. 2. conſult.11. n.9. & conſult.22. n.2. & 3.* Penn. *deciſ.336. n. 3. verſ. Præterea comprobat*, *in dec.1067. n.3.* Seraph.

Tertio inhibendum eſſe Eminentiſſimo Archiepiſcopo, ne impediat M. Priori omnimodam jurisdictionem civilem, & criminalem in omnes Profeſſos, & Regulares, ac etiam in illos omnes habentes copulative tria requiſita, ſi nempe actu ſerviant Eccleſiis, aliiſque locis militum, & intra eorum ſepta, & domos reſideant, ſubque eorum obedientia vivant, cum in his Sacrum Concilium, & Bulla Gregorii præſervent S. Religioni Hieroſolymitanæ ordinariam jurisdictionem, Marant. *reſp.80. a n. 4. ad 23. p.5. & reſp. 86. per tot.* Azor. *Inſtit. moral. part. 1. lib. 14. c.4. q. 39.* Card. de Luca *de juriſdict. d. diſc. 101. part. 1. num. 14.* Monet. *de conſervat. capit. tu. num. 393. deciſ. 72. numer. 5. part. 1. recentior. & deciſ. 391. a numer.8. ad 12. & dec. 120. n. 8. 13. 15. & 16. part. 13.* & de recenti dixit Sacr. Congregatio Concilii in una Civitatis Plebis 27. Junii 1665.

Firmato ex prædictis quomodo utrique ſit inhibendum, devenerunt DD. ad examen alterius petitionis Eminent. Archiepiſcopi inſtantis declarari curam quo eſſent verificanda requiſita hujuſmodi, & quomodo hæc concurrere in Perſonis eſſet intelligendum.

Et quoad primum (cum Ordinarii munus ſit corrigere quemlibet Diœceſanum uti ſubditum, *canon. in memoria 19. diſtinct.* habeatque in omnes Perſonas ſuæ Diœceſis intentionem fundatam, niſi doceatur de exemptione, *c. cum perſonæ, de priv. in 6. c. cum Epiſcopus de offic. ord. in 6. c. cum contingat*, *de for.compet.*) dixerunt eſſe verificanda cor. Eminent. Archiepiſcopo, ut colligitur ex S. C. T. *d.cap.11.* ibi: *De qua Ordinario conſtare debeat*, quæ verba ſunt repetita in Bulla Gregorii §. 2. Barboſ. *d.c.11.n.10.in fin.* Leo *in Theſ. for.Eccl.p.2.c.17.n. 78.* Zerol. *in prax.Epiſc.p.1.verb.exemptio, q. 3.* Cocchier. *de juriſdict. in exemptos, q.30.n. 7. p. 1.* Macerat. *var. reſol.lib.1.c.18.n.5. verſ.nec dubitandum.* Exemptus enim ab Ordinario requiſitus tenetur illi privilegium ſuæ exemptionis oſtendere, *c. cum perſonæ 7. de privil. in 6.* ubi Barboſ. *a num. 1. ad 6.* Tambur. *de jur. Abb. tom.1. diſp.15. quæſit. 6. n. 1.* Cocchier. *d. part. 1. qu. 8. a num. 8. ad 15. & p.2. qu.27.*

Quo vero ad requiſitorum concurſum cenſuerunt DD. ita eſſe intelligenda. Primum etenim addictionis ſervitio Religionis ſatis explicatur tam a S. C. T. *d.c. 11. verſ. exceptis*, quam a Bulla Gregoriana §. 2. ibi: *qui Eccleſiis, aliiſque locis dd. militum actu ſerviunt*: ideoque ſuper hac nulla aderat difficultas.

Secundum de habitatione intra ſepta, & domos non eſſe accipiendum in ſtricta ſignificatione habitationis Clauſtralis, ut voluerunt Card. de Luca *d. diſc. 4. num. 9. & ſequ. & diſc. 101. num. 10. verſic. quatenus*, Pignatell. *dict. conſult. 21. a num.17.* Macerat. *variar. reſol.18. num. 4. verſ. & dum replicaretur*, fundati in eo, quod tam S. C. T. quam Bulla Gregorii loquantur de reſidentia in ſeptis Religionis in quibus ſit habitatio clauſtralis, copulando cum ſeptis domos, ideoque loquendo de domibus, intelligere voluerint pariformiter ex copula, & de domibus clauſtralibus, ſed eſſe intelligendum concurrere, quoties Servientes Religioni vivant, ſive juxta proprium, ſive juxta ſimilitudinatium morem clauſtralem inſimul, & collegialiter cum Superiore, & ſub ejus oculis, itaut a Superiore Regulari corrigi, & viſitari poſſint. Atque hinc hoc requiſitum verificari in Cappellanis, Parochis Sæcularibus, vel Locatenentibus Parochos Regulares coadjuvantibus in cura animarum inhabitantibus domibus Parochialibus nedum annexis Commendæ, verum etiam in aliis domibus pro commodiori ſervitio curæ animarum deſtinatis, quamvis non cohæreant ædibus principalis Eccleſiæ, vel Commendæ, Zerol. *in prax. Epiſc. part.1.verb. exemptio*, *q. 1.* Monet. *de conſer. c. 6. n.49. & 51. verſic. reſpondetur*, *juncta num.59.* Rota *dec.120. a num.19. p.18.*

Quemadmodum Regulares cum licentia ſuorum Superiorum, & ſub regulari obſervantia viventes, ſi inhabitant pro ſervitio curæ Parochialibus Monaſterio unitis, vel in alio membro, vel Grangia ſui Monaſterii pro ſervitio Religionis, non cenſetur habitare extra Clauſtra, & gaudent privilegiis illius, ſuntque exempti ab Ordinarii jurisdictione, Fagnan. *in cap.grave*, *n.35. & 36. de offic. Ordinar.* Paſſerin. *de ſtat. homin. tom.3. q.189. n.492. & ſeq.* Lauret. de Franch. *contr. inter Epiſc. & Regul. q.3. n.115. & 118.* Tamburin. *de jur. Abbat. tom.1. diſp.15. quæſit.7. n. 9.* Barboſ. *in collect.* ad S. C. T. *ſeſſion.6. de reform. c.3. num.1.*

Nec viſa ſunt obſtare decreta Sacræ Congregationis Concilii in duabus Faventinis, & in aliis Januen. & Tranen. quia ex his decretis non colligitur, Sac. Congregationem diſputaſſe verificationem ſecundi requiſiti habitationis in aliqua domo, concurrente tertio obedientiæ Superiori Religionis, qui eſſet præſens in loco; immo apparet, reſolutiones emanaſſe non propter defectum ſecundi requiſiti habitationis, ſed tertii obedientiæ Superioris Religionis, ut patet ex Faventina anni 1667. relata a Cardinali de Luca *d. diſc.4. n.2. & §. propoſita*, ibi, *Eundem Cappellanum non habere tertium requiſitum, nempe quod vivat ſub obedientia*, *& n.7. verſic. deficiebat*, dicit, fuiſſe ponderatam abſentiam Superioris, hancque circumſtantiam ponderavit Pignatell. *conſult. 21. n.14.* & forſan ex aliis cauſis fuiſſe motam Sacram Congregationem dixit Moneta *ubi ſupra*, *num. 65.*

Minus facit copula, *&*, propoſita tam per S. C. T. quam Bullam Gregorianam ibi; *Intra ſepta*, *& domos reſideant*: nam inſpecto ſenſu Concilii, & Bullæ copula, *&*, ſtat ampliative, ac pro contradiſtinguendis ſeptis primo loco ſpecificatis, quæ proprie denotant clauſuram regularem, gloſſ. *in Clementin. 1. §. 1. verb. Septa de ſtat. Monach.* ab aliis domibus Religionis, alias ſi verbum *domus* importaret veram clauſtralitatem, ſuperfluum fuiſſet illud addere, cum per verbum *Septa* jam declaratæ fuiſſent domus clauſtrales, eo magis quia ſupra loquutus fuit Summus Pontifex Gregorius XIII. de iis, qui ſerviunt Eccleſiis, vel aliis locis militum, ſicque dum poſtea addidit ibi: *domos*: intelligere voluit de aliis extra loca clauſtralia. Præſertim quia raræ ſunt domus proprie clauſtrales Religionis, ideoque ne privilegium exemptionis reddatur quaſi eluſorium, ſumenda eſt hæc interpretatio.

Tertium denique requiſitum de obedientia, non eſſe intelligendum DD. viſum fuit de illa rigoroſa ratione voti, qualem præſtant Profeſſi eorum Superioribus, neque de obedientia lata ratione famulatus, & muneris ſerviendi, ut voluerunt Suarez *tom. 4. de Relig. tract. 3. l.4. c.4. n. 11.* Tamburin. *de jur. Abb. tom. 2. diſp.6. q. 16. n. 7.* ſed de illa mixta, nempe quando Servientes Eccleſiis, Commendis, vel aliis locis Religionis more Religioſorum vitam collegiali-

ter,

Digitized by Google

ter, & adinſtar Clauſtri ducant intra domos Religionis ſub oculis alicujus ſuperioris illius, qui videat ea, quæ ibi geruntur, eoſque corrigere poſſit in his, quæ reprehenſione indigent, ut notat Card. de Luca *diſc.* 4. *numer.* 8. *verſ. ubi autem*, *& diſc.* 101. *nu.* 10. *verſ. majorem*, Rota *dec.* 120. *num.* 18. *par.* 18.

Tandem quoad Colonos, Factores, & Affictuarios DD. putarunt hos gaudere exemptione ſi habitent, & convivant in domibus Religionis, ſeu Commendis quaſi collegialiter, & adinſtar Clauſtri, ac ſub oculis Superioris ibi præſentis, qui eos videat, & corrigat, ut dictum eſt ſupra, & in terminis ipſis tenet Cardin. de Luca *d. diſc.* 4. *num.* 9. *verſ. dicebatur circa finem*, ſecus ſi habitent in ipſorum propriis domibus, ſive ruralibus Religionis, aut livellariis, vel emphyteuticis, vel alias de dominio illius, more cæterorum Laicorum, ut de mente S. Congr. Concilii in dicta Faventina affirmat idem Card. de Luca *ubi ſupra*, *n.* 8. *&* 9. Pignatell. *d. conſult.* 23. Rota *dec.* 70. *n.* 33. *& dec.* 220. *n.* 5. *part.* 13. Maceraten. *var. reſol.* 18. *n.* 4. *verſ. ſecundo*, Spad. *d. conſ.* 157. *n.* 9. *verſ. & comprobatur*, *& n.* 12.

Et ita utraque parte bis audita, & acerrime informante.

R. P. D. MOLINES.

Toletana Juriſdictionis.

Lunæ 6. *Junii* 1689.

PRopter tam longam moram incurſam pro parte Dignitatis Archiepiſcopalis Toletanæ in non perficiendo ſpatio 20. menſium Remiſſoriali proceſſu, quo exceſſus commiſſos ab ejus Miniſtris in executione Rotalium executorialium ſuper Eccleſiis in Magno Prioratu exiſtentibus, evitare ſperabat, injunctum Mihi fuit, ut cum iiſdem juribus deductis in anteactis propoſitionibus ad diſputationem dubii: *An ſit ſtandum, vel recedendum a deciſis?* devenirem, quo hodie repropoſito, placuit DD. *ſtandum eſſe in deciſis*, non obſtantibus in contrarium deductis per Scribentes pro Dignitate Archiepiſcopali, quæ ad duo reducebantur.

Primo, quod nulla reſpectu Parochialium Eccleſiarum capta fuerit poſſeſſio Jure Ordinario, actuſque in illis geſtos utpote conſiſtentes in mera viſitatione Sacrarii, Olei Sancti, & Fontis Baptiſmalis reſpicere Juriſdictionem delegatam Eminentiſſimo in reſpicientibus Curam Animarum, & Sacramentorum adminiſtrationem præſervatam in Rotalibus executorialibus. Et ſi deventum fuit ad remotionem Priorum Regularium, hoc eveniſſe, attenta eorum contumacia in non exhibendo titulos, ad quorum exhibitionem Epiſcopum arctare potuiſſe Beneficiatos, & Parochos, ut ei notum eſſet, qui ovibus ſibi commiſſis divina pabula miniſtrabant, & an juſto titulo Beneficia poſſiderentur, & ſtante contumacia in non exhibendo, congruo termino effluxo, ei licitum fuiſſe Beneficia, & Eccleſias libere conferre, *c. Ordinarii* 3. *de offic. Ordinar. in* 6. renovato per Conc. Trident. *ſeſſ.* 7. *de Reformat. c.* 5. ubi Barboſ. *num.* 5. *de poteſt. Epiſc. p.* 3. *alleg.* 57. *n.* 222. Gonz. *ad reg.* 8. *Cancell. gl.* 15. *n.* 62. Lotter. *de re benef. l.* 2. *q.* 46. *n.* 35. *cum duob. ſeqq.* Frances *de intruſ. q.* 86. *nu.* 2. *&* 3. Nec in hoc caſu locum habere Bullam S. Pii V. 136. §. 3. decernentem in amotione Parochorum Religionis S. Joannis non idoneorum facta ab Ordinariis in actu Viſitationis monendos eſſe Superiores Regulares, ut intra brevem terminum alium idoneum Rectorem deputent.

Secundo reſpectu Tribunalis, quod ideo Curia Archiepiſcopalis præceptum tranſmiſit Magno Priori, ut Vicarium ab eo deputatum removeret, quia iſte nimis dilataverat fimbrias ſuæ Juriſdictionis, non ſolum retinendó in Foro contentioſo Tribunal, cæteroquin (ut dicebatur) incompetens, cum adinſtar Superiorum Regularium Clauſtralium nil aliud ipſi licitum eſſet, niſi regere, & gubernare ſuos ſubditos more Clauſtrali, & Monaſtico, ut deducebatur *ex dec.* 334. *n.* 25. edita in hac cauſa *part.* 13. *rec.* ſed etiam prætendendo cauſas a laicis movendas contra quomodolibet adſcriptos ſervitio Religionis agitari debere in ſuo Tribunali, prout beneficiales, beneficiorum quorumcumque, capellaniarum, ac Confraternitatum Laicalium, & pariter crimina patrata a Servientibus Religionis ab eodem eſſe punienda, aliaque plura ſibi uſurpaſſe, ut patet ex deputatione Vicarii Generalis facta a Magno Priore die 3. Martii 1683. in Perſonam Auguſtini de Mora, & edicto ab eodem promulgato die 27. Aprilis 1683. *Summar. Eminentiſſimi*, *n.* 1. & indeque ſi Eminentiſſimus præcepit, ut Vicarius Religionis removeretur, hoc egit, ut intacta ſibi remaneret Juriſdictio per rem judicatam tributa.

Hæc enim objecta iterum viſa ſunt ceſſare. Et quidem primum ex evidentia facti comprobati quatuor antecedentibus deciſionibus. Tum ex decreto Regii Conſilii ad inſtantiam Dignitatis Archiepiſcopalis expedito ad capiendam poſſeſſionem, & late expenſo in ſecunda deciſione R. P. D. mei Urſini §. *Sed magis*. Tum ex proteſtationibus emiſſis coram Executore per Vicarium Sacræ Religionis, & Priores Regulares examinatis in tertia deciſione R. P. D. mei Rondin. §. *ſed tales*, *circa medium*. Tum ex teſtibus de viſu referentibus circa poſſeſſionem Parochialis Eccleſiæ Villæ de Camunas, & Turleque, ac poſſeſſionem beneficii de Villafranca.

Et præcipue hæc confirmari ex decreto, ſeu præcepto Vicarii Cabrexas, in quo ſpecifice fatetur, poſſeſſionem Eccleſiarum fuiſſe captam jure ordinario, cujus verba fas ſit iterum repetere, ibi: *Manifeſte apponuntur poſſeſſioni, quam Dignitas Archiepiſcopalis ceperat de dictis Eccleſiis, ac aliis Prioratus omnimodæ Juriſdictionis ordinariæ Eccleſiaſticæ ſpiritualis*; illa quippe dictio *omnimodæ Juriſdictionis*, omnem amplectitur Juriſdictionem, *gl. in verb. omnimoda, in Clem. quamvis, de For. compet.* Barboſ. *dict.* 238. *Et* paulo inferius ibi: *ne veniant modo aliquo ad faciendum aliquem actum poſſeſſorium, nec ſub prætextu Eccleſiarum Parochialium ſuppoſitarum pleno jure Dignitati Archiepiſcopali*, quæ etiam dictio, *pleno jure*, nihil excludit, gloſ. *in c. pleno jure* 21. *verb. utrobique*, *de privil.*

Prout ex petitione Agentis Eminentiſſimi Archiepiſcopi ibi: *Et quia in manifeſtatione hujus facti adjecti, & Viſitationes, quæ publicatæ fuerunt, & exequutæ in dd. Eccleſiis nomine Dignitatis Archiepiſcopalis meæ partis non fuerunt publicatæ, nec exequutæ virtute Juriſdictionis delegatæ, ſed in forma ordinaria, Juriſdictione ordinaria, & Diœceſana, ut conſtat ex mandatis, & edictis, cæteriſque actibus dictæ poſſeſſionis, quæ ſunt in actis*. Cui accedit altera confeſſio ab eodem emiſſa, qua aſſerunt ibi: *Ad Eminentiſſimum tanquam Prælatum indubitatum illarum Eccleſiarum ſpectare proviſionem Prioratuum ob præſumptionem, quod ſunt Beneficia ſæcularia, & ſubjecta Juriſdictioni ordinariæ, & Diœceſanæ*.

Præterea ex petitione Fiſcalis Curiæ Archiepiſcopalis, in qua aſſeritur pertinere *privative* ad Dignitatem Archiepiſcopalem Juriſdictionem ordinariam, & Diœceſanam in dd. Eccleſiis, tam Villæ de Alcazar, quam reliquorum locorum Prioratuum S. Joannis; quæ omnia, aliaque iterum repetita in Summario Magni Prioris *num.* 9. manifeſte demonſtrant, Eccleſiarum poſſeſſionem captam fuiſſe a Miniſtris Eminentiſſimi jure ordinario, & expulſos Priores ſolo intuitu providendi Eccleſias uti ſæculares, & per concurſum, ſervata forma Concilii Tridentini, pro ut hæc confirmat ſuſtentatio litis in Curia, ex ſolo motivo ſæcularitatis Eccleſiarum, ut liquet ex ipſa commiſſione impetrata pro parte Dignitatis Archiepiſcopalis, directa bo. mem. Paluccio, & appoſitione Oeconomorum, ac remotione Priorum, non alio fundamento, quam prætextu ſæcularitatis Eccleſiarum, & ſic plane ſubjectarum ordinariæ Juriſdictioni.

Atque hinc extranea eſt inſpectio, an licuerit Eminentiſſimo præcipere Parochis exhibitionem titulorum, & contumaces privare, non obſtante Bulla 136. S. Pii V. §. *tertio*, quamvis exceſſus poſitus non eſt in eo, quod hoc illi permiſſum non ſit, ſed quia edictum emanavit cum firmo præſuppoſito ſæcularitatis Eccleſiarum, quodque ad eundem uti Judicem ordinarium ſpectaret illas libere conferre, quo ſtante, exceſſus nullo modo ſalvari poteſt, Rot. *deciſ.* 145. *n.* 5. *verſ. Et tanto minus*, *par.* 2. *diverſ.* & in deciſione, quæ revidetur, §. *Quoniam vis exceſſus*.

Neque hæc omnia evertuntur ſemper repetita confeſſione Procuratoris Sacræ Religionis miſſi ad capiendam poſſeſſionem Eccleſiarum, in qua dixit, Eminentiſſimum cœpiſſe tantum harum poſſeſſionem Jure delegato, quia nimis erronea apparuit ex multiplicitate præmemoratorum actuum ſinceram facti veritatem comprobantium, indeque non attendenda, nec iſtis contraponenda eſt, ut expenditur in tertia deciſione, §. *Nec tot*, *& tantis*, & in mea, quæ confirmatur, §. *Quibus poſitis*.

Non minus ſubſiſtens viſa fuit excuſatio ſecundi exceſſus remotionis Vicarii, quia talis facultas illum removendi non tribuebatur in Rotalibus executorialibus, nec impediendi Magnum Priorem in exercitio ſuæ Juriſdictionis, quinimmo iſta præſervabatur in eiſdem executorialibus.

Et licet clarum non eſſet, an hujuſmodi Juriſdictio competeret Jure Monaſtico tanquam Superiori Regulari, vel in Foro contentioſo, hancque extendi ad omnes caſus ab eo prætenſos in ſupra relatis deputatione, & edicto; tamen non poterat Vicarius Eminentiſſimi Archiepiſcopi de facto, ac ſub cenſuris devenire ad præceptum remotionis, ſed ſuper hoc articulo, & ſuper quibus cauſis, & Perſonis poſſet Juriſdictionem exercere Vicarius M. Prioris, ſententiam noſtri Tribunalis exquirere, ut reſponſum fuit in ſecunda deciſione R. P. D. mei Urſini, & tertia R. P. D. mei Rondioini, *& ultima coram Me in omnibus*, §. *finali*.

Tanto magis, quia Magnus Prior tunc reperiebatur in poſſeſſione retinendi Vicarium pro exercitio Juriſdictionis Ordinariæ ſpiritualis contentioſæ in Perſonas ſibi ſubditas corroborata Deciſionibus Rotalibus 390. & 391. *part.* 13. ſuper Juriſdictionali controverſia, in quibus canonizatur Juriſdictio Sacræ Religionis, & Magni Prioris in Eccleſias, Monaſteria, Hoſpitalia, aliaque loca Regularia, Equites, alioſque in privilegiis comprehenſos, ſalva tamen delegata Eminentiſſimo quoad curam animarum.

Et ita reſervata cognitione quoad Decimas in diſputatione dubii principalis, additoque ut interim ſuper his nihil innovetur contra formam Rotalium executorialium reſolutum extitit. Utraque, &c.

R. P. D. MOLINES.

Toletana Juriſdictionis ſuper pertinentia Eccleſiarum.

Lunæ 6. Junii 1689.

Reaſſumpta hodierna die diſputatione ſuper pertinentia, & qualitate Eccleſiarum, ac Beneficiorum intra limites Magni Prioratus exiſtentium ſub peculiari dubio: *an, & quæ Eccleſiæ, ſeu Beneficia intra limites Magni Prioratus ſint Sæcularia, vel potius Regularia, & Sacræ Religionis?* geminis vicibus non reſoluta, primo coram R. P. D. meo Urſino 7. Junii 1686. Secundo 27. Novembris coram R. P. D. meo Rondioino, expenſiſque Juribus (quorum legalitas liquet ex proceſſibus ab ipſa Dignitate Archiepiſcopali fabricatis, pendentibus Juriſdictionalibus contentionibus inter eaſdem Partes) Domini cenſuerunt omnes Parochiales, Hoſpitalia, Oratoria, Eremiticas Magni Prioratus, ac Beneficium ſimplex de Villafranca eſſe Regularia, & Sacræ Religionis.

Et quidem aggrediendo examen Parochialium Eccleſiarum numero decem, & novem, quarum duæ ſunt in Villa Conſuegræ, aliæ duæ in Villa de Alcazar, aliæ duæ in Villa de Madridexos, & reliquæ treſdecim in totidem locis, ſeu Villis nuncupatis Argamaſilla, Turleque, Camunas, Villafranca, Herentia, Tembleque, Manzaneche, Villa Canas, Arenas, Villaarta, Jevenes, Quem, & Urda; harum Regularitas, & pertinentia ad Sacram Religionem liquet ex pluribus.

Primo ex concordiis 1228. & 1229. initis inter Archiepiſcopum Toletanum cum conſenſu Capituli Toletani, totumque Ordinem Hieroſolymitanum, *Summ. Magni Prioris, num.* 1. quibus ſtatuitur oedum Parochiales tunc erectas de Alcazar, Villamiel, S. Mariæ de Conſuegra, & S. Mariæ de Penaroya, aliaſque Eccleſias ibi ſpecificatas, quarum memoria quatuor Sæculorum ſpatio deperdita reperitur. Verum, & erigendas, vel in poſterum in termino Conſuegræ populandas ad Hieroſolymitanum Hoſpitale pertinere, quæ concordiæ pariunt exceptionem litis finitæ, *cap.* 1. *de tranſact.* Urceol. *de tranſaction. qu.* 68. *a num.* 22. Cancer. *var. part.* 1. *cap.* 18. *numer.* 48. Roxas *deciſ.* 145. *numer.* 8. Et utpote productæ a Dignitate Archiepiſcopali pro fundanda ſituatione Prioratus infra fines Diœceſis Toletanæ, *ut in deciſion.* 70. *in princip. verſic. quia viſum eſt, & numer.* 1. *& deciſ.* 334. *nu.* 4. *&* 5. *part.* 13. cenſentur etiam quoad qualitatem Regularitatis Eccleſiarum approbatæ, ex regula quod producens ſcripturas cenſetur fateri omnia in eis contenta eſſe vera, Bartol. *in l. poſt legatum* 3. *numer.* 4. *ff. de his quib. ut indign.* Bald. *in l. ſcripturæ* 14. *Cod. de fide Inſtrum.* Gregor. *deciſ.* 238. *numer.* 5. ibique Adden. *numer.* 15. Bich. *deciſ.* 402. *numer.* 7. Emio. Cerrus *deciſ.* 565. *numer.* 7. Itaut amplius impugnari non poſſint, *cap. cum venerabilis* 6. ubi Doctores, *de exceptionibus*, Felin. *in cap. imputari* 13. *num.* 7. *de fid. Inſtrum.* Caputaquen. *deciſion.* 188. *num.* 4. *part.* 5. *dicta deciſ.* Gregor. *num.* 15. quamvis productæ in parte, & partibus, quia in ſcriptura producta pro fundamento intentionis non poteſt quis ſe fundare, quin etiam teneatur contra ſe approbare, Rota Januen. *deciſ.* 72. *num.* 4. Oſaſch. *deciſ.* 38. *numer.* 29. Adden. *ad d. deciſ.* 238. Gregor. *litt.* C. *in fin.* & dum Menſa Archiepiſcopalis ex tenore earundem concordiarum retinet loca, ſeu Villas Lillo, Romeral, & Dancos, quæ erant de termino Conſuegræ, & ei fuerunt dimiſſa a S. Religione, debet æquanimiter admitti quicquid præfatæ tranſactiones favore ejuſdem Sacræ Religionis præſeferunt.

Secundo ex dd. Eccleſiarum ſituatione in Territorio Magni Prioratus a Sacra Religione acquiſiti titulo Donationis a Rege Idelphonſo anno 1183. a Lucio Papa confirmata *dict. Summar. numer.* 12. & jure Belli a Saracenis vindicati, teſte Roderigo Mendez. *in tractat. Populat. Hiſpan. cap.* 173. *incipien.* Villa Conſuegra, & dixit Rota *deciſ.* 221. *numer.* 34. *part.* 13. quæ ſituatio junctis prædictis donatione, ac confirmatione Apoſtolica, & dictis concordiis, ponit in claris Regularitatem, Rota *dec.* 102. *n.* 1. *&* 2. *par.* 1. *& deciſ.* 204. *num.* 2. *part.* 2. *recent.*

Tertio eo quia Magnus Prior pro tempore (reſervata tertia parte Decimarum Menſæ Archiepiſcopali debita ad tenorem mox relatarum tranſactionum) percepit Decimas, quæ circumſtantia aliis roborata adminiculis non leve præbet Regularitatis, & pertinentiæ ad Sacram Religionem argumentum, Rota *deciſ.* 11. *numer.* 5. *verſ. quibus non obſtant, coram* Martin. Andr. *& in citata dec.* 102. *numer.* 3. *part.* 1. *dec.* 204. *eod. num.* 2. *part.* 2. *recent.*

Quarto ex commiſſione porrecta anno 1610. nomine Cardinalis Sandoval tunc Archiepiſcopi Toletani pro vindicanda in Eccleſiis Curatis delegata juriſdictione circa reſpicientia curam Animarum, & Sacramentorum adminiſtrationem *eodem Summar. num.* 5. ex qua optima elicitur conſequentia, ipſum factum fuiſſe, Eccleſias uti Regulares jure ordinario ſpectaſſe ad Sacram Religionem, alias ſi Sæculares putaſſet, ſibi tradi petiiſſet ordinariam juriſdictionem plenam in dd. Eccleſiis, nec eſt veriſimile, voluiſſe ſibi, ſuiſque ſucceſſoribus præjudicare, niſi ſciviſſet pertinentiam ad Sacram Religionem, Rota *deciſ.* 25. *num.* 8. *&* 9. coram Eminentiſſimo Otthobono.

Quod eo magis urget, quia in ſequelam hujus commiſſionis aſſumpta diſputatione anno 1612. & 1613. coram Pirovano, Archiepiſcopus Toletanus petiit tantum moderationem inhibitionis obtentæ a Magno Priore allegante Eccleſias exemptas a viſitatione Ordinarii, ut Regulares, & Sacræ Religionis, & ſe reſtrinxit Archiepiſcopus in prætendenda viſitatione Eccleſiarum jure delegato in reſpicientibus curam Animarum, *ut in deciſ.* 396. *numer.* 1. *part.* 5. *& deciſ.* 493. *numer.* 5. *&* 6. *part.* 2. *recent.* cui accedit altera confeſſio judicialis nomine Dignitatis emanata in comparitione judiciali anno 1615. *eodem Summario, nu.* 7. quod etiam affirmare non erubuit Procurator Eminentiſſimi Archiepiſcopi, adducendo in Eccleſiis utpote Regularibus non prætendere Eminentiſſimum viſitationem, niſi jure delegato *d. Summ. num.* 9.

Sexto, ex viſitationibus factis a Vicariis Magni Prioris regiſtratis in proceſſu compulſoriali fabricato anno 1615. *eodem Summario, numer.* 8. ac approbatis *in deciſ.* 390. *num.* 12. quæ percutiunt ſingulas fere Eccleſias Magni Prioratus, & iſtæ viſitationes, juncta atteſtatione *dict. Summ. num.* 8. facta de ordine Judicum compulſorialium cum interventu Procuratoris clar. mem. Cardinalis Sandoval tunc Archiepiſcopi, ac mediante acceſſu ad ſingula Oppida Magni Prioratus concorditer relata in proceſſu oſtendunt cum negativa coarctata, nedum ab anno 1490. uſque ad 1613. verum etiam anteactis temporibus non repertas eas ab aliis Judicibus Eccleſiaſticis præter illos Sacræ Religionis Hieroſolymitanæ viſitatas, quod arguit Regularitatem Eccleſiarum, Duran. *dec.* 144. *num.* 6. *dec.* 371. *num.* 2. *part.* 1. *recent. dec.* 573. *num.* 4. *part.* 2. *& dec.* 93. *nu.* 20. *&* 21. *part.* 16.

Iſtaque omnia confirmantur, tum quia Rectores controverſarum Parochialium denominantur Priores, quæ denominatio propria eſt in Eccleſiis Regularibus, Buratt. *dec.* 636. *n.* 2. Tum quia onera ſuſtinentur a Sacra Religione, nec pro his quicquam probatur contribuiſſe Menſam Archiepiſcopalem, ut in terminis advertitur in *dec.* 102. *n.* 4. *part.* 1. *& dec.* 204. *num.* 1. *circa finem p.* 2. *rec.* Tum ex pluribus commiſſionibus a Dignitate Archiepiſcopali directis harum Eccleſiarum Prioribus, expreſſa qualitate Regulari, *eodem Summario Magni Prioris, num.* 10. quæ enunciativæ perpetuo etiam adjectæ in ſupradictis Viſitationibus ad hunc effectum attenduntur,

Mart.

Digitized by Google

Mart. Andr. *deciſ.* 11. *in princ. verſ. Secundo concurrebant*, Eminentiſs. Otthob. *deciſ.* 125. *num.* 2. *&* 3. *deciſ.* 371. *n.* 3. *part.* 1. *recent.*

Tum demum eo quia pro parte Curiæ Archiepiſcopalis (licet ejus Miniſtri exviſceratis Archiviis exhibuerint innumeros actus collationum de nonnullis Cappellaniis) tamen non docetur ullum unquam quatuor ſæculorum ſpatio uſque ad tempus præſens habitum fuiſſe concurſum in præfatis Parochialibus, ullamque interveniſſe collationem, ſeu proviſionem per Toletanos Archiepiſcopos factas, vel a Sede Apoſtolica, nec minus durantibus altercationibus Juriſdictionalibus inter has Partes unquam deducta fuit pro parte Dignitatis Archiepiſcopalis prætenſio Sæcularitatis dd. Eccleſiarum, ex qua antiquiſſima tollerantia magnum inſurgit Regularitatis argumentum, cum non ſit veriſimile, Archiepiſcopos Jus adeo conſiderabile deducere neglexiſſe, Buratt. *deciſion.* 636. *numer.* 1. *&* 2. Bich. *deciſion.* 59. *numer.* 14. *deciſion.* 9. *numer.* 15. *part.* 10. *deciſ.* 62. *num.* 2. *part.* 15. *deciſ.* 93. *numer.* 20. *part.* 16. *deciſ.* 809. *num.* 19. *part.* 18.

Et e contra patet a longiſſimo tempore fuiſſe prædictas Eccleſias proviſas per Conventum Sanctæ Mariæ de Monte Profeſſis dictæ Religionis nominatis Prioribus illarum, ſervato turni, & antianitatis ordine, ut deponunt Teſtes formiter inducti ex parte Menſæ Archiepiſcopalis anno 1623. *Summario Magni Prioris*, *numer.* 3. & alii judicialiter examinati anno 1615. pro parte tunc Magni Prioris *dict. Summario*, *num.* 4. quæ longiſſima obſervantia ſtatum Regularitatis manifeſtat, Duran. *deciſ.* 144. *numer.* 4. *verſic. deinde*, Buratt. *d. deciſ.* 636. *numer.* 1. *&* 2. Bich. *d. deciſ.* 59. *numer.* 14. Merlin. *deciſ.* 128. *num.* 1. *&* 2. ultra quod non conſtito, ut in caſu, de contrario ſtatu antiquiori Sæcularitatis ſatis eſſet iſtas Eccleſias per 40. annos poſſeſſas reperiri a Regularibus, *cap. cum beneficio* 5. §. *Quando*, *juncta gloſſ. verbo de legitima*, *& verb. juxta modum*, *de præbendis in* 6. *Clement.* 1. *de ſuppl. neglig. Prælator.* Barboſ. *de poteſtate Epiſc. part.* 3. *allegat.* 57. *num.* 168. Garz. *de Benefic. part.* 7. *cap.* 10. *num.* 1. Moneta *de commut. ultim. volunt. cap.* 10. *num.* 21. *in fine*, Hojed. *de incompatibilit. in præfat. num.* 6. *ad med. verſ. regularia beneficia ſunt*, Maſcard. *de probat. concl.* 172. *num.* 13. *verſ. primo limita*, Sanchez *ad præcept. decalog. lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 15. Tondut. *reſolut. benef. cap.* 40. *num.* 2. *& ſeqq.* Corrad. *in prax. benef. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 322. *cum ſeqq.*

Quibus pro coronide adſtipulatur ipſamet res judicata, in qua Eccleſiarum Regularitas in genere fuit ſtabilita, & vigore Privilegiorum præſervata Magno Priori Juriſdictio in Eccleſias, Hoſpitalia, aliaque loca regularia Prioratus, ac proviſionales concordiæ, & præcipue illa Archiepiſcopi Ximenes anno 1516. in qua ex pactis inibi expreſſis ſupponitur evidenter exemptio dictarum Eccleſiarum, illarumque Regularitas, & pertinentia ad Sacram Religionem, quæ licet temporales, & proviſionales faciunt pro Regularitate, de Angel. *de confeſſ. lib.* 3. *q.* 12. *num.* 55. *deciſ.* 91. *num.* 15. *part.* 10.

His ſtantibus, penitus eliſa remanet præſumptio Juris militans pro Sæcularitate Eccleſiarum, quia iſta procedit ſolum in dubio, in quibus terminis loquuntur Gonzal. *ad regul.* 8. *gloſſ.* 7. *num.* 1. Corrad. *in prax. benefic. libr.* 1. *cap.* 6. *n.* 322. Garzia *de benefic. part.* 1. *cap.* 6. *num.* 12. *& part.* 7. *cap.* 10. *n.* 1. *cæterique in contrarium allegati*, non autem quando tot, tantæque concurrunt pro Regularitate demonſtrationes, cum hoc caſu præſumptio cedat veritati, Seraph. *deciſ.* 1278. *n.* 5. Pautinger. *dec.* 12. *n.* 7. *&* 8.

Prout non obſtat, plures ex prænotatis actibus emanaſſe lite jam conteſtata ſuper Juriſdictionali controverſia inter Archiepiſcopos Toletanos, & Magnos Priores de anno 1503. ut refertur *in deciſ.* 70. *num.* 62. *deciſ.* 220. *num.* 26. *& deciſ.* 333. *num.* 3. *part.* 13. indeque non valuiſſe præjudicium irrogare Menſæ Archiepiſcopali, etenim plura præceſſerunt litem, ut ſunt concordiæ annorum 1228. & 1229. donatio Regia cum confirmatione Apoſtolica, ſituatio Eccleſiarum in Magno Prioratu, perceptio Decimarum, ſuſtentatio onerum, obſervantia negativa ex non exhibitione alicujus actus Regularitati repugnantis a tempore d. Regiæ donationis, & confirmationis Apoſtolicæ, viſitatione Eccleſiarum, quæ ſuperabundant pro inducenda regularitate ex ſupra deductis, & confeſſiones Archiepiſcoporum eo magis attendi debent, quo factæ apparent in Judicio, & pendente lite, quæ nunquam excitata reperitur pro controvertenda qualitate Regulari Eccleſiarum, ſuppoſita, ut dictum eſt, tam in concordiis proviſionalibus initis ſæculo præterito cum vigilantiſſimo Præſule, & Piæ Memoriæ Viro Cardinali Ximenes, quam in commiſſionibus obtentis ab Archiepiſcopo Cardinali pro introductione Judicii Rotalis anno 1616.

Eoque minus attendendi ſunt viginti tres Teſtes ab Eminentiſſimo Archiepiſcopo ad probandam Secularitatem Eccleſiarum adducti ſub die 27. Novembris 1686. coram Reverendiſs. P. Domino Rondinino, & hodie iterum coram Me repetiti, quia examinati fuerunt extrajudicialiter pendente lite, & Magno Priore non citato, indeque nullam fidem merentur *cap.* 2. *de Teſtibus*, Rota *deciſ.* 296. *num.* 13. *part.* 16. *& alibi paſſim*. Tum quia plures ex eis erant Œconomi, vel Adminiſtratores deputati ab Eminentiſſimo Archiepiſcopo in expulſione Priorum Sacræ Religionis, ut *in Summario Magni Prioris dato d. die num.* 42. Ideo cum eorum depoſitio tenderet ad proprium commodum, & quia inſiſtebant, ne removerentur a dictis Eccleſiis, & ſuſtineretur remotio Priorum, non ſunt attendendi Farinac. *de Teſtibus*, *quæſt.* 63. *num.* 4. Rota *deciſ.* 697. *num.* 19. coram Dunoz. Jun. Tum quia quatuor ex eis ſe retractaverunt, *d. Summario*, *num.* 43. Ultra plures alias exceptiones, quas patiuntur tam in Perſonis, *eodem Summario*, *num.* 44. quam in eorum dictis, plene ponderatas a Scribentibus pro Magno Priore.

His ſufficienter probari Eccleſiarum Regularitatem DD. viſum eſt, licet ſpernenda non putaverint alia plura in idem propoſitum conſpirantia, prout ſunt Atteſtatio proviſionum controverſarum Eccleſiarum factarum a Magno Priore, & a Conventu S. Mariæ ab anno 1455. *ſummar. hodierno Religionis*, *num.* 15. Confirmatio Inſtitutionis prædicti Monaſterii reædificati a Gundiſalvo de Quiroga tunc Magno Priore pro collatione ſingulorum Prioratuum, tam Curatorum, quam ſine Cura Religioſis ſervato turni, & antianitatis ordine, ut ex Bulla M. Magiſtri Jacobi Milli de anno 1455. *eodem Summario*, *numer.* 6. cui concordat actus Capituli Provincialis in Oppido de Alcazar anno 1404. *dict. ſummar. numer.* 22. Facultas eligendi Priorem dict. Conventus impartita pro electione, tam de Fratribus d. Monaſterii, quam de Fratribus aliarum Eccleſiarum Prioratus *dict. ſumm. numer.* 17. Applicatio ſextæ partis fructuum omnium Prioratuum, & Beneficiorum Regularium in Magno Prioratu Caſtellæ, & Legionis exiſtentium, ut ex Bulla Magni Magiſtri Baptiſtæ de Urſinis anno 1475. *eodem ſummar. numer.* 18. nec non concordia anni 1492. in qua loco hujus ſextæ partis taxatur quantitas tritici, *dict. ſummar. numer.* 21. Conceſſio mortuarii, & vacantis Ærario Sac. Religionis, ut ex diplomate Magni Magiſtri de Ambuſſon anno 1483. *d. ſummar. numer.* 19. Applicatio redituum, ſeu penſionum pro manutentione Religioſorum in publicis ſtudiis, eo quia (ut ibi dicitur) reſidentes providendi ſunt Priores, & eis imminet Cura Animarum Eccleſiarum, & Populorum noſtri Prioratus, ut habetur in litteris Joannis de Homedes anni 1539. *dict. ſumm. num.* 20. Erectiones Parochialium, nempe S. Joannis de Conſuegra anno 1567. factæ a Capitulo Provinciali, *dict. ſumm. num.* 24. Sanctæ Quiteriæ *d. ſumm. num.* 25. Fundatio S. Mariæ de Madridexos anno 1238. *d. ſumm. num.* 26. S. Salvatoris anno 1531. *d. ſumm. num.* 27. Eccleſiæ de Argamaſilla ob inſalubritatem aeris anno 1542. *d. ſumm. num.* 28. necnon Eccleſiæ de Turleque anno 1248. *d. ſumm. num.* 29. & altarum, *ſumm. num.* 30. Proceſſus ſuper depoſitione M. Prioris Joannis de Valenzuela, in quo Priores omnium fere Eccleſiarum denominantur cum qualitate Regularitatis, *d. ſumm. num.* 31. Exiſtentia Inſignium, & Stegmatum in ſingulis Eccleſiis controverſis, *d. ſumm. numer.* 32. quæ pro Regularitate admodum deſerviunt, Manzaned. *d. deciſion.* 41. *numer.* 5. Merlin. *deciſ.* 128. *numer.* 5. & demum atteſtatio Capobrevium, ſeu melioramentorum factorum a Magno Priore, & aliis Prioribus in ſingulis Parochialibus, *dicto ſumm. numer.* 33. quod etiam conducit ad Regularitatem, Dunozett. *deciſ.* 989. *num.* 2. *&* 4.

In nihilo refragante quoad hæc defectu legitimæ extractionis mediantibus litteris compulſorialibus, quia tanquam cohærentia tot aliis demonſtrationibus, & adminiculis ſupra deductis, ac obſervantiæ correſpondentia, deſerviunt etiam nulliter compulſata, Bich. *deciſ.* 290. *num.* 41. Merlin. *deciſ.* 53. *num.* 11. *dec.* 552. *n.* 16. *part.* 18.

Firmata ex præmiſſis Eccleſiarum Parochialium Regularitate, & deveniendo ad Hoſpitalia, Heremiticas, & Oratoria, horum Regularitas, & pertinentia ad Sacram Religionem apparuit ex iiſdem fundamentis hucuſque expenſis,

ſis, nempe ſituatione in Territorio temporali, viſitationibus, concordia 1516. obſervantia negativa, aliiſqua ſupra deductis; prout reſpectu Beneficii ſimplicis de Villafranca pertinentia ad Sacram Religionem patuit ex Inſtrumento fundationis anni 1563. cum qualitate Regularitatis *ſummario Magni Prioris*, *n.* 34. quod facit probationem probatam ex vulgatis.

Et ita utraque &c.

R. P. D. MOLINES.

Toletana Juriſdictionis.

Veneris 17. Junii 1689.

DUbium non minus grave tot aliis in hac Juriſdictionali controverſia diſceptatis DD. meis exhibui dirimendum: an liceat nempe Magno Priori Caſtellæ, & Legionis retinere in Prioratu Tribunal, quomodo, & pro quibus cauſis, cui etiam addidi alterum ab illo dependens alias non reſolutum, ſcilicet, quomodo ſit inhibendum ſuper reſervatis die 10. Januarii proxime præteriti? & DD. viſum eſt, licere retinere Tribunal intra limites Prioratus pro cauſis infra ſpecificandis, & inhibendum juxta modum infra exprimendum.

Præbuit retentioni Tribunalis motivum ipſamet iſtius quidditas, & aſſentia: cum enim Tribunal nihil aliud ſit, niſi locus ubi Jus dicitur, & ubi Judex ſedet audiendo, & judicando, *l.* 1. *ff. de Judic. leg. Jus pluribus modis* 11. §. *alia ſignificatione*, *ff. de Juſt. & Jur. l.* 2. *ff. de re judicat.* Gloſſ. *in auth. de appellat. & intra quæ tempora*, §. *illud*, *verbo Tribunal.* Bart. *in eadem auth.* §. *Illo videlicet*, *num.* 11. Franceſ. Epiſc. Barbaſtren. *de competen. Juris inter Curias*, *quæſt.* 20. *num.* 1. *& ſeqq.* Moner. *de Conſervat. cap.* 8. *num.* 28. *ad med. verſ. Tribunal.* Et competat cuicumque habenti ordinariam Juriſdictionem in Foro contentioſo, Cardin. *in Clement.* 2. §. *Notorium*, *de re judic.* Lancellott. Corrad. *in Templo Judiciali*, *lib.* 2. *verſ. Conſiſtorium*, *num.* 2. Moneta *loco citato*, Pignatell. *conſult. Can.* 25. *num.* 4. *in fine tom.* 2. ac in iſtius ſequelam veniat habere Fiſcum, Notarium, Familiam armatam, Carceres, omniaque ea, ſine quibus ſubditi judicari, & puniri nequeunt, alias juriſdictio eſſet inanis, & eluſoria *l.* 2. *ff. de Juriſdict. omn. Judic. l.* 1. §. *ult. verſ. Paulum notat*, *& l. fin. ff. de officio ejus*, *cui mandata eſt juriſdictio*, *l.* 2. *C. de Sportulis*, Farin. *in prax. part.* 4. *quæſt.* 114. *n.* 67. Barboſ. *de poteſt. Epiſc. part.* 3. *allegat.* 107. *a n.* 2. *ad* 7. Cabal. *reſolut. Crimin. caſ.* 262. *n.* 1. *cum tribus ſeq.* Peguerra *in prax. crimin. cap.* 24. *ſub n.* 8. Cortiada *dec.* 27. *n.* 13. Merlin. *dec.* 610. *n.* 1.

Hinc fit, quod Magno Priori habenti Juriſdictionem ordinariam in Foro contentioſo, quoad Perſonas, & Loca exempta liceat pro uſu dictæ Juriſdictionis exercendæ, per ſe, aut ejus Vicarios Tribunal retinere cum omnibus, quæ veniunt in ſequelam Ordinariæ Juriſdictionis contentioſæ.

Et ſane competentia dictæ Juriſdictionis Ordinariæ contentioſæ probatur ex tenore Privilegiorum a Summis Pontificibus Sacræ Religioni Hieroſolymitanæ conceſſorum, & clarius ex Bulla Pii IV. *in ordine* 136. *num.* 2. veterum renovativa, in qua Monaſteria, Eccleſiæ, Hoſpitalia, aliaque Loca Regularia, Priores, Equites, Familiares, Famuli, Coloni, & Vaſſalli Religionis Hieroſolymitanæ eximuntur a Juriſdictione Ordinariorum, & Juriſdictio ordinaria iſtis competens transfertur in Magnum Magiſtrum, & alios Superiores Religionis, ut ex eadem Bulla §§. 21. 36. & 65. dixit Rota *deciſ.* 390. *a num.* 7. *ad* 10. *& dec.* 391. *num.* 1. *&* 11. *part.* 13. Priol. *deciſ.* 295. *num.* 15. *&* 16. & tenent de Luca *de Juriſdict. diſc.* 1. *num.* 6. Tambur. *de Jur. Abb. tom.* 2. *diſp.* 1. *q.* 2. *num.* 2. *verſ. ſuppoſito enim*, Fagnan. *in cap. quanto*, *de offic. Ordin. n.* 24. *&* 27. ob quam exemptionem, & tranſlationem facti ſunt Ordinarii intra limites ſuarum juriſdictionum, & adminiſtrationum, prout tales nuncupantur in dicta Bulla Pii IV. §. 65. *& in dec. hujus Cauſæ* 70. *a n.* 53. *ad* 55. *&* 390. *n.* 9. *part.* 13. & antea dixerat Rota coram Seraph. *dec.* 615. *in principio*, *dec.* 198. *n.* 4. *verſ. ſtante* apud Poſth. *de manut. & dec.* 493. *num.* 5. *part.* 2. *rec.* & comprobat de Luca *de Juriſd. diſc.* 1. *num.* 6. *& lib.* 14. *part.* 4. Miſcellan. *diſc.* 13. *n.* 9. *&* 11.

Quod confirmatur ex ſtabilimentis Religionis, ad quæ ſe refert dicta Bulla Pii IV. nempe Statutum 5. & 9. *tit. de Prioribus*, ubi cavetur, Priorem Meliten. poſſe deputare, & eligere in Prioratibus, Caſtellania Empoſtæ, & Commendis Religionis Viſitatores, & Vicarios Eccleſiaſticos pro exercitio Juriſdictionis Eccleſiaſticæ ſpiritualis in Cappellanos, Clericos Sæculares, Laicos, Subditos, & Vaſſallos Religionis, & hoc ubi Priores particulares, Caſtellani Empoſtæ, & Commendatores non habent aliquam juriſdictionem ſpiritualem, quam ſi habent, poſſent iſti ex ſe Vicarios, & Viſitatores eligere, itaque diſpoſitio coarctari nequit ad ſolum Priorem Meliten. quoniam Statutum præſervat Juriſdictionem aliis Prioribus particularibus, ſi conſueverint illam in ſuis Prioratibus exercere, prout eſt in Magno Prioratu Caſtellæ, & Legionis. Et poſſe dictos Priores pro exercitio ſuæ Juriſdictionis deputare Vicarios, & Viſitatores affirmant Fagundez *in præcepta Eccleſiæ*, *lib.* 7. *cap.* 2. *numer.* 55. Roderig. *tom.* 1. *Summ. edit.* 2. *cap.* 27. *num.* 4. Sanchez *de matrim. lib.* 3. *diſput.* 7. *num.* 11. Barboſa *in Collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 1. *num.* 55. *& de poteſt. Epiſc. part.* 2. *allegat.* 32. *num.* 27.

His accedit indultum Alex. VII. datum 17. Martii 1656. in quo refertur, S. Religionem pluribus in locis Judices ordinarios retinere, & Tribunalia ad decidendas cauſas contentioſas.

Rurſus prædictis omnibus conſentanea eſt conſuetudo, nedum in Prioratu Caſtellæ, & Legionis exercendi per Priorem, ejuſque Vicarium Juriſdictionem ordinariam præfatam, & habendi Tribunal quoad Cauſas, & Perſonas ipſi ſubditas, ut deponunt teſtes, *Summario Religionis*, *num.* 3. ſed etiam in aliis Prioratibus, ut de Civitate Salaman. & Zamoren. affirmant alii Teſtes *eodem Summario*, *num.* 4. Prioratu Navarræ, Rota *deciſ.* 615. *in princ.* coram Seraphin. & Prioratu Meſſanen. de Luca *libr.* 14. *part.* 4. *Miſcell. Eccleſ. diſc.* 13. *num.* 9. 11. *&* 13.

Et quamvis Magnus Prior non habeat Territorium ſeparatum, & propriam Diœceſim cum omnimoda Juriſdictione quaſi Epiſcopali, excluſo in totum Eminentiſſimo Archiepiſcopo, quia huic in deciſionibus hujus Cauſæ, & in tribus ſententiis eſt adjudicata Juriſdictio, nedum delegata quoad Curam Animarum, & Adminiſtrationem Sacramentorum, ſed etiam ordinaria, quoad Populum Laicum, Eccleſias, & Perſonas Eccleſiaſticas Sæculares, ut refertur *in deciſ.* 10. *Januarii proxime præteriti*, §. *Conſueverunt itaque*, *&* §. *Secundo loco inhibendum*, *coram Me*, atque hinc Magnus Prior abſolute, & ſimpliciter Ordinarius dici nequeat, cum talis in hoc ſenſu non ſit Prælatus inferior prædictis qualitatibus carens, limitatamque Juriſdictionem ad aliquos actus, & Perſonas habens, *cap. ſi Papa* 10. *verſic. his enim de Privil. in* 6. *cap. cum Venerabilis* 7. *verſic. quia agitur*, *de Relig. domib.* Lotter. *de re beneficiar. lib.* 1. *q.* 24. *a n.* 100. *ad* 104. Fagnan. *in cap. cum contingat*, *num.* 23. *&* 26. *de Foro compet.* Barboſ. *ex declarat. Congregationis Concilii in tract. de poteſt. Epiſc. part.* 3. *allegat.* 81. *in appendic. num.* 4. Priol. *deciſ.* 440. *num.* 4. *&* 5. Coccin. *d. deciſ.* 346. *num.* 7. *&* 8. *deciſ.* 69. *a num.* 12. *ad* 16. *part.* 19. & in Baren. Juriſdictionis 10. Maji 1688. §. *Etenim quamvis* coram R. P. D. meo Rondinino.

Tamen ſecundum quid, & ad certos effectus, ac in materia adaptabili dicitur Ordinarius, *cap. ab Eccleſiarum* 3. *de offic. Ordin.* ibique gloſſ. *verb. locorum*, Pagnan. *in cap. poſt ceſſionem*, *de probat. num.* 3. ibique etiam Abb. & Felin. Cocchier. *de Juriſdict. in exempt. part.* 1. *quæſt.* 1. *n.* 9. *&* 10. Barboſ. *appellat.* 177. *num.* 1. Tambur. *de Jur. Abb. tom.* 1. *diſp.* 1. *quæſit.* 4. Rota *dec.* 398. *num.* 3. *part.* 4. *diverſ.* Coccin. *deciſ.* 346. *num.* 1. in quo ſenſu Priores Religionis declaravit Ordinarios, Rota *deciſ.* 70. *a num.* 53. *ad* 55. *& dec.* 390. *num.* 9. *part.* 13.

Quod ſufficit ad præſentem controverſiam, cum pro exercitio Juriſdictionis ordinariæ contentioſæ cum Tribunali, aliiſque annexis non ſit de eſſentia habere Territorium ſubjective, ſed ſufficiat circumſcriptive, ut ſciatur intra quos limites, & in quibus Perſonis Juriſdictio exerceri poſſit, Fagnan. *in cap.* 3. *de probat. num.* 4. *& in cap. cum contingat*, *de Foro compet. n.* 26. *& in cap. accedentibus*, *num.* 38. *de exceſſ. Prælat.* Lotther. *de re beneficiar. lib.* 1. *q.* 23. *a num.* 14. *ad* 20. Tamburin. *de Jure Abbatum*, *tom.* 2. *diſput.* 8. *quæſt.* 6. *num.* 3. Blanc. *de compromiſſ. quæſt.* 6. *num.* 4. Scobar. *de Pontif. & Reg. Juriſdict. in ſtudiis generalibus*, *cap.* 9. *num.* 5. Parexa *de Inſtrum. edit. tom.* 1. *tit.* 2. *reſolut.* 6. *ſpec.* 1. *num.* 138. Cortiada *deciſ.* 16. *numer.* 45. *&* 46. Gratian. *diſcept.* 918. *num.* 56. *&* 60. Franceſ. Epiſcop. Barbaſtren. *de compet. inter Curias*, *quæſt.* 63. *num.* 4. *&* 10. de Luca *de Juriſdict. diſc.* 1. *num.* 27. *verſ. quod manifeſte*, *& diſc.* 20. *a num.* 20. *ad* 24. Rota poſt Tamburin. *de Jure Abbat. tom.* 3. *deciſ.* 43. *n.* 1. *& dec.* 44. *num.* 7.

Nec Juriſdictio Magni Prioris reſtringi poteſt ad ſimplicem correctionem Jure Monaſtico, & in concernentibus

dum-

dumtaxat Regularem obſervantiam, quia in Bulla Pii IV. §. 8. 35. & 56. *cum tribus ſeqq.* Juriſdictio Ordinariis competens tranſlata fuit in Superiores Religionis quoad cauſas civiles, & criminales comprehenſorum in privilegiis, & litigantium cum ipſis, cum facultate citandi, & inhibendi, etiam cum Cenſuris, & ſententias exequendi per ſe ipſos independenter a quolibet alio Judice, quibus conforme eſt Statutum 5. & 9. *tit. de Prioribus*, itaque Forum contentioſum cum Tribunali, eique annexis non correctionem Jure Monaſtico manifeſte important.

Comprobata ex his retentione Tribunalis, Cauſas in illo ventilandas ſequentes eſſe cenſuerunt Domini. Nempe cauſæ civiles, & criminales Profeſſorum, & eorum, qui copulative potiuntur tribus requiſitis Sac. Concilii Trident. *ſeſſ. 24. de reform. cap. 11. verſ. excepto*, & Conſtitut. Gregorii XIII. *in ordine 67. tom. 2.* quia in his Perſonis præſervata eſt omnimoda Juriſdictio civilis, & criminalis Superioribus Religionis Hieroſolymitanæ, ut late *in deciſ.* 10. Januarii proxime præteriti coram Me, §. *tertio inhibendum*.

Quo vero ad illos, qui carent copulative tribus requiſitis, ſunt tamen addicti ſervitio Sac. Religionis, & comprehenſi in privilegiis, viſum eſt, habere Superiores Religionis Juriſdictionem ordinariam, quoad cauſas civiles privative ad Eminentiſſimum Archiepiſcopum; quo vero ad cauſas criminales cumulative cum iſto, cui in his eſt conceſſa delegata; ratio, quoad cauſas civiles dd. Perſonarum, eſt quia Sac. Concilium Trident. *dicto cap.* 11. & dicta Conſtitutio Gregoriana moderatoria veterum privilegiorum in his Perſonis non habentibus copulative tria requiſita, obviare tantum voluerunt exceſſibus laxioris vitæ ortis ex cauſa exemptionis, ut patet ex *d. cap.* 11. Concilii, & proœmio dictæ Conſtitutionis, & per hoc ibi Ordinarii conſtituuntur Sedis Apoſtolicæ Delegati, ad punienda crimina ab his Perſonis commiſſa, indeque diſpoſitio illa, utpote privilegiorum revocatoria ſtricte interpretanda venit, ac limitanda ad caſus expreſſos punitionis delictorum, & non amplianda ad cauſas civiles, de quibus nulla mentio habetur, ut refertur *in deciſione* 10. *Januarii*, §. *Quibus replicabant*, & in ſpecie d. Capitulum Conc. non habere locum in civilibus ſed tantum in criminalibus, tenent Fagnan. *in cap. ut Privilegia, n. 34. de privileg.* Farinac. *in declarat.* ad Sac. Conc. Trident. *dicto cap. 15. fol.* 315. Exemplo Protonotariorum, quorum privilegiis fuiſſe ſolum derogatum in criminalibus, *dicto cap.* 11. non quoad cauſas civiles dixit Barboſ. *eodem cap. 11. numer.* 2. qui refert Decretum Sac. Congregationis Concilii in una Papien. 14. Decembris 1630. & idem de Referendariis, Fagnan. *in cap. ex parte il ſecondo, n. 8. & 9. de Privil.*

Nec in contrarium faciunt verba Concilii *in dict. cap.* ibi: *Plene in omnibus*, & dictæ Conſtitutionis Gregorianæ, ibi: *In prædictis ſubjecti exiſtant*: etenim licet verba iſta ſint univerſalia, reſtringuntur ad limites ſubjectæ materiæ, & rationis, ſeu cauſæ finalis ibidem expreſſæ, quæ non congruit, niſi exemptioni in criminalibus, dum iſta tantum præbet occaſionem laxioris vitæ in ſcandalum Populorum non autem in civilibus, ut explicat de mente Sac. Congregationis Concilii Fagnan. *in d. cap. ex parte, n. 8. & 9. & d. capit. ut privilegia, n. 34. de privileg.* & affirmant Cocchier. *de Juriſdict. in exempt. part. 2. q. 45. n. 84. & 85.* Pariſ. *de reſignat. lib. 3. q. 11. n. 5.*

Minus urgent DD. in contrarium allegati *d. deciſ.* 10. *Januarii*, §. *Reſervantes verſic. Tum plurimum*, nam hodie attente expenſi pugnare viſi non ſunt huic reſolutioni, quia plures loquuntur de cauſis criminalibus, & non de civilibus, ut ſunt Giurb. *conſ.* 77. Roderic. *quæſt. Regul. tom. 1. quæſt. 65. art. 17.* Cappon. *controverſ. 327. num.* 10. Marant. *reſponſ. 6. num. 14. part. 2. & reſp. 80. numer. 22. part.* 4. alii autem licet ſimpliciter dicant deſtitutos tribus requiſitis eſſe ſubjectos Ordinariis, non deſcendunt ad punctum, an hoc intelligatur ſolum in criminalibus, vel etiam in civilibus, ut ſunt Leo *Theſaur. for. Eccl. part. 2. cap. 17. n.* 78. Spada *conſ. 157. num. 9. verſ. & comprobatur tom.* 1. Lauret. de Franch. *quæſt. Regul.* ſive Paſqualig. ad illum *part. 1. qu. 3. num.* 118. de Luca *de juriſdict. diſc. 4. & in ſupplem. part. 1. diſc. 101. numer. 9. & lib. 24. part. 4. Miſcellan. Eccl. diſc.* 13. Sperell. *dec. 21. num. 3. dec. 120. nu. 16. part.* 18. *& dec. in hac cauſa emanata, nempe 70. num. 44. & 45. & dec. 391. num. 8. ad 11. part.* 13.

Prout non obſtant tria Decreta Sacræ Congregationis Concilii relata in citata deciſione *dicto* §. *Reſervantes, verſ. tum demum*; quoniam primum in una Januen. relat. a Ni-

colio *in Floſculis verb. Hieroſolymitani, num.* 6. loquitur de Clericis, Presbyteris, aliiſque Miniſtris delinquentibus, & ſervientibus Religioni. Aliud in Faventina 28. Aprilis 1586. apud Pignatell. *tom. 2. conſult. 21. num. 20. in fine*, eſt intelligendum de Cappellanis, ſeu Vicariis Curatis, & ſic ſuper exercitio curæ animarum, dum ibi dicitur, ſubeſſe Ordinario. In ultimo demum alterius Faventinæ anni 1667. relata a de Luca *diſc. 4. de Juriſdict.* & Pignatell. ubi ſupra, non fuit ex parte Religionis formiter oppoſita diſtinctio, quoad cauſas civiles, & criminales, quod patet, quia Card. de Luca in rationibus, quas late ponderat *toto diſc.* 4. mentionem non facit de tali diſtinctione, quæ ſi fuiſſet oppoſita a Religione, ſine dubio Sac. Congregatio illam admiſiſſet, prout Fagnanus, qui erat Secretarius dictæ Congregationis, illam approbat locis citatis ex mente ejuſdem Congregationis.

Reſpectu vero cauſarum criminalium cumulativa conceſſa Magno Priori fundatur, eo quia tam conciliaris diſpoſitio, quam Conſtitutio Gregoriana procedunt tribuendo Ordinariis Juriſdictionem, non eam adimendo a Superioribus Regularibus, indeque non tollunt Ordinariam Juriſdictionem illis competentem, virtute ſuorum privilegiorum, Fagnan. *in cap. Quanto, de Offic. Ordin. a num. 26. ad 41. & in cap. ut privilegia, num. 38. cum duobus ſeqq. de privileg.* Card. de Luca *lib. 4. Miſcellan. Eccl. part. 4. diſc. 16. nu. 6. 8. & 9.* Cocchier. *d. qu. 45. num. 85. part.* 2. Ceſpedes *de exempt. Regular. cap. 16. dub.* 243. cum aliis relatis *in d. dec.* 10. *Januarii*, §. *Quibus replicabant*.

His poſitis quoad punctum reſervatum in deciſ. 10. Januarii, huic inhærentes dixerunt DD. inhibendum eſſe Eminentiſſimo Archiepiſcopo, ne impediat Magno Priori Juriſdictionem ordinariam contentioſam in cauſis civilibus Miniſtrorum, Familiarium, Equitum, Colonorum, Procuratorum, Factorum, aliorumque non Profeſſorum, qui tamen ſunt addicti ſervitio S. Religionis, & comprehenſi in ejus privilegiis, in quibus non concurrunt tria requiſita copulative. Et quoad cauſas criminales iſtarummet Perſonarum inhibendum Magno Priori, ne impediat Eminentiſſimo Archiepiſcopo delegatam, ut ſupra explicatam, ſalva cumulativa ordinaria competente Magno Priori.

Et ita reſolutum fuit, reſervata tantum ulteriori diſcuſſione, an in Tribunali Magni Prioris cognoſci poſſint cauſæ civiles, in quibus Sac. Religio, ſive ejus Profeſſi agunt contra Perſonas alteri Judici ſubjectas ſuper bonis, pecuniis, beneficiis, rebuſque aliis S. Religionis, necnon Confraternitatum Laicalium erectarum in Eccleſiis Regularibus Prioratus, Piæ, Beneficiales, Cappellaniarum, & Beneficiorum in eiſdem exiſtentium, Matrimoniales, delictorum commiſſorum a Perſonis non exemptis in Eccleſiis, & Locis piis exemptis, & aliæ ratione contractus celebrati in Loco exempto, ac rei ſitæ intra illum.

Utraque &c.

R. P. D. MOLINES.

Toletana Juriſdictionis.

Veneris 17. Junii 1689.

AD obtruncanda omnia controverſiarum capita, quæ ſuper intelligentia rei judicatæ oriri poſſent, utque nedum Eminentiſſimus Archiepiſcopus Toletanus, verum etiam M. Prior poſſent pacifice frui juriſdictione ipſis tributa, prodiit die 10. Januarii proxime præteriti deciſio, in qua adhibita plurium caſuum diſtinctione, unicuique pro libero uſu ſuæ juriſdictionis conceſſa fuit ſpecialis inhibitio, cumque eadem concordi partium conſenſu ulteriori examini hodie revocaretur, optimis munita fundamentis recognita confirmatione digna Dominis viſa eſt.

Et percurrendo capita, ſuper quibus favore Eminentiſſimi Archiepiſcopi Toletani conceſſa fuit inhibitio, ſubſiſtit deciſio; tum in ea parte, qua inhibetur Vicario M. Prioris, ejuſque Miniſtris, ne in poſterum impediant Vicarium Eminentiſſimi Archiepiſcopi in exercitio juriſdictionis ordinariæ in Populum Laicum utriuſque ſexus, Eccleſias, & Perſonas omnes Eccleſiaſticas ſæculares in diſtrictu M. Prioratus, & Diœceſi Toletana exiſtentes, ſuper quibus Eminentiſſimo Archiepiſcopo competit privative juriſdictio ordinaria, prout talis tribus Rotalibus ſententiis adjudicatur, & latius expenditur in ſex cauſæ deciſionibus relatis in deciſione, quæ revidetur, §. *Cenſuerunt itaque*. Tum etiam in alia, qua conceditur inhibitio ſuper libero exercitio juriſdictionis delegatæ in concernentibus curam animarum, & Sacramentorum adminiſtrationem in Eccleſiis Re-

gularibus Curatis ſuper quibuſvis Perſonis illam exercentibus ex altera diſpoſitione Sacri Concilii Tridentini, *ſeſſ.* 25. *de regul. cap.* 11. Bullæ S. Pii V. 77. §. 7. *&* 136. §. 3. Greg. XIII. 67. §. 5. aliiſque expenſis in deciſione, quæ confirmatur, §. *ſecundo loco*. Cum declaratione tamen in omnibus actibus hoc fieri jure delegato, ut præcepit Bulla Sancti Pii Quinti 136. §. 3. 4. & 8. cum aliis relatis in proxime citato §. deciſionis hujus cauſæ, quibus additum fuit viſitationem faciendam eſſe gratis ad præſcriptum præcitatæ Conſtitutionis S. Pii Quinti 136. §. 4. ut explicat Nicol. *in Floſcul. verb. viſitatio, n.* 1. *ampliat.* 3. *verſ. etiam Parochiales*, Leo *in Theſaur. For. Eccleſ. lib.* 2. *cap.* 18. *n.* 105.

Hancque delegatam juriſdictionem locum ſibi vindicare nedum in viſitatione, verum etiam extra, ut loquitur Bulla Gregorii XIII. §. 2. ibi: *etiam extra viſitationem*, ac etiam Bulla Gregorii Decimiquinti in ordine 18. tom. 3. Bullarii, ibi: *itant quoties, & quando opus fuerit etiam extra viſitationem*, & tenent Card. de Luc. *de juriſdict. diſc.* 4. *num.* 5. Pignarell. *conſult.* 21. *a num.* 4. *ad* 7. Sperell. *deciſ.* 21. *nu.* 29. *& deciſ.* 391. *hujus cauſa, n.* 9. *part.* 13. *& deciſ.* 120. *a n.* 10. *ad* 19. *part.* 18.

Non admiſſa diſtinctione adducta a Scribentibus pro Sacra Religione quoad Perſonas, nempe non habentes copulativum concurſum trium requiſitorum, ſuper quibus allegabant locum ſibi vindicare juriſdictionem delegatam etiam extra viſitationem, non autem in Profeſſis, aliiſque pollentibus tribus requiſitis, ſuper quibus delegatam exercere poſſe Eminentiſſimum Archiepiſcopum ſolum in actu viſitationis, ex Barboſ. *de Jur. Eccleſiaſt. lib.* 1. *cap.* 43. *n.* 137. Ceſped. *de exempt. regul. cap.* 22. *dub.* 321. *n.* 5. *verſ. ſuper quanto, fol.* 468. Novar *in Summ. Bull. part.* 2. *in fin. fol.* 442. Tambur. *de jur. Abb. tom.* 3. *diſp.* 5. *quæſit.* 11. *n.* 49.

Quoniam utroque caſu tam ſcilicet in viſitatione, quam extra, Perſonas omnes, tam regulares, quam cæteras privilegiatas Sacræ Religionis curam animarum exercentes ſubeſſe juriſdictioni delegatæ viſum eſt. Tum quia Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 25. *de regul. cap.* 11. generaliter loquitur non adhibita horum caſuum diſtinctione, ſicque generaliter venit intelligendum *l. de pretio, ff. de publ. in rem act. leg. in fraudem ult. ff. de teſtam. militar.* eamque conciliarem diſpoſitionem habere locum in Perſonis Sac. Religioni ſubjectis, ſtatuit S. Pius Quintus *citat. Conſtit.* 77. *&* 136. ampliando, etiamſi Religio, vel Equites haberent in locis epiſcopalem, & temporalem juriſdictionem, ut in d. Bulla 136. §. 3. Rota *dec.* 493. *nu.* 3. *part.* 2. *rec.* ac poſtremo Urbanus Octavus Bulla 13. §. 10. & Innocent. X. Bulla 31. confirmantes omnia privilegia Religionis, mandarunt intacta ſervari decreta Concilii Tridentini loquentia de cura animarum. Tum etiam quia exinde promanaret intolerabile abſurdum, & quia viſitatio fieri non ſolet, niſi ſemel in anno, & quandoque varium, & valde abſonum eſſet, quod Epiſcopus videns Sacramenta male ab his miniſtrari, maleque exerceri curam animarum, id pati cogeretur, & expectare ad puniendos tales delinquentes tempus novæ viſitationis, ut advertunt Card. de Luc. *d. diſc.* 4. *n.* 5. Pignatell. *d. conſult.* 21. *num.* 7. quibus ſtantibus non placuerunt auctoritates in contrarium adductæ.

Prout nequaquam poſſe impediri Eminentiſſimum in uſu talis delegatæ etiam ſub prætextu, quod M. Prior virtute cumulativæ juriſdictionis ipſi competentis prævenerit. Quia cumulativa hæc intelligenda eſt in ſenſu explicato in deciſione, quæ revidetur, §. *His addentes*, ut nempe uterque Superior, ſive prius ſive poſtea ſua juriſdictione viſitandi, & corrigendi frui poſſit, non autem, ut unus præveniendo alium excludere valeat; & quia nedum ex diſpoſitione juris communis *in cap. Cum Cappella, de privilegiis, & cap. per exemptionem, eod. tit. in* 6. Verum etiam ex Concilio Tridentino *ſeſſ.* 25. *de regular. cap.* 11. ubique Barboſ. *num.* 2. *cum ſeq.* necnon Bullis Apoſtolicis commiſſa fuit Epiſcopis vigilantia, & cura Perſonarum miniſtrantium Sacramenta ratione Populi, ſive animarum, cum quibus cura exercetur, cum ſint oves commiſſæ Epiſcopo, ad quem uti Paſtorem univerſalem in ſua Diœceſi ratione proprii officii pertinet examinare Perſonas curam miniſtrantes, & videre, num Divina Pabula ſuis ovibus bene miniſtrentur, & ob hanc rationem Perſonæ curam miniſtrantes, licet exemptæ Epiſcoporum juriſdictioni delegatæ ſubjiciuntur, Card. de Luca *de juriſd. diſc.* 4. *nu.* 4. *verſ. circa vero*, Spada *conſ.* 57. *nu.* 6. *lib.* 1. Rota *dec.* 391. *num.* 4. *&* 5. *part.* 13. *& dec.* 120. *num.* 7. *part.* 18. Sicque pati non debet, ut Ordinarii ſub prætextu præventionis factæ ab alio Superiore impediantur, & per indirectum priventur executione ſuæ juriſdictionis delegatæ tanta maturitate ejus fiduciæ, pro fideli ſervitio adminiſtrationis Sacramentorum commiſſæ.

Nec ad hoc contrariantur Barboſ. ad Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 5. *de reformat. num.* 15. & Fagnan. *in cap. quanto, numer.* 41. *verſ. ex quibus concludendum, de offic. Ordin.* quia non loquuntur de viſitatione, vel punitione facta ab Epiſcopo in delictis concernentibus curam animarum.

Præterea approbando deciſionem *in* §. *Et ſi forte*, viſum fuit, quod in diſcrepantia decretorum ſtandum eſſet decretis Eminentiſſimi Archiepiſcopi, ſalva tamen appellatione devolutiva ad Sedem Apoſtolicam, quæ competit etiam in decretis viſitationis, & correctionis morum, Conc. Trident, *ſeſſ.* 13. *cap.* 1. *de reform.* ubi Barboſ. *nu.* 5. *&* 21. *& ſeſſ.* 24. *cap.* 10. *de reform.* ubi etiam Barboſ. *n.* 8.

Subſiſtens pariter apparuit deciſio *in* §. 3. *inhibendum*, ubi reſolutum extitit Eminentiſſimo Archiepiſcopo inhibendum eſſe, ne impediat M. Priori omnimodam juriſdictionem ordinariam, civilem, & criminalem in omnes Profeſſos Regulares, alioſque omnes habentes copulative tria requiſita, qui tam ex Concilio Tridentino, quam Bulla Gregoriana ſubſunt Sacræ Religioni tam in cauſis civilibus, quam in criminalibus, ut explicant relati in citato §. 3. *inhibendum*, & latius confirmatur ea deductis in altera hodierna deciſione ſuper Tribunali, §. *comprobata ex his*.

Confirmatis capitibus inhibitionis non minus ſolida viſa ſunt deducta ſuper intelligentia trium requiſitorum, quæ utpote late explicata in antecedenti deciſione, §. *& quoad primum cum ſeq.* ulteriori declaratione non indigere exiſtimarunt Domini.

Ea vero, quæ longa ſerie deducebantur a Scribentibus pro Eminentiſſimo ſuper eo, quod ei liceat in Eccleſiis, & Perſonis Regularibus exercere juriſdictionem præter concernentia curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum in pluribus caſibus per Concilium Tridentinum Epiſcopo reſervatis, quos refert Fagnan. *in cap. Grave, de offic. Ordin.* Hæc enim omnia utpote confuſim allata, ſintque nedum unitim, verum & ſeorſim ſumpta digna magna maturitate, ut congrua capi valeat reſolutio; ideo in præſenti aggredi renuerunt Domini, injungentes, ut prævia peculiari, & clariori diſputatione ſaniori judicio reſervarentur.

Et ita utraque, &c.

R. P. D. MOLINES.

Toletana Juriſdictionis ſuper Decimis.

Veneris 21. *Aprilis* 1690.

JUs percipiendi tertiam partem decimarum, quod Eminentiſſimus Archiepiſcopus Toletanus ſibi competere allegabat ſuper bonis in Magno Prioratu Caſtellæ, & Legionis exiſtentibus nedum propriis Sacræ Religionis Hieroſolymitanæ, verum & patrimonialibus militum, aliiſque in re ſpecificandis, quodque indeciſum remanſit ſub die 1. Julii anni proxime præteriti cum additamento, ut coadjuventur hincinde probationes, ad novum examen hodierna die revocavi. Et Dominis meis perpenſis nedum juribus in præterita propoſitione deductis, verum de novo exhibitis, viſum eſt non deberi Eminentiſſimo Archiepiſcopo tertiam partem decimarum de bonis Semarum Donadios nuncupatis, neque de bonis, ſeu prædiis conſiſtentibus in diſtrictu de Argamalilla, & Turleque: in aliis vero tribus ſpeciebus, nempe in bonis patrimonialibus Equitum, bonis, quibus fuit mutata cultura fructuum, aliiſque ſubrogatis, ac bonis antea infructiferis, & redactis ad culturam novalia nuncupatis; Magnum Priorem non poſſe impedire, quin Eminentiſſimus Archiepiſcopus exigat tertiam partem decimarum.

Fundamentum reſolutionis quoad primam partem, qua denegatur tertia pars decimarum in eo reſedit, quod licet præſupponeretur Eminentiſſimum Archiepiſcopum habere fundatam intentionem ſuper hac tertia decimarum aſſiſtentia juris vigore, *cap. conquerente* 16. *de offic. Ordinarii, cap. quoniam* 13. *cap. Dudum* 30. *de decimis, cap. De quarta, de præſcript. cap. vobis, cap. volterana, cap. Conceſſo in quæſt.* 2. hancque juris diſpoſitionem immutatam non fuiſſe in Concilio Toletano relato *in cap. Conſtitutum* 16. *qu.* 1. in quo hujuſmodi quarta aucta fuit ad tertiam, ſed eundem operari effectum reſpectu hujus tertiæ, Gonzal. *in d. cap. conquerente, num.* 4. Rota *dec.* 402. *num.* 1. *part.* 2. *recent.* & coram Cavaler. *dec.* 247. *num.* 2. *& ſeq.* Dunoz. Jun. *dec.* 919. *num.* 4. & idipſum ſupponitur in concordiis anni 1228. & 1229. necnon in *deciſ.* 70. *n.* 17. *&* 18. *par.* 13. *rec.*

Quæ tamen non ita de facili procedunt, quando Parochiæ ſunt diſtinctæ, & Ordinarius non eſt Parochus univerſalis, nam jura illi non tribuunt facultatem directe agendi contra Laicos pro ſua portione, ſed tantum contra Parochos, ut de decimis a Laicis exactis canonicam portionem Ordinariis præſtent, & hoc ipſum diſponitur litteraliter *in d. cap. Conquerente*, & ita ſolvendo quæſtionem excitatam a gloſſ. *hoc eod. cap. verb. decimationum*, & conciliando textuum antinomiam explicat alia gloſſ. *in cap. Cum contingat, verb. de jure communi, de decimis*, Fagnan. *in cap. Quoniam 13. num. 37. cum ſeqq. & in d. cap. Cum contingat, a num. 17. ad 30. & in cap. 1. ne Prælati vices, ſub num. 22.* Barboſ. *in cap. Dudum 31. n. 3. de decim. & de offic. & poteſt. Epiſcop. part. 3. alleg. 86. a num. 34. ad 37.* Lotter. *de re benefic. libr. 1. qu. 20. a n. 27. ad 85.* Rota *deciſ. 402. num. 1. & 2. & deciſ. 1449. num. 5. & 6.* coram Seraph. *deciſ. 519. num. 1. & 2.* & ibi Adden. *num. 4.* Royas *deciſ. 343. a num. 2. ad 4.* Duran. *diſt. 920. num. 2. & 7. deciſ. 279. num. 2. part. 3. deciſ. 213. a num. 15. ad 20. part. 17. deciſ. 407. num. 16. & 20. part. 18.*

Adhuc in præſenti caſu hujuſmodi juris aſſiſtentia nihil operari poteſt, quia Magnus Prior in bonis nuncupatis Sconeſii Donadios, ac bonis, ſeu prædiis in diſtrictu de Argamaſilla, & Turleque, reperiretur in antiquiſſima immemorabili poſſeſſione non præſtandi tertiam partem decimarum ex his bonis Eminentiſſimo Archiepiſcopo, per quam antiquiſſimam poſſeſſionem hoc jus exemptionis legitimæ præſcripſit, cum inter duas Eccleſias, ſeu Perſonas Eccleſiaſticas ſufficiat ad hunc effectum quadragenaria, & eo magis concludendo immemorabilis, *cap. de quarta, de præſcript. cap. ad apoſtolica 20. cap. cum in tua 30. cap. dudum ſequenti, cap. in aliquibus 32. cap. nuper 34. de decimis*, Fagnan. *in d. c. in aliquibus, n. 11. & in d. cap. nuper, n. 37.* Monet. *de decimis, cap. 50. q. 4. n. 95. & 96. & q. 5. nu. 106. & 107.* Covar. *var. reſol. lib. 1. cap. 17. n. 8. verſ. primum bene conſtat, & verſic. ſecundo licet*, Rebuff. *de decim. q. 12. a num. 40. ad 54.* Card. de Luca *de decim. diſc. 1. num. 31. in fin.* Rota *deciſ. 485. n. 7.* & coram Coccin. *deciſ. 100. a num. 11. ad 16. deciſ. 35. num. 9. part. 19.*

Abſque eo quod neceſſarium ſit juſtificare requiſitum petitionis, & denegationis cum acquieſcentia Archiepiſcoporum, quia ex hac antiquiſſima poſſeſſione plurium ſæculorum præſumitur hæc omnia interceſſiſſe; & eſt allegabilis melior titulus de mundo, ut in terminis decimarum, Rota coram Bichio *deciſ. 169. num. 2.* Ceſſ. *deciſ. 32. num. 6. & deciſ. 110. num. 5. deciſ. 152. num. 2. & 3. part. 19.* & in Almerien. Decimarum 13. Januarii 1673. *§. non minorem*, coram Reverendiſſ. Bourlemont.

Hujuſmodi autem antiquiſſima conſuetudo, ſeu immemorabilis præſcriptio ſatis probatur ex pluribus. Primo, ex arrendamentis Decimarum Prioratus ad Archiepiſcopum, Eccleſiam, & Archidiaconum Toletanum ſpectantium relatis in libro nuncupato, Bezaerro confecto de anno 1508. pro partitione decimarum inter prædictos Comparticipes, quod initium ſumit ab anno 1508. *Summario præterito Magni Prioris, num. 3.* in quo libro deſcripta non reperiuntur bona, ſeu prædia ſita in diſtrictu de Argamaſilla, & Turleque, nec bona nuncupata Sernes, y Bonadios, quæ circumſtantia percutiens pacificum ſtatum negativum per Sæculum, & ultra non leve præbet argumentum immunitatis a ſolutione hujus tertiæ decimæ, ut in ſimilibus terminis libri Gabellarii, Cardinalis de Luca *de Regal. diſc. 81. num. 4.*

In nihilo refragante, quod potuerint eſſe alia arrendamenta particularia, & ſeparatim exigi tertiæ decimæ controverſæ, quia ultra quod pluralitas, non præſumitur, ea penitus excluditur ex duabus circumſtantiis, altera quod liber indefinite intitulatur, ibi: *Arrendamento decimarum Prioratus*, quæ indefinita loquutio æquipollet univerſali, *cap. ſolitæ, de majorat. & obedient.* Altera, quod talis liber confectus fuit pro generali diviſione decimarum Archiepiſcopatus inter Comparticipes, & ob id ſi aliunde exigerentur iſtæ tertiæ decimæ ex his bonis utique deſcriptæ reperirentur in dicto libro.

Prout non urget, quod Loca de Argamaſilla, Turleque fundata extiterint poſt annum 1508. ideoque uti non exiſtentia tempore confecti dicti libri deſcribi nequiverint a Quia licet fundatio de Argamaſilla ſit anno 1542. *Summar. Magni Prioris ſuper Eccleſiis, num. 28.* tamen Loci de Turleque fuit de anno 1248. *eodem Summario, num. 29.* Sicque ſi ex iſto Loco de Turleque fuiſſet tertia decima percepta, utique deſcripta reperiretur in tali libro. Quo vero ad Loca de Argamaſilla, cum a tanto tempore citra, Eminentiſſimum nihil percepiſſe probetur pro ſua tertia decima, inde firmum remanet Magnum Priorem acquiſiviſſe ex longiſſima conſuetudine exemptionem ab illius ſolutione.

Secundo, ex Sententiis Regii Conſilii Granatenſis emanatis ad inſtantiam Cardinalis de Javera tunc Archiepiſcopi annis 1535. & 1545. pro ſedandis controverſiis ſubortis occaſione terminorum, in quibus ſupponitur bona nuncupata Sernes, y Bonadios eſſe immunia a ſolutione tertiæ decimæ, *Summar. præterito Magni Prioris, n. 40.* quæ ſententiæ licet ex defectu juriſdictionis ſuſtineri non poſſint uti emanatæ in Foro laicali ſuper jure decimandi, tamen quia in illis ſupponitur talis exemptio, & exactiſſime liquidatur quantitas dictorum bonorum, negari non poteſt, quin præſtent magnum argumentum ad præſtationem veritatis facti antiqui, Seraph. *deciſ. 1407. n. 4. deciſ. 673. n. 2. p. 2. rec.* Immo dum in executionem iſtarum ſententiarum Dignitas Archiepiſcopalis devenit ad appoſitionem prædictorum terminorum, id operatur, ut iſtæ ſententiæ non poſſint ab ea amplius impugnari, Gabr. *de ſent. concl. 2. n. 7.* Roman. *conſil. 175. nu. 4.* Rot. *deciſ. 381. num. 6.* coram Pamphilio.

Tertio, ex depoſitionibus 34. Teſtium, receptorum occaſione Cabrei confecti anno 1578. de hac exemptione teſtantium, *Summar. præterito Magni Prioris, n. 5.* qui licet extrajudicialiter examinati urgentiſſimum faciunt adminiculum, Rota coram Sanctiſſimo Domino noſtro Alex. VIII. *deciſ. 141. n. 16. & deciſ. 564. n. 2. p. 18. dec. 13. n. 22. p. 19.* Addito præſertim, quod fuerunt examinati tempore non ſuſpecto, & ad alium finem *dec. 456. n. 4. & 5. part. 18.* & quod non concurrunt probationes contrariæ, Poſth. *de manut. obſerv. 38. num. 49.* & Rota poſt eundem *deciſ. 44. num. 2. deciſ. 269. n. 4. & deciſ. 456. n. 3. part. 18.* quodque objerunt ſine retractatione, Eminentiſſimus Cerrus *deciſ. 589. num. 2.*

Quarto, ex actis factis in Aſſemblea de anno 1578. ratione Cabrei, *præſenti Summario Magni Prioris, n. 2.* in quibus, & inter cætera in Inventario bonorum redditaum ſpectantium ad Dignitatem Prioralem, aſſeritur Dignitatem Prioralem ex Sernis integras decimas percipere conſueviſſe, quæ acta junctis tot probationibus ſupra deductis, magnum præſtant adminiculum veritatis ejus, quod ibi enunciatur, Altograd. *conſ. 14. n. 49. lib. 2.* Rota coram Dunozetto Juniore *deciſ. 989. n. 1. & ſeqq.* Præſertim ponderando, quod Magnus Prior deſcribendo inter ſuos redditus has integras decimas conſtituebat ſe debitorem communis Ærarii, erga quod ad menſuram redditaum proportionabiliter contribuere tenebatur, unde non redditur veriſimile, quod calculaverit contra proprium commodum redditaum, quod non exigebat, ſeque gravare voluiſſe pro pinguiori taxa favore ejuſdem, ad regulam textus *in l. cum de indebito 25. verſ. qui non ſolvit, ff. de probat.* Qui actus robur recipiunt a Computis generalibus redditaum decimarum Magni Prioratus traditis a Ratiocinatore Ducis de Alva anno 1562. *dicto Summario præſenti Magni Prioris, n. 4.* in quibus eadem habetur aſſertio, quod Prior Sancti Joannis percipiebat integram decimam, necnon ab aliis duobus compotis Oppidi de Quero annorum 1575. & 1527. exhibitis ab Œconomis, *Summario Magni Prioris, num. 6.*

His accedunt conſimilis praxis reſpectu Commendæ de Javenes, ut deponunt Teſtes examinati anno 1495. *præſenti Summario Magni Prioris, num. 5.* Teſtes formiter inducti anno 1615. pro parte Emmanuelis Filiberti tunc Magni Prioris, *præterito Summario ejuſdem, num. 6.* Alii Teſtes inducti a Dignitate Archiepiſcopali anno 1623. *eod. Summario, num. 7.* qui contra inducentem plene probant, Cavaler. *deciſ. 161. n. 6. & dec. cauſæ 70. n. 12. p. 13.* Arrendamenta, ſeu affictus a ſæculis facta commodo Dignitatis Prioralis, in quibus integra decima pro Magno Priore ex Sernis, y Donadios comprehenditur, *Summario præterito ejuſdem, num. 8.* quæ omnia exemptionem ab hac tertia decima in favorem Magni Prioris confirmant

Tandem in prædictorum comprobationem multum facit, quod pro parte Eminentiſſimi Archiepiſcopi nullus, nec minimus adducitur actus poſitivus, cum quo interrupta dici poſſit hæc immemorabilis poſſeſſio, immo in tot litium capitibus excitatis pro parte Dignitatis Archiepiſcopalis agitatis fere per duo ſæcula, nec minimum habitum verbum de hac prætenſione ſuper tertia decima e a bonis Sernarum, y Donadios, neque ex prædiis Locorum de Turleque, & Argamaſilla, & non redditur veriſimile, nedum Archiepiſcopos pro tempore, verum Archidiaconos, alioſque Comparticipes deducere neglexiſſe jus adeo conſiderabile, ſi revera illud ſibi competeret, Rota coram Durano *dec. 74. n. 7. & dec. 144. n. 4.*

Digitized by Google

n. 4. *verſ. cum juris aſſiſtentiam*, & coram Buratto *deciſ.* 636. *n.* 1. & 2. & coram Bichio *deciſ.* 59. *n.* 14. *& in rec. deciſ.* 9. *n.* 15. *p.* 10. *deciſ.* 62. *n.* 2. *p.* 15. *deciſ.* 93. *n.* 20. *p.* 16. *deciſ.* 93. *n.* 20. *p.* 18. *deciſ.* 809. *num.* 19. *p.* 18. ut ponderatum fuit in altera hujus cauſæ deciſione ſuper pertinentia Eccleſiarum 6. Junii proxime præteriti, §. *Tum demum*, coram Me.

Et creſcit vis argumentis, ponderando quod in pluribus proviſionibus concordiæ, & præcipue in illis Cardinalis Xymenes de anno 1510. & 1516. agitur de pluribus controverſiis juriſdictionalibus, & in ſpecie de quarta decima ſolvenda per Confratres de bonis propriis, & nulla fit mentio de prædictis bonis Sernas, y Donadios nuncupatis, ex quibus tunc Archiepiſcopi non percipiebant decimam, unde colligit habitum fuiſſe inter partes, ut prædicta bona eſſent immunia ab hac tertia decima, alias non omiſiſſent hanc prætenſionem, ſi cognoviſſent Archiepiſcopi hoc jus ſibi competere.

Hæc iſta omnia everti poſſunt ex introductione litis motæ de anno 1503. in partibus, & in Rota introductæ de anno 1510. ſuper Juriſdictione Eccleſiaſtica, Diœceſana inter Archiepiſcopos, & Magnos Priores per quam deduci prætenditur pro parte Dignitatis Archiepiſcopalis pro tempore legitime impeditos in exactione tertiæ decimæ, quæ veniebat in conſequentiam juriſdictionis Epiſcopalis, & ob eandem rationem litis inchoatæ fuiſſe interruptam quamlibet præſcriptionem ſuper libertate non ſolvendi ex prædictis bonis tertiam decimam, nam ex ipſa introductione, & proſecutione litis pro parte Dignitatis Archiepiſcopalis magis confirmatur exemptio, ſeu libertas a ſolutione hujus tertiæ decimæ ex Sernis, y Donadios, eo quia in tanto litium decurſu nulla apparet deducta, vel excitata ſpecifica prætenſio ſuper ſolutione hujus tertiæ decimæ ex dictis bonis, neque ex prædiis locorum Turleque, & Argamaſilla, quæ requitebatur, ut interrumperetur pacifica poſſeſſio exemptionis, in qua exiſtebant Magni Priores, & inde non perficeretur præſcriptio, quamvis lis penderet ſuper juriſdictione ordinaria, ex deductis in Hiſpalen. decimarum *in rec. deciſ.* 313. *ſub n.* 4. *p.* 17. *& deciſ.* 433. *num.* 34. *part.* 18.

Tanto magis, quia Archiepiſcopi non obſtante pendentia litis non neglexerunt tot alios actus juriſdictionales ſpeciatim deducere, quamvis dependentes a juriſdictione Diœceſana, & præſertim tertiam decimam prætendere ex bonis patrimonialibus militum, ut patet ex ſupra relatis concordiis Cardinalis Xymenes, & tamen nulla ſpatio tot ſæculorum apparet facta inſtantia ſuper tertia decima bonis Sernis, y Donadios, nec Turleque, & Argamaſilla.

Sicque magis probatur fuiſſe agnitam hujuſmodi prætenſionis inſubſiſtentiam, & bonum jus Magni Prioris.

Quatenus vero pertinet ad alias tres ſpecies bonorum, nempe patrimonialia Equitum, bona, in quibus fuit mutata cultura cum ſubrogatione novorum fructuum, & bona, quæ nullatenus erant fructifera, & ſunt noviter redacta ad culturam, ea ratione moti ſunt DD. declarare, magnum Priorem non poſſe impedire ne Eminentiſſimus Archiepiſcopus exigat ſuam tertiam partem decimarum, quia illa ſunt bona particularium Perſonarum, & in his Magnus Prior non eſt legitimus contradictor pro illis defendendis, a dicta exactione ut ingenue faſſi ſunt Scribentes pro illo, affirmantes in præſenti diſputatione tantum ſuum munus eſſe, defendere bona ſpectantia ad Dignitatem Prioralem.

Et ita utraque, &c.

R. P. D. MOLINES.

Toletana Juriſdictionis.

Super Pertinentia Eccleſiarum.

Veneris 2. Junii 1690.

REgularitatem omnium Parochialium Eccleſiarum numero decem, & novem, Oratoriorum, Hoſpitalium, & Eremitarum in Magno Prioratu Caſtellæ, & Legionis exiſtentium, horumque pertinentiam ad Sacram Religionem Hieroſolymitanam deciſio emiſſa coram Me die 6. Junii anni mox elapſi eduxit ex pluribus probationum ſpeciebus. Tum ex concordiis annorum 1228. 1229. & 1516. Tum ſituatione in M. Prioratu, donatione Regis Idelfonſi confirmata a Lucio Papa, tum ex quo Magnus Prior percipit decimas reſervata portione Menſæ Archiepiſcopali ad tenorem mox relatarum tranſactionum. Tum ex pluribus confeſſionibus emiſſis pro parte Dignitatis Archiepiſcopalis, aliiſque urgentiſſimis documentis inibi ponderatis, quæ omnia ſimul ſumpta plene probant Regularitatem ex regula, quod ex pluribus probationibus imperfectis ſimul junctis perfecta reſultat probatio, de qua Rota *deciſ.* 245. *n.* 3. coram Gregor. *deciſ.* 542. *num.* 6. *&* 7. illiuſque Juris præſumptio pro Sæcularitate militans ex Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſſ.* 7. *n.* 1. Garz. *de benefic. part.* 1. *cap.* 6. *num.* 12. *& part.* 7. *cap.* 10. *num.* 1. Corrad. *in prax. benefic. lib.* 1. *cap.* 6. *n.* 322. Rot. *deciſ.* 2. *num.* 1. *&* 2. *de præbend. in noviſſ.* ſuper qua præcipue inſiſtebant in hodierna propoſitione Scribentes pro Eminentiſſimo Archiepiſcopo, ſatis eliſa remaneat, cum præſumptio cedere debeat veritati, Rota *deciſ.* 1278. *num.* 5. coram Seraph. *deciſ.* 12. *num.* 7. *&* 8. coram Peutingero.

Ideo in hodierna audientia approbantes de cætero DD. Regularitatem, ac pertinentiam ad Sacram Religionem ex iiſdem fundamentis plene digeſtis in deciſione, quæ revidetur, ſtricte reſpondentes ſingulis objectis, quæ contra prædicta probationum capita a Scribentibus pro Eminentiſſimo Archiepiſcopo deducebantur, dixerunt fruſtra opponi, quod actus Regularitatem comprobantes emanaverint lite pendente inter Archiepiſcopos, & MM. Priores ſuper omnimoda Juriſdictione, mota de anno 1503. ut refertur *in deciſ.* 70. *n.* 62. *deciſ.* 220. *n.* 26. *& deciſ.* 333. *num.* 3. *part.* 13. Ideoque ex his Dignitati Archiepiſcopali non potuerit præjudicium inferri, neque pro Regularitate probanda in conſideratione habendi ſunt.

Hoc enim objectum, quod Scribentes pro Eminentiſſimo Archiepiſcopo tanti magnificabant, vel nullam notabili ex parte habet ſubſiſtentiam in facto, vel non relevat in Jure. Non in facto cum plures concurrant actus ante motam litem, nedum in alia propoſitione expenſi, ut ſunt Concordiæ annorum 1228. & 1229. Perceptio decimarum, ſuſtentatio onerum, Viſitationes de anno 1491. & 1500. per extenſum formiter compulſatæ anno 1615. *Summario præterito M. Prioris n.* 8. quæ ultima licet loquatur de ſola Eccleſia Sanctæ Mariæ Oppidi de Alcazar, attamen generaliter mentionem facit de deputatione pro omnibus Eccleſiis, ibi: *Ad viſitandum Eccleſias Oppidorum de Alcazar, & Conſuegra cum ſuo Bajulivatu, Hæremitoria, & Hoſpitalia, ac Priores, & Œconomos illarum*. Verum alii hodie de novo allati in prædictorum comprobationem, nempe Bulla Alexandri VI. de anno 1496. in qua Judicibus Executoribus committitur, ut verificatis ibi expoſitis concederent Magno Priori pro tempore Juriſdictionem puniendi, & corrigendi omnes Rectores, Clericos, & Beneficiatos Sæculares ſervientes in Eccleſiis, Domibus, & Præceptoriis Prioratus Caſtellæ, & Legionis uti pleno Jure ad Hoſpitale Sancti Joannis ſpectantibus cum ſucceſſiva ſententia deſuper favore M. Prioris lata ab Abbate Præmonſtratenſe uno ex Executoribus deputatis, *Summario hodierno ejuſdem num.* 5. *&* 6. Commiſſio M. Prioris Don Alvari de Zuniga anno 1487. ad recipienda computa ab Adminiſtratoribus Eccleſiarum, Cappellarum, Hæremitoriorum, ac Hoſpitalium, *Summario novo M. Prioris num.* 11.

Minus relevat in Jure, quia quamvis plures alii actus emanaverint, lite adhuc introducta, ut ſunt plures conſecrationes earundem Eccleſiarum, ſive Hæremiticarum, & Hoſpitalium, ſive benedictiones factæ de licentia MM. Priorum pro tempore, *eodem novo Summario n.* 2. Confirmationes ſæpius adminiſtratæ in eiſdem Eccleſiis cum expreſſione quod poſſidebantur a Prioribus Regularibus, *eodem Summario n.* 3. Plureſque poſſeſſiones Cappellaniarum traditæ in eis a Prioribus Religioſis, & collationes nonnullarum Cappellaniarum ab eiſdem factæ, *dicto Summario n.* 4. Decretum Regii Conſilii anno 1555. declarans inter cætera pertinere ad Magnum Priorem Viſitationem Eccleſiarum, Hæremiticarum, Hoſpitalium, Confraternitatum, & Cappellaniarum, aliorumque operum piorum Magno Prioratus, *dicto Summario n.* 8. Concordia Cardinalis Quiroga anni 1583. *dicto Summario n.* 10. actus, & probationes Cabrei anno 1578. *hodierno Summario n.* 12. tamen non perdunt efficaciam coadjuvandi Regularitatem, dum in tot litium capitibus nunquam apparet deducta prætenſio Sæcularitatis harum Eccleſiarum in individuo, minus in dubium revocata regularitas illarum, ſed ſolum contentio fuit ſuper Territorio ſeparato prætenſo a Magno Priore, & ſuper actibus Juriſdictionalibus, quos ſibi competere allegabant Archiepiſcopi, immo illarum Regularitas, & pertinentia ad Sacram Religionem fuit præſuppoſita in ſententia lata de anno 1544. per Abbatem de Huete, *Summario n.* 7. Decreto Conſilii Caſtellæ de anno 1555. *dicto Summario n.* 8. & Concordia Archiepiſcopi Quiroga de anno 1583. *n.* 10. Indeque dum lites uſque modo agitatæ non erant

ſuper

ſuper qualitate Regularitatis, vel Sæcularitatis harum Eccleſiarum in individuo non potuit ob dictas lites impediri effectus antiquiſſimæ poſſeſſionis regularitatis, & bona fides ex hujuſmodi longæva poſſeſſione reſultans, ex deductis *in dec.* 213. *ſub num.* 40. *part.* 17. *dec.* 437. *n.* 34. *part.* 18.

Tanto magis, quia præſcindendo a dictis litibus, nullus alius, nec ante, nec poſt motas lites adducitur actus pro parte Dignitatis Archiepiſcopalis deſtructivus talis regularitatis Eccleſiarum, neque minima reclamatio a continuis actibus ſtatum regularitatis confirmantibus, quæ obſervantia negativa magnum præſtat regularitatis argumentum, cum non ſit veriſimile Archiepiſcopos deducere neglexiſſe jus adeo conſiderabile, ſi vere ad ſe ſpectare exiſtimaſſent, præſertim, quando alia jura propriæ Dignitatis, & Menſæ, quamvis minoris conſequentiæ vindicabant, & perſequebantur, Rota coram Buratto *deciſ.* 636. *num.* 1. & 2. Bich. *deciſ.* 59. *num.* 14. *deciſ.* 9. *num.* 15. *part.* 10. *deciſ.* 62. *num.* 2. *part.* 15. *deciſ.* 93. *numer.* 20. *part.* 16. *deciſ.* 809. *num.* 19. *part.* 18.

Quod optime recognovit vigilantiſſimus, & piiſſimus Præſul Cardinalis Xymenes in dicta Concordia inita cum Magno Priore de anno 1516. in qua ex pluribus hincinde controverſiis inter cætera concluſum fuit, quod Eccleſiæ, Hoſpitalia, Sacraria, Oratoria non poſſint viſitari ab Archiepiſcopo, quodque Clerici illis inſervientes de delictis commiſſis in ſervitio earum, & intus illas non poſſint corrigi, nec puniri ab Archiepiſcopo, & ejus Vicariis, e contra autem, quod pro delictis commiſſis extra dd. Eccleſias tam dictus Archiepiſcopus, quam Prior Sancti Joannis, & ipſorum Vicarii, vel Viſitatores, qui prius prævenerit poſſe corrigere, & punire, reſervato Archiepiſcopo jure conferendi nonnulla Beneficia, & Cappellanias, ex quibus urgentiſſima inſurgit illatio, quod ſi iſte vigilantiſſimus Præſul cogitaſſet, vel dubitaſſet, Eccleſias eſſe Sæculares, non ita de facili a ſe abdicaſſet jus illas viſitandi, & corrigendi Clericos illis inſervientes, ſed multo magis vindicaſſet Eccleſias, Hoſpitalia, Heremitoria, ſi illi certo non conſtitiſſet de regularitate, & pertinentia ad Sacram Religionem, prout ſollicitus fuit in reſervando punitionem delictorum, quæ committerentur a Servientibus extra dd. Eccleſias, & collationem nonnullarum Cappellaniarum ex traditis *in dec.* 125. *n.* 8. & 9. coram Sanctiſſimo Domino noſtro, contra quam Concordiam non urget replicare, quod fuerit temporalis, quodque non liget ſucceſſores, quia hæc non affertur, ut afficiat, & obliget ſucceſſores, ſed pro una ex ſpeciebus probationum regularitatis Eccleſiarum, & ad comprobandam veritatem tunc temporis cognitam, ac pro incontrovertibili præſuppoſitam.

Non minoris irrelevantiæ ſunt aliæ oppoſitiones particulariter adductæ contra ſingula probationum genera regularitatem comprobantia. Nam quod in Concordiis annorum 1228. & 1229. nedum ſuppoſitive, ſed etiam diſpoſitive afferatur adeſſe in Prioratu Eccleſias Sæculares, tum quia prohibent in aliquibus Eccleſiis Religionis habere Parochianos, recipere Decimas, Baptizare, & Matrimonia ſolemnizare, ſicque per neceſſe ſupponere videantur exiſtentiam aliarum Eccleſiarum Parochialium Sæcularium, in quibus hæc à Parochis Sæcularibus miniſtrarentur contradiſtincte ab Eccleſia Religionis, tum quia Jura Parochialia ex Cauſa Sepulturæ reſervantur Parochis Eccleſiarum Sæcularium reſpectu eorum, qui elegerint Sepulturam in Eccleſiis Religionis. Tamen non ex his deſtruitur probatio ex dd. Concordiis reſultans, quia in illis expreſſis verbis dicitur, quod Eccleſia de Alcazar, Eccleſia Sanctæ Mariæ de Conſuegra, & aliæ, quæ in ejus termino Populo replerentur; & Eccleſia Sanctæ Mariæ de Pennaroja, aliæ, quæ in ejus termino ædificarentur, ſint Hoſpitalis, ſeu Religionis, excepta Eccleſia Sancti Petri, quæ in loco de Conſuegra reſervatur libera Archiepiſcopo, & poſt dd. Concordias MM. Priores ſemper extiterint in pacifica poſſeſſione plurium ſæculorum controverſarum Eccleſiarum numero decem, & novem, quin pro parte Archiepiſcoporum fuerit unquam ſuper iſtis prætenſa earum Sæcularitas, hinc ſola poſſibilitas, quod tempore concordiarum adeſſent Eccleſiæ Sæculares, apta non eſt infringere ſtatum præſentem, & antiquiſſimum regularitatis, in quo inveniuntur controverſæ Eccleſiæ cum ſcientia, & patientia tot Archiepiſcoporum.

Immo his ſtantibus, onus eſſet Emmentiſſimi Archiepiſcopi liquido, & certis probationibus demonſtrare in individuo, quænam eſſent illæ Eccleſiæ Sæculares mentionatæ in dd. Concordiis, quo non probato ſufficit favore Religionis iſta pacifica, & longæva poſſeſſio confirmata prædictis Concordiis, & confeſſione Judicis remiſſorialis, *hodierno Summario* Magni Prioris *n.* 14. aſſerentis pro parte Dignitatis Archiepiſcopalis non negari, quod ſemper habuerunt, & fuerunt Parochi Priores Fratres Conventus S. Mariæ de Monte in omnibus Eccleſiis Parochialibus Villarum, & Locorum horum Prioratuum, & quod actualiter ſunt ſupradicti, ex depoſitionibus triginta quatuor Teſtium productorum a Dignitate Archiepiſcopali idem deponentium, *eodem Summario n.* 17. totque aliis fundamentis ſupra recenſitis, ex quibus dicendum venit, vel iſtas Eccleſias ab initio fuiſſe Regulares, vel tractu tanti temporis eorum antiquum ſtatum fuiſſe innovatum, ad quod ſufficerent quadraginta anni, non conſtito clare, ut in caſu, de ſtatu antiquo Sæcularitatis *dec.* 2. *n.* 1. & 2. *de præben. in novis*, cum aliis allegatis in deciſione, quæ revidetur, §. *Et e contra*.

Et eadem reſponſione removentur Teſtes adducti *in hodierno Summario* Eminentiſſimi Archiepiſcopi *n.* 1. commiſſio cauſæ, & Sententia lata cum re judicata Rotali, in qua eidem Eminentiſſimo tribuitur omnimoda Juriſdictio quoad Eccleſias Sæculares, quia ex his deduci quidem poſſet poſſibilitas Eccleſiarum Sæcularium, non autem in ſpecie elici probatio deſtructiva regularitatis controverſarum Eccleſiarum ab antiquiſſimo tempore poſſeſſarum a S. Religione in Statu Regularitatis.

Quod autem ad minus ad Eminentiſſimum ſpectet Eccleſia S. Petri Oppidi de Conſuegra libere reſervata Archiepiſcopo in antiquis Concordiis 1228. & 1229. vel ſaltem Eccleſia S. Joannis Baptiſtæ uti ſubrogata in illius locum, nec in præſenti deduci poteſt, nam quoad Eccleſiam S. Petri non negat M. Prior pertinentiam ad Eminentiſs. Archiepiſcopum allegans ſolum ipſum debere probare illius actualem exiſtentiam, cum ex lapſu ſexcentum annorum nullo præcipue apparente veſtigio conſervationis dictæ Eccleſiæ præſumendum ſit, illam fuiſſe totaliter peremptam, dicere autem, quod in iſtius locum fuerit ſubrogata prædicta Eccleſia S. Joann. Baptiſtæ ejuſdem Loci, neque hoc probatur, immo urget in contrarium fundatio de anno 1567. de ordine Superiorum Religionis cum diſmembratione ex redditibus, & fructibus Parochiæ S. Mariæ, *Summario præterito Religionis num.* 24.

Ejuſdem irrelevantiæ ſunt ratiocinia adducta contra ſecundum fundamentum deciſionis elicitum ex ſituatione Eccleſiarum in Territorio Magni Prioratus acquiſiti per Regiam donationem anno 1182. confirmatam a Lucio Papa, quia contrariæ animadverſiones procederent, ubi ſituatio, & donatio tantum adducerentur pro probanda regularitate Eccleſiarum, non autem quando una cum iſtis quampluxima adſunt documenta, & nullum e contra adfertur documentum Sæcularitatis, hoc enim caſu iſta conducunt junctis aliis ad eundem intentum Regularitatis, Rot. *dec.* 102. *n.* 1. & 2. *p.* 1. & *dec.* 204. *n.* 2. *p.* 2. *rec.* & *in deciſ. quæ revidetur*, §. 2. In quo ſenſu ſumendum eſt tertium fundamentum deciſionis deductum ex Jure decimandi competente M. Priori in toto Prioratu reſervata tertia decimarum Menſæ Archiepiſcopali ad formam Concordiarum annorum 1228. & 1229. ſupra relatarum.

Prout non deſtruuntur plures Judiciales Confeſſiones emiſſæ pro parte Dignitatis Archiepiſcopalis pro Regularitate tam ex commiſſione anni 1610. diſputationibus anni 1611. & 1613. quam ex confeſſionibus Curiæ Archiepiſcopalis coram Judicibus Compulſorialibus, & ex confeſſione ejus Procuratorum in Curia, quæ omnia referuntur *in Summario veteri M. Prioris n.* 5. 7. & 9. *in deciſ. quæ revidetur*, §. *Quarto ex commiſſione cum ſeq.* Ex eo quia aſſeratur, quod in commiſſione anni 1610. Archiepiſcopus non ſe reſtrinxerit ad Viſitationem Jure delegato, ſed etiam illam petierit Jure ordinario, ex illis verbis juxta formam Conc. Tridentini, & Sac. Canonum, nam reſpondetur, quod expreſſio viſitandi etiam vigore SS. Canonum, non operatur fuiſſe ſuppoſitam Eccleſiarum Sæcularitatem, cum etiam vigore Sacrorum Canonum, & ante Concilium Triden. Eccleſiæ Regulares Curatæ, & exemptæ ab ordinariis viſitabantur ratione curæ Animarum, ut cavetur *in cap.* 3. §. *In Eccleſiis*, & *cap. cum Cappella* 16. *de privil. c.* 6. *eod. tit. in c.* 1. *de verb. ſignif. cap.* 1. *de Cappellis Monach.* Et revera de viſitatione jure delegato, & propter curam Animarum intellexiſſe ſemper Archiepiſcopos viſitare clarius depromitur ea moderatione inhibitionis ſucceſſive obtenta, & informationibus datis pro parte Archiepiſcopi ann. 1662. in quibus reſtricta fuit prætenſio ad Viſitationem jure delegato, ut habetur *in dec. hujus Cauſæ* 396. *n.* 1. *p.* 1. & *dec.* 493. *n.* 5. & 6. *p.* 2. *rec.*

Ea

Ea vero, quæ objiciuntur contra Viſitationes, quarum meminit *deciſio* §. *Sexto ex Viſitationibus*, non urgent; non enim obſtat, quod duæ ex illis nempe anni 1491. & 1500. contentæ in antiquis proceſſibus fabricatis pro parte Dignitatis Archiepiſcopalis, quæ magni æſtimandæ ſunt, utpote factæ ante motam litem, ſint nulliter extractæ ſine legitima compulſatione, nam iſte defectus non eſt attendendus in caſu, quia ſtante multiplicitate actuum, & conformi obſervantia tot ſæculorum deferendum venit ſcripturis etiam informibus, Cavaler. *dec.* 641. *nu.* 9. cum aliis in Gerunden. Adminiſtrationis Epiſcopatus Sede Vacante 24. Januarii 1687. §. *Nec refert*, coram Reverendiſſimo Decano, Bich. *dec.* 290. nn. 41. cum aliis in deciſione, quæ revidetur, §. *In nihilo refragante*.

Eoque certius, quia exhibitus fuit liber originalis Viſitationum generalium omnium Eccleſiarum Heremitarum, Hoſpitalium, Confraternitatum, aliorumque operum piorum Magni Prioratus factarum in annis 1499. & 1500. in quo reperiuntur non ſolum ſubſcriptiones Viſitatorum Generalium M. Prioris, & eorum Notarii, ſed quamplurimæ aliæ ſubſcriptiones Gubernatorum, Rectorum Villarum, & Locorum dicti Prioratus occaſione obediendi decretis in ipſis Viſitationibus factis, cui libro propter antiquitatem deferendum venit *dec.* 385. *n.* 4. coram Pamphilio. Juncta atteſtatione Judicum remiſſorialium emiſſa nedum citam, verum intereſſente Procuratore Cardinalis de Sandoval, in qua affirmatur exiſtentia viſitationum Eccleſiarum ab ann. 1491. relative etiam ad alias Viſitationes magis antiquas, cum expreſſione, quod illas expleverint ſoli Superiores Sac. Religionis, & non alii Judices Eccleſiaſtici, *Summar. præterito Magni Prioris*, n. 8. *in fin.* addita etiam alia declaratione Judicis remiſſorialis, *hodierno Summario Magni Prioris*, *num.* 14. id ipſum confirmante.

Minus juvat replicare, quod prædictæ Viſitationes annorum 1499. & 1500. dederint cauſam liti, ut habetur *in dec.* 70. n. 73. aut. *n.* 22. 23. & 26. *dec.* 390. *n.* 17. & 391. *nn.* 34. *part.* 13. aliæque poſteriores expletæ fuerint, lite pendente, itaut tanquam actus turbativi nequeant deſervire pro fundanda intentione pro Regularitate favore Religionis. Nam lites in præterito ſæculo excitatæ nunquam revocarunt in dubium Jus viſitandi Eccleſias Regulares S. Religionis, & Perſonas eis ſervientes, immo in deciſionibus hujus cauſæ dictum fuit, prædictas Viſitationes non obſtare Eminentiſſ. Archiepiſcopo in exercitio ſuæ Juriſdictionis in Populum Laicum, & Eccleſias Sæculares, quia illæ erant factæ in domibus, & Eccleſiis Religionis, & a Deputatis per Superiores illius, ut *in dec.* 70. n. 73. & 74. & *dec.* 221. *n.* 20. & 21. & *dec.* 390. *num.* 12. *part.* 13.

Et hoc idem jus viſitandi fuit præſervatum MM. Prioribus in relata Concordia vigilantiſſimi Archiepiſcopi Ximenes *Summario præterito Magni Prioris*, n. 11. decreto Regii Conſilii de anno 1555. *Summario hodierno ejuſdem*, n. 8. cujus executionem petiit Archiepiſcopus de annis 1605. 1608. & 1610. *eodem Summario*, n. 9. quod decretum pariter fuit ratificatum in alia Concordia de ann. 1583. *d. Summar. n.* 10. quo ſtante non eſt præſumendum adeo oſcitanter voluiſſe tot Archiepiſcopos ſibi præjudicare ſuper hoc jure viſitandi, ſi ſuper Eccleſiarum Sæcularitate, & ſubjectione illis competiiſſet aliqua prætenſio, & idem firmum remanet, has Viſitationes a MM. Prioribus per tot ſæcula expletas cum ſcientia, & patientia Archiepiſcoporum probare Eccleſiarum Regularitatem, & pertinentiam ad Sacram Religionem.

Cætera autem, quæ opponuntur contra denominationem Parochorum ſub Titulo Priorum, vel quod non probetur quoad omnes Eccleſias Parochiales Prioratus ante motam litem, vel quod iſta denominatio perneceſſe non conducat ad probationem Regularitatis, prout ponderatio, quod Arma, & Inſignia non probent dominium Eccleſiarum, cum poſſint referri ad reſtaurationem Eccleſiæ, vel ad ſimplicem eleemoſynam elargitam a fratribus, nullatenus habitæ fuerunt in conſideratione, eo quia denominatio ſub Titulo Priorum bene reſultat ex commiſſionibus a Curia Archiepiſcopali directis harum Eccleſiarum Parochis ſub nomine Priorum, & declaratione Judicis remiſſorialis, *Summario hodierno Magni Prioris*, *n.* 14. Neque iſta denominatio aliunde in præſenti caſu, ſtantibus tot aliis probationibus, evenire potuit, quam ex cauſa Regularitatis Eccleſiarum, cui proprie convenit Rota *deciſ.* 36. n. 2. coram Buratt. Quo vero ad Inſignia, & Arma Religionis cum appoſita inveniantur in pluribus Eccleſiis magis conſpicuis, *dicto Summario*, *n.* 20. inde emergit indicium pro Regularitate *dec.* 41. *n.* 5. coram Manzanedo. Quamvis in aliquibus locis Eccleſiarum reperiantur arma Communitatum, quia hoc potuit evenire ex licentia Sacræ Religionis in memoriam eleemoſinarum, vel reparationum, ad quas in caſu neceſſitatis tenentur etiam Parochiani Sacri Concilii Tridentini *ſeſſ.* 21. *cap.* 7. *de reform.* Barboſa *de poteſtate Epiſcop. allegat.* 64. *nu.* 8. & 9. & *de poteſtate Paroch. cap.* 16. *num.* 6.

Tandem Populationes, aliæque probationes adductæ *in dec. quæ revidetur*, §. *His ſufficienter*, non deſtruuntur ex defectu legitimæ extractionis mediantibus litteris compulſorialibus, quia, ut advertit præcedens *dec.* §. *In nihilo refragante*, Jura ibi enunciata cohærent tot aliis demonſtrationibus, & adminiculis, ac correſpondent obſervantiæ, quo caſu probant etiam nulliter compulſata, Bich. *dec.* 290. n. 41. Merlin. *dec.* 53. *n.* 11. & *dec.* 552. *n.* 16. *part.* 18.

Quoad Beneficium de Villafranca cum illius Regularitas, & pertinentia ad Sacram Religionem manifeſte appareat ex Inſtrumento fundationis hodie originaliter DD. oſtenſo, quod facit probationem probatam ex vulgatis, ideo DD. ulterius immorandum non eſſe cenſuerunt ſuper frivolis oppoſitionibus contra illud adductis, nam probatio deſumpta ex publico Inſtrumento non deſtruitur, niſi per liquidas probationes convincentes actus erroneitatem, Rota *dec.* 670. *num.* 6. coram Pamphilio.

Et ita utraque, &c.

R. P. D. MOLINES.

Toletana Juriſdictionis ſuper Tribunali.

Veneris 16. *Junii* 1690.

IN hodierna Audientia iterum cenſuerunt DD. licere Magno Priori Caſtellæ, & Legionis Ordinis Hieroſolymitani retinere Tribunal intra limites Magni Prioratus pro exercitio Juriſdictionis ordinariæ in Foro contentioſo, quoad Perſonas, & cauſas ſpecificatas in deciſione 17. Junii anni proxime præteriti coram Me edita, hinc in omnibus perſiſtendum eſſe in deciſis non hæſitarunt.

Conſiſtit quippe, quoad retentionem Tribunalis haud negari poſſe, Magno Priori competere Juriſdictionem ordinariam Eccleſiaſticam in Foro contentioſo quoad Perſonas, & loca exempta. Cum iſta abunde probetur, nedum ex tenore Privilegiorum a Summis Pontificibus Sacræ Religioni Hieroſolymitanæ conceſſorum, & præſertim ex Bulla Pii IV. *in ordine* 9. *tom.* 2. *Bullarii veterum Privilegiorum innovativa*, §. 21. 36. & 65. Stabilimentis Religionis, nempe *Statuto* 5. & 9. *tit. de Prioribus*, quorum diſpoſitio nequit coarctari ſolum ad magnum Magiſtrum, quia verba eorundem Stabilimentorum præſervant Juriſdictionem aliis Prioribus particularibus, quando, ut in caſu, ſoliti ſunt illam exercere, Indulto Alexandri VII. dato die 17. Martii 1655. conſuetudine, & uſu aliorum Prioratuum, quæ omnia expendit deciſio, quæ revidetur §. *Et ſane*, *cum tribus ſeqq.*

Verum etiam ex aliis pluribus documentis hodie allatis pro Magno Priore, nempe Bulla Alaxandri VI. cum illius executione, *Summario ejuſdem* n. 1. in qua datur facultas Magno Priori pro tempore per ſe, aut alium, ſeu alios ſubdelegandos viſitandi, corrigendi, & puniendi Rectores, Cappellanos, Miniſtros, & alios Clericos ſæculares inſervientes Eccleſiis, Cappellis, aliiſque Domibus S. Religionis, & Hoſpitalis, ac ſi eſſent Fratres Profeſſi, & gererent habitum illius. Ex Concordia inita anno 1516. cum piiſſimo, & vigilantiſſimo Antiſtite Cardinali Ximenes, *d. Summario*, n. 3. in qua reſervatur Dignitati Archiepiſcopali Juriſdictio Eccleſiaſtica ordinaria in Clericos Sæculares, & Vaſſallos Laicos pro caſibus de Jure permiſſis, & nominatim ab iſta Juriſdictione excipiuntur Eccleſiæ, Hoſpitalia, Sacraria, Equites, Fratres, Confratres, Familiares, & Servientes durante tempore familiaritatis, & ſervitii, & reſpectu Clericorum ſæcularium curis Animarum inſervientium, & Cappellaniis in Eccleſiis Ordinis S. Joannis, diſponitur, ut pro delictis commiſſis circa ſervitium, & intus præfatas Eccleſias non poſſint Archiepiſcopus, aut ejus Vicarii punire, in delictis autem extra Eccleſias ſit locus præventioni inter Archiepiſcopum, & Magnum Priorem, eorumque Vicarios, Decreto Conſilii Regii de anno 1555. *eodem Summario*, *n.* 7. in quo habetur, ut Magnus Prior per ſe ipſum, aut per ſuos Vicarios, & Officiales utatur Juriſdictione Eccleſiaſtica Civili, & Criminali in dicto Prioratu, tam circa Fratres habitus S. Joannis, quam circa Clericos habitus S. Petri, necnon circa Viſitationes Eccleſiarum, & Perſonarum, Eremiticarum, Hoſpitalium, Confraternitatum,

& Ca-

& Cappellaniarum dicti Prioratus S. Joannis, quodque Archiepiſcopus circa hæc non ſe intromittere, cujus Decreti executionem repetitis vicibus petiit Archiepiſcopus, ſcilicet de ann. 1605. 1608. 1610. Altera concordia Cardinalis Quiroga de anno 1583. *eod. Summar. num.* 5. approbante per modum proviſionis omnia contenta in eodem Decreto Regii Conſilii, quibus accedunt dicta Teſtium examinatorum occaſione Cabrei Magni Prioratus anno 1578. *d. Summ. nu.* 6. & Teſtes formiter inducti ad inſtantiam Principis Emmanuelis Philiberti *ibid. num.* 7. Pluresque litteræ requiſitoriæ expeditæ a Vicariis Generalibus Magni Prioris in Cauſis civilibus, & criminalibus executioni demandatæ per Vicarios Generales Archiepiſcoporum, *citato Summario num.* 8.

Quæ omnia quemadmodum clare comprobant competere Magno Priori Juriſdictionem eccleſiaſticam ordinariam in Foro contentioſo exercendam per ſe, vel ſuum Vicarium Generalem in Perſonas, & Loca exempta, ita important, ut illi licitum ſit retinere Tribunal, quod nihil aliud eſt, niſi locus ubi Jus dicitur, & Judex ſedet audiendo, & judicando, *l.* 1. *ff. de Judiciis*, *l.* 1. *jus in pluribus modis* 11. §. *Alia ſignificatione*, *ff. de Juſtitia*, *& jure*, & competit cuicumque habenti Juriſdictionem ordinariam in Foro contentioſo una cum Fiſco, Notario, Familia armata, Carceribus, omnibuſque annexis Juriſdictioni contentioſæ, ut pluribus adductis firmatur in deciſione, quæ revidetur, §. *Præbuit retentioni*.

Nec meretur adduci, quod Privilegia Sacræ Religionis majorem non tribuant juriſdictionem ejus Superioribus, quam illam elargitam aliis Superioribus Regularibus cæterarum Religionum habentibus quoad ſuos Subditos juriſdictionem voluntariam, & contentioſam, ideoque ſicut iſtis non eſt licitum habere Tribunal erectum, ſed tantum coercere Subditos intra clauſtra, ac more Monaſtico, ita idem dicendum venit de Magno Priore. Etenim Privilegia Religionis Hieroſolymitanæ, & præſertim Bulla Pii ſupra relata, §. 8. 21. 35. *&* 56. *cum ſeqq.* aliud ſuadent, cum inter alia tribuant etiam facultatem advocandi omnes Cauſas, tam civiles, quam criminales comprehenſorum in Privilegiis, & litigantium cum ipſis a quibuſcumque Judicibus, quæ remittuntur Judicibus S. Religionis, cum facultate citandi, inhibendi, etiam ſub cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, ſententiaſque exequendi per ſeipſos independenter a quolibet alio Judice. Ex quibus, & aliis documentis ſupra ponderatis juriſdictio contentioſa cum Tribunali comprobatur favore Magni Prioris non reſtricta ad illam, quæ per Regulares intra clauſtra more Monaſtico exercetur. Permaxime concurrente obſervantia deducta ex longiſſima poſſeſſione, in qua reperiuntur Magni Priores exercendi ſuam juriſdictionem cum Vicario, Notario, Fiſcali, & Carceribus, *dict. Summ. n.* 6. Cui accedit conſimilis conſuetudo reſpectu aliorum Prioratuum, ut Salamantini, & Zamoren. affirmant Teſtes relati *in prætenſo Summario Magni Prioris*, *n.* 4. Prioratus Navarræ, Rota *deciſ.* 615. *in princ.* coram Seraph. Et Prioratus Meſſanen. de Luca *lib.* 14. *part.* 4. *Miſcell. Eccleſiaſt. diſc.* 13. *num.* 9. 11. *&* 13. *& in dec. quæ revidetur*, §. *Rurſus prædictis*.

Minus relevat, quod erectioni, & ſucceſſive retentioni Tribunalis anſam præbuerit ſiniſtra interpretatio Bullæ Clementis VII. ex qua Magnus Prior deducebat, Archiepiſcopo nullam intra limites Prioralem competere Juriſdictionem, & ita in ſequelam juriſdictionis quaſi Epiſcopalis, & Territorii ſeparati, quod ſuſtinuit in toro præteritæ litis decurſu, unde cum hæc juriſdictio Magno Priori ſublata fuerit per rem judicatam, ceſſare etiam debeat retentio Tribunalis, quo neque gaudent Sacra Religio, & Priores, niſi ubi habent juriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum Territorio ſeparato.

Quandoquidem retentio Tribunalis poſſe etiam deſumi ante prædictam Bullam Clementis Septimi editam anno 1523. eo quia ex Indulto Alexandri Sexti emanato anno 1496. concordia Cardinalis Ximenes anno 1510. & 1516. conſtat, M. Priorem habuiſſe juriſdictionem in Foro contentioſo.

Verum præſuppoſito etiam, quod poſſeſſio a dicta Bulla Clem. VII. cœpit inchoari, adhuc parvifacienda non eſt, utpote continuata fere per duo ſæcula, quæ obſervantia præbet titulum irrefragabilem, *dec.* 251. *n.* 31. *p.* 19. Abſque eo quod hujus poſſeſſionis efficacia deſtrui poſſit ex lite ann. 1503. introducta, quia huic exceptioni deductæ in qualibet hujus cauſæ diſputatione ſemper recurrit eadem reſponſio, quod nempe hujuſmodi lis fuit quidem excitata pro parte Dignitatis Archiepiſcopalis ſuper Juriſdictione ordinaria in Populum laicum, & Clericos ſæculares, nunquam autem ſuper juriſdictione in Perſonas, & Loca exempta, quæ ſemper præſuppoſita fuit in pluribus proviſionalibus concordiis, Decreto Regii Conſilii, receptione, & executione Litterarum Requiſitorialium facta a Miniſtris Curiæ Archiepiſcopalis, aliiſque actibus ſupra relatis, & ſpecifice reſervata in ipſa re judicata, quibus ſtantibus eſt permiſſum M. Priori retinere Tribunal cum annexis pro juriſdictione contentioſa quoad Perſonas, & Loca exempta. Nec requiritur, quod illam exercens habeat Territorium ſeparatum ſubjective, cum ſufficiat circumſcriptive, ut ſciatur intra quos limites, & ſuper quibus Perſonis Juriſdictio exerceri valeat, Fagnan. *in cap.* 3. *de probationib. n.* 4. *& in cap. cum contingat*, *de Foro competenti*, *n.* 26. *& in cap. accedentibus*, *n.* 38. cum aliis adductis in deciſione, quæ revidetur, §. *Quod ſufficit*.

Prout non urget exemplum adductum de Conſervatoribus Religionis Hieroſolymitanæ, de quibus Pius IV. in Bulla *in ordine* 9. *to.* 2. §. 41. *&* 60. qui non poſſunt retinere Tribunal ex Conc. Trid. *ſeſſ.* 14. *de reform. c.* 5. *verſ. Non licet*, & idem reſolvit Sac. Congregatio Concilii in Faventina Juriſdictionis relata a Card. de Luca *de juriſd. diſc.* 4. *n.* 2. *verſ. Et quinto*, *& verſ. Ad quintum*, Pignatellus *conſult.* 25. *n.* 4. *tom.* 2. & Moneta *de Conſervatorib. c.* 8. *n.* 212. Cocchier *de Conſervatoribus*, *par.* 2. *q.* 1. *n.* 3. *verſic. Septimo*, *& q.* 9. Quoniam quoad iſtos militat in contrarium clara diſpoſitio Concilii, & communis obſervantia, quæ non procedunt reſpectu Magni Prioris, qui intra limites ſuarum juriſdictionum, & adminiſtrationum, utpote Ordinarius ad formam Stabilimentorum, & Privilegiorum, ut dicitur in Bulla Pii IV. §. 65. *& in deciſ. quæ revidetur*, §. *Et ſane*, reperitur in antiquiſſima poſſeſſione retinendi Tribunal pro exercitio ſuæ juriſdictionis contentioſæ per ſe, ſuum Vicarium, alioſque Miniſtros.

Non minus ſubſiſtit alterum caput deciſionis, in quo declarantur cauſæ in hoc Tribunali ventilandæ, nam quoad caſus civiles, & criminales Profeſſorum, eorumque, qui copulative potiuntur tribus requiſitis diſpoſitis a Sac. Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 11. *verſ. Exceptis*, & Conſtitutione Greg. XIII. *in ordine* 67. *tom.* 2. nulla cadere poteſt hæſitatio, quia quoad iſtos in re judicata eſt præſervata Superioribus Religionis Hieroſolymitanæ omnimoda juriſdictio, ut late in deciſione 10. Januarii 1689. coram Me, §. *Tertio inhibendum*, *& in deciſione*, *quæ revidetur*, §. *Comprobata ex his*.

Quatenus ſpectat ad eas Perſonas, in quibus non concurrunt copulative tria requiſita, ſunt tamen addictæ ſervitio Sac. Religionis, & comprehenſæ in Privilegiis, ſalvam remanſiſſe Superioribus Religionis Juriſdictionem ordinariam reſpectu cauſarum civilium privative ad Eminentiſſimum Archiepiſcopum, aperte colligitur ex ratione finali dicti Conc. Trid. & ejuſdem Conſtitutionis Gregorianæ, quæ obviare tantum voluerunt exceſſibus laxioris vitæ ortis ex cauſa exemptionis, ut patet *d. c.* 11. *Concilii*, & prœmio dictæ Conſtitutionis, & per hoc Ordinarii ibi conſtituuntur Apoſtolicæ Sedis Delegati ad punienda crimina a dictis Perſonis commiſſa, unde prædictæ diſpoſitiones, attenta earum finali ratione, & quia ſunt revocatoriæ Privilegiorum, ſtricte intelligendæ veniunt de cauſis criminalibus, & non ampliandæ ad cauſas civiles, de quibus non loquuntur, ut cum Fagnano *in c. ut Privilegia*, *n.* 34. *de privil. & in cap. ex parte*, *il ſecondo*, *eod. tit. n.* 8. *&* 9. Farin. *in declaratione ad Conc. Trid. cit. c.* 11. *fol.* 315. *dictum fuit in deciſione*, *quæ confirmatur*, §. *Quo vero cum ſeqq.* in quibus declarantur verba illa Concilii, ibi, *plene in omnibus*, & Conſtitutionis Gregorianæ, ibi, *in prædictis ſubjecti exiſtant*, & conciliantur Decreta S. Congregationis Concilii in contrarium allegata, aliæque plures auctoritates in contrarium adductæ.

Similiter fundata eſt cumulativa conceſſa Magno Priori cum Emin. Archiepiſcopo reſpectu cauſarum criminalium harum Perſonarum deſtitutarum copulative tribus requiſitis, & addictarum ſervitio Sac. Religionis, in illa convincenti ratione, quod Concilium, & Conſtitutio Gregoriana non adimunt a Superioribus Regularibus Juriſdictionem, ſed tantum tribuunt Epiſcopis delegatam, proindeque non tollunt juriſdictionem ordinariam competentem eiſdem Regularibus virtute ſuorum Privilegiorum, Fagnan. *in cap. quanto*, *de Offic. Ordinarii*, *num.* 26. *&* 42. *& cap. ut privilegia*, *n.* 38. *cum duob. ſeqq. de privil. cum aliis relatis in dec. quæ confirmatur*, §. *Reſpectu vero*.

Nec

Nec ſubſiſtit, quod exemptio virtute Privilegiorum Religionis non habeat locum, niſi in caſu, quo concurrant copulative tria requiſita ſtabilita a Conc. Trid. & Conſtitutione Gregoriana, itant ſola addictio ſervitio Religionis non operetur exemptionem, etenim tam Conc. Trident. quam Conſtitutio Gregoriana diſtingnent Perſonas habentes tria requiſita ab illis, quæ eis carent, primas, tam in civilibus, quam criminalibus totaliter eximunt ab Ordinariis, quibus nec delegatam preſervant, excepto caſu curæ Animarum, in ſecundis concedunt delegatam in criminalibus, quod arguit harum Perſonarum exemptionem, qua ceſſante Epiſcopis competiiſſet Juriſdictio ordinaria, *cap. unico*, §. *fin. de ſtatu Regul. in 6. Clem. quia contingit*, §. 1. *circa finem de Religioſis domibus*, Pignatellus *tom. 6. conſult.* 18. *num.* 15. & 16.

Ita, omiſſis aliis levioris ponderis, reſolutum fuit utraque, &c.

R. P. D. MOLINES

Toletana Juriſdictionis.

Luna 11. *Decembris* 1690.

PLurima controverſiatam capita exurta ſuper exercitio Juriſdictionis Eccleſiaſticæ Emin. Archiepiſcopo Toletano attributæ, tam ordinariæ in Populum Laicum utriuſque ſexus, Eccleſias, & Perſonas omnes Eccleſiaſticas Sæculares M. Prioratus Caſtellæ, & Legionis Sac. Religionis Hieroſolymitanæ Toletanæ, quam Delegatæ in concernentibus curam Animarum, & Adminiſtrationem Sacramentorum, nedum in Eccleſiis Regularibus Curatis, ſed etiam in Perſonis curam exercentibus, ut tribus Rotalibus ſententiis judicatum fuit, in quibus etiam præſervatur M. Priori ſua juriſdictio ordinaria Eccleſiaſtica in Profeſſos Regulares, & alius pollentes requiſitis S. Conc. Trid. *ſeſſ.* 14. *de refor. cap.* 11. *verſ. Exceptis*, & Bullæ 67. Greg. XIII. amputarunt geminæ deciſiones coram Me ſub diebus 10. Januarii, & 17. Junii 1689. emanatæ, ut quiſque Superior limitibus ſuæ juriſdictionis contentus, pacifice frueretur illius exercitio, eaque omnia muniendo ſpeciali inhibitione unicuique contra alterum reſpective decreta. Sed non ſatis cum in hac acerrima lite finis unius controverſiæ ſit ſemper plurium principium, & origo, quod docuit hodierna diſputatio eo tendens non ut jam reſoluta, quoad ſubſtantiam revocarentur, cui utraque Pars libenter acquievit, ſed tantum ut prævìis nonnullis reformationibus, ſeu veries declarationibus nova excitata dubia diſſolverentur. Quorum itaque aſſumpto hodierna die examine placuit DD. reſpondere reformandas, & declarandas eſſe dd. ambas deciſiones juxta modum infra exprimendum.

Et exordium ſumentes ab illis declarationum Capitibus, quæ proponebantur a Scribentibus pro M. Priore, eorumque propoſitam ſeriem ſequendo. Quoad primum ſuper ea parte Deciſionum, in quibus affirmatur cumulativam juriſdictionem in concernentibus curam Animarum competentem Archiepiſcopo Jure delegato quoad Eccleſias Regulares curatas, & Perſonas exemptas illam exercentes, & Jure ordinario M. Priori, intelligendam eſſe compatibiliter, & ſimultanee, itaut uterque ſive prius, ſive poſtea ſua juriſdictione uti poſſit, non vero alternative, ſeu præventive, ideſt quod unus præveniendo alterum impediat, ne juriſdictionem exerceat, ut in §. *His addentes* primæ deciſionis, §. *Prout nequaquam* ſecundæ, ſuper quo requirebatur pro parte M. Prioris declarari hæc procedere quidem poſſe in viſitatione extrajudiciali, & ſine proceſſu, non autem quando agitur de ea morum correctione, & remotione abuſuum, quæ expletur forma ordinaria judiciali, & contentioſa, nempe cum proceſſu, & pœna indicta per Sententiam ferendam. Primo, quia ex hoc derivaretur abſurdum, quod pro eodem delicto quis poſſet coram diverſis Judicibus dupliciter puniri, & ſemel abſolutus, ſeu condemnatus iterum vexari, ut in ſpecie de mente Sacræ Congr. Concilii improbant Barboſ. *in Collect. ad idem Conc. ſeſſ. 6. de refor. c.* 4. *n.* 15. & *ſeſſ.* 24. *de refor. c.* 3. *n.* 15. & *de poteſt. Epiſc. p.* 3. *alleg.* 73. *n.* 5. & 31. Fagnan. *in cap. quanto n.*41. *verſ. ex quibus concludendum*, & *n.ſeqq. de offic. Ordin.* Garzia *de Beneſ. p.*2. *c.*5. *n.*194. *verſ. item cenſuit decretum*, Saravia *de adjunctis*, *q.*24. *num.*15. Tondut. *de prævent. p.*2. *c.*45. *num.*18. Secundo, quia hoc eſſet deviare a vera natura cumulativæ juriſdictionis, quæ ea eſt ut pluribus competat in ſolidum, ſed taliter ut præferatur, qui præoccupavit, *cap. cum plures* 8. *de Offic. Delegati in* 6. Bart. *in leg. fin. n.*4. *ff. uti poſſidetis*, Tondut. *de prævent. par.* 1. *c.* 1. *num.* 1. 9. & 11. & *d. cap.* 45. *nu.* 2. Covar. *cap. fin. in princ.* Rota *deciſ.* 254. *num.* 27. & 28. *part.* 19. *recent.*

Verum hanc declarationem admittere renuerunt DD. quia ea, intelligentia data in præfatis deciſionibus cumulativæ juriſdictionis Archiepiſcopo competentis jure Delegato, & Superiori Regulari jure Ordinario, quod ſit ſimultanea, & ita ut uterque ea uti poſſit, non autem quod unus præveniendo alterum impediat, quæ ſic regulariter procedit in omnibus caſibus, in quibus agitur de juriſdictione delegata conceſſa ex Conc. Triden. Ordinariis in concurſu alterius inferioris Prælati habentis ordinariam, ut tenent Garz. *de Beneſ. par.* 2. *cap.* 5. *num.* 194. *verſ. item cenſuit decretum*; Gratian. *diſcept.* 154. *n.* 40. Gonzalez *ad reg.* 8. *in proœm.* §. 2. *n.* 21. Tondut. *d. part.* 2. *d. c.* 45. *n.* 17. Barboſ. *d. alleg.* 73. *n.* 5. & 31. Eo magis ſervanda eſt in præſenti circumſtantia ob favorem curæ Animarum, & Adminiſtrationis Sacramentorum, ac propter neceſſariam vigilantiam, quam in ea adhibere debent Epiſcopi uti re præciſe ad eorum munus, & Paſtorale officium ſpectante, ex diſpoſitione Divina, ut patet ex *c.* 20. *Actuum Apoſt.* ibi: *Attendite vobis, & univerſo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus poſuit Epiſcopos, regere Eccleſiam DEI quam acquiſivit ſanguine ſuo*, & Canonica, *ut in c.* 31. §. *in Eccleſiis*, & *cap. Cum Cappella* 16. *de privil.* & *cap.* 6. *eod. tit. in* 6. *cap.* 1. *de verb. ſignif. cap.* 1. *de Cappell. Monach.* cum Populus, & Clerus, quibus cura exercetur, ſint oves commiſſæ Epiſcopo, ad quem uti Paſtorem ſpectat inſpicere, an per inferiores Miniſtros Divina pabula, bene, & fideliter ſuis ovibus miniſtrentur. Et hæc fuit cauſa finalis ſubjiciendi Epiſcoporum delegatæ juriſdictioni Perſonas curam miniſtrantes, & exemptas, ut obſervant Card. de Luca *de juriſd. diſc.* 4. *n.* 4. *verſ. circa vero*, & *de Parochis diſc.* 13. *n.* 4. Spada *conſil.* 57. *n.* 6. *lib.* 1. Pignatel. *to.* 3. *conſult.* 58. *n.* 5. Rota *dec.* 391. *n.* 4. & 5. *p.* 13. & *dec.* 120. *n.* 7. *p.* 18. & propter quod caute procedendum venit, ne quidquam decernatur, per quod hujuſmodi Delegata juriſdictio, aut poneretur in diſcrimen, aut turbaretur, ut accideret ſi præfatæ cumulativæ tribueretur ſenſus quod locum haberet præventio. Etenim hoc modo Superiores Regulares præveniendo poſſent eludere juriſdictionem delegatam Epiſcoporum, ut his ponderatis affirmant Card. de Luca *loco ſupra citato*, & Camil. Anton. de Luca ad Gratian. *diſcept.* 154. *num.* 21. & *verſic. hac cumulativa*.

Nec abſurdum ſuperius ponderatum circa duplicationem proceſſus, & pœnæ urgere valeat. Quoniam minus eſt tolerare, quod uterque Superior poſſit punire. Cum magis expediat, quod Miniſter in hoc male ſe gerens duplici correctioni, & Superiori ſubjaceat, quam decernere ea, quæ parere poſſent præjudicia ſaluti Animarum, & fideli ſervitiu curæ, prout contingeret aliquid decernendo quod directe, vel indirecte læderet hujuſmodi delegatam tanta ſollicitudine, & maturitate a Sacris Canonibus commendatam Epiſcopis, ac ſemper tam per S.C. Trid. & Bullas Apoſtolicas præſervatam quoad exemptos in concernentibus curam Animarum. Nec quoad hoc contrariantur Barboſ. Fagnan. cæterique in objecto allegati, quoniam non loquuntur de punitione delictorum reſpicientium curam Animarum, ut patet ex lectura, & deductum fuit in ſecunda Deciſione, §. *Nec ad hoc*.

Et hæc ita procedere viſa ſunt, ut etiam data incompatibilitate, & diſcrepantia Decretorum Eminentiſſ. Archiepiſc. & M. Prioris debeant illa Ordinarii, & ejus Juriſdictio prævalere, ut notant Barboſ. *de Jure Eccleſiaſt. l.* 1. *c.* 14. *nu.* 21. *verſ. item viſitare*, Novarius *in Lucerna Regular. verbo viſitare*, *num.* 13. Rota *dec.* 336. *n.* 3. *verſ. præterea* coram Penna, & *deciſ.* 1067. *num.* 3. coram Seraph. cum adductis in prima dec. §. & *ſi forte*, confirmatis in ſecunda, §. *propterea*. Cum hoc tamen ut in caſu gravaminis liceat appellare in devolutivo ad Sedem Apoſtolicam, quod permittitur etiam a decretis Viſitationis, & correctionis morum ex S. C. T. *ſeſſ.* 13. *c.* 1. *de ref.* ubi Barboſ. *num.* 5. & 21. & *c.* 10. *ſeſſ.* 24. *de reform.* uti etiam Barboſ. *num.* 8.

Quoad ſecundum caput promotum pro habenda inhibitione ſpeciali contra Dignitatem Archiepiſcopalem ne impediat privativam viſitationem a M. Priore auctoritate ordinaria explendam de Hoſpitalibus, Eccleſiis, Hæremitoriis, Oratoriis, aliiſque locis piis intra limites M. Prioratus, in quibus tamen cura non exercetur. Et hoc congruum eſſe exiſtimarunt DD. Non quia illa Regularia cenſeri debeant ex Sententia a Me lata talia declarante, cum ab ea pendeat appellatio, quæ ſuſpendit illius effectum, *leg. appell. ff.*

de

Digitized by Google

de appell. Rota, *dec. 46. n. 30.* coram Priolo, & alibi paſſim, quo ſtante non debet concedi petita inhibitio cum per indirectum, & pervertendo juris ordinem dicta ſententia executioni mandaretur; ſed moti ex poſſeſſione, in qua M. Prior reperitur ea viſitandi Jure ordinario, ut probatur, *in dec. 390. a n. 7. ad 12. & dec. 391. n. 1. ad 11. p. 13.* & habetur in prima deciſ. ſuper hoc dubio inhibitionis, §. *tanto magis* propter quod in ea manutenendus eſt quouſque declaretur per rem judicatam illorum ſæcularitas, *cap. cum perſonæ, verſ. quod ſi tales, de privil. in 6.* Poſth. *obſerv. 45. a n. 26. ad 29.* Tambur. *de Jure Abb. tom. 1, diſp. 15. quæſit. 6. nu. 1, verſ. nam pendente.*

Quo vero ad tertium caput circa firmata in deciſione 10. Januarii, §. *& quoad primum*, ubi dicitur requiſita exemptionis juſtificanda eſſe coram Ordinario, ſuper quo petitur declarari hoc eſſe intelligendum de ſimplici, & extrajudiciali oſtenſione exemptionis facienda ab exempto per Ordinarium requiſito non autem de judiciali, eo nempe in caſu quo ultra oſtenſionem neceſſe eſt judicialiter cognoſcere, an qui vult illius juriſdictionem declinare ſit nec ne exemptus? quo caſu quæſtionem hanc dirimendam eſſe per Sedem Apoſtolicam, *c. cum veniſſent, de Judic. cap. Paſtoralis, de reſcrip.* Cocchier. *de juriſd. in exemptos p. 2. q. 12. & 13.* Tambur. *de Jure Abbat. tom. 1. diſp. 15. quæſit. 6. a n. 2. ad 5. diſp. 19. quæſit. 6.* Frances Urrutig. *in Paſtorali Regul. p. 2. qu. 4.* Sed id DD. rationabile viſum non fuit exiſtimantibus Eminentiſſ. Archiepiſcopum ultra oſtenſionem, & exhibitionem privilegii exemptionis poſſe aliqualem cognitionem judicialem ſummariam requiſitorum aſſumere, reſervata tamen appellatione in caſu gravaminis ad Sedem Apoſtolicam.

Præbuit reſolutioni motivum quod Epiſcopus habet intentionem fundatam de jure contra quemlibet Diœceſanum uti ſubditum, *cap. Paſtoralis, de Offic. Ordinarii, cap. in memoriam 19. diſtinct.* ad quam declinandam, qui ſe allegat exemptum, debet coram illo docere de ſua exemptione, *c. cum perſona, de privil. in 6. cap. cum Epiſcopis, de Offic. Ordin. in 6. cap. cum contingat, de Foro compet.* Tambur. *de Jure Abb. d. diſput. 15. q. 6. n. 1.* Cocchier. *de juriſd. in exemptos p. 1. q. 8. a n. 10. ad 15.* Urrutig. *in d. Paſtorali Regul. p. 2. quæſt. 3.* ac propterea cum in præſenti caſu non verſemur in exemptione clara, & notoria, quæ illico, & incontinenti per exhibitionem Privilegii reſultet, ſed requiratur probatio qualitatum quæ conſtituunt aliquem privilegiatum, ut ſunt juſtificare illa tria requiſita ſtabilita a Sacro Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 11. verſ. exceptis tamen*, & in Bulla Gregorii XIII. *in ordine 67.* & hæc cum aliter impleri nequeat, quam adhibita aliquali judiciali cognitione ſaltem ſummaria, hinc eſt, quod non ſufficit ſola extrajudicialis exhibitio, ſed ulterius requiratur judicialis cognitio ſaltem ſummaria, Gloſſ. *in dict. cap. cum perſonæ, verb. Ordinariis*, & ibi Barboſ. *num. 2. & 8.* Sanchez *conſil. moral. l. 6. c. 9. dub. 4. n. 1.* Rebuff. *in tract. de privil. ſcholaſt. privil. 53. §. Idem in mendicantibus, verſ. in his caſibus*, Frances *in Paſtorali, d. p. 2. q. 3. nu. 41. & 42.* Fuſcus *de viſitat. lib. 2. cap. 20. num. 6.* Marius Anton. *var. reſol. 18. nu. 5. verſic. Nec dubitandum, & nu. 8.* Quod etiam non obſcure colligitur ex Sac. Concil. Trid. & Bulla Gregoriana, *locis ſupra citatis*, ubi dicitur, *de qua loci Ordinario conſtare debeat*, quæ verba abſque dubio comprehendunt juſtificationem requiſitorum, Barboſ. *d. cap. 11. Concil. num. 10. in fine*, Mar. Antonius, *d. reſol. 18. num. 10.* Leo *in Theſaur. Fori Eccleſiaſtici part. 2. q. 17. n. 78.* Zerola *in praxi part. 1. verbo exemptio q. 3.* Cocchier. *de juriſd. in exemptos p. 1. q. 30. n. 7.*

Nec poteſt dici, quod inferior hoc caſu judicaret ſuper privilegiis Sedis Apoſtolicæ, quod improbat, *c. cum veniſſent 12. de judiciis*, Innocentius *in c. venerabilis n. 3. & 4. de cenſib. & in cap. ex parte il primo, num. 1. verſ. Prælatus, de verb. ſignific.* Abbas & Felinus, *in cap. ſuper litteris, de reſcript.* & alii relati per Cocchier. *d. q. 12. & 13. part. 2.* Rota *dec. 47. n. 5. part. 15.* Quia in caſu, de quo quæritur non verſaretur quæſtio principaliter ſuper ſubſtantia, mente, & validitate privilegii, quæ ab Ordinario, ut inferiore Papæ decidi nequeunt, & ita procedunt auctoritates mox citatæ, ſed ſolum an allegans privilegium eſſet necne capax illius, eo quia polleat illis qualitatibus illum privilegiatum conſtituentibus, quod poteſt peragi, & cognoſci ab inferiore Papæ, quia hoc caſu potius de privilegiato, quam de privilegio judicatur, Abbas *in c. cum veniſſent num. 3. verſ. aut quæritur numquid inferior*, & ibi Felinus *num. 1. & ſeqq. de Judic.* Bald. *in prælud. feud. num. 18. & in cap. 1. de leg. Corrad.* Gaill. *obſerv. 1. n. 13.* Guttierez *pract. quæſt. lib. 3. qu. 28. n. 3.* Cocchier. *d. p. 2. q. 13. n. 2.* abſque eo quod opponi mereatur, quod Ordinarius eſſet Judex in cauſa propria, quoniam intereſſe hoc eſt in his circumſtantiis ſecundarium, cum principaliter agatur ſuper verificatione requiſitorum exemptionis, & ob id non impeditur quo minus Ordinarius poſſit cognoſcere, Gloſſ. *in d. c. cum perſonæ, verb. Ordinarii*, & ibi Barboſ. *num. 8.*

Et ſi daretur caſus, quod Dignitas Archiepiſcopalis gravaret in aliquo exemptum, poterit ille ad Sedem Apoſtolicam appellare, ut habetur ex Decreto Sac. Congreg. approbatu per Innocentium X. ſuo motu proprio relatu per extenſum per Frances Urrutigoyti *in Paſtorali Regul. p. 2. q. 1. in princ. fol. 38. verſ. quarto an in caſu.*

Hactenus de declarationibus petitis a Magno Priore, a quibus DD. expediti tranſeuntes ad illas poſtulatas pro parte Eminentiſſ. Archiepiſcopi, rationabilis apparuit prima conſiſtens in eo, quod ipſi licitum ſit publicare edicta concernentia curam animarum, & alia reſpicientia Sacramentorum adminiſtrationem, prout ſunt denunciationes eorum, qui matrimonia contrahere, vel Sacros Ordines ſuſcipere intendunt, & hæc omnia executioni demandare abſque eo quod requirendum ſit exequatur Magni Prioris, vel ejus Locatenentium, quibus ſuper hoc ſpecialiter inhibendum eſſe. Fundamentum reſedit in eo, quod quemadmodum Eminentiſſimus Archiepiſcopus propter delegatam juriſdictionem ei conceſſam in Eccleſiis Regularibus Curatis Religionis Hieroſolymitanæ, & in Perſonas curam exercentes poteſt viſitare, corrigere, & punire independenter a quocumque alio Superiore Regulari, ipſoque non requiſito, qui neque quovis prætextu, nec virtute cumulativæ, ſeu ordinariæ juriſdictionis poteſt illum impedire in exercitio talis juriſdictionis delegatæ, ut ſupra probatum fuit, & in ſpecie ex Bulla S. Pii V. c. 36. ita pariformiter abſque ulla dependentia decernere, & peragere ea omnia licebit Ordinario, uti Delegato, quæ veniunt in ſequelam adminiſtrationis Sacramentorum, & curæ animarum, prout ſunt promulgare præfata edicta, & alia facere ad curam animarum reſpicientia, ex deductis per Rotam, *dec. 340. n. 6.* coram Priolo, *& dec. 69. num. 17. par. 19.* & faciunt decreta Sac. Congr. Concil. relata per Ceſped. *de exempt. cap. 22. dub. 321. num. 5. verſ. 6. quod Epiſcopus, & verſ. ad ſextam*, cum nulla ſit aſſignabilis ratio, cur in primo caſu poſſit Ordinarius auctoritate delegata ea ſic peragere, non ita in ſecundo.

Eo magis, quia Magnus Prior ex privilegiis Apoſtolicis Religioni Hieroſolymitanæ conceſſis eſt Ordinarius, licet non abſolute, & ſimpliciter, ſed tantum ſecundum quid, cum habeat limitatam juriſdictionem ad certos effectus, & ad aliquos actus particulares, & careat territorio ſeparatu, ut late probatur in prima deciſione coram Me edita ſuper Tribunali die 17. Junii 1689. *§. & quamvis, cum ſeqq.* confirmata 16. Junii 1690. E contra vero Eminentiſſimus Archiepiſcopus in concernentibus curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum procedit in Eccleſiis Curatis Regularibus, & Perſonis curam exercentibus uti Delegatus Apoſtolicus propter quod in eo, quod reſpicit hanc delegatam juriſdictionem dignior, & major eſt Ordinario, *cap. Paſtoralis 10. §. Præterea de offic. Judic. Ordinarii, c. ſane 11.* ubi Gonzalez *nu. 3. & 9. de offic. Judic. deleg.* Roſ. *de execut. par. 2. c. 1. n. 7.* Frances Urrutigoyti, *Paſtoral. Regular. p. 1. clauſ. 10. nu. 7. & p. 2. quæſt. 1. n. 20.* Merlin. *controv. jur. tom. 2. c. 64. n. 24.* Tondut. *de prævent. p. 1. cap. 1. n. 14.* Fontanell. *de pact. clauſ. 4. gloſſ. 13. par. 3. num. 3. & dec. 323. num. 3.* Cancer. *var. par. 3. c. 10. n. 88.* Ripoll. *var. cap. 1. num. 453.* Cortiada *dec. 34. n. 3.* Et ideo ipſe in juriſdictione delegata explere valeat ea omnia, quæ eam tangunt abſque requiſitione, & licentia Ordinarii, Felin. *in c. fin. de foro compet. n. 2.* Januenſis *in praxi c. 70. n. 15. verſ. nec in Civitate*, Roſ. *de execut. par. 2. cap. 3. nu. 19. in fine*, Pax Jordan. *de re judiciali lib. 13. tit. 6. num. 84.* Ripoll. *d. cap. 1. n. 454.*

Ex quibus comprobatur Juſtitia alterius declarationis adductæ ab eodem Eminentiſſimo Archiepiſcopo petente, ut declaretur quod in dubio, an delictum concernat necne curam animarum ad ipſum ſpectare id definire ſalva in caſu gravaminis appellatione ad Sedem Apoſtolicam; cum enim, ut dictum eſt ipſe dignior ſit in ratione Judicis Delegati Magno Priore Judice Ordinario, inde eſt, ut orta contentione inter eos ſuper competentia Juriſdictionis, Delegatus debet illam dirimere, & declarare, an ſua ſit juriſdictio necne, ut tradunt Innocentius, *in c. Paſtoralis num. 7. ad medium, de reſcript.* Anguiranus, *de legib. lib. 3. controv. 33. num. 51.* Marta *de juriſdict. part. 4. caſu 120. num. 14.* Merlin. *d. c. 64. n. 25.* Fontanell. *dict. gloſſ. 13. n. 2. & d. dec. 323. n. 3.* Cancer. *eod. n. 88. c. 10.* Cortiada *d. dec. 34. n. 1.* Frances *in d. clauſ. 10. n. 7.*

Et

Et ita reſervato articulo circa requiſita eorum, qui non degunt intra ſepta Monaſteriorum in particulari diſputatione reſolutum extitit: utraque &c.

CONVERSANA JURISDICTIONIS PRO EPISCOPO
CUM PRIORE S. STEPHANI ORDINIS HIEROSOLYMITANI.

Caſus per Rotam reſpectivè deciſus ut infra.

De eadem materia juriſdictionis Prælati inferioris in concurſu Diœceſani, quoties præſertim ex ipſiuſmet Diœceſani conceſſione juriſdictio Prælati inferioris originata eſt.

Et de puncto, an defenſio cauſarum pertinentium ad Prioratus, vel Commendas Hieroſolymitanæ Religionis, principaliter pertineat ad ipſam, vel ad Priores, & Commendatarios, itaut geſta cum iſtis afficiant necne ipſam Religionem?

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *De ſtylo Rotæ, quod litteræ executoriales antiquæ excedentes metam decem annorum non exequuntur, non cognito de juſtitia.*
3 *Item ubi prodierunt in contumaciam.*
4 *Sententia, & acta cum Commendatario non citata Religione Hieroſolymitana dicuntur invalida.*
5 *Copia copiæ non facit fidem, & quando attendatur, & quid ubi aſt ex actis.*
6 *Quare deferendum non ſit Conſulentibus.*
7 *Quando quis citari debeat, itaut omiſſio ejus citationis vitiet acta, vel iſta eum non afficiant, & diſtinguitur inter habentes intereſſe principale, vel acceſſorium.*
8 *De privilegio Religionis, ut ei non præjudicent geſta cum Commendatariis.*
9 *Priores, & Commendatarii ſunt manuales, & obedientiarii.*
10 *Cauſæ ſingulorum Monaſteriorum, vel Conventuum, aut Commendarum agitantur cum eorum Prælatis.*
11 *De jure, & facultate Procuratoris Generalis Religionis.*
12 *Omnes Prælati Regulares ſunt obedientiarii.*
13 *Epiſcopus dicitur intereſſatus in omnibus Eccleſiis ſuæ Diœceſis.*
14 *Poſita ſituatione in Diœceſi, fundata eſt intentio Epiſcopi.*
15 *Conceſſio an probet jus concedentis, & quando?*
16 *Epiſcopus non poteſt concedere juriſdictionem, & diſmembrare Loca ſuæ Diœceſis.*
17 *Confirmatio Apoſtolica invalidæ conceſſionis, quando non ſuffragetur?*

D I S C. II.

1 IN Diœceſi Converſana adeſt Oppidum Putiniani, undique a reliquo ipſiuſmet Civitatis, ac Diœceſis territorio circumdatum, cujus ſpiritualem juriſdictionem ſupponitur per quendam Leonem Epiſcopum, mediante ſolutione ſex Marcarum argenti, & centum Michelatorum auri, conceſſam fuiſſe Abbati, & Monaſterio S. Stephani Ordinis S. Benedicti, dictaque conceſſio ſupponitur per duos alios Epiſcopos ſucceſſores ratificata, & per Alexandrum III. in forma communi confirmata, Epiſcopi vero ſucceſſores, hujuſmodi conceſſionem, utpote invalidam parvipendendo, ſuam juriſdictionem Epiſcopalem, omniaque alia ad legem Diœceſanam pertinentia exercere curarunt; cumque dictum Monaſterium ex Apoſtolica conceſſione de anno 1314. a dicto Ordine S. Benedicti tranſiarit in Hieroſolymitanum, hinc tractu temporis, inter Priorem, ſeu Commendatarium, & Epiſcopum, oriri deſuper cœperunt controverſiæ, ob quas de anno 1513. ad formalem litem deventum eſt, & commiſſa cauſa Cæſari Lambertino Epiſcopo Inſulano, qui Auctor eſt tractatus de Jurepatronatus, de anno 1514. ab iſto prodiit ſententia, per quam, prævia juxta illius temporis ſtylum, facti, & utriuſque partis jurium prolixa narratione, pronunciatur dictam juriſdictionem omnimodam, & privativam ad Epiſcopum ſpectare, & commiſſa per appellationem cauſa in Rota Corrado Manlio, prodiit ſententia in omnibus præcedentis confirmatoria, quæ ob non interpoſitam appellationem tranſitum fecit in judicatum, unde per Accorambonum ſubrogatum prodiit ſententia executorialis, ad cujus normam expeditis litteris directis Vicario Generali Monopolitano, de anno 1561. illæ plenarium effectum ſortitæ ſunt, quia Commendatarius liti renunciavit, atque Clerus, & Populus recognoverunt Epiſcopum in proprium Superiorem, & Paſtorem. Defuncto autem Epiſcopo prædicto, Commendatarius, ejuſque Officiales, Sede vacante denuo ſe in dictæ juriſdictionis exercitio intruſerunt, atque ſub nomine Religionis tanquam inauditæ, curatum fuit committi cauſam appellationis, ſeu reſtitutionis in integrum in eadem Rota coram Auguſtino, unde ob Epiſcoporum ſucceſſorum negligentiam, de facto in dicto exercitio continuatum fuit, & continuatur.

Cum autem modernus Epiſcopus cauſam reaſſumeret, atque non obſtantibus exquiſitis diligentiis penes Rotæ Notarios inveniri non potuiſſent acta deſuper enarrata, illorumque copia reperta eſſet in Archivio dictæ Curiæ Monopolitanæ; idcirco iſtis traſportatis, datoque dubio coram Bourlemont dicto Auguſtino ſubrogato, an conſtet de executorialibus, quæ veniant exequendæ? ſub die 22. Januarii 1662. negativa prodiit reſolutio, ex eo potiſſimum fundamento, quod eædem litteræ tanquam non originales, & authenticæ, ſed ſumptum de ſumpto nullam fidem mererentur ideoque ceſſante illarum ſubſtantia non intraret inſpectio, an eſſent exequendæ, ut liquet ex deciſione deſuper edita impreſſ. poſt Zuff. *de legitim. proceſſ. dec.* 60.

Et quando etiam de hoc puncto agendum eſſet, adhuc di- 2
ctum fuit reſponderi non poſſe de executione, ſtante illarum
antiquitate, ob ſtylum Rotæ non demandandi executioni
has executoriales antiquas, niſi denuo cognito de illarum
juſtitia, Penia *dec.* 222. *n.* 4. & 735. *n.* 8. *dec.* 1. *n.* 6. & *ſeqq.*
p. 7. *rec.* Corduben. decimarum 11. Decembris 1658. coram
Taja, & in aliis; potiſſime vero, ubi res judicata, pro cu-
jus executione litteræ conceſſæ fuerunt, prodiit, ut in præ- 3
ſenti, in contumaciam, & per contradictas, tunc etiam faci-
lius ab executione abſtinendum eſt, non præcedente meri-
torum cognitione, ut apud Peniam *d. dec.* 735. *n.* 5. & apud
Seraph. *dec.* 138. *n.* 6.

Cumque Scribentes pro Commendatario, & Religione
inſiſterent in eo, quod hujuſmodi acta, utpote geſta cum
ſolo Commendatario non afficerent ipſam Religionem ad 4
cauſam non evocatam, ideoque remanerent invalida, cum
ad ipſam principaliter ſpectaret defenſio, non autem ad
Commendatarium nudam adminiſtrationem habentem,
ideoque dictæ ſententiæ exequi non poſſent contra ipſam,
neque in ſententia nominatam juxta deciſiones in Montis
Regalis juriſdictionis coram Penia inter ſuas *dec.* 523. alias,
dec. 17. *part.* 3. *rec.* & in Toletana decimarum de Capilla
8. Junii 1657. coram Veroſpio, cum aliis, de quibus infra;
deciſio deſuper edita iſtud etiam fundamentum in fine ca-
nonizare videtur, nihil agendo de meritis, quamvis Ego ſcri-
bens pro Epiſcopo, atque prævidens difficultatem, ut ſupra,
reſultantem ex ſtylo, quando agitur de executorialibus an-
tiquis, ſuper meritis quoque ſcripſerim, ac principaliter ſu-
per eis inſteterim.

Quare tres fuerunt præſentis diſputationis partes; una ſuper forma probante, ac fide præſtanda dictis actis ex Curiæ Monopolitanæ Archivio extractis; altera ſuper articulo validitatis, vel invaliditatis ſententiarum, & actorum geſtorum cum ſolo Commendatario, ſeu Bajulivo, non citata Religione; & tertia ſuper meritis negotii principalis.

Quatenus pertinet ad primam, reſolutio de poſitiva im-
probabilitate redargui non poteſt, juris enim regula eſt ta- 5
lis qualem Rota firmavit in cauſæ deciſione, ut ſcilicet
ſumptum de ſumpto nullam faciat fidem, etiamſi eſſet ex
actis judicialibus, quo caſu hæc regula limitari ſolet, cum
limitatio procedat, quando habentur, ac inſpici poſſunt ipſa
acta originalia, ex quibus conjici valeat, an bene, & fide-
liter extractum ſit, juxta auctoritates copioſe in eadem de-
ciſione allegatas ſuper principio vero, quod Ego non im-
pugnabam, conſtituendo ſolum fundamentum in ejus re-
cepta limitatione, ubi ſcilicet accedunt adminicula, ſuper
quorum pondere, & efficacia, certa, & determinata regula
dari non poteſt, cum ſit materia arbitraria, atque in arbi-
trariis difficile eſt redarguere judicatum de injuſtitia; præ-
ſertim vero, ubi non concurrit obſervantia, quo caſu, vel
adminiculis non defertur, ex deductis per Adden. ad Burat.
dec. 290. *num.* 15, vel longe majora, & urgentiora deſide-
rantur, proindeque iſta prima quæſtio, potius facti, quam
juris

Digitized by Google

juris eſſe videbatur, ut de hac propoſitione, an ſcilicet,
& quando ſumptum ab actis, quæ non reperiantur, at-
tendatur ex adminiculis, habetur in Romana pecuniaria 18.
Junii 1655. & 22. Junii 1657. coram Cerro, quarum pri-
ma eſt impreſſa poſt Zuffum *de legitim. proceſſ. dec.* 23.
& habetur actum in eadem causa Romana pecuniaria,
ſeu dotis de Sancta Cruce, *ſub tit. de dote*.

Quo vero ad alteram partem prætenſæ nullitatis ſenten-
tiæ, & actorum, ob defectum citationis ipſius Religionis
prætendentis exinde audiri debere ex integro, reflecten-
do etiam ad veritatem, parum probabilis viſa eſt reſolu-
tio, quam tamen ex deciſionis contextu conſtat formiter
captam non fuiſſe, neque principaliter ex hoc fundamen-
to illam prodiiſſe, dum potius iſtud motivum deducitur per
verbum, *quinimmo*, ad ſuperabundantiam, dictique fun-
damenti inſubſiſtentiam comprobavit deinde exitus forma-
lis diſputationis ſuper hoc articulo habitæ in Toletana ju-
riſdictionis, de qua *diſc. præced.* in Signatura Gratiæ.

Cum enim Ego, & cæteri in dicta Toletana pro Reli-
gione Scribentes, petendo eam admitti ad cauſam ex in-
tegro, deduceremus eadem fundamenta, & majora, quæ
tunc in hac alia controverſia deducta fuerunt, & e converſo
Scribentes pro Archiepiſcopo aliud plus non deducerent,
quam tunc per Me in iſta cauſa deductum fuerat, reje-
cta fuit petitio, ut *in dicto præcedenti diſcurſu* enuncia-
tur; unde propterea edocemur, quam verum ſit aſſum-
6 ptum pro mea conſuetudine ſæpius declamatum, quod ſa-
tis erroneum, ac perniciosum videatur deferre auctorita-
tibus Conſulentium, qui eorum reſponſa luci dederunt,
eo modo, quo cauſis inſerviendo data ſunt, cum frequen-
ter contingat in eiſdem articulis, juxta Clientum oppor-
tunitatem, per Advocatos modo pro una, modo pro alte-
ra opinione ſcribi, quod ceſſante facti mendacio, nun-
quam excuſabili, quoties agitur de juris articulis contro-
verſis, præſertim in magnis Tribunalibus, prohibitum non
eſt, cum Advocati ſolum inſinuent ea, quæ ſunt juris, non au-
tem judicent, neque conſulant Judicibus quid facere debeant.

7 Quatenus igitur ad dictum articulum pertinet, reſolu-
tio pendet a puncto, an hujuſmodi cauſarum defenſio prin-
cipaliter pertineat ad Commendatarium, vel reſpective ad
Religionem, & ſic quis dicatur principaliter intereſſatus,
& quis acceſſorie, ſeu conſecutive? Certa enim juris theo-
rica eſt, ut ſufficiat inſtituere judicium, & agere cum prin-
cipaliter intereſſato, abſque neceſſitate evocandi eum, cu-
jus intereſſe ſit acceſſorium, ſeu conſecutivum, cum iſtud
operativum ſit, ac attendatur ad effectum, ut talis inte-
reſſatus, volens, poſſit, & debeat admitti ad cauſam in ſta-
tu, & terminis, aſſiſtendo ei, cui tanquam principaliter
intereſſato incumbit cauſæ defenſio, ex iis, quæ poſito ju-
re, ſeu intereſſe ſecundario habentur firmata in Tiraſo-
nen. & in Marſicen. *hoc eod. tit. diſc.* 13. & 22. ubi videri
poſſunt auctoritates in iſta etiam diſputatione deductæ,
fruſtra hic repetendæ, dum hoc eodem libro habentur col-
lectæ, & admittitur in dicta Montis Regalis coram Pe-
nia, ubi ratio habetur omiſſæ citationis Capituli Eccleſiæ
Cathedralis, tanquam principaliter intereſſati, atque co-
æquale jus habentis cum Epiſcopo in Eccleſiæ defenſione,
ut diſtinguendo explicatur in dictis Marſicen. & Tiraſo-
nen. unde juris theorica remanere videtur extra quæſtio-
nem, quæ tota eſt facti, & applicationis, an ſcilicet ver-
ſemur in una, vel altera diſtinctionis parte.

8 Scribentes in iſta cauſa pro Religione dicebant, & Ego-
met ſcribens pro eadem in dicta Toletana quoque dice-
bam, per Conſtitutionem 9. Pii IV. §. 68. diſponi, quod
nulla res judicata præjudicet Magno Magiſtro, & Con-
ventui, niſi ſpecialiter evocati fuerint, ac etiam,
9 quia Priores, & Commendatarii ſunt nudi Adminiſtrato-
res Prioratuum, & Commendarum, utpote obedientiarii,
& ad nutum amovibiles, Mohed. *deciſ.* 10. ad finem de
cauſa poſſeſſionis, & proprietatis *dec.* 87. *num.* 2. *part.* 2.
rec. & in aliis, & conſequenter non ad ipſos Priores,
vel Commendatarios, ſed ad Religionem principaliter hu-
juſmodi cauſarum defenſio pertineat.

Reſpondebam tamen, Scribens in contrarium in iſta
cauſa, prout & in altera conſiderabam, quod bene per Scri-
bentes pro Archiepiſcopo ibi diceretur dictum privile-
gium procedere, ac recipiendum eſſe, quando ageretur de
cauſa præjudiciali ipſi Religioni in univerſum, puta de
eorundem privilegiorum interpretatione, itaut reſolutio-
nes occaſione unius controverſiæ prodeuntes facerent ſta-
tum univerſalem, ut eſt caſus in Faventina, de qua *diſc.*
4. *cum ſimilibus*; tunc etenim motivum haberet proba-

bilitatem, niſi cauſa adeo per longum tempus diſcuſſa eſ-
ſet, atque effecta ita famoſa, quod veriſimiliter devene-
rit ad notitiam Oratoris, aliorumque Miniſtrorum, &
Agentium ipſius Religionis in Curia.

Ubi vero agitur de cauſa particulari unius Prioratus,
vel Commendæ, ex peculiari privilegio, vel conſuetudi-
ne prætendentis territorium ſeparatum, ac juriſdictionem
quaſi Epiſcopalem in Clerum, & Populum, & ſic jus par-
ticulare, ſeu privilegium, aliis Prioratibus, & Commen-
dis in univerſum non commune, ut in præſenti, & in di-
cta Toletana, *diſc.* 1. & in Vulturatien. *diſc. ſeq.* Et tunc
omnino verius eſt contrarium, quoniam ipſa Religio depu-
tat Priores, & Commendatarios in Adminiſtratores, ac Præ-
latos, & legitimos Defenſores ſingulorum Prioratuum, &
Commendarum, eodem modo, quo aliæ Religiones depu-
tant Abbates, Priores, Guardianos, vel Rectores ſingulo-
rum Monaſteriorum, & Conventuum, idcirco ſufficit cum
eis tanquam legitimis Defenſoribus cauſas agitare, ad no- 10
tat. per Canoniſtas *in cap. cum deputati, de judiciis*, ubi præſer-
tim Abbas *n.* 11. Butr. *eod. n.* 11. Bellamer. *n.* 2. Barbat. *n.* 47.
& admittitur in dicta Toletana decimarum de Capilla 8.
Junii 1657. coram Veroſpio, atque ita docet communis
praxis, quod cauſæ ſingulorum Monaſteriorum agitantur
cum eorum Prælatis, vel ſpecialibus Procuratoribus, abſque
neceſſitate evocandi Procuratorem Generalem Religionis, 11
qui poteſt, ſi vult, comparere, & admitti ad cauſam, ac
reputatur legitimus Defenſor, etiam ſine mandato ſpeciali,
non autem neceſſarius, ut de poteſtate Procuratoris Gene-
ralis Religionis habetur apud Sigiſmundum, *de elect. dub.*
104. *n.* 6. & 7. Coccin. *dec.* 169. *num.* 8. Cavalet. *dec.* 202.
num. 1. *dec.* 201. *num.* 2. *part.* 2. *rec.*

Nil obſtante dicta qualitate manualitatis, quoniam o- 12
mnes aliarum Religionum Abbates, & Prælati ſunt ma-
gis obedientiarii, & manuales, tum quia ſemper ad nu-
tum Superiorum amoveri poſſunt, tum clarius, quia Præ-
laturæ frequentius ſunt annales, vel ad ſummum trienna-
les, e converſo autem in hac Religione, non data opti-
one in melius, de facto ſunt perpetuæ, & ad vitam, ita-
ut nulli, vel nimium rari ſint caſus, in quibus hæc ma-
nualitas reducatur ad praxim, quinimmo non deſunt vo-
lentes, id ſine cauſa fieri non poſſe, ex deductis per Mol-
pheſ. *conſ.* 24. Unde ſi dicti alii Prælati reputantur legi-
timi Defenſores, multo magis iſti, quos notorium eſt eſſe
aliis in hoc propoſito diligentiores, tum quia eorum in-
tereſſe non eſt temporale, ſed perpetuum, & ad vitam,
tum etiam, quia ex ſtabilimentis hujus Religionis, ad ef-
fectum optandi Commendas meliores, ſeu Dignitates, do-
cere oportet de melioramentis, ac de bona, & diligenti
adminiſtratione Commendarum poſſeſſarum, dum ex hoc,
in concurſu æquali plurium habentium eandem antianita-
tem, reſultat habilitas, vel notabile meritum ad effectum
prælectionis juxta ea, quæ habentur in Melevitana, ſeu
Venuſina Bajulivatus, & in aliis *ſub tit. de beneficiis*.

Ad quod a ſimili conferre dicebam communem praxim in 13
cauſis ſingularum Eccleſiarum Diœceſis habentium pro-
prium, & particularem Rectorem, quoniam omnium dici-
tur legitimus Defenſor, & Adminiſtrator Epiſcopus, tan-
quam Rector univerſalis, qui in cauſis ſingularum dicitur
habere intereſſe, cujus ratione admitti poteſt ad cauſam,
ac gerere omnia ea, quæ intereſſatis de jure conceduntur,
ut apud Buratt. *dec.* 598. *n.* 6. & tamen certum eſt, illum non
dici Defenſorem neceſſarium omnino evocandum, quia ſuf-
ficit cauſam agere cum proprio Rectore, tanquam legiti-
mo Defenſore, & cui principaliter defenſio incumbit. Et
cum eadem proportione id congruit omnibus Eccleſiis Ca-
thedralibus, vel Metropolitanis quoad Papam, diſcretive
ad ſingularum proprios Epiſcopos, & Prælatos.

Demum quoad tertiam, et ultimam partem concernen-
tem merita negotii principalis, de quibus tamen, ut ſupra
deciſio non agit, reflectendo etiam ad veritatem, dicebam
juſtitiam aſſiſtere Epiſcopo, quoniam ex ipſa Loci ſituatio-
ne, dictiſque Epiſcoporum conceſſionibus, & Apoſtolica 14
confirmatione, necnon ex pluribus actibus juriſdictionali-
bus, ac enunciativis, indubitata videtur ſituatio hujus Lo-
ci intra Diœceſim, qua poſita reſultat, fundatam eſſe Epi-
ſcopi intentionem in juriſdictione ſpirituali, ac lege Diœce-
ſana, donec per Prælatum inferiorem probetur territorium
ſeparatum cum privilegio Apoſtolico explicito, ſive cum
immemorabili bene probata, & per tres conformes canoni-
zata, quatenus dicta Prælatura, ſeu juriſdictio prætendatur
omnimoda cum territorio ſeparato, vel cum legitima præ-
ſcriptione quadragenaria, cum titulo privativo, ſeu fama

privilegii, quatenus prætendatur Juriſdictio, & Prælatura media quoad actus particulares, & compatibiliter cum Epiſcopo, ex deductis in Toletana, *diſc. præced.*

Neutrum in præſenti concurrebat, cum nullum hucuſque datum eſſet, vel fama ſit, quod exiſtat privilegium Apoſtolicum hujuſmodi juriſdictionis conceſſivum, atque immemorabilis, nedum probata non eſſet, ſed omnino eſſet improbabilis ob acta in contrarium ſupra in facti ſerie recenſita, atque ob contrariam publicam famam, tam in Loco, quam in univerſa Regione, unde quicquid ſit in ordine ad præſcriptionem juriſdictionis mediæ, & ſubordinatæ, compatibilis cum lege Diœceſana juxta terminos textus *in cap. auditis, de præſcript.* de quibus *d. diſc. præced.* an ſcilicet illa per hujuſmodi diuturnam poſſeſſionem induci potuerit, attamen quoad omnimodam cum qualitate Nullius, & territorii ſeparati, caſus videbatur indubitatus pro Epiſcopo.

Clarius vero, quia docebatur de titulo infecto, ex quo dicta poſſeſſio reſultaverat, inductivo malæ fidei impeditivæ cujuſcumque præſcriptionis, juxta receptam theor. Innoc. *in cap. pervenit, de decim.* cum conſtaret de hujuſmodi juriſdictionis conceſſione, ut ſupra facta pretio mediante per Leonem Epiſcopum, & per alios duos Succeſſores ratificata, nec non per Alexandrum III. in forma tamen communi, nil in propoſito ſuffragante, confirmata.

15 Licet enim regula ſit, ſolam conceſſionem non probare dominium, ſeu jus concedentis, attamen vera etiam eſt limitatio, concurrentibus adminiculis a parte poſtea ejus obſervantiam denotantibus, Cavaler. *deciſ.* 105. Millin. *deciſ.* 374. *deciſ.* 81. *num.* 2. *part.* 5. *rec.* Et habetur plene actum in Romana Caſtri Orciani *ſub tit. de feud. diſc.* 70. ubi declaratur id procedere, quoties adminicula ſunt a parte poſtea, ſecus ſi præcedant, ex ibi deductis.

Multa vero adminicula in præſenti concurrebant, primo ſcilicet illud ſituationis, cum iſte Locus adjaceret particulari territorio ipſiuſmet Civitatis, ac undique circumdatus eſſet a reliquo territorio Diœceſis, ſecundo a geminata ratificatione duorum Epiſcoporum ſucceſſorum, & Apoſtolica Confirmatione, tertio a dictis actis repertis in Archivio Monopolitano, quæ ubi etiam dicenda non eſſent in tali forma probanta, quod ſufficerent ad concedendam executionem, de qua in præſenti diſputatione agebatur, certum tamen videbatur, inducere adminiculum, quod etiam ex hujuſmodi ſumptis, ac informibus juribus reſultare receptiſſimum eſt, & quarto fortiſſime ex conſuetudine ipſiuſmet Epiſcopi Leonis faciendi hujuſmodi conceſſiones, ut in alia Converſana ſuper Oppido Rutiliani, habetur apud Duran. *dec.* 226. *&* 436. *& dec.* 195. *part.* 9. *rec.*

16 Certum autem eſt, dictam Epiſcopi conceſſionem nil in propoſito ſuffragari, cum id importet formalem diſmembrationem, ac alienationem, quæ per Epiſcopum fieri non poteſt, ut ultra generalia, quæ habemus in hac materia diſmembrationis apud Otthob. *deciſ.* 6. & in Comen. diſmembrationis coram Corrado *dec.* 224. *part.* 10. *recent.* & non ſemel *ſub tit. de Parochis.*

In his ſpecialibus terminis juriſdictionalibus, habetur in Marſicen. Juriſdictionis *deciſ.* 24. *&* 87. *part.* 10. *&* 157. *part.* 11. *rec.* de qua cauſa eſt etiam actum *hoc tit. diſc.* 17. Multo magis ubi non prætenditur ſimplex conceſſio juriſdictionis compatibilis cum lege Diœceſana, & ſub Epiſcopo, juxta eam ſpeciem, quæ media dicenda videtur, juxta diſtinctionem, de qua *d. diſc. præced.* ſed agitur de omnimoda, cum territorio ſeparato, & nullius, quod eſt facere ſibi æqualem, nedum Epiſcopis, ſed etiam habentibus jura Principatus prohibitum.

17 Confirmatio vero Apoſtolica nil in propoſito ſuffragabatur, tum quia in forma communi continente ſub ſe clauſulam, *dummodo ea, quæ petuntur ſint licita, & honeſta, & juri non contraria,* tum etiam, quia obtenta fuit poſt obitum Epiſcopi, non audito Epiſcopo Succeſſore, ut in individuo conſimilis conceſſionis factæ per eundem Epiſcopum habentis etiam conſimilem confirmationem, Duran. *d. deciſ.* 436. *n.* 7. *& d. deciſ.* 195. *n.* 5. *part.* 9. *rec.*

ANNOT. AD DISC. II.

Siluit etiam, ac ſilet cauſa, de qua in Converſanen. *diſc.* 2. dum ob aliquem rigorem, qui tentus fuit circa ea, quæ ordinem judiciarium concernunt, productum ab aliquibus ſuperſtitioſis juris ſubtilitatibus, iſte Epiſcopus, qui poſt Prædeceſſorum tam diuturnum ſilentium cauſam reaſſumpſerat, ita perterritus, ulteriorem neglexit proſecutionem, uſquequo ad aliam Eccleſiam tranſlatus fuit, atque in eadem negligentia perſeverat Succeſſor, forſan ob Eccleſiæ impotentiam, vel gravamen. Iſtaque eſt ratio, ob quam ex frequentiori praxi hujuſmodi cauſæ juriſdictionales raro habent finem, atque ita deterior eſt conditio Epiſcoporum, potiſſime ubi Prælatura inferior ſit membrum alicujus Religionis conſtituentis Univerſitatem, ſeu Rempublicam, ut in præſenti, vel quod ſit Monaſterium dari ſolitum in Commendam Cardinalibus, vel Prælatis majoris potentiæ, vel quia non omnium Epiſcoporum idem eſt zelus, vel æqualis habilitas, vel quia Eccleſiarum ſtatus litium ſuſtentationis expenſas cum tela judiciaria non patiatur.

Ea quoque accedente fortiori ratione, quod ipſimet ſubditi aſſueti habere hujuſmodi inferiores Prælatos, ſub quorum regimine ſuavius forte videtur eorum jugum circa vivendi licentiam, quam ſub illo Epiſcoporum, qui diligentiſſimi, atque tenaciſſimi ſunt ſuorum jurium Defenſores.

VULTURARIEN. JURISDICTIONIS PRO EPISCOPO CUM PRIORE BAROLI ORDINIS HIEROSOLYMITANI.

Caſus deciſus per Sac. Congregationem Concilii pro Epiſcopo.

De eadem materia juriſdictionis prætenſæ per inferiorem Prælatum privative ad Ordinarium, & cum territorio ſeparato in Loco, in quo ipſe habeat etiam juriſdictionem temporalem.

Et de territorii ſeparati probatione per teſtes deponentes de immemorabili, ſeu territorii ſeparatione, an & quando una, vel altera ſpecies probationis dicatur ſufficienter facta necne?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*

2 *Declarationes S. Cong. in cauſa ſuper delegata juriſdictione Epiſcopi in Locis exemptis.*

3 *De materia remiſſoriæ concedendæ, vel neganda.*

4 *De theorica in materia territorii ſeparati.*

5 *In probatione immemorabilis videndum eſt de ætate teſtium.*

6 *Teſtes puberes deponere poſſunt ſuper iis, quæ viderunt ante pubertatem, & quando.*

7 *In probatione immemorabilis ſubducendum eſt tempus litis.*

8 *In eadem probatione conſtare debet, quod nil in contrarium geſtum ſit, & unus actus eam impedit.*

9 *Homines non præſumuntur vivere ultra 100. annos.*

10 *Quomodo teſtes debeant deponere pro probanda poſſeſſione juriſdictionis.*

11 *Quia actus ſunt incongrui ut probentur per teſtes.*

12 *An in juriſdictione delegata detur præſcriptio juxta terminos text. in cap. auditis de præſcript.?*

13 *Decretum irritans inficit poſſeſſionem, & impedit præſcriptionem, vel conſuetudinem.*

14 *Teſtes in iis, quæ juris ſunt, ac conſiſtunt in judicio intellectus, debent aſſignare cauſam.*

15 *A finibus temporalibus non infertur ad ſpirituales, & e contra.*

16 *Etiam unum, & idem Oppidum poteſt eſſe diviſum in duas Diœceſes, vel Epiſcopatus.*

DISC. III.

Prioratus Baroli Sacræ Hieroſolymitanæ Religionis ſub Invocatione S. Sepulchri (de cujus Eccleſiæ Cappellanis, & Clericis agitur in reſolutione Congregationis Sacr. Conc. Trid. in ea apud Scribentes ſatis celebri Tranen. de qua in Faventina, *diſc. ſeq.* an & quando gaudeant exemptione ab Ordinario?) poſſidet in temporalibus Terram Alveronæ ſitam intra fines Diœceſis Vulturarien. Cumque Prior, ejuſque Officiales, una cum juriſdictione temporali, ſpiritualem quoque in Clerum, & Populum illius Loci exercere conſueverint, ut fere communis eſt uſus illorum Prælatorum Eccleſiaſticorum, qui aliquod Oppidum, vel Caſtrum in temporalibus habent, ut patet ex Toletana, Converſana, Anglonen. & pluribus, de quibus *hoc tit.* Atque moderni dicti Prioratus Vicarius, & Officiales in dicta Terra commorantes, non contenti ordinaria juriſdictione, quam tolerabat Epiſcopus, qui contentus erat ſola juriſdictione per Sacr. Conc. Trid. & Apoſtolicas Conſtitutiones delegata, quam ejus Prædeceſſores exercere conſueverunt, illam quoque contro- 1

verſere

vertere cœpiſſent, prætendendo omnimodam quaſi Epiſcopalem, tanquam in Loco nullius, & de territorio ſeparato, idcirco Epiſcopus recurſum habuit ad Sacram Congre-
2 gationem Concilii, a qua de anno 1652. prodiit reſolutio, *potuiſſe ac poſſe Epiſcopum, tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegatum viſitare Eccleſiam Parochialem, ac in Viſitatione edere Decreta in concernentibus curam animarum, Adminiſtrationem Sacramentorum, implementum oneram Miſſarum, ejuſdemque Eccleſiæ reſtaurationem*; cumque Prior, vel ejus Officiales dictæ reſolutioni non acquieſcerent, atque obtinuiſſent audiri, aſſumpta diſputatione de ann. 1655. alia latior prodiit reſolutio, *Epiſcopum ſc. manutenendum eſſe, nedum in præmiſſis, ſed etiam in approbatione Confeſſariorum, benedictione Concionatorum, & aliis concernentibus juriſdictionem a S.C.T. delegatam in locis exemptis, donec ex parte Prioris doceatur de territorio ſeparato per privilegium Apoſtolicum, vel per immemorabilem canonizatam per tres ſententias conformes*.

Unde propterea de anno 1663. prævia dd. reſolutionum confirmatione, ac ſine retardatione earum executionis, Priori, ac Religioni illi adhærenti petentibus remiſſoriam ad effectum probandi immemorabilem, ac territorium ſeparatum, illa conceſſa fuit, quamvis Ego Scribens pro Epiſcopo inſiſterem pro denegatione, ſtante irrelevantia, & clara improbabilitate materiæ articulatæ, cum excepta materia ſpirituali (ſub qua in propoſito remiſſoriæ ſolæ cauſæ beneficiales veniunt) in prophana, quæ omnes alias etiam Eccleſiaſticas, & ſpirituales complectitur, Curia ſatis facilis eſſe ſoleat, ne coangustentur probationes, præſertim vero
3 ubi conceditur ſine retardatione, cum tunc ceſſet illa calumniæ ſuſpicio, cujus ratione ad protrahendas cauſas in longum frequenter hujuſmodi petitiones fieri ſolent, unde propterea ſunt adeo frequentes, præſertim in Rota, hujuſmodi remiſſoriales quæſtiones, itaut nil frequentius.

Factis igitur in vim dictæ remiſſoriæ probationibus cum magno numero teſtium, & aſſumpta ſuper iis in eadem S. Congreg. diſputatione initio an. 1666. prodiit reſolutio, per quam, approbando in poſſeſſorio d. reſolutiones præcedentes, in petitorio cauſa remiſſa fuit ad Rotam, & in hoc ſtatu reperitur abſque ulteriori progreſſu, Epiſcopo exercente dictam delegatam juriſdictionem, prudenter autem credo, ex parte Religionis, & Prioris d. ulteriorem proſecutionem negligi, ne contingat id quod ſequutum eſt in Toletana, *diſc*. 1. ut ſc. cupiendo obtinere multum, amittatur totum, atque ita exponatur aleæ, etiam juriſdictio ordinaria, quam Epiſcopus tolerat.

In his igitur diſputationibus habitis in S. Congr. cum nulla caderet controverſia ſuper iſtius Loci ſituatione intra Diœce-
4 ſis fines, a quibus undique circumdatus eſt, abſque eo quod alter Epiſcopus eſſet in cauſa, vel ſituatio in alia Diœceſi prætenderetur, deducebam Scribens pro Epiſcopo eandem theoricam a Rota, & Curia receptam, de qua in d. Toletana, *diſc*. 1. Quod ſc. ſtante univerſali totius Orbis diviſione ſub Dionyſio facta in Diœceſes, itaut nullus adeſſet Locus, qui in aliqua Diœceſi, & ſub Epiſcopo non eſſet, idcirco territorium ſeparatum nullius non præſumitur, ſed per allegantem probandum eſt, reſtricta probatione ad duas tantum ſpecies, unam ſcilicet per privilegium Apoſtolicum expreſſum, alteram per immemorabilem bene probatam cum requiſitis, gloſſ. *in cap*. 1. *de præſcriptionibus in* 6. Cumque nullum exhiberetur privilegium particulare, atque privilegia generalia Religionis regiſtrata in Conſtit. 9. Pii IV. abſque dubio ad hunc effectum non ſuffragentur, cum percutiant ſolam exemptionem a juriſdictione paſſiva ipſorum Prioratuum, & Commendarum intra ſuos ambitus, ac etiam Perſonarum habentium qualitates, & requiſita, de quibus in Faventina, *diſcurſ. ſeq*. ut habetur *diſc*. 1. idcirco tota inſpectio erat ſuper probatione immemorabilis.

Circa quam, cum ſenſu etiam veritatis, dicebam eam deficere, unde merito, ut dictum eſt, negligitur cauſæ
5 proſecutio in Rota, quoniam teſtes deſuper inducti eorum ætatem non explicabant, ut omnino neceſſarium eſt ad effectum inſpiciendi, an concludant præcipuum dictæ probationis requiſitum, in eo conſiſtens, quod concludant de viſu ſuper pacifica obſervantia annorum 40. ante motam litem, & poſt completam pubertatem, itaut ad minus eſſe deberent annorum 54. completorum præambula hora motæ litis, & ideo, quamvis aliqui deponerent ab annis 40. alii vero ab annis circiter 50. etiamſi nullum tempus ratione litis ſubducendum eſſet, at ſpectato ſolo tempore examinis, dictum requiſitum non concludebant, cum in d. tempore includere potuerint illud ætatis pupillaris, de quo teſtes puberes effecti poſt infantiam, & quandoque etiam antea, juxta ingeniorum qualitatem, in materiis indifferentibus cadentibus ſub ſenſu corporis, non autem ſub judicio intellectus, deponere poſſunt, quoties lex certam 6
ætatem non præfinivit. Covarr. *in reg. poſſ. part*. 2. §. 3. *n*. 8. & cæteri apud Farinac. *de teſtib. q*. 58. *n*. 53. *cum ſeqq. deciſ*. 75. *n*. 9. *p*. 10. *recent*.

Clarius vero, ac extra controverſiam, quoniam indubitata, & quotidiana concluſio eſt, ut ſubducendum ſit tempus motæ litis, computandam a dicto anno 1652. in quo 7
prodiit dicta reſolutio S. Congr. unde cum teſtes examinati eſſent de anno 1665. ad minus debebant eſſe annorum 67. completorum, omniſque difficultas penitus ceſſabat ex defectu alterius ſubſtantialis, ac omnino neceſſarii requiſiti, quod ſcilicet nihil unquam geſtum, dictum, vel auditum fuerit in contrarium, itaut unicus actus contra- 8
rius ad hujuſmodi probationem impediendam ſufficiat, quinimmo etiam ſolus rumor, ut generaliter Otthob. *deciſ*. 159. *num*. 6. Gregor. & Adden. *dec*. 56. *num*. 20. *p*. 7. *recent*. ubi quod ſufficit conſtare de actibus contrariis in 100. annis citra, & in his terminis ſpecialibus in Marſicen. Juriſdictionis coram Bichio, & Corrado *dec*. 24. 87. & 313. *part*. 10. & 153. *p*. 11. ac habetur in deciſionibus editis in Toletana, de qua ſupra *diſc*. 1.

Et tamen per ſcripturas ex parte Epiſcopi docebatur ab ann. 1617. (non excluſo tempore anteriori) eum exercuiſſe delegatam juriſdictionem circa ordinum collationes, concurſus ad Parochialem, approbationes Confeſſariorum, & ſimilia, unde propterea immemorabilis, nedum per teſtes jam inductos, ut ſupra, improbata remanebat, ſed etiam ita reddebatur improbabilis per quoſcumque alios teſtes denuo inducendos, cum ſubducto dicto tempore, a quo conſtabat de contraria poſſeſſione, ad hoc ut teſtes de- 9
ponere poſſent etiam de quadragenaria pacifica, deberent eſſe ad minus annorum 105. & ultra, quæ ætas non præſumitur, ſtante legali præſumptione, quod homines non præſumantur vivere ultra 100. annos, ideoque ex iſto capite ſatis frequenter ſolet remiſſoria denegari, ut patet ex multis Rotæ deciſionibus, quas in copioſo numero in hac materia habemus.

Item quamvis teſtes nimium affectate deponerent de exercitio plurium actuum concernentium etiam juriſdictionem delegatam, nihilominus non concludebant negativam quoad Epiſcopum, itaut privative quoad eum, dictæ juriſdictionis exercitium ſequutum eſſet, cum ipſius Epiſcopi ſcientia, 10
& patientia, quæ in incorporalibus ſtat loco poſſeſſionis, unde vel dicti actus clandeſtini, & intruſivi dicendi erant, vel quod in illis tantum actibus, compatibiliter cum Epiſcopi juriſdictione in reliquis inducta eſſet præſcriptio juxta terminos textus *in capit. audiris, de præſcript*. de quibus plenius, & ex profeſſo in dicta Toletana, *diſc*. 1. in qua in ordine ad dictam præſcriptionem actuum particularium, recte dici poſſe conſiderabam concurrere Epiſcopi ſcientiam, & patientiam deductam ex tot concordiis, & ſententiis, ac etiam ex reciprocis litteris requiſitorialibus, quorum nihil in præſenti concurrebat. Potiſſime, quia circa dictam præſertim juriſdictionem delegatam, plerique ſunt actus conſi- 11
ſtendi per ſcripturam, ideoque incongrue probandi per teſtes, ut ſunt viſitationes, collationes ordinum, ſeu conceſſiones litterarum dimiſſorialium pro eis ſuſcipiendis, executiones diſpenſationum matrimonialium, aliarumque litterarum Apoſtolicarum ſuper proviſionibus beneficiorum, ac ſuper alienationibus bonorum Eccleſiæ, & ſuper monitorialibus pro revelatione cum ſimilibus, quæ locorum Ordinariis dirigi ſolent, ac etiam ſunt concurſus ad Parochiales.

Et ulterius, admiſſa præſcriptione actuum particularium juxta dictos terminos, *cap. audiris* in juriſdictione ordinaria, ut in dicta Toletana habetur, conſiderabam eos non intrare in ordine ad juriſdictionem delegatam a Sacr. Conc. 12
Tridentin. quoniam cum in Bulla Pii IV. ejuſdem Concilii confirmatoria, prout & in aliis Apoſtolicis confirmationibus eandem delegatam juriſdictionem concernentibus, contineatur decretum irritans, quod inficit quamcumque contrariam poſſeſſionem, ut inde reſultat, infectam eſſe quamcumque præſcriptionem, vel conſuetudinem, quinimmo eam impediri ne oriatur, ut occaſione præſertim concurſus adhibendi, vel non adhibendi in Parochialibus, ſeu Vicariis habetur frequenter *ſub tit. de Parochis*, ubi de pluribus deciſionibus, præſertim in Alerien. Vicariæ 26. Junii 1654. 13
coram Bichio, & generaliter, quod decretum irritans nedum impediat, ſeu tollat præſcriptionem, ſed ſe opponat

ejus initio, & nativitati, cæteris allegatis bene in Cæſenaten. ſeu Sarſinaten. laudemiorum 19. Junii 1656. cor. Alberg. *deciſ.* 35. poſt collučtationes Bondeni, *& in eadem deciſ.* 400. *p.* 9. *recent.*

Conabantur etiam teſtes prædicti probare ſeparationem territorii hujus Loci, dicendo illud eſſe omnino ſeparatum. Sed pariter eorum dictum nil concludebat, tum quia hoc non dicitur conſiſtere in ſenſu corporis, ſed in judicio intellectus, &
14 in iis, quæ juris ſunt, circa quæ teſtes quamvis non interrogati aſſignare debent concludentem ſcientiæ cauſam, ſeu rationem, aliàs nihil probant, Mant. *deciſ.* 199. *num.* 5. Coccin. *deciſ.* 295. *num.* 5. Gregor. *deciſ.* 17. *num.* 1. Buratt. *dec.* 538. *num.* 16. & paſſim, & quam nullam dicti teſtes reddebant, tum etiam quia iidem teſtes ex eorum dicto convincebantur de inepta, & inſufficienti cauſa, reſultante ab eorum erronea credulitate, cum reſtringerent ſeparationem territorii hujus Oppidi e reliqua Diœceſi Vulturar. ad eam cauſam, quod iſtius Loci territorium undique haberet terminos lapideos ha-
15 bentes inſculptam Crucem S. Religionis, cauſa cognita, & cum judiciali etiam auctoritate antiquo tempore appoſitos, diligenterque cuſtoditos, & renovatos, quod tamen continet æquivocum in hac materia nimis frequens, cum iſta confinium, ſeu terminorum diſtinctio juxta inſinuata in d. Toletana, *diſc.* 1. percutiat dominium, ac juriſdictionem temporalem, necnon jus paſcendi, & colendi, aliaque jura civica, Oppidanis, vel Incolis competentia, atque ut unus Populus ab altero diſtinguatur, quod congruit cuicumque exiguo Caſtro, ſeu Loco ex iis, quæ ad materiam juris paſcendi, vel ſolutionis fidæ habentur frequenter deducta *ſub titul. de ſervit.* ac etiam *ſub altero de Regal.* ad materiam gabellarum, & vectigalium, ſed hoc nil commune habet cum terminis juriſdictionis ſpiritualis, & diœceſanæ, quoniam Diœceſis dicitur unicum territorium ipſius Eccleſiæ Cathedralis, tanquam corpus univerſale complexivum, tam Civitatis, in qua ipſa Eccleſia Cathedralis ſita eſt, quam etiam quamplurium Oppidorum, Caſtrorum, & Locorum, quorum ſingula in temporalibus diſcrete habent dominia, diſcretoſque territoriorum fines, ſeu limites, quinimmo frequenter una Diœceſis eſt complexiva Oppidorum, & Locorum ſub omnino diverſis Provinciis, & Principatibus, vel Ditionibus temporalibus exiſtentium, quoniam nil commune habent fines ſpirituales cum temporalibus, vel e contra, ideoque ab unis ad alios arguere non licet, atque hoc æquivocum eſt frequentiſſima cauſa hujuſmodi controverſiarum, & uſurpationum.

Immo frequens in praxi habemus, quod unum & idem Oppidum, quod in temporalibus unum conſtituit territorium unumque Gubernium, ac unam Communitatem, in ſpiri-
16 tualibus eſt diviſum, quia pro parte pertinet ad unam Diœceſim, & pro parte ad alteram, ut præſertim habetur de Oppido Montis Corvini, de quo in Acernen. *hoc eod. tit. diſc.* 24. quoniam licet unicum habeat Baronem, ſeu Dominum temporalem, unamque conſtituat Univerſitatem cum unico territorio, nihilominus partim eſt ſub Diœceſi Salernitana, & partim ſub Acernen. quod etiam habetur de Oppido Leoniſſæ, quod partim eſt Diœceſis Reatinæ, & partim Spolatanæ, cum pluribus ſimilibus.

ANNOT. AD DISC. III.

IN caſu de quo in Vulturar. *diſc.* 3. alia etiam defuit occaſio diſputandi, quia forte inferior Prælatus, acquieſcendo reſolutionibus, non impugnat Epiſcopi delegatam juriſdictionem, & e converſo Epiſcopus, iſta contentus, non curat de ordinaria inquirere, quam inferior Prælatus pacifice exercet, ita prudentius agendo, ne alias proſequendo litem, iſtam quoque amittat, juxta id, quod contingit ejuſdem Religionis conſimili Prælato in caſu, de quo ſupra, *diſc.* 1. dum ſuper delegata ſolum juriſdictione, qua Ordinarius contentus erat, mota fuit lis, cujus exitus cauſavit in Prælato inferiore amiſſionem etiam ordinariæ non impugnatæ.

FAVENTINA JURISDICTIONIS

PRO EPISCOPO

CUM SAC. RELIGIONE HIEROSOLYMITANA, EJUSQUE COMMENDATARIO.

Caſus deciſus per Sac. Congreg. Concilii pro Epiſcopo.

De juriſdictione Ordinarii in Cappellanos, Clericos, Colonos, Miniſtros, & alios non Profeſſos, inſervientes Eccleſiis, Prioratibus, & Commendis S. Religionis Hieroſolymitanæ, tam in concernentibus curam animarum, quam in aliis, ad interpretationem Conſtitutionis 67. Gregorii XIII. Et aliqua de Conſervatoribus privilegiorum ejuſdem Religionis, an poſſint habere Tribunal erectum, & in quo differant ab aliis Conſervatoribus? Et an eorum Perſonæ ſint exemptæ a juriſdictione Ordinarii, cui alias eſſent ſubjectæ?

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *De dubiis diſputatis in S. C. eorumque reſolutione.*
3 *De modificationibus, ſeu declarationibus, cum quibus intelligitur juriſdictio Ordinarii cum exemptis in concernentibus curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum.*
4 *An dicta juriſdictio cenſeatur cumulative cum Superioribus Regularibus exemptorum, & quomodo intelligenda ſit dicta cumulativa?*
5 *An dicta juriſdictio intelligatur ſolum in actu viſitationis, vel etiam extra?*
6 *Quænam veniant ſub dicta juriſdictione, itaut concernant curam animarum, an concernentia vitam, & mores Curati?*
7 *De tribus requiſitis Conſtitut. Greg. XIII. ad hoc ut non Profeſſi ſervientes Religioni gaudeant exemptione a juriſdictione Ordinarii, & quando hæc adeſſe dicantur.*
8 *An Coloni viventes in domibus colonicis prædiorum ipſius Religionis dicantur vivere intra domus, & ſepta & ſub obedientia?*
9 *Quando dicatur reſideri intra domos, & ſepta, & expenduntur contrariantes auctoritates Antonini, & Monetæ.*
10 *Quid ubi in Commenda non adeſt ipſe Commendatarius, ſed Conſervator, vel alter ſubſtitutus, an dicatur vivi ſub obedientia?*
11 *Enumerantur plures ſpecies obedientiæ, & quando ad effectum exemptionis dicatur proprie vivi ſub obedientia.*
12 *De ordinibus Perſonarum, ex quibus conſtituta eſt Religio Hieroſolymitana.*
13 *Conſervator Privilegiorum an quoad ejus Perſonam, bona, & cauſas ſit exemptus ab Ordinario ſuo?*
14 *An Conſervatores habere poſſint Tribunal erectum, & quem Notarium adhibere debeant?*
15 *Vicarii, ſeu Cappellani Sæculares exercentes curam, vel miniſtrantes Sacramenta in Eccleſiis Religionis Hieroſolymitanæ an teneantur accedere ad lectiones, vel Congregationes caſuum conſcientiæ ab Epiſcopo demandatas?*

D I S C. IV.

IN Civitate Faventina S. Religio Hieroſolymitana poſſidet Commendam, cujus Eccleſiæ ſub invocatione S. Mariæ Magdalenæ annexa eſt cura animarum exerceri ſolita per 1 unum Clericum Secularem, *Cappellanum* nuncupatum, per Commendatarium nominandum, & ab Epiſcopo approbandum, ad ejuſdem Commendatarii nutum amovibilem; cum autem Cardinalis Roſſettus dictæ Eccleſiæ Epiſcopus ab initio ſui Præſulatus, ſatis laudabiliter introduxerit, ut in una die cujuslibet hebdomadæ haberetur lectio Theologiæ Moralis, ſeu caſuum conſcientiæ, ad quam omnes Cappellani hujuſmodi, & cæteri Confeſſarii, ac etiam alii, qui ad idem munus, ſeu ad ordines, vel beneficia aſſequenda habilitari vellent, accedere tenerentur, cum hac differentia, quod Cappellani, & Confeſſarii actualem Sacramentorum adminiſtrationem habentes, ad id obligati eſſent ſub pœna, in cæteris vero loco pœnæ ſubrogata eſſet excluſio ab admiſſione ad ordines, beneficia, vel ad facultatem exercendi Sacramentum pœnitentiæ, exemptis tamen ab hoc onere illis, qui Parochias in titulum prævio concurſu ad formam Sacri Concilii Tridentini poſſiderent. Atque inter iſtos Cappellanos, & Confeſſarios ad dictam lectionem accedentes, fuit ille iſtius Commendæ cum pacifica obſervantia annor. 20. & ultra.

Renuente autem moderno Cappellano hujuſmodi onus ſubire, ejuſque prætenſionem confovente Commendatario, Is excitavit inter Epiſcopum, & Commendatarium prædictum, ipſamque Religionem aſſiſtentem, plures controverſias introductas in Sacra Congregatione Concilii, in qua, Me conſulente, neglecto dicto puncto, qui fuit origo,

go, & cauſa controverſiarum, ſuper obligatione ſc. Cappellani accedendi ad dictam lectionem, cum de illo ut infra timerem, ex parte Epiſcopi quinque propoſita fuerunt dubia.

2 Primo, *An Vicarius, ſeu Cappellanus prædictus habitans in domo ejuſdem Parochiæ, tam in iis quæ concernunt curam Animarum, & Sacramentorum adminiſtrationem, quam in quocumque delicto ſubjaceret juriſdictioni Ordinarii ex decreto S. C. T. ſeſſ. 24. de reform. cap. 11. & ex Conſtitut. 67. Gregorii XIII.?*

Secundo, *An Miniſtri, Servientes, Adſcripti, Procuratores, ac Familiares, qui habitant in Civitate extra domum Commendæ, ſubjacerent juriſdictioni Ordinarii, tam in cauſis civilibus, quam in criminalibus, & mixtis vigore ejuſdem Conſtitutionis?*

Tertio, *An Coloni, & alii habitantes in domibus ruralibus ipſius Commendæ, delinquendo poſſent ab Ordinario puniri vigore Sacri Concilii, & dictæ Conſtitutionis Gregorianæ?*

Quarto, *An Conſervator, qui ſit Presbyter Sæcularis Diœceſanus habitans in domo propria, in cauſis propriis, tam civilibus, quam criminalibus, ſeu mixtis ſubjaceat quoque Ordinario?*

Et quinto, *An idem Conſervator valeat Tribunal erigere, & aſſumere Miniſtros, ut puta Promotorem Fiſcalem, Notarium, & alios Officiales, ſive potius uti debeat Officialibus Curiæ Epiſcopalis ex S. C. T. ſeſſ. 14. de reform. c. 5. & Conſt. 9. Greg. XV.?*

Et propoſita cauſa ſub die 17. Decembris 1667. Ad primum Congregatio cenſuit: *Curatum prædictum ſubeſſe Ordinario quoad curam Animarum, & Sacramentorum adminiſtrationem, ac etiam circa ea, quæ Curatus committeret, unde ſcandalum oriri, & cauſari Populo poſſit, & hoc tam in viſitatione, quam extra, eundemque Cappellanum non habere tertium requiſitum, nempe quod vivat ſub obedientia, ideoque etiam in aliis cauſis indifferentibus ſubeſſe Ordinario.*

Ad ſecundum ſimpliciter *affirmative*.

Ad tertium pariter reſponſum *ſubeſſe Ordinario in his, quæ ad Forum Eccleſiaſticum ſpectant*.

Ad quartum *ſimpliciter affirmative*.

Et ad quintum *quoad Tribunal negative, quo vero ad Notarium poſſe ad ſui libitum aſſumere*.

In dicta igitur diſputatione, diſtinguendo ſingula dubia quatenus pertinet ad primum, Scribentes in magno numero pro Religione non negabant ſubjectionem dicti Vicarii, ſeu Cappellani in concernentibus curam Animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum, cum deſuper nimis clare diſponatur tam per S. Conc. Trid. quam per Conſtitutiones S. Pii V. & Greg. XIII. ſed inſiſtebant ſuper modificationibus, ſeu declarationibus; primo ſc. quod id intelligatur taxative circa præmiſſa, non autem in aliis cauſis; 3 ſecundo, quod intelligatur in actu viſitationis dumtaxat, non extra, juxta declarationes Sacræ Congregationis relatas apud Novar. *in ſumma Bullar. tit. de exemptione privilegiatorum in 4. dubio*, & Ceſpedes *de exemptione regular. cap. 22. dub. 738.* tertio, quod Ordinarius exprimere teneatur, quod viſitationem faciat tanquam delegatus, ne alias confundatur actus cum juriſdictione ordinaria, ut per Barboſ. in collectan. ad Conc. *ſeſſ. 24. de reform. c. 11.* 4 *ſub n. 8.* Fagnan. *in cap. cum dilectus, n. 43. de Religioſis domibus*, & alibi, & habetur per Rotam in Toletana Juriſdictionis 27. Januar. 1662. cor. Bevilaqua; & quarto quod hæc Juriſdictio delegata cenſeatur cumulative, non autem privative ad Superiores ipſius Religionis, ut diſponit eadem Conſtitutio S. Pii V. §. 7. Barboſ. *ſeſſ. 25. de reg. cap. 11. n. 25.* Paſqualig. ad Franch. *de poteſt. Epiſc. in regulares, qu. 3. n. 117.* Ceſpedes *de exempt. d. cap. 16. dub. 243. n. 1.* ubi allegat Vameſium *conſil. 475.* Fagnan. *in c. 4. de offic. Ordinar. numer. 31. & 37. cum ſeqq.* Penia *dec. 260.* juxta Venetam, alias 336. juxta Lugdunen.

Scribens autem ſolus pro Epiſcopo, etiam cum ſenſu veritatis, quatenus pertinet ad illam modificationem, ut exprimi deberet juriſdictio delegata, dabam manus, cum id parum, vel nihil referret, quo vero ad alteram ſuper juriſdictione cumulativa dicebam, quod aut loquimur de viſitatione propriarum Eccleſiarum competente quodam jure ordinario ex Conſtitutione Pii IV. Prælatis hujus Religionis, & dabam etiam manus, quod iſtud jus non eſſet ſublatum, quamvis in eiſdem Eccleſiis exerceretur cura Animarum, & miniſtrarentur Sacramenta, cum non implicet, ejuſdem Eccleſiæ, vel etiam Perſonarum inibi ſervientium, duos dari Viſitatores diverſis reſpectibus, ut docet praxis generalis in omnibus Eccleſiis, & Perſonis Regularium, quibus annexa ſit cura, quoniam Ordinarius viſitat quoad concernentia eandem curam, & Sacramenta, ſed non per hoc prohibetur Superior Regularis viſitare quoad cultum, & alia, etiam ipſam curam, & adminiſtrationem concernentia, in ordine tamen ad ipſos Miniſtrantes, ut infra.

Circa vero concernentia ipſam curam, & adminiſtrationem dicebam, quod aut dicta cumulativa prætendebatur per concurſum alternativum, ita ut unus præveniendo alterum impediret, & tunc omnino vana remanebat prætenſio nulli penitus innixa fundamento, tum quia clarus ſenſus Bullæ S. Pii V. circa præſervationem jurium alias Religioni competentium, percutit dictum caſum compatibilis, & ſimultanei concurſus ut ſupra, tum etiam ob vivam, & convincentem rationem, ob quam ut ſatis frequenter habetur hoc tit. Ordinario datur juriſdictio in exemptos quoad curam Animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum, quod ſc. principaliter ſpectantur Perſonæ Populi, & Cleri Sæcularis, cum quibus eadem cura exercetur, cum ſint oves commiſſæ Epiſcopo, ſeu Ordinario, ad quem tanquam primum Paſtorem pertinere debet inſpicere, an inferiores, & ſubordinati Paſtores ſuis ovibus bene divina pabula miniſtrent, & ſic principaliter in ratione paſſiva, Perſonarum ſcil. Epiſcopo Commiſſarum, cui Sacramenta miniſtrantur, unde propterea Superior Regularis in hoc ſe ingerere non poteſt privative ad Epiſcopum, iſtum præveniendo, quoniam eſſet cognoſcere de non ſuis.

Si vero intelligerent de cumulativa compatibili, & ſimultanea, quod ſc. Superior Regularis viſitare, & corrigere velit illum ſuum ſubditum, qui male ſe gerat in exercendo curam, ac in Sacramentis adminiſtrandis, itaut iſte ita male ſe gerens, duplici puntiori ſubjaceat, & tunc dabam manus, cum id Epiſcopi nil interſit, quinimmo potius expediat, ut male ſe gerens duplici Superiori, & correctioni ſubjaceat, potiſſime quia Superior Regularis magis frequenter, & quotidie id inſpicere poteſt, quod Epiſcopo practicare non conceditur, præſertim extra locum continuæ reſidentiæ.

Reſtrictiva vero ad ſolum actum viſitationis, pariter 5 abſque fundamento remanebat, unde merito rejecta fuit, atque reſcriptum, tam in viſitatione, quam extra, tum quia Concilium, & Conſtitutiones Apoſtolicæ in verbis indefinite hujuſmodi juriſdictionem tribuunt, tum etiam ob evidentem rationem nimis clari abſurdi alias reſultantis, quoniam cum viſitatio fieri non ſoleat niſi ſemel in anno, & quandoque rarius, idcirco prorſus abſonum eſſet dicere, quod Epiſcopus videns Sacramenta male adminiſtrari, & curam male exerceri, providere non poſſet, ſed id pati cogeretur uſquequo veniret tempus viſitationis. Unde propterea dicta reſtrictio juxta ſenſum allegatorum in contrarium, practicabilis ſolum videtur juxta communem uſum, quoad viſitationem ipſius Eccleſiæ materialis, non autem circa alia præmiſſa.

Sub nomine autem concernentium curam Animarum, & 6 adminiſtrationem Sacramentorum, dicebam, & S. Congregatio rationabiliter admiſit, venire non ſolum illos actus, qui præciſe, ac immediate id percutiant, ſed etiam alios, qui in idem mediate influerent, circa vitam ſcil. & mores ejuſdem Curati, & quæ ſcandalum Populo præbere poſſent, dum iſta quoque ipſam curam concernere dicuntur, ne qui ſibi commiſſas oves corrigere debet, eaſque ad meliorem frugem redigere, ita ſcandalum, vel peccandi occaſionem præbeat, ſi enim Epiſcopus viſitare poteſt ea, quæ a dicta adminiſtratione dependent, ſeu in eam influunt, quomodo ſc. teneantur veſtimenta, & vaſa ſacra, ſive quomodo ipſa Sacramenta materialiter cuſtodiantur, cum ſimilibus juxta *dec. 167.* Seraph. cum aliis per Barboſ. *de Epiſc. alleg. 74. num. 20.* & ad Conc. *ſeſſ. 25. de Regul. cap. 11. n. 15.* Multo magis ea, quæ concernunt vitam, & mores, utpote magis proxime in id influentia. Si enim Curatus concubinam teneret, vel cum ſcortis publice converſaretur, aut in tripudiis interveniret, ſeu publice, & ſcandaloſe luderet, tabernas frequentaret, ſeu armatus, aut parum decenter veſtitus, ſive de tempore bacchanali perſonatus incederet, nemo dicet id non præjudicare exercitio curæ Animarum, & adminiſtrationi Sacramentorum ratione ſcandali exinde reſultantis.

Atque ita per S. Cong. pluries, præſertim vero in una Fundana 23. Junii 1663. deciſum fuit, Subcollectores Apoſtolicos, alioſque exemptos poſſe ab Epiſcopo corrigi quoad concernentia cultum divinum, ac indecentiam ſervitii Eccleſiæ, quia nempe Celebrantes, vel in divinis Inſervientes non deferant veſtes, & collarem decentem, ſive quod ſcandaloſe tabaccum fumant in Eccleſia, cum ſimilibus, fortius circa ea, quæ, ut dictum eſt, magis proxime ad di-

ctam curam inſluunt, atque ſuper hoc nulla per S. Congreg. habita fuit dubitatio.

Major igitur, ac tota difficultas fuit circa alias cauſas indifferentes, atque a cura, & Adminiſtratione Sacramentorum independentes, ſuper concurſu ſcilicet trium requiſitorum, de quibus in Conc. Trid. & in dicta Conſtitut. 67. Greg. XIII. Non dubitatur enim, dato illorum concurſu, de exemptione, nedum quoad Curatum, ſed etiam quoad omnes alios Inſervientes. E converſo autem dicto concurſu ceſſante, certa remanet Ordinarii juriſdictio, non obſtante quocumque Religionis privilegio, juxta litteralem diſpoſitionem præſertim dictæ Conſtitutionis Gregorii XIII. unde propterea tota quæſtio eſt facti, & applicationis.

De primo requiſito addictionis ſervitio Religionis non dubitabatur, aliqua vero controverſia erat circa ſecundum,
7 an ſcilicet dictus Vicarius reſideret intra domum, & ſepta Religionis, ſtante quod domus annexa quidem erat domui principali Commendæ, & Eccleſiæ, ſed habebat januam particularem, itaut eſſet domus diſtincta, ut inſiſtebat Epiſcopus, verum Ego contrarium ſentiebam, ut libere eidem Epiſcopo inſinuavi, idemque fuit ſenſus S. Cong. circa hujus requiſiti intercedentium, quoniam pro exercitio curæ, de neceſſitate, vel ſaltem de congruentia, Curatus habere debet domum liberam, ut de nocte, quando ipſius Commendæ januæ ſunt clauſæ, libertatem habeat ſubveniendi periclitantium neceſſitatibus, de reliquo enim, cum domus eſſet fixa, & prope Eccleſiam, & Commendam, cum ejus communicatione, certum videbatur illam dici partem, ſeu membrum ejuſdem Commendæ, & de ejus ſeptis, eique conveniebant rationes, ob quas inferius habetur, in Colonis, & aliis quamvis habitantibus in domibus de dominio Commendæ, illud ſecundum requiſitum non concurrere.

Deficiebat vero tertium requiſitum vivendi ſub obedientia Commendatarii, dum ille in Loco non reſidebat, ſed vel in Conventu Melevitano, vel in patria ſatis remotæ Regionis moram trahebat, unde propterea non aderat Superior, ſub cujus obedientia, & oculis ille per ſervitium effectus ſubditus viveret, & ſic ceſſabat ratio, cui tam Conciliaris diſpoſitio, quam dicta Gregoriana Conſtitutio innituntur, ſuper copulativo concurſu trium requiſitorum in non Profeſſis, & de qua ratione habetur infra occaſione Colonorum viventium in domibus colonicis prædiorum ipſius Commendæ, unde propterea ex defectu illius requiſiti, juſte reſponſum fuit pro ſubjectione Curati, ſeu Cappellani ad formam dictæ Gregorianæ, etiam in cauſis indifferentibus.

Super ſecundo dubio Miniſtrorum habitantium ſparſim per Civitates, & Loca in privatis domibus more reliqui Populi, ac extra ſepta, & domum Commendæ, nulla fuit habita difficultas, quoniam etiam Scribentes pro Religio-
8 ne dabant manus, ideoque major diſputatio fuit ſuper eo, tio Colonorum, & aliorum Inſervientium, qui vivebant in domibus ſuis colonicis ipſiuſmet Commendæ in ejus prædiis exiſtentibus, unde propterea acriter inſiſtebatur, ita verificari ſecundum requiſitum, cum de interventu primi non dubitaretur. Verum magis remanebat diſputatio, cum, admiſſo etiam ſecundo requiſito, adhuc non intraret exemptio ex defectu tertii, eodem modo quo ſupra pro non exemptione Vicarii, ſeu Cappellani dictum eſt, atque id ſufficiebat ad effectum præſentis diſputationis.

Ubi autem eſſemus in caſu, quod Commendatarius reſideret in Commenda, itaut adeſſet Superior, ſub cujus obedientia ſubditi viverent. Adhuc tamen dicebam, etiam
9 cum ſenſu veritatis (qualis per S. Cong. canonizata fuit) quod omnino deficeret dictum ſecundum requiſitum reſidentiæ intra domos, & ſepta, cum id vere intelligendum veniat de illa convivenția, quæ juxta proprium, vel ſimilitudinarium morem clauſtralem, fiat inſimul, & collegiative cum Superiore, & ſub ejus oculis in uno loco.

Quod probari dicebam ex verbis *Concilii*, *& Gregorianæ*, & clarius ex ratione, ac etiam ex DD. auctoritate, in verbis ſiquidem, quoniam illa verba *reſidere intra domus*, *& ſepta*, inſimul ponderata, non poterant habere alium ſenſum, neque modo aliquo referibilia erant ad vitam privatam, & ſingularem more aliorum de Populo ſæculari in ſingulis domibus ad ſolam habitationem privatam deſtinatis, quarum reſpectu omnino incongruum erat illud verbum, *reſidere*, ac etiam alterum, *intra*, quod proprie denotat quandam intrinſicitatem, ideſt clauſuram, & reſtrictivam, cum alias in quibuſcumque domibus vivatur intra, non autem extra, & ſuper tecta, unde fuiſſet ſatua loquutio, addito etiam illo verbo, *ſepta*, per copulam unito cum verbo, *domus*, itant omnibus inſimul ponderatis, ſenſus litteralis videretur clarus.

Clarius vero attenta ratione, ob quam, tam a Concilio, quam per d. Gregorianam, in Sæcularibus non profeſſis dicta tria requiſita copulative deſiderata ſunt, ad effectum exemptionis ab Ordinariorum juriſdictione, quod ſc. quando hujuſmodi Servientes, Famuli, & Miniſtri Regularium vivunt intra domos, & ſepta ipſarum Commendarum, ſeu Monaſteriorum, ſub obedientia Superioris Regularis, & inſimul cum ipſis Regularibus; ita vivere dicuntur quodammodo more clauſtrali, & Religioſo, eodem modo, quo vivunt ipſimet Religioſi profeſſi, licentiam non habentes, ad libitum male, & ſcandaloſe vivendi, quamvis velint, dum more Monaſteriorum de ſero clauduntur januæ, & non conceditur in horis incongruis ingreſſus, vel egreſſus, neque introductio mulierum, vel alia minus licita converſatio, cum ſimilibus ob præſentiam, & oculos Superioris.

Ideoque ſecundum, & tertium requiſitum dicuntur inſimul connexa, atque unum eſt alterius conſecutivum, quæ ratio adaptari non poteſt Colonis, vel aliis viventibus more reliqui Populi ſæcularis in privatis domibus, cum licentia, & libertate vivendi pro libito, quamvis tales domus eſſent de dominio Commendæ, vel Monaſterii, quoniam eſſe de dominio utilitario non facit, ut illa dicatur domus, & ſeptum ipſius Commendæ, & Monaſterii, nam alias cum hujuſmodi Prioratus, & Commendæ quamplures domus ſub eorum dominio habere ſoleant ſparſas per Civitatem, & territorium, ut præſertim videmus de Prioratibus Urbis Capuæ, Meſſanæ, & ſimilibus, ita dari poſſet caſus, quod latius pateret juriſdictio hujuſmodi Priorum, vel Commendatariorum, ipſique majores haberent ſubditos, quam Epiſcopi, vel Magiſtratus ſæculares, quoniam ſingulis habitatoribus in domibus, & prædiis de dominio, & pertinentiis Prioratus diſtribui poſſent varia munia, ad effectum verificandi primum requiſitum ſervitii Religionis, uni ſcilicet (ex. gr.) Advocati, alteri Procuratoris, alteri Sollicitatoris, alteri Exactoris, alteri Ratiocinatoris, alteri Inſervientis Eccleſiæ, cum ſimilibus, quo nil abſurdius, ideoque revera iſta prætenſio nullam ſubſiſtentiam habere videbatur.

Et nedeſuper deficeret auctoritas, ut his ſpecialibus terminis, ut ſecundum, & tertium requiſitum intelligantur modo præmiſſo, & quatenus vivatur intra ſepta, ideſt intra clauſuram, in qua vivat Superior, deducebam in ſpecie auctoritatem Marii Antonini, *l. 1. var. cap.* 18. *n.* 4. cum quo pertranſit etiam modernus Paſſerinus *de ſtatu hominum*, *qu.* 189. *ſub. n.* 492. Ac etiam adducebam declarationem S. Congregationis in una Tranen. relatam per Leon. *in Theſauro Fori Eccl. part.* 2. *cap.* 18. *num.* 106. & per Monetam *de Conſervator. cap.* 6. *num.* 52. occaſione Eccleſiæ Sepulchri Baroli, quod ſc. illi Clerici, & Presbyteri præfatæ Eccleſiæ hujus Religionis inſervientes, niſi vivant intra ipſius Prioratus, ſeu Commendæ ſepta, ſubjaceant Loci Ordinario. Allegando etiam praxim in facto proprio, dum eſſem Vicarius Capitularis, & Generalis Venuſinus, cum Presbyteris, & Clericis, adinſtar conſpicuæ Collegiatæ, inſervientibus in celebri Eccleſia Sanctiſſimæ Trinitatis illius Bajulivatus. Ac etiam deducendo praxim multorum Clericorum, & Presbyterorum inſervientium in Eccleſia S. Joannis ad mare Puoratus Neapolis, quoniam niſi vivatur intra illa ſepta, nihil refert, quod concurrat primum requiſitum ſervitii Eccleſiæ, vel etiam alterum habitationis in domibus ſparſis per Civitatem, quamvis de dominio ipſius Prioratus.

Ponderando etiam proœmium dictæ Gregorianæ Conſtitutionis, ubi dicitur in ſpecie, quod Vicarii, Cappellani, Miniſtri, Inſervientes, Coloni, Procuratores, & Familiares freti privilegiis Religionis delictorum impunitatem ſibi promittunt, unde propterea Pontifex profitetur illam facere Conſtitutionem, *ut religioſius vivere debeant, non autem laxioris vitæ occaſionem ſibi arripiant*, igitur permeceſſe Conſtitutio præfata intelligenda eſt modo præmiſſo, & non alias.

In contrarium adducebatur ſpecialis auctoritas Monetæ *in tract. de Conſervator. dict. cap.* 6. ubi in ſpecie confutando Antoninum loco ſupra allegato, dicit ſufficere quod vivatur in domibus Commendarum, & Prioratuum. Verum iſta auctoritas omnino ſpernenda videbatur, quoniam cum caſus dediſſet, ut Antoninus tanquam Vicarius Generalis Papien. ad aliquos actus proceſſiſſet contra ipſummet Monetam, qui tanquam Conſervator privilegiorum plura ſibi aſſumebat,

bat, fimbrias dilatando, utilique ex dicta Antonini reſolutione ſuper hoc edita. Idcirco ipſe, tanquam pars intereſſata, & ad propriam defenſionem, tanquam per ſpeciem apologiæ illam ſcribere curavit, unde propterea nulla fide dignus eſt, potiſſime dum nullum deducat ſolidum fundamentum, vel rationem convincentem. Atque occaſione reſpondendi addebam etiam auctoritatem moderni Collectoris *Nicolii in ejus floſculis*, verbo *Hieroſolymitani*, *num.* 6. ubi agendo de iſta Gregoriana Conſtitutione dicit, quod Clerici, & Miniſtri ſervientes huic Religioni puniuntur ab Epiſcopo, dummodo non vivant intra clauſtra, & ſic ſentit de modo vivendi collegialiter, ſeu clauſtraliter. Quamvis libere inſinuarem, prorſus incongruum, & indecorum videri, ut adeo Supremus Magiſtratus (dum hæc diſputabantur) ex 20. & ultra Cardinalibus conſtitutus, ac deputatus ad interpretandum Concilium Trid. ejus judicium regulare deberet ex auctoritate hujuſmodi Collectorum, hoc enim Ego nunquam ſufferre potui.

Dicebatur etiam in contrarium, dictum clauſtralem vivendi modum practicabilem non eſſe in iſta Religione, quæ nullum habet Conventum, niſi Melevitanum, qui ſolus venit ſub nomine Conventus, ſed erat nimis leve fundamentum, quoniam non dicebatur, quod vivi deberet in formali Conventu, ſed quod adinſtar vitæ Conventualis viveretur in eadem domo inſimul cum Superiore Regulari, & ſub ejus oculis, eodem modo quo in Urbe ſatis frequens praxis docet famulorum, aliorumque inſervientium ſæcularium, qui cum Regularibus vivunt in domibus, quas æſtivo tempore ob inſalubritatem aëris Monaſteriorum ipſi Regulares inhabitant ad formam Hoſpitii, quoniam non ſunt Monaſteria, neque Conventus cum formali clauſura, ſeu clauſtris, ſed bene in eis vivitur adinſtar. Atque ita id practicari poteſt etiam in colonis, in quibus Scribentes pro Religione inculcabant alias privilegium nunquam eſſe practicabile, quoniam in pleriſque partibus, ut præſertim videmus in Apulia, etiam coloni, & laboratores, qui de die ſparſim laborant per agros, de nocte, ac diebus feſtivis in una domo congregantur, ibique inſimul convivant ſub uno Rectore, ſeu Superiore.

10 Satis etiam inſiſtebatur in eo, quod licet Commendatarius eſſet abſens, aderat tamen Conſervator, qui non gerebat nudas partes Conſervatoris, ſed etiam illas Judicis, & Superioris, tanquam Vicarius ab ipſo Commendatario deputatus, unde propterea inferebatur adeſſe Superiorem, ſub cujus obedientia, & correctione viverent Cappellani, Clerici, Coloni, & alii Servientes; atque hoc motivum aliquam faciebat impreſſionem apud nonnullos; revera tamen nullius ponderis erat, cum hinc ſolum fuiſſet conſiderabile, quando ille Vicarius, ſeu Locumtenens, quem Commendatarius loco ſui abſentis deputaſſet, viveret intra ipſa ſepta inſimul cum Clericis, Colonis, & Inſervientibus, eodem modo, quo, abſente Abbate, vivit in Monaſterio, vel Hoſpitio ſub obedientia Prioris, vel alterius Præſidentis, ut etiam in hac Religione practicatur in Prioratibus, & Bajulivatibus, quoniam poſſeſſores ut plurimum reſident in Conventu Melevitano apud M. Magiſtrum, quia deputant unum militem juſtitiæ, vel Cappellanum conventualem in Vicarium, ſeu Locumtenentem, qui concurrentibus aliis requiſitis, dicitur Superior, ſub cujus obedientia vivunt, tam profeſſi, quam non profeſſi inſervientes. Non autem ubi talis Vicarius vivit propria domi more privatorum, habens ſolum juriſdictionem, ſeu facultatem cognoſcendi cauſas.

Ad elucidandum vero tertium requiſitum vivendi ſub obedientia, & quid illud ſignificet, ſeu importet, dicebam plu-
11 res dari obedientiæ ſpecies collectas *in Theatro vitæ humanæ*, ſub verbo *obedientia*, una enim eſt illa ſtricta, & præciſa, quam ſub voto, ac ſub præcepto profitentur Superiori veri Religioſi profeſſi, quæ exigit plura requiſita ibidem collecta, nempe ut ſit *fortis*, *cæca*, *ſtabilis*, *prompta*, *humilis*, & *perſeverans*, & de iſta Gregoriana Conſtitutio non loquitur, cum contradiſtinguat Religioſos profeſſos ſub hac obedientia, in quibus ad exemptionem tria requiſita non deſiderantur, neceſſaria ſolum in non profeſſis.

Altera eſt obedientia remota, ac mere voluntaria, & accidentalis, ſeu cauſativa, a qua licitum eſt quandocumque recedere, ut eſt obedientia annexa famulatui, ſub qua vivunt omnes, qui alieno ſervitio, & ſtipendio ad annos, menſes, vel dies ſe addicunt, quia pro tempore quo durat famulatus, ſeu locatio ſuarum operarum, vivere dicuntur ſub obedientia Domini, vel conductoris circa miniſterium, ad quod conducti ſunt, ſed de iſta ſine dubio dicta Conſtitutio intelligere non poteſt, cum requiratur alterum requiſitum reſidendi intra domos, & ſepta, ac etiam in ordine ad primum ſervitii, ſeu locationis operarum, non omne ſervitium ſufficit, ſed debet eſſe juxta eam qualitatem, de qua in propoſito Fori, vel exemptionis ratione famulatus, & ſervitii habetur *in Lauretana hoc eod. tit. diſc.* 33.

Tertia ſpecies obedientiæ eſt illa, quæ participat de utraque ſupra exemplificata, quia nempe non ſit præciſa ſub voto, & præcepto perpetuo, ut eſt prima; minuſque remota, & impropria, ut eſt ſecunda, ſed circumſcripta perpetuitate, ac obligatione irretractabili, accedat magis primæ quam ſecundæ, qualis eſt illa, quam promittunt, & ſervant oblatæ Monaſterii Turris Speculorum earum Præſidentiſſæ ex deductis per Navarr. *conſ.* 82. *de Regular. juxta unam impreſſionem*, *alias conſ.* 7. *de ſtatu Monachorum*, *lib.* 3. *juxta alteram*, Cyriac. *controv.* 504. ac habetur actum præſertim in Romana inter Aſtios, & Marerios *ſub titul. de dote*, & alibi. Eademque obedientia verificatur in pleriſque militiis, ſeu ordinibus militaribus eccleſiaſticis, præſertim in illo S. Stephani, ex iis quæ plene habentur *in Lucana juriſdictionis*, *hoc eod. tit. diſc.* 000 *cum ſimilibus*.

Et in individuo hujus Religionis, ultra tres ordines Profeſſorum, ex quibus illa conſtituta eſt, nempe militum juſtitiæ, Cappellanorum conventualium, & fratrum de obedien- 12
tia, qui vulgo *ſervientes* nuncupantur, ſubdiſtincti in ſervientes armorum, & ſervientes Eccleſiarum, qui *Cappellani obedientiæ*, ad differentiam conventualium nuncupantur, & de quibus ordinibus habetur in Fulginaten. coram Veroſpio *deciſ.* 15. *part.* 11. *recent.* repetita poſt Dian. *part.* 10. & *part.* 11. ac habetur actum in Peruſina hæreditatis *ſub titulo de teſtamentis*, adſunt etiam plures Perſonæ, quæ non ſunt Religioſæ, & profeſſæ, & tamen jure Profeſſorum, ac ad eorum inſtar vivunt ſub obedientia, ut ſunt uxores devotionis, *alias de obedientia magiſtrali nuncupatæ*, necnon *oblati*, *donati*, & ſimiles.

Adinſtar vero hujus tertiæ ſpeciei mixtæ, & per quandam aſſimilationem, ſub obedientia vivere dicuntur illi ſæculares, qui Prioratuum, & Commendarum ſervitio addicti, more Religioſorum perpetuo vitam ducunt collegialiter, & adinſtar clauſtri intra ipſarum Commendarum, vel Prioratuum ſepta, ſub Superiore eos ante oculos continuum habente, itaut privati ſint ea vivendi licentia, quam habet reliquus Clerus, & Populus ſæcularis vivens in propriis domibus, ex rationibus ut ſupra ponderatis, & hic eſt caſus præciſus.

Aliud enim eſt teneri alicui Superiori obedire, aliud vero eſt formaliter vivere, ac vitam ducere ſub obedientia Superioris. Prima enim ſpecies verificatur in omnibus de Clero, & Populo Sæculari, qui Epiſcopo, vel Domino temporali, eorumque reſpective Officialibus, ac Magiſtratibus tenentur obedire, ſed non inde dici poteſt quod vivant ſub formali obedientia. Ut habemus practicum exemplum contradiſtinctionis illorum ſcholarium, qui vivunt intus Collegium, vel Seminarium, ab illis, qui viventes extra in privatis domibus, ad ejuſdem Collegii, vel Seminarii ſcholas accedunt. Omnes enim pariformiter obedire tenentur, ac de facto obediunt ludi Magiſtro, ſeu ſtudiorum Præfecto, vel Rectori, verum non omnes ſub formali ejus obedientia vivere dicuntur, ſed ſolum, qui in eodem Collegio, vel Seminario continuam vitam ſub ejus oculis ducunt. Idemque practicum exemplum frequentiſſimum in Urbe, aliiſque magnis Civitatibus, quoad Presbyteros, & Clericos addictos ſervitio alicujus Eccleſiæ, ut præſertim in Urbe ſunt Eccleſiæ nationales, Theutonicorum, Hiſpanorum, Gallorum, & ſimiles. Alii enim ſunt qui Miſſas, & Divina ibi celebrantes, habitant in propriis domibus, alii vero qui idem munus pariformiter agentes, collegialiter, & more quodam clauſtrali vivunt intra ejuſdem Eccleſiæ domos, & ſepta adjacentia. Omnes enim æqualiter obedire tenentur, ac obediunt ipſarum Eccleſiarum Præfectis, & Superioribus, non tamen omnes vivunt ſub formali obedientia eorundem Superiorum, ſed ſolum illi de ſecunda ſpecie, cum ſimilibus, quoniam hæc theorice, & practice videtur veritas incontrovertibilis.

Quo vero ad quartum quæſitum Conſervatoris Privilegiorum, qui eſſet Diœceſanus, ſeu alias, circumſcripta dicta qualitate, Epiſcopi ſubditus, an per hujuſmodi mu- 13
neris aſſumptionem efficeretur exemptus? Pariter eam ſenſu veritatis, quam etiam ut ſupra canonizavit S. Congreg. dicebam prorſus vanam eſſe hanc prætenſionem, præterquam circa ea quæ concernerent ipſam conſervatoriam, ſeu exercitium delegatæ juriſdictionis Apoſtolicæ, adinſtar quotidianæ, & frequentiſſimæ praxis, quam habemus

in Judicibus ſynodalibus, aliiſque in eccleſiaſtica Dignitate conſtitutis, quibus per Sedem Apoſtolicam per litteras in forma Brevis delegari ſolent in partibus cauſæ appellationum ad eandem Sedem interpoſitarum a ſententiis, vel aliis actis Ordinariorum, quoniam circa ea quæ concernunt hujuſmodi delegatæ juriſdictionis exercitium, dicuntur Miniſtri Apoſtolici, ipſi ſolum deleganti ſubditi, abſonum enim eſſet, ut qui poteſtatem habet præcipiendi, & inhibendi Ordinario, vel ejus Officiali tanquam Judici a quo, debeat circa ea, quæ dictam cauſam concernunt, eidem Ordinario, vel Officiali ſubjacere. In reliquis vero eorum cauſis privatis remanent ſubditi ſicuti cæteri de Clero, & Populo, quorum jure cenſentur. Deducendo etiam regulam generalem, quod exemptio tanquam limitatio in dubio non præſumitur, ſed per allegantem eſt probanda, unde cum regula generalis aſſiſtat Epiſcopo, vel Ordinario in omnes Clericos ſuæ Diœceſis, ex deductis *in Toletana juriſd. diſcur.* 1. & in aliis hoc titulo frequenter, nulla vero Apoſtolica Conſtitutio, vel alia determinatio deſuper habeatur quoad iſtos Conſervatores, idcirco remanebat dicta regula generalis illæſa.

14 Demum quoad quintum, & ultimum quæſitum, an hujuſmodi Conſervatores habere poſſent Tribunale erectum cum formali deputatione Notarii, Fiſcalis, Curſorum, aliorumque inſervientium, plana erat negativa, ob expreſſam, & litteralem deciſionem *S. Conc. Trid. ſeſſ.* 14. *de ref. cap.* 5. ibi: *Non liceat Conſervatoribus ullum habere Tribunal erectum*, ac admittunt omnes, etiam ipſemet Moneta, qui ex ſuperius inſinuata ratione propriam cauſam defendendo, illum tractatum *de Conſervatoribus* componere ſtuduit, ut ea clara ratione, quod juxta expreſſam diſpoſitionem text. *in cap.* 1. *& fin. de offic. deleg. in* 6. ſola poteſtas Conſervatoris verſatur circa extrajudicialia, & ut compeſcat volentes opprimere privilegiatos, eorumque privilegia violare, & ſic ad impediendam injuriam, & violentiam manifeſtam ex congeſtis per Barboſ. *de Epiſc. alleg.* 106. *n.*16. *&* 18. Rota *dec.* 184. *n.* 23. *part.* 11. *rec.* Unde difficultas ſolum fuit quoad Notarium, etiam iſto caſu perneceſſe aſſumendum, an ſcilicet teneretur aſſumere illum Fori Epiſcopalis, vel poſſet pro libito aſſumere quemcumque ſibi bene viſum. Et Epiſcopus credebat reſponderi debere pro neceſſitate aſſumendi illum Fori Epiſcopalis ob quaſdam declarationes S. Congregationis relatas per Gavant. *in manuali Epiſcoporum, verbo Conſervatores*, n.17. 19. *&* 23.

Diverſa tamen erat mea Sententia, unde propterea reſolutio fuit juxta votum, quoniam cum ut plurimum munus Conſervatoris verſetur in defendendis privilegiis Religioſorum adverſus Officiales Fori Epiſcopalis, durum videtur, ut ad id peragendum uti teneatur opera Notarii ejuſdem Fori, ideoque dictæ reſolutiones continere videbantur forſan deciſiones caſuum ſingularium, ob illorum particulares circumſtantias. Et quamvis Ego Scribens in cauſa curarem adhibere diſtinctionem, quod aut agendum eſſet de controverſiis cum ipſo Ordinario, ejuſque Officialibus, & bene procederet dicta libertas aſſumendi quemcumque Notarium ob dictam ſatis convincentem rationem, aut de aliis indifferentibus in quibus Forum Ordinarii nullum haberet intereſſe, & tunc ſaltem de ratione congmentiæ aſſumi deberet Notarius Fori Epiſcopalis tanquam Perſona generaliter probata ad tractandas cauſas Eccleſiaſticas, & Spirituales. Nihilominus iſta ratio non videbatur debere inducere præciſam obligationem, potiſſime quia Conſervatoris intereſt habere generaliter unicum Notarium ſibi cognitum, benevolum, & confidentem pro omnibus occurrentiis, etiam illis cum ipſo Ordinario, ejuſque Foro, & Officialibus, cum quibus frequentius hoc munus conſervatoriæ exerceri ſolet, unde iſta ratio præponderare videbatur alteri jam dictæ congmentiæ.

Ultra prædicta dubia in S. Congregatione diſputata ad ejuſdem Epiſcopi petitionem, etiam pro veritate ſcripſi ſuper puncto ſuperius inſinuato, qui omnes alios prædi-
15 ctos excitavit, eorumque diſputationis occaſio fuit, circa facultatem ſcilicet cogendi hujus Commendæ Cappellanum ad interveniendum dictæ lectioni caſuum conſcientiæ, circa quem punctum, quamvis adeſſet individualis declaratio S. Congregat. de anno 1598. relata per Barboſ. *in collectan. ad idem Conc. ſeſſ.* 17. *de Regular. cap.* 12. *ut hujuſmodi Cappellani curam Animarum exercentes in Eccleſiis Commendarum S. Religionis Hieroſolymitanæ cogi poſſint per Ordinarium ad interveniendum in Congregationibus caſuum conſcientiæ.* Nihilominus habebam difficultatem contra Epiſcopum, unde propterea conſului quod ab hujus puncti diſputatione abſtineret. Non quidem ex motivo vociferato per Miniſtros Religionis, quod ſcilicet dicta declaratio loqueretur de Congregationibus, ideoque extendenda non eſſet ad lectiones, ob notabilem differentiam inter unum caſum, & alterum, quod ſcilicet in Congregationibus omnes intervenientes æqualiter diſcurrunt tanquam Magiſtri, in lectionibus autem unus facit figuram Magiſtri, cæteri vero Auditores illam diſcipulorum. Quoniam dicebam d. declarationem attendendam non eſſe tanquam legem, vel Statutum exorbitans in ſolo rigore verborum cum prohibita extenſione de caſu ad caſum, cum quibus terminis procedebant Scribentes pro Religione in quibuſdam eorum reſponſis ſed eam principaliter attendendam eſſe in ratione, ob quam prodiit, ut ſcilicet quoad concernentia curam Animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum non detur exemptio, nullaque differentia ſit inter Parochos Eccleſiarum ſæcularium, ac iſtos Eccleſiarum regularium, & exemptarum, unde quando Epiſcopus opportunum credidit omnes Parochos, vel curam exercentes, ac Sacramenta miniſtrantes huic ſtudio, ſeu exercitio incumbere debere, nulla ratio ſubeſt, ob quam hujuſmodi Vicarii, ſeu Cappellani religuorum jure cenſeri non debeant, cum differentia inter Congregationem, & lectionem videatur mere verbalis, quia finis, ſeu effectus eſt idem.

Difficultas vero reſidebat in eo, quod alii hujuſmodi lectione exempti erant Parochi, qui licet prohibiti frequentius accederent, ac bene, & laudabiliter agerent, nihilominus moleſtiæ, ſeu coactioni non ſubjacebant, ideoque cum iſte Vicarius repræſentaret hujus Eccleſiæ Parochum, non debebat ab aliis eſſe diverſus, ac inferioris conditionis, quod redundare videbatur in injuriam, & præjudicium Religionis, ejuſque privilegiorum, quæ ita in odium retorquerentur.

Ponderabam aliquam rationem differentiæ inter Parochos, & hujuſmodi Vicarios, ſeu Cappellanos manuales, quoniam primi proviſi in titulum in concurſu ad formam præſcriptam a S. Conc. Trid. videntur ita quodammodo Doctorati, ſeu declarati Magiſtri in miniſterio, quod dici non poteſt de ſimpliciter approbatis pro idoneis in examine, juxta eam ſimplicis approbationis ſpeciem, quæ fit de omnibus Sacerdotibus ad confeſſiones audiendas admittendis, verum non videbatur ſolida ratio præponderans dictæ contrariæ rationi ſuper violatione privilegiorum, vel ſuper quadam injuria Religionis faciendo Rectorem ſuæ Parochiæ inferiorem Rectoribus aliarum, quia licet regulariter Parochiæ in titulum conferri ſoleant cum dicta forma, attamen plures dantur caſus, in quibus etiam ſine illa, cum ſola Ordinarii approbatione prævio examine conferantur, ut ſunt proviſiones Vicariarum etiam perpetuarum, & in titulum, quæ fiunt in Parochiis alicui Dignitati, vel collegio annexis, ex frequenter deductis in ſua materia ſub titulo *de Parochis*, vel ſunt illæ proviſiones Apoſtolicæ, quæ fiunt juxta Conſtitutionem S. Pii V. ob non ſervatam in tempore, vel male ſervatam dictam formam concurſus a Concilio, vel eadem Conſtitutione S. Pii præſcriptam, vel illæ de jurepatronatus Laicorum, unde propterea habebam non levem difficultatem, ob quam conſului, quod hujus puncti diſputatio non aſſumeretur.

ANNOT. AD DISC. IV.

Alia ſequuta non eſt innovatio in caſu, *de quo in Faventina diſc.* 4. quia forte ad limites iſtarum reſolutionum Partes ſe contineant, cumque plures conſimiles quæſtiones contigiſſent ſuper Clericis Sæcularibus, aliiſque Inſervientibus Eccleſiarum hujus Hieroſolymitanæ Religionis cum iſtis reſolutionibus, itaque diſcurſu pluries proceſſum fuit, preſertim vero conſimilis quæſtio diſputata fuit in Rota in una Imolen. de qua agitur infra, *diſc.*101. ideoque ibi videndum erit.

THEATINA JURISDICTIONIS PRO ARCHIEPISCOPO CUM MONASTERIO S. MARIÆ DE ARABONA UNITO COLLEGIO S. BONAVENTURÆ URBIS.

Caſus diſputatus coram A. C. forte concordatus.

De omnimoda exemptione a juriſdictione Ordinarii ante S. Conc. Trid. canonizata per rem judicatam ad formam Conſtitutionis Bonifacii VIII.

in c.

Digitized by Google

in c. cum Perſonæ, de privilegiis in 6. Quid talis res judicata hodie operetur? Et quid in hoc per Concilium innovatum fuerit?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De veritate, & operatione rei judicatæ.*
3 *Quale Tribunal adeundum ſit pro hujuſmodi controverſiis juriſdictionalibus de facili terminandis.*
4 *An privilegia generalia Religionis in hac materia ſuffragentur?*
5 *De Conſtitutione Bonifacii Octavi* in c. cum Perſonæ.
6 *De ejus moderatione per S. Conc. Trid.*
7 *Etiam in locis nullius dicta moderatio procedere deberet.*
8 *Obſervantia ſatis deſertorum.*

D I S C. V.

1 Monaſterium S. Mariæ de Arabona, quod alias Ordinis Ciſtercienſis, per Sixtum V. ſuppreſſo Abbatiæ titulo, unitum fuit Collegio S. Bonaventuræ per ipſum erecto in Conventu SS. Apoſtolorum Urbis, poſſidet in utili dominio, & juriſdictione temporali aliqua Caſtra intra limites Diœceſis Theatinæ, in quibus juriſdictionem etiam ſpiritualem ab antiquo exercere conſuevit, cum omnimoda exemptione a juriſdictione Ordinarii, cumque Bonifac. VIII. in ejus Conſtitutione regiſtrata *in cap. cum Perſonæ, de privil. in 6.* ad dirimendas hujuſmodi quæſtiones ſuper juriſdictione, ac reſpective exemptione, quæ tunc erant nimium frequentes, ac ſcandala pariebant, certam formam præſcripſiſſet, idcirco cum hujus Theatinæ Eccleſiæ Epiſcopus eſſet abſens a reſidentia, utpote ejuſdem Bonifacii adhuc viventis Confeſſarius, Abbas dicti Monaſterii obtinuit deputari Judices, in quibus de anno 1302. prodiit ſententia in judicatum tranſacta, per quam declaratur, dictum Monaſterium cum omnibus ejus Caſtris, Locis, & Eccleſiis in eiſdem Caſtris exiſtentibus eſſe omnino, & totaliter exemptum a juriſdictione ordinaria Epiſcopi, dictaque res judicata effectum ſortita eſt uſque ad publicationem S. Conc. Trid. ſequutam de ann. 1564. ex quo tempore, de anno ſcilic. ſequenti, Epiſcopus in vim delegationis ab eodem Concilio factæ locorum Ordinariis, etiam in locis exemptis, ſuper concernentibus curam animarum, adminiſtrationem Sacramentorum, viſitationem, & alia, dictam delegatam juriſdictionem exercere cœpit, viſitando, aliaque gerendo eam concernentia, atque ita ſemper continuatum fuit uſque ad annum 1664. in quo volente moderno Archiepiſcopo facere idem, quod Prædeceſſores fecerunt, Vicarius per Cardinalem d. Collegii Protectorem in dictis Caſtris deputatus, ſe oppoſuit, impugnando etiam dictam delegatam juriſdictionem, tanquam in locis *Nullius*, cum territorio ſeparato, atque ut dictam oppoſitionem cohoneſtaret, & Epiſcopum viſitare volentem impediret, obtinuit ab A. C. monitorium ſuper obſervantia dictæ ſententiæ, ac manutentione in quaſi poſſeſſione dictæ omnimodæ juriſdictionis, cum inhibitione in forma. Cumque ex parte Archiepiſcopi (forſan minus caute) derelicta via S. Congr. Concilii prompta, & facili, aditus fuiſſet idem A. C. pro dicti monitorii, & inhibitionis moderatione ad formam Conc. Trid. & Conſtitutionum Apoſtolicarum, ſe opponente dicto Cardinali Protectore, multæ fuerant habitæ diſputationes abſque effectu; quoniam dum Archiepiſcopus, qui ad viſitandum acceſſerat, ſpreto dicto monitorio, etiam violenter (ut ſuæ exiſtimationi ita conſulere videretur) ad viſitationem, alioſque actus procedere voluiſſet, oppoſitum in primis fuit de attentatis impedientibus attentantem audiri, eis prius non purgatis, unde propterea hæc purgatio fuit cauſa, quod vel Archiepiſcopus deſtitit ab ulteriori proſecutione, vel ſe concordavit.

In his igitur diſputationibus non dubitabatur de hujuſmodi Locorum ſituatione intra fines Diœceſis, cum eadem ſententia id præſupponeret, atque ex circumdatione undique, aliiſque circumſtantiis eſſet incontrovertibile, ſolumque pro dictæ prætenſionis fomento duo deducebantur ex parte Collegii fundamenta, unum deductum ex privilegiis Ciſtercienſium Religioni per plures Pontifices conceſſis, præſertim per Innoc. VIII. ſuper omnimoda, & plena exemptione ſuorum Monaſteriorum, ac bonorum, Colonorum, Vaſſallorum, & Servientium, conſtituendo ipſos Abbates veros Ordinarios, & alterum ex dicta ſententia ad formam dictæ Conſtitutionis Bonifacii per delegatos lata de ann. 1302. in judicatum tranſacta, & effectum ſortita, docendo etiam de exercitio omnimodæ juriſdictionis privative ad Epiſcopum, cum pluribus actibus percutientibus tamen tempus ante dictam Conc. Trid. publicationem, un- 2
de propterea Scribentes pro dicto Collegio longas retexebant allegationes ſuper virtute, ac operatione rei judicatæ, quod ſcilicet firmet ſtatum, faciat ens de non ente, ac de albo nigrum, omnemque perimat contrariam actionem, vel exceptionem, donec per extraordinarium reſtitutionis in integrum remedium de medio tollatur, juxta receptas quotidianas propoſitiones, quas etiam adaptari rei judicatæ, cui æquipollet, frequentes in Foro habemus circa virtutes, & operationes tranſactionis.

Scribens pro Archiepiſcopo, cum ſenſu etiam veritatis, prorſus improbabilem eſſe dicebam hujuſmodi prætenſionem, quæ de plano ſublata fuiſſet in dicta S. Congregatione Con-
cilii, quæ adiri debebat, effugiendo hujuſmodi diſputa- 3
tiones coram Judicibus ordinariis, unde propterea ab iſta cauſa edoctus, ita practicandum conſului in Faventina, de qua *diſc. præced.* Cum enim ex parte illius Commendatarii, & Religionis obtentum eſſet conſimile Monitorium pro obſervantia privilegiorum, atque occaſione petendi moderationem, curaretur ex parte Religionis aſſu-
mi litem formalem cum tela judiciaria, & conſuetis di- 4
lationibus, quæ in his materiis totalis victoriæ effectum importare ſolent, aſſumpta fuit dicta alia via, cum eo felici, & brevi eventu, qui ibi habetur.

Examinando ſiquidem dicta fundamenta, ſine dubio non ſubſiſtebat primum privilegiorum Ciſtercienſium, quoniam quicquid ſit, an hujuſmodi privilegia conceſſa ipſi Religioni, ejuſque Abbatibus, & Prælatis in univerſum, retineantur per Monaſteria ab eadem Religione diſmembrata, atque ſuppreſſo Abbatiæ titulo, hujuſmodi Collegiis, vel aliis Eccleſiis unita, in quo etiam probabilior videtur negativa, ut de eiſdem privilegiis, occaſione conſimilis Monaſterii uniti Collegio Romano habetur in Maceraten. *diſc. ſeq.*

Ubi etiam affirmativa admitteretur, adhuc juxta ea, quæ de ſimilibus, immo amplioribus privilegiis Sac. Religionis Hieroſolymitanæ habentur ſupra in Toletana *diſc.* 1. ea ſuffragantur quoad ipſos Religioſos, eorumque Eccleſias, ac etiam Servientes, & Miniſtros habentes requiſita, de quibus in dicta Faventina, & ſic quoad exemptionem paſſivam, non autem quoad juriſdictionem activam in Clerum, & Populum Sæcularem cum lege Diœceſana, & territorio ſeparato, quod ex deductis in eadem Toletana, & in aliis, non inducitur niſi per expreſſum privilegium Apoſtolicum, vel per immemorabilem, cujus vigore idem privilegium allegari poteſt, ideoque iſte punctus videbatur planus.

Quo vero ad alterum fundamentum, ut ſupra, deductum ex dicta re judicata, duæ cadebant diſputationes, una ordinis ſuper ejus validitate, an ſcilicet illa eſſet lata ſervatis ſervandis, ac præſertim citato, & audito Epiſcopo, ſeu ejus Promotore Fiſcali, quod per cauſæ Patronum ex hac parte negabatur. Et alteram in meritis negotii principalis, ſuper operatione ſcil. & relevantia dictæ Sententiæ, ubi etiam valide, ac ſervatis ſervandis lata eſſet, quicquid autem eſſet de prima inſpectione conſiſtente potius in facto, ſuper quo nullæ ſolent eſſe partes Advocatorum Romanæ Curiæ.

Quatenus pertinet ad alteram, dicebam Scribens pro 5
Archiepiſcopo, quod cum illis temporibus controverſus eſſet hic punctus, qui neque hodie eſt planus, an juriſdictio ſpiritualis in aliena Diœceſi eſſet præſcriptibilis, necne? ad materiam text. *in c. auditis, & c. cum olim, de præſcript.* ex iis, quæ in eadem Toletana deſuper deducta habentur, unde propterea frequentia reſultabant ſcandala, & inconvenientia, idcirco Bonifacius Octavus, ut his conſuleret, dictam edidit Conſtitutionem, ut inferioribus Prælatis plenam juriſdictionem, & exemptionem reſpective probantibus, eamque per Sententiam, juxta formam ibi præſcriptam canonizari obtinentibus, Epiſcopi acquieſcerent. Et e converſo eadem acquieſcentia reſultaret in talibus Prælatis, vel aliis, juriſdictionem, ac reſpective exemptionem prætendentibus, ſed non bene juſtificantibus.

Quia vero ſpatio annorum circiter 250. a dicta Conſtitu- 6
tione ad Concilium Trident. experientia docuit quod in hujuſmodi Locis ſub inferiorum Prælatorum juriſdictione exiſtentibus, plures irrepſerant abuſus, circa curam Animarum, adminiſtrationem Sacramentorum, cognitionem cauſarum Matrimonialium, & Criminalium, Collationes Ordinum, & alia ſub juriſdictione delegata in Locis exemptis hodie venientia, idcirco Sacrum Concilium ut his conſuleret, præſupponendo plenam, & omnimodam juriſ-

di-

dictionem ordinariam, ac exemptionem privative ad Epiſcopos, ſeu Locorum Ordinarios, in præmiſſis juriſdictionem ab Apoſtolica Sede Delegatam eis conceſſit, unde propterea dicebam, bene ſimul ſtare, quod de tempore dictæ Sententiæ hujus Monaſterii Prælatus plenam, & univerſalem haberet exemptionem, ac juriſdictionem reſpective, & tamen quod ſtante ſituatione Monaſterii, & Locorum in hac Diœceſi, itaut non concurreret vera, & propria ſeparatio territorii, dicta ſuperveniens Conciliaris diſpoſitio hujuſmodi facultatem tribuerit.

Nemini enim datur id quod habet, neque res mea poteſt denuo effici mea juxta vulgata axiomata, unde propterea
7 ſatutas S. C. T. fuiſſet concedere Epiſcopis, ſeu Ordinariis hanc juriſdictionem jure delegato, ac nomine Sedis Apoſtolicæ exercendam, ſi eam jure proprio, & Ordinario habuiſſent, ideoque per Concilium præſoppoſita fuit ea totalis exemptio, quæ ad limites præfatæ Sententiæ per Scribentes in contrarium exaggerabatur, ac propterea conceſſa fuit delegatio, quod ex rationis identitate opinarum eſſet extendi etiam ad loca *Nullius* cum vero, & proprio territorio ſeparato, ut plurium ſenſus eſt fuiſſe quoque de intentione S. C. T. quamvis ex declarationibus S. Congregationis contrarium receptum ſit, ſed forte tractu temporis ob eandem prædictam inconvenientiam, & ſcandalorum rationem ab hac opinione recedendum erit, vel demandanda hujuſmodi Prælatorum ſuppreſſio cum reſtitutione antiquis Diœceſibus, ſeu vicinioribus, ut eſſe ſenſum plurium zelantium Cardinalium dictæ Congregationis Concilii agnovi occaſione diſputandi punctum, de quo infra in *Mutinen. ſeu Nullius Carpen. collationis ordinum*, *diſc.* 16.

Et quatenus pertinet ad præſentem cauſam præmiſſa
8 clare comprobari dicebam a ſubſequuta obſervantia, quæ in omnibus materiis eſt optima interpres, ac interpretationum Regina, quoniam abſtinentibus Epiſcopis a tempore dictæ editæ Conſtitutionis uſque ad illud publicationis Concilii Tridentini a viſitatione, ac exercitio aliorum actuum juriſdictionalium in hujuſmodi locis, illico poſt dictam publicationem, de anno ſcilicet immediate ſequenti viſitare, dictamque delegatam juriſdictionem exercere cœperunt, atque ita ſpatio unius ſæculi continuatum fuerat, unde propterea prorſus improbabilis videbatur hæc dicti Collegii, ſeu ejus Protectoris prætenſio, quoniam dicta res judicata, ac ſtatus antiquus per eam firmatus, eſt recte compatibilis cum lege Conciliari poſtmodum ſuperventa, dictumque ſtatum ita immutante, & iſtam credebam eſſe veritatem.

ANNOT. AD DISC. V.

DE facto in caſu contento in Theatina, *de qua hoc diſc.* 5. ſubdiri ſe confovent in rebellione, etiam reſpectu juriſdictionis delegatæ, quæ nullam revera patitur controverſiam, idque ex judiciarii ordinis rigore ſuper purgatione prætenſorum attentatorum, ob ſpretum cujuſdam inhibitionis A. C. Ideoque cauſa introducta eſt in Rota. Sanctius vero eſſet, ut omnes iſtæ controverſiæ privative ad alia Tribunalia committerentur S. Congregationi Concil. quæ in forma Summaria, eas breviter decideret, eo modo quo ſequutum eſt in præcedentibus *diſc.* 3. & 4. ideoque videndum erit quid per Rotam firmetur.

MACERATEN.

SEU TOLENTINA JURISDICTIONIS. PRO COLLEGIO ROMANO SOCIETATIS JESU CUM EPISCOPO.

Caſus deciſus per Sac. Congreg. Concilii pro Epiſcopo.

De eadem materia juriſdictionis delegatæ competentis Epiſcopis, ſeu Locorum Ordinariis in Eccleſiis, & Locis exemptis. Et aliqua etiam de territorio ſeparato.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutio S. Congregationis.*
3 *Multitudo Advocatorum, vel motivorum, eorumque diverſitas præjudicare ſolet cauſis.*
4 *Referuntur diverſa motiva cauſæ.*
5 *An ex parte Epiſcopi agentis probari debeat ſituatio in Diœceſi?*
6 *Privilegia conceſſa Religioni, ejuſque Monaſteriis non competunt Monaſterio ab ipſa Religione diſmembrato.*
7 *De diſtinctione privilegii realis, vel perſonalis.*
8 *Quid operentur in hac materia privilegia exemptiva Religionum, vel Eccleſiarum.*
9 *Principes ſæculares nullam habent poteſtatem circa territorium, & fines ſpirituales, ſed id pertinet ad ſolum Papam.*
10 *Principum privilegia deſervire poſſunt tanquam lex fundationis, accedente aſſenſu Papæ, etiam in iis, quæ ſunt juri contraria.*

DISC. VI.

DE anno 1075. Guamerius Dua Spoleti fundavit Monaſterium *Claravallis Flaſtræ* Ordinis Ciſtercienſis, ſitum in quodam tenimento inter Oppida *Tolentini*, & *Urbiſalvæ*, tunc Diœceſis Camerinenſis, ſub ea lege, quod Abbas benedictionem reciperet a Romano Pontifice, ſub cujus tuitione, ac immediata protectione eſſet, itaut (ſunt verba documenti) *nec aliquis Epiſcopus, vel alia perſona Eccleſiaſtica, ſive ſæcularis, ullo unquam tempore ibi aliquam habeat juriſdictionem, vel prætenſionem*, atque de anno 1150. Eugenius III. dictam erectionem approbando, Monaſterium juris B. Petri declaravit, & ſub ejus, & Sedis Apoſtolicæ protectione ſuſcepit, unde propterea ab eo tempore Abbas intra dictum tenimentum (in quo etiam aliqua fama eſt alias Caſtrum inhabitatum adfuiſſe) utramque juriſdictionem ſpiritualem, & temporalem exercuit, abſque eo quod appareat, Epiſcopum Camerinenſem aliquam dediſſe moleſtiam, ſtantibus præſertim, ultra dictum privilegium particulare, amplis privilegiis exemptivis ipſius Religionis, illo potiſſime conceſſo per Innocentium VIII. per quod Abbates in eorum Monaſteriis, ac annexis declarantur veri Ordinarii, cum omnimoda exemptione a quacumque Epiſcoporum juriſdictione, cum autem hoc Monaſterium, eadem Religione in eo continuante, conſuetum eſſet ab aliquo tempore concedi in Commendam Cardinalibus, vel Prælatis ſæcularibus, Gregorius Decimus Tertius de anno 1581. ſuppreſſo titulo Abbatiæ, dictiſque Religioſis ejectis, illud univit Collegio Romano Societatis Jeſu, cum omnibus ejus attinentiis, juriſdictionibus, & prærogativis, tribuendo ejuſdem Collegii Rectori plures facultates, illam præſertim exercendi omnem curam, tam conventualem, quam juriſdictionalem, ac etiam Parochialem per ſe, vel per alium, Diœceſani loci, vel cujuſvis alterius licentia minime requiſita, cumque paulo poſt de anno ſcil. 1586. Sixtus V. diſmembrando a d. Diœceſi Camerinenſi præfatum Oppidum Tolentini, illud erexiſſet in Cathedralem, quam æque principaliter univit cum alia Cathedrali Maceraten. Hinc proinde hujus novæ Eccleſiæ Epiſcopus cum præſuppoſito quod dictum Monaſterium, ejuſque tenimentum intra dictæ novæ Diœceſis limites ſitum eſſet, prætendere cœpit exercitium juriſdictionis delegatæ a S. C. T. & Apoſtolicis Conſtitutionibus in concernentibus curam Animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum cum quibuſdam Colonis, & Operariis, qui cum eorum familiis in dicto tenimento vivebant, & Sacramenta in dictæ Abbatiæ Eccleſia recipiebant, unde deſuper introducta fuit lis in Rota ab anno circiter 1586. abſque ulteriori proſecutione, utraque partium procurante aliquos actus juriſdictionales facere, ac reſpective in exemptione ſe
confovere uſque ad annum 1663. in quo modernus Epiſcopus, hujuſmodi prætenſionem fortiter promovendo, adiit 2
Sac. Congregationem Concilii, à qua de menſe Junii ejuſdem anni prodiit conſuetum reſcriptum Epiſcopo favorabile, *illum ſcilicet eſſe manutenendum in exercitio dictæ juriſdictionis delegatæ, donec prætenſum territorium ſeparatum juſtificetur, vel per privilegium, vel per immemorabilem cum tribus conformibus canonizatam.*

Remanſit vero dictum reſcriptum ſine effectu, ex eo quod Me conſulente, Collegii Superiores mandarunt, illos Operarios, & Colonos cum uxoribus, & filiis in tenimento, & extra Abbatiæ ambitum in forma Populi viventes dimitti, retinendo ſolum eos Operarios, qui citra clauſuræ violationem, vel ſcandalum, intra ipſius Abbatiæ clauſtra, & ambitum vivere poſſent, quorum reſpectu privilegia exemptiva, etiam quoad hoc operantur ad ejuſdem Concilii mentem ea ſupra deductis in Faventina *diſc.* 4. Vel quod iidem Coloni, & Operarii, eorumque Uxores, & filii accederent ad Parochiam Oppidi adjacentis ad Sacramenta recipienda, ita removendo materiam, ſeu occaſionem viſitandi, alioſque hujuſmodi juriſdictionis actos exercendi, atque hoc fuit bonum temperamentum, per quod ceſſavit controverſiæ occaſio.

In

In hac autem diſputatione habita in Sac. Congregatione, magis vero in congreſſibus pro cauſæ directione habitis, 3 cum interventu plurium Advocatorum, ac etiam ejuſdem ſocietatis Profeſſorum aliquam juris peritiam habentium, multa promota fuerunt motiva, magnaque interceſſit opinionum diverſitas, quæ Epiſcopi victoriam faciliorem reddidit, quoniam, ut frequens experientia docet, multiplicitas, ac diverſitas motivorum cauſis præjudicat, eo modo, quo multitudo Medicorum, ac diverſitas medicamentorum præjudicat infirmo, quia incongrua, & levia motiva, congruis, & ſolidis fidem adimere ſolent.

Aliqui enim erant in ſenſu, principaliter inſiſtendum eſſe in eo, quod ex parte Epiſcopi non probaretur dicti Monaſterii, ejuſque tenimenti, & pertinentiarum ſituatio intra 4 limites Diœceſis, ut ab Epiſcopo Actore probandum eſſe tanquam intentionis fundamentum, quandoque Rota reſpondere conſuevit, ex ſupra deductis in Toletana *diſc.* 1. ac etiam infra in Beneventana, & in Aprutina *diſc.* 11. & 12. & in aliis.

Alii, quod principaliter inſiſti deberet in privilegio Innocentii VIII. conceſſo Ordini Ciſtercienſi, per quod Abbates, veri Ordinarii in eorum Monaſteria, & eum eorum ſubditis declarantur, alii vero inſiſtebant in privilegio Ducis Spoleti clare decernente, nullum Epiſcopum in hoc Monaſterio ſe ingerere poſſe, ſed eſſe debere ſolius juris S. Petri, & Sedis Apoſtolicæ, quaſi quodam inducta eſſet quædam territorii ſeparatio, ſaltem impropriè, & ſecundum quid, juxta firmata *in Montis Caſſini juriſdictionis coram Bichio, dec. 373. part. 11. rec.* & de qua habetur actum infra *in Marſicana, diſc.* 18.

Et alii demum, quod ſolidius fundamentum conſiſteret in indulto Gregorii XIII. occaſione unionis ejuſdem Collegii Rectori conceſſo, ut ſcilicet per ſe, vel per alium, curam etiam Parochialem, & Sacramentalem in dicto Monaſterio, ejuſque Abbatia exercere poſſet, Ordinarii Loci licentia neque petita, unde propterea dicebant, ita haberi privilegium expreſſum, ac litterale.

Mihi pro eodem Collegio Scribenti, & qui tanquam inter 5 dictos Advocatos juniori incumbebat poſt cauſæ Patronum votum proferre, nullum ex his fundamentis placebat, unde propterea ab initio tanquam certam timui, ac prævidi dictam contrariam reſolutionem, aliudque remedium pro meo judicio non ſubeſſe dicebam, niſi illud ex tunc ſupra inſinuatum tollendi ſcilicet Populum, atque ita dictæ juriſdictionis materiam, ſeu occaſionem removere, ut docuit cauſæ eventus meo voto conformis.

Expendendo ſiquidem ſingula fundamenta, ſatis debile videbatur primum non probatæ ſituationis, ex iiſdem rationibus, ex quibus in tot aliis cauſis hoc motivum deductum, & rejectum fuit, præſertim in dicta Toletana, & in Beneventana, ac in aliis, quoniam ultra aliquas enunciativas, aliaque facti adminicula, cum hujuſmodi controverſia ut ſupra initium haberet ab an. 1590. unde interceſſerat ſpatium ann. 73. prorſus improbabile videbatur, quod in tam longævo intervallo, Epiſcopus Camerinenſis, de cujus tantum Diœceſi iſte Locus prætendi poſſet, nunquam comparuiſſet, neque compareret; cum ſtante totius Orbis diviſione in Diœceſes, quoties negatur locum eſſe in illa Epiſcopi agentis, ſaltem aliquis probabilis fumus dandus videtur, illum eſſe in alia Diœceſi, ad repellendum Actorem, ut dabatur, ratione præſertim majoris adjacentiæ, & viciniratis in Aprutina, de qua infra, *diſc.* 11. Sive ratione aliorum Locorum adjacentium, quæ jam firmata ſint eſſe *Nullius*, & de territorio ſeparato, ut deducebatur *in d. Beneventana, diſc.* 12. Sed nulla hic circumſtantiis accedente, ſatis debilis in propoſito videtur inſiſtentia in ſola regula generali, quod reo, & poſſeſſori ſufficit vincere per non jus Actoris, ut frequens experientia conſimilium cauſarum docuit.

Privilegium generale per Innocentium VIII. aliosque Pontifices conceſſum Religioni Ciſtercienſium, neque re6 levare videbatur, quoniam illud conceſſum fuit intuitu ipſius Religionis, ejuſque meritorum, ideoque tanquam ex ceſſante cauſa, non videbatur ſuffragari pro hoc Monaſterio, quod a dicta Religione diſmembratum; effectum erat membrum, ſeu prædium hujus Collegii, prioremque naturam immutaverat ex firmatis in Lauretana Juriſdictionis, *dec.* 313. *part.* 4. *rec.*

Et quamvis unio facta eſſet (excepta ſuppreſſione tituli Abbatiæ) cum omnibus juribus, juriſdictionibus, & præeminentiis, nihilominus id recte intelligendum dicebam quoad jura, & privilegia particularia ipſi Monaſterio competentia, & quæ realia eſſent, cum ipſa re ad quemcumque poſſeſſorem indifferenter tranſeuntia, ſecus autem quoad perſonalia, qualia dicenda videntur ea, quæ ipſi Religioni, ejuſque Profeſſoribus conceſſa ſunt, cum hæc non tranſeant 7 cum re in diverſum poſſeſſorem juxta diſtinctionem, de qua Menoch, *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 103. late Rota in Cæſenaten. ſeu Sarſinaten. laudemiorum cor. Ghislerio *dec.* 400. *par.* 9. *rec.* & *in eadem* 19. *Junii* 1656. *cor. Albergato impreſſa poſt colluctationes Bondeni, dec.* 35. & eſt receptiſſima diſtinctio, in qua ſolum controverſia eſſe ſolet circa factum, ſeu applicationem, ſuper natura ſcilicet, & qualitate privilegii, an eſſet perſonale, vel reale, ut patet ex allegatis.

Et nihilominus, ubi etiam dictum privilegium intraret, neque in propoſito alicujus relevantiæ erat, quoniam ex deductis occaſione conſimilium, & ampliorum privilegiorum Sacræ Religionis Hieroſolymitanæ *in dicta Toletana, diſc.* 1. hujuſmodi privilegia operativa ſunt quoad exemptionem a juriſdictione paſſiva in ordine ad Locum, & Perſonas, idest Monaſterii ambitum, ac Perſonas in eo viventes, non autem quoad juriſdictionem activam cum Clero, & Populo ſæculari vivente in Diœceſi, & territorio Epiſcopi, quia inſfragabilis punctus eſt in eo, quod iſtæ ſunt oves in territorio Epiſcopi viventes, atque in eo ſpiritualia paſcua ſumentes, ideoque ad eum tanquam Paſtorem pertinet inſpicere quo- 8 modo paſcantur, & ſic juriſdictio cum exercentibus curam non eſt ratione ipſorum exercentium, ſed ratione eorum cum quibus exercetur.

Eademque reſponſione ceſſabat alterum fundamentum deductum ex indulto Gregorii XIII. ſuper facultate exercendi curam Parochialem, & Sacramentalem, abſque aliqua Ordinarii licentia, vel requiſitione, quoniam intelligitur eodem modo, in ipſo ſcilicet Monaſterio, ejuſque Eccleſia, cum Perſonis tamen in eo viventibus, ſecus autem in Clero, & Populo vivente in territorio, quod in ſpiritualibus non eſt Monaſterii, ſed Epiſcopi, qui eſt Paſtor ovium in ſuo territorio viventium, atque in hoc, ut dictum eſt, verſatur punctus inevitabilis, per quem hujuſmodi privilegia in propoſito nullius remanet operationis. Quinimmo ponderabam iſtud privilegium nimium refragari, ac deſtruere prætenſionem territorii ſeparati, quod eſt unicum fundamentum adverſus hujuſmodi delegatam juriſdictionem, quoniam ita Gregorius, qui unionem fecit, præſuppoſuit Monaſterium ſub alicujus Ordinarii territorio, ac juriſdictione ſitum eſſe, & ſic alium adeſſe Ordinarium, quam ipſum Collegii Rectorem, cui talis facultas concedebatur, cum alias fatua, & inepta fuiſſet locutio, & conceſſio dictæ facultatis, Ordinarii Loci licentia minime requiſita.

Demum quoad fundamentum deductum ex privilegio Ducis Spoleti, illud ſimpliciter, & de per ſe conſideratum, abſque dubio nullius erat momenti, cum ad Principes Sæculares non pertineat in his materiis ſpiritualibus ſe ingerere, quia facultas aſſignandi, dividendi, ſeu uniendi territorium ſpirituale pertinet ad ſolum Papam privative ad quemcumque, ut plene deducitur in deciſionibus coram Bevilaqua editis in dicta Toletana *diſc.* 1. & paſſim, cum ſit principium hodie abſolutum.

Quia vero dictæ fundationi acceſſerat Apoſtolica approbatio conceſſa per Eugenium III. idcirco ponderabam, dictum privilegium Ducis Fundatoris conſiderandum eſſe tanquam legem a Patrono, & Fundatore in limine fundationis adjectam de Ordinarii, ſeu Papæ conſenſu ex dicta Apoſtolica confirmatione reſultante, unde inferri poſſet ad concluſionem, quam in materia juriſpatronatus receptam, ac frequentem habemus, quod leges in limine fundationis adjectæ per Fundatorem de conſenſu Superioris ſervandæ ſunt, quamvis eſſent juri contrariæ, ad text. *in cap. nobis, & cap. præterea il ſecondo de Jurepatronatus*, ubique Scribentes, de quibus Barboſ. *alleg.* 35. Buratt. & Adden. *dec.* 221. & 223. Rojas *dec.* 294. *num.* 10. & ſæpius in ſua materia *ſub tit. de Jurepatronatus*, *ac etiam infra in Papien. & frequentius, diſc.* 40. & 41. Verum & adhuc urgebat difficultas ob eandem reſponſionem, ut ſupra datam privilegiis generalibus Ciſtercienſium, ac privilegio particulari Gregorii XIII. occaſione unionis, ut ſcilicet ſic intelligatur quoad ipſum Monaſterium, ejuſque Religioſos, & Servientes, quorum reſpectu ita etiam providere oportuit, cum tunc non adhuc dilatata exemptione generali Regularium, iſti generaliter ſubjacerent Ordinario, atque privilegia exemptiva eſſent particularia, juxta deducta *hoc eodem titulo, in Colonien. exemptionis S. Cornelii, diſc.* 28. & in aliis, unde propterea cauſa ſuas habebat difficultates, atque reſolutio Sac. Congregationis, reflectendo ad veritatem, viſa fuit juſta, & bene fundata.

AN-

Digitized by Google

ANNOT. AD DISC. VI.

IN cauſa Maceraten. ſen Tolentina contenta in hoc diſcurſu, aliud ſecutum non eſt, dum ob cautelam a Me conſultam, removendi ſcilicet exinde familias Colonorum, & Operariorum, qui quandam Populi ſpeciem conſtituebant, adeout curæ animarum, & adminiſtrationis Sacramentorum, ac jurium Parochialium ceſſaverit occaſio, ſublata fuit quæſtionis radix, & cauſa productiva, cum revera, poſita ſituatione intra Diœceſis limitos, punctus non videretur ſuſtentabilis, eoque reſolutio juſta remaneret.

ASTORICEN.
SEU NULLIUS JURISDICTIONIS PRO ABBATE OPPIDI VILLÆFRANCHÆ CUM EPISCOPO.

Caſus deciſus per Rotam pro Abbate.

De omnimoda juriſdictione quaſi Epiſcopali cum territorio ſeparato competente Prælato inferiori privative ad Epiſcopum ex privilegio Apoſtolico. Et de ipſius privilegii executione, & effectuatione.

De laudo, an valeat in bonis, & juribus Eccleſiarum ſine beneplacito Apoſtolico? Et quando iſtud ededeſſe dicatur præſumptum ex lapſu temporis?

SUMMARIUM.

1. F*Acti ſeries.*
2. *De materia remiſſoria, quando detur, vel denegetur.*
3. *Ad Papam pertinet territoria dividere, vel unire, ac loca* Nullius *conſtituere.*
4. *Dari non poteſt de non uſu legis, vel privilegii habentis Decretum irritans, & leges Pontificiæ non egent acceptatione Populorum, & num. 6.*
5. *Effectuatio in parte operatur effectuationem in toto.*
6. *Declaratur concluſio, de qua nu. 4.*
7. *Quomodo ſit probandus non uſus legis, vel privilegii*
8. *Quando interruptiones factæ ex parte Epiſcopi præjudicent juriſdictioni Prælati inferioris.*
9. *Privilegium recipit interpretationem ab uſu, & poteſt ex iſto pati diminutionem, ſi non totalem deſtructionem.*
10. *Advocati Romanæ Curiæ cur dici poſſint nobiliores Advocatis aliorum locorum, & de ratione.*
11. *Compromiſſum in bonis, vel juribus Eccleſiæ cadit ſub Extravaganti Ambitioſæ, & fieri non poteſt ſine ſolemnitatibus.*
12. *Cardinalis aſſertioni de vivæ vocis oraculo per Papam ſibi tradito, an ſit credendum?*
13. *Quando beneplacitum Apoſtolicum præſumptum non intret, licet concurrat lapſus temporis ad id ſufficientis.*
14. *De Conſtitutione* Urbani VIII. *tollente beneplacitum præſumptum, ut non procedat ubi inter duas Eccleſias.*
15. *Ad Beneplacitum præſumptum non ſufficit tempus, niſi cum eo concurrat obſervantia vera, & pacifica.*

DISC. VII.

1 CLemens VII. de anno 1533. Oppidum *Villæfranchæ* in Diœceſi *Aſtoricen.* ſitum, ab iſta diſmembravit, illudque, excepta collatione ordinum, quam Epiſcopo reſervavit, omnimodæ juriſdictioni Abbatis Eccleſiæ Collegiatæ ejuſdem Loci ſubjecit, itaut iſte Loci Ordinarius diceretur, Epiſcopo autem hanc innovationem ægre ferente, ſupponitur Cardinalem Quinontium, ex vivæ vocis oraculo per Paulum III. ſibi attributo, ac etiam uti Arbitrum a partibus electum, una cum Marchione de Angullar pariter Arbitro electo, Carolo V. tunc Hiſpaniarum Rege approbante, de anno 1538. laudum protuliſſe, præfati Indulti Apoſtolici in multis partibus, ac juriſdictionis ſpeciebus moderatorium, præſertim circa cognitionem cauſarum criminalium, & matrimonialium, aliorumque graviorum, ac etiam ut Abbatis proviſio, ſeu inſtitutio, ſemper, & in quocumque vacationis caſu, ad Epiſcopum ſpectare deberet.

Iſtud laudum occaſionem dedit Epiſcopo continuandi exercitium juriſdictionis in pleriſque ſpeciebus, quamvis etiam Abbas ad formam Induiti eandem juriſdictionem quoque exercere curaſſet, ita tamen quod nemo pacificus poſſeſſor dici poſſet, donec occaſione exortæ inter eos controverſiæ ſuper jure explorandi voluntatem puellarum Monaſterium ingredi volentium, ut ibi profeſſionem emitterent, introducta eſt lis coram Nuntio Hiſpaniarum, qui manutentionem in poſſeſſorio conceſſit Epiſcopo; & introducta per appellationem cauſa in Rota coram Cerro, aſſumptaque diſputatione ſuper puncto petitorii, *an conſtaret de juriſdictione Abbatis privative ad Epiſcopum?* ſub die 19. Junii 1654. affirmativa prodiit reſolutio pro Abbate, ac expedita ad normam deciſionis ſententia, commiſſaque in gradu appellationis cauſa in eadem Rota coram Celſo ſub die 4. Junii 1655. pro dictæ ſententiæ confirmatione reſponſum fuit, *ut patet ex dec.* 200. *inter impreſſas ejuſdem Celſi*, & ſucceſſive ſententiatum; atque commiſſa in tertia inſtantia cauſa coram Bevilaqua, cum ſub die 27. Junii 1657. ex hac parte Abbatis aſſumpta eſſet diſputatio ſuper dictarum ſententiarum confirmatione, fuit ex parte Epiſcopi petita, & conceſſa remiſſoria ad probandam articulatam pacificam immemorabilem, & centenariam poſſeſſionem ſuæ juriſdictionis, per quam probationem pro Epiſcopo Agentes dicebant eliſa remanere dictarum deciſionum fundamenta, quoniam ita probaretur Beneplacitum Apoſtolicum præſumptum ſuper laudo, ut ſupra per Cardinalem, & Marchionem emanato.

Et quamvis juxta regulas, dicta remiſſoria utpote calumnioſe petita ſuper materia improbabili denegari probabilius debuiſſet. Nihilominus cum hæc ſit materia mere arbitraria, in qua pro conceſſione, vel denegatione nunquam cer- 2 ta, & determinata regula dari poteſt, atque in dubio Tribunal ſatis proclivum ſit ad conceſſionem, potiſſime vero ubi agitur de cauſa gravi, & de tertia inſtantia, quando facilius ob irreparabile præjudicium concedi ſolet, idcirco conceſſa fuit, deventoque ad Curiam poſt longum interſtitium biennii, & ultra proceſſu remiſſoriali, non curantibus poſt multas intimationes Agentibus Epiſcopi informare, ſub die 14. Junii 1660. coram eodem Bevilaqua, ſolo Abbate informante reſponſum fuit pro ſententiarum confirmatione, approbando cum aliquo pinguiori calamo in deciſione deſuper edita fundamenta deducta in præcedentibus deciſionibus coram Cerro, & Celſo. Addita ſolum reſponſione teſtibus remiſſorialibus, utpote non bene articulatam immemorabilem, vel centenariam probantibus, dum de contrario convicti erant ex publicis ſcripturis, publiciſque actis judicialibus probantibus in Abbate juriſdictionis exercitium, & in hoc ſtatu remanet cauſa, quod ſciam.

Fundamenta dictarum deciſionum in eo potiſſime conſiſtunt, quod licet Epiſcopus fundatam habeat intentionem in aſſiſtentia juris ſuper omnimoda Epiſcopali juriſdictione in Clerum, & Populum ſuæ Diœceſis, ac omnibus Locis in ea ſitis, neque dubitaretur de hujus Oppidi ſituatione intra ſuam Diœceſim, nihilominus cum ad Papam ſpectet Diœ- 3 ceſes, & territoria ſeparare, diſmembrare, vel unire, atque inconcuſſe conſtet de privilegio Pontificio ſuper hujuſmodi Oppidi diſmembratione, transferendo univerſam juriſdictionem in Abbatem, dicebatur hic effectus Loci Ordinarius, tanquam Nullius, & extra quamcumque Diœceſim, juxta auctoritates ſæpius decantari ſolitas ſuper iſta propoſitione, quæ ut dictum eſt in Tuletana *diſc.* 1. & in aliis, poteſt hodie præſupponi tanquam abſoluta, prout Scribentes pro Epiſcopo eam admittebant, cum de poteſtate Papæ in his dubitandum non ſit, unde propterea tyronum partes potius eſſe videntur, deſuper allegationes, vel retexere, vel deſiderare.

Inſiſtebant tamen ſuper ejuſdem indulti ineffectuatione, ac non uſu, per quem illud præſcriptum eſſet, ex recepta pariter juris propoſitione quod privilegia per non uſum, vel contrarium uſum legitime præſcriptum quoque amittuntur, ac etiam ſuper dicto laudo, quod de vivæ vocis Pontificio Oraculo emanatum dicebatur ſuper dicti indulti moderatione, ad cujus limites, pro Epiſcopo Agentes dabant manus, ut Abbati in actibus reſervatis Juriſdictionis exercitium permitteretur, atque in his duobus fundamentis conſiſtebant Epiſcopi oppoſitiones.

Ad primum motivum non effectuationis, ſeu contrarii uſus, Ego, & cæteri pro Abbate Scribentes, duas dabamus 4 reſponſiones per Rotam admiſſas, unam nempe quod ob decretum irritans in eodem indulto contentum dari non poterat de non uſu, quodque leges, vel proviſiones Pontificiæ non egent ſubditorum acceptatione ad illarum efficaciam, & operationem ut infra, ideoque ob inſectionem cujuſ-

Digitized by Google

juſcumque actus contrarii a dicto decreto irritante reſultantem, dari non poteſt de non uſu, vel de uſu contrario illarum deſtructivo, Cavaler. *dec.* 77. & 85. Merlin. *dec.* 814. Buratt. *dec.* 704. & in aliis frequenter.

Et alteram facti, quod ſcilicet de indulti effectuatione, & uſu ſatis conſtabat ex tot actibus juriſdictionalibus per Abbatem exercitis, quorum aliqui juxta naturam cauſæ univerſalis inducunt, & conſervant poſſeſſionem in uni-
5 verſum, ex deductis in d. Toletana *diſc.* 1. Ac etiam quia effectuatio in parte operari dicitur effectuationem in toto, Cavaler. *dec.* 408. *n.* 6. & 449. *n.* 7. Adden. ad Greg. *dec.* 557. *n.* 7. Quinimmo dicebamus, ex ipſomet ſecundo fundamento laudi ex parte Epiſcopi deducto, ad oculum probari uſum, ac effectuationem privilegii, dum de illius tantum moderatione in parte laudum agit, itant hæc duo fundamenta eſſent pugnantia, & contradictoria.

Prima reſponſio Mihi, quamvis more Advocati cum
6 aliis eam deducenti, ad veritatem tamen reflectendo, non placebat, unde mirabar quod admitteretur; veriſſima ſiquidem eſt jam dicta propoſitio, quod Pontificiæ leges, & proviſiones, potiſſime in his materiis, in quibus decernit uti Pontifex, non indigent ad perfectionem, & validitatem eo requiſito conſenſus ſubditorum, quod in legibus Principum ſæcularium de jure deſideratur, quia ejus poteſtas eſt immediate a Deo, non autem a Populo, Suar. *de legib. cap.* 16. & 17. *lib.* 4. Nav. *conſ.* 1. *n.* 19. & *ſeqq. de Conſt.* Rot. *dec.* 365. *n. fin.* poſt Cenc. *de Conſ.* & *dec.* 394. *n.* 14. & *ſeqq. p.* 4. *rec. tom.* 2. ubi declaratur, leges Papales tolli ex contrario uſu eidem Papæ noto, ob ejus tolerantiam, & implicitam revocationem.

Prout vera etiam, ac recepta eſt altera propoſitio, per decretum irritans inſici quamcumque contrariam poſſeſſionem, vel conſuetudinem, ſed utraque procedit in Conſtitutionibus, ſeu proviſionibus pro bono publico, & per viam legis in univerſum emanatis, quibus privatorum non uſus, vel contrarius uſus, & ſic factum poſitivum, vel negativum præjudicare non poteſt, niſi talis actus eſſet adeo notorius, atque eidem Pontifici, vel ejus Succeſſoribus notus, quod exinde ex ipſius tacito conſenſu legis abrogatio deduci valeat, *ut dicta dec.* 394. *n.* 18. & *ſeqq. p.* 4. *rec. tom.* 2. Secus autem ubi agitur de privilegiis, & indultis particularibus per viam gratiæ alicui Perſonæ, vel Univerſitati conceſſis, quia cum beneficia non conferantur in invitos, & quiſque poſſit ſuo juri, ac favori renunciare, nil prohibet, ex non uſu, vel contrario uſu legitime præſcripto tale privilegium regulariter odioſum, & ſtricte intelligendum, tanquam ex tacita renunciatione ſuam operationem amittere, ut ita diſtinguendo habetur *dec.* 231. *par.* 5. *rec.* & apud Orthobon. *dec.* 229. *num.* 6. & ſæpius in aliis, quia eſt diſtinctio vera, & rationabilis.

Solidiorem reputabam alteram reſponſionem, quia cum non uſus, ſeu contrarius uſus deduceretur tanquam præſcriptio juris certi, & radicati ex dicto indulto reſultantis, opus eſt illum probare cum requiſitis præſcriptionis, quorum illud magis eſt eſſentiale, poſſeſſionis pacificæ non interruptæ pro toto eo tempore, quod juxta præſcriptionis qualitatem
7 de jure exigitur, cum actus contrarii non ſolum cauſare dicantur interruptionem temporis, ſed etiam inducant malam fidem, qua concurrente, hodie de jure Canonico nunquam datur præſcriptio ad notum text. *in c. fin. de præſcript.*

Et licet Scribentes pro Epiſcopo cum eiſdem fundamen-
8 tis, de quibus in dicta Toletana Juriſdictionis, *diſc.* 1. dicerent, de hujuſmodi actibus ab Abbate geſtis habendam non eſſe rationem, utpote ab Epiſcopo ſemper interruptis, atque a majori numero ſuffocatis. Replicabam tamen, hujuſmodi reſponſionem magni momenti eſſe, quoties ageretur de acquirenda juriſdictione per Prælatum inferiorem ex ſolo jure præſcriptionis, atque ex beneficio longævæ poſſeſſionis, quo caſu quæcumque interruptio ex parte Epiſcopi probata ſufficere videtur, niſi actus interruptionem importantes eſſent æquivoci, atque ad certam ſpeciem juriſdictionis cum altera non interrupta compatibilem referri poſſent, juxta diſtinctionem, de qua in allegata Toletana, ubi declaratur concluſio circa cauſam univerſalem per actus particulares conſervandam. Secus autem ubi inferior Prælatus habet pro ſe titulum clarum, & legitimum, qui jure præſcriptionis, a non uſu, vel contrario uſu ſublatus prætendatur, quia cum Epiſcopus in hac parte ſit Actor, allegans dictum contrarium actum præſcriptivum tanquam fundamentum ſuæ intentionis, tenetur illum probare pacificum, & juxta præſcriptionis requiſita, atque in hoc obſervabam evidenter per dictos Scribentes æquivocari ſuper mala concluſionum applicatione, quoniam habenti titulum clarum nulla incumbit neceſſitas probandi ejus effectuationem, & uſum pacificum non interruptum, ſed ſufficit probare aliquos actus interruptivos contrariæ præſcriptionis ex non uſu, vel contrario uſu elicitæ, ut ea impedita, firmus remaneat ejus titulus.

Iſtam diſtinctionem Ego, ad veritatem etiam reflectendo, judicabam veriſſimam, & irrefragabilem, quoties ageretur de deſtruendo privilegio in genere. Sed mea difficultas erat (ab alterius tamen partis Defenſoribus non tacta) quoties combinatis actibus juriſdictionalibus per utramque par- 9
tem reſpective exercitis, dari poſſet longiſſima poſſeſſio pacifica in Epiſcopo ſuper certa ſpecie juriſdictionis, quam inferior Prælatus nunquam exercuiſſet, ſicuti enim privilegium per omnimodum non uſum, vel illum contrarium in totum amitti poteſt, ita per uſum limitatum diminui, ſeu in parte, etiam tanquam ex tacita renunciatione, amitti poteſt.

Sicuti enim habens ex legato, vel alio titulo uſumfructum, ſi longo tempore uſum tantum percipiat, ex uſufructuario fit uſuarius ad text. *in l. is qui uſumfructum*, *ff. quibus mod. uſusfr. amitt.* de quo Rovit. *dec.* 97. *num.* 19. & 20. ita habens privilegium amplum, ſi eo limitate in certis caſibus tantum utatur, dicitur per non uſum in reliquis renunciaſſe, atque in ea parte privilegium vires ex non uſu amittit, ad tex. *in l. uſum aquæ*, *C. de aquæduct. lib.* 11. *cum concord.* per Capyc. Latr. *conſult.* 12. *num.* 5. & *ſeqq.* quia privilegium recipit robur ab uſu. Sed non adfuit occaſio hæc examinandi, tum quia id per alteram Partem motivum non fuit, tum quia, ceſſante oppoſitione, non adfuit occaſio ita diſtincte examinandi ſingulos actus, ac videndi an in ſpeciebus gravioribus, quas Epiſcopus prætendebat, adeſſet necne ex parte Abbatis interruptio, cum id totum conſiſteret in facto, cujus examen in Curia Romana extraneum eſt Advocatis, utpote de jure tantum reſpondentibus, ſed incumbit cauſarum Patronis.

Et ex qua ratione (ultra aliam qualitatis præeminentio- 10
ris Curiæ Papæ) poſſunt de juſtitia ejus Advocati prætendere ſe nobiliores, ac præeminentiores illis aliarum Civitatum quamvis Metropoliticarum, utpote de mechanico magis participantibus, ac ea quæ facti ſunt agentibus, dum vident, & revolvunt proceſſus, conficiunt petitiones, & articulos, ſe ingerunt in ordinatoriis, ac alia, quæ facti ſunt, ac perſonale opus exigunt, exercent, quorum nihil faciunt Advocati in Curia, cum omnia hæc ſpectent ad cauſarum Patronos, unde intrare videntur ea, quæ circa nobilitatem profitentium theorice ac mechanice habentur inſinuata *in Venuſina præeminentiarum ſub tit. de præeminentiis hoc eod. lib.* ex Tiraquell. *de nobil. c.* 29. & 30.

Quo vero ad laudum, dicebamus Ego, & cæteri pro hac parte Scribentes ex parte Abbatis (& Rota in omnibus canonizavit reſponſionem) quod cum agatur de juribus Eccleſiæ non alienabilibus abſque beneplacito Apoſtolico, aliiſque requiſitis per *Extrav. Ambitioſæ*, minus fieri potuit compromiſſum, quod tanquam ſapiens ſpeciem alienationis 11
abſque eiſdem ſolemnitatibus fieri non poteſt, ad not. *in c. veniens, de tranſact.* Lapus *alleg.* 92. *n.* 7. Roman. *conſ.* 369. *n.* 18. Rota *in Papien. manutentionis* 23. *Martii* 1654. *coram Pontingerio*, *§. laudum*, cum aliis in dictis deciſionibus allegatis, & conferunt quæ in terminis compromiſſi ſuper feudis habentur ex Bambacarin, & aliis *in Camerinen. juriſdictionis ſub tit. de feudis*, *diſc.* 49. 12

Adverſus hanc reſponſionem duo replicabantur ex parte Epiſcopi, primo nempe, quod Cardinalis teſtabatur ſe ita egiſſe de Oraculo Papæ Pauli III. viva voce ſibi tradito, ideoque ſibi de hoc atteſtanti deferendum erat, & ſecundo, quod ex lapſu longiſſimi temporis intrabat beneplacitum præſumptum; prima reſponſio in deciſionibus tollebatur ex facto, quia Cardinalis non dicit Papam approbaſſe laudum, ſive mandaſſe quod ita laudaretur, ſed potius ex ejus aſſertione conſtabat de contrario, cum eo enarrato reſervetur Papæ beneplacitum, ac ipſomet Cardinalis narret Oraculum reſtrictum fuiſſe ad audiendas partium differentias, non autem ad eas decidendas, præſertim cum Laico, cui ſatis incongruum erat committere deciſionem controverſiæ mere ſpiritualis, & Eccleſiaſticæ inter ſolos Eccleſiaſticos abſque laicorum mixtura, ut enim quotidiana experientia docet, frequenter Pontifices alicui Cardinali oretenus injungunt alicujus controverſiæ informationem ad effectum ut referat, vel componat, non autem ut decidat, & ſic pro audiendo ejus voto conſultivo, non autem deciſivo.

Deducebam item (licet ceſſante neceſſitate cauſæ in deciſionibus ex prudentialibus forte motivis omiſſum ſit) in hu-
juſmodi

juſmodi quæſtione in puris terminis juris communis, & circumſcriptis modernis Conſtitutionibus Apoſtolicis, hunc antiquum caſum non complectentibus, in ea quæſtione,
12 an Cardinalis aſſertioni de Pontificio oraculo ſibi viva voce tradito credendum ſit, tractata per Scribentes in *c. nobiliſſimus, 97. diſtinct.* & alios, de quibus Gabr. *de probat. concluſ. 3.* Farin. *de teſtibus*, *q. 63. ex n.* 15. Altograd. *conſ. 22. n. 46. & ſeqq. lib.* 1. Rot. *dec.* 630. *n.* 2. *part. 4. rec.* Ex magis communi, & recepta opinione Cardinalibus deferendum eſt, tribus copulative concurrentibus; primo nempe ut aſſertio fiat in loco ubi Papa reſidet, itaut promptus ad eum ſit acceſſus ejus, qui de hoc dubitans velit ſe certificare; ſecundo ut non ſit directe alteri præjudicialis, ejuſque jus quæſitum tollat; & tertio ut contineat veriſimilia, quorum nullum in præſenti concurrere dicebam, non primum, quia non conſtabat an quando Cardinalis ita aſſerendo laudum dedit eſſet necne in loco reſidentiæ Pontificis; non ſecundum, cum id contineret directum præjudicium Abbatis, ac hujus Eccleſiæ, totiuſque Oppidi; neque tertium, cum omnino inveriſimile eſſet, Papam voluiſſe Cardinali Laicum adhibere ſocium ad decidendam cauſam mere Eccleſiaſticam, & ſpiritualem, ut ſupra, ac etiam quod probare voluerit, ut collatio primæ Dignitatis in Collegiata, fixe, & perpetuo reſervata Sedi Apoſtolicæ, dari deberet Epiſcopo, qui plus juris ita haberet in loco exempto, vel diſmembrato, quam in eis, in quibus tanquam de Diœceſi, omnimodam, & pacificam habet juriſdictionem, quod omnino incongruum, & inveriſimile videbatur.

Eademque improbabilitatis ratione dicebam ceſſare alteram reſponſionem beneplaciti Apoſtolici præſumpti ex lon-
13 giſſimi temporis decurſu deducti, quia hæc eſt ſimplex juris præſumptio, contraria probatione, ſeu fortiori præſumptione elidibilis, unde cum fictio non poſſit ſuperare veritatem, atque beneplacitum verum concedi non ſoleat niſi ex juſta, & rationabili cauſa, & ſuper actu a jure non improbato, ſequitur quod ubi ex ipſius actus facie conſtat, illum eſſe talem, quod juxta Datariæ, & Cancellariæ Apoſtolicæ ſtylum, ſuper eo expreſſum beneplacitum Papa non conceſſiſſet, minus intrat præſumptum, non obſtante cujuſcumque temporis lapſu, ut firmatur *in Cracovien. decimarum* 16. *Nov.* 1650. cor. Bichio, *dec.* 82. *part.* 11. *rec.* & 20. *Mart.* 1651. cor. Veroſpio, 125. *eadem par.* 11. *altera Cracovien. diſmembr. decimarum* 3. *Junii* 1650. cor. eodem Veroſpio, *dec.* 47. *eadem par.* 11. *Romana devolutionis domus* 15. *Junii* 1654. cor. Melzio, & in aliis, quia eſt propoſitio recepta, & ſatis rationabilis, multo magis recipienda, ubi allegatur Beneplacitum Apoſtolicum modernum a temporibus Pauli III. citra, & ſic poſt Urbis excidium, a quo tempore habentur regeſtra integra, ex quorum reſolutione illud reperiri poſſet ſi adeſſet, maxime dum agitur de materia adeo gravi, in qua nonniſi idem Papa manus appoſuiſſet, unde non cadit illa difficultas, quæ in privatis bonorum Eccleſiæ alienationibus, aliiſque materiis minoris momenti etiam poſt integritatem regeſtrorum cadere poteſt, ob beneplacita, quæ concedi ſolebant per Pœnitentiariam, ſeu dicta facultate ſub Pio IV. ſublata, hodie conceduntur per Congregationes Concilii, vel Epiſcoporum, & Regularium.

Ulterius quicquid ſit de puncto, an Conſtitutio de præjudicialibus edita de anno 1641. per Urbanum VIII. tollens
14 hujuſmodi beneplacita præſumpta, præterquam ex lapſu centenariæ completæ, locum habeat inter duas Eccleſias, in quo Mihi ſemper placuit negativa quam tenuit Rota in una Vicen. portionum prima Junii 1643. cor. Dunoz. *inter ſuas dec.* 713. *n. fin. Romana cenſ.* 13. *Junii* 1663. *cor. Priolo, Mediolanen. Parochialis* 10. *Nov.* 1664. *cor. Alberg.* & in aliis, itaut hodie ſit receptum, poſito etiam quod dicta Conſtitutione non intrante, procedendum eſſet cum ſolis terminis juris communis, quibus attentis ſolus triennalis lapſus ſufficit, adhuc tamen in præſenti non cadebat præſumptio,
15 cum ad ejus effectum, copulative cum tempore requiratur obſervantia vera, pacifica, & per actus univocos, non autem æquivocos toto dicto tempore continuata, ne detur multiplicatio præſumptionum, ut eſt concors Scribentium traditio per Rotam paſſim recepta, ut apud Orthob. *dec.* 220. & in aliis frequenter, ita ut videatur hodie propoſitio indubitata, & præſupponenda, quæ obſervantia cum hujuſmodi qualitatibus in præſenti non juſtificabatur ob actus juriſdictionales per Abbatem exercitos, atque in hoc fundamento tanquam magis ſolido, & tuto Rota fixit pedes, non curando ſupradictarum aliarum reſponſionum robur examinare.

De teſtibus autem nuper vigore remiſſorialium datis, nulla fuit habita ratio, & merito, tum quia eorum examen plures nullitatis defectus patiebatur, tum etiam, quia ultra contrarietates, aliaſque exceptiones in dicto, convincebatur de mendacio per ſcripturas, & acta judicialia ſuper exercitio juriſdictionis Abbatis.

Eoque minus ipſorum fidei deferendum erat, atque ea pro ſuſpecta habenda, dum deponebant de viſitationibus, aliiſque actibus juriſdictionalibus in ſcripturam redigi ſolitis, ſi enim veri eſſent, potuiſſet Epiſcopus habens in manibus proprium Archivium, in quo libri viſitationum, proceſſus, & alia acta conſervantur, id juſtificare per ſcripturas, non autem confugere ad ſolos teſtes, cum quibus hodie ob corruptos mores ſatis caute procedendum eſt. Unde propterea, reflectendo etiam ad veritatem, juſta, beneque fundata Mihi viſa eſt præſens reſolutio, niſi ex combinatione actuum ſubſiſtere poſſet difficultas ſuperius excitata, itaut data compatibilitate diverſarum ſpecierum juriſdictionis, aliquæ juriſdictionis ſpecies remanerent in Epiſcopo pacificæ, & non interruptæ, quo caſu ſtante centenaria dictæ reſponſiones alias ſolidæ paterentur ſuas difficultates.

S U M M A R I U M.

1 *Certa eſt poteſtas Papæ concedendi territorium ſeparatum Prælato inferiori.*

2 *An compromiſſum fieri valeat ſuper juribus ſpiritualibus ſine beneplacito Apoſtolico? & de ejus præſumptione.*

ANNOT. AD DISC. VII.

Pariter in caſu, de quo in Aſtoricen. contenta hoc diſcurſu, aliud, quod ſciam, ſequutum non eſt, niſi quod ob Procuratoris mortem, cauſa, ut frequenter contingit, Defenſores mutaverit, facti vero potius, quam juris eſt ejus punctus principalis ſuper exiſtentia Apoſtolici privilegii pro territorii ſeparatione, cum eo poſito, de poteſtate Papæ non dubitetur, ut pluries inſinuatur. 1

De concluſione autem concernente compromiſſum, & an 2 iſtud ſapiat ſpeciem alienationis, ut propterea iis indigeat ſolemnitatibus, quæ in alienatione deſiderantur, *agitur l.* 1. *de feud. diſc.* 49. *& lib.* 7. *tit. de alien. & contract. prohib. diſc.* 1. ubi etiam, & in aliis ſequentibus de earundem ſolemnitatum præſumptione reſultante a longiſſimi temporis obſervantia, quodque in hujuſmodi controverſiis inter Eccleſias hinc inde, non intret Bulla Urbani VIII. quæ hanc ſubſtulit præſumptionem, eam præſervando, quæ ex centenaria reſultat.

HISPALEN. JURISDICTIONIS PRO ABBATE OPPIDI DE OLIVARES CUM ARCHIEPISCOPO, ET CAPITULO.

Caſus diſcuſſus in Signatura Sanctiſſimi, & pro Abbate reſolutus.

De juriſdictione omnimoda quaſi Epiſcopali competente Prelato inferiori ex Indulto Apoſtolico conceſſo pro aliquo Statu, vel Locorum Univerſitate, an comprehendat Locum, qui de tempore Indulti deſtinatus erat, ut dictæ Univerſitati uniretur, non tamen adhuc ad actum unionis deventum erat? Et aliqua de materia aperitionis oris adverſus gratiam cum decreto irritanti, & clauſula *ſublata*.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*

2 *Diſtinguuntur ſpecies aperitionis oris adverſus decretum irritans, & clauſulam* ſublata.

3 *Quando concedatur aperitio cum reductione, ſeu remotione gratiæ.*

4 *In erectionibus Cathedralium, vel Collegiatarum utpote de ſui natura præjudicialibus neceſſaria non eſt derogatio regulæ de jure tertii, & quid operetur clauſula* ſine præjudicio.

5 *Quale in propoſito dicatur præjudicium conſiderabile.*

6 *Quando concedatur oris aperitio pro ſimplici habilitatione.*

7 *Sola cogitatio generica ſalvat a vitio obreptionis.*

8 *Sub privilegiis conceſſis Regi Hiſpaniarum an, & quando veniant reliqua ejus dominia extra Hiſpaniam?*

9 *Decretum irritans, & clauſula* ſublata *non prohibent cognoſci de non comprehenſione.*

10 *Si-*

Digitized by Google

10 *Signatura Gratiæ non ſolet reſcribere in iis, quæ ſine Principis extraordinaria poteſtate competunt.*
11 *De regula unionem revocatoria.*
12 *Facultas Executoris non expirat in habentibus tractum ſucceſſivum.*

D I S C. VIII.

1 DE ann. 1623. Urban. VIII. Parochialem Eccleſiam Oppidi de Olivares erexit in Collegiatam, cujus principalis Dignitas, & Caput *Abbas major* nuncapari deberet, eique, prævia ſeparatione territoriorum a quibuſdam Diœceſibus, præſertim vero ab iſta Hiſpalen. ſubjecit univerſum Statum, & Comitatum *de Olivares & Baida*, ac etiam locum nuncupatum *Sanlugar la mayor* noviter emptum per modernum Comitem, ad cujus preces, inſtante Rege Catholico Philippo IV. hujuſmodi indultum conceſſum fuit, itaut Abbas prædictus in hujuſmodi Statu, & Comitatu, tanquam verus Ordinarius omnimodam haberet quaſi Epiſcopalem juriſdictionem privative ad Archiepiſcopum Hiſpalen, & quoſcumque alios Diœceſanos, a quibus dicta diſmembratio facta eſt.

De tempore autem, quo dictum indultum conceſſum fuit, Comes prædictus tractaverat, & concluſerat emptionem Loci prædicti *de Sanluger*, ſed ob Regium aſſenſum expediendum, aliaſque ſolemnitates in hujuſmodi bonorum translationibus adimplendas, ad effectuationem deventum non erat, atque vere illius dominium, & poſſeſſionem non habebat.

Ex hac autem circumſtantia, Archiepiſcopus, & Capitulum acquieſcentes donec dictus Comes apud Regem in ſumma gratia, & auctoritate fuit, eo defuncto prætendere cœperunt indultum prædictum non ſuffragari quoad hunc Locum, utpote tunc dicto Statui non unitum, neque adhuc acquiſitum, ſed quia obſtabant clauſula *ſublata, & decretum irritans* in eodem indulto contenta, claudentia os Judiei, & Patti, idcirco adita fuit Signatura Sanctiſſimi pro aperitione oris, ac reductione gratiæ, petitionem fundantes in duplici fundamento, primo nempe in gravi præjudicio ex dicta gratia reſultante Eccleſiæ Hiſpalen. ob diſmembrationem hujuſmodi Locorum, præſertim ſupradicti de *Sanlugar* ex ejus ſituatione, aliiſque circumſtantiis valde conſiderabilis; & ſecundo ex defectu intentionis Papæ, ſeu obreptionis gratiæ, dum præſuppoſitum fuit Locum prædictum ſpectare ad Statum, & Comitatum de Olivares, quod de tempore conceſſæ gratiæ in facto non ſubſiſtebat, quia nonniſi ad plures menſes ſubſequentes, Comes hujuſmodi Loci dominium, & legitimam poſſeſſionem vere acquiſierat, cumulando vulgares auctoritates ſuper gratiæ nullitate ex cauſa ſubreptionis, vel obreptionis, ſeu ejuſdem reductione concedenda ob alterius grave præjudicium.

Et his addebant quoque motivum regulæ revocatoriæ Innoc. X. ex eo intrantis, quod cum ad Comitis ſucceſſoris inſtantiam de ann. 1653. obtenta eſſet a Nuntio Apoſtolico ſententia ſuper executione, & obſervantia litterarum Apoſtolicarum deſuper expeditarum, exinde reſultabat, gratiam Pontificis prædeceſſoris, utpote effectum non ſortitam, ſub regula prædicta cadere.

Pro Abbate, & Comite Scribens, etiam cum ſenſu verita-
2 tis, dicebam injuſtam eſſe petitionem, ideoque rejiciendam commiſſionem, nihil reſcribendo, prout de facto propoſita cauſa ſecutum fuit; diſtinguendo ſiquidem ſpeciem aperitionis oris, ad quam Scribentes, moderata petitione contenta in commiſſione alternative ſe reſtringebant, ſaltem alteram faciliorem petendo.

Ad duplicem effectum hujuſmodi aperitio peti, & reſpective concedi ſolet; primo nempe cum reductione gratiæ itaut ejus ſubſtantia, & jus gratiato quæſitum tollatur, vel minuatur; ſecundo vero, ut firma remanente gratia, ejuſque ſubſtantia non alterata, petens admittatur ſolum ad opponendum de ejus nullitate reſultante ex ſubreptione, vel defectu intentionis, itaut ſit ſimplex habilitatio Judicis, & Partis, ad opponendum, & reſpective judicandum id, quod adverſus gratiæ validitatem, vel operationem de jure fieri poſſet, niſi *decretum irritans*, & clauſula *ſublata* obſtarent.

Ad primum effectum id concedi non ſolet niſi ex magna
3 cauſa, & accedente exorbitanti læſione, quam gratia Tertio inferat, Grat. *diſcept.* 959. *in princ.* Rot. *dec.* 461. *num.* 6. *& ſeqq. part.* 1. *rec. dec.* 297. & 485. *part.* 4. *tom.* 2. *utrobique in princ. in Rom. ſeu Amerina aperitionis oris* 27. *Junii* 1635. coram Coccino, *dec.* 358. *par.* 11. *rec.* præſertim ubi gratia eſt jam executioni demandata, ut in ſpecie *d. dec.* 485. *n.* 5. *part.* 4. *tom.* 2.

Ad hunc autem effectum non omne præjudicium in genere attenditur, quoniam gratiæ ſuper novis erectionibus, ſemper, & de ſui natura ſunt præjudiciales, cum practicari non poſſint ſine diſmembratione, quæ de neceſſitate importat præjudicium illius Eccleſiæ, a qua illa fiat, unde propterea receptum habemus, quod licet ex regula *de iure tertii quæſito non tollen.* gratiæ Tertio præjudiciales, ejuſque jus tollentes 4
non ſuſtineantur, niſi cum ſpeciali derogatione regulæ prædictæ, hoc tamen ceſſat in hujuſmodi novarum erectionum gratiis, utpote de ſui natura, & perneceſſe præjudicialibus, adeout, etiam ſi in ipſiſmet gratiis expreſſe adjiciatur clauſula *ſine alterius præjudicio*, adhuc intelligitur de alio forſan particulari veriſimiliter Papæ ignoto, non autem de illo generali de natura gratiæ reſultante, quia clauſula prædicta intelligitur in aliis præterquam in expreſſis, ut de utraque propoſitione Seraph. *dec.* 1445. *n.* 5. & 6. Buratt. & Add. *dec.* 193. & 576. *dec.* 24. *par.* 5. *rec.* & *dec.* 11. *nu.* 25. *par.* 6. cum aliis plene cumulatis per Add. *ad dec.* a. *n.* 286. & *ſeqq. part.* 3. *rec.*

Et ſic de illo gravi præjudicio veriſimiliter per Papam in- 5
cogitato, & quod ſibi notum eum retraxiſſet a gratiæ conceſſione, quia nempe per hujuſmodi diſmembrationem prior Eccleſia nimis depauperata remaneret, itaut ejus Dignitas vileſceret; ſi enim ſolum præjudicium generale ſufficeret prædicti inconvenientis non productivum, reſultaret exinde ligatam eſſe poteſtatem Papæ faciendi novas erectiones Cathedralium, & ſucceſſive revocari debuiſſent tot erectiones, præſertim erectiu, quæ continetur in extravaganti *Salvator*, dum ex una Diœceſi Toloſana quinque Epiſcopatus erecti ſunt, quod utique magnam ejus diſmembrationem importavit, prout Paulus IV. ex ſola Diœceſi Mechlinien. undecim alios Epiſcopatus erexit, cum ſimilibus, de quibus *in Burgen. erectionis Cathedralis, hoc eod. lib. ſub tit. de præemin. diſc.* 6. Unde cum abſque dubio magnæ Diœceſi, & ditiſſimæ Eccleſiæ Hiſpalen. hujuſmodi diſmembratio non adeo grave præjudicium inferret, dum nil fere de ejus priori Dignitate, & decore minuerat, idcirco incongrua erat hujuſmodi gratiæ petitio.

Ad alterum vero effectum ſimplicis aperitionis oris pro ſola Judicis, & partis habilitatione ut ſupra, Signatura guſtare ſolet de meritis, an ſc. objecta nullitas ex capite ſubreptionis, vel defectus intentionis, habeat necne aliquod pro- 6
babile fundamentum, in cujus caſu concedi ſolet, ſecus e contra? atque ad hunc effectum Papa in hoc Tribunali adhibet duodecim Prælatos peritos, de quorum voto conſultivo, quando ſibi placet ferendo, reſcribere ſolet, cum adverſus gratias, præſertim executas non debeat Princeps litibus calumnioſis, & injuſtis aditum aperire, ut per Marcheſan. *de commiſſ. aperitionis oris*, *p.* 2. §. 1. *n.* 65. *fol.* 417. & *in dictis deciſionibus* 485. *p.* 4. *rec. tom.* 2. & 358. *p.* 11.

Nullum vero dicebam adeſſe probabile fundamentum, ex quo hujuſmodi gratia de jure impugnari poſſet; illud ſiquidem minus veræ narrativæ ſuper acquiſitione Oppidi *Sanlugar*, ejuſque unionis, & pertinentiæ ad Statum, & Comitatum de Olivares, nimis leve videbatur, (quale ut ſupra per Signaturam reputatum fuit) quia licet de tempore gratiæ ob adhuc non completas ſolemnitates in hujuſmodi feudorum, ſeu bonorum juriſdictionalium alienatione ſervendas, Comes legaliter dominium dicti Loci nactus non eſſet, nihilominus quoad conventionem Partium, jam illum acquiſierat, dum perfectus erat contractus emptionis, & ſic verificabatur gratiæ præſuppoſitum, quod hujuſmodi Locus nuper per Comitem eſſet quæſitus. Rigoroſa vero intelligentia, quod hæc acquiſitio adhuc perfecta, & legitima dici non poſſet, nullatenus obſtabat. Tum quia ad effectum ſuſtinendi gratiam ſufficit ejus narrativam verificari de facto, ex deductis per Adden. ad Buratt. *dec.* 778. & eſt frequens beneficialiſtarum propoſitio, de qua pluries in ſua materia *ſub tit. de benef.* Tum etiam quia ejus falſitas debet eſſe talis, quod veriſimiliter Papam a gratia retraxiſſet, itaut ejus in- 7
tentionis defectus probabiliter adeſſe dicatur, cum alias pro gratia ſuſtinenda, generica, ſeu veriſimilis cogitatio ſufficiat, Buratt. *dec.* 883. *n.* 6. *dec.* 118. *n.* 17. poſt Vivian. *de jure patr. cum aliis in Valentina Parochialis* 28. *Junii* 1647. coram Cerro 107. *part.* 10. *rec.* & eſt propoſitio in beneficialibus frequens.

Ad effectum enim ut Locus dicatur unitus, & de pertinentiis alicujus Status, Provinciæ, vel reſpective prædii, attenditur voluntas, ſeu deſtinatio ipſius acquirentis, qui eſt utrinque Dominus ad text. *in l. ſi cui ades*, *ff. de leg.* 3. *cum concord.* de quibus Galeot. *contr.* 22. *lib.* 1. Rota *in Bonon. liquidationis pretii* 4. *Julii* 1664. cor. Emeric. *de qua cauſa habetur in*

Bonon.

Digitized by Google

Bonon. legati pro Zambeccaris, *ſub tit. de legat. & in Romana prælationis pro Confraternit. SS. Trinit. ſub tit. de ſervitut. ad mat. retract.* & alibi. Unde propterea habemus, quod concurrente veriſimili intentione, ſub nomine Regis Hiſpaniarum, contineantur etiam in privilegiis Regnum Nea-
8 polis, & alia dominia extra Hiſpaniam, ut habetur apud Mant. *dec.* 59. licet hoc ſuas habeat difficultates, ex iis quæ habentur in Barchinon. Canonicatus cor. Veroſp. *deciſ.* 316. *p.* 9. *rec.* & in eadem cor. Royas *inter ſuas dec.* 279. 281. *&* 286. *& de quo in Pampilon. decimar. de Taffalla hoc lib. ſub tit. de præmin. diſc.* 29. Quam tamen inſpectionem in præſenti aſſumere, & examinare opus non fuit, licet pro altera parte Scribentes ſuper hujuſmodi materiis nimium divagarentur; tunc enim dicebam de hoc puncto inſpiciendum eſſe, quando indultum loqueretur de Comite de Olivares ejuſque Statu, an ſcil. ſub ejus nomine veniret illud Oppidum de tempore gratiæ adhuc ſaltem valide, & perfecte non acquiſitum, neque incorporatum, quo etiam caſu adhuc incongruam dicebam petitionem aperitionis oris, cum eſſet articulus comprehenſionis, de quo Judex ſine hac habilitatione cognoſcere non prohibetur.

Siquidem *decretum irritans*, & clauſula *ſublata* claudunt ac ligant cuicumque Judici os, & manus in iis, quæ gratiam
9 tollunt, vel minuunt, non autem ſuper iis, quæ prætenduntur non comprehenſa, quia impugnare non dicitur qui non comprehenſionem allegat *deciſ.* 166. *in fin. p.* 7. *rec.*

Et ea qua ratione Ego, & cæteri pro hac parte Scribentes reſpondebamus ad objecta, quæ fuſo calamo, cum inani forſan labore, deducebantur ſuper pertinentia decimarum in hujuſmodi Locis diſmembratis, quaſi quod, Papa de eis expreſſe non diſponente, remanerent in priori eorum ſtatu; in hoc enim dicebam, quod Actores uterentur jure ſuo coram Judicibus competentibus, abſque neceſſitate expectandi reſcriptum
10 Signaturæ Gratiæ, quæ reſcribere non ſolet in iis, quæ ſine Gratia exerceri poſſunt per petentem de juſtitia, in quibus reſcribendi ſtylus eſt, quod utatur jure ſuo.

Ad objectum demum regulæ revocatoriæ, facilis erat re-
11 ſponſio, eam ſcilicet procedere in Gratiis, quæ de tempore emanantis regulæ effectum ſortitæ non eſſent, & ad quam regulam evitandam ſufficit effectuatio in parte, Burat. *dec.* 870. *num.* 4. Greg. & Adden. *dec.* 557. *dec.* 109. *p.* 6. *rec.* & in aliis in ſua materia *ſub tit. de benef.* in propoſito regulæ revocatoriæ unionum. Unde cum in facto doceretur de Gratiæ effectuatione uſque ab ejus initio cum ſucceſſiva obſervantia per annos 30. & ultra, prorſus vana remanebat objectio male deducta ex ſententia executoriali obtenta a Nunno de an. 1653. cum illa non percuteret novam executionem, ſed ſucceſſivam, & continuativam pro repellendis judiciali auctoritate illis moleſtiis, quæ adverſus Gratiam jam de facto prius executam inferebantur. Unde licet facultas Executoris expiret per annum, ſeu facta ſemel executione ipſius juriſdictio ceſſet, receptam tamen habemus eam durare in con-
12 cernentibus obſervantiam executionis jam factæ, & ſic executionem continuativam, ne illa ſemel facta, impedito ejus effectu, inanis remaneret ex deductis *dec.* 21. *&* 265. *p.* 7. *rec.* ubi de materia.

S U M M A R I U M.

1 *DE eadem materia, de qua diſc. 7. in iſto diſc. 8.*

2 *An conceſſa ſeparatione territorii ab aliqua Diœceſi, remaneat antiquo Diœceſano jus decimandi?*

3 *An Regna de novo quæſita, vel ſuperaddita veniant ſub nomine Regni antiqui, & quid veniat ſub nomine Regis Hiſpaniarum?*

ANNOT. AD DISC. VIII.

1 IDem eſt hujus diſcurſus punctus, qualis in precedenti *in Hiſpalen.* ſuper Apoſtolico privilegio veram territorii ſeparationem inducente, ut facti potius, quam juris eſſe dignoſcatur, pariterque ignotus eſt cauſæ ſtatus, & an ulteriorem habuerit progreſſum?

Quædam vero alia cauſa inter Archiepiſcopum, & Capitulum Hiſpalen. ea una, & Prælatos, vel Rectores Eccleſiarum, ſeu Locorum, ſub hoc indulto comprehenſorum,
2 ſuper jure decimandi, diſputata in Rota, oſtendit, quod indultum ſuum effectum ſortitum ſit, dum diſputatum fuit, an per hanc ſeparationem ſublatum fuerit jus decimandi, quod habebant Archiepiſcopus, & Capitulum univerſales illius Diœceſis decimatores, ea deductis *ſub tit. de decim. diſc.* 1. *& ſeqq.* Atque in iſta controverſia aliquæ reſolutiones (Me tamen in cauſa non Scribente) Archiepiſcopo, & Capitulo favorabiles prodierunt.

Illæ vero perpenſis deciſionum fundamentis non placuerunt. Iſta etenim quæſtio, de qua agitur *tit. de decim. diſc.* 12. an ſcilic. diſmembratio ab antiqua Eccleſia, novaque erectio tollat jus decimandi, percutit caſum novæ erectionis Parochialis cum diſmembratione partis territorii, & Populi antiquæ Parochiæ, adeout utraque remaneat in eodem Diœceſano territorio, nullaque adſit implicantia, ut nova tanquam filialis, adhuc in parte remaneat antiquæ matrici ſubjecta, quodque illa aliqua ex prioribus juribus retineat, ex deductis *d. diſc.* 12. *de decim.* ac etiam in propoſito juris ſepeliendi, *ſub tit. de Paroch. diſc.* 28. ſive ubi de exemptivo ageretur privilegio, firmis remanentibus Eccleſia, & Populo intra antiquæ Diœceſis limites, ut propterea Diœceſano aliquæ antiquæ ordinariæ, ac plenæ juridictionis, & ſuperioritatis remaneant reliquiæ.

Id autem practicabile non eſt in hac ſpecie formalis ſeparationis territorii, quod ſub proprio Prælato, cum vera qualitate Nullius conſtituatur, quoniam, ut plures caſus diſtinguendo advertitur ſupra, *diſc.* 1. *& ſeqq.* & infra, *diſc.* 96. ita conſtitui dicitur quædam nova omnino independens Diœceſis, cujus Prælatus Pontificalium exercitio, & Epiſcopali Dignitate exceptis, omnia habet, quæ vero Ordinario Diœceſano competunt, etiam ex Concil. Trid. & Apoſtolicarum Conſtitutionum delegata juriſdictione; ideoque habetur, ac ſi nunquam fuiſſet de illius Diœceſi, cujus Epiſcopo neque remanet illud jus reverentiale, quod in Locis exemptis intra Diœceſis fines remanentibus competit, ut infra, *diſc.* 35. *& alibi*, ut praxis docet in tot Epiſcopatibus de novo erectis cum diſmembratione partis alterius Diœceſis, juxta caſus recenſitos infra *ſub tit. de præmin. diſc.* 6. Et per conſequens impruprium eſt, ut Epiſcopus diverſæ Diœceſis remaneat decimator tanquam Parochus univerſalis ſuæ Diœceſis.

An autem ſub nomine Regis Hiſpaniarum, vel alicujus Re- 3
gni veniant ſuperaddita, vel unita Regna, & Dominia, agitur *d. tit. de præeminent. diſc.* 29. *& ſub tit. de benef. diſc.* 29.

ANGLONEN. JURISDICTIONIS PRO EPISCOPO CUM ABBATE, SEU COMMENDATARIO MONASTERII S. ELIÆ DE CARBONE.

Caſus deciſus per S. Congreg. Concilii pro Epiſcopo.

De eadem materia territorii ſeparati, ac juriſdictionis Prælati inferioris in Locum, & Populum alicujus Loci, & quid in hoc operentur Dominium, & juriſdictio temporalis ejuſdem Loci penes ipſum Prælatum inferiorem?

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*

2 *De Juriſdictione laicali, quam habent in Regno Neapolitano aliqui Prælati Eccleſiaſtici, quid importet?*

3 *Deciſio S. Congregationis.*

4 *De probatione ſituationis Loci in Diœceſi.*

5 *De probatione territorii ſeparati.*

6 *De reſtrictione ad titulum exhibitum tanquam meliorem.*

7 *De actibus poſſeſſoriis Epiſcopi excluſivis immemorabilis prætenſæ a Prælato inferiori.*

8 *Quid in hac materia operetur poſſeſſio juriſdictionis temporalis in Loco, examinatur.*

D I S C. IX.

INtra limites Diœceſis Anglonen. extat Oppidum nuncu- 1
patum, *De Carbone*, ibique Monaſterium ſub invocatione S. Eliæ Ordinis S. Baſilii, cujus Abbas, ex antiquis Regum conceſſionibus, eſt ejuſdem Oppidi utilis Dominus, cum juriſdictione laicali in cauſis civilibus, & forſan mixtis, non autem in criminalibus, quarum juriſdictio per Regem alicui Sæculari in feudum concedi ſolet, ut fere univerſalis eſt conſuetudo in eo Regno quoad Oppida, & Loca, quæ per Eccleſias poſſidentur, ut ſunt Eccleſiæ Conſan. Policaſtren. Tricaricen. pluresque aliæ, & de quo juriſdictionis concurſu, seu competentia inter Prælatum Eccleſiaſticum, & Feudatarium ſæcularem plura præſertim habentur, apud

Re-

Rovitam ſuper pragmaticis in pragmat. 1. de juriſd. inc cap non turbat. ubi regiſtrantur aliqua Decreta ſuper natura cauſarum, quando dicantur criminales, civiles, vel miſtæ reſpective.

Occaſione autem iſtius dominii, & juriſdictionis, juxta ſatis frequentem; & pene univerſalem omnium hujuſmodi Prælatorum hanc juriſdictionem temporalem in loco habentium, necnon ratione privilegiorum a Sede Apoſtolica huic Monaſterio conceſſorum ſuper ejus exemptione ab Ordinarii juriſdictione, cœpit etiam d. Abbas exercere ſpiritualem, & quaſi Epiſcopalem omnimodam privative ad Epiſcopum, qui forte ante publicationem S.C.T. nullatenus in hoc loco ſe ingerebat. Poſt dictam vero publicationem exercere cœpit juriſdictionem ab eodem S. Conc. Ordinariis locorum delegatam in locis exemptis in caſibus ibi expreſſis, ſatis autem dictum exercitium interruptum fuit, vel ex Epiſcoporum pro tempore negligentia, vel probabilius ex motivo reverentiæ habitæ aliquibus pro tempore ejuſdem Monaſterii Commendatariis. Cumque ad iſtam Eccleſiam Angloten. promotus fuiſſet Franciſcus Antonius de Luca Archidiaconus Melphicten. Iſte, ut ſuo muneri ſatisfaceret, curavit ſuam Eccleſiam de dicta juriſdictione pene in deſuetudinem abita reintegrare, unde propterea habito recurſu ad S. Congr. Concilii,

Aſſumpta deſuper diſputatione, cum ex parte dicti Abbatis, ſeu Commendatarii prætenderetur omnimoda juriſdictio quaſi Epiſcopalis cum territorio ſeparato, & qualitate *Nullius*, potiſſimum conſtituebatur fundamentum in privilegiis Apoſtolicis hujus Monaſterii amplam exemptionem continentibus, regiſtratis in quodam libercуlo impreſſo, qui occaſione conſimilis controverſiæ compoſitus fuit per eruditiſſimum, ac magnum linguæ latinæ Profeſſorem Paulum Æmilium Sanctorium Archiepiſcopum prius Conſentinum, deinde Urbinat. qui idem Monaſterium ex reſignatione forſan inſignis Cardinalis Sanctorii patrui, Sanctæ Severinæ nuncupati, obtinebat. Et ulterius Scribentes pro dicto Commendatario, magnam vim conſtituerent in dominio, & juriſdictione temporali ejuſdem loci, quaſi quod ex diſpoſitione ejuſdem S. C. T. *ſeſſ. 25. de regular. c.* 11. ob iſtam circumſtantiam ceſſet dicta delegata juriſdictio alias locorum Ordinariis in locis, & Perſonis exemptis attributa, & conſtituat iſtos Prælatos ita qualificatos in aliquo ſtatu diverſo eodem modo, quo diverſificat illos, qui eſſent capita Religionum in locis ſuæ Reſidentiæ.

3 His non obſtantibus, cum juſtitiæ fundamento, poſt binam diſputationem de anno 1666. prodiit conſuetum reſcriptum, quod ſcilicet dum nullum exhibebatur privilegium Apoſtolicum conceſſivum territorii ſeparati, *Epiſcopus manutenendus eſſet in quaſi poſſeſſione exercendi juriſdictionem a S. Conc. Trid. & Apoſtolicis Conſtitutionibus delegatam in locis exemptis, donec per privilegium, vel per immemorabilem per tres conformes continuatam doceretur de territorio ſeparato*, in cujus reſcripti executionem Epiſcopus viſitavit, dictamque juriſdictionem pluries exercuit, donec præfuit dictæ Eccleſiæ, a qua deinde ad Nazarenam tranſlatus fuit.

4 Tres igitur fuerunt hujus diſputationis puncta. Primo ſuper ſituatione hujus loci intra Diœceſim, cum hæc ſit fundamentum intentionis Epiſcopi agentis contra inferiorem Prælatum pro dictæ juriſdictionis exercitio. Secundo ſuper prætenſo territorio ſeparato. Et tertio quid in propoſito operatur dominium temporale loci controverſi.

Primus videbatur planus, tum ea ſituatione loci undique circumdati ab hac Diœceſi, abſque eo quod alter Epiſcopus eſſet, ſeu alias fuiſſet in cauſa, tum etiam quia in eiſdem privilegiis exemptivis in ſupradicto libercуlo impreſſis, Monaſterium enunciatur ſitum in hac Diœceſi, unde propterea verſabamur in claris ob ipſius partis confeſſionem reſultantem ab eorundem privilegiorum exhibitione, & uſu, & clarius ob plures actus juriſdictionales, de quibus infra, ex iis, quæ circa ſituationis probationem habentur firmata in deciſionibus editis in Tolet. Juriſdictionis 19. Maji 1659. & 28. Maji 1660. cor. Bevilaqua, de quibus ſupra, *diſc.* 1. & quarum deciſionum prima de tempore hujus diſputationis jam prodierat, atque hic punctus, utpote planus, modicam habuit diſputationem.

5 Quo vero ad alterum, dicebam idem, quod in tot conſimilibus diſputationibus, ut ſupra, & infra dicere conſuevi, ex deductis præſertim in dicta Toletana, *diſc.* 1. quæ pro omnibus tanquam magiſtra deſervit, hujuſmodi ſcil. punctum hodie non eſſe amplius juris, ſed facti, ſuper probatione ſcilicet territorii ſeparati faciendа per duas tantum ſpecies,

unam ſcilicet privilegii Apoſtolici expreſſi, alteram immemorabilis bene juſtificatæ, quorum neutrum accedebat, quinimmo ex facti circumſtantiis excludi videbatur probationis potentia, unde de ſtricto jure denegari etiam debuiſſet remiſſoria, ex quadam ſuperabundanti æquitate conceſſa, adhuc tamen non executa, quoniam ad effectum privilegii, utpote probandi per authenticum documentum, illa non ſuffragabatur, ac etiam ejus excluſiva probatio reſultare videbatur ab exhibitione dictorum aliorum privilegiorum in præfato libercуlo regiſtratorum, ſimplicem exemptionem ipſius Monaſterii regularis, ac Perſonarum in eo viventium importantium, cum narrativa quod locus eſſet Diœceſis Angloten.

Licet enim exhibitio eſſet extrajudicialis, juxta eam formam, cum qua in his Sacris Congregationibus proceditur, itaut non adeſſet ea formalis productio, ex qua reſultet reſtrictio ad illum titulum tanquam meliorem juxta theor. Innoc. *in c. pervenit, de decimis, de qua in Januen. Abbatiæ dec. 29. p. 7. rec. & 294. p. 6.* ac habetur hanc materiam diſtinguendo, & explicando, late deductum *in Sabinen. exemptionis, ſub tit. de Regal. ad materiam gabellarum, diſc.* 47. Nihilominus ſatis urgens adminiculum d. negativæ reſultare dicebam, quoniam cum præfatus Sanctorius, ob acrem litem cum Epiſcopo tunc actam, curaviſſet cum nimia diligentia omnia privilegia habere, dictumque libercуlum tanquam ſpeciem manifeſti componere; omnino probabile eſt, quod aliud melius privilegium non adeſſet veriſimiliter impreſſum, neglectis aliis utpote præjudicialibus potius, quam favorabilibus, ob dictam enunciativam, quod Monaſterium eſſet hujus Diœceſis. 6

Immemorabilis quoque omnino improbabilis erat ex facti circumſtantiis contrariis illam excludentibus, cum ex parte Epiſcopi exhiberentur litteræ Card. Alexandrini nepotis S. Pii V. tunc regnantis de anno 1569. & ſic de tempore proximo publicationi Concilii, directæ Metropolitano, ut aſſiſteret Epiſcopo in hujus Loci viſitatione, ac exercitio delegatæ juriſdictionis. 7

Ac etiam ſub eodem S. Pio V. cum tunc Commendatarius, Epiſcopo viſitare volenti reſiſtentiam de facto, & armata manu feciſſet, conſtabat de hoc inquiſitum, & carceratum fuiſſe, ac ſive ex condamnatione, ſive ex compoſitione ſolviſſe pœnam ſcut. 300. auri, ut juſtificabatur ex publico documento extracto ab actis.

Doctum item fuit de annis 1588. & 1606. coram eodem Epiſcopo, habitos fuiſſe concurſus ad formam ejuſdem Concilii Trid. ſuper proviſione illius Parochialis, Archipresbyteratus nuncupatæ, ac etiam de pluribus collationibus ordinum, ſeu conceſſionibus dimiſſorialium pro illis ſuſcipiendis diverſis temporibus, & prout Epiſcoporum zelus, & diligentia exegit, unde propterea excluſa remanebat immemorabilis, cujus præcipuum, ac eſſentiale requiſitum eſt, ut nihil intra hominum memoriam, & a 100. annis citra geſtum, dictum, vel auditum ſit, ut in eadem Toletana, *diſc.* 1.

Demum quoad tertium punctum, inſpecta littera S. Conc. *d. ſeſſ. 25. de Regular. c.* 11. ea difficultatem facere videbatur, cum poſt juriſdictionem Ordinariis delegatam, etiam in Monaſteriis exemptis Regularium in concernentibus curam Animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum, excipiantur loca, in quibus reſident Generales, ſeu capita Religionum, ac etiam generaliter omnia ea, in quibus cum parochianis utraque juriſdictio temporalis, & ſpiritualis habeatur; quia vero obſervantia docet contrarium, quoniam in tot conſimilibus controverſiis, de quibus ſupra, & infra *hoc tit.* præſertim in d. Toletana, in Vulturarien. in Converſana, in Aprutina, in Firmana, & ſimilibus, iſta circumſtantia temporalis juriſdictionis concurrebat, & tamen ſemper neglecta fuit, atque in nulla conſideratione habita. 8

Quinimmo etiam in illis Locis, in quibus cumulabatur utraque circumſtantia, quod ſcil. adeſſet juriſdictio temporalis, illaque non penes ſimplicem Prælatum inferiorem, ſed penes Generalem, ſeu caput Religionis, adhuc iſtæ circumſtantiæ ſolæ, & de per ſe in nulla conſideratione haberi conſueverunt, ſed opus fuit formiter juſtificare territorium ſeparatum, ut patet ex adeo ventilata S. Angeli Lombardorum cor. Pirovano, & Panzirolo, *cujus cauſæ plures deciſiones habentur impreſſæ inter recent. præſertim deciſ. 197. p. 8. & deciſ. 80. p. 9. rec.* ubi de loco ſub regimine, & juriſdictione Generalis Congregationis Montis Virginis, ac etiam ex Avellina Juriſdictionis cor. Othobon. *inter ſuas dec.* 82. & in Montis Virginis, ſeu nullius juriſdictionis 12. Junii 1656. & 8. Junii 1657. cor. Dunoz. *inter ſuas deciſ.* 988. & 1001. in quibus omnibus pariter agitur

cum eodem Generali dictæ Congregationis, atque in celebri Squillacen. coram Martin. Andr. *inter ſuas deciſ.* 54. *alias dec.* 59. poſt Tambur. *de Jur. Abb. tom.* 3. Concurrebat etiam dictum requiſitum juriſdictionis temporalis, quale etiam in tot deciſionibus Theatin. & Aprutin. quæ habentur impreſſæ *inter recen.* ac apud Tambur. *ubi ſupra*, & tamen nunquam iſta circumſtantia conſiderata fuit.

Quare dicebam, unum de duobus, ſtante dicta nimis generali, & inconcuſſa contraria obſervantia, admittendum eſſe, vel ſcilicet dictam Conciliarem diſpoſitionem moderatam eſſe per decretum S. Pii V. ſub die 4. Decembris 1570. regiſtratum apud Fagnan. *in c. nullus, de Parochis*, *n.* 43. non obſtantibus motivatis in contrarium per eundem Fagn. *n.* 44. *& ſeqq.* cum revera ea procedant, ubi ex aliis probationibus conſtat de omnimoda juriſdictione quaſi Epiſcopali cum territorio ſeparato, & qualitate nullius, ut ipſemet agnoſcit *n.* 47. *& ſeqq.* qua probatione data juxta duas ſpecies, de quibus ſupra, nil referre videtur dicta circumſtantia temporalis juriſdictionis, ſine qua etiam idem procederet, juxta caſum, de quo *in Aſturicen. & in Hiſpalen. diſc.* 7. *&* 8. & in aliis ut ſupra, unde propterea conſiderabam iſtam circumſtantiam ſolum conſiderabilem eſſe, tanquam adminiculum dictæ probationis, ac ad illam reddendam faciliorem.

Vel quod dictum decretum Conciliare verificabile forſan eſſet in illis locis, in quibus per inferiores Prælatos utraque juriſdictio poſſideatur plena, & omnimoda, quia nempe etiam in temporalibus illa in omnibus cauſis independenter, tanquam in libero allodio habeatur, juxta caſum, de quo plene agit Spada *conſ.* 4. *&* 5. *lib.* 1. & habetur actum *in Lucana juriſdictionis, ſeu Imperii ſub tit. de feud. diſc.* 60. cum tunc juxta unam opinionem, ille locus in totum Eccleſiaſticus factus videatur ex deductis *in d. Lucana*; unde propterea non congruit huic temporali juriſdictioni, quæ ex Regiis conceſſionibus in feudum, & tanquam ſpecies Baroniæ habetur ſolum in cauſis civilibus, vel ad ſummum mixtis, ad quos limites ita Concilium juriſdictionem quoque ſpiritualem reſtrinxiſſe videtur, delegando Ordinariis cognitionem graviorum cauſarum criminalium, & matrimonialium, ac aliorum, de quibus in eodem Concilio, eodem modo quo Rex eandem cognitionem graviorum cauſarum criminalium concedere noluit, ſed ſibi reſervavit eam pro ſe retinendo, ſeu alicui ſæculari, de quo magis confidat, concedendo in feudum ut ſupra. Incongruum enim videtur, ut ex fundamento hujus ita diminutæ, ſeu reſtrictæ juriſdictionis temporalis inferri debeat ad plenam, & omnimodam juriſdictionem ſpiritualem, & quaſi Epiſcopalem, cum ita major eſſet effectus, quam cauſa, unde propterea iſtud motivum in nulla penitus conſideratione habitum fuit.

ANNOT. AD DISC. IX.

IN iſta Anglonen. in qua agitur de eodem puncto juriſdictionis delegatæ in loco exempto in concernentibus curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum, ob translationem Epiſcopi tunc id zelantis ad Metropolitanam Eccleſiam Nazarenam, ut infra *diſ.* 20. incertum eſt, an aliud ſequutum ſit, & qualem obſervantiam habeant reſolutiones.

LUNEN. SARZANEN.
JURISDICTIONIS
PRO EPISCOPO
CUM ABBATE
SEU COMMENDATARIO MONASTERII DE AULLA.

Caſus deciſus per Sac. Congregationem Epiſcoporum, & Regularium pro Epiſcopo.

De eadem materia territorii ſeparati, & omnimodæ ſpiritualis, & quaſi Epiſcopalis juriſdictionis Prælati inferioris, etiam in excluſionem juriſdictionis delegatæ Loci Ordinario.

SUMMARIUM.

1 *FActi ſeries.*
2 *Dari poteſt territorium ſeparatum ſecundum quid, etiam in loco undique circumdato a Diœceſi.*
3 *Deciſio Sac. Congregationis.*
4 *Copia quando probet.*
5 *De ceſſatione privilegiorum ob immutationem ſtatus.*
6 *De cauſa ob quam Regularibus conceſſa ſunt privilegia exemptiva.*
7 *Cauſæ Regularium quomodo, & a quibus cognoſci debeant.*
8 *Quando privilegium exemptivum dicatur importare territorium ſeparatum.*
9 *Quomodo iſtud territorium ſeparatum fictum, ſeu improprium in locis ſitis intra Diœceſim intelligatur, & quid operatur?*

DISC. X.

MOnaſterium Sancti Caprasii Ordinis S. Benedicti ſitum in Oppido de Aulla, annexam habens ejuſdem loci curam animarum, in vim cujuſdam privilegii exemptivi Honorii II. de anno 1126. ſibi conceſſi, ab antiquo controverſias habuit cum Epiſcopo, ad cujus favorem plures prodierunt Apoſtolicæ determinationes Lucii, Alexandri, & Innocentii III. reſpective. Cum autem poſt plurium ſæculorum decurſum Monaſterium prædictum, utpote a regulari obſervantia declinatum ſuppreſſum eſſet, Leo Decimus de anno 1517. illud ſæculariʒando, & tanquam Eccleſiam ſæcularem conceſſit in juſpatronatus Marchioni Malaſpinæ dicti Oppidi Domino temporali, cum facultate præſentandi Clericum ſæcularem Loci Ordinario, qui in eiſdem litteris ennunciatur hic Epiſcopus Lunen. Sarzanen. dictamque conceſſionem de anno 1554. innovavit Julius III. Adamo Centurioni ejuſdem Loci Domino, eo addito, ut præſentatio Rectoris fieri poſſet, vel coram Ordinario, vel etiam cor. Vicario Generali Januen. ſive coram uno ex Canonicis Cathedralis ejuſdem Civitatis Januen. cui facultas inſtituendi præſentatum competeret, cumque vacante dicta Eccleſia de anno 1662. modernus Marchio Centurionus, cum conſueta ennunciativa, quod eadem Eccleſia, ſeu Monaſterium eſſet hujus Diœceſis, coram uno ex Canonicis dictæ Cathedralis Januen. cum ſubſequuta inſtitutione, præſentaſſet Aloyſium de eadem familia Centuriona, qui deputavit in Vicarium, ſeu V. Abbatem quendam ejuſdem Loci Sacerdotem ab Epiſcopo obtinentem approbationem, & licentiam exercendi curam animarum, & adminiſtrandi Sacramenta. 1

Idem Vicarius, Patrono, ac Proviſo conſentientibus, & confoventibus, de facto denegare cœpit obedientiam, & ſubjectionem Epiſcopo, atque exercere juriſdictionem ſpiritualem, & quaſi Epiſcopalem cum Clero, & Populo tanquam in loco Nullius, & de territorio ſeparato, fundando hanc prætenſionem in dicto privilegio Honorii Secundi, ex cujus verborum amplitudine prætendebat reſultare dictam qualitatem Nullius, & territorii ſeparati, non obſtante circumdatione undique a Diœceſi, ex eo quod non implicaret, Locum eſſe undique circumdatum, & tamen dici Nullius per quandam impropriam, & intellectualem ſeparationem ſecundum quid juxta firmata in Montis Caſſinen. Juriſdictionis cor. Bichio, *dec.* 373. *p.* 11. *rec.* quæ deciſio hanc prætenſionem excitavit, ſed introducta cauſa in S. Congr. Epiſcoporum, & Regularium per appellationem ex parte ejuſdem V. Abbatis interpoſitam a cenſuris contra eum per Epiſcopum illatis, prodiit reſolutio de menſe Julii 1667. Epiſcopo favorabilis in poſſeſſorio ſuper ejus manutentione in quaſi poſſeſſione exercendi omnimodam Epiſcopalem tam ordinariam, quam delegatam juriſdictionem, remiſſa ad Rotam cauſa in petitorio, ſuper prætenſo territorio ſeparato, vel exemptione reſpective, dictaque reſolutio eodem anno confirmata fuit in nova diſputatione, ad quam dictus appellans, atque ipſemet Abbas et adhærens admitti obtinuerunt. Eaque Mihi pro Epiſcopo ſcribenti, reflectendo etiam ad ſolam veritatem, juſta, & probabilis viſa eſt, cum hujuſmodi prætenſio omni prorſus fundamento deſtituta eſſet, nedum in poſſeſſorio, quod erat indubitatum, ſed etiam in petitorio. 2 3

Tres autem in his diſputationibus fuerunt inſpectiones. Una ſuper veritate, & forma probanti dicti privilegii, altera ſuper ejus duratione, vel reſpective expiratione, ſive per dictas contrarias Pontificias determinationes, ſive etiam ob dicti Monaſterii ſæculariʒationem, & tertia, poſitis veritate, & duratione, quid in propoſito relevaret privilegium prædictum.

Quoad primam, cum non adduceretur originale, ſed quoddam ſumptum, quæſtio erat magis facti quam juris. Regule enim eſt, ut ſumptis, ſeu copiis quamvis antiquis, fides præſtanda non ſit. Recepta vero eſt limitatio, quoties cum antiquitate concurrant etiam adminicula ex deductis per Buratt. & Adden. 4

Adden. *dec.* 243. *dec.* 587. *p.* 5. *rec.* cum aliis, de quibus ſupra *in Converſana*, *diſc.* 2. Unde propterea punctus reducebatur ad adminicula, illud præſertim obſervantiæ, ſuper qua hinc inde ſatis ſuper facto certabatur, unde quælibet Partium ſupponebat pro concluſione id quod erat in quæſtione, verum ſuper hoc Ego ſcribens pro Epiſcopo parum immorabar, tum quia ipſæmet contrariæ determinationes Apoſtolicæ Lucii, Alexandri, & Innocentii III. quæ ex parte noſtra deducebantur, veritatem hujus indulti de facto comprobabant, tum etiam quia inanis videbatur hæc inſpectio, dum poſita etiam exiſtentia, vel locus erat expirationi, vel ſubſiſtere videbatur irrelevantia, ut infra.

Quo vero ad ſecundam, neglecta pariter inſpectione, facti potius quam juris circa dictas Sententias Pontificias, dum quæſtio erat ſuper forma probanti, ac etiam ſuper earum interpretatione ac effectuatione. Solidum vi-
5 debatur fundamentum expirationis reſultans a ſæculariza-tione, & ſic ab immutatione ſtatus, tanquam a ceſſante cauſa conceſſionis privilegii, ut in terminis ceſſantis privilegii exemptivi alicujus Eccleſiæ, vel Monaſterii ob ſui ſtatus immutationem cæteris allegatis, habetur in Lauretana, *dec.* 313. & 455. *part.* 4. *recen.*

6 Hujuſmodi enim privilegia per Sedem Apoſtolicam concedi conſueverunt Monachis, aliiſque Regularibus; vel ob Religionis merita erga ipſam Sedem, vel ex eo rationabili motivo, ut Religioſi in clauſtris a ſæcularibus curis, & negotiis omnino abſtracti vivere debentes, non cogantur ita in Foro Ordinariorum, more reliqui Cleri, & Populi ſæcularis pro eorum cauſis verſari, & fortius ne eorum errores, ſive controverſiæ inter ipſos, cum proceſſibus, & actibus judicialibus in Foro pandantur cum Populi ſcandalo. Unde propterea receptum habemus, quod Regularium cauſæ, non in forma contentioſa, & per juris apices, ſed ſola facti veritate, & ſummarie cognoſci debent, juxta allegationem Lap. 73. ubi Add. Rot. in
7 Poſnan. Abbatiæ 1. Julii 1647. cor. Celſo inter ſuas *dec.* 25. *n.* 9. & habetur in Romana reviſionis rationum *hoc. tit. diſc.* 91. ac pluries in ſua materia *ſub tit. de Regularibus*, ubi etiam ex eadem ratione, quod eorum cauſæ deducendæ non ſunt ad Forum contentioſum, & in Tribunalibus Ordinariis, ſed cognoſci debent intra ipſum ordinem, ejuſque Superiores Regulares, extra quos non admittuntur niſi, vel Cardinalis Protector, vel S. Congr. Regularium negotiis præpoſita, juxta declarationes Congregationis deputatæ per Innoc. X. de anno 1650. regiſtratas apud Fagn. *in c. de Priore*, *de appellationibus*, ubi plene de hac materia, & de qua Regularium exemptione plene, docte, ac erudite habetur in diſceptatione Cardinalis de Albicis edita in Romana juriſdictionis, ſeu ritualis Cardinalitii, de qua infra *hoc eod. tit. diſc.* 34. ac impreſſa in calce præſentis tituli, unde cum omnes dictæ rationes ceſſaſſent ob omnimodam dicti Monaſterii ſuppreſſionem, remotis ipſis Regularibus de facto, ejuſque ſæcularizationem cum proviſione Apoſtolica de directo contraria, quod ſc. Rectoris præſentatio fieri deberet cor. Ordinario, a quo eſſet inſtituendus, utique dictum privilegium, quamvis alias verum, & ſubſiſtens in ſtatu regulari, omnino evanuerat, potiſſime quia in ſæcularizatione, nulla continebatur clauſula præſervativa, minuſque ſuberant Perſonæ in ſtatu regulari continuantes, cum quibus tale privilegium eſſet verificabile, ut eſt in caſu, de quo in Cæſarauguſtana Cathedralitatis *ſub tit. de præeminentiis hoc eod. lib. diſc.* 3. *cum ſeqq.*

Hinc proinde inanis labor videbatur aſſumere tertiam inſpectionem ſuper dicti privilegii relevantia, verum ubi præmiſſis omnibus ceſſantibus, dictum privilegium verum, ac durabile ſupponendum veniret, perinde ac ſi Monaſterium cum actuali conventu Religioſorum in ejus antiquo, & conſueto ſtatu regulari continuaret, adhuc tamen in propoſito, & ad effectum de quo agebatur, nihil relevabat,
8 licet enim aliquam verborum amplitudinem contineret, ut ſcil. nullus Epiſcopus in eo juriſdictionem aliquam habeat, atque liberum ſit ipſius Monaſterii Monachis, & Clericis a quocumque Epiſcopo ſibi placito ordines ſuſcipere, nec non Chriſma, Oleum Sacrum, & Altarium conſecrationes obtinere, ex quibus utpote Ordinem Epiſcopalem concernentibus excludi videtur quæcumque Epiſcopi Diœceſani juriſdictio, proindeque induci territorium ſeparatum, & qualitas *Nullius*, ſaltem improprie, & ſecundum quid, non obſtante loci ſituatione in Diœceſi, a qua undique circumdatus eſſet, ex firmatis in d. Montis Caſſin. Juriſdictionis cor. Bichio *dec.* 373. *p.* 15. *rec.* cum ibi alle-

gatis, & ex qua totum deſumebant Scribentes in contrarium.

Nihilominus ex deductis in Toletana, *diſc.* 5. & in aliis frequenter, planus, ac inevitabilis punctus, per quem tolluntur hujuſmodi æquivoca, iſtis uſurpationibus, & con- 9
troverſiis fomentum tribuentia, conſiſtit in eo quod, admiſſa etiam iſta impropria, & intellectuali ſeparatione territorii, ea procedit quantum ipſius exempti, & privilegiati Monaſterii, ſeu loci territorium ſe extendit, quod reſtringitur intra clauſtra, & ambitum ipſius Monaſterii materialis juxta traditionem Cardinalis *in Clement.* 1. *n.* 5. *de ſtatu Monachorum*, de qua Tambur. de Jur. Abb. *to.* 5. *diſp.* 55. *q.* 7. *n.* 39. Caputaq. *dec.* 225. *p.* 2. *dec.* 248. *n.* 35. *p.* 15. *rec.* Et ſic quoad Perſonas intra ipſum ambitum viventes, non inde tamen inferri poteſt ad conceſſionem territorii, in quo vivit Clerus, & Populus Sæcularis cum activa juriſdictione in illum, acquirendo qualitatem Paſtoris cum ovibus in ſuo territorio depaſcentibus, & in qua circumſtantia totus eſt hujuſmodi controverſiarum punctus, cujus ratione hæc privilegia exemptiva ipſorum Monaſteriorum, vel Eccleſiarum, quantumvis ampla, & prægnantia, in propoſito nullius remanent operationis, quia punctus non eſt in exemptione paſſiva, ſed juriſdictione activa in territorio non ſuo, & in Populum non ſuum.

Cumque quando S. C. T. in concernentibus curam Animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum, ac aliis concedit Locorum Ordinariis juriſdictionem delegatam in Locis exemptis, loquatur, ac exprimat, *etiamſi ſint Nullius*, atque ex deductis in d. Toletana, & in aliis, receptum ſit, hujuſmodi delegationem non adaptari Locis vere territorium ſeparatum habentibus, idcirco pernecesse dicendum eſt intelligere voluiſſe de hujuſmodi *Nullius* improprie quæ dantur ficte, ac intellectualiter, non obſtante ſituatione in Diœceſi, cum alias dicta verba fatua eſſent, nullamque haberent operationem, & iſtam credebam eſſe veritatem.

ANNOT. AD DISC. X.

IDem in Lunen. vel Sarzanen. de qua iſto *diſc.* 10. conſcius tamen qualitatis Epiſcopi, firmiter credo, quod reſolutiones S. Congregationis ſuam habeant obſervantiam, quodque illa non negligatur, potiſſime dum revera prætenſio Prælati inferioris ſuper territorio ſeparato, & qualitate *Nullius*, ad effectum effugiendi delegatam juriſdictionem, nulli probabili innixa videbatur fundamento.

APRUTINA JURISDICTIONIS PRO EPISCOPO CUM ABBATE MONASTERII CORROPOLIS.

Cauſa pendet in Rota cum reſolutionibus ut infra.

De probatione ſituationis Loci in Diœceſi, an incumbat Epiſcopo agenti contra Prælatum inferiorem pro exercitio ordinariæ, vel delegatæ juriſdictionis? Et de probatione privilegii ſuper territorio ſeparato per teſtes ob illius caſualem amiſſionem?

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Planta defertur circa ſituationem loci.*
3 *Situatio loci in Diœceſi probanda eſt per Epiſcopum Actorem.*
4 *Contrarium verius cum declaratione, quando id procedat.*
5 *Illæ probationes, quæ de per ſe non ſufficiunt, attenduntur tanquam adminicula circa ſituationem.*
6 *An probetur privilegium amiſſum per teſtes, & quomodo iſti deponere debeant.*
7 *Quomodo debeant deponere teſtes ad concludendam quadragenariam de viſu in immemorabili.*

D I S C. XI.

USque ab anno 1585. & antea introducta fuit lis in Ro- 1
ta cor. Bubalo ſuper ſpirituali, & quaſi Epiſcopali juriſdictione prætenſa per Abbatem Loci Corropolis Ordinis Cœleſtinorum, & ſub die prima Aprilis ejuſdem anni prodiit deciſio decernens Epiſcopo manutentionem in exercitio juriſdictionis delegatæ, reaſſumpta vero cauſa de anno 1662. cor. Bevilaqua ſubrogato ſub die 6. Martii idem reſolutum fuit circa jus viſitandi, ex eo fundamento, quod cum conſtaret de hujus loci ſituatione intra limites Diœceſis, fundata remanet Epiſcopi intentio ſuper ſpirituali juriſdictione, in qua ex ſola juris aſſiſtentia conceditur ma-

Digitized by Google

nutentio, juxta firmata in pluribus præcedentibus deciſionibus coram eodem in Cauſa Toletana, de qua ſupra *diſcur.* 1. mandando in reliquis videri de bono jure, ſuper quo aſſumpta diſputatione ſub die 23. Martii 1665. dictum fuit, quod fieret planta Partibus auditis, atque in hoc ſtatu cauſa reperitur, dictaque reſolutio forſan proceſ-
2 ſit ex conſimili praxi ſervata in adeo agitata cauſa S. Angeli Longobardorum cor. Pirovano, & Peutingerio, in qua confecta fuit planta, cui in reſolutionibus ſatis delatum fuit pro territorio ſeparato ad favorem Monaſterii S. Guglielmi Congregationis Montis Virginis, ejuſque Generalis ibi reſidentis, ut patet ex deciſionibus deſuper editis, quarum aliquæ habentur impreſſæ, *dec.* 197. *p.* 8 *rec.* & *dec.* 80. *p.* 9.

3 In hac igitur ultima diſputatione in bono jure, in qua ſolum ſcribebam pro Epiſcopo, Scribentes pro dicto Prælato inferiori prætendente quaſi Epiſcopalem juriſdictionem in illo loco cum territorio ſeparato, & cum qualitate Nullius, duo deducebant fundamenta, unum non probatæ ſituationis in Diœceſi, quam probandam eſſe per Epiſcopum Actorem tanquam ſuæ intentionis fundamentum, quoties Prælatus inferior reperitur in quaſi poſſeſſione exercendi juriſdictionem ſpiritualem, alias dictum fuit in alia Aprutina, ſeu Nullius juriſdictionis 11. Martii 1624. coram Dunozetto ſen. impreſſ. poſt Tambur. *de jur. Abb. tom.* 3. *dec.* 71. & *inter ſuas dec.* 309. *n.* 7. & *ſeqq.* potiſſime quia in facto docebatur locum controverſum magis adjacere Diœceſibus Aſcul. & Ripan. in quibus etiam confinabat, itaut non concurreret circumdatio undique.

Et ſecundo, quod adeſſet privilegium Apoſtolicum ſuper territorio ſeparato quod aſſerebant amiſſum fuiſſe cum aliis Scripturis, ac Sacra Supellectili in excidio, ſeu devaſtatione data per milites occaſione cujuſdam belli, cujus caſus accidentalis in genere dabantur probationes ſufficientes, deducendo etiam aliquas probationes factas de dicto anno 1585. vel etiam antea ſuper immemorabili per teſtes examinatos cor. Epiſcopo Reatino forte in vim remiſſorialium Rotæ.

4 His non obſtantibus, reflectendo etiam ad ſolam veritatem, reſolutio non placuit, quoniam ut advertitur in d. Toletana *diſc.* 1. (quæ omnium conſimilium controverſiarum videtur hodie norma, & magiſtra) ſtante communi, & per Rotam, ac Sac. Cong. Conc. recepta opinione, de qua etiam in Marſicen. apud Bubalt. *dec.* 578. & alibi frequenter ſuper generali diviſione Dionyſii totius Orbis in Diœceſes, iſta qualitas Nullius, & extra hanc generalem diviſionem non præſumitur; tunc autem in his terminis recte procedit in hac materia vulgaris regula text. *in l. Actor, de probat. cum Concord.* ut Actori incumbat onus probare id quod allegat pro fundamento intentionis, cum alias reo, & Poſſeſſori ſufficiat vincere per non jus, quando alter Epiſcopus eſſet in cauſa, qui in poſſeſſione reperiretur, itaut, præſuppoſita loci exiſtentia in una, vel altera Diœceſi, juxta dictam Generalem diviſionem, ſola contentio eſſet ſuper pertinentia inter duos Epiſcopos, quorum unus eſſet Actor, alter reus, ſecus autem ubi quæſtio eſt cum inferiori habente juris reſiſtentiam, vel contrariam præſumptionem, atque talis eſt praxis Sac. Cong. Conc. ut patet ex tot caſibus, de quibus ſupra, & infra, quoniam non docto incontinenti per inferiorem Prælatum de privilegio, decernitur vicino, & adjacenti Epiſcopo comparenti manutentio in exercitio delegatæ juriſdictionis, donec per allegantem territorium ſeparatum, illud probetur per privilegium, vel per immemorabilem canonizatam per tres conformes. Hæc autem praxis procedere non poſſet, ſi Epiſcopo ad eandem Congregationem recurrenti incumberet onus formalis, & concludentis probationis ſuper ſituatione, cum hæc probatio, ubi præſertim non concurrit circumdatio undique, ſed adeſt confinatio cum aliis Diœceſibus, dicatur ſatis difficilis, nimiumque diſpendioſa, unde eſſet retrahere omnes Epiſcopos ab hujuſmodi opere aſſumendo, atque deſtruere propoſitiones, quas in hac materia receptas habemus, atque ita per indirectum inferiores Prælati hanc juriſdictionem ſibi aſſumentes, obtinerent victoriam negotii principalis, potiſſime quia hujuſmodi juriſdictionales controverſiæ habent ſpeciem notorii in Regione, atque abſque dubio notiſſimæ ſunt aliis Epiſcopis adjacentibus, quorum non oppoſitio per tempus conſiderabile elatum inducit argumentum ſituationis intra Diœceſim illius Epiſcopi, qui comparet, & litem ſuſtinet, ut clare ad ſenſum, ac ſæpe habetur in præcedentibus.

5 Clarius vero in hac facti ſpecie, ob eam circumſtantiam, quod ageretur de ſatis diuturna lite, in qua Epiſcopus obtinuit ut ſupra uſque ab anno 1585. reſolutionem in poſſeſſorio, renovatam de anno 1662. abſque eo quod dicti alii Epiſcopi, qui dicebantur magis adjacentes unquam comparuiſſent, eorumque prætenſionem deduxiſſent, ac etiam quia eadem ſituatio juſtificari videbatur ex quadam Bulla Anaſtaſii, & ex planta quadam, ſeu mappa geographica impreſſa, quæ ut ſupponebatur, facta erat de univerſa Provincia per Miniſtros Regios, cum aliis adminiculis ponderatis in dicta deciſione ſuper poſſeſſorio 6. Martii 1662.

Quamvis enim in dicta alta Aprutina, *dec.* 71. poſt Tam- 6
bur. & 309. Dunoz. ſen. in qua etiam eadem planta, & dicta Bulla Anaſtaſii deducebantur, conſideretur neutram eſſe in forma probanti, ac ſufficienti fide dignam, nihilominus reſponſio eſſet conſiderabilis, quando una, vel altera probationis ſpecies deduceretur tanquam unica, & pro totali juſtificatione, ſecus ubi pro adminiculis coadjuvativis præſumptionis juris, ut recedendo a dicta deciſione advertitur in duabus poſterioribus deciſionibus editis cor. Dunoz. jun. in præfata alta Aprutina impreſſ. *dec.* 285. & *ſeq. p.* 8. *rec.* & *inter ſuas dec.* 426. & 457. Quibus ſtantibus dicebam, nullum fundamentum conſtituendum eſſe in dicta præcedenti deciſione jam revocata, a qua Scribentes in contrarium totum mutuaverant, unde propterea reſolutio prædicta parum probabilis viſa fuit, niſi forte conſideratum eſſet, Epiſcopo parum præjudicari, ob manutentionem ſibi conceſſam in exercitio juriſdictionis.

Quo vero ad alterum fundamentum privilegii ſuper territorio ſeparato, quod ex dicto excidio, cum aliis Scripturis, ac etiam cum ſacra ſupellectili amiſſum ſupponebatur, illud videbatur ſatis debile, ac omnino contemptibile, cum alia non daretur probatio, niſi illa caſus, ac peremptionis ſcripturarum in genere, quod in propoſito nullius eſt momenti, licet enim non negetur poſſibilitas probandi per teſtes veritatem Scripturæ caſualiter amiſſæ, nihilominus ultra probationem in genere ipſius caſus, exigitur etiam, quod teſtes valde periti, puta Doctores, & Notarii ſatis recte, & concludenter deponant, tam de illius tenore, quam de ejus ſtatu, & qualitate, quod ſcilicet eſſet vera, & authentica, non autem conficta, & ſuppoſita, ſeu falſificata, facti convincentes, ac veriſimiles ſcientiæ cauſas reddentes, ut ex Bart. & aliis Civiliſtis *in auth. ſi quis in aliquo, C. de edendo*, & ex Canoniſtis, *in c. cum olim il primo, de privilegiis*, bene apud Afflict. *dec.* 274. & 302. quæ videntur in materia magiſtrales, Cavaler. *dec.* 523. Rota in Calaguritana decimarum 17. Aprilis 1654. cor. Zaratha, impreſſ. poſt Zuffum *de legit. proceſſ. dec.* 15. & *in aliis*.

Et quando non haberentur auctoritates, ad evidentiam id probaret ipſe naturalis diſcurſus, quoniam quilibet alias poſſet privilegium, vel aliud documentum a ſe confictum, ſeu falſificatum exhibere peritiſſimis Doctoribus, & Notariis, ſub prætextu obtinendi ab eis conſilium in negotio principali, itaut iſti, veridice, & ſincere de ejus tenore bene deponere poſſent, illud deinde lacerando, vel occultando, ne convinci poſſit falſitas, vel confictio, unde propterea, cum in hac facti ſpecie nulla daretur probatio, niſi illa caſualis amiſſionis Scripturarum Monaſterii in genere, illud motivum remanebat diſputatione indignum.

Demum nullius momenti videbantur probationes ut ſu- 7
pra factæ per teſtes ante annum 1585. inductos cor. Epiſcopo Reatino, tum quia erant nulliter examinati, non citato Epiſcopo, ſeu Promotore Fiſcali, ut advertitur in dicta prima deciſione coram Bubalo, tum etiam quia laborabant in dicto, dum non concludebant ſuper quadragenaria de viſu, quod eſt primum, ac potiſſimum requiſitum probationis immemorabilis, licet enim ſimpliciter dicerent ab annis 50. & 60. citra, attamen id non concludit, cum verificari poſſit in eo, quod heri, & nudius tertius geſtum eſt, juxta receptam doctrinam Bart. *in l. Celſus, ff. de uſucap.* Seraph. *dec.* 469. *n.* 1. Cavaler. *dec.* 174. & 213. *utrobique n.* 1. & 2. Sublatiſque his probationibus, impoſſibilis erat nova, cum ſubducto dicto tempore litis ab anno 1585. & antea, impoſſibile eſſet habere teſtes, qui ſubducendo etiam tempus ætatis pupillaris, concludere poſſent de viſu per tempus quadragenarium, unde præſens cauſa Mihi videbatur nimis plana pro Epiſcopo.

ANNOT. AD DISC. XI.

ISta cauſa Aprutina docet, & comprobat id, quod inſinuatur ſupra *diſc.* 2. & 4. & alibi pluries, quod ſcil. erroneum ſit in hujuſmodi cauſis procedere cum legalibus rigoribus, & cum tela judiciaria, quoniam ita Epiſcopi, potiſſime pauperum, vel etiam divitum, ſed nimium gravatarum Eccleſiarum, terrentur hujuſmodi lites ſuſtine-
re,

tæ, ideoque earum proſecutionem negligunt, atque exinde reſultant Eccleſiarum præjudicia, & quod magis eſt, alia graviora præjudicia reſultant animarum ſaluti, & ſpirituali adminiſtrationi Sacramentorum, & divinorum, & criminum punitioni in hujuſmodi Locis Acephalis; ideoque ut dixi, commendabilius eſſet, quod S. Congr. Conc. omnes iſtas reaſſumeret cauſas, eaſque breviter, & ſummarie more Principis omni appellatione poſtpoſita terminaret. Et de improbabilitate illius reſolutionis habetur latius infra, *diſc. 96. & ſeq.*

BENEVENTANA JURISDICTIONIS PRO ABBATE SANCTI MODESTI CUM ARCHIEPISCOPO.

Caſus deciſus per Rotam, pro Archiepiſcopo.

De eadem materia probationis ſituationis in Diœceſi, vel territorii ſeparati reſpective, & an privilegium Apoſtolicum, quamvis non expreſſum ſuper territorio ſeparato, & juriſdictione activa in Clerum, & Populum, ſufficiat concurrente longæva obſervantia, tanquam ab iſta ita interpretatum?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *In probatione immemorabilis ſubducendum eſt tempus litis.*
3 *Inſtantia de jure Canonico eſt perpetua, & nunquam perit.*
4 *Quando etiam de jure Canonico per longiſſimum tempus lis dicatur habita pro derelicta, & ceſſet.*
5 *Epiſcopo agenti incumbit onus probandi ſituationem in Diœceſi.*
6 *De præſumptione ſituationis ob generalem diviſionem Dionyſii, altero Epiſcopo non comparente, & n. 13.*
7 *Quod confici debeat planta.*
8 *Negativa probatur ex non deſcriptione omnium locorum Diœceſis, & n. 4.*
9 *Archivium proprium non dat fidem ad proprium commodum.*
10 *Ubi duo ſunt loca ejuſdem nominis, actus remanent æquivoci.*
11 *De differentia inter Epiſcopum, & Metropolitanum, & de diſcretis terminis Provinciæ, & Diœceſis.*
12 *Etiam Provincia ſub nomine Diœceſis explicari ſolet.*
13 *De argumento ſituationis, de quo ſupra n. 6.*
14 *Declaratur concluſio, de qua n. 8.*
15 *De circumdatione loci undique, ſeu adjacentia cum aliis locis, quando hæc ſit conſiderabilis.*
16 *An privilegia Apoſtolica exemptiva inducant territorium ſeparatum, & juriſdictionem activam?*
17 *Quod ea obſervantia recipere poſſint hanc interpretationem.*
18 *Conſideratur circumſtantia notabilis ad favorem Prælati inferioris.*
19 *Privilegia quamvis non expreſſa, deſervire poſſunt pro titulo putativo bonæ fidei ad præſcriptionem.*
20 *Quod præſcribi etiam poſſit territorium ſeparatum, & non intret monſtrum duorum capitum in uno corpore.*
21 *Privilegia Principum Sæcularium quomodo in propoſito attendenda ſint.*
22 *Illi de loco Nullius tenentur accedere ad Synodum Epiſcopi viciniorìs, ſi ſibi ipſis propria Synodus non celebratur.*
23 *Confeſſiones Prælatorum non præjudicant Eccleſiæ maxime in iis, quæ non pendent ab ejus facto, vel animo.*

D I S C. XII.

CUm ab antiquo tempore Abbas Monaſterii S. Modeſti
1 Civitatis Beneventi Congregationis Canonicorum Lateranenſium, juriſdictionem ſpiritualem, & quaſi Epiſcopalem in Terra S. Georgii de Montanea Montis Fuſculi nuncupata, de facto exerceret, etiam quoad actus cadentes ſub juriſdictione delegata Ordinariis Locorum per Sacr. Concil. Trident. & Apoſtolicas Conſtitutiones; præſertim vero in ejuſdem loci Eccleſia Parochiali, Abbatia nuncupata, inſtituiſſet quendam Lucium, e Barone, ſeu Domino temporali præſentatum, Iſte contra proprium Superiorem caput erigendo, atque ut dicitur, proprio auctori quæſtionem re-

fricando obedientiam dicto Abbati denegare cœpit, ejuſque juriſdictionem, & ſuperioritatem controvertere, affectando potius ſubjectionem erga Archiepiſcopum, idque fuit iſtius controverſiæ origo, introductaque proinde cauſa uſque ab anno 1618. cor. A. C. Abbas obtinuit mandatum de manutenendo in ſuæ juriſdictionis, & ſuperioritatis poſſeſſione, & exercitio, unde per Lucium, quem etiam Archiepiſcopus confovebat, appellatione interpoſita, commiſſa fuit cauſa in Rota abſque tamen ulteriori progreſſu uſque ad annum circiter 1660. in quo denegante e converſo moderno Rectore juriſdictionem, & ſuperioritatem Archiepiſcopi viſitare volentis, aliosque actus juriſdictionales exercere, ex parte Archiepiſcopi introducta fuit cauſa in Rota coram Bevilaqua; cumque utraque pars prætenderet unam earum reſpective commiſiſſe attentata, & manutentionem ſibi deberi, idcirco agitata cauſa ſub nomine dicti Abbatis S. Modeſti, quamvis vere lis ſuſtineretur per dicti loci Rectorem, Communitatem, & Dominum temporalem, datum fuit dubium, *an conſtaret de attentatis hinc inde, & cui danda eſſet manutentio?* Quo bis propoſito de annis 1663. & 1664. abſque aliqua reſolutione demandatum fuit videri de bono jure, ſuper quo aſſumpta diſputatione ſub die 9. Jun. 1666. prodiit reſolutio Archiepiſcopo favorabilis ſuper omnimoda juriſdictione ordinaria, & delegata; ex præſuppoſito ſituationis Loci in Diœceſi, a qua undique circumdatus eſſet, unde propterea intraret juris aſſiſtentia, donec de territorio ſeparato doceretur; potiſſime concurrentibus aliquibus enunciativis ſuper eadem ſituatione, ac aliquibus actibus juriſdictionalibus.

Majus vero, ac principale fundamentum conſtitutum fuit in quodam actu publico renunciationis litis de anno 1660. facto per Abbatem, & Conventum dicti Monaſterii capitulariter, continente confeſſionem, ac agnitionem, quod Terra prædicta ſita eſſet in Diœceſi Beneventana, & ſub Archiepiſcopi omnimoda juriſdictione ſpirituali, cedendo, & renunciando cuicumque liti, quæ ipſius Monaſterii nomine ageretur; cumque dicta confeſſio per Congregationis Superiores revocata eſſet, atque in facto doceretur non ſubſiſtere præſuppoſitum circumdationis loci undique, cum in notabili parte adjaceret duobus aliis Locis in eadem Montanea exiſtentibus, quæ jam Rota contra eundem Archiepiſcopum declaraverat de territorio ſeparato, & *Nullius* ad favorem Monaſterii Montis Virginis, ut in *Nullius*, ſeu Montis Virginis juriſdictionis 12. Jun. 1656. & 8. Jun. 1657. coram Dunozetto inter ſuas *deciſ. 988. & 1001.* idcirco conceſſa fuit nova audientia, atque ter cauſa propoſita, ob difficultates nulla capta reſolutione, demum ſub die 26. Novembris 1668. perſitum fuit in deciſis, non tamen abſque votorum diſcrepantia.

In his autem diſputationibus, tres fuerunt inſpectiones, ſeu puncti, unus ordinis circa attentata hincinde, alter ſuper probatione ſituationis Loci in Diœceſi, ſuper quo in dictis diſputationibus adverſus deciſionem habitis principaliter ex hac parte inſiſtebatur; & tertius ſuper interpretatione, ac relevantia privilegiorum dicti Monaſterii, ex quibus ad hujuſmodi juriſdictionem privative ad Archiepiſcopum, cum territorio ſeparato, & qualitate *Nullius* inſerebatur.

Quoad primum, reſolutio pendebat a puncto, an adhuc vigeret lis ab anno 1619. ut ſupra in Rota introducta, vel potius ea deſerta, attendenda eſſet nova ex parte Archiepiſcopi introducta moderno tempore in eadem Rota; ſi enim verſaremur in hac ſecunda parte, ut Archiepiſcopus prætendebat, tunc attentata adeſſent ex parte Abbatis, eique adhærentium, e converſo autem ſi, juxta primam, duraret lis antiqua, attentata erant clara contra Archiepiſcopum.

Hic autem punctus nedum reſpiciebat ordinem, ſed etiam influebat ad juſtitiam negotii Principalis, ad effectum 2
ſcilicet ut habenda non eſſet ratio actuum juriſdictionalium hoc intermedio tempore per Archiepiſcopum geſtorum, utpote lite pendente, ad quem effectum id proderat huic Parti, cui tamen e converſo nocebat ad alium effectum reddendi improbabilem immemorabilem, quatenus, non ſuffragantibus privilegiis, ad hanc ſpeciem probationis recurrere oportuiſſet, quia cum certum ſit quod a quadragenaria de viſu per teſtes juſtificanda ſubducendum eſt tempus litis, iſto, ac altero ætatis pupillaris ſubductis, impoſſibile eſſet habere teſtes, qui dictam quadragenariam concludere poſſent, ut in congreſſu ab initio pro cauſæ directione habito de hujuſmodi effectibus proficuis, & reſpective præjudicialibus diſcurrebam, ad effectum determinandi, an magis expediret inſiſtere ſuper dicta antiqua lite, ejuſque dura-

tione, vel potius acquieſcere prætenſioni alterius Partis, ſuper ejus deſertione, ac expiratione, determinatum tamen fuit juxta primam partem.

Hinc propterea diſputando dicebam de hujuſmodi antiquæ litis exiſtentia, & duratione dubitandum non eſſe, non
3 obſtante diuturno ſilentio annorum circiter 40. quoniam quicquid ingenioſe in contrarium probare conetur Covar. *in c. quamvis pactum, de pactis in 6. p. 2. num. 4.* de quo Rovitus *ſuper pragm. 1. de inſtaur. cauſ. non reſtaur. n. 1.* & qui aliquos habet ſequaces. Attamen in Rota, & Curia Romana, omnino verius, ac receptum eſt, neglecta diſpoſitione juris civilis ſuper peremptione inſtantiæ, de qua, ejuſque reſtauratione, ac aliis ad materiam facientibus cæteris allegatis, Rovit. *ſuper pragmat. in rubr. & pragm. 1. de inſtantia cauſ. non reſtauran.* de Jure Canonico eſſe perpetua, & nunquam perimi, non obſtante quocumque temporis lapſu, ut ex Abb. & aliis *in c. venerabilis, & cap. fin. de judic.* Marant. *in prax. p. 5. verbo, Et omnia fiant durante inſtantia*, Veſtr. & add. *in prax. l. 3. c. 5.* Rot. *dec. 326. n. fin. p. 11. rec. & paſſim.*

Et quamvis eadem concluſione retenta, adhuc in Rota, & Curia ea longiſſimo ſilentio reſultare ſoleat effectus dictæ
4 peremptioni æquipollens, ſuper litis ſcilicet deſertione, eo quod præſumatur habita pro derelicta. Nihilominus in diſputationibus, quæ in hac materia frequentes habentur in beneficialibus occaſione regulæ de triennali, receptum eſt, duo requiſita copulative concurrere debere. Primo, tempus longiſſimum ad minus 30. annorum. Et ſecundo, malum jus ejus, qui litem proſequi tenebatur, ac tandiu deſeruit, quaſi quod ita ſuum malum jus agnoſcendo, animum deſerendi declaraverit, itaut ſit deſertio reſultans magis a præſumpta voluntate, quam a juris diſpoſitione, ut cæteris allegatis, habetur apud Royas *dec. 294. & deciſ. 255. n. 8. & ſeqq. p. 11. rec. & freq.*

Quamvis autem concurreret primum requiſitum temporis, omnino tamen ceſſabat alterum, quod ſcilicet ſilentium proveniret ab eo, qui tenebatur litem proſequi, quoniam cum hæc Pars eſſet appellata, utpote obtinens manutentionem a Judice primæ inſtantiæ, idcirco non huic, ſed alteri incumbebat onus proſecutionis, ideoque prorſus improprium erat, ut hujuſmodi ſilentium per delinquentem innocenti objiceretur, & conſequenter extraneam dicebam diſputationem, quam ſuper hoc puncto Scribentes pro Archiepiſcopo ab initio aſſumpſerant circa merita, ut ita alterum requiſitum mali juris juſtificarent, tum quia ut patet ex mox allegatis deciſionibus, illud debet eſſe clarum, non autem adeo dubium, & diſputabile, tum etiam quia cum dictus deſertionis effectus ita reſultare dicatur, non ex diſpoſitione juris, ſed ea præſumpta voluntate deſerentis, quaſi quod ita ejus malum jus agnoverit, requiritur ut negligentia proveniat ex parte ſuccumbentis, cui proſecutionis onus incumbit, non autem victoris, cujus potius intereſt cauſam appellationis ulteriorem progreſſum non habere, unde erat objicere in odium id, quod favore obtinentis contra appellationem de jure inductum eſt.

Quo vero ad alterum punctum ſituationis Loci in Diœceſi, & ſuper quo major, ac pene tota fuis diſputatio, dicebam Scribens pro hac parte Prælati inferioris, impugnando *dict. primam dec. anni 1666.* quod omnia ejus præſuppoſita corruebant, tum reſpectu circumdationis, cum in facto ea delineatione, ſeu planta doceretur, iſtud Oppidum pro magna parte adjacere aliis, quæ ut ſupra jam declarata fuerant de territorio ſeparato, & ſub omnimoda quaſi Epiſcopali juriſdictione Abbatis Montis Virginis, tum etiam quia conſtabat æquivocas, minuſque concludentes remanere alias ſpecies probationis ex enunciativis, & actibus juriſdictionalibus reſultantes.

5 Et conſequenter inſiſtebam in concluſione, de qua Seraph. *dec. 1278. dec. 54. n. 3. & dec. 71. n. 5.* poſt Tamb. *de Jur. Abb. tom. 3.* ut ſcil. Epiſcopo agenti adverſus inferiorem Prælatum poſſeſſorem ſpiritualis juriſdictionis incumbat onus concludenter probandi ſituationem Loci intra ſuam Diœceſim, tanquam ſuæ intentionis fundamentum, neque alias intret juris aſſiſtentia procedens dato hoc præſuppoſito, ut etiam habetur in Aprotina, *diſc. præced.*

6 Et quamvis Scribentes pro Archiepiſcopo inſiſterent potiſſimum in firmatis in Marſicen. juriſdictionis cor. Buratto inter ſuas *dec. 678.* quod ſcil. ob generalem Dionyſii diviſionem, omnia loca præſumantur eſſe in aliqua Diœceſi, proindeque alio Epiſcopo non comparente, præſumptio aſſiſtat agenti. Reſpondebam tamen, quod ut patet ex eadem deciſione ac aliis poſterioribus editis in ea cauſa, de qua infra *diſc. ſeq.* iſta præſumptio deducitur tanquam unum ex argumentis, aliunde vero ibi ſituatio juſtificabatur, eaque videbatur indubitare, ex eo præſertim quod dabatur initium juriſdictionis per ipſum Epiſcopum illi Archipresbytero conceſſæ, reconveniendo in hoc Rotam cum reſolutione capta in dicta Apru-
tina, *diſc. præc.* dum ceſſante circumdatione undique, ob du- 7
bietatem quod Locus, in una, vel altera Diœceſi eſſe poſſit, vel in nulla, mandavit confici plantam, ſuper hac eadem proviſione inſiſtendo.

Clarius vero, quia potius pro dictæ ſituationis negativa nonnulla urgebant adminicula, illud præſertim ſatis efficax quod in deſcriptione facta de anno 1375. per Archiepiſcopum de Aquino de omnibus Locis Diœceſis, ad effectum obtinendi ſubſidium charitativum, reperitur ſolum deſcriptum unum Oppidum S. Georgii, quod eſt illud de Molaria, indubitate, & extra controverſiam de hac Diœceſi, & conſequenter probabatur negativa illius, quæ ita probari dicitur, ut 8
apud Otthob. *dec. 114. n. 4. & 128. n. 18.* Et his addebam alia adminicula reſultantia ab exercitio juriſdictionis dicti Abbatis, de quibus infra in tertio puncto ſuper interpretatione privilegiorum.

Et quoad enunciativas, tres dabam reſponſiones, quarum quælibet ſufficiens videbatur. Primo ſcil. quod ſcripturæ, ex quibus illæ deducebantur, non eſſent in forma probanti, ne- 9
que eis deferendum eſſe, cum eſſent extractæ a proprio Archivio ipſius Epiſcopi collitigantis, Caputaq. *dec. 42. p. 1.* Millin. *dec. 34. n. 1. & ſeqq.* & in aliis deductis *dec. 59. n. 18. & ſeqq. p. 11. rec.* plene in Senogallien. Parochialis 12. Febr. 1666. cor. Bourlemont.

Secundo, quod ſtante duplicitate Oppidorum ſub eodem vocabulo S. Georgii in hac Regione, ſeu contrata exiſtentium, ita dictæ enunciativæ remanebant æquivocæ, utpo- 10
te referibiles ad dictum aliud Oppidum, quod non dubitabatur eſſe de Diœceſi. Et cum quo æquivoco reſpondebatur etiam actibus juriſdictionalibus in dicta deciſione ponderatis. Ut in individuo in ſimili controverſia contra eundem Archiepiſcopum ob eandem pluralitatem Locorum ejuſdem nuncupationis firmatur in allegatis deciſionibus Montis Virginis, ſeu *Nullius* 12. Jun. 1656. & 8. Jun. 1657. cor. Dunoz. inter ſuas *dec. 988. & 1001.*

Et tertio potiſſime, quia controverſia non erat cum ſimplici Epiſcopo, cujus reſpectu enunciativæ ad alium ti- 11
tulum referri non poſſunt, niſi ad vere Diœceſanum, ad quem etiam referendi veniunt actus juriſdictionales, non conſtito quod geſti fuerint jure delegato, tanquam a viciniori, in quibus terminis procedunt forte omnes auctoritates, & deciſiones de materia agentes, ſed erat cum Archiepiſcopo, qui eſt etiam Metropolitanus, habens nedum Diœceſim, ſed etiam amplam Provinciam, ſub qua generalis conſuetudo eſt, præſertim Datariæ, & Cancellariæ Apoſtolicæ, denominandi hujuſmodi loca *Nullius*, & de territorio ſeparato, in quibus etiam Metropolitanus jure Metropolitico plures actus juriſdictionales exercere ſolet, magis quam in reliquis Diœceſibus ſuffraganeorum, & conſequenter, tam enunciativæ, quam actus juriſdictionales cadebant ſub æquivoco utpote ad hunc diverſum titulum referibiles.

Et quamvis dicta intitulatio Locorum *Nullius* fieri ſoleat ſub nomine Provinciæ, non autem Diœceſis, qui termini 12
ſunt diſcreti in Metropolitano utrumque territorium habente, Diœceſanum ſcilicet, & Provinciale, quorum unum eſt immediatum, alterum vero mediatum, nihilominus docebatur ex hac parte, hanc Provinciam quandoque ſub nomine Diœceſis explicari conſueviſſe, ut conſtat ex litteris Apoſtolicis Joannis XIII. regiſtratis per Ughellium in ejus Italia Sacra, *tom. 8. fol. 92.* in quibus dicitur Diœceſis Archiepiſcopi, etiam illa pars, quæ proprios habet Epiſcopos ſuffraganeos, & ſic vocabulum *Provinciæ* uſurpatur pro illo *Diœceſis*.

His tamen non obſtantibus, reflectendo ad veritatem, quoad hunc punctum ſituationis, ſatis dubitabam, quoniam ſtante dicto argumento generalis diviſionis totius Or- 13
bis, de quo in Toletana, *diſc. 1.* & in aliis frequenter hoc eodem titulo, non dato ſaltem efficaci fumo ſituationis in alia Diœceſi, illud videtur ſatis concludens, potiſſime ſtantibus dictis enunciativis ac aliis, ut ſupra, quæ licet ſingulariter, & de per ſe conſiderata non ſufficerent ad perfectam probationem, utpote æquivoca, nihilominus ſatis operativa videntur, tanquam adminicula ad confovendam, & corroborandam juris præſumptionem, ea præſertim inſimul unita ponderando.

Dicta vero contraria adminicula, recte conſiderabilia

eſſe

aſſe obſervabam in ordine ad tertium punctum probationis territorii ſeparati ex privilegiis Apoſtolicis ita interpretatis ut infra, ſecus autem quoad ſitum ſituationis, quoniam licet ſatis forte videretur adminiculum deductum ex non deſcriptione illius Loci inter alia Diœceſis, nihilominus adhuc iſtud erat æquivocum, dum dicta deſcriptio facta non erat principaliter ad determinandos fines Diœce-
14 ſanos quoad univerſos legis Diœceſanæ effectus, ſed erat ſolum pro exactione ſubſidii charitativi, a quo iſtius Loci Rector, & Clerus poterat eſſe exemptus, ratione privilegiorum dicti Monaſterii, potiſſime quia ante Concilium Tridentinum, quod etiam in Locis exemptis tantam juriſdictionem Ordinariis, ſeu Diœceſanis delegavit, effectus exemptionis videbatur idem ac ille territorii ſeparati, & *Nullius*, ut in Theatina, *diſc.* 5. & conſequenter merito ſub dicta deſcriptione non aderat.

15 Et quoad ceſſantem circumdationem undique, adhuc videbatur debile fundamentum, dum adjacentia non erat cum altera Diœceſi juxta caſum, de quo in dicta Aprutina, ſed erat cum duobus Oppidis, ſeu Locis antiquitus ad eandem Beneventanam Diœceſim pertinentibus, quæ ex privilegiis Apoſtolicis, ita ſaltem ab obſervantia interpretatis diſmembrata fuerunt, ac effecta de territorio ſeparato. Cum enim Monaſterium Montis Virginis, illaque Congregatio certum initium haberent infra noſtræ ſalutis milleſimum, hinc proinde pernecceſſe dare oportet eorundem Locorum præcedentem ſituationem in Diœceſi, a qua deinde ex auctoritate Apoſtolica fuerint diſmembrata, cum privatio ſupponat habitum, ac diſmembratio præcedentem annexionem alteri corpori, & ſic revera aderat circumdatio undique, ſolumque hanc adjacentiam aliis duobus Locis jam declaratis *Nullius* deſervire poſſe conſiderabam pro uno ex adminiculis territorii ſeparati, juxta tertium punctum, de quo proxime infra, dum ita conſtat in his partibus non omnino novum, neque inuſitatum eſſe, ut adſint Prælati inferiores cum omnimoda juriſdictione quaſi Epiſcopali, & territorio ſeparato, nihil vero influere ad excludendam antiquam ſituationem in Diœceſi.

Quare tota hujus Prælati defenſio, pro meo judicio, reſtringi videbatur ad dictum tertium punctum, an ſcilicet ſufficienter conſtare diceretur de territorio ſeparato, itaut ille Prælatus inferior omnimodam quaſi Epiſcopalem juriſdictionem in loco haberet, privative ad Archiepiſcopum, tam quoad ordinariam, quam quoad delegatam, cumque ex duabus ſpeciebus, ad quas hæc probatio reſtringitur, deficeret illa immemorabilis ut ſupra, & quæ etiam facta, vel facienda parum prodeſſe ſolet, dum exigit canonizationem per tres conformes, quibus pendentibus, Epiſcopus manutenetur, ut frequenter in præcedentibus, præſertim in Toletana, *diſc.* 1. in Vulturarien. & Anglonen. *diſc.* 3. & 9. proindeque remaneret ſolum altera ſpecies per privilegium Apoſtolicum.

16 Difficultas erat, an ad id ſufficerent, & ſuffragarentur hujus Monaſterii privilegia Alexandri Tertii, & aliorum Pontificum, juxta illorum temporum conſuetam formulam, recipientia illud Monaſterium, *ſub S. Petri & Sedis Apoſtolicæ protectione, & immediata ſubjectione, cum plena, tam ipſius, ejuſque Perſonarum, & bonorum exemptione a quacumque Ordinarii Juriſdictione, & cum facultate ordinandi Clericos, illoſque inſtituendi, & deſtituendi, ac etiam excommunicandi, necnon Altaria, & vaſa ſacra benedicendi, & conſecrandi, ſeu a quovis bene viſo Epiſcopo benedictionem, ſeu conſecrationem obtinendi*, cum ſimilibus, quæ juxta antiquas formulas in hujuſmodi Monaſteriorum exemptivis privilegiis contineri ſolebant, & ex qua amplitudine Rota in Montis Caſſini Juriſdictionis, *dec.* 373. *part.* 11. *rec.* firmavit, qualitatem *Nullius* reſultare.

Verum inſpecto ſolo tenore ac littera privilegiorum, adhuc periculoſum videbatur fundamentum, quoniam ut habetur in dicta Toletana, *diſc.* 1. & in aliis frequenter, hujuſmodi privilegia, quantumvis ampla, & inductiva illius territorii ſeparati, de quo *d. dec.* 373. *p.* 11. *rec.* operativa ſunt in ordine ad ipſum Monaſterium, ſeu Eccleſiam, ejuſque ambitum materialem, ultra quem ejus territorium non extenditur, ſecus autem quoad juriſdictionem activam in Clerum, & Populum viventem extra Monaſterium in territorio Epiſcopi, cum diſmembratione partis Diœceſis, ejuſque tranſmutatione in diverſam naturam, & in quo reſidet inevitabilis difficultas, non obſtanta quacumque privilegiorum amplitudine.

17 Quia tamen privilegia Monaſterii Montis Virginis de quibus in ſupra allegatis deciſionibus cor. Dunozetto, fere ejuſdem tenoris erant, & nihilominus ex ſubſequuta obſervantia interpretationem receperunt, ut hanc activam juriſdictionem, ac ſeparatum territorium importarent, quod etiam dici poſſe videtur de Magiſtrali Squillacen. coram Martino Andrea, *dec.* 54. alias 59. poſt Tamburin. & de ſimilibus, cum antiquis illis temporibus iſta eſſet conſueta privilegiorum formula, neque antiquitas iſtas ſubtilitates, ac diſtinctiones excogitaſſet a Concilio Tridentino citra forte exortas, idcirco dicebam, idem in præſenti recte dicendum eſſe, cum facti circumſtantiæ, & adminicula nimis urgerent, etiam circa exercitium illius juriſdictionis, quæ a publicatione Concilii citra, jure delegato in Locis exemptis penes Ordinarios Locorum exiſtit, prout ſunt concedere litteras dimiſſoriales pro ſuſcipiendis ordinibus, cognoſcere cauſas matrimoniales, & criminales, indicere concurſum ad effectum providendi Rectorem Eccleſiæ Parochialis, approbare Confeſſarios, benedicere Prædicatores, concedere monitoriales pro revelationibus habendis, cum ſimilibus, nonniſi Prælato habenti omnimodam cum territorio ſeparato convenientibus ex collectis per Ciarlin. *contr.* 220. quia conſtabat omnes hos actus geſtos eſſe ab hoc Prælato.

Et clarius ob alias circumſtantias, illam præſertim, 18
quod non agebatur de Prælato reſidente in loco, de cujus juriſdictione agitur, in quo ratione juriſdictionis temporalis, ſeu alias occaſione exercitii curæ, dici poſſet, exercitium juriſdictionis ſpiritualis, & quaſi Epiſcopalis fuiſſe intruſivum, & clandeſtinum abſque Epiſcopi ſcientia, & patientia, ut ſunt fere omnes caſus, de quibus ſupra, & infra hoc tit. Sed agebatur de Prælato reſidente in ipſamet Civitate, in qua reſidet Archiepiſcopus, in cujus faciem publice, & palam uſque ad dictum annum 1618. dictos actus, juriſdictionem etiam delegatam concernentes exercuit, ſcientibus Archiepiſcopis pro tempore, quos tunc quando dignitas Epiſcopalis forte majoris de facto exiſtimationis erat, oſtendebatur fuiſſe doctiſſimos, & eximios Viros, qui fuerant Rotæ Auditores, & reſpective Cardinales, in ipſamet Sac. Congregatione Concilii verſati, in quibus ignorantia dictæ delegatæ juriſdictionis in Locis exemptis non dabatur, & tamen præmiſſa omnia tolerarunt, negligendo etiam hujus loci viſitationem.

Et in ſpecie docebatur in facto, quod cum de anno 1600. quidam Clericus, ſeu Subdiaconus hujus loci fuiſſet carceratus per Regiam Audientiam Provincialem ob quoddam grave facinus, atque cum litteris monitorialibus Abbatia remiſſus fuiſſet eidem tanquam ſuo Prælato, iſte eum cuſtodiendum repoſuit in carceribus ipſiuſmet Curiæ Archiepiſcopalis, ubi detinuit fere per annum, deindeque ſerv. ſerv. condemnavit cum ſubſequuta executione.

Atque his recte conveniebant etiam alia adminicula ſuperius circa punctum ſituationis ponderata, ob hujus loci non deſcriptionem inter reliqua loca Diœceſis, ac etiam ob adjacentiam dictis duobus aliis Locis Monaſterii Montis Virginis ejuſdem naturæ, & qualitatis, quibus omnibus 19
inſimul junctis, dicebam cadere eandem interpretationem privilegiorum, quæ ſaltem capienda ſunt tanquam titulus bonæ fidei putativus tollens juris reſiſtentiam, ac malam fidem ex ea reſultantem, atque præbens locum præſcriptioni etiam quadragenariæ, juxta terminos text. *in cap. auditis, de præſcript.* de quibus in eadem Toletana, *diſc.* 1. Sicuti enim præſcribi poſſunt cumulative aliqui actus particulares ex ibi deductis, ita nil prohibere videtur, ex eadem ratione proportionabiliter, ſtante dicto titulo putativo, eandem præſcriptionem cadere ſuper hac territorii parte, ita ab uno corpore abſciſſa, & in diverſam naturam tranſmutata, per quam fiat corpus diverſum cum di- 20
verſo capite, eodem modo, quo ſubfeudum, quod eſt membrum, & pars alicujus Feudi, effici poteſt feudum in capite ex deductis in Mantuana, *ſub tit. de feudis, diſc.* 7. & alibi, ſive Monaſterium quod ſit Grancia, & membrum alterius, efficiatur Monaſterium in capite, & independens, dum ita ceſſat inconveniens dandi duo capita in uno corpore, quia dicuntur effici duo corpora ſeparata, quorum quodlibet habet ſuum caput diſcretum.

Et quamvis inter iſtum, & dictum alterum caſum Monaſterii Montis Virginis, de quo in allegatis deciſionibus coram Dunozetto, aliqua dignoſci videretur notabilis differentia, ob duplicem circumſtantiam ibi concurrentem, & in præſenti ceſſantem, quod ſcil. ille Prælatus eſſet caput Religionis, ac etiam haberet Juriſdictionem temporalem in loco, unde propterea ſuffragaretur diſpoſitio ejuſdem Sacr. Conc. Trid. *ſeſſ.* 25. *de regularibus*, *c.* 11. Nihilominus, ſive

ob decretum S. Pii V. ſive quod Concilium intelligendum ſit de juriſdictione temporali, plena & omnimoda, non autem de illa ſatis reſtricta, quam in Regno habent hujuſmodi Prælati Eccleſieſtici, non videtur quod de facto hujuſmodi circumſtantiæ nimium diverſificent, ex iis, quæ ſuper dicto *c.* 11. habentur ſuperius ponderate in Anglonen. *diſc.* 9. unde merito deciſiones in eis non multum inſiſtunt.

21 Pro adminiculo quoque conſiderabam privilegia Pandulphi, & Landulphi Principum Longobardorum in ſpecie agentie de Eccleſia iſtius Loci S. Georgii, cum ejus juribus conceſſe, & confirmata dicto Abbati, quamvis enim prime deciſio anni 1666. §. *penult.* iſtis privilegiis in ſpecie reſpondendo, dicat de eis nullam habendam eſſe rationem, utpote Principum Sæcularium in hac materia nullam poteſtatem habentium. Adhuc tamen conſiderabam idem quod de conſimilibus privilegiis habetur ſupra in Maceraten. *diſc.* 6. quod ſcilicet recte deſervire valeant, vel tanquam lex ſundationis, vel tanquam aſſenſus pro ejus jure, cum approbatione Apoſtolica, & ſic non pro integra probatione, ſeu competentie hujuſmodi juris, ſed pro adminiculo, & corroboratione præmiſſorum, omnibus inſimul ponderatis cum regula, *ut ſingula quæ non proſunt &c.*

E converſu autem ponderando actus pro Archiepiſcopo urgentes, quatenus pertinet ad enunciativas ſuper ſituatione in Diœceſi, parum obſtare videbantur, tum ratione æquivoci ut ſupra, cum verificari poſſint in altero Oppido conſimilis nuncupationis, tum etiam quia vocabulum *Diœceſis* uſurpari poteſt pro illo *Provinciæ*, ut ſupra dictum eſt.

Quo vero ad actus juriſdictionales geſtos ab anno 1618. citra, planum videbatur de eis nullam habendam eſſe rationem, utpote geſtis lite pendente, aliam operationem non facientibus, niſi illam impediendi ex tunc contrariam poſſeſſionem pacificam, & curſum præſcriptionis, atque reddendi difficiliorem probationem immemorabilis, pro tempore vero antecedenti nulli dabantur actus, dum quædam viſitationes factæ erant jure delegato tanquam a viciniori, ſolumque difficultatem aliquam faciebat convocatio Rectoris iſtius Loci ad Synodum, ejuſque interventus, itaut quandoque Rector pro tempore deputatus fuerit unus ex Examinatoribus Synodalibus.

22 Verum hic actus videbatur compatibilis cum territorio ſeparato, & qualitate *Nullius*, quoniam ubi Prælatus inferior, quamvis cum dicta qualitate, non ſolet convocare, & celebrare propriam Synodum, tunc accedendum eſt ad illam Epiſcopi vicinioris, ut deciſum per Sacram Congreg. teſtantur Leo, Savr. Tambur. & cæteri collecti per Barboſ. *de Epiſcopo*, *allegat.* 93. *n.* 6. Multo magis dum hic erat nedum vicinior, ſed etiam Metropolitanus, unde propterea actus remanet compatibilis.

Majorem difficultatem facere videbatur dicta confeſſio facta per Abbatem, ejuſque Conventum, & in qua pri-
23 ma deciſio magnum conſtituit fundamentum, ſed neque videbatur multum conſiderabilis, quoniam prohibitus alienare, ſeu alias diſponere, prohibetur etiam confiteri, ne quod directe eſt prohibitum, ita indirecte ſequatur, ut omiſſis generalibus, de quibus infra, in his terminis ſpecialibus habetur, *dec.* 127. *n.* 9. *p.* 9. *&* *dec.* 24. *n.* 31. *p.* 10. *rec.* Unde cum non poſſet dictus Abbas juribus Monaſterii expreſſe præjudicare, dictamque juriſdictionem a ſe abdicare, cum eſſet formalis alienatio cadens ſub *Extrav. Ambitioſæ*, etiam ſuper hujuſmodi juribus incorporalibus, & juriſdictionalibus, ut in Acernen. Vicarii cor. Ottbob. *inter ſuas dec.* 220. *& paſſim*, idcirco neque confiteri potuit, quia Prælatus non poteſt confitendo ſuæ Eccleſiæ præjudicare. Atque eatenus confeſſio attenditur, quatenus ſit veriſimilis, & adminiculata, adinſtar confeſſionis tutoris cum ſimilibus ex deductis per Mantic. *dec.* 39. Cavaler. *dec.* 79. Buratt. & Add. *dec.* 453. Greg. & Add. *dec.* 375.

Ac etiam quia confeſſio in eo, qui non eſt prohibitus, attenditur, & eſt maxima ſpecies probationis in iis, quæ pendent ab ejus animo, ſive conſiſtant in ejus facto proprio, ſecus autem in iis, quæ conſiſtunt in jure, ſeu pendent a facto alieno, cum tunc confeſſio provenire poſſit ab erronea credulitate, quæ inducere non poteſt id quod revera non eſt, *l. confeſſionibus*, *ff. de interrogator. action.* Surd. *dec.* 104. *n.* 30. Buratt. *dec.* 335. *&* 483. *utrobique n.* 5. Et habetur pluries ad materiam fideicommiſſariam, quod confeſſio exiſtentiæ fideicommiſſi illud non inducat, ſi vere non adeſt, cum ſimilibus. Repropoſita autem cauſa ſub die 26. Novembris 1668. cor. eod. Bevilaqua, non abſque votorum diſcrepantia perſtitum fuit in deciſis, atque iſta cauſa tales habet facti circumſtantias, illam præſertim tot actuum juriſdictionis etiam delegatæ in ipſamet Civitate in faciem Archiepiſcopi, quod diverſificat ab aliis, in quibus Epiſcopis magis Juſtitiam aſſiſtere ſæpius dixi, unde dictæ reſolutiones non omnino placuerunt, licet neque de poſitiva improbabilitate redargui valeant.

ANNOT. AD DISC. XII.

POſt editas deciſiones in diſcurſu enunciatas in iſta cauſa Beneventana ob ſubſequutam mortem Procuratoris hujus Partis, Advocatorum quoque, pro frequenti praxi, immutatio ſequuta eſt, ideoque amplius in cauſa non ſcripſi, adhuc tamen Archiepiſcopus cauſam eſt proſequutus, atque plures aliæ prodierunt deciſiones præcedentibus conformes, & Archiepiſcopo favorabiles, nempe 10. Maji 1670. coram Emerix, & 23. Jan. 1671. coram Priolo.

Iſtæ autem reſolutiones potius laudandæ videntur, quoniam ut pluries inſinuatur, etiam iſta loca, quæ extra omnem controverſiam, propter Apoſtolicum indultum clarum, vel ob immemorabilem bene probatam, reperiuntur in hoc ſtatu, deberent ſupprimi, atque Epiſcopis ſubjici, vel ſaltem declarari, quod Concil. Trid. ſenſus fuerit de iſtis etiam Locis diſponere circa delegatam juriſdictionem, ut etiam inſinuatur infra, *diſc.* 16.

MARSICEN. JURISDICTIONIS
PRO EPISCOPO
CUM CAPITULO, SEU CLERO OPPIDI SAPONARIÆ.

Caſus deciſus per Rotam pro Epiſcopo.

De eadem materia controverſiæ juriſdictionalis inter Epiſcopum, & Prælatum inferiorem prætendentem juriſdictionem cum territorio ſeparato, & an Sententia, aliaque acta geſta cum Epiſcopo afficiant Capitulum, ſeu Clerum Loci controverſi, & quando dicatur eſſe tale Capitulum, quod ad cauſæ defenſionem evocandum, vel admittendum eſſet?

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Quando jura unius Eccleſiæ, ad aliam tranſlata cenſeantur.*
3 *Sententia, & acta cum uno ex Defenſoribus non citatis aliis principaliter intereſſatis non afficiunt, & corruunt etiam quoad citatos.*
4 *Quid concurrente aliorum certa ſcientia.*
5 *Et quid ubi concurrit Juſtitia clara, itaut ſi fuiſſet citatus, non potuiſſet impedire judicatum.*
6 *De Juſtitia cauſæ ſuper juriſdictione Epiſcopi.*
7 *Quando plures Clerici Eccleſiæ inſervientes dicantur conſtituere Capitulum necne, & quando Eccleſia ſit Collegiata.*
8 *Intereſſe ſecundarium non attenditur, ac ſufficit cauſam agere cum habente intereſſe principale.*

D I S C. XIII.

ARchipresbytero Terræ Saponariæ, de facto ibi exercente ſpiritualem juriſdictionem, tractuque temporis prætendente hujuſmodi exercitium privative ad Epiſcopum Marſicanum, hinc uſque ab anno 1571. exorta fuit lis, ſopita per Sententiam Rotalem Manzanedi de anno 1614. prævia deciſione 26. Aprilis 1609. quæ habetur impreſſa, *dec.* 248. *p.* 2. *rec.* pluribuſque deinde editis deciſionibus ſuper occultatione proceſſuum, & aliis ordinem concernentibus coram Buratto, inter ejus impreſſas; aſſumpta demum de anno 1621. diſputatione ſuper negotio principali, prodiit reſolutio ad favorem Epiſcopi tantum informantis, ut liquet ex *dec.* 578. ejuſdem Buratti, quæ videtur in materia magiſtralis, tam circa ſituationis præſumptionem aſſiſtentem Epiſcopo comparenti, abſque alio oppoſitore, quam circa juris aſſiſtentiam ſuper dicta juriſdictione, privative ad alios, in Locis, & Perſonis ſuæ Diœceſis, reaſſumente autem litem moderno Archiepiſcopo cor. Bichin, dictamque Manzanedi Sententiam, tanquam nullam, & injuſtam impugnante, tres prodierunt eodem anno 1647. reſolutiones Epiſcopo favorabiles ſub diebus 18. Februarii, 27. Junii, & 11. Decembris, quarum duæ Priores impreſſæ ſunt *part.* 10. *rec. dec.* 24. *&* 87. ſubſequente etiam alia reſolutione coram eodem ſuper declaratoria ob non paritionem exe- a

executo-

cutorialium in vim dictæ rei judicatæ relaxatarum, quæ deciſio eſt pariter impreſſa *deciſ. 303. ead. p. 10.* Verum Archipreſbyter his non acquieſcens obtinuit committi cauſam reſtitutionis in integrum in eadem Rota Corrado, coram quo die 26. Maji 1651. prodiit quoque reſolutio Epiſcopo favorabilis, reaſſumendo omnia merita negotii principalis in præcedentibus deciſionibus firmata, ob impugnationem rei judicatæ ex capite injuſtitiæ, præſertim vero rejiciendo motivum, in quo potiſſimum inſiſtebatur ſuper prætenſa tranſlatione antiquæ dirutæ Civitatis Grumentinæ ad iſtum Locum, & ſucceſſive tranſlatione jurium illius Eccleſiæ, tum ob factum non bene juſtificatum tum etiam quia, tunc in novum Locum, vel novam Eccleſiam tranſeunt jura, & privilegia antiquæ, quando Superioris ad id poteſtatem habentis auctoritate fit translatio, juxta gloſſ. in *cap. privilegium, de reg. Jur. in ſexto*, Innoc. *cap. tum ex injuncto, ſub num. 2. de oper. novi nunciatione*, Bald. *in l. Civitates, §. in decurionibus, n. 3. ff. quod cujuſque Univerſitatis nomine*, cum aliis per Grat. *diſcept. 396. n. 22. cum ſeq.* ut liquet ex copioſa deciſione deſuper edita, quæ habetur impreſſa *deciſ. 153. p. 11. rec.* Et de iſta materia tranſlationis jurium Cathedraticorum habetur *in Sipontina Cathedral. ſub tit. de præeminentiis, hoc eodem lib.*, *diſc. 2.*

2 Poſt decennalem autem, & ultra acquieſcentiam, Archipreſbyter ſucceſſor, curavit eandem controverſiam ſuſcitare ſub nomine Capituli Eccleſiæ matricis, ſeu principalis ejuſdem Loci coram Veroſpio, prætendendo omnia præmiſſa utpote geſta cum ſolo Archipreſbytero, qui dicebatur prima Dignitas dictæ Eccleſiæ, quam deciſiones prædictæ, præſertim ultima coram Corrado, enunciant, ac ſupponunt Collegiatam non afficere ipſum Capitulum æque principaliter intereſſatum in deciſione jurium Eccleſiæ, Unde propterea inferebatur, nedum ad conſequentiam, quod non afficerent ipſum Capitulum, ſed etiam ad ſententiarum, omniumque ſubſecutorum nullitatem, etiam reſpectu Archipreſbyteri citati, ratione individuitatis, ex Roman. *conſ. 369. num. 21.* Lap. *alleg. 48.* cum aliis per Spadam *conſ. 164. lib. 2.* edito in cauſa Montis Regalis juriſdictionis, in qua habentur deciſiones apud Peniam 1195. 1233. & 1278. & apud Millin. *deciſ. 345.* Deducendo etiam generaliter in propoſito firmata *deciſ. 505. in princ.* apud Poſth. *de manut.* & in Toletana decimarum de Capilla 8. Junii 1657. coram Veroſpio, cum aliis, de quibus ſupra in Converſana *diſc. 2.* Et iſta occaſione, Scribentes pro eodem Capitulo repetebant eadem motiva circa merita negotii principalis jam deducta, & rejecta in ſupra allegatis deciſionibus coram Bichio, & Corrado.

3 His tamen non obſtantibus, ſub die 14. Martii 1664. prodiit reſolutio Epiſcopo favorabilis, dictam ſcilicet rem judicatam cum omnibus ſubſecutis afficere etiam ipſum Capitulum, ſeu Clerum nunc ſe opponentem, & reſolutio confirmata fuit 30. Maji ſubſequentis, atque Mihi in his ultimis diſputationibus tantum pro Epiſcopo Scribenti, reflectendo etiam ad veritatem, juſtæ, beneque fundatæ viſæ ſunt d. reſolutiones, quoniam ubi etiam iſta eſſet Eccleſia collegiata & Capitulum eſſet tale, itaut defenſio cauſæ æque principaliter ad ipſum cum Prælato ſpectaret, unde propterea intraret dicta concluſio, quam dicebam in puncto juris veram, adhuc tamen ceſſaret applicatio ad factum, ex ejus particularibus circumſtantiis, ratione ſc. ſcientiæ certæ, & incontroverſibilis, tum quia hujuſmodi lis tamdiu ſuſtentata in Rota cum expenſis ipſius Capituli, ſeu Cleri, & Communitatis laicorum potius quam Archipreſbyteri, erat valde famoſa, & notoria in univerſa Regione, tum clarius quia ultima diſputatio cor. Bich. de ann. 1649. ſuper declaratoria ob non paritionem juxta *d. deciſ. 303. p. 10. rec.* habita etiam fuit cum iſto Capitulo, ſeu Clero, & Communitate, unde propterea talis ſcientia, juncta præſertim effectiva aſſiſtentia liti, æquipollere videtur citationi, ex deductis in præfatis ultimis deciſionibus cor. Veroſpio.

4 Et quamvis iſta concluſio ita ſimpliciter ſumpta, Mihi videretur parum tuta, qualis reputata fuit in allegata Montis Regalis juriſdictionis, & merito, quoniam cum reo, & poſſeſſori expediat vincere per non jus Actoris, neque ſibi incumbere debeat adverſarium monere ſuper validitate proceſſus, idcirco non citatus ſponte comparere non debet, neque admitti ad cauſam pro adverſarii proceſſu revalidando, quoniam recte ſciens & prudens, ita videns ſe non citatum litem irridere poteſt utpote certus de jure ſuo, & conſequenter ſola ſcientia in propoſito, quamvis certa & indubitata, ſufficere non videtur.

Eam tamen, poſito etiam dicto jure coæquali, ac intereſſe principali, in hac facti ſpecie ſufficere dicebam, tum ratione acquieſcentiæ poſitivæ, & paritionis dictis litteris executorialibus, tum fortius ratione juſtitiæ claræ, qua concurrente, ad evitandos inanes litium circuitus, & quoties non conſtat per non citatum deduci motiva diſcuſſione, ac nova diſputatione digna, ex quadam non ſcripta laudabili æquitate, rejicitur talis nullitas, quæ alias de ſtricto jure intraret, ut fuiſſe practicatum etiam in dicta Montis Regalis juriſdictionis, conſtat ex *ult. deciſ. 1278.* cor. Penia, ad quod confert recepta concluſio, de qua in ſua materia *ſub tit. de empt. & vend.* non curari ſc. in evictione neglectam denunciationem venditoris, quoties de juſtitia evictionis conſtat, itaut ſi citatus fuiſſet, eam non potuiſſet impedire, cum ſimilibus.

Juſtitia vero erat clara, quoniam ex multis non videbatur dubitari poſſe de ſituatione hujus Loci intra limites Diœceſis, qua poſita, fundata remanet intentio Epiſcopi, dum nullum exhibebatur privilegium, nec explicitum, neque implicitum, atque immemorabilis probata non erat, & de præſenti erat omnino improbabilis, ob diuturnum tempus litis, quod eſt ſubducendum, illa vero probatio quæ alias prætendebatur facta, convincenter excludittur in dictis deciſionibus, quarum fundamenta compendioſe in his diſputationibus reaſſumebantur, ut reſponderetur omnibus antiquis motivis per Scribentes in contrarium reaſſumptis. 5

Verum omnia hæc dicebantur ad ſuperabundantiam, cum difficultas magis de plano ceſſaret ex ceſſante jam dicto præſuppoſito, quod iſta eſſet Eccleſia Collegiata, ejuſque Preſbyteri, & Clerici oppoſitores conſtituerent Capitulum, cujus Archipreſbyter eſſet tantum prima Dignitas, itaut Eccleſia repræſentaretur ab univerſo corpore politico, cujus Archipreſbyter eſſet caput, reliqui vero membra, quo caſu recto diceretur, defenſionem jurium Eccleſiæ eſſe coæqualem, ac etiam principalem Capituli, quoniam nullibi conſtabat de iſta qualitata collegiativa per privilegium Apoſtolicum, ſeu per antiquam conſuetudinem bene probatam, quinimmo conſtabat de contrario, quoniam Epiſcopo conſulente S. Congr. Rituum ſuper aſſumptione nominis, ac inſignium Canonicalium de facto, eadem S. Congr. de anno præced. 1663. mandaverat utrumque prohiberi, dum de legitima collegialitatis erectione, vel probatione per ſigna univoca non conſtabat. 6

Licet enim juxta ſatis frequentem, ac fere generalem illarum partium conſuetudinem, in dicta Eccleſia, tanquam unica Parochiali, & matrice totius Oppidi numeroſum Populum habentis, plures adeſſent Præsbyteri, & Clerici patrimoniales, ad illius ſervitium recepti, ac de diſtributionibus, & emolumentis participantes, etiam ad formam Collegii, ſeu Capituli ſe congregantes, Miſſam conventualem, aliaque divina celebrare ſoliti, arcam, ſyndicum, & maſſam communem habentes, nihilominus ceſſante formali erectione cum auctoritate Apoſtolica, vel aliis probationibus, & ſignis univocis, ac pernecеſſe concludentibus qualitatem Collegialem, dicuntur potius conſtituere quandam Clericorum, ſeu Cappellanorum Congregationem, non autem Collegium, ſeu Capitulum formale repræſentativum corporis Eccleſiæ cum Rectore, ſeu Prælato, Gonz. *ad regul. 8. gl. 19. n. 15.* Caputaq. *deciſ. 295. p. 1.* cum aliis in Venuſina Archipreſbyteratus cor. Carillo *inter ſuas deciſ. 41. & 60. alias deciſ. 143. & 216. p. 7. rec.* & latius in Matheran. Archipreſbyteratus cor. Corrado *deciſ. 147. p. 10. rec.* & habetur pluries deduct. infra *ſub tit. de præem.* ad hanc materiam collegialitatis. 7

Quo poſito reſultat, defenſionem Eccleſiæ principaliter ſpectaſſe ad Archipreſbyterum, tanquam illius unicum Rectorem, & Adminiſtratorem, jus vero, ſeu intereſſe dd. Preſbyterorum, ac aliorum de Clero, & Populo, eſſe ſecundarium, & conſecutivum in propoſito non attendendum, cum illud ſolum operetur, ut habentes tale intereſſe repelli non poſſint a judicio, atque poſſint admitti ad cauſam aſſiſtendo ei, cum quo tanquam principali intereſſato cauſa agitatur, & qui ſolum neceſſario citandus eſt, ut generaliter de hac diſtinctione inter jus coæquale, ac æque principale, vel acceſſorium, & conſecutivum habetur in allegata Toletana decimarum de Capilla 8. Junii 1657. cor. Veroſpio, & latius, ac magis ex profeſſo in his terminis ſpecialibus controverſiæ juriſdictionalis cum Epiſcopo in Tiraſonen. juriſdictionis 3. Decembris 1663. cor. V. Comite, de qua cauſa habetur infra *hoc eod. tit. diſc. 22.* Et generaliter apud Mant. *dec. 250. n. 4. deciſ. 87. n. 2. cum ſeq. p. 9. rec.* & hoc pariter tit. pluries in propoſito Fori competentis, & ſub altero de fideicommiſſis ſuper puncto, an ſcil. geſta cum hærede gravato, vel uno ex fideicommiſſariis aliis præjudicent, multo magis dum ceſſante dicto coæquali jure, concurrebant dictæ aliæ 8

circum-

circumſtantiæ, ob quas dato etiam dicto jure coæquali, adhuc hujuſmodi geſta afficere deberent, unde propterea effectus hujus malæ conſultæ excitationis litis jam ſopitæ fuit, quod ita iſta occaſione oppoſitores amiſerunt illam collegialitatis prærogativam, & exiſtimationem, quam ſaltem de facto ex communi opinione prius obtinebant: cumque dictus Clerus non acquieſceret, adiit Signaturam Gratiæ habitam ſub die .... 1668. pro obtinenda nova commiſſione, ſed omnino rejectus fuit.

ANNOT. AD DISC. XIII.

Iſta cauſa Marſicen. poſt ejus ſtatum in diſcurſu recenſitum denuo propoſita fuit in Signatura Gratiæ ad inſtantiam Capituli, ſeu Cleri, porrecta nova commiſſione in Rota ex motivo jurium, ac proceſſuum de novo repertorum, ſed omnino rejectum fuit.

FIRMANA JURISDICTIONIS PRO ARCHIEPISCOPO CUM COMMENDATARIO ABBATIÆ FARFEN.

Caſus ſopitus per concordiam.

An inferior Prælatus Regularis habens omnimodam juriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum Clero, & Populo intra limites ejus Monaſterio, ſeu Abbatiæ adjacentes, tanquam in territorio ſeparato, & *Nullius*, eandem juriſdictionem habeat in Eccleſiis unitis, ſeu membris, & de menſa ejuſdem Monaſterii, ſitis in alienis Diœceſibus, etiam reſpectu Clericorum eis inſervientium, & Populorum in eiſdem Sacramenta, & Divioa recipieotium?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries cum deciſione caſus.*
2 *De juriſdictione Epiſcopi Feſulani intas Civitatem Florentiæ.*
3 *Præſervativa nil tollit, neque dat de novo.*
4 *De ratione, ob quam Ordinarii Locorum in concernentibus curam, & Sacramenta habent juriſdictionem in Locis, & Perſonis exemptis.*
5 *Quid importet Prælatos Locorum exemptorum effici in eis veror Ordinarios:*
6 *De ratione, ob quam ſuſtinetur dictus caſus Epiſcopi Feſulani.*
7 *Poſſunt ſtare ſimul Epiſcopum, vel Archiepiſcopum poſſidere Eccleſiam alteri Epiſcopo ſubjectam.*

D I S C. XIV.

1 Monaſterium, ſeu Abbatia Farfen. Ordinis S. Benidicti Congr. Caſſinen. quod in ejus tenimento circumcirca poſſidet utramque juriſdictionem ſpiritualem, & temporalem in 24. circiter Oppidis, & Locis ibi exiſtentibus, cum omnimoda quaſi Epiſcopali, ac ordinaria, & delegata juriſdictione, privative ad quemcumque Epiſcopum, cum territorio ſeparato, & vera, non autem impropria qualitate *Nullius*, poſſidebat etiam antiquitus eandem juriſdictionem eccleſiaſticam in aliquibus Caſtris adjacentibus Diœceſi Firmanæ, cui per Greg. XIII. prævia diſmembratione a d. Abbatia, applicata fuerunt, firmis tamen remanentibus eorumdem Caſtrorum Eccleſiis in earum antiquo ſtatu Regulari, & de ejuſdem Abbatiæ pertinentiis, etiam cum cura animarum ibi exerceri ſolita, cum autem Urb. VIII. prævia ſæcularizatione, Collegia Clericorum ſæcularium in dd. Eccleſiis erexiſſet, ita tamen quod hujuſmodi ſæcularizatio, ac erectio nullum inferret præjudicium dictæ Abbatiæ, ſub cujus juriſdictione, & ſuperioritate continuare deberent, prout antea; hinc proinde Cardinalis ejuſdem Abbatiæ Commendatarius prætendere cœpit omnimodam ſpiritualem, & quaſi Epiſcopalem juriſdictionem etiam delegatam, & in concernentibus curam animarum, ac adminiſtrationem Sacramentorum privative ad Archiepiſcopum, qui tunc erat alter Cardinalis, & benevole compromiſſa hujuſmodi controverſia in Card. Brancaccium, iſtius opera, & dexteritate, poſt aliquas diſputationes, ea ſopita fuit per concordiam, per quam Commendatarius ceſſit dictæ prætenſioni circa concernentia Clerum, & Populum ſæcularem, ac illorum curam; e converſo autem Archiepiſcopus ceſſit juriſdictioni, quæ ſibi competere poſſet cum Clericis, & aliis eiſdem

2 Eccleſiis inſervientibus, quamvis in eis non concurrerent tria requiſita Conſtit. 67. Greg. XIII. neceſſaria ad exemptionem ſæcularium inſervientium Eccleſiis, & Monaſteriis exemptis, & de quibus requiſitis late, ac particulariter habetur actum ſupra in Faventina *diſc.* 4.

In diſputationibus vero habitis cor. dicto Cardinali Arbitro, Scribentes pro Prælato inferiori magnum fundamentum conſtituebant in litteris Apoſtolicis dictæ ſæcularizationis, ac erectionis reſpective, in quibus dicitur, ut Abbas Farfen. in hujuſmodi Eccleſiis facere poſſit univerſa, & ſingula, quæ Locorum Ordinarii in propriis Eccleſiis facere poſſunt, & debent, unde propterea inferebant, ita verum Ordinarium declaratum eſſe, & conſequenter implicite conceſſum eſſe territorium ſeparatum, non obſtante ſituatione in Diœceſi Archiepiſcopi, deducendo in hoc exemplum juriſdictionis, quam Epiſcopus Feſulanus omnimodam, & privative ad Archiepiſcopum, poſſidet in quadam Eccleſia intus Civitatem Florentiæ, etiam quoad Clerum, & Populum eidem Eccleſiæ annexum, de qua juriſdictione agunt Lapus *alleg.* 139. ubi etiam Calder. Abb. *in c. ſuper eo, de Paroch. n.*6. Rota *deciſ.* 27. *n.* 5. *p.* 2. *diver. & cæteri*, ac habetur actum hoc eod. tit. in Nazarena, ubi de caſu conſimili *diſc.* 20.

3 Contrarium etiam cum ſenſu veritatis dicebam probabilius Scribens pro Archiepiſcopo, quoniam d. litteræ Apoſtolicæ editæ ſuper ſæcularizatione hujuſmodi Eccleſiarum revera aliud non continent, niſi præſervativam antiquæ juriſdictionis dicto Prælato inferiori competentis in hujuſmodi Eccleſiis tanquam regularibus, & de ſui Monaſterii menſa, ne ſcil. immutatio ſtatus d. juriſdictionem ceſſare faceret. Et ſic per viam ſimplicis præſervativæ, cujus virtus, & operatio eſt nihil tollere, minuſque aliud de novo tribuere, ſed relinquere res in eo ſtatu, in quo reperiuntur ex collectis *deciſ.* 378. *num.* 8. *p.* 9. & 284. *n.* 11. *p.* 10. *rec.* & ſæpius, cum tunc dicatur importare aliquid de novo, quando præſervativam faciens recte ſciat aliud jus non competere juxta diſtinctionem Bart. *in l. ſi quis legaverit, ff. de leg.* 1. *de qua d. deciſ.* 278. *n.* 9. *part.* 9.

4 Et ſic fingere voluit, ac ſi eædem Eccleſiæ continuarent in eodem antiquo ſtatu regulari, & ſubjectivo, quo etiam poſito, ac non obſtante exemptione ratione regularitatis competente, adhuc dicebam locum eſſe ad favorem Archiepiſcopi juriſdictioni a S. C. T. & Apoſtolicis Conſtitutionibus delegatæ in concernentibus curam animarum, & Sacramentorum adminiſtrationem, ac aliis ſub eadem juriſdictione venientibus, ex ea clara, & convincenti ratione, de qua in Toletana *diſc.* 1. & in aliis frequenter, quod ſcil. hæc juriſdictio exerceri non dicitur per Locorum Ordinarios in ipſis Eccleſiis, vel Perſonis exemptis directe, ſed cauſative, ſeu occaſionaliter, ratione ſcil. proprii Populi in ipſis Eccleſiis exemptis, ac a Perſonis pariter exemptis Sacramenta, aliaque Divina recipientis, quoniam cum illi de Populo dicantur oves in ipſius Epiſcopi, ſeu Ordinarii territorio viventes, ejuſque curæ commiſſæ, idcirco ad ipſum tanquam Paſtorem inquirere pertinet, an eiſdem ovibus per inferiores Paſtores, & Miniſtros bene divina pabula miniſtrentur.

5 Neque præmiſſis obſtare dicebam, quod in dictis litteris diſponeretur, Abbatem in hujuſmodi Eccleſiis facere poſſe omnia ea, quæ Locorum Ordinarii in eorum Eccleſiis facere poſſunt, & debent, quoniam ut advertitur in dicta Toletana, ac in Macerat. & in aliis *hoc eod. tit.* etiam privilegia S. Religionis Hieroſolymitanæ, ac Ciſtercienſium, aliarumque Religionum idem continent, quod ſcil. Monaſteriorum, ſeu Commendarum Prælati declarantur veri Ordinarii, verum id intelligitur intra ipſorum Monaſteriorum, ſeu Eccleſiarum ambitum; & quoad Perſonas in eis viventes, non autem quoad territorium, in quo eſt punctus, & quoad Populum in eodem territorio viventem, ex latius deductis in mox inſinuatis cauſis, & alibi ſuper hac eadem materia.

Alias etenim, retenta dicta prætenſione Abbatis, dicebam quod unum de duobus pernecesse dare oportebat, quorum unum ceſſabat in facto, & alterum implicabat in jure, vel ſcil. quod Urban. VIII. ita deſtruendo quod fecerat Greg. XIII. ipſa Caſtra cum eorum territorio, & Populis, formiter diſmembrare voluerit ab hac Diœceſi, illaque reſtituere Abbatiæ eodem modo quo antea erant, quod in litteris Apoſtolicis, nec in verbis, nec in ſenſu, modo aliquo continebatur, vel quod ita in uno eodemque corpore darentur duo capita, quod de jure implicat.

6 Quo vero ad exemplum Epiſcopi Feſulani reſpondebam, quod quicquid ſit de veritate aſſumpti, de quo Lapus, & cæteri, quod potius ratione antiquiſſimæ obſervantiæ, ac ſcien-

ſcientiæ, & implicitæ approbationis Sedis Apoſtolicæ ſuſtineri videtur, ibi concurrit quædam particularis circumſtantia, ut ita ſc. ille Epiſcopus aliquem honorificum reſidentiæ locum haberet, atque Epiſcopali dignitati aliquid plus tribueretur. Eodem modo, quo idem habetur in Archiepiſcopo Nazareno in Eccleſia ſita in inſigni oppido Barolitano Diœceſis Tranen. ob reſidentiam quam ibi habet dictus Ar-
7 chiepiſcopus, cui ratione patriæ Domini Noſtri nonnulla ſpecialia conceduntur, de quibus in dicta Nazarena *hoc eod. tit. diſc.* 20. Et quamvis Scribentes in contrarium replicarent, etiam hunc Abbatem habere omnimodam juriſdictionem ordinariam, & Epiſcopalem, itaut habeatur tanquam Epiſcopus; dicebam tamen non intrare comparationem, cum id in dictis caſibus concedatur ratione reſidentiæ, quæ per dictos Epiſcopos habetur in loco, qua ratione ceſſante, non implicat, etiam Epiſcopum, vel Archiepiſcopum in aliena Diœceſi poſſidere Eccleſias, ipſi Diœceſano, in concernentibus præſertim curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum ſubjectas, juxta caſum de quo infra in Amalphitana juriſdictionis *diſc.* 21. ubi de Archiepiſcopo Salernitano poſſidente Eccleſias in Diœceſibus Nucerina, & Amalphitana, jure, & titulo ſimplicis Rectoris, omnimoda vero, quam habet Abb. Farfen. eſt in ſuo territorio, quod eſt ſeparatum a quacumque Diœceſi, ac *Nullius* vere, & proprie, itaut ſuam Diœceſim conſtituat.

ANNOT. AD DISC. XIV.

PRobabile eſt, quod in iſta Firmana, alia innovatio ſequuta non ſit, dum in Archiepiſcopatu uſque ad initium ann. 1674. continuarunt idem Card. Gualterius, & ex ejus dimiſſione Nepos, quorum ambo in omnibus meam adhibebant operam, & tamen de iſta cauſa aliud motivatum non audivi, atque denuo reflectendo ad jam deducta in diſcurſu, videtur, quod ſolida ſint, cum ita ſit prorſus impoſſibile practicare iſtam ſpeciem ſeparationis territorii, præterquam ex quadam rara, & privilegiativa ſeparatione facta, juxta caſum, de quo infra, *diſc.* 20. & 33.

SANCTI SEVERINI PAROCHIALIS PRO EPISCOPO CUM COMMENDATARIO MONASTERIORUM S. MARIÆ DE RAMBONA, AC SS. LAURENTII, ET EUSTACHII UNITORUM.

Caſus deciſus per Rotam pro Commendatario.

De eadem materia diſcurſus præcedentis, an ſcil. Prælatus Regularis cum omnimoda juriſdictione, & territorio ſeparato in loco ſui Monaſterii, eandem juriſdictionem habeat in Eccleſiis ſubjectis, & de menſa in alienis Diœceſibus exiſtentibus?

SUMMARIUM.

1 *FActi ſeries cum deciſione caſus.*
2 *De* Nullius *improprio in loco ſito in Diœceſi.*
3 *In parochialibus exemptis non ſervatur concurſus, & num.* 5.
4 *De ratione, ob quam Ordinarius habet juriſdictionem in Eccleſiis, & Perſonis exemptis ratione curæ, & Sacramentorum.*
5 *De eadem concluſione, de qua n.* 3. *quæ declaratur.*
6 *Ex indulto Eccleſiæ cenſitæ, ſeu ſimpliciter ſubjecta aſſumere poſſunt naturam Eccleſiarum unitarum.*

DISC. XV.

1 VAcante Eccleſia Parochiali, ſeu Plebania Caſtri Petini, Commendatarius Monaſteriorum inſimul unitorum S. Mariæ de Rambona, & SS. Laurentii, & Euſtachii, illam contulit cuidam Antonio, Epiſcopus vero, in cujus Diœceſi d. Caſtrum ſitum eſt, prævio concurſu ad formam a S. C. T. præſcriptam, illam contulit cuidam Boantio in concurſu prælecto, unde propterea orta deſuper controverſia, & commiſſa cauſa in Rota cor. Bevilaqua, ſub die 12. Januarii 1660. prodiit reſolutio favorabilis Commendatario, ſeu proviſo per eum, & quamvis edita deciſione Ego ſcribens pro Epiſcopo, etiam cum ſenſu veritatis, inſinuarem eam, prout ſtat, nullo modo ſuſtentabilem videri, atque in nova diſputationis trutina probabilius juxta tribunalis integritatem atque laudabilem conſuetudinem ſperandum eſſe receſſum, nihilominus idem Epiſcopus a litium ſumptibus forte deterritus hucuſque noluit novæ diſputationis experimentum aſſumere; adiit tamen Sacr. Congr. Conc. cum eiſdem informationibus in Rota datis, licet vero dictæ Congreg. Patres concordirer in ſenſu diverſo eſſent adverſus deciſionem prædictam. Nihilominus dum agebatur de cauſa jam in dicto Tribunali, ac in forma contentioſa introducta, juxta ſtylum fundatum etiam in Conſtitut. 74. Sixti Quinti, ſuper earundem Congregationum erectione, noluit deſuper reſpondere, ſed remiſit cauſam ad eandem Rot. atque in hoc ſtatu cauſa reperitur.

Reſolutionis prædictæ fundamentum potiſſimum fuit indultum Apoſtolicum de ann. 1641. per Urb. VIII. conceſſum Cardinali Commendatario, in quo prævia narrativa exemptionis dictis Monaſteriis conceſſæ per Cœleſtinum, & Honorium III. ac etiam litis vertentis cum hoc Epiſcopo S. Severini ſuper Juriſdictione ſaltem delegata in Eccleſiis eorundem Monaſteriorum actuali cura carentium, tam in Eccleſiis prædictis, quam in aliis cenſum præfatis Monaſteriis ſolventibus, Eccleſiaſticam juriſdictionem Commendatario pro tempore conceſſit, privative ad dictum Epiſcopum, omnemque alium loci Ordinarium, qui nullo pacto in eis ingerere ſe poſſit, conſtituendo eundem Commendatarium Sedis Apoſtolicæ delegatum.

Ex quo indulto per deciſionem infertur, ita omnes Ec- 2
cleſias dictis Monaſteriis cenſum ſolventes, inter quas erat iſta, quamvis in alienis Diœceſibus ſitas, effectas videri *Nullius*, & de territorio ſeparato, juxta eam impropriam ſpeciem *Nullius*, quæ datur etiam in locis, vel Eccleſiis in alieno territorio exiſtentibus, & undique ab eo circumdatis, juxta caſum, de quo *dec.* 373. *p.* 11. *rec.* de quo habetur infra in Marſicana *diſc.* 18. ac etiam caſum, de quo in Lauretana, & in Romana cappellæ, ſeu præeminentiarum pariter infra, hoc eod. tit. *diſc.* 33. & 35.

Reflectendo autem ad veritatem, Mihi videbatur, ut quoad 3
punctum, quod controverſiæ occaſionem dederat, ſuper proviſione ſc. hujus Eccleſiæ parochialis, inſpecta ſubſtantia, juſtitia aſſiſteret magis Commendatario, quoniam cum iſta Eccleſia ſupponeretur ſubjective unita, & membrum dd. Monaſteriorum, vel alicujus eorum, exinde reſultabat non intrare concurſum juxta formam a S. C. T. præſcriptam, ſed proviſionem faciendam eſſe ad nominationem Prælati, ſeu Rectoris Eccleſiæ, cui illa eſt unita juxta conſtitutionem S. Pii V. ſub approbatione tamen, tam circa idoneitatem, quam circa vitam, & mores per Loci Ordinarium, ut in Senogallien. parochialis, & in aliis in ſua materia *ſub tit. de Paroch.*

Quo vero ad modum, ut ſcil. Commendatario licitum eſ- 4
ſet omnino independenter ab Ordinario, etiam circa dict. approbationem, ac ſucceſſivam juriſdictionem, in concernentibus curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum, d. Eccleſiam providere, tanquam in loco vere *Nullius*, & de territorio ſeparato, ut eſt ſenſus deciſionis omnino improbabilis, nullique fundamento innixa videbatur dicta reſolutio, quoniam ut frequenter in præcedentibus habetur, punctus juriſdictionis per S. C. T. & Apoſtolicas Conſtitutiones delegatæ Epiſcopis, ſeu locorum Ordinariis, non conſiſtit in ipſis Eccleſiis materialibus, minuſque in Perſonis earundem Eccleſiarum ſervitio addictis, ſed in Populo ſæculari vivente in territorio, & Diœceſi Epiſcopi, qui dicitur illarum ovium Paſtor, & conſequenter quantumcumque amplum ſit privilegium exemptivum ipſarum Eccleſiarum, earumque perſonarum, etiamſi conſtitutivum qualitatis *Nullius*, & improprii territorii ſeparati, ut ſupra, non inde tamen inferri poteſt ad juriſdictionem activam in Clerum, & Populum viventem in alieno territorio, atque ad iſtius curam, & adminiſtrationem independentem a proprio Epiſcopo, & ſucceſſive illa ſuperioritas, ſeu delegata juriſdictio, quæ locorum Ordinariis in Eccleſiis, & Perſonis quantumvis exemptis ratione curæ, & Sacramentorum tribuitur, eſt cauſativa, & in ratione paſſiva ipſius Populi ſubjecti, quaſi quod non ſubditus, & exemptus volens ſe ingerere in cura, & regimine ovium Epiſcopo commiſſarum, ita per quemdam quaſi contractum, propriæ exemptioni renunciare videatur, atque ſe ſubjicere illi, cujus adminiſtrationem ſuſcipit. Adinſtar illius, qui alias non ſubditus, fit talis ratione muneris, ſeu adminiſtrationis ab aliquo ſuſceptæ circa concernentia ipſam curam, ſeu adminiſtrationem, ac alias, cum frequenter caſus tribuat, quod aliquod Monaſterium, ſeu alia Eccleſia major, ut in ſpecie caſus dabat in his Monaſteriis, multas Eccleſias ſubjectas, & de menſa, ſeu cenſitas haberent in pluribus Diœceſibus ſparſas, eſſet dare maxima inconvenientia pene im-

pra-

Digitized by Google

practicabilia, una cum monſtro dandi plura capita in eodem corpore, quodque propriæ oves regerentur ab alienis Paſtoribus, & inferioribus miniſtris ipſi Epiſcopo, & principali Paſtori ignotis, quo nil abſurdius.

5 Eatenus autem, ut ſupra inſinuabam, ut quoad ſubſtantiam proviſionis Eccleſiæ, juſtitia magis aſſiſteret Commendatario, ad cujus nominationem abſque concurſu dicta Eccleſia providenda eſſet, quatenus conſtaret de unione quæ ſupponebatur, itaut illa dici poſſet membrum Monaſterii, & de menſa, ſecus autem ubi eſſet ſolum de ejus jurepatronatus, ſeu ſimpliciter cenſita, juxta diſtinctionem, de qua in dicta Senogall. parochialis *ſub tit. de paroch.* itaut hujuſmodi quæſtiones hodie ſoleant eſſe magis facti, & applicationis quam juris, ſuper natura ſcilicet, & æqualitate diſubjectionis Eccleſiarum inferiorum.

6 Sive ad ſummum dictum indultum Apoſtolicum in hoc remanere videbatur operativum, atque juris communis diſpoſitionem alterare, quod ſcil. etiamſi Eccleſia eſſet ſimpliciter cenſita, ſeu alias ſubjecta, ita tamen quod non concurrerent formalis unio, & qualitas de menſa, adhuc ceſſaret forma concurſus, atque proviſio facienda eſſet, vel per ipſum Prælatum tanquam de Eccleſia regulari, juxta *dec.* Peniæ 443. & 585. vel ad ejus nominationem juxta *dec.* 102. *p.* 1. & 204. *p.* 2. *rec.* cum aliis in dicta Senogall. cujus contrarium de jure procederet, ut apud Orthob. *dec.* 179. & 223. Bottonien. Parochialis 24. Aprilis 1651. cor. Melt. & in eadem Senogall. Nullatenus vero quoad alios effectus influentes in Populum, ut ſupra, ideoque dicta reſolutio ſubſiſtere nullo pacto poteſt, ut ſcio pluries fuiſſe ſenſum indubitatum, & concordem S. Congr. Concilii.

S U M M A R I U M.

1 *DE novis reſolutionibus S. Congr. Conc. in iſta cauſa contra reſolutionem Rotæ.*

2 *De exemplis probantibus, quod ab ampliſſima exemptione non poteſt inferri ad id quod concernit curam animarum.*

3 *Collatio beneficiorum eſt compatibilis in Prælato inferiori ſine territorio.*

ANNOT. AD DISC. XV.

1 DEciſio Rotæ, quæ prodiit in iſta cauſa S. Severini in diſcurſu enunciata ad favorem Commendatarii, anſam dedit Miniſtris ejuſdem Commendatarii nimium dilatandi fimbrias in exercitio omnimodæ Juriſdictionis Epiſcopalis etiam delegatæ in concernentibus curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum cum Clero, & Populo ſæculari vivente in territorio Epiſcopi, quare eum in diſcurſu enunciatus recurſus directus, & præciſus ſuper iſta cauſa ad Sac. Congr. Conc. admiſſus non fuiſſet, ut ibidem advertitur, atque Epiſcopus nollet redire ad Rot. Hinc ad aliam viam convolatum eſt, conſulendo ſcil. eandem S. Congreg. generaliter, & in abſtracto, an iſte Commiſſarius, ejuſque Vicarius, & Clerici poſſint in propria Eccleſia exempta exercere curam animarum, & adminiſtrare Sacramenta, & verbum Dei prædicare Clero, & Populo ſæculari independenter ab Epiſcopo? Atque ſub die 2. Auguſti 1670. prodiit negativa reſolutio, & merito quacumque ipſius Abbatiæ, ejuſque membrorum, & Clericorum, ac Inſervientium, quantumvis ampliſſima exemptione non obſtante, quoniam, ut ſæpiſſ dictum eſt, illa ſuffragatur in ratione paſſiva quoad Eccleſias, & Perſonas eit inſervientes, ſed non in ratione activa cum Clero, & Populo ſæculari, qui vivit in territorio Epiſcopi, & eſt de grege ſibi commiſſo, iſtaque ratio revera nullam admittit reſponſionem.

2 Non datur etenim forte in Eccleſia Catholica, totoque genere Eccleſiarum, vel Perſonarum regularium major exemptio quam illa Hieroſolymitanæ, ſeu Melevitanæ Religionis, cui ex quadam ratione juſtitiæ potius quam gratiæ illam merito conceſſam fuiſſe eſt receptiſſimum, & tamen ut inſinuatur ſuper *diſc.* 1. & in deciſionibus in ea cauſa editis, & præſertim prima, non per hoc M. Magiſter, vel Prior Eccleſiæ in his ſe ingerit cum Clero, & Populo ſæculari Inſulæ, iis exceptis, qui ſint Servientes cum tribus requiſitis, de quibus ſupra, *diſc.* 4. & alibi pluries.

Ita quoque in Protectore Almæ Domus Lauretanæ, quod ſcil. ipſa S. Cappella intra columnarum ambitum declaratur eſſe de vero territorio ſeparato, & *Nullius*, ejuſque Protector verus, ac plenus Ordinarius, cum omnimoda juriſdictione, etiam in concernentibus curam animarum, & jure parochiali cum Cappellanis, Miniſtris, Colonis, & Famulis ex deductis infra, *diſc.* 33. & tamen non per hoc Protector, ejuſque Vicarius, & Cappellani, aliique Miniſtri ſe ingerunt cum Clero, & Populo non habente dictam qualitatem ſervitii, ut ibi.

Actum quoque fuit de eodem puncto præfinitionis numeri, de quo infra, *diſc.* 20. ubi videndum, ut quo magis fieri poteſt, evitetur illa earundem rerum repetitio, quæ tamen in iſta practica facultate eſt inevitabilis.

3 Et quamvis in hac diſputatione habita in S. Congr. Scribentes pro Commiſſario acriter in eo inſiſterent, quod ita eſſet implicite circumſcribere dictam Rotæ reſolutionem, cum tamen eadem Congr. Partes ad ipſam Rot. jam remiſerit, ut ipſa judicet an ejus deciſio revocanda ſit, attamen replicabam, etiam in ſenſu veritatis (atque Congr. admiſit) quod unus punctus nullam habet cum altero connexionem, quoniam in eo caſu, de quo in diſcurſu, agebatur de actu particulari compatibili in Prælato inferiori collationis ſcil. beneficii, dum actus collationis, vel proviſionis beneficiorum non eſt de illis actibus juriſdictionalibus, qui ſunt præciſe affixi territorio, ut ſine illo exerceri non poſſint, Lotter. *de benef. l.* 1. *q.* 34. *n.* 8. Burat. *dec.* 222. *n.* 9. *dec.* 156. *n.* 8. *p.* 10. *rec.* & ſæpius, atque ubi beneficium ſit curatum, ire tamen, ut non intret forma concurſus inducta per Concil. Trid. tunc jus Ordinarii non conſiſtit in collatione, ſeu proviſione beneficii, ſed ſolum in ejus exercitio, ut ſcil. prohibitum ſit jam proviſo curam exercere cum Populo ſubdito ipſi Ordinario, niſi prius ipſe prævio examine, de ejus idoneitate, tam circa vitam, & mores, quam circa litterarum certior reddatur, ex ea nimis congrua, & convincenti ratione, quod cum ipſe ſit primus, ac major Paſtor ovium ſibi commiſſarum, ad eum inquirere pertinet, an inferiores, & ſubordinati Miniſtri, vel Cuſtodes ovilis ſint apti necne?

M U T I N E N.

SEU CARPEN. COLLATIONIS ORDINUM

PRO ARCHIPRESBYTERO CARPI

C U M E P I S C O P O M U T I N E N.

Caſus reſolutus per S. Congr. Conc. pro Epiſcopo.

De collatione ordinum, ſeu conceſſione litterarum dimiſſorialium pro eis ſuſcipiendis, an competat inferiori Prælato Loci *Nullius*, habenti cum territorio ſeparato plenam juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, vel potius Epiſcopo viciniori?

S U M M A R I U M.

1 *CAſus controverſiæ ſuper collatione ordinum, ſeu conceſſione litterarum dimiſſorialium competente Prælatis inferioribus, & n.* 3.

2 *De Eccleſia Carpen. ut ſit* Nullius, *& extra omnem Diœceſim.*

3 *De eadem materia, de qua n.* 1.

4 *Damnantur Loca* Nullius *ſub inferioribus Prælatis.*

5 *Datur temperamentum cum quo hæc materia collationis ordinum in his Locis* Nullius *practicari deberet.*

D I S C. XVI.

PRohibente Sacro Concilio Tridentino *ſeſſ.* 23. *de reform. cap.* 10. Abbatibus, aliiſque inferioribus Prælatis, quamvis exemptis, & *Nullius*, collationem ordinum minorum, in cujus poſſeſſione erant, & conceſſionem litterarum dimiſſorialium pro ſacris a quocumque ſibi bene viſo Antiſtite ſuſcipiendis, totumque id Epiſcopis reſervando, cum antiquitus dubium eſſet, an dicta Conciliaris diſpoſitio complecteretur inferiores Prælatos cum territorio vere ſeparato omnimodam ordinariam, & quaſi Epiſcopalem juriſdictionem habentes, vel potius conveniret ſolum Prælatis exemptis, & ſpiritualem juriſdictionem habentibus in Locis exiſtentibus intra limites Diœceſis. Idcirco hujus puncti adhuc indeciſi determinatione pendente, Sac. Concil. Congregatio per modum proviſionis hujuſmodi facultatem delegare ſolita fuit alicui Epiſcopo ex vicinioribus, ac præſertim de anno 1613. id ſequutum fuit in hoc Archipreſbyteratu Carpen. dictam collationem committendo Epiſcopo Mutinen. cum autem poſtea, tam per ipſam Sac. Congregationem, quam per Rotam declaratum fuiſſet, juriſdictionem a dicto Sac. Concilio Epiſcopis in certis caſibus delegatam, intelligendam eſſe in Locis exemptis, ac ſub Abbatum, aliorumque inferiorum Prælatorum juriſdictione, intra tamen Diœceſum limites exiſtentibus, ut vere littera Concilii diſpo-

Digitized by Google

diſpoſitionis, non autem in locis, qui extra quamcumque Diœceſim, cum formali ſeparatione territorii, vere ſunt Nullius, cum tunc illi Prælati venire dicantur ſub nomine Ordinarii loci, juxta diſtinctionem, de qua in Toletana, in Maceraten. in Aſtoricen. in Hiſpalen. & in aliis hoc tit. frequenter. Hinc nonnulli ex hujuſmodi inferioribus Prælatis territorium ſeparatum ut ſupra habentibus curarunt ab eadem Sacr. Con-
2 gregatione prædictæ proviſionalis delegationis revocationem obtinere, proindeque dictam etiam facultatem exercere, ut præſertim ſequutum fuit cum Monaſterio Sancti Stephani in Boſco habente talem juriſdictionem in locis, de quibus in celebri *deciſ.* 54. Martin. Andr. quæ eſt in hac materia magiſtralis, atque cum Archipresbytero Altamuræ, & cum aliis, ac ita etiam in his ſpecialibus terminis pro Monaſterio Trinitatis Cavæ Ordinis Caſſinenſis, talem juriſdictionem in certis locis habente, declaravit Rota in Caven. collationis ordinum 26. Junii 1654. cor. Veroſp. poſt Tondut. *de penſion. deciſ.* 31. Hinc propterea Archipresbyter Carpenſis ejuſdem omnimodæ quaſi Epiſcopalis juriſdictionis, cum territorio ſeparato, certus, & indubitatus poſſeſſor, & cum exercitio omnium aliorum actuum ad prædictam delegatam juriſdictionem pertinentium, ut conſtat ex copioſe pro eo deductis per Ciarlin. *controv.* 220. eandem proviſionem removeri petiit, ut ita ipſe ſuam plenam juriſdictionem, etiam in hac ſpecie poſſet exercere, verum ſe opponente Epiſcopo Mutinen. aſſumptaque deſuper formali diſputatione in dicta S. Congr. Concilii.

Scribentes pro Epiſcopo cum longa ſuperflua allegationum ſerie, tranſcribendo deciſiones editas in Toletana juriſdictionis 9. Maji 1659. 21. Maji 1660. & 27. Januar. 1662. coram Bevilaqua, probare conabantur, id Epiſcopo ex delegata juriſdictione ad limites Concilii Tridentini competere, ſed vere hoc motivum extraneum erat a caſu controverſiæ, cum nullibi appareret illud Oppidum intra Diœceſis Mutinen. fines poſitum eſſe, quinimmo potius de contrario, ac territorii ſeparatione conſtat evidenter, & incontinenti ex claro privilegio Apoſtolico Caliſti III. continente, quod cum controverſia eſſet inter Epiſcopos Mutinen. & Reggien. ſuper hujus Eccleſiæ, ejuſque territorii ſituatione, Rex fundator ad hujuſmodi controverſiam dirimendam, cupienſque eam immediate ſub Sedis Apoſtolicæ juriſdictione per ſuum Prælatum regi, utrique Epiſcopo reſpective quandam dedit recompenſam, atque ita de eorum conſenſu ex dicto privilegio ſtatus Eccleſiæ firmatus eſt, ut extra utramque Diœceſim exiſtens, Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjaceret. Quod etiam clare comprobat obſervantia, dum abſque eo quod unquam de contrario doceretur, Dataria, & Cancellaria Apoſtolica huic tanquam Ordinario litteras Apoſtolicas dirigere conſuevit, quod non ſequitur in Prælatis inferioribus in aliena Diœceſi exiſtentibus, quibus reſcribere non ſolet, omneſque enunciativæ in eiſdem litteris Apoſtolicis, aliiſque actibus utuntur vocabulo Nullius, item Synodum Diœceſanam indicere ſolitus fuit, concurſus ad Parochiales peragere, Concionatores, & Confeſſarios approbare, Monialium Monaſteria regere, & viſitare, aliaque omnia gerere ad omnimodam ordinariam quaſi Epiſcopalem, etiam a Concilio delegatam juriſdictionem ſpectantia, ut late enumerat Ciarlin. *d. controv.* 220. Quibus poſitis, juxta receptam diſtinctionem intrabat etiam facultas concedendi litteras dimiſſoriales pro ordinibus ſuſcipiendis, juxta punctualiter firmata in dicta Caven. Collationis ordinum coram Veroſpio *deciſ.* 31. poſt Tondut. *de penſion.* ubi Concordantes. Ac etiam juxta ipſiuſmet Sacr. Congregationis obſervantiam, dum conſimiles ſuſpenſiones in aliis Prælatis eandem juriſdictionem habentibus revocaverat.

3 His non obſtantibus, Sacr. Congregatio ſub die 18. Julii 1664. contrarium reſpondit, quamvis enim pro certo haberet, ſtante dicto privilegio in primæva fundatione conceſſo, cum ſubſecuta obſervantia, quod hujuſmodi territorium eſſet ſeparatum, ſeu Nullius, nihilominus moderni Patres dictam Congregationem regentes, in diverſa videntur eſſe ſententia, quam antiquiores, Opinantes hujuſmodi actum collationis ordinum, regulandum non eſſe eodem jure quo regulantur cæteri actus, ad delegatam juriſdictionem pertinentes, de quibus *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 20. & in pluſque aliis Concilii Locis, dum conſtat quod per ſpeciale capitulum ſuper hoc ſolo actu providere voluit, interdicendo etiam illius exercitium per annum Capitulis Cathedralium ſede vacante, ad quæ non dubitatur univerſam Epiſcopalem juriſdictionem, etiam generaliter delegatam transferri. Quaſi quod ſit actus peculiariter Epiſcopali ordini commiſſus. Atque iſtam aliqui credunt fuiſſe Concilii intentionem, præſertim dum etiam in verbis, non contentum Concilium de explicandis Prælatis exemptis, addidit, etiam Nullius, quod verbum ſignificare videtur hujuſmodi intentionem, prævalere debentem cortici, & figuræ verborum, ex quibus inſpecto ejuſdem capituli contextu, litteraliter liquet Concilium loqui de ſolis Locis intra Epiſcoporum Diœceſim exiſtentibus, quibus vocabulum Nullius per quandam improprietatem ad ſignificandam magnam exemptionem, etiam ſine vera, & reali ſeparatione territorii quandoque tribuitur, itaut intentio verbis prævalere debeat, non curata dicta punctuali deciſione Rotæ, utpote emanata una tantum Parte informante, in contumaciam Epiſcopi non curantis comparere, neque jura ſuæ Eccleſiæ tueri, unde non levis ſuſpicio colluſionis, ſeu complacentiæ habita fuit, adeout etiam cum Archipresbytero Altamuræ, cujus juriſdictio, ob Regiorum Miniſtrorum aſſiſtentiam tanquam de Jurepatronatus Regis magis præſervari ſolet, adhuc ſuper hujuſmodi ſpecie juriſdictionis, eadem Congregatio præjudiciales dederit proviſiones Epiſcopo Gravinen. viciniori favorabiles. Ac etiam in Abbatia Nonantulana, quam pariter non dubitatur eſſe Nullius, cum territorio ſeparato, & juriſdictione quaſi Epiſcopali, adhuc iſta ſpecies juriſdictionis circa ordinum collationem ex ejuſdem Congregationis reſcriptis, non ad Abbatem, ſed ad Epiſcopum adjacentem pertinet.

Reſolutio in ſtricta juris cenſura parum probabilis videbatur, quoniam verba Concilii hoc Loco ſunt nimis clara circa reſtrictivam ad Loca exiſtentia intra Epiſcoporum Diœceſes. Unde propterea, quoties verba ſunt clara, tunc intentio per argumenta, & interpretationes de facili admittenda non eſt, ad text. *in l. ille, aut ille §. cum in verb. ff. de leg.* 3. cum Concordantibus collectis per Rot. *deciſ.* 44. *num.* 14. *p.* 11. *rec.*

Quia vero diffidentia circa hujuſmodi ſpeciem habita, etiam de Capitulis Cathedralium, ac etiam dicta conſideratio ſpecialis proviſionis ſuper eadem ſpecie factæ per capitulum ſeparatum, ſatis oſtendere videntur, intentionem Concilii fuiſſe, hunc actum, utpote majoris importantiæ, & Epiſcopali ordini proprie incumbentem, regulandum non eſſe eodem jure, quo reliquum genus actuum ad delegatam juriſdictionem pertinentium, hinc proinde non improbabiliter applicari poſſe conſiderabam eam juris propoſitionem, quam in conventionibus, & ultimis voluntatibus receptam habemus, ut ſubſtantia voluntatis, cortici, & formalitati verborum prævalere debeat, Mantic. *de conject. lib.* 3. *tit.* 3. *num.* 9. & *de tacit. lib.* 2. *tit.* 7. *num.* 1. *cum ſeqq.* Merlin. *deciſ.* 692. *num.* 46. Buratt. *deciſ.* 123. *num.* 7. & ſæpius.

Et fortius ex congruentiæ ratione, quam experientia induxit, multorum inconvenientium, ex omnimoda Epiſcopali Juriſdictione reſultantium in Locis ſub hujuſmodi Abbatibus, & inferioribus Prælatis exiſtentibus, in quibus nimium licentioſe vivi ſolet, atque Eccleſiaſtica diſciplina parum ſervari. Unde pro mea ſententia, Sancta, & laudabilis res eſſet, ut hujuſmodi juriſdictionis ſpecies in univerſum ſupprimeretur, omniaque Loca ad antiquam Dionyſii diviſionem ſub Diœceſibus redigerentur, ab initio enim quo Romanam Curiam practicare cœpi, jam antea conſcius ſcandalorum, & inconvenientium, quæ in hujuſmodi Locis Nullius frequenter practicantur, videns tantas cæremonias, quæ 4
in Epiſcoporum creatione adhibentur, in eo ſcilicet, prævia diligenti informatione, eligendo, deinde examini coram ipſo Papa, & Cardinalibus, ac pluribus ex doctioribus Curiæ viris exponendo; necnon prævio proceſſu ſuper natalibus, vita, & moribus, in uno Conciſtorio præconizandi, in altero vero proponendi, ac demum in actu Conſecrationis, tot rigoroſe juramenta ſuper Eccleſiæ defenſione, & ovium ſibi commiſſarum recto gubernio exigendi, idcirco omnino incongruum cenſui, dictas cæremonias, & diligentias adhibendas eſſe, pro exercendo illo munere, quod ad amuſſim, & in omnibus exercent hujuſmodi inferiores Prælati; in quibus nulla diligentia adhibetur, & quorum auctoritas pendet, vel ex ſola Sæculari poteſtate, vel ex aliquorum Regularium electione, ut contingit in Abbatibus Regularibus, quorum mores, & ſufficientiam eligentes, vel deputantes ſpectare ſolent principaliter pro regendo ipſorum Regularium Conventum, non autem pro exercenda juriſdictione Epiſcopali in Clerum, & Populum, & ſic eſt vere inconveniens, quo nullum majus.

Dicebam tamen poſt hujuſmodi reſolutionem aliquibus ex Eminentiſſimis PP. Me laudare quidem Congregationis

inten-

Digitized by Google

5 intentionem, utpote ſatis rationabilem, ac proprio genio adaptatam, ſed præſentem reſolutionem ſalvari non poſſe ab improbabilitate, niſi generaliter cum omnibus conſimilibus inferioribus Prælatis idem practicetur, aut enim dicta ratio ſubſiſtit, aut non, & utroque caſu injuſtum, atque incongruum eſt, ut cum unis practicetur, & non cum aliis, cum omnium eadem ſit juriſdictio, & auctoritas, ac etiam quod explicari deberet, ut id committatur alicui Epiſcopo tanquam viciniori, eodem modo quo Conſtitutio Gregorii XIV. ſuper materia Eccleſiaſticæ immunitatis, aliæque Conſtitutiones Apoſtolicæ, idemque Concilium in aliquibus actibus committunt. Et hoc ne ille Epiſcopus, cui tanquam viciniori proviſionaliter ut ſupra iſte juriſdictionis actus delegatus fuit, ex illius exercitio paulatim tractu temporis prætendere valeat loci ſituationem intra Diœceſim, & ſucceſſive jure Diœceſano univerſam juriſdictionem delegatam.

Quinimmo, cum ex dicto fundationis privilegio conſtet, antiquitus eſſe in controverſia inter Epiſcopos Mutinen. & Reggien. unam iſta Eccleſia cum ejus Pago, & ambitu eſſet intra unius, vel alterius Diœceſis fines, idcirco omnino congruum dicebam, ut ita in reliquis hujus Prælati juriſdictio præſervata remaneret, neque antiquis Epiſcopi Reggien. juribus injuria fieret, alternatim iſte juriſdictionis actus utrique Epiſcopo delegari deberet. Eo etiam adjecto temperamento practicato in Oppido Altamuræ, & in aliis, ut ſcilicet Epiſcopus vicinior non poſſit ordines conferre, vel litteras dimiſſoriales ad eos ſuſcipiendos concedere hujuſmodi Prælatorum ſubditis, niſi prævijs proprii Prælati litteris teſtimonialibus, cum ita remaneat utrique conſultum, atque pro hac declaratione conſulebam redeundum eſſe ad Congregationem. Incertum autem eſt quid ſequutum ſit deinde, dum amplius Agentes pro Archipresbytero non vidi. Et ſic reflectendo ad veritatem gravamen in eo conſiſtere credebam, quod deſuper generalis proviſio non fieret, quia juſtum non eſt, ut unus ſit filius, & alter privignus, ſed omnes eandem juriſdictionem habentes pariformiter tractari convenit.

ANNOT. AD DISC. XVI.

ALia, quod ſciam, in iſta cauſa diſputatio habita non fuit, atque de hac materia collationis ordinum, vel conceſſionis litterarum dimiſſorialium ad eos ſuſcipiendos in illis Locis, qui ſint ſub hujuſmodi Prælatis inferioribus agitur in annotationibus ad Conc. Trident. *lib.* 14. *diſc.* 14. & latius incidenter *ſub tit. de penſion.* in Conimbricen. penſionum, ubi materia magis examinatur poteſtatis Abbatis conferendi; de hoc etiam puncto, an ſcilicet iſti Prælati *Nullius* concedere poſſint litteras dimiſſoriales, agit Flores de Mena *q.*24. quæ eſt finalis, ſed pro exterorum non multum plauſibili ſtylo in multis evagatur, & non deſcendit ad ea, quæ ſtringunt, videtur itaque, quod obſervantia ſit controverſiæ Judex, & potiſſime ſi Prælatus ſit in poſſeſſione celebrandi Synodum, & habendi concurſus ad Parochiales, quoniam tunc ſi facit quod eſt plus, concedendum eſt quod minus.

AQUILANA JURISDICTIONIS

PRO EPISCOPO

CUM ABBATE, SEU PRÆPOSITO S. JOANNIS IN PERSICETO.

Caſus deciſus per S. Congr. Concilii pro Epiſcopo.

Si ex concordia, ſeu alias Prælato inferiori competit omnimoda juriſdictio, etiam in caſibus venientibus ſub delegata, reſervato ſolum Epiſcopo jure viſitandi Eccleſiam, quid ſub hoc jure veniat, & an viſitare poſſit Perſonas eidem Eccleſiæ inſervientes, earumque cauſas, & titulum Beneficiorum cognoſcere?

SUMMARIUM.

1 *FActi ſeries.*

2 *Conceſſa juriſdictione, ſeu præminentia cenſentur conceſſa omnia ea, ſine quibus conceſſio effectum habere non poteſt.*

3 *De finibus, ſeu effectibus, ob quos viſitatio inducta eſt, ac Ordinariis demandata.*

4 *Quomodo ſit compatibilis juriſdictio Prælati inferioris cum illa Ordinarii Viſitatoris.*

5 *An juriſdictio Viſitatoris reſtricta ſit ad ſolum tempus viſitationis?*

DISC. XVII.

EXiſtente in Civitate Aquilana Eccleſia Sancti Joannis in Perſiceto, cui annexa eſt cura animarum, amplis Privilegiis exemptivis ditata, cum juriſdictione ejus Prælati, tam in Clericos ejuſdem Eccleſiæ adſcriptos, quam in Populum ſæcularem in adjacenti Caſtro, ſeu in aliqua parte Civitatis forte viventem, quaſi per quandam ſimilitudinem Epiſcopi Feſulani in Civitate Florentiæ; ſeu Archiepiſcopi Nazareni in Oppido Baroli, hinc antiquæ, & frequentes, præſertim poſt Concilii Tridentini publicationem, fuerunt controverſiæ inter Epiſcopum, & dictum Prælatum inferiorem ſuper juriſdictione a dicto Concil. Locorum Ordinariis etiam in Locis, & Perſonis exemptis delegata, quæ controverſiæ tandem ſopitæ fuerunt per concordiam a Sede Apoſtolica approbatam, per quam conventum fuit, ad Epiſcopum jure delegato ſpectare debere viſitationem Eccleſiæ, collationem ordinum, ſeu conceſſionem litterarum dimiſſorialium pro illis ſuſcipiendis, jus indicendi concurſus ad Parochiales, convocationem dicti Prælati, ejuſque Clericorum ad Synodum, una cum obſervantia Conſtitutionum Synodalium, omniaque alia, quæ Epiſcopis, in Perſonis, & Locis exemptis competunt, tam de jure antiquo, quam noviſſimo; e converſo autem, ad Prælatum ſpectare debere privative ad Epiſcopum cognitionem cauſarum civilium, criminalium, & mixtarum, omniumque aliarum ad Forum eccleſiaſticum in ſpiritualibus, & temporalibus pertinentium, cum Perſonis, & rebus dictæ Abbatiæ ſubjectis. 1

Cum autem tractu temporis Epiſcopus occaſione viſitandi Eccleſiam, viſitare quoque vellet Perſonas exercentes curam animarum, ac Sacramenta adminiſtrantes, tam circa idoneitatem, quam vitam, & mores, ac etiam recognoſcere bullas, ſeu titulos beneficiorum, aliaque Eccleſiæ cultum, & divinorum miniſtrationem concernentia, Prælatus vero prædictus hujuſmodi viſitationem de facto impedire curaverit, unde Epiſcopus ad cenſuras proceſſit. Hinc re delata ad Sacram Congregationem Concilii, partibus auditis de anno 1667. menſe Junii, ſeu Julii, prodiit reſolutio Epiſcopo favorabilis; Ipſi ſcilicet, citra violationem concordiæ, ac ad ejus limites competere jus viſitandi nedum Eccleſiam, ſed etiam Perſonas, tam circa Eccleſiæ cultum, & curæ exercitium, ac Sacramentorum adminiſtrationem, quam circa vitam, & mores, recognitiones beneficiorum, ſeu bullarum, aliaque ad mentem S. Concil. Trid. ſub viſitatione cadentia. Atque Mihi pro Epiſcopo ſcribenti, reflectendo ad ſolam veritatem, probabilis, beneque fundata viſa eſt reſolutio. 2

Conceſſa ſiquidem aliqua juriſdictione, ſeu prærogativa, conceſſa cenſentur omnia ea, quæ illius finem, ſeu effectum reſpiciunt, & ſine quibus inanis conceſſio remaneret ad text. cum ibi notatis *in l.* 2. *ff. de juriſdictione omnium Judicum*, *cum Concord.* apud Merlin. *dec.*610. *alias* 253. *p.* 6. *rec. nu.* 1. *& ſeqq.* ubi quod data præeminentia Decano, vel alteri præſidendi in Choro, conceſſa etiam cenſetur facultas mulctandi, ac puniendi omnes in Choro exiſtentes, & male ſuas partes explentes, ac demandandi alia ejuſdem Chori ſervitium, ac rectam adminiſtrationem concernentia cum ſimilibus, ac habetur deductum magis ſpecialiter in Nazarena juriſdictionis, *hoc tit. diſc.* 20. 3

Viſitatio autem per Sac. Concilium Tridentinum repetitis vicibus etiam in Eccleſiis, & Locis exemptis Locorum Ordinariis injuncta, & commiſſa non percutit eam ſolam Eccleſiæ materialis viſitationem, (quam tanquam mere cæremonialem ſine aliquo effectu, utinam non adeo punctualiter aliqui facerent ſingulis annis, pro ſolo fine exigendi procurationes, & munera, reliquas omnes viſitatoris partes negligendo) ſed percutit finem, ſeu effectum, ob quem illa introducta eſt, nedum ſcilicet ut ipſa Eccleſia materialis cum Altaribus, & Cappellis decenter reſtaurata, & ornata retineatur, ſed ut ita tollantur abuſus circa cultum, ac detegantur intruſi, & uſurpatores beneficiorum, ac bonorum Eccleſiaſticorum, necnon inſpiciatur an Sacramenta, aliaque divina bene Populo miniſtrentur, & quomodo miniſtrantes vivant, an ſcil. Populo ſcandalum, vel ædificationem præbeant, cum ſimilibus viſitationis finem, ſeu effectum concernentibus, ut patet *ex ſeſſ.* 13. *de reform. cap.* 1. *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 3. *& cap.* 10. ac cæteris de more collectis ha-

habetur apud Barboſ. *de Jur. Eccleſ. lib. 1. cap. 14. nu. 2. cum ſeq. & de Epiſcopo, alleg. 74. n. 7.* Ideirco pernecelle dicebam dandam eſſe viſitationem Perſonarum, tam circa idoneitatem, quam circa vitam, & mores, ac recognitionem Bullarum, ſeu titulorum, quorum ratione beneficia poſſidebant, ac ordines, aliaque munia exercebant.

Ea potiſſimum viva ratione concurrente, quod in eadem concordia conventa erat obſervantia Conſtitutionum Synodalium. Igitur pernecelle dicebam dandam eſſe Epiſcopo dictam facultatem, & juriſdictionem, ad effectum inſpiciendi, an dictæ Conſtitutiones obſervarentur necne, contraventores etiam puniendo, ne alias lex impoſita diceretur potius verbis quam rebus.

4 Difficultas autem in eo conſiſtere videbatur, quod per eandem concordiam Prælato inferiori per regulam univerſalem conceſſa erat cognitio privative ad Epiſcopum omnium, & quarumcumque cauſarum, etiam criminalium, alias ſub juriſdictione delegata venientium, ita enim dicebant Scribentes pro dicto Prælato, concordiam violatam remanere, neque verificari poſſe dictam univerſalem cognitionem, ſi Epiſcopo tribueretur facultas inquirendi de vita, & moribus, ſive de beneficiorum, ac bonorum Eccleſiaſticorum uſurpatione, cum facultate contraventores puniendi.

5 Verum facilis erat ſolutio, quoniam dicta univerſalis cognitio privativa, ad tollendam contradictionem, quæ alias eſſet manifeſta, intelligenda eſt compatibiliter, & cum diſtinctione temporum, extra ſcilicet viſitationem, & in cauſis indifferentibus reliquo tempore contingentibus, in quibus Epiſcopus ſe ingerere non poteſt, cum ejus juriſdictio utpote reſtricta ad viſitationem, non ſe protendat niſi ad ea, quæ illam, ejuſque obſervantiam concernunt, ea collectis per Barboſ. *de Epiſc. d. alleg. 74. n. 4.* Non autem ut ad dictum ſolum tempus ejus juriſdictio reſtricta ſit, ut ſolet eſſe exemptorum pretenſio, cum in toto reliquo tempore recte demandare valeat obſervantiam eorum, quæ in viſitatione demandata ſunt, ac tranſgreſſores punire, ſeu alias inquirere de concernentibus ejuſdem Viſitationis finem, ſeu effectum, ne alias Epiſcopus videns abuſus, cogendus eſſet eos tolerare uſquequo tempus novæ Viſitationis advenerit, ut advertitur in Faventina *ſupra hoc eod. tit. diſc. 4.* Sed ne ſe ingerat in cauſis ordinarie, ſeu accidentaliter occurrentibus extra viſitationem, ſea ipſius Viſitationis decretorum obſervantiam, atque in hac diſtinctione credebam conſiſtere veritatem.

S U M M A R I U M.

1 A*D diſc. 17. & 18. De territorio ſeparato ficto, ſeu intellectuali.*

2 *De clauſura Monialium commiſſa Epiſcopo etiam in Monaſterio exempto.*

ANNOT. AD DISC. XVII. ET XVIII.

1 NEque iſtæ cauſæ pro mea notitia ulteriorem habuerunt diſputationem, ob pluries aſſignatam rationem, quod Epiſcopi, ut plurimum pauperes, vel nimium onerati, ſi zelo impellente iſtud opus aſſumant cum inani ſumptu, ob quoſdam juridicos rigores, abſtinent ab ulteriori proſecutione, ideoque ut plurimum deterior eſt eorum conditio.

In caſu autem, de quo *diſc. 18.* prodiit ibi allegata *deciſ. 373. p. 11. rec.* quæ eſt apud illas Bich. *deciſ. 459.* una tantum parte informante, & firmat quandam extravagantem ſpeciem Nullius, ſeu territorii ſeparati, in quodam Monaſterio Monialium ſito intra Oppidum, quod eſt indubitate in Diœceſi, & de Diœceſi, ideoque pro mea praxi per Sacr. Congregationem Concilii pluries deducta negligi conſuevit, atque in nulla haberi conſideratione, quoniam revera privilegiorum amplitudo operari quidem poteſt majorem, vel minorem exemptionem, non autem territorium ſeparatum cum qualitate Nullius, ubi non dicatur, prout non dato vero, & materiali territorii diſtincto dici, vel concedi non ſolet, niſi in quibuſdam ſingularibus, nimiumque raris caſibus, ut præſertim eſt ille, de quo infra *diſc. 33.* Almæ domus Lauretanæ, pro componendis acerrimis litibus, quæ diu actæ fuerunt inter Epiſcopum, & Protectorem.

2 Et de rationibus in iſto *diſc. 18.* ponderatis ſuper cuſtodia clauſuræ formalis potius quam materialis habetur actum infra *lib. 14. in Miſcellan. Eccleſ. diſc. 26.* & in annot. ad Concil. Trid. *diſc. 36.* & de eadem delegata juriſdictione ſuper clauſura Monaſterii exempti, infra *diſc. 26.*

MARSICANA JURISDICTIONIS PRO EPISCOPO CUM ABBATE CASSINENSI.

Caſus pendet in Rota indeciſus.

De juriſdictione Loci Ordinario delegata circa clauſuram Monaſterii Monialium ampliſſime exempti, & cum tali exemptione quod importet territorium ſeparatum, & qualitatem *Nullius*, quantum ſe extendat, & in quo operativa ſit, & quale aliud jus extra clauſuram in eodem Monaſterio, vel ejus Eccleſia Ordinarius habeat?

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries.*

2 *Juriſdictio delegata Ordinario Loci quoad Monaſteria Monialium procedit in exemptis, non autem ubi de territorio ſeparato.*

3 *Dari poſſe territorium ſeparatum improprie etiam intra limites alicujus Diœceſis, & cum iſtius circumdatione undique.*

4 *Quomodo procedendum ſit in deciſionibus una tantum parte informante editis?*

5 *Tenor concordiæ initæ in cauſa.*

6 *Aperitio oris non eſt concedenda ſine cognitione probabilitatis juſtitiæ petentis.*

7 *De differentia inter Prælatos inferiores habentes territorium ſeparatum per veritatem, & alios habentes per privilegium, & fictionem.*

8 *De ratione, ob quam cuſtodia clauſuræ, ac adminiſtratio Monaſterii Monialium committitur Ordinario Loci.*

D I S C. XVIII.

IN Oppido Tagliacotii, quod non dubitatur eſſe in, & de hac Diœceſi Marſicana, ſub Epiſcopi omnimoda, tam ordinaria, quam delegata juriſdictione, adeſt Monaſterium Monialium Ordinis S. Benedicti ſub invocatione Sanctorum Coſmi, & Damiani, ab antiquiſſimo tempore ſub cura, adminiſtratione, & juriſdictione Abbatis Caſſinenſis, qui unum ejuſdem Monaſterii Monachum in Vicarium, & Adminiſtratorem deputare ſolet, cum amplis privilegiis Apoſtolicis exemptivis eidem Monaſterio conceſſis, ut infra; cumque per Sacr. Concil. Tridem. & Apoſtolicas Conſtitutiones Locorum Ordinariis delegata eſſet juriſdictio ſuper concernentibus clauſuram, ac adminiſtrationem Monaſteriorum Monialium, quamvis exemptorum, ac ſub Regularium regimine, & adminiſtratione viventium; hinc proinde inter Epiſcopum, & Abbatem exorta fuit lis commiſſa in Rota, ubi plures prodierunt reſolutiones coram Corduba, & Robuſterio, & denium 23. Octobris 1589. cor. Comitulo, ut patet ex *deciſ. 83. inter ejus impreſſas*, per quam Abbati conceſſum fuit mandatum de manutenendo quoad gubernium Monaſterii, & Monialium, ac etiam quoad juriſdictionem in Clericos inſervientes Eccleſiæ ejuſdem Monaſterii, privative ad Epiſcopum, præterquam in illis caſibus, in quibus Sacr. Concil. Trid. jure delegato Locorum Ordinariis juriſdictionem concedit, tam circa clauſuram in Monaſteriorum Monialium, quam alia in Locis, & Perſonis exemptis in Diœceſi exiſtentibus, atque cum hac reſolutione practicatum, & continuatum fuit, uſque ad annum circiter 1650. quando exorta fuit nova controverſia occaſione deputandi Confeſſarium earundem Monialium, an ſcilicet iſte per Abbatem deputatus indigeret ad præſcriptum Conſtitutionis Gregorii XV. approbatione Ordinarii, unde aſſumpta deſuper diſputatione coram Bichin ſubrogato ſub intitulatione cauſæ Montis Caſſini juriſdictionis, Epiſcopo informare negligente, ſub die 27. Martii 1651. prodiit reſolutio favorabilis Abbati ſolum informanti, cujus reſolutionis fundamentum fuit, quod Concil. Trid. & Apoſtolicæ Conſtitutiones ſuper Ordinariorum delegata juriſdictione procedunt in Monaſteriis, vel Eccleſiis ſimpliciter exemptis, ſecus autem in habentibus territorium ſeparatum, & qualitatem *Nullius*, ut de iſto Monaſterio judicatum fuit, ob nimiam amplitudinem privilegiorum Apoſtolicorum denotantium omnimodam independentiam ab Ordinario Loci. 1 2

Nil obſtante ſituatione in Diœceſi, ac circumdatione undique, quoniam licet id adverſari videatur propriæ, & natu-

tali

tali ſeparationi territorii de facto. Non tamen implicat adeſſe territorii ſeparationem impropriam, & ſecundum quid,
3 eorumdem effectuum productivam, ut patet ex deciſione
deſuper edita *impreſſ. inter recent. deciſ. 373. p. 11.* quæ apud
hujuſmodi inferiores Prælatos, vel exemptos celeberrima
reddita eſt, multaſque conſimiles excitavit prætenſiones,
& controverſias, juncta præſertim altera conſimili deciſione, pariter edita Epiſcopi negligentia, Prælato inferiori
tantum informante edita in Caven. collationis ordinum 26.
Junii 1654. cor. Veroſpio poſt Tondut. *de penſion. deciſ. 31.*

Unde patet quam caute procedendum ſit in extendendis deciſionibus ſuper reſolutionibus, quæ una tantum
4 Parte informante, & juxta ejus frequentius non vera præſuppoſita, quæ ab altera Parte convinci non poſſunt, procedendum ſit, ſicut tantum ſcilicet ſtylo enunciando præſuppoſita in facto Partis informantis, neque ulterius nimium
ſe extendendo circa concluſiones, cum tractu temporis,
ac apud Judices inferiores, præſertim de partibus, non reflectentes ad hanc circumſtantiam, hujuſmodi deciſiones
magnam impreſſionem facere ſoleant, cum aliquo juſtitiæ
detrimento, contra intentionem integerrimi Tribunalis,
quod adeo laudabiliter non informantem abſque difficultate
denuo audire ſolet, & faciliime auditis ejus juribus a reſolutis recedere, & ex qua parte præſertim ſatis commendandum eſt hoc Tribunal.

Edita dicta deciſione, poſt aliquod temporis intervallum
de anno ſcilicet 1654. inter dictos Epiſcopum, & Abbatem
5 deventum eſt ad concordiam, Apoſtolicæ confirmationis
munimine roboratam, per quam conventum fuit, ut ad
Epiſcopum cumulative cum Abbate ſpectare deberent
erectio baldacchini in Eccleſia, & cognitio actualis fracturæ, & violationis clauſuræ tantum; ad eundem vero
Epiſcopum privative ad Abbatem ſpectare deberent viſitatio Eccleſiæ in concernentibus curam animarum, quæ ibi
exercetur cum ejuſdem Oppidi Populo ſibi ſubjecto, nec
non adminiſtratio Sacramenti Confirmationis, & collatio
Ordinum, ſeu conceſſio dimiſſorialium pro illis ſuſcipiendis,
ac etiam approbatio illorum Clericorum, qui in eadem Eccleſia, per ipſum tamen Abbatem deputati, confeſſiones
Populi audirent. Reſervata etiam juriſdictione in cauſis
mercedum, & miſerabilium Perſonarum, juxta diſpoſita per
S. C. T. & ad limites dictæ deciſionis Camerini; in reliquis
autem omnibus juriſdictio eſſet Abbatis privative.

Cum autem Epiſcopus ſucceſſor, dictam concordiam utpote Eccleſiæ leſivam, & præjudicialem impugnare vellet,
obſtarent autem clauſulæ in Apoſtolica confirmatione contentæ, claudentes os Judici, & Parti. Idcirco opus fuit
adire pro conceſſione aperitionis oris Signaturam Gratiæ
per quam, prævia dicta aperitione, commiſſa fuit cauſa in
Rota coram Cerro, ubi adhuc non diſputata, & indeciſa
pendet.

Quia vero in diſputationibus, quæ in dicta Signatura
6 haberi ſolent ſuper conceſſione, vel reſpective denegatione
hujuſmodi gratiæ aperitionis oris, deducuntur etiam omnia concernentia juſtitiam, & merita negotii principalis, de
quibus illud Tribunal vult guſtare, Et merito, quia hujuſmodi gratiæ concedendæ non ſunt, niſi jura volentis litem
jam ſopitam ſuſcitare, aliquam habeant probabilitatem; cum
alias Principum gratiæ concedi non debeant ad injuſtas, &
calumnioſas lites excitandas, ex deductis per Gratian. *diſcept. 959. in principio*, Rota *deciſ. 461. n. 6. & ſeq. p. 1. rec. deciſ. 297. & 485. p. 4. to. 2.* In Romana, ſeu Amerina aperitionis oris 27. Junii 1635. coram Coccino *deciſ. 358. p. 11. recent.*

Hinc proinde occaſione hujuſmodi diſputationis in Si-
7 gnatura, ac etiam in congreſſibus Advocatorum pro cauſæ
directione, juxta ſatis frequentem, & laudabilem Curiæ
ſtylum habitis, examinata fuerunt merita hujus cauſæ ſuper
viribus dictæ concordiæ, de cujus colluſione ſatis probabiliter Epiſcopus ſucceſſor ſuſpicari debuit, ob eam nimiam
improbabilitatem, quod Epiſcopus adeo Urbi proximus,
negligeret informare, cum ad hujuſmodi propoſitiones
cauſarum una tantum Parte informante procedi non ſoleat, niſi ob magnam contumaciam, & poſt multas citationes. Et quod magis eſt, dicta reſolutione edita, negligeret obtinere novam audientiam, nunquam denegari ſolitam Parti inauditæ, cum etiam illi, quæ audita eſt frequentius, & pene ſemper in cauſis præſertim gravibus non denegetur.

Ponderata igitur dicta deciſione, cum ſenſu etiam veritatis, illa minus probabilis videbatur, quoniam quidquid ſit,
an privilegia Apoſtolica continerent illam intellectualem, ac
impropriam territorii ſeparationem, quæ ex Apoſtolica auctoritate dari poteſt, juxta caſum Almæ Domus Lauretanæ,
de quo infra in *Laur. Juriſd. diſc. 33.* & de quo in hac facti
ſpecie ſatis dubitari poſſe dicebam; adhuc tamen illa admiſſa non exinde inferri poteſt ad illos effectus, qui reſultant in Prælato inferiori, habente per veritatem ac de facto territorium ſeparatum cum Clero, & Populo, ac certis finibus a quacumque Diœceſi independentibus, & tanquam ſpeciem propriæ Diœceſis, juxta illam ſecundam inferiorum Prælatorum ſpeciem, quæ diſtincta habetur ſupra in
Tolet. *diſc. 1.* & de qua etiam ſupra in Aſtoric. & in Hiſpalen.
& in aliis *hoc eod. tit.*

Iſto enim caſu territorii ſeparati per veritatem, & de facto,
Prælatus inferior habet etiam Clerum & Populum ſubjectum
cum familia armata, omnibuſque aliis facultatibus, & prærogativis Epiſcopo competentibus, itaut in nihilo ab eo differre videatur, niſi quoad ea, quæ ſunt ordinis Epiſcopalis,
ut etiam advertitur in Mutinen. ſeu Carpen. collationis ordinum *diſc. 16.* idcirco non mirum, ſi etiam ſibi committi poteſt, & congrua eſt cuſtodia clauſuræ, omniſque alia adminiſtratio, & juriſdictio in Monaſteriis Monialium.

Hoc autem omnino incongruum remanet in hujuſmodi
Parochis, qui ex quadam juris fictione, ac improprie, ob
privilegiorum amplitudinem, quoddam intellectuale terri- 8
torium ſeparatum, & Nullius, intra ipſius Monaſterii, vel
Eccleſiæ ambitum, ſine Clero, & Populo, ac ſine vero territorio habere dicuntur, quoniam cuſtodia clauſuræ, ac recta Monialium adminiſtratio circa deputationem Confeſſariorum, aliorumque Miniſtrorum in ipſa clauſura converſari debentium, ſpectari debent, non ſolum ab intra, &
materialiter, ut ſcilicet ipſi muri non corrumpantur, & frangantur, ſive quod ipſæ Moniales inter ſe bene vivant, & a
clauſura non exeant; ſed primario, & principaliter ſpectari
debent formaliter, & ab extra cum Clero, & Populo ſæculari,
ne ſcilicet ſæculares Monaſterium frequentent, & cum Monialibus de facili converſentur, aliaque non gerantur, quæ
clauſuræ, ac Monialium pudicitiæ præjudicare poſſint, eiſdem ſæcularibus prohibendo etiam ſimplicem frequentem
converſationem, alioſque actus indifferentes, & remotos,
utpote majorum malorum præparatorios.

His autem inconvenientibus occurri non poteſt per hujuſmodi inferiores Prælatos, nullam juriſdictionem, & ſuperioritatem habentes cum Clero, & Populo ſæculari, a cujus jure terrendi magis pendet clauſuræ cuſtodia, & Monialium recta adminiſtratio, quam ab ipſiſmet Monialibus, & a
clauſura materiali. Atque iſta eſt viva, & convincens ratio,
ob quam merito Apoſtolicæ Conſtitutiones hujuſmodi juriſdictionem Locorum Ordinariis tribuerunt, utpote habentibus jus terrendi, & puniendi Clerum, & Populum cum familia armata, ſine quibus circumſtantiis alias tales Prælati
hoc intellectuale improprium territorium ſeparatum habentes contemptibiles remanent. Et propterea eis competere quidem debet adminiſtratio bonorum temporalium, ac
etiam nominatio Cappellanorum, Confeſſariorum, Medicorum, Chirurgorum, & aliorum intra clauſuram, & cum Monialibus converſari debentium, ſed ſemper ſubordinate Ordinario Loci, cum iſtius approbatione, ac ſucceſſiva ſubjectione, & correctione in præmiſſis; atque iſta mihi videbatur
veritas ob dictam rationem, non ſolum ab humano diſcurſu,
ſed ab ipſa praxi, & experientia comprobatam, & cui innititur
ultima Conſtitutio Alexandri VII. deſuper edita.

POLICASTREN.

PRO EPISCOPO

CUM COLLEGIO CAPPELLANORUM CAPPELLÆ SIXTINÆ, SEU AD PRÆSEPE.

Caſus diſputatus in Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium, & implicite deciſus pro Epiſcopo, cum remiſſione cauſæ ad Rotam.

Exemptio conceſſa alicui Collegio ſub proprio Prælato habente juriſdictionem privativam ad quemcumque, an ſuffragetur quoad Clerum, & Populum Caſtri, ſeu Loci in aliena Diœceſi, ad ipſum Collegium, & Prælatum pertinentis? Et aliqua de juriſdictione Ordinarii in exemptos ratione turbatæ juriſdictionis.

SUM-

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutiones in poſſeſſorio in his materiis juriſdictionalibus important ſpeciem totalis victoriæ.*
3 *Exemptio Perſonarum, ac etiam bonorum quid importet quoad Caſtra juriſdictionalia cum Vaſſallis.*
4 *Exemptio non ſuffragatur pro turbata juriſdictione, ob quam ſit ſubditus Judicis alias incompetentis.*

DISC. XIX.

1 Sixtus V. per ejus Conſtitutionem 58. Collegio per ipſum erecto in ejus Cappella Præſepis in Baſilica S. Mariæ Majoris, ampliſſimam conceſſit exemptionem a quorumcumque Diœceſanorum, ac Ordinariorum juriſdictione, & ſuperioritate, itaut Perſonæ, res, & bona quæcumque, ac etiam Servientes, & Miniſtri, ejuſdem Cappellæ Protectori privative ſubjacerent. Cumque, vel dicto Collegio, vel Cappellæ unitum eſſet Monaſterium S. Joannis ad Pirum in hac Diœceſi Policaſtren. quod in utili dominio, & juriſdictione temporali poſſidet Caſtrum ſub eadem nuncupatione, in quo, ejuſque Eccleſiis, Clero, & Populo, Epiſcopus tanquam in reliquis ejus Diœceſis locis, juriſdictionem ſpiritualem, cum omnimoda lege Diœceſana exercere conſuevit. Quidam vero dicti Collegii Vicarius, ad præfati Monaſterii, & Caſtri, aliorumque bonorum regimen, & adminiſtrationem deputatus ſe intruſiſſet in exercitio juriſdictionis ſpiritualis, curando etiam per Clerum, & Populum, ſubjectionem, ac obedientiam denegari Epiſcopo, hinc proinde Epiſcopus, vel ejus Vicarius eum carceravit, & cauſam ſuper manutentione ſuæ juriſdictionis ea remedio jactationum committi curavit in Rota. Unde ea parte Collegii adita fuit Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium ſuper ejus privilegiorum violatione, tam circa dicti Vicarii carcerationem, quam circa juriſdictionem ſpiritualem. Atque poſt binam diſputationem prodiit reſolutio, per quam, demandata dicti Vicarii excarceratione, cauſa juriſdictionalis remiſſa fuit ad Rotam, quod Mihi Scribenti pro Epiſcopo, viſum eſt importaſſe omnimodam victoriam, cum ex parte Collegii prætenderetur, nedum manutentio in juriſdictione, quam ſibi ex dicto privilegio Apoſtolico competere aſſerebat, ſed etiam quod poſitiva declaratio fieret ſuper indebita carceratione, cum punitione Epiſcopi, & Miniſtrorum ob violate privilegia, ac etiam refectio damnorum, & intereſſe, quorum neutrum obtinuit.

Siquidem quoad excarcerationem, illa videbatur de congruo demandanda, poſita etiam Epiſcopi competentia, ob longam carcerationem, quæ loco ſufficientis pœnæ recte cedere debuit; & quoad remiſſionem cauſæ ad Rotam, id in Locorum Ordinariis in poſſeſſione hujuſmodi exercitii exi-
2 ſtentibus, totalem victoriam importare videtur, quoniam ceſſante privilegio Apoſtolico claro, ſuper territorio ſeparato, & qualitate *Nullius*, quoties id prætenditur ex præſcriptione immemorabili, iſta indiget canonizatione trium conformium in petitorio, & interim Epiſcopus manutenetur, juxta receptam praxim, tam Sacræ Congregationis Concil. quam hujus Epiſcoporum, ac etiam Rotæ, ut in Toletan. Vulturarien. Anglonen. Aprutin. ac tot aliis, de quibus ſupra, unde hoc poſſeſſorium de facto, & ex frequenti experimento ſapere videtur victoriam totalem.

In hujuſmodi autem diſputationibus, ut ſupra, habitis in Sacra Congregatione, duo erant puncti. Unus ſuper indebita carceratione dicti Vicarii abſque dubio exempti ab Epiſcopi juriſdictione, ob ampliſſimam exemptionem in dict. Conſtitutione Sixtina contentam. Et alter ſuper activa juriſdictione ſpirituali in Clerum, & Populum dicti Caſtri.

Super hoc ſecundo, quamvis Scribentes pro Collegio inſiſterent ſuper amplitudine dictæ exemptionis conceſſæ, nedum Perſonis, Servientibus, & Miniſtris ipſius Collegii, & Cappellæ, ſed etiam bonis, & rebus, exinde inferendo, quod cum Caſtrum eſſet de rebus, & bonis Collegii, ſeu Cappellæ, cadebat etiam ſub exemptione, ac reſpective ſub privativa juriſdictione Cardinalis Protectoris; nihilomi-
3 nus, cum ſenſu etiam veritatis, dicebam prorſus improbabilem videri hujuſmodi prætenſionem, quoniam in ordine ad exemptionem Perſonarum, juxta ea, quæ habentur in dicta Toletana *diſc.* 1. ac in Maceraten. & aliis, intelligitur quoad illas ipſius Monaſterii, ſeu Cappellæ, itaut ſit juriſdictio in Perſonas abſque territorio, juxta privilegium Almæ Domus Lauretanæ, de quo infra in Lauretane *diſc.* 33. ac etiam illud Eccleſiæ Nazarenæ, de quo *diſc. ſeq.* Quo vero ad exemptionem bonorum, & rerum, in qua magis inſiſtebatur, exaggerando quod alias privilegium non remaneret verificabile reſpectu ipſius Caſtri, cum axiomatibus tamen, & regulis generalibus, nullas deducendo auctoritates, quæ percuterent hos terminos; dicebam, eandem exemptionem cum privativa juriſdictione Cardinalis Protectoris recte ſuffragari, ac operativam remanere, in caſu quo prætendentes jus habere in eodem Caſtro, ejuſque bonis, & pertinentiis, vellent ipſum Collegium convenire coram loci Ordinario, vel alio Judice, cujus juriſdictionem in vim hujuſmodi privilegii recte declinare poſſent, niſi ageretur de quæſtione feudali, ſeu de interpretatione juriſdictionis temporalis e Rege in feudum conceſſæ, juxta terminos text. *in cap. ex tranſmiſſa, & cap. ſeq. de Foro compet.* Non inde tamen inferri poterat ad conceſſionem juriſdictionis ſpiritualis, & quaſi Epiſcopalis activæ in ejuſdem Caſtri Clerum, & Populum, cum ex ſæpius enunciatis, iſtæ dicantur oves habentes in Paſtorem Epiſcopum, in cujus Diœceſi, & territorio vivunt, niſi per Papam, prævia ſeparatione hujus partis territorii, in eo alter Paſtor deputetur.

Ita etiam docente totius Catholici Orbis obſervantia, quoniam, tam Baſilicæ Patriarchales Urbis, quam Sacra Religio Hieroſolymitana, ac fere omnes aliæ Religiones, & Monaſteria, habent hujuſmodi privilegia exemptiva, tam in Perſonis, quam in bonis, & rebus, & tamen quoad Caſtra, quæ poſſident in dominio temporali, non exinde infertur ad hanc juriſdictionem ſpiritualem activam, niſi probato territorio ſeparato per privilegium Apoſtolicum illud decernens, vel per immemorabilem canonizatam per tres conformes ut ſupra. Vel ſaltem, niſi probata legitima præſcriptione quoad actus particulares, juxta terminos text. *in cap. auditis, de præſcript.* ut frequenter in præcedentibus, præſertim *d. diſc.* 1.

Quo vero ad competentiam juriſdictionis procedendi ad carcerationem dicti Vicarii, non impugnabam, Scribens pro Epiſcopo, incompetentiam in genere, cum eſſet dupliciter exemptus, quia de corpore ejuſdem Collegii, ac ejus Miniſter. Dicebam tamen, etiam cum ſenſu veritatis, hujuſmodi exemptione non obſtante, illum potuiſſe licite carcerari, utpote effectum ſubditum Epiſcopi, & de ejus Foro, ob ejus juriſdictionem turbatam, cum non detur exemptio, ſive de jure, ſive ex privilegio, quæ ab hujuſmodi competentia præſervet ad text. *in cap. 1. de off. delegati, & cap. tam litteris, de teſtibus, cum concordan.* late deducta per Farinac. *q.* 114. *n.* 67. *cum ſeqq. & conſ.* 134. *n.* 4. *&* 5. *volum.* 2. ubi de familiari cujuſdam Cardinalis. Atque ſolum per Canoniſtas, & Eccleſiaſticos, id limitari ſolet ratione omnimodæ incompetentiæ, tam actu, quam habitu, ut eſt illa Judicis ſæcularis in Clericos. Et habetur infra in alia Anglonen. & alibi *hoc eodem titulo*. 4

ANNOT. AD DISC. XIX.

AD aliquos annos per Epiſcopum ſucceſſorem reaſſumpta fuit iſta cauſa in Rota coram Taja, atque Epiſcopo ſolum informante, Me quoque pro eo Scribente ſub die 30. Junii 1673. ad ejus favorem prodiit reſolutio, quæ in ſenſu veritatis probabilis, beneque fundata viſa eſt, non ſolum quia ſituatio eſt indubitata ex eadem Bulla Sixti V. ſuper unione ad favorem Collegii, idque ſufficit quoties non doceatur de privilegio Apoſtolico, vel immemorabili ſuper territorio ſeparato, ſed etiam quia poſt unionem pene per ſæculum adeſt continuatum exercitium juriſdictionis, cum viſitatione, aliiſque actibus, ideoque eſt mere intruſiva exemptio, quæ ſapit ſpeciem rebellionis adverſus proprium Epiſcopum; videbimus autem quid in nova diſputatione deducetur, dum ea parte Collegii obtenta fuit nova audientia.

NAZARENA, SEU TRANEN. JURISDICTIONIS PRO ARCHIEPISCOPO NAZARENO CUM ARCHIEPISCOPO TRANEN.

Caſus diſputatus in Sac. Congregatione Epiſcoporum, & Regularium, & reſolutus ut infra.

Conceſſa per Sedem Apoſtolicam Epiſcopo in partibus Infidelium, vel Hæreticorum, ſeu alias impedito reſidere in propria Diœceſi, Eccleſia intra limites alienæ Diœceſis pro ejus reſidentia, cum juriſdictione ordinaria, & Epiſcopali in Clericos, alioſque illius Eccleſiæ Inſervientes, & Miniſtros, an hic Epiſcopus conſideretur tam-

Digitized by Google

quam inferior Prælatus Eccleſiæ exemptæ in aliena Diœceſi, vel potius tanquam Epiſcopus, & Ordinarius, tam Eccleſiæ tanquam de territorio ſeparato, quam Perſonarum in utraque juriſdictione ordinaria, & delegata.

Et poſito quod cenſeatur juxta hanc ſecundam partem, an in loco, in quo Eccleſia ſita eſt exercere poſſit juriſdictionem cum ſuis ſubditis, eos carcerando, ſive citando per edicta in locis publicis abſque licentia Diœceſani, ſeu Ordinaris loci, necnon licentiam concedere poſſit prædicandi in dicta Eccleſia independenter ab Ordinario loci?

Et an Confeſſarii per eum approbati ad audiendas confeſſiones, aliaque Sacramenta miniſtranda in ipſa Eccleſia, adminiſtrare poſſint Sacramenta Populo ejuſdem loci, vel Diœceſis, ac abſolvere a caſibus reſervatis per Diœceſanum?

Et an Diœceſanus, ſeu Ordinarius juſte petere valeat præfinitionem certi numeri Clericorum, & Miniſtrorum pro ſervitio talis Epiſcopi exteri, ejuſque Eccleſiæ?

S U M M A R I U M.

1 *De erectione Archiepiſcopatus Nazareni, & collocatione dictæ Sedis in Apulia.*
2 *De unione Eccleſiarum Montis Viridis, & Cannarum.*
3 *De jure nundinarum conceſſo eidem Eccleſiæ, & an accedentes ad dictas nundinas teneantur ad pedagia remiſſive?*
4 *Hic Archiepiſcopus defert Crucem, & Mozzettam per totum Orbem.*
5 *Recenſentur capita controverſiarum.*
6 *De reſolutionibus ſuper controverſiis, & dubiis.*
7 *Hiſtoricis quando ſit deferendum.*
8 *In jure non reperitur præfinitus numerus Clericorum ordinandorum, vel Eccleſiæ ſervitio præficiendorum.*
9 *De Eccleſiis non numeratis, & receptitiis, & an certus numerus præfiniri poſſit.*
10 *Arbitrium circa ordinationes Clericorum diſcrete exercendum eſt, ac alias S. Congregatio ſolet inhibere novas ordinationes.*
11 *De Epiſcopo Feſulano habente Eccleſiam in Civitate Florentiæ.*
12 *De Eccleſia S. Nicolai Barii.*
13 *Per conſuetudinem, vel præſcriptionem acquiri poteſt juriſdictio in alieno territorio.*
14 *Diſtinguuntur plures caſus, in quibus exerceatur juriſdictio in alieno territorio.*
15 *An ſubditus a proprio Judice, & Superiore citatus extra territorium teneatur comparere, atque alias contumax reputari poſſit?*
16 *An Judex laicus poſſit citare ejus ſubditum in Eccleſia, vel loco immuni.*
17 *De ratione ob quam citatus a proprio Superiore extra territorium comparere tenetur, & citatio eum afficit.*
18 *De caſu, in quo extra controverſiam exerceri poſſit juriſdictio in alieno territorio.*
19 *Conceſſa aliqua juriſdictione, cenſentur conceſſa omnia ea ſine quibus illa exerceri non poteſt.*
20 *Dari poteſt juriſdictio ordinaria, vel delegata ad univerſitatem cauſarum in Perſonas, & ſine territorio.*
21 *Dantur plura exempla talis juriſdictionis ſine territorio.*
22 *Ponderantur plura inconvenientia, ſi juriſdictio in Perſonas non eſſet exercibilis ſine licentia Domini territorii.*
23 *Quomodo detur compatibilis concurſus plurium Superiorum, & juriſdictionem exercentium in eodem territorio.*
24 *De Parocho exercente curam in Perſonis, vel Familiis intra fines alienæ Parochiæ.*
25 *Proceſſiones fieri non poſſunt etiam per exemptos ſine licentia Ordinarii, vel Parochi extra proprium ambitum.*
26 *De facultate dandi licentiam adminiſtrandi Sacramenta, præſertim illud pœnitentiæ in propria Eccleſia, quomodo intelligatur.*
27 *De Epiſcopo Feſulano in Civitate Florentiæ.*
28 *Confeſſarii unius Diœceſis a proprio Ordinario approbati, poſſunt abſolvere ſubditos alterius Diœceſis, etiam a caſibus reſervatis.*
29 *Quando Prælatus in ſua Eccleſia poſſit prædicare, vel aliis prædicandi licentiam concedere ſine licentia Ordinarii.*
30 *Quod Epiſcopo reſidenti in loco fixe non autem accidentaliter, debeantur præeminentiæ Epiſcopales etiam loci Ordinario invito.*

D I S C. XX.

Liberata per Gothofredum, & confœderatos Hieroſolyma, totaque Paleſtina a ſervitute Saracenorum, Apoſtolica auctoritate pro ipſis militibus, ac mercatoribus, & peregrinis occidentalibus, ejuſdemque loci Incolis, juxta ritum Latinum, & Catholicum vivere volentibus, in Civitate, & Diœceſi Nazarena erecta fuit Eccleſia Metropolitana cum Archiepiſcopo Latino, cui eadem Sedes Apoſtolica, vel tunc, vel ſucceſſivis temporibus, ut Epiſcopus patriæ Domini Noſtri Jeſu Chriſti aliqua ſpeciali, ac majori prærogativa fulgeret, conceſſit indultum deferendi Crucem, & Mozzettam per Univerſum Orbem. Cum autem, tam hæc Civitas, & Diœceſis Nazarena, quam ipſamet Hieroſolyma, totaque Paleſtina, ita Deo ex occultis ejus judiciis, in Chriſtianorum punitionem, & ignominiam permittente, denuo in ſervitutem Turcarum, & Infidelium rediiſſet, unde propterea dictus Archiepiſcopus Latinus, magis forſan ea odio, & perſecutione Prælatorum, & Clericorum Schiſmaticorum, quam ipſorum Turcarum, a propria Sede, & Eccleſia expulſus, profugus, & mendicus vivere cogeretur; hinc proinde eadem Apoſtolica Sedes, dicto impedimento durante, Archiepiſcopo prædicto pro ejus ſede fixa conceſſit quandam Eccleſiam extra mœnia inſignis Oppidi Barolitani Tranen. Diœceſis in Apulia, ſub invocatione S. Mariæ de Nazareth, cum omnimoda, & plena juriſdictione Epiſcopali in Clericos, alioſque inſervientes, & Miniſtros ejuſdem Eccleſiæ, in quam omnia jura dictæ Nazarenæ Eccleſiæ tranſlata eſſe decrevit, aſſignando etiam quædam beneficia, ſeu Eccleſias in diverſis Diœceſibus pro ejus ſuſtentatione. Atque ſucceſſivis temporibus, de anno ſcilicet 1455. eidem Eccleſiæ Nazarenæ, æque principaliter dicta Sedes univit Eccleſiam Cathedralem dirutæ Civitatis Cannarum, cujus territorium, nedum dicto Barolitano Oppido proximum eſt, verum apud eos Oppidanos, fama, & traditio habetur etiam aliquam partem ejuſdem Oppidi, tractu temporis dilatati, extra fines Diœceſis Tranen. atque intra illos dictæ Eccleſiæ Cannen. ſitam eſſe; & de anno 1534. pariformiter illi univit Eccleſiam Cathedralem Montis Viridis, cujus Civitas, & Diœceſis diſtat a præfato Oppido Barolitano 40. milliarium circiter ſpatio. 1

Quia vero ex cauſa belli inter Reges Catholicum, & Chriſtianiſſimum, dicta Eccleſia S. Mariæ ſolo æquata fuit, neque Archiepiſcopi vires concedebant reædificationem, Idcirco S. Pius V. de anno 1567. loco præfatæ Eccleſiæ ſubrogavit alteram ſub invocatione S. Bartholomæi intra ipſum Oppidum exiſtentem, in quam tranſtulit omnia jura dictæ prioris Eccleſiæ, itaut Archiepiſcopo, & Capitulo Nazareno, ipſa tanquam Eccleſia ſua Archiepiſcopali uti, Miſſas, & alia divina celebrare, verbum Dei prædicare, confeſſiones audire, cæteraque in Eccleſiis Archiepiſcopalibus fieri ſolita, facere liceret, cum omnibus juriſdictionibus, exemptionibus, privilegiis, & gratiis competentibus dictæ priori Eccleſiæ, ita ad iſtam tranſlatæ, cum facultate etiam deputandi Canonicos, & Beneficiatos, alioſque Clericos pro ejus arbitrio ad præfatæ Eccleſiæ ſervitium congruos, & neceſſarios. 2

Prout exemplo Sedis Apoſtolicæ, pro dicti Archiepiſcopi congrua, & decenti ſuſtentatione, Reges quoque pro tempore diverſas conceſſerunt gratias, præſertim vero Rex Ferdinandus primus de Aragonia, cum plures ex adjacentibus Civitatibus, & Locis, devotionis gratia confluerent in die Annunciationis Beatæ Mariæ Virginis ad dictam Eccleſiam, ejuſque ſolemnitatem, conceſſit ibi privilegium nundinarum, cum juriſdictione, & emolumentis, ad commodum ipſius Archiepiſcopi, ut habetur actum in Nazarena pedagiorum ſub tit. de Regalibus ad materiam nundinarum *diſc.* 131. occaſione diſputandi, an dictus Archiepiſcopus jus haberet prohibendi Domino, & poſſeſſori pedagii, ſeu paſ- 3

Digitized by Google

paſſus pontis Cannarum, ne tale onus exigeret a mercatoribus, & aliis ad iſtas nundinas accedentibus.

4 Ob iſtam autem reſidentiam, & juriſdictionem fere continuæ, & connaturales eſſe conſueverunt controverſiæ inter iſtos Archiepiſcopos, præſertim vero de anno 1620. cum iſtam Eccleſiam Nazarenam commendatam haberet Cardinalis Rivarola, dictus Archiepiſcopus Tranen. prætenſionem excitavit, non licere Presbyteros, & Clericos pro libito ordinare, dictæque Eccleſiæ ſervitio adſcribere, ſed certum, ac determinatum numerum præfiniendum eſſe. Atque re delata ad Sacram Congregationem Epiſcoporum, & Regularium, hæc ſub die 27. Auguſti ejuſdem anni, ad normam dicti Piani indulti, id remiſit arbitrio ipſius Archiepiſcopi Nazareni, deinde vero circa annum 1647. alia excitata fuit prætenſio ſuper prohibitione huic Archiepiſcopo deferendi extra propriam Eccleſiam prædictam per dictum Oppidum, & territorium Crucem, & Mozzettam, & introducta cauſa in Rota coram Veroſpio ſub die 28. Junii dicti anni 1647. ſtantibus Indultis Apoſtolicis, & antiquo uſu ea deferendi per univerſum Orbem, & in quacumque Diœceſi, prodiit reſolutio Nazareno favorabilis, ut patet ex deciſione deſuper edita impreſſa *dec. 106. par. 10. recent.*

5 Circa vero annum 1665. dictus Archiepiſcopus Tranen. denuo ſuſcitavit dictam prætenſionem præfinitionis certi numeri Presbyterorum, & Clericorum, atque ſupponitur, Nazareno forte inaudito, ac indefenſo, eum obtinuiſſe a dicta Sacra Congregatione Epiſcoporum determinationem numeri quinquagenarii, abſque aliqua tamen dictæ reſolutionis decretatione, vel executione. Atque ad breve tempus utraque Eccleſia vacata; Nazarena ſcilicet per obitum, & Tranen. per translationem ad Eccleſiam Tarentinam, cum ad Nazarenam translatus fuiſſet Franciſcus Antonius de Luna Epiſcopus Anglonen. Modernus Archiepiſcopus Tranen. excitando dictam prætenſionem numeri præfixi Clericorum, alias quoque prætenſiones in eadem Sacra Congregatione promovit, præſertim vero, ultra prædictam. Secundo, quod non liceret dicto Archiepiſcopo, ejuſque Vicario, & Officialibus affigere edicta, vel cedulones in platea, aliiſque publicis Locis ejuſdem Oppidi, abſque licentia ipſius Diœceſani. Tertio, quod minus liceret facere quaſdam conſuetas proceſſiones extra propriæ Eccleſiæ ambitum per aliquas dicti Oppidi vias ſine ejus licentia. Quarto, quod Confeſſarii ab ipſo Nazareno deputati ad audiendas confeſſiones in ſua Eccleſia non poſſent confeſſiones audire Oppidanorum, & Populi dicti Loci, præſertim vero circa abſolutionem a caſibus per ipſum Diœceſanum reſervatis. Quinto, quod hic Archiepiſcopus Nazarenus extra propriam Eccleſiam in aliis dicti Oppidi Eccleſiis non poſſet habere genuflexorium, cum poſſet uti ſtrato, & pulvinaribus. Et ſexto deinde quod non poſſet facere prædicare verbum Dei in dicta Eccleſia, & Concionatorem benedicere. Atque de anno 1668. reſolutiones prodierunt.

6 Ad primum numeri præfixi Clericorum reſolutum fuit pro Nazareno, ſcilicet non conſtare de exceſſu, quamvis de tempore diſputationis eſſent 68. Sacerdotes, & Clerici.

Ad ſecundum circa affixionem edictorum, & cedulonum in Locis publicis, dictum fuit non licere, niſi juſtificaretur conſuetudo.

7 Ad tertium circa proceſſiones, ſervandam eſſe conſuetudinem, & ſuper quarto concernente confeſſiones, nulla capta fuit reſolutio, ſed reſcriptum fuit exhiberi authenticum documentum litterarum S. Pii V. cum deduceretur ſolum illarum tenor regiſtratus apud Ughellium in 7. tom. Italiæ Sacræ agendo de iſta Eccleſia, quimmerito in hac parte delatum non fuit, tanquam Hiſtorico moderno multa referenti, pluresque ſcripturas regiſtranti ad ſimplicem relationem, ſeu exhibitionem ipſorum Epiſcoporum, vel aliarum Partium, quamvis enim habeamus in jure concluſionem ſuper fide Chronicis, & Hiſtoricis præſtanda ex deductis per Maſcard. *de probat. concluſ.* 289. Gratian. *diſcept.* 893. Rota *deciſ.* 353. *numer.* 23. *& ſeqq. part.* 5. *recent.* apud Celſum *deciſ.* 25. *num.* 2. & in aliis per Add. *ad dec.* 529. *par.* 4. *recent. tom.* 3. *n.* 36. Nihilominus ea intelligitur ubi agitur de antiquis, & probatis Hiſtoricis, in quibus nulla affectationis, & Partium ſuggeſtionis ſuſpicio urgeat. Secus autem in modernis, & ubi dicta probabilis ſuſpicio obſtet, multo magis utraque circumſtantia concurrente, ut advertitur apud Otthob. *dec.* 234. *n.* 6. Royas *dec.* 336. *num.* 17. Coccin. *dec.* 132. *nu.* 4. & in aliis, & ponderatur in Cæſaraugustana Cathedralitatis *hoc eod. lib. ſub. tit. de præeminentiis, diſc.* 3. *& ſeq.*

Quoad quintum ſuper præeminentia habendi genuflexorium, cum ſtrato, & pulvinaribus, aliaque prærogativas Epiſcopo congruas, in aliis ejuſdem Oppidi Eccleſiis ſæcularibus, vel regularibus, punctus remiſſus fuit decidendus Sac. Rituum Congregationi, cujus proprium, ac peculiare eſt has honorificas cæremoniales controverſias, tractare & decidere. Et demum quoad alterum Concionatoris, non in eadem, ſed in diverſa diſputatione, id habitum fuit pro abſoluto ad favorem Nazareni quod liceret, declarando invalidas cenſuras quas contra Concionatorem protulerat Ordinarius.

Examinando igitur ſingulas quæſtiones prædictas. Quatenus pertinet ad primam ſuper præfinito numero Clericorum, reflectendo etiam ad veritatem, improbabilis Mihi videbatur Diœceſani prætenſio, tam inſpecta diſpoſitione, vel ratione juris communis, quam ſtante præfato Indulto S. Pii V. Ac etiam obſervantia, tum generali aliarum conſimilium Eccleſiarum, tum particulari illius Loci, & Eccleſiæ reſpective.

In jure ſiquidem nihil expreſſe diſpoſitum habetur 8 ſuper reſtricta Epiſcoporum, aliorumque Ordinariorum facultate ordinandi, vel reſpective Eccleſiarum ſervitio adſcribendi certum numerum Clericorum, cum ſolum circa beneficia, vel portiones, aut participationes maſſæ, reperiatur diſtinctio inter Eccleſias numeratas, & non numeratas, ex deductis per Lotter. *de Beneficiis, lib.* 1. *qu.* 14. *ex num.* 12. Quinimmo cum in pleriſque Italiæ partibus, præſertim vero in iſtis Apuliæ, conſuetudo daret, omnes fere Eccleſias Cathedrales, Collegiatas, vel Matrices, & Parochiales locorum, excepto numero præfinito Canonicorum, & Dignitatum, eſſe non numeratas, ac receptitias quorumcumque naturalium Loci, certa requiſita habentium, ex iis, quæ frequenter habentur acta *ſub tit. de Canonicis & Capitulo.* Atque in Eccleſia Cathedrali Melphicten. ob nimis excretum numerum Presbyterorum participantium de maſſa, ab eodem Capitulo, & Clero conditum eſſet Statutum ſuper certi numeri determinatione, in ordine tamen ad dictam participationem maſſæ, non autem ad facultatem Epiſcopi ordinandi, & adſcribendi, juxta diſtinctionem, quam in propoſito dabam in una Andrien. ut habetur deductum *dicto tit. de Canonicis &c.* Adhuc re delata ad Rotam, hæc Statutum prædictum improbavit, ut patet ex plena deciſione deſuper edita in Melphicten. Statuti, & cenſurarum 26. Novembris 1640. coram Ghiſlerio, quamvis dicta præfinitio ibi de facto effectum ſortita ſit, forſan ob approbationem Sacræ Congregationis, aut aliorum Superiorum poſtmodum ſuperventam, ex rationabili motivo nimium excreſcentis numeri, per quem hujuſmodi participatio ad ſatis modicum reducitur, ut Ego ponderabam in Rheggien. conſortii diſputata in Rota coram Taja, & Bevilaqua, de qua pariter habetur actum *eodem tit. de Canonicis, &c.*

Unde propterea reſultat, ut id, quod in dicto ſpeciali In- 9 dulto S. Pii V. continetur, quod ſcilicet Archiepiſcopi arbitrio remiſſum ſit, ut etiam declaravit Sac. Congregatio de anno 1620. ut ſupra, non ſit proviſio ſpecialis, ſed determinatio ejus, quod de jure ineſt. Quoniam cum in jure id expreſſe determinatum non habeatur, omnino dicendum eſt, remiſſum eſſe ipſorum Epiſcoporum, vel aliorum Prælatorum ad quos pertinet, arbitrio, pro qualitate ac neceſſitate, ſeu decenti cultu Eccleſiarum, oneribus Populi, ac Locorum conſuetudine regulando.

Et quamvis per Scribentes in contrarium diceretur, tale 10 arbitrium refrænandum eſſe, ne contingat illud immoderate exerceri. Unde propterea frequenter contingit, quod recurrentibus Communitatibus, vel Dominis temporalibus ad hanc Sacram Congregationem adverſus nimiam Epiſcoporum facilitatem in collatione primæ tonſuræ, aliorumque ordinum, eadem Sacra Congregatio inhibere ſolet, ne ad hujus facultatis exercitium deveniatur niſi ipſa conſulta, quod Ego ſemper laudavi, dum in pleriſque partibus, præſertim vero in Regno Neapolitano, frequentius tonſura, & ordines non ſuſcipiuntur, ut Deo, & Eccleſiis inſerviatur, ſed ad finem evitandi gabellas, & publica onera, ac etiam Forum ſæculare, ut ita major vivendi, & delinquendi licentia habeatur, & ſic ob illam eandem majorem vivendi licentiam, quæ in propoſito ſe addicentium ſervitio Prioratuum, & Commendarum Sacr. Religionis Hieroſolymitanæ ponderatur per Gregorium XIII. Conſtit. 67. de qua habetur particulariter actum in Faventina *hoc eodem tit. diſc.* 4. Unde propterea ſatis commendabile, ac juſtum videretur, quod in omnibus Diœceſibus, & Locis hæc

præfinitio pro numero, & ad proportionem Populi, & animarum fieret, eodem modo, quo Gregorius XV. fecit ſuper moderatione abuſus Clericorum ſelvaticorum in eodem Regno introducti, nihilominus dicebam id non percutere iſtum Archiepiſcopum in ſpecie, ſed omnes Epiſcopos, & Prælatos in genere dicta facultate abutentes, & ſic non minus Nazarenum, quam ipſum Tranenſem, potiſſimo quia, ut patet ex infraſcripta comparatione numeri Presbyterorum, & Clericorum exiſtentium in aliis hujus Oppidi Eccleſiis Diœceſano ſubjectis, abuſus potius adeſſe videbatur ex Parte ipſius recurrentis.

11 Concurrere quoque dicebam obſervantiam generalem, quoniam cum Epiſcopus Feſulanus, ob conſimile forſan impedimentum reſidendi in propria Eccleſia, & Diœceſi ob aeris inſalubritatem, conſimili Apoſtolica conceſſione obtinuerit, cum conſimili juriſdictione, Eccleſiam in Civitate Florentiæ, in qua reputatur Ordinarius cum univerſa Epiſcopali juriſdictione. Ut de iſta Eccleſia loquuntur Abb. *in cap. ſuper eo, de Parochiis*, numer. 6. Lupus *allegat.* 139. ibique etiam Caldeſin. Rota *deciſ.* 407. *num.* 5. *part.* 2. *diverſorum*, & alii. Attamen non habet hanc limitationem, quod Clericos ordinare, vel dictæ Eccleſiæ adſcribere debeat.

Et quamvis illud exemplum, in aliquo differre videatur a præſenti, dum dictus Epiſcopus aliquos habet in eadem Civitate fines, in quibus vivit etiam Populus ſæcularis, cum quo curam, tam Sacramentalem, quam juriſdictionalem habet, unde propterea indiget Clericis, & operariis, nedum pro Eccleſiæ cultu, ſuaque condecenti aſſiſtentia, verum etiam pro dictæ curæ exercitio, ac Sacramentis dicto Populo miniſtrandis. Nihilominus eadem ratio in præſenti quoque urgere videtur, ob dictam adjunctam Eccleſiam Cannenſem, in cujus territorio, quamvis non ex fixo domicilio, ſed accidentaliter moratur notabilis Populus, occaſione culturæ aliorum agrorum, ac etiam culturæ ſalinarum, & in ipſo ſale fabricando, ſeu alias circa illum operando, & ſic ratio videtur eadem.

12 Dabam aliud exemplum ibi proximum, & in eadem Provincia, unde intrabat argumentum a fortiori, Eccleſiæ ſcilicet Collegiatæ Sancti Nicolai intra Barenſem Civitatem exiſtentis. Eſt enim Eccleſia Collegiata, ſolum exempta ab Archiepiſcopo ſub Prælato inferiori, qui Prior nuncupatur, & qui comparative ad Epiſcopum, vel Archiepiſcopum dicitur Prælatus inferior, & tamen in ea adſunt 42. Dignitates, & Canonici, 58. Beneficiati, & 40. circiter ſimplices Cappellani, & Clerici. Igitur attenta debita proportione, ſi inferior Prælatus in Civitate habente forte minorem Populum, ac in faciem Archiepiſcopi, & Eccleſiæ Metropolitanæ, in Eccleſia Collegiata habet hunc Miniſtrorum numerum, prorſus incongruum dicebam, ut in Loco forte habente majorem Populum, & in Eccleſia Metropolitica, vel ejus figuram gerente, ubi reſidet Archiepiſcopus adeo ſingulariter a Sede Apoſtolica decoratus, ut ſupra, talis minor numerus præfiniendus eſſet.

Et fortius cum in iſto Loco non reſideat ipſe Ordinarius Diœceſanus, neque adſit Eccleſia Cathedralis, ut in dicto alio caſu Baren. Quinimmo, quod magis eſt, ex nimia ordinandi facilitate ipſius Archiepiſcopi conquerentia, cauſa dabatur; quod in una ex duabus Eccleſiis Parochialibus dicti Oppidi, quæ Collegiatæ nuncupationem, ac prætenſionem habet, atque Matricis figuram gerit, habens Rectorem Archipresbyterum nuncupatum, adeſſent ſupra 140. Sacerdotes, & Clerici. Et in alia breviori Parochia, adeſſet numerus quinquagenarius circiter. Immo & in quadam Eccleſia regulari Prioratus Baroli ordinis Sancti Joannis Hieroſolymitani, cujus ſervitio plures Sacerdotes, & Clerici Sæculares adſcribi ſolent; idem fere adeſſet numerus, qualis ut ſupra eſt in altera minori Parochia, ideoque magis augebatur ratio incongruentiæ.

13 Quoad ſecundum controverſiæ punctum, ſuper affixione cedularum, & edictorum in platea, aliiſque Locis publicis, in quo, ut ſupra dictum fuit, ceſſante conſuetudine non liceret; nulla ſuberat neceſſitas de hoc diſputandi in puncto juris, cum certa, ac notoria in facto ſupponeretur antiqua conſuetudo, qua concurrente, Sacr. Congregatio jam cenſuit licere, & merito, quoniam etiam in caſibus, in quibus pro certo obſtat regula impediens exercere juriſdictionem in alieno territorio, adhuc illa limitationem recipit ex contraria legitima conſuetudine, ſeu præſcriptione, per quam juriſdictio in alieno territorio acquiri poteſt ad text. *in cap. auditis, de præſcriptionibus*; & firmant Abb. Felin. Alex. de Nevo, ac cæteri antiqui Canoniſtæ, ac etiam doctus modernus Canoniſta Fagnan. *in cap. cum olim, eod. tit. de præſcript.* & *aliqui in d. cap. auditis, cum deductis ſupra in Toletana, diſc.* 2. late Flamin. de Rubeis *conſ.* 69. *n.* 71. & *ſeq. lib.* 2. Rovit. *pragm.* 1. *de juriſdictione invicem non turban. num.* 10. ac cæteris allegatis ſupponitur per Rotam *dec.* 109. *num.* 8. *p.* 11. *rec.* Unde in hac materia quæſtio ſolet eſſe potius facti, quam juris, ſuper verificatione ſcilicet requiſitorum, quæ ad legitimam præſcriptionem inducendam deſiderantur.

Verum credebam, etiam cum ſenſu veritatis, quod abſque dicta circumſtantia conſuetudinis, ſeu præſcriptionis, propter onus exinde reſultans, (quod non leve eſt) illam cum ſuis requiſitis rigoroſe juſtificandi; quod in ſolo quæſito juris, ex facti qualitate, ſimpliciter, ac indefinite pro dictæ facultatis exercitio reſponderi deberet.

Admittendo ſiquidem tanquam certam, ac inconteſtabilem dictam regulam prohibitivam exercendi juriſdictionem in alieno territorio abſque licentia, & conſenſu Ordinarii Loci, quia tamen circa ejus intelligentiam, ac reſpectivas limitationes, ob caſuum diverſitatem, de facili in aliquod æquivocum incidi ſolet. Idcirco advertebam in propoſito plures caſus diſtinguendos eſſe, quorum primus eſt, ubi quis in alieno territorio vult exercere juriſdictionem cum ſubditis ipſius Domini territorii, atque privative ad eum, ſeu etiam cumulative, cognoſcere illas cauſas, quarum cognitio regulariter de jure ad ipſum Loci Ordinarium, ſeu territorii Dominum, vel Magiſtratum pertinet, ut eſt caſus, de quo agit Rovit. *in dicta pragmat.* 1. *de juriſdictione invicem non turbanda, ex num.* 3. ubi de Bajulo Licii prætendente exercere juriſdictionem in Marchionatu Uritano cum illis Civibus, & Incolis. Ac etiam habetur per Rotam *deciſ.* 129. *par.* 4. *rec.* ubi de Domino Caſtri *N mi* volente exercere juriſdictionem in ea parte Lacus, quæ eſt de territorio Caſtri *Canthiani*, cum ſimilibus. Atque circumſcripta qualitate diſtrictus præſeferentis jus territoriale, eſſet caſus juriſdictionis, quam Vicarius Urbis in alienis Diœceſibus intra diſtrictum, cumulative cum Ordinariis, & cum ipſiſmet Diœceſanis exercere prætendit, juxta caſum, de quo in Terracinen. *diſc.* 50. & in aliis *hoc tit.* Et tunc, abſque dubio major urget juris reſiſtentia, quia non ſolum adeſt defectus juriſdictionis ratione territorii, ſed etiam ratione Perſonarum, ac præjudicii alterius Magiſtratus, alias de jure competentis, ideoque ſtrictius proceditur, magiſque rigoroſa conſuetudinis, vel præſcriptionis probatio deſideratur. De quo tamen caſu in præſenti agere, illiuſque, ac etiam aliorum ſequentium veritatem examinare non oportuit, utpote extra caſum controverſiæ, ſolumque illi citra ſuperfluitatis, vel evagationis vitium inſinuabantur, ad effectum evitandi æquivoca, & ne auctoritates de uno loquentes, alteri incongrue applicarentur.

Alter caſus eſt, ubi aliquis Loci Ordinarius, ſeu Magiſtra- 15
tus, habens proprium territorium, propriosque ſubditos originarios, vel domiciliarios, vult cum illis accidentaliter in alieno territorio morantibus, exercere propriam, ac nativam juriſdictionem, quam in territorio proprio ſine dubio exercere poſſet. An ſcilicet id agere valeat abſque conſenſu, & licentia Ordinarii Loci, ſeu Domini, & Magiſtratus, quæ per requiſitorias, juxta communem praxim peti ſolet? Et tunc intrat diſtinctio, an actus juriſdictionalis importet exercitium imperii, & juriſdictionis de facto, ut ſunt ex. gr. carcerare, torquere, fuſtigare, ſuſpendere, ſeu alias Perſonam punire, vel bona exequi, & ſubhaſtare cum ſimilibus, vel potius importet ſolam verbalitatem, puta proprium ſubditum per nuntium, aut per edictum citando, & monendo, aut illius ſtatum ſibi denunciando, quod ſcilicet a proprio Superiore excommunicatus, ſeu bannitus eſſet, &c.

Primo caſu, concors eſt omnium ſententia, ut ceſſante legitima conſuetudine, vel præſcriptione id fieri non poſſit, cum hujuſmodi actus importent in ipſomet exercitio imperium, ac juriſdictionem, quod in alieno fieri non poteſt, in ſecundo autem controverſia eſt inter Scribentes, non in ordine ad ipſos Locorum, & territorii Dominos, & Ordinarios, ſeu Magiſtratus ratione turbatæ juriſdictionis, ſed ſolum in ordine ad validitatem actorum, quoad ipſum ſubditum a proprio Ordinario, vel Superiore in alieno territorio citatum. An ſcilicet talis citatio eum afficiat, itaut alias contumax reputari valeat, & conſequenter ad pœnas contumaciales condemnari, aliosque actus contra eum procedi poſſit, & in hoc negativam tenere, videntur Soccin. *in cap. licet, de Foro competenti, num.* 46. & Bellamer. *in cap.*

Romani, §. *contrahentes*, *n. 6. & in cap. ſecundo*, *nu. 26. de Foro competenti*, ac cæteri deducti per infra allegandos, ex axiomate, quod jus dicendi extra territorium non paretur impune.

16 Contrariam vero opinionem tenet doctus feudiſta Iſernia *in cap. primo de controv. inveſtitura inter Dominum*, *& alium de beneficio*, *numer. 7. & ſeqq.* ubi exemplificat in Rege Neapolis citante Regnicolam ejus ſubditum in Urbe morantem, eandemque tenent occaſione quæſtionis, an Judex laicus citare poſſit proprium ſubditum in Eccleſia, vel loco exempto? Abb. *in cap. inter alia*, *num. 9. de immunit. Eccleſ.* & cæteri collecti per Alvarum Valaſc. *conſult.* 81. *numer.* 4. *cum ſeqq.* Rovit. *pragmat.* 2. *de citat. numer.* 12. de Marin. *reſolut.* 44. *num.* 1. *lib.* 1. bene Sanfelic. *dec.* 141. *nu.* 1. & 2. late Baron. *de citat. quæſt.* 42. *num.* 27. *cum ſeqq.* Apud quos diſtinguitur, an agatur de citatione verbali, vel de reali, ut hæc ſecunda fieri non poſſit utpote importans in ipſo actu formale, ac actuale exercitium juriſdictionis, & imperii, juxta dictam primam partem diſtinctionis, ſecus autem de prima, quoniam juriſdictionis exercitium non conſiſtit in illo citationis actu, quem exequitur Nuntius, vel Curſor, ſed in mandato, ſeu commiſſione de citando, qui actus fit in territorio proprio, unde propterea Ordinarius, vel Superior loci, in quo id explicetur, conqueri non poteſt de demandante citari, quod ſuam turbet juriſdictionem. Bene tamen, ſaltem juxta communem receptam praxim, juſtam conquerendi occaſionem habet de temeritate ipſius Nuntii, ſeu Curſoris hujuſmodi actum explicantis in ejus propria domo, ſeu territorio, ipſo irrequiſito, unde de facto, ratione dictæ temeritatis, quando habetur in manibus, carcerari, & puniri ſolet.

17 Sed quoad ipſum ſubditum a proprio Superiore, quamvis in alieno territorio, vel loco exempto citatum, probabilius videtur, eum affici, quoniam finis citationis eſt ſcientia, ſeu notitia, quam ita ipſe obtinet, quod ſcilicet Superior illum monet quod contra eum habet inquiſitionem, ſeu proceſſum informativum, quodque propterea comparere debeat ad ſe excuſandum, & defendendum, ac alias procedetur ad condemnationem, aliaque acta. Unde eo ipſo quod id ſcit, & negligit comparere, conqueri non poteſt, quod non citatus, neque monitus condemnetur, ſeu ad præjudicialia contra eum procedatur. Quod tamen plures recipit modificationes, ſeu declarationes, de quibus agere opus non fuit, utpote extra caſum, dato ſolum, citra evagationem, iſta ut ſupra inſinuabantur ad effectum ita clarius demonſtrandi hujuſmodi oppoſitionis incongruentiam, quoniam ſi, ut infra, hic Archiepiſcopus in hujuſmodi Oppido, ejuſque territorio, carcerare, ac in perſona, vel in bonis actus juriſdictionales de facto exercere poteſt, multo magis facere licet id, quod eſt minus, ducto argumento *ab Auth. multo magis*, *C. de Sacroſ. Eccleſ.*

18 Cæterum in hac facti ſpecie dicebam verſari extra prædictos, alioſque ſimiles caſus, & conſequenter nullatenus cadere quæſtiones in propoſito per DD. diſputatas, quoniam non verſamur in Judice, vel Magiſtratu, qui habens proprium territorium, ſeu juriſdictionem in ſuis finibus limitatam, illam in alieno territorio cum propriis ſubditis ibi accidentaliter exiſtentibus exercere velit. Sed de Epiſcopo ex Apoſtolicæ Sedis auctoritate in eo loco, fixato, ac propriam reſidentiam habente, tanquam in loco ſubrogato, ac vice propriæ Cathedralis, ſeu Diœceſis impeditæ, utpote ab Infidelibus occupatæ, cum ordinaria, ac Epiſcopali plena juriſdictione in Clericos, alioſque ejus Eccleſiæ, vel Perſonæ Servientes, & Miniſtros, more reliqui Cleri, & Populi, ſparſim in dicto Oppido, ejuſque territorio viventes, atque continuum domicilium habentes. Unde propterea cum Sedes Apoſtolica in hujuſmodi Perſonas in alieno territorio viventes, ordinariam, ac Epiſcopalem juriſdictionem dederit, ita implicite ac per antecedens neceſſarium, dediſſe cenſetur facultatem exercendi dictam juriſdictionem, quamvis in territorio alieno; ex vero, & recepto principio, quod conceſſa juriſdictione, per neceſſarium antecedens conceſſa cenſentur omnia ea, ſine quibus illa effectum ſortiri non
19 poteſt ad text. *in l. 2. cum ibi notatis*, *ff. de juriſdict. omn. Judic.* *cap. ſuſpicionis*, *de offic. deleg.* Rot. apud Merlin. *dec.* 610. *n.* 1. *alias* 253. *par.* 6. *recent. deciſ.* 199. *n.* 3. *par.* 5. *& ſæpius*, & ſic eſt juriſdictio in Perſonas cum quodam jure territoriali improprio, pro facultate ſcilicet in eo juriſdictionem cum ipſis Perſonis exercendi.

Quamvis enim plurium opinio ſit, juriſdictionem ordinariam, vel delegatam ad Univerſitatem cauſarum dari non poſſe ſine territorio, quod ſit illius ſubjectum, ſeu fundamentum. Nihilominus in contrarium eſt magis communis, & vera, quod ſcilicet dari poſſit juriſdictio in Perſonas, etiam ſine territorio, ut ex Abb. & Felino *in cap. ex cauſa matrimonii*, *de offic. Ordinarii*, Alex. *conſ.* 35. *num.* 19. *lib.* 4. *& in l. ſolet*, *nu.* 7. *&* 8. *ff. de juriſdictione omn. Judicum*, 20
ac aliis collectis plene probat Schrader. *de feud. par.* 10. *ſect.* 3. *q.* 6. *num.* 83. & ex eo Gratian. *diſcept.* 918. *numer.* 58. *cum ſeqq.* qui exemplificant in Rectoribus Scholarium, in Conſervatoribus privilegiorum, in Inquiſitoribus, ac ſimilibus habentibus juriſdictionem in Perſonas in alieno territorio.

Atque præſertim docet praxis Priorum, & Commendatariorum Hieroſolymitanæ Religionis, vel ſimilium Re- 21
ligionum militarium, quarum profeſſores, & ſubditi, more reliqui Cleri, & Populi, vivunt ſparſim in Civitatibus, & locis in privatis domibus, non autem collegialiter in Conventu vel Commenda, quoniam adhuc ſunt ſub juriſdictione Superiorum Religionis, ſeu militiæ, cum tria requiſita Conſtitut. 67. Gregorii XIII. peremtiant ſolum illos de Clero, & Populo ſæculari dictæ Religioni inſervientes, non autem Profeſſos, ut ſupra in Faventina *diſc.* 4. Et tamen eos cognoſcunt, carcerant, & puniunt, abſque conſenſu, vel licentia Ordinarii loci.

Magiſque ad rem facit exemplum Protectoris Almæ Domus Lauretanæ, quoniam, excepta ipſa Alma Domo, quæ cum ejus ambitu intra columnas eſt de territorio ſeparato, ac *Nullius*, totum reliquum territorium eſt Epiſcopi. Et tamen Protector, plenam, ac ordinariam quaſi Epiſcopalem juriſdictionem exercet, inconſulto, & irrequiſito Epiſcopo, cum ejuſdem Almæ Domus Cappellanis, Servientibus, & Miniſtris in ipſa Civitate, vel territorio ſparſim viventibus, ut habetur infra in Lauretana *diſc.* 33. Idemque inter plura ſimilia docet praxis in hac eadem Provincia de Priore Collegiatæ Eccleſiæ S. Nicolai exiſtentis intra Civitatem Barii, in qua cum illius Eccleſiæ Canonicis, Beneficiatis, Clericis, & Servientibus juriſdictionem exercet, ultra ſupradictum celebre exemplum ab antiquis Canoniſtis approbatum Epiſcopi Feſulani in Civitate Florentina.

Accedentibus etiam in idem vivis, ac convincentibus rationibus, ſeu conſiderationibus plurium inconvenientium 22
quæ alias reſultarent. Primo quia, cum hic Archiepiſcopus non habeat domum fixam prope ejus Eccleſiam, ita ut unum & idem territorium, ſeu eundem ambitum conſtituat, ſed domum conductitiam inhabitare ſoleat, ſæpe variabilem, in territorio Diœceſani exiſtentem; exinde reſultaret, quod neque poſſet Tribunal habere cum carceribus, & aliis conſecutivis, minuſque citationes decernere, ſententias proferre, aliaque gerere, quoniam ut patet ex ſupra allegatis, occaſione citandi in Eccleſia, dicunt communiter DD. quod actus, ſeu exercitium juriſdictionis conſiſtit in decernenda citatione, non autem in ejus executione, unde ſi non poſſet illas exequi per edictum affigendum extra territorium ſuum, multo minus poſſet illas decernere, quo nil abſurdius, contrarium comprobante tam diuturna plurium ſæculorum obſervantia:

Secundo quia ex pariter deductis ſuper dicto puncto citationis in Eccleſia, niſi poſſet ita citare verbaliter, minus poſſet citare realiter, cum abſque dubio id importet majorem actum juriſdictionalem. Unde alias ſequeretur, quod ejus juriſdictio, & majeſtas apud proprios ſubditos remanerent irridibiles, ſeu contemptibiles, atque delicta remanerent impunita; nam delinquentes ita poſſent publice converſari, ſeu propriæ domi tuti manere, ſub benevolentia, & protectione Diœceſani, ſeu ejus Vicarii localis, in cujus libito poſitum eſſet denegare licentiam eos carcerandi; ſive quando illa petitur, dando inducias in concedendo, delinquentes certiorari. Idemque quoad excommunicatos, qui publice converſari poſſent, ſi in platea, aliiſque publicis locis, cum cedulonum affixione, ad totius populi notitiam id deduci non poſſet.

Tertio quia, dante caſu, quod aliquis de Clero, & Populo ipſius Diœceſani alias ſubdito, turbaret juriſdictionem, ſeu alias læderet Majeſtatem ipſius Nazareni, unde propterea ſine dubio de ejus Foro efficeretur, ſeu alias ratione connexionis cauſæ cum proprio ſubdito ſibi competeret præventio, nunquam id practicare poſſet.

Quarto, quod cum illi de Capitulo ejuſdem Eccleſiæ Nazarenæ, aliique Clerici, Miniſtri, & Servientes ſparſim ut ſupra vivant in Oppido, & territorio, non poſſent eis miniſtrari Sacramenta, minuſque exerceri reliqua jura Parochialia, præſertim circa ſubminiſtrationem Sacramenti Euchariſtiæ pro Viatico, & extremæ Unctionis, & circa eorum funerationem,

cum omnia hæc geri dicerentur in alieno territorio, & tamen perpetuo id ſervatum fuit.

Et quinto demum, quia cum huic Eccleſiæ annexa etiam ſit Eccleſia Cathedralis Cannenſis, in cujus Diœceſi, ſeu territorio ibi adjacente vivit aliquis Populus, licet adventitius occaſione ſalinarum, & culturæ bonorum, ibi vero non adſit Eccleſia Cathedralis materialis, ſed iſta loco illius Cathedralis deſerviat, eamque repræſentet, utique impracticabiles eſſent omnes actus concernentes jus Diœceſanum, & Parochiale, dum perneceſſe oportet ſaltem per tranſitum eos exercere in hoc territorio. Et ideo cum in his omnibus, quæ important quid magis, abſque dubio, certa, & inconcuſſa ſit obſervantia, multo magis id dicendum eſt quoad dictos actus affixionis edictorum, & cedulonum, quæ ſunt quid minus, neque formale juriſdictionis exercitium importare dicuntur, ut ſupra.

Ideoque dicebam, quod quando Sedes Apoſtolica huic Archiepiſcopo hanc ſedem fixam conſtituit cum Eccleſia, Capitulo, & Clero, ita proviſionaliter ſubrogatus, cenſetur 23 per neceſſarium antecedens dediſſe quoque jus territoriale improprie, & compatibiliter cum loci Ordinario, abſque abſurdo, vel inconvenienti dandi duo capita in uno corpore, ſive duos ejuſdem territorii Dominos in ſolidum, ſed cum illa compatibilitate, quæ diverſis reſpectibus dari poteſt in eodem prædio, ſeu fundo materiali, quia nempe unus ſit Dominus, alter vero jure ſervitutis poſſit percipere fructus, vel paſcua cum ejus animalibus, ſive habere jus viæ, & tranſitus cum ſimilibus, quia territorium eſt quidem Ordinarii Tranen. qui tamen pati tenetur hanc ſervitutem erga Nazarenum; ſive juxta illum plurium Superiorum, & Prælatorum concurſum, qui in eodem loco, cum reſpectuum diverſitate conſideratur ſupra in Toletana *diſc.* 1. Ac etiam juxta eam ſervitutem, quam Parochus intra ejus territorium, ſeu fines propriæ Parochiæ, pati cogitur erga alterum 24 Parochum habentem curam per capita hominum, ſeu per Familias, ut in pleriſque Locis praxis docet, juxta optimam doctrinam Geminiani *in cap. licet canon. nu. 6. verſ. Paulus diſtinguit, de electione in 6.* ubi quod ſi quis habet Parochiam per capita hominum, ſeu reſpectu certarum Perſonarum, & Familiarum, tale jus Parochiale non cohæret territorio, ſed tamen illud eſt exercibile in quocumque loco illæ Perſonæ morentur, & ſic jure ſervitutis, quam ita reliqui Parochi in proprio territorio, propriiſque finibus pati coguntur.

Circa tertium punctum facultatis faciendi proceſſiones per dictum Oppidum; juſta, & probabilis Mihi viſa eſt reſo- 25 lutio, ut ſcilicet in hoc deferendum eſſet conſuetudini, ſeu obſervantiæ, ſine qua non poteſt quis, quamvis exemptus & privilegiatus, extra proprium ambitum, in territorio Parochi, vel Diœceſani abſque unius, vel alterius conſenſu proceſſiones facere ea collectis per Barboſ. *in ſumma Apoſtolicarum deciſionum*, verbo *proceſſio*, *collectan.* 605. & paſſim. Eſt bene verum, quod hæc obſervantia, quæ certa in facto præſupponebatur, magnam habet congruentiæ rationem, ob dictas alias circumſtantias. Sed quando non adeſſet, id de jure prætendi non poſſet, cum iſte dicatur actus voluntarius, ac devotionis, unde dici non poteſt antecedens, vel conſequens neceſſarium juris Cathedratici, & Epiſcopalis, ac ſibi demandatæ juriſdictionis.

Quoad quartum punctum facultatis deputandi in iſta Eccleſia Confeſſarios, qui omnibus ad eam accedentibus pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrare poſſent, quamvis eſſent de Clero, & Populo dicti Oppidi, & ſic ſubjecti ipſi Ordinario Loci, eoſque abſolvere etiam a caſibus per ipſum Ordinarium reſervatis; non controvertebatur ex parte dicti Diœceſani, ſeu Ordinarii facultas hujus Archiepiſcopi approbandi ejus ſubditos, eiſque dandi facultatem exercendi pœnitentiæ Sacramentum in propria Eccleſia; ſed procedendo cum iis, quæ habemus de Abbatibus, & Prælatis inferioribus Sæcularibus, & Regularibus exemptis in eorum Eccleſiis, Monaſteriis, vel domibus, dicebatur id ſolum fieri poſſe cum 26 propriis ſubditis, non autem cum illis de Clero, & Populo, quia dicuntur oves commiſſæ ipſi Ordinario, ſine cujus licentia, quilibet inferior Prælatus, quantumvis exemptus, non poteſt cum eis ſe ingerere in concernentibus curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum, ut ſatis frequenter *hoc eod. tit. habetur in Toletana, in Vulturarien. Faventina, Maceraten. & in aliis.*

Verum fallacia manifeſta erat in applicatione hujuſmodi propoſitionis, in ſuis caſibus alioquin veræ, procedit enim in illis Prælatis inferioribus Regularibus, vel Sæcularibus, qui juxta antiquum, & nativum ſtatum erant etiam de Clero, & Populo ipſius Diœceſani, ejuſque ſubditi, deinde vero dativam, ſeu privilegiativam exemptionem paſſivam tantum obtinuerunt, ex qua inferri non poteſt ad aliquam juriſdictionem, ſeu jus activum in Clerum, & Populum; hoc autem non congruit caſui præſentis controverſiæ, quoniam iſta Eccleſia, utpote habens jura Cathedratica, ſeu Metropolitica ipſius Eccleſiæ Nazarenæ impeditæ, ſaltem intra ejus ambitum, pernecеſſe dicitur conſtituere proprium territorium omnino ſeparatum a reliquo territorio, ſeu Diœceſi Tranen. juxta caſum, de quo in fortioribus terminis reſpectu Prælati inferioris habetur in Montis Caſſinen. *deciſ.* 373. *par.* 11. *rec.* & de quo agitur *in Marſicana, hoc eod. tit. diſc.* 18. Sive juxta alterum, *de quo in Caven. collationis ordinum, deciſ.* 31. poſt Tondut. *de penſion.* Immo clarius, ſeu fortius, quoniam illi ſunt Prælati inferiores, quibus non congruit terminus Diœceſis, & territorii, ſeu juriſdictionis Epiſcopalis proprie, & per veritatem, ſed improprie, & per fictionem, vel ſimilitudinem; in præſenti autem agitur de Epiſcopo, cui omnia prædicta, proprie, ac per veritatem congruunt, unde vere, & proprie ſumus in caſu Eccleſiæ, quam Epiſcopus Feſulanus habet in Civitate Florentina, quoniam ibi reputatur tanquam Epiſcopus, illaque Eccleſia deſervit loco Cathedralis, ut per Abb. *in cap. ſup. eo, de Parochis, n.* 6. Lapum *alleg.* 139. ubi etiam Caldern. Rot. *dec.* 207. *n.* 5. *p.* 2. *diverſ.* de quibus ſupra.

Et licet pro ratione dubitandi dici poſſet, caſum d. Epi- 27 ſcopi Feſulani eſſe diverſum, quoniam non ſolum habet ſub ſe Clerum ſervitio dictæ Eccleſiæ addictum, ſed etiam aliquam partem Populi intra certas vias, ſeu fines in ipſa Civitate viventis; nihilominus hæc dubitandi ratio etiam ceſſat, quoniam ut ſupra circa hoc objectum inſinuatum eſt, iſte Archiepiſcopus habet etiam Populum ſæcularem viventem in Diœceſi, & territorio Cannenſi ibi adjacenti, cujus reſpectu iſta Eccleſia eſt Cathedralis, non per ſubrogationem, vel fictionem, ſed per veritatem, unde propterea hic Archiepiſcopus habere videtur aliquod majus jus.

Quo poſito, de plano reſultare dicebam (& S. Congrega- 28 tio admiſit) iſtos Confeſſarios libere poſſe in eorum Eccleſia pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrare, etiam Civibus, & Incolis ipſius Oppidi, eoſque a caſibus reſervatis quoque abſolvere, eodem modo, quo ſaltem de communi, & recepta conſuetudine id fit, ac ſervatur in una Diœceſi quoad illos alterius Diœceſis ad eam accedentes, ut ex Navarr. Molpheſ. Fagundez, & aliis habetur apud Barboſ. *de Epiſc. alleg.* 52. *n.* 15. Eo quia Confeſſarii non poſſunt in illo actu diſtinguere unum Populum ab altero, ſive Cives a Forenſibus. Et quamvis quoad caſus reſervatos conſideraretur fraudem de facili committi poſſe, atque eludendo reſervationem factam a Diœceſano, adire illos Confeſſarios, ac ab eis abſque impedimento abſolutionem obtinere; nihilominus id percutit conſcientiam ipſorum ſubditorum, de quo ipſi videant, non autem defectum poteſtatis ipſorum Confeſſariorum, quoniam in omnibus Locis exiſtentibus in confinio Diœceſum, præſertim vero in Italia, & magis in iſta Provincia, in qua, ut advertitur *in Burgen. erectionis Cathedralis, infra ſub tit. de præeminent. diſc.* 6. fere omnes Epiſcopatus conſtituuntur ſine Diœceſi, ex ſolis Civitatibus nimium adjacentibus, itaut Epiſcopi videantur potius tot Parochi cum uſu Pontificalium, & juriſdictione Epiſcopali, nimium de facili id practicari poteſt, ideoque nulla ſubeſt ratio differentiæ.

Idemque, quod dicitur de facultate approbandi Confeſſarios, & adminiſtrandi Sacramenta, in omnibus, ac magis 29 de plano procedere dicebam circa facultatem concionandi ipſi Archiepiſcopo competentem in ipſa Eccleſia, ſeu aliis id agendi licentiam præbendi, cum fieret in propria Eccleſia Cathedrali, & in proprio territorio ut ſupra, extra Diœceſim, & territorium dicti Archiepiſcopi Tranen. Quod expreſſe tanquam abſolutum agnovit, & canonizavit eadem Sac. Congregatio, quæ proinde invalidas declaravit cenſuras a d. Tranen. imprudenter de facto promulgatas contra quendam Concionatorem Regularem, qui de mandato, & licentia hujus Archiepiſcopi in hac Eccleſia in Adventu prædicaverat. Et quidem omnino incongruum, ac irrationabile eſſet, quod Archiepiſcopus in loco propriæ, ac fixæ reſidentiæ prohibendus eſſet, cum proprio Capitulo, & Clero, ac in propria Eccleſia Cathedrali, & Metropolitica prædicare, vel audire ſtatutis temporibus verbum Dei, potiſſime dum adeſt etiam dictus Populus Diœceſis Cannen. cui ex debito, Epiſcopus verbum Dei prædicare tenetur, vel curare, ac efficere, ut alii prædicent, cum ut ſupra non agatur de Prælato inferiori, & de Eccleſia exempta in Diœceſi, vel territorio alterius Ordinarii, in quibus terminis procedit prohibitio.

Cla-

Clarum idcirco erat æquivocum Scribentium pro Diœceſano regulandi iſtam Eccleſiam, atque hujus Archiepiſcopi poteſtatem cum dictis terminis Prælatorum inferiorum in Eccleſiis ſubordinatis, ac ſimpliciter exemptus intra Diœceſim exiſtentibus, cum ageretur de Eccleſia Cathedrali, cujus Prælatus eſt Epiſcopus per veritatem, habens plenam juriſdictionem Epiſcopalem, & potiſſime illam collationis ordinum, in qua poſt Concilium Tridentinum, ſtrictius quam in omnibus aliis materiis proceditur, itaut etiam quoad Prælatos habentes territorium ſeparatum cum qualitate *Nullius*, & qui veri Ordinarii dicuntur, adhuc aliqua ſuperſit difficultas, ut habetur *in Mutinen. ſeu Carpen. hoc eod. tit. diſc.* 16. Atque hinc advertebam, quod litteræ S.Pii V. regiſtratæ apud Ughellium *d. 7. tom. Italia Sacra* editæ occaſione conceſſionis Eccleſiæ Sancti Bartholomæi, in quibus expreſſe enunciatur facultas prædicandi, ac adminiſtrandi Sacramenta, illud præſertim pœnitentiæ, non continebant novam conceſſionem, ſeu privilegium, ſed potius explicationem ejus, quod de jure ineſt.

30 Demum quoad ultimum punctum genuflexorii, cum ſtratu, & pulvinaribus, aliarumque præeminentiarum in reliquis hujus Oppidi Eccleſiis Sæcularibus, & Regularibus, S. Congregatio illum remiſit S. Congregationi Rituum, cujus iſtæ materiæ ſunt peculiares. Adhuc tamen Mihi videbatur ſine dubio ad favorem hujus Archiepiſcopi reſcribendum eſſe, quoniam non agitur de Epiſcopo extero, ibi per tranſitum, ſeu alias accidentaliter jure privatæ perſonæ commorante, ſed de habente propriam ſedem fixam, & continuam reſidentiam, unde publice incedit in habitu Epiſcopali, quo poſito, prorſus incongruum eſt, hujuſmodi præeminentias illi denegandas eſſe, ſtante præſertim conſuetudine, cui in iſta præeminentiarum materia omnino, ac principaliter deferatur. Ac etiam quia, ſi juxta firmata per Rotam *d. deciſ.* 106. *part.* 10. *rec.* in toto iſto Oppido, ejuſque territorio, quinimmo, & per univerſum Orbem, poteſt hic Archiepiſcopus erigere Crucem, ac deferre Mozzettam, quæ ſunt ſigna juriſdictionalia, multo magis habere debet hæc jura præeminentialia, & honorifica, accedente etiam quadam antiqua declaratione Sacr. Congregationis uſque ab anno 1568. per quam dicitur, ut præſente etiam Vicario Generali ipſius Archiepiſcopi Tranen. locus dignior, & cum majori præeminentia debeatur huic Archiepiſcopo, quamvis in Eccleſia ſub juriſdictione ipſius Diœceſani, unde hic punctus videbatur omnino planus, ita etiam docente obſervantia, nedum individua, ſed etiam generali, vel ſimili dicti Epiſcopi Feſulani in Civitate Florentina. Atque dari poſſet etiam caſus in Protectore Almæ domus Lauretanæ quando non eſſet Cardinalis, ſed aliquis Epiſcopus, ſeu in dicti Protectoris Vicario, qui eſſet Epiſcopus vel Prælatus.

S U M M A R I U M.

1 *An & quando præfigendus ſit numerus Ordinandorum ad diſc.* 20.
2 *De aliis punctis diſputatis in eodem diſc.* 20.

ANNOT. AD DISC. XX.

1 Quinque fuerunt hujus controverſiæ puncti in diſcurſu inſinuati, atque ſuper eorum primo præfixionis determinati numeri Clericorum, aſſumpta denuo diſputatione in eadem S.Congregatione Epiſcoporum, & Regularium, cum Archiepiſcopus Tranenſis curaſſet, ut Miniſtri Regii, ac etiam Agentes Communitatis conquererentur de exceſſivo numero non permittendo, idque non modicam faceret impreſſionem (& quidem merito,) dicebam ſcribendo pro Archiepiſcopo Nazareno, quod id reſpiciebat numerum Clericorum in genere, ob præjudicium, quod tam Regiæ juriſdictioni, quam etiam Communitati exinde reſultat ratione Eccleſiaſticæ immunitatis realis, & perſonalis, nullatenus curato, an Clerici promoverentur per unum, vel per alterum Prælatum, ſive an unius, vel alterius Eccleſiæ ſervitio adſcriberentur, & per conſequens, quod dum tam Regis, quam Communitatis juſta conqueſtio percutiebat etiam ipſum Diœceſanum, quando iſte vellet, vel deberet in hoc parte agere, dabam manus, ut idem fieret a Nazareno, non autem ut ipſe Diœceſanus vellet præcipi debere alteri jejuniam, ſibi vero licitum eſſet ad ſatietatem, & ultra crapulari, ac propterea Me laudaſſe, immo proponente, prodiit reſcriptum, quod uterque abſtineret a novis Clericorum ordinationibus, inconſulta ipſa Sacr. Congregatione, quoniam revera hincinde Mihi non placebat tantus numerus, cum evidenti Communitatis, & Sæcularium ſupplantatione, ideoque nimium commendabile eſſet id, quod in diſcurſu inſinuatur, ut ſcilicet ubique generica fieret numeri præfinitio ad proportionem Populi,

Quatenus vero, ſecluſa dicta conſideratione præjudicii Regis, & Communitatis, pertinet ad punctum quæſtionis inter ipſos Prælatos, dicebam, etiam cum ſenſu veritatis, quod injuſta eſſet querela, ſiquidem tunc poſſet Diœceſanus conqueri, quando per magnum numerum Clericorum, qui huic Eccleſiæ adſcribuntur, ipſe penuriam pateretur promovendorum pro ſervitio ſuarum Eccleſiarum, ſed cum id in facto non verificaretur, non videbatur quidnam ſua intereſſet, an illi de Populo, qui per ipſum non aſſumuntur, ſint potius laici, quam Clerici hujus Eccleſiæ, excepto quodam nimium remoto intereſſe potius Parochi, quam Diœceſani ob exemptionem a cura animarum, & a juriſdictione Parochiali, ſed illud intereſſe, juxta communem praxim in hoc propoſito non ſolet reputari conſiderabile.

Atque ad id probandum deducebam exemplum practicum Regularium, qui juxta contingentias in aliquibus Civitatibus, & Locis etiam mediocribus ob redituum, & bonorum affluentiam habent Monaſteria numeroſa magis Civitatibus congrua, ideoque ſequitur, quod perſonæ de illo Clero, & Populo aſſumunt ſtatum regularem, atque fiunt Religioſi in aliquo conſiderabili numero habita Loci proportione, ſed non per hoc Diœceſano conceditur id impedire, niſi quando reſultaret dictum inconveniens, quod ira aliæ Eccleſiæ remanerent ſine Miniſtris, & cultu, cum juſte Sac. Congregatio ejus arbitrium interponeret, multo igitur magis in præſenti, quod iſte Archiepiſcopus conſiderandus non eſt tanquam ſimplex inferior Prælatus nativè ſubditus Diœceſani, ſolumque accidentaliter, & privilegiative exemptus.

De duabus autem Eccleſiis particularibus ſubjectis Diœceſano, nempe S. Mariæ, & S. Jacobi in diſcurſu enunciatis, agitur *ſub tit. de Paroch. diſc.* 27. occaſione controverſiæ juris ſepeliendi inter eas vertentis, & de alia Eccleſia S. Sepulchri Religionis Jeroſolymitanæ agitur infra, *ſub tit. de præemin. diſc.* 9. occaſione agendi de quæſtione præcedentiæ.

Alter punctus eſt circa affixionem Edictorum, & Cedularum in Locis publicis, atque ſuper hoc alia hucuſque habita 2
non fuit diſputatio, minuſque ſuper tertio proceſſionum, & ſuper quartu Confeſſariorum.

In quinto autem honorificorum tractatuum, qui remiſſus fuit Sacræ Congregationi Rituum, ab iſta prodiit reſolutio favorabilis Archiepiſcopo Nazareno, ut ſcilicet Regularibus licitum eſſet in eorum Eccleſiis exemptis honorifice cum tractare, quodque incivilis modus, quem ipſe Diœceſanus tenere velit in ſuis Eccleſiis, vel ab ejus Miniſtris, & ſubditis teneri mandet, non debeat arctare exemptos, iis exceptis, qui juriſdictionem denotent, ut ſunt thronus erectus, & arectio Crucis, ac benedictio Populi, & delatio mozzettæ, ſive uſus Pontificalium, juxta diſtinctionem, de qua infra *hoc eod. tit. diſc.* 31. ubi de materia exercitii juriſdictionis, vel uſus Pontificalium in aliena Diœceſi, ibique loca concordantia allegantur.

AMALPHITANA JURISDICTIONIS

PRO ARCHIEPISCOPO AMALPHITANO

CUM ARCHIEPISCOPO SALERNITANO.

Caſus in poſſeſſorio deciſus per Rotam pro Amalphitano.

Eccleſia exiſtens intra fines unius Diœceſis, ſi perpetuo alteri Cathedrali, vel Metropolitanæ uniatur, an efficiatur de hac Diœceſi cum implicita territorii ſeparatione, itaut in Epiſcopum hujus novæ Eccleſiæ, cui facta eſt unio, tranſeat omnimoda juriſdictio Epiſcopalis privative ad primum, vel potius remaneat in Priori ſubjectione.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *In poſſeſſorio retinenda non quæritur de juſtitia negotii principalis, & exceptiones rejiciuntur ad petitorium.*
3 *Quomodo tute dicatur probata ſituatio in Diœceſi, & n.8.*
4 *In juriſdictionalibus ſola juris aſſiſtentia ſufficit ad manutentionem.*

5 *De exceptionibus contra teſtes etiam in poſſeſſorio ſummariiſſimo.*
6 *Ut acquiratur contra Ordinarium juriſdictio privative, requiritur ſcientia, & patientia.*
7 *Ubi poſſeſſorium pendet a petitorio, iſtud eſt terminandum.*
8 *De probatione ſituationis in Diœceſi.*
9 *Eccleſia unita fit prædium illius, cui facta eſt unio.*
10 *Quomodo id intelligatur, & ad quos effectus.*
11 *Ex præſuppoſito, quod alter ſit Ordinarius, & Diœceſanus tollitur ſeparatio territorii, & aſſignatio alteri Eccleſiæ.*

D I S C. XXI.

1 CUm Metropolitana Eccleſia Salernitana, ob illorum temporum calamitates, in aliquo depreſſionis ſtatu reperiretur, Nicolaus V. ut ejus neceſſitatibus conſuleret, illi perpetuo univit, ſuppreſſo Abbatiæ titulo, Monaſterium S. Mariæ de Erchia Ordinis S. Benedicti, ſitum in Diœceſi Amalphitana, cujus Eccleſiæ annexa eſt cura animarum cujuſdam Populi ibi adjacentis, cum facultate illam in futurum exercendi per Vicarium, ſeu Miniſtrum, quod etiam fecit de quadam alia Eccleſia ſita in Diœceſi Nucerina, cumque tractu temporis Vicarius hujus ſecundæ Eccleſiæ prætenderet illam effectam eſſe de omnimoda juriſdictione, & ſuperioritate ſui Archiepiſcopi independenter ab Ordinario Nucerino, orta controverſia, & introducta cauſa uſque ab an. 1592. coram Judice deputato, deinde vero commiſſa alteri de voto Rotæ ſub die 1. Martii 1627. cor. Pirovano contra Salernitanum reſolutum fuit, ut patet ex deciſione deſuper edita impreſſ. *dec. 41. p. 5. rec.* Cumque etiam Vicarius deputatus in hac altera Eccleſia ſe de facto intruſiſſet in juriſdictione ſpirituali cum dicto Populo, cujus curam habebat, atque ſubjectionem Archiepiſcopi Amalphitani recuſaret, prætendendo omnimodam juriſdictionem ſpectare ad ſuum Salernitanum, de cujus dominio Eccleſia effecta erat, introducta cauſa in Rota coram Albergato, cum Ego ſcribens pro Amalphitano, opportunum cenſuerim, ſuſpenſo petitorio, inſiſtere in ſolo poſſeſſorio ſummariiſſimo retinendæ, ſtante bene probata quaſi poſſeſſione viſitandi, aliaque faciendi juriſdictionis delegatæ, & ordinariæ reſpective exercitium concernentia; idcirco dato dubio *An & cui dandum eſſet mandatum de manutenendo in hujus juriſdictionis exercitio*, ſub die 29. Maji 1654. prodiit reſolutio Amalphitano favorabilis, cui Salernitanus acquievit, dum huc uſque cauſa ulteriorem progreſſum non habuit, ob dicti mandati de manutenendo executionem præſervatam etiam ex reſcripto Signaturæ Juſtitiæ, cum conſueta clauſula *ſine præjudicio* in commiſſione appellationis porrecta per dictum Salernitanum.

Quamvis autem deciſio deſuper edita, innixa actibus poſ-
2 ſeſſoriis ex parte Amalphitani probatis, ac etiam aſſiſtentiæ juris reſultantis ex ſituatione Eccleſiæ intra Diœceſim, in ſolo poſſeſſorio reſpondendo, quoad reliqua hincinde deducta ſuper meritis negotii principalis, pertranſierit cum conſueto axiomate, ut tanquam reſpicientia petitorium, & altioris indaginis, ad illud referenda ſint, neque in hoc ſummariiſſimo poſſeſſorio admittenda, in quo non quæritur de juſtitia, vel injuſtitia, ſed ſpectatur nudum factum poſſeſſionis, ex copioſe collectis per Poſt. *hoc tract. de manut. obſerv.* 42. ubi de hujus vulgaris, & quotidiani axiomatis pluribus declarationibus, nihilominus cum ex parte præſertim Scribentium pro Salernitano tam in Rota, quam in Signatura deducta eſſent omnia, quæ in petitorio etiam prætendebantur, idcirco licuit efformare etiam judicium pro veritate ſuper negotio principali ad favorem hujus Partis.

Diſtinguendo autem, juxta ordinem tunc tentum, cauſam
3 in duas inſpectiones, unam in poſſeſſorio, alteram vero in petitorio, ac meritis negotii principalis, quatenus pertinet ad primam, cum per alteram partem imprudenter producta fuiſſet dicta Bulla unionis, in qua enunciatur hujuſmodi Eccleſiam eſſe ſitam in Diœceſi Amalphitana, cum facultate Salernitano conceſſa omnia ejus emolumenta percipiendi, aliaque Abbati, & Monaſterio alias competentia exercendi, inhibendo loci Ordinario, ne illum deſuper impediret, exinde remanebat clare, & ex propria confeſſione probata ſituatio, cujus etiam plura alia adminicula concurrebant, illud præſertim quaſi poſſeſſionis in exercitio juriſdictionis.

Qua ſituatione poſita, reſultat juris aſſiſtentia, quæ in ju-
4 riſdictionalibus ſola reputari ſolet ſufficiens ad manutentionem ex deductis apud Mantic. *dec.* 322. Cavaler. *deciſ.* 193. Buratt. *deciſ.* 140. Piſcien. Juriſdictionis 24. Martii 1651. cor. Corradu *dec.* 128. *p.* 11. *rec.* cum aliis in deciſione, quod deinde latius in aliis ſimilibus controverſiis firmatum fuit, præſertim in aliarum Magiſtra Toletana 27. Januarii 1662. coram Bevilaqua, de qua *diſc.* 1. Multo magis concurrentibus etiam probationibus actualis poſſeſſionis cum viſitationibus ab anno 1572. uſque ad annum 1646. continuatis, exigendo rationes ad formam Concil. Trid. ab adminiſtratoribus aliquarum Confraternitatum, & piorum operum, nec non demandando Vicario exercenti curam animarum, & adminiſtranti Sacramenta obſervantiam Conſtitutionum Synodalium cum ſimilibus actibus juriſdictionalibus, quibus junctis cum aſſiſtentia reſultante a ſituatione, caſus remanebat indubitatus.

E converſo ex parte Salernitani dabantur probationes per 5
reſtes exercitii plurium actuum juriſdictionalium, tam delegatam quam ordinariam concernentium. Et quamvis Ego plures hujuſmodi probationibus reſponſiones darem, attamen Rota contenta fuit unica nullitatis examinis teſtium ſine partis citatione, & coram Epiſcopo Acernen. Judice Delegato, qui recuſatus fuerat ſuſpectus, reſpondendo ad regulam, quod in hoc ſummariiſſimo judicio non attendantur exceptiones contra teſtes, ut non procedat, quando de defectu conſtet incontinenti, & fortius ubi adſunt contrariæ probationes junctæ cum aſſiſtentia juris, quæ deſtructis probationibus hincinde, ſufficiens reputari ſolet, ut advertitur *in d. Piſcien. juriſdictionis*, & in aliis de quibus in deciſione.

Aliam Ego dabam reſponſionem, quod cum iſta Eccleſia 6
prætenderetur exempta, necnon eſſet curata, plures actus exerceri potuerunt, vel ratione curæ, vel ratione exemptionis compatibiliter cum juriſdictione, & ſuperioritate proprii Diœceſani, ſive etiam cum iſtius licentia, cujus poſſibilitas ſufficit, ut non dicamus facta perfecta, & concludens probatio ſuper privativa, quod ſcilicet dicti actus geſti eſſent privative ad Diœceſanum, ſuper quo erat punctus, & ad quam privativam dicebam omnino neceſſariam eſſe probationem ſcientiæ, & patientiæ, ut ultra generalia, in ſpecie ſuper conſimili controverſia, & contra eundem Salernitanum dictum fuit in d. Nucerina cor. Pirovano, *diſc.* 41. *p.* 5. *rec.*

Conabantur Scribentes pro altera parte, præſertim in Si- 7
gnatura ad impediendum hujus judicii proceſſum executivum, controvertere ſituationem, qua dubia exiſtente, dicebant iſtud eſſe poſſeſſorium dependens a petitorio, ac negotio principali, quo caſu manutentio concedi non ſolet, niſi illo terminato ex deduct. per Greg. & Add. *deciſ.* 283. Fontanell. *dec.* 516. *num.* 12. multa adminicula conſiderando circa ſituationis excluſionem, præſertim quod Locus non eſſet undique circumdatus a Diœceſi, ſed replicabam hujuſmodi oppoſitiones fuiſſe forſan aliqua conſideratione dignas, quando ſequuta non eſſet dictæ unionis imprudens productio, ob quam reſultabat confeſſio ex proprio titulo, ac etiam ubi ageretur de manutentione petita ex ſola juris aſſiſtentia reſultante a ſi-
tuatione, quæ debet eſſe clara, & certitudinalis, ne induce- 8
retur cumulus præſumptionum, atque fictum ex ficto, & in his terminis cum hac diſtinctione recipiendam dicebam concluſionem, de qua in Aprutina coram Dunoz. Sen. *deciſ.* 71. poſt Tamb. *de jure Abb. tom.* 3. *& inter ſuas deciſ.* 309. ac ſæpius in præcedentibus, quod Epiſcopo agenti incumbat onus concludenter probandi ſituationem tanquam fundamentum intentionis, quando ſcilicet omni poſſeſſione deſtitutus, illam ſolum deducit ex dicta aſſiſtentia, ſecus ubi hæc fomentum habet alicujus poſſeſſionis, quæ juxta naturam cauſæ univerſalis influit in univerſum, præſertim ſub eodem genere, & ubi non probatur privativa poſſeſſio actuum particularium juxta deducta in eadem Tolet. de qua ſup. *diſc.* 1. quæ, ex inſinuatis, eſt materiæ magiſtra.

Quo vero ad alteram inſpectionem ſuper meritis negotii 9
principalis, Scribentes in contrarium plura deducebant, potiſſimum receptam beneficialiſtarum traditionem deſumptam ex Canoniſtis *in c. quia Monaſterium, de religioſ. domib.* quod ſcilicet ubi fit aliqua unio acceſſorie, & ſubjective, (ut non dubitabatur eſſe præſentem) omnino immutatur prior Eccleſiæ unitæ ſtatus & natura, & fit nudum prædium ejus, cui facta eſt unio ex frequenter deductis in ſua materia *ſub tit. de benef.* ac etiam habetur deductum infra, *hoc eodem lib. ſub tit. de præeminentiis in Pampilon. decimarum*, ubi de Regno, ſeu Civitate, vel Provincia alteri Regno, vel Coronæ annexa, cum diſtinctione, an æque principaliter, vel acceſſorie, & ſubjective, ut primo caſu retineat primævam naturam, ac ſtatum, ſecundo autem, tanquam per ſpeciem alluvionis, efficiatur unum & idem cum eo, cui facta eſt unio, & de quo etiam *in Ampurien. unionis, eodem tit. de præeminent.* Et ſic dicebant hujuſmodi Eccleſiam effectam eſſe de Diœceſi

Sa-

Salernitana, multo magis ob nullum, ſeu modicum præjudicium exinde reſultans huic Diœceſano, dum agebatur de Eccleſia Regulari jam plenarie exempta.

10 Verum, reflectendo etiam ad veritatem, dicebam improbabilem eſſe hujuſmodi prætenſionem ex fallacia applicationis dictarum concluſionum ad caſum, non negabam etenim dictæ diſtinctionis veritatem, quodque in facto vera eſſet dicta unio acceſſoria, & per viam ſubjectivæ annexionis, ſed dicebam, ut punctualiter in conſimili controverſia firmatur apud Duran. *dec.* 14. cum qua proceſſum fuit contra eundem Salernitanum in dicta Nucerina, quod ſcilicet, id intelligitur quoad ipſam Eccleſiam, ejuſque redditus, proventus, & jura, itaut Archiepiſcopus ſubintraret in univerſum jus Abbatis, & Monaſterii, non autem pro ſeparatione territorii cum Clero, & Populo, diſmembrando ab antiqua Diœceſi, & tribuendo novæ, cum unionis tenor id non importaret. Atque punctus non erat in ipſa Eccleſia materiali, ejuſque Miniſtris in ordine ad juriſdictionem ordinariam, ſed erat in territorio, & Clero, ac Populo ibi vivente, juxta tot continuas controverſias, in quibus ab exemptione Loci paſſiva inferri prætenditur ad juriſdictionem activam, ac territorii ſeparationem, unde propterea, amplitudo clauſularum in litteris unionis contentarum per Scribentes in contrarium nimium exaggerata, recte operative remanet pro retentione antiquæ exemptionis privilegiorum in ſtatu regulari, & ne per ſæculariżationem, ſeu unionem Eccleſiæ ſæculari ceſſaverint, atque hic eſt hujuſmodi clauſularum effectus. De reliquo autem ſicuti frequens praxis docet præſertum in Regno Neapolitano, & non ſemel habetur *ſub tit. de feud. & hoc eod. tit.* præcipue *in Maſſanen. aſſictuum, diſc.* 90. conceſſo feudo alicui, qui in ſua ditione ſit Supremus Princeps, reſpectu feudi conſideratur Baro, & ſimplex feudatarius, non autem cum Supremo jure Principatus, eodem modo quo Epiſcopus, cui annectatur Canonicatus, quoad concernentia Canoniam, reputatur ut Canonicus, & non Epiſcopus, ſic a pari.

11 Omnemque difficultatem tolli dicebam ex eadem Bulla unionis, in qua diſponitur, *Salernitanum* percipere poſſe iſtius Eccleſiæ, & Monaſterii fructus, & emolumenta, aliaque jura agere, & exercere ſine impedimento Ordinarii Loci, cum hujus inhibitione, ne illum impediret, ergo ſupponitur etiam poſt effectuatam unionem alium eſſe Ordinarium Loci diſcretive ad ipſum *Salernitanum*, quod implicat cum dicta prætenſione.

ANNOT. AD DISC. XXI.

ALium progreſſum pro mea notitia non habuit iſta cauſa, quia forte Archiepiſcopus Salernitanus acquieverit, cum ejus prætenſio reveſa nullam habeat probabile fundamentum.

TIRASONEN. JURISDICTIONIS PRO ARCHIDIACONATU CALATAJUBII CUM EPISCOPO, ET CAPITULO.

Caſus deciſus per Rotam pro Epiſcopo, & Capitulo.

Subditi Diœceſani, an & quando recuſare poſſint accedere ad Civitatem, vel Locum reſidentiæ Epiſcopi, itaut trahi non debeant extra proprios lares, ibique judicandi ſint ab ipſo Epiſcopo, vel Vicario ſpecialiter deputato?

Quando dicatur una Diœceſis, vel duæ potius æque principaliter unitæ, & de effectibus inde reſultantibus, præſertim, ne illi unius ad aliam trahantur?

Sententia lata cum Capitulo, & Eccleſia Loci dominantis, an præjudicet reliquo Clero, & Populo ejuſdem Loci, ac aliorum Locorum adjacentium, itaut faciat ſtatum?

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries.*
2 *In controverſiis juriſdictionalibus qui ſint citandi, & quando omiſſio aliquorum cauſet nullitatem etiam quoad citatos,*
3 *Sufficit citare principaliter intereſſatos, non autem citandi ſunt habentes intereſſe ſecundarium.*
4 *Quando etiam omiſſio citationis alicujus intereſſati non attendatur, & non cauſet nullitatem.*
5 *Ex quibus probetur Locum eſſe de Diœceſi.*
6 *Poteſt unus & idem Epiſcopus in una parte conſiderari tanquam Epiſcopus, & in altera tanquam Prælatus inferior.*
7 *Sicuti Rex in aliquo Ducatu conſideratur Dux, vel Comes, ut præſertim de Rege Hiſpaniarum.*
8 *Diviſio materialis territoriorum eſt magnum argumentum diverſitatis Diœceſum.*
9 *De Epiſcopatibus inſimul unitis, qui invicem non continent.*
10 *Epiſcopus duarum Eccleſiarum inſimul unitarum non tenetur habere duos Vicarios, immo nullum, ſed poteſt convocare omnes utriuſque Diœceſis ad Locum ſuæ reſidentiæ.*
11 *An ex cauſa magnæ diſtantiæ, vel aſperitatis itineris poſſint ſubditi petere ſibi deputari Judicem particularem in Loco?*
12 *Oppidum qualificatum an poſſit prætendere habere Vicarium particularem, & non ſubjacere illi Civitatis.*
13 *Obſervantia circa deputationem Vicarii particularis in Loco utpote facultativa non attendenda.*
14 *De circumſtantiis ob quam conveniat concedi Judicem, ſeu Vicarium particularem.*
15 *Multa ex lege convenientiæ, vel prudentiæ, ſeu pro ſcandalis tollendis concedenda ſunt, quæ alias de jure non procederent.*

D I S C. XXII.

IN Regno Aragoniæ adeſt inſigne Oppidum *Calatajubii*, 1
Civitatis titulo, & nuncupatione, vel ex Regio indulto, vel ex conſuetudine decoratum, quod poſt Metropoliticam Civitatem Cæſarauguſtanam, Populi numero, nobilitate, & divitiis, necnon ædificiorum, & Eccleſiarum ſumptuoſa ſtructura, aliiſque qualitatibus Civitatem conſpicuam reddentibus, præſupponitur primum locum occupare ſupra reliquas ejuſdem Regni Civitates, & Oppida, præſertim vero in duplo & ultra ſupra Civitatem Tiraſonen. de cujus Diœceſi, & territorio cum ſuis annexis, per Epiſcopum, & Capitulum Cathedralis dicebatur, e converſo autem ex conſtanti Oppidanorum, ac diſtrictualium opinione, originata a fama, & antiquis traditionibus, prætenditur Oppidum prædictum, ejuſque diſtrictum ſub ſe complectens 70. circiter Oppida, & Caſtra, ſeu Villas, conſtituere territorium ſeparatum, & *Nullius*, a quacumque Diœceſi independens, ſub proprio Prælato, Archidiacono nuncupato, ordinariam, ac plenam quaſi Epiſcopalem juriſdictionem habente, quodque propterea totum hoc tenimentum antiquam habet nuncupationem Archidiaconatus Calatajubienſis, qui ſucceſſivis temporibus ob tenuitatem Eccleſiæ Tiraſonen. huic æque principaliter unitus fuerit, ſed quicquid eſſet de hujus traditionis veritate, antiqua tamen plurium ſæculorum obſervantia de facto dedit, quod Epiſcopo ibi non reſidente, deputatus fuerit Officialis particularis, ſub nomine Vicarii Generalis penitus diſtincti ab altero reliquæ Diœceſis penes Epiſcopum reſidente, cum proprio formali Tribunali, Archivio, carceribus, ac aliis unum Tribunal independens, & ſtans de per ſe conſtituentibus, adeout ab illius Vicarii ſententiis, & proviſionibus, in quibuſcumque cauſis civilibus, criminalibus, matrimonialibus & aliis, non ad Epiſcopum, ſed ad Metropolitanum, vel Nuntium Apoſtolicum, ſeu ad Papam, ejuſque Curiam appellationes interponerentur, adeoque talis obſervantia incaluit, quod etiam Dataria, & Cancellaria Apoſtolica, eidem Vicario tanquam Generali, in diſpenſationibus matrimonialibus, aliiſque litteris Apoſtolicis reſcribere conſueverint. Et quod magis eſt, novus Epiſcopus, in hujus Loci Eccleſia Collegiata poſſeſſionem accipere conſuevit, ab illa Cathedralis ſeparatam, adeout eo intermedio tempore quo Diœceſis Tiraſonen. eſſet ſub Epiſcopo tanquam Sede plena, in iſto Archidiaconatu continuaretur ſub juriſdictione, & gubernio Capituli, & Vicarii ab eo deputati, tanquam adhuc Sede vacante, in cujus caſibus eadem obſervantia dedit, ab ipſius Collegiatæ Capitulo, ad formam Sacr. Conc. Trid. deputatum eſſe Vicarium, a Capitulo tamen Cathedralis confirmari ſolitum, cumque hanc ſeparationem, Oppidani, & Diſtrictuales, tam de Clero, quam de Populo, adeo tenaciter ſuſtinere vellent, ut neque ab Epiſcopo in Cathedrali, ſeu Diœceſi reſidente evocari poſſent, atque extra proprios lares trahi, ſed ibi ſolum judicari; hinc proinde introducta fuit per Epiſcopum uſque ab anno 1550. lis in Rota ſuper libero ſuæ juriſdictionis Epiſcopalis exercitio

citio in quacumque Diœceſis parte reſidere ac Tribunal habere contingeret, atque de anno 1555. favorabilem reportavit reſolutionem coram Achille de Graſſis, de qua teſtatur Caputaq. *deciſion.* 306. *part.* 1. *& deciſion.* 201. *part.* 2. quæ tamen reſolutio ulteriorem progreſſum non habuit, ſed dicta obſervantia continuante, cauſa ſiluit uſque ad annum 1619. in quo ſub die 28. Junii coram Sacrato, alia conſimilis reſolutio in contumaciam prodiit ad favorem Epiſcopi ſolum informantis, ſed iſta pariter eandem ſortita eſt fortunam ac prima uſque ad annum 1656. Subortis interim, vel cum Epiſcopis, vel cum Capitulo Cathedralis diverſis concordiis, reaſſumpta vero per Epiſcopum, & Capitulum cauſa de dicto anno 1656. atque præviis deciſionibus Epiſcopo, & Capitulo ſolum informantibus ſub diebus 18. Junii 1660. coram Veroſpio, & 3. Junii 1661. coram Albergato duæ in contumaciam, atque, ut in Curia dicitur, per contradictas, tanquam in diverſis inſtantiis prodierunt ſententiæ declarantes Epiſcopo licitum eſſe in quacumque Diœceſis parte reſidere, ac Tribunal erectum habere contingeret, ſuam Epiſcopalem juriſdictionem per univerſam Diœceſim exercere, & cauſas per ſeipſum, vel ejus Vicarium apud ſe aſſiſtentem cognoſcere, ſubditos evocare, aliaque generaliter ſibi competentia exercere, neque teneri particularem Vicarium pro dicto Archidiaconatu deputare, a quibus ſententiis, habita earum notitia, interpoſita appellatione, & commiſſa cauſa coram Vicecomite, aſſumpta fuit formalis defenſio, qua tamen non obſtante, ſub die 3. Decembris 1663. pro ſententiarum confirmatione reſponſum fuit, obtentaque nova audientia, de ſtylo Tribunalis, ubi præſertim agitur de tertia inſtantia, nedum ſemel, ſed bis, & ter quandoque in cauſis gravibus concedi ſolita, perſtitum fuit in deciſis ſub die 15. Junii 1665. coram Otalora ſubrogato in locum Vicecomitis Nuntium Apoſtolicum apud Regem Catholicum tunc peragentis, atque ad normam deciſionum expedita tertia ſententia, per Signaturam Juſtitiæ commiſſa fuit cauſa appellationis in eadem Rota cum clauſula *ſine præjudicio executionis trium conformium*, unde propterea ad executorialium conceſſionem deventum eſt, ſuper quarum executione de facto, quid in partibus geſtum ſit, ignotum eſt.

Occaſione autem diſputandi in Rota, & Signatura, ac etiam occaſione plurium congreſſuum habitorum pro cauſæ directione, ex parte Calatajubienſium, pro quibus in dicto malo cauſæ ſtatu, poſt tot deciſiones, & ſententias aſſumptus ſcribebam. Tres erant puncti, ſeu inſpectiones, Primo ſcilicet circa nullitatem dictarum ſententiarum utpote latarum citatis ſolum Capitulo Collegiatæ, & Communitate ſæculari ejuſdem Oppidi, non citatis aliis tribus corporibus, ex quibus illius Archidiaconatus Univerſitas conſtituitur, primo nempe,& ſecundo ex jam dictis, tertio ex Clero plurium aliarum Eccleſiarum ejuſdem Oppidi principalis, quarto ex Clero aliorum Oppidorum,& locorum Archidiaconatus, ſeu diſtrictus, & quinto ex Communitate Populi ſæcularis pariter aliorum locorum ejuſdem diſtrictus, contradiſtincti a Populo Oppidi dominantis, bene in facto juſtificando, ex his quinque corporibus hanc Univerſitatem in quibuſcumque actibus conſtitui.

Secundo, circa d. Calatajubienſium præſuppoſitum, quod iſtud eſſet territorium ſeparatum ſtans de per ſe æque principaliter, non autem acceſſorie, unitum Eccleſiæ Tiraſon. An ſcilicet id aliquam haberet ſubſiſtentiam, & quatenus haberet, quid inde relevaret ad effectum de quo agebatur? Et tertio quatenus etiam, ceſſante dicto præſuppoſito, unica & eadem eſſet Diœceſis, an adhuc ſubſiſtentiam haberet dicta prætenſio, quod iſti Diœceſani extra proprios lares evocari non poſſent, neque tenerentur parere Epiſcopo, vel ejus Officiali niſi ibi reſidenti juxta retroactam obſervantiam? Quare de ſingulis diſtincte agendo

2 Quatenus pertinet ad primum, credebant reliqui pro hac parte Scribentes, nullitatem ſubſiſtere ob omiſſam citationem dictorum aliorum corporum hanc Univerſitatem æque principaliter conſtituentium, potiſſime quia in commiſſione nominabantur, innixi deciſionibus in Montis Regalis juriſdictionis coram Penia *inter ſuas deciſion.* 1233. & coram Millino *inter ſuas deciſion.* 345. in quibus referuntur Concordantes, cum aliis in Marſicen. & in Converſana, *hoc eod. tit. diſc.* 2. *&* 13. quæ deciſiones ſcribendo in cauſa more Advocati a me quoque deducebantur, cumque ageretur de negotio individuo, credebant quod nullitas reſpectu non citatorum influeret etiam in citatos, cum unus & idem actus individuus,& connexus, non poſſit eſſe in parte validus, & in parte nullus, atque in hoc differunt dividua ab individuis, ut in eadem deciſione Peniæ repetita 118. *p.* 1. *rec.* & apud Cavaler. *dec.* 353. *&* 396. Buratt. *dec.* 71. *dec.* 439. *n.* 5. *p.* 9. *rec.* & ſæpius.

Verum omnino neglecta fuit hæc nullitas, atque reſolutiones in hac parte fuerunt juxta meum votum in congreſſibus ſemper tentum, quoniam ſi apud Nos, juxta ſecundam inſpectionem, in confeſſo erat, atque acriter prætendebatur, quod iſtud eſſet territorium ſeparatum, & *Nullius*, in quo Epiſcopus repræſentare diceretur Archidiaconum, ſeu proprium Prælatum diverſum ab Epiſcopo Tiraſonen. hinc proinde de plano reſultabat, quod huic corpori oportebat dare Caput conſtitutum ex Eccleſia Collegiata dicti Loci dominantis, ejuſque Capitulo æque concurrente ad efformandum unicum corpus cum Prælato ſponſo ejuſdem Eccleſiæ, tanquam repræſentativæ illius Reipublicæ ſpiritualis, juxta id quod comparative, ſeu proportionate in controverſiis cum Eccleſia Cathedrali habentur de ipſa Eccleſia, ejuſque Epiſcopo, & Capitulo, qualis eſt caſus in dicta Montis Regalis, ubi ratio ſolum habetur de omiſſa citatione Capituli conſtitutivi ejuſdem corporis cum Epiſcopo, & ſucceſſive habentis jus coæquale, ac æque principaliter, non autem Civitatis, ſeu Communitatis ſæcularium.

Ideoque ad validitatem geſtorum ſufficit citaſſe eos, quorum principalis cauſa erat defenſionis, ac principale intereſſe, non autem oportuit citare habentes jus, ac intereſſe ſecundarium, & conſecutivum juxta receptam gloſ. *in l. de unoquoque, ff. de re jud.* Covarr. *pp.* 99. *c.* 13. *n.* 6. *&* 7. Rojas, *dec.* 439. *n.* 5. *dec.* 242. *n.* 7. *&* 8. *p.* 9. *recent.* cum aliis cumulatis *in deciſion.* 14. Decembris 1663. coram V. Comite, ac etiam in dictis Marſicen. & Converſan. *diſc.* 2. *&* 13. ubi magis ex profeſſo de hoc articulo. 3

Hinc proinde in congreſſibus dicebam, hæc duo motiva eſſe incompatibilia, quod ſcilicet ſuſtinere velimus illud eſſe territorium ſeparatum conſtituens corpus ſtans de per ſe, tanquam ſpeciem diverſæ Diœceſis, & quod citatio ſolius Capituli Eccleſiæ principalis non ſufficeret, tunc etenim iſtud primum nullitatis motivum dici poſſet conſiderabile, quando, neglecto altero territorii ſeparati, ſtandum eſſet ſolum in tertio, juris ſcilicet competentis omnibus de Clero, & Populo, ut vel ob itineris diſtantiam, & aſperitatem, vel ob conſuetudinem trahi non poſſent extra proprios lares, cum tunc id, non minus reſpiceret intereſſe Capituli dictæ Eccleſiæ principalis, quam totius Cleri,& Populi ſæcularis, atque tam Oppidi dominantis, quam omnium Diſtrictualium in iſtius Archidiaconatus limitibus, & territorio viventium, ideoque cum jus eſſet omnium coæquale, ac æque principale, idcirco omnium quinque corporum citatio neceſſaria erat, ſed quia Agentes pro Calatajubienſibus mordicus, ac principaliter inſiſtebant ſuper dicto ſecundo motivo territorii ſeparati, idcirco ab initio dicebam, in hoc primo nullum conſtituendum eſſe fundamentum, unde in hac parte, reſolutiones probabiles, ac bene fundatæ, reflectendo ad veritatem, videbantur.

Potiſſime quia, ubi etiam aliorum non citatorum corporum, jus vel intereſſe dicendum eſſet coæquale, ac æque principale, adhuc tamen inexcuſabilis videbatur ſcientia, tanquam de facto nimis in ea Regione notorio, ac etiam quia ubi videtur concurrere juſtitia judicati, itaut quacumque colluſionis ſuſpicione ceſſante, conſtet cauſam fuiſſe bene defenſam, unde alii non vocati plus deducere non potuiſſent, ſi vocati eſſent. Tunc iſte defectus, per magna præſertim Tribunalia, negligi ſolet, ut fuiſſe practicatum in dicta Montis Regalis patet apud Pen. *deciſ.* 1233. *in fin.* & habetur in allegatis Converſan. & Marſicen. *diſc.* 2. *&* 13. Adinſtar eorum, quæ habemus de neceſſaria denunciatione venditoris, ut agi valeat ad evictionem, quia ſi conſtat de certa juſtitia evincentis, omiſſio denunciationis non curatur, cum ſimilibus. Et quidem meo judicio bene, quoniam alias eſſet præbere magnum fomentum calumniis, ac modo reaſſumendi ex integro lites diu agitatas, & ſopitas, proindeque ſibi imputent putantes habere principale intereſſe in cauſa, cur inexcuſabilem ſcientiam habentes de facto habente ſpeciem notorii in loco, non curarunt ſe facere admitti ad cauſam, ac defenſionem ſuſcipere, licet e converſo urgeat ratio, de qua in Marſicen. *diſc.* 13. quod non citatus utpote tutus de jure ſuo poteſt judicium negligere. 4

Quo vero ad ſecundam inſpectionem ſuper territorio ſeparato, & conſtitutivo corporis ſtantis de per ſe, independenter ab Eccleſia,& Diœceſi Tiraſon. quamvis id apud illos Populos ex antiquis traditionibus habeatur pro ſatis conſtanti, ac reputaretur verum, ut per modum loquendi dici ſolet, tanquam ſpecies Evangelii, nihilominus nulla dabatur ſuffi-

Digitized by Google

ſufficiens probatio, niſi illa, quæ reſultabat a dicta obſer-
vantia, per ſæculum tamen, & ultra contradicta, ſtante
litis introductione in Ruta uſque ab ann. 1550. cum tot in-
terpolatis reſolutionibus, cum non omnium Epiſcoporum
idem ſit zelus, unde aliqui magis quietem deſiderantes, plu-
ra concedere, vel permittere ſolent, alias non permitten-
da, ac propterea iſta cauſa quoad hunc punctum Mihi in
omnibus comparative fraternizare videbatur cum Sipontina
Cathedralitatis, de qua *hoc lib. ſub tit. de præemin. diſc.* 2.

5 Multo magis pluribus in contrarium urgentibus, quæ
hujuſmodi prætenſionem omnino deſtruere videbantur, con-
currebant enim primo antiquæ, mediæ, & modernæ enun-
ciativæ, quod illud Oppidum, aliaque loca ſemper dicta
ſint Tiraſonen. nunquam vero *Nullius*, ſecundo quod in
proceſſibus, & actis conciſtorialibus ſuper proviſionibus Ec-
cleſiæ nunquam de hoc fieret mentio, tertio fortiter ob Sen-
tentiam Rotalem in judicatum tranſactam uſque ab anno
1436. per quam declaratur Archidiacono Calatajubien. non
competere juriſdictionem in his Locis ab eo prætenſam,
& tamen iſta lite agitata cum Epiſcopo Tiraſonen. ſuppo-
nenda erat tunc ſequuta dicta unio, quod etiam evidenter
comprobatur, dum docebatur de actibus juriſdictionalibus
Epiſcopi Tiraſonen. uſque ab anno 1401. ergo impoſſibi-
le eſt dicere, quod Epiſcopus in hoc territorio conſidera-
retur tanquam proprius Archidiaconus, dum ita conſtat
alium adeſſe occupantem hanc Dignitatem ſub Epiſcopo
juriſdictionem prætendentem, unde ex hoc deveni in co-
gnitionem originis dictæ antiquæ traditionis, quod ſcili-
cet hujus Oppidi Archidiaconus prætenderet in hac Diœce-
ſis parte illam juriſdictionem, quam longo tempore ha-
buit in quibuſdam Caſtris, & parte Diœceſis Beneventa-
næ, illius Metropolitanæ Eccleſiæ Archidiaconus, juxta
deducta in tota Beneventana juriſdictionis coram Zaratha,
& aliis, inter Archiepiſcopum, & Archidiaconum, qua-
rum una habetur impreſſa *p. 15. rec. dec.* 304.

Et quarto etiam ſatis fortiter a contraria obſervantia Se-
dis vacantis, dum Vicarius pro hac parte a Capitulo dictæ
Collegiatæ deputari ſolitus, confirmationem recipere con-
ſuevit a Capitulo Cathedralis, quod utique incongruum
fuiſſet, ſi iſtud conſtitueret territorium ſeparatum, & cor-
pus independens æque principaliter unitum, cum tunc,
quodlibet Capitulum Sede vacante deputet independenter
ab alio ſuum Vicarium, ut habetur *in Acernen. hoc tit. diſc.*
24. *& in Materan. & Acherunt. & in aliis, ſub tit. de Capi-
tulo, & Canonicis*, unde ex hoc Mihi videbatur iſtam
cauſam fraternizare quoque cum dicta Acernen. Vicarii,
quod ſcilicet totum proveniret ab abuſibus, quos antiqua
ſimplicitas de facili induxit.

6 Hinc, licet tanquam Advocatus, cum ſpecioſis allega-
tionibus, & argumentis deducerem non implicare, Epi-
ſcopum, qui in Civitate, & Diœceſi Tiraſonen. Epiſco-
pi Perſonam gerit, in hac parte gerere Perſonam Archi-
diaconi, & Prælati inferioris in loco *Nullius*, adinſtar eo-
rum, quæ de Archiepiſcopo Amalphitano habentur in
Amalphitana juriſdictionis, hoc eod. tit. diſc. præced.

Sive adinſtar eorum, quæ habentur apud gloſ. & Bart.
in l. 3. ff. de offic. Præſid. de Rege Angliæ, ut conſide-
7 randus veniat in Ducatu Vaſcoviæ eidem Regno unito,
tanquam Dux non tanquam Rex, quod etiam habetur de
Rege Hiſpaniarum, ut conſiderandus veniat in Principatu
Cataloniæ tanquam Princeps, ut apud Rojas, *dec. 279. 281.
& 286. & dec. 316. p. 9. rec.* cum ſimilibus, quæ haben-
tur de eodem Rege reſpectu Comitatus Flandriæ, & Du-
catus Mediolani &c. *in Pampilonen. decimarum, hoc libro,
ſub tit. de præeminentiis, diſc.* 29. Nihilominus theoricæ
erant veræ, ſed defectus erat in applicatione ad factum,
unde liquet de tam ſæpius repetita obſervatione, quan-
tum ſcilicet de Conſulentibus in judicando fidendum ſit.

8 Magnam apud Me vim faciebat ea circumſtantia ex hac
parte præſuppoſita, ac etiam per aliquos teſtes in Curia, &
per aliquas mappas geographicas impreſſas comprobata,
quod hujus Archidiaconatus, ſeu diſtrictus termini undi-
que circumdarentur ab alienis Diœceſibus, abſque eo quod
aliquam confinationem, ſeu adjacentiam haberent cum iſta
diœceſi Tiraſonen. itaut pro acceſſu ab una parte ad alteram,
oporteret cum longo, ac etiam aſpero itinere pertranſire per
alienas Diœceſes, poſita enim iſta circumſtantia, impoſſi-
bile dicebam, ut illud dicendum eſſet unum, & idem terri-
torium conſtitutivum unius corporis integralis, quod non vi-
detur dari poſſe de illis membris, quæ a corporis unita-
te per alienorum corporum interſecationem naturaliter,
& de facto ſeparata ſunt. Neque probabile eſt, quod in ea
generali Diœceſum, & territoriorum ſeparatione, quæ ex
communi, & magis recepta opinione Dionyſio tribuitur, id
ſequitum eſſet, unde propterea maximum reſultare videre-
tur argumentum veritatis dictæ antiquæ diverſitatis, & ſub-
ſequutæ unionis alteri Eccleſiæ ob iſtius paupertatem, ad-
inſtar illius unionis, quam in Regno Neapolitano habemus
de Epiſcopatibus Campanien. & Sattianen. quorum unus ab
altero naturaliter eſt ſejunctus, cum intermediatione alia-
rum Diœceſum, immo cum diverſitate Provinciarum, quia
Campanienſis eſt in Provincia Salernitana, & ſub eo Me-
tropolitano, ille vero Sattianen. eſt in Provincia Compſa-
na, & ſub eo diverſo Metropolitano, ac etiam in Archie-
piſcopatu Nazareno in partibus Infidelium, quibus uniti
ſunt æque principaliter Epiſcopatus Cannarum in Provincia
Baren. ſeu Syponsina, & Epiſcopatus Montis Viridis longe 9
diſtans ab illo Cannarum cum interſecatione plurium alio-
rum Epiſcopatuum, & ſub diverſa Provincia Metropoli-
tani Compſani, vel Beneventani, cum ſimilibus, verum
in hoc facto Partes diſcordabant, & quantum liquet ex
deciſionibus, probabilius reputatum fuit, hanc ſeparatio-
nem non ſubſiſtere, ſuper quo tamen certum judicium
non efformavi, cum conſiſtat in facto.

Et quamvis data etiam dicta corporum, ſeu territoriorum
diverſitate, cum eorum unione æque principaliter, adhuc
id non ſuffragaretur ad effectum quæſtionis, quoniam ut li-
quet ex deciſione Viterbien. & Tuſcanen. coram Cavaler.
dec. 418. inter ſuas, Epiſcopus etiam duarum Cathedralium
æque principaliter unitarum non tenetur duos Vicarios, duo-
que Tribunalia habere, cum etiam poſſit nullum habere
Vicarium, ſed judicare, & cauſas cognoſcere per ſeipſum
ideoque ſubditi unius Diœceſis evocari poſſunt ad locum
reſidentiæ Epiſcopi, & Tribunalis in alia exiſtentis niſi ob-
ſtet centenaria conſuetudo, ut etiam admittitur apud Mand.
conſ. 27. ubi agendo de Eccleſiis Brunduſina & Uritana tunc
unitis, fundamentum conſtituitur in centenaria, ac etiam
habetur *dec. 537. p. 3. rec. tom. 3.* ubi de Eccleſiis Calciaten. &
Calagur. de quibus etiam Gratian. *diſcept.* 655. qui agit quo-
que de Eccleſiis Sulmonen. & Valven. *diſcept. 892. & ſeq.*
& habetur *in Ampurien. tit. de præeminentiis, diſc.* 7.

Conſiderabam tamen hæc recte procedere, ubi agitur de
duabus Diœceſibus, quæ licet ex fictione legali ob naturam
unionis æque principalis, quoad privilegia, & prærogati- 10
vas omnino diviſæ reputentur, attamen naturaliter confi-
nant, & de facto per continuationem territorii quoad Epi-
ſcopum dici poſſunt una & eadem, itaut ſubditi unius non
cogantur alienas Diœceſes interſecare, ut adeant Epiſcopum
ejuſque Tribunal in altera. Sed hæc ex abundanti ac extra ca-
ſum, dum ceſſabat facti fundamentum ſuper diverſitate, ac
unione æque principali, ideoque reſolutiones Rotales quoad
iſtius motivi rejectionem, pariter probabiles videbantur.

Demum vero quoad tertium, an ſcilicet, data una ea-
demque Diœceſi, vel ratione deſtinationis ab initio, vel
ratione unionis ſubjectivæ, adhuc tamen per ſubditos iſtius
partis prætendi poſſet, eos in propriis laribus ab Epiſcopo
ibi reſidente, ſeu ab Officiali particulari judicandos eſſe,
tria ex hac parte pro hujuſmodi prærogativa deduceban-
tur fundamenta, primo ſcilicet ratione magnæ diſtantiæ
cum incommodo, & aſpero itinere, ſecundo ratione con-
ſpicuæ qualitatis hujus Oppidi, Civitatis nuncupatæ Ca-
latajubii, longe majoribus qualitatibus pollentis in Popu-
li numero, divitiis, & nobilitate, quam ipſa Civitas, &
tertio ratione antiquæ conſuetudinis, & poſſeſſionis.

Ad probationem primi fundamenti deducebatur auctho- 11
ritas Aucharani *in cap. finem litibus, de dolo, & clarius
in cap. cum te, de officio delegati, num. 1. verſ. 2. nota
in fine*, ubi explicite habetur, quod ſubditi hoc juſte pe-
tere valeant, & ſequuntur ibidem Barbat. Dec. & cæte-
ri, Franch. *in cap. cum Epiſcopus, de offic. ordin. in ſex-
to*, bene Corſett. *in ſing. verbo Expenſæ*, Mandoſ. *dict.
conſ. 27. num.* 13. Gratian. *dicta diſcept. 892. num.* 8. &
admitti videtur, *dec. 297. num. 1. & 8. part. 2. diverſ.*

Alterum vero fundamentum deductum ex conſpicua qua-
litate Loci, probabatur cum auctoritatibus collectis per Gra-
tian. *d. diſcept. 655. &* 892. Et tertium antiquiſſimæ, & im-
memorabilis conſuetudinis probabatur cum receptis pro-
poſitionibus generalibus facultatis, quæ ex immemorabili
reſultat, allegandi quemcumque titulum de mundo melio-
rem, & ſic privilegium ampliſſimum, vel contractum.

Omnia hæc fundamenta rejecta fuerunt in dictis ultimis de-
ciſionibus cor. Vicecomite, & Ottalora, eiſque ſigillatim
reſpondendo, ad primum dicitur, hanc opinionem eſſe ma-
gis communiter reprobatam per Abb. & alios collectos per
Barboſ.

Barboſ. *de Epiſcopo, alleg.* 80. *n.* 5. *& alleg.* 54. *n.* 127. *& ſeqq.* ubi de ampliſſimo Archiepiſcopatu Toletano, *& de jur. Eccl. lib.* 1. *c.* 15. *n.* 30. Rota *d. dec.* 297. *n.* 7. *part.* 2. *diverſ.* & clarius *dec.* 537. *nu.* 10. *part.* 4. *rec. tom.* 3. Id enim, quod dicunt Anchar. & ſequaces, non procedit de jure, ſed ex quadam æquitate, ob quam non urget neceſſitas deputandi duos Vicarios Generales, ac erigendi duo diverſa Tribunalia, cum prohibitione Epiſcopi, ne reſidens in Cathedrali, Diœceſanos ad ſe evocare non valear, ibique cauſas cognoſcere, ſed ſolum ad effectum deputandi in Locis Vicarios foraneos, & particulares pro levium, & minorum cauſarum cognitione, ne pro iſtis ſubditi magnum, & incongruum incommodum pati cogantur, ut ſervat uſus fere omnium Epiſcopatuum, ubi præſertim amplas habent Diœceſes, atque reflectendo ad veritatem, reſponſio videbatur ſolida, & probabilis.

12 Ad ſecundum dicitur etiam bene conſiderationem procedere in concurſu duarum Cathedralium æque principaliter unitarum, in qua ſcilicet earum Epiſcopus potius reſidere debeat, ac Tribunal habere, ſaltim pro majori parte temporis, unde quicquid ſit de iſto caſu, de quo loquuntur Gratian. *& cæteri apud eum*, id non videtur congrue applicabile Oppidis, & Locis Diœceſis, quia cum Sedi Apoſtolicæ viſum ſit in ea civitate Sedem, ſeu Cathedralem collocare, ſignum eſt, quod ille locus reputatus fuit dignior, ac magis aptus, non curato, quid temporum accidentia cauſaverint, cum exinde jus Cathedræ non tollatur, niſi talis eſſet rerum immutatio, quod locus eſſe deberet ejuſdem Cathedræ translationi, per eandem Sedem Apoſtolicam faciendæ, atque ita docet communis praxis, ut videmus de Civitate Toletana, & Oppido Matriti, de Civitate Tranen. & Oppido Baroli, cum ſimilibus, & in his ſpecialibus terminis dicti Oppidi Baroli prætendentis habere Vicarium particulare, habetur talis prætenſio rejecta apud Peniam *dec.* 1318.

Et quidem antiquitus erant iſti abuſus frequentes, nedum in magnis Diœceſibus, ſed etiam in parvis, & cum breviſſimo, & ſatis commodo itinere, ut eſt illud inter dictam Civitatem Tranen. & Oppidum Baroli, quinimmo etiam in locis longe inferioribus, ut de parvo, & miſerabili Epiſcopatu Laquedonen. conſtituto ex ipſa parva Civitate, & parvo Oppido Rocchettæ habetur ap. Campanil. *in diverſ. jur. Canon. rubr.* 11. *cap.* 23. *n.* 150. *& ſeq.* ubi late expenditur *dec.* 297. *p.* 2. *diverſ.* Et de alio pariter miſerabili Epiſcopatu Acernen. habetur in dicta Acernen. *hoc eod. tit. diſc.* 24. Et de conſimili prætenſione Oppidi Corati ejuſdem Archiepiſcopatus Tranen. habetur in Tarentina *diſc. ſeq.* ubi de conſimili prætenſione Oppidi Martinæ cum ſimilibus.

13 Ad tertium vero fundamentum deductum ex antiqua, & immemorabili conſuetudine reſpondetur, & pariter bene, illam non eſſe probatam, quinimmo improbabilem ſtante lite ab anno 1550. ſupra per ſæculum, & ultra pendentem, ac etiam, quia tetroacta obſervantia, facultati potius tribuenda eſt, ut advertitur *d. dec.* 297. *par.* 2. *diverſ. & dec.* 537. *part.* 4. *rec. tom.* 3. apud Peniam *d. deciſ.* 1318. cum aliis, quæ habentur in hujus cauſæ ultimis deciſionibus, & habetur etiam in dicta Acernen. *diſc.* 24. *& aliis hoc tit.*

14 Quamvis autem omnes illæ reſponſiones ſingulariter, & de per ſe conſideratæ eſſent validæ, & ſubſiſtentes, quia revera dicta fundamenta ſingulariter, & diſtincte videntur de ſtricto jure non habere ſubſiſtentiam, adhuc tamen in hac facti ſpecie ex ejus particularibus circumſtantiis, non ſingulariter, ſed unitim conſiderandis, reſolutiones non placebant, utpote nimis innixæ leguleicis rigoribus, contra leges congruentiæ, & æquitatis, ac etiam Chriſtianæ prudentiæ regulas, evitandi ſcilicet ſcandala, & præjudicia ſalutis animarum, licet enim in ordine ad primum fundamentum, magis communis opinio ſit ea, quam ſequuta eſt Rota, rejiciendo illam Ancharani, & ſequacium, nihilominus cum ſit articulus in jure dubius, habens opiniones hincinde, dici non poteſt obſtare poſitivam reſiſtentiam juris, quæ immemorabili formiter probata, vel Apoſtolico privilegio expreſſo indigeat, cum ita potius agi videatur de puncto præter jus, circa quem obſervantia etiam non antiquiſſima conſiderabilis videtur, potius tanquam interpretativa, quam præſcriptiva, ac etiam quia non agebatur de indiſcreta prætenſione, ad ſolam pompam, & fumoſam prærogativam juſta ratione non munitam, ut ſunt ſupra inſinuati caſus Tarent. & Tranen. & ſimiles, in quibus de unico Oppido a Cathedrali parum diſtante, ſed de magna parte Diœceſis conſtituta ex tam inſigni Oppido, majores habente qualitates Civitatis, quam ipſa Civitas, ejuſque diſtrictu 70. circiter Oppidorum, & locorum cum diſtrictu, ſeu ambitu 170. milliarium, congruo ad qualificatam Diœceſim conſtituendam, concurrentibus etiam, longa diſtantia, aſperitate itineris, ac etiam aliarum Diœceſium interſecatione, itaut omnes iſtæ circumſtantiæ junctæ cum tam antiqua obſervantia, ac adeo tenaci illorum Populorum opinione, & traditionibus, unde contrarium nonniſi cum ſcandalis, & inconvenientibus practicari poſſe videtur, ſuadere videbantur, cum aliqua epicheja, & cum prudentialibus potius, quam mere leguleicis regulis procedendum eſſe, ſæpius enim praxis docuit, quod etiam poſt Sententias, & executoriales, iſtæ controverſiæ in Populorum opinione adeo fixæ ſunt, quod videntur impracticabiles abſque magnis ſcandalis, pro quibus tollendis Sedes Apoſtolica quandoque ſe agnovit conſtitutam in neceſſitate alias providendi, ut inter quamplura exempla, quæ deduci poſſent, memoria tunc ſcribendo ſuggerebat illud Eccleſiarum Brunduſin. & Uritan. de quo apud Mandoſ. *d. conſil.* 27. quoniam, cum non obſtantibus deciſionibus, diſcordiæ eſſent implacabiles, opus fuit eas dividere, atque Eccleſiæ Uritanæ proprium Epiſcopum tribuere, quod etiam geſtum fuit de Eccleſia Lancianen. quam oportuit erigere in Archiepiſcopatum, ad tollendam litem ſuper qualitate ſuffraganei Archiepiſcopi Theatin. cum ſimilibus enunciatis in Urbinaten. Juris Metropolitici, *hoc. eod. lib. ſub tit. de præemin. diſc.* 1.

Illudque præſertim videbatur in iſta cauſa ſatis conſiderabile pro dicta antiqua obſervantia ſuſtinenda, reſultante ex antiqua lite habita etiam in Curia, inter Epiſcopum, & Archidiaconum prætendentem in hac parte Diœceſis tanquam in ſuo Archidiaconatu juriſdictionem ordinariam, & quaſi Epiſcopalem privative ad Epiſcopum, quæ lis terminata fuit per Sententiam anni 1436. Probabile ſiquidem
videtur, quod Epiſcopi ad alliciendos iſtos Populos, ut di- 15
cto Archidiacono tanquam proprio Prælato non adhærerent, atque eos in Epiſcopos, & Superiores pacifice, & libenter agnoſcerent, ita cum eis convenerint, ut etiam ſub Epiſcopo viverent, eo modo, quo ſub particulari Prælato vivere aſſueti erant, eo modo quo devolutis ad Sedem Apoſtolicam Civitate, & Statu Ferrariæ, Clemens VIII. dictis Civitati, & Statui conceſſit, ne ad Romanam Curiam, & extra proprios lares traherentur, ſed viverent eo modo, quo ſub propriis Ducibus vivebant, quod etiam Urbanus VIII. conceſſit illis Status Urbini poſt iſtius devolutionem, quamvis juris rigor eſſet in contrarium, quia conſolidato feudo cum reliquo Statu Eccleſiaſtico, certum eſt, quod ſubditi tenentur venire ad Curiam Principis, & non poterat id per eos prætendi, ſed multa concedenda, ſeu toleranda ſunt ex lege prudentiæ, & convenientiæ, quæ rigoroſa lex ſcripta non concedit.

ANNOT. AD DISC. XXII. & XXIII.

SUper his diſcurſibus alia diſputatio habita non eſt, atque in eis deducta bene procedere videntur, & conferunt, quæ deducuntur infra in Baren. *diſc.* 96.

TARENTINA JURISDICTIONIS
PRO ARCHIEPISCOPO
CUM CLERO, ET POPULO OPPIDI MARTINÆ.

Caſus deciſus per Sac. Congregationem Concilii pro Archiepiſcopo.

De eadem materia, an ſcilicet ſubditi alicujus Loci, vel partis Diœceſis prætendere poſſint trahendos non eſſe extra proprios lares, ſed ibi tantum per Epiſcopum, ſeu Vicarium particularem, eorum cauſas cognoſci debere?

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries.*
2 *Deciſio Sac. Congregationis.*
3 *Ubi ceſſat magna incommoditas, omnino injuſta eſt prætenſio ſubditorum, ne trahantur extra lares.*
4 *Epiſcopus non poteſt concedere privilegia ſubditis, ne extra lares trahantur, ſeu alias juriſdictionem diminuere.*
5 *Prælati inferiores non poſſunt ſupplantare ſucceſſores, eoſque obligare.*
6 *Etiam ipſemet, qui alienationem, vel prohibitam conceſſionem fecit, poteſt contravenire.*
7 *Imprudens conſilium eſt privilegia, & jura minus tuta ad quæſtionem in Foro deducere.*

DISC.

D I S C. XXIII.

1 EAndem prætenſionem, quam in Tiraſonen. *diſc. præc.* ex tot fundamentis, & circumſtantiis, non improbabiliter habebant Incolæ, & Diſtrictuales Oppidi, ſeu Archidiaconatus Calatajubii, ſatis improbabiliter habebant quoque Clerus, & Populus Oppidi Martinæ Tarentinæ Diœceſis, ut ſcilicet ex privilegiis per anteceſſores Archiepiſcopos ſibi conceſſis, extra proprios lares trahi non poſſent, neque per Archiepiſcopum, ejuſque Vicarium Generalem pro eorum cauſis, tam civilibus, quam criminalibus, ac aliis quibuſcumque evocari ad Civitatem, ſeu alium reſidentiæ, & Tribunalis Locum, ſed omnes cauſæ prædictæ cognoſcendæ eſſent in eodem Loco per Vicarium particularem ibi deputari ſolitum, adeoque hæc prætenſio crevit, ut ipſimet Archiepiſcopo occaſione viſitationis Diœceſim peragranti, atque per aliquod tempus in Oppido prædicto reſidenti, ſe opponebant, ne per ſeipſum, vel per ejus Vicarium Generalem, eorum cauſas cognoſceret, quaſi quod privativa cognitio ſpectare deberet ad eorum Vicarium particularem, & quamvis Archiepiſcopus per ſeipſum abſque dubio hujuſmodi omnino temerariam prætenſionem reſpuere, atque compeſcere potuiſſet, ad abundantiorem tamen cautelam, occaſione viſitationis liminum, deſuper conſuluit Sac. Congreg. Conc. qua mandan-
2 te Partes audiri, ulloque deſuper diſputatione, pro Archiepiſcopo prodiit reſolutio, demandando ſolum Vicario foraneo committi ſummariam cognitionem cauſarum modici momenti, juxta communem omnium aliarum Diœceſum obſervantiam, a juris communis etiam diſpoſitione, vel intentione reſultantem, ex auctoritatibus, de quibus in dicta Tiraſonen. *diſc. præc.* quas etiam in iſta controverſia, Scribens pro Archiepiſcopo, deducebam.

3 Et quidem cum deficerent amplitudo Diœceſis, aſperitas, & notabilis diſtantiæ itineris, firma diverſi territorii, aliæque circumſtantiæ, de quibus in dicta Tiraſonen. quæ tamen neque in eo caſu de juris rigore ſufficientes reputatæ fuerunt, prorſus irrationabilis remanebat hæc prætenſio, cum hujuſmodi Oppidum ſupponeretur diſtare a Civitate, in qua Archiepiſcopus reſidere, ac Tribunal erectum habere ſolet, ſolo ſpatio 12. milliarium, per iter planum, & ex qualitate Regionis ſatis commodum, unde propterea dicebam, quod eramus in caſu præciſo, de quo in Tranen. coram Penia inter ſuas *deciſ.* 1318. ubi de conſimili prætenſione Oppidi civitatis nuncupatæ Baroli, cum tamen in eo caſu concurreret circumſtantia conſpicuæ qualitatis Loci, quæ proportionabiliter, & comparative ad Civitatem in præſenti adeo non concurrebat.

4 Conſtituebatur ex parte hujuſmodi Oppidanorum fundamentum in privilegiis ſibi conceſſis per Archiepiſcopos prædeceſſores, ſed erat nimis leve fundamentum, quoniam hujuſmodi diſmembrationes, ſeu diminutiones juriſdictionis, ſapere dicuntur ſpeciem alienationis cadentis ſub *Extravag. Ambitioſæ*, ut in hiſ terminis juriſdictionalibus habetur in Acernen. Vicarii coram Otthobono *deciſ.* 220. & in eadem prima Julii 1652. cor. Bichio, & de qua infra *diſc. ſeq.* Et generaliter de diſmembratione habetur bene deductum apud Otthob. *dec.* 6. in Commen. diſmembrationis cor. Corrado *dec.* 2[illegible]. *p.* 10. *rec. & paſſim*, multo magis ubi non agitur de ſimplici diviſione, ſeu diſmembratione jurium Eccleſiarum inferiorum, ſed de ſcindenda, ſeu coarctanda ipſa Dignitate, ac juriſdictione Epiſcopali, unde ſi etiam in Principe Supremo denegatur poteſtas ſcindendi Coronam, & concedendi in-
5 ferioribus Regalia majora ipſi Coronæ, ſeu Principatui inſixa, ex iis, quæ frequenter habentur *ſub tit. de feud.* Multo minus, & abſque dubio id admittendum eſt in Epiſcopis, & Prælatis inferioribus, qui etiam in levioribus materiis, & ubi agitur de conceſſionibus rerum mere temporalium, neque poſſunt ſupplantare ſucceſſores independenter ab eis venientes, ex iis, quæ occaſione inveſtituræ abuſivæ, ſeu gratiæ expectativæ de re plena habentur deducta *ſub tit. de emphyt.* in Palginaten. *diſc.* 1. unde propterea hujuſmodi conceſſiones remanent mere perſonales, quinimmo etiam ab ipſiſmet concedentibus recte ſperni, ac impugnari poſſunt, ſaltim nomine Eccleſiæ, ut hodie receptam, & abſolutam ha-
6 bemus concluſionem, de qua *dec.* 94. *part.* 7. *rec.* & paſſim, ut ipſemet Prælatus, qui alienationem fecit, nedum eam poſſit impugnare in petitorio, ſed etiam in ſimplici poſſeſſorio manutentionem, vel reintegrationem petere valeat adverſus eum, cui ipſemet alienavit, quamvis ageretur de rebus mere temporalibus, multo magis in hac materia, in qua longe major juris reſiſtentia concurrit, nedum ob ſpeciales prohibitiones, quæ *in d. Extravag.* & alibi per Pontifices factæ fuerunt ſuper alienatione bonorum, & jurium Eccleſiæ, ſed etiam ob generalem diſpoſitionem, vel rationem juris communis prohibentem, ut ſupra, etiam in Principibus ſciſſuram, vel diminutionem propriæ dignitatis, unde metiendo voluntatem a poteſtate, dicendum eſt, hujuſmodi conceſſiones remanere potius benevolas, & mere precarias, ad ipſius concedentis nutum quandocumque revocabiles, multo magis ſucceſſoris.

Hinc proinde cum poſt diſputationem jam habitam ſuper conſimili prætenſione, Me conſuluiſſet Clerus Oppidi Corati, inſtando pro aſſumptione judicii contra Archiepiſcopum 7
Tranen. nolentem conſimilia prædeceſſorum Archiepiſcoporum privilegia obſervare, conſului, ut omnino ab hujuſmodi aſſumptione abſtineretur, ſed cum precibus, ac verbis urbanis curaretur hujuſmodi obſervantiam de facto obtinere, incutiendo ſolum cum hujuſmodi privilegiis, & retroacta obſervantia verbaliter aliquem litis timorem ſemper tamen effugiendo experimentum, adinſtar habentis ſclopum in manibus abſque pila, ſeu globulo, vel gladium inutilem in vagina, cum ſimilibus, unde propterea ſæpius experientia dedit, quod ex imprudentia vel Partium, vel Defenſorum, & Conſulentium, amiſſa penitus fuerunt cum judiciali experimento illa jura, quæ cum clypeorum famæ, & exiſtimationis, taliter qualiter juxta temporum, & Superiorum opportunitates conſervabantur, ut patet ex Toler. & tot aliis juriſdictionalibus *hoc tit.* & in Sypontina Cathedralitatis *ſub tit. de præeminent. diſc.* 2. cum ſimilibus.

ACERNEN. RESIDENTIÆ, ET VICARII PRO CAPITULO CATHEDRALIS CUM EPISCOPO, ET CLERO OPPIDI MONTIS CORVINI.

Caſus deciſus per Sacr. Congregationem Epiſcoporum, & Regularium & per Rotam pro Capitulo.

An Epiſcopus, neglecta reſidentia in Civitate, & Eccleſia Cathedrali, illam habere poſſit, ac Tribunal erigere pro toto tempore in aliqua parte Diœceſis? Et quatenus id concedatur, an poſſit Capitulum Cathedralis prætendere pro Civitate deputandum eſſe Vicarium Generalem independentem ab alio Vicario Generali aſſiſtente penes Epiſcopum?

Et de juriſdictione Capituli ſede vacante cum facultate deputandi Vicarium, an ille reſpectu Loci, vel partis Diœceſis eſſe poſſit penes Capitulum Collegiatæ, vel Clerum ejuſdem Loci, privative ad Capitulum Cathedralis?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Deciſio Sacræ Congr. circa reſidentiam Epiſcopi.*
3 *De alio caſu controverſiæ circa juriſdictionem Capituli ſede vacante.*
4 *Deciſio Sacr. Congreg. in dicto alio puncto.*
5 *Epiſcopus non tenetur habere Vicarium Generalem, & ſi velit non niſi unicum, etiamſi eſſent duæ Diœceſes.*
6 *Neque in hoc attenditur obſervantia, quia eſt actus facultativus.*
7 *Vicarius particularis pro Civitate, vel certo Loco, etiam ſi habeat titulum Generalis, in effectu eſt foraneus.*
8 *Epiſcopus pro majori parte anni debet reſidere in Civitate, & apud Cathedralem.*
9 *Intemperies aeris, vel alia incommoditas, an excuſet Epiſcopum a reſidentia in Cathedrali?*
10 *De interpretatione Conc. Trid. circa reſidentiam in Cathedrali, dum utitur verbis hortativis.*
11 *Diſpoſitio* Extravag. Ambit. de rebus Eccl. non alien. *procedit etiam in juribus incorporalibus, & juriſdictionibus.*
12 *Sub alienatione prohibita venit etiam tranſactio.*
13 *De materia Beneplaciti Apoſtolici præſumpti ex lapſu temporis, quando intret necne.*

D I S C. XXIV.

CUm parva Diœceſis Acernen. conſtituta ſit ex ipſa exigua Civitate, quodam Caſtro nuncupato Gauſo, & ex parte, licet notabiliori, Oppidi Montis Corvini, quod 1
juxta

juxta illius regionis uſum, diviſum eſt in plures Pagos, ſeu vicos, quorum aliqui ſunt hujus Diœceſis, alii vero Salernitanæ, obſervantia dedit, quod ob hujus Loci majorem commoditatem, ac etiam aeris amœnitatem, ibi Epiſcopi reſidere pro majori tempore conſueverunt. Ut autem Capitulum Cathedralis, ipſaque Civitas in hoc acquieſcerent, conſueverunt Epiſcopi pro tempore, pro ipſa Civitate deputare Vicarium particularem; cum titulo, & poteſtate Vicarii Generalis, & independentis, ab alio Vicario Generali apud ipſos Epiſcopos reſidente; cum autem modernus Epiſcopus dictam deputationem facere recuſaret, evocando Canonicos Cathedralis, ac reliquos de Clero, & Populo Civitatis, etiam pro levibus cauſis ad dictum Locum ſuæ reſidentiæ, illam omnino deſerendo apud Cathedralem, quam quandoque, æſtivo præſertim tempore, prædeceſſores habere conſueverant; Idcirco Capitulum prædictum recurſum habere decrevit ad Sacram Congreg. Epiſcoporum, & Regularium, principaliter, & unice pro continuatione dictæ retroactæ obſervantiæ circa deputationem Vicarii particularis pro ipſa Civitate, cum titulo, & poteſtate Generalis; ut ſupra, ttant pro eorum cauſis extra proprios lares, & ad præfatum Locum reſidentiæ ab Epiſcopo evocari non poſſent, cumque, vel circa initia ſuſceptæ Advocationis, vel forte, dum adhuc indeterminatus huic peſſimæ occupationi Me non ſubjeceram, deſuper conſultus eſſem, ab hujuſmodi aſſumpto omnino abſtinendum fore cenſui, utpote non ſuſtentabili, ſed potius aſſumi debere alterum punctum reſidentiæ, ac erectionis Tribunalis in Cathedrali, quo mediante, melius ejuſdem Civitatis, & Capituli juribus, & honorificentiæ conſultum eſſet, cogendo ſcilicet Epiſcopum ad reſidendum, ac habendum Tribunal erectum apud Cathedralem, & in ipſa Civitate pro majori parte anni.

2 Prout aſſumpta deſuper diſputatione, quamvis in puncto juris agnoſcerent Patres reſponderi debere pro reſidentia pro majori parte temporis, nihilominus, ob retroactam obſervantiam, nec non aeris aſperitatem, aliaſque parum felices Loci circumſtantias, illam præſertim, quod Epiſcopi prædeceſſores in iſto conſueto Loco congruam accommodaverant habitationem, in dicta Civitate ſatis incongruam, de anno 1647. proponente Cardinali Cornelio, cenſuit Epiſcopum præciſe obligatum eſſe ad reſidentiam apud Cathedralem in temporibus præſcriptis a S. C. T. *ſeſſ.* 23. *de reform. cap.* 1. ab Adventu ſcilicet ad Epiphaniam, & a die Cinerum ad Octavam Paſchæ incluſive, ac etiam in ſolemnitatibus Pentecoſtes, & Corporis Chriſti.

3 Eadem autem reſidentia Epiſcoporum in hoc Oppido, Civitate, & Cathedrali pene derelictis, illud præ cæteris inconveniens produxerat, quod Clerus Eccleſiæ matricis S. Petri in Pago, ſeu Loco dictæ reſidentiæ, utpote de facto aſſiſtentiam faciens Epiſcopo in functionibus, ac explicans Partes capituli Cathedralis, aſſumptis nomine, & inſignibus Canonicalibus, cum ſola Epiſcopi licentia, uſurpandoque nomen Capituli, & Eccleſiæ Collegiatæ, denegare cœpit Capitulo Cathedralis ſubjectionem, & obedientiam, Sede vacante, deputando proprium Vicarium, aliosque Officiales, cumque in vacatione circa annum 1612. in hujuſmodi intruſione cum quibusdam litteris monitorialibus A. C. ob dicti Capituli tunc temporis, vel ineptiam, vel paupertatem, de facto ſe conſoviſſet, opera Epiſcopi ſucceſſoris deventum eſt ad concordiam, per quam ſtabilitum fuit, quod ab ipſo Clero, ſeu Collegio in caſu vacationis Sedis nominari deberent tres, quorum unus per ipſum Capitulum Cathedralis deputaretur ad omnimodæ ſpiritualis juriſdictionis exercitium in hoc Loco privative ad Vicarium Generalem ab ipſo Capitulo deputatum, ac omnino dependenter ab eodem Capitulo, atque ita ſervatum fuit uſque ad tempus præſentis controverſiæ, quando ſopito dicto puncto reſidentiæ, aſſumptoque illo contra dictum Clerum

4 Per eandem Sac. Congreg. de eodem anno 1647. proponente Cardinali Franciotto reſolutum fuit, Clerum dicti Oppidi nullum jus habere in deputatione Vicarii, vel in exercenda juriſdictione Epiſcopali Sede vacante, ſed in omnibus ſubjacere, ac obedire debere Capitulo Cathedralis, ac Vicario per eum deputando, dicta concordia non obſtante, cumque pro obſervantia, & executione dictæ reſolutionis obtenta eſſet ſententia ab A. C. Clerus autem prædictus obtinuiſſet a Signatura Juſtitiæ committi cauſam in Rota coram Otthob. ſub intitulatione Acerren. Vicariis, aſſumpta etiam in hoc Tribunali diſputatione, ſub die 30. Maji 1650. prodiit reſolutio conformis jam dictæ Sac. Congr. ut liquet ex deciſione deſuper edita inter alias Otthob. *deciſ.* 220. confirmata ſub die 1. Julii 1652. coram Bichio, ſubrogato in Locum Otthob. interim ad Cardinelatum evecti, atque ita utraque controverſia finem habuit.

Tres igitur fuerunt puncti, ſeu inſpectiones in tota iſta 5
cauſa cadentes. Primus ad diſputationis trutinam non deductus, in congreſſibus tamen examinatus, ad effectum reddendi capaces Capituli Agentes, quod non expediebat illum aſſumere, ſuper obligatione ſcilicet Epiſcopi deputandi in caſu abſentiæ Vicarium particularem pro Civitate cum titulo, & facultate Generalis, ut ſupra. Secundo ſuper obligatione ejuſdem Epiſcopi reſidendi, ac Tribunal habendi in Civitate, & apud Cathedralem pro majori parte anni. Et tertio ſuper juriſdictione capituli Sede vacante adhuc in hoc Loco.

Quatenus pertinet ad primum, dicebam minus fundatam 6
eſſe Capituli prætenſionem, cum tali ſenſu veritatis, quod cenſui ab illius proſecutione omnino abſtinendum eſſe, quoniam de jure Epiſcopus non tenetur aliquem habere Vicarium, ſed volens cognoſcere poteſt cauſas per ſeipſum, & quatenus etiam illum retinere velit, non cogitur habere, niſi unum ſibi aſſiſtentem, etiamſi eſſet Epiſcopus duarum Cathedralium æque principaliter unitarum, itaut revera eſſent duæ Diœceſes diſtinctæ, juxta deciſionem in Viterbien. & Tuſcanen. cor. Cavalerio *inter ſuas dec.* 418. Et conſequenter multo minus duos Vicarios habere cogendus eſt in una, & eadem Diœceſi, quamvis hæc nimium ampla eſſet, itaut Incolis alicujus partis, ob itineris diſtantiam, vel aſperitatem nimium incommodum eſſet adire Locum Tribunalis, quoniam exceptis cauſis brevioribus, & modici momenti cognoſci ſolitis per Vicarium foraneum, neque dictæ circumſtantiæ amplitudinis, & commoditatis, de ſtricta juris cenſura habentur in conſideratione juxta ea, quæ formiter diſcuſſa materia, habentur ſuperius deducta in Tiraſonen. *diſc.* 22. quæ tunc, dicta cauſa adhuc non diſputata, in iſta diſcurrendo deducebam, multo magis in hac facti ſpecie, in qua agitur de adeo exigua Diœceſi, ac ceſſat dictum motivum incommoditatis, ut ponderatur in Tarentina *diſc. præc.*

Et quamvis Agentes pro Capitulo, & Conſultores de partibus, magnum conſtituerent fundamentum in longæva retroacta obſervantia, ob quam prætendebant id eſſe præſcriptum, dicebam tamen hoc fundamentum in ſpecie rejectum eſſe per Rotam *deciſ.* 297. *p.* 2. *diverſ.* plene reaſſumpta per Campanil. *in diverſ. jur. Canon. rubr.* 11. *cap.* 23. cum aliis, de quibus in d. Tiraſonen. ex ea clara ratione, quod hujuſmo- 7
di actus dicuntur facultativi, non habiles ad præſcriptionem, ac ad obligandos ſucceſſores, juxta ſuperius deducta in Tarentina, ac etiam, quia licet tali Vicario particulari pro Civitate, vel aliqua Diœceſis parte deputato, titulus Generalis tribuatur, nihilominus id intelligitur improprie, & abuſive, quia in effectu eſt Foraneus, talem habens nuncupationem, cum Generalis ſit unicus, ac ille, qui reſidet apud Epiſcopum, unum & idem Tribunal cum eo conſtituens, ut apud allegatos.

Quo vero ad ſecundum punctum, ſeu inſpectionem, di- 8
cebam Scribens pro Capitulo, quod quamvis in puncto juris, ac ceſſantibus juſtis cauſis excuſationis, vera ſit regula, quod Epiſcopus poteſt in quacumque ſibi viſa Diœceſis parte reſidere, ibique Tribunal erectum habere, cauſas cognoſcere, ac ſubditos evocare, juxta deducta in d. Tiraſonen. & in deciſionibus in ea cauſa editis, præſertim ultimis coram Vicecomite, & Ottalora, nihilominus id intelligitur diſcrete, & ſano modo, ita tamen, quod pro majori parte anni, ceſſante, ut dictum eſt, juſta cauſa, reſidere debeat, ac Tribunal erectum habere in ipſa Civitate, & apud Cathedralem, ex ea clara ratione, quod cum Epiſcopus ſit Eccleſiæ ſponſus, non debet ab ejus ſponſa diu ſeparari, ſed cum ipſa convivere, eodem modo, quo maritus cohabitare debet cum uxore, ad text. *in cap. inter corporalia, de translatione Epiſcoporum*, & ex altera, quod dum conſtituit unum corpus cum Capitulo Cathedralis, cujus ipſe eſt caput, non debet iſtud a reliquo corpore diu ſeparatum remanere, ut diſponitur per text. *in cap. placuit* 7. *qu.* 1. & firmant communiter Doctores, præſertim *gloſſ. parva in dicto cap. placuit, ſuper verbo ſedere*, Geminian. *ibid. in fine*, ubi etiam Philipp. Franch. *poſt num.* 4. Guglielm. Duran. *de modo Concil. Gener. celeb. part.* 2. *rubr.* 28. *num.* 4. *& part.* 3. *rubr.* 50. *num.* 3. Gigas *de reſiden. cap.* 3. *num.* 12. Bertachin. *in tract. de Epiſcopo, lib.* 4. 1. *part. q.* 4. *& in repertor. ſub verbo Epiſcopus*, Alvarez. *in ſpecul. jur. cap.* 9. *in princ.* Gonzalez *ad reg.* 8. *gloſſ.* 43. n. 192. Campanil. *diverſ. jur. Canon. rubr.* 11. *cap.* 23. n. 151. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 655. *n.* 27. *& in addit. ad deciſ. Marchiæ* 113. *num.* 2. Genuen. *in manual. Paſtor. cap.* 31. *num.* 6. Mandoſ. *conſ.* 27. *nu.* 8. Bar-

bof. de poteſt. Epiſcopi alleg.53.n.3. & alleg.80.n.4. Rot. *dec. 353.n.60. p. 5. rec.* Atque cum ea diligentia, quam tunc meliorem ardor juventutis, & otium concedebant, non de facili inveniri potuit qui contrarium firmaret.

9 Ex parte Epiſcopi replicabatur præmiſſa procedere non dato legitimo impedimento, quod in præſenti adeſſe dicebat ob rigiditatem, ſeu intemperantiam aeris adducendo exemplum Archiepiſcopi Conzani prope illam Regionem continuam reſidentiam facientis, non in Civitate, ſed in Oppido Sancti Mennæ, vel in illo S. Andreæ, aut alio Diœceſis; ac etiam Epiſcoporum, Caputaquen. Aliphan. Anglonen. & ſimilium, verum, inſpecta etiam veritate, replicatio non videbatur conſiderabilis, neque dicti caſus ſimiles adaptabantur ad hanc facti ſpeciem, id enim procedit, quando impedimentum ſit accidentale proveniens poſt Cathedralis erectionem, vel a Civitatis omnimoda depopulatione, vel ab aeris intemperie, tractu temporis ex aquarum inundationibus, ſeu alio caſu contingente, ut verificatur in prædictis, & ſimilibus Civitatibus, non autem ubi agitur ſolum de rigiditate, vel ſterilitate naturali Regionis, itaut eſſent qualitates naturales exiſtentes etiam de tempore erectionis Cathedralis, tum quia eſſet redarguere Sedem Apoſtolicam de imprudentia, faciendo in tali loco potius quam in altero Diœceſis hujuſmodi erectionem, quæ non niſi cauſa cognita, omnibuſque penſatis fieri ſolet, tum quia ſi hujuſmodi cauſa ſubſiſteret, excuſandi eſſent a reſidentia omnes Epiſcopi Cathedralium exiſtentium in Alpibus, vel in Apennino, aliiſque Locis rigidum aerem, ac incommodum vivendi modum habentibus, ac etiam quia ceſſante totali depopulatione, aeris defectus conſiderabilis eſt in quibuſdam anni temporibus, non autem in omnibus, cum ille aer, qui æſtivo, & autumnali tempore eſt inſaluber, non ſit talis tempore hyberno, & veris, & e contra ille, qui eſt rigidus, & aſper in hoc tempore, non ſit talis, ſed ſuavis, amænus, & magis ſaluber in altero, ut revera eſt caſus præſentis controverſiæ.

10 Dicebatur item ex parte Epiſcopi, diſpoſitionem Sacri Conc. Trid. *ſeſſ.23. de reform. cap.* 1. ſibi magis aſſiſtere, dum utitur alternativa circa reſidentiam in Civitate, vel Diœceſi, atque in dictis magis ſolemnibus anni temporibus ab eodem Concilio expreſſis, non cogit, neque præcipit, ſed tantum hortatur, unde inferebat excludi præciſam obligationem, ſed neque id ſubſiſtere advertebam, tum quia hortatoria Superioris neceſſitatem importare dicitur, *cap. præſentium 7. qu. 1. c. dudum 18. qu. 2. c. 1. de teſtam. cum concordant.* per Menoch. *de arbitr. caſ.461.n.19. & 20.* dum præſertim Concilium utitur verbis *ullo pacto*, unde quædam præciſa voluntas deduci videtur, tum etiam magis ad rem, quod verba hortativa Concilii eo tendunt, ne id quod alias ipſis Epiſcopis conceditur circa abſentiam a Cathedrali, vel peragrando Diœceſim occaſione viſitationis, vel etiam accedendi ad limina, ſive pro tempore ibi præſcripto commorandi extra reſidentiam, fiat in his temporibus, & ſic hortatur, ne id quod alias licite facere poſſunt, in hujuſmodi ſolemnioribus temporibus agant, cum alias idem Concilium *ſeſſ.6. de ref. c.* 1. explicite, & in dicto loco implicite, profiteatur confirmare, & renovare magis, quam corrigere diſpoſitionem Sacrorum Canonum circa Epiſcoporum reſidentiam, ideoque alternativa ibi poſita inter Civitatem, & Diœceſim, intelligenda eſt diſcrete, & juxta ipſorum Canonum diſpoſitionem, non autem quod omnino derelicta Cathedrali, licitum reddatur in omnibus anni temporibus in alio loco continuam reſidentiam habere.

11 Demum quoad tertium, & ultimum punctum, Scribentes pro dicto Clero, ſeu Collegio non negabant regulam aſſiſtere Capitulo Cathedralis, tam de jure communi, quam ex Sac. Conc. Trid. *ſeſſ. 24. de reformat. cap.* 16. ſuccedenti in Epiſcopali juriſdictione per univerſam Diœceſim, conſtituebant tamen fundamentum in concordia ut ſupra inita, ſed facilis fuit reſponſio ex illius manifeſto defectu, tam ratione cauſæ, quam ratione ſolemnitatis, 12 cum receptiſſimum ſit, Sacros Canones de prohibita bonorum Eccleſiæ alienatione diſponentes, præſertim vero *Extravag. Ambitioſæ*, percutere, nedum alienationem bonorum temporalium, ſed etiam illam jurium incorporalium, ac juriſdictionalium. Atque juxta magis veram, & receptam opinionem, tranſactio quoque venit ſub nomine prohibitæ alienationis, ex deductis in hujus cauſæ deciſionibus cor. Otthobono, & Bichiu, & ſæpe in ſua materia, *ſub titulo de alienationibus* præſertim in Jannen. donationis pro Raggio.

Non negabant Scribentes in contrarium hujuſmodi propoſitionum veritatem, inſiſtebant tamen in beneplacito præſumpto reſultante ex lapſu longiſſimi temporis 30. annorum, dum concordia inita erat de anno 1613. Et quamvis Ego ſcribens pro Capitulo objicerem de Bulla Urbani VIII. edita de anno 1641. tollente hujuſmodi beneplacitum præſumptum, de qua Bulla ſæpius in ſua materia, *ſub tit. de alienat. & contractibus*, replicabant tamen, & bene, quod quicquid ſit de illa in aliis caſibus, receptum eſt non procedere in contractibus inter duas Eccleſias, vel Perſonas Eccleſiaſticas ob ceſſantem malam præſumptionem uſurpationis, & potentiæ, cujus ratione illa edita fuit, ut in Vicen. portionum prima Junii 1643. cor. Dunozetto *inter ſuas deciſ.* 713. Romana cenſus 13. Junii 1665. cor. Priolo, & frequenter, unde meritò Rota in utraque deciſione hanc reſponſionem neglexit. 13

Reſpondebam ſecundo, dictam concluſionem ſuper beneplacito præſumpto procedere, quatenus cum lapſu longiſſimi temporis concurrat etiam obſervantia, quæ debet eſſe pacifica, continua, & univoca, non autem æquivoca, & quæ in præſenti ceſſabat, quoniam licet dicta concordia inita eſſet de dicto anno 1613. Nihilominus id ſequutum fuit ſede plena, & cum opera, & mediatione novi Epiſcopi, ob cujus longam ſuperviventiam, uſque ad annum circiter 1640. obſervantia ob iſtius Epiſcopi mortem in prima vacatione remanebat multum brevis, & conſequenter non intrabat concluſio, atque iſtud motivum, utpote clarum, & omnino tutum in utraque deciſione admiſſum fuit, & cum eo proceſſum.

Reſpondebam tertio, quod ex eadem *Extrav. Ambitioſæ*, non ſufficit ſolemnitas conſiſtens in beneplacito Apoſtolico, ſed requiritur etiam copulative juſta cauſa, quam receptum eſt ab ipſo beneplacito non ſuppleri, qua cauſa deficiente neceſſitatis, ſeu evidentis utilitatis etiam in terminis juris communis, & circumſcripta dicta Bulla, neque intrat beneplacitum præſumptum, ex ea clara, & convincenti ratione, quod fictio, ſeu præſumptio ſupplet quidem veritatem, ſed ultra eam non operatur, unde cum certum ſit, quod abſque juſta cauſa, quæ in præſenti omnino deficiebat, ſuper actu evidenter læſivo, & præjudiciali, expreſſum beneplacitum conceſſum non eſſet, idcirco intrare non poterat præſumptum, ut advertitur *dec. 82. n. 10. p. 11. rec. & in aliis frequenter*, cum ſit propoſitio hodie pariter recepta, ideoque ex iſto etiam motivo, quamvis in deciſionibus non deducto, ceſſabat dictum fundamentum beneplaciti præſumpti, multo magis omnibus dictis reſponſionibus inſimul ponderatis, unde propterea, reflectendo etiam ad ſolam veritatem, omnes dictæ reſolutiones, tam Sac. Cong. quam Rotæ, probabiles, ac bene fundatæ viſæ ſunt.

ANNOT. AD DISC. XXIV.

AD materiam hujus diſcurſus, cujus caſus pariter aliam non habuit diſputationem, conferunt ea, quæ habentur infra in Calaritana reſidentiæ, *diſc.98.* magis vero ad rem eſt caſus in Calagurritana, & Calciaten. reſidentiæ, diſputatus in Cong. Concilii, an ſcilicet Epiſcopus teneatur ſaltem in temporibus a Concilio ſtatutis reſidere, atque habere Tribunal in una ex his Cathedralibus invicem æque principaliter unitis, attenta conſuetudine reſidendi in Oppido de Longron? atque juxta contenta in iſto diſcurſu prodierunt binæ reſolutiones, ut apud Cathedralem reſidentia, & Tribunal eſſe debeant. Et quamvis Ego poſt reſolutiones in cauſa Scribens pro Epiſcopo in eadem Congregatione ad effectum obtinendi novam audientiam, magnum conſtituerem fundamentum in præſuppoſita antiquiſſima immemorabili, vel ſaltem centenaria obſervantia, quaſi quod ita poſſet allegari privilegium Apoſtolicum, vel alter titulus melior juxta deducta *diſc.3. de alien. & contract. prohib. diſc. 21. de judic.* & alibi, attamen poſt mutationem ſtatus, cum eſſem Auditor Innocentii XI. occaſione recurſus habiti per Epiſcopum ad Signaturam Gratiæ, comperii, quod hoc præſuppoſitum non bene verificaretur, ideoque Signatura canonizavit judicium Congregationis, prædicto tamen retento præſuppoſito advertebam, Scribens ut ſupra tanquam Advocatus, quod dicta præſumptio privilegii Apoſtolici, vel concordiæ, magnum haberet fomentum probabilitatis, ubi etenim agitur de unica Cathedrali, & Diœceſi, tunc intrat ratio, de qua in diſcurſu, quod ſcilicet, dum in eo loco Sedes Apoſtolica ſituavit Cathedram, præſupponendum eſt, quod ille locus fuerit reputatus opportunus, atque alias eſſet redarguere eandem Sedem de irrationabili judicio, in præſenti autem cum eſſent duæ Diœceſes amplæ, nimium probabile videbatur, quod per concordiam ſtatutus

tus eſſet iſte locus, qui præſupponebatur ſituatus in con-
finio, tum ob majorem commoditatem ſubditorum utriuſ-
que Diœceſis, tum atiam, ut ita eligendo locum tertium,
tollerentur æmulationes inter duas Cathedrales, & an po-
tius apud unam, quam apud alteram reſidentia eſſe de-
beret?

C O L O N I E N.

SEU NULLIUS EXEMPTIONIS PRO ABBATISSA MONASTERII ESSENDIEN.

CUM ARCHIEPISCOPO.

Caſus diſputatus in Sacr. Congregatione Epiſcoporum, & Regularium, & ſopitus per concordiam.

**De exemptinne ab Ordinarii juriſdictione compe-
tente alicui Monaſterio Monialium, vel Eccle-
ſiæ principali, an competat alieri Monaſterio, vel
Eccleſiæ ſubjectæ, vel dependenti, & quid etiam
reſpectu curæ Animarum, & adminiſtrarionis Sa-
cramentorum in illis partibus, in quibus rece-
ptum non ſit Concilium Tridentinum?**

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Privilegia exemptiva non ſuffragentur quoad ju-
riſdictionem delegatam.*
3 *In Locis, in quibus non eſt publicatum, & receptum
Sac. C. T. ceſſat dicta juriſdictio delegata.*
4 *Exemptio competens Monaſterio, ſeu Eccleſiæ principa-
li, competit etiam ejus membris, & Eccleſiis unitis,
& de menſa.*
5 *De notabili differentia inter ſubjectionem nativam, &
dativam, & unionem Eccleſia alias libera, vel il-
lius, quæ naſcitur unita, & ſubjecta.*
6 *Ex quibus probetur unio, ſeu ſubjectio.*
7 *Ad præſcribendam juriſdictionem contra exemptos requi-
ritur quadragenaria cum ſcientia, & potientia.*
8 *Exempti, & immediate ſubjecti Sedi Apoſtolicæ non
poſſunt ſe ſubjicere Ordinario.*
9 *De decreto irriſante appoſito in privilegiis, an & quando
inficiat contrariam poſſeſſionem, & præſcriptionem?*

D I S C. XXV.

MOnaſterium Monialium *Eſſendien.* cujus Abbatiſſa
1 ratione notabilis juriſdictionis temporalis, ac etiam
ſpiritualis, forte cum territorio ſeparato, & qualitate *Nul-
lius*, Principis, ac Prælati figuram facit, habet ſub ſe
Monaſterium, ſeu Collegium pariter Monialium *Relin-
guſanum*, cujus Præpoſitiſſa per illas Moniales, ſeu Ca-
noniſſas eligi ſolita, per iſtam Abbatiſſam confirmatur, &
cujus Monaſterii, ſeu Collegii Eccleſiæ annexa eſt cura
Animarum Populi in eo loco viventis, de juriſdictione
temporali dictæ Præpoſitiſſæ forſan exiſtentis, cumque non
dubitetur iſtum locum *Relinguſan.* eſſe intra fines Diœce-
ſis *Colonien.* ut etiam non improbabiliter dici poſſe vide-
tur de eodem loco *Eſſendien.* cum eadem privilegia Apo-
ſtolica exemptiva, illud præſertim Innocentii VIII. id
enuncient, idcirco Archiepiſcopus, prætendens ita quoque
per prædeceſſores practicatum eſſe, iſtud Monaſterium,
ſeu Collegium *Relinguſan.* ejuſque Eccleſiam, & Cleri-
cos viſitare volebat, alioſque Epiſcopalis juriſdictionis, &
Diœceſanæ legis actus exercere. Cumque dicta Præpoſi-
tiſſa de facto ſe opponeret, illam cenſuris ſubjecit, unde
propterea, tam ex parte ipſius, quam etiam principaliter
ex parte dictæ Abbatiſſæ *Eſſendien.* habitus fuit recurſus
ad Sacr. Congr. Epiſcoporum, & Regularium, a qua ob
aliquam negligentiam Agentium pro hac parte, Archiepi-
ſcopus, docto de exercitio aliquorum actuum juriſdictio-
nalium, obtinuit reſolutionem ſuper ejus manutentione in
poſſeſſorio. Adverſus quam reſolutionem obtento iterum
auditi, cum in hoc ſtatu ad cauſam ax hac parte evoca-
tus eſſem, in congreſſibus deſuper habitis pro ejus dire-
ctione, difficultatem habebam ex eo, quod utrumque Mo-
naſterium ſubjectum habebat Clerum, & Populum, cum
quo in eorum Eccleſiis cura exercebatur, & Sacramenta
adminiſtrabantur, unde procedendo cum præſuppoſito juriſ-
dictionis per Sacrum Concilium Trid. aliaſque poſteriores
Conſtitutiones Apoſtolicas ad ejus limites, ſeu ampliatio-
nem editas, Ordinariis locorum etiam in locis exemptis
delegatæ, difficultatem non levem habebam atiam cum
ipſomet principali Monaſterio *Eſſendien.* in quo utpote am-
pliſſime exempto, Archiepiſcopus, ejuſque Officiales nullam
prætendebant juriſdictionem, illam reſtringentes ad iſtud
Relinguſanum, ne ſcilicet hujus diſputationis occaſiona,
dum non bene juſtificari videbatur territorium ſeparatum,
excitaremus dormientes, atque pro defendendo acceſſorio,
reſultaret ſubjectio ipſius principalis, cum privilegia exem-
ptiva quantumvis ampla ſuffragentur quoad ipſum Mona-
ſterium, & Perſonas intra ejus ambitum, non quoad Cle-
rum, & Populum juxta theoricam, de qua *in Toletana, diſc.
1.* & in aliis frequenter, & juxta quam cenſui, priuſ-
quam diſputatio aſſumeretur edere diſcurſum ad Partes tranſ-
mittendum, ut Abbatiſſæ Conſiliarii agnitis difficultatibus
determinarent, an potius expediret reſolutis acquie-
ſcere, ac materiam amplius non revolvere, ut mea erat
Sententia, quatenus ſubſiſteret dictum præſuppoſitum dele-
gatæ juriſdictionis, non obſtante exemptione competentis.
Ceſſavit tamen difficultas ax facto, quoniam utrumque 2
Monaſterium, quamvis intra fines Diœceſis ſitum eſſet,
attamen utpote axiſtens in Provincia, ſeu ditione tempo-
rali, in qua publicatum, & acceptatum non fuit S. C. T.
non cadit ſub dicta delegata juriſdictione, cum tali caſu
procedendum ſit cum ſolis terminis juris communis ad for-
mam Conſtitutionis Bonifacii VIII. *in c. cum Perſona, de* 3
priv. in 6. de qua *in Theatina, diſc. 5.* & juxta notata per Ca-
noniſtas *in cap. cum olim, & c. auditis, de præſcr.* ex deductis
in Toletana, diſc. 1.
Et occaſione ſolemnitatum matrimonii, vel ſimilium,
in quibus aliquid de novo a præfato Sac. Conc. ſtatutum
eſt, ita diſtinguendo inter loca, ubi illud eſt receptum, &
ubi non, Sanch. *de matrim. l. 3. diſp.* 18. Gutier. *eod.
tr. c. 61. num.* 12. Boſſ. *eod. tract. t. 1. num. 65. & 71.*
Quare cum dictis terminis juris communis procedendo
in diſputationa deſuper aſſumpta, cum privilegia exempti-
va diſponerent de Monaſterio *Eſſendien.* in forma ſatis
ampla, punctus erat, an illa ſuffragarentur huic *Relin-
guſano*, de quo erat quæſtio, quod pendebat ab altero pun-
cto ſubjectionis, an ſcilicet illud eſſet unitum, & de men- 4
ſa dicti Monaſterii principalis? Quo poſito, intrat regula,
ut exemptio competens Monaſterio, ſeu Eccleſiæ principali,
competat etiam ejus membris, Grangiis, & aliis dependen-
tibus, ac acceſſorie unitis, quæ de menſa dici poſſunt, cum
reputentur res, & prædia ipſius Monaſterii, ſeu Eccleſiæ
principalis ad text. *in c. 1. de priv. in 6.* ubi gloſ. verb.
exemplo, Soccin. Jun. *in c. recipimus, n. 97. de priv. dec. 54.
n. 11. p. 2. diverſ.* apud Merlin. *dec. 8. n. 3. bene dec. 30. n. 4.
cum ſeqq. p. 11. rec.* & in aliis, de quibus *in S. Severini
Parochialis 26. Jan. 1660. coram Bevilaqua*, de qua cauſa
habetur actum ſupra *hoc eod. tit. diſc.* 15. Et ſic quæſtio
erat potius facti quam juris, an ſcilicet de hujuſmodi
unione, ſeu ſubjectiona, & dependentia conſtaret.
Pro illa juſtificanda, ac ponderandis probationibus, ſeu
adminiculis, dicebam illud principaliter advertendum fo- 5
re, magnam differentiam eſſe inter probationem unionis
illarum Eccleſiarum, de quarum antecedenti ſtatu libero,
& independenti conſtet, itaut agatur de inducenda immu-
tatione ſtatus, ac faciendo ſervum eum, qui erat liber.
Et caſum in quo de hujuſmodi antecedenti ſtatu non con-
ſtet, itaut probabiliter dici poſſet, Monaſterium, ſeu Ec-
cleſiam, quæ dicitur unita, & de menſa, natam eſſe ſub-
ditam, & filialem, ut pote fundatam intra limites ejus,
quæ dicitur matrix, juxta *dec.* Ulisſiponen. quæ ſunt in ma-
teria magiſtrales 102. *p. 1. &* 204. *p. 2. rec.* ac advertitur *in d.
S. Severini Parochialis cor. Bevilaqua*, & habetur atiam
actum, *in Senogell. Parochialis, ſub tit. de Parochis.*
Et in his terminis verſari videbamur, quoniam ex anti-
quis inſcriptionibus, & chronicis, aliiſque documentis, ac
etiam publica voce, & fama juſtificabatur, iſtud Monaſterium, 6
ſeu Collegium *Relinguſan.* circa ann. 997. fundatum eſſe per
quandam Abbatiſſam hujus Monaſterii *Eſſendien.* quæ ibi
ſepulturam elegit, atque Superiotiſſa, ſeu Præpoſita confir-
matur ab hac Abbatiſſa, cui obedientiam, & ſubjectio-
nem jurat, & quod magis eſt, ipſum Monaſterium princi-
pale quædam victualia certis anni temporibus illi ſuppe-
ditat. Per quæ omnia inſimul juncta, recte probari videba-
tur hujuſmodi unio, ſeu ſubjectio, potius nativa quam da-
tiva, ex deductis in allegatis deciſionibus, cum, ut dictum eſt,
non urgeat ratio illius odibilitatis, & ſucceſſive magis con-
cludentis probationis, quæ concurrit in unione immutati-
va ſtatus Eccleſiæ alias liberæ, & independentis ut ſupra.
His poſitis, dicebam, non obſtare aliquos actus juriſdi- 7
ctionales, qui ex parte Archiepiſcopi deducebantur, cum
quia

quia non juſtificabantur cum quadragenaria pacifica bene probata cum ſuis requiſitis, quorum præcipuum dicebam illud ſcientiæ, & patientiæ Abbatiſſæ Monaſterii principalis, de cujus præjudicio agebatur, ut in terminis habetur *d. dec.* 30. *part.* 11. *recent.* ideoque actus geſti per
7 dictam Præpoſitiſſam ſubordinatam, alioſque ſubditos, non videbantur conſiderabiles in præjudicium Superioris, quod cauſari non poteſt ſine iſtius ſcientia, & patientia, quæ ſtat loco poſſeſſionis.

8 Tum etiam, quia cum dicta privilegia continerent etiam protectionem Sedis Apoſtolicæ, ejuſque immediatam ſubjectionem, exinde ſequitur, quoſcumque actus contrarios in nulla conſideratione habendos eſſe, ex recepta concluſione, quod non poſſunt inferiores ita exempti ſe ſubjicere Ordinario, vel alteri ſine conſenſu Pontificis. Ex ea ratione, quod Superioris intereſt, ne ejus ſubditi ab altero judicentur, ut plene *dec.* 456. *&* 461. *part.* 5. *rec.* Et in terminis ſpecialibus exemptionis conſimilis Monaſterii Monialium in illis partibus habetur *dec.* 50. *n.* 4. *& ſeqq. & n.* 8. *part.* 10. *rec.* alias apud Celſum *dec.* 17. juncto etiam decreto irritanti in privilegiis exemptivis contento, cujus virtus, & operatio eſt inficere quamcumque contrariam poſſeſſionem, vel præſcriptionem, ſeu conſuetudinem, ac impedire, ne iſta naſcatur, ut apud Celſ. *dec.* 17. *n.* 9. alias *d. dec.* 50. *n.* 10. *part.* 10. & generaliter late in Cæſenaten. ſeu Sarſinaten. laudemiorum cor. Ghiſlerio, & Albergato *dec.*
9 400. *part.* 9. *rec. & dec.* 35. poſt colluctationes Bondeni, licet de iſto motivo decreti irritantis ſatis dubitari poſſet, quando iſtud Collegium eſſet independens a dicto altero Monaſterio, quoniam ut advertitur in Bonon. apud Otthob. *dec.* 175. *n.* 16. & in aliis, id recte procedit in eo decreto irritanti, quod adjectum eſt in Conſtitutionibus, vel aliis proviſionibus generalibus editis per viam legis, quæ per non uſum ſubditorum ſine ſcientia, & tolerantia Papæ tolli non poteſt, ſive ubi in privilegiis conceſſis alicui Univerſitati, cui ex pacto ſingulorum non præjudicatur, ſecus ubi in Privilegio particulari, quo ipſe privilegiatus, renunciando juri ſuo, poteſt non uti, potiſſime ubi non uſus eſt magis favorabilis, majoremque habet juris aſſiſtentiam, quia ſic reverſio fiat ad juris communis diſpoſitionem.

Nulla deſuper capta fuit reſolutio, quoniam cum hujuſmodi controverſia pendente, deventum eſſet ad quandam concordiam, cujus deinde utramque partem pœnituerat, unde propterea Agentes deinde eam ſub ſilentio involvebant, aliunde tamen Sac. Congregatio ejus notitiam habuiſſet. Idcirco prudentiſſime, ſtante qualitate Regionis, ac ſtantibus aliquibus inconvenientibus alias exortis, mandavit dictæ concordiæ obſervantiam, unde propterea ceſſante occaſione ulterioris formalis diſcuſſionis, ac non viſis juribus alterius Partis, quæ communicata non fuerunt, non potuit omnino maturum judicium pro veritate deſuper efformari.

ANNOT. AD DISC. XXV.

Super hoc diſcurſu aliud non occurrit annotatione dignum, dum ob mortem Procuratoris de quæſtione amplius actum eſſe non audivi, vel quia Partes concordaverint, vel quia cauſæ Defenſores mutaverint.

NEAPOLITANA JURIS VISITANDI MONASTERIUM PRO MONASTERIO SANCTÆ CLARÆ CUM ARCHIEPISCOPO.

Caſus deciſus in Sac. Congregatione Concilii pro Archiepiſcopo.

Juriſdictio delegata Ordinario Loci in Monaſteriis Monialium exemptis, an locum habeat quando exemptio provenit ex lege fundationis, & quid ubi eadem Monaſteria habent alterum Delegatum Apoſtolicum a quo viſitantur?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Decretum S. Congregationis Concilii.*
3 *De ratione ob quam de jure communi, ac etiam per Sacrum Concilium Tridentinum committitur Ordinariis Viſitatio Monaſteriorum exemptorum, & num.* 11.
4 *An Conciliare decretum procedat in Monaſteriis ſubjectis Regularibus habentibus Viſitatorem? & num.* 6.
5 *Conſtitutio Gregorii XV. quid addiderit Conc. Trid.*
6 *De eadem concluſione, de qua num* 4.

7 *De differentia inter exemptionem dativam, & nativam, ac eam, quæ ex mero privilegio, & alteram, quæ ex lege fundationis.*
8 *Leges adjecta in limine fundationis ſunt ſervandæ.*
9 *Privilegium Apoſtolicum quandoque attendendum eſt tanquam conſenſus præſtitus.*
10 *Juriſdictio delegata non adverſatur exemptioni.*
11 *De ratione ob quam Ordinariis committenda eſt cura clauſuræ.*
12 *De caſu in quo juriſdictio Ordinariis delegata circa clauſuram Monialium locum habere non debet.*

D I S C. XXVI.

De anno 1310. in Civitate Neapolis Rex Robertus, & 1
Regina Sancia ejus Uxor, fundarunt, ac dotarunt Inſigne Monaſterium Monialium S. Claræ, ibique annexum Conventum Fratrum Ordinis Minorum, qui tunc unicus, & indiviſus erat, pro ejuſdem Monaſterii gubernio, & adminiſtratione, pluribus in ipſo fundationis limine adjectis legibus per Joannem XXII. approbatis, inter quas ea fuit præcipua, ut eſſe deberet de Regio jurepatronatus, ac immediate ſubjectum Sedi Apoſtolicæ, omnino liberum, & exemptum a quacumque Archiepiſcopi juriſdictione, viſitatione, & ſuperioritate, atque ita continuata obſervantia ſedit uſque ad annum 1648. licet enim poſt publicationem Sac. Conc. Trid. plures Archiepiſcopi in vim juriſdictionis ab eo delegatæ illud viſitare curaverint, præſertim vero ſub Clemente VIII. nihilominus dum hæc diſputabantur, ex parte Agentium pro dicto Monaſterio ſupponebatur dictam exemptionem adhuc intactam remanere, quoniam quoad regimen, & ordinariam ſuperioritatem, juxta legem fundationis, fuit ſub juriſdictione, & Viſitatione Generalis, aliorumque Prælatorum dicti Ordinis Minorum, prius Conventualium, deinde Obſervantium, & quoad clauſuram,
ac alia, quæ per dictum Concilium, & Apoſtolicas Conſtitutiones in Monaſteriis exemptis, Locorum Ordinariis 2
jure delegato competunt, talem juriſdictionem exercuit Nuntius Apoſtolicus reſidens in eadem Civitate. Cum autem occaſione revolutionum popularium, quædam pars muri clauſuræ rupturam paſſa eſſet, ſubſequuta tamen illico refectione, Archiepiſcopus, iſta occaſione ſumpta, Monaſterium viſitare voluit, exemptione non obſtante, ex delegata juriſdictione per dictum Conc. *ſeſſ.* 25. *de Regular. cap.* 5. & clarius ex Conſtit. 18. Gregorii XV. atque ſe opponentibus Monialibus, ac aliis, qui earum exemptionem tueri curabant, per Archiepiſcopum conſulta fuit Sac. Congregatio Concilii, quæ pro eo reſpondit, licere ſcilicet clauſuram viſitare, non obſtantibus deductis ex parte Monaſterii.

In hac igitur diſputatione Scribens pro Monaſterio circa initia Advocationis, diſtinguendo decretum Conciliare, 3
a dicta Conſtitutione Gregorii XV. in quibus erant Archiepiſcopi fundamenta, quatenus pertinet ad primum, dicebam illud profiteri ſolum in hoc innovare Canonum diſpoſitionem *in cap. periculoſo, de privil. in* 6. *& Clement.* 2. *eod. tit.* in quibus, præcipue *in Clementina* diſertis verbis declaratur, ut poteſtas, quæ jure delegato Locorum Ordinariis conceditur in Monaſteriis exemptis, & Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjectis procedat in iis, quæ nullum habent ordinarium Viſitatorem, ita conſulendo illis caſibus, in quibus, cum ipſe Pontifex non poſſet per ſeipſum viſitare, neque congrueret ab Urbe, ſeu aliunde tranſmittere particulares Viſitatores, per quos, utpote ad tempus in loco morantes, neque conſultum eſſet clauſuræ caſibus, qui in dies contingere poſſunt, præſentem, ſeu proximum, ac promptum Viſitatorem exigentibus, idcirco Ordinariis tale munus demandatum eſt, ut advertunt Abb. *n.* 4. & cæteri *in ead. Clementina.*

Hinc propterea Morales magis communiter concludunt, dictum Conciliare decretum locum non habere in illis Mona- 4
ſteriis exemptis, quæ ex Apoſtolica conceſſione ſubjacent regimini, & adminiſtrationi Regularium, quoniam viſitantur a *Generali*, vel a *Provinciali*, aliiſque ejuſdem Religionis Prælatis, ut præ cæteris firmant Sanchez *ad præcepta Decalogi, lib.* 6. *c.* 15. *n.* 21. Rodriquez *qu. Regul. to.* 1. *q.* 47. *art.* 10. Miranda *in manual. Prælator. tit. de Monialibus, qu.* 2. *art.* 14. *concl.* 4. Bonacina *de clauſura, qu.* 6. *puncto* 1. Tambur. *de Jur. Abbatiſ. diſp.* 24. *qu.* 9. *num.* 5. *& cæteri plures.*

Et quoad Conſtitutionem Gregorii XV. dicebam eam ad limites dicti decreti Conciliaris intelligendam eſſe, cum in aliquo ejus alterativa, vel innovativa non eſſet, niſi 5
circa facultatem, quæ ipſis Ordinariis conceditur procedendi

dendi ad pœnas, & cenſuras contra exemptos, de qua ratione privilegiorum dubitari poterat, ut obſervat Lotter. *de benefic. lib. 1. quæſt. 24. num. 66. cum ſeq.*

6 Quamvis autem hæc deducerem tanquam Advocatus, nihilominus, ut ab initio Agentibus pro hac parte inſinnavi, non videbantur tuta, quoniam dicta Sac. Congregatio contrarium tenet, non attentis opinionibus Moralium, qui tanquam Regulares, in hac exemptionis materia parum probari teſtes videntur, utpote cauſam propriam potius defendentes, potiſſime vero, quia Conſtitutio Gregorii XV. expreſſam habet mentionem Regularium hujuſmodi Monaſteria gubernantium, unde propterea ceſſat omnis difficultas, quoniam Pontifex ſciens adeſſe Regulares Viſitatores, adhuc hujuſmodi facultatem Ordinariis demandare voluit.

7 Deducebam ſecundo dictam legem adjectam in limine fundationis, & a Sede Apoſtolica probatam ſuper omnimoda exemptione a juriſdictione, ac ſpecialiter a viſitatione Archiepiſcopi, illud præſertim obſervando, iſtam non eſſe exemptionem dativam, & mere privilegiativam, ut regulariter aliæ eſſe ſolent, in quibus ſtrictius proceditur, juxta naturam privilegiorum a jure exorbitantium, ac Locorum Ordinariis præjudicialium, ſed eſſe exemptionem nativam, in ipſo Monaſterii ortu impreſſam, non ex mera gratia, & privilegio, ſed ex quadam ſpecie juſtitiæ, & contractus correſpectivi initi inter Sedem Apoſtolicam, & Fundatorem, qui forte alias non fundaſſet, unde propterea in materia juriſpatronatus receptam propoſitionem
8 habemus, leges in limine fundationis de conſenſu Ordinarii, vel alterius Superioris adjectas, obſervandas eſſe, quamvis juri contrarias ad text. *in cap. propterea, il ſecondo, de Jurepatronat. cum concord.* per Anchar. *conſ.* 129. Lotter. *de beneſ. lib. 1. qu. 32. nu. 2. cum ſeqq.* Barboſ. *de Epiſcopo, allegat. 70. num. 39. cum ſeqq.* & habetur frequenter in ſua materia *ſub tit. de Jurepatron.*

9 Et in ſpecialibus terminis legis adjectæ per Fundatorem ſuper viſitatione ſupponitur apud Greg. *dec.4. & 8. & infra diſc.* 40. *&* 41. licet ex illius caſus particularibus circumſtantiis diverſimode determinetur, ideoque dicebam dictam Apoſtolicam conceſſionem Joannis XXII. capiendam eſſe, non tanquam merum privilegium exemptivum, ſed tanquam conſenſum legibus fundationis præſtitum per Papam uti Ordinarium Ordinariorum, ut conſiderat Gabr. *conſ.* 192. *num. 9. lib.* 2. Rota *dec.* 218. *nu. 36. part.6. & deciſ.* 29. *num. 8. part. 7. recen. & frequenter.*

10 Verum pariter illud motivum, reflectendo ad veritatem, parum tutum videbatur, quoniam lex fundationis ita intacta remanet, utpote loquens de ordinaria, & propria Archiepiſcopi poteſtate, & juriſdictione, cum hanc exercere dicatur jure delegato ipſius Sedis Apoſtolicæ, quæ ſicut quemcumque alium Viſitatorem deputare poteſt, ita prohibenda non eſt prudentius id committere Ordinario, qui tanquam præſens in loco, & magis informatus, commodius cum minori ſumptu has partes explicare poteſt.

11 Alia etiam magis convincenti, & viva ratione concurrente, ſuperius etiam ponderata in Marſicana, *diſc.* 18. quod ſcilicet clauſuræ cuſtodia, & Viſitatio, magis conſideranda eſt formaliter, & ab extra, quam materialiter, & ab intra, reſpectu ſcilicet Cleri, & Populi ſæcularis, a quo potius, quam ab ipſis Monialibus ſcandala provenire ſolent, idcirco congruum eſt hujuſmodi munus committi illis, qui juriſdictionem in eundem Clerum, & Populum in loco habent, & coercere poſſunt, ut plenius in eadem Marſicana.

12 Ex alio autem fundamento, etiam cum ſenſu veritatis, dicebam dictam reſolutionem, vel minus probabilem, vel nimium rigoroſam videri, ac revera non placuit, quod ſcilicet, ultra Viſitatores, & Superiores Regulares, illud Monaſterium habebat ex Apoſtolica delegatione in Viſitatorem Nuntium Apoſtolicum in ipſa Civitate continuo reſidentem cum familia armata, & juriſdictione forte magis ampla in Clerum, & Populum, unde propterea ceſſabant omnes rationes, de quibus ſupra, ob quas hujuſmodi munus Ordinariis per Sedem Apoſtolicam commiſſum eſt, cum illud explicetur per ejuſdem Sedis Miniſtrum, cui ipſa Sedes omnia ejus longe graviora negotia committit, unde propterea videbatur caſus ſpecialis ſub dictis regulis non cadens.

Ea etiam ratione accedente, quod ita privilegium, & lex fundationis retorquerentur in odium, atque deterioris conditionis eſſet illud Monaſterium adeo privilegiatum, quam alia non privilegiata unicum, vel duplicem Viſitatorem habentia, cum illud ita tribus Viſitatoribus, ac Superioribus ſubjectum remaneret, Regularibus ſcilicet, Archiepiſcopo, & Nuntio, contra recepta principia, ut ea, quæ favore introducta ſunt, in odium retorqueri non debeant, atque ſuper hoc motivo nunquam audivi reſponſionem, quæ captivaret intellectum.

ANNOT. AD DISC. XXVI. & ſeq.

AD iſtam materiam juriſdictionis delegatæ Ordinarii loci viſitandi Monaſteria Monialium exempta, quoad concernentia cuſtodiam clauſuræ materialis, & formalis, ac etiam electionem Abbatiſſæ, videnda ſunt ea, quæ habentur *lib.* 14. Miſcell. Eccleſiaſt. *diſc.* 16. & in annot. ad Concil. Trid. *diſc.* 36. *& tit. de Regular. diſc.* 1. 24. *&* 50.

CAMPANIEN. JURIS VISITANDI PRO PP. MINORIBUS OBSERVANTIBUS, ET ALIIS CUM EPISCOPO.

Caſus deciſus per S. Congregationem Concilii pro PP.

An juriſdictio a S. C. T. & Apoſtolicis Conſtitutionibus delegata Ordinariis in Monaſteriis exemptis, ceſſet ubi obſtat lex fundationis approbata per Sedem Apoſtolicam?

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Deciſio Sac. Congregationis.*
3 *Privilegium Apoſtolicum quandoque ſtat pro conſenſu approbativo legum fundationis obſervandarum.*
4 *Concilio Tridentino derogatum cenſetur per derogationes generales, & non requiritur mentio ſpecialis.*
5 *Conſtitutio Greg. XV. quid addiderit Concilio Tridentino.*
6 *Sub legibus, & diſpoſitionibus generalibus non venit juſpatronatus ex cauſa oneroſa.*
7 *Papa non cenſetur velle derogare juri tertii.*
8 *De ratione ob quam etiam cum exemptis Sacramenta miniſtrantibus Ordinario loci datur juriſdictio.*
9 *Et de ratione, ob quam etiam in Monaſteriis exemptis circa clauſuram datur juriſdictio Ordinario.*
10 *An Deputati Laicorum debeant intervenire in clauſura Monialium.*

D I S C. XXVII.

DE anno 1542. Benedictus Tricaſius de Civitate *Campaniæ*, mandavit in eadem Civitate erigi Monaſterium 1
Monialium Ordinis S. Claræ ſub invocatione S. Jacobi, pro puellis aliquarum familiarum tantum, ſub diverſis legibus in ejus teſtamento contentis, ea præſertim, quod Monaſterium prædictum in temporalibus eſſet ſub adminiſtratione aliquorum ejus conjunctorum, eorumque deſcendentium, quos operis executores deputavit, *ac Jus habentes* nuncupavit, in ſpiritualibus vero ſub viſitatione, cura, & regimine *P. Generalis*, ſeu *Provincialis Minorum Conventualium*, cum omnimoda exemptione a viſitatione, & alia juriſdictione, vel ſuperioritate Ordinarii Diœceſani, ac Metropolitani. Quæ diſpoſitio in ipſo fundationis limine, in omnibus, & per omnia per Julium III. approbata fuit, cumque deinde S. Pius V. generaliter curam Monialium exiſtentium penes Patres Conventuales tranſtuliſſet ad Locorum Ordinarios, hinc proinde Epiſcopus prætendere cœpit, nedum viſitationem, & juriſdictionem, ſed omnimodam adminiſtrationem, unde propterea *Jus habentes*, recurſum habuerunt ad Gregorium XIII. qui per litteras ſpeciales mandavit obſervantiam dictæ diſpoſitionis, & Apoſtolicæ approbationis, inhibendo dicto Epiſcopo, ne prætextu *Pianæ Conſtitutionis* in hujus Monaſterii cura, & adminiſtratione ſe ingereret, ita ut temporalis eſſet penes *dictos Jus habentes*, & ſpiritualis penes Minores Obſervantes loco Conventualium ſubrogatos, verum excitata denuo hujuſmodi prætenſione per Epiſcopum circa annum 1648. atque habito recurſu, tam per Generalem Minorum, quam *per Jus habentes* ad Sac. Congregationem Concilii, pro obſervantia litterarum Apoſtolicarum, & fundationis, reſponſum fuit, non tamen ſuggerit
memoria, num dicta reſolutio fuerit generalis, etiam in ordine ad clauſuram, vel potius ſolum quoad curam, & adminiſtrationem tam temporalem, quam ſpiritualem reſpective, firma tamen remanente Epiſcopi delegata juriſdictione ex Conc. Trid. & Apoſtolicis Conſtitutionibus circa clauſuram, ut eſt probabile juxta caſum, de quo in Neapolitana Monaſterii S. Claræ, *diſc. præced.* qui eſt caſus longe fortior, 2

tior,

1

vior, dum ibi adeſt alter Delegatus Apoſtolicus, unde ceſſant omnes rationes, ob quas hujuſmodi juriſdictio locorum Ordinariis demandata eſt.

In hac autem diſputatione, tria erant Epiſcopi fundamenta. Primum ex diſpoſitione juris, non obſtante lege
3 fundationis, utpote deſtituta conſenſu Ordinarii, quo accedente, & non alias procedit concluſio, ut leges per Patronum in limine fundationis adjectæ, quamvis juri contrariæ, ſervari debeant. Et ſecundo, ex diſpoſitione Sacri Conc. Trid. *ſeſſ. 25. de regular. cap. 5.* non obſtantibus litteris Gregorii XIII. utpote non continentibus ſpecialem ejus mentionem, ut requiritur in Conciliis Generalibus regulariter non venientibus ſub generalibus derogatoriis obſtantiarum. Et tertio in Conſtitutione 18. Gregorii XV. poſtmodum ſuperventa, quæ ſpecialiter loquitur de Monaſteriis exiſtentibus ſub cura, & regimine Regularium.

His tamen non obſtantibus, quatenus pertinet ad curam, regimen, & adminiſtrationem, excepto caſu clauſuræ, ut ſupra, contrarium, cum ſenſu etiam veritatis, probabilius dicebam, ſingula enim objecta prædicta examinando, quatenus pertinet ad primum, non impugnabam concluſionem in puncto juris, negabam vero applicationem ad factum, ob interventum Apoſtolicæ confirmationis, tam Julii III. quam ſucceſſive Gregorii XIII. habendæ Loco conſenſus Ordinarii, cujus vices Papa recte ſupplet, utpote Ordinarius Ordinariorum, ideoque privilegia Apoſtolica emanata in approbationem voluntatis Fundatorum, capienda ſunt potius in terminis dicti conſenſus approbativi, quam puræ gratiæ, & privilegii, ex iis, quæ habentur in dicta Neapolitana Monaſterii S. Claræ *diſc. præced.* & infra *diſc.* 41.

Et quoad obſtantiam Concilii Tridentini, plana erat reſponſio, ob poſteriores litteras Gregorii XIII. per quas ceſſabat difficultas, quæ militare poſſet attentis Litteris Julii,
4 an ſcilicet per ſuperveniens Conciliare decretum eis derogatum eſſet, non obſtante omiſſa ſpeciali mentione regulariter neceſſaria in Conciliis Generalibus, juxta ea, quæ occaſione exemptionis decimarum ſuper derogatione Concilii generalis Lateranenſis *in cap. nuper, de decimis*, habetur frequenter in ſua materia *ſub tit. de decim.* Quoniam reſpectu Concilii Tridentini, licet illud ſit generale, & Œcumenicum, attamen ex diſpoſitione Conſtitutionis Pii IV. editæ ſuper ejus confirmatione, & publicatione, hujuſmodi regula ceſſat, illudque venit ſub derogatoriis generalibus, quoties defectus intentionis non obſtat, deductus ex aliquo facto Papæ ignoto, Cavaler. *deciſ.* 181. *num.* 3. *deciſ.* 179. *num.* 6. *& 687. num. 25. par. 2. recent. & ſequenter.*

Demum quoad Conſtitutionem Gregorii XV. duplicem
5 dabam reſponſionem, unam quod ſicuti advertit Lotter. *de beneficiis, lib. 1. q. 24. num. 66. & ſeqq.* & habetur in d. Neapolitana Monaſterii S. Claræ *diſc. præced.* dicta Conſtitutio nihil addidit Concilio Tridentino, neque ejus diſpoſitionem alteravit, niſi quoad facultatem Ordinariis attributam, in caſu hujus delegatæ juriſdictionis compeſcendi etiam per cenſuras, & pœnas exemptos, ſtante quod ex magis communi, præſertim Moralium ſenſu, de hac facultate dubitabatur.

Et alteram congruam etiam dictis litteris Julii III. ne
6 ſub decreto Conciliari caderent, quod ſcilicet non agebatur de mero privilegio, ſeu mera gratia, ſed de conceſſione per quandam ſpeciem juſtitiæ, & actus correſpectivi in limine fundationis, ut ſupra, quæ ſpecies conceſſionis regulariter abſque ſpeciali mentione non venit ſub legibus, & diſpoſitionibus generalibus, Creſcent. *deciſ. 5. de privileg.* Marcſcott. *lib. 2. var. c. 40. n. 28.* Lotter. *de benefic. lib. 2. qu. 8. n. 26. & ſeqq.* & infra *diſc.* 41. ac etiam habetur frequenter in materia juriſpatronatus laicorum ex fundatione, & dotatione, vel dotis augmento præponderante, itaut dicatur potius ex juſtitia, quam ex gratia, ut non veniat ſub regulis Cancellariæ, aliiſque legibus generaliter diſponentibus de Beneficiis, ut in ſua materia.

Aſſiſtente etiam regula generali excluſiva voluntatis de-
7 rogandi juri tertii, ex propria providentia magis quam ex illa legis, vel Principis quæſito ad communiter notata ad intellectum text. *l. aſſiduis, ff. qui potior. in pign.* ea collectis per Add. *ad dec. 666. p. 4. rec. to. 3.* Otthob. *dec. 115. n. 5. & 6.* quæ regula ſi procedit in quocumque Principe, fortius, magiſque de plano locum habet in Papa expreſſe profitente per ejus regulam, *de jure tertio quæſito non tollendo*, non derogare juribus tertii, ex deductis per Gomeſium ad eandem regulam, Gabr. *de jure tertii quæſito non tollend. concl. 1. cum Concord.* collect. per Add. *ad d. deciſ. 666. par. 4. rec. tom. 3.*

In dicta tamen reſolutione, ſuggerit memoria, reſervatam fuiſſe approbationem Confeſſariorum, & merito, quia 8
tunc juriſdictio exerceri non dicitur cum ipſo Monaſterio, ſed cum ipſis Confeſſariis volentibus Sacramenta intra Diœceſim miniſtrare, quamvis hæc ratio, retenta quoad Monaſterium omnimoda exemptione, non eſſet tuta, quoniam ex eadem ratione, ob quam cum ſola licentia, & approbatione Superioris Regularis, illud Sacramentum per ipſos Regulares, & exemptos miniſtratur intra ipſorum Monaſteriorum, ſeu Conventuum virorum ambitum, cum viris regularibus, ſeu aliis Prælato regulari ſubjectis, ita pariter in præſenti, cum ex frequenter ſupra deductis, juriſdictio Ordinariis locorum delegata, etiam cum exemptis Sacramenta miniſtrantibus, competat, potius in ratione activa, quam paſſiva, & ſic ratione Cleri, & Populi ſæcularis, quibus tanquam propriis ovibus, & ſubditis ſub ejus cura exiſtentibus divina pabula miniſtrantur. Nihilominus cum agatur de Monialibus, in hac parte laudavi moderationem, prout etiam in altera, ut puto, ſequuta circa cuſtodiam, ſeu violationem clauſuræ, ex ratione deducta in dicta Neapolitana, & in Marſicana *diſc. 18. & alibi*, quod ſcilicet hujuſmodi cuſtodia, magis pendet ab extra, quam ab intra, & ſic potius ratione Cleri, & Populi ſæcularis, quem Prælatus Regularis inferior compeſcere non poteſt.

Alia etiam ratione accedente, quod licet æque ac in Or- 9
dinario Loci, non improbabiliter fiducia haberi poſſet in vigilantia, & cura Prælati Regularis majoris, puta *Generalis*, vel etiam *Provincialis*, cujus fides, & idoneitas per univerſam Religionem, ſeu Provinciam reſpective probata eſt, ad quod non minus regulariter, probati, & primi Ordinis Patres eligi ſolent, ad initar illius fiduciæ, quam Sac. Conc. Trid. habet quoad juriſdictionem ſpiritualem in iis, qui ſunt Capita Religionum, nihilominus iſti majores Prælati non ſemper reſident in loco, utpote univerſam Religionem, ſeu Provinciam reſpective peragrantes, & viſitantes, ideoque conſultum non eſt hujuſmodi viſitationi clauſuræ, pro qua neceſſaria eſt Prælati, vel præſentia, vel vicinitas continua, ut prompte occurrere valeat caſibus, qui in dies contingere poſſunt, ut ponderatur in ead. Neapolit. unde merito omnes hujuſmodi difficultates ſuſtulit Conſtitutio Alexandri VII. edita de anno 1664.

Quia vero non agebatur de Monaſterio generaliter, & indefinite admittente omne genus Perſonarum, ſed reſtricto ad mulieres de genere dictorum *Jus habentium*, quibus tem- 10
poralis adminiſtratio commiſſa eſt. Ponderabam ex hac facti circumſtantia, omnino mandari debere id, quod antiquitus, ex nimium laudabili conſuetudine in omnibus Monaſteriis ſervabatur, ut ſcilicet quotieſcumque Confeſſarii, Medici, Chirurgi, vel etiam ipſimet Epiſcopi, vel Superiores Monaſterium ingredi volunt, id facere debeant cum interventu alicujus ex probatis patribuſfamilias, qui vulgo *Deputati* dici ſolent, ab ipſa Populi Communitate nominati, quoniam cum ſint Cives, propriumque, ac proximum habeant intereſſe filiarum, ſororum, aliarumque conjunctarum, magis eis cordi eſt clauſuræ cuſtodia, unde propterea occaſione plurium controverſiarum deſuper habitarum inter Epiſcopos, & Communitates ſæculares, præſertim in una Conſentina inter illam Civitatem, & Archiepiſcopum habita in Sac. Congreg. Epiſcoporum, & Regularium. Dicebam in hac materia, errores, ac exorbitantias inconvenientium productivas, adeſſe hinc inde, & in utroque extremo reſpective vitioſo, ex parte ſcilicet laicorum, ultra quam ne par eſt id prætendentium in ratione auctoritativa, & juriſdictionali, quaſi quod Epiſcopus, vel alii per eum deputati, clauſuram ingredi non poſſent abſque interventu illorum, quos ipſa Communitas deputavit pro ejus libito, quod revera eſt fabuloſum, unde merito Sac. Congreg. pluries hanc prætenſionem rejecit, præſertim quia Laici pro hujuſmodi prætenſæ conſuetudinis obſervantia, imprudenter laicales Magiſtratus adire ſolent.

Et e converſo magna videtur imprudentia Epiſcoporum, aliorumque Prælatorum, ex prudenti conſilio id non practicandi, cum ita eorum indemnitati in quocumque caſu conſultum ſit, ac etiam pluribus inconvenientibus occurreretur, unde propterea Mihi videbatur, quod per Sacram Congr. generaliter id injungi deberet Epiſcopis, aliiſque Prælatis clauſuræ Monialium curam habentibus, quod ſcilicet ipſi in ratione conſultiva requirerent Communitatem laicalem, ejuſque Concilium generale, vel particulare, ut ſibi videbitur, pro nominatione plurium probatorum patrumfamilias, qui ad hoc munus toti Populo intereſſato in pudicitia Monialium opportuni videantur, & ſic tanquam per ſpeciem

illius gratæ, & conſultivæ nominationis, quam aliquando Prælati a Parochianis, & Populo exigere ſolent de Clericis, ex quibus gratus Rector eligatur, ad not. *per Canoniſtas in cap. quod ad Dei timorem, de ſtatu Monachorum*, Cavaler. *deciſ.* 416. *num.* 1. *cum ſimilib.* ad effectum ſcilicet, ut idem Prælatus, ex pluribus ita per Populum approbatis, ex propria juriſdictione, & auctoritate eligat aliquos ſibi bene viſos, cum ita ceſſaret facultas poteſtativa, & juriſdictionalis laicorum, & recte ſatisfieret Populis, multiſque inconvenientibus conſuleretur.

COLONIEN. MONASTERII S. CORNELII AD INDAM PRO ABBATE, ET MONASTERIO CUM ARCHIEPISCOPO.

Caſus diſputatus in S. Congregatione Epiſcoporum, & Regularium, & abſque reſolutione remiſſus ad Rotam.

An & quando Ordinarius Loci juriſdictionem habeat etiam ordinariam in Monaſterio Regulari, ejuſque Abbate, & Religioſis, ubi agitur de illis Monaſteriis, quæ cum aliis non connectunt, ſed reguntur de per ſe, & independenter, an ſcilicet exemptiones generales competentes Religionibus capiant hæc Monaſteria?

S U M M A R I U M.

1 *In partibus Ultramontanis plura Monaſteria Regularium reguntur ſingulariter, & de per ſe independenter.*
2 *Caſus controverſia.*
3 *De generica exemptione Monachorum, & Regularium ex Synodo celebrata ſub Divo Gregorio Magno, & n. 8.*
4 *Hodie univerſus Ordo regularis eſt exemptus.*
5 *Cauſa exigentes probationes, & proceſſum remittuntur per Sac. Congreg. ad Judices ordinarios.*
6 *Congregatio Caſſinenſis non egreditur Italiam, ejuſque privilegia non conveniunt Monaſteriis Ordinis S. Benedicti extra Italiam.*
7 *De origine, progreſſu, & diviſione Ordinis S. Benedicti.*
8 *De eadem exemptione generali Regularium, de qua n. 3.*
9 *De differentia in propoſito exemptionis inter Religiones, quæ reguntur per viam univerſitatis, & Monaſteria ſingularia.*
10 *Recenſentur aliqua exemptionis, vel ſubjectionis argumenta.*

D I S C. XXVIII.

1 Cum in partibus Ultramontanis, præſertim vero, ac frequentius in Germania, quamplura adſint Monaſteria Regularium, independenter, & de per ſe cum proprio Abbate, & Capitulo ſe regentia, abſque communicatione cum aliis Monaſteriis, ſive Univerſitate Religionis, ſeu Congregationis, ut habetur in Treviren. unionis *deciſ.* 24. *par.* 9. *rec.* & *in aliis*, cujus naturæ, ſeu qualitatis eſt Monaſterium S. Cornelii ad Indam Ordinis S. Benedicti Congregationis Burſfeldenſis, ſitum intra limites Diœceſis Colonien. Atque Archiepiſcopus prætenderet, illud ſibi ju-
2 re ordinario in omnibus eſſe ſubjectum, præſertim vero circa viſitationem, e converſo autem ex parte Monaſterii prætenderetur exemptio generaliter competens Monachis, vel ex generica exemptione Monaſtico Ordini conceſſa in Sy-
3 nodo habita ſub Divo Gregorio Magno anno 601. de quo *in Canone, quam ſit neceſſarium* 18. *quæſt.* 2. Baron. in annal. eodem anno 601. Paſſarin. *tom.* 3. *de ſtatu hominum*, *quæſt.* 189. *num.* 10. *inſpect.* 10. n. 974. & *cæteri*. Vel ex privilegiis ſpecialibus Ordini S. Benedicti conceſſis per Clementem V. Benedictum XII. & Eugenium IV. vel demum ob generalem communicationem privilegiorum, quæ habetur inter
4 Religiones, ob quam, ſive directe, ſive indirecte univerſus Ordo Regularis de facto exemptus eſt, ut advertunt Cocchier. *de juriſdictione in exemptos*, *par.* 1. *qu.* 17. *num.* 9. Barboſ. *de Epiſcopo*, *alleg.* 105. *num.* 3. Tambur. *de jur. Abb. to.* 1. *diſp.* 15. *quæſito* 2. & cæteri apud eos, & apud Frances *Epiſcopum Barbaſtren. in Paſtoral. Regul. par.* 2. *q.* 2. ubi late de hac materia exemptionis Regularium, ejuſque origine, & introductione.

Orta proinde deſuper controverſia, & re delata ad Sacr. Congregationem Epiſcoporum, & Regularium, poſt binam diſputationem, cum multa hinc inde invicem pugnantia deducerentur, ac ſupponerentur in facto, quæ probationes, ac formalem proceſſum requirebant, & ex quibus exem-
ptionis, vel reſpective ſubjectionis deciſio pendere videba- 5
tur, idcirco nulla capta reſolutione, ad normam Conſtitutionis 74. Sixti V. cauſa, tanquam exigens formalem proceſſum, & telam judiciariam, remiſſa fuit ad Rotam, ubi pendet indeciſa, quod hucuſque ſciam.

In dictis autem diſputationibus habitis in Sac. Congregatione, tres fuerunt inſpectiones, ſeu puncti. Primo ſcilicet, an illud Monaſterium cenſendum eſſet Ordinis S. Benedicti, ita & taliter quod ei convenirent Apoſtolicæ Conſtitutiones concedentes privilegia exemptiva, præſertim vero 2. & 9. Eugenii IV. Secundo, an poſita negativa, ſuffragaretur exemptio generalis competens univerſo Ordini Monaſtico, omnibuſque Religioſis, Regularibus, vel directe, vel per communicationem, ut ſupra. Et tertio circa ſpeciales facti circumſtantias, quæ reſpectu hujus Monaſterii quoad exemptionem, vel ſubjectionem reſpective concurrebant.

Quoad primum, Scribentes pro Archiepiſcopo in eo inſi-
ſtebant, quod originalis exemptio competens Monachis 6
Nigris Ordinis S. Benedicti, conſtituentibus in Italia Congregationem, quæ B. Juſtinæ de Padua, ſeu Caſſinenſis dicitur, proveniret a dictis Conſtitutionibus 2. & 9. Eugenii IV. percutientibus tantum dictam Congregationem, hinc inferendo, eas ſuffragari non poſſe huic Monaſterio, utpote nullam connexionem habenti cum dicta Congregatione non egrediente limites Italiæ, & conſequenter, quod illud Monaſterium, ſive eſſet Ordinis S. Benedicti, ſive cujuſcumque alterius Ordinis, remaneret ſub diſpoſitione juris communis, qua attenta, & ceſſantibus privilegiis exemptivis, ex magis communi, & vera opinione, de qua infra in ſecunda inſpectione, Monachi, ſeu Regulares, ad inſtar reliqui Cleri, & Populi, ſubjacent juriſdictioni, ac legi Diœceſanæ illius Ordinarii, intra cujus Diœceſis limites vivunt.

Scribens pro Monaſterio, non negabam, dictas Conſtitutiones Eugenii IV. percutere ſolum dictam Congregationem Caſſinenſem, non egredientem limites Italiæ, proindeque non complectentem illud Monaſterium, quod ab ejuſdem Congregationis Præſidente Generali, aliiſque Superioribus, nullam habet dependentiam, ejuſque Profeſſores dicuntur de Congregatione Burſfeldenſi, dicebam tamen, non exinde reſultare eorundem Scribentium aſſumptum, ſeu conſequentiam, quod ſcilicet illud non eſſet Ordinis S. Benedicti, quaſi quod iſte ad hanc ſecundam Congregationem reſtrictus eſſet, hoc enim erat æquivocum clarum, quale etiam reputatum fuit per Sac. Cong. quæ in hoc puncto nullam habuit difficultatem, quod ſcilicet illud Monaſterium eſſet etiam dicti Ordinis S. Benedicti.

Ad quod probandum, aſſumendo materiam ab alto, ſeu origine dicebam, S. P. Benedictum in loco, qui dicitur *Sublacus*, inſtituiſſe Ordinem Monaſticum, qui in Eccleſia La-
tina, ſeu Occidentali forte fuit primus, per univerſum Or- 7
bem mirifice dilatatus, & qui ad differentiam multarum Congregationum, ſeu Reformationum filialium ab illa Religione tanquam a matre emanantium, ut ſunt Ciſtercienſes, Cluniacenſes, Cœleſtini, Chartuſiani, Camaldulenſes, Olivetani, Montis Virginis, Valliſumbroſæ, & alia, ab antiquo nuncupari conſueverunt Monachi Nigri, ut liquet *ex Clem. prima de ſtatu Monachorum*, ubi *Monachi Nigri* nuncupantur, & ex Conſtitutione V. Benedicti XII. edita pro hujus Ordinis bono regimine, ubi dicitur, *illum a mari uſque ad mare ſe dilataſſe, utque per univerſa Orbis climata ſe illuſtraſſe*, unde propterea convincebatur manifeſtus error dicti aſſumpti, quod ſcilicet Ordo prædictus reſtrictus eſſet ad Congregationem Caſſinenſem citra Montes reſtrictam.

Et in ſpecie hujuſmodi Religioſorum de Congregatione, ſeu Obſervantia Burſfeldenſi in Germania, quod ſint Ordinis S. Benedicti, habetur in Salamantina Cucullæ 9. Decembris 1658. & 23. Junii 1659. coram Cerro impreſſ. poſt collectationes Bondeni *deciſ.* 56. præſertim in prima, in quibus deciſionibus, ex Bellarm. *conſil.* 32. *num.* 23. & aliis habetur, Apoſtolicas Conſtitutiones loquentes de Monachis Nigris, convenire Benedictinis, non autem Baſilianis, quamvis habitum nigrum quoque geſtantibus.

Quia vero hic Ordo tractu temporis in varios abuſos incidit, diverſaſque ſciſſuras paſſus eſt, ut patet *ex toto tit. decretalium de ſtatu Monachorum*, præſertim *cap. cum ad Monaſterium*, ubi in ſpecie de Monaſterio Sublacen. & *ex dicta Clem.* 1. *eodem tit.* ac etiam ex Conſtitutione V. Benedicti XII. unde vel forte ex primævo inſtituto, vel ex ſubſequuta introductione, ſingula Monaſteria, etiam in Italia, ſingulariter, & de per ſe regebantur, eo modo, quo in Germa-

nia,

nia, aliiſque partibus Ultramontanis, etiam hodie practicatur, unde relaxationes a regula, aliique abuſus prodierunt, idcirco in aliquibus Italiæ partibus prodiit quædam ejusdem Ordinis reformatio, quæ *Congregatio unitatis*, ſeu *de obſervantia* nuncupari cœpit, frequentiori autem vocabulo *Beatæ Juſtinæ de Padua*, quia forte ibi initium habuit, cui Congregationi Eugenius IV. in dictis Conſtitutionibus multa conceſſit privilegia, illud præſertim ampliſſimæ exemptionis a quacumque Ordinariorum juriſdictione, & ſuperioritate.

Cum autem Monaſterium Caſſinenſe, in quo S. Benedictus Ordinis inſtitutor ultimam ſedem habuit, ac mortuus eſt, dari ſoleret in Commendam Cardinalibus, vel Prælatis, Julius II. per ejus Conſtitutionem primam, illud proprio Abbati Regulari reſtituit, ac etiam univit dictæ Congregationi, cujus Caput in futurum eſſe deberet, & quæ ab ipſo nomen acciperet, Caſſinenſis proinde nuncupata, atque ſive poſteriori tempore ad illius inſtar, ſive prius in aliis Mundi partibus, aliæ prodierunt Congregationes ſub diverſis Conſtitutionibus, & privilegiis, diverſiſque Prælatis, & modis rectæ, & inter quas præſertim eſt iſta Bruſfeldenſis in Germania, cum ea differentia, quod pleraque ejusdem inſtituti Monaſteria invicem connectunt, tanquam plura membra unum corpus, ſeu unam Univerſitatem conſtituentia, adinſtar dictæ Congregationis Caſſinenſis, pleraque vero reguntur ſingulariter, ac independenter, & ſic bene dicebatur per Scribentes in contrarium, dictas Conſtitutiones Eugenii IV. aliaque privilegia conceſſa Congregationi Caſſinenſi, non convenire huic Monaſterio, & ſimilibus, non inde tamen inferebatur ad aliud aſſumptum, quod non eſſet Ordinis S. Benedicti.

8 Quare tota diſputatio percutiebat ſecundum punctum, in quo ſcribens pro Monaſterio tanquam Advocatus, deducebam dictam exemptionem generalem ex Synodo Gregorii I. de anno 601. relata per Botonium, Paſſerin. & alios ſupra initio allegatos, addendo, etiam reſpectu hujus Ordinis S. Benedicti, magnam veriſimilitudinem, quod cum continuato ſpatio annorum circiter 300. per ſucceſſivum ordinem 25. fere Pontifices ejus alumnos habuerit, prorſus improbabile videbatur, quod hæc, & alia longe ampliora ei conceſſa non eſſent privilegia, iſtud præſertim generalis exemptionis, quo de facto quælibet, quamvis exigua, & obſcura Religio potitur.

Verum reflectendo ad veritatem, contrarium credebam probabilius, tum quia verius, ac magis communiter receptum eſt, ceſſantibus privilegiis particularibus, Regulares tam quoad Eccleſias, quam quoad Perſonas, ſubjacere Ordinariis Locorum, & comprehendi ſub generalitate text. *in cap. omnes Baſilicæ* 16. *quæſt.* 7. ut antiquioribus allegatis habetur apud Tamburin. Barboſ. Frances, & alios ſupra initio allegatos, Fagnan. *in cap. nimis prava*, *n.* 3. *de exceſſ. Prælator.* Rota *deciſ.* 238. *num.* 2. *part.* 1. *rec.* & plene, ac erudite comprobat Cardinalis Albitius in ſecunda reſponſiva diſceptatione edita in Romana juriſdictionis, ſeu Tituli Cardinalitii, de qua infra *diſc.* 34. *in t. tit.* & quæ diſceptationes habentur impreſſæ in calce hujus tit.

Tum etiam magis in ſpecie, quia id manifeſte probatur per text. *in cap. fin. de ſtatu Monachorum*, ubi agitur in individuo de hoc Ordine S. Benedicti, & diſtinguuntur Monaſteria exempta a non exemptis, ac probat etiam textus *in cap. conquerente*, *de officio Ordinarii*, ubi præſupponitur facultas Ordinarii viſitandi Cappellas, & Eccleſias iſtorum Monachorum S. Benedicti, idemque comprobari obſervabam ex eiſdem Conſtitutionibus Eugenii IV. concedentibus hanc exemptionem per ſpeciem novi Privilegii, quod ſupponit præcedentem ſubjectionem, cum non detur acquiſitio rei, quæ jam obtinetur, ac etiam id clare comprobat obſervantia, præſertim in Germania, quod multi ſunt Abbates exempti, confirmationem recipientes a Sede Apoſtolica tanquam huic immediate ſubjecti, alii vero ab Ordinariis Locorum, & conſequenter clara eſt contradiſtinctio.

Neque dicta inveriſimilitudo, quam alias more Advocati nimium exaggerabam, alicujus momenti videtur, quoniam
9 magna differentia eſt inter eas Religiones, ſeu Congregationes, quæ in forma Collegiali, ſeu per Conſtitutionem Univerſitatis, reguntur cum *Generali*, & *Provincialibus*, aliiſque Prælatis, itaut omnia Monaſteria, omneſque Profeſſores ſub eodem inſtituto vivant, eidemque Superioribus, ac Viſitatoribus ſubjaceant, & illa Monaſteria, quæ ſingulariter, & de per ſe reguntur, cum in iſtis ceſſet illa ratio, ob quam, cibus abuſus, & inconvenientia, practicabiles ſunt exemptiones Regularium ab Ordinaria juriſdictione, a qua tamen neque omnino immunes exiſtunt, cum ſubjaceant etiam in pleriſque caſibus recenſitis per ſupra allegatos, præſertim per Barboſ. *de Epiſcopo dict. alleg.* 105. Tamburin. Frances, Fagnan. & alios *ubi ſupra*.

Hinc proinde unicum fundamentum hujus Partis reſtringebatur ad particulares facti circumſtantias, ex quibus prætendebatur iſtud Monaſterium reperiri in quaſi poſſeſſione exemptionis, ac Immediatæ ſubjectionis Sedi Apoſtolicæ, ſuper quo tamen maturum judicium pro veritate efformari non potuit, cum totum pendeat a probationibus deſuper faciendis, urgebant tamen ea, quæ ex parte Archiepiſcopi deducebantur, præſertim quod Abbas ab ipſo Monaſterio electus, confirmationem reciperet ab Archiepiſcopo, cui obedientiam, ac fidelitatem promittere ſolet, quod eſt ſubjectionis argumentum, ut ponderatur in Marſicen. Juriſdictionis apud Buratt. *deciſ.* 578. *num.* 9. & in eadem 18. Februarii 1647. cor. Bich. *deciſ.* 24. *num.* 37. *part.* 10. *rec.* Magis vero ſtringebat diſcretiva aliorum Abbatum in eadem Diœceſi, aliiſque hujus Regionis partibus exiſtentium, qui noviter electi ratione exemptionis a quocumque Ordinario, ac immediatæ ſubjectionis Sedi Apoſtolicæ, ab iſta confirmationem recipere ſolent, quod ſupponebant in hoc Abbate non practicari, quamvis e converſo multæ darentur enunciati- 10
væ ſuper hujuſmodi exemptione, cujus non leve argumentum reſultabat etiam a conſuetudine, quod illud ſubjaceret viſitationi Nuntii Apoſtolici, adinſtar aliorum Monaſteriorum exemptorum, magnique momenti videbatur illud facti præſuppoſitum, quod idem Archiepiſcopus Colonien. ſeu ejus Officiales iſtud Monaſterium viſitaſſent ex ejusdem Nuntii Apoſtolici Delegatione.

MESSANEN.
PRO ARCHIEPISCOPO CUM RELIGIONE HIEROSOLYMITANA.

Caſus deciſus per Sacr. Congregationem Immunitatis pro Archiepiſcopo.

De juriſdictione Ordinarii loci in exemptos, præſertim in Milites Hieroſolymitanos ejus juriſdictionem turbantes, & an poſſit eos excommunicare, ſeu excommunicatos declarare, eorumque Eccleſias interdicto ſubjicere, non obſtantibus ſpecialibus Privilegiis, ne excommunicari, vel aliis cenſuris innodari poſſint?

SUMMARIUM.

1 *Caſus controverſiæ.*
2 *Ordinarius poteſt procedere ad cenſuras contra Regulares exemptos habentes Privilegium in ſpecie cenſurarum, ubi agitur de cenſuris illatis a jure.*
3 *Multo magis, ubi agitur de re notoria.*
4 *Item poſſunt exempti ab eo puniri, & cenſuris affici ob ſuam juriſdictionem turbatam.*
5 *Regulares prius erant ſubjecti Ordinario.*
6 *Conceſſa juriſdictione cenſentur conceſſa omnia ea, ſine quibus illa effectum ſortiri non poteſt.*
7 *Privilegium competens Regularibus, ne poſſint excommunicari, an procedat in caſibus, in quibus iſti ſunt ſubjecti Ordinariis? & de differentia inter jus commune, & Concilium Tridentinum.*
8 *Interdictum Eccleſiæ apponitur ob crimen Perſonarum, & de cauſis, ob quas illud apponatur.*
9 *Exemptio ab interdicto nunquam ſuffragatur illis, qui ſunt ejus cauſa.*

DISC. XXIX.

Cum quidam Clericus inquiſitus, vel a carceribus, vel 1
a manibus familiæ Curiæ Archiepiſcopalis Meſſanen. fugiens, in Eccleſiam Religionis Hieroſolymitanæ, ejusdem Civitatis ſe confugiſſet, Miniſtri vero dictæ Curiæ Archiepiſcopalis, illum exinde extrahendo, ad carceres traduxiſſent, quidem Eques Goto dicti Prioratus Locumtenens, aliique Equites, & Miniſtri, ægre ferentes hujuſmodi extractionem, utpote ab eis reputatam præjudicialem Privilegiis Religionis, accedentes armata manu ad Palatium Archiepiſcopale, cum non levi ſcandalo Promotorem Fiſcalem, qui erat Clericus in Sacris percuſſerunt, quemdam Curiæ ſervientem lethaliter vulnerarunt, & carceratum violenter ad eandem Eccleſiam reduxerunt; unde Archie-

piſcopus ſer. ſer. dictos Equites, alioſque ſibi adhærentes excommunicatos per publicos cedulones declaravit, ipſamque Eccleſiam interdicto ſubjecit, adverſus quæ recurrente ipſamet Religione ad Sacram Congregationem Immunitatis, ac prætendente, non potuiſſe Archiepiſcopum contra formam ſuorum privilegiorum Eccleſiam exemptam interdicto ſubjicere, ejuſque milites profeſſos excommunicare, aſſumptaque deſuper diſputatione de anno 1653. pro cenſurarum validitate reſponſum fuit, & conceſſa nova audientia perſtitum fuit in deciſis.

In his autem diſputationibus, pro Archiepiſcopo Scribens, diſtinguendo cauſam in duas inſpectiones, unam ſcilicet ſuper cenſuris Perſonatum, alteram ſuper illis Loci, quatenus ad primam pertinet, dicebam, difficultatem ratione privilegiorum cadere poſſe quoties ageretur de excommunicatione lata ab homine, ſecus autem, ubi agitur de ex-
2 communicatione lata a jure, ut in præſenti ob violentas manus in Clericos, & Perſonas Eccleſiaſticas illatas, *ex Canone ſi quis ſuadente diabolo*, illo enim ſecundo caſu receptum eſt, Ordinarium, non obſtante privilegio, quamvis ſpeciali circa cenſuras, poſſe exemptos declarare excommunicatos, ex ea clara ratione, quod ille excommunicare non dicitur, neque propriam juriſdictionem, vel ſuperioritatem exercere, ſed ſolum declarare, ſeu denunciare illas cenſuras, jam ex juris diſpoſitione incurſas.

Denunciatio enim tanquam inducta favore animarum, eſt actus, qui exerceri poteſt etiam a non habente juriſdictionem, juxta text. expreſſum *in Clem. prima de priv.* ubi Abb. Zabarell. & cæteri, quibus relatis hanc veriorem profitentur Campanil. *in diverſor. jur. Canon. rubr.* 12. *cap.* 16. *numer.* 42. Laurent. de Franch. *de controv. inter Epiſcopos, & Regular. q.* 7. *verſ. contraria opinio*, Genuen. *in prax. Archiep. Neap. c.* 57. *n.* 1. Et hanc opinionem uti veriorem mature diſcuſſo articulo, inhærendo pluribus aliis declarationibus antecedentibus, præſertim de annis 1620. & 1630. firmavit Sac. Congr. Concilii in una Eyſtetten. 28. Auguſti 1649. ubi in fortioribus terminis declarata fuit valida declaratio Epiſcopi ſuper incurſu cenſurarum contra Commendatorem Ordinis Theutonici ob ſolam retentionem Clerici, contra quem dictus Commendator prætendebat habere juriſdictionem, quam in effectu non habebat.

Dictaque opinio videtur indubitata, quoties agitur de ca-
3 ſu notorio, cum ſola difficultas, juxta opinionem aliquorum præſertim Moralium, ut plurimum cauſam propriam tuentium, procedere poſſit quoties agitur de facto dubio, in quo cenſurarum incurſus potius reſultet ab ipſius Ordinarii declaratione, quæ injuſta, & gravatoria prætendi poteſt, quam ab ipſo facto, de quo puncto in præſenti diſputare opus non fuit, ſtante facti notorietate.

Præterea, ubi etiam ageretur de cenſuris, aliiſque pœnis
4 ab ipſo Archiepiſcopo, & ſic ab homine ratione delicti illatis, adhuc tamen juriſdictionis incompetentia prætendi non poterat, dum delictum conſiſtebat in injuria ipſi Archiepiſcopo illata, ſuæque juriſdictionis turbatione, ob quam Judex, cujus Majeſtas læſa fuit, quantumvis alias incompetens ſit competens, quia exemptus ita turbando, & offendendo Judicem incompetentem, dicitur illius juriſdictionem prorogare, juxta Gloſſ. *in cap.* 1. *de officio Delegati*, *ubi communiter Canoniſtæ, & Civiliſtæ in l. addictos, C. de Sacroſanct. Eccl.* de quibus Genuen. *in praxi Archiep. cap.* 11. & magis in terminis *c.* 56. *num.* 6. ubi de Regularibus injuriam inferentibus Epiſcopo, ejuſque juriſdictionem turbantibus Farinacc. *quæſt.* 114. *num.* 67. *& ſeqq. & conſ.* 134. *lib.* 2. Cocchier. *de juriſdictione in exemptos, part.* 2. *quæſt.* 45. Sperell. *deciſ.* 86. *num.* 5. *&* 6.

Et licet Scribentes pro Religione reſponderent, text. *in cap.* 1. *de offic. Delegat. cum ibi notatis* procedere in Judice delegato, de quo loquitur, replicabam tamen fortius procedere in Ordinario, cujus juriſdictio eſt major, ut explicat Farinacc. *dict. q.* 114. *num.* 75. *& ſeqq. ubi num.* 78. habe-
5 tur, quod reſpectu Ordinarii eſt indubitatum, fortius vero in Epiſcopis, & Locorum Ordinariis, ob nativam, & habitualem juriſdictionem, quam ante privilegia habebant etiam cum Monachis, aliiſque Regularibus, & exemptis, ut *diſc. præced.*

Clarius duplici circumſtantia accedente, una nempe, quod contentio non erat cum Judice penitus incompetente, qui nullam nec actu, nec habitu juriſdictionem haberet, ſed ut ſupra cum Diœceſano habitu, ac de jure antiquo habente juriſdictionem ordinariam cum omnibus Regularibus, qui more reliqui Cleri, & Populi ſubjacebant ejus juriſdictioni, a qua per privilegia exempti ſunt, unde propterea eorum exemptio non eſt nativa, & omnimoda, ſed dativa, tollens quidem juriſdictionis exercitium, non autem habitum, ideoque facilius admittitur prorogatio, tanquam reverſio ad ſuam primævam, & antiquam cauſam, maxime quia etiam hodie in pluribus caſibus Locorum Ordinarii, actualem etiam juriſdictionem in Regulares, & exemptos retinent, ex deductis per Cocchier. *d. q.* 45. Campanil. *in diverſor. rubr.* 12. *cap.* 13. & Barboſ. *d. alleg.* 105.

Altera erat fortior circumſtantia, quod turbatio erat occaſione extractionis ab Eccleſia, & ſic in cauſa, in qua Ordinarius, nedum in Locis exemptis, ſed etiam in illis *Nullius*, habentibus proprium Prælatum cum omnimoda juriſdictione, ac territorio ſeparato, ex Conſtitutione Gregorii XIV. delegatam habet juriſdictionem, ideoque dicebam eſſe in terminis præciſis text. *in dicto cap.* 1. *de offic.* 6
Delegati. Quoniam conceſſa juriſdictione circa aliquam rem, conceſſa etiam cenſentur omnia ea, ſine quibus illa res explicari non poteſt, ad text. *in l.* 2. *ff. de juriſdictione omn. Judic. cum Concordan.* per Bellon. jun. *de mandata juriſdictione cap.* 8. *qu.* 15. Rota *deciſ.* 263. *p.* 6. *rec. nu.* 1. *& ſeqq.* alias apud Merlin. *deciſ.* 610. *& ſup. diſc.* 20.

Et licet plerique DD. ex in parte Religionis deducti velint, privilegia Regularium, vel exemptorum, ne poſſint a Locorum Ordinariis excommunicari, vel interdici, ſuffragari etiam in illis caſibus, in quibus ceſſante exemptione, ſunt eiſdem Ordinariis ſubjecti, ut per Sanch. *de matrim. lib.* 7. *diſp.* 33. *num.* 23. & ad præcepta Decalogi *tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 14. Lezana *in ſummario tom.* 1. *cap.* 11. *num.* 14. Laurent. de Franch. *controv. Regular. quæſt.* 17. apud quos cæteri, replicabam tamen, etiam cum ſenſu veritatis, hujuſmodi opinionem eſſe forte ſuſtenta- 7
bilem in terminis juris communis, ex diſpoſitione text. *in cap.* 1. *§. in eos, de privil. in* 6. ſecus autem hodie poſt Conc. Trid. per quod in caſibus, in quibus Regulares, & exempti Ordinariorum juriſdictioni ſubjiciuntur, illis conceſſa eſt indiſtincta poteſtas eos coercendi, cum revocatione omnium, & quorumcumque privilegiorum, ut probant Genuen. *in praxi Archiepiſcopali d. cap.* 59. *n.* 9. Leo *in Theſaur. For. Eccleſ. part.* 1. *cap.* 8. *num.* 19. Navar. *in Lucerna Regular. verb. excommunicare, in princip.* cum aliis per Barboſ. *de Epiſcopo dicta alleg.* 105. *num.* 15. atque ita declaratum fuiſſe per Sacr. Congregationem Concilii 7. Februarii 1633. teſtatur Lezana *in Summ. tom.* 3. *verb. exemptio Regularium tract.* 13. Et quamvis ipſe ſubjungat hujuſmodi declarationem intelligendam eſſe quoad eos Regulares, & exemptos, qui hoc ſpeciale privilegium non habeant, dicebam tamen hujuſmodi obſervationem nullum habere rationis, vel auctoritatis fundamentum, quia ob ſpecialia privilegia ſingulis Religionibus per Sedem Apoſtolicam nimia benignitate conceſſa, ſive per generales communicationes privilegiorum, nulla forte in Eccleſia Catholica adeſt Religio, quæ hujuſmodi privilegium habere non prætendat, ideoque dicebam, Moralium auctoritati in propoſito deferendum non eſſe, quamvis alias doctis, & probatis, utpote teſtibus in cauſa propria, cum enim Concilium Tridentinum quæcumque privilegia talibus caſibus tollat, nil remanet, quod Ordinarios impediat, ne cenſuras proferre poſſint contra exemptos, eodem modo, quo in reliquum Clerum, & Populum ſubditum, jure ſuo primævo, & ordinario, & ex antiqua nativa juriſdictione, tanquam per remotionem obſtaculi, quod privilegia inferebant, adinſtar habentis naturaliter membra valida, ſed ex accidentali vinculo impedita, quia vinculis diſſolutis, operari dicitur jure ſuo primævo, & nativo, non autem ex novo, & dativo a diſſolutione reſultante, ut eſt communis Beneficialiſtarum traditio in materia indultorum, quæ Ordinariis conceduntur ſuper conferendis beneficiis reſervatis, licet hodie ob modernam indultorum formulam, magis receptum ſit, id jus delegatum importare.

Quo vero ad interdictum Eccleſiæ, prudenter, ac funda- 8
te dicebam, ad illud proceſſum eſſe, quia cum Eccleſia fuerit occaſio ſcandali publici, rationabile erat, ut publica demonſtratio punitionis in eadem Eccleſia fieret, non obſtante ejuſdem Eccleſiæ exemptione, cum hæc localis non competat ratione ipſius loci materialis, qui tanquam res inanimata, ſicuti eſt incapax delicti, ita etiam pœnæ, vel privilegii, ſed hæc omnia reſpective competunt ratione Perſonarum miniſtrantium, ideoque in Loco adjiciuntur cenſuræ in pœnam Perſonarum, ſub quarum regimine eſt Eccleſia, ſeu in pœnam Populi in eadem Eccleſia Sacramenta, & Divina recipientis.

Ut de interdicto apponendo in Loco, Provincia, vel Civitate, ob delictum Principis, ſive Magiſtratus, vel alicujus nota-

notabilis partis Populi, Archidiac. *in cap. ſi ſententia*, per illum text. *de ſentent. excommun. in 6.* Felin. Dec. & alii *in cap. fine, de offic. Deleg. cum Concordan.* per Sayr. *de cenſur. lib. 5. cap. 11. num. 8. & 9.* Covarr. *in cap. alma mater, p. 2. §. 1. n. 4.* Ideoque cum Perſonæ, quamvis exemptæ in propoſito, ut ſupra, ſubjaceant juriſdictioni Ordinarii, multo magis eorum Eccleſia ſubjacere debet.

9 Nunquam enim exemptio ab interdicto ſuffragari poteſt iis, qui ſunt ejus cauſa, ad text. *in cap. licet, de privil. in 6.* Cocchier. *de juriſdict. in exempt. lib. 4. q. 14. n. fin.* ac in ſpecie id probatur per textum *in c. cum & plantare, §. fin. de privil.* ubi expreſſe ſtatuitur, quod Religioſi, qui jura Epiſcoporum ſibi arrogant, Epiſcopo fiunt ſubjecti, & eorum Eccleſiæ interdicto ſubjiciuntur, ergo Eccleſia ſubjicienda eſt interdicto ob delictum Religioſorum in ea exiſtentium, præſertim quia delictum nomine Eccleſiæ, & pro ejus cauſa commiſſum erat, & ex his per dictam S. Congregationem Immunitatis, ut ſupra, inſinuatum eſt de anno 1653. pro cenſurarum validitate reſponſum fuit, atque in nova audientia Religioni conceſſa, confirmata fuit reſolutio, quæ Mihi, ad veritatem reflectenti, viſa fuit juſta, & bene fundata, quamvis nimiæ fuerint diſputationes deſuper habitæ, tanquam in cauſa exemplari, & in deciſione faciente ſtatum.

ANNOT. AD DISC. XXIX. cum tribus ſeqq.

De antiquo ſtatu Regularium antequam ſupervenirent Apoſtolica privilegia ſuper eorum exemptionibus, & in quibus iſtæ moderatæ fuerint, vel ſuffragentur necne, cum aliis ad eandem materiam exemptionis Regularium agitur in ſua materia *ſub tit. de Regular. diſc. 1.* & in Miſcellan. Eccleſiaſt. *diſc. 14. cum plurib. ſeqq.* & aliquid inſinuatur occaſione exemptionis decimarum in ſua materia *ſub tit. de decim. diſc. 1. & ſeqq.* & occaſione acceſſus ad Proceſſiones in annotat. ad S. C. T. *diſc. 2. 3. 5. & 36.* & alibi, atque de caſu præciſo, de quo agitur *in hoc diſc. 29.* fit mentio infra in Neapolitana cenſurarum *diſc. 99. hoc eod. tit.*

Cumque poſt longum ſilentium novus Prior Meſſanæ adiiſſet Sacram Congregationem Immunitatis adverſus reſolutiones, atque in eis perſiſtitum fit de anno 1674. idcirco denuo de iſto caſu agitur infra, *diſc. 104.*

FANEN. VISITATIONIS PRO EPISCOPO CUM PP. MINORIBUS OBSERVANTIBUS LOCI CARTOCCETI.

Caſus deciſus per Sac. Congregationem Concilii pro Epiſcopo.

De Juriſdictione Ordinarii in Eccleſia Sæculari, quamvis per Regulares, & exemptos poſſeſſa, & officiata, quæ propterea naturam non immutavit, neque Regularis effecta eſt.

SUMMARIUM.

1 *Caſus controverſiæ.*

2 *Quæ juriſdictio competat Ordinario in Eccleſiis Regularium.*

3 *Eccleſiæ ſæculares non immutant earum ſtatum ſæcularem, quamvis concedantur ad uſum Regularium.*

4 *Nemo poteſt reſtringere quæſtionem dominii ſuo auctori.*

5 *Poſſunt eſſe duæ Eccleſiæ, in quibus cura exerceatur, una principalis, altera adjutrix.*

6 *Eccleſia per invalidam alienationem non amittit poſſeſſionem.*

7 *Diſmembratio dicitur alienatio prohibita cadens ſub Extravag.* Ambitioſæ.

8 *Quid requiratur ad inducendū beneplacitum præſumptum.*

9 *Regulares ſunt quandoque inſenſi Ordinariis Locorum.*

10 *In Eccleſia ſæculari officiata per Regulares Epiſcopo præſente, vel etiam impedito, cui competat jus celebrandi Miſſam ſolemnem.*

DISC. XXX.

1 Erecto in dicto loco uſque ab anno 1619. Conventu Minorum Obſervantium, Parochus dictis Patribus conceſſit Eccleſiam Parochialem ſub invocatione Sanctorum Petri, & Pauli, ſtante alia Eccleſia, ſub invocatione Sanctæ Mariæ, in commodiori ſitu poſita, ubi Sacramenta Populo miniſtrari poterant, ſub ea tamen lege, ut Eccleſia prædicta in ſignum primævi ſtatus, Plebis nomen, ſeu Titulum conſuetum retinere deberet, necnon aliquæ ſolemniores, & principales functiones in ea peragi, nempe diſtributiones Candelarum, & Palmarum, Proceſſio in die Sancti Marci, & in altera Corporis Domini, ſubminiſtratio Euchariſtiæ Populo in diebus Cœnæ Domini, vel Paſchæ Reſurrectionis, in quibus Parochiani de præcepto tenentur accedere ad Parochiam, ibique privative quoad omnes Eccleſias, dictum Sacramentum recipere. Proindeque ſequutum eſt, quod Epiſcopo Diœceſim peragrante occaſione viſitationis, illam Eccleſiam tanquam ſæcularem, & Parochialem viſitavit a dicto tempore citra uſque ad annum circiter 1660. quando dicti Patres, ſub eorum exemptionis, & privilegiorum prætextu, dictæ viſitationi ſe oppoſuerunt, unde recurrente Epiſcopo ad S. Congregationem Concilii

Aſſumpta deſuper diſputatione, Agentes pro Regularibus prædictis, longo allegationum apparatu in ſuperfluis, ac iis quæ tanquam in jure notoria præſupponi poſſunt, probare conabantur, Eccleſiarum Regularium exemptionem ab Ordinarii viſitatione, quodque per Concilium Tridentinum, & Apoſtolicas Conſtitutiones, aliud non concedatur, niſi ex 2 delegata juriſdictione viſitatio Sacramentorum, quatenus ibi animarum curæ exerceatur, ex congeſtis per Lotter. *lib. 1. q. 25.* Barboſ. *de Epiſcop. alleg. 74.* Rot. *dec. 220. n. 4. part. 9. rec.* Unde propterea inferebant, quod cum in iſta Eccleſia nulla exerceretur cura, tranſlata ab antiquo in alteram Sanctæ Mariæ, & adminiſtratio Sacramenti Euchariſtiæ, quæ jure Parochiali fit Populo in dictis diebus Paraſceves, & Paſchæ, ſit accidentalis, idcirco dicto tempore tantum, & in illis diebus admittebant, Epiſcopum potuiſſe, vel poſſe Eccleſiam juriſdictionaliter ingredi, ut dictum Sacramentum viſitaret, non autem in reliquis anni temporibus.

Pro Epiſcopo Scribens, admittendo omnes dictas juris propoſitiones, utpote hodie, ut ſupra, notorias, & præſupponendas, dicebam punctum eſſe in earum congrua applicatione, in qua fere omnes forenſes controverſiæ ſolent hodie conſiſtere, illas ſiquidem recte procedere dicebam in Eccleſiis Regularibus, non autem verſabamur in Eccleſia mere ſæculari, & Parochiali in antiquo ejus ſtatu continuante, quam indubitatum eſt ſub omnimoda Ordinarii juriſdictione exiſtere, ex deductis per Lotter. ac Barboſ. *loc. cit. ac omnes.*

Regulares autem ibi ex quadam precaria conceſſione, 3 non immutato Eccleſiæ ſtatu, facultatem ſolum habent Divina officia celebrandi, tanquam in Eccleſia eorum Conventui contigua. Recte ſiquidem ſimul ſtare poſſunt, Eccleſiam eſſe Sæcularem, ac proprium Sæcularem Rectorem habere, & nihilominus officiari, ac Divinum cultum habere a Regularibus ibidem adjacentibus, ut frequenter habemus in Urbe in pluribus Eccleſiis Titularibus Cardinalium, quæ earum antiquo ſtatu, & qualitate retentis, officiantur a Regularibus, earum uſum tantum habentibus, tanquam Miniſtris ad cultum a Rectore, ſeu Titulari deputatis, ſed non per hoc ſunt Regulares, ex deductis in Romana juriſdictionis, ſeu Tituli Cardinalitii, *hoc eod. tit. diſc. 34.*

Quod autem iſta Eccleſia eſſet talis, liquido conſtabat ex 4 ipſa conceſſione facta per Rectorem, cui tanquam eorum Auctori, conceſſionarii quæſtionem proprii juris, vel dominii reſtringere non poterant, juxta terminos text. cum ibi notatis *in l. ſi quis conductionis, C. locati*, quos ex identitate rationis in omni materia procedere abunde firmatur apud Mantic. *deciſ. 277. num. 5.* Cavaleri *dec. 171. num. 6.* & in aliis per Adden. *ad deciſ. 420. part. 4. rec. tom. 2. & 613. part. 5.* ac etiam evidentius comprobatum remanet ex continuatione actuum Parochialium ſingulis annis in quibuſdam majoribus ſolemnitatibus. Nil refragante continuo curæ exercitio, & Sacramentorum adminiſtratione in dicta alia Eccleſia, quam pro altera parte Scribentes dicebant, ita effectam eſſe Curatam, atque ad eam tranſlatam curam, ab hac diſmembratam, quoniam de hujuſmodi diſmembratione nullibi conſtabat, ſed potius de contrario. Neque implicat duas adeſſe Eccleſias, 5 in quibus cura exerceatur, & Sacramenta miniſtrentur, unam ſcilicet Parochialem Matricem, alteram filialem, ſeu adjutricem, in qua, ratione ſitus commodioris præmiſſa peragantur, ex deductis *deciſ. 258. part. 5. recent.* ac habetur in Novarien. ſeu Comen. diviſionis Parochiarum, *ſub tit. de Parochis.*

Præterea ubi etiam de hujuſmodi tranſlatione curæ conſtaret, quod ſcilicet Parochus libere Regularibus hujuſmodi Eccleſiam conceſſiſſet, transferendo omnimodam curam in alteram, etiam ſi de Epiſcopi conſenſu id factum eſſet, adhuc tamen, ob actus manifeſtam infectionem, Eccleſiam 6 in ejus primævo ſtatu reſidere dicebam, & in quo Rector Succeſſor, vel Epiſcopus ipſam manutenerì une prætende-

Digitized by Google

re poterat, cum hodie receptum ſit, per hujuſmodi invalidas bonorum, vel jurium Eccleſiæ alienationes, illam non privari, nedum dominio, ſed etiam poſſeſſione, habili etiam ad interdictum retinendæ, ac frequens ſummariiſſimum remedium manutentionis, Caſſador. *dec. 7. n. 13. de cauſa poſſ. & propriet. dec.* 11. 215. & 518. apud Poſth. *de manutent. dec.* 78. 139. 226. & 275. *part. 6. rec.* cum aliis per Poſthium *d. tract. obſerv.* 57. *num.* 102. & *ſeqq.*

7 Nullitatem vero dicebam evidentem, quia diſmembratio, ſeu tranſmutatio ſtatus dicitur formalis alienatio, exigens ſolemnitatem, & cauſam ad præciſos limites *Extrav. Ambitioſæ*, quam receptum eſt, locum ſibi vindicare in hujuſmodi juribus incorporalibus, eodem adamuſſim modo, quo in alienatione prædiorum, & rerum corporalium, ex deductis per Otthob. *deciſ.* 6. late in Comen. diſmembrationis 22. Junii 1648. coram Corrado *dec.* 224. *part.* 10. *rec.* Bonon. diſmembrationis 22. Martii 1658. coram Veroſpio, & habetur pluries in materia beneficiali *ſub tit. de benefic.* vel ſub altero *de Paroch.*

8 Beneplacitum vero ex lapſu temporis præſumptum, in præſenti prætendi non poterat, nam quicquid ſit an intraret necne Bulla Urbani VIII. de præjudicialibus, excludens hujuſmodi præſumptionem præterquam ex centenaria, in quo verius eſt Bullam non intrare, quia inter Eccleſias, & Eccleſiaſticos ex alibi deductis *hoc eod. tit.* præſertim in Aitoricen. juriſdictionis *diſc.* 7. Adhuc tamen, antiquis terminis juris communis retentis, illa non intrabat, cum ad ejus effectum copulative exigerentur lapſus temporis, & pacifica continua obſervantia, ex deductis apud Otthobonum *dec.* 320. edita in Acernen. *hoc eod. tit. diſc.* 24. quæ obſervantia hic ceſſabat, atque potius contraria concurrebat, nedum ex dictis functionibus, & actibus Parochialibus, ſingulis annis fieri ſolitis, ſed etiam ex continuatis Epiſcoporum viſitationibus jure ordinario, tanquam in Eccleſia ſæculari, & ſubdita, & ex his de anno 1661. per dictam Sac. Congregationem Concilii, juſte, ac fundate pro Epiſcopo reſponſum fuit.

9 Mos enim eſt Regularium Locorum Ordinariis quantum fieri poteſt ſe opponere, eorumque juriſdictionem evitare pro eorum exemptione conſervanda, eandem igitur prætenſionem expertus fui, dum ante acceſſum ad Curiam, ferre adoleſcens, munus Vicarii prius Capitularis, deinde Generalis in Patria gererem, cum enim in Oppido Spinatiolæ Venuſinæ Diœceſis adeſſet Eccleſia ſæcularis ſub invocatione Sanctiſſimæ Annunciationis, quam quidam Epiſcopus ita precario, & ad ſimplicem uſum conceſſit Minoribus Conventualibus, Conventum ibi erigentibus, reſervato ſibi jure illam viſitandi ordinaria auctoritate, tanquam Eccleſiam ſæcularem, curarunt dicti Regulares hujuſmodi viſitationi ſe opponere, verum oppoſitionem de facto cum propria juriſdictione, non expectata auctoritate Sac. Congregationis, ſuperavi.

Conſimilem tractavi controverſiam in Sacra Congregatione Rituum de anno 1657. pro Archiepiſcopo Surrentino cum Clericis Regularibus, Theatinis, nuncupatis, cum enim eadem occaſione introductionis dictorum Religioſorum in Civitatem, Archiepiſcopus Provenſalis de ann. 1608. abſque Beneplacito Apoſtolico, & conſenſo Capituli, aliiſque ſolemnitatibus non ſervatis, dictis PP. conceſſiſſet Eccleſiam S. Antonini præcipui Civitatis Patroni, quæ erat ſæcularis collativa, & in quo ſtatu, adhuc continuat, dum Rectoriam præſentis diſputationis tempore quidam Romanus Metropolitanæ Primicerius actu poſſidebat, atque ex antiqua conſuetudine, in die qua dicti Sancti Commemoratio per quandam ſæcularium Confraternitatem ibidem erectam cum magna ſolemnitate, & Populi concurſu celebrari ſolet, Archiepiſcopus una cum Capitulo Metropolitanæ, & toto Clero Sæculari, & Regulari, tam Civitatis, quam ſuburbiorum proceſſionaliter accedere, ibique Pontificaliter celebrare conſueviſſet, exorta eſt ex parte Theatinorum dubitatio, num Sede vacan-

10 te, ſive Archiepiſcopo abſente, infirmo, vel alias impedito, ſeu etiam eo præſente, ſed nolente celebrare, ſolumque aſſiſtente, celebratio Miſſæ ſolemnis ſpectaret ad primam Dignitatem Capituli Metropolitanæ, vel potius ad Præpoſitum Theatinorum? Et introducta cauſa in S. Rituum Congregatione, pro Archiepiſcopo, & Capitulo prodiit reſolutio. Tum quia, ubi etiam Eccleſia eſſet Regularis, attamen cum hujuſmodi ſolemnitas ſit de Pontificalibus, ac celebratio fiat occaſione Proceſſionis Capituli, & Cleri ſæcularis, vices Epiſcopi abſentis, impediti, vel celebrare nolentis, ſupplendæ ſunt non a Superiore, ſeu Prælato Regulari, ſed a prima Dignitate, ſeu digniori Canonico Capituli, ut declaratum per eandem S. Rituum Congregationem in una Firmana de anno 1603. occaſione Miſſæ, quæ celebratur in Proceſſione Rogationum teſtantur Novar. & Lezana, de quibus Barboſ. *in Summa Apoſtolicarum deciſionum, verbo Epiſcopus quoad Regulares, collectan.* 297. *n.* 2. qui caſus eſt fortior, quia Proceſſio Rogationum non ſolet eſſe functio Pontificalis, neque illam Miſſam Epiſcopus Pontificaliter celebrare ſolet, ut in præſenti quando agitur de ſupplendo vices Epiſcopi, quod incongruum eſt fieri per Regularem, ſed faciendum eſt per digniorem Perſonam Capituli unum, & idem corpus cum Epiſcopo conſtituentis.

Clarius vero, quia tractabatur de Eccleſia mere ſæculari in ſuo antiquo, & collativo ſtatu adhuc continuante, cujus ſolum precarium uſum Regulares habebant, eodem modo quo, ut ſupra, in Fanen. dictum fuit, unde propterea ceſſabant omnia, quæ in propoſito habentur de prærogativa Prælatorum Regularium in ſolemnitatibus, & functionibus, quæ in eorum Eccleſiis Regularibus fiunt. Cum hæc non eſſet talis, tum ex clara voluntate Archiepiſcopi concedentis, a ſubſequuta obſervantia comprobata, tum etiam ex defectu poteſtatis, quia nec volens, Archiepiſcopus, potuiſſet abſque forma *Extravag. Ambitioſæ*, vel ſaltem abſque conſenſu Capituli, & ſolemnitatibus de jure communi requiſitis, hujuſmodi ſtatus tranſmutationem facere, ut ſupra.

MEDIOLANEN. INTERDICTI PRO ARCHIEPISCOPO, SEU EJUS CURIA CUM PP. CASSINENSIBUS S. PETRI INGLUSSIATÆ.

Caſus reſolutus per Sac. Congregationem Rituum contra Curiam Archiepiſcopalem.

De juriſdictione Ordinarii in Regulares exercentes in eorum Eccleſiis functiones Pontificales, & quæ nonniſi ad Epiſcopum, vel ab eo deputandum ſpectare debent, & an poſſit propterea Epiſcopus eos punire, eorumque Eccleſiam Eccleſiaſtico interdicto ſubjicere?

Et quando Abbates, & Prælati Regulares Pontificalium uſum habentes, poſſint in eorum Eccleſiis Baldachinum erigere, ac Pontificali more celebrare?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Abbates Regulares quando poſſint Baldachinum erigere, & Pontificaliter celebrare, & num.* 9.
3 *Datur facultas Epiſcopo puniendi Regulares turbantes ejus juriſdictionem.*
4 *Funus Principis, vel gerentis ejus ſupremas vices ſpectat ad Epiſcopum, & eſt functio Pontificalis.*
5 *Cæremoniale attendendum eſt pro lege.*
6 *Quæ liceant Regularibus in eorum ambitu alias illicita. Et ad quem ſpectet jus faciendi exequias ſuper cadavere, quod ſepelitur in Eccleſia Regularium.*
7 *De ratione ob quam Regularibus non licet in propria Eccleſia prædicare, vel Sacramenta miniſtrare ſine licentia Epiſcopi.*
8 *An Regulares habentes privilegium ſpeciale, ne poſſint ab Ordinario cenſuris affici, gaudeant hoc privilegio in caſibus, in quibus ei ſubjacent?*
9 *Declaratur concluſio, de qua num.* 2.
10 *Quando inferior certioravit Superiorem, an poſſit procedere in cauſa?*
11 *Attentata non committuntur in cauſa diverſa.*

D I S C. XXXI.

Cum in Civitate Mediolanen. ſequuta eſſet mors Cardinalis Trivultii, qui raro exemplo tunc, licet proviſionaliter, & pro interim, quamvis concivis, munus Gubernatoris illius Civitatis, & Status gerebat, atque vel ex propria electione, vel quia ibi majorum ſepulchrum haberet, ſepeliendus eſſet in Eccleſia Regulari Sancti Petri Inglusſiatæ PP. Caſſinenſium, Princeps autem Trivultius ejus filius ex legitima uxore ante Clericatum ſuſceptus, cuperet funus, ut par erat, a quodam Epiſcopo benevolo, qui in eadem Civitate reperiebatur, cum interventu quorundam aliorum Prælatorum ſæcularium, uſum Pontificalium habentium, Pontificaliter celebrari, proindeque Archiepiſcopum requiri curaſſet. 1

raſſet pro conceſſione licentiæ, tam dicto Epiſcopo quam aliis Prælatis Pontificalia exercendi, Archiepiſcopus verò denegaſſet, ex eo quod hujuſmodi functionem peragere intendebat per ſe ipſum. Hinc Trivultius curavit functionem peragi Pontificaliter per dictæ Eccleſiæ Abbatem cum interventu quatuor aliorum Abbatum titularium ibidem reſidentium, Pontificalium etiam uſum habentium, de quo habita notitia per Vicarium Generalem, his inhibuit ne ſub Eccleſiaſtici interdicti, aliiſque comminatis pœnis hujuſmodi functionem peragere auderent, cumque eo ſpreto ad ulteriora proceſſum fuiſſet, Archiepiſcopus, vel idem Vicarius de his certioravit Sac. Congregationem Rituum, cujus tamen reſponſo non expectato, ad interdicti indictionem proceſſum fuit, a quo interpoſita per dictos Patres appellatione, & habito recurſu ad eandem Congregationem, ibique aſſumpta diſputatione ſuper hujuſmodi interdicti validitate.

Scribentes pro Caſſinenſibus, præcipuum invaliditatis
2 conſtituebant fundamentum in facultate, quam ipſi habebant, prius generaliter, & indefinite, nunc autem ad tres vices, ſeu Feſtivitates cujuslibet anni reſtricta per decretum ejuſdem Congregationis Rituum de anno 1628. erigendi baldachinum, ac Pontificaliter celebrandi, & qua facultate licite uti potuiſſe dicebant in iſta functione, quam cum nimia prolixitate probare conabantur ſub nomine Feſtivitatum venire.

Scribens pro Archiepiſcopo dicebam, duplicem contraventionem ex parte hujuſmodi Religioſorum in propoſito conſiderari, unam nempe decreto prædicto, erigendo baldachinum, & Pontificaliter celebrando extra occaſionem Feſtivitatum, alteram verò ſibi arrogando prærogativas Epiſcopales, atque in ſpretum manifeſtum præcepti eis injuncti, etiam armata manu, & cum aliquo ſcandalo faciendi eas functiones mere Pontificales, quæ ſoli Diœceſano incumbunt.

Quicquid autem eſſet de prima ſpecie, de qua potius ad ipſam Congregationem, cujus Majeſtas lædi dicitur per contraventionem ejus decreti, punitio ſpectabat, ſive ad ipſam tanquam legiſlatorem incumbebat interpretari, an ſub nomine Feſtivitatum denotantium ſolemnitatem, ſeu lætitiam, venire poſſent necne funera, quæ luctum, & triſtitiam continent, quod ſatis improbabile videbatur.

Ob ſecundam ſpeciem contraventionis, bene ad interdi-
3 ctum proceſſum fuerat ex diſpoſitione text. *in cap. cum & plantare, §. final. de Privilegiis*, ubi ad litteram diſponitur, quod cum Religioſi indulta ſibi a Sede Apoſtolica privilegia exercentes, contra Epiſcopalem auctoritatem multa præſumant, quæ & ſcandalum, & grave pariant periculum animarum, propterea datur Epiſcopis facultas eos puniendi, eorumque Eccleſias interdicto ſubjiciendi.

Quod autem jura Epiſcopalia turbata, ſeu arrogata in propoſito eſſent, videbatur indubitatum, dum agebatur de funere Perſonæ, quæ dupliciter Magni Principis figuram faciebat, ob dignitatem ſcilicet Cardinalitiam, ac etiam quia Supremas Regis Vices gerebat, ob quam ſecundam circumſtantiam funus Ritu Regio, cum Catafalco, & aſſiſtentia Senatus, ac totius Civitatis, & exercitus celebratum fuit, ideoque tanquam functio Pontificalis ex majoribus primæ claſſis
4 in funere Principis, per Epiſcopum facienda erat, ita diſponente cæremoniali *lib. 2. c. 11. in rubr. de Miſſa pro defunctis*, quod cæremoniale in his materiis facere legem, ac pro lege ſervandum eſſe, ſæpius firmavit Rota præſertim in Brixien. christificationis 16. Martii 1626. cor. Remboldo, Calaritana
5 primatus 14. Junii, & 10. Decemb. 1638. cor. Ghislerio *dec. 60. & 92. p. 8. rec.* Mediolan. ſuſtentationis libel 26. Junii 1647. *eadem decis. 103. p. 10. rec.*

Quemadmodum enim ſi hic Abbas, vel alter Prælatus habens uſum Pontificalium, ſe ingeſſiſſet non requiſito, & multo magis ſpreto Diœceſano, in gerendo functiones Pontificales juxta cæremoniale ad Loci Epiſcopum ſpectantes, ut puta in faciendo proceſſionem Corporis Chriſti, in Pontificaliter celebrando in majori Civitatis ſolemnitate alicujus Sancti Primarii tutelaris, ſive in adventu Principis, cum ſimilibus, abſque dubio Epiſcopalem auctoritatem læſiſſe diceretur, atque ea quæ Epiſcopo incumbunt uſurpaſſe, ita in præſenti, cum abſolutum videretur, hujuſmodi functionem ex facti circumſtantiis eſſe de primariis mere Pontificalibus.

Et quamvis per Scribentes pro altera parte replicaretur id procedere poſſe, quando dictus Abbas, aliique ſibi aſſiſtentes Pontificalia exercuiſſent per Civitatem, & Loca Diœceſano ſubjecta, ſecus autem in propria Eccleſia exempta, in qua
6 habent in facultatibus Pontificalia exercendi, aliaque gerendi, animarum curam, & Sacramentorum adminiſtrationem non concernentia, Diœceſani Loci licentia minime requiſita, unde propterea eas Proceſſiones, quas Regulares per Civitatem, vel Parochiam abſque Ordinarii, vel Parochi licentia facere non poſſent, licite faciunt per Eccleſiam, vel clauſtra tanquam in Loco exempto, qui licet ſit in Diœceſi, non tamen eſt de ea, ſed in proprio territorio.

Atque deſcendendo magis ad ſpecialia, plures darent declarationes ejuſdem Sacr. Congregationis in materia funerum, & exequiarum, quod licet hoc ſit jus Parochiale, atque ad Parochum pertineat funus aſſociari, aliaſque functiones juriſdictionaliter exercere, hoc tamen intelligitur donec cadaver, vel funus eſt intra limites Parochiæ, ſive etiam extra per Loca ſubjecta Diœceſano, & donec ingrediatur Eccleſiam Regularium, in qua cadaver ſepeliri debeat, vel exequiæ celebrari; tunc enim juriſdictio Parochi ceſſat, & ſpectat ad Prælatum Regularem, vel alium ab eo deputatum tanquam in Loco ſuæ juriſdictionis hujuſmodi functionem peragere pertinet, ideoque inferebant nullam Diœceſani juriſdictionem turbatam eſſe, nec aliquid geſtum in ejus territorio, ſed feciſſe propriæ domi id quod ex Apoſtolicis indultis eis facere conceſſum eſt, atque hoc erat fortius objectum, quod aliquibus ex Congregationis PP. magnam inferebat difficultatem.

Nihilominus, cum ſenſu etiam veritatis, ſatis leve fundamentum Mihi videbatur, quia punctus non erat in Localitate, & ſic in ſimplici exercitio Pontificalium in propria Eccleſia occaſione celebrandi aliquam ejuſdem Eccleſiæ ſolemnitatem, ſed erat in Perſona defuncti, cum qua peractæ fuerant functiones, nonniſi ad Loci Pontificem, & Diœceſanum pertinentes, & ſic in Loco quidem exempto,
ſed in Perſona ſubdita, & in re, non ad Regulares, ſed 7
ad Loci Ordinarium pertinente. Unde quemadmodum in eiſdem Eccleſiis quantumvis exemptis, non licet Regularibus verbum Dei prædicare Populo, neque Sacramentum pœnitentiæ miniſtrare, ſeu alia ad Loci Ordinarium, vel Parochum pertinentia facere, non ratione Loci, in quo fiant, cum ille ſit exemptus, & non de Diœceſi, ſed ratione Perſonarum, cum quibus fiunt, ita a pari.

Inſiſtebant etiam fortiter ſuper iſtorum Regularium omni- 8
moda exemptione, cum ſpecialibus Privilegiis, ne poſſint per Locorum Ordinarios cenſuris innodari, eorumque Eccleſiæ interdicto ſubjici, ſed ex eiſdem quæ deducta habentur in Meſſanen. *hoc eodem titul. diſc. 29.* dicebam pariter hoc fundamentum eſſe ſatis leve, quia ob offenſam ejuſdem Diœceſani juriſdictionem, & Dignitatem, quantumvis exempti, de ejus juriſdictione effecti erant, & quamvis in ſolis terminis juris communis dubitari poſſet, an ſtantibus ſpecialibus Privilegiis circa cenſuras, poſſet Ordinarius eas exercere, etiam in caſibus, in quibus ceſſante exemptione ſubjacent Diœceſani juriſdictioni, nihilominus ex Concilio Tridentino, juxta veriorem opinionem, rejecta contraria ſuſpecta Moraliſtarum, hujuſmodi difficultas ceſſat ex auctoritatibus, & declarationibus Sacr. Conc. Trid. de quibus in dicta Meſſanen. *diſc. 29.*

Et quod Sedis Apoſtolicæ intentio fuerit concedendi iſtis 9
Prælatis Regular. honorificum uſum Pontificalium, moderate tamen, ita ut non omnino Pontificaliter celebrare dicerentur, neque ea peragere, quæ Epiſcopis conceduntur, probari dicebam ex ejuſdem Sacr. Congregationis decretis ab Urbano VIII. etiam probatis Conſtit. 104. ut etiam in tribus anni Feſtivitatibus, in quibus hujuſmodi Prælati Regulares baldachinum erigere poſſunt, & Pontificaliter celebrare, non tamen poſſint habere aſſiſtentiam paratorum in ſedibus choralibus, more Canonicorum Epiſcopo aſſiſtentium, ſed illi ſedere debeant in congruo Loco in ſcabellis, unde aliqua conſtituatur differentia inter Pontificales functiones Epiſcopi, ac iſtorum inferiorum Prælatorum, quibus hujuſmodi prærogativæ conceſſæ ſolum videntur pro privatis ſolemnitatibus propriæ Eccleſiæ, non autem pro publicis, quæ totius Civitatis, vel Principatus nomine, ac per ipſum Populum, potius celebrantur, ut erat præſens.

Habebantur hæc pro veris a Sac. Congregatione, omneſque ejus Patres hujuſmodi temeritatem damnabant; ſed reſolutio fuit in contrarium, interdictum ſcilicet non ſuſtineri, non ex dictis Regularium fundamentis, ſed ex motivo attentatorum, ac ſpretæ Majeſtatis ejuſdem S. Congregationis, attento quod his ſequutis, idem Archiepiſcopus, vel ejus Vicarius, antequam ad interdicti promulgationem procederet, ipſam Sac. Congregationem certioraverat, ideoque dicebatur, quod certiorato Principe, inferior Magi-
ſtratus ſibi ligavit manus, ac tenetur reſponſum expecta- 10
re, ac alias indebite procedit, & quamvis cum ſolidis le-

gali-

Digitized by Google

galibus fundamentis convincenter probaretur hujuſmodi attentata omnino ceſſare, quia, ut ſupra dictum eſt, duæ erant contraventionis ſpecies, una ſuper uſu baldachini extra tres Feſtivitates contra formam dict. decreti ejuſdem Congregationis, altera vero ſuper uſurpatione jurium Epiſcopalium contra text. *in dict. cap. cum & plantare*, quodque certioratio fuerat ſuper prima ſpecie, de qua ad ipſam Congregationem cognoſcere pertinebat, non autem ſuper altera, neque ex geſtis in una cauſa inferri poterit ad atten-
11 tata in altera omnino diverſa, ex deductis per *Ægid. conſ.* 18. Gregor. *dec.* 345. Merlin. *dec.* 81. Buratt. & Adden. *dec.* 644. nihilominus quia iſtæ S. Congregationes utpote Supremum Principem repræſentantes, magis procedere ſolent cum motivis prudentialibus quam cum legalibus, quorum cancellis ſe adſtrictas non eſſe profitentur, judicatum fuit, quod ſtante dicta certioratione, omnino ab ulteriori proceſſu abſtineri debuiſſet. Eodemque themate prudentialium motivorum retento, magnum dictæ reſolutionis fundamentum fuit præſuppoſitum alicujus privatæ diſcordiæ vigentis inter Archiepiſcopum, & Cardinalem defunctum, vel Principem ejus filium ſuperſtitem, quodque cum iſte ex prædicta cauſa, ipſius Archiepiſcopi interventum ægre ferendo, licentiam ab eo petierit hujuſmodi functionem peragendi cum interventu alterius Epiſcopi, & Prælatorum Sæcularium, male geſtum videretur, hujuſmodi licentiam denegando ſcandalo cauſam præbere.

PANORMITANA
PRO ARCHIEPISCOPO
CUM ALIQUIBUS REGULARIBUS.

Caſus diſcutiendus in S. Congregatione Concilii, ſed de conſenſu reſolutus juxta votum Archiepiſcopi.

De juriſdictione, & poteſtate Diœceſani in Regulares, ut quamvis inviti munus audiendi confeſſiones præſertim Monialium explere debeant.

Regularium electio, eorumque diſtributio per Monaſteria, in quibus Confeſſarii munus exerceri debeat, an ſpectat ad ipſum Diœceſanum, vel ad Superiores Regulares?

SUMMARIUM.

1 *Caſus controverſia.*
2 *Circa Confeſſarios monialium juriſdictio eſt Ordinarii Loci etiam in Monaſteriis exemptis.*
3 *De aliquibus declarationibus S. Congregationis in hac materia.*
4 *An obſervantia circa electionem Confeſſariorum commiſſam ab Epiſcopo Superioribus Regularibus operetur?*
5 *De nominatione competente Magiſtratui Sæculari Miniſtrorum Monaſterii.*
6 *Grata, ſeu conſultiva nominatio non tribuit jus.*
7 *An Epiſcopus poſſit cogere Regulares ad confeſſiones audiendas?*
8 *Quid tempore peſtis remiſſive.*
9 *Medici, Chirurgi, Barbitonſores, & alii coguntur ad eorum artem exercendam.*
10 *Epiſcopus non poteſt generaliter denegare omnibus Regularibus facultatem audiendi confeſſiones.*

DISC. XXXII.

1 Diſponente S. Concil. Trid. ſeſſ. 25. de Regular. cap. 10. ut præter ordinarium monialium Confeſſarium, alter extraordinarius bis, vel ter in anno offeratur, qui omnium confeſſiones audire debeat, cum in hujus decreti executionem Archiepiſcopus Panormitanus in illius Civitatis Monaſteriis conſuetis temporibus in extraordinarios Confeſſarios deputare ſolitus eſſet plures diverſarum Religionum Regulares in ſingula Monaſteria, prout ſibi congruum videretur diſtribuendos, ſingulisque annis confirmatos, vel variatos, atque ut plurimum, conſultius agendo, Archiepiſcopi pro tempore injungere conſueverint ipſis Superioribus Regularibus, ut aliquos ſibi bene viſos Religioſos jam ad confeſſiones audiendas approbatos ad aliqua Monaſteria tranſmitterent. Modernus vero Archiepiſcopus nollet Superiorum prædictorum arbitrio, & electioni confidere, ſed ipſe ſingulos Confeſſarios eligere, ac reſpective ſingulis Monaſteriis aſſignare, & diſtribuere, e contra autem dictis Superioribus diverſarum Religionum prætendentibus id ad eos pertinere, ac alios reluctantibus licentiam concedere eorum ſubditis, ut munus ab Archiepiſcopo injunctum explerent.

Re delata ad S. Congregationem Concilii, ac Me pro Ar- 2
chiepiſcopo ſcribente, dividendo punctum in duas inſpectiones, unam ſcilicet ſuper electione, ac reſpective aſſignatione Religioſorum ſingulis Monaſteriis, an ſcilicet ad ipſum Archiepiſcopum, vel ad Superiorem Regularem pertineret, alteram vero an Prælato, vel Superiore Regulari recuſante licentiam concedere ſuis Religioſis, quinimmo eis prohibente ne hujuſmodi Confeſſionis munus aſſumant, vel exerceant, poſſit Loci Diœceſanus eos ad id compellere?

Quatenus pertinet ad primum, cum ſenſu etiam veritatis, pro Archiepiſcopo reſpondendum eſſe dicebam, quia ſi Concilium Tridentinum, & clarius Conſtitutio Greg. XV. non ſolum hanc Confeſſariorum deputationem demandant Epiſcopis, ſed eis tribuunt juriſdictionem in Confeſſarios, quamvis Regulares, & exemptos, etiam Monaſteriorum exemptorum; multo magis eorundem Epiſcoporum libera auctoritas eſſe debet in Monaſteriis ſibi ſubjectis, & ſub ejus immediato regimine exiſtentibus, qualia erant illa, de quibus agebatur. Ponderando potiſſime declarationes S. Congregationis, Urbano VIII. etiam approbante editas de anno 1623. regiſtratas per Barboſ. *in Collectan. ad Concil. ſeſſ. 25. c. 10.*
de Regular. n. 8. cum ſeqq. Epiſcopum ſcilicet removendo con- 3
feſſarios Monialium, non teneri ſignificare cauſas remotionis Superioribus Regularibus, atque Confeſſarium Regularem deputatum ad confeſſiones unius Monaſterii, non poſſe ſe ingerere in eodem munere in altero Monaſterio ſine licentia Epiſcopi. Igitur ad illum pertinet Confeſſarios deputare, atque prout ſibi videbitur eos ſingulis Monaſteriis diſtribuere, cum frequenter facti circumſtantiæ præbeant, unum eſſe congruum, & idoneum Confeſſarium pro uno Monaſterio, inconveniens autem eſſe eum in altero deputare.

Et licet aliqui prædeceſſores Archiepiſcopi, ſignificando 4
Superioribus Regularibus numerum Monaſteriorum, & reſpective Confeſſariorum quibus indigebant, eis commiſerint ſingulorum aſſignationem, ſeu diſtributionem, dummodo eſſent de Perſonis jam ad id munus approbatis, nihilominus dicebam fuiſſe illum actum facultativum nullum jus tribuentem, utpote geſtum ex prudentiali motivo, laudabili quidem, ſed non neceſſario, cum ipſis Superioribus Regularibus magis ſingulorum Religioſorum mores, & qualitates innoteſcant, ad inſtar illius gratæ, & conſultivæ nominationis, quæ aliquando per Epiſcopos prudenter tribui ſolet Populo, ſeu
Magiſtratui, & Decurionibus Civitatis de Cappellanis, factoribus, & Miniſtris Monaſteriorum Monialium, quia eſt 5
quidem prudentiſſimum, & laudabile conſilium, ut hujuſmodi Miniſtris non bene ſuum munus gerentibus, eorumque occaſione ſcandalo reſultante, non poſſit Populus adeo in Monaſteriis Monialium intereſſatus conqueri de mala electione Epiſcopi. Sed non inde reſultat, ex hoc acquiri aliquod jus Laicis, atque actum reddi neceſſarium, ut ſæpiſſime declaravit S. Congregatio Epiſcoporum, & Regularium, ac etiam quandoque illa Concilii, & in terminis conſultivæ, ſeu gra-
tæ nominationis, quam aliquando Ordinarius accepit a Po- 6
pulo de Parocho, ſeu alterius Eccleſiæ Rectore, ut non exinde inferatur ad juſpatronatus, & præſentandi, habetur apud Cavaler. *deciſ. 419.*

Quo vero ad alterum punctum, an ſcilicet reluctante alias Superiore Regulari Religioſos ad prædictum munus aptos exhibere, ſeu per Epiſcopum electis inhibente, poſſit Epiſcopus etiam cum cenſuris, vel aliis remediis ad id eos compellere.
Eodem ſenſu veritatis retento, pro Archiepiſcopo quoque re- 7
ſpondendum eſſe credebam, quoties agitur de illis Religioſis, quorum principale inſtitutum non conſiſtat in vita contemplativa, ſe abſtinendo ab audiendis confeſſionibus, aliiſque Sacramentis Populo miniſtrandis, ſed principaliter conſiſtat in vita activa, quia dum ſervitio vineæ Domini, & Eccleſiæ tanquam operarios ſe addixerunt, eſſe non debet in eorum libito velle operari circa unum Miniſterium, & non circa alterum, ſed parere tenentur ejuſdem vineæ Præpoſito, & operario majori, qualis eſt Epiſcopus, dum hujuſmodi Regulares dicuntur Epiſcoporum, & Parochorum coadjutores in ſalute proximi adjuvanda, & ob quod ex Fidelium eleemoſynis, &
largitionibus ſuſtentantur, ut ita diſtinguendo occaſione quæ- 8
ſtionis an Regulares tempore peſtis cogi poſſint ad aſſiſtendum infirmis, aliiſque Sacramenta miniſtrandum habetur apud Sanchez *ad præcept. decalogi lib. 6. cap. 2. num. 59. & 60.*

Et quemadmodum Poteſtati Sæculari facultas tribuitur co- 9
gendi, quoties neceſſitas urget, Medicos, Chirurgos, Barbitonſores, Pharmacopolas, & alios hujuſmodi ad exercendam quamvis invitos ſuam profeſſionem, prout & artifices ad

exer-

exercendam eorum artem, ita non videtur, cur poteſtati Eccleſiaſticæ tribuenda non ſit facultas cogendi Medicos ſpirituales ad exercendam eorum profeſſionem, & in qua eorum principale inſtitutum verſatur, quo exemplo paſſim utuntur Morales in quæſtione, an Religioſi quamvis inviti cogi poſſint ad Epiſcopatum ſuſcipiendum?

Clarius, quia ſi hæc procedunt in illis Regularibus, qui ex ſola ratione Inſtituti addicti cenſentur vitæ activæ, & ſaluti proximorum, multo magis recipienda ſunt in illis, qui ſpecialiter munus confeſſionis ſuſceperunt, illudque in ea Civitate cum Populo ſeculari exercent, quia dicuntur Operarii ſpecialiter jam addicti culturæ, & operationi illius vineæ, cujus Domino, vel Inſtitori, a quo in Operarios admiſſi ſunt, obedire tenentur, neque in eorum libito eſſe debet in una parte vineæ, & non in altera exercere illud opus, ad quod ſe exhibuerunt.

Propterea dicebam eſſe non debere melioris conditionis ipſos Regulares, quam Epiſcopus, cum ſaltem tanquam in propoſito correlativi debeant ad paria judicari, & ideo quemadmodum ſi Epiſcopus omnibus Religioſis denegaret facultatem audiendi confeſſiones, vel prædicandi, poſſent ipſi
10 juſte conqueri, atque mediante recurſu ad Superiores illum cogere ad hujuſmodi facultatem eis tribuendam ex deductis per Campanil. *in diverſor. jur. Canonic. rubr. 12. cap. 13. n. 6. cum ſeqq. & nu. 55. cum ſeqq.* & Barboſ. *in ſumm. Apoſtolicarum deciſ. verb. Regulares quoad Confeſſiones, & Prædicationes collect. 636. & ſeqq.* atque omnes Morales id concorditer firmant utpote cauſam propriam agentes, ita e converſo ad æqualitatem ſervandam conceſſum eſſe debet Epiſcopo illos cogendi ad exercenda munia eorum inſtituto congrua.

Et quamvis replicari poſſet, quod una Religione recuſante, præſertim ubi agitur de magna Civitate ut in præſenti, non deſint aliarum Religionum Profeſſores id cupientes. Replicabam tamen id admittendum non eſſe, tum ob malum exemplum, & ne ita omnes alii Regulares obedientiam Epiſcopo denegarent, tum fortius ad evitanda inconvenientia exinde reſultantia, quia Moniales longo tempore aſſuetæ ad habendos in Confeſſarios Religioſos unius Religionis, non libenter ſuſcipiunt illos aliarum, ut præſertim attento more Regionis per Archiepiſcopum ſupponebatur impracticabile, unde propterea eſſet per indirectum illam cogere ad hujuſmodi electionem, & reſpective diſtributionem ipſis Superioribus Regularibus concedendam.

Habita non fuit deſuper formalis diſputatio, quia Me communicante pluribus Superioribus diverſarum Religionum in Urbe exiſtentibus conſilium Archiepiſcopo datum, ut non curando Religioſorum renuentium ſervitium, neque ſpectato Sac. Congregationis oraculo denegaret eiſdem Religioſis facultatem in genere audiendi confeſſiones ſæcularium, ac prædicandi tanquam voluntarie declaratis inhabilibus ad hujuſmodi præſertim pœnitentiæ Sacramenti Miniſterium, libenter arbitrio, & diſcretioni Archiepiſcopi ſe ſubmiſerunt; puto tamen quod talis pro Archiepiſcopo eſſe debuiſſet reſolutio, licet in hoc ſatis prudenter, ac laudabiliter agant Epiſcopi remittendo Superioribus conſultivam electionem religioſorum ad hoc munus explendum, quoniam illi ſunt melius informati de moribus, & idoneitate ſuorum ſubditorum, atque ſancta res eſſet, ſi generaliter etiam in aliis muneribus ita practicaretur juxta dictum B. Joannis Theutonici.

LAURETANA JURISDICTIONIS PRO EPISCOPO CUM CARDINALI PROTECTORE ALMÆ DOMUS.

Caſus deciſus per Congregationem particularem Cardinalium a Sanctiſſimo deputatam, & reſpective per Congregationem Concilii pro Epiſcopo.

De juriſdictione Cardinalis Protectoris Almæ Domus Lauretanæ privative ad Epiſcopum in quibus caſibus locum habeat.

Et an ſub nomine Cappellanorum Almæ Domui inſervientium, veniant illi Sacerdotes, qui ſub diurna mercede ibi celebrant, vel ab ejuſdem Domus Miniſtris deputantur ad celebrandas Miſſas pro ſatisfaciendis oneribus eidem incumbentibus?

Sub nomine Laboratorum, Famulorum & Inſervientium, an veniant Laboratores, & Operarii diurni, ac illi qui deputati ſunt ad pulſandas Campanas Eccleſiæ? Et an milites Civitatis vulgo nuncupati *di militia* ex eo quod etiam ipſam Almam Domum cuſtodire, & defendere dicantur, veniant ſub nomine Familiarium?

S U M M A R I U M.

1 *Caſus controverſiæ, & de juriſdictione Cardinalis Protectoris in Alma Domo Lauretana.*
2 *Cappellani vocabulum cui conveniat.*
3 *Famulorum, & Inſervientium nomine qui veniant.*
4 *De juriſdictione Protectoris duarum Cappellarum Pauli, & Sixti in Eccleſia S. Mariæ Majoris.*
5 *Milites qui dicantur, & qui ſub militum nomine veniant, & dantur plures ſpecies militum.*
6 *Milites nuncupati* de militia *non ſunt veri milites, ſed Populus electus.*
7 *Militibus prohibentur mercatura, & artificium.*
8 *Qui dicantur artifices, & artis privilegia gaudeant.*
9 *Milites gratuitum ſervitium præbentes, an gaudeant privilegiis militaribus?*
10 *De Campanis, & Campanario.*

D I S C. XXXIII.

PEr Conſtitutionem Pauli Quinti, ad ſedandas continuas 1
lites, & controverſias verti ſolitas inter Epiſcopum Lauretan. & Recanaten. & Cardinalem pro tempore Almæ Domus Protectorem, de quibus *deciſ. 313. & 455. part. 4. recentior.* declaratum fuit, S. Cappellam, quantum importat ambitus intra columnas, non obſtante quod eſſet in medio Eccleſiæ Cathedralis, cenſendam eſſe, nedum exemptam, ſed nullius, & tanquam in territorio ſeparato, ſeu omnimoda juriſdictione, tam ordinaria quam delegata Cardinalis Protectoris, qui privative ad Epiſcopum in omnibus cenſendus eſſet loci Ordinarius, eandemque juriſdictionem etiam in concernentibus curam animarum, Sacramentorum adminiſtrationem, & alia hujuſmodi habere deberet in omnes Cappellanos, Sacriſtas, Clericos, & alios ejuſdem S. Cappellæ Miniſtros, necnon in Pœnitentiarios, Cantores, Famulos, & quoſcumque alios eidem S. Domui, ſeu S. Cappellæ ſervientes, etiam factores, paſtores, & animalium cuſtodes, laboratores, & quoſcumque alios in ejus ſervitio exiſtentes. Qua Conſtitutione ſic ſtante, prætendere cœpit Cardinalis Protector, dictam juriſdictionem ſibi etiam competere in illos Sacerdotes, qui ſub diurna mercede ſeu eleemoſyna, de ejuſdem Domus Miniſtrorum commiſſione pro oneribus ſatisfaciendis, ibidem vel alibi Miſſas celebrant, utpote ſub Cappellanorum nomine venientes, nec non in prædictæ Eccleſiæ Campanarium tanquam aliquod ſtipendium ab eadem Domo recipientem. Ac etiam in milites Civitatis nuncupatos *de militia*, qui ſæpius ob pyratarum timorem arma ſuſcipere ſolent, ut Almam Domum, ejuſque pretioſiſſimam ſupellectilem cuſtodirent, tunc in eo actu aliquas portiones panis, vini, & obſoniorum ab ejuſdem Domus Miniſtris recipientes, utpote ſub Inſervientium nomine venientes.

Et remiſſa prius concorditer determinatione Cardinali Paulutio S. Congregationis Concilii Præfecto, & qui ob munus Secretarii ejuſdem Congregationis per annos fere 30. exercitum, magnam deſuper peritiam habebat, hic declaravit, ſunt verba præciſa voti

Cappellanos tam ſæculares, quam Regulares ad celebrandum Miſſas deputatos, qui vivunt expenſis Sanctiſſ. Domus, ſeu ut vulgo dicitur proviſione a meſe, trimeſtre, ſemeſtre, o anno, *eſſe ſubjectos durante hujuſmodi ſervitio juriſdictioni Eminentiſſ. Cardinalis Protectoris, & Gubernatoris ejuſdem Sanctiſſimæ Domus, illorumque ſepulturam, & adminiſtrationem Sacramentorum durante eodem ſervitio ſpectare ad Curatum ejuſdem Sanctiſ. Domus, Sacerdotes vero tam Sæculares, quam Regulares, ſeu Cappellanos, qui pro celebrandis Miſſis eleemoſynam diatim recipiunt, ſubjectos eſſe juriſdictioni Epiſcopi, & quoad ſepulturam, & adminiſtrationem Curato Eccleſiæ.*

Milites Bombarderios, & eorum Officiales, qui non vivunt expenſis, & ut vulgo dicitur con proviſione, ſeu ſalario *Sanctiſſimæ Domus, quoad curam animarum, & Sacramentorum adminiſtrationem eſſe ſubjectos Epiſcopo, & Curato Eccleſiæ, illorumve cauſas civiles, & criminales prophanas, ſeu Laicales ſpectare ad juriſdictionem Eminentiſ. Protectoris, & ſupradicti Gubernatoris, Eccleſiaſticas vero ad Epiſcopum, & quoad cauſas mixti Fori eſſe inter eoſdem locum præventioni.*

Jus

Jus proprietatis Campanilis, Campanarum, & annexorum ſpectare ad S. Domum, & conſequenter ad Eminentiſſimum Protectorem, Epiſcopo vero competere jus faciendi pulſare dictas Campanas pro ſervitio Eccleſiæ, & aliis functionibus Eccleſiaſticis, & ad dictum effectum deputare tantummodo Campanarium, illumque corrigendi, & puniendi ſi renuerit, vel quoquo modo neglexerit pulſare ut ſupra Campanas ad juſſionem ipſius Epiſcopi, illiuſque Miniſtrorum.

Huic voto non acquieſcente Protectore, continuantibuſque proinde controverſiis, ex quibus non levia in dies reſultabant inconvenientia, hinc proinde Sanctiſſimus particularem Congregationem quinque peritiſſimorum Cardinalium, ad eas ſummarie decidendas deputavit, in qua Congregatione aſſumpta ſuper omnibus formali diſputatione, eam tamen diſtinguendo in tres inſpectiones juxta dicti voti ordinem. Unam ſcilicet quoad Cappellanos, ſeu Sacerdotes Miſſas celebrantes, alteram quoad milites, & Bombarderios, & tertiam quoad Campanarium. Quatenus ad primam pertinet pro Epiſcopo Scribens dicebam, hujuſmodi celebrantes nullo pacto ſub dicto privilegio comprehendi poſſe, non quidem ſub nomine Cappellanorum, quia hoc vocabulum non convenit ſolum Sacerdotibus celebrantibus, ſed convenire poteſt cuilibet etiam in minoribus aliquod beneficium, vel Cappellaniam poſſidenti, quamvis per ſe ipſum non celebraret, nec celebrare poſſet, Lotter. *de beneſ. lib. 2. quæſt. 47. n. 60. & 78.* Lara *de Cappellan. lib. 2. cap. 1. n. 2.* Barbuſ. *de Epiſcopo, alleg. 24. n. 28. cum ſeqq.* Merlin. *dec. 825.* & in aliis frequenter, de quibus in ſua materia *ſub tit. de beneſ.* ex quibus conſtat Cappellanos conſiderari in duplici differentia, alios ſcilicet perpetuos, & in Titulum proviſos, alios vero manuales, & amovibiles, quatenus habenti facultatem placeat, eo tamen præſuppoſito retento, quod alicujus Eccleſiæ, vel Cappellæ ſervitio perpetuos, vel donec amoveantur, ſint formiter addicti, quod hujuſmodi Sacerdotibus non convenit.

Minus veniebant ſub nomine Famulorum, vel Inſervien-
3 tium, quia hoc nomen ſolum convenit illis, qui principaliter, & aſſidue alicui ſervitio addicti ſunt, ita ut pro majori anni, ſeu vitæ parte, circa illud ſervitium ex neceſſitate tanquam ex contractu continuæ locationis Perſonæ, ſeu operarum occupati ſint, cum annuo, ſeu menſtruo ſalario, non autem qui voluntarie ad horas, & pro libito ſervitium præſtant, quamvis pro eo aliquam recipiant mercedem, ut receptum habemus apud Beneficialiſtas in materia familiaritatis, ac etiam in propoſito Eccleſiaſticæ immunitatis, vel exemptionis circa Famulos, Colonos, Operarios, & Inſervientes Cardinalium, vel aliorum hujuſmodi, quod intelligitur de illis, qui ut ſupra ex neceſſitate, & ex contractu pro majori vitæ, ſeu anni parte ſunt ſervitio formiter addicti, de quibus ſolum agit conſtitutio 67. Greg. XIII. de qua in Faventina *hoc tit. diſc. 4.* in propoſito exemptionis Famulorum, & Servientium.

Quod etiam clare comprobari dicebam ab ejuſdem Almæ Domus obſervantia, dum privilegium hujuſmodi non exercet cum illis qui pro diurno ſalario variabiliter, & prout locanti, & reſpective conducenti placet, in dies operas locant, prout ſunt meſſores, vindemiatores, & alii hujuſmodi, quodam anni tempore, & pro ſola fructuum collectione conduci ſoliti.

Et in ſpecie dabam exemplum duarum inſignium Cappellarum Sixti, & Pauli V. exiſtentium in Eccleſia S. Mariæ Ma-
4 joris, quarum Cappellani, aliique Inſervientes ampliſſimum conſimile privilegium exemptionis habent a juriſdictione Archipresbyteri, qui ibi eſt loco Ordinarii, & cujuſcumque alterius Judicis, cum immediata, & privativa ſubjectione Cardinali Protectori, ut habetur *in Policaſtren. & in Romana juriſdictionis, ſeu Cappellæ, hoc eod. tit. diſc. 19. & 35.* Quamvis enim ultra Cappellanos ipſarum Cappellarum ſervitio addictos, plerique alii Sacerdotes, vel ex devotione, vel pro earundem Cappellarum oneribus ſatisfaciendis Miſſas in eis celebrent, non exinde tamen unquam hujuſmodi juriſdictio prætenſa fuit, quoniam ita eſſet habere juriſdictionem in toto Clero ſæculari, & Regulari privative ad proprios Superiores hujuſmodi celebrationem ad hunc finem affectando.

Comprobari idem dicebam ex eadem Pauli V. Conſtitutione per quam §. 33. declaratur Dignitates, Canonicos, & Beneficiatos ipſius Eccleſiæ Cathedralis ſub Epiſcopi juriſdictione remanere, & tamen *in* §. 31. diſponitur eoſdem Canonicos, Dignitates, & Beneficiatos remanere ſubjectos oneri celebrationis Miſſarum in ſancta Cappella juxta tabellam in ea retentam, ergo ſimplex Miſſarum celebratio non inducat exemptionem ab Epiſcopo, neque ſubjectionem Protectori, niſi in concernentibus ipſam celebrationem, & dum ibi ſunt in loco exempto celebrantes, vel ad effectum celebrandi, *ut in eodem* §. 31. *in fine* bene declaratur. Quod etiam generaliter procedit reſpectu meſſorum, triturantium, vindemiatorum, & aliorum, quorum operæ pro diurno ſalario accidentaliter, ut ſupra, conducuntur, quia familiaritatem, ſeu exemptionem perſonalem, & fixam non contrahunt ſed bene ſubjacent illi juriſdictioni quoad concernentia illud opus, ſeu exercitium, eo actualiter durante.

Quo vero ad milites, de illis Conſtitutio in littera non loquitur, unde illorum comprehenſio ex alio jure prætendi non poterat, niſi quod venirent ſub nomine Famulorum, ſeu Inſervientium, quod ſolum convenire poſſe dicebam juxta dictum votum illis, qui tanquam præſidiarii ſub annuo, vel menſtruo ſtipendio ejuſdem Almæ Domus cuſtodiæ perpetuo & majori vitæ parte addicti eſſent, cum milites dicantur illi, quorum principale inſtitutum eſt circa militiam, *gloſ. in l. penult. ff. ex quibus cauſ. majores*, Bellug. *in ſpecul. Principum rubr. 20. §. quia, num. 7.* Proprium enim, & eſſentiale militis eſt, ut vivat ſub ſtipendio ejus, cujus ſervitio cauſa militandi, vel cuſtodiæ addictus eſt, ut conſtat *ex tot. titul. C. de re militari, & altero de erogatione militaris annonæ lib. 12.* Sive etiam ceſſante ſtipendio militia habeatur in principalem profeſſionem, ita ut ille ex ejus principali inſtituto dicatur miles.

Unde propterea dicebam, hodie tres militum ſpecies haberi, unam ſcilicet eorum qui caſtra ſequuntur, & in exercitu ſeu expeditione actu exiſtunt, licet aliquando recreationis cauſa, vel ex alio accidenti in Civitatibus, vel domi eos eſſe ad tempus permittatur. Alteram præſidiariorum qui in arcibus, & fortalitiis, ſeu etiam in ipſiſmet Civitatibus cuſto- 5
diæ, & præſidii cauſa conducti ſunt, illi muneri perpetuo, & principaliter addicti. Tertiam vero eorum qui ex inſtituto Eccleſiaſtico per Sedem Apoſtolicam probato certam militiam profitentur, pugnæ parati pro defenſione Fidei contra ejus hoſtes, prout ſunt milites Hieroſolymitani, Theutonici, Sancti Jacobi, & alii, de quibus *in Lucana juriſdictionis, hoc eodem titulo, diſc. 60.* De cætero autem illi milites qui vulgo nuncupati *di militia*, in propriis domibus, & patriis viventes, atque artibus, vel agricolturæ pro majori vitæ tempore incumbentes, deſcripti ſolum ſunt tanquam milites in quodam rotulo, ad effectum ut in aliquibus raro contingentibus occaſionibus adverſus publicos hoſtes, vel bannitos arma ſumere debeant, ipſamque patriam cuſtodire, nullo recepto annuo, vel menſtruo ſtipendio, ſed ſolum aliquibus privilegiis, & exemptionibus gaudentes, atque aliquam ſubventionem pro vitæ ſuſtentatione recipientes pro tempore, quo in eo actuali ſervitio reperiuntur, ut totius Italiæ, & forſan Orbis conſuetudo eſt, vere non ſunt milites, neque illorum nomen, vel privilegia merentur, ſed in effectu ut proprie ſunt quædam pars Populi electi, quæ proprii loci defenſioni ma-
gis prompte occurrere tenetur, ita prudenter deputata ad evi- 6
tandam confuſionem reſultantem ex concurſu totius Populi etiam inermis, & ad bellandum minus apti. Ideoque hujuſmodi milites *di militia* nuncupatos non gaudere privilegiis militaribus, neque Judici militari ſubeſſe, niſi quando turmatim, & actu ſub eorum Duce in hujuſmodi occaſionibus reperiuntur, habetur in ſpecie apud Ruvit. *ſub pragm. 11. de militibus, n. 34. 38. & 39.*

Militibus namque prohibitum eſt mercaturam exercere,
aliiſque opificiis, vel negotiis ſe ingerere, dum eorum inſti- 7
tutum, ac vita verſantur circa armorum exercitium, ex militari ſtipendio vivendo, *ut in l. unica, C. negotiatores ne militent, lib. 12.* quod utique iſtis hominibus *di militia* convenire non poteſt, quia nullum habentes ſtipendium, cum eorum artibus, ſeu exercitiis ac induſtria vivunt. Atque ita idem conferre dicebam quæ ſuperius, de Cappellanis, nec non Operariis diurnis, & conductitiis dicta ſunt, ac etiam ea quæ in jure habemus de privilegiis conceſſis exercentibus aliquas
artes propria etiam Statuta habentes, quia intelligitur de il- 8
lis qui perpetuo, & pro majori parte vitæ tali exercitio addicti ſunt, & de illo vivunt, ut per Salicet. *in l. ſub prætextu, num. finali, Cod. de ſacroſan. Eccleſ.* cum concordan. apud Franch. & Adden. *dec. 175.* & habetur etiam in propoſito Artificum deductum *in Romana taxæ inter Univerſitates Nurſinorum, ſub tit. de Regalibus, diſc. 98.*

Aliud idem clarum, & impracticabile inconveniens in hujuſmodi prætenſione conſiderabam, quod de Superiorum mandato, quoties de Turcarum, vel aliorum pyratarum incurſionibus contra Almam Domum, ejuſque pretioſiſſimam ſuppellectilem timeri poteſt, nedum occurrere, & prompti eſſe tenentur illi de militia ipſius Civitatis Laure-

tanæ,

tanæ, ſed omnes de univerſa Provincia, unde ſi hæc neceſſaria promptitudo importaret ſervitium, ita ut omnes hujuſmodi milites dici poſſent Familiares, vel Inſervientes, ita Cardinalis Protector integram juriſdictionem temporalem, & ſpiritualem in tota Provincia haberet, quapropter neque Gubernatores, neque Epiſcopos deputare oporteret, ac ſub exemptione ipſius Perſonæ inſervientis, univerſam ejus familiam ſub ipſo viventem venire debere idem Protector prætendit, & ſic pene totus Populus Provinciæ eſſet de ejus privativa juriſdictione, quo nil abſurdius.

9 Scribentes pro Cardinali Protectore in copioſo numero quinque, vel ſex, multa deducebant in regulis generalibus conſiſtentia, nil autem ſpeciale, quod in propoſito militum ſtringere videretur, niſi auctoritatem Cyriac. *controv.* 201. & Chriſpolt. *de re militar. caſu* 46. apud quos, & alios ab eis allegatos firmatur, gratuitum militare ſervitium abſque ſtipendio præſtitum non debere eis præjudicare, neque militaria privilegia tollere, cum majori laude, ac Privilegio digni debeant reputari gratis inſervientes quam ſtipendiati, atque ex hoc inferebant nil referre, quod hujuſmodi milites non haberent ſtipendium, ſed cum proprio exercitio, vel induſtria viverent; verum ſatis leve fundamentum videbatur ex defectu applicationis, allegati enim Auctores, & alii loquuntur de illis, qui Caſtra ſequentes, ac pro majori vitæ tempore addicti militiæ, in qua eorum eſt principale inſtitutum, omniaque alia militum requiſita habentes, abſtinent ſolum a ſtipendiis recipiendis, vel ſpiritu gloriæ, vel ſub ſpe majoris præmii, quales vulgo *Venturieri* nuncupantur, quod nil commune habet cum caſu controverſo, in quo vere iſti non ſunt aliud, niſi Cives, ex Populo electi tanquam magis idonei ad ea, quæ toti Populo incumbunt, ut ſupra.

10 Demum quoad ultimam inſpectionem Campanarii, dicebam Campanile dici partem Eccleſiæ prope quam Campanæ ſtare debent ad convocandum Populum, cum illæ ſint ſpecies Prædicatorum Populum ad fidem, & Divina vocantium, & invitantium, Lapus, *alleg.* 12. *n.* 4. ubi Adden. *lit. E. verbo Campanæ*, ideoque ipſarum cura, adminiſtratio, & juriſdictio eſſe debet Epiſcopi, cujus eſt Eccleſia, & cui incumbit Populi cura ſpiritualis, pro qua hujuſmodi uſus in Eccleſia eſt introductus tanquam de ipſius curæ appendiciis.

Et licet Agentes pro altera parte ſatis ſubſiſterent in eo, quod ſæpius Campanæ pulſentur occaſione peculiarium ſolemnitatum, & occaſionum ipſius Sanctæ Cappellæ. Nihilominus id contingit per accidens, ac minus frequenter, ideoque actio metienda eſt a prædominanti, ſeu ab iis quæ frequentius accidunt, nam quandoque etiam Campanæ pulſantur in adventu alicujus Magnatis, ſive in ſignum lætitiæ, ſeu pro repellendis tempeſtatibus, & aliquando etiam ad aſſumenda arma, ad occurrendum incendiis, ad convocandum Populum ad Conſilium cum ſimilibus, ſed id per accidens, quia principaliter deſerviunt pro convocatione ad Divina.

Atque circa iſtum quoque punctum adducebam idem exemplum Baſilicæ S. Mariæ Majoris, cujus Campanæ frequenter deſerviunt etiam pro ſervitio dictarum duarum Cappellarum exemptarum, præſertim Paulinæ ob Litanias, quæ ſingulis Sabbatis in eadem cantantur, ac etiam ob ſolemnitates in ſingulis B. Mariæ feſtivitatibus, non inde tamen ſequitur Campanile, Campanas, & Campanarios venire ſub earundem Cappellarum exemptione, & juriſdictione, cum ſimilibus, & ſecundum præmiſſa in omnibus reſolutum fuit, licet ex congruentia data eſſet reſolutio circa duos punctos Cappellanorum, & Campanarii, & quoad milites in concernentibus curam Animarum, & ſpiritualia, remiſſa fuerit deciſio Sac. Congregationi Concilii, attento quod ibidem hic punctus reperiebatur alias introductus, adhuc tamen juxta dictum votum Cardinalis Paulutii proceſſum fuit, quoniam hæc videtur veritas irrefragabilis, ob ſubſequutam tamen intra ſatis brevem terminum mortem Epiſcopi, hanc litem nervoſe ſuſtinentis, incertum eſt, qualem executionem iſtæ reſolutiones habeant.

ANNOT. AD DISC. XXXIII.

Agitur in hoc diſcurſu de juriſdictione Protectoris Almæ Domus Lauretanæ, atque ſuper punctis in eo contentis alia diſputatio, quæ innoteſcat, habita non fuit, forte quia non omnium Epiſcoporum idem eſt zelus, ac propterea ob qualitatem Protectorum pro tempore, multa tolerantur, vel diſſimulantur ab Epiſcopis, qui aliquando, quæ ſua ſint, non autem quæ Eccleſiæ, ſibique commiſſarum animarum quærere ſolent.

Poſtquam vero evaſi Auditor Papæ Innocentii, adfuit occaſio agendi de hac juriſdictione, & exemptione reſpective magis in prophanis cum Gubernatoribus, ac Magiſtratibus ſæcularibus, quam in ſpiritualibus cum Epiſcopis, atque advertebam, ne incideretur in æquivoca, diſtingui debere Apoſtolica indulta, quæ de iſta exemptione, ac juriſdictione agunt, illud enim ampliſſimum Pauli V. de quo agitur in diſcurſu, percutit ſolum juriſdictionem ſpiritualem cum Epiſcopo Lauretano, aliiſque Locorum Ordinariis, ideoque clarus error eſt illud trahere ad juriſdictionem ſæcularem, & negotia prophana, alia vero percutiunt etiam juriſdictionem temporalem dum inhibetur etiam Legatis, & Gubernatoribus, aliiſque Officialibus, & Magiſtratibus, verum ſunt longe magis reſtricta, quoniam non loquuntur de familia, ſub cujus nomine veniunt uxor, filii, famuli, & alii, ex deductis *diſc.* 13. *de præeminent.* ſed ſolum loquuntur, de ipſis Miniſtris, & Servientibus, ideoque in quæſtionibus, quæ coram Me habebantur frequenter ſuper Fori declinatoria, advertebam, quod error erat reſpectu juriſdictionis laicalis deducere indultum Pauli V. atque ita unam ſpeciem juriſdictionis, vel exemptionis, cum alia confundere.

Quo vero ad Perſonas ipſorum Miniſtrorum, & Servientium advertebam idem, quod firmatur in hoc diſcurſu, quod ſcilicet ad effectum ut quis dici valeat Miniſter, vel Serviens, aut verus Familiaris opus eſt, ut cum annuo, vel menſtruo ſtipendio, cum quo vivat perpetuo, ſeu pro majori parte vitæ, ac principaliter illi ſervitio ſit addictus, atque non ſufficit, ſi aliud agens miniſterium principale, accidentaliter inſerviat in aliquo opere, vel in aliquo tempore, ut occaſione agendi de Inſervientibus Palatio Apoſtolico, vel Caſtro S. Angeli in Urbe, advertitur infra *diſc.* 107.

Et quamvis replicaretur ex parte Agentium pro Cardinali Protectore, quod ſtipendium reputari non debeat neceſſarium, quoniam immo majori cenſendi ſunt digni Privilegio illi, qui gratis, & abſque mercede inſerviunt, quam ſtipendiati, juxta exemplum militum, attamen advertebam id recte procedere præſuppoſito dicto eſſentiali requiſito ſervitii, & familiaritatis formalis, principaliter, & pro majori parte vitæ, ut eo poſito deſiderandum non veniat alterum ſtipendii, ne alias Alma Domus cogatur privari beneficio, quod habeat gratuitos Miniſtros, & Inſervientes ex motivo devotionis, vel intuitu hujuſmodi exemptionis, quæ ſtipendio æquivaleat, non autem ut modicum, & accidentale ſervitium ſufficiat.

Motivabam pro neceſſitate dicti alterius requiſiti annui, vel menſtrui, aut diurni ſtipendii ſufficientis ad ſuſtentationem ea, quæ habentur pluries *ſub tit. de benef.* in propoſito familiaritatis Cardinalium, ſuper copulativo concurſu menſis, & dentis. Verum obſervabam, quod non intrat paritas ob diverſitatem rationis, quod ſcilicet in familiaritate Cardinalium adeſt magis conſiderabile præjudicium Ordinariorum collatorum, ratione reſervationis, ac etiam ipſiuſmet Sedis Apoſtolicæ, ob regulam 31. ſeu 32. quibus alias de facili multæ fieri poſſent fraudes.

Ex his itaque concludebam, quod plena exemptio ad formam dictorum indultorum non intraret reſpectu eorum, qui aliquod modicum, & accidentale præſtent ſervitium, adhuc tamen iſti aliqua potiri debeant prærogativa, ob quam ad idem gratuitum alliciantur ſervitium, adinſtar eorum, quæ habemus in militibus exemplificatis in diſcurſu, vulgo nuncupatis *de militia*, quod licet non gaudeant illis militaribus privilegiis, quibus gaudent illi, qui ſunt in Caſtris, & papilionibus, vel in præſidiis, adhuc tamen aliquibus potiuntur prærogativis.

De puncto autem militum, quando iſti vere dicantur tales ad effectum Fori militaris, & quando vere iſtud uitret cum privativa, vel cumulativa cum Ordinariis Judicibus, & Magiſtratibus Locorum, agitur infra, *d. diſc.* 107.

ROMANA JURISDICTIONIS, SEU TITULI CARDINALITII PRO CARDINALI ALBITIO CUM P. GENERALI ORDINIS SERVORUM.

Caſus diſputatus in Congregatione particulari deputata, & reſolutus, ut infra.

De juriſdictione Cardinalium in Eccleſiis ſuorum Titulorum, quid importet, & quantum ſe extendat, præſertim vero in illis, in quibus adſunt Regulares, an cum iſtis aliquam habeant juriſdictio-

ctionem, & qualem, & aliqua de exemptione Regularium remiſſive?

S U M M A R I U M.

1 *De Titulorum Cardinalitiorum diſtinctione.*
2 *Formula collationis tituli Cardinalitii.*
3 *Caſus controverſiæ.*
4 *De origine, & introductione Titulorum Cardinalitiorum, & Cardinalium juriſdictione remiſſive.*
5 *De exemptione Regularium remiſſive, & num. 7.*
6 *Diſtinguuntur puncti, ſeu inſpectiones controverſiæ.*
7 *De eadem exemptione Regularium, de qua num. 5.*
8 *An adſit differentia inter juriſdictionem Epiſcopalem, & quaſi Epiſcopalem?*
9 *De pluribus ſpeciebus Prælatorum habentium juriſdictionem ſpiritualem,*
10 *Vicarius Urbis repræſentans Papam tanquam Epiſcopum, ſeu Ordinarium Loci dicitur habere juriſdictionem quaſi Epiſcopalem.*
11 *Quod Cardinales in Titulis habeant juriſdictionem Epiſcopalem.*
12 *Quid ſit juriſdictio quaſi Epiſcopalis.*
13 *Quomodo intelligendi ſint volentes Cardinales in Titulis eſſe deputatos tanquam Parochos.*
14 *Cardinales ſunt pars corporis Eccleſiæ univerſalis, ejuſque Capitulum.*
15 *De rationibus, ob quas Cardinales in eorum Titulis, non tanquam ſimplices Rectores, & Parochi, ſed tanquam Prælati, & Epiſcopi cenſeri debeant.*
16 *Quod Tituli conſtituant territorium ſeparatum.*
17 *An Vicarius Urbis in dictis Titulis habeat juriſdictionem?*
18 *An quæ diſponuntur per S. C. T.* ſeſſ. 24. de reform. cap. 8. *de Ordinariis locum habeant in Cardinalibus in eorum Titulis, quoad facultatem diſpenſandi, & abſolvendi?*
19 *De compatibili concurſu exemptionis generalis Regularium, eorumque ſubjectionis Cardinali titulari, vel alteri Prælato.*
20 *De conſuetudine relata* in c. 7. de Cappell. Monach. *ut Monaſterium non ſit ſubjectum Titulo.*
21 *De præſcriptione in hac materia remiſſive.*
22 *De immutatione ſtatus Eccleſiæ, ex quibus inducatur.*
23 *In gratiis de ſui natura præjudicialibus neceſſaria non eſt derogatio juris tertii.*
24 *Clauſula* ſine præjudicio *intelligitur compatibiliter, & in aliis quam in expreſſis.*
25 *Ubi Eccleſia regularis confertur Prælato ſæculari, cenſetur iſte deputatus Abbas, ſeu Superior regularis.*
26 *Reſoluta cauſa cum reſervatis.*
27 *Dari poteſt cumulativus concurſus plurium Superiorum, & quomodo.*
28 *Conſuetudo, & præſcriptio differunt inter ſe, & quomodo.*
29 *Per quas conſuetudo induci poteſt.*
30 *De requiſitis præſcriptionis in juriſdictione, aliiſque juribus incorporalibus.*

D I S C. XXXIV.

1 Eccleſiam Parochialem S. Mariæ in Via per Cardinalem S. Marcelli, uni Clerico Sæculari in Titulum provideri ſolitam, tunc per reſignationem vacantem, Leo Decimus de anno 1519. cum omnibus ejus bonis, redditibus, juribus, & pertinentiis conceſſit Ordini Servorum, cum facultate conſtruendi domum, ſeu Conventum, ac exercendi curam eidem Eccleſiæ annexam per unum Religioſum ab ipſius Conventus Priore, ſeu alio Superiore deputandum, de anno vero 1551. Julius III. eandem Eccleſiam in Titulum Cardinalitium erexit, quamvis uſque ad præſens hujuſmodi erectionis litteræ non habeantur, cumque de ann. 1587. Sixtus V. per ejus Conſtit. 55. numerum Cardinalium præfiniſſet; diſtinguendo ſingulos ordines, non adeſſent autem tot Eccleſiæ ſeu Tituli, plures alias in Titulum Cardinalitium erexit, unde propterea in eadem Conſtitutione §. 2. tres diſtinguuntur hujuſmodi Eccleſiarum titularium ſpecies, una eſt antiquarum, quæ ab initio hujuſmodi prærogativam habuerunt, altera earum, quæ moderniori tempore per prædeceſſores Pontifices erectæ fuerunt, & inter iſtas enumeratur præſens Eccleſia S. Mariæ in Via, & tertia eſt illarum, quæ tunc de novo erectæ fuerunt, per quam Conſtitutionem expreſſe determinatur, in hujuſmodi Eccleſiis in futurum dandam eſſe veram adeptionem, & ſucceſſive veram collationem in Titulum, quibuſcumque Conſtitutionibus, conſuetudinibus, conceſſionibus, vel aliis in contrarium non obſtantibus, nihil ſtatuendo de Regularibus eiſdem Eccleſiis, ſive antiquis, ſive modernis Inſervientibus, ibique Monaſterium, ſeu Conventum annexum habentibus.

Cum autem Cardinalis Albitius per Innocentium X. de 2
dicta Eccleſia S. Mariæ in Via in Titulum proviſus eſſet, *illius curam* (per verba præciſa) *regimen, & adminiſtrationem in ſpiritualibus, & temporalibus plenarie ei committendo, itaut eam regere, & gubernare valeat, prout alii Presbyteri Cardinales, qui illi pro tempore præfuerunt, eandem Eccleſiam regere, & gubernare potuerunt, ſeu etiam debuerunt, mandando Superiori, & Conventui dictæ Eccleſiæ, aliiſque illius ratione ſibi ſubditis Perſonis, ut ei pareant, & obediant, &c.* Proindeque Cardinalis prædictus, ab aliquibus 3
forſan dictorum Religioſorum parum diſcretis actibus provocatus, Vicarium ejuſdem Ordinis pro exercitio curæ Animarum, nec non Sacriſtam, Chori Vicarium, alioſque Miniſtros, quoad Eccleſiam, cultum, & ſervitium deputare vellet, alioſque actus juriſdictionales exercere, qui in propria Eccleſia Prælato habenti ſpiritualem, & quaſi Epiſcopalem juriſdictionem competunt, acriter vero ſe opponerent dicti Religioſi, eorumque Generalis, aliique Superiores.

Hinc orta controverſia, & deputata per Sanctiſſimum particulari Congregatione plurium Prælatorum, idem Cardinalis, non magis Purpura, quam legali facultate, ac omnigena eruditione Eminentiſſimus, cauſam nedum propriam ſed totius Sac. Collegii tueri profitendo, duas edidit doctas, & elaboratas diſceptationes, unam ſcilicet continentem ſuæ prætenſionis fundamenta, alteram vero reſponſivam dictorum Regularium juribus, & motivis per plures Scribentes deductis, in quarum prima, prævia etymologia, ac ſignificatione Tituli, erudite probat originem,
& introductionem hujuſmodi Titulorum Cardinalitiorum, 4
probando etiam juriſdictionem, & prærogativas Cardinalibus in eorum Titulis competentes, ac enumerando ſingulos actus juriſdictionales, ſeu præeminentiales, quos exercere poſſunt etiam cum Regularibus ibi reſidentibus, aliqua etiam inſinuando circa reſidentiæ obligationem ipſis Cardinalibus incumbentem.

In altera vero diviſa in undecim quæſtiones, principaliter inſiſtit ſuper juriſdictione in Regulares, quamvis privilegia exemptiva a quorumcumque Ordinariorum Juriſdictione, & ſuperioritate habentes, ſatis docte, & erudite tractando hunc punctum exemptionis Regularium, de quo etiam aliqualiter, & ſummatim habetur actum in Colonien. Monaſterii S. Cornelii, *diſc.* 28. An ſcil. dicta exem- 5
ptio eſſet antiqua, & generalis uſque a temporibus D. Gregorii, vel potius moderna, & particularis ſingulis Religionibus, vel Monaſteriis per diverſos Pontifices, diverſis temporibus, & ſub diverſa forma conceſſa?

Quia vero idem Cardinalis, quamvis præter neceſſitatem, Me quoque ad dictæ cauſæ defenſionem aſſumpſit, ideirco in diſputationibus deſuper habitis, non ut aliquid a tanto viro deductis ſuperadderem, ſed ut proprio muneri ſatisfacerem, aliquas particulares ponderationes ad rem ſtringentes in pluribus informationibus deduxi, ponderatiſque copioſe deductis hincinde, præſertim circa duas quæſtiones generales, ſuper quibus nimium elaboratum fuit, una ſcil. ſuper generica Regularium exemptione, ac origine, & altera ſuper qualitate juriſdictionis Cardinalium in eorum Titulis, an ſcilicet eſſet Epiſcopalis, ut inſiſtebat Cardinalis, vel ſolum quaſi Epiſcopalis, ut inſiſtebant Regulares, ac Scribentes pro eis?

Mihi hujuſmodi magni labores ſuper his quæſtionibus generalibus habiti videbantur forte præter cauſæ neceſſitatem, quoniam admiſſa etiam generica exemptione Regularium, eo modo quo ipſi eam aſſerebant, nil referre videbatur ad caſum, prout etiam nullius effectus, vel momenti videbatur altera quæſtio, an juriſdictio Cardinalium in eorum Titulis dicenda eſſet Epiſcopalis, vel quaſi Epiſcopalis? quia quoad effectum iſti termini videntur ſynonimi ſonantes in idem, unde pro meo judicio controverſiæ punctus reſidere videbatur in diſtinctione actuum particularium, qua diſtinctione mediante, exemptio Regularium compatibilis remanet cum juriſdictione, & prærogativis Cardinalis titularis.

Quare pro clariori reſolutione, meliuſque veritate indaganda, diſtinguebam præſentem controverſiam in quatuor inſpectiones. Unam ſcil. jam dictam genericam ſuper Regularium exemptione a juriſdictione Ordinariorum, ſeu 6
aliorum Prælatorum, ſpiritualem, ac Epiſcopalem juriſdi-

ctio-

ctionem habentium; alteram ſuper altera pariter generica ſuperius inſinuata quæſtione qualitatis juriſdictionis Cardinalium in eorum Titulis, an ſcil. illa dicenda eſſet Epiſcopalis vel quaſi, & qualis eſſet hujuſmodi adeo agitatæ quæſtionis effectus; tertiam ſuper compatibili concurſu dictæ exemptionis Regularium, ſive eſſet uno, ſive altero modo, cum juriſdictione Cardinalis Titularis, ſive uno, ſive altero pariter modo illa eſſet, ſpectatis ſolum effectibus compatibilibus exinde reſultantibus, itaut conciliative diſtinctioni locus eſſet dictas genericas quæſtiones dirimenti, ſeu eas inanes reddenti. Et quartam demum, poſito dicto compatibili concurſu de jure, an obſtaret contraria conſuetudo, ſeu præſcriptio reſpectu omnium Regularium in hujuſmodi Titulis Cardinalitiis exiſtentium, ſive aliquod jus particulare iſtis Religioſis competeret in hac Eccleſia, ob dictam conceſſionem Leonis X.

Super prima habui Me in omnibus relative ad deducta per eundem Cardinalem in dictis diſceptationibus, præſertim ſecunda. Credebam vero, etiam cum ſenſo veritatis,
7 probabiliorem eſſe opinionem ab eodem Cardinali probatam ſuper ineffectuatione dictæ generalis exemptionis reſultantis a Synodo celebrata de anno 601. ſub Divo Gregorio, ut habetur ſuperius inſinuatum in Colonien. *diſc.* 28. & latius in utraque diſceptatione prædictis in calce hujus tit. impreſſis.

Quo vero ad ſecundam, an ſcil. juriſdictio Cardinalium in eorum Titulis dicenda eſſet Epiſcopalis, vel quaſi, in quo multum elaboratum fuit; ponderando præſertim ex una
8 parte Conſtitutionem V. Pauli Quarti, in qua ea dicitur Epiſcopalis, & ex altera dictam Conſtitutionem 55. Sixti V. in qua dicitur *quaſi Epiſcopalis*, cum aliis, quæ ſuper uno, vel altero termino copioſe hincinde collecta fuerunt, Mihi videbatur eſſe inanem laborem, quoniam illi termini videntur ſynonimi, promiſcue per DD. adhiberi ſoliti, juxta magis propriam, vel impropriam loquendi formulam; quoad effectum autem idem importantes.

Ad quod dignoſcendum diſtinguebam illas tres ſpecies Prælatorum Eccleſiaſticam, & ſpiritualem juriſdictionem
9 habentium, quæ habentur deductæ *in Toletana juriſdict. ſupra hoc eod. tit. diſc.* 1. Quarum prima eſt Epiſcoporum in propriis Diœceſibus tanquam in territoriis Cathedralium omnimodam juriſdictionem ſpiritualem habentium, quæ proinde Epiſcopalis dicitur, quia vere & de facto ſunt Epiſcopi habentes etiam ea quæ ſunt ordinis.

Altera eſt Prælatorum cum vero territorio ſeparato, & *Nullius*, in quo independenter a quocumque Ordinario, omnimodam habent juriſdictionem ſpiritualem, ac legem Diœceſanam, eodem modo quo Epiſcopi; ſed quia non habent ordinem Epiſcopalem, & conſequenter carent exercitio eorum, quæ ſunt dicti ordinis, quamvis habitu ea obtineant, & aliis committant; concedendo dimiſſoriales ad ordines ſuſcipiendos ab aliquo Epiſcopo, idcirco poteſt etiam hæc juriſdictio dici *Epiſcopalis*, ſed in magis propria loquutione, dicenda eſt *quaſi Epiſcopalis*, ad differentiam eorum, qui vere, & de facto ſunt Epiſcopi.

Tertia vero ſpecies eſt Prælatorum, aliquam juriſdictionem in aliena Diœceſi, & ſub alio Ordinario habentium, quibus nec unum, nec alterum juriſdictionis *Epiſcopalis*, vel *quaſi Epiſcopalis* vocabulum convenit. Ideoque quoad illos de ſecunda ſpecie, non ex eo quod dicitur juriſdictio *quaſi Epiſcopalis*, ſequitur eam non eſſe plenam, & omnimodam, quia ſtant ſimul, eam eſſe talem, ſed ita melius nuncupari ad differentiam eorum, qui ſunt Epiſcopi ut ſupra.

10 Quod bene probatur ex deciſione *in Romana hæreditatis* 28. *Aprilis* 1659. cor. Meltio §. *neque ex eo, impreſſ. apud Bonden. collect. dec.* 62. ubi agendo de Cardinali Vicario Urbis, firmatur eum dici Ordinarium, utpote repræſentantem Perſonam Papæ, non tanquam Papæ, ſed tanquam Epiſcopi Urbis cum plena juriſdictione Epiſcopali, & lege Diœceſana, & tamen ejus juriſdictio dicitur *quaſi Epiſcopalis*, gratia melioris locutionis, quia vere non eſt ipſe Epiſcopus, Unde propterea dicebam, nullam in hoc adeſſe diſcrepantiam inter dictas Conſtitutiones Pauli IV. & Sixti V. quarum una hanc juriſdictionem dicit *Epiſcopalem*, & altera quaſi *Epiſcopalem*, quoniam iſti ſunt termini ſynonimi, quibus DD. promiſcue utuntur, atque moderniori tempore ob dictam differentiam, gratia melioris elocutionis ita melius dictæ ſpecies contradiſtinguuntur.

11 Et quod Cardinales habeant in ſuis Titulis jus Epiſcopale, dicunt Joannes Monachus *in c. unico, de majorit. & obedien. in* 6. ubi quod Bonifacius VIII. ita ſibi reſpondit, & ibidem Joannes And. *num.* 3. Joannes de Imola *in Clement. ne Roman. num.* 23. Romanus *in ſerm. poſt conſilia, num.* 19. Jacobat. *de Concil. lib.* 2. *art.* 2. *num.* 91. Albon. *de Cardinal. q.* 46. Mandoſ. *ad reg.* 7. *q.* 2. *num. fin.* Tuſch. *lit.* C. *concluſ.* 100. *n.* 49. Fagnan. *in d. cap.* 1. *de major. & obed. num.* 15. *& cæteri collecti in d. prima diſcept. num.* 31. *&* 34.

Et quod habeant Jus quaſi Epiſcopale Cardinales *in Clem.* 12
ne Romani, Probus *in addit. ad Monachum in cap. unico de majorit. & obed. in* 6. *nu.* 3. idem Fagnan. *in cap. cum contingat, num.* 9. *de æt. & qualit.* & cæteri, qui omnes idem dicere volunt, dictiſque terminis promiſcue utuntur, quia in effectu ſunt ſynonimi.

Neque attendendi videntur illi, qui rerum ſolam corticem penetrantes, immorantur in antiquis Chronicis, vel 13
traditionibus probantibus, Cardinales in eorum Titulis ex primæva inſtitutione deputatos fuiſſe tanquam Parochos ad miniſtranda Sacramenta, & mortuos ſepeliendos, ut Scribentes pro dictis Regularibus cum magno apparatu, & aliqua eruditionis affectata oſtentatione probare conabantur, quoniam iſtæ ſunt antiquariorum piæ meditationes, recte procedentes in Eccleſia primitiva, quando licet Papa habitualiter eandem haberet juriſdictionem per univerſum Orbem quam nunc habet, de facto tamen ob Infidelium impedimenta gerebat partes ſolum Epiſc. Urbis, vel parum plus, & non habebat illam adminiſtrationem, ad quam oporteret habere coadjutores Cardinales, qui proinde ſolum Clerum Urbis, ejuſque Parochos tunc conſtituere, & repræſentare videbantur.

Poſt Eccleſiæ autem tranquillitatem, liberumque Pontificiæ poteſtatis exercitium, cum Cardinales per ſummum Pontificem aſſumpti fuerint ad adminiſtrationem Eccleſiæ 14
univerſalis, unde propterea dicuntur pars, & membra dictæ Eccleſiæ univerſalis, unum corpus cum ipſo ſummo Pontifice conſtituentes, tanquam Capitulum Eccleſiæ Catholicæ Romanæ, ex bene deductis in materia per Lotter. *de Beneficiis, lib.* 1. *q.* 8. *ex n.* 35. *ad finem*, & clare probat eadem *Conſt.* 55. *Sixti V.* §. 2. Hinc ſequitur deferendum eſſe dictis & aliis Canoniſtis juxta hæc tempora, ac ſtatum rectius loquentibus, non autem antiquariis, vel aliquibus Moralibus, qui in ſancta ſimplicitate, cum eis pertranſire ſolent.

Ex iſta ſiquidem ſtatus rerum immutatione, hujuſque Cardinalitiæ Dignitatis augmento, duas vivas rationes reſultare dicebam excluſivas hujuſmodi aſſumpti; unam quod prorſus improprium eſſet, ut ii, qui ſunt Papæ primarii Senatores, ac membra corporis Eccleſiæ Univerſalis, ju- 15
re ſimplicium Parochorum, ſeu Plebanorum cenſeri debeant. Et alteram, quod capiendo Perſonam Papæ reduplicative tanquam Epiſcopi Urbis repræſentatam ab ejus Vicario juxta diſtinctionem, de qua in d. Romana hæreditatis 28. Aprilis 1659. coram Meltio, & infra, *hoc lib. ſub tit. de præem. in* Urbinat. juris Metropolitici, *diſc.* 1. *& alibi*; exinde reſultat, iſtam Perſonam eſſe ſubjectam alteri Perſonæ in eodem Papa concurrenti ſummi Pontificis, & Epiſcopi Eccleſiæ univerſalis, & conſequenter cum dicta prima Perſona ita intellectualiter diſtincta, & de facto repræſentata in Vicario Urbis, aliquam habeat ſubjectionem, vel ſubordinationem Collegio Cardinalium tanquam capitulo Eccleſiæ, univerſalis, atque iſtius unum corpus cum ipſo Pontifice efformanti; hinc proinde incongruit, ut ipſi cenſeri debeant in illis Eccleſiis tanquam ſimplices Rectores, & Parochi Urbis ſubjecti illi Ordinario loci; qui ut ſupra, eſt eorum ſubditus, & ſubordinatus. Sed potius dicendum eſt, ut quicquid ſit de prima introductione, poſtquam tamen hæc Dignitas adeo crevit ratione participationis in adminiſtratione Eccleſiæ Univerſalis, ob quam habent præeminentiam ſupra Epiſcopos, Archiepiſcopos, & Patriarchas, ex deductis per Lotter. *d. q.* 8. Iſtæ Eccleſiæ ſibi aſſignatæ fuerint tanquam ſingulorum particulares Diœceſes cum territorio ſeparato a Diœceſi Urbis, juxta eam impropriam, & intellectualem ſeparationem, quæ data etiam undique circumdatione ab eodem territorio habetur *deciſ.* 373. *p.* 11. rec. de qua ſup. in Marſicana, *diſc.* 1. & etiam ſupra in Lauretana *diſc. præ-* 16
ced. & proxime infra in Romana Cappellæ, ſeu præeminentiarum; *diſc. ſequenti*; ut de facto docet etiam praxis, quoniam Cardinales in eorum Titulis habent Baldachinum erectum ſedentes ſub throno, etiam cum circulo, & ſubordinata aſſiſtentia Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, ac Patriarcharum, ſolemnem benedictionem Populo impartientes, aliaque Pontificalia munia gerentes. Et comprobat etiam ipſa Conſtitutio 55. Sixti V. ubi quod iſtæ Eccleſiæ ſunt quaſi quædam Diœceſes, quod etiam antiquitus habetur in legenda S. Marcelli 25. Januar. qui 25. Titulos in Urbe inſti-

inſtituit quaſi Diœceſes quaſdam ad Baptiſmum, Pœnitentiam & Martyrum ſepulturam, unde prodiit dictum erroneum aſſumptum, quod Cardinales in Titulis facerent figuram Parochorum pro ſepultura mortuorum, Baptiſmo, & aliis Sacramentis miniſtrandis.

Ad quod bene conferunt ea quæ habentur *in d. Romana Cappellæ, diſc. ſeq.* ubi quod ſunt plus Titulares in Titulis, quam Archipresbyteri Baſilicarum, vel Cardinales Protectores Cappellarum; ergo prorſus fabuloſum eſt dictum aſſumptum.

Quodque Cardinales in eorum Titulis ſint independentes 17 ab Epiſcopo Urbis repræſentato in Vicario Papæ, qui in dictis Titulis, ac Clericis ejus inſervientibus nullam habeat juriſdictionem, firmant in ſpecie Zabarella *in d. Clement. ne Romani, §. irritum, n.8. ubi num.4.* quod Tituli Cardinalium comparantur Eccleſiis Epiſcopalibus, quod etiam dicit Probus ad Joann. Monachum *in d. c. unico, de majoritate, & obedientia, num. 3.* Et de non ſubjectione Vicario Villadieg. *de Cardinalibus n.7.* Manfred. *de Card. dec.* 106. Paris *de reſign. lib.7. q.52.* Barboſ. *de univerſ. jur. Eccl. lib.1. c.4. num. 37.* Fagnan. *in c. his quæ, de major. & obed.* Atque in puncto juris evidenter probant rationes, de quibus ſupra, quamvis forte praxis de facto ſit in contrarium, ſi non reſpectu ipſarum Eccleſiarum materialium, reſpectu tamen earundem Cleri, & Populi, de qua praxi teſtatur Cohel. *de notitia Cardinalium, c.55.* quia forte idem Papa non tanquam Epiſcopus Urbis, ſed tanquam Papa pro meliori regimine, ac ad evitandam tantam juriſdictionum ſciſſuram, & varietatem ita velit.

Magnum fundamentum in contrarium conſtituebatur in 18 auctoritate Bellarm. Toleti, Baldelli, aliorumque Moraliſtarum, qui agentes de facultate per *S. Conc. Trid. ſeſſ. 24. de ref. c. 6.* abſolvendi ab hæreſi, ac diſpenſandi ab irregularitate Ordinariis locorum conceſſa, diſputant, an illa competat Cardinalibus in eorum Titulis? & concludunt negative, freti præſertim declaratione Gregorii XIII. contra Cardinales, ex eo quod non eſſent vere Epiſcopi, & de qua quæſtione habetur apud Fagn. *in d. c.1. de major. & obed. n.16.* & plenius *in c. ne pro dilatione, n.42. de pœnit. & remiſſ.*

Verum reflectendo etiam ad veritatem, videbatur leve fundamentum. Tum quia neque extra quæſtionem eſt, an hæc facultas hodie competat omnibus Prælatis inferioribus, quamvis eſſent locorum Ordinarii ſi non ſunt Epiſcopi, cum plerique dubitent illam ſublatam eſſe per Bullam Cœnæ, quamvis in contrarium ſit magis communis, ea plene collectis hincinde per Barboſ. *ad idem Conc. ſeſſ. 24. c. 6. nu. 52.* Tum etiam quia ſtant bene ſimul, dictum Pontificem tanquam Pontificem, non autem tanquam Ordinarium Urbis, ad tollendas confuſiones, & ne tot in faciem Pontificis adeſſent diſpenſatores, ob hanc particularem rationem in aliis locorum Ordinariis non militantem, ita ſtatuiſſe in iſto caſu. Non inde tamen inferri poteſt in reliquis ſublatam eſſe plenam juriſdictionem alias competentem, quoniam etiam ipſorummet Ordinariorum juriſdictio per Apoſtolicas Conſtitutiones in aliquibus caſibus limitata eſt, ea in reliquis firma remanente.

Poſitis vero generaliter, & indefinite Cardinalium juriſdictione, & præeminentiis in eorum Titulis, tam ex præmiſſis, quam ex latius deductis per ipſum Cardinalem de Albitiis 19 in utraque diſceptatione. Quatenus pertinet ad tertiam inſpectionem, dicebam, quod ubi etiam juxta ſenſum Regularium, admittenda eſſet eorum generica exemptio uſque a temporibus Divi Gregorii, ut ſupra, initium habens, ſive quocumque alio modo per eos volita; adhuc tamen compatibilis eſt ejus concurſus cum ſubjectione particulari illorum Regularium, qui Eccleſiarum Titularium ſervitio ſe addicunt, in iis quæ ipſarum Eccleſiarum cultum, & ſervitium, ſeu exercitium curæ illis annexæ, aut adminiſtrationem Sacramentorum in eis faciendam concernunt. Ideoque poſſunt ſimul ſtare, aliquod Perſonarum genus eſſe univerſaliter exemptum, atque habere proprium Superiorem, & Prælatum, & tamen in certis caſibus, ſeu ad certos effectus Ordinario Loci, ſeu alteri Prælato ſubjacere. Ut generaliter habemus de Regularibus, aliiſque exemptis exercentibus curam animarum, & Sacramenta miniſtrantibus, quod in iſtis ſubjacent Ordinario ad text. *in c. per exemptiones, de privil. in 6.* cum ibi notatis, ac aliis plenius deductis *in d. Faventina, diſc. 4.* & in aliis, & ſpecialiter habetur *in Lauretana, diſc. præc.* ubi de Canonicis, ac Beneficiatis, & Clericis Eccleſiæ Cathedralis Lauretanæ generaliter exemptis a juriſdictione Cardinalis Protectoris Almæ Domus, ac habentibus Epiſcopum in proprium Prælatum, & Superiorem, & tamen in iis, quæ concernunt d. Almæ Domus, ejuſque ſacræ Cappellæ ſervitium ſubjacent Cardinali Protectori compatibiliter cum Epiſcopo.

Ac etiam de ipſiſmet Regularibus habetur ſupra *in Fanen. ac in Surrentina ibid. enunciata, diſc. 30.* Et congruunt quæ habentur de duabus Cappellis in Baſilica S. Mariæ Majoris *diſc. ſeq. ac firmata in Cæſaraugust. Cathedralit. 6. Martii* 1656. cor. Bichio, de qua cauſa habetur *hoc eod. lib. ſub tit. de præemin. diſc. 3. & ſeq.* ubi quod ſtant bene ſimul Canon. Eccl. S. Mariæ *del Pilar* eſſe Regulares, ac omnimode exemptos ab Archiep. tanquam Ordinario, cum proprio Prælato privative, & tamen eoſdem in iis, quæ concernunt Eccleſiam Cathedralem, ac jura Cathedratica eſſe ſubditos Archiepiſcopi, ejuſque membra, cum ſimilibus.

Et cum hac diſtinctione dicebam ceſſare omnes ſupradictas quæſtiones, ſuper quibus proinde forte neceſſarius non videbatur tantus labor hincinde adhibitus, quoniam ſtant bene ſimul, dictos Regulares in Conventu, & alibi, atque in concernentibus diſciplinam regularem, aliaſque cauſas indifferentes eſſe plenarie exemptos, nullamque ſubjectionem habere Cardinali Titulari. Et tamen eſſe ejus ſubditos in concernentibus ſervitium, & cultum ſuæ Eccleſiæ, quoniam in iſtis, ex rationibus, de quibus infra in proxime ſequenti inſpectione, omnino implicat Superiorem Regularem habere juriſdictionem privative ad ipſum Cardinalem, & ab eo independenter.

Demum quoad quartam, & ultimam inſpectionem, tria erant Regularium fundamenta, ex quibus credebant eorum jura eſſe in tuto. Primo per conſuetudinem Urbis relatam *in cap. dilectus, de Cappellis Monachorum,* ubi litteraliter dicitur, *& generaliter ſervetur in Urbe, ut nullum Monaſterium Titulo ſit ſubjectum,* dum incongruum videtur, ut Regulares Sæcularibus ſupponantur. Secundo in contraria obſervantia, 20 quæ ſtante tam longo temporis decurſu dici etiam poteſt præſcriptiva, cum tamen ea ſufficere videretur tanquam interpretativa, dum ex præmiſſis negari non poteſt caſum ſaltem eſſe dubium, in quo termini interpretationis intrent. Et clarius ſtantibus illis verbis litterarum Apoſtolicarum ſuper dicti Tituli collatione, *prout alii Cardinales, qui pro tempore præfuerunt, eandem Eccleſiam regere, & gubernare potuerunt &c.* Quaſi quod Papæ intentio fuerit non alterandi ſolitum. Et tertio quod quicquid eſſet de aliis Regularibus aliorum Titulorum, attamen reſpectu iſtius Eccleſiæ ſuffragabantur litteræ Leonis X. ampliſſime illam concedentes huic Religioni, cum juribus, juriſdictionibus, & pertinentiis univerſis, & ſpecialiter cum facultate exercendi curam eidem Eccleſiæ annexam per unum Vicarium Regularem ab ipſo Regulari Superiore deputandum.

His tamen non obſtantibus, reflectendo etiam ad veritatem, Mihi videbatur cum dicto compatibili concurſu exemptionis, & ſubjectionis reſpective, dictaque diſtinctione retenta, pro Cardinali Titulari probabilius reſpondendum eſſe. Singula ſiquidem fundamenta prædicta expendendo.

Quatenus pertinet ad primum deductum *ex d. cap. 2. de Cappellis Monachorum,* ultra plures reſponſiones, quæ docte, & elaborate dantur in utraque diſceptatione ipſius Cardinalis in propria cauſa Scribentis, *in prima ſcilicet ex num. 105. & ſeqq. & in ſecunda, in quarta qu.* Mihi videbatur difficultatem de plano tolli cum dicta conciliatione, quod ſcilicet juriſdictio non prætendatur in Monaſterio, de quo loquitur textus, minuſque ea prætendatur in Perſonis Regularium in univerſum, ſed ſolum accidentaliter quatenus agatur de Eccleſiæ cultu, & exercitio curæ, ac adminiſtratione Sacramentorum, & Divinorum in ea facienda. Et ſic de illa ſubjectione, quam famuli alicujus ſervitio addicti, in concernentibus ipſum famulatum habent erga Dominum, remanentes in reliquis in eorum naturali libertate, ac ſub juriſdictione, & ſuperioritate ejus, qui univerſi Populi Rector eſt, juxta caſum, de quo in Lauretana *diſc. præced.* illaſque obedientiæ ſpecies, quæ habentur exemplificatæ *ſupra in Faventina, diſc. 4.*

Alterum fundamentum obſervantiæ, ſeu præſcriptionis at tollitur ex multis reſponſionibus datis *in d. prima diſceptat. n.89. & in ſeqq. & in ſecunda q.5.* Et quidem ſtante præſertim incompatibilitate, de qua proxime infra, atque procedendo cum ſupradicta conciliativa diſtinctione, illud motivum Mihi videbatur fabuloſum, nullo diſcurſu dignum. Potiſſime quia in dictis litteris collationis Tituli, non dicitur *prout prædeceſſores Cardinales ſervarunt,* ſed dicitur, *prout illi potuerunt, & debuerunt,* unde propterea in his materiis præſertim facultativis, Prædeceſſorum negligentia, vel con-

connivantia nunquam apta eſt ad legitimam præſcriptionem in præjudicium ſucceſſorum jure proprio venientium, non docto maxime de contradictione cum ſubſecuta patientia, quæ in incorporalibus ſtat loco poſſeſſionis; & ſic ex pluribus iſtud motivum videbatur contemptibile, de quo etiam habetur infra.

Aliqua vero conſideratione dignum videbatur tertium fundamentum deductum ex litteris Leonis, ad quas Congregatio deputata in primo congreſſu, & poſt datam dictam primam diſceptationem reſtrinxit difficultatem, ſtante potiſſimum præſervativa juris, ſeu præjudicii tertii contenta in d. Conſtit. 55. Sixti V. §. 10. *ubi quod nihil alieni juris detractum, aut immutatum exinde cenſeri debeat*, & quæ præſervativa in Papalibus proviſionibus cenſetur ſemper ineſſe *ob regulam de jure tertio quæſito non tollen.* multo magis ubi expreſſa accedit.

Verum neque hæc obſtare credebam, cum dicta præſervativa recte operativa remaneret in ſuis caſibus, & compatibiliter juxta dictam diſtinctionem, cum qua omnia contraria recte invicem conciliari videntur.

Cum enim *per dictam Conſtitutionem Sixtinam*, §. 6. expreſſe inducta ſit vera hujuſmodi Eccleſiarum vacatio cum vera proviſione in Titulum, id implicat cum priori ſtatu
22 unionis, ſeu conceſſionis ejuſdem Eccleſiæ, quæ per Leonem immutatu priori ſtatu collativo, huic Religioni facta fuit. Retentis enim terminis hujus Leoninæ conceſſionis, vel Eccleſia nullum habet ſponſum, & Rectorem, utpote effecta de dominio Religionis, ejuſque prædium, vel ipſius Rector, caput, & ſponſus eſt ipſe Regularis Prælatus pro tempore deputatus. Attenta vero dicta Conſtitutione Sixtina, ſine dubio ejuſdem Eccleſiæ Rector, ſponſus, & caput eſt Cardinalis Titularis. Unde propterea duæ manifeſtæ implicantiæ ita concurrerent, una dandi veram vacationem, & reſpective proviſionem in Titulum ſæcularem de Eccleſia regulari, & ſubjective conceſſa ipſi Religioni juxta notas, & receptas propoſitiones Beneficiales, & altera dandi duplicatum monſtrum, duorum ſcilicet capitum in eodem corpore, ſeu duorum virorum unius mulieris. Sive dare duas in eodem indiviſibili ſubjecto naturas diverſas, immo contrarias, ſæcularem, & regularem, quæ omnia in jure damnata ſunt, ac repugnant principiis ex frequenter ſupra deductis in Toletana, *diſc.* 1. & in aliis, ac etiam infra, *ſub tit. de præem. in Cæſarauguſtana Cathedralitatis, diſc.* 3. *cum ſeqq.* & alibi, cum ſint principia hodie ſatis vulgaria; dari enim poſſunt in una Eccleſia iſtæ duæ diverſæ naturæ in diverſis locis, puta in Eccleſia ſæculari, Cappella, ſeu beneficium regulare, vel e contra, ſeu, ut eſt in Baſilica S. Mariæ Majoris plura capita, Archipresbyter nempe in Eccleſia, & duo Protectores in duabus reſpective Cappellis cum ſimilibus, ut ſupra, non autem in uno, eodemque corpore individuo, quod implicat.

Et ideo per hujus Eccleſiæ erectionem in titulum Cardinalitium, & ſucceſſive collativum, ac vacationi ſubjectum, tanquam per antecedens neceſſarium, ſupponenda eſt prioris ſtatus incompatibilis omnimoda immutatio, *ut deciſ.* 313. & 455. *p.* 4. *rec.* & in aliis, nil obſtante utraque juris alieni explicita, & implicita præſervativa ut ſupra.

23 Quatenus enim pertinet ad implicitam reſultantem *a regula de jure tertii quæſito non tollen.* receptum eſt in hujuſmodi gratiis, ſeu proviſionibus de ſui natura præjudicialibus, ac pernecesse importantibus diſmembrationem, ſeu innovationem prioris ſtatus, neceſſariam non eſſe mentionem, vel derogationem juris tertii ad tex. *in c. cum olim, de provit.* cum notatis per Canoniſtas communiter ibidem, *& in c. cum inferior, de majorit. & obedientia*, Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſ.* 36. *n.*50. Grat. *diſcept.* 458. *num.* 10. *& ſeqq. d. dec.* 313. *n.* 4. *& ſeq. p.* 4. *rec. & paſſim, ac habetur in Meſſanen. erectionis Collegiata, & in aliis hoc eod. libro; ſub tit. de præeminentiis.*

24 Et quoad explicitam, eſt pariter receptum, illam intelligendam eſſe compatibiliter, & in aliis quam in expreſſis, ac iis quæ de natura actus ſunt pernecesse præjudicialia juxta conſ. Oltrad. 330. in fin. Seraph. *dec.* 1445. cum aliis per Barb. *diction.* 157. Add. ad Burat. *dec.* 576. *n.* 13. & Add. *dec.* 2. *n.* 286. *& ſeqq. p.* 3. *rec.*

Clarius vero, ac ad evidentiam, dum in eadem Sixtina Conſtitutione expreſſe derogatur quibuſcumque in contrarium facientibus, caſſando, & annullando quaſcumque conceſſiones, & aſſignationes, quamvis conciſtorialiter factas, unde propterea ceſſare videbatur omnis dubitatio, præſertim quia dicta præſervativa generalis ubi intelligenda ſolum eſſet diſcretive, & congrua congruis referendo, in illis ſcilicet caſibus, vel Eccleſiis, in quibus compatibiliter operativa remanere poteſt abſque neceſſitate, quod in ſingulis quibuſque ſuam faceret operationem, adhuc aderat in particulari reſpectu iſtius Eccleſiæ, tam pro domibus, vineis, prædiis, & redditibus per Leonem conceſſis remanentibus penes eoſdem Regulares, quam etiam circa neceſſarium famulatum, quod ſcilicet Cardinalis Titularis prohibere non poſſet ipſis Regularibus dictæ Eccleſiæ cultum, & ſervitium, ac etiam curæ exercitium, & Sacramentorum adminiſtrationem, neque pro illis inducere poſſet diverſos Miniſtros, tanquam per ſpeciem, ut dictum eſt, neceſſarii, & privativi famulatus, ſed iſtius terminis retentis, & cum ea ſubjectione quam ut ſupra, famulus in concernentibus ipſum famulatum pati tenetur erga Dominum, cum alias ex præmiſſis dicta Eccleſia ita ſæcularizata eſſet, prioremque ſtatum regularem pernecesse immutaſſet.

Ponderabam ulterius, quod ubi etiam dicta implicita ſæcularizatio, ſive ſtatus immutatio controverteretur, adhuc
idem reſultaret effectus, quinimmo Cardinali Titulari magis 25
proficuus, & pinguior. Ubi enim Prælatus ſæcularis alicui Monaſterio, ſeu Eccleſiæ Regulari præficitur, tunc ad evitandum dictum monſtrum duorum capitum in uno corpore, ille cenſetur deputatus Abbas, & Superior regularis, itant ille qui inter ipſos Regulares de facto eſt Prior, ſeu Superior cui cæteri obediunt, dicatur dicti Prælati Vicarius, & Miniſter ſubordinatus juxta communem traditionem Canoniſtarum *in Clem.* 1. *de elect.* Lotteri *de Benef. libro* 1. *q.* 18. *n.* 4. *cum ſeqq.* Coccin. *deciſ.* 157. *&* 316. *alias* 69. *&* 121. *p.* 1. *rec.* Unde propterea dicebam intrare dilemma inevitabile; aut Eccleſia effecta eſt ſæcularis, & tunc Regulares in ea conſiderandi non ſunt, niſi tanquam nudi famuli, & Miniſtri, pernecesse ſubordinati Rectori tanquam Domino; aut remanet Eccleſia Regularis, & pariter ac magis intrat ſubjectio erga Cardinalem Titularem tanquam Abbatem, ſeu Superiorem, cujus vice, & nomine Prior, ſeu alter Superior regularis tanquam ejus Vicarius adminiſtravit, unde ita in radice tollebatur motivum præſcriptionis, & multo magis, quia in ipſis litteris Apoſtolicis collationis Tituli Cardinalitii antiquam conſuetam formulam habentibus expreſſe continetur ſuperioritas, etiam cum ipſis Regularibus, ibi, *ac Superiori, & Conventui dictæ Eccleſiæ, aliiſque illius ratione tibi ſubditis Perſonis, ut tibi pareant & obediant, alioquin ſententiam, ſive pœnam, quam rite tuleris, ſeu ſtatueris in rebelles, ratam habebimus, &c.* Unde litteraliter ſupponitur ſuperioritas Cardinalis cum ipſis Religioſis, eorumque Superiore, ratione ipſius Eccleſiæ, & ſic cum dicta diſtinctione ita conciliativa, ſeu compatibili concurſu, omnis difficultas meo judicio ceſſare videbatur.

Satis etiam diſceptatum fuit ſuper intelligentia tex. *in c.* 1. §. *in eos autem, de priv. in* 6. & an ei derogatum eſſet per Regularium poſteriora privilegia, ad not. per Scribentes ibidem, præſertim Geminian. *ibid. & conſ.* 72. *dec.* 165. *p.* 7. *rec.* Fagn. *in c. quoniam, de priv. ac alios collectos in* 2. *diſcept. q.* 2. *n.* 5. Sed meo judicio adhuc fruſtra, cum ea quæſtio percutiat omnimodam ſubjectionem, donec exempti eo loco morantur, etiam quoad vitam, & mores, aliaſque cauſas indifferentes, de quibus in præſenti non agebatur, cum ſola quæſtio eſſet de concernentibus Eccleſiæ famulatum, & ſervitium ut ſupra, & ſic quod aliud eſt Monaſterium prope Eccleſiam, aliud vero eſt ipſa Eccleſia, juxta dictum conciliativum, & compatibilem concurſum.

In ſecunda autem Congr. habita die 5. Auguſti 1668. reſo-
lutum fuit, Regulares ſubditi Cardinali Titulari in concer- 26
nentibus cultum Eccleſiæ, reſervata inſpectione circa concernentia curam animarum reſpectu juriſdictionis Cardinalis Vicarii, ac altera circa conſuetudinem.

Quoad primam partem reſervatam, juriſdictionis ſcilicet
Cardinalis Vicarii, pro nunc prudens conſilium reputa- 27
tum fuit Provinciam non aſſumere, potiſſime quia iſta Cardinalis Vicarii juriſdictio delegata a S. Concil. Trid. & Apoſtolicis Conſtitutionibus in concernentibus curam animarum incompatibilis non eſt cum illa inferioris Prælati in ſua Eccleſia, & cum ſuis ſubditis cumulative, non autem privative, ac diverſis reſpectibus, ut advertitur in Faventina, *diſc.* 4. & in Neapolitana, *diſc.* 26. *ac alibi hoc titul. pluries.*

Circa vero alteram partem prætenſæ contrariæ conſuetu- 28
dinis, tam dictus doctus Cardinalis propriam agens cauſam, quam Ego, & cæteri pro hac parte Scribentes advertebamus, quod licet Canoniſtæ iſtis terminis conſuetudinis, & præſcriptionis promiſcue uti ſoleant ad tex. *in cap. cum dilectus,*

Google

lectus, de conſuet. Abb. *in cap. fin. n. 20. eod. tit.* Aret. *conſ. 23. n. 11.* Pena *dec. 754. n. 9. & 861. n. 1. dec. 479. n. 12. p. 3. rec. & in aliis de quibus infra.* Attamen ubi agitur de tollendo jus uni, & acquirendo alteri, dicitur præſcriptio, non autem conſuetudo, nedum ubi contentio eſt inter privatas, & particulares Perſonas, ſed etiam ubi agitur de corporibus politicis univerſitatem conſtituentibus, ut ſunt Capitula, Collegia, Civitates, Religiones, cum ſimilibus, quoniam reſpectu alterius contra quem prætenditur, ratione uſus, quæſitum eſſe jus, vel libertatem, reputatur tanquam privata, & particularis Perſona, ideoque intrant termini præſcriptionis, non autem conſuetudinis, bene Aret. *d. conſ. 23. n. 12.* Pena in proxime allegatis deciſionibus, Add. ad Greg. *dec. 191.* & Add. *ad dec. 20. lit. A. & lit. C. p. 3. rec.* ubi late de hac materia, & de differentiis inter conſuetudinem, & præſcriptionem, ac effectibus ex una, vel altera reſultantibus.

29 His poſitis, quod ſcil. in hac facti ſpecie ageretur de præſcriptione, non autem de conſuetudine, quæ dicitur jus non ſcriptum inductum ex tacito uſu illorum, qui facultatem habeant condendi legem, contra eos contra quos ille inducitur, *ut d. dec. 479. n. 3. p. 3. rec.* cum aliis plene collectis per dictos Add. *ad dec. 20. p. 3. rec. lit. D. n. 28. cum ſeqq.* quod in præſenti nullatenus dici poterat.

Sequebatur exinde, quod opus erat verificari ſolita, & neceſſaria requiſita præſcriptionis in juriſdictionalibus, ſeu 30 præeminentialibus, aliiſque juribus incorporalibus, & facultativis. Primo ſcilicet bene concludens, & coarctata probatio negativa circa non uſum jurium alias competentium. Secundo quod ille cui hæc jura competunt, illa axercere voluerit. Tertio contradictio ejus contra quem exerceri volebat. Et quarto ſubſecuta patientie cum tempore apto ad præſcriptionem. Ac etiam quinto bona fides præſcribentis, quoniam cum in juribus incorporalibus non detur poſſeſſio vera, & facti, iſta requiſita ſtant loco poſſeſſionis, ſine qua dari non poteſt præſcriptio, ex collectis per Gabr. *de præſcript. concl. 1.* Rov. *dec. 97. dec. 213. n. 4. p. 4. rec. 226. n. 33. & ſeqq. p. 7. 254. n. 20. & ſeqq. p. 10.* cum aliis, de quibus proxime infra, & ſæpius, quia ſunt juris principia certa quoties non concurrit immemorabilis, cujus vigore titulus explicitus de mundo melior allegari poteſt, *ut dec. 101. n. 8. p. 10. rec.* & frequenter.

Omnium iſtorum requiſitorum juſtificatio ceſſare videbatur. Non probabatur enim primum negativæ, ut concludenter ab allegante probandum eſt, excludendo contrariam poſſibilitatem, Seraph. *dec. 1002. n. 8.* Cavalet. *dec. 487. n. 2.* Orthob. *dec. 185. n. 2. dec. 31. p. 8. rec.* & in aliis, de quibus ſupra, quinimmo conſtabat de contrario ob continuatos actus juriſdictionales, & præeminentiales per Cardinalem Protectorem in illa Eccleſia exercitos, erigendo baldachinum, ibique ſedendo ſub throno, aliaque ſimilia faciendo, unde ratione cauſæ univerſalis, non probata formiter præſcriptione actuum particularium, intrat conſervetio jurium in totum ex deductis in Toletane, *diſc. 1. hoc tit.*

Neque juſtificabantur alia requiſita, præſertim contradictionis factæ Cardinali Titulari pro tempore hæc jura exercere volenti cum ſubſequuta acquieſcentie, & patientie. Et quod magis, cum ex ſuperius dictis, in iſtis Eccleſiis Prior, ſeu alter Superior Regularis gerere dicatur Vicarias partes ipſius Cardinalis Titularis, qui poſita etiam qualitate Eccleſiæ regularis cenſetur ejus Abbas, & Rector, hinc ſequitur quod totum precario, ſeu vicario nomine dicti Cardinalis pro tempore geſtum eſt, & conſequenter impoſſibile eſt dare præſcriptionem.

Pleraque alia fundamenta idem doctus Cardinalis cumulabat de impræſcriptibilitate ſuperioritatis, & de monſtro alias dando duorum capitum in uno corpore cum ſimilibus. Sed Mihi non videbantur neceſſaria, cum præmiſſi videantur proprii, & præciſi termini materiæ; dictæ autem diſceptationes habentur impreſſæ infra in calce poſt diſcurſus, ubi de reſolatione reſervatorum ut ſupra,

ANNOT. AD DISC. XXXIV.

ULteriorem diſputationis progreſſum iſta controverſia non habuit. *Diſceptationes vero Cardinalis Albitii* in fine hujus Tituli regiſtratæ, magnam apud Eccleſiaſticæ eruditionis Profeſſores quæſtionem exeitarunt, an Cardinales Diaconi in eorum Diaconiis, vel Titulis benedictionem ſolemnem Populo dare valeant, eo modo, quo eam extra controverſiam dant Cardinales Præsbyteri adinſtar Epiſcoporum in propriis Eccleſiis, pluribuſque editis pro utraque ſententia ſcripturis, nimia quidem Hebraica, Græca, & Latina eruditione refertis, de menſe Septembris 1668. affirmativa prodiit reſolutio S. Congr. Rituum, cum Clem. IX. Pontificio decreto roborata, licere ſc. benedicere, juxta ſenſum præfati Cardinalis in allegatis diſceptationibus.

Inter alios autem, qui hanc affirmativam opinionem comprobarunt, fuit doctus Card. Brancatius perpetuæ lectionis vir, qui tanquam unus ex d. Rituum Congregationis Cardinalibus eruditum, ac elaboratum edidit votum, quod hodie habetur impreſſum in quodam volumine continente octo ejuſdem Cardinalis diſſertationes, quarum præſens eſt ſeptima intitulata de Benedictione Diaconali, pag. 243. atque poſt eum in eodem volumine regiſtratæ ſunt tres aliæ eruditorum virorum ſcripturæ, quarum aliquæ eandem tuentur affirmativam opinionem, & aliquæ ſuſtinent negativam, ſive quæſtionem cum quibuſdam diſtinctionibus componere, atque diſſidentes Antiquorum Canonum, & Conciliorum, vel Patrum traditiones conciliare curant. Quia vero articulus ex Sac. Congr. decreto, ac etiam Summi Pontificis oraculo eſt jam deciſus, alia deſuper non cadit ratio dubitandi, adhuc tamen dictæ ſcripturæ commendabiles, nimiamque proficuæ remanent pro omnimodo, exactoque Diaconalis ordinis ſtatu, officio, ac poteſtate, & benedicendi facultate.

In propoſito autem iſtius juriſdictionis Cardinalium in eorum Titulis, vel in Baſilicis Patriarchalibus ratione Archipresbyteratus, aut in illis locis, quorum habent protectionem, ſæpius advertere conſuevi, & præſertim occaſione Conſt. Greg. XV. de exemptorum privilegiis erroneum videri applicare illos terminos, qui hoc eodem titulo frequenter habentur de Prælatis inferioribus exemptis ab Epiſcopo, intra cujus limites, vel Diœceſim exiſtant, quoniam exemptorum Superior eſt Papa, in Urbe autem vere non datur iſta contradiſtinctio, licet conſideretur illa intellectualis, quæ pluries enunciatur inter Papam, uti Papam, & eundem uti Epiſcopum, ſed omnes ſunt ſubditi, atque non dantur exempti, ſed iſti conſiderantur tanquam ejuſdem Papæ Vicarii particulares, diſcretive ad Cardinalem Vicarium, tanquam Vicarium Generalem, eo modo, quo in aliquibus magnis Civitatibus conſiderantur aliqui Vicarii Monaſteriorum Monialium diſcreti e Vicario generali, cum ſimilibus, cum non implicet deputari Vicarium Generalem pro tota Diœceſi, & tamen reſtringi ejus juriſdictionem cum aliquibus Perſonis, vel Locis, cum quibus ipſe Epiſcopus eam ſibi reſervet, vel Judices, & Vicarios deputet particulares.

ROMANA CAPPELLÆ, SEU PRÆEMINENTIARUM

PRO ARCHIPRESBYTERO, ET CAPITULO S. MARIÆ MAJORIS

CUM CARDINALI PROTECTORE CAPPELLÆ SIXTI, SEU PRÆSEPE.

Caſus diſputatus in Congregatione particulari, & reſolutus cum temperamento, ut infra.

De juriſdictione Cardinalis Protectoris Cappellæ Sixtinæ in Eccleſia S. Mariæ Majoris quid importet in concurſu juriſdictionis competentis Cardinali Archipresbytero ejuſdem Eccleſiæ? & an in functionibus, quæ in Cappella fiunt, præeminentiæ juriſdictionales pertineant ad Protectorem, vel ad Archipresbyterum?

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries.*
2 *Præeminentia in ſignum juriſdictionis ſpectant ad eum, qui habet juriſdictionem.*
3 *Præeminentia competentes Ordinario etiam in locis exemptis non competunt in territorio ſeparato.*
4 *Decretum loquens de Cardinalibus Titularibus, vel Archipresbyteris Baſilicarum non convenit Protectoribus Cappellarum.*
5 *Exemptio non facit ceſſare prærogativam territorii, & reverentiam debitam Diœceſano.*
6 *Quæ jura competant Ordinario in Eccleſiis Regularium exemptis,*
7 *De diſtinctione inter exemptionem datam a Papa, & datam ab Ordinario.*
8 *De decreto, ut inferiores Prælati Regulares non poſſint exercere Pontificalia, niſi certis temporibus.*

9 *De*

9 *De materia territorii ſeparati intellectualis, & per fictionem, quid operetur.*
10 *In privilegiis, tantum conceſſum quantum ſcriptum.*
11 *De circumſtantiis excludentibus ſeparationem territorii.*
12 *Ubi agitur de actibus individuis, ad quem ex pluribus poſſidentibus idem jus pro communi pertineat eos explicare.*

D I S C. XXXV.

1 SIxtus V. inſignem Cappellam a ſe conſtructam in Baſilica S. Mariæ Majoris, in qua Præſepe Domini Noſtri repoſuit, multis ditavit privilegiis regiſtratis in ejus Conſtitut. 58. præſertim illo ampliſſimæ exemptionis, tam ejuſdem quam omnium eidem inſervientium, a cujuſcumque, etiam ejuſdem Baſilicæ Archipresbyteri ſuperioritate, & juriſdictione, privative iſtam tribuendo Cardinali ejuſdem Cappellæ Protectori, quem eſſe voluit unum de ejus familia, & parentela, & in iſtius defectum antiquiorem Cardinalem Provinciæ Marchiæ, quo etiam deficiente primum Presbyterum, cum autem per Cæremoniale, ſeu per decretum S. Congr. Rituum ſtatutum eſſet in Cappellis, ſeu functionibus Cardinalitiis, quæ fierent in Baſilicis, vel in Eccleſiis Titularibus, ad Archipresbyterum, vel reſpective Titularem ſpectare jus eundi obviam Cardinalibus Eccleſiam ingredientibus, illoſque aſſociandi ad locum ſeſſionis, idemque faciendi in egreſſu, ac etiam ſedendi in ultimo loco cum diverſo habitu, aliaque faciendi oſtendentia juriſdictionem, & præeminentiam tanquam in propria Eccleſia, hinc occaſione aliquarum functionum, quæ in dicta Cappella fieri ſolent, præſertim exequiarum S. Pii V. orta eſt controverſia inter Cardinalem Archipresbyterum, & Cardinalem Protectorem, ad quem ſpectaret dictas functiones reſpective peragere, & deputata particulari Congregatione unius Cardinalis, & plurium Prælatorum per Alex. VII. poſt plures diſputationes, nulla publicata fuit reſolutio, licet enim illa pro majori parte votorum, aliis diſcrepantibus, capta eſſet pro Cardinali Protectore, attamen facta relatione dicto Pontifici, hic eam non laudando, mandavit occultam teneri, atque interim abſtineri a dictis exequiis, aliiſque functionibus, ut per plures annos ſervatum fuit, uſquequo ſublata eſt controverſiæ occaſio cum prudenti temperamento, vel ejuſdem Pontificis, vel Clem. IX. ſucceſſoris, quod dictæ exequiæ, aliæque functiones Cardinalitiæ fierent in Altari majori, unde punctus remanet indeciſus, ut hucuſque obſervantia docet.

In diſputationibus deſuper habitis, præcipuus punctus erat, an exemptio dictæ Cappellæ eſſet talis, quod conſtitueret ejus territorium omnino ſeparatum ab illo Baſilicæ, itaut Protector dici poſſet Prælatus cum omnimoda, in proprio territorio omnino independenti a territorio Baſilicæ, ut prætendebant Scribentes pro Protectore, vel e converſo importaret ſimplicem exemptionem loci, vel Perſonarum exiſtentium in alieno territorio, vel Diœceſi, juxta eam generalem exemptionem, quam hodie habent omnia Monaſteria, ſeu domus virorum Regularium, ac etiam aliqua Monialium.

Primo enim caſu, Ego, & cæteri Scribentes pro Archipresbytero, & Capitulo illi adhærente admittebamus, generaliter, & in abſtracto veras eſſe concluſiones, quæ deduce-
2 bantur per Scribentes in contrarium, quod ſcil. cum illæ eſſent præeminentiæ competentes ratione juriſdictionis, & ſuperioritatis, & in ejus ſignum, ſpectare debeant ad eum, penes quem talis juriſdictio, & ſuperioritas eſt, tanquam illarum cauſa adnotat. *in c. ſi Papa, de privil. in 6.* Data enim iſta qualitate territorii ſeparati, nullatenus intrant ea, quæ de jure communi ſtatuta habentur ſuper reverentia, ſeu præeminentia debita Ordinario loci, etiam in loco, & a Perſonis exemptis in ſignum antiquæ ſuperioritatis,
3 ſeu etiam illius habitualis juriſdictionis, quam in certis caſibus, vel de jure communi, vel ex S. C. T. & Apoſtolicis Conſtitutionibus habet quoque cum exemptis, ſaltem jure delegato, cum hæc omnia ceſſent dato territorio ſeparato, & qualitate *Nullius*, ubi ipſe Prælatus dicitur Ordinarius, ejuſque figuram facit ea ſupra deductis in Tolet. *diſc.* 1. ac etiam *diſc. preced.* & in aliis frequenter.

4 Negabamus vero applicationem, ſeu practicabilitatem, etiamſi admittenda eſſet illa impropria, & intellectualis territorii ſeparatio, quæ in loco undique circumdato firmatur in ſæpius allegata Montis Caſſin. *dec.* 373. *par.* 1. *rec.* a qua Scribentes in contrarium totum deſumebant. Sive juxta caſum Almæ Domus, de quo ſupra in Lauret. *diſc.* 33. Tum quia decretum prædictum loquitur ſolum d. Cardinalibus Titularibus, extenſum deinde ad trium Baſilicarum Archipresbyteros ob ipſarum Baſilicarum præeminentiam, & conſequenter non conveniebat hujuſmodi Protectoribus, de quibus non agit, & ex quo potiſſimum motivo, ex conſilio virorum peritiſſimorum in cœremoniis, & ritibus, Pontifex dictam reſolutionem non laudavit, Tum quia præeminentiæ prædictæ recte procederent in ipſamet Cappella, ejuſque ambitu, intra quem reſtringitur prætenſum territorium proprium, & ſeparatum, ideoque practicabile non erat decretum circa occurſum Cardinalibus Eccleſiam ingredientibus, & reſpective aſſociationem eorumdem uſque ad ejuſdem Eccleſiæ egreſſum, cum ita eſſet exercere actus juriſdictionales, & præeminentiales extra proprium territorium, & in alieno, reſtringere autem dictas functiones occurſus, vel aſſociationis ad ejuſdem Cappellæ cancellos, importat nimiam incongruentiam, cum ita ab ingreſſu Eccleſiæ uſque ad Cappellam Cardinales remanerent abſque hujuſmodi honorifico tractatu, & ſic revera materia erat impracticabilis, quamvis privilegium importaret dictam qualitatem territorii ſeparati.

E converſo autem ubi ea ceſſante, importaret ſolum exem- 5
ptionem, firma remanente loci ſituatione in territorio, tunc certum eſſe dicebamus quod præeminentiæ competerent Archipresbytero tanquam Ordinario, quoniam exemptio non immutat loci priorem naturam, neque ille deſinit eſſe de Diœceſi, vel territorio antiqui Ordinarii, qui per eam amittit quidem exercitium juriſdictionis, & ſic prohibetur exercere falcem judicii, & poteſtatis, non autem amittit ea, quæ concernunt honorem, & prærogativam Dignitatis, ideoque non prohibetur exercere falcem devotionis, & reverentiæ, ad text. *in Clem.* 2. *de privil.* ubi Bonifacius in tertio notabili, & cæteri de quibus bene Franch. *dec.* 711. *n.* 5. *cum ſeq. & per tot.* Burat. *dec.* 321. *n.* 4. & 5. Grat. *diſcept.* 467. *n.* 2. *cum ſeq.* Barbos. *de Epiſc. alleg.* 80. *n.* 17. apud quos cæteri, quoniam ut ſupra dictum eſt, per exemptionem non dicitur locus extra territorium, & extra juriſdictionem, ſaltem habitualem Ordinarii, ſeu Diœceſani ad text. *in cap. cum Epiſcopus, de Offic. Ordinarii in 6.* ubi Franch. Gemin. & cæteri, Mantic. *deciſ.* 263. bene Rota, *deciſ.* 324. *num.* 1. *& ſeq. p.* 1. *rec.* & habetur ſatis frequenter in præcedentibus.

Unde propterea quamvis Eccleſiæ Regularium exemptæ 6
ſint a juriſdictione Epiſcopi, ſeu Ordinarii, attamen hic in eis baldachinum erigere poteſt, aliaſque præeminentias habet, & ubi eſt præſens, ad ipſum pertinet benedictionem Populo impartiri, aliaſque Pontificales functiones peragere, atque actus præeminentiales exercere ea deductis per Barbos. *in Summa Apoſtol. dec. verbo baldachinum, collect.* 53. Donat. *in praxi rerum reg. vol.* 1. *tit. de exempt. tract.* 13. *q.* 74. Ventrigl. *de Juriſdict. Archiepiſcopi, c.* 22. *n.* 6. Et quamvis Abbates, aliique inferiores Prælati facultatem habeant in eorum Eccleſiis exemptis baldachinum erigere, & Pontificalia exercere, nihilominus non conceditur, ipſo Epiſcopo, vel Ordinario præſente, cui cedendus eſt locus, in reverentiam prioris ſubjectionis, ac etiam ratione illius habitualis juriſdictionis, quam, ut ſupra, in certis caſibus habet, exemptione non obſtante, *ut dec.* 111. *n.* 15. *cum ſeq. p.* 5. *rec.* Gratian. *diſcept.* 467. cum aliis, de quibus ſupra in Mediol. Interdicti, *diſc.* 30.

Et quamvis Scribentes in contrarium, juxta diſtinctionem 7
de qua Achill. *dec.* 14. *de privil.* Put. *dec.* 114. *lib.* 3. cum aliis plene deduct. per Barb. *de Epiſc. alleg.* 89. *n.* 6. dicerent præmiſſa procedere in ea exemptione, quæ ab ipſo Ordinario conceſſa eſt, ſecus autem ubi per Papam, ſeu alias ex legitima præſcriptione competit, nihilominus illud erat æquivocum clarum, cum dicta diſtinctio procedat in ordine ad eam reverentiam juriſdictionalem, quæ a Perſonis tanquam ſubditis debetur, ſecus autem quoad reverentiam honorificam, & præeminentialem, conſiſtentem præſertim in Pontificalibus functionibus, quæ licet fiant in loco exempto, attamen ut plurimum, & ut præſertim eſt illa impertiendi benedictionem, fiunt in ordine ad Populum, ipſi Ordinario, non autem inferiori Prælato ſubjectum.

Inſiſtebant etiam Scribentes in contrarium in eo aſſum- 8
pto, tanquam ſatis proximo ad rem, quod licet Ordinarius in Eccleſia exempta erigere poſſit baldachinum, aliaſque Pontificales functiones peragere, nihilominus id non permittatur in illis temporibus, in quibus ipſis Abbatibus, ſeu Prælatis inferioribus id conceſſum eſt, juxta decretum, de quo in d. Mediolan. *diſc.* 30. Sed iſtud pariter erat æquivocum clarum, quoniam ut ibidem advertitur, decretum prædictum non prodiit in gratiam, & favorem ipſorum Ab-

batum, ſeu inferiorum Prælatorum, ſed in odium, & reſtrictionem, ut ſcilicet eam facultatem, quam alias ex privilegiis indefinitam habebant, quandocumque exercibilem, nonniſi certis temporibus limitate exercere poſſent.
9 E converſo autem facultas Ordinariorum reſultet de jure ex diſpoſitione *Clem. 2. de privil.* ut plene colligit Ventrigl. *d. c. 22. num. 6.*

Quatenus igitur pertinet ad dictum punctum territorii ſeparati, quamvis ob amplitudinem verborum dicti privilegii exemptivi, illud improprium, ac intellectuale videretur deduci poſſe juxta firmata *d. dec. 373. p. 11. rec.* ſuper quo reflectendo ad veritatem, remanſi indeterminatus, attamen hæc eſt quædam ſeparatio impropria, ita dicta ad explicandam quandam majorem, ac ampliorem exemptionem, complexivam etiam illorum caſuum, quos alias ſimplex, & ordinaria exemptio regulariter non capit. Et ſic ut contineat quid plus extraordinarium, & per quandam æquiparationem, non autem, ut dici poſſit territorium ſeparatum per veritatem, ita & taliter quod reputetur Univerſitas, ſeu corpus ſtans de per ſe, tanquam ſpecies particularis Diœceſis, omnino diſtinctum ab alia Univerſitate, ſeu corpore alterius territorii, quoniam cum Cappella prædicta ſit membrum dictæ Baſilicæ indiviſibile, ejuſque pars dicto majori corpori incorporata, itaut non poſſit ad dictam Cappellam haberi ingreſſus, niſi per Eccleſiam, id non eſt practicabile cum ſit fictio, quæ ſupplere, nec tollere poteſt hanc veritatem, ideoque applicari non poſſunt ea, quæ in Tolet. *diſc. 1.* in Aſtoric. & Hiſpalen. *diſc. 7. & 8.* & in aliis habentur de territorio vere ſeparato conſtitutivo de facto unius corporis univerſalis independentis, tanquam unius Diœceſis, quæ *Nullius* dicitur.

Et quamvis in Conſt. Pauli V. ſuper Alma Domo Lauretane detur iſtud territorium ſeparatum, & *Nullius* in quadam parte magis indiviſibili unius Eccleſiæ, ut ſupra in Lauretane, *diſc. 33.* Atque recepta ſit propoſitio, Papam poſſe fictionem aſſimilare veritati, itaut quod eſt fictum habeatur pro vero, nihilominus ubi veritas per naturam dari non poteſt, ſemper erit fictum aſſimilatum ſolum vero, ejuſque aliquos effectus habens, non autem verum per naturam, itaut regulandum ſit in omnibus, prout iſtud regulandum eſt.

Ut inter plura ſimilia, exemplificari poteſt in jurepatronatus, quod vere non ſit ex cauſa fundationis, & dotationis, ſed ex Privilegio, per quod diſponatur, illud cenſeri ac ſi vere proprie, realiter, & de facto eſſet ex fundatione, & dotatione, quoniam ſemper erit ex Privilegio, atque qualitas fundationis, & dotationis ineſſe dicitur ficte, & per aſſimilationem, itaut operetur aliquem majorem effectum, quam privilegium ſimplex, non habens dictam amplitudinem, nunquam vero, ut dicatur quæſitum, & competens de juſtitia ad effectum evitandi reſervationes Apoſtolicas, ut in ſua materia *ſub tit. de jurepatr.* cum ſimilibus. Multo magis quia in iſta Conſtitutione id non continetur explicite, ut in præfata Pauli V. ſuper Domo Lauretana, nam in §. 19. agitur ſolum de exemptione,
10 & in §. 23. de juriſdictione data Protectori: in privilegiis autem tantum dicitur conceſſum, quantum in eis reperitur ſcriptum, & non ultra, *ut d. dec. 324. n. 5. p. 1. rec.*

Fortius accedentibus pluribus facti circumſtantiis, ultra prædictam inſeparabilitatis naturalis, hujuſmodi formalem ſeparationem excludentibus, una ſcil. ob ſituationem Præſepe D. N. in iſta Cappella, cum enim illud principaliter
11 pertineat ad ipſam Baſilicam, ab eo aliquando nomen deſumentem, & nuncupari ſolitam S. Mariæ ad Præſepe, idcirco prorſus improprium videtur, ut hæc pars dici valeat vere, & formaliter ſeparata ab ipſa Eccleſia, & altera, quod in eadem Cappella aſſervatur SS. Euchariſtiæ Sacramentum in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis aſſervari ſolitum, unde propterea ipſius Baſilicæ Capitulum retinet dictæ Cappellæ Claves pro Sacramento miniſtrando, vel ratione curæ ipſi Baſilicæ annexæ, vel ejuſdem nomine Populo ad eam confluenti, & conſequenter Impoſſibile eſt dare hujuſmodi omnimodam ſeparationem.
12 Et nihilominus ubi etiam illa ſaltem intellectualiter danda eſſet, adhuc tamen ad effectum præſentis quæſtionis dicebam, pro Archipresbytero probabilius reſpondendum videri, quoniam hujuſmodi functiones, occurſus ſcil. in ingreſſu, aſſociationis in egreſſu, & aſſiſtentiæ, ſunt indiviſibiles, & communes pro indiviſo inter Eccleſiam, & Cappellam. Unde poſita etiam hujuſmodi ideali ſeparatione, quodque Archipresbyter, & Protector eſſent duo Prælati coæquales, quorum unus nullam dependentiam ab altero haberet, ſed quilibet eſſet cum omnimoda in territorio proprio reſpective, adhuc tamen in illis functionibus perneceſſe dicendi eſſent ſocii, ac facientes actum ſociale, ſeu communem pro indiviſo. Quo poſito ſequebatur, talem actum ab Archipresbytero explicandum eſſe, quoniam in individuis actibus per unum tantum explicandis, quamvis jus habituale reſideat penes omnes pro communi poſſidentes in ſolidum juxta ea, quæ habentur in Mutinen. feudorum de Rangonis, *ſub tit. de feud. diſc. 8. & alibi.* Nihilominus exercitium eſſe debet, vel penes eum ſocium, qui majorem partem habet, vel, data æqualitate, penes eum, qui ratione ætatis, vel alterius circumſtantiæ inter eos eſt dignior, ut habemus de ſcripturis, ſeu clavibus conſervandis per fratrem majorem, de actibus capitularibus explicandis per primam Dignitatem, ſeu antiquiorem Canonicum, de præeminentiis unicis, & individuis competentibus alicui familiæ, vel generi Perſonarum practicandis cum ſeniore, aut eo qui primogenitus, ſeu domus major, & caput dicitur, cum ſimilibus, unde propterea ex hoc ſaltem motivo, omnium præmiſſorum conciliativo, dictæque juriſdictionis, ac jurium Protectoris præſervativo, parum probabilis videbatur d. reſolutio merito per Alex. VII. non approbata. De hujuſmodi autem Cappellæ protectione, & cui debeatur, habetur actum *hoc eod. lib.* in Romane protectionum *ſub tit. de præem.*

ANNOT. AD DISC. XXXV.

IN iſto caſu pariter pro mea notitia, aliæ ſequuta non eſt diſputatio, adhuc tamen praxis reſolutionis non videtur pacifica, ſed cum prudentialibus temperamentis, quorum revera incomparabiliter Curia Romana eſt Magiſtra, effugi ſolet caſus quæſtionis.

ANGLONEN. COMPETENTIÆ PRO EPISCOPO CUM TRIBUNALI NUNTIATURÆ NEAPOLIS.

Caſus diſputatus in S. Congr. Epiſcoporum, & Regularium, & implicite deciſus pro Epiſcopo.

De juriſdictione Nuntii Apoſtolici in Regno Neapolitano cum Regularibus, & exemptis tanquam eorum Commiſſarii Generalis, an ea competat privative ad Ordinarios Locorum in illis caſibus, in quibus Ordinarii, exemptione non obſtante, ſunt Regularium, & exemptorum Judices competentes?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *In quibus caſibus procedat delegata juriſdictio generalis Nuntii in cauſis Regularium privative ad Ordinarios.*
3 *Nulla datur exemptio adverſus Forum tutelæ juriſdictionis.*
4 *Quando Ordinarii procedant etiam contra Regulares, & exemptos.*

D I S C. XXXVI.

QUendam Monachum Ordinis Ciſtercien. Monaſterii S. Mariæ in Sagittario Diœceſis Anglonen. de facto turbantem juriſdictionem Epiſcopi, lacerando ejus Edicta, 1
aliosque actus abſque dubio turbativos faciendo, Epiſcopus prædictus de meo conſilio carceravit, quamvis non cum ea arcta cuſtodia, & aſperitate, quam utpote loco pœnæ in aliorum exemplum, atque ad hujuſmodi exemptorum conſuetam petulantiam coercendam, ex dicto conſilio facere debuiſſet, quare ex parte dicti Religioſi, ſeu ejus Abbatis habitus fuit recurſus ad Tribunal Nuntiaturæ Neapol. a quo prodierunt litteræ præceptivæ ſuper d. Religioſi excarceratione, ejuſque conſignatione Subcollectori Diœceſano, ſub eo prætextu, quod ipſe Nuntius in toto Regno eſſet Commiſſarius, & Delegatus Apoſtolicus Generalis in omnibus cauſis Regularium, proindeque ad ejus Tribunal ex inconcuſſa obſervantia, etiam cum ipſomet Tribunali Curiæ Archiepiſcopalis Neap. privative ſpectaret cognitio cauſarum, & delictorum, quæ per exemptos, & Regulares patrari contingeret, præſertim extra clauſtra, cumque Epiſcopus, neglecta dicti præcepti executione, recurſum habuiſſet ad Sac. Congr. Epiſcoporum, & Regularium, quæ juxta ſtylum audire voluit Nuntium, eidem ſcribendo pro informatione, cum inſertione ſupplicis libelli ex parte dicti Epiſcopi porrecti.

recti. Nuntius autem viſis concludentibus motivis in dicto ſupplici libello deductis, dignoſcendo talem prætenſionem non eſſe ſuſtentabilem, prudenter reſpondiſſet, ſui tribunalis privativam juriſdictionem cum Regularibus, & exemptis non capere caſus particulares, in quibus, vel de jure, vel ex S. C. T. ſeu Apoſtolicis Conſtitutionibus, Ordinariorum juriſdictio etiam cum axemptis præſervata eſt. Idcirco nulla deſuper edita reſolutione, ob illius ite ceſſantem neceſſitatem, Epiſcopus intentum obtinuit, dictumque Religioſum poſt talem carcerationem, quam loco pœnæ cedere poſſe cenſuit, ſua auctoritate gratioſe dimiſit.

Dicebam igitur in dicto ſupplici libello pro Epiſcopo con-
2 cepto, quod quicquid ſit de prædicta generali delegata juriſdictione Nuntii circa cauſas indifferentes, in quibus ſpecialiter a jure, vel S. C. T. aut Apoſtolicis Conſtitutionibus proviſum non eſſet, itant privativa quam ax obſervantia d. Tribunal prætendit, percutiat ſolum eam generalem competentiam, quam alias Locorum Ordinarii, propriis Regularibus Superioribus negligentibus, haberent, ſuper quo locum veritati relinquebam, attamen id nullateuus adaptari poteſt caſibus ſpecialibus, in quibus ite expreſſe proviſum ſit, ut arat præſertim caſus præſentis controverſiæ, in quo
3 agabatur de competentia rationa propriæ offenſæ, ac turbatæ juriſdictionis, quæ competentia nullam admittit exemptionem, nullumque privilegium ex iis, quæ etiam contra milites Hieroſolymitanos habentur ſuperius deducta in Meſſanen. *diſc.29.* & alibi; unde Regularibus audientibus confeſſiones, ſive prædicantibus, aliaque gerentibus concernentia adminiſtrationem Sacramentorum, vel curam animarum, prorſus vanum eſſet aſſerere, quod hujuſmodi delicti cognitio privative ad ipſum Ordinarium Diœceſanum ſpectare deberet ad Tribunal Nuntiaturæ, idemque in omnibus aliis caſibus collect. per Barboſ. *de Epiſc. allegat.* 105. *& alibi hoc eod. tit.* pluries. Præſertim vero ubi agitur
4 de parvis Conventibus non habentibus numerum præfinitum in Conſtitutionibus Urb. VIII. & Innoc. X. per quas Religioſi ſubjiciuntur in omnibus Locorum Ordinariis, cum ſimilibus, in quibus tanquam in caſibus ſpecialibus dicta generalis, & privativa delegatio non intrat, locum habens ſolum in cauſis indifferentibus, vel privative ad ipſos Superiores Regulares, quoties ſunt extra clauſtra; vel etiam privative ad Ordinarios, circa illam ſubſidiariam, ſeu ſuppletivam juriſdictionem, & competentiam, quæ alias ob negligentiam Superiorum de jure competeret. Unde propterea S. Congr. nullam deſuper habebat difficultatem, prout idemmet Nuntius ut ſupra hanc veritatem agnovit, & cum hac diſtinctione credebam ita utramque juriſdictionem præſervatam remanere.

ANNOT. AD DISC. XXXVI.

DE materia contentorum in hoc diſcurſu, ſuper juriſdictiona ſcil. delegata privative ad Locorum Ordinarios prætenſa per Nuntium Apoſtolicum Regni Neapolit. agitur atiam *l. 14. in Miſcell. Eccl. diſc. 16. & ſeqq. & diſc.* 23. ubi etiam de juriſdictione delegata, quam Ordinarii Locorum habent cum Regularibus, eorum exemptivis privilegiis non obſtantibus. Atque in annotationibus agitur de juriſdictione conceſſa per Conſtit. 75. Urb. VIII. Ordinariis Locorum privative ad proprios Prælatos, & Regulares contra Monaſteria axempta, an complectatur ajuſdem Nuntii Commiſſarios, & Miniſtros, & concluditur negative.

MAJORICEN. SYNODI PRO EPISCOPO.

Diſcurſus pro veritate.

An, & quando Regulares exempti, eorumque Abbatas, & Superiores teneantur accedere ad Synodum Diœceſanam, & ad ajuſdem Synodi obſervantiam, itant ad id per Epiſcopum cogi valeant?

S U M M A R I U M.

1 *CAſus controverſia.*
2 *Prælati Regulares habentes curam animarum intervenire debent in Synodo.*
3 *Declaratur, & quando debeat ſolum intervenire ille Vicarius, qui deputatus eſt ad curam exercendam.*
4 *Ubi non concurrit dicta ratio, cura animarum non tenentur.*
5 *Declaratur ubi agitur de Regularibus Religionis univerſalis, ſecus ubi de Monaſterio ſingulari non communicante.*
6 *Tenentur accedente conſuetudine, ſed an hæc debeat eſſe quadragenaria, vel ſufficiat decennalis, diſtinguitur?*
7 *Favorabilis eſt conſuetudo, per quam fit reverſio ad jus commune.*
8 *Non eſt admittenda probatio per teſtes, ubi habetur per ſcripturas.*
9 *De probatione interventus in Synodo per teſtes.*
10 *Quomodo probatio concludere debet.*
11 *Quando teſtes debent allegare cauſam ſcientiæ.*

D I S C. XXXVII.

REnuentibus Abbatibus, aliiſque Prælatis Regularibus 1
Majoric. intervenire in Synodo Diœceſana, ut de prætérito interveniſſe ſupponabatur, Epiſcopus, ſeu ajus Agentes in Curia conſilium pro veritate petierunt. An jus competeret eos cogendi, & quæ probationes ad huna effectum parandæ eſſent, quateuus judiciale experimentum in S. Congr. Epiſcoporum, & Regularium, vel in alio Tribunali aſſumendam eſſe determinaretur.

Diſtinguendo autem quæſitum in tres inſpectiones, primam ſcil. in puncto juris, ſeu in abſtracto, alteram facti, quæ ſcil. conſuetudo, vel præſcriptio requiratur in iis caſibus, in quibus juris diſpoſitio non aſſiſtat, & tertiam ſuper modo probandi d. conſuetudinem, an fieri poſſit per teſtes, ut ax parte dd. Agentium deſiderabatur, vel fieri deberet per ſcripturas.

Quatenus pertinet ad primam, reſpondi, diſtinguendum 2
eſſe inter Abbates, alioſque Prælatos Eccleſiarum Regularium, quibus cura animarum immineat, & eos in quibus talis circumſtantia non concurrat, primo caſu ſubdiſtinguendum eſſe, an cura principaliter immineat ipſi Eccleſiæ principali, ejuſque Abbati, ſeu Prælatu, vel potius acceſſorie, & per viam unionis, quia nempe aliqua Eccleſia Parochialis acceſſorie unita ſit Monaſterio, ſeu quod cura immineat Eccleſiæ alicujus granciæ, ſeu membri, & de menſa Monaſterii.

Ubi enim cura imminet ipſis Prælatis, quia ipſæ Eccleſiæ 3
principales ſint Parochiales. Tunc licet in hujuſmodi Parochialitatibus annexis alicui Dignitati non intret diſpoſitio S. C. T. ſuper proviſione per concurſum, nedum quia cura ſtare dicitur acceſſorie, ſed etiam quia agitur de beneficiis regularibus, de ſui natura manualibus, & obedientiariis, non conferendis in Titulum perpetuum, nihilominus cum tunc conſiderentur tanquam Parochi; congruum eſt, ut in Synodo interveniant, ut repræſentare valeant ea, quæ pro ſibi commiſſarum animarum ſalute credant expedire, vel ut ita addiſcant quomodo in earundem animarum cura, & Sacramentorum adminiſtratione debeant ſe gerere, ut communiter admittunt, cæteris allegatis, Maſſobr. *de Synodo c. 3. dub.* 2. Pac. Jord. *de re benef. tit. de Syn.* n. 67. Gavant. *in praxi compend. Synodi p.* 1. *t.* 29. *n.* ... Barboſ. *de Epiſc. alleg.* 74. *n.* 25. *& alleg.* 93. *n.* 5. *& in collect. ad Concil. ſeſſ.24. de refor. c.*2. Fagn. *in c. quod ſuper his, de majorit. & obed. nu.* 1. *& ſeq.* & cæteri de materia agentes.

Ubi vero cura non imminet ipſis Prælatis, ſeu in eorum Eccleſiis principalibus, ſed in Eccleſiis unitis, & de menſa, ut ſupra. Tum quamvis mod allegati non deſcendant ad hos terminos, probabilius dicebam, quoad ipſos Prælatos negative reſpondendum videri, cum ceſſet ratio, ob quam eis injungitur onus, ad quod alias de jure non tenentur, & regula aſt, ut Regulares quibus animarum cura non incumbit non teneantur ex collect. per Barboſ. *de Epiſc. d. alleg.* 93. *n.* 7. Solumque tali caſu prætendi poſſe credebam interventum illius Vicarii, ſeu Prælati localis, granciæ, ſeu membri, cujus Eccleſiæ cura imminet. Atque ita de facto ſervari videmus, etiam quoad ſuperioritatem Ordinarii Loci quoad ea, quæ concernunt curam, & adminiſtrationem Sacramentorum, quoniam non eſt cum Eccleſia principali, minuſque cum ejus Prælato, ſed cum ea Eccleſia, in qua d. exercitium habetur, & cum Vicario, ſeu Superiore ibi deputato, potiſſime quia ſæpius contingit, Monaſterium, ſeu Eccleſiam principalem eſſe in diverſa Diœceſi, ſeu territorio alieo, in quo eſt talis grancia, ſeu membrum, ut obſervat Fagn. *ubi ſup. n.* 7. quod ſc. accedere tenetur ſolum ille Vicarius, qui exerceret curam.

Ceſſante autem d. circumſtantia curæ animarum, regula 4
eſt negativa pro Regularibus, quoties tamen agitur de illis, qui ſunt de Religione habente communicationem in univerſum, vel per totum Orbem, vel ſaltem per aliquam Regionem,

nem, ſeu Provinciam, & per ſpeciem Univerſitatis habentis Generalem, Provinciales, & Viſitatores, aliosque Superiores, itaut intrent ſine dubio privilegia exemptiva, vel directe, vel per communicationem omnibus Religionibus competentia, cum enim hujuſmodi Prælati, eorumque ſubditi regulares ab Epiſcopi juriſdictione, ac lege Diœceſana exempti ſint, & ſucceſſive ab obſervantia Conſtitutionum Synodalium, nulla urget ratio, ob quam ad Synodi celebrationem convocari debeant, ut poſt Abb. Felin. & alios Canoniſtas, *in c. quod ſuper, de major. & obed.* ac alios habetur apud Barb. Maſſobr. Jordan. & alios ſupra allegatos, Fagn. *in d. c. quod ſuper*, & docet inconcuſſa obſervantia generalis, quatenus aliqua particularis conſuetudo non obſtet.

Verum ſi agatur de Monaſterio, quod non communicet
5 cum univerſa Religione, & non ſubjaceat Generali, aliiſque Superioribus, tunc ceſſante particulari privilegio exemptivo, regula aſſiſtere videtur Epiſcopo ex deduct. per Barb. *d. alleg. 93. n. 8. & in collect. ad Conc. d. ſeſſ. 24. de refor. cap. 2.* Fagn. *ubi ſup. n. 5.* cum aliis ſupra in Colonien. Monaſterii S. Cornelii, *diſc.* 28. quamvis hoc in præſenti examinare opus non fuerit, cum nullum adeſſet Monaſterium hujuſmodi qualitatis.

Quo vero ad alteram inſpectionem, ſuper contraria ſcil. conſuetudine, omnes ſupra allegati concordant, eam legitime inductam attendendam, ſeu ſervandam eſſe. Difficultas vero eſt in tempore, an ſcilicet ſufficiat decennalis, vel requiratur quadragenaria, aliqui enim præſertim Jordan. credunt ſufficere decennalem, quaſi quod non ſit contra, ſed præter jus. Alii vero, ut præſertim Maſſobr. diſtinguunt, quod aut agitur de Abbatibus, aliiſque Prælatis habentibus ſub ſe Populum, & Eccleſias, vel ſæculares, vel etiam regulares, in quibus cura exerceatur, acceſſorie ta-
6 men, & ſubjective, itaut in puncto juris ipſi dicendi non ſint curati, neque ad Synodum accedere teneantur ut ſupra, potius ex magis communi, & recepta opinione ita diſtinguente, quam ex directo jure; & tunc ſufficiat decennalis, utpote potius interpretativa, quam præſcriptiva, ſeu in re, magis præter, quam contra jus, aut dicta circumſtantia omnino ceſſat, & tunc quia videtur conſuetudo de directo contra jus, ſeu contra privilegia requiſita videatur quadragenaria.

Mihi placebat hæc diſtinctio, utpote rationabilis; dicebam tamen, eam non videri ita reſtringendam eſſe ad ſolum caſum, in quo adſit Populi ſubjectio, & immineat cura animarum, ſed diſtinguendum quoque eſſe inter eas Religiones, quæ vitæ contemplativæ tantum incumbentes, ſe abſtinent ab audiendis confeſſionibus, aliiſque Sacramentis Populo miniſtrandis, & eas, quæ vitæ activæ principaliter incumbunt cum prædicationibus, & confeſſionibus, aliorumque Sacramentorum, & Divinorum adminiſtratione.

Illo enim ſecundo caſu, obſervantia non videtur a juris diſpoſitione exorbitans, ſed potius approximans, & conformis, ut ſcilicet ita dicti Regulares inſtruantur quomodo in concionibus habendis, confeſſionibus audiendis, aliiſque Sacramentis, & Divinis miniſtrandis debeant ſe gerere, unde ratio per antiquos Canones, ſeu Canoniſtas ponderata, in hujuſmodi Religionibus ceſſare videtur, cum ea principaliter in eo conſiſtat, quia Monachi antiquitus vitæ contemplativæ ſolum incumbentes, ab hujuſmodi exercitiis abſtinebant; ſecus autem hodie, quod excepto tempore Paſchali, in quo ex præcepto ad Parochiam accedendum eſt pro Sacramento Euchariſtiæ, magis a Regularibus, quam a Clericis ſæcularibus
7 Sacramenta, aliaque Divina miniſtrantur, unde potius congrua, ac juris intentioni adaptata videtur dicta conſuetudo, quod ad Synodum accedant ſaltem Superiores, & Prælati, qui alios ſibi ſubditos dicta munia exercentes inſtruere valeant; potiſſime quia ſtante antiqua nativa juriſdictione generali Ordinarii loci in Regulares, benigna potius, & favorabilis cenſetur ea conſuetudo, per quam fiat reverſio ad jus commune, ut *ſub tit. de ſucceſſionib.* ad interpretationem Statutorum excludentium fœminas, & cognatos, ac alibi frequenter habetur de hac vera, & recepta propoſitione.

Demum quoad tertiam inſpectionem, ſuper modo probandi conſuetudinem prædictam, habebam difficultatem, an id fieri poſſet ſolum per teſtes, ad quos dicti Agentes ſe reſtringebant, quoniam cum acta Synodalia redigi ſoleant
8 in ſcripturam, & in Archivio Epiſcopali conſervari, ex quibus certificari poteſt interventus affirmativus, vel negativus, videbatur intrare propoſitio, quam frequentem habemus in materia remiſſoriæ, illam ſcilicet dandam non eſſe ad probandum per teſtes id, quod redigi ſolet in ſcripturam, & per eam incontinenti juſtificari poteſt, Cavaler. *deciſ.* 87. Buratt. & Add. *dec.* 180. *deciſ.* 252. *nu.* 1. *part.* 7. *rec.* & frequenter.

Verum difficultas ceſſare videbatur ob duas ſpeciales de- 9
ciſiones in Ampurien. ſeu Civitaten. convocationis Synodi coram Meltio, *dec.* 103. & 191. *par. 9. rec.* in quibus datum fuit mandatum de manutenendo Epiſcopo in quaſi poſſeſſione vocandi ad Synodum quoddam Capitulum, quod alias de jure prætendebat ſe non teneri ob diverſitatem Diœceſis, juxta caſum, de quo in d. Ampurien. *hoc eod. lib. ſub tit. de præminentiis*, *diſc.* 7. nam cum ſola depoſitione teſtium deponentium de dicti Capituli interventu in Synodo proceſſum fuit. Quod tamen non omnino ſatisfaciebat ob nimiam inveriſimilitudinem, quod nulla acta Synodalia in Archivio haberentur, niſi aliquis caſus circa Archivium, & ſcripturas juſtificaretur.

Et nihilominus dicebam, hujuſmodi probationem faci- 10
lem eſſe in poſſeſſorio, ſatis vero difficilem in petitorio ad bene concludendum, cum dubitari poſſet, an hujuſmodi interventus fuiſſet facultativus, ſive etiam conſultivus, & benevolus, quod ſcilicet dicti Prælati Regulares ab Epiſcopo, vel pro conſilio, vel pro decore invitati eſſent, niſi concluderetur de frequentia actuum per tempus notabile, & continuatum, aliiſque circumſtantiis, ex quibus iſte facultativus, & benevolus titulus excluderetur juxta ea, quæ habentur in alia Majoricen. celebrationis Miſſarum 28. Junii 1652. coram Bichio, *dec.* 280. *p.* 11. & in eadem 24. Januar. 1653. coram eodem; potiſſime quia ſupponebatur, quod in ea Diœceſi totius Inſulæ, ſeu Regni complexiva, Conventus, ſeu Comitia generalia haberi ſolent per totum Clerum tam ſæcularem, quam regularem, ſuper concernentibus utriuſque Cleri commune intereſſe pro defenſione Eccleſiaſticæ immunitatis adverſus onera laicalia, ac ſuper aliis, quæ commune intereſſe concernunt. Atque hoc Mihi inferebat non levem difficultatem, quod ſcil. occaſione convocandi Clerum ſæcularem ad Synodum, eodem tempore per diverſum actum dictus Conventus, ſeu Congregatio utriuſque Cleri habita fuerit, unde propterea interventus prædictus remaneret æquivocus, ac ſtante defectu ſcripturæ, ſatis difficilis probationis per teſtes, quos non ſufficeret deponere per ſolum ſenſum corporis de viſu, ſed oporteret etiam deponere cum judicio intellectus, quo caſu etiam non interrogati tenentur aſſignare certas, & concludentes ſcientiæ cauſas, ſeu rationes, quod ſcil. interventus fuerit coactivus, ſeu ſubjectivus pro Synodo non pro aliis actibus.

Hæc enim eſt differentia inter teſtes deponentes ſuper re- 11
bus conſiſtentibus in ſolo ſenſu corporis, & conſiſtentibus in judicio intellectus, quod primo caſu etiam nulla aſſignata ratione probant, in ſecundo autem, quamvis non interrogati tenentur certam, & bene concludentem ſcientiæ cauſam aſſignare, alias nihil probant, Farinac. *de teſt. q. 70. n. 1. & ſeq.* Mantic. *dec.* 199. *n.* 1. Greg. *dec.* 17. *n.* 2. Cocc. *deciſ.* 259. *n.* 5. & alii paſſim, quia eſt receptiſſima diſtinctio. Incertus autem eſt cauſæ eventus, vel ſtatus.

ANNOT. AD DISC. XXXVII.

De iſta cauſa non audivi amplius actum, & de materia obligationis exemptorum accedendi ad Synodum, & obſervandi Conſtitutiones Synodales agitur in annot. ad S. Conc. Trid. *lib.* 14. *diſc.* 30.

FERETRANA CATHEDRATICI PRO EPISCOPO CUM PAROCHO S. JOANNIS DE ANTIQUO.

Caſus diſputatus coram Vicario Lateranen. & in poſſeſſorio reſolutus pro Epiſcopo.

De juriſdictione, & reſpective exemptione Capituli Lateranenſis, & Eccleſiarum in ſolo Lateranenſi exiſtentium, & quam juriſdictionem in eis habeat loci Ordinarius, præſertim circa concernentia curam animarum?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *De Cathedratico, ſeu Synodatico debito Epiſcopo.*
3 *Habens pro ſe regulam habet intentionem fundatam, donec probetur limitatio.*
4 *In juriſdictionalibus ſola juris aſſiſtentia ſufficit.*
5 *De exemptione Eccleſiarum, & Hoſpitalium exiſtentium in Solo Lateranenſi.*

6 Non

Digitized by Google

6 Non procedit in concernentibus curam animarum, & Parochialitatem, & de ratione.

D I S C. XXXVIII.

1 CUM Parochus Eccleſiæ S. Joannis de Antiquo Feretranæ Diœceſis, ex eo quod iſta Eccleſia ſita eſſet in ſolo
Baſilicæ Lateranenſis ob exemptionem per Apoſtolicas Conſtitutiones, præſertim Bonifacii VIII. & Sixti V. hujuſmodi
Eccleſiis conceſſam ab Ordinariorum juriſdictione, prætenderet ſe non teneri ad ſolvendum Epiſcopo Cathedraticum
per Parochos ſolvi conſuetum, proindeque obtinuiſſet pro obſervantia privilegiorum inhibitionem ab ejuſdem Baſilicæ Archipresbytero, ſeu Vicario. Hinc proinde occaſione
petendi dictæ inhibitionis moderationem, jam in ſolo poſſeſſorio obtentam, de dictorum privilegiorum relevantia
io propoſito, etiam in bono jure diſputatum fuit.
2 Dicebam igitur Scribens pro Epiſcopo, quod cum in facto non dubitaretur de hujuſmodi Eccleſiæ ſituatione intra
fines ſuæ Diœceſis, fundata erat ejus intentio in exactione Cathedratici ab omnibus ſuarum Eccleſiarum, præſertim
Parochialium Rectoribus, ad text. *in c. inter cætera* 10. *q.* 3. *cum Concord.* per Gratian. *diſcept.* 620. *n.* 1. Barboſ. *de Epiſcopo, alleg.* 86. *n.* 40. *cum ſeqq.* & Fagnan. *in c. conquerente, de offic. Ordin. ex n.* 44. *& in c. venerabili, n.* 16. *de cenſ.*
3 Ideoque habens pro ſe regulam, dicitur habere intentionem fundatam, eamque allegare ſufficit ad victoriam, donec per allegantem limitationem illa probetur in dubio
non præſumenda, Barboſ. *axiom.* 197. Mantic. *dec.* 251.
4 *n.* 4. præſertim vero in juriſdictionalibus, in quibus ſpeciale eſt ſolam juris aſſiſtentiam ſufficere, donec illa tollatur, per privilegium clarum incontinenti probatum,
vel per rem judicatam canonizatam per tres conformes, ex deductis ſupra in Toletan. *diſc.* 1. & io aliis frequenter.
Nedum autem aliqua dictæ exemptionis juſtificatio dabatur, ſed illa erat omnino improbabilis ex eorundem privilegiorum, ſeu Conſtitutionum Apoſtolicarum inſpectione, etiamſi in facto tanquam certa ſupponeretur ipſius
Eccleſiæ ſituatio in ſolo Lateranenſi, de qua juſtificatione habetur infra in Beneventana Eccleſiæ, *diſc. ſeqq.* Quamvis enim ex plurium Pontificum indultis ultimo loco con-
5 firmatis per Bonifacium IX. Eccleſiæ, Hoſpitalia, Oratoria, & alia loca quæcumque ſita in ſolo Lateranenſi omnimodam exemptionem habeant ab Ordinariorum juriſdictione, & ſuperioritate, ac privative ſubjaceant juriſdictioni Archipresbyteri ejuſdem Baſilicæ, cum facultate etiam
competente Capitulo, & reſpective Archipresbytero conferendi earundem Eccleſiarum Rectorias, & beneficia ex
iis, quæ habentur in Montiſalti, *dec.* 366. *p.* 9. *rec.* & in Surrentina, *ſub tit. de Paroch.*
Nihilominus Pius IV. omnia hujuſmodi indulta revocavit, reintegrata vero fuerunt per Conſtitutionem 19. Sixti V. per quam dicta exemptio expreſſe moderatur in concernentibus curam Animarum, & Parochialitatem, ut particulariter actum habetur in dicta Surrentina, ubi de puncto, an Parochialis, quæ prætenditur ſita io hoc ſolo Lateranenſi conferenda ſit necne per concurſum ad formam
Concilii Trid.
Cum igitur Cathedraticum, quod alias Synodaticum nuncupari ſolet, nedum ex diſpoſitione Sacrorum Canonum,
ſed etiam ad mentem ipſius S. C. T. per quod non eſſe ſublatum, late probat Fagnan. ubi ſupra, debeatur per Parochos ratione Parochialitatis Epiſcopo tanquam Parocho
majori, & in ſignum ſubjectionis ex ſuperius allegatis, hinc proinde dicebam, quod admiſſa etiam dicta ſituatione, quodque alias in concernentibus ipſam Eccleſiam materialem, ejuſque bona, & jura dicta exemptio ſuffragaretur, adhuc tamen ea nullatenus ſuffragari poterat quoad
iſtam recognitionem, ac alia concernentia curam Animarum, & Parochialitatem, ex eadem ratione ſatis frequenter deducta in dicta Toletana, *diſc.* 1. & aliis occaſione
privilegiorum exemptivorum competentium Eccleſiis, & Monaſteriis Regularium non ſuffragantium quoad concernentia Parochialitatem, & curam Animarum, quod ſcil.
6 ſubjectio non provenit ratione Eccleſiæ materialis, ſeu ratione Perſonarum exemptarum, ſed ratione Eccleſiæ formalis, ideſt Populi, cum quo cura exercetur, qui eſt
Epiſc. ſubjectus, & ob quam rationem etiam Abbates, aliique Prælati Regulares, quantumvis exempti convocari
poſſunt ad Synodum, ut in Majoric. Synodi, *diſc. præced.*
Multo magis, dum iſte Parochus erat Clericus Sæcularis.
Dum igitur iſtud Cathedraticum, ſeu Synodaticum dicitur onus acceſſorium, & conſequutivum ad convocationem
Synodi, exinde de plano reſultare dicebam, etiam cum ſenſu veritatis exemptionem ad hunc effectum non ſuffragari, neque io contrarium deducebatur quid relevans, cum
Scribentes immorarentur ſolum in regulis generalibus, quas habemus in materia exemptionis, non deſcendentes
ad hæc ſpecialia concernentia regulæ exemptivæ limitationem.

ANNOT. AD DISC. XXXVIII & XXXIX.

DE privilegiis, & exemptionibus Baſilicæ Lateranenſis, & Eccleſiarum, quæ in ejus ſolo conſtructæ ſint, ultra deducta in his diſcurſibus agitur in Surrentina, *ſub tit. de Paroch. diſc.* 9.

BENEVENTANA ECCLESIÆ PRO CAPITULO LATERANENSI, ET COMMUNITATE TERRACUSII CUM ARCHIEPISCOPO.

Caſus deciſus per Rotam pro Capitulo, & Communitate.

De eadem materia exemptionis a juriſdictione Ordinarii Eccleſiarum ſitarum in ſolo Lateranenſi, & quam juriſdictionem in eis Ordinarius habeat, dicta exemptione non obſtante, & de probatione dominii ſoli dictæ Eccleſiæ Lateranenſis.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *De privilegio exemptivo Eccleſiarum, & locorum fundatorum in ſolo Lateranenſi.*
3 *Non prodeſt quoad juriſdictionem delegatam a S. Conc. Trident.*
4 *Viſitationes utpote referibiles ad dictam juriſdictionem delegatam non præjudicant dictæ exemptioni.*
5 *Actus contrarii non præjudicant ſine ſcientia, & patientia ipſius Capituli Lateranenſis.*
6 *De probatione dominii ſoli remiſſive.*
7 *Obſervantia multum in hoc operatur.*

D I S C. XXXIX.

DE anno 1450. quidam Nicolaus Oppidi Terracuſii, 1
donavit Baſilicæ Lateranenſi, ejuſque Capitulo quoddam petium terræ poſitum intra ejuſdem loci mœnia, in
quo de anno ſequenti Capitulum conceſſit facultatem Communitati ædificandi Eccleſiam ſub invocatione S. Mariæ
Annunciatæ cum Hoſpitali, communicando omnia ejus privilegia, immunitates, & exemptiones, ſub reſervatione
annui cenſus ſex unciarum ceræ albæ in recognitionem dominii, in cujus conceſſionis executionem Communitas
prædicta de anno 1453. Eccleſiam, & Hoſpitale conſtruxit, apponendo dictæ Baſilicæ inſignia, tam in janua,
& Campana, quam io aliis partibus Eccleſiæ; & ſucceſſive Capitulum diverſis temporibus deputavit Viſitatores
ad viſitandum Eccleſiam, & Hoſpitale, cumque Archiepiſcopi pro tempore voluiſſent eam viſitare, ſe oppoſuit
Communitas, unde diſtiterunt a viſitando, ſolumque poſt publicationem S. C. T. profeſſi ſunt id agere jure delegato, cumque modernus Archiepiſcopus hujuſmodi prætenſionem excitaſſet, viſitandi ſcilicet, alioſque actus juriſdictionales jure Ordinario exercendi, atque ut io hujuſmodi prætenſione ſe confoveret, non audito Capitulo Lateran. obtinuiſſet quoddam decretum Sac. Congr. Epiſcoporum, & Regularium de anno 1662. Hinc proinde dicto Capitulo recurrente, remiſſa fuit cauſa ad Rotam cor.
Taja, datoque dubio, an & quale jus Archiepiſcopo competat in dicta Eccleſia, & Hoſpitali? Poſt aliquas propoſitiones ſine reſolutione, ob aliquas facti diſcrepantias ſub
die 20. Februarii 1668. prodiit reſolutio contra Archiepiſcopum, nullum ſcilicet jus ſibi competere in vim ordinariæ juriſdictionis, ſtantibus hujus Baſilicæ privilegiis diverſorum Pontificum, præſertim Bonifacii IX. innovatis
per Sixtum V. io ejus Conſtitutione 19.
In his autem diſputationibus nulla cadebat difficultas ſu- 2
per exemptione omnimoda Eccleſiarum, & Hoſpitalium ſitorum in ſolo Lateranenſi a juriſdictione ordinaria, tum
quia hujus Baſilicæ privilegia ſunt in viridi, & inconcuſſa obſervantia notoria ubique, tum etiam quia ſic alias declaravit Sacra Congregatio Concilii per hæc verba præciſa,
Sac. Congregr. Concilii Tridentini Interpretum alias cenſuit

Card. de Luca, Lib. III.

nun

non licere Epiſcopis, & Archiepiſcopis viſitare Eccleſias in fundo Lateranenſi erectas, niſi tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatis, eademque privilegia canonizata fuerunt pluries per Rotam, tam circa collationem beneficiorum, ut *dec. 369. p. 9. rec.* quam circa viſitationem jure ordinario, alioſque actus ordinariam juriſdictionem concernentes, ut patet ex quatuor deciſionibus ſuper conſimili controverſia editis in una Cathacen. Eccleſiæ cor. Bichio, Cecchino, & Rojas, *dec. 115. 217. 310. & 313. eadem p. 9.* Atque in Surrentina Parochialis diſputata prius cor. Cardinali Arbitro, & deinde in Rota, de qua *ſub tit. de Parochis*, Egomet Scribens pro Archiepiſcopo, poſita probatione dominii Soli, aliiſque requiſitis, de quibus in dicta Conſtitutione 19. Sixti V. non negabam hujuſmodi exemptionem a juriſdictione ordinaria, præterquam quoad parochialitatem, & concernentia curam Animarum, & concurſum ad formam Concilii, ob ejuſdem Conſtitutionis litteralem exceptuationem.

3 Prout e converſo Ego Scribens pro Capitulo, & Communitate in illa cauſa, ob ceſſantem verificationem dictæ limitationis circa curam, & parochialitatem, non controvertebam facultatem viſitandi jure delegato per Sac. Concilium Trid. circa concernentia hoſpitalitatem, & cultum, ac etiam circa alia, quæ ſub hujuſmodi delegata juriſdictione veniunt, cum ſola controverſia eſſet ſuper juriſdictione ordinaria.

4 Atque ex hac diſtinctione, de plano ceſſare dicebam fundamenta Archiepiſcopi deducta ex aliquibus viſitationibus, aliiſque actibus juriſdictionalibus geſtis, tam per ipſummet, quam per ejus pro tempore prædeceſſores, quoniam non conſtabat an jure ordinario id ſequutum eſſet, unde propterea actus remanebant æquivoci utpote referibiles ad jus delegatum, dum omnes erant ab anno 1564. ci-
5 tra, & ſic poſt publicationem S. C. T. Et nihilominus ubi etiam juſtificaretur, quod tam viſitationes, quam alii actus jure ordinario geſti eſſent, id nullatenus præjudicare dicebam, dum non conſtabat de ſcientia, & patientia Capituli, cui dictæ Communitatis, vel aliorum Adminiſtratorum negligentia in propoſito præjudicare non potuit, ut punctualiter firmatur in allegatis deciſionibus Cathacen. *p. 9. rec. dec. 115. 217. 310. & 313.*

6 Tota igitur diſputatio fuit ſuper verificatione dominii hujus Soli, aliorumque requiſitorum, cum quorum præſuppoſito dicta privilegia intrant, itaut quæſtio eſſet potius facti quam juris, ad cauſæ Patronum magis quam ad Advocatum pertinens, bene tamen in facto juſtificabantur eadem, ac majora requiſita, quæ in propoſito canonizata fuerunt in ſupra allegatis deciſionibus Cathacen. Et quoad ea, quæ juris ſunt ſuper modo probandi dominium, ad evitandas inanes allegationes pertranſibam cum firmatis in eiſdem deciſionibus, quæ tanquam ſpeciales, ac individuales tollebant neceſſitatem repetendi regulas, & propoſitiones generales ibidem quoque deductas, quarum conſarcinatio traſcriptoris potius quam Advocati munus importare videtur, ubi neceſſitas non exigit.

7 Ideoque, reflectendo etiam ad veritatem, juſta, & probabilis videbatur reſolutio, ſtante præſertim continuata obſervantia prædeceſſorum Archiepiſcoporum, qui acquieſcentes oppoſitionibus circa viſitationem jure ordinario, declararunt viſitare jure delegato, unde propterea concurrebant præcedens oppoſitio, & ſubſequuta acquieſcentia, & patientia, quæ in incorporalibus ſtant loco poſſeſſionis, ſtant concurrente longiſſimi temporis decurſu, intret etiam præſcriptio, multo magis quia in præſenti obſervantia capienda erat potius tanquam interpretativa, & adminiculativa aliarum probationum ſuper ſituatione, & dominio Soli. Atque iſtud dicebam eſſe fortiſſimum adminiculum ſuppletivum omnium exceptionum, & defectuum, qui adverſus probationes dabantur.

FREQUENTINA JURIS VISITANDI PRO COMMUNITATE OPPIDI JESUALDI CUM EPISCOPO.

Caſus diſputatus in S. Congr. Concilii, & reſolutus ut infra.

De juriſdictione, & facultate Ordinarii ſuper viſitatione, ac reviſione computorum Hoſpitalis, & Montis Pietatis ſub adminiſtratione Laicorum, ac erectorum ſub Regia protectione, præſertim ubi adminiſtratio eſt penes ipſam Communitatem fundatricem, an ita verificetur limitatio de Fundatore vivente?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutio Sacræ Congregationis.*
3 *De regula Epiſcopo aſſiſtente ex Concil. Trid. viſitandi Hoſpitalia, & pia Loca.*
4 *De limitationibus, ubi ſunt ſub Regia protectione, & ubi aliter in fundatione cautum eſt.*
5 *De declarationibus dd. limitationum, & quando procedant.*
6 *Jus viſitandi non venit ſub generali privilegio exemptionis.*
7 *Quando dicatur etiam iſtud jus explicari per æquipollens.*
8 *Declaratur concluſio, de qua num. 6.*
9 *Subſtantia voluntatis non formula verborum attendi debet.*
10 *Declaratur concluſio ut leges fundationis debeant habere conſenſum Ordinarii.*
11 *Quando dictus conſenſus cenſeatur præſtitus.*
12 *Ordinarius præſumitur informatus de negotiis ſuæ Diœceſis.*
13 *Alia ſunt Loca pia, alia vero Eccleſiaſtica.*
14 *De poteſtate Ordinarii viſitandi etiam opera pia laicalia, & an procedat Fundatore vivente.*
15 *Datur diſtinctio inter pia Loca, & opera adminiſtrata per Communitatem Laicorum, ſed fundata cum bonis pie diſponentium, & fundata cum bonis ipſius Communitatis.*

D I S C. XL.

IN Oppido Geſualdi, Communitas Laicorum ex ejus 1
bonis erexit, ac fundavit Hoſpitale, & Montem Pietatis, ſub ea expreſſa lege, quod ſub ipſius, ac Laicorum ab ea deputandorum adminiſtratione ſemper, & privative ad quemcumque eſſe deberent, quodque ad ipſam ſpectaret jus recipiendi rationes, ſeu computa Adminiſtratorum, & in quocumque caſu controverſiæ recurri deberet ad Superiores, & Magiſtratus Sæculares, itaut loci Ordinarius nullatenus poſſet ſe ingerere, tanquam ſub immediata protectione Regia, ſub qua, mediante privilegio, recepta fuerunt, unde propterea Epiſcopus illius temporis, diu, & ultra ſpatium 25. annorum ſupervivens, quamvis Laicis, ac Domino temporali, ex aliis cauſis parum benevolus, nunquam viſitare tentavit, ſeu alias ſe intromiſit. Cum autem Epiſcopus immediate ſucceſſor, vir quidem probus, & timoratæ conſcientiæ, nimiumque benevolus Domini temporalis (cujus ope, & auctoritate ad Epiſcopatum promotus fuerat) nimio tamen zelo abundans, neglectis etiam aliquibus convenientiæ legibus, de 2
facto hujuſmodi locorum, & Eccleſiæ ibi adjacentis viſitationem tentaſſet, atque ſe opponente Communitate, ad cenſuras contra ejus Adminiſtratores, alioſque laicales Magiſtratus proceſſiſſet, interpoſita appellatione ad A. C. curavit Epiſcopus cauſam reaſſumi per S. Congr. Conc. ubi aſſumpta diſputatione, prodiit reſolutio ad favorem Epiſcopi ſuper jure viſitandi Eccleſiam, ejuſque altaria, & alia concernentia decentiam cultus, ac implementum onerum celebrationis Miſſarum, dilata in reliqua reſolutione, ad quam deventum non eſt, quoniam quantum memoria ſuggerit, controverſia cum hoc temperamento concorditer finem habuit, ut ſcil. Epiſcopus dicto jure viſitandi Eccleſiam, ac recognoſcendi implementum onerum Miſſarum, & anniverſariorum contentus eſſet.

Scribens autem pro Communitate, non negabam regu- 3
lam aſſiſtere Epiſcopo ex clara diſpoſitione S. C. T. *ſeſſ. 22. de reſor. c. 8. & 9.* Dicebam tamen ex eodem Concilio duplicem reſultare limitationem facto applicabilem, unam ſcilicet ubi agitur de Locis exiſtentibus ſub immediata protectione Regia, ut ad litteram, ibi, *non tamen quæ ſub Regum immediata protectione ſunt*, & alteram, ubi alias in fundatione cautum eſt, ibi, *niſi aliter in fundatione cautum reperiatur*, ut de prima limitatione plene Ricc. *dec. 209. p. 4.* Diana *p. 1. reſ.* 100. Barboſ. *de Epiſcopo alleg. 75. n. 16.* & in collectan. ad Concilium ibidem, *n. 27.* Rota in Leopolien. adminiſtrationis Hoſpitalis 14. Martii 1646. cor. Cerro. 4
Et de altera Ricc. *ead. dec. 309. p. 4.* Diana *p. 1. reſ.* 33. admittitur apud Gregor. *dec. 4. & 8.* late Paſqualigus *reſ. moral. centur. 1. c. 88. & 89.* Pater del Bene *de immunit. Eccleſ. tom. 2. c. 10. dub. 6. ſect. 14. nu. 5. & ſeqq.* & conferunt quæ generaliter habentur in materia juriſpatronatus, de attendendis legibus per Fundatorem in limine fundationis adjectis, quamvis juri contrariis.

Ad-

Adverſus hujuſmodi limitationes, duo deducebantur per Scribentes in contrarium pro Epiſcopo, primo quod in Privilegio Regio ſuper receptione hujuſmodi Locorum ſub immediata protectione, non habebetur mentio viſitationis, utpote indigentis nota ſpeciali, ideoque non venientis ſub generali Privilegio exemptionis, ſub quo regulariter non venit jus viſitandi Diœceſano competens, ex deductis per Lotter. *de Benef. lib.* 1. *q.* 25. n. 25. Barboſ. *de Epiſcopo*, *allegat.* 74. n. 6. Royas *dec.* 219. in his terminis Paſqualig. alios colligens *d. cent.* 1. *q.* 89. n. 5. *&* 6. Et ſecundo, quod dicta concluſio de attendendis legibus per Fundatorem in limine fundationis adjectis procedit, accedente Ordinarii conſenſu, & non alias, ut in dicta ſua materia de jurepatronatus, ac etiam non ſemel in præcedentibus, præſertim in Benevent. Juriſdictionis, & in Maceraten. *diſc.* 6. *&* 12.

5 Verum, reflectendo etiam ad veritatem, oppoſitiones non videbantur probabiles, quatenus enim pertinet ad primam, cum tam verba Privilegii quam capitulorum, ſeu legum fundationis eſſent ampliſſima, quemcumque Epiſcopi interventum omnino excludentia, cum dictione, *tantum*, adjecta, tam circa adminiſtrationem reſpectu Communitatis, quam circa recurſum ad Magiſtratus Laicos in quocumque caſu controverſiæ, vel malæ adminiſtrationis, clara exinde re-
6 ſultara videbatur voluntas includendi etiam iſtum caſum non explicatum ex modeſtia Laicorum, qui ex reverentiæ motivo curant id per æquipollens ſignificare cum dicta reſtrictiva, ſeu dictione taxativa, quam in propoſito ponderant Martha de juriſdictione, & alii apud P. del Bene *de immunit. loco ſupra citato*, unde propterea advertebam illud motivum omnino negligendum videri, ne alias daretur occaſio in futurum, ſciſſo etiam iſtius modeſtiæ velo, id explicandi.

7 Concluſio autem prædicta, ut ſub generali Privilegio exemptivo non veniat jus viſitandi, vel percutit eam viſitationem, quæ ex juriſdictione delegata competit in concernentibus curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum, in quibus terminis loquitur *d. dec.* 219. coram Royas, cum ad hunc effectum non ſufficiat exemptio, ſed requiratur territorium ſeparatum, ut frequenter in præcedentibus hoc eod. tit. Vel in concernentibus cultum Eccleſiæ, celebrationem Miſſarum, & alia influentia magis in Populum ipſi Ordinario ſubjectum, ex eadem ratione militante in adminiſtratione Sacramentorum, vel demum in ea exemptione, quæ eſt dativa, Eccleſiarum ſcil. & Locorum, quæ jam ordinariæ juriſdictioni, & viſitationi ſubjacebant, quaſi quod ſimplex exemptio a juriſdictione utpote odioſa, & privativa
8 juris jam quæſiti, potius reſtringenda quam amplianda, non tollat aliud jus viſitandi, ex juriſdictione delegata magis quam ordinaria competens ſine ſpeciali mentione, atque hujuſmodi unos, ſeu alios ſupradictos terminos, ſeu caſus percutiunt ſupra allegatæ auctoritates, & aliæ apud eos, ſecus autem ubi, non per viam exemptionis a juriſdictione jam competente, ſed per viam legis, ſeu conditionis in limine fundationis adjectæ, ita impeditivæ juris quærendi, ac ſe opponentis principio acquiſitionis hujuſmodi juriſdictionis, & ſuperioritatis, tunc enim cum ex ejuſdem Sac. Concilii diſpoſitione ut ſupra, deferendum ſit Fundatoris voluntati, iſtius ſubſtantia attendenda eſt, non curata formula, ſeu figura verborum ex deductis per Mantic. *de conjecturis*, *lib.* 3. *tit.* 3. *n.* 9. Otthob. *dec.* 254. *in fine*, *&* *paſſim*.

9 Et quoad deficientem conſenſum, ſeu approbationem Ordinarii alias requiſiti in legibus adjectis in limine fundationis, concluſio, quam admittebam in puncto juris veram, procedit, ubi agitur de Beneficiis Eccleſiaſticis, quæ cum Ordinarii, vel alterius Superioris auctoritate legitime erecta, atque ad eſſe beneficiorum redacta, eo ipſo cadunt ſub Canonum diſpoſitione, ac Diœceſani juriſdictione, & ſuperioritate. Unde receptum habemus, juſpatronatus, & præſentandi competera ſolum de mera gratia, ita per Canones conceſſa ad alliciendum benefactores, ſecus autem, ubi agitur de Cappellaniis manualibus abſque Ordinarii, vel alterius Superio-
10 ris auctoritate erectis in beneficium, quoniam remanent in terminis ſimplicis legati pii non cadentis ſub regulis beneficialibus, ſive ſub diſpoſitione Canonum quoad beneficia, & Cappellas, itant etiam infantes, & mulieres ſint capaces, aliæque leges adjectæ per teſtatores tanquam in ſimplicibus legatis (quoties juxta generalem legatorum naturam tanquam turpes, vel impoſſibiles habendæ non ſint pro non ſcriptis) ſervari debeant, ut de his omnibus in ſuis materiis de jurepatronatus, & de beneficiis, cum ſint principia plana, ideoque cum hæc erectio, ex Ordinarii, vel alterius Superioris Eccleſiaſtici auctoritate facta non eſſet, non intrabat concluſio in objectum deductum.

Hinc proinde dicebam intrare dilemma clarum, quod aut hujuſmodi piorum operum erectio dicenda erat facta cum auctoritate, & approbatione Ordinarii, aut non, primo caſu, ſtante actus individuitate, dum leges prædictæ in ipſa erectione contemporanee adjectæ fuerunt, perneceſſe dicendum eſt eundem conſenſum dictis legibus præſtitum eſſe, ſtante præſertim ſubſecuta longæva obſervantia ejuſdem Epiſcopi, ſub quo facta fuit dicta erectio, quoniam ſuperviveus per annos 25. & ultra, dictas leges obſervavit, abſque eo quod allegare poſſet ignorantiam. Tum quia regula eſt, Ordinarium, utpote ſingulis annis ſuam Diœceſim viſitare, & paragrare debentem præſumi informatum de omnibus innovationibus in ea contingentibus, Mantica *dec.* 271. Baratt. *dec.* 459. *in fine*, *&* *ſæpius*, tum etiam quia ex qualitate Loci, & operum videbatur ſpecies notorii, etiam in primo anno, vel menſe apud quemcumque privatum.

Aut ſine tali conſenſu, vel auctoritate erectio facta eſt, & 11
tunc remanere dicitur opus mere laicale, & privatum, adinſtar illius privati hominis, qui proprias pecunias indigentibus gratis mutuat, ſive infirmos, & peregrinos in propria domo ex charitate ſuſcipit: licet enim ratione operum, quæ exercentur, iſta dicantur Loca pia, non tamen dicuntur Eccleſiaſtica, ſed remanent mere laicalia, cum ad effectum Eccleſiaſticæ qualitatis, ultra alia requiſita, illud ſit præcipuum, erectionis de conſenſu, & auctoritate Ordinarii, vel alterius legitimi Superioris Eccleſiaſtici, ex deductis *dec.* 353. *n.* 5. *p.* 10. & magis ad rem *dec.* 248. *p.* 1. *rec.* cum ibi allegatis, & habetur *ſub tit. de alienat. & contract.* in propoſito alienationis bonorum Eccleſiæ.

Major igitur, ac pene tota difficultas reſidere videbatur in 12
diſpoſitione ejuſdem S. C. T. *d. ſeſſ.* 22. *c.* 9. ita per S. Congr. ejuſdem Concilii interpretato, ut data etiam qualitate Laicali ut ſupra, adhuc Ordinario competat jus viſitandi, ſeu revidendi quæcumque opera pietatis, ſeu Loca, in quibus ea exerceantur, ne ſub ſpecie charitatis, & pietatis, conventiculæ, aliaque mala exerceantur. Quod provenit etiam ex diſpoſitione, vel intentione juris communis, ex iis quæ habentur infra in Florentina Conſervatorii 45.

Pro iſta difficultate removenda, vel temperanda, dice- 13
bam, etiam cum aliquo ſenſu veritatis, procedendum eſſe cum diſtinctione. Aut enim agitur de Fundatore vivente, dictaque pietatis opera exercente, aut ubi eo defuncto exerceantur per Adminiſtratores, & executores, primo caſu, ſalvo jure revidendi, an exerceantur conventiculæ, & alia mala, ut ſupra, ſuper quo admittebam Ordinarii auctoritatem, in reliquis receptum eſt dictam Conciliarem diſpoſitionem non procedere, cum vere, & proprie percutiat alterum caſum, in quo, defuncto pii operis auctore, in Epiſcopo, ſeu Ordinario verificetur poteſtas executoris ultimarum voluntatum, ac piarum diſpoſitionum, inſpiciendo ſcilicet, an piæ diſponentium voluntates per hæredes, vel executores, alioſque Adminiſtratores adimpleantur, vel reſpective defraudentur, quæ ratio non militat in ipſo Fundatore vivente, qui poteſt talia opera non exercere, ſuaque bona in prophanos immo peccaminoſos uſus pro libito erogare, ideoque aſperitas cum eo exercenda non eſt. Atque incongruum videtur ut (excepto jam dicto caſu inquirendi, a mala, & ſcandala ſub hoc pallio fiant) cogi debeat ille, qui liberam ſuorum bonorum adminiſtrationem habet cum facultate projiciendi in mare, de illis reddere rationem, ut ita diſtinguendo habetur apud Ricc. *d. dec.* 209. *n. fin.* Barboſ. collect. ad Conc. *eod. cap.* 9. *n.* 8. *circa finem*.

In his autem terminis Fundatoris viventis eſſe videbatur, 14
dum ſcil. adminiſtratio fiebat per eandem Communitatem fundatricem de bonis ſuis, quamvis in diligentiis hujus diſputationis occaſione adhibitis, nulla deſuper ſuppeteret auctoritas, quæ ad hos terminos ſpeciales deſcenderet, ut enim obſervabam in Tudertina *diſc.* 42. & in pluribus ſimilibus controverſiis, in quibus ſatis frequenter oretenus conſultus fui. Diſtinguendum eſt inter ea pietatis opera, quæ ex privatorum piis diſpoſitionibus fundata, vel adaucta adminiſtrantur per ipſam laicorum Communitatem, & illa opera, quæ omnino, ac de ejus bonis fundata ſunt. Primo enim caſu recte intrat ſupradicta Ordinarii poteſtas revidendi, an piæ defunctorum voluntates adimpleantur, vel defraudentur, quod non procedit in altero, dum ipſemet Fundator adminiſtrat ſolum bona ſua.

Et quamvis in præſenti non verificetur ſuperviventia ipſius Fundatoris per veritatem, & naturam, itant deſtinata 15
opera pietatis per Adminiſtratores adimpleri debeant, nihilominus fictio ita concurrit in ipſo ingreſſu, ac in progreſſu, & ſic tam in fundatione quam adminiſtratione, nam etiam

teli-

Google

reliqua bona ipſius Communitatis prophanis uſibus deſtinata, tanquam in corpore ficto, & intellectuali, ſunt ſub Adminiſtratoribus, qui tamen proprios habent Superiores, & Reviſores, unde propterea ſemper ceſſat ratio executionis piæ voluntatis morientium, in qua proprie fundatur dicta Conciliaris diſpoſitio. Ignotum eſt autem, an ſuper iſto caſu præciſo, quando ſc. agitur de operibus directe, & immediate fundatis cum bonis ipſius Communitatis adminiſtrantis, S. Congr. aliter ſtatuerit.

ANNOT. AD DISC. XL. cum ſeq. ad XLIV. & XLV.

Agitur in his diſcurſibus de juriſdictione ordinaria, vel delegata Ordinarii Diœceſani viſitandi Hoſpitalia, aliaque pia loca per Laicos adminiſtrata, ac revidendi rationes Adminiſtratorum, & de hac eadem materia agitur ad annot. ad Conc. Trid. *diſc.* 5.

PAPIEN. VISITATIONIS HOSPITALIS PRO EPISCOPO CUM ADMINISTRATORIBUS HOSPITALIS S. MATTHÆI.

Caſus diſputatus in S. Congr. Concilii, ubi pendet ut infra.

De facultate competente Epiſcopo in vim juriſdictionis ſibi delegatæ per S. C. T. *ſeſs.* 22. *de refor. cap.* 8. *& 9.* viſitandi Hoſpitalia, aliaque pia Loca exempta, & revidendi rationes, an procedat quando ſecus in fundatione cautum ſit, & quando dicatur ita cautum ex contractu, magis quam ex Privilegio? Et de differentia inter unum caſum, & alterum.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Eleemoſina, & oblationes non faciunt Patronum, ſed benefactorem.*
3 *Ad acquirendum juſpatronatus ex dotatione requiritur dos congrua.*
4 *Ubi Hoſpitale reperitur fundatum, & dotatum, præſumitur id factum a Patrono, qui debebat dotare.*
5 *De differentia ubi exemptio a juriſdictione, & viſitatione Ordinarii competit ex privilegio, vel ex contractu.*
6 *Princeps non ſolet derogare pactis, & contractibus, neque tollere jus tertii.*
7 *Patronus in limine fundationis poteſt adjicere etiam conditiones juri contrarias.*
8 *Qualis dicatur contractus, & quando ille cenſeatur initus.*
9 *Ex quibus dignoſcatur proceſſum eſſe per viam gratiæ, & privilegii, non autem contractus.*
10 *Quando juſpatronatus dicatur ex gratia, & privilegio, vel ex fundatione, & dotatione.*
11 *Ponderatur circumſtantia ob quam excluditur juſpatronatus ex fundatione, & dotatione.*
12 *Satis deferendum eſt declarationibus editis de tempore proximo publicationi Concilii.*

D I S C. XLI.

1 Nicolaus V. in litteris Apoſtolicis editis de ann. 1449. prævia narrativa per verba præciſa, *quod nonnulli cives Papienſes, qui Confraternitas, ſeu Congregatio S. Matthæi nuncupari deſiderant, fervore devotionis accenſi quoddam Solemne Hoſpitale adinſtar Florentini, & Senenſis in Prioratu ejuſdem S. Matthæi ordinis S. Benedicti, qui in ejus ſtructuris, & ædificiis plurimum ruinoſus exiſtit, loco utique ad id apto, ac certis domibus, illi contiguis per eoſdem cives ad hoc acquiſitis conſtrui, & ædificari facere, illudque ſufficienter dotare proponant, & intendant ſi ad id Apoſtolicæ Sedis ſuffragetur auctoritas, dictorum Civium laudabile propoſitum commendando, ac eorum pium deſiderium favoribus opportunis proſequi volendo, motu proprio, non ad alicujus inſtantiam, ſtante conſenſu Rectoris dicti Prioratus, cujus fructus 50. florenorum auri de Camera non excedunt, illum ſupprimendo dictæ Confraternitati, ſeu Congregationi prædicto pio opere conceſſit, & aſſignavit &c.* cum facultate erogandi proventus in uſum pauperum, ac deputandi Rectores, & Cappellanos, ac honeſta ſtatuta circa regimen faciendi, &c.

Deinde vero, per novam periodum, novæ orationis inceptivam, ſubjunxit etiam per verba præciſa. *Et nihilominus ut Rectores, & aliæ Perſonæ dicti Hoſpitalis obſequiis pauperum, & aliis piis operibus quieti intendere valeant, & ut ad tam pium opus perficiendum magis animentur, & promptiores efficiantur, Hoſpitale prædictum cum illius Perſonis, ac bonis, & juribus, ab omni juriſdictione, viſitatione, ſuperioritate, dominio, & poteſtate Ordinarii, & cujuſcumque alterius antiſtitis, & liberavit &c.* Eximendo etiam a gabellis, portione canonica, & aliis oneribus, illudque ſub B. Petri, & Sedis Apoſtolicæ protectione recipiendo, aliaque concedendo ad rem non facientia, ac etiam dando quaſdam indulgentias benefactoribus, ſic eleemoſynas, & oblationes facientibus.

Sequuta erectione prædicta, hæc exemptio ſuum effectum ſortita eſt uſque ad publicationem Sacri Concilii Tridentini; qua ſequuta, cum in eo *ſeſſ.* 22. *de reform. cap.* 8. *& 9.* cum derogatione quibuſcumque privilegiis, ſtatutis, vel conſuetudinibus concedatur Ordinariis locorum jure delegato facultas viſitandi quæcumque Hoſpitalia, & pia Loca exempta. Hinc Epiſcopus prætendens cœpit hujus Hoſpitalis viſitationem: Et re delata ad Sac. Congregationem Sacr. Conc. Trid. interpretum, ſupponitur quod de anno 1575. favore Epiſcopi, prodierit reſolutio relata per Fagnan. *in cap. de Xenodochiis, de religioſ. domibus, n.* 5. quæ declaratio reperitur annotata manu Cardinalis Alciati in quodam libro memorialium, ſeu ut vulgo dicitur *delle poſitioni*, cum aliquibus ejus juridicis annotationibus, in libro autem litterarum de eodem anno 1575. ſub die 22. Martii reperitur epiſtola ſcripta Epiſcopo Papienſi, ipſum ſcilicet uti Epiſcopum Papienſem non poſſe ex dictis decretis Conciliaribus viſitare hoc Hoſpitale.

De anno 1651. renovatis controverſiis decretum fuit a dicta Sacra Congregatione quod daretur dicta declaratio manu Alciati deſcripta, ſed cum ex parte dictorum Adminiſtratorum recurrentium impugnaretur illius veritas, Sac. Congregatio ſub die 26. Aprilis 1653. mandavit, omnibus ſuſpenſis, proponi ex integro dubium, an dicta Conciliaria decreta intrent necne? quo propoſito ſub die 16. Maji 1654. prodiit reſolutio ad favorem Epiſcopi, licere ſcilicet ad formam dictorum decretorum viſitare dictum Hoſpitale, ac ab Adminiſtratoribus rationes exigere jure delegato Sedis Apoſtolicæ. Obtentoque per Adminiſtratores reſcripto a Sanctiſſimo in Signatura gratiæ, quod Sac. Congregatio iterum audiret. Atque pluries propoſita cauſa, demum de menſe Julii 1666. mandatum fuit quod ſtricte informaretur ſuper fundatione, & dotatione, ſuper quibus aſſumpta diſputatione de menſe Maji 1667. nulla capta fuit reſolutio. 2

In hoc autem cauſæ ſtatu, Me ex Parte Epiſcopi aſ- 3
ſumpto in congreſſu, juxta laudabilem Curiæ ſtylum, cum reliquis antiquis Defenſoribus habito pro cauſæ defenſione, præſupponebatur inſiſtendum eſſe ſuper non legitima juſtificatione fundationis, ac ſufficientis dotationis in in dictis litteris Apoſtolicis narratæ, ex eo quod quamplura bona circa ea tempora huic Hoſpitali inter vivos, vel per ultimam voluntatem a diverſis Chriſtifidelibus elargita, jure ſingulari, non autem per ipſam Confraternitatem, ac per ſpeciem eleemoſynæ piarumque diſpoſitionum magis provenerint, quam ex jure, & titulo dotationis, quæ ab eleemoſynis, piiſque legatis, & diſpoſitionibus reſultare non dicitur, quoniam illi dicuntur potius benefactores quam dotatores, & Patroni, ut *dec.* 167. *num.* 2. *&* 3. *p.* 2. *diverſ. deciſ.* 630. *num.* 58. *part.* 4. *rec. tom.* 3. Seraph. *dec.* 1103. *num.* 1. *dec.* 568. *num.* 4. *part.* 4. *recent. & ſæpius*, ad effectum enim ut quis dici poſſit Fundator ex dotatione, requiritur dotem eſſe congruam, & ſufficientem ad infirmorum, & Miniſtrorum ſuſtentationem, ideoque non ſufficit pars dotis, vel ea incongrua, Abbas *conſ.* 106. *n.* 2. *lib.* 2. Mant. *dec.* 320. *n.* 3. *d. deciſ.* 568. *num.* 2. *p.* 4. *rec.* cum aliis adductis per Barboſ. *de Epiſcop. allegat.* 7. *n.* 10. & Lotter. *lib.* 2. *q.* 8. *n.* 32. *& ſeqq.* ubi quod debet exprimi quod datur pro dote, licet id etiam conjecturaliter ſufficiat.

E converſo autem Scribentes pro Adminiſtratoribus prin- 4
cipaliter inſiſtebant in eo, quod cum Hoſpitale de facto reperiatur fundatum, & dotatum intra breve tempus, præſumptio eſt, id factum eſſe ab iis, qui facere tenebantur juxta *conſil.* 54. Abbat. *num.* 2. *&* 3. *lib.* 1. Rota apud Ubald. *deciſ.* 309. *n.* 4. *&* 5. apud Buratt. *dec.* 702. *num.* 2. *deciſ.* 545. *nu.* 1. *par.* 4. *diverſ.* 687. *n.* 2. *p.* 3. *rec.* & in aliis. Ac ulterius multas dabant juſtificationes notabilium expenſarum circa ea tempora factarum, tam pro emendis domibus adjacentibus, quam pro cementis in Hoſpitalis conſtructione, ac

Prio-

Prioratus refectione, necnon in expenſis pro obtinendis dictis litteris Apoſtolicis, & reficiendis fructibus, quos poſſeſſor dicti Prioratus ſperare poterat ob conſenſum ſuppreſſioni præſtitum, quodque plura bona a diverſis particularibus inter vivos data, vel per ultimam voluntatem relicta, ab ipſa Congregatione, ſeu Confraternitate data dicerentur, dum illi erant Confratres, atque ſuper hoc tota diſputatio circumferebatur, quaſi quod cauſæ punctus penderet a dicta juſtificatione implementi deducti in contractum inter Papam, & Fundatorem.

5 Diverſa erat mea ſententia, quod ſcilicet diſputatio reſtringenda non eſſet ad hunc punctum, neque controverſiæ deciſio ab eo penderet, ſed potius ab altero puncto, an exemptio a viſitatione, & juriſdictione Ordinarii in vim dictarum litterarum Apoſtolicarum competeret ex gratia, & privilegio, vel potius per contractum, ſeu legem, & conditionem in limine fundationis ab ipſo Fundatore adjectam, & a Papa approbatam tanquam per ſpeciem conſenſus ab Ordinario hujuſmodi legibus, & conditionibus præſtandi. Quando enim reſtringeretur ad dictum punctum, Ego habebam difficultatem, quoniam licet gratia conceſſa ſub aliqua conditione ut ſuffragetur, exigat iſtius verificationem, ut in proximis terminis Seraph. *dec.* 952. Rot. *dec.* 636. *n.* 68. *& ſeq. par.* 4. *rec. tom.* 3. attamen ſubſequuta proxima obſervantia, juncta cum acquieſcentia Epiſcoporum pro tempore a die hujus erectionis uſque ad Concilium annor. 115. magnum eſt argumentum implementi, ut *dec.* 534. *n.* 2. *p.* 1. *diverſ.* atque eatenus apud Seraphin. *d. deciſ.* 952. non fuit curata antiquitas temporis, quia alia urgebant, præſertim ſuſpicio potentiæ ut ibi.

6 Ubi enim importaret gratiam, & privilegium, planum remanebat, præfatam Conciliarem diſpoſitionem intrare, cum expreſſe, ac in verbis derogetur privilegiis, conſuetudinibus, & ſtatutis, e converſo autem ubi id proveniret per ſpeciem contractus, ſeu conditionis in limine fundationis adjectæ ut proprie denotant illa Concilii verba *c.* 9. ibi: *Niſi ſecus forte in inſtitutione, & ordinatione talis Eccleſiæ, ſeu fabricæ expreſſe cautum ſit*. Et tunc licet non deſint plures relati per Paſqual. *reſolut.* 88. *num.* 2. ut adhuc jus viſitandi competeret, nihilominus dicebam verius videri contrarium. Tum ex magis communi Doctorum opinione, ex collectis ab eodem Paſqualigo *dict. cap.* 88. *num.* 3. ubi referuntur Garzias, Martha, Diana, del Bene, & alii. Tum ex pluribus declarationibus ejuſdem Sac. Congregationis relatis ab eodem Paſqualig. *cap.* 89. *num.* 5. ac etiam dixit Rota in Leopolien. adminiſtrationis hoſpitalis 14. Martii 1646. cor. Cerro, licet principale illius deciſionis fundamentum conſiſtat in ea circumſtantia, quod hoſpitale fundatum eſſet ſub immediata protectione Regia juxta caſum, de quo in Frequentina *diſc. præc.* Et cum eodem ſenſu quod in fundatione ita caveatur, pro abſoluto proceditur apud Greg. *dec.* 4. *&* 8. Idque rationabiliter quidem, quoniam de facili derogatur privilegiis, & gratiis ab ipſo Principe, vel a lege conceſſis, quoniam tunc Princeps tollit quod eſt ſuum, ſecus autem in contractibus, ac iis, quæ ex proprio facto, propriaque providentia quis ſibi comparavit, cum tunc eſſet formiter tollere jus tertii, quod quilibet Princeps admiſſa etiam poteſtate, regulariter tollere non ſolet, multo minus Papa, ex collect. per Gabr. *de jure tertii quæſit. non tollen. concl.* 1. Gomeſ. in *proœm. ad d. reg. de jure tertii quæſit. non tollen. Add. ad dec.* 666. *p.* 4. *rec. to.* 3. Otthob. *dec.* 115. *n.* 8. *&* 9. *& paſſim*. Poterat enim Fundator ejus bona non dare, atque huic pio operi non applicare, ideoque dum id ſub hac lege, & conditione facere voluit, juſtum, ac rationabile eſt id ſervandum eſſe, ex regula quod quilibet poteſt bonis ſuis legem ſibi bene viſam adjicere. Quod comprobatur eo quod idem S. C. T. circa juſpatronatus ex fundatione, & dotatione nihil innovavit ſicuti in illis ex privilegio, vel conſuetudine.

7 Unde propterea receptam Concluſionem habemus, quod nedum in fundationibus hoſpitalium, & piorum locorum, ſed etiam Eccleſiarum, & beneficiorum, in limine fundationis de explicito, vel implicito Ordinarii conſenſu patronus adjicere poteſt leges, & conditiones etiam juri contrarias ex collectis per Barboſam *de Epiſcopo*, *alleg.* 60. *numer.* 35. Buratt. *deciſ.* 21. *num.* 3. *cum ſeqq. &* 223. Royas *deciſ.* 252. *num.* 3. *& deciſ.* 294. *num.* 19. *&* 20. *& ſæpius*, ac habetur in ſua materia *ſub tit. de jurepatr.* ac etiam in his terminis in Campanien. *diſc.* 27. & in dicta Frequentina *diſc. præcedenti*.

Ideoque pro meo judicio quæſtio erat potius facti, & applicationis, quam juris, circa dictæ exemptionis qualitatem, & naturam, an ſcilicet illa competeret per viam contractus, ac legis, & conditionis per Fundatorem adjectæ in limine fundationis, juxta ſecundam partem dictæ diſtinctionis, vel per viam gratiæ, & privilegii juxta primam, quoniam una, vel altera diſtinctionis parte poſita juris theorica videtur plana.

Probabilius autem Mihi videbatur, etiam cum ſenſu veritatis, verſari potius in prima, quam in ſecunda parte diſtinctionis, quod ſcilicet dicta conceſſio facta eſſet per viam gratiæ, & privilegii, magis quam per contractum. Siquidem contractus dicitur ille qui ex duorum ſimultaneo conſenſu invicem conjuncto perficitur, cum reciproca obligatione, ſeu reciproco implemento de præſenti, vel de futuro, ut antiquiorum diverſis ſententiis relatis bene habetur apud Mozzium *de contract. art.* 1. *n.* 13. *& ſeqq. & art.* 2. *n.* 1. *& per tot.* Mant. *de tacit. l.* 1. *tit.* 9. *n.* 1. *& per tot. dec.* 395. *n.* 2. *p.* 5. *rec.* Hoc autem tam inſpectis verbis, & contextu dictarum litterarum Apoſtolicarum, quam Perſonarum qualitate, totaque facti ſerie, ſeu maſſa verificari non videbatur, ſed potius contrarium, quod conceſſio eſſet per viam gratiæ, & privilegii.

Attentis ſiquidem verbis, ut patet ex ſuperius regiſtratis, dicti cives Congregationem erigere, ac Hoſpitale fundare volentes, aliud in conditionem deducere noluerunt niſi acceſſum Apoſtolicæ auctoritatis, ibi: *Si Apoſtolica auctoritas accedat*, reliqua vero omnia ſubjunguntur per Papam, motu proprio, & non ad alicujus oblatæ petitionis inſtantiam, igitur impoſſibile eſt dicere, quod id provenerit per viam contractus, licet enim hæc verba percutiant ſolum unionem Prioratus, attamen alia videntur conſequutiva, eodem orationis themate retento. Vel ſaltem hæc eſt nova periodus novæ, ac diverſæ orationis inceptiva, omnino independenter a præcedentibus. 8

Et clarius ob expreſſe aſſignatam rationem, ut *Rectores, & aliæ Perſonæ obſequiis pauperum, & aliis piis operibus quieti intendere valeant, atque ad tam pium opus perficiendum magis animentur, ac promptiores efficiantur*, nulla penitus mentione facta dotationis factæ, vel faciendæ, igitur nullo pacto dici poteſt id ita cautum eſſe per ſpeciem conventionis, & contractus correſpective ad dotationem, & fundationem, ſed tantum id enunciatur pro cauſa impulſiva pietatis, deſerviente pro juſto motivo ad colorandum privilegium, quod alias abſque cauſa neque concedi ſolet. 9

Illud etiam ponderando, quod cum contractus ut ſupra dicatur reciproca conventio ſuper mutuo, ac reciproco implemento hinc inde præſtando de præſenti, vel de futuro, id exigi conventionem obligatoriam in certa, & determinata re, vel quantitate, vel ſaltem ita & taliter, quod ſi non explicite, ſaltem implicite id contineatur, ac certificari poſſit, quorum nihil in dictis litteris Apoſtolicis legitur, quoniam nec explicite, nec implicite dicitur, quid, & quantum pro dote, vel dotis augmento dari debeat. Atque in nihilo dicti Cives, vel Congregatio obligantur, totumque remiſſum eſt eorum arbitrio, & libertati, enarrando dict. ſufficientem dotationem per viam propoſiti, & ſimplicis intentionis, ibi, *proponant, & intendant*.

Item juxta hodie receptam diſtinctionem, quam habemus in materia juriſpatronatus, ad effectum videndi an cadat ſub revocationibus Innoc. VIII. & Adriani VI. ac ſub regulis Cancellariæ necne, quoties Eccleſia non eſt omnino depauperata, & indotata, ſed aliquam habet dotem, conceditur vero per Sedem Apoſtolicam ejus juſpatronatus ob augmentum dotis, tunc ſi hoc augmentum eſt inferius, dicitur juſpatronatus ex mera gratia, & privilegio, non autem ex dotatione, & contractu, ſeu cauſa oneroſa, ſecus autem e converſo ſi id quod datur, præponderet ex deductis *deciſ.* 58. *&* 88. *p.* 1. *rec. dec.* 218. *p.* 6. & frequenter in ſua materia *ſub tit. de jurepatr.* præſertim in Lucana Prioratus, unde cum iſtud Hoſpitale ex Papæ munificentia jam dotatum ſit et cum fructibus, & redditibus dicti Prioratus, cujus valor narratus eſt in 50. florenis auri, qui valor attenta ea temporum conditione eſt ſatis notabilis, idcirco certum, ac notabile augmentum, vel per implementum de præſenti, vel per implementum de futuro, in forma tamen obligatoria requirebatur, quia licet non ageretur ad effectum dictarum Conſtitutionum revocatoriarum, vel regularum Cancellariæ. Attamen eadem ratio ſatis in propoſito influere videtur pro regulanda natura, ſeu qualitate actus, atque indaganda veriſimili voluntate Papæ. 10

Ponderando etiam, quod ſi damus contractum, oportet dari Perſonas contrahentium, quarum una repræſentari dicitur ab ipſo Papa, altera vero ab ipſa Confraternitate,

ſeu

ſeu Congregatione, tanquam univerſitate, & corpore politico, ſeu perſona intellectuali, & tamen iſta perſona tunc non erat in rerum natura, dum adhuc erecta non erat, ſed tunc contextualiter erat erigenda, nihilque poſſidebat proprium, quod pro hujuſmodi dote, vel dotis augmento dare potuiſſet. Unde propterea recte ad rem facere obſervabam firmata per Rot. in Bononien. juriſpatronatus 13. Maji 1658. cor. Cerro, ubi cum ageretur de puncto, an juſpatronatus cujuſdam Hoſpitalis, quod prætendebatur per ipſam pauperum univerſitatem, eſſet ex fundatione, & dotatione, vel potius ex privilegio, & conſuetudine, ad excludendam dotationem, ponderatur dicta inveriſimilitudo, & de qua cauſa habetur actum in dicta ſua materia de jurepatronatus pro Marchione Alberg. Et ſic multa concurrebant, quæ inſimul, & unitim ponderata, cum conſueta regula, *ut ſingula quæ non proſunt &c.* excludimr contractus, atque ad titulum gratiæ, & privilegii conceſſio referenda eſt.

11 Magni facienda quoque videbatur dicta declaratio Sacræ Congr. vel ſaltem annotatio Cardinalis Alciati, de tempore ſatis recenti publicationi S. Conc. infra decennium ſcilicet parum plus, tum ex recepto, & quotidiano axiomate generali, quod obſervantiæ proximæ nimium deferendum eſt, tum ex illa conſideratione ſpeciali ſæpius habita in propoſito interpretationis S. Conc. quod ſcilicet tunc in S. Congr. veriſimiliter ſederent plures ex Cardinalibus, qui intervenerunt in eodem Concilio, vel tanquam ejus Præſidentes, vel ſub alio titulo, vel tanquam Prælati poſtmodum ad eam Dignitatem promoti, unde veriſimiliter erant informati de vero ſenſu, ac intentione ejuſdem Concilii, neque dictæ declarationi adverſari videbatur præfata epiſtola conſcripta eodem anno 1575. quoniam in ea myſterioſe dicitur, tale jus non competere tanquam Epiſcopo Papien. dum tanquam tali obſtabat dicta conceſſio Apoſtolica, ſive eſſet ex contractu, ſive ex privilegio, facultas vero competens in vim dictorum decretorum Conciliarium provenit jure delegato Sedis Apoſtolicæ, & ſic jure diverſo, unde reſolutio, & epiſtola ſunt compatibiles, ſeu conciliabiles, atque propterea, reflectendo etiam ad ſolam veritatem, Mihi videbatur ex his juſtitiam probabiliter aſſiſtere Epiſcopo juxta dictam antiquam declarationem ann. 1575. & alteram recentiorem anni 1654. Ob varias tamen moras hucuſque cauſa propoſita non eſt, unde propterea expectabitur dictæ S. Congr. oraculum.

12 Et hæc quoad viſitationem juxta diſpoſita in *c.* 8. Quo vero ad redditionem rationum juxta *c.* 9. dicebam omnem ceſſare difficultatem, quoniam ubi etiam juxta ſenſum, ac prætenſionem Adminiſtratorum Hoſpitalis, dictæ litteræ Nicolai emanaſſent potius per viam contractus, ſeu cautionis in limine, quam per viam puræ gratiæ, & privilegii. Adhuc tamen apud S. Congr. ac apud DD. receptum eſt, tam circa viſitationem, quam circa redditionem rationum exigi expreſſam, ac individuam mentionem, ut clare probat littera Conc. *d. c.* 9. *ibi expreſſe cautum ſit*, & firmant communiter DD. collecti per del Bene *d. R.* 10. *dub.* 6. *ſect.* 11. *n.* 27. *& ſeqq.* & Paſqual. *d. c.* 89. *n.* 5. & cum eodem præſuppoſito proceditur per Rot. apud Greg. *dec.* 4. *&* 8. & in dicta Leopolien. adminiſtrationis Hoſpitalis coram Cerro, eundemque ſenſum habuit S. Congr. in Frequentina *diſc. præced.* Unde cum in dictis litteris Nicolai fieret quidem mentio de viſitatione, non autem de redditione rationum, idcirco iſte caſus tanquam non cadens ſub limitatione remanere dicitur ſub regula ex deduct. apud Mant. *dec.* 241. *n.* 4. Barboſ. *axiom.* 197.

13 Neque ex mentione ſpeciali viſitationis inferri poteſt ad hanc alteram facultatem, cum hæc ſint inter ſe diverſa, diverſam etiam rationem habentia, dum Concilium magis enixe hunc ſecundum actum, utpote magis ſubjectum fraudibus, & uſurpationibus, quamprimum deſideraſſe videtur, ac propterea ampliorem dedit facultatem, ut in ſpecie advertit Fagn. *in d. c. de Xenodochiis*, *n.* 18. ubi in fine dicit ita fuiſſe alias declaratum a S. Congr. & videtur doctrina vera, & rationabilis.

Adverſus hoc fundamentum replicabant Scribentes pro Adminiſtratoribus præmiſſa ceſſare, quando exemptio contineret dictionem *omnino*, ſeu aliud verbum univerſale, quod expreſſæ mentioni æquipolleret, allegando Del Bene *loc. ſupra cit.* *n.* 31. & Paſqual. *d. c.* 89. *n.* 7. *&* 8. quos duos ejuſdem inſtituti doctos Morales, in hoc, & aliis, de quibus ſupra pro unica auctoritate computandos eſſe dicebam, dum circa iſtam præſertim limitationem, ſeu declarationem loquuntur per verba identifica, quaſi quod ſecundus a primo fideliter mutuaverit.

Verum cum ſenſu etiam veritatis, credebam hanc replicationem non eſſe relevantem. Tum ex defectu applicationis ad factum, quia in dictis litteris non legitur dictum verbum *omnino*, vel aliud æquipollens, tum etiam quia doctrina non videtur vera, cum ſolum innixa ſit propoſitionibus generalibus ſuper ſignificatione dicti verbi, ſeu dictionis *omnino*, & in contrarium urget clara littera Concilii, quod ita expreſſe cautum eſſe debeat, quod myſterioſe illi Patres exprimere voluerunt, cum alias ob amplitudinem verborum, cum qua hujuſmodi exemptiva privilegia concipi ſolent, ipſum decretum remaneret inane, nunquam verificabile.

Non negabam, quod ubi eſſemus in caſu contractus, ſeu legis adjectæ per Fundatorem, ſi aliunde etiam conjecturaliter, & præſumptive conſtaret, talem fuiſſe ejus voluntatem, iſta deberet attendi, quoniam in quæſtionibus voluntatis, iſtius ſubſtantia, non autem cortex, & figura verborum ſpectari debet, Mantic. *de conject. l.* 3. *tit.* 3. *n.* 9. Ottbob. *dec.* 254. *n. fin. & frequenter ſub tit. de fideic. ac alibi*. Sed nimium difficile eſt in fundationibus ante Concilium id ad praxim redigere, cum iſte caſus juriſdictionis non propriæ, & ordinariæ, ſed delegatæ a Sede Apoſtolica veriſimiliter non potuerit cogitari, neque amplior exemptio ex lege fundationis dari poteſt illa, de qua in Neapol. *diſc.* 26. & tamen non ſufficit.

T U D E R T I N A

PRO CONFRATERNITATE S. MARIÆ CONSOLATIONIS.

Reſponſum pro veritate.

De eadem materia juriſdictionis Epiſcopo, ſeu loci Ordinario competentis viſitandi Confraternitates Laicorum, ac Hoſpitalia, aliaque pia Loca, & opera per ipſos Laicos adminiſtrata, cum reviſione rationum, ac aliis eandem adminiſtrationem concernentibus, & aliqua de alienatione bonorum hujuſmodi Hoſpitalium, Confraternitatum, & piorum Locorum, an exigant ſolemnitates requiſitas in alienationibus bonorum Eccleſiaſticorum?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De jure viſitandi competente Epiſcopo Hoſpitalia, & pia Loca, an ſuffragetur exemptio.*
3 *De limitationibus Concil. Trid. ſuper dicto jure remiſſive.*
4 *Adminiſtratio eleemoſynarum, & oblationum ad quem de jure pertineat.*
5 *Conſuetudo an attendatur contra dictam facultatem competentem Epiſcopo viſitandi, & revidendi rationes.*
6 *Non poteſt Epiſcopus pro dicta reviſione rationum gravare pia Loca.*
7 *An Epiſcopus poſſit demandare exhibitionem inventarii bonorum, & notulas onerum in ejus Cancellaria Epiſcopali.*
8 *Laici Adminiſtratores piorum Locorum, an poſſint ſe ingerere circa modum implendi onera celebrationis Miſſarum?*
9 *An bona Confraternitatum Laicalium, ſeu piorum Locorum, quæ per Laicos adminiſtrantur, cadant ſub* extravag. Ambitioſæ?

D I S C. XLII.

CUm in honorem, ac majorem venerationem cujuſdam devotæ, & miraculoſæ imaginis B. Virginis de Conſolatione nuncupatæ, Communitas Tudertinæ Civitatis Eccleſiam conſtruxiſſet, & Hoſpitale cum erectione ſatis conſpicuæ Confraternitatis Laicorum pro Eccleſiæ, & Hoſpitalis adminiſtratione, aliiſque pietatis operibus exercendis, pluribus legibus, ſeu capitulis deſuper ordinatis, Clem. VII. de an. 1528. ad ejuſdem Communitatis ſupplicationem, prævia dictæ fundationis, & capitulorum approbatione conceſſit, ut ipſa Confraternitas, ac Laici dumtaxat per eam deputandi Eccleſiam, & Hoſpitale, illorumque bona, & jura quæcumque regere, & adminiſtrare deberent, cum facultate ponendi, & amovendi ad eorum nutum Cappellanos, aliosque Miniſtros, necnon vendendi, & alienandi bona etiam ſtabilia a quibuſcumque, ſive per actus inter vivos, ſive per ultimam vo-

Digitized by Google

voluntatem obvenientia, eorumque pretium in fabricæ manutentionem, aliosque uſus Eccleſiæ, vel Hoſpitalis reſpective, ac alia deſuper neceſſaria, & opportuna faciendi abſque aliqua licentia, vel auctoritate Ordinarii, qui in præmiſſis abſque ejuſdem Confraternitatis conſenſu ſe intromittere non poſſet. Et juxta cujus conceſſionis facultatem obſervatum fuit, adminiſtrando, ac decernendo omnia Eccleſiæ, & Hoſpitalis ſervitium, & rectam adminiſtrationem concernentia, præſertim vero de an. 1662. Rectores injunxerunt Sacriſtæ, ut ad dirimendas diſputationum, & falſitatum occaſiones, non permitteret, quod Cappellani ſcriberent in libro Miſſas, niſi ipſamet die qua celebrantur, ſub pœna privationis cappellaniæ, ac reſpective officii.

Cum autem modernus Epiſcopus dictam Eccleſiam viſitando, pro illius decentiori cultu, & ornatu plura edidiſſet Decreta per Rectores non impugnata, & ulterius demandaſſet Rectoribus, ne auderent circa celebrationem Miſſarum, aliaque divina ſe ingerere, ac deſuper aliquid decernere, ac ſtatuere, quodque ad alienationes bonorum procedere non poſſent inconſulta Sede Apoſtolica, vel de ipſius Epiſcopi, & ſucceſſorum licentia, ac ulterius, quod tradi deberent omnia documenta pro confectione tabellæ onerum Miſſarum, pro illarum congrua diſtributione ſingulis diebus, quodque iidem Rectores, & Adminiſtratores teneantur ipſi Epiſcopo reddere rationes, ac exibere in Cancellaria Epiſcopali inventarium omnium bonorum ſtabilium, & mobilium ac nominum debitorum.

2 Hinc proinde, tam Communitas, quam Confraternitas ægre ferentes hujuſmodi decreta, utpote continentia præjudiciales innovationes, conſilium pro veritate petierunt ad effectum deliberandi, an & in quo acquieſcere, vel reſpective recurſum ad S. Congr. Concil. ſeu Epiſcoporum habere deberent?

3 Quoad viſitationem Eccleſiæ, & Hoſpitalis in genere, pro Epiſcopo reſpondi, conſulendo acquieſcentiam, quoniam quicquid ſit, an dictum Privilegium Clem. VII. utpote nullam faciens mentionem ſpecialem viſitationis eam capiat ex deduct. per Mareſcott. *lib. 2. var. c. 15.* cum aliis per Rot. in Saluſburg. cor. Rojas *deciſ. 218. ſeu 219.* Greg. *dec. 8.* cum iſtud Privilegium eſſet conceſſum ante Conc. Trid. per iſtud ceſſat omnis difficultas ſaltem ratione juriſdictionis ab eo delegatæ, *ſeſſ. 22. de ref. c. 8. & 9.* Barboſ. *de Epiſc. alleg. 75. & 32.* plene Rot. in Calaritana juris viſitandi 21. Maji 1649. cor. Corrado, ubi in ſpecie viſitationis Hoſpitalium, & Confraternitatum Laicorum, potiſſime quia adaptabilis non erat aliqua ex limitationibus traditis in Frequentina *diſc. 40.* dum fundatio facta non erat per ipſam Communitatem de ejus bonis, ſed omnia obvenerunt ex eleemoſynis, & oblationibus factis Sacræ Imagini, & ex piis legatis, ac diſpoſitionibus, unde Communitas, vel Confraternitas partes Adminiſtratoris uſque ab initio, & in ipſamet fundatione geſſerunt, ſolumque dictum Privilegium ſatis operativum remanet quoad adminiſtrationem, quæ alias de jure a Parocho, vel Epiſcopo prætendi potuiſſet ex deductis in Lunen. Sarzanen. Oblationum coram Merlino *inter ſuas dec. 257.* & habetur actum in Roſſanen. *ſub tit. de jurepatr.* Idemque de plano quoad redditionem rationum juxta diſpoſitionem ejuſdem S. Concilii *d. ſeſſ. 22. c. 9.* cum nulla ſubeſſe videretur ratio hujuſmodi Conciliarem diſpoſitionem evitandi.

4 Et quamvis nimium inſiſteretur ſuper retroacta obſervantia, dixi tamen in ea ſolidum fundamentum conſtitui non poſſe, tum quia iſte dicitur actus facultativus, in quo non data prohibitione cum ſubſecuta acquieſcentia, quæ ſtant loco poſſeſſionis, non datur præſcriptio per ſolum lapſum temporis, præſertim in præjudicium ſucceſſoris venientis jure ſuo independenter a prædeceſſoribus negligentibus uti hoc jure, ſeu facultate. Tum clarius, quia ubi non agitur de caſu probabiliter dubio, in quo obſervantia attendenda eſſet tanquam interpretativa, ſed de caſu claro, in quo ſolum intrant termini obſervantiæ præſcriptivæ, iſta non datur adverſus diſpoſita per d. Conc. propter decretum irritans contentum in Conſtit. Pii IV. edita ſuper ejuſdem Concil. confirmatione, & publicatione, cujus decreti virtus, & operatio eſt inficere quemcumque titulum & poſſeſſionem, & ſucceſſive impedire ortum contrariæ præſcriptionis, vel conſuetudinis, ut late *dec. 400. p. 9. rec. & dec. 35.* poſt Bondenum, in quibus de iſta concluſione, de qua frequenter in præcedentibus, & eſt receptiſſima propoſitio hodie de plano præſupponenda.

5 Solumque dictam obſervantiam conſiderabilem dicebam ad illum effectum, quod cum praxis dictæ Conciliaris diſpoſitionis, ſaltem de facto contineat innovationem, iſta ſolum ſuſtinenda eſt, ne fiat cum novo Eccleſiæ, vel pii Loci gravamine, ut ſc. Epiſcopus non poſſit pro libito deputare ratiocinatorum, ſeu reviſorem cum aſſignatione alicujus emolumenti, ut in pleriſque Diœceſibus vidi practicarum, (& utinam non eſſet cum abuſu) quod ratiocinatoribus, vel deputatis gratuito illud munus implentibus, emolumentum cederet ad commodum ipſius Epiſcopi, ut de facto practicari, quod in quadam ampla Diœceſi, in qua magnus eſt numerus hujuſmodi Confraternitatum, & piorum Locorum, quidam ejus Prælatus occaſione petendi reſervationem penſionis ſuper ipſa Eccleſia dimittenda, inter redditus apponebat ſatis notabilem ſummam ſingulis annis ex hujuſmodi emolumentis obvenientem, quod tamen paſſim prohibetur per Sacr. Congr. quando habetur recurſus, cum ſit magnus abuſus.

6 Prout acquieſcendum cenſui decreto exhibitionis inventarii, ſeu notulæ omnium bonorum mobilium, & ſtabilium, & nominum debitorum, necnon onerum Miſſarum & anniverſariorum, cum omnia tenderent ad Eccleſiæ, & Hoſpitalis beneficium, melioremque adminiſtrationem. Ac etiam quia conceſſa aliqua re, per neceſſarium antecedens conceſſa cenſentur omnia ea, ſine quibus illa res perfici, ſeu effectum conſequi non poteſt, ideoque cum Epiſcopo injunctum ſit revidere rationes, ſeu illarum redditioni aſſiſtere ad effectum inſpiciendi, an adminiſtratio bene, vel male fiat, vel an onera impleantur, congruum, ac neceſſarium eſt, ut notitiam diſtinctam habeat de bonis, redditibus, & reſpective oneribus, de quibus ratio reddenda eſt, cum alias abſque hujuſmodi notitia id non valeat dignoſci, dummodo tamen, ut dictum eſt, hujuſmodi diligentiæ ordinentur ſincere, & bona fide, non autem ad effectum introducendi nova onera, & emolumenta pro Cancellaria Epiſcopali, ut quandoque vidi practicatum.

7 Gravatorium autem cenſui decretum prohibens Rectoribus, ne quicquam decernerent circa celebrationem Miſſarum. Non quidem quoad concernentia decentiam cultus, ac ritum celebrandi, cum iſtæ partes, utpote mere ſpirituales, & Eccleſiaſticæ, recte pertineant ad Epiſcopum, privative ad Laicos Adminiſtratores, ſed quoad temporalia, ad quæ referendum eſſe dicebam dictum decretum editum per Adminiſtratores, per quod prohibetur deſcribi in libro Miſſas diverſa die, quam ipſamet in qua ſequitur celebratio, pro evitandis ſc. fraudibus Cappellano- 8
rum ſibi injuncta onera non bene adimplentium, cum enim ex dicta Apoſtolica conceſſione hujuſmodi Cappellani, utpote ad ipſorum Adminiſtratorum nutum etiam ſine cauſa amovibiles, famulorum jure cenſendi veniant; hinc proinde nullam ſubeſſe dicebam dubitandi rationem, ob quam Dominus, vel Adminiſtrator, qui famulum ad certum ſervitium conducit, eidem præſcribere non valeat ſibi bene viſam legem ab honeſtate non alienam, juxta quam ſervitium præſtare debeat, præſertim ad conſulendum fraudibus, unde in hac parte conſului recurrendum eſſe ad ipſummet Epiſcopum pro reformatione, ſeu declaratione, ut puto ſequutum eſſe.

9 Ac etiam gravatorium cenſui alterum decretum ſuper prohibita alienatione abſque Beneplacito Apoſtolico, vel Epiſcopi reſpective. Quicquid enim eſſet de puncto, an bona hujuſmodi Confraternitatum laicalium, ſeu Hoſpitalium, & piorum Locorum, quæ per laicos adminiſtrantur cadant ſub diſpoſitione *Extravag. Ambitioſæ, de reb. Eccleſ. non alien.* in quo diſtinctio eſt, an Confraternitas habeat Eccleſiam, Campanas, & alia ſigna, necnon erecta ſit cum Ordinarii auctoritate, quo caſu dicitur Locus eccleſiaſticus, vel potius iſtis requiſitis ceſſantibus dicatur ſolum Locus pius ex deduct. *dec. 248. p. 11. rec.* & paſſim, cum ſit diſtinctio receptiſſima, qua attenta, in hac facti ſpecie in puncto juris Locus potius eccleſiaſticus cenſendus eſſet, nihilominus difficultas ceſſabat ex dicto indulto Apoſtolico, per quod derogatum remanebat diſpoſitioni *dictæ Extravagantis*, aliiſque in contrarium facientibus: Sive ita per dictam Apoſtolicam conceſſionem declaratum remanebat, quod non obſtante Eccleſia, & erectione facta cum Apoſtolica auctoritate, Confraternitas, & Hoſpitale remanerent in terminis Loci pii magis, quam eccleſiaſtici, & dum non audivi ulteriorem recurſum ad S. Congreg. credo, quod ipſemet Epiſcopus dicta præjudicialia decreta reformaverit, cum revera ita juſtitia exigere videretur.

EU-

EUGUBINA VISITATIONIS
PRO CIVITATE EUGUBINA, SEU ADMINISTRATORIBUS MONTIS PIETATIS.

Reſponſum pro veritate.

De eadem materia juriſdictionis Epiſcopi ſuper viſitatione, & adminiſtrationc Montis Pietatis adminiſtrati per Laicos, in quibus poſſit ſe ingerere, & præſertim an poſſit plures conviſitatores aſſumere?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Qui dicantur conviſitatores, & quando plures adhiberi poſſint, vel debeant.*
3 *De quæſtione præcedentiæ inter Canonicos Cathedralis aſſociantes Epiſcopum in viſitatione, & Capitula Eccleſiarum inferiorum remiſſive.*
4 *An Epiſcopus viſitando Montem Pietatis poſſit ſe ingerere in concernentibus adminiſtrationem?*
5 *Non poſſunt Adminiſtratores ſibi eligere ſucceſſores.*
6 *In quibus Epiſcopus viſitator poſſit ſe ingerere, & in quibus non.*

D I S C. XLIII.

1 ORta controverſia inter Epiſcopum, & Civitatem Eugubinam ſuper facultate viſitandi Monrem Pietatis, & revidendi rationes Adminiſtratorum, illaque jam determinata per S. Congr. pro Epiſcopo, juxta diſpoſitionem S. C. T. *ſeſſ. 22. de refor. cap.* 8. & 9. ac ſequuta proinde viſitatione, cum in ea Epiſcopus aliquos Cathedralis Canonicos in conviſitatores ſecum adhibuiſſet, & quædam feciſſet decreta ſuper celeri exactione nominum debitorum, & coactione præteritorum Adminiſtratorum ad ſolutionem reliquatus: necnon quod Officiales, & Adminiſtratores pro tempore deberent ſuum munus exercere per ſeipſos, non autem per ſubſtitutos, eis etiam prohibendo, ne caperent bona debitorum in ſolutum, ſeu adjudicati facerent, cum hæc Decreta reputarentur præjudicialia, hinc ex parte ejuſdem Civitatis pro veritate conſultus fui, an ab eis recurrendum eſſet ad S. Congregat. cum probabili ſpe moderationis?

2 Ad primum ſuper conviſitatoribus adjunctis, reſpondi nullum adeſſe gravamen, iſta enim quæſtio de conviſitatoribus ab Epiſcopo adhibendis percutere ſolet ipſius Epiſcopi præjudicium, & reſtrictionem, quoniam vere, & proprie conviſitatores dicuntur illi, qui jure proprio independenter ab Epiſcopo cum conquali juriſdictione, ac voto deciſivo viſitationis actum exercent, juxta caſum, de quo in Valentina Juris viſitandi 27. Junii 1653. cor. Peuting. Sive caſum adjunctorum, quos ad præſcriptum S. C. T. *ſeſſ. 25. de refor. c. 6.* Epiſcopus adhibere tenetur in viſitatione, vel correctione exemptorum.

3 Ubi vero agitur de illis conviſitatoribus, quos voluntarie Epiſcopus adhibet tanquam ſocios, ſeu aſſeſſores, ad effectum magis congrue, & conſulte cum eorum conſilio decernendi, tunc non dicitur augeri Viſitatorum, & Superiorum numerus, cujus ratione adeſſet gravamen ſuper pluralitate Superiorum juxta diſpoſitionem Concilii *d. ſeſſ. 22. cap. 9.* dum iſti vere non ſunt Viſitatores, neque viſitantis Perſonam, ſeu votum augent, ſed reputantur meri ſocii, ſeu Miniſtri, quos ex ejuſdem S. C. T. diſpoſitione, *ſeſſ. 25. de refor. c. 25.* Epiſcopus generaliter viſitando Civitatem, vel Diœceſim adhibere ſolet ex Canonicis Cathedralis. Unde propterea oriuntur controverſiæ præcedentiæ cum Capitulis, ſeu Parochis Eccleſiarum inferiorum juxta caſum, de quo in Ampurien. ſeu Civitaten. præcedentiæ 28. Novembr. 1659. & 19. Aprilis 1660. cor. Meltio, de quo habetur actum hoc eodem libro *ſub tit. de præeminent. diſc. 17.* ideoque nullum videbatur adeſſe gravamen, præſertim quia agebatur de viſitatione in eadem Civitate, unde ſubeſſe non poterat ſuſpicio, quod hæc nova introductio tractu temporis cauſare poſſet onus, vel præjudicium expenſarum victus, & viatici.

4 Quoad ſecundum, aliqui Scribentes de partibus cum copioſis allegationibus deductis ex Carleval. de judiciis, ac Tondut. & Antichin. *in tract. de præventione*, inſiſtebant in probando decreti præjudicialitatem, dum ita Epiſcopus ſe ingerere videbatur in ea adminiſtratione, quæ Civitati, ejuſque deputatis incumbit ſuper exigendis nominibus debitorum, & cogendis Adminiſtratoribus poſt finitum officium ad reddendas rationes, ac ſolvendum reliquatum.

Reſpondi pariter, nullum adeſſe gravamen, motivata ſiquidem procedere dicebam in actibus, ſeu caſibus individuis, in quibus præjudiciale eſt plures adeſſe Conjudices, ſeu cumulativam habentes, quia tunc unius præoccupatio, ſeu præventio in eo caſu inducit alterius privativam, atque in his terminis procedunt ea, quæ habentur apud allegatos, & alios, ſecus autem ubi ambo tendunt ad eundem finem, itaut unus alterum non impediat, neque præventio privativam alterius cauſet, tunc enim expedit potius Eccleſiæ, ſeu loco pio plures habere adjutores, & cooperatores. Quinimmo dicebam ab hoc recurſu præſertim omnino abſtinendum fore, cum ita potius apud Superiores confirmaretur ea ſuſpicio, quæ de Laicis Adminiſtratoribus haberi ſolet, quod piorum Locorum bona in privatos uſus convertant, atque prædeceſſorum Adminiſtratorum rationes revidere negligant ſucceſſores, ut ita unus alterum confoveat, ſeu cooperiat, & ex qua etiam 5
ratione per S. Congregationem pluries prohibitus eſt aliquarum Confraternitatum, ſeu piorum locorum abuſus, quod Adminiſtratores expleto tempore ſuæ adminiſtrationis ſucceſſores eligant, & deputent, cum ita de facili inter aliquos fieri poſſent colluſiones, abſque eo, quod uſurpationes, ſeu converſiones in uſus proprios unquam diſcooperiantur, ut Egomet, dum eſſem Vicarius Generalis, in Patria expertus ſum, quod practicaretur in quadam ſatis diviti Confraternitate Diœceſis, adeout non parvos labores, & incommoda ſubire oportuerit pro hujuſmodi abuſu tollendo, cogendiſque Adminiſtratoribus plurium annorum ad reddendas rationes, ac reſtituendum reliquatum.

Aliquod gravamen contineri Mihi videbatur in illis decretis, per quæ prohibebatur bona debitorum recipi in ſolutum, ſeu in adjudicationem, ac etiam prohibebatur Adminiſtratoribus quandoque deſervire per ſubſtitutos. Id enim 6
percutit adminiſtrationem mere temporalem ex lege erectionis pertinentem ad ipſos Laicos, & in qua, ceſſante abuſu, ac violatione inſtituti, non videtur quod Epiſcopus debeat ſe ingerere, dum *d. c. 8. ſeſſ. 22.* decernitur, quod cognoſcere, ac decernere debeat ea, quæ ad Dei cultum, animarum ſalutem, ac pauperes ſuſtentandos pertinebunt, juxta eorundem piorum Locorum inſtitutionem, & ſic circa eleemoſynarum, & ſubſidiorum congruam diſtributionem, & ne in pauperum præjudicium redditus, & bona Montis Pietatis alienis uſibus ab inſtituto extraneis applicentur. Unde propterea exercere munus per ſeipſum, vel per ſubſtitutum, pertinet ad deputantes, quibus cura habitualis incumbit, atque nil commune habet cum partibus Viſitatoris, idemque an capienda ſint necne bona debitorum in ſolutum, niſi in hoc adeſſent abuſus, & colluſio, verificabilis præſertim in ipſis Adminiſtratoribus pro eo, in quo eſſent debitores ea cauſa reliquatus, quod ſcil. utentes pecuniis Montis in eorum uſus, aſſignarent deinde bona inutilia pro incongruo pretio. Sive quod receptio hujuſmodi bonorum ita exhauriret Montem pecunia numerata, quod exinde impeditum, vel diminutum remaneret ejus inſtitutum mutuandi indigentibus, unde remanebat quæſtio potius facti quam juris.

E U G U B I N A L E G A T I
PRO ILLIS DE ANDREONIBUS
CUM EPISCOPO.

Caſus benevole diſputatus coram quodam Cardinali a Partibus electo.

De Juriſdictione Epiſcopi circa executionem piorum legatorum, an ſpectare ſolum dicatur ſubſidiarie, & in caſu negligentiæ, vel directe, & immediate?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De diſtinctione ſuper poteſtate Epiſcopi in exequendis piis legatis.*
3 *Regulariter poteſtas Epiſcopi eſt ad cogendum hæredem, ut impleat.*
4 *Hærede negligente, jus adimplendi devolvitur ad Epiſcopum, ſed ceſſante negligentia ſpectat ad hæredem.*
5 *Quomodo expectari debeat lapſus anni.*
6 *Arbitrium a teſtatore datum Epiſcopo, non intelligitur quoad ſubſtantiam executionis, ſed circa qualitates.*

DISC.

Digitized by Google

D I S C. XLIV.

1 CUM Nicolaus Riccius in ejus teſtamento mandaſſet ex bonis, & redditibus ad hunc effectum aſſignatis, ſingulis annis dotale ſubſidium præſtandum eſſe puellæ, quæ habitum in Monaſterio Capuccinarum ſumere vellet, ſin minus alteri puellæ aliud Monaſterium ingredi volenti, dummodo eſſet pauper, ac bonæ vitæ, & conditionis arbitrio Epiſcopi, hinc orta eſt controverſia inter dicti Teſtatoris
2 hæredes, & Epiſcopum ſuper prælectione ex pluribus puellis ad idem ſubſidium concurrentibus. An ſcilicet id ſpectaret ad hæredes, vel ad Epiſcopum reſpective? Unde concorditer ſe remittentibus Partibus declarationi cujuſdam Cardinalis, coram iſto Scribens pro hæredibus, etiam cum ſenſu veritatis, dicebam pro ipſis reſpondendum videri, cum vera videatur diſtinctio poſt antiquiores ab eo allegatos tradita per Barboſ. *de univerſ. jur. Eccl. lib. 3. cap.* 27. *n.* 30. Quod aliud eſt agere de juriſdictione, & poteſtate Epiſcopi quoad cogendos hæredes ad executionem, & implementum legatorum, ac piarum diſpoſitionum. Aliud vero, ut ad eundem devolvatur exequutio, cum electione operum, vel Perſonarum privative ad hæredes, vel alios, ad quos ex diſpoſitione legis, vel hominis id pertineat.

3 Ad primum enim effectum, id recte pertinet ad Epiſcopum, quoniam tam ex diſpoſitione juris communis, quam ex illa S.C.T. *ſeſſ.* 22. *de refor. c.* 8. ibi dicimt exequutor ultimarum voluntatum ex deductis per Barboſ. ubi ſupra, & latius per Carpium in ejus tractatu *de exequut. teſtam.* & cum Epiſcopis hodie concurrit fabrica S.Petri, ejuſque Commiſſarius in iis Locis, in quibus hoc Tribunal introductum eſt.

4 Ad ſecundum vero effectum ſecus, quoniam, excepto legato pro redimendis captivis, ſeu altero caſu incertitudinis, vel impoſſibilitatis, itaut hæres ſuam facultatem per ſeipſum ad exercitium deducere non valeat, ſibi aſſiſtit regula generalis, ut ad eum pertineat legata, & pias diſpoſitiones ſui auctoris exequi, quoties alter exequutor per diſponentem datus non eſt, ſolumque, uno, vel altero per annum negligente, intrat quæſtio inter DD. an ad Epiſcopum devolvatur omnimoda facultas exequendi juxta unam opinionem, quæ videtur magis communis, vel ſolum ſibi aperiatur jus cogendi hæredem, vel alterum exequutorem ad exequendum juxta alteram, ut clare probat text. *in cap.* 3. *de teſtam.* ubi communiter Scribentes congeſti per Barboſ. *in collect. ad eundem text. & de jur. Eccl. dicto lib.* 3. *cap.* 27. *nu.* 31. *& ſeqq. ac etiam de poteſt. Epiſc. allegat.* 82. *n.* 15. *& ſeqq.* late Carpius, qui articulum diſputat *de exequut. teſtam. p.* 3. *c.* 1. *& p.* 4. *c.* 1. & Sole clarius dicit Rub. *de teſtam. ad pias cauſas cap.* 85. *n.* 33. qui alios cumulat, atque ita ſervat praxis dicti Tribunalis fabricæ, quia nonniſi poſt annum ſe ingerit.

5 Eſt bene verum quod poteſtas Epiſcopi, vel alterius Superioris coarctata non eſt ad expectandum lapſum anni, ut cogere valeat hæredes, vel eos, quibus incumbit, ad exequendas pias diſpoſitiones, quoniam quemadmodum legatarius prophanus, ad ſummum aliam dilationem pati non tenetur, niſi illam durantis confectionis inventarii, ita multo minus eam pati debet cauſa pia, cujus ſavore juxta unam opinionem, quamvis in Curia non de facili receptam, ſtatim currunt interuſuria, ſeu uſuræ, ex pluries deductis in ſua materia *ſub tit. de uſuris*, ſed negligentia prædicta neceſſaria eſt ad inducendam in hærede, vel alio deputato privationem facultatis ſibi alias competentis, ejuſque translationem ad Epiſcopum, vel alium Superiorem. Cumque hæc ſit pœna formalis, qualem continere dicitur quæcumque ſui juris privatio, Greg. & Add. *dec.* 225. neque pœna detur ſine delicto, idcirco negligentia prædicta debet eſſe talis, quod juſta excuſatione ceſſante, delicti ſpeciem habeat.

6 Non negabantur hæc ex parte Epiſcopi, ſed dicebatur, hujuſmodi facultatem ab eo non prætendi ex diſpoſitione juris, ſed ex illa teſtatoris, ex illis verbis *arbitrio Epiſcopi* in teſtamento contentis. Verum, cum ſenſu etiam veritatis, dicebam hujuſmodi prætenſionem eſſe parum probabilem, qualem credo a Cardinali Arbitro declaratam fuiſſe, quoniam verba prædicta directa non erant ad exequutionem legati, & electionem puellæ in genere, ſed in ſolo caſu ſubſidiario, in quo nulla exiſtente puella ingredi volente Monaſterium Capuccinarum ab ipſo teſtatore deſignatum, deveniendum eſſet ad electionem alterius puellæ quodcumque Monaſterium indefinite ingredi volentis, tunc enim quia teſtator in iſta adjecit qualitatem primo caſu omiſſam, quod ſcilicet eſſet pauper, ac bonæ vitæ, famæ, & conditionis, idcirco ſuper iſta qualitate, ad quam dicta verba directa leguntur, intrat arbitrium refrænativum libertatis hæredis, eligendi etiam puellam hujuſmodi qualitatibus carentem; unde propterea jus Epiſcopi reſtringi videbatur ad inquirendum, an in puellis per hæredem electis concurrerent necne qualitates prædictæ, ob quarum defectum electas reſpuere poſſet, non autem quoad ipſum jus eligendi, & exequendi.

FLORENTINA CONSERVATORII PRO ARCHIEPISCOPO CUM ADMINISTRATORIBUS SÆCULARIBUS.

Caſus diſputatus in S. Congr. Concilii, & reſolutus ut infra.

De juriſdictione, & auctoritate Epiſcopi, ſeu Ordinarii Loci ſuper Conſervatoriis, Congregationibus, vel Adunantiis mulierum ſæcularium inſimul viventium ſub propria, vel Sæcularium adminiſtratione.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutio Sac. Congregationis.*
3 *De ſpeciebus mulierum, de quibus diſponunt Canones earum Adunantias prohibentes.*
4 *Mulieres ſæculares abſque Religioſo inſtituto in domo, vel Conſervatorio viventes, an veniant ſub dictis juribus, & in quo?*
5 *An Ordinarius habeat juriſdictionem in Conſervatoriis mulierum ſæcularium, & n.* 8. *?*
6 *Quomodo procedendum in materia juriſdictionis, & immunitatis Eccleſiaſticæ.*
7 *Reprobatur Cyriac. controv.* 304. *& de Jeſuitiſſarum ſuppreſſione.*
8 *Declaratur Menoch. conſ.* 948. *& de concluſione, de qua num.* 5.
9 *Referuntur plures declarationes S. Congr. circa hujuſmodi Conſervatoria.*
10 *Quomodo in Conſervatoriorum clauſura Ordinarius debeat providere.*
11 *De Monaſterio Oblatarum Turris ſpeculorum Urbis.*

D I S C. XLV.

CUM in Villa nuncupata Quietis prope Florentiam adeſſet Conſervatorium mulierum ſæcularium adinſtar Monaſterii inſimul viventium ſub nuncupatione ancillarum SS. Trinitatis, abſque tamen clauſura, vel regula per Ordinarium probata, ſub laicorum adminiſtratione, Vicarius Generalis, Archiepiſcopo abſente, forſan in viſitatione, judicans ex Loci qualitate hujuſmodi mulierum ſtatum indecentem eſſe, ac periculoſum, & ſcandala produceret, decrevit, quod infra 30. dierum ſpatium, ſub pœna ſuppreſſionis, & annullationis, illa domo derelicta, ad alteram congruam intus mœnia d. Civitatis dictæ mulieres ſe conferre deberent, ibique vivere in forma clauſuræ, & cum legibus ab ipſo, vel Archiepiſcopo præſcribendis, adverſus quod præceptum habito recurſu ad Sacram Congregationem Concilii de an. 1662. quamvis per eandem pro certo haberetur, neglecta prætenſione Adminiſtratorum, de qua infra, juriſdictionem, & auctoritatem Ordinario competere circa dicti Loci viſitationem, ac moderationem ut infra; nihilominus quia dubium ſtricte conceptum erat, an dictum præceptum ſuſtineretur, negativa prodiit reſolutio, ſub reſervatione diſputandi, & determinandi an, & quæ juriſdictio, ſeu facultas competeret in futurum? Verum quod ſciam, ex prudentialibus temperamentis hincinde cauſa ulterioris diſputationis progreſſum non habuit. a

Duæ igitur fuerunt hujus diſputationis inſpectiones, ſeu puncti. Primus ſuper dicto dubio, an ſcilicet dictum præceptum ſuſtineretur necne? Et ſecundo ſuper juriſdictione, & poteſtate Ordinarii, circa viſitationem, & correctionem in genere. a

Quoad primam, reſolutio fuit juxta votum, mea enim ſententia in congreſſu pro cauſæ directione habito erat, hujuſmodi punctum aſſumendum non eſſe, ſed potius voluntarie illi cedendo, atque habendo præceptum pro infecto, inſiſti debere ſuper altero puncto principali declarationis, qualem ſcilicet juriſdictionem, & facultatem Archiepiſcopus haberet, & an mutatio Loci, ſeu alia congrua proviſio demanda

danda

danda eſſet. Sed quia diverſa fuit aliorum ſententia, idcirco majori parti cedere oportuit.

3 Dicebam enim in congreſſu prædicto, tale decretum, ſeu præceptum non eſſe ſuſtentabile in ordine ad clauſuram formalem, quoniam cum illæ eſſent mulieres mere ſæculares, ſub nullo Religioſo inſtituto in una domo pro majori honeſtatis conſervatione collegialiter viventes, idcirco non erant de illis, de quibus agitur *in Clement. unica, de ſtatu Monachorum, & Clem. 1. de Religioſis domibus, & extrav. unic. eod. tit.* cum in eis in littera, vel ratione agatur de Converſis, Tertiariis, Pinzocheris, Mantellatis, Corrigiatis, Beguinis, Urſolinis, Oblatis, Incluſis, Canoniſſis, Jeſuiſſis, Subdiaconiſſis, Diaconiſſis, Presbyteriſſis, &c. quarum mulierum ſpecies diligenter congerit Tambur. *de Jur. Abbatiſſ. diſp. 7. q. 2. cum ſeqq. uſque ad* 11. &
4 quas ſupponitur ſub certo inſtituto Religioſo vivere, quod præſuppoſitum ceſſat in hujuſmodi Conſervatoriis, ſeu Adunantiis mulierum mere ſæcularium, dum dicuntur potius Scholæ, ſeu Congregationes, cadentes quidem ſub generali diſpoſitione S. C. T. *ſeſſ. 22. de refor. cap.* 8. Sive etiam ſub generali, & lata eorundem jurium, de quibus ſupra, ex ratione, & ad effectum viſitationis, & alicujus ſuperioritatis, ut conſulatur ſcandalis, quæ alias ex hujuſmodi Adunantiis oriri poſſunt, & ſolent, non autem ut cogi valeant ſubire formalem clauſuram, ac vivere tanquam moniales, dum ſunt mere ſæculares, admiſſis ſolum prudentibus proviſionibus, cuilibet bene ordinatæ, & privatæ domui congruis circa commercii libertatem, ex qua ſcandala reſultare poſſunt.

5 Quo vero ad alterum punctum poteſtatis, & juriſdictionis Epiſcopi, ſeu Ordinarii in genere in hujuſmodi Conſervatoriis, ſeu Adunantiis, Scribentes pro adminiſtratoribus ſæcularibus acriter inſiſtebant in omnimoda incompetentia Archiepiſcopi cum hujuſmodi mulieribus mere ſæcularibus, omnia deſumentes ex deductis per Menoch. *conſ.* 948. ubi fuſo calamo per plura media, more Conſulentium, probare conatur excluſionem juriſdictionis, & auctoritatis Ordinarii cum conſimilibus mulieribus Urſolinis nuncupatis, ac etiam ſe fundantes in deductis per Cyriac. *controv.* 504. qui pariter omnia deſumendo ex Menoch. ubi ſupra, idem probare conatur in mulieribus Jeſuitiſſis nuncupatis, e converſo autem cæteri pro Archiepiſcopo Scribentes inſiſtebant in omnimoda competentia etiam privativa ex diſpoſitione allegatorum jurium *in Clem. unica, de ſtatu Monachorum, & Clement. 1. de Religioſis domibus, & extravag. unic. eod. titulo cum ibi notatis.*

6 Mihi Scribenti pro eodem Archiepiſcopo videbatur utramque partem indebite convolare ad extrema vitioſa, ut frequentiſſimus, & connaturalis eſt ſtylus modernorum Scribentium, præſertim in hac materia juriſdictionis, vel immunitatis Eccleſiaſticæ, quoniam Canoniſtæ, vel Morales nimium unam, vel alteram zelantes, nimium ſe extendere curant. E converſo autem Civiliſtæ, ſeu Laici pariter ad indebita laicalem poteſtatem extendunt, eccleſiaſticam reſtringentes. Unde propterea tot inconvenientia in dies reſultant, cum utriuſque juriſdictionis præjudicio, cui conſultum eſſet, ſi ex ſolo amore veritatis, cum congruis diſtinctionibus, & conciliationibus procederetur.

7 Neglectis igitur deductis per Cyriac. quamvis alias doctum, ac eximium J. C. in eo caſu prorſus male loquentem, cum agat de Jeſuitiſſis, & ſic de mulieribus ſub Religioſo formali inſtituto viventibus, de quibus proprie agunt allegata jura, ut poſtmodum expreſſe declaravit Conſtitutio Urbani VIII. ſuper hujuſmodi Jeſuitiſſarum ſuppreſſione. Quatenus pertinet ad auctoritatem Menoch. *d. conſ.* 948. Mihi videbatur, illum bene loqui in ea parte, in qua negat hujuſmodi mulieres comprehendi ſub directa, & præciſa diſpoſitione dd. Conſtitutionum Bonifacii VIII. Clem. V. & Joannis XXII. ac bene firmare juriſdictionem, & competentiam Magiſtratus ſæcularis cum dictis mulieribus, earumque bonis in cauſis prophanis, ac indifferentibus, cum revera ſint mulieres ſæculares, ſub nullo Religioſo inſtituto ita per quamdam Adunantiam inſimul jure cujuſdam Societatis, ſeu communionis vitæ pro tutiori honeſtate, ac reſpective meliori educatione viventes, itaut dd. Conſtitutionum diſpoſitio directe, & proprie, nec in verbis, nec in ratione conveniat.

8 Male autem eundem loqui, quatenus in Ordinario neget juriſdictionem ſibi competentem, vel ex dicta diſpoſitione S. C. T. *ſeſſ. 22. de refor. cap.* 8. per quam ſubjiciuntur Ordinariorum viſitationi, juriſdictioni, & correctioni quæcumque Laicorum Confraternitates, Adunantiæ, vel Scholæ, ſub qua diſpoſitione ſi veniunt Adunantiæ virorum, multo magis illæ mulierum, quibus ſi non directe, & proprie, remote autem, & a ſimili convenit, vel ratio, vel diſpoſitio dd. Conſtitutionum ratione majoris periculi, & ſcandalorum. Ideoque utriuſque juriſdictionis eccleſiaſticæ, & laicalis concurſus recte eſt compatibilis, eodem modo, quo in Confraternitatibus Laicorum diverſis reſpectibus, laicalis ſcilicet quoad cauſas prophanas, & indifferentes, eccleſiaſticæ vero quoad modum vivendi, & ut ſcandalis, & inconvenientibus alias ex hujuſmodi Adunantiis in Chriſtiana Republica contingere ſolitis occurratur, & ſic circa materias eccleſiaſticas ipſum corpus univerſale concernentes.

Ad quod comprobandum deducebam inconcuſſam obſer- 9
vantiam utriuſque Sacr. Congr. Epiſcoporum, & Regularium, & Concilii, a quibus ſemper injunctum fuit Ordinariis Locorum, ut hujuſmodi Conſervatoria, ſeu Adunantias mulierum viſitarent, corrigerent, reformarent, ac etiam ubi ratio exigeret, ſupprimerent, juxta ſingulorum caſuum circumſtantias, ut præſertim in una Comen. 23. Februarii 1647. S. Congr. Concilii id injunxit iſti Ordinario in individuo quoad 10
puellas Urſolinas, de quibus agit Menoch. & in una Mediolanen. 16. Aprilis 1653. injungitur Ordinario per Congregationem Epiſcoporum, & Regularium, ut hujuſmodi puellarum Adunantias viſitet, recognoſcat, & pro ejus arbitrio prohibeat, & diſſolvat, remittendo puellas ad proprias domos parentum, vel conjunctorum, quod etiam demandatum fuit in una Conſentina 27. Novembr. ejuſdem anni 1653. Et in individuo hujus Civitatis Florentinæ eadem Congregatio Epiſcoporum, & Regularium ſub die 22. Auguſti 1636. demandavit Archiepiſcopo ſuppreſſionem cujuſdam Conſervatorii exiſtentis intus eandem Civitatem.

Et ſic laudabilis Mihi videbatur proviſio, quatenus iſte 11
locus eſſet apertus, & parum congruus, quod dictæ puellæ reducerentur ad domum intra Civitatem. Prout commendabiles fuiſſent proviſiones circa moderatum ipſarum egreſſum a loco, & converſationem per domos privatas, vel e converſo circa ſæcularium introductionem in ipſam domum, ſeu Conſervatorium. Improbabile autem ab initio viſum fuit decretum formalis clauſuræ ad formam Sacr. Concilii Trid. *ſeſſ. 25. de Regular. cap.* 5. ſive Conſtitut. 8. S. Pii V. quia hæc procedunt in Monialibus votum Religionis formiter profitentibus, quale etiam profitentur Tertiariæ, de quibus agit extenſio Gregor. XIII. non autem de hujuſmodi mulieribus, quamvis oblatis, & ſub certo inſtituto viventibus per quandam voti imaginem, donec ibi exiſtunt, formalem etiam obedientiam promittentibus, quia in effectu ſunt perſonæ ſæculares, ut occaſione Monaſterii Oblatarum Turris Speculorum Urbis, Navar. *conſ.* 81. & 82. *lib. 3. de Regul.* Tamburin. *de jur. Abbat. diſp.* 18. *q.* 5. *n.* 4. & de quo agunt etiam Menoch. & Cyriac. *locis citatis.*

ANNOT. AD DISC. XLV.

AD materiam hujus diſcurſus ſuper Conſervatoriis, & Adunantiis mulierum, quæ non ſint veræ Moniales, videnda ſunt ea, quæ habentur latius deducta *ſub tit. de Regular. diſc.* 50. *& in eod. tit. diſc.* 73.

B O V I N E N.

P R O E P I S C O P O.

Reſponſum pro veritate.

An Epiſcopus exercere poſſit juriſdictionem eccleſiaſticam etiam per cenſuras contra Laicos pro exigendis vectigalibus, aliiſque juribus per Principem ſæcularem ſibi conceſſis?

Civitas, vel Dominus temporalis an concedere poſſit forenſibus civilitatem, qua mediante obtineant exemptionem ab oneribus, & contributionibus, quæ per Epiſcopum a Forenſibus, non autem a Civibus exiguntur?

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries.*
2 *Eccleſia, vel Clericus actor tenetur convenire Laicum in ſuo Foro laicali, & de limitationibus.*
3 *Non dicitur impugnare, vel turbare qui allegat non comprehenſionem.*

4 *Quan-*

Digitized by Google

4 *Quando conſuetudo tribuat Epiſcopo juriſdictionem in Laicum.*
5 *Conſuetudo particularis prævalet generali.*
6 *Conſuetudo non extenditur de caſu ad caſum.*
7 *Negans ſolvere dicitur ſpoliare creditorem, qui eſt in poſſeſſione.*
8 *An Epiſcopus ſit Judex in cauſa menſæ remiſſive?*
9 *Quando ad cenſuras procedi poſſit pro re pecuniaria non præviis diligentiis a S.C.T. demandatis.*
10 *An civilitas conceſſa per Civitatem, & per Dominum inferiorem attendatur in præjudicium tertii?*

DISC. XLVI.

1 FRequens eſt in Regno Neapolitano quoddam vectigal, ſive onus vulgo nuncupatum *Piazza*, ſolvi conſuetum per Forenſes in loco mercantes, quod in pleriſque locis, ex Regum, vel antiquorum Principum conceſſionibus per Eccleſias poſſidetur, ut præſertim contingit in hac Civitate, cujus Cathedrali pro ejus dote Princeps Robertus Palatinus Lotitelli Comes plura conceſſit bona, iſtud præſertim ibi nuncupatum *mezzo Piazza*, ad cujus ſolutionem evitandam, aliqui Forenſes ibi mercari ſoliti, civilitatem a Domino temporali, vel a Communitate obtinere curarunt, cumque Epiſcopus per cenſuras eos ſolvere recuſantes compellere vellet, ſe opponentibus Magiſtratibus laicis, ſuper tribus conſilium petiit pro veritate; primo, an cum propria juriſdictione, & auctoritare laicos ad id cogere poſſet? ſecundo, an deveniri poſſet ad cenſuras non præcedentibus diligentiis a S. C. T. demandatis? & tertio, an civilitas conceſſa per Baronem, vel Communitatem ei præjudicaret?

Quoad primum reſpondi, regulam eſſe negativam, ex clara diſpoſitione text. *in c. ſi Clericus Laicum, de Foro compet*, 2 ubi ad litteram diſponitur, Eccleſiam actricem laicum in ſuo Foro convenire debere, potiſſime vero ubi non agitur de exigendo jure Eccleſiaſtico, & ſpirituali, ut ſunt decimæ, quæ Epiſcopo ratione Sacramentorum, & Divinorum ſolvuntur, ſed de jure mere temporali ex conceſſione Principis laici, quem ita repræſentare dicitur.

Et quamvis ex eodem textu duæ reſultent limitationes ad rem facientes. Una ſcilicet ubi agitur contra laicos occupatores bonorum, & jurium Eccleſiæ, ut per Innoc. Abb. Felin. & alios ibidem, & alibi ex deductis per Scacc. *de judiciis lib. 1. cap. 11. num.* 50. Cacheran. *dec. 32. numer. 3. & 6.* Bellet. *diſquiſ. Clerical. tit. de favore Clericorum reali*, §. 5. *n.* 2. *cum ſeqq.* Sperell. *deciſ. 98. num.* 2. Et altera ubi accedit conſuetudo, ut ex eiſdem Canoniſtis, de quibus Bellet. *ubi ſupra num.* 4. & Sperell. *dicta dec. 98. num. 33. & ſeqq.* Nihilominus utramque limitationem dixi, vel periculoſam, vel difficilem, ut ad praxim reduceretur. Tum quia non de facili ſæculares Magiſtratus id permittunt, cum prætendant etiam eam juriſdictionem, quæ de jure Epiſcopo conceditur cum laicis in caſibus mixti Fori, ibi non eſſe exercibilem, ut habetur *in pragm. 3. de juriſdict. invicem non turban.* cum ibi notatis.

Tum etiam quia jus Epiſcopi, ſeu alterius Prælati poſſidentis, & turbati in poſſeſſione, vel perceptione fructuum bonorum Eccleſiæ, procedendi contra perturbatores ad cenſuras, aliaque Eccleſiaſtica remedia, procedit quando per viam uſurpationis, & turbationis de facto id contingit, juxta caſum, de quo in Cotronen. *diſc. ſeq.* & in Conſentina *alio diſc. prox. ſequenti*, cum ſimilibus, & ſic ubi alter Eccleſiam prohiberet, vel impediret, ne hujuſmodi vectigal, ſeu jus exigeret, & poſſideret, ſecus ubi nemine in hujuſmodi juris poſſeſſione turbante, ſola contentio eſt in non comprehenſione eorum, qui ad illud obligati ſunt, quoniam contravenire non dicitur, neque turbare, qui non comprehenſionem allegat, negando in ſeipſo eam qualitatem, quæ eſt cauſa o- 3 bligationis *dec. 166. in fine, & 211. n. 2. & 3. part. 7. rec.* cum hujuſmodi laici quatenus eſſent Forenſes non controverterent hujuſmodi ſolutionem, quam negabant ob ſuperventam civilitatem, cujus punctus, an ſcilicet illa ſuffragaretur necne, & an poteſtas Domini temporalis, vel Communitas ad id ſe extenderet? eſt mere laicalis, per Principem, vel majorem Magiſtratum laicum decidendus, præſertim quia, ut dictum eſt, non agitur de jure Eccleſiaſtico, ſeu ſpirituali, ſed de onere mere laicali poſſeſſo ex conceſſione Principis laici, qui illud imponere noluit habentibus civilitatis loci prærogativam, ideoque ad eum pertinere videtur declarare quinam ſint illi Cives, quos ipſe eximere voluit, & non gravare.

Et licet generaliter, & abſtracte, præſuppoſita legitima 4 conſuetudine, contrarium verius dicendum eſſet, quoniam cum Epiſcopus; ſeu Prælatus Eccleſiaſticus non ſit omnino incompetens Judex laici, cum quo actualem habet juriſdictionem in cauſis ſpiritualibus, in prophanis vero habet habitualem, ſine dubio ex conſenſu prorogabilem, idcirco veriſſima videtur dicta Canoniſtarum traditio, cum conſuetudo tacitum Populi conſenſum prorogativum ita induxiſſe videatur, non obſtante dicta contraria conſuetudine etiam in fortioribus caſibus mixti Fori, ex vera, & recepta propoſitione deducta *ex gloſ. fin in cap. ſuper eo verbo vicinis, de cenſibus*, & Bart. *in l. 2. ſub n. 41. C. quæ ſit longa conſuetudo*, cum quibus cæteri pertranſeunt, ut conſuetudo particularis prævaleat generali, Quod etiam habemus quotidianum in materia Statutorum, ut particulare loci ſubditi prævaleat generali loci dominantis.

Attamen advertebam punctum difficultatis eſſe in hujuſ- 5 modi conſuetudinis legitima, & ſufficienti probatione cum ſuis requiſitis, illo præſertim ſcientiæ, & patientiæ laicalium Magiſtratuum, de quorum præjudicio agitur, ac etiam quod probaretur in caſu individuo, in quo peculiaris conſuetudinis natura eſt eam juſtificari debere, cum non detur extenſio de caſu ad caſum juxta *conſ. 237. n. 3.* Oldradi, Greg. & Add. *dec. 45. & 162.* Mantic. *dec. 337.* cum aliis copioſe 6 deductis in Majoricen. Canonicatus *dec. 56.* poſt Tondut. *de penſion. dec. 34. & 37.* poſt Zuff. *de legit. proceſſ.* & alibi. Atque in hoc Mihi videbatur adeſſe majorem difficultatem, quoniam probabile credebam, conſuetum eſſe compellere renitentes abſque dubio Forenſes, & quorum certa eſt obligatio, itaut negando ſolutionem, ſpoliare Eccleſiam dicerentur ex frequenti propoſitione, quod negans ſolvere id 7 quod eſt ſolitum, & poſſidetur, dicatur turbare, & ſpoliare *dec. 99. n. 3. part. 1. diverſ.* Cavaler. *dec. 501. n. 3.* & paſſim, ſecus autem ubi non negatur ſolutio debita, ſed prætenditur eam non deberi ob ceſſantem qualitatem, quæ eſt cauſa obligationis.

Alia etiam difficultate concurrente, quod cum non ageretur de ſuſtinendis cenſuris jam promulgatis, ſed agere- 8 tur de puncto in genere, & ſuper controverſiis in futurum occurrentibus, de plano intrare videbantur ea, quæ habentur infra in Cotronen. *diſc. ſequent.* de recuſatione Epiſcopi in cauſa menſæ ob mixturam proprii intereſſe, dum non agebatur de caſu, in quo extrajudicialiter, & per viam defenſionis procedendum eſſet, ut eſt in caſu turbatæ poſſeſſionis de facto, ſed perneceſſe procedendum erat in forma judiciali pro decidendo puncto, an civilitas ex privilegio, ſeu aggregatione ad id ſufficeret necne, juxta diſtinctionem Canoniſtarum, de qua in eadem Cotronen.

Hinc proinde ſuperflua remanebat ſecunda inſpectio, an ſcilicet poſita competentia procedi poſſet ad cenſuras non 9 præviis diligentiis a Sac. Concilio demandatis? unde reſpondi hunc ſecundum punctum dependentiam habere a primo. Si enim eſſemus in caſu formalis perturbationis juxta deducta in dicta Cotronen. non intraret neceſſitas diligentiarum, quoniam tunc ad cenſuras procedi non dicitur in forma judiciali, & tanquam per Judicem, ſed potius in forma extrajudiciali, vel tanquam per præconem, & denunciatorem illarum cenſurarum, quæ a jure illatæ ſunt, vel tanquam per partem, ſe defendendo cum armis Eccleſiæ, atque cum illis vim vi repellendo, potiſſime quia cum laicales Magiſtratus non de facili permittant ibi Epiſcopis exercitium gladii temporalis cum laicis, impracticabiles remanſent diligentiæ a Sac. Concil. deſideratæ, unde ceſſat ratio, qua ceſſante ceſſare etiam debet diſpoſitio, ut in his terminis, licet ad aliud propoſitum, habetur apud Otthob. *dec. 75. in fine*.

Demum quoad tertium quæſitum, procedebam cum diſtinctione, de qua etiam infra *hoc eod. lib. ſub tit. de præeminentiis* in Romana protectionum *diſc.* 13. quod aut in hujuſmodi Forenſibus concurrit qualitas inductiva civilitatis de jure, puta quia ibi uxorem duxerint, & bona quæſierint, ſeu alias domicilium legitime contraxerint, & tunc habendi ſunt in omnibus pro Civibus, juxta ea quæ antiquioribus allegatis habentur apud Cephal. *conſ. 451. n. 18. & ſeq.* Pariſ. *conſ. 71. lib. 1.* Menoch. *lib. 6. præſumpt. 30. n. 21. cum ſeq.* Muta *ad conſuetud. Panorm. c. 30. n. 19. & ſeq. & cap. 86. num. 30. & ſeq.* Nepita *ad conſuetud. Cotonien. tit.* 2. Rovit. *pragm. 1. de immunitate Neap. & alios*, itaut ſi Dominus temporalis, vel Communitas laicorum deſuper aliquod expediat privilegium, illud in effectu non ſit tale, ſed potius contineat adminiſtrationem juſtitiæ, & explicationem ejus quod eſt de jure.

Aut hujuſmodi qualitatibus ceſſantibus, agitur de civili- 10 tate ficta, & mere privilegiativa, & tunc ſecus, ex recepta diſtinctione Bart. *in leg. ſi Maritus* 15. §. *leg. Julia, in fine, ff. ad leg. Juliam de adulteriis*, quod ſcilicet Civitas concede-

re poteſt dictam civilitatem in ſui præjudicium, ſuorumque ſubditorum, & in iis quæ ab ipſa dependent. Idemque quoad Baronem, ſeu Dominum temporalem, cum alias concedere generaliter veram civilitatem ſit de Regalibus, ac pertineat ad ſupremam Principis poteſtatem, & ſequuntur cæteri collecti per Roland. *conſ. 79. n. 16. lib.* 2. Menoch. *d. præſumpt.* 30. *n.* 22. Seſſa *dec.* 90. *nu.* 3. & 4. Et in terminis proximis civilitatis conceſſæ per Civitatem, non ſuffragantis adverſus Epiſcopum utpote ipſi Civitati non ſubjectum ad effectum gaudendi concordia Ravennaten. habetur apud Beroum *conſ.* 104. *n.* 6. & 8. *lib.* 1. & conferunt quæ in materia adoptionis, ſeu allectionis in familiam diſtinguendo habentur in dicta Romana protectionum *ſub tit. de præeminentiis, hoc tit. diſc.* 13.

S U M M A R I U M.

1 *De juriſdictione Epiſcopi in cauſa propria, vel Eccleſiæ, ſeu Menſæ, ad diſc. 46. & ſeqq.*
2 *An Prælati, vel Civitates conferre poſſint nobilitatem, vel civilitatem?*

ANNOT. AD DISC. XLVI.
cum duobus ſeqq.

1 Super juriſdictione Epiſcopi cum ſæcularibus pro defenſione bonorum, & jurium Eccleſiæ per cenſuras, aliaque remedia, non dedit occaſio ulterius agere; & de recuſatione Epiſcopi in cauſa propriæ Menſæ, vel Eccleſiæ, agitur *ſub tit. de beneſ. diſc.* 3.

2 De facultate autem Baronum, vel Civitatum concedendi nobilitatem, vel civilitatem, & de materia civilitatis, agitur infra *in tit. de præeminent. diſc.* 30. *& ſeq. & diſc.* 35. & 38.

COTRONEN. CENSURARUM PRO EPISCOPO CUM BARONE INSULÆ.

Caſus deciſus per Rotam ut infra.

An, & quando Epiſcopus, vel alter Prælatus ſit Iudex in cauſa propriæ menſæ, & ubi agitur de bonis, vel juribus Eccleſiæ, quorum fructus, & emolumenta ad ejus commodum cedant?

Et an, & quando procedere poſſit ad cenſuras, alioſque actus juriſdictionales contra non ſubditos, vel quia non Diœceſani, vel quia exempti præſertim ex cauſa defenſionis bonorum Eccleſiæ, adverſus uſurpantes, vel impedientes?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Abſolutio non eſt neganda ubi cenſuræ ſunt dubiæ.*
3 *Ordinarius procedere poteſt ad declarationem cenſurarum latarum a jure etiam contra exemptos, & non ſubditos.*
4 *An, & quando Epiſcopus, vel Prælatus gladium ſpiritualem cenſurarum exercere poſſit cum non ſubditis ob injuriam, ſeu violentiam ſibi in Perſona, vel bonis illatam?*
5 *An Epiſcopus procedat in cauſa ſuæ Eccleſiæ, vel menſæ?*
6 *Diſtinguuntur plures caſus, & primo non procedit in cauſa ſuorum bonorum privatorum.*
7 *An ſit Judex in cauſa juriſdictionali cum alio Prælato, quod declaratur?*
8 *Eſt competens in cauſis juriſpatronatus, ſeu libertatis beneficiorum.*
9 *Non eſt competens in cauſis menſæ, ubi ſcilicet principalis contentio eſt, an bona ad unam, vel alteram menſam pertineant ſine præjudicio Eccleſiæ?*
10 *Quid in cauſis ſuper bonis Eccleſiæ cum tertio, quorum fructus ſit ipſius Epiſcopi, vel Prælati.*
11 *Quod in his cauſis Epiſcopus non ſit recuſabilis.*
12 *Contrarium verius, ut poſſit recuſari.*
13 *Sed ſine recuſatione valide procedit.*
14 *Quomodo intelligenda propoſitio, quod Epiſcopus non poteſt eſſe Judex in cauſa menſæ.*
15 *Quando dicatur cauſa propria, in qua non licet judicare.*
16 *Intereſſe ſecundarium non facit cauſam propriam.*
17 *Ubi Epiſcopus eſt recuſabilis, recte judicat de conſenſu.*
18 *Obſervantia poteſt tribuere juriſdictionem alias incompetentem.*
19 *Obſervantia eſt, quod Epiſcopi cognoſcunt has cauſas.*
20 *De inconvenientibus alias reſultantibus.*
21 *Epiſcopus etiam recuſatus procedere poteſt ad cenſuras contra eum turbantes in ſua poſſeſſione, & de ratione.*
22 *Et an etiam contra non ſubditos, & quid differat eſſe ſubditum necne?*
23 *Concluſio de qua nu. præced. procedit dummodo Epiſcopus, vel Eccleſia ſit in poſſeſſione.*
24 *Item quod procedat judicialiter, non extrajudicialiter.*
25 *Eccleſia non tenetur probare ſe eſſe in poſſeſſione libertatis, & exemptionis a ſolutione onerum laicalium, quia dicitur probatum eo ipſo, quod non probatur contrarium.*
26 *Quando dicatur procedi judicialiter, vel extrajudicialiter.*
27 *Refertur alter caſus ſimilis controverſiæ.*

D I S C. XLVII.

Poſſidente Eccleſia Cathedrali Cotronen. quandam tenutam nuncupatam *Buccafaro* in territorio Civitatis Inſulæ, illius Baro prætendens habere jus exigendi quoddam onus *fida* nuncupatum, ab exteris cum eorum animalibus in eo territorio depaſcentibus, de facto, & laicali auctoritate ab affictuariis, ſeu affidatis dictæ tenutæ exegit ducatos 80. pro fida duorum annorum. Unde propterea Vicarius Generalis, prævia citatione, in contumaciam, tam Baronem, quam ejus Miniſtros declaravit incurſos in cenſuras illatas per Sac. Canones, Concil. Trident. & Bullam Cœnæ contra occupantes bona Eccleſiæ, ſeu ab ea exigentes onera laicalia, a qua declaratione interpoſita appellatione, & commiſſa cauſa in Rota coram Carpineo cum clauſula *reſtitutis pecuniis, & ſatisfacta Eccleſia*, datoque dubio, *an ſit locus revocationi cenſurarum?* ſub die 4. Martii 1667. affirmativa prodiit reſolutio Baroni favorabilis, facto tamen depoſitu pecuniæ exactæ. Cujus reſolutionis fundamentum fuit duplex nullitas per Scribentes pro Barone deducta; primo, quia Epiſcopus, vel ejus Vicarius non poterat eſſe Judex in cauſa ejus menſæ ratione proprii intereſſe; & ſecundo, quod carebat juriſdictione cum dictis Barone, & Miniſtris, utpote non ſubditis, nec ratione originis, nec domicilii, nec delicti, vel rei ſitæ, cum eſſent de Diœceſi Inſulana, in qua etiam ſita eſt tenuta, & ſequuta fuit exactio. 1

Repropoſita vero cauſa ſub die 16. Novembris ejuſdem anni, cum vota non eſſent concordia, prodiit reſolutio, quod ſuſpenſis firmatis in dicta prima deciſione quoad dictas nullitates, concederetur interim abſolutio, quæ deneganda non eſt petenti, quoties validitas cenſurarum in dubium revocatur ad text. *in cap. ſolet, & cap. Venerabili, §. porro, de ſentent. excommunic. in* 6. Franch. *in dict. cap. ſolet, n.* 1. 6. 8. & 9. Abb. *in cap. per tuas, num.* 9. & 10. ubi Butr. *nu.* 26. *eodem tit.* cum aliis allegatis *in* 2. *deciſ. in fine*, in qua ad formam diſcurſus, plene, & elaborate deducendo multa hincinde facientia, oſtenditur utrumque articulum, judicandi ſcilicet in cauſa propriæ Eccleſiæ, vel menſæ, & cenſurandi non ſubditos, eſſe nimis dubium, & involutum. 2

Verum, reflectendo etiam ad veritatem, Mihi videbatur tale dubium non adeſſe, quodque ſtantibus facti circumſtantiis, caſus pro meo judicio eſſet planus pro ſubſiſtentia cenſurarum, quoniam omnia tam in prima, quam in hac ſecunda latiori deciſione deducta, pertinent caſum cenſurarum latarum ab homine, ubi ſcilicet Epiſcopus, vel ejus Vicarius, ex propria auctoritate, & juriſdictione illas proferat contra non ſubditos, ſive in cauſa propria, quod in præſenti non cadebat, dum ſolum agebatur de declaratione ſuper incurſu in cenſuras latas a lege, per ſacros ſcilicet Canones, Concil. Trid. & Bullam cœnæ contra occupatores bonorum Eccleſiæ, & ab eadem, ſeu Eccleſiaſticis exigentes tributa, vectigalia, aliaque onera laicalia.

Hoc autem fieri poteſt etiam cum non ſubditis, & exemptis, quorum alias Epiſcopus, ſeu Prælatus eſſet Judex incompetens, quinimmo etiamſi expreſſe haberent privilegium, ne ab Ordinario cenſurari poſſent; quoniam non eſt facere partes Judicis, ſed ſimplicis denunciatoris, neque proferre cenſuras, ſed declarare eas a lege prolatas juxta text. clarum *in Clement.* 1. *de privil. in princip.* ubi Abb. *nu.* 22. Zabarell. *n.* 24. Felin. *in cap. non poteſt, de ſent. & re judicata, num.* 3. ibique Fagnan. *n.* 16. & 23. & cæteri, de quibus Campanil. *in diverſor. jur. can. rubr.* 12. *c.* 16. *n.* 42. *Prax. Archiep. Neap. cap.* 59. *n.* 1. 3

Et

Et quamvis non deſint dubitantes ex motivatis per Fagnan. ubi ſupra, ex ea ratione, quod licet Prælatus alias incompetens non judicet ſuper ipſarum cenſurarum prolatione auctoritate ſua, attamen judicâre dicitur cum non ſubdito ſuper facto, ejuſque declaratione, declarando ſcilicet illum geſſiſſe tale factum, ob quod intrent cenſuræ a lege illatæ; nihilominus ubi factum eſt certum habens ſpeciem notorii, ſeu alias non controvertatur, itaut illius verificatio, ut eſt in delicto dubio, & negato, non requirat proceſſum formalem, ac judicialem cognitionem, omnes Sacræ Congregationes, tam Concilii, quam Immunitatis, & Epiſcoporum retinent hanc opinionem, ex iis, quæ cum acerrima diſputatione habentur firmata ſupra in Meſſanen. *hoc eodem tit. diſc.* 29. ubi de cenſuris ab Ordinario valide declaratis ob violationem Eccleſiaſticæ immunitatis contra Equites Hieroſolymitanos abſque dubio exemptos, & habentes expreſſum privilegium ne a quocumque Ordinario excommunicari, aliiſque cenſuris innodari poſſint, cum aliis ibi deductis. Unde cum factum in præſenti eſſet certum, & incontrovertibile, quia cenſurati non negabant exactiones dictæ ſidæ, quod eſt onus laicale, atque clarum ſit jus præſertim Bullæ cœnæ ſuper cenſuris contra laicos hujuſmodi onera ab Eccleſiis, & Eccleſiaſticis exigentes, videbamur de plano verſari in caſu dictæ Clementinæ, unde propterea dicebam inanem remanere diſputationem ſuper dictis articulis, utpote extra caſum, cum percutiant cenſuras latas ab ipſo Prælato alias incompetente, ex auctoritate, & juriſdictione ſua.

Cæterum quatenus ad præfatos articulos pertinet, adhuc, cum ſenſu etiam veritatis, dicebam prætenſas nullitates nullam habere ſubſiſtentiam, atque auctoritates deſuper deductas, cum aliquo forſan æquivoco, non bene applicari ad factum, illos ſiquidem diſtinguendo.

4 Quoad illum an Epiſcopus, vel Prælatus cenſuras proferre poſſit contra eum, qui ſibi in Perſona, vel bonis injuriam, ſeu violentiam faciat juxta diſpoſitionem textus *in cap. dilecto, de ſent. excomm. in* 6. ubi eſt ſedes materiæ, quamvis Innoc. originarius auctor limitationis ibidem, *num.* 2. dicat, *dummodo tamen ſpiritualis gladius non exerceatur, nec pro ſua nec pro aliena injuria, niſi contra homines ſuæ juriſdictionis, naturalis tamen defenſio pro ſe, & aliis bene poteſt exerceri etiam in homines cujuſcumque juriſdictionis.* Atque cum dicta Innocentii traditione, tanquam ſimplices relatores, ea ulterius non examinata, pertranſeant ibidem Ancharan. *n.* 1. Joan. Andr. *n.* 2. Gemin. *n.* 10. *& ſeq.* & cæteri incidenter, & ad aliud propoſitum relati per Borgnin. Cavalcan. *dec.* 28. *part.* 1. *n.* 39.

Nihilominus obſervabam, textum prædictum in littera loqui de injuria, quæ Prælato in Perſona, & bonis ſuis fieret, non explicando an intelligatur de bonis Eccleſiæ, & ratione Prælaturæ, nulluſque ex dictis Canoniſtis deſcendit ad hanc ſpeciem, an ſcilicet dictus gladius ſpiritualis exerceri valeat contra non ſubditos turbatores, ſeu uſurpatores bonorum Eccleſiæ, quo caſu dicebam firmam remanere opinionem Ricciul. *de jure Perſonarum, lib.* 4. *cap.* 61. *nu.* 36. *cum ſeq. ubi præſertim n.* 39. ſatis congruam, & convincentem aſſignat rationem, quod facilius Eccleſia, ejuſque Prælatus ſubjectus eſt injuriis, & violentiis non ſubditorum minorem timorem, minoremque reverentiam habentium, idcirco ubi major eſt timor, ſeu violentia, ibi magis prompta, & facilis debet eſſe defenſio, atque Innocentii limitatio recte adaptabilis videtur illi injuriæ, quæ ipſius Prælati Perſonæ, vel bonis propriis fieret, quia non ſubditi ad nullam reverentiæ legem cum eo obligari, jure mere privato agere dicuntur. Unde propterea non bene infertur ad injurias, & violentias ratione Eccleſiæ, & Prælaturæ, cum tunc, quamvis non ſubditus, efficiatur talis ratione injuriæ, ſeu turbationis, ex iis, quæ habentur deducta in dicta Meſſanen. Ponderata etiam ratione clari inconvenientis, quod ita ſcilicet eſſet aperire latam januam Forenſibus, ſive exemptis uſurpandi bona Eccleſiarum, vel Epiſcopos, & Prælatos injuriandi, & male tractandi, quo nil abſurdius, ut etiam habetur *diſc. ſeq.*

5 Quo vero ad alteram quæſtionem, an ſcilicet, & quando Epiſcopus valide procedat in cauſa ſuæ Eccleſiæ, vel menſæ, & an ſubſiſtat differentia inter cauſas Eccleſiæ, & cauſas menſæ, ut ſcilicet in primis procedere poſſet, quamvis recuſabilis, non autem in aliis, ex deductis per Abb. & Butr. *in c. cum veniſſent, de Judiciis* cum aliis per Nat. *conſ.* 174. *n.* 7. Alex. *conſ.* 79. *n.* 2. *lib.* 1. Sard. *conſ.* 50. *n.* 11. & cæteri, de quibus in utraque deciſione.

6 Dicebam forte procedi cum aliquo æquivoco, pro quo dilucidando, dictiſque, & ſimilibus doctrinis congrue applicandis, procedendum eſt cum diſtinctione ſex caſuum, quorum primus eſt, ubi agitur de cauſa in bonis propriis, & particularibus ipſius Epiſcopi, ſeu Prælati, & tunc recte dicitur eum, nedum eſſe recuſabilem, ſed etiam omnino incompetentem, itaut, etiam nulla recuſatione accedente, geſta dicantur invalida ex juris diſpoſitione *in rubro, & nigro*, C. *Ne quis in ſua cauſa*, quoniam ita vere, & proprie eſt judicare in cauſa propria, & privata, quem caſum examinare non oportebat, cum in eo non verſaremur.

7 Alter caſus eſt ubi agitur de injuria facta perſonæ ipſius Prælati, vel ſuis, & tunc diſtinguitur an id ſequatur ratione Perſonæ, & jure privato, vel ratione Prælaturæ, ut in primo caſu non ſit competens, in ſecundo autem ad effectum recuſationis diſtinguitur inter notorium, & non notorium, ut ſecundo caſu ſit recuſabilis, non autem in primo ad not. per Legiſtas *in l. unica, Cod. Ne quis in ſua cauſa*, & Canoniſtas *in cap. ſi quis erga* 2. *q.* 7. *& cap. ex parte, de verb. ſignific. de quibus* Trentacinq. *lib.* 2. *var. tit. de Judiciis, reſol.* 5. *nu.* 6. Barboſ. *in d. l. unica, num.* 11. *&* 12. Folter. *in praxi criminal. verb. Item quod eſt notorius delinquens*, & alios, quod etiam obiter inſinuabatur, dum cauſæ neceſſitas non exigebat.

8 Tertius caſus eſt ubi agitur de cauſa Eccleſiæ cum non ſubdito, ſeu eo qui ſe prætendit non eſſe talem, itaut controverſia ſit ſuper jure coæquali, de cujus pertinentia agatur, unde Eccleſia, ejuſque Prælatus gerant figuram partis formalis, ut, ex gr. ſunt juriſdictionales controverſiæ, quæ habentur cum alio Epiſcopo ſuper territorio, & finibus Diœceſis, ſive cum Prælatu inferiori ſuper territorio ſeparato cum ſimilibus, juxta caſus, de quibus ſupra in Toletana *diſt.* 1. & tot aliis frequenter, & in hoc pariter dicebam, Epiſcopum eſſe, vel incompetentem, vel abſque dubio recuſabilem, cum in effectu facere diceretur cauſam propriam, niſi cum iis, qui ſe prætendunt exemptos, & non ſubditos eſſe in juriſdictionis, & ſuperioritatis quaſi poſſeſſione, quam illi de facto intervertere vellent juxta caſum text. *in cap. venerabilis, de cenſibus, & cap. procurationes, eod. tit.* cum ibi notatis, ſed hæc etiam obiter utpote extra caſum controverſiæ.

9 Quartus eſt ubi agitur de cauſa, in qua tam Eccleſia, quam ipſe Prælatus habere quidem dicuntur intereſſe, quod tamen eſt modicum, & valde remotum, ut ex. gr. ſunt cauſæ ſuper ſtatu Beneficiorum, an ſcilicet eſſent de jurepatronatus necne, intereſt enim Eccleſiæ, & Epiſcopi beneficia eſſe liberæ collationis, tam ob favorem libertatis, & excluſionem ſervitutis ipſius Eccleſiæ, quam etiam ob aliquod commodum ipſius Prælati, qui ita facilius ſuis benevolis, ac benemerentibus gratificari poteſt. Verum hoc dicitur intereſſe, vel ſatis modicum, vel remotum, quod non ſolum non cauſat incompetentiam ad effectum validitatis actorum, ubi nulla concurrit recuſatio, ſed etiam ad iſtam impediendam, cum hæc non videatur cauſa ſufficiens, ut quotidiana inconcuſſa praxis docet, quicquid parum digeſte in his terminis dicatur quoad recuſationem apud Coccin. *dec.* 79. Sed pariter de hoc incidenter, non examinata fortiter veritate articuli utpote extra caſum controverſiæ.

10 Quintus eſt ubi Eccleſia non eſt in cauſa, nullumque præjudicium ex lite ſibi reſultat, quia nempe, nulla exiſtente controverſia ſuper ipſorum bonorum, vel Jurium dominio, & poſſeſſione penes Eccleſiam, ſola contentio ſit ſuper pertinentia fruitionis, & commoditatis inter ejuſdem Eccleſiæ Miniſtros, puta inter Epiſcopum, & Capitulum, ſive Abbatem, & Conventum, aut inter eundem Prælatum, & fabriecrios cum ſimilibus, an ſcilicet illorum bonorum, vel Jurium fructus eſſent de menſa unius, vel alterius, & hic dicetur proprie caſus, de quo loquuntur allegati Canoniſtæ in ordine ad omnimodam incompetentiam influentem in invaliditatem actorum, etiam ſine recuſatione ex dicta diſpoſitione Juris *in rubro, & nigro, Cod. Ne quis in ſua cauſa &c.* cum tunc proprie agi dicatur de cauſa propriæ menſæ diſcretive ad alios Miniſtros, vel uſus, abſque alio præjudicio Eccleſiæ ſaltem directo, & principali, quia ejus non intereſt, an firma remanente ſubſtantia dominii, poſſeſſionis, & libertatis bonorum penes ipſam, eorum fructus, vel commoditas uni, vel alteri ex ejus Miniſtris applicetur, ſolumque poteſt adeſſe præjudicium ſecundarium, & conſequutivum non ita conſiderabile. Neque ex deducendis in caſu ſequenti alio modo intelligi poſſunt dicti Canoniſtæ, quando dicunt, quod Epiſcopus non poteſt eſſe Judex in cauſa ſuæ menſæ, capiendo hanc negativam tanquam omnimodam in ordine ad annullationem actorum etiam ſine recuſatione.

Sextus demum eſt caſus præciſus præſentis controverſiæ,
11 ubi ſcilicet agatur de dominio, & poſſeſſione, vel libertate bonorum ipſius Eccleſiæ Cathedralis, vel Collegiatæ &c. cum tertio, itaut litis eventus perpetuum commodum, vel reſpective damnum percutiat principaliter ipſius Eccleſiæ, quæ ita ea bona in controverſia exiſtentia acquirat, vel reſpective amittat, aut alicui oneri, & ſervituti obnoxia habere cogatur, exinde vero acceſſorie, & conſecutive reſultet damnum, vel reſpective commodum Epiſcopi, vel Prælati, cujus (juxta generalem naturam omnium Eccleſiarum, & Beneficiorum) ſunt fructus, & emolumenta obvenientia ex bonis, & juribus Eccleſiæ, quæ ſupportatis ejuſdem Eccleſiæ oneribus cultum, & rectam adminiſtrationem concernentibus exuberant, ut regulariter, non conſtito de particulari applicatione ad certum uſum, ſunt bona, & jura Cathedralium, Metropolitanarum, & Patriarchalium Eccleſiarum, ſive etiam Abbatialium, & Collegiatarum habentium proprium Prælatum cum juriſdictione.

Et iſto caſu duæ intrant quæſtiones. Unam ubi res in fieri, & cauſa non inſtructa, atque altera pars Epiſcopum, ſeu Prælatum ob hejuſmodi proprium intereſſe recuſet ſuſpectum, an ſcilicet non probata alia legitima ſuſpicionis cauſa, regulariter neceſſaria in recuſatione Judicis ordinarii, iſta ſola ſit ſufficiens. Et altera ubi agitur de cauſa jam ſopita, ad effectum validitatis ſententiæ, & actorum in contumaciam, ſeu alias nulla accedente recuſatione.

12 Ubi agitur de prima quæſtione, adhuc contentio eſt inter Scribentes, ſiquidem Civiliſtæ anteſignanum habentes Baldum *in dicta l. unica, Cod. ne quis in ſua cauſa*, tenent negativam, adhibentes idem exemplum poſitum per Bald. de cauſa devolutionis molendini, & bonorum Epiſcopatus, ſeu Eccleſiæ Cathedralis Peruſii, ut poſt Salicetum, *in eadem l. unica, num. 6.* & alios Redoan. *de rebus Eccleſ. non alienan. q. 78. cap. 8. n. 4. & 5.* M. Antonin. *lib. 1. variar. cap. 48.* Belletr. *diſquiſ. Clerical. tit. de exempt. Clericorum a ſtatutis, §. 1. n. 36. & 37.* cum quibus inclinare videtur Sperell. *deciſ. 93.* apud quos aliqui habentur etiam Canoniſtæ hanc opinionem ſequentes.

Admittebam tamen in contrarium eſſe magis commu-
13 nem, præſertim Canoniſtarum, ut poſſit recuſari, quodque illa dicatur cauſa ſufficiens, atque hanc ſequitur Rota tempore æquiorem, ut apud Coccin. *d. deciſ. 79.* Cæſ. de Graſſ. *dec. 4. de except.* Otthob. *dec. 52. dec. 36. num. 15. part. 10. recent.* & in aliis; & in his terminis loquuntur ſuperius allegati, præſertim Alex. *conſ. 79. lib. 1. num. 2.* Natta *conſ. 174. num. 7.* Surd. *conſ. 50. num. 11.* ex Abb. Butr. Dec. & aliis *in d. cap. cum veniſſent*.

Et ſic exemplificando, juxta praxim Curiæ. Quando intentante Promotore fiſcali cauſam devolutionis aliquorum bonorum, ſeu pertinentiæ decimarum, aut aliorum jurium coram ipſo Epiſcopo, vel Prælato, altera pars eum recuſaret, ac adiret A. C. vel Metropolitanum, ſeu alium Superiorem, unde diſputari contingeret in Signatura, an cauſa adhuc integra, & indeciſa remittenda eſſet necne ad Ordinarium in prima inſtantia, juxta diſpoſitionem Sacr. Conc. Trid. *ſeſſ. 24. de refor. cap. 20. Cauſæ omnes &c.* atque illos terminos vere percutiunt proxime allegati auctores, in quibus deciſiones ſe fundant.

Secus autem ad ſecundum effectum, ubi ſcilicet agitur
14 de nullitate geſtorum etiam ſine recuſatione ex defectu juriſdictionis, deducto ex eo quod ageretur de cauſa ſuæ menſæ, tunc enim videtur aſſumptum omnino erroneum nullo auctoritatis, vel rationis fundamento munitum ut ultra Butr. & Abb. *in dicto capit. cum veniſſent, de judiciis*, & Felin. *ibidem, nu. 7. & in cap. inſinuante, nu. 3. de off. legati*, Hoſtien. *in cap. ex parte, num. 5. & 6. de verborum ſignific.* ac Bald. ſcilicet. & alios *in dicta leg. unica, Cod. ne quis in ſua cauſa*, firmant Lap. *allegat. 37.* ubi de Prælato volente exigere canones, livellos, & alios redditus, Oldrad. *conſ. 156. num. 1.* & Calderin. *conſ. 6. de judiciis*, apud quos de cauſis, quarum acceſſoria, ſeu conſecutiva utilitas erat Prælati, de quo etiam Capyc. *dec. 137.* & Boer. *dec. 136.* ubi de Epiſcopo volente exigere ſubſidium charitativum, cum aliis per Laurent. *in tract. de Judice ſuſpecto, cap. 5. nu. 26.* ubi explicite de cauſis menſæ, eoſdemque terminos percutiunt ſupra allegatæ deciſiones Cæſ. de Graſſ. Otthob. & aliæ, ſuper cauſis ſcilicet bonorum Eccleſiæ Cathedralis, quorum devolutorum, ſeu recuperatorum fructus Epiſcopatus redditus impinguarent, & ſucceſſive in ipſius Epiſcopi commodum, & utilitatem cederent.

Et tamen nemo ex dictis dubitat de competentia, & de validitate actorum, quodque ex conſenſu implicito, vel explicito, talis Prælatus poſſit eſſe Judex, ſolaque difficultas eſt in ordine ad recuſationem, & in hoc verſatur æquivocum clarum circa malam intelligentiam dictorum Canoni- 15
ſtarum, quando dicunt, quod Epiſcopus non poteſt eſſe Judex in cauſa ſuæ menſæ, quoniam, vel intelligendi ſunt juxta quintum proxime præcedentem caſum, ubi ſcilicet cauſa principaliter vertitur ſuper pertinentia fructuum, & commoditatis ad unam, vel alteram menſam abſque alio Eccleſiæ præjudicio, vel ad effectum recuſabilitatis. Ideoque aliud eſt dicere, quod non poteſt eſſe Judex altera parte invita, quia nempe poſſit recuſari, aliud vero quoad omnimodam impotentiam, ſeu negationem juriſdictionis, unde reſultet nullitas.

Evidenter id comprobat viva, & convincens ratio, quæ, 16
deficientibus etiam auctoritatibus, ſufficere deberet, quoniam cauſa propria dicitur illa, cujus commodum, & incommodum principaliter pertinet ad eum, qui Judicis partes aſſumere autumat, Bald. *in d. l. unica, Cod. ne quis in ſua cauſa, num. 3.* Salicet. *ibidem, num. 6.* Barboſ. *in l. ſi quis ex aliena, num. 110. ff. de judiciis*, Marta *voto, ſeu dec. 57. num. 22. & 23.* Quæ ratio adaptari non poteſt Epiſcopo, ſeu Prælato, quoties cauſa eſt cum tertio ſuper perpetuo puncto dominii, vel libertatis bonorum Eccleſiæ, dum victoria, vel ſuccumbentia reſpicit in ſubſtantia perpetuum commodum, vel damnum ipſius Eccleſiæ, quæ ita magis ditata, vel depauperata remanebit, damnum vero, vel commodum Prælati eſt acceſſorium, & conſequutivum in ſolo fructu, ac etiam temporaneum, & accidentale, quod ceſſare poteſt etiam ante cauſam finitam per ejus ceſſum, vel deceſſum; ac etiam quia Epiſcopus, vel alter Prælatus non eſt Dominus, ſed Adminiſtrator, atque bona non ſunt ſua, ideoque non videtur æquale fundamentum, nec legale, nec naturale habeat hæc opinio.

Neque omne intereſſe facit cauſam propriam, ſed ſo- 17
lum illud, quod eſt totale, & principale, non autem acceſſorium, & conſequutivum, nam alias ubi, ex. gr. Judex participat de confiſcationibus, ſeu incamerationibus, ut eſt in aliquibus Tribunalibus Urbis, ex deductis infra in Romana decimæ, *diſc. 85.* quod Judex participat de quarta parte, ſeu alia quota, deberet eſſe incompetens, cum ſimilibus. Unde propterea dicta magis communis, & per Rotam recepta opinio, quod Epiſcopus, vel Prælatus in hujuſmodi cauſis ratione dicti proprii intereſſe acceſſorii, & conſecutivi, ſit recuſabilis, magis procedit de quadam æquitate, quam ſequuntur Canoniſtæ, & Rota, quoniam de ſtricto jure, magis juridica eſt opinio Baldi, aliorumque Civiliſtarum.

Alia etiam accedente ratione ad effectum validitatis geſto-
rum, quod ſcilicet Epiſcopus, quamvis recuſabilis, de con- 18
ſenſu Partis recte judicat, ut ex Hoſtienſ. & aliis Fagnan. *in cap. procurationes, nu. 47. & 48. de cenſibus*, & cæteri, unde propterea, parte citata, & non recuſante, concurrere dicitur conſenſus in juriſdictione, vel explicitus ſi compareat, vel implicitus, qui in contumace ineſſe dicitur, cum iſte ſit unus de effectibus contumaciæ.

Idem quoque clare comprobat communis, & inconcuſſa 19
totius Orbis Catholici obſervantia, quæ apta eſt inducere competentiam, etiam ubi de jure non adeſſet; ut ex Hoſtien. bene Felin. *in dict. cap. cum veniſſent, nu. 7. de Judiciis.* Plurium enim Cathedralium, & Metropolitanarum redditus in Italia fere omnes conſiſtunt in canonibus, livellis, & laudemiis bonorum emphyteuticorum, ſeu feudalium, ut ſunt præſertim Eccleſiæ Ravennaten. Mediolanen. Florentin. Bononien. Mantuana, & ſimiles, ac Abbatiæ Nonantulan. & Farſen. atque in Hiſpania tam magni illarum Eccleſiarum redditus conſiſtunt in decimis, & primitiis, & tamen cauſæ ſuper obligatione, vel reſpective exemptione decimarum, ſive ſuper devolutione bonorum feudalium, vel emphyteuticorum, aut ſuper ſolutionibus canonum, & laudemiorum, in prima inſtantia fiunt coram ipſis Ordinariis, eorumque Curiis, & Officialibus.

Quod obſervabam ad litteram probari per tex. *in cap. vene-* 20
rabili, & cap. procurationes, de cenſibus, in quibus ſupponitur Epiſcopi competentia ſuper jure viſitandi Monaſteria, etiam extra Diœceſim, & exigendi procurationem, quæ cedit ad ipſius Epiſcopi pro tempore commodum, non inde tamen dicitur cauſa propria, quia ejus ſubſtantia, & perpetua pertinentia eſt Eccleſiæ.

Idem quoque nimis clare comprobante ratione incon- 21
venientium, & abſurdorum, quod ſcilicet Epiſcopi, pro exigendis eorum redditibus, ac percipiendis fructibus bonorum a colonis, & tendentibus, propriam juriſdictionem

exer-

exercere impediti, cogerentur Metropolitanos, vel alios Superiores, & Judices adire, quo nil abſurdius, unde propterea, loquendo cum ſolo ſenſu veritatis, dicebam dictas propoſitiones in contrarium ponderatas videri nimium pernicioſas, ac Epiſcoporum, & Prælatorum juriſdictioni, & exiſtimationi præjudiciales, nam ita quilibet poſſet eos contemnere, ac bonis, & redditibus Eccleſiæ ſpoliare.

Cæterum quatenus pertinet ad præſantem caſum particu-
22 larem, cum Baro laicus cum ejus laicali auctoritate quandam violentiam Eccleſiæ, ac Epiſcopo intuliſſet, exigendo de facto ex fructibus ſuorum bonorum onus laicale. Tunc non ſolum, ubi nulla acceſſit recuſatio, ſed ea etiam accedente, & ſprera, ad cenſuras procedi potuiſſet, quamvis hominis, & non legis, ex ratione ſuperius inſinuata, quod tunc Epiſcopus procedere dicitur, potius tanquam pars ſe defendendo, ac vim vi repellendo cum armis Eccleſiaſticis, quam tanquam Judex, juxta magiſtralem traditionem Innoc. *in d.c.venerabili, de cenſ. nu.5. circa fin.* idemque per eadem verba reaſſumit Hoſtienſ. *in d. c. procurationes, eod. tit. n. 7.* & ſequuntur Turrecr. & Præpoſ. *in c. ſi quis erga x. q.7. in fine*, Butr. & Abb. *in d. c. cum veniſſent de jud. n.10.* Lap. *d. alleg.* 37. Calder. *d. conſ.6. de jud.* Ricciull. *de jur. Perſon. d. lib.4. c.61. n.x. cum ſeq.* Fagn. *in c.noſti, de elect. n. 20. & d. c. procurationes n.28. cum ſeq.*

23 Idque ſive cum ſubdito, ſive cum non ſubdito, quoniam ut ſupra inſinuatum eſt, defenſio adhibenda eſt cum omnibus, ac magis cum non ſubditis utpote minus reverentibus, ac facilioribus ad hujuſmodi violentias, & perturbationes inferendas. Conſideratio autem an agatur de ſubditis, vel non ſubditis, percutere ſolum videtur effectum facilioris probationis, & poſſeſſionis, in qua Epiſco-
24 pus perturbetur, quoniam certum eſt id procedere cum præſuppoſito, quod ſit in poſſeſſione, in qua moleſtias recipiat, cum hoc defenſionis remedium concedatur ad ſe tuendum in poſſeſſione, quæ obtinetur non ad recuperandam eam, quæ non habetur, juxta communem ſenſum Canoniſtarum, de quibus ſupra, & aliorum, unde quoties præſertim agitur de poſſeſſione juriſdictionis, vel alterius juris incorporalis, juxta caſum text. *in d. c. venerabili, de cenſib.* quia nempe agatur de jure viſitandi Eccleſiam, ſeu Perſonas in Diœceſi, cum jure exigendi procurationem, ſuffragatur reſpectu juris aſſiſtentiæ in iſto caſu militantis, non autem in altero ubi extra Diœceſim, & cum non ſubditis, ut ex eodem Innoc. & aliis Fagn. *in d. c. procurationes n. 39.* Et ſic ad effectum facilioris, vel difficilioris probationis poſſeſſionis, de qua tuenda agatur.

Adverſus iſtud fundamentum, duo motivantur in ſecunda deciſione, ſeu verius diſcurſu 16. Novembris 1667. Primo quod id procedat cum dicto præſuppoſito poſſeſſionis, de qua non videbatur conſtare, & ſecundo quod intelli-
25 gatur, quatenus procedatur extrajudicialiter, ſecus autem in forma judiciali juxta communem ſenſum eorundem Canoniſtarum, de quibus ſupra. Et de utroque dubitari videtur, dum exactio facta non erat ab ipſa Eccleſia, vel Epiſcopo, ſed ab affictuariis, ſeu affidatis introductoribus animalium in eo territorio ad paſcendum. Atque proceſſum videbatur in forma judiciali, quoniam prævia inſtantia Promotoris Fiſcalis, Vicarius Generalis, cum præcedenti juſtificatione de non tuto acceſſu, per edictum citaverat Baronem, ejuſque Miniſtros, & Officiales, ad dicendum intra certum terminum cauſam, quare non deberent declarari excommunicati &c.

Utraque tamen difficultas parum ſubſiſtens videbatur, non ex jure, ſed ex facto, non negabam enim veritatem utriuſque præſuppoſiti juris, quod ſc. Epiſcopus debeat eſſe in poſſeſſione, quodque ipſe, vel ejus Vicarius unum, & idem Tribunal conſtituens, in forma extrajudiciali potius procedat, quoties præſertim agitur de ſuſtinendo actu, recuſatione non obſtante, negabam vero applicationem ad factum.

Quatenus enim pertinet ad primam difficultatem, prorſus abſonum videtur, Eccleſiam, quam non dubitatur aliquod
26 prædium, ſeu rem in dominio, & poſſeſſione habere, teneri juſtificare poſſeſſionem ſuæ exemptionis, & libertatis ab oneribus laicalibus, quoniam iſta probatio adeſſe dicitur per ſpeciem notorii juris, donec per laicum prætendentem contrarium id probetur cum illis requiſitis, de quibus in celebri Brunduſina gabellæ cor. Penna *inter ſuas dec.* 1079. & in alia magis celebri Alben. gabellæ coram Merlin. *inter ſuas dec.*902. de quibus in Hydruntina, & in Mediol. Imbottatus, & in aliis *ſub tit. de regal. ad materiam Vecti-*
27 *gal. & gabellar.* Quod ſc. eſſet onus mere reale, fixum, &

invariabile tranſiens cum ipſa re ad quoſcumque poſſeſſores, etiam exemptus, ſive quod idem jus competat ratione dominii directi, quia dominium poſſeſſoris eſſet ſubalternum ad quandam fructuum ſpecies tantum reſtrictum juxta caſum, de quo infra in Tarentina *diſc. 66.* habetur etiam in dicta Hydruntina, ſed quia hoc non præſumitur, atque Eccleſiæ aſſiſtit certa regula generalis ſuper libertate, & exemptione, limitanda ſolum in dictis caſibus, idcirco incongruum eſt dicere, ut qui habet fundatam intentionem in regula, teneatur probare non limitationem, cum de jure propoſitio ſit in contrarium ex deduct. per Mantic. *dec.* 251. *n.* 4. Barboſ. *axiom.* 197. & paſſim, atque eſſet aſſumptum Eccleſiaſticæ immunitati nimis præjudiciale, nil obſtante quod exactio facta eſſet a laicis introductoribus animalium, quoniam cum iſti pro hujuſmodi paſcuis de certa penſione, ſeu fida conveniſſent, abſque eo quod ad aliud teneri deberent, nil eorum intereſſat quantitatem ex dicta cauſa ſolvendam uni magis, quam alteri præſtari, unde propterea exactio directe, & immediate percutiebat ipſam Eccleſiam ita ſupportantem onus laicale, ac patientem diminutionem fructuum ejus bonorum, dicta enim conſideratio exactionis onerum a colonis laicis procedit ubi agitur de illis oneribus, quæ exiguntur a Perſonis ſubditis ratione Perſonarum, ſive etiam ratione bonorum jam effectorum de proprio dominio, & cum eorum patrimonio incorporatorum, quamvis inſpecta cauſa, ſeu origine obveniant a portione colonica bonorum Eccleſiæ, juxta ea quæ pluries habentur deducta in dicta ſua materia gabellarum, & vectigalium *ſub tit. de regal. præſertim diſc.* 53.

Et quoad proceſſum judicialem, adhuc factum non aſſiſtebat, quoniam licet potuiſſet Epiſcopus, vel Vicarius 28
æquali more, vim vi repellendo, procedere de facto per cenſuras, eodem modo quo de facto laicus proceſſerat ad exactionem, nihilominus urbanius facere videtur, ſi citationem adhibet, ne de nimia properantia redarguatur, ut poſt antiquiores Ricciul. *d. c. 61. n. 2. & Fagnan. d. c. procurationes*. Unde incongruum eſt retorquere in odium id quod in gratiam alterius Partis, & cum majori æquitate ac urbanitate geſtum eſt, unde propterea Mihi videbatur ex multis iſtum caſum non eſſe capacem tot difficultatum, præſertim circa defectum juriſdictionis, quia in cauſa menſæ non improbabilem, tamen poſtea expertus ſum aliam difficultatem ſuper defecta juriſdictionis cum non ſubditis, & pro bonis extra territorium proprium, ut in Conſentina juris paſcendi, de qua *hoc eod. tit. diſc. ſequ.* ubi videndum de dicto puncto.

CONSENTINA PRÆTENSI JURIS PASCENDI PRO MENSA ARCHIEPISCOPALI CUM COMMUNITATE, AC ALIQUIBUS PARTICULARIBUS TERRÆNOVÆ.

Caſus diſputatus in S. Congr. Immunitatis.

De eadem materia *diſc. præced.* an ſcilicet, & quando Epiſcopus, vel alter Prælatus pro defenſione bonorum Eccleſiæ, quamvis extra ſuum territorium, ſeu Diœceſim exiſtentium, procedere valeat ad cenſuras contra non ſubditos in poſſeſſione dictorum bonorum Eccleſiam turbantes?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *An Epiſcopus ſit Judex in cauſa ſuæ menſæ?*
3 *An Communitates habeant juris aſſiſtentiam in jure paſcendi, vel potius id competat Baronibus remiſſive?*
4 *Declaratur quando hæc aſſiſtentia procedat, & de materia ſervitutis juris paſcendi.*
5 *Expenduntur ſententiæ, & probationes dicti juris paſcendi.*
6 *Epiſcopus poteſt procedere ad cenſuras contra turbantes in poſſeſſione.*
7 *Etiamſi turbantes haberent aliquas probabiles prætenſiones.*
8 *Quod id non poſſit fieri cum non ſubditis.*
9 *Contrarium verius, & de rationibus.*
10 *Expenditur tex. in cap. dilecto, de ſentent. excommunic. in 6. quod loquatur de turbatione in bonis propriis Prælati.*
11 *Verbum, ſuum, denotat dominium, & proprietatem.*
12 *Prælatus neque in poſſeſſorio præjudicare poteſt Eccleſiæ,*

qua obtinet reintegrationem, vel etiam manutentionem, non obſtante facto Prælati.

13 *De differentia, quando turbatio eſt in bonis propriis Prælati, & quando eſt in bonis Eccleſiæ, ut procedatur contra non ſubditum, & de prorogatione juriſdictionis ob offenſam Judicis Majeſtatem.*

14 *De differentia temporis antiqui, & moderni in hac materia.*

15 *Delegatus non bene procedit non inſertis litteris delegationis, quod declaratur.*

16 *Quando male excommunicatus, adhuc non debeat audiri, atque pro excommunicata haberi.*

17 *Male carceratus bene retinetur.*

18 *Sententia nulla, ſed juſta unico contextu infirmatur, ſed confirmatur ex integro.*

D I S C. XLVIII.

1 JUxta ſeriem, de qua in hac eadem cauſa *ſub tit. de feudis diſc.* 34. Cum Eccleſia Metropolitana Conſentina ex antiqua conceſſione Principum Normandorum, confirmata deinde per Reges pariter Normandos poſſideret in allodium Oppidum S. Lucidi, Rex autem Alphonſus Secundus illud cuperet ſub ejus pleno dominio, quia non expedit Regis deſiderio ſe opponere quoties præſertim Eccleſiæ indemnitati conſultum remanet, idcirco de anno 1494. cum beneplacito Apoſtolico in forma *ſi in evidentem*, illud permutatum fuit cum tribus tenutis, vulgo in Regione *Curſus* nuncupatis, ſitis in Diœceſi Roſſanenſi, quæ prius de dominio Principis Biſiniani, tunc poſſidebantur per Regem ex cauſa publicationis bonorum dicti Principis imputati de crimine læſæ Majeſtatis, cum autem Cives, & Incolæ Oppidi Terrænovæ, in cujus territorio ſita eſt una ex dictis tenutis nuncupata *Sajetta*, prætenderent in ea habere jus paſcendi cum eorum animalibus, Archiepiſcopi pro tempore, quia per Regem dictæ tenutæ conceſſæ fuerunt franchæ, & liberæ ab omni onere, & ſervitute, curarunt ſe meteri in hujuſmodi libertatis, ac pleni dominii poſſeſſione, cum majus earundem tenutarum emolumentum conſiſtat in venditione paſcuorum hyemalium, quorum valor fere in totum pendet a jure privativo, ſeu prohibendi, ne alii animalia immittere poſſent. Cumque modernus Archiepiſcopus ſuſpicaretur, præfatos Cives, & Incolas, ipſa Communitate aſſiſtente, velle de facto dictam eorum antiquam prætenſionem ſuſcitare, atque in ea ſe confovere, curavit obtinere ab Alexandro VII. facultatem per litteras Apoſtolicas in forma Brevis procedendi ad cenſuras, aliaque neceſſaria, & opportuna etiam contra non ſubditos, Eccleſiam, ſeu menſam Archiepiſcopalem in hujuſmodi tenutis, aliiſque bonis perturbantes, quare ſecuto de facto ſuſpicionis caſu, quia dicti Oppidani animalia immiſerunt, conductores, ac affidatos perturbando. Hinc propterea Archiepiſcopus, ſeu ejus Vicarius, ipſos declaravit incurſos in cenſuras per Sacros Canones, & Apoſtolicas Conſtitutiones inflictas contra occupatores, & perturbatores bonorum Eccleſiæ. Cenſurati autem duas diverſas vias eodem tempore tenuerunt, unam recurſus ad Regia Tribunalia, ſub prætextu cujuſdam litis pendentiæ in eis, ſive quod hujuſmodi tenutæ prætenderentur feudales, alteram vero Appellationis ad Auditorem Cameræ, adverſus quam ſecundam viam recurrente Archiepiſcopo ad Sacram Congregationem Immunitatis pro reaſſumptione cauſæ, aſſumptaque proinde diſputatione, an dictæ cenſuræ per ipſam Sacram Congregationem, & cum ejus auctoritate ſuſtineri deberent?

Ex parte Cenſuratorum, & Communitatis eis adhærentis, pro earum infirmatione tria opponebantur. Primo quod cum hujuſmodi tenutæ eſſent feudales, cognitio iſtius controverſiæ ſpectaret ad Regem, ejuſque Tribunalia juxta diſpoſitionem textus *in cap. ex tranſmiſſa*, & *cap. ſequ. de Foro*
2 *competenti*, unde propterea licitus fuerat recurſus. Secundo deducebant nullitatem ex eo juriſdictionis defectu, quod Archiepiſcopus non poterat eſſe Judex in cauſa propriæ menſæ, *ut tota titulo in rubro, & nigro Codicis, ne quis in ſua cauſa, &c.* Fundamentum conſtituendo in iis, quæ punctualiter in conſimili caſu de recenti firmaverat Rot. in Cotronen. cenſurarum 4. Maji, & 16. Novembris 1667. coram Carpineo, ut *habetur diſc. præced.* Et tertio demum ex altero defectu juriſdictionis, de quo pariter in eadem Cotronen. quod ſcil. bona eſſent extra Diœceſim, ac etiam Perſonæ eſſent non ſubditæ, & de aliena Diœceſi, ideoque nullum jus dictus Archiepiſcopus habebat procedendi ad hujuſmodi cenſuras.

Primum objectum, quamvis primo aſpectu aliquam faceret impreſſionem, attamen Me pro Archiepiſcopo ſcribente, de facili ſuperatum fuit, quoniam revera qualitas feudalis non aderat, neque agebatur de controverſia feudi, quo ſolum caſu dictorum Canonum diſpoſitio procedit ex iis, quæ ſuper hac eadem cauſa habentur in propria ſede, *ſub tit. de feud. d. diſc.* 34. Alterum vero ſuper defectu juriſdictionis ex eo quod ageretur de bonis menſæ, omnino neglectum fuit, dum nulla concurrebat recuſatio, unde unanimi conſenſu reputatum diſputatione indignum ex eiſdem rationibus, & fundamentis, quæ ſuper hoc puncto habentur in dicta Cotronen. *diſc. præced.* quæ pariter deducebam in illa cauſa, ſed modicum, ac fere nullum deſuper pati oportuit laborem, cum per omnes haberetur pro caſu indubitato.

Quare tota diſputatio fuit ſuper tertio motivo, in quo magna habita fuit difficultas, adeout pluries propoſita cauſa, nulla capta fuerit reſolutio, ex quibuſdam tamen prudentialibus motivis potius dilata, cum alias Sac. Congregatio, ſaltem pro majori parte inclinaret pro nullitate ex dicto defectu juriſdictionis, ſed Me, & aliis pro hac parte ſcribentibus in ultima diſputatione convincenter probantibus, & inculcantibus, quod poſita pacifica Eccleſiæ poſſeſſione, ejuſque perturbatione de facto, revera dictum objectum non ſubſiſteret, atque e converſo cum per alteram Partem mordicus inſiſteretur in negatione hujuſmodi circumſtantiæ, quod ſcil. ageretur de uſurpatione, ſeu perturbatione de facto, idcirco prudenter in dicta ultima diſputatione ad hoc reſtricta fuit difficultas, ut ſcil. hujuſmodi pacificæ poſſeſſionis juſtificationes darentur, atque in hoc ſtatu cauſa reperitur: unde cum ex Parte Agentium pro menſa Archiepiſcopali præſupponatur, talem eſſe certam veritatem, quodque iidem Oppidani, ipſaque Communitas quandoque dicta paſcua, & tenutas conduxerint more forenſium, & pro eodem conſueto pretio, hinc proinde Mihi videbatur, reflectendo etiam ad ſolam veritatem, illa facti circumſtantia retenta, pro hac parte dictarumque cenſurarum ſubſiſtentia probabilius reſpondendum videri. 3

Duæ igitur fuerunt hujuſmodi diſputationum inſpectiones, una facti ſuper dicto jure paſcendi, quod per præfatos Oppidanos prætenditur, & altera juris, an ſcil. poſita dicta uſurpatione, ſeu perturbatione de facto, potuerit Archiepiſcopus contra non Diœceſanos, & non ſubditos, ac pro bonis extra ejus Diœceſim exiſtentibus, ad dictas cenſures devenire.

Quatenus pertinet ad primum, Scribentes pro Communitate, ejuſque Oppidanis, tria conſtituebant fundamenta pro hujus prætenſi juris paſcendi, ejuſque poſſeſſionis juſtificatione ad dictum effectum excludendi turbationem de facto, primo in aſſiſtentia juris, quam dicebant Communitates, & Cives habere in paſcuis bonorum exiſtentium in earum territorio, ex iis quæ in hac materia juris paſcendi habentur pluries deducta *ſub tit. de ſervitutib.* præſertim in Spoletana *diſc.* 41. *& in aliis ſequ.* quod primo aſpectu magnam fecit impreſſionem.

Verum id continebat æquivocum clarum in ſequentibus diſputationibus recte agnitum, ideoque de hoc motivo nulla ratio habita fuit, dicebam enim id recte procedere in paſcuis foreſtarum, montium, aliorumque bonorum campeſtrium, communi, ſeu publico paſcuorum uſui deſtinatorum, ſeu deſervientium in ea parte, in qua excedit Civium, & Incolarum uſum. Tunc etenim intrat quæſtio, an illa in dubio præſumantur Baronis, ſeu Domini Loci, vel Communitatis, & quiſnam eorum habeat juris aſſiſtentiam, pleriſque ut ſupra tenentibus partes Communitatis, aliis vero tenentibus partes Domini, ex iis quæ pro utraque ſententia habentur inſinuata in Comaclen. *ſub tit. de feudis diſc.* 2. ac etiam in Amerina *diſc.* 36. *& in aliis ſub tit. de ſervitutib. ad hanc materiam juris paſcendi*. Secus autem quoad tenutas, & prædia privatorum, quoniam juris regu- 4
la eſt, ex pluribus litteralibus juribus comprobata, quod herba, quæ in meo naſcitur, mea eſt, neque alter me invito, & non ſoluto pretio depaſci poteſt, niſi juris paſcendi ſervitus ex titulo explicito, vel ex implicito reſultante a præſcriptione competat, ut plene firmatur in Narnien. juris paſcendi coram Veroſpio *dec.* 300. & 347. *p.* 9. *rec.* ubi quod juxta magis communem opinionem, quam Rota, & Curia ſequitur, cum ageretur de præſcriptione habente cauſam diſcontinuam, requiritur tempus immemorabile, ac habetur pluries actum in ſua materia *ſub tit. de ſervitutib.* ad materiam paſcuorum, præſertim in Nepeſina collectæ, & in Portuen. juris paſcendi. Solumque, reflectendo ad veritatem, conſiderabam, quod quando de aliqua recenti, & actuali poſſeſſione

Digitized by Google

ſione conſtaret, tunc ad excludendam uſurpationem, ſeu probationem, ſuper qua erat punctus quæſtionis, intraret quædam juris aſſiſtentia, non pro Communitate juxta dictas auctoritates diverſam quæſtionem ut ſupra percutientes, ſed pro ipſis Civibus, & Incolis in ordine ad illam conſuetudinem, quæ juri, ſeu uſui naturali quodammodo innixa, illis tribuit facultatem depaſcendi in tenutis, & fundis apertis, quæ ſeptum, vel murorum recinctum non habeant, quoties ſegetibus, vel culturæ præjudicium, ſeu impedimentum non reſultet, quodam jure civico, & naturali, atque jure conſuetudinis potius quam præſcriptionis, ut pluries advertitur in dicto *tit. de ſervitutibus* in adegatis cauſis, & aliis ad hanc materiam paſcuorum.

Secundo ad prælati prætenſi juris paſcendi probationem adducebantur duæ antiquæ ſententiæ, una de anno 1518. altera de an. 1542. in quibus, præſertim ſecunda id præſuppoſitive enunciatur, atque in hac ſpecie probationis magnum conſtituebatur fundamentum, ſed revera, inſpecta etiam veritate, nullius momenti erat, quoties non concurreret recens, & actualis poſſeſſio, quo caſu hujuſmodi ſententiæ recte deſervirent, ac operativæ remanerent pro dictæ poſſeſſionis adminiculo, eodem modo quo ſupra de conſuetudine dictum eſt. De reliquo enim illæ ad nihil in propoſito deſerviebant. Nedum quia Judicis laici contra Eccleſiam non citatam nec auditam, unde duplex juriſdictionis, ac citationis ſubſtantialis nullitas concurrebat, ſed etiam quia id enunciative, ſeu præſuppoſitive aſſerebatur, unde intrant vulgaria recepta axiomata, quod verba præſuppoſitiva non inducunt diſpoſitionem, neque enunciative aliquam conſtituunt probationis ſpeciem, ubi de enunciato principaliter diſputatur, alia etiam manifeſta dictæ ſecundæ ſententiæ nullitate concurrente, cum lata eſſet per quendam Judicem ad ſupplicationem dicti Principis Biſignani in gratiam reſtituti, delegatum a Rege pro eo reintegrando adverſus ſpoliatores ad bona de facto occupata, ſub expreſſa reſtrictiva ad ſpolia ſequuta ab annis 30. citra, & dummodo non ageretur de alienationibus Regio aſſenſu vallatis, quorum utrumque deficiebat, cum Eccleſia poſſideret has tenutas ab annis 50. circiter, & ex titulo habito ab eodem Rege immediate ut ſupra.

Tertium fundamentum conſtituebatur in quibuſdam teſtibus parte non citata, atque, ut vulgo dicitur, ad perpetuam rei memoriam examinatis. Sed pariter excluſa obſervantia, ſeu actuali poſſeſſione, cum contraria longiſſima poſſeſſione Eccleſiæ juris prohibendi, ubi etiam dicti teſtes eſſent formiter examinati, nil in propoſito concludebant, utpote deponentes de fama, & antiquis traditionibus, ſuper hoc jure paſcendi. Ideoque hæc omnia, ut dicebam, deſervire poterant ad probandum, quod iſta non eſſet prætenſio nova, ſed antiqua.

Poſita vero pacifica poſſeſſione Eccleſiæ de tempore controverſiæ de plano intrabat turbatio, cujus ratione Epiſcopus, vel Prælatus procedere poteſt ad cenſuras per quandam ſpeciem defenſionis juxta magiſtralem doctrinam Innoc. *in c. Venerabili, de cenſib. nu. 5. circa finem*, quam communiter ſequuntur cæteri, de quibus in Cottonen. *diſcurſ. præced.* Ideoque prudenter, ac merito cauſa reſtricta fuit ad hunc punctum ultimi ſtatus, ſeu actualis poſſeſſionis. Non enim ex eo quod aliquis etiam probabilem, beneque fundatam prætenſionem habeat ad bona per alium poſſeſſa, ſequitur quod ei licentia tribuenda ſit de facto, ac propria auctoritate ſe intrudere, ac pacificum poſſeſſorem perturbare, nam debet ſer. ſer. coram poſſeſſoris Judice competente ejus jura experiri, alias ſemper erit ſpolium, & illicita turbatio.

Ideoque ubi turbatores eſſent ſubditi, & Diœceſani, præſuppoſita hac facti circumſtantia, nulla videbatur eſſe difficultas ſuper dictarum cenſurarum validitate. Unde totus punctus reſtringebatur ad defectum juriſdictionis, quia cum non ſubditis, & pro bonis extra territorium, dubitandi autem fomentum præbebat originalis auctoritas Innocentii *in c. dilecto, de ſent. excomm. in 6. n. 2.* ubi profert hæc verba, *dummodo tamen ibi ſtualis gladius non exerceatur, nec pro ſua nec pro aliena injuria, niſi contra homines ſuæ juriſdictionis, naturalis tamen defenſio pro ſe, & aliis bene poteſt exerceri etiam in homines cujuſcumque juriſdictionis*, & cum eo ſimpliciter, ac non examinato articulo pertranſeunt Joan. Andr. Anchar. Geminian. ibidem, ac alii relati per Cavalcan. *dec. 28. p. 1. n. 39.* Ricciull. *de jure Perſonarum, lib. 4. cap. 61. n. 35.* & per Rotam in dicta Cottonen. cenſurarum 4. Martii, & 16. Novembris 1667. coram Carpinco.

Cum eodem tamen ſenſu veritatis, cum quo *diſc. præced.* loquebar in dicta alia conſimili quæſtione Cotton. n. Mihi

Card. de Luca, Lib. III.

videbatur hujuſmodi nullitatem, vere non habere ſubſiſtentiam ex duplici fundamento. Primo, quia poſita dicta uſurpatione, ſeu turbatione de facto, opus non eſt ut Epiſcopus adhibeat ſpiritualem gladium cenſurarum auctoritate ſua, ut erat de temporibus, in quibus ſcripſerunt Innoc. Gemin. Anchar. & cæteri, dum hodie per S. C. T. ac Bullam Cœnæ, aliaſque Apoſtolicas Conſtitutiones, cenſuræ inflictæ ſunt ipſo jure, unde Epiſcopus, ſeu alter Prælatus eas non profert auctoritate ſua, ſeu ſolum publicat, & denunciat incurſum cenſurarum jam a lege inflictarum, quod etiam cum exemptis, & non ſubditis recte fieri poteſt, etiamſi expreſſum privilegium habeant, ne ab Epiſcopo, vel altero Prælato excommunicari poſſint, ut habetur *d. diſc. præced.* & ex profeſſo particulariter agitur in Meſſanen. *hoc eod. tit. diſc. 29.* ideoque ceſſabat applicatio quæſtionis percutientis cenſuras latas ab homine auctoritate ſua, quaſi quod ad hunc effectum juriſdictio cum cenſurandis requiratur. 8

Et ſecundo, quia cum iſto caſu agatur de cenſuris, in forma extrajudiciali magis quam judiciali, & de facto, tanquam per ſpeciem defenſionis, juxta deducta *d. diſc. præced.* idcirco omnino probabilis, beneque fundata videtur doctrina Ricciulli, qui refert ita deciſum per Sacr. Congregationem de anno 1619. *dicto cap. 61. ex num. 36. ad 45.* ubi ſatis bona deducit fundamenta, illud præſertim, ut *dicto diſc. præcedenti*, nimium convincens, quod ubi major eſt offenſionis facilitas, ibi magis prompta eſſe debent arma defenſionis, & ideo cum ſine dubio, facilius exteri, & non ſubditi audeant ad hujuſmodi turbationes, & intruſiones procedere, quia minus timeat eum quem non agnoſcunt in Superiorem. Hinc de conſequenti reſultat, dictum gladium ſpiritualem ita magis exercibilem eſſe debere, nam alias eſſet de plano exponere Epiſcopos, aliosque Prælatos hujuſmodi uſurpationibus, ac turbationibus de facto, ut latius in præcedenti. 9

Ponderabam præterea occaſione hujus diſputationis, quod nullibi expreſſe in jure ſtatuta reperitur hæc diſtinctio, an facultas, quæ Epiſcopo, vel Prælato conceditur adhibendi iſtum gladium ſpiritualem, pro defenſione adverſus turbationes, & violentias, reſtricta ſit ad ſolos ſubditos necne, deſumitur enim dicta facultas ex text. *in dicto cap. dilecto, de ſentent. excommun. in 6.* ubi de Decano, & ſic Prælato inferiori ſe tuente adverſus quendam Bajulivum, qui injurioſe eum bonis ſuis mundanis ſpoliare præſumpſerat, cujus textus diſpoſitione retenta Innocentius in ejus commentar. adhibet diſtinctionem, ut ſupra regiſtratam. Sed neque textus, neque Innocentius explicant, an illa bona eſſent Eccleſiæ, vel eſſent propria ipſius Decani. Atque probabilius verba textus in illis verbis, *eum bonis ſuis mundanis ſpoliare &c.* denotare videtur, agi potius de bonis propriis, & privatis. Tum ex illo verbo, *ſuis*, quod dominium, & proprietatem denotat ad text. *in l. ſcribit Quintus 36. ff. de auro, & argento legatis*, cum concord. per Surd. *deciſ. 142. num. 6. & 9.* Barboſ. *dict. 397. n. 1.* Greg. *deciſ. 215. num. 6.* Rota *deciſ. 326. num. 32. & 33. p. 15. recent.* quod convenire non poteſt in bonis Eccleſiæ, quorum nec dominium, nec proprietatem Prælatus, vel Rector habet, ſed ſolum adminiſtrationem, adeout neque in poſſeſſorio Eccleſiæ præjudicare valeat. Unde propterea receptam, ac frequentem concluſionem habemus, quod ipſo Prælato alienante, vel alias bona in alium transferente, non bene ſervata forma præſcripta per *Extrav. Ambit. de reb. Eccl. non alien.* Prælatus ſucceſſor, quinimmo, & ipſemet alienans nomine Eccleſiæ, nedum poſſeſſorium remedium reintegrandæ, ſed etiam illud retinendæ intrare poteſt, ut *dec. 11. 215. & 518.* apud Poſtium *de manut. deciſ. 94. & 591. p. 7. rec. cum concord. collect.* per Poſtium *eod. tract. obſerv. 57. & paſſim*. Ergo impropria eſſet loquutio textus, dicendo de bonis *ſuis*, ſi illa eſſent Eccleſiæ. 10

Tum etiam quia adjicit illud verbum, *mundanis*, quod potiſſime adjectum dicto altero verbo *ſuis*, ad oculum id demonſtrare videtur, quoniam bona Eccleſiæ dicuntur Eccleſiaſtica, non autem mundana, utpote patrimonium Chriſti, & pauperum, unde propterea noſtri dicere ſolent, quod bona Eccleſiæ elargita, ita effici dicuntur *Sancta Sanctorum* ut habetur in Lucana Juriſdictionis, ſeu Imperii *ſub titul. de feud. diſc. 60.* Quamvis enim quandoque Canones agendo etiam de bonis Eccleſiæ adhibere ſoleant hunc terminum, vocando ea temporalia, ſeu mundana, attamen id ſequitur, ubi ratio recti ſermonis ita exigat, ad ea contradiſtinguenda a ſpiritualibus, quod hujus textus diſpoſitioni non congruit.

Ideoque ad evidentiam comprobari videtur ex eiſdem

verbis Innocentii ſupra regiſtratis, ibi, *nec pro ſua, nec pro aliena injuria*, & ſic pro offenſa, vel turbatione perſonali, & propria, non autem ratione Eccleſiæ, vel Prælaturæ.

13 Magna vero differentia videtur inter unum caſum, & alterum, ubi enim offenſa, vel turbatio eſt in Perſona, vel bonis propriis, tunc ille ſubditus, ita etiam proprium Superiorem ſpernere videtur, eique non ſervare illam reverentiam, quam generaliter etiam in rebus propriis, vel indifferentibus ſubditus Superiori, ſeu Diœceſanus proprio Epiſcopo debet, ac propterea eundem gladium ſpiritualem exercere conceditur, ſed ubi ſit a non ſubdito, tunc ceſſat hæc ratio quoties offenſa, vel turbatio eſt privata, ſecus autem ubi eſt publica ratione Eccleſiæ, & Prælaturæ, quoniam tunc intrat illa juriſdictionis prorogatio, quæ reſultat ob offenſas aures, ſeu turbatam juriſdictionem, unde non ſubditi, ſeu alias quantumvis exempti fiant ſubditi, itaut excepto caſu incapacitatis Magiſtratuum ſæcularium cum Clericis (quod neque ſæculares ita pacificum relinquunt) non detur exemptio quantumvis ampla, & privilegiata, quæ iſto caſu ſuffragetur, ad notata per Canoniſtas *in c. 1. de off. Delegati*, & Civiliſtas *in l. addictos*, C. *de Sac. Eccleſ. cum concord.* per Farinac. *qu. 114. n. 67. cum ſeq. & conſ. 134. l. 2. ac habetur in d. Meſſanen. diſc. 29. ac etiam in Anglonen. diſc. 36.* Potiſſime quia neque textus prædictus diſtinguit, an ille Bajulivus eſſet ſubditus Decani necne?

Ideoque pro meo judicio hæc difficultas non videbatur adeo magna, qualem in d. Cotronen. & in illa ſum expertus, quoties agitur de violenta turbatione, vel uſurpatione bonorum ipſius Eccleſiæ, quoniam prorſus incongruum videtur, ut Epiſcopus, qui jam habet in manibus iſtum gladium ſpiritualem, ita cogendus eſſet, dum læditur, retinere gladium proprium in vagina, atque patiendo injuriam, quam alias ita incontinenti propulſare poſſet, alterius opem implorare, ut ille cum ſuo gladio eum tueatur, dum idem eſt utriuſque gladii effectus, ac etiam quia in ſenſu antiquorum Canoniſtarum iſtæ non dicuntur cenſuræ judiciales, & in ratione juriſdictionali, ſed extrajudiciales, & in ratione defenſionis de facto. Clarius vero ſtante ſuperius inſinuata circumſtantia per antiquos Canoniſtas non ponderata, quod ſcil. hodie ob hujuſmodi causam opus non eſt devenire ad cenſuras hominis, dum ha-
14 bemus cenſuras legis, quodque Epiſcopus, vel alter Prælatus non excommunicat jure, & auctoritate ſua, ut tunc ſupponunt Innoc. & cæteri faciendum eſſe, ſed ſolum denunciat, & publicat cenſuras jam a lege illatas.

15 Demum in hac facti ſpecie ponderabam, omnem difficultatem ceſſare ex dictis litteris Apoſtolicis præventive ad hujuſmodi dubium evitandum obtentis, per quas expreſſe conceditur facultas procedendi ad cenſuras, etiam contra non Diœceſanos, & non ſubditos, & quamvis illud motivum non haberet plauſum, ex eo quod Delegatus, ubi non agitur de actu geſto in faciem Delegantis, ipſoque præſente, ut valide procedat, inſinuare tenetur citato ſuam facultatem, inſerendo in ipſa prima citatione tenorem delegationis, ad communiter notata *in c. cum in jure, de off. Deleg.* Nihilominus Mihi videbatur hanc non eſſe difficultatem conſiderabilem, procedit enim quando ille Delegatus reſpectu partium, cum quibus delegatam juriſdictionem exercere debet, nullam penitus haberet juriſdictionem, idque eſſet omnino certum, & clarum, itaut rationabiliter citatus, eum tanquam quoad ſe mere privatum ſpernere valeat, ſecus autem iſto caſu, in quo ex præmiſſis, tam ob auctoritates Doctorum, quam fortius ex vivis, & ſolidis rationibus, probabilius dici poteſt hanc facultatem etiam cum non Diœceſanis exercibilem eſſe, vel ſaltem quod id ſit probabiliter dubium, ut dictæ litteræ Apoſtolicæ non dicerentur continere puram, & ſimplicem delegationem ei, qui nullam alias juriſdictionem haberet, ſed potius quandam juris dubii declarationem, dictarumque difficultatum remotionem, quodque propterea non verſaremur in caſu præciſo, in quo dictam cautelam inſertionis delegationis adhibere oporteat.

16 Obſervabam demum, quod ubi etiam cenſuræ prolatæ per Archiepiſcopum dictos defectus pati poſſent, adhuc tamen, retento dicto facti præſuppoſito, a quo totum pendebat, ultimi ſcil. ſtatus poſſeſſionis Eccleſiæ, unde reſultabat uſurpatio, ſeu turbatio de facto, quod adhuc eædem cenſuræ ſuſtineri deberent, ſive dicti turbatores declarari cenſurati a lege potius quam ab homine, ut ſupra, dum non agebatur de cenſuris pro delicto facti tranſeuntis, ſed pro illo facti permanentis, quia turbatores continuabant in turbatione, ac uſurpatione mediante immiſſione animalium de facto, ideoque quotidianus erat novus incurſus cenſurarum, dando in hoc practicum exemplum, ſi enim Judex laicus carceraret Clericum, vel aliquem extraheret 17
ab Eccleſia, pro quo actu ab Epiſcopo non Diœceſano, vel a Diœceſano cum proceſſu omnino inordinato excommunicaretur, itaut de ſtricta juris cenſura ille proceſſus eſſet invalidus. Si tamen dictus Judex recurrendo ad Sacram Cong. vel alterum Superiorem, non reſipiſceret, ſed continuaret in retentione carcerati, utique exaudiendus non eſſet, ſed habendus pro cenſurato, ob notorium incurſum cenſurarum illatarum a jure ob perſeverantiam in delicto.

Ad quod probandum deducebam ea, quæ habemus de male carcerato, quod bene detinetur ſi conſtet incontinenti de delicto, pro quo ſi non eſſet carceratus, deberet carcerari de novo, ex deductis per Farinac. *q. 27. n. 131. & ſeqq. ubi n. 153. teſtatur de praxi*. Et de ſententia nulliter lata per Judicem a quo, quod ſi conſtat incontinenti de juſtitia, illa confirmatur ex integro juxta deciſionem Puteı 72. *lib. 3.* Seraph. *dec. 857. in fin. & 878. per tot.* Greg. *dec. 135. n. 1. & ſæpius*, & de immiſſo in poſſeſſionem cum proceſſu nullo, quod conſtito de ejus bono jure, ad evitandum ina- 18
nem circuitum, quoties non obſtat poſitivum delictum attentatorum, vel ſpolii violenti, datur retentio ex deductis per Seraph. *d. dec. 878.* Surd. *dec. 46. cum ſimilib.* quoniam ille actus perſeverantiæ in delicto ceſſare facit omnes regulas, nam alias eſſet delinquentem notorie cenſuratum ita confovere, ideoque concludendo, unica difficultas reſtringebatur ad factum dictæ poſſeſſionis, ex qua reſultabat uſurpatio, ſeu turbatio, ut ſupra, qua poſita omnino inſubſiſtentem credebam dictam prætenſam nullitatem.

ALGAREN. JURISDICTIONIS
PRO COLLEGIO SOCIETATIS JESU
CUM JUDICE APPELLATIONUM SARDINEÆ.

Caſus deciſus per Sacr. Congr. Concilii pro Judice.

An, & quando a Conſervatoribus privilegiorum detur appellatio ad alios Judices appellationis, & præſertim ad Judicem appellationum Sardineæ, & quatenus detur, an retardet, & operetur effectum ſuſpenſivum, & an ſperni poſſint inhibitiones?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries cum reſolutione.*
2 *A Conſervatoribus privilegiorum non appellatur, niſi ad Papam, neque ad Legatos de latere.*
3 *Delegatio ſtricte ad limites verborum intelligenda eſt.*
4 *Conſervatores non ſunt Judices,*
5 *Sed potius viri potentes, & auxiliatores.*
6 *Non debent ſervare ordinem judiciarium.*
7 *Conſervator privilegiorum Societatis Jeſu eſt etiam Judex, & quando utramque, vel unam tantum Perſonam gerere dicatur.*
8 *Laudatur reſolutio unius puncti, ut etiam a conſervatoribus appelletur ad Judicem generalem appellationum.*
9 *Quod conſervatores veniant etiam ſub nomine Judicum.*
10 *Ponderatur auctoritas Fagnani ſuper hoc Judice Sardineæ, ac Judice Cruciatæ.*
11 *Quod Conſervator poſſit ſpernere inhibitionem alterius Judicis, & quando liceat ſpernere inhibitionem.*
12 *Quando a Conſervatoribus detur appellatio ſuſpenſiva necne?*
13 *An violetur Eccleſiaſtica immunitas exigendo onera a Colonis Eccleſiarum?*
14 *Privilegia exemptiva decimarum non ſuffragantur Colonis.*
15 *Immunitas non competit pro oneribus mere realibus, & infixis rei.*
16 *In poſſeſſorio retinendæ non quæritur de juſtitia, vel injuſtitia, ſed attenditur nudum factum.*
17 *In materia immunitatis Eccleſiaſticæ Judices Ordinarii appellationis non poſſunt inhibere.*
18 *An Conſervatores debeant obedire inhibitionibus Judicis appellationis, & abſtinere.*

D I S C. XLIX.

A Temporibus Pii II. ob navigationis difficultatem, ac 1
periculum, ab Inſula Sardineæ ad Urbem, ut illorum Inſulanorum gravaminibus conſuleretur, conſuevit Sedes Apoſtolica, ad quinquennium, ſeu aliud ſibi placitum tempus,

pus, aliquem Canonicum Cathedralis, vel Metropolitanæ, ſeu aliam Perſonam in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutam deputare in Judicem generalem per verba præciſa, *appellationum in cauſis omnibus Eccleſiaſticis, ſuper quibuſvis diffinitivis, & interlocutoriis ſententiis, & gravaminibus, ab Ordinariis, & Delegatis, ac Judicibus quibuſcumque.*

Cum autem in hac Diœceſi Algaren. Inſulæ prædictæ conſuetudo eſſet, quod Domini non privilegiati terrarum, eas propria manu, vel ſumptu colentes, ex tritico, aliiſque frugibus decimam ſolverent pro medietate Epiſcopo, & pro medietate Comiti de Sedillo hoc jus obtinenti ex conceſſione Regis Alphonſi primi (id forſan ex Apoſtolicæ conceſſione obtinentis) ubi vero dantur aliis colendæ, ipſorum Colonorum onus eſt ultra portionem Dominicalem, ſeu verius penſionem in certa frumenti, aliarumque frugum quota, vel quantitate Domino præſtandam, quæ ibi vulgo *terraticum* dicitur, ſolvere etiam dictam decimam utrique decimatori reſpective, cumque ab annis 70. circiter in d. Civitate fundatum eſſet Collegium Societatis Jeſu, cui tam in ipſo limine fundationis ab ipſomet Comite de Sedillo, & aliis, quam ſucceſſivis temporibus, ex piis diſpoſitionibus, ſeu aliis Titulis, plures tenutæ, ſeu terrarum petia obvenerunt, inobſervantia dedit, ſtantibus privilegiis Apoſtolicis huic Societati conceſſis, de quibus *dec.* 101. *par.* 50. *rec.* & frequenter in aliis, ſuper exemptione a ſolutione decimarum, quod quando Collegium propria manu, vel ſumptu hujuſmodi terras excoluit, nullam decimam perſolvit, quando vero aliis colendas tradidit, exigere conſuevit a Colonis ad proprium commodum, tam ſolitam penſionem, ſeu *terraticum*, quam decimam prædictam.

Nuper autem quidam Miniſter dicti Comitis de Sedillo, ad dictæ decimæ exactionem in iſta Diœceſi deputatus, cum brachio etiam, & auctoritate cujuſdam Magiſtratus ſæcularis de facto in area exegit a dicti Collegii Colonis dictam mediam decimam, ſeu vigeſimam, quare ejuſdem Collegii Procuratore recurrente ad Archipresbyterum Eccleſiæ Cathedralis, ſuorum privilegiorum Conſervatorem jam legitime, & ad formam Conſtitutionis 9. Gregor. XV. deputatum. Hic prævia monitione intra aliquarum horarum ſpatium facta dicto Miniſtro ad reſtituendum frumentum, ac alias dicendum cauſam quare declarari non deberet incurſus in cenſuras contentas in Sacris Canonibus, Concilii Tridentini, & Apoſtolicis Conſtitutionibus, præſertim Bullæ Cœnæ, contra uſurpatores bonorum Eccleſiaſticorum, ſive exigentes ab Eccleſiis, & Eccleſiaſticis onera laicalia, eum non comparentem, & contumacem declaravit incurſum. Et interpoſita per iſtum appellatione ad Sanctiſſimum, alioſque legitimos Superiores, Conſervator prædictus illam admiſit ad devolutivum tantum, obtentiſque per appellantem litteris inhibitorialibus a præfato Judice Generali appellationum, ſub pœnali comminatione ad ulteriora non procedendi, Conſervator prætendens inhibentem in hujuſmodi cauſis non eſſe competentem, nullamque habere juriſdictionem, non ſolum inhibitioni parere neglexit, procedendo ad cenſurarum publicationem, & cedularum affixionem, ſed etiam eundem citavit tanquam ſuæ juriſdictionis perturbatorem, unde propterea hinc inde unus alterum excommunicavit, ac in alias pœnas incurſum declaravit. Atque utroque Curiam adeunte, cum per Sanctiſſimum negotium remiſſum fuiſſet Sacræ Congregationi Concilii Tridentini Interpretum, per iſtam duo data fuerunt dubia. Primum generale, *an a ſententiis, aliiſque geſtis per Conſervatores privilegiorum appellari poſſit ad dictum delegatum Apoſtolicum ad univerſitatem appellationum in ea Inſula?*

Et alterum particulare, *an dictus Conſervator, bene vel male proceſſerit?* & utroque propoſito ſub die 24. Martii 1668. prodiit reſolutio dicto Judici generali favorabilis, declarando ſcilicet quoad primum dubium generale etiam a ſententiis, aliiſque geſtis per Conſervatores privilegiorum appellari poſſe ad iſtum Delegatum, eumque in hujuſmodi quoque cauſis eſſe competentem, cum diſtinctione tamen, quod in caſu manifeſtæ injuriæ appellatio devolutiva ſolum intraret, non autem ſuſpenſiva.

Et quoad ſecundum dubium particulare, quod Conſervator non bene proceſſiſſet in ſpretum inhibitionis ad cenſurarum publicationem, ſtante quod non agebatur de caſu manifeſtæ injuriæ, ſeu violentiæ, in quo tantum Conſervatoribus conceditur facultas ita procedendi, quia tunc appellatio non ſuſpendit.

In iſta igitur controverſia Ego ſcribens pro Collegio, & conſequenter etiam pro Conſervatore, tanquam Advocatus quoad dictum primum dubium generale, dicebam hujuſmodi delegationem non comprehendere Conſervatores privilegiorum, ex duplici fundamento. Primo quia juxta magis communem, & receptam opinionem, a Conſervatoribus non appellatur, niſi ad Papam, itaut neque ad Legatum de Latere detur appellatio, quia dicuntur Delegati ipſius Papæ, a quibus proinde nonniſi ad Delegantem appellare licet, Ancharan. *conſ.* 132. Ruin. *conſ.* 3. *lib.* 4. Mone- 2 ta *de Conſervator. cap.* 9. *n.* 84. & 185. & *conferunt dicta in eodem tract. cap.* 8. *n.* 166. & 169. Barboſ. *de poteſtate Epiſcopi, alleg.* 106. *nu.* 4. Paſqualig. ad Laurent. de Franch. *tit. de Conſervator. q.* 6. *num.* 842. & *ſeqq.* & *cæteri.*

Et ſecundo, quod delegatio de ſui natura ſtricte, & ad 3 verborum limites intelligenda eſt, itaut tantum cenſeatur conceſſum, quantum in ipſa legitur, *c. ſignificavit, & c. fin. de reſcript. c. cum P. & G. de off. Deleg.* Gloſ. *in cap.* 1. *cap. diſpendia, & cap. ſtatutum, de reſcript. in* 6. Greg. *dec.* 34. *n.* 2. & 3. *dec.* 85. *n.* 5. & 4. *part.* 6. *rec.* & *omnes.* Unde cum litteræ Apoſtolicæ delegationis loquantur *de appellationibus a ſententiis, & gravaminibus ab Ordinariis, & Delegatis, ac Judicibus quibuſcumque*, & ſic de Judicibus, dicebam proinde, ſub hoc nomine non venire Conſervatores privilegiorum, quando præſertim non profitentur in vim particularium facultatum ſibi competentium aſſumere partes Judicis, ſed remanent in puris terminis Conſervatorum, quoniam illis *in cap.* 1. & *finali*, §. *ut autem de officio Delegati, in* 6. expreſſe inhibetur aſſumere partes Judicum, ac ſe ingerere in iis, quæ judicialem exigunt indaginem, eo- 4 rum poteſtate reſtricta ad compeſcendas ſolum manifeſtas injurias, & violentias, quæ contra formam privilegiorum Religioſis fierent, & cum eodem ſenſu proceditur per S. C. T. *ſeſſ.* 14. *de reform. cap.* 5. ac habetur per Rotam in Cracovien. *dec.* 184. *part.* 11. *rec. n.* 20. & *ſeqq.* & *alibi.* Unde propterea eis prohibitum eſt habere Tribunal erectum ex ſupra deductis in Faventina, *diſc.* 4. itaut tali caſu, 5 vere, & proprie Conſervator dici non debeat Judex, ſed potius vir potens, & auxiliator, cum majoribus armis aſſiſtens parti, ut ſe tueatur ab injuriis, & violentiis juxta terminos text. *in l. ut vim, ff. de juſtitia, & jure.*

Ad quod comprobandum deducebam ea, quæ ex Canoniſtis *in cap. venerabili, & cap. procurationes, de cenſibus, & c. dilecto, de ſent. excommunicationis in* 6. ac alibi habentur plene deducta *in Cotronen. cenſurarum, & in Conſentina, diſc.* 47. & 48. *hoc eod. tit.* quod ſcilicet in caſu violentiæ, & perturbationis, licitum eſt ipſimet Prælato, qui videtur in hoc Pars, extrajudicialiter procedere ad cenſuras, tanquam per ſpeciem defenſionis cum armis Eccleſiaſticis, unde diſtinguitur caſus, in quo procedat tanquam Judex, & in quo tanquam Pars extrajudicialiter, & in his ultimis terminis eſſe dicitur Conſervator, quando tale officium nudum, & ſeparatum ab illo Judicis gerit.

Unde propterea cum Scribentes in contrarium exaggera- 6 rent de præcipitantia paucarum horarum, ac penitus inordinato proceſſu, nulla tela judiciaria ſervata, dicebam, etiam cum ſenſu veritatis, quod poſita circumſtantia violentiæ, & injuriæ manifeſtæ, prudenter ita geſtum eſſet, quodque potius fuiſſet error procedendi cum tela judiciaria, ut bene advertit Innoc. *in dicto cap. venerabili*, & ſequuntur cæteri, de quibus *in d. Cotron. diſc.* 47. ac etiam Rota in ſecunda illius cauſæ deciſione, itaut ex ibidem notatis, urbanitas fuerit tranſmittere, quamvis cum brevi termino, citationem, quæ potius ſuſpicionem inducere poteſt proceſſus judicialis, & ſucceſſive influere in nullitatem.

Et quamvis Scribentes in contrarium objicerent de eodem 7 hujus Societatis privilegio contento in dicta Conſtitutione prima Gregorii XIII. per quod Conſervatoribus conceditur etiam facultas aſſumendi Partes Judicis, & cognoſcendi cauſas judicialem indaginem exigentes, quod etiam per argumentum a contrario ſupponitur per Conſtitution. 9. Gregorii XV. per quam conſimilia privilegia moderantur in illis cauſis, in quibus Regulares ſunt Actores, dicebam tamen, ac etiam in hac parte cum ſenſu veritatis, nullam adeſſe implicantiam, quin in eadem Perſona materiali, duæ concurrant Perſonæ formales, una nudi, & ſimplicis Conſervatoris, extrajudicialiter, & de facto procedentis, ut ſupra, potius tanquam Pars, ſeu Partis aſſiſtens, & auxiliator ad defenſam, vim vi repellendo, & altera Judicis ex facultatibus particularibus, contra, vel præter juris diſpoſitionem competentibus ex privilegio juxta conſ. Corn. 15. *lib.* 3. *per tot.* cum aliis, de quibus bene apud Ubald. *dec.* 239. *nu.* 2. *alias* 616. *p.* 2. *rec.* ubi de hac Perſonarum contradiſtinctione, ideoque dicebam dictam delegationem generalem loquentem de Judicibus, complecti quidem Conſervatores, quando

Digitized by Google

do induunt Perſonam Judicis, eoque judicialiter procedunt, ſecus autem, quando procedendo potius ut Pars, nomen Judicis eis non convenit, quia tunc neque conveniunt dictæ delegationis verba, ad quorum limites illa attendenda eſt, ut ſupra.

8 Verum reflectendo ad veritatem, præmiſſis non obſtantibus, quoad hunc punctum generalem, juſta, & probabilis viſa eſt reſolutio, quoniam aut ſtandum eſt in rigore, & formalitate verborum, quod ſemper Ego cenſui damnabile, aut in ſubſtantia veriſimilis voluntatis Papæ delegantis, ut verius videtur ex iis, quæ in aliis materiis ambiguæ voluntatis deſumendæ, præſertim vero, & frequentius habetur *ſub tit. de fideicommiſſis*. Primo caſu, quamvis ex præmiſſis in ſtricta juris ratione non ſint Judices, quando hujuſmodi Conſervatores propriam, ac nudam perſonam Conſervatoris gerunt in caſu manifeſtæ injuriæ, ſeu violentiæ, juxta præciſos terminos *cap. primi, & fin. de offic. Delegati in 6.* Attamen per S. C. T. *dicta ſeſſ. 14. de reform. cap.* 5. ac etiam per dictam 9 Conſtitut. 9. Gregor. XV. & alias Apoſtolicas Conſtitutiones, adhuc in verbis appellantur *Judices Conſervatores*, unde propterea, ſtante amplitudine verborum dictæ delegationis, dum poſt expreſſos Ordinarios, & Delegatos cum dictione copulativa denotante ampliationem additur, *ac Judicibus quibuſcumque*, ita videtur complecti omnes, qui alias in ſtricta cenſura ſub præcedentibus vocabulis *Judicum ordinariorum, & delegatorum*, non venirent, cum alias dicta verba ampliativa inepta, & otioſa eſſent, quod in litteris Apoſtolicis regulariter admittendum non eſt.

Idem quoque comprobante rationis identitate, quod ſcilicet, ob navigationis difficultates, & pericula, a gravaminibus appellari, vel recurſus haberi non poteſt ad ipſum Papam, unde propterea deputatur in ipſa Inſula dictus Judex Papæ in hac parte Vicarius Generalis. Ac etiam, quia prorſus abſonum, & irrationabile videtur, ut ille, qui eſt Judex a ſententiis Epiſcoporum, & Archiepiſcoporum, aliorumque majorum Prælatorum non poſſit eſſe Judex a geſtis per hujuſmodi Conſervatores, qui ut plurimum ſunt viri privati, ac alias, ſi in verborum rigore ſtandum eſſet, neque hic eſſet Judex appellationis, vel recurſuum a geſtis per Epiſcopos, aliosque Prælatos extrajudicialiter, quando in propriorum bonorum, vel jurium poſſeſſione, ac fructuum perceptione turbantur, quia tunc non dicuntur gerere perſonam Judicis, ſed Partis ſe defendentis, ut in allegatis Cotron. & Conſentin. *hoc tit. diſc.* 47. & 48. & tamen fabulæ ſpecies eſſet id prætendere, vel aſſerere.

Conſiderabant aliqui ex Cardinalibus Congr. deducta per Fagnan. *in cap. ſtuduiſti, de off. Legati, ex n. 28. ad finem*, ubi tractando quæſtionem in propoſito Commiſſarii Cruciatæ, *n.* 48. ſupponit Judicis Sardineæ auctoritatem etiam ſupra Conſervatores, & quamvis id aſſerat incidenter, & præſuppoſitive, atque diverſæ rationes, & circumſtantiæ concurrant in dicto caſu per eum diſputato, itaut revera 10 dici non poſſit auctoritas decidens caſum, attamen rationes, in dicto caſu ibi ponderatæ ſatis influunt. Ac etiam Ego ponderabam ſatis conſiderabile videri prædictum, licet incidens, præſuppoſitum viri cum tam diuturna praxi adeo verſati in Sacris Congregationibus Epiſcoporum, & Concilii, quarum ante luminum privationem Secretarius fuit, ac etiam ſucceſſive in gravioribus Curiæ, & Sedis Apoſtolicæ negotiis, item quia admiſſa etiam dicta diſtinctione, quam Ego, & cæteri pro hac parte Scribentes deducebamus, duplicis Perſonæ formalis in eadem Perſona materiali concurrentis, Judicis ſcilicet, & Conſervatoris, adhuc admittenda eſt juriſdictio hujus Delegati, ut videat, an juxta primam, vel ſecundam Perſonam proceſſum eſſet, dum juxta primam ejus juriſdictio intrabat. Ideoque merito, & cum juſtitiæ fundamento ita reſolutum fuit, atque quoad hunc primum punctum concors fuit omnium Patrum ſententia.

Quo vero ad alium punctum particularem, an ſcilicet iſte Conſervator, bene, vel male proceſſiſſet, iſte punctus tres habebat partes, unam, an eſſet competens in ipſo negotio principali, qui controverſiæ occaſionem dedit, citando dictum Miniſtrum Comitis exactorem decimæ, aliosque in idem cooperantes, eoſque declarando incurſos in cenſuras, alteram circa proceſſum ad ulteriora, non obſtante appellatione, & tertiam circa proceſſum contra ipſummet Judicem appellationis inhibentem.

11 Iſta tertia pars non merebatur diſcurſum ad effectum ſuſtinendi geſta, licet enim Ego ſcribens tanquam Advocatus, poſitis, juxta præmiſſa, non comprehenſione caſus ſub delegatione, dicerem ita iſtum Delegatum remanere virum privatum adhærentem perturbatoribus, eoſque conſoventem, & conſequenter cadere ſub eadem juriſdictione Conſervatoris, ut in terminis Conſervatoris, ac licitis ſpretus inhibitionis habetur *dec.* 109. & 184. *part.* 11. *rec.* Nihilominus revera hæc erat ſubtilitas Advocatorum, quoniam eſſe non debet in facultate inferioris interpretandi poteſtatem Superioris inhibentis, ſpernendo inhibitionem, quæ ſive juſta, ſive injuſta eſt timenda, niſi quando defectus juriſdictionis eſſet notorius, & indubitatus, in quibus terminis procedunt *d. dec.* 109. & 184. *part.* 11. *cum ſimilib.* ſecus iſta circumſtantia ceſſante, quia tunc ſpectat ad Superiorem declarare, *ut dec.* 275. & 292. *ead. part.* 11. & ſæpius multo minus aſſumendo partes Judicis contra ipſummet Superiorem, & inhibentem illum excommunicando, ac ad alias pœnas condemnando, unde propterea conſiderabam ſuperius deducta ſuper non comprehenſione caſus ſub dicta delegatione, ſolum ſuffragari debere ad inducendam quandam probabilem credulitatem excuſantem a temeritate redolente delictum poſitivum, & punibile.

Quo vero ad alias duas partes, illarum determinatio pendebat ab eodem principio: An ſcilicet per dictum Miniſtrum Comitis illata eſſet violentia, & injuriæ manifeſtæ, quo poſito concors pariter erat Patrum ſententia, appella- 12 tionem ad dictum Judicem dari ad ſolum effectum devolutivum, non ſuſpenſa executione. Tum quia ita exigit ſubjecta materia proceſſus, magis extrajudicialis, quam judicialis. Tum etiam, quia in hujus ſocietatis privilegio regiſtrato in dicta Conſtitutione prima Gregorii XIII. expreſſe diſponitur, hujuſmodi Conſervatores ad executionem, appellatione poſtpoſita, procedere poſſe. Secus autem, ubi non eſſemus in dicto caſu injuriæ, ſeu violentiæ manifeſtæ, quoniam tunc, licet ex eadem Conſtitutione, tanquam ex particulari privilegio, hujuſmodi Conſervatores procedere poſſint tanquam Judices, nihilominus in propoſito duplex obſtabat defectus inevitabilis, unus præcipitantiæ, ſeu omnino inordinati proceſſus tali caſu neceſſarii, & alter quia hujuſmodi Judicum facultates moderatæ ſunt per dictam Conſtitutionem 9. Gregorii XV. quando Regulares ſunt actores, firmis ſolum remanentibus eorum facultatibus in iis caſibus, in quibus ſunt rei.

Super dicto igitur puncto, an ſcilicet eſſemus necne in in caſu injuriæ, & violentiæ manifeſtæ, ſatis varia fuerunt vota, major tamen pars prævaluit pro negativa, ex eo fundamento, quod hujuſmodi decimæ exactio facta non eſſet ab ipſis Regularibus privilegiatis, ſed a Colonis ſæcularibus, unde propterea, neque Eccleſiaſticæ immunitatis, neque privilegiorum violatio aliqua adeſſe dicebatur, cum illud remotum, ſeu indirectum præjudicium, quod ex Co- 13 lonorum oneribus, vel reſpective exemptione reſultat ob invitationem ad conducendum pro majori penſione per Eccleſiaſticos conſiderari ſolitum, etiam in Curia per doctos, & judicioſos Prælatos, & Cardinales non habeatur in conſideratione ex iis, quæ habentur frequenter *ſub tit. de Regalib.* ad materiam vectigalium, eorumque exemptionis, præſertim in Mantuana *diſc.* 53.

Contrarium vero in hac facti ſpecie ad effectum, de quo agebatur, Mihi videbatur probabilius, unde propterea reſolutio in hac parte non placuit, non quidem ex defectu dicti aſſumpti in genere, ſed ex defectu applicationis ad factum. Quoniam juxta facti ſeriem initio inſinuatam, nil Colonorum intereſt hanc decimam potius ipſi Collegio Domino terrarum quam præfato decimatori ſolvi, & e contra, cum ipſi, ſive uni, ſive alteri eam ſolvere debeant, unde propterea exactio prædicta facta per dictum decimatorem directe, & immediate perentis intereſſe Eccleſiæ, ac diminutionem conſuetæ perceptionis fructuum ex ejus bonis, itaut proprie intrare videatur exemplum traditum per Innoc. *in cap. venerabili, de cenſibus*, reaſſumptum per Hoſtien. Fagnan. & alios *in cap. procurationes extra eod.* cum aliis in dicta Cotron. ubi ſcilicet Prælatus impeditur in ea perceptione fructuum, vel jurium, in cujus poſſeſſione reperitur.

Licet enim ex quodam uſu loquendi in Regione, Collegium præſtationem a Colonis ſub duplici titulo, ſeu vocabulo exigere dicatur, uno ſcilicet *terratici*, ideſt penſionis cæteris omnibus Dominis non privilegiatis ſolvi conſuetæ, & altero decimæ, utpote loco illius decimæ, quam alias Coloni non privilegiatorum ſolvunt utique decimatori, ut ſupra. Attamen vere, & in effectu, tota eſt unica major penſio, ita per ceſſationem alterius oneris decimatori adaucta, & ſic principaliter directe, & immediate eſt exigere, non a Colonis, ſed ab ipſo Collegio privilegiato, cum laicali auctoritate, & de facto.

Adverſus hæc duplex intrabat ratio dubitandi, una quod
14 ſi iſta eſt decima ſpiritualis regulariter Parocho debita, ita ex privilegiis, vel antiqua conſuetudine transfuſa in Epiſcopum, & Comitem, tunc privilegia Apoſtolica exemptiva ſuffragantur ſolum Religioſis privilegiatis, quando ſua manu, & ſumptu eorum bona colunt, ſecus quando aliis locant, ſeu colenda tradunt, quoniam privilegia non ſuffragantur affictuariis, ſeu colonis, ut eſt certum, ac receptum principium, de quo hodie non dubitatur, ut pluries in ſua materia *ſub tit. de decimis*, potiſſime quia iidem coloni, ſeu affictuarii illam de facto ſolvunt, unde privilegia, utpote concedentia ſolam exemptionem paſſivam, non extendenda ſunt ad jus activum exigendi decimam ab aliis, adinſtar eorum, quæ ſupra *hoc eod. tit.* frequenter habentur de privilegiis exemptivis a juriſdictione paſſiva, non tribuentibus juriſdictionem activam.

Altera vero dubitandi ratio erat, quod ſi iſtud onus non proveniret ratione decimæ ſpiritualis, ut ſupra, ſed eſſet laicale ex auctoritate Regis, (cujus tamen contrarium probabilius videbatur ob præſumptionem regulariter in contrarium militantem, ut ſcilicet in dubio decimæ præſumantur potius ſpirituales, etiam ob participationem Epiſcopi) adhuc tamen tanquam onus mere reale ratione dominii ipſis bonis infixum, & invariabile tranſit in quemcumque poſſeſſorem, quamvis privilegiatum, & Eccleſiam, unde propterea nec
15 immunitatis, nec privilegiorum violatio adeſſe dicitur, juxta celebres deciſiones in Brunduſina gabellæ coram Penia *inter ſuas deciſ.* 1079. & Alben. gabellæ coram Merlino *inter ſuas deciſ.* 902. cum aliis, de quibus in Hydruntina exemptionis, ſeu onerum, & in Mediolanen. Imbottatus *ſub tit. de Regul.* ad materiam Vectigalium, *diſc.* 50. *&* 51.

Neutra tamen difficultas in propoſito, & ad effectum, de quo agebatur, obſtabat, quoniam quicquid eſſet de una, vel altera in petitorio ſuper pertinentia hujuſmodi juris decimandi, attamen certum erat, per tempus notabile Collegium reperiri in hac poſſeſſione, in qua etiam alios Religioſos, & Eccleſiaſticos reperiri ſupponebatur, unde propterea non poterat de facto in ea perturbari, vel auctoritate propria, vel deterius cum illa Magiſtratus ſæcularis.

16 In poſſeſſorio enim non quæritur de juſtitia, vel injuſtitia tituli, ſeu negotii principalis, ſed attenditur nudum factum poſſeſſionis, in qua poſſeſſor eſt manutenendus, donec ſerv. ſerv. per Judicem poſſeſſoris competentem, cum re judicata, vel tribus conformibus, defectus tituli, ſeu petitorii detegatur, ſeu terminetur, potiſſime vero, ubi poſſeſſio eſt temporis conſiderabilis, quo caſu ea eſt manutenibilis etiam in materiis habentibus juris reſiſtentiam, neque unquam exceptio boni juris attenditur, niſi ubi eſt certum, & indubitatum per rem judicatam, vel confeſſionem, itaut certa ſit negativa contrariæ poſſibilitatis, ſeu probationis in judicio ordinario petitorii juxta propoſitiones hodie planas, & in Foro quotidianas, & quæ poſſibilitas in præſenti videbatur ſatis veriſimilis ex eo, quod ſupponebatur ejuſdem Comitis aſcendentem fuiſſe unum ex fundatoribus, ſeu benefactoribus, unde potuit hoc jus in limine fundationis concedi, ſatis id comprobante obſervantia, & nihilominus ubi etiam certum eſſet dicti Collegii malum jus, itaut injuſtus poſſeſſor dicendus eſſet, ac prædonis jure cenſendus, adhuc tamen non poterat de facto, & laicali auctoritate in ejus poſſeſſione turbari, illaque ſpoliari, ſed id faciendum erat ſer. ſer. coram Judice Eccleſiaſtico competenti, unde propterea requiſitum manifeſtæ injuriæ, & violentiæ, quinimmo & illud evidentis violationis Eccleſiaſticæ immunitatis ſine dubio verificari videbatur.

17 Et ex qua ultima circumſtantia, violationis ſcilicet immunitatis Eccleſiaſticæ, obſervabam in iſto caſu particulariter dicti Judicis appellationum inhibitionem ſperni potuiſſe, illumque carere juriſdictione, quoniam poſt erectionem Sac. Congregationis immunitatis Eccleſiaſticæ, ſive ex decretis Apoſtolicis, ſive ex illis ejuſdem Congregationis, aut ex inconcuſſa obſervantia, certum eſt in his terminis, Metropolitanos, alioſque Judices appellationis ſe non ingerere, ſed gravaminum cognitionem privative ſpectare ad ipſam Sac. Congregationem, licet de hoc dubitari poſſet, an procedat extra Italiam. Unde ex pluribus dicta reſolutio quoad ſecundam partem ſuper iſto caſu particulari, & in ordine ad geſta per Conſervatorem contra dictum laicum ex actorem, & perturbatorem, reflectendo ad veritatem, non placuit; nimium tamen indiſcretus modus Conſervatoris non ſolum procedendo ad publicationem cenſurarum inhibitione non obſtante, ſed etiam excommunicando, atque ad alias pœnas condemnando dictum Judicem appellationum, ac Superiorem inhibentem, ſatis nocuit. Illud tamen firmatum fuit, quod ubi agitur de violentiis, & injuriis manifeſtis, itaut Conſervator privilegiorum vere, & proprie procedat tanquam talis, non detur appellatio ſuſpenſiva, ſecus autem ubi aliam induendo Perſonam, procedit tanquam Judex.

Verum obſervabam id recte procedere ad excuſandum ab attentatis, vel nullitate executionum, quæ ante inhibitionem infra tempus datum ad appellandum, vel etiam poſt interpoſitam appellationem facta eſſet, illamque ſuſtinen- 18
dam, ſecus autem quoad facultatem inhibendi, ac obligationem parendi inhibitioni, & abſtinendi ab ulteriori executione, donec per eundem inhibentem, vel alterum Superiorem dicta inhibitio moderetur, ut docet praxis quotidiana etiam in proceſſibus executivis obligationis Cameralis, vel litterarum Apoſtolicarum, aut poſſeſſorii ſummariſſimi manutentionis, cum ſimilibus, in quibus appellatio ſuſpenſiva ſit regulariter prohibita, ex duplici clara ratione, una quia inhibitio ſive juſta, ſive injuſta eſt timenda, neque in libito ſubditi, & inhibiti poſitum eſſe debet eam interpretari, aut alias judicare, ut ſupra, & altera quia ſæpius etiam in his judiciis, & proceſſibus executivis, juxta quotidianam praxim utriuſque Signaturæ, gratiæ, & juſtitiæ, & Cameræ admittitur appellatio etiam ſuſpenſiva ratione injuſtitiæ, ſeu ex alio motivo, igitur expectandum eſt judicium inhibentis, vel alterius Superioris, & interim abſtinendum. Atque in hac ſpecie ad Superiorem pertinet inſpicere, an intrarent necne termini manifeſtæ injuriæ, & violentiæ, itaut ille, qui ſub nomine Conſervatoris proceſſerat, Perſonam Judicis potius quam veri, & proprii Conſervatoris, ex negotii qualitate gereret, ideoque difficile eſt judicium Superioris in hoc effugere.

ANNOT. AD DISC. XLIX.

De juriſdictione Conſervatorum privilegiorum Regularium *ſub tit. de Regul. diſc.* 1. 51. *&* 52. *& in Miſcellan. Eccleſ. diſc.* 1. *& in annot. ad Conc. Trid. diſc.* 46. ideoque ibi videndus.

TERRACINEN. JURISDICTIONIS
PRO CURIA EPISCOPALI
CUM TRIBUNALI VICARII URBIS.

Caſus diſputatus in Signatura Juſtitiæ, & credo reſolutus pro Curia Epiſcopali.

De juriſdictione Vicarii Urbis intra diſtrictum, etiam in cauſis primæ inſtantiæ in concurſu Ordinarii loci, & de præventione inter eos.

Et quid ſi ipſa Eccleſia Cathedralis ſit extra diſtrictum, intra quem tamen ſit locus Diœceſis, ubi patratum eſt delictum, ſeu alias cauſa tractetur, an ſcilicet qualitas diſtrictualis, & diſtantia regulanda ſit ab ipſo loco particulari, vel potius ab ipſa Cathedrali?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Per citationem inducitur præventio.*
3 *Quis præferatur, ubi unus procedit per accuſationem, alter per inquiſitionem?*
4 *An loci exiſtentes intra diſtrictum ſub Cathedrali, quæ ſit extra illum, cadant ſub juriſdictione Vicarii?*
5 *Oppidum Sermoneta eſt intra diſtrictum, & quid de illo Setia.*
6 *A finibus ſpiritualibus non infertur ad temporales, & e contra.*
7 *Vicinitas regulatur ab ipſa Eccleſia Cathedrali, cujus ſituatio attendenda eſt.*
8 *Quomodo conſideretur Vicarius Urbis, & in quo fundetur ejus juriſdictio intra diſtrictum.*
9 *An juriſdictio Vicarii correcta ſit per Concilium Tridentinum?*

D I S C. L.

Patrato delicto in Oppido Sermonetæ hujus Terracin. 1
Diœceſis, Curia Epiſcopalis per inquiſitionem proceſſum formavit contra prætenſos delinquentes, quos partes offenſæ querelarunt in Tribunali Vicarii Urbis, a quo pariter efformatus fuit proceſſus. Ortaque controverſia ſuper cauſæ cognitione in Signatura Juſtitiæ, credo eam fuiſſe remiſſam Ordinario, ex fundamento præventionis, cui, data etiam cumulativa a dicto Tribunali prætenſa intra to-

tam

tum diſtrictum, locus eſt. Curia enim Epiſcopalis proceſſerat ad citationem, per quam receptum eſt præventionem induci, Farinac. *quæſt.* 7. *n.* 56. Carleval. *de judiciis tom.* 1. *diſput.* 2. *num.* 879. Gregor. *deciſ.* 27. & 94. Buratt. & Add. *deciſ.* 109.

2 Et quamvis ex parte dicti Tribunalis diceretur ſibi magis
cognitionem competere ſtante accuſatione Partis offenſæ,
nihilominus ubi res non eſt integra, quo ſolo caſu intrat
quæſtio prælationis inter accuſationem, & inquiſitionem,
3 quia proceſſum ſit ad citationem, ceſſat omnis difficultas, ex
plene deductis per Tond. *de præv. p.* 2. *c.* 50. *n.* 9. *cum ſeq.* &
ita paſſim ſervat praxis Urbis, in qua multa adſunt Tribunalia hujuſmodi cumulativam habentia, quod ubi concurrit citatio realis, ſeu verbalis, caſus remanet extra difficultatem potiſſime ex eo, quod quicquid de ſtricto jure ſtatutum ſit, de conſuetudine tamen in omni fere delicto proceditur per inquiſitionem, ex deductis per Farinac. *q.* 1. *n.* 10.

In hac autem diſputatione actum quoque fuit de puncto, per Signaturam tamen non determinato, utpote extra cauſæ neceſſitatem, dum ex dicta præventione ceſſabat difficultas. An ſcilicet dicta cumulativa, quæ intra diſtrictum Ur-
4 bis competit Tribunali Vicarii, in concurſu Ordinariorum,
aliorumque Judicum primæ inſtantiæ, non obſtante diſpoſitione S. C. T. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 20. locum haberet in iſto caſu, in quo agebatur de delicto commiſſo in dicto Oppido Sermonetæ, quod eſt intra diſtrictum, dum illud eſt Diœceſis Terracinen. cujus Cathedralis eſt abſque dubio ultra 40. milliaria, & ſic qualis locus attendi debeat ad effectum inſpiciendi, an verſaremur intra, vel extra diſtrictum.

Et in hoc Scribentes pro dicto Tribunali Vicarii deducebant firmata in ſpecie in Terracinen. fideicommiſſi, *deciſ.* 1.
5 Otthoboni, ubi occaſione Statutorum de filiis in conditione
poſitis firmatur tanquam certa hujus Oppidi ſituatio intra diſtrictum, ut in effectu eſt. Tum a notorio itineris experimento. Tum etiam quia etiam de Terra *Setiæ*, quæ per plura milliaria magis diſtat, eſt ſub dubio apud Buratt. *deciſ.* 326. *num.* 5. & forte probabilior eſt affirmativa, cum Me dubitante illa Communitas ita atteſtaretur, ita etiam docente praxi Tribunalis Capitolii, ſeu Senatoris, unde inferebant caſum eſſe extra quæſtionem.

Contrarium, etiam cum ſenſu veritatis, dicebam probabilius, quoniam a territorio temporali non bene infertur ad ſpirituale, vel e contra, ut ſupra frequenter in Toletana, *diſc.* 1. & in aliis habetur; unde ſtant ſimul, iſtum locum
6 quoad fines temporales reputari de diſtrictu, tam ad effectum
Statutorum Urbis, quam etiam ſucceſſive juriſdictionis Senatoris, & Capitolii cum ſimilibus, & tamen diverſum eſſe quoad fines ſpirituales, metiendos ex ſituatione ipſius Eccleſiæ Cathedralis, cujus Diœceſis dicitur territorium conſtituens corpus individuum, quod diverſo jure cenſeri non debet, unde propterea magna differentia eſt inter unam, & alteram juriſdictionis ſpeciem.

Quod clare comprobari obſervabam ex diſpoſitione Sacr. Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de refor. cap.* 9. occaſione juriſdictio-
7 nis, quæ delegatur in locis *Nullius* Epiſcopo viciniori, quia
vicinitas ex Concilii contextu regulatur ab ipſa Eccleſia Cathedrali, non autem a loco, in quo caſus contingat, firmant Barboſ. *in collectan. ibid. num.* 4. & Fagnan. *in cap. nullus*, *de Parochis num.* 25. ubi teſtatur ita deciſum per Sacr. Congregationem, atque ita paſſim ſervat uſus.

Dicebam ulterius, Vicarium Urbis non conſiderari tan-
8 quam Vicarium Papæ uti Papæ, & Epiſcopi Eccleſiæ univer-
ſalis, ſed ſolum tanquam Epiſcopi Urbis, ita contradiſtincti, juxta ea, quæ de hac diſtinctione habentur firmata in Romana hæreditatis 28. Aprilis 1659. cor. Meltio *deciſ.* 62. *poſt colluctationes Bondoni*, de qua habetur actum pro illis de Rocchis, *ſub tit. de fideicommiſſis*, & habetur magis ex profeſſo tractatum infra, *ſub tit. de præeminent.* in Urbinaten. Juris Metropolitici, *diſc.* 1. ubi quod hic diſtrictus reputatur tanquam ſpecies Diœceſis hujus Epiſcopatus, quem incongruum videtur eſſe ſine Diœceſi, atque habere fines adeo reſtrictos intra agrum Romanum, itaut Epiſcopi intra hujuſmodi ambitum exiſtentes, ſpeciem habere videantur Coadjutorum, & Vicariorum ſubordinatorum, abſque eo quod intret incompatibilitas, ſeu monſtrum, de quo *in cap. quoniam in pleriſque*, §. *prohibemus*, *de off. Ordinarii*, dandi ſcilicet duos Epiſcopos in eodem territorio, ne detur monſtrum duorum capitum in uno corpore, cum id procedat, quando ambo prætenderent jus coæquale, & omnino independens, itaut quilibet capitis figuram gerere velit in eodem corpore, ſecus autem compatibiliter, & ſubordinate, ut frequenter *hoc tit.* quæ ratio adaptabilis non eſt, ubi Cathedralis eſt extra hujuſmodi diſtrictum, ſeu ambitum, & conſequenter intrat dicta incompatibilitas, ſeu monſtrum.

Motivabam quoque de incompetentia hujuſmodi cumulativæ etiam intra diſtrictum, quaſi quod illa proveniret ex 9
Conſtitutione 36. Pauli III. cui proinde derogatum fuit per generalem omnium obſtantiarum derogationem contentam in Sac. Conc. Trident. *ſeſſ.* 24. *de refor. cap.* 20. ut cauſæ omnes in prima inſtantia per Locorum Ordinarios cognoſci debeant, & cum quo præſuppoſito proceſſit Signatura in una Farfen. de menſe Novembr. 1646. proponente Dondino, verum, reflectendo ad veritatem, illud motivum non videbatur tutum, quoniam dicta cumulativa non videtur reſultare ab aliquo particulari privilegio, ſed a dicta ratione juris Diœceſani, quod forte prætendi poſſet protrahi etiam ad centum milliaria, quantum importabat antiquus Urbis diſtrictus, ut in dicta Urbinaten. *diſc.* 1. *ſub tit. de præemin.* quaſi quod moderna reſtrictio ad 40. utpote facta per Statutum circa temporalia, attendi non debeat quoad ſpiritualia, ſuper quibus Senator, & Populus non poterant ſe ingerere, ſed quia obſervantia eſt in contrarium, unde tacita Papæ voluntas, & approbatio exinde reſultaſſe videtur, idcirco illa dividenda non eſt, firmo tamen remanente dicto antiquo ambitu, ſeu diſtrictu, ſaltem in ordine ad territorium Provinciale, ſeu Metropoliticum, ne ſcilicet intra illud alter Metropolitanus exiſtat juxta ea, quæ habentur in dicta Urbinaten. juris Metropolitici. Unde propterea credebam, recte ſubſiſtere iſtam cumulativam intra modernum diſtrictum, reſpectu tamen illarum Diœceſum, quarum Cathedrales intra illum ſitæ ſunt, itaut earum Epiſcopis congruat dicta ratio ſubordinationis, qua poſita dari etiam poteſt cognitio cauſarum ultra dictum ambitum reſpectu locorum Diœceſis, quæ magis diſtarent, & ſic illa reſtrictio ita ſe habet ad lucrum, ac damnum reſpective, quæ omnia diſcurſive deducebantur, & in ratione motivandi, hucuſque tamen occaſio non dedit id formiter diſputandi, ac maturum judicium deſuper efformandi.

ANNOT. AD DISC. L.

DE diſtrictu Urbis, de quo agitur in hoc diſcurſu, occaſione aliarum controverſiarum prophanarum, agitur pluries *ſub tit. de Regal. diſc.* 72. & 94. & in ſpiritualibus in jam citato *diſc.* 1. *de præeminent.* & *in Miſcell. Eccl. diſc.* 1. & *in relat. Curiæ Romanæ*, *diſc.* 2. occaſione agendi de diverſis Perſonis formalibus, quæ concurrunt in eadem materiali Perſona Papæ.

In præfatis tamen locis non deſcenditur ad hanc ſpeciem mixtam, quod ſcilicet Eccleſia Cathedralis ſit extra diſtrictum modernum quadraginta milliarium in circuitu, Oppida vero, ſeu loca, in quibus contingant cauſæ, ſint intra.

Quamvis autem in diſcurſu ſcripſerim pro negativa, ex ea ratione, quod vicinitas regulanda eſt a ſituatione Cathedralis, tanquam a capite, ſeu corde corporis Diœceſani, eundemque ſenſum etiam pro veritate haberem; maturius tamen reflectendo ad punctum, non modica Mihi ſupereſt ratio dubitandi, ex duplici ratione. Primo nempe, quia non implicat, ut in aliquo ejuſdem Diœceſis loco alter Prælatus, quamvis inferior, etiam privativam, multo vero magis cumulativam juriſdictionem habeat cum Ordinario Diœceſano, ad terminos text. *in cap. auditis*, *de præſcript. cum Concordantibus*, de quibus ſup. *diſc.* 1. *cum plur. ſeqq.* Ergo multo magis id acquirere poteſt Vicarius Papæ, cum ita non reſultet monſtrum dandi duo capita in eodem corpore, vel duos Sponſos ejuſdem Sponſæ, cum id procedat quando dandi eſſent duo Epiſcopi, vel Prælati coæquali jure in Cathedrali, & in univerſa Diœceſi, ſecus autem, ubi agatur de juriſdictione reſtricta ad certum locum, vel certam territorii partem, ut in præſenti ſequi dicitur.

Et ſecundo, quia ut etiam in diſcurſu, ac alibi inſinuatur non bene arguere licet ab iis, quæ generaliter in omnibus aliis Orbis Diœceſibus in jure ſtatuta ſunt, ad hunc diſtrictum, ſeu circumdarium Urbis, quoniam in effectu eſt Diœceſis Epiſcopatus Romani, cum quadam ſpecialitate non incongrua in eo Epiſcopatu, qui eſt annexus Papatui, quod ſcilicet intra eandem Diœceſim habeat plures Coadjutores Epiſcopali quoque Dignitate præditos, inter quos quædam diſtributio partium ejuſdem Diœceſis facta ſit, ut itaquilibet cognoſcat quid ſibi commiſſum ſit. Ideoque nil prohibet, quin Epiſcopo alienæ Diœceſis adjacentis, ac ſtantis de per ſe independenter ab Epiſcopatu Romano, Papa commiſerit gubernium alicujus partis ſibi adjacentis territorii.

Clarius vero, quoniam ut advertitur *d. diſc.* 1. *hoc eod. tit.* ac etiam *d. diſc.* 72. & 94. *de Regal.* Diſtrictus ſpiritualis ideſt

Diœ-

Diœceſanus Urbis eſt milliarium centum in circuim, ſubſequutæ vero immutationes, & præſertim ultima facta per Statuta Urbis, quæ laicalia potius cenſentur, non alterant ſtatum Diœceſanum, ex pluries inſinuata certa propoſitione, quod a finibus temporalibus inferre non licet ad ſpirituales, & e contra, ideoque etiam ipſa Civitas, totaque Diœceſis iſta extra ambitum quadraginta milliarium eſt de hac Diœceſi, ejuſque pars.

Et licet de uſu recepto ſtylo Cardinalis Vicarius, qui Papæ vices in hoc Epiſcopatu gerit, & implet, non exerceat ſuam juriſdictionem, niſi intra hunc modernum ambitum, ſeu diſtrictum quadraginta milliariom, attamen id provenit, quia Papæ placuit ejus Officialis poteſtatem ita reſtringere, ea in reſtanti territorio ſibi remanente.

Ad idem conferre videntur ea, quæ habentur in Vaſionen. *ſub tit. de benef. diſc.* 27. in propoſito Concordatorum Galliæ, quod ſcilicet non implicet, ut ad certos effectus; una, & eadem Diœceſis diverſæ ſit qualitatis, & naturæ, nimium tamen in hoc obſervantiæ tanquam bonæ interpreti deferendum videtur.

BONONIEN. CENSUS PRO LUDOVICO DE MARTELLIS CUM ALBERTO, ET FULVIO DE GRASSIS.

Caſus diſputatus in Signatura Juſtitiæ quoad hunc punctum non reſolutus.

De juriſdictione Cardinalis Legati in prima inſtantia quando intret, & an etiam in caſibus, ad quos ejus facultates non extenduntur, ſit prorogabilis de Partium conſenſu in præjudicium Ordinarii, & de materia prorogationis juriſdictionis Judicis alias incompetentis?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Cauſa in prima inſtantia cognoſcenda coram locorum Ordinariis.*
3 *Bononiæ adeſt proviſio particularis favore Archiepiſcopi.*
4 *Subditus non poteſt prorogare juriſdictionem Judicis incompetentis in præjudicium ſui Superioris.*
5 *Baro petit remiſſionem Vaſſalli, quamvis in aliam Curiam conſentientis.*
6 *Declaratur concluſio, de qua n. 4. cum diſtinctione caſuum.*
7 *De differentia in hoc inter jus civile, & Canonicum.*
8 *Etiam in caſu, in quo ſubditus non poteſt prorogare juriſdictionem incompetentis, actu ſuſtinetur in ejus præjudicium.*
9 *Legatus eſt Judex competens Clericorum, & concurrit cum quolibet Ordinario.*
10 *Obſervantia quando, & ad quem effectum ſit conſiderabilis.*

D I S C. LI.

1 CUm Martellus pulſaſſet coram Legato Bononiæ, ſeu ejus Officialibus illos de Graſſis tanquam hæredes debitoris cenſus ad ſolutionem fructuum, atque reis conventis in juriſdictionem conſentientibus, per Auditorem Generalem ab eodem Legato deputatum, relaxatum [illegible] mandatum exequutivum; interpoſita appellatione, & aſſumpta diſputatione in Signatura Juſtitiæ ſuper modo illam committendi, an ſcilicet cum clauſula, *ſine præjudicio executionis*, ut in executivis, & de ſui natura ſuſpenſivam appellationem non admittentibus reſcribi ſolet, vel potius cum clauſula ſuſpenſiva, ſeu tranſlativa executionis, ut etiam in exequutivis, & privilegiatis ratione nullitatis, vel injuſtitiæ reſcribi ſolet, & ſuper quo reſcribendi modo pro impedienda exeeutione, fere omnes hujus Tribunalis diſputationes habentur, inter cæteras nullitates, quæ ex parte appellantium deducebantur pro obtinendo reſcripto, etiam ad effectum ſuſpenſivum, erat illa defectus juriſdictionis, quoniam cum ipſi eſſent Clerici, non poterat cauſa coram alio Judice in prima inſtantia tractari, quam coram Archiepiſcopo tan-
2 quam loci Ordinario ex diſpoſitione Sac. Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 20. ubi in ſpecie inhibetur Legatis, ne ſe ingerant in cauſis primæ inſtantiæ, illas cogniturí in gradu appellationis.

3 Clarius vero dicebatur id procedere in hac Diœceſi Bononien. ob ſpeciales litteras Gregorii XV. deſuper providentes, ne Legatus in cauſis Fori Eccleſiaſtici primæ inſtantiæ ſe ingerat, præterquam in illis criminibus, pro quibus imponenda veniret pœna ultimi ſupplicii cum traditione Curiæ ſæculari, quo caſu diſponitur eſſe locum præventioni, cumque tam Concilium, ſeu Conſtitutio Pii IV. ſuper ejus confirmatione, & publicatione, quam dictæ litteræ Gregorii contineant decretum irritans, quod inficit quamcumque contrariam poſſeſſionem; exinde inferebatur de qualibet diverſa obſervantia curandum non eſſe.

Neque attendendum eſſe dicebant Scribentes pro appellantibus illorum conſenſum, quoniam non poteſt ſubditus in 4
præjudicium ſui Superioris, abſque iſtius licentia, vel conſenſu prorogare juriſdictionem Judicis alias incompetentis, ad text. *in cap. ſignificaſti, de Foro compet.* ubi Scribentes, cum ea ſit ſedes materiæ, de quibus Carol. de Graſſis *effectu Cleric.* 1. *n.* 5. Barboſ. *in collect. ſuper eodem Canone*, Carleval. *de judiciis, tom.* 1. *diſp.* 2. *num.* 1075. deducendo in idem ea, quæ ex Capyc. *deciſ.* 9. & aliis habentur apud eundem Carleval. *d. diſp.* 2. *n.* 808. & 859. de Barone petente remiſſionem 5
Vaſſallorum ad ſuum Forum, non obſtante eorum conſenſu in juriſdictionem M. C. V. ſeu alterius Regii Tribunalis, & in ſpecialibus terminis dicti Conciliaris decreti, *in cap. cauſa omnes*, quod ſcilicet cauſæ in prima inſtantia cognoſci non poſſint in Tribunali ſuperiori, conſentiente ſubdito, ſed diſſentiente Ordinario, vel e converſo, Barboſ. *ad collect. ad idem Conc. ubi ſup. n.* 2.

Cauſa erat ex aliis motivis nimium turbida, unde propterea, abſque neceſſitate examinandi iſtum articulum, qui remanſit indeciſus, commiſſa fuit in Rota cum clauſula tranſlativa executionis, ut Egomet ſcribens pro appellam ab initio dubitabam ex aliis motivis, facti potius, quam juris, unde reſolutio viſa eſt probabilis, & juxta votum.

Quatenus vero pertinet ad hunc articulum ſuper dicta materia text. *in cap. ſignificaſti, de Foro compet.* quando ſcilicet juriſdictio Judicis alias incompetentis ſit prorogabilis, ſeu prorogata ſufficiat necne ad ſuſtinendum actum, cum Scribentes in contrarium multa ab confuſo cumularent, dicebam ad tollenda æquivoca, procedendum eſſe cum diſtinctione conciliativa auctoritatum, quæ invicem pugnantes videntur.

Aut enim agitur de Judice penitus, & omnino incompetente, qui nullam nec actu, nec habitu habeat juriſ-
dictionem, cujus ſit incapax, ut eſt Judex laicus cum 6
Clerico, ſeu in cauſis mere ſpiritualibus, & tunc recte procedat dictum aſſumptum Scribentium in contrarium ſuper geſtorum invaliditate quocumque conſenſu, ſeu prorogatione non obſtante, ob omnimodam incapacitatem, quam partium conſenſus tollere non poteſt, ad text. *in d. cap. ſignificaſti, & cap. dilectus, eod. tit. cum ibi notatis.*

Aut agitur de incompetente, ſed de non incapaci, ut eſt, e. g. Epiſcopus alterius Diœceſis, qui ceſſante ſubjectione originis, domicilii, beneficii, contractus, vel rei ſitæ, ſit incompetens in cauſis Clericorum, vel aliorum non Diœceſanorum, non eſt tamen omnino incapax tanquam Eccleſiaſti-
cus, & tunc de jure civili ex partium conſenſu redditur com- 7
petens, ad text. *in l. ſi convenerit, ff. de juriſdict. omn. Judic.* de jure autem Canonico Clericis eſt prohibitum abſque proprii Ordinarii, vel Superioris licentia, ad text. *d. cap. ſignificaſti*, cum ibi notatis, Barboſ. *ibid.* Carol. de Graſſ. *d. effectu* 1. *num.* 53. Carleval. *d. diſp.* 2. *num.* 1075.

Quod tamen recte procedere videtur, vel ad effectum, ut ipſe Superior petere valeat avocationem, ſeu remiſſionem cauſæ, vel ad effectum, ut ſubditus prorogans alienam juriſdictionem in præjudicium ſui Superioris, poſſit ab iſto puniri, non autem ad effectum nullitatis geſtorum ad commodum, & favorem ipſius conſentientis, ſeu prorogantis, qui ſibi imputare debet, neque admittendus eſt ad allegandam invaliditatem facti proprii, cum ita ex proprio delicto, in præjudi- 8
cium alterius Partis non delinquentis lucrum, & commodum reportare diceretur, ut ex Turrecremat. *in cap. non liceat* 3. *q.* 6. & aliis, Carol. de Graſſ. *d. effect.* 1. *n.* 59. *cum. ſeq.*

Aut demum agitur de Judice habente juriſdictionem, & competentiam habitualem, ita & taliter, quod mero jure dici valeat competens, quamvis mediante declinatoria, & ope exceptionis, ſive de jure communi, ſive ſpeciali recuſabilis, (qualis erat caſus præciſus hujus controverſiæ) ac etiam eſt caſus, quem frequenter tractant Regnicolæ, ut ſupra de recuſatione M. C. V. aliorumque Regiorum Tribunalium in cauſis Vaſſallorum Baronum cum ſimilibus, & tunc, aut agitur de puncto remiſſionis cauſæ adhuc indeciſæ, & recte procedit eadem propoſitio, ut conſenſus ſubditi non atten-

datur

datur in præjudiciam Baronis, ſeu alterius Judicis, cui illius cauſæ cognitio prius competit, ſicuti e converſo conſenſus ipſius Baronis propriæ juriſdictioni, & privilegio renunciantis aptus non eſt præjudicare Vaſſallo, eique impedire declinatoriam, aut vero agitur de cauſa finita, & de ſuſtinendis jam geſtis in præjudicium ipſius prorogantis, & tunc diſpoſitio dicti text. *in cap. ſignificaſti*, non intrat, quoniam vere, & proprie non eſt prorogare juriſdictionem Judicis mere incompetentis, qui eam ex ſola prorogatione obtinere dicatur, ſed eſt renunciare exceptioni declinatoriæ, ac nolle uti privilegio, ſeu jure alias competenti, itaut ille Judex, vel Superior recte procedat jure ſuo, & ex propria nativa juriſdictione, tanquam per remotionem obſtaculi, ut bene Abb. *conſ.* 25. *lib.* 1. quem cæteri ſequuntur collecti per Carol. de Graſſ. *d. effect.* 1. *n.* 63. Carleval. *d. diſp.* 2. *n.* 1086.

Quinitumo etiam ubi ageratur, juxta caſum præcedentem, de Judice omnino incompetente, non tamen incapaci ut ſupra dictum eſt, attamen concluſio procedit, vel ad effectum ut proprio Superiori, non obſtante ſubditi conſenſu, detur jus avocandi cauſas, ſeu petendi reſciſſionem geſtorum, quæ ſibi, ſuæque juriſdictioni præjudicium parere poſſent, vel ad effectum puniendi ſubditum ita male agentem, non autem ut ipſemet ad proprium commodum, geſtorum nullitatem allegare poſſit, ut ultra deducta per Carol. de Graſſ. *d. num.* 63. ita diſtinguendo bene habetur apud Surd. *conſ.* 47. *numer.* 36. *circa fin.* cum quo pertranſit Rota *dec.* 306. *num.* 8. & 14. *part.* 7. *recent.* Atque ita probat recepta praxis totius Orbis, præſertim Curiæ Romanæ, quoniam A. C. extra Curiam non eſt competens in cauſis primæ inſtantiæ, itaut geſta ex defectu juriſdictionis remaneant invalida, *ut dec.* 150. *part.* 4. *recent. tom.* 2. & *ſæpius*, & tamen quotidie partibus conſentientibus, ſeu non recuſantibus, hujuſmodi cauſæ valide tractantur.

9 In tertio autem, & ultimo caſu nos verſabamur, quoniam Legatus in ejus Provincia dicitur Judex competens omnium Clericorum, habens cum eis, tam habitualem quam actualem juriſdictionem, ſicuti Ordinarius cum quo concurrit, eoque majorem habet juriſdictionem, & prærogativam, Hoſtien. & cæteri communiter *in cap.* 1. *de offic. Legati*, Specul. *tit. de Legat.* §. *ſuperest.* Gundiſal. *de Legato, quæſt.* 8. *n.* 3. Boet. *de poteſtate Legati in princ. num.* 20. ac præſupponitur in eodem decreto Concilii *d. c.* 20. & in ipſiſmet litteris Gregor. XV. in quibus præſupponitur Judex appellationum, & recurſuum, ac etiam in certis caſibus ei datur cognitio in prima inſtantia ut ſupra.

10 Eoque magis hæc prætenſa nullitas, reflectendo etiam ad veritatem, omnino ceſſabat, quia ſupponebatur talem eſſe uſum, & praxim, quem uſum non conſiderabam tanquam inductivum novæ conſuetudinis exorbitantis, & correctoriæ dictæ Conciliaris diſpoſitionis, ſeu litterarum Gregorii, ſed tanquam inductivum conſenſus, & patientiæ ipſius Ordinarii, de cujus præjudicio agebatur, unde propterea clarius, & abſque dubio iſta nullitas non erat allegabilis ad regulam text. *in l. Barbarius, ff. de offic. Prætor.* quo caſu non intrat inſectio decreti irritantis, quia non agitur de impugnatione, ſed de non comprehenſione, ſeu non uſu privilegii particularis, non autem legis univerſalis juxta diſtinctionem, de qua Otthobon. *dec.* 175. *n.* 16. & in aliis frequenter.

ANNOT. AD DISC. LI.

Cum duob. ſeqq.

SUper his diſcurſibus occaſio non dedit alias diſputare, atque de contentis *diſc.* 52. ſuper prohibitione, quam Epiſcopi habent conferendi ordines ſubditis aliorum Epiſcoporum, & Prælatorum, agitur in annot. ad Conc. Trid. *diſc.* 14. & *ad diſc.* 52. conferunt in parte ea, quæ habentur *ſupr. ad diſc.* 50.

PRAGEN.

PRO ARCHIEPISCOPO CUM EPISCOPO LITHOMARICEN.

Diſcurſus pro veritate extra Curiam.

Clericus, qui proprio Diœceſano deſtitutus eſt, quia nempe ejus Diœceſis ab Infidelibus, vel hæreticis occupata ſit, tranſiens ad partes Catholicorum, cujus Diœceſani ſubditus fiat, ad effectum præſertim collationis ordinum.

De pœna Epiſcopi conferentis ordines Clerico alieno ſine proprii Diœceſani licentia, & an Metropolitanus procedere poſſit ad cenſuras contra Epiſcopum Suffraganeum?

SUMMARIUM.

1 *FActi ſeries.*
2 *Clericus Diœceſis ad Infidelibus, vel hæreticis occupata ſit Diœceſanus, & ſubditus illius Diœceſis ad quam confugit.*
3 *Subditus ratione domicilii poteſt ordinari.*
4 *Domicilium quando contrahi dicatur.*
5 *An contribuentes in ſuſtentatione Seminarii in eo aliquod jus habeant?*
6 *Archiepiſcopus Pragen. dicitur Legatus natus.*
7 *Licentia denegata per Superiorem non poteſt concedi per inferiorem.*
8 *In quibus deferendum non ſit Theologis.*
9 *An bona fides, & credulitas excuſet Epiſcopum ordinantem alienum Clericum?*
10 *An Metropolitanus poſſit excommunicare, aliaſque cenſuras proferre contra Suffraganeos inconſulto Pontifice?*

DISC. LII.

QUidam Clericus Diœceſis *Alberſtadien.* ab hæreticis occupatæ, *in Praga* Seminarium receptus, poſt aliquorum annorum decurſum, in quibus ſufficienter in litteratura profecerat, quatuor minoribus ordinibus ab Archiepiſcopo, ſeu ejus Vicario in ſpiritualibus (*Suffraganeo* nuncupato) ſuſceptis, ejuſdem Seminarii exonerandi cauſa, per illius Rectorem commendatus fuit cuidam Parocho Diœceſis *Lithomaricen.* ut cum prædicationis exercitio, aliiſque honeſtis occupationibus victum ſibi procuraret, donec deveniret ad ætatem habilem pro ſuſcipiendo presbyteratu; cum autem apud dictum Parochum moraretur, pluries Archiepiſcopum deprecatus eſt pro conceſſione dimiſſorialium pro ſacris ordinibus ſuſcipiendis cum ætatis diſpenſatione, quod ſemper denegatum fuit. Deinde vero eoſdem ordines ab Epiſcopo dictæ Diœceſis ſuſcepit, de quo habita per Archiepiſcopum notitia hic ſatis humane per litteras dictum Epiſcopum monuit ad eum certiorandum de cauſis, & titulis, ex quibus in alieni Clerici ordinatione abſque proprii Ordinarii licentia ſe ingeſſiſſet, & quomodo ſe excuſaret a cenſuris, & pœnis contentis *in cap.* 2. *de tempor. ordinat. in* 6. & *in Sac. Conc. Trid. ſeſſ.* 23. *de reform. cap.* 8. 1

Dicto autem Epiſcopo non abſque aliqua temeritate reſpondente, Archiepiſcopus, ſervatis ſervandis, eum in dictas cenſuras, & pœnas incurſum declaravit, verum petulantior effectus, curavit cum pluribus Theologorum votis, ac reſponſis J. C. etiam hujus Romanæ Curiæ, ſe publicare inculpabilem, atque injuſte in hujuſmodi pœnas incurſum denunciatum; quapropter Archiepiſcopus, potius ut juxta morem Regionis, vulgo ſatisfaceret, quam quod juris ordo ita exigeret, curavit plurium aliorum Theologorum vota, & Juris Conſultorum reſponſa, præſertim vero ejuſdem Curiæ Romanæ obtinere pro veritate ſuper dictarum cenſurarum juſtificatione, cumque inter alios Ego aſſumptus eſſem, viſis dictis votis, & reſponſis pro Epiſcopo editis,

Reſpondi, quoad concluſiones, & principia juris, dictos hujus Curiæ J. C. & Advocatos bene reſpondiſſe, atque propoſitiones per eos deductas eſſe veras, fallaciam vero conſul[illegible] in applicatione ad factum, cujus proinde magis qua[illegible]juris quæſtio eſſe videbatur, ob ejuſdem facti ſeriem alterare, ac minus fideliter ex parte dicti Epiſcopi præſuppoſitam, & a qua congrua juris applicatio pendebat, ut frequentior hodie videtur omnium Forenſium controverſiarum natura.

Juris enim verum, ac receptum principium eſt, per dictos J. C. deductum, & a Me admiſſum, Clericum carentem proprio Catholico Epiſcopo ob Diœceſis ab Infidelibus, vel hæreticis occupationem, effici ſubditum, & Diœceſanum illius Epiſcopi ad cujus Eccleſiam, ſeu Diœceſim migravit, ejuſque domiciliarius effectus eſt, ad text. *in cap. Clericus* 71. *diſt.* 8. & *cap. final. de Parochis*, ubi quod propria Civitate occupata, proprius Parochus efficitur ille, ad cujus limites, & territorium Populus confugit, ex quorum jurium diſpoſitione ad iſtum præciſum effectum collationis ordinum, ut Clericus efficiatur ſubditus, & domiciliarius illius Diœceſis, ad quam a propria ab hæreticis, vel Infidelibus occupata confugiens ſe recepit, firmant Jo. Andr. Franch. Gemin. & cæteri communiter *in eodem c.* 2 *de temporibus ordinationum in* 6. 2

Qua theorica ſic ſtante, totus punctus erat in applicatione

ne ad factum, cujus ſerie attenta, etiam juxta illam, quæ in dictis reſponſis pro Epiſcopo editis præſupponebatur, quamvis cum aliqua alteratione, contra eundem Epiſcopum, reflectendo ad ſolam veritatem, reſpondendum cenſui. Quoniam in facto non dubitabatur, dictum Clericum confugientem a propria Diœceſi ab hæreticis occupata, ſe contuliſſe ad Civitatem *Pragen.* ibique in Seminario receptum, commoratum eſſe ſpatio annorum quatuor, & ultra, & quod magis eſt, poſitive agnoviſſe dictum Archiepiſcopum in proprium Diœceſanum, & Paſtorem, dum ab eo quatuor Ordines minores ſuſceperat.

3 Non negabant Scribens pro Epiſcopo prædicto, quod pro tempore dictæ moræ in Seminario, Clericus præfatus eſſet illius Archiepiſcopi ſubditus, & Diœceſanus. Inſiſtebant autem in eo, quod deinde dicto primævo domicilio derelicto, alterum de novo in hac Diœceſi contraxiſſet, ideoque tanquam domiciliarius iſtius Diœceſis, ab ejus Epiſcopo ad ordines promoveri potuerit, ex collect. per Barboſ. *de Epiſc. alleg.* 4. ubi late de hac materia domicilii ad illum effectum collationis ordinum, verum in hoc facti præſuppoſito conſiſtebat fallacia, ob quam de facili corruebant omnia juris præſuppoſita, alioquin in ſuo caſu vera, quoniam quicquid ſit de quæſtione, an ad effectum contrahendi domicilium requiratur necne lapſus decennii, vel alterius temporis ad notata per DD. *in l. Cives*, C. *de Incolis*, *lib.* 10. & alibi ex deduct. per Menoch. *de arbitr. caſu* 36. Barboſ. *d. alleg.* 4. *n.* 26.
4 *& ſeqq.* Buratt. & Adden. *dec.* 244. & habetur actum in Rheggien. conſortii, *ſub tit. de Canonicis*, *&c.* Admiſſa etiam opinione domiciliario, ſeu huic Epiſcopo favorabiliori, ut etiam abſque temporis lapſu, ſolus animus ſufficeret expreſſe declaratus, atque ab aliis facti circumſtantiis adminiculatus, itaut ex adminiculis tolleretur ſiniſtra ſuſpicio, quod verbalis declaratio eſſet affectata, & in fraudem. Adhuc tamen ſine dubio de dicto animo ita declarato, & adminiculato conſtare debet, cujus contrarium potius patebat, tum attenta cauſa moræ in hac Diœceſi, quæ propterea tanquam cauſativa, ſeu occaſionalis ad verum domicilium, ac civilitatem non erat ſufficiens, ex deductis in Firmana Codicillorum cor. Orthob. inter ſuas *dec.* 145. *n.* 30. *& ſeqq. & pluries ad materiam civilitatis, hoc eod. lib. ſub tit. de præminentiis*, tum etiam clarius ſtante ejuſdem animi perſeverantia retinendi primum domicilium, dum exiſtens in hac Diœceſi pluries petierat ab Archiepiſcopo tanquam a proprio Diœceſano litteras dimiſſoriales, quibus denegatis, alium non proprium Epiſcopum adierat, qui eſt proprius, & præciſus caſus text. *in d. cap.* 2. *de temporibus ordinationum*, *in* 6.

Dicebatur etiam ex parte dicti Epiſcopi, Clericum prædictum ſe non recepiſſe in Civitate *Pragen.* ut ejus civis, ſeu incola fieret, ſed ut reciperetur in Seminario auctoritate Sedis Apoſtolicæ ibi erecto pro hujuſmodi Catholicis adoleſcentibus ab hæreticorum poteſtate confugientibus, unde cum dictum Seminarium commune eſſet toti Regno, ſeu Provinciæ Bohemiæ, cujus Epiſcopi omnes pariformiter cum ipſo Archiepiſcopo, juxta proportionabiles vires, ad ejus ſuſtentationem contribuebant, exinde inferebatur, quod hujus Seminarii Alumni dici poſſent totius Regni domiciliarii, & ſucceſſive æqualiter ſubditi omnium Epiſcoporum
5 ſuffraganeorum ex dicta ratione in eodem Seminario coæquale jus habentium. Verum hoc motivum nulli penitus juris, vel facti fundamento innixum erat, quoniam non ex eo, quod Parochi, aliique beneficiati contribuunt pro ſuſtentatione Seminarii erecti pro beneficio totius Diœceſis, ſequitur illos habere juriſdictionem, vel coæquale jus cum Epiſcopo in ipſius Seminarii Alumnis, ita a pari, & fortius, licet enim hoc Seminarium erectum ſit pro totius Regni, ſeu Provinciæ beneficio, fideique Catholicæ propagatione, & conſervatione, unde merito univerſa Provincia contribuit in ejus ſuſtentatione. Attamen cum ſitum ſit in una Civitate, vel Diœceſi, nullatenus dici poteſt, Epiſcopum non Diœceſanum ex dicta ratione contributionis in eum legem Diœceſanam habere.

Clarius vero in hac facti ſpecie, & ad effectum, de quo erat quæſtio, ex duplici circumſtantia, primo ſcilicet, quod litteræ Apoſtolicæ Urbani VIII. in quibus hujuſmodi contributionis mentio habetur, ſolum Archiepiſcopum dicti Seminarii, ejuſque Alumnorum Ordinarium declarant, & ſecun-
6 do, quod poſita etiam dicta cumulativa, ſeu coæquali jure omnium Epiſcoporum Provincialium ex dicta contributione reſultante, adhuc tamen cum Archiepiſcopus eſſet Metropolitanus, & Superior, & quem etiam in eo Regno eſſe Legatum natum dixit Bald. *conſ.* 337. *lib.* 4. exinde reſultat concluſio, quod licentia denegata per Superiorem, concedi non poteſt per inferiorem, quamvis alias illam concedendi facultatem haberet, ad text. *in cap. ut debitus*, *& cap. ut noſtrum*, *de appell.* Seraph. *dec.* 1328. *num.* 2.

Theologi in votis pro eodem Epiſcopo editis, credebant 7 ex præmiſſis illum dici poſſe in bona fide, ac juſta credulitate a cenſuris, & pœnis excuſante. Merito autem hujuſmodi motivum neglectum fuit ab ipſiſmet J. C. pro eodem reſpondentibus, quoniam ut præſertim habetur in materia nautici fœnoris, ac pluries *ſub tit. de uſur.* & alibi, Theologis 8 nimium deferendum eſt in quæſtionibus, & articulis fidei, quo vero ad moralia, deferendum pariter eſt quoad concernentia Forum internum, in quo animus, & propoſitum totum faciunt, recteque verificari poſſunt illæ intellectuales diſtinctiones intentionis, ſeu diverſæ operationes intellectus, quæ per eos conſiderantur, ſecus autem quoad Forum externum, in quo revera non ſunt eorum partes cum dictis diſtinctionibus judicandi, ac reſpondendi, quoniam Eccleſia non judicat de internis, atque alias omnium jurium diſpoſitio ſemper eluſa remanere poſſet, cum fere nullus reperiatur, quamvis ſceleſtiſſimus delinquens, qui juxta ſuam, quam narrat hiſtoriam, innocens, & forte præmio magis, quam pœna dignus reputari non debeat.

Quod in his terminis individualibus prævidet, ac opti- 9 me decidit idem text. *in d. c.* 2. *de temporibus ordinationum in* 6. ibi, *Epiſcopi alienos Clericos ordinantes*, *vel affectatam ignorantiam allegare*, *vel figmenta componere ſolent*, unde propterea eatenus excuſatio intrat, quatenus in ipſomet Foro externo tales juſtificentur circumſtantiæ, quæ vere bonam fidem, ac juſtam credulitatem inducant.

Demum tam Theologi, quam J. C. ſatis evagabantur 10 ſuper quæſtione agitata per Canoniſtas *in cap.* 1. *§. fin. de offic. Ordinarii in* 6. *& cap. Venerabili*, *de ſent. excommunicat.* de qua Genuen. *in prax. Archiepiſc. cap.* 88. *n.* 6. Quaranta *in Summ. Bullar. verb Archiepiſcopi auctoritas*, *n.* 8. Barb. *de Epiſc. part.* 1. *tit.* 4. *n.* 15. Ventrigl. *de juriſdict. Archiepiſcopi*, *cap.* 147. & cæteri. An ſcilicet Archiepiſcopus inconſulto Pontifice per cenſuras contra Epiſcopos ſuffraganeos procedere valeat, verum quamvis ex allegatis pateat magis communem eſſe affirmativam. Nihilominus dicebam hunc eſſe inanem laborem, ac ſuperfluam evagationem, cum hujuſmodi quæſtio intret in cenſuris latis ab homine, & quas Metropolitanus auctoritate ſua contra ſuffraganeos promulgaret, in quibus terminis non verſabamur, cum ageretur de cenſuris latis a jure, quarum declaratio, ſeu denunciatio conceditur etiam adverſus eos, qui ſunt exempti, quinimmo ſpecialiter privilegiati, ne excommunicari, aliiſque cenſuris innodari valeant, juxta ea, quæ habentur *hoc eod. tit.* deducta in Meſſanen. Croton. & Conſentin. *diſc.* 29. 47. *&* 48. & in aliis.

VITERBIEN. JURISDICTIONIS PRO CURIA EPISCOPALI CUM TRIBUNALI A. C.

Caſus diſputatus coram Præfecto Signaturæ Juſtitiæ, credo reſolutus pro Curia Epiſcopali.

De cumulativa juriſdictione, quam A. C. habere prætendit cum Baronibus Status Eccleſiaſtici, etiam in prima inſtantia, ſaltem per viam recurſus Vaſſallorum, an procedat in ſpiritualibus, & cum Epiſcopis, non obſtante Concilio Tridentino in *cap. Cauſæ omnes?*

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De voto Robuſterii circa recurſum ad A. C.*
3 *Conſuetudo non extenditur de caſu ad caſum.*
4 *De differentiis inter Barones, & Magiſtratus ſeculares, & Epiſcopos, vel Ordinarios Eccleſiaſticos.*
5 *Quando ceſſet decretum Concilii per non uſum, non obſtante decreto irritante.*
6 *Papa poteſt, ſed non ſolet avocare ad ſe cauſas in prima inſtantia.*
7 *In Baronibus ſecularibus intrat præſumptio concuſſionis ſubditorum.*
8 *A. C. in prima inſtantia extra Curiam non eſt competens.*

D I S C. LIII.

Quidam Diœceſanus Viterbien. ad querelam partis offenſæ pro delicto proceſſatus, & carceratus, recurſum habuit ad A. C. qui cauſam aſſumendo, inhibuit in ea conſue- 1

ta

Digitized by Google

ta formula, cum qua Tribunal inhibere ſolet Curiis Baronalibus Status Eccleſiaſtici, ratione recurſus habiti per ſubditos adverſus Barones, eorumque Officiales, unde propterea aſſumpta diſputatione pro hujuſmodi inhibitionis moderatione coram Præfecto Signaturæ Juſtitiæ ex diſpoſitione S. C. T. *ſeſſ.24. de reform. cap.* 20. ubi expreſſe diſponitur,
2 quoſcumque Superiores etiam de Latere Legatos non poſſe in præjudicium Ordinariorum ſe ingerere in cauſis primæ inſtantiæ ab ipſis Ordinariis cognoſcendis, excipiebat Procurator Fiſcalis Urbis de voto Robuſterii impreſſ. *poſt ſecund. vol. conſ.* Farinac. *dec.* 27. ex quo, ſeu verius annotatione ibi contenta, per ora Curialium pragmaticorum volitat aſſumptum, quod per viam recurſus poſſit A. C. etiam in prima inſtantia cauſas reaſſumere, & cognoſcere. Quare deſuper de meo ſenſu interrogatus per Cardinalem Brancaccium tunc Epiſcopum Viterbienſem

Reſpondi, quod ubi etiam præſens quæſtio eſſet cum aliquo Barone, ejuſque Curia, adhuc votum prædictum, in ſuo caſu verum, male applicaretur, quoniam illud, ut ex ejus contextu patet, loquitur, & bene de cauſis ſecundæ inſtantiæ in gradu appellationis, vel recurſus, in quibus hujus Tribunalis juriſdictio firmatur in præjudicium Metropolitanorum, Præſidum, Legatorum, & aliorum, ad quos alias a Judicibus primæ inſtantiæ juxta ordinem a jure præſcriptum appellandum eſſet, itant illa appellatio, vel recurſus, qui de jure datur ad ipſum Papam omiſſo medio, detur ad hoc Tribunal tanquam ad ejus Auditorem, ſive Auditorem Camerarii, per quem Papa cauſas ad eum devolutas cognoſcere ſolebat, & in hoc admittebam votum eſſe juridicum, beneque fundatum. Dicterium autem per ora pragmaticorum volitare ſolitum ſuper recurſu ad hoc Tribunal etiam in prima inſtantia, provenit a quadam annotatione poſt idem votum, non quidem ipſius Doctiſſimi Farinacii, ſed alterius ejus forte Amanuenſis, vel ſubſtituti, dum eundem Farinac. ibidem allegat, atque *ſuum Dominum* appellat.

Verum quicquid eſſet de veritate, ac ſubſiſtentia dictæ annotationis, quando etiam illa recepta eſſet ex ſtylo, ſeu conſuetudine, cum loquatur de recurſibus etiam in prima inſtantia habendis per ſubditos Baronum, & Domicellorum, exinde inferri non poteſt ad ſubditos Epiſcopo-
3 rum, aliorumque Ordinariorum Eccleſiaſticorum, quoniam ſtylus, ſeu conſuetudo attendenda eſt in caſu præciſo, & individuo, & non extenditur etiam ex rationis identitate de caſu ad caſum, ſeu de Perſona ad Perſonam, ex deductis per Gregor. & Add. *deciſ.* 45. *&* 162. Buratt. *deciſ.* 373. *&* 570. late in Major. Canonicatus 27. Martii 1656. & 25. Junii 1657. cor. Meltio, & in eadem 24. Junii 1658. cor. Cerro, quarum ſecunda, & tertia ſunt poſt Zuſſ. *de legit. proceſſ. dec.* 34. *&* 37.

4 Clarius vero, ac extra omnem dubitationem, concurrente rationis diverſitate multipliciter. Primo, quia juriſdictioni Baronum, & Domicellorum, aliorumque Magiſtratuum ſæcularium non aſſiſtit dicta expreſſa diſpoſitio Sacr. Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 20. ut aſſiſtit Epiſcopis, & Ordinariis locorum, potiſſime ſtante Decreto irritante contento *in Conſtitutione Pii IV.* ſuper ejuſdem Concilii confirmatione, & publicatione edita, per quod, ut pluries *hoc tit. habetur*, inficitur quæcumque contraria poſſeſſio, & ſucceſſive quæcumque conſuetudo, vel præſcriptio, quæ ita impedita remanet in ejus initio, & ne unquam naſcatur.

Et quamvis ubi agitur de obſervantia, ſeu conſuetudi-
5 ne Romanæ Curiæ in materiis veriſimiliter Papæ cognitis, ob illius ſcientiam, & tolerantiam videatur hujuſmodi concluſionis rigorem ceſſare, quaſi quod ita Papa implicite dictæ obſtantiæ derogare videatur, ex iis, quæ habentur bene deducta *in dec.* 194. *num.* 15. *& ſeqq. par.* 4. *rec. tom.* 2. Non tamen videbatur juſtificari talem obſervantiam, ex qua ad hujuſmodi ſcientiam, & ex tolerantia inferri poſſet reſpectu Epiſcoporum, & Ordinariorum, cum quibus rari ſunt caſus, magis de facto, & ex tolerantia ſequuti.

Altera differentiæ ratio eſt ex eo, quod Barones, aliique Domicelli hujuſmodi juriſdictionem obtinent ex gratia, & privilegio ejuſdem Papæ, qui eis nullam injuriam facere dicitur, exaudiendo etiam in prima inſtantia illos, qui ſunt ejus ſubditi nativi, & qui ipſis Baronibus, & Domicellis, tanquam ipſius Locumtenentibus, & Vicariis regimini, & juriſdictioni commiſſi ſunt. Quod dicendum non eſt in Epiſcopis, aliiſque Ordinariis habentibus juriſdictionem nativam, & de jure communi, non autem dativam, & ex gratia, ſeu privilegio, quamvis illa ſubordinata ſit Papæ tanquam Epiſcopo Eccleſiæ univerſalis, & Ordinario Ordinariorum, quia poteſt quidem, ut in eodem Concilio loco citato ſupponitur etiam, ab Ordinariis aliquas 6
primæ inſtantiæ cauſas ad ſe avocare, aliiſque cognoſcendas, & decidendas committere, ſed non ſolet, niſi raro, & ex aliqua particulari circumſtantia, rationabiliter hujuſmodi ſupremæ poteſtatis exercitium ſuadente, ut inſinuatur in eodem Concilii contextu cum aliis congeſtis per Marcheſ. *de commiſſ. avocationis cauſarum*, quod etiam habemus in materia beneficiali, ex deductis in Cæſaraugustana Canonicatus *ſub tit. de Canonicis*, quod idem Papa tanquam Ordinarius Ordinariorum etiam in menſibus ordinariis concurrere poteſt cum quolibet Ordinario collatore, ſed non ſolet, niſi raro, & ex cauſa, cum ſimilibus.

Tertia differentia eſt, quod in Baronibus, & Domicellis 7
ſæcularibus, de facili intrat ſuſpicio concuſſionis ſubditorum, unde propterea facilis debet eſſe recurſus, cujus ratione in hoc Principatu non adeo intrat illa mala præſumptio, quæ in aliorum Principatuum Baronibus, & Domicellis magis intrat, ſed adhuc admittitur, itaut ſola differentia ſit circa magis, & minus, ex iis, quæ habentur in Sabinen. Status Montis Libretti *ſub tit. de feudis diſc.* 65. occaſione angariarum, ac etiam *eod. tit.* occaſione juris prohibendi acceſſum ad aliena molendina, vel furnos cum ſimilibus, quæ mala præſumptio non de facili admittitur in Epiſcopis, & Prælatis Eccleſiaſticis, juxta ea, quæ habemus in materia juriſpatronatus potentium, & habentium juriſdictionem temporalem, quod Concilium certam formam rigoroſam præſcripſit, non procedentem cum Epi-
ſcopis, aliiſque Prælatis Eccleſiaſticis, quamvis eandem tem- 8
poralem juriſdictionem habentibus, ut in ſua materia *ſub tit. de Jurepatr.* cum ſimilibus, unde propterea Mihi videbatur generaliter recipiendam eſſe propoſitionem ſæpius receptam per Rotam *dec.* 49. *&* 54. apud Poſth. *de ſubhaſt. dec.* 150. *part.* 4. *rec. tom.* 2. *& in aliis*, quod Auditor Cameræ extra Curiam non eſt Judex in cauſis primæ inſtantiæ, atque in eis nulliter procedit. Et ita credo reſolutum. Quinimmo audio deinde idem judicatum fuiſſe per Signaturam quoad Barones in prima inſtantia, quod tamen Mihi non eſt omnino notum.

BARCHINONEN.
SEU NULLIUS DEPUTATIONIS VICARII PRO MONASTERIO S. CUCUPHATIS.

Diſcurſus pro veritate.

An juriſdictio Epiſcopalis, & facultas deputandi Vicarium Sede vacante de jure, & ex Sac. Concilio Tridentino competens Capitulo Cathedralis, vel Collegiatæ locum habeat ſede plena, ſed Epiſcopo, ſeu Prælato impedito?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Capitulum Eccleſiæ Collegiatæ* Nullius *ſuccedit in juriſdictione Prælati Sede vacante, admiſtar Capituli Cathedralis.*
3 *De ratione, ob quam idem procedit in iſtis Eccleſiis.*
4 *Quid ubi non agitur de vacatione, ſed de alio Prælati impedimento.*
5 *Quid ubi vacant Abbatiæ, ſeu Prælaturæ Eccleſiæ inferioris exemptæ intra Diœceſim.*
6 *Mulier habens virum inutilem cenſetur vidua.*
7 *Abſente Epiſcopo, ſi moriatur, vel ſit impeditus Vicarius, Capitulum providet.*
8 *Declarantur tenentes contrarium de Capitulo non adminiſtrante invito Epiſcopo abſente.*
9 *Epiſcopus non tenetur habere Vicarium.*
10 *An Vicarius a Capitulo Sede vacante, vel impedita deputatus poſſit ſe ingerere non expeditis litteris ſuæ deputationis.*

DISC. LIV.

Impedito ex prudentialibus motivis poſſeſſore Abbatiæ S. 1
Cucuphatis *Nullius, ſeu Barchinonen.* Diœceſis, ne in dicta Abbatia reſidere, ac juriſdictionem ordinariam, & quaſi Epiſcopalem, quam cum territorio ſeparato, & *Nullius* habet, ac etiam temporalem in quibuſdam Caſtris, & locis per ſe, vel ſuum Vicarium exercere poſſet, hinc exorta eſt difficultas, ad quem ſpectare deberet dictæ juriſdictionis exercitium cum deputatione Vicarii, ſaltem donec Sedes Apoſtolica deſuper conſulta alias provideret, unde deſuper pro veritate conſul-

conſultos, quicquid eſſet de juſtitia, vel injuſtitia impedimenti, ſuper quo nullas partes adhibere volui, illo præſuppoſito, itaut hujuſmodi Abbatia de facto careret præſentia, & regimine ſui Prælati.

Pro Conventu, ſeu Capitulo ipſius Monaſterii cenſui reſpondendum, quoniam diſpoſitio *Sac. Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 16.* per quam, innovata juris communis diſpoſitione præſcribitur forma deputationis Vicarii faciendæ per Capitulum Sede vacante, ita procedit in Cathedralibus, & Metropolitanis, ac inferioribus Eccleſiis exemptis, quarum Prælatus habeat juriſdictionem ordinariam cum territorio ſeparato, & *Nullius*, quoniam eadem eſt proportio, ut patet ex verbis Concilii, ibi, *etſi Eccleſia ipſa Metropolitana fuerit, aut exempta, Capitulumque negligens fuerit, tunc antiquior Epiſcopus ex Suffraganeis in Metropolitana, & propinquior in exempta Œconomum, & Vicarium, &c.*

2 Quod etiam comprobatur ex declaratione Sac. Congregationis regiſtrata apud Garz. *de benef. p. 5. cap. 7. nu. 20.* Barboſ. *in Collectan. ad idem Concil. dicto cap. 16. n. 30.* & docet inconcuſſa obſervantia, ob quam, diſputata quæſtione ad partes, idem firmat, ac recipiendum dicit Fagnan. *in cap. His quæ, de majoritate, & obedientia, n. 48.* & ſupponitur abſolutum per Rot. *dec. 346. p. 1. rec.* Et merito, quoniam licet de jure communi apud Scribentes deductos per Fagnan. *ubi ſupra*, id eſſet in quæſtione, attamen iſta ſopita videtur per dictum Conciliare decretum, per quod ita præſuppoſitive canonizata remanſit ea opinio, quæ etiam in puncto juris verior cenſenda eſſet.

3 Cum enim juxta ea quæ habentur *in Toletana, diſc. 1.* & in aliis frequenter hoc tit. hujuſmodi Prælati cum territorio ſeparato, & *Nullius*, per veritatem, & de facto, non autem ficte, & intellectualiter, habentes quandam ſpeciem diœceſis cum Clero, & Populo a quocumque alia diœceſi independentis, exceptis iis, quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis, in exercitio, non autem in habitu, in omnibus jure Epiſcoporum cenſeantur, itaut etiam quoad juriſdictionem a Concilio Tridentino, & Apoſtolicis Conſtitutionibus delegatam, ſub Ordinariorum nomine veniant, proindeque hujuſmodi corporis caput conſtituatur ex ipſa Eccleſia Collegiata, ejuſque Prælato, & Capitulo. Exinde ſequitur quod Prælato defecto, ex eadem ratione cujuſdam juris non decreſcendi, ob quam in Capitulo Cathedralis, tanquam ejuſdem corporis conſtitutivo remanet Eccleſiæ adminiſtratio, idem in omnibus in hujuſmodi Eccleſiarum Capitulis dicendum venit, cum nulla dignoſci videatur ratio differentiæ, unde propterea quando ageretur de caſu formalis vacationis Eccleſiæ per mortem, vel translationem Abbatis, ſive etiam per alios caſus expreſſos *in cap. 3. de ſupplenda negligentia Prælatorum*, qui morti æquiparantur, dicebam caſum videri omnino planum, & habetur apud elaboratum, ac diligentem amicum meum Pellegrin. *in ejus praxi Vicariorum, p. 1. ſect. 4. ſub ſect. 5. n. 3. fol. 91.*

4 Difficultas autem reſultabat ex eo, quod in nullo ex dictis caſibus verſaremur, ſed in alio per Canones omiſſo, in quo occaſione impedimenti reſultantis ex cenſuris Archipreſbyteri *Altamuræ Nullius Provinciæ Baren.* Fagnanus *in cap. quia diverſitatem, de conceſſ. præbendæ, ex n. 16. cum ſeq. ad finem*, diſputata quæſtione ad partes concludit tamquam in caſu omiſſo non intrare juriſdictionem Capituli, ſed potius juriſdictionem devolvi ad Sedem Apoſtolicam.

Quicquid autem in eo caſu eſſet de unius, vel alterius opinionis veritate, quam examinare neglexi, utpote extra quæſitum. Quæſtio ibi agitata percutit terminos, in quibus Sedes Apoſtolica de impedimento conſulta, Vicarium, alioſque Officiales, & Adminiſtratores deputare velit, ſe opponente Capitulo. An ſcilicet id citra ejus injuriam, ac violationem ſui juris fieri valeat, ſed non erat iſte caſus quæſiti, cum ſolum ageretur de eo intermedio tempore, donec ſcilicet Sedes Apoſtolica de hujuſmodi impedimento conſulta provideret, qui caſus videbatur indubitatus, ne interim ille Clerus, & Populus remaneret acephalus, ac ſine Rectore, & Superiore.

5 Unde propterea dicebam in hac materia procedi cum aliquo æquivoco, adhibendo his terminis ea quæ per Canoniſtas diſputantur de Monaſteriis, & Eccleſiis Regularium, ſeu aliàs exemptis proprio Abbate, ſeu Prælato carentibus, aut illum impeditum habentibus; an ſcilicet juriſdictio devolvatur ad Capitulum Monaſterii, vel potius ad loci Ordinarium?

Iſto enim caſu ſupponitur agi de Eccleſia, vel Monaſterio ſimpliciter exempto intra alieni Ordinarii diœceſim exiſtente, quodque proinde non agatur de juriſdictione, & adminiſtratione corporis ſtantis de per ſe independenter, & habentis territorium ſeparatum, ac *Nullius*, tanquam ſpeciem diœceſis, ſed de adminiſtratione Eccleſiæ, vel Monaſterii ſub Epiſcopo, vel Ordinario, qui ceſſante privilegiativa exemptione, nativam, ac habitualem juriſdictionem ibi habeat, tanquam in caſu omiſſo in privilegiis, competentem de jure, & per quandam ſpeciem remotionis obſtaculi privilegiorum, ac reverſionis ad primævum ſtatum, ſive ceſſatio Prælati proveniat per veram vacationem, ſive per æquipollentem ratione accidentalis impedimenti; unde pro- 6
pterea termini videntur omnino diverſi, neque ab unis ad alios arguere, vel inferre licet ob ſatis diſparem rationem, quoniam ubi agitur de Eccleſia exempta intra limites alicujus diœceſis, ceſſat inconveniens, quod illud corpus remaneat acephalum, ac ſine Rectore, & Superiore, dum Epiſcopus, ſeu Ordinarius loci bene iſtas partes explicare poteſt, ac ſupplere. Quod practicabile non eſt in hujuſmodi Eccleſiis habentibus territorium ſeparatum cum Clero, & Populo cum qualitate *Nullius*, & a quocumque alio Ordinario, & territorio independenter, quia remanent ſine Superiore, & Rectore, unde viget eadem ratio, quæ in Cathedralibus.

Eccleſia enim ita dicitur Rectore, ac ſponſo viduata, 7
quando illo omnino caret, ſicuti quando eum habet inutilem, ut ad litteram diſponit text. *in cap. inter corporalia, §. ſed neque, de translatione Epiſcoporum*, unde propterea occaſione privilegiorum de jure competentium viduis, præſertim *ex lege unica, C. quando Imperator inter viduas, & pupillos, &c.* magis communiter receptum eſt mulierem nuptam habentem virum inutilem, jure viduæ cenſendam eſſe, ex collectis per Novar. *in tract. de elect. & variatione Fori, ſect. 2. q. 7.* Ridolph. *in prax. par. 3. c. 4. n. 105.* apud quos cæteri.

Adeout etiamſi Eccleſia habeat Epiſcopum, vel Prælatum 8
viventem, & non impeditum, ſed abſentem, unde contingat caſus mortis, vel alterius impedimenti Vicarii Generalis, quem ipſe pro tempore abſentiæ deputavit, adhuc interim donec Prælatus certioretur, ac provideat, certum videtur ob dictum inconveniens, ne Clerus, & Populus remaneat acephalus, & ſine Superiore, juriſdictionem devolvi ad Capitulum, ut tamquam abſolutum ſupponitur per Rotam in Burgen. juris viſitandi 10. Martii 1597. cor. Orano, atque ex Quaranta *in ſumma Bullar.* Ventriglia, Barboſ. Juſtiniano, & aliis, bene firmat dictus amicus meus Pellegrinus *de Vicario par. 1. ſect. 4. ſub ſect. 5. n. 1. pag. 86.* ita a pari, & fortius, cum ſolum ageretur de hoc medio tempore proviſionali, donec ſcilicet conſulta Sedes Apoſtolica provideret.

Et quamvis Berous *conſ. 23. a n. 4. ad finem lib. 1.* firmet, 9
quod Capitulum non poteſt abſente Epiſcopo a diœceſi deputare Vicarium, ſeu alias in juriſdictione, & adminiſtratione Eccleſiæ ſe ingerere, & cum eo, more tranſcriptoris, ſimpliciter pertranſeat Sbrozz. *de Vic. lib. 1. q. 59.* Nihilominus id præmiſſis non obſtat, cum Berous præſupponat quæſtionem tractari cum ipſo Epiſcopo reluctante, qui velit etiam abſens per ſe ipſum Eccleſiam adminiſtrare, cum de jure non teneatur invitus deputare Vicarium, ex firmatis per Cavaler. *dec. 418. n. 10. & 11.* ac habetur in Aceruen. in Tiraſonen. *diſc. 22. & 24. & in aliis hoc tit.* Unde quicquid ſit de iſto caſu, cujus diſputationem adhuc occaſio non dedit; an ſcilicet Epiſcopus abſens a diœceſi, poſſit ibi cauſas cognoſcere, atque ſubditos extra eam evocare, id longe diſtat a caſu, in quo Epiſcopo abſente, ac Vicarium, ſeu alium Adminiſtratorem relinquente, ſequatur iſtius mors, vel aliud impedimentum, quoniam tunc non eſt ſe ingerere in juriſdictione Epiſcopali, & adminiſtratione Eccleſiæ invito, & reluctante Epiſcopo, juxta caſum Beroi, ſed ex veriſimili ejuſdem Epiſcopi voluntate a jure ſuppleta, ſeu præſumpta, eſt ſupplere ejus vices, & partes, ejuſque nomine adminiſtrare, donec ipſe certioratus de caſu per eum non prævíſo poſſet providere.

In propoſito item juriſdictionis Capituli Sede vacante, 10
in una Materanen. diſputata in Sac. Congregatione Epiſcoporum, de qua *ſub tit. de elect.* (dum ejus principalis quæſtio erat ſuper validitate electionis Vicarii, & an votum electi computandum eſſet ad conſtituendam majorem partem) diſputavi, an electus, qui ſe ingeſſerat in adminiſtratione officii, adhuc non expeditis litteris patentibus per Capitulum concedi ſolitis juxta formulam traditam per Quarant. *in ſumma Bullar. verb. Capitulum Sede vacante*, & Barboſ. *de Canonicis, qu. ultim. in fine* cecidiſſet a jure ſuo juxta terminos *cap. avaritiæ, de præbendis in 6.* ut ſupponebatur ex parte illorum Capitularium, qui dictæ electioni non adhæſerant. Et cum ſenſu etiam veritatis, prorſus vanam, & improbabilem dicebam hujuſmodi oppoſitionem, quoniam mandatum, quod alicui Vicario conceditur, ſive per Epiſcopum,

Digitized by Google

ſive per Capitulum, non exigit perneceſſe ſcripturam, dum etiam oretenus dari poteſt, Sbrozz. *de Vic. lib.* 1. *q.* 64. Termini autem textus *in dict. cap. avaritiæ*, procedunt ubi agitur de formali electione, quæ indigeat confirmatione Sedis Apoſtolicæ, ne ſcilicet iſta neglecta, liceat electo ſe ingerere juxta ea, quæ habentur in Monaſterien. Coadjutoriæ, *eod. tit. de elect.* Secus autem, ubi agitur de illo actu, qui eodem tempore importat electionem, & collationem, unde confirmationem, vel alium actum ad ſui perfectionem non expectat, ex deductis per Garz. *de benef. par.* 1. *cap.* 6. *n.* 23. *cum ſeq.* & ita cenſuit S. Congregatio abſque difficultate.

ANNOT. AD DISC. LIV.

DE iſta materia juriſdictionis Capituli Sede vacante, & deputationis Vicarii agitur *ſub tit. de Canonic. & Capitulo, diſc.* 24. *cum plur. ſeqq.* ac etiam *in annot. ad Concil. Trid. diſc.* 31. ideoque locis citatis eſt videndum.

NERITONEN. JURISDICTIONIS PRO EPISCOPO CUM LÆLIO DE ACTIS.

Caſus deciſus per Rotam pro Epiſcopo.

An Clericus in minoribus effugere valeat juriſdictionem ſui Ordinarii, ex eo quod habitum, & tonſuram non deferat, neque Eccleſiæ inſerviat, unde ceſſent requiſita Sacri Conc. Trident. Et quid ubi expreſſe, & formiter renunciavit clericatui, an hoc non obſtante ſubjectus remaneat Foro Eccleſiaſtico pro delictis, & cauſis ante dimiſſionem, & quid pro illis poſt dimiſſionem clericatus.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De requiſitis Sac. Conc. Trident. ut clericus in minoribus gaudeat Foro, fortius in clericis conjugatis.*
3 *Clericus de delictis in clericatu punitur ab Eccleſiaſtico etiam poſt dimiſſum clericatum.*
4 *Non e contra, quia etiam pro delictis commiſſis ante clericatum non punitur a laico.*
5 *Clericus non incedens in habitu, vel dimittens clericatum, an hoc non obſtante ſubjaceat Epiſcopo?*
6 *Et de ratione.*
7 *Suſcipiens clericatum quaſi contrahit.*
8 *An argumentum correlativorum ſemper procedat inter Epiſcopum, & Clericum?*
9 *Clericus, qui poſt dimiſſum habitum illum ſuſcipit, gaudet privilegio Fori etiam ſi ſine licentia Epiſcopi.*
10 *Deciſio Sacræ Congregationis, quod etiam non incedendo in habitu, ſubjacet Epiſcopo.*

D I S C. LV.

1 INquiſitus, & carceratus Lælius Clericus conjugatus per Curiam ſæcularem Terræ Galatonæ ejus Patriæ pro aliquibus delictis, obtinuit remitti Epiſcopo Neritonen. ejus Ordinario, quo volente in cauſa procedere, cum tractu temporis, ob rerum ſtatum immutatum, agnoſceret ſibi magis expedire habere Judicem laicum, quam eccleſiaſticum. Hinc facta renunciatione Clericatus coram publico Notario, recuſare cœpit Curiam Epiſcopalem, qua procedente ad quandam condemnationem, appellavit, atque poſt geſta coram quodam alio Judice appellationis in partibus, introducta cauſa in Rota coram Bevilaqua, datum fuit dubium, *An conſtet de Lelii Clericatu, itaut ſit ſubjectus juriſdictioni Epiſcopi?* quo propoſito ſub die 19. Februarii 1666. affirmativa prodiit reſolutio ad favorem Epiſcopi ſolum informantis, ſed Lælius acquievit, dum cauſa, quod ſciam ulteriorem progreſſum non habuit. Et licet Ego ſcriberem pro Epiſcopo, adhuc tamen reflectendo ad ſolam veritatem, omnino juſta, & probabilis viſa eſt reſolutio, cum revera hujuſmodi prætenſio iſtius, qui pro libito, modo clericum, modo laicum, juxta temporum opportunitates facere ſe volebat, nullam haberet ſubſiſtentiam.

2 Duo etenim erant ejus fundamenta, unum quod in eo non concurrerent requiſita per Sacr. Conc. Trid. *ſeſſ.* 23. *de reform. cap.* 6. inceſſus ſcilicet in habitu, & tonſura, & ſervitium Eccleſiæ, cui de mandato Epiſcopi eſſet adſcriptus, quæ requiſita magis ſtricte, & rigoroſe in praxi deſiderantur in Clerico conjugato, qui ſtatui laicali magis approximat, ut in ſpecie Clericorum conjugatorum habetur apud Matin. *reſolut.* 48. *& ſeq. lib.* 1. ubi cæteri cumulantur. Et ſecundo, quod expreſſa renunciaſſet clericatui coram publico Notario, & teſtibus.

Utrumque fundamentum de plano ceſſabat ex facto, quoniam non agebatur de cognitione delictorum, quæ commiſſa prætenderentur poſt dictam, ſive expreſſam dimiſſionem, ſive tacitam habitus, & tonſuræ, quo ſolum caſu intraret diſputatio, ſed de commiſſis tempore Clericatus, jam ipſomet Clerico inſtante, vel ratum habente canonizati per dictam remiſſionem a Judice laico factam Epiſcopo tanquam competenti, quo caſu res nullam habet difficultatem, ob jus Epiſcopo jam quæſitum, quod ex facto ipſius Clerici tolli non poteſt, Grammat. *deciſ.* 10. & cæteri collecti per Graſſ. *de effect. Cleric.* 1. *n.* 647. *& ſeq.* Squillant. *de privilegiis Clericorum, cap.* 7. *n.* 109. de Marin. *reſol.* 48. *n.* 1. *lib.* 1. *& omnes*, quia eſt propoſitio plana.

3 Et quamvis id non procedat in caſu converſo, quia ſi Laicus poſt delictum efficiatur Clericus, non cognoſcitur, neque punitur a Judice laico, Franch. *deciſ.* 209. *&* 384. cum aliis per Marin. *d. reſol.* 48. & admittunt omnes etiam Laici quoad Perſonam, cum ſola quæſtio ſit quoad bona, ubi ſunt præventa, ex deductis per Carleval. *de judic. diſp.* 11. *n.* 477. *& ſeqq.* Sanfelic. *deciſ.* 2. Nihilominus quidquid ſit de veritate hujuſmodi diſtinctionis inter Perſonam, & bona, caſus non eſt æqualis ob longe diverſam rationem, quoniam in Epiſcopo, ſeu alio judice Eccleſiaſtico non concurrit illa omnimoda incapacitas cognoſcendi, & puniendi laicos, cum quibus etiam in cauſis ſpiritualibus, quinimmo & temporalibus mixti Fori juriſdictionem habet, quæ e converſo in Laico concurrit pro regula, limitanda ſolum in illis caſibus, in quibus ita per ſacros Canones, a quibus magis quandam delegatam juriſdictionem mutuare dicitur, ſtatutum eſt.

4 Verum ubi etiam ageretur de delictis commiſſis poſt hujuſmodi explicitam, vel implicitam Clericatus dimiſſionem adhuc tamen ex abundanti, & præter cauſæ neceſſitatem, dicebam pro Epiſcopo reſponderi debuiſſe. Diſtinguendo ſiquidem unam dimiſſionis ſpeciem ab altera, quatenus pertinet ad implicitam reſultantem a defectu requiſitorum, de quibus in dicto decreto Sacr. Concilii Tridentini, illa recte procedit in odium ipſius Clerici, dicta requiſita non adimplentis, ne ſcilicet Forum laicale declinare poſſit, & quibuſdam aliis privilegiis Clericatus potiri, non autem ad ejus favorem, atque ut ita ſibi liceat declinare ſui Ordinarii juriſdictionem, ejuſque non ſubditum ſe facere; quoniam ſi id ſequi non poteſt per dimiſſionem expreſſam, eatenus operativam, quatenus ſer. ſer. illa per ipſum Ordinarium, vel alium Superiorem admiſſa ſit, multo minus id facere poteſt per dimiſſionem implicitam, cum non poſſit eſſe majoris operationis tacitum, quam expreſſum, ſeu fictum, quam verum.

5 Ut ſuper in utraque parte dimiſſionis, prævia matura diſcuſſione de anno 1638. declaravit S. Congreg. Conc. in una Leodien. quæ declaratio approbata etiam per Urbanum VIII. & inſertus regiſtranda, circumfertur tanquam magiſtralis, ac paſſim recepta eſt per Sac. Congreg. Concilii.

Quod duplicem habet claram rationem coincidentem in idem, unam quod Clericatus dicitur militia cœleſtis, cui illum ſuſcipiens ſe adſcribere dicitur in favorabilibus, & privilegiativis jure militiæ terreſtris regulandis, unde quemadmodum miles non poteſt militiam deſerere ſine licentia, & conſenſu Ducis, ac alias tanquam deſertor punitur, patiendo ſolum privationem privilegiorum, ita quoque de hujuſmodi militibus ſpiritualibus dicendum venit.

6 Et altera, quia inter ſuſcipientem Clericatum, & Superiorem conferentem initi dicitur quidam quaſi contractus, eodem modo quo ſequi dicitur ex collatione, & reſpective acceptatione Beneficii eccleſiaſtici inter Beneficiatum, & Eccleſiam, ſeu collatorem, ex deductis per Barboſ. *de jur. Eccleſ. lib.* 3. *c.* 15. *n.* 14. *&* 15. & pluries in ſua materia *ſub tit. de beneficiis*, occaſione reſignationis non operativæ, uſquequo per Superiorem non admittatur, Idcirco in diſtractu intervenire debet idem mutuus conſenſus, cum quo contractus initus fuit, ex regula, quod unumquodque diſſolvendum eſt cum eodem vinculo, cum quo eſt ligatum.

7 Et quidem Superior, & Subditus ſunt correlativi, & non debent ad imparia judicari, quinimmo ſi quæ inæqualitas danda eſt, illa potius procederet pro Superiore, & contra Subditum, non autem e converſo, unde quemadmodum Epiſcopus ſine conſenſu Clerici, vel ſaltem eo diſſentiente ſine juſta cauſa, & ſer. ſer. non poteſt eum privare Clericatu, ita e converſo non debet eſſe in Subditi placito ſine Superioris conſenſu a ſuſcepta obligatione ſe eximere.

Et

Et quamvis revera in hoc propoſito hujuſmodi argumentum correlativorum ita ſtricte non procedat ob rationis diverſitatem, quoniam quando ſubditus dimittit beneficium, vel clericatum, dicitur ſolum renunciare favori, & privilegio, quod non confertur in invitum. E converſo autem privatio, quæ per Superiorem fieret, importat pœnam formalem,
8 unde propterea termini non ſunt æquales, ac etiam quia eſſet quodammodo reddere irretractabilem ſtatum clericalem in minoribus, qui de ſui natura eſt retractabilis. Nihilominus adhuc dicta ratio quaſi contractus, ſeu correlativorum conſiderabilis remanet in ordine ad expetendum Superioris conſenſum, qui ab eo ſine cauſa denegatus, ſuppleri poteſt per alterum Superiorem, itaut dictum aſſumptum moraliter, & ſano modo intelligendum veniat, ne ſcilicet in libito ſubditi repoſitum ſit, ſpreto Superiore ſe facere ſubditum, & non ſubditum juxta temporum, & caſuum opportunitatem.

9 Potiſſime quia juxta magis communem, & receptam opinionem pluries canonizatam per Sac. Congreg. Clericus, qui poſt legitime dimiſſum clericatum, de facto, etiam ſine conſenſu Epiſcopi, vel ſui Ordinarii, quinimmo eo diſſentiente, habitum, & tonſuram ſuſcipiat, atque in Divinis inſerviat, ſeu inſervire ſit promptus, quamvis a Superiore impeditus potitur privilegio Fori, aliiſque Clericalibus privilegiis, & favoribus, quoties non præceſſiſſet formalis privatio clericatus, cauſa cognita, & ſer. ſer. ex aliquo delicto, vel alia juſta cauſa, ex deductis per Marin. *reſol.* 49. 50. & 58. *lib.* 1. ubi allegatur Riccius, Squillante, & cæteri de materia agentes.

Tenor autem dictæ declarationis Sac. Congregationis Concilii eſt, videlicet.

IN CAUSA LEODIEN.

10 D*ie 12. Novembris 1630. facta relatione Sanctiſſimo Domino Noſtro in cauſa Leodien. 9. ejuſdem in Sacra Congregatione Concilii propoſita, & reſoluta, Sua Sanctitas approbavit opinionem, ut Clerici etiam non habentes requiſita* cap. 6. ſeſſ. 23. de reform. *Licet ipſi tanquam contravenientes ordinationi Sac. Concilii, non poſſint pro ſe allegare privilegium Fori, nihilominus ſubſint juriſdictioni Epiſcoporum, ſeu Ordinariorum, & illorum cognitioni, nedum in cauſis, in quibus non prævenerunt, ſed illos e manibus Judicis laici repetent, quando iidem Clerici adhuc Clerici permaneant, videlicet ſi neque a jure, neque ab homine per declarationem ſer. ſer. factam privilegiis Clericalibus denudati, ſeu privati ſint.*

Jo. Baptiſta Cardinalis Pamphilius.

ANNOT. AD DISC. LV.

RAtionabile eſt aſſumptum, de quo hoc diſcurſu, ut ſcilicet Clericus, qui habitum, & tonſuram non deferat, neque in Divinis inſerviat, quinimmo, quod expreſſe, & per actum poſitivum dimittat Clericatum, atque ſe declaret ſecularem ſine licentia, vel conſenſu ſui Ordinarii, quamvis privetur privilegio Fori, aliiſque Clericalibus privilegiis, adhuc tamen ſubjectus remaneat eidem Ordinario, vel alteri Eccleſiaſtico Prælato, & Superiori; adeout in pœnam duplici ſubjacet Foro. Ex ea congrua ratione, quod cum obtinendo adſcribi per Epiſcopum Clericali militiæ, quendam quaſi contractum de mutuo conſenſu inierit, non poteſt illum ex ſolo ejus placito diſſolvere, cum diſtractus exigat eundem reciprocum, vel ſimultaneum contractum, cum quo eſt initus, ex vulgari axiomate, *ut unumquodque vinculum diſſolvendum ſit eo modo quo eſt ligatum.*

Ac etiam quia eſſet dare inæqualitatem, & claudicationem in jure damnatam, quoniam Epiſcopus, vel alter Prælatus non poſſet ipſum Clericum invitum dimittere a militia Clericali, eumque laicum declarare, quando alias de jure declarandus non eſſet, juxta pluries reſoluta per Sacram Congregationem Epiſcoporum, & alteram Concilii, adeout hodie id ſit extra controverſiam. Et e converſo poſſet ipſe Clericus pro libito illum ſtatum deſerere, quod eſt fortius, quoniam juxta uſum militiæ terreſtris, facilius conceditur Duci facultas dimittendi militem, quam huic deſerendi militiam.

Et quamvis ſtatus Clericalis in minoribus ſit retractabilis, adeout non poſſit quis invitus cogi ad perſeverandum in illo, cum iſte ſtatus imprimatur ſolum per primum Ordinem ſacrum Subdiaconatus, in cujus ſuſceptione emittitur votum caſtitatis, & ſuſcipitur ſtatus Clericalis irretractabilis, attamen id recte conſiderabile eſt, ut Epiſcopus teneatur, juſta cauſa non accedente, acceptare dimiſſionem, quodque

alias a denegatione detur recurſus, vel appellatio, cujus Judex eandem admiſſionem faciat, non autem, ut privata auctoritate liceat eam facere.

Atque ex eadem ratione Mihi nunquam placuit ita ſimpliciter, ac indefinite ſumpta illa propoſitio, quæ per ora aliquorum modernorum Collectorum hujuſmodi rerum Eccleſiaſticarum volitat, quod ſcilicet ille Clericus in minoribus, qui Clericatum jam dimiſit, atque ſtatum ſecularem per aliquod tempus retinuit, poſſit pro libito quandocumque ſine licentia Epiſcopi, vel alterius proprii Prælati habitum, & tonſuram reaſſumere, atque in Divinis inſervire, ob indelebilem characterem in anima impreſſum, quoniam quicquid ſit de puncto, an ſola prima tonſura, quæ non eſt Ordo, ſed ſolum introductio ad ordines inducat iſtam impreſſionem characteris, ubi etiam admittenda ſit opinio affirmativa; attamen videtur intelligendum, ut id fieri debeat ſervatis ſervandis, cum conſenſu ſcilicet, ſeu licentia Superioris, juxta idem exemplum militiæ ſecularis, quod militi dimiſſo, vel diſcendenti a militia, non licet abſque conſenſu Ducis pro libito ad illam redire. Ac etiam fortius ob dictam aliam rationem claudicationis, quoniam Epiſcopus, vel alter Superior Eccleſiaſticus non poteſt eum cogere ad reaſſumendum habitum, & ſtatum clericalem, bene tamen intrat idem, quod de dimiſſione dictum eſt, quod ſcilicet Epiſcopo, vel Superiore ſine juſta cauſa denegante conſenſum, iſte ſuppleri debeat, ac poſſit per Judicem appellationis, vel recurſus, ipſo Epiſcopo, vel Superiore audito, atque ſervatis ſervandis, quoniam multæ juſtæ cauſæ concurrere poſſunt, juxta caſuum circumſtantias, quod vel ratione ſcandali in Populo, vel ob alia juſta motiva non expediat id permittere, ideoque error ſemper Mihi viſus eſt cum ſolis generalitatibus in hoc procedere.

BENEVENTANA

SYNODUS

AD PETITIONEM CAPITULI METROPOLITANÆ.

Conſilium pro veritate.

De juriſdictione, ſeu facultate Epiſcopi circa Synodum, an ſcilicet Conſtitutiones Synodales facere valeat ſine conſenſu, vel conſilio Capituli? & quatenus ſolum conſilium requiratur, an capitulariter petendum ſit, vel potius ſufficiat, ſi a ſingulis, & an illud ſit ſequendum?

SUMMARIUM.

1 F*Acti ſeries.*
2 *Conſtitutiones Synodales faciendæ ſunt de conſilio Capituli.*
3 *An conſilium prædictum ſit de neceſſitate ſequendum?*
4 *Non dicitur actus Capitularis geſtus a ſingulis Canonicis extra Capitulum.*
5 *In quo differant Conſtitutiones Synodales ab aliis decretis, & proviſionibus Epiſcopi.*
6 *An Epiſcopus duarum Cathedralium inſimul unitarum poſſit facere unam Synodum, vel debeat facere duas diſtinctas, & de effectibus?*

D I S C. LVI.

CUm Archiepiſcopus Beneventanus extra Synodum formiter congregatam, ſine interventu, & conſenſu Capituli capitulariter congregati, aliquas edidiſſet Conſtitutiones, quas Synodales nuncupavit, eaſque curaſſet acceptari a ſingulis Canonicis Metropolitanæ pro majori parte, Conſultus fui pro veritate ex parte ejuſdem Capituli, an hujuſmodi Conſtitutiones eſſent validæ, & obligatoriæ, ſtante præſertim quod ejuſdem Archiepiſcopi auctoritas, dum hæc geſta fuerunt, reſtricta, ſeu diminuta erat ob aſſiſtentiam Vicarii, qui licet ea prudentialibus motivis Generalis non autem Apoſtolici nuncupationem haberet, cum deputatione facta ab ipſo Archiepiſcopo, attamen in effectu erat Apoſtolicus, utpote deputatus per Sac. Congregationem, de cujus mandato, nonniſi per dictum Vicarium cauſas cognoſcere, aliaque gerere poterat.

Reſpondi, quod ſi dictæ Conſtitutiones editæ fuiſſent per ſolum Archiepiſcopum, abſque conſenſu, nulloque expetito conſilio Capituli non mererentur Synodalium nomen, ideoque multo minus haberent earum operationem, ſed eſ-

ſent invalidæ, per text. expreſſos *in cap. novit*, *cap. quanto*, *& cap. fin. de his, quæ fiunt a Prælatis ſine conſenſu Capituli*, Abb. *in dict. cap. quanto*, *num. 4.* & cæteri communiter, de quibus Ciarlin. *controv. 61. num. 11.*

2 Quæſtio enim inter Doctores eſt, an conſilium a præfatis Canonibus requiſitum de neceſſitate ſequendum ſit, itaut ſonet in conſenſum, vel potius ſufficiat ſolum illud petere, in quo licet Gloſſ. Jo. Andr. Innoc. Imol. & alii *in dict. cap. novit*, Ancharan. *in cap. 1. num. 96. de conſtit.* & cæteri teneant pro neceſſitate, contrarium tamen, quod ſcilicet verbum conſilii, de quo in dictis Decretalibus, ſtet in ſuis puris terminis, unde propterea ſufficiat petere abſque neceſſitate inſequendi, tenent Abb. *in d. cap. quanto n. 5.* & cæteri magis communiter, eamque eſſe veriorem teſtatur Rot. apud Achilſ. *deciſ. 2. de off. Ordinarii*, Put. *deciſ. 92. lib. 3.* eamque ſæpius fuiſſe tentam a Sac. Congr. teſtantur Lotter. *de benef. lib. 1 qu. 21. n. 110.* Fagnan. *in cap. & ſine littera, de his quæ fiunt a Prælato ſine conſenſu Capituli*, ubi de materia interventus Capitulorum Cathedralium in Synodo Provinciali.

3 Ubi vero tenenda etiam eſſet hæc ſecunda opinio, quam præſertim ex auctoritate Sacr. Congreg. & Rotæ ſequendam eſſe credebam. Adhuc tamen pro invaliditate reſpondi, dum ob litteralem dictorum Canonum diſpoſitionem, omnes concordant, conſilium ſaltem petendum eſſe, quod ſecutum non fuerat, non obſtante acceptatione Canonicorum pro majori parte, quoniam id geſtum fuerat a ſingulis extra Congregationem Capitularem, unde propterea dici non poterat actus Capitularis, quamvis a majori parte, quinimmo ab omnibus, ſingulariter tamen geſtus eſſet, Innocen. *in cap. eam te, de reſcriptis, n. 9.* Feder. de Senis *conſil. 61. num. 9.* Cavaler. *deciſ. 193. num. 5.* & habetur plures in ſua materia *ſub tit. de Canonicis, & Capitulo*.

4 Ipſum enim nomen, ſeu vocabulum *Synodus*, utpote ſignificans Congregationem, denotat hujuſmodi actus capitulariter, ſeu collegiatim explicandos eſſe, ut etiam clare comprobat Sac. Conc. Trid. *ſeſſ. 24. de refor. cap. 2.* ubi renovando diſpoſitionem *cap. quoniam 18. diſt.* præcipitur Epiſcopis, ut ſingulis annis Synodum convocent, unde habemus, quod morientibus examinatoribus Synodalibus infra annum, non poſſunt alii in eorum locum ſubrogari per ſolum Epiſcopum ſine conſilio Capituli, ex deductis apud Buratt. *deciſ. 362. & 479.* & in ſua materia *ſub tit. de Parochis*. Et ſic pe neceſſe requiritur Congregatio Capitularis, ut nomen, & effectus Conſtitutionum Synodalium habeant, cum operatione non competente aliis decretis, & Statutis ſolius Epiſcopi, quod hæc durant durante ejus vita, ſeu Præſulatu, Conſtitutiones vero Synodales tanquam leges ſunt perpetuæ, & obligant ſemper, donec revocentur.

5 Verum quia idem Archiepiſcopus adhuc vivebat, dixi inanem videri hanc inſpectionem, quoniam ubi etiam non ſubſiſterent tanquam Conſtitutiones Synodales, adhuc afficerent, & ſervari deberent tanquam decreta, ſeu ordinationes ipſius Archiepiſcopi, cujus Præſulatu durante, effectus videtur idem. Ideoque punctus conſiſtebat in earundem conſtitutionum juſtitia, & probabilitate, quoniam ubi eſſent injuſtæ, ſeu exorbitantes, haberi poſſet recurſus ad Sac. Congr. Concilii, vel Epiſcoporum pro reformatione paſſim fieri ſolita, etiam ubi agitur de Conſtitutionibus editis in Synodo formiter congregato, & e converſo ſi validæ, & juſtæ, ſervari debent tanquam ſimplices ordinationes Epiſcopi, ut ſupra.

Nullius vero momenti dictum credidi motivum moderatæ auctoritatis, quoniam in effectu hæc non aderat, cum ſolum proviſio Sac. Congreg. concerneret neceſſitatem adhibendi magis unum Miniſtrum, quam alterum, cum prohibitione illum removendi, ſeu cauſas aliis delegandi, non autem percuteret ipſam Epiſcopalem auctoritatem, potiſſime quia dicta proviſio erat circa cognitionem cauſarum, ac ea, quæ pertinent ad munus Vicarii, unde percutere non videbatur materiam Conſtitutionum Synodalium, in quibus Vicarius nil agere habet.

6 In propoſito autem Conſtitutionum Synodalium, in congreſſu Advocatorum tento pro directione cauſæ, in pluribus controverſiis vertentibus inter Diœceſes Ampurien. & Civitaten. inſimul unitas, tam ſuper deputatione Vicarii, ſede vacante, quam ſuper præcedentia, ac etiam jure convocandi ad Synodum juxta deciſiones, quæ pro majori parte habentur impreſſæ inter *recent. par. 9.* quamvis omnium controverſiarum deciſio penderet ab eodem principio unionis, an ſcilicet illa eſſet æque principaliter, itaut utraque Eccleſia, vel Diœceſis conſervaretur in ſuo primævo ſtatu, vel e converſo eſſet acceſſoria, & ſubjectiva ex iis, quæ habentur in eadem Ampurien. & Civitaten. *hoc lib. ſub tit. de præemin. diſc. 7.*

Nihilominus in propoſito convocationis ad Synodum, dicebam hujuſmodi inſpectionem parum prodeſſe, etiam ubi ſuper dicto puncto principali ex parte Diœceſis Civitaten. obtineretur intentum, quod ſcilicet unio canonizaretur; quod eſſet æque principalis, ut probabilius credebam.

Licet enim quando ſunt duæ Eccleſiæ ſub uno Epiſcopo æque principaliter inſimul unitæ, reputentur in omnibus diſtinctæ, etiam cum ſeparata Synodo, adeout concurſus habitus in Parochiali unius Diœceſis coram examinatoribus deputatis in Synodo alterius, reputatus fuerit nullus per Rotam in Frequentina nullitatis concurſus 13. Junii 1635. coram Coccino. Nihilominus id procedit quando Epiſcopus duarum Eccleſiarum ita unitarum, duas ſeparatas Synodos celebrat, ſi vero unam pro utraque convocare, aut celebrare velit, non videtur id prohibendum, quemadmodum enim deputare poteſt unum Vicarium Generalem pro utraque, atque reſidendo in una, ibi ſubditos alterius convocare, Tribunal habere, & cauſas cognoſcere, quia quoad ipſum ambo habentur pro una, ut apud Cavaler. *deciſ. 418.* cum aliis ſupra in Tiraſonen. juriſdictionis *diſc. 22.* & in Marianen. & Accien. benef. *ſub tit. de benef.* ita a pari idem dicendum videtur in convocatione Synodi, cum eadem militet ratio, neque aliqua dignoſci videatur differentia.

ANNOT. AD DISC. LVI.

DE iſta materia celebrationis Sinodi, & obligationis ad illam accedendi, ſive de obligatione obſervandi Conſtitutiones Synodales, eiſque ſubjacendi, agitur in annot. ad Concilium Trident. *diſs. 30.*

ANGLONEN. REMISSIONIS CAUSÆ
PRO EPISCOPO
CUM ARCHIEPISCOPO MATERANEN. SEU ACHERUNTIN.

Caſus diſputatus in Sacra Congregat. Epiſcoporum, ſed non reſolutus.

De concurſu, ſeu quæſtione juriſdictionali inter duos Epiſcopos, vel Ordinarios ſuper cognitione ejuſdem cauſæ, ſeu Perſonæ, quæ uni ſubjecta ſit ratione originis, vel domicilii, & alteri ratione delicti, qualis Forum reputetur potentior. Et de præventione quando intret, ac ſecuta dicatur, & quid ubi concurrit mixtura plurium delinquentium diverſi Fori.

An Perſonis privilegiatis competat electio Fori Metropolitani in prima inſtantia?

S U M M A R I U M.

1 F*acti ſeries.*
2 *De quæſtione ſuper majori competentia inter Forum delicti, & Forum originis, vel domicilii.*
3 *Diſtinguuntur plures caſus pro dictæ quæſtionis, ac auctoritatum dilucidatione.*
4 *Quando res reſpectu utriuſque eſt integra, potentior eſt Forum loci delicti.*
5 *Quando etiam in caſu præventionis per alterum, adhuc potentior ſit Forum delicti.*
6 *Spontanea præſentatia non cauſat præventionem.*
7 *Quando pro præveniente ſit reſpondendum.*
8 *Confeſſus non eſt remittendus.*
9 *Præventio realis vincit verbalem.*
10 *Negligentia Fori potentioris ei præjudicat.*
11 *De materia connexionis, & ne continentia cauſæ dividatur, an Forum dignior trahat omnes?*
12 *Quando dicatur non adeſſe vera continentia.*
13 *Quando ille, qui reperitur cum delinquente, non reputetur talis, & non ſit punibilis.*
14 *De privilegio electionis Fori, an competat inter duos Judices æquales?*
15 *Et an detur electio Fori Metropolitani in prima inſtantia?*

D I S C. LVII.

IN Oppido Piſticcii Materanen. ſeu Acheruntin. Diœceſis cum quidam Clerici Diœceſis Anglonen. de nocte amicitiæ cauſa aſſociati a Clerico ejuſdem loci, homicidium patraſſent, porrecta contra eos querela ex parte Uxoris viduæ, & filiorum pupillorum in Curia Epiſcopali Anglonen. curavit iſta diligenter habere a Curia ſæculari proceſſum ſu- 1

per

per corpore delicti, & indiciis, deindeque proceſſit ad cita-
tionem contra querelatos, ex quibus aliqui non comparen-
tes reputati fuerunt contumaces, atque ad pœnas contuma-
ciales condemnari, alii vero comparuerunt, & conſtituti,
confeſſi ſunt homicidium caſuale, juxta eandem facti ſe-
riem ab ipſomet occiſo coram Judice ſæculari in actu reco-
gnitionis corporis delicti enarratam, & e converſo Vica-
rius foraneus dicti loci delicti, proceſſum formavit contra
ſolum proprium Diœceſanum, ad cujus carcerationem pro-
ceſſit. Poſt notabilem vero plurium dierum decurſum, Cu-
ria Archiepiſcopalis novum proceſſum contra omnes for-
mavit, ac ſucceſſive prætendens a dicta Curia Epiſcopali ſibi
tanquam Judici magis competenti remitti debere acta, &
carceratos, eidem tanquam ſuffraganeæ, & ſubditæ in for-
ma auctoritativa, & præceptiva id demandavit, replican-
tibus autem Officialibus Curiæ Epiſcopalis parere non te-
neri, cum in hoc ipſa Curia Archiepiſcopalis non gere-
ret partes Metropolitani, cum Suffraganeo exercibiles tan-
tum in ſecunda inſtantia, & in gradu appellationis, &
gravaminis, ſed ageretur inter duos Judices coæquales, de
juriſdictione, ſeu Fori competentia quæſtionem habentes
a communi Superiore decidendam, hinc proinde recurren-
te dicta Curia Archiepiſcopali pro hujuſmodi deciſione ad
S. Cong. Epiſcoporum, aſſumptaque deſuper diſputatione,
ob aliquam facti diverſitatem inter cauſæ Patronos, nul-
la capta fuit reſolutio, ſed juxta laudabilem ſtylum, de-
mandatum fuit concordari factum coram Ponente, ſed
Curia Archiepiſcopali negligente cœptum opus proſequi,
ita Curia Epiſcopalis abſque deciſione victoriam reporta-
vit, atque ad cauſæ expeditionem proceſſit.

In hac igitur unica diſputatione habita in Sac. Congr.
Scribentes pro Curia Archiepiſcopali, cum copioſis alle-
gationibus deſumptis ex Farinac. *q. 7.* & Carleval. *de judi-
ciis, tom. 1. diſp. 2. ex n.* 801. nimium ſe diffundebant
in quæſtione tractata per Civiliſtas *in leg. 1. C. ubi de cri-
mine agi oporteat*, & per Canoniſtas *in cap. poſtulaſti, de
Foro compet.* ſuper majori competentia Fori ratione tam de-
licti, quam originis, vel domicilii, ita cum auctoritatum
cumulo probare curando veriorem eſſe opinionem aſſiſten-
tem Foro delicti, utpote digniore, & magis privilegiato.

2 Scribens pro Curia Epiſcopali dicebam, non bene hu-
juſmodi quæſtionem ita generice, & in abſtracto tracta-
ri, ut cum aliquo æquivoco faciunt nonnulli moderni,
ſed procedendum eſſe cum caſuum diſtinctione, qua me-
diante veritas melius indagatur, ac recte conciliari poſ-
ſunt plures auctoritates, quæ invicem pugnantes videntur
in confuſo cumulatæ.

Primus autem caſus eſt, ubi Judex originis, vel domici-
lii, ſciens per ejus ſubditum patratum eſſe delictum extra
propriam ditionem, & in alieno territorio, illum quem
habere in poſſe, punire intendit, itaut quæſtio non ſit inter
duos Judices in eadem cauſa procedere volentes, ac de ma-
jori competentia contendentes juxta caſum præſentis con-
troverſiæ, ſed ſit cum ipſo reo allegante defectum pote-
ſtatis Judicis procedere volentis, quod ſcilicet ad eum non
pertineat inquirere de geſtis extra proprium territorium,
ſuamque ditionem, & de hoc agunt Scribentes collecti per
Farin. *d. q. 7. n. 19. & ſeq.* receptaque videtur diſtinctio, an
procedatur per viam accuſationis, vel inquiſitionis, ut primo
caſu ex magis communi poſſit, ſecus autem in ſecundo,
cujus tamen quæſtionis veritas mature examinata non fuit,
utpote extra caſum controverſiæ, proindeque dicebam au-
ctoritates iſtam quæſtionem percutientes ponendas eſſe ad
partes, ac male deduci tanquam extraneas.

3 Alter caſus eſt, ubi delinquens patrato delicto in alieno
territorio, revertitur ad domicilium proprium, unde Ju-
dex loci delicti, fabricato proceſſu, requirat Judicem do-
micilii pro carceratione, & conſignatione delinquentis, &
tunc aut agitur inter Judices diverſorum Principatuum, ſeu
ditionum, & intrat nodoſiſſima quæſtio, ſuper qua Scriben-
tes adeo certant, cum fere omnes, præſertim vero mo-
derniores, ad affectionem Patriæ potius, quam ad veri-
tatem ſcripſiſſe videantur, verum & hujus quæſtionis ve-
ritatem pariter examinare extraneum erat, utpote extra
caſum, ideoque ponendæ etiam ad partes erant plures au-
ctoritates in confuſo coacervatæ, illum caſum percutien-
tes tanquam extraneæ a caſu controverſiæ.

Aut vero agitur inter Judices ejuſdem ditionis, vel Princi-
patus, ita tamen quod ſolum ille loci delicti proceſſum effor-
maverit, & tunc admittebam, planum ac receptum eſſe, Judi-
cem domicilii dictum alterum Judicem eum requirentem
coadjuvare teneri, atque delinquentem carcerare, & remit-
tere; ſed pariter iſte caſus remanebat extraneus a quæſtio-
ne, unde ad rem non faciebant multæ auctoritates ex Fa-
rinac. & Carleval. ubi ſupra collectæ, illum percutientes.

Tertius demum eſt caſus præciſus quæſtionis, ubi uterque 4
Judex proceſſum formavit, atque actus cognitionem cauſæ
importantes geſſit, unde oritur quæſtio coram utriuſque Su-
periore ſuper Fori potentioris competentia, & tunc quic-
quid ſit inter Barones, vel alios, in quibus ratione privilegio-
rum, vel jurium municipalium, aliarumque circumſtantia-
rum a juris regulis generalibus deviandum eſſet, ſeu etiam
ex diſpoſitione juris civilis, quatenus pertinet ad iſtos ter-
minos præciſos duorum Epiſcoporum, ſeu Ordinariorum
eccleſiaſticorum contendentium de remiſſione Clerici de-
linquentis, qui ſit ſubditus unius ratione originis, vel do-
micilii, alterius vero ex ſola ratione loci delicti.

Aut nemo prævenit, ſed delinquens cum proceſſu eſt 5
penes Judicem ſæcularem, ſeu alium, a quo uterque re-
miſſionem petat juxta caſum, de quo punctualiter agit
Franch. *d.* 37. & tunc juxta ibidem deducta, potior vi-
detur Forum loci delicti, pro quo ſtat regula.

Aut Judex domicilii prævenit, & habet reum in manibus, 6
unde Judex loci delicti illum ab eo vindicare, ſibique re-
mitti contendat, & tunc quicquid ſit de Jure Civili, juxta
cujus terminos loquuntur agentes de controverſiis inter Ba-
rones, alioſque Judices ſæculares. De jure Canonico, &
Eccleſiaſtico, diſtinguendum etiam eſt, quod aut Judex
loci delicti de nulla negligentia imputari poteſt, præven-
tio vero alterius Judicis eſt potius affectata ex parte de-
linquentis, & tunc pro dicto primo Judice loci delicti re-
ſpondendum eſt, eique reus remittendus venit juxta ca- 7
ſum deciſum per Sac. Cong. in una Neapolitana, ſeu Aver-
ſana de anno 1643. Cum enim quidam Clericus Averſa-
nus, patrato delicto in Civitate Neapolis, illico fugam
arripiendo, ob magnam vicinitatem ſe contuliſſet ad locum
domicilii, atque ſperando habere magis benevolum pro-
prium Ordinarium, coram iſto ſponte ſe præſentaſſet, Cu-
ria vero Archiepiſcopalis Neapolis cum omni diligentia
proceſſum formaſſet, reumque perquirere curaſſet, idcirco
juſte per Sac. Congr. dicta remiſſio decreta fuit ad favo-
rem Curiæ Neapolitanæ, cum hic Judex Fori potentioris
de nulla negligentia redargui poſſet, & quod magis eſt,
præventio carcerationis erat colluſiva, & affectata ſine pro-
ceſſu, quinimmo etiam ſine notitia delicti per delinquen-
tis ſpontaneam comparitionem, quæ præventionem non
cauſat, ex deductis per Farinac. *d. qu. 7. ſub num.* 53.

Ubi vero Judex domicilii, bona fide, & abſque collu- 8
ſione, formato proceſſu ac ſerv. ſerv. prævenit in citatione
verbali, fortius vero in reali, & tunc dicebam probabi-
lius pro præveniente reſpondendum eſſe, ut auctoritate Ma-
riani Soccini *d. c. poſtulaſti, de Foro competenti n.* 14. &
aliorum habetur apud Franch. *d. dec.* 34. *n.* 3. Sperell. *dec.*
17. *n.* 37. Et hanc diſtinctionem firmant etiam Abb. *conſ.*
24. *n.* 2. *& per tot. l.* 1. Tobias Nonius *conſ.* 98. *n.* 5. late
contrariis reſpondendo Beccius *conſ.* 93. *n.* 10. *&* 16. *lib.* 1.
Magon. *dec. Lucen.* 70. *n.* 3. Facchin. *lib.* 9. *controv.* 21.
Guazzin. *ad defenſam cap.* 17. *n.* 32. Decian. *tractat. cri-
min. lib.* 4. *cap.* 19. *n.* 14. & cum hac diſtinctione ſolita
fuit procedere Sac. Congregatio, præſertim in una Saler-
nitana 28. Januarii 4. Martii 8. Aprilis, & 27. Maji 1603.

Fortius in hac facti ſpecie, ex duplici circumſtantia, una 9
quod rei erant partim carcerati, & confeſſi, ideoque con-
feſſi remiſſio facienda non eſt, ut per Guazz. *d. c.* 17. *n.*
32. ut etiam quia præventio realis vincit verbalem, ex
deductis per Vermigl. *conſ.* 212. multo magis ubi adeſt præ-
ventio in utraque ſpecie reali, & verbali quoad compa-
rentem, & quoad non comparentes adeſt condemnatio con-
tumacialis habens ſpeciem fictæ confeſſionis, & realitatis.

Et altera, quia Judex loci delicti de magna negligen- 10
tia redargui poterat, dum agebatur de præventione per
dies 20. quo caſu magis de plano pro altero Judice præ-
veniente reſpondendum venit, Farin. *d. q. 7. num.* 23. San-
fel. *dec.* 68. Tondut. *de præv. tom.* 1. *c.* 21. *n.* 14. Neque
cum ignorantia excuſari poterat, tum quia Ordinarius te-
netur ſcire, & inquirere ea, quæ in ſua Diœceſi contingunt,
Buratt. *dec.* 459. *n.* 8. Tum etiam quia per proceſſum, &
carcerationem dicti proprii Diœceſani, jam notitiam delicti
habebat, unde cum tanta negligentia reſpectu aliorum non
Diœceſanorum videbatur eorum punitionem neglexiſſe.

Magnum fundamentum conſtituebant Scribentes pro Cu- 11
ria Archiepiſcopali in præventione ſequuta cum dicto Cleri-
co proprio Diœceſano, unde propterea ratione connexionis,
& ne continentia cauſæ dividatur, inferebatur, etiam quod

Digitized by Google

alios ſocios criminis, quamvis ab alio præventos, ſibi cognitionem competere, atque iſtud motivum Mihi inferebat difficultatem, præſertim quia hujuſmodi remiſſio ſociorum criminis non fundabatur in ſola ratione connexionis, itaut alias eſſet incompetens, ſed etiam in potentiori competentia ratione loci delicti, pro quo ſtat regula, unde præventio dicti ſocii criminis influere videbatur ad totam cauſam, ac ad excludendam negligentiam, de qua ille Judex excuſari poterat reſpectu non Diœceſanorum illico ab ejus Diœceſi diſcedentium, unde ex hoc motivo valde timebam.

Reſpondebam vero Scribens tanquam Advocatus, quod licet in puncto juris, & de ſtricta ejus cenſura, ratione connexionis, & ob regulam, ne continentia cauſæ dividatur, Forum dignius trahat totam cauſam etiam quoad correos alias ejus non ſubditos, nihilominus hujuſmodi regula in praxi locum habere ſolùm videtur in civilibus, non autem in criminalibus, in quibus de conſuetudine, & praxi, quilibet cognoſcit ſuum, atque præventio quoad proprium ſubditum, operativa non eſt quoad alios a proprio Superiore præventos, Cravett. *conſ.* 232. *nu.* 1. 5. *& per tot.* Rovit. *pragm.* t. *ubi de delicto*, *n.*42. atque ita iſtius cauſæ occaſione adhibitis diligentiis comperii practicari per Sac. Conſultam, ac etiam aliquando practicatum eſſe per Signaturam Juſtitiæ.

12 Præſertim vero, ac extra difficultatem, ubi connexio non eſt omnimoda, & quodammodo neceſſaria, quia nempe ageretur de eodem puncto pariformiter omnes abſque differentia percutiente, quo caſu magis rigoroſe intrat regula de continentia cauſæ non dividenda, ob inconveniens contrarietatis determinationum, quod ſcilicet incompatibiliter unus Judex abſolvat, alter condemnet, ſecus autem, ubi Perſonarum, ac circumſtantiarum diverſitas eſt talis, quod compatibiliter, unus poteſt a ſuo Judice abſolvi, alter a ſuo condemnari, ſive unus mitius, alter vero gravius puniri, ut obſervat Cancer. *lib.* 3. *variar. cap.* 10. *num.* 100.

13 Et hic erat caſus præſentis controverſiæ, quoniam ex confeſſione ejuſdem occiſi, ut ſupra, quæ conformis erat confeſſioni delinquentium, homicidium quamvis non appenſatum, ſed caſuale patratum fuerat per Clericos Anglonenſes, qui ſclopos emiſerant, Clericus vero loci erat ſine armis, & caſualiter ibi reperiebatur aſſociando dictos exteros amicitiæ, & benevolentiæ gratia, unde propterea dici non poterat reus, ut deductis per Grammat *dec.* 25. *n. fin. & per tot.* Clar. *in praxi crim.* §. *fin. q.*90. *n.*8. Farinac. *q.*96. *n.*28. ideoque bene, & compatibiliter poterant ſimul ſtare, unum eſſe abſolvendum, alios vero condemnandos, ſive unum mitius, alios gravius puniendos eſſe.

14 Dicebam quoque, in omnem eventum difficultatem tolli ob electionem Fori, quam vidua, & pupilli ex privilegio *l. un. Cod. quando Imperator*, *&c.* fecerant de illa Curia Epiſcopali Anglonen. dictum enim privilegium locum ſibi vindicare etiam inter duos Judices æquales probabam auctoritate Thori *in compendio deciſionum part.* 3. *verbo remiſſio cauſa inquiſitionis*, *fol* 79.

Adverſus hoc motivum Scribentes pro Curia Archiepiſcopali deducebant reſolutionem Sacr. Congr. Concilii in una Baren. de menſe Aprilis 1623. per quam firmatur hujuſmodi privilegio locum non eſſe inter Forum Ordinarii, & Metro-
15 politani, verum facilis erat reſponſio ex defectu applicationis, quoniam tam de jure communi, quam clarius ex diſpoſitione S.C.T. *ſeſſ.*24. *de reform. cap.* 20. Metropolitanus non eſt Judex competens, nullamque habet juriſdictionem in cauſis primæ inſtantiæ, ſed ſolum in gradu appellationis, quæ neque a quacumque proviſione admittenda eſt, ſed ſolum a diffinitiva, ſeu diffinitivæ vim habente juxta declarationes generales ejuſdem Sacr. Congr. Concilii regiſtratas apud Quarantam *in ſumma Bullarii*, *verb. Archiepiſcopi auctoritas*. Unde propterea recte dictum fuit dictum privilegium non intrare, cum illud procedat inter plures Judices æque competentes in eadem inſtantia, vel quia ſint plures eandem cumulativam habentes cum præventione, vel quia unus ex una ratione, alter ex altera, ut in præſenti, vel quia ſit Forum Principis, qui habeat etiam facultatem procedendi in prima inſtantia, & concurrendi cum Ordinario. Super præmiſſis tamen omnibus nullum maturum, ac determinatum judicium pro veritate efformare potuit, dum cauſa ulteriorem diſputationis progreſſum, ut ſupra, non habuit.

ANNOT. AD DISC. LVII cum plur. ſeqq. ad LXIV.

IN his diſcurſibus agitur de materia competentiæ Fori, in qua dari non poteſt certa regula, cum revera totum pendeat ex particularibus caſuum circumſtantiis, præſertim vero ex Principatuum, ſeu Regionum ſtylis, utpote ab antiquo introductis, in eo ſcilicet intermedio ſpatio, in quo iſta Pars Orbis vixit ſine facultate legali, ut advertitur præſertim infra *diſc.*94. ubi plures diſtinguuntur caſus, ac propterea in iſta præſertim materia in dies experimur illum errorem adeo Juriſtis mere pragmaticis connaturalem procedendi cum generalitatibus, vel cum litera Legum, & Canonum, & doctrinarum, non diſtinguendo loca, tempora, Perſonas, & cauſas, aliaſque circumſtantias, & quaſi quod opiniones, & regulæ, quæ habentur in Curia, præſertim per Tribunalia utriuſque Signaturæ Gratiæ, & Juſtitiæ, ad quæ de his controverſiis agere pertinet, attendi debeant tanquam leges firmæ in toto Orbe, & e converſo idem opinantur Profeſſores aliarum Ditionum, quo nil abſurdius.

Et de eadem materia competentiæ Fori, agitur etiam infra *diſc.* 65. *& ſeqq. & ſub tit. de judic. diſc.* 3. *& in annot. ad Concilium Tridentinum diſc.* 33.

FIRMANA MOLENDINI
PRO FRANCISCO STUCCIO
CUM PETRO MAZZOLENO.

Caſus diſputatus in Sac. Congreg. Immunitatis, & reſolutus pro Stuccio.

Clericus, qui tanquam Actor obtinuit rem contra Laicum a manibus Judicis laici, an poſſit coram eodem conveniri pro ejuſdem rei dimiſſione, vel potius ſit conveniendus coram ſuo Judice eccleſiaſtico, & diſtinguuntur plures caſus Clerici habentis bona auctoritate Judicis laici, an coram eo conveniatur?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Clericus obtinens rem a Judice laico, an coram eodem conveniatur ad eam dimittendam?*
3 *Diſtinguuntur plures caſus.*
4 *De ratione, ob quam Clericis expedit retineri opinionem Civiliſtarum pro juriſdictione Laicorum.*
5 *Etiam in caſu quo cognitio cauſa contra Clericum pertinet ad Judicem laicum, executio non ad ipſum, ſed ad Eccleſiaſticum pertinet.*
6 *An, & quando Eccleſiaſticus obtinens hæreditatem, vel alia bona a manibus Judicis laici, coram iſto ſuper eiſdem conveniatur, præſertim qui adivit hæreditatem, & fuit immiſſus ad bona hæreditaria?*

DISC. LVIII.

SUbhaſtato ad inſtantiam communitatis Maſſæ, pro quodam credito per ipſam prætenſo a Francisco Stuccio, quodam illius molendino, eoque deliberato Petro Mazzoleno Clerico, tanquam ultimo, & majori oblatori, interpoſita per Stuccium appellatione, obtinuit a Judice ſecundæ inſtantiæ manutentionem ratione nullitatis, vel notoriæ injuſtitiæ dictæ exequutionis, & reſpective ſubhaſtationis, cujus manutentionis exequutioni ſe opponente Mazzoleno deliberatario, & poſſeſſori ex defectu juriſdictionis dicti Judicis ſecundæ inſtantiæ ſecularis cum iſto tanquam Clerico, atque introducta cauſa in S. Cong. Immunitatis, prævia bina acri diſputatione, pro dicti mandati de manutenendo executione reſponſum fuit, oppoſita Fori incompetentia non obſtante, atque Mihi pro dicto Stuccio ſcribenti reflectendo etiam ad ſolam veritatem, juſta, & probabilis viſa eſt reſolutio. 1

In hujuſmodi autem diſputationibus, Scribentes pro Clerico de Fori incompetentia opponente cum copioſis allegationibus probare conabantur, quod quicquid aliqui in contrarium dixerint, nedum apud Canoniſtas, & Morales, ſed etiam apud Legiſtas, & ſeculares, magis communiter recepta eſt opinio Clerico favorabilis, quod ſcilicet, quamvis a manu Judicis Laici adverſus Laicum rem obtinuerit, attamen ſi tanquam reus pro ejuſdem rei dimiſſione conveniatur, coram ſuo Judice Eccleſiaſtico, & competenti conveniri debeat, ad not. *per Canoniſtas in cap. fin. de judiciis*, Marta 3 *de juriſdict. part.* 4. *caſu* 159. & ultra modernos Canoniſtas, & Morales, id communi ore firmantes, dicebant admitti etiam per ipſos Civiliſtas, ſeu Laicos, præſertim Carleval. *de judiciis*, *tom.* 1. *diſp.* 2. *num.* 961. Salgad. *in labyr. part.* 2. *cap.* 6. *n.* 43. *& ſeqq.* Sanfel. *dec.*2. Rovit. *dec.* 44. Capyc. Latr. *dec.* 123. *n.* 7. de Marin. *reſol.* 206. *lib.* 1.

Scribens in contrarium, non negabam præmiſſa in caſu ſuo,

ſuo, dicebam vero æquivocari in applicatione, pro qua congrue facienda, procedendum eſſe dicebam cum diſtinctione caſuum, quorum primus eſt, ubi Clericus ex aliquo inter-
3 dicto poſſeſſorio adipiſcendæ, ſeu ex alio remedio, poſſeſſionem a Judice laico obtinuit, abſque aliqua reſervatione, vel conditione ad bona vacantia, ſeu etiam ad plena, quorum poſſeſſor non appellando acquieverit, itaut illud judicium jam terminatum ſit, deinde vero alter intereſſatus, credens habere meliora jura, ſuper eiſdem bonis novum judicium avvocatorium inſtituat, & tunc licet non deſint volentes, Clericum poſſe etiam conveniri coram eodem Judice laico, a quo dicta bona obtinuit, admittebam tamen veriorem, ac magis communem eſſe in contrarium, juxta præmiſſas auctoritates, ex ea convincenti ratione, quod primum judicium omnino finitum, & effectuatum fuit, iſtud vero dicitur omnino novum, in quo Clericus veram Perſonam rei gerat, & conſequenter conveniendus eſt in Foro ſuo.

Alter caſus eſt, ubi Clericus a Judice laico immiſſus eſt in poſſeſſionem, non pure, & ſimpliciter, ſed cum clauſulis præſervativis juris alterius, puta ſine præjudicio habentium meliora, & potiora jura, &c. pariter autem non veniat ipſe principalis poſſeſſor, contra quem immiſſio data eſt, ſed vel eo acquieſcente, vel quia poſſeſſio eſſet vacua, poſt conſummatam executionem veniat tertius, & tunc non levis eſt controverſia, quoniam Marta *d. caſu* 159. ex Zuccardo *in l. fin. C. de edict. D. Adr. n.* 308. acriter ſuſtinet illo caſu procedere idem, quod in præcedenti, ac intrare eandem traditionem Canoniſtarum *in d. cap. fin.* eandemque rationem, quod ſcilicet primum judicium ſit finitum, iſtud vero ſit omnino novum, in quo Clericus gerat Perſonam rei conventi, & cum eo pertranſeunt communiter moderni Canoniſtæ, & Morales.

Contrarium vero, quod ſcilicet Judex laicus, adhuc remaneat competens, ex quo Clericus ita conditionaliter poſſeſſionem ab eo obtinuit, ut ad ejuſdem nutum ſit eam dimiſſurus, ſeu verius, quod Index prædictus eam penes ſe retinuiſſe dicatur, dando ſolum Clerico petenti ſimplicem tenutam ad ejus nutum revocabilem, ex Peregr. *de fideicom. art.* 48. *num.* 63. *& ſeqq.* plene cæteris allegatis ſuſtinent Carol. de Graſſ. *de effect. Cler. c.* 1. *num.* 447. Chriſtoph. de Pazz. *de tenuta, cap.* 64. *num.* 13. Carlevaal. *de Judiciis, d. diſp.* 2. *n.* 950. *&* 952. *cum ſeqq.* Larrea *deciſ.* 6. Capyc. Latr. *dict. deciſ.* 123. *num.* 8. Salgad. *in labyr. d. par.* 2. *cap.* 6. *n.* 51. *cum ſeqq.*

Quia vero iſte non erat caſus controverſiæ, atque laudabilis Curiæ ſtylus prohibet evagationes in ſuperfluis, idcirco integrum locum veritati relinquendo, iſtam opinionum varietatem obiter ſolum inſinuabam ad convincendum æquivocum Scribentium circa allegationem plurium ex præmiſſis auctoritatibus de hoc ſecundo, vel primo caſu loquentibus, in quorum neutro verſabamur, incidenter tamen dicebam, quod quicquid ſit in Urbe, & Statu Eccleſiaſtico, in aliis tamen Principatibus hæc ſecunda opinio in praxi, & de facto magis recepta eſt, neque Mihi a probabilitate aliena videbatur, præſertim ubi agitur de poſſeſſione vacua, nullum tamen deſuper præbendo determinatum judicium, dum cauſæ neceſſitas, utpote extra caſum controverſiæ non exigebat formalem articuli diſcuſſionem.

Tertius demum, omiſſis aliis ad rem non facientibus, eſt caſus præſenti controverſiæ adaptabilis, ubi ſcilicet Judice laico nulliter, vel injuſte ſpoliante laicum poſſeſſorem ſua poſſeſſione, quam transferat in Clericum, primus poſſeſſor non acquieſcat, ſed vel per viam appellationis ad Superiorem, vel per viam nullitatis coram eodem, animo retinendo ſuam antiquam poſſeſſionem ſaltem civilem, petat ad naturalem manutentionem, vel reintegrationem, & tunc, cum ſenſu etiam veritatis, qualem etiam habuit ipſa Sac. Congr. ut ſupra, dicebam omnino verius eſſe, ac extra omnem dubitationem, quod idem Judex laicus, vel ejus Superior ſit competens, quoniam tunc dicitur eſſe idem judicium, quod ita continuat, unde propterea ceſſat ratio terminationis prioris Judicii, & inſtitutionis novi, in qua fundatur opinio Clerico favorabilis in primo, & ſecundo caſu prædictis, atque Clericus adhuc gerere dicitur Perſonam actoris, laicus vero primus poſſeſſor illam rei, obtinentis ſolum remotionem obſtaculi, ſive impedimenti in ſua poſſeſſione ab ipſo Judice male præſtiti, ut bene Carleval. *d. diſp.* 2. *n.* 447. *& ſeqq.* & videtur ratio convincentiſſima.

4 Alia etiam clara ratione ponderata, quod ſi tenenda eſſet contraria opinio, illa non eſſet Clericis, & Eccleſiaſticis favorabilis, ſed potius odioſa, & præjudicialis, quoniam ubi eſſent creditores, ſeu alias ex ſucceſſionibus, vel fideicommiſſis ſibi apertis, competerent remedia poſſeſſoria, ſeu alias privilegiata, & executiva ad bona ſub poteſtate Judicis laici exiſtentia, ita nunquam obtinerent, unde eorum conditio deterior efficeretur, ac etiam aliqua involutio negotiorum ſequeretur, præſertim in concurſibus creditorum, aliiſque judiciis univerſalibus, quæ ratio percutere etiam videtur ſecundum caſum præcedentem, cujus tamen diſputatio in Curia, & cauſis ſtatus eccleſiaſtici, & Urbis nunquam, vel raro contingibilis eſt ob utramque poteſtatem, quæ penes A. C. aliaque majora Tribunalia reſidet, quia Papa eſt Epiſcopus, & Rex.

Eſt bene verum, quod ubi executio eorum, quæ per Judicem 5
laicum ut ſupra demandata ſunt, exigeret aliquem actum diſtrictionis Clerici in Perſona, & bonis propriis, tunc iſte actus ab ipſo Laico exerceri non poterit, ſed ſpectat ad Eccleſiaſticum, prævia ſolum ea ſummaria cognitione, quæ executori juris conceditur, ut habetur in materia rei litigioſæ in Clericum alienatæ, ſive in gabella per Clericum mercatorem ſolvenda, vel in reſtitutione pecuniæ habitæ in concurſu creditorum ex bonis communis debitoris cum obligatione de reſtituendo, vel in Clerico ſuſcipiente adminiſtrationem a Judice Laico cum promiſſione eidem reddendi rationes, de quibus caſibus agitur reſpective per Sperell. *dec.* 7. de Marin. *reſol.* 53. *lib.* 1. *& reſol.* 177. *num.* 8. *& ſeqq. lib.* 2. Capyc. Latr. *conſul.* 103. cum ſimilibus, unde oporteat devenire ad diſtrictionem perſonalem, ſive in bonis propriis, & hoc eſt quod proprie volunt Eccleſiaſtici, & Morales, licet plerique non bene caſus diſtinguendo, confundant iſtum caſum diſtrictionis cum altero cognitionis cauſæ, ſecus autem ubi abſque diſtrictione reali, vel perſonali in bonis propriis, priori poſſeſſori conceditur manutentio, vel reintegratio ad ſuam primevam poſſeſſionem, quoniam tunc eſt ſolum continuare, ſeu removere obſtaculum, ac impedimentum ab ipſomet Judice Laico præſtitum, laicus autem primus poſſeſſor non avocet poſſeſſionem, neque illam obtinet jure novæ adeptionis, ſed jure continuationis.

In propoſito autem Clerici obtinentis bona a manibus Ju- 6
dicis laici, an ſuper eis coram eodem Judice laico conveniri valeat, habui in praxi alium caſum in una Neapolitana, cum enim Clericus, cui delata erat quædam teſtamentaria ſucceſſio unius ex parentibus feciſſet in illa M. C. V. ſolitum præambulum, atque obtinuiſſet decretum immiſſionis ad poſſeſſionem bonorum cum clauſula ibi apponi ſolita *ſalvo jure &c.* quæ idem importat ac clauſula apponi ſolita in Curia *ſine præjudicio habentium meliora, & potiora jura &c.* poſt plurium annorum pacificam poſſeſſionem, unus ex legatariis eundem Clericum convenit coram quodam magno, & ſupremo Judice laico in eadem Civitate, a quo denegata fuit remiſſio petita per Clericum reum conventum ad ſuum Judicem Eccleſiaſticum, ex dicto fundamento, quod cum ipſe Clericus habuiſſet bona hæreditaria, ad quæ agebatur a manibus Judicis laici, ita præventa erant bona, neque ipſe poterat refricare quæſtionem poteſtatis illi, a quo ipſe cauſam habebat, dicendo conſtanter talem eſſe notoriam, & inconcuſſam praxim illorum Tribunalium, unde deſuper a dicto Clerico in Urbe moram trahente conſultus

Reſpondi pro meo judicio a dicto Judice procedi cum æquivoco claro, quicquid enim ſit de ſubſiſtentia praxis, de qua ipſe loquebatur, & ſuper quo relinquebam integrum locum veritati, illa etiam ſine veri præjudicio præſuppoſita, adhuc juxta ſenſum eorundem Regnicolarum de ipſa atteſtantium procedit in uno ex duobus caſibus, vel ſcilicet ubi ageretur de jus habente in ipſa hæreditate, vel ſucceſſione privative in toto, vel in parte Clerici, ad cujus favorem confectum eſt præambulum, atque conceſſa eſt immiſſio cum dicta clauſula, quaſi quod alio intereſſato comparente actus prædicti, tanquam conditionales, purificata conditione reſolvantur, & habeantur, ac ſi facti non eſſent, ex iis, quæ in terminis dictæ clauſulæ *ſine præjudicio* habentur apud Adden. ad Gregor. *deciſ.* 332. & per Rotam frequenter, præſertim in Peruſina fideicommiſſi 13. Junii 1668. coram Cerro, de qua cauſa in propoſito in ſua materia *ſub tit. de fideic.* ubi declaratur. Et hic eſt caſus, de quo agit Capyc. Latr. *deciſ.* 123. *n.* 8. *&* 9. quia alter poſtea comparens impugnabat ipſum jus hæreditarium in bonis antiquis in vim conſuetudinis.

Vel in ordine ad creditores hæreditarios ex cauſa æris alieni, ſeu ex cauſa legati, ut erat proprie caſus, quando iſti ab eodem Clerico citantur, ſeu provocantur coram ipſo Judice laico, coram quo iſti ſic provocati eum tunc reconveniunt, quia nempe Clericus, vel ſingulariter, vel generaliter, & per edictum, ſeu proclama, citaverit creditores, &

legatarios pro conficiendo ſolemniter, & legitime inventarium, & in his terminis procedit dicta praxis, de qua teſtantur Regnicolæ, præſertim Hodiern. ad Surd. *deciſ.* 26. *num.* 15. *& in fin. poſt num.* 26. licet enim de ſtricto jure dictæ reconventionis locus eſſe non debeat, quoniam hoc non dicitur judicium neceſſarium, ex plene deductis per eundem Hodiernam *ubi ſup. num.* 13. *&* 14. Nihilominus dici poteſt adeſſe quendam colorem, cui dicta praxis reconventionis provocato competentis innixa eſſe poſſit.

Sed ubi Clericus præambulum, ac inventarium perfecit, itant hoc voluntarium judicium omnino perfectum, & abſolutum ſit, ipſeque eſt pacificus poſſeſſor hæreditatis, in qua nullum habeat contradictorem, ſolumque agatur de creditoribus quantitatis, quibus judicium mere reale rei vindicationis non competat. Tunc omnino improbam nullique fundamento innixam dicebam hanc praxim, quoniam ita eſt de directo exercere juriſdictionem cum ipſo Clerico, ejuſque Perſona, cum principalis actio ſit perſonalis, cujus pediſſequa, & acceſſoria eſt hypothecaria, ſeu alia rei perſecutoria competens creditori quantitatis, atque alias actum jam eſſet de exemptione Clericorum a Foro laicali in bonis patrimonialibus, cum exceptis illis, quæ ab ipſomet Clerico acquiruntur, reliqua omnia, utpote ex parentum, aliorumque conjunctorum ſucceſſione obvenientia, ita obtineri ſoleant mediante aditione hæreditatis, quæ in Regione *præambulum* dici ſolet, idemque ſequeretur in Eccleſiis, & piis locis ex piis teſtantium diſpoſitionibus hæreditates, & ſucceſſiones obtinentibus, idque ſive mediate, ſive immediate, ex regula, quod hæres hæredis, &c. ac etiam ex aſſumpto, quod ipſa bona ſunt affecta, quo nil abſurdius, cum vere dicta clauſula, *ſalvo jure*, percutiat jus, & intereſſe illorum, qui habent jus privativum ad eum, cui conceſſa eſt immiſſio ſub tali conditione, ob cujus purificationem actus reſolvatur, ac evaneſcat, perinde, ac ſi geſtus non eſſet, dum Clerico imputari poteſt cur talem Judicem adierit, atque ab eo immiſſionem ſub tali conditione acceptaverit, ita dictam conditionem reſolutivam acceptando. Sed ubi jus hæreditarium remanet firmum, tunc caſus videtur indubitatus, quoniam ceſſat dicta ratio reſolutionis actus, cui unice iſta praxis innixa eſſe poteſt, atque juxta ubique receptam opinionem Clericus ſucceſſor laici, cum quo non ſit cœptum judicium, conveniendus eſt in Foro ſuo Eccleſiaſtico, ut late Carleval. *ubi ſup. num.* 302. *&* 304. *cum ſeqq.* Multo magis in legato quantitatis, cujus Laicus defunctus nunquam fuit debitor, ſed debitum oritur cum Clerico hærede.

MEDIOLANEN. FIDEICOMMISSI PRO PRINCIPE TRIVULTIO CUM CONVENTU CARMELITARUM SANCTI JACOBI IN COMA.

Diſcurſus in congreſſu pro directione cauſæ.

An Clerici, & Eccleſiaſtici poſſidentes bona ſpectantia ad aliquod fideicommiſſum, ſeu majoratum, evocari poſſint ad Forum ſæculare, & conveniri coram eo Judice, coram quo pendet judicium univerſale, ſuper ipſius fideicommiſſi canonizatione, & pertinentia?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *De quæſtione majoris competentiæ inter plura Fora, ejuſdem generis, & unione cauſarum in uno remiſſive.*
3 *Quid ubi quæſtio eſt inter Fora diverſi generis, puta Eccleſiaſticum, & ſæculare, an Clericus trahatur ad Forum ſæculare, in quo tractetur cauſa univerſalis hæreditatis, vel fideicommiſſi, refertur opinio affirmativa Baldi, contrarium n.* 7. *&* 11.
4 *De rationibus dictæ opinionis.*
5 *De Foro digniore trahente.*
6 *De Concordatis Mediolani inter utrumque Forum, & num.* 14.
7 *Reprobatur opinio Baldi, de qua num.* 3.
8 *Clericus qui habuit rem a manu Judicis laici, an coram eodem conveniatur ſuper ejus reſtitutione?*
9 *Declaratur concluſio connexionis*, & l. Nulli.
10 *Quando Clericus evocetur in concurſu creditorum, vel alio judicio univerſali coram Laico.*
11 *De alia declaratione doctrinæ* Baldi, *de qua num.* 3.
12 *Quod Canonizatio judicii univerſalis coram Laico afficiat Clericos, & Eccleſiaſticos.*
13 *Canonizatio fideicommiſſi cum hærede gravato afficit tertios poſſeſſores bonorum.*
14 *De Concordatis Mediolani, de quibus num.* 6.
15 *De alienatione rei litigioſæ in Clericum, an judicium proſequi poſſit cum Laico?*

DISC. LIX.

1 Uſque ab anno 1601. in Senatu Mediolani aliqui Trivultii judicium inſtituerunt contra alios etiam Trivultios ſuper purificatione, & pertinentia fideicommiſſi ordinati per olim Jacobum Trivultium vulgo nuncupatum *il Grande*, obtentaque deſuper per Principem Trivultium dictorum actorum ſucceſſorem de anno 1654. ſententia in dicto judicio univerſali ſuper fideicommiſſi purificatione, & pertinentia, in ejus executionem, in eodem Senatu judicium particulare inſtitutum contra Conventum S. Jacobi in Coma Ordinis Carmelitarum pro relaxatione cujuſdam domus ad dictum fideicommiſſum pertinentis, dicto autem Conventu declinante juriſdictionem, atque obtinente inhibitionem ab A. C. pro obſervantia Bullæ Cœnæ prohibentis trahi Clericos, & Religioſos ad Forum ſæculare, Trivultio vero cupiente, quod inſtaretur in Signatura Juſtitiæ pro dictæ inhibitionis moderatione, eo modo quo in conſimili caſu per eundem obtentum fuerat contra Pirovanos poſſeſſores quorundam bonorum ad idem fideicommiſſum pertinentium, dicti Senatus juriſdictionem pariter declinantium, cum per cauſæ Patronum punctus reputaretur difficilis, hinc proinde juxta laudabilem ſtylum convocatus fuit Advocatorum congreſſus, in quo eiſdem difficultatibus habitis, pro majori parte concluſum fuit, quod magis timendum, quam ſperandum eſſet, verum quia aliqui ejuſdem Trivultii Miniſtri in Curia exiſtentes inculcabant, quod Advocati, & Sapientes de partibus reputabant hunc punctum planum. Idcirco Mihi præ cæteris fortiter dubitanti, injunctum fuit deſuper edere diſcurſum ad eos tranſmittendum, ut difficultatibus reſponderent, quæ tamen reſponſiones nunquam viſæ ſunt, incertuſque remanet controverſiæ exitus, vel quia cauſa mutaverit Defenſores, vel quia concordata fuerit, ſeu alias Actor acquieſcat.

2 Dicebam igitur, quod quicquid ſit de alia quæſtione concurſus inter plura Fora ejuſdem generis, vel ſpeciei, quia nempe omnes habitualiter ſint competentes, utpote omnes æque laici, ſeu reſpective eccleſiaſtica, itaut ſola controverſia ſit ſuper majori competentia, ut exinde tanquam in cauſa univerſali ab omnibus aliis avocatio, ſeu unio reſpective prætendi valeat, vel ad effectum validitatis geſtorum in eo Foro, quod eſſet regulariter incompetens, & recuſabile, non tamen ex omnimoda incompetentia, & inhabilitate, quæ in Foro laicali reſpectu Clericorum urget, & de qua quæſtione habetur infra in Montis Alti, ſeu Maceraten. fideicommiſſi, ac etiam in Urbevetana fideicommiſſi, *diſc.* 74. *&* 87.

3 Quatenus pertinet ad præciſos terminos quæſtionis, ubi ſcilicet agitur inter Fora omnino diverſi generis, ut ſunt Eccleſiaſticum, & Sæculare, primo aſpectu videbatur pro moderatione reſpondendum, ex punctuali traditione Bald. *in l. fin. Cod. de edict. Div. Adr. tollen. num.* 54. Ubi ponendo caſum de pluribus poſſeſſoribus bonorum ad eandem hæreditatem, ſeu univerſitatem ſpectantium quærit, an ſinguli libelli coram propriis Judicibus offerendi ſint, vel potius omnes ad unum Judicem trahi valeant, & concludit juxta hanc ſecundam partem, etiamſi aliquis eorum eſſet Clericus, quoniam litis natura, & res ipſa trahit Perſonam licet exemptam, dictamque Baldi doctrinam ſequitur Peregr. *de fideicom. art.* 48. *num.* 68.

4 Duplicem rationem habet hoc aſſumptum, unam connexionis, ſeu continentiæ non dividendæ, & ne contingat ſuper eodem puncto per diverſos Judices diverſas, vel contrarias proferri ſententias, ex collectis per Salgad. *in labyr. par.* 1. *cap.* 4. ubi ad ſatietatem Concordantes. Et altera, quia nimis durum, & incongruum eſſet, ut hæres, vel fideicommiſſarius, pro eodem titulo hæreditario, vel fideicommiſſario canonizando, ſive pro recuperandis bonis ad eandem univerſitatem ſpectantibus, atque penes plures poſſeſſores exiſtentibus, teneatur tot lites ſuſtinere, ac judicia peragere, quot ſunt poſſeſſores. Ut in terminis judicii adipiſcendæ ad bona ad eandem hæreditatem, vel fideicommiſſum ſpectantia cæteris collectis, Menoch. *de adipiſcend. remed.* 4. *num.* 473. *& ſeqq.* Et in terminis judicii univer-

ſalis

ſalis concurſus creditorum coram Judice laico, ut etiam Clerici trahantur, Salgad. *d. c. 6.* ubi late Concordantes.

Potiſſime vero quia rationabiliter uſque ab anno 1601. judicium univerſale inſtitutum fuit in dicto Senatu, tanquam Judice magis competente eorum, penes quos erat major pars bonorum, ſeu ut Hiſpani dicunt, erat caput hæreditatis, vel fideicommiſſi, juxta ea quæ ex theorica Bart. *in eadem l. finali* habentur infra in dicta Montis alti *d. diſc. 87.* Et
5 fortius cum jam uſque ab anno 1654. ſequuta eſſet ſententia fideicommiſſi canonizatoria, unde propterea res non erat integra, quo caſo intrare poſſet difficultas, de qua Gratian. *diſcept. 641.* Salgad. *d. cap. 4. nu.* 12. & cæteri communiter, quod ſcilicet Forum dignius traheret totam cauſam, qualis in pari concurſu reputatur Forum eccleſiaſticum contra ſæcularem.

6 Ac etiam ſtantibus Concordatis Civitatis Mediolan. inter Curias eccleſiaſticam, & ſæcularem, Apoſtolica, & Regia auctoritate munitis, in quibus *c. 8.* ſtatuitur, ut in omnibus cauſis illud obſervandum ſit, quod judicium ſemper in eo Foro finem accipiat, in quo cœptum fuerat, concurrente etiam dicto exemplo Signaturæ in hac eadem cauſa cum Pirovanis ut ſupra.

His tamen non obſtantibus, contrarium dicebam videri probabilius, quoniam dictum aſſumptum Baldi, ut qualitas
7 rei trahat ad ſe Perſonam, privilegio clericali non obſtante, volitare quidem ſolet per ora aliquorum Legiſtarum, & in aliquibus Tribunalibus laicalibus, verum nedum communi omnium Canoniſtarum, & Moralium voto, ſed etiam ex magis communi eorundem Legiſtarum ſenſu, excepta cauſa feu-
8 di, reprobatum eſt. Atque adeo id verum eſt, ut quamvis bona obvenerint in Clericum e manu Judicis laici, ſi tamen ipſe conveniendus eſt tanquam reus ad illorum dimiſſionem, non coram laico, ſed coram eccleſiaſtico conveniri debet, cum declarationibus tamen, de quibus ſupra *in Firmana, diſc. præc.* ubi habentur tractantes hujuſmodi quæſtionem, multo magis in præſenti.

9 Neque ſupradictæ rationes in contrarium ponderatæ urgere videntur. Regula enim connexionis deducta ex text. *in l. nulli, C. de judiciis, cum Concord.* procedit inter plura Fora ejuſdem generis, quorum quodlibet eſſet habitualiter competens, quamvis per aliquam exceptionem recuſabile. Puta quia eſſent omnia Fora laicalia plurium poſſeſſorum æque laicorum competentia, vel e converſo, juxta caſus, de quibus in allegatis Urbevetana, & Montis alti, *diſc. 74. & 87.* cum ſimilibus; Secus autem ubi agitur de Foris omnino diverſis, & in quibus reſpective obſtat omnimoda, & habitualis incompetentia, ut eſt Forum laicale reſpectu Clericorum, juxta communem diſtinctionem Canoniſtarum *in c. fin. de judiciis*, quos congerit Carleval. *de judic. tom. 1. diſp. 2. n. 955. & ſeqq. & tom. 2. diſp. 2. n.* 13. & bene explicat Trentac. *l. 2. var. c. 3. n.* 8.

10 Ea vero, quæ plene deducuntur per Salgad. *in labyrint. d. cap. 4. p. 1.* de evocandis Clericis, & Eccleſiis ad Forum ſeculare in judicio univerſali concurſus, juxta ea, quæ habentur *diſc. ſeqq.* percutiunt caſum, in quo Clerici, non arctative, & tanquam rei neceſſarii alias condemnandi evocentur, ut erat caſus præſentis quæſtionis, ſed quando ſolum invitantur, atque ex urbana monitione ſavorabiliter excitantur tanquam Actores voluntarii in cauſa bene introducta in Foro debitoris laici, ſuper cujus bonis, vel ad creditorum inſtantiam eſſormatur concurſus, cum revera ipſe debitor laicus ſit reus, cujus Forum Clericus actor ſequi debet, juxta diſpoſitionem textus *in cap. ſi Clericus laicum, de Foro comp.* Proindeque dicebam dictam Baldi doctrinam ita intelligendam eſſe, quando ſcilicet Clericus non poſſeſſor, pro ejus jure, & intereſſe invitatur tanquam Actor, vel reſpective Defenſor voluntarius, juxta caſum, de quo in alia Mediolan. *diſc. ſeq.*
11 ſecus autem ubi poſſidet, & vocatur tanquam reus neceſſarius, ad effectum condemnationis ad dimittendum, ut declarat Zuccard. *in ead. l. fin. n.* 307. quem referunt, & ſequuntur Menoch. *de adipiſc. d. remed. 4. n.* 75., & Gratian. *diſcept. 238. n.* 94.

Magis autem urgere videbatur dictum inconveniens, nedum ſcriptæ, ſed etiam humanæ legi contrarium, quod ſci-
12 licet idem hæres, vel fideicommiſſarius cogeretur, cum inſupportabilibus expenſis, & incommodis, ſuper ejuſdem tituli canonizatione, tot judicia ex integro ſuſtinere, quot ſint poſſeſſores bonorum, & jurium ad eandem univerſitatem pertinentium. Cum alio etiam inconvenienti, ut ſuper ejuſdem tituli canonizatione plures diverſæ, vel contrariæ prodire poſſint ſententiæ, quia unus Judex canonizet, alter reprobet; verum id non videbatur ſufficiens motivum, ob quod Clericus a Laico condemnari, atque ad dimittendum bona directe urgeri valeat, quoniam aliud eſt canonizari titulum univerſalem, ac firmari ſtatum, aliud vero cogi ſingulos poſſeſſores ad dimittenda bona, quæ prætendantur ſpectare ad ipſam univerſitatem, cujus pertinentia per Judicem competentem cum legitimo contradictore, cujus primaria defenſio ſit, firmata eſſet.

Et ſic ſtant bene ſimul fideicommiſſi exiſtentiam, & pertinentiam canonizatam eſſe coram Judice laico, qui vel ratione majoris partis bonorum, vel ratione capitis ipſius fi- 13
deicommiſſi, ſeu majoratus, aut alio reſpectu ſit magis competens juxta diſtinctiones, de quibus infra, *d. diſc. 87.* Et tamen quod Clericus poſſeſſor aliquorum bonorum pertinentium ad idem fideicommiſſum, præſuppoſito illo titulo, utpote jam canonizato coram ſuo Judice competente, conveniri debeat coram ſuo Judice eccleſiaſtico, non ad effectum ut denuo de ejuſdem tituli exiſtentia, & pertinentia ex integro diſputandum ſit, ſed ad effectum eum audiendi in aliis exceptionibus, quæ poſita etiam dicta canonizatione tituli univerſalis, poſſunt particulariter competere, quia nempe illa res non ſpectaret ad fideicommittentem, ſive quia ratione detractionum recte diſtracta ſit, cum ſimilibus, relevato ſolum fideicommiſſarii Actore ab onere ex integro in hoc particulari judicio aſſumendi ejus tituli univerſalis canonizationem ita præſupponendam, dummodo coram Judice competenti, & cum legitimis contradictoribus, quorum primaria cauſa defenſionis eſſet, id ſequutum ſit, bona fide, & abſque fraude, vel colluſione juxta doctrinam Bart. *in ead. l. fin. C. de edict. Div. Adrian. n.* 13. Peregrin. *de fideicom. art. 53. in principio, cum aliis in d. diſc.* 87. & habetur in Bononien. fideicomm. de Pancaldis 4. Februarii 1654. coram Bevilaqua, ubi quod canonizatio fideicommiſſi cum hæredibus gravatis tanquam legitimis contradictoribus, & in cauſa ſtatus, facit jus, & præſupponenda eſt cum tertiis poſſeſſoribus ſingulorum bonorum ad idem fideicommiſſum ſpectantium, quos proinde tanquam habentes intereſſe conſecutivum, non autem jus principale, & coæquale, talis canonizatio afficit.

Concordata Mediolani nihil ad rem facere videbantur, cum ſolum percutiant cauſas, in quibus Clerici Actores age- 14
rent contra Laicos, quos ex particulari conſuetudine ad ſuum Forum trahere velint, ut clare probat eorundem Concordatorum rubrica, ſeu inſcriptio ibi, *Concordia inter Forum ſuper controverſia exorta occaſione conſuetudinis trahendi Laicos ad Forum Eccleſiaſticum.* Atq; in nigro *a capitulo primo uſque ad octavum* ſemper agitur de eodem, de Clericis ſcilicet Actoribus contra Laicos, qui in utroque Foro conveniri poſſint, ut illud ſemel electum variari non poſſit; nullatenus autem de caſu converſo, ut Clericus per Laicum in Foro ſæculari conveniri valeat.

Pariter ad rem facere non videbatur exemplum Signaturæ cum Pirovanis ut ſupra. Tum quia ſupponebatur in illis bonis concurrere qualitatem feudalem, unde ratione feudi Forum laicale Domini reputatur etiam competens cum Clerico ex claris juribus *in cap. 6. & 7. de Foro compet.* Tum etiam quia ſupponebatur agi de bonis de tempore moti dicti judicii in Senatu poſſeſſis per Laicum reum conventum, & quæ li- 15
tigioſi vitio jam affecta, a dicto Laico reo convento, & poſſeſſore tranſierant in dictos Pirovanos Clericos, unde propterea non improbabiliter, juxta magis æquam, & rationabilem opinionem, cauſa remiſſa fuit ad eundem Judicem, coram quo cœpta erat, ab eo terminanda, dummodo tamen judicati executio, non ipſius, ſed eccleſiaſtici Judicis auctoritate fieret. Non quidem ex novo judicio reſciſſorio, ut aliquorum eſt ſententia, ſed ſolum cum ea ſummaria cognitione, quæ exequutori juris conceditur, ex iis quæ habentur apud Sperell. *dec.* 7.

Hæc autem circumſtantia in hac facti ſpecie non concurrebat, dum iſte Conventus prætendebat non habere cauſam ab hæredibus gravatis, immo negabat pertinentiam bonorum ad fideicommittentem, unde propterea ejus jus non erat acceſſorium, & conſequutivum, ut eſt illorum particularium poſſeſſorum quos conſtat a gravato cauſam habere, atque ex his in forma diſcurſiva ad effectum indagandi veritatem concludebam fundatas eſſe difficultates habitas in congreſſu.

ME-

MEDIOLANEN. BONORUM
PRO CONFRATERNITATE
SEU SCHOLA S. MARIÆ AD S. SATIRUM
CUM COLLEGIO BARNABITARUM.

Caſus deciſus per Rotam pro Confraternitate.

Confraternitates, vel aduoantiæ laicorum ſub aliquo pio inſtituto, ao gaudeant exemptione Fori laicalis, quando & quomodo?

Clericus, ſeu alias exemptus a Foro laicali, an ad illum evocari poſſit tanquam Actor voluntarius, & cum clauſula, *quatenus putaverit ſua intereſſe &c.* Et quatenus evocetur, an tanquam auctor laudatus, ſeu neceſſarius Defenſor, aut alias mediatum habens intereſſe, declinare valeat tale Forum, ut cauſam traheret ad ſuum Eccleſiaſticum?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De excluſione Religioſorum a fideicommiſſaria ſucceſſione ex voluntate teſtatoris remiſſive.*
3 *An piæ Confraternitates laicorum dicantur Eccleſiaſticæ tam quoad exemptionem a Foro laicali, quam circa alienationem bonorum?*
4 *Cui potius imputanda ſit neglecta Fori declinatoria.*
5 *An Clericus auctor laudatus, & neceſſarius Defenſor declinet Forum?*
6 *Quid in materia Ægidiana an ceſſet ratione qualitatis auctoris laudati Eccleſiaſtici?*
7 *Ubi conſtat de juſtitia evictionis non attenditur omiſſio denunciationis faciendæ venditori.*
8 *An denunciatio facta coram Judice incompetenti ſufficiat?*
8 *An Clericus citari poſſit per Judicem laicum tanquam Defenſor voluntarius, ſi ſua putaverit intereſſe?*
10 *In concurſu creditorum, vel alio judicio univerſali ſpectatur Perſona debitoris laici, unde poſſunt evocari Eccleſiaſtici tanquam Actores voluntarii.*

D I S C. LX.

1 OB evictionem a dicta Congregat. ſeu Schola paſſam aliquorum bonorum jure fideicommiſſi vindicatorum, egit illa in judicio Salviani contra dictum Collegium Barnabitarum, tanquam auctorem, & de evictione obligatum, & introducta per appellationem cauſa in Rota coram Bichio, duæ prodierunt reſolutiones ad favorem Actricis ſub diebus 26. Junii 1647. & 18. Maii 1648. ad quarum normam expedita ſententia, & commiſſa per appellationem cauſa in eadem Rota cor. Corrado prævia deciſione 21. Maii 1649. emanavit ſententia confirmatoria, idemque ſequutum in tertia inſtantia coram Albergato, cum unica etiam deciſione 21. Junii 1652. quæ deciſiones nempe prima, tertia, & quarta ſunt 163. & 313. *p.* 10. & 278. *p.* 11. *rec.*

In hujuſmodi diſputationibus punctus fuit, an evictio ad quam agebatur, juſte, vel potius ex injuria ſequuta eſſet, prætendente Collegio reo convento, illam injuſte ſequutam eſſe ob adhuc non purificatum fideicommiſſum ad favorem evincentium, utpote remotiorum de genere vocato, ob ſuperexiſtentiam proximiorum quamvis Religioſorum de Religione capaci in communi. Deducendo etiam nullitates proceſſus, & actorum, ex culpa ejuſdem Confraternitatis non declinantis Forum laicale, a quo Scribentes in contrarium dicebant eam eſſe exemptam. Ac etiam quod male facta eſſet ipſi Collegio litis denunciatio omnino neceſſaria, ut ad evictionem agi poſſet, utpote facta coram eodem Judice laico, coram quo ipſum Collegium indubitate eccleſiaſticum, & conſtitutum ex Sacerdotibus & Clericis regularibus profeſſis, citari non poterat ratione omnimodæ incompetentiæ, & incapacitatis dicti Judicis, ſeu Fori laicalis. Et ſic tres fuerunt inſpectiones, ſeu puncti. Unus in meritis negotii principalis, & circa evictionis juſtitiam pendentem ab exiſtentia, & pertinentia fideicommiſſi. Alter circa competentiam Fori dictæ Confraternitatis, an ſcilicet conveniri, ac condemnari potuerit in Foro laicali? Et tertius circa denunciationem factam in eodem Foro laicali dicto Collegio authori laudato, ſeu neceſſario Defenſori.

Super primo, cum ad cauſæ defenſionem evocatus eſſem in ſecunda inſtantia circa initia profeſſionis in locum unius ex Advocatis defecti, qui jam in imminenti diſputatione cor. Corrado ſcripſerat ſuper dicto puncto firmato etiam in duabus precedentis inſtantiæ deciſionibus cor. Bichio, modicæ ac pene nullæ fuerunt meæ partes, unde propterea de eo 2
non agitur in ſua materia ſub titulo de fideicommiſſis, ſunt autem deciſiones notabiles ſuper puncto excluſionis Religioſorum quamvis de Religione capaci, nedum ob expreſſam, ſed etiam ob conjecturatam voluntatem teſtatoris, de quo non ſemel actum habetur *in d. tit. de fideicom.* præſertim in Romana fideicommiſſi de Capis, & in Bonon. fideicommiſſi de Bonfiolis pro Monaſterio S. Michaelis, atque reflectendo etiam ad veritatem, juſtæ, & probabiles viſæ ſunt, ex fundamentis in dictis deciſionibus contentis.

Quatenus vero pertinet ad ſecundum punctum circa 3
defectum juriſdictionis, ſeu incompetentiæ Fori laicalis cum dicta Confraternitate; cum ſenſu etiam veritatis, dicebam indebitam eſſe oppoſitionem, cum non conſtaret hujuſmodi Confraternitatem habere requiſita neceſſaria ad eam faciendam vere eccleſiaſticam, tam ad effectum Fori, quam etiam ut ejus bona dicerentur eccleſiaſtica, & cadentia ſub diſpoſitione *Extravag. Ambitioſæ, de reb. Eccleſ. non alienan.* quod ſcilicet Ordinarii, vel alterius eccleſiaſtici Superioris auctoritate formiter erecta eſſet cum Eccleſia, ſeu Oratorio, campana, & aliis loci eccleſiaſtici requiſitis, quæ in præſenti ceſſabant; nil obſtante quod multa exercerentur opera pietatis, quodque ad limites S. C. T. ab Ordinario viſitaretur, atque revidenentur rationes, quoniam recepta diſtinctio eſt, de qua non ſemel *hoc tit.* ac etiam ſub altero *de alien. & contr.* ad materiam dictæ, *Extravag. Ambitioſæ*, quod aliud eſt eſſe locum eccleſiaſticum, aliud vero eſſe pium; unde poſita prima qualitate, ineſſe dicitur ſecunda, non autem e contra, quia ſtant bene ſimul, locum eſſe pium, & tanquam talem ſubjacere Viſitationi Ordinarii, vel alterius Superioris eccleſiaſtici, tam circa inſtitutum, & opera, quam circa adminiſtrationem bonorum, ac redditionem rationum. Et tamen remanere adunantiam laicorum, quoad bona temporalia ſubjectam Foro laicali, ac etiam non ſubjectam prohibitioni alienationis bonorum eccleſiaſticorum ex iis, quæ habentur collecta per Carol. de Graſs. *de effect. Cleric. effect.* 1. *n.* 122. *& ſeqq.* Barboſ. *de Epiſc. alleg.* 75. cum aliis, quæ juxta ſtylum habentur fuſo calamo deducta in tertia deciſione cor. Corrado, *dec.* 313. *par.* 10. ac etiam eadem die 21. Maii 1649. firmatum fuit in Calaritana juris viſitandi coram eodem, & deinde in Melevitana bonorum 10. Februarii 1651., & 10. Maii 1652. coram Meltio, quarum ſecunda eſt *dec.* 148. *par.* 11. *rec.* & in aliis quoniam eſt diſtinctio recepta.

Et nihilominus ubi etiam in hac facti ſpecie contrarium 4
probabilius prætendi potuiſſet, quod ſcilicet iſte dicendus eſſet locus eccleſiaſticus privative ſubjectus Foro eccleſiaſtico, atque exemptus a laicali. Adhuc tamen dicebam, neglectam Fori declinatoriam, potius ipſi Collegio imputandam eſſe, dum lis ei denunciata fuerat, ejuſque certam ſcientiam habuiſſe etiam ante denunciationem, ex pluribus facti circumſtantiis conſtabat. Ex ea clara, & convincenti ratione, quod cum hujuſmodi materia ſatis controverſa eſſet inter eccleſiaſticos, & laicos, atq; apud iſtos ſit nimium delicata, idcirco prorſus irrationabile videbatur imputare iſtius Confraternitatis Rectoribus, & Adminiſtratoribus omnibus laicis (ſtante præſertim retroacta obſervantia) cur non tentaverint adeo periculoſum, & ſibi in Perſona, ac bonis præjudicialem punctum, quem magis tute tentare poterant ipſi Clerici Regulares, & indubitate Eccleſiaſtici, Magiſtratuum ſæcularium indignationem non timentes.

Cumque inter Scribentes pro dicto Collegio adeſſent Moneta, & Boſſius docti, & celebres Morales, ut eorum opera docent, hujus Religionis profeſſores, qui cum copioſiſſimis allegationibus deducebant opiniones eccleſiaſticæ juriſdictioni favorabiliores, quas Morales præſertim tueri, ac ampliare profitentur, dicebam ejuſdem Collegii, ipſorumque 5
Religioſorum culpam ita augeri, quoniam juxta opinionem, quam ipſi, aliique Eccleſiaſtici profitentur ex collectis per Bellet. *diſquiſ. Cleric. p.* 1. *de favore Clericorum reali* §. 3. *n.* 19. Carol. de Graſſ. *d. effect.* 1. *n.* 261. *& ſeq.* Clericus auctor laudatus, ſeu neceſſarius Defenſor declinat Forum laicale, & trahit cauſam ad Forum ſuum, ideoque ipſis magis imputandum erat, cur id non egerint.

Quamvis revera hæc opinio ſit minus vera, minuſque recepta, quoniam attenditur intereſſe immediatum, non au-

rem mediatam, atque Actori ſufficit cauſam agere cum poſſeſſore bonorum, ad quæ dirigitur actio, ad communiter notata per Scribentes *in l. venditor, ff. de judic.* Covar. *pract. qu. c. 8. ſub n.* 3. Mangil. *de evict. q. 6. nu.* 1. Capyc. Latr. *conſult.* 65. *n.* 20. Carleval. *de judic. p.* 1. *diſp.* 2. *n.* 665. apud quos cæteri, & hanc tanquam veriorem tenuit Rota in Peruſine Salviani 15. Maji 1654. coram Penting. & inconcuſſe ſervat praxis fere omnium Tribunalium Europæ, præſertim extra temporalem Ditionem Eccleſiæ, in qua, ut ſæpius in aliis dictum eſt, cum unus, & idem ſit utriuſque Fori Princeps, & caput, non adeo mordicus ſuper hujuſmodi diſtinctionibus inſiſtitur.

Licet quoad punctum Ægydianæ, cujus occaſione de hoc er-
6 ticulo agitur per Rotam in dicta Peruſina coram Peutingerio, haberem difficultatem ex iis, quæ habentur infra in Albanen. ſeu Pedemont. *hoc eod. tit. diſc.* 63. ubi de eodem articulo Clerici auctoris laudati.

Demum quoad tertiam inſpectionem, ſeu punctum denunciationis, quam dictum Collegium prætendebat ſibi illegitime factam eſſe coram Judice ſæculari omnino incompetenti, inanis labor videbatur ſuper eis immorari ex recepta concluſione, de qua in hujus cauſæ deciſionibus, & in ſua materie *ſub tit. de empt. & vend.* quod ſcilicet conſtito de ju-
7 ſtitia evictionis, ex æquitate illa præſtanda eſt, quamvis neglecta eſſet illa denunciationis formalitas, quæ de ſtricta juris cenſura requiritur, cum alias eſſet ſpecies pœnæ, quæ hodie ex Canonica æquitate in utroque Foro recepta non exigitur ultra intereſſe, quod proinde ſpectatur dicendo auctori opponenti de non denunciatione, quod deducat quid deducturus fuiſſet, ſi et formalis denunciatio facta eſſet, nam alias imputanda non eſt omiſſio illarum diligentiarum, quas conſtet non fuiſſe profuturas juxta vulgaria, & recepta axiomata.

Multo magis, dum in iſto neceſſario Defenſore concurrebat certa litis, ac imminentis evictionis ſcientia, ex pluribus circumſtantiis, & ex ipſamet denunciatione facta per ipſum Judicem, coram quo cauſa pendebat; quamvis dicta citatio tanquam facta per incompetentem non eſſet arctativa, ad
8 effectum ut non ſubditus citatus contumax reputari potuerit, ſeu directe condemnari. Nihilominus ſaltem tanquam actus extrajudicialis, per tale organum factus ab ipſa Parte, indubitate ſufficere videbatur loco proteſtationis, & pro ſcientia inducenda.

Quoties enim citatio non eſt arctativa, ſeu coactiva, ſed
9 ſolum monitiva, ſeu denunciativa, *quatenus ſua putaverit intereſſe*. Tunc ubi præſertim nihil directe contra ipſum Clericum geſtum eſt, neque in ſententia nominatur, nullum adeſſe dicitur eccleſiaſticæ juriſdictionis præjudicium, ſeu violatio, dum eſt urbana denunciatio, quæ omitti etiam poterat, & per quam, ut denunciato favorem, & rem gratam Judex faciat, eum monet de iis, quæ coram ipſo geruntur, & ex quibus deinde ſibi præjudicium reſultare poteſt, & ſic invitatur tanquam Actor, & voluntarius Defenſor juxta theoricam Bart. *in l. juriſperito, §. fin. ff. de excuſat. tutor.* Felin. *in cap. cum inter, ſub num.* 10. *de ſent. & re jud.* Gabr. *conſ.* 56. *num.* 16. *& ſeqq. lib.* 1. *dec.* 451. *n.* 7. *part.* 2. *rec.* cum concord. præſertim *in dec.* 21. *Maji* 1649. coram Corrado 313. *p.* 10. *&* 1. dum in ea inſtantia ſuper hoc puncto acrior fuit diſputatio, & habetur etiam plene deductum apud Salgad. poſt hujuſmodi diſputationem editam *in labyr. cred. p.* 1. *c.* 6. occaſione convocandi etiam Clericos & Eccleſiaſticos ad concurſum, qui per debitorem laicum coram ſuo pro-
10 prio Judice efformatur, ſive etiam eo invito per alios creditores, dum in propoſito ſpectatur Perſonæ ipſius debitoris, qui in effectu, ſive provocet, ſive provocetur eſt reus, creditores autem, quamvis provocati, ſunt ſemper quoad ſubſtantiam Actores juxta ea, quæ in ſimili habemus de provocatis ex remedio *l. diffamari, & l. ſi contendat &c. ut habetur diſc. præc.*

T R A N E N.

PRO FRANCISCO GALLIBERTO CUM THOMA LOPEZ, ET CONSORTIBUS.

Caſus diſputatus in Signatura Juſtitiæ, & reſolutus pro Galliberto.

An geſta per Judicem laicum contra Clericum non opponentem de clericatu, & tanquam contra Laicum, ſuſtineantur, vel potius infirmanda ſint? & quatenus veniant infirmanda, num Clericus teneatur collitiganti reficere expenſas in tali judicio factas.

Executio infra tempus ad appellandum, vel poſt interpoſitam appellationem in vim Ægydianæ contra Clericum reputatum Laicum non opponentem de clericatu, an remaneat valida, vel potius dicatur attentata?

S U M M A R I U M.

1 F*acti ſeries.*
2 *Executio facta in vim Ægidianæ contra non opponentem de clericatu ſuſtinetur.*
3 *Clericus bona fide reputatus laicus, & non opponens de clericatu tenetur ad expenſas judicii.*
4 *De concluſione, de qua n.* 2.
5 *Et de altera, de qua n.* 3. *quæ declaratur.*
6 *Alia declaratio ejuſdem concluſionis.*
7 *Imputandum eſt Actori, cur qualitatem rei non inquiſierit, an eſſet Eccleſiaſticus, vel laicus?*
8 *Quæ expenſæ per Clericum refici debeant.*

D I S C. LXI.

Contra Franciſcum abſentem Luciæ creditrix, in vim litterarum executorialium in contumaciam obtentarum 1
e Regia Audientia Tranen. curavit exequi, & ſubhaſtari quædam bona deliberata Thomæ, & aliis oblatoribus. Cumque Franciſcus habita de his notitia, in eorundem bonorum poſſeſſione ſe tueretur cum inhibitionibus A. C. ratione ſui clericatus, hinc proinde occaſione moderationis dictarum inhibitionum introducta cauſa in Signatura, dicebant Scribentes pro dictis deliberatariis, quod geſta ut ſupra coram Judice ſæculari ſuſtineri deberent tanquam contra eum, qui laicus credebatur, ob non oppoſitum ab ipſo clericatum in minoribus, qui ex facti circumſtantiis dici non poterat notorius, ſed potius notabiliter ignoratus.

Ad quod probandum deducebant receptam Curiæ pra- 2
xim, quod licet Ægidiana non comprehendat bona poſſeſſa per Clericos, ſive de directo dominio Eccleſiarum, quamvis contentio eſſet inter laicos, quia reputatur conſtitutio laicalis, nullam recipiens alterationem a confirmatione, & extenſione Summi Pontificis, utpote id ſapientis ex Perſonæ Principis magis quam Pontificis juxta firmata *in Roman. de Scapucciis* 9. *Jan.* 1611. *cor. Coccino, quæ reputatur magiſtralis, dec.* 472. *p.* 2. *rec.* 441. *n.* 2. *&* 3. *p.* 9. *rec.* Add. ad Greg. *dec.* 581. *Romana vineæ* 17. *Junii* 1658. *cor. Bevilaq. & paſſim.*

Nihilominus ſi infra tempus datum ad appellandum, vel poſt interpoſitam appellationem proceſſum eſt ad executionem bona fide, quia ſcilicet in actis oppoſitum non eſſet de clericatu, ſive de directo dominio Eccleſiæ, talis executio non reputatur attentata juxta deciſionem in Æſine bonorum 10. Junii 1633. cor. Veroſpio, Viterbien. fideicommiſſi 16. Jun. 1642. cor. Cerro.

Et in omnem eventum dicebant, dictum Franciſcum ob non oppoſitum clericatum, & ſucceſſive Fori declinatoriam, 3
ſaltem teneri ad refectionem expenſarum, & damnorum ex hujuſmodi actis ab Actrice, & deliberatariis paſſorum, ne ejus contumacia, vel negligentia in aliorum bona fide procedentium damnum redundet, ad text. *in c. exceptionem, de except. ubi Canoniſtæ præſertim* Felin. Dec. *conſ.* 241. Netta *conſ.* 495. *n.* 18. Covarr. *practicar. c.* 33. *poſt n.* 2. Farin. *q.* 8. *n.* 16. Carol. de Graſſ. *de effect. Cleric.* 1. *n.* 180. Bellet. *diſquiſ. Cleric. tit. de favore Clericorum perſonal.* §. 2. *n.* 14. *cum ſeqq.*

Pro Galliberto Scribens, cum ſenſu etiam veritatis, dicebam quod quicquid ſit de dicta praxi Tribunalis A. C. vel 4
Rotæ circa ſuſtinendam executionem factam in vim Ægidianæ contra Laicos putativos de clericatu non opponentes, cujus contrarium tamen videtur magis receptum, ut in ead. Viterbien. cor. Cerro, *dec.* 283. *p.* 9. *rec.* ubi receditur a dicta alia præcedenti, & in dicta Romana vineæ 17. Jun. 1658. cor. Bevilaq. dum dicto caſu forte ſuſtentabilis videtur prima opinio ob ceſſantem omnimodam incompetentiam, & inhabilitatem, ex quo hujuſmodi Tribunalia Urbis habitualem habent juriſdictionem cognoſcendi, & tractandi cauſas utriuſque Fori.

Receptiſſima tamen eſt Canoniſtarum opinio in Romana 5
Curiæ attendenda, ut geſta per Judicem vere laicum contra Clericum quamvis Laicum reputatum, & de Fori declinatoria non opponentem, ſint invalida, & Clericum non afficiant, ad textum *in c. adverſus, §. quia vero, de Immunit. Eccleſiaſtica, cap. ſæculares, de Foro competenti in* 6. Abb. Felin. *& cæteri in dicta cap. exemptionem, de except.* Covarr. *d. cap.* 33. *n.* 2. & cæteri plene collecti per Farinacc. *d. q.* 8. *n.* 15. Bellet. *ubi ſupra, n.* 13. Unde propterea ſuper hoc puncto nulla ha-
bita

hita fuit difficultas, iidemque Scribentes in contrarium ce-
debant.

6 Difficultas vero erat circa alterum punctum refectionis ex-
penſarum, circa quem, licet contrariam opinionem excuſan-
tem Clericum ab hujuſmodi refectione ſimpliciter, & inde-
terminate cæteris allegatis plene tueatur Marta *de juriſdict. p.4.caſu* 102. *n.*14. *cum ſeqq.* Agnoſcebam tamen, contrariam
eſſe magis communem, & rationabilem in caſu ſuo, de quo
loquuntur text. & DD. *in d. c. Exceptionem*; negabam vero
applicationem ad caſum, cum dicta concluſio vere, & pro-
prie procedat, quando Clericus malitioſe, ſeu alias culpoſe
diſtulit opponere de clericatu, ut collitigantem expenſis, &
laboribus defatigaret, dum text. conſiderat malitiam, cum
cujus præſuppoſito procedunt Abb. Felin. & cæteri. Quæ
circumſtantia in præſenti ceſſabat, dum agebatur de judicio
contumaciali ex contumacia ficta reſultante a citationibus
factis domi de tempore, quo Franciſcus erat abſens, unde
nulla ſibi poterat malitia, vel negligentia imputari, dum ſta-
tim habita de præmiſſis notitia, cum clericatu, dictiſque inhi-
bitionibus ſe tueri curavit.

7 Ex alia etiam circumſtantia dicebam dictum Franciſcum
ab hujuſmodi refectione excuſari, ex eo quod dicti poſſeſſo-
tes neglexerunt parere dictis inhibitionibus A. C. ſed adhuc
continuarunt in poſſeſſione obtenta a manu Judicis laici,
quæ perſeverantia indicium dabat, quod ſi ab initio fuiſſet op-
poſitum de clericatu, non deſtitiſſent, ut dictam concluſio-
nem limitat Dec. *d.conſ.*241. cum quo pertranſit Marcabrun.
conſ. 44. *num.*14. *cum ſeqq.* refert, & ſequitur Carol. de Graſſ.
d. effectu 1. *n.* 883.

Iſta limitatio Mihi videbatur parum tuta in ordine ad ap-
plicationem ad factum, cum recipienda videatur, quando
poſſeſſor inhibitus, & de clericatu certioratus, declarat per-
ſeverantem animum ſe confovendi in poſſeſſione bonorum
cum eadem auctoritate laicali, ſpreta inhibitione, ſeu præ-
cepto Judicis eccleſiaſtici, in quibus terminis dicta limitatio
Mihi videbatur vera. Secus autem ubi inhibitus non ſpernit
Judicem eccleſiaſticum, ſed comparens coram eo prætendit
de jure ſuſtineri geſta contra Clericum bona fide reputatum
laicum, vel opponit de retentione pro refectione expenſa-
rum, & damnorum ut ſupra, ſe in utroque ejuſdem Judicis
eccleſiaſtici judicio ſubjiciendo, illudque expectando, cum
tunc non videatur exinde reſultare depravatus animus redo-
lens delictum, ex quo oriatur pœna privationis juris alias
ſibi competentis.

8 Solidius autem reputatum fuit primum motivum, quod
ſcilicet Clericus de nulla culpa, vel negligentia redargui poſ-
ſet, ideoque imputandum erat actrici, cur non inquiſierit
conditionem ſui debitoris, contra quem judicium inſtituere
intendebat, & ex hoc motivo ita judicatum fuit, conde-
mnando dictum Franciſcum ad ſolam refectionem illarum ex-
penſarum, quas actrix, & deliberatarii reſpective paſſi fuerant
poſtquam in ejuſdem Franciſci contumaciam idem A. C. mo-
deratus fuerat inhibitiones poſtea reintegraras, cum illo me-
dio tempore juſte dicendus eſſet culpoſus, & e converſo dicti
collitigantes in ſtatu bonæ fidei.

NEAPOLITANA DONATIONIS PRO ANTONIO FRANCONO CUM CAROLO FRATRE.

Caſus diſputatus in Signatura Juſtitiæ, & reſolutus pro Antonio.

Clericus infringere volens donationem factam lai-
eo, in quo Foro hujuſmodi judicium tractare de-
beat, an ſcilicet in Eccleſiaſtico, & proprio, vel
in illo laici donatarii? & ſucceſſive an intentans
remedium *l. diffamari* dicatur actor, vel reus? &
aliqua de competentia Fori ratione rei ſitæ.

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries.*
2 *De prima inſtantia cognoſcenda coram Ordinario, & A. C. in ea quando procedat.*
3 *De diſpoſitione S. C. Trid.* in cap. cauſæ omnes, *in quibus cauſis procedat.*
4 *Clericus actor tenetur convenire laicum reum in Foro laicali rei conventi.*
5 *Intentans* remedium l. diffamari, *an dicatur actor vel reus?*
6 *Quando donator adverſus donatarium dicatur actor, vel reus.*
7 *Clauſula* conſtituti *operatur traditionem, & transfert poſſeſſionem.*
8 *Item reſervatio uſusfructus favore donatoris.*
9 *Quando attendi debeat Forum rei ſitæ.*
10 *De natura locorum Montium, & quando ab uno in alium transferri dicantur.*
11 *Judicium ſuper reſciſſione donationis plurium bonorum dicitur univerſale, & ubi tractandum ſit.*
12 *De minori ætate in Regno Neapolis, & an Conſtitu-tio* Minorum jura *locum habeat in Clericis.*
13 *De hiſtoria legali, & quale eſſet jus commune in Regno Neapolis remiſſive.*

D I S C. LXII.

CArolus Clericus major 18. minor vero 25. annis Anto- 1
nio fratri in Civitate Neapolitana communi patria
donationem inter vivos irrevocabilem, reſervato uſufructu,
& cum clauſula *conſtituti*, fecit de omnibus ejus bonis, tam
in eadem Civitate, quam in Urbe, & alibi exiſtentibus. De-
inde vero pœnitentia ductus volens dictam donationem in-
fringere, judicium inſtituit ex remedio *l. diffamari* in Tri-
bunali A. C. unde Antonio laico petente cauſam remitti ad
Forum ſuum competens in dicta Civitate, tam ratione
originis, quam domicilii, Judice vero hujuſmodi remiſſio-
nem denegante, ex parte dicti Antonii rei conventi habitus
fuit recurſus ad Signaturam Juſtitiæ, à qua, partibus acer-
rime informantibus, prodiit reſolutio eidem Antonio favo-
rabilis pro remiſſione ad partes, quod reſcriptum totalem fi-
nem hujuſmodi liti impoſuit.

In hac igitur diſputatione, Scribens pro Antonio, mo-
re Advocati plura cumulando motiva, etiam parum ſolida,
quæ pro ingeniorum varietate frequenter, magis quam
tuta, & ſolida, reſolutiones cauſare ſolent, deducebam in
primis quotidie in hoc Tribunali decantatam diſpoſitio-
nem *Sac. Concil. Trident. ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 20. ut
cauſæ omnes in prima inſtantia coram Locorum Ordinariis 2
cognoſci debeant, unde propterea receptum eſt, A. C.
eſſe Judicem primæ inſtantiæ in Curia, in cauſis vero ex-
tra Curiam, non dato utriuſque partis conſenſu ſuæ ju-
riſdictionis prorogativo eſſe ſolum Judicem appellationis,
ideoque in prima inſtantia nulliter procedit, ut *dec.* 150.
num. 1. *part.* 4. *recent. tom.* 2. *deciſion.* 49. & 54. apud
Poſt. *de ſubhaſt. diſc.* 181. *num.* 14. *part.* 16. & habetur
in aliis hoc eodem tit. frequenter, cumulando etiam re-
gulam textus *in cap. ſi Clericus laicum*, *de Foro competenti*,
ut Clericus actor laicum reum in ſuo Foro laicali conve-
nire debeat.

Verum hæc, ut dictum eſt, concernebant conſueta orna-
menta Advocatorum plura motiva cumulantium, quoniam
quicquid ſit, an dicta Conciliaris diſpoſitio locum habeat in
cauſis mere prophanis, ad Forum eccleſiaſticum præciſe non 3
ſpectantibus, in quo probabilior videtur opinio negativa,
quamvis vulgus curiale contrarium credat ex iis, quæ ha-
bentur in Bonon. & in aliis, *hoc eod. tit.* Punctus erat, an
Clericus donator, qui judicium ex remedio *l. diffamari*, ſeu
l. ſi contendat, inſtituerat, ſuper contractus a ſe initi confir-
matione, ac bonorum a ſe donatorum libertate, & pertinen-
tia, dicendus eſſet actor, vel reus. Si enim eſſet actor, de 4
plano intrabat dicta regula textus *in l. ſi Clericus laicum*,
nulloque pacto dictum donatarium ſæcularem in aliena di-
tione morientem ad ſuum Forum trahere poterat, ſecus au-
tem e converſo, ſi ipſe potius reus dicendus eſſet, cum tunc
ejus tanquam Clerici, & Curialis abſque dubio Forum compe-
tens etiam in prima inſtantia fuiſſet dictus A. C.

In hac autem quæſtione apud antiquiores nimium con-
troverſa, num ſcilicet intentans hoc remedium *l. diffama-
ri*, ſeu *l. ſi contendat*, dicendus eſſet actor, vel reus, hodie
ex magis communi, & recepta ſententia, præſertim in Ro-
ta, & Curia, plana videtur reſolutio pendens a diſtinctione, 5
an hujuſmodi judicium intentetur per poſſidentem contra
non poſſidentem, vel e contra? ut primo caſu quamvis
quoad ordinem, ſeu introductionem videatur actor, attamen
in ſubſtantia ſit reus. Oppoſitum vero in altero, ut ſemper
dicatur actor, ut relatis invicem pugnantibus opinionibus,
quæ tribuuntur Afflicto, *dec.* 268. & Capyc. *dec.* 18. quo-
rum primus vult indefinite eum eſſe actorem, alter vero in-
definite eſſe reum, habetur apud Cacheran. *deciſion.* 151. Mu-
ſcatell. *in praxi part.* 1. *gloſſ. reus*, *num.* 13. ubi late Adden. &
cum hujuſmodi diſtinctione ſemper proceſſit Rota, præ-
ſertim

Digitized by Google

ſertim apud Cavaler. *deciſ.* 586. *dec.* 417. apud Poſt. *de manut. dec.* 500. *num.* 12. *part.* 5. *rec.* 102. *num. finali*, *part.* 6. 57. *num.* 31. & *ſequent.* & 94. *num.* 29. *p.* 7. *Firmana Beneficii* 28. *Aprilis* 1659. *coram Cerro*, & *habetur in Romana legati*, *ſub tit. de feud. diſc.* 33.

Ubi enim quis eſt poſſeſſor timens moleſtias ſuper re poſſeſſa, ſive timens jactatas moleſtias contra ejus Perſonam pro aliquo credito, vel alia prætenſione, dicitur ſolum ita occurrere futuro judicio contra eum intentando, quod in ſuo Foro tanquam contra reum intentandum eſſet juxta receptam ſententiam Abbatis *in c. ſi quis contra*, *num.* 2. *de Foro competenti*.

6 Quare applicando ad rem, quando actus remaneret in terminis promiſſionis, ſeu etiam perfectæ donationis abſque traditione, itaut poſſeſſio adhuc remaneret penes donatorem a donatario conveniendum pro traditione, ſeu donationis obſervantia, & tunc recte in Foro ſuo, provocando Actorem, hujuſmodi judicium intentaſſet. Sed factum erat in oppoſitum, quoniam licet ipſe haberet detentationem de facto ratione ſibi reſervati uſusfructus, attamen tam dominium, quam poſſeſſio erant penes donatarium, tam in vim clauſulæ conſtituti inducentis fictam traditionem operativam etiam ad poſſeſſorium retinendæ, ſeu ma-
7 nutentionis ex collectis apud Poll. *de manut. obſerv.* 20. *n.* 5. *cum ſeqq.* Et in ſpecialibus terminis donationis Anna *ſingular.* 156. Rota *in Bonon. de Felicinis* 10. *Januarii*, & 10. *Junii* 1650. cor. Bichio, *Ariminen. donationis* 18. *Martii* 1654. cor. Dunoz. *inter ſuas deciſ.* 951. *n.* 1. & *in aliis*.

Quam fortius ratione reſervationis uſusfructus, ob quam dominium, & poſſeſſio juris miniſterio transferri dicuntur
8 in donatarium ratione incompatibilitatis, quoniam cum uſusfructus ſit ſervitus, quæ non datur in re propria, ſed pernecesse danda ſit in re aliena, idcirco dicta operatio admittenda eſt, Ann. *d. ſingul.* 156. Adden. ad Magon. *dec. Lucen.* 138. *littera A.* Capyc. Latr. *conſult.* 16. *num. fin.* Rot. *dec.* 208. poſt Zacch. *de oblig.* & *in alleg. Bonon.*

Agnoſcentes donatoris Defenſores motivum remanere inevitabile reſtringebant cognitionem cauſæ in Curia, ſaltem reſpectu Locorum Montium in Urbe exiſtentium, tanquam in Foro rei ſitæ, ſed leve videbatur fundamentum, tum quia iſtud Forum ut efficiatur competens, exigitur juxta unam
9 opinionem, quod reus, & poſſeſſor ſit præſens, & conveniatur in loco ex deductis per Surd. *conſ.* 168. *num.* 54. Carleval. *de judiciis*, *tom.* 1. *diſp.* 2. *q.* 3. *n.* 149. (quod tamen ita indefinite dictum non eſt tutum, cum in pleriſque caſibus Forum rei ſitæ dicatur competens etiam contra poſſeſſorem abſentem) tum clarius, quia non agebatur de actione mere reali, ſed de judicio intentato ſuper diſtractu, & reſciſſione donationis, ex quo acceſſorie realitas reſultat, ubi autem non agitur de judicio mere reali, ſed principaliter perſonali, quamvis acceſſorie reali, tunc Forum rei ſitæ non intrat ex deductis per Surd. *d. conſ.* 168. *n.* 53. Carleval. *ubi ſupra*, *n.* 151. Et in ſpecialibus terminis judicii intentati coram A. C. contra Forenſem ſuper Locis Montium Urbis habetur, *dec.* 305. *n.* 4. & 5. *part.* 7. *rec.*

Non tangebant vero difficultatem, quæ reſpectu hujuſmodi Locorum Montium Me torquebat, quod ſcilicet in
10 eis recte favore donatoris intraret diſtinctio, ob quam ipſe utpote adhuc Dominus, & poſſeſſor, dicendus eſſet in ſubſtantia reus, nil obſtantibus clauſula *conſtituti*, & reſervatione uſusfructus, recte ut ſupra operativis in aliis bonis indifferentibus, & in libera partium diſpoſitione exiſtentibus, quorum dominium, & poſſeſſio ex privata conventione de uno in alterum transferri poſſunt, ſecus autem in hujuſmodi Locis Montium, quæ tanquam jura cum Principe ſunt ſpecies Regalium, & quoad ſubſtantiam ex privatis conventionibus nec in dominio, nec in poſſeſſione de uno in alterum transferuntur ſine conſenſu ipſius Principis, vel Officialis per eum ad id deputati, itaut ſemper eſſe dicantur quoad ſubſtantiam in domino, & poſſeſſione ejus, qui in ipſius Principis libris deſcriptus reperitur, partium vero conventiones operantur promiſſionem de faciendo, productivam actionis perſonalis, ac intereſſe pro implemento, non autem tranſlationem dominii, & poſſeſſionis, ut plures in ſua materia Locorum Montium *ſub tit. de Regal.*

Quando iſtud motivum deductum eſſet, cogitabam etiam in ſenſu veritatis, illud videri evitabile ex eo, quod iſta eſſet
11 ſpecies judicii univerſalis, cum donatio complecteretur omnia bona, & jura exiſtentia, tam in Urbe, quam in Civitate Neapolis, & alibi, unde propterea tota cauſa tanquam connexa, & pendens ab uno, eodemque puncto individuo in uno Foro tractanda erat, quo poſito conſiderabam Forum digniorem, & magis competentem omnino eſſe illud donatarii, tum quia ibi initus erat contractus: tum etiam quia ibi erat major pars bonorum, atque ut Hiſpani dicunt, caput aſſis hæreditarii majorum, cujus portionem unus frater alteri donaverat, ex iis, quæ in propoſito judicii univerſalis ſuper hæreditate, vel fideicommiſſo habentur infra *in Montis alti*, ſeu *Maceraten. fideicommiſſi*, *diſc.* 87. & in aliis, quare omnia inſimul combinando, quod ſcilicet ibi eſſet major pars bonorum, quod eſſet communis patria, quod eſſet locus contractus, quodque reus ibi haberet domicilium, reflectendo ad ſolam veritatem, iſta Mihi videbatur eſſe juxta id, quod reſolutum fuit.

Potiſſime quoniam iſta quæſtio Fori, ſeu ordinis principaliter influebat ad juſtitiam, & merita negotii principalis, potiſſimum enim fundamentum donatoris conſiſte- 12 bat in minori ætate, circa quam, agi cauſam in uno Foro, vel in altero, eſt toto cœlo diverſificare, cum in Tribunalibus Laicalibus Regni, excedens ætatem annorum 18. per Conſtitutionem Regni incipien. *Minorum jura*, reputetur in omnibus major indefinite, nulla data Perſonarum diſcretione, in Tribunalibus vero Urbis proceditur cum opinione, quod dicta Conſtitutio tanquam laicalis non comprehendat Clericos, & Eccleſiaſticos, utpote illi non ſubditos, & conſequenter quod ætas ſit annorum 25. quod tamen alia occaſione Mihi videbatur minus probabile, ac pendens potius a leguleica ſimplicitate, quoniam ut advertitur *in Romana dotis de Caffarellis*, *ſub tit de dote*, *diſc.* 12 *vel ſequ.* & alibi, de tempore quo prodiit d. Conſtitutio, in ea Regione forte adhuc cognitum non erat jus commune Romanorum, tunc moderno tempore inventum, vel ſi cognitum non receptum, cum tunc jus commune eſſet illud Longobardorum juxta hiſtoriam, de qua *in Neapolitana ædificii*, *ſub tit. de ſervitutibus*, *diſc.* 1. Unde propterea taxa minoris ætatis fuit potius ampliatio quam 13 reſtrictio, dum attento jure Longobardorum, ſeu altero, quo tunc vivebatur, dicebatur major etiam in ætate 14. vel 16. annorum, *ut in d. Romana dotis*. Cumque jus civile Romanorum habemus potius ex uſus receptione, quam in ratione auctoritativa ex deductis *in d. Neapolitana*, dici non poteſt ita quod exemptos remanere incorrectum dictum jus commune, quod ibi in hac parte nunquam extitit, nec receptum fuit.

Et quamvis ratione juramenti per diſpoſitionem textus *in authent. Sacramenta puberum*, *cum Concordan.* minor ætas a juramento ſuppleta ſit, nihilominus ſatis expedit minorem ætatem adeſſe, vel non adeſſe, quoniam ea concurrente de facili ratione læſionis ſubvenitur cum remedio reſtitutionis in integrum; ut in ſua materia, *ſub tit. de contractibus*.

ALBANEN. SEU PEDEMONTANA BONORUM

PRO DOMO PROFESSA SOCIETATIS JESU CUM PETRINO DE PONTE.

Caſus diſputatus in Signatura Juſtitiæ, & reſolutus ut infra.

Clericus auctor laudatus, ſeu Defenſor neceſſarius, an ex propria Perſona ratione ſui mediati intereſſe communicet ejus exemptionem, & privilegia Laico poſſeſſori immediato, tam quoad Forum, quam etiam quoad exemptionem ab Ægidiana, alioſque ſimiles effectus, & aliqua de Ægidiana etiam inter Laicos, an intret ubi unus eorum eſt Forenſis?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Clericus auctor laudatus, ſeu Defenſor neceſſarius an communicet privilegium ſuæ exemptionis Laico quoad Forum?*
3 *Quid in ordine ad impediendam Ægidianam.*
4 *An ſemper paria ſint Forum ſortiri, & legibus ligari, & an liceat arguere &c.?*
5 *De differentia inter ſubjectionem Fori, & Ægidianæ.*
6 *Aliud eſt agere de Ægidiana, re integra pro admittenda appellatione, & aliud ad effectum excuſandi executionem jam factam ab attentatis.*
7 *Ægidiana regulanda eſt jure Statuti.*
8 *Forenſi an ſuffragetur Ægidiana?*
9 *Non ſuffragatur Clerico litiganti cum Laico.*

10 Non-

Digitized by Google

10 *Non ſubditus litigans in aliquo Foro fit ejus ſubditus quoad concernentia judicialia.*

11 *De alia ratione, ob quam Forenſes ſubjacent Ægidianæ.*

D I S C. LXIII.

1 PRæſuppoſita eadem facti ſerie, de qua in hac eadem cauſa *ſub tit. de feudis*, *diſc.* 48. occaſione agendi de meritis negotii principalis, cum Petrinus prætendens bona in territorio Albanenſi quæſita ex pretio cujusdam feudi, iſtius loco ſubrogata eſſe, obtinuiſſet ab A. C. ſententiam immiſſionis in interdicto Salviani contra Blancarium Laicum eorum poſſeſſorem, & appellantem, qui emptionis titulo illa quæſierat a Domo profeſſa Societatis Ieſu Urbis eorundem bonorum poſſeditrice in vim legati. Prætendebat Actor admittendam non eſſe appellationem ſuſpenſivam ob *Conſtitutionem Ægidianam* innovantem diſpoſitionem juris civilis *in l. unica*, *C. ſi de momentanea poſſeſſione*. E converſo autem d. Domus profeſſa admiſſa ad cauſam tanquam auctor laudatus, ſeu defenſor neceſſarius prætendebat, quod ejus exemptio a dicta *Conſtitutione Ægidiana* indubitate Laicali, & Eccleſiaſticorum non comprehenſiva, ratione ſui intereſſe ſuffragari deberet dicto Laico poſſeſſori. Unde propterea aſſumpta fuit diſputatio in Signatura juſtitiæ, quæ in bina, vel trina acerrima diſputatione, ob nimiam votorum ſciſſuram, nul-
2 lam deſuper dedit reſolutionem, ſed ex turbiditate cauſæ in mentis negotii principalis, ex iis quæ habentur *ſub d. tit. de feudis diſ.* 48. reſcripſit de commiſſione appellationis in Rota cum clauſula tranſlativa, *conſtito quod ſit locus Ægidianæ*.

In hujuſmodi autem diſputationibus, quatenus pertinet ad iſtum punctum ordinis, an ſcilicet Clericus auctor laudatus, ſeu defenſor neceſſarius communicet ſuæ exemptionis Privilegium Laico poſſeſſori ab eo cauſam habenti, Scribentes pro Actore potiſſimum fundamentum conſtituebant in firmatis per Rotam in una Peruſina Salviani 15. Maji 1654. coram Peutingero, ubi ſequendo opinionem Covar. & ſequacium, de quibus Carleval. *de judiciis*, *tom.* 1. *diſp.* 2. *n.* 664. quod ſcilicet Clericus auctor laudatus, ſeu defenſor neceſſarius Laici rei conventi non declinat Forum Laica-
3 le, exinde infertur quod eadem Clericalis qualitas in neceſſario defenſore concurrens non impediat effectum Ægidianæ, quoties cauſa tractetur inter laicos immediatos, & ſuper bonis laicalibus.

E converſo Scribens pro Domo profeſſa, non aſſumendo inſpectionem dicti puncti declinationis Fori, de quo habetur actum in Mediolanen. bonorum, *diſc.* 60. ſed relinquendo quoad eum in illa cauſa locum veritati, dicebam, admiſſa etiam dicta opinione Covar. non tamen bene exinde inferri ad iſtum punctum Ægidianæ, cum ejus diſpoſitio proprie, ac directe ita præjudicaret Eccleſiæ, non autem Laico, cujus nil intererat ſuſpenſivam appellationem admitti, vel denegari, cum enim ſibi tanquam emptori per Eccleſiam venditricem promiſſa eſſet evictio cum obligatione camerali, aliiſque pactis executivis, etiam in caſu quo, juxta modernum formularium, ſequeretur ſola avocatio poſſeſſionis in judicio Salviani, vel alio ſimplici poſſeſſorio, exinde reſultabat, quod effectus Statuti laicalis afficeret magis Clericum, ſeu Eccleſiam quam Laicum.

Et ideo quamvis regulariter paria ſint Forum ſortiri, ac legibus ligari, & conſequenter de uno ad alium argui ſoleat, nihilominus iſtud argumentum non videtur neceſſarium ne-
4 que perpetuum, quoties inter unum caſum, & alterum aliqua urget ratio diſparitatis, quæ in præſenti urgere videbatur, ſiquidem circumſcripto præjudicio Eccleſiaſticæ immunitatis, ut Judex Laicus cauſam Eccleſiæ, vel Clerici cognoſcat parum, vel nil referre videtur, an in uno, vel altero Foro cauſa tractetur, cum in utroque juſtitia pariformiter miniſtranda ſit, & utinam forte non daretur caſus, quod in aliquibus Civitatibus, & Regionibus extra Statum eccleſiaſticum, deſideranda non eſſet in Foro eccleſiaſtico illa juſtitiæ adminiſtratio, quæ habetur in laicali, ſive quod non deſideretur in Eccleſiaſticis ea piorum locorum adminiſtratio, quæ reſpective fit per Laicos, & ſic intereſſe non eſt conſiderabile, quia ſemoto dicto inconvenienti, quod ita ceſſat ſpectata Perſona immediati poſſeſſoris, nil deperit Eccleſiæ, vel Eccleſiaſtico, ſecus autem in altero caſu, in quo tollitur beneficium appellationis alias de jure Canonico in hujuſmodi cauſis abſque dubio competens, proindeque damnum, ſeu præjudicium remanet directum, & immediatum ſolius Eccleſiæ, vel Clerici, non autem Laici poſſeſſoris.

Et ad probandum, quod mixtura intereſſe, ſeu præjudicii Eccleſiæ ſufficiat ad effectum Ægidianæ, & non ſufficiat ad effectum declinationis Fori, unde propterea non bene infertur de uno caſu ad alterum, conſiderabam, quod ubi quæſtio eſt ſuper bonis de directo dominio Eccleſiæ, in dominio tamen utili, emphyteutico, ſeu feudali, aut conductitio perpetuo laicorum, atque inter eos abſque Eccleſiæ mixtura, ſeu præjudicio, itaut ejus nihil interſit, cauſa 5
tractatur in Foro laicali, adhuc tamen juxta hodie receptiſſimam, & indubitate præſupponendam opinionem, id ſufficit ad impediendam Ægidianam, *dec.* 234. & 236. poſt Pacif. Buratt. *dec.* 16. & 315. *ubi Add. dec.* 89. *n.* 5. *p.* 10. *rec.* & in aliis collectis in Romana vineæ 17. Junii 1658. cor. Bevilaqua, & paſſim, ergo iſti termini differunt inter ſe, neque bene ab unis ad alios arguitur.

Quatenus vero pertinet ad dictam deciſionem Rotæ in Peruſina Salviani coram Peutingero, abſque neceſſitate agendi de ejus ſubſiſtentia in caſu ſuo, relinquendo pariter in hoc locum veritati, dicebam caſum videri diverſum, quoniam ibi agebatur de poſſeſſore Laico convento, coram Judice mere laicali, Clericus vero auctor, ſeu neceſſarius defenſor non curaverat admitti ad cauſam re integra, & ante ſententiam, unde propterea excuſabilia videbantur attentata, ad quorum effectum de hujuſmodi quæſtione agebatur, dum victor, & Judex fuerant in bona fide, procedendo ad executionem in vim Ægidianæ poſt appellationem, ſive infra illius terminum, in hac vero facti ſpecie Eccleſia re integra ſe admiſerat ad cauſam, atque formalem defenſionem, Laico poſſeſſore eam negligente, directe, & immediate ſuſceperat: & quod magis eſt, Judex Tribunalis A. C. erat utriuſque juriſdictionis capax, ac etiam Clericorum, & Eccleſiarum competens, unde propterea advertebam ideo Eccleſiam non aſſumpſiſſe quæſtionem declinationis Fori, quia credidit tractari cauſam coram ſuo Judice Eccleſiaſtico, & competenti. Ac etiam 6
quia longa differentia eſt agere ad effectum excuſandi executionem jam factam a vitio attentatorum redolentium delictum, proindeque ſupponentium culpam, ut eſt in caſu dictæ deciſionis. Et caſum in quo re integra agatur ad effectum impediendi executionem, ne fieret, ſuffragante etiam vulgari axiomate, quo frequenter utuntur quoque Legiſtæ *quod turpius ejicitur*, &c. *ſive quod multa facta tenent* &c. ideoque, inſpecta etiam veritate, pro meo judicio probabilius videbatur de appellatione reſpondendum eſſe.

Motivabam quoque tanquam Advocatus pro Ægidianæ excluſione de qualitate Actoris forenſis, temporali ditioni 7
Eccleſiæ non ſubditi, utpote de Regione Pedemontana Ducis Sabaudiæ, cum enim Ægidiana contineat jus municipale regulandum jure Statuti particularis, ut advertit Contardus *de Ægidiana*, *q.* 1. *n.* 3. & 4. Hinc dicebam intrare receptam concluſionem, de qua frequenter, *ſub tit. de ſucceſſionibus*, & alibi, ut ad effectum operationis Statutorum concurrere debeat copulativa ſubjectio activa, & paſ- 8
ſiva Perſonarum, & bonorum, unde cum Actor eſſet forenſis ſtatuenti tanquam Principi Laico non ſubditus, idcirco ad ſervandam in judicio æqualitatem, non poterat uti beneficio Statuti contra ſubditum, ut in ſpecie habetur apud Pereg. *dec.* 181. *alias* 189. *l.* 2. & habemus receptum in Clerico, ſive Eccleſia, quod ſicuti in caſu ſuccumbentiæ non ſub- 9
jacet Ægidianæ, ita e converſo ad ſervandam æqualitatem illa non utitur in caſu victoriæ contra Laicum, Honded. *conſ.* 28. *n.* 8. *l.* 2. Adden. ad Greg. *dec.* 581. *num.* 8. Add. ad Buratt. *dec.* 16. Æſina bonorum 10. Junii 1633. cor. Veroſpio, & in aliis, atque jure vivitur.

Verum, reflectendo ad veritatem, dubitabam de motivo, quoniam ubi agitur de bonis ſtatuentis ditioni ſubjectis, Actor eo ipſo, quod in ejuſdem ſtatuentis Foro judicium inſtituit, ita circa concernentia ipſum judicium ejus legibus, & ſtylis ſe voluntarie ſubjeciſſe videtur, quod ſolum reſpectu Eccleſiarum ſuas patitur difficultates, 10
unde diſtinguitur inter mere ordinatoria, & deciſoria. Et conſequenter quoties non obſtat dicta qualitas inhabilitativa clericatus, verius eſt Ægidianam locum habere etiam cum Forenſibus active, & paſſive, ut per Contard. *ubi ſupra*, & ex eo cæteri practici, alia etiam ponderata ratione, quod non agitur de Statuto juris communis cor- 11
rectorio, & ab ejus diſpoſitione exorbitanti, ſed potius ad illud reverſivo, & ſic reintegrante diſpoſitionem text. *in l. unica C. ſi de moment. poſſeſſ.* tanquam per remotionem obſtaculi reſultantis a jure Canonico, ideoque forenſis Laicus conqueri non poteſt, etiam ubi eſt reus, & victus, quoniam non a Statuto, ſed a jure communi potius ita affici dicitur, & eodem modo quo in propria ditione judicaretur.

NUL-

Digitized by Google

NULLIUS,

SEU APRUTINA AD PETITIONEM CARDINALIS AQUÆVIVÆ COMMENDATARII S. MARIÆ DE PROPEZANO.

Diſcurſus pro veritate.

De ritu 65. Magnæ Curiæ Vicariæ Neapolis ſuper juſtificatione Clericatus coram Judice laico, in quibus Judicibus, ſeu Tribunalibus locum habeat, ac attendi debeat.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Cognitio Clericatus ſpectat ad Judicem Eccleſiaſticum, neque laicus poteſt in ea ſe ingerere.*
3 *Quando Judex laicus inſpicere poſſit litteras Clericatus juxta traditionem Baldi.*
4 *De ritu Vicariæ ſuper cognitione Clericatus, ejuſque praxi in ipſa Magna Curia.*
5 *Conſuetudo non eſt extendenda de caſu ad caſum, loco ad locum, vel Perſona ad Perſonam.*
6 *De differentia inter Magnam Curiam Vicariæ, & alios Judices in materia dicti ritus.*

D I S C. LXIV.

1 Cum per Curiam Sæcularem Oppidi Propezani carceratus eſſet tanquam laicus quidam Clericus originarius, & incola ejuſdem loci, in quo Abbas tanquam inferior Prælatus eſt de facto in poſſeſſione juriſdictionis quaſi Epiſcopalis cum territorio ſeparato, & *Nullius*, licet ſub lite, de qua *deciſ.* 285. *cum duabus ſeq. par.* 8. *rec.* dictique Abbatis, ſeu Cardinalis Commendatarii Vicarius, prævia juſtificatione Clericatus in ejus Tribunali, mandaſſet Judici laico dicti Clerici remiſſionem, Judea autem prætenderet ſibi exhiberi debere Bullas Clericatus ad formam ritus 65. M. Cur. Vicariæ Neapolis, juxta numerationem Petræ in eorundem rituum commentariis, idcirco Cardinalis prædictus in Urbe reſidens, atque prudenter curans benevole veritatem inquirere, neque de facili ad cenſuras devenire, meum pro veritate conſilium petiit.

Reſpondi via per abſentem longævo interſtitio annorum 25. ab illorum Tribunalium praxi, primo juventutis flore aliqualiter apprehenſa, adæquatum tutumque conſilium dari poſſe, pro meo tamen judicio partim probabilem videri hujuſmodi inferiorum Judicum prætenſionem. Diſtinguendo ſiquidem punctum in duas inſpectiones, unam in puris terminis juris communis, alteram vero in terminis juris conſuetudinarii ex dicto ritu reſultantis.

2 Quatenus pertinet ad primam, textus eſt expreſſus *in cap. ſi Judex laicus, de ſentent. excommunic. in 6.* diſponens Clericatus cognitionem, non ad Judicem laicum, ſed ad eccleſiaſticum pertinere, atque firmant Scribentes communiter, de quibus Farinacc. *qu.* 8. *num.* 33. Carol. de Graſſ. *de effect. Clericatus, effectu* 1. *num.* 1252. Sperell. *dec.* 17. *num.* 10. *cum ſeq.* & admittunt Franch. *dec.* 189. *num.* 6. *&* *dec.* 329. *num.* 4. *&* 9. aliique Regnicolæ communiter de dicto ritu loquentes, dum idem ritus in finalibus verbis expreſſe id admittit.

3 Et quamvis Bald. *in l. ſi qua per calumniam*, *num.* 4. *Cod. de Epiſc. & Clericis* dicat per Clericum carceratum oſtendi poſſe litteras Clericatus, ad effectum obtinendi remiſſionem ad ſuum Judicem eccleſiaſticum, eo quia hæc dicitur ſummaria cognitio de facto potius, quam de jure, & ad propriam inſtructionem, ut advertit Franch. *dicta dec.* 189. *num.* 1. *&* 239. *num.* 9. Attamen id procedit ad effectum poteſtatis, ut ſcilicet Clerico oſtendente litteras ſui Clericatus non prohibeatur Judea laicus eas recipere abſque incurſu cenſuratum, & pœnarum, quibus alias ſubjacent Judices laici ſe ingerentes in cognitione cauſarum eccleſiaſticarum, & ſpiritualium. Et hoc eſt quod dicit Bald. cum quo in propoſito cæteri per tranſeunt. Nemo autem firmare attentat in puncto juris communis, quod recurrente Clerico carcerato per laicum ad ſuum Judicem Eccleſiaſticum, illoque, prævia juſtificatione Clericatus coram eo facta, demandante ſub cenſuris, & pœnis ſui ſubditi remiſſionem, licitum ſit laico tale præceptum ſpernere, atque fidem non præſtando Eccleſiaſtico, ad quem ſpectat Clericatus cognitio, de illa jam ſequuta velle in ea ſe ingerere, unde quoad hanc primam inſpectionem, credebam eam eſſe planam, nullaque diſputatione dignam.

Quo vero ad alteram prædicti ritus, ſeu juris conſuetudinarii inſpectionem, relinquendo integrum locum veritati ſuper ejus validitate, & ſubſiſtentia, præſuppoſita tamen ejus praxi, & obſervantia in ipſa M. Curia Vicariæ, de qua teſtatur ariam Franch. *deciſ.* 89. *num.* 1. *&* 249. *n.* 4. Adhuc improbabilem credebam aliorum inferiorum Judicum, & Tribunalium prætenſionem, quoniam cum contineat jus conſuetudinarium abſque dubio exorbitans, & juris communis correctorium, ideo tolerabile, quia forte pro eo magno Tribunali, ex non improbabili cauſa, per Summos Pontifices antiquis temporibus in ea Civitate, vel Regno frequenter moram trahentes id concedi potuit. Attamen trahi non debet ad alios Judices, ex receptiſſima concluſione, quod conſuetudo attendenda ſolum eſt in ſuo ſpeciali, & individuo caſu, non autem extendenda eſt de caſu ad caſum, ſeu de loco ad locum, vel de Perſona ad Perſonam, juxta *conſ.* 239. Oldradi paſſim receptum, ut per Gregor. & Add. *deciſ.* 45. *&* 162. Buratt. & Add. *deciſ.* 373. 297. 570. *&* 895. & plene in Majoric. Canonicatus 27. Martii 1656. & 25. Junii 1657. coram Melio, & 24. Januarii 1658. coram Cerro, quarum ſecunda, & tertia ſunt impreſſæ poſt Zuff. *de legit. proceſſ. deciſ.* 34. *&* 37. 4

5

Potiſſime ſtante diverſitatis ratione, qua concurrente, tam in jure conſuetudinario, quam ſtatutario, apud omnes abſolutum eſt prohibitam eſſe extenſionem, de qua ſolum diſputari ſolet, quando ejus identitas ita exigat. In dicto 6 enim Tribunali, tanquam Curia Regis, atque ob ejus magnam amplitudinem, & multitudinem cauſarum adeo Popularæ Civitatis in prima inſtantia, totiuſque Regni in caſu appellationis, & recurſuum, ſi non laudabilis, ſaltem tolerabilis, ſive ex honeſta ratione excuſabilis videtur dicta praxis, ob fraudes, quæ alias in hac materia fieri poſſent, & quæ hujuſmodi exorbitanti ritu non obſtante, adhuc de facto frequenter fiunt, quæ ratio adaptabilis non eſt inferioribus Tribunalibus etiam Collegialibus, ut ſunt Regiæ Audientiæ, quæ de facto, ſed male hujuſmodi facultatem ſibi uſurpare ſolent. Multo igitur magis in hujuſmodi Judicibus pedaneis, & inferioribus, quorum reſpectu, Mihi videbatur caſus indubitatus, proteſtando tamen ſuper præmiſſis reſpondere diſcurſive tantum, utpote in materia, a cujus praxi tamdiu eram alienus.

ANNOT. AD DISC. LXIV.

Occaſione hujus diſcurſus caſualiter potius, quam ſtudioſe hic regiſtrati, expertus ſum conſuetos effectus varietatis humanorum ingeniorum, quodque frequenter accidunt ea, quæ juxta mei Concivis Horatii Flacci lepidum dicterium, eodem tempore bilem, ac riſum promovent, ſive quod verificentur ea, quæ alibi inſinuata ſunt, ut hodie non ad veritatem, & juſtitiam ſcribatur, ſed ad adulationem, quodque Scriptores dicendi potius veniant ſtipendiarii milites in litteraria politica militia, factionario more illorum Duci, pro illa ſcribentes poteſtate, quam ſequuntur, vel a qua præmia ſperant, quo nil abſurdius. Apud aliquos etenim Magiſtratus illius Regni diſplicuit, admirando, quod Regis Catholici in Curia Advocatus ſcriberet contra juriſdictionem Regis, adeout libri publicationi aliquam implicitam dederint ſuſpenſionem, e converſo autem in Curia aliqui Zelantes, ſed indocti inferioris tamen ſphæræ Eccleſiaſticæ tale ſcandalum conceperunt ex eo, quod hic ritus dictus fuerit in ipſo principali Tribunali Magnæ Curiæ Vicariæ tolerabilis, ut preces pro ſuſpenſione Congregationi Indicis porrexerint. In Curia vero hæc ſimplicitas neglecta fuit, ne dicam irriſa, recte agnoſcendo, quod explicite dicitur id eſſe contra jus, atque obſervantiam referendo præſumpto privilegio Apoſtolico, per quod Eccleſiaſtica Immunitas, ac juriſdictio præſervatur. In dicta vero alia Civitate ille Officialis, ad quem utpote Regiæ juriſdictionis delegatum hæc peculiariter pertinent, capere non potuit claram veritatem Proregi a Me inſinuatam, quod iſte ſcribendi modus verum Regia contineret ſervitium, e converſo autem, quod illæ propoſitiones, cum quibus aliqui ex iſtis Officialibus procedebant, Regem potius offenderent, ſed id excuſabiliter percipere non de facili potuit, ex defectu intellectus potius, quam voluntaris, quoniam licet ex conſuetis ſtultæ fortunæ jocis, ad illius primi ordinis Magiſtratum aſcendiſſet, longe tamen infra mediocritatem ejus muſa canebat, atque in nomine caput album, re tamen immaturе viride habebat.

Dicebam etenim, quod idem ritus in verbis expreſſe declarat,

Digitized by Google

clarat, quod eſſet contra juris diſpoſitionem. Ac propterea, ut re, & nomine Catholici, ac piiſſimi Regis evitaretur injuria, ut contra magnam ab eo profeſſatam Catholicam pietatem, talem legem proferri, vel practicari permittat, dicendum eſt, ut iſta antiqua conſuetudo referenda ſit illi Apoſtolico privilegio, quod in vim immemorabilis allegari poteſt, eo modo, quo in altero Siciliæ ulterioris Regno, refertur illa auctoritas, vel juriſdictio, quam exercet illud Tribunal, quod *Monarchia* appellatur, ac etiam in aliquibus actibus referunt plerique alii Principes, eorumque Magiſtratus, & Conſilia, ſeu Tribunalia, intus, & extra Italiam, quando in cauſis, & negotiis ſpiritualibus illas apponunt manus, quas ex juris diſpoſitione apponere non poſſunt, cum ita longe minus malum ſit, quam propriæ poteſtati laicali referre.

Potiſſime vero quod hoc præſumptum privilegium a veriſimilitudine, vel probabili ratione, non eſt omnino alienum ob Tribunalis amplitudinem, & negotiorum multiplicitatem, & per conſequens prorſus improbabile remanet aſſumptum id ſubſcribendi, vel practicandi in aliis Tribunalibus inferioribus Regni contra veriſimilem voluntatem piiſſimi Regis. Tum ex regulari natura conſuetudinis, ut attendatur in caſu præciſo, vel individuo, & non admittatur extenſio, ex inſinuatis *ſub tit. de Judic. diſc.* xt. *& ſub tit. de benef. diſc.* 30. & alibi pluries, ac etiam in hoc diſcurſu, tum clarius ob magnam rationis diverſitatem, dum aliis minoribus Tribunalibus adaptabilis non eſt ea ratio, quæ potuit eſſe non improbabilis cauſa, ſeu motivum hujus conceſſionis, vel permiſſionis.

Præſupponebatur, quod motivantes in contrarium illi innitterentur fundamento, quod iſti ritus Magnæ Curiæ Vicariæ ex Regia auctoritate initio illorum voluminis regiſtrati habeant vim legum in toto Regno, adinſtar Capitulorum, & Pragmaticarum, & per conſequens, quod non minus in ipſa Magna Curia, quam in omnibus aliis Civitatibus, & Regni Tribunalibus practicari debeant. Quamvis etenim primum, ac Supremum Tribunal potius politicum, quam civile, quod Conſilii Collateralis dicitur, ac etiam alia duo majora Tribunalia, illud nempe S. Conſ. quod S. Claræ, ſeu Capuani appellatur, & alterum Regiæ Cam. ſummariæ hujuſmodi ritibus non ſubjacere præſupponantur, attamen id provenit ex eo, quod ſunt Tribunalia majora, & ſphæræ Superioris, ad quæ reſpective habentur ab illo Magnæ Curiæ Vicariæ appellationes, vel recurſus. Vel quod ſint Tribunalia de novo erecta, vel reformata poſt compilationem dictorum rituum ſub diverſis legibus, vel ritibus, ut eſt præſertim Tribunal Sac. Conſilii, quod erectum fuit per Regem Alphonſum Primum de Aragonia, ut advertitur *ſub tit. de judiciis diſc.* 32. Ritus vero in ſcripturam, ſeu volumen redacti fuerunt, ex auctoritate Reginæ Joannæ Primæ, atque Collaterale eſt Tribunal ipſius Regis, quod neque per Conſtitutiones, Capitula, & Pragmaticas ligatur, dum eis derogare, vel diſpenſare poteſt. Atque Regia Cancellaria habet ſuos ritus particulares, utpote in materia diverſa, ſed reſpectu Audientiarum Præſidialium, aliarumque inferiorum Curiarum Regiarum, vel Baronalium, eſt indubitatum, quod in eis iſti ritus pro lege ſervandi ſunt.

Verum id continet æquivocum clarum, ac ſolemne, quoniam non reſpectu iſtorum rituum, qui a ſola approbatione Regia hunc habent vigorem, ſed etiam reſpectu Ipſarummet Conſtitutionum, Capitulorum, & Pragmaticarum iſtæ invalidæ eſſent, ex defectu poteſtatis, ad terminos text. *in Auth. caſſa, & irrita, C. de Sacroſ. Eccl. & in cap. Eccleſia S. Mariæ, de Conſtitutionibus*, cum notis Concordantibus, ideoque eatenus eſt ſuſtentabilis, quatenus attendatur ratio ſuperius conſiderata, antiquæ ſcilicet, & immemorabilis conſuetudinis, ex cujus virtute, vel operatione allegari valeat Apoſtolica conceſſio, ac propterea dicebam, quod illi, qui cum dicto fundamento Regiam juriſdictionem tueri volebant, ita potius Regem offendebant, ſuæque juriſdictioni, & poteſtati præjudicabant, quodque unicum fundamentum, quod aliquam habeat probabilitatem, eſt illud, de quo in diſcurſu. Rerenta tamen eadem proteſtatione in eodem diſcurſu facta, nil deſuper firmavi.

MATERANEN. CENSURARUM
PRO OFFICIALIBUS REGIÆ AUDIENTIÆ BASILICATÆ
CUM PROMOTORE FISCALI CURIÆ ARCHIEPISCOPALIS MATERÆ.

Caſus diſputatus in S. Congregatione Immunitatis, & reſolutus, ut infra.

Judex laicus carcerando Clericum, vel Eccleſiaſticum de ordine, & mandato Magiſtratus etiam laici Superioris aſſerentis ita demandare ex commiſſione, & conſenſu Judicis, ſeu Superioris Eccleſiaſtici, an dicatur violare Eccleſiaſticam immunitatem, & juriſdictionem, ita ut incurrat necne in cenſuras?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutio Sacræ Congregationis.*
3 *An Judex laicus carcerando Clericum de ordine ſui Superioris, & majoris Magiſtratus excuſetur?*
4 *Laicus tenetur impartiri brachium Judici Eccleſiaſtico.*
5 *Superiori aliquid aſſerenti eſt credendum.*

D I S C. LXV.

PRorex Regni Neapolitani dedit in mandatis Præſidi, 1 aliiſque Officialibus Regiæ Audientiæ Baſilicatæ reſidenti in Civitate Materæ, quod carceraretur, atque ad arcem Barlettæ tranſmitteretur Thomas Lanfrancus Novitius Ordinis S. Joannis Jeroſolymitani, aſſerendo id agere de commiſſione, & conſenſu Locumtenentis Prioratus Capuæ, ejuſdem Religionis, quo mandato executo, Archiepiſcopus dictæ Civitatis carcerati patruus, prævia monitione per edictum ad valvas cum brevi termino trium horarum, per cedulones declaravit Præſidem, & Officiales prædictos incurſos in cenſuras contentas in Bulla Cœnæ, ob carcerationem dicti Thomæ dupliciter Eccleſiaſtici, quia Clericus beneficiatus, & quia miles Jeroſolymitanus, unde habito per Officiales prædictos recurſu ad Sac. Congregationem Immunitatis, quamvis de ſtricta juris cenſura pro annullatione hujuſmodi cenſuramm, reflectendo etiam ad veritatem, reſponderi debuiſſet, tam ratione ordinis male teuti, quam injuſtitiæ, attamen, ſive ex conſuetis prudentialibus regulis ad ſuſtinendam 2 Epiſcoporum Dignitatem, ſive ex non improbabili ſuſpicione concepta, quod ordo prædictus ab ipſamet Regia Audientia affectate procuratus eſſet in odium, & vindictam, ut ita indirecte aliqua ipſi Archiepiſcopo injuria inferretur, ob tunc vigentes controverſias ſuper ejuſdem Audientiæ ſedili in Eccleſia Cathedrali, reſcriptum fuit, quod remotis cedulonibus, dicti Officiales ſuæ conſcientiæ conſulerent, ita cenſuras, nec approbando, nec reprobando, ut frequens eſſe ſolet hujus Tribunalis reſcribendi modus.

Scribens autem pro Regia Audientia, ultra claram nullitatem reſultantem ratione ordinis, & ex defectu citationis per edictum, nullis præviis diligentiis, & cum adeo brevi termi- 3 no, ex ſola ratione juſtitiæ, cum ſenſu etiam veritatis, dicebam pro hujuſmodi cenſurarum infirmatione reſpondendum eſſe, quoniam quicquid eſſet de puncto, an Judex laicus inferior parere, vel potius replicare debeat ſupremo Magiſtratui ſæculari ejus Superiori demandanti carcerationem Clerici, ſeu aliud illicitum? Et an hujuſmodi præceptum excuſet necne ab incurſu cenſurarum? quam inſpectionem, utpote præter cauſæ neceſſitatem, aſſumere neglexi.

Difficultas ceſſabat ex dicto facti præſuppoſito in eodem mandato contento, quod ſcilicet id fieret de conſenſu, & commiſſione proprii Superioris Eccleſiaſtici, ita enim non 4 fuit carcerare juriſdictionaliter, & cum propria auctoritate laicali, ſed potius impartiri brachium proprio Superiori Eccleſiaſtico, ad quod Magiſtratus ſæculares tenentur etiam ſub pœnis, unde propterea laudabiliter agunt, ad text. *in l. ſi quis hoc genus, Cod. de Epiſc. & Cleric. cum Concord.* per Menoch. *de arbitr. caſu* 452.

Et quamvis Scribentes in contrarium inſiſterent in eo, quod de hujuſmodi conſenſu, & commiſſione proprii Superioris non conſtaret ipſis carcerantibus, attamen videba- 5 tur leve fundamentum, quoniam cum non ageretur ad effectum ſuſtinendi validitatem actus, ſed ad ſolum effectum excuſandi a delicto, & pœna, quoties non conſtaret de dolo,

lo, & præordinatione carcerantis, itaut eſſet color quæſitus, certum credebam, quod Magiſtratus inferior tam magno Superiori ita aſſerenti juſte credere potuiſſet, aa debuiſſet, attenta potiſſimum qualitate dicti Superioris, dum non ſolum erat Prorex, & ſupremus moderator Regni, ſed etiam Cardinalis, & Sacerdos notoriæ integritatis, & timoratæ conſcientiæ, ad text. *in c. nobiliſſimus 97. diſtinct.* Lap. *allegat.* 33. *cum Concord.* per Altograd. *conſ.* 22. *n.* 46. *& ſeqq. l.* 1. Farinac. *q.* 63. *n.* 55. *cum ſeqq.*

Ita potiſſimum ſuadente frequenti praxi; quoniam etiam ipſomet Pontifice, vel M. Magiſtro, ſeu altero Eccleſiaſtico Superiore deſiderante carcerationem ſui ſubditi potentis, vel ſub alterius potentis protectione exiſtentis, itaut nonniſi mediante ope, & brachio Principis, vel Supremi Magiſtratus ſecularis, id ſequi valeat, litteræ, ſeu commiſſiones diriguntur ipſi ſupremo, ac majori Superiori, qui executionem demandat inferioribus Officialibus, & Miniſtris, quibus prorſus incongruum, & inconſuetum eſt ipſas litteras, ſeu requiſitiones communicari, unde propterea ſufficere debet aſſertio Superioris, cui juſte credendum eſt.

Et quamvis ita fraudes committi poſſent, attamen illæ perenterent cenſuras, & pœnas ipſius Superioris, ac majoris Magiſtratus id demandantis, non autem inferiorum exequentium, ita rem laudabilem facere potius juſte opinantium, cum credere, & ſupponere non debeant in adeo qualificato Magiſtratu, & Superiore tale mendacium; ideoque ceſſante colluſione, & mala fide ipſius exequentis, iſtam credebam veritatem, qualem etiam credebat ipſamet Congregatio, potiſſime quia revera aderat dictus conſenſus Locumtenentis Prioratus Capuæ proprii Superioris.

ANNOT. AD DISC. LXV. & ſeqq.

PRocedit idem, quod dictum eſt ſupra *diſc.* 57. *cum ſeqq.* ideoque aliud repetere non congruit.

TARENTINA CENSURARUM PRO FRANCISCO PETRONO, ET CONSORTIBUS CUM OCTAVIO RAO.

Caſus diſputatus in S. Congr. Immunitatis, & coram A. C. & reſolutus ut infra.

De controverſia juriſdictionali in materia paſcuorum, quæ ſumuntur per animalia Clericorum in bonis Laicorum, an ſcilicet pro eis exigi poſſint fidæ, aliaque onera per Laicos ſolvi conſueta, & quatenus poſſint exigi, ſaltem ratione paſcui, vel damni, an per Laicos arreſtari, & retineri valeant animalia?

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Datur diſtinctio caſuum, cum qua procedendum eſt in quæſtione juriſdictionali ſuper animalibus Clericorum depaſcentium in bonis Laicorum.*
3 *Clerici pro eorum animalibus non tenentur ad diffidam tanquam ſpeciem pœnæ impoſitæ a Laico.*
4 *Quid de Paſtoribus Laicis.*
5 *An Clericis civibus prohiberi poſſit uſus paſcui in aliqua parte territorii, ſi aliis civibus prohibeatur?*
6 *De caſu, in quo Clerici tenentur ad fidam.*
7 *Et quando etiam ad diffidam tanquam damnum, & intereſſe.*
8 *De quæſtione, an in caſibus, in quibus Laici ad id teneantur, poſſint animalia per Laicos arreſtari?*
9 *Dari poſſunt ejuſdem territorii duo Domini, unus pro fructu naturali, alter pro induſtriali.*
10 *De conſuetudine Provinciæ Hydruntinæ.*
11 *Etiam in caſu licitæ arreſtationis datur culpa ratione exceſſus.*

D I S C. LXVI.

1 DEvoluto feudo Terræ Lizzani ad Regiam Curiam, eoque conducto per Franciſcum Petronum, cum præcipuus, ac major redditus, juxta illius Provinciæ conſuetudinem, conſiſteret in fida animalium in eo territorio depaſcentium, quamvis illa eſſent Dominorum Terræ, ſeu prædii, in quo paſcua ſumuntur. Atque Octavius Rao Clericus Tarentinus, in prædiis, & terris pertinentibus ad ſimplex beneficium ab eo poſſeſſum nonnulla animalia retineret, renueret autem ſolvere dictam conſuetam fidam, hinc proinde dicti conducturis Miniſtri animalia prædicta arreſtarunt. Ordinarius autem ob violatam Eccleſiaſticam immunitatem eos incurſos in cenſuras declaravit, habitoque recurſu ad Sacr. Congregationem Immunitatis, iſta abſolutionem a cenſuris demandando, remiſit cauſam ad A. C. ſuper damnis, & intereſſe a dicto Clerico prætenſis, tam ob fœtus, & fructus, quam ob ſubſequutam plurium animalium hujuſmodi mortem, quæ damna per A. C. liquidata fuerunt in ſcut. 400. Commiſſaque cauſa per Signaturam Juſtitiæ alteri, cum clauſula, *ob exceſſive tantum*, quamvis hic ſecundus Judex ex infra dicendis, difficultatem haberet circa rigoroſam obligationem dictæ refectionis reſultantem a prætenſa illicita, & culpoſa arreſtatione, nihilominus quia commiſſio limitatam ſibi tribuebat facultatem cognoſcendi de exceſſu taxæ, non autem de meritis condemnationis, idcirco noluit deſuper manus apponere, atque negligente cauſæ Patrono exceſſum juſtificare, eandem taxam confirmavit, ac exequi mandavit.

In hujuſmodi autem diſputationibus habitis, tam in Sac. Cong. Immunitatis, quam coram præfatis Judicibus, duæ erant inſpectiones. Una facti ſuper liquidatione, ſeu taxa fœtuum, & fructuum, ac damnorum, etiam circumſcripta culpoſa arreſtatione animalium reficiendorum; & an illorum mors caſui, vel malæ cuſtodiæ referenda eſſet, & hoc totum incumbebat cauſæ Patrono; cum Advocati in Curia de his, quæ facti ſunt agere non ſoleant. Altera erat juris ſuper culpoſa arreſtatione, ex qua alia refectionis ſpe- 2
cies reſultabat, & circa iſtam, reflectendo ad veritatem, Mihi videbatur cum aliquo æquivoco proceſſum eſſe applicando auctoritates de uno caſu loquentes alteri diverſo, quod etiam nonnulli moderni Scribentes faciunt, unde propterea materia videtur involuta, quamvis revera talis non ſit. Quare dicebam plures caſus diſtinguendos eſſe.

Quorum primus eſt circa eam exactionis ſpeciem, quæ 3
occaſione paſcuorum per Magiſtratus ſeculares, vel per Communitates fieri ſolet tanquam ſpecies pœnæ pro delicto damni dati, ſeu contraventionis bannimentorum, ac violationis paſcui reſervati ſupra valorem herbæ depaſtæ, & quæ exactio vulgo *diffida* dici ſolet, & tunc admittebam omnino verius eſſe, animalia Clericorum capi, & arreſtari non poſſe, neque aliquid directe, vel indirecte fieri, ob quod Clericus cogatur hujuſmodi pœnam ſolvere. Sive quod cogantur Paſtores, ita tamen, quod eorum coactio indirecte reſultet in damnum Clerici, ſecus autem reſpectu punitionis ipſorum Paſtorum tanquam Laicorum, ubi damnum datum eſſet ſtudioſum, ſeu alias culpoſum, & punibile quoad eorum Perſonas, & bona, ſine 4
aliquo Clerici præjudicio, & tanquam ex proprio delicto punibili de jure, in quibus terminis bene loquuntur plerique, ex quorum dicto aliqui moderni falluntur id indefinite firmantes etiam in caſibus ſequentibus.

Alter caſus eſt, circa eam exactionis ſpeciem, quæ per 5
eoſdem Laicales Magiſtratus, frequentius vero per Communitates, fieri ſolet occaſione paſcuorum, tanquam ſpecies collectæ, ita inſenſibiliter ſolvendæ pro publicis oneribus ſupportandis, quia nempe Cives privando ſe naturali libertate, quam jure civico habent in depaſcendo cum eorum animalibus in toto territorio, ſeu in conſuetis publicis paſcuis, aliquam partem reſervant, quam in pleriſque Italiæ partibus dicunt *bannitam*, in aliis vero utentes eodem *debenſæ* vocabulo, quo Hiſpani utuntur, *defenſam* dicunt, ad effectum ſcilicet vendendi, ſeu proviſto pretio affidandi, tam exterorum, quam eorundem civium animalia juxta caſum poſitum per Abbat. *conſ.* 6. *p.* 1. Maſtrill. *dec.* 49. Franch. *dec.* 197. Cohell. *ad Bullam Boni Regiminis*, *c.* 42. Et habetur pluries actum ad materiam paſcuorum *ſub tit. de ſervitut.*, ac etiam ad materiam collectarum ſub altero *de Regalibus*, & tunc non levis controverſia eſt inter Eccleſiaſticos, & ſeculares, unde dici poteſt quæſtio involuta, quam tamen utpote extra cauſæ neceſſitatem juxta Curiæ ſtylum examinare neglexi, inſinuando ſolum iſtum, & præcedentem caſum, ad effectum convincendi æquivocum Scribentium, qui indefinite applicabant caſui controverſo auctoritates percutientes iſtos ſatis diverſam rationem habentes, cum utraque exactio in effectu importet onus mere laicale.

Tertius demum eſt caſus ad rem applicabilis, ubi ſcilicet 6
paſcua, quæ alias, vel publica, & communalia ſunt, vel privatorum habentium dominium terrarum, & prædiorum, ex antiqua tamen conſuetudine, ſeu alio legitimo Titulo ſunt Domini temporalis loci, vel Communitatis, itaut etiam

Google

cives, & incolæ, quinimmo, & ipſarum terrarum, & prædiorum Domini prohibeantur ibi depaſci, non ſoluta conſueta fida, tanquam pretio juſto, & adæquato valori ipſius paſcui, juxta caſum, de quo in Nepeſina collectæ, *ſub tit. de ſervitutibus*, cum ſimilibus, & tunc concors eſt etiam Canoniſtarum, & Moralium ſententia, Clericos volentes cum eorum animalibus depaſci, teneri ſolvere dictum paſcui pretium ad text. *in l. quintus, ff. ad leg. Aquiliam, l. 1. 2. & 3. C. de paſcuis*, quoniam alias eſſet locupletari de alieno, atque rem alienam invito Domino contrectare, quod juri Divino, naturali, & poſitivo repugnat, ideòque magis illicitum eſt Clericis, & Eccleſiaſticis, qui juſtitiæ, & pietatis cultores magis eſſe tenentur, cum immunitas Eccleſiaſtica eos præſervet a Laicalium onerum gravamine, non autem tribuat licentiam aliena uſurpandi, & lædendi juſtitiam commutativam, quam hujuſmodi oneris ſolutio percutere dicitur, bene Abb. *d. conſ. 6.* & cæteri apud Maſtrill. *d. dec. 49.* Bellet. *diſquiſit. Cleric. tit. de exempt. Clericor. a muneribus, §. 6. n. 4.* cum aliis, de quibus infra plures *ſub tit. de Regalib. præſertim diſc. 52. 54. & 59.*

7 Eademque ratio, ob quam etiam Eccleſiaſtici, & immunes tenentur ad hujuſmodi conſuetam fidam tanquam pretium correſpectivum paſcuis quod ſumunt, congruere videtur etiam illi diffidæ, quæ ſolvi ſoleat, non tanquam pœna pro violatione bannimentorum, ſeu ex Statutis, & edictis laicalibus, ſed tanquam reſtauratio damni, & intereſſe, quod etiam pro modica paſtura, & longe ultra valorem herbæ depaſtæ in hujuſmodi paſcuis reſervatis contingere ſolet, quando ante præfinitum tempus animalia immittuntur, cum paſcua damnificata, & ut vulgo dicitur *ſcommiſſa*, ſoleant minus vendi, quia tunc intrat eadem ratio juſtitiæ commutativæ, a cujus obſervantia Clericale privilegium, ſeu immunitas Eccleſiaſtica non excuſant, ad damni tamen, & ſic juſtitiæ commutativæ limites.

Quæſtio autem pariter non levis inter Eccleſiaſticos, & ſæculares in propoſito eſſe ſolet, non circa ſubſtantiam, ſed circa modum, ſeu competentiam Fori, & facultatem arreſtandi ipſa animalia depaſcentia, vel damnificantia, num id laicali auctoritate fieri valeat?

8 Et in hoc, cum ſenſu veritatis, dicebam affirmativam videri probabiliorem, non quidem ex rationibus deductis per Guttier. *lib. 1. pract. quæſt. 4. n. 2. & ſeq.* in hac parte male loquentem, quod ſcilicet ipſa animalia ſunt de Foro ſæculari, ſive quod Laicus ſtatuere poteſt, quod animalia Clericorum arceantur, ſed ratione illius privatæ facultatis, quæ Domino fundi damnificati, ſeu paſcui vi ibi conceditur, arreſtandi, & retinendi animalia ibi depaſcentia, ſeu damnificantia pro ſolutione pretii paſcui, vel refectione damni. Adinſtar illius retentionis, quæ datur Domino domus conductæ de bonis invectis, & illatis, & ſic, non in ratione juriſdictionali, & auctoritate publica, ſed in dicta ratione privata, ut ex Bart. Alciat. Surd. & aliis habetur apud Carleval. *de judiciis, p. 1. n. 155. & ſeq.* de Marin. *reſol. 120. lib. 1.* & alios, de quibus Carol. de Graſſ. *effect. Clericat. 2. n. 448. & ſeqq.* & Bellet. ubi ſupra, merito reprobantes alios Hiſpanos relatos per eoſdem, & per Rovit. *in pragmat. 1. de officio Bajuli, n. 12.* procedentes cum ratione Guttier. de qua ſupra, quoniam in hac diſtinctione veritas conſiſtere videtur, a communi etiam praxi pene totius Orbis comprobata, præſertim vero in Regno Neapolitano ex illa Regiæ Dohanæ Apuliæ, nam per Regios, & Laicos Miniſtros paſſim arreſtantur, & detinentur oves, aliaque animalia, etiam Eccleſiarum, & Clericorum pro illa conſueta fida, ſeu Dohana quæ ſolvitur tanquam pretium paſcui. Quod etiam videmus ſervari per Dohanerios patrimonii quamvis Laicos, licet enim in hoc Principatu diverſa militet ratio ob utrumque gladium penes eundem Principem exiſtentem, nihilominus adhuc hujuſmodi praxis in id influere videtur, ratione ſubjectæ materiæ, cum alias ea eſſet impracticabilis, quod ſcil. Dominus paſcuorum cogeretur tanquam Actor manibus vacuis in diverſis Foris immittentium animalia lites ſuſtinere, vel pro pretio paſcui, vel pro refectione damni.

Applicando igitur ad rem, quamvis ex parte dicti Clerici inſiſteretur in eo, quod hæc animalia non depaſcerent in alieno, ſed in terris, & prædiis propriis ipſius Eccleſiæ ſui beneficii, quod apud aliquos de Signatura, ſuperficialiter de materia diſcurrentes, magnam impreſſionem faciebat.

9 Nihilominus etiam inſpecta veritate, hoc objectum ſubſiſtentiam non habebat, quoniam non implicat ejuſdem loci, ſeu prædii duo dari dominia diverſis reſpectibus, unum ſcil. penes privatos in ſolo fructu induſtriali, & jure culturæ tanquam ſpecies coloniæ, alterum vero in fructu naturali jure publico penes Dominum loci, vel penes Communitatem, ut habetur deductum *in d. Nepeſina Collecta, ſub tit. de ſervit.* & erat præſens caſus, cum hujuſmodi Provincia Hydruntina, vel in univerſum, vel in pleriſque partibus,
de conſuetudine dominium privatorum ſit ſolum ſubalter- 10
num, & reſtrictum ad fructum induſtrialem, & culturam, alterum vero dominium quoad paſcua, & fructus naturales eſt Regis, ſeu Baronum, quibus Rex conceſſerit, de qua conſuetudine teſtatur Frecc. *de ſubfeudis, lib. 2. auct. 46. n. 12.* relatus per Capyc. Latr. *conſult. 83. nu. 14.* & Rovit. *in pragm. 1. de off. Bajuli*, ac habetur actum in Hydruntina onerum *ſub tit. de Regalibus, diſc. 50.*

Difficultas vero erat, cujus ratione Judex præmiſſa o- 11
mnia admittendo, non improbabiliter proceſſit ad dictam condemnationem, quæ Mihi quamvis pro hac parte ſcribenti, in ſubſtantia, ſeu abſtracte videbatur juſta (quicquid eſſet quoad taxam, ſeu quantitatem) quod ſcilicet dicta arreſtatio, quam generaliter licita, adhuc illicita, & culpoſa dicenda eſſet ratione exceſſus, quoniam cum fida tanquam pretium paſcui importaret ſolum ducatos 70. arreſtari, & retineri debebant tot animalia, quæ attento etiam eorum infimo valore ſufficerent, ac Dominum paſcui omnino tutum redderent, non autem totus grex, unde iſta, & aliæ facti circumſtantiæ non improbabiliter ſuadere videbantur, cum aliquo imperio, & ratione juriſdictionali per quandam ſpeciem vindictæ proceſſum eſſe, quod fieri non poteſt, cum, ut ſupra, id ſolum concedatur in ratione mere privata.

MACERATEN. CENSURARUM
PRO LOCUMTENENTE CRIMINALI GUBERNATORIS MARCHIÆ.

Caſus diſputatus in Sac. Congr. Immunitatis, & reſolutus, ut infra.

De exemptione Familiarium Cardinalium a Foro laicali, quo jure competat, & an & quando Judex Laicus contra eos procedendo incurrat cenſuras tanquam Eccleſiaſticæ Immunitatis violator?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De exemptione Familiarium Cardinalium ex quo jure reſultet.*
3 *De exemptione Familiarium Epiſcoporum.*
4 *De differentia inter unum caſum, & alterum.*
5 *Quando Judex Laicus incurrat cenſuras cognoſcendo cauſas Familiarium Epiſcopi.*
6 *Quando Judex Laicus excuſetur carcerando Clericum, vel alium exemptum, ſeu alias cum eo procedendo.*

D I S C. LXVII.

CUm Evander Auriſpa Maceratenſis familiaris Cardi- 1
nalis Pallottæ, tunc in patria moram trahens fuiſſet præſens cuidam duello, citatus fuit per Locumtenentem criminalem Gubernatoris illius Provinciæ ſub comminatione pœnæ ad informandam Curiam, ob quem ſolum actum citationis verbalis, abſque eo quod contra eum ad alium actum proceſſum eſſet, Epiſcopus ejuſdem Civitatis dictum Locumtenentem de facto excommunicatum declaravit, unde propterea habito recurſu ad Sac. Congr. Immunitatis, aſſumptaque diſputatione ſuper hujuſmodi cenſurarum ſubſiſtentia, & validitate, ultra nullitates ratione inordinati proceſſus, ſuper quibus erant partes cauſæ Patroni.

Quatenus pertinet ad injuſtitiam, ſuper qua frequentius de Curiæ ſtylo Advocatorum partes verſari ſolent, Scribens pro dicto recurrente, cum ſenſu etiam veritatis, dicebam hujuſmodi cenſuras nullum habere fundamentum, dum nullibi jure cautum reperitur, Laicos addictos ſervi-
tio Cardinalium, eorumque Familiares, ita exemptos eſſe 2
a juriſdictione ſæculari, quod adinſtar Clericorum habentium characterem intraret omnimoda incapacitas, cujus ratione Judex ſcienter exercendo actus juriſdictionales contra Eccleſiaſticum, eumque trahendo ad Forum ſuum cenſuras incurrat, admiſſa ſiquidem hujuſmodi exemptione, illa eſt accidentalis, ſeu privilegiativa, quæ recte operari poteſt exemptionem declinationis Fori, ad effectum invaliditatis actorum, ac inhibendi proceſſum ad ulteriora, non autem violationem Eccleſiaſticæ immunitatis reſultantem ab exercitio juriſdictionis, & poteſtatis ſæcularis cum Clerico cœleſti militiæ adſcripto.

Excem-

Digitized by Google

Exemptio etenim prædicta non reſultat ex jure Divino, vel Canonico, ſed ex Conſtitut. 10. Leonis X. §. 5. de cujus uſu etiam probabiliter dubitari poteſt ex deductis per Sperell. *deciſ. 128. n. 39. cum ſeqq.* & nihilominus ubi etiam uſus pro certo admittatur, adhuc non ſufficeret ad hujuſmodi effectum, ſed ad alium, ut dictum eſt, declinationis Fori, cum hujuſmodi privilegia non habeant fundamentum in charactere, & intrinſeca qualitate Eccleſiaſtica.

3 Neque dicebam congruere terminos laicorum Familiarium Epiſcoporum, quoniam quicquid ſit de eo caſu, in quo relinquitur locus veritati, & an dicta exemptio referenda etiam potius veniat cuidam conſuetudini, forte potius commendabili, quam juri Divino, ſeu Canonico ob intrinſecam qualitatem Eccleſiaſticam, ut verius videtur, atque docet

4 praxis, quoniam in plerisque Principatibus talis exemptio eſt in uſu, & in plerisque non, adhuc diverſa eſt ratio, quoniam Epiſcopus dicitur Pontifex in propria Diœceſi, ibique habet Tribunal erectum cum territorio ac juriſdictione habituali etiam in laicos in plerisque caſibus, quod extra titulos Cardinalitios non congruit Cardinalibus, quorum proinde Familiaribus, dicebam quidem exemptionem concedendam eſſe, vel tanquam dativam ratione dicti, vel ſimilis privilegii, vel in reverentiam Dignitatis ad effectum prædictum declinationis Fori, non autem ad iſtum violationis immunitatis, & incurſus cenſurarum ex ſolo actu remoto citationis verbalis.

5 Potiſſime quia etiam quoad Familiares Epiſcoporum apud eundem nimium Eccleſiaſticæ immunitatis zelatorem Sperell. *d. dec. 129.* vis non conſtituitur contra Judicem laicum ſuper incurſu cenſurarum ratione ſolius actus juriſdictionalis reſultantis a citatione verbali, vel reali, ſed ob contumaciam non parendi mandatis, & inhibitionibus ſuper ſui Familiaris, & ſubditi remiſſione.

6 Concurrente etiam alia notabili circumſtantia excuſante, quod cum dictus citatus moraretur in propria patria, & ſic per plures dietas extra Urbem, in qua Cardinalis reſidebat, idem Judex bene dicebat, ſe de hujuſmodi familiaritate fuiſſe incertum, eumque in habitu laicali incedentem, ac more aliorum ſæcularium ibi viventem, reputaſſe tanquam unum ex aliis civibus, unde propterea non videbatur convincibilis de aliqua culpa, in qua ſolum eſſet quando de hoc monitus, ſeu inhibitus, inhibitione ſpreta, ad ulteriora proceſſiſſet. Unde dabam caſum fortiorem, quod ſi Judex laicus procederet ad citationem verbalem, vel realem alicujus Clerici in minoribus incedentis in habitu laicali, ac more aliorum ſæcularium viventis, & tractantis, non exinde dici poteſt Eccleſiaſticæ immunitatis violator, neque cenſuras incurrit, quia recte dicere poteſt, ſe illum agnoviſſe, & reputaſſe laicum, & ſuum ſubditum, ob tranſitum quem Clericus in minoribus facere poteſt de uno ſtatu ad alterum, niſi monitus, & inhibitus perſeveraret in contumacia, ex qua potius violatio, & reſpective incurſus reſultat, ſive etiam probatio mali animi, quod eum tanquam Clericum ita cognoſcere voluerit, ut quotidiana praxis docet, multo magis in præſenti. Atque ſecundum præmiſſa erat ſenſus Sac. Congr. declarandi ſcil. cenſuras invalidas. Verum ob reverentiam dicti Cardinalis in ipſamet Congregatione præſentis, nimiumque ſermone potentis, prodiit conſuetum prudentiale reſcriptum, quod remotis cedulonibus conſulat conſcientiæ ſuæ.

BONONIEN. DENEGATÆ JUSTITIÆ PRO LUDOVICO DE CALVIS CUM EJUS FRATRIBUS.

Caſus diſputatus in Signatura Juſtitiæ, & reſolutus contra Ludovicum.

Ad intelligentiam S. Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap. 20. cauſæ omnes, in quibus caſibus locum habeat, & an & quando intret appellatio ex capite denegatæ juſtitiæ, ſeu ob negligentiam in expeditione cauſæ?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De cap.* cauſæ omnes *S. Conc. Trid. ut procedat in prima inſtantia.*
3 *Ordinariorum appellatione qui veniant, an Prælati inferiores?*
4 *Dictum cap.* cauſæ omnes *non convenit Judicibus, & Magiſtratibus ſæcularibus.*
5 *De jure Civili perit inſtantia.*
6 *Secus autem de jure Canonico, de quo eſt perpetua.*
7 *Ex hac differentia reſultat, quod de jure Canonico magis quam de Civili datur appellatio a denegata juſtitia.*
8 *De ſtylo Signaturæ non admittendi appellationem, ſeu avocationem cauſæ ex ſola negligentia in non expediendo.*
9 *De appellatione a denegata juſtitia quando intret.*
10 *De ſtylo circa præfixionem termini quando procedat.*
11 *De rationibus, quibus innixum eſt conciliare decretum in cap.* cauſæ omnes, *& quos caſus percutiat.*

D I S C. LXVIII.

Cæteris fratribus de Calvis de facto ſpoliantibus Ludovicum poſſeſſione, ac libera adminiſtratione ſuæ portionis 1
bonorum communium parentum, judicium ipſe inſtituit *familiæ erciſcundæ* coram Auditore generali Bononiæ, a quo prolata ſententia, & commiſſa cauſa per Legatum, ſeu Vicelegatum cuidam alteri Judici, cum hic ex parte dicti Ludovici pluries requiſitus negligeret cauſæ expeditionem, quod implicite importabat ejus ſuccumbentiam, & colligantium victoriam. Hinc proinde, factis juxta conſuetam praxim, tribus requiſitionibus pro expeditione cauſæ jam inſtructæ, cum appellatione in omnibus a denegata juſtitia ex iſto capite appellationem interpoſuit ad A. C. coram quo cum ſolita citatione cum inhibitione cauſam introduxit, ſed recurrentibus colligantibus ad Signaturam Juſtitiæ reſcribi obtinuerunt de remiſſione cauſæ ad dictum Judicem de partibus, prævia moderatione inhibitionis. Et repropoſita cauſa de menſe Novembris 1667. perſitum fuit in deciſis, non obſtantibus infra deductis, quod aliquam Mihi inferebat admirationem, dum non edente iſto Tribunali deciſiones, incertum eſt cum quo fundamento proceſſum ſit, & quomodo infraſcripta motiva neglecta fuerint, niſi aliquod motivum prudentiale innixum extrajudicialibus informationibus forſan habitis circa Perſonarum qualitatem ad id impelleret, cum pro colligantibus juxta hujus Tribunalis frequentiorem ſtylum non adeſſet Scribens in jure, unde propterea non viſis difficultatibus, non omnino maturum judicium deſuper efformari potuit.

Scribens autem in ſecunda propoſitione contra jam captam reſolutionem, quæ per cauſæ Patronum ſupponebatur fundata in decreto S. C. T. *ſeſſ. 24. de refor. cap.* 20. prohibente appellationes, ſeu avocationes cauſarum a Locorum Ordinariis ex capite negligentiæ, ſeu non expeditionis in tempore, diſtinguebam cauſam in duas inſpectiones, unam inſpectis terminis dicti decreti conciliaris; alteram vero præſcindendo a Concilio, in terminis juris communis. 2

Quoad primam, etiam cum aliquo ſenſu veritatis, dicebam dictam conciliarem diſpoſitionem nullatenus intrare, manifeſtumq; æquivocum videri cum ejus terminis in præſenti cauſa procedere. Tum quia ubi etiam ageretur de cauſis Eccleſiaſticis, & Fori ſpiritualis, de quo proprie Concilium loquitur ut infra, adhuc non eſſemus in ejus caſu, dum loquitur de non avocandis cauſis a locorum Ordinariis in prima inſtantia, in qua ab eis cognoſci, & terminari debent, unde propterea cum ageretur de judicio appellationis, & ſecundæ inſtantiæ, remanebat caſus omiſſus a Concilio, regulandus proinde juxta terminos juris communis.

Tum clarius, quia Concilium ad litteram loquitur de cauſis ad Forum Eccleſiaſticum pertinentibus, ne a locorum Ordinariis tollantur, unde propterea dupliciter illud in præſenti non intrabat. Primo, quia hæc erat cauſa mere laicalis inter laicos coram Auditore Generali, & ſucceſſive coram alio Judice deputato per Legatum agitata tanquam in Tribunalibus laicalibus. Et ſecundo quia in jure Ordinariorum appellatione veniunt ſolum Epiſcopi, & Archiepiſcopi, ac etiam Prælati omnimodam ordinariam quaſi Epiſcopalem juriſdictionem habentes in loco *Nullius* cum territorio ſeparato, juxta ea quæ *hoc eod. tit.* frequenter habentur, ita ut ſub quæſtione ſit, an illi inferiores Prælati, qui quandam juriſdictionem intra Diœceſim ſub Epiſcopo habent juxta diſtinctionem, de qua ſupra in Tolet. *diſc.* 1. & in aliis, veniant ſub hoc decreto, ut liquet ex collectis per Barboſ. *de Epiſc. alleg. 81. n. 7. cum ſeqq. & in collectan. ad Concil. eod. cap. 20. n. 6. cum ſeqq.* 3

Legatus autem, V. Legatus, eorumque Auditores, aliique Judices, & Officiales gerere dicuntur partes Principis, ac reſpective Magiſtratuum ſæcularium, tanquam Officia-

les Papæ, qui conſideratur tanquam Rex, ſeu Princeps ſæcularis contradiſtinctus a Supremo Epiſcopo, & moderatore Eccleſiæ, juxta illam Perſonarum diſtinctionem in Papa concurrentem, de qua ea text. *in cap. cum inter, de elect. cum Concord.* habetur pluries hoc eod. tit. & in altero de præemi-
4 nentiis ſatis frequenter, unde propterea recte advertit Marcheſan. *de commiſſ. part. 1. n. 137. fol. 263.* hunc eſſe errorem Cauſidicorum Curiæ, regulandi cauſas Status Eccleſiaſtici pendentes coram Gubernatoribus, vel Legatorum Officialibus cum iſta Conciliari diſpoſitione, vere non intrante in cauſis Fori laicalis. Ita etiam docente communi obſervantia omnium Regionum, & Principatuum, in quibus abſque dubio Concilium eſt receptum, & in viridi obſervantia, quoniam fabulæ ſpecies reputaretur in hac materia competentiæ, ſeu declinationis Fori, aut appellationis velle procedere cum terminis dicti decreti in Tribunalibus laicalibus.

Quare dicebam punctum cauſæ totum conſiſtere in altera inſpectione, juxta terminos ſcilicet juris communis. Circa quam, ad tollenda æquivoca, advertendum eſſe dicebam ad diſtinctionem inter jus Civile, & jus Canonicum, cum diverſa ſit traditio Civiliſtarum ab illa Canoniſtarum.

De jure ſiquidem Civili datur peremptio inſtantiæ, quoties
5 cauſa intra certum terminum expedita non eſt juxta diſpoſitionem text. *in leg. properandum, C. de judiciis*, unde in aliis Principatibus, extra Curiam Romanam, & Statum Eccleſiaſticum, eſt in uſu remedium inſufflationis ſpiritus per Principem concedendæ, ut liquet ex deductis per Capyc. & Add. *deciſ. 11.* plene Rovit. *ſuper pragm. in rubr. & pragm. 1. de inſtant. cauſ. non reſtaur.* ideo non mirum ſi apud Civiliſtas non de facili datur appellatio, vel recurſus adverſus Judicis negligentiam, neque practicatur hæc ſpecies appellationis a denegata Juſtitia, cum ipſa natura operetur dictum effectum, pro quo evitando partes invigilant ſuper expeditione.

6 De jure autem Canonico inſtantia nunquam perit, ſed eſt perpetua, ut quicquid docte, & ingenioſe in contrarium probare conetur Covarr. *in cap. quamvis pactum, de pactis in 6. p. 2. n. 4.* eſt magis communiter receptum apud Canoniſtas, & receptiſſimum ac hodie abſolutum in Rota, & Curia Romana; ubi propterea termini peremptionis inſtantiæ, vel inſufflationis ſpiritus, qui in aliorum Principatuum Tribunalibus frequentes habentur, in Curia ſunt omnino ignoti ex deductis per Veſtr. & Add. *in praxi, lib. 3. cap. 5.* Lancel. *de attentat. p. 2. cap. 4. in præfat. n. 324.* Rojas *deciſ. 294. & paſſim.* Solumque occaſione regulæ de triennali, ſive alterius regulæ de ſubrogandis, vel ad alios ſimiles effectus, intrare ſolent termini extinctionis litis per ejus deſertionem, quæ juxta hodie receptiſſimam propoſitionem, de qua *ſub tit. de Beneficiis*, & alibi, neque inducitur per longiſſimum ſilentium 30. annorum, niſi etiam bonum jus, vel ejus vehementiſſimus fumus concurrat, *ut deciſ. 341. n. 18. p. 10. rec.* Rojas *dicta deciſ. 294. deciſ. 255. n. 8. & ſeqq. p. 11. rec. & ſæpius.*

7 Hinc proinde cum de facili dari poſſit caſus Judicis colludentis cum reo, & poſſeſſore, cui ex ſilentio, & non expeditione cauſæ, victoriæ effectus reſultet, inductum eſt apud Canoniſtas, ſeu in illis Tribunalibus, in quibus inſtantia non pereunte cum juris canonici diſpoſitione proceditur, dictum remedium appellationis a denegata juſtitia.

Circa quod ad æquivoca tollenda obſervabam reflectendum eſſe ad diſtinctionem dictarum diverſarum quæſtionum. Quarum una eſt, an ob ſolam negligentiam non expediendi cauſam intra biennium, abſque eo quod ſpecialiter Judex requiratur, vel conſtituatur in mora, privetur cognitione, itaut licitum ſit, vel per viam appellationis, vel per viam querelæ, aut recurſus adire Superiorem, & iſto caſu intrat regula negativa magis communiter recepta, & recte applicabilis eſt ſtylus Signaturæ, de quo apud Marcheſan. *d. p. 1.*
8 *fol. 263. n. 135. & ſeqq.* & Scacc. *de appell. qu. 17. n. 55.* cum quo ſtylo forſan, ad aliam diſtinctionem non reflectendo, proceſſum fuit in iſta cauſa; quinimmo ſtricte, & proprie ſtylus prædictus percutit terminos Concilii Trid., & cauſas, de quibus illud loquitur, ut ſe declarat Marcheſan. ubi ſupra, *n. 137.* Et nihilominus ubi etiam admittendum eſſet illum indefinite procedere, non verſabamur in iſta quæſtione, ſed in altera, quæ eſt, ubi Judex fuit expreſſe interpellatus per trinam requiſitionem diverſis temporibus cum congruo ſpatio factam, & cum appellatione a denegata juſtitia, ita ut conſtitutus dici valeat in mora.

Et tunc non intrat diſtinctio annorum, vel biennii, minuſque locum habet diſpoſitio Concilii Tridentini, ſed o-
9 mnino verius videtur locum eſſe appellationi a denegata juſtitia, non ex ſola ratione negligentiæ, ſeu lapſus temporis, ſed ratione contumaciæ poſitivæ, in qua ita Judex, ceſſante legitimo impedimento, conſtitutus eſt, ne alias ſequatur dictum inconveniens, quod Judex reo, & poſſeſſori benevolus, ita non expediendo, implicite victoriam illi tribueret, ſive in criminalibus quoties reus eſt in vinculis, ne ita indirecte innocens abſque delicto pœnam perpetuæ, ſeu longæ carcerationis pati cogatur. Ut ex originali traditione Joannis Andreæ *in cap. dilecto, ſub n. 3. de appell.* quam ſequuntur Abb. Dec. Felin. & cæteri Canoniſtæ, Neviz. *conſ. 97.* Scacc. *d. q. 17. n. 46. & 58.* ubi bene diſtinguendo advertit, quod opinio denegans appellationem, procedit quando nulla adeſt requiſitio, ſed appellantis fundamentum conſiſtit in lapſu temporis, & in ſola negligentia, ſecus autem dicta trina requiſitione concurrente, quod etiam advertit Marcheſan. ubi ſupra, *n. 129. & ſeqq.* ac bene habetur per Rotam *deciſ. 514. p. 1. diverſ. n. 4. & 5.* ubi advertitur, quod præfixio termini, juxta dictum Signaturæ ſtylum, dicitur unus in modis convincendi Judicem de negligentia, illumque privandi cognitione cauſæ, ſed non eſt modus unicus, & pri- 10
vativus, ut Signatura credidit, quia eſt cumulativus cum dicto altero remedio trinæ requiſitionis, cum proteſtatione, & appellatione a denegata juſtitia, quoniam iſti ſunt termini diverſi diverſa remedia continentes, ut ex Toloſ. & aliis bene Cancer. *p. 3. cap. 12. n. 252. & ſeqq.*

Eoque minus dicebam in hac facti ſpecie dictum conci-
liare decretum intrare, cum illud proprie, & principaliter 11
percutiat cauſas criminales, ne ſcilicet ſubditi inquiſiti, ſub hoc prætextu efficiantur a proprio Superiore, & Ordinario incorrigibiles, cum facilitate hujuſmodi appellationis, ſeu recurſus. Sive etiam ad coercendas reorum, & poſſidentium conſuetas calumnias, & ſubterfugia, cum quibus aliqui iniqui, & perditi Cauſidici conſcientiam, & honeſtatem poſt terga ponentes, curant actores defatigare, eoſque cogere ad deſerendam cauſæ proſecutionem, ne ſcilicet extra patriam, & in longinquis partibus in prima inſtantia cauſas agere cogerentur, ut habetur apud Gratian. *diſcept. 837. n. 5. cum ſeqq.* Quæ ratio in præſenti non cadebat, cum non ageretur de prima inſtantia, ſed de ſecunda; itaut a ſententia Auditoris generalis Judicis primæ inſtantiæ, ad iſtud Tribunal Auditoris Cameræ tanquam ad Curiam Papæ, omiſſo medio, appellari potuerit, quinimmo ratio, quæ movit Concilium, in præſenti potius retorquebatur, cum non eſſet reus, qui ad defatigandum actorem, ac ob dilationem, & ſubterfugia appellaret, ſed eſſet actor qui a reorum potentia ita oppreſſus, curabat eorum ſubterfugia ſuperare, unde propterea niſi reſolutio ſuſtentabilis eſſet ex ſupra inſinuato motivo prudentiali, quod ſcilicet forte iſta defatigatio proveniret a prudentibus fratribus, ita ad iſtius minus prudentis diſſipationes, & errores coercendos, (quod tamen Mihi ignotum erat,) reflectendo ad veritatem, non agnoſcebam probabile fundamentum, cui talis reſolutio innixa eſſet.

ANNOT. AD DISC. LXVIII.

Vide dicta in Bononien. Subhaſtationis, pro ſororibus de Cataneis.

MELEVITANA ELECTIONIS FORI

PRO THERESIA, ET ALIIS DE MANGIONE

CUM ANGELICA ETIAM DE MANGIONE.

Caſus diſputatus in Signatura Juſtitiæ, & reſolutus ut infra.

An in Inſula Melevitana in cauſis mere prophanis inter illos incolas laicos adiri poſſit Curia Romana per viam appellationis, & recurſus, vel per viam electionis Fori juxta terminos text. in l. unica, Cod. quando Imperator inter pupillos, &c.?

Et de materia text. in l. diffamari, & l. ſi contendat, quis ſcilicet dicatur actor, vel reus, & quando Clericus cum hoc remedio trahatur ad Forum ſæculare, vel potius ipſe ratione connexionis trahat totam cauſam ad ſuum Forum Eccleſiaſticum; etiam reſpectu Laicorum correorum?

Et

Et an dictum privilegium l. unicæ conceſſum Viduis competat Virginibus, & de ejuſdem privilegii conquaſſatione inter æque privilegiatos inſimul contendentes?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Diſtinguuntur quæſtiones cum reſolutione cauſæ.*
3 *De conceſſione Inſulæ Melevitanæ Religioni Hieroſolymitanæ olim ſpectan. ad Regnum Siciliæ, & n. 8.*
4 *An ſit effecta Eccleſiaſtica, itaut à M. Magiſtro, ejuſque Officialibus appelletur ad Papam?*
5 *M. Magiſter Melevitanus non impedit electionem Fori.*
6 *De privilegio Religionis Hieroſolymitanæ circà appellationem.*
7 *Quando dicta privilegia intrent.*
8 *Quomodo ſit conceſſio Inſulæ, de qua n. 3.*
9 *Quando cauſæ prophanæ Inſulæ Melevitanæ veniant ad Curiam.*
10 *Privilegium electionis Fori ex l. unica an competat Virgini ſicut Viduæ?*
11 *An inter Viduam, & Virginem, ſeu æque privilegiatos detur electio Fori?*
12 *An ob connexionem cauſæ Clericus trahat totam cauſam ad Forum ſuum?*
13 *Intentans remedium l. diffamari, an dicatur actor, vel reus?*
14 *De Statuto de continuanda poſſeſſione militante in Regno Siciliæ ultra, & conſequenter in Inſula Melevitana.*

D I S C. LXIX.

1 Contracto matrimonio inter Valerium, & Iſabellam cum pacto, ut bona per utrumque conſtante matrimonio acquirenda eſſe deberent filiorum ex eodem matrimonio procreandorum, de quo pacto habetur in hac eadem cauſa *ſub tit. de ſucceſſione*. Cum procreati eſſent duo filii, Vincentius ſcilicet, & Angelica, quorum primus utrique parenti prædeceſſit, quatuor filiis ſuperſtitibus, Salvatore ſcilicet, Vincentio, Thereſia, & Theodora, ſecuta deinde morte prius Iſabellæ, deinde Valerii, qui de majori bonorum parte diſpoſuit ad favorem Angelicæ filiæ. Ortæ ſunt proinde plures controverſiæ inter Joannem, & Angelicam præfatos ejus ex Vincentio fratre prædefuncto nepotes, quos ipſa coram ejus Judice ordinario ſæculari evocavit in judicio manutentionis in poſſeſſione bonorum, & jurium, quæ erant in controverſia, inſtando pro ſententia abſolutoria a jactatis, & comminatis moleſtiis ex remedio *leg. diffamari*, & *l. ſi contendat*, &c. citando ad cauſam Thereſiam puellam adultam, ac Salvatorem Clericum, & fratrem majorem, non nomine proprio, ſed tanquam tutorem Vincentii, & Theodoræ pupillorum etiam laicorum, atque ſententiam favorabilem juxta petita obtinuit, cumque pendente cauſa coram Judice appellationis, Salvator Clericus aſſerens ſe æque principaliter intereſſatum, ac bonorum controverſorum poſſeſſorem, in vim Statuti de continuanda poſſeſſione vigentis in Regno Siciliæ ultra Pharum, cum cujus legibus in hac Inſula vivitur, declinaſſet dictum Forum ſæculare, petendo totam cauſam reaſſumi per Ordinarium id recuſantem, idcirco per dictum Salvatorem ab hujuſmodi denegatione interpoſita fuit appellatio ad Papam, ejuſque Curiam, nec non cumulando remedia, cum quibus Forum laicale dictæ Inſulæ in totum evitari poſſet, præfati Vincentius, Theodora, & Thereſia, tanquam Pupilli, & Virgines reſpective, ex privilegio ibi competente *per l. unic. C. quando Imperator inter pupillos*, &c. elegerunt Forum A. C. obtentiſque conſuetis inhibitionibus in forma, per dictam Angelicam adita fuit Signatura Juſtitiæ pro illarum moderatione, ac remiſſione cauſæ ad partes, antequam vero hæc diſputatio aſſumeretur, per dictos Salvatorem, Thereſiam, & Conſortes, pro veritate deſuper requiſitus fui ſuper utroque modo ſuſtinendi cauſam in Curia, vel ſcilicet per dictum privilegiativum remedium electionis Fori, Virginibus, & pupillis competens, vel per dictum alterum remedium appellationis interpoſitæ per Salvatorem Clericum declinantem Forum ſæculare, tam quoad ſe, quam quoad correos laicos, connexam intereſſe cum eo habentes. Atque ſuper utroque reſpondi, Me tamen ipſos requirentes habere diſſicultatem. Utrumque vero punctum, tam occaſione reſpondendi pro veritate, quam occaſione ſcribendi ſuper primo poſt ejuſdem in Signatura examinando.

Quatenus pertinet ad primum, ſuper dicto privilegiativo remedio electionis Fori, de duobus agebatur, primò an Papa dicendus eſſet Princeps reſpectu cauſarum mere laicalium inter privatos Cives, & Incolas ſæculares dictæ Inſulæ, itaut intraret electio Fori, ſeu Curiæ Romanæ. 2
Et ſecundo, poſito quod dicta electio intraret, an hujuſmodi privilegium conquaſſatum remaneret ex eo quod ageretur contra Viduam æque privilegiatam, cumque DD. de Signatura, ut Mihi retulerunt, ſuper primo articulo ſe involutos cognoſcerent, libenter amplexi ſunt alterum motivum conquaſſationis privilegiorum non curatis iis, quæ ut infra deducebantur, quamvis forte alias ceſſante prima difficultate admiſſa fuiſſent. Ideoque reſcriptum fuit pro remiſſione cauſæ ad partes, ſeu ad Ordinarium. Unde propterea incidenter, ac indirecte, obtentum fuit id quod principaliter, & ab initio deliberabatur, ſed timebatur, cum ita in caſu gravaminis ab Ordinario tanquam Eccleſiaſtico, indubitata remaneret introductio cauſæ in Curia per viam appellationis, talia enim ſunt fata cauſarum, in quibus ſæpe incidenter obtinentur ea, quæ cum ſummo ſtudio ſummaque diligentia obtineri non poſſent, ſi principaliter diſputarentur.

Super dicto igitur primo articulo. An ſcilicet Curia Papæ dicenda eſſet Forum Principis ex dicto privilegio *leg. unicæ* eligendum. Quamvis Ego, & cæteri pro hac parte ſcribentes; prævidendo alterius Partis oppoſitionem, admitteremus iſtam Inſulam alias membrum, & de pertinentiis Regni Siciliæ ultra Pharum, ex munificentia Caroli V. conceſſam fuiſſe huic Religioni poſt ejus expulſionem ab Inſula Rhodi, & de qua conceſſione fit mentio per Borel. *de præſtant. Regis Catholici, c. 74. n. 89.* Larath. *in theatr. feud. tom. 1. p. 9. dilucid. 79. n. 10.* Tappia *dec. 8. Supremi Conſilii Italiæ, n. 23.* Merlin, *lib. 1. contr. 95. n. 18. & aliis*. 3

Dicebamus tamen, quod cum hujuſmodi conceſſio facta eſſet M. Magiſtro tanquam Generali iſtius Religionis, & Prælato Eccleſiaſtico, hinc proinde dicta Inſula effecta erat de juribus Eccleſiæ, atque ut noſtri dicere ſolent, *Sancta Sanctorum*. Et conſequenter ſub Principatu Papæ, ad quem ab inferioribus Prælatis appellatur, juxta opinionem, quam fere omnibus de materia agentibus cumulatis, atque contrariis reſpondendo, ex profeſſo tuetur Spada *conſ. 5. & 6. lib. 1.* quem loco omnium allegare ſufficit, ac etiam de Rubeis in ejus allegationibus impreſſis apud Maſſin. *de confiſcat.* & ſequuntur Diana, & cæteri moderni Moraliſtæ, de quibus in Lucana *ſub tit. de Feud. diſ. 80.* Poſito enim jure appellandi ad Papam tanquam Superiorem, reſultat de conſequenti dictum jus eligendi ejus Forum, tanquam Principis, & Superioris. 4

Atque aliqui ex noſtris, tanquam individualem magnificabant *deciſ. 16.* Creſcentii, *de privilegiis*, ubi in ſpecie habetur M. Magiſtrum hujus Religionis tollere non poſſe, vel impedire electionem Fori competentem ex hoc privilegio; illud etiam ſubjungendo, quod conceſſio facta per Carolum V. Religioni de hac Inſula, non eſſet in feudum, ſed jure ſimplicis donationis in allodium, allegando in id Borell. & Larath. ubi ſupra. Atque Ego ſcribens tanquam Advocatus dicebam, unum de duobus concedendum eſſe, vel quod hujuſmodi appellationes, ſeu Fori electiones darentur ad Papam, ut ſupra, tanquam a Prælato Eccleſiaſtico, vel quod M. Magiſtro conſiderato tanquam feudatario Regis Siciliæ, id faciendum eſſet ad illum Regem, ejuſque ſuprema Tribunalia, unde, cum hoc ſecundum non practicetur, idcirco permoceſſe dandum erat primum, ne alias ita locus remaneret acephalus, ideoque dicta obſervantia comprobare videbatur ſuperioritatem Curiæ, cumulando etiam multas Rotæ deciſiones, quæ habentur præſertim apud Ottob. & Rojas, ac in *poſterioribus partibus* 9. 10. & 11. *rec.* de multis cauſis in eodem Tribunali agitatis inter privatos hujus Inſulæ Cives, & Incolas ſuper bonis, & juribus mere prophanis, quod dicebam alias ſequi non potuiſſe, niſi per appellationem. 5

E converſo adducebantur ampliſſima privilegia per Sedem Apoſtolicam huic Religioni conceſſa, de quibus in conſtit. 9. Pii IV. illud præſertim prohibitivum appellationis nonniſi poſt Conſilium ordinarium ad Conſilium completum, ac ultimo loco ad Capitulum Generale. Et quamvis in Curia receptum ſit hujuſmodi privilegia non tollere appellationes ad ipſum Papam, nihilominus non exinde infertur ad jus appellandi ad A. C. vel alia Curiæ Tribunalia, vel ad ea jure electionis Fori recurrendi, cum ſolum detur recurſus ad ipſummet Papam frequentius hujuſmodi cauſas committere non ſolitum niſi in plena Signatura gratiæ, Re- 6

ligione audita, ita ut Signatura juſtitiæ non poſſit apponere manus in committendo, ut patet ex pluribus cauſis Melevit. *hoc eod. lib. ſub tit. de præeminentiis* occaſione admiſſionis ad habitum juſtitiæ, ac agendi de nobilitate, ac etiam *ſub tit. de beneficiis*.

Illud autem fundamentum erat leviſſimum ex defectu applicationis, quoniam præmiſſa procedunt in concernentibus ipſam Religionem, ac negotia inter Religionem,
7 & particulares, ſeu inter ipſos Religioſos, ſuper concurſu ſcilicet ad Commendas, & Dignitates, ſive ſuper denegatione habitus, & impugnatione, vel reſpective cognizatione nobilitatis juxta cauſas ut ſupra enunciatas. Secus autem in cauſis mere prophanis privatorum, quæ in dies per appellationem agitantur coram A.C. vel in Rota cum commiſſionibus Signaturæ Juſtitiæ, quoties agitur de appellatione a Foro Eccleſiaſtico Epiſcopi, vel Inquiſitoris. Sed punctus difficultatis eſt, quid inter laicos a ſententiis M. Magiſtri tanquam Principis temporalis, ejuſque Magiſtratuum, & Officialium.

Et in hoc, diſcurrendo pro veritate dicebam, præmiſſis non obſtantibus probabilius videri neque appellationem, neque Fori electionem dari, nec ad Curiam Romanam, nec ad Regia, ſupremaque Tribunalia Regni Siciliæ, licet enim verum ſit Inſulam prædictam conceſſam eſſe in feudum ſub annua recognitione, ac reſervatione illius ſuperioritatis, cum alto, ſeu altiſſimo dominio, quæ vulgo *Sovranità* nun-
8 cupatur, ut advertunt Tappia, & Merlin. ubi ſupra, nullatenus obſtantibus dictis auctoritatibus Borelli, & Larathæ, cum ipſi non deſcendant ad hos terminos, neque diſtinguant an hujuſmodi conceſſio fuerit in feudum, vel in allodium, ſed ſolum incidenter, ac hiſtorice hujuſmodi conceſſionem enunciant. Nihilominus eſt feudum majoris ordinis cum Regalibus majoribus, ac omnimodo jure Imperii, & Principatus, alio concedenti non reſervato niſi dicta ſuperioritate, cum altiſſimo dominio, vulgo ut ſupra *Sovranità* nuncupato, eodem modo quo in Italia ſunt Ducatus Mediolani, Mutinæ, Rheggii, Senarum, & ſimiles quoad Imperatorem, ac ſunt, Ducatus Parmæ, & Placentiæ quoad Papam, prout que erant Ducatus Ferrariæ, & Urbini, de quorum, & feudatariorum prærogativis cum Regalibus majoribus, ac ſuprema poteſtate quoad ſubditos, habetur pluries *ſub tit. de feud.* Et conſequenter ipſe feudatarius dicitur quoad ſubditos Princeps, & Superior major, cum quo dictum privilegium electionis Fori eſt practicabile, denegato recurſu ad concedentem, ut in omnibus prædictis Principatibus, quamvis jure feudi poſſeſſis, obſervantia docet, ac etiam in Regno Neapolitano.

Ideoque non intrat quæſtio, de qua apud Spad. *dict. conſ.* 5. & 6. & alios, cum ea percutiat Epiſcopos, & inferiores jure ſubordinati dominii aliqua loca in dominio temporali habentes, quorum reſpectu dicta opinio non caret difficultate, ex iis quæ habentur in dicta Lucana juriſdictionis, ſeu Imperii *ſub tit. de feudis, diſc.* 60. ubi de materia, ſecus autem in hoc M. Magiſtro cui non incongruit titulus, & gradus Supremi Principis in ea Inſula, eodem modo, quo in ſupra enunciatis.

Potiſſimum ita docente obſervantia, quæ in omnibus eſt
9 optima interpres, quoniam perquiſitis cum aliqua diligentia deciſionibus Rotæ, quæ habentur in hujuſmodi cauſis Melevitanis prophanis, & ſuper bonis temporalibus independenter a Religione, ex eis conſtat de mixtura Eccleſiaſticorum, quorum ratione, cauſæ agitatæ ſunt in Foro Eccleſiaſtico Epiſcopi, vel Inquiſitoris, a quo de plano intrat appellatio ad Curiam. De facili autem reperta non fuit cauſa mere laicalis, & inter laicos introducta per appellationem ab illis Judicibus, & Tribunalibus laicalibus.

Neque attendenda videbatur dicta deciſio Creſcentii, ubi in ſpecie de hoc privilegio competente adverſus M. Magiſtrum hujus Ordinis, quoniam ut ex eadem deciſione liquet, ibi agitur de cauſa, in qua M. Magiſter non conſideratur tanquam Princeps, & Superior, ſed tanquam Pars colitigans, quæ in vim privilegiorum ſuæ Religionis prætendebat, ut tanquam privilegiatus ceſſare faceret dictum alterum privilegium, & ſic extra calum controverſiæ.

Hinc inanis remanebat inſpectio ſuper competentia hujuſmodi privilegii Virginibus, vel ſuper conquaſſatione privilegiorum inter hinc inde privilegiatos, cum deficeret privilegium in radice, quatenus vero de hoc agi debuiſſet primus punctus remanebat planus, licet enim text. *in dicta l. unica* in verbis loquatur de Viduis, unde propterea apud
10 antiquiores dubitatum fuerit, an competeret etiam Virginibus, ut patet ex collectis per Novar. *in hoc quæſt. electionis Fori, p. 2. quæſt. 7.* & plenius in elaborato, & copioſo voto Signaturæ extenſo per de Grandis unum ex dicti Tribunalis Prælatis 18. Decembris 1597. Nihilominus, ut patet ex eodem voto, & Novar. ubi ſupra, atque docet inconcuſſa praxis omnium Principatuum, ſub nomine Viduarum, veniunt etiam Virgines abſque dubio hujuſmodi privilegio gaudentes, ideoque difficultas reſtringebatur ad punctum conquaſſationis privilegiorum, dum agebatur contra Viduam æque privilegiatam.

Pro hoc objecto removendo, in reſponſionibus duo di- 11
cebam, quæ tamen, ut ſupra inſinuatum eſt, examinata non fuerunt, neque habita in conſideratione, ut ſub hujus motivi colore effugeretur neceſſitas examinandi punctum principalem, de quo ſupra. Primo, ſcilicet quod iſta materia videtur arbitraria, ex ſingulorum caſuum particularibus circumſtantiis decidenda, ponderando ſcilicet quis reputaretur majori beneficio dignus, vel de potentia, ac reſpective oppreſſione ſuſpectus, ex iis quæ in hac materia plene habentur apud Cappic. Latr. *deciſ.* 95. quæ ſuadetur in materia magiſtralis, ubi deciſum pro privilegio Clerici, etiam adverſus Viduam, ponderando an unus ageret de lucro, alter de damno, ſive an timens perhorreſcentiam, ac recurrens ad Forum Principis, meliorem cauſam foveat necne cum ſimilibus?

Et ſecundo, quod poſita etiam conquaſſatione inter Viduam, & Virginem æque privilegiatas, ita ut caſus reduceretur inter eas ad terminos juris, perinde ac ſi neutra privilegiata eſſet, adhuc aderat Pupillus, qui ex eodem privilegio, ſublato ut ſupra impedimento, cauſam ad Forum Principis trahere poterat.

Verum, ut ſuperius dictum eſt, hæc non fuerunt exa- 12
minata, ſed remanſerunt in ſimplicibus terminis motivandi, ſed occaſione dictæ diſputationis incidenter, præſertim in reſponſionibus deductum fuit, quod ubi ceſſante dicto privilegio electionis Fori, videretur cauſam ad partes remitti debere, id faciendum eſſet ad Ordinarium Eccleſiaſticum, propter mixturam Clerici trahentis abſque dubio totam cauſam, quando intrat connexio, de qua in præſenti non dubitabatur, dum omnium fratrum jus, ſeu defenſio pendebat ab eodem puncto, unde propterea certa eſt competentia Fori Eccleſiaſtici, tanquam dignioris, & capacis judicandi, etiam inter laicos, quod non eſt in Judicibus laicis reſpectu Clericorum.

In diſcurſu tamen habito pro veritate, ſatis dubitabam de motivo, quoniam cum dicta Angelica laica ſupponeretur poſſeſſatrix pecuniarum, & bonorum, quæ erant in controverſia, ideirco conveniendo erat per Clericum in Foro ſæculari, juxta diſpoſitionem text. *in cap. ſi Clericus laicum, de Foro competenti*. Nil obſtante, quod ipſa tanquam Actrix dictos fratres ad judicium provocaſſet, quoniam licet apud antiquiores magna quæſtio fuerit, an intentato remedio *leg. diffamari, & leg. ſi contendat*, dicatur Actor, vel reus, nihilominus ubi tale remedium adhibitum eſt poſſeſſore, illud intentando ad ſe confovendum in ſua poſſeſſione, ac reportandam abſolutoriam, & liberationem a jactatis moleſtiis, tunc verior, magiſque recepta opinio eſt, eum cenſeri potius reum, quam actorem, ut bene deductum per Cavaleri. *deciſ.* 150. Muſca- 13
tell. *in praxi civili p. 1. verbo reus*, ubi late Pratus in addit. Cavaler. *deciſ.* 550. *deciſ.* 417. apud Poſthumum *de manut. deciſ.* 102. *in fin. par. 6. recent. deciſ.* 99. *num.* 31. & *ſeqq. part.* 7. & in aliis, de quibus alibi *hoc tit.* ac etiam in Romana legati *ſub tit. de feud. diſc.* 39.

Et quamvis per requirentes motivaretur, quod Clericus dicendus veniret poſſeſſor ex Statuto continuationis poſſeſſionis vigente in Inſula Siciliæ, de quo plene Amat. *reſolut.* 39. locum etiam habente in hac Inſula, quæ vivit cum legibus dicti Regni, ut præſertim in terminis hujus Statuti habetur apud Orthob. *deciſ.* 176. & 195. Nihilominus non 14
videbatur motivum conſiderabile, tum quia illud locum non habet reſiſtente voluntate defuncti, ut apud Amat. & Orthob. ubi ſupra, & communiter, tum etiam, quia hæc dicitur civiliſſima, & intellectualis poſſeſſio ficta non faciens poſſeſſorem verum ad effectum ſic in concurſu poſſidentis naturaliter, & de facto, cum ad hunc effectum attendendus videatur ipſe actus naturalis detentionis de facto, quoniam agitur de expellendo, vel confovendo reſpective illo, qui vere de facto poſſidet cum ea naturali poſſeſſione, quæ pedum poſitio dicitur, ideoque hic actus per ſuum Judicem eſt faciendus, civilis enim, vel civiliſſima poſſeſſio poteſt quidem eſſe apta per quandam legis fictionem ad effectum, ut etiam privilegiatum [illegible], ſeu man-

[illegible] putan-

autenticis poſſeſſorium competere valeat pro acquirenda poſſeſſione naturali, eaque cum civili conjungenda, non autem ad hunc effectum, in quo ipſum factum naturalis poſſeſſionis ſpectandum venit.

ANNOTAT. AD DISC. LXIX. & LXXII. & LXXX.

De privilegio electionis, & variationis Fori, de quo in his diſcurſibus agitur, ad materiam text. *in l. unica C. quando Imperat.* nimium raro in civilibus diſputatur in Curia, in qua frequentius in criminalibus de hoc agitur. Et de hac Inſula Melevitana; & de duplici Perſona, quam gerit, Magnus Magiſter S. Hieroſolymitanæ Religionis, agitur *in Miſcellan. Eccleſ. diſc. 4.*

A L B A N E N.
PRO OFFICIALIBUS CURIÆ SÆCULARIS CUM PROMOTORE FISCALI CURIÆ EPISCOPALIS.

Caſus diſputatus in Sacr. Congr. Immunitatis, & reſolutus pro Officialibus.

An Judex laicus Eccleſiaſticam Immunitatem violare dicatur per actum recognitionis corporis delicti in domibus Cardinalium, vel aliorum Eccleſiaſticorum, & immunium, & quæ domus Cardinalium a laicali juriſdictione exemptæ ſint?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Domus Cardinalium fixæ, & annexa Titulis Cardinalitiis regulantur jure domus Epiſcopalis.*
3 *An palatia, & domus Cardinalium privata habitationis gaudeant immunitate.*
4 *Quid in domibus ruralibus, ſeu alias accidentaliter tentis?*
5 *Domus Religioſorum gratia rurandi, ſeu ex alia accidenti non gaudent immunitate.*
6 *Quid de domibus, in quibus Epiſcopus habitet accidentaliter?*
7 *Ubi domus habitatur per laicos, & habet januam in via abſque eo quod habeatur acceſſus per Eccleſiam, atrium, vel clauſtrum non gaudet immunitate.*
8 *De recognitione corporis delicti facienda per Judicem laicum in Eccleſia, vel loco immuni.*

D I S C. LXX.

1 Habitantibus quibuſdam ruſticis operariis in parva manſione ſubtus domum, quam in Civitate Albanen. habebat Cardinalis Maculanus, ſeu S. Clementis, cauſa rurandi, ſive occaſione plurium vinearum, quas in eo territorio poſſidebat, cum caſus dediſſet homicidium unius ex eis, Officiales Curiæ ſæcularis, evocati etiam per quendam ejuſdem Cardinalis tunc abſentis Miniſtrum, acceſſerunt ad dictam domunculam habentem januam in via publica pro recognitione corporis delicti, unde propterea Curia Epiſcopalis Albanen. prætendendo dictorum Officialium incurſum in cenſuras ob Eccleſiaſticæ immunitatis violationem, eos citavit ad dicendum cauſam quare non deberent declarari incurſi, quare iſtis alio non expectato judicio illico recurrentibus ad S. Congr. immunitatis, per iſtam demandatum fuit abſtineri ab ulteriori proceſſu, habendo dictos Officiales pro excuſatis, & non incurſis, quamvis prodiret etiam conſuetum prudentiale reſcriptum, quod conſulant conſcientiæ ſuæ, prout eis videbitur.

2 In hac igitur diſputatione, prævia proteſtatione ſemper repetita nil deſuper firmandi, niſi ad effectum præſentis controverſiæ, ac relinquendo in reliquis integrum locum veritati, quatenus pertinet ad punctum immunitatis competentis domibus Cardinalium. Dicebam quod aut agimus de omnibus annexis Eccleſiis, ſeu Titulis Cardinalitiis, utpote ipſorum Cardinalium habitationi apud proprium Titulum deſtinatis, & tunc admittebam eas regulandas eſſe jure domorum Epiſcopalium, cum in hujuſmodi Titulis jure Epiſcoporum, vel quaſi cenſendi veniant, ex iis, quæ habentur in Romana juriſdictionis, ſeu Tituli Cardinalitii, *hoc eod. tit. diſc. 34.*

3 Aut de palatiis, & domibus, vel propriis, vel conductitiis, in quibus in Urbe, vel alibi jure privato vivunt, &

Card. de Luca, Lib. III.

tunc ſi quæ immunitas eis competit, illa non eſt ratione loci Eccleſiaſtici, ſed potius ex quadam conſuetudine, ex deductis per Farinac. *q.28. n.48. & in appendice, de immunit. Eccl. n.274.* del Bene, *de immunit. tom.2. c.16. ſect. 15.* apud quos de moderatione hujuſmodi exemptionis ex Conſtitutionibus Gregorii XIII. & Sixti V. Sed quia non eramus in caſu, idcirco juxta ſtylum, his obiter inſinuatis, nil deſuper firmabam.

Aut admiſſa etiam immunitate in palatiis, ſeu domibus eorum fixæ, & continuæ habitationis, agitur de domibus ruralibus, ſeu alias extra locum habitationis accidentaliter tentis, qualis erat caſus controverſiæ, & in illis, abſente præſertim ipſo Cardinali, ſine dubio pro non exemptione reſpondendum videbatur, quoniam cum ipſa exemptio principalis habitationis non proveniat a jure, ſed a conſuetudine, ut ſupra, illius qualitas, & natura eſt, ut attendi debeat in caſu præciſo, & individuo, non autem extendi de caſu ad caſum, quinimmo etiam quoad domos Religioſorum, quas retinent ruri, ſeu alias pro hoſpitio, illis non competere immunitatem, habetur apud Barboſ. *de jur. Eccleſ. lib.2. cap.3. n.76.* Et tamen eorum Conventus, ſeu Monaſteria ſunt immunia tanquam loca Eccleſiaſtica. Et de domo, quam habitat Epiſcopus, dum tranſcurrit Diœceſim occaſione viſitationis, ſeu ex alia cauſa, quod ſolum habeat immunitatem ipſo præſente in reverentiam Perſonæ, del Bene *d. tom. 2. cap. 16. ſeſſ. 14. n.12.* ubi etiam *n.2.* de domo Epiſcopali ipſo Epiſcopo abſente, vel mortuo, multo magis in hac facti ſpecie, in qua multæ concurrebant circumſtantiæ hujuſmodi prætenſam violationem omnino excuſantes, etiamſi dicta exemptio, ſeu immunitas in ipſis domibus conſuetæ habitationis admittenda eſſet. Primo ſcilicet, quia hæc non erat domus conſuetæ habitationis, ſed ruralis. Secundo, quia Cardinali abſente. Tertio, quia agebatur de domuncula inhabitata per meros laicos cum janua in via, abſque eo quod per ipſam domum exemptam haberetur ingreſſus, ex ponderatis in ſimili apud a Pont. *dec.35.* Sanfelic. *dec.136.* Peregr. *de immunit. cap.4. n. 27.* Et demum, quia dictus acceſſus fuerat ſincere, & cum optima fide prævia evocatione per Miniſtrum ejuſdem Cardinalis, unde propterea quicquid eſſet de quæſtione, an Judex laicus recognoſcere poſſet corpus delicti in Eccleſia, vel loco immuni ſine licentia Ordinarii, ſeu Superioris Eccleſiaſtici, de qua habetur per Sperell. *decif.51.* ubi Concordant. Admiſſa etiam opinione negativa juxta ſenſum Eccleſiaſticorum, ea procedit, quando Eccleſiaſtici Superiorie contemptus quodammodo concurrere videtur, ſeu quod alias actus ſcandalum parere valeat, ut contingit, quando ageretur de exhumando cadavere jam ſepulto in Eccleſia, vel cœmeterio cum ſimilibus, in quo caſu frequentius Scribentes exemplificare ſolent. De reliquo enim nulla conſiderabilis videtur Eccleſiaſticæ immunitatis violatio, vel perturbatio, cum laicus hujuſmodi actus gerat, tanquam neceſſarios, & præparatorios cognitionis cauſæ cum propriis ſubditis, & ad effectum puniendi delinquentes, ne alias delicta impunita remaneant, cum abſque hujuſmodi inquiſitione generali, ſeu recognitione corporis delicti, ad inquiſitionem ſpecialem, & cognitionem cauſæ deveniri non valeat.

4
5
6
7
8

ANNOT. AD DISC. LXX.

Super contentis in hoc diſcurſu, in quo agitur de domibus Cardinalium, & de recognitione corporis delicti in loco immuni; occaſio non dedit agere, ideoque nil pro nunc obſervatione dignum advertere occurrit.

ROMANA, SEU ANCONITANA PECUNIARIA PRO ALOYSIO GREPPIO
CUM VINCENTIO ET ANTONIO DE COCCHIS.

Caſus diſputatus in Signatura Juſtitiæ, & pro Greppio reſolutus.

De Foro celebrati contractus inter abſentes, qualis dicatur, an illud mandantis, vel illud mandatarii, in quo mandatum acceptatur, & contractus perficitur, & quid de fidejuſſore, an cenſeatur ſuo Foro renunciaſſe?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *An Forum contractus ſit competens contra abſentem, vel alias ab eo exemptum?*

3 *Pro contractibus geſtis in Urbe A. C. procedit etiam contra abſentes, & quomodo.*
4 *Qualis dicatur locus contractus, & ubi iſte perficiatur.*
5 *Fidejuſſor non cenſetur renunciaſſe ejus Foro, quod declaratur.*
6 *An ex laudatione reſultet obligatio, itaut laudator teneatur pro eo quem laudavit, remiſſive?*
7 *Privilegia particularia circa certum Forum non ſuffragantur quoad Curiam Romanam, ſeu ſupremam Principis concedentis.*
8 *Declarantur tenentes contrarium.*
9 *Facta ſemel electione Fori, an liceat variare?*
10 *Quid accedente obligatione Camerali.*

DISC. LXXI.

1 SCribentibus Cocchis Anconæ mercatoribus Aloyſio Greppio in Urbe negotiatori, ut tractam ſibi a Platto ex Venetiis faciendam in cauſam Franciſci Pighetti, pariter Anconæ mercatoris impleret, quia (ſunt verba præciſa) *avvanno ſuo fine*, cum Greppius tractam impleviſſet. Factis autem aliquibus diligentiis, a Pighetto de ſumma ſoluta non reintegraretur, judicium inſtituit coram A. C. contra præfatos de Cocchis, quibus Forum prædictum recuſantibus, ac petentibus cauſam remitti ad Forum mercatorum Anconæ, tum ex eo, quod agebatur de prima inſtantia juxta regulas generales, ut actor Forum rei ſequi debeat, tum fortius ex quodam ſpeciali privilegio conceſſo mercatoribus, & negotiantibus Anconitanis, ut nonniſi in illo Foro mercatorum eorum cauſæ ſummarie cognoſci debeant.

Aſſumpta deſuper diſputatione in Signatura Juſtitiæ, totus punctus erat, qualis dicendus eſſet locus contractus; quicquid enim in puncto juris inter DD. diſputaretur, an
2 locus contractus dicatur Forum competens etiam ratione abſentium, & eorum, qui alias ab eo exempti eſſent, de quo apud Scribentes *in l. hæres abſens, de judiciis*, ex pleue deductis per Carleval. *de judic. tom. 1. diſp. 2. nu. 160.* qui ſaltem ex communi obſervantia affirmativam tanquam veriorem ex ibi allegatis probat. Omnis difficultas in propoſito ceſſabat in contractibus geſtis in Urbe, in quibus, ſive ex
3 recepto ſtylo, ſive ex facultatibus A. C. hic pro eorum obſervantia, & executione, procedit etiam contra abſentes, quamvis non citatos, niſi per affixionem, vel contradictas in eadem Urbe, ut per Salutl. *in praxi, lib. 2. c. 16.* Ridolph. *in praxi p. 1. c. 3.* Rota *dec. 847. p. 3. diverſ. lib. 3.*

Contractum vero geſtum fuiſſe in Urbe, ibique promiſ-
4 ſam ſolutionem, pro Greppio Scribens, certum dicebam, quamvis mandatum datum eſſet ex Civitate Anconæ, ubi mandantes morabantur, quia cum in Urbe moraretur mandatarius, atque hic mandati acceptatio, & conſenſuum conjunctio facta eſſet, iſte dicitur locus contractus, ex conſenſuum conjunctione perfectionem recipiens, ut bene, & punctualiter in terminis conſimilis tractæ factæ ex Civitate Neapolis alteri negotiatori Urbis, firmatur *dec. 395. n. 2. p. 5. rec.* quæ deciſio in Curia eſt paſſim recepta, utpote in jure bene fundata.

Pro altera vero Parte Scribentes, duo deducebant ordinem concernentia. Primo nempe, quod cum negotium princi-
5 paliter ſpectaret ad Pighetium, in cujus cauſam tracta facta erat: prædicti Cocchi, quamvis ex Pighetti laudatione aliquam obligationem contraxiſſent, prætendi ſolum poterant fidejuſſores, qui proinde ſuo Foro renunciaſſe non cenſentur, ad text. *in leg. fidejuſſor, ff. qui ſatisdare cogant.* & firmant Scribentes, ex late deductis per Enrigium *de fidejuſſor c. 14. n. 16. cum ſeqq.* Et ſecundo, quod in omnem eventum eis ſuffragari deberet ſatis amplum Indultum per Sedem Apoſtolicam conceſſum Anconitanis negotiatoribus, ut nonniſi in illo mercatorum Foro eorum cauſæ tractari deberent, quorum unum ſufficere dicebant pro remiſſione.

Quibus tamen non obſtantibus, pro competentia Fori A. C. cum juſtitiæ fundamento reſolutum fuit; quatenus enim pertinet ad primum, dicebam concluſionem deductam ab Enrigio *loc. cit.* vel procedere in fidejuſſione præſtita per Forenſem in Foro ſuo. Vel verius Enrigium, & alios, in quibus ipſe ſe fundat, loqui cum præſuppoſito, ut ratione contractus quis non ſortiatur Forum, niſi in eo apprehendatur, juxta plurium opinionem cum qua ipſe Enrigius procedit, eaque retenta infert ad concluſionem prædictam, quæ proinde ita corruit ex ceſſante dicto præſuppoſito, vel quia contraria opinio ſit probabilior ex deductis per Carleval. *loc. cit.* vel quia ſtylus Curiæ, ſeu facultates A. C. hujuſmodi quæſtionem tollant, ut ſupra.

Dicebam ulterius, quod verſabamur extra caſum fidejuſſoris, ac potius in terminis principalis debitoris, cum litteræ per dictos Cocchos Greppio ſcriptæ continere dicerentur potius mandatum, itaut principaliter, & directe ipſorum fidem Greppius, implendo tractam, ſecutus diceretur, quamvis e converſo Scribentes pro altera Parte prætenderent, hanc eſſe ſimplicem laudationem, ex qua nulla re- 6
ſultat laudantis obligatio, niſi concurrente dolo. Quia tamen de hoc puncto deinde particulariter actum fuit in diſputatione cauſæ poſt jam firmatam juriſdictionem, & Fori competentiam, idcirco de hoc puncto habetur in ſua materia *ſub tit. de credito.*

Quo vero ad alterum fundamentum deductum ex Indulto Anconitanis negotiatoribus conceſſo, dicebam illud quidem procedere reſpectu aliorum Judicum, & Curiarum, non autem quoad Forum, ſeu Curiam ipſius Principis, ejuſque Civitatis Metropolis, quia in hujuſmodi privilegiis, & exemptionibus, regulariter comprehenſa non cenſetur ipſius 7
Principis Perſona, vel Curia, niſi ſpecialis mentio fiat, juxta *conſ. 62.* Oltrad. *n. 2.* Unde prohibita appellatione, non cenſetur prohibita ea, quæ ad ipſum Principem, ſeu Sedem Apoſtolicam interponatur, ad text. *in cap. venientes, de jurejur.* ubi Scribentes, de quibus Adden. ad Buratt. *dec. 170. lit. B*, & ita paſſim ſervatur in praxi in Civitatibus Ferrarien. Beneventan. Avenionen. & aliis conſimilia indulta habentibus, quoniam ea non ſuffragantur circa contractus in Urbe celebratos, vel ſolutiones in eadem deſtinatas, ex dicto ſtylo rationabiliter fundato in prærogativa, quæ ratione majoris commercii debita eſt Regiæ, & Metropoliticæ Civitati.

Et quamvis per alteram Partem deduceretur auctoritas 8
Gratian. *diſcept. 569.* ubi in ſpecie firmatur remiſſio cauſæ ad Forum rei, quamvis contractus in Urbe celebratus eſſet; reſpondebam tamen hanc auctoritatem retorqueri, cum potius firmetur competentia Fori ratione contractus, ut ſupra, quoties de illo exequendo, vel adimplendo agitur; ſecus autem, ubi eo jam impleto, tractaretur de repetitione indebiti, qualis erat caſus Gratiani, cum tunc contractus eſſet jam impletus, atque ageretur de novo judicio in diverſa actione mere perſonali.

In quadam alia Anconit. pecuniaria, ſeu dotis pro illis de Manſonis cum Alexandro Maſſerio, aliam juriſdictionalem controverſiam diſputavi in Signatura Juſtitiæ in caſu converſo, remiſſionis ſcilicet cauſæ ab A. C. ad Forum mercatorum dictæ Civitatis. Cum enim introducentibus dictis de Manſonis cauſam in Curia coram A. C. ad ejuſdem Maſſerii, ac Invicti ejus auctoris inſtantiam, ea remiſſa fuiſſet per Signaturam ad dictum Forum Conſulum mercatorum Anconæ, poſt cauſam ibi notabili tempore agitatam, & inſtructam, Maſſerius, qui ſe creditorem vigore obligationis Cameralis prætendebat, variando dictum Forum, illum A. C. adiit, ſed pro Manſonis Scribens, id illicitum dicebam, ex regula, quod facta ſemel unius Fori electione patere debet via jam electa, neque concedenda eſt revariatio a Judice electo ad al- 9
terum jam recuſatum, ut reprobata gloſ. *in auth. habita, C. ne filius pro patre*, veriorem firmant ibid. Bart. *n. 7.* Bald. *n. 63.* Cyn. *n. 7.* & cæteri cumulati per Carleval. *de judiciis, to. 1. diſp. 2. n. 489.* & hanc etiam dicit veriorem Marcheſan. *de commiſſ. p. 2. n. 84. & ſeqq. fol. 312.* Et quamvis per alteram Partem adducerentur deducta per Novar. *de elect. Fori, ſect. 1. q. 3.* ab eo tamen cavendum dicebam, cum ipſe loquatur attentis Conſtitutionibus, ſeu praxi, & ſtylo particulari Tribunalium Neapolis, ut ita conciliando advertit Carleval. *loc. cit. n. 605.*

In contrarium potiſſimum fundamentum conſtituebatur 10
in obligatione Camerali, cujus ratione receptum eſt, competere creditori pro ejus executione cujuſcumque Fori, quamvis alias incompetentis, electionem, ob clauſulas in ejuſdem obligationis formula contentas, replicabam tamen, dictum privilegium eſſe verum quoad Fori electionem, non autem quoad ejuſdem ſemel electi variationem, cum tunc hujus obligationis privilegium conſiſtere dicatur in variatione judicii, ſeu modi exequendi, non autem quoad variationem Judicis, niſi data debitoris contumacia, ut apud Peninam *dec. 3.* juxta Venetam, & Lugdunen. *n. 56. repert.* apud Zacch. *de oblig. Camer. deciſ. 56. n. 10.* & conferunt deducta per eundem Peniam, *deciſ. 134.* juxta Venetam alias *169.* juxta Lugdunen. Incerta eſt reſolutio, quæ juxta præmiſſa probabiliter creditur, dum de hujuſmodi cauſa non fuit amplius actum, ut ſecutum eſſet ſi remanſiſſet in Curia, in qua ſæpe contingit Advocatos remanere incertos de cauſarum exitu, præſertim hujuſmodi executivarum, ulteriorem

rem tractum; ut plurimum non habentium, cum earum curam non habeant incumbentem cauſarum Patroni, quorum etiam nomina ſunt ſæpius ignota, quia informationes facti frequentius reaſſumunt.

ANNOT. AD DISC. LXXI.

PAriter alia non adfuit occaſio diſputandi de articulo contento in hoc diſcurſu ſuper competentia ſcilicet ratione loci contractus, ubi iſte inter abſentes celebratus fuerit, ideoque ad jam deducta ſufficit relatio.

BONONIEN. REMISSIONIS CAUSÆ PRO MONTECUCCOLIS.

Diſcurſus pro veritate.

An pupillus, vel alia Perſona miſerabilis ſuccedens non privilegiato lite jam cœpta in prima inſtantia, poſſit in ſecunda inſtantia uti privilegio *leg. unicæ, C. quando Imperat.* maxime ad effectum avocandi cauſam a Curia Principis, & petendi remiſſionem ad Ordinarium, & immediatum Judicem appellationis in Provincia exiſtentem?

S U M M A R I U M.

1 *PRivilegiatus ſuccedens non privilegiato lite pendente, quod non trahat cauſam ad Forum ſuum ex* l. unica, *& num. ſeqq.*

2 *An hæres ex Perſona propria declinet Forum defuncti, & utatur privilegio* l. unicæ, *contrarium num. 7.*

3 *De rationibus dictæ concluſionis.*

4 *Cauſa primæ inſtantiæ, & cauſa appellationis eſt eadem, & num. 12.*

5 *An dicta concluſio procedat in Clerico hærede?*

6 *De privilegio* l. unicæ, *ut procedat in quacumque inſtantia.*

7 *Impugnantur concluſiones, de quibus num. 1. & 2. & de materia text.* in l. hæres abſens.

8 *An privilegium ſuperveniens poſt motam litem ſuffragetur?*

9 *De concluſione, an hæres ligetur inſtantia cœpta cum defuncto?*

10 *Cauſa appellationis eſt de diverſo Judice, & Tribunali a prima inſtantia.*

11 *A dictis Doctorum non licet arguere a contrario ſenſu.*

12 *Quod cauſa appellationis non ſit eadem cum prima inſtantia, & de pluribus illationibus.*

13 *Pupillus factus adultus, vel Vidua uxorata, an retineant privilegium* l. unicæ?

14 *Reſtitutio in integrum adverſus non factas probationes in termino, an competat minori hæredi majoris?*

15 *Datur diſtinctio inter variationem Fori in genere, & variationem unius, vel alterius Judicis ejuſdem Fori.*

16 *De ratione privilegii* l. unicæ.

17 *Bona conſideratio de privilegio attendendo, ut impediatur alterum privilegium, & ſerventur regulæ juris communis.*

18 *Appellari non poteſt omiſſo medio, & quando ſecus.*

D I S C. LXXII.

1 SUper hoc puncto pro veritate circa ſuſceptæ Advocationis initia interrogatus reſpondi ut ſequitur. Caſus non reperitur quantum videri potuit hucuſque tactus a Doctoribus in individuo, ideo veritatem perquirendo per regulas, & concluſiones generales, negativa opinio contra privilegiatum probabilior primo aſpectu ſuaderi videtur.

Primo, per text. *in l. hæres abſens, ff. de judic.* ubi aperte diſponitur, hæredem in eo Foro conveniendum eſſe, in quo defunctus conveniri poterat, proprio hæredis privilegio non ſuffragante, & de cujus textus diſpoſitione in Arelaten. penſionis *hoc eod. tit. diſc. 86.*

Secundo per text. *in l. ſi quis poſtea quam 7. ff. eod. tit.* ubi habetur, quod privilegium ſuperveniens poſt motam litem non ſuffragatur in ea cauſa, ex quibus verbis (*in ea cauſa*) deſumitur, ut idem ſit in prima, vel ulteriori inſtantia, cum cauſa principalis, & appellationis una ſit, licet inſtantiæ ſint diverſæ, ut inferius probabitur.

2 Tertio clarius per text. *in l. ſi is qui Romæ, ff. eod. tit.* in quo ſtatuitur, ut hæres non poſſit ex Perſona propria declinare illud Forum, in quo cauſa cum defuncto cœpta erat, ex cujus text. diſpoſitione in propriis terminis noſtris, communis, & recepta eſt concluſio, ut privilegium *l. unicæ* non ſuffragetur privilegiato hæredi lite cœpta cum defuncto, Caſtrenſ. *in d. l. hæres abſens, n. 2. & 4.* Caravit. *ritu 234. n. 2.* Gratian. *diſcept. 582. n. 27.* Marcheſ. *de commiſſ. part. 2. fol. 314. n. 93.* Giurb. *dec. 82. n. 2. & 9.* Franch. *dec. 364.* Scacc. *de appell. qu. 7. nu. 133.* Novar. *de electione Fori, ſect. 4. q. 23. per totam,* ac videtur concluſio vera, & recepta, illaque pluribus fulcitur rationibus, quas ex Surd. *conſ. 422.* ad litteram tranſcripſit Novar. *ubi ſup.* quarum illæ videntur præcipuæ, quas deducit ex Surd. Novar. *num. 2. 7. & 8.*

Primo nempe, quod inſtantia cœpta cum defuncto tranſit in hæredem, ſecundo, quod defunctus, qui Judicis juriſdictioni conſenſerat, videtur quaſi contraxiſſe cum altero litigante, ut non poſſit illius Judicis Forum declinare, & ideo hæres, qui tenetur ſervare factum defuncti, non poteſt ejus quaſi contractum impugnare, & tertio, quia jus formatum in Perſonam defuncti tranſit active, & paſſive in hæredem, ut latius apud allegatos videri poteſt. 3

Quod autem concluſio procedat tam in ea inſtantia, in qua lis cum defuncto cœpta fuit, quam in ulteriori, probari videtur ex dicto Doctorum ſuperius allegatorum, præcipue Scacciæ, Gratiani, & aliorum ſimpliciter dicentium, ut in ea cauſa pupillus privilegium amittat, & ideo de omnibus inſtantiis veniunt intelligendi, quoniam licet cauſa principalis, & illa appellationis conſtituant diverſas inſtantias, una tamen, & eadem cauſa dicitur, ut *in rubr. & l. 1. C. ne liceat in una eademque cauſa, cap. ſi quis in quacumque 2. q. 6.* Gloſſ. Salycet. & alii *in l. ſi ita demum, & h. invitus, C. de procur.* Alex. *conſ. 96. lib. 2. n. 5. verſ. quod autem cauſa principalis, & appellatio ſit una, & eadem, &c.* Cocein. *dec. 42. n. 6.* cum aliis per Rot. in Eugubina prædii 14. Junii 1649. coram Cerro, §. *quia cum emanaverit, impreſſ. dec. 324. part. 10. rec. n. 4. & ſeqq.* 4

Appellatio enim dicitur de appendiciis primæ inſtantiæ, a qua omnes ulteriores inſtantiæ regulantur, quoniam attenditur initium, & non finis, & qualitas ab initio impreſſa transfunditur ad omnes inſtantias ſucceſſivas, unde cauſa, quæ a principio eſt ordinaria, vel ſummaria in prima inſtantia, ſemper eſt talis etiam in ulterioribus, Franch. *dec. 520. n. 2.* cum aliis per Giurb. *dec. 82. n. 53.* Et fere in individuo, quod Clericus hæres Laici, qui ligatur inſtantia cœpta, cum de fundo remaneat etiam ligatus in gradu appellationis, & ſic in ſecunda, vel ulteriori inſtantia firmat Carleval. *de Judic. lib. 1. diſp. 2. quæſt. 7. nu. 947. & ſeqq.* quia ex litis initio tota cauſa præventa eſt, ut ad litteram probat text. *in d. leg. ſi quis poſtea quam, ff. de judic.* ibi, *in ea cauſa quaſi præventus,* quod tamen non deducitur tanquam firma concluſio, ſed relinquendo locum veritati, inſinuatur ſolum tanquam ſimile attenta opinione illorum, qui hoc volunt. 5

Quamvis autem ex prædictis, hæc opinio magnam veritatis apparentiam habere videatur, contraria tamen opinio pro pupillo, vel alio privilegiato in puncto juris tenenda videtur, maxime in caſu, de quo eſt quæſtio, quoniam certum eſt, privilegium ex *dicta leg. unica* Perſonis miſerabilibus conceſſum tam in prima, quam ſecunda, & quacumque ulteriori inſtantia competere, quia textus loquitur indiſtincte de omnibus Judicibus, & advertunt Menoch. *de arbitr. caſ. 66. n. 31.* Theſaur. *dec. 277. n. 8.* Novar. *de elect. For. ſect. 1. q. 13. in fin.* Marcheſan. *de commiſſ. par. 2. fol. 310. nu. 68.* Gratian. *diſcept. 565. n. 74. & ſeqq.* Scacc. *de appellat. q. 7. n. 153. & alii communiter,* & ſic pro Perſona miſerabili ſtat regula generalis, & indiſtincta, qua poſita ſufficit deſtruere limitationem, quæ datur in contrarium, quia ſublata limitatione, remanet regula, quam ſufficit allegare, Mantic. *dec. 251. nu. 4.* Barboſ. *axiom. 198.* & ſic probatio illius opinionis conſiſtit in reſolutione contrariorum. 6

Non obſtant igitur contraria. Et primo text. *in l. hæres abſens,* quoniam illius diſpoſitio non habet locum in privilegio clauſo in corpore juris, prout eſt illud, de quo tractatur, ut in terminis *leg. unica,* Caſtr. *in ead. l. hæres abſens, n. 3. in fin. & 4.* Caravit. *dicto ritu 234. n. 2.* Giurb. *dicta dec. 82. n. 9.* Novar. *dicta quæſt. 23. ſect. 4.* Scacc. *dicta q. 7. nu. 133.* Franch. *dec. 234. & 364.* Menoch. *de arbitr. dicto caſu 66. n. 36.* & omnes ſine controverſia; tenentes enim contrarium, vel loquuntur in terminis ritus Magnæ Curiæ Vicariæ Neapolis, vel in caſu quo cœpta eſt lis cum defuncto, & ſic vis limitationis non eſt in diſpoſitione *leg. hæres abſens,* ſed in lite cœpta cum defuncto juxta tertium objectum. 7

Nec obſtat text. *in l. ſi quis poſtea quam,* intelligitur enim de pri-

de privilegio voluntarie ſuperveniente ad poſtulationem obtento, non autem de conceſſo motu proprio, ac præter voluntatem habentis obvento, & maxime de privilegio clauſo in corpore juris, juxta Gloſſ. communiter receptam *in l. qui autem, ff. ſi quis caut.* Et ideo omiſſis generalibus, in propriis terminis noſtris, quod privilegium *l. unic.* ſuperveniens poſt litem, puta quia cœpta cum uxorata, quæ poſtmodum fiat Vidua, vel cum infante, cui 8 moriatur pater, adhuc allegari poſſit, firmant Novar. *ubi ſup. ſect. 4. q. 13. n. 1.* Ricc. *collect.* 1155. late Giurb. *dec.* 82. *n. 7. & ſeqq.* Marcheſan. *de commiſſ. part. 2. fol.* 307. *num.* 46. Et ſic text. non applicatur, nam alias iſta concluſio communiter firmata remaneret falſa.

Circa tertium objectum, in quo totus cardo difficultatis conſiſtere videtur, deductum ex text. *in l. ſi is qui Romæ, ff. de judic.* ut hæres ex propria Perſona declinare non poſſit Forum, in quo cauſa cœpta erat cum defuncto, quamvis multa ad impugnationem illius concluſionis addoci poſſent, attamen ex abundanti non negatur 9 concluſio, ſed dicitur, quod illa procedit tantum in illa inſtantia, quæ cœpta eſt cum defuncto, non in alia, quæ habeat principium cum ipſo privilegiato; præcipuæ ſiquidem rationes, in quibus dicta concluſio fundatur, ſunt, primo, quia hæres ligatur inſtantia cœpta cum defuncto, ſecundo, quia per litem cœptam coram uno Judice videtur defunctus quaſi contraxiſſe cum colligitante, ut non poſſit illius Judicis Forum declinare, ideoque hæres non poteſt dictum quaſi contractum impugnare, & tertio, quia hæres ſuccedit in univerſo jure creato, & formato cum defuncto tam active, quam paſſive, ut ſupra dictum eſt, aliæ namque rationes adductæ per Novar. nempe quod hæres, & defunctus reputantur una Perſona, & ſimiles, tanquam nimis generales non concludunt, nam poſſent etiam convenire quando judicium cum defuncto cœptum non eſſet, quod eſt falſum ex dictis ſuperius.

10 Si ergo iſtæ rationes conſiderantur, nulla concludit pro ſecunda inſtantia cœpta cum hærede, quoniam prima ratio, ut hæres ligetur inſtantia cœpta cum defuncto, recte procedit, illa inſtantia durante, ſed ubi illa finita eſt per ſententiam, tunc ceſſat dicta ratio, quoniam etiam tenentes cauſam appellationis eſſe unam, & eandem cum cauſa principali, non negant inſtantias eſſe omnino diverſas, & ſeparatas.

Altera ratio ob quaſi contractum, ſimiliter ceſſat, quoniam quaſi contractus reſpicit illum Judicem, coram quo lis cœpta fuit, ideoque non percutit ſecundam inſtantiam tractandam coram diverſo Judice, & in alio Tribunali, cum non dubitetur cauſam appellationis eſſe diverſi judicii, & Tribunalis, *cap. 2. de conſuetud. in 6. cum concordan.* de quibus Franch. *in cap. 2. de jur. calum. num. 1. in fin.*

Tertia vero ratio coincidit in idem quod ſecunda, quod nempe jus formatum, & creatum ſit in illa inſtantia, quia in ulteriori, adhuc in rerum natura non exiſtente, ac oriente ex futuro eventu appellationis, quæ ſe habere poteſt ad eſſe, & non eſſe, non poteſt dici jus formatum, & creatum, cum non entis nullæ poſſint eſſe partes, neque de tempore quo altera inſtantia in eſſe producitur, adeſt Perſona defuncti jam de medio ſublata, ideoque nullum jus creari, vel efformari potuit.

Prout neque fundamentum conſtitui poteſt in dicto Doctorum ſimpliciter dicentium, ut hæres amittat privilegium in cauſa, quæ omnes inſtantias complecti videtur, tum quia a dicto Doctorum argumentum ſumi non poteſt, 11 cum eorum auctoritas non ſit neceſſaria, Franch. *dec.* 87. n. 16. Rota *dec. 600. n. 32. part. 5. rec.* cum aliis late cumulatis per annotat. *ad dec. 20. part. 3. recent. in fin.* Si enim verba Doctorum attendere volumus, Marcheſan. utitur verbo *inſtantia*, & ſic probat intentum noſtrum, tum etiam, quia neque abſolutum eſt de jure, ut forte per tenentes contrarium ſupponitur, quod cauſa principa- 12 lis, & cauſa appellationis ſit una, & eadem, quoniam contrarium, ut ſit diverſa, & ſeparata probatur *in cap. 2. de juram. calum. in 6.* ubi juramentum præſtitum in cauſa principali, non ſufficit in cauſa appellationis tanquam diverſa, & ibi Gloſſ. hincinde varia deducit pro iſta concluſione, ubi etiam Franch. *in princip. & in cap. Romana de teſtibus in 6. num. 4. circa med.*

Hinc habemus, quod Advocatus Actoris in prima inſtantia poteſt eſſe Advocatus rei in ſecunda tanquam diverſa, Gloſſ. Bald. & alii *in leg. fin. ff. de poſtulan.* Franch. *in d. cap. Romana, numer.* 3. Anna *ſingular.* 7. Maſcard. *de probat. concluſ.* 952. *num.* 9. Alex. *d. conſil.* 96. *lib.* 2.

Judex in prima inſtantia poteſt eſſe teſtis in ſecunda, Franch. *ubi ſup.* cum aliis per Maſcard. *dicta concl.* 952. *num.* 7. & 8.

Procurator in prima inſtantia non tenetur proſequi, & eſſe in ſecunda, Alex. *conſ. 96. lib. 2. num.* 2.

Salarium pro cauſa conventum cum Advocato, & Procuratore, intelligitur de prima inſtantia, & in ſecunda novum debetur tanquam in diverſa, Alex. *ibid. & alii.*

Fidejuſſor de judicio ſiſti in prima inſtantia non tenetur juxta unam opinionem in ſecunda, ex deductis per Enrig. *de fidejuſſor. cap. 20. §. 20. n. 4. & ſeqq.* Theſ. *dec.* 202. Surd. *dec.* 212. Capyc. Latr. *conſult. 49. n.* 7. Cyriac. *contr.* 285. Prat. ad Muſcatell. *in praxi fidejuſſor. modo* 12. apud quos habentur etiam tenentes contrarium.

Et multa his ſimilia exempla adduci poſſunt, unde Alex. *dicto conſ.* 96. deducendo multa hinc inde ad iſtam concluſionem, *num. 5. in fine*, concludit pro veritate, quod cauſa appellationis, vere, & proprie non eſt eadem cum cauſa principali, neque eſt penitus diverſa, ſed quandoque eſt eadem, quandoque eſt diverſa diverſis reſpectibus, & eum ſequuntur Surd. *dec. 147. n. 3. & aliis.*

Si ergo de neceſſitate non eſt eadem, ſed poteſt eſſe diverſa, itaut ſimus in caſu dubio, idcirco capienda eſt in dubio interpretatio pro privilegiato, tum quia in dubio judicandum eſt pro regula, & contra limitationem, quæ tanquam rigoroſa, & exorbitans a regula venit ſtricte intelligenda, tum etiam, quia in dubio capiendus eſt intellectus, qui magis faveat Perſonis miſerabilibus, quorum cauſa pia dici poteſt.

Et ſi eſſet verum, quod ad hunc affectum initium litis veniret attendendum in tota cauſa, etiam in gradu appellationis, adeout qualitas impreſſa ab initio prioræ inſtantiæ influeret in ulteriores, ſequeretur quod pupillus, qui durante prima inſtantia factus eſt major, vel Vidua, quæ cœpta lite virum duxit, poſſit etiam in ſecunda, vel ter- 13 tia inſtantia uti privilegio *l. unic.* atque ſemper habere Fori electionem, & variationem, quod falſum videtur, nam DD. non ſine controverſia tribuunt hoc durante tantum illa inſtantia, ut apud Caravit. *ritu* 233. *n.* 12. Franch. *dec. 257. in fin.* Scacc. *de appellat. q. 7. n. 118. & ſeqq.* Giurb. *d. dec. 82. n.* 13. Menoch. *dicto caſu* 66. *num.* 28. Novar. *ſect. 2. quæſt. 3. num. 3. & quæſt. 6. num. 3.*

Et quod limitatio, de qua tractamus, procedat ſolum in prima inſtantia, non in alia, probari concludenter videtur a ſimili, nam pupillus, vel minor, cui beneficium reſtitutionis in integrum competit adverſus non factas pro- 14 bationes, ſuccedens majori non gaudet iſto beneficio in illa inſtantia cœpta, & tractata cum majore, Afflict. *dec.* 211. ubi Urſill. Cephal. *conſil. 241. num. 9. &* 10. Roland. *conſ. 99. n. 42. lib.* 1. Caravit. *ritu* 71. *n.* 6. Sed in inſtantia ulteriori cœpta cum ipſo minore in gradu appellationis, utique de dicta reſtitutione non videtur in praxi dubitari, quia reſtituitur in judicio tractato cum ipſo minore.

Inſuper pro clariori veritatis comprobatione, atque con- 15 trariorum totali reſolutione obſervandum eſt, quod aliud eſt privilegium mutandi Forum totaliter, & ſic variandi de Foro ad Forum, variata ſpecie juriſdictionis, puta de Foro Laicali ad Clericalem, & de Paganico, ſeu ordinario ad militarem, aliud vero eſt privilegium variandi de loco ad locum, & de Judice ad Judicem, ejoſdem tamen Fori, & juriſdictionis, primo enim caſu non ſolum diverſificatur inſtantia, ſed etiam tota cauſa, itaut efficiatur penitus cauſa nova propter variationem juriſdictionis, & ideo in illis terminis bene procedere poteſt prima opinio, quoties cauſa cœpta eſt cum defuncto, quia tota cauſa præventa eſt in illo Foro, atque in illa juriſdictione, & in his terminis loquuntur Carleval. *ubi ſup.* & alii qui poſſent allegari, quorum dictum neque eſt ſine controverſia, cum in terminis Clerici laico ſuccedentis, etiam lite cœpta, in contrarium videatur opinio magis communis, & recepta ſaltem apud Canoniſtas.

In caſu autem noſtro non diverſificatur juriſdictio, neque Forum, ſed ſolum contentio eſt de loco ad locum, & ſuper ordine judicii ejuſdem Fori, & juriſdictionis, propterea non 16 videtur, cur hujuſmodi privilegium denegandum veniat, cum in eo æque militet ratio, ob quam tale privilegium conceſſum fuit, nempe ut pupillus, vel alia Perſona miſerabilis non trahatur extra Provinciam ſuam, ac poſſit facilius probationes facere, ſeu Scripturas invenire, aliaque jura deducere, ut bene diſcurrunt Gratian. *dict. diſcept.* 565.

num. 94. & ſeqq. Marchesan. *part. 2. fol. 310. num. 68. & ſeqq. & alii allegati.*

Eoque magis prædicta procedere videntur de plano in caſu, de quo agitur, dum privilegiatus non vult variare Forum defuncti, neque uti jure ſpeciali; ſed inſtat conveniri in eo Foro, in quo defunctus jure communi attento veniret conveniendus, & ſic allegat Privilegium excipien-
17 do, ac ad impediendum adverſarium, ne utatur jure ſpeciali appellationis omiſſo medio, juxta infignem *deciſ.* Franch. 553. quam hucuſque non videmus impugnatam; illamque refert, & ſequitur Novar. *de elect. Fori ſect. 2. quæſt. 3. in fin.*

Eſt enim certiſſima juris concluſio, quod non licet appellare omiſſo medio, etiam ſi ad Principem appelletur, *l. Imperatores 21. ff. de appell. cum Concordan.* de quibus late Scac. *de appell. q. 7. n. 1. & ſeq.* Quodque nemo invitus extra propriam Provinciam trahendus eſt.

Minuſque refragatur, quod iſta concluſio non procedit
18 de jure Canonico, quo attento appellari poteſt omiſſo medio, ad Papam, qui eſt Ordinarius Ordinariorum, quoniam omiſſa pro nunc inſpectione, an iſta limitatio procedat tantum in cauſis eccleſiaſticis, in quibus appellatur ad Papam tanquam Papam, & caput Eccleſiæ, non autem in cauſis prophanis, in quibus appellatur ad illum tanquam Principem temporalem, dum Papa hodie per ſeipſum cauſas non cognoſcit, limitatio ſolum deſervit, ad effectum ſuſtinendi appellationem, non autem ad aliud, nam regulariter Parte inſtante ſolet Papa cauſas remittere ad partes ad Judices mediatos, ut poſt alios Scacc. *d. q. 7. n. 47. in fin. 51. in fin. & 83. & 84.* Et ſic res reducitur ad regulam juris, maxime accedente Statuto particulari diſponente appellationem gradatim eſſe faciendam.

Et licet multoties Papa, vel ipſius Loco Signatura Juſtitiæ ſoleat, vel ob gravitatem cauſæ, vel ob alias rationes ejus arbitrio bene viſas; committere cauſam appellationis in Curia, omiſſo medio, ut per March. & alios *loc. cit.* Nihilominus hoc eſt recedere a regulis generalibus juris, & devenire ad quoddam jus ſpeciale, quod privilegiatus excipiendo impedire poteſt, etiamſi ſit hæres, quia ipſe non utitur Privilegio, & jure ſpeciali contra alterum, ſed ſolum impedit, ne concedatur illud alteri, itaut cauſa tractetur in Foro ordinario defuncti, & in quo regulariter, ſi defunctus viveret, cauſa tractanda veniret, & ſic non deducitur Privilegium tanquam privans legem, atque ut per illud recedatur a regulis juris, ſed tanquam ſervans legem; ſeu tanquam obſtaculum ad impediendum, ne juris diſpoſitioni derogetur, adinſtar concurſus duorum privilegiatorum, quia Privilegium unius operatur, ne illud alterius effectum ſortiatur, ſed juris diſpoſitio ſervetur juxta ejus regularem naturam; & curſum, & hanc cenſeo veritatem, ſalvo &c. Ignotum autem eſt quid exinde ſequutum ſit, cum hoc fuerit de primis laboribus pro veritate ipſo initio ſuſceptæ advocationis in Curia.

ROMANA, SEU JANUEN. REDDITIONIS RATIONUM

PRO JOSEPHO MARIA SENAREGA CUM COSTAGUTIS.

Caſus diſputatus in Signatura Juſtitiæ, & reſolutus pro Senarega.

De Foro in quo reddendæ ſunt rationes, & an illæ active, vel paſſive reddendæ ſint in alio Loco, quam illo geſtæ adminiſtrationis ex Privilegio Eugenianæ, vel alio Privilegio uni, vel alteri competente? Et de materia *l. diffamari*, & *l. ſi contendat*, &c. quando intentans hujuſmodi remedia, dicatur Actor, vel reus.

S U M M A R I U M.

1 Facti ſeries.
2 Rationes ſunt reddendæ in loco geſtæ adminiſtrationis.
3 Ampliatur, ut iſto caſu non intret Privilegium leg. unic. &c.
4 De Eugeniana quando locum habeat.
5 Hæres non declinat Forum defuncti.
6 De remediis l. diffamari, & l. ſi contendat, & an differant inter ſe?
7 De effectibus quos producunt dicta remedia, vel eorum alterum.
8 Intentans dictum remedium, an dicatur Actor, vel reus?
9 An Laicus cum hoc remedio trahat Clericum ad Forum ſuum?
10 Tutor non convenitur per pupillum ad reddendas rationes in ejus Foro, ſed conveniendus eſt in Foro proprio.
11 Declaratur dicta concluſio quomodo intelligenda.
12 An, & quando intret æquitas, ob quam rationes reddantur in alio Loco, quam illo adminiſtrationis?
13 Quando intret unio ratione connexionis.
14 Ubi ſunt plures Adminiſtratores unio facienda eſt in uno loco, in quo rationes redduntur.

D I S C. LXXIII.

Anno 1611 inita fuit ſocietas bancaria in Civitate Januæ, inter Bartholomæum, & Andream germanos fratres de Coſtis, ſub ea conventione, quod pro rata librarum 140. mil. adminiſtratio ſpectaret ad Andream, facienda in Civitate Lugduni, & pro libris 160. mil. ſpectaret ad Bartholomæum, facienda in eadem Civitate Januæ, ita tamen, quod tam utriuſque ſortis, quam lucrorum, & utilium, tres ex quatuor partibus eſſent Andreæ, ita ejus pecunias erogantis, quarta vero Bartholomæi. 1

Utroque defuncto, Senarega hæres mediatus Andreæ, judicium inſtituit contra Coſtagutos hæredes pariter mediatos Bartholomæi in dicta Civitate Januæ pro redditione rationum adminiſtrationis, ut ſupra ipſi injunctæ, Coſtaguti autem in Urbe domicilium habentes, duo ab A. C. monitoria obtinuerunt, quorum vigore curarunt Senareghæ inhiberi, ne judicium, ut ſupra cœptum proſequeretur, eoſque non alibi, quam coram ipſo A. C. conveniret, unum nempe vigore Eugenianæ concedentis Curialibus, ne extra Curiam trahi poſſint, neque coram Judicibus de partibus conveniri, alterum vero in vim *leg. diffamari, ff. de ingenuis, & manumiſſ. ſeu leg. ſi contendat, ff. de fidejuſſor.* ita ſe reos faciendo, in Foro proprii domicilii conveniendos; quare pro hujuſmodi impedimentis removendis, cum ita ex pluribus juſtis cauſis Senareghæ Actori expediret, non obſtante quod Magiſtratus Januæ hujuſmodi inhibitiones non curaret, adita per illum Signatura Juſtitiæ, & aſſumpta deſuper diſputatione

Pro hac Parte Scribens, fundatam abſque dubio dicebam ejus intentionem in regula text. *in l. 1. & 2. Cod. ubi de ratiociniis agi oporteat*, ubi firmatur, rationes reddendas eſſe in loco geſtæ adminiſtrationis, cum ibi facilius, & plenius, tam per teſtes, quam per inſtrumenta, libros, aliaſque legitimas probationes veritas haberi poſſit, ut firmant Bart. & cæteri ibidem, de quibus Burat. & Adden. *dec. 474.* Carleval. *de judiciis tom. 1. diſput. 2. n. 168.* Idque adeo verum, quod licet ex privilegio *l. unic. C. quando Imperator, &c.* concedatur pupillis, viduis, aliiſque miſerabilibus Perſonis electio Fori, ea tamen in præſenti denegatur; neque ita Privilegiatus variare poteſt Forum geſtæ adminiſtrationis, Gratian. *dec. 180. in addit. n. 6. & 7.* Novar. *de elect. Fori part. 3. qu. 340 num. 1. & per tot.* Paſchal. *de patr. poteſt. part. 2. cap. 2. n. finali*, Thoro *in compend. dec. verbo rationes, n. 2.* 2

Non negabant pro altera parte Scribentes regulam prædictam, ſed confugiebant ad limitationes deductas ab uno ex dictis remediis; ut ſupra intentatis, vel ſaltem Eugenianæ, vel ex *leg. diffamari*, & *leg. ſi contendat*, de primo Eugenianæ nulla penitus ratio habita fuit, itaut excepta prima, in pluribus ſubſequentibus acerrimis diſputationibus, ob aliquorum votorum diſcrepantiam deſuper habitis, non fuerit amplius aſſertum, tum quia illa non emanavit ad favorem omnium in Urbe commorantium, ſed ſolum Curialium, quales illi non erant; ut ex Marcheſan. & aliis habetur apud Rodolphum *in praxi part. 3. cap. 4. n. 156. & ſeqq.* tum etiam, quia ſi in hac materia non prodeſt Privilegium *leg. unic.* quod tanquam clauſum in corpore juris eſt abſque dubio potentius, ac majoris efficaciæ, ex deductis per Franch. *deciſ. 294. 364. & 553.* Carleval. *dicta diſput. 2. n. 299. cum ſeqq.* minus multo ſuffragari poterat illud particulare Privilegium, potiſſime quia illi non conveniebantur ex Perſona propria, ſed tanquam hæredes Bartholomæi, cujus Forum ex Privilegio ſpeciali, & non clauſo in corpore juris declinare non poterant, juxta terminos text. *in leg. hæres abſens, ff. de judiciis;* ubi Caſtren. & cæteri, de quibus Franch. *in allegat. dec. 294. 364. & 553.* Rovit. *dec. 74. num. 8. & 9.* Carleval. *dict. diſp. 2. n. 288. cum ſeqq.* & de quo habetur actum in Arelaten. penſionis *hoc tit. diſc. 86.* 5

Major igitur diſputatio fuit ſuper altero remedio, quod pro altera Parte Scribentes diſtinguebant, inter illud reſultans ex *leg. diffamari*, & alterum ex *leg. ſi contendat*, quaſi 6

quod

quod iſtud eſſet altero pinguius, & efficacius, quodque noſtræ reſponſiones adverſus unum, non ſuffragarentur adverſus alterum, verum in hoc advertebam procedi cum aliquo æquivoco ſuper hujuſmodi remediorum differentia, cum ſolum in eo conſideretur, quod intentans remedium *leg. diffamari*, cogitur agere in termino, quo elapſo imponitur ſilentium, intentans vero illud *leg. ſi contendat*, cogitur ſtatim agere, alias judicium procedit ſuper exceptione, in reliquis autem in nihilo differunt, atque praxis recepit illa, inſimul cumulari ſolita eſſe, ut firmant Soccin. *conſ. 94. num. 6. poſt med. lib. 3.* Cagnol. *in l. diffamari num. 5. in fine*.

Aliamque differentiam ex Covarr. Carpan. & aliis ponderat Capyc. Latr. *conſult. 114. num. 27.* quod ſcilicet in terminis *leg. diffamari*, opus eſt probare jactantiam, quod in terminis *leg. ſi contendat*, non requiritur, verum hæc differentia nullius remanere videtur conſiderationis, cum probatio diffamationis non videatur eſſe in uſu, præſertim ſtante utriuſque cumulatione, quam praxis ſervat.

Pro iſtorum autem remediorum qualitate dilucidanda, ut ita evitarentur æquivoca, quæ apud aliquos magnam impreſſionem faciebant, dicebam obſervandum ex Soccino *d. conſ.*
7 *94. n. 2. cum ſeqq. lib. 3.* a quo cæteri moderniores deſumpſerunt, effectum hujuſmodi remediorum in duobus tantum conſiſtere, primo nempe, quod ſtante regula, ut nemo invitus agere, vel accuſare cogatur, &c. illa limitetur ex hujuſmodi remediis, ſeu eorum altero, dum ita etiam nolens agere cogitur, ac alias pati præjudicia ex ſuæ actionis neglectu experimento reſultantia, ut per Soccin. *ubi ſup. num. 4.* atque hic eſt unus effectus, alter vero, quod exiſtentibus pluribus Judicibus æque competentibus, de jure Actoris eſt electio, coram quo reum convenire velit, licet enim Actor Forum rei ſequi teneatur, attamen ſufficit, quod illum conveniat coram Judice competenti, data ſibi electione, ad text. *in l. fin. Cod. ubi in rem actio, cap. cum ſit generale, de Foro compet.* Hanc autem electionem, reus, ita præveniendo Actorem, tollere poteſt, juxta unam opinionem ab aliquibus etiam impugnatam, itaut præcipuus effectus hujuſmodi remediorum in hac electione de Actore in reum transferenda conſiſtere videatur, ſed ſi de jure cauſa coram uno Judice de ſui natura tractanda eſt, tunc hujuſmodi remedia per reum præventive intentata, poſſunt quidem operari primum effectum urgendi Actorem ad ejus jura deducenda, itaut alias reo conceditur a jactatis moleſtationibus abſolutoriam, earumque exceptionum canonizationem obtinere, non autem, ut ita Judicis unice competentis Forum effugi valeat, & de quo ſolum erat quæſtio, unde propterea in propoſito, nullius operationis eſſe dicebam remedia hujuſmodi, in quo tam magnum conſtituebatur fundamentum.

Allegabant pro altera Parte Scribentes Capyc. *deciſ. 18. n. 4.* Gratian. *diſcept. 8. per tot.* præſertim *num. 6.* & alios ad pro-
8 bandum, quod intentans hujuſmodi remedia, licet quoad eorum intentationem eſſet Actor, attamen quoad cauſæ ſubſtantiam ſit reus, juxta veriorem opinionem, quam reprobato Afflicto *deciſ. 368.* tenent Capyc. & Gratian. *ubi ſup.* Urſil. ad Afflict. *ibid.* & alii apud Maſcatell. *in praxi civili, verbo Reus, num. 12. cum ſeqq.* ubi late Pratus *in addit. verſic. ad quæſtionem, fol. 20. a tergo*, Cacheran. *dec. 152.* Cavaler. *dec. 387.* Rota *dec. 57. num. 31. & 32. part. 7. recent.* Firmana beneficii 28. Aprilis 1659. coram Cerro, ex ea potiſſima ratione, quod idem debet eſſe Judex cauſæ præparantis, qui eſt Judex cauſæ præparatæ, ut per Gratian. *d. num. 6.*

Verum admittendo concluſionem, dicebam illam nil fa-
9 cere ad rem, quia poteſt quidem ille, qui in ſubſtantia futurus eſſet reus, prævenire coram ipſiuſmet rei Judice Actorem, quamvis diverſi Fori, ut de Laico per hoc remedium *leg. diffamari, vel leg. ſi contendat*, vocante ad Forum laicale Clericum futurum Actorem, firmant allegati, & habetur in Neapolitana donationis, *hoc eod. tit. diſc. 62.* ubi concluſio declaratur, ſemper tamen retentis terminis competentiæ in hac facti ſpecie ceſſantis, cum illa ſolum adeſſe dicatur in pluribus æque competentibus Judicibus loci geſtæ adminiſtrationis, quorum reſpectu dicta remedia ſuffragari poſſent quoad electionem inter eos, ita ab Actore in reum tranſeuntem.

Deducebant etiam auctoritates Gutierr. *de tutel. par. 3.*
10 *cap. 1. num. 126.* Surd. *de alim. tit. 1. quæſt. 47. num. 10.* Munnoz *de ratiocin. cap. 7. num. 5.* ad probandum tutorem, vel alium conventum ad reddendas rationes, non teneri reſpondere in Foro pupilli, vel alterius hujuſmodi redditionem petentis, juſſuque per eum peti remiſſionem ad Forum ſui do-
11 micilii, ſed pariter hoc fundamentum videbatur nullius momenti, cum prædictæ auctoritates, atque earum lectura loquatur, procedant, ubi ageretur de reddendis rationibus ſemel redditis, pupillo etenim, vel alio, cujus bona adminiſtrata ſunt, prætendente redditionem jam factam eſſe erroneam, ſeu alias contra juris regulam rationes ſemel redditas, denuo reddendas eſſe, tunc debet convenire tutorem, vel Adminiſtratorem in Foro ſuo, neque hic tenetur extra proprios lares litem ſuſtinere ſuper rationibus ſemel redditis, vel etiam ubi Adminiſtrator in loco geſtæ adminiſtrationis pulſaſſet alteram Partem ad recipiendam rationum redditionem, illaque in mora legitime conſtituta diſcederet a loco, cum tunc ad eum denuo redire compellendus non eſſet, dummodo, ut dictum eſt, mora legitime, ac bona fide contracta ſit, itaut non ſit affectata cautela, ad fraudandam legis diſpoſitionem.

Magnum item, ac potiſſimum fundamentum conſtituebatur per alteram Partem *in dec. 13. Peruſ. & conſ. 154.* 12
Sim. de Petr. ad probandum, quod ſaltem de æquitate Pars offerens ſuo ſumptu, & periculo rationes reddere, & juſtificare in proprio domicilio, cogenda non ſit ad locum geſtæ adminiſtrationis accedere, atque ſuper hoc motivo major fuit hujus controverſiæ difficultas, replicabam tamen caſum deciſionis prædictæ eſſe in oppoſitum, quoniam in eo caſu Actor, cui rationes reddi debebant, & qui Adminiſtratorem reum convenire poterat in loco geſtæ adminiſtrationis, contentus erat eum convenire in loco domicilii ipſius rei, cujus oppoſitio calumniam ſapere videbatur, dum id ſibi commodius reddebatur, atque Actor ſe exhibebat proprio ſumptu, & periculo omnes libros, & ſcripturas neceſſarias ad ipſum domicilii rei locum tranſportare, itaut ipſius Actoris eſſet incommodum, non autem rei, ideoque rationabiliter firmatur in hoc Actoris petitioni deferendum eſſe, ſaltem ex quadam non ſcripta æquitate, in præſenti autem res erat in oppoſitum, dum agebatur de trahendo Actorem pupillum, cui juris regulæ, ac æquitas aſſiſtunt, extra proprios lares, unde eſſet dare æquitatem cum alterius præjudicio, ac iniquitate, quod omnino denegandum eſt, cum ſolum æquitati locus ſiat, quando jus alterius Partis non fiat deterius, itaut intret regula, *quod tibi non nocet, &c.* Et fortius, quia in Civitate Januæ, jam ſoluta erat quædam ſumma notabilis pro gabella, quæ ibi ob lites introductas ſolvitur.

Demum cum dictis diſputationibus pendentibus, iidem rei pro redditione rationum adminiſtrationis geſtæ per Andream in Civitate Lugdunen. tanquam Actores, contra eundem Senaregam, ejuſque Patrem, & legitimum Adminiſtratorem in Curia apprehenſos judicium inſtituiſſent, dicebant ex hac ratione, dictam aliam cauſam in Curia quoque tractandam eſſe, tum pro ſervanda æqualitate, dum ipſi moleſtare volentes alteram partem, ut rationes redderent in remotiori, & incommodiori loco, in Civitate ſcilicet Lugdunen. contentabantur eas recipere in Urbe, loco abſque dubio commodiori, tum etiam ratione connexionis cauſarum, & ne iſtarum continentia dividatur, allegando plene in id cumulata per Salgad. *in labyrint. part. 1. cap. 3. cum ſeqq.* ubi de hac materia unionis cauſarum coram uno Judice ob earum connexionem, ſeu præjudicialitatem occaſione concurſus creditorum ſuper defecti debitoris patrimonio, ac etiam deducendo ſpecialem diſpoſitionem text. *in l. omnes, C. arbit. tutelæ, cum concordan.* per Gratian. *dec. 180. num. 5. cum ſeqq.* Verum leve fundamentum quoque videbatur, quoniam Actores ſe promptos offerebant ad rationes reddendas in dicta Civitate Lugdunen. & non tantum eam obtinent commoditatem, quam conſtabat eſſe affectatam ad dictum alium niſi præjudicialem effectum.

Et quoad connexionem, dicebam hæc eſſe negotia mere diſtincta, nullam connexionem habentia, itaut conſiderari non poſſet inconveniens, quod coram pluribus Judicibus, 13
ſuper eodem puncto individuo, diverſæ oriantur ſententiæ; minuſque altera ratio, quod ſententia data in una cauſa faceret ſtatum, ſeu exceptionem rei judicatæ in altera pareret, quæ ſunt connexionis fundamenta, & alterius intrabat dilemma inevitabile, quod aut iſta negotia erant connexa, aut non, ſi non erant, ceſſabant omnia præmiſſa, & ſi erant, tunc iſta ſecunda cauſa remittenda quoque veniebat ad dictum Forum Januæ, in quo altera cauſa præventa erat, & fortius, dum ipſi ejuſdem Fori competentia concurrebat etiam, quod illud eſſet locus originis, & domicilii contrahentium, ac etiam initi contractus.

Ad text. autem *in l. omnes, C. de arbitr. tutelæ*, cum declaratis per Gratian. *dicta deciſ. 180.* reſpondebam illum proce- 14
dere,

dere, ubi una eademque tutela, ſive unum, & idem negotium a pluribus Perſonis diverſi Fori adminiſtratum fuit, ne ſcilicet contingat, pupillum, vel alium, cujus bona adminiſtrata ſunt, eandem rationum redditionem coram diverſis Judicibus, & in diverſis Foris exigere debere, quod nil commune habet cum caſu controverſiæ, & ex his poſt magnam diſcuſſionem, ob aliquam votorum diſcrepantiam, cum Juſtitiæ fundamento reſolutum fuit, remittendam eſſe cauſam ad Forum Januæ, ut ſequutum fuit.

ANNOT. AD DISC. LXXIII.

NOn dubitatur de regula firmata in hoc diſcurſu, ut rationes reddi debeant in loco adminiſtrationis, quodque extra illum non teneatur Adminiſtrator illas reddere, verum quando caſus præbeat, quod extra illum locum cauſa agatur ratione appellationis, aut privilegii unius ex contrahentibus, vel ex partium conſenſu, dubitari contingit, an una Partium inſtante, teneatur altera libros ad Curiam aſportare, ſive pati, quod altera Pars ejus ſumptu, & periculo illos aſportet, juxta cautelam adhibitam in Ferrarien. Penſionis, de qua agitur *dec. 32. part. 10. rec.* & quæ conſideratur etiam *dec. 110. ead. part. 10. n.* 5. Atque in una Peruſina exhibitionis librorum inter Comitem Piancianum, & Socios Appaltatores Theſaurariæ Umbriæ diſputata cor. Theſaurario de anno 1673. judicatum fuit pro aſportatione, & Camera, proponente Imperiali, approbavit judicatum, etiam cum denegatione appellationis ſuſpenſivæ, ex diſpoſitione text. *in leg. Prætor ait, in fin. ff. de edend.* ubi Angel. Caſtr. Jaſ. & alii, *& d. dec. 110. par. 10.* ex quibus patet, quod iſta eſt materia arbitraria, ideoque certam, ac generalem non admittit regulam, cuicumque caſui applicabilem, cum deciſio pendeat ex ſingulorum caſuum circumſtantiis, ex quibus hoc arbitrium eſt regulandum, & præſertim, ubi ſuſpiciones accedant, ob quas congruit, ut ipſe Judex libros videat, vel ſuper eis adhibeat judicium plurium peritorum, quod non ſit de facili, ac bene practicabile in loco, in quo exiſtant, adhuc tamen circumſpecte procedendum videtur in hoc arbitrio, quod non eſt ita de facili interponendum, quando pluſquam urgens cauſa non ſuadeat, dum legalis, ac naturalis ratio ſuadet, ut in loco geſtæ adminiſtrationis rationes diſpungi debeant, ſaltem in iis, quæ ſunt facti, quamvis in Curia, vel in alio loco, in quo ſit Judex appellationis, diſcuti, ac decidi debeant articuli juris exinde reſultantes.

URBEVETANA FIDEICOMMISSI PRO CÆSARE, ET ALIIS DE MAGALOTTIS CUM ALBINIA FALCONIA.

Caſus vario deciſus per Signaturam Juſtitiæ.

De connexione cauſarum, & quando ad unum Judicem, coram quo fideicommiſſum canonizatum eſt, remitti debeant omnes cauſæ concernentes bona fideicommiſſaria exiſtentia penes diverſos poſſeſſores?

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Sententiæ, & acta colluſiva ſunt invalida.*
3 *De Tribunali Signaturæ Juſtitiæ, & quid agere poſſit.*
4 *Cauſa univerſalis alicujus fideicommiſſi cognoſci debet coram uno Judice, coram quo omnes intereſſati trahi poſſunt, & de ratione.*
5 *Licet petitorium, & poſſeſſorium ſint judicia diverſa, unus tamen debet eſſe utriuſque Judex.*
6 *Quando poſſeſſorium pendeat a petitorio, itaut Judex cauſæ principalis trahat omnia judicia etiam poſſeſſoria.*
7 *An ſententia lata cum uno præjudicet alteri?*

D I S C. LXXIV.

1 OBtinuerunt uſque ab anno 1655. Cæſar, & fratres de Magalottis canonizari ab A. C. fideicommiſſum ordinatum per Cæſarem eorum aſcendentem, ad eorum favorem purificatum, adverſus aliquos creditores Scipionis, & Angeli eorum Patris, & Patrui reſpective, quibus peractis, obtentaque ab eodem A. C. inhibitione, ne ſuper bonis, quæ per ſententiam declaratum fuerat ad dictum fideicommiſſum ſpectare, a quibuſcumque creditoribus Scipionis, & Angeli moleſtarentur, cum iidem Cæſar, & Frater quoddam prædium fideicommiſſarium dediſſent in dotem ſorori, contra illam, dicta Albinia tanquam eorundem Angeli, & Scipionis creditrix hypothecaria, judicium inſtituit in partibus in vim interdicti Salviani, cumque ad inſtantiam prædictorum fideicommiſſariorum, qui erant Defenſores neceſſarii, præſentata fuiſſet dicta inhibitio, cujus moderationem ab Albinia petiram, Judex qui eam concеſſerat, prævits pluribus formalibus diſputationibus denegaverat, habito per eam recurſu ad Signaturam, illa ex infra dicendis in prima diſputatione eam denegavit, in repropoſitione vero, recedendo a deciſis illam conceſſit, non quod de fundamentis ex parte fideicommiſſariorum deductis dubitaret, ſed ex motivo colluſionis, quod ſcilicet colluſive cum aliquibus creditoribus ſatisfactis, vel poſterioribus, & in modica ſumma dictum judicium ſuper fideicommiſſi canonizatione coram A. C. tractatum eſſet.

Reſolutio Mihi pro fideicommiſſariis ſcribenti, ad veritatem reflectendo, non placuit, quamvis etiam admitteretur probata colluſio, licet enim ex iſta de jure reſultet nullitas ſententiæ, ac totius proceſſus, itaut omnia geſta habeantur pro infectis, ex deductis per Merlin. *dec.* 13. ideoque aliquorum opinio ſit, ſententiam colluſivam, neque ipſis colludentibus nocere, Molina *de primogen. lib. 4. cap. 8. n. 7. & ſeqq.* & cæteri deducti per Fab. de Anna *conſ. 104. n. 12. & ſeqq.* Nihilominus adhuc ad eundem A. C. tanquam majorem Magiſtratum, ſeu ad alium ſuperiorem ſpectare debere dicebam de hujuſmodi colluſione cognoſcere, dictamque ſententiam cum toto proceſſu colluſivam, & invalidam declarare, cum prorſus abſonum eſſet, ut pedaneus Judex inferior de partibus annullaret, ſeu tacite ſpernendo circumſcriberet ſententiam Magiſtratus ſuperioris. 2

Et licet illud inconveniens, dicerent aliqui Votantes ex eo tolli, quod ita non per Judicem inferiorem de partibus, ſed per ipſam Signaturam, hujuſmodi ſententia annullata, ſeu circumſcripta remaneat, attamen ex hac ratione majus abſurdum reſultare dicebam, quod ſcilicet ita eſſet judicare ſine formali judicio cum ſuprema, & abſoluta poteſtate Principis, neglectis omnibus juris regulis exigentibus formalem colluſionis probationem, & canonizationem per alteram ſententiam, non autem cum ſimplicibus extrajudicialibus informationibus, quæ pro ſolo fumo in hoc Tribunali dari ſolent. 3

In puncto ſiquidem juris certum dicebam, quod ubi fideicommiſſarius unum Judicem competentem adivit, ibique judicium pro fideicommiſſi canonizatione, ac bonorum fideicommiſſariorum vindicatione introduxit, coram eo debent comparere omnes, vel ſuper ejuſdem fideicommiſſi exiſtentia, vel pertinentia, ſeu alias in bonis jus, & intereſſe habentes, præſertim ubi talis Judex eſt dignior aliis, coram quibus deinde pulſatur, ut punctualiter Bald. *in leg. fin. Cod. de edict. Div. Adr. n.* 54. quem cæteri ſequuntur, de quibus Menoch. *de adipiſc. remed. 4. n.* 473. Peregrin. *de fideicommiſſ. art. 48. num. 68. & art. 53. in princ.* & habetur in Mediolanen., & in Montis alt. *bo. eod. tit. diſc. 59. & 87.*

Quæ concluſio duplicem habet claram rationem, unam nempe, quod iniquum, ac irrationabile eſſet, ut fideicommiſſarius, qui pro canonizatione fideicommiſſi, legitimatione Perſonarum, & identitate bonorum, coram uno Judice, teſtamenta, inſtrumenta, & ſcripturas produxit, ac teſtes induxit, aliaſque probationes fecit, & proceſſus magno ſumptu compilavit, cogi deberet coram diverſis Judicibus ad electionem plurium Perſonarum eaſdem probationes facere, ac incommoda pati, quod eſſet impracticabile, ut in propoſito concurſus creditorum, ut ſupra, late proſequitur Salgad. *in labyr. part. 1. cap. 4. cum ſeqq.* Alteram vero potentiorem connexionis, ſeu præjudicialitatis, cum ita dari poſſet, quod ſuper uno, eodemque individuo puncto exiſtentiæ, ſeu pertinentiæ fideicommiſſi, unus Judex uno modo, alter altero eodem tempore judicaret, quod juris principiis repugnat, ut plenius in his quoque terminis fideicommiſſariis habetur *in dd. diſc. 59. & 87.* 4

Dicebant Scribentes pro altera parte, iſtas rationes percutere judicium petitorii ſuper fideicommiſſi exiſtentia, & pertinentia, non autem adaptari huic judicio mere poſſeſſorio, ex regula, quod diverſum eſt judicium petitorii, ac illud poſſeſſorii, & non bene ex uno inferri ad alterum, verum improbabile videbatur hoc fundamentum, tum quia hujuſmodi
diſtinctio inter petitorium, & poſſeſſorium conſideratur 5
quoad judicia, quæ ita diverſificantur, non autem quoad Judicem, qui unus, & idem debet eſſe utriuſque, ut ex claris verbis text. *in l. nulli, C. de Judic.* cæteris allegatis firmat Ro-

ta

ta *dec. 666. n. 4.* apud Poſt. *de manut.* in Piſauren. penſionis 29. Aprilis 1648. cor. Bichio *dec. 136. part. 10. rec. & in aliis*, tum etiam, quia id procedere non poteſt, quando poſſeſſorium pendet a petitorio, itaut illo refragante, illud competere non poſſit, utputa deducendo rem ad prexim, intentat creditor gravati adverſus ſucceſſorem poſſidentem bona per gravatum alias poſſeſſa Salvianum, ſeu aliud remedium rei perſecutorium, tanquam ad bona ſui debitoris, excipit reus conventus, & poſſeſſor de fideicommiſſo, ex cujus purificatione, tanquam ex ceſ-
6 ſato jure debitoris hypothecantis, reſoluta eſt omnis hypotheca per eum contracta, juxta terminos text. *in leg. lex Vectigali*, Actor vero replicat, negando fideicommiſſi exiſtentiam, vel duretionem, ſeu bonorum pertinentiam, tunc reſolutio pendet a qualitate exceptionis, an illa ſcilicet ſit clare, vel turbida, quia ſi eſt turbida non impedit Salvianum, vel aliud ſimile remedium executivum, ac privilegiatum non admittens exceptiones dubias, & altioris indaginis ad petitorium rejiciendas, ſi vero eſt clara, tunc impedit, juxta diſtinctionem in his terminis ſpecialibus exceptionis fideicommiſſi impedire, vel non impedire debentis Salvianum ſæpius in Rota receptam, præſertim in Romana cenſus 10. Junii 1650. cor. Celſo *inter ſuas dec. 93. n. 4.* Unde cum hæc inſpectio pertineat ad Judicem, quoties unus qui eſt Superior fideicommiſſum jam canonizavit per ſententiam, illud dicitur effectum clarum, neque in alterius Judicis præſertim inferioris libito, repoſitum eſſe debet dicere contrarium, cum ita reſultent de plano omnia jam dicta abſurda, & inconvenientia.

7 Satis inſiſtebant Scribentes pro altera parte in regula generali deducta ex text. *in l. ſæpe, ff. de re judic.* ut ſententia lata cum uno, non præjudicet alteri, ſed replicabam hanc ſententiam non deduci tanquam firmantem ſtatum incontrovertibilem, ac facientem jus, ita & taliter quod cæteris in eo judicio non auditis obſtaret, eo modo quo obſtaret auditis cum quibus lata eſt, ſed admittendo eos poſſe illam impugnare, ac petere contrarium determinari, id faciendum eſt, vel coram eodem; vel coram illius Superiore in gradu appellationis, proſequendo tamen eandem cauſam, eundemque proceſſum, ex jam dictis abſurdis, & inconvenientibus alias reſultantibus, & hæc Mihi per tramites juris videbatur veritas.

ANNOT. AD DISC. LXXIV. & LXXVI. & LXXXVII.

IN dies contingit in Signatura Juſtitiæ, vel Gratiæ agi de hac materia unionis cauſarum coram uno Judice, ſive quod unus alteri inhibeat ratione majoris competentiæ, aut connexionis, & ne pro uno, eodemque puncto, vel articulo cogatur quis eodem, vel diverſo tempore plures lites coram diverſis Judicibus, atque in diverſis locis ſuſtinere; revera tamen deſuper omnino certa, & generalis regula cuicumque caſui applicabilis, ſtatui non poteſt, cum deciſio pendeat ex ſingulorum caſuum circumſtantiis, atque in dies varia prodeant dictorum Tribunalium reſcripta, & de eadem materia agitur *ſub tit. de ſervit.* ad materiam retractus *diſc. 96.* ubi habetur an cauſa, quæ pendeat ſuper fideicommiſſo, vel alio jure contra illum, qui retrectum intentaverit ſuper pertinentia ædificii retrahentis, obſtet necne judicio retractus, ut illius proſequutionem impediat?

ROMANA, SEU SENEN. LEGATI PRO ALEXANDRO, ET HIERONYMO DE MIGNANELLIS.

C U M N.

Caſus diſputatus coram Judicibus Senen. cum incerto exitu.

De Fori competentia ratione rei ſitæ, quando intret contra ipſius rei Dominum, & poſſeſſorem alibi domicilium habentem, & aliqua de competentia Fori ratione originis.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Forum originis an procedat contra abſentem?*
3 *Retentio antiquæ originis, domicilio ad alium locum tranſlato, ad quos effectus attendatur.*
4 *De Foro rei ſitæ, & quando hic Judex procedat contra ejuſdem rei poſſeſſorem quamvis abſentem.*

D I S C. LXXV.

CArdinalis Mignanellus Senenſis, qui mortua uxore, ex qua in conſtantia matrimonii aliquos filios ſuſceperat, ſequendo Romanam Curiam, ad apicem Cardinalatus devenit, ac laudabiliter in eo munere ſe geſſit, moriens in ejus teſtamento, inter cætera diſpoſita, quandam ſubventionem filiis de familia præſtari voluit, qui in patrio gymnaſio ſtudiis incumbere vellent, cumque aliqui tranſverſales de eadem familia, præfinita Studentium loca pro hujuſmodi legati aſſequutione occupaſſe prætenderent, ideoque coram Senenſi Magiſtratu contra prædicti Teſtatoris hæredes in Urbe, tam originem, quam domicilium habentes judicium inſtituiſſent, pro dictæ ſubventionis conſequutione ex fructibus quorundam bonorum in eadem Senarum Civitate exiſtentium; prædicti autem rei conventi declinantes Forum, peterent cauſam remitti ad Curiam Romanam tanquam Forum originis, & domicilii, atque hoc non obſtante Judex ordinarius cauſarum civilium ad ſententiam diffinitivam Actorum favore proceſſiſſet, idcirco appellatione interpoſita ad eam Rotam, diſputatio ſtricte aſſumpta fuit ſuper dictæ ſententiæ nullitate ex defectu juriſdictionis, & retione incompetentiæ, ex regula quod Actor Forum rei ſequi tenetur, cum enim dicti hæredes rei conventi, tam ratione originis, ex quo a centum annis, & ultra ipſomet Cardinali vivente, eorum majores domum in Urbe fixerent, quam etiam ratione eorum proprii domicilii, eſſent Cives Romani, atque in Urbe conditum eſſet teſtamentum, & exiſteret major pars aſſis hæreditarii, nulla ratio ſuberet, ob quam Foro Senenſi ſubjacere deberent. 1

Replicantibus autem Actoribus hujuſmodi Fori Senenſis competentiam dupliciter intrare, primo nempe ratione originis, ex quo ſucceſſores Cardinalis quamvis in Urbe nunc viventes, originarie tamen eſſent Senenſes, & ſecundo fortius ratione rei ſitæ, dum legati aſſecutionem ex fructibus bonorum ibi exiſtentium petebant, cum ad hujus replicationis ſubſiſtentiam reſtricta eſſet difficultas ex parte dictorum de Mignanellis, conſultus in forma diſcurſiva ad veritatem eruendam dicebam,

Quod quicquid eſſet de originaria civilitate, quam etſi tanquam excedentem avum impugnabilem ratione bonorum, atque ex aliis convenientiæ motivis, controvertere non expediebat, adhuc tamen illa ficte potius quam vere per alibi natos, & viventes retineri dicitur, ideoque nullatenus operativa eſſe debet quoad Forum, niſi ibi apprehendatur, cum nullo jure cautum videatur, Judicem originis contra abſentem alibi domicilium habentem procedere poſſe, gloſſ. *in l. 1. verbo muneribus, C. de municipibus, & originariis, lib. 10.* Bart. *in l. aſſumptio, §. filius, n. 2. ff. ad municipal.* Gail. *lib. 2. obſer. 36. n. 6. cum ſeqq.* Afflict. *dec. 384.* Carleval. *de judiciis, part. 1. diſp. 2. n. 63.* Capyc. Latr. *conſult. 77. in fine*, atque ita ubique practicatur. 2

Abſurdum enim eſſet, ut plerique Hiſpani, Galli, vel Germani, qui in Urbe, vel aliis Italiæ Civitatibus (ut frequenter videmus) uxores ducendo domicilium fixerunt, poſſent conveniri, ac lites ſuſtinere cogerentur coram eorum originariis Magiſtratibus, longeque majus inconveniens eſſet, ſi huic incommodo ſubjacere deberent eorum filii, vel deſcendentes, qui ſolum originariam civilitatem per quandam fictionem, ac ſolum honorificentiæ cauſa retinere profitentur, cum ſolum hujuſmodi qualitas originis in moram alibi trahentibus, conſiderabilis videatur reſpectu illorum qui accidentaliter in alio loco commorantes, patriam civilitatem vere animo retinent, & continuant, ut in jure habetur de abſentibus occaſione officii, feudi, mercaturæ, militiæ, & ſimilium, quod frequenter practicamus in Januenſibus, Florentinis, Bergomenſibus, Lucenſibus, & aliis ut in propoſito deductum habetur *in Anconitana, ſub tit. de Regalibus diſc. 104.* Secus autem, ut dictum eſt, ubi originaria civilitas retinetur ad quandam ſimplicem honorificentiam, contracto formiter domicilio in alia Civitate, cujus veros, & fixos Cives ſe profitentur, præſertim ſucceſſores naturalem originem propriam, & parentum habentes, tunc enim ad effectum Fori, dicebam nullatenus eam eſſe conſiderabilem, quamvis circumſcripta alia competentia ratione rei ſitæ, de qua infra, accidentaliter, & ad breve tempus reverſuri, præſentes eſſent in originaria Civitate, ibique apprehenderentur, quoties ut dictum eſt præſentia eſſet accidentalis, & more exteri tranſeuntis, ſeu occaſionaliter in loco moram trahentis.

Major difficultas erat ſuper alia competentia ratione rei ſitæ, quando autem Teſtator hujuſmodi ſubventionem ex bono- 3

bonorum ibi exiſtentium fructibus præſtari diſpoſuiſſet; 5
tunc magnam habuiſſem difficultatem, licet enim plerique temperent diſpoſitionem text. *in l. fin. C. ubi in rem actio*, ex qua procedit Forum ratione rei ſitæ, ut procedat quatenus poſſeſſor bonorum apprehendatur in loco, vel ſaltem legitime citetur in loco ſui incolatus juxta doctrinam Caſtren. *in ead. l. fin.* quam veriorem profitentur Franchis *dec.* 177. *nu.* 5. Barboſ. *in l. hæres abſens*, §. *proinde, in art. de Foro rei ſitæ, num.* 15. & 16. Carleval. *de judic. dicta diſput.* 2. *num.* 149. *cum ſeqq.* nihilominus ubi teſtatoris judicium concurrit, cum tunc tanquam ex legato ipſa bona hypothecata ſint, proindeque judicium reale, vel rei perſecutorium competat, probabilius videri dicebam hujuſmodi competentiam intrare abſque dicta reſtrictiva, ſeu neceſſitate apprehendendi, vel citandi poſſeſſorem in loco ſui domicilii, juxta ea quæ in propoſito aſſequutionis legatorum habentur in Montis alti fideicommiſſi *hoc eod. tit.* ubi de diſtinctione an legatarius agat contra hæredem actione perſonali, vel reali, &c. *ut diſc.* 87.

Quod pariter procedere putabam, quamvis expreſſum Teſtatoris judicium non intercederet, ſed tacitum, & conjecturale reſultans ex ſubjecta materia, ſeu legati qualitate, ſi enim Teſtator habens bona in loco propriæ Patriæ, vel domicilii, mandet ibi anniverſarium fieri, ſeu ſubſidia dotalia, vel alias eleemoſynas in eo loco ſingulis annis præſtari, abſonum videretur prætendere, quod hæredibus ſe abſentantibus, atque in remotis regionibus domicilium eligentibus, cogerentur illi quibus hujuſmodi diſtributiones faciendæ ſunt, ſingulis annis poſſeſſores in loco ſui incolatus citare, ideoque cum poſſeſſor abſens, atque bonorum poſſeſſionem, in loco originis retinendo, Procuratorem, ſeu Miniſtrum pro fructuum perceptione veriſimiliter ibidem habeat, idcirco cum iſto putabam recte judicium inſtitui poſſe, quamvis mandatum ad negotia tantum, ac œconomica, non autem ad judicialia datum eſſet, quia hujuſmodi onus bonis, ſeu eorum fructibus inhærens, ſub œconomica etiam adminiſtratione venire dicitur, & ſi nullo deputato Procuratore fructuum perceptionem negligat, nulla ſibi injuria fieri dicitur, ſi Judex rei ſitæ eoſdem fructus, juxta mentem Teſtatoris, qui fuit eorundem bo-
4 norum Dominus, legatariis applicet, ideoque tunc Judex rei ſitæ contra abſentem incompetens vere dicendus eſt, quando agitur de judicio, vel actione perſonali, quo caſu locum non habet text. *in d. l. fin. C. ubi in rem actio*, ſolum procedens in actione reali, vel in rem ſcripta, *gloſ. in l. forma*, §. *vero*, *ff. de cenſibus*, Bart. Caſtr. *& cæteri in eadem l. finali*, Franch. *deciſ.* 177. *num.* 1. & 389. *nu.* 2. Carleval. *dict. diſput.* 2. *n.* 151. Rot. *deciſ.* 305. *n.* 5. *part.* 5. *rec.*

Applicando igitur ad caſum, ubi etiam Teſtator expreſſe non diſpoſuiſſet ex quibus bonis hoc ſubſidium præſtari deberet, adhuc pro dicti Fori competentia, ad veritatem reflectendo, Mihi probabilius primo aſpectu reſpondendum videbatur, quia ſatis probabile eſt de illorum bonorum fructibus eum ſenſiſſe, cum ſubventio ibi Studentibus præſtanda eſſet, verum hæc præſumptio in parte ceſſabat ex facto, dum Teſtator ad onera gravaverat pro medietate bona prædicta, ſeu eum ad quem jure primogeniture illa obventura erant, & pro altera medietate poſſidentes bona in Urbe, contra quos certa erat Fori competentia, ſed adhuc dubitabam, an poſſet exinde dicta ſententia dici nulla; quia ſtante competentia in Parte reſpectu bonorum ibi exiſtentium ut ſupra, idcirco ob connexionem cauſæ, in qua diſputatio erat, non circa ſolutionem præſtationis, ſed quibus ex pluribus concurrentibus debita eſſet, illud Forum videbatur etiam reſpectu omnium competens, tam ratione præventionis, quam loci, in quo onus a Teſtatore præſcriptum adimplendum erat, quæ omnia diſcurrebam motivando, & ad excitanda ingenia Defenſorum hujus Partis, qui in dicta Civitate cauſam patrocinabantur, incertum tamen eſt quid ſequutum ſit.

ROMANA UNIONIS CAUSARUM PRO BRUTO GOTIFREDO CUM FRANCISCO EJUS FRATRE.

Caſus diſputatus in Signatura Gratiæ, & reſolutus pro Bruto.

An, & quando ſit locus unioni cauſarum, illas a pluribus Judicibus avocando, & uni committendo?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Ob ſuſpicionem calumniæ etiam legitimæ exceptiones rejiciendæ ſunt.*
3 *Quando dicta ſuſpicio adeſſe dicatur.*
4 *Unio cauſarum petenda eſt in principio, non quando illæ diu agitatæ, & inſtructæ ſunt.*
5 *Quando cauſæ dicantur connexæ, itaut intret continentia.*
6 *Conjunctio ſanguinis an ſit juſta cauſa unionis cauſarum.*
7 *Ex communione bonorum paternorum, & maternorum non infertur ad univerſalem.*

DISC. LXXVI.

Poſtquam Franciſcus, & Brutus germani fratres de Gotifredis communium parentum ſucceſſores, in paternorum, & maternorum bonorum communione in eadem domo, & menſa per aliquod notabile tempus vixerant, aliquibus exortis diſcordiis, ob quas Brutus a communi domo diſceſſit, plures inter eos excitatæ fuerant lites, tam in Rota, quam coram A. C. & in Foro Capitolino, illiſque diu agitatis, dum eorum aliquæ eſſent in expeditione, Franciſcus Signaturam Gratiæ adiit, petendo pro bono pacis, ex eo quod ageretur inter fratres, omnes hujuſmodi cauſas coram uno Judice uniri, a reliquis avocando, ne per tot Tribunalia utrumque gravibus expenſis, & incommodis vexari amplius contingeret, cui petitioni ſe opponente Bruto, qui in omnibus Actor vacuis manibus litigabat. 1

Pro iſto Scribens, cum ſenſu etiam veritatis (quam etiam agnovit Signatura nihil reſcribendo) dicebam rejiciendam eſſe petitionem utpote injuſtam, ac ſtantibus facti circumſtantiis, non ab aliqua ſuſpicione alienam, ut id ad defatigandum, & protrahendum in longum fieret, quo caſu exceptiones, ſeu petitiones, quamvis alias Canonicæ, & legitimæ rejiciendæ ſunt ad text. *in l. ſatis aperte, Cod. de falſis*, bona gloſ. *in cap. ſuper eo, verbo tenebit, de offic. Deleg.* Barbatia *conſ.* 1. & 3. *vol.* 3. Freccia *de præſentatione inſtrumentorum, part.* 8. *q.* 2. *nu.* 66. & eſt quotidianum in Curia, præſertim in Rota in terminis remiſſoriæ ex iſto capite ſuſpicatæ calumniæ paſſim denegari ſolitæ, quamvis alias tali ſuſpicione ceſſante, concedenda veniret. 2

Dicta vero ſuſpicio ſæpius, præter principalium intentionem, a Cauſidicis proveniens, evidenter reſultare videbatur, attento quod inter eos acriter litigatum fuerat per ſex annos, & nihilominus petitor non curaverat de hujuſmodi unione in principio, illam poſt tam diuturnam litem petendo, ex eo quod fere omnes cauſæ in quibus ipſe erat reus, & poſſeſſor, reperirentur jam inſtructæ, & in limine expeditionis cum hoc diverticulo impediendæ, ut in ſpecie denegandæ remiſſoriæ, & præſumptæ calumniæ ex hac circumſtantia cauſæ diu agitatæ, ac remiſſoriæ petitæ poſt cauſam inſtructam, neglectæ vero in principio habetur *dec.* 223. *num.* 2. & *ſeqq. part.* 9. *recent.* & in aliis frequentiſſime, cum ſit materia quotidiana. 3

Et in his ſpecialibus terminis unionis cauſarum etiam ex capite connexionis, ac exceptionis, ne earum continentia dividatur; quod opponatur ſolum in principio, non autem poſtquam diu litigatum fuit, & multo minus poſt cauſas inſtructas firmant communiter DD. *in l. nulli, C. de judic.* præcipue Jaſ. *n.* 6. Cravet. *conſ.* 60. *n.* 5. Marcheſan. *de commiſſ. ſuper union. cauſarum, n.* 4. *part.* 2. *fol.* 249. 4

Clarius quia ceſſabat ratio, ob quam ad cauſarum unionem deveniri ſolet, ubi ſcilicet eſſent ita connexæ, atque ab uno, eodemque fonte emanantes, ut cognitio unius ad cognitionem alterius conferret, ſeu ſententia lata in una eſſet alteri præjudicialis, aut contradictionem parere poſſet cum ea per alterum Judicem ferenda, ut contingere ſolet in concurſu plurium creditorum in bonis ejuſdem debitoris, ſeu in concurſu plurium ad eandem hæreditatem, vel ſucceſſionem, cum ſimilibus annot. per DD. *in l. nulli*, ubi bene præſertim Jaſ. *n.* 3. Marcheſan. *loc. cit n.* 2. & 3. Menoch. *de arbitrar. caſu* 371. ſecus autem ubi inter duas Perſonas plures adeſſent lites ex diverſis cauſis, & obligationibus procedentes, quia ſola identitas Perſonarum de jure non cauſat continentiam cauſarum, illarumque unionem non exigit. 5

Motivum autem convenientiæ, ex eo quod ageretur inter fratres, quamvis in rigoroſa juris cenſura non legale; adhuc tamen congruum fuiſſet, quando ſincere, & bona fide ab initio illud deductum eſſet, quodque non adeſſet circumſtantia inæqualitatis, dum petitor erat reus, & poſſeſſor, unde potius reſultabat ſuſpicio, quod ita reus ſub hoc ſpecio- 6

ſpecioſo prætextu in poſſeſſione ſe conſervare vellet, atque Actorem manibus vacuis litigantem defatigare.

6 Alterum deducebatur præcipuum fundamentum connexionis ex communione omnium bonorum, ex qua proinde tanquam ex unico fonte omnes cauſæ dependerent, inſimul connexionem habentes ratione diviſionis inter eos faciendæ. Verum iſta communio negabatur in facto, cum ejus requiſita non juſtificarentur, atque ex ſola communione bo-
7 norum paternorum, & maternorum non infertur ad illam omnium bonorum *l. ſi fratres, ff. pro ſocio l. ex fratre, §. filius, ff. famil. erciſc.* Manric. *de tacit. lib. 6. tit. 10. n. 9.* Gratian. *diſcept. 993.* Burat. *dec. 397. & 467.* plene Rot. *dec. 129. p. 10. rec.* Ideoque cum juſtitiæ fundamento petitio rejecta fuit.

FULCINATEN. SEU SPOLETANA PRO LAURENTIO MAGNANO CUM N.

Caſus diſputatus coram Præfecto Signaturæ Juſtitiæ.

Quando cauſa civilis præjudicet criminali, itaut unus Judex alteri inhibeat, ne in criminali procedi valeat, donec terminetur civilis?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Ubi pro eadem cauſa duæ competunt actiones, civilis, & criminalis alternative, itaut unius electio aliam tollat, electio civilis non impedit Judicem ut ex officio procedat etiam criminaliter.*
3 *Ubi vero utraque actio copulative competit, & criminalis pendet ab exitu civilis, tunc eſt ſuperſedendum in una donec terminetur altera.*

DISC. LXXVII.

1 Diſſoluto matrimonio per mortem mulieris abſque filiis, factoque proinde caſu reſtitutionis, retento lucro, quod ad formam Statuti erat in tertia parte, deventum eſt ad concordiam inter Magnanum virum, & dotantes, ſeu mulieris hæredes, quibus reſtitutio dotis facienda erat per apocham privatam, per quam bona dotalia certis conventis modis diviſi fuerunt. Cum autem tractu temporis altera Pars dictam conventionem impugnare vellet, atque aliquorum bonorum dotalium reſtitutionem a viro peteret, hinc introducta cauſa coram A. C. productaque ex parte viri dictæ conventionis apocha, cum altera Pars citata, juxta ſtylum ad eam recognoſcendam eſſet contumax, Judex decrevit eam haberi pro recognita, deindeque reo convento per ſententiam diffinitivam dedit abſolutoriam, a qua interpoſita fuit per ſuccumbentem appellatio, qua pendente coram Judice, cui cauſa hujuſmodi commiſſa erat, idem appellans coram eodem A. C. in criminalibus querelam contra victorem porrexit de falſitate apocæ prædictæ, unde Judice criminali procedente in cauſa, habitus fuit recurſus ad Signaturæ Juſtitiæ Præfectum, ut cauſam remitteret Judici civili, eique reſcriberet quod inhibeat criminali, donec dictæ civilis cauſæ exitus ſequeretur, verum ſe opponente accuſatore, Præfectus pro iſto inclinabat, ex eo quod alias delicta remanerent impunita, ideoque ubi etiam ipſa Pars ex intentatione actionis civilis ſibi præjudicaſſet, impeditus non videatur Princeps, cujus partes implet Signaturæ Præfectus, vel etiam alter Supremus Magiſtratus, ex officio pro bono publico mandare Judici criminali, ut ad criminis cognitionem, & punitionem procedat.

Pro querelato Scribens dicebam, quod aliud eſt agere, an cauſa civilis ſit omnino præjudicialis criminali quoad ſubſtan-
2 tiam, ſeu deficientiam actionis, quod ſcilicet, per illam civiliter intentatam, non poſſit amplius intentari criminalis, quæ per electionem alterius omnino ceſſet, ut contingit in actione injuriarum, vel ſimilibus, in quibus una ex duabus actionibus alternative competit, unde per electionem unius ceſſat altera, ex deductis per Theſaur. *dec. 18.* Galeot. *lib. 2. contr. 57.* & alios apud eos, & tunc licet quoad Partem, per hujuſmodi electionem præcluſa ſit alia via, nihilominus præcluſum non videtur arbitrium Principis, vel Supremi Magiſtratus, pro bono publico, & ne delicta remaneant impunita, quoties facti circumſtantiæ juſtam cauſam ſuppeditare videntur, demandare Judici criminali, ut etiam procedat. Atque in his terminis procedere dicebam aliqua exempla, quæ in propoſito adducebantur ad praxim probandam.

Aliud vero eſt agere de eadem præjudicialitate, non circa ſubſtantiam actionis criminalis, quæ cumulative competat 3
cum civili, ſed ad ſolum effectum ordinis, ſeu impediendi ad tempus ejus exercitium, expectando ſcilicet exitum cauſæ civilis, a quo pendeat, an adſit delictum necne, & tunc quoties Judex civilis prævenit, recte hic inhibet criminali, non ratione ceſſantis unius actionis ob electionem alterius, ſeu ratione evitandæ contrarietatis, ne ſcilicet contingat ſuper una, eademque ſcriptura, vel re per diverſos Judices diverſas, vel contrarias ſententias proferri, quia unus declaret ſcripturam veram, & legitimam, alter vero falſam, & illegitimam.

In hoc autem ſecundo caſu non urget ratio publici boni, & ne delicta remaneant impunita, quoniam non eſt tollere, ſed ſolum differre punitionem delicti, quatenus iſtud in cauſæ civilis diſcuſſione adeſſe comperiatur, ut cæteris allegatis, Farin. *q. 100. par. 2.* & ſæpius firmavit Rota, præſertim apud Cavaler. *dec. 98. 443. 475. & 530.* Buratt. *dec. 34. & 944. dec. 274. part. 9. recent.* & habetur examinatum in Romana teſtamenti ſpm Magno, & conſortibus *hoc eod. tit. diſc. 79.* Et ſi hoc procedit ubi ſolum cauſa civilis eſt præventa, multo magis, ubi non ſolum adeſt ſimplex præventio rigoroſe reſultans ex quadam majori diligentia unius Partis, ſed illa oritur ex formali judicio per utramque Partem agitato, & jam ſopito, alias enim nimis lata via calumniis aperiretur, ſi ſuccumbentibus licitum eſſet poſt contrariam ſententiam reportatam, ac introductam cauſam appellationis victores querelare, atque per hujuſmodi indirectam viam collitigantem victorem defatigare, judicatum eludendo, quod nimium eſſet juſtitiæ, ac Reipublicæ præjudiciale, quoniam iſta in Curia vulgo dicitur *cautela Bernini*, utpote ab eo ingenioſiſſimo viro in ſcenis ad objurgandum hunc abuſum inſinuata.

ANNOT. AD DISC. LXXVII. LXXIX. & LXXXI.

IDem, quod dictum eſt in annotatione proxime præcedenti, adaptatur contentis in his diſcurſibus ſuper puncto, an & quando cauſa civilis præjudicet criminali, vel e contra, adeout unus Judex alteri inhibeat, quoniam in dies in Curia ab una, vel altera Signatura Gratiæ, vel Juſtitiæ, diverſæ prodeunt reſolutiones, juxta ſingulorum caſuum circumſtantias, ac etiam in aliis Principatibus, juxta eorum varios ſtylos, ideoque non de facili punctus aptus eſt recipere regulas certas, & uniformes, quæ generaliter omnibus caſibus ſint adaptabiles, bene tamen regulæ, ſeu propoſitiones in his diſcurſibus contentæ, attendi debent in dubio, & quando ſtylus particularis, vel particulares facti circumſtantiæ juſte contrarium non ſuadeant, de caſu autem, de quo *diſc. 79.* agitur in meritis civiliter *ſub tit. de teſtam. diſc. 33.* ſed quoad punctum remiſſionis cauſæ ad Judicem civilem in omnibus his tribus diſcurſibus alia diſputatio habita non fuit.

ROMANA PENSIONIS DOMUS PRO BRUTO GOTIFREDO CUM BALASSO NALDO.

Caſus diſputatus in Signatura Gratiæ, & reſolutus pro Bruto.

De Foro militari, an & quando intret, & quis dicatur Judex militum? Et quando milites conveniri poſſint coram Judicibus ordinariis?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Miles poteſt renunciare Foro militari, & prorogare juriſdictionem Judicis Ordinarii.*
3 *Refertur opinio contraria, ſed refellitur.*
4 *Procedit clarius prima opinio ubi cauſa cœpta eſt ante militiam.*
5 *Item ubi miles non eſt in Caſtris, ſed in Civitate, quia tunc non intrat Forum militare.*
6 *Vel ubi non adeſt Judex particularis militum*
7 *Sive ubi cauſa non concernit res militares.*
8 *De exceptione Hoſtica.*

DISC. LXXVIII.

PUlſante Gotifredo Naldum in Foro Capitolino pro penſionibus domus, atque reo tanquam forenſe recuſante illud Forum, cauſa introducta fuit coram A. C. eaque pendente, ob ſuperventum officium militare, curavit reus per 1

Came-

Cameræ Clericum tunc armorum Commiſſarium, & Proviſorem cauſam reaſſumi, inhibendo A. C. ne in ea ſe ingereret, unde habito per Actorem recurſu ad plenam Signaturam gratiæ, atque aſſumpta deſuper diſputatione,

Pro Actore Scribens, cum ſenſu etiam veritatis, dicebam reſcribendum eſſe pro remiſſione cauſæ ad A. C. coram quo jam introducta erat, & pendebat ea ſolo facto, abſque neceſſitate aſſumendi juris inſpectionem, ſtante conſenſu in juriſdictionem, cum poſſit miles ejus Foro renunciare, atque ordinarii Judicis juriſdictionem prorogere, ad text. *in l. ſi*
2 *quis conſcribendo*, C. *de pactis*, Ubi Gloſſ. & DD. de quibus poſt Ayelam de jure belli, & alios, Guttier. *de juramento*, *par. 1. cap. 16.* Capoblanc. *de Baron. tom. 2. cap. 56. n. 5. & 7.* Rovit. *in pragm. 11. de militibus, num. 43.*

Et quamvis Chriſpoltus *de re milit. caſu 31. num. 13.* alios referendo dicat, huic privilegio renunciari non poſſe, ejus tamen dictum nulletenus in propoſito attendendum eſſe dicebam, tum quia in contrarium obſtat text. clarus cum quo communiter procedunt DD. ut ſupra, tum etiam, quia con-
3 ſtat de ejus æquivoco, dum ad id probandum plures adducit auctoritates loquentes in terminis Clericorum, & ſimilium non renunciantium eorum Fori, cum id concernat præjudicium totius ordinis; ideoque advertebam in propoſito id ſolum applicari poſſe militibus illarum militiarum, quæ unum corpus, ſi non Religioſum, ſaltem Eccleſiaſticum conſtituunt, Foro Eccleſiaſtico, adinſtar Clericorum, gaudentes, prout ſunt milites Sancti Joannis Hieroſolymitani, & ſecundum unam opinionem illi Sancti Jacobi de Spata, de Calatrava, de Alcantara, Sanctorum Mauritii, & Lazari, Sancti Stephani, & ſimiles, de quibus in Lucana, *hoc eod. tit. diſc. 92.* ut in ſpecie advertit Rovit. *d. pragm. 11. n. 44.*

4 Clarius triplici circumſtantia in propoſito concurrente. Una nempe, quod præſens cauſa cœpta erat ante aſſumptam militiam, cujus ſupervenientiam non tollere proſequutionem cauſæ cœptæ coram Judice ordinario, eſt text. expreſſus *in l. ſi quis poſtea 7. ff. de judiciis* ubi Bart. & cæteri communiter, & in terminis Barboſ. *num. 110.* Chriſpolt. *de re milit. caſ. 32.* Altera, quod iſte miles non erat actu in Caſtris, vel in exercitu, ſed in Civitate more aliorum privatorum, unde
5 propterea non videbatur e Judice ordinario loci exemptus, ut ita diſtinguendo paſſim recepta videtur diſtinctio conciliativa diſſidentium opinionum in ea quæſtione, an milites noſtri temporis gaudeant privilegiis militaribus, & occaſione teſtamenti more militari ordinati habetur in Romana teſtamenti 22. Maji 1656. cor. Cerro poſt Zuffum *de legit. proceſſ. dec. 27.* Atque comprobari dicebam ea privilegiis per Sedem Apoſtolicam conceſſis militibus, dum in uno capitulo diſponitur, quod ſi milites invicem rixantes, ſeu alias delinquentes, intra triduum ab eorum Duce, vel Judice non puniantur, poſſint e Judicibus ordinariis puniri, ergo ſupponitur habilitas, & competentia ſaltem habitualis Judicis ordinarii, qui ſicuti ex negligentia Judicis particularis militum, talem juriſdictionem exercere poteſt, & competentiam obtinere, ita non videtur, cur non ſit ex conſenſu prorogabilis.

Quod etiam clarius comprobari dicebam ex ipſa facti obſervantia, quia ubi milites ſunt in expeditione, ſeu in exercitu, & Caſtris, eorum Duci datur Aſſeſſor, ſeu Auditor, qui, cauſas militares cognoſcat, quale munus exercuit Chriſpol-
6 tus, qui ea occaſione illum tractatum compoſuit; in Urbe autem, vel aliis Civitatibus iſte Judex, vel Aſſeſſor non adeſt, neque Duci militum in Urbe exiſtenti conceditur Tribunal habere, præterquam in milites præſidiarios, vel alios, qui in ipſamet Urbe, vel aliis Civitatibus militiæ principaliter addicti pro toto tempore eorum vitæ illi exercitio incumbunt, quamvis eſſent in Civitate, ut ultra præſidiarios, ſunt milites deſtinati ad cuſtodiam Papæ, & ſimiles.

Et licet adeſſet in Urbe unus ex Cameræ Clericis armorum Commiſſarius, & Proviſor, qui per alteram partem dicebatur Judex ordinarius militum, hoc tamen negabam, quia nullibi conſtabat huic Commiſſario talem juriſdictionem conceſſam eſſe. De jure autem juriſdictio reſidere dicitur, vel penes Ducem belli, vel penes Magiſtrum militum, ad text. *in leg. Magiſter, C. de juriſdict. omn. Judic. & l. fin. C. de erog. militaris annonæ lib. 12. cum Concordantibus.* Stant enim bene ſimul, iſtum Prælatum eſſe Proviſorem, & Commiſſarium armorum, pro parandis iis, quæ ad exercitum providendum ſunt neceſſaria, & tamen non eſſe Judicem militum, ut in jure habemus Præfectos annonæ militaris diverſos e Ducibus, vel Magiſtris militum, atque ita docet obſervantia, quod in Urbe reſpectu præſidiariorum, & aliorum, qui, ut ſupra, ſemper in militia eſſe dicuntur, juriſdictio exercetur per

Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Capitaneum Generalem, ejuſque Aſſeſſorem, ſeu Auditorem, & dum ſunt in expeditione, fit ſpecialis deputatio Auditoris exercitus, igitur huic Proviſori, ſeu Commiſſario, juriſdictionalia demandata non ſunt, niſi quoad concernentia ſuum munus, pro quo explendo, admittebam ſibi juriſdictionem competere, adinſtar juriſdictionis competentis Præfectis Annonæ, & graſciæ, cum ſimilibus.

Demum omnem difficultatem in propoſito ceſſare dice- 7
bam, quod in præſenti agebatur de materie non pertinente ad militiam, vel a cauſa militari dependente, ſed de re urbana, & mere privata, quo caſu, præſertim in civilibus, & extra perſonalem diſtrictionem, milites non gaudent exemptione Fori, ſed Judici ordinario ſubſunt, ad text. *in l. unic. C. in quibus cauſis milites*, ubi Bald. Caſtrenſ. & cæteri, de quibus Capobl. *de Baron. tom. 1. prag. 8. par. 2. n. 180. & tom. 2. c. 56. n. 9.* bene a Ponte *de poteſtate Proreg. tit. de aſſenſibus Regiis, §. 7. n. 18. & 42.* Quod etiam aperte probari dicebam ex privilegiis conceſſis militibus *cap. 17.* ubi mandatur, quod milites non poſſint moleſtari a Judicibus ordinariis pro cauſis civilibus de tempore quo ſtabunt in ſervitio actuali, & per octo dies poſtea, quod privilegium continere videtur ſpeciem il-
lius exceptionis Hoſticæ, quam in utriuſque Siciliæ Regnis 8
habemus per Conſtitutionem incipien. *Hoſtiri exceptionem*, de qua late Graſſ. *de except. in prælud. num. 175.* & cæteri, ex hoc enim privilegio comprobata, ſeu præſuppoſita remanet competentia Judicum ordinariorum in cauſis civilibus militum pro tempore quo non ſunt in actuali ſervitio, multo magis omnibus dictis circumſtantiis inſimul ponderatis, atque ita cum juſtitiæ fundamento reſolutum fuit, remittendo cauſam ad A. C.

ANNOT. AD DISC. LXXVIII.

RArum eſt in Curiæ diſputari de puncto contento in hoc diſcurſu, ſuper Foro ſcilicet militari, cum etiam Principatus ſæcularis ſit pacificus, multo vero magis alter Pontificius, cujus ratione cauſæ ſpirituales, vel Fori Eccleſiaſtici, ratione cauſarum, vel Perſonarum, aut rerum in Curia aguntur, ad hanc autem materiam Fori militaris, inter Judicem ſcilicet militum, & Judicem ordinarium civium, quinimmo inter plures Judices, & Magiſtratus ejuſdem Fori militaris, puta inter Ducem Claſſis maritimæ, & Ducem alterius militiæ terreſtris, plura deducunt de Marin. in Add. ad Revert. *deciſ. 81.* & de Luca ad Franch. *deciſ. 88.* ubi in caſus contingentia videri poſſunt Concordantes applicabiles juxta facti circumſtantias.

ROMANA TESTAMENTI PRO FRANCISCO MAGNO, ET COHÆREDIBUS CUM CAROLO MUTIO.

Caſus diſputatus in Signatura Juſtitiæ, & reſolutus pro Magno, & Conſortibus.

Cauſa civilis quando præjudicet criminali, ut Judex civilis inhibeat criminali, ut alterius cauſæ exitum expectet: Et an, & quando per teſtatoris inductionem ad teſtandum ad ejus favorem intrare dicatur delictum, & agi poſſit criminaliter? Et de Judice criminali non habente juriſdictionem in civilibus.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *An quis teneatur comparere coram eo Judice incompetenti, qui eſſet talis ratione loci delicti?*
3 *Judex criminalis non habet juriſdictionem in cauſis mere civilibus.*
4 *Conſenſus partium non poteſt facere competentem illum Judicem, qui nullam habet competentiam, vel juriſdictionem.*
5 *Ubi delictum, vel criminalitas pendet a puncto civili, itaut uterque Judex reſpective poſſit cognoſcere, quid agendum ſit.*
6 *An & quando intret criminalitas, & delictum ſit punibile ob inductionem alicujus ad teſtandum?*
7 *Hæres non punitur criminaliter ob infidele inventarium.*
8 *De praxi Curiæ in materia teſtamentorum remittendi cauſas ad Judicem civilem.*
9 *Præventio, an & quando attendi debeat?*

D I S C. LXXIX.

1 VEronica Martina luminibus orbata teſtamentum cum ſolemnitatibus præſcriptis in teſtamentis cæcorum per text. *in leg. hac conſultiſſima*, condidit, in quo pro dimidia hæredem inſtituit Carolum Mutinm. ex ſorore nepotem alias ab inteſtato in tertia ſucceſſurum, quem in priori teſtamento hæredem univerſalem ſcripſerat, pro alia vero dimidia, Franciſcum Magnum in Curiæ cauſarum Patronum, duoſque alios ejus benevolos, quod ægre ferens dictus Mutius, præfatos teſtamentarios, qui jam coram A. C. in civilibus petierant hæredes declarari, atque ad bonorum poſſeſſionem immitti, querelavit coram eodem A. C. in criminalibus de ſeductione, quodque doloſe, ac malis artibus dictam mulierem ad ita teſtandum induxerint, unde Judice criminali forte nimis aſpere in cauſa procedente, per dictos querelatos adita fuit Signatura Juſtitiæ, ac petitum, ut ſtante præventione cauſæ coram Judice civili, reſcriberetur, quod hic inhibeat criminali, ne in cauſa procedat, donec ab iſto civiliter, factis hinc inde probationibus, ſententiaretur ſuper validitate, vel nullitate teſtamenti; aſſumptaque deſuper diſputatione, cum ex parte querelantis prætenderetur conſenſus in juriſdictionem Judicis criminalis, ejuſque proinde juriſdictionem prorogatam eſſe, atque juxta conſuetum abuſum æquivocando, multæ per Scribentes pro dicto querelante cumularentur auctoritates de materia agentes in terminis tamen diverſis. Idcirco pro dilucidanda veritate, tollendiſque æquivocis, Scribens pro teſtamentariis querelatis, tres caſus dicebam Mihi videri in propoſito diſtinguendos eſſe.

2 Primus eſt, ubi quis citatur coram Judice alias incompetenti, qui ſe competentem prætendat ratione commiſſi delicti in ejus territorio, ſeu ex alia cauſa accidentali, quæ ſibi competentiam tribuat, & tunc tenetur citatus coram eo comparere, atque incompetentiam juſtificare, quod pendet ab eo, an delictum commiſſum ſit necne, & hoc ab ipſo Judice videndum eſt, juxta doctrinam Bart. *in l. 2. n. 7. ff. ſi quis in jus vocatus, &c.* atque in iis terminis loquuntur pleræque auctoritates, quæ ex parte accuſatoris deducebantur, quas dicebam examinandas non eſſe, utpote a quæſtione omnino extraneas, & conſequenter de eis nulla habenda erat ratio.

Alter caſus eſt, ubi cauſa de qua quæſtio eſt mere civilis, itaut incontinenti conſtet criminalitatem in genere nullatenus intrare, quia nempe id pendeat a puncto juris, ut eſt caſus *dec.* 108. poſt Merlin. *de pignor.* de hærede non accuſando, nec puniendo de crimine expilatæ hæreditatis, cum ſimilibus, quia tunc ceſſante criminalitate in genere, dicitur ceſ-
3 ſare juriſdictio Judicis criminalis in ſubſtantia, cum hic nullam habeat in cauſis civilibus juriſdictionem, ad text. *in l. ſolemus §. latrunculator, ff. de judiciis*, Menoch. *de arbitr. qu.* 82. *n.* 6. *&* 7. Farin. *conſ.* 40. *n.* 26. *& conſ.* 37. *n.* 1. Vermig. *conſ.* 245. *n.* 1. Guazzin. *defenſ.* 1. *c.* 12. Creſcent. *dec.* 5. *de judiciis*, Rot. *dec.* 55. *in princ. poſt* 2. *vol. conſ. Farin.* Et tunc non intrat inſpectio an inquiſitus commiſerit necne delictum juxta caſum præcedentem, quia ceſſante criminalitate in genere, ceſſat ejus juriſdictio in radice, atque cauſa dicitur extra illud genus, quod ſuæ juriſdictioni commiſſum eſt, unde remanet
4 homo mere privatus, & conſequenter Partium conſenſus, ubi etiam adeſſet, nil operari poſſet, *quia privatorum conſenſus Judicem non facit eum, qui nulli præeſt judicio*, ſunt verba præciſa text. *in l.* 3. *C. de juriſdict. omn. Judic.* Per quem textum communis, ac recepta concluſio eſt, quod ubi nulla adeſt juriſdictio, vel ea ad certum cauſarum genus eſt limitata, tunc non eſt ex partium conſenſu prorogabilis, Aretin. *conſ.* 137. *n.* 16. Vermigl. *conſ.* 140. *n.* 12. *&* 168. *n.* 4. Surd. *deciſ.* 88. *n.* 3. Adden. ad Greg. *dec.* 118. *circa fin.* late Carleval. *de judic. tom.* 1. *n.* 1169. *& ſeqq. ubi cæteri.*

Tertius demum caſus eſt ubi eſt dubium, an cauſa dici poſſit civilis tantum, vel intret etiam criminalitas, quæ pendeat a cognitione, & exitu cauſæ civilis, quia nempe ex pro-
5 bationibus in ea factis inſpiciendum ſit, an concurrat circumſtantia talis, quæ criminalitatem inducat, & tunc utraque cauſa coram utroque Judice introducta, non intrat omnimoda avocatio a Judice criminali, ut in caſu præcedenti ob omnimodam incompetentiam, & carentiam juriſdictionis intrare debet, ſed ſolum intrat quidam ordo præpoſterationis, quia nempe remanente cauſa criminali penes Judicem criminalem, huic ſolum demandanda eſt ſuſpenſio, quodque expectare debeat exitum cauſæ civilis, cum ab illo pendeat, an adſit delictum, ac intret necne criminalitas, unde ſimultaneus utriuſque Judicis concurſus dicitur incompatibilis, ob inconveniens quod alias reſultare poſſet, quod ſuper eodem individuo puncto, unus uno modo, alter altero judicaret, quia Judex civilis declarare poſſet teſtamentum validum, criminalis vero illud malis artibus extortum, ut bene habetur apud Peniam *deciſ.* 148. *juxta impreſſ. Lugdun.* ubi bona additio magiſtralis Epiſcopi Barbaſtren. 6

In hoc ultimo caſu nos verſari dicebam, quoniam in eo puncto, an adverſus inducentem ad teſtandum ad ſui favorem intret necne criminalitas, communis reſolutio eſt, id pendere a facti circumſtantiis, an ſcilicet adſit formalis violentia, vel etiam dolus verus cum falſis, & mendacibus ſuggeſtionibus, teſtatoris animum alias excludentibus, ſecus ſi concurrant ſolum blanditiæ, & ſuaſiones, cum quibus licitum eſt teſtatorem inducere ad teſtandum ad ſui favorem, quamvis actus contineat alterius præjudicium, cum attendatur id, quod principaliter agitur, ut reprobata opinione Angeli, & Soccini bene firmat Jaſ. *in l. fin. num.* 5. *C. ſi quis aliquem, &c.* Peregr. *de jure fiſci, lib.* 2. *tit.* 6. *n.* 12. Gratian. *diſcept.* 659. *num.* 8. *cum ſeqq.* Caſtill. *lib.* 3. *controv. cap.* 1. *num.* 186. *cum ſeq. & lib.* 4. *cap.* 22. *num.* 127. cum aliis in hac eadem cauſa in ſua materia *ſub tit. de teſtamentis.*

Quinimmo, etiamſi actus dici poſſet doloſus, ex dolo tamen præſumpto, & jure damnato, itaut invalidaret teſtamentum, non inde tamen per neceſſe ſequitur intrare criminalitatem, quia poſſunt ſimul ſtare, teſtamentum eſſe invalidum, & tamen actum non eſſe criminaliter punibilem, cum ad effectum criminis punibilis requiratur dolus verus, cum mendaci, & poſitive falſa ſuggeſtione, ut bene advertit Rota *deciſ.* 299. *num.* 4. *& ſeqq. poſt ſecundum vol. conſ. Farinac.* proindeque ſpectandum omnino dicebam exitum cauſæ civilis, ex cujus actis, & probationibus deſumi poterat, an actus eſſet ita male geſtus, & cum talibus circumſtantiis, quod intraret delictum punibile, quatenus Judex civilis declararet teſtamentum invalidum, ac malis artibus extortum, quia ſi declararet validum, tunc caſus eſſet indubitatus, quod Judicis criminalis juriſdictio omnino abeſſet.

Licet enim Angel. *in l. fin. C. ſi quis aliquem teſtari prohibuerit*, quem omnium latius, & melius reaſſumit Menoch. *de arbitr. caſu* 395. *num.* 41. *cum ſeqq.* dicat ex ſuggeſtionibus reſultare actionem de dolo. Attamen admiſſa etiam ex abundanti tali doctrina (licet magis communiter rejecta, quoties non agitur de ſuggeſtionibus cum mendacio, & falſitate) ut in hac eadem cauſa in dicta ſua materia *ſub tit. de teſtamentis.*

Adhuc tamen recte ſimul ſtare poſſunt, actum eſſe talem 7
quod producat civiliter actionem de dolo, ad effectus civiles inde reſultantes, & tamen non intrare crimen punibile, ut in propoſito habetur de hærede non bene, & fideliter deſcribente bona hæreditaria in inventario, quia dicitur doloſus, atque contra eum datur actio de dolo, ſed non per hoc poteſt criminaliter puniri, ut *d. deciſ.* 108. poſt Merlin. *de pign. cum ſimilibus.*

Hinc proinde dicebam, obſervandam eſſe inconcuſſam 8
Curiæ praxim, remittendi ſemper hujuſmodi cauſas ad Judicem civilem, ut in his præciſis terminis controverſiarum ſuper teſtamentorum falſitate, vel invaliditate, ac doloſa extorſione habetur *dec.* 292. *cum duob. ſeqq. p.* 8. *rec. dec.* 274. *p.* 9. apud Cavaler. *deciſ.* 443. Amerina hæreditatis 8. Martii 1660. cor. Priolo, & in aliis, & de qua Curiæ obſervantia teſtatur Guazzin. *defenſ.* 1. *c.* 24. *n.* 1. Et de aliis Tribunalibus habetur apud Tappiam *deciſ. ſuprem. Ital.* 16. Atque magnam conſtituendam eſſe dicebam differentiam inter omnimodam avocationem, per quam Judex criminalis declaretur omnino incompetens, & inter hanc ſuſpenſionem, ſeu præpoſterationem, cum ita juriſdictio non tollatur, neque cauſa avocetur, ſed ſolum ob incompatibilem concurſum ſimultaneum duorum Judicum, locus fiat ordini prædicto cum ſuſpenſione uſque ad exitum cauſæ civilis, ut ſupra. 9

Pro accuſatore Scribentes nimium inſiſtebant in præventione, quam in facto cauſæ Patronus ex hac parte bene tollebat. Verum ubi etiam ſubſiſterent ea, quæ circa præventionem deducebantur ex Farin. *q.* 7. *n.* 52. Guazzin. *defenſ.* 1. *cap.* 8. & Carleval. *de judic. tom.* 1. *diſp.* 2. *num.* 906. id procedere dicebam in concurſu plurium Judicum æque competentium in eodem judicio civili, vel criminali reſpective, itaut eorum juriſdictio a præventione ſolum reſultaret, ut ſunt in Urbe Auditor Cameræ, Vicarius, & Gubernator, cum ſimilibus, quia non variatur Forum in genere, ſed ſolum unus, vel alter Judex, ſecus autem, ubi agitur de omnimoda diverſitate Fori, & actionis in genere, ut eſt inter civilem, & cri-

& criminalem. Et ex his cum Juſtitiæ fundamento, Mihi ad veritatem reflectenti, viſum fuit cauſam bene remiſſam fuiſſe ad A. C. in civilibus, mandando quod hic inhibeat alteri in criminalibus, ut ſequutum fuit, & cauſa pendet in Rota, atque de ejus meritis in negotio principali agitur in ſua materia *ſub tit. de teſtam.* ſub hac eadem intitulatione.

JANUEN. SEU FERRARIEN.

PRO CARDINALI DONGO EPISCOPO FERRARIÆ CUM PALLAVICINIS.

Caſus diſputatus in Signatura Gratiæ, & non reſolutus.

An privilegium electionis, ſeu variationis Fori competens viduis, pupillis, aliiſque miſerabilibus Perſonis *ex l. unica, C. quando Imperator, &c.* locum habeat contra Clericos, & Perſonas eccleſiaſticas, præſertim qualificatas, puta Epiſcopos vel Cardinales, &c. & quale ſit Cardinalium Forum competens?

Et de privilegiis conceſſis Civitati Ferrariæ, an derogent privilegio *d. leg. unicæ?*

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Epiſcopus an poſſit eſſe Judex in cauſa ſuæ Eccleſiæ, vel menſæ, ſeu propria, & an iſto caſu intret* cap. cauſæ omnes, *& n. 7.?*
3 *Forum Cardinalium eſt Tribunal A. C. & n. 8.*
4 *Privilegium* l. unicæ *procedit etiam de jure Canonico, & in Foro eccleſiaſtico.*
5 *Dicto privilegio non obſtat diſpoſitio Conciliaris in* c. cauſæ omnes.
6 *Neque cadit ſub privilegiis generalibus non trahendi cauſas, & num. 10.*
7 *Concluſio, de qua num. 2. ceſſat ubi in loco adeſt alter Epiſcopi Superior, puta Legatus.*
8 *Declaratur concluſio, de qua num. 3.*
9 *De effectibus reſultantibus ex cognitione cauſarum in prima inſtantia coram Ordinariis locorum.*
10 *De concluſione, de qua n. 6. in ſpecie de privilegiis Ferrariæ, & num. 12.*
11 *Non dicitur deciſio Rotæ in iis, quæ incidenter dicuntur.*
12 *De eadem concluſione, de qua num. 6. & 10.*
13 *Statutum Ferrariæ regitur juxta antiquam ejus formam, itaut Legatus faciat figuram antiqui Ducis.*
14 *Idem de Statu Urbini.*
15 *Privilegium* l. unic. *an locum habeat contra Eccleſiaſticos, & quale dicatur majus privilegium.*
16 *In Eccleſiaſticis, & ſubditis Papæ non datur potentia.*

D I S C. LXXX.

1 Cum Pallavicini prætenderent ex cauſa cujuſdam cambii, ſe creditores Cardinalis Donghi Epiſcopi Ferrarienſis in ſua Eccleſia reſidentis, atque ex dictis creditoribus aliqui eſſent pupilli, illorum nomine etiam ex privilegio *leg. unicæ, C. quando Imperator*, contra dictum Cardinalem inſtitutum fuit judicium in Curia coram A. C. Verum dicto Cardinali reo convento iſtud Forum declinante, atque petente (attenta prima inſtantia) cauſam remitti ad partes, cognoſcendam a Legato Ferrariæ, ejuſque Officialibus, tam ex diſpoſitione S. C. T. *ſeſſ. 24. de reform. cap.* 20. ut cauſæ omnes in prima inſtantia coram locorum Ordinariis cognoſci debeant, quam ex ampliſſimis privilegiis per Clementem VIII. occaſione devolutionis illius Status ad Sedem Apoſtolicam, conceſſis dictæ Civitati, ejuſque Statui, ne extra proprios lares, & ad Curiam trahi poſſent.

Introducta proinde cauſa in Signatura Gratiæ, aſſumptaque deſuper diſputatione, Scribentes pro creditoribus cauſam in
2 Curia ſuſtinere volentibus, quatenus pertinet ad dictam Conciliarem diſpoſitionem, illi nullatenus locum eſſe dicebant, ex tribus fundamentis. Primo nempe, quod cum loci Ordinarius eſſet idem Cardinalis reus conventus, non poterat eſſe Judex in cauſa propria, ſi enim etiam in cauſa ſuæ menſæ, quamvis de jure, quoties recuſatus non eſt, poſſit eſſe Judex, attamen recuſari poteſt, ut habetur in Cotronen. cenſurarum, *hoc eod. tit. diſc.* 47. Atque praxis ſervat, quod etiam in prima inſtantia, quoties agitur contra ipſam menſam Epiſcopalem, cauſæ introducuntur, & agitantur in Curia; multo magis ubi agitur de ejus proprio, & privato intereſſe, in quo etiam non recuſatus abſque dubio non poteſt eſſe Judex, ex regula, *ne quis in propria cauſa, &c.* ut in eadem Cotronen. ita diſtinguendo habetur.

Secundo, quod Cardinales ex præeminentia Dignitatis 3
non poſſunt alibi conveniri, niſi coram Papa, cujus Officialis, & Miniſter dicitur A. C. ad not. *per Canoniſtas in c. 1. de Cleric. non reſidentibus*, Lauden. de Cardinalibus *qu.* 44. Fagnan. *in d. cap. 1. num. 5. cum ſeqq. ubi Concordantes.*

Et tertio demum, quod ubi aliqua ſubeſſet difficultas, illa 4
ceſſabat ex privilegio electionis Fori competente ex diſpoſitione *leg. unicæ, Cod. quando Imperator, &c.* quod privilegium procedere etiam de jure Canonico, & in Foro Eccleſiaſtico firmant Canoniſtæ, de quibus Fagnan. *in c. ex parte, num.* 10. *de Foro competenti, & in cap. ſignificantibus, num.* 42. *de offic. delegati*, ac etiam non obſtante dicta Conciliari diſpoſitione, *ſeſſ. 24. de reform. cap. 20. in cap. cauſa omnes*, cum illa intelligenda ſit regulariter, & reſpectu non privilegiatorum, non autem concurrente privilegio prædicto, ut in ſpecie Novar. *de elect. Fori, ſect. 1. q. 9. num. 18. & ſeq.* Salgad. 5
de ſupplicat. ad Sanctiſſimum, par. 2. cap. 31. n. 37. Barboſ. *in collectan. ad Concil. d. ſeſſ. 24. cap. 20. n. 43.* Atque ita etiam reſpondebant ad privilegia Ferrariæ, ut ſcilicet locum habeant regulariter, & cum non privilegiatis, ſecus autem concurrente iſto privilegio, quod non venit ſub derogatio- 6
ne generali, ſed indiget nota ſpeciali, ut rejecta contraria minus communi ſententia Alberici *in ead. l. unic.* magis communem, ac receptam eſſe opinionem Cyni *ibid.* cæteris allegatis, probat Novar. *in d. tract. de elect. Fori ſect. 4. q. 1. cum plurib. ſequent.*

Pro Cardinali autem prædicto, Ego, & cæteri Scribentes, procedendo cum eodem ordine, dicebamus reſponſionem datam ad Conciliarem diſpoſitionem *in dict. cap. cauſa omnes*, recipi forſan poſſe, quoties in loco Epiſcopi, qui ibi 7
eſt Ordinarius, alter non adeſſet ejus Superior, coram quo, etiam tanquam Ordinario conveniri poſſet. Tunc enim, quamvis in ſtricta juris cenſura, neque extra lares in prima inſtantia trahi poſſet, ſed cauſa cognoſcenda eſſet coram Arbitris; nihilominus, ſtante contraria praxi, dubitari poſſet de hujuſmodi competentia, ſed quæſtio ceſſabat ex facto, quoniam in eadem Civitate reſidet Cardinalis Legatus cum ampliſſimis facultatibus, coram quo tanquam Superiore non incongrue, Epiſcopum tanquam ſubditum in cauſa propria in prima inſtantia conveniri, ut etiam fuit ſenſus Signaturæ Juſtitiæ in alia Januen. ſeu Ferrarien. inter eundem Cardinalem Donghum tunc Epiſcopum Imolen. & Proſperum Senaregam, unde quando non obſtaret privilegium *l. unic.* nulla ſuberat neceſſitas recurrendi ad privilegium Ferrariæ.

Hoc poſito, dicebam non obſtare, quod Cardinales tan- 8
quam Papæ Senatores, nonniſi coram ipſo conveniendi ſint, & ſucceſſive coram A. C. tanquam Judice Curialium, juxta ſuas facultates per Papam deputato, quoniam hoc eſt privilegium Cardinalium, ac prærogativa eorum Dignitatis; ne ſcilicet, vel præſentes in Curia, vel abſentes, coram aliis Judicibus conveniri valeant; ideoque privilegium prædictum retorqueri non debet in odium, ac facere, ut Cardinales longe abſentes cogerentur extra proprios lares trahi, atque in prima inſtantia magis incommodam, & diſpendioſam litem in Curia ſuſtinere, ita enim eſſet pejoris conditionis Cardinalis quacumque Perſona privata, dum expedit Partibus proceſſus in prima inſtantia fieri coram Ordinariis locorum, in quibus ipſi degunt ad longe majorem commo- 9
ditatem, minuique diſpendium in examinandis teſtibus, producendis ſcripturis, inſtruendis defenſoribus, aliiſque probationibus parandis. Ideoque nulla ſubeſſe videbatur ratio, ut id quod ex privilegio conceditur Cardinalibus ob Dignitatis excellentiam, retorqueri deberet in odium; præſertim ubi exinde reſultare non poteſt præjudicium totius Collegii, ſeu Ordinis Cardinalitii, itaut intret ratio text. *in cap. cum contingat, de Foro competenti*, dum non agebatur de illum conveniendo coram inferiori Judice pedaneo, quem indecorum eſſet, ac toti Ordini præjudiciale effici ſuperiorem Cardinalis, ſed coram Cardinali Legato, ut diſputando dicebatur in dicta alia cauſa ejuſdem Cardinalis agitata in Signatura Juſtitiæ.

Difficultas igitur tota reſtringebatur ad privilegium *d. l. unicæ*, ſuper Fori electione competente Actoribus tanquam pupillis, qui punctus duas habebat inſpectiones; unam in terminis juris municipalis, ſeu privilegiorum conceſſorum

Ferrarienſibus, eorumque Legationi, an ſcilicet ea contine-
rent derogationem hujus privilegii clauſi in corpore juris,
dum de illo ſpecialis mentio non habetur. Alteram vero in-
ſpecta diſpoſitione juris communis, an ſcilicet privilegium
prædictum locum haberet contra Clericos, & Perſonas ec-
cleſiaſticas, præſertim qualificatas, prout ſunt Epiſcopi,
& Cardinales.

10 Circa primam, duo fortiter obſtabant contra hanc par-
tem; primo nempe regula generalis, quod ſub hujuſmodi
privilegiis non cenſeatur huic derogatum abſque ſpeciali
mentione juxta deciſiones Grammatici, & Franchis, ac alias
impreſſas poſt Novar. *d. tract. deciſ.* 24. *cum plurib. ſeqq.*
& in aliis deductis per eundem *d. ſect.* 4. *q.* 1. *cum plurib.*
ſeqq. ubi de materia; & ſecundo ex ſpeciali auctoritate
Rotæ *deciſ.* 513. *num.* 10. *par.* 1. *recent.* ubi in individuo
iſtorum privilegiorum Ferrariæ id firmatur.

Quatenus pertinet ad hanc ſpecialem Rotæ auctoritatem,
adverrebam de illa rationem haberi non debere; tum quia
procedit cum præſuppoſito erroneo, quod in hujuſmodi pri-
vilegiis illud legis unicæ eſſet exceptum, quod non legitur
neque in Brevibus ſpecialibus, minuſque in generali Conſtit.
59. ejuſdem Clementis; tum etiam, quia in caſu d. deciſio-
nis non diſputabatur de hoc puncto, ſed de aliis, idque inci-
denter dicitur, unde dici non poteſt deciſio, ut ſæpius prote-
11 ſtata eſt Rota, præſertim apud Seraph. *deciſ.* 299. *in fin. de-*
ciſ. 17. *n.* 9. *p.* 7. *rec.* 285. *n.* 12. *p.* 9. & in aliis. Utcumque ta-
men ſit, ob abuſum inhærendi ſimpliciter doctrinis ſpeciali-
bus, quales quales ſint, id magnam inferebat difficultatem.

Majorem tamen difficultatem Mihi inferebat primum
objectum deductum ex regula, juxta magis communem, ſu-
perius conſtituta, quod ſcilicet ſub hujuſmodi privilegiis ge-
neralibus non veniat iſtud abſque derogatione ſpeciali; pro
hoc autem objecto removendo ponderabam, quod auctori-
12 tates, quæ deſuper circumferri ſolent, præſertim *dict. deciſ.*
Grammatici, & Franchis, cum quibus cæteri tranſeunt, lo-
quuntur in terminis juriſdictionis conceſſæ alicui Baroni, vel
Magiſtratui, itaut agatur de jure ſpeciali, ideoque incongrue
applicabantur ad terminos noſtros, in quibus hujuſmodi pri-
vilegia continere non videntur aliquod jus ſpeciale alicui
Magiſtratui, vel Perſonis particularibus conceſſum, ſed po-
tius quandam Papæ declarationem non immutandi anti-
quum ſtatum hujus Ducatus, ſeu Principatus, ſed illum re-
linquendi in ſuis terminis, itaut regeretur eodem modo,
13 quo ſub ſuis Ducibus ante devolutionem regebatur, quando
idem Dux dicebatur Princeps, in cujus Foro, non autem in
illo Papæ, & Curiæ Romanæ practicabile erat dictum pri-
vilegium electionis ab inferioribus Magiſtratibus, juxta ea,
quæ habentur in Melevitana *diſc.* 69. *hoc tit.* itaut Cardinalis
Legatus nunc faceret eam figuram, quam prius ibi faciebat
Dux, ideoque coram eo tanquam Principe electio Fori veri-
ficaretur, eodem modo quo prius verificabatur coram Du-
14 ce; quod comprobabam cum ſimili de Statu Urbini, quem,
devolutione non obſtante, Urbanus VIII. conceſſit cum ſuis
antiquis legibus, & decretis Ducalibus regi ex iis, quæ ha-
bentur in Urbinaten. prædii coram Bevilaqua, & Cerro poſt
Paitell. *deciſ.* 50. & 51. & habetur actum in eadem cauſa *ſub*
tit. de feudis ad materiam Bullæ Baronum diſc. 83.

Iſtam reſponſionem, quam aliqui ingenioſam, ac meta-
phyſicam ratiocinationem dicebant, ut frequenter a pragma-
ticis Leguleicis dici ſolet, reflectendo ad veritatem credebam
ſolidam in caſu ſuo, ubi ſcilicet ageretur inter illos hujus
Principatus ſubditos, qui ſi caſus devolutionis non eveniſſet,
aliud non agnoſcerent Forum Principis, in quo hujuſmodi
privilegium eſſet practicabile, niſi illud Ducis, ut eſt caſus
d. diſc. 59. Verum dubitabam de applicatione, quoniam po-
ſita etiam iſta continuatione antiqui ſtatus, adhuc in ordine
ad Clericos, & Perſonas Eccleſiaſticas, Dux Ferrariæ nul-
lam Principis figuram faciebat; nam etiam in Principatibus
nullam in temporalibus a Papa dependentiam habentibus, ip-
ſe Papa dicitur Eccleſiaſticorum Princeps, ideoque Romanæ
Curiæ Forum eſt illud, in quo dictum privilegium eſt ſolum
verificabile, non autem ille Principis ſæcularis. Unde mo-
tivum erat verum in caſu ſuo, ſed male applicatum ad ca-
ſum controverſiæ, & in quo frequentius conſiſtit Conſu-
lentium fallacia.

Quare unica hujus Partis defenſio reſtringebatur ad alte-
ram inſpectionem juris communis, an ſcilicet privilegium
prædictum locum habeat contra Clericos, & Eccleſiaſticas
Perſonas, itaut illo inter æque privilegiatos ceſſante, ſervan-
da ſit juris communis diſpoſitio; & in hoc favore Eccleſiaſti-
corum adducebam plenam *deciſ.* 195. Capyc. Latr. ubi cæteris
allegatis firmatur, potentius eſſe privilegium Clerici, quam
illud Viduæ, itaut etiam adverſus iſtam Clerico detur electio.
Quicquid enim ſit de hujus aſſumpti veritate, de qua ſatis
dubitari poſſe credebam; indubitata tamen reſultare videba-
tur æqualitas, quæ ſufficit ad effectum conquaſſationis, at- 15
que ultra dictam auctoritatem, ac alias ibidem collectas,
ponderabam iſtam opinionem videri ſatis probabilem, at-
tenta etiam ratione, quæ duplex in propoſito conſideratur,
una ſcilicet, ne Clerici per hujuſmodi privilegium coacti
adire Curiam Principis, ut plurimum remotam, retrahan-
tur a ſibi commiſſarum Eccleſiarum, & animarum cura, &
ſervitio, in præjudicium publici boni ſpiritualis, quod præ-
ferendum eſt illi publico bono temporali, in quo hujuſmodi
privilegium fundatum eſt; altera vero, quod privilegium
prædictum fundatum eſt in præſumpta perhorreſcentia, quam
Perſona miſerabilis habeat de collitigantis potentia, a qua
illæ miſerabiles Perſonæ de facili opprimi ſolent; idque
adeo verum, quod juxta opinionem in Regno Neapolitano
receptam, volens uti hoc privilegio electionis, vel varia-
tionis Fori tenetur hujuſmodi perhorreſcentiam formiter
jurare, ut per Novat. *dict. tract. ſect.* 1. *q.* 2. *per tot.*

Hæc autem præſumptio potentiæ non datur in Epiſcopis,
& Cardinalibus, aliiſque Perſonis Eccleſiaſticis, quamvis
adeo magnam Dignitatem, & juriſdictionem habeant, quod 16
Perſonæ potentes dici poſſint, quia Perſonæ Eccleſiaſticæ
ſubjacent obedientiæ Papæ, & Superiorum, atque in eis non
eſt præſumendum delictum, ut in propoſito Duran. *dec.* 413.
n. 5. *deciſ.* 401. *n.* 7. *cum ſeq. p.* 5. *rec.* Add. ad Buran. *dec.* 832.
n. 5. Et conſequenter, ubi etiam Perſonæ Eccleſiaſticæ dicen-
dæ non eſſent miſerabiles, jure Viduarum, & Pupillorum,
aliorumq; miſerabilium cenſendi ad effectum uſus activi hu-
jus privilegii, adhuc tamen ex dicta ratione ceſſantis ratio-
nis dicti privilegii, dicantur in hoc privilegiari ratione con-
quaſſationis, ſeu quod faciant illud ceſſare, atque intacta
remaneat juris communis diſpoſitio, in quo ſenſu recte pro-
cedere videntur deducta per Capyc. Latr. *dict. deciſ.* 195.
Nulla tamen capta fuit reſolutio, ut cum prudentialibus
temperamentis controverſia ſopiretur.

MELPHIEN. SEU VENUSINA
PRO CAROLO CONSTANTIO ARCHIPRESBYTERO VENUSINO
CUM EPICOPO MELPHIENSI.

Caſus deciſus per Signaturam Juſtitiæ pro Conſtantio.

Cauſa civilis quando dicatur præjudicialis criminali, itaut Judex civilis inhibeat, ne in cauſa procedat, civili non terminata; Et an & quando cauſa inciſionis arburum dici poſſit criminalis, itaut talis actus ſapiat delictum punibile?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Quando cauſæ ſunt connexæ, & una eſt alteri præjudicialis, tunc Judex præventus inhibet ſecundo.*
3 *De pœna incidentium arbores, & vineas.*
4 *Quando talis inciſio dicatur illicita, & punibilis.*
5 *Ubi intrat actio civilis ex contractu, vel quaſi, non intrat actio criminalis ad pœnam.*

DISC. LXXXI.

CUm ad inſtantiam penſionariorum Eccleſiæ Melphien. 1
ob Epiſcopi *Branciforti* carcerationem in Abbatia Sub-
lacen. cum ſuſpenſione juriſdictionis, ac deputatione Vica-
rii Apoſtolici pro eorundem penſionariorum indemnitate,
deputatus fuiſſet dictus Coſtantius per A. C. Œconomus bo-
norum, & redditnum dictæ menſæ Epiſcopalis, reintegra-
tus deinde dictus Epiſcopus ex gratia Pontificis ſucceſſoris,
præfatum Œconomum pulſavit coram eodem A. C. in civili-
bus pro rationum redditione, dictaque cauſa jamdiu tractata
& pendente, Epiſcopus præfatum Œconomum coram eodem
A. C. in criminalibus querelavit de inciſione plurium arbo-
rum, & aliquarum ſylvarum ad dictam menſam pertinen-
tium, efformatoque deſuper proceſſu, Judex criminalis di-
ctum Carolum moleſtare cœpit, unde habito recurſu ad Si-
gnaturam Juſtitiæ, per iſtam obtentum fuit reſcribi, quod
Judex civilis inhibeat criminali.

Pro Conſtantio autem concive, ac alumno Scribens, ju-
ſtam, ac juridicam dicebam ejus petitionem, qualem Signa-
tura canonizavit, quia cum in judicio redditionis rationum
jam

jam prævento, & pendente, judicari poſſet; hujuſmodi inceſſionem in proceſſu criminali probatam, & ex parte Œconomi de ejus licentia, & permiſſione non negatam juxta eorumdem Epiſcoporum, & aliorum Adminiſtratorum conſuetudinem, bene factam eſſe. Atque de utilitate exinde reſultante fidelem reddi rationem, unde propterea quodcumque delictum ceſſaſſet; idcirco permittendum non erat, ipſum pro eadem re in criminalibus moleſtari. Tum ex regula, ut quis pro uno, eodemque negotio non debeat eodem tempore coram pluribus Judicibus moleſtias pati, ac lites ſuſtine-
2 re. Tum ratione connexionis ſecum ferentis inconveniens, ne ſcilicet ſuper eadem re per diverſos Judices diverſæ, vel contrariæ ſententiæ proferantur, ex collectis per Farinac. *q.* 100. *n.* 125. *cum ſeq.* Cavaler. *dec.* 443. 475. *&* 530. Buratt. *dec.* 944. *& in aliis Rota frequenter, ut ſupra, diſc.* 79. atque talis eſt inconcuſſus Signaturæ ſtylus, quoties concurrit præjudicialitas, quod ſcilicet una cauſa ſit alteri præjudicialis, quia ſententia lata in una parte poteſt exceptionem rei judicatæ in altera, nam tunc attenditur præventio, & primus Judex inhibet ſecundo.

Quamvis autem iſta ſolum ſufficerent quoad punctum ordinis, de quo erat quæſtio, ad quandam tamen exuberantiam, atque clarius oſtendendam injuſtitiam moleſtiarum, quæ per dictum Epiſcopum inferebantur, deducebam etiam concernentia juſtitiam cauſæ, ac omnimodam excluſionem delicti, & criminalitatis; licet enim text. *in*
3 *l.* 2. *ff. arborum furtim cæſarum* dicat, arborum, ac vinearum inciſores, & vaſtatores, tanquam latrones puniendos eſſe, ibique gloſſ. ſubjungat eſſe pœnam ultimi ſupplicii. Nihilominus in praxi recepta non eſt hujuſmodi opinio, ſed ita delinquentes pœna extraordinaria, juxta facti qualitatem, & circumſtantias puniuntur, modo cum pœna ictuum funis, modo fuſtigationis, & modo triremium, ut per Clar. *in praxi crimin. q.* 68. *num.* 43. ubi Bajard. *in addit. num.* 120. Farin. *in praxi q.* 20. *num.* 113.

Hoc tamen procedit in iis, qui doloſe, ac more latronum, ad injuriam id agunt, ut clare probat *eadem rubr. in l.* 1. *&*
4 *toto tit. ff. arbor. furtim cæſarum*. Atque in furtiva inciſione facta ignorante Domino, & cauſa celandi, ut per text. *in l. furtim cæſæ, ff. eod.* Alias enim ita puniendi eſſent omnes Paſtores & Coloni, ſive lignorum venditores, qui, vel pro uſu animalium, vel pro uſu lignorum combuſtibilium aliquas arbores in ſylvis incidunt, atque omnes cauſæ damni dati eſſent criminales, & ſevere punibiles, quod juxta contrariam praxim irridibile dicebam, cum requiſitum, ſeu eſſentia delicti conſiſtat in eo, quod id geſtum ſit clam, & furtim ad vindictam, vel injuriam. Multo magis quia actus inciſionis aliquarum arborum in genere, tam ex conſuetudine, quam ex ipſarum tenutarum, & bonorum natura, & qualitate fuit licitus, vel quia expediat denſas arbores incidere, ac ſylvam rarefacere pro majori reſtantium fructu, ac paſcuorum meliori qualitate, vel quia Colonis, & Paſtoribus tenutas ibi proximas colentibus, vel in ipſis ſylvis paſcua ſumentibus, de neceſſitate inciſionem permittere oporteat, tam pro paſtura animalium hyberno tempore, præſertim quando terra nive cooperta eſt, quam pro uſu eorumdem colonorum, & paſtorum in lignis combuſtibilibus, ac aliis neceſſariis pro conſtruendis capannis, & ruſticis inſtrumentis componendis.

Poſito autem actu licito in genere, ſeu ſubſtantia, ubi cir-
5 ca uſum prætenderetur aliquis exceſſus, id importare ſolum poſſet malam adminiſtrationem, & ſucceſſive condemnationem ad damna, & intereſſe, ſed non per hoc intrabat judicium criminale, quod nunquam intrat quoties prætenſus dolus civiliter, & actione deſcendente ex contractu purgari poteſt, Farin. *q.* 19. *n.* 36. *& ſeq. & conſ.* 7. *n.* 9. *ubi adden.* Atque titulus adminiſtrationis, vel dominii tollit furtum, & criminalitatem, ex deductis *deciſ.* 108. *num.* 6. poſt Merlin. *de pign.* ubi de hærede criminaliter non accuſando, neque puniendo de crimine expilatæ hæreditatis, ob bonorum hæreditariorum occultationem cum ſimilibus, ideoque idem Epiſcopus hanc viam deſeruit utpote omnino incompetentem, cauſa vero civilis redditionis rationum ſopita fuit per concordiam.

ROMANA PRETII CASTRORUM
PRO CREDITORIBUS MONALDENSIUM
CUM MARCHIONE MARCELLO RAYMUNDO.

Cauſa pendet in Camera.

An juriſdictio per Principem, ſeu alium Superiorem alicui delegata, probetur ex ejuſdem Delegati aſſertione de vivæ vocis oraculo, & quando huic deferendum ſit?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries;*
2 *De vivæ vocis oraculo, quando illud habeant Officiales.*
3 *De regula Cancellariæ non judicandi cum ſola ſupplicatione ſine litteris.*
4 *De eadem materia oraculi vivæ vocis.*
5 *Reſcriptis, & declarationibus in plena Signatura Gratiæ deferendum, etiam ſi oretenus.*
6 *De Signatura Gratiæ, & Officialibus in ea intervenientibus, & quomodo Papa vivæ vocis oraculo reſpondere ſoleat.*
7 *Declarantur regulæ Cancellariæ, de quibus num.* 3.

D I S C. LXXXII.

Venditis ad haſtam per Congregationem Baronum inſtantibus creditoribus Caſtris illorum de Monaldenſibus, ut 1
deductum quoque habetur *ſub tit. de feud.* ad materiam Bullæ Baronum *diſc.* 77. *cum ſeqq.* illiſque licitatis per Marchionem Marcellum Raymundum, contra illum tunc bannitum, Theſaurarius ex juriſdictione ſibi oretenus per Papam in Signatura Gratiæ conceſſa; ad eorundem Caſtrorum executionem, ac ſubhaſtationem pro longe minori pretio proceſſit, ad effectum exinde ſatisfaciendi, prout ſequutum fuit, antiquis creditoribus Monaldenſium per dictum emptorem accollatis, cumque ipſe in gratiam reſtitutus, non poſſet ejus actiones dirigere ad ipſa Caſtra, ſtante Apoſtolico Chirographo, ſeu Brevi, ea omnino eximente, atque emptorem tutum reddente, dictaſque actiones in pretium transfundente; illas proinde direxit adverſus creditores de pretio, ut ſupra ſatisfactos, & commiſſa cauſa in Camera Corſino, prætendens ſe per dictam ſubhaſtationem nulliter, & injuſte ſecutam, ſpoliatum fuiſſe, proindeque ante omnia reintegrandum eſſe.

Inter plura nullitatis, & injuſtitiæ fundamenta, illud erat præcipuum in puncto juris conſiſtens defectus juriſdictionis, quia nullibi per commiſſionem, vel aliam ſcripturam conſtabat Theſaurario demandatam fuiſſe facultatem procedendi contra abſentem, non ſervato eo rigoroſo juris ordine, qui alias, ceſſantibus facultatibus a Principe commu- 2
nicatis, ſervari debuiſſet, & quarum vigore in actis proceſſiſſe aſſertum fuerat. Non obſtante quod diceretur, id vivæ vocis oraculo per Sanctiſſimum conceſſum eſſe, cum tali aſſertioni ſine ſcriptura deferendum non ſit Officialibus, niſi ſolum circa concernentia eorum officium juxta Conſtitutionem Pauli V. moderatoriam oraculi vivæ vocis, ita declaratam per alteram Conſtitutionem 139. Urbani VIII. Unde ceſſante illo vivæ vocis oraculo generali ſolum hodie competenti in concernentibus officium, in reliquis, dicebant pro Raymundo Scribentes, neceſſariam eſſe ſcripturam, ex regulis Cancellariæ, circa quas dicti Scribentes variabant, aliqui enim allegabant *regulam* 27. diſponentem non judicari juxta formam ſupplicationis, ſed juxta formam littera- 3
rum. Alii vero allegabant *regulam* 30. *ſeu* 31. diſponentem commiſſiones non valituras, niſi litteris expeditis, atque his addebant auctoritatem Molinæ *de primog. lib.* 2. *c.* 7. *n.* 53. necnon Sanchez, & aliorum materiam matrimonialem tractantium, ac affirmantium occaſione diſpenſationum matrimonialium, ſolis reſcriptis, & commiſſionibus abſque litteris deferendum non eſſe, & illis Ego dicebam addi poſſe tot Regnicolas, de quibus etiam Rota in Romana cenſus, ſeu depoſiti 8. Martii, & 21. Jun. 1641. cor. Dunozetto inter ſuas *deciſ.* 604. *&* 622. firmantes in aſſenſibus Regiis ſuper feudorum obligatione, vel alienatione, ac ſimilibus, non ſufficere ſupplicationem ſignatam, niſi etiam intra annum litteræ, ſeu privilegium in forma Regiæ Cancellariæ expediantur, & de qua cauſa habetur actum *ſub tit. de credito pro Monte Pietatis*.

Pro creditoribus autem Scribens, quicquid eſſet de aliis exceptionibus in facto potius, quam in jure conſiſtentibus, præſertim circa exceſſum, ac etiam aliquorum bonorum comprehenſionem, quatenus ad hanc nullitatem ſtricte pertinet, cum ſenſu etiam veritatis, frivolam, maleque fundatam hujuſmodi exceptionem dicebam, quoniam quicquid ſit, an alicui conſpicuo, & magno Magiſtratui, qualis in Romana Curia recte, ac juridice dici poteſt Theſaurarius Generalis, deferendum eſſet circa vivæ vocis oraculum ſibi a Principe datum, quoties agitur de Principe abſente ab eodem loco, itaut non de facili partes intereſſatæ de hoc certificari

poſſent, quo etiam caſu ſtante Officialis conſpicua qualitate probabilior videretur affirmativa, ad text. *in c. nobiliſſimus 97.*
4 *diſt.* cum aliis deductis per Lap. *alleg. 32. n. 4. ubi adden.* Alligrid. *conſ. 22. n. 46. & ſeq. vol. 1.* Farin. *q. 97.* apud quos cæteri agentes de hac materia vivæ vocis oraculi. Omnem difficultatem ceſſare dicebam, quoties agitur de actibus geſtis Principe præſente, & in loco ſuæ reſidentiæ, tunc enim nullatenus probabile eſt, qualificatum Magiſtratum velle in faciem Principis, ad quem facilis haberi poteſt recurſus, cum narrativa facultatis ab eodem ſibi attributæ in cauſa procedere ſine juriſdictione, præſertim ubi agitur de cauſa gravi, & de reiteratione plurium actorum, ut bene Grammat. *conſ. civil. 24. n. 8. cum ſeqq.* & ſupponitur apud Buratt. *deciſ. 127. n. 6. & 10. cum ſeq. deciſ. 194. num. 9. part. 4. recent. tom. 2. & in aliis.*

Improbabile ſiquidem eſt, adeo ſtultum reperiri, qui Principe præſente, in cauſis gravis momenti, in quibus veriſimiliter unius partium recurſum certum, & facilem ſupponere debet, hujuſmodi attentatum committere vellet, præſertim ſpectata qualitate Officialis, qualis erat Theſaurarius, juxta Curiæ ſtylum, proximus promotioni ad Cardinalatum, & cujus officii jactura, ultra honores, importat valorem ſcutorum fere 100. mill. ex rationibus de quibus in Neapolitana pretii officiorum, *diſc. 2.* ubi de rationibus, ob quas hæc officia ſint venalia, & vacabilia propter promotionem ad Cardinalatum, ideoque dicebam hujuſmodi prætenſionem nullam habere ſubſiſtentiam.

5 Clarius quia hujuſmodi vivæ vocis oraculum per Papam præſtitum non fuerat in aula, & ſecreto, ſed in plena Signatura gratiæ, quæ eſt de magis publicis, & numeroſis functionibus, quas Papa faciat, ita ut videretur ſpecies notorii, ac melior, & certior probatio voluntatis Papæ quam ſit per ſupplicationem ejus manu ſignatam, cum hæc utpote falſificationibus, vel ſubreptionibus ſubjecta dari poſſit abſque ejus intentione. Quodque declarationibus per Papam factis in plena Signatura omnino deferendum ſit, habetur in Carpen. bonorum 10. Aprilis 1617. cor. Sacrato, Camerinen. penſionis 26. Jun. 1641. cor. Panzirolo, & in eadem apud Royas, *dec. 217.* Romana hæreditatis 28. Aprilis 1659. cor. Meltio impreſſa poſt collectationes Bondeni, *dec. 62.*

6 Attenta præſertim congruitate dictum oraculum tunc præſtandi Theſaurario præſenti, in illo etenim congreſſu, ultra Cardinales aſſiſtentes, ac Prælatos votantes, & Referendarios, interveniunt omnes Prælati, Officiales majores juſtitiam adminiſtrantes, prout ſunt A.C. ejuſque Locumtenentes, Theſaurarius, Vicegerens, necnon capita Tribunalium Collegialium, nempe Decani Rotæ, & Cameræ, & quandoque eorum loco Vicedecani, unde quando agitur de cauſa ad quemlibet ex iſtis reſpective ſpectante, Papa ad eum verba dirigere ſolet, atque oracula dare, ut de mandato vivæ vocis oraculo dato Decano Rotæ tanquam capiti illius Tribunalis liquet ex dicta Camerinen. penſionis 1. Jul. 1643. coram Royas inter ſuas *deciſ.* 21[illegible] unde cum hujuſmodi materia ſpectaret ad Congregationem Baronum, de cujus mandato Caſtra prædicta diſtracta erant, recte Papa oraculum dedit Theſaurario, qui ex eadem Bulla Baronum eſt dictæ Con-
7 gregationis caput. Regulas autem Cancellariæ, ut ſupra, per alterius partis Defenſores allegatas a caſu prorſus extraneas dicebam; ſiquidem *reg. 27.* præcipit non judicari juxta formam ſupplicationis, ſed juxta formam litterarum, & *reg. 30. ſeu 31.* loquitur de commiſſionibus in cauſis beneficiorum, non valituris, niſi litteris expeditis, & ſic utraque percutit collationes beneficiorum, vel gratias, ſuper quibus litteræ expediri ſolent, ne in præjudicium Officialium Cancellariæ obtinentes negligerent litteras expedire. Ac etiam quia poſt ſignatam ſupplicationem, antequam litteræ expediantur, ſolet iſta revideri per varios Officiales, qui tanquam organum Papæ multa delent, vel addunt, aut accommodant, quod nil commune habet cum commiſſionibus in cauſis contentioſis, in quibus nec litteræ expediuntur, neque Datariæ, vel Cancellariæ Officiales quicquam gerere habent, & vere in Camera hujuſmodi exceptio prorſus irrelevans reputata fuit, ſed propoſita cauſa de ann. 1658. reſtricta fuit difficultas ad alia concernentia juſtitiam, præſertim circa exceſſum, ac exceptionem cujuſdam tenutæ, ſeu membri dictorum Caſtrorum non traditi, quæ in facto potius, quam in jure conſiſtebant.

ANNOT. AD DISC. LXXXII. & LXXXIII.

SUper his diſcurſibus circa probationem juriſdictionis ex vivæ vocis oraculo, & juriſdictionem Camerarii Riparum, alia defuit occaſio diſputandi, atque circa primum, videtur quod deciſio nimium pendeat ab obſervantia, ſeu ſtylo, quoniam ſi aliquis Officialis in faciem Papæ plures, ac reiteratos faciat actus, tunc videtur, quod ei ſit deferendum, atque pro validitate reſpondendum, ex deductis *ſub tit. de donat. diſc. 2. n. 24.* E converſo autem, ut hujuſmodi aſſertioni deferendum non ſit in iis, quæ nonniſi per ipſum Principem concedi ſolent, & in quibus Officialis ſit potius executor, & Miniſter id adjicere ſolitus pro ſtylo antiquo, priuſquam facultates reformationem reciperent, conferunt quæ habentur *ſub tit. de Reg. diſc. 174. & ſeqq.*

ROMANA CONCURSUS PRO MERCATORIBUS RIPALIBUS CUM DOHANERIO.

Caſus diſputatus in Camera, ignotus eſt exitus.

De juriſdictione Camerarii Riparum in cauſis mercatorum Ripæ, ſeu negotium ripale concernentibus, quomodo & quando competat, & an procedat, ubi contentio eſt cum Dohanerio ſuper gabella per tabernarium, ſeu hoſpitem debita concurrente cum mercatoribus ripalibus creditoribus ex cauſa vini, vel mercium, vel potius tanquam in cauſa fiſcali cognitio ſpectet ad Theſaurarium? & an Fiſcus, qui venit ad cauſam alteri aſſiſtendo tanquam defenſor neceſſarius, ſeu alias habens intereſſe mediatum, trahat cauſam ad Forum ſuum?

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Cauſæ ripales cognoſci debent per Camerarium Ripæ, & quid ubi contentio eſt ſuper gabellis?*
3 *In concurſu generali creditorum ſuper bonis unius debitoris cauſæ debent cognoſci coram uno, & quis ſit iſte magis competens.*
4 *In exercente plures artes, vel exercitia quis ſit ejus Judex, ſeu Forum magis competens.*
5 *Cauſæ fiſcales coram quo cognoſcendæ ſint.*
6 *Gabellæ dicuntur Principis, ac Fiſcus in eis intereſſatus dicitur, quamvis privatis, vel aliis uſibus aſſignatæ eſſent.*
7 *Quando Fiſci intereſſe mediatum ſit conſiderabile, & in quo Foro ipſe agere debeat cauſas ſui debitoris.*
8 *De juriſdictione Ripæ, ejuſque Camerarii, in quibus cauſis procedat.*
9 *De juriſdictione Magiſtri nundinarum, ſeu Conſulis, aut alterius Fori mercatorum.*

D I S C. LXXXIII.

SUb Eugenio IV. per Populum Romanum, a quo mandante, vel approbante Papa, tunc ut plurimum publica 1
onera indicebantur, impoſita fuit quædam gabella ſuper vino ripali, per Leonem X. deinde aucta, atque per unum, vel alterum applicata ſuſtentationi Studiorum Urbis, Gabella Studii proinde nuncupata, & de qua habetur in Romana appaltus poſt Pacif. de Salv. *deciſ. 285.* per Conſervatores Populi adminiſtrari ſolita, & cui gabellæ moderno tempore adjectum fuit quoddam augmentum nuncupatum octavi cadi, ſeu barilis, ad beneficium Cameræ Apoſtolicæ, quod cum appaltu Dohanæ aliquando concedi ſolet, & aliquando ſeparatim, ſive etiam unitim cum appaltu ipſius antiquæ gabellæ, cum diſtinctione tamen penſionis proportionabiliter, & pro rata ſolvendæ, ut ſupra.

Cum autem per Clementem VII. in ejus Conſtitut. 4. vel renovando antiqua privilegia, vel de novo concedendo, ſtatutum eſſet, ut omnes cauſæ mercatorum Ripæ, merces, & negotia ripalia concernentes, aut ab eis dependentes, & emergentes, ex cauſa pretii illarum, cognoſci debeant per Riparum Camerarium, ſummarie, ſimpliciter, & de plano, privative ad quoſcumque alios Judices, quæ Conſtitutio confirmata fuit per Paulum III. in ejus Conſtitut. 6. & ampliata per Pium IV. Conſtitut. 25.

Hinc proinde ſub iſto Pontifice exorta fuit controverſia, 2
ad quem Judicem ſpectare deberet cognitio cauſarum, quæ verti ſolent inter mercatores ripales vendentes vinum, & cauponas, ſeu tabernarios illa ementes, iſtorumque creditores ex aliis cauſis, duæque ſententiæ Camerales emanarunt, declarantes, quod ubi controverſia eſſet ſuper ipſa gabella, vel

vel ſuper ejus debito in genere, vel ſuper ejus quantitate, aut modo ſolvendi, & tunc cognitio ſpectare deberet ad Conſervatores tanquam Judices, & Adminiſtratores gabellæ; ubi vero ſuper ipſa gabella nulla eſſet controverſia, ſed ageretur de concurſu ad bona cauponæ, ſeu tabernarii inter mercatores ripales creditores ex cauſa vini, & Dohanerium creditorem ex cauſa dictæ gabellæ jam determinatæ, quia nempe juxta morem per omnes communi debitori habita fuerit fides de pretio, & tunc cognitio ſpectare debeat ad Camerarium Riparum, quæ ſententiæ confirmatæ fuerunt per eundem Pium IV. in ejus Conſtitut. 72. in Bullario veteri Sixti V. juxta quam diſtinctionem ita ſervari conſuevit, ac etiam exprimi in ejuſdem Appaltos capitulis, illud ſolum poſt dictum modernum augmentum addendo, quod ubi controverſia eſſet ſuper ſubſtantia, vel quantitate gabellæ antiquæ, quæ dicitur ſeptem cadorum, cognitio, ſeu declaratio ſpectare deberet ad Conſervatores, reſpectu vero octavi cadi ex cauſa novi augmenti cognitio, ſeu declaratio ſpectare deberet ad Theſaurarium Judicem privative ad omnes ſuper gabellis, & rebus cameralibus.

Formato igitur de anno 1661. concurſu generali creditorum in bonis quorundam tabernariorum, qui defecerant, atque prætendente gabellario creditore ex cauſa gabellæ, de qua fidem habuerat, cauſam trahere ad Theſaurarium, e converſo autem prætendentibus mercatoribus ripalibus creditoribus ex cauſa crediti, aliarumque mercium, eam ſpectare debere ad Camerarium Riparum, hinc introducta deſuper diſputatione coram Cameræ Decano, ad quem tanquam ſpeciem Præfecti Signaturæ, quam Tribunal Cameræ utpote a Signatura Juſtitiæ exemptum, in ventre habet, iſtas controverſias decidere pertinet.

Pro dictis mercatoribus Scribens, cum ſenſu etiam veritatis, dicebam, pro remiſſione cauſæ ad Camerarium probabilius reſpondendum eſſe, tanquam in caſu jam determinato per dictas antiquas ſententias confirmatas etiam in d. Conſtitut. 2. Pii IV. atque a tam longiſſima obſervantia, & ab ejuſdem Appaltus capitulis roboratas, cum nulla adeſſet controverſia ſuper ipſa gabella, vel ejus quantitate, ſed ſuper ejus pretio, de quo gabellarius tabernariis fidem habuerat.

3 Et quatenus etiam dictæ ſententiæ ita canonizatæ non adeſſent, adeout punctus ex integro determinandus eſſet, ita etiam determinari debere dicebam, quia in judicio univerſali concurſus plurium creditorum in bonis ejuſdem debitoris, unus debet eſſe Judex omnium cauſarum, tam ratione connexionis ne contingat ſuper eodem puncto coram diverſis Judicibus plures, diverſas, vel contrarias ſententias proferri, quam etiam ratione intollerabilis incommodi Partium, ut coram pluribus Judicibus, ſeu in diverſis Foris ſcripturas producere, ac novas probationes facere cogerentur, ad tex. *in l. nulli*, *C. de judiciis*, cum concordan. copioſe in materia cumulatis per Salgad. *in labyrint. credit. p. 1. c. 4. cum ſeqq.* Et ſi plures eſſent Judices in pari cauſa, tunc in præſenti dicebam eſſe debere Camerarium Riparum, vel quia cauſa ſpectare debet ad Judicem debitoris, non creditorum, cum ſub juriſdictione dicti Camerarii etiam dicti tabernarii exiſtant, vel quia attendi debet ille Judex, qui eſt competens majoris partis creditorum concurrentium ex eo quod in hac materia concurſus, tam in ordine ad dilationem debitori dandam, quam quoad defalcum, & alia, tanquam in Univerſitate, ſeu Collegio per creditores conſtituto, major pars præjudicat minori, vel demum quia coram Camerario cauſa reperiebatur preventa, ideoque data æquali plurium Judicum competentia, præventioni deferendum erat, ex punctualiter deductis in his terminis concurſus formati ad inſtantiam creditorum per Salgad. *d. c. 4. §. 1. per tot. præſertim n. 36. & 56. cum ſeqq.*

4 Atque in idem ponderabam id quod habemus de concurſu plurium Judicum unius Perſonæ exercentis plures artes, vel profeſſiones, quarum qualibet habeat ſuum Judicem privative, quod ſi contingat tractari cauſam occaſione unius artis, vel profeſſionis, tunc cauſa tractanda eſt per ejuſdem artis Judicem particularem, ſed ſi tractanda ſit cauſa indifferens, quæ Perſonam, vel bona artificis, vel profeſſoris generaliter percutiat, & tunc cognitio ſpectat ad Judicem illius artis, quam ipſe frequentius exercet, & in qua ſuum principale inſtitutum verſatur, Salic. *in l. ſub prætextu, n. fin. C. de Sacroſ. Eccleſ.* Franch. *dec.* 175. & habetur in hoc propoſito deductum *ſub tit. de Regal.* præſertim in Romana taxæ pro univerſitate Nurſinorum Campifloræ, *diſc.* 98. Unde cum tam ſpectata Perſona tabernariorum, quam numero creditorum, qui erant mercatores ripales, ac etiam quantitate crediti, major competentia militaret pro Camerario, idcirco iſtam dicebam gabellarii prætenſionem, potiſſime quia ipſe duplicem in eodem genere gabellæ Perſonam gerebat, unam pro gabella antiqua adminiſtrata per Populum majoris partis ſeptem cadorum, alteram pro gabella moderna camerali unius cadi, & ſic minoris partis, pro qua, concurrentibus aliis creditoribus ut ſupra, nec non competentia ejuſdem Fori Riparum pro majori parte gabellæ, prorſus incongruum dicebam, ut adeo minor pars totum trahere deberet. 5

Pro Dohanerio vero Scribentes, necnon Cameræ Procurator, & Advocatus eidem adhærentes, eorum intentionem fundabant in privilegio Fiſci deducto ex Apoſtolicis Conſtitutionibus, præſertim Conſtitut. 9. Pauli III. ſtatuentibus omnium cauſarum, in quibus ille habet intereſſe, cognitionem ſpectare debere in prima inſtantia privative ad Theſaurarium, & deinde ad Cameram, quæ Conſtitutiones innixæ ſunt diſpoſitioni juris communis, ad tex. *in l. fin. C. ſi adverſus Fiſcum*, *& toto tit. C. ubi cauſæ Fiſcales*, cum concordan. per Farinac. *in fragment. verbo Fiſcus, n. 180. cum ſeqq.* Carleval. *de judic. to. 1. diſp. 2. n. 698. & ſeq.* Capyc. Latr. *dec. 186. vol. 2.* apud quos cæteri, atque ex hoc deducebant, quod dictæ antiquæ ſententiæ tamquam emanatæ de tempore, quo aderat ſola gabella ſeptem cadorum, in qua Camera Apoſtolica non habebat intereſſe, nullum conſtituebant ſtatum reſpectu modernæ gabellæ octavi cadi ſpectantis ad Cameram ex jure novo.

Atque huic motivo aliud addebant intereſſe, quod Fiſcus habebat pro gabellarii ſatisfactione, & ne huic præjudicatum remaneret, vel ut ita promptius ab eodem gabellario ipſa Camera cenſum exigere poſſet, vel ad tollendum omne dubium, ne gabellarius ita præjudicatus aliquam defalchi prætenſionem haberet, unde propterea certum dicebant Cameræ intereſſe, ut ejus ratione Apoſtolicis Conſtitutionibus, ut ſupra locus fieret.

Vere tamen hujuſmodi prætenſio pro meo judicio nullam habebat ſubſiſtentiam. Primo, quia antiqua gabella ſeptem cadorum adhuc dicenda eſt Cameralis, utpote per Papam mediate, vel immediate, ut ſupra, poſita, cum ea originaliter indicta eſſet per Eugen. IV. aucta deinde per Leonem X. ut conſtat ex d. Conſtit. 6. Pauli III. & Conſtitut. 25. Pii IV. in antiquo Bullario Sixti V. ideoque nulla aderat differentia inter gabellam antiquam ſeptem cadorum, & modernam, quæ non gabella nova, ſed potius quoddam antiquæ augmentum dicenda eſt, ſolaque differentia conſiſtit circa applicationem in diverſos uſus eundem Principatum concernentes, quoniam ad Principem quoque pertinet ſcientiarum ſtudia, & Univerſitates ex publicis oneribus ſuſtentare, ac propterea id non tollit, vel alterat Fiſci privilegium, vel intereſſe, cum illud etiam concurrat in gabellis a Principe impoſitis, & deinde privatis Perſonis venditis, ut late firmat Larrea *alleg. Fiſcali 7. n. 3. cum ſeqq.* & habetur in Romana appaltus lignorum *ſub tit. de Regal. diſc.* 81. & ſic dictæ ſententiæ ſtatum in hoc augmento etiam facere videntur ex ratione acceſſorii ſequi debentis naturam ſui principalis.

Secundo clarius, quia tunc motivum eſſet conſiderabile,
quando controverſia eſſet ſuper concernentibus ipſius gabel- 6
læ ſubſtantiam, vel modum, an ſcilicet illa deberetur necne, & quomodo, cum tunc determinatio habere poſſet tractum ſucceſſivum, & continere præjudicium, non ſolum temporaneum ipſius gabellarii, ſed perpetuum Cameræ, quo caſu merito per eaſdem Sententias, & per capitula appaltus proviſum eſt, cognitionem ſpectare debere, vel ad Conſervatores, vel ad Theſaurarium reſpective, ut ſupra. Secus autem in præſenti concurſu, in quo nulla erat controverſia ſuper ſubſtantia, vel modo gabellæ, cujus debitum in certa quantitate jam inter gabellarium, & tabernarios determinatum erat, ſolumque gabellarius concurrebat tamquam nudus creditor pecuniarius pro ejuſdem gabellæ pretio, de quo fidem habuerat, unde quando dictum creditum conſequi non poſſet, id non inferebat aliquod ſucceſſivum Cameræ præjudicium, cum exinde non firmetur ſtatus in futurum, neque hæc dici poſſit cauſa, ob quam gabellarius aliquod defalcum prætenderet.

Aliud vero intereſſe facilioris exactionis cenſus a gabella- 7
rio, utpote mediatum, & remotum, non videbatur ad id aptum, quia Fiſco conceditur aſſiſtere cauſæ per privatum ſuum debitorem tractatæ pro ſuo intereſſe, ſed coram Judice debitoris mediati, ut in his terminis Fiſci agentis contra debitorem ſui debitoris, late Staib. *jun. reſol.* 194. Rovit. *ſuper prag. 2. de off. procur. Cæſ. n. 2.* Carlev. *de judic. vol. 1. n.* 705. Capyc. Latr. *dec. 175. n. 39. & dec. 186. n. 8.*

Tunc autem intereſſe mediatum Fiſci ad effectum Fori eſt conſiderabile, quando exitus cauſæ in ipſius potius, quam victi præjudicium redundaret, quia nempe tenentur erga vi-

victum de evictione, ut habetur apud Carleval. *loc. cit. num.* 703. in cujus caſu non verſabamur, quia ſi gabellarius per creditores victus eſſet, nil Fiſco intererat, cum non per hoc aliqua evictionis actio contra eum haberi poſſet.

8 Uno autem caſu credebam, gabellarii, & Cameralium ſibi adhærentium prætenſionem aliquam habere poſſe probabilitatem, quando diſputari contingeret de puncto potioritatis, an ſcilicet mercatoribus vinum credentibus illa competeret adverſus gabellarium creditorem ex cauſa gabellæ, vel e converſo eadem potioritas competeret gabellario ex dicta cauſa adverſus alios creditores, cum tunc ageretur de puncto præjudiciali habente tractum ſucceſſivum, ac reſpiciente ipſam gabellam in genere, cum præjudicio Cameræ, quæ proinde dicere poteſt, id non ab alio, quam a ſuo Judice judicandum eſſe, ſed hujuſmodi quæſtiones hodie via per juris tramites decidi ſolent, cum irrepſerit uſus Cameralium ſuper quibuſcumque incidentibus procurandi Pontificia Chirographa, ut in præſenti audio factum eſſe ſuper potioritate gabellarii, de qua potioritate habetur actum in una Romana gabellæ, ſeu concurſus *ſub tit. de credito*.

Aliam diſputationem habui in Signatura Juſtitiæ circa iſtam juriſdictionem ripalem in una Romana Valloneæ inter quoſdam Hebræos Orientales, quorum unus cauſam introduxerat coram d. Camerario, & alter coram A.C. Atque ad iſtum, non autem ad illum ſpectare dicebam cauſæ cognitionem, quamvis controverſia eſſet occaſione mercium, quæ per flumen ad Ripam advenerant, quia d. Conſtitut. Clem. VII. Pauli III. & Pii IV. agunt de controverſiis habendis occaſione rerum ripalium, vel ab illis emergen. & dependen. & ex cauſa pretii illarum, de quibus habeatur fides, vel alias contrahentur inter mercatores, nautas, & alios, commercia pro rebus ripalibus cum eiſdem mercatoribus, & nautis habentes, ut liquet ex Conſtit. Pii IV. quæ latius patet, & ſic in concernentibus ipſum mercimonium ripale ad negotiantes facilius alliciendum, & ne ob lites coram aliis Judicibus cum tela judiciaria ſuſtinendas, cogantur navigationem, & negotium deſerere, quod privilegium dicebam originem trahere a juris communis diſpoſitione, vel intentione, qua attenta in nundinis, portubus, aliiſq; locis negotiationi deſtinatis hujuſmodi judicium ſummarium, ac planum, & de facto datur, quod vocatur judicium mercatorum, ex deductis
9 per Maranta *in praxi p. 4. verſ. ut judicium mercatorum, ex n. 48. ad fin.* ubi Follerius in addit. ex Bald. & aliis, quos allegat, ſubjungit, hujuſmodi judicium coram Conſulibus mercatorum, vel aliis ad id deputatis, locum habere ſolum in rebus, & materiis mercantilibus, de quibus tamen controverſia ſit occaſione ipſius mercimonii, & commercii mercantilis, prout ubique practicatur in cauſis, quæ ita tractantur coram Magiſtris nundinarum, in quibus terminis dicto caſu non verſabamur, quia controverſia erat ſuper credito pecuniario contracto in Inſula Cretæ, ſeu alibi, cum conventione illud ſolvendi ex pretio Valloneæ, quæ tranſmittebatur ad Urbem, ut ibi venderetur, nam alias omnes cauſæ pecuniariæ inter Barones, & Cives Romanos tractari deberent in hoc Foro occaſione frumenti, vini, aliarumque rerum, quæ gratia commodioris tranſportationis ad Urbem per flumen vehuntur, & ita reſolutum fuit.

LEODIEN. UNIONIS

PRO PP. PRÆDICATORIBUS GERMANIÆ INFERIORIS

CUM CAPITULO ECCLESIÆ N.

Caſus diſputatus in Signatura Juſtitiæ, & reſolutus, ut infra.

An A. C. in ſecunda inſtantia juriſdictionem habeat in cauſis beneficialibus, & quando iſtæ dicantur tales?

S U M M A R I U M.

1 *A. C. eſt Judex appellationis ab omnibus cauſis extra Curiam.*
2 *Electio eſt appellantis de pluribus Judicibus.*
3 *A. C. non habet juriſdictionem in beneficialibus, quod dupliciter declaratur.*
4 *Quando cauſa dicatur beneficialis necne.*
5 *Cauſæ Leodienſes committuntur in Rota.*

D I S C. LXXXIV.

1 FActa per Sedem Apoſtolicam unione quorundam beneficiorum ad favorem Patrum Ordinis Prædicatorum Germaniæ inferioris, cum litterarum Apoſtolicarum deſuper expeditarum executioni ſe opponeret Capitulum Eccleſiæ N. atque in partibus ſententia dictis Religioſis præjudicialis prodiiſſet, interpoſita per eos appellatione, cauſam introduxerunt coram A. C. E converſo autem Capitulum prædictum curavit Cauſam per Breve Apoſtolicum committi alteri Judici in partibus, atque in hujuſmodi controverſia, adeuntibus Partibus Signaturam juſtitiæ,

Pro dictis Regularibus Scribens, dicebam fundatam eſſe eorum intentionem pro remiſſione cauſæ ad A. C. cum non dubitetur ipſum eſſe Judicem competentem appellationis a quibuſcumque cauſis extra Curiam, ut conſtat ex ejus facultatibus impreſs. poſt Saluſt. *in ejus praxi*, ac etiam deductum habetur per Scacc. *de appell. q. 8. n. 99. & 515.* & ſæpius dixit Rota, præſertim *deciſ. 36. n. 1. & 28. p. 10. rec.* Data vero competentia, certum eſt, electionem eſſe appellantis, ex deductis per eundem Scacc. *d. tract. q. 5. n. 99.*

Non negabantur hæc per alterius partis Defenſores, utpo- 2
te notoria, & quotidie practicata, ſed dicebatur ea procedere in aliis cauſis, non autem in beneficialibus, in quibus quicquid aliquando dubitatum fuerit, hodie per Signaturam, & in Curia receptum eſt, A. C. non habere juriſdictionem,
neque eſſe Judicem competentem, quod Ego ſtante moderna 3
praxi, & opinione, in qua reſidet Signatura non negabam, dum etiam Rota non ſemel eundem ſenſum habuit, ut præſertim habetur apud Achill. *deciſ. 24. de appell.* Greg. & Adden. *deciſ.* 118. *n.* 4. Coccin. *deciſ.* 569. *n.* 1. Cavaler. *deciſ.* 32. & 124. *deciſ. 99. n. 20. par. 10. recent.* & in aliis.

Replicabam tamen, vel id non procedere, quoties non agitur de decidenda cauſa beneficiali in petitorio, ſed ſolum ubi de ſimplici executione litterarum Apoſtolicarum pro aſſequutione poſſeſſionis beneficii in proceſſu executivo competente litteris Apoſtolicis, quarum generaliter A. C. eſt executor, etiamſi eſſent ſuper proviſione beneficii juxta modernas facultates, ex deductis per Coccin. *deciſ.* 169. *n.* 5. Royas *deciſ.* 315. *n.* 4. Add. ad Buratt. *deciſ.* 299. *n.* 6.

Vel objectum non intrare ex defectu applicationis, eo 4
quia non agebatur de cauſa beneficiali, quæ tunc dicitur, quando agitur inter duos proviſos contendentes de titulo, ac pertinentia beneficii, ſecus autem ubi lis eſt ſuper jure conferendi, vel præſentandi, ſive ſuper unione, ac ſimilibus controverſiis, in quibus beneficium ſit bene occaſio litis, illa vero non percutiat ejus titulum, vel pertinentiam inter duos proviſos, ſed diverſum effectum, ut magiſtraliter in materia, caſus diſtinguendo, habetur apud Coccin. *deciſ.* 42. Et in ſpecie, quod ubi agitur de unione, cauſa non dicatur beneficialis, Coccin. *dec.* 569. *n.* 2. Cavaler. *dec.* 472. *n.* 4. Greg. *dec.* 562. *n.* 1. Adden. ad eundem *dec.* 174. *n.* 7.

Signatura, conſentiente hac Parte, immo deſiderante, cau- 5
ſam commiſit Rotæ, cui cauſæ Leodienſes committi ſolent, ut apud Buratt. *dec.* 825. *n.* 6. ubi Add. Id enim, quod effugi quærebatur, erat, ne remitteremur Judicibus de partibus, coram quibus ob majorem Capituli oppoſitoris potentiam, Patres de eorum juſtitiæ admiſſione ſatis dubitabant, cum ſæpius illa, quæ ſolum ordinem concernunt, ad Juſtitiæ, ac negotii principalis determinationem influere ſoleant,

ANNOT. AD DISC. LXXXIV.

SUper puncto, an A. C. habeat juriſdictionem in beneficialibus, ac etiam in matrimonialibus, videri poſſunt ea, quæ inſinuantur *in relat. Curiæ, lib. 15. diſc. 34.* ubi de hoc Tribunali, ejuſque facultatibus.

ROMANA DECIMÆ

PRO CARDINALIBUS RAGGIO, ET LOMELLINO CUM CAMERA APOSTOLICA.

Caſus reſolutus per Congreg. particularem deputatam pro dictis Cardinalibus.

De juriſdictione Theſaurarii Generalis competente ex Conſtitutione 100 Sixti V. dictique Theſaurarii participatione de decima omnium incamerationum, an procedat in Provinciis, & Regionibus extra Italiam, in quibus accidentaliter contingat, eundem Theſaurarium aliquam ſuperioritatem, vel auctoritatem habere?

An eadem juriſdictio in eodem loco, vel genere poſſit pluribus eodem tempore competere, & quan-

do

do ejus ſpecialis conceſſio uni facta cenſeatur cumulative ad alterum, vel privative?

S U M M A R I U M.

1 *DE juriſdictione Theſaurarii generalis, ejuſque participatione de ſpoliis.*
2 *Officium Collectoris ſpoliorum alias erat diverſum ab illo Theſaurarii.*
3 *Pars addita, vel reverſa ad Regnum, vel Principatum cadit ſub eadem juriſdictione, & legibus.*
4 *Sub legato rei venit pars addita.*
5 *An dari poſſint duo capita in eodem corpore, & ſic dua cum eadem juriſdictione? declaratur.*
6 *Conceſſa eadem juriſdictione pluribus, cenſetur in dubio cumulative.*
7 *Dantur plures caſus in jure, in quibus per juriſdictionem datam uni non cenſetur adempta juriſdictio alterius.*
8 *Per deputationem Viſitatoris particularis non cenſetur adempta juriſdictio Viſitatoris generalis.*
9 *An detur hic concurſus in juriſdictione delegata?*
10 *De quarta parte pœnæ competen. Judici in cauſis contraventionum.*
11 *Quando reſcriptum Principis directum Officiali ordinario dicatur importare delegationem, vel excitationem juriſdictionis.*
12 *Exercens duplex officium percipere poteſt duplex emolumentum.*

D I S C. LXXXV.

1 DIſponente Conſtitutione 100. Sixti V. Theſaurarium Generalem eſſe debere univerſalem collectorem omnium ſpoliorum per Italiam, excepta Nunciatura Regni Neapolitani, necnon participare debere de decima parte omnium incamerationum, exceptis illis, quæ fierent in Regno prædicto, ac etiam excepta Nuntiatura Hiſpaniarum, de cujus ſpoliis, & emolumentis ad Urbem tranſmittendis, Theſaurarius pro ſola quinquageſima participat.

Cum Principatus Cataloniæ, & Comitatus Roſſilioni ſub Hiſpaniarum Nuntiatura exiſtentes, ob immutatam de facto dominationem continuare non poſſent ſub prædicti Nuntii adminiſtratione, & juriſdictione, hinc proinde Sedes Apoſtolica per modum proviſionis, & ne interim ejus juribus ita præjudicatum remaneret in hujuſmodi Provinciis, Theſaurario Generali ſpoliorum curam, & adminiſtrationem commiſit, ut ibi Commiſſarios, alioſque Miniſtros a prædicto Nuntio alias deputari ſolitos deputaret, ſed poſt aliquod tempus per litteras in forma Brevis particularem Collectorem directe ibidem deputavit, qui tamen Theſaurario prædicto quandam ſubordinationem tanquam inferior Miniſter ſemper profeſſus eſt, & agnovit, recipiendo ab eodem ordines opportunos circa pecuniarum tranſmiſſionem, & alia contingentia; quibus ſic ſtantibus, tam Cardinalis Raggius pro tempore quo fuit Theſaurarius, & ſub quo iſta innovatio contingit, quam Cardinalis Lomellinus in officio ſucceſſor, ſuam decimam, eodem modo, quo de cæteris Italiæ ſpoliis percipiunt, de iſtis etiam perceperunt; verum in computorum redditione, opponentibus Cameralibus, quod de hujuſmodi ſpoliis, non decima, ſed ſolum quinquageſima eis debita eſſet, atque deputata per Papam Congregatione particulari aliquorum Clericorum Cameræ,

Aſſumpta deſuper diſputatione, præcipuum, ac totum fundamentum Cameralium in eo conſiſtebat, quod Theſaurarii juriſdictio cum jure participandi de decima reſtricta eſſet ad Italiam, expreſſe exceptis, tam Nunciatura Regni Neapolitani, quam illa Hiſpaniarum, ſub qua illæ Provinciæ veniebant. Unde cum de jure communi ſtatutum non eſſet, quod Theſaurario aliqua participatio deberetur, atque illa competens ex dicta Conſtitutione reſtricta eſſet ad certas Provincias, vel Regiones, illas egredi non poterat, & multo minus ex tempore, quo particularis Collector per Papam directe, & immediate deputatus fuerat, cum hic dicendus eſſet ſubrogatus in locum Nuntii Hiſpaniarum, ejuſque partes ſupplere, & per quam deputationem ceſſaſſe dicebant eam juriſdictionem, ſeu adminiſtrationem, quæ proviſionaliter donec ad hujuſmodi deputationem deveniretur Theſaurario demandata erat.

2 Pro dictis autem Cardinalibus pro tempore Theſaurariis Scribens, diſtinguendo pro faciliori reſolutione quæſtionem in duas inſpectiones, unam ſcilicet pro tempore quo ſolus Theſaurarius abſque dicto ſpeciali Collectore adminiſtravit, alteram vero a dicta deputatione citra; quatenus pertinet ad primam, ponderabam, attento tenore dictæ Conſtitutionis Sixti reſpectu decimæ, vel aliorum emolumentorum ad Theſaurarium pertinentium, nullam adeſſe reſtrictivam intra Italiam, vel alios fines, cum *in* §. 8. *cum duobus ſeqq. & §. 42. poſt med.* generaliter, & indefinite ſibi concedantur *decima, & taxa*, aliaque emolumenta de ſpoliis, bonis vacantibus, ac redditibus male perceptis, necnon illicitis negotiationibus, & quibuſcumque incamerationibus, & proventibus hujuſmodi.

Reſtrictiva autem, ſeu enunciativa Italiæ legitur, tam in §. 2 quam in §§. 12. & 18. quoad exercitium Collectoriæ, ac juriſdictionem, & facultatem exigendi, poſſunt autem ſimul ſtare, quod juriſdictio Theſaurarii in ordine ad Collectoriam reſtricta ſit intra certos fines, vel caſus, jus autem emolumentorum ratione Theſaurariæ ſit indefinitum, & generale, ita ut iſta ſint duo munia, alias ſeparata, ita inſimul unita, ideoque diverſis modis, ac reſpectibus exercenda, & regulanda, cum ejuſdem Conſtitutionis tenor oſtendat, præteritis temporibus unum officium fuiſſe ab alio ſeparatum.

Quodque jus participandi de emolumentis juxta ratas, vel ab antiqua conſuetudine, vel a dicta præſcriptione taxatas, ſit quid diverſum a Collectoria, comprobari dicebam ex eo, quod etiam intra Italiam duo adſunt Principatus habentes Collectorem, qui habeat annexum duplex munus Nuntii, & Collectoris Apoſtolici, ut ſunt Ducatus Sabaudiæ, & Ducatus Florentiæ, in quibus abſque dubio Theſaurarius dici non poteſt Collector. Et nihilominus Theſaurarius eandem decimæ participationem habet. Ergo decima non eſt ratione Collectoriæ ita reſtrictæ, ſed eſt ratione participationis, quæ Theſaurario generaliter, & indefinite in caſibus non limitatis competit, prout in Regno Neapolitano, & in illa Hiſpaniarum Theſaurarius nullam exercet Collectoriam, & tamen participat de quinquageſima, non ratione muneris Collectoris, ſed ratione alterius muneris Theſaurarii.

Ideoque ſtante quod reſpectu participationis independentis a Collectoria, ejus intentio dicitur generaliter fundata in quibuſcumque ſpoliis, & incamerationibus ubicumque fiant, ceſſante ſolum in caſibus exceptuatis, tanquam in limitationibus regulæ generalis, punctus erat, ſtante exceptuatione Nuntiaturæ Hiſpaniarum, ſub qua iſta etiam Provincia comprehendi retroactis temporibus ſolita erat, & ex cujus ſpoliis Theſaurarius, nonniſi quinquageſimam percipere conſueverat. An eadem Provincia pro tempore quo ſub dicto Hiſpaniarum Nuntio non eſſet, ſed ſub ejuſdem Theſaurarii adminiſtratione immediata, vel mediata, ut ſupra regulari deberet juxta antiquum morem, vel potius eo modo, quo reliqua loca non exceptuata regulantur.

Atque in hoc probabilius pro jure Theſaurarii cum ſenſu etiam veritatis, omnino reſpondendum dicebam, quia exceptuatio non eſt de ipſis Regnis, Provinciis, vel locis, ſed de ipſa Nuntiatura, ideoque intelligenda eſt de illis locis, quæ ſub dictæ Nuntiaturæ juriſdictione, & adminiſtratione veniunt, cum limitatio ſit ratione Magiſtratus. Unde quemadmodum ſi Sedes Apoſtolica aliquam Inſulam Italiæ adjacentem, ſeu etiam aliam partem dictæ Nuntiaturæ uniret, ac ſubmitteret, iſta pars, tanquam ſpecies alluvionis eandem in propoſito aſſumeret naturam, & qualitatem, quia exceptuatio eſt de Magiſtratu, non de locis. Ita e converſo, ſi ab eodem Magiſtratu, vel Præſidatu aliqua pars diſmembraretur, vel accidentaliter ceſſaret, illa tanquam in caſu extra limitationem, & tanquam per reverſionem ad ſuam cauſam generalem, dicitur eſſe in caſu regulæ, & conſequenter cadere ſub juriſdictione, & adminiſtratione Theſaurarii tanquam Officialis Generalis jura Cameræ adminiſtrantis in omnibus illis locis, in quibus ceſſet illa ſpecialis circumſtantia, quæ ab hujuſmodi generica juriſdictione eximebat.

Utpote pro toto Regno deputatur Vicarius, vel alter Magiſtratus Generalis, cui aliqua cauſarum univerſitas demandata ſit, a qua juriſdictione exempta ſint loca infeudata, proprios feudatarios, ac Dominos mediatos habentia, ſi caſus præbeat, quod feudum devolvatur, ſeu alias ceſſet illa cauſa, quæ eam Regni partem a juriſdictione Vicarii Generalis, ſeu a legibus Regni exceptuabat, tunc tanquam pars totius, revertens ea ceſſante ratione ſeparationis ad ſuam integritatem, & cauſam, illico cadit ſub dicta generica juriſdictione, ac legibus, ex theor. Guglielm. de Coneo *in leg. ſi convenerit, §. ſi nuda, ff. de pignor. action.* ubi optime Bart. cum quo cæteri pertranſeunt, Bald. *in cap. Imperialem, §. Præterea Ducatus, n. 7. in fine, de prohib. feud. alienat. per Frider.* Natt. *conſ. 340. n. 25.* & habetur deductum in Urbinaten. *ſub tit. de feud. ad materiam Bullæ Baronum, diſc. 83.* ubi quod dictæ Bulla, utpote comprehendens ſolum Statum mediatum, de 3

tene

tempore editionis non complectebatur Statum Urbini tanquam infeudatum, ſed bene complectitur hodie a tempore devolutionis citra, cum ita effectus ſit Status immediatus, quicquid parum tute in propoſito dixerit Rota in ea cauſa.

Et ultra dictum exemplum, tam theoricum, quam practicum, adducebam alterum de Tribunali S. Conſultæ, quod comprehendit univerſum Statum Eccleſiaſticum, exceptis Provinciis, vel locis cadentibus ſub Legationibus. Ac etiam, vel de jure, vel de facto non ſolebat ſe ingerere in Statibus Caſtri, & Roncilionis infeudatis; ſed poſtquam dicti Status per concordiam ceſſi fuerunt Cameræ, S. Conſulta, non jure novo, ſed ex generali facultate in univerſo Statu, ac omnibus ejus partibus non exceptuatis, tanquam ex ceſſante limitatione, ſeu impedimento ſuam exercet juriſdictionem; & pariter ſicuti aliqua Civitate Status addita uni Legationi, ejus naturam aſſumeret, & a Conſulta exempta maneret, ita ſi quæ Civitas alias ſub Legatione comprehenſa ab ea eximeretur, illa caderet ſub dicta juriſdictione Conſultæ, non obſtante antiqua exceptuatione, quia illa directa eſt ad Magiſtratum non ad loca ſub eo exiſtentia, ad quod conferunt deducta in Romana Bulli alearum, *ſub tit. de Regalib. diſc.* 80.

4 Hinc proinde inferebam, quod quando Papa ob accidentalem hujuſmodi Provinciarum ſeparationem a Nuntiatura Hiſpaniarum, earum adminiſtrationem Theſaurario demandavit, non fuit aliqua ſpecialis delegatio, ſeu novæ alias non competentis juriſdictionis conceſſio, ſed explicatio ejus quod de jure inerat, ac potius excitatio, quam delegatio, juxta terminos text. *in l. quod in rerum, §. ſi quis poſt, ff. de legat.* 1. ubi diſponitur, quod ſi Teſtator leget alicui fundum Tuſculanum, deindeque huic fundo aliud prædium adjiciatur, vel per alluvionem, vel per additionem, ſive per ceſſationem illius cauſæ, quæ aliquam partem ſeparabat, tunc totum cedit legatario, quoniam iſta dicitur ſuperadditio de ſpecie facta generi, per quam totum remanet genus, & ea cujus text. terminis DD. ibidem, & alibi communiter hanc juriſdictionalem materiam regulant.

5 Clarius autem, attento hoc primo tempore, pro Theſaurarii participatione prædicta, omnino reſpondendum veniebat, quia ceſſabat Cameræ præjudicium, cum de tempore quo eædem Provinciæ ſub Nuntiatura Hiſpaniarum cadebant, Camera eandem diminutionem pateretur, ex quo Nuntius dictam participationem ratione Collectoriæ aſſequebatur, igitur dum Theſaurarius utrumque munus gerebat, ſaltem tanquam ſubrogatus in locum Nuntii, & ratione dicti alterius muneris percipere debebat emolumentum, cujus duplicitas ratione duplicitatis muneris quod unus, & idem exerceat de jure, non eſt prohibita, ex iis, quæ in fine hujus diſcurſus habentur in Romana quartæ pro eodem Cardinali Raggio, ideoque reſpectu illius primi temporis caſus videbatur omnino planus, qualis etiam a Judicibus reputatus fuit, ipſis etiam Cameralibus hujuſmodi veritatem agnoſcentibus, cum nullum exinde Cameræ damnum, ac præjudicium reſultaret.

Major igitur difficultas erat circa alteram inſpectionem ſecundi temporis, in quo Sedes Apoſtolica in his Provinciis particularem Collectorem deputaverat, nimiam enim difficultatem faciebat novum damnum, & præjudicium, quod ita Cameræ reſultabat, dum Collector obtinebat eam participationem, quam Nuntius habere conſueverat, & ulterius Theſaurarius ſolam quinquageſimam de præterito obtinere ſolitus, ita decimam obtineret, unde Cameræ damnum erat clarum, atque hoc erat potiſſimum Cameralium fundamentum, quod Judicibus etiam non levem faciebat impreſſionem. Quare pro hoc ſecundo tempore, cum aliquo honeſto temperamento controverſia ſopita fuit.

6 Dicebam tamen totum punctum eſſe, an per hujuſmodi particularem deputationem ceſſaſſet præcedens incumbentia, quam Papa in illis Provinciis Theſaurario dederat, itaut dicto Collectore omnino ſubrogato in locum Nuntii, locus fieret exceptuationi, de qua ſupra, ſi enim ita eſſet, admittebam intrare objectum ea ratione exceptuationis, ſeu limitationis prædictæ, ſecus autem e converſo, quia ſi Theſaurarius, non obſtante hujuſmodi deputatione, tanquam extra caſum limitationis, allegare poterat dictam regulam generalem ſibi aſſiſtentem, curandum non erat de Cameræ præjudicio exinde reſultante, quoniam allegare inconveniens non eſt ſolvere argumentum; præſertim quia neque omnino inconveniens, vel novum eſt, ex eiſdem ſpoliis, & incamerationibus, duplicem detrahi Officialium participationem, unam ſcilicet ad commodum Collectoris, & alteram in integra decima ad commodum Theſaurarii, ut practicatur in ſupradictis Ducatibus Florentiæ, & Sabaudiæ, ideoque dicebam, quod ſibi imputaret Papa, cur quando particularem Collectorem deputavit, non cogitavit ad juriſdictionem generalem Theſaurarii, neque limitationem in Conſtitutione Sixti contentam reſpectu Nuntii Hiſpaniarum, repetiit in iſta Collectoria, dum iſte Collector ex forma ſuæ deputationis, dici non poterat Locumtenens Nuntii prædicti, ſeu in ejus locum ſubrogatus, quia Princeps illarum Provinciarum tunc poſſeſſor, prætendens eas eſſe ab Hiſpaniis omnino ſeparatas, & diverſas; hujuſmodi deputationis formulam nullatenus admiſiſſet.

Reſtricta igitur diſputatione ad iſtum punctum, an ſcilicet per dicti Collectoris particularem deputationem, omnino ceſſaſſet prior Theſaurarii juriſdictio, ex dicta deputatione Papæ, vel ex dicta Conſtitutione Sixti reſultans, Camerales præcipuum, ac totum fundamentum conſtituebant in incompatibilitate juriſdictionis penes utrumque Officialem, ita enim dicebant dari debuiſſe duo capita in eodem corpore, quod eſt monſtrum de jure non admittendum, ad text. *in cap. quoniam in pleriſque, §. prohibemus, de offic. Ordinar.* & de qua propoſitione ſæpius *hoc tit.* cum ſimilibus, & ea qua ratione inferebant, quod per hanc ſecundam deputationem omnino ceſſaverat prima. 7

In contrarium tamen dicebam aſſiſtere veritatem, ſeu majorem probabilitatem, cum objectum recte caderet in muneribus, ſeu officiis incompatibilibus, in quibus juriſdictio, uni tantum in ſolidum privative ad alios competere debeat, ut eſt caſus text. *in d. c. quoniam in pleriſque, §. prohibemus*, de duobus ſcilicet Epiſcopis in eadem Cathedrali non dandis. Tum ex eo, quod duo ſponſi unius mulieris dari non poſſunt. Tum etiam, quia ſi Epiſcopus habere debet ſolus tanquam illius Eccleſiæ caput univerſam juriſdictionem, incompatibile eſt dare in altero eandem juriſdictionem Epiſcopalem, ratione dicti abſurdi duorum capitum in eodem corpore, ſecus autem ubi concurſus plurium eſt compatibilis ex diverſitate tituli, vel reſpectuum, quia ſicuti non implicat, ut ejuſdem rei dominium, quod penes duos in ſolidum eſſe non poteſt, penes plures tamen exiſtat diverſis reſpectibus, ex iis, quæ habentur *ſub tit. de feud. diſc.* 61. *&* 62. *& alibi*. Ita idem non implicat in juriſdictione, quia nempe unus eam habeat ordinariam, alter delegatam, ſive unus univerſalem, alter ſpecialem, vel unus ſuperiorem, alter inferiorem, & ſubordinatam, ut ea Bart. *in l.* 1. *§. hoc autem edictum, ff. de novi oper. nunciat.* bene Aret. *in l. quod in rerum, §. ſi quis poſt, ff. de legat. primo*, conſtituentes proinde regulam, ut juriſdictio uni conceſſa cenſeatur potius cumulative, quam privative, de qua ultra Aretin. *ubi ſup.* optime tractantem, Bart. & cæteri *in l. prima, C. de offic. Præfecti Urbis*, Greg. *deciſ.* 4. *&* 8. Buratt. *deciſ.* 912. *num.* 4. *&* 5. Rota *deciſ.* 457. *n.* 15. *& ſeq. part.* 5. *rec. & ſæpius*. 8

9 Hinc *in d. l. prima, C. de offic. Præfecti Urbis* diſponitur, ut per deputationem unius Officialis ad Annonam, adempta non cenſeatur juriſdictio generalis ejuſdem Annonæ Præfecti, quia recte juriſdictionis, ac munerum ſubordinata ſocietas dari poteſt, ut bene probat text. ibi, *ſitque ſocietas muneris, itaut inferior gradus meritum agnoſcat, & in leg. adiri, ff. de off. Præfecti Urbis*, quamvis Conſuli argentariorum detur in illos juriſdictio ſpecialis, non per hoc tamen adempta dicitur juriſdictio Magiſtratus generalis, prout *in l. ultima, C. ubi cauſæ fiſcales, &c.* per juriſdictionem conceſſam Comiti domorum in colonos, adempta non dicitur juriſdictio alterius Superioris, vel Magiſtratus generalis. Et *in c. ſuper hoc, de hæreticis, in ſexto, & Clementina prima, eod. tit.* diſponitur, per deputationem particularis Inquiſitoris in loco ademptam non cenſeri juriſdictionem Epiſcopi, vel Inquiſitoris generalis, cum ſimilibus bene collectis, & ponderatis per Roman. *conſ.* 393. *n.* 2. *cum ſeqq.* Atque per deputationem alicujus ſpecialis Viſitatoris, adempta non dicitur juriſdictio Ordinarii, ſeu Viſitatoris generalis, quoties præſertim deputatio non eſt ad Partis poſtulationem, ſed motu proprio, Bald. *in Auth. habita n.* 59. *Cod. ne filius pro patre*, Aretin. *conſ.* 102. *n.* 2. *cum aliis*, per Gregor. *d. deciſ.* 4. *&* 8. & de compatibili concurſu Epiſcopi, & Prælati inferioris in eadem Diœceſi diverſis reſpectibus habetur in Toletana juriſdict. *diſc.* 1. & in aliis *hoc eod. tit.* ad materiam text. *in cap. auditis, de præſcript.*

Et quamvis Camerales replicarent iſtam compatibilitatem procedere in juriſdictione ordinaria, non autem in delegata, attamen dicebam hanc differentiam nullo jure probari, atque plurium juriſdictionem delegatam concurrere poſſe probabam, præſertim cum caſu Monaſterii S. Claræ, de quo in Neapol. *hoc eod. tit. diſc.* 26. Neque implicare, ut

penes

penes plures eadem juriſdictio delegata ſit, probari dicebam ex gl. *in l. Pomponius* § *verbo proſerve*, *verſ. idem in deleg. ff. de re jud.* quam ſequuntur Bart. *ibid. n.* 3. & Alex. *n.* 6. Dec. *in cap. cauſam matrimonii*, *n.* 34. *& ſeqq. de offic. deleg.*

In eadem Congregatione deputata, & pro eodem Cardinali *Reggio* occaſione ſolidationis ejus computorum, dubitatum fuit de alia partita quartæ partis pœnæ, quam idem ſibi applicaverat tanquam Judex cauſæ per Papam delegatus ſuper quadam contraventione bannimentorum in materia frumentaria, ſeu annonam reſpiciente; cum enim ex recepta conſuetudine, præſertim Cardinalis Camerarii, cum qua cæteri inferiores Officiales Camerales procedere ſolent, Judex qui tractat cauſas contraventionis bannorum, loco ſportularum, ſeu emolumentorum, percipiat quartam partem pœnæ, alia quarta parte accuſatori applicata, itaut dimidia ſolum incameretur, ex qua tanquam incameratione, idem tanquam Theſaurarius ſuam generalem participationem decem pro centenario etiam habuerat; dicebant Camerales id fieri non potuiſſe, eumque contentum eſſe debere ſola decima ſibi competente tanquam Theſaurario, ſub cujus officii nomine dict. cauſam tractaſſe cenſendum erat, quia Papa reſeribente Officiali ordinariam juriſdictionem habenti potius excitatio, quam delegatio dicitur.

10 Verum dicebam contrarium eſſe probabilius, quia tunc dicitur excitatio, & non delegatio, quando eſt circa ea, quæ idem Officialis facere poterat, vel ſolebat, quod in præſenti negabatur, quia in hujuſmodi cauſis, utpote ad Cardinalem Camerarium, ſive ad Annonæ Præfectum ſpectantibus, Theſaurarius, vel non habet, vel exercere non ſolet ſuam juriſdictionem, unde dicitur delegatio ex Bart. *in l. more*, *n.* 5. *ff. de juriſd. omn. Jud.* Jaſ. *ibid. n.* 61. Soccin. *n.* 62. Surd. *conſ.* 354. *n.* 30. Menoch. *conſ.* 340. *n.* 23. *&* 93. *cum ſeq.* Atque ſufficit juriſdictionem ordinariam in aliquo alteratam eſſe, ut delegata dici poſſit, Surd. *d. conſ.* 354. *n.* 28. *& ſeq.* Rota in Brixien. fideic. 24. Martii 1642. cor. Bich. Nil obſtante, quod procedendo ſe dixerit Theſaurarium, quia id non tollit delegationem, dum dixit etiam procedere, non ex ſuis ordinariis facultatibus, ſed de ordine Papæ, & ex ejus ſpeciali deputatione, Seraph. *dec.* 549. *num.* 2. Rom. Salviani 15. Decembris 1614. cor. Sacrato, Spolet. hæreditatis 2. Aprilis 1618. cor. Pamphil. alias Innoc. X.

11 Poſita vero delegatione, itaut cenſendus eſſet tanquam ſubrogatus in locum Camerarii, cui alias cauſam tractanti quarta debita fuiſſet. Nil referre dicebam, quod etiam decimam percepiſſet, quia in jure receptum eſt, ut uni, eidemque Perſonæ duplex officium gerenti, duplicatum ſtipendium debeatur, eodem modo quo deberetur, ſi officia eſſent penes duos diſtincta, ad text. *in* §. *illud*, *verbo periculum*, ubi gl. *Auth. ut Judices ſine quoquo ſuffragio*, & probat etiam text. *in l. his ſcholaribus*, *in fin. C. de eroget. milit. annon. l.* 12. & explicite firmant alios reportantes Bald. *in l. ſi Conſul. la prima n. ult. ff. de adopt.* Caſtr. *in l. ſi eadem n.* 4. *ff. de offic. aſſeſſ.* bene Roman. *conſ.* 25. ubi longa addit. Gaill. *l.* 1. *obſervat.* 44. *n.* 8. Rovit. *in pragm.* 1. *de muner. offic. n.* 4. *& in pragm.* 15. *de official. n.* 19. de Marin. *reſol. quotid.* 312. *vol.* 1. Rot. *dec.* 354. *n.* 4. *&* 5. *par.* 1. *rec.* 150. *n.* 23. *par.* 5. *& dec.* 19. *n.* 13. *par.* 6. *rec.* pluresque colligit Zacch. *in tract. de ſalario*, poſt hanc diſputationem edito, *q.* 11. *num.* 29.

12 Et propterea cum Judici agenti cauſam contraventionis bonorum debeatur quarta, Theſaurario autem, tanquam Theſaurario, abſque eo quod nullo modo ſe ingerat in cauſa, debeatur etiam decima, dicendum omnino eſt, quod ſi ex mandato Principis, ille qui eſt Theſaurarius, deputetur etiam Judex, utrumque emolumentum conſequi debeat, dum ita nulli fit injuria, & præjudicium, ſi enim cauſa cognita fuiſſet ab alio Judice, puta Camerario, utique iſta duo emolumenta erant præſtanda, unum Judici, alterum Theſaurario, ergo nil intereſt partibus, quod iſta emolumenta, quæ jam ſolvenda erant, intrent in unam, vel in duas burſas, atque irrationabile videtur, quod Theſaurarius, qui abſque labore, vel opera, nec quidem minima, conſequitur decimam de incamerationibus tanquam nudum emolumentum officii, debeat eandem decimam, & non aliud percipere in cauſis per eum ex Principis delegatione tractatis, & in quibus laborat, nam ita remaneret labor totaliter ſine præmio, cum ut dictum eſt, decima non ſit præmium laboris, ſed emolumentum certum officii, etiam ſine labore, ideoque ſicuti decima fuiſſet debita, ſi cauſa tractata fuiſſet coram Camerario, cui etiam quarta deberetur, ita in præſenti, atque ita judicatum fuit.

ANNOT. AD DISC. LXXXV.

De juriſdictione, & facultatibus Theſaurarii generalis, & Camerarii, agitur *in d. Relat. Curiæ diſc.* 11. *&* 35. Et de ſportulis, vel participatione pœnarum, *ſub tit. de jud. eod. lib.* 15. *diſc.* 39.

Et quando Judex ordinarius efficiatur delegatus, *eod. tit. de juriſdict. diſc.* 3. Et de Judicibus particularibus Annonæ, & ſimilibus, de quibus hic incidenter agitur *tit. de Reg. diſc.* 125. *& in d. Relat. Cur. diſc.* 38. *& ſeq.* Et de juriſdictione Judicis, vel Præfecti Annonæ, an ſit privativa ad Judices ordinarios locorum, vel ſit cumulativa, agitur apud Sanfel. *deciſ.* 290.

ARELATEN. PENSIONIS PRO PETRO SERANTONIO, ET CONSORTIBUS CUM MARCHIONE BICHIO.

Caſus diſputatus coram A. C. & in Signatura Juſtitiæ, & varie reſolutus, ut infra.

Ad materiam text. *in l. hæres*, *ff. de judic.* An ſcilicet, & quando hæres perneceſſe conveniri debeat pro debitis defuncti in loco ſui domicilii, vel conveniri poſſit in Foro defuncti, vel ubi eſt hæreditas, ſeu major pars bonorum?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *An, & quando hæres ex Perſona propria declinet Forum defuncti?*
3 *An differant in hoc hæres beneficiatus, & non beneficiatus?*
4 *In quo Foro hæres ſit conveniendus ad legata, & fideicommiſſa præſtanda.*
5 *De abſurdo, ut hæres declinet Forum defuncti.*
6 *Declaratur propoſitio, quod hæres poteſt conveniri in Foro ſui domicilii.*

DISC. LXXXVI.

Occaſione permutationis, quam de ann. 1643. fecit Car- 1
dinalis Bich. Abbatiæ de Corneville Rotomagen. Diœceſis per ipſum poſſeſſæ, cum Abbatia S. Petri de Monte Majori Arelaten. ſeu *Nullius*, poſſeſſæ per Abbatem de Breves, ad illius favorem pro inducenda permutationis æqualitate, reſervata fuit penſio librar. 1800. pro cujus ſolutione fidejuſſerunt Cantarini, & Serantonii in Civitate Pariſien. negotiatores. Qui cum pro pluribus terminis de proprio ſolutis dicto penſionario, vel tanquam ejuſdem penſionarii ceſſionarii quoad commoditatem in commercio exiſtentem, eſſent creditores dicti Cardinalis, atque hic moriens in Urbe, ibique condito teſtamento, hæredem inſtituiſſet Marchionem nepotem in Civitate Senarum ipſius Cardinalis, ac hæredis Patria reſidentem, hinc proinde judicium in Curia coram A. C. pro dd. terminorum decurſorum ſolutione dd. creditores inſtituerunt contra dictum Marchionem, ſuper bonis tamen hæreditariis Cardinalis; Marchione autem declinante Forum, ac petente, attenta prima inſtantia, remitti cauſam ad Forum ſuum, quod erat inſimul originis, & domicilii Judex, prævis pluribus diſputationibus, dicta petitione rejecta, decrevit proceſſum ad ulteriora, unde reus adivit Signaturam Juſtitiæ, quæ non abſque votorum ſciſſura reſcripſit de remiſſione cauſæ ad partes, procedendo cum generali diſpoſitione S. C. T. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 20. *incip. cauſæ omnes*, ut omnes cauſæ in prima inſtantia coram locorum Ordinariis cognoſci debeant.

Mihi ſcribenti pro Actoribus, reflectendo etiam ad veri- 2
tatem, reſolutio Signaturæ non placuit, utpote nulli probabili fundamento innixa, quoniam cum Cardinalis debitoris Forum competens, tam ratione Cardinalitiæ Dignitatis, quam etiam domicilii in Urbe, ubi obierat, ac teſtamentum condiderat, maioremque partem bonorum habebat, eſſet dicta Curia, ſeu Tribunal A. C. non poterat hæres ex ejus propria Perſona hunc Forum declinare, ac trahere creditores invitos ad Forum ſuum, juxta text. expreſſ. *in l. hæres abſens*, *ff. de jud.* Et licet verba text. enunciare videantur præſentiam hæredis in eodem loco, nihilominus dicebam, magis communem, & veram opinionem eſſe, ut id non requiratur de neceſſitate, ſed ad ſuperabundantiam, quod ſc. tunc tutius, & clarius iſtud Forum non ſit declinabile, non inde tamen reſultat, quod ſi non eſt præſens, licitum ſit Forum defuncti pro illius debitis declinare, trahendo perne-

ceſſe

eſſe creditores ad Forum ſuum diverſæ Provinciæ, & Principatus, ut rejecta ſententia Angeli, & aliorum, de quibus apud Carleval. *de judic. tom. 1. q. 5. n. 290.* magis communem eſſe opinionem Bart. & ſequacium, poſt Barboſ. *in eod. l.* ab illo totum mutuando probat Carleval. *ibid. n. 288. & 292.* ac habetur apud Franch. *dec. 234. 364. & 553.* ubi ſolum dubitatur in caſu privilegii competentis, vel de jure communi hæredi ea Perſona propria, ut eſt illud *l. unica, Cod. quando Imper.* vel etiam de jure ſpeciali, de quorum neutro in præſenti agendum erat, quia neque unum, neque alterum concurrebat.

3 Conſiderabam præterea, tunc aliquam difficultatem in hoc puncto cadere poſſe, quando ageretur de actione mere perſonali contra ipſum hæredem in Perſona, & bonis propriis, quia abſque beneficio inventarii, & juris noviſſimi, tanquam effectus unà, & eadem Perſona cum defuncto, teneretur in ſolidum, & de proprio creditoribus hæreditariis, ut ante inventum beneficium inventarii de jure diſpoſitum erat. Secus autem, ubi agitur de hærede beneficiato, atque creditor non agit contra ejus Perſonam, & bona propria, ſed contra bona hæreditaria in ipſo defuncti Foro exiſtentia, ut in præſenti agebatur, tunc enim caſus videtur planus.

Ex ea clara ratione, quod hæres beneficiatus hodie non dicitur vere, & proprie hæres, ſed potius reputatur tanquam adminiſtrator hæreditatis, quæ dicitur corpus fictum, ſeu intellectuale ſtans de per ſe, itaut inter ipſam hæreditatem, ac Perſonam propriam hæredis, ſublata per jus noviſſimum *in l. fin. C. de jur. delib.* actionum confuſione, adeſſe poſſint actio, & paſſio, ob duas formales diverſas Perſonas in una Perſona materiali concurrentes, ea deduct. apud Mantic. *dec. 326.* Capyc. Latr. *conſ. 13. nu. 2. & 3.* Hodiern. *contr. 31. n. 18.* Rovit. *dec. 48. n. 11.* & paſſim in ſua materia *ſub tit. de hæred.* Unde propterea, cum hæreditas, vel tota, vel pro majori parte, quæ reliquum ad ſe attrahit, eſſet in Urbe, ubi etiam domicilium habebat Teſtator ibi defunctus, ac ubi hæreditatis aditio facta erat, ibi ipſe defunctus repræſentari dicitur, neque Adminiſtrator ad alias Regiones divertendo, trahere poteſt creditores, vel alios jus habentes ſuper ipſo corpore intellectuali exiſtente ſub ſua adminiſtratione.

4 Quod clarius comprobari dicebam ex communi traditione originata ex Gl. magiſtrali *in l. quod legatur, ff. de jud.* cum qua pertranſeunt Bart. Bal. Ang. Caſtr. & cæteri ibid. Cyn. *in l. unic. C. ubi de fideic. agi oportaat*, & alii de quibus in Montis alti, ſeu Macerat. fideic. *hoc vol. tit. diſc. ſeq.*

Quando enim diſputant præfati DD. & alii in quo Foro hæres ad legatorum, ſeu fideicommiſſorum præſtationem cogi poſſit, diſtinguunt, quod aut agitur de legato ſpeciei, ad quam intentetur judicium reale, & illud intentari poſſit, vel in loco domicilii hæredis, vel in loco ipſius rei ſitæ; aut de legato quantitatis, ſeu generis, vel etiam de legato ſpeciei petendo in actione perſonali, & tunc, vel in ejuſdem hæredis domicilio, vel ubi eſt hæreditas, qua diviſa in bona in diverſis locis exiſtentia, attenditur locus, ubi eſt ejus major pars, ſeu ut alii volunt, eſt ejus caput, quaſi quod actio fiat, ſeu regula ſumi debeat a prædominanti, ut latius in d. Montis alti *diſc. ſeq.* Et quando per modum dubitandi excitatur, an eſſet competens Forum defuncti, concluduntur negative, non ea alia ratione, niſi ex ea, quod legatum, ſeu fideicommiſſum non eſt debitum defuncti, ſed hæredis, oriens poſt mortem Teſtatoris, cujus Perſona in conſideratione non habetur, quaſi quod ubi ageretur de debito ipſius defuncti, pro abſoluto apud DD. haberetur iſtius Forum eſſe competens, multo magis, ubi copulative concurrunt iſtud, & alterum loci ipſius hæreditatis, ſeu ejus majoris partis.

5 Accedente etiam alia viva ratione nimium manifeſti abſurdi alias ubique reſultantis, fortius vero in Urbe, quæ eſt communis Patria, ex omnibus fere Nationibus etiam Ultramontanis, & remotis conſtituta. Prorſus enim abſurdum videretur, quod aliquo Curiali Germano, Hiſpano, Gallo, Polono, vel alterius Regionis in Curia vivente, ibique majorem partem bonorum ſuorum habente, ſi juxta regulariter prudentem, ac laudabilem naturæ ordinem, hæredes inſtituat attinentes in Patria originaria exiſtentes, cogendi eſſent creditores, vel alii prætendentes jus, ac actionem habere ad bona hæreditaria in Urbe exiſtentia, adire Germaniam, vel Poloniam, aliaſque remotas Regiones, ut judicium in loco domicilii hæredis agerentur, quo nil abſurdius, & contra communem praxim, unde propterea parum probabilis hujuſmodi reſolutio videbatur, nulli innixa ſolido fundamento.

6 Quando ſiquidem DD. *in d. l. quod legatur, ff. de jud. & in d. l. unica, C. ubi de fideic. agi oporteat*, ac etiam *in l. 1. C. de hæred. agatur*, firmant competentiam domicilii hæredis, non dicunt, quod etiam reſpectu legatariorum agentium in actione perſonali, illud eſſet Forum neceſſarium, ſed ſolum illud firmant per poſſibile, ad commodum ſcil. & favorem ipſorum legatariorum, vel aliorum agentium contra hæredem, qui conventus in loco proprii domicilii, exciperet de incompetentia, quodque conveniri non poſſet, niſi in loco hæreditatis, qui abſolute ſupponitur magis proprie competens, ſed rejicitur exceptio ex eo, quod etiam illud proprii domicilii tale reputandum eſſet, unde propterea illud Forum ſtat ampliative, non autem privative, & reſtrictive ad alterum, qui ſupponitur Forum magis regulare, ut ex lectura agentium de materia, ut ſupra.

ANNOT. AD DISC. LXXXVI. & LXXXVII.

AD materiam iſtorum diſcurſuum, in quibus agitur de hærede, ubi ſit conveniendus, ſi bona ſint in pluribus locis, ſive ubi tractanda ſit cauſa fideicommiſſi, vel majoratus, ſi pariter bona ſint in diverſis locis, vel coheres ſortiatur diverſa Fora, videnda ſunt ea, quæ deducuntur *ſub tit. de ſucceſſ. ab inteſt. diſc. 9. & ſupra num. 57.*

MONTIS ALTI,

SEU MACERATEN. FIDEICOMMISSI PRO BARBARA, ET BEATRICE DE ANTONINIS CUM PATRIBUS S. DOMINICI MACERATÆ.

Caſus diſputatus coram A. C. reſolutus pro Patribus, pendet in Rota.

De Foro competenti, in quo hæres fideicommiſſo gravatus conveniri poſſit, vel debeat ad ejus reſtitutionem, & quid de legatis, & fideicommiſſis particularibus, & aliqua de incompetentia Tribunalis A. C. in prima inſtantia extra Curiam.

SUMMARIUM.

1 *FActi ſeries.*
2 *Ad inducendam veram contumaciam, & ut procedi poſſit per contradictas, requiritur prima citatio perſonalis.*
3 *Defectus citationis unius influit in totam cauſam etiam reſpectu citatorum.*
4 *Citatus coram incompetenti non tenetur comparere, & non poteſt reputari contumax.*
5 *A. C. in prima inſtantia extra Curiam non eſt competens.*
6 *Judex regulariter incompetens, ſi ex aliqua cauſa ſit competens, tenetur ad exprimere in citatione.*
7 *Delegatus citando tenetur inſerere delegationem.*
8 *Loca Montium circumſcribuntur loco, & cenſentur eſſe Urbis.*
9 *Quale dicatur Forum competens, in quo legati ſolutio, vel fideicommiſſi reſtitutio fieri debeat, examinatur.*
10 *Idemque, ubi quæſtio hæreditatis decidi debeat.*
11 *Declaratur concluſio, quod cauſa tractanda eſt, ubi eſt major pars bonorum.*

DISC. LXXXVII.

MAtius Antoninus, *variarum reſolutionum* Auctor, decedens in Civitate Maceraten. ejus Patria, hæredem 1
ſcripſit germanum fratrem, in cujus, aliorumque fratrum, vel agnatorum deſcendentia maſculina perpetuum fideicommiſſum ordinavit, cum ſæpius, ac enixe expreſſo deſiderio perpetuæ conſervationis bonorum in ejus agnatione, & familia, qua in totum defecta, ſubſtituit Conventum PP. S. Dominici ejuſdem Civitatis, juxta magis diſtinctam facti ſeriem forte habitam in hac eadem cauſa occaſione purificationis fideicommiſſi in ſua materia *ſub tit. de fideicomm.* Cum autem juxta frequentiorem experientiam, cum qua Deus oſtendere videtur punitionem hujuſmodi ambitioſæ ſtultitiæ reddendi perpetua ea, quæ in hoc mundo ſunt temporalia, & peritura, ad breve tempus univerſa dicta agnatio, quamvis ex pluribus lineis, ſeu Colonnellis conſtituta defeciſſet, ſuperſtitibus tantum præfatis Barbara, & Beatrice ultimi maſculi deficientis ſororibus, atque ſuper hujuſmodi bonis jus habere prætenderet Comitiſſa Antonina primi hæredis inſtituti filia, vel deſcendens, per dictum ultimum maſculum deficientem, vel ejus patrem, ratione

ne ſexus, excluſa; iſta tanquam Vidua ex privilegio *legis unicæ, C. quando Imperator, &c.* elegit Forum Auditoris Cameræ, coram quo cum dicto præſuppoſito introductionis cauſæ, ut ſupra, in ipſo monitorio ſpecificato, Patres dicti Conventus prætendentes factum eſſe caſum ſuæ vocationis ob defectas omnes lineas maſculinas, judicium inſtituerunt immiſſionis ex remedio *l. fin. Cod. de edict. Div. Adr.* contra præfatas Barbaram, & Beatricem, quibus non comparentibus, in contumaciam, ac juxta Curiæ terminum per contradictas, poſtquam tamen Signatura Juſtitiæ mandaverat moderationem inhibitionis per dictam Commiſſam in vim electionis Fori, ut ſupra obtentæ cum remiſſione cauſæ
2 ad partes, ſententiam obtinuerunt ſuper dicta immiſſione, atque elapſo termino ad appellandum, ſervatis pariter in contumaciam, & per contradictas ſolitis quatuor terminis, obtinuerunt exequutoriales, quarum vigore adepti fuerunt poſſeſſionem nonnullorum locorum Montium hæreditariorum in Urbe; interim vero præfatæ Barbara, & Beatria coram Gubernatore Montis alti, vel tanquam hæredes ultimi gravati, vel tanquam ad fideicommiſſum vocatæ, utrumque titulum cumulando, obtinuerunt mandatum de immittendo, de facto exequutum in quampluribus prædiis, & bonis ſtabilibus in ea Provincia exiſtentibus, cumque dicti Patres in vim dictarum exequutorialium adipiſci vellent eorundem bonorum poſſeſſionem, e converſo autem præfatæ mulieres peterent ab eodem A. C. exequi mandatum a proprio Judice, ut ſupra obtentum, ſuper dictis locis Montium in urbe exiſtentibus; hinc aſſumpta deſuper diſputatione in dicto Tribunali, controverſia reducebatur ad punctum validitatis, vel invaliditatis geſtorum in hoc Tribunali A. C. ad favorem dictorum Patrum, ad effectum inſpiciendi, an ipſi dicendi eſſent legitimi poſſeſſores, & contradictores, vel potius e converſo, ſtante hujuſmodi geſtorum nullitate, poſſeſſio habenda eſſet pro vacua, ſeu vitioſa, quo caſu ipſi dici non poterant contradictores hæredi petenti immitti ad bona poſſeſſa per defunctum tempore mortis, cum ad hunc effectum requiratur notorius copularivus concurſus trium requiſitorum, quod ſcilicet fideicommiſſum ſit omnino clarum, quod nullæ competant detractiones, quarum ſola poſſibilitas in propoſito ſufficit, atque poſſeſſio non ſit vitioſa, ut frequenter in ſua materia *ſub tit. de fideicom.* Quorum requiſitorum nullum ita verificabatur, quia ſtante nullitate judicii, poſſeſſio remanebat vitioſa, non conſtabat de incompetentia detractionum, & quod magis eſt, dici non poterat clarum eſſe, quod factus eſſet caſus fideicommiſſi, dum, vel probabilius erat, quod dictarum mulierum de familia exiſtentia talem purificationem impediret, vel ſaltem id erat probabiliter dubium, ut habetur in hac eadem cauſa in dicta propria ſede *ſub tit. de fideicom.*

3 Nullitas autem dicti judicii contumacialis abſque neceſſitate aſſumendi alium altiorem punctum, de quo infra, de facili convincebatur, ea magis plano motivo deficientis contumaciæ, cum ea ipſius monitorii exequutione conſtaret, primam citationem, quæ eſt hujus judicii fundamentum, reſpectu Beatricis non eſſe perſonaliter exequutam, ſed domi, quæ non ſufficit ad effectum, ut procedi poſſet per contradictas, cum pro eſſentiali fundamento requiratur prima citatio perſonalis inductiva contumaciæ veræ, vel ſaltem, quod conſtaret de doloſa latitatione, ac affectato impedimento, ne talis citatio perſonalis exequi valeat, ut per Ubert. *de citation. cap.* 12. *n.* 211. Cavaler. *deciſ.* 410. *num.* 2. Gregor. & Add. *deciſ.* 430. Rot. *deciſ.* 314. *n.* 12. *par.* 10. *rec.* & paſſim, unde propterea judicium corruebat etiam reſpectu correæ perſonaliter citatæ, dum agebatur de cauſa omnino connexa, & communi, quo caſu nullitas reſpectu unius influit etiam in omnes, quamvis citatos, ne unus, & idem actus individuus ſuper jure connexo eſſet eodem tempore validus, & invalidus, quod implicat, ut *deciſ.* 439. *n.* 5. *par.* 9. *rec.* ubi allegatur præcedens deciſio in eadem cauſa edita, in qua id latius firmatur *deciſ.* 159. *num.* 14. *par.* 11. Otthob. *deciſ.* 170. *num.* 24. & in aliis.

4 Item ceſſabat contumacia ob juſtam excuſationem reſultantem a juſte opinata incompetentia A. C. qua poſita, non intrat contumacia, quoniam citatus coram Judice incompetenti comparere non tenetur, & non comparendo reputari non poteſt verus contumax, ad text. in *l. fin. ff. de juriſd. omn. Judic.* Bart. *in l.* 2. *ff. ſi quis in jus vocatus non ierit*, Grammat. *conſil. civil.* 108. *n.* 3. & *voto* 27. *n.* 7. Rovit. *pragmat.* 2. *ubi de delicto, n.* 4. Ubert. *de citat. c.* 9. *n.* 27. Et ideo cum regulariter certa ſit incompetentia A. C. in cauſis primæ inſtantiæ extra Curiam, ſtaut ceſſante caſu particulari, qui ſibi competentiam tribuat, nulliter procedere dicatur, ut *dec.* 150. *n.* 1. *p.* 4. *rec. tom.* 2. *dec.* 49. & 54. apud Poſth. *de ſubhaſt.* & admittitur *deciſ.* 181. *num.* 14. *par.* 10. *rec.* Hinc proinde ad conſtituendum in contumacia, talis Judex alias regulariter incompetens, in citatione exprimere tenetur cauſam ob quam ſe competentem credat, ut ita faciendum eſſe ex notatis per Scribentes *in cap.* 1. *de privil. in* 6. habetur apud Ubert. *d. n.* 27. *verſ. item quando Ordinarius*, ubi quod cum Ordinarius regulariter cum exemptis competentiam non habeat, eam tamen in pleriſque caſibus habeat, ex collectis per Barboſ. *de Epiſcop. alleg.* 105. & hoc tit. ſæpius, idcirco exprimere tenetur illam cauſam particularem, ad effectum 5
ut citatus agnoſcendo ſe parere teneri, pareat, cum alias juſtam cauſam credendi habeat, a contumacia excuſantem, ſe non teneri, ad inſtar eorum, quæ habemus de citatione Delegati non afficiente, ſeu non inducente contumaciam, niſi inſerta delegatione, per quam citatus ſciat illum eſſe competentem, Achill. *deciſ.* 10. *de dolo, & contum.* Gregor. & Adden. *deciſ.* 127. *num.* 1. & 9. *deciſ.* 353. *num.* 4. *par.* 10. *rec.* & habetur ſupra *diſc.* 48.

Multo magis in hac facti ſpecie, in qua Judex in mo 6
nitorio ſpecificaverat dictæ competentiæ cauſam jam ſublatam per Signaturam, ut ſupra, unde propterea citatus juſte credidit ſe non teneri comparere, & conſequenter ceſſabat contumacia, qua ſublata corruebat totum judicium per contradictas fundatum in contumacia vera, non autem ficta, vel incerta, ideoque advertebam, quod aliud eſt deducere nullitatem ratione incompetentiæ, ac defectus juriſdictionis, aliud vero ratione ceſſantis contumaciæ, ſuper qua contra non citatum ad tot actus proceſſum fuerat, quoniam prætenſa competentia ratione majoris partis bonorum in Urbe exiſtentium, ut infra, ſalvare potuiſſet primum defectum, non autem ſecundum.

Cæterum quatenus pertinet ad punctum competentiæ, vel 7
incompetentiæ hujus Tribunalis, non negabant Scribentes in contrarium dictam incompetentiam in cauſis primæ inſtantiæ extra Urbem, illam tamen deducebant ratione majoris partis bonorum fideicommiſſariorum in Urbe exiſtentium, dum facta valutatione bonorum hujus hæreditatis in diverſis Diœceſibus exiſtentium, conſtabat, comparative ad ſingulas Diœceſes, majorem partem conſiſtere in locis Montium, quæ hodie receptiſſimum eſt circumſcribi loco Urbis, atque in ea cenſeri exiſtere, quamvis eorum dos eſſet alibi ſita, ut in Viterbien. de Ghiſiis apud Royas *inter ſuas* 8
deciſ. 66. & in aliis frequenter, ac etiam plene habetur per Rovit. *ſuper prag. in rubr. de jurib. & exact. Fiſcal.* Ideoque inferebant hunc eſſe Judicem competentem ex communi traditione DD. *in l. quod legatur, ff. de judic.* per illum text. cum Concord. de quibus infra, ut Forum competens reſtitutionis fideicommiſſi dicatur, tam illud domicilii hæredis gravati reſtitutionem facere debentis, quam ille in cujus loco major pars bonorum ſita eſt, ut firmatur per Pereg. *de fideicom. art.* 53. *n.* 1. Molin. *de primog. lib.* 2. *c.* 13. *n.* 73. Salg. *in labyr. par.* 1. *cap.* 4. *n.* 27. & cæteri. Atque Scribentes deducebant etiam dec. Tappiæ 33. ubi quod hæreditas cujuſdam Forenſis bona poſſidentis in Civitate, vel Regno Neapolitano, bene in illis Tribunalibus petita fuit, ibique confectum præambulum.

Cum autem iſtud aſſumptum ita ſimpliciter Mihi omni- 9
no improbabile videretur, ob repugnantiam, tam uſus communis, quam magni abſurdi alias reſultantis, cum frequenter videamus plures induſtres Nationes præſertim Januenſes, modica bona ſtabilia poſſidentes in Patria ob illius territorii anguſtiam, multa ea hujuſmodi juribus cum Principe, vel Republica, ſeu alia bona poſſidere, nedum fere per omnes Italiæ Civitates, ſed etiam in Hiſpania, Gallia, Germania, Polonia, aliiſque remotis Regionibus, ac etiam in magna quantitate in Indiis, idcirco prorſus abſonum videtur, quod vivente Teſtatore in Patria, ibique fideicommiſſum ordinante pro deſcendentibus, aliiſque attinentibus in eadem Patria exiſtentibus, poſſet unus de genere vocato, prætendens factum eſſe caſum ſuæ vocationis, judicium inſtituere in Indiis, aliiſque remotis Regionibus, atque ab eo Judice contra hæredes gravatos, vel fideicommiſſarios in Patria exiſtentes, ſub prætextu quod ibi ſit major pars bonorum obtinere, nedum illorum poſſeſſionem, ſed etiam fideicommiſſi canonizationem, cujus vigore, cum executorialibus ad ejuſdem Judicis requiſitionem concedendis, per aliorum locorum Judices, in quibus reliqua bona ſita ſunt juxta praxim poſitam per Bart. *in l. fin. C. de edict. Div. Adr.* inſinuatam a Peregr. *d. art.* 53. *n.* 1. reliqua omnia bona hæreditaria obtineat, quo nil abſurdius.

Qua-

Quare ponderando Doctores per Peregrinum, ac alios allegatos, atque reflectendo ad ſolam veritatem, advertebam dictum Doctorem alioquin in ea præſertim fideicommiſſaria materia doctiſſimum, ex auctoritatibus tamen per eum deductis convinci de aliquo æquivoco, quoniam text. *in d. l. quod legatur. ff. de Judic.* & Gloſſ. *ibid. verbo a legatario*, quæ reputatur magiſtralis, & cum qua pertranſeunt Bar. Bald. Angel. Caſtren. & omnes, ac etiam Cyn. qui eam reaſſumit *in l. unic. C. ubi de fideic. agi oporteat*, percutiunt caſum legatarii, ſeu fideicommiſſarii particularis petentis legatum ab hærede, ac diſtinguitur, quod aut agitur de legato ſpeciei, aut de illo generis, ſeu quantitatis, primo enim caſu, aut intentatur judicium reale ad ipſam ſpeciem, & poteſt eſſe competens Forum ipſius rei ſitæ, aut intentatur judicium, ſeu actio perſonalis, & tunc intrat eadem regula, cum qua proceditur in ſecundo caſu legati generis, ſeu quantitatis, ut ſcilicet poſſit legatarius convenire hæredem, vel in loco ſui domicilii, vel in loco ubi eſt hæreditas, & quatenus hujus bona in diverſis locis, vel territoriis ſparſa ſint, tunc attenditur locus ubi eſt major illorum pars, atque in eiſdem terminis loquitur tex. *in l. ſi fideic. ff. eod. tit. de Jud. & in l. qui ita, §. fi. ff. ad Treb.* ubi ſcilicet agitur de legatario, vel fideicommiſſario particulari pulſante hæredem ad legati ſolutionem, unde propterea omnia iſta jura, & auctoritates, vere, & proprie non percutiunt caſum quæſtionis, ubi ſcilicet prætendens factum eſſe caſum fideicommiſſi univerſalis, pulſat hæredem gravatum ad reſtitutionem.

Magis autem ad rem obſervabam facere tradita per Bat. *in d. l. fin. C. de edict. Div. Adr. n.* 15. cum quo pertranſeunt Dec. *ibid. n.* 32. & Curt. jun. *n.* 60. allegati per Peregr. *ubi ſupra*, ac alii, ubi agitur, quiſnam dicatur Judex competens ſuper immiſſione ex remedio *dictæ legis* concedenda, & dicitur quod Judex loci hæredis, vel loci bonorum declarat generaliter immiſſionem concedendam eſſe, idemque poſtea hortatur alios Judices pro executione reſpectu bonorum in eorum territoriis reſpective exiſtentium, ſed præfati Auctores, remanendo in his generalibus non deſcendunt ad hæc ſpecialia, quando ſcilicet exiſtentibus bonis hæreditariis in diverſis territoriis, quæſtio ſit inter plures Judices, quiſnam dicatur magis competens, coram quo tractanda ſit cauſa univerſalis, ſeu articulus principalis, an factus eſſet necne caſus fideicommiſſi, ita ut ejus judicatum faciat ſtatum reſpectu omnium bonorum in quibuſcumque locis exiſtentium, cum id ibi non examinetur.

Caſus igitur præciſus quæſtionis ſuper reſtitutione fideicommiſſi univerſalis, & an ejus conditio purificata ſit necne, decidi videtur *in l. 1. C. ubi de hæredit. agatur*, ubi quod hæreditatis controverſia terminanda eſt, ubi res hæreditariæ ſunt, vel ubi is qui convenitur domicilium habet, certius autem ſi utrumque inſimul concurrit, licet enim textus loquatur de quæſtione hæreditatis, & ſic inter primos hæredes, recte tamen congruit iſtis terminis fideicommiſſi univerſalis, eodem jure cenſendis, juxta magis communem, & hodie receptiſſimam opinionem, ut quæ diſponuntur *in l. fin. C. de edict. Div. Adr.* quamvis in littera percutiant primum hæredem, attamen fideicommiſſario univerſali quoque competant, ut frequenter in ſua materia, & eſt principium hodie abſolutum.

Verum neque per dictum textum tollitur difficultas, quoniam generaliter dicitur *ubi res ſitæ ſunt*, ſed non deſcendit ad ſpeciem, quando illæ in diverſis territoriis ſparſæ forent, qualis ſcilicet ex pluribus dicatur magis competens.

Eſt beneverum, quod pro hujus textus intelligentia, dictæque quæſtionis determinatione, recte argumentum
10 deſumitur ex dictis juribus *in l. quod legatur, & l. ſi fideicomm. ff. de Judic. & l. qui ita, §. fin. ff. ad Treb. cum ibi not. per* Gloſ. Bart. & alios ubi ſup. ut ſcilicet hæreditas eſſe dicatur, ubi eſt major ejus pars, ex regula actionis faciendæ a prædominante, & quaſi quod illa major pars attrahat ad ſe minorem.

Sed quia capiendo ita ſimpliciter hoc aſſumptum, reſultaret magnum abſurdum ſupra inſinuatum, ipſi naturali diſcurſui, & communi uſui repugnans, idcirco dicebam, illud non ad litteram, & judaice intelligendum eſſe, procedendo ſolum numerice, atque cum regulis arithmeticæ inſpicien-
11 do quænam ſit major pars bonorum, ſed intelligendum eſſe formaliter, ac juxta ſubjectam materiam, eo modo quo optime advertit Molina *ubi ſupra, num.* 74. & ex eo, ac Ripoll. & aliis Salgad. *in labyrint. d. p.* 1. *cap.* 4. §. 1. *n.* 27. ubi etiam allegat ſe ipſum *in tract. de retent. bullarum*, ut ſcilicet intelligatur, ubi eſt caput hæreditatis, idest ubi dici valeat repræſentari Perſonam defuncti, & corpus intellectuale hæreditatis, quod attrahat ad ſe reliqua membra, ſeu partes, quod proprie verificabile videtur reſpectu privatorum, in loco ubi Teſtator vivebat, ibique domum habitationis habebat, necnon domum, & vineam, aliaque prædia, & bona ſtabilia regulariter conſtitutiva aſſis.

Hujuſmodi autem loca Montium, ſeu jura, quæ in aliis partibus poſſidentur, utpote ſtabilia potius ficta, & intellectualia, quam vera, & realia, in aliis locis acquiri dicuntur, non ut domus, ſeu aſſis hæreditarius ibi conſtituatur, ſed tanquam ſpecies peculii præſidii cauſa, ſeu tanquam quid acceſſorium, ideoque non videtur, quod ex ſola numerica hujuſmodi jurium quantitate, ipſum corpus hæreditarium, reliquorum bonorum attractivum regulari debeat. Præſertim ubi inſimul concurrunt quod in eodem loco, ubi fideicommiſſum ordinatum eſt, ac Teſtator vivebat, & obiit, adſunt ea bona ſtabilia, quæ principaliter aſſem alicujus conſtituere dicuntur, ac etiam tam hæres gravatus, quam ſubſtitutus habent domicilium, licet reſpectu majoratuum complectentium Caſtra, & Status, ut eſt in Hiſpania, caput dicatur ille locus, a quo reliquus Status nomen accipit.

Et quoad deciſionem Tappiæ 33. illius caſus adhuc erat a controverſo extraneus, cum ibi agatur de primo hærede petente immitti per Judicem ad bona hæreditaria nemine citato cum conſueta clauſula, *dummodo poſſeſſio ſit vacans, ac citra præjudicium habentium meliora, & potiora jura, &c.* quod judicium dicitur voluntariæ juriſdictionis magis quam contentioſæ, ut advertitur per Hodiem. ad Surd. *deciſ.* 26. *num.* 14. *& ſeqq.* atque hæres neminem citare cogitur, neque habere legitimum contradictorem, unde oppoſitores dicuntur contradictores voluntarii non habentes Fori proprii declinatoriam, & ſic longe diverſa eſt ratio.

TUSCULANA REMISSIONIS CAUSÆ PRO PRINCIPE BURGHESIO, SEU EJUS OFFICIALIBUS CURIÆ MONTIS COMPATRUM CUM PETRO PAULO MASSETTA, ET PROCURATORE FISCALI GENERALI URBIS.

Caſus diſputatus in S. Conſulta, & reſolutus ut infra.

An condemnatus in contumaciam per Curiam Baronis, qui juxta Conſtitutiones *Pii IV. & S. Pii V.* audiri poteſt, atque ad defenſiones admitti, dummodo ſponte ſe conſtituat in carceribus illius Judicis, qui eum condemnavit, poſſit ſe conſtituere in Curia Principis, & ſic in carceribus Gubernatoris Urbis, & quatenus in iſtis ſe conſtituat, an ſit remittendus ad Curiam Baronis, qui illum condemnavit?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De antiquo ſtylo Curiæ Romanæ non remittendi cauſas Judicibus inferioribus, & n. 9. ubi declaratur.*
3 *Quod per Curiam Gubernatoris cauſæ remitti debeant Baronibus, & num. 7.*
4 *Doctrinis punctualibus eſt deferendum.*
5 *An condemnatus in contumaciam debeat admitti ad defenſiones.*
6 *In caſu quo dictus ſtylus admitti poſſit, coram quo Judice id fieri debeat.*
7 *Declaratur concluſio, de qua num. 3.*
8 *De differentia inter Judices inferiores de Præſidatu, & ſubordinatos Præſidi, & Barones, ſeu eorum Officiales.*
9 *Declaratur concluſio, de qua num. 2.*
10 *De prudenti controverſiæ determinatione.*

D I S C. LXXXVIII.

CUm ex Conſtitutionibus *Pii IV. & S. Pii V.* condemnati 1
in contumaciam admitti valeant ad defenſiones, etiam poſt condemnationem, dummodo ſponte ſe in carceribus conſtituant, atque dictus Maſſetta condemnatus in contumaciam per Curiam Baronalem Montis Compatrum, quod eſt Caſtrum Principis Burgheſii, volens dictarum Conſtitutionum beneficio potiri, ſe conſtituiſſet in carceribus Gubernatoris Urbis, hinc Officiales dictæ Curiæ adierunt S. Conſultam,

ſultam, petendo dictum carceratum, tanquam ſubditum, atque ab eis condemnatum ſibi remitti, cui petitioni ſe opponentibus ipſomet Principali, ac Procuratore Fiſcali generali, aſſumpta deſuper diſputatione;

2 Duo erant præcipua opponentium fundamenta pro remiſſione deneganda, unum nempe ex ſtylo, ſeu conſuetudine Curiæ Romanæ, nunquam remittendi cauſas Judicibus inferioribus, quam conſuetudinem dicebant antiquiſſimam, cum de illa teſtetur Oltrad. *conſ.* 124. *num.fin. &c.* Alterum quod eædem Conſtitutiones loquuntur alternative, de ſe conſtituendo in carceribus, vel ipſius Judicis condemnantis, vel Præſidis Provinciæ, ſeu Magiſtratus Superioris, unde propterea ſupponunt etiam hujuſmodi præſentationem ſequi poſſe in Curia Superiori, qualis in diſtrictu eſt illa Gubernatoris, quæ reſpectu Baronum, aliorumque inferiorum Magiſtratuum Curiam Præſidis conſtituere videtur.

3 Contrarium tamen verius dicebam, Scribens pro Burgheſio, ejuſque Curia, magis ad tuendam juriſdictionem in genere, tollendaque præjudicia in futurum, quam ut nocerem reo, cujus interceſſorem, & Advocatum apud eundem Principem juxta ſtylum claſſicorum Curiæ Advocatorum Me profitebar, idque probabam auctoritate, & ratione.

4 Auctoritate ſiquidem ex individuali doctrina Spadæ *conſ.* 1. *lib.* 1. *n.* 69. ubi ponendo caſum in individuo, illum decidit pro Curia Baronis, quoties in illo juſta ſuſpicionis cauſa non intercedit, ideoque deferendum dicebam huic punctuali auctoritati, quæ non habens contradictorem pro caſu legis habenda eſt, Martha *voto* 6. *n.* 7. Franch. *dec.* 363. *n.*4. Rot. *deciſ.* 122. *in fin. p.*5. *rec.* Adden. *ad dec.*20. *n.*42. *p.*3. *rec.* Fortius vero cum agatur de auctoritate probati Doctoris loquentis ad veritatem, & qui non ſolum fuit verſatiſſimus, ac primarius in omnibus cauſis Curiæ, ſed etiam longo tempore Cameræ, & Fiſci Advocatus, has materias bene expertus, atque jura Curiæ Gubernatoris potius defenſurus.

5 Sed ultra auctoritatem, per rationes quoque, ac principia idem verius dicebam, diſputant etenim DD. an condemnatus in contumaciam admitti debeat ad defenſiones, ſeu ad probandum contrarium ejus, quod præſumptive ratione contumaciæ probatum dicitur, aliis affirmativam, aliis vero negativam tenentibus, ut liquet ex deductis hinc inde per Farin. *in praxi q.*11. *n.*6. *cum ſeqq.* atque per tenentes negativam non deſcenditur ad hos terminos, utpote extraneos; quia negata ſubſtantia admiſſionis ad defenſiones, fruſtra quæritur de Judice coram quo illæ fieri debeant, vel poſſint.

6 Per tenentes autem affirmativam, pro abſoluto ſupponitur, id fieri debere coram eodem Judice, qui condemnavit, ut per Farinac. *d.q.* 11. *n.* 6. *in princip.* & alibi, ex ea ratione, quia hujuſmodi opinione retenta, ſententia contumacialis ex præſumptivis, & privilegiatis probationibus lata, non tranſit in judicatum, ideoque non conſumit inſtantiam, quæ coram uno Judice jam cœpta, coram eodem debet terminari, ad text. *in l.ubi cœptum, de judiciis.* Atque abſonum videtur, ut ceſſante caſu appellationis, & ſic diverſæ inſtantiæ, debeat in una eademque inſtantia diverſus Judex ſe ingerere in cauſa, & retractare id quod alter diverſi Fori fecit. Unde cum ex Conſtitutionibus *Pii IV. & S. Pii V.* quando
7 contumax ſponte ſe conſtituit in carceribus admittatur ad defenſiones, videatur ita canonizari ſupradicta opinio affirmativa, ſequitur exinde juxta ejuſdem opinionis ſequacium communem traditionem, id non alibi faciendum eſſe, quam coram eodem Judice condemnante, ad quem, ſeu ad ejus in officio ſucceſſorem illa inſtantia durante ſpectare debet de viribus propriæ ſententiæ contumacialis cognoſcere, excepto ſolum caſu, in quo concurrat legitima ſuſpicio in ipſo Barone, ſeu Domino juriſdictionis, cum tunc illa influat in omnes ejus Officiales, ideoque Judex Superior per viam recurſus, ſtante defectu legitimi Judicis, iſtius partes in illa eadem inſtantia ſupplere dicitur, ut bene admonet Spada *ubi ſup.*

8 Idque fortius, ubi non agitur de Judicibus, vel Magiſtratibus inferioribus habentibus juriſdictionem in ſimplicem adminiſtrationem ſubordinatam Præſidi, ſeu alteri Superiori Magiſtratui, ut ſunt, exempli gratia, Gubernatores locales ſub Præſidatu Umbriæ, Marchiæ, vel Patrimonii, &c. cum tunc eadem videatur inſtantia, idemque Judex Superior, reaſſumens id quod ejus inferior, & ſubordinatus Miniſter fecit, ſecus autem, ubi agitur de Officiali Baronis, ſeu Domicelli, qui habere dicitur juriſdictionem in dominium, ac privative ad Principem in una, vel pluribus inſtantiis ſibi conceſſis, ut cæteris allegatis, Theſaur *dec.*366. *n.*4. bene Marin. *reſol.*24. *num.*2. *lib.*1. ubi *& num. ſeq. & per tot.* firmat in fortioribus terminis, Vaſſallum Baronis etiam condemnatum in contumaciam per Curiam majorem Principis, qualis in Regno eſt M. C. Vicariæ, remittendum eſſe ad Baronem illum petentem. Atque ita diſtinguendo inter habentem juriſdictionem in ſimplicem adminiſtrationem, vel in dominium, bene reſpondet Spada *loco cit.* ad objectum ſupra excitatum, ex eiſdem Conſtitutionibus deductum, ac reſponſio videtur ſolida, beneque fundata.

9 Alterum vero objectum deductum ex conſuetudine Curiæ Romanæ, non remittendi cauſas Judicibus, & Magiſtratibus inferioribus, ex Oltrad. *conſ.*124. *in fin.* procedere dicebam, quando Curia Superior re integra cauſæ cognitionem aſſumpſit, quia nempe, vel per apprehenſionem in Curia, vel etiam ipſo reo ſe conſtituente, antequam ab alio Judice ſequeretur condemnatio, Curia ſuperior cauſæ cognitionem cœperit, inferior vero tanquam competens ratione originis, vel domicilii, ſeu loci delicti, petat cauſam ſibi remitti, prout regulariter remittenda eſt, & paſſim ſervatur in Regno per M.C. Vicariæ, & Regias Audientias remittentes cauſas Vaſſallorum, quamvis cœptas Baronibus, eorumque Officialibus, ſecus autem, ubi cauſa jam cognita, & terminata fuit per Judicem inferiorem, cum tunc non ſit prævenire, neque cauſam ex integro cognoſcere, ſed agere de confirmanda, vel infirmanda ſententia lata, quod per Judicem diverſæ inſtantiæ fieri non poteſt, neque debet, niſi in gradu appellationis, vel recurſus.

Atque ſi a Doctorum dicto arguere licet, id clare probari obſervabam, ex eo quod Spada *loco cit.* agens ex profeſſo de puncto pro veritate, more Tractatiſtæ potius, quam Conſulentis, non excitaverit hoc motivum, cujus ignorantia nullatenus præſumi poteſt in eo, qui diu fuerat in Curia Fiſci, & Cameræ Advocatus, ſignum evidens, quod dicta conſuetudo intelligenda ſit re integra, & antequam ab alio Judice ſententiatum eſſet, ideoque caſus dicatur mixtus, & extra conſuetudinem.

Dum Card. & Prælati S. Conſultæ informarentur, omnes 10 uno ore ex motivo dictæ obſervantiæ dicebant, hanc petitionem rejiciendam fore, ſed his viſis, in contraria fuerunt ſententia pro remiſſione, ideſt abſtenſione a cognitione cauſæ, ſed quia reus ſub hac fiducia ſponte ſe conſtituerat, idcirco ne a publica fide ita deceptus remaneret, alias forte in Curia Baronis ſe non conſtituturus, reſolutum fuit, quod in ejus priſtina libertate reponeretur, ac ſi non ſe conſtituiſſet, quod Mihi rationabile videbatur, ad effectum tamen exequendi dictam repoſitionem, mandatum fuit exhiberi proceſſum, ut inſpiceretur quomodo proceſſum eſſet, & an conſtaret ex eodem proceſſu de gravamine, & animoſitate per reum præſuppoſita.

ANNOT. AD DISC. LXXXVIII.

SUper contentis in hoc diſcurſu, an ſcilicet condemnatus in Curia Baronali audiri valeat in Curia Gubernatoris, vel Auditoris Cameræ, deſiit ulterior occaſio diſputandi, utpote in materia extra propriam ſphæram, & exercitium.

ROMANA PECUNIARIA, SEU PRÆTENSÆ DECLINATIONIS FORI, PRO CARDINALI URSINO CUM ZONGO HONDEDEO EPISCOPO FOROJULIENSI.

Caſus diſputatus in Signatura Juſtitiæ, & reſolutus pro Cardinali.

Ad materiam textus in *l.Roma, ff. ad municipalem,* quando ſcilicet exteri apprehenſi in Curia, cujus Forum alias eſſet incompetens, poſſunt ibi conveniri.

De Concordatis Galliæ de non trahendis illis Epiſcopis, Prælatis, aliiſque Eccleſiaſticis ad Curiam quomodo intelligenda ſint, ac etiam de privilegio conceſſo Epiſcopis venientibus ad viſitanda limina, ut non poſſint hoc tempore conveniri, & moleſtari, quomodo hoc pariter intelligatur.

SUMMARIUM.

1 *Caſus controverſia.*
2 *De concluſione, quod Roma eſt communis Patria, & quando quis apprehendi poſſit in Curia.*
3 *Conſideratur Roma tanquam Curia Papæ, in qua Eccleſiaſtici totius Orbis conveniri poſſunt.*
4 *De Concordatis Galliæ.*
5 *Epiſcopi venientes ad limina, non poſſunt moleſtari, vel conveniri.*
6 *Declaratur quando procedant Concordata.*

7 De

7 *Domicilium cauſativum, ſeu occaſionale non dat, neque tollit civilitatem.*

8 *De concluſione, de qua num. 5. & quare illa non fuerit attenta.*

D I S C. LXXXIX.

1 PRætendente a pluribus annis Cardinali Urſino conſequi debere aliquas pecuniarum ſummas a Zongo Hondedeo Piſaurenſi, qui alias Curialis, & Curiæ Capitolinæ primus Collateralis, deinde Cardinalis Mazzarini rerum Italicarum a Secretis, Eccleſiam Forojulienſem adeptus eſt; cum hic de anno 1668. Urbem ad viſitanda limina Apoſtolorum acceſſiſſet, Cardinalis prædictus illum tanquam in Curia apprehenſum convenit in Tribunali Auditoris Cameræ, quo per reum conventum declinato, petendo remitti cauſam ad partes, hinc aſſumpta deſuper diſputatione in Signatura Juſtitiæ, Scribentes pro reo convento declinante, ſuper intellectu textus *in l. Roma, ff. ad municipalem*, an ſcilicet etiam hodie procedat propoſitio, quod Roma communis patria eſt, vel id ceſſaverit poſtquam per *Conſtantinum* translatum fuit Imperium ad Orientem, & collocata Sedes in Byzantio, alias Conſtantinopolitana Civitate; totum deſumendo ab iis quæ pro utraque opinione deducuntur per Petr. Barboſ. *in l. 2. §. legatis, ff. de Judiciis*, & Farinac. *de inquiſit. q. 7. n. 12.* ubi occaſione caſus ibi enarrati, plene articulus examinatur, ac referuntur DD. hincinde, dicebant ex magis communi verius eſſe

2 dictam propoſitionem hodie non procedere extra ſubditos Principatus, ſeu temporalis ditionis Eccleſiæ, cujus tantum in temporalibus Roma eſt caput, & Metropolis, atque hanc opinionem dicebant pluries receptam eſſe per Signaturam, præſertim in una *Romana, ſeu Neapolitana* ad favorem D. Margaritæ Branciforte de Auſtria Principiſſæ Buteræ, de cujus perſona, & ſtatu habetur actum *ſub tit. de feudis, in Panormitana, diſc. 13.* quoniam cum occaſione anni Jubilæi acceſſiſſet ad Urbem, atque adhuc indeterminata eſſet in ea domicilium contrahere, ut deinde ſequutum fuit, per quoſdam mercatores Neapolitanos, vel Siculos prætenſos ejus domus creditores, tanquam apprehenſa in Curia, conventa fuit coram A. C. ſed per Signaturam, prævia bina acerrima diſputatione, cauſa remiſſa fuit ad partes, atque ita in pluribus aliis caſibus reſolutum in cauſis orphanis, & cum Perſonis ſæcularibus ratione originis, vel domicilii, temporali dominio Papæ, & Eccleſiæ non ſubjectis.

3 Adverſus hoc fundamentum reſpondebat pro Parte Actoris Cauſæ Patronus, qui licet Scribens in facto, attamen juxta uſum Romanæ Curiæ, erat etiam doctus juriſta, præmiſſa procedere, conſiderando Romam tanquam caput antiqui Imperii temporalis, in quibus terminis procedit textus *in d. l. Roma*, & alter textus *in l. prima, C. de veteri jure enucleando*, ſecus autem conſiderando eandem tanquam Curiam, & reſidentiam Papæ Epiſcopi Eccleſiæ univerſalis, & in ſpiritualibus Domini totius Orbis, quoniam tunc eadem ratio, quæ antiquitus ex dictis juribus intrabat quoad Perſonas, & cauſas prophanas, intrat reſpectu Perſonarum, vel cauſarum eccleſiaſticarum, dum omnes Perſonæ eccleſiaſticæ totius Urbis Papæ ſubjacent ad text. *in c. finali, de Foro competenti*, ubi Felin. *num. 25.* Barboſ. *num. 3.* Mandoſ. *ad regul. 8. Cancellariæ, n. 3.* plene Petr. Barboſ. *in d. l. 2. §. legatis, n. 33. & 36. de Judiciis*, unde propterea cum reus conventus eſſet Epiſcopus, & conſequenter Perſona eccleſiaſtica Papæ ſubdita, recte in Curia ipſius Papæ apprehenſus conveniri potuit.

4 Iſta reſponſio, alias ſolida, & juridica, in hac facti ſpecie parum tuta remanebat ex duplici replicatione. Primo ex Concordatis Galliæ inter Leonem X. & Franciſcum Primum initis ad effectum removendi Pragmaticam Sanctionem, regiſtratis apud Rebuff. *de ipſis Concordatis poſt prax. benef. in meis magnis, fol. 499. & ſeqq.* & de quibus habetur particulariter actum *in Vaſionen. Prioratus ſub titul. de Beneficiis*, per quæ diſponitur, Epiſcopos, Prælatos, alioſque Eccleſiaſticos Galliæ pro quibuſcumque eorum cauſis non poſſe ad Curiam trahi, neque extra dicti Regni lares evocari. Et ſecundo quia cum dictus Epiſcopus acceſſiſſet ad Urbem occaſione viſitandi Limina Apoſtolorum, non poterat ibi conveniri, ſed habebat jus redeundi domum, ut clare diſponitur in eodem *cap. fin. de Foro competenti*.

5 Quare Ego ſcribens pro eodem Actore, inhærendo circa dictam regulam generalem deſumptam *ex d. l. Roma*, iis quæ ſupra per Cauſæ Patronum deducebantur, principaliter autem ac ſtricte inſiſtendo ſuper dictis objectis, ad quæ reſtringebatur cardo difficultatis, quatenus pertinet ad primum Concordatorum, fugiendo ex prudentialibus motivis inſpectionem ſuper eorum intelligentia, ſeu interpretatione, dum cauſæ neceſſitas non exigebat, dicebam etiam cum ſenſu veritatis, qualem quoque habuit Signatura, ita reſolvendo, hujuſmodi inſpectionem intrare, quando ageretur de conveniendo dictum Epiſcopum tanquam Epiſcopum, ſive ubi idem naturaliter, & tanquam ſæcularis non eſſet ſubditus Papæ, & Curiæ Romanæ in temporalibus, ſed prætenderetur eum tanquam Prælatum, & Perſonam eccleſiaſticam poſſe ex hoc in Curia apprehendi, ut ſupra, ſed utraque difficultas ceſſabat ex facto, dum præfatus reus conventus, naturaliter, tam ratione originis, quam domicilii, erat Papæ, & Romanæ Curiæ ſubditus in temporalibus, utpote natus in Civitate Piſaurenſi patria etiam originaria ſui patris, & majorum, quæ poſt devolutionem Status Urbini eſt de Statu eccleſiaſtico Immediato, atque toto tempore ejus vitæ, excepta dicta accidentali, ſeu occaſionali abſentia pro ſervitio Cardinalis Mazzarini, & ſucceſſive pro reſidentia in Eccleſia, domicilium habuerat, vel in patria, vel in Urbe. Cauſa vero, pro qua conveniebatur, erat mere perſonalis, & privata, nullam habens connexionem cum Eccleſia, ſeu Epiſcopatu, ideoque nullatenus intrabant Concordata, ſuper quorum praxi, & intelligentia integrum locum relinquebam veritati, quoniam, ut dicebam ſcribendo in cauſa, Cardinalis Actor non conveniebat Epiſcopum Forojulienſem, neque Prælatum Gallum, ſed Zongum Hondedeum Piſaurenſem, Eccleſiæ, & Romanæ Curiæ Vaſſallum, ac ſubditum etiam in temporalibus.

Et quamvis replicaretur, quod per deſertionem iſtius domicilii, novumque longum domicilium contractum in Gallia, ita deſierit eſſe civis Piſaurenſis, ſeu de Statu eccleſiaſtico, attamen levis erat reſponſio, nullam revera habens ſubſiſtentiam, quoniam ex iis, quæ in hac materia civilitatis habentur acta hoc eodem libro, *ſub tit. de præeminent. in Foroſempronien. ſeu Foro Pompilii*, & in aliis, ac etiam *ſub tit. de Regalibus* ad materiam vectigalium, *in Anconitana onerum*, incolatus, vel reſpective abſentia cauſativa, ſeu occaſionalis ratione officii, militiæ, mercaturæ, vel alterius muneris, non inducit civilitatem loci reſidentiæ, neque cauſat amiſſionem propriæ, ac naturalis civilitatis loci, a quo ita accidentaliter abeſſe contingat, & hic erat caſus, dum reus conventus ibi reſederat dicta occaſione muneris Secretarii apud dictum Cardinalem Mazzarinum Regis Galliæ primum Miniſtrum, & ſucceſſive occaſione reſidentiæ in Epiſcopatu, adhuc tamen animo retinebat naturalem, ac originariam civilitatem in patria, in qua nedum domum apertam tenebat, ſed ultra retentionem antiquorum bonorum patrimonialium, multa alia, ut ſupponebatur, quæſierat ex divitiis per eum partis. 6

Dando in hoc practicum exemplum actuale Principum Romanorum, qui de recenti fuerant notabili tempore extra Statum eccleſiaſticum in ſervitio Regis Catholici, Principis ſcilicet Ludoviſii in gubernio prius Regni Aragoniæ, & deinde Regni Sardiniæ, ac Sermonetæ Ducis Caetani in gubernio prius Status Mediolani, & deinde Regni Siciliæ ultra, quoniam ſi iſti dictis muneribus adhuc reſpective durantibus, & retentis, acceſſiſſent ad tempus ad Urbem animo redeundi, non per hoc dici poterat, quod ratione eorum originis, & domicilii non eſſent ſubditi Romanæ Curiæ, ibique pro eorum privatis, & perſonalibus cauſis conveniri non poſſent, quoniam ex iis, quæ habentur *in Rom. ſeu Maſſanen. affictuum, hoc eod. tit. diſc. ſeq.* in hac materia ſpectatur cauſa, pro qua quis convenitur, conſiderando in eadem Perſona materiali reduplicationem, ſeu multiplicitatem Perſonarum formalium diverſis reſpectibus ex ibi latius deductis. 7

Majorem difficultatem Mihi inferebat alterum motivum aſſecurationis, quæ ne Epiſcopi retraherentur a viſitandis perſonaliter liminibus Apoſtolorum, eis traditur a quibuſcumque moleſtiis, & vexationibus, dum in Urbe dicta occaſione moram trahunt, quæ ratio indefinite percutere videtur omnes cauſas, etiam privatas, & perſonales, dum idem reſultat effectus, atque pro meo ſenſu motivum fuiſſet ſolidum, niſi urgeret alia major ratio, quæ præcedentem ſuffocare debebat, quod ſcilicet alias quæſtio Judicis, & Fori cauſaſſet in Actore irreparabile præjudicium circa negotium principale, dum alias ex facti circumſtantiis, non de facili ſaltem de facto, ejus actiones experiri poterat in loco, ad quem petebatur remiſſio, e converſo autem rei conventi naturaliter ſubditi hujus Principatus, ac habentis bona, & attinentes in eo, nil intererat cauſam in Curia cognoſci, dum congruos habebat Defenſores, neque juxta notorium Curiæ uſum, quod cuicumque æqua lance Juſtitia miniſtratur, oppreſſionem, vel potentiam timere poterat, ideoque tunc tenenda eſt via, per quam utrique ſit æque conſultum, 8

ex

ex axiomate, *ut quod uni non nocet, & alteri prodeſt &c.* Ideoque ex hoc motivo, reflectendo etiam ad veritatem, juſta, & probabilis Mihi viſa fuit Signaturæ reſolutio ſuper petitæ remiſſionis denegatione. Potiſſime quia prima citatio ſolum cum eo facta erat ad effectum proſequutionis judicii, cujus exequutio abſque aliqua moleſtia in Perſona, ſequi poterat in bonis exiſtentibus in ejus Patria, & Statu Eccleſiaſtico.

S U M M A R I U M.

1 *AN Roma ſit Forum competens omnium, & de pluralitate Perſonarum formalium in una materiali, ad diſc. 89. & 90.*

2 *De Concordatis Galliæ in materia beneficiorum, ad eundem diſc. 89.*

ANNOT. AD DISC. LXXXIX. & XC.

1 PAriter ad hanc materiam text. *in l. ſi Roma*, non dedit occaſio alias diſputare, atque de hac pluralitate Perſonarum formalium in una materiali agitur ſub pluribus materiis, & præſertim *ſub tit. de præeminent. diſc. 1. & ſeq. & diſc. 29. & tit. de Regular. diſc. 32. & in Relat. Curiæ, diſc. 2. & tit. de feud. diſc. 61. & ſæpius.*

2 Et de Concordatis Galliæ in materia beneficiorum agitur *ſub tit. de benefic. diſc. 27.*

MASSANEN. PENSIONUM, SEU AFFICTUUM

PRO PRINCIPE LUDOVISIO CUM MARCHIONE DE MONTEAUTO.

Caſus diſputatus in Signatura Juſtitiæ, & reſolutus pro Ludoviſio.

An poſſidens feuda, vel dominia in diverſis Principatibus, vel Ditionibus, poſſit ratione domicilii, quod habet in Urbe, ſive ob perſonalem ejus apprehenſionem in eadem Curia, ibi conveniri pro cauſis, & negotiis ſpectantibus ad dicta diverſa dominia in diverſis Principatibus exiſtentia, & de propoſitione, quod *Roma eſt communis Patria*, quando procedat?

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *De propoſitione, quod Roma eſt communis Patria.*
3 *In pagano, ſeu viro privato non datur duplex patrimonium, vel duplex hæreditas.*
4 *Feudatarius dicitur duplex homo, duplex habens patrimonium.*
5 *Poſſidens plura dominia, vel feuda in diverſis Principatibus, vel Ditionibus, non poteſt pro negotiis unius conveniri in loco alterius, quia tot cenſentur Perſonæ, quot ſunt Principatus.*

D I S C. XC.

1 OB prætenſas penſiones Sylvarum exiſtentium in Caſtris *Vallis, & Montionis*, quas fratres de Appianis dictorum Caſtrorum Poſſeſſores de anno 1642. locaverant Miniſtris Principis Ludoviſii in Statu Plumbini pro ſervitio illorum ædificiorum ferri, Marchio de Monteauto eorum hæres de ann. 1664. circiter convenit dictum Principem perſonaliter in Curia apprehenſum cor. A. C. eoque tale Forum declinante, atque inſtante cauſam remitti ad partes, introducta deſuper fuit diſputatio in Signatura Juſtitiæ, quæ juxta petita reſcripſit in duplici diſputatione deſuper habita, in quarum prima ſolis cauſarum Patronis hincinde ſcribentibus, ſatis ſuperficialiter proceſſum fuit, cum ſolita propoſitione deducta ex S. C. T. *ſeſſ. 24. de reform. cap.* 20. de cauſis in prima inſtantia coram locorum Ordinariis tractandis, & cum altera propoſitione, quod in cauſis extra Curiam, quoties non agitur de executione obligationis Cameralis, A. C. non eſt Judex competens in prima inſtantia, *ut dec. 150. in principio, p. 4. rec. tom. 2. & ſæpius.*

2 Formalis igitur diſputatio fuit ſecunda cum Advocatis hincinde, & principaliter ſuper motivo deducto ex textu *in l. Roma, ff. ad municipalem*, quod ſcilicet Roma communis Patria eſt, de quo Jaſ. *in l. qui Romæ, n. 12. ff. de verb. oblig.* Barboſ. *in l. 2. ff. de judic.* & cæteri apud Farin. *qu. 7. n. 12.* ideoque ſtante apprehenſione debitoris in Curia, dicebant Scribentes pro Actore, quod ſaltem ex dicta ratione hoc Forum erat competens, etiamſi reus conventus eſſet mere forenſis. Multo magis dum erat etiam ſubditus ratione originis, & domicilii, tanquam Baro, & Domicellus Romanus, domicilium habens in Urbe, a qua ſolum accidentaliter occaſione gubernii Regni Aragoniæ, vel ſimili abeſſe conſueverat.

Scribens pro Ludoviſio, cum ſenſu etiam veritatis, dicebam nullam ſubeſſe neceſſitatem aſſumendi altiorem, magiſque involutam materiam dicti *text. in l. Roma*, ſtante dicta utraque ſubjectione originis, & domicilii, quæ controverti non poterat, atque ubi ageretur de homine privato unicum patrimonium paganicum, ſeu allodiale ſolum poſſidente, Egomet admittebam nil ſuffragari, an debitum intra, vel extra Statum Eccleſiaſticum, ſive an in una, vel altera Provincia, ſeu Ditione contractum eſſet, quoniam in pagano non datur duplicitas, ſeu diverſitas patrimoniorum, neque diverſitas hæreditatum, niſi ubi potentia Statuti ad certos effectus ſucceſſionis, vel ſimiles aliter diſponat *ad text. in leg. Juriſperitos, §. cum oriundus, ff. de excuſ. tutor.* cum Concord. per Salgad. *in labyrint. part. 1. cap. 9. n. 48. & ſeq. & p. 2. c. 13. n. 68. & ſeq.* Rota *dec. 228. n. 34. & ſeq. p. 8. & dec. 171. n. 24. & ſeq. p. 9. rec.* unde propterea mani labore torquebantur Scribentes in contrarium, cum copioſis allegationibus ſuper his inſiſtentes. 3

Punctum autem conſiſtere dicebam in eo, quod agebatur de Barone, ſeu feudatario plura feuda, ſeu dominia, ex diverſis inveſtituris, ſeu titulis, in diverſis Principatibus, ſeu Ditionibus poſſidente, in Statu ſcilicet Eccleſiaſtico Ducatus Zagarolæ, & Fiani in allodium magis quam in feudum, in Regno Neapolitano Principatum Venuſinum, Comitatum Conzanum, & alia dominia in feudum, ac etiam dictum alterum feudum Imperiale Status Plumbini in Etruria.

Quemadmodum igitur ex iis, quæ habentur *in Romana contributionis de Columna in hac materia ſub tit. de feudis, diſc. 22.* etiam feudatarius ejuſdem Principatus, ſeu Ditionis, reputatur duplex homo, duplex patrimonium, ſeu duplicem hæredem habens omnino diverſum, feudale ſcilicet, & allodiale, ſeu militare, & paganicum, juxta eam duplicis patrimonii diſtinctionem, quam in jure communi habemus in militibus, cum feudatarii milites dicantur, ita fortius Principes, vel inferiores Domini poſſidentes plures Principatus, vel reſpective plura feuda, ſeu dominia in diverſis Provinciis, ſeu Ditionibus, & ex diverſis titulis, ſeu fontibus, plures dicuntur repræſentare Perſonas omnino diverſas, diverſaque habere patrimonia univerſitatem conſtituentia, nullamque connexionem inter ſe habentia, itaut inter ea, non obſtante unicitate Perſonæ omnia poſſidentis, recte detur actio, & paſſio, ſeu alter incompatibilium concurſus, quia tot finguntur Perſonæ formales, quot ſunt dominia, ob illam intellectualem plurium Perſonarum formalium diviſionem, quæ in una, eademque Perſona materiali in jure paſſim datur, ex deductis in propoſito ejuſdem poſſeſſoris plurium Majoratuum per Salgad. *loc. cit. & in Romana contributionis de Ceſiis ſub dicto tit. de feudis ad Bullam Baronum, diſc. 89.* & frequenter infra *ſub tit. de præeminent.* in propoſito ejuſdem Epiſcopi poſſidentis plures Epiſcopatus, vel inſimul æque principaliter perpetuo unitos, ut frequens uſus eſt in Italia, vel accidentaliter, & ad tempus ex diſpenſatione Apoſtolica, ut eſt frequens in Germania, & magis proxime ad rem quoad dominia temporalia habetur *eod. tit. de præeminentiis in Pampilonen decimarum diſc. 29.* Quodlibet enim dominium, ſeu quilibet Principatus, aut Epiſcopatus conſtituit univerſitatem ſtantem de per ſe independentem ab altera, & conſequenter plurium Poſſeſſor pro rebus ad unam ſpectantibus non dicitur ſubditus illius Principis, vel Fori, cujus eſt ſubditus ratione alterius dominii, ſeu Principatus, ita docente communi praxi, & obſervantia nedum juridica, ſed etiam humana ob impracticabilitatem, quoniam magnum inconveniens omnino impracticabile eſſet, ut ex. g. Magnus Comeſtabilis Columna, qui eſt originarius, & domiciliarius Urbis, plura poſſidet Caſtra, & dominia in temporali Ditione Eccleſiæ, necnon in Regno Neapolitano, ac etiam in altero Siciliæ ultra, & alibi, pro ſingulorum dominiorum, & patrimoniorum hujuſmodi negotiis activis, & paſſivis, quæ in ſingulis reſpective per illos Ærarios, Gubernatores, & Miniſtros geruntur, poſſet in Urbe tanquam ejus domiciliarius, ſeu in Curia apprehenſus conveniri cum ſimilibus, quod utique eſſet magnum abſurdum.

Et quamvis ex parte Actoris nimium inculcaretur, quod ita eſſet aſſignatus creditum, ſuaſque actiones, ex quo non ha- 5

beret, qui juſtitiam adminiſtraret, dum idem debitor in ea Ditione eſt Princeps. Nihilominus parum probabilis, & forte temeraria oppoſitio erat, quoniam in quibuſcumque Principibus Superiorem non recognoſcentibus, jura activa, & paſſiva cum privatis habentibus, eadem intraret ratio, omnino tamen neglecta, dum ab ipſiſmet deputantur Officiales, Judices, & Magiſtratus Juſtitiam in cauſa proprii Fiſci miniſtrantes &c.

ROMANA REVISIONIS RATIONUM PRO MONASTERIO A. CUM B.

Caſus diſputatus in Signatura Gratiæ, ſed concordatus.

An Conſtitutio 74. Sixti V. per quam diſponitur, cauſas Regularium ſummarie cognoſcendas eſſe in Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium negotiis præpoſita, procedat in cauſis vertentibus inter ipſam Religionem, ſeu Monaſterium, & illum, qui alias Religioſus, per annullationem profeſſionis, ſeu ex alio titulo effectus eſt Sæcularis?

S U M M A R I U M.

1 *Caſus controverſia.*
2 *De Conſtitutione Sixti V. ſuper erectione Congregationis Regularium.*
3 *De jure cauſæ Regularium ſunt cognoſcendæ ſummarie, & ſine tela judicii.*
4 *Neque cognoſcendæ ſunt extra Ordinem, & qui dicantur in propoſito Superiores Ordinis.*
5 *Dicta Conſtitutio non procedit in cauſis cum Sæcularibus.*
6 *De ratione ob quam Religioſus effectus Sæcularis non venit ſub dicta diſpoſitione.*
7 *Gratia appellatione remota regulariter non concedenda ſine juſta cauſa, & quæ ſit.*
8 *S. Congregationes procedunt extrajudicialiter, & appellatione remota.*
9 *Non procedunt in cauſis requirentibus formalem proceſſum.*

D I S C. XCI.

1 Quodam Religioſo expreſſe profeſſo, bona Monaſterii plurium annorum ſpatio adminiſtrante, crediderunt ejuſdem Monaſterii Superiores aliquos defectus in dicta adminiſtratione adeſſe, unde propterea illa interdicta, nonnulla bona dicti Religioſi pro reintegratione ſequeſtrarunt, & acceperunt, quare ipſe aliqualiter profugus, poſt aliquod tempus, quadam ſuæ profeſſionis nullitate allegata, obtinuit illam per Vicarium, ac Superiorem localem juxta formam a S. C. T. præſcriptam canonizari per ſententiam diffinitivam, cujus vigore ad ſtatum ſæcularem rediit, in quo ſtatu volens bona prædicta recuperare, utpote non intuitu Religionis, vel ſtatus Religioſi quæſita, ſed aliunde obventa, necnon dictæ ſuæ adminiſtrationis rationes revideri, cauſam introduxit in Sac. Congregatione Epiſcoporum, & Regularium negotiis præpoſita; quia vero ab aliquibus prudentialibus motivis Monaſterio non expediebat cauſam prædictam, ita ſummarie, ac in forma extrajudiciali in dicta Sac. Congr. cognoſci, ſed eam remitti ad Rotam, vel alios Judices ordinarios, cum proceſſu, & ordine judiciario per tramites juris cognoſcendam, huic autem petitioni altera Parte ſe opponente, S. Congregatio non annueret, hinc proinde habito recurſu ad Sanctiſſimum, ac remiſſo negotio ad Signaturam Gratiæ punctus ulteriorem diſputationis progreſſum non habuit ob ſubſequutam concordiam.

2 In hujus autem diſputationis præparatione, ac etiam occaſione dicti recurſus ad Sanctiſſimum, Scribens pro Monaſterio, etiam cum ſenſu veritatis, dicebam probabilem, beneque fundatam eſſe hujus Partis petitionem, licet enim per Conſtitutionem 74. Sixti V. prudenter, ac pie diſponatur in erectione undecimæ Congregationis Regularium, incongruum eſſe, Religioſorum controverſias in Foro per judiciarios anfractus tractari, idcirco ut Religioſi, remotis impedimentis, & judicialibus contentionibus, ſub Religionis ſuavi jugo quiete vivere, & gratum Altiſſimo famulatum præbere valeant, diſponitur eorum controverſias per dictam Sac. Congr. ſummarie decidi debere.

3 Quod etiam ex juris communis diſpoſitione, vel intentione originem trahit, quoniam cauſæ Religioſorum ſine ſtrepitu, & figura judicii, ſummarie, ac abſque tela judiciaria cognoſci debent ad text. *in cap. qualiter, & quando, il ſecondo, in fine, de accuſationibus*, Lap. *allegat. 73. n. 4.* & cæteri plene collecti per Adden. *ad eundem litt. M.* ac plures dixit Rota, præſertim in Poſnanien. Abbatiæ, prima Julii 1647. coram Celſo *inter ſuas dec. 25. n. 9.*

4 Et ex qua ratione, cauſas Regularium extra ipſum Ordinem, ejuſque Superiores, (ſub quorum nomine ultra proprios Prælatos Regulares veniunt Cardinalis Protector, & hæc ſacra Regularium Congregatio) plene probat Fagn. *in cap. de Priore, de appell.* ubi referuntur determinationes particularis Congregationis de anno 1650. erectæ de ordine Innocentii X. ne Regulares ordinaria Tribunalia forenſia adeant.

5 Nihilominus dicebam hæc recte procedere, ubi agitur de cauſis, & controverſiis, vel inter ipſos Religioſos in particulari, vel inter Religioſum, & Monaſterium, ſive inter unum Monaſterium, & alterum, & ſic in caſibus, quibus dicta ratio congruat. Secus autem ubi controverſia eſſet cum aliquo Sæculari, quoniam tunc, tanquam in caſu, tam in verbis, quam in ratione per dictam Conſtitutionem omiſſo, intacta remanet juris diſpoſitio, ut cauſæ coram ſuis Judicibus ordinariis, & competentibus cognoſcantur juxta regulam text. *in cap. ſi Clericus Laicum, de Foro competenti*, de Actore conveniente reum in ſuo Foro, ut advertitur per eundem Fagn. *in d. cap. de Priore, n. 21.* Et hic erat caſus, quoniam dum Actor, jam in vim retrotractionis ab annullatione profeſſionis reſultantis, ſe declaraverat ab initio Sæcularem, idcirco quemadmodum in aliis controverſiis, quas tractari contingeret inter Monaſterium, ejuſque affictuarios, vel Adminiſtratores Sæculares, coram forenſibus, & ordinariis Tribunalibus in forma judiciaria id ſequi deberet, ut quotidiana inconcuſſa praxis docet, ob ceſſantem dictam rationem, ob quam inter ipſos Religioſos aliter ſtatutum eſt, ita in præſenti.

6 Alia etiam fortiori ratione ponderata, quod reſultaret alias inconveniens, ut inducta ad favorem retorquerentur in odium, atque ille, qui in ſtatu Religioſo ſciens ſuæ profeſſionis invaliditatem non ſine culpa ſe ingeſſit in Religioſis muneribus, ac illa adminiſtratione, quæ non niſi Religioſis profeſſis conceditur, reſultaret commodum, & privilegium in præjudicium Monaſterii innocentis, & quodammodo ita injuriati, vel offenſi, contra ſcripti, & naturalis juris principia, quoniam juxta quotidianam praxim Signaturæ Gratiæ, proceſſus appellatione remota regulariter non conceditur niſi juſta concurrente cauſa inducente in petente quandam Gratiæ, ſeu privilegii conceſſionem, quæ cauſa reſtringi ſolet, vel ad arctam ſanguinis conjunctionem, vel ad nimiam paupertatem, ſeu pro gravibus diſſidiis, vel ſcanda- 7
lis evitandis, ſive in juribus vitalitiis ob gravem ætatem, cum ſimilibus ex deductis per Marcheſ. *de commiſſ. ſub tit. de commiſſ. appellat. remota*, & habetur pluries in ſua materia *ſub tit. de judiciis, & judicialib.* quo poſito reſultaret alias abſurdum, quod Actor ita, ut dictum eſt, ab aliqua culpa non jejunus, iſtam gratiam, ſeu privilegium procedendi ſummarie, & appellatione remota obtineret contra Monaſterium, cui innocenti, & offenſo ita præjudicari diceretur. Quoniam appellatio dicitur ſpecies defenſionis, quæ regulariter tollenda non eſt, niſi quoties aliqua juſta, & potentior cauſa concurrat, quæ ſuffocet alteram cauſam, ſeu rationem, cui hoc beneficium a lege introdu-
ctum innixum eſt, dum hujuſmodi Sac. Cong. utpote ſum- 8
marie, & in forma potius extrajudiciali procedentes, non habent judicialium inſtantiarum diverſitatem, ab appellationis beneficio reſultantem. Ac etiam quia, dum procedunt, ut dictum eſt, in forma extrajudiciali, incongruæ illis videntur cauſæ formalem proceſſum exigentes, ut in declarationibus editis per eundem Sixtum V. decernitur, quod in præſenti exigi videbatur. Tum quia ad effectum inſpiciendi, an adminiſtrationis partitæ dati, & accepti eſ-
ſent fideliter in libris deſcriptæ, pernecesse oportebat exa- 9
minare teſtes, ac inducere peritos, aliaſque facere probationes. Tum etiam quia eædem probationes requirebantur ad juſtificandum, an bona penes dictum Actorem reperta, dum in ſtatu Religioſi de facto erat, quæſita eſſent intuitu, & occaſione Religionis, ſeu ſtatus Religioſi, vel potius aliunde obvenerint ab hoc ſtatu independenter, cum ab hoc penderet determinatio, an reſtituenda eſſent necne, vel potius Religioni, ſeu Monaſterio quæſita. Et ſic ex pluribus vere juſta, & probabilis videbatur dicta Monaſterii petitio, quæ tamen ob concors temperamentum, ex prudentialibus motivis a Me quoque laudatum, & conſultum, ulteriorem progreſſum non habuit.

A N-

ANNOT. AD DISC. XCI.

DE iſta Congregatione Regularium *in Relat. Curiæ, diſc.* 16. & de modo tractandi cauſas Regularium *ſub tit. de Regul. diſc.* 1. *&* 22. *& in annot. ad Concil. Trid. diſc.* 38. ſub Clemente X. ex decreto Congregationis deputatæ ab eodem Pontifice confirmato, innovata eſt declaratio Conſtitutionis Sixti V. ne in Sacris Congregationibus non tractentur cauſæ contentioſæ, verum deſuper certa non cadit regula, adeout ſub ipſomet Pontifice, id non ſervari frequenter praxis doceat, cum pro arbitrio Sacræ Congregationes id practicent.

LUCANA JURISDICTIONIS AD INSTANTIAM REIPUBLICÆ.

Reſponſum pro veritate.

An Profeſſores militiarum S. Jacobi de Spata, de Calatrava, de Alcantara, SS. Mauritii, & Lazari, & S. Stephani, ac ſimilium, ſint veri Religioſi? Et quatenus non, an ſaltem ſint Perſonæ Eccleſiaſticæ exemptæ a juriſdictione, & Foro laicali?

Et in ſpecie de militia S. Stephani, an in aliquo ab aliis militiis differat?

S U M M A R I U M.

1 *DE erectione militiæ S. Stephani, & caſu controverſiæ.*
2 *Sub nomine Ordinariorum locorum qui veniant.*
3 *Verbum,* alius, *denotat ſimilitudinem.*
4 *Papa an poſſit, vel ſoleat eximere laicos ſubditos Principum ſæcularium, eoſque ſubjicere alteri Principi? & numer.* 14.
5 *Ex ſolito, ſeu ſtylo Papæ deſumitur ejus voluntas.*
6 *De operatione clauſulæ* ſine præjudicio, *& quando hæc intret in gratiis præjudicialibus.*
7 *An milites S. Jacobi, de Alcantara, & de Calatrava, & ſimiles ſint Religioſi?*
8 *An prædicti, & ſimiles ſint capaces ſucceſſionis feudorum?*
9 *An ſint Perſonæ Eccleſiaſticæ?*
10 *De pluribus differentiis inter militiam S. Stephani, & alias militias Eccleſiaſticas.*
11 *Militia S. Jacobi, de Alcantara, & Calatravæ habent indultum Apoſtolicum ſuper exemptione Fori.*
12 *In dictis militiis fit annus novitiatus, ac etiam attenditur ætas præſcripta a Conc. Trid. quod non procedit in illa S. Stephani.*
13 *De Magno Magiſtro dictarum aliarum militiarum.*
14 *De eadem concluſione, de qua num.* 4.
15 *Quæ, & qualia vota emittantur in his militiis.*
16 *De obſervantia circa exemptionem Fori Profeſſorum militiarum Eccleſiaſticarum.*
17 *De antiquis militibus Gaudentibus, Templariis, & Hoſpitalariis.*
18 *De circumſtantiis, ob quas obſervantia magis deferendum eſt.*
19 *Quando exemptio hujuſmodi militiarum intret, & de declarationibus Sac. Congreg.*
20 *Reprobantur aliqui Doctores.*
21 *An proceſſus, & acta contra exemptum valeant ob non oppoſitam declinatoriam?*
22 *Commenda militiæ S. Stephani quomodo regulentur.*
23 *An iſti milites gaudeant beneficio deducto ne egeat?*

D I S C. XCII.

1 POſtquam ex conceſſione Pii IV. Coſmus Florentiæ, & Senarum Dux, de anno 1651. erexit militiam, ſub invocatione S. Stephani Papæ, & Martyris, cujus ipſe Dux, ejuſque pro tempore ſucceſſores eſſent M. Magiſtri, atque de anno ſequenti idem Pius dictam militiam jam erectam, ejuſque ordinationes confirmavit, & approbavit, eidem militiæ, ejuſque Profeſſoribus plura concedendo privilegia, præſertim illud exemptionis per verba præciſa; *ab omni juriſdictione, ſuperioritate, viſitatione, dominio, & poteſtate quorumvis Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, aliorumque locorum Ordinariorum, illoſque immediate ſubjecit dicto Duci, tanquam M. Magiſtro in ſpiritualibus, & temporalibus eis modo, & forma, quibus in ipſius militiæ Statutis, & ordinationibus continetur, ita quod ipſi locorum Ordinarii, nullam in eos juriſdictionem, ſuperioritatem, dominium, vel poteſtatem quovis ratione cujuſcumque contractus, delicti, vel alterius rei exercere valeant, &c.* ut patet ex tribus ejuſdem Pii litteris, ſeu Conſtitutionibus impreſſis in volumine Statutorum ejuſdem militiæ, ſeu Religionis, quarum duæ ſunt etiam impreſſæ in Bullario inter illas dicti Pontificis Conſtit. 60. & recenſuit etiam Vivian. *de jurepatron. part.* 2. *l.* 6. *cap.* 2. *num.* 19. *cum ſeq.*

Cum autem unus ex dictæ militiæ Profeſſoribus Civitatis Lucen. ex cauſa inſultus in milites præſidiarios, per Magiſtratum illius Reipublicæ, ſervatis ſervandis, nulla oppoſita Fori declinatoria, ad quandam pœnam pecuniariam condemnatus eſſet, dictaque condemnatione ſequuta, de illius nullitate opponeretur, ob Fori laicalis incompetentiam; hinc proinde ex parte Reipublicæ, cum præſuppoſito quod a tempore erectionis dictæ militiæ uſque ad illud caſus controverſiæ, ſemper ejus Officiales cognoviſſent cauſas civiles, criminales, & mixtas hujuſmodi militum, alias ratione originis, vel domicilii, aut contractus, ſeu delicti ſubditorum, abſque eo quod quicquam in contrarium ſecutum eſſet, conſilium pro veritate petiit a pluribus clari nominis Italiæ J. C. cum quibus ex erronea forte vulgi opinione, vel Agentium affectione, placuit eidem, ſeu pro ea Agentibus, Me quoque deſuper conſulere.

Reſpondi pro clariori reſolutione duas conſtituendas eſſe inſpectiones; unam, inſpecta dicta Conſtitutione Pii IV. tanquam jure ſpeciali, & privilegiativo; alteram, quatenus ex illa id non reſultaret, inſpecta diſpoſitione juris communis, & hujuſmodi militiarum natura, ſeu qualitate.

Quatenus pertinet ad primam, credebam pro meo judicio, dictam Conſtitutionem in verbis ſupra regiſtratis non comprehendere caſum exemptionis a Foro ſæculari, ac juriſdictione, & poteſtate proprii Principis, ex triplici ratione. Primo quia loquitur de poteſtate, juriſdictione, & ſuperioritate Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, & aliorum Ordinariorum Loci, ſub quorum nomine in Sacris Canonibus, Conciliis, & Conſtitutionibus Apoſtolicis, & apud Canoniſtas, regulariter veniunt, & explicari ſolent Superiores Eccleſiaſtici ordinariam Epiſcopalem, vel quaſi juriſdictionem habentes, ut poſt antiquiores ab eis allegatos, habetur apud Cocchier. *de juriſdictione in exemptos, part.* 1. *quæſt.* 1. Pariſ. *de reſignat. lib.* 3. *qu.* 11. Barboſ. *de appellat. verborum, appellat.* 176. Rota *dec.* 798. *part.* 4. *diverſ.* 373. *part.* 11. *rec. & paſſim,* ac habetur frequenter in præcedentibus hoc tit. occaſione juriſdictionalium controverſiarum inter Ordinarios, & Prælatos inferiores, vel exemptos, quod clarius obſervabam comprobari, quia in verbis ut ſupra regiſtratis, enunciantur Archiepiſcopi, Epiſcopi, aliique Locorum Ordinarii, dum verbum, *alias,* denotat ſimilitudinem ex collecta per Barboſ. *diction.* 16. *n.* 1. 2

Secundo quia extra temporalem Ditionem Sedis Apoſtolicæ, quicquid ſit de poteſtate, an ſcilicet poſſit Papa, laicos, & ſubditos Principum ſæcularium ex ratione alicujus pii inſtituti ab eorum juriſdictione eximere, illoſque ſubjicere juriſdictioni alterius Principis ſæcularis, qui in alienis Ditionibus privative ad proprios Dominos juriſdictionem, & imperium exerceat, ſuper quo puncto, integrum locum veritati relinquendo, manus apponere non cenſui. Attamen admiſſa etiam poteſtate, certum eſt, Papam non de facili ad hujuſmodi poteſtatis exercitium devenire ſolitum eſſe, ut in magis planis terminis concurſus in collatione beneficiorum, cognitione cauſarum in prima inſtantia, & ſimilibus, etiam cum Ordinariis Eccleſiaſticis ejus ſubditis, & cum quibus abſoluta poteſtas eſt indubitata, receptum habemus, ut præſertim in propoſito concurrendi cum ordinariis collatoribus habetur apud Gonzal. *ad reg.* 8. §. 1. *& per totum.* Rota *dec.* 250. *num.* 11. *par.* 10. *rec.* & habetur actum in Cæſaraugustana Canonicatus *ſub tit. de Canonicis,* & alibi. Quod ſatis attendendum eſt ad metiendam, ſeu interpretandam voluntatem, quæ a ſtylo, ſeu conſuetudine deſumenda venit, ut apud Mantic. *dec.* 214. Gregor. & Adden. *dec.* 150. *num.* 2. *ubi Add. in fin.* Adden. ad Burat. *dec.* 511. *num.* 11. & frequenter. Nil obſtante, quod Sedes Apoſtolica hujuſmodi privilegia concedere conſueverit conſimilibus militiis, quoniam in illis diverſa militat ratio, ut infra. 3 4 5

Et tertio propter clauſulam *ſine alicujus præjudicio,* contentam in prima Conſtitutione, per quam conceditur facultas hujuſmodi militiam fundandi, cujus clauſulæ virtus, & operatio eſt, juxta ſatis notorium, & frequens axioma, primo reſervandi quodcumque alterius jus, vel præjudicium, & licet receptum e converſo ſit in novis erectionibus tanquam gratiis perneceſſe, & de ſui natura præjudicialibus, hujuſmodi clauſulam non facere ſuam conſuetam operationem, pro- 6

ut neque obſtare regulam de jure tertii quæſito non tollen. juxta deciſ. Seraph. 1445. cum aliis ſupra, *in Romana jurisdictionis, ſeu Tituli Cardinalitii, hoc eod. tit. diſc. n. 74.* ac etiam *hoc eodem libro, ſub tit. de præeminentiis, in Meſſanen. diſc. 9.* & in aliis, nihilominus id procedit quoad expreſſa, & incompatibilia ad evitandam contradictionem, & repugnantiam, ſecus autem in non expreſſis, & compatibilibus, unde cum dicta Conſtitutio de Principibus ſæcularibus, ac Foro laicali non loquatur, nullaque dignoſci videatur incompatibilitas, idcirco dictæ clauſulæ conſueta operatio tribuenda eſt, potiſſimum vero pro interpretatione voluntatis, aliis etiam rationibus, ut ſupra, ponderatis inſimul unitis cum regula, *ut ſingula quæ non proſunt*, &c.

7 Quare examinando articulum in puris terminis juris communis, occaſione militiarum S. Jacobi de Spata, de Calatrava, & de Alcantara, diſputent DD. an iſtæ ſint veræ Religiones, earumque milites, & profeſſores veri Religioſi? & quatuor habentur diverſæ opiniones, quas, earumque ſe-
8 quaces diſtincte recenſet Carl. *de jud. tom. 1. diſput. 2. ex n. 413.* qui forte omnium latius de his militiis agit, & relative ad eum Urſin. *de ſuc. feud. p. 1. q. 9. art. 4. n. 6.* occaſione agendi de iſtorum militum capacitate in ſucceſſione feudorum, de qua obiter occaſione agendi de capacitate ejuſdem ſucceſſionis militum S. Joannis Hieroſolymitani habetur actum *in Venuſina ſucceſſionis, ſub tit. de feud. diſc. 16.* & ad ſatietatem colligit Cortiada *dec. Aragon. 8. ex n. 81. cum ſeqq.*

Quamvis autem apud Morales, ac aliquos modernos Canoniſtas, magis communiter recepta videatur opinio affirmativa, ut Profeſſores dictarum trium militiarum habendi ſint pro veris Religioſis, ut cæteris allegatis habetur apud Barboſ. *de poteſt. Epiſc. alleg. 12. n. fin.* Sperel. *dec. 2. n. 144. & ſeq.* Carleval. *loc. cit. num. 415.* quibus annecti poſſunt Novar. & cæteri, ut infra idem dicentes in fortioribus terminis hujus militiæ S. Stephani.

Nihilominus, ex communi ſenſu antiquorum Canoniſtarum, ac etiam Moralium, excepta militia S. Joannis Hieroſolymitani, quam indubitatum eſt eſſe veram Religionem, omnino verior, magiſque recepta eſt opinio, quam tenet Rota, & Curia Romana in contrarium, ut apud Seraph. *dec.* 587. Cæſar. de Graſſ. *dec. 1. de probat.* Duran. *dec. 95. & 308.* quarum ſecunda eſt repetita apud Poſth. *de manut. dec.* 326. Romana dotis 11. Febr. 1647. coram Bichio, quæ omnes deciſiones loquuntur de dictis tribus militiis S. Jacobi de Spata, de Calatrava, & Alcantara.

Et de militia Sanctorum Mauritii, & Lazari, quod non ſit vera Religio, minuſque ejus Profeſſores Religioſi, ſeu Regulares, Rota in Veronen. penſionis 23. Febr. 1600. coram Lancell. in qua ſupponitur hujus militiæ Profeſſores emittere formiter vota ſolemnia, eodem modo quo illi dictarum aliarum trium militiarum.

Et in individuo hujus militiæ S. Stephani apud Seraphin. *dec. 121. repetit. dec. 591. p. 1. diverſ.* & in voto trium Rotæ Auditorum regiſtrato *dec. 228. p. 3. rec.* cum quibus pertranſeunt Garz. *de Benef. p. 1. cap. 4. n. 17. & ſeq.* & cæteri Beneficialiſtæ communiter, dictaque deciſio Seraph. ac votum habentur in eodem volumine Statutorum iſtius militiæ, ubi etiam de aliis declarationibus in idem tendentibus, unde liquet ab ipſamet Religione expediens reputatum fuiſſe excludere qualitatem regularem, ac veræ Religionis, & cum quo ſenſu etiam hodie per ipſius Officiales, & Adminiſtratores proceditur, ut etiam infra inſinuatum habetur relative ad cauſam in Piſana Prioratus de Griſonibus, de qua *ſub tit. de Jurepatr.*

Verum quia in ſupra allegatis deciſionibus, præſertim vero in d. Romana dotis 11. Febr. 1647. cor. Bichio, & apud
9 Duranum *d. dec. 95. & 308.* in quibus de dictis militiis Hiſpaniæ, & in d. Veronen. cor. Lancell. in qua de altera Sanctorum Mauritii, & Lazari, quamvis excludatur qualitas Religioſa, ſeu regularis, admittitur tamen, ac ſupponitur qualitas Eccleſiaſtica, quam admittunt etiam Garz. & cæteri dictam qualitatem Regularem negantes, quod ſcil. hujuſmodi Profeſſores ſint Perſonæ Eccleſiaſticæ a Foro laicali exemptæ, idcirco in propoſito nullius operationis remanet dicta inſpectio, ſuper qualitate regulari, ſeu Religioſa, cum ad effectum præſentis controverſiæ ſufficeret dicta qualitas Eccleſiaſtica, ad quam reſtringitur difficultas.

Quicquid autem ſit quoad hujuſmodi qualitatem reſpectu
10 dictarum militiarum, de quibus loquuntur præfatæ deciſiones, & auctoritates, ac aliæ apud Carleval. Novar. & Sperel. ut ſupra, illam tamen dicebam non ſive locum habere in iſta militia ex pluribus differentiæ rationibus, ex quibus non bene a dictis aliis militiis ad iſtam infertur.

Primo, quia dictis militiis S. Jacobi, de Calatrava, & de Alcantara, ſupponitur, expreſſe, & ſpecialiter conceſſa fuiſſe indulta Apoſtolica ſuper exemptione Fori laicalis, præſertim per Alexandrum, Lucium, Urbanum, & Innocentium reſpective Tertium, Gregorium IX. Martinum V. Leo- 11
nem X. S. Pium V. Clementem VIII. & Paulum V. ut per Didacum de la Motta *de confirmatione ordinum Divi Jacobi, lib. 1. c. 4. §. 2. 6. 7. 29. & 35. & alibi*, Barboſ. *de Epiſcopo, d. alleg. 12. n. 45.* Sperell. *d. dec. 2.* de Maun. *reſol. 44. lib. 1.* Carleval. *d. diſput. 2. n. 420. & 425. cum ſeq.* Formoſin. *de judiciis & Foro compet. tom. 1. ad text. in cap. 2. ſod. tit. de Foro compet. q. 16.* Novar. *de elect. Fori par. 2. q. 69.* Maſtril. *dec. 290.* ubi regiſtrantur litteræ Regiæ continentes Indulta Clement. VIII. & Pauli V. Unde quicquid ſit de dictorum indultorum obſervantia, & executione, quæ neque eſt uniformis, ut infra, illa non habentur in ſpecie per iſtam militiam, quoniam tam in dictis Conſtitutionibus Pii IV. quam in aliis S. Pii, Sixti, & Pauli reſpective Quinti, de illa militia S. Stephani loquentibus, eique plura privilegia concedentibus, nullum verbum habetur de exemptione Fori laicalis, quam in dictis aliis militiis, multi ex ſupra allegatis in hujuſmodi indultis fundant.

Secundo, quia licet etiam dictæ aliæ militiæ, juxta opinionem, quam ut ſupra ſequitur Rota, & quæ in puncto 12
juris omnino verior cenſenda videtur, non ſint veræ, & propriæ Religiones. Nihilominus in illis, ad Religionum inſtar ſervatur diſpoſitio, tam juris communis, quam Sacr. Concil. Trident. circa annum probationis, ac circa ætatem ab eodem Concilio ad profeſſionem præſcriptam, ut cæteris allegatis, teſtatur Sperel. *d. dec. 2. n. 152.* Et tanquam abſolutum ſupponit Carleval. in materia verſatiſſimus, dum ex *n. 439.* plene tractat quæſtionem, an idem Fori privilegium competat Novitiis.

E converſo autem in hac militia dicta juris communis, vel Concilii diſpoſitio, tam circa ætatem, quam circa annum probationis non attenditur, Seraph. *d. dec. 121. & d. dec. 228. p. 3. rec.* quæ ſunt etiam impreſſæ in libro Statutorum ejuſdem Religionis.

Tertio, quia dictæ tres militiæ Hiſpaniarum, in ſua primæva origine, cum longæva obſervantia, habebant pro-
prium Generalem, ſeu M. Magiſtrum, aliosque Prælatos, & 13
Superiores, per electionem ſibi conſtitutos de eodem Ordine reſpective, abſque aliqua Nationum, vel Perſonarum differentia, eodem modo quo practicatur in militia S. Joann. Hieroſolymitani, unde propterea non intrat illa potiſſima ratio inconvenientis, ſeu præjudicii aliis Principibus reſultantis, quod aliquis Princeps laicus, ſub hoc pio prætextu ſibi aſſumat poteſtatem in alienis Principatibus, & Ditionibus exercendi privativam juriſdictionem in eos, qui ratione originis, vel domicilii ſunt aliorum Principum ſubditi, ac vere, & de facto in propriis domibus, cum uxoribus, & filiis vivunt more aliorum Sæcularium, in nihilo ab iſtis differentes.

Non ſic eſt in iſta militia, quæ ab ipſo erectionis initio nata eſt ſubdita invariabiliter unius Principis ſæcularis, qui forte, adinſtar illarum militiarum, quas cæteri Principes in eorum Ditionibus erexerunt, ut ſunt, ex. gr. illa Aurei Velleris in Hiſpania, & Spiritus Sancti in Gallia, cum ſimilibus, hanc militiæ ſpeciem in propria Ditione erigere voluit, unde intrant de plano abſurda per DD. in propoſito conſiderata, non quidem, ut ſupra dictum eſt, in ordine ad poteſtatem Papæ imprimendi etiam in alienis ſubditis aliquam qualitatem Eccleſiaſticam, ex qua de conſequenti exemptio
Fori laicalis proveniat, tanquam dictæ qualitatis effectus, 14
ex collectis per Sperell. *d. dec. 2. num. 111. cum ſeq.* Carlev. *d. diſput. 2. num. 427.* (quam inſpectionem utpote non neceſſariam aſſumere, & formiter examinare, neglexi) ſed ſolum, ut ſupra dictum fuit, ad regulandam ejuſdem Pontificis voluntatem.

Et quamvis præfatæ tres militiæ, per Alex. VI. in perpetuum eſſent commendatæ Regi Hiſpaniarum pro tempore, qui ita natus eſt earum Profeſſor, & perpetuus M. Magiſter, hujuſmodi militias adminiſtrans per quoddam particulare Conſilium *Ordinum* nuncupatum, quod tanquam ſpecies definitorii, conſtitutum eſt ex eorundem Ordinum Profeſſoribus, ex iis quæ habentur in Toletana de Veles *ſub tit. de Regularib.* Attamen id non immutat ipſarum militiarum ſubſtantiam, ſeu naturam ab earum erectione impreſſam, neque tollit ſtatum jam legitime firmatum, adinſtar Monaſteriorum, & Beneficiorum Regularium, quæ dantur in commendam Clericis ſæcularibus, ſeu adinſtar Epiſcopatuum, qui dantur in commendam, ſeu adminiſtrationem

Perſo-

Perſonis in ordine Eiſcopali non conſtitutis, cum ſimilibus, quoniam eſt accidens circa ſolam adminiſtrationem unius Prælaturæ, reliquis omnibus Prælaturis, & officiis in ſuo primævo ſtatu continuantibus.

15 Quarto fortiſſime, quia in dictis aliis militiis, prævio anno probationis ut ſupra, fit ſolemnis profeſſio, cum formali emiſſione votorum obligantium nedum ad peccatum juxta voti naturam, ſed etiam ad ſacrilegium, apoſtaſiam, & alia ex hujuſmodi ſolemnium votorum violatione reſultantia, ex collectis apud eundem Sperel. *d. dec. 2. nu. 55. & ſeq.* Quinimmo in iſtis militiis emittebatur formale votum continentiæ, quod moderno tempore ex Apoſtolica diſpenſatione conceſſa per Paulum III. commutatum fuit in caſtitatem conjugalem, ut de militia Alcantaræ habetur apud Rot. *dec. 266. n. 6. p. 1. diverſ.* & generaliter de omnibus Maſtril. *d. dec. 290. n. 129. cum ſeq.*

Non ſic eſt in iſta militia, in qua, nullo prævio formali novitiatu, non emittuntur formalia, & ſolemnia vota, ſed ſolum fit quædam ſollemnitas ſuſceptionis habitus, cum aliquibus promiſſionibus ſuper virtutum, & ſtabilimentorum obſervantia, non habentibus formam voti, neque obligantibus ad peccatum, ut expreſſe diſponitur in dicta Conſtitutione 60. Pii IV. §. 5. & bene ponderatur *in d. voto, ſeu dec. 228. p. 3. rec.* ubi habetur quod etiam Canonici ſæculares in ingreſſu aliquas promiſſiones facere ſolent. Quod in propoſito militum devotionis S. Joannis Hieroſolymitani bene ponderetur per Rot. in Fulginaten. hæreditatis coram Veroſpio, *dec. 15. par. 11. recent. repetita poſt reſol.* Dianæ *par. 10.* ubi adducitur exemplum Monaſterii Turris Speculorum Urbis, in quo illæ Oblatæ in actu ſuſceptionis habitus, ſeu in quadam alia ſolemnitate, quæ vulgo dicitur profeſſio, plures faciunt promiſſiones, & quidem ſuper obſervantia ſtrictiſſimi, ac ſatis rigoroſi Inſtituti, & tamen ſunt ſimplices Oblatæ non autem Profeſſæ ex deductis per Cyriac. *controv. 504.* ac habetur de illis actum *ſub. tit. de ſeceſſionib. & alibi*. Eædemque promiſſiones fieri ſolent in dictis aliis militiis mere ſæcularibus, Aurei Velleris, & Spiritus Sancti, cum ſimilibus, quæ, ut dictum eſt, non ſunt vota, ſed promiſſiones ſimplices, quas etiam faciunt illæ Canoniſſæ Germaniæ, de quibus apud Lotter. *de Benef. lib. 1. q. 19. n. 15.* quæ tamen ſunt ſæculares cum ſimilibus.

16 Et nihilominus, etiam in dictis tribus militiis S. Jacobi, de Alcantara, & de Calatrava, in quibus tot circumſtantiæ, ac differentiæ rationes concurrunt ut ſupra, adhuc receptum eſt, circa Forum deferri obſervantiæ, quæ in eademmet Hiſpania eſt diverſa, juxta ſingulorum Regnorum, ſeu Provinciarum mores, ſeu cauſarum qualitates, ut teſtatur Larrea, *alleg. 64.* Cortiada *d. dec. Aragon. 8. nu. 94. cum ſeq.* ubi refert etiam in ipſamet Hiſpania diverſas illorum Regnorum conſuetudines, & Carlev. *ubi ſup. nu. 454. in fin. qui num. 438.* idem teſtatur de obſervantia Regni Neapolitani, ob non receptas, ſeu non exequutoriatas litteras Regias continentes Apoſtolicas Conſtitutiones Clem. VIII. & Pauli V. Et in Regno Siciliæ ultra id ſervari, quia dictæ litteræ fuerunt exequutoriatæ, teſtatur Capyc. de Graſſ. *de effectu Cleric. 1. num. 115.* ubi tamen de contraria obſervantia militum Sanctorum Mauritii, & Lazari, ac iſtorum S. Stephani, qui pariter in hoc Regno Siciliæ citra, jure mere ſæcularium ſine dubio tractantur; ideoque cum in præſenti certa ſupponeretur obſervantia, etiam nativa, & ab ipſemet erectione, per ſæculum & ultra continuata, dicebam videri eſſe in caſu indubitabili, quoniam ſi illa ſufficit, & attenditur in dictis aliis militiis adeo majores circumſtantias habentibus, multo magis in præſenti de ſtatu ſæculari magis participante ut ſupra.

Ea etiam ſatis notabilis circumſtantia circa hujuſmodi obſerventiam ponderata, reſultante e nimia vicinitate, & adjacentia iſtius Principatus, ſeu Ditionis cum Civitate Piſana, ubi eſt hujus militiæ ſedes Metropolitica, & reſident ejus Officiales majores, itaut omnino certa, & inexcuſabilis videatur ſcientiæ, & patientia, magis quam in aliis remotioribus Ditionibus; & multo magis ubi ſubſiſteret facti præſuppoſitum, quod quandoque ipſemet M. Magiſter, vel ejus primi Miniſtri litteras iſtorum militum commendatitias Magiſtratibus ſæcularibus ſcripſerunt, ita enim omnis difficultas ceſſare videbatur.

17 Poſito enim quod ob Inſtituti pietatem, atque ob Sedis Apoſtolicæ auctoritatem, & approbationem, hujuſmodi Profeſſores in aliquo differant a mere ſæcularibus, itaut largo, & impropriè dici valeant Perſonæ Eccleſiaſticæ, adinſtar antiquorum militum Gaudentium, Hoſpitalariorum, Templariorum, & ſimilium, de quibus loquuntur Bart. *in l. ſemper, §. quibuſdam, ff. de jur. immun.* Speculator *tit. de Statu monacorum, q. 36.* Abb. *in rubr. de Regular. n. 4. & in c. 2. de Foro competenti, num. 11.* Soccin. *conſ. 13. lib. 1.* bene Cæſ. de Graſſ. *dec. 1. de probat. n. 18.* & cæteri per Maſtrill. Sperell. Carleval. & alios ubi ſupra. Nihilominus cum non ſint veri Clerici, ſeu Religioſi, quo caſu, ob omnimodam incompetentiam, ſeu incapacitatem intrat infectio cujuſcumque contrariæ conſuetudinis, vel præſcriptionis adverſus Eccleſiaſticam immunitatem, utpote juxta unam opinionem probabiliorem, a jure Divino manantem, negari non poteſt caſum eſſe ambiguum, in quo proinde deferendum ſit dictæ obſervantiæ.

18 Dictaque obſervantiæ fortius attendenda eſt ob duplicem circumſtantiam; primo ſcil. quod non eſt modici temporis, quod etiam ſufficiens reputatur ad interpretativam, ſed eſt annor. 100. & ultra, unde ſufficit ad quamcumque privilegiativam præſcriptionem, ſeu melius ad probationem cujuſcumque tituli de mundo melioris, & ſic etiam declarationis Apoſtolicæ; & ſecundo quod non agitur de præſcriptione, ſeu conſuetudine dativa, tollente ſcil. jus jam poſſeſſum, & quæſitum, ſed de nativa, id eſt ſe opponente principio acquiſitionis, ac impediente uſum, & executionem dicti indulti Apoſtolici, eodem modo quo in fortioribus terminis indultorum dictarum aliarum Religionum, expreſſe continentium exemptionem Fori, ob non uſum, ſeu non receptionem ab initio, cum ſucceſſiva longiſſima obſervantia, habetur apud allegatos loquentes de utriuſque Siciliæ Regnis, & aliis Ditionibus.

19 Et ſic ea, quæ per Scribentes in materia dicuntur, ut in aliquo deferendum ſit Apoſtolicæ auctoritati, cum qua hujuſmodi militiæ erectio facta eſt, ac etiam pietati Inſtituti, utpote ſimilitudinarii illius militiæ S. Joannis Hieroſolymitani, recte procedere dicebam, vel in caſu quo res eſſet integra, & recens, itaut dicta contraria obſervantia non obſtaret. Vel ubi e converſo obſervantia aſſiſteret, ut ſupponitur aſſiſtere in Statu Eccleſiaſtico, in quo tamen non multum ſuper hujuſmodi exemptionibus inſiſtitur, utpote in effectu fere inanibus ob utrumque gladium, quem idem Princeps haber in manibus dum Papa in hac Ditione eſt Pontifex, & Rex, cum poteſtate puniendi, tam Laicos, quam Eccleſiaſticos, & exemptos, unde propterea nil refert, an id agat per unum, & alterum ex ejus Miniſtris.

Atque ita dicebam reſponderi ad aliquas declarationes S. Congr. Immunitatis, quæ circumferuntur occaſione exemptionis iſtorum militum a collectis, & oneribus laicalibus in una Urbevetana, & in una Novarien. ſeu alia, & quæ deducebantur etiam in Romana liberationis a moleſtiis diſputata in Rota, & de qua *ſub tit. de credito* ſuper quæſtione, an hujuſmodi milites S. Stephani gauderent beneficio *cap. Odoardi de ſolutionibus*, cum dictæ declarationes percutiant, vel caſus contingentes in Statu Eccleſiaſtico, vel cum præſuppoſito obſervantiæ, ſecus autem ubi iſta per ſæculum & ultra, & ab ipſo initio eſt in contrarium, cum obſervantiæ in propoſito omnino deferendum videatur, ut ſupra.

20 Hinc proinde dicebam, nullatenus curandum eſſe de iis, quæ tumultuatim ſtudio, ut ipſemet teſtatur, & cum ſatis debilibus fundamentis dixit Navarr. *conſ. 10. de Regular. lib. 3.* juxta unam impreſſionem, alias *conſ. 23.* quod iſti milites eſſent veri Religioſi, dum ex præmiſſis hoc dictum manifeſte convincitur erroneum, prout & nullam rationem habendam eſſe de inconſiderata comparatione, quam faciunt Nuver. *de elect. Fori dicta q. 69. num. 31.* Barboſ. *de Epiſcopo, d. alleg. 12. num 45.* Caball. *tract. criminal. caſu 225. num. 15. & ſeq.* & alii de iſta militia, cum præfatis Sancti Jacobi, de Calatrava, & de Alcantare, ob tot notabiles differentias ab eis non conſideratas, potiſſime vero nullatenus deferendum eſſe Caballo, utpote hujus militiæ, vel ejus M. Magiſtri ſtipendiario, ad ſolam opportunitatem non autem ad veritatem ſcribenti, & ſic teſti ſuſpecto, ut etiam dici poteſt de Anſaldo, & ſimilibus ejuſdem militiæ Miniſtris, ſeu ſtipendiariis.

21 Et his ſtantibus, reſpondendo pro exemptionis excluſione, præſertim ex motivo obſervantiæ ut ſupra, inanem cenſui alteram quæſtionem particularem, an ſcil. poſita etiam exemptione, adhuc tamen quoad validitatem proceſſus, & condemnationis obſtaret non oppoſita declinatoria, ut credit Marta *de juriſdictione, part. 4. centur. 2. caſu 103. num. 34. cum ſequentib.* Quando autem de hoc puncto agendum eſſet, tunc poſita exemptione, probabilius pro nullitate geſtorum reſpondendum eſſe dicai, non quidem ex auctoritate Anſaldi acriter impugnantis Martam ubi ſupra in ejus tractatu

de juriſdict. p.2. tit.10. c.15.n.119. cum ſeq. cum ut ſupra, hic ſit teſtis ſuſpectus in his materiis modica fide dignus, utpote Miniſter, ſeu ſtipendiarius, ſed ex ratione generali text. *in cap. cum contingat*, *de Foro compet.* quod ſcilicet exemptio reſpicit favorem, & privilegium totius Ordinis, ejuſque M. Magiſtri, & Prælatorum, ideoque ſi etiam expreſſus conſenſus ſubditi non attenditur in præjudicium Superioris, & Ordinis, multo minus tacitus reſultans ex non oppoſita Fori declinatoria, ut in terminis militum Sancti Jacobi, Creſcent, *dec.3. de Foro compet.* refert, & ſequitur de Marin. *d. reſ. 44. n. 14. lib. 1.*

22 Ad plures autem annos poſt datum hoc reſponſum, occaſione ſcribendi in Piſana Prioratus, ſeu Comendæ de Griſongibus, *de quo ſub tit. de Jure patr.* magis Me confirmavi in hac opinione, quod ſcil. hæc militia nedum ex defectu novitiatus, & profeſſionis, abſque formali emiſſione votorum, dici non poſſet Religio, etiamſi tenenda eſſet opinio Moralium id affirmantium in dictis aliis militiis S. Jacobi, de Calatrava, & de Alcantara, unde potius dicendum veniat pium inſtitutum Sæcularium,

Sed quod neque dici valeat vere, & proprie militia Eccleſiaſtica, dum per ejus Statuta ita ab ejus Prælatis, & Adminiſtratoribus interpretata, profitetur illas commendas more primogeniorum, & fideicommiſſorum ſæcularium potius quam more beneficiorum, ſeu Commendarum Eccleſiaſticarum regulare, etiam ubi non proveniunt ex ſola fundatione privata, & temporali, ſed ubi qualitas Eccleſiaſtica per veritatem quoque concurrit, vel in totum, vel in præponderanti, ut in dicta Piſan. unde propterea hujuſmodi prætenſiones videntur incompatibiles, niſi dicatur, qualitatem Eccleſiaſticam attendi ſolum debere in eo quod expedit ex deductis
23 in eadem Piſana, cum aliis, quæ habentur in d. Romana liberationis a moleſtiis, *ſub tit. de credito*, ubi de ſupra inſinuato articulo, an hujuſmodi milites gaudeant beneficio *deducto ne egeat*, quod ibi probabilius credidi competere ex qualitate militari potius quam ex altera Eccleſiaſtica, ſeu Clericatus,

ANNOT. AD DISC. XCII.

DE Religionibus militaribus, & quando ſint vere tales, earumque Profeſſores veri Religioſi, præſertim circa neceſſitatem Novitiatus, alioſque effectus *ſub tit. de Regularibus, diſc.46. & 49. & 50. & in annot. ad* Conc. *Trid. diſc. 13. & 39. & tit. de Regal. diſc. 84.*

VOLATERRANA HABITUS PRO N. DOCTORE.

Reſponſum extra Curiam.

An Epiſcopus juriſdictionem, ſeu poteſtatem habeat prohibendi uſum veſtium talarium, quibus Clerici uti ſolent, ſæcularibus Doctoribus illas geſtare profitentibus tanquam togam Doctoralem?

SUMMARIUM.

1 *CAſus controverſiæ.*
2 *Epiſcopus prohibere poteſt laicis, ne habitum, & tonſuram Clericalem deferant.*
3 *In jure cautum non eſt, qualis ſit veſtis* Clericorum.
4 Clerici *non poſſunt uti veſte nimis longa, neque nimis brevi.*
5 *Toga quid ſit.*
6 *Doctores habent uſum togæ.*
7 *De introductione veſtis longæ in* Clericis.
8 *An prohiberi poſſit aſſumptio nominis, inſignium, vel veſtium alicujus?*
9 *De obſervantia Curiæ Romanæ circa uſum togæ.*
10 *Declarantur præmiſſa circa uſum togæ ex contraria conſuetudine.*
11 *Et ubi generaret ſcandalum.*
12 *Ad Epiſcopum pertinere declarare, quis ſit habitus Clericalis, & quis Regularis.*

DISC. XCIII.

1 CUm N. Civitatis Volaterranæ in Urbe theoricæ, & praxis forenſis ſtudiis per aliquos annos operam dediſſet, ibique, vel alibi lauream doctoratus ſuſcepiſſet, atque regrediens ad patriam, continuaret eundem uſum veſtium talarium, quem in Urbe habens omnes Doctores, ac litteratum Profeſſores cum delatione etiam comæ; Epiſcopus illi præcepit, quod vel tonſa coma jure aliorum Clericorum viveret, quia forte primam tonſuram alias ſuſceperat, vel uſum veſtium Clericalium dimitteret, iſque declaraſſet ſe eſſe laicum, non autem Clericum, illas autem veſtes ita geſtare tanquam togam doctoralem. Hinc proinde exorta controverſia, circa ſuſceptæ Advocationis initia, ex parte præfati Doctoris requiſitus fui ad ſcribendum pro hujuſmodi ejus prætenſione ſuſtinenda.

Quare Scribens tanquam Advocatus ad requirentis opportunitatem dicebam, quod quamvis Epiſcopo liceat prohibere laicis, ne habitu, & tonſura Clericali utantur, ad text. *in cap. unico, de bigamis in 6.* ubi Gemin. & Franch. *uterque, n.3.* Genuen. *in praxi Archiep. Neap. c. 55. num. 3.* idque non ſolum copulative, quia nempe laicus habitum, & tonſuram Clericalem deferat, ſed etiam alternative ſi habitum abſque tonſura, fortius vero ſi tonſuram abſque habitu deferat, cum hæc apud allegatos, & alios alternative ponantur, ex deductis per Carol. de Graſſ. *de effect. Clericat. in prælud. num. 267. cum ſeq.* & probatur etiam ex decreto Sacri Concil. Trid. *ſeſſ. 14. de reform. c. 6.* ubi habitus, & tonſura conſiderantur tanquam diverſa, ad illum tamen effectum copulata. 2

Nihilominus quatenus pertinet ad uſum veſtis longæ, & ſupra talos, illa vere, & proprie non eſt veſtis Clericalis, ſed toga doctoralis, Clericis potius, non autem Doctoribus prohibenda; jure ſiquidem cautum non eſt, qualis ſit habitus proprius Clericorum, neque illius præciſa forma præſcripta eſt, ut per gloſ. *in Clement. 1. de elect. cum Concord.* 3 per Barboſ. *de Epiſc. alleg. 9. n. 1.* Sperell. *dec. 17. num. 44.* Bene verum, quod reperitur prohibita veſtis nimis brevis, ne laici videantur, & e converſo etiam veſtis nimis longa, & ſupra talos, cum id importet togam, quæ tanquam continens quid nimis honorificum, & ſumptuoſum Clericali modeſtiæ, & humilitati non convenit, ad text. *in c. Cle-* 4 *rici, de vita, & honeſt. Clericorum.* Toga etenim dicitur veſtis longa, & pretioſa, *gloſ. in l. Labeo, ff. de ſupellectili legata*, verbo *penulas, & togas*, Calvin. *in lexico*, verbo, ſeu dictione *togarum*, Panorm. *in theſaur. variarum lection. lib.* 5 *1. c. 11.* & colligitur ex cumulatis *in Theatro vitæ humanæ*, verbo *veſtis, & veſtimentum.*

E converſo autem expreſſe cautum eſt in jure Doctori- 6 bus, & Profeſſoribus competere uſum togæ, atque ſub nomine togatorum proprie Doctores, & Profeſſores appellari ſolent ad text. *in l. quidquid, & leg. iiſdem cum duab. ſequ. & toto tit. C. de Advocatis diverſorum Judicum*, unde gloſ. *in l. 1. C. nulli licere &c. in fin. l. 11.* dicit togam proprie dici Advocatorum, quemadmodum dicitur clamys militum, purpura Regum, ſtola Sacerdotum, cuculla Monachorum &c. quæ toga, ut dictum eſt, proprie conſiſtit in veſte nimis longa, quandam majorem Majeſtatem, ac pompam præſeferente, ut habemus apud Hiſtoricos de Imperatoribus, ac Senatoribus Romanæ Reipublicæ, togæ uſum diſcretive ad reliquum Populum habentibus ex collectis *in Theatro vitæ humanæ*, verbo *Veſtis & Veſtimentum*, ubi multa de uſu togæ. Ac etiam docet actualis praxis Reipublicæ Venetæ, quaſdam dictæ antiquæ Romanæ Reipublicæ reliquias retinentis, unde propterea dicebam indebite prohiberi Doctori illum uſum togæ, qui de jure ſibi competebat.

Et licet prius ab Epiſcopis, aliiſque Prælatis, forte originaliter Majeſtatis, & honorificentiæ gratia, uſus veſtis nimis longæ, & ut vulgo dicitur, cum quadam cauda longe ſupra 7 talos, adinſtar dictæ antiquæ togæ haberi cœpiſſet, deinde vero ille irrepſerit in omnes Clericos, qui quo magis religioſe vivere profitentur, eo magis veſtes ſemper deferunt ſupra talos, quaſi quod deferentes veſtes breviores, magis ſæcularizare videantur, unde propterea Sixtus V. Conſtit. 92. præcipit Clericis beneficiatis, vel penſionariis uſum veſtis talaris; nihilominus iſta dicenda eſt moderna introductio, 8 quam Ricciul. *de jure Perſonarum, lib.7. c.6. n.2.* in Clericis dicit derivare a dicta Conſtitutione; & ſic eſt aſſumptio uſus togæ adinſtar, ideoque inducere non debet prohibitionem ejuſdem uſus in iis, qui illum habent antiquum, & de jure, cujus diſpoſitione attenta, ipſis eſt potius prohibitus ut ſupra; incongruum enim eſſet, quod Regibus, & Senatoribus antiquum uſum purpuræ habentibus, iſte prohibendus eſſet, ex eo quod Cardinales tanquam Papæ Senatores, ac Regibus aſſimilati, ab aliquo tempore hunc purpuræ uſum habeant, cum ſimilibus; qui enim aſſumit nomen, inſignia, vel honorificum habitum alterius, potius in ſtricta juris cenſura prohiberi poteſt, ex iis, quæ habentur deducta *ſub tit. de præmin. hoc eodem libro*, ſi tamen non prohibeatur, non inde inferri poteſt, quod aſſumens adinſtar, jus habeat prohibendi illis, qui antiquiorem uſum in titulum ex juris diſpoſitione, vel conſuetudine habebant.

Eoque

9 Eoque magis præmiſſis locum eſſe dicebam, ſtante obſervantia Curiæ Romanæ, quæ tanquam Curia Papæ, totiuſque Chriſtiani Orbis Metropolis, omnium ſaltem Eccleſiaſticarum Curiarum exemplar eſſe debet, dum nedum Advocati, & Procuratores, ſed etiam Medici, aliique litterarum Profeſſores habent uſum veſtium talarium, atque adinſtar antiquæ Reipublicæ, togati nuncupantur, itaut in nihilo differre videantur a Clericis etiam in ſacris, & qualificatis, puta Canonicis Baſilicarum, Abbatibus, vel Parochis, &c. quamvis eſſent uxorati, ac mere Sæculares.

10 Hæc dicebam tanquam Advocatus ad cauſæ, ſeu requirentis opportunitatem. Eodem autem tempore, requirentem juxta ſtylum monui, quod inſpecta veritate, magnam deſuper habebam difficultatem, atque probabilis Mihi videbatur Epiſcopi prohibitio; quoniam licet hæc in puncto juris, atque attento antiquo uſu ſubſiſterent, nihilominus quia in pleriſque Regionibus, ac fere ubique, excepta Urbe, & Statu Eccleſiaſtico, iſte uſus antiquæ togæ doctoralis dimiſſus eſt, quoniam ſi alicubi Judices, vel Advocati incedunt togati, attamen eſt quædam toga magis brevis, ſatis diverſam formam habens, a Gallorum potius quam Romanorum uſu, & moribus introducta. Hinc proinde de facto uſus inolevit, quod veſtes longas, ac talares non deferunt niſi Clerici, in hoc a Laicis differentes, & conſequenter, ſtante contraria conſuetudine innovante dictam antiquam juris diſpoſitionem, recte intrat ſuperius initio inſinuata concluſio deducta *ex c. unico, de bigamis in 6.* ſuper juriſdictione, & poteſtate Epiſcopi prohibentis ſæcularibus hujuſmodi veſtium uſum, quamvis alias ex præeminentia Doctoratus illum magis jure proprio haberent quam Clerici, quoniam jus non ſcriptum, ſeu conſuetudinarium alias induxit, unde propterea urget ratio, cui dicta prohibendi facultas innixa eſt, ſcandali ſc. quod alias in Populo, præſertim inferiori, & hujuſmodi eruditionum
11 ignaro reſultaret, quinimmo etiam & in Populo ſelectiori, ac Superioris Ordinis, ut quotidie experimur in Urbe, ubi exteri hujuſmodi uſus peritiam non habentes, quamvis nobiles, immo docti, & eruditi, attamen patriis moribus aſſueti, ſatis mirari ſolent, videndo togatos longam comam deferentes, atque cum mulieribus, quæ ſunt earum uxores, & cum filiis in curribus publice incedentes, ut etiam de Me memetipſo dicere poſſum. Et conſequenter ob dictam ſcandali rationem dixi, quod in ſenſu veritatis, dicta requirentis prætenſio, extra locum, in quo dictus togæ uſus habeatur, atque communis Doctorum habitus diverſus eſſet, non videbatur ſuſtentabilis. Ita etiam Me docente praxi Civitatis Neapolis in illo plurium annorum ſpatio, quo theoricæ ſtudiis, vel Tribunalium praxi operam dedi, quoniam Archiepiſcopalis Curiæ ſatellites, ſeu Miniſtri perquirentes, & carcerantes Clericos comam deferentes, aliiſque ejuſdem Curiæ decretis contravenientes circa habitum, & tonſuram, cogunt etiam eos, qui ſe profitentur Sæculares, ad dimittendam illam habitus formam, ſeu ſpeciem, cum qua, ſtantibus Civitatis moribus, & uſu, potius Clerici quam Laici reputandi venirent, de quo etiam teſtatur Genuen. *in prax. Archiepiſc. d. c. 55. n. 3.*

12 Ideoque ad Epiſcopum, ſeu Superiorem Eccleſiaſticum ſpectare declarationem, ſeu determinationem, qualis dicatur habitus Clericalis, habetur apud Fagnan. *in cap. ſi quis, de Foro compet. n. 21.* Atque poſſe Epiſcopum cogere, & curare debere, ut diverſus ſit habitus Clericorum Sæcularium ab illo Regularium, idem Fagnan. *in cap. quia ingredientibus, de teſtam. n. 4. & ſeqq.* ex eadem ratione confuſionis, & ſcandali.

ANNOT. AD DISC. XCIII.

DE veſtibus Clericorum, & de requiſitis Concilii Tridentini ad hoc ut Clerici gaudeant privilegio Fori, aliiſque privilegiis Clericalibus, vel an Laicis prohibeantur veſtes Clericorum, vel Religioſorum, in annott ad Conc. Trid. *diſc. 24. & tit. de teſtam. diſc. 34. & ſæpius, & ſupra in Annot. ad diſc. 55.*

NEAPOLITANA REMISSIONIS CAUSÆ PRO EMMANUELE MONTOJA.

Reſponſum pro veritate.

An & quando Clericus conveniri poſſit coram Judice Laico ſuper bonis, quæ cum ipſius Judicis auctoritate obtinuit, & quid ubi tutelam, vel aliud officium ab eo ſuſcepit, ſeu quod ipſa bona coram Laico præventa ſint, & in ſpecie Clerici hæredis, qui obtinuit immiſſionem ad bona hæreditaria a Judice Laico, an coram iſto conveniatur pro debitis hæreditariis, vel legatis?

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries.*
2 *De ratione ob quam hodie tutum judicium pro veritate dari non poteſt, & quare Advocatis reddatur licitum ſcribere in jure pro quacumque Parte.*
3 *Quod materia juriſdictionalis ſit involuta, & de ratione.*
4 *An Clericus ſuſcipiens tutelam, vel aliam adminiſtrationem a manu Judicis Laici coram iſto conveniatur?*
5 *In dubio ſtandum eſt regulæ.*
6 *Quando tenenda eſſet opinio, quod Clericus poſſet conveniri, quomodo intelligenda veniret.*
7 *An Clericus, cui in concurſu creditorum liberatur a Judice Laico pecunia debitoris cum cautione de reſtituendo, conveniatur coram eodem Laico pro reſtitutione?*
8 *Quid ubi liberantur cum eadem cautione de reſtituendo bona, quæ extent, ac directe vindicari valeant?*
9 *Pecunia ſoluta creditori cum cautione de reſtituendo dicitur ſemper extare, & non poteſt dici conſumpta.*
10 *De caſu in quo pecunia cum dicta cautione ſolvatur Laico, cui deinde ſuccedat Clericus remiſſive.*
11 *An quando Clericus a Judice Laico eſt immiſſus in judicio particulari ad poſſeſſionem bonorum, ſuper iſtis ab alio conveniatur coram eodem Laico?*
12 *De differentia inter judicium univerſale, & particulare.*
13 *Quid ubi Clericus hæres, vel fideicommiſſarius immiſſus eſt a Laico in poſſeſſionem bonorum cum clauſula,* ſalvo jure aliorum, *ſeu* ſine præjudicio habentium meliora jura, *an conveniatur coram eodem Laico?*
14 *De operatione dictæ clauſulæ, quod inducat conditionem.*
15 *Si Clericus in confectione inventarii hæreditarii coram Judice Laico citat creditores, & legatarios, an coram eodem ab iſtis reconveniatur pro ſolvendis debitis, vel legatis?*
16 *De caſu in quo idem Judex Laicus, vel Superior ex capite nullitatis, vel injuſtitiæ retractet immiſſionem datam Clerico.*
17 *An Clericus hæres Laici conveniatur coram Laico pro debitis hæreditariis, vel legatis?*
18 *De differentia inter legata ſpeciei, & illa quantitatis ad dictum effectum Fori.*

D I S C. XCIV.

POrtiu Gentilis uxor olim Regentis Montojæ in teſtamento condito circa ann. 1642. inſtitutis hæredi- 1
bus Michaele, Joanne, & Emmanuele filiis cum reciproca inter eos, legavit cuidam Moniali ducatos mille, cujus teſtatricis morte ſequuta, filii prædicti, juxta morem Civitatis Neapolitanæ, curarunt ſe declarari hæredes in M. C. V. cum beneficio legis, & inventarii, conficiendo, ut ibi dicitur *præambulum*, unde quilibet longævo ſpatio annorum 20. & ultra propriam portionem poſſedit.

Mortuo autem uno eorum Canonico Toletano, ejuſque portione conſolidata in altero, qui erat Epiſcopus Gallipolitanus, iſto quoque defuncto, Emmanuel ſuperſtes in vim dictæ ſubſtitutionis, in eadem M. C. conficiendo dictum *præambulum*, obtinuit immitti in poſſeſſionem bonorum hæreditariorum adverſus præfati Epiſcopi ultimo loco defuncti hæredem Laicum, cum clauſula in hujuſmodi actibus ibi apponi ſolita, *ſalvo jure cujuslibet*, poſtquam vero per annum & ultra dictus Emmanuel fuerat dictarum aliarum portionum pacificus poſſeſſor, dicta Monialis, ſeu Monaſterium ex ejus Perſona, pro conſequutione dicti legati, contra eum abſentem, & in Curia domicilium habentem egit coram quodam Supremo Magiſtratu Sæculari cauſarum dicti Monaſterii ſpecialiter delegato, a quo proceſſum fuit ad ſequeſtrum bonorum hæreditariorum, ad effectum, ut ex fructibus, & redditibus præfatum legatum ſatisfieri poſſet, oppoſitaque ex parte Emmanuelis Clerici Beneficiati declinatoria Fori, petendo cauſam remitti ad ſuum Judicem Eccleſiaſticum, denegata fuit ex eo fundamento, quod cum ipſe recepiſſet bona a manibus Judicis Laici cum dicta clauſula, *ſalvo jure cujuslibet*, non poterat refricare quæſtionem juriſdictionis, & poteſtatis proprio auctori, a quo ita conditionaliter cum dicta clauſula conſenſerat recipere bona prædicta, quæ proinde remanebant præventa, unde ſuper

hoc ex parte dicti Emmanuelis de proprio ſenſu conſultus, breviter cum parva notula, etiam cum ſenſu veritatis, reſpondi petitæ remiſſioni omnino locum eſſe debere, quodque admiſſa etiam pro vera opinione, quæ tenetur in illis Tribunalibus, & per alios Laicos, ſuper conventione Clerici coram eodem Judice Laico, pro rebus, & bonis, quæ ab ejus manu obtinuit, nihilominus id procedat in caſibus, in quibus continuetur idem judicium univerſale, vel particulare, ſeu intereſſatus, qui de novo comparet, veniat ex eodem jure, eademque cauſa pro quibus Clericus a dicto Judice bona obtinuit, ſecus autem ubi in judicio novo, & diverſo, & ex diverſa cauſa, ut ita ſummarie inſinuatum habetur in Firmana molendini, *hoc eod. tit. diſc.* 58. ubi de hac materia conventionis Clerici ſuper bonis habitis a Judice Laico; cumque his non obſtantibus continuaretur in denegatione dictæ remiſſionis, ac proceſſa ad ulteriora, deliberando etiam de facto ad favorem Monaſterii Actoris quaſdam pecunias obventas ex fructibus, & redditibus bonorum ſequeſtratorum, ac propterea ex parte dicti Emmanuelis denuo requiſitus eſſem ad formale reſponſum pro veritate, ut ea cognita acquieſcere poſſet, vel a converſo ad alios Superiores recurrere.

2 Non libenti animo tale onus aſſumpſi, quoniam ſi in omni materia hodie ob tantam opinionum varietatem, quodammodo amiſſa eſt facultas reſpondendi pro veritate omnino ignota, quoniam juxta frequentem, & quotidianam experientiam, ſæpe ſæpius cauſarum exitus diverſi eſſe ſolent a judicio pro veritate, nedum per unum, ſed per plures Sapientes mature præſtito, obtinendo victoriam in iis, in quibus certa quodammodo ſuccumbentia timebatur, & e contra ſuccumbendo in cauſis, quæ reputabantur claræ, & tutæ, & ob quam rationem, ceſſante mendacio, ſeu alteratione facti, in quo apud Deum, & apud homines nulla excogitabilis eſt Defenſorum excuſatio, in iis quæ juris ſunt, ex recepto, beneque fundato, ac rationabili Curiæ, aliarumque præſertim magnarum Civitatum uſu, licite per Advocatos in iis, quæ conſiſtunt in puncto juris, ſcribitur etiam contra propriam opinionem, quæ frequenter ex cauſarum eventu fallax deregitur, cum obligatione tamen libere, ac ſincere proprium ſenſum, propriaſque difficultates requirenti inſinuandi, potiſſime in Curia, ubi Advocati nonniſi in articulis juris dubii evocari ſolent.

3 Multo magis id procedit in hac juriſdictionali materia ſupra omnes alias involuta, non quia per ſe eſſet talis, ſed quia antiquioribus parum eam ex profeſſo examinantibus, per modernos factionario potius more tractata eſt, non indagando ſincere veritatem cum illis diſtinctionibus ac honeſtis temperamentis, cum quibus quædam media via teneri poteſt, & debet utriuſque poteſtatis conciliativa, ut revera fuit ſenſus antiquiorum, quos proinde moderni cuilibet ex pugnantibus opinionibus pro eorum opportunitate applicant, propriæ poteſtati principaliter, ac magis adulando non autem veritati, ſtatuendo, ac aſſumendo extrema hincinde vitioſa contra Evangelicum præceptum, ut ex Domini noſtri oraculo dari debeant, quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo.

Ut autem amico ſatisfacerem, reſpondi, plures in propoſito Clerici aliquid obtinentis a manibus Judicis Laici, cadere diverſos caſus, ſeu quæſtiones, an coram eo non obſtante Fori exemptione, ac regulari incompetentia conveniri valeat, ideoque ad evitanda conſueta æquivoca reſultantia ex mixtura caſuum inter ſe diverſorum, ſive ex incongrua applicatione auctoritatum, perneceſſe procedendum eſſe advertebam cum caſuum diſtinctione.

4 Quorum primus eſt, ubi Clericus aliquod munus ſuſcipit a manibus Judicis Laici, puta tutelam, vel aliam adminiſtrationem, ſeu quod ab eodem ſequeſter, aut depoſitarius factus eſt, an coram eodem conveniri poſſit, & tunc variæ ſunt opiniones; Canoniſtæ ſiquidem, & Morales indefinite tenent negativam ratione omnimodæ incompetentiæ, ſeu incapacitatis Judicis Laici, cognoſcendi de cauſis Clerici; Civiliſtæ vero, ſeu Laici inter ſe variant, aliqui enim diſtinguunt caſum, in quo dictum munus ſuſcipiatur in ſtatu Laicali, cui deinde ſuperveniat Clericatus, & caſum in quo in ipſo Clericali ſtatu tale munus ſuſceptum ſit, alii vero diſtinguunt, an idem munus ſuſceptum eſſet ex juſto motivo ſanguinis, ut eſt erga conjunctos, ſeu pietatis erga Perſonas miſerabiles cum ſimilibus, vel potius illicite ſuſcipiendo munus Clerico incongruum, atque iſto caſu plerique non incongruum reputant, ut citra violationem Eccleſiaſticæ immunitatis, Clericus ratione officii, quod ſuſcipit a Judice Laico, coram ipſo conveniri poſſit, eodem modo, quo juxta claram Canonum diſpoſitionem, *in cap. Verum, & cap. ex tranſmiſſa, de Foro competenti*. Clericus feudatarius ratione feudi convenitur *cor.* Domino quamvis Laico, ut patet ex deductis per Carol. de Graſſ. *de effect. Cleric. effect.* 1. *ex n.* 855. Eſcobar. *de ratiociniis, c.* 7. Rovit. *pragm.* 1. *de Clericis, & Diaconis ſalvaticis*, & latius *dec.* 20. ubi dicit deciſum pro remiſſione Clerici ad Judicem Eccleſiaſticum, de Marin. *reſol.* 53. *lib.* 1. *& reſol.* 177. *n.* 8. *& ſeq. lib.* 2. lata, & ex profeſſo contra deciſa apud Rovit. *d. dec.* 20. Capyc. Latr. *conſul.* 103. In qua quæſtione dici poteſt, communem, & probabilem aſſiſtere Foro Eccleſiaſtico, dum Canoniſtæ, & Morales vi- 5
dentur pene concordare, ipſi autem Civiliſtæ, ſeu Laici inter ſe diſcordant, & forte magis communiter eandem Sententiam Foro Eccleſiaſtico favorabilem tenent, ut ſunt præſertim de Marin. & Rovit. ambo Magiſtratus Fori Sæcularis, potiſſime vero Rovitus, qui longo tempore exercuit munus Delegati Regiæ juriſdictionis, licet modernus elaboratiſſimus Hiſpanus Cortiada, *dec. Aragon.* 10. *n.* 114. ad probandum quod conveniri poſſit coram Laico multos cumulet, referendo etiam tenentes contrarium, ſed juxta ſtylum eſt ſimplex Collector, non examinando articuli veritatem, & tamen ſufficit, ex his articulum reddi dubium, ut in dubio adhærendum ſit regulæ generali aſſiſtendi Foro Eccleſiaſtico privative ad Forum Laicale omnino incompetens in cauſis Clericorum, nam in dubio inhærendum eſt regulæ Mantic. *dec.* 251. *n.* 4. Franch. *dec.* 197. *n.* 9. cum aliis collectis per Barboſ. *axiom.* 198.

6 Quicquid autem ſit de veritate articuli, adhuc tamen quando in aliqua Regione receptus ſtylus eſſet in contrarium, videretur iſto caſu tolerabilis, cum ex dicto exemplo feudi, ob rationis identitatem, non videatur omnino exorbitans, dummodo tamen procedatur ad diſpunctionem rationum, & alia quæ concernunt judicium ſuper illo munere ſeu adminiſtratione, non autem ad executionem, ac diſtrictionem, præſertim perſonalem, ac etiam realem in bonis propriis, & pro executione actionis perſonalis, niſi auctoritate Judicis Eccleſiaſtici, ut admittitur apud Capyc. Latr. *d. conſult.* 103. & alios apud eos, & apud Cortiad. *d. dec.* 10. *n.* 114. *poſt med. verſ. Bene verum*, cum alias ſtylus contineret potius corruptelam, ideoque nullatenus tolerabilis, quæ tamen, licet a caſu controverſiæ extranea eſſent, prout, & alia in caſibus ſequentibus, adhuc tamen citra evagationis defectum inſinuabam, ad dictum effectum congruæ applicationis auctoritatum, & ne unum caſum percutientes, alteri diverſo incongrue applicarentur, relinquendo in reliquis locum veritati, cum occaſio non dederit formiter hunc articulum diſputandi.

7 Alter caſus eſt ubi in concurſu creditorum ſuper patrimonio communis debitoris efformato coram Judice Laico, ab illo liberatur pecunia Clerico creditori cum obligatione de reſtituendo prioribus, & potioribus, ac ad omne mandatum &c. & tunc in vera juris cenſura pro incompetentia Judicis Laici quoque reſpondendum videtur, ut ſcilicet coram eo Clericus conveniri non valeat, quoniam cum agatur de cogendo Perſonam ad reſtituendam pecuniam conſumptam, & cum reliquo patrimonio confuſam, ita eſt exercere directam, & perſonalem actionem cum ipſo Clerico non ſubdito per viam formalis, & integræ conventionis in Perſona, & bonis propriis, ut bene in his terminis probat, & tenet de Marin. *reſol.* 206. *lib.* 1. *per tot.* Et licet in fine dicat in contrarium eſſe illorum Tribunalium praxim, attamen illa praxis ita ſimpliciter, ac indefinite ſumpta, potius manifeſta corruptela dicenda videtur, niſi diſtinguendo dicatur, quod aut agitur de decidendo puncto anterioritatis, vel potioritatis in concurſu, ac ſucceſſive de puncto avocationis pecuniarum, & an ſit locus reſtitutioni necne, & tunc recte ad eundem Judicem id pertineat tanquam Judicem concurſus, & cauſæ univerſalis, nam alias eſſet involvere totum mundum, neque alias hujuſmodi cauſæ univerſalis concurſus practicari poſſent, aut vero agitur de actuali coerctione, ſeu executione pro dicta reſtitutione, & ſecus, ut ſcilicet a proprio competente Judice Eccleſiaſtico id faciendum ſit, nam alias eſſet exercere juriſdictionem directam cum Eccleſiaſtico, ut ſupra.

8 Tertius caſus eſt, ubi in eodem concurſu Clerico creditori aſſignantur, ſeu adjudicantur communis debitoris bona cum eadem obligatione illa reſtituendi anterioribus, vel potioribus, ſeu ea exhibendi ad omne mandatum &c. Et tunc aut ſunt bona mobilia, quæ non extant, itaut ad ipſa directe agi non valeat, & dicendum venit idem quod in pecunia, quia eadem ratio in omnibus militat, aut ſunt ſtabilia, ſeu etiam mobilia, vel ſe moventia extantia, & quæ directe

ven-

vendicari poſſunt, & tunc licet in puncto juris idem quod in caſu præcedenti dicendum veniat, dum illa bona effecta ſunt de dominio Clerici, cujus exemptio eſt tam perſonalis quam realis. Attamen ubi contraria eſſet Tribunalium laicalium praxis, illa videtur tolerabilis, neque continere tantam corruptelam, ex eadem ratione, de qua infra in quinto caſu, quod ſcilicet in eodem judicio, ſeu ex eadem actione alter compareat, ac petat immitti ad bona hæreditaria; quoniam ita Judex exigendo dictam obligationem de reſtituendo declarat, quod noluerit pure dare bona prædicta, neque eorum dominium, & poſſeſſionem in Clericum transferre, ſed ſolum proviſionaliter concedere quandam ſpeciem tenutæ precariæ, ad ejus nutum amovibilis, cum facultate reaſſumendi propria auctoritate ipſa bona, & ſic tanquam vinculum, ſeu onus reale ipſis bonis infixum, unde congruere videntur termini feudi, de quibus ſupra; ſive quod tali caſu Judex laicus cenſendus veniat jure illius privati contrahentis, qui rem a ſe poſſeſſam alteri precario, ſeu ad nutum avocabilem tradat, cum facultate eam capiendi propria auctoritate, quoniam dicto privato in vim hujuſmodi pacti ipſam rem reaſſumente lædi non dicitur Eccleſiaſtica immunitas, dum id non in ratione juriſdictionali, & auctoritativa in Perſona, & bonis ipſius Clerici ſequi dicitur, ſed in ratione privata, & conventionali in bonis propriis ipſius reaſſumentis, quæ cum reliquo Clerici recipientis patrimonio ita commixta non dicuntur.

9 Non ſic eſt in caſu præcedenti pecuniæ, vel aliarum rerum conſumptarum, & non extantium, ad quarum pretium, ſeu æquivalentiam agatur, quoniam licet recepta juris propoſitio ſit, quod pecunia de mandato Judicis creditori ſoluta cum cautione de reſtituendo prioribus, & potioribus, ſeu ad omne mandatum &c. nunquam dici poſſit conſumpta, vel commixta, ſed ſemper habeatur pro extante, perinde ac ſi ſoluta non eſſet, Anna *ſingul.* 537. Franch. *deciſ.* 73. *n.* 9. *ubi Adden. & deciſ.* 200. *n.* 4. Rot. *deciſ.* 155. *in fin. par.* 7. *recen. deciſ.* 189. *n.* 35. *& deciſ.* 232. *n.* 33. poſt Zacch. *de oblig. Cam. & paſſim*. Nihilominus hæc dicitur ficta, & intellectualis exiſtentia, proveniens ex fictione, & potentia legis, ad effectum, ut creditor evitare non poſſit reſtitutionem ſub prætextu conſumptionis bona fide, naturaliter autem, & de facto illa identifice, & commode ſeparabilis a reliquo patrimonio non adeſt, & conſequenter per neceſſe dare oportet juriſdictionalem coactionem in Perſona, & bonis propriis ipſius Clerici, quod implicat in Judice laico, & ſic magna differentia eſt inter unum caſum, & alterum.

10 Raro autem contingentes ſunt hodie hujuſmodi controverſiæ, ſolutionis ſcil. pecuniarum, vel adjudicationis bonorum directe ipſis Clericis, vel Perſonis Eccleſiaſticis in eo ſtatu jam conſtitutis ipſorum tantum fidem ſequendo, cum tunc ad hujuſmodi diſputationes removendas Tribunalia laicalia alias adhibere ſoleant cautelas, ſed bene contingunt, quando id ſequutum eſt cum laico, qui deinde efficiatur Clericus, ſive quod ipſo laico moriente, illi Clericus, vel Perſona Eccleſiaſtica ſuccedat, qualis eſt caſus præciſus diſputatus apud Capyc. Latr. *deciſ.* 123.

Quartus caſus eſt, ubi Clericus a Judice laico immittitur in poſſeſſionem aliquorum bonorum in judicio particulari, quod ſequuta immiſſione omnimodum finem habet, neque de illius retractatione, eadem cauſa continuante agitur, ſed deinde ex integro, & in judicio omnino novo alter prætendens habere potiora jura, ſuas actiones ſuper eiſdem bonis exercere prætendit. Ut puta Clericus creditor hypothecarius laici, adverſus ipſum debitorem, vel adverſus tertium poſſeſſorem laicum obtinet a Judice laico immiſſionem in judicio Salviani, ſive in illo Aſſiſtentiæ, vel ſimili, dictoque judicio expleto, ac poſſeſſore expulſo acquieſcente, alter creditor hypothecarius, qui anteriorem, vel potiorem ſe prætendat, idem Salvianum, vel Aſſiſtentiam ſuper eiſdem bonis intentare velit contra Clericum jam effectum Dominum,

11 ſeu pacificum poſſeſſorem, ſive quod aliquis jure fideicommiſſi, aut ſimili ex remedio *l. fin. C. de edict. Div. Adr.* aut cum alia actione, eadem bona vindicare prætendat, & tunc quicquid aliqui dicant in contrarium, omnino vera videntur firmata apud Rovit. *deciſ.* 44. ut Clericus nonniſi coram ſuo Judice competente deſuper conveniri valeat, quoniam primum judicium coram laico jam terminatum fuit, iſtud vero eſt omnino novum, & integrum, & ſic dici non poteſt continuatio prioris judicii, ut advertitur ſupra in dicta Firmana, *diſc.* 58.

12 Magnaque differentia eſt inter iſtum caſum, & præcedentem, quoniam in eo, ubi agitur de judicio univerſali concurſus creditorum efformati in patrimonio, ſeu bonis communis debitoris, ipſa bonorum Univerſitas dicitur poſita ſub poſſeſſione, & adminiſtratione illius Judicis, qui ita revocabiliter ad ejus nutum bona aſſignat creditoribus per ſpeciem precariæ, & proviſionalis tenutæ ut ſupra, unde quando veniunt alii creditores anteriores, vel potiores pro eiſdem bonis vindicandis, non dicitur judicium novum, ſed idem, atque continuatio ejuſdem judicii univerſalis, quod dici non poteſt de altero caſu. Ac etiam quia in hujuſmodi caſu judicii univerſalis, ſeu concurſus, ut etiam inſinuatur in d. Firmana *diſc.* 58. expedit Clericis, & Eccleſiaſticis huic praxi ſe non opponere, eamque tolerare, ob eorundam Eccleſiaſticorum favorem, ut ita facilius obtineant liberationem pecuniarum, ſeu poſſeſſionem bonorum, alias veriſimiliter non obtenturi, vel ſaltem longe difficilius, & cum onere præſtandi fidejuſſores, ſeu expromiſſores laicos, ut pluries vidi practicatum.

Quintus caſus eſt ubi delata Clerico teſtata, vel inteſtata 13 ſucceſſione immediata, & directa, ſeu obliqua, & fideicommiſſaria, hic petit, & obtinet a Judice laico ſe declarari hæredem, ac immitti in poſſeſſionem bonorum vacantium, ſeu a laico poſſeſſorum, dictaque immiſſio ſit pura, & perfecta abſque aliqua conditione, & tunc videtur idem quod in præcedenti, ut ſcilicet altera veniente, etiam ex eodem jure univerſali, ſeu cauſa ſuccedendi, Clericus jam perfectus, & pacificus poſſeſſor conveniri debeat coram ſuo Judice competente, quoniam primum judicium jam finitum eſt, ſuumque effectum habuit, iſtud vero eſt omnino novum, & integrum juxta *d. dec.* 44. Rovit, cum ibi deductis, ſecus autem ſi, juxta hanc facti ſpeciem, immiſſio non pure, ſed conditionaliter data eſſet cum dicta clauſula in M. C. V aliiſque Tribunalibus Regni Neapolitani uſitata, *ſalvo jure cujuſlibet*, quam in Curia concipimus *ſine præjudicio habentium potiora, & meliora jura &c.* Tunc enim, ut ſupra in tertio caſu dictum eſt, quoties alter compareat ex eodem jure, ſeu cauſa ſucceſſionis, quia ſcilicet prætendat ſe in inteſtata, vel teſtata, directa, ſeu fideicommiſſaria ſucceſſione potiorem, vel æqualem, ex ejuſdem defuncti, vel legis municipalis judicio, & tunc recte tollerabilis etiam videtur dicta 14 praxis, quod coram eodem Judice laico Clericus ita immiſſus evocari poſſit, quoniam ut dictum eſt, non moleſtatur in Perſona, & bonis propriis, ſed tantum Judex reaſſumit bona ita conditionaliter, ac jure proviſionalis, & precariæ tenutæ data Clerico, cum cujus bonis, & patrimonio commixta, ſeu confuſa non cenſentur, quoniam hæc eſt virtus dictæ clauſulæ, inducendi ſcilicet conditionem reſolutivam, qua purificata, reſolvatur actus ab initio, ac ſi geſtus non eſſet, ex plene deductis per Adden. ad Gregor. *deciſ.* 332. *n.* 6. & per Rotam in aliis ſatis frequenter. Aſſiſtentibus, nedum æquitate, ſed etiam dicta ratione majoris favoris ipſorum Clericorum, ut ita facilius hujuſmodi immiſſiones obtineant, & hic eſt caſus, de quo loquitur Capyc. Latr. *d. dec.* 123. *n.* 8. quod ſcil. immiſſo quodam Monaſterio jure teſtatæ ſucceſſionis cum confectione præambuli ſub dicta clauſula ad poſſeſſionem bonorum defuncti, alter deinde compareat jure neceſſariæ ſucceſſionis ſibi competentis in vim illarum conſuetudinum in parte bonorum antiquorum, cum ſimilibus, dum ita primum judicium finitum non eſt, ſed dicitur continuatio, ac reaſſumptio ipſorum bonorum, quæ ita vacantia finguntur, abſque moleſtia, vel coactione ipſius Clerici in Perſona, & bonis propriis. Ideoque ut ſupra admittebam iſto caſu enunciatam illorum Tribunalium praxim tolerabilem eſſe, & de quibus caſibus habetur etiam cum eadem, vel ſimili diſtinctione apud Carleval. *de jud. to.* 1. *ex n.* 946. *cum pluribus ſeqq.*

Sextus caſus eſt, ubi delata Clerico teſtata, vel inteſtata ſucceſſione, ipſe volens in Tribunali laicali facere dictum præambulum cum beneficio legis, & inventarii pro adimplendis 15 illius ſolemnitatibus juxta diſpoſitionem text. *in l. fin. C. de jur. deliber.* ibi citat creditores hæreditarios, ac legatarios, qui ita provocati, contemporanee per quandam ſpeciem reconventionis coram eodem Judice laico, eundem Clericum ita eos provocantem pro ſolutione debiti, vel legati conveniunt. Et tunc licet in puncto juris id fieri non poſſit, quoniam cum hoc ſit judicium mere voluntarium, non autem arctativum, vere, & proprie non intrant termini reconventionis ex bene deductis per Hodiem. ad Surd. *dec.* 26. *n.* 13. *&* 14. Attamen in aliquibus Tribunalibus praxis ſolet eſſe in contrarium, ut teſtatur idem Hodiem. *ibid. n.* 15. *& poſt n.* 26. Dictaque praxis neque omnino exorbitans, ſed tolerabilis videtur, quia de facto adeſt provocatio ex parte Clerici, cui forte objici poteſt, cur hunc actum voluntarium coram Judice laico, & non coram proprio, & Eccleſiaſtico

gerat,

Digitized by Google

gerat, quos omnes ſupra diſtinctos caſus, ita incidenter deducebam ad præfatum initio inſinuatum effectum, tollendi æquivoca, ſeu explicandi, in quibus caſibus procederet illa contraria praxis, quæ in hac facti ſpecie per dictum Judicem præſupponebatur, quodque incongrue applicaretur ad caſum controverſiæ, nihil tamen deſuper firmando, ſed integrum locum relinquendo veritati, dum incidenter, & diſcurſive hæc deducebantur.

16 Demum, omiſſis aliis ad rem non facientibus, & præſertim illo vere continuationis ejuſdem judicii, ac retractationis actu per viam nullitatis, vel injuſtitiæ, de quo in dicta Firmana *diſc.* 58. Septimus eſt noſter caſus præciſus, quod ſcilicet delata alicui Clerico ſucceſſione directa, vel obliqua, atque per iſtum confecto præambulo, & obtenta immiſſione in poſſeſſionem bonorum a Judice laico, actus ſuum plenarium conſequitur effectum, atque Clericus in eo jure ſucceſſorio nullum habet contradictorem, ſed effectus jam pacificus poſſeſſor hæreditatis, & bonorum, ex intervallo pulſatur per creditores hæreditarios, vel legatarios ad ſolutionem debitorum, ſeu legatorum. Et tunc, reflectendo etiam ad ſolam veritatem, dicebam omnino improbabilem eſſe dictam laicorum prætenſionem, cum non ſolum reſiſterent juris propoſitiones, & principia, ſed etiam neque aſſi-
17 ſteret præſuppoſita praxis, quæ percurrit dictos alios caſus, de quibus loquuntur allegati Auctores, & cæteri apud eos, non autem iſtum, in quo quicquid dicant aliqui relati per Carleval. *de judiciis*, *tom.* 1. *n.* 303. omnium verior, & communiter in toto Orbe Catholico recepta eſt opinio, ut Clericus hæres laici pro ſolutione æris alieni defuncti conveniri debeat coram ſuo Judice Eccleſiaſtico, & competente, ut pleniſſime cæteris collectis habetur apud Carleval. ubi ſupra, *n.* 301. *& ſeqq.* Tunc enim ceſſant omnes rationes militantes in aliis ſupra exem[illegible]ficatis caſibus, quia primum judicium jam abſolutum, & finitum eſt, iſtud vero eſt omnino novum, & di[illegible], neque ſequi dicitur purificatio conditionis contentæ in dicta clauſula *ſalvo jure*, ſive in altera, *ſine præjudicio*, cum intelligatur quoad venientes ex eadem cauſa, & per quandam continuationem ejuſdem judicii juxta alios caſus, ut ſupra exemplificatos.

Clarius vero, ac extra omnem dubitationem iſta procedere dicebam in hac facti ſpecie ex triplici particulari circumſtantia. Primo, quia non agebatur de ſucceſſione, & bonis laici, niſi mediate, cum immediati poſſeſſores, per quorum obitum bona vacabant, & immiſſio petita eſt, eſſent etiam Eccleſiaſtici, unde oporteret eos, ſi viverent, coram proprio Iudice Eccleſiaſtico convenire. Secundo, quia ipſemet Clericus, qui hanc immiſſionem in præfatis duabus defectis portionibus habuerat, erat etiam hæres directus jure proprio pro tertia parte, ab ipſo jam ſpatio annorum circiter 25. pacifice poſſeſſa, unde erat correus, & conſequenter cum ageretur de intereſſe connexo, ejus Forum tanquam potentius de jure totam cauſam trahere deberet etiam quoad correos laicos, multo magis dum omnes aliæ portiones quamvis alias per laicos poſſeſſæ eſſent, ita in ipſo Clerico erant conſolidatæ.

18 Et tertio fortius, quoniam non agebatur de legato ſpeciei, quo caſu forte dici poſſet, quod ejus dominio favore legatarii privilegiati recta via in iſtum tranſeunte, non adeſſet neceſſitas obtinendi legatum a manu hæredis, quodque Judex laicus in animo non habuerit tradendi poſſeſſionem rerum legatarum, quæ ita extra hæreditatem quodammodo eſſe dicerentur, atque ita vacantia pro legatariis relinquere voluerit directe eis tradenda in judicio mere reali rei vindicationis, ſed agebatur de legato quantitatis, pro quo aſſequendo perneceſſe oportebat exercere contra ipſum Clericum hæredem actionem perſonalem, tanquam pro debito proprio, quoniam cum legatum non debeatur in vita teſtatoris, ſed incipiat deberi poſt ejus mortem, dicitur debitum hæredis non autem defuncti, & conſequenter eſt actio, quæ naſcitur, & ſubſtantiatur cum ipſo hærede, & licet pro legato detur etiam Salvianum, vel hypothecaria ad bona defuncti, & ſic remedium reale, ſeu rei perſecutorium, attamen hæc dicitur actio realis, non principalis, ſed acceſſoria, & pediſſequa actionis perſonalis, atque alias, cum fere omnia bona per Eccleſias, Clericos, & Eccleſiaſticos poſſeſſa a mediatis, vel immediatis laicorum ſucceſſionibus obveniant, ita eſſet penitus deſtruere Eccleſiaſticorum exemptionem realem a Foro laicali, ideoque concludebam hanc prætenſionem eſſe omnino improbabilem.

ANNOT. AD DISC. XCIV. & CXV.

JAm notatum ſupra *ad diſc.* 57. *& pluries*, & de contentis Diſc. XCV. ſupra *n.* 41.

EADEM PAPIEN. VISITATIONIS HOSPITALIS DE QUA DISC. XLI. INTER EASDEM PARTES.

Super reſolutione Congreg. Concilii pro Adminiſtratoribus Hoſpitalis.

De eadem materia, de qua dicto diſc. 41. An ſcilicet & quando intret necne Concilium Trident. ſeſſ. 22. de reform. cap. 8. & 9. ſuper viſitatione Hoſpitalium exemptorum, ac reviſione rationum?

SUMMARIUM.

1 *DE reſolutione in caſu, de quo diſc.* 41.
2 *Reviſio rationum ab Ordinario non eſt ex juriſdictione delegata, ſed ordinaria.*
3 *Epiſcopus de jure tanquam exequutor piarum voluntatum poteſt viſitare, ac revidere rationes adminiſtratorum.*
4 *Quid operetur in hoc revocatio privilegiorum.*
5 *De intelligentia illorum verborum*, niſi in fundatione cautum ſit, *quid ſignificet illud verbum* cautum.
6 *De derogatione privilegiorum contenta in* Concilio.
7 *Examinatur obſervantia.*
8 *Decretum irritans inficit contrariam obſervantiam, & impedit præſcriptionem.*
9 *De motivo præcipuo reſolutionis.*
10 *De fundamentis ex quibus reſolutio potius placeat.*
11 *Etiam data exemptione deputatur Viſitator Apoſtolicus.*
12 *Quod etiam ſi expreſſe cautum non ſit, ſufficiat per æquipollens.*
13 *De reſolutione in cauſa, de qua diſc.* 26.

DISC. XCV.

CUm meus Amanuenſis harum annotationum impreſſioni præpoſitus, antequam expectaretur hujus cauſæ reſolutio, typis dari curaſſet annotationem, quam juxta ſtylum ad propriam inſtructionem, & memoriam principaliter in ea edideram ut ſupra *diſc.* 41. poſtmodum vero ſub die 16. Martii 1669. propoſita cauſa in Sac. Congr. Concilii prodierit contra meum votum reſolutio Adminiſtratoribus Hoſpitalis favorabilis, non intrare ſcil. Trident. Concilii decreta *ſeſſ.* 22. *de reform. c.* 8. *&* 9. ob exceptuationem in eiſdem decretis, præſertim in ſecundo contentam, quod alias in fundatione cautum eſſet. Hinc proinde, ex eodem juſtitiæ, & veritatis indagandæ ſenſu, ex quo omnes iſti labores prodierunt, cenſui ultra ibi deducta, infraſcripta quoque annotare, ut ea quæ habentur *d. diſc.* 41. magis declarata remaneant. 1

Per aliquos igitur obſervatum fuit, quod decretum Conciliare *d. cap.* 9. occaſione agendi de reviſione rationum nul- 2
lam concedit juriſdictionem delegatam, ut facit *cap. præcedenti* 8. circa viſitationem, circa quam in Hoſpitalibus, & locis exemptis conceditur Locorum Ordinariis facultas viſitandi tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegatis, quoniam *in dict. cap.* 9. agendo de reviſione rationum, nulla facta mentione delegationis, dicitur quod Loci Ordinarius id agat, ac propterea ceſſat reſponſio, de qua *dicto alio diſc.* 41. quod ſcil. ejuſdem Sac. Congr. litteræ de anno 1575. ſcriptæ Epiſcopo, quod ipſe tanquam Epiſcopus tale jus non haberet, referendæ non eſſent ad juriſdictionem delegatam, ſed ad ordinariam ob reduplicationem Perſonarum, ita ex diverſitate juriſdictionum concurrentem, dum ita corruit delegationis præſuppoſitum cum quo proceſſum eſt.

Verum hoc fundamentum ſolum, & de per ſe conſideratum 3
Mihi vim non inferebat, quoniam punctus pro meo judicio non eſt in delegatione, ſed eſt in derogatione privilegiorum, quæ *in eod. cap.* 9. expreſſe continetur. Certum enim eſt, quod de jure Epiſcopus ex propria nativa, & ordinaria juriſdictione jus habet viſitandi omnia loca, in quibus ex defunctorum piis diſpoſitionibus pia opera exerceantur, & con-

conſequenter jus revidendi rationes Adminiſtratorum, tanquam in ſequelam, ſeu actum conſecutivum viſitationis, ſaltem ex ea facultate quæ ſibi de jure competit exequendi pias voluntates, vel curandi, quod alii ad quos pertinet exe- 4 quantur, ex deductis in Eugubina, *hoc tit. diſc. 44.* & in aliis, catenus autem hujus facultatis exercitium ſibi impeditur, quatenus obſtent privilegia exemptiva, quibus revocatis, tanquam per remotionem obſtaculi, operatur jure ſuo primævo, & connaturali, ad inſtar habentis membra valida, cum quibus ambulare, aliaſque naturales operationes facere poteſt, ſed impeditur a vinculis, quibus ſolutis operatur, non jure novo, & dativo ſibi ſupervenientte ab eo, qui vincula ſolvit, ſed jure naturali, & proprio, alias accidentaliter impedito, tanquam per remotionem impedimenti, & quo exemplo utuntur Beneficialiſtæ antequam prodiret Conſtitutio Urbani VIII. quæ hodie indultarios efficit Delegatos, ad probandum, quod Ordinarius, cui concedatur indultum conferendi etiam beneficia reſervata, vel affecta, jure ordinario, & proprio conferre dicatur, ut frequenter in aliis hoc exemplum adducitur.

5 Alii fundamentum conſtituebant in eo, quod illa verba *in d. cap. 9.* contenta, niſi aliter in fundatione cautum ſit (& quæ receptum eſt ſubintelligi etiam in *cap. 8.*) ſuam operationem facere debeant, quamvis ageretur de conceſſione, non per viam contractus veræ, & correſpectivæ conventionis, ſed etiam per viam Gratiæ, & Privilegii, quaſi quod illud verbum *cavere*, adaptetur ad quamcumque voluntatem, & diſpoſitionem, ſive per actum correſpectivum, & oneroſum, ſive per gratuitum, dum paſſim in jure præſertim civili, & apud Scribentes hoc verbum adhibetur in Teſtatoribus, per quos, ita, vel ita cautum ſit, verum & hoc fundamentum nullius, vel modici momenti Mihi videbatur, 6 quoniam ceſſante contractu oneroſo, & correſpectivo explicito, vel etiam implicito contento in privilegio ex cauſa oneroſa conceſſo, ſemper dicitur privilegium, cui Concilium generaliter, & indefinite derogavit. Et quamvis ea privilegia, quæ conceduntur in limine fundationis, magis operativa, & efficacia in jure reputentur, utpote minus præjudicialia, dum nullum jus Ordinario quæſitum tollunt, ac propterea habemus magis exiſtimari, minuſque derogationibus ſubjacere exemptionem nativam quam dativam, ut advertitur in Neapolit. *diſc. 26.* & alibi pluries, attamen ſemper eſt privilegium, ideoque cum Conciliare decretum non deſcendat ad has diſtinctiones, ſed generaliter, & indefinite cuicumque Privilegio deroget, intrat vulgaris propoſitio de qua Barboſ. *axiom. 136. n. 1.*, quod lex generaliter loquens, generaliter intelligi debet, potiſſime quia Concilium utitur verbo generali, & efferanato *quibuſcumque*, quod omnem caſum continet, ex collectis per Barboſam *diction. 317.*

Demum alii magnum fundamentum conſtituebant in tam 7 diuturna obſervantia annorum 100. & ultra decurſorum a publicatione Concilii, in quibus, non obſtantibus motivatis, tam de anno 1575. quam de recenti de annis 1651. & 1654. nunquam docebatur hanc facultatem ad exercitium deductam eſſe, ſed pariter hoc motivum ſolum, & de per ſe non videbatur conſiderabile, ſiquidem modernum ſilentium ab anno 1651. citra, referendum erat impedimentis litis pendentis, dum, ut advertitur *d. diſc. 41.* poſtquam Sac. Congr. favore Epiſcopi de anno 1654. decrevit ex reſcripto Signaturæ Sanctiſſimi de anno 1655. demandata fuit reviſio, non proſecuta ob vacationem Sedis Epiſcopalis, aliaque impedimenta, & quamvis illo etiam tempore ſubducto, adhuc a dicto anno 1575. ad annum 1651 adeſſet longævum ſpatium annorum 75. & ſic aptum inducere quadragenariam, quæ dato titulo etiam putativo æquipollet centenariæ, atque dicitur legitima præſcriptio, etiam in iis, quæ ſunt contra jus, ut habetur in Tolet. *diſc. 1.* & in aliis frequenter, nihilominus facilis videbatur reſponſio, pluries *hoc eod. tit.* pariter deducta, quod ſcil. ob decretum irritans, & clauſulam *ſublata*, quæ continentur in Conſtitut. Pii IV. edita ſuper confirmatione, & publicatione Concilii, infecta remanet quæcumque contraria poſſeſſio, qua ceſſante dari non poteſt præſcriptio, vel conſuetudo, quæ ita impeditur, ne oriatur, ut in terminis ſpecialibus obſervantiæ contrariæ decretis S.C.T. advertitur in Alerien. Vica- 8 riæ 26. Junii 1654. cor. Bichio, & frequenter occaſione concurſus affirmativi, vel negativi in parochialibus, vel Vicariis: & generaliter circa operationem dictarum clauſularum plene in Ceſenaten. ſeu Sarſenaten. Laudemiorum cor. Ghiſlerio, *decif. 400. p. 9. rec.* & latius in eadem cor. Albergato *decif. 35. poſt collectat. Hondeni*, ac etiam quia negligentia prædeceſſorum præjudicare non debet Eccleſiæ, ac ſucceſſoribus jure proprio independenter venientibus.

Omnes tamen fere, etiam ex illis, qui neglectis his, & 9 ſimilibus motivis, ſentiebant pro Epiſcopo, in reſolutionem devenerunt, ex ea uſque tunc ignota, & non obſervata facti circumſtantia cujuſdam viſibilis alterationis contentæ in ea annotatione manu Cardinalis Alciati, quam Fagnan. *in cap. de Xenodochiis, de Religioſ. dom. num. 5.* ſupponit eſſe reſolutionem Sac. Congr. *ut d. diſc. 41.* quod ſcilicet annus, & dies eſſent diverſi caracteris temporis recentis, ac etiam cum diverſo recenti caractere verbo, *cenſui*, prolato in perſona prima, ac denotante, quod eſſet ſimplex votum dicti Cardinalis, addita eſſet littera T. transformans dictum verbum in perſonam tertiam, ac denotans quod eſſet reſolutio S. Congregationis, qua ita ceſſante ſequebatur, reſolutionem potius fuiſſe in contrarium juxta ſuperius enunciatas litteras de menſe Maji ejuſdem anni 1575. ipſi Epiſcopo conſcriptas ſuper ejus facultatis incompetentia, potiſſime quia in eadem annotatione Alciati cum dictione adverſativa *ſed*, continetur relatio ad quoddam aliud folium, quod non reperitur, ſed pariter quamvis iſtud eſſet magnum motivum, non tamen ſolum, & de per ſe videbatur tanti faciendum, quoniam id ſolum operari poterat, ut nulla ratione habita dictæ præſuppoſitæ antiquæ reſolutionis, punctus videndus eſſet ex integro, ut jam demandatum fuit de anno 1653. & cum quo præſuppoſito diſputatum fuit de anno 1654. quando ex integro prodiit reſolutio Epiſcopo favorabilis.

Quamvis autem examinando ſingula fundamenta prædicta, ſingulariter, & de per ſe, in ſenſu etiam veritatis, Mihi relevantia non viderentur, prout, & omnino certum videre- 10 tur, conceſſionem Nicolai V. revera eſſe per ſpeciem Gratiæ, & Privilegii magis quam contractus, & legis fundationis, perſiſtendo in eadem ſententia, de qua dicto *diſc. 41.* nihilominus præmiſſis omnibus inſimul, & unitim conſideratis, cum conſueta regula, *ut ſingula quæ non proſunt &c.* illa Mihi magnam vim inferebant, unde propterea reſolutio potius probabilis viſa eſt, cum illud ſatis vehemens argumentum *d. diſc. 41.* cum præſuppoſito dictæ antiquæ declarationis, deductum ex nimia proximitate temporis, quando in Congregatione ſedebant Cardinales, qui in ipſo Concilio intervenerant, ejuſque mentem callebant, ita retorqueretur, atque ſubſequuta longæva obſervantia magnifacienda videtur, non tanquam præſcriptiva, ſed tanquam interpretativa, ac probans executionem dictæ antiquæ, & proximæ reſolutionis.

In idem quoque concurrentibus pluribus motivis, ac conſiderationibus prudentialibus, ex quibus, etiam in caſu dubio, ita probabiliter reſpondendum videbatur. Tum ob particulares notabiles hujus facti circumſtantias, tum etiam ob generalem conſiderationem non retrahendi Sæculares ab hujuſmodi piis operibus, & fundationibus, ſive eorum devotionem, & applicationem non refrigerandi in jam fundatis, potiſſime quia, citra præjudicium proborum Eccleſiaſticorum, in pleriſque partibus experientia docuit, quod magis fideliter, ac diligenter adminiſtrata fuerunt loca pia exiſtentia ſub regimine, & adminiſtratione laicorum, quam ſub immediato regimine Eccleſiaſticorum, quamvis id citra eorum culpam caſuali contingentiæ forte referri quoque poſſit. Habita etiam conſideratione, quod iſti laici Adminiſtratores non recuſabant viſitationem, & reviſionem rationum alicujus ex viciniorbus Prælatis per ipſam S. Congregationem deputandi, ut ita eadem certificaretur de bona adminiſtratione, quodque hæc reſiſtentia adeo vehemens non fiebat ad effectum effugiendi viſitationem, & redditionem rationum Superiori Eccleſiaſtico, ſed ad conſervationem dictæ exemptionis, cum cujus opinio- 11 ne ex illius Populi particulari applicatione, & pietate hoc opus ab exiguis principiis ad adeo notabilem ſtatum redactum erat, quod pariter fuit magnum motivum reſolutionis, unde propterea tunc etiam determinatum fuit, ad hunc effectum deputari debere Epiſcopum Viglevanen. viciniorem.

Occaſione quoque hujus diſputationis deventum fuit ad notitiam cujuſdam reſolutionis ejuſdem Sacr. Congr. in una Li- 12 cien. de anno . . . . . per quam determinatur id, quod cum regulis generalibus, & cum ſola operatione dictionis, *omnino*, advertunt del Bene *de immunit. Eccleſ. tom. 2. cap. 10. dub. 6. ſect. 11. n. 31.* & per eadem verba Paſqualigus *reſol. moral. 189. n. 7.* quod ſcil. quamvis per Sac. Concil *d. cap. 9.* exigatur quod expreſſe aliàs in fundatione cautum ſit, attamen eidem decreto ſatisfiat, quamvis non expreſſe, & in verbis, ſed per æquipollens de eadem intentione conſtet, quod Mihi probabile videtur, non ex fundamento cui innituntur del Bene, & Paſqualig. ubi ſupra, ſed ex ea propoſitione, quam ſemper cenſui ante omnia per Judices pro oculis habendam eſſe,

Digitized by Google

eſſe, ut ſcil. in omnibus humanis actibus, ac diſpoſitionibus, tam inter vivos, quam per ultimas voluntates non cortex, & figura verborum, ſed ſubſtantia veriſimilis voluntatis magis attendi debeat.

13 Iſta vero reſolutio cum conſiderationibus de quibus ſupra magis Me confirmavit in opinione, quam habui de exorbitantia reſolutionis, de qua in Neapolit. *diſc.* 26. in cujus caſu agitur de lege fundationis adjecta per verum fundatorem per indubitatam viam contractus, & quamvis ibi ageretur de Monaſterio Monialium, & circa ſolam clauſuram, uude de longe diverſa urgeret ratio, adeout niſi alter Superior Eccleſiaſticus adeſſet, ſatis probabilem, ac fundatam crederem reſolutionem, nihilominus dum adeſt alter Superior æqualis ac forte majoris poteſtatis, qualis eſt Nuntius Sedis Apoſtolicæ, non de facili captivare potui intellectum in præfatæ reſolutionis obſequium.

BAREN. JURISDICTIONIS

PRO ARCHIEPISCOPO

CUM ARCHIPRESBYTERO OPPIDI AQUÆVIVÆ.

Caſus diſputatus coram Cardinalibus a Sanctiſſimo deputatis, & pendet ut infra.

De eadem materia, de qua ſupra diſc. 1. cum pluribus ſeqq. ſuper quæſtionibus jurisdictionalibus haberi ſolitis inter Epiſcopos, ſeu Diœceſanos, & Prælatos inferiores, prætendentes habere jurisdictionem ordinariam, ſeu quaſi Epiſcopalem in aliquo loco, ejuſque Clero, & Populo.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutiones Rotæ in cauſa.*
3 *De ratione, ob quam cum aliqua evagatione præter ſtylum plene univerſa materia reaſſumatur.*
4 *De obligatione Epiſcopi probandi ſituationem loci controverſi in ſua Diœceſi.*
5 *Improbatur, & quod fundata ſit Epiſcopi agentis intentio, non exiſtente alio Epiſcopo in cauſa.*
6 *De probatione d. ſituationis in iſto caſu.*
7 *Damnatur evagatio in ſuperfluis.*
8 *De probatione territorii ſeparati, &* Nullius.
9 *De differentia inter probationem per Privilegium, & alteram per immemorabilem.*
10 *An immemorabilis poſſit probari per ſcripturas?*
11 *Quod non deferatur aſſertionibus Epiſcopi.*
12 *De quæſtione cum Prælato inferiori infra Diœceſim.*
13 *Quid cum iſtis Prælatis Concilium Trident. innovaverit.*
14 *De caſu præciſo controverſiæ.*
15 *Quando dicatur conſuetudo, & quando præſcriptio.*
16 *Quod præſcriptio raro, vel nunquam reducatur ad praxim, & de ratione.*
17 *Qualis fuerit cauſa, vel occaſio abuſuum, & præjudiciorum in Eccleſiis.*
18 *Poſſeſſio, quæ provenit ex facultate non attenditur, neque eſt apta ad præſcriptionem.*
19 *De conſuetudine illarum partium circa frequentes Epiſcopatus ſine Diœceſi, & circa hujuſmodi diviſionem, vel ſciſſuram jurisdictionis Epiſcopalis.*
20 *De circumſtantia particulari in caſu controverſiæ.*
21 *De operatione poſſeſſionis centenariæ allegandi quemcumque titulum de mundo meliorem.*
22 *An, & quando facultati obſtet exhibitio tituli?*
23 *De difficultate, quæ in iſta cauſa caderet.*

D I S C. XCVI.

1 INcertum eſt ex quo principio Archipresbyter Oppidi Aquævivæ, conſuevit quoddam regimen ſpirituale habere illius Cleri, ac reſpective Populi, non ſolum circa connaturalem ſibi incumbentem curam Sacramentalem, ſed etiam circa curam jurisdictionalem, atque de anno 1221. quidam Archiepiſcopus per ejus litteras agnovit, & declaravit de antiqua conſuetudine favore Archipresbyteri conſtare, ortiſque poſtmodum controverſiis, atque commiſſa per Sedem Apoſtolicam cauſa Epiſcopo Vigilien. ab iſto de anno 1455. prodiit quædam ſententia præfatarum litterarum canonizatoria, ſuper qua ſententia dictæ conſuetudinis approbativa, eodem anno obtenta fuit quædam confirmatio Apoſtolica, forte per organum Pœnitentiariæ, juxta illius temporis ſtylum.

Non acquieſcentibus vero Archiepiſcopis ſucceſſoribus, introductaque propterea lite in Rota, initum fuit compromiſſum in Perſonis Cardinalium Sauli, & Pallavicini, qui laudum quoque protulerunt Archipresbytero favorabile, adverſus quod in grado appellationis, vel reductionis ad arbitrium, introducta denuo cauſa in eadem Rota coram Coccino, infirmato dicto laudo, prodierunt plures reſolutiones Archiepiſcopo favorabiles, reſervatis in poſſeſſorio tantum ad favorem Archipresbyteri quibusdam actibus minoris ſphæræ, qui Vicario Foraneo potius pro frequentiori ſtylo quodammodo competere videntur, ut patet *in decis.* 441. 448. 506. *&* 919. *inter impreſſ.* ejusdem Coccini, atque ita lite quieſcente, per longiſſimum tempus pacifice obſervatum fuit.

Cum autem Sede Archiepiſcopali vacante, novus ejuſdem Oppidi Baro, ex dicti Archipresbyteri conſenſu, ſeu licentia, thronum elatum, vulgo baldachinum, in illa Eccleſia Collegiata erexiſſet, hodiernus vero Archiepiſcopus ſucceſſor id impugnaſſet, cum ſubſequuta remotione, ex iis, quæ ſcribendo favore Baronis habentur deducta *in hoc eod. lib. ſub tit. de præeminen. diſc.* 26. In eo intermedio ſpatio litis, idem Archipresbyter Baronis potentia, & aſſiſtentia fretus, antiquas reaſſumendo prætenſiones, quinimmo ultra eas, fimbrias dilatando, in plenariæ, acomnimodæ jurisdictionis Epiſcopalis exercitio ſe intruſit, etiam in cauſis matrimonialibus, & criminalibus, ac aliis, quæ poſita etiam tanquam certa ordinaria jurisdictione Prælati inferioris cadunt ſub jurisdictione, quam Concilium Trident. & Apoſtolicæ Conſtitutiones Epiſcopo, ſeu Diœceſano delegarunt. E converſo autem Archiepiſcopus, ad hujuſmodi intruſionem impediendam, ſuamque tuendam jurisdictionem ad plures actus proceſſit, quare reaſſumpta cauſa in eadem Rota cor. Priolo in locum Coccini jam defuncti ſubrogato, datoque dubio, an conſtaret de attentatis hincinde? ſub die 26. Januarii 1671. prodiit reſolutio Archiepiſcopo favorabilis, conſtare ſcil. de attentatis per Archipresbyterum in decem, & pluribus capitibus, vel ſpeciebus attentatorum, reſervato de aliis videre. 2

In hoc itaque ſtatu, de utriuſque Partis conſenſu Clemens X. cauſam commiſit doctrina, & probitate nimium qualificatis Cardinalibus Brancaccio, & Odeſcalco, quorum ſecundus hodie tam digne Sedem Petri obtinet ſub nomine Innocentii XI. cum facultate procedendi ſummarie, & ſola facti veritate inſpecta, quacumque appellatione remota, atque aſſumpta coram iſtis Cardinalibus diſputatione, cum Scribentes pro Archipresbytero, pene volumina conficiendo, involuerent omnia, quæ ſuper hujuſmodi jurisdictionalibus controverſiis inter Epiſcopos, & inferiores Prælatos apud Doctores, & in Rotæ deciſionibus ſcripta habentur, confundendo, ut dici ſolet, triticum, aliaſque fruges, ac etiam paleam, & fœnum, hinc proinde, eiſdem Cardinalibus deſiderantibus, & laudantibus pro materiæ, atque in ea cadentium æquivocorum dilucidatione opportunum cenſui præter ſtylum, ac genium, per quandam ſpeciem compendii plures inter ſe diverſas reaſſumere quæſtiones, ut ita dignoſceretur, quænam regulæ, vel auctoritates congruant illi caſui, vel quæſtioni, quam diſputari contingat, atque ita evitentur confuſiones, & æquivocorum incurſus, planaque (ut reveta eſſe videtur) fiat illa materia, quæ ex quadam communi credulitate involuta reputatur, cum revera non ſit. 3

Prima igitur quæſtio, quæ in hac materia cadit, ea eſt, quæ controverſi loci ſituationem percutit, quia nempe inferior Prælatus, qui in poſſeſſione ſit jurisdictionis ſpiritualis, & quaſi Epiſcopalis in aliquo loco, ejuſque Clero, & Populo, vicino Epiſcopo prætendenti in eodem loco plenam legem Diœceſanam, omnimodamque jurisdictionem Epiſcopalem, ordinariam; & delegatam, vel ſaltim delegatam objiciat de non ſituatione intra fines ſuæ Diœceſis, quodque propterea ſibi tanquam Actori incumbat onus id juſtificandi, cum alias reo ſufficiat vincere per non jus, potiſſime vero ubi locus ſit in aliqua extremitate, adeout non ſit undique circumdatus a Diœceſi Epiſcopi Actoris, ſed vigeat poſſibilitas exiſtentiæ intra alias adjacentes Diœceſes, juxta firmata in his terminis apud Dunoz. ſen. *deciſ.* 309. cum aliis relatis ſupra *diſc.* 11. *&* 12. Unde propterea, cum plu- 4

ries

ries occaſio dederit more Advocati ſcribere pro hujuſmodi Prælatis inferioribus, ſuper hoc non probato ſituationis præſidio magnam vim conſtituere conſuevi, atque juxta diverſam Judicum capacitatem, non ſemel motivum plauſum habuit, illudque litibus, & cauſis inſenſibilem finem dediſſe videtur eodem modo, quo praxis probat in caſu, de quo apud Dunoz. jun. *deciſ.* 426. & 457. & in eo caſu, de quo ſupra *d. diſc.* 11. quamvis in eo caſu Ego ſcriberem pro Epiſcopo, & in pleriſque aliis.

5 Verum reflectendo ad veritatem, illud confugium inferiorum Prælatorum, alio Epiſcopo viciniori in cauſa non exiſtente, nullius ſoliditatis perpetuo Mihi viſum eſt, quodque diſputationis trutina indignum eſſet, tanquam in re habente ſpeciem notorii, ut etiam advertitur *dicta diſcurſ.* 11.

Siquidem, præſuppoſito principio hodie receptiſſimo, de quo ſupra *diſc.* 1. *& in pluribus ſeqq.* quod ſcilicet juxta opinionem, quam inconcuſſa Romana Curia ſequitur, per Dionyſium primum totus Orbis diviſus eſſet in Diœceſes, cum Epiſcopatibus, & Archiepiſcopatibus, adeout quilibet locus, qualis qualis ille ſit, ſub aliquo Epiſcopo, vel Archiepiſcopo eſſe debeat, ignoto primitivæ Eccleſiæ illo uſu hujuſmodi inferiorum Prælatorum, ſeu locorum *Nullius* Diœceſis, adeout neque hodie præſumantur, niſi probentur.

Cum hujuſmodi controverſiæ non vigeant inter Perſonas privatas, quæ intra alicujus loci lares morentur, adeout aliis adjacentibus Epiſcopis non innoteſcant, ſed in ea Regione, vel Provincia, notorii ſpeciem habere ſoleant, hinc proinde ſequitur prorſus improbabile eſſe, quod ſi locus controverſus eſſet in altera Diœceſi, vel quod id cadere poſſet in quæſtione, ille alter Epiſcopus negligeret.

Alia etiam accedente conſideratione, quod ſcilicet etiam in hujuſmodi locis territorii vere ſeparati, & *Nullius*, citra controverſiam per Concilium Trid. quamplures actus demandantur Epiſcopo viciniori, ut occaſione ordinum Sede vacante, vel ad alios effectus advertitur *in annotationibus* ad idem Concilium, ac etiam *diſc.* 16. *& aliis*. Ita etiam demandatur per Conſtitutiones Apoſtolicas, illam præſertim Gregorii XIV. ſuper Immunitate Eccleſiaſtica, cum ſimilibus, & per conſequens ita certificatum remanet, abſque alia probationis neceſſitate, quiſnam ſit ille vicinior, cui magis hæc ſituatio aſſiſtat, ob nimium improbabile ſilentium, & acquieſcentiam aliorum adjacentium Epiſcoporum, qui deſuper intereſſe habere poſſent, ac propterea admittere in hoc propoſito genericam propoſitionem, de Actore non probante, ſeu de reo vincente per non jus, Mihi ſemper viſum eſt, ut continens unam ex ſimplicitatibus, vel ſuperſtitionibus Juriſtarum.

6 Et nihilominus, ubi etiam in ſuis caſibus hujuſmodi quæſtio diſputationis trutina digna reputanda eſſet, ea tamen neque imaginarie in præſenti cadebat, tum quia ſupponebatur ſituatio hujus Oppidi intra viſcera, ſive in circumdario hujus Diœceſis, non autem in aliqua extremitate, adeout cadere poſſet præfata dubietas, vel poſſibilitas exiſtentiæ in altera Diœceſi, juxta caſus, de quibus *d. diſc.* 11. *&* 12. *& in aliis*, tum etiam clarius, quia eædem ſuperius enunciatæ litteræ Archiepiſcopi de anno 1221. & ſententiæ Epiſcopi Vigilien. de anno 1455. ipſaque Apoſtolica confirmatio deſuper obtenta, in quibus iſte prætenſus inferior Prælatus totum fundamentum conſtituebat, id ſupponunt, & comprobant, ut etiam plura alia Alexandri III. aliorumque Pontificum documenta comprobant, ut etiam facit obſervantia a Concilio Trid. citra, ſuper viſitatione, aliiſque concernentibus ſaltem ab eodem Concilio delegatam juriſdictionem.

7 Atque hinc ſequebatur ſuperfluam, prorſuſque inanem chartarum repletionem continere ea, quæ Scribentes pro Archipresbytero plene conſarcinabant, ſuper concernentibus illum punctum, ſeu iſtam quæſtionem, juxta modernorum pragmaticorum vitium, quod redolet deteſtabilem, atque omnino contemptibilem ineptiam, evagandi ſcilicet ſuper iis, quæ a caſu quæſtionis extranea ſunt, nilque ad eam conferunt.

Idem in omnibus cadere dicebam reſpectu eorum, quæ latius deducebantur ſuper altera quæſtione, quæ ut advertitur ſupra *diſc.* 1. *& in aliis plurib. ſeqq.* potius facti, quam juris dicenda eſt, ſuper juſtificatione ſcilicet territorii vere ſeparati, cum qualitate *Nullius*.

8 Hodie ſiquidem juris theorica in abſtracto omnino plana eſt, nullamque admittit quæſtionem, quæ ſola remanet facti, & applicationis, ut ſcilicet iſta qualitas non præſumatur, ſed per allegantem probanda ſit; iſta vero probatio ad duas tantum ſpecies reſtringitur, unam ſcilicet per privilegium Apoſtolicum expreſſum, & clarum, ſuper ipſa ſeparatione territorii, cum conceſſione plenæ, ac omnimodæ quaſi Epiſcopalis juriſdictionis activæ cum Clero, & Populo in eo vivente, nullatenus curatis Apoſtolicis privilegiis ſuper exemptione a juriſdictione, & poteſtate Diœceſani quantumvis ampla, & effrænata, quoniam ab exemptione, & juriſdictione paſſiva non infertur ad juriſdictionem activam, & ad territorium ſeparatum, & altera eſt ſpecies probationis per immemorabilem, bene concinnatam, cum ſuis hodie vulgaribus requiſitis, ante motam litem, cujus tempus eſt ſubducendum.

9 Cum ea differentia inter unam ſpeciem, & alteram, quod prima, quoties privilegium ſit clarum, & explicitum, facere dicitur probationem promptam, quæ Prælato inferiori ſufficit etiam in Judicio poſſeſſorio manutentionis, quod per Epiſcopum intentatum eſſet: altera vero ſpecies per immemorabilem exigit canonizationem per tres ſententias conformes, interim non retardata Epiſcopi manutentione in poſſeſſione Epiſcopalis juriſdictionis ob aſſiſtentiam juris, quæ in juriſdictionalibus ex quadam ſpecialitate ſola ſufficit, *ut in eod. diſc.* 1. *cum plur. ſeqq.* firmatur, & eſt hodie theorica, ſeu concluſio firma, & recepta, ac propterea, ut dictum eſt, quæſtiones cadunt ſolum ſuper applicatione ad factum.

10 Iſta vero applicatio nullatenus in præſenti controverſia cadere poterat, quoniam nullum adeſt Apoſtolicum indultum ſuper ſeparatione territorii, minuſque probatio immemorabilis, tam in actu, quam in potentia, ob certam impoſſibilitatem illam faciendi, ſubducto tempore litis a tempore tam antiquo jam pendentis, ut ſupra.

Neque prælatæ litteræ Epiſcopi de anno 1221. ſuper conſuetudine in hoc propoſito aliquam probationem producere poterant, tum quia illæ percurrunt conſuetudinem exercendi juriſdictionem in aliquibus actibus, vel caſibus particularibus ad terminos tex. *in cap. auditis, de præſcript.* cum præſuppoſito exiſtentiæ loci intra Diœceſim, & per conſequens id potius excludit ſeparationem territorii, & qualitatem *Nullius*.

11 Tum etiam quia, licet rejecta opinione antiquorum credentium, quod immemorabilis eſſet improbabilis alias quam per teſtes, non autem per ſcripturas, ex ea ratione, quod ſcripturæ ſupponunt initium, quod eſt immemorabilis deſtructivum, cum probabilius receptum ſit, ut etiam per ſcripturas ea juſtificari poſſit ex firmatis *deciſ.* 168. *p.* 10. *rec.* & habetur pluries ſub diverſis materiis, & præſertim *ſub tit. de jurepatr. diſc.* 57. *&* 58. cujus materiæ occaſione ſuper rigoroſa forma deſiderata in potentibus, de iſta ſpecie probationis agi contingit, ac etiam *tit. de Judic. diſc.* 22. ubi generaliter de materia præſcriptionis, nihilominus id procedit, quando documenta, quæ canonizant, ſeu enunciant immemorabilem, non ſolum ſint authentica, ſed non ſuſpecta, puta quia ſint documenta Apoſtolica, de quibus præſertim agitur *d. deciſ.* 168. *p.* 10. *rec.* vel ſimilia, quibus eadem congruat ratio, ſecus autem ubi (ut in præſenti) agatur de aſſertione Epiſcopi.

Cum etenim ipſe ſit prohibitus facere hujuſmodi diſmembrationes, vel conceſſiones, utpote redolentes formalem alienationem bonorum, ac jurium Eccleſiæ etiam ubi de parochialium, aliarumque inferiorum Eccleſiarum diviſione, vel diſmembratione agatur ex iis, quæ aliis relatis habentur apud Orthob. *deciſ.* 6. *& deciſ.* 224. *p.* 10. *rec. cum aliis ſub tit. de alien. & contr. prohib. diſc.* 1. *& ſub tit. de Paroch. diſc.* 35. *& ſub tit. de jurepatr. diſc.* 4. *&* 11. & alibi pluries, multo vero magis in iſta graviori materia diſmembrationis, & ſeparationis territorii, ac juriſdictionis Eccleſiæ Cathedralis, cum id privative ad quemcumque pertineat ad Pontificem, ut in his terminis apud Duran. *dec.* 226. *&* 446. apud Ruyas *deciſ.* 211. & advertitur ſupra, *diſc.* 2. & in aliis.

Hinc proinde ſequitur, ut hujuſmodi aſſertionibus nullatenus deferendum ſit, ne id quod eſt directe prohibitum, indirecte ſequatur, atque ita fraus fiat legi, quæ verbis potius, quam rebus impoſita diceretur.

Si etenim in rebus minoris momenti, in quibus licet Epiſcopus non habeat liberam diſpoſitionem, habet tamen competentiam ex juſta cauſa, aliiſque requiſitis accedentibus id deſuper agere, vel operari valeat, ut ſunt diviſiones, diſmembrationes, vel uniones inferiorum Eccleſiarum, vel canonizatio juriſpatronatus, & ſimilia, adhuc eadem procedit concluſio, ut Epiſcopi aſſertionibus aliunde non juſtificatis, non deferatur, ex deductis in locis proxime citatis,

multo

multo magis, & abſque dubio, ut præmiſſum eſt, in illa materia, in qua nullam habet competentiam, nec poteſtatem, dum ſunt actus ſolius Pontificiæ poteſtatis, ut in ſpecie aſſertionum, vel enunciativarum Epiſcoporum, habetur apud Zarat. *deciſ.* 10. *&* 21. *& deciſ.* 440. *p.* 13. *& deciſ.* 21. *p.* 14. *rec. & diſc. ſeq.* in cujus caſu dictæ deciſiones prodierunt.

Dicebantur tamen hæc ad ſuperabundantiam, quoniam admiſſa etiam prædictarum litterarum validitate, & efficacia, perinde ac ſi Apoſtolici documenti vim haberent, adhuc tamen nil concludebatur ad iſtum effectum territorii ſeparati, atque plenariæ, & omnimodæ juriſdictionis cum qualitate *Nullius*, dum earundem litterarum tenore attento, illa potius excluditur, ſolumq; canonizatur conſuetudo ſuper juriſdictione Prælati inferioris, ſub diverſo Diœceſano, & in loco exiſtente intra limites Diœceſis, & per conſequens pariter extranea erant, atque ſuperfluam, & inutilem chartarum repletionem continebant ea, quæ deducebantur hujuſmodi materiam, vel probationem territorii vere ſeparati, cum omnimoda juriſdictione quaſi Epiſcopali percutientia.

Quinimmo neque eædem litteræ conſuetudinem canonizant ſuper univerſa ordinaria juriſdictione in eo loco, & Populo, ejuſque territorio, ſed ſolum ſuper aliquibus actibus, & caſibus particularibus ad terminos, ac materiam text. *in d. c. auditis, de præſcript. de quo ſupra d. diſc.* 1.

Tertia igitur eſt iſta quæſtio inter Diœceſanum, & inferiorem Prælatum ſuper ordinaria univerſali, vel reſpe- 12 ctive particulari juriſdictione, in aliquo loco Diœceſis, ejuſque Clero, & Populo, adeout præcedentes quæſtiones non cadant, ſed ſolum agatur de iſtis Prælatis, de quibus proprie agit *d. tex. in c. auditis*, ac etiam Conſtitutio Bonifacii VIII. regiſtrata *in c. cum Perſonæ de privileg. in 6.* ſuper forma juſtificandi hujuſmodi juriſdictionem, de cujus materia agitur ſupra, *diſc.* 5. Ac etiam agitur per Concilium Trident. *ſeſſ.* 23. *de refor. cap.* 26. & in pleriſque aliis locis, in quibus loquitur de Abbatibus, & Archidiaconis, aliiſque Dignitatibus diverſa habentibus vocabula, qui hanc habeant ſpeciem juriſdictionis.

In iſta vero ſpecie quæſtionis hodie poſt Concilium Trid. duæ intrant inſpectiones. Una ſcilicet ſuper legitima hujus 13 juriſdictionis, & poteſtatis competentia, ſuper qua Concilium nihil innovavit, ideoque proceditur cum terminis generalibus juris communis Canonici. Et altera, poſita hujuſmodi legitima poteſtate, ſeu competentia, ſuper ejus moderatione per idem Trident. Concilium, & ſubſequutas Apoſtolicas Conſtitutiones inducta, ex illa juriſdictione, & poteſtate delegata, quæ Diœceſanis, ſeu locorum Ordinariis attributa eſt, in cauſis ſcilicet criminalibus, & matrimonialibus, in collatione Ordinum, in concurſu Parochialium, in approbatione Confeſſariorum, & Concionatorum, ac in aliis juxta ea, quæ præſuppoſita illa ordinaria inferiori juriſdictione, habentur declarata ſupra in *Vulturarien. diſc.* 3. *& in Anglonen. diſc.* 9. *& in aliis pluries, & in annotationibus ad idem Concilium Trident.*

Sive ubi (ut in præſenti) titulus conceſſionis hujuſmodi inferioris juriſdictionis non haberet cauſam univerſalem, ſed ſolum particularem reſtrictam ad certus caſus, ultra dictam juriſdictionem delegatam, intrat alia ordinaria in reliquis caſibus, vel actibus non conceſſis, vel non præſcriptis, juxta terminos, ac materiam *d. tex. in cap. auditis*, cum Concord. *d. diſc.* 1.

Super ſecunda itaque inſpectione juriſdictionis delegatæ per Concilium Trident. & Apoſtolicas Conſtitutiones, nulla cadit quæſtio, cum per idem Concilium, & Conſtitutiones reſpective, derogetur quibuſcumque privilegiis, vel conſuetudinibus, aliiſque obſtantiis, ſive quod ita non ſit derogatio formalis, & omnimoda, ſed conceſſio illius Apoſtolicæ juriſdictionis, & Superioritatis, quam ipſa Apoſtolica Sedes mediantibus ejus Commiſſariis, & Delegatis exercere poterat, ac ſolebat.

Et per conſequens (applicando ad rem) ubi etiam, neglectis dictis Rotæ deciſionibus, omnimodam juriſdictionem Epiſcopalem, ac Diœceſanam, etiam ordinariam Archiepiſcopo deferentibus, atque Archipresbytero denegantibus, procedendum eſſet cum præfatis litteris, & cum ſententia Epiſcopi Vigilien. earum canonizatoria, juxta omnimodam ejuſdem Archipresbyteri prætenſionem, adhuc tamen extra omnem quæſtionem remanet utraque Archiepiſcopi juriſdictio, ordinaria ſcilicet in aliis caſibus, de quibus dictæ litteræ non loquuntur ad terminos *d. tex. in c. auditis*; & delegata in illis caſibus, & actibus, de quibus loquuntur Concilium, & Apoſtolicæ Conſtitutiones, ac propterea manifeſte intruſivam, & temerariam, quæ nullo poſſet velamine offuſcari, dicebam eſſe modernam innovationem aſſumendi exercitium juriſdictionis delegatæ, ac etiam ordinariæ in caſibus, & actibus, qui extra præfatas litteras, & ſententias reſpective remanent.

Unicus itaque cauſæ punctus reſtringebatur ad dictam 14 ordinariam particularem juriſdictionem ad certos caſus latius reſtrictam, an ſcilicet de ejus legitima competentia conſtaret: atque in hoc, juxta hactenus deducta, & in allegatis Rotæ deciſionibus coram Coccino firmata, pro Archiepiſcopo probabilius reſpondendum videbatur: ex duplici namque fonte hujuſmodi juriſdictionis competentia reſultare ſolet, vel ſcilicet ex illo Apoſtolicæ conceſſionis, de cujus efficacia, ejus veritate, ac validitate poſita, non eſt dubitandum, quoniam ſi Pontifex facere poteſt id, quod eſt plus, concedendo ſcilicet ſeparationem territorii cum omnimoda juriſdictione, & poteſtate, quinimmo etiam illum locum decorando cum prærogativa Cathedralitatis, ex deductis *ſub tit. de præemin. diſc.* 6. multo magis concedere poteſt id, quod eſt minus, vel ex præſcriptione, cujus terminus proprie in præſenti cadit.

Quamvis etenim in hac materia conſuetudinis termi- 15 nus adhiberi ſoleat, attamen id ex quodam loquendi uſu potius provenit, quoniam, ut alibi pluries advertitur, conſuetudo proprie cadit in Univerſitatibus plurium Perſonarum complexivis, quæ omnes pariformiter tangat, coæquali jure tanquam per ſpeciem legis, quæ omnes tangit; ubi vero agatur de tollendo jus uni, illudque alteri deferendo, tunc præſcriptio, non autem conſuetudo dicitur, quamvis agatur de corporibus univerſalibus, efformantibus unam Perſonam formalem, ſeu intellectualem, conſtitutam ex multis Perſonis materialibus, puta de una Civitate, vel Populo, præſcribente contra alteram, ſive de Capitulo, vel Monaſterio, quinimmo de Provincia, vel Regno, aut univerſa Religione, &c. multo vero magis ubi inter ſingulares Dignitates, ſeu Prælaturas, ut advertitur *d. diſc.* 21. *de Judic. n.* 6. ubi de hac materia præſcriptionis, atque pluries aliis relatis firmatur per Rot. & præſertim apud Greg. & Add. *deciſ.* 191. & in aliis relatis per Add. *ad deciſ.* 20. *p.* 3. *rec.*

Cum itaque in hac facti ſpecie nulla deſuper adeſſet Apo- 16 ſtolica conceſſio: hinc proinde totum jus hujus Archipresbyteri reſtringebatur ad præſcriptionem ſub conſuetudinis vocabulo, ut ſupra improprie explicatam, cujus præſidium hodie, ut advertitur *d. diſc.* 21. *de Judic. & diſc.* 3. *de alien. & contract. prohib. & alibi*, remanere videtur quodammodo ideale, utpote nunquam, vel nimium raro ad praxim reducibile, præſertim in hujuſmodi Eccleſiis, vel quia factum poſitivum, vel negativum cum negligentia, vel permiſſione aliquorum Prælatorum, præjudicare non poſſit ſucceſſoribus ex propria Perſona venientibus, ipſiſque Eccleſiæ, quæ aſſimilatur pupillo viventi ſub Tutore, vel quia deducere oporteat tempore vacationis Sedis; ac etiam ea tempora, quæ ante Concilium Trident. quandam ſpeciem vacationis habere videbantur, ac propterea multi in Eccleſiis irrepſerunt abuſus, multaque reſultarunt in- 17 convenientia, & præjudicia, quod ſcilicet Eccleſiæ Cathedrales, & Metropolitanæ dabantur in commendam Cardinalibus, & Prælatis, qui a Curia non diſcedendo, eas more prædiorum ad ſolum fructum, per Vicarios, alioſque inferiores Miniſtros adminiſtrabant, ut de Abbatiis, & beneficiis ſimplicibus hodie fieri praxis docet.

Item fortius, quia ex iis, quæ habentur ſupra in Ti- 18 raſonen. *diſc.* 22. poſſeſſio hujuſmodi Archipresbyterorum, aliarumque laicalium Dignitatum, ſeu inferiorum, potius facultativa dicenda videtur juxta auctoritates, & deciſiones, quæ in his terminis ſpecialibus habentur deductæ *d. diſc.* 22. *& duobus ſeqq.*

Idque ſi generaliter procedit in omnibus Provinciis, vel Regionibus, facilius dicendum eſt in Italia, atque inter Italiæ Provincias, vel Regiones, in illis, quæ hodie efformant Regnum Neapolitanum, & inter iſtas omnium magis in hac Apuliæ parte, ſeu Provincia, in qua in hoc propoſito aliquæ dignoſcuntur ſingularitates exorbitantes, quæ alibi 19 forte non practicantur: ſiquidem, ultra incongruam proximitatem trium Metropolitanarum Eccleſiarum, illius nempe, ac Tranenſis, & Sypontinæ, quæ omnes extra montes vix unius Cathedralis qualificatam Diœceſim conſtituerent: major dignoſcitur exorbitans ſingularitas, quæ ut advertitur *diſc.* 6. *de præemin. in fin.* & alibi, Græcorum moribus potius, quam Romanæ Eccleſiæ auctoritati referenda

forte

ſorte videtur, quod ſcilicet quilibet locus, vix unius leucæ, vel parum plus ab alio diſtans, ſuum habeat Epiſcopum, abſque Diœceſi, & cum valde exiguo territorio, adeout Epiſcopi potius quandam figuram gerere videantur localium Rectorum, ſeu Plebanorum cum uſu Pontificialium.

Et quod magis eſt, magiſque ad rem conferi, ſive id prodierit ex iiſdem Græcorum moribus pro eo tempore, in quo Conſtantinopolitano Imperatore retinente dominationem iſtarum partium, ad oras maris Adriatici, & Jonii, Conſtantinopolitanus Patriarcha, temere, ac de facto, in Spirituali, & Pontificia adminiſtratione ſe ingerebat, vel quia ſic bellorum, aliorumque accidentium, ac frequentis mutationis dominiorum ratio exigeret, in iſta Regione magis, quam alibi dignoſcebantur hujuſmodi Epiſcopalis juriſdictionis diviſiones, ac ſciſſuræ, ſiquidem intra Apuliæ brevem ambitum, etiam hodie de facto dignoſcuntur quamplures Prælati inferiores cum qualitate *Nullius*, in cujus poſſeſſione ſaltim exiſtant: in Oppidis ſcilicet Altamuræ, Terlitii, Putignani, Faſani, & Cirignolæ, & aderat prius in alio Oppido Rutigliani, ut advertitur ſupra *diſc.* 2. Atque ut etiam inſinuatur ſupra *diſc.* 23. in anguſto territorio Archiepiſcopatus Tranen. duo tantum habente nimium adjacentia Oppida pro Diœceſi, Baruli ſcilicet, & Corati, cum ſola diſtantia vix duarum leucarum, nimium plani, & commodi itineris etiam pedeſtris, adhuc tamen, ex Archiepiſcoporum conceſſionibus, vel permiſſionibus, aut quia ſic exigerent illorum temporum calamitates, & contingentiæ, utriuſque Oppidi Populus, & Clerus, conſimili antiquæ conſuetudini innixi, prætenſionem habent, ut extra proprios lares trahi non valeant, ibique a proprio Archipresbytero, vel Vicario eorum cauſæ cognoſci debeant, ut etiam *eod. diſc.* 23. agitur de conſimili prætenſione, quam habent quædam Civitati quoq; adjacentia Oppida Metropolitanæ Eccleſiæ Tarentinæ, cum pleriſq; ſimilibus caſibus nimium frequentibus, inter quos admiratione dignus videtur ille recenſitus ſupra *hoc eod. tit. diſc.* 24. de nimium paupere, & exigua Diœceſi Acernen. Et alter de quo plene agit Campanil. *in diverſor. jur. canon. rubr.* 11. *cap.* 23. agendo de non minus paupere, & exigua Eccleſia Laquedonen. cujus ipſe fuit Epiſcopus, quod cum univerſa Diœceſis conſtituta eſſet ex duobus tantum adjacentibus obſcuris, & exiguis locis, via unam competentem Plebaniam conſtituere aptis, quilibet ex eis prætendit habere proprium Vicarium, propriumque Tribunal ſeparatum, quo nil abſurdius, tunc etenim ex deductis in d. Tiraſonen. *diſc.* 22. aliqua major facultas in cauſarum deciſione localibus Rectoribus, vel Vicariis (ſemper tamen in figura Vicariorum foraneorum) congrue, ex quadam æquitate concedenda videtur, quando ratio diſtantiæ, & aſperitatis, nimiæq; populi incommoditatis ita exigat, juxta caſum, de quo in d. Tiraſonen. Secus autem in hac facti ſpecie, quod illud Oppidum ipſi Metropoliticæ Civitati nimium adjacet cum ſola diſtantia duarum circiter leucarum plani, nimiumque commodi itineris, & per conſequens antiqua conſuetudo, vel obſervantia referenda videtur illorum temporum moribus, juxta præfata alia exempla in Regione nimium frequentia, dum in hac eadem Diœceſi, alia quoque Loca, vel Oppida conſimilem prætenſionem habent, & præſertim illud, quod appellatur Caſa maximæ, cujus Archipresbyter eadem quoque phræneſi laborat.

20 Aliqua item ratio, vel circumſtantia pro iſta benevola, & facultativa prærogativa, ſeu commoditate in hoc Oppido Acquævivæ dignoſci videtur, quod ſcilicet, ita docentibus aliquibus traditionibus, & probabilibus argumentis, quando Metropolitana Civitas, tot Saracenorum, vel Schyſmaticorum incurſiones paſſa eſt, ſive inter ipſoſmet Chriſtianos inteſtinorum bellorum clades, ac propterea Archiepiſcopus in ea reſidere, ac Tribunal erectum habere prohibitus fuerit, in iſto Oppido reſidentiam habuerit, adinſtar eorum, quæ inſinuantur *ſub tit. de præem. diſc.* 3. agendo de Eccleſia Cæſarauguſtana, & per conſequens quod ceſſatis impedimentis, adhuc huic Oppido in memoriam hujus prærogativæ, ac etiam benevolæ receptionis, & tractationis proprii Paſtoris, in illorum temporum calamitatibus, Archiepiſcopi ex gratitudinis motivo, iſtam benevolam, urbanam tamen, & facultativam conceſſerint, vel permiſerint prærogativam, ne ſcilicet Clerus, & Populus aſſuetus extra lares non trahi, ſed ibi a proprio Archiepiſcopo judicari, in futurum ibidem a proprio Rectore, vel Archipresbytero in aliquibus cauſis, & actibus judicaretur, ſemper tamen facultativo jure, adeout in effectu idem Archipresbyter Vicarii foranei, cum aliqua majori, & extraordinaria juriſdictione, & facultate, Perſonam gereret, vel figuram faceret, juxta exempla, de quibus ſupra, *d. diſc.* 22. *& ſeqq.* Et per conſequens, quod hujuſmodi poſſeſſio, ſeu obſervantia, utpote facultati referibilis, ad legitimam præſcriptionem apta non eſſet.

21 Eſt bene verum, quod quando verificabilis eſſet immemorabilis, vel ſaltem centenaria pacifica, & non interdicta, vel contradicta poſſeſſio, tunc illa eſſet nimium conſiderabilis, non quidem in ratione præſcriptionis, ad cujus præſidium recurrere nimium imprudens reputandum eſt conſilium, ut pluries alibi advertitur, & præſertim *d. diſc.* 3. *de alien. & contract. probib. & diſc.* 21. *de jud.* ſed ex altera ibidem inſinuata regula, ſeu concluſione nimium frequenter in omni fere materia deducta præſertim *ſub tit. de jurepatr.* ac etiam *ſub altero de feud.* quod ſc. poſſeſſor centenarius facultatem habet allegandi quemcumque titulum de mundo meliorem, & ſic ipſum Apoſtolicum privilegium, quo accedente, planum eſſet, quod omnes præmiſſæ ceſſarent difficultates, ut in ſpecie advertitur *diſc. ſeq.* ubi de hoc puncto, vel operatione centenariæ latius.

22 Et quamvis ſcribendo more Advocati, dicerem quod iſta præſumptio, vel facultas intrare non poſſet, ſtante titulo infecto, & vitioſo, cui Archipresbyter innitebatur, dictarum ſc. litterarum Archiepiſcopi de an. 1221. ac propterea intraret una de duabus concluſionibus, vel ſc. illa, quæ vulgo tribuitur Gemin. *conſ.* 96. ut retinens apud ſe titulum infectum, per illum in mala fide conſtituatur, ac propterea nullum temporis ſpatium ei ſuffragari valeat, vel altera deducta ex theorica Innoc. *in c. dudum de decim.* ut ſc. exhibitio tituli, de cujus irrelevantia conſtet, excludat poſſibilitatem alterius tituli melioris, ex deduct. *ſub tit. de Regal. diſc.* 47. Attamen reflectendo ad veritatem, agnoſcebam hujuſmodi objectum non ſubſiſtere, dictaſque concluſiones non intrare, tum quia difficile eſt illas, & præſertim ſecundam ad praxim reduci ob tot requiſita deſiderata in tituli productione, vel exhibitione, ut hujuſmodi reſtrictionis præjudicialem effectum operetur, juxta *conſ.* 95. Lanarii, *& dec.* 218. *p.* 6. *&* 29. *p.* 7. *recent. cum aliis, d. diſc.* 47. *de Regal. & diſc.* 3. *de alien. & contr. probib.* & alibi, & præſertim in Rom. Palatii de Frangipaniis *ſub tit. de emphyt.* & in Rotæ deciſione in eo caſu edita 4. Decemb. 1673. coram Rondan. Tum fortius quia dictæ litteræ non continent privilegium, vel conceſſionem ipſius Archiepiſcopi, qualis eſt caſus, de quo apud Duran. *d. dec.* 216. *&* 446. & apud Royas *dec.* 211. *& ſup. diſc.* 2. Ac propterea dici poſſet, quod conſtaret incontinenti de infectione (quod tamen neque omnino tutum eſſet, cum poſita centenaria, allegari poſſet ejuſdem conceſſionis confirmatio Apoſtolica) ſed continet ſolum antiquæ conſuetudinis declarationem, ſeu canonizationem, & ſic per viam juſtitiæ potius, quam gratiæ, eo modo, quo in materia juriſpatronatus habemus.

23 Verum difficultas tolli videbatur ex facto, quod ſc. ob antiquas lites, juxta præmiſſam facti ſeriem non verificaretur centenaria pacifica, ex qua ad hujuſmodi effectum, vel operationem inferri poſſet, adhuc tamen, reflectendo ad veritatem, reſpectu aliquorum actuum particularium, qui non docebantur contradicti, aliquam habebam difficultatem, ob diſpoſitionem text. *in c. auditis, de præſcript.* ex eiſdem ponderationibus, de quibus ſupra, *d. diſc.* 1.

BENEVENTANA JURISDICTIONIS PRO ARCHIDIAC. ECCLESIÆ METROPOLITANÆ CUM ARCHIEPISCOPO

Caſus deciſus per Rotam pro Archiepiſcopo, & pendet.

De eadem materia, de qua diſc. præc. ſuper territorio ſeparato Prælati inferioris, & plena juriſdictione Epiſcopali, & quid in hoc operetur centenaria, vel quadragenaria cum titulo.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries, cum deciſionibus.*
2 *Quod iſtæ quæſtiones ſint hodie potius facti quam juris.*
3 *De ſituatione in Diœceſi.*
4 *Civitas, & omnia loca Diœceſis efformant unum, & idem territorium, unumque corpus individuum ſine interſecatione aliorum corporum.*
5 *De Epiſcopatibus habentibus loca, & Eccleſias cum dicta interſecatione, & qua ratione.*
6 *De unione plurium Diœceſum, & diverſis unionis ſpeciebus.*

7 De

7 *De inſpectione facti, an adeſſet necne centenaria?*
8 *Quod centenaria præſcriptio ad id non ſufficiat.*
9 *Aliud eſt conſiderare centenariam in ratione præſcriptionis, & aliud in ratione facultatis allegandi titulum meliorem.*
10 *De ratione, ob quam immemorabilis ſuffragetur, & de differentia inter immemorabilem, & centenariam, diverſiſque centenariæ ſpeciebus, & de initio.*
11 *De operatione decreti irritantis.*
12 *Quænam ſit major, an centenaria, vel immemorabilis?*
13 *De ratione ob quam non de facili verificatur in hac materia territorii ſeparati probatio præſumpta, quæ reſultat ab antiqua poſſeſſione.*
14 *Quod iſta ſit quæſtio facti.*
15 *De adminiculis, & argumentis comprobantibus poſſeſſionem Prælati.*
16 *Quod confeſſiones Epiſcopi in hac materia attendantur.*
17 *Declaratur quando, & quomodo attendantur.*
18 *De aliis adminiculis, & argumentis.*
19 *De juriſdictione cumulativa Prælati inferioris, & compatibili cum illa Ordinarii, ad terminos text.* in cap. auditis.
20 *Quod iſta juriſdictio non adeo præjudicet Eccleſiæ.*
21 *Reus poteſt cumulare plures exceptiones diverſas, immo contrarias.*
22 *An & quando mala fides adſit, quæ obſtet præſcriptioni?*

DISC. XCVII.

1 ARchidiacono Metropolitanæ Eccleſiæ Beneventanæ ab antiquiſſimo tempore exiſtente in poſſeſſione Prælaturæ, & plenæ quaſi Epiſcopalis juriſdictionis in Caſtris Circelli, Pagani, Collis, Forcellati, Montis Irſini, S. Angeli, & Roccatellæ, quandam ſpeciem Archidiaconalis Diœceſis conſtituentibus, in earumque Cleris, & Populis. Archiepiſcopus circa ann. 1650. cum præſuppoſito, quod ea ſita eſſent in ſua Diœceſi, prætenſionem excitavit, ordinariam juriſdictionem, ac Diœceſanam legem exercere, vel ſaltem delegatam per Concil. Triden. & Apoſtolicas Conſtitutiones, introductaque cauſa in Rota coram Zarata, Me in ea non ſcribente, ſub diebus 13. Maii 1652. & 27. Januar. 1653. prodierunt reſolutiones Archiepiſcopo favorabiles, quæ habentur impreſſæ inter illas Zaratæ *dec.* 10. & 21. & quarum poſterior eſt repetita *dec.* 304. *p.* 11. *rec.* atque ad earum normam expedita ſententia, iſta per alias duas etiam Rotales coram Cerro, & Taja confirmata fuit, atque deciſiones coram Taja habentur impreſſæ *dec.* 440. *p.* 13. *rec.* & *dec.* 21. *p.* 14. quamvis iſtæ ſint potius ſuper articulo diverſo præſcriptionis ſcilicet juriſdictionis ordinariæ, ad terminos text. *in cap. auditis, de præſcript. ut infra.*

2 In hoc autem ſtatu per modernum Archidiaconum noviter proviſum per mortem prædeceſſoris, cum quo præmiſſus litis curſus habitus fuit, ad hujus pene mortuæ, atque ut dici ſolet quartiduanæ cauſæ defenſionem aſſumptus fui, poſt ſcil. tres conformes Rotales, cumque jam paratæ eſſent informationes pro nova diſputatione, ſuper dictarum ſententiarum juſtitia, vel injuſtitia, ſuperventa vacatio Sedis Archiepiſcopalis per mortem Archiepiſcopi impedimentum præſtitit, atque in hoc ſtatu cauſa reperitur.

Recognitis itaque deciſionibus deſuper editis, & præſertim primis coram Zarata, cum quibus aliæ ſequentes procedunt, dicebam, tam in quodam congreſſu pro directione, quam ſcribendo ad cauſam, quod quæſtio reſtringebatur ad ſolum ſactum, cujus potius quam juris erat, dum ex inſinuatis *diſc. præc.* juris theoricæ, vel regulæ jam videntur hodie plane effectæ, nullam, vel modicam admittentes diſputationem, primo nempe ſuper facto ſituationis locorum intra hujus Diœceſis limites, ut in deciſionibus præſupponitur, & ſecundo, an verificaretur centenaria pacifica poſſeſſio Archidiaconi in plena, & omnimoda quaſi Epiſcopali juriſdictione independenter ab Archiepiſcopo, quod pariter nudi facti erat, ſuper præſuppoſita ſcil. non veritate illorum actuum juriſdictionalium, quos deciſiones præſupponunt per Archiepiſcopum exercitos fuiſſe, remanente ſolum quæſtione juris ſuper centenariæ operatione in hac materia, quatenus ejus probatio adeſſet, ubi etenim in facto verificaretur d. ſituatio intra Diœceſim, atque ceſſaret ſufficiens probatio dictæ centenariæ pacificæ, per nullum actum interruptæ, tunc in congreſſu ad veritatem dicebam, quod opus eſſet deſperatum ſaltem circa juriſdictionem delegatam, quodque ſolum aſſumi poſſet punctus juriſdictionis ordinariæ univerſalis, vel particularis, ad terminos text. *in cap. auditis, de præſcript.* dum hic punctus remanebat novus, ac indeciſus, cum in præfatis deciſionibus ad hanc diſtinctionem non deſcendatur, juxta deducta *diſc. præc.* & *ſupra diſc.* 1. *cum plurib. ſeqq.*

3 Quatenus itaque pertinet ad primum punctum ſituationis, attento præſenti ſtatu de facto hujus Diœceſis, ejus ſituationis probatio adeſſe videbatur, tum ob extrinſecas juſtificationes per teſtes, aliaſque ſpecies, quæ in deciſionibus deducuntur, tum etiam ob juris præſumptionem, quam alio Epiſcopo non comparente, ſufficere advertitur *ead. diſc. præc.* Quamvis etenim loca controverſa non eſſent in Diœceſis circumdario, ſed in extremitate confinantiæ cum pluribus Diœceſibus ſuffraganeorum ejuſdem Eccleſiæ Metropolitanæ, nempe Vulturar. Larinen. Bojanen. & Guardien. Attamen cum in adeo famoſa lite per diuturnum tempus peracta, atque in ea Provincia ſatis notoria, nullus ex prædictis Epiſcopis ſe oppoſuerit, ita de plano tolli videbatur illa contraria poſſibilitas, quæ deſuper conſiderari ſolet.

Hinc proinde totus punctus reſtringebatur ad illam præſuppoſitam facti circumſtantiam, cujus plures antiquæ enunciativæ, aliæque juſtificationes dabantur, & ſuper quibus, non vilis alterius Partis reſponſionibus, maturum pro veritate Judicium efformare non potui, quod ſc. Oppida Morconi, & Limoſani, quæ cum quibuſdam Caſtris, & locis annexis, intermediant, antiquitus eſſent Civitates habentes proprios Epiſcopos, propriaſque Eccleſias Cathedrales, ac Diœceſes, quodque deinde unita fuerint huic Eccleſiæ Beneventanæ, cujus propterea de facto reputantur Diœceſis.

4 Illo etenim facti præſuppoſito retento, dicebam, quod ita ceſſabat dicta præſumptio, quod illa Caſtra eſſent in antiqua Diœceſi Beneventana, dum ab ea materialiter ſeparata erant cum intermediatione prædictarum Diœceſum Morconi, & Limoſani, ſiquidem Diœceſis, quæ idem eſt ac territorium, conſtituit, ſeu efformat ex pluribus locis inhabitatis, intra ejus limites exiſtentibus, cum eorum Cleris, & Populis, unum & idem individuum territorium, ſeu corpus formale, cum Civitate, in qua ſita eſt Cathedralis, adeout omnia loca Diœceſis dicantur eſſe de territorio Civitatis, vel de ejus diſtrictu, juxta ea, quæ occaſione diſtrictus Urbis habentur *d. tit. de præem. diſc.* 1. & *tit. de Regal. diſc.* 94. Hinc proinde, poſita iſta interſecatione, ſeu intermediatione prædictarum aliarum Diœceſum conſtituentium alia corpora ſeparata, impoſſibile dicebam, quod illa Caſtra dici poſſent de hac Diœceſi Beneventana, corpus etenim habet compagem omnium ejus membrorum, quæ participare debeant, & valeant de operationibus cordis, & capitis, ac propterea illa membra, quæ ab ipſo corpore, materialiter, & de facto ſeparata ſint, non amplius dicuntur de illo corpore, ut in his ſpecialibus terminis habetur ſupra in Tiraſonen. *diſc.* 22. in cujus caſu, ut patet ex deciſionibus ſuper eo editis, motivum reputabatur ſolidum, ſed ſublatum fuit ex facto, cum juſtificatione ſc. unitatis, ſeu continuationis territorii, atque ceſſantis omnimodæ intermediationis aliarum Diœceſum, vel territoriorum.

5 Quamvis etenim quamplura habeantur exempla Eccleſiarum habentium Diœceſes interſecatas, quod ſc. una pars ſit in una Regione, & altera in altera, cum omnimoda intermediatione aliarum Diœceſum, quinimmo etiam cum diverſitate Provinciarum, ſeu Metropolitanarum, ut præſertim habemus in Epiſcopatu Campanien. exemplificato *ſub dict. tit. de præem. diſc.* 7. quoniam ipſa Civitas Campanien. cum ejus annexis eſt ſub Provincia Salernitana, & altera pars antiquæ dirutæ Civitatis Satrianen. eſt ſub Provincia Conſana, atque in eo caſu, de quo *d. diſc.* 7. una pars eſt ſub Metropolitano, & altera eſt exempta, & immediate ſubjecta Sedi Apoſtolicæ, cum ſimilibus, attamen id provenit ex natura unionis æque principalis, per quam adhuc durant duo corpora perfecta inter ſe diſtincta, duoque diverſa territoria, vel duæ diverſæ Diœceſes, adeout duplex reputetur Epiſcopus formalis, quamvis unus ſit materialis, ex deduct. *ead. diſc.* 7.

Prout etiam, ſicet detur caſus, quod Eccleſia Cathedralis, vel Metropolitana poſſideat aliquam Eccleſiam intra limites alterius Eccleſiæ, vel Diœceſis, juxta caſum de quo ſupra *diſc.* 21. Attamen in ea Eccleſia, quæ poſſidetur in aliena Diœceſi, conſideratur Eccleſia poſſeditrix tanquam ſimplex beneficiarius, vel Rector ſubditus illi Diœceſano, ut *ead. diſc.* 21. advertitur, non autem, ut dici valeat de propria Diœceſi, ejuſque pars, vel membrum, atque ita dicebam tolli principale fundamentum deciſionum.

Verum

Digitized by Google

Verum reflectendo deinde maturius ad iſtud motivum, quod pri mo aſpectu Mihi videbatur ſolidum, nimiumque conſiderabile, agnovi, quod eſſet periculoſum, ſiquidem ultra difficultates facti ſuper ſufficienti ſc. juſtificatione dict. præſuppoſitæ antiquæ Cathedralitatis Eccleſiarum Morconi, & Limoſani, quando etiam id admittendum veniret, adhuc tamen non ſolvebatur vis argumenti, ſiquidem ſive unio hujuſmodi Eccleſiarum facta eſſet æque principaliter, juxta exemplum ſpeciale Eccleſiæ Cathedralis Materanen. alias ſuffraganeæ unitæ Eccleſiæ Metropolitanæ Acheruntinæ ex deduct. *ſub tit. de Canon. & Capit. diſc. 29. & in Miſcell. Eccl. diſc. etiam* 26. Sive dicenda eſſet ſubjective, & per viam incorporationis, ut verius videbatur, ob ſubſequutam obſervantiam, dum iſtæ Eccleſiæ ſede plena, magis vero ea vacante nullum retinuerunt, nec retinent Cathedralitatis ſignum, vel prærogativam, quinimmo neque nuncupationem, ſed per plura ſæcula unica eſt nuncupatio Diœceſis Beneventanæ, ideoque nil refert, quod illorum locorum adjacentia non verificetur cum antiqua Diœceſi minori, quando dictæ Eccleſiæ Morconi, & Limoſani erant in ſtatu Cathedratico, quoniam ſufficit, eam verificari, cum eo ejuſdem Diœceſis augmento, quod per ſpeciem alluvionis, ex dicta unione contingit, quinimmo ubi etiam dictæ Diœceſes unitæ antiquam retinuerent naturam tanquam per ſpeciem unionis æque principaliter; adhuc idem reſultaret effectus, cum ex dicta præſcriptione iſte Archiepiſcopus intentionem fundatam haberet, tanquam dd. Diœceſum, vel earum alterius Epiſcopus, & per conſequens nullus remanet iſtius ponderationis effectus circa ſituationem.

6 Quo vero ad aliud aſſumptum centenariæ poſſeſſionis, duæ cadebant inſpectiones, una facti, an ſc. verificaretur ſtatus pacificus exercendi hanc omnimodam Epiſcopalem juriſdictionem in figura Ordinarii habentis territorium vere ſeparatum, per dictum tempus 100. annor. abſque aliquo exercitio juriſdictionis, ſaltem delegatæ in Archiepiſcopo, & altera juris, nempe poſito, quod de hoc ſufficienter conſtaret, quid exinde de jure reſultaret, & an iſta centenaria æquipollatet immemorabili, eundemque produceret effectum.

7 In prima inſpectione nullæ cadere videbantur Juriſtæ partes, cum totum conſiſteret in nudo facto, in quo ſupponebant Agentes pro Archidiacono, quod nullam ſubſiſtentiam haberent illi actus, qui in cauſæ deciſionibus ad favorem Archiepiſcopi ponderantur, & præſertim in duabus prioribus cor. Zarata, quia nempe documenta exhibita, ex quibus illi deducebantur, non eſſent authentica, vel eſſent alterata, ſive contiuerent actus æquivocos referibiles ad loca diverſa, ſive ad juriſdictionem metropoliticam, aut ad illam delegatam Epiſcopo viciniori, etiam in locis *Nullius*, cum territorio ſeparato, juxta conſimiles ponderationes in alia Beneventana ſupra *diſc.* 12. ideoque ſuper hoc nullum efformari poterat Judicium, adhuc non viſis reſponſionibus, quæ adverſus hæc præſuppoſita ex altera parte darentur.

8 Quo vero ad alteram inſpectionem juris, an ſcil. in hac materia, præſuppoſita centenaria bene juſtificata, illa relevaret, ex prioribus cauſæ deciſionibus coram Zarata, ſolum prima, quæ eſt *dec.* 10. *inter ſuas n.* 16. & 17. levi quidem Minerva, in hoc pertranſit, preſupponendo ſcil. terminos veræ, ac formalis præſcriptionis, quam firmatur non ſufficere, quaſi quod ſoli immemorabili id conceſſum ſit, non autem centenariæ, quæ præſupponit initium, quod contrarium eſt immemorabili, cujus peculiare requiſitum eſt, ut de initio non conſtet, allegando *dec.* 324. *p.* 1. *rec. n.* 11. & *deciſ.* 218. cor. Royas.

9 In hoc autem, reflectendo etiam ad veritatem, quamvis meum genium, hujuſmodi plenariæ, ac omnimodæ juriſdictioni inferiorum Prælatorum, cum qualitate *Nullius*, potius adverſum ſit, reſpectu juriſdictionis delegatæ per Conc. Trid. ut pluries advertitur in præcedentibus, & præſertim *diſc.* 16. & *in annot. diſc.* 12. & *in aliis*. Attamen iſte ſenſus eſt, quoties S. Congr. Concilii, illius mentem interpretando, more ſupremi Senatus, vel Principis, potius quam Judicis, per tramites juris hujusmodi Prælatos declararet conciliaribus decretis quoque ſubjectos, ſed ubi in Tribunali judiciario per tramites, & regulas juris punctus eſt examinandus, Mihi videbatur, quod reſponſio non ſatiſfaceret, ex eiſdem ponderationibus, de quibus præſertim *diſc.* 3. *ſub tit. de alien. & contract. prohib. & alibi pluries*.

Siquidem centenaria poſſeſſio ponderanda non eſt in ratione præſcriptionis, ut præſupponit deciſio, dum ad ejus præſidium recurrere ſemper malum, atque imprudens eſt conſilium, ut etiam *diſc. præc.* advertitur, ſed in ratione præſumptionis, ſeu facultatis allegandi quemcumque titulum de mundo meliorem, & ſic etiam privilegium Apoſtolicum, quod non dubitatur ad id ſufficere, ideoque magna dignoſcitur differentia inter unam, & alteram viam, ut etiam advertitur *diſc.* 21. *de jud.* Nullus etenim Canon, nullumque conciliare decretum diſponit, quod immemorabilis apta ſit inducere territorium ſeparatum, quaſi quod ſit ſpeciale privilegium per legem illi attributum, ut propterea, juxta privilegiorum naturam, ſeu regulam pati non debeat extenſionem, ſed intelligendum ſit in caſu præciſo, de quo loquitur, ſed iſte effectus provenit ex eadem facultate allegandi privilegium, & quemcumque alium titulum de mundo meliorem, & per conſequens, cum eadem facultas reſultet a centenaria, idcirco non videtur, quæ differentiæ ratio urgeat, ut una ſpecies in propoſito ſuffragari debeat, & altera non.

Clarum vero æquivocum continere videtur illa differentiæ ratio ab aliquibus aſſignari ſolita, ex deduct. *d. diſc.* 3. *de alien.* & in qua dicta prima deciſio figit pedes, quod ſc. centenaria præſupponat initium contrarium, vel diverſum, quoniam id procedit, quando de hoc diverſo, vel contrario initio conſtet, an etiam copulative; quod ex parte poſſeſſoris eadem poſſeſſio reſtricta ſit ad certum, & præciſum titulum excluſivum poſſibilitatis tituli melioris, adeout infert ratio ibidem, & alibi frequenter ponderata, quod ſc. illa poſſibilitas, utpote continens ſimplicem præſumptionem ceſſet, atque excluſa remaneat per contrariam probationem, etiam præſumptam, ex fortioribus præſumptionibus deductam, ſecus autem ubi nulla tituli reſtrictio adſit, & quod magis eſt, nulla accedat juſtificatio contrarii, vel diverſi ſtatus antecedentis, adeout ſit probatio affirmativa temporis centenarii, non excluſiva alterius temporis majoris præcedentis, cujus nulla, nec affirmativa, nec negativa probatio habeatur, quia nempe omnium memoria perempta, ſtatus rerum incertus remaneat, multo vero magis, ubi ut infra ejuſdem ſtatus argumenta accedant, quoniam illa ſpecies centenariæ, potius melior videtur, quam immemorabilis, dum certo includit tempus centum annorum, quod immemorabilis poteſt non includere, ſed non excludit tempus magis antiquum, etiam plurium ſæculorum, atque in hoc verſatur æquivocum aliquorum Scriptorum non diſtinguendi hujuſmodi diverſas ſpecies centenariæ. 10

Quare ad rem, pro hujuſmodi æquivocis tollendis, ponderabam in propoſito, plures diſtingui debere caſus, vel hujus centenariæ ſpecies, primus etenim caſus eſt, ubi cum ſcripturis juſtificetur quidem pacifica, & continua poſſeſſio Prælati inferioris, in exercitio plenæ, ac omnimodæ Epiſcopalis juriſdictionis, per hoc ſpatium 100. annor. & ultra, abſque eo quod non conſtet de aliquo actu juriſdictionali geſto per Epiſcopum, cum quo ſit quæſtio, ſed quod iſtud tempus ſit ante publicationem Conc. Trid. abſque continuatione in tempore ſubſequenti, in quo Epiſcopus ad ejuſdem Conc. præſcriptum aliquot delegatæ juriſdictionis actus exercuerit, & tunc centenaria in nihilo ſuffragatur, quoniam ut advertitur ſupra, *diſc.* 4. & alibi, ſtant bene ſimul, quod Prælatus inferior ante Conc. Trid. ad terminos text. *in cap. cum Perſonæ, de præſcript. in* 6. non quidem territorialem, ſed in alieno territorio, habeat ſaltem in exercitio, ſi non in habitu, univerſam ſpiritualem, & quaſi Epiſcopalem juriſdictionem in aliquo loco, ejuſque Clero, & Populo, eodem modo, quo etiam de præſenti Prælati Regulares eam habent cum Religioſis Profeſſis, ac etiam aliis non profeſſis, in quibus verificentur tria requiſita deſiderata per Conſtitut. Gregor. XIII. de quibus ſupra, *diſc.* 4. quo caſu Conc. prædictum, & Apoſtolicæ Conſtitutiones hanc univerſam juriſdictionem moderarunt in aliquibus caſibus, ſeu in aliquo cauſarum, & negotiorum genere, cum quodam termino exemptionis conſervativo, Apoſtolicæ ſc. delegationis, ideoque iſtius centenariæ vigore non competit dicta facultas allegandi privilegium, vel alium titulum. 11

Alter caſus eſt, ubi accedente centenaria, ſuper exercitio dictæ juriſdictionis univerſalis, etiam poſt Conc. uſque ad tempus litis, etiam in actibus cadentibus ſub juriſdictione, quæ Ordinario delegata fuit, ſed tamen continuatum quoque fuerit in agnitione ſituationis loci intra Diœceſim, de qua locus enunciatus fuerit, & tunc pariter centenaria dictam operationem non facit, atque in his terminis proprie loquitur deciſio in celebri Conſtantien. juriſdictionis, de qua *dec.* 324. *p.* 1. *rec.* quæ videtur Ordinariorum favore magiſtralis, & Achilles, atque iſto caſu allegari non poteſt

privilegium Apoſtolicum, ſuper vera ſeparatione territorii, cum inductione qualitatis *Nullius*, dum ita continuatum aſſe conſtat in ſtatu ſituationis in Diœceſi, ideoque intrat ſolum præſidium præſcriptionis, quod ſuffragari non poteſt ad hunc effectum, propter implicantiam conſideratam *in d. dec. 324. n. 11. p. 1. rec.* & de qua implicantia habetur pluries ſupra, *ac etiam in tit. de praemin. diſc. 2. cum plur. ſeqq.* dandi ſcil. plura capita invicem independentia in uno, eodemque corpore, ac propterea illo caſu adhuc dicendus eſt Prælatus inferior in alieno territorio.

Et de conſequenti intrare non poteſt præſcriptio in actibus delegatis Ordinario, ſeu Diœceſano, ob decretum irritans contentum in Bulla Pii IV. confirmatoria Concilii, & in aliis Apoſtolicis Conſtitutionibus, eandem ordinariam juriſdictionem conferentibus, ob hodie vulgarem, nimiumque frequenter enunciatam præfati decreti irritantis virtutem, & operationem, inficiendi quamcumque contrariam poſſeſſionem, vel obſervantiam, ideoque impediendi præſcriptionis perfectionem, quinimmo ſe opponendi ejus initio, ut nunquam incipiat, ob defectum primarii, magiſque ſubſtantialis requiſiti poſſeſſionis, dum ita dicitur eam non adeſſe, iſtaque eſt vera ratio, ob quam hæc ſpecies centenariæ non æquipolleat immemorabili, cum dicatur poſſeſſio centenaria imperfecta, & non pacifica, utpote habens dictam infectivam qualitatem continuationis loci in ſtatu Diœceſano.

12 Tertius demum eſt caſus centenariæ veræ, atque in omnibus perfectæ, & continuatæ uſque ad tempus litis, etiam poſt Conc. Quia nempe ille, qui ſe prætendit Diœceſanum intra hoc ſpatium, nullum geſſerit actum juriſdictionis, nec ordinariæ, nec delegatæ, e converſo autem inferior Prælatus utramque exercuerit, abſque dicta agnitione ſituationis in Diœceſi, ſed potius cum actu oppoſito, ſe enunciando ſc. *Nullius*, ideque caſus ſubdividitur in duos alios, quorum primus eſt, ubi approbatio affirmativa per ultimum centenarium ſpatium non excludat majus ſpatium in tempore antecedenti, de quo non conſtat, nec in bonum, nec in malum, ideoque vigeat poſſibilitas ejuſdem ſtatus, & ſecundo, ubi conſtet de diverſo, vel contrario ſtatu, de antiquiori tempore.

In primo ſiquidem caſu nulla cadere videtur probabilis dubitandi ratio, ut illa ſpecies centenariæ, non quidem in ratione præſcriptionis, ad quam ſemper imprudens conſilium eſt recurrere, ut ſupra advertitur, ſed in prædicta ratione facultatis allegandi privilegium Apoſtolicum, non ſolum æquipolleat immemorabili, ſed illa major, ac melior cenſenda ſit, iſtoque caſu verior cenſenda eſt opinio tenentium partem centenariæ in quæſtione enunciata *d. diſc. 3. de alien. & contract. prohib.* quæ ſcil. ſit major, magiſque privilegiata, an centenaria, vel immemorabilis, dum iſta quoque poſterior ſub priori includi, ſeu contineri dicitur.

13 In altero autem caſu, quod ſcilicet conſtet de diverſo, vel contrario ſtatu, ac propterea verificetur aſſumptum, de quo in dicta hujus cauſæ prima deciſione, quod ſcilicet habeamr initium, & tunc in aliis materiis intrat diſtinctio, de qua ſupra, ac etiam *diſc. prac.* & alibi pluries, & præſertim *ſub tit. de regal. diſc. 47. & ſub tit. de emphyt. diſc. 73. in Rom. Palatii de Frangipanis, & d. diſc. 3. de alien. & contract. ac etiam ſub tit. de jurepatr.* An ſcilicet titulus, qui initium præſtat huic poſſeſſioni præciſe, ac principaliter productus fuerit a poſſeſſore, qui ad illum ſe reſtrinxerit, ac propterea excludatur poſſibilitas tituli melioris, vel e converſo, quamvis de uno titulo conſtet infecto, vel inefficaci, non tamen excludatur poſſibilitas ſupervenientiæ alterius tituli melioris, ut iſto poſteriori caſu adhuc centenaria eandem habeat virtutem, ſeu faciat operationem concedendi dictam facultatem allegandi alium titulum meliorem, ob non prohibitum de jure diverſorum titulorum cumulum, ſecus autem in priori caſu reſtrictionis, juxta plene deducta *dec. 218. p. 6. & dec. 29. p. 7. rec.* quæ repotatur in materia magiſtralis.

Verum in iſta ſpecie, ſeu materia territorii ſeparati, nimium dubitari poteſt, an iſta facultas intret, quoniam cum iſta ſit ſolum probatio præſumpta, quæ ſine dubio tolli poteſt, non ſolum per contrariam probationem veram, & expreſſam, ſed etiam per alteram æque præſumptam, ex fortioribus præſumptionibus deductam, hinc ad rem magna in contrarium urgere videtur præſumptio, ex Sedis Apoſtolicæ moderna obſervantia, non de facili concedendi hujuſmodi privilegia, ſed nimium raro, atque nonniſi ex magna cauſa, ad magnorum Principum preces, juxta caſus hujuſmodi modernarum conceſſionum, de quibus ſupra, *diſc. 7. & 8.*

Et fortius, quoniam ab iſto lapſu centenarii temporis citra pene impoſſibile videtur hujuſmodi præſumptam probationem ad praxim deducere poſt reformationem ſc. ſub Pio IV. factam facultatum Pœnitentiarii, per cujus organum, vel Tribunal prius de facili ſub nomine Papæ multæ fiebant conceſſiones exorbitantes, magis vero poſt erectionem tot Congregationum factam per Sixtum V. in ejus Conſt. 74. ex inſinuatis in Relat. Cur. præſertim de Congregatione Conſiſtoriali, in qua prius cum aliqua cauſæ cognitione examinantur hujuſmodi conceſſiones, vel proviſiones concernentes Diœceſum, vel territoriorum ſeparationem, vel diſmembrationem, aut reſpective unionem, atque poſt traditum ab eadem Congreg. votum affirmative, conceſſio fieri ſolet conſiſtorialiter, ſive alias per litteras ſub plumbo, quæ diligenter regiſtrantur, atque a dicto tempore regiſtra, prout etiam acta conſiſtorialia, quinimmo & illa præfatæ Congregationis diligenter aſſervantur in Archivio Apoſtolico, & conſequenter facilis redditur probatio negativæ, quæ prius ante excidium Urbis, ac etiam poſtea, antequam dicta reformatio ſub S. Pio V. ſequeretur, erat improbabilis ob poſſibilitatem, quod per diverſa organa actus ſequutus eſſet.

Iſtam itaque dicebam videri veram, germanamque hujus materiæ theoricam, quodque propterea quæſtio (ut initio præmiſſum eſt) non ſit juris, ſed facti, & applicationis, de quo ſc. ex dictis caſibus agatur, idque pendet ex ſingulorum caſuum circumſtantiis, ideoque certam non recipit regulam, quod frequentius hodie in forenſibus controverſiis contingit, & per conſequens in hac facti ſpecie maturum judicium efformare non poteram, dum incertum erat, an ſubſiſterent præſuppoſita Agentium pro hac parte Archidiaconi, quod ſcil. adeſſet illa centenaria perfecta, etiam poſt Concilium, uſque ad tempus motæ litis, quodque actus juriſdictionales Archiepiſcopi in deciſionibus præſuppoſiti non haberent facti ſubſiſtentiam. 14

Quando etenim id in facto ſubſiſteret, adeout verſaremur in prima parte tertii caſus, quia nempe adeſſet centenaria pacifica, & perfecta affirmativa, abſque eo quod conſtaret de anteriori ſtatu diverſo, vel contrario, itaut etiam pro ſæculis antecedentibus vigeat ejuſdem ſtatus poſſibilitas, tunc nimium in idem conſerre obſervabam plura argumenta, quæ ex hac parte conſiderabantur, ac etiam cum authenticis documentis juſtificabantur, illam antiquam qualitatem territorii vere ſeparati, ac *Nullius* comprobantia; primo nempe Conſtitutiones Synodales editæ de anno 1355. & ſic per tria ſæcula ante hanc litem per Archiepiſcopum Petrum de Pino, in quibus enunciatur, quod Archidiaconus habeat ſuam Diœceſim diſtinctam a Diœceſi Archiepiſcopi conſtitutam ex dictis Caſtris, vel locis, in quibus Archiepiſcopus non poſſit, nec debeat ſe intromittere, cum Archidiaconus ibi habeat totum jus Epiſcopale; ſecundo multi actus juriſdictionales ſpectantes ad juriſdictionem a Concilio delegatam Diœceſano Ordinario in locis exiſtentibus ſub juriſdictione Prælati inferioris, ut ſunt cauſæ criminales, & matrimoniales, obſervationes feſtorum, conceſſiones monitoriallium, pro habendis revelationibus, & ſimiles; tertio, quod in Catalogo, ſeu taxa locorum Diœceſis, pro ſubſidio charitativo debito per Diœceſanos facto de anno 1385. per Archiepiſcopum de Aquino illa loca non leguntur; & quarto fortius ea ſtylo Datariæ, & Cancellariæ Apoſtolicæ, vel Secretariæ Brevium in litteris Apoſtolicis collationis beneficiorum, vel ordinum, aut diſpenſationum matrimonialium reſcribendi huic Archidiacono tanquam proprio Ordinario, quod practicari non ſolet cum Prælatis inferioribus in aliena Diœceſi, cum ſimilibus actibus, aliiſque argumentis, de quibus infra. 15

Et quamvis adverſus hæc, præſertim vero adverſus dictam Conſtitutionem Synodalem, in præfatis cauſæ deciſionibus dupliciter reſpondeatur, primo nempe de illarum revocatione, ſeu annullatione per Archiepiſcopum Sabellum de anno 1567. & ſecundo, quod Archiepiſcopus Auctor hujuſmodi Conſtitutionum non poterat cum hujuſmodi aſſertione præjudicare, ex ratione, de qua *diſc. prac.* quod ſc. in prohibitis non defertur aſſertionibus, ne quod eſt directe prohibitum, ita indirecte ſequatur. 16

Neutra vero hujuſmodi reſponſionum obſtare videbatur, ſiquidem prima ceſſabat ex facto, quod ſcil. revocatio dictarum Conſtitutionum non eſſet generalis in omnibus, ſed ſolum in aliquibus partibus, inter quas iſta non legitur, & quoad alteram, tunc ea recte procederet, quando in ea principale conſtitueretur fundamentum, atque dedu- 17

Digitized by Google

deduceretur tanquam titulus, vel melior probatio, juxta caſum, de quo *diſc. prac.* Secus autem, ubi conſtituto fundamento in Privilegio Apoſtolico, quod in vim concenſiæ, ut ſupra, allegare licet, ad corroborationem hujus præſumptionis legalis aliæ præſumptiones, & adminicula facti cumulentur, ut in ſpecie hujuſmodi aſſertionum, vel confeſſionum Ordinarii, illas ponderando tanquam unam ex ſpeciebus præſumptionum, & adminiculorum efficacium, ob inveriſimilitudinem, quod contra proprium commodum, & intereſſe factæ fint, advertitur *ſub tit. de juripatr. pluries, & præſertim diſc.* 57. & 58.

18 Potiſſime vero, & fortius ubi confeſſio non eſt nuda, ſed veſtita, ſeu corroborata pluribus aliis argumentis, & adminiculis, ut ſupra, ex eo principio, de quo *ſub tit. de jud. diſc.* 23. & *ſub tit. de dote, diſc.* 159. & *alibi pluries*, quod etiam in prohibitis Prælati, vel tutoris, aut alterius Adminiſtratoris, vel principalis alienare, vel præjudicare prohibiti confeſſio adminiculata probat, atque attenditur.

Urgentiſſimum quoque adminiculum, præſuppoſita pacifica poſſeſſione, etiam poſt Concilium continuata, ut ſupra, per annos 86. decurſos inter publicationem Concilii, & litem, reſultare dicebam ab omnino inveriſimili acquieſcentia, & patientia Epiſcoporum pro tempore, dum iſta Eccleſia, quæ eſt de primariis Italiæ, quinimmo Orbis Catholici, & præſertim in amplitudine Provinciæ, magnoque 24. circiter Suffraganeorum numero, in quo forte in toto Orbe, non habet æqualem, regi, ſeu adminiſtrari conſuevit per inſignes, & qualificatos Cardinales, & Prælatos reſpective, inter quos, circa initia ſeculi currentis plurium annorum ſpatio, illam poſſedit, ac rexit, cum actuali reſidentia poſt Concilium, in Italia præſertim inconcuſſe obſervata, Cardinalis Arigonius, qui doctus Juris Conſultus prius plurium annorum ſpatio fuit Rotæ Auditor, atque ad Purpuram evectus, erat unus ex Cardinalibus Congregationis Concilii, & conſequenter informatiſſimus de ejuſdem Concilii decretis, quæ ab ipſo initio publicationis notoriam ſpeciem habuerunt apud Epiſcopos, dum ipſimet in Concilio congregati fuerunt eorum auctores, & compilatores, & eo magis quia Archiepiſcopus Sabellus de anno 1567. & ſic de tempore proximo, infra triennium publicationis, ab iiſdem decretis admonitus, atque pro eorum obſervantia, & executione, ſollicitus fuit reformare dictas Synodales Conſtitutiones, per duo ſecula antecedentia editas, in iis, quæ ejuſdem Concilii decretis, vel ſenſibus adverſarentur, eo magis iſta veritas comprobari videtur, quod ſcil. prorſus inveriſimile ſit, ut hujus omnimodæ juriſdictionis continuatio, cum lege Diœceſana permiſſa non foret, niſi talis eſſet veritas, tunc recte agnita, & juſtificata, nobis autem nunc ignota ob memoriæ peremptionem ex diuturno tempore reſultantem, per mortem eorum, qui informati erant, & quæ eſt potiſſima ratio virtutis, vel operationis, quæ immemorabili, vel centenariæ tribuitur, ideoque revocatio, vel moderatio hujuſmodi Conſtitutionum, in quibus adeo magnum in deciſionibus, & præſertim ultimis fundamentum conſtituitur, potius retorquetur, atque pro adminiculo deſervit.

19 Illo quoque ponderato nimium probabili, & efficaci adminiculo, quod in alia *Beneventana* habetur ſupra *diſc.* 13. quod ſcilicet non agitur de inferiori Prælato abſente, qui præſens in loco controverſo, ibique habens, ac exercens dominicalem, & temporalem juriſdictionem, ita paulatim, Archiepiſcopo abſente, & ignaro, ejus Vicariis Foraneis, aliiſque inferioribus Miniſtris negligentibus, vel contradicere non audentibus, propter potentiam, quam ille Prælatus haberet ratione dominii, & imperii temporalis, in ſpiritualis quoque Epiſcopalis juriſdictionis poſſeſſione ſe intruſerit, juxta caſus, de quibus ſupra *diſc.* 1. *cum pluribus ſeqq.* Minuſque agitur de Prælato regulari exempto aliquos actus explicante in proprio Monaſterio, in quo Ordinarius juriſdictionem non habet, ſed agitur de Prælato poſſidente primam Dignitatem in ipſamet Cathedrali, ſeu Metropolitana ipſius Archiepiſcopi ſubdito, atque apud eum continuo aſſiſtente, & quod magis eſt, longo tempore exercente hanc juriſdictionem, non ſolum in faciem ipſius Archiepiſcopi, ejuſque Officialium, cum eorum poſitiva, & inexcuſabili ſcientia, ſed etiam cum poſitiva approbatione, quod ſcil. ipſamet Curia Archiepiſcopalis, proprios Subditos ipſi Archidiacono remiſit pro obſervantia decreti conciliaris *ſeſſ. 24. de reformat. cap.* 20. Ac etiam carceres, & familiam ei accommodare conſuevit, & fortius quia iidem Archiepiſcopi pro tempore, in ordinationibus generalibus illorum locorum Clericos ordinarunt, cum litteris dimiſſorialibus Archidiaconi, eo modo, quo ordinarunt Subditos aliorum Epiſcoporum, ideoque ex his omnibus ſimul junctis, nimium evidens hujus veritatis probatio reſultare videbatur, quamvis ſingulæ probationes, vel argumenta difficultates pati poſſent, quoniam cum agatur de facto antiquo, in quo ob peremptam rerum memoriam haberi non valeant illæ diſtinctæ notitiæ, quæ in factis recentibus habentur, ita procedendum eſt cum regula, ſeu axiomate, *quod ſingula, quæ non proſunt, &c.* ut in propoſito probationis dominii in antiquis, advertitur apud Cavaler. *deciſ.* 93. & 201. & *alibi frequenter.*

In diſputationibus habitis in tertia inſtantia coram Taya, 20
coram quo prodierunt præfatæ *deciſ.* 440. *p.* 13. & 21. *p.* 14. *rec.* Cum Scribentes pro Archidiacono prædeceſſore, quorum aliqui ſcripſerant in conſimili controverſia *Toletana*, de qua ſupra *diſc.* 1. ut ſaltim aliquid obtinerent, atque ita jactura redderetur minor, convolaſſent ad motivum in *eod. diſc.* 1. expenſum, quod ſc. ex præmiſſis reſultaret ſaltem præſcriptio juriſdictionis inferioris ſub Epiſcopo, juxta terminos text. *in cap. auditis de præſcript. cum notatis per Canoniſtas ibidem, & in c. olim eod. tit.* ex allegatis *eod. diſc.* 1. dum ita negari non poterat, adeſſe poſſeſſionem compatibilem cum actibus, qui præſupponebantur geſti per Archiepiſcopum, utpote retentibilibus ad juriſdictionem delegatam, vel etiam ad eam ordinariam cumulativam, quæ in eodem *c. auditis* ponderatur, quodque præfatæ Conſtitutiones Synodales anni 1355. aliaque plura documenta deſervirent ſaltim pro titulo colorato, vel putativo, qui junctus cum quadragenaria vim centenariæ, ſeu immemorabilis regulariter habere videtur.

Adhuc tamen, ut patet ex eiſdem *deciſ.* 440. *p.* 13. & 21. *p.* 14. *recen.* motivum rejectum fuit ex duplici fundamento, primo nempe, quod cum hactenus Archidiaconus declaraſſet poſſidere hanc juriſdictionem ex jure privativo territorii ſeparati, non poterat nunc convolare ad iſtud diverſum jus cumulativum, & ſecundo, quod ſtante prædictarum Conſtitutionum Synodalium revocatione, titulus infectus fuerat, ita & taliter, ut in Archidiacono pro tempore inducta eſſet mala fides, quæ præſcriptioni ſe opponit, eamque impedit, quocumque longiſſimo temporis lapſu etiam mille annorum neglecto.

Quamvis autem in hujus novæ diſputationis præparatio- 21
ne, determinatum eſſet iſtud motivum negligere, inſiſtendo in altero pinguiori, quod ab initio aſſumptum fuit, juriſdictionis ſcil. omnimodæ, & privativæ, cum territorio ſeparato, ut ſupra, attamen, in ſenſu etiam veritatis, reflectendo ad iſtas poſteriores deciſiones, Mihi videbatur, quod omnino improbabiles eſſent, & quodammodo animoſæ, denegando ſaltem iſtam ſpeciem juriſdictionis, quam idem Concilium non abhorruit, ſed potius approbavit, dum ita ceſſant illa inconvenientia, quæ conciliaribus decretis impulſum dederunt, ſuper delegata juriſdictione, in cauſis criminalibus, & matrimonialibus, & ſuper approbatione Confeſſorum, aut Prædicatorum, ac aliis concernentibus curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum; dum his ſecluſis, in reliquis juriſdictio ſpiritualis, & præſertim in parvis locis (ut alibi advertitur) quodammodo cæremonialis remanere videtur, atque potius in hac facti ſpecie redundare videtur in decus, & majeſtatem Eccleſiæ, & Archiepiſcopi, habendi ſc. Dignitates hujuſmodi Prælatura decoratas.

Et quoad dictas reſponſiones, omnino inſubſiſtens vide- 22
batur prima, ex certo juris principio, de quo *ſub tit. de jud. diſc.* 8. & *alibi pluries*, quod ſc. in Actore prohibitus eſt cumulus diverſarum actionum, ſecus autem in reo, & poſſeſſore, qui nedum diverſas, ſed etiam contrarias deducere poteſt exceptiones, ac etiam quia, ut pluries habetur *ſub tit. de benef. & alibi*, in jure prohibitum non eſt plures cumulare titulos, neque ex eo, quod magis pinguis non admittatur, inferri poteſt ad incompetentiam alterius minus pinguis, dum unus non eſt alterius omnino deſtructivus, & incompatibilis.

Et quoad alterum motivum malæ fidei, illud quoque videbatur magis improbabile, tum quia præfata moderatio Conſtitutionum Synodalium eſt ad alios effectus, ut ſupra, tum etiam quia, non conſtat de ejuſdem revocationis adeo certa, & poſitiva ſcientia, quæ induceret malam fidem veram, & poſitivam, qualis ad impediendam præſcriptionem requiritur, cum diſpoſitio juris Canonici fundata ſit in ratione peccati, ideoque circa malam fidem præſumptam incorrecta remanet diſpoſitio juris civilis, ut advertitur *d. tit. de jud. diſc.* 21. & in aliis locis, ubi inſinuatis.

Potiſſime quoniam agitur de Dignitate, quæ in tempora poſſeſſa fuit per diverſas Perſonas inter ſe independentes, & magis quia, potius in eis adeſſe, & confirmari potuit bona fides ex Archiepiſcoporum patientia, & permiſſione, & ex aliis actibus, & argumentis, de quibus ſupra, quodque dictæ Conſtitutiones Synodales non continent hujus jurisdictionis novam, ac formalem conceſſionem ex integro, ac propterea induci potuerit mala fides ea diſpoſitione juris denegantis Epiſcopo hanc poteſtatem, ſed potius procedunt per viam declarationis, ac agnitionis veritatis jam ab antiquo præexiſtentis; ideoque non videbatur quomodo termini malæ fidei deſuper cadere poſſent.

CALARITANA CONCESSIONIS LICENTIÆ PRO ARCHIEPISCOPO CALARITANO CUM ARCHIEPISCOPO ARBOREN. ALIISQUE EPISCOPIS.

Caſus diſputatus in Sacra Congregatione Concilii.

An Ordinarius teneatur invitus licentiam dare Epiſcopo alterius Diœceſis exercendi jurisdictionem, & pontificalia cum ſuis ſubditis in ejus Diœceſi, vel territorio? Et qui actus in aliena Diœceſi fieri poſſint ſine dicta licentia, & incidenter de obligatione reſidentiæ ad ea, de quibus ſupra diſc. 24.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Quomodo Eccleſiaſtica immunitas defendenda, & conſervanda ſit melius.*
3 *Dubia cum reſolutionibus.*
4 *Non poſſunt exerceri pontificalia in aliena Diœceſi.*
5 *De actibus, qui poſſunt exerceri in aliena Diœceſi.*
6 *An & quale examen teneri poſſit in aliena Diœceſi, & an concurſus ad parochiales?*
7 *Juriſdictio contentioſa non poteſt exerceri in alieno territorio.*
8 *De actibus, qui etiam in hoc tempore in alieno territorio exerceri poſſunt.*
9 *De actibus, & tractatibus honorificis, & præeminentialibus in aliena Diœceſi.*
10 *Quando Ordinarius prohibeat Epiſcopo extero etiam tractamenta honorifica.*
11 *An & quando Ordinarius teneatur pati, quod alter Epiſcopus in ejus Diœceſi exerceat juriſdictionem?*
12 *An & quando inſalubritas aeris loci Cathedralis excuſet a reſidentia?*
13 *De temporibus ordinationum.*
14 *Quando Epiſcopus reſidere non poteſt in Diœceſi, quod reſidere debeat in loco vicino.*
15 *Non datur niſi unum Tribunal Epiſcopale, & unus Vicarius Generalis.*
16 *De litteris hortatoriis, vel requiſitoriis pro executione in Diœceſi extra proprium territorium.*

D I S C. XCVIII.

Ex motivo inſalubritatis aeris propriæ Diœceſis, aliqui-
1 bus Epiſcopis Inſulæ Sardiniæ, præſertim vero Archiepiſcopo Arboren. vulgo Oreſtan. reſidentiam pene continuam habentibus in Regia Civitate Calaritana, in qua frequentius reſident Prorex, & Suprema illius Regni Tribunalia, conſuevit Archiepiſcopus ejuſdem Civitatis benevole requiſitus eis licentiam tribuere ibi exercendi pontificalia cum propriis ſubditis, & præſertim circa collationem ordinum, cumque paulatim iidem Epiſcopi cœpiſſent in dicta Civitate cognoſcere aliquas propriarum Diœceſum cauſas contentioſas, illas præſertim, quæ concernerent materiam Fori, vel Eccleſiaſticæ immunitatis
2 localis, & realis, aut perſonalis, idque prudenter Archiepiſcopus Diœceſanus non laudaret, ac propterea licentiam denegaret, ex nimium probabili, & prudenti motivo, effugiendi hujuſmodi juriſdictionales controverſias in ipſamet Regia, ſeu Metropolitica Civitate cum Supremis Magiſtratibus, ne ita aliorum Epiſcoporum imprudentia, vel indiſcretus, maleque regulatus zelus Eccleſiaſticus interrumperet illam quietem, ac benevolentiam, qua mediante, longe melius Eccleſiaſtica immunitas, ac juriſdictio conſervatur, hinc dicti Epiſcopi, & præſertim præfatus Archiepiſcopus Arboren. adverſus hanc denegatam licentiæ conceſſionem, quæ ibi pro Regionis loquendi uſu, conceſſio territorii dicitur, Sacr. Congregat. adierunt, ita ſe conquerendo indebite gravatos, ipſaque Congregatione pro ejus ſtylo ſcribente Archiepiſcopo pro informatione, ad iſtius effectum, ejus Agentibus Me conſulentibus, dixi quod non ſolum ab indebitis recurſibus excuſatio facienda erat, ſed etiam reconveniendo recurrentes, inſtandum erat, ut eis acceſſus ad propriam reſidentiam præciperetur.

Quare tria ex hac parte propoſita fuerunt dubia ita per ipſummet Archiepiſcopum concepta.

Primo nempe an Epiſcopus in aliena Diœceſi cum propriis ſubditis utramque contentioſam, & voluntariam juriſdictionem, & pontificalia exercere valeat, ſine Ordinarii loci licentia?

Secundo an Ordinarius requiſitus eam concedere tenea- 3
tur? Et tertio an dicta licentia peti debeat nomine ipſius Epiſcopi, vel ſufficiat, ut petatur nomine ejus Procuratoris Fiſcalis?

Scribens itaque pro Archiepiſcopo Diœceſano, quatenus pertinet ad primum, Me excuſabam cum deſiderio Principalis, dum alias agnoſcebam, quod eſſet dubium incongruum, utpote in re expreſſe, ac litteraliter deciſa per S. C. T. *ſeſſ. 6. de reformat. cap. 5. & ſeſſ. 14. eiuſdem de reformat. cap.* 8. circa uſum pontificalium in aliena Diœceſi abſque licentia Diœceſani atque habetur ſupra *hoc eod. tit. diſc.*20. *& in annot. ad idem Concil. diſc.*6. *&* 14.

Circa vero exercitium juriſdictionis, diſtinguendo vo- 4
luntariam a contentioſa, prima ſpecies, quoties non exigat exercitium pontificalium, minuſque formam Judicii, vel Tribunalis, nullam habere videtur prohibitionem, puta in collatione beneficiorum abſque oppoſitione, ſive in deputatione Vicarii Generalis, aliorumque officialium, vel in delegatione cauſarum, aliiſque ſimilibus actibus, ac etiam in conceſſione primæ tonſuræ, quoniam cum iſta aliud non importet, niſi ſimplicem adſcriptionem militiæ clericali, atque, licet ex magis recepta opinione, conſtituat Perſonam in ordine Eccleſiaſtico in genere, & imprimat ſpeciem characteris indelebilis, ad effectum reaſſumptionis habitus, & ſtatus clericalis, etiam poſt dimiſſionem, nihilominus non eſt ordo particularis, qui certam habeat formam, vel ſolemnitatem in collatione cum uſu pontificalium; reſpectu vero aliorum ordinum, etiam Sacrorum, concedere poteſt ex alieno territorio abſque licentia Ordinarii litteras dimiſſoriales pro eis ſuſcipiendis a certo, vel incerto Epiſcopo Catholico, qui Sedis Apoſtolicæ communionem habeat.

Prout ad hunc effectum ordinum improhibitum non vide- 5
tur in aliena Diœceſi, abſque Diœceſani licentia, tenere examen formatum cum interventu plurium Examinatorum per quandam ſpeciem Collegii, ſeu Tribunalis, quoniam id non tollit, quin iſte ſit actus mere voluntariæ juriſdictionis, abſque oppoſitore, vel abſque aliqua coactione examinandorum, dum iſti voluntarie id agunt, ita ſe exhibendo oſtendere eorum idoneitatem ad effectum obtinendi licentiam ſuper promotione ab eis deſiderata, idemque in eo examine, quod teneatur eorum, qui cupiunt obtinere facultatem audiendi confeſſiones Sacramentales, ſive illorum, qui ſine oppoſitore ob pacificam vacationem proviſi fuerint de beneficiis per Sedem Apoſtolicam in forma rigoroſa, quæ dicitur *dignum*, directa ſcilicet Ordinario ſub conditione, quatenus eum dignum, & idoneum repererit, quoniam in prædictis caſibus Examinatores non habent votum deciſivum, ſed ſolum conſultivum, eoſque poteſt Epiſcopus non adhibere, ſed examinare per ſeipſum, vel etiam ſine examine per extrajudiciales etiam occultas informationes ſe certificare de idoneitate, aut quia ea notoria ſit in loco, ſive quod alia occaſione ſibi innoteſcat, cum ſimilibus, quibus eadem congruat ratio.

Secus vero in illo formali, & ſolemni examine, quod per- 6
neceſſe tenendum eſt ab Examinatoribus Synodalibus in proviſione parochialium, juxta formam præſcriptam a Concilio Trid. ex deductis in ſua materia *ſub tit. de Paroch. diſc.* 1. *& ſeqq. &* 37. quoniam dum Examinatores habentes votum deciſivum conſtituunt formale Collegium, ſeu ſpeciem Tribunalis inter plures concurrentes, aliquos approbando, & aliquos reprobando, acta, & proceſſus deſuper conficiendo, ideoque redolet ſpeciem juriſdictionis potius contentioſæ, quam voluntariæ, ac propterea praxis eſt, quod quando Epiſcopus ſit abſens, atque in aliena Diœceſi moretur, concurſus fiat coram Vicario Generali, eoque perfecto, tranſmittatur Epiſcopo nota approbatorum, ex quibus præelectionem ſibi incumbentem faciat, cum proviſione beneficii,

neficii, quando ea eſſet ordinaria, vel eum conceſſione teſtimonialium, quando fieri debeat per Sedem Apoſtolicam, dum poſt peractum concurſum, iſte actus dicitur extrajudicialis, & voluntariæ juriſdictionis, qui in diverſo loco, & in diverſu tempore explicari poteſt per Epiſcopum, quamvis coram eo concurſus habitus non fuerit, ut *d. diſc. 1. de Paroch.*

7 In altera vero ſpecie juriſdictionis contentioſæ, extra omne dubium eſt, ut exerceri non poſſit, ex generica diſpoſitione utriuſque juris Civilis, & Canonici, ex iis quæ habentur ſupra *d. diſc.* 20. *hoc tit.* ac etiam *in Miſcellan. Eccleſ. lib.* 14. *diſc.* 22. occaſione agendi de impartitione brachii pro exequutione illorum actuum juriſdictionalium, qui in propria Diœceſi, vel proprio territorio demandati fuerint.

8 Verum in hac ſpecie prohibitum non videtur, extra proprium territorium, etiam ſine Ordinarii loci licentia, facere idem quod ſupra de examine promovendorum ad ordines, vel ad confeſſiones, ſive providendorum de beneficiis eſt dictum; quinimmo etiam in magis contentioſa forma contradictoria cum Advocatis, & Procuratoribus Partium, quia nempe Civili, vel Criminali cauſa introducta, & pendente in Tribunali Epiſcopali, quod intra Diœceſim regat Vicarius Generalis cum Notario, & Promotore Fiſcali, aliiſque Officialibus, & Miniſtris, Epiſcopus, qui in aliena moretur Diœceſi per informationem extrajudicialem certiorari velit de ſtatu, & meritis cauſæ, ſuumque votum præbere, vel indicare, juxta quod Vicarius procedere, ac ſententiare debeat, quodque ad hunc effectum aliquos adhibeat Juriſperitos, cum quibus Congregationem, tanquam per ſpeciem Tribunalis teneat, atque in ea Partes etiam in contradictorio cum earum Advocatis, & Procuratoribus audiat, dum in effectu ſit actus extrajudicialis, atque contendentium Partium in vitati vus otius, quam coactivus, quemadmodum enim non prohibetur Epiſcopus in cauſis pendentibus in proprio Tribunali, deputare unum, vel plures Aſſeſſores, vel Conſultores, etiam laicos in aliena Diœceſi morantes, Partes monendo, ut illos informent, idque in contradictoria forma ſequi poteſt ac ſolet, ad effectum, ut cum hujuſmodi Conſultorum voto in procedendo, & judicando ipſe Epiſcopus, vel ejus Vicarius ſe regulare debeat. Ita nulla urget ratio, quæ prohibeat, quin idem Epiſcopus cum ſibi viſis Peritis, & Conſultoribus id agat, dummodo tamen acta judicialia fiant in territorio. Adinſtar eorum, quæ habemus in Curia in Tribunalibus Rotæ, & Cameræ, ac Auditoris Cameræ, & aliis, circa dies juridicas, & feriatas reſpective, quod ſcil. ſententiæ, & decreta, aliaque acta judicialia fieri non poſſunt, niſi in diebus juridicis non feriatis, & tamen in diebus feriatis, & non juridicis in Tribunali A. C. audiuntur informationes Partium in contradictorio cum Advocatis, & Procuratoribus, ac etiam in Rota, & Camera capiuntur reſolutiones per ſpeciem voti, ad cujus normam poſtmodum in die juridica proferuntur ſententiæ, vel fiunt decreta, aliaque acta ex inſinuatis in Relatione Cur. *diſc.* 32. *& ſeqq. cum ſimilibus.*

9 Et quoad actus honorificos, ſeu præeminentiales in aliena Diœceſi obtinendos, vel exercibiles abſque Ordinarii licentia, juxta inſinuata etiam ſupra *d. diſc.* 20. ea videtur vera, & recepta diſtinctio, quod, aut agitur de illis præeminentiis, quæ redoleant juriſdictionem, & pontificalia, ut (ex. gr.) ſunt benedicere Populum, ſedere ſub throno elevato, ſeu baldacchino, deferre Crocem, & mozzettam, ac ſimilia, & tunc id non liceat, idque adeo verum, ut neque id liceat ipſimet Metropolitano in propria Provincia, quoties in ea non ſit occaſione exercendi jus Metropoliticum, ut advertitur *in annot. ad Conc. Trid. d. diſc. 6. & 14.* Aut vero de mere honorificis tractamentis ratione Prælaturæ, & Epiſcopalis Dignitatis, puta in genuflexorio, cum pulvinaribus, & ſtrato, vel in aliqua honorifica Sede, cum qua a reliquo Populo diſtinguatur, ſive cum aliquo occurſu, vel aſſociatione, cum ſimilibus actibus, qui congruentiæ potius, quam juriſdictioni referendi veniunt, ſine exercitio pontificalium, & tunc id nullam habeat prohibitionem legis, niſi accedat illa hominis, quia nempe ipſe Ordinarius, vel Diœceſanus id fieri prohibeat.

10 Iſta vero prohibitio fieri poteſt in Eccleſiis, & locis ſibi ſubditis, non autem in exemptis, in quibus prohiberi poſſunt, immo prohibiti ſunt præfati actus præeminentiales, qui redolent juriſdictionem, non autem illi mere urbani & honorifici, ut fuiſſe reſolutum per Sacr. Congregat. Rituum advertitur *in annot. ad d. diſc.* 20.

Bene verum, quod id recipiendum quoque videtur, quatenus juſtum, ac rationabile motivum prohibendi non accedat, adeout prohibitio, vel denegatio æmulationi, vel incivilitati potius referenda veniat, ſecus autem juſta cauſa accedente, ob quam etiam in locis exemptis intrare valeat Ordinarii loci delegata juriſdictio in genere illarum rerum, quæ reſpiciant cultum Divinum, vel curam animarum, ut ita ſcilicet, cum denegatione etiam hujuſmodi honorificorum actuum, indirecte coerceantur Epiſcopi ad reſidendum in propria Diœceſi, & non evagentur per Diœceſes alienas, ibique morando, ipſius Ordinarii, vel Diœceſani regimen inquietent, vel perturbent, ut quandoque praxis docet.

Quo vero ad ſecundum dubium, dicebam quod nullibi 11 cautum eſt in jure, ut teneatur quis invitus pati, quod alter in ejus propria domo abſque neceſſitate exerceat illos actus juriſdictionales, quos exercere debet in domo propria, quoties non accedat juſta cauſa, qualis exempli gratia, dicenda venit illa in caſu, de quo ſupra *diſc.* 20. vel quia Epiſcopus ob diffidentiam Principis, vel ex alio accidenti non poſſit reſidere in Diœceſi propria, unde reſidendo in aliena juſte cupiat per ſe ipſum propriis Diœceſanis Ordines conferre, cum ſimilibus caſibus, quibus eadem congruat ratio.

Illa vero coactio, quam lex induxit in ordinariis locorum Magiſtratibus, ut brachium implorantibus impertiri debeant, percutit diverſum caſum, de quo *d. diſc.* 22. *Miſcell. Eccleſ.* quod ſcil. in Perſonis, vel bonis, quæ in aliena ſint Diœceſi, oporteat exequi ea, quæ jam legitime in proprio territorio decreta fuerint, non autem quoad voluntarium exercitium illorum actuum, qui in propria Dictione explicari ſolent, ac debent.

Eandemque diſtinctionem, de qua ſupra, adhibendo, in- 12 ter juriſdictionem voluntariam, & contentioſam, quatenus pertinet ad primam, præſertim circa collationem Ordinum, vel conſecrationem lapidum, & vaſorum ſacrorum, adeout oporteat exercere uſum pontificalium, advertebam, quod tunc accedere videretur juſta cauſa, ac propterea injuſta eſſet Ordinarii loci denegatio licentiæ, quod Sac. Congregatio concederet, vel concedi præciperet, juxta ea quæ in jure habemus, de ſuppletione per Judicem facienda illius conſenſus, qui indebite denegaretur, quando dicta ratio juſti impedimenti urgeret, ne id ſequi poſſet in propria Diœceſi, quia nempe impedimentum eſſet perpetuum, ſeu continuum, ſecus autem ubi agatur de illo inſalubritatis aeris, quoniam ea eſt localis, ideoque ſi cadit in ipſa Civitate, in qua ſita eſt Cathedralis, non per hoc reſultat juſtum impedimentum id peragendi in propria Diœceſi, dum recte ſequi poteſt in aliis locis ſalubrioris aeris Diœceſis, intra quam Epiſcopus reſidere debet.

Quemadmodum etenim Epiſcopus non tenetur ſemper 13 reſidere in Civitare, ſive apud Eccleſiam Cathedralem, ſed reſidendo in quacumque parte Diœceſis reſidentiæ obligationi ſatisfacit, ibique Tribunal erectum habere poteſt, ex deductis ſupra *diſc.* 22. *&* 24. Ita e converſo non ex eo quod Civitas, vel locus Cathedralis aliquod impedimentum habeat, excuſatur ab onere reſidentiæ, quod explere poteſt in aliis partibus Diœceſis, juxta exemplum Epiſcopi Gebennen. & Archiepiſcopi Compſani, Epiſcopi Vulturarien. & Capotaquen. pluriumque ſimilium.

Præterea ubi hoc impedimentum inſalubritatis aeris verificaretur in tota Diœceſi, quod nimium raro deducitur ad praxim, illis exceptis Epiſcopatibus, qui nullam habeant Diœceſim, ſed reſtricti ſint ad ſolam Civitatem, ejuſque anguſtum territorium, quorum mentio habetur ſupra, ac etiam *ſub tit. de præeminent. diſc.* 6. *in fine.* Adhuc tamen ad illum effectum collationis ordinum, id in nulla conſideratione habendum eſſe dicebam, ſiquidem illud impedimentum aeris locum habet temporibus Æſtatis, & Autumni, non autem in aliis Hyemis, & Veris, ut notoria praxis docet, ordinationes autem generales ſtatutæ ſunt, pene omnes in his ultimis temporibus Hyemis, & Veris, ſiquidem ſex ſunt ordinationum tempora, ut advertitur *in annotationibus ad Sacr. Conc. Trid. diſc.* 14. nempe in Sabbato quatuor temporum Decembris, in alio Sabbato quatuor Temporum Quadrageſimæ, in Sabbato ante Dominicam Paſſionis, vulgo Sitientes, in Sabbato Sancto, in Vigilia Pentecoſtes, & Sabbato quatuor Temporum Septembris, & ſic iſto ultimo tempore excepto, reliqua omnia, utpote Hyeme, vel Vere, iſtud non habent aeris impedimentum, quinimmo omnia ſunt in illis diebus, in quibus Epiſcopus præciſe reſidere debet apud Cathedralem, adeout non ſufficiat eſſe in Diœceſi, juxta Decretum Concilii Trid. *ſeſſ.* 23. *de reformat. cap.* 1. ut in ſpecie habetur *d. diſc.* 24. igi-

tur multo minus concedendum eſt, ut morari liceat extra Diœceſim, ideoque excuſatio verificabilis eſt in unica ordinatione Septembris, quam nulla cogit neceſſitas habere, dum quinque aliæ tempora ſuperſunt.

Præterea advertebam, quod etiam in tempore impedito, permittendum non eſt pro ipſius Epiſcopi oblectamento, vel majori commoditate, longe abeſſe a proprio Ovili, quoniam faciendo totum id, quod poteſt ex parte ſua, morari debet in loco, quo magis fieri poteſt proximo, ut ita facilis, & promptus ſit Subditorum recurſus ad eum, ipſeque prompte occurrere valeat caſibus contingentibus, iſtaque vicinitas opportunitatem præbet, ut hujuſmodi functiones in propria Diœceſi fieri valeant, accedendo ſc. ad locum proximum de mane, & redeundo de ſero, cum ita inſalubritas aeris non obſtet, ac propterea per idem Concil. Trident. & Apoſtolicas Conſtitutiones, ac etiam per praxim Datariæ, & Cancellariæ Apoſtolicæ edocemur, quod Sede Epiſcopali vacante, ea quæ Epiſcopo incumbunt, ſeu committenda eſſent, committuntur Epiſcopo viciniori, non autem Metropolitano, vel alteri remotiori, ergo multo magis Epiſcopus proprius, quando ſit juſte impeditus morari intra limites propriæ Diœceſis, prout obligatio exigit, morari debet in loco adjacenti.

14 Quo vero ad alteram ſpeciem juriſdictionis contentioſæ, dicebam rem procedere magis de plano pro negativa, ex ſolo facto, ex quo jus oritur, quod ſcilicet in propria Diœceſi retinetur Vicarius Generalis cum Notario, & Promotore fiſcali, aliiſque Officialibus conſtituentibus Tribunal, & per conſequens dandum non eſt aliud Tribunal Epiſcopale, dum ex deductis ſupra *d. diſc. 22. cum ſeqq.* etiam in ipſamet Diœceſi, non datur niſi unicum Tribunal æque conſtitutum ex Epiſcopo, & Vicario generali, cujus pluralitas non datur, adeout alii Officiales locales, quamvis honorificentiæ gratia eundem habeant titulum Vicarii generalis, revera tamen ſunt Vicarii foranei, ſolumque Epiſcopo volente, non autem invito verificabilis videtur duplicitas Vicariorum, & Tribunalium in duabus Cathedralibus, vel Diœceſibus æque principaliter unitis, ut locis citatis advertitur, & alibi pluries, & præſertim in praxi contingit Sede Epiſcopali vacante, quod duo conſtituuntur Vicarii generales per cujuſlibet reſpective Eccleſiæ Capitulum, ex deductis *ſub tit. de Canonic. & Capitul. diſc. 26.* & infra *ſub tit. de præemin. diſc. 7.* ac etiam *in annot. ad Conc. Trid. diſc. 31.*

15 Hinc opus non erat agere de tertio dubio, quoniam ſi Ordinarius Loci invitus non tenetur hujuſmodi licentiam concedere, ſed totum provenit ab ejus arbitrio, & urbanitate, hinc ſtultitiæ ſpecies videtur, ſuperbe agere, atque rogare nolle in iis, quæ ex urbanitate, ac benevolentia concedenda ſunt.

16 Tunc autem advertebam, quod ſolæ inſtantiæ Promotoris ſufficere deberent, quando ageretur de ſuperius inſinuata brachii neceſſaria impartitione, pro exequutione eorum, quæ jam legitime in proprio territorio decreta ſunt, & nihilominus etiam iſto caſu, cum ſtylus univerſalis ſit in utroque Foro Eccleſiaſtico, & laicale adhibere illas litteras, quæ hortatoriæ, vel requiſitoriæ dicuntur, hinc proinde ſine hujuſmodi litteris, juſte poſſet Ordinarius id denegare, cum recte dicere valeat ſe certificare velle, an idem Epiſcopus, vel Prælatus, qui ita decrevit, extra proprium territorium cupiat judicati exequutionem necne?

NEAPOLITANA INTERDICTI PRO ARCHIEPICSOPO CUM ABBATE MONASTERII S. PETRI AD ARAM CANONICORUM REGULARIUM LATERANENSIUM.

Caſus diſputatus in S. Congr. Epiſcoporum, & Regularium, reſolutus pro Archiepiſcopo.

An Prælatus inferior, qui habeat juriſdictionem in Monaſterio, & Eccleſia exempta, poſſit eandem Eccleſiam interdicto ſupponere, & incidenter de iiſdem de quibus ſupra diſc. 26. & in aliis ſuper juriſdictione Ordinarii in Monaſteriis Monialium exemptis?

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries, cum reſolutione.*

2 *Prælatus inferior non poteſt apponere interdictum in Eccleſia, & de ratione, & in quo conſiſtat ejus juriſdictio.*

3 *An poſſit de facto tenere Eccleſiam clauſam, atque in ea non officiare, vel poſſit Ordinarius id prohibere?*

4 *De rebus concernentibus clauſuram pertinet ad Ordinarium etiam in Monaſteriis exemptis cognoſcere.*

5 *An Ordinarius puniat inferiorem Prælatum exemptum ob illud juriſdictionis exercitium, quod de jure ei non competat?*

D I S C. XCIX.

SEquutis occaſione bacchanalium lætitiarum aliquibus ſæcularium levitatibus ante crates Monaſterii Monialium nuncupati *Regina Cœli*, quod præſupponitur exemptum ab Ordinario ſub juriſdictione, & regimine præfati Abbatis, timens ille ab Archiepiſcopo præveniri, & ne in prætenſa ejus juriſdictione præjudicium pateretur, hinc ejuſdem Monaſterii Eccleſiam interdicto ſuppoſuit. Quare de his habita notitia per Archiepiſcopum, ille informatione capta, aliiſque ſervatis ſervandis, declarando invalidum, & attentatum quicquid a præfato Abbate geſtum eſſet, aliquas dedit proviſiones contra illas Moniales, quæ ex parte interiori dictis levitatibus exterioribus aſtitiſſent, ac etiam contra ipſos ſæculares, atque prædictum Abbatem citavit ad dicendum cauſam, quare non deberet contra eum procedi ad pœnas in jure ſtatutas pro Epiſcopalis juriſdictionis turbatione, & uſurpatione, ob dicti Interdicti appoſitionem? a quibus Abbate recurſum habente ad Sacr. Congreg. Epiſcoporum, & Regularium, per illam improbatus abſque dubio fuit dictus actus appoſitionis interdicti, declarando, quod Abbas male, ac temere in hoc proceſſiſſet, in reliquis autem laudando zelum Archiepiſcopi, aliquas ei inſinuavit pro hujus Congregationis ſtylo prudentiales proviſiones. 1

Scribendo itaque in dicta Sacra Congregatione pro ſuſtinenda juriſdictione Archiepiſcopi, tres conſtituebam inſpectiones, unam ſcil. ſuper poteſtate, & juriſdictione Abbatis apponendi præfatum interdictum, alteram ſuper juriſdictione Archiepiſcopi procedendi ad punitionem tam Sæcularium, quam Monialium reſpective pro dicto exceſſu, & tertiam ſuper punitione ejuſdem Abbatis, ob dictum actum appoſitionis interdicti, utpote redolentem perturbationem juriſdictionis.

Quatenus itaque pertinet ad primam, dicebam, etiam in ſenſu veritatis, qualem ſine aliqua dubitatione habuit quoque S. Congregatio, omnino verius eſſe, quod præſuppoſita etiam hujus Monaſterii, ejuſque Eccleſiæ exemptione ab ordinaria juriſdictione Diœceſani, & ſubjectione dicti Prælati Regularis juxta caſus, de quibus ſupra *diſc.* 18. & 26. Adhuc tamen illa juriſdictio percuteret correctionem Monialium, in concernentibus diſciplinam regularem, & ſimilia concernentia bonum regimen Monaſterii, nullatenus vero extendi ad hunc actum ſubjiciendi Eccleſiam interdicto, juxta communem, ac receptum ſenſum Doctorum, etiam Moralium, qui utpote frequentius Regulares (ut ſæpius advertitur) cauſam propriam agendo in multis, Ordinarii loci juriſdictionem reſtringere, illamque hujuſmodi inferiorum Prælatorum ampliare ſatagunt, illam aſſignantes rationem, quod ſcil. juriſdictio hujuſmodi Prælatorum eſt perſonalis, non autem localis, utpote in alieno territorio, ut in ſpecie hujus facultatis apponendi interdictum locale firmant Alter. *de cenſur. lib. 2. diſp. 10. de interdict. cap. 5. verſ. hæc autem concluſio, &c.* Suar. *de cenſur. diſp. 36. ſect. 1. n. 2. &* 3. Tambur. *de jur. Abb. tom. 2. diſp. 1. q. 5.* Caſtropal. *to. 6. diſp. 5. p. 3. §. 1. n. 4. & alii communiter.* 2

Iohærendo autem ſtylo non immorandi in ſolis auctoritatibus, neque de facili jurandi in fide Magiſtri, non perquiſitis rationibus per juris principia, (ut revera faciendum eſt) advertebam præmiſſam rationem, non omnino ſolidam, ac tutam eſſe, quoniam, ut generaliter de Monaſteriis virorum advertitur, aliis relatis, apud Zaratam *dec. 45. reper. dec. 348. p. 11. rec.* edita in caſu, de quo *ſub tit. de Paroch. diſc.* 23. & magis ad rem in Monaſteriis Monialium exemptis apud Bich. *dec. 459. repert. etiam d. p. 11. rec. dec. 373.* & alibi pluries, & de cujus caſu agitur ſupra *hoc tit. d. diſc.* 18. in Monaſteriis adeſſe dicitur jus territoriale intra ipſorum Monaſteriorum ambitum, intra quem Eccleſia quoque continetur tanquam ejuſdem Monaſterii membrum, ſeu pars, ut advertitur *d. diſc. 23. de Paroch.* & alibi, & propterea prædicta ratio non videbatur omnino ſolida, & tuta. 3

Meliorem itaque, & ſolidiorem reputabam alteram rationem, pluries in præcedentibus inſinuatam occaſione juriſdictionis Ordinarii Diœceſani ſuper Perſonis, & Eccleſiis exemptis,

Digitized by Google

ptis, in concernentibus curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum, quod ſcil. affirmativa juriſdictio diœceſani, ac reſpective negativa Prælati inferioris, conſiderantur potius in ratione occaſionali, vel paſſiva Populi, & Cleri ſæcularis viventis in diœceſi, ſeu territorio Ordinarii, quoniam ſupponere Eccleſiam interdicto, percutit magis exercitium juriſdictionis cum ipſo Clero, & Populo, illos privando, ne in ea Miſſas, aliaque Divina celebrare, & peragere, ac reſpective audire poſſent, quam ipſam Eccleſiam materialem, cujus interdictum non juriſdictionale, ſed de facto, in dies ſequi dicitur, quando clauduntur januæ; ideoque punctus eſt in actu juriſdictionali prohibendi Clero, & Populo, ne in ea peragant, vel reſpective audiant Divina; & per conſequens eſt exercitium cum non ſubditis circa concernentia curam animarum ipſorum.

3 Ideoque ubi etiam ſine formali appoſitione interdicti, Prælatus inferior exemptus propriam, vel ſubjectam Eccleſiam de facto clauſam retineri debere mandet in illis horis, & temporibus, in quibus, tam pro ejuſdem Eccleſiæ particulari, quam pro aliarum ejuſdem loci generali conſuetudine, Eccleſiæ retinentur apertæ, tunc poſſet quoque Ordinarius loci, ex eadem delegata juriſdictione, quæ in locis exemptis datur ratione curæ animarum, & adminiſtrationis Sacramentorum præcipere, ut aliarum Eccleſiarum adinſtar, illa aperta retineri debeat, atque juxta conſuetudinem officiari, ne alias in Populo ſcandalum ſequatur, quodque eam Eccleſiaſtico interdicto ſuppoſitam eſſe credat; exemptorum ſiquidem etiam Regularium privilegia recte procedunt in cauſis perſonalibus indifferentibus Perſonarum, ſed quando iidem exempti volunt Eccleſias habere, & Sacramenta adminiſtrare, aliaque Divina peragere cum Clero, & Populo ſæculari, tunc jure cujuſdam impliciti quaſi contractus correſpectivi, quoad hæc ſe ſubjicere videntur Ordinario, quodque ſicuti juxta plures declarationes Sac. Congregat. quarum obſervantiam in dies iidem Regulares exacte curant, cum ejuſdem Sac. Congreg. ordinibus, non poteſt Ordinarius id generaliter eis interdicere, ſed ſolum reſtringere prohibitionem ad aliquas Perſonas particulares. Ita e converſo in eorum libito, ac libertate repoſitum eſſe non debet ab eiſdem abſtinere, quando abſtinentia ſcandalum, & præjudicium parere valeat, juxta ponderationes, de quibus ſupra *diſc.* 32. *hoc eod. tit.*

4 Quo vero ad alteram inſpectionem ſuper punitione, tam ſæcularium, qui ex parte exteriori dictas commiſerant levitates, quam Monialium, quæ ex parte interiori ante crates, forte excuſabilem ratione temporis aſſiſtentiam præſtiterant. Dicebam pariter etiam in ſenſu veritatis, qualem quoque habuit Sac. Congregatio, ut privativa cognitio eſſe deberet Ordinarii, non autem Prælati inferioris, qui in hoc ſe ingerere non poſſet; tum quia cum illis ſæcularibus, utpote de populo, & territorio Ordinarii, ipſe Prælatus nullam habebat, nec exercere poterat juriſdictionem; tum etiam quoniam hic actus juxta ponderationes, de quibus ſupra *d. diſc.* 18. reſpicit quoque clauſuram, cujus cuſtodia, & cura, etiam in Monaſteriis exemptis per Apoſtolicas Conſtitutiones Ordinario ſaltem jure delegato eſt commiſſa, ut pluries in præcedentibus advertitur, & infra *diſc.* 102.

Ponderabam tamen, quod ut etiam advertitur ſupra *diſc.* 4. & alibi, quando iſte particularis Prælatus pro hujuſmodi exceſſu cum ipſis Monialibus ſibi ſubjectis cumulative, non autem privative ad Ordinarium, aliquam punitionem congruam, & proportionatam adhibere vellet ad magis eas coercendum, ne in hujuſmodi inciderent levitates, atque ita melius conſervandi, vel reſtituendi diſciplinam regularem, tunc non videtur ei prohibitum ex eiſdem rationibus, & ponderationibus, de quibus ſupra *diſc.* 4. & pluries, quoties tamen facti circumſtantiæ non accedant, ut id fieret in odium, vel contemptum abſolutionis, vel reſpective minoris pœnæ, quam dediſſet Ordinarius, quoniam tunc eſſet dare caſum, quod ſubditus, & inferior redargueret Superiorem, ejuſque negligentiam ſuppleret, quod in jure datur ſolum in caſu converſo Superioris cum inferiore.

5 Demum ſcribendo more Advocati, deducebam eadem, quæ habentur ſupra *hoc eod. tit. diſc.* 36. ſuper juriſdictione Ordinarii cum Prælato regulari, quantumvis exempto, ratione offenſæ, vel turbatæ juriſdictionis; verum reflectendo ad veritatem, dubitabam de applicatione præfati aſſumpti, quamvis alias de jure veri, quoniam id recte procedit, quando actus juriſdictionalis nullum habeat titulum, vel fundamentum, ſed quando Prælatus inferior habeat in genere juriſdictionem in loco, vel in Perſonis, cadat vero quæſtio, quantum iſta juriſdictio ſe extendat, ſive quos caſus comprehendat, tunc non tenetur Prælatus facere Judicem contra ſe ipſum, atque ſibi reſtringere illam juriſdictionem, quam potius ampliare tenetur; neque ſuper hoc ipſe Ordinarius videtur Judex competens, vel ubi etiam ſit competens, eſt recuſabilis ratione proprii intereſſe, tamquam agens cauſam propriam, juxta ponderationes, de quibus ſupra *diſc.* 47. *& ſeqq.* Ideoque aliud eſt agere de juriſdictionis defectu, ad effectum invaliditatis actus; aliud vero ad effectum delicti, & pœnæ, cum ad hunc effectum requiratur temeritas, & malitia, a quibus quælibet cauſa, quamvis vere non ſubſiſtens, prætenſa, vel opinata, excuſat, ut pluries alibi advertitur, & præſertim *ſub tit. de alienat. & contract. prohibit.* in propoſito alienationis bonorum Eccleſiæ, ad terminos *Extravag. Ambitioſæ*, quod aliud eſt agere de nullitate alienationis, aliud vero de pœnis *in ead. Extravag.* contentis, cum ſimilibus.

NEAPOLITANA CENSURARUM PRO ARCHIEPISCOPO CUM PRIORE S. JOANNIS AD MARE ORDINIS HIEROSOLYMITANI.

Caſus diſputatus in Rota, & reſolutus ut infra.

De eadem materia, de qua ſupra diſc. 27. An ſcil. & quando Ordinarius ſupponere valeat interdicto particulari Eccleſiam exemptam, & regularem, præſertim hujus Religionis, ſive alias proferre cenſuras contra exemptos?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries, & de ſtatu Neapolitanæ Civitatis Cleri.*
2 *Reſolutio cauſæ, & de ejus inſpectionibus.*
3 *Omnes Regulares, & exempti tenentur accedere ad publicas proceſſiones, atque ad id cogi poſſunt ab Epiſcopo.*
4 *De illis, qui ſint ab hoc exempti, & de ratione exemptionis.*
5 *In ſpecie de Clericis Eccleſiarum Hieroſolymitanæ Religionis.*
6 *De obſervantia quid in hoc operetur.*
7 *Quod non ſit ſolum onus, & ſervitus, ſed etiam præeminentia Eccleſiarum.*
8 *Concluſio de qua n. 3. non procedit in proceſſionibus devotionis.*
9 *Quando proceſſiones ſint publicæ, & obligatoriæ.*
10 *Epiſcopo aſſerenti indicere proceſſionem ex cauſa publica eſt obediendum.*
11 *Non poſſunt ſperni cenſuræ ſub prætextu nullitatis, vel injuſtitiæ.*
12 *An, & quando Ordinarius proferre poſſit cenſuras contra Regulares, alioſque exemptos?*
13 *De ratione ob quam benigne interpretanda eſt juriſdictio Ordinarii ſupra exemptos in caſibus exceptuatis.*
14 *Citatio partis eſt de jure naturæ, & quando tolli poſſit per legem poſitivam.*
15 *Quid in caſu notorietatis.*
16 *Ordinarius, qui in vim delegatæ juriſdictionis procedit cum exemptis, tenetur id exprimere.*
17 *De rationibus, ob quas Eccleſia ob delictum Clericorum, vel Prælati, interdicto ſupponi poteſt.*
18 *Quod cenſuræ inferantur contra corpora univerſalia, ut afficiant etiam innocentes.*
19 *Quomodo citentur corpora univerſalia.*
20 *De eiſdem concluſionibus circa citationem, de quibus n. 14. & 15.*
21 *Quomodo iſta materia regulari debeat.*

D I S C. C.

QUamvis coſpicua, & nobilis Neapolitana Civitas, ob magnam ſitus amœnitatem in Europa, magnumque Magnatum, ac Baronum, aliorumque Nobilium, & Populi numerum in Italia primum occupet locum, atque in his qualitatibus in ſpiritualibus etiam ſit nimium dives conſpicuis Templis, ac Religioſorum utriuſque ſexus Monaſteriis materialibus; pauper tamen dici poteſt in Clero ſæculari, & in Eccleſiis formalibus, dum excepta Eccleſia Metropolitana, quæ pro ejus intrinſeca, & neceſſaria natura, Canonicorum, & Hebdomadariorum Collegia habet, alia non adſunt 1

formalia Collegia, uno excepto in Eccleſia S. Joannis majoris duodecim hebdomadariorum, quod pro Urbis præſertim moribus, illi potius ignobili, ac mechanico muneri totum eſt addictum, de quo agitur *ſub tit. de Paroch. diſc.* 28. Quinimmo ipſius Eccleſiæ Metropolitanæ Capitulum antiquos mores forſitan parum laudabiliter continuando, illam non conſervet majeſtatem, quæ adeo magnæ Civitatis primario Eccleſiaſtico corpori congruere videtur, ob facilem, ac frequentem mercenariorum interventum in illis functionibus, de quibus in enunciato *diſc.* agitur.

Hinc proinde ſequitur, ut tam magnus Eccleſiarum ſæcularium numerus, quæ in ſultu magnarum Collegiatarum figuram faciunt, ſervitium, & famulatum habeat a Sacerdotibus, & Clericis manualibus ſub menſtruo, vel annuo ſtipendio conductis, ad Adminiſtratorum nutum amovibilibus juxta illas hujuſmodi manualium Clericorum ſpecies, de quibus agitur *ſub tit. de benef. diſc.* 80. ac etiam per Rot. *dec.* 261. *p.* 12. *&* 2. *p.* 13. *rec.* Eandemque naturam de facto ſortiuntur quoque aliquæ Eccleſiæ Regulares, præſertim una ſuperius inſinuata S. Joannis ad mare Ordinis Hieroſolymitani, & altera S. Antonii Abbatis vulgo Ægyptii, ſeu Vienneniſis, dum earum ſervitio, & cultui vacant multi ſæculares Clerici, & Præsbyteri manuales, & conducti, ut ſupra, qui cum in eis non verificentur tria requiſita, de quibus ſupra *diſc.* 4. idcirco aliorum ſæcularium Clericorum adinſtar, in omnibus ſubjacent Epiſcopo, aliquibus exceptis, in quibus ex Apoſtolicis indultis, vel ex antiqua conſuetudine, earundem Eccleſiarum exemptarum Prælatis, vel Adminiſtratoribus ſubjacerent, ut etiam in pleriſque Eccleſiis ſæcularibus ſub Regia protectione, vel adminiſtratione exiſtentibus, praxis docet.

Eadem vero antiqua conſuetudo præbet, ut hujuſmodi Clerici, ſub Eccleſiarum quibus inſerviunt nomine, ac ſignis reſpective, in publicis, ac ſolemnibus proceſſionibus generalibus interveniant, & præſertim in illa Corporis Chriſti, quæ ab univerſa Catholica Eccleſia eandem habet magnam, ac univerſalem ſolemnitatem, & in altera, pro ejuſdem Civitatis moribus, magnæ quidem pompæ, ac majeſtatis, quæ ſingulis annis in primo Sabbato menſis Maji habetur, in memoriam tranſlationis Reliquiarum S. Januarii primi illius Civitatis Patroni, & qua occaſione præclarum illud renovatur miraculum, cujus Eccleſia mentionem habet in Sacro Breviarii legenda in hujus Sancti commemoratione, *quod* (ſunt verba præciſa) *ejus ſanguis, qui in ampulla vitrea concretus aſſervatur, cum in conſpectu capitis ejuſdem Martyris ponitur, admirabilem in modum colliqueſieri, & ebullire, perinde atque recens effuſus eſſet, ad hæc uſque tempora cernitur.*

Prædictis itaque, vel ſimilibus imminentibus proceſſionibus, Archiepiſcopus publica promulgare ſolet edicta, in quibus, ſub Eccleſiarum interdictis, aliiſque comminatis pœnis, omnibus præcipitur, ut ſtatuta hora intervenire debeant, idque in præmiſſis ordinariis functionibus nullam habere conſuevit controverſiam, utpote in earundem Eccleſiarum redolens honorificentiam, ideoque ad hujuſmodi comminatarum pœnarum executionem, vel praxim devenire nulla, vel nimium raro occaſio dedit. Iſtæque functiones ob immenſam Clericorum hujuſmodi copiam mirabiliter numeroſæ cernuntur, cum aliqua tamen monſtruoſitatis ſpecie, tot ſcil. peditum militum ſine ducibus, aut tam magnæ plebis, abſq; ulla, vel comparative nimium modica notabilitate, ad inſtar populatarum Civitatum Apuliæ maritimæ, ſive Japygiæ, & e converſo in his functionibus Urbis altera oppoſita cernitur monſtruoſitas tot Ducum cum adeo paucis militibus, ſive tot nobilium cum nimium modica plebe, adinſtar Senenſis Civitatis, ac ſimilium Hetruriæ.

Cum autem Clemens X. univerſale Jubilæum indixiſſet, ad implorandam Divinam Clementiam pro defenſione Chriſtianorum in Regno Poloniæ, adverſus Othomanicum Tyrannum, qui illud invaſerat, pro ejuſdem Jubilæi publicatione, Urbis, ac ejuſdem Pontificis ſtylum imitando, Archiepiſcopus ſolemnem, ac univerſalem indixiſſet proceſſionem, in qua cum præmiſſis edictis omnium interventum demandavit. In ea vero cum præmiſſarum Regularium Eccleſiarum S. Jo: & S. Antonii Clerici non interveniſſent, hinc eaſdem Eccleſias interdicto ſuppoſuit, a quo appellatione interpoſita per earum Priorem, & Commendatarium reſpective, poſterior Commendatarius Eccleſiæ S. Antonii recurſum habuit ad Sacr. Congreg. Rituum, per quam juxta illum commendabilem procedendi ſtylum in forma extrajudiciali, & abſque rigoroſa ſubjectione apicibus, ac ſubtilitatibus juris, quem Sacræ Congregationes Cardinalitiæ adhibere ſolent, inſinuatum *in Relat. Curiæ, diſc.* 15. *& ſeqq.* recurſus rejectus fuit, quoties non probaretur prætenſa contraria conſuetudo hucuſque non probata. Alter vero Prior Sancti Joannis, ſive univerſæ Religionis Orator pro ſuorum privilegiorum conſervatione obtinuit cauſam appellationis committi in Rota cor. Taye in devolutivo tantum, non impedito interim acceſſu in futurum, donec res judicata aliter ſtatueret. 2
Quare juxta ſtylum dato dubio, an cenſuræ ſuſtineantur? ſub die 3. Martii 1674. negativa prodiit reſolutio; non quidem ex deficiente neceſſitate acceſſus, minuſque ex deficiente Archiepiſcopi poteſtate ad hujuſmodi cenſuras procedendi, ut in utroque ex parte Religionis in vim ſuorum privilegiorum prætendebatur, ſed ex ſolo defectu citationis, quam poſt contraventionem præcedere debere Rota cenſuit, ex eo quod in ejus termino aliquod juſtum deduci potuiſſet impedimentum, quod legitimam produceret excuſationem.

Hinc proinde tres erant hujus cauſæ inſpectiones: primo nempe ſuper coactione, ſeu neceſſitate acceſſus: ſecundo ea poſita, an ob contraventionem Clericorum ſupponi potuerit, vel in futurum valeat cenſuris ipſa Eccleſia: & tertio, poſita etiam affirmative an iſtud ſpeciale interdictum, quod quæſtioni cauſam dederat, ſuſtineretur necne ob præfatum citationis defectum?

3 Quatenus itaque pertinet ad primam inſpectionem, illa pariter in duas diſtinguebatur inſpectiones. Unam ſcil. generalem, & in abſtracto, ſuper neceſſitate acceſſus ad publicas, & ſolemnes proceſſiones omnium non exemptorum abſque dubio obligatorias, an ſcilicet iſta Eccleſia, vel ejus Clerici aliqua potirentur ſpeciali exemptionis prærogativa. Et alteram particularem ſuper qualitate iſtius individuæ proceſſionis, an eſſet omnium obligatoria.

4 Super prima inſpectione generali, dicebam Scribens pro Archiepiſcopo, quod regula huic aſſiſtit ex clara diſpoſitione S. C. T. *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 13. ut omnes utriuſque Cleri Sæcularis, & Regularis, quibuſcumque exemptivis privilegiis non obſtantibus, teneantur intervenire in hujuſmodi proceſſionibus, quoties ſpecialis exemptio non adſit, ut verificatur in Clericis Regularibus nuncupatis Theatinis, & aliis nuncupatis Jeſuitis, quorum adinſtar in pleriſque aliis diverſorum Inſtitutorum Clericis Regularibus eadem exemptio conceſſa eſt. Eaque licet habeat rationem non divertendi e ſtudiis, aliiſque exercitiis, attamen pro illorum temporum conditione veram habuit rationem tollendi occaſionem controverſiarum ſuper præcedentia cum aliis Regularibus Ordinis Monaſtici, vel alterius Mendicantium, juxta tunc regnantem quæſtionem, cujus mentio habetur *ſub tit. de præeminen. diſc.* 24. ſed extra hujuſmodi ſpeciales caſus limitatos, in contrarium eſt regula generalis per Concilium ubi ſupra ſtatuta, ut advertitur *in annot. ad idem Concil. diſc.* 38. & alibi pluries.

5 Et in ſpecie Cappellanorum, ſeu Clericorum hujus Hieroſolymitanæ Religionis, qui ad differentiam Conventualium, qui obedientiæ nuncupantur, aliorumque Clericorum, qui aſſignati eſſe ſolent ſervitio Eccleſiarum ejus Prioratuum, & Commendarum, quod veniant ſub regula pluries reſolutum eſſe per Sac. Congregationem refert diligens, & elaboratus Barboſ. *in ſum. Apoſt. dec. collectan.* 607. *n.* 3. Atque docet communis obſervantia, ut præſertim in Venuſina Civitate mea Patria, quod cum ibi extet Prioratus hujus Religionis, cum celebri Eccleſia Sanctiſſimæ Trinitatis, cujus præeminentiæ inſinuantur *tit. de præeminen. diſc.* 35. eique inſerviant quamplures ex dictis Capellanis Profeſſis de obedientia, aliique ſæculares Clerici, adeout nobilis Collegiatæ figuram facere videatur, iſti omnes interveniunt in proceſſione generali Corporis Chriſti, cum præcedentia ſupra omnes alios Regulares, accedendo immediate ante Capitulum Cathedralis cum propria cruce. Exemptio enim, quam praxis in iſta Religione docet, percutit alios duos Ordines ejus Profeſſorum militum ſcil. Juſtitiæ, & aliorum militum, qui dicuntur ſervientes armorum, dum iſti de facto figuram faciunt potius Sæcularium, quam Clericorum, ideoque cum Populo potius, quam cum Clero incedunt.

6 Fortius vero in hac facti ſpecie ob duas circumſtantias. Unam ſcil. quod iſti Clerici eſſent ſæculares, ideoque ſubditi Ordinarii, quoties in eis copulative non verificantur tria requiſita, de quibus ſupra, *diſc.* 4. & infra *diſc. ſeq.* Et ſecundo ob antiquam conſuetudinem, per quam ſive illam dicamus præſcriptivam, ſeu verius interpretativam, ceſſare videbatur omnis ratio dubitandi.

Quamvis etenim ſuper iſta conſuetudine aliqui ex Scribentibus in contrarium, ingenium acuendo, dicerent, quod ſine ſcientia, & patientia M. Magiſtri, & Religionis, ex ſolo facto hujuſmodi Clericorum, quinimmo Prioris, vel

Com-

Commendatarii, ſeu ejus Vicarii, non potuerit contra formam privilegiorum induci iſta ſervitus, ex deductis ſupra *diſc.* 2. & in aliis ibi proximis, in quibus in ſpecie agitur
6 de exemptionibus, & privilegiis hujus Religionis, attamen, ut ibidem in contrarium motivatur ſuper puncto, quod Prior, & Commendatarii ſint legitimi Adminiſtratores, atque cum eis acta geri, ſeu præſcribi valeant, dicebam ceſſare dicti aſſumpti applicationem ad caſum, cum prædicta dubitandi ratio intret quando agatur de formali, & vera præſcriptione redolente amiſſionem juris clari, & certi, adeout ageretur de ſervitute præjudiciali certæ libertati, ſecus autem in præſenti, quod vel certum eſt exemptionem hujuſmodi non competere ob dictam regulam generalem, ac etiam ob inſinuatam circumſtantiam, quod ageretur de Clericis Sæcularibus, non autem de Regularibus Profeſſis hujus Religionis, vel ſaltim negari non poſſet rem eſſe probabiliter ambiguam, ideoque nimium operativa eſſe deberet obſervantia, eam attendendo potius tanquam interpretem, juxta adeo frequenter inſinuatam diſtinctionem inter obſervantiam interpretativam, & præſcriptivam, ut prima non exigat ea requiſita, quæ in altera deſiderantur, ut præſertim *ſub tit. de judic. diſc.* 21. ubi de materia præſcriptionis.

7 Ea quoque ponderatione accedente, quod dici non poterat agi de vera ſervitute præjudiciali, & oneroſa, dum potius iſte interventus redolet in ipſis Eccleſiis inferioribus honorificentiam, vel prærogativam, dum ſub proprio vexillo earum Clerici interveniunt, adeout ea hujuſmodi conſuetudine introductum videatur quoddam jus reciprocum, vel correſpectivum, ut volens non poſſit Archiepiſcopus, eos volentes intervenire, non admittere, & per conſequens, ut ea natura correlativorum non poſſint ipſæ Eccleſiæ denegare eundem interventum, quem ab Archiepiſcopo invito exigere poſſent, ac propterea hæc prima inſpectio videbatur clara pro obligatione interventus in proceſſionibus publicis, & generalibus ſub dicto Conciliari decreto cadentibus.

8 In altera autem particulari inſpectione applicationis ad factum, an ſcilicet illa proceſſio eſſet publica necne? Scribentes pro Religione, ſeu Prioratu dicebant, & bene, idem quod habetur deductum *in Miſcell. Eccleſiaſt. l.* 14. *diſc.* 32. ut ſcilicet Epiſcopus non poſſit etiam Capitula, & Clericos immediate ſubjectos Eccleſiarum non exemptarum cogere ad interveniendum in proceſſionibus voluntariis, quæ devotionis, vel pietatis gratia fiant, cum illa obligatio intelligatur de vere publicis, & generalibus, qualis regulariter eſt ſuperius inſinuata Corporis Chriſti, vel illa Sancti Marci, quatenus iſta pro loci conſuetudine eandem formam habeat, & per conſequens multo minus cogi poſſunt Clerici Sæculares, vel Regulares Eccleſiarum exemptarum.

9 Verum admittendo qualitatem propoſitionis in abſtracto, dicebam fallaciam conſiſtere in applicatione, quamvis etenim a Rituali Romano arguere liceat affirmative, quod ſcilicet illæ proceſſiones, quæ in eo præcipiuntur in forma publica, & ſolemni dicantur neceſſariæ, & obligatoriæ, non tamen idem intrat argumentum negative, quoniam pro Locorum, vel Diœceſum, aut Provinciarum moribus, quamplures adſunt proceſſiones nimium ſolemnes, & publicæ, quæ neceſſariæ dicuntur ea conſuetudine, adeout ſine magno ſcandalo omitti non poſſint, neque conſueta ſolemnitas, vel pompa minui, puta (loquendo de illa Civitate) ut eſt ſuperius enunciata, quæ fit in primo Sabbato menſis Maji in commemorationem tranſlationis reliquiarum Sancti Januarii, ac propterea iſta non dicitur materia capax regulæ certæ, & generalis, cum remiſſum ſit arbitrio Epiſcopi, una cum Capitulo id decernere, quando cauſa publica id juſte exigat, juxta declarationes Sac. Congregationis relatas ab eodem elaborato, & diligenti, nimium quidem in hac parte commendabili Collectore Barboſ. *in dicta Summa Apoſtolic. dec. verbo proceſſio*, *collectan.* 606. *n.* 23. Frequenter enim contingunt accidentia, ob quæ neceſſitas præciſa, vel cauſativa hujuſmodi functiones exigat, etiam cum aliqua majori ſolemnitate, quam ſint ſolitæ, & neceſſariæ, ut ſupra, ut (loquendo de eadem Civitate) in noſtra ætate praxis docuit in illis proceſſionibus, quæ de menſe Decembris anni 1631. Me tunc Scholari in ea commorante, habitæ fuerunt occaſione incendii Montis Veſuvii, quoniam cum longe majori ſolemnitate, & devotione, ac Populi copia illæ habitæ fuerunt, quam ſint ſupradictæ Corporis Chriſti, ac Sancti Januarii, & præſertim quod non ſolum proceſſionaliter tranſportatæ fuerunt Reliquiæ Sanctorum Protectorum recluſæ in thecis argenteis in Cappella, quæ Theſaurus nuncupatur, de qua particulariter agitur *ſub tit. de præemin. diſc.* 12. ac etiam in propoſito hujuſmodi proceſſionum, & reliquiarum *ſub tit. de regul. diſc.* 20. ſed ut Populo cupienti, & pro illius moribus acclamanti ſatisfieret, quamvis apud prudentes parum commendabiliter, in area vitrea ad id de novo confecta, proceſſionaliter, atque per latiores fines traſportatum fuit corpus Beati Jacobi de Marchia, quod integrum, & omnibus viſibile aſſervatur in Eccleſia S. Mariæ della Nova Ordinis Minorum Obſervantium, ideoque prorſus fabuloſum fuiſſet aſſerere, quod hujuſmodi proceſſiones non eſſent neceſſariæ, eo quia a Rituali non præciperentur, vel quia non eſſent ſolitæ.

Quare applicando ad rem, cum cauſa ejus indictionis eſſet abſque dubio publica, utpote concernens totius Chriſtianitatis neceſſitatem, ac magnam utilitatem, atque haberetur exemplum Papæ in ipſa Urbe, utique abſolutum eſſe dicebam, ut etiam per S. Congreg. Rituum, & per Rotam habitum fuit, quod illa eſſet proceſſio publica, & obligatoria, atque apud Barboſ. *d. Collect.* 606. *n.* 23. in ſpecie agitur de illa cauſa indictionis Jubilei.

Ponderando etiam, quod ubi omnino certum, ac notorium non ſit, quod proceſſio ſit mere voluntaria, & ex ſola devotione, vel majori ſolemnitate alicujus Feſti particularis, atque Ordinarius in conſuetis edictis illam declaret publicam, & neceſſariam, ideoque omnibus utriuſque Cleri præcipiat interventum, tunc licitum eſſe non debet ſubditis ſe conſtituere Judices ſupra Ordinarium, illumque redarguere de mendacio, atque ſub hoc prætextu non parere, ſed obedire debent, deindeque recurſum habere ad S. Cong. vel alios legitimos Superiores pro declaratione, ut in futurum Ordinarius abſtineat, atque ita conſultum remaneat conſervationi privilegiorum, ne illis præjudicatum cenſeatur per illum interventum, adinſtar eorum, quæ habemus in materia attentatorum in ſpretum inhibitionis *ſub tit. de judic. diſc.* 18. 10

Illud vero eſt unum ex majoribus inconvenientibus, quæ in Catholica Eccleſia dignoſcantur, quoniam occaſione cenſurarum, quæ proferantur contra Perſonas particulares, vel reſpective contra Civitates, vel Capitula, aliaque corpora univerſalia, quando potentia laicalis de facto aſſiſtat, adeout non ſit practicabilis temporalis coerctio cum pœnis perſonalibus, vel realibus ad obſervantiam cenſurarum, Theologi, & præſertim Regulares cum eorum formalitatibus, vel generalibus propoſitionibus, male tamen applicatis, licitum reddunt, quinimmo conſulunt earum publicum contemptum, in cujus praxi ipſi ſunt primi, ut Sæcularibus exemplum præbeant, ut in currenti ſæculo, noſtraque ætate etiam in cenſuris per ipſum Summum Pontificem praxis non ſemel docuit, cum magno bonorum Catholicorum ſcandalo, & hæreticorum ſubſannatione ſub hoc prætextu injuſtitiæ, vel nullitatis, ita ſeipſos conſtituendo Judices. 11

Major autem, penequetota diſputatio in hac facti ſpecie ex parte Scribentium pro Religione erat ſuper altero puncto defectus poteſtatis, procedendi ad hujuſmodi cenſuras in genere contra Perſonas, & Eccleſias, tum ob generale privilegium exemptivum a juriſdictione Ordinarii, tum fortius ob ſpeciale, ac individuum ſuper cenſuris ex iis, quæ habentur *in d. Miſcell. Eccleſiaſtic. diſc.* 13. *& ſeq. & ſupra hoc tit. diſc.* 29. 12

Super hoc autem, Scribens pro Archiepiſcopo, deducebam eadem, quæ locis citatis habentur, quod ſcilicet diſtinguendum eſt inter cenſuras illatas a lege, & alias prolatas ab homine; in prima etenim ſpecie difficultas eſſe ſolet potius facti, quam juris, an ſcilicet illud delictum, ex quo reſultet incurſus cenſurarum illatarum a lege, ſit notorium, vel ita certum, quod nullam exigat cauſæ cognitionem, & tunc verius ſit, ut Ordinarius, dicto privilegio non obſtante, cenſuras declarare, ſeu publicare valeat, cum id non faciat tanquam Judex, ſed potius tanquam denunciator, ita in proprio territorio ſibi commiſſum Populum monendo, ut ſciat oves morbidas, a quarum commercio abſtinere debeat, adeout proceſſus, qui deſuper fiat, ſit ad ſolam informationem, atque ut ea actis pateat illa notorietas, vel certitudo, quæ in effectu adſit, aut vero factum, vel jus, & fortius utrumque probabilem habeat ambiguitatem, adeout formalis cauſæ cognitio adhibenda veniat, an adſit necne incurſus cenſurarum a lege comminatarum, ac propterea Ordinarius gerat, atque aſſumat partes formales Judicis, juxta ſpeciem illius diſtinctionis, quam in beneficialibus habemus inter exequutorem merum, & mixtum, & tunc recte intrent privilegia, & in his terminis intelligendi veniunt Fagn n. & alii firmantes hunc defectum poteſtatis ex deductis ociseitatis.

In

In altera vero ſpecie cenſurarum hominis, quamvis aliqui, præſertim vero Morales excuſabiliter quidem utpote cauſam propriam Agentes indefinite hanc poteſtatem negent, etiam in illis caſibus, in quibus, exemptione non obſtante, intret Ordinarii juriſdictio ſaltem delegata, quaſi quod exempti contravenientes remitti debeant puniendi propriis Superioribus, vel quod deveniri poſſit ad alias pœnas, non autem ad cenſuras, quando circa eas dictum peculiare privilegium adſit, contrarium tamen verius magiſque receptum eſt per Sac. Cong. potiſſime poſt Conſtitutionem Gregorii Decimiquinti, quæ nuncupatur de exemptorum privilegiis, per quam ſublata remanent fundamenta eorum, qui ante ipſam ſcripſerunt, atque de conſequenti manifeſtus convincitur error aliorum modernorum, qui inixi antiquorum auctoritati pro conſueto tranſcriptorio ſtylo, idem hodie affirmant.

13 In illis etenim caſibus, in quibus inducta eſt limitatio regulæ exemptivæ, habendum eſt, ac ſi privilegia non adeſſent, atque exempti in omnibus exequati remanent aliis ſubditis, potius per remotionem obſtaculi, & per quandam reſtitutionem prioris ſtatus, adeout non agatur de re omnino nova, quæ propterea exorbitans, & odioſa dicenda ſit, ideoque ſtricte, & rigoroſe intelligenda, ſed potius de reſtitutione antiquæ, ac nativæ juriſdictionis, & poteſtatis, atque de reverſione ad ſuam primævam cauſam, adinſtar eorum, quæ in propoſito ſtatutorum habentur *ſub tit. de Succeſſ. ab inteſtat.* ubi eſt eorum peculiaris ſedes, & alibi inter illa ſtatuta, quæ ſint generaliter exorbitantia, & correctoria juris, & illa per quæ, correcto jure novo correctorio antiqui, ad iſtud reverſio fiat, cum ſimilibus, ſiquidem ut firmatur ſupra *hoc eod. tit. diſc.* 28. *& ſub tit. de regular. diſc.* 1. *& alibi pluries*, antiquitus omnes Perſonæ de utroque Clero Sæculari, & Regulari, omneſque Clerici indefinite ſubjacebant illi Epiſcopo, vel ordinario Prælato, in cujus Diœceſi, vel territorio erant, deinde vero ſupervenerunt hujuſmodi exemptiva privilegia, quæ potius exorbitantia dici merentur, utpote correctoria illius poteſtatis, & juriſdictionis, quæ de jure communi competebat, & per conſequens quamvis Concilium Tridentinum, & Apoſtolicæ Conſtitutiones ad Regularium verbalem ſatisfactionem in illis caſibus, in quibus hujuſmodi exemptionum moderatio demandata eſt, adhibeant terminum delegationis, attamen ſpectato effectu, revera dicenda eſt reſtitutio priſtinæ, & nativæ poteſtatis.

Difficultas itaque major in iſta cauſa reſidebat in tertia particulari inſpectione ſuper iſtarum ſcilicet cenſurarum invaliditate, quæ ex triplici capite prætendebatur, primo nempe ob defectum citationis ipſius Prioris, vel ejus abſentis Vicarii, & Adminiſtratoris ipſius Eccleſiæ, quæ interdicto ſuppoſita fuit, ſecundo ex defectu juriſdictionis, quoniam ſuppoſita etiam juriſdictione, de qua ſupra, attamen illa competit ex delegatione Apoſtolica, Cedulones autem dicebant auctoritate ordinaria, & tertio quod cum contraventio fuiſſet ipſorum Clericorum, iſti debebant puniri, non autem Eccleſia innocens, atque incapax delicti, & pœnæ.

Prima objectio, in qua unice fundata fuit reſolutio Rotæ, ut ſupra, ab initio Mihi magnam intulit difficultatem, Agentibus, & Miniſtris Archiepiſcopi pro ſtylo inſinuatam, 14 & propterea, reflectendo ad veritatem, reſolutio probabilis viſa eſt, quoniam juxta deducta in ſua Sede *ſub tit. de judic. diſc.* 9. in materia citationis Partis condemnandæ, illa dicitur de jure naturæ, ob exemplum Dei cum Adam, cum tamen apud Deum vigeret certitudo, tam peccati, quam inexcuſabilitatis, multo magis cum hominibus, quibus utrumque ignotum eſt, ac propterea ex ibidem inſinuatis verius eſt, ut ſubſtantia citationis in genere, neque per Principem, vel legem poſitivam tolli valeat, ſed ſolum decerni ſuper modo, vel ſolemnitatibus ab ipſo jure poſitivo inductis, multo igitur minus id fieri poteſt per Epiſcopos, alioſque Magiſtratus, & Judices non habentes jura ſupremi Imperii, & poteſtatem derogandi, vel diſpenſandi legibus, dum Epiſcopus etiam in Conſtitutionibus Synodalibus, quæ cum majori ſolemnitate, & maturitate, atque cum conſenſu Capituli, & Cleri ordinentur, neque ſtatuere poteſt contra jus poſitivum ex deductis *eod. tit. de judic. diſc.* 35. multo minus contra jus Divinum naturale.

15 Et quamvis Scribens more Advocati deducerem limitationem eodem *diſc.* 9. inſinuatam, ubi ſcil. agatur de facto notorio, ipſaque limitatio generaliter, & in abſtracto ſit vera, attamen juxta genericam pene omnium forenſium controverſiarum naturam difficultas, vel fallacia eſſe ſolet in applicatione, quoniam ipſe actus non interventus proceſſioni erat quidem notorius, ſed non erat notoria obligatio illarum particularium Eccleſiarum interveniendi ob exemptiva privilegia, quæ habere poterant, ut de facto prætendebant, quamvis parum fundate. Sive poſita etiam obligatione, neque certa, & notoria dici poterat inexcuſabilitas, ob poſſibilitatem alicujus impedimenti, vel alterius accidentis, quod juſtam induceret excuſationem, iſtaque poſſibilitas regulariter tollit perfectam, & concludentem probationem ex deductis *dicto tit. de judic. diſc.* 22. multo magis, & abſque dubio tollit notorium, unde propterea ut huic inconvenienti in futurum occurratur, conſului adhiberi debere cautelam, de qua infra.

Alterum objectum, quod ut dictum eſt, proceſſum ſit au- 16 ctoritate ordinaria nimium leve videbatur, quoniam licet verum ſit, ut inſinuatur *ſupra diſc.* 4. & in aliis, quod quando Ordinarius viſitat Eccleſias, vel Perſonas exemptas, alioſque actus juriſdictionales cum eis facit in vim delegatæ juriſdictionis, ipſis exemptis inſtantibus, declarare teneatur pro indemnitate, & conſervatione eorum exemptione a juriſdictione ordinaria, ne alias ex hujuſmodi actibus poſt longum temporis decurſum illa prætendi valeat, attamen non exinde inferendum videtur ad nullitatem, potiſſime dum iſta expreſſio non eſt in ſententia, ſed in Cedulonibus, qui ſolent ita concipi ex quodam communi Notariorum, ſeu Cancellariorum Epiſcopalium formulario, ideoque intrare videtur adeo frequenter inſinuata propoſitio de attendendo ſubſtantiam veritatis, non autem formalitatem verborum.

Majoris ponderis videbatur primo aſpectu tertia objectio, 17 quod ſcil. pro contraventione, vel perſonali delicto famulorum non debent puniri Domini, & hic videbatur caſus, quoniam contraventio non erat ipſius Eccleſiæ, quæ tanquam corpus inanimatum, eſt incapax culpæ, & delicti, minuſque ejus Prælati, ſeu Prioris, utpote abſentis, dum hujus Religionis Dignitares, in quadam figura Cardinalium, cum M. Magiſtro in figura Papæ, quandam Romanæ Curiæ imaginem in parvo conſtituentes, ex cauſa Principatus electivi, in Conventu Melevitano reſidere ſolent, utrumque ordinarium, & completum Conſilium conſtituentes, ideoque perinde eſſe hæc culpa, & contraventionis delictum erat hujuſmodi Clericorum, & eorum Superioris, vel Directoris, qui ſub Rectoris, vel Sacriſtæ, aut Cappellani Majoris, & ſimili vocabulo nuncupari ſolet, dum etiam iſte nullum habet titulum perpetuum, & collativum, ſed manualis, atque ad nutum amovibilis, ſub eodem famulorum genere venit, ac propterea culpa proprios tenere debet auctores, quorum, non autem innocentium eſſe debet pœna.

His tamen non obſtantibus, etiam cum ſenſu veritatis, quæ reſpective agnita fuit per Rotam, & per Sacram Congregationem, contrarium verius eſſe dicebam, ex pluribus fundamentis, primo nempe quia hujuſmodi Clerici intervenire non dicuntur in proceſſionibus jure ſingulari, vel perſonali, ſed jure cujuſdam Collegii, vel Univerſitatis repræſentantis ipſam Eccleſiam formalem, ſub cujus Cruce, vel ſigno ab aliis diſtincti incedunt, ac propterea non ſingulorum, ſed univerſi corporis, vel ipſius Eccleſiæ formalis defectus ita ſequi dicitur.

Secundo ob eandem ſuperius inſinuatam rationem correſpectivitatis, quia nempe iſtud non eſt ſolum onus, ſed etiam honorificentia, ſeu prærogativa, adeout neque volens Archiepiſcopus poſſet Clericos eam repræſentantes non admittere, ergo ipſa dicitur Perſona contrahentis, quæ iſtum quaſi contractum non adimplet, tertio ob concluſionem inſinuatam *ſub tit. de locat. diſc.* 9. *& ſub tit. de credit. diſc.* 68. *&* 69. & alibi pluries, quod Dominus, vel præponens tenetur de culpa, & delicto famuli, vel præpoſiti, quando ſc. ſit circa opus, vel miniſterium, cui eum præpoſuerit.

Et quarto ob impracticabilitatem, dum iſti Clerici ad nutum amovibiles ſunt incerti, ſive quia de facili fraus fieri poſſet, quod ſcil. præambula die, vel hora proceſſionis dimittendo, ſeu licentiando a ſervitio tunc exiſtentes, atque die ſequenti alios novos aſſumendo, ita in nullis verificabilis eſſet culpa, & punitio, ac etiam quia apud Populum de ipſa Eccleſia, ejuſque Clericorum cœtu, vel Congregatione in genere, non autem de particularibus Perſonis concipitur inobedientiæ opinio, ſeu ſcandalum, & per conſequens in eadem ab eodem Populo videri debet punitio, ut etiam ponderatur ſupra *d. diſc.* 29. *hoc tit.*

Neque præmiſſas obſtare dicebam ſuperius inſinuatam 18 conſiderationem incapacitatis culpæ, & delicti in corpore inanimato, quoniam id recte procedit quoad pœnas, vel cenſuras perſonales, aut ſingulares, quæ animam illaqueant,

ſeu

ſeu corpus affligunt, ut in propoſito cenſurarum eſt excommunicatio; quæ verificabilis non eſt in hujuſmodi corporibus politicis, & intellectualibus, ſecus autem in aliis duabus minoribus cenſuris, interdicti, & ſuſpenſionis, quoniam non ſolum ipſæ Eccleſiæ materiales omnino inanimatæ ob delictum Prælati, vel Miniſtrorum, aut etiam Populi, vel Magiſtratuum paſſim interdicto ſupponuntur, ſed eidem, vel alteri cenſuræ ſuſpenſionis ſupponuntur univerſalia, vel intellectualia corpora animata, utpote conſtituta ex Perſonis animatis, quamvis aliquæ illarum eſſent innocentes, quinimmo benemerentes, ut contingit in Capitulis, & Collegiis, aliiſque ſimilibus corporibus, ex deductis *ſub tit. de benef. diſc.* 23. *& ſub tit. de regal. diſc.* 125. & in aliis pluries, Et de punitione corporis inanimati ob culpam, vel factum Miniſtrorum, & Famulorum etiam in profanis habetur *ſub tit. de credit. d. diſc.* 68. *&* 69. *& tit. de tutor. & adminiſtr. diſc.* 15.

Hinc proinde concludendo, unica probabilis ratio dubitandi de hujuſmodi cenſurarum validitate reſtringeba-
19 tur ad dictum defectum citationis ſaltem per novum Edictum ad valvas ejuſdem Eccleſiæ contravenientis, vel alterius vicini loci publici, & congrui, dum ob abſentiam Prælati, & incertitudinem Miniſtrorum, non videtur alia forma citationis practicabilis, ut advertitur per Bald. *in l. etiam, C. de exequut. rei Judic. cum concord.* per Adden. ad Veſtr. *lib.* 4. *c.* 3. *nu.* 12. Cavaler. *dec.* 408. *n.* 1.

Verum ob facti circumſtantias, incongruum videtur ita neceſſitatem inducere in Epiſcopo, & præſertim in adeo magna Civitate, ut debeant formari tot proceſſus, quot ſint Eccleſiæ contravenientes, potiſſime quia ad eluden-
20 dam contraventionem affectari poſſent frivolæ excuſationes poſtea allegabiles, atque ſuper eis aſſumi lites, & diſputationes, cum appellatione a non admiſſione, adeout conſultum non remaneret ſcandalo apud Populum jam concepto ob contraventionem, ideoque probabilis quoque videtur ſuperius inſinuata ratio notorietatis, ob quam ceſſare deberet citationis neceſſitas, quodque illis Eccleſiis, vel Congregationibus, quæ vere legitimum habeant impedimentum, adeout omnis fraudis, vel affectationis ſuſpicio deſit, imputandum eſt, cur ſtatuta die, vel antea coram Epiſcopo ſuum non deduxerint impedimentum, ſuaſque non fecerint excuſationes, ſed quoniam difficile eſt id ſuadere, ac obtinere in Tribunali Rotæ, dum in eo Sedentes utpote in Epiſcopali munere adhuc
21 non verſati, atque intra rigoroſos juris cancellos ſe agnoſcentes reſtrictos, non de facili a judicialibus regulis, & legalibus formalitatibus recedunt, hinc proinde conſulebam Archiepiſcopo, ut curaret a Pontifice, vel de ejus mandato, ab aliqua ex Sacris Cardinalitiis Congregationibus genericam deſuper obtinere proviſionem regulandam ex illis prudentialibus propoſitionibus, cum quibus illas Sac. Congregationes procedere, potius quam cum legulejcis formalitatibus (& quidem commendabiliter) advertitur *d. diſc.* 15. *& ſeqq. in relat. Curiæ*, ut in ipſis Edictis, in quibus acceſſus, vel interventus præcipitur, eadem etiam adjiciatur monitio, quod ſcilicet niſi ante ſtatutum terminum, juſti impedimenti excuſatio deducta fuerit, abſque alia monitione ad comminatarum pœnarum exequutionem illico procedetur, quoniam ad aliorum terrorem, & exemplum, ac etiam ut illico, & incontinenti occurratur ſcandalo, quod per Populum ex inobedientia, & non interventu conceptum fuit, quemadmodum tunc publica, & notoria eſt contraventio, ita etiam tunc immediata ab eodem Populo videri debet publica punitio, non alio modo ad hunc effectum practicabilis, niſi cum iſta interdicti publica pœna, quæ omnibus innoteſcat, ac pateat, dum carcerationes, vel mulctæ perſonales ſingulorum Clericorum, vel aliquorum ex eis, puta Rectorum, vel Adminiſtratorum, opportunam ac ſufficientem non inducunt medicinam, ideoque iſtæ materiæ regulandæ non videntur cum illis legalibus rigoribus ordinis judicarii, qui in cauſis privatorum ſervari debent.

IMOLEN. JURISDICTIONIS PRO COMMENDATARIO JEROSOLYMITANÆ RELIGIONIS CUM EPISCOPO.

Caſus deciſus per Rotam pro Commendatario.

De eadem materia, de qua *diſc. præcedenti* ac etiam *diſc.* 4. an ſcilicet, & quando Ordinarius procedere poſſit ad cenſuras, aliaſque pœnas contra exemptos ratione curæ animarum, & adminiſtrationis Sacramentorum, aut ob alium caſum cadentem ſub ejus juriſdictione?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries cum reſolutione.*
2 *Una tantum parte informante non poteſt efformari judicium pro veritate.*
3 *Ideoque non eſt deferendum deciſionibus ita proditis.*
4 *De theorica generali ſuper juriſdictione Ordinarii, cum exemptis Profeſſis in concernentibus curam animarum.*
5 *De differentia inter iſtos Profeſſos Jeroſolymitanæ Religionis, & alios Religioſos.*
6 *An in iis, in quibus intrat juriſdictio, ea intelligatur ſolum in actu viſitationis, vel indefinite, & de aliis ad rem?*
7 *Et quid circa cenſuras.*
8 *Et quid in caſu mixto delicti perſonalis quod acceſſorie influat ad curam.*
9 *De Clericis ſæcularibus exercentibus curam in Eccleſia regulari exempta.*
10 *De requiſitis pro exemptione hujuſmodi ſæcularium inſervientium Eccleſiis regularibus.*

D I S C. CI.

Cum Eccleſiæ S. Joannis Baptiſtæ Commendæ Civitatis Imolæ annexa eſſet cura animarum exerceri 1
ſolita per unum Clericum ſæcularem, ad nominationem Commendatarii, cum approbatione Ordinarii, ad præſcriptum Conſtitutionum S. Pii V. præfici ſolitum ſub nomine Vicarii, vel Cappellani, juxta ea, quæ pluries inſinuantur in ſua ſede *ſub tit. de Paroch.* præſertim *diſc.* 11. *& ſeqq.* Prætenderet autem Epiſcopus, quod Jo. Andreas Fanellus hujus Eccleſiæ Vicarius, vel Cappellanus, commercium carnale cum quadam muliere habuiſſet, contra eum tranſmiſit monitorium, atque in contumaciam protulit cenſuram ſuſpenſionis a divinis, & ab exercitio Ordinum, & Sacramentorum, quare interpoſita per Commendatarium appellatione, & commiſſa cauſa in Rota coram Rondanino, ipſo Commendatario ſolum informante, in contumaciam Epiſcopi informare negligentis, ſub die 9. Junii 1673. propoſito, juxta ſtylum, dubio, an cenſuræ ſuſtineantur? negativa prodiit reſolutio, atque in hoc ſtatu cauſa reperitur.

Super probabilitate autem reſolutionis, maturum pro veritate judicium, Scribens pro Commendatario obtinente, efformare non potui; quoniam cum deciſio hujuſmo- 2
di quæſtionum, ut infra, pendere videatur potius ex facto quam ex jure, cujus theoricæ videntur hodie jam firmæ, ac ſtabilitæ, adeout totum conſiſtat in applicatione regulanda ex ſingulorum caſuum particularibus circumſtantiis, hinc proinde ſine iſtarum certa notitia, quæ ab alterius partis oppoſitionibus regulari ſolet, tale judicium efformari non poteſt, ac propterea error videtur fundamentum in judicando conſtituere in hujuſmodi deciſionibus, quæ una tantum Parte informante, prodeant, cum iſtæ (excuſabiliter quidem) procedant cum ſolis 3
præſuppoſitis illius Partis, quæ informat, atque ubi agitur de iis, quæ conſiſtunt in facto, quod ex actis non pateat, practicabile non eſt axioma, *ut quæ deſunt Advocatis, Judices ſuppleant*, cum id recte ſit verificabile in concluſionibus, & articulis juris, non autem in iis, quæ conſiſtunt in facto, niſi ea pateant ex actis.

Quicquid enim moderni Scribentes poſt Concilium 4
Tridentinum, & Apoſtolicas Conſtitut. S. Pii V. & Gregorii XIII. dixerint, vel involverint, ob pluries aſſignatam rationem, quod ſcriptum ab eis non fuerit ingenue ad veritatem, ſed factionario more ad propriam opportunitatem, Clericis nempe ſæcularibus, qui munus Epiſcopi, vel Vicarii generalis, aut Advocati fiſcalis Epiſcopi, ejuſque Tribunalis geſſerunt; Scribentibus pro juriſdictione, & poteſtate Ordinariorum; e converſo autem Moralibus Religioſis, vel aliis, quibus pro eorum exemptione ſcribere occaſio dederit, tuentibus partes exemptorum, juxta pluries deciſa per Sacram Congregationem Concilii, & præſertim in caſu de quo agitur ſupra *diſc.* 4. & in aliis pluribus, de quibus ſupra; ea videtur hodie ſtatuenda theorica generalis quod aut illi, qui exercent curam animarum, & adminiſtrant Sacramenta Clero, & Populo ſæculari, ſunt legitime Profeſſi, & tunc, quacumque exemptione non obſtante, ſubjaceant

Ordi-

Ordinario in iis, quæ ipſius curæ exercitium, vel Sacramentorum adminiſtrationem concernunt, non autem in iis, quæ pertinent ad diſciplinam regularem, ſive ad eorum cauſas civiles, & criminales perſonales, vel reales indifferentes, ideſt alias, quam a dicta cura, & adminiſtratione provenientes, niſi de illis caſibus exceptuatis agatur, in quibus intret quoque juriſdictio delegata a Concilio Tridentino, vel Conſtitutionibus Apoſtolicis, juxta pluries ſuperius inſinuata *hoc tit. ac etiam diſc. 1. de regul. & in alio diſc. 1. Miſcellan. Eccleſ. & alibi*, potiſſime vero in Cappellanis Profeſſis iſtius Ieroſolymitanæ Religionis, in quibus non intrat illa ſubjectio generica, & indefinita, quæ ad præſcriptum Conſtitu-
5 tionum Urbani VIII. & Innocentii X. intrat in aliis Regularibus clauſtralibus, in illis Conventibus modernis, qui ſint fundati præter dictarum Conſtitutionum formam, cum numero duodenario, vel in illis antiquis, in quibus non adſint ad minus ſex Religioſi, vel ubi nullo in eo loco exiſtente Conventu, ſint Religioſi, qui, ſive licite, ſive illicite, vivant in privatis domibus, more Populi, vel Cleri ſæcularis, dum iſti Profeſſi quamvis ſint veri Religioſi, nihilominus non vivunt in clauſtris, ſed in privatis domibus, adinſtar aliorum de Clero, & Populo, unde in hoc ab aliis Religioſis differunt.

6 In iis tamen, in quibus ratione curæ, vel Sacramentorum intret ſubjectio, quamvis prædicti Scribentes, materiam ex aſſignata ratione involventes, voluerint hanc juriſdictionem exercibilem eſſe in actu viſitationis tantum, atque etiam quoad alias pœnas, non autem quoad cenſuras, cum præſertim circa iſtas adſit privilegium ſpeciale, attamen utrumque aſſumptum non ſubſiſtit, ut pluries in præcedentibus advertitur, ac etiam in *Miſcellan. Eccleſ. diſc. 15. cum ſeqq.* & admittitur in hujus cauſæ deciſione, ſolumque ſubſiſtit alterum aſſumptum in præcedentibus quoque inſinuatum, ut teneatur Ordinarius eis inſtantibus declarare, quod procedat ut Delegatus Sedis Apoſtolicæ, ut in ejuſdem cauſæ deciſione quoque firmatur. Sed hoc parum, vel nihil refert, cum importare videatur verborum formalitatem.

7 Hinc proinde ſi (ex. gr.) in Conſtitutionibus Synodalibus, vel in decretis viſitationis, aut in aliis proviſionibus, & edictis, Ordinarius mandet Parochis, & Vicariis, vel Cappellanis curam exercentibus, vel Sacramenta adminiſtrantibus, ut ſub cenſuris aliqua facere debeant, ſive ab aliquibus abſtinere, ut præſertim ſequi ſolet in adminiſtratione Sacramenti Matrimonii, ne ſine licentia ipſius Ordinarii illud celebretur in privatis domibus, aut ſine denunciationibus, cum ſimilibus, & tunc ita incurrent cenſuras, aliaſque pœnas Parochi, & Vicarii, vel Confeſſarii Regulares exempti, ſicuti ſæculares non exempti, cum in hoc munere ſint æquales, ex pluries aſſignata ratione, quod ſcilicet in hoc non ſpectatur qualitas Perſonarum ipſorum adminiſtrantium, ſed ſpectatur ipſum Miniſterium, ac etiam ſpectantur Perſonæ, cum quibus illud exerceatur, adinſtar illarum Perſonarum, quæ cum ſint ingenuæ, & liberæ, attamen locant earum operas, atque ſe addicunt curæ, & cuſtodiæ alicujus ovilis, aut culturæ alicujus vineæ, quoniam in iis, quæ concernunt illud opus, vel Miniſterium, efficiuntur ſubditi, & quodammodo ſervi Domini ovilis, vel vineæ.

Dubitandi autem ratio videtur illa, quæ ut pariter inſinuatur ſupra *d. diſc.* 4. & alibi, cadit in caſu mixto, ubi ſcilicet exceſſus ſit quidem indifferens, & perſonalis, ſed in-
8 fluat quoque in ipſam curam animarum, vel adminiſtrationem Sacramentorum acceſſorie, & conſequutive, ſcilicet ratione ſcandali, quod reſultet in Populo vivente ſub ejus cura, puta (ut in præſenti) ubi agatur de delictis carnis, & ſimilibus, an ſcilicet ob reſpectum, quod crimen influat in curam poſſit Ordinarius cum exemptis ſe ingerere, eoſque punire? Atque in hoc probabilior videtur negativa in iis, quæ concernunt pœnas perſonales, vel pecuniarias, ſeu alias indifferentes, verior autem affirmativa in iis, quæ concernunt ipſam curam, vel adminiſtrationem reſpective, & ſicut Parochum, ſeu Vicarium, aut Confeſſarium ita male, & ſcandaloſe viventem, vel alios committentem exceſſus, qui Populo ſibi ſubdito ſcandalum inferant, quamvis exemptum Ordinarius poterit ſuſpendere ab iis, quæ concernunt illud Miniſterium ne in eo ſe ingerat, ſed ad alias pœnas perſonales, vel pecuniarias, ſive ad cenſuras devenire non poterit, quoniam delictum eſt perſonale, & indifferens, directe non proveniens ab ipſo Miniſterio, cujus ratione juriſdictionem, ac ſuperioritatem ipſe habet, quamvis acceſſorie, & conſequutive in illud influat, atque ita conciliari videntur Sæcularium, & Regularium Scriptorum opiniones adeo invicem pugnantes.

Aut vero Eccleſiæ, in quibus cura exercetur, & Sa- 9
cramenta miniſtrantur, ſunt regulares, & exemptæ, ipſi vero Vicarii, vel Cappellani, & Clerici, non ſunt Profeſſi, ſed Sæculares, juxta caſum, de quo *diſc. præced.* ac etiam *d. diſc.* 4. & in aliis, & tunc, aut in eis verificantur tria requiſita Conſtitut. Gregorii XIII. de quibus eodem *diſc.* 4. Et habendi ſunt jure Profeſſorum, ſive adinſtar, ideoque omnia, quæ ſupra de illis dicta ſunt, in illis quoque procedunt, aut vero dicta requiſita non verificantur, & tunc habentur in omnibus tanquam Clerici ſæculares, & ſubditi Ordinario aliorum Clericorum adinſtar.

Iſta itaque theorica Generali ita conſtituta, quatenus per-
tinet ad ejus applicationem ad hanc facti ſpeciem, cum ille 10
Vicarius, vel Cappellanus non eſſet Profeſſus, ſed Clericus Sæcularis ad nutum amovibilis, quæſtio ut præmiſſum eſt, erat potius facti, quam juris, ſuper verificatione ſcilicet prædictorum requiſitorum, ex quibus verificabatur quidem primum addictionis ſervitio Eccleſiæ, & Religionis, difficultas autem reſidere videbatur in verificatione aliorum duorum, quod ſcilicet viveret intra ſepta Domus Religionis, & ſub obedientia Superioris Regularis.

Quatenus enim pertinet ad illud conviventiæ intra ſepta domus, quamvis ſcribendo more Advocati dicerem ſufficere, quod domus ſit fixa Parochi, atque perpetuo ejus habitationi deſtinata, illaque ſit de dominio Religionis, vel Commendæ, cum iſti Religioſi non ſint clauſtrales, ideoque non vivant ſub formali clauſura, & ſic opus non eſt, quod eorum domus habeant formam Conventus, vel Monaſterii, procedendo cum ſcriptis, cum quibus proceditur etiam in deciſione, attamen reflectendo ad veritatem, Partibus pro ſtylo inſinuatam, advertebam id recte procedere, quatenus illa eſſet domus principalis ipſius Commendæ, cujus membrum, vel pars connexa eſſet manſio Parochi, adeout quando Commendatarius reſidet apud Commendam, in ea vivat, unde propterea in genere ſuo ſit ſpecies Conventus Commendæ, ſecus autem ubi eſſet privata domus ſparſa per Civitatem, quamvis de dominio Commendæ, atque fixe deſtinata habitioni Parochi, quinimmo etiamſi eſſet annexa Eccleſiæ Parochiali, quando iſta non eſſet Eccleſia principalis Commendæ, illique annexa, unum, & idem corpus conſtituendo, ſed eſſet de ejus membris, & pertinentiis, ut quandoque praxis docet, quoniam jus eſt in conviventia in illa domo Regulari, in qua per ſpeciem Conventus vivat ipſe Commendatarius tanquam Superior.

Majorem difficultatem Mihi inferebat verificatio tertii requiſiti, quod vivatur ſub obedientia Superioris Regularis, quoniam cum ſupponeretur, quod in loco non reſideret Commendatarius, neque aliquis ejus Vicarius etiam regularis, adeout verificaretur illa ratio, quæ ſuper iſto requiſito ponderatur ſupra *diſc.* 4. idcirco nimium de hoc dubitabam,

Et quamvis ſcribendo more Advocati dicerem, quod viveret ſub obedientia Conſervatoris privilegiorum, qui inibi præſens erat, cum eſſet Archidiaconus Cathedralis, atque deciſio id admittat, attamen reflectendo ad veritatem nimium dubitabam, quoniam Conſervatores non ſunt Judices, & Superiores ordinarii, qui cognoſcant de cauſis indifferentibus, concernentibus vitam, & mores, ac diſciplinam, ſed ſolum ſunt ſpeciales Delegati, pro conſervatione, & obſervantia privilegiorum, ne iſta violentur, atque cum privilegiatis non committantur violentiæ, ex iis, quæ ad hujuſmodi Conſervatorum materiam habentur ſupra *hoc tit. diſc. 49. & ſub tit. de Regular. diſc. 51. & 52.*

SUBLACEN. SEU NULLIUS MONASTERII

PRO ABBATE

CUM COMMENDATARIO.

Caſus diſputatus in Sac. Congregatione Epiſcoporum, & Regularium reſolutus pro Commendatario.

Ad eandem materiam, de qua ſupra diſc. 18. & 26. ſuper juriſdictione Ordinarii circa clauſuram Monaſterii Monialium exempti ſub Prælato Regulari, quomodo intelligatur.

SUM.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutio Sac. Congregationis.*
3 *De caſu, de quo ſupra, diſc. 18. faciente ad rem.*
4 *Prælatus Loci Nullius eſt verus Ordinarius etiam in juriſdictione delegata.*
5 *De ſenſu Auctoris, & de applicatione aſſumpti, de quo num. 4.*
6 *De contradiſtinctione Abbatis Monaſterii regularis a Commendatario, tanquam Ordinario Loci.*
7 *An Ordinarius ſibi præjudicet in juriſdictione delegata conſentiendo, quod Monaſterium committatur Prælato inferiori regulari?*

D I S C. CII.

CElebre Monaſterium Sublacenſe, quod Sacri Specus, & Scholaſticæ nuncupationem habet, & cujus mentio
1 habetur *in cap. cum Monaſterium, de ſtat. Monach.* quodque in Eccleſia Latina ratione antiquitatis, primum dici meretur, dum ibi Sanctus Benedictus in Occidente primus Monaſtici Status Inſtitutor, ſui Ordinis prima jecit fundamenta, ex temporum viciſſitudine Cardinalibus, vel Prælatis in Commendam dari ſolitum, ſub Leone X. a Commendatarii ſuperioritate, & adminiſtratione exemptum, unitum fuit Congregationi Unitatis, alias B. Juſtinæ de Padua, nunc vero Caſſinenſi, de qua ſupra *diſc.* 28. adeout Menſa, ac reſpective juriſdictio Commendatarii in loco, ſeu territorio; diverſa ex tunc fuerit a Menſa, & juriſdictione Abbatis, quem Congregatio juxta ejus inſtitutum præficit, cumque ſub Gregorio XIII. in Oppido Sublaci erectum fuiſſet Monaſterium Monialium ſub eadem regula S. Benedicti, in ipſamet Bulla erectionis Cardinali Commendatario tunc temporis ejus Fundatore, non ſolum conſentiente, ſed procurante, illud commiſſum fuit omnimodæ adminiſtrationi, ac juriſdictioni Abbatis Regularis hujus Monaſterii, cum ſubſequuta continuata obſervantia; cumque ſub Urb. VIII. per concordiam ab eo approbatam, ſopita fuiſſet antiqua controverſia juriſdictionalis inter Epiſcopum Tiburtinum prætendentem, quod illud Oppidum ſitum eſſet in ejus Diœceſi, & Commendatarium prætendentem, quod ex Indultis Apoſtolicis eſſet *Nullius*, cum territorio ſeparato, & per quam concordiam Epiſcopus, quadam recompenſa accepta, omnia ejus jura in Commendatarii favorem ceſſit. Hinc modernus Cardinalis Commendatarius, tanquam Loci Ordinarius jure illius delegatæ juriſdictionis, quæ in Monialium Monaſteriis, etiam exemptis, competit in concernentibus clauſuram, ex deductis ſupra *diſc.* 18. & 26. prætenſionem excitavit, non ſolum ſuper viſitatione materiali Monaſterii, ejuſque clauſuræ, & ſuper approbatione Confeſſarii, & aſſiſtentia electioni Abbatiſſæ ad præſcriptum Conſtitut. 18. Gregorii XV. & ſuper quibus Abbas, & Congregatio acquieverant, ſed etiam ſuper cura, & cuſtodia clauſuræ formalis, etiam extra viſitationem, in dies, & tempora, quod ſcil. licentia Medicorum, Fabrorum, & aliorum Operariorum ingredienda clauſuram, ac etiam accedendi ad Monaſterium, & alloquendi Moniales ad crates, per ipſum, vel ejus Vicarium concedendæ eſſent, ſaltem cumulative cum Abbate.

Atque concorditer conſulta Sac. Congregatione Epiſco-
2 porum, & Regularium, tam in dictis aliis actibus viſitationis, & approbationis Confeſſariorum, ac præſidentia electioni Abbatiſſæ, quam etiam pro dictis licentiis cuſtodiæ, & clauſuræ formalis, prodiit reſolutio innixa cuidam declarationi relatæ per Barboſ. *in collect. ad Conc. Trid. ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 5. *numer.* 13. ubi declarando per eum dicta *ibid. num.* 60. habetur, quod facultas concedendi hujuſmodi licentias, etiam in Monaſteriis exemptis, & ſubjectis Regularibus, ſpectare debeat ad Ordinarium Loci, ex eadem delegata juriſdictione, niſi conſuetudo præbeat concurſum cumulativum, ut ſcilicet etiam licentia Superioris Regularis adeſſe debeat, quod tamen neque ſufficiebat, ad ſenſum Abbatis, & Congregationis prætendentis, quod ad ſolum Abbatem, abſque interventu Commendatarii, vel ejus Vicarii, juxta retroactam obſervantiam iſta facultas pertineret.

Requiſitus itaque deſuper ad ſcribendum ex parte Abbatis, libere ab initio, juxta ſtylum, cum alia occaſione eſſem conſcius ſenſuum Sac. Congregationis, inſinuavi difficultatem, atque prævidi exitum, ſed quoniam alii deſuper conſulti, & aſſumpti contrarium credebant, votis requirentium de facili pro Cauſidicorum frequentiori ſtylo, annuentes, atque juxta dictum Apoſtoli, auribus prurientes, idcirco contra meum votum, juxta quod prodiit reſolutio, aſſumpta fuit diſputatio.

In hac itaque diſputatione, ſcribendo more Advocati, in ſequendo ſenſum alienum, deducebam antiquas prætenſio- 3
nes Abbatis hujus Monaſterii ſuper omnimoda exemptione ab Epiſcopo Tiburtino, & quolibet alio Diœceſano, cum Territorio ſeparato, & per conſequens, quod longe fortius intrarent in hoc caſu ea, quæ ſuper conſimili Monaſterio Monialium ad favorem Abbatis Caſſinen. firmantur per Rotam in caſu, de quo ſupra *diſc.* 18. quoniam ibi firmatur qualitas *Nullius*, & territorii ſeparati per ſolam fictionem, & improprietatem in ſolo ambitu ipſius Monaſterii, quod materialiter, & de facto ſitum eſt in Oppido Tagliacotii, quod non dubitatur eſſe de Diœceſi Marſicana. In præſenti vero ipſum Oppidum, ejuſque territorium ſupponebatur eſſe *Nullius*, non obſtante prætenſione Epiſcopi Tiburtini, utpote jam ſublata per dictam concordiam, quæ juxta veram propoſitionem, frequenter ſub diverſis materiis inſinuatam, nullum novum jus, vel titulum præbet, ſed ſolum confirmat, vel pacificum reddit antiquum, tanquam per remotionem obſtaculi, quod colitigans præſtabat.

Hoc autem poſito inferebam ad concluſionem pluries in præcedentibus inſinuatam, atque de jure in ſuo caſu veram; 4
quod ſcilicet ſupradicta juriſdictio delegata competat Epiſcopis in illis Monaſteriis, quæ ſint in eorum Diœceſi, ſub Prælatis inferioribus, non autem in illis, quæ ſint ſub Prælato de loco *Nullius*, quoniam iſte Prælatus habetur tanquam Epiſcopus, ſeu Loci Ordinarius, eique propterea congruit eadem delegata juriſdictio, cum non adſit alter Ordinarius Diœceſanus, in quo eadem juriſdictio delegata ſit verificabilis, dictaque concordia Abbati, & Monaſterio præjudicare non potuit, neque canonizare jus Epiſcopi Tiburtini, in cujus locum ſucceſſiſſe Commendatarium in vim dictæ concordiæ dicebant pro Commendatario Scribentes.

Reflectendo autem ad veritatem, reſolutio probabilis viſa eſt, atque juxta votum; ut ſupra, quoniam omnes præmiſſæ 5
propoſitiones ſunt veræ, ſed fallacia eſt in applicatione, ſiquidem Commendatarius, & Abbas Regularis in puncto juris unam, eandemque Perſonam formalem Monaſterii repræſentativam, atque unum, & idem Tribunal conſtituere dicuntur adinſtar Epiſcopi, & Vicarii, quoniam in illis Eccleſiis, & Monaſteriis Regularibus, quæ ſint ſub Epiſcopo, vel alio majori Prælato, ipſe Epiſcopus, vel Prælatus major, dicitur verus Abbas, & primus Prælatus, ſeu caput; ille vero inferior Prælatus Regularis, cui Abbatis, vel Prioris, aut ſimile vocabulum congruit, gerit ſpeciem, vel figuram Vicarii, juxta exemplum, quod per Abbat. & alios antiquos Canoniſtas tribui ſolet in Metropolitana Eccleſia Regulari Montis Regalis, & per conſequens ſublato etiam de medio jure Epiſcopi Tiburtini, ipſe Cardinalis Commendatarius, non autem Abbas Regularis gerit hanc Perſonam Epiſcopi, ſive Ordinarii Loci, cui dicta delegata juriſdictio congruit. Atque in hoc conſiſtebat æquivocum, applicando ſcil. huic inferiori Abbati Regulari ea, quæ congruunt antiquo Abbati, & Prælato iſtius Monaſterii, cum iſtam Perſonam vere, & proprie non gerat ipſe Abbas Regularis, ſed Commendatarius habens territorium cum Clero, & Populo ſibi ſubjecto.

Diſmembratio autem ſub Leone X. ut ſupra ſequuta de Monaſterio a ſuperioritate, & juriſdictione Commendatarii, illud uniendo, ac ſubjiciendo dictæ Congregationi Caſſinenſi, percutit ipſum Monaſterium Regulare, ejuſque Abbatem, Monachos, ac etiam Menſam pro exemptione paſſiva a juriſdictione Commendatarii, eodem modo, quo omnia alia Monaſteria, præſertim in Italia, quamvis exi- 6
ſtentia intra Epiſcoporum Diœceſes, eiſque nativo jure ſubjecta, exempta fuerunt ab eorum juriſdictione, ac ſuppoſita immediatæ juriſdictioni, ac ſuperioritati Sedis Apoſtolicæ; ſed exinde inferri non poteſt ad aliquam juriſdictionem activam, & quatenus etiam iſta ex Apoſtolico privilegio, vel ex præſcriptione competeret in certo loco, vel in certis Perſonis intra Diœceſim Epiſcopi exiſtentibus, id non immutat naturam ejuſdem juriſdictionis, ut ſcilicet iſta dicatur Prælati inferioris, ideoque in caſibus exemptioni ſubjectis juriſdictioni delegatæ Ordinarii, ex jure territoriali, & per conſequens licet unum, & idem Monaſterium, ſit Domina habitualis utriuſque juriſdictionis, ac Menſæ reſpective; attamen ob dictam diviſionem a Leone X. factam, idem Monaſterium repræſentatur, per duos diverſos Prælatos diverſum jus habentes, quorum unus habeat jus territoriale, & Epiſcopale in Clero, & Populo tanquam Epiſcopus, alter vero

ſolum

Digitized by Google

ſolum jus Monaſteriale, ſeu Regulare tanquam Abbas Monaſterii particularis, juxta illas diſtinctiones, quæ in Caſtris vel feudis habentur *ſub tit. de juriſd. diſc. 61. & 62.* ac etiam ad rem juxta illam diſtinctionem, de qua *ſub tit. de præemin. diſc. 3. & ſeq.* & ſupra agendo de Titulis Cardinalium, *diſc. 43. & alibi*.

Dicebam tamen ſcribendo in cauſa more Advocati, quod cum idem Cardinalis Commendatarius, qui ex præmiſſis cenſendus eſt hujus territorii Epiſcopus, vel Ordinarius, tanquam hujus Monaſterii Monialium Fundator, conſenſum præſtiterit, quinimmo procuraverit, quod Apoſtolica Sedes
7 illud pleno jure committeret huic Abbati Regulari, ita videretur in limine fundationis cuicumque ejus juri ceſſiſſe, quodque propterea militarent ea, quæ habentur ſupra *diſc. 27.* Verum ad eandem veritatem reflectendo, dubitabam de relevantia motivi ex duplici conſideratione. Primo nempe quia tunc jus iſtius Commendatarii non erat ita certum, dum illa certitudo, quæ de præſenti habetur, reſultavit a ſupradicta concordia ſub Urbano VIII. quinimmo potius attento eo tempore, dubitari poteſt de potiori jure, & per conſequens, quod tunc agnoſcendo ſuum jus, vel de eo dubitando, non crediderit huic juri cedere. Et ſecundo, quoniam tunc non competebat iſta juriſdictio, utpote proveniens a præfata Conſtitutione Gregorii XV. ideoque ad tunc ignorata, & non cogitata, ſed poſtmodum ſuperventa, animus trahi non poteſt.

MEDIOLANEN. AVOCATIONIS CAUSÆ PRO CARDINALI BORROMÆO.

Reſponſum pro veritate.

An & quando Clericus ratione communionis bonorum, vel jurium cum laico, ſive ratione mixturæ proprii intereſſe, totam cauſam etiam quoad laicum trahat ad ſuum Forum?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Clericus habens intereſſe mediatum, vel acceſſorium cum laico, non declinat Forum laicale.*
3 *De ratione.*
4 *De caſibus in quibus idem procedat, ubi etiam intereſſe eſt præſentaneum.*
5 *Quid in criminalibus ubi intereſſe ſit æque principale.*
6 *Et quid in civilibus in actione perſonali.*
7 *Quid in actione reali.*
8 *De diverſa praxi.*
9 *Cardinalitia Dignitas an operetur?*
10 *De cautela divertendi Forum.*

DISC. CIII.

1 Cum in ſæcularibus Magiſtratibus Civitatis Mediolani aliqua fuiſſent intentata judicia contra fratres ſæculares Cardinalis Giberti Borromæi ſuper bonis ad directam, ſeu ad aliorum Majorum fideicommiſſariam hæreditatem pertinentibus pro communi cum dicto Cardinali poſſeſſis, hinc iſte in omnium ſcientiarum genere ornatiſſimus, atque nunquam ſatis laudatus (cui pene violentis impulſibus referendum venit opus Italico idiomate compoſitum, cujus eſt nomen *Doctoris Vulgaris*) Me conſuluit, an probabiliter, ac fundate prætendere poſſet iſtarum cauſarum avocationem, eas etiam reſpectu fratrum ſæcularium ad Eccleſiaſticum Forum trahendo, ob ipſius, non ſolum clericalem, ſed etiam Cardinalitium ſtatum.

Reſpondi, quod in terminis juris communis, præſcindendo a particularibus locorum legibus, vel ſtylis in hac materia, cum duorum caſuum proceditur diſtinctione, quorum unus eſt, ubi jus, vel intereſſe Clerici ſit vere mediatum, vel
2 acceſſorium, ſeu conſecutivum, aut de futuro, & alter ubi ſit æque principale, & præſentaneum. Ubi etenim agitur de primo caſu, puta quia Clericus ſit laici conventi neceſſarius Defenſor, qui alicubi auctor laudatus appellatur, ex obligatione evictionis, adeout majus cauſæ attitus in ejus potius, quam rei conventi damnum tendat, ſive quod ſit futurus ſucceſſor in fideicommiſſo, vel majoratu, cum ſimilibus. Et iſto caſu licet Speculator, & alii credant, ut adhuc Clericus cauſam trahat ad Forum ſuum, iſtamque opinionem multi ſequantur collecti per Sperell. *dec. 24. n. 5.* & Carleval. *de judic. tom. 1. num. 664.* Attamen contraria opinio tanquam probabilior eſt magis communis, magiſque recepta in praxi, non ſolum in Principatibus, & Tribunalibus Sæcularibus, ex relatis per Carleval. *ubi ſupra*, n. 665. ſed etiam in Rota, & in Signatura Juſtitiæ, ex deductis *ſub tit. de jud. diſc. 3.* & alibi pluries, ac etiam occaſione Ægidianæ, in qua cadunt eædem rationes inſinuatæ *ſub tit. de feud. diſc. 48.* ubi allegatur *dec. 498.* Peutinger. habetur ſupra *hoc eod. tit. diſc. 63. d. tit. de judic. diſc. 44.* & alibi.

Ex ea ratione, de qua reſpectu citationis Partis in introdu- 3
ctione judicii habetur *d. tit. de judic. diſc. 9.* quod ſcilicet ſufficit citare poſſeſſorem, ſive reum immediatum, non curato eo, qui non ſit principalis in cauſa, quoniam habeat intereſſe mediatum, & conſequutivum, adeout effectus judicii, vel rei judicatæ, ipſius damnum, vel præjudicium in toto, vel in parte percutiat, quoniam ſicuti ipſo intereſſato non comparente, vel quia non ſit judicii conſcius, vel quia ſciens comparere negligat, adhuc judicium validum, ac perfectum eſſet, exinde ſequitur, quod ſi ipſe voluntarie compareret, erit reus voluntarius, qui ad hunc effectum gerere potius dicitur Perſonam Actoris, qui juxta terminos textus in *cap. ſi Clericus laicum, de Foro compet.* tenetur ſequi Forum collitigantis, ſive inſtant ea, quæ de tertio veniente ad cauſam, habentur *ſub tit. de judic. diſc. 17.*

Idemque procedit, non ſolum ubi intereſſe ſit de futuro, ut eſt in dicto exemplificato caſu proxime ſucceſſori in fidei-
commiſſo, vel majoratu, ſive ubi eſt immediatum, ut de 4
illo agendum ſit in diverſo judicio peragendo in proprio Foro, juxta dictum aliud exemplum Defenſoris neceſſarii, ſeu auctoris laudati, obligati ad evictionem, ſuper qua ille, qui cauſam patiatur in ſuo Foro ſæculari, novum judicium contra Clericum auctorem in Eccleſiaſtico Foro inſtituere tenebitur, neque illum trahere poterit ad Forum, in quo ipſe ſuper re poſſeſſa conveniatur, ut ita eodem tempore condemnetur, cum ſolum coram eo Judice, illum citare valeat, cum illa ſpecie citationis, quæ invitationem redoleat, eo modo, quo invitantur etiam Clerici in concurſibus Creditorum, ſuper patrimonio communis debitoris laici, ſive ad ſatiſfaciendum illi denunciationi, vel interpellationi, quæ neceſſaria eſt ad effectum exercendi actionem evictionis, cum ſimilibus, ſed etiam ubi intereſſe, vel præjudicium ſit adeo præſentaneum, & immediatum, ut oriatur immediate ex ipſo judicato, abſque neceſſitate novi judicii in ſuo Foro peragendi, quoties tamen non ſit principale, ſed acceſſorium, & conſequutivum. Puta juxta exemplum, quod in ſpirituali juriſdictione habetur ſupra *diſc. 2. & 22.* de præjudicio, quod reſultat ſubditis, ex ſuccumbentia proprii Prælati; atque ad rem, in concurſu utriuſque Fori, exemplificari poteſt in illis litibus, quæ ſint inter duas adjacentes Civitates, vel loca, ſuper jure paſcendi, aut ſuper confinibus, vel ſuper aliquibus præeminentiis, vel inter Communitatem, & Baronem, cum ſimilibus, quoniam licet inter Cives intereſſatos, quibus res judicata damnum, ac præjudicium allatura eſt, adſint etiam Clerici, & Perſonæ Eccleſiaſticæ, non per hoc tamen poterunt iſti declinare Forum, dum eorum intereſſe eſt acceſſorium, ſeu conſequutivum. Ac etiam, quia in eodem jure, vel intereſſe non conſiderantur tanquam Clerici, & Perſonæ Eccleſiaſticæ, ſed tanquam Cives, cum ſimilibus.

In alio autem caſu, quod jus, vel intereſſe ſit præſenta- 5
neum, & æque principale, intrat diſtinctio inter cauſas civiles, & criminales. In criminalibus etenim, quamvis in puncto juris, verior ſit opinio Eccleſiaſtico Foro favorabilis, quæ originaliter tribuitur Anton. de Prato veter. *in l. 1. ff. de ſent. quæ ſine appell.*

Nihilominus extra Statum Eccleſiaſticum, in aliis Principatibus frequentius contrarium receptum eſt, ac ſervatur ex quadam conſuetudine, ob quam dicunt DD. quod ceſſat dicta opinio Anton. de Prat. veter. quam fatentur in puncto juris eſſe veriorem favore dignioris Fori Eccleſiaſtici trahentis totam cauſam etiam quoad laicos, ſed quodlibet Forum cognoſcit ſuum ſubditum. Ut de praxi Regni Neapolitani Capyc. *dec. 173.* & Franch. *dec. 426.* & utrobique Adden. Et de illa hujus Civitatis Mediolani, ejuſque ſtatus Clar. *in prax. crim. §. fin. q. 36. nu. 46.* & agnoſcit idem Farinacc. qui dictam opinionem Ant. de Prat. veter. late comprobat, *qu. 8. num. 151.*

In civilibus autem alia intrat diſtinctio inter actionem 6
perſonalem, & realem, ſeu rei perſecutoriam. Ubi etenim agitur de perſonali, quia nempe creditor hæreditarius in actione perſonali agat pro virili contra unum ex hæredibus laicum, ſive etiam in ſolidum, & pro toto credito, quando illud eſſet talis qualitatis, quod pro eo quilibet ex hæredibus inſolidum conveniri poſſit, juxta ea, quæ in ma-

teria

Digitized by Google

teria late habentur apud Argnell. *dec. 50. repetit. dec. 413. p. 9. rec.* & habetur *tit. de dote, diſc.* 24. & 86. Et tunc pariter videtur, quod etiam in puncto juris Clericus non declinet Forum, ex eadem ratione, de qua in priori caſu intereſſe mediati, ſeu acceſſorii, & conſequutivi, quod ſcilicet ita Clericus facere dicitur Perſonam rei voluntarii, atque contendere de præjudicio mediato conſequutivo, quod reſultare poterit in alio judicio in ſuo Foro peragendo per illum hæredem, qui per Judicem Sæcularem coactus fuerit ad ſolvendum debitum hæreditarium in judicio diviſionis, vel contributi.

7 Si vero judicium ſit reale, vel rei perſequutorium in bonis pro communi poſſeſſis, per Laicum, & per Clericum, ſive ſit directum contra hæreditatem, per utrumque pro communi poſſeſſam, adeout intret connexio vera, quia nempe utriuſque jus, & intereſſe ſit coæquale, ac principale, & tunc dixi, quod verius eſſet in puncto juris, ut Clericus, quamvis non vocatus, ſed voluntarie comparens, trahat totam cauſam ad Forum ſuum, etiam reſpectu Laici, neglecta diſtinctione per aliquos tradi ſolita inter cauſam dividuam, & individuam, ex iis, quæ antiquioribus relatis habentur apud Carol. de Graſſ. *effect. Cleric.* 1. *n.* 232. Gratian. *diſcept.* 115. & 641. Marcheſ. *de commiſſ. tom.* 2. *fol.* 335. *n.* 64. Rota apud Seraph. *deciſ.* 957. & *dec.* 42. *n.* 23. *part.* 6. *rec.* & *alios*, & conſequenter cum iſte ſupponeretur caſus, dicebam quod in puncto juris favore requirentis reſpondendum veniret.

8 Verum admonui, quod deſuper tute procedi non poſſet, niſi prius meliores haberentur informationes de praxi, vel obſervantia illius Senatus, aliorumque majorum Tribunalium, edoctus ex iis, quæ habentur ſuper conſimili caſu relato per Capyc. Latr. *conſult.* 55. ſuper diverſa praxi Tribunalium Regni Neapolitani, quoniam non omnia, quæ in puncto juris veriora ſunt, praxim habent uniformem, ob diverſas leges, vel ſtylos Principatuum, & Magnorum Tribunalium, juxta ea, quæ late inſinuantur ſupra *diſc.* 94. Puto autem, quod eadem quoque ſit praxis in hac Civitate Mediolani, dum poſt datum hoc reſponſum, quod ad illos Sapientes tranſmiſſum fuit, aliud motivatum non eſt, quamvis Cardinalis per aliquod tempus ſupervixerit.

9 De Cardinalitio autem ſtatu in propoſito rationem habendam non eſſe, dixi, quoniam ille conſiderabilis quidem eſt in eodem genere Fori Eccleſiaſtici, ut Cardinales conveniri non poſſint extra Curiam, & coram locorum Ordinariis, juxta ea, quæ habentur ſupra *diſc.* 80. Sed non alterat genus Fori, cum cadat ſub ordine Clericali in genere juxta ea, quæ in propoſito ſucceſſionis feudorum habentur *ſub tit. de feud. diſc.* 16. & 54.

10 Iſtæ autem quæſtiones, ſuper unius, vel alterius Fori competentia, non ſolum reſpicere ſoleant ipſum ordinem, ſeu ipſam qualitatem Fori, pro conſervatione juriſdictionis, vel Immunitatis Eccleſiaſticæ, & ne contingat Clericum e Laico judicari, ſed etiam quandoque influunt ad juſtitiam, ac merita negotii principalis, adeout ea qualitate Fori pendeat victoria, vel ſuccumbentia, ob diverſitatem opinionem, quæ in Tribunalibus laicalibus, vel reſpective Eccleſiaſticis teneantur, ut præſertim pro frequentiori praxi habetur in materia uſurarum, & cenſuum, ex inſinuatis in ſuis titulis, & in aliis ſimilibus, quare ubi caſus præbeat, quod Actor, qui contra Laicum poſſeſſorem in Laicali Foro judicium inſtituat, ſit Perſona Eccleſiaſtica, tunc Clericus, qui habeat dictum intereſſe mediatum, vel conſequutivum, ac propterea non poſſit præciſe, ac directe declinare Forum, & avocare cauſam, adhibere ſolet cautelam introducendi novum judicium ex integro contra Actorem in ſuo Foro Eccleſiaſtico, pro coactione in actione perſonali, ut abſtineat a proſequutione dicti alterius judicii, atque ita indirecte obtinentur intentum, bene verum, quod deſuper certum judicium, ſeu certa regula ſtatui non poteſt, cum totum pendeat a ſingulorum caſuum qualitate, & circumſtantiis, et quibus quandoque iſtam cautelam proficuam expertus ſum, & quandoque illam inutilem.

MESSANEN. CENSURARUM PRO ARCHIEPISCOPO

CUM RELIGIONE HIEROSOLYMITANA, SEU PRIORE MESSANÆ.

Caſus deciſus per Sac. Congregationem Immunitatis pro Archiepiſcopo.

De eodem caſu, eademque materia, de qua ſupra diſc. 29. An ſcilicet, & quando Ordinarius procedere valeat ad cenſuras contra exemptos, qui habeant in ſpecie hoc privilegium, ne cenſuris innodari valeant, & an in hoc aliqua dignoſcatur differentia inter excommunicationem, aliaſque cenſuras perſonales, & cenſuram localem, nempe interdictum Eccleſiæ?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries?*
2 *De licentia quam aſſumunt Theologi ſuper contemptu cenſurarum propria auctoritate ſub prætextu nullitatis, vel injuſtitiæ.*
3 *Reſolutio cauſæ.*
4 *De concluſione principali, de qua diſc. 29. quod ſcilicet Ordinarius poſſit procedere ad cenſuras in caſibus, in quibus habeat cum exemptis juriſdictionem.*
5 *Quomodo ſervari debeant privilegia territoriorum exemptorum.*
6 *An pro delicto Clericorum ſupponi debeat Eccleſia interdicto?*
7 *Exemptio quoad cenſuras, ita procedit in perſonalibus, ac in localibus.*
8 *Quod facilius ceſſet exemptio in cenſura locali interdicti Eccleſiæ, & de ratione.*
9 *Prælati inferiores exempti non ſupponunt eorum Eccleſias interdicto, & de ratione.*
10 *An amotio interdicti exigat ſcripturam?*

DISC. CIV.

In eodem caſu, de quo ſupra *diſc.* 29. ejuſque facti ſerie retenta, cum poſt ſequutas binas ibi relatas reſolutiones S. Cong. de anno 1653. approbativas cenſurarum illatarum ab Archiepiſcopo, a quo in vim facultatis ſibi communicatæ per eandem S. Cong. abſoluti fuerunt excommunicati, atque remotum interdictum Eccleſiæ Prioratus, novus Prior, vel ejus Miniſtri ægre ferentes editionem præfati *diſc.* 29. quaſi quod ita firmaretur ſtatus præjudicialis Prioratui, & Religioni, præſertim circa interdictum Eccleſiæ, ad viginti annos circiter, recurſum habuerunt ad eandem S. Cong. negando quod interdictum amotum fuiſſet ab ipſo Archiepiſcopo, tanquam valide appoſitum, cum ejus auctoritate, ſed quod potius, eo neglecto tanquam notorie invalido, continuatum fuiſſet in Divinorum celebratione, deſuper plures cumulando auctoritates Moralium, ad probandum, quod cenſuræ notorie nullæ, vel injuſtæ ſperni poſſunt, illis præſertim Profeſſoribus de facili hanc ſibi aſſumentibus licentiam, vere illicitam, & temerariam, cum id ſit ſe facere Judicem in cauſa propria, idque ad ſummum, ut quamplurium caſuum occaſione dicere conſuevi, tolerabile eſſet in caſu, in quo obſervantia cenſurarum magnum ſcandalum in loco parere poſſet, in eo tamen brevi ſpatio recurſuum ad Superiores, ſecus autem poſtquam iſti quoque eas canonizarunt. 1 2

Denegabatur autem remotio ex eo, quod de illa non appareret aliqua ſcriptura, quam deſuper neceſſariam eſſe dicebatur, ac propterea Sacra Congregatio reſcripſit Archiepiſcopo, ut doceret de hac remotione, eoque reſpondente, removiſſe quidem ad preces Locumtenentiæ, aliorumque Miniſtrorum Prioratus, eodem modo, quo Perſonis abſolutionem conceſſerat, ſed ob lapſum tanti temporis, ac mutatione Vicecancellariorum, incertum eſſet, an ſcriptura deſuper adhibita fuerit necne, ideoque propoſita cauſa, ſub die ultima Julii 1674. prodiit reſcriptum (*jam proviſum*) quod in effectu ſonat idem, ac *nihil*, ita modeſtius explicatum, canonizando propterea cenſuras, juxta præfatas reſolutiones anni 1653. 3

In hac itaque nova diſputatione tres fuerunt puncta, primo nempe ſuper prædictarum cenſurarum validitate in genere, ſtantibus dictis privilegiis exemptivis in ſpecie 4

quod

Digitized by Google

quoad cenſuras, ſecundo poſito, quod inferri potuiſſet cenſura perſonalis excommunicationis contra delinquentes, an procedi potuerit ad alteram localem interdicti, & tertio, ſuper ejuſdem interdicti remotione, an ſcilicet de illa ex parte Archiepiſcopi doceri deberet per ſcripturam?

4 Quatenus pertinet ad primum, repetebam eadem fundamenta, de quibus ſupra *d. diſc.* 28. ac etiam *in Miſcellan. Eccleſiaſtico, l.* 14. *diſc.* 53. *cum plur. ſeqq.* in quibus agitur de poteſtate Ordinarii inferendi cenſuras contra Regulares, aliosque exemptos in iis caſibus, in quibus ejus ordinariæ, vel delegatæ juriſdictioni ſubjaceant, repetendo æquivocum modernorum, & præſertim Moralium, non diſtinguendi tempora, & non reflectendi, quod per Conſtitutionem 18. Gregorii XV. quæ vulgo nuncupatur de exemptorum privilegiis, aliaque poſteriora Apoſtolica de-
5 creta, ſublatæ ſunt illæ difficultates, quæ neque prius vigebant, ſed inductæ fuerunt ab ipſis Moralibus Scriptoribus, qui utpote curantes tueri cauſam propriam, enixe ſtudent Ordinariorum poteſtatem reſtringere; laodabile ſiquidem eſt, ut Regularibus conſerventur privilegia eis conceſſa per Sedem Apoſtolicam, de qua, ac etiam de Catholica Fide ſunt optime meriti, ſed in ſuis caſibus, in quibus eadem Apoſtolica Sedes, illa vigere voluit, non autem in iis, in quibus moderata eſt, cum in illis reverti dicantur ad priorem ſtatum, & antiquam ſubjectionem, tanquam per remotionem obſtaculi.

Quo vero ad ſecundum punctum interdicti Eccleſiæ, in quo inſiſtebatur magis, quodammodo admittendo invaliditatem excommunicationis, advertebam quod aut invaliditas deducebatur ex capite injuſtitiæ, ex eo, quod ipſa Eccleſia tanquam incapax delicti, & culpæ luere non deberet pœnam criminum commiſſorum per ejus Clericos, & Servientes, aut deducebatur ex præfato defectu juriſdictionis.

6 Primo caſu, nil referre dicebam, an Eccleſia eſſet exempta necne, cum etiam in Eccleſiis Sæcularibus, & ſubditis idem procedat, ſed hoc erat extra punctum quæſtionis, quæ vertebatur ſuper defectu poteſtatis ratione exemptionis, ac etiam quia ut eodem *diſc.* 29. advertitur, cum ipſa Eccleſia fuerit cauſa inconvenientis, merito ut ſcandalo melius conſuleretur, illa cenſura quoque adhibita fuit.

7 In altero autem caſu impugnationis ex defectu poteſtatis dicebam, quod cum privilegium exemptivum loquatur de cenſuris in genere, hinc eadem eſt ratio cenſurarum perſonalis, ac localis, ex vulgari axiomate, quod lex generaliter loquens, generaliter intelligenda eſt, ſive ex altero axiomate, quod una, & eadem diſpoſitio reſpiciens plura determinabilia, debet omnia pariformiter determinare.

8 Præterea obſervabam, quod quando exemptio intraret, magis ſuffragari deberet pro cenſura perſonali excommunicationis per Scribentes non impugnata, quam pro iſta locali, tum quia eſt longe gravior, utpote afficiens animam cum graviſſima pœna damnationis æternæ, & privationis beneficiorum, & favorum ſpiritualium, tum clarius, quia magis proxime, ac directe percutit ipſas Perſonas Regulares exemptas, quam faciat interdictum Eccleſiæ, quod ut advertitur *in hoc eod. libro, diſc.* 99. magis percutit punitionem Cleri, & Populi Sæcularis ſubjecti eidem Ordinario, ne in illa Eccleſia Divina officia peragere, vel audire valeat, dum ipſi Regulares exempti, ad ſuorum privilegiorum normam, januis clauſis id peragere poſſunt, quando aliqua peculiaris ratio hanc prohibitionem quoque non ſuadeat.

9 Et ex qua ratione in ſupra *allegata diſc.* 99. advertitur, quod licet Prælati Regulares coercere poſſint eorum ſubditos, etiam cum cenſuris perſonalibus, non tamen poſſunt ad iſtam cenſuram Eccleſiæ devenire, cum revera non adjiciatur ſubditis, ſed potius Clero, & Populo Sæculari, cum quo ipſe inferior Prælatus juriſdictionem non habet.

10 Demum quoad tertium punctum amotionis interdicti, an ſcil. præciſe requireret ſcripturam, non curavi deſuper maturum adhibere ſtudium, neque veritatem articuli ex profeſſo inquirere, cum non putarem neceſſarium, aliis quoque prohibentibus occupationibus, tum quia ob lapſum temporis, adeo diuturni annorum cad. ceſſante omnimoda reſiſtentia legis intrat præſumptio, quod res ſer. ſer. geſta fuerit, ex iis, quæ habentur deducta in materia præſumptionis ſolemnitatum *ſub tit. de dote, diſc.* 143. *& ſub tit. de alienat. & contract. prohibit. diſc.* 1. *& alibi*, donec per allegantem negativam, de iſta doceatur, cum adhiberi potuerit ſcriptura, quæ ex negligentia Notarii, vel alias perierit, ſtante quod non erat res, quæ haberet tractum ſucceſſivum.

Et clarius, quia cum interdictum fuerit jam, ut ſupra, bis canonizatum tanquam valide appoſitum per Sac. Congr. hinc proinde intrare dicebam dilemma, quod aut recurrentes dicebant, illud eſſe bene amotum, & tali caſu lis erat finita, aut negabant, & tunc ſequeretur, quod interdictum adhuc firmum eſſet, ac propterea emanare debuiſſet reſolutio declarans Eccleſiam adhuc ſubjacere interdicto, atque ſevere puniendos eſſe ejus Clericos, & Miniſtros, de temeritate illud tamdiu ſpernendi. Atque ita in pœnam hujuſmodi vere irrationabilis, ac imprudentis recurſus, in animo plurium erat reſcribendi, niſi major prudentialis ratio eos coercuiſſet, ne in Populo ſcandalum generaretur, atque injicerentur ſcrupuli in iis de Clero, & Populo Sæculari, qui ibi divina peregerunt. Ubi etenim tenenda eſſet opinio, quod iſte actus fieri deberet per ſcripturam, ut ita ſolvatur vinculum, eo modo, quo eſt illatum, attamen id operabitur, ut Epiſcopus male agat, non tamen inferri poteſt ad effectum, de quo in præſenti quæſtione, a qua proinde id remanebat extraneum.

BAREN. MATRIMONII
INTER A. ET B.

Caſus diſputatus in Signatura Juſtitiæ, reſolutus pro A. ſed abſque ulteriori progreſſu.

An mulier, quæ litem habet cum viro ſuper fœdere matrimonii, habeat privilegium electionis Fori, tanquam habenda pro Vidua, ex eo, quod habeat virum inutilem?

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Mulier uxorata habens virum inutilem reputatur tanquam Vidua.*
3 *An cauſæ matrimoniales ſint Curiales, ut etiam in prima inſtantia cognoſci debeant in Curia?*
4 *Auditor Cameræ an cognoſcat cauſas matrimoniales?*
5 *Privilegium electionis Fori intelligitur inter æque competentes.*
6 *Declaratur concluſio, de qua num.* 2.
7 *An privilegium conceſſum miſerabilibus Perſonis* in leg. unic. Cod. quando Imperat. *procedat in cauſis ſpiritualibus?*

D I S C. CV.

CUm juxta ſimilem caſum, de quo *ſub tit. de matrim.* 1
diſc. 6. A. vir in Patria nobilis in fragranti captus cum B. ex honeſtis, & civilibus parentibus, cum qua ſub fide matrimonii (ut ſupponebatur) deflorata, converſationem habuerat, eam deſponſare coactus eſſet, in libertate vero poſitus ſuper matrimonii, utpote per vim, & metum contracti, nullitate, cauſam coram Ordinario introduxiſſet, hinc mulier, ex privilegio text. *in l. unic. C. quando Imperat. &c.* ſuſpectum forte habens Ordinarium, illud declinando Forum, alterum elegit in Curiam Tribunalis A. C. a quo propterea ſolitam obtinuit inhibitionem, pro cujus moderatione, ac remiſſione cauſæ ad Ordinarium, adita fuit Signatura Juſtitiæ, a qua credo, quod pro moderatione reſcriptum fuerit, ulteriorem vero progreſſum cauſa non habuit, quia forte vir acquieverit.

In hac igitur diſputatione, in qua pro viro ſcribebam, 2
Agentes pro muliere, quæ Virgo ex propria confeſſione dici non poterat, minuſque Vidua, dicebant adhuc dictum privilegium electionis Fori competere, ex eo quod eſſet uxorata habens virum inutilem, quæ Viduæ propterea exæquanda eſt, ex deductis pro Novar. *de elect. Fori, ſect.* 2. *q.* 7. *num.* 2. *&* 3. *ubi Concordantes.*

Et quod in omnem eventum, cum cauſa fœderis ma- 3
trimonii in jure reputetur gravis, idcirco cognoſci deberet in Curia, etiam in prima inſtantia, adeout in ea caderet limitatio contenta in Decreto Concilii Tridentini, *ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 20. ut graves cauſæ etiam in prima inſtantia ab Ordinariis locorum avocari poſſint, atque in Curia cognoſci, ex deductis per Marcheſ. *de commiſſ.*

Utramque tamen petitionem, etiam cum ſenſu veritatis injuſtam dicebam, quatenus enim pertinet ad ſecundum punctum ſuper cauſæ Curialitate, modicum oportuit adhibere laborem, quoniam ad aliquos menſes, in alia cauſa matrimoniali Nolana magis qualificata, utpote inter nobiles hincinde majoris ſphæræ, in qua ex aliquo defectu ſolemnitatum, vel formæ, nullitas ex parte Patris Mulieris præten-

tendebatur, punctus jam deciſus fuerat, cum etenim Me ſcribente pro Viro, adita fuiſſet eadem Signatura Juſtitiæ pro remiſſione cauſæ ad Ordinarium Nolanum, adverſus inhibitionem Metropolitani Neapolitani, qui manus in cauſa appoſuerat, atque rejecta fuiſſet hæc petitio, hinc quidam Advocatus iſtud opus aſſumpſit, quod ſcilicet cauſa tanquam Curialis committi deberet in Rota, ſed petitio rejecta fuit, & non acquieſcendo reſcripto Signaturæ adiit Sacram Congregationem Concilii, quæ pariter idem bis reſpondit, & merito quidem, adeout chymeticum iſtud opus Mihi videretur, dum idem Concilium Tridentinum *dicto cap. 20. ſeſſ. 24. de reform.* cognitionem cauſarum matrimonialium in prima inſtantiæ præſupponit, non ſolum in Epiſcopis, & Ordinariis Diœceſanis, ſed etiam in Prælatis inferioribus, dum ab iſtis eas evocat, eaſque ipſis Ordinariis, ſeu Diœceſanis delegat, taliſque eſt inconcuſſe praxis, quod ſcilicet cauſæ matrimoniales, tam ſuper fœdere, quam etiam ſuper ſeparatione thori, quæ in tot Rotæ deciſionibus leguntur, ad Curiam devolutæ fuerunt in gradu appellationis, in ſecunda inſtantia, vel tertia a Metropolitanis, vel a Nuntiis, unde propterea in dicta Nolana de plano reſcriptum fuit cum omnium Patrum concordi voto, rejiciendo dictam prætenſionem.

Quo vero ad primum punctum electionis Fori ex privilegio conceſſo miſerabilibus Perſonis, quando etiam hoc
4 privilegium intraret, adeout cauſa cognoſci debuiſſet in Curia, adhuc facilia fuiſſet avocatio ab hoc Tribunali, ejuſque commiſſio in Rota, quoniam licet Auditor Cameræ prætendat, vigore ſuarum facultatum cognitionem etiam habere cauſarum matrimonialium, & beneficialium, ſenſus tamen utriuſque Signaturæ, atque hodierna praxis ſunt in contrarium, potiſſime vero in cauſis matrimonialibus, quando vere, & proprie ſint tales, quia nempe de matrimonii fœdere principaliter agatur, ut inſinuatur *in*
5 *relatione Curia, diſc. 34.* ac propterea ſuffragari non poterat privilegium electionis Fori, quoniam ut in præcedentibus advertitur, & præſertim *diſc. 69.* certum, ac extra controverſiam eſt, ut iſtud privilegium intelligendum veniat data competentia in genere, & inter plures Judices competentes diverſorum locorum, non autem in eodem loco, adeout privilegium importet ſolam quandam perverſionem ordinis inſtantiarum, ut Judex ſecundæ, vel ulterioris inſtantiæ, aut recurſus, in prima inſtantia adiri valeat, non autem, ut incompetenti competentiam tribuat, neglecta vero fuit hæc inſpectio, dum deſiderabatur remiſſio ad partes, ideoque ſola diſputatio fuit, an intraret iſtud privilegium ex dicto capite mulieris uxoratæ habentis virum inutilem.

In hoc autem, in eodem ſenſu veritatis, dicebam impro-
6 babilem eſſe hujuſmodi prætenſionem, quoniam etiam in vidua privilegium intrat cum tertiis, non autem cum hæredibus ipſius viri pro repetitione dotium, tanquam in caſu connaturali, & præviſo, ex deductis per eundem Novar. *d. tract. de elect. Fori ſect. 2. q. 7.* Multo vero magis in iſto caſu, in quo incertum erat, an mulier ancenda eſſet ſimplex inhoneſta, vel corrupta mulier, & ſic non virgo, neque vidua, neque uxorata, & per conſequens, quod non adaptarentur ea, quæ ſupra habentur de muliere habente virum inutilem viduæ exæquanda, cum procedant in ea muliere, in qua cadet eadem ratio commiſerationis, ob infortunium a viro paſſum, quo non ſequuto, vel ceſſante, iſte mulier haberet Defenſorem ipſum virum, ut contingit, quando vir eſſet bannitus, vel exul, aut in triremibus, ut advertitur apud ſupra allegatos, ſecus autem dum lis eſt cum ipſomet viro, qui dici non poteſt opportunus Defenſor, ſi impeditus non eſſet, ideoque non adaptatur illa ratio, cui hæc extenſio innixa eſt, alias etenim, non per viam privilegii particularis, ob accidentalem qualitatem miſerabilitatis, ſed pro regula generali in hujuſmodi cauſis, ſive agatur de fœdere matrimonii, ſive de ſeparatione thori, quinimmo etiam in cauſis prophanis, in quibus inter conjuges de aſſecuratione dotis, vel de alimentis, aliiſque contingentiis quæſtio eſſet, iſtud privilegium electionis Fori ſemper dandum eſſet, cum ſemper eadem intraret ratio, quod utique eſſet inconveniens, atque contrarium docet praxis generalis.

Ponderabam quoque, quod cum iſtud privilegium proveniat a diſpoſitione juris civilis, ſub quæſtione eſt, an illud in cauſis Fori Eccleſiaſtici locum habere debeat, ple-
7 riſque id negantibus, & quamvis Curia contrarium receperit, & practicet, attamen iſte praxis procedit in illis cauſis, quæ naturaliter, & intrinſece ſint prophanæ, accidentaliter tamen ratione Perſonarum, vel ex alia acciden-

tali circumſtantia ad Eccleſiaſticorum Forum pertineant, ex inſinuatis ſupra *diſc. 69. & alibi*, ideoque id potius provenire videtur ex quodam ſtylo Curiæ, quæ potius unam quam alteram ſequitur opinionem, & propterea ad ejuſdem ſtyli limites id admittendum eſt, in præfato genere cauſarum, quæ ex earum intrinſeca natura, ſeu qualitate, ſint indifferentes, ac prophanæ, cum diſpoſitione ejuſdem juris civilis, ſaltem pro majori frequentia regulandæ, non autem in illis, quæ juri civili ignotæ ſunt, atque ab ejus diſpoſitione exemptæ, ſive extraneæ, utpote intrinſece, atque de earum natura ſpirituales, & Eccleſiaſticæ, quales ſunt iſtæ matrimoniales, ac beneficiales, & ſimiles, in quibus dictus ſtylus non urget.

URBINATEN. PECUNIARIA PRO CAROLO ALBANO CUM HETRURIÆ M. DUCISSA VICTORIA ROVEREA ULTIMI DUCIS URBINI HÆREDE.

Caſus diſputatus in Signatura Juſtitiæ ſopitus per concordiam.

De Foro Fiſci, an conveniat privato, qui a Fiſco cauſam habeat, ſive cum Fiſco intereſſe connexum, ut ceſſare faciat privilegium Curialitatis, quod in Curia Eugenianæ dicitur, vel illud *l. unic. Cod. quando Imper.*

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *De Privilegio Curialium, & de Eugeniana.*
3 *De Foro cauſarum, in quibus Fiſcus habeat intereſſe.*
4 *Ceſſionarius Fiſci potitur eodem Foro, & Privilegiis.*
5 *Privilegium Perſonarum miſerabilium non prodeſt iſto caſu.*
6 *De eodem Foro Fiſci in ſtatu Eccleſiaſtico.*
7 *Damnatur abuſus immorandi in ſuperfluis.*
8 *In bonis feudatarii defuncti allodialibus Fiſcus non habet intereſſe.*
9 *Quando habere dicatur intereſſe.*
10 *Declaratur concluſio, de qua n. 4. ſuper territorio Fiſci.*
11 *Communicatio privilegiorum Fiſci quid operetur.*
12 *De Judicibus cauſarum Fiſcalium, ſeu Cameralium Status Eccleſiaſtici.*
13 *De Judicibus particularibus Eccleſiaſticorum, vel piorum locorum.*
14 *De eodem privilegio Curialitatis, de quo num. 2. ac dicatur publicum.*
15 *Quod prævaleat privilegio* l. unic. C. quando Imperet.
16 *Quod etiam in cauſis Fiſcalibus ſit practicabile privilegium Eugeniana, vel alterum* d. l. unic. C. quando Imperat.
17 *Quid proprie contineat dictum privilegium* l. unicæ.
18 *In quo puncto reſideret hujus cauſæ difficultas.*
19 *An bona patrimonialia Principis gaudeant privilegiis Fiſcalibus?*
20 *An Barones, & feudatarii minores habeant verum Fiſcum?*
21 *De cauſis Fiſcalibus per aſſimilationem.*

D I S C. CVI.

IN ea inter Apoſtolicam Sedem, & ultimum Urbini Ducem 1
inita concordia, pluries enunciata, & præſertim *ſub tit. de feud. diſc. 1. & 3.* Sive in alia, quæ poſtmodum facta eſſet, conceſſione præfatæ Victoriæ dicti ultimi Ducis ex filio prædefuncto nepti, bonorum allodialium hæredi, pro eorundem allodialium bonorum commodiori fruitione, ac etiam pro exactione nominum debitorum, aliorumque jurium ſuper allodiali hæreditate cadentium, facultas continetur habendi in prima, & in ſecunda inſtantia Judices particulares, ab eadem Victoria nominandos, atque per Papam deputandos, qui ſummarie, & in quadam privilegiativa forma, eo modo, quo in Fiſcalibus cauſis procedere poſſent, contra debitores, vel bonorum detentores, ut de facto a devolutionis tempore citra practicatum fuit.

Cum autem prætenderetur, quod hæreditas Horatii Albani eſſet præfati Ducis debitrix in quadam ſumma, juxta ſeriem, de qua *ſub tit. de credito, diſc. 125.* Ideoque Ca- 2
rolus præfati Horatii filius, & hæres coram præfatis Judicibus, vel eorum altero evocatus eſſet, iſte autem nimium qualificatus Aulicus Curialis, in vim Eugenianæ Conſtitu-

tionis dictum Forum declinaſſet, obtinendo ſolitam inhi-
bitionem ab Auditore Cameræ, ne alibi, quam in hoc
Tribunali conveniri poſſet, hinc pro hujus inhibitionis
moderatione, adita per Actricem Signatura Juſtitiæ, nul-
la capta fuit reſolutio ob votorum diſcordantiam, atque
imminente repropoſitione, ibidem enunciata ſubſequuta
concordia, tam principali controverſiæ, quam huic puncto
finem dedit.

In iſta itaque diſputatione, Scribentes pro Actrice non
negabant in facto, utpote certam, & notoriam rei con-
venti curialitatem, minuſque negabant certum Curialium
privilegium attributum per Conſtitutionem 4. Eugenii IV.
quæ proinde vulgo *Eugeniana* dicitur, atque in viridi eſt
obſervantia, & de qua etiam habetur mentio ſupra *diſc.*
73. & tit. de judic. diſc. 3. quod ſcilicet Curiales extra
Curiam, dictumque Tribunal Auditoris Cameræ conve-
niri, & trahi non poſſint, quod etiam ſtatutum eſt de
jure communi *in leg. 1. & 2. C. de Curialib. lib.* 11. cum
Concordantibus plene collectis per Gratian. *diſcept.* 421.
num. 1. *& ſeqq.* Atque probabiliter in cujuslibet Princi-
patus Curia per leges, vel ſtylos particulares creditur eſſe
receptum, ex rationis identitate.

Dicebant tamen, ut id procederet, juxta terminos ge-
nerales, in privatorum cauſis indifferentibus, non autem
3 accedente privilegio Fiſci, qui in omnibus ejus cauſis,
tam activis, quam paſſivis, non ſolum ubi ejus intereſ-
ſe ſit directum, ac immediatum, ſed etiam indirectum,
ac mediatum, & conſecutivum, proprium habet Forum,
ad quod omnes trahit, multum deſuper pro currenti ſcri-
bendi conſuetudine, vel potius abuſu faciendo cumulum
auctoritatum, quæ inſimul collectæ habentur apud Carle-
val. *de Judic. tom.* 1. *num.* 698. *& ſeqq.* unde alii de fa-
cili tranſcribi poſſunt, & ſupra *diſc.* 83.

Idemque cumulus cum conſimili tranſcriptione fiebat
ex eodem Carleval. *num.* 708. circa aliud aſſumptum, quod
idem Fiſci privilegium ſit communicabile etiam privatis,
4 atque competat, non ſolum ejus Appaltatoribus, ſed etiam
Ceſſionariis, ſub quorum nomine Actricem venire aſſere-
bant, dum jura, & privilegia Fiſci, ut ſupra ſibi com-
municata eſſe ſupponebatur.

Adeoque privilegiatum eſſe aſſerebant iſtud Fiſcale
Forum, ut etiam illud privilegiorum pupillorum, & vi-
5 duarum, aliarumque miſerabilium perſonarum, quod con-
tinetur *in l. unic. Cod. quando Imperat. &c.* & quod o-
mnium potentius per practicos reputari ſolet, utpote clau-
ſum in corpore juris, illi non prævaleat, deſuper cumu-
lando auctoritates pariter recenſitas per Carleval. *ubi ſup.*
apud quem facile eſt videre.

Scribens pro reo convento, nihil ex præmiſſis negabam,
quando de Fiſci tam directo, & immediato, quam indi-
6 recto, & mediato intereſſe ageretur, dum abſque neceſſi-
tate id comprobandi cum exterorum Doctorum auctorita-
tibus, in hoc Principatu Status Eccleſiaſtici, ita expreſſe
ſtatutum habetur per Apoſtolicas Conſtitutiones, & præ-
ſertim per Conſtitutionem 9. Pauli III. Taliſque eſt in-
concuſſus uſus, eodem modo, quo in omni Principatu di-
gnoſcitur, ob leges particulares, ut præſertim in Regno
Neapolitano diſponitur *per pragm. 62. de officio Procura-*
toris Cæſaris cum ibi notatis per Rovir. & alios gloſſato-
res, & ita ſimiliter in aliis Principatibus.

7 Dicebam tamen idem, quod nimium frequenter, for-
teque in omnibus forenſibus controverſiis (nunquam tamen
ſuperflue, ſed ſemper opportune, donec iſte aboleatur abu-
ſus) quod difficultas non erat juris, ſed facti, ſeu appli-
cationis, quodque propterea præmiſſa inanem continerent
chartarum repletionem, dum ſunt hodie propoſitiones pla-
næ, & præſupponendæ, verum difficultas erat in applica-
tione ad factum, dum poſt devolutionem feudi, atque re-
ſolutum omne jus feudatarii, ejus jam defuncti hæres in
rebus allodialibus, quæ intra feudi fines in ejus hæreditate
8 remanſerunt, gerit Perſonam mere privatam, atque in il-
lis bonis, quæ extra omnem controverſiam allodialia ſint,
adeout Fiſcus nullam habeat intereſſe, nullatenus intrat
privilegium Fiſcale, tanquam ex ceſſante ratione.

Eoque caſu in illis bonis, quæ abſolute allodialia ſint,
& in quibus non cadat quæſtio, de qua *ſub tit. de feud. diſc.*
2. & 3. 47. & 56. & frequenter adhuc intrat idem privile-
gium, quando Fiſci interſit, ut illa bona pertineant ad hæ-
reditatem feudatarii defuncti, quæ ita pinguis ſit, atque
idonea ad omnia debita, & onera, illa præſertim contra-
9 cta cum Principis, vel alterius Domini directi aſſenſu,
ob quem in defectum bonorum liberorum, & allodialium,
etiam contra ipſum Fiſcum, atque in ipſis bonis feudali-
bus jam devolutis per creditores haberi poteſt actio, ut
præſertim docet frequens praxis in Tribunali Regiæ Ca-
meræ Neapolis, ex deductis *ſub tit. de feudis*. Et propte-
rea, cum in hac facti ſpecie, in qua hæres feudatarii in
omnibus eſſet Actrix, dictaque ratio non intrarat, ita
nullatenus cadebat privilegium, vel intereſſe Fiſci.

Id autem, quod dicitur de ceſſionario ex relatis per 10
Carleval. *d. num.* 708. ubi alii cumulantur, & cum quo
pertranſit Olea *de ceſſ. jur. tit. 6. q. 3. num.* 30. procedit
in ceſſionibus correſpectivis, ac propterea Fiſci intereſt,
ut jura ceſſa in ceſſionario effectum ſortiantur, ob præju-
dicium quod alias ſibi reſultare poteſt ex ceſſionarii ſuc-
cumbentia juxta præmiſſum exemplum creditorum cum aſ-
ſenſu, ſive emptoris, qui evictionis actionem habeat,
aut fidejuſſoris, vel tertii poſſeſſoris, cui Fiſcus fecerit ceſ-
ſionem neceſſariam, qua effectum non ſortiente, aliquis
regreſſus contra eum haberi poſſet, ſive alias parari præ-
judicium, cum ſimilibus.

Hæc autem omnia in præſenti omnino ceſſabant, ideo- 11
que agi dicebam de ſimplici privilegiativa communicatio-
ne privilegiorum ſuper ſummario, & executivo modo pro-
cedendi potius admiſſa, non autem, ut exinde inferri
poſſit ad hoc privilegium Fori.

Ad evidentiam id comprobari obſervabam ex ipſorum 12
Judicum deputatorum qualitate, ſi etenim iſtud Fiſci Pri-
vilegium intraret, adeout dici poſſet, quod ſaltem indire-
cte, & mediate eſſet cauſa Fiſcalis, tunc incongrua eſſet
hæc deputatio, tam ratione Judicum de partibus, ad quos
cauſæ remiſſio petebatur, quam ratione hujus Tribunalis
Signaturæ Juſtitiæ, in quo eadem diſputatio habebatur,
ſiquidem cognitio Cauſarum Fiſcalium in hoc Principatu
privative ad quoſcumque in prima inſtantia pertinet ad
Camerarium, & Theſaurarium, cum præventione inter
eos, quoties uni eorum ſpecialis non accedat delegatio,
in ſecunda vero inſtantia eſt Tribunal Cameræ, neque in
his ſe ingerit Signatura Juſtitiæ, quoniam quando deſuper
oriatur controverſia ſuper competentia Fori, illæ deciduntur,
vel per ipſummet Tribunal Cameræ, quod non ſub-
jacet Signaturæ Juſtitiæ, ſed ut Practici dicunt, habet Si-
gnaturam in ventre, vel per Papam in plena Signatura Gra-
tiæ, aut in Camera, & per organum ſui Auditoris.

Poſtquam vero iſta controverſia jam, ut ſupra, ſopita
fuerat, ad eam reflectendo pro veritate, obſervabam,
quod quando iſta conceſſio aliam non haberet rationem,
niſi illam gratiæ, & Privilegii pro quadam majori commo- 13
ditate, & ne ſubſit neceſſitas ſuſtinendi multas lites in di-
verſis locis, & coram diverſis Judicibus, juxta illas conſi-
derationes, quæ in materia unionis cauſarum haberi ſolent
ex inſinuatis ſupra *diſc.* 76. *&* 87. & in aliis ſive adin-
ſtar illorum Judicum particularium, qui aliquibus Religio-
nibus, vel Monaſteriis, aut Piis locis concedi ſolent, ut
in Urbe ſunt Judices Confraternitatis Sanctiſſimæ Annun-
ciatæ, & Hoſpitalium Trinitatis, & Sancti Sixti, &
Collegii Germanici, & ſimiles, & tunc probabilius vide-
ri credebam, ut hujuſmodi privilegiativæ conceſſiones non
comprehendant iſtud privilegium Curialitatis.

Siquidem illud dicendum non eſt privilegium particula- 14
re, ſeu perſonale conceſſum perſonis Curialium in eorum
gratiam, ſed potius ex cauſa publica principaliter in gra-
tiam ipſius Curiæ, adeoque potens reputatur, ut prævale-
re credatur alteri conceſſo miſerabilibus perſonis, per text. 15
in l. unic. Cod. quand. Imper. quod tanquam magis gene-
ricum, & clauſum in corpore juris aliis potentius reputa-
ri ſupra advertitur, ut in ſpecie habetur apud Gratian.
d. diſcept. 421. *num.* 7. *& ſeqq.*

Et per conſequens, ſi in ipſiſmet cauſis Fiſcalibus caſus 16
præberet, quod illæ haberent in partibus ſuos Judices parti-
culares, puta quoad Statum Eccleſiaſticum temporalem,
quod quælibet Theſauraria, vel Provincia haberet Judicem
ſuum, atque in cauſis Cameralibus ſpectantibus ad Came-
ram Pontificiam, habemus in Nuntiis, & Collectoribus
Apoſtolicis Hiſpaniarum, Portugalliæ, Neapolis, Floren-
tiæ, & Sabaudiæ, ac ſimilibus ex inſinuatis ſupra *diſc.* 85.
Et tunc recte intraret quoque iſtud Privilegium Eugenianæ,
ſeu Curialitatis, in eodem genere Judicum particularium
Fiſci, & ſic quod Curiales moleſtati in partibus coram
Theſaurariis, vel Nuntiis, aut Collectoribus, obtinere
poſſent inhibitiones a Camerario, vel a Theſaurario Judici-
bus Fiſcalibus in Curia, ut nonniſi coram illis conveniri
debeant, dum eadem intrat ratio, ſeu proportio, atque ſuf-
ficit non violari officium Fiſcale, neque cauſas extrahi extra

Tri-

Tribunalia Judicum Fiſcalium, ſeu Cameralium, ſed intra idem genus, ut ad rem Novar. *de elect. Fori tom. 2. ſect. 3. q. 27. n. 12. cum ſeq.* ubi agendo de hoc privilegio Curialium, ut nonniſi coram M. Seneſcallo convaniri poſſint id non tollat privilegium reſpectu aliorum Superiorum ejuſdem Seneſcalli.

Idemque, in præmiſſa diſputatione ſcribendo, dicebam recte adaptari quoque præfato alteri privilegio electionis Fori competenti miſerabilibus Perſonis, cum eadem mili-
17 tet ratio, dum iſtud privilegium continet ſolum quandam alterationem, ſeu interverſionem ordinis inter plures Judices competentes, atque in eodem genere, Marcheſ. *de commiſſion. de avocat. cauſarum. p. 2. §. 2. n.* 153. Novar. *de elect. For. p. 1. q. 2. n. 12.*

18 Verum in hac facti ſpecie difficultatem habebam ob illam conſiderationem, de qua occaſione privilegiorum conceſſorum per Clementem VIII. Civitati Ferrariæ, cum ejus annexis, habetur ſupra *diſc.* 80. Ac etiam occaſione iſtius Status Urbini non ſemel in diverſis materiis advertitur, & præſertim *ſub tit. de feud. diſc.* 85. *& tit. de donat. diſc. 2. & alibi*, quod ſcilicet quemadmodum ante feudi devolutionem iſte Status conſtituebat Principatum ſeparatum, cum Regalibus, ac ſupremo Imperio, adeout non darentur appellationes, vel recurſus ad Curiam, minuſque locum haberent præfata privilegia miſerabilium Perſonarum, ſed utrumque privilegium ibi reſpective verificaretur intra ſphæram Judicum, & Tribunalium illius Principatus; ita per quandam iſtius Status continuationem, quemadmodum ibidem coram particulari Judice cauſarum Fiſcalium, ſeu Cameralium hujuſmodi cauſæ tractari deberent, abſque eo quod iſtud Forum Fiſcale ſubjaceret hujuſmodi privilegiis Curialibus, vel miſerabilium Perſonarum, ſi devolutio ſecuta non fuiſſet, voluerit Pontifex hujus Principis, vel Feudatarii hæredi concedere continuationem ejuſdem ſtatus, perinde ac ſi feudum devolutum non eſſet, quaſi quod hujuſmodi bona, & jura, adinſtar illius affectionis Apoſtolicæ, quæ ex reſervatione, tanquam ex impreſſa qualitate reſultat, antiquam jam eis impreſſam Fiſcalem qualitatem adhuc retineant.

19 Quamvis etenim de ſtricta juris cenſura cauſæ Fiſcales propriæ ſint illæ, quæ pertinent ad Cameram, ſeu burſam Principatus, & ſic feudi, non autem illæ, quæ pertinent ad privatum, ſeu allodiale patrimonium perſonæ ipſius Principis, & Feudatarii, ut advertitur *ſub tit. de feud. diſc. 2. n. finali*. Atque habemus frequenter actum apud Regnicolas in propoſito illorum Baronum, quod ſcilicet jus habendi ærarium a Communitate deputandum ſuo riſico, aliudque jus civilitatis, cum exemptione ab illo Forenſium onere, quod *bonatenentia* dicitur, procedat in bonis feudalibus, non autem in allodialibus, cum ſimilibus.

20 Adhuc tamen in Principibus ſupremis, ſeu qui jura Principatus habent in ratione feudi Regalis, & dignitatis, adeout habeant verum Fiſcum, quem Barones, & Feudatarii minores revera non habent, ſed ſolum quandam Fiſci imaginem, vel aſſimilationem habere videantur, ſive exercitium, vel fruitionem jurium Fiſci ex Principis conceſſione, juxta diſtinctionem inter Fiſcum habitualem, & exercitium, vel fruitionem ejus jurium, de qua *ſub tit. de regal. diſc.* 161. hujuſmodi bona patrimonialia Cæſaris ſub ejuſdem Cæſaris Procuratore eſſe dicuntur, prædictaque diſtinctio in praxi non habetur, ut advertitur *dicto diſc. 2. de regal. numer. fin.*

Ac propterea ponderabam, quod ea quæ per Scribentes deducebantur ſuper privilegiis Fori Fiſcalis, proprie, ac directe extranea eſſent a caſu quæſtionis, cum revera ſpectato tempore præſenti iſtæ ſint cauſæ privatæ, & allo-
21 diales, non autem publicæ, & Fiſcales, ſed quod intrarent per aſſimilationem, ſive pro regulatione, vel interpretatione voluntatis Papæ, ut hujuſmodi bona, & jura, tanquam reliquiæ jam reſoluti Principatus, eandem retinerent ſemel habitam, vel impreſſam qualitatem, ideoque more cauſarum Fiſcalium proprium haberent Judicem, vel Forum, præmiſſis privilegiis non ſubjectum, eodem modo quo ipſum verum, ac proprium Fiſcale Forum non ſubjacet.

FLORENTINA JURISDICTIONIS PRO AUDITORE MAGISTRATUS MILITIARUM CUM MAGISTRATU ABUNDANTIÆ.

Reſponſum ad cauſam in caſu reſoluto pro Magiſtratu Abundantiæ.

De Foro militari, ſive de particulari Magiſtratu militum, an, & quando in cauſis militum juriſdictionem habeat privativam ad alios locorum Magiſtratus ordinarios, vel particulares? & præſertim ad illum Abundantiæ, ſive Annonæ, in cauſis, vel negotiis ad iſtam pertinentibus, & incidenter de juriſdictione Prefecti Palatii Apoſtolici cum illis, qui in Palatio inſerviunt.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De ſtylo ſcribendi, vel conſulendi in cauſis extra Curiam.*
3 *In cauſa propria, quærendus eſt Advocatus.*
4 *Qualis ſit punctus cauſæ.*
5 *Confirmatio non alterat naturam confirmati.*
6 *Per novas leges antiqua abrogantur etiam ſine earum mentione.*
7 *In cauſis in quibus deficiant ſolida motiva, affectatur ornatus regularum.*
8 *Ad quid novæ leges in hac materia fiant, quodque per eas cognitio cauſarum militum ad ſolos Judices militares pertineat.*
9 *Obſervantia eſt optima interpres, & de diſtinctione inter interpretativam, & præſcriptivam.*
10 *Legum correctio non eſt præſumenda, ſed evitanda.*
11 *De errore non diſtinguentium, & infra, num.* 20.
12 *An milites noſtri temporis gaudeant antiquis privilegiis militaribus?*
13 *De diverſis ſpeciebus militum.*
14 *Qui ſint vere, & proprie milites.*
15 *Quibus aſſiſtat regula pro militaris privilegii competentia.*
16 *De militibus non ſtipendiatis, vulgo* Venturieri.
17 *Quod hæc materia publica Abundantiæ debeat eſſe ſub ano Magiſtratu.*
18 *De opportunis legibus cum quibus utrique parti conſulatur.*
19 *De errore deferendi auctoritati Conſulentium.*
20 *De eodem, de quo ſupra num.* 11.
21 *De privilegiis inſervientium in Palatio Apoſtolico, vel in arce Sancti Angeli in Urbe.*

D I S C. CVII.

1 Duo inter quamplures alios in Florentina Civitate extant Magiſtratus, ex nobilibus viris non profeſſoribus, qui vulgo Judices Pectorales dicuntur, conſtituti, quorum quilibet unum habet Juris Profeſſorem, vel Aſſeſſorem, ſeu Conſiliarium, cum cujus voto in judicando proceditur, unus nempe militiarum vulgo nuncupatur *delle Bande*, pro cognitione cauſarum illorum, qui militiæ adſcripti ſint, cujus Conſultori Auditoris nomen tribuitur. Alter vero Abundantiæ pro cognitione tranſgreſſionum, proviſionum, & bannimentorum in iis, quæ concernant publicam Annonam, vel Abundantiam, atque iſtius Conſultori legale Aſſeſſoris nomen congruit.

Cum autem in militaribus legibus, vel ordinationibus editis de anno 1556. ſtatutum eſſet, ut in cauſis, quæ alia occaſione, quam militiæ, pro tempore, quo milites extra caſtra, vel præſidia in propriis domibus reliqui Populi more vivunt, contingant, ad dirimendas juris quæſtiones in terminis juris communis deſuper cadentes, ac diſputatas per DD. de quibus infra, inter locorum ordinarios Judices, & particulares militares, locorum Magiſtratus, vel Rectores præfato militari Auditori proceſſus completos tranſmittere teneantur, atque juxta ejus votum, ſeu conſilium judicare. In legibus autem alterius Magiſtratus Abundantiæ editis de anno 1591. diſponatur, ut cognitio cauſarum ſuper præfatis tranſgreſſionibus, tam reſpectu deſcriptorum militiæ, quam non deſcriptorum, ſpectare debeat ad præfatos locorum Rectores, ita tamen, ut proceſſum completum cum proprio voto tranſmittere teneantur dicto Magiſtratui, qui cum interventu ejus Aſſeſſoris, in cauſis non deſcripto-

rum militiæ, & cum interventu Auditoris militiarum, in cauſis deſcriptorum, confirmet, vel reformet localis Rectoris votum.

A moderno vero tempore poſt novas militares reformationes editas de anno 1646. præfatus Auditor militiarum in poſſeſſione reperiretur, ut ſibi directe, ac immediate a Rectoribus tranſmitterentur proceſſus deſcriptorum, pro quibuſcumque cauſis, ipſeque, juxta ejus ordinarias facultates, exceptis illis caſibus, in quibus mortis, vel mutilationis membrorum, aut triremium, vel fuſtigationis pœna intraret, ad expeditionem voti deciſivi abſque alterius Magiſtratus participatione procederet.

Hinc prætenſionem excitavit dictus Magiſtratus Abundantiæ adverſus hanc praxim, petendo ut in cauſis prædictarum tranſgreſſionum, locales Rectores ad præſcriptum dictarum legum anni 1591. proceſſus directe tranſmittere deberent ipſi Magiſtratui, ad hoc ut ipſe, quoad non deſcriptos, cum voto proprio Aſſeſſoris, & quoad deſcriptos cum illo præfati Auditoris, ordines, ac proviſiones dare deberet. Atque aſſumpta deſuper diſputatione coram Judice particulariter deputato, ex parte dicti Auditoris militiarum requiſitus fui ad ſcribendum ad cauſæ opportunitatem, pro ſuorum jurium defenſione.

2 Inhærendo autem conſuetudini tentæ in cauſis extra Curiam, duas tranſmiſi ſcripturas, unam ſcilicet Advocati more, Judici exhibendam, ad cauſæ opportunitatem, & alteram in qua cum ſenſibus veritatis eidem requirenti meas inſinuabam difficultates, ut de eis ita admonitus, opportunum deſuper conſilium capere poſſet, dum in cauſis Curialibus idem monitum oretenus Partibus, vel eorum Agentibus fieri poteſt. Licet etenim ipſe doctus Juriſconſultus eſſet, adhuc tamen, proprio intereſſe, vel affectione intellectum frequentius faſcinante, difficultates non adeo apprehendere videbatur. Ac propterea vulgare videtur dicte-3 tium, ſeu monitum, ut in cauſa propria, etiam doctiſſimi Juriſconſulti, & Advocati, alium quærere debeant Advocatum, & Conſiliarium.

In prima igitur Scriptura, more Advocati, inhærendo ſenſibus ejuſdem Scribentis in cauſa propria, inſiſtebam 4 in puncto, qui potius facti, & interpretationis, quam juris erat, an ſcilicet per dictas leges militares de ann. 1646. cum aliqua majori verborum amplitudine editas, ſuper militum privilegiis, illo præſertim Fori, correcta, ſeu reformata eſſet dicta ordinatio anni 1591. quæ litteralis eſt favore Magiſtratus abundantiæ. Idque pendebat a puncto, an iſtæ modernæ leges, vel reformationes continerent ſolum confirmationem, & innovationem legum antiquarum anni 1556. ut per alteram Partem prætendebatur, vel potius continerent leges novas, & independentes; poſita etenim prima parte dicebam, quod recte procederet prætenſio Magiſtratus abundantiæ, ex regula, quod lex nova ſimpliciter confirmativa, vel innovativa antiquæ, ad iſtius limi-5 tes intelligenda venit, ideoque rerum ſtatum non immutat, ut præſertim frequenter inſinuatur ſub pleriſque materiis, & potiſſime *ſub tit. de judic. diſc.* 44. in propoſito Apoſtolicarum Conſtitutionum Pii IV. & Pauli III. ſuper confirmatione, & extenſione Conſtitutionis Ægidianæ, cum ſimilibus. Si vero e converſo eſſet lex omnino nova, & independens, cum generaliter, ac indefinite in omnibus deſcriptorum cauſis ſtatuatur favore Magiſtratus militiarum, ejuſque Auditoris, ita de plano reſultare dicebam correctionem dictæ legis anni 1591. in qua totum erat Magiſtratus Abundantiæ fundamentum, ita ad ſatisfaciendum inepto ſtylo, qui ignaro vulgo placet, cum opera tranſcriptoris potius, quam Doctoris, aliquem faciendo cumulum auctoritatum collectarum per Barboſ. *axiom.* 183. quod ſcilicet, poſteriora derogant prioribus.

Et in ſpecialibus terminis legum, ut per novas leges ſe-6 qui dicatur correctio, vel moderatio antiquarum, quamvis earum mentio non fiat, ac propterea modernis deferendum ſit, Feder. de Sen. *conſil.* 47. *num.* 2. Afflict. *in Conſt. Regni rubr.* 24. *num.* 12. Menoch. *lib.* 6. *præſumpt.* 38. late, & bene apud Caſſador. *deciſ.* 38. *ſuper Regul. Cancellar.* Rota *deciſ.* 10. *num.* 25. *& ſeqq. & deciſ.* 200. *num.* 5. *& ſeqq. part.* 9. *recent. & frequenter.*

Quod autem iſtæ modernæ leges anni 1646. novas ordinationes omnino independentes pro militarium privilegiorum ampliatione continerent, illarum pleraque verba, & clauſulas ponderabam, adeout inſiſteretur potius in iis, 7 quæ facti potius, quam juris eſſent. Reſponſum tamen, ut ſuperius inſinuato inepto ſtylo ſatisfieret, exornando cum diverſis generalibus regulis, & axiomatibus, ut facere oportet quando cauſa ſolidorum motivorum paupertatem patiatur.

Pro ejuſdem vero aſſumpti corroboratione, quod ſcilicet iſtæ novæ reformationes, novas completes continerent leges, reaſſumebam ea, quæ in hac materia Fori militaris late deducta habentur per Rovit. *ſuper pragm.* 11. *de militia, n.* 2. *ad* 12. & latius per Pating. *in opuſc. de Judic. & privil. milit.* 8 *impreſs. inter commentar. ejuſdem Rovit. ſuper dicta pragmat.* 11. Carleval. *de Judic. tom.* 1. *ex num.* 461. Chriſpolt. *in tract. de re militar.* & alios, quod ſcilicet cum deſuper plurium legum civilium dignoſcatur antinomia, an iſtius militaris Fori, vel Magiſtratus juriſdictio eſſet privativa, vel cumulativa, cum Judicibus ordinariis locorum in cauſis præſertim communibus, in quibus milites a paganis differre non videntur, atque propterea adſit conſueta non modica opinionum varietas, vel ſciſſura, ob quam inter Magiſtratus ordinarios, & militares ſcandala, & inconvenientia frequenter oriri ſolent, Principi, & Reipublicæ præjudicialia, hinc proinde Principes coacti fuerunt, veteres leges, vel ſtylos abolendo, ſeu reformando, indefinite ſtatuere, ut cauſæ militum, privative ad locorum Judices, & Magiſtratus, per Judices, & Magiſtratus militares cognoſci deberent, juxta exempla per dictos Scribentes deducta, ita inferendo quod adinſtar, idem iſte Princeps facere voluerit cum iſtis novis legibus.

Ac etiam dicebam, quod in omnem eventum negari 9 non poterat, quin id probabiliter dubium eſſet, ut propterea huic Auditori ſuffragari deberet plurium annorum poſſeſſio, vel obſervantia, cum iſta etiam in legibus dicatur optima Interpres, cui nimium deferendum venit *ex veteris deciſ.* 59. *n.* 12. *&* 13. *part.* 10. *recentior*, & paſſim, ut frequenter in omni materia advertitur. Deducendo quoque ad ſcripturæ ornatum, illamque inanem chartarum repletionem, quæ ut præmiſſum eſt, apud ignarum vulgus, plauſum irrationabilem habere ſolet, illam pluries enunciatam diſtinctionem inter obſervantiam præſcriptivam, & interpretativam, de qua *ſub tit. de Judic. diſcurſ.* 21. & alibi ſæpius, ut ſcilicet prima ſpecies indigeat requiſitis præſcriptionis formalis, illo præſertim temporis, atque reputetur in jure odioſa, ut propterea in ejus canonizatione rigoroſe procedendum ſit, in altera vero eadem requiſita non deſiderentur, ſed ſufficiat ita quandoque ſervatum eſſe, eaque favorabilis reputetur, atque benigne admittenda.

Hactenus quoad ſcripturam oſtenſibilem more Advocati, in alia vero ſcriptura continente motiva, ſeu difficultates ad ſenſum veritatis, concludebam potius contra requirentem, quodque pro alio abundantiæ Magiſtratu potius Mihi reſpondendum videretur, ex pluribus. Et primo, cum leguleico moderno ſtylo, deducendo propoſitio-10 nem generalem, quod legum correctio non eſt præſumenda, ſed vitanda, quodque propterea ſufficiat dubietas, an ultima lex anni 1646. unum, vel alterum reciperet intellectum, ut in dubio reſpondendum ſit, pro non correctione ex collectis per Barboſ. *axiom.* 60. *n.* 5.

Præterea magis ad rem ſentiebam difficultatem, ob qualitatem Perſonarum, quæ huic militiæ ſunt deſcriptæ, ſiquidem, ut advertitur ſupra *diſc.* 33. multæ ſunt, ac diverſæ militum ſpecies, ideoque conſuetus in hoc digno-11 ſcitur Pragmaticorum, vel Collectorum error, leges, ac auctoritates, quæ de militaris Fori, aliiſque militum privilegiis loquuntur, ad litteram attendere, eaſque indefinite quibuſcumque militibus applicare, illorum diverſas non diſtinguendo ſpecies, atque in ſingulis ſpeciebus non diſtinguendo loca, & tempora, & occaſiones, aliaſque circumſtantias.

Neglectis etenim quæſtionibus, quæ per antiquarum eruditionum Profeſſores, ac etiam per noſtros diſputari ſolent, 12 an milites noſtrorum temporum aſſimilandi ſint antiquæ Romanæ Reipublicæ, vel Imperii militibus, de quibus Romanorum leges loquuntur, & an eiſdem potiantur privilegiis, quod inſinuatur *ſub tit. de teſtam. diſc.* 28. occaſione agendi de teſtamento militari; atque agendo de noſtrorum temporum militibus, eorumque diverſas diſtinguendo ſpecies. Prima militum ſpecies eſt illorum, qui 13 aliquam Religioſam, ſive Eccleſiaſticam, aut ſaltim piam profitentur militiam, juxta illas ſpecies, de quibus ſupra *diſc.* 92. atque circa iſtorum militum Forum, & exemptionem ſufficiunt ibi deducta, ſed nil ad rem noſtram.

Altera eſt ſpecies illorum militum, qui arcium, & munitionum ſunt aſſidui præſidiarii; & in iſtis pariter iſtæ quæſtiones pro frequentiori contingentia cadere non ſolent,

dum

dum viventes in arcibus, ſemper ſunt ſub illarum Gubernatore, vel Duce, iſtique ſunt veri, & proprii milites, ut infra.

Tertia eſt ſpecies illorum militum terreſtris, vel maritimi exercitus, qui occaſione actualis belli offenſivi, vel defenſivi, jam paratus habeatur, & qui vulgo milites *de leva* nuncupantur, atque in illis etiam, dum ſunt in Caſtris, vel in Navibus, hujuſmodi non cadunt quæſtiones, quæ neque cadere videntur, pro eo hyberno tempore in quo extra Caſtra in munitis locis vivere ſolent vulgo *ſtare a quartiere*, quoniam etiam tunc in forma continuæ militiæ, ſeu militaris vitæ eſſe dicuntur.

Quarta eſt illorum militum ſpecies, qui a Principe ſtipendium habentes, vivunt quidem in propriis domibus, more Populi, ſed ſemper bello accincti ſunt, atque militarem vitam principaliter exercent, eique addicti ſunt, ut (exempli gratia) ſunt illi Neapolitani Regni milites, armatæ militiæ, qui vulgo *Uomini d'arme* dicuntur, atque in Turcarum Imperio ſunt illi, qui *Spaii*, vel reſpective *Jannizzari* appellantur, atque antiquitus in Italia erant Barones, & feudatarii, ſed pariter de his non agebatur in hoc facti tempore, atque de iſta, aliiſque duabus præcedentibus ſpeciebus agitur apud Rovit. & Patign. *ſuper dict. pragm.* 11. *de militibus*, & Chriſpol. *de re militari*, & alios de hac materia agentes.

Quinta demum ad rem eſt ſpecies illorum militum, qui vulgo in Italia *de militia* nuncupantur, quia ſcilicet, in quodam titulo, pro militia ſint deſcripti, abſque aliquo annuo, vel menſtruo ſtipendio, ex quo vivant, ſed potius ſint de Populo electo, & magis ad arma apto, ac idoneo, ut in Principatus occurrentiis prompti ſint ad arma ſumendum, ut ita evitentur confuſiones, quæ alias ex imbellis Populi mixtura oriri ſolent, & iſti, exceptis illis cauſis, quæ contingant ipſius militaris actus occaſione, ſub Civium, ſeu paganorum, aut Populi potius, quam militum nomine veniunt, ideoque improprie dicuntur milites.

Milites etenim vere, & proprie ſunt illi, qui ſub militari ſtipendio, cum quo vivant, huic Miniſterio principaliter,
14 atque pro toto tempore vitæ, vel pro majori parte addicti ſint, quibus propterea per leges civiles mercatura, aliæque occupationes civiles, quæ ab armorum exercitio, ac militari vita retrahant, prohibentur, ſecus autem in illis de hac ultima ſpecie, qui pro majori parte vitæ, paganorum more, in Civitatibus, & Oppidis viventes, principaliter agriculturæ, vel mercaturæ, & artibus, aliiſque civilibus, & pacificis Miniſteriis vacant, ut ex eis ſe, ac familiam ſuſtineant, ſed in occaſionibus Principatus, vel Reipublicæ, aut Civitatis, arma ſumere teneantur. Unde propterea quandam tertiam conſtituant ſpeciem mixtam inter puros milites, & puros paganos.

15 In illis etenim de præcedentibus ſpeciebus, pro competentia Fori militaris, aliorumque militarium privilegiorum, procedit regula generalis, aliquibus accidentalibus limitationibus ſubjecta, ex inſinuatis ſupra *hoc eod. tit. diſc.* 78. In iſtis vero de hac ultima ſpecie, res videtur in oppoſitum, ut ſcilicet, regula generalis ſit pro qualitate paganica, ut ordinariis locorum Judicibus, & Magiſtratibus ſubjaceant, ea tamen aliquibus accidentalibus limitationibus ſubjecta ſit, ut *d. diſc.* 33.

16 Et quamvis ſtipendium, cum quo vivatur, cenſendum non videatur veri ſtatus militaris requiſitum præciſe neceſſarium, dum juxta deducta ſupra dicto *diſc.* 33. etiam in exercitu jam poſito in caſtris, cum bello actuali, adſunt illi veri milites abſque ſtipendio, qui *venturieri* nuncupantur, attamen iſti quoque ſub ſtipendio forte majori vivere dicuntur, eo modo quo in Curia multi Aulici vivunt, ſperatæ ſcilicet remunerationis, ac præmii, cum dignitatibus, & honoribus, ac etiam cum penſionibus, vel feudis, & beneficiis, &c. Ita per quandam ſpeciem negotiationis diurni, ſeu currentis ſtipendii melioris fortunæ, incertam alteram emendo, ut etiam advertitur *in annotat. ad d. diſc.* 33.

Demum ad rem noſtram, fortius ponderabam ſubjectam materiam, ſive cauſarum qualitatem, quod ſcilicet, agere-
17 tur de contraventionibus legum, & proviſionum in annonæ, ſeu abundantiæ materia, quæ a militari vita extranea eſt, & in qua ea ponderatis *diſc. præc.* occaſione agendi de Magiſtratu agriculturæ, verſatur favor Reipublicæ, cujus intereſt, ut hujuſmodi negotia per unum tractentur Magiſtratum, conſtitutum ex peritis in arte, vel materia, quodque expediat, imo neceſſarium ſit, ut eidem Magiſtratui omnia innoteſcant, quæ ſuper ea materia contingant, ad hoc ut opportunæ capi valeant proviſiones, & per conſequens, quod adaptentur ea, quæ in his terminis Fori militaris non intrantis in mere civilibus, & Popularibus cauſis, & negotiis, inſinuantur ſupra *d. diſc.* 78.

Clarius vero, dum eidem militari Foro quoque conſultum 18
eſt, ita nimium prudenter utrique opportunitati occurrendo, dum Magiſtratus Abundatiæ, neglecto proprio, ac ordinario Aſſeſſore, procedere, ac judicare tenetur, ſive ordinariis localibus Magiſtratibus judicandi modum præſcribere, cum participatione, & voto Judicis, ſeu Magiſtratus militaris, qui ſcit quomodo ſe gerant proprii ſubditi, & in quibus in hoc genere delinquant, atque in eorum punitione partem habet, & e converſo alter Magiſtratus ſcit, quid in ſibi commiſſa materia contingat, ut malis, & fraudibus occurrere valeat, atque opportunas ſumere proviſiones.

Cum itaque ex præmiſſis, crederem, ut in judicando reſponderi potius deberet contra ea, quæ ſcribendo more Advocati ad cauſæ opportunitatem deducebam. Quod ubi 19
agatur de ſolis articulis juris abſque mixtura mendacii, & calumniæ ſine alteratione facti, prohibitum non eſſe pluries advertitur, præſertim vero magis ex propoſito *ſub tit. de Judic. diſc.* 36. Hinc proinde ſemper magis edocemur, quam clarus ſit error, nimium frequenter, ſed ſemper opportune inſinuatus, præſertim vero *d. tit. de Judic. diſc.* 35. eorum, qui deferunt adeo tenaciter auctoritati illorum Scriptorum, qui (deteſtabiliter quidem) eorum allegationes, vel reſponſa, ad pecuniam, vel affectionem, ſeu requirentium opportunitatem edita, prout jacent ea inanis gloriæ forſan principali motivo, non autem ex altero veritatis, & juſtitiæ, quod unicum, ac principale eſſe debet, ſub Conſiliorum, vel reſponſorum, aut forenſium diſceptationum, ſive controverſiarum vocabulis publicæ luci tradiderunt, dum ſæpius etiam contra proprios ſenſus reſponderi contingit.

Prout, in iſta præſertim Fori militaris, aliorumque militiarum privilegiorum, & exemptionum materia, perinde in omnibus aliis, non minus evidens error eſt illorum, qui in judicando, vel in conſulendo generaliter, atque in ſola littera procedunt cum civilibus legibus loquentibus de militiis 20
antiqui Imperii Romani, ſive cum traditionibus Doctorum, non reflectendo ad diverſitatem temporum, & morum. Siquidem in ipſomet antiquo Romano Imperio, ut per ejus hiſtorias edocemur, magna quoque dignoſcitur differentia inter diſciplinam militarem de tempore Reipublicæ, & alteram poſt introductum Imperium Monarchicum, ac etiam in iſto, inter tempora, in quibus illud Sedem habuit Romæ, & alterum in quo in Civitate Conſtantinopolitana, multo vero magis quoad militiam noſtrorum temporum, dum poſt dicti Imperii ſciſſuram, tantamque diverſorum Principatuum introductionem, ac magnam Nationum diverſitatem, legum, & morum tanta prodiit diverſitas, ideoque cum ſingulorum Principatuum, ſeu locorum particularibus legibus, ac ſtylis procedendum eſt, antiquis legibus, ſive antiquorum, & modernorum traditionibus, quæ alia percutiant tempora, vel loca, ſolum attendendis, pro localium legum, vel ſtylorum interpretatione, quando ſuper intelligentia, vel praxi aliqua cadat dubitandi ratio, alias etenim, abſque hujuſmodi diſtinctionibus, & reflexionibus continuus, ac perpetuus erit æquivocorum incurſus.

In propoſito autem eorum, quæ habentur ſupra *n.* 13. 21
& ſeqq. poſtquam effectus Auditor Papæ, comperi, quod Judex Caſtri Sancti Angeli, & Præfectus Palatii Apoſtolici nimium dilataverant eorum fimbrias, adeout quandam cognitionem univerſalem quodammodo haberent in tota Civitate, eo quia ſub exemptione, ac juriſdictione Palatii reputarent comprehenſos omnes illos mercatores, & artifices, ac victualium venditores, alioſque operarios, qui aliquo modo inſervirent Palatio, vel Caſtro, ſive quod eſſent deſcripti in rotulo militum honorariorum, potius quam actualium, ſeu præſidiariorum; ita etiam mandante, & approbante ipſo Pontifice, declaravi, ac practicavi, ut dicta exemptio, vel reſpective juriſdictio procederet in illis, qui actu vivunt in Palatio, vel in Caſtro alicui ſervitio, vel Miniſterio principaliter, ac perpetuo addicti, non autem illi mercatores, & artifices, & alii, qui adinſtar aliorum de Populo vivunt in eorum domibus, & apothecis principaliter, incumbentes mercaturæ, vel arti, aut alteri miniſterio, quamvis accidentaliter aliquod præſtent ſervitium, vel operam, idque rationabiliter, & juſte ex dictis motivis, & aliis, de quibus *d. diſc.* 33. *& in annotat.*

ROMANA JURISDICTIONIS PRO TRIBUNALI CONSULUM AGRICULTURÆ CUM CURIA BURGI.

Caſus diſputatus in Congregatione deputata ſine reſolutione ex cauſa, ut infra.

De juriſdictione Conſulum, & Tribunalis Artis Agrariæ, ſive Agriculturæ, quantum ſe protendat, & an ſit privativa, vel cumulativa?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Quod Burgus ſit quid diverſum a Civitate Romæ.*
3 *De antiquorum temporum conditione ſuper jure belli publici.*
4 *Quid referat dicta diviſio, de qua num. 2.*
5 *De obſervantia ſuper privativa juriſdictione iſtorum Conſulum in Urbe.*
6 *An juriſdictio conceſſa alicui particulari cenſeatur conceſſa cumulative, vel privative?*
7 *De Judicibus Annonæ.*
8 *De Judicibus Scholarium, & Artificum.*
9 *De Judicibus Agriculturæ.*
10 *De rationibus, ob quas in his negotiis cognitio cauſarum debet eſſe privativa.*

D I S C. CVIII.

1 PRæſuppoſitis erectione, & facultatibus iſtius Tribunalis Conſulum artis Agrariæ, juxta enarrationem, de qua in Relatione Curiæ *lib.* 15. *diſc.* 39. Ac etiam patet ex ejuſdem artis ſtatutis jam in volumen redactis, atque aliquibus etiam non contemnendis gloſſis exornatis, cum in Urbe adeſſet quoque quoddam Tribunal particulare in eadem relatione enunciatum pro ea parte, cui Civitatis Leoninæ, vulgo Burgi vocabulum tribuitur, illudque Curiæ Burgi nomen haberet; inter iſta Tribunalia exorta eſt juriſdictionalis controverſia, prætendente Curia Burgi habere cumulativam cognitionem damnorum datorum, aliarumque cauſarum, quæ per Apoſtolicas Conſtitutiones, ac Statuta prædicta præfato Tribunali Agriculturæ conceſſæ leguntur, ejuſdemque deciſio commiſſa fuit particulari Congregationi per Papam deputatæ aliquorum Cardinalium, atque incertum eſt, an reſolutio deſuper prodierit, cum poſt unicam ſcripturam amplius de illa actum non audiverim, forte quia ejuſdem Curiæ Burgi ſuppreſſio ſub Clemente Nono ſequuta, controverſiæ occaſionem ceſſare fecerit.

In illa igitur diſputatione, Scribentes pro dicta Curia Burgi cum magna concluſionum, & allegationum congerie deducebant ea, quæ habentur de prohibitione exercendi juriſdictionem in alieno territorio, ſive quod ubi etiam ad iſtam Urbis, vel territorii partem juriſdictio Conſulum Agriculturæ extenderetur, adhuc tamen, cum eſſet juriſdictio particularis, ea cenſeretur conceſſa cumulative, cum Judice ordinario habente juriſdictionem generalem ad univerſitatem cauſarum, non autem privative, juxta deducta ſupra *diſc.* 85. & alibi pluries, ac etiam infra.

Nimium quoque ſe diffundendo in eo quod iſte Burgus,
2 utpote diverſam conſtituens Civitatem Leoninam, conſtitueret territorium omnino diverſum ab illo Romanæ Civitatis, ex Apoſtolicis Conſtitutionibus Julii III. & Pii IV. Quinimmo antiquiora tempora altius reaſſumendo, dicebant, quod iſta pars, ſub diverſa etiam Provincia, vel Regione ſita ſit, quia nempe Tyberis flumen dividat Latium a Tuſcia, vel Hetruria, ita inferendo, quod illius Tuſcorum Regis Porſennæ nuncupati Regnum, vel juriſdictio uſque ad flumen extenderetur, ideoque iſta pars ſub ejus eſſet Imperio, unde infertur, quam facile, ac modicum illud eſſet bellum, quod ipſe in gratiam Tarquinii Superbi Septimi, & ultimi Regis a Romanis expulſi, illis indixit, & quanta fuerit fortuna Horatii Coclites, & Mutii Scevolæ, ut ex eo bello, quod juxta noſtrorum temporum conditionem privatam po-
3 tius duorum adjacentium Populorum pugnam redoleret, adeo magnam adepti ſint famam, & gloriam, ut etiam proxime decurſorum ſæculorum ſtatus in Italia docuit in Hetruriæ præſertim, & Æmiliæ, & Lombardiæ Provinciis, aliiſque ſuperioribus Regionibus a Latio ad Montes, quod ſcilicet ob Romani Imperii ſciſſuras, atque Ghibellinam, & Guelpham factiones, ſingulæ Civitates, vel Oppida, ſive Domicelli, quinimmo privati Cives, qui amicorum adhærentiam aliquam haberent, ac potentiam, jus belli exercebant, ut advertitur *ſub tit. de feud. diſcurſ.* 52. adeout pro illorum temporum conditione, & opportunitate illi, qui hodie vix unius cohortis Duces, vulgo Capitanei reputarentur, ſive qui bannitorum, & graſſatorum turbæ Duces, vel capita eſſent, tunc magnorum militum, & Ducum famam, & gloriam reportarent, quinimmo Civitatum etiam, & Oppidorum dominium obtinerent. Talis eſt temporum, & contingentiarum opportunitas, quæ fere totum in mundanis ſæcularibus negotiis facere videtur.

Scribens pro Conſulibus, advertebam in primis, prorſus extraneam, atque pro cauſæ opportunitate inutilem evagationem continere ea, quæ plene deducebantur ſuper hujus partis Civitatis, & Territorii diviſione, vel diverſitate, ſive ſuper plenaria, & univerſali juriſdictione hujus Curiæ privative ad Gubernatorem Urbis, & Senatorem, ac Auditorem Cameræ, & Vicarium in cauſis pertinentibus ad Forum ſæculare, quoniam iſta inſpectio opportune caderet, quando juriſdictio Conſulum ad ipſam antiquam Romanam Civitatem in Latio a flumine citra ſitam, reſtricta eſſet, ſive ubi in ipſamet antiqua Civitate, & Territorio, vel diſtrictu prædicta alia Gubernatoris, Senatoris, Auditoris Cameræ, & Vicarii Tribunalia in hujuſmodi cauſis damnorum datorum, ſeu alias ad iſtam materiam pertinentibus ſe ingererent, cum illa cumulativa, quæ inter ipſa Tribunalia regulariter practicatur, quando aliquæ ſpeciales facultates, ſive aliquarum cauſarum qualitas, & natura in eorum aliqua privativam inducerent, ut in dicta *Relatione Curiæ* de ſingulis prædictis Tribunalibus agendo, advertitur.

Sed quoniam iſtius Tribunalis juriſdictio ſe extendit ad univerſum Diſtrictum, qui hodie eſt quadraginta milliarium in circuitu, quamvis ratione majoris frequentiæ in
agro Romano, ſeu verius in plano majus hujus juriſdi- 4
ctionis exercitium de facto conſiſtere videatur, cum proprio Notario, de quo agitur etiam *ſub tit. de Regal. diſc.* 72. Atque in antiqua Civitate, ejuſque territorio privativam pacifice poſſidere ſupponebatur. Hinc proinde dicebam, quod iſta ſeparatio aliud operari non poterat, niſi quod fingerentur duæ omnino diverſæ Civitates, quarum ſingulæ proprios haberent Judices ordinarios, cum omnimoda univerſali juriſdictione ſæculari, & ſic quod tanta eſſet poteſtas iſtius Curiæ Burgi in ſuo Territorio, quanta in ſuo eſt illa Gubernatoris Urbis, ejuſque Curiæ, vel Senatoris, ejuſque Curiæ Capitolinæ, quodque propterea eodem jure iſta Curia cenſenda eſſet, non autem ut majorem habere deberet juriſdictionem, vel prærogativam, & per conſequens, quod unicus, ac præciſus cauſæ punctus conſiſteret in qualitate juriſdictionis hujus Tribunalis, an ſcilicet generaliter illa eſſet privativa in cauſis ad hanc artem ſpectantibus, vel potius cumulativa.

In hoc autem advertebam, ut ſufficere deberet obſer-
vantia, quæ ex hac parte præſupponebatur longa, & pa- 5
cifica ſaltem in concurſu prædictorum aliorum Tribunalium Urbis, quicquid eſſet receptum in Magiſtratuum, & Curiarum aliarum Civitatum, ſeu locorum diſtrictu, in quibus compatibiliter diverſitas privilegiorum, vel conſuetudinum, aut Statutorum particularium adſit, adinſtar eorum, quæ habentur ſub pleriſque materiis, præſertim vero *ſub tit. de ſucceſſionib. & ſub altero de alienat. & contract.* in quibus major, & frequentior Statutorum ſedes eſſe videtur, ac etiam *ſub tit. de Dote* in propoſito lucrorum dotalium, circa ſcilicet vim, & obſervantiam Statutorum Urbis in univerſo diſtrictu, ut ceſſet, quando in loco particulari vigeat proprium ſtatutum.

Iſta etenim aliorum majorum, magiſque qualificatorum Tribunalium obſervantia, nimium attendenda videbatur, non quidem in ratione præſcriptionis, vel acquiſitionis novi juris alias non competentis, vel quod iſta Tribunalia legem facere poſſent dicti independentis Tribunalis Burgi obligatoriam, ſed pro interpretatione privilegiorum, & facultatum hujus Tribunalis Conſulum, ex adeo frequenter inſinuata, hodieque notoria concluſione, quod obſervantia dicitur optima interpres, tam legum, & Statutorum, quam etiam privilegiorum, quinimmo contractuum, & voluntatis Partium.

Verum ubi in ſolo puncto juris hujuſmodi quæſtio, præſcindendo a dicta interpretatione, examinanda eſſet, adhuc probabilius ad favorem Conſulum, pro eorum privati-
va facultate, ſeu juriſdictione reſpondere debere dicebam, 6
quamvis etenim apud noſtros controverſa ſit quæſtio, an conceſſio juriſdictionis, quæ alicui particulari Magiſtratui,

vel

vel Officiali, in certo perſonarum, vel cauſarum genere facta ſit, cenſenda veniat privative, vel cumulative ad Judicem, ſeu Magiſtratum ordinarium loci, qui plenam, ac univerſalem habeat juriſdictionem, atque ex deductis per Franch. *dec. fin.* Beltramin. *reſol.* e13. *lib.* 1. & in Adden. ad Reverter. *deciſ.* 526. Cancer. *var. reſol. p.* 2. *c.* c. *ex n.* 220. *cum aliis ſup. hoc tit. diſc.* 85. Nihilominus magis recepta videtur theorica Angeli *in l. teſtamenta, Cod. quemadmodum teſtamenta ordinentur*, quem noſtri communiter agnoſcunt in Magiſtrum, eamque ſatis bene reaſſumit Aretin. *conſil.* 102. & bene apud Franch. *d. deciſ. ult.* quod ſcil. aut conſtat qualis fuerit voluntas Principis, vel Superioris concedentis, & tunc ceſſat omnis quæſtio, ex vulgari regula text. *in l. ille, aut ille, ff. de legat.* 3. quod in claris, & expreſſis non intrant quæſtiones, & argumenta, quodque dentur iſto caſu aliqui, qui dubitent, ex deductis per Cancer. *ubi ſup.* quem reaſſumit de Marin. *ad d. deciſ.* 526. Reverter. Aut vero de hoc non conſtat, adeout verſemur in dubio, quod neque obſervantia dirimet, & tunc dantur plures diſtinctiones, inter quas (neglectis aliis ad rem non facientibus ad inutiles evagationes effugiendas) eam ad caſum quæſtionis recte adaptabilem eſſe dicebam, quod ſi iſta ſpecialis conceſſio ad certum perſonarum, vel cauſarum genus ſequuta non ſit ex privilegio, vel gratia ſpeciali illius, cui facta ſit, ſed ea cauſa publica, & favore Reipublicæ, cujus interſit, ut quoddam cauſarum genus nonniſi ſub uno Judice eſſe debeat, & tunc iſte Judex ſpecialis privative ad alios loci Judices, & Magiſtratus Ordinarios, & univerſales deputatus cenſeatur, atque hunc dicebam eſſe caſum, ut infra.

7 Idque bene probatur per text. *in leg.* 1. *Cod. de offic. præfect. Urb.* quem in propoſito expendit Angelus, *ubi ſupra*, quod ſcil. antiquitus omnes Judices Ordinarii Urbis juriſdictionem, & poteſtatem habebant in annonaria materia, ſed quoniam id præjudicabat Reipublicæ, cujus intereſt, ut pro recta Annonæ adminiſtratione poteſtas, vel juriſdictio ad unum reſtricta ſit Judicem, vel Magiſtratum, hinc proinde reſtricta fuit ad ſolum Præfectum Annonæ, ut etiam moderna praxis in Urbe, & ubique docet, ex iis, quæ in hac annonaria materie habentur *ſub tit. de Regal. diſc.* 44. & 45. & 125. & alibi, eatenus etenim per dictum textum cumulativa conceſſa fuit Præfecto Urbis, quatenus iſte ſub Ordinariorum Judicum, & Magiſtratuum genere non veniret, ſed potius gereret perſonam Vicarii Imperatoris, juxta ea, quæ in his terminis Annonæ circa poteſtatem Proregis habentur *d. diſc.* 125. *de Regal.*

8 Idem quoque habetur in particularibus Judicibus, vel Rectoribus Scholarium, ſive in Conſulibus artium, juxta ponderationes, de quibus apud Franch. *deciſ. ult. cum Concord. collect.* per Carleval. *de judic. tom.* 1. *n.* 479. *cum ſeqq.* ubi de Judice, vel Rectore Scholarium, & *num.* 688. *cum ſeqq.* ubi de Judicibus, & Conſulibus artium.

9 Et in ſpecialibus terminis iſtorum Judicum, vel Conſulum Agriculturæ in Hiſpania, Carlev. *d. tom.* 1. *de judic. n.* 1131. & *ſeqq.* atque in Regno Neapolitano habetur de Judicibus bajulationis, ex relatis per Marin. *dict. reſol.* 283. *lib.* 1. & in Adden. *ad d. deciſ.* 526. *Reverter.*

10 Duplicem ſiquidem id congruam habet rationem ponderatam quoque in Florentina *diſc. ſeq.* quarum utraque publicam reſpicit utilitatem.

Primo nempe, quia hujuſmodi negotia, utpote non ex diſpoſitione juris, ſed ex legibus artis regulanda, cognoſci debent per Peritos in arte non autem per alios Judices more cauſarum indifferentium, & ſecundo quia omnino congruit, quinimmo neceſſarium videtur, ut hujuſmodi cauſæ per unum tranſeant organum, ut ita ſcil. notitia haberi valeat quinam ſint ſoliti delinquere, & cum quibus modis fraudes committantur, ad effectum occurrendi fraudibus, & inconvenientibus, atque opportuna adhibendi remedia, & ſic hujuſmodi negotia habent quandam particularem rationem, ideoque illis non congruunt ea, quæ generaliter in aliis delictis, vel caſibus indifferentibus in jure habentur.

FLORENTINA SUCCESSIONIS DE FRANCESCHIS.

Inter eaſdem Partes, de quibus *ſub tit. de hæred. diſc.* 9. *& ſub tit. de ſucceſſ. ab inteſt. diſc.* 9.

Alterum reſponſum, cum ſenſu veritatis.

De eadem materia, de qua ſupra *diſc.* 87. & *d. diſc.* 9. *de ſucceſſ.* quis nempe dicatur Judex magis competens in quæſtione hæreditatis, vel ſucceſſionis habentis bona ſparſa in diverſis Civitatibus, vel Provinciis, aut Principatibus.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *De ſtatutis Florentiæ ſuper prohibitio declinationis Fori.*
3 *De conſuetudine Auctoris extra Curiam non ſcribendi, niſi pro veritate.*
4 *De contrariis, quæ concurrunt in legali facultate circa facilitatem, & difficultatem.*
5 *Quare in ſucceſſionibus teſtatis intret magis quæſtio ſuper competentia Fori, & remiſſione cauſæ ad unum Judicem.*
6 *Voluntas teſtantis individua, ubique eodem jure regulanda.*
7 *Quando etiam ultima voluntas, vel teſtata ſucceſſio diverſum habeat ordinem.*
8 *De ratione, ob quam in caſu inteſtati diverſus eſt ordo ſuccedendi.*
9 *In idem, & de diverſitate patrimoniorum.*
10 *Datur exemplum practicum.*
11 *De modo exequendi judicatum per Judicem unius territorii, in loco diverſi territorii.*
12 *De eiſdem ſtatutis, de quibus num.* 2.
13 *Quod exteri non debeant ſe ingerere in interpretatione legum particularium locorum.*

DISC. CIX.

Retenta facti ſerie, de qua in enunciatis *diſc.* 9. *de hæred. & hæredit. ac etiam* 9. *de ſucceſſ. ab inteſtat.* cum juſtitia negotii principalis pendere videretur ab ordine, ſeu competentia Fori, ex eo quod in Foro Florentino retineatur opinio diverſa ab ea, quam retinent Tribunalia Urbis, & Neapolis, in quibus, vel eorum reſpective Ditionibus, extabant bona ad hanc hæreditatem pertinentia. Hinc proinde ex parte maſculi principaliter inſiſtebatur in puncto cognitionis totius cauſæ in Foro Florentino, ejuſque prætenſio magnum recipiebat calorem a ſenſu illorum Magiſtratuum tenaciter ſuſtinendi obſervantiam ſtatutorum *lib.* 2. *rubr.* 12. *de declinant. juriſd. & rubr.* 20. *de vocantibus, & trahentibus*, prohibentium illius Fori ſubditos trahi ad alia Tribunalia, eo modo, quo forte tenacius ſuper conſimilium ſtatutorum obſervantia inſiſti ſolet in Civitate Januen. aliiſque locis. 1

Cumque publicæ luci in voluminibus editi eſſent inſinueti diſcurſus pro ſtylo efformati, ea reſponſis, quæ in iſta cauſa data fuerunt, idcirco ex parte maſculi ſuper hoc puncto competentiæ illius Fori Florentini curatum fuit prodire reſponſa quamplurium Italiæ Juriſconſultorum, & præſertim aliquorum Romanæ Curiæ Advocatorum, qui omnes pene omnia deſumpſerunt ad probandum contrarium, quæ habentur *d. diſc.* 9. *de ſucceſſ.* ex deductis a Me ſupra *hoc tit. diſc.* 87. præſertim circa practica exempla tradita *ibid. num.* 9. ſuper negotiatoribus Januenſibus, & Florentinis, & aliis induſtribus Nationibus, qui in diverſis Provinciis, & partibus utriuſque antiqui, & novi Orbis poſſidere ſolent bona, & effectus, ita ſatagendo Me convincere cum Me ipſo, cumulando quoque textus, & doctrinas, quæ ibidem deducuntur, vel alias ex eis deſumptas, juxta hodie adeo frequentem tranſcriptorum ſtylum. 2

Denuo itaque conſultus ex eadem Parte, pro qua reſponderam ad veritatem, & de qua ſolum extra Curiam ab aliquo tempore, & præſertim poſt meorum laborum publicam editionem, mea eſt pluries enunciata reſpondendi conſuetudo, dicebam idem, quod alibi pluries advertitur, hodie ſcilicet in hac legali facultate, ob adeo magnam deciſionum copiam frequenter practicari limitationem illius vulgaris axiomatis, quod Philoſophis, & Juriſtis eſt commune, prohibentis ſimultaneum concurſum duorum contrariorum in eodem ſubjecto, quod ſcilicet eodem tempore facillimum, ac difficillimum hodie ſit de jure reſpondere, facillimum ſcilicet, quoniam cuilibet longe infra mediocritatem, cum aliquo otio libros, & repertoria revolventi, nimium facile eſt chartas concluſionibus, & copioſis allegationibus replere, atque ſcripturas, abſque tamen delineatione, vel ſimilitudine deſideratæ imaginis, cum colorum copia exornare, difficillimum vero ſcribere cathegorice, & adaptare ad punctum præciſum quæſtionis, congrue applicando activa paſſivis, abſque illo æquivocorum incurſu, qui hodie frequentiſſimus, penoque naturalis eſſe videtur propter abuſum procedendi cum concluſionibus, & propoſitionibus 3 4

nibus generalibus, & cum deciſionibus in ſola littera, non reflectendo, ut decet ad diſtinctionem caſuum, eorumque particulares circumſtantias, quæ diſtinctio videtur omnium forenſium quæſtionum regulatrix, & ſine qua impoſſibile pene videtur æquivoca evitare.

5 Applicando itaque ad rem, advertebam clare æquivocari, applicando ad caſum controverſiæ ea, quæ habentur in *d. diſc. 87. hoc tit.* & in ibidem recenſitis auctoritatibus, ac aliis in idem cumulatis cum omnes percutiant caſum teſtatæ univerſalis, vel particularis, vel reſpective directæ, & immediatæ ſucceſſionis ob maximam differentiam, quæ inter unam, & alteram ſpeciem ſucceſſionis dignoſcitur.

In caſu etenim teſtatæ ſucceſſionis, de qua agitur in juribus ibidem recenſitis, ac etiam eodem *diſc. 9. de ſucceſſionib.* fruſtra repetendis præſertim ſuper theorica Bartoli, cum qua alii procedunt *in l. fin. C. de edict. Div. Adr. tollen.* unus pernaceſſe regulariter, exceptis caſibus accidentalibus, de quibus infra, debet eſſe totius cauſæ Judex ratione connexionis prohibentis continentiam cauſæ dividi, ex rationibus, de quibus ſupra *diſc. 59. & 74.* ne ſcilicet quis cogatur eodem tempore, ſuper eodem puncto in diverſis locis, & coram diverſis Judicibus multas ſuſtinere lites, eademque exhibere jura, vel eaſdem facere probationes, ac etiam ne detur inconveniens, ut ſuper uno, eodemque puncto individuo diverſæ, vel contrariæ eodem tempore prodeant ſententiæ, quia nempe unus Judex declaret teſtamentum validum, & perfectum, alter vero invalidum, & imperfectum, ſive unus declaret adeſſe fideicommiſſum, alter vero non, ſive quod unus uno modo, alter autem diverſo, vel oppoſito eandem defuncti voluntatem interpretetur, cum ſimilibus conſiderationibus, producentibus illam cauſarum connexionem, ob quam inter plures Judices unus tantum debet eſſe competens, & cauſæ cognitor, adeout inter plures æque competentes ratione incompatibilis concurſus plurium, quæſtio ſit majoris competentiæ unius, cui alii cedere debeant.

6 Voluntas etenim diſponentis unica eſt, & individua, ubique eodem jure interpretanda, & obſervanda, non curata legum, vel ſtatutorum diverſitate, ſed metienda cum illis legibus communibus, vel particularibus ſcriptis, vel non ſcriptis, cum quibus ratione loci conditi teſtamenti, vel loci originis, aut domicilii pro facti qualitate præſumptio ſit, quod ejus voluntatem regulare voluerit etiam reſpectu illorum bonorum, quæ ſint extra illum Principatum, vel territorium, vel in locis in quibus illæ leges non vigeant, cum non attendantur in ratione poteſtativa, ſed in ratione præſumptæ probationis voluntatis defuncti, ex deductis apud Merlin. *deciſ. 447. re·pert. deciſ. 355. par. 5. rec. cum aliis ſub tit. de teſtam. diſc. 11. & ſub tit. de fideic. diſc. 73. & alibi.*

Atque in his terminis teſtatæ directæ, vel obliquæ univerſalis, vel particularis ſucceſſionis, loquuntur Salgad. Molina, Tappia, & plerique alii relati ſupra *d. diſc. 87.* qui per Scribentes cumulantur, ut plurimum percutientes caſum fideicommiſſorum, & Majoratuum, prout de fideicommiſſaria ſucceſſione agitur *eod. diſc. 87.*

7 Et quamvis aliquando in hac ſpecie ſucceſſionis teſtatæ, ratione diverſarum legum iſta diverſitas quoque dignoſcatur, adeout ceſſet præfata ratio individuitatis voluntatis, attamen id non provenit ex ratione ipſius voluntatis, quæ a diverſis locorum legibus diviſionem pati debeat, atque in uno loco practicari uno modo, diverſimode autem in altero, ſed provenit ex defectu poteſtatis, cum ita per accidens voluntas limitata, ſeu non operativa remaneat in aliqua ſpecie Perſonarum, vel in aliqua ſpecie, ſeu quota bonorum, juxta frequenter contingibilem, & quotidianum caſum legitimæ debitæ filiis, vel parentibus, quod in ejus quota etiam teſtata ſucceſſio diverſitatem patitur contra, vel præter voluntatem teſtantis, ex deductis in ſua materia *ſub tit. de legit.* ſive ubi lex municipalis deferat pernecеſſe, ac præter defuncti judicium filiis, vel agnatis aliquam ſpeciem bonorum, puta bona feudalia, vel emphyteutica, ſive in mulieribus dotem, cum ſimilibus, aut quod defectus proveniat ex perſona teſtantis, ut contingere ſolet in filiofamilias in bonis caſtrenſibus, vel quaſi, ac etiam in adventitiis, ratione clericatus, ſive ratione alicujus legis particularis concedentis poteſtatem alias non competentem, aut ratione incapacitatis teſtamentarii, ut contingit in ſpuriis, in uno loco, vel in una bonorum ſpecie, habilitatis, & in alio non, aut in Clericis Sæcularibus, vel Regularibus in uno loco, vel in una bonorum ſpecie capacibus, in reliquis non, ſive (agendo de fideicommiſſis) ubi illa ſint prohibita generaliter, vel ultra certos gradus, juxta caſum, de quo *ſub tit. de fideic. diſc. 96.* in quibus, ac ſimilibus caſibus quatenus ad rem pertinet, intrabunt eædem rationes, quæ habentur *d. diſc. 9. de ſucceſſ.* ſuper caſu ſucceſſionis inteſtatæ, quæ diverſimode regulanda venit potius ex judicio legis, quam ex illo hominis. 8

Et per conſequens, cum leges non porrigant earum vires extra proprium territorium, hinc de plano intrant conſiderationes, de quibus *eod. diſc. 9.* quod ſcilicet tot cenſenda ſint patrimonia, quot ſunt Principatus, vel reſpective ſunt loca, quæ diverſum habeant ſuccedendi ordinem, adeout moriens fingatur multiplex homo diverſos habens hæredes, diverſaſque hæreditates univerſales inſolidum adinſtar illius diverſitatis, quæ retentis terminis juris civilis datur inter patrimonium paganicum, & militare, unde adinſtar datur in feudatario inter patrimonium feudale, & allodiale; & in Clerico inter patrimonium prophanum, & Eccleſiaſticum, ut in ſuis reſpective ſedibus, ac propterea clarum eſſe dicebam errorem, vel æquivocum Scribentium in contrarium, iſtos terminos, vel caſus confundendo, vel ſupponendo, quod deducta a Me *diſc. 87. hoc tit.* contraria eſſent iis, quæ habentur *d. diſc. 9. de ſucceſſ.* quoniam in iſto poſteriori caſu non intrat ratio connexionis, vel continentiæ cauſæ, & contrarietatis judicati, quæ intrat in primo ob individuum voluntatis, atque in hoc conſiſtebat æquivocum evidens, dictamque differentiam inter caſum teſtati, & inteſtati, bene ponderat Tiraq. *de primogen. quæſt. 46. num. 23.* 9

In idem nimis proxime conferre dicebam ea, quæ habentur ſupra *hoc eod. tit. diſc. 90.* ſuper Magnate, qui ratione originis, & domicilii, ac majoris partis bonorum, atque ut Hiſpani dicunt ratione capitis domus, vel patrimonii, erat citra omne dubium ſubditus Fori Romani, in quo etiam fuit præventus, & apprehenſus, & tamen ex judicio Signaturæ Juſtitiæ in eadem Curia approbata fuit declinatio illius Fori, ex eo, quod ageretur de rebus ſpectantibus ad diverſum patrimonium in diverſo Principatu, ac propterea intrat intellectualis multiplicitas perſonarum formalium in eadem perſona materiali, idemque ſequutum fuiſſet abſque dubio ex judicio Signaturæ gratiæ, in caſu, de quo *ſub tit. de feud. diſc. 55.* niſi obſtitiſſent duæ rationes particulares, una ſcil. introductionis, & pendentiæ cauſæ in Curia de conſenſu, & alia, quod ea Caſtra prætendebantur de dominio Cameræ Apoſtolicæ, ac propterea, cum idem Emptor ex reſolutione Signaturæ, ſuper denegata declinatione reſpectu illorum Caſtrorum tranſmiſiſſet aliud monitorium ſuper prætenſa ſucceſſione in toto Statu Plumbini jure antiqui fideicommiſſi, fuit monitorium laceratum, & ſuppreſſum de mandato Papæ.

Fabuloſum etenim eſſet dicere, quod contingente (ex. 10
gr.) caſu ſucceſſionis Comeſtabilis Columnæ habentis in Urbe, & Statu Eccleſiaſtico, cujus eſt etiam originarius, & domiciliarius, multa Oppida, & Caſtra, aliaque bona juriſdictionalia, & indifferenter conſtituentia abſque dubio majorem partem ſui aſſis, ac etiam poſſidentis multa Oppida, & Caſtra in Regno Neapolitano, & alia in altero Regno Siciliæ ultra, deberet ſuper his omnibus attendi ſolum judicatum Fori Romani citra controverſiam omnium magis competentis, quoniam ob diverſam naturam bonorum, diverſumque ſuccedendi ordinem reſultantem ex diverſitate legum, & morum, tot ſunt Mundi, & reſpectiva tot ſunt patrimonia, atque tot ſunt defuncti, quot ſunt Principatus, prorſus neglecta leguleica ſimplicitate procedentium cum regulis juris civilis, quas tyrones apprehendimus in ſcholis prohibentibus in pagano multiplicitatem hæredum, & patrimoniorum, dum procedunt in Imperio Legiſlatoris, non autem extra, ut pluries in omni fere materia advertitur, & præſertim *ſub d. tit. de ſucceſſ. ab inteſt. & ſub tit. de Regal. diſc. 161.* ubi reaſſumitur ſæpius inculcata tanquam neceſſaria, & ab ineptis Pragmaticis non conſiderata hiſtoria legalis recenſita *ſub tit. de ſervit. diſc. 1.* Unde propterea idem exemplificatus Comeſtabilis Columna Senior, Avus præſentis, diverſos habuit ſucceſſores, Cardinalem ſcil. ſecundogenitum, ex ejus præelectione in Urbe, & Statu Eccleſiaſtico, & Principem Buteræ primogenitum in Regno Neapolitano, ibique, non autem in Curia acta fuit cauſa, & in ſucceſſione Principis Peretti Cardinalis filius ſucceſſit in patrimonio Status Eccleſiaſtici, & in feudis Regni Neapolitani Principiſſa Sabella Soror, ibique cauſa acta fuit, ex relatis *ſub tit. de feud. diſc. 17. & 23. cum ſimilibus.*

Ponderabam quoque iſto caſu impracticabilitatem doctrinæ

ſtinæ Bart. *in d. l. fin. Cod. de edict. Div. Adr.* recenſitam *eod. diſc.* 87. quod ſcil. ille Judex, qui ratione originis,
11 vel domicilii, vel majoris partis bonorum, vel alio reſpectu cognitionem cauſæ habet, poſtquam judicavit, hortetur Judices aliorum locorum, in quibus reſpectivè bona ſita ſint, ut ejus judicatum exequantur, quoniam id erit rectè
practicabile in eodem Principatu, ob ſupremitatem ejuſdem Principis, quæ omnes pariformiter ligat, in diverſis autem Principatibus erit quoque practicabile, quando agatur de dicto priori caſu ſucceſſionis teſtatæ, in qua intrat dicta regula individuitatis voluntatis non ſubjecta alicui ex ſupra recenſitis accidentalibus limitationibus. Solumque iſto caſu Judex ad id requiſitus, cum dicatur executor juris, juſtè prætendere poterit velle guſtare de juſtitia judicati, cum juſtificatione actorum, ut dignoſcendo illud eſſe injuſtum abſtineat, ex particulariter deductis ſuper hoc puncto *ſub tit. de feud. ad materiam Bullæ Baronum*, *diſc.* 77. ac etiam *ſub tit. de judiciis*, *diſc.* 40.

Sed ſi Judex unius loci decernat ſucceſſionem juxta leges, vel opiniones in eo loco vigentes contra, vel præter opiniones vigentes in alio loco, cujus Judex requiratur, utique iſte requiſitus requirentis judicatum contemnet, eique executionem denegabit, idque in Italia, & præſertim in hac Florentina Civitate frequenter contingibile dicebam, quoniam in Urbe plerique degunt Florentini divitias in ea comparantes, poſſidentes tamen bona antiqua, & patrimonialia in Patria originaria, dum decedendo in ipſa Urbe, in qua major quoque ſit pars bonorum patrimonii, utique Forum Romanum, juxta regulas, de quibus *d. diſc.* 87. erit omnium magis competens, & tamen ſi juxta hujus Fori leges, vel opiniones decernerentur ſucceſſio contra leges, vel opiniones, cum quibus in Florentina Civitate vivatur, dicebam quod utique iidem Magiſtratus, coram quibus præſens controverſia agebatur, tale judicatum contemnerent, eique executionem denegarent. Ac propterea cogitarent, quod idem in aliis Principatibus, & Tribunalibus de eorum judicio ſecuturum eſſet.

His itaque ſic ſtantibus de conſequenti dicebam, non obſtare dicta ſtatuta hujus Civitatis, quoniam intelligenda veniunt cum præſuppoſito competentiæ, quodque alias proprio Foro injuria fieret, ut *eod. diſc.* 9. quoque advertitur, quoniam ſi Clericus Sæcularis, vel Regularis Florentinus conveniatur in Foro Eccleſiaſtico, intra, vel extra Civita-
12 tem, non per hoc violari dicerentur ſtatuta, utpote caſum non capientia, obſervando, quod illa adhibent verba, *audeat*, *& præſumat*, quæ denotant temeritatem, & actum illicitum, relinquendo Defenſoribus de partibus aliam ejuſ-
13 dem ſtatuti interpretationem deſumptam *ex conſ.* 168. Romani, cum vanum ſit, ut exteri in loco non verſati in localium legum interpretatione, & praxi ſe ingerant.

ROMANA REINTEGRATIONIS PRO DENTIIS CUM MASSARONO.

Caſus diſputatus in Signatura Gratiæ, reſolutus pro Dentiis.

An & quando commiſſio, quæ ſuperveniat Judici ordinario illum faciat delegatum, ſive Commiſſarium, ad effectus ex una, vel altera qualitate reſultantes? Et aliqua de materia prorogationis juriſdictionis Judicis, alias incompetentis.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Quid referat, an Judex ſit ordinarius, vel delegatus?*
3 *Quando ſuperventa commiſſio faciat de ordinario delegatum, vel commiſſarium.*
4 *De argumentis delegationis.*
5 *An receptio propinæ ſufficiat?*
6 *An clauſula*, appellatione remota, *faciat delegatum?*
7 *Quid de facultate ſtandi indicationibus.*
8 *An unio cauſarum id inducat?*
9 *De concurſu Judicis, quando trahat ad ſe omnes alias cauſas.*
10 *An & quando prorogatio attendatur, & conſenſus partium faciat competentem Judicem, alias incompetentem?*
11 *Nemo poteſt recuſare Judicem, in quem conſenſit, & quando ſecus.*

DISC. CX.

Formato aliquorum creditorum concurſu in bonis N. 1
Maſſaroni in Tribunali A.C. coram Prælato per eum deputato, ſupervenit commiſſio ſignata manu Papæ, pro unione omnium cauſarum ad idem patrimonium pertinentium, quæ coram aliis Judicibus introductæ eſſent, vel introduci poſſent, cum facultate procedendi *appellatione remota*, & cum ſola indicatione jurium, aliiſque facultatibus, quæ in hujuſmodi Conſtitutionibus adjici ſolent. Unde idem Judex de ann. 1621. pro credito Altobelli, ex cauſa cujuſdam ſocietatis officii, recepta propina, eidem adjudicavit, ſive tanquam majori oblatori deliberavit domum debitoris.

Poſt aliquorum vero annorum decurſum, de anno ſcilicet 1635. N. dicti debitoris filius, & hæres, adverſus Altobellum, vel ejus defuncti hæredem, commiſſionem porrexit in Signatura Gratiæ, petendo reſcribi eidem A.C. ut in cauſa procedere poſſet, juxta ejus ordinarias facultates, adverſus geſta per dictum Prælatum, non obſtante, quod ipſe profeſſus eſſet procedere tanquam Commiſſarius, ſed rejecta fuit petitio, ſignando commiſſionem appellationis alteri Prælato, qua idem Orator uſus fuit, illam producendo, prævia ſolita citatione Partis ad dicendum contra commiſſionem.

Ulteriori vero proſequutione neglecta, poſt decurſum annorum fere quadraginta, idem hæres contra ſecundos hæredes, nullam præmiſſorum informationem habentes, judicium reintegrationis ad dictam domum, ex capite prætenſæ nullitatis deliberationis inſtituit coram eodem A.C. qui poſt aliquas diſputationes, habita notitia dictæ primæ commiſſionis, quodque Prælatus proceſſerat tanquam Judex Commiſſarius, dubitavit de juriſdictione, ac propterea Actor adivit Signaturam Gratiæ, petendo idem, quod de dicto anno 1635. petiit, iſtoque recurſu pendente habita fuit notitia dicti reſcripti, & ſecundæ commiſſionis, ob quam præſertim in Signatura habita 19. Februarii 1675. petitio rejecta fuit, nihil reſcribendo.

Difficultatem de plano ſuſtulit dicta poſterior commiſſio, ſed quando ea non obſtante articulus ex integro examinandus eſſet, an ſcilicet dictus Judex per ſuperventam commiſ-
ſionem effectus eſſet de ordinario delegatus necne, hujus 2
inſpectionis effectus erat, quod ſi erat ordinarius, poterat retractare geſta in proprio Tribunali, ex capite nullitatis, adeout non obſtaret regula text. *in l. Judex poſtquam*, *ff. de Judic.* ſecus autem ſi eſſet delegatus, cum tunc ſive bene, ſive male, juriſdictio expiraſſet, ut advertitur *diſcurſ.* 1. *de alienat. & contract. prohib. & diſc.* 3. *&* 38. *de judic. & ſæpius*.

Adhuc tamen probabilius eſſe dicebam, ut delegatus effectus eſſet, quoniam quicquid in hoc involverint Scaccia, & alii
Collectores, illa videtur omnino verior, beneque fundata 3
diſtinctio tradita, præſertim per Rotam apud Bich. *deciſ.* 79. *n. fin.* ubi teſtatur ita vidiſſe pluries practicari, quando ipſe fuit Locumtenens A.C. quod ſcil. aut commiſſio nihil auget de juriſdictione, & facultatibus, quas jam habebat, adeout etiam ſine illa facere potuiſſet eadem, quæ in vim ſuperventæ commiſſionis fecit, & tunc illa reſolvatur in ſimplicem excitatoriam. Aut vero è converſo tribuit de novo ea, quæ alias non haberet, & tunc importet delegationem, atque immutare faciat qualitatem Judicis, illum de ordinario faciendo delegatum, ſive Commiſſarium, ut etiam inſinuatur *diſc.* 3. *de judic. num.* 18. *& ſeqq.*

Applicando itaque ad rem, plura continebantur in iſta
commiſſione ultra proprias, ac ordinarias Tribunalis facul- 4
tates. Primo nempe, ut procedere poſſet *appellatione remota*. Secundo, ſuper unione omnium cauſarum active, & paſſive ſpectantium ad hoc patrimonium ita poſitum ſub concurſu. Tertio, facultas procedendi per ſolam indicationem inſtrumentorum, aliorumque jurium, cum hæc omnia non concedantur Judici ordinario. Quarto demum, quia idem Judex talem ſe declaravit, atque tanquam Commiſſarius procedere profeſſus eſt, dum recepit propinam, quæ in hoc Tribunali Auditoris Cameræ non eſt in uſu, niſi quando procedatur jure delegato, ex iis, quæ in hoc propoſito propinarum, ſeu ſportularum, illas tamen generaliter improbando, neglecta hac diſtinctione Judicis ordinarii, & delegati, habentur *diſc.* 39. *de Judiciis*, *& in Relatione Curiæ*, in quibuslibet Tribunalibus reſpective.

Et quamvis in contrarium Scribentes ſingulas hujuſmodi circumſtantias criticando, inſiſterent, quod non producerent hunc effectum, attamen dicebam, quod quicquid ſit de ſingulis disjunctim, ac de per ſe conſideratis. Punctus

tamen

tamen erat in earum unione, ex conſuete regula, *ut ſingula, quæ non proſunt, &c.*

Agendo ſiquidem ordine inverſo, quatenus pertinet ad receptionem propinæ deducebatur ſpecialis auctoritas Rotæ ubi firmatur, quod id non faciat Judicem Commiſſarium, dicebam tamen, quoad d. auctoritatem, quod ea extranea 5 eſſet a caſu, dum ibi ſupponitur nullam adeſſe commiſſionem, qua non exiſtente, ceſſat quæſtionis fundamentum, ſive procedere poſſe, quando commiſſione accedente clare conſtet, quod ſit ſimplex excitatoria, ut ſupra, ac propterea, vel errori, vel delicto referendum eſt exigere emolumentum alias indebitum, dum ita eſſet dare, quod Judex ex ſe ipſo, ob intereſſe proprium, turpeque lucrum, auctoritate ſua faceret ſe delegatum, ſecus autem, quando aliæ concurrant circumſtantiæ, ex quibus ſaltem id reddatur probabiliter dubium, cum tunc iſte actus deſerviat pro interpretatione, ideoque ſit circumſtantia famulativa, & corroborativa aliarum, quamvis, ut præmiſſum eſt, omnino aboleri deberet.

Quoad facultatem procedendi *appellatione remota*, ſtante quod illud Tribunal Signaturæ Gratiæ frequentius conſtitui 6 ſolet ex eiſdem Prælatis, ex quibus conſtituitur illud Signaturæ Juſtitiæ, juxta ea quæ agendo de utroque Tribunali habentur *diſc. 30. & 31. in Relat. Cur.* Hinc Votantes procedebant cum ſenſo, cum quo hodie procedit Signatura Juſtitiæ, ut ſcil. id pendeat a formula commiſſionis, ejuſque verborum, & clauſularum, an ſc. dicatur *appellatione remota* ſimpliciter, & tunc non immutet qualitatem Judicis, neque illum faciat Commiſſarium. Aut vero majorem continet amplitudinem, quia nempe dicatur *omni, & quacumque appellatione, & recurſu, vel quovis alio remedio remotis*, & tunc ſecus, ac propterea reſtringebatur punctus ad videndum hanc formulam.

Verum quamvis ita ex hac parte haberetur intentum, quoniam commiſſio illam amplitudinem continebat, attamen reflectendo ad veritatem, quando iſtud motivum fuiſſet ſolum, Mihi videbatur, quod in eo totum fundamentum conſtitui non poſſet. Tum quia nunquam genio arridere potuit iſte ſtylus, quem perpetuo ineptum credidi, efformandi totum judicium in ſimplici formalitate verborum, & clauſularum, quarum major, vel minor amplitudo pendet a peritia, & diligentia Cauſidici, qui commiſſionem concipit, tum etiam quia iſta diſtinctio percutit diverſum effectum, an ſc. Signaturæ Juſtitiæ poſſit necne apponere manus, atque reſcribere de appellatione, quaſi quod ubi ſolum prohibita ſit appellatio, non ſit prohibitum reſcribere de cauſa nullitatis, & reſtitutionis in integrum, utpote non ſublatis, ſecus autem ubi etiam iſta remedia denegentur. Sed quicquid ſit ad dictum effectum, nil tamen commune id habet cum altero effectu, de quo in præſenti controverſia agebatur, ut tunc non inducat delegationem, quoniam ſive uno, ſive altero modo concepta ſit commiſſio, id reſpicit ligamen partis ſuccumbentis, ne appellare poſſit, aut ligamen Signaturæ Juſtitiæ, ne reſcribere valeat de appellatione, ſive ut tollatur illud obſtaculum, quod in cauſis alias de ſui natura appellabilibus habeant, tam Judex, quam victor, ne infra tempus a jure datum ad appellandum, aut poſt interpoſitam appellationem, illa pendente, & priuſquam deſertio inducatur, ad executionem procedere valeant, & ſic reſpicit actus ſubſequentes poſt judicatum, non autem ipſius judicati, vel judicantis qualitatem.

Quemadmodum etenim, ubi ex ſtatuto, vel ex jure communi, ſive etiam ex conventione partium procedi poteſt ſummarie, & executive, ſuſpenſiva appellatione denegata, juxta ea, quæ habentur *diſc. 39. & 41. cum duobus ſeqq. de jud.* adhuc Judex dicitur ordinarius, neque exinde ejus qualitas immutatur. Ita ubi ea ſpeciali proviſione Principis, vel alterius, qui hanc habeat poteſtatem, dicendum videtur, cum ita dicatur ſpecies legis particularis.

Pariter non magni ponderis videtur altera facultas ſtandi ſolis Indicationibus, cum id redolere videatur quandam æqui- 7 tativam, nimium tamen probabilem interpoſitionem arbitrii, quod forte quandoque Judex poſſet jure ſuo interponere ad avitandos inutiles ſumptus reſultantes a quibuſdam rigoroſis juris formalitatibus, quoniam productiones fiunt ad effectum, ut dicta pars, quæ producit, approbet illa jura, quæ impugnare non valeat, ac etiam, ut Judex de illis certificetur, & ſatisfaciat præcepto judicandi ſecundum acta, & probata, non autem ex proprio capite, ſive per informationes extrajudiciales; ideoque ubi revera per indicationem uterque obtineatur finis, idemque reſultet effectus, non videtur, quod adeo in hujuſmodi formalitatibus immorandum ſit, ac propterea commiſſio continere dicitur potius quandam moderationem rigoris legalis, ac diſpenſationem, ut facilius Judex illud interponat arbitrium, non autem, ut exinde inferri valeat ad formalem delegationem.

Majoris momenti videbatur altera facultas inhibendi quibuſcumque aliis Judicibus cum unione omnium cauſarum complicante implicitam avocationem, cum id utique judi- 8 cio ordinario, juxta ejus facultates non concedatur, quamvis etenim Scribentes in contrarium, magis vero aliqui ex Prælatis dicerent, ut id quoque ordinariæ facultati referri valeat, ex natura, ſeu qualitate concurſus univerſalis, dum intrat ratio connexionis, de qua ſupra *diſc. 74. & ſeqq.* & in terminis concurſus univerſalis creditorum, ſuper patrimonio debitoris, late de more alios colligendo probat Salgad. *in labyr. p. 1. c. 4. cum ſeqq.* Attamen id continebat æquivocum clarum. Tum quia in facto non verificabatur introductio 9 illius formalis concurſus univerſalis, per quem interdicta debitori bonorum adminiſtratione, eam generaliter aſſumpſiſſet aliquis Judex, quo caſu alter in eadem adminiſtratione ſe ingerere non poteſt, ne alias idem jus ſit penes plures in ſolidum, quod eſt de jure prohibitum, cum ita reſultare poſſet inconveniens, cujus rationi innixa eſt connexio, ut unus dicat album, & alter nigrum; & quo caſu recte procedunt motivata, ut ille Judex, coram quo introductus eſt concurſus univerſalis, aliis, qui poſtea manus apponere velint, inhibeat, ſecus autem ubi iſta formalitate concurſus univerſalis non accedente, plures creditores eundem debitorem coram diverſis pulſent Judicibus, dum tunc non poteſt unus ex eis cum ſuis ordinariis facultatibus alias cauſas a ſe avocare, & per conſequens commiſſio tribuit id quod non habeat.

Atque in hoc reflectebam juxta conſuetum vitium Pragmaticorum procedendi cum æquivoco claro, fundamentum conſtituendo in iis, quæ deducuntur per Salgad. *loc. cit.* & alios Hiſpanos, ſive etiam per Neapolitanos, ſuper praxi illorum concurſuum generalium, qui in bonis præſertim adeo frequenter, iſto quoque more ab Hiſpanis deſumpto, habentur in illo S. Conſ. juxta caſus relatos *ſub tit. de feud. diſc. 77. & ſeqq. diſc. 27. de cred. & alibi*. Tum quia particularis eſt ille ſtylus, vel abuſus, ut ipſimet debitores potius ad lucrum, vel induſtriam rem propriam, quam forte Judicum, atque ad ſupplantationem creditorum hujuſmodi concurſus univerſales voluntarie introducant. Tum etiam quia id ſequitur ibi in Supremo Tribunali, quod eſt aliorum ſuperius, ideoque non bene exinde inferri poteſt ad A. C. qui eſt unicus Judex ordinarius coæqualem habens poteſtatem cum pleriſque aliis Judicibus, & Tribunalibus, & aliis inferioribus, ex inſinuatis *in Relat. Cur.* Et propterea ea, quæ per Hiſpanos, & Regnicolas in hoc propoſito concurſus dicuntur, in Curia adaptari poſſunt Congregationi Baronum, juxta illos concurſus, de quibus pluries *ſub tit. de feud. ad materiam Bullæ Baronum*, ac etiam *ſub tit. de cred. diſc. 13. & 151. & alibi pluries*.

Cumque inſiſteretur etiam nimium per Scribentes in contrarium in prorogatione juriſdictionis per conſenſum, idcirco pro hujuſmodi fundamenti rejectione, deducebam propoſitionem, de qua per Add. ad Gregor. *deciſ.* 118. per 10 Rovit. *ſuper prag. 2. de juriſd. invic. non turban.* quod ſcilicet prorogatio dare non poteſt illam juriſdictionem, & competentiam, quæ non adſit.

Verum iſta reſponſio parum relevans videbatur, quoniam hoc aſſumptum procedit, quando deficiat juriſdictio etiam habitualis, puta Judicis Sæcularis, cum Clericis, & Perſonis Eccleſiaſticis, quæ neque volentes poſſunt ejus juriſdictioni ſe ſubmittere, ſive ubi ex qualitate cauſæ eadem deſit juriſdictio habitualis, juxta caſum, de quo agunt Add. ad Greg. *ubi ſup.* quod ſcil. agatur de cauſa beneficiali in Tribunali A. C. cum ſimilibus. Aut ubi etiam data competentia habituali quoad ipſas partes, attamen de incompetentia daret alter, qui majorem prætendat competentiam pro ejus jure, ſed ceſſante hoc intereſſe, vel præjudicio tertii, ac etiam ceſſante omnimodo defectu habituali, nil prohibere videtur, quin 11 conſenſus ſuam faciat operationem, ideoque intrant ea, quæ generaliter habentur in præcedentibus pluries inſinuata, ut nemo poſſit recuſare illum Judicem, cujus juriſdictioni conſentit, & de qua *deciſ. 306. par. 7. rec. deciſ. 36. par. 11. rec.* apud Bich. *deciſ. 564. & ſæpius*.

Solidior tamen erat altera reſponſio, quod ad effectum, ut dicta propoſitio intret, atque prorogatio ſuam faciat operationem, requiritur, ut ille, qui conſenſit in Judicem incompetentem, bene ſciat illum eſſe talem, ut per Veſtr. *in prax. l. 5. cap. 13. n. 4.* Et merito quidem, quoniam impoſſibile eſt

ſe eſt dare conſenſum præjudicialem ſine ſcientia, cum ille provenire potuerit ex ignorantia, vel falſa credulitate, ſeu falſo præſuppoſito, quod eſſet competens, ut hac facti ſpecie, dum agebatur de hæredibus mediatis omnino ignaris, atque de facto adeo antiquo, ideoque juſte monitum rejectum fuit.

ROMANA APPALTUS, VEL DEFALCHI PRO BARBERINIS CUM CAMERA POPULI.

Caſus diſputatus coram Auditore Papæ.

De eadem materia, de qua ſupra *diſc.* 83. an ſcilicet in Appaltibus, aliiſque rebus pertinentibus ad gabellas, aliaque jura pertinentia ad Cameram Populi Romani procedendum ſit cum eorum ordine cauſarum fiſcalium, ſeu Cameralium, ut in Tribunalibus Camerarii, & Cameræ cognoſci debeant? Et quid ubi Camerario ſupervenerit commiſſio Papæ, ut propterea delegatus cenſendus veniat, an ab ipſo appelletur ad Cameram?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *De ordine graduali appellationis in Tribunalibus Cameralibus.*
3 *Ut procedi debeat cum diſtinctione caſuum.*
4 *An Judex ordinarius efficiatur delegatus ob ſuperventam commiſſionem?*
5 *Etiam ubi Judex eſt delegatus, non ſolet perverti ordo gradualis.*
6 *Tribunal Cameræ habet Signaturam in ventre.*
7 *Cauſæ Fiſcales, vel Camerales cognoſci debent in Camera.*
8 *Appellatur ad Cameram a Cancellario, etiamſi iſte proceſſerit in ſecunda inſtantia tanquam Judex proprius.*
9 *Cauſæ gabellarum, vel aliorum jurium regalium ſunt Camerales, quamvis gabellæ emolumentum ad privatos pertineat, ſive adminiſtretur.*
10 *De gabellis poſſeſſis per Hoſpitale S. Sixti, & de ejus Judice.*

DISC. CXI.

1 In eodem caſu, de quo *diſc.* 175. *de Regal. lib.* 1. ejuſque facti ſerie præſuppoſita, cum Prælatus Judex deputatus a Conſervatoribus Populi ſententiaſſet pro denegatione defalchi, ejuſque ſententia confirmata fuiſſet per A. C. cui ſupervenerat etiam commiſſio ſignata manu Papæ, ideoque profeſſus eſt ſententiare utroque titulo ſe ſubſcribendo Auditorem, & Judicem Commiſſarium, atque ab hac ſententia ex parte ſuccumbentium, commiſſa eſſet cauſa appellationis in Tribunali Cameræ, ab iſto avocari debere prætendebatur per Cameram Populi appellatam, atque cauſa appellationis per ſpecialem commiſſionem alteri Judici, pro arbitrio Papæ delegari, ex eo quod cum Camerarius non proceſſerit tanquam ordinarius in vim ſuarum facultatum, ſed tanquam delegatus cum ſpeciali commiſſione, idcirco non intraret ille gradualis Ordo, qui pluries enunciatur, vel ſupponitur *hoc eod. tit. & ſub altero de Regal. & alibi*, & præſertim *diſc.* 33. *in Relat. Cur.* occaſione agendi de hoc Tribunali Ca-
2 meræ, ac propterea aſſumpta deſuper diſputatione coram Auditore Papæ.

Scribens pro Appellantibus ad effectum ſuſtinendi cauſam in Camera, dicebam etiam cum ſenſu veritatis, hanc prætenſionem improbabilem cenſendam eſſe, atque ad id probandum advertebam reflecti debere ad diſtinctionem ca-
3 ſuum, cum qua perpetuo in omnibus Fori quæſtionibus pro earum congrua deciſione, & æquivocorum evitatione procedendum eſt, ut ſcil. unus ſit caſus in quo agatur de ſententia Camerarii in cauſis privatis, & indifferentibus inter privatos, adeout dici non valeant cauſæ Camerales, quia nullum adſit intereſſe Cameræ, & alter ubi e converſo ob immediatum, vel mediatum intereſſe Cameræ, agatur de cauſis Fiſcalibus, vel Cameralibus.

In primo itaque caſu præfatus Ordo gradualis appellandi a Camerario ad Cameram, non reſultat a natura, ſeu qualitate cauſæ, ſed ab illa Judicis, & per conſequens tali caſu intrat
4 inſpectio, an ille Judex ejus ordinariam naturam, vel qualitatem mutaverit, atque per delegationem effectus fuerit Judex diverſus, atque tunc intrant ea, quæ de A. C. cui ſupervenerit commiſſio, habentur *in Rom. Reintegrationis diſc. præc.* & alibi, *in dec.* 79. Bich. *n. fin.* cum aliis ibid. allegatis, ac etiam advertitur *diſc.* 3. *de jud. n.* 18. an ſcil. commiſſio tribuat ea, quæ alias juxta ejus ordinarias facultates non haberet. Et tunc immutet naturam, atque efficiatur delegatus, a quo appellandum ſit ad delegantem, in cujus arbitrio tendeat, cuinam cauſam appellationis committat, aut vero nil tribuat ſubſtantiale de novo, adeout ſit commiſſio ſuperveniens ſolum pro aliquibus accidentalibus, aut ad exuberantem cautelam tollendi dubia, quæ forte cadere poſſent ſuper ejus ordinariis facultatibus (quæ tamen de ſtricta juris cenſura competant,) & tunc ſecus, quodque commiſſio ſit potius excitatoria, ſive ut in hominum opinione aliquam majorem in eo Judice exiſtimationem inducat.

Et nihilominus etiam iſto caſu advertebam, quod quem- 5
admodum a ſententiis A. C. ſeu Vicarii, vel alterius Judicis ordinarii, ita effecti delegati, adhuc committi ſolent cauſæ appellationum in eadem Rota, quando ſint cauſæ graves, eo modo quo a ſententiis latis jure ordinario, adeout alia, ut plurimum non dignoſcatur differentia, niſi quod quando proceſſit uti ordinarius cauſæ, juxta regularem, ſeu gradualem ordinem committuntur per ſolum Præfectum Signaturæ Juſtitiæ, niſi ex natura proceſſus executivi, vel alias excludentis effectum ſuſpenſivum, contingat id fieri in plena Signatura, in altero autem caſu, quo ſuperveniat commiſſio ſignata manu Papæ, ita & taliter, quod dici valeat delegatus ſpecialis, commiſſio appellationis fit ab eodem Papa cum eadem diſtinctione, an in Camera, vel in plena Signatura Gratiæ, ex inſinuatis *d. diſc.* 30. & 31. *in Relat. Cur.*

Ita a pari in ſententiis Camerarii, vel Theſaurarii ob ſuperventam commiſſionem latis jure delegato magis quam ordinario, quod ſcil. non poteſt cauſa committi in Camera per ipſummet Tribunal, quod habet Signaturam in ventre, ſive 6
ejus Decanum gerentem partes Præfecti Signaturæ, eo modo quo juxta ejus ordinarium, & gradualem curſum ſequitur, adeout neceſſaria ſit commiſſio Papæ, ſed non per hoc idem Ordo gradualis pervertendus eſt, prout de facto perverti non ſolet, niſi raro, & in aliquibus caſibus particularibus, ut (ex. gr.) juxta illum, de quo *diſc.* 161. *de Regal.* cum ſimilibus, & tamen id potius male olere ſolet; quando circumſtantiæ particulares aliquod juſtum motivum non præbeant.

Hæc autem omnia extranea eſſe dicebam a caſu noſtræ quæſtionis, dum cauſa erat Cameralis, ideoque in gradu appellationis a Camerario, vel reſpective a Theſaurario, co- 7
gnoſcenda in Tribunali Cameræ, non ex qualitate Judicis, an ſc. tanquam ordinarius, vel tanquam delegatus proceſſerit, ſed ex intrinſeca natura, vel qualitate hujus cauſæ, quæ concernat intereſſe Fiſci, vel Cameræ, dum iſtæ cauſæ in alio Tribunali cognoſcendæ non ſunt, tam in hoc Principatu ex Conſt. 9. Pauli III. quam generaliter alibi, ex diſpoſitione juris communis, & ex legibus particularibus Principatuum, ex deduct. per Rovit. *ſuper pragm. de offic. Procur. Cæſar. cum aliis ſup. diſc.* 83.

Neque referre obſervabam, quod juxta frequentiorem, ac 8
regularem curſum cauſarum Curialium, Camerarius, vel Theſaurarius ſit Judex primæ inſtantiæ, & per conſequens Camera ſit Judex ſecundæ, in præſenti autem Camerarius eſſet Judex ſecundæ inſtantiæ in gradu appellationis a Judice deputato per Conſervatores Populi, quoniam iſtud accidens gradualitatem non alterat, ut etiam in cauſis Curialibus docet praxis, quando agatur de cauſis retractuum, vel ſervitutum, ſeu viarum, quod aguntur in prima inſtantia in Tribunali mixto Camerarii, & Ædilium, de quo *diſc.* 38. *in Relat. Cur.* in ſecunda inſtantia coram Præſide viarum, & in tertia in Camera.

Atque (non egrediendo eadem Tribunalia Camerarii, & Theſaurarii) habemus in ſententiis, aliiſque proviſionibus Nuntiorum, & Collectorum Apoſtolicorum generalium, ſuper ſpoliis, aliiſque negotiis Cameralibus, ut habetur in Nuntiis Hiſpaniarum, & Portugalliæ, & in Italia in illis Neapolis, Hetruriæ, Sabaudiæ, & quandoque juxta contingentiam, & praxim, Venetiarum cum ſimilibus, quod Camerarius, vel Theſaurarius eſt Judex appellationis, & tamen ab eo appellatur ad Cameram in tertia inſtantia, quoniam, ut præmiſſum eſt, privativa, & omnimoda competentia hujus Tribunalis Cameræ, de cujus aſſimilatione, vel derivatione habetur *d. diſc.* 33. *in Relat. Cur.* non provenit a qualitate inſtantiæ, minuſque a qualitate Judicis a quo, & an ſit ordinarius, vel delegatus, ſed a natura, vel qualitate cauſæ Cameralis ob intereſſe Fiſci, quod ſufficit etiam mediatum.

Dubitandum vero non eſſe dicebam de hujuſmodi natura,

Digitized by Google

ſura, ſeu qualitate cauſæ, ex inſinuatis in individuo iſtius gabellæ vini, ſeu ſtudii ſupra *d. diſc.* 83. Tum ob directum, ac immediatum intereſſe Cameræ in octavo cado, tum etiam quia ut ibidem advertitur, ac etiam *diſc.* 81. *de Regal. & alibi*, iſta gabella quoque dicenda eſt Cameralis, utpote de Regalibus, atque impoſita per Papam, tanquam
9 Principem Supremum pro beneficio Reipublicæ, & ex cauſa publica ad ipſum Principem ſpectante, ſtudiorum, ſolumque Populo commiſſa erat adminiſtratio, quæ non alterat rei naturam, juxta ponderationes, de quibus in propoſitu publicæ annonæ *diſc.* 44. *&* 45. *de Regal.* & magis ad rem *diſc.* 125. *hoc eod. tit.* Potiſſime vero, ubi non agatur de cauſa indifferenti, & privata, quæ ſolum accidentaliter derivet a cauſa gabellarum, vel aliorum jurium regalium, ſed de cauſa percutiente ipſam gabellam, vel aliud jus, aut interpretationem capitulorum, ſive interpretationem franchitiarum, ut in præſenti, atque ita diſtinguendo admittitur *d. diſc.* 83. quamvis in eo caſu Ego ſcriberem in oppoſitum pro excluſione qualitatis Cameralis.

10 Idemque docet praxis, quoniam (ex. gr.) Hoſpitale S. Sixti pauperum mendicantium, quod poſſidet ex Apoſtolica conceſſione duas gabellas, unam nempe lignorum, de qua *d. diſc.* 81. *de Regalibus*, & alteram chartarum luſoriarum, de qua *diſc.* 79. *eod. tit.* quoniam licet habeat proprium Judicem privativum cum ampliſſimis facultatibus in omnibus ejus cauſis activis, & paſſivis, quinimmo etiam privatis ejus alumnorum, attamen ubi cauſa percutiat gabellam, an ſcil. ea debeatur necne, ſive percutiat modum illam exigendi, tunc non per Judicem particularem loci, ſed per Præſidem Riparum, & reſpective per Tribunal Cameræ id cognoſci ſolet in iis, quæ concernunt d. gabellam lignorum, quamvis in altera gabella alearum luſoriarum diverſa videatur praxis, ut de hac diſcretiva patet *in eod. tit. de regal. diſc.* 79.

ROMANA, SEU &c.

Votum pro veritate.

De juriſdictione laicorum in Clericos non incedentes in habitu, & an ex decreto Conc. *ſeſs.* 23. *de refor. c.* 6. ob non inceſſum in habitu, & tonſura, reſultet privatio privilegiorum Clericalium non ſolum quoad Forum, ſed etiam quoad alia?

SUMMARIUM.

1 *De declarationibus S. Congr. ut per Concilium non ſint ſublata alia privilegia.*
2 *De caſu quæſtionis.*
3 *Quod agatur de articulo in abſtracto, & generaliter, ideoque ab alto materia aſſumitur.*
4 *Quod inſpici debeant acta Concilii.*
5 *Quid diſponatur per Canones, & Apoſtolicas Conſtitutiones contra non incedentes in habitu, & tonſura.*
6 *Clericus non incedens in habitu, adhuc ſubjacet Foro Eccleſiaſtico, & quomodo.*
7 *De Privilegio Canonis.*
8 *De caſu in quo ipſe Clericus dicat ſe Laicum, ſed ab aliis dicatur Clericus.*
9 *De amiſſione beneficiorum, & penſionum ob militiam.*
10 *Non poteſt allegari privilegium, ex quo reſultarent fraus, & dolus.*
11 *De privilegio factionis teſtamenti in filiofamiliar.*
12 *De privilegio exemptionis a legibus laicalibus.*
13 *De aliis privilegiis in genere.*
14 *De differentia inter amiſſionem ſtatus jam impreſſi, & non acquiſitionem.*
15 *De rationibus ob quas amiſſio privilegii Fori ſecum trahat amiſſionem aliorum privilegiorum.*
16 *Quando Concilia decreti debeant interpretari, & an procedendum ſit cum regulis legum municipalium?*
17 *Quare non deferatur auctoritatibus in contrarium.*
18 *Concluſio diſcurſus tam in genere, quam in caſu particulari.*

DISC. CXII.

1 Cum occaſione aliquorum privilegiorum Clericalium, præter illud Fori, in caſibus particularibus, aliquæ diverſis temporibus prodierint declarationes Sac. Congr. decretorum Sacroſ. C. T. interpretationi præpoſitæ, ut per ejuſdem Concilii decretum *ſeſſ.* 23. *de reform. cap.* 6. contra Clericos in minoribus non incedentes in habitu, & tonſura, utpote loquens de ſolo privilegio Fori, ſublata non ſint alia privilegia Clericalia, quæ propterea remaneant ſub diſpoſitione juris communis, e converſo autem per Rotam Romanam, aliaque Tribunalia, pro aliquorum hujuſmodi privilegiorum competentia, ejuſdem decreti conciliaris requiſita neceſſaria fore judicatum ſupponatur, idque eidem S. Congr. occaſionem dederit dubitandi de prædictis decla- 2
rationibus, vel de illarum intelligentia, & praxi, hinc proinde, ex ejuſdem S. Congr. benigno, nimiumque honorabili, & exiſtimando præcepto, quæritur pro veritate quid probabilius videatur.

Quamvis autem huic dubitationi anſam dederint aliqui caſus particulares, ſuper quibus pendent lites in Rota, & in Tribunali A. C. & præſertim in una Rom. teſtamenti, ſuper puncto privilegii Clericalis teſtandi, non obſtante 3
obſtaculo Patriæ poteſtatis, & in una Recanat. ac etiam in una Interamnen. ſuper puncto ſubjectionis Conſtitutioni Ægidianæ, aliiſque ſtatutis laicalibus, attamen injunctum fuit ſcribi debere ſuper articulo generali & in abſtracto pro omnibus privilegiis, omnibuſque caſibus, non autem ad caſus prædictos ſe reſtringendo.

Ad id autem melius dignoſcendum, deſideraſſem prius 4
adhiberi diligentias in actis conciliaribus, ad effectum inſpiciendi rationes, & motiva, quæ per Patres hincinde diſputando ponderata fuerunt, priuſquam ad decreti prolationem in ſolemni ſeſſione deventum eſſet, juxta ſtylum adeo frequenter enunciatum in hiſtoria ejuſdem Concilii Card. Pallavicini, an ſcil. mens Concilii fuerit agere taxative de ſola amiſſione privilegii Fori, adeout alia privilegia tanquam omiſſa remaneant ſub diſpoſitione juris, vel potius e converſo explicatum fuerit d. privilegium Fori, tanquam principale, minuſque dubitabile, quod in conſequentiam ſecum trahat alia minora, magiſque dubitabilia.

Quatenus vero hæc acta non haberentur, ſive quod ex eis id conjici non poſſet, cum agatur de articulo generali, & exemplari, qui per ſpeciem legis eſt decidendus, vel declarandus, hinc opportunum, quinimmo neceſſarium videtur aſſumere materiam ab alto, quid ſcil. in hac materia Clericorum non incedentium in habitu, antiqui Canones, & Concilia, ac etiam Apoſtolicæ Conſtitutiones deſuper ſtatuerint, ut ita ad meliorem notitiam intentionis, ac ſenſuum Concilii deveniatur, ideoque neceſſaria videtur aliqua prolixitas, quamvis a meo ſtylo regulariter aliena ſit, quoniam non ſunt longa, quibus nihil eſt, quod demere poſſis.

Per Sacros itaque antiquiores Canones regiſtratos in quinque libris Decretalium, juxta compilationem Gregor. IX. & præſertim ſub Innoc. III. habetur *in c. in audientia, de ſentent. excom.* occaſione agendi de privilegio Canonis, ut Clericos, qui neglecta trina monitione, in habitu, & ton- 5
ſura Clericali non incedat, illiſque vacet negotiis, vel moribus, quæ clericali vitæ incongruant, omni privilegio clericali deſtitutus cenſeri debeat, aſſignata ratione, ut qui contemnit Eccleſiam, ejus beneficio indignus reputari debeat, dando quoque exemplum matronarum in meretricali veſte incedentium, unde non inceſſus in habitu, & tonſura producit genericam privationem omnium privilegiorum, abſque reſtrictione magis ad unum, quam ad alterum.

Idem quoque decernitur per Boniſac. VIII. *in cap. unic. de vit. & honeſt. Cler. in* 6. ac etiam per Concilium generale Viennenſe ſub Clem. V. *in Clem. unic. de vit. & honeſt. Cleric.* quod ſcil. non unius, vel alterius privilegii in ſpecie, ſed omnium privilegiorum in genere privatio decernitur.

Quamvis etenim quamplures alii canones deſuper a DD. ponderari ſoleant, regiſtrati in eiſdem quinque libris decretalium, & præſertim *ſub eod. tit. de ſent. excom.* & ſub alio prædicto *de vit. & honeſt. Cler.* Attamen in eis agitur quidem de habitu, vita, & moribus, ſed non ita expreſſe deſcenditur ad hanc genericam privationem privilegiorum.

Sed quoniam præfati Canones concorditer ad hunc effectum exigunt requiſitum trinæ monitionis, neque Clericorum ſpecies diſtinguunt, adeout per Magiſtratus ſæculares prætenderetur hanc privationem genericam privilegiorum etiam Fori in Sacerdotibus, aliiſque conſtitutis in Sacris quoque procedere, e converſo autem Epiſcopi, aliique Prælati, ut præſertim advertunt poſt Afflict. Covar. *pract. quæſt.* 32. & Clar. *in prax. crim.* §. *fin. q.* 36. *num.* 19. negligebant ad hujuſmodi monitiones devenire ita ſatagentes quamplures habere ſubditos, eiſque non privari.

Hinc per nonnullos Principes ſæculares habitus fuit recurſus ad Sedem Apoſtolicam, quæ ſub diverſis Pontificibus, diſtinguendo Clericos in Sacris, ab illis in minoribus, quoad ſecundam ſpeciem relaxavit dictum requiſitum trinæ mo-

Digitized by Google

monitionis, diverſaſque dedit particulares proviſiones ſub diverſis formis, juxta diverſos ſingulorum Principatuum mores, ex relatis per Olivam, vel Scuſonam, *de Foro Eccleſ. part. 2. quæſt. 18. num. 12.*

Præſertim vero ad petitionem Regis Catholici pro Neapolitano Regno Clemens VII, de anno 1524. diſtinguendo etiam Clericos in Minoribus ab illis in Sacris, quoad primam ſpeciem, neglecto dicto requiſito trinæ monitionis, mandavit per edictum generale moneri omnes ad reaſſumendum habitum, & tonſuram infra certum terminum, ſin minus declarari Fori privilegio privatos, ac Foro ſæculari, etiam uſque ad ultimum ſupplicium ſubjectos, ita eodem Pontifice ex tunc ipſos declarante Sæculares, idemque poſtmodum conceſſum ſupponitur per Paulum III. Ac etiam pro Regnis Hiſpaniarum mandatum fuiſſe per Alexandrum VI, & pro Regno Galliæ per Leonem X. habetur apud Covar. *pract. q. cap. 32. num. 1.* cum ſimilibus, ex quibus patet, quod ſolemnitas trinæ monitionis, & degradationis in Clericis in Sacris requiri videatur præciſe, non autem in Minoribus.

Idque de conſuetudine quoque receptum eſſe in ſtatu Mediolani teſtatur Clar. *d. q. 36. n. 19.* cum dicta diſtinctione inter Clericos in Sacris, & in Minoribus, ut in prima ſpecie neceſſaria eſſet trina monitio, ad præfatorum Canonum præſcriptum, ſecus autem in altera, ut ſufficiat non inceſſus in habitu continuus, non autem accidentalis.

In hoc itaque ſtatu, atque de tempore proximo d. Conſtitutioni Clemen. VII. & Pauli III. prodiit præfatum decretum Conc. Trid. ut notoria temporum combinatio docet, atque Conſtitutio Clem. VII. habetur regiſtrata cum ejus copioſis Commentis Jo. Antonii de Nigris inter varios Repetentes Canonicos, *vol. 6. part. 2. in princip.*

His itaque prænotatis, cum in omnibus juris quæſtionibus, manifeſtus error reputetur procedere cum generalitatibus, dum ex hoc procedendi modo omnia prodeunt æquivoca, & confuſiones, ideoque procedendum ſit cum conciliativa caſuum diſtinctione, idcirco ad eam deſcendendo.

6 Primus caſus eſt, quando tam privilegium Fori, quam reſpective alia privilegia, non allegentur per ipſum Clericum ad ejus favorem contra alium privatum, ſive contra Magiſtratum Sæcularem, ſed potius allegentur per Epiſcopum, vel per alium Eccleſiaſticum Superiorem contra ipſum Clericum, qui ab ipſius Eccleſiaſtici Fori, & Epiſcopi, vel alterius Prælati ſuperioritate, & juriſdictione ſe exemptum prætendat, ſive contra Magiſtratum Sæcularem.

Et tunc indiſtincte, non ſolum quoad alios effectus Clericatus, ſed etiam quoad illum Fori, de quo Conciliare decretum loquitur, eo non obſtante, verius eſt, ut Clericus, quamvis requiſitis careat, adhuc Epiſcopi, vel alterius Superioris Eccleſiaſtici Forum declinare non valeat, eique quoad omnes alios effectus remaneat ſubjectus.

Quæſtione ſolum cadente (de qua in præſenti extraneum eſt agere) ubi contentio non eſſet cum ipſo Clerico, ſed cum Magiſtratu Sæculari, qui in cauſæ congnitione prævenerit, juxta declarationes S. Congr. regiſtratas apud Sperel. *deciſ. 133. n. 84.* ac etiam a Me *diſc. 55. de juriſd. lib. 3.* atque aliis relatis firmatur etiam per Rot. *dec. 425. p. 14. recent. n. fin.* edita in eodem caſu, de quo agitur *d. diſc. 55.* Ac etiam bene advertitur per Fagnan. *in cap. 1. de Foro compet. n. fin.*

Cum etenim conciliare decretum prodierit in odium illorum, qui Clericali militiæ adſcripti, illam deſerunt, ſive habitum tanquam militare cingulum deferre negligunt, hinc non debet eorum delictum præjudicare Superioribus Eccleſiaſticis, adinſtar deſertoris militiæ ſæcularis, quod licet militaribus favoribus, & privilegiis efficiatur indignus, non per hoc tamen evitat Forum, ac ſuperioritatem Ducis, aliorumque militarium Magiſtratuum, ac propterea in pœnam remaneat utrique Foro ſubjectus, ac etiam habemus in Monacho incorrigibili, & in ejecto, & in filiofamilias ingrato, & ſimilibus, ut quoad eis favorabilia non reputentur tales, priorem tamen ſtatum in odioſis retineant.

7 Alter caſus eſt, ubi agatur de ſolo privilegio Canonis, quod ab ipſomet Clerico percuſſo, vel a Superiore ex officio allegatur, contra percuſſorem pro cenſurarum incurſu, & tunc juxta diſpoſitionem d. text. *in c. in audientia, de ſent. excomm.* & plurium Concord. de quibus per eund. Fagn. *ibid. & in c. perpendimus, & in c. contingit, il 2. eod. tit. de ſent. excomm. & in d. c. 1. de For. compet.* non intrat inſpectio trinæ monitionis, & an Clericus ſit necne contumax, & culpoſus in delatione habitus, & tonſuræ, minuſque altera diſtinctio inter Clericum in Sacris, & illum in Minoribus, vel inter beneficiatum, & non beneficiatum, ſed ſolum attenditur bona, vel mala fides percuſſoris, quia nempe non obſtante non inceſſu in habitu, percuſſus publice habeatur pro Clerico, adeout percuſſor ſciat, & credat, vel ſcire, & credere præſumatur, percutere, vel injuria afficere Clericum. Et tunc intrat diſpoſitio Canonis, ſecus autem e converſo, ubi juſte illum crediderit Laicum, & tanquam talem percuſſerit, quamvis eſſet in Sacris.

Ac propterea, quatenus pertinet ad iſtud privilegium, clarus error videtur illud cum aliis confundere, atque adhibere terminos privationis, vel amiſſionis, vel trinæ monitionis, quoniam non inceſſus in habitu in hoc propoſito conſiderari non ſolet in pœnam ipſius Clerici pro amiſſione privilegiorum, ſed tanquam probatio bonæ fidei, & juſtæ credulitatis, & excuſationis percuſſoris, quamvis non delatio amiſſionem privilegiorum non produceret, quoniam amiſſio Fori abſque dubio non ſequitur in Clericis in Sacris, vel in beneficiatis, & tamen etiam in iſtis ad hunc effectum Canonis eadem cadit diſtinctio.

Iſte igitur caſus penitus extraneus eſt a noſtra quæſtione, & per conſequens illæ declarationes, quæ illum percutiant cum præfata diſtinctione, procedunt, ac recipiendæ ſunt, & non poſſunt adaptari aliis caſibus.

Tertius caſus eſt, quando privilegium Fori, vel exemptionis a legibus laicalibus, vel aliud ſimile, allegetur per 8
privatum collitigantem contra ipſum Clericum non habentem requiſita Decreti Conciliaris, atque ſe negantem Clericum ſeque aſſirmantem ſæcularem, qualis eſt caſus diſputatus in Tribunali A. C. in d. Recanat. inter Vitum Leopardum, & Fauſtinam Condulmariam, & alter in Interamn. Salviani, diſputatus in Rota cor. Bourlem. inter Ferdinandum Patronum, & N. N. in quorum utroque Ego tanquam Advocatus illius, qui ſe allegabat Laicum, ſuſtinui, & obtinui, ut cum legibus laicalibus procedendum eſſet.

Iſtoque caſu nullatenus intrant declarationes S. Congr. quæ circumferuntur, quoniam omnes prodierunt in gratiam ipſorum Clericorum, vel Epiſcoporum, aliorumque Eccleſiaſticorum Superiorum, cum præſuppoſito, quod ab eis allegetur qualitas Clericalis, quæ de conſequenti ſecum trahat privilegia clericalia, illud præſertim exemptionis a legibus laicalibus.

Secus autem in caſu oppoſito, quod ſcilicet Superiore Eccleſiaſtico non exiſtente in cauſa, Clericatus negetur ab ipſo Clerico ſe affirmante, ſeque contendente Laicum, ſed alter collitigans alleget Clericatum contra Clericum nolentem, & negantem, ex ea nimium clara, & convincenti ratione, quod ſecluſo jure Epiſcopi, vel alterius Eccleſiaſtici Superioris, mutatio ſtatus Clerici in minoribus pendet ab animo ipſius Clerici, qui etiam implicite, atque per ſolos actus ſacti declarari poteſt.

Ut habemus in propoſito beneficiorum, & penſionum Eccleſiaſticarum, quod amittuntur per ſuſceptionem militiæ, vel alterius officii ſæcularis, ex deductis *ſub tit. de penſ. diſc. 46. & ſeqq.*

Id etenim non provenit ab irregularitate, vel quia in 9
bello ſæva exerceantur, ut aliqui male credunt, ſed provenit a præſumpta, vel implicita declaratione animi per aſſumptionem illius ſtatus incompatibilis dimittendi alterum ſtatum Clericalem, qui pro beneficiis, vel penſionibus eſt neceſſarius, ut loco citato advertitur, ideoque pariformiter hæc declaratio animi ſuper mutatione ſtatus fieri poteſt cum hoc facto dimiſſionis habitus, & tonſuræ, ac ſervitii in Divinis.

Et per conſequens ubi ipſemet id declarat, tunc omnis ceſſat dubietas, quoniam in illis, quæ pendent ab animo facientis, quoties cadat aliquod dubium, quod ſit capax interpretationis, defertur declarationi ejuſdem facientis, quamvis agatur de contractibus neceſſariis, & excludentibus pœnitentiam, ex deduct. apud Otthob. *dec. 119. n. 8. & deciſ. 195. n. 18. dec. 189. n. 25. & 355. n. fin. p. 13. rec. & ſæpius.*

Fortius vero in caſu, de quo in d. Recanaten. diſputata in Tribunalia A. C. in quo agitur de obligatione fidejuſſoria minoris mere voluntaria, ad favorem uxoris ejus fratris pro aſſecuratione dotis, quoniam in apocha dictum fuit, quod confici deberet inſtrumentum, juxta formam ſtatutorum laicalium, ita enim illud quoque adminiculum dictæ voluntatis accedit cum prædictis conjungendum.

Neque ad rem in hoc propoſito adaptabilis eſt deciſio in Senogall. Cenſus 1644. cor. Ghiſlerio, in qua altera Pars totum fundamentum conſtituebat, quoniam in eo caſu agebatur de Clerico in Sacris, in quo dicta ratio non intrat.

Quartus eſt caſus converſus, quod ſcil. Clericus, qui 10
non incedat in habitu, contrahat tanquam Laicus, deinde

vero

vero fraudulenter allegat privilegium clericale, ad effectum, ut non ſubjaceat legibus laicalibus, ideoque ratione talis privilegii prætendat infectionem actus.

Et tunc pro incompetentia hujus privilegii magis de plano reſpondendum videtur, quoniam ita reſultarent dolus, ac fraus, & deceptio, quia nempe non incedendo in habitu, & tonſura, atque faciendo figuram potius Laici quam Clerici, juxta leges laicales contraxerit, deinde vero impugnare velit actum ob non ſubjectionem dictis legibus, quoniam tunc eſſet decipere, atque dolum committere, quod nullatenus admittendum eſt, non ſolum ea regula generali, quod ab omni actu ſemper dolus cenſetur exceptus, qui nunquam doloſo debet ſuffragari, ex deductis apud Celſum *dec. 78. n. 6. & ſeqq.* Barboſ. *axiom. 76. cum vulgaribus*, ſed etiam quia Eccleſia dicitur mater, & cultria juſtitiæ, & æquitatis, ideoque fovere non debet dolum, & iniquitatem.

Ut puta (deducendo rem ad praxim) Clerici non poſſunt ſe obligare juxta formam Ritus Magnæ Curiæ Vicariæ, ex regula, quod neque volentes poſſunt ſe ſubjicere legibus laicalibus, eodem modo quo non poſſunt ſe ſubjicere Foro, ex plene firmatis *decif. 348. part. 9. rec. recept. decif.* 180. poſt Zacch. *de obligat.* unde ſolent ſe obligare in forma Cameræ Apoſtolicæ.

Quando igitur ille, qui incedit in habitu, & tonſura, atque profitetur contrahere tanquam Clericus, adeout alteri contrahenti id innoteſcat, tunc ſi iſte negligit obligationem in forma Cameræ, ſed pariter ſe obdormitari facere, cum obligatione in forma Ritus, ſibi imputet, quia ſciens malum patitur, ſi illa obligatio impugnetur.

Sed ſi non incedendo in habitu, & tonſura, faciat figuram Laici, atque tanquam talis ſe obliget juxta formam Ritus, tunc nulla legalis, nec naturalis ratio unquam ſuadere poteſt, ut ei licitum eſſe debeat ex privilegio clericali impugnare hanc obligationem, dum ita adeſſe dicitur dolus manifeſtus, atque alter contrahens dicere poteſt, quod ſi inceſſiſſet in habitu, atque ſe eſſe Clericum profeſſus eſſet, tunc non acceptaſſet hanc ſpeciem obligationis, ſed exegiſſet illam in forma Cameræ, ut clare ad ſenſum, ideoque fraudulento, ac doloſo nunquam eſt indulgendum; Eccleſia etenim, quæ mater, & cultrix eſt juſtitiæ, & veritatis, nunquam confovet mendacium, ac dolum, & fraudem.

Hinc habemus, quod doloſe prope Eccleſiam delinquenti, ut ejus immunitatis gaudeat beneficio, iſtud denegatur per text. *in cap. fin. de homicid. in 6.* Atque magis ſpecialiter ad rem noſtram habemus in illo Clerico, qui non deferens habitum, & tonſuram, neque inſerviens in Divinis, per aliquos dies ante jam in mente conceptum delictum, fraudulenter habitum, tonſuram, ac ſervitium reaſſumat, poſtea vero denuo dimittat, ut Fori privilegio gaudere non debeat, juſte deciſum fuit per hanc Sac. Congregationem 10. Martii 1620. cum ſimilibus.

11 Quintus eſt caſus, in quo ab ipſo Clerico non affirmetur, neque negetur Clericatus, ſed de illo ſit quæſtio inter tertios poſt mortem Clerici, qui propterea ejus animum declarare non valeat. Ut contingit in caſu, de quo *decif.* 533. *par.* 14. *rec.* atque a Me agitur *diſc.* 34. *de teſtam.* Et qui caſus principaliter huic diſputationi anſam dedit in dict. Romana Teſtamenti, quia nempe agatur de validitate, vel invaliditate teſtamenti conditi per filiumfamilias, quod ſuſtineri prætendatur a teſtamentario contra inteſtatum ſucceſſorem ex privilegio Clericatus, & tunc aliqua major dubitandi ratio cadit, quam in ſequenti caſu, in quo ipſemet Clericus alleget Clericatum ad ſui favorem, ad effectum, ut infra, dum tunc adeſt declaratio animi.

Adhuc tamen dicendum videtur idem, quod in caſu ſequenti, in quo allegetur Clericatus per ipſummet Clericum, ex ea ratione, quod faciens actum, cenſetur feciſſe eo meliori modo, quo facere poterat, ideoque ſubintelligenda eſt ejus voluntas, prout magis expediat pro validitate actus, ex iis, quæ occaſione clauſularum adjectarum in teſtamento, habentur a Me deducta *diſc.* 57. *de teſtam.* cum ſimilibus, ſed in iſto caſu facilius intrat ceſſatio, quam in altero, in quo idem allegat ſtatum clericalem, ut infra.

Sextus demum eſt caſus, in quo pro aliorum privilegiorum competentia, & fruitione, allegetur clericatus ab ipſo Clerico, qui ſe talem contendat, atque agatur de privilegio exemptionis a ſtatutis, & legibus laicalibus, & iſto caſu, ubi non ſit in cauſa Epiſcopus, vel Eccleſia pro ejus jure, ſed agatur ſolum de commodo, & intereſſe privato ipſius, qui ſe contendit Clericum, & facilius in hac ſpecie privilegii pro ejus non competentia, & per conſequens pro ſubjectione videtur reſpondendum.

Siquidem ultra alias rationes, quæ generaliter, ut infra cadunt in aliis privilegiis, quæ ſunt diſtincta, & independentia a privilegio Fori, utpote expreſſe, ac particulariter 12 conceſſo in illo privilegio exemptionis a legibus, cadit quædam ratio particularis, quod ſcilicet illa exceptio ſit conſequutiva alterius exemptionis a Foro, & a poteſtate laicali, ut ad litteram probat ipſemet text. *in cap. Eccleſia S. Mariæ, de conſtit.* ibi: *Nos attendentes, quod Laicis ſuper Perſonis, & rebus Eccleſiaſticis nulla ſit tributa facultas, &c.*

Ideoque paſſim volitat recepta propoſitio, quod paria ſunt Forum ſortiri, & legibus ligari, ut *d. dec.* 348. *p.* 9. *rec. n.* 22. & 23. *recept. dec.* 180. poſt Zacch. *de obligat.* ideoque cum ceſſet ratio legis, ceſſat de conſequenti diſpoſitio.

Ac etiam ſi damus, quod Judex Laicus poſſit cognoſcere cauſas Clerici, illumque tanquam ſuum ſubditum punire etiam in Perſona, utique ſive per antecedens, ſive per conſequens neceſſarium, danda videtur ſubjectio ejus legibus, cum quibus cauſas cognoſcit, & judicat.

Neque admittenda videtur reſponſio ab aliquibus dari ſolita, quod Judex Laicus, quando cauſas Clerici non incedentis in habitu cognoſcit, debeat eas judicare juxta leges Canonicas, quoniam notaria praxis generalis totius Orbis Catholici docet contrarium in Clericis in minoribus. Ac etiam evidenter probat dicta Conſtitutio Clementis VII. dum dicit, quod Judex Laicus poſſit procedere etiam ad pœnam ultimi ſupplicii, quod per leges Eccleſiaſticas non conceditur, niſi dicatur, ut in Clericis in Sacris id eſſet dicendum.

Quo vero ad alia privilegia clericalia in genere, ut (e. g.) eſt illud *cap. Odoardus*, de quo a Me agitur *diſc.* 119. *& ſeqq. de cred. lib.* 8. ſive illud exemptionis a gabellis, aliiſque one- 13 ribus laicalibus, cum ſimilibus. Alia debet adhiberi diſtinctio, an privilegium allegetur, non ad ſolum privatum commodum Clerici, ſed etiam ſit in cauſa Epiſcopus, vel Eccleſia, cujus pro facti qualitate interſit illud privilegium ſervari, ac effectum ſortiri, & iſto caſu pro competentia veniat reſpondendum, dum & in illo Fori, de quo Concilium loquitur, idem dicendum eſt, ut ſupra in primo caſu.

Ubi autem concernat ſolum intereſſe, & commodum privatum Clerici, vel alterius privati ab eo cauſam habentis, a quo allegetur. Et tali caſu adhibenda videtur alia diſtinctio, an ſcilicet agatur de illo Clerico, qui tonſura, & minoribus initiatus, nunquam ſuſceperit habitum, & tonſuram, neque in Divinis inſervierit, vel e converſo fuerit aliquando in hoc ſtatu, quem poſtea dimiſit, vel neglexit.

Priori etenim caſu facilius, & clarius pro non competentia reſpondendum videtur, non ſolum ob rationes, de quibus infra etiam in poſteriori caſu, qui eſt fortior, ſed etiam ob eam rationem peculiarem, quod nunquam revera ille fuit in ſtatu Clerici, ideoque non agitur de privatione ſtatus, vel juris jam aſſequuti, & poſſeſſi, ſed de non acquiſitione, vel initiatione ſtatus novi.

Magna ſiquidem differentia in jure dignoſcitur inter 14 caſum, in quo jam quis obtinuerit, & poſſederit aliquam rem vel jus, quo poſtmodum ob aliquam contraventionem privetur, & caſum in quo nunquam obtinuerit, nec poſſederit, impediatur autem aſſequi ob deficientem conditionem, vel qualitatem ad id deſideratam, quoniam primo caſu, cum agatur de pœna formali (qualis dicitur privatio juris quæſiti, & ſtatus obtenti) requiritur dolus, vel contumacia talis, quæ redoleat delictum poſitivum, in altero autem ſufficit, quod deſit illa qualitas, quæ ad hunc effectum eſt neceſſaria, quamvis abſque dolo, vel culpa deſit, quia id ſe opponit principio acquiſitionis, ex late, ita diſtinguendo, a Me deductis *lib.* 9. *de teſtam. diſc.* 73. *& lib.* 10. *de fideic. diſc.* 154. ubi commodius videri poſſunt Concordantes, auctoritates, & deciſiones.

Idemque habemus in beneficialibus, quod magna differentia eſt inter privationem beneficii aſſequuti, & excluſionem a beneficio aſſequendo, ut priori caſu concludentes, & exactæ probationes criminis requirantur, poſteriori autem ſufficiant diffamationes, & ſuſpiciones, ex deductis a Me *lib.* 12. *de benefic. diſc.* 70. *&* 71. ubi Concordantes.

Atque bene ad rem confert ſimile de milite terreſtri, & quo ſimili utitur præſertim Rot. *dec.* 9. poſt Caſtagn. *in tract. de benefic. deducto, &c.* in propoſito *cap. Odoardus*. Quod ſcilicet ille, qui ſolum ſit adſcriptus militiæ, nunquam vero cingulum ſuſceperit, & arma detulerit, neque militaverit, efficitur quidem ſubditus Ducis, ut militare cogatur, ſed non meretur dici miles, ut militaribus potiatur privilegiis, & hic eſt caſus.

In altero autem caſu, in quo conſtet de ſtatu jam impreſſo, fateor quod difficilius pro non competentia ſit reſponden-

dum,

dum, verum adhuc pro eadem inclinarem, quoties agatur de ſolo commodo privato ipſius Clerici, abſque eo quod ſit in cauſa Epiſcopus, vel Eccleſia, atque ad id moveor ex pluribus rationibus, quæ non ſingulariter, ſed unitim conſideratæ, ponere videntur rem in claris.

15 Primo nempe, ex generali ratione aſſignata per Innocentium III. *in d. cap. in audientia, de ſentent. excomm. verſ. ad hoc*, quod ſcilicet, *fruſtra Eccleſiæ auxilium implorat, qui in ipſam Eccleſiam committit*, deducendo exemplum matronæ veſtem matronalem deſerentis, atque aſſumentis veſtem meretricalem, ut indigna ſit privilegiis matronalibus, ut etiam ſupra inſinuatum eſt, ideoque licet ibi agatur de privilegio Canonis, eo quia ſic ille caſus exigebat, attamen obſervetur, quod in fine dicitur in genere de quocumque privilegio clericali, ut ei ſuffragari non debeat.

Secundo idem cum eadem generalitate diſponitur per Bonifacium VIII. *in cap. unico, de vit. & honeſt. Cleric.* ibi, *Careant omni privilegio Clericali, &c.*

Tertio idem probatur *ex Clementina 1. eod. tit.* continente decretum generale Concilii Viennenſis, quod ſcilicet laici reputentur, omneque privilegium clericale amittant, ac etiam generaliter probant alia Concilia relata per modernum Gonzal. *in cap. 1. de Apoſtat.*

Quarto idem clarius, ac magis proxime probat dicta Conſtitutio, ſeu proviſio particularis Clementis VII. quod ſcil. quamvis principaliter directa ſit ad ſolum privilegium Fori, attamen ejus verba in fine litteraliter probant, quod Papa generaliter eos declarat laicos, tamquam ob effectum conſequutivum a privatione Fori, ibi, *Ut nos ſæculares declaramus, &c.*

Quinto quoniam inter privilegia clericalia eſt illud capacitatis beneficiorum. Et tamen, ut ſupra advertitur, ſi Clericus, dimiſſo habitu, ſuſcipiat munus ſæculare, amittit iſtam capacitatem, ex ea ratione, quod ita ſe conſtituendo in illo ſtatu, implicite dimittere dicitur vitam clericalem, atque generaliter ſuſcipere ſtatum laicalem, ex relatis *d. diſc. 46. de Penſione lib. 13.*

Sexto quoniam abſque dubio illa cenſenda ſunt majora privilegia, eaque tenacius obſervanda, quæ reſpiciant decus, & favorem, vel reſpective dedecus, & præjudicium totius Ordinis Clericalis, quam ſint illa reſpicientia favorem mere privatum, cui volens poteſt Clericus renunciare.

Et per conſequens prorſus abſonum, ac irrationabile eſt dicere, quod ille, qui ex decreto conciliari privatur privilegio Fori, remaneat adhuc Clericus, atque tanquam talis gaudeat franchitiis gabellarum, & onerum, necnon privilegio Canonis, & privilegio *cap. Odoardus*, & illo factionis teſtamenti, cum ſimilibus, & tamen quod in hoc ſtatu poſſit fuſtigari, vel ad triremes tranſmitti, aut furca ſuſpendi, vel aliam infamem mortem pati, atque in fruſta ſcindi, quo nil abſurdius, magiſque irrationabile.

Ut a multo tempore ad ſolam veritatem a Me advertitur *in annotat. ad Conc. Trid. lib. 14. diſc. 24. num. 34.* & prius *d. diſc. 34. de teſtam. lib. 9. n. 16. & lib. 4. tit. de ſervit. diſc. 61. n. 18. & 19. & lib. 8. de credit. diſc. 120. n. 14.* & alibi.

Eundemque ſenſum explicavi quoque in alio opere Italici idiomatis *ſub tit. Doctoris Vulgaris cap. 3. eod. lib. 14. per tot.* & præſertim *n. 19.* ubi forte clarius.

Et ſeptimo fortiſſime quoniam juxta veriorem opinionem, quam inconcuſſe ſequitur Curia Romana, exemptio generalis Clericorum a poteſtate laicali eſt de jure divino, cui neque Papa, neque Concilium generale derogare poſſunt, e converſo autem alia privilegia ſunt de jure mere Eccleſiaſtico, quinimmo aliqua de jure civili, ut eſt præſertim illud teſtandi, ideoque nullatenus in mentem cadere poteſt, quod Concilium facere voluerit id, quod non poterat, & tollere voluerit majus, & potentius, magiſque ſubſtantiale privilegium Fori, ut etiam locis citatis advertitur, & relinquere alia minora.

Ac propterea dicendum potius videtur, quod Concilium in animo habuerit faciendi id, quod fecit Concilium Viennenſe, ac etiam fecerunt Innocentius III. ac Bonifacius VIII. ut ſupra, nempe cum expreſſione iſtius privilegii majoris declarare illam perſonam non Clericum, ſed ſæcularem, quaſi quod privilegium Fori tanquam caput trahat ad ſe omnia alia privilegia minora, & conſequutiva, atque ita declarare illam perſonam ſæcularem, quoad ſibi præjudicialia, aliud non alterando, niſi ut neceſſaria non ſit illa trina monitio, quam antiqui Canones exigebant, eodem modo, quo fecerunt Clemen. VII. & Alexander VI. & alii, ut ſupra, adeo ut de Fori privilegio fiat mentio demonſtrative, quod etiam advertitur *eod. diſc. 24. num. 34. in annot. ad Concil.*

Nimiumque id comprobant dictæ Conſtitutiones Clementis VII. Alexandri VI. Leonis X. & aliorum, ex quibus liquet, quod circa ea tempora vigebant ea inconvenientia, quæ moverunt Concilium ad generaliter ſtatuendum id, quod localiter erat ſtatutum, ac propterea ut ſola deſertio habitus, ac tonſuræ, & ſervitii ſufficiat ad declarandum perſonam ſæcularem in univerſum, abſque requiſito trinæ monitionis, & ſic quod privatio privilegii Fori ſtet demonſtrative, tanquam caput omnium aliorum, quæ ſunt ejus ſequela, ut propterea eo corruente, cætera corruant de conſequenti.

Id autem non in ratione extenſionis pœnæ, ſed in ratione probationis animi, quod ſcilicet Concilium ita non ſtatuerit per viam privationis, & pœnæ, ſed ſolum inducendo probationem præſumptam animi, ut deſerendo habitum, & tonſuram, ita ſe declarare cenſeatur ſæcularem, atque ita probatus dicatur animus deſerendi illum ſtatum clericalem.

Ponderando quoque, quod eatenus privilegium Canonis dicitur intrare, etiam in caſu non ingreſſus in habitu, quatenus hoc non obſtante, ille habeatur publice tanquam Clericus, ut per eundem Fagnanum *in loc. cit.* Hoc autem poſito, reſultaret clariſſimum inconveniens, de quo ſupra in ſexta ratione, ut ſcilicet habeatur publice tanquam Clericus, & tamen, quod poſſit per Judicem ſæcularem furca ſuſpendi, & ſcindi in fruſta, aliiſque ignominioſis pœnis publice affici, iſta etenim ratio præſertim nimium urget apud Me, atque non permittit, ut meus intellectus captivari poſſit ad ſentiendum contrarium.

Item ponderandum videtur, erroneum videri in iſta lege conciliari procedere cum regulis, quas habemus in materia ſtatutorum, & legum municipalium, ut danda non ſit eorum extenſio, ſed ſtricte ad limites verborum intelligi debeant, adeout caſus omiſſi remaneant ſub diſpoſitione juris communis. 16

Siquidem in ſtatutis id provenit ab odioſa, & exorbitanti natura legum municipalium, quæ ſint juris communis correctoriæ, ideoque male adaptatur ad iſtam legem conciliarem, quæ dicenda eſt potius lex communis magis privilegiata, ut liquet ex eo quod ſub generalibus derogatoriis veniunt leges communes Canonicæ, & Civiles, & Apoſtolicæ Conſtitutiones, & tamen non veniunt Concilia Generalia, atque eatenus venit Concilium Tridentinum, quatenus ita in Bulla ejus confirmatoria Pii IV. diſponatur, ideoque manifeſta videtur fallacia cum dicta regula procedere, ſed licitum eſt arguere, vel illationes facere a ſimili, vel a majori, aut a contrario ſenſu, eo modo, quo in omnibus legibus communibus, Canonicis, & Civilibus, immo fortius, ut ſupra.

Et quamvis non lateat non modicam adeſſe modernorum Juriſtarum, & Moralium copiam firmantium hoc aſſumptum, ut decretum conciliare tollat ſolum privilegium Fori, non autem alia, quæ firma remaneant, quorum magna pars refertur *d. dec. 533. n. 43. & ſeqq. par. 14. rec.* quibus addi poſſunt Novar. *de elect. Fori tom. 1. ſect. 2. qu. 52. num. 6. & ſeqq.* del Bene *de immun. tom. 1. cap. 4. dub. 11.* de Marin. *reſ. 47. lib. 2.* Fagnan. *in cap. 1. de Foro compet. n. 72. & ſeqq.* Gonſal. *in cap. in audientia, de ſent. excom.* 17

Attamen ponderetur, quod omnes iſtæ auctoritates derivant ab eodem principio prædictarum declarationum, quas referunt præſertim Fagnan. & de Marin. *ubi ſup.* & alii, ideoque ſi tollimus, vel declaramus principium, omnes auctoritates corruunt tanquam ex ceſſante fundamento, vel præſuppoſito, ſive cum eiſdem diſtinctionibus attendi debent, cum in ſuis caſibus vere, beneque fundatæ ſint, ſed quandoque conſiſtit æquivocum in mala applicatione.

Concludendum itaque pro meo judicio videtur, ut præſuppoſito quod non delatio habitus, & tonſuræ non ſit accidentalis, vel ex aliquo juſto motivo, ſed ordinaria, & continua, quodque agatur de Clericis in minoribus Eccleſiaſticum beneficium non habentibus, ad præſcriptum dicti conciliaris decreti, adeout illud intret, quoad incompetentiam privilegii Fori, de quo loquitur. 18

In omnibus iis, quæ citra utilitatem, & commodum privatum ipſius mali Clerici, concernunt ſuperioritatem, commodum, & favorem Epiſcopi, aliorumque Superiorum, vel Eccleſiæ, ſive ipſius Ordinis Eccleſiaſtici, firma remanere omnia privilegia clericalia, atque recte procedere, beneque fundatas eſſe dictas declarationes S. Congregat. attendendas, & obſervandas in his caſibus.

In iis vero, quæ concernant commodum, & intereſſe privatum ipſius allegantis ad ſui favorem illum ſtatum clericalem, quem ita ſprevit, atque factis non habere profeſſus eſt, & tunc ſecus, ut quemadmodum non gaudet majori, & po-

tentiori

Digitized by Google

tentiori privilegio Fori, ita neque gaudere debeat aliis minoribus, quaſi quod, reciſo capita, de conſequenti langueſcant omnia alia membra, atque ſuam amittant operetionem, ea eo quod conciliare decretum attendendum non veniat in ratione pœnalis privationis dicti privilegii, ſed potius in ratione probationis deſertionis ſtatus alericalis, & aſſumptionis ſtatus laicalis.

Nimium atenim viva, & ſtringens, congruave videtur ratio aſſignare per Innocentium III. *in d. cap. in audientia, de ſent. excomm.* ut qui in Eccleſism committit, fruſtra ejus auxilium imploret, quodque delinquenti, & criminoſo favores, & privilegia minora concedi debeant, ideoque dum Concilium Tridentinom adimit majus, ac principale quod manat a jure Divino, ac concernit univerſum ordioem, multo magis cenſeatur ademiſſe alia, ut ſupra.

Atque ubi eſſemus in dubio, adhuc in iſtam deveniendum videremr ſententiam, ob notoriam abuſivam copiam Clericorum; qui potius in fraudem iſtum ſtatum ſuſcipiunt, ſed factis, revera deſerunt, ut ita coerceantur ad alericaliter vivendum.

Abſonum etenim videtur, ut ille, qui ſuſcepta tonſura, in reliquis deſerat ſtatum clericalem, atque incedendo more militis ſæcularis, ſtatum, & vitam ſæcularem ducendo, debeat præſertim eſſe immunis a gabellis, & oneribus publicis.

Si etenim etiam Clerici in Sacris, vel beneficiati, ſi vacent mercaturæ, tali immunitatis privilegio in concernentibus negotiationem non gaudent, minuſque gaudent Clerici conjugati, quamvis incedant in habitu, & tonſura, & inſerviant Divinis, igitur multo minus iſti, idemque a paritate in aliis.

Prout nimium abſonum, & improprium videtur, ut non debeat quis tanquam Clericus carcarari civiliter pro debito, quod nullam ignominiam importet, & tamen, quod poſſit non ſolum detineri pro cauſis criminalibus in rigoroſis, & aſperis carceribus ſecretis, & ignominioſis, ſed etiam torqueri, & fuſtigari, aliiſque ignominiis publicis affici, necnon furcis ſuſpendi, vel alteri magis ignominioſo ultimo ſupplicio affici, atque in fruſta ſcindi, iſta etenim nimium repugnant rationi, quæ dicitur anima legis, & ſine qua lex bona, & præſertim Eccleſiaſtica non de facili admittenda eſt.

Iſte autem ſenſus exiſtimandus non videtur rigoroſus, & ordini clericali præjudicialis, ſed potius benignus, eidemque ordini, & Eccleſiæ favorabilis, ut ita alliciantur Clerici ad clericaliter, & bene vivendum, ac etiam ad evitandas fraudes, quas Eccleſia mater, & cultria veritatis, & juſtitiæ damnat, & abhorret, cum ita eſſet potius eas fovere, quo nil abſurdius, dum praxis docet, quod ille nimius, & irrationabilis favor, qui Clericis male viventibus dari ſolet, maxima paravit, atque in dies parat ipſi ordini clericali, & Eccleſiaſticæ immunitati, ac juriſdictioni præjudicia.

Et ea his, quæ generaliter dicuntur, manat de conſequenti reſolutio caſuum particularium, & præſertim illius in quo agitur de ſobjectione Conſtitutioni Ægidianæ, aliiſque ſtatutis laicalibus, præſertim circa annullationem contractuum minorum, dum in eo caſu clericatus non allegatur ab ipſo Clerico, ſed ab adverſario, ipſe autem Clericus dicit ſe non Clericum juxta tertium caſum ſupradictum, *verſ. Tertius caſus eſt*.

Poſito autem, quod de tempore geſti actus, habendus eſſet pro laico, adeout intraret ſubjectio ſtatutis, & legibus laicalibus, quatenus pertinet ad punctum retrotractionis ob poſtea ſuperventum, vel reaſſomptum ſtatum claricalem, etiam in Sacris, fateor, quod non agnoſco rationem dubitandi, ut irritari debeat actus medio tempore initus in ſtatu ſæculari, atque iſte punctus videtur diſputatione indignus.

BONONIEN. TRANSACTIONIS PRO CATANEIS CUM MARSILIIS.

Caſus diſputatus in Signatura Juſtitiæ, ac etiam in Congregatione particulari, reſolutus ut infra.

De eadem materia, de qua ſupra *diſc. 68.* appellationis nempe a denegata juſtitia, ſive a negligentia ad terminos decreti Conc. Trid. *in C. Cauſæ omnes, &c.*

Et de recuſatione Tribunalis Rotæ in cauſis conſanguineorum, vel affinium alicujus Auditoris quando intret necne.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De appellatione a denegata juſtitia.*
3 *De differentiis inter Suffraganeos, & Metropolitanos.*
4 *De decreto Concilii Trid.* in cap. cauſæ omnes, *in quibus cauſis procedat.*
5 *Quod inſtantia de jure Canonico ſit perpetua.*
6 *De eodem, & in quibus cauſis id procedat.*
7 *De erroribus pragmaticorum ſuper dicto decreto Concilii Tridentini.*
8 *De eadem concluſione ſuper perpetuitate inſtantiæ de jure Canonico.*
9 *De conſiderationibus in propoſito habendis, & quomodo hac materia debeat regulari.*
10 *De utraque Signatura, & qualis debeat eſſe Judex hujuſmodi quæſtionum.*
11 *De caſu particulari, & de aliis conſiderationibus.*
12 *De recuſatione Tribunalis Rotæ, quatenus Auditor ſit conjunctus.*
13 *An detur de non uſu legum Papalium?*
14 *Quod lex loquens de caſu ſimplici, non capiat mixtum, & quando non intret recuſatio, de qua n. 12.*

D I S C. CXIII.

INtentato per Marſilios coram Auditore Generali Bononiæ judicio reſciſſionis cujaſdam tranſactionis initæ inter ipſos, & eaſdam Sorores de Cataneis, de quibus agitur *diſc. 40. de fideicom.* Cum per annos circiter novem duraret indeciſa, dictarumque Sororum, ac etiam N. æque intereſſatæ, eam expediri, ac terminari intereſſet, idcirco factis tribus inſtantiis interpellatis, cum proteſtatione denegatæ juſtitiæ in ſingulis, ex iſto capite obtenta fuit commiſſio in Rota Romana, ſed Actoribus ſe opponentibus relaxationi commiſſionis in banco Curſorum, adita fuit Signatura Juſtitiæ, quæ non ſine votorum ſciſſure reſcripſit pro hac Parte de relaxatione commiſſionis, unde per Actores habitus fuit recurſus ad Sanctiſſimum, petendo audiri a Signature Gratiæ, tam ſuper hoc puncto, quam ſuper altero declinationis Tribunalis Rotæ, ex eo quod Comitiſſa Sulpitia una ex dictis Sororibus eſſet o... [illegible] uxoris ex fratre Albergati Decani ſtante diſpoſitione Conſtit. Pii IV. & Pauli V. ſuper reformatione Tribunalium Urbis *in rubr.* Auditor. Rotæ, *num. 14.* ut in Rota cognoſci non debeant cauſæ Auditorum, eorumque conſanguineorum, & affinium, uſque ad ſecundum gradum canonicum incluſive, dictaque reſolutio cum acerrimis diſputationibus fuit pluries confirmata, ac propterea Marſilii acquieverunt, atque aſſumpſerunt diſputationem cauſæ principalis in Rota, ubi pendet, ſolum tamen Ego ante mutationem ſtatus ſcripſi in primis diſputationibus. 1

Quatenus itaque pertinet ad primum punctum appellationis a denegata juſtitia, ultra ea quæ hinc inde deducta conſiſtebant in nudo facto, ſuper juſtificatione, vel reſpective excuſatione negligentiæ, cum in his pro Curiæ ſtylo Advocati ſe non ingerant quoad ea, quæ juris ſunt, cum ex hac parte deducerentur firmata ſupra *d. diſc. 68.* ſuper iſta ſpecie appellationis a denegata juſtitia, ac etiam cumularetur ibidem quoque inſinuata diſpoſitio Sac. Conc. Trident. *ſeſſ. 24. de refor. cap. 20. incip. cauſæ omnes*, ſuper licita appellatione poſt negligentiam triennalem, replicabant Scribentes pro altera Parte de motivatis *in eod. diſc. 68.* adeout tanquam ſpecies haſtæ Achillis ille deducerentur hinc inde, primo nempe de ſtylo enunciato *num. 8.* de non reſcribendo de appellatione ex iſto capite denegatæ juſtitiæ, non prævia termini præfinitione. 2

Et ſecundo, quoad decretum Concilii Tridentini, ut illud procedat in cauſis Eccleſiaſticis, ſeu alias ad Forum Eccleſiaſticum pertinentibus, ad dirimendas frequentes, & connaturales, quandoque ſcandaloſas controverſias inter locorum Ordinarios, & Metropolitanos, ad quem effectum ſatis non fuit hoc decretum, ſed quamplures declarationes facere oportuit de ann. 1600. ſub Clemente VIII. quibus neque ſufficientibus, alias facere oportuit ſub Urbano VIII. ea inſinuatis *in annot. ad idem Conc. diſc. 33. num. 25. & in Opuſculo Italico de Epiſcopo*, & alibi, ſecus autem in hujuſmodi cauſis mere prophanis, & inter laicos coram dicto Judice, qui ſæcularis reputatur, ut in eodem *diſc. 68.* habetur. 3

In hoc itaque ſtatu per Appellantes aſſumptus, atque pro eis ſcribendo, quatenus pertinet ad hunc ſecundum punctum decreti Concilii Tridentini, contentus relatione eorum, quæ deſuper habentur eodem *diſc. 68.* nimium genio,

ac

Digitized by Google

ac ſtylo abhorrentibus ſuperfluas tranſcriptiones, addebam dilemma tunc non conſideratum, & ex quo dicebam, quod unum ex duobus juribus in hoc propoſito attendendum eſſet,
4 vel ſcilicet prædictum conciliare, vel illud juris civilis *in l. properandum, C. de judic.* ſuper peremptione illius inſtantiæ juxta ea, quæ ad hanc materiam peremptionis inſtantiæ ad terminos juris civilis inſinuantur *diſc. 71. de judiciis*, dum ſive uno, ſive altero modo idem ſequebatur effectus, ita efformando dilemma, quod ſcilicet, aut procedendum erat cum jure Canonico, ſive Eccleſiaſtico, quale dicitur etiam conciliare, & tunc aderat negligentia. Aut cum jure civili, & tunc aderat peremptio illius inſtantiæ.

5 Adverſus hoc dilemma replicabatur per Scribentes in contrarium, quod diſpoſitio juris civilis ſuper peremptione inſtantiæ non procedit de jure Canonico, cujus diſpoſitione attenta, inſtantia eſt perpetua, ideoque datur terminus deſertionis litis per longiſſimum tempus, quod neque ſolum ſufficit, niſi etiam accedat malum jus, non autem peremptio inſtantiæ, ex inſinuatis *eod. diſc. 7. de judic.* ac etiam *diſc. 98. de benef. & alibi*, ita evitando utramque partem dilemmatis, primam nempe, quod decretum conciliare non loquitur de hoc genere cauſarum, & alteram, quod diſpoſitio juris civilis non intret in hoc Principatu, in quo vivitur cum jure Canonico, ex inſinuatis *diſc. 35. de judic. & alibi*.

Adverſus hanc replicationem, non negando primam partem, juxta deducta eodem *diſc. 68.* quod ſcilicet decretum conciliare illud cauſarum genus vere non complectatur, advertebam, quod iſte videatur unus ex conſuetis Pragmaticorum erroribus, procedendi clauſis oculis in ſola littera, vel generalitate aliquarum propoſitionum, abſque aliquo diſcurſu, vel ratiocinio, ſuper diſtinctione caſuum, vel ſuper re-
6 flexione ad rationem legis, aut propoſitionis, ſiquidem revera illa diſpoſitio juris Canonici, quæ potius ex magis communi, & recepta interpretatione ei data per Doctores, quam ob ejus explicitam diſpoſitionem reddit inſtantiam perpetuam, procedit in cauſis Fori Eccleſiaſtici, ut patet ex antiquis Doctoribus de hac materia agentibus, qui nunquam cogitarunt loqui de cauſis mere prophanis Fori Sæcularis, quamvis Papa ſit etiam Supremus Princeps, quoniam non conſideratur tanquam Papa, ſed tanquam Princeps Laicus, ut occaſione appellationis in poſſeſſoriis advertitur *diſc. 37. de judic.* & frequenter ſub diverſis materiis, & præſertim ſub illa *de ſucceſſionibus* occaſione Statutorum Urbis, & aliorum, quæ Papalem habeant confirmationem, & generaliter *diſc. 2. in celat. Curia*.

7 Ideoque duplex error in hac materia inter practicos dignoſci videatur in Curia, primo nempe quoad remiſſionem cauſarum ad partes, pro earum cognitione in prima inſtantia coram Ordinariis locorum, habendo etiam in cauſis prophanis, & laicalibus paſſim in ore, & calamo iſtud decretum conciliare *in cap. cauſæ omnes*, abſque eo quod illud unquam viderint, vel ponderaverint, ſed de auditu, ut pene in omnibus aliis forte contingit, & ſecundo e converſo attendendi diſpoſitionem juris Canonici, ſuper perpetuitate inſtantiæ, non reflectendo, quod id in cauſis ſpiritualibus, vel alias Fori Eccleſiaſtici procedat.

Hinc dicebam, quod in idem alterum intraret dilemma, quod ſcil. aut cauſas prophanas hujus Principatus regulare volumus cum jure Canonico, adinſtar Eccleſiaſticarum, & tunc procedendum eſt cum decreto Concilii Tridentini, quod prodiit pro juris Canonici interpretatione, vel moderatione, aut vero hujus juris Eccleſiaſtici negare volumus applicationem huic generi cauſarum, & tunc procedendum eſt cum terminis, ſeu cum diſpoſitione juris communis, juxta naturam cauſarum prophanarum.

Ponderandum quoque fore obſervabam, quod quamvis juxta inſinuata eodem *diſc. 7. de judic.* hodie ex magis communi modernorum ſenſu, magis receptum ſit, ut attenta
8 diſpoſitione juris Canonici ita interpretati inſtantia ſit perpetua, attamen de tempore, quo prodiit dictum decretum conciliare, id erat ſub quæſtione, ut patet ex deductis per Covarr. *in cap. quamvis pactum, de pact. in 6. part. 2. nu. 4.* dum iſte Auctor fuit unus ex Patribus, qui intervenerunt in Concilio Tridentino, quamvis forte in præcedentibus ſeſſionibus, non autem in iſta, atque revera ponderatis antiquis Canoniſtis, eorumque rationibus ſuper perpetuitate inſtantiæ, percutiunt ſolum cauſas Fori ſpiritualis, in quibus prudenter Concilium ſequendo opinionem illorum, qui hanc perpetuitatem juris Canonici tenent, voluit ita æquipollenter providere, ut ſcil. biennalis negligentia, non ſufficeret quidem pro omnimoda peremptione inſtantiæ, juxta diſpoſitionem juris civilis, bene autem ſufficeret, ut Judex primæ inſtantiæ illa privaretur, mediante appellatione, vel recurſu ad alterum Judicem appellationis, ita jus civile attendendo pro interpretatione, ſive pro motivo alterius juris, adeout utrumque ſimul in hoc propoſito ponderandum ſit, & hæc quoad decretum Concilii, ut ſaltem in ratione attendendum eſſet pro comprobatione alterius capitis appellationis a denegata juſtitia.

Circa quod advertebam hujuſmodi quæſtionem, ſeu materiam verius pro meo judicio facti, ſeu arbitrii, potius cenſendam eſſe, quodque propterea etiam in ea intret idem conſuetus error procedendi cum ſolis generalitatibus in abſtracto, cum verius reflectendum ſit ad concretum, atque deciſio regulanda veniat ex ſingulorum caſuum particularibus circumſtantiis, culpoſam, vel reſpective excuſabilem negligentiam redolentibus in Judice, vel ſtudioſam, & affectatam protractionem in Parte collitigante, diſtinguendo etiam cauſas civiles a criminalibus, quoniam in hoc ſecundo genere criminalium, Epiſcopi, vel Barones, aliique Magiſtratus juſtitiæ adminiſtrationem, & cognitionem cauſarum pro induſtria, & mercatura exercentes, ad impediendum ut Reus per remedium appellationis a ſententia, vel a decreto gravante cauſam ab eis non tollat, atque abſolutoriam a Judice appellationis non reportet, ob male fundatam inquiſitionem, ita differre ſtagunt, ut ad compoſitionem cogant, ſive ut carceratio, vel alia moleſtia diuturna redoleat punitionem ſine delicto, aut quod etiam ſine carceratione illum in eo ſtatu inquiſiti detineant, ad hoc, ut eum repellant, vel minus dignum reddant in concurſu ad beneficia, vel ad publica munera, ex rationibus, de quibus *diſc. 70. & 71. de benef.* ut quandoque vidi practicari.

Et in altero genere civilium videndum eſt, an protractio ſit ex parte Rei, in quo regulariter intrat ſuſpicio calumniæ ad ita defatigandum Actorem, ut ita defatigatus, & faſtiditus litem potius negligat, ſive ut ejus mortem expectet, colludendo cum iniquo Judice, qui non valens cum ſententia ipſi gratificari, ita gratificetur cum ſilentio, & cum negligentia, & quandoque id ſequi ſolet etiam ex parte Actoris, quamvis regulariter iſtius interſit expeditionem ſollicitare, quia nempe agnoſcendo ejus malum jus, atque timendo ſuccumbentiam, curet ita manutenere litem vivam, pro aliquo fine, puta in beneficialibus, ut moriente collitigante ſubrogationem obtineat, atque in beneficiis de jurepatronatus præſentationem impediat, ſive etiam in prophanis, ut Reum defatigando, illum inducat ad aliquam concordiam, vel ut mutetur Judex, vel ut expectet alias ſibi magis opportunas occaſiones, ac propterea docet praxis, quod quandoque Actorem Reus inſequitur, cum ſimilibus conſiderationibus, ſecus autem ſi e converſo ſine culpa, & affectatione qualitas cauſæ, vel Tribunalis, aut aliæ non culpoſæ circumſtantiæ expeditionis moras producant, atque ad hæc, & ſimilia reflectendum eſt, non autem clauſis oculis, & cum hebeti ingenio, avium, vel ovium more, indiſtincte in omni caſu procedendum venit cum aliquibus propoſitionibus, vel auctoritatibus ad litteram.

Potiſſime vero, ubi in hujuſmodi deciſione ille Superior, 10
a cujus arbitrio id pendeat, nullum habeat intereſſe, ut in Curia contingit in hoc Tribunali Signaturæ Juſtitiæ, & in altero Signaturæ Gratiæ, vel in ſimili Magiſtratu, cujus nil intereſt, an cauſa per unum, vel per alterum Judicem cognoſcatur, dum ipſum Tribunal pro ſe non retinet, nec retinere poteſt, ac etiam quia eſt Tribunal, quod Supremi Principis Vices in hac parte gerendo, vel explicando, non habet arbitrium adeo reſtrictum intra rigoroſos cancellos regularum juris, vel doctrinarum, ſicuti habet Judex, vel Magiſtratus Inferior, cum aliqua tamen differentia majoris, vel minoris latitudinis inter illam Gratiæ, & alteram Juſtitiæ, ex inſinuatis *in Relat. Curiæ, diſc. 30. & 31.*

Secus autem, ubi Judex, vel Magiſtratus, ad quem cognoſcere pertineat an adſit gravamen, vel negligentia, ſeu culpoſa denegatio Juſtitiæ, cujus ratione intret appellatio, dici valeat intereſſatus, quia nempe cauſam ab Ordinario, vel ab alio Judice ita avocet, eaque ad ſe devolvatur, qualis eſt proprie caſus ſuperius inſinuatus adeo frequentium quæſtionum, & inconvenientium productivus inter Suffraganeos, & Metropolitanos, vel inter Curias Regias, & Baronales, cum ſimilibus, quoniam ſi adeſſet alter Magiſtratus, qui nullum habeat intereſſe, atque tanquam purus tertius de hoc cognoſceret, adeout Judices a quo, & ad quem de his contendentes gererent figuram Partium, tunc non reſultarent tot inconvenientia.

Applicando itaque ad rem, cum Reus, cujus intererat 12
cauſam protrahere, ſollicitaret, Actor autem cujus intererat

ſollicitare protraheret, per tempus adeo notabile, curaret contra omnem veriſimilitudinem, ita dicebam evidens reſultare argumentum malæ fidei, ut ſtudioſe ad alios fines iſta cauſa viva, & pendens detineretur.

Advertebam præterea in idem ponderandum eſſe, an, & quid importet in cauſis civilibus, in quibus non intret ratio præjudicii ipſius Judicis, vel Magiſtratus (ut in criminalibus) cauſam potius agi, & perfici in partibus, quam in Curia, puta ob probationes commodius faciendas, vel quod alia congrua ſuppetat ratio, ſecus autem in præſenti, quod iſta quæſtio continebat inanem circuitum, dum agebatur de cauſa reſciſſionis tranſactionis ordinaria, & appellabili, adeout ubi etiam remiſſa cauſa ad Judicem primæ inſtantiæ in partibus, iſte pronunciaret, adhuc ab ejus pronunciatione cauſa devolvenda eſſet ad Curiam, & Tribunal, cui commiſſa erat, vel ad aliud, cui ob recuſationem, de qua infra, committenda veniret, ac propterea cum jam commiſſa eſſet, ac etiam ex parte appellantium facta eſſet tranſportatio actorum, ipſique Actores eſſent divites, & æque immò magis idonei ad litis ſuſtentationem in Curia, cum potius in altera parte adeſſet mixtura Viduæ, quæ minus potens, & miſerabilis in jure reputatur, ita de plano advertebam intrare dictam rationem inanis circuitus, vel ſuſpicionem calumniæ, iſtaque fuit potiſſima ratio reſolutionis in Signatura Juſtitiæ.

12 Quovero ad alterum punctum recuſationis Tribunalis Rotæ, ut ſupra, & de quo in Signatura actum non fuit, ſed ſolum in dicta Congreg. Alii pro hac parte Scribentes, quibus Egoquoque Advocati more adhærebam, inſiſtebant in prædictarum Conſtitutionum non uſu comprobato ex magno numero exemplorum, quod cauſæ attinentium, vel affinium alicujus Auditoris, immo etiam ipſorummet, actæ fuerant, & agebantur in Rota, illud ſolum practicando, quod quando illa diſputatur, talis Auditor ſuſpectus ad ſimplicem nutum Decani, quinimmo ex ſe, de Tribunali exeat, adeout in Curia nullatenus audiantur illæ diuturnæ diſputatæ quæſtiones ſuſpicionis, quæ frequenter, cum evidenti calumnia, ad cauſas cum hoc colore protrahendas, ſcandaloſe quidem audiuntur in Sac. Conſilio, vel in Regia Camera, aliiſque Tribunalibus Regni Neapolitani, & in aliis aliorum Principatuum (præmiſſa Tribunalia exemplificative ſolum inſinuando.)

13 Quamvis etiam leges Papales ita habeant peculiarem rationem, ut ab illis aliorum Principum differant, & earum vigor, & obſervantia non pendeant ab uſu, vel non uſu Populi, adhuc tamen iſte non uſus vel contrarius uſus attendendus venit, non quidem ex ratione ponderari ſolita per Legiſtas reaſſumptionis antiquæ, & habitualis poteſtatis Populi, cum illa non intret in Papa, ſed ex ratione voluntatis ejuſdem, quæ implicite ex hac veriſimili ſcientia, & patientia reſultat, ut advertitur per Rot. *dec. 194. circa finem, p. 4. rec. tom. 2.* atque habetur in jam allegato *diſc. 35. de judic.*

Ultra quod circa iſtud aſſumptum, error pariter videtur in omnibus legibus Papalibus indefinite cum eo procedere, cum conſtituenda videatur differentia inter leges vere Papales, & ſpirituales, & illas, quas facit tanquam Princeps ſæcularis, & pro regimine dominii temporalis cum iſto poſteriori caſu a pari videatur eadem ratio, quæ aliis Principibus congruit, ut diſtinguendo advertitur *diſc. 1. de cenſ. & d. diſc. 35. de judic.* ac etiam *diſc. 2. in relat. Curiæ, & alibi*, Verum reflectendo ad veritatem, agnoſcebam difficultatem Partibus pro ſtylo inſinuatam, quoniam iſte uſus diverſus potuit eſſe, prout revera fuit facultativus, quia nempe partes intereſſatæ, quibus hoc jus declinandi competebat, fiduciam habentes in æquitate Tribunalis, illud declinare noluerint, ideoque intrabant ea, quæ in materia præſcriptionis in facultativis habentur *diſc. 21. de judic. & alibi*.

Adhuc tamen, eodem ſenſu veritatis retento, dicebam huic declinationi locum non eſſe, ex eo quod verſaremur in caſu mixto, quia nempe intereſſe non eſſet ſolum affinis Auditoris, ſed aliorum duorum extraneorum, cumque negari non poſſet hujus legis exorbitantia, ut per ſuſpicionem unius Judicis, ſuſpectum redderetur totum Tribunal adeo numeroſum duodecim Virorum, adeout uno deficiente, remanerent alii in magno numero undecim, hinc proinde recte intrare dicebam vulgare, ac receptum axioma ſæpius inſinuatum in diverſis materiis, & præſertim *ſub tit. de ſucceſſ.* ut lex loquens
14 de caſu ſimplici, non capiat mixtum, atque ad hunc effectum recte conferre obſervabam exempla, quorum aliqua percutiebant caſum præciſum, & individuum, quod eſſent tres intereſſati, quorum unus tantum erat affinis in ſecundo gradu iſtiuſmet Auditoris in caſibus nempe, de quibus *diſc. 62. de feud. & diſc. 8. de uſur.* & in aliis pluries, ut ſcilicet attendenda venirent in ratione interpretativa potius quam præſcriptiva, ſeu deſtructiva legis.

VITERBIEN. JURISDICTIONIS PRO CURIA EPISCOPALI CUM CURIA GUBERNATORIS.

Caſus diſputatus in Sac. Cong. Epiſcoporum, & Regularium, ſeu Congregatione particulari deputata.

An Perſonis miſerabilibus detur electio, ſeu variatio Fori in eodem loco a Foro Sæculari, vel Eccleſiaſtico, & quando, & de caſibus, in quibus Epiſcopus ſit Judex competens Sæcularium, & in cauſis ſæcularibus?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries, cum diviſione punctorum, ſive inſpectionum.*
2 *Electio Fori, quæ competit Perſonis miſerabilibus datur de loco ad locum, non autem de Foro ad Forum in eodem loco.*
3 *Qualis conſuetudo requiratur pro dicta regula limitatione.*
4 *Quando Epiſcopus dicatur protector Viduarum, ideoque competens in earum cauſis.*
5 *Quomodo jus Canonicum attendi debeat in Principatibus ſæcularibus.*
6 *Deficiente jure civili, attenditur Canonicum, & e contra.*
7 *De aliqua majori exorbitantia in variatione, quam in electione Fori.*
8 *An Clericus trahat Laicum Reum ad Forum Eccleſiaſticum, & qualis debeat eſſe conſuetudo?*
9 *De electione Fori competente ratione obligationis Cameralis.*
10 *Cauſa laicalis in Laicos de conſenſu cognoſci poteſt in Foro Eccleſiaſtico.*

D I S C. CXIV.

Cum ab antiquo tempore Curia Epiſcopalis Viterbienſis conſuevisſet aliquorum Sæcularium in ſequentibus caſibus cognitionem habere, atque in ea continuatum eſſet ſub diuturno plurium annorum adeo laudabiliter exercito Præſulatu Cardin. Brancacii ſuperius enunciati *diſc. 53.* eoque defuncto in Epiſcopatu ſucceſſiſſet Stephanus jam Archiepiſcopus Hadrianupolitanus ex germano fratre nepos, Congregationis Concilii Tridentini Secretarius, cujus Miniſtri in eadem conſuetudine perſeverarent, prætenſionem excitarunt Gubernator, aliique Officiales Curiæ Sæcularis, totum referentes intruſioni auctoritativæ præfati Cardinalis, duaſque varias adierunt Congregationes, prout negotiorum qualitas exigebat, ideoque per utramque deputata fuit concorditer Congregatio particularis conſtituta ex quodam competenti numero Cardinalium, in utraque reſpective ſedentium. 1

In illa itaque Congregatione de ſex punctis actum fuit, primo nempe, an Vidua, vel alia Perſona miſerabilis actrix per viam electionis Fori conveniat Laicum in Foro Epiſcopali? Secundo, an eadem Perſona miſerabilis, quæ uti ſæcularis conventa fuerit tanquam Rea in Curia Gubernatoris re integra, & ante conſenſum in juriſdictionem poſſit illud Forum declinare, & eligere Epiſcopale? Tertio, an poſſit variare poſtquam jam conſenſit? Quarto, an Clerici, & Perſonæ Eccleſiaſticæ agendo, poſſint convenire Laicos in Foro Epiſcopali? Quinto, quid ubi adſit obligatio Cameralis? Et ſexto, an idem Forum Epiſcopale cognoſcat cauſas ſæculares inter ſæculares hinc inde, qui non declinent, ſed potius conſentiant?

Circa tres primos punctos cadentes ſub materia, ſeu privilegio text. *in l. unic. C. quando Imper.* pro electione, ſeu variatione Fori competente Perſonis miſerabilibus, dicebam omnium reſolutionem pendere ab eodem principio, an ſcil. adeſſet necne conſuetudo legitime præſcripta ad favorem Curiæ Epiſcopalis, ceſſante ſiquidem conſuetudine, Egomet pro ea Scribens admittebam, quod juris regulæ ſibi potius reſiſterent, quoniam in Curia præſertim hodie 2
de plano receptum eſt, ut hoc privilegium electionis, ac variationis Fori, quod miſerabilibus Perſonis competit, procedat de loco ad locum, non autem de Foro ad Forum in eodem loco, quinimmo neque de loco ad locum in diverſis Foris, cum hoc privilegium procedat in eodem genere Fori, &

ſic a

ſic a Judice Sæculari-primæ inſtantiæ ad Tribunal Principis, vel alium Magiſtratum ſuperiorem in diverſo loco exiſtentem pariter tamen ſæcularem, & e contra in genere plurium Judicum ejuſdem Fori Eccleſiaſtici, non autem, ut de verſatur genus Fori a ſæculari ad Eccleſiaſticum, & e contra; & clarius quoniam in ſpecie electionis Fori Epiſcopalis declinando Forum Gubernatoris, pluries ita eadem Sacra Congreg. Epiſcoporum cenſuit; & præſertim in una Terracinen. de anno 1673. id fieri non poſſe, niſi accedat conſuetudo legitime præſcripta, ideoque punctus erat quiſnam præſcriptionis ſpecies deſuper neceſſaria eſſet, an ſcilicet ſufficeret ordinaria, & decennalis, ut ex hac parte prætendebatur, vel potius requireretur immemorabilis, ſeu centenaria, vel ſaltem quadragenaria, ut prætendebatur ex parte Curiæ Sæcularis, quamvis etenim ſupponeretur ex hac parte Curiæ Epiſcopalis, quod etiam quadragenaria, immo centenaria, & major probaretur, adhuc tamen expediens erat de hoc inſpicere, quoniam ubi de jure ſufficiens eſſet ordinaria, & decennalis, tunc alia major eſſet exuberans, ideoque opus non eſſet adeo rigoroſe crimenare ejus concludentem juſtificationem.

3 Ad probandum itaque, quod ordinaria, & decennalis ſufficeret, non autem centenaria, vel quadragenaria requireretur, deducebam diſtinctionem, de qua in hac materia præſcriptionis, diſc. 21. de judic. & diſc. 1. de decim. & alibi, quod ſcilicet agitur de re in jure dubia, & expreſſe non deciſa, adeo ut conſuetudo dici non valeat contra, ſed juxta, vel præter jus, multoque magis, ubi dici poſſit juris dubii interpretativa, & tunc ſufficiat ordinaria, & decennalis, aut vero eſt juri contraria, & tunc requiratur quadragenaria ſola, vel reſpective juncta cum titulo putativo, aut cum illius fama, vel centenaria, ſive immemorabilis, juxta majorem, vel minorem, ſive magis, & minus vehementem juris reſiſtentiam.

Applicando itaque ad rem, licet regulæ ſuperius ſtatutæ, cui junctæ ſunt declarationes Sac. Congregationis, ſi hodie magis recepta, atque cum ea in Curia paſſim proceditur, attamen nulla lex civilis, vel Canonica, ſeu Conciliaris, aut Apoſtolica Conſtitutio id expreſſe diſponit; adeout dici valeat adeſſe expreſſam legis reſiſtentiam; quodque eſſet conſuetudo contra jus, dum talis propoſitio provenit ex quadam ſtylo Signaturæ atteſtato per Marcheſ. de commiſſ. p. 2. de commiſſ. avoc. cauſ. ſch. 2. n. 83. juxta ultimam pleniorem impreſſionem, fol. 312. quam vis Scacc. de appell. q. 6. n. 157. in fine illum alleget ſub diverſa impreſſione, ſive provenit ex ſenſu probabili quorundam DD. ſed non per hoc dici poteſt adeſſe poſitivam reſiſtentiam juris.

4 Fortius vero, dum agitur de eligendo Forum Epiſcopi, qui ex diſpoſitione juris Canonici, dicitur Pater, ac protector viduarum, aliarumque miſerabilium perſonarum, ideoque plerique ſentiunt ipſum eſſe earum Judicem competentem; ejuſque Forum eligi poſſe ex iſta ratione, prætendendo etiam a privilegio contento in corpore juris civilis, in d. l. unic. C. quando Imper. ex diſpoſitione text. in c. ſignificantibus ſupra quibuſdam, & de verb. ſignif. ubi Canoniſtæ relati per Fagnan. in c. ſignificantibus, n. 60. & ſeqq. de off. deleg. Veſtiq. de privil. pauper. p. 1. q. 32. Rot. apud Marcheſ. p. 2. fol. 369.

Quamvis etenim in aliis Principatibus extra Statum Eccleſiaſticum iſtud aſſumptum non de facili ad praxim reducatur, eo quia Principes minime invigilant, ut dentur Deo quæ ſunt Dei, Cæſari autem quæ ſunt Cæſaris, ut ſcilicet quemadmodum ipſi, eorumque Magiſtratus abſtinent a cognitione cauſarum pertinentium ad Forum ſpirituale, & Eccleſiaſticum, ita Epiſcopi, aliique Eccleſiaſtici Magiſtratus abſtineant a cognitione cauſarum laicalium, & prophanarum,

5 quaſi quodam, quæ in Sacris Canonibus diſponuntur, eorumque in aliis Principatibus, atque, ut noſtri dicunt, in Terris Imperii inter Laicos locum habeant, quatenus percutiant materias fidei, vel peccati, & ſalutis animarum, ſeu alias de ſui natura mere Eccleſiaſticas, & ſpirituales, non autem ubi agatur de materiis prophanis indifferentibus, quaſi quod in eo Canones conſiderandi veniant, tanquam leges factæ per Papam, uti Principem temporalem in ejus Principatu, ad not. ad [illegible] eſſet, de eiſdem cum ſimilibus, atque dicunt præſis bullarum regiſtrarum in [illegible], & inſinuatur diſc. 2. de confid. ac etiam, diſc. 35. de judic. & alibi.

6 Attamen id minime conſideratione dignum eſſe dicebam in noſtro propoſito, tum quia verſabamur in dicto Principatu temporali Eccleſiæ, ideoque ubi dictus Canon, & concordantes attendi deberent tanquam leges locales Principatus effectus eſſet idem, tum etiam quia ſicuti in caſibus expreſſe non deciſis per leges Canonicas, recurrere licet

ad civiles, ita e converſo in caſibus expreſſe non deciſis per leges civiles, recurrere licet ad Canonicas, ex deductis, d. diſc. 35. de judic. ac etiam inſinuatur d. diſc. 1. de ſervit. & alibi, ideoque jus Canonicum in hac parte, in qua jus civile expreſſe non ſtatuit contrarium, attendendum eſſe dicebam tanquam ſuppletivum, vel [illegible], ut ita clarius dici poſſet, quod iſta conſuetudo non eſſet poſitive contra jus, neque ejus reſiſtentiam haberet, ut propterea ordinaria præſcriptio ſufficeret; idque circa primum, & ſecundum punctum putabam omnino verum.

Aliquam autem difficultatem, reflectendo ad veritatem, 7
habebam ſuper tertio variationis, & declinationis re non integra, & poſtquam conſenſum eſt in juriſdictionem, cum tunc aperta videatur juris reſiſtentia declinando illum Judicem, in quem conſenſum jam fuit, ut pluries in præcedentibus advertitur, & eſt in jure planum, quamvis etenim in Regno Neapolitano detur etiam in Viduis variatio, attamen id, vel provenit ex ſtylo particulari, vel in caſu, in quo intret diſpoſitio d. l. unic. & per conſequens quædam major, ac duplex exorbitantia iſto caſu concurrere videtur, ob quam ſaltem quadragenaria requireretur, non autem eſſet neceſſaria centenaria, vel immemorabilis, dum reſiſtentia dici non poteſt vehemens, & omnimoda, ſed opus non erat hanc inſpectionem ſolemniter aſſumere, dum quæſtio ceſſabat ex facto, in quo docebatur etiam de centenaria.

Quo vero ad quartum punctum, dicebam regulam eſſe 8
negativam per text. in §. ſi Clericus laicum, de Foro compet. illam autem limitari per contrariam conſuetudinem, ut in eodem Canone admittitur, atque antiquioribus regulis advertunt ibid. Barboſ. Fermoſ. Fagnan. & alii Sperell. dec. 98. conſ. 34. aliique Scriptores Eccleſiaſtici paſſim, quorum dictum de facili eſt practicabile in Principatu, de quo agitur, in quo cum unus, & idem ſit utriuſque Fori Princeps, & Superior id nimium non refert, in aliis vero Principatibus non de facili ad praxim reducitur.

Sola igitur dubitatio cadebat in qualitate conſuetudinis, eodem modo, quo in punctis præcedentibus, an ſcilicet ſufficiat ordinaria decennalis; vel ſaltem eſſe debeat quadragenaria, reveras tamen ſuperflua erat quæſtio, dum etiam hanc majorem, immo centenariam adeſſe, ac juſtificari ſupponebatur, ſed quando de hoc puncto agendum eſſet, quamvis alii pro hac parte Curiæ Epiſcopalis Scribentes crederent, quod ſufficere debet ordinaria, quaſi quod dicenda non eſſet conſuetudo contra jus, dum idem Canon illam non damnat, ſed potius approbat, attamen Ego habebam difficultatem, dum iſta conſuetudo dupliciter juri contraria videtur, primo nempe, ob expreſſam diſpoſitionem dicti Canonis ſi Clericus laicum &c. Et ſecundo, ob regulam generalem utriuſque juris civilis, & Canonici, quod Actor ſequi debet Forum rei; de qua diſc. 2. de judic. & hoc eod. tit. pluries, nihil obſtante, quod conſuetudo per Canonem non improbetur, ſed potius approbetur, quoniam id non tollit, quin dicenda veniat contra jus, quamvis abſque vehementi reſiſtentia, in cujus caſu neque ſimplex quadragenaria ſufficit, ſed vel iſta debet eſſe veſtita a fama, vel colore tituli, vel requiritur immemorabilis, vel centenaria; non improbari vero conſuetudinem operatur, ut iſta incipiat, ſuumque progreſſum habeat, de quorum utroque dubitari poteſt quando illa ſit expreſſe reprobata, ſed neque opus erat hanc diſputationem aſſumere, dum quæſtio ceſſabat ex facto eodem modo, quo ſupra.

Ad quintum, planam dicebam eſſe reſolutionem favore 9
Curiæ Epiſcopalis, ob electionem Fori, quæ ex ejus formulam conceditur agenti pro executione, & obſervantia obligationis Cameralis, ut diſc. 110. n. 20. p. 30. [illegible] & paſſim, adeout hoc privilegium prævaleat alteri, de quo ſupra competenti miſerabilibus perſonis, ut ſupra diſc. 92. nu. 10. itaque ob rationem ob quam in aliquibus Principatibus, ut eſt præſertim in Regno Neapolitano, prohibeantur Laici ſe obligare in hac forma Cameræ Apoſtolicæ.

Pariter planum dicebam in puncto juris ſextum, & ultimum punctum, ut Laici volentes, poſſint concordi- 10
ter prorogare Forum Eccleſiaſticum, ex relatis per Barboſ. de Epiſc. alleg. 108. n. 20. Bellet. diſquiſit. Cler. tit. de fororum elect. part. §. 2. n. 30. quamvis in aliquibus Principatibus iſta concluſio non de facili ſuam habeat praxim, ſed quicquid ſit alibi, attamen in illo Principatu res caret difficultate, multo vero magis, ubi accedat conſuetudo, ut in præſenti juſtificabatur.

MAJORICEN. FRUCTUUM, SEU DISTRIBUTIONUM PRO CAPITULO CATHEDRALIS CUM CANONICO.

Caſus diſputatus coram Præfecto Signaturæ Juſtitiæ.

Qualem juriſdictionem habeat exequutor in partibus deputatus in exequutorialibus A. C. vel alterius Tribunalis Curiæ.

Et qualem juriſdictionem in civilibus habeat Judex criminalis ejuſdem Tribunalis A. C. Et incidenter quales dicuntur fructus Canonicatus, & quales diſtributiones quotidianæ.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Damnatur introductio aliquorum incidentium in Rota, & de ratione.*
3 *De materia attentatorum cum diſtinctione, in quibus rigoroſe procedatur, & in quibus non.*
4 *Quod Signatura Juſtitiæ ſoleat circumſcribere aliqua male, & perperam geſta.*
5 *Judex criminalis non habet juriſdictionem in civilibus, & in quibus ſe ingerere poſſit, quæ concernant intereſſe civile.*
6 *An, & quando ſententia ex defectu citationis ſit in totum nulla, vel e converſo ſit valida, ſed non afficiat non citatos.*
7 *Defectus juriſdictionis, qui eſt in delegante, magis eſſe dicitur in delegato.*
8 *An, & quando diſtributiones ſuccedant loco fructuum, & præbendæ?*
9 *Qualem juriſdictionem, & poteſtatem habeant exequutores litterarum A. C. vel Rotæ, aliorumque Tribunalium Curiæ.*

D I S C. CXV.

1 INquiſitus N. Canonicus Cathedralis Majoricen. de homicidio, appellando a quodam decreto facto per Epiſcopum, & adjunctos ad præſcriptum decreti S. C. T. de quo in *Miſcell. Eccleſ. diſc.* 24. *& diſc.* 44. in annot. ad idem Conc. cauſam introduxit in Tribunali A. C. ubi ſe conſtituit, atque ſer. ſer. prodiit ſententia pro crimine jam probato, & confeſſato, ſed excuſabili ex quibuſdam cauſis, condemnatoria ad relegationem per triennium, in eadem vero ſententia declaratur, illum non cecidiſſe a Canonicatu, ſed in illo manutenendum fore, nec non ei deberi fructus, non tamen diſtributiones quotidianas decurſi triennii, in quo ex dicta cauſa a reſidentia abfuerat, ac etiam in futurum pro tempore, quo ex cauſa condemnationis abeſſe contigerit, atque pro hujus ſententiæ exequutione, ſervatis ſolitis terminis in judicatum tranſactæ, relaxatis exequutorialibus in forma conſueta, quidam Abbas in partibus aſſumendo munus exequutoris de facto, nullo juris ordine ſervato, mandavit Capitulo, & Canonicis ſub comminatione cenſurarum, ut intra brevem terminum reſtituere deberent præfati Canonici adhuc abſentis Procuratori totum id, quod pro tempore ejus abſentiæ percepiſſent pro rata, quæ ad dictum Canonicum ſpectaſſet, ſi præſens fuiſſet, prout cum ea ſimplicitate, quæ in partibus regnat, metu cenſurarum ſequutum fuit, injunxit tamen Capitulum ejus Agentibus in Curia, ut illud gravamen apud Superiores deducerent, ac tollere, ſeu reficere curarent; quare obtenta fuit commiſſio appellationis ſimpliciter in Rota, cui tamen ſe oppoſuit dictus Canonicus, vel ejus Procurator, quaſi quod non eſſet talis actus, a quo appellatio ſimpliciter eſſet admittenda, utpote geſtus per exequutorem, pro exequutione mandati jam relaxati, ſive exequutorialium, unde introducta deſuper diſputatione coram Cardinali Præfecto, ſeu Auditore Signaturæ Juſtitiæ, juxta ſtylum, atque requiſitus ex parte Capituli ad ſcribendum pro dictæ commiſſionis ſuſtentatione, ac relaxatione.

2 Reſpondi, quod nimis urbane egerant pro Capitulo agentes, eligendo hanc longiorem viam dictæ commiſſionis in Rota, quam non conſuluiſſem, ſi deſuper meum expetitum fuiſſet judicium, adeout oppoſitor contra proprium commodum laboraret, illam namque viam magis longam, magiſque incommodam, ac diſpendioſam dicebam ex pluribus. Primo quoniam ita oporteret diu expectare tranſportationem actorum, ex remota Regione inſulari, unde faciles redduntur excuſationes, ob difficultates itineris maritimi. Secundo quia, ut ſtat enarrata *diſc.* 32. *in Relat. Curiæ*, in hoc Tribunali nihil determinatur abſque particulari diſputatione dubii, ac editione deciſionis, adverſus quam nova audientia frequentius concedi ſolet, ac propterea notabile tempus teritur. Et tertio, quia licet Signatura ſimpliciter committente cauſam appellationis, ita declaretur cauſa de ſui natura appellabilis, cum retrotractione, ac propterea de conſequenti reſultet cenſeri attentatum totum id, quod medio tempore geſtum ſit, ut advertitur *diſc.* 18. *&* 37. *de Judic. & diſc.* 31. *in Relat. Curiæ, & alibi*, attamen quando non agitur 3
de attentatis clare culpoſis, & quæ propterea dicuntur facti, qualia ſunt illa, quæ committuntur in ſpretum claræ, & expreſſæ inhibitionis, ſed agitur de illis, quæ juris dicuntur, utpote ex legis rigore, ac ſubtilitate reſultantia, & quæ ſine culpa poſitiva, ex ignorantia, & erronea credulitate frequentius committi ſolent, ut advertitur *eod. diſc.* 37. *de judic. & alibi*, benignius proceditur, vel cum eorum rejectione in fine litis, vel in hoc Tribunali demandando videri de bono jure, etiam ad effectum illorum revocationis, ac propterea res in longius protrahitur, atque implicite peragi dicitur judicium in negotio principali.

Meliorem itaque viam eſſe dicebam illam petendi in eodem Tribunali A. C. in civilibus, vel magis ad rem in eodem Tribunali Signaturæ annullationem, ſeu circumſcriptionem, omnium, ut ſupra geſtorum de facto, & tanquam per ſpeciem ſpolii violenti, idque de juſtitia concedi debere dicebam, etiam cum ſenſu veritatis, ob notoriam, ac certam geſtorum inſectionem more potius privati prædonis, & ſpoliatoris, qui cenſuris, & clavibus abutatur, tam ex defectu omnino inordinati proceſſus, quam fortius ex altero defectu magis ſubſtantiali juriſdictionis, quæ ita dupliciter deficere dicebatur, tam ſcilicet in Judice delegante, qui dictas exequutoriales in vim ejus ſui judicatæ conceſſerat, quam in dicto delegato, ſive executore; hoc etenim Tribunal Supremi Principis vices exercere dicitur, ut *eod. diſc.* 31. advertitur, ideoque id, quod perperam de facto geſtum eſt, de facto retractare debet. 4

Quatenus enim pertinet ad delegantem, cum ſententia eſſet Locumtenentis Criminalis, atque in hoc Tribunali diſtributa ſit cognitio cauſarum, quod civiles cognoſcuntur per Locumtenentes civiles, criminales vero per iſtum Locumtenentem criminalem, ut inſinuatur *diſc.* 24. *in Relatione Curiæ*, agendo de hoc Tribunali, hinc ſequitur, quod Judex criminalis juriſdictionem non habeat in cognitione cauſarum civilium, ut advertitur ſupra *diſc.* 79. *n.* 3. ſolumque ad ſummum ei conceditur judicare ſuper illis effectibus civilibus, qui ſunt perneceſſe connexi cum cauſa criminali, cujus ſint dependentes, & acceſſorii, puta, an pro delicto intret ultra pœnam criminalem refectio damnorum, & intereſſe partis offenſæ, vel an debeantur cavalcatæ, aliæve expenſæ, cum ſimilibus; atque ad rem noſtram poterat, quoad concernentia Canonicatum, ejuſque fructus, & emolumenta, ſe ingerere in declarando id, quod de jure ineſſet, quod ſcilicet non eſſet crimen tale, quod per eo intraret privatio Canonicatus, ejuſque fructuum, & emolumentorum, ſed quinam ſint fructus, & quæ ſint diſtributiones, ac etiam ſuper concectione earum, qui fructus perciperint, quinimmo etiam ſuper puncto, an abſens ex ejus culpa, ob crimen, ſeu delictum patratum lucretur nec ne fructus, in hoc nullatenus poterat ſe ingerere, atque proceſſiſſe dicitur ſine juriſdictione, quamvis de rebus mere prophanis ageretur, multo vero magis, dum de rebus ſpiritualibus, & licet vere, & proprie non beneficialibus, cum non agatur de titulo beneficii, attamen de connexis, & dependentibus. 5

Et nihilominus, quando etiam in ipſo Judice, qui ſententiam tulit, atque exequutoriales relaxavit, adeſſet juriſdictio, adhuc ſententia, & conſequenter exequutoriales nullatenus afficere poterant Capitulum, utpote nullatenus citatum, & auditum, quamvis etenim Scribentes in contrarium dicerent ac probarent, quod nulla neceſſaria fuiſſet citatio Capituli, utpote nullum habentis intereſſe, attamen dicebam id recte procedere quoad ea, quæ pertinebant ad cauſam criminalem, & an inquiſitus eſſet abſolvendus, ſive gravius, aut levius puniendus etiam circa privationem, vel reſpective retentionem Canonicatus, cum ad hujuſmodi effectus ſufficiat citare Reum conſueta, & Fiſcum tanquam principaliter intereſſatum, ſed quoad alia, quæ non ſunt neceſſario annexa, & conſequentiva, juxta diſtinctionem, de qua ſupra, *hoc eod. tit. diſc.* 17. 22. *& in aliis*, & præſertim *in diſc.* 9. *de judic.* defectus citationis non operatur generaliter, & intrinſecam nullitatem ſententiæ, ut totum tanquam ex defe- 6

cienti ſubſtantiali, ac neceſſario requiſito citationis Partis, ita & taliter, quod quando agatur de individuis, vel connexis, ob omiſſionem citationis alicujus, reſultet nullitas, etiam reſpectu citatorum, ut in locis mox citatis, ſed ſolum operatur, ut ea cum intereſſatis, & contradictoribus valida exiſtente, non afficiat, & non comprehendat alios ad cauſam non evocatos, quorum reſpectu cauſa remanet omnino integra, ex regula text. *in l. ſæpe, ff. de execut. rei judic.* da ro inter alios acta, &c.

7 Clarior autem erat defectus delegati, vel exequutoris, tum quia in eum influunt omnes dicti defectus, qui conſiderantur in delegante, tanquam a fonte influentes in rivulum, tum etiam quia totum id, quod ab ipſo geſtum erat, ſub ejus delegatione, ec juriſdictione non cadebat, dum in ipſamet ſententia expreſſe exceptuabantur diſtributiones quotidianæ, & merito, quoniam, ut expreſſe cavetur in Decreto S. C. T. *ſeſſ. 24. de reform. c. 12.* ratione intereſſe, vel præjudicii Eccleſiæ, & Divini cultus, diſtributiones quotidianæ accreſcere debent intereſſentibus, & inſervientibus adeo rigoroſe, ut neque voluntarie remitti, & condonari valeant, ut advertimus in ſuis ſedibus *ſub tit. de Canonic.* & in annot. ad Conc. Trident.

8 Et quamvis Scribentes in contrarium nimium inſiſterent in aſſumpto, de quo *diſc. 10. de jurep.* & frequentius *ſub tit. de penſ.* præſertim *diſc. 23. & 61.* quod ubi non adſunt præbendæ ſeparatæ, diſtributiones quotidianæ ſuccedunt loco præbendæ, atque habentur loco fructuum, ubi præſertim ſint maſſæ groſſæ contradiſtinctæ e minutis, & vere quotidianis; attamen, ultra quod id neque procedit quando vivatur per punctos ad menſuram ſervitii, ut locis citatis advertimus, punctus eſt in contradiſtinctione hujuſmodi ſpecierum, ac ſingularum liquidatione, quid ſcilicet, & quantum unæ, & quid aliæ importarent, & an conſtaret de dicta præſuppoſita negativa præbendarum, ac de perceptione illarum, quæ non caderent ſub dicto jure accreſcendi, hæc etenim omnia indigebant particulari judicio ſerv. ſerv. & citato Capitulo cor. Judice competenti, qualis dici non poterat dictus executor, utpote ad nudum factum executionis, ejuſque conſummationis deputatus, ultra quod ſe ingerere non poteſt, ex deductis *decis. 515. ex n. 33. p. 5. rec. dec. 38. p. 11. cum aliis, diſc. 40. num. 102. de judic.* & in his terminis hujuſmodi perſonarum in aliqua Dignitate conſtitutarum, quæ ob generi-

9 cam delegationem contentam in litteris A. C. vel Rotæ, eorumque Tribunalium Curiæ ſibi de facili aſſumunt titulum Apoſtolicorum delegatorum, & Commiſſariorum, ita majorem auctoritatem ſibi aſſumendo, & exercendo, quam habeant, vel exerceant eadem Tribunalia, quæ litteras expediunt, advertimus *d. diſc. 34. in Relat. Curiæ*, ideoque ob evidentem nullitatem totum dicebatur geſtum more prædonis a viro privato, & per conſequens, ut de plano intraret circumſcriptio, & revocatio de facto.

ROMANA JURISDICTIONIS.

Diſcurſus prout editus fuit.

De juriſdictione, & poteſtate Collegii Cardinalium Sede vacante.

S U M M A R I U M.

1 *NEgliguntur ſuperflui apparatus.*
2 *De electione Papæ remiſſive.*
3 *De puncto principali juriſdictionis, & de diſtinctione temporum.*
4 *De auctoritate Fagnani, & quod ei deferendum ſit.*
5 *De pluribus perſonis formalibus concurrentibus in Papa.*
6 *In quo diſcordent Bulla Pii IV. & Conſtitutiones Greg. X. & Clem. V.*
7 *Declaratur de qua ſpecie juriſdictionis loquantur dictæ Conſtitutiones.*
8 *De argumentis ad probationem aſſumpti.*
9 *Obſervantia eſt deferendum.*
10 *Reſpondetur contrariis.*
11 *Concluſio diſcurſus.*
12 *Quænam ſit vera ratio hujus prohibitionis.*

D I S C. CXVI.

1 NEglectis illis inutilibus, ac ſuperfluis apparatibus, qui pro tractationum ornatu præmitti ſolent, atque ſtricte, quo brevius fieri poteſt adeo gravis materiæ ſubſtantiam peragendo, ſolum in hoc diſcurſu de iis agitur, quæ utriuſque Pontificis ſpiritualis, & profani Principatus regimen, ac adminiſtrationem, Papali Sede vacante, concernunt, ut deficientis Papæ vice, ac partes in eo, quod neceſſitas, vel opportunitas exigat, a Sacro Cardinalium Collegio ſuppleatur, atque utrique ſpirituali, ac temporali viduatæ Reipublicæ indemnitati conſulatur, ne alias interim Adminiſtratore omnino deſtituta remaneat, cum viduæ donec alium virum habeant, Adminiſtratoribus quoque indigeant.

Non agitur autem de electione Summi Pontificis, cum 2
id extra propoſitum ſit, ac etiam quia recentes Conſtitutiones Gregorii XV. & Urbani VIII. adeo prudentes præſcripſerunt regulas, & ordines, multaque dubia recenter pertractavit Paſſerinus *in ejus Opuſculo de hac electione*, atque aliquid a Me inſinuatur *diſc. 3. in Relat. Curiæ*, potiſſimo vero quia revera non eſt materiæ capax diſcurſus, vel tractationis generalis, & in abſtracto, ſed quod potius in caſuum contingentia, ſuper iis præciſe, & in concreto reſpondendum veniat.

Quatenus itaque pertinet ad officium, poteſtatem, & ju- 3
riſdictionem Sac. Collegii Sede vacante, Fagnan. *in cap. cum olim, de major. & obed. ex n. 3. ad 62.* plene id examinat, atque plures referendo antiquorum Canoniſtarum opiniones, illam præſertim Hoſtien. qui omnium latius, & accuratius eam examinat, & qui fuit Cardinalis, ideoque melius, quam alii privati Scriptores informatus, ex eodem Hoſtien. ad plures infert concluſiones, deindeque plura diſtinguit tempora, primum nempe antiquius ante Conſtitutionem Gregor. X. editam in Concilio Lugdunenſi, *regiſtrat. in c. ubi periculum, de elect. in 6.* Alterum poſt illam Conſtitutionem, uſque ad alteram Clem. V. in Concilio Viennenſi, *regiſtrat. in Clem. ne Romani, de elect.* Et tertium ab illa Conſtitutione ad illam Pii IV. *Conſt. 63.* cum qua in hoc propoſito vivi, ac procedi videtur, ut latius, & commodius apud eum videri poteſt.

Quamvis autem hic Auctor ſit quidem doctus, ac eximius Canoniſta, cujus auctoritati nimium inter Modernos deferendum eſt, quoniam non ſolum theorice doctiſſime, ac fundate ſcripſit, diligenter expendendo antiquorum Canoniſtarum ſententias, ſed etiam practice, qui per ſexagin- 4
ta annos, & ultra in primariis Romanæ Curiæ muneribus, & gravioribus negotiis verſatus eſt, adeout collocari utique non mereatur in claſſe modernorum Canoniſtarum, qui cum improbo labore aliena dicta indigeſte tranſcribendo, utpote nullam Curiæ praxim, ac negotiorum experientiam habentes, Collectores potius dici merentur.

Nihilominus, reſervata omni majori, quam de juſtitia, ac etiam ex genio ei profiteor, reverentia, Mihi non ſatisfacit, quoniam procedendo cum ſenſu antiquorum Canoniſtarum, quos, ut præmiſſum eſt, diligentiſſime reaſſumit, loquitur cum nimia generalitate, nimiumque in abſtracto de Papa, uti Papa, & de regimine Eccleſiæ univerſalis, in quo proprie cadit quæſtio, an Collegium Cardinalium admittar Capituli ſuccedet, & an dicatur conſtituere unum, & idem corpus cum Papa, quo præſuppoſito retento procedunt ea, quæ per ipſum deducuntur.

Mihi vero, inhærendo iis, quæ obiter, ac ſuccincte alias 5
dixi *in Relat. Curiæ, lib. 15. diſc. 3. n. 28. & ſeqq. & num. 39. & ſeqq.* reflectendum videtur ad diſtinctionem plurium perſonarum formalium, quæ in perſona materiali Papæ concurrunt, illæ ſiquidem quatuor ſunt. Prima nempe, ac principalis omnium major eſt illa Papæ, vel ſummi Pontificis, Chriſti Vicarii, & Eccleſiæ univerſalis Sponſi, & Paſtoris. Altera Patriarchæ Occidentis. Tertia Epiſcopi particularis Urbis, ejuſque diſtrictus, vel territorii. Et quarta Regis; vel Principis Sæcularis temporalis Ditionis Eccleſiæ, atque his juxta unam opinionem addi poteſt, quinta perſona Metropolitani majoris, vel Primatis Italiæ.

Ut de diſtinctione inter perſonam Papæ, & illam Epiſcopi Urbis, per conceſſiones ad hanc poſteriorem referibiles, non cenſeatur derogatum Apoſtolicis Conſtitutionibus, neque conceſſum id, quod ab Ordinario loci concedi non poteſt, mature diſcuſſo articulo firmavit recenter Rota, *dec. 54. p. 13. rec.* & advertitur, *diſc. 32. de Regular. lib. 14.*

Et de altera diſtinctione inter eandem perſonam Papæ, & illam Regis, vel Principis Sæcularis, habetur etiam apud antiquos Canones, *c. cum inter 18. de elect.* atque docet quotidiana praxis in Ægidiana Conſtitutione, in Statutis Urbis, aliiſque ſimilibus, *dec. 51. par. 12. rec. & in aliis relatis diſc. 22. de dote*, eamdemque diſtinctionem inter perſonam Papæ, & illam Patriarchæ, vel reſpective Epiſcopi, bene comprobant tot leges, vel Epiſtolæ Imperatoris Juſtiniani, aliorumque Imperatorum reſidentium in Conſtantinopolitana Civitate, regiſtratæ in volumine *Authenticorum*, vel *Novellarum*, ac etiam *in Codice*.

6 Iſta itaque diſtinctione poſita, ac etiam prænotato, quod omnes præfatæ Conſtitutiones Greg. X. Clem. V. & Pii IV. ſuper hoc puncto juriſdictionis, & poteſtatis Collegii Sede vacante coinciduot in idem, præterquam in duabus differentiis ponderatis ab eodem Fagnano *in eodem cap. cum olim, de major. & obed. num. 6.* Primo nempe, quod prius ad effectum judicandi, an intraret limitatio gravis neceſſitatis, neceſſarius erat conſenſus omnium Cardinalium, nunc vero per Bullam Pianam ſufficit ille duarum ex tribus partibus, & ſecundo, quod iſte conſenſus non habebat certam formam, hodie vero ex dicta Bulla debet eſſe per ſecreta ſuffragia.

Probabiliter dici poſſe videtur (ſalvo tamen ſaniori judicio eorum, ad quos pertinet, cui Me ſubmitto) ut prohibitiones, quæ in præfatis Conſtitutionibus continentur, ſtrictius præſertim in poſterioribus Clem. V. & Pii IV. intelligendæ veniant de pertinentibus ad primam perſonam Papæ, uti Papæ, circa illam ſupremam poteſtatem, quam Chriſtus Dominus ſingulariter Petro, ejuſque ſucceſſoribus dedit, ut ea ſocium, vel participem cum coæquali, ac independenti jure non admittat, juxta veriorem ſententiam ſub Innocentio X. ſolemniter, & mature canonizatam, occaſione damnandi opinionem illorum, qui volunt Paulum fuiſſe coæquali jure ſocium, & participem adminiſtrationis Eccleſiæ, cum Petro. Secus autem in iis, quæ pertinent ad alias tres, vel quatuor perſonas Patriarchæ, Primatis, Epiſcopi, & Principis Sæcularis, cum deſuper nulla dignoſci videatur prohibitio, ſed potius aſſiſtant congruæ, nimiumque probabiles rationes.

7 Atque cum hac diſtinctione recte conciliabiles videntur tot Canoniſtarum, & Civiliſtarum, ac etiam Theologorum diſſidentes opiniones diligenter relatæ, & expenſæ per Fagnan. ubi ſupra, præſertim ſuper puncto, an cœtus Cardinalium dicatur necne Capitulum Eccleſiæ univerſalis, & an unum, & idem corpus Eccleſiæ repræſentativum efformet cum Papa, qui ſit caput, ipſi autem membra, eo modo, quo in Epiſcopo, & Capitulo Cathedralis, vel in Principe, & Senatu habetur, quoniam tanquam omnino verior tenenda eſt ſententia negativa quoad perſonam Papæ, uti Papæ, & quoad regimen, & adminiſtrationem Eccleſiæ univerſalis, ſed nulla implicantia, nullaque probabilis ratio adeſt, cur in aliis inferioribus, ac ſubordinatis perſonis Patriarchæ, Epiſcopi, & Principis id non ſit affirmandum eodem modo, quo in aliis Patriarchalibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Eccleſiis, atque in tot Regnis, & Principatibus procedit, quoniam illæ peculiares rationes, quæ negativam ſuadent in prima perſona Summi Pontificis, ſuper ſupremo, ac abſoluto uſu clavium, iſtis aliis perſonis inferioribus non adaptantur.

8 Probari autem id videtur ex pluribus. Primo quia omnes prædictæ Conſtitutiones loquuntur de Summo Pontifice tanquam Paſtore Eccleſiæ univerſalis, ut earum contextus litteraliter probat, & præſertim noviſſima Conſtitutio Piana, quæ latiorem habet prohibitionem in prooemio, ibi, *qui cæteris Paſtoribus eſt præfuturus, & totius Dominici gregis curam habiturus*, ideoque reſpiciant munus Pontificium, non autem alia inferiora.

Secundo quia eædem Conſtitutiones ad litteram loquuntur de iis, quæ ſingulariter ſupremæ Pontificiæ dignitatis ratione ad Summum Pontificem pertinent, *ut in Clem. ne Romani*, ibi: *irritum, & inane decernentes quidquid poteſtatis, aut juriſdictionis ad Romanum, dum vivit Pontificem pertinentis &c.* Et in Conſtitutione Pii IV. §. 6. ibi: *Sedis autem vacatione durante, Collegium Cardinalium in iis, quæ ad Pontificem Maximum, dum viveret, pertinebant, nullam omnino poteſtatem, aut juriſdictionem habeat.*

Tertio, quia nulla ſuadere videtur legalis, vel naturalis ratio, ut primus Senatus, ac dignior cœtus, qui ſit in Mundo, deterioris conditionis eſſe debeat, ac minoris authoritatis, quam ſit quodlibet Capitulum aliarum Patriarchalium, Metropolitanarum, & Cathedralium Eccleſiarum, vel reſpective Senatus, aut Conſilium cujuslibet Principatus.

Quarto quia ex earundem conſtitutionum præſcripto, ita etiam obſervantia, & praxi docentibus, non ceſſat poteſtas, & juriſdictio Sacrarum Congregationum, & Pœnitentiarii, Camerarii, Vicarii, Auditoris Cameræ, & Gubernatoris, ac Senatoris Urbis, & ſimilium, nec non Rotæ, & Cameræ, aliorumque Tribunalium Curiæ, & Legatorum, ac aliorum extra Curiam, ut de adhuc durante poteſtate, & juriſdictione Sacrarum Congregationum, late idem Fagn. *in eod. cap. cum olim, ex num. 63. ad fin.* Igitur nulla ratio ſuadet cur majorem juriſdictionem, poteſtatem, & prærogativam habere debeant membra, & partes, quam totum corpus.

Quinto in idem quoniam ſi damus prædictos Magiſtratus majores, alioſque minores, qui interim utramque Rempublicam adminiſtrent, omnino congruit dari omnium Superiorem, ad quem recurſus haberi valeat, ne alias Magiſtratus, ac Judices, & Miniſtri evadant ſupremi, ac diſpotici tyranni ſine Superiore, igitur oportet dare Superiorem cum juriſdictione, & poteſtate in omnibus iis, quæ ſub prædicta juriſdictione, poteſtate, & adminiſtratione cadunt, quod utique incompatibile eſt cum dictis verbis adeo generalibus, & effrænatis Pianæ Conſtitutionis, ut nullam omnino habeat poteſtatem, & juriſdictionem, cum juxta vulgaria axiomata cumulata per notorios Collectores, quos in ſubjecta materia indecorum eſt recenſere, verbum *nullus*, & verbum *omnino*, quamvis disjuncta omnem caſum excludant, multo magis ſimul juncta. Igitur ad contradictionem, vel fatuitatem, aut impracticabilitatem a Pontificia Conſtitutione excludendas, perneceſſe dicendum eſt intelligi de iis, quæ ſingulariter ad Papam, uti Papam ſuper ſupremo clavium uſu privative ad quemcumque pertinet.

Sexto pariter in idem, quoniam in iis, quæ ſunt ſingularia, & privativa ſupremæ poteſtatis Pontificiæ, nullum dilatio, vel mora cauſat inconveniens, nil ſiquidem refert ſerius, vel citius fieri novarum Cathedralium, ſeu Metropolitanarum Erectiones, Conciliorum generalium convocationes, novarum Religionum approbationes, Servorum Dei Canonizationes, Cardinalium, & Epiſcoporum creationes, Electionum confirmationes, reſervatorum beneficiorum collationes, concedi Matrimoniales, & alias diſpenſationes, aliaque hujuſmodi fieri, quæ Pontificiæ poteſtatis videntur propria, & ſingularia, & quæ poſſunt quidem, ſed raro ſolent aliis in exercitio inferioribus, non autem in habitu communicari, & competere, atque hoc eſt, quod proprie determinare voluerunt præfatæ Conſtitutiones, præſertim vero duæ publicationes Clementis, & Pii, ad dirimendam nempe quæſtionem apud antiquos vigentem ſuper poteſtate faciendi hæc, & ſimilia, & præſertim circa poteſtatem creandi Cardinales, ut ex relatis ab enunciato Fagnano patet, atque de plano reſpondetur omnibus contrariis.

Ac demum ubi etiam id eſſet dubium, omnem dirimit quæſtionem obſervantia per ſæculum, & ultra, poſt editam dictam Conſtitutionem, quoniam cum iſta adhibeat præmiſſa verba, duplicem, ac omnimodam negativam poteſtatis, & juriſdictionis redolentia, utique fieri non potuiſſent ea, quæ in omnibus vacationibus facta eſſe legimus, & vidimus, obſervantia etenim eſt optima legum, & Conſtitutionum interpres, *ut dec. 59. n. 12. p. 10. rec. cum aliis, diſc. 21. de judic. lib. 15. num. 7.* 9

Accedente quoque alio vulgari axiomate, quod novæ leges ita intelligi, ac interpretari debent, ut quominus fieri poteſt ea, quæ de jure communi competunt, tollantur, & corrigantur, atque minora oriantur abſurda, & inconvenientia, ut in propoſito ſequeretur, tum quia major eſſet poteſtas partium, & membrorum, quam corporis, ut ſupra; tum etiam quia maximum eſſet pariter inſinuatum inconveniens, quod Magiſtratus, & Officiales non haberent primum, ac majorem Superiorem, potiſſime ubi diuturna contingeret vacatio, quam biennalem & ultra quandoque fuiſſe docent hiſtoriæ jam notæ.

Nec alicujus momenti eſt, quod inanis remaneret exceptuatio in eiſdem Conſtitutionibus contenta, quando neceſſitas urgeat, quoniam iſta referibilis eſt ad præmiſſos actus, qui ſint ſingulariter, ac præciſe Pontificiæ dignitatis, puta quando incerta ſit Pontificis electio, quia plures ſe prætendant electos, aut quod illa prætendatur ſimoniaca, convocari poteſt a Collegio Concilium generale, ex relatis ſupra ab eod. Fagnan. *in eod. cap. cum olim, num. 50.* Cohell. *de notit. Cardinal. c. 16. priv. 24.* ſive deputari poſſunt Legati, vel Nuncii, ut juxta quamplura exempla, quæ in hiſtoriis, ac diariis leguntur, atque noſtra ætate practicari vidimus Sede vacante per mortem fa. me. Innocentii X. quod deputatus fuit a Collegio Nuncius ille, tunc digniſſimus Prælatus, per cujus obitum ad ſummum Pontificatum evecti nunc ſedes vacat. 10

Demum nil obſtare videtur, quod in eadem Piana Conſtitutione expreſſa mentio fiat de Statu temporali, ut etiam obſervat idem Fagnan. *in eodem cap. cum olim, num. 62.* quoniam id potius retorquetur, atque præmiſſa comprobat, quoniam reſpectu Status temporalis prohibitio eſt relativa ad dictas alias Conſtitutiones, quæ reſtringuntur, ne de ipſo Statu, ejuſque Terris, & locis diſponatur, committendo, 11

do, vel omittendo, ut pro illorum temporum conditione quandoque ſequi hiſtoriæ docent, quod etiam procedit, attentis terminis generalibus Sacrorum Canonum prohibentium alienationes, aliaſque notabiles ac præjudiciales innovationes, Sede vacante, non autem circa illam adminiſtrationem, quæ neceſſaria potius, ut ſupra videtur, atque cum hac Perſonarum, & actuum diſtinctione, iſta quæſtio plana remanere videtur, ac recte conciliantur antiquorum Canoniſtarum, & Legiſtarum, ac etiam Theologorum diſſidentes opiniones, quæ ita diverſæ potius, quam contrariæ dici merentur, non erat etenim opus circa Statum temporalem, & pecunias Cameræ deſcendere ad ſpeciem, ſi præcedens latiſſima, & effrænata prohibitio per illa verba *nullam omnino* de quacumque juriſdictione, & poteſtate intentionis ſuffſet agere, ideoque, ut præmiſſum eſt, Conſtitutio in hac parte potius retorquetur.

Concludendo itaque in iis, quæ ad mere Pontificiam ſupremam pertinent poteſtatem, nullam omnino juriſdictionem, ac poteſtatem Collegium habet ad prædictarum Conſtitutionum limites, niſi in caſibus, qui ab eis exceptuantur, in aliis vero, quæ inferiori Foro Patriarcharum, Primatuum, Metropolitanorum, & Epiſcoporum, ac etiam cujuslibet Principis ſæcularis jura, & poteſtatem pertinent, Collegium adinſtar Capituli, vel reſpective Senatus, iis exceptis, quæ per Sacros Canones, Sede vacante, prohibentur, juriſdictionem, ac poteſtatem habere videtur tanquam in caſu ſub dictis Conſtitutionibus non comprehenſo, & de quo antiqui Canoniſtæ per Fagnan. reaſſumpti non loquuntur.

In contrarium facere videtur ratio aſſignata in dictis Conſtitutionibus Gregorii X. & Clementis V. cum quibus pertranſit ultima Piana; ut ſcilicet ita celeriter Papæ electio ſequatur, & ne alias Cardinales hac poteſtate, ac juriſdictione allecti, differant concludere electionem; verum id non videtur urgere, quoniam iſta ratio eſt generica, & adaptabilis omnibus, quæ diſponuntur, non autem in ſpecie ſuper hac ademptione poteſtatis, & juriſdictionis, cui probabilius altera congruat ratio aſſignata initio Conſtitutionis
12 Clem. V. *Clem. ne Romani*, §. 1. *in princip. Ne indeterminata opinionum diverſitas aliquod poſſit obſtaculum, vel dilationem afferre* (ſunt verba præciſa) atque explicat ibidem Gloſſ. *lit.* G. ut ita ſcilicet decidatur præfata antiqua quæſtio inter Canoniſtas, Legiſtas, & Theologos, cum tanta opinionum varietate diſputata ſuper juriſdictione Collegii in uſu clavium, & in iis, quæ ad mere Pontificiam pertinent dignitatem ſuper regimine Eccleſiæ univerſalis, quod nil commune habet cum præfatis aliis Perſonis, quarum juriſdictio, & poteſtas eſt limitata, & inferior, longeque minor, dum Canones de Sede vacante generaliter loquentes, eam in multis, & præſertim in gravioribus reſtrinxerunt, ideoque præſumendum non eſt comparatione magni incommodi, quod carcer Conclavis eis præbet, ut per hanc inferiorem, nimiumque reſtrictam capitularem, vel ſenatoriam juriſdictionem, & poteſtatem electio differri debeat; cum punctus revera ſit in ſuprema poteſtate Pontificia, ac etiam in illa majori Principis, vel Patriarchæ, & Primatis, ac Epiſcopi, quæ adhuc Sede vacante in Capitulo, vel reſpective in Senatu reſtricta eſt per Canones, *tot. tit. Decretal. & Sexti ne Sede vacante*, &c.

ROMANA CASTRI ORCIANI
PRO PRINCIPE BURGHESIO.

Diſcurſus pro directione.

An, & quam juriſdictionem habeant Judices delegati, Sede Papali vacante, & præſertim Auditores Rotæ? Et an citatio ad dicendum contra commiſſionem ſit præciſe neceſſaria ad inducendam, & firmandam juriſdictionem?

S U M M A R I U M.

1 F*acti ſeries.*
2 *Terminus pro ſervato, qui haberi ſolet in Rota uſque ad Congregationem Generalem.*
3 *Tribunal Rota, an quieſcat Sede vacante, præſertim in novendialibus exequiis? & n. 10. & 13.*
4 *Citatio ad dicendum contra commiſſionem, an ſit neceſſaria ad firmandam juriſdictionem? & nu. ſeq.*
5 *De eodem.*
6 *Citationis defectus ſuppletur per comparitionem.*
7 *An actus ſubſequuti poſt commiſſionem debeant eſſe judiciales?*
8 *De differentia ubi cauſa ſit Rotalis, & ubi introducatur ab alio Tribunali.*
9 *Tribunal Rota dicitur Judex Ordinarius.*
10 *De eodem, de quo ſupra, n. 3.*
11 *Sententia prolata dicitur in ipſa die, in qua terminus fuit habitus pro ſervato, & tranſit in judicatum ob non interpoſitam appellationem, ex tunc.*
12 *In die Congregationis Generalis Rotalis, quid proprie agatur.*
13 *De eodem, de quo ſupra n. 3. & 10.*
14 *Judices Delegati non indigent alia commiſſione Pontificis ſucceſſoris.*

D I S C. CXVII.

CUm in iſta cauſa, de cujus ſtatu, & meritis agitur *diſc.* 1
70. & 133. de feud. in ſecunda inſtantia *coram Emerix ſub die 22. Junii 1676.* prodiiſſet reſolutio confirmatoria alterius proditæ *ſub die 24. præcedentis*, per quam recedendo a contraria reſolutione ſequuta *ſub die 2. Martii 1674.* approbata fuit prima reſolutio coram eodem *ſub die 15. Junii 1672.* pro confirmatione ſententiæ Rotalis; hinc probabiliter ſperando, quod in Congregatione generali habenda de ſtylo in fine menſis Julii demandanda eſſet expeditio, concepta fuit citatio ad ſententiam pro ultima 2
Rota, in qua indictæ fuerunt feriæ generales, habita *ſub die 3. Julii*, & in qua habetur terminus pro ſervato, qui durat uſque ad dictam Congregationem generalem, ut advertitur *diſc. 32. in Relat. Curiæ, & diſc. 34. de Judic. n. 26.* Cumque ſub die 22. ejuſdem menſis Julii ſequuta eſſet vacatio Sedis Apoſtolicæ per mortem Clementis X. atque durantibus exequiis novendialibus, Rota in jam deſignata die ejuſdem menſis tenuiſſet dictam Congregationem generalem, in qua iſtius, aliarumque plurium cauſarum demandata fuit expeditio, duplex exorta eſt difficultas, an expediret illam accipere necne? Primo nempe, quod jam quieſcerent Tribunalia, illud præſertim Rotæ pro toto tempore 3
vacationis Sedis, multo vero magis in iſto novendialium exequiarum termino, ad text. *in l. intendum, ff. de Judic.* Et ſecundo, quod in commiſſione appellationis interpoſitæ per Capitulum, a ſententia Rotali in alia inſtantia lata per Albertum, in hac inſtantia directa Emerix, non adeſſet citatio ad dicendum contra commiſſionem, ob quam illa effecta eſſet communis, ideoque diceretur deficere juriſdictio, 4
ut apud Peutinger. *dec. 344. n. 10.* cum aliis, de quibus infra, & *diſc. 8. de Judic. n. 26. & 27.*

Quamvis autem neutra difficultas pro meo ſenſu haberet ſubſiſtentiam, attamen quia alii deſuper conſulti nimium dubitabant, nullaque immineret neceſſitas faciendi hanc expeditionem, citius, vel ſerius, idcirco Ego quoque in hunc deveni ſenſum, ut differretur ad ſe ponendum in tuto, quodque expectaretur ceſſatio vacationum, omniaque bene implerentur.

Ad oſtendendum vero, quod difficultates non ſubſiſterent, quodque verificaretur dictum *Pſalmiſtæ*, quod *ibi trepidaverunt timore, ubi non erat timor*, deſuper edidi diſcurſum, præ- 5
ſertim ſuper ſecunda difficultate deficientis citationis ad dicendum contra commiſſionem, quæ majorem dabat anſam dubitandi, atque in hoc puncto dicebam, quod concluſio in ſuis caſibus erat vera, ſed quod juxta frequentem ſtylum fallacia erat in applicatione. Ratio namque fundamentalis concluſionis ea eſt, quod ille, qui obtinuit commiſſionem, poteſt pœnitere, ac nolle uti, ſive negare, quod ipſe illam impetraverit, & incapſari curaverit, ſed quod id fieri potuerit a collitigante, ideoque ubi ex ſubſequutis patet de animo utendi, & de approbatione illius incapſationis, vel exhibitionis, tunc iſta citatio non venit amplius reputanda neceſſaria, dum ita jam impletus eſt ille finis, ob quem deſideratur, ejuſque ratio ceſſat, ut apud Ubald. *dec. 472.* quæ reputari ſolet in materia magiſtralis apud Dunozet. *dec. 66. & 124. & dec. 666. num. 6.* Add. ad Gregor. *dec. 552. n. 7.* Add. ad Burat. *dec. 138. lit. B.* & diſtinguendo apud Bich. *dec. 171.* 6
repetit. dec. 264. nu. 21. & ſeqq. part. 9. recent. & in aliis, & advertitur *diſc. 8. numer. 26. de Judic.* atque ubi iſtæ non adeſſent auctoritates, dicebam, quod deberet ſufficere ipſe naturalis diſcurſus, ob ceſſantem, vel reſpective adimpletam rationem, in qua concluſio conſiſtit eo modo, quo generaliter habemus in citatione, quod quomodocumque male concepta ſit, ſi compareat citatus, purgatur omnis defectus, cum ita adimpletus dicatur ejus finis, ut *diſc. gen. 46. de Judic.* atque cum his terminis, iſtoque præſuppoſito proceditur apud Peutinger. *d. dec. 344.*

Et quamvis aliqui cum ſolito vere damnabili ſtylo ſuperſti-

cialium, vel grammaticorum immorandi in ſola littera ſuſcriptorum, ac ſi eſſent verba legum, obſervarent, quod
7 apud Peutinger. *d. num.* 10. adjiciatur verbum *judiciales*, quaſi quod non ſufficiant tot actus in iſta cauſa ſubſequuti quatuor, vel ſaltim trium, acerrimarum diſputationum, cum tot expenſis, & diligentiis, & cum reportatione unius reſolutionis favorabilis, ut petet ex *d. diſc.* 133. *de feud.* & quia omnes iſti dicuntur actus extrajudiciales, ex deductis *diſc.* 32. *in Relat. Curiæ*, & alibi; advertebam tamen ibi dici, quia ſic illius caſus circumſtantiæ dabant, non autem, ut præciſe id neceſſarium ſit, cum nulla ratio, vel auctoritas id probet, nulloque jure cautum ſit, atque revere iſta non eſt ſolemnitas ſubſtantialis, vel forma ſolemnis, ſed ſolum forma probatoria voluntatis.
8 Ponderando etiam quod magna conſtituenda eſt differentia inter caſum, de quo agitur *in d. deciſ.* Peuting. quod ſcilicet ab alio Judice, vel Tribunali in Curia, vel extra, committatur de novo cauſa in Rota, adeout illa commiſſio tribuat juriſdictionem, non ſolum Auditori particulari, ſed ipſi Tribunali in univerſum, & caſus, in quo cauſa ſit jam rotalis, atque diverſitas inſtantiæ vera, & de facto non inducat immutationem aliquam, ſed ſolum quandam ſpeciem reviſionis ſub diverſo Ponente, cum tunc dicatur continuatio in eodem Tribunali, in quo fixa, & radicata eſt juriſdictio, atque cauſam eſſe commiſſam potius uni, quam alteri Auditori redolere videtur quandam ſpeciem diſtributionis inter eos, non autem ut tribuat juriſdictionem Tribunali, cui potius in genere commiſſiones directæ dicuntur, unde dicitur Judex ordinarius, vel reſpective delegatus in univerſum, ex quo manat, quod ut advertitur *diſc.* 46. *in Relat. Curia*, & incidenter alibi, occaſione cauſarum particularium in caſu impedimenti ejus, cui commiſſio directa eſt, alter a
9 Decano ſine alia commiſſione ſubrogatur, atque unus ſubſcribit ſententiam loco alterius, neque neceſſaria eſt illa formalis traſportatio actorum, quæ de jure, magis vero ex Concilio Tridentino requiritur pro forma ab uno Tribunali ad alterum, juxta deciſiones Puteï 339. *lib.* 3. 340. & 442. *lib.* 2. cum aliis *in Nolana Parochialis* 12. *Januarii* 1674. coram Mattæjo, & in aliis.
10 Quo vero ad alteram difficultatem, quæ percutiebat non ſolum iſtam cauſam, ſed omnes alias, quarum expeditio in dicta Congregatione generali demandata fuit, diſtinguebam quoque punctum in duas inſpectiones, unam nempe ſuper puncto magis particulari novendialium exequiarum, & alterum poſt completas exequias durante vacatione Sedis Papalis, priori caſu, vel tempore, quando tunc ſententia jurídice prolata eſſet, aliaque acta judicialia geſta, tunc admittebam, quod difficultas eſſet conſiderabilis, cum tunc omnia fere quieſcant, atque generaliter adaptari videntur omnia, quæ de exceptione novendii luctus etiam inter priva-
11 tos habentur collecta per Graſſ. *de except.* 3. *num.* 31. *cum ſeq.* ſed adhuc eram in ſenſu, quod difficultas non intraret, quoniam ex ſtylo de quo *diſc.* 34. *n.* 26. *de Judic.* & *d. diſc.* 30. *in Relat. Curia n.* 105. vere ſententia prolata dicitur in ipſa die, in qua terminus habitus fuit pro ſervato, ita & taliter, quod niſi intra decem dies interponatur appellatio, ſententia tranſeat in judicatum, quamvis illa de facto adhuc lata non ſit, quod licet videatur aſperum, attamen eſt receptum, & per conſequens in die Congregationis generalis nullus fieri dici-
12 tur actus judicialis, ſed illa eſt quædam extrajudicialis adunantia, in qua per ſpeciem conferentiæ diſcurritur, an debeat, necne publicari illa ſententia, quæ in vim ſtyli fingitur lata, & publicata, & ſic omnia geſta dicuntur ſub die tertii Julii vivente adhuc Papa, qui ſupravixit per alios dies decem, & novem, ac propterea dicebam, quod, vel oportebat tollere hunc ſtylum de medio, illumque infectum declarare, vel quod difficultas non intraret.
Hinc non videbatur opus aſſumere inſpectionem ſuper
13 alio tempore, dum in priori, in quo major cadebat difficultas, iſta ut ſupra non intrabat, ſed quando de hoc agendum eſſet, advertebam, quod licet aliqua dignoſci videatur diſcrepantia de more inter Doctores, dum Specul. *in Rubr. de offic. ord. num.* 3. tenet unam opinionem, Zabarell. & *alii in Clement. Auditor de reſcrip.* tenere videntur alteram ex relatis per Gambar. *de off.* & *poteſt. legat. lib.* 9. *ex num.* 63. quos, & alios refert Scacc. *de appell. qu.* 8. *num.* 160. nihilominus de facto ſtylus inconcuſſus eſt, quod iſtud Tribunal, prout & alii Judices Delegati abſtinent, id autem referendum videtur potius ſtylo, quam juris diſpoſitioni ob deficientem juriſdictionem per mortem delegantis, ut aliqui male credunt, cum id non procedat in cauſis jam inceptis, ac etiam quia ſi ita eſſet, neque poſſent hujuſmodi Judices Delegati poſt creationem Papæ procedere, ſed indigerent nova commiſſione, cujus contrarium docet inconcuſſa praxis, quod continuatur cum eadem, ac propterea reſultat clara probatio, quod commiſſiones per mortem Papæ non expirarunt, atque Conſtitutio 63. Pii IV. innovativa decreti Concilii Viennenſis, de qua *diſc. præcedenti* percutit Cardinales, qui debent eſſe occupati in electione Papæ, non autem alios Judices, & Tribunalia, quæ in hoc nullam habent partem, ſtylus autem 14
prædictus ex eo provenit, quod antiquitus non fiebant commiſſiones, ut hodie, ſed concipiebantur citationes nomine Papæ, tanquam coram ipſo, cujus vice Auditor audiebat, & decernebat, & per conſequens ſi non aderat Papa, id remanebat de facto, & de jure impracticabile, ſed poſtquam invaluit uſus commiſſionum, ceſſavit iſta ratio, adhuc tamen continuavit ſtylus, cui propterea, & non alicui juridicæ rationi, totum eſt deferendum.

Faciunt ad materiam primi diſcurſus hujus Libri ſequentes Sacræ Rotæ deciſiones.

R. P. D. MOLINES.

Gerunden. Juriſdictionis ſuper manutentione.

Merc. 5. *Martii* 1692.

COmplicata coram R.P.D. meo Benincaſa Cauſa poſſeſſionis, & proprietatis, diſputatoque ſub uno, eodemque dubio, an conſtet de bono Jure Reverendiſſimi Epiſcopi Gerunden. eique eſſet danda manutentio circa pertinentiam, & exercitium Juriſdictionis ordinariæ Eccleſiaſticæ in omnibus Eccleſiis, locis, & Perſonis Territorii Vallis, de Amerio? reſolutum extitit, *conſtare de bono jure dicti Epiſcopi, eique dandam eſſe manutentionem*, juxta deducta in binis Deciſionibus editis ſub diebus 27. Junii 1689. & Prima Martii 1690. quo expedito mandato de manutenendo, ejuſque executione ſuſpenſa per Signaturam Juſtitiæ, quæ appellationi detulit, reſcribendo, *cum facultate manutenendi quem de jure*, hodierna die duo ſeparata in eadem Rota propoſui dubia: primum nempe, *An, & cui ſit dandum mandatum de manutenendo?* & ſecundum, *An ſit ſtandum, vel recedendum a deciſis ſuper bono jure, coram R.P.D. meo Benincaſa?* ex quibus aſſumpta cognitione primi, cenſuerunt DD. eſſe dandum mandatum de manutenendo Epiſcopo.

Fuit decidendi ratio, quia Monaſterium B. Mariæ de Amerio una cum Villa, & toto Territorio vallis de Amerio ſitum eſt intra limites Diœceſis Gerunden. quod reſultet nedum ex generali juris præſumptione militante favore Epiſcopi, ex primæva, & antiquiſſima illa Diœceſium diviſione, & aſſignatione, de qua *in cap.* 1. & 2. *diſt.* 80. *cap.* 1. *diſt.* 99. *cap. Eccleſias* 13. *quæſt.* 1. ex qua diviſione ſequitur omnia loca ab origine præſumi, eſſe in aliqua Diœceſi, & in illa, cujus finibus magis adjacent, vel quibus circumdantur ſaltem pro majori parte, maxime quando alius Epiſcopus non eſt in cauſa, qui ſituationem prætendat, Card. de Luc. *de Juriſd. diſc.* 1. *num.* 14. & 15. & *diſc.* 11. *num.* 4. Tambur. *de Jur. Abb. tom.* 1. *diſput.* 15. *quæſt.* 9. *num.* 5. & 6. Rota apud eundem Tambur. *tom.* 3. *dec.* 47. *num.* 2. & *dec.* 71. *numer.* 3. & coram Burat. *deciſ.* 578. *a nu.* 1. *ad* 3. & coram Priol. *dec.* 338. *numer.* 10. coram Royas *dec.* 218. *numer.* 5. *deciſ.* 230. *a num.* 4. *ad* 6. *part.* 8. *rec.* & *dec.* 482. *a num.* 3. *ad* 5. *part.* 14. Verum etiam ex Teſtibus Remiſſorialibus Epiſcopi, & Abbatis, junctis antiquiſſimis, & repetitis enunciativis contentis in publicis Inſtrumentis, in quibus tam Monaſterium prædictum, quam alia loca Vallis de Amerio ab ipſiſmet Abbatibus, & Monachis enuntiantur Diœceſis Gerunden. ut videre eſt in *Summ. Epiſcopi, a num.* 1. *ad* 6. Hancque ſituationem indubitatam reddit confirmatio electionis Abbatis facta per Epiſcopum, & Juramentum fidelitatis, & obedientiæ ab Abbate illi præſtitum de anno 1343. & aliud ſimile juramentum alterius Abbatis de anno 1344. *dicto Summ. n.* 50. quæ juxta antiquos Canones competebant Epiſcopis, in quorum Territorio, & Diœceſi erant ſita Monaſteria, *cap.* 1. *ubi gloſ. verbo inſtituere, cap. Abbas, cap. ſi quis Abbas, cap. Monaſteria* 18. *quæſt.* 2. Tambur. *de Jur. Abbat. dicto tom.* 1. *diſput.* 6. *quæſt.* 2. *num.* 1. *verſ. Abbates autem*, & ulterius in dd. Juramentis promiſerunt Abbates accedere ad Synodum Gerunden. temporibus ſolitis, quod manifeſte indicat, ipſos vere cognoviſſe ſe eſſe de Diœceſi, & in Diœceſi Gerunden. cum ſolum juxta Canonicas Sanctiones ad Synodum Diœceſanam proprii Epiſcopi, & non alterius potuiſſent compelli accedere, *cap. quod ſuper iis* 9. *de majorit.* & *obedient. cap. ex ore* 17. *de Privil. cap. ut Apoſtolicæ* 6. *eodem titulo in* 6. *cap. Abbates* 18. *quæſt.* 2. & de Synodo Epiſcopi, in cujus Diœceſi habitant Regulares, loquitur Sac. Conc. Tridentin.

dentin. *ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 2. *ubi in verſ. Synodi quoque* ſtatuitur in quibus caſibus exempti debeant hodie accedere ad Synodum Diœceſanam, & explicat late Fagnan. *in c. ſuper his*, *de majorit. & obedien. e n.* 43. *ad* 64. Tamb. *de Jur. Abb. to.* 1. *diſp.* 24. *q.* 4. Barboſ. *in Collect. ad Conc. d. cap.* 2. *n.* 23. *ad* 25. *& de poteſt. Epiſc. p.* 2. *allegat.* 93. *n.* 8. *&* 9. Lotter. *de re beneficiar. lib.* 1. *q.* 21. *a n.* 80. *ad* 83. quibus concordat conſtitutio Synodalis Gerunden. data in d. *Sum. Epiſc. n.* 16. in qua inter Abbates dictæ Diœceſis obſtrictos accedere ad Synodum, deſcriptus legitur Abbas Monaſterii B. Mariæ de Amerio.

Ex qua ſituatione, quam ante omnia debet juſtificare Epiſcopus pro exercenda ſua Juriſdictione, *cap. cum Venerabilis* 7. *de Religioſ. Domib. cap. cum olim* 19. *de Cenſib.* ubi Abbas, *n.* 2. Card. de Luc. *de Juriſd. diſc.* 1. *n.* 14. *& diſc.* 11. *n.* 3. *& diſc.* 12. *n.* 5. Fagnan. *in cap. cum dilectus*, *de Religioſ. Domib. n.* 15. Pignatell. *to.* 2. *conſult.* 26. *n.* 11. Sequitur Epiſcopum Gerunden. habere fundatam intentionem ex aſſiſtentia Juris ad exercendam Juriſdictionem ordinariam Eccleſiaſticam in omnibus Eccleſiis, ac locis, & perſonis Vallis, ſeu Territorii de Amerio, tanquam ſitis in ſua Diœceſi tam de jure, *cap. ſic*, *cap. regendæ*, *cap. noverint* 10. *qu.* 1. *cap. Omnes Baſilicæ* 16. *quæſt.* 7. *cap. Conquerente* 16. *de Offic. Ordinarii*, *cap. de Xenodochiis*, *cap. Conſtitutus* 6. *cap. cum venerabilis* 1. *de Religioſ. Domib. cap. cum olim* 19. *de Cenſib. c. auditis* 15. *cap. cum olim* 18. *de præſcript. cap. cum contingat* 13. *de foro compet. cap. cum Epiſcopus*, *de Offic. Ordinarii in* 6. *c. cum perſonæ* 7. *de privil. in* 6. Poſth. *obſervat.* 45. *n.* 6. Fagnan. *d. c. cum olim* 18. *de præſcript. n.* 5. 6. *&* 42. *& in cap. cum dilectus*, *de Religioſ. Domib. n.* 14. *&* 15. Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſc. p.* 3. *alleg.* 127. *n.* 23. *&* 24. Cardin. de Luca *de Juriſd. diſc.* 1. *n.* 18. Lotter. *de re beneficiar. lib.* 1. *q.* 21. *n.* 4. Cancer. *de Juriſd. in exemptos*, *p.* 1. *q.* 4. *n.* 6. *& p.* 2. *q.* 1. *n.* 2. Rot. *deciſ.* 218. *n.* 9. cor. Royas, *deciſ.* 338. *num.* 3. cor. Priol. *deciſ.* 70. *n.* 19. *p.* 12. *dec.* 483. *n.* 1. *&* 2. *p.* 14. quam ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 6. *de reform. c.* 5. *ſeſſ.* 7. *de reform. c.* 8. *ſeſſ.* 14. *c.* 2. *&* 3. *ſeſſ.* 21. *cap.* 8. *& ſeſſ.* 24. *cap.* 3. *&* 20. *de reform. & de Regul. ſeſſ.* 25. *cap.* 11.

Et ex hac ſola juris aſſiſtentia competit Epiſcopo manutentio pro exercitio ſuæ juriſdictionis etiam comprobata illius poſſeſſione, dummodo hanc poſſeſſionem legitime non probet Prælatus inferior, *cap. auditis* 15. *c. cum olim* 18. *de præſcript. cap. Conſtitutus* 6. *cap. cum dilectus* 7. *de Relig. Domib. cap. cum Perſonæ* 7. *de privil. in* 6. Barboſ. *de Offic. & poteſt. Epiſc. p.* 3. *alleg.* 127. *a n.* 37. *& ad* 39. Poſth. *de manut. obſer.* 45. *n.* 7. Fagnan. *in cap. nullus*, *de Parochiis*, *n.* 27. *&* 42. Marcſcott. *variar. reſol. lib.* 1. *cap.* 12. *num.* 3. Rot. cor. Veral. *dec.* 306. *n.* 2. *&* 7. & cor. Duran. *dec.* 226. & cor. Burat. *deciſ.* 140. *dec.* 416. *n.* 1. *& dec.* 501. *n.* 1. *p.* 2. *& dec.* 130. *n.* 2. *&* 3. *p.* 8. *rec.* rationem aſſignat Lotter. *de re Beneficiar. l.* 1. *q.* 21. *n.* 7. quia Epiſcopo adepta poſſeſſione ſuæ Eccleſiæ, & omnimoda aſſiſtentia, intelligitur acquiſita quaſi poſſeſſio quoad omnes actus indifferenter.

Tanto certius concurrente etiam ex parte Epiſcopi actuali poſſeſſione, & exercitio actuum juriſdictionalium in Eccleſiis, perſonis, & locis dicti territorii infra ſpecificandorum, quam circumſtantiam in terminis expendit Rot. *dec.* 290. *n.* 22. *&* 308. *n.* 2. cor. Bich. *& dec.* 578. *n.* 10. *verſ. adminiculantur*, *& in deciſ.* 330. *n.* 11. *p.* 8. *dec.* 483. *n.* 9. *&* 10. *p.* 14.

Neque eſt neceſſe, Epiſcopum probare hujuſmodi actus factos fuiſſe cum ſcientia, & patientia Abbatis, eo quia cum Epiſcopus in locis exiſtentibus intra fines ſuæ Diœceſis habeat aſſiſtentiam juris, non eſt neceſſaria ſcientia patientis, dum non agit de acquirenda, ſed de continuanda ſua poſſeſſione, ita dicit Rot. in Cauſa Adrien. juriſdictionis 27. Junii 1622. coram Pirovano, & ſequitur Adden. ad Buratt. *deciſ.* 579. *n.* 16. *verſ. verum*; Tamburin. *de Jur. Abb. tom.* 1. *diſput.* 15. *q.* 9. *n.* 23. *&* 24. E contra autem, ſi Abbas allegaret aliquos actus in ſui favorem, deberet juſtificare fuiſſe cum ſcientia, & acquieſcentia Epiſcopi, ut ipſi præjudicare poſſent propter aſſiſtentiam juris, quam pro ſe habet Epiſcopos, ob quam etiam in dubio ſunt magis attendendi actus juriſdictionales deducti ab ipſo, quam ab alio Prælato inferiori, Rot. coram Priol. *deciſ.* 328. *num.* 18. *&* 19. *deciſ.* 181. *n.* 30. *&* 31. *p.* 12. *dec.* 10. *n.* 57. *part.* 13. *deciſ.* 483. *n.* 18. *&* 19. *p.* 14. *recent.*

Ac proinde manutenendus eſt Epiſcopus in poſſeſſione viſitandi, de qua conſtat ex viſitationibus geſtis ab Epiſcopis in Eccleſia Monaſterii, quæ dantur *in d. Summar. n.* 7. incipien. ab anno 1362. ad annum 1638. Itaque viſitationes, ſicut Epiſcopis Anteceſſoribus ſuffragantur pro manutentione, ita proſunt Succeſſoribus, Rot. *deciſ.* 101. *n.* 2. *p.* 3. *rec.* cor. Celſ. *dec.* 29. *n.* 2. Bich. *dec.* 194. *n.* 3. Quod facilius debet hodie procedere, poſtquam cura animarum, quæ erat in Parochiali Eccleſia S. Michaelis, ob illius totalem everſionem ex cauſa belli tranſlata fuit in Eccleſiam dicti Monaſterii, qui ſtante ſicut Epiſcopi viſitabant Eccleſiam S. Michaelis, ut deponunt teſtes Remiſſoriales, *n.* 8. ita licitum erit moderno Epiſcopo viſitare Eccleſiam dicti Monaſterii in concernentibus curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum, prout ita R. P. D. meus Benincaſa conceſſit Epiſcopo manutentionem.

Similiter manutenendus eſt Epiſcopus in poſſeſſione conferendi beneficia ſita in Eccleſiis locorum Vallis de Amerio, ſive ex cauſa permutationis, ſive vacationis per obitum in menſibus non reſervatis, ſive præſentationis Patronorum, cum de poſſeſſione doceatur ex pluribus Inſtrumentis, & Teſtibus exhibitis in d. *Sum. n.* 9. *&* 10. & ex conſenſu dato per Abbatem de anno 1615. collationi faciendæ per Epiſcopum Gerunden. de Cappellania majori Eccleſiæ B. Mariæ de Amerio ex cauſa permutationis *d. Sum. n.* 6. & ex litteris executorialibus *d. Sum. n.* 11.

Ac etiam in poſſeſſione conferendi Ordines tam minores, quam Sacros Clericis locorum dictæ Vallis, & Territorii de Amerio, ut probatur ex pluribus Collationibus formiter extractis *dicto Sum. num.* 13. & Teſtibus, *eodem Sum. num.* 12.

Præterea competit etiam manutentio Epiſcopo in poſſeſſione adminiſtrandi Sacramentum Confirmationis Incolis Locorum de Amerio, & in ipſamet Eccleſia Monaſterii, ut deponunt teſtes *dict. Sum. n.* 14. qui ulterius deponunt de ſcientia, & patientia Abbatum pro tempore diſtribuendi Rectoribus, & Curatis Eccleſiarum Vallis de Amerio Oleum Sacrum, ut in *d. Sum. n.* 15. deponunt Teſtes, qui Rectores ſemper acceſſerunt, & accedunt ad Synodum Gerunden. *eod. Sum. n.* 16. prout ad eundem accedere promiſerunt Abbates *dict. Sum. n.* 5. & ſunt deſcripti in Conſtit. Gerunden. *Sum. n.* 16.

Eademque ratione probatæ poſſeſſionis manutenendus eſt Epiſcopus in poſſeſſione concedendi licentias Præsbyteris dictæ Vallis audiendi Confeſſiones, prædicandi Verbum Dei, de qua poſſeſſione deponunt teſtes, *n.* 17. & intereſſendi in matrimoniis contrahendis inter Incolas dictæ Vallis, quod etiam probant Teſtes, *eod. Sum. n.* 18.

Et tandem manutenendus eſt pariter, nedum in poſſeſſione percipiendi decimas, emolumenta, & alia jura Epiſcopalia, & Diœceſana, ut liquet ex Teſtibus deponentibus, Epiſcopos Gerunden. ſemper ab habitatoribus dicti loci tam Eccleſiaſticis, quam Laicis fuiſſe recognitos, uti Ordinarios, & ſuperiores Eccleſiaſticos *dict. Sum. n.* 19. Verum etiam in poſſeſſione cognoſcendi cauſas tam beneficiales, quam civiles, & criminales ſpectantes ad Forum Eccleſiaſticum, ac etiam matrimoniales perſonarum, & Incolarum dd. locorum ut deponunt Teſtes, *eod. Sum. n.* 20. *&* 21.

Quæ eo magis procedunt attento bono jure Epiſcopi declarato in altera deciſione cor. Me eadem die emanata, in cujus boni juris ſequelam facilius eidem eſt danda manutentio in prædictis actibus, ad tradita per Poſth. *de manut. obſer.* 45. *n.* 1. *cum ſeqq.* Rot. *dec.* 229. *n.* 3. *p.* 13. *& dec.* 204. *n.* 2. *p.* 19. *recent.*

Et ita altera tantum, &c.

R. P. D. MOLINES.

Gerunden. Juriſdictionis ſuper bono jure.

Mercurii 5. Martii 1692.

DEciſo Articulo manutentionis conceſſæ Reverendiſs. Epiſcopo Gerunden. in poſſeſſione exercendi juriſdictionem ordinariam Eccleſiaſticam in omnibus Eccleſiis, locis, & perſonis Vallis de Amerio, ut in altera deciſione, ac eadem die coram Me, aggreſſi ſunt Domini examen in petitorio circa competentiam præfatæ juriſdictionis, compertiſque ſubſiſtentibus fundamentis deciſionum R. P. D. mei Benincaſa ſub diebus 27. Junii 1689. & prima Martii 1690. emanatarum, adjudicantium hujuſmodi juriſdictionem dicto Epiſcopo, perſiſtendum eſſe in deciſis, Domini dixerunt.

Cum enim Monaſterium una cum omnibus Eccleſiis, & locis totius Vallis de Amerio exiſtat in Diœceſi, ſemperque fuerit, & ſit de Diœceſi Gerunden. prout probatur manifeſte, ex deductis in dicta deciſione ſuper manutentione, hac die coram Me edita, §. *Fuit decidendi ratio*, exinde reſultat,

Epiſco-

Epiſcopum Gerunden. habere intentionem fundatam, & aſſiſtentiam juris in ſui favorem ſuper competentia dictæ juriſdictionis ordinariæ Eccleſiaſticæ tam quoad perſonas, quam quoad Eccleſias, & loca Vallis, ac territorii de Amerio, ut late in mox citata deciſione, §. *Ex qua ſituatione*.

Abſque eo, quod prætendere poſſit Abbas dicti Monaſterii habere territorium ſeparatum a Diœceſi Gerunden. vigore Bullæ Clem. III. ſiquidem admiſſo etiam hodie, quod ſit valide compulſata, & in forma probanti, prout pro parte Epiſcopi fuit in actis declaratum, citra tamen ejus approbationem, quoad relevantiam judicio Rotæ remiſſam, ut in declaratione data *in Sum. hodierno Epiſcop. n. 1.* adhuc ex ea non probatur favore Abbatis iſta qualitas Territorii ſeparati, quia cum hoc de jure ſolum habeat Epiſcopus conſtitutum in tota ſua Diœceſi, *cap. Omnes Baſilicæ 16. quæſt. 2. c. Monaſteria 18. quæſt. 2. cap. 1. de Offic. Ordin. cap. cum Epiſcopus, eod. tit. in 6. cap. 2. de Conſtitut. in 6.* Abb. *in cap. 3. de Offic. Ordin. num. 10. verſ. Unum ſcias*, Fagnan. *in cap. cum contingat, de foro competenti, num. 25. & 26. in fin.* Tambur. *de Jur. Abb. tom. 1. diſp. 15. quæſt. 9. num. 7.* Gratian. *diſcept. 212. num. 46.* Barboſ. *de Offic. & poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 107. n. 2.* Prælati inferiores Territorium ſeparatum contra Epiſcopum habere non poſſunt, niſi ex privilegio Papæ, ad quem ſpectat Diœceſes, & Territoria dividere, ac conſtituere, vel ex legitima præſcriptione, quæ faciat præſumere privilegium Papæ, Card. de Luca *de juriſdict. diſc. 1. nu. 12.* Fagnan. *in cap. accedentibus, num. 2. verſ. rerum de exceſſibus Prælatorum*, Pignatell. *tom. 2. conſult. 26. nu. 20. & 21.* Gratian. *diſcept. 212. num. 13. 17. & 19.* Tambur. *d. q. 9. a n. 7. ad 57.* Rota cor. Priol. *deciſ. 338. n. 15. & 12.* & coram Buratt. *dec. 338. num. 2. dec. 304. n. 7. p. 11.* & taliter, ut privilegium Apoſtolicum debeat eſſe clarum, & expreſſum, alias illi non ſuffragatur contra Epiſcopum habentem pro ſe aſſiſtentiam juris, Card. de Luca *dicto diſc. 1. n. 12.* Rot. *dec. 304. n. 8. p. 11. dec. 70. n. 33. p. 13. deciſ. 483. num. 14. part. 14. dec. 340. n. 16. p. 15.* & in Vicen. Juriſdictionis 28. Aprilis 1679. §. *nec ſeparationem, coram Reverendiſſimo Emerix Decano*.

Cujus naturæ non eſt dicta Bulla Clem. III. cum ex ea non conſtet claris, & expreſſis verbis, Vallem, ſeu Territorium de Amerio una cum omnibus ſuis locis, & membris fuiſſe conſtitutum Territorium ſeparatum a Diœceſi Gerunden. ſed ſolum reſultat favore Abbatis ſimplex, & nuda exemptio Monaſterii, ac Monachorum ab Epiſcopo Gerunden. ex cauſa regularis inſtituti, ſolum autem privilegium exemptivum non ſufficit pro ſeparatione Territorii contra Epiſcopum favore Prælati inferioris, Fagnan. *in cap. cum contingat, de foro compet. num. 39.* Rot. *dec. 207. n. 2. & 3. part. 2. diverſ. deciſ. 324. n. 3. & 6. p. 1. rec. dec. 220. n. 2. p. 9. dec. 70. n. 30. & 31. & deciſ. 97. n. 6. 7. & 8. p. 13. dec. 483. num. 12. & 13. p. 14.* & noviter in Vicen. Juriſdictionis 28. Aprilis 1619. §. *nec ſeparationem*, & 16. Junii 1688. §. *prout*, coram Reverendiſſimo D. Decano, immo exemptio ſupponit locum eſſe in Diœceſi, & Territorio Epiſcopi, *cap. grave de Offic. Ordin. c. de Monach. de ſentent. excommun. c. cum Epiſcopus, de Offic. Ordin. in 6.* Concil. Trid. *ſeſſ. 5. de reform. cap. 2.* Fagnan. *in d. cap. grave, n. 10. & in cap. cum contingat, de foro competenti, num. 32. & 33. & in cap. accedentibus, de exceſſ. Prælator. num. 35. & 38.* Card. de Luca *de Juriſd. diſc. 1. n. 8. in fin.* Tambur. *de Jur. Abb. tom. 1. diſp. 15. q. 9. n. 3. & 33. & tom. 2. diſp. 5. q. 5. n. 6.*

Non obſtat, quod in eadem Bulla confirmentur nedum omnia bona per Monaſterium acquiſita, & poſſeſſa, verum etiam acquirenda ex conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione Fidelium, aliiſque modis, quoniam hoc ad ſummum importaret nudam, & ſimplicem exemptionem bonorum Monaſterii, non autem, quod Abbati competat Territorium ſeparatum a Diœceſi Gerunden. ut in ſimili dicit Rot *in deciſ. 483. a n. 11. ad 14. part. 14. rec.* ut enim Prælati inferiores habeant Territorium ſeparatum a Diœceſi, requiritur, ut præter exemptionem, tranſlata ſit in ipſos omnimoda, & plena juriſdictio ſpiritualis, non ſolum in Eccleſias, & loca, ſed etiam in Clerum, Populum, & Parochum cum cura animarum, excluſo in totum Epiſcopo, Lotter. *de re benefic. lib. 1. q. 24. a n. 112. ad num. 120. & q. 25. num. 11. & 54.* Pignatell. *tom. 8. conſult. 59. n. 20.* Card. de Luca *de juriſd. diſc. 1. num. 10. & diſc. 34. n. 9. verſ. altera*, Fagnan. *in cap. ſignificaſti, de offic. Archidiac. n. 17. verſ. illud tamen, & num. 18. 19. & 21. & in cap. nullus, de Parochiis, n. 40. & 41. & in cap. grave, de offic. Ordin. n. 32. 33. 35. & 39. & in cap. cum dilectus, & de Religioſ. Domib. n. 23. & 26.* Rot. *dec. 324. n. 6. p. 2. rec. dec. 70. n. 29. p. 13. & deciſ. 483. n. 12. verſ. altero, & n. 13. p. 14. deciſ. 340. n. 17. p. 15.* & noviter in Leodien. Juriſdictionis 15. Martii 1688. §. *minus obſtant*, coram bon. mem. Rondinino, confirmata die 10. Aprilis 1690. §. *admiſſo etiam*, coram Reverend. D. Decano.

Eademque ratione reſpondetur pluribus aliis prærogativis conceſſis Abbati Monaſterii B. Mariæ de Amerio in dicta Bulla Clem. III. quod nempe importent, & concludant ſimplicem exemptionem Monaſterii, & Monachorum, non autem ſeparationem Territorii a Diœceſi Gerunden.

Quæ eo magis procedunt, ex quo non juſtificatur pro parte Abbatis uſus, & obſervantia dictæ Bullæ, nec de tempore illi proximo, nec remoto infra quadraginta annos, ut requiritur, Rot. *dec. 323. n. 1.* & ibi Add. coram Ludov. Quinimmo ex parte Epiſcopi probatur ejus non uſus, & inobſervantia per longiſſimum tempus, quo ſtante privilegium fuiſſe amiſſum, eique renunciatum cenſetur, *c. ſi de terra, & c. accedentibus*, & ibi gloſ. *in figuratione caſus, ex verbo per quadraginta annos, & in cap. pro illorum, de præbendis, verb. inſtituere proprie, de privil.* Rot. *dec. 356. n. 9.* coram Royas, *dec. 311. n. 5. & 6.* cor. Celſ. *dec. 175. n. 9.* coram bon. mem. Alex. VIII.

Hujuſmodi autem non uſus privilegii, immo contrarius uſus reſultat, ex quo Abbati ex eadem Bulla Clem. III. conceditur facultas ſuſcipiendi Chriſma, & Oleum Sanctum a quocumque Epiſcopo ſibi bene viſo, & tamen apparet, quod in omnibus Eccleſiis dictæ Vallis de Amerio fuiſſe ab Epiſcopis Gerunden. & non ab aliis factam diſtributionem Chriſmatis, & Olei Sancti, *Sum. Epiſc.* cor. R. P. D. Benincaſa 27. Jun. 1689. *n. 15.* ulterius in eadem Bulla impartitur facultas Monachis, & Clericis ejuſdem loci ſuſcipiendi Ordines a quocumque Epiſcopo, & tamen iſti conferuntur ab Epiſcopo Gerunden dd. perſonis, *eod. Sum. n. 12. & 13.* Rurſus in ead. Bulla cavetur Abbatem, & Clericos adſtringi non poſſe ad Synodum Gerunden. accedere, & tamen patet poſt dictam Bullam, quæ emanavit de anno 1187. in confirmatione Abbatum facta ab Epiſcopo Gerund. de anno 1343. & 1344. Abbates tunc temporis juraſſe accedendi ad dictam Synodum temporibus ſolitis, dummodo non fuerint legitime impediti *d. Sum. n. 5.* quod etiam reſultat ex conſtitutione Synodali Gerund. in qua inter Abbates obligatos ad Synodum accedere deſcribitur Abbas de Amerio *d. Sum. n. 16.* in quo etiam juſtificatur effectivus, & continuatus acceſſus ad dictam Synodum Parochorum Eccleſiarum Vallis de Amerio.

Conſtito ex his de bono jure Epiſcopi Gerund. pro competentia juriſdictionis ordinariæ Eccleſiaſticæ, & ſpiritualis in Eccleſiis, locis, ac toto Territorio Vallis de Amerio, ſequitur exinde licere eidem Epiſcopo viſitare Eccleſias, & perſonas dicti Territorii, & ad hoc habere intentionem fundatam ex aſſiſtentia juris, nedum vigore Sacror. Canonum, ut *in c. relata, c. decrevimus, cap. Epiſcopus, cap. placuit 10. q. 1. c. conquerente, de offic. Ordin. c. cum Epiſcopus, eod. tit. in 6. c. 1. de Cenſibus in 6.* ſed ex decretis Conc. Trid. *in ſeſſ. 7. de reform. c. 7. & ſeſſ. 24. de reform. cap. 7.* Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg. 73. num. 20. & de jur. Eccleſ. univerſ. lib. 1. cap. 14. num. 3.* Poſth. *de manutent. obſerv. 45. n. 5.* Rut. coram Mantic. *dec. 320. n. 15. deciſ. 501. num. 1. p. 2. rec. deciſ. 218. num. 9.* & apud Tambur. *de Jur. Abbatum tom. 3. deciſ. 53. n. 1.* quod ampliavit Concilium Trident. *in ſeſſ. 7. de reform. cap. 8. & ſeſſ. 2. de reform. cap. 8.* ad Eccleſias ſæculares exemptas, ut iſtæ viſitarentur ab Ordinario, in cujus Diœceſi ſunt, tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegato, & ad Eccleſias *Nullius*, quas viſitaret Epiſcopus vicinior etiam auctoritate delegata, ut *in ſeſſ. 24. de reform. cap.* Rot. *deciſ. 207. num. 1. p. 2. diverſ. dec. 501. n. 1. & 5. p. 2. rec. deciſ. 10. n. 26. & 27. p. 13.* & in Vicen. Juriſdictionis 28. Aprilis, & 16. Junii 1688. cor. Reverendiſſ. Decano, & late Fagnan. *in cap. grave, de offic. Ordin. num. 13. & 21. & in cap. cum dilectus, de Religioſ. Domib. n. 41. in fin. a num. 43. ad 46. & in cap. nullus, de Paroch. n. 23. 24. 25. & 32. & in cap. accedentibus, de exceſſibus Prælatorum, num. 33.* Pignatell. *tom. 2. conſult. 26. num. 26. 36. 37. & 38.* quæ juris aſſiſtentia adeo favet Epiſcopo ſuper jure viſitandi Eccleſias, & loca ſuæ Diœceſis, ut ei non ſit inhibendum ſub prætextu allegatæ exemptionis, aut qualitatis ſtatus *Nullius*, donec cognoſcatur de his qualitatibus, ut dixit Rota *dec. 390. n. 1. p. 1. rec. & dec. 403. n. 1. & deciſ. 501. num. 5. p. 2. rec. & dec. 53. num. 1.* apud Tamb. *deciſ. 1067. n. 1.* coram Seraph. Adden. ad Ludov. *deciſ. 312. num. 4.* Barboſ. *de Offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg. 127. num. 25.*

Pariter eſt indubia juriſdictio Epiſcopi viſitandi jure ordinario Eccleſiam Monaſterii B. Mariæ de Amerio quoad

coram

Digitized by Google

curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum, & Perſonas tam Sæculares, quam Regulares eaſi adminiſtrantes, poſtquam ad illam fuit tranſlata cura animarum, quæ erat in Eccleſia Parochiali S. Michaelis ante iſtius demolitionem ex cauſa belli non ſolum ex juris communis diſpoſitione, de qua in c. Nullus 16. q. 7. cap. 3. §. in Eccleſiis, cap. cum Cappella 16. de privil. cap. 1. de Cappellis Monachorum, c. 1. de verb. ſignif. ſed ex C. T. ſeſſ. 25. de Regul. c. 11. Fagnan. in c. Nullus, de Paroch. a n. 38. ad 47. & in c. grave, de Offic. Ordin. n. 14. 37. & 64. & in c. cum dilectus, de Relig. Domib. a n. 41. ad 45. & in c. cum Cappella, de privil. a n. 14. ad 17. Barboſ. in collect. ad d. cap. 11. Conc. Trid. & de poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 74. n. 18. & de jur. Eccleſ. lib. 1. cap. 14. n. 24. & c. 43. a n. 144. ad n. 145. Tambur. de Jur. Abb. tom. 3. diſp. 5. q. 11. a n. 45. ad 52. Rot. dec. 1058. & 1067. cor. Seraphin. dec. 391. a n. 2. ad n. 7. p. 13. Ea ratione, quia cum Populus, & Clerus, quibus Sacramenta adminiſtrantur, ſint Oves commiſſæ Epiſcopo, ad ipſum Paſtorem ſpectat inſpicere, an per inferiores Sacerdotes, ſive Sæculares, ſive Regulares Divina pabula ſuis Ovibus, bene, & ſancte miniſtrentur, & hæc fuit cauſa finalis ſubjiciendi Juriſdictioni Epiſcoporum Perſonas curam animarum exercentes etiam exemptas, vel Regulares, ut obſervant Card. de Luc. de juriſd. diſc. 4. n. 4. verſ. Circa vero, de Parochiis, diſc. 13. n. 4. Spad. conſ. 57. n. 6. lib. 1. Pignatel. to. 2. conſult. 58. n. 5. Rot. dec. 391. n. 4. & 5. p. 13. dec. 20. n. 7. p. 18. rec.

Prout etiam ad eundem Epiſcopum Gerund. ſpectat cognitio cauſarum omnium ad Forum Eccleſiaſticum ſpectantium reſpectu tam Clericorum, quam Laicorum d. Vallis de Amerio, cap. conquerente 16. de Offic. Ord. cap. cum Epiſcopus 7. eod. tit. in 6. & confirmat Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap. 20. Barboſ. de Offic. & poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 125. n. 28. Fagnan. in d. c. conquerente, n. 23. Quod fortius procedit quoad cauſas criminales, & matrimoniales, quarum cognitio, in d. c. 20. verſ. ad hæc, aufertur Prælatis inferioribus, & Epiſcoporum tantum examini, & juriſdictioni reſervatur, non obſtante conſuetudine, & præſcriptione quadragenaria cum titulo, Fagnan. in c. antecedentibus, de exceſſ. Prælat. ſub n. 6. verſ. hodie vero, Lotter. de re benef. lib. 1. qu. 24. n. 195. verſ. ideoque, Barboſ. in Collect. ad cap. 20. Concilii, nu. 49. & 87. & licet in d. cap. 20. non derogatur immemorabili, tamen ut iſta juvari poſſet, Abbas deberet illam probare concludenter cum requiſitis Gloſſ. in c. 1. de præſcript. in 6. & ulterius uſque dum eſſet canonizata per tres ſententias conformes, & rem judicatam, ſemper Ordinarius eſſet manutenendus in cognitione hujuſmodi cauſarum, Fagn. in cap. cum olim, de præſcript. n. 38. verſ. præterea, Barboſ. d. alleg. 127. num. 27. & in collect. ad d. cap. 20. Concilii, n. 49. 52 & 55. Rot. dec. 447. n. 2. p. 1. rec. & dec. 610. p. 2. rec.

Similiter eidem Epiſcopo competit jus conferendi omnia Beneficia Eccleſiarum d. Vallis de Amerio ex diſpoſitione juris, non ſolum illa, quæ ſunt liberæ collationis in menſibus non reſervatis, ex cap. conquerente 16 de offic. Ordin. c. cum olim 18. de præſcript. c. cum ex injuncto, in fin. de hæret. Garz. de benef. p. 4. c. 1. n. 52. & c. 4. n. 4. Rot. cor. Seraph. dec. 799. n. 1. cor. Bich. dec. 268. n. 4. & p. 9. rec. dec. 60. nu. 5. ſed etiam illa, quæ vacant ex cauſa permutationis, cap. 1. de rer. permut. in 6. Necnon, & inſtituendi illa, quæ ſunt juriſpatronatus, c. 1. de Cappellis Monachorum, cap. ex frequentibus, de inſtit. cap. nobis, de jurepatr. hocque ſtrictius procedit in fundationibus factis poſt Conc. Trid. quod in ſeſſ. 14. c. 12. & 13. mandavit, ut in beneficiis juriſpatronatus inſtitutio Epiſcopo, & non alteri inferiori reſervetur, ut late explicatur in Burgen. Juris inſtituendi 23. Junii 1690. cor. Me.

Præterea pertinet ad d. Epiſcopum tum conferre Ordines majores, & minores omnibus Perſonis d. Vallis de Amerio, vel ipſis dimiſſorias dare ad eos ſuſcipiendos ab alieno Epiſcopo, Sac. Conc. Trid. ſeſſ. 23. de reform. c. 8. & 10. Fagnan. in cap. conquerente, de Offic. Ordin. nu. 27. verſ. Ultimum, Rot. cor. Seraph. dec. 985. Tum miniſtrare Sacramentum Confirmationis omnibus d. Vallis, cap. relata 10. q. 1. c. 4. de conſuetud. cap. per frontis de Sac. Unct. Barboſ. de Offic. & poteſt. Epiſc. p. 2. alleg. 30. nu. 15. & in collect. ad Conc. Trid. ſeſſ. 6. de refor. c. 5. n. 13. Tum etiam Chriſma, ac Oleum Sanctum diſtribuere Presbyteris, & Rectoribus d. Vallis, cap. Presbyteri 123. & ſeqq. de conſecrat. diſt. 4. Rot. deciſ. 318. num. 2. cor. Royas.

Tenentur pariter Rectores d. Vallis ad Synodum Gerund. quam convocare ſpectat ad Epiſcopum, cap. conquerente 16. de Offic. Ordin. cap. quod ſuper his, de majorit. & obedient. c. ex ore 17. de privil. Conc. Trid. ſeſſ. 24. de refor. cap. 2. ubi ſtatuitur debere ad Synodum accedere omnes Sacerdotes animarum curam habentes, ſive Sæculares, ſive Regulares ſint, ratione ſuarum Parochialium Eccleſiarum, eſt etiam munus Epiſcopi concedere licentias ad audiendas Confeſſiones perſonarum d. Vallis ex S. C. T. ſeſſ. 23. de refor. c. 15. & ad prædicandum in eodem loco Verbum Dei, ſeſſ. 24. de refor. c. 4. Necnon ad intereſſendum matrimoniis, vel diſpenſandum tribus denunciationibus, ut in ſeſſ. 24. de reform. c. 1.

Quarta pariter decimarum, ideſt quarta ex omnibus decimis pertinentibus ad Eccleſias Parochiales d. Vallis, ſicut & totius Diœceſis pertinet ad Epiſcopum ratione univerſalis curæ, quam habet in tota Diœceſi, cap. conquerente 16. de decimis, de Offic. & poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 86. n. 34. & alleg. 126. num. 35. & 40. Fagnan. in d. c. conquerente, nu. 8. cum aliis late deductis in Tolet. Juriſdictionis ſuper decimis 21. Aprilis 1693. coram Me, ubi explicatur pro hac quarta decimarum non habere Epiſcopos intentionem fundatam contra Parochianos, ſed contra Parochos.

Licitum ibidem eſt Epiſcopo exigere jus Cathedraticum, ſeu Synodaticum, quod debetur Epiſcopo in ſignum ſubjectionis, & in honorem Cathedræ Epiſcopalis, cap. placuit 10. q. 3. c. conquerente, de Offic. Ordin. c. Paſtoralis, de donationib. c. olim 20. de cenſib. Barb. de Offic. & poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 86. a n. 4. ad 44. & alleg. 127. n. 36. & in collect. ad Concil. ſeſſ. 24. de refor. c. 3. nu. 38. Fagn. in d. c. conquerente, a n. 48. ad 60. in c. Venerabilis, de cenſib. n. 16. ac etiam Quartam Canonicam ex legatis piis debitam Epiſcopo ratione oneris, quod in adminiſtratione ſui Epiſcopatus ſuſtinet, c. officii, cap. requiſivi, de Teſtam. d. cap. conquerente, hancque quartam præſervavit Conc. Trid. in ſeſſ. 24. de refor. cap. 3. in illis verbis præter id, quod ex relictis piis jure debetur, Fagn. in d. cap. conquerente, a n. 29. ad 33. & 48. & in cap. Venerabilis, de cenſib. n. 17. & 18. Barboſ. d. alleg. 86. §. 1. de poteſt. Epiſc. & declaravit in favorem Epiſcopi Urgellen. Sac. Cong. Concilii 25. Januarii 1676.

Necnon habet intentionem fundatam ex aſſiſtentia juria ad exigendum charitativum ſubſidium, ex juſta, & rationabili cauſa ab omnibus ſubditis, & Eccleſiis ſibi ſubjectis, d. c. conquerente, de Offic. Ordin. cap. cum Apoſt. §. prohibemus, de cenſib. Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſc. part. 3. alleg. 87. a n. 7. Card. de Luca de juriſd. diſcur. 12. n. 7. verſic. clarius, Fagnan. d. cap. conquerente, n. 38. & 39. Rot. dec. 1072. n. 7. & 10. cor. Pen. deciſ. 116. n. 16. cor. Catill. & dec. 179. nu. 9. coram Buratt. & ita nuper declaravit S. Congr. Concil. 26. Januarii 1692. pro Epiſcopo Urgellen.

Tandem publicatio edictorum in Eccleſiis, & locis d. Vallis tam quoad Ordines, quam quoad alia pertinentia ad Forum Eccleſiaſticum pertinet ad eundem Epiſcopum ratione ſuæ juriſdictionis, Rot. dec. 340. n. 6. cor. Prioſ. & dec. 69. a n. 17. ad. 19. p. 19. & licentias dare publicandi Indulgentias etiam in Eccleſiis Regularium S. Conc. Trid. ſeſſ. 22. de refor. c. 9. Barboſ. de poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 105. n. 69. Fagn. in d. c. grave, de Offic. Ordin. n. 45.

Et ita altera, &c.

DE JURISDICTIONE,

QUAM HABENT

S. R. E. CARDINALES

In Eccleſiis ſuorum Titulorum

DISCEPTATIO

FRANCISCI CARDINALIS ALBITII

Novis allegationibus aucta, & addita Quæſtiuncula, an Cardinales Diaconi in ſuis Diaconiis poſſint ſolemnem Benedictionem impartiri?

Una cum reſponſione ad ea, quæ pro parte Fratrum in Conventu S. Mariæ in Via degentium, & eidem Eccleſiæ Titulari inſervientium late fuerunt adverſus dictam diſceptationem addacta.

AMPLISSSIMO

S.R.E. CARDINALIUM COLLEGIO

NActus occaſionem aſſerendi, & tuendi jus Cardinalitium operæ pretium duxi, eam communis boni cauſa ſuſcipere, & ad Ordinis noſtri dignitatem, & Romanæ Eccleſiæ utilitatem conferre, acta a Me antea, & nunc ſcripta non privati ſunt ſtudii, ſed publici officii, mea hic ſolum eſt opera, reliqua ſunt veſtra. Antiquiſſimum jus Titulorum, cardo Dignitatis noſtræ, hac in cauſa ſtatuitur, & exponitur, & quanti ſit declaratur. Nihil ui de novo additur, ſed quod ſemper habuit annexum, retinetur, quod juſte poſſidetur, nemini ex eo, cum uſucapitur, fit injuria. Augetur Dignitas, & ſplendor Ordinis, illuſtratur Sedes Romana, ornatur Pontifex Summus, cujus Nos ſumus, ejuſdem beneficio, Collaterales, & Coadjutores, *a* & quo cum Orbem, ut ille ait, judicamus, quibus quod accreſcit, ad Pontificem redit, in eumque refunditur, unde quo amplius Dignitas noſtra amplificatur, eo altius Pontificia Poteſtas attollitur. Quod autem ita noſtro jure utimur, ad Religioſos Ordines ex eo uſu gloria redundat. Nam cum eis vices noſtras partimur, & dum ex ais Vicarios noſtros inſtituimus, Cardinalitii luminis participes efficimus. Quod ſi attente conſidarent Superiores Religionum, comperient, non modo nil eſſe, quod querantur, immo eſſe quod gratulentur, & quemadmodum queri non ſolent, immo gratulari, quando aliquis ex ſuis Theologus, aut Confeſſarius, aut Concionator Cardinalitius inſtituitur, aut Miſſionarius, aut Qualificator, aut Conſultor Sacrarum noſtrarum Congregationum eligitur, ita oportat nunc gratificari Nobis, & gratulari ſibi, quod a Nobis eorum quiſquam ſit ſive Vicarius, ſiva Parochus, ſive Sacriſta, ſive Concionator in noſtris Titulis inſtituitis, itaque aut omnia illa munia, quæ cum lætitia, & plauſu receperunt, eis ſunt dimittenda, aut hæc cum aliis pariter ſunt recipienda, & vero, ſi nullum ex illis officiis detrimentum illatum eſt, aut infertur Religionibus, neque ex his quicquam damni inferetur, vel ſi quid jacturæ ob alia fecerunt, & faciunt, & tamen illud patiuntur, æquum eſt, ut ſi quid jacturæ hinc evenerit, eodem modo patiantur, nec queri qui præſunt Religionibus debent, quod Superiorum diverſitas, ſeu multiplicitas confuſionem, ac perturbationem Religioſæ gubernationis pariat, utraque enim juriſdictio intra ſuos limites continetur, neque quæ ad Regularem obſervantiam ſpectant, Cardinalis Titularis uſurpare prætendit, nec fas eſt Religionis Superioribus ea, quæ ad cultum Divinum, & Regimen tam ſpirituale, quam temporale Eccleſiæ ſui Tituli ad Cardinalem Titularem attinet, invadere, quod ſi nihilominus pergunt queri, & repugnant, ſuſpicionem faciunt odio privatæ perſonæ duci, non communis boni ſtudio moveri, equidem cum jus noſtri Tituli aſſerebam de Juſtitia, cum illius uſum Religioni communicabam, de gratia cogitabam, credebamque ſimul a Nobis jus acceptum, & illis beneficium datum, quod ſi rejiciant, non idcirco Nos, Eminentiſſimi Patres, Jus noſtrum dimittamus, aliud quippe eſt beneficium repudiare, aliud juri renunciare, cum illud ſine injuria fiat, hoc ſine injuria fieri non poſſit; quam ſit autem fundatum, & ſolidum ex hac mea, Eminentiſs. Patres, ratiocinatione apparet, cujus ii, argumentis opus eſt, ut reſpondeant, quæ ſi non poſſint diluere, querimoniis abſtineant, & ſinant Nos pacifice Jure noſtro frui, quod & per ſe clarum, & manifeſtum eſt, & Bullis Pontificiis, quemadmodum oſtendimus, confirmatum. Hoc ergo propono Eminentiſs. ac Rever. Veſtro Collegio, & agnoſcendum, & tuendum, hortatur communis ratio Dignitatis, & cauſæ, quæ eſt cura Eccleſiarum noſtrarum, quam debemus ex officio præſtare, & ſi negligamus graviter in eo delinquimus, ut enim ait S. Antoninus: *b* Peccant Cardinales ſi non curent, ut Eccleſiæ ſibi commendatæ ſartæ, ac tectæ conſerventur, Eccleſiaſtica officia in eis frequententur, & idonei Miniſtri illis præficiantur, ſi animarum, quæ ipſis ſubjectæ ſunt, diligens cura non geratur. Hæc autem vix præſtari rite, ac recte poſſunt, niſi a Nobis, Vicarii, Parochi, Sacriſtæ, Confeſſarii, ac Concionatores Nobis cogniti, & explorati, & omnino probati, & fidi in Titulis aligantur, itaque ut verbis Bernardi utar. *c* Agite pro loco, quem teneris, pro Dignitate, qua polletis, pro poteſtate, quam accepiſtis, ut Ordinis noſtri Jus, & Dignitas ex integro conſervetur.

a *D. Bernardus de conſider. lib. 2. cap. 4. c. Per venerabilem, §. Rationibus, verſ. ſunt autem.*
b *3 part. Summæ, tit. 23. c. 2. col. penult.*
c *Epiſt. 188.*

Humiliſſimus, & Addictiſſimus Servus
F. Card. Albitius.

SUMMARIUM.

1 *DOmus in ſacrorum uſum converſa, ſeu Eccleſia, quare dicebantur Tituli, & n. 12.*
2 *Crux apponebatur in Titulum in erectione dictarum domorum, ſeu Eccleſiarum.*
3 *Eccleſiæ ædificari non poſſunt, niſi Epiſcopus Crucem prius apponat.*
4 *Vela cum imaginibus, ſeu nominibus Martyrum in titulum apponebantur.*
5 *Tabellæ etiam cum deſcriptione nominis Sanctorum affixæ dicebantur tituli.*
6 *Domus Deo dicatæ, quæ tituli vocantur, a fiſcalibus titulis nomen deſumunt.*
7 *Bonorum Fiſco applicandorum tabellæ apponi non poſſunt niſi ab eodem Fiſco.*
8 *Tituli appoſitio quare prohibita a Juſtiniano Imperatore.*
9 *Memoriæ in Sanctorum honorem erectæ vocantur tituli.*
10 *Abſalon erexit ſibi in titulum nomen ſuum.*
11 *Jacob in titulum erexit lapidem quem capiti ſuo ſuppoſuit.*

12 *De*

12 *De eadem concluſione, de qua n. 1. quod Eccleſiæ dictæ ſunt tituli ab initio naſcentis Eccleſiæ.*
13 *Tituli nomen ſecundum aliquorum opinionem a tuendo derivat.*
14 *Reprobatur dicta opinio, & firmatur quod honorem ſignificat.*
15 *Refertur alia opinio volentium titulus idem eſſe ac redditus, & proventus Eccleſiæ relictos, & n. 17.*
16 *Reprobatur etiam dicta opinio, & referuntur caſus in quibus tituli nomen non redditibus, & bonis applicatum fuit, ſed Eccleſiis, vel Domibus ad divinum cultum deſtinatis.*
17 *De eadem concluſione, de qua n. 15. quod ſcil. prædia, & bona Clericis aſſignata dicantur tituli.*
18 *Quodque vocentur tituli ordinationum.*
19 *In Clerum antiquitus non admittebantur qui certæ Eccleſiæ adſcripti non erant.*
20 *Presbyteri plures uni titulo addicti, & ex eodem titulo denominati fuerunt.*
21 *De ratione ob quam plures Presbyteri fuerunt uni titulo addicti.*
22 *Tituli prædicti a quonam fuerunt in Urbe Presbyteris aſſignati.*
23 *Quare Fabianus Pontifex conſtituit ſeptem Diaconos per ſeptem Urbis Regiones.*
24 *Diaconi cum nomine Regionum ſubſcribere ſe ſolebant in decretis Pontificum.*
25 *Presbyteri titulis adſcripti Sacramenta miniſtrare tenentur adinſtar Parochorum animarum curam gerentium.*
26 *Diaconi officia erant circa fidem conſervandam, & propagandam.*
27 *Declaratur concluſio, de qua n. 24. quare hodie Diaconi non ſubſcribant amplius cum nomine Regionum, ſed Diaconiæ.*
28 *Cardinales attento eorum dignitatis, & auctoritatis augmento in titulis non jure ſimplicis Parochi, ſeu Plebani, ſed pinguiori ſe gerunt.*
29 *Cardinales tenentur reſidere in titulo.*
30 *Et non reſidentes deponi poſſunt a dignitate Cardinalitia, facta prius monitione.*
31 *Cardinales in ſuis titulis jus Epiſcopale habere declaravit Bonifacius VIII.*
32 *Referuntur dicentes contrarium, ſed reprobantur.*
33 *Declaratur concluſio, de qua n. 31. ut Cardinales in Eccleſiis ſuorum titulorum loco Epiſcoporum habeantur quoad juriſdictionalia, quo vero ad Epiſcopalia ſi ſunt Epiſcopi.*
34 *Quod ampliatur etiam ſi non ſint Epiſcopi.*
35 *De ead. concluſione, de qua n. 33. ut qui non ſunt Epiſcopi non habeant ex ſui natura juriſdictionem Epiſcopalem, ſed quaſi Epiſcopalem.*
36 *Prout neque habeant ea quæ ſunt ordinis.*
37 *Quia nempe non poſſunt conferre Sacramentum confirmationis, ordines ſacros, & alia ſimilia jura Epiſcopalia.*
38 *De eadem diſtinctione, de qua numeris præcedentibus inter Cardinales habentes jura Epiſcopalia, & ea quæ ſunt juriſdictionis.*
39 *Declaratur opinio Card. Bellarmini volentis Cardinales Presbyteros, & Diaconos in ſuis titulis & Diaconiis eſſe ſubjectos Epiſcopo adinſtar Parochi.*
40 *Cardinales titulares de jure communi majorem habent auctoritatem, & juriſdictionem in ſuis titulis, quam Parochi in eorum Eccleſiis.*
41 *Cardinales Diaconi habent jus Epiſcopale, ſeu quaſi in ſuis Diaconiis ſicut Presbyteri in eorum titulis.*
42 *Quod ampliatur procedere ſive tituli, vel Diaconiæ ſint in Eccleſiis ſæcularibus, ſive regularibus.*
43 *Cardinales titulares leges obligantes in conſcientia in ſuis titulis ferre poſſunt.*
44 *Habent in ſuis titulis jus corrigendi, excommunicandi, ſuſpendendi, ac interdicti ſententiam ferendi.*
45 *Viſitandi jus habent in ſuis titulis ſicuti Epiſcopi in eorum Diœceſibus.*
46 *Eccleſiæ Titulares dicuntur partes Diœceſis intra fines Epiſcopatus Romani.*
47 *De Cameliis mandantibus Cardinales poſſe per ſe, vel per Vicarium viſitare Eccleſias ſuorum titulorum, eorumque ſubditos.*
48 *Cardinales Titulares poſſunt per ſe ipſos, vel eis abſentibus per Vicarium viſitare Clericos, & Populos Eccleſiæ Titulari ſubjectos circa Eccleſiarum bona, & cultum divinum, ac eorumdem mores, & vitam.*
49 *In viſitatione eorum ac inſervientibus Eccleſiæ Titulari adhibere tenentur.*
50 *Inſtituendi ac deſtituendi jus habent in Eccleſiis ſuorum titulorum, & n. 63.*
51 *Beneficia dictis titulis annexa conferre poſſunt.*
52 *Canonicatus etiam, ac præbendas, ſeu beneficia curam animarum habentia.*
53 *De privilegio conceſſo per Sixtum IV. dictis Cardinalibus conferendi omnia ſuorum titulorum beneficia.*
54 *Pontifex beneficia prædicta conferre non debet niſi quatenus vacent in curia, vel de expreſſo Commendatarii, aut Ordinarii conſenſu.*
55 *Facultas prædicta conferendi beneficia Eccleſiarum Titularium non cadit ſub revocatione Indultorum Cardinalium Greg. XIV, & Pauli V. circa beneficiorum collationem.*
56 *Declaratur dictam facultatem competere quatenus Cardinales ſint præſentes in Curia.*
57 *Præſentes quando dicantur moram trahentes in Urbis diſtrictu.*
58 *Referuntur reſolutiones, & caſus in quibus declaratum fuit optionem competere Cardinalibus abſentibus ab Urbe intra duas dietas.*
59 *Juris aſſiſtentiam habens in collatione beneficiorum ſuorum titulorum, vel Commendarum.*
60 *Aſſiſtentia prædicta non ſuffragatur ad effectum manutentionis, ſi conſtat alium eſſe in quaſi poſſeſſione conferendi eadem beneficia.*
61 *Declaratur concluſio, de qua n. 51. & ſeq. ut procedat in beneficiis liberæ collationis, ſecus in illis de jurepatronatus, in quibus titularibus competit ſolum inſtitutio.*
62 *Ampliatur eadem concluſio, ut etiam in beneficiis de jurepatronatus ſi Patroni ſint diſcordes collatio titularibus competat, ſicut Epiſcopis in eorum Eccleſiis.*
63 *De eadem concluſione, de qua n. 50. quod titulares poſſunt etiam cum minori ſolemnitate beneficiatos deſtituere ſicut inſtituere.*
64 *Cardinales titulares curam animarum habent in ſuis titulis.*
65 *Confeſſiones ſubditorum audire poſſunt quatenus ſint Sacerdotes.*
66 *Matrimoniis intereſſe poſſunt, vel licentiam intereſſendi aliis concedere.*
67 *Jura Parochialia exercere poſſunt ſicut Parochi.*
68 *Juriſdictionibus Pontificalibus in Eccleſiis Titularibus uti poſſunt, ac ſolemnem benedictionem impartiri more Epiſcoporum.*
Examinatur quæſtio an prædicta, ac alia præeminentia competant Cardinalibus Diaconis in eorum Eccleſiis.
69 *Primam tonſuram ac minores ordines ſuis ſubditis in eorum titulis conferre poſſunt, dummodo ſint Sacerdotes, & n. 71.*
70 *Reprobatur opinio Sanchez volentis hujuſmodi privilegium Cardinales habere ex conſuetudine, illudque fuiſſe ſublatum per Concil. Trid. & firmatur contrarium.*
71 *De eadem concluſione, de qua n. 69. quod Cardinales poſſunt in his titulis conferre ordines, & primam tonſuram.*
72 *Cum ſuorum titulorum ſubditis diſpenſare poſſunt in omnibus caſibus ſicut de jure poſſunt Epiſcopi.*
73 *Reprobatur opinio volentium Cardinales in ſuis titulis non poſſe diſpenſare in voto, & declaratur quando procedat eorum opinio.*
74 *Facultas diſpenſandi in irregularitatibus conceſſa Epiſcopis per S. Conc. Trid. non competit Cardinalibus in Eccleſiis ſuorum titulorum, & refertur opinio titularibus favorabilis.*
75 *Idem dicendum eſt de Prælatis inferioribus quaſi Epiſcopalem juriſdictionem habentibus.*
76 *Contraria opinio prædictis Cardinalibus favorabilis non eſt improbabilis ex eadem ratione, de qua n. 46.*
77 *Indulgentias centum dierum concedere poſſunt Cardinales in Eccleſiis ſuorum titulorum.*
78 *Ultimas voluntates commutare poſſunt in ſuis titulis, ſecluſa Pontificis reſervatione.*
79 *Fideicommiſſis ad prædict. Eccleſias ſpectantibus derogare poſſunt.*
80 *De legatis Eccleſiæ ſuorum titulorum relictis diſponere poſſunt.*

81 *Re-*

81 *Regimen, & curam habent bonorum ſpiritualium ſuorum titulorum.*

82 *Reprobatur diſtinctio Paſqualigi circa titulos antiquos & novos circa dictum regimen, & curam.*

83 *Clauſula* ſine præjudicio *intelligitur præterquam quoad expreſſos.*

84 *Subſidium charitativum Cardinales prædicti exigere poſſunt a ſubditis ſuorum titulorum.*

85 *Canonicum unum ſuorum titulorum poſſunt ad ſui ſervitium retinere, & de ampliatione etiam ad duos Canonicos.*

86 *Canonicus prædictus lucratur fructus ſuæ præbendæ, non autem diſtributiones quotidianas.*

87 *Vicarium deputare poſſunt Cardinales in ſuis titulis, & de eadem concluſione, de qua n. 47. & ſeq.*

88 *Juriſdictio, quam habent Cardinales in ſuis titulis, eſt ordinaria, & tanquam in jure fundata late interpretanda.*

89 *Conſuetudo contra Eccleſiæ utilitatem non valet.*

90 *Et contra Eccleſiæ utilitatem non valet:*

91 *Immo uti contra Eccleſiaſticam diſciplinam reſpiciendo tanquam irrationabilis, & a jure improbata.*

92 *Adverſus actus juriſdictionales tanquam facultativos conſuetudo induci non poteſt.*

93 *Negatur adeſſe conſuetudinem in contrarium, & firmatur concluſio, quod exercitium unius actus etiam minimi conſervat juriſdictionem in omnibus, quodq; uſus alicujus rei privilegiatæ ſufficiat pro retentione privilegii.*

94 *Reprobatur Mandoſius ad reg. 7. Cancellariæ, quæſt. 2. num. 7.*

95 *Cardinales in ſuis titulis, & in cauſis hujuſmodi titulos concernentibus abſolutam juriſdicendi poteſtatem habent, illaſque audire poſſunt.*

96 *Conſuetudo contraria juriſdictioni, quam Cardinales habent in ſuis titulis, ſublata fuit per Sixtum V.*

97 *Decretum irritans tollit omnem præſcriptionem, & conſuetudinem, omnemque uſum & contrarium uſum.*

98 *Refertur opinio Mandoſii, & ſequacium volentium Cardinales Titulares non habere juriſdictionem in Monachos, & regulares degentes in Monaſteriis ſuis titulis annexis, ne dentur uni Eccleſiæ duo ſponſi.*

99 *Nullum Monaſterium Regularium præſertim monialium in Urbe ſubjectum eſt Titularibus ex cap. dilectus, de Cappell. Monach.*

100 *Cardinales Titulares auctoritatem non habent ſuper Regulares quamvis habentes domicilium in Eccleſiis ſuorum titulorum.*

101 *Regulares qui deſerviunt Eccleſiis titularibus Cardinalium habentur loco Capellanorum dictarum Eccleſiarum.*

102 *Reprobatur concluſio, de qua n. 98. & firmatur quod Cardinales Titulares juriſdictionem habent in Regulares deſervientes ſuis titulis, exceptis iis quæ regularem obſervantiam concernunt:*

103 *Dictamque juriſdictionem habent privative ad Superiores Religionum.*

104 *Reprobatur eadem Mandoſii opinio, de qua dict. n. 98. & declaratur procedere poſſe in iis quæ reſpiciunt regularem obſervantiam, ſecus autem in concernentibus ſervitium Eccleſiæ, & ſic dare uni Eccleſiæ duos ſponſos diverſis reſpectibus non eſſet abſurdum.*

105 *Text. in cap. dilectus, de Cappell. Monach. de quo n. 99. declaratur habere locum in titulo ſimplicis Plebani, non autem in Cardinali Titulari; prout non habet locum in Epiſcopis.*

106 *Item locum habere in Monaſteriis Monialium, ſecus in illis Monachorum.*

107 *Quod amplia, etiamſi adſit dictio nullum, quia hæc non eſt ſemper univerſalis negativa.*

108 *Item ut illius diſpoſitio non egrediatur ea, quæ regularem obſervantiam concernunt.*

109 *Juriſdictio Cardinalibus Titularibus ſuper ſæculares ſuis titulis inſervientes conceſſa fuit per Sixtum Quintum.*

110 *Cleri appellatione veniunt etiam Regulares.*

111 *Juriſdictio in diplomate tituli clariſſime datur Cardinali Titulari in Conventum, & Superiores regulares.*

112 *Cardinales habentes ergo, & curam in duas Eccleſias regulares Titulares, earumque ſuperiores, omnem auctoritatem, ac merum & mixtum imperium habere cenſentur.*

113 *Maxime ubi Pontifex uſus fuerit dictione plenariæ, quæ omnem juriſdictionem, & in quoſcumque comprehendit:*

114 *Prout quando uſus eſt verbo aliis, quod relatum ad Perſonas facit illas ejuſdem qualitatis:*

115 *Facultas conceſſa per Pontificem Cardinalibus Titularibus in Conventum, & Superiores procedendi tanquam in rebelles ſi non pareant, ex juriſdictione provenit.*

116 *Monachi, & Regulares de jure communi ſubjecti erant Epiſcopis.*

117 *Privilegium juriſdictionis Cardinalium Titularium late interpretandum.*

118 *Monachi, & Regulares conqueri non poſſunt de privilegiis ſuper juriſdictione Cardinalibus Titularibus conceſſis.*

119 *Regularis non prohibetur eſſe Vicarius Epiſcopi.*

120 *Reprobatur limitatio volentium Regulares de Ordine Mendicantium non poſſe deputari in Vicarios.*

121 *Vicarius Regularis in Eccleſia regulari Titulari poteſt per Cardinales deputari abſque conſenſu Superioris Regularis.*

122 *In titulo Cardinalitio regulari deputari in Vicarium non poteſt niſi Regularis.*

123 *Beneficium regulare habens, ſi poteſt deſervire per ſubſtitutum, hic pariter eſſe debet Regularis.*

124 *Parochus deputari poteſt a Cardinali Titulari.*

125 *Cardinales Titulares curam animarum habentes, illam per Vicarium amovibilem exercere poſſunt.*

126 *Vicarius amovibilis in cura animarum exercenda dicitur Epiſcopi coadjutor, non autem Parochus.*

127 *De eadem concluſione, de qua n. 98. quod Eccleſia una duos habere non poſſit ſponſos, ſeu capita.*

128 *Declaratur in quibus caſibus procedat concluſio quod in Eccleſiis curatis Regularibus Epiſcopus deputare debeat Parochum de conſilio Superioris Regularis.*

129 *De ead. concluſione, de qua n. præced. quod Cardinales Titulares in deputatione Vicarii requirere teneantur conſilium Superioris Regularis, ſed quod non teneantur illud ſequi.*

130 *Parochus, ſeu alius Miniſter Regularis deputatus a Cardinali in ſua Eccleſia Titulari amoveri non poteſt a Superiore Regulari, quia deſtituere non poteſt, niſi qui inſtituit.*

131 *Concionatorem, Confeſſarios, Sacriſtam, aliosque Eccleſiæ Miniſtros in Eccleſia ſui tituli Cardinalis deputare poteſt.*

132 *De diſtinctione quando Miniſtri Regulares deputati a Cardinali in Eccleſia Regulari Titulari exempti ſint ab obedientia eorum Superioris Regularis.*

133 *Officio terminato redire tenentur ad obedientiam Prælati Regularis.*

134 *Exempta cenſetur Eccleſia Regularis Titularis a juriſdictione Prælatorum Regularium ſi per Pontifices data fuit facultas in ſpiritualibus, & temporalibus, quia tunc cenſetur conceſſa pleno jure.*

135 *Eccleſiæ Titulorum Cardinalium ſunt plenarie ſubjectæ in ſpiritualibus, & temporalibus ipſiſmet Cardinalibus.*

136 *De Concilio Baſileenſi diſponente circa titulos Cardinalium, eorumque conſervationibus.*

137 *De Concilio Lateranenſi ſub Leone X. pariter diſponente circa titulos Cardinalium, & reformante in parte Concilium Baſileenſe.*

138 *De Conſtitutione Sixti V. in §. 12. ſuper præfinitione titulorum, & Diſtinctionum Presbyteris, & Diaconis Cardinalibus.*

139 *De Bulla, ſeu Diplomate Collationis tituli S. Mariæ in Via ſeu Cardinali Albano.*

DOmus Fidelium in Sacrorum uſum univerſæ, quas nos Eccleſias dicimus a majoribus noſtris Tituli appellabantur, ſive quia in earum conſecratione, & erectione Crux ponebatur in Titulum, ut cenſet *Baron. tom. 2. ad annum 112. nu. 5. & 6. & in notis ad Martyrologium, die 26. Julii ver. Titulus, Biminae in vita Evariſti, verſ. Hic Titulos,* quæ ex antiquis conſtitutionibus Conſtitutiones, ne quis ædificaret Eccleſiam, niſi prius Civitatis Epiſcopus veniat, & ibi Crucem figat, ut patet ex *Concilio Aurelian. ubi ſt. in c. Nemo 9. de Conſecrat. diſtinct. 1. & ind. Durantes, C. de Sacr.* 1 2 3

Sacr. Eccleſ. & in Auth. ut nullus, Fabric. *col.5. tit.17. in*
Capitul. Franciæ, lib.5. cap.239. & in Ritual. Rom. de Div.
Officiis, cap. de ædific. Eccleſ. ſive quia ad Fores Eccleſia-
rum in honorem Martyrum erectarum, Vela quædam ſu-
4 ſpendebantur, in quibus depingebantur ipſius Martyris ima-
go, aut nomen, quæ Tituli dicebantur, ut ex Gregor. Tu-
ronen. *lib.4. Mirac. Beati Martini*, & ex B. Paulino, Na-
tali ſexto, qui ſic canit:

Qui pulchra tegentis
Vela ferant foribus, ſeu plura ſplendida lino.
Sive coloratis textus fucata figuris
Hi leves Titulos lento poliant argento
Sanctaque præfixis obducant limina lamnis.

Quæ Vela D. Ambroſius Cortinas Regias appellat *lib. 5.*
Epiſt. 33.

5 Sive quia in Ædibus in honorem Sanctorum erectis af-
figebantur Tabellæ quædam cum inſcriptione nominis il-
lius Sancti, quo Ædes Deo erat dedicata, quæ Tituli vo-
cabantur, deſumpta nomenclatura a Fiſcalibus Titulis, de
6 quibus *in l. ſi quando, la ſeconda*, C. *de bonis vacant.*
lib. 10.

Cum enim bona vacantia Fiſco incorporanda eſſent,
hujuſmodi incorporatio per Tabellæ, ſive Tituli impoſi-
7 tionem fiebat, quæ nonniſi a Fiſco poterat apponi, *ut in*
Cod. Ut nemo Privatus Titulos, & in lib.1. Cod. de Navi-
bus non excuſan. lib. 10. ex Caſſiodoro, *lib. 4. Epiſt. 14. &*
lib. 5. Epiſt. 6. & libr. 9. Epiſt. 18. ex Symmacho, *libr. 2.*
Epiſt.27. & libr.5. Epiſt. 54.

8 Ideo Imperator Juſtinianus *in Novel. 28. cap.5.* vetuit, ne
aliquis imponat Titulum prædiis, vel alienis ædibus, ſiqui-
dem hoc Fiſci proprium eſt, & Regiarum Domorum, ut ip-
ſe ait, quam Pientiſſimæ Auguſtæ. Si vero ſub alterius ap-
pellatione Tabulas, ſive Titulos impoſitos deprehendat &c.
Quod repetit *in Novel. 29. ſeu Auth. de Prætore Paphlago-*
niæ, cap. 4. §. certe, & Novell. 30. ſive de Prætore Cappa-
dociæ, c.8. in fin. concordat text. *in l. 2. C. Ut nemo Priva-*
tus Titulos, & in l. fin. ff. Quod vi, aut clam., in illo enim
9 ſtatuitur, ne quis Vela Regia ſuſpendere, vel Titulum au-
deat, in illo autem habetur, ſi ad januam meam Tabu-
las affixeris. Sive denique quia cum Domus Fidelium in
Sanctorum Hominum memoriam ædificarentur, memoria
illa Titulus vocabatur, deſumpto argumento a ſacris litteris.
Nam *lib.2. Regum, cap.* 18. *habetur*. Porro Abſalon erexit
ſibi cum adhuc viveret Titulum, qui eſt in Valle Regis,
10 dixerat enim, non habeo filium, & hoc eſt monumen-
tum nominis mei, vocavitque Titulum nomine ſuo; ſic
11 etiam Jacob Geneſ. *cap.*18. Lapidem, quem ſuppoſuit capiti
ſuo, cum in ſomnis vidit ſcalam erexit in Titulum.

12 Utcumque ſit, Eccleſiæ in honorem Sanctorum ædifica-
tæ ab initio naſcentis Eccleſiæ Tituli vocatæ ſunt. Sic ex
Prudentio *Hymno 5. de Sancto Vincentio*.

Jam nunc & oſſa extinxero,
Ne ſit ſepulchrum funeris,
Quod Plebs gregalis excolat.
Titulumque figat Martyris.

Et *Hymno* 12.

Parte alia Titulum Pauli via ſervat Oſtienſis.

Et iſtius ſunt ſententiæ ultra Baronium *locis cit. Ono-*
phrius Panvinius de ſeptem Urbis Eccleſiis, cap. 2. in prin-
cip. Azor. *inſtit. moral. tom.2. lib.4. cap. 1. verſ. Ego vero.* Mau-
clerus, *de Monarchia Divina, Eccleſiaſt. & Sæculari tom.*
1. *par.2. lib.4. pag.582.* Martin. Roa *lib. ſingular. cap.* 10. *in*
fin. & de die Natali, cap.21. Juret. ad Symmachum *Epiſtol.*
23. Amaya *ad l. ſi vacantia a n.3. uſque ad 9. C. de bonis*
*vacant. lib.*10. Jo. Ferrand. Anicien. *in diſquiſ. Reliquiaria,*
l. 1. cap. 6. art. 2.

23 Et hoc nomen Tituli a tutando derivaſſe, eo quod ubi
eſſent affixæ Tabulæ pro ſuo vendicarent, atque tueren-
tur voluit Cujacius, Juret. & alii citati ab Amaya *d. l.*
ſi vacantia, n. 6.

24 Quod tamen non placet Julio Cæſari Scaligero *lib.1. poet.*
cap.9. quem referunt Ludovic. a Cerda *lib.3. Ænead. verſic.*
545. *n.* 10. Theodor. Hoeping. *in Tractat. de Inſigniis, cap.*
22. §.1. *n.*15. Nam credidit Scaliger, verbum Tituli deri-
vare a verbo græco Τιμὴ quod honorem ſignificat, ut
idem ſit honor, ac Titulus.

15 Et ex his aſſentire non poſſunt Ciacconio in vita S. Hyginii
Papæ in diſcurſu de origine Cardinalium, quem ſequutus
eſt Caſſlius, *de Veter. ſacr. Chriſtianor. Ritib. cap.* 83. Et no-
viſſime Fr. Petrus Maria Paſſarinus, *de Statibus, & officiis*
Hominum, tom. 1. q. 185. n. 20. verſ. His vero Titulis. Exi-
ſtimantibus Titulos nil aliud eſſe, quam redditus, vel pro-
ventus ex Villis, Prædiis, Fundis, aut Agris a piis, ſive
viris, ſive fœminis ad alendos Eccleſiæ Miniſtros relicti, &
hinc ortos eſſe Titulos Equitii, Veſtinæ, Pammachii, Lu-
cinæ, Julii, Calliſti, Damaſi, Paſtoris, Eudoxiæ, Æmi-
lianæ, Creſcentiæ, Faſciolæ, Tygridæ.

Nam nomen Tituli non bonis, & redditibus applica- 16
tum fuit, ſed Ædibus, & Eccleſiis ad Divinum Cultum de-
ſtinatis, ut colligitur ex Baronio, *in notis ad Martyrologium*
die 19. Junii, ubi de Titulo Veſtinæ, *& die 26. Junii*, ubi
de Titulo Paſtoris, *& die 1. Auguſti*, ubi de Titulo Eudo-
xiæ, & de Titulo Equitii Damaſus in Silveſtro hæc habet.
Hic fecit in Urbe Romana Eccleſiam in Prædio cujuſdam
Presbyteri ſui, qui vocabatur Equitius, quam Titulum Ro-
manum conſtituit juxta Thermas Diocletianas, qui uſque
in hodiernum diem appellatur Titulus Equitii.

Et de Titulo Veſtinæ Anaſtaſ. *in Innocen. I.* eodem tem-
pore dedicavit Baſilicam Sanctorum Gervaſii, & Protaſii,
& infra, Titulum Romanum conſtituit.

Et opinionem Ciacconii reprobat Victorell. ad eundem
Ciacconium *loc. cit. verb. Tituli autem, pag. 46.* dum ait,
Evariſtus Pontifex dum Titulos in Urbe diviſit, nullam
de redditibus mentionem fecit.

Verum eſt, quod ſucceſſivis temporibus Prædia Cleri- 17
cis aſſignata ad victum, & Eccleſiis relicta Tituli nomine
vocata ſunt, ut apparet ex *lib.1. feudor. tit. 6.* §.1. ibi.

Si Epiſcopus, vel Abbas, vel Abbatiſſa, vel Dominus
Plebis feudum dederit de Rebus Eccleſiarum, quæ iis ſub-
jecta ſunt, & Tituli vocantur,

Quod nomen transfuſum eſt ab Eccleſiis in bona, ut ex
noſtris notat Calvinus *in Lexicon Juris, verb. Tituli pri-*
mum, ubi, Quod Tituli primum erant certæ Sedes Clericis
attributæ, in quibus munus ſuum exercerent, poſtea vero
eo nomine Prædia iis ad victum, cultumque aſſignata.

Et hoc etiam prius tradidit *Quintana Duennas lib. 3. Ec-*
cleſiaſticon in explicatione Canonis IV. Concilii Chalchedonen.
n. 13. Nam hoc Tituli verbum ponimus in certo quodam
loco, & Sede certa, quæ in Eccleſia Clericis attributa
erat, ut munus ſuum exercerent, quo nomine Prædia
etiam his ad victum, cultumque aſſignabantur.

Hinc orti ſunt poſtea Tituli Ordinationum, de quibus 18
in *d. cap.4. Concilii Chalchedonenſis regiſtrat. in c. Neminem*
70. diſtinct.

Non enim antiquitus admittebatur quis in Clerum, ni- 19
ſi qui certæ Eccleſiæ eſſet adſcriptus, Petr. Gregor. *in In-*
ſtit. rei benef. c.8. n.1. Tondut. *q. Canon. p.2. c. 1. §.11. n.2.* Unde
ejus Eccleſiæ, & Tituli dicebatur in cujus Albo erat de-
ſcriptus, Baronius *ad annum* 112. *n.4.5. & 6.* Binius *ad vitam*
Evariſti, verſ. Hic Titulos.

Nec cum Caſalio poſſum ſentire, qui loco ſuperius ci-
tato exiſtimat, quod ſi redditus Eccleſiarum eſſent opu-
lenti, non unus, ſed duo, & plures ſingulis Titulis præ-
ficiebantur.

Licet enim verum ſit, plures Presbyteros uni Titulo 20
fuiſſe addictos, & ex eodem Titulo plures denominari,
ut conſtat ex ſubſcriptionibus Concilii Romani primi ſub
Symmacho, cui ſubſcripſere plures Presbyteri ejuſdem Ti-
tuli, & Synodi Romanæ ſub Gregorio Magno, de qua
lib. 4. Epiſtolarum ejuſdem Gregorii, Indict. 13. cap. 88. cui
ſubſcripſere Presbyteri S. Balbinæ tres, S. Damaſi duo,
Sanctorum Apoſtolorum tres.

Non tamen hoc evenit propter redditunm opulentiam, 21
ſed quia Fidelium creſcente numero oportuit creſcere Mi-
niſtros in Titulis, qui Sacramenta miniſtrarent, ut ait Car-
dinalis Turrecremata *in Summa de Eccleſia, lib. 1. cap.* 83.
verſ. quod vero.

Porro hujuſmodi Tituli ab Evariſto fuerunt in Urbe 22
Presbyteris aſſignati, *ut ex lib. Pontificali Damaſi Papæ* ex
Anaſtaſio Bibliothecario *in ejus vita*, & Baronio *ad annum*
112. *num. 6.*

Sed quia in Urbe Fidelium numerus creſcebat in dies, 23
Fabianus Pontifex conſtituit in ea ſeptem Diaconos per ſe-
ptem Urbis Regiones, qui Regionarii ſunt dicti, ut ex
Michaele Medina *lib. de continentia*, aſſerit Vaſquez *in 3.*
part. diſc. 226. n. 79. quod innuit Sixtus V. in Bulla, qua
præfinivit Titulos Cardinalium, quæ incipit, *Religioſa in*
2. *tom. Bullarii novi, conſtit. 55. in princ.*

Et propterea in Conciliis, & Decretis Pontificum ſub- 24
ſcribebant Diaconi cum nomine Regionum, ut patet in
Decretis Symmachi, quibus ita ſubſcripti reperiuntur,
nempe.

Cyprianus Diaconus S. R. E. Regionis ſeptimæ his ſub-
ſcripſi, & conſenſi.

An.

Anaſtaſius Diaconus Regionis primæ ſubſcripſi.
Joannes Diaconus Regionis ſecundæ ſubſcripſi.
Tertullius Regionis quartæ ſubſcripſi.

25 Porro officium Presbyterorum, qui dictis Titulis adſcripti erant, fuit adminiſtrare Chriſtifidelibus Sacramenta, & adinſtar Parochorum, animarum curam gerere, Panuinius *de ſeptem Urbis Eccleſiis*, *c.* 2. Baronius *ad annum* 112. *n.* 5. *&* 6. Azor. *Inſtit. moral. tom.* 2. *lib.* 4. *c.* 1. *q.* 4. Petrus Andr. Gamma *in repetit. Extrav. Julii II. de Simoniaca Papæ electione*, *n.* 127. *verſ. Ideo*, Germonius *de Indult. Cardin.* §. *ult. n.* 3.

26 Officium vero Diaconorum Regionum non erat, ut aſſiſterent Pontifici, ut ſtatuit Evariſtus, ſed ut Chriſtianam Religionem propagarent, & conſervarent, Vaſquez *d. diſp.* 236. *num.* 79. & expreſſe *Sixtus V. præcitata Conſtitutione in princip.*

27 Aſſignatis poſtea tractu temporis Diaconis Eccleſiis Regionum, non cum nomine Regionis Decretis, ſeu Conciliis Summorum Pontificum ſubſcripſere, ſed cum nomine Eccleſiæ ſibi aſſignatæ, non tanquam Titulus, qui ſolum Eccleſiis Presbyteralibus datus erat, ſed tanquam Diaconia, qui mos uſque ad hæc tempora ſervatur. Talis enim eſt Diaconorum ſubſcriptio.

Ego N. Sanctæ Mariæ in Via lata Diaconus Cardinalis.
Ego N. Sancti Euſtachii Diaconus Cardinalis.

28 Creſcente vero Dignitate Cardinalium, quia functionibus Papæ aſſiſtebant, crevit & in Titulis Auctoritas, ideo non ut ſimplices Parochi, ſeu Plebani, ſed pinguiori jure adminiſtrarunt, ut notat Felinus *in cap. His quæ*, *de majorit. & obedien. in princ.* Joan. Andreas *in c. Dilectus*, *num.* 9. & ibi Hoſtien. *num.* 3. Abbas *num.* 12. *de Cappellis Monachorum*.

29 Non ſublata illis obligatione reſidendi in dictis Titulis, ita ut Leo IV. & non III. ut in Decretali, Anaſtaſium Presbyterum Cardinalem Sancti Marcelli, cum ſuum Titulum deſeruiſſet, & monitus reſidere neglexiſſet, a ſua Dignitate depoſuit, ut conſtat *ex cap. Ex geſtis*, *de Cleric. non reſiden.* ubi Abbas, & cæteri, R. P. D. Fagnanus *ibid. n.* 10. cujus depoſitionis Hiſtoriam late proſequitur Cardinalis Baronius *ad annum* 853. *n.* 45. *ubi n.* 55. ſententiam depoſitionis appoſuit, & ex noſtris Lotherius *de re benef. lib.* 3. *q.* 27. *n.* 53. eruditus P. Franciſcus Macedo *in tract. de Clavibus*, *l.* 4. *tract.* 5. *c.* 8. *verſ. nonnullæ quæſtiones*, qui eandem Leonis IV. Hiſtoriam refert.

30 Hoc autem pinguius jus, quod habent Cardinales in ſuis Titulis, declaravit Bonifacius VIII. Jo. Monacho Cardinali, & ejus Vicecancellario, ut ipſe teſtatur *in cap. unic. de majorit. & obed. in* 6.

31 Dicit enim Jo. Monachus, quod Papa ſibi reſpondit, quod
Cardinales in ſuis Eccleſiis habent jus Epiſcopale, quod
dictum referunt, & ſequuntur plerique ex DD. infra ci-
32 tand. & præſertim Jo. Andr. *d. cap. unic. n.* 3. Mart. Laudenſ.
de Cardinal. qu. 60. *in princ.* Caſſaneus *ad Conſuetud. Burgundiæ*, *tit. des Juſtices*, *rubr.* 1. §. 4. *pag.* 136. *verſic. Item etiam*, Redina *in Promptuario recept. ſentent. tit.* 11. *de Cardinalib. num.* 5.

Et quamvis hujuſmodi dictum tanquam incertum non approbetur a Suarez *de Relig. tom.* 2. *tract. de Voto*, *l.* 6. *c.* 10. *n.* 10. & a Sanchez *in Sum. l.* 4. *c.* 38. *n.* 2.

Nihilominus tanquam certiſſimum habendum eſt, non ſolum quia ſic ſentiunt quotquot ſuper hac materia ſcripſerunt, ſed quia Paulus IV. in ſua Conſtitut. quæ incipit *Cum Venerabiles*, *in Bullario novo*, *tom.* 1. *conſtit.* 5. ſic declaravit, & ſtatuit, ibi.

Ac diverſe Almæ Urbis noſtræ Parochialibus Eccleſiis pro eorum Cardinalatus Titulo, ſive denominatione præficiuntur, & in eis *Epiſcopalem Juriſdictionem habeant*, quam Juriſdictionem agnoverunt etiam ipſemet Suarez, & Sanchez locis infra citandis.

33 Statuenda eſt igitur tanquam certiſſima, & indubitata concluſio, quod S. R. E. Cardinales in Eccleſiis ſuorum Titulorum Juriſdictionem Epiſcopalem habent, quæ deſumitur a ſententia Honorii III. regiſtr. *in c. His quæ*, *de majorat. & obed.* ubi Abbas *n.* 1. *dicit*, & tene menti, quod Cardinales habent in Titulo ſuo, & in Eccleſiis ſubjectis Titulo juriſdictionem Epiſcopalem, Felin. *ibid. in princ.* dixit ex mente Imolæ *in Clement. ne Romani*, *de elect.* quod Cardinales in ſuis Titulis habentur loco Epiſcoporum quoad Juriſdictionalia, & quoad Epiſcopalia ſi ſunt Epiſcopi. Jo. Andr. *ibid. n.* 11. ait in ſuis Eccleſiis habent (Cardinales) Jus Epiſcopale. His conſentiunt Bellarm. *n.* 11. *in fin.* Cardinalis *in* 5. *oppoſitione*, R. P. D. Fagnanus, *n.* 15. ibi,

Quinto nota Cardinales in ſuo Titulo, & in Eccleſiis Titulo ſubjectis habere Epiſcopalem Juriſdictionem.

Et ſubjungit.

Hic eſt Textus, qui ad hoc conſuevit quotidie allegari, & non reperitur alibi, quem omnes extollunt.

Et hanc ſententiam ſequuntur DD. tam antiqui, quam moderni, nempe Cardinalis *in Clemen. Ne Romani*, §. *Irritum*, *n.* 4. *in fin. de elect.* Abbas *in cap. dilectus*, *de Cappellis Monach.* Romanus *in ſermone habito in Concilio Baſileen. regiſtr. in fine ſuorum conſiliorum*, *n.* 19. Jacobat. *de Concil. lib.* 2. *art.* 12. *n.* 11. Falcon. *de reſervat. quæſt.* 2. *princ. nu.* 10. Villadiego *de origin. Cardinal. n.* 7. Manfred. *de Card. dec.* 106. Pariſ. *de Reſignat. lib.* 2. *quæſt.* 12. *nu.* 10. Albao. *de Cardinal. quæſt.* 46. Mandoſ. *ad Reg.* 7. *Cancellariæ*, *quæſt.* 2. Grilleuzoo. *conſil.* 63. *nu.* 1. Germon. *de Indult. Cardinal.* §. *Tam ratione n.* 10. Leo in *Theſaur. Fori Eccleſiaſt. par.* 2. *cap.* 1. *n.* 17. Azor. *Inſtit. moral. tomo* 2. *lib.* 4. *cap.* 2. *q.* 3. Squillant. *de privileg. Cleric. cap.* 2. *num.* 2. Rubeus *in Aphoriſmis Epiſcop. ver. Cardinalis*, Tuſcus *littera C. concluſ.* 100. *n.* 49. *ſubjungit.*

Immo Cardinales etiam non Epiſcopi in Eccleſiis ſui Titu- 34
li utuntur pleno jure Epiſcopali, Alterius *de Cenſuris diſp.* 17. *lib.* 5. *cap.* 1. *verſ. Archiepiſcopos*, *Epiſcopos*, Lother. *de re benefic. lib.* 1. *quæſt.* 8. *n.* 50. *& lib.* 2. *quæſt.* 2. *n.* 7. *& eod. libr. quæſt.* 35. *num.* 11. Barboſ. *in tract. Juris univ. Eccleſ. lib.* 1. *c.* 4. *n.* 33. idem Barboſ. *in cap. His quæ*, *de Majorit. & obedient.* Moneta *de Commut. ultim. volunt. cap.* 5. *num.* 340. Diana *p.* 5. *tract.* 2. *reſolut.* 12. Pilaja *deciſ.* 5. *n.* 9. *lib.* 1. Didacus Frances *in Paſtorali interno*, *tract.* 3. *quæſt.* 2. *num.* 11. Gabriel a S. Vincentio *de Cenſur. diſp.* 9. *q.* 7. *num.* 117. Scipio Redina *in promptuar. Juris tom.* 1. *tit.* 11. *num.* 5. ubi late Petr. Andr. Gamma *in d. Extravag. Julii II. num.* 126. *verſ. Tum quia*, Franc. Marcus *dec.* 1286. *n.* 4. *to.* 2. inferens ex hoc quod debent poſtulari ſecundum Abbatem *in c. fin. de Poſtul. Prælatorum*, Victorell. *in vita S. Hyginii de origine S. Romanæ Eccleſiæ Cardinalium*, *verſ. Cardinales in ſuis Titulis*, Bottelier. *de ſucceſſion. ab inteſt. tit. de Renunc. ſucceſſion. cap.* 2. *n.* 2. Meroll. *in Theolog. moral. diſp.* 1. *de volunt. & involunt.* 5. *diff. n.* 525.

Et quamvis nonnulli ex prædictis DD. dicant Cardinales 35
in Eccleſiis ſuorum Titulorum habere juriſdictionem non
Epiſcopalem, ſed quaſi Epiſcopalem, quod etiam aſſerit *Sixtus V. in citata Conſtit.* 55. *in princ.* Hoc tamen intelligendum eſt non habere ex ſua natura juriſdictionem Epiſcopa- 36
lem quia non ſunt Epiſcopi, non enim habent iſti ea, quæ ſunt
ordinis, ut conferre Sacramentum Confirmationis, & 37
Ordines ſacros, habent tamen ea, quæ ſunt Juriſdictionis, 38
ut bene diſtinguit Moneta, *de commerv. c.* 5. *n.* 34.

Hinc declaranda est opinio Card. Bellarm. *dum in tom.* 2. 39
controv. l. 1. *c.* 16. *de cler. verſ. pari ratione*, dicit quod Presbyteri, & Diaconi Cardinales in Eccleſiis ſuorum Titulorum ſunt veluti Parochi Epiſcopo ſubjecti, & nihil poſſunt, niſi quantum eis Epiſcopus permiſerit, cujus opinionem ſequuntur Gironda *de Epiſcop. lib.* 1. *diſp.* 2. *cap.* 5. *num.* 3. Sebaſtian. Cæſar. *de Eccleſ. Hierarchia*, *p.* 1. *diſp.* 2. *num.* 9. Zaccharias Bover. *to.* 2. *de demonſtr. ſymbolorum vera*, *& falſæ Religion. art.* 4. 6. *ſymbolo de Card. ſucceſſ.* Vaſq. *in* 3. *par. diſp.* 242. *q.* 5.

Ut ſcil. intelligatur de antiquo ſtatu, & juriſdictione an- 40
te tempora Bonifacii VIII. & ſententiam Honorii III. *in d. cap. his quæ*, *de majorit. & obedien.* Alias ſi eorum opinio ad noſtra tempora amandaretur, eſſet non ſolum contra juris communis diſpoſitionem, ſed etiam contra Conſtitutiones Summorum Pontificum Pauli IV. & Sixti V. & Diplomata eorumdem Titulorum, nam de jure communi Cardinales in Eccleſiis ſuorum Titulorum poſſunt exercere ea, quæ non poſſunt Parochi, nempe excommunicare, ſuſpendere, inſtituere, & deſtituere, ut dicunt ſupra citati DD. & præſertim Zabarell. *in d. c. his quæ*, *in fin. &* Felin. *in princ.* Nam Plebani in ſuis Eccleſiis non habent ita pingue jus ſicut habent Cardinales in ſuis Titulis, Archid. *in cap. Nullus* 16. *q.* 7. *n.* 5. Præpoſ. *in c.* 1. 21. *diſt. n.* 6. *verſ. Nam Plebani*.

Et opinionem hanc Boverii, & aliorum pœne reprobat Victorell. in add. ad Ciacc. *in Vita S. Hyginii*, *de origine S. R. E. Card. verſ. Zaccharias*.

Et hoc jus Epiſcopale, ſeu quaſi, non ſolum habent
Cardinales Presbyteri in dictis Eccleſiis ſuorum Titulorum, 41
ſed etiam Cardinales Diaconi in ſuis Diaconiis, Pariſ. *de reſign. d. l.* 2. *q.* 12. *n.* 10. *verſ. ſive ſint Diaconi*, Barboſ. *d. tract. juris univerſi*, *c.* 4. *n.* 33. *verſ. ubi amplior*, quod etiam ſtatuit Sixtus V. *d. ſua Conſtit.* 55. & ex ea R. P. D. Fagn. *d. c. his quæ*, *n.* 18. *&* 19.

Et

Et hoc procedit, ſive tituli, vel Diaconiæ ſint Clerico-
rum ſæcularium, ſive regularium; cum Sixtus V. in dicta
42 ſua Conſtitutione pariformiter loquatur de Eccleſiis ſæculari-
bus & regularibus, & Summi Pontifices in Diplomatibus titu-
lorum Eccleſias regulares plenarie ſubjiceant Cardinalibus,
ut cuique legenti patet, & videbimus infra.
Hiſce ſic firmatis. Primo infertur Cardinales in Eccleſiis
43 ſuorum titulorum poſſe promulgare, & ferre leges obli-
gantes in conſcientia, Caſtropal. *tom. 1. tr. 3. diſp. 1. punct.*
23. *n.* 12. Acunna *in c.* 1. *diſt.* 2. *n.* 4. Alii a Diana *d. part.* 5.
tract. 2. *reſolut.* 7. Baldell. *tom.* 1. *Theolog. de Poteſt. Legisla-
tiva quaſt.* 50. *ſect.* 9. Suarez *de legibus lib.* 4. *cap.* 5. *numer.* 4.
Cottonius *celebr. contr. libr.* 3. *de Cleric. controverſ.* 8. *cap.* 3.
numer. 55.
44 Secundo infertur Cardinales in prædictis Eccleſiis habere
jus corrigendi, excommunicationis, ſuſpenſionis, & inter-
dicti ſententiam ferendi, *d. c. his quæ de major. & obed.*
& ibi Canoniſtæ, R. P. D. Fagn. *ibid. n.* 19. *Et in c. ne pro
dilatione, n.* 42. *de pœnit. & remiſſ.* ubi quod habent authori-
tatem cætera faciendi, quæ ſunt juriſdictionis Epiſcopalis,
Germon. *de indult. Card. §. tam ratione, n.* 18. Barboſ. *d. c.* 4.
n. 38. alios adducit Diana *d. p.* 3. *tr.* 2. *reſ.* 12. Cotton. *loc.
cit. num.* 55.
45 Tertio infertur Cardinales in præfatis Eccleſiis habere
jus viſitandi, ſicut habent Epiſcopi in ſuis Diœceſibus,
Felin. *in c. his quæ, in princ. verſ. & iſtis adde* Panvin. *de vi-*
46 *ſitat. p.* 2. *q.* 2. *n.* 26. Fagn. *loc. cit. n.* 20. ſunt enim dictæ Ec-
cleſiæ quaſi eorum parvæ Diœceſes intra fines Epiſcopatus
Romani, Monet. *de commut. ult. vol.* 5. *n.* 452. Cotton. *loc.
cit. n.* 55. *verſ. commutare.*
47 Quod expreſſe conceſſum fuit, immo mandatum a Concil.
Baſileen. ſeſſ. 23. & repet. in Conc. Lateran. ſub Leone X, ut
apparet ex ſua Conſtitut. 7. *in ordine in* 1. *tom. Bull. novi* in
qua cavetur, quod Cardinales, ſi præſentes ſint in curia
perſonaliter, ſi vero abſentes per Vicarium idoneum ſemel
ſaltem ſingulis annis viſitent Clericos, & Populos Eccleſiarum
titulo ſuo ſubjectarum, cum diligentia inquirant circa cul-
48 tum Divinum, & bona dictarum Eccleſiarum, moreſq; in
primis, & vitam Clericorum, & Parochianorum ſolerter
explorent, quod refert Fuſcus *de viſit. l.* 1. *c.* 2. *n.* 5.
49 Viſitatio autem fiet per Cardinalem adhibito ad mi-
nus uno ex Regularibus dicto titulo inſervientibus, juxta
text. *in cap. debent ſuperioribus ſuis, in Extrav. inter comm.
de offic. jud. ord.* & ibi Barboſ. *in Sum.* Idem Barb. *de Canon.
& digit. c.* 1. *num.* 17.
Quarto infertur Cardinales in Eccleſiis ſuorum titulorum
50 habere jus inſtituendi, & deſtituendi, *c. querelam de elect.*
ibi A. Cardinali Sanctæ Suſannæ, cui dicta Eccleſia tan-
quam cappella ſuo titulo in ſpiritualibus erat ſubjecta canoni-
ce fuerat inſtitutus. Et ſic docet Innoc. *in c. dilectus, n.*
4. *de Cappellis Monach.* dicens, inſtitutionem, & deſtitutio-
nem ſpectare ad Cardinalem in ſuis titulis, Felin. *d. c. his,
quæ in princ.* Mandoſ. *d. reg.* 7. *q.* 3. *n.* 5. Germon. *de indult.
Card. §. tam ratione, n.* 19. Barboſ. *d. c.* 4. *n.* 36 Fagnan. *d. c.
his, quæ, num.* 21.
51 Ideoque poſſunt conferre beneficia ſita in dictis Eccleſiis,
Felin. *d. c. his, quæ n.* 1. Samen. *Reg. de Trien. q.* 31. *n.* 16. Barb.
52 *d. c.* 4. *n.* 36. & ex Panvino, Fagn. *loc. cit. n.* 22. Grillenz. *conſ.*
63. *per tot.* ſive ſint Canonicatus, ſive Præbendæ, ſive bene-
ficia curam animarum habentia, ſive non, Azor. *inſtit. mor.*
53 *d. c.* 3. *q.* 2. *verſ. ex quo fit;* Nam Sixtus IV. teſtibus Felin. Azor.
Fagn. & Barboſ. *loc. ſuperius cit.* conceſſit privilegium Car-
dinalibus, ut conferre poſſint omnia beneficia ſita in Eccle-
ſiis, quas ratione tituli, vel commendationis, vel admini-
ſtrationis, habent, non obſtantibus Expectativis, vel reſer-
54 vationibus, niſi vacent in Curia, & Summus Pontifex dicta
beneficia, niſi de expreſſo Ordinarii, vel Commendatarii
conſenſu conferre non debeat.
Quæ facultas non cadit ſub revocatione indultorum Car-
dinalium circa collationem beneficiorum facta a Greg. XIV.
55 & Paulo V. In eorum enim Decretis prædicti Pontifices de-
clarant nihil velle innovare circa collationes beneficiorum,
quæ ad Cardinales ſpectant ratione Eccleſiarum titularium,
ut patet ex Decreto, ſive Conſtitut. Greg. XIV. *in* 2. *volum.
Bullar. novi ſub n.* 19. *& in Conſtit. Pauli V. Bull. nov. tom.* 3.
Conſt. 58.
Advertendum tamen eſt, quod hujuſmodi facultate poſ-
56 ſunt uti Cardinales, dummodo ſint præſentes in curia,
Gonzal. *ad reg.* 8. *gl.* 13. *n.* 20. Tondut. *quaſt. benef. p.* 2. *c.*
3. §. 8. *num.* 8.
57 An autem poſſint dici Cardinales præſentes in Curia ad
hunc effectum ſi moram trahant in diſtrictu Urbis, non ta-

men ultra duas dietas. Scio in materia optionis Decana-
tus S. Collegii fuiſſe reſolutum competere optionem Cardi-
nali abſenti ab Urbe per duas dietas, ut tempore Clem. VII.
die 26. Septembris 1533. accidit in perſona Cardin. Senen.
qui cum abeſſet ab Urbe per duas dietas admiſſus fuit ad 58
optionem Decanatus vacantis per obitum Cardinalis de
Monte, non obſtante contradictione Cardinalis Tranen.
qui cum eſſet præſens in Curia, prætendebat optionem
ad ſe ſpectare.
Ita etiam fuit obſervatum ſub Paulo V. in perſona Cardi-
nalis Giojoſæ, qui cum moraretur in Abbatia Sublacenſi,
optavit nihilominus Decanatum vacatum per obitum Cardi-
nalis Pinelli, quos caſus refert Cherubin. in add. ad Conſt.
Pauli IV. 5. *in ordine in tom.* 2. *Bullar.*
Advertendum ſecundo, quod licet Cardinalis Titularis 59
habeat juris aſſiſtentiam in collatione beneficiorum exiſten-
tium in Eccleſia ſui tituli, vel commendæ, illa tamen non
ſufficit, ut ei poſſit concedi mandatum de manutenedo, ſi 60
probetur alium eſſe in quaſi poſſeſſione conferendi eadem
beneficia, ut reſolvit Rot. *deciſ.* 423. *n.* 3. *p.* 1. *rec.* & poſt
eam Diana *d. tract.* 2. *reſ.* 97. *n.* 27.
Adverte tertio. Quod facultas conferendi hujuſmodi be- 61
neficia intelligitur ſecundum qualitates beneficiorum, quia
ſi beneficia ſint liberæ collationis, libere poterunt conferre,
ſi vero ſint ſubjecta juripatronatus, & juri præſentandi ha-
bebunt tantum inſtitutionem ſeu confirmationem, *c. Decer-
nimus, c. pia mentis* 18. *q.* 7. *gl. in c. quamquam de elect. in*
6. *& in c. querelam eod. tit.* Grillenz. *d. conſ.* 63. *n.* 7. & 8. 62
qui n. 9. *ſubjungit*, quod ſi Patroni diſcordent in præſentando,
Cardinales ſicut Epiſcopi provident Eccleſiis, *c. ſi vero, c.
in quibuſdam, de jurepatr.*
E contrario poterunt beneficiatos deſtituere, hoc eſt
deponere, ut ex Mandoſ. Gomez. & Pariſ. tenet. Barboſ. *d.* 63
c. 4. *n.* 36. *verſ. Et deſtituendi*, Grillenz. *d. conſ.* 63. *n.* 2. Pa-
riſ. *de reſignat. Benef. l.* 7. *q.* 10. *n.* 11. *& q.* 14. *n.* 5. Immo in
deſtituendo minor ſolemnitas requiritur, quam in conſtituen-
do, Gonz. *ad regul.* 8. *gl.* 7. *n.* 12. Barboſ. *in c.* 1. *de Cappellis
Monach. n.* 6.
Quinto infertur ad Cardinales titulares curam animarum 64
Parochianorum ſuis titulis ſubjectorum ſpectare. Sunt enim
ſuæ oves, & de eis in diſtricto Dei Judicio rationem reddituri
ſunt; ut bene loquitur Concil. Baſileen. *ſeſſ.* 23. & aſſerit
Grat. *diſcept.* 398. *n.* 76. Averſa *qu.* 16. *de Miniſtro Sacram.* 65
Panit. ſect. 7. *pag.* 780. *verſ. attamen Card.* Ubi quod Cardi-
nales ratione Tituli ſuarum Eccleſiarum in Urbe habent cu- 66
ram, & regimen animarum, ſuntque Superiores Parochis.
Et propterea ſi ſint Sacerdotes poſſunt audire confeſſiones
ſubditorum, Averſa loc. cit.
Poſſunt intereſſe matrimoniis, & aliis intereſſendi li-
centiam concedere, Azor. *d. l.* 4. *cap.* 3. *n.* 7. Sanchez *lib.* 3.
de Matr. q. 28. *num.* 7. Baſil. Ponte *eod. tract. lib.* 5. *cap.* 10.
Guttierez *eod. tract. c.* 66. *n.* 9. Boſſ. *eodem tract. cap.* 4. §. 23.
num. 61.
Et denique omnia, quæ ad Parochum ſpectant pote-
runt per ſe, vel per Vicarium exercere, Grat. *d. diſcept.* 298. 67
n. 77. Cotton. loc. cit. *n.* 55.
Sexto infertur poſſe Cardinales in præfatis Eccleſiis uti in-
ſignibus Pontificalibus, & ſolemnem benedictionem impar- 68
tiri more Epiſcoporum, licet Epiſcopi non ſint, Hoſt. & Jo.
Andr. *in c.* 1. *de ſupplen. neglig. Prælat.* Felin. *in c. inter Mo-
naſterium, n.* 2. *de re jud.* Moneta *de conſerv. c.* 5. *n.* 34. Barb.
d. c. 4. *n.* 35. Cotton. *loc. cit. verſ. uti inſignibus* Fagn. *in d. c.
ne pro dilatione, n.* 42. ubi allegat Extravag. Clem. VII. quæ
incipit Sanctiſſimus in Chriſto Pater. Bottigl. *loc. cit. num.* 8.
verſ. Immo poſſunt.
Sed quia DD. in hoc numero allegati loquuntur de Presby-
teris Cardinalibus, merito dubitari poteſt, an hujuſmo-
di benedicendi ſolemniter Privilegium competat Cardin.
Diacono in ſua Diaconia?
Et quod non competat ſuaderi poteſt ex eo, quod inter of-
ficia, quæ Diaconis aſſignata ſunt, non connumeratur ſo-
lemnis benedictio. Si enim ad Eccleſiam Apoſtolorum aſpi-
ciamus, munus eorum erat, oblationes colligere, etiam
opes Eccleſiæ adminiſtrare, ut colligitur *ex Actib. Apoſt.
c.* 6. *ex Sermone S. Leonis Papæ de S. Laurentio.* Sequentibus
vero temporibus officium eorum fuit Sacerdoti ſacrificanti
aſſiſtere, ac miniſtrare Populo, Euchariſtiam diſtribuere,
Evangelium legere, Baptizare, Prædicare, Publicos Pœ-
nitentes reconciliare, de quibus late Card. Bellar. *l.* 1. *de
Cler. c.* 13. *verſ. Sexto Ordo Diaconor. uſque ad fin.* March. *de
Sacram. Ord. tr.* 2. *p.* 7. *de Diaconatu c.* 3. *per tot.* Fermoſin.
ad Rubr. de Offic. Archid. q. 1. *a n.* 6.

Hodie vero nonnulla ex iis abrogata ſunt; nam a Conc. Nicæno regitr. *in c. Perumnit 1. in diſt. 93.* Poteſtas diſtribuendi S. Euchariſtiam ſublata eſt Diaconis.

Similiter ſublato uſu, & poteſtate a Fidelibus communicandi ſub utraque ſpecie, & facultas diſpenſandi Populo Sanguinem Chriſti a Diaconis ſublata eſt. Quamvis aliquis uſus ejus in Pontificio Sacello perſiſtat, quia dum Pontifex ſolemniter celebrat poſt datam pacem, ad Sedem ſuam pergit, & tunc Diaconus poſt ſumptionem Corporis, conſecratum Calicem et propinandum porrigit.

Pariter & ſi Diaconi in Eccleſiæ primordiis ob Sacerdotum inopiam, & credentium copiam, ſolemniter ſæpe baptizare ſolebant, nunc autem ob ſacerdotum numerum uſus iſte in Eccleſia Dei ſublatus fuit, in tantum quod ſi hodie Diaconus ſolemniter baptizaret, irregularitatem non effugeret, Navarr. *de Cler. ordin. miniſtran. l. 5. conſ. 1. & 2.* Henriq. *de Sacram. Bapt. l. 2. c. 29. n. 1.* Ugol. *de offic. Epiſc. c. 15. §. 6. n. 6.* & alii, quos refert Marchin. *loc. cit. n. 15. quamvis ille n. 16. dicat*, tunc effici irregularem ſi baptizet ſolemniter ſine juſſu Sacerdotis, ſecus ſi ex ſacerdotis delegatione, opinionem tamen Navarri, & aliorum tenet Fermoſin. loc. cit. *n. 16.*

Sublata eſt etiam a Diaconis poteſtas præeſſendi opibus Eccleſiæ, & eleemoſynis Fidelium, eaſque a Fidelibus colligendi, & collectas inter pauperes diſtribuendi, quia cum tanto officio intumeſcerent adverſus Presbyteros, & inique inſoleſcerent, & ob id reprehenſi a S. Cypriano, *l. 3. Epiſt. 9. a S. Hieronymo Epiſt. 85. ad Evagrium, & a S. Bernardo l. 4. de conſid. ad Eugenium, & prius a D. Auguſt. q. 101. in l. q. utriuſque teſtamenti.* Ideo ſublata fuit illis hæc poteſtas Marchin. *loc. cit. n. 26.* Binius ad vitam Anaſtaſii I. *verſ. conſtituit.* Cum ergo inter officia, & munia Diaconorum non legatur poteſtas benedicendi ſolemniter, non eſt, cur ea Cardinalibus Diaconis concedatur.

Secundo, quia poteſtas benedicendi ſolemniter competit ratione ordinis, ut vult gl. *in c. Ecce, in verb. benedicere 95. diſt.* Archidiac. *in c. denique 21. diſt. & ibid.* etiam Turrecr. Et quidem ordinis Sacerdotalis ut notat Iſaac Habertus *in Pontificali Græcor. ad par. 11. Liturgia Ordinum in diſſert. de ritu benedicendi c. 6. in fin.*

Et propterea *in c. 28. l. 8. Conſt. Apoſt.* dicitur Diaconus non benedicit, neque benedictionem dat, accipit vero ab Epiſcopo, & Presbytero, quem locum interpretatur Gretſerus *de bened. lib. l. 1. c. 7.*

Tertio quia quicquid ſit de benedictione, quæ datur a Sacerdotibus in fine Miſſæ, quam privatam appellat ex noſtris Præpoſit. *in c. Ecce, 95. diſt. & minorem collector. Apoſtol. Conſtit. l. 3. c. 10.*

Certe quod attinet ad ſolemnem benedictionem, quæ datur incipiendo ab illis verbis: Sit nomen Domini benedictum, &c. ſolus Epiſcopus illam dat, non Sacerdos, neque Diaconus, Gloſ. *in d. c. Ecce, verbo benedicere il 2.* & ibi Præpoſit. *verſ. alia eſt benedictio non privata, ſed ſolemnis*, cui videtur favere Concilium Agathen. celebratum anno 506. *can. 30.* Ibi Benedictionem in Eccleſia ſuper plebem fundere Presbytero penitus non licebit; Solemnem ſcil. Benedictionem interpretatur Iſaac Habertus *loc. cit. pag. mihi 298.*

Et quod ſolis Epiſcopis competat jus benedicendi ſolemniter, non autem Sacerdotibus, vel Diaconis, tenet Gloſſ. *in c. Abbates, verb. ſi Abbas, de privil. in 6.* Silveſter *in ſumm. verb. benedictio in princ. & alii* Summiſtæ *in d. verb.* DD. *in d. c. Abbates.* Ugol. *de Offic. Epiſc. c. 32. §. 2.* Barboſ. *eod. tract. alleg. 72. n. 63. & 66.* Ferdin. Paez. *in repet. c. Miſſas, de conſecr. diſtinct. 1. n. 124. verſic. Dicitur autem ſolemnis benedictio*, Sanchez *conſ. moral. lib. 7. cap. 1. dub. 17. num. 10.* Quartus *de benedict. Eccleſ. tit. 1. dub. 5. verſic. dico quarto.*

Quo circa ſi Sacerdos, & Diaconus ſolemniter benedicerent cum illis verbis, ſit nomen Domini benedictum, &c. Irregularitatem non effugerent, *ut ex c. miniſtrare*, juncta gl. *26. q. 6.* notat Majol. *de irregul. l. 4. c. 13. n. 4.*

Quarto, quia ſic uſus invaluit in Urbe, ut Cardinales Diaconi, dum aſſiſtunt Miſſæ decantatæ in ſuis Diaconiis, non fundant ſolemnem benedictionem, ut teſtati ſunt Mihi Magiſtri Cœremoniarum.

Cæterum his non obſtantibus, intrepide ſentio, Cardinales Diaconos habere poteſtatem ſolemniter benedicendi Populum in ſuis Diaconiis, non quidem Jure proprio, ſed ex Apoſtolico privilegio. Cum enim Cardinales Diaconi in ſuis Diaconiis habeant jura Epiſcopalia, vel quaſi, ut late firmavi ſupra, *n. 41.* Non eſt dubitandum, quin ſtante hujuſmodi privilegio poſſint ſolemniter benedicere, ut ultra allegatos tenet Fagn. *in c. ne pro dilatione, de Pœnit. & Remiſſ. n. 42.* ubi nulla facta diſtinctione inter Presbyteros, & Diaconos ait, quod cum Cardinales in Eccleſiis ſuorum titulorum habeant facultatem corrigendi, cenſuras Eccleſiaſticas fulminandi, & cætera faciendi, quæ ſunt juriſdictionis Epiſcopalis, conferunt minores ordines, utuntur Epiſcopalibus inſigniis, & benedicunt ſolemniter, & licet non habeant conſecrationem aliquam, ſed nudos Ordines ſacros, Jacobat. *de Conc. l. 10. n. 204. verſ. Idem aliud privilegium*, dicit, quod Cardinalis etiamſi non ſit Epiſcopus poteſt facere ſolemnem benedictionem.

Idem voluit P. Diana *p. 5. tract. 2. reſ. 12.* ibi, poſſunt Pontificiis inſignibus uti, & benedictionis ſolemnem Ritum more Epiſcoporum exercere, etiamſi Epiſcopi non ſint, Azor. *inſtit. mor. p. 2. l. 4. c. 3. q. 2. in fin.* Ibi, & benedicendi ſolemnem ritum more Epiſcoporum, Fragoſ. *de Regim. Reip. p. 2. l. 6. diſp. 15. §. 2. n. 2. verſ. Præterea*, ubi dicit quod poſſunt ſolemniter benedicere inſtar Epiſcoporum, quamvis Epiſcopi non ſint, Sebaſtian. Cæſar. *de Eccleſ. Hierarch. p. 1. diſp. 2. de Card. §. 5. n. 8.* ubi ait, poſſunt etiam non Epiſcopi ſolemniter benedicere; Plures alii poſſent adduci ex allegatis, *n. 41.* Sed in puncto, quod Cardinales Diaconi ſolemnem benedictionem largiri poſſint tenet S. Anton. *in ſum. 3. part. 3. tit. 14. c. 16. §. 9. verſ. de Presbytero*, & poſt eum Hieron. Manfred. *de Card. tit. de S. Collegio, dec. 88.* ubi habet hæc verba.

Cardinalis non Epiſcopus ſolemnem benedictionem largiri poteſt, quia Presbyter Cardinalis, vel Diaconus, etiamſi nullum Sacerdotis Ordinem receperit, tamen ſolemniter benedicit, ut notant Canoniſtæ *in cap. licet de Elect. & in c. In nomine Domini 23. diſt.* cum aliis ibi per eum allegatis, & Manfredum ſequitur Cohel. *de notitia Card. c. 7. de Card. Diaconis, verſ. interim noſſe ne pigeat ubi, & Cardin. Diaconorum.*

Ratio autem potiſſima eſt, quia qui jura Epiſcopalia, vel quaſi Epiſcopalia habet, ſolemnem benedictionem impartiri poteſt, ut conſtat *ex c. Abbates de priv. in 6.* ubi Canoniſtæ Rodriq. *qu. reg. q. 28. art. 1.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. l. 12. c. 20. q. 7.* Tambur. *de jur. Abbat. tom. 2. diſp. 2. q. 7.* cum aliis per Barboſ. *ad d. cap. Abbates n. 3. & de poteſt. Epiſcop. alleg. 3. n. 3.*

Qui textus licet loquatur de Abbatibus, habet tamen locum in aliis Prælatis etiam inferioribus habentibus jura Epiſcopalia ex privilegio, ut notat Gloſ. *in d. c. Abbates in verb. Abbates*, & ibi Archid. *verſ. eis Abbatibus*, ubi dicit quod non eſt vis, quod textus loquatur de Abbatibus, nam idem dicendum eſt de his qui ſuper hoc privilegiati ſunt, ſicut ſunt plures inferiores, quia eadem eſt ratio, Anchar. *ibid. n. 1.* ubi dicit quod Gloſ. intelligit de Præpoſitis, & aliis inferioribus Prælatis, Præpoſit. *in c. Licet. 95. diſt.* ubi dicit, quod licet benedictio ſolemnis in forma ſit nomen Domini benedictum, &c. non poſſit dari niſi ab Epiſcopo, nihilominus poteſt dari ab inferiore Epiſcopo, ſi habeat ex privilegio Pac. Jord. *to. 1. l. 5. tit. 15. n. 18.* & de Archipresbytero Carpi dicit Ciarlin. *controv. forenſ. c. 67. n. 13. & 14.* Et ſi hoc privilegium competit inferiori Prælato ab Abbate habenti jura Epiſcopalia, vel quaſi, multo magis competere debet Cardinali Diacono, qui major eſt Epiſcopo.

Non obſtant modo in contrarium adducta.

Non primum, quod inter officia, & miniſteria Diaconatus non connumeretur facultas benedicendi ſolemniter. Quia cum Cardinalis Diaconus non habeat iſtud jus benedicendi ex natura, & officio ipſius Diaconatus, ſed ex privilegio, mirum non eſt, ſi inter ejus ordinaria miniſteria, & officia non connumeretur; quemadmodum dicimus de Sacerdote inter cujus miniſteria, & officia non connumeratur miniſterium Chriſmatis, quæ ad ſolum Epiſcopum jure ordinario ſpectet, ut ſtatuit Concilium Florentinum ſub Eugenio IV. & Tridentinum in can. 3. de Sacramento Confirmationis, & tamen ex privilegio Summi Pontificis poteſt Chriſma miniſtrare, ut de magis communi tenent innumeri relati a Barboſ. *ibid. d. can. 3. de Sacram. Confirmat.* quibus addo Baſilium Pontium *de Confirmat. p. 4. cap. 3. per totum*, Verricell. *de Apoſt. miſſion. tit. 7. quæſt. 129. numer. 2.* ubi infinitos noviſſime Fermoſin. qui & multos allegat *de Offic. & Sacris Eccleſ. tom. 2. de Sacram. Confirmat. qu. 7. num. 22.*

Non obſtat ſecundum, quod ſcilicet facultas benedicendi ſolemniter competat ratione Ordinis Epiſcopalis, vel Sacerdotalis, quia immo hæc facultas ab Ordine non dependet, ſed a juriſdictione, ut notat egregie Præpoſit. *in c. Ecce, 95. diſt.* ubi dicit, quod talis benedictio ſolemnis non eſt Ordinis

dinis, ſed juriſdict. Epiſcopalis, & reddit rationem, quia ſi eſſet Ordinis Epiſcopalis, non concederetur inferiori, & per eandem rationem idem tenet Villadiego de Legato, *q. 8. n. 8.* Gratian. *poſt Abbatem, & Cardinalem, diſcept. 467. n. 66.* Ciarlinus *d. c. 67. n. 13.* Fagn. *in c. Ne pro dilatione, n. 42. de Pœnit. & Remiſſion.* Sed quamvis eſſet Ordinis, ejus tamen exercitium eſt juriſdictionis, ut notat Præpoſit. *in c. denique 21. diſtinct.* & non eſt taliter annexa Ordini Epiſcopali, ut non poſſit inferiori Epiſcopo concedi, ut conſtat *ex c. Abbates, de privil. in 6.*

Præterea aliqua benedictio etiam ſolemnis in Eccleſia non denegatur Ordini Diaconali, cum benedictio Cerei Paſchalis publice Diacono concedatur, ut notat Gavant. *in rub. Miſſ. p. 14. tit. 10. ſect. 7.* & poſt eum Hallier. *de Ordinibus Hierarchicis, l. 3. ſect. 2. cap. 2. art. 3. §. 3. verſ. Primum,* ſaltem de mandato Sacerdotis, ipſoque præſente, ut not. Andreas de Sauſſay *in Panoplia ſacerdotali, p. 2. l. 2. de munere benedicendi, art. 9. in fin.*

Conceditur etiam ei, quod eſt commune Epiſcopo, & Sacerdoti, ut in recitatione Horarum Canonicarum dicat verba iſta: Dominus vobiſcum, quæ ſalutationis populi, & benedictionis rationem obtinent, ut notat idem Hallier. *loc. c.* & ratio aſſe poteſt, quia, ut inquit D. Thomas *3. part. q. 82. art. 3. Ad primum.* Diaconus tanquam propinquus Ordini Sacerdotali participat aliquid de ejus officio; & Div. Thomam ſequitur Averſa, *quæſt. 10. de Miniſtro Euchariſtiæ, ſect. 3. verſ. 4.* & Card. de Lugo *de Sacram. Euchariſtiæ, diſp. 18. n. 7.*

Ad locum Conſtitutionum Apoſtolicarum reſpondet Hallier. *loc. cit.* ut debeat intelligi, quod Diaconus non benedicat propria auctoritate, ſed miniſterialia accepta ab Epiſcopo, vel Presbytero, non ſicuti Diaconi ab aliis conſecrata miniſtrare poſſunt, ita & benedictionem Epiſcopi, vel Sacerdotis nunciare, & tanquam Miniſtri ſuperiorum Ordinum proferre poſſunt, ita Hallier. *loc. cit. verſ. Quia vero Diaconi.*

Ex his tollitur tertium objectum, quod facultas benedicendi ſolemniter ſit ſolius Ordinis Epiſcopatus, quia non ſolum privilegio, ſed conſuetudine etiam ab inferioribus acquiri poteſt, ut notat Iſaach Habertus *in Pontificali Eccleſ. Græcæ ad p. 11. Liturgiæ Ordinis, de Ritu benedictionis,* ubi habet, quod in Eccleſia Pariſienſi Presbyteri etiam Parochiales ſolemnem benedictionem poſt Miſſarum celebrationem iiſdem omnino verbis, quibus Epiſcopus, triplicique conſignatione populo benedicunt, ubi ſubdit, quod in Eccleſia Græca nullum diſcrimen ſit inter benedictionem ſolemnem, quam dat Epiſcopus, & illam, quam dat Sacerdos, nam in Liturgia SS. Baſilii, & Chriſoſtomi, Presbyter iiſdem verbis populo benedicit, quibus Epiſcopus.

Non obſtat, quod ſic uſus in Urbe invaluerit, quia hoc evenire potuerit, eo quia non conſideratum fuerit privilegium a ſummis Pontificibus conceſſum Cardinalibus Diaconis, qui tamen uſus non per hoc poteſt illud auferre, ſicuti videmus quod Cardinalibus Diaconis conceditur a Jure privilegium deferendi campagos, hoc eſt ſandalia, & mappulas, ut notant Canoniſtæ *in c. Nimpulli, §. Campagos, & in c. Illud, 93. diſtinct.* & præſertim Præpoſitus, & Turrecremata, Jo. Dartis *diſt. 95. Decr. Gratian. pag. mihi 170. 2. col. verſ. Excipitur ſecundo, Cardinalis Diaconus.*

Quæ Sandalia omnino retineri debent, ut tam in miniſtrando Summo Pontifici, quam in funere uti poſſint, quia illis competunt ratione Dignitatis ampliſſimæ Cardinalatus. De quibus lata idem Sauſſay in Panoplia Epiſcopali, *l. 7. c. 9.* atque juxta hanc opinionem poſt hæc ſcripta ita determinavit S. Congreg. Rituum, quod ſc. etiam Cardinalibus Diaconis competunt hujuſmodi præeminentiæ, illa præſertim dandi benedictionem, atque ita ſervatur.

69 Septimo infertur poſſe Cardinales in dictis Eccleſiis, ſuis Subditis, & familiaribus primam Tonſuram, & minores Ordines conferre, Hoſtien. & Jo. Andr. *in d. c. de ſupplen. neglig. Prælat.* Idem Jo. Andr. *in c. Cum contingat, de Ætat. & qualit. & in d. c. Ne pro dilatione, n. 42.* Maja *obſer. 12. n. 40.* poſt Majol. *de irregul. l. 4. c. 20. n. 5.* Lezana *in ſumma, verb. Cardinalis, n. 5.* Bottiglier. *loc. cit. verſ. Immo,* Jacobat. *de Conc. l. 1. art. 12. verſ. Item Cardinales,* Lauden. *de Card. q. 20.* Rota, *dec. 751. num. 10. p. 2. diverſ.* multos alios refert Barboſ. *d. c. 4. n. 40.* ubi reprobat Azor. & Germon. de hujuſmodi facultate dubitantes, Fagn. *d. c. his quæ, n. 25. & in c. cum contingat, de ætat. & qualit.* Monet. *de conſerv. d. c. 5. n. 35.* Dummodo tamen ſint Sacerdotes, alias ſecus per ea, quæ not. *in c. ſi ordinatus, 69. diſtinct.* Fagnan. *d. c. his quæ, num. 39. in fin.*

Et quamvis Sanch. *tom. 3. conſil. mor. l. 7. c. 1. dub. 19. n. 21.* dicat Conc. Trid. *cap. 10. ſeſſ. 23. de reform.* ſuſtuliſſe hujuſmodi privilegium Cardinalibus, quia illud habent ex conſuetudine, ut ait idem Sanch. *ibid. n. 4.* Marchin. *de Sacram. p. 2. de legitimo Ordin. Miniſtro, c. 10. n. 1.* Conſuetudinem vero etiam immemorabilem fuiſſe ſuper hoc a Concilio ſublatam.

Ejus tamen opinio non eſt amplectenda, quia nec Concilium *d. c. 10.* loquitur de Cardinalibus, ſed de Abbatibus, & quatenus comprehenderet Cardinales, præſervat facultatem conferendi primam tonſuram, & ordines minores ſuis Subditis. Hinc eſt quod DD. qui poſt Concil. ſcripſerunt, quos longa ſerie enumerat Diana, *d. p. 5. tr. 2. reſ. 5. verſic. notandum eſt,* de hujuſmodi privilegii mentionem faciunt, de revocatione vero nullum verbum; & in puncto hoc privilegium Cardinalibus Titularibus non eſſe revocatum a Concilio, tenet Bonac. *de ſuſpenſ. in particulari diſput. 3. quæſt. 1. punct. 11. n. 4. in fin.* noviſſime Fermoſin. *ad Rubr. & Tit. de Tempor. Ordinat. q. 5. num. 19. & 20.* ubi plures allegat Lezana *loc. cit. num. 4.* dicit contraria conſuetudine hoc eſſe introductum, quæ dat poteſtatem, vel arguit illam habere a Papa. Bottiglier. loc. cit. qui plures Doctores allegat, & dicit: in Cardinalibus Presbyteris contrarium procedere. 70

71 Rurſus quæſtionem hanc, an ſcil. Cardinalis in Eccleſia ſui Tituli poſſit conferre primam tonſuram, & ordines minores ſuis ſubditis, examinat Diana *in p. 8. tract. 1. reſol. 33.* adverſus Adrian. *in c. 4. de Sacram. Confirm. art. 3. §. 2. in princ.* & concludit ad favorem Cardinalium, quem ſequitur Fermoſin. *loc. cit. q. 4. n. 5.* ubi & reſpondet ad contraria.

72 Octavo infertur, poſſe Cardinales cum ſuorum Titulorum ſubditis diſpenſare in omnibus caſibus, in quibus poſſunt Epiſcopi diſpenſare de jure, ut vult Didacus Anton. Franc. *in paſtor. interno tract. 3. q. 2. n. 11. verſ. at ſupradicta reſolutio.*

73 Et licet Sanch. *in ſumma l. 4. c. 38. n. 2.* & ante eum Suarez *de Relig. tom. 2. l. 6. c. 10. n. 10.* dicat Cardinales in ſuis Titulis non poſſe diſpenſare in voto, eorum tamen opinio minime vera eſt, quia illis in locis negant, vel ſaltem dubitant de juriſdictione Epiſcopali, ſeu quaſi, Cardinalium in dictis Titulis, quam tamen alibi fatentur, nempe Sanchez *l. 3. de Matrim. diſp. 28. n. 7.* & Suarez *de legib. l. 5. c. 5. n. 4.* Vel intelligenda eſt, ut non poſſint diſpenſare in his, quæ conceduntur Epiſcopo contemplatione propriæ Diœceſis, ſecus tamen in his, quæ poſſunt Epiſcopi in vim Juriſdictionis Epiſcopalis, ut bene diſtinguit Monet. *de commut. d. cap. 5. n. 452. & 453.* & poſt eum Diana *d. tract. 2. reſ. 58.* Didacus Frances loc. cit. *n. 13.* Et poſſe relaxare juramenta dicit Morell. *diſp. 1. de Voluntar. & Involunt. 5. difficult. num. 526. verſ. 4. infertur,* licet Billot. *de abſolut. a juram. l. 1. cap. 7.* aſſerat, quod ex communi obſervantia in Romana Curia non diſpenſant, quia a Præſentia majoris Prælati, nempe Summi Pontificis, & majoris Pœnitentiarii impediuntur, ſed hæc ratio nil valet, quia de honeſtate Cardinales ceſſant a diſpenſatione, & relaxatione juramenti, non autem ex neceſſitate.

74 Hinc deducitur non poſſe Cardinales in Eccleſiis ſuorum Titulorum uti facultate conceſſa Epiſcopis a Conc. Trid. *ſeſſ. 24. c. 6. de reform.* diſpenſandi in irregularitatibus occultis, præterquam homicidii voluntarii. Licet enim Henriq. *in Summa l. 6. c. 26. §. 1.* & alii plures, quos citat Barboſ. *ad d. c. 6. verſ. contra,* teneant, illam facultatem competere etiam Prælatis habentibus juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, contrarium tamen paſſim verius Arag. *2. 2. q. 88. art. 11.* & alii citati ab eod. Barboſ. *adducto loco n. 7.* & ita fuiſſe deciſum a S. Congr. Concilii refert Garzias *de benef. p. 7. c. 11. num. 13. & 17.* & eam declarationem refert Armendariz *ad leges Navarr. l. 1. tit. 18. l. 7. de Irregul. num. 10.* Fagnan. *in d. c. His quæ, nu. 16.* ubi ait, quod Gregorius XIII. dixit, ſe nolle, ut ea quæ conceſſa ſunt Epiſcopis a Concilio Tridentino competant Cardinalibus in ſuis Titulis, & latius *in d. c. Ne pro dilatione, n. 24.* ubi refert, ſic declaratum fuiſſe a Sacr. Congregatione Concilii, quam declarationem Gregorius XIII. approbavit, *& in c. Dilectus n. 27. de Tempor. Ordin.* ubi quod in reliquis ſalva manet juriſdictio Cardinalium in ſuis Titulis. 75

76 Et ratio eſſe poteſt, quia cum hæc facultas ſit jure ſpeciali, & exorbitante a communi conceſſa Epiſcopis, intelligi debet de vere Epiſcopis, & non de aliis, qui non ſunt Epiſcopi, Fagnan. *in d. c. his quæ, n. 16. in d. c. Ne pro dilatione, num. 42.* & in terminis, Cardinales non poſſe uti hac facultate in ſuis Titulis, tenet Didacus Frances in *Pa-*

Digitized by Google

ſtor. interno, loc. cit. n. 13. Tolet. in ſumma l. 1. c. 89. n. 5. Baldell. de fide, & infidel. l. 2. diſp. 48. n. 24. Monet. de commut. d. cap. 5. n. 453. quamvis dicat contrarium opinionem in favorem Cardinalium defendi poſſe, quod etiam tenet Diana, d. tract. 2. reſol. 59. verſ. Verum liceat mihi. Quæ opinio non eſt certe improbabilis, cum hæc facultas conceſſa ſit Epiſcopis contemplatione Diœceſis, ut volunt Sanch. & Henriq. ab eodem Diana citati. At ut ſupra diximus Eccleſiæ Cardinalium Romæ ſunt veluti eorum Diœceſes, ergo non videtur deneganda Cardinalibus in ſuis titulis hujuſmodi facultas.

77 Nono infertur poſſe Cardinales in Eccleſiis prædictis Indulgentias centum dierum concedere, cum id habeant a conſuetudine etiam quod non ſint Epiſcopi, Navarr. de Jubilæo, not. 21. Duvall. de Indulg. p. 2. q. unic. art. 9. Cotton. d. controv. 8. c. 3. nu. 55. Lavor. de Indulgent. part. 2. cap. 11. num. 15.

78 Decimo infertur, ſecluſa Summi Pontificis prohibitione, ſeu reſervatione poſſe Cardinales in prædictis Eccle-
79 ſiis ultimas commutare voluntates, Moneta d. c. 5. n. 440. Diana, d. tract. 2. reſol. 57. Cotton. loc. cit. & derogare fideicommiſſis ad eam Eccleſiam ſpectantibus. Monet. d. tract. c. 9. concluſ. 22. n. 634. Diana, loc. cit. reſ. 61. Cotton. loc. cit. num. 65. verſ. Derogare, Lezana in ſumma to. 3. verb. Cardinalis, n. 8. in fin.

Multo magis poſſe diſponere de legatis relictis Eccleſiæ
80 ſui tituli, quia tam vigore Bullæ Sixti V. quam Diplomatum titularium conceſſa eſt illis cura, & regimen bonorum tam ſpiritualium, quam temporalium dicti tituli, quorum appellatione veniunt prædicta legata, Paſqualig. in ſelect.
81 q. moral. juridicis, q. 127. n. 10. qui tamen male diſtinguit inter titulos antiquos, & noviter erectos a Sixto V. Nam in
82 antiquis dicit curam, & adminiſtrationem legatorum ſpectare ad titularem, in novis vero, ad eos, ad quos ante erectionem, cura, & adminiſtratio dictorum legatorum ſpectabat, ex quo erectio novorum titulorum facta fuit cum clauſula ſine alicujus præjudicio, quia non bene advertit
83 Vir alioquin doctus, clauſulam illam intelligi de præjudicio non expreſſo, Oldrad. conſil. 330. Pariſ. conſ. 70. num. 12. lib. 1. Rot. deciſ. 192. part. 1. rec. & melius ad propoſitum, deciſ. 720. n. 6. p. 3. rec. Ideo cum Cura, & regimen rerum ſpiritualium, & temporalium titulorum noviter erectorum fuerit demandata Cardinalibus titularibus, illa clauſula ſine præjudicio non præſervat hoc præjudicium expreſſum, non enim cura, & regimen dictarum rerum poteſt eſſe penes Cardinales, ſi remanere debet penes alium, debet ergo verificari in caſu non expreſſo, verbi gratia, ſi in dicta Eccleſia eſſent cappellæ de jurepatronatus, quarum patronis non cenſetur factum præjudicium, ut bene Grillez. d. conſ. 63. per tot.

84 Undecimo infertur, Cardinales a ſubditis ſuorum Titulorum poſſe exigere charitativum ſubſidium, Remig. Gondii de charit. ſubſid. q. 21. Diana, qui alios refert, d. tract. 2. reſ. 55. Cotton. loc. cit. Lezana loc. cit. Ventrigl. in prax. l. 2. annot. 25. §. 1. num. 20. Caſſan. loc. cit. pag. 136. verſ. Item etiam dic quod Cardinales.

85 Duodecimo infertur, poſſe Cardinalem titularem Eccleſiæ Collegiatæ ſaltem unum Canonicum ad ſui ſervitium, ſive obſequium tenere, ut puta pro Cappellano, Secretario,
86 &c. ut conſuluit Navar. conſ. 2. de Cler. non reſiden. per tot. quem ſequitur Lotter. de re benef. lib. 3. q. 27. n. 184. qui extendit etiam ad duos Canonicos, qui Canonicus lucrabitur fructus ſuæ præbendæ, non autem diſtributiones quotidianas, ut conſuluit idem Navar. d. conſ. 2.

87 Hæc omnia cum poſſint Cardinales exercere per ſe ipſos, poterunt etiam exercere per eorum Vicarios, nam certum eſt poſſe in eorum Titulis Vicarium deputare, ut colligitur ex d. Conſtit. Leonis X. in ordine 7. in 1. tom. Bull. novi, quod dixit Abb. in d. c. his quæ n. 1. Burſat. conſ. 107. nu. vol. Fuſcus de viſitat. c. 2. n. 5. l. 1. Sbroz. de off. Vicar. lib. 1. q. 3. n. 23. Barboſ. d. cap. 4. num. 39. Noviſſime Carolus Pellegrinus in praxi Vicariorum, p. 1. ſect. 1. ſub ſect. 1. num. 8. verſ. quarto loco.

An autem in Titulis regularium poſſint deputare in Vicarium unum ex prædictis regularibus, videbimus infra.

88 Et cum juriſdictio, quam habent Cardinales in prædictis Eccleſiis ſuorum Titulorum ſit ordinaria, ut notat Innoc. in c. dilectus, in verb. de jure communi, de Cappellis Monach. Zabarell. in Clem. ne Romani, §. irritum, q. 3. de elect. Felin. d. c. his quæ in princ. Rot. dec. 28. n. 20. p. 6. rec. Fragoſ. de Regim. Reip. tom. 1. q. 5. diſp. 13. n. 67. Et in jure fundata late eſt interpretanda, ut tradita per Caſſador. dec. 8. num. 6. de præb. Caputaq. dec. 88. n. 6. p. 2. in terminis Moneta d. c. 5. n. 442. & propterea non expirare Sede vacante dixit Cardin. in Clem. Ne Romani, §. irritum, q. 3. de elect. Fagnan. in cap. cum olim, n. 68. de majorit. & obed. qui ſubjungit, num. 84. Quam tamen (Juriſdictionem) non per ſe ipſos, dum manent in Conclavi, ſed per ſuos Vicarios, & Miniſtros exercere poſſunt.

Non obſtat, quod ſi hæc omnia de jure procedant, contrarium tamen de conſuetudine ſervari. Huic enim motivo plures adaptantur reſponſiones.

Et primo. Cum Juriſdictio Cardinalis Titularis ſit Ju- 89
riſdictio Epiſcopalis, nulla conſuetudo introduci poteſt, quæ præſtat impedimentum exercitio prædictæ juriſdictionis, c. irrefragabili, de off. ordin. c. cum ex off. de præſcript. Caputaq. dec. 306. p. 1. n. 5. & 6. Poſth. de manutent. obſervat. 44. num. 36.

Secundo, quod cum aſſerta conſuetudo ſit contra utili- 90
tatem Eccleſiæ valere non debet, cap. 1. de conſuet. & ibi Gloſſ. & Abbas, Rota deciſ. 265. num. 14. part. 1. recent. tom. 1.

Immo contra nervum Eccleſiaſticæ diſciplinæ tanquam 91
irrationabilis eſt rejicienda, utpote a jure improbata, Rota d. dec. 265. n. 23. Et præſertim cum juriſdictio Cardinalis Titularis pendeat fere ab authoritate viſitandi Eccleſiam ſui Tituli, & cum jus viſitandi ſit publicum authoritate, & utilitate, nunquam præſcribi poteſt, c. Cum ex offic. de præſcr. Fagn. in c. Venerabili, n. 23. de Conſtit. Nec conſuetudo in hoc eſt tolleranda, c. Nos conſuet. 12. diſt. Innoc. d. c. Venerabili, n. 8. Fagnan. ibid. n. 23. in fin.

Tertio, cum plures ex actibus Juriſdictionalibus ſupra 92
narratis ſint facultativi, adverſus eos conſuetudo aliqua introduci non poteſt, Verall. dec. 366. n. 7. p. 1. Rota cor. Penia, dec. 734. n. 6.

Quarto negatur adeſſe hujuſmodi conſuetudinem, quia 93
in dies Cardinales in eorum Titulis exercent actus juriſdictionales, nam & conferunt Beneficia vacantia, & ſolemnem benedictionem impertiuntur, ut notum eſt. Certum eſt autem exercitium unius actus juriſdictionalis conſervare juriſdictionem in omnibus aliis actibus. DD. in dec. Dilectus, de Cappell. Monach. & præſertim Innoc. n. 3. Jo. Andr. n. 8. Butr. n. 15. Boich. n. 11. Felin. in c. auditis, n. 19. in 3. declarat. de præſcr. Menoch. de retin. remed. 3. n. 138. & pluries reſolvit Rota, ut in deciſionibus allegat. a Barboſ. d. c. Dilectus, n. 6. & ſurſus, dec. 24. n. 35. p. 10. rec. ubi dicitur, quod pro conſervatione univerſalis juriſdictionis ſufficit Epiſcopo etiam minimum illius actum exercuiſſe, & ibi plures aliæ allegantur deciſiones. Ad retinendum enim uſum Privilegii ſufficit illius uſus, reſpectu alicujus rei, vel actus, Seraph. dec. 1043. n. 4. Add. ad dec. 557. Gregor. XV. n. 9. Penia, dec. 734. n. 12. & 13. & prius, dec. 11. n. 8.

Hinc propterea caute legendus eſt Mandoſius in Reg. 7. 94
Cancel. q. 2. n. 7. qui cum ex Speculatore, & Alvarotto dixiſſet Cardinales ratione ſuorum Titulorum poſſe audire cauſas concernentes ſuam Eccleſiam Titularem, & Eccleſias ſuo Titulo ſubjectas, quod etiam voluit Manfred. de Card. c. 9. verſ. Habent enim, ubi quod Cardinales in ſuis
Titulis habent abſolutam juriſdicendi poteſtatem civilium 95
contractuum, actionum, atque obligationum, jurium, poſſeſſionum ſuorum Titulorum, & cæterorum, quæ ab hujuſmodi Eccleſiis pendent, ſequuntur Pariſ. de reſignat. dict. lib. 7. q. 12. num. 11. Barboſ. d. c. 4. num. 37. d. cap. His quæ, num. 7.

Subjungit, quod talis juriſdictio non eſt uſu recepta, vel tempore ſuccedente eveniat, quia ſi conſervata fuit per exercitium aliorum juriſdictionalium, evaneſcere non potuit ſaltem de jure. Immo modernis temporibus hanc Cardinalium Juriſdictionem agnoviſſe Summum ſanctæ mem. Pontificem Urban. VIII. ex eo apparet. Cum in ſua Conſtitutione moderatoria facultatum S. Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Archipresbyterorum, ac Protectorum, & Titularium Eccleſiarum, & Locorum piorum Urbis, quæ Conſtitutio, ut in appendice noviſſima ad Bullarium Romanum Viterbii impreſſum anno 1659. eſt in ordine 158. limitando facultates Cardinalium Archipresbyterorum S. Joannis in Laterano, S. Petri, & S. Mariæ Majoris, ac Cardinalium Protectorum Monaſteriorum, ac aliorum Locorum piorum, eaſdem limitationes voluit ſervari a Cardinalibus Titularibus, ex quo datur intelligi, non obſtante prætenſa conſuetudine, Summum Pontificem agnoviſſe etiam his temporibus, Cardinales habere juriſdictionem in cauſis Eccleſiarum ſuorum Titulorum, & illis ſubditorum.

Sed quatenus adeſſet conſuetudo illa, ſublata fuit non ſo- 96
lum

lum per Conſtitut. Sixti V. ſed in ſpecie per diplomata collationis Titulorum, in quibus habentur hæc verba.

97 Ac eandem Eccleſiam regere, & gubernare, prout alii Presbyteri Cardinales, qui illi pro tempore præfuerunt, regere, & gubernare potuerunt, ſive etiam debuerunt. Ex quibus verbis clare patet Summos Pontifices voluiſſe tollere ea omnia, quæ ex negligentia Anteceſſorum emanare potuerunt, Rota *dec.240. n.4. p.4. diverſ. & deciſ.332. num.26. p.10. rec.* ubi quod per novam conceſſionem omnia præcedentia reviviſcunt, & in priſtinum ſtatum reducuntur, a quibuſvis ante actis præjudiciis vindicata. Cui Conſtitutioni, & Diplomatibus annexum eſt Decretum irritans, quod tollit omnem præſcriptionem, & conſuetudinem, & omnem uſum, vel contrarium uſum, Gabr. *de clauſul. concluſ.3. num.40.* Gonz. *ad Reg.8. gloſſ. 67. num. 50. cum aliis per* Barboſ. *clau. 40. num. 30. & 35.* Rotæ in pluribus *dec. relat. in dec. 20. n.24. p.9. & dec. 337. num.12. part.10. rec.* & alibi ſæpe.

Nullum ergo fundamentum fieri poteſt in aſſerta conſuetudine, ſed dicendum eſt omnia privilegia Cardinalium in Eccleſiis ſuorum Titulorum inconcuſſa, & illibata manere, quibus ſi ipſi non utantur, cum fere omnia tendant ad Divinum cultum reparandum, & augendum, & in utilitatem Eccleſiarum ſint conceſſa, vereor ne ſtrictam de omiſſis rationem Deo omnipotenti reddere teneantur.

Firmata ſic Juriſdictione Eminentiſſimorum Dominorum Cardinalium ſuorum Titulorum, videndum eſt, quam Juriſdictionem habeant in Monachos, & in alios Regulares degentes in Monaſteriis dictis Titulis annexis, & inſervientes eiſdem Eccleſiis Titularibus.

98 Mandoſius *in Reg.7. Cancellariæ, q.1. n. 10. in fin.* dicit, advertendum eſſe, quod cum aliqui ex Titulis Cardinalium ſint Monaſteria, ſatis dubitabile videtur decidere, quam poteſtatem in his Titulis, Monaſteriis, & Monachis habeant, & ut ipſe dicebat Titularem S.Euſebii Ordinis Cœleſtinorum, quorum ille erat Advocatus, non habere juriſdictionem ſuper Monachos S. Euſebii, & Religionis hujuſmodi, alias eſſent plura capita, videlicet P. Abbas Generalis, & Cardinalis Titularis, quorum uterque in ſolidum, & principaliter haberet juriſdictionem, quod non eſt dicendum, Mandoſii doctrinam referunt Azor. *d. cap. 3. quæſt.3. verſ. quæret aliquis*, Moneta *de commut. ult. volunt. dict. c.5. n. 443.* Diana *dict. tract. 2. reſol. 60.* noviſſime eam ſequitur Cotton. *controv. celeb. l.3. de Cler. controv. 8. cap. 3. n.56.* Lezana in *ſumma, to.3. verb. Cardinalis, n.2.* qui ait, non videre, quod in Eccleſiis Titularibus, quales ſunt Sanctorum Sylveſtri, & Martini in Montibus, S. Chryſogoni, & S. Mariæ Tranſpontinæ Cardinales exerceant aliquod jus, quod idem credit de aliis Monaſteriis.

99 Augetur difficultas *ex c. Dilectus, de Cappellis Monach.* ibi, Cum autem Monaſterium Monialium fuerit, & generaliter in Urbe ſervetur, ut nullum Monaſterium ſit Titulo ſubjectum.

100 Ex quo textu infert Nicolius *lucubrat. utriuſque juris, to.2. lib.1. tit.33. pag.76.* quod Cardinalis Titularis non habet auctoritatem ſuper Regulares, licet habeant domicilium in Eccleſia ſui Tituli.

101 Sed ſi hæc res metienda ſit a jure communi, non incongrue dici poteſt, quod Monachi, & Regulares, qui morantur, & deſerviunt Eccleſiis Titularibus Cardinalium, inſtar ſe habeant Canonicorum Eccleſiæ Cathedralis, & Collegiatæ, ut tradunt DD. *in c. cauſam, il primo, de judiciis*, & ibi Hoſtien. *n.1.* Jo. Andr. *n.3.* Abbas antiquus *num. 2.* Bellam. *n.1.* Butr. *num.4. & 8.* Decius *num. 38.* Panormitan. *num.8.* Gratian. *diſcept. 170. nu.19.* Saravia *de adjunctis, quæſt. 12. num. 18.* Michael Frances *de Eccleſ. Cathedralibus, cap.31. num.17.*

102 Omnem juriſdictionem Cardinalis Titularis habebit in eos, exceptis, quæ Regularem obſervantiam concernunt, *cap.1. Ne Sede vacante*, Gloſſ. *in c. Nullus, verb. Regularis, verſ. ut Epiſcopus etiam ſæcularis, de elect. in 6.* & ibi Anchar. *n.3. verſ. ſed adverte*, Jo. Andr. *nu.3. in gloſ. ult.* Geminian. *n.7. verſ. in gloſ. fin.* & ita reſolvit Rota *in Montis Regalis juriſdictionis, cor. bon. mem. Coccino, quæ eſt dec. 157. in ejus impreſ. & dec. 69. p. 1. rec.* Barboſ. *de Canonicis, & Dignitatibus, c.1. n.12.*

103 Quæ juriſdictio competit Cardinali privative quoad Superiorem Religionis, & non cumulative, Abbas *in d. c. cauſam, de judic. n. 10.* Francus *in d. c. Nullus, n.3. de elect. in 6.* Michael Frances *d. cap.31. nu. 56.* Lotter. *de re beneſ. libr. 1. quæſt. 18. num. 18.* & pluries reſolviſſe Rotam, dicit Gratian. *d. cap. 170. n. 21. præſertim in Montis Regalis juriſdictionis*, quæ eſt deciſ. 121. part.1. recent. Valenzuel. *conſ.43. num.5. & 12. volum.1.* Barboſ. *loc. citat. numer.27. verſic. unde provenit.*

Neque obſtat auctoritas Mandoſii *d. Reg. 7. quæſt. 2. in* 104
fin. quia ejus auctoritas non eſt tanti facienda, quanti eam æſtimant Scribentes in contrarium in ſuis allegationibus, nam Rota *dec. 43. n. 9. par. 1. rec.* eum vocat Doctorem, qui nimium ſe involvit, nec conſiderat ea, quæ faciunt ad rem, ſicuti in caſu noſtro non conſideravit, voluit enim nimium indulgere Monachis S.Euſebii ſuis clientibus, non enim ratio per eum adducta ſubſiſtit, cum non ſit monſtrum, quod in una Eccleſia duo ſint capita diverſis tamen reſpectibus, ut conſideravit Rota *in dictis deciſionibus Montis Regalis Juriſdictionis 69. & 121. part.1. recent.* & ex text. *in l. fin. ff. de juriſd. omnium judic.* voluit Saravia *de adjunct. q.12. n.29.* & propterea illius opinio declaranda eſt ut Cardinalis Titularis nullam habeat juriſdictionem in Monachos in iis, quæ reſpiciunt Regularem obſervantiam, ſecus tamen in aliis concernentibus ſervitium Eccleſiæ Titularis, ut voluit Azor. *d. l. 4. c. 3. verſ. quæret aliquis, in fin.* & Mandoſium reprobat Cohell. *in notitia Cardinalatus, c.6. pr.4. lit. A. verſ. verum pace tanti viri.*

Neque obſtat Teſtus *in c. Dilectus, de Cappellis Monach.* Quia huic textui plures applicantur reſponſiones.

Primo, ut non habeat locum in Cardin. Titulari ſicut 105
non habet locum in Epiſcopo, ut notat Gloſſ. *in d. c. Dilectus, in verbo Titulus*, ſed tantummodo procedit in Titulo ſimplicis Plebani.

Secundo reſpondetur Textum loqui de Monaſteriis Monialium, ut aperte habetur ibi.

Cum enim Monaſterium Monialium fuerit, in quo jus in- 106
ſtituendi non pertinet ad ſimplicem Plebanum, ut notat ibi Anch. *n.24. verſ. vel dic.* Anan. *n.13. verſ. eſt ſpeciale*, Abbas. *n.11. verſ. nec obſtat*, ſed melius omnium Butrius *n.2.*

Neque obſtat verbum, *nullum*, quod eſt univerſale, & 107
aptum comprehendere omne Monaſterium tam Virorum, quam Mulierum, quia hujuſmodi dictio non eſt ſemper univerſalis negativa, ut patet ex Textu juncta Gloſſ. *in c. 1. de Capit.* Conrad. *& in cap. Abbas*, ibi, *nulla Eccleſiæ ſubjiciantur 18. q.2.* & tradunt Abbas *in c. fin. n. 35. de præſcrip.* Cened. *ſingul.76. n.2. relat.* per Barboſ. *diction.229. n.5.* ſufficit enim, quod illa dictio poſſit verificari in aliquo, ut ſentit Abbas *loc. cit.*

Tertio reſpondetur illum Textum debere intelligi cir- 108
ca ea, quæ concernunt regularem obſervantiam, argum. text. *in c. Nullam 18. q. 2.* ubi etſi Summus Pontifex omnimodam juriſdictionem tribuat Abbati, non egreditur tamen ea, quæ reſpiciunt Regularem obſervantiam, ut tenet Valenzuela, *conſ.43. a n.17. uſque ad 30.* Rota, *dec.15. n. 11. par. 1. rec.* Ulterius non obſtat, quod ea, quæ dicta ſunt de Regularibus inſervientibus Eccleſiæ ſæculari, non procedat niſi quando Eccleſiæ ſunt Cathedrales, vel Collegiatæ, nam limitatio a nullo Auctore legitur probata, etenim ratio, quare ſubſunt Monachi Epiſcopo in Eccleſia Cathedrali, vel Collegiata, eſt, quia Epiſcopus in dictis Eccleſiis eſt loco Abbatis, ut in illa Montis Regalis juriſdictionis, *dec. 157. n.1.* coram Coccino. Quæ ratio militat in Cardinali Titulari, quia in Eccleſia ſui Tituli eſt loco ſuperioris Religioſorum ei inſervientium.

Non enim eſt differentia inter Epiſcopum, & Cardinalem Titularem, ſed ſufficit, quod Religioſi ſint Cardinali pleno Jure ſubjecti, ut notat Gloſſ. *in c. Volentes, verb. Niſi illi Monachi, de privil. in 6.* Campan. *diverſ. Juris, rub.12. c. 13. n.116.*

Non enim Cathedralitas, vel Collegium faciunt, ut Monachi, qui inſerviunt tanquam Canonici in Eccleſiis Cathedralibus, vel Collegiatis diſtinguantur ab aliis, qui inſerviunt Eccleſiis inferioribus Ordinario ſubjectis, Trull. *de Canon. Regul. l.5. c.2.* relat. a Rodriq. *q. Regul. tom.1. q.1. art. 3. verſ. Magnum autem.*

Sed idem in omnibus Eccleſiis ſervari debet, cum in materia juriſdictionis Epiſcopi, nulla detur differentia inter Canonicos Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum, & Religioſos inſervientes aliis Eccleſiis, ut patet ex tex. *in c. Sane, de Reg.* Et ita notarunt in terminis Saravia *de Adjunct. q.12. n.19.* Frances *de Eccleſ. Cathedr. c.31. n. 52.* Et hæc ſecundum diſpoſitionem Juris communis, ſed quia in caſu, de quo agitur, res definienda eſt juxta Conſtitutiones Apoſtolicas, indubitanter tenendum eſt, Cardinalem Titularem omnimodam Juriſdictionem habere in Monachos, ſive Regulares, qui inſerviunt Eccleſiis ſuorum Titulorum.

Nam omiſſo Privilegio Joannis Octavi, de quo meminit

Baronius ad annum 882. quod refert etiam Cohel. *in not. Cardinalatus*, *c.6. privil.*14.

109 Clara ſunt verba Conſtitutionis Sixti V. de qua ſupra, Nam poſtquàm ille Summus Pontifex ereait, & præfulvit Eccleſias Titulares Cardinalium nullæ, ut dictum eſt, facta diſtinctione inter Eccleſias Sæculares, & Regulares in §. *ſic igitur*, ait.

110 Sic igitur ipſi Cardinales, quibus hujuſmodi Eccleſiarum regimen, cura, & adminiſtratio pro tempore commiſſa erunt, eas in ſpiritualibus, & temporalibus ſolicite, fideliter, & prudenter regant, & gubernent, ac juxta Conſtitutionem piæ memoriæ Leonis Papæ X. Prædeceſſoris Noſtri in Concilio Lateranenſi noviſſime celebrato editam, frequenter viſitent, circa Cultum Divinum invigilent, mores, & vitam Cleri, & Populi ei ſubjecti diligenter explorent, eoſque ad recte, & honeſte vivendum paterno moneant affectu, bonorum, ac temporalium redditum curam gerant.

111 Et non eſt dubium, quin appellatione Cleri veniant etiam Regulares, *cap. Cleros* 21. *diſtinct. cap. duo ſunt genera* 12. *q.*1. Paul. de Eleaz. *in Clem.*1. *de elect.* Abbas *in c. de juramen. calumniæ in ult. notab.* Joan. Baptiſta Caccialupus inter conſil. Zabarell. *conſ.* 4. *n.* 20. Marc. Anton. *lib.*1. *reſol. fin. caſ.*50. *verſ.*1. Tambur. *de jur. Abb. diſp.*25. *q.*1. *n.*225. *&* 226.

Sed clariſſima ſunt verba inſerta in Diplomatibus Titulorum, in quibus habetur.

112 Tibi pro tuo Cardinalatus Titulo concedimus, & aſſignamus, &c. Teque illi in Præsbyterum Cardinalem præficimus, curam, & regimen, & adminiſtrationem ipſius Eccleſiæ Tibi in ſpiritualibus, & temporibus plenarie committendo, itaquod liceat Tibi regiminis, & adminiſtrationis ejuſdem Eccleſiæ, ac membrorum, jurium, & pertinentiarum hujuſmodi poſſeſſionem, ſive quaſi, per Te, vel per alium, ſive alios propria auctoritate libere apprehendere, & de illorum fructibus, redditibus, & proventibus, & emolumentis univerſis diſponere, & ordinare, ac eandem Eccleſiam regere, & gubernare, prout alii Presbyteri Cardinales, qui illi pro tempore præfuerunt, de illis diſponere, & ordinare, ac eandem Eccleſiam regere, & gubernare potuerunt, ſeu etiam debuerunt. Quo circa circumſpectioni Tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus quatenus curam, & adminiſtrationem prædictas ſic exercere ſtudeas ſolicite, fideliter, & prudenter, quod d. Eccleſia Gubernatori provido, & fructuoſo Adminiſtratori gaudeat ſe commiſſam, Tuque valeas exinde apud Nos non immerito commendari.

113 *Ac Superiori, ac Conventui dictæ Eccleſiæ, aliiſque illius ratione Tibi ſubditis perſonis, ut Tibi pareant, & obediant, alioquin ſententiam, ſive pœnam, quam rite tuleris, ſeu ſtatueris in Rebelles, ratam habebimus, & faciemus Auctore Domino uſque ad condignam ſatisfactionem inviolabiliter obſervari.*

Ex quibus verbis apparet luce meridiana clarius, Cardinales non ſolum in Eccleſiam Regularem Titularem, ſed etiam in Conventum, & illius Superiorem, omnem auctoritatem habere, cui enim commiſſum eſt regimen, merum, & mixtum imperium tributum eſſe cenſetur, argum. text. *in l. unica in princ.* ibi.

114 Regimentis Reipublicæ in Imperatorem translatis *ff. de Offic. Prætor.* Paul. de Caſtro *conſ.* 187. *n.* 2. *vol.* 2. Botell. de Magiſtr. *l.*1. *c.*1. *n.* 555. *&* 556.

Præſertim, quia Summus Pontifex utitur verbo Plenariæ, quod omnem Juriſdictionem, & in quoſcumque comprehendit, Innoc. *in c. Preterea*, *ſuper ver. Plenarie*, *de Offic. Delegat.* Paul. de Caſtro *d. conſ.*187. *n.*1. *verſ. maxime*.

115 Et Superiorem, & Conventum ſubditos facit Cardinali Titulari, æquiparando eos aliis ſubditis, nam dictio *Aliis*, relata ad perſonas facit illas ejuſdem qualitatis Roman. *conſ.* 485. *n.* 5. Barbat. *conſ.* 33. *nu.* 26. *vol.* 2. cum aliis per Barboſ. *diction.*26. *n.*1. *&* 3.

Datque illi expreſſam facultatem in Conventum, & Superiorem, ſi ei non pareant, tanquam in Rebelles procedendi, eoſque puniendi, quæ facultas ex Juriſdictione dimanat, DD. *in l. omnes Populi*, *ff. de juſtit. & jur. & in l.* 1. *ff. ſi quis & jus dicenti non obtemperaverit*, & ibi Cagnol. *n.* 46. Jaſ. *n.* 17. Decius *in c. Quæ in Eccleſiarum*, *n.* 12. *de conſtit.* Roland. *conſ.* 99. *n.*3. *vol.* 4.

116 Quæ tanto magis locum habere debent, cum ex iſta ſubjectione res reducatur ad terminos juris communis, ſecundum quod Monachi, & Regulares erant ſubjecti Epiſcopis, *c. cum perſonæ*, *de priv. in* 6. *& c. cum contingat*, & ibi DD. *de For. compet. c.*1. 18. *q.*2. cum aliis per Rot. *dec.*15. *a n.*2. *uſque ad* 7. *p.* 5. *rec.* Tamb. *de jur. Abb. diſp.* 16. *q.* 2. *per tot.*

Et propterea hujuſmodi Privilegium late eſt interpretandum, Rota *dec.* 400. *n.*33. *p.*9. *rec. tom.*2. Nec poſſunt conqueri Monachi, vel Regulares, etiamſi ab eo ſentiant damnum, Gloſſ. *in l. ſi unus*, §. *Pactus ne peteret*, *ff. de pact. cap. Ab exordio* 35. *diſtinct.* Rot. *cit. dec.*300. *n.*42.

Sed quia ſupra dictum eſt, quod ea, quæ poteſt exer- 117 cere Cardinalis Titularis per ſe ipſum, poteſt etiam exercere per Vicarium, quæri poteſt, an Cardinalis poſſit de- 118 putare in Vicarium unum ex Religioſis Conventus, qui deſerviunt Eccleſiæ Titulari.

Et proculdubio dicendum eſt poſſe, quia Regularis non 119 prohibetur eſſe Vicarius Epiſcopi, cum id nullo jure contradicatur, Abb. *in c. fin. de Cler. Ægrot.* Card. *in Clement.* 2. *n.* 17. *q.* 16. *de reſcript.* & ibi Imola *n.* 25. Anchar. *n.*9. Rebuf. *in Prax. benef. tit. de Vicariis Epiſcopor. n.* 30. Novar. & alii relati a Sbrozzio *de Vicar. Epiſc. l.*1. *q.* 38. *n.* 4. Sanch. *ad præcep. Decal. lib.* 6 *c.*13. *n.* 8. Pellizat. *de Regul. tract.* 8. *c.*6. *ſect.*4. *n.*274. Tambur. *de jure Abb. tom.* 3, *diſp.* 17. *q.* 5. *n.*7. cum aliis per eum allegatis.

Et quamvis nonnulli limitent in Regulari ex Ordine 120 Mendicantium ducti ex Clement. in §. *Ad Prioratus*, *de Regul.* Limitatio tamen non eſt admittenda, quia Clementina ſolum prohibet, ne Mendicantes, qui ad non Mendicantes transierunt poſſint aſſumi ad Dignitates. Non autem loquitur de puris Mendicantibus, ut bene Sanch. *loc. cit. n.*88. *in fin.* & Pelliz. *loc. cit.* Acunna *in c. ſi quis alterius*, *diſt.*58. *n.*17. ubi reprobat contrarium tenentes.

Nec iſto caſu erit neceſſarius conſenſus, ſive licentia 121 Superioris Religionis, quia cum Cardinalis Titularis habeat ſuperioritatem in Regulares, qui inſerviunt Titulo, ut ſupra dictum eſt, ſufficit illius deputatio, cum circa hoc non ſint exempti, Gloſſ. *in c. cum Paſtoris* 2. *q.*1. Dominicus *in c. ſi Religioſi in fin. princ. de elect. in* 6. & ibi Franchus *n.*3. Sanch. *ad Præcept. dec. l.*6. *c.*53. *n.*95. *in fin. &* 99. Præſertim quia Regularis iſte non avocatur a Clauſtro, nec ei judicia forenſia committuntur.

Quæ eſt cauſa quare Mendicantes non aſſumuntur ad Vicariatum, ut dicit Rebuff. loc. cit. *n.* 32. ſed ſolum committuntur ea, quæ ſpectant ad Cultum Divinum, & præficiuntur ad alia ſpiritualia in Eccleſia Titulari, & Conventuali peragenda, Barboſ. *in c.*1. *de Cappellis Monach. n.*2.

Imo debet Cardinalis Vicarium Regularem in dicta Ec- 122 cleſia ſui Tituli deputare, cum Eccleſia ſit Regularis, cum non debeant homines diverſæ profeſſionis in eodem officio ſociari, *c. In nova* 16. *q.* 7. ne ex diſpari obſervantia in eodem loco ſcandalum generetur, *c. Deus qui*, *de vita*, *& honeſtate Cler. c. cum cauſam*, *& c. cum in Magiſtrum*, *de elect. c. intelleximus*, *de ætat. & qualit. Clement.* 1. *de elect.* Calderin. *conſ.*28. *de Regul.* Decius *conſ.* 640. ubi quod 123 habens beneficium Regulare, poſito quod poſſit deſervire per ſubſtitutum, talis ſubſtitutus debet eſſe Regularis, & eum ſequitur Cravet. *conſ.*69. *n. ult.* late Rota, quæ loquitur in Sacriſta *dec.* 238. cor. Coccino.

Succeſſive poterit Cardinalis Titularis deputare Paro- 124 chum in dicta Eccleſia, cum enim cura animarum penes ipſum reſideat, illam per Vicarium amovibilem exercere 125 poterit, Oldrad. *conſ.*67. *in princ.* Gonzal. *ad Reg.*8. *gloſ.* 6. *n.* 67. ubi de Epiſcopo Calaguritano, apud quem cura totius Diœceſis reſideat per Clericos deputatos curam exerceri mandat Caſſad. *dec.*11. *de præbend.* Seraph. *deciſ.* 942. *in princ.* Rota *deciſ.*17. *n.*1. *p.*1. *diverſ.*

Et talis deputatus non appellatur Parochus, ſed Coad- 126 jutor Epiſcopi in officio curæ, *cap. fin. de offic. Archidiac.* Imol. *in Clement. fin. n.*14. *de privil.* Caputaq. *dec.*340. *p.*3. cum aliis per Gonz. *d. gloſſ.*6. *n.*68.

Et ratio eſt, quia una Eccleſia non poteſt habere duos 127 ſponſos, *c. quoniam*, *de Off. Ord. c. cum non ignores*, *de præbend.* Rota in pluribus deciſionibus relatis a Tondut. *reſolut. benef. c.*1. *n.*1.

Neque hic intrat diſpoſitio Text. *in c. ſane* 16. *q.*2. *&* 128 *in c.* 1. *de Cappellis Monach.* quibus ſtatuitur, quod in Eccleſiis Curatis Regularibus Epiſcopus deputet Parochum de conſilio Superioris Regularis, quia illi Textus procedunt, vel quando Eccleſia eſt de jure patronatus Regularium, ut notat Abbas *in d. cap.*1. *n.*6. vel quando Eccleſia ſit unita Monaſterio, vel quando ſpectat pleno jure ad Monaſterium, ut declaravit Rota cor. Durano *dec.* 92. *n.* 19. Barboſ. *vot. deciſiv. lib.* 2. *voto* 50. *n.* 27. ſecus autem ſi ſpectet pleno jure ad Cardinalem Titularem.

Sed quatenus obſervanda eſſet diſpoſitio dictorum Tex- 129 tuum, nihilominus Cardinalis Titularis habet liberam deputationem dicti Vicarii, quia etſi debeat requirere conſi-

lium

lium Superioris Regularis , non tamen tenetur illud ſequi, *leg. cum Pater 79. §. mando*, & ibi Bart. *ff. de legat. 2. c. cum olim, de arbitris*, & ideo deputatio ſpectat ad ſolum Cardinalem , Rota , *dec. 79. de reſcript.* Pur. *dec. 494. lib. 2. in correct.* Anan. & Buts. *in d. cap. 1. n. 5.* & Abbas , *n. 3. de Cappellis Monach.* Gonz. *ad Reg. 8. gloſ. 96. n. 23. & 24.* Barboſ. *d. vot. 50. n. 24. & 25.*

130 Itaut talis Regularis ſic deputatus non poterit amoveri a Superiore Regulari , quia cum inſtitutio ſpectet ad Cardinalem , ita etiam deſtitutio , ut dicit expreſſe idem textus in *d. c. 5.* ibi .

Ut ex ſolius Epiſcopi arbitrio tam ordinatio , quam depoſitio , & totius vitæ pendeat converſatio . Et ibi gloſ. *in verb. ſolius* , & omnes Canoniſtæ cum Barboſ. cit. n. 25.

131 Poterit etiam Sachriſtam , Concionatorem , Confeſſarios , & alios Eccleſiæ Miniſtros deputare ; cum ad Cardinalem Titularem ea omnia ſpectent , quæ tendunt ad Cultum Divinum , & ſalutem animarum procurandam , *cap. inter cætera* , *§. Præcipimus* , *de offic. Ordin.* Silveſter *in Summa verb, Epiſcopus* , *n. 11.* Tabien. *eod. verb. n. 17.* Merlin. *dec. 343. n. 5.*

132 An autem Vicarius , Perochus , & alii ſupradicti Miniſtri ſint exempti ab obedientia ſui Prælati , DD. omnes tranſeunt cum diſtinctione . Aut Eccleſia nullatenus ſubjicitur Prælatis Monaſterii , tunc illi Religioſi eximuntur ab obedientia Prælati , & remanent ſubjecti Epiſcopo , qui deinceps erit eorum Abbas .

Aut Eccleſia ſubjicitur Prælatis Religionis quoad ſola temporalia , & tunc eximuntur ab obedientia quoad ſpiritualia .

Si vero eis erit ſubjecta quoad ſpiritualia , erunt exempti quoad temporalia .

Si vero ſit ſubjecta Prælato regulari quoad omnia , pariter Miniſtri erunt in omnibus Prælato Regulari ſubjecti , ſic habetur *in cap. in Parochia 16. q. 1. & c. ſane eadem cauſa , q. 2.* Henric. Boicch. *in c. quod Dei timorem , n. 8. de ſtatu Monac.* & ibi Hoſtien. *n. 9.* Jo. Andr. *n. 14.* Cardinal. *num. 5. quæſt. 2.* Summiſtæ fere omnes , quos adducit Sanchez *ad præcept. lib. 6. cap. 6. n. 36.* Pellizar. *de Regul. tract. 8. cap. 4. ſect. 4. n. 115.*

133 Finito tamen officio tenentur redire ad obedientiam Prælati ſi ſint in Monaſterio , & ad Monaſterium , ſi eam exerceant extra Monaſterium , ſic Sanchez *loc. cit. num. 36. in fin.*

Supereſt ultima , & non quidem levis difficultas , an Summi Pontifices in collatione Titulorum eximant Eccleſias prædictorum Titulorum a juriſdictione Prælatorum Regularium .

Sciendum eſt exemptiones nullis eſſe alligatas formulis ſed quovis verborum modo , & genere concedi poſſe , *cap. ſi Papa , §. licet autem , de privil. in 6. c. 1. §. Declarationem , de verbor. ſignif. in 6.* Cocch. *de Juriſd. in exempt. p. 1. qu. 9. in princ.*

Inter alias formulas concedendi exemptionem illa eſt , quando conceſſa eſt pleno jure , Abbas *d. c. cum inter , n. 3.* Gloſſ. *in c. cum , & plantare , verb. pleno jure ,* ubi Abbas , *n. 5. de privil.* Hoſtien. *in c. quoniam , eod. tit.* & Abbas , *n. 3.* Cocchier. late *de Juriſdict. in Exemp. p. 1. q. 9. n. 6. 7. & 8.* pluries Barboſ. *d. c. quoniam , n. 2.*

134 Tunc dicitur facta exemptio pleno Jure , quando Papa concedit facultatem in ſpiritualibus , & temporalibus , gloſ. *in d. c. Quoniam , verb. utroque jure , & in c. cum & plantare , §. in Eccleſiis , §. Pleno jure ,* ubi Zabarell. *n. 1.* Butrius *n. 26.* Decius , *n. 12. & 16.* Barboſ. *d. c. Quoniam n. 2. & de poteſt. Epiſc. alleg. 88. n. 15.* Fag. *in c. Tua , n. 7. de Cler. non reſident .*

135 Cardinalibus autem non ſolum Papa conceſſit auctoritatem in ſpiritualibus , & temporalibus in eorum Eccleſiis Titularibus , verum , & ipſas plenarie illis ſubjecit , quare de exemptione a Superioritate Monachorum , & Regularium non eſt dubitandum ; ſed quia nulla eſt adeo ampla poteſtas , quæ onera admixta non habeat , addam hic obligationes , & onera , quæ habent Cardinales erga Eccleſias ſuorum Titulorum .

Et primo offert ſe Concilium Baſileenſe , quod in ſeſſ. 23. hæc habet .

136 Pro conſervandis Cardinalium Titulis , quorum aliqui tam in Divino cultu , quam in Ædificiis , nimirum (Proh dolor !) in opprobrium Sedis Apoſtolicæ , & ipſorum Cardinalium , collapſi ſunt , ſtatuit hæc Sancta Synodus , ut de redditibus , & proventibus Terrarum Romanæ Eccleſiæ , quorum medietas juxta Conſtitutionem Nicolai Papæ ad Cardinales (ut prædictum eſt) pertineat , Decima pars ejus , quod ſpectat ad quemlibet Cardinalium proprio Titulo ſingulis annis applicetur , & nihilominus , vel in vita , vel in morte tantum proprio Titulo quilibet Cardinalis relinquat , unde communiter una Perſona ſuſtentari poſſit , quod ſi non fecit , tam pro hoc , quam pro d. decima parte bona omnia ipſius Cardinalis obligata ſint uſque ad debitam ſatisfactionem , & ad executionem hujus oneramus primum Cardinalem illius Ordinis , de quo ille defunctus erat : Viſitet per ſe quilibet Cardinalis præſens in Curia , abſens vero per Vicarium idoneum ſingulis annis Titulum ſuum , Clericoſque , & Populum Eccleſiarum ſubjectarum , & cum diligentia inquirat , & ſalubriter provideat ſuper Cultu Divino , boniſque ipſarum Eccleſiarum , ac vita , & moribus Clericorum , & Parochianorum , de quibus , cum ſuæ ſint oves , in diſtricto Dei judicio rationem redditurus eſt , & tam quoad tempus viſitandi , quam quoad alia ſervet quæ inſtituta ſunt in Decreto noſtro de Conciliis Synodalibus .

Addamus , & Concilium Lateran. ſub Leone X. ſeſſ. 9. quod aliqua in parte reformavit Decretum Concilii Baſileen. 137

Tituli ſui loca , ſi præſentes in Curia fuerint , perſonaliter , ſi vero abſentes per Vicarium idoneum ſemel ſaltem ſingulis annis viſitent , Clericos , & Populos Eccleſiarum Titulo ſuo ſubjectarum cum diligentia inquirant , vigilentque circa Divinum Cultum , & bona dictarum Eccleſiarum , moreſque in primis , & vitam Clericorum , & Parochianorum ſolerter explorent , eoſque omnes , & ſingulos ad recte , & honeſte vivendum paterno moneant affectu , pro augmento autem Divini Cultus , & ſalute animæ ſuæ quilibet Cardinalis , vel in vita donet , vel in mortis articulo relinquat ſuo Titulo quantum ſit ſatis ad Presbyterum unum commode ibi ſuſtentandum , vel ſi Eccleſiæ indigeat reparatione , vel alia ſubventione , tantum illi relinquat , vel donet , quantum conſcientiæ ſuæ videbitur .

Tertio loco accedat Conſtitutio Sixti V. de Præfinitione 138
Titulorum , & Diaconiarum pro S. R. E. Presbyteris , & Diaconis Cardinalibus , in qua §. 12. *hæc habentur* .

Sic igitur ipſi Cardinales , quibus hujuſmodi Eccleſiarum regimen , cura , & adminiſtratio pro tempore commiſſa erunt , eas in ſpiritualibus ſollicite , fideliter , & prudenter regant , & gubernent , ac juxta Conſtitutionem piæ memoriæ Leonis Papæ X. prædeceſſoris noſtri in Concilio Lateranenſi noviſſime celebrato editam , frequenter viſitent , circa Cultum Divinum invigilent , mores , ac vitam Cleri , & Populi eis ſubjecti diligenter explorent , eoſque ad recte , & honeſte vivendum paterno moneant affectu , bonorum , ac temporalium redituum curam gerant , ſic ad Dei gloriam , & fidelis Populi ædificationem pia , & magnifica ſtructura , & fabrica ſua quiſque Eccleſias inſtaurare ſtudeant , & exornare , & tam in vita , quam in mortis articulo pro Divini Cultus augmento , & ſalute animarum ſuarum ad congrue ſuſtentandum aliquem Presbyterum , qui inibi in Divinis deſerviat , ſeu alias erga ipſas Eccleſias , ſi reparatione indigeant , vel alia ſubventione de bonis ſibi a Deo collatis , prout cuique pro modo facultatum conſcientia dictaverit , munificos ſe exhibeant , & liberales , ut earundem Eccleſiarum decora , & ornamenta tantorum Præſulum reſpondeant Dignitati , ac ipſæ Eccleſiæ tam ſublimibus Perſonis gaudeant ſe commiſſas , & eorum amplitudine illuſtratas . Iidemque Cardinales exinde ipſius S. R. E. cujus nobiliſſima membra ſunt , Majeſtatem , ſua pietate , ſollicitudine , & prudentia in dies magis extollant , & reverentiam omnium Gentium erga illam exemplis bonorum operum inſigniter augeant , ac denique præter æternæ retributionis præmia digna quoque laudum præconia a Nobis , & Apoſtolica Sede , valeant promereri .

Denique inſeram hic exemplar Diplomatis , quo a Summis Pontificibus conferuntur Tituli Presbyteris Cardinalibus , ut omnibus pateat , qua auctoritate ſint ſuffulti .

INNOCENTIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei .

Dilecto filio Franciſco Tituli S. Mariæ in Via nuncupatæ 139
S. R. E. Presbytero Card. Albitio nuncupato ſalutem , & Apoſtolicam benedictionem . Decet Romanum Pontificem , quem Paſtor ille cœleſtis poteſtatis plenitudine ſibi tradita Eccleſiis prætulit Univerſis , de ſingulorum præſertim Almæ Urbis Eccleſiarum ſtatu ſollicite recogitare , & fidem tuam quam ad Cardinalatus honorem , ut una ſecum Univerſalis Eccleſiæ onera patiantur pro tempore aſſumi , eorumque Perſonas condignis honoribus ſublimare , quapropter earum

regimen pro eorum Cardinalatuum titulis eis interdum committit, ut per illorum providentiam circumſpectam Eccleſiæ ipſæ præſerventur auxiliis, ac felicibus in ſpiritualibus, & temporalibus, adjuvante Deo, proficiant incrementis. Cum itaque Nos alias Te ob grandium virtutum merita, quibus Perſonam tuam illarum largitor Altiſſimus inſignivit de Venerabilium fratrum noſtrorum S. R. E. Card. conſilio, & aſſenſu, atque de Apoſtolicæ Poteſtatis plenitudine, in ejuſdem S. R. E. Presbyterum Card. ad aſſiſtendum Nobis in regimine ejuſdem Univerſalis Eccleſiæ Apoſtolica auctoritate duxerimus aſſumendum, & Eccleſia S. Mariæ in Via, quæ Titulus Presbyteri Cardinalis exiſtit, certo, quem præſentibus haberi volumus pro expreſſo modo, vacaverit, & vacet ad præſens, Nos cupientes Te prout juris, & rationis exiſtit proprio Cardinalatus titulo decorare Eccleſiam prædictam ut præfatur, vacantem, cum omnibus, & ſingulis illius membris, juribus, & pertinentiis univerſis Tibi pro tui Cardinalatus Titulo de ſimili conſilio dict. Auctoritate concedimus, & aſſignamus, Teque illi in Presbyterum Cardinalem præficimus curam, regimen, & adminiſtrationem ipſius Eccleſiæ Tibi in ſpiritualibus, & temporalibus plenarie committendo. Itaque liceat Tibi, regiminis, & adminiſtrationis ejuſdem Eccleſiæ, ac membrorum, jurium, & pertinentiarum hujuſmodi poſſeſſionem, ſeu quaſi per Te, vel alium, ſeu alios propria Auctoritate libere apprehendere, & de illorum fructibus, redditibus, & proventibus, ac emolumentis Univerſis diſponere, & ordinare, ac eandem Eccleſiam regere, & gubernare, prout alii Presbyteri Cardinales, qui illi pro tempore præfuerunt, de illis diſponere, ac eandem Eccleſiam regere, & gubernare potuerunt, ſeu etiam debuerunt. Quocirca circumſpectioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus quatenus curam, & adminiſtrationem prædictas ſic exercere ſtudeat ſollicite, fideliter, & prudenter, quo dicta Eccleſia Gubernatori provido, & fructuoſo Adminiſtratori gaudeat ſe commiſſam, Tuque valeas deinde apud Nos non immerito commendari, ac Superiori, & Conventui dictæ Eccleſiæ, aliiſque illius ratione tibi ſubditis Perſonis, ut Tibi pareant, & obediant, alioquin ſententiam, ſive pœnam, quam rite tuleris, ſeu ſtatueris in rebelles ratam habebimus, & faciemus, Auctore Domino, uſque ad ſatisfactionem condignam inviolabiliter obſervari, & inſuper, ut ſtatum tuum juxta Cardinalatus ſublimitatem decentius tenere, & expenſarum onera, quæ te jugiter de neceſſitate ſubire oportet, facilius perferre valeas. Motu proprio non ad Tuam, vel alterius pro te Nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate Tecum, ut etiam poſtquam in vim perfectionis prædictæ pacificam poſſeſſionem, ſeu quaſi regiminis, & adminiſtrationis d. Eccleſiæ, ac illius bonorum, ſeu majoris partis eorum aſſecutus fuerit, omnia, & ſingula Monaſteria etiam Conciſtorialia Prioratus, & Conventuales Præceptorias, præpoſitatus, præpoſituras cæteraque beneficia Eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura ſæcularia, & quorumvis Ordinum, Militiarum, & Hoſpitalium etiam S. Jo. Jeroſolymitani regularia, quælibet de quibuſvis conceſſionibus, & diſpenſationibus Apoſtolicis in Titulum, commendam, adminiſtrationem, ut alias quomodolibet obtines, ac in quibus, & ad quæ jus Tibi quomodolibet competit, quæcumque, quomodocumque, & qualiacumque ſint, ut prius quoad vixeris retinere, ac quaſcumque penſiones annuas tibi ſuper quibuſvis fructibus, redditibus, & proventibus Eccleſiaſticis, ac eorum loco fructuum ipſorum Apoſtolica tibi auctoritate reſervatum, & aſſignatorum, ac reſervatas, & aſſignatas, ac una cum poteſtate illos, & illas transferendi, ac de rebus, & bonis tuis teſtandi, nec non beneficia, & officia quæcumque conferendi, aliiſque facultatibus, & Indultis tibi conceſſis, ut prius quoad vixeris percipere, exigere, & levare, ac in tuos uſus, & utilitatem convertere libere, & licite valeas Noſtra, quatenus opus ſit, de exprimendo vero annuo valore Beneficiorum per promotos ad Eccleſiarum Regimina obtentorum, in diſpenſationibus tibi concedendis ſuper illorum retentione, alioquin illæ non valeant, aliiſque Conſtitutionibus, & Ordinationibus, ac etiam, quatenus opus ſit, dictæ Eccleſiæ etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, cæteriſque contrariis nequaquam obſtantibus, Apoſtolica Auctoritate earundem tenore præſentium de ſpecialis dono gratiæ diſpenſamus, decernentes propterea Monaſteria, Prioratus, Præceptorias, aliaque beneficia per Te obtenta hujuſmodi non vacare, Penſioneſque, & fructuum reſervationes prædictas non ceſſare, ac transferendi, teſtandi, conferendi, aliaſque facultates, & indulta hujuſmodi non expirare. Irritum quoque, & inane ſi ſecus ſuper his a quoquam, quavis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Volumus autem, quod propterea in Monaſteriis, & Prioratibus Conventualibus hujuſmodi Divinus cultus, ac ſolitus Monachorum, ſeu Canonicorum, & etiam Miniſtrorum numerus nullatenus minuatur, aliaque beneficia hujuſmodi debitis propterea non fraudentur obſequiis, & animarum cura, ſi qua illis immineat, nullatenus negligatur, ſed eorum, & dilectorum filiorum Conventuum, Monaſteriorum, & Prioratuum Conventualium hujuſmodi congrua ſupportentur onera conſueta. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſexcenteſimo quinquageſimo, tertio decimo Kalendas Aprilis Pontificatus Noſtri anno decimo.

Pro Eminentiſſimo Domino Cardinale Barberino Summatore P. Ciampinus.

F. de Aſte.

V. Catallus.

Regiſtrata in Segretaria Apoſtolica.

Viſa P. Ciampinus.

SECUNDA DISCEPTATIO

IN EADEM ROMANA JURISDICTIONIS.

SUMMARIUM.

Primæ Quæſtionis.

1 *Theologorum dicta attendenda non ſunt in iis, quæ ſpectant ad cauſarum deciſionem, ac moralem philoſophiam.*

2 *Monachiſmus a quo tempore inventus.*

3 *Monachi cum eorum Monaſteriis per quinque ſæcula fuerunt ſub juriſdictione Epiſcoporum.*

4 *Monachos, eorumque Monaſteria, aliaſque Eccleſias ſæculares, & regulares ſubjectas eſſe Epiſcopis ſtatuerunt Concilia Aurelian. & Calchedonen.*

5 *Intentionem fundatam habet Epiſcopus de jure communi exercendi jura Epiſcopalia quoad Monaſteria intra ſuam Diœceſim ſita, & n. 41.*

6 *De exemptionibus ab Epiſcopo Pariſien. conceſſis aliquibus Monaſteriis quinto ſæculo durante.*

7 *De alia exemptione eodem ſæculo durante conceſſa per Joannem III. alteri Monaſterio.*

8 *De exemptione Monachorum ampliata per Concil. Romanum ſub Gregorio I.*

9 *Initium a quo habuerunt hujuſmodi exemptiones, & quod exemptio per Concilium Lateran. ſub eod. Gregorio Caſſinenſibus conceſſa, eſt particularis, & reſtricta ad quadam Monaſteria, & idem n. 11.*

10 *Exemptio generalis Monachorum Caſſinenſium initium habuit ab Eugenio IV. & non antea.*

12 *Comprobatur concluſio, de qua n. 9. ex aliis exemptionibus poſtea obtentis a diverſis Pontificibus pro aliis Monaſteriis Caſſinenſibus.*

13 *Concilium Lateran. ſub eod. Greg. I. circa exemptionem non fuit acceptatum, nec uſu receptum.*

14 *Quod comprobatur pariter ex aliis exemptionibus in Gallia pluribus Monaſteriis conceſſis, & n. ſeq.*

16 *Summi Pontifices ceſſarunt, ac ſe abſtinent a conceſſione dictarum exemptionum præjudicialium potius quam favorabilium Monaſteriis.*

17 *Exemptiones prædictæ non placuerunt S. Bernardo prout nec S. Franciſco.*

18 *Exemptionem impetravit frater Elias carnis potius, quam Divino ſpiritu ductus.*

19 *Conſtitutio abrogata, vel uſu non recepta allegari non poteſt.*

20 *Monaſteria, & Monachi in Italia fuerunt Epiſcopis ſubjecti.*

21 *Exemptionum privilegia quo tempore per Pontifices renovata fuerunt.*

22 *Exemptio præſupponit ſubjectionem.*

23 *Et conceſſa Abbati a juriſdictione Epiſcopi ſupponit illum in iſtius Diœceſi.*

24 *Non liberat a poteſtate Papæ, ſed ab illa Ordinarii.*

25 *Anaſtaſii Bibliothecarii aſſertio non eſt certa circa exem-*

... exemptionem Monaſterii Sancti Chryſogoni a juriſdictione Cardinalis Titularis.

26 *De opinione Rodriquez circa Regularium exemptionem.*

27 *Ac de illa Tamburini circa eandem exemptionem.*

28 *Concluſionem textus in cap. nullam 18. quaſt. 2. quod Regulares de jure communi exempti ſint ab Ordinariorum juriſdictione, declaratur procedere circa ea, quæ ſpectant ad regularem obſervantiam, & n. 30 & 38.*

29 *De opinione fratris Hyacinthi Donati circa dictam Regularium exemptionem.*

31 *Refertur opinio Bordoni volentis exemptionem competere Regularibus, quia eorum Privilegia tanquam inſerta in corpore juris faciunt jus commune quoad nominatos.*

32 *Sed reprobatur, quia concluſio prædicta locum non habet ſi privilegium ſit inſertum in corpore juris per modum privilegii.*

33 *Quomodo probetur dicta Regularium privilegia eſſe inſerta in corpore juris per modum privilegii.*

34 *Regulares in multis ſunt Epiſcopis ſubjecti, & eorum privilegiis quotidie derogatur.*

35 *Refertur opinio Ceſpedis firmantis contra communiſſimam Doctorum opinionem quod Epiſcopi non habeant juriſdictionem in Regulares, nec quoad regularem obſervantiam, & legem Diœceſanam, nec quoad juriſdictionem.*

36 *Exemptio in aliquibus illæſam reddit juriſdictionem Epiſcoporum in reliquis.*

37 *Exemptioni Regularium a juriſdictione Ordinariorum jus commune non aſſiſtit quinimmo reſiſtit.*

39 *Lex Diœceſana confundi non debet cum illa juriſdictionis.*

40 *Regulares omnes de jure communi ſunt Epiſcopis ſubjecti.*

41 *De eadem concluſione, de qua n. 5. ut Epiſcopi ex eodem jure communi intentionem fundatam habeant contra Regulares.*

42 *Reprobatur opinio Valer. Ceſpedis, & Bordoni, de qua n. 31. & 35. & de diſtinctione, ac differentia inter exemptum de jure, & exemptum in jure.*

Contra noſtram diſceptationem de juriſdictione, quam habent Eminentiſs. Cardinales in Eccleſiis ſuorum Titulorum ſcriſpſerunt aliqui Juriſconſulti, ac Theologi.

Exiſtimaveram ſane non eſſe a dignitate Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis adverſus Leguleicos, & Theologos in arenam deſcendere. Dicta enim Theologorum in his, quæ ſpectant ad Moralem Philoſophiam, & deciſionem Cauſarum non ſunt attendenda, argum. text. *in c. 1. in fin. de Conſanguinit. & affinit.* Card. Mantica *de tacit. lib. 2. tit. 1. n. 58.* Lother. *de re benef. lib. 3. q. 7. a n.* 99. Sed quia de intereſſe Eminentiſſimorum Dominorum Cardinalium, Presbyterorum, & Diaconorum agitur, cenſui non debere, nec poſſe pugnam evitari.

Sed ut in hac controverſia clare, & non confuſe, ut faciunt Adverſarii, procedamus, materiam totam in quæſtiones dividemus, illaſque reſolvemus.

Prima erit Quæſtio. An exemptioni Regularium aſſiſtat Jus commune?

Secunda. An vigore exemptionis generalis, qua potiuntur Regulares, Fratres Servorum inſervientes Eccleſiæ Sanctæ Mariæ in Via ſint exempti a juriſdictione Cardinalis Titularis in his, quæ ſpectant ad cultum Divinum, & ſervitium prædictæ Eccleſiæ?

Tertia. An ſaltem virtute Brevis Leonis X. prædicti Fratres gaudeant prædicta exemptione?

Quarta. An illis aſſiſtat conſuetudo immemorabilis deducta *a cap. Dilectus, de Cappell. Monach.*?

Quinta. An poſſint ſe tueri aliqua præſcriptione?

Sexta. An de jure communi habeant Cardinales in ſuis Titulis Jura Epiſcopalia? An ex Conſuetudine?

Septima. An ſtante aſſerta declaratione Gregorii XIII. Cardinales habeant in ſuis Titulis juriſdictionem circa ea, quæ ſpectant ad curam Animarum.

Octava. An Cardinales, quoad ſuos Titulos, & Populum ſibi ſubjectum, dici poſſint habere Territorium ſeparatum, & exinde potiantur omnibus prærogativis, quæ competunt Epiſcopis in eorum Diœceſibus?

Nona. An ſit derogatum per Bullam Sixti V. & Diploma Cardinalis Titularis exemptioni Fratrum Servorum inſervientium dictæ Eccleſiæ Sanctæ Mariæ in Via?

Decima. An neceſſe fuerit derogare in ſpecie exemptioni dictorum Fratrum, cum tractetur de jure Tertii?

Undecima. An ſit differentia inter juriſdictionem, quam habent Cardinales Titulares in Eccleſiis ſuorum Titulorum, & illam, quam habent Epiſcopi adverſus Regulares in ſuis Diœceſibus?

PRIMA QUÆSTIO.

An exemptioni Regularium aſſiſtat jus commune?
Reſolvendum eſt negative, jus enim commune non 1
ſolum illis non aſſiſtit, ſed reſiſtit.

Certiſſimum eſt enim, ab initio naſcentis Eccleſiæ,
quo Monachiſmus inventus eſt, teſte Caſſiano *collat. 18.*
cap. 5. & ex eo Cardinalis Bellarminus *de Monachis lib. 2.*
cap. 5. verſ. 6. ponderatur quod, & Concilium Meldenſe 2
can. 9. aſſirmat nempe Ordinem Monaſticum a Deo inſpiratum,
ab ipſis Apoſtolis fundatum, & a Sanctiſſimis
Patribus excultum, & habetur in Concilio Colonien. *c. 1.*
part. 10. & Monachos, & eorum Monaſteria ſub juriſdictione
Epiſcoporum per quinque ſæcula abſque interruptione
fuiſſe. Omnes enim Baſilicæ quæcumque illæ fuiſſent,
potestati, & juriſdictioni Epiſcoporum ſubjacebant. 3
Sic enim ſtatutum fuit in Concilio Aurelian. *regiſtr. in*
cap. omnes Baſilicæ 16. quaſt. 7. ex quo textu omnes Doctores
concludunt, quod tam Eccleſiæ ſæculares, quam
Regulares, & Monaſteria de jure communi ſubjacent juriſdictioni
Epiſcoporum, & Ordinariorum. Quod ſtatuit
Concilium Chalchedonenſe *ſub Leone I. anno* 451. *can. 4.*
regiſtr. a Gratian. in c. Quidem Monachorum 10. 18. *qu. 2.* 4
& in Concilio Aurelianen. 1. *ſub Simmacho Papa, anno*
511. de quo per Gratian. *in cap. Abbates* 8. *eadem*
cauſa, & quaſt. & in Concilio Aurelianen. 4. *ſub Joanne I. anno*
524. de quo per Gratian. *in cap. Monaſteria*
17. *eadem cauſa, & quaſt.* & poſſent allegari hic infiniti
Doctores, ſed pro omnibus ſufficiat Fagnan. *in cap.*
Nimis prava, num. 3. de exceſſ. Prælat. ubi quod de ju- 5
re communi Epiſcopus fundat intentionem ſuper juriſdictione
ordinaria, non tantum contra Clericos, ſed etiam
contra Religioſos ſuæ Diœceſis, etiam Prædicatores, &
Minores. Et ex Regularibus late Rodriquez *quaſt. Regular.*
tom. 2. quaſt. 64. art. 1. Rota *in pluribus deciſ. relat.*
in deciſ. 238. num. 2. part. 1. rec. & deciſ. 47. num.
14. poſt Tamburin. *de jure Abbat.* Idem Tamburin. *dict.*
tract. tom. 3. diſp. 5. quaſt. 11. num. 1. & 2.

Durante tamen ſæculo quinto exemptionem nonnul-
lis Monaſteriis donatæ ſunt ab ipſiſmet Epiſcopis. Sic 6
enim anno 509. B. Germanus Epiſcopus Pariſien. exemit
in aliquibus a poteſtate Ordinariorum Monaſterium S. Vincentii
Ordinis S. Benedicti inſtante Rege Childelberto,
cujus exemptionis exemplar regiſtratum eſt a Chopino *in*
tract. de Jure Cœnobit. lib. 1. tit. 2. n. 19. Quam exemptionem
confirmatam fuiſſe a Gregorio I. teſtatur Amoyn.
rer. Francicar. lib. 3. c. 2. & ex eo idem Chopin. *loc. c.* 7
Tamburin. *d. q. 11. n. 10.* & hanc exemptionem fuiſſe
primam teſtatur idem Tamburin. *loc. cit.*

Eodem ſæculo Joannes Papa Tertius anno 559. Mona- 8
ſterio Sancti Medardi apud Sveſſiones Ordinis S. Benedicti
ampliſſimam exemptionem conceſſit, inſtante Clotario
Rege, hujus exemptionis exemplar refert idem Chopin
loc. cit. Et hanc fuiſſe ſecundam exemptionem Monachorum
viſam adſtruit idem Tamburinus, *loc. cit.*

Habito demum Concilio Romano ſub Gregorio I. anno 9
601. exemptio Monachorum ampliata fuit, & tunc fortaſſe
initium habuere hujuſmodi exemptiones a Sede Apoſtolica,
ut teſtatur non minus eruditione, quam Purpura
Eminentiſſimus Pallavicinus in ſua elegantiſſima Hiſtoria
Concilii Tridentini *lib. 8. cap. 17. num. 11. verſ. Uno*
di eſſi. Iſta vero non fuit exemptio univerſalis, ſed ſolum
reſtricta ad certos Monachos Caſſinenſes, ut dicit 10
idem Eminentiſſimus *loc. cit.* quod innuit Tamburin. *diſp. 15.*
quaſt. 11. ſub n. 14. verſ. ſicut etiam Caſſinenſium,
& eod. nu. 14. in fin. ſubjungit, exemptionem univerſalem
Congregationis Caſſinenſium Monachorum nullam
extare ante Eugenium Quartum.

Quod autem exemptio conceſſa a Concilio Lateranen. 11
ſub Greg. I. fuerit particularis quoad quædam Monaſteria
Caſſinentia, & non univerſalis, patet ex eo, quod ſi
fuiſſet talis, non oportebat eam petere a Theodoro Pontifice
pro Monaſterio Bobien. anno Domini 643. nec a Zacharia
I. pro Monaſterio Montis Caſſini anno 741. nec a 12
Gregorio III. pro Monaſterio S. Petri de Peruſio anno
835. nec ab Urbano II. pro Monaſterio Caven. anno 1092.
nec ab Alexandro III. pro Monaſterio S. Mariæ de Florentia
anno

Digitized by Google

anno 1176. nec ab aliis Pontificibus pro aliis Monaſteriis, ut conſtat ex Bullis *in Bullar. Caſſinen. conſtit.* 2. 3. 5. 8. 18. & aliis, & præſertim pro Monaſterio S.Pauli de Urbe, quod Innocentius Tertius anno 1203. Sedi Apoſtolicæ ſubjecit *in eodem Bullar. Conſt.* 22.

13 Ex quibus exemptionibus, & præſertim ab illa Innocentii III. pro Monaſterio S. Pauli de Urbe apparet, Concilium Lateranenſe non fuiſſe in hoc uſu receptum, nec acceptatum etiam in ipſa Urbe, cum fuerit neceſſe per ſpeciale diploma Monaſterio prædicto exemptionem concedere, quod negare non poteſt Pallerin. *tom. 3. de Homin. ſtatibus, & Officiis, q.189. de Profeſſion. art. 10. inſpect. 10. ſub n. 677. verſ. Potuit verò contingere.*

14 Certum eſt enim in Gallia anno 658. Epiſcopum Pariſien. exemptione donaſſe Monaſterium S.Dionyſii, Epiſcopum Ambianenſem exemiſſe Monaſterium Corbien. anno 664. & Adeodatum Summum Pontificem in fine ſui Pontificatus exemptionem conceſſiſſe Monaſterio S. Martini Turonen. ubi habentur hæc verba.

15 Parumper autem ambigimus, idcirco quod mos, atque traditio ſanctæ noſtræ Eccleſiæ plus non ſuppetat a Regimine Epiſcopalis Providentiæ Religioſa loca ſecernere, ex quibus verbis Cardinalis Baronius anno 676. qui exemplar induli affert, hæc habet.

16 Ex cujus ſcripto illud fit manifeſtum jam ceſſaſſe Romanos Pontifices ejuſmodi Immunitates concedere Monaſteriis, cum dicat, Mos, atque traditio ſanctæ noſtræ Eccleſiæ plus non ſuppetat a Regimine Epiſcopalis Providentiæ Religioſa loca ſecernere, id fortaſſe, quod experimento didiciſſet, ejuſmodi immunitates, obfuiſſe potius quam profuiſſe Monaſticæ obſervantiæ.

17 Certe quidem nunquam placuit S.Bernardo (quod ex pluribus locis Epiſtolarum ejus apparet) ut Monachi ab Epiſcopali obedientia hujuſmodi Privilegiis ſe ſubtraherent,
18 nec gratum fuit S. Franciſco, ſed fratris Eliæ hominis non Divino Spiritu, ſed carnis prudentia nitentis, fuit opus, quod refert Frances *de Eccleſiis Cathedral. c. 3. n. 75.*

19 Non eſt ergo, cur tanti faciant Theologi Concilium hoc, cum nec uſu receptum fuerit, vel ſaltem more Sedis Apoſtolicæ abrogatum, ut ex dictis patet. Conſtitutio enim abrogata, vel non uſu recepta allegari non poteſt, Rota cor. bon. mem. Merlino, *dec. 461. in fin.* Et propterea ſucceſſivis temporibus in Italia Monaſteria, &
20 Monachos fuiſſe Epiſcopis ſubjectos patet ex *c. Conſtitutus, & ex c. Cum Venerabilis, & ex c. Cum dilectus filius, de Religioſis domibus* ſub Pontificatu Innocentii III:

21 Quo autem tempore cœperint de novo Pontifices privilegia exemptionum concedere, videndus eſt Tamburin. *d. diſp. 5. q. 11. a n. 14. uſque ad 42.*

Quod vero in Memoriali additionali dicitur, non ſolum ponit falcem ad radicem, ſed auctoritati Eminentiſſimorum Dominorum Cardinalium maxime inſervit.

Quia Anaſtaſius, quem ſequitur Baronius *anno 741. ſub n. 10.* loquitur de Monaſterio, non de Eccleſia Tituli, ibi enim dicitur, ſegregatum videlicet Monaſterium a jure poteſtatis Presbyteri dicti Tituli, Ergo Cardinalis Titularis habebat poteſtatem in Eccleſia Tituli, unde ſi
22 Monaſterium non fuiſſet exemptum, neceſſario ſequebatur, quod deberet ſubjacere poteſtati Cardinalis Titularis. Exemptio enim præſupponit ſubjectionem, Gregorius XV. *dec. 325.* Burat. *dec. 578. num. 14.* Penia *dec. 1072. num. 5.* quæ loquitur in terminis de Monaſterio. Unde dicimus, quod conceſſa exemptio Abbati a juriſdictione Epiſcopi, præſupponit Abbatem eſſe in Diœceſi Epiſcopi, Rota *dec. 456. & 491. p. 1. recent.*

Secundo quia ex hac exemptione particulari arguitur,
23 quod tunc temporis jus non aſſiſtebat Monaſterio Sancti Chryſogoni, ut prætendunt Adverſarii, ſi enim jus aſſtitiſſet, & ſub generali illa Gregorii I. exemptione Monaſterium prædictum eſſet incluſum, fruſtra Greg. III. exemptionem conceſſiſſet, ut ſupradictum eſt:

Nec declaratio Petri Urbevetani quidquam facit, quia certum eſt, quod exemptio non liberat a poteſtate Papæ, ſed
24 Ordinarii, quod quidem procedit in re exempta, at hic ſumus in Eccleſia non exempta, ſed pleno jure ſubjecta Cardinali Titulari, & propterea bene dicit Petrus, ne quod ideo Monaſterium erat exemptum a Cardinali Titulari, ne Monachi duos Abbates haberent. At in caſu noſtro Monaſte-
25 rium habet ſuum Superiorem, & Eccleſia Titularem ſuum, quod non eſt inconveniens, ut jam dictum eſt. Præterea aſſertio Anaſtaſii Bibliothecarii non videtur certa, nam Platina in vita Gregorii Tertii mentionem facit de conſtructione Monaſterii, de exemptione vero altum ſilentium. Ciacconius pariter de conſtructione Monaſterii meminit, de exemptione nullum verbum.

Sed his relictis videamus, quid in hac quæſtione dicant doctiſſimi Regulares.

Rodriquez *tom. 2. quæſt. Regular. quæſt. 2. art. 8.* quærit, an de jure communi Judex immediatus Regularium ſit Abbas, vel alius Prælatus? reſpondet, quod in his, quæ reſpiciunt Regularem obſervantiam, Abbas eſt Superior, ſecus quoad extranea. Hanc quæſtionem latius examinat *in qu. 64. art. 1.* & adducens ea, quæ faciunt pro Abbatibus, dicit, illam opinionem non habere ſolidum fundamentum, & concludit, attento jure communi, nullum in hac re eſſe conſtituendum diſcrimen inter Clericos Sæculares, & Regulares. 26

Tamburinus de jure Abbatum, *tom. 1. diſp. 15. qu. 2.* quærit, quo jure Abbates, Prælati Regulares, & Religioſi ſint exempti a juriſdictione Ordinariorum, & objiciendo, quod videntur exempti de jure communi per text. *in c. Nullam 18. qu. 2.* reſolvit de jure communi Monachos eſſe Epiſcopo ſubjectos, ſubjungens, quod nulla extat lex Canonica, per quam tota juriſdictio in Monachos Abbatibus tribuatur, & Epiſcopis eximatur. 27

Nec obſtare dictum *c. Nullam*, quia ibi Pontifex loquitur de his, quæ ſpectant ad Regularem obſervantiam, & licet ibi dicatur totam poteſtatem Monaſterii ad Abbatem pertinere, non excludit Epiſcopum, ſed Monachos. 28

Frater Hyacinthus Donatus Ordinis Prædicatorum *in praxi rer. Regul. q. 7.* quærit, an Regulares poſſint dici exempti de jure communi? & reſpondet, eſſe exemptos quoad legem Diœceſanam, ſecus quoad legem juriſdictionis, a qua non ſunt exempti, niſi ſpeciali privilegio ſint muniti, ſed manent ſub juriſdictione Epiſcopi, ut ibi *n. 3. & 5.* ſequitur opinionem Rodriquez *loc. ſupra cit.* nempe quod Regulares quoad Regularia inſtituta ſunt ſubjecti Prælato de jure communi, ſecus quoad externa. 29

Lezana Ordinis Carmelitanorum *in ſumm. verb. Exemptio Regular.* quærit, an exemptio Regularium a juriſdictione Ordinariorum ſit de jure communi? reſpondet, quod licet videatur de jure communi competere per *c. Quam ſit neceſſarium, & c. Nullam 18. q. 2.* Oppoſitum tamen dicendum eſt, reſidet tamen in opinione eorum qui dicunt de jure communi eſſe exemptos a lege Diœceſana, & quoad ea quæ ſpectant ad regularem obſervantiam. 30

Nec Bordonus ex adverſo allegatus ad rem facit, quia dicit exemptionem competere Regularibus de jure communi, quia eorum Privilegia inſerta ſunt in jure communi, ſed valde æquivocare, nam licet privilegia inſerta in corpore Juris faciant jus commune quoad Nominatos, ut 31
volnit Jo: Andr. *in c. Ex parte, il Primo, n. 3. de Decimis,* quem ſequitur Fagnanus *in c. His quæ, n. 35. de Majorit. & Obedient.* Hæc tamen concluſio non procedit, quan- 32
do Privilegium eſt inſertum in corpore Juris per modum Privilegii, ut declarat Dec. *in cap. 1. in 2. lect. n. 12. in fin. de Conſtit.* Jacob. Niger. *in repetit. l. Diem functo, n. 17. ff. de Offic. Aſſeſſ.* Barboſ. *de Clauſ. clauſ. 83. n. 5.* Privilegia vero Regularium eſſe inſerta in corpore Juris 33
per modum Privilegii ex eo patet, quia, & quotidie illis derogatur, ut *in cap. Volentes, de Privil. in 6.* Et 34
quia in multis ſunt ſubjecti Epiſcopi, de quibus late Fagnanus *in cap. Grave, a n. 34. uſque ad 82. de Offic. Ordinar.* Campanil. *diverſ. Juris, Rubr. 12. cap. 13. per tot.* Barboſ. *de poteſt. Epiſc alleg. 105. per tot.*

Nec Ceſpedes *dub. 391.* ſequendo opinionem Bordoni, 35
immo illam ampliando, dum dicit, quod de jure communi Epiſcopus non habet juriſdictionem in Regulares, nec quoad legem Diœceſanam, nec quoad juriſdictionem, audiendus eſt. Tum quia loquitur contra communiſſimam Doctorum opinionem, de qua Sanchez *lib. 6. conſilior. cap. 9. dub. 1.* Tum quia fundatur *in cap. Nimis prava, & nimis iniqua, de Exceſſ. Prælat.* in quibus Summi Pontifices in multis, quæ ſpectant ad legem juriſdictionis exemerunt 36
ab Epiſcopis Regulares. Non enim videt ille, quod ſi in multis per modum Privilegii exemerunt in reliquis remanet illæſa juriſdictio Epiſcoporum, quæ de jure communi illis competit, ſic in puncto Fagnanus *in dict. c. Nimis prava n. 3. de Exceſſib. Prælat.* quod patet *in c. cum Venerabilis, de Religioſ. domib.* & tenent *in d. c. Nimis prava*, Innocent. Hoſtien. Abbas, Marian. Soccin. a Fagnan. allegat. Lother. *de re beneſ. lib. 1. q. 24. n. 96.* Rota, *dec. 520. n. 2. p. 5. rec.* Frances *d. cap. 30. n. 118.*

Sed in re clariſſima divagati ſumus præter neceſſitatem. 37

Con-

Concludendum igitur eſt, jus commune non aſſiſtere Regularibus in exemptione prætenſa a juriſdictione Ordina-
38 riorum, & ſi aliquid habent a jure communi, habent exemptionem a lege Diœceſana, quamvis qui negant, vel confundant cum lege juriſdictionis, nil aliud faciunt,
39 niſi ſe opponere, nedum modernis, verum etiam antiquis Canonibus, a quibus recedere nihil aliud eſt, quam per viam diſtortam incedere *can.* 1. *&* 2. *diſtinct.* 3. bene Loither. *de benef. lib.* 1. *qu.* 21. *num.* 45.

40 Sed poſt hæc ſcripta inveni doctiſſimum Epiſcopum Barbaſtren. in ſuo Paſtorali Regularium latiſſime hanc quæſtionem pertractantem *part.* 2. *quæſt.* 2. *a num.* 8. uſque ad finem capituli, ubi late probat omnes Regulares fuiſſe
41 de jure communi ſubjectos Epiſcopis, & habere contra Abbates, & Regulares intentionem fundatam ex eodem jure communi, ſuamque opinionem confirmat ex *dec.* 78. *part.* 1. *diverſor. & dec.* 15. *part.* 1. *in recent.* in quibus
42 diſputatu articulu, Rota firmavit hanc opinionem, reſpondetque contrariis, *& loc. cit.* Epiſcopus reprobat Valer. Ceſpedes, & Bordon. ex adverſo allegatos, dicitque aliud eſſe exemptum de jure, aliud eſſe exemptum in jure; nam exemptiu de jure debet eſſe omnimoda abſque alia limitatione, exemptio vero in jure eſt illa, quæ eſt limitata ad caſus expreſſos in eo, qualis eſt exemptio Regularium, qui Auctor videndus eſt, nam doctiſſime diſcutit, & reſolvit hanc quæſtionem, ſed ad ſecundam quæſtionem properemus.

SUMMARIUM.

Secundæ Quæſtionis.

1 *Fratres Servorum Titulari Eccleſiæ inſervientes, ibique degentes de jure communi in iis, quæ ſpectant ad ſervitium dictæ Eccleſiæ, exempti non ſunt a Juriſdictione Cardinalis Titularis.*

2 *Concluſio de qua* text. in cap. volentes, §. in eos de privileg. in 6. *quod privilegium exemptivum Regularibus conceſſum, tanquam in corpore juris inſertum facit jus commune, declaratur, ut non procedat in iis quæ ſunt inſerta in corpore juris per modum privilegii.*

3 *De privilegio perſonis conceſſo non operante effectum, ſi perſona ratione rei cohærentis excludatur a privilegio.*

4 *Exempti ratione ejuſdem privilegii, de quo n. 2. ſubſunt loci Ordinario, ſi in iſtius Diœceſi morantur, vel ibi ad regimen Eccleſiæ non exemptæ aſſumuntur.*

5 *Quod ampliatur procedere etiamſi exemptio ſit pleniſſima, & ordini conceſſa cum declaratione, quod d. cap.* volentes *nullum generet præjudicium.*

6 *Exemptio generalis conceſſa Servorum Ordini quantumvis ampla non ſuffragatur quoad Fratres Eccleſiæ Titulari inſervientes, vel ibi degentes.*

7 *Exemptus qui pro parte eſſe poteſt, & pro parte ſubjectus.*

8 *Reprobatur opinio volentium Regulares vigore* dict. cap. volentes, de privileg. in 6. *habere ſimplicem exemtionem perſonalem, & firmatur diſpoſitionem* dicti text. *habere locum etiam in exemptione mixta, ratione ſcilicet loci, & perſonæ.*

9 *Immo quod diſpoſitio* text. in d. cap. volentes *habet etiam locum in exemptione perſonali.*

10 *Diſpoſitioni* dict. cap. volentes *derogatur per privilegia Regularium.*

11 *Declaratur, in quibus caſibus extendatur derogatio prædicta.*

12 *Derogatio debet eſſe ſpecifica* ad §. in eos d. cap. volentes, *cum poſſit quis ratione certæ rei eſſe exemptus, ratione vero alterius rei, ſeu loci ſubjectus.*

13 *Una, & eadem res, vel perſona in hac materia diverſis reſpectibus poteſt diverſo jure cenſeri.*

14 *Ex quibus cauſis Regulares exempti a Juriſdictione Ordinarii eidem ſubjiciuntur, & an ſi obtineant beneficia Ordinario ſubjecta?*

15 *Cleri appellatione de jure communi veniunt Regulares Eccleſiis titularib. Cardinalium inſervientes, & n.* 18.

16 *Ac idem pariformiter determinant Summi Pontifices erga Clericos, & Regulares.*

17 *De eadem concluſione, de qua n.* 16. *& quod favorabilis, non odioſa dicatur reductio ad jus commune.*

18 *Favorabilis an ſit materia, vel odioſa arguitur a ratione proœmiali, & a Papæ, ac alterius diſponentis voluntate, an principaliter directa ſit favori, vel odio? & num. ſeq.*

19 *Erectio Eccleſiæ in titulum eſt favorabilis prout eſt omne id quod in Eccleſiæ utilitatem ſtatuitur per Summos Pontifices.*

20 *Cardinales ſunt pars corporis Papæ, S. R. E. filii, ac præcipui Summi Pontificis Conſiliarii.*

21 *Papa ſicut exemptionem Regularibus concedere poteſt, ita, & tollere quamvis conceſſam titulo oneroſo.*

22 *Clauſula dici non poteſt appoſita in parte executiva, ſi appoſita ſit immediate poſt perfectam orationem.*

23 *Fratres Servorum Eccleſiæ S. Mariæ in Via inſervientes parere, ac obedientiam præſtare debent ejuſdem Cardinali Titulari, & in quo conſiſtat obedientia prædicta.*

SECUNDA QUÆSTIO.

An virtute exemptionis generalis, qua potiuntur Re- 1
gulares, Fratres Servorum inſervientes Eccleſiæ Sanctæ Mariæ in Via ſint exempti a Juriſdictione Cardinalis Titularis in his, quæ ſpectant ad Cultum Divinum, & ſervitium Eccleſiæ prædictæ?

Et reſpondendum eſt negative per textum expreſſum *in c.*
Volentes, §. *in eos*, *de Privileg. in* 6. Ibi enim Innocent. IV. 2
in Concilio Lugdun. ſtatuit, quod exempti ſive Monachi, ſive Religioſi, qui Privilegium habent, ne poſſint ſuſpendi, interdici, vel excommunicari, eis non ſuffragatur, ſi ad Monaſterium ſuorum Prioratuum Ordinario ſubjectum fuerint deſtinati, ut vel gerant eorum regimen, vel in eis tanquam propriis locorum ipſorum Monachi reſideant: iis enim caſibus non ſunt a juriſdictione ordinaria exempti, ubi Hoſtien. *n.* 1. dicit. Niſi ad Eccleſias, quæ ſubſunt Ordinariis tanquam Priores, vel Monachi tranſmittantur, tum enim quamdiu ibi moram traxerint, ipſis Ordinariis ſubjacere noſcuntur.

Idem voluit Geminianus *ibi*, *num.* 3. ubi quod Privilegium 3
indultum Perſonis, non operatur effectum, ſi perſona ratione rei cohærentis excludatur a Privilegio, *& num.* 4. ſubjungit quod ſi concedatur Privilegium Perſonis, ubicumque ſint, ſi poſtea acquirant rem non privilegiatam, non gaudent privilegio reſpectu illius rei. Idem tenet Franch. *nu.* 2. ſed clarius Anchar. *n.* 6. ubi ait. Nota, quod exempti ſubſunt Ordinario loci, ſi in ejus Diœceſi aſſumantur ad Regimen Eccleſiæ non exemptæ, vel ibi reſideant, hos omnes ſequitur Barboſ. *ad d.* §. *in eos num.* 5. ubi dicit, quod privilegium habentes ne interdici, ſuſpendi, vel excommunicari poſſint ab
Ordinario, ut ſunt multi Religioſi, in quorum Privilegiis 4
ponitur, ne ſuorum Monaſteriorum Monachi excommunicentur, ſi prædicti Monachi habitent in Prioratibus ſubditis Ordinariis Locorum, & ibi regant, vel reſideant, poſſunt interdici, ſuſpendi, & excommunicari ab Ordinariis, dum ibi morantur. Idem tenet Frider. de Senis *conſ.* 19. *in fin.* quem ſequitur Tuſc. *lit. E. concluſ.* 565. *num.* 8. *& num.* 10. dicit hoc procedere etiamſi exemptio ſit pleniſſima, & conceſſa Ordini, etiamſi ſit poſt *dict. cap.* 1. confirmata cum declaratione, quod *d. cap.* 1. nullum generet præjudicium tali exemptioni *per conſ. Geminiani* 72. *toto num.* 1. Cocchier. *de juriſdictione in*
exemptos, *p.* 5. *quæſt.* 14. *num.* 8. & [illegible] *part.* 2. *quæſt.* 45. *nu.* 6. 5
Navarr. *conſ.* 19. *num.* 9. *de Cleric. non reſid.* Capyc. *deciſ.* 59. *in fine*, latiſſime Salgad. *de ſupplicatione ad Sanctiſſ. part.* 2. *quæſt.* 45. *num.* 6. Navarr. *conſ.* 19. *num.* 9. *de Cleric. non reſid.* Capic. *deciſ.* 69. *in fine*, latiſſime Salgad. *de ſupplicatione ad Sanctiſſ. part.* 2. *cap.* 15. *num.* 10. Frances *in Paſtoral. Regular. qu.* 21. *num.* 31. Campanil. *diverſ. Juris rubr.* 12. *cap.* 13. *nu.* 31. *verſ. Quid ſi in Monaſterio*, & plenius *num.* 116. *verſ. Inſuper*, ſed pro omnibus Fagnan. *in cap. Quoniam*, *num.* 2. *&* 3. ubi multa Jura concordantia adducit *de privileg.* & Rota pleniſſi- *dec.* 165. *a n.* 2. *uſque ad* 38. *p.* 7. *rec.*

Cum ergo Fratres degentes in Conventu S. Mariæ in Via
ſint deſtinati ad inſerviendum dictæ Eccleſiæ Cardinali Ti- 6
tulari ſubjectæ, nullo modo poteſt illis ſuffragari exemptio generalis conceſſa Fratribus, & Ordini Sanctæ Mariæ Servorum, quantumvis ſit exemptio plena, & pleniſſima, ut dicit Geminian. *d. conſ.* 72. cui conſilio fere omnes Doctores Bononienſes ſubſcripſerunt, ut notat Fagnan. *in cap. Ex parte*, *num.* 45. *de privileg.* Rot. *dec.* 165. *n.* 2.

Et ratio eſt, quia quis poteſt eſſe pro parte exemptus, &
pro parte ſubjectus, Franch. *in cap. Si Papa*, §. 1. *num.* 2. *de* 7
priv. in 6. Frances *in d. Paſtoral. Regular. loc. cit. n.* 31. *verſ. Quia*, Cocchier. *d. q.* 45. *n.* 6. Salgad. *loc. cit. n.* 44.

Non obſtat, quod *d. cap. Volentes* non procedat, niſi 8
quando exemptio eſt ratione loci, non autem quando eſt Perſonalis, quam habent hodie omnes Religioſi, quia hæc diſtinctio fuit reprobata a Rota *in Baren. juriſdictionis* 10. *Maji* 1610. *ſeu* 1613. juxta emendationem factam a Can-

talma-

talmagio in ſuo repertorio Deciſionum coram Cardin. Veroſpio ſeniore regutr. poſt Matcheſan. *de Commiſſion. p. 1. pag. 1069. num. 3. verſ. Verum nec relevat*, ubi quod diſpo-
9 ſitio *d. cap. Volentes*, procedit in quacumque exemptione, & aſſatit, ita pluries reſolviſſe Sac. Congregationem Concilii, quod ſequitur eadem Rota *in d. dec. 165. num. 7. part. 7. recent.*

Sed quatenus diſpoſitio *d. cap. Volentes*, non haberet lo-
10 cum in exemptione perſonali, non ſuffragaretur dictis Fratribus Servorum, qui non habent exemptionem ſimpliciter perſonalem, ſed mixtam, ut in puncto reſolvit Fagnan. in *cap. Ex parte, num. 49. de privileg.* ubi quod *cap. Volentes* loquitur de exemptionibus mixtis, ideſt conceſſis loco, & Perſonis ſimul, quales ſunt exemptiones Regularium, nam iſti habent exemptionem Perſonæ reſpectu Monaſterii, ut notat Fagnanus *in cap. Tuarum, num. 6. de privileg.*

11 Ultra quod ſi eſſemus in exemptione ſimplicitar perſonali nihilominus haberet locum limitatio appoſita *in dict. §. in eos*, quia ibi loquitur Summus Pontifex de exemptione perſonali, ut notat ibi Geminian. *n. 3.* Et propterea cum Fratres Servorum inſerviant Eccleſiæ ſubjectæ Cardinali Titulari, quamvis eorum exemptio ſit perſonalis, nihilominus ea juvare ſe non poſſunt obſtante diſpoſitione dicti Textus.

12 Non obſtat, quod per Privilegia Regularium ſit derogatum *d. cap. Volentes*, quia etſi in Privilegiis multorum Regularium, & in ſpecie Fratrum Servorum habeatur derogatio ad *d. cap. Volentes*, ut notat Fagnanus *in d. cap. Inorum, de privileg. ſub nu. 19. verſ. Similiter Fratres*. Advertendum tamen eſt illam derogationem comprehendere ſolummodo illos tres Caſus, nempe, Delicti, Contractus, ac Rei ſitæ, non autem comprehendere diſpoſitionem d.
13 §. *in eos*, quæ habet ſpecialem rationem, ſcilicet Regiminis, Adminiſtrationis, & Reſidentiæ in loco ordinario ſubjecto, & propterea niſi oſtendatur derogatio ſpecifica diſpoſitioni prædicti §. non cadit ſub illa generali illorum trium caſuum, in quibus adeſt diverſa ratio, cum unus poſſit eſſe exemptus ratione certæ rei, vel loci, & ſubjectus ratione alterius rei, vel loci, *cap. Cum Cappella, de privileg.* ubi notat Jo: Andr. Butr. & Cardinalis, quod quis poteſt eſſe ſubjectus ratione Beneficii, qui ratione alterius cenſetur exemptus, Fagnanus *ibidem in princ.* In hac enim materia una, & eadem res, vel Perſona diverſis reſpectibus poteſt diverſo jure cenſeri, *cap. Cum olim, de re judic. cap. ex Litteris, de probat.* cum aliis per Fagnan. *in d. cap. Cum Cappella, num. 13.* Et ita in pun-
14 cto tenet idem Fagnanus *in cap. Ex par. num. 52. de privileg.* Ubi quod ſi exempti ſpecialiter ratione delicti, contractus, ac rei ſitæ obtineant beneficia Ordinariis ſubjecta, eorundem beneficiorum ratione Ordinariorum juriſdictioni declarantur eſſe ſubjecti, & confirmat exemplo Regularium, qui accipiunt executionem ultimæ voluntatis, & adminiſtrationem Hoſpitalium, & Confraternitatum, ait enim eſſe ſubjectos quoad eam executionem, & adminiſtrationem Ordinariis, non obſtante quacumque exemptione, & ſic declaratum fuiſſe a Sacra Congregatione Concilii, Frances *in Paſtoral. d. qu. 31. num. 31. verſ. Idem repetit Cocchier.*

15 Cum aſſiſtentia juris concurrit facultas, & poteſtas data a Sixto V. *in ſua Conſtit. 55. de præfinit. Titulor.* in Clerum & Populum dictis Titulis ſubjectos. Nec eſt ambigendum appellatione Cleri comprehendi Regulares inſervientes Eccleſiis Cardinalium Titularibus, quia ſic ſubjecta materia poſtulat, quæ eſt attendenda, Felin. *in c. Licet, n. 9. in fin. de Offic. ordin.* in puncto Antonin. *variar. lib. 1. reſol. fin. caſ. 50. verſ. p. quia in dict. Conſtit.* Turrecrem. *in c. Si quis, nu. 2.* & ibi Præpoſit. *n. 2. verſ. poteſt reſponderi, diſtinct. 58.*

Quod autem materia ſubjecta ſic poſtulet ex eo convincitur, quia Summi Pontifices, dum concedunt Eccleſias ſæculares pro Titulo Cardinalium, quibus inſerviunt Canonici,
16 & Presbyteri ſæculares, mandat Canonicis, & Capitulo, & aliis Presbyteris ratione dictarum Eccleſiarum ſubditis, ut dicto Cardinali pareant, & obediant. Ubi non ſunt Canonici, mandant quibuſvis Perſonis ratione dictarum Eccleſiarum ſubjectis, ut ex Bullis Titulorum S. Marci, Sanctorum Quirici, & Julitæ, Sancti Joannis ante Portam Latinam, & in aliis ſimilibus; quando vero concedunt Eccleſias in Titulum, quibus inſerviunt Regulares, mandant Guardiano, & Fratribus Domus Regularis, vel Superiori, & Conventui, ut pareant, & obediant, &c. ut patet ex Bulla Diaconiæ S. Georgii in Velabro, Tituli Sanctæ Mariæ in Via, & aliis ſimilibus, ex quo manifeſte inſurgit, Summos Pontifices Clericos ſæculares, ac Regulares pariformiter in ſubjectione determinare.

Et propterea licet Sixtus V. ſolum mentionem fecerit de 17
Clericis, ſubjecta materia exigit, ut etiam de Regularibus debeat intelligi, ut bene Felin. *loc. cit.* Anton. *loc. cit.* Præſertim quia ſumus in materia favorabili non odioſa, nam ex quo Eccleſia S. Mariæ in Via eſt ſubjecta pleno jure Cardinali Titulari, res eſt reverſa ad primævum Statum, hoc eſt ad jus commune, quo Regulares inſervientes dictæ Eccleſiæ ſubjecti ſunt Ordinario *l. ſi unus, §. Pactus ne peteret, in fin. ff. de pact.* Gloſſ. *in c. 3. in verb. Numerandum, de præbend. in 6.* Felin. *in c. Cum acceſſiſſent, n. 5. 6. & 30. de Conſtitut.* Rot. *dec. 457. part. 1. diverſ.* Gonzal. *ad Reg. 8. §. 1. Proœm. n. 47. & rurſus §. 6. n. 28. & 30.* ubi quod ad cognoſcendum, an materia ſit favorabilis, vel odioſa, eſt inſpicienda ratio proœmialis, *& n. 31.* ait, quod ſi Legiſlator principaliter eſt motus ob favorem, actus eſt favorabilis, licet ſecundario redundet in odium alterius, Rota *d. dec. 437. n. 1. & 2.*

Quod autem erectio Eccleſiæ in Titulum Cardinalitium 18
ſit favorabilis non ſolum ipſiſmet Cardinalibus, ſed & Eccleſiis Titularib. patet ex verbis Bullæ Sixti V. *§. 1. verſ. Nos antiquæ pietatis, & §. 12. verſ. Sic igitur.* Ea enim, quæ ibi ſtatuit Summus Pontifex, tendunt in utilitatem dictæ Eccleſiæ, & propterea materia eſt favorabilis, Abb. *in c. Nihil, in princ. de elect.* Caputaq. *dec. 215. num. 6. & 202. num. 4. lib. 3.* Gonzal. *d. §. 6. n. 34.*

Eo maxime, quia aſſignatæ ſunt Eccleſiæ Titulares Emi- 19
nentiſſimis Cardinalibus, qui dicuntur Pars Corporis Papæ, S. Romanæ Eccleſiæ Filii in Apoſtolici muneris functione, atque in univerſæ Reipublicæ Chriſtianæ adminiſtratione præcipui Summi Pontificis Conſiliarii, ut ait idem Sixtus V. *d. Conſtit. §. 1. verſ. Quod quidem*, nec datæ illis, de quibus Jo: Monachus *in c. Cum ex eo, n. 1.* & ibi Probus ante *n. 2. de elect. in 6.* relat. a Gonzal. *d. §. 6. proœm. n. 33.*

Sed quicquid ſit, an actus ſit favorabilis, vel odioſus, 20
ſumus extra difficultatem, quia expreſſe Summus Pontifex mandat Superiori, & Conventui S. Mariæ in Via, ut pareant, & obediant Titulari, quo caſu ſicuti Papa poteſt concedere exemptionem, ita illam tollere poteſt, cum hoc reſideat in ejus arbitrio, Cocchier. *de juriſd. in exempt. p. 3. q. 1. num. 1, 2. & 3.*

Et quod Papa quotidia tollat exemptiones Regularium 21
teſtatur, & ipſa praxis, quamvis titulo oneroſo conceſſæ prætendantur. Alviſet. *in Murenula aurea, ſect. 1. cap. 8. §. 2. art. 1. num. 35.*

Vanum eſt autem dicere, quod mandatum factum a 22
S. mem. Innoc. X. Superiori, & Conventui S. Mariæ in Via, ut obediant Cardinali Titulari ſit in parte executiva Diplomatis, illud enim eſſe in parte diſpoſitiva, & ſubſtantiali aperte patet ex lectura ipſius Diplomatis, nam Summus Pontifex committendo Regimen, adminiſtrationem, & curam dictæ Eccleſiæ S. Mariæ in via Cardinali Titulari, cui Eccleſiæ inſerviebant Fratres Servorum in neceſſariam conſequentiam eorum obedientia erga Titularem requirebatur, & propterea dictum mandatum non reſpicit executionem extrinſecam, ſed intrinſecam, & ſubſtantialem, Rota *dec. 642. n. 6. & 7. p. 1. in rec.* ſed melius *in dec. 286. n. 7. verſ. Sed negabant, p. 3. rec.* ubi quod non dicitur clauſula poſita in executivis, quando eſt poſita immediate poſt perfectam diſpoſitionem, ut in caſu noſtro, & in aliis deciſionibus relatis a Marta *de Clauſul. p. 4. clauſ. 20.* Grat. *diſcept. 609. a n. 8.*

Nec facit ad rem intellectus datus ex adverſo dictæ clauſu-
læ, ſcil. quod Fratres non impediant Cardinalem Titularem 23
in exercitio juriſdictionis, quæ illi competit in dicta Eccleſia, non autem adverſus illos. Quia Innocentius X. non dicit, quod non impediant, ſed quod obediant, & pareant: nullo enim caſu poſſunt dicti Fratres impedire Cardinalem Titularem, ne exerceat omnimodam juriſdictionem in Eccleſia prædicta ſibi pleno jure ſubjecta, ſed debet intelligi, ut Fratres obedientiam præſtent Titulari in his, quæ ſpectant ad cultum Divinum, & ſervitium Eccleſiæ, cui ſunt addicti, quæ obedientia debet eſſe perfecta, & pura ab omni fæce imperfectionis, ut eſt illa, de qua in *gloſſ. diſtinct. 93.* quæ conſiſtit in tribus, nempe in exibendo reverentiam, mandato ſuſcipiendo, & judicium ſubeundo, ut notat Geminian. *d. diſtinct. 93. in princ.* & habetur *in c. 3. & in c. Illud, & in c. His quæ, de Majorit. & Obed.* cum aliis per Benedictum Pereyram *in ſua Accademia, ſive Republ. Litteraria, lib. 5. tit. de Rectore, n. 713. & 715.*

Ex his remanet abſoluta ſecunda quæſtio.

SUM-

Digitized by Google

S U M M A R I U M.

Tertiæ Quæſtionis.

1 *BReve Leonis X. Fratribus Servorum conceſſum evanuit, ac Eccleſiæ Sanctæ Mariæ in Via ſtatus eſt immutatus per erectionem in titulum, & n. 4.*

2 *Tituli Cardinalitii dicuntur vacare, ac unio facta per Leonem X. Conventui Fratrum Servorum extincta, & de unita effecta eſt collativa, & vacabilis.*

3 *Erectio Eccleſiæ in Titulum dicitur novum corpus cum novo Præſule, ideoque male infertur de corpore antiquo ad novum, ne detur monſtrum, quod in una Eccleſia adſint duo ſponſi.*

5 *Concluſio quod erectio in titulum cenſetur facta ſine præjudicio tertii quomodo intelligenda, & n. 6.*

7 *Declaratur in quibus titulis Conſtitutio Sixti V. de Titulorum præfinitione præſervet jus tertii.*

8 *Eadem Sixtina Conſtitutio an deroget aliis Conſtitutionibus Apoſtolicis circa privilegia Regularium?*

TERTIA QUÆSTIO.

1 AN ſaltem vigore Brevis Leonis X. qui conceſſit dictam Eccleſiam Fratribus, illam ſubtrahendo a juriſdictione Cardinalis Titularis S. Marcelli poſſint dicti Fratres privilegio prædicto ſe tueri?

2 Et negative pariter eſt reſolvendum, quia d. Eccleſia poſt Conceſſionem Leonis X. erecta fuit, in Titulum Cardinalitium a Julio III. & propterea Conceſſio Leonis evanuit, tum quia immutatus eſt dictæ Eccleſiæ ſtatus, de Regulari enim effecta fuit ſæcularis, unde immutatum eſt jus prius, & illius effectus, Seraph. *dec.* 1445. *n.* 7. Penia *dec.* 1058. *n.* 11. ubi de ſimili privilegio Leonis X.

3 Tum quia de unita facta fuit collativa, & vacabilis, Tituli enim Cardinalitii dicuntur vacare, Butr. *in c. His quæ in* 1. *notab.* & ibi Fagnanus *n.* 27. Et ideo extincta fuit unio dictæ Eccleſiæ per Leonem X. facta dicto Conventui Fratrum Servorum. Greg. XV. *dec.* 77. *n.* 3. Nihil enim tam repugnat unioni, quam ſtatus collativus Gregor. XV. *dec.* 122. *n.* 3. Tondut. *allegat. Canonic. tom.* 2. *p.* 3. *c.* 156. *n.* 9. & per conſequens d. Eccleſia non poteſt dici amplius de Menſa Conventus, *c. Cum acceſſiſſent de Conſtit. Clementin. unic.* §. *Quidam etiam*, & ibi Vitalin. *n.* 82. *de Exceſſib. Prælat.*

4 Tum quia per erectionem d. Eccleſiæ in Titulum Cardinalitium formatum eſt novum corpus cum novo Præſule, ideo dictum Breve Leonis dd. Fratribus ſuffragari nequit, Hoſtien. *in c. cum inferior. n.* 12. & ibi Jo. Andr. *Gloſſ.* 3. *ad finem* Card. *n.* 1. *qu.* 10. Butr. *num.* 12. Bellemer. *n.* 8. *de majorit. & obed.* quos refert, & ſequitur Rota *dec.* 313. *n.* 4. *p.* 4. *rec.* ubi *n.* 36 dicit, quod male infertur de corpore antiquo ad novum, eſſet enim monſtrum; quod in una Eccleſia ſint duo capita, Rota *dec.* 54. poſt Tambur. *de Jure Abbatum, to.* 3.

5 Et proinde cum dicta Eccleſia, quæ prius unita erat Conventui, & Regularis exiſtebat, per erectionem in Titulum effecta fuit vacabilis, & ſæcularis, Breve Leonis, & Privilegia priori illi ſtatui conceſſa non poſſunt Fratribus amplius ſuffragari, Grat. *diſcept.* 458. *num.* 9. 10. & 11. Rota *d. dec.* 313. *n.* 5. *in fin.*

6 Non obſtat, quod dicta erectio intelligatur facta ſine præjudicio Tertii tam de Jure, quam ex Conſtitutione Sixti V. §. 10. quia quod attinet ad jus commune, jam dictum fuit in diſceptatione *num.* 83. quod dicta clauſula intelligitur de alio præjudicio, quam de expreſſo.

7 Ulterius dicimus, quod debet intelligi de præſervatione juris compatibilis cum erectione, non autem de compatibili, & continente manifeſtam contradictionem, quale eſſet ſi poſt erectionem duraret adhuc conceſſio Leonis, Seraph. *dec.* 1445. *n.* 4. & 5. Adden. ad Burat. *dec.* 576. *n.* 13. & *ad dec.* 2. *n.* 286. & *ſeq. p.* 3. *rec.*

8 Conſtitutio autem Sixti V. non ſolum non prodeſt Fratribus, ſed omnino nocet. Nam diſtinguendum eſt inter Eccleſias Titulares antiquas, & de novo erectas; quoad antiquas nullum fuit præſervatum jus tertii, ſed ſimpliciter in decem de novo ab illo Pontifice erectis, ut habetur diſertis verbis in dicta Conſtitutione, §. 10. Et propterea quicquid ſit de novis Titulis, certe quoad Eccleſiam S. Mariæ in Via, quæ eſt de antiquis, ſi non de antiquiſſimis clauſula illa non porrigitur, ut in puncto Paſqualig. *in quæ. moral. Jurid. q.* 127. per totam, & præſertim *n.* 8. Quia Conſtitutio Sixtina cum in §. 11. verbis rotundis deroget Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ac Eccleſiarum ſupradictarum, & aliarum quarumcumque, nec non ordinum Juramento, Confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, Statutis, & Conſuetudinibus, Privilegiis quoque, indultis, ac Litteris Apoſtolicis aliis, ac quibuſvis aliis Perſonis quomodolibet conceſſis, approbatis, & innovatis, omnem tollit difficultatem, quia ut videbimus in quæſtione nona, prædicta derogatio ſic ampliſſimis, & expreſſis verbis facta tollit omnia, quæ in contrarium adducuntur.

S U M M A R I U M.

Quartæ Quæſtionis.

1 *COnſuetudo quod Monaſterium non ſit ſubjectum titulo Cardinalis debet aliunde probari quam partis aſſertione.*

2 *Pontificis aſſertio non probat conſuetudinem negativam Titularium.*

3 *Pontificis enunciativa non emanata motu proprio, & circa factum alienum non probat, præcipue ſtante tertii præjudicio.*

4 *Eccleſia non venit appellatione monaſterii, niſi ſit incorporata eidem Monaſterio tanquam pars integralis.*

5 *Conſuetudo negativa Titularium etiam in futurum ſublata per Conſtitutionem Sixti V. & per diplomata Titulorum cum decreto irritanti.*

QUARTA QUÆSTIO.

AN Fratribus Servorum Eccleſiæ S. Mariæ in Via inſervientibus aſſiſtat prætenſa conſuetudo deducta ex *c. Dilectus, de Cappellis Monach.*? 1

Et negative eſt reſolvendum, nam ultra reſponſiones datas *in diſcept. a n.* 105. quæ non bene evacuantur ab Adverſariis, dicimus ex eo Textu non probari aſſertam conſuetudinem. Quia illa verba, & generaliter ſervantur in Urbe, ut nullum Monaſterium Titulo ſit ſubjectum, non ſunt Verba Pontificis, ſed partis litigantis, cujus aſſertioni non ſtatur, ſed debet conſuetudo aliunde probari ab illo, qui illam allegat, Dec. *conſ.* 402. *n.* 11. Pacian. *de probat. lib.* 2. *c.* 27. *n.* 14. Rota *in plurib. dec. relat. in dec.* 15. *n.* 21. *p.* 11. *rec.*

Immo ſi eſſent verba Pontificis, aſſertam conſuetudinem non comprobarent, ut in puncto de ſubjectione dixit Rota *dec.* 239. *n.* 18. *p.* 8. *rec.* 2

Verba enim enunciativa Papæ, cum non ſint emanata motu proprio, nec contineant factum proprium, non probant enunciatum, *Clement. fin. de ſent. Excomm.* Pariſ. *conſ.* 128. *n.* 22. *lib.* 4. cum aliis per Rotam *dec.* 147. *n.* 70. & 71. *p.* 5. *rec.* Et præſertim cum concerneret intereſſe partis, Caputaq. *dec.* 337. *n.* 5. *p.* 3. Rota *dec.* 147. *n.* 72.

Sed quod tollit omnem difficultatem eſt quod Papa, non obſtante allegata prætenſa conſuetudine pro parte Eccleſiæ S. Laurentii in Piſcinula, tulit ſententiam aſſertæ conſuetudini contrariam, condemnavit enim dictam Eccleſiam S. Laurentii, quæ erat monaſterium Monialium ad recognoſcendum Eccleſiam S. Cæciliæ Titularem in Baptiſmo, & Scrutinio, ut patet ex Textu, ibi. Nos igitur, auditis propoſitis, Œconomum S. Laurentii Syndico veſtro condemnamus in Baptiſmo, & Scrutinio. 3

Sec quicquid ſit etiam quod per prædictam aſſertam conſuetudinem exemptum fuiſſet Monaſterium a juriſdictione Cardinalis Titularis, nihil ad rem noſtram, cum hodie non tractetur de acquirenda juriſdictione in Monaſterium, ſed de ea conſervanda in Eccleſia a Monaſterio ſeparata, & ſejuncta, quæ appellatio Monaſterii non continetur, Gloſſ. *not. in Clemen.* 3. *verbo Monaſterius*, *de elect.* Dutan. *dec.* 92. *n.* 12. 4

Nam tunc appellatione Monaſterii venit Eccleſia, ſi incorporata ſit Monaſterio, & ſit pars integralis Monaſterii, ut dicunt Doctores allegati ab Adverſariis.

Et propterea cum Eccleſia S. Mariæ in Via non ſit incorporata Conventui, ſed tanquam membrum ſeparatum ſit pleno jure ſubjectum Cardinali Titulari non cadit ſub exemptione Monaſterii, Ubald. *de Can. Epiſc. c.* 4. *q.* 8. *n.* 2. & 3. Gratian. *diſcept.* 182. *n.* 39.

Cæterum licet hæc aſſerta conſuetudo poſſet ſubſiſteri, nihilominus per Conſtitutionem Sixti V. & per diplomata Titulorum fuit ſublata, quæ cum habeant Decretum irritans, inficiunt omnem contrariam conſuetudinem, non tantum præteritam, ſed etiam futuram, Felin. *in c. Cum acceſſiſſent, de Conſtitut. verſ. quarto limita*, Ruin. *conſil.* 13. *n.* 13. *lib.* 2. cum aliis per Royas *dec.* 31. *n.* 24. 5

SUM-

SUMMARIUM.

Quintæ Quæſtionis.

1 *PRæſcriptio ſubditi adverſus Superiorem non currit, & n. 7. ubi de ratione.*

2 *Et ſi detur; an quoad jura Epiſcopalia, & de ratione ob quam non intret quoad reverentiam, & obedientiam?*

3 *Non datur ubi ex ea ſequeretur abſurdum, & nu. 4. ubi neque ex immemorabili.*

5 *Abbati datur adverſus Epiſcopalem juriſdictionem ex Papæ privilegio.*

6 *Item præſcribere poteſt Abbas aliqua jura Epiſcopalia, ubi Cappellas habet ſibi ſubjectas.*

8 *Interrumpitur præſcriptio juriſdictionis Titularis ex nova vacatione, ac Titulorum proviſione adverſus quamcumque conſuetudinem, & contrarium uſum.*

QUINTA QUÆSTIO.

1 AN Fratres Servorum Inſervientes Eccleſiæ S. Mariæ in Via poſſint ſe tueri aliqua præſcriptione adverſus Juriſdictionem Cardinalis Titularis? Pariter eſt negative reſolvenda.

Firmato enim, quod dicti Fratres ſubditi ſint Cardinali Titulari, nec juvari poſſint aliqua exemptione, inanis eſt exceptio præſcriptionis, cum ſubditus adverſus Superiorem non præſcribat, textus eſt rotundus *in c. Cum liceat, de præſcript.* ubi Summus Pontifex mandat Prioribus, Monaſterijs de Coſta, & de Donato, quod reverentiam, & obedientiam exhibeant Archiepiſcopo Bracharen. præſcriptione temporis non obſtante, eo quod nonnullæ Eccleſiæ dictorum Monaſteriorum erant in Diœceſi dicti Archiepiſcopi, & ibi Gloſſ. *in verb. Non obſtante*, enumerat caſus, in quibus ſubditi non poſſunt præſcribere contra Superiorem.

2 Nullam autem aliam juriſdictionem prætendimus, nec prætendunt Cardinales Titulares, quam obedientiam, & reverentiam a Fratribus Inſervientibus Titulis in his, quæ ſpectant ad cultum, & ſervitium Eccleſiarum Titularium.

3 Non obſtat, quod jura Epiſcopalia poſſint præſcribi, quia non negamus, aliqua jura Epiſcopalia poſſe præſcribi, ſed nullo modo obedientiam, & reverentiam, quæ ſi poſſent præſcribi, & juri publico nocerent, & confuſionem parerent *argum. l. ult. ff. de uſucap.* cum aliis per Barboſ. *d. c. Cum non liceat, n. 3. verſ. ex hoc Textu.*

Nocerent autem juri publico, ſi poſſet præſcribi obedientia, quia jus publicum conſiſtit in obedientia ſubditorum, *c. ult. verb. Obedientia* 18. *qu.* 1. Confuſionem, & inordinationem parerent, ſi obedientia præſcriberetur, quia membrum ſuo capiti non obtemperaret, Barboſ. *loc. cit.* & Fermoſin. *d. c. Cum non liceat, n. 6.*

4 Fingamus ergo, quod Cardinalis Titularis per ſe, vel per ſuum Vicarium mandet Parocho, ut viſitet infirmos, non ſit negligens in adminiſtratione Sacramentorum, ut concubinarios expellat, vel ſeparet, & quid ſimile, Sacriſtæ, ut reddat rationem redditutum Sacrarii ad Eccleſiam ſpectantium. Œconomo, vel Syndico, de redditibus Eccleſiæ. Confeſſariis, ut ſint ſolliciti in audiendis confeſſionibus. Concionatori, ut conciones habeat ſtatis diebus. Generalis autem id omnino prohibeat, vel ſua auctoritate ea mandet fieri, ſpreta illa Cardinalis Titularis ſicut ſprevit. Quis unquam ſanæ mentis dicere poterit ea facere potuiſſe ſub prætextu, quod præſcripſerit adverſus obedientiam debitam Cardinali Titulari? Nonne ex his actibus eſſet turbatum bonum publicum, & omnia ad confuſionem, & perturbationem redacta? Et hoc eſt illud monſtrum, quod daretur, ſi in ea Eccleſia veluti in uno corpore eſſent duo capita, quod non ſolum jus reſpuit, ſed Natura abhorret, unum enim ſcil. caput auctoritate ordinaria, alterum conſuetudine, vel præſcriptione, Hoſtien. *in c. Cum contingat. n.* 1. *de Foro compet. & in c. Quoniam, n.* 2. *de offic. ordin.* Dari enim non poteſt conſuetudo, vel præſcriptio, quod faciat poſſibilia hujuſmodi duo capita in eadem Eccleſia, ut notat Butr. *in d. c. Cum contingat, n.* 11. Bellam. *n.* 15. Quia eſſet conſuetudo, & præſcriptio irrationabilis circa ea, quæ nec conſuetudine immemorabili præſcribi poſſunt. Gabr. *de præſcript. concluſ.* 1. *n.* 8. & 36. & ita doctiſſime ratiocinatur, & reſolvit Rota omnino viden. in Conſtantien. Juriſdictionis cor. Ottembergo *regiſtr. poſt* 3. *vol.* Tambur. *de jur. Abbat. in ord.* 55. *n.* 13. *uſque ad* 17.

Non obſtat Text. *in c. Cum olim, de præſcript*, quem magni faciunt Adverſarii.

Quia Abbas, de quo in Textu, habebat Privilegium Pontificium, per quod liberabatur a juriſdictione Epiſcopi Plebs Salmarane, & aliæ Cappellæ, & ſuper hujuſmodi Privilegio fundabatur præſcriptio, quæ abſque illo non valuiſſet, ut notat additio ad illum Text. *in verb. Duas*, Gloſſ. *in d. c. Cum non liceat, in verb. Non obſtat, in fin. verſ. ſed ibi habuit Privilegium*, ratione cujus præſcripſit, Fagnan. *in d. c. Cum olim, n.* 46. & 47.

Secundo ille Textus habet locum, quando Abbas habet Cappellas ſibi ſubjectas, in quibus poteſt præſcribere aliqua jura Epiſcopalia, ut notat Anan. *in d. c. Cum olim, n.* 1. Alex. de Nevo *n.* 1. Zabarell. *in c. Audiſtis, n.* 6. *de præſcript.* 5

At in caſu noſtro Fratres Servorum nullum habent privilegium, quia quod habebant, evanuit per erectionem d. Eccleſiæ in Titulum, nec Eccleſiam, nec Cappellas ſibi ſubjectas.

Tertio dictus Textus procedit in illa præſcriptione, per quam obedientia ab Epiſcopo transfertur in Romanam Eccleſiam, cui Monaſterium ſe ſubjecerat, at in caſu noſtro Superior Conventus S. Mariæ in Via non potuit præſcribere, ut obedientiam transferret ad Romanam Eccleſiam, quia Romana Eccleſia, & ejus Caput Summus Pontifex illam obedientiam, quam ſibi Fratres tanquam exempti debebant, transtulit in Cardinalem Titularem, ideo eam ſibi reſervavit, unde ſi daretur prætenſa præſcriptio, dicti Fratres remanerent Acephali, & ſine Capite; quæ ratio potiſſima eſt, cur præſcriptio non competat ſubditis adverſus Superiorem, ut notant Barbof. & Fermoſin. *d. c. Cum non liceat, ille n.* 3. *iſte n.* 8. 6

Nec dicatur Fratres Inſervientes d. Eccleſiæ S. Mariæ in Via transtuliſſe obedientiam in Generalem, quia Generalis in illa Eccleſia eſt ſubditus Cardinali Titulari; nomine enim Superioris continetur tam mediatus, quam immediatus Superior. 7

Sed quod tollit omnem difficultatem eſt, hic nullam poſſe conſiderari præſcriptionem, quia ex qualibet vacatione Titulorum, & nova proviſione interrumpitur præſcriptio, nam ex nova proviſione reviviſcit juriſdictio Cardinalis Titularis adverſus quamcumque conſuetudinem, contrarium uſum, & præſcriptionem, & ad priſtinum ſtatum reducitur, & ab omni præjudicio vendicatur, Roder. *qu. Regul. tom.* 1. *qu.* 8. *art.* 4. *in fin. verſ. Deficit etiam in hoc caſu præſcriptio, uſque ad fin.* cum aliis per Rotam *dec.* 33. *n.* 26. *p.* 10. *rec.* 8

SUMMARIUM.

Sextæ Quæſtionis.

1 *JUriſdictionem Epiſcopalem Cardinales Titulares habent de jure communi, non autem ex conſuetudine in eorum Eccleſiis, & n.* 2. *&* 3. *ubi de diſtinctione inter Cardinales, & ſimplices Plebanos juriſdictionem habentes ex conſuetudine.*

4 *Cardinales Titulares habentes juriſdictionem in Cappellis Titulo ſubjectis, multo magis illam habent in eadem Eccleſia Titulari, & n.* 5.

6 *Juriſdictio quaſi Epiſcopalis Cardinalibus Titularibus collata a Sixto V. intelligitur proportionabiliter quoad Cardinales non Epiſcopos, & n.* 7.

8 *Cardinales Titulares in ſuis Eccleſiis ſi ſint Epiſcopi iſtorum loco habentur quoad juriſdictionem, & Epiſcopalia, & quid ſi non ſint Epiſcopi.*

9 *Reprobatur opinio Bellarmini, & firmatur Cardinales in ſuis titulis non eſſe adinſtar Parochorum, & Epiſcopo ſubjectos, ſed pinguius jus habere, quam Plebani ubi de communi Canoniſtarum.*

10 *Declaratur Conſtitutio Gregor. XIII. quomodo intelligenda circa juriſdictionem Epiſcopalem quam Cardinales habent in ſuis titulis.*

SEXTA QUÆSTIO

AN de jure communi, vel ſolum ex conſuetudine habeant Cardinales in ſuis Titulis juriſdictionem Epiſcopalem? 1

Et de jure communi illam habere, non autem ex conſuetudine ſolvendum eſt. Nam quamvis ex adverſo Scribentes prætendant ex Doctrina Innocentii *in c. Dilectus, de Cappell. Monach.* probare illam habere ex conſuetudine, doctrina tamen Innocentii nec bene intellecta, & diminute allegata.

Dubitat ibi Innocentius, an Sacerdotibus in Plebe, ſeu Eccleſia Parochiali exiſtentibus competat de jure communi

ni facultes baptizandi , & elie Parochialis exercendi reſpondet, quod ignorat, ubi ſit iſtud jus commune, nam licet Parochiani cujuslibet Eccleſiæ a proprio Sacerdote debeant baptizari, & alis Sacramenta, quæ ipſi conferunt, recipere. Quod tamen Sacerdotes hoc debeant, hoc non invenio inter jura Parochialia, niſi ſpecialis conſuetudo introducat, ſupra *de majorit. & obed. c. His , quæ , &c.* Hæc ſunt verba præciſa Innocentii ex quibus non recte infertur, non competere de jure communi Cardinalibus in ſuit titulis juriſdictionem Epiſcopalem. Non enim poteſt argumentari e Sacerdotibus in Plebania degentibus ad Cardinales Titulares. Et propterea Innocentius duminute, ut dixi allegarus reſolvendo quæſtionem. An jut exercendi Parochialia competat Plebanis de jure communi *nu.* 4. Subjungit, ſed poteſt dici illud (jus commune) obtinere in titulis Cardinalium, qui habent pinguius jus, quam Plebani.

2 Sed clarius hoc declarat Cardinalis Zabarelle *conſ. 65. n.* 1. ubi quod Textus *in d. c. Dilectus* non habet locum in titulis Cardinalium, quia ibi Cardinales fundant intentionem de jure communi, in aliis vero titulis Plebanatuum attendendam eſſe conſuetudinem.

3 Vanum eſt ergo dicere, quod Cardinalis Titularis Sancti Laurentii in Damaſo, de quo *in c. His , quæ , de Majorit. & Obed.* obtinuerit in eo titulo juriſdictionem a conſuetudine, & propterea non ſit extendenda ad alios titulos, cum certiſſimum ſit ex ſupra traditis, Cardinales Titulares fundare ſuam juriſdictionem in jure communi, non in conſuetudine, quod & voluit Felin. *in d. cap. His , quæ n.* 1. *verſ. & dicit Cardinalis*, ubi ſequitur conſilium Cardinalis Zabarellæ, & ejus doctrinam *in c. Venerabilis de except.* dicentis, quod Plebanus non fundat intentionem ſuam in Cappellis de jure communi, niſi Eccleſiæ Matrix eſſet titulus Cardinalis, quam doctrinam explicat, & ſequitur Fagnan. *in d. c. His , quæ , num.* 38.

4 Nec obſtat, quod Honorius III. *in d. c. His , quæ* , non loquatur de juriſdictione, quam habent Cardinales in ſuis titulis, ſed de ea, quam habent in Cappellis ſibi ſubjectis, ut dicunt Adverſarii ducti auctoritate Mandoſii *in reg. 7. Cancell. q. 2. n. 1. circa fin. verſ. Verum quia, d. c. His, quæ*. Nam Honorius III. *in d. c.* enumerat, quæ ſpectant ad juriſdictionem Cardinalis Titularis S. Laurentii in Damaſo in Cappellis ſubjectis titulo. Quæſtio enim tunc erat de juriſdictione Cardinalis Titularis in Cappellis ſubjectis titulo, non autem in Eccleſiis tituli. Unde non mirum, ſi non meminit de Eccleſia Titulari, ſed de Cappellis, frivolum ergo, ne dicam, ridiculum eſt argumentum. Cardinalis habet juriſdictionem Epiſcopalem in Cappellis ſubjectis Eccleſiæ Titulari, ergo non habet eandem in Eccleſia tituli, ſed bene valet argumentum a contrario, Cardinalis habet juriſdictionem in Cappellis ſubjectis titulo, ergo multo magis illam habet in Eccleſia Titulari, e qua Cappellæ dependent, in puncto Rota *dec. 233. n. 14. p. 1. diverſ.*

5 Hinc omnes Canoniſtæ, nemine dempto, inferunt ex dicto Textu, Cardinalem in ſuo titulo, & in Cappellis titulo ſubjectis habere juriſdictionem Epiſcopalem, ſic Abbas ibi *n. 1. verſ.* Secundo nota, quod Cardinalis in titulo ſuo, & in Eccleſiis ſubjectis juriſdictionem Epiſcopalem habet, Felin. *ibid. n.* 1. ibi : Cardinales habent in titulis ſuis, & Eccleſiis ſibi ſubjectis juriſdictionem Epiſcopalem, & noviſſime, Fagn. *ibid. n. 15. verſ.* Quinto nota Cardinalem habere in ſuo titulo, & in Eccleſiis titulo ſubjectis Epiſcopalem juriſdictionem. Et quamvis Mandoſ. *loc. cit.* incidenter dicat, quod in dicto textu agitur ſolum de his, quæ poteſt Cardinalis Titularis in Cappellis ſibi ſubjectis, non autem in titulo, nihilominus quando ex profeſſo tractat quæſtionem circa juriſdictionem, quam habent Cardinales in titulo *num.* 10. dicit. Quantum vero attinet ad Cardinalium titulos, ſive ad Eccleſias Titulares, omnes concludunt, eos habere juriſdictionem Epiſcopalem, & quidem optima ratione. Nam ea omnia, quæ enumerat Honorius *in d. c. His , quæ* , ſpectare ad juriſdictionem Cardinalis Titularis, ſunt eadem, quæ idem Honorius refert, & enumerat *in c. Conquerente de Offic. ordin.* ſpectare ad juriſdictionem Epiſcopalem, & ibi Gloſſ. *in ver. Canonica* dicit hic bene ſpecificantur jura Epiſcopalia, Butr. *ibid. n.* 1. ait, quæ ſunt jura Epiſcopalia declarat, inferius *n.* 9. Nota ſecundo, hic per ordinem enumerantur jura Epiſcopalia, quæ quilibet Epiſcopus habet in Eccleſia ſibi ſubjecta, etiam dato quod alteri Prælato ſit ſubjecta, Fagnan. *ibid. nu.* 11. Nota ex integro contextu jura Epiſcopalia hic per ordinem enumerari, quæ competunt Epiſcopis de jure communi in Eccleſiis, ſeu Cappellis Diœceſis ſuæ, etiam ſubjectis inferiori Prælato ſæculari, ſive Regulari. Cum ergo jura, quæ enumerentur *in d. cap. His , quæ* , ſint eadem, quæ referuntur *in d. c. Conquerente*: nulli dubium, de jure communi, non autem ex conſuetudine, Cardinales in ſuis titulis habere jura Epiſcopalia.

Hinc videre eſt, quam fœde erraverint ex adverſo Scribentes, dum inſudarunt in oſtendendo juriſdictionem Cardinalis Titularis non eſſe Epiſcopalem, ſed ſolummodo quaſi Epiſcopalem, & hanc controverſiam ſublatam fuiſſe e Conſtitutione Sixti V. & e Decreto Greg. XIII. Nam quod attinet ad Conſtitutionem Sixtinam, certum eſt, illam non fuiſſe editam ad dirimendam hanc controverſiam, ſed ad præfiniendos titulos Cardinalium, & licet in Proœmio d. Conſtitutionis Sixtus incidenter dicat prædictas Eccleſias auctoritate quaſi Epiſcopali regendas. Cum tamen eas erexit cum honoribus, inſigniis, & Privilegiis, & auctoritatibus debitis, & conſuetis, *ut in* §. 2. d. Conſtitutionis, non videtur ſuſtuliſſe jura Epiſcopalia, quæ de jure communi competunt Cardinalibus in dictis titulis, ſed dicendum eſt, Sixtum, ſingula ſingulis referendo, intellexiſſe de Cardinalibus Presbyteris, & Diaconis, qui ſi non ſint Epiſcopi jus Epiſcopale formaliter habere non poſſunt, ſed quaſi Epiſcopale, & expreſſe deducitur ab Auctoribus, qui poſt Sixtinam Conſtitutionem ſcripſerunt in hac materia relati *in diſcept. n. 33. & 34.* ſed pro omnibus ſufficiat Fagn. *qui in d. c. His, quæ* aſſerit, Cardinales in ſuis titulis, & in Eccleſiis titulo ſubjectis juriſdictionem Epiſcopalem habere, qui cum ſit moderniſſimus Auctor, & Præſul, eximius Canoniſta, & practicus eorum, quæ in Curia geſta ſunt, non eſſet auſus hoc dicere, ſi Sixtus difficultatem ſuſtuliſſet; immo verba Conſtitutionis explicat *ibid.* ut quaſi Epiſcopalem juriſdictionem habeant Cardinales Presbyteri, & Diaconi, qui cum non ſint Epiſcopi, non poſſunt habere poteſtatem, quæ annexa eſt Ordini Epiſcopali, ſed in cæteris totam habent juriſdictionem Epiſcopalem. Nec Sixtus ullam mentionem fecit de Conſtitutione Pauli IV. relatæ *in diſcept. n.* 32. in qua litteris rotundis ille Pontifex aſſerit Cardinales in ſuis titulis habere juriſdictionem Epiſcopalem, quæ aſſertio cum fuerit facta per modum cauſæ, & cum dictione, *Cum*, quæ æquipollet dictioni, *Quia*, reddit certam, & indubitatem aſſertionem Rot. *dec. 411. n. 2. p. 4. in rec.*

Explicatio autem Bullæ Pauli IV. deducta e Baldello, nedum frivola eſt, ſed ridicula, nam Adverſarii illum allegant *in Theolog. Moral. tom. 1. tit. de poteſt. Legiſlat. qu. 50. ſect.* 7
9. quem locum in meo codice non reperi, bene novi Baldellum *in tr. de leg. l. 5. diſp. 5. n.* 25. habere hæc verba.

Denique quoad alios Prælatos, qui dicuntur habere juriſ- 8
dictionem quaſi Epiſcopalem, ut ſunt, verb. gr. Cardinales in ſuis titulis, ut expreſſe habetur in Bulla Pauli IV. *Cum Venerabilis*, quæ eſt de Decanatu Cardinalium. Sed male Conſtitutionem prædictam Baldellus allegavit, cum expreſſe in ea dicatur juriſdictionem Epiſcopalem, non quaſi Epiſcopalem, unde in Summariolo in margine dicti numeri appoſito habetur, Cardinales in ſuis titulis habent juriſdictionem Epiſcopalem, & poſſunt condere leges; idem eiſdem verbis reperitur in Indice dicti Tomi *in verbo Cardinalis*. Et propterea dicendum eſt Baldellum erraſſe allegando pro juriſdictione quaſi Epiſcopali Cardinalium dicti Pauli IV. Conſtitutionem, in Summariolo, & in Indice errorem ſuum emendaſſe.

Et ex his intelligitur, quam male ab Adverſariis repre- 9
hendatur doctiſſimus Moneta *de Conſervator. c. 5. n.* 34. qui potius erat commendandus. Cum enim potuiſſet ſequi opinionem Ananiæ, Imolæ, Fagnani, & aliorum, qui *in d. c. His , quæ*, aſſerunt Cardinales etiam non Epiſcopos habere juriſdictionem Epiſcopalem in ſuis titulis, & Cappellis ſibi ſubjectis, voluit moderatius loqui tribuendo juriſdictionem Epiſcopalem Presbyteris, & Diaconis Cardinalibus, qui ſunt Epiſcopi, quaſi Epiſcopalem vero iiſdem Cardinalibus, qui non ſunt Epiſcopi, quæ diſtinctio prius fuit Baldi *in d. c. His , quæ*, ubi dixit, quod omnes Cardinales in omnibus Eccleſiis ſibi ſubjectis habent juriſdictionem Epiſcopalem, & tamen quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis non habent, niſi ſint Epiſcopi, Baldum ſequitur Imola *in Clem. ne Romani in 4. quæſt. nu. 2. de Elect.* & Felin. *in d. c. His , quæ*, ſequendo Imolam, dicit Cardinales in ſuis titulis habentur loco Epiſcoporum, quoad juriſdictionem, & quoad Epiſcopalia, ſi ſint Epiſcopi, alias quoad juriſdictionem tantum. Monetam ſequitur Fagnan. *in d. c. His quæ , n.* 26. Si ergo eſſet reprehendendus Moneta, deberent reprehendi Baldus, Imola, Felinus, & Fagnanus, qui abſque nota temeritatis reprehendi non poſſunt.

Hinc enim patet, quam parum modeſte locuti ſunt omnes

non

nes ex adverſo Scribentes, dum conantur auferre omnem juriſdictionem Cardinalibus in ſuis titulis, eoſque redigere ad ſimplices Parochos; qui ſolum baptizandi infantes, & ſepeliendi mortuos, veluti veſpilliones, facultatem habent, ducti auctoritate Bellarmini, & ejus ſequacium, quos a mea diſceptatione acceperunt *nu.* 39. licet enim Cardinalis Bellarminus ſit de Eccleſia Romana benemeritus, ejus tamen dicta in hoc propoſito Antiquorum modeſtiam non imitantur, ut in ſimili dixit Rota *deciſ.* 191. *num.* 13. *in fin. p.* 1. *rec.* adverſus opinionem P. Thomæ Sanchez viri alioquin Doctiſſimi, & Religioſiſſimi, nam omnes Canoniſtæ nemine dempto *in c. Dilectus de Cappell. Monach.* aſſerunt Cardinales in ſuis titulis habere pinguius jus, quam Plebani, ſic Jo: Andr. *nu.* 9. Anan. *nu.* 12. Anchar. *num.* 13. Hoſtien. *num.* 3. & hoc dixerunt alii plures Doctores, nempe Bellencin. *de Charit. ſubſid. q.* 3. Gomez. *ad reg. Cancell. de Trienn. qu.* 31. *pag. mihi* 397. *verſ. Immo majus habent*, Germon. *de indult. Cardin.* §. *Tam ratione*, *n.* 16. Sed qui expreſſe confundunt, & falſam reddunt opinionem Cardinalis Bellarmini, Baronii, & aliorum, ſunt Cardinales Hoſtien. & Zabarella diſſertiſſimi Canoniſtæ, non Theologi, nec Hiſtorici, & qui ſuperat omnes, Summus Pontifex Innocentius IV. *in d. c. Dilectus*, *n.* 4. *verſ. ſed poſſet dici*.

10 Quo vero ad decretum, ſive ad Declarationem Gregorii XIII. idem dicendum quod de Bulla Sixti V. Non enim illa emanavit ad dirimendam hanc controverſiam de juriſdictione Epiſcopali, vel quaſi, ſed ſolum ex ea deducitur Gregorium XIII. declaraſſe, quod ea, quæ conceduntur a Concilio Tridentino Epiſcopis, nolle exerceri a Cardinalibus in ſuis titulis, ergo ſunt inferiores Epiſcopis, & non habent, niſi juriſdictionem quaſi Epiſcopalem. Certe argumentum infirmum eſt. Quia Summi Pontifices declarant multa non poſſe per Epiſcopos exerceri in ſua Diœceſi, ergo non habent in ea jus Epiſcopale. Quid abſurdius? Nonne reſervatio unius, eſt præſervatio quoad alia *l. Tribunus*, §. *fin. ff. de milit. teſtam.* Rota *dec.* 10. *de reſcript. in antiq.* Caputaq. *dec.* 75. *num.* 7. *&* 8. *par.* 3. Gonzal. *reg.* 8. *gloſ.* 12. *n.* 23. Fagnan. *in d. c. His quæ*, *n.* 10.

S U M M A R I U M.

Septimæ Quæſtionis.

1 *Vice Cancellario Sedis Apoſtolicæ credendum eſt de ſibi dictis a Papa.*

2 *Amplia etiam in ſimplici Cardinali, tribus tamen concurrentibus.*

3 *Facultates extraordinariæ Epiſcopis a Concilio Trident. conceſſæ competunt etiam inferioribus Prælatis.*

4 *Facultas a Conc. Trident. conceſſa Epiſcopis in Parochos, an ſit extraordinaria, vel ordinaria tamquam a jure communi emanata, & n.* 7.

5 *Exemptio Regularibus conceſſa non comprehendit Parochos animarum curam exercentes in Eccleſiis Epiſcopo ſubjectis.*

6 *Epiſcopus jure ordinario Regularium Eccleſias viſitare non poteſt etiam quoad ea quæ curam animarum reſpiciunt, ſi in illis Superiores Regulares omnimodam temporalem, & ſpiritualem habeant juriſdictionem.*

SEPTIMA QUESTIO.

1 AN ſtante decreto, ſeu declaratione Gregorii XIII. habeant Cardinales in ſuis Titulis juriſdictionem circa ea, quæ ſpectant ad curam animarum;

Negant fratres Ludovici ea ratione, quia hæc eſt facultas extraordinaria conceſſa a Concilio Tridentino Epiſcopis, quam noluit Gregorius, habere locum in Titulis Cardinalium.

Sed in primis negare poſſumus extare hujuſmodi decretum, ſeu declarationem, cum de ea teſtentur ſolummodo Doctores particulares, nam ſi adverſarii dictum Bonifacii
2 Octavi impugnant, de quo fidem facit Joannes Monachus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, & ViceCancellarius Sedis Apoſtolicæ cui credendum eſt de ſibi dictis a Papa, Put. *dec.* 220. *lib.* 1. *in correct.* cum etiam ſimplici Cardinali credendum ſit de his, quæ aſſerit ſibi dixiſſe Pontificem, ſi tria concurrant; hoc eſt præſentia Papæ, nullum directe Tertio præjudicium, & quod aſſerta a Cardinali ſint veriſimilia, Rot. *dec.* 630. *p.* 4. *rec.* Duran. *dec.* 117. *n.* 5. Put. *dec.* 7. *in correct. l.* 1. ubi dicit hoc procedere, ubi etiam tractatur de præjudicio Tertii, Vizzan. *l.* 1. *de mun. lat. Princip. n.* 37. *&* 38. cum aliis per Dianam. *p.* 2. *tract.* 2. *reſol.* 31.

Quæ tria in Cardinali Monacho concurriſſe certum eſt, præſertim quod attinet ad veriſimilitudinem. Nam cum Honorius III. qui condidit Decretalem *His quæ de majorit. & obedient.* in qua conceduntur Cardinalibus de Eccleſiis ſuorum Titulorum ea omnia, quæ ſpectant ad juriſdictionem Epiſcopalem, regnaverit anno 1216. Bonifacius vero anno 1294. cum iſ eſſet Summus Canoniſta non ſolum veriſimiliter, ſed veriſſime dicere potuit Joanni Monacho Cardinali, in ſuis Titulis Cardinales habere jura Epiſcopalia, ductus auctoritate Honorii III. Anteceſſoris ſui. Secundo dicimus quod non obſtante dicta declaratione, ſive Decreto Gregor. XIII. multi Doctores, qui poſt illud ſcripſere nulla facta mentione de ea, tenuerunt, facultates extraordinarias a Concilio Epiſcopis conceſſas competere etiam inferioribus Prælatis, ſic Henrinquez, Rodriquez, Sanchez. Flor. de Mena, Sair. Avila, Duardus, Moneta, Fr. Sigiſmundus a Bononia, & Tamburinus relati a Ciarlino *cont. forenſ. c.* 208. *n.* 47. ubi teſtatur de communiſſima opinione. Idem tenet Portellus, Dalvin. Pharao, Caſtropalao, Trullench. & Boſius relati a Barboſ. *c.* 6. *ſeſſ.* 24. *de reform.* ſed in puncto Cardinalium tenet Moneta *de commutat. c.* 5. *n.* 453. Diana *p.* 5. *tract.* 2. *reſol.* 59. *verſ. Unum liceat mihi*.

Nec eſt facienda vis in declaratione Sacræ Congregationis Concilii, quia cum de ea authentice non conſtet juxta decretum ſan. mem. Urbani Octavi nullius eſt auctoritatis. 3

Sed demus quod de iſtis declarationibus legitime conſtaret, ea facultas quæ conceditur a Concilio Tridentino Epiſcopis in Parochos exercentes curam Animarum in Perſonas ſæcularium in Eccleſiis Regularium non eſt extraordinaria, ſed ordinaria, quia emanavit a jure communi, ut expreſſe colligitur ex text. *in cap. Per exemptionem de privileg. in* 6. ubi exemptio conceſſa Regularibus non comprehendit Parochum curam animarum exercentem in ſuis Eccleſiis; is enim non obſtante exemptione remanet ſemper ſubjectus Epiſcopo, ut notant Canoniſtæ. Idem habetur *in cap. Cum Cappella de privil.* & in individuo habetur *in cap. ſane* 16. *q.* 2. *& in cap.* 1. §. *fin. de privil. in* 6. Et quod hæc facultas proveniat a jure communi per dicta, & alia jura, bene probat Solorzanus *de Jure Indiar. l.* 3. *cap.* 17. *n.* 47. *cum ſequent.* Marius Antonin. *l.* 1. *reſol.* 112. *caſ.* 50. *verſ. non fuit autem dubitatum*. 4

Et quamvis nonnulli velint, Epiſcopos non poſſe viſitare jure ordinario Eccleſias Regularium, nec etiam quoad ea, quæ reſpiciunt curam animarum, id tamen habet locum in iis Eccleſiis, in quibus Superiores Regulares habent omnimodam juriſdictionem Temporalem, & Spiritualem ſic Barboſ. *cap.* 11. *ſeſſ.* 25. *de regular. num.* 6. Solorzan. *loc. cit. num.* 54. 5

At in caſu noſtro Superior Regularis nullam habet juriſdictionem in Eccleſia Sanctæ Mariæ in Via, quia illa eſt plenarie ſubjecta Cardinali Titulari in Temporalibus, & Spiritualibus, Solorzan. *d. n.* 54. *in fine*.

Præterea aliud eſt, quod Epiſcopus Auctoritate Ordinaria in Eccleſiis Regularium Juriſdictionem exercere non poſſit, aliud, quod illa auctoritas non deſcendat a jure communi; nam primum evenit propter privilegia Regularium, ſed non tollitur per dicta privilegia, quod ea facultas non deſcendat a jure communi. Solum enim eſt ſuſpenſa, & non ablata Auctoritas conceſſa a Jure communi Epiſcopis per Regularium Privilegia, Lother. *de re benef. lib.* 1. *qu.* 24. *num.* 107. 6

Et propterea cum facultas in Parochum Regularem Epiſcopis ſit conceſſa a jure communi, non eſt, cur obſtent & Declaratio Gregorii XIII. & Sacræ Congregationis Concilii. 7

S U M M A R I U M.

Octavæ Quæſtionis.

1 *Pontifex poteſt in ſua Diœceſi Romana, ſicut in aliis Epiſcoporum Diœceſibus territorium ſeparatum conſtituere.*

2 *Territorium ſeparatum an dicatur a Papa conſtitutum per ſubjectionem Eccleſiæ alicui Prælato pleno jure.*

3 *Vicarius Urbis nullam in Eccleſiis Cardinalium Titularium habet juriſdictionem.*

4 *Cardinales Titulares in ſuis Eccleſiis poſſunt ea omnia exercere quæ poteſt Epiſcopus in ſua Diœceſi.*

5 Con-

Digitized by Google

5 *Conſtitutio Pauli II. tribuens Cardinali Vicario facultatem viſitandi loca exempta, non ſe extendit ad Eccleſias Titulares Cardinalium egentes ſpeciali mentione.*
6 *Declaratur quando procedat concluſio, quod in diſpoſitione generali comprehendantur etiam Cardinales.*
7 *Conſtitutio Julii II. ſubjiciens in genere Clericos Cardinali Vicario non comprehendit exemptos, & alio Superiori ſubjectos.*
8 *Obſervantia ſubſequuta tum Prælatorum negligentia, an noceat ſucceſſoribus, ſi præjudiciam exinde proveniens tollatur per Principem, vel Superiorem, & num. 12.*
9 *Obſervantia interrumpitur per actus contrarios.*
10 *In facultativis non datur præſcriptio, conſuetudo, vel obſervantia, niſi conſtet de prohibitione, vel acquieſcentia.*
11 *Obſervantia æquivoca non inducit præſcriptionem quando de bono jure in contrarium apparet, & de decreto irritanti, & clauſula ſublata tollentibus omnem obſervantiam.*
13 *Ex actu negativo, & non uſu, præſertim in facultativis, inferri non poteſt ad actus contrarios impotentia in ſucceſſores.*

OCTAVA QUÆSTIO.

1 AN poſſit dici quod Cardinales, quoad ſuos Titulos, & Populos ſibi ſubjectos habeant in Urbe Territorium ſeparatum, ut exinde potiri poſſint omnibus Prærogativis, quibus potiuntur Epiſcopi in ſuis Diœceſibus?

Et affirmative eſt reſolvendum. Summus enim Pontifex poteſt tam in ſua Diœceſi Romana, quam in aliis Epiſcoporum Diœceſibus conſtituere Territorium ſeparatum ad effectum, de quo agitur, Hoſtien. *in cap. Cum contingat, de Foro compet.* & ibi Butr. *n.* 11. Abbas n. 18. Bellamer. *n.* 15. Rota *dec.* 46. *num.* 6. *& deciſ.* 55. *num.* 2. *poſt* 3. *volum.* Tambur. *de Jur. Abbat.*

2 Tunc autem dicitur Territorium ſeparatum conſtitui a Summo Pontifice, quando Prælatis Eccleſiam, & loca pleno jure ſubjicit. Idem enim eſt habere proprium, & ſeparatum Territorium, & habere illud pleno jure ſubjectum, Gloſſ. *in Clement.* 1. *in verb. Aut earum parti, de Foro compet.* Calderin. *conſil.* 23. Rota *dec.* 165. n. 2. *par.* 4. *diverſ. & dec.* 44. *nu.* 5. poſt eundem *tract.* Tambur.

3 Hinc Vicarius Urbis nullam in Eccleſiis Cardinalium Titularium habet juriſdictionem, Manfred. *de Cardin. dec.* 106. Pariſ. *de reſignat. lib.* 7. *qu.* 12. Barboſ. *Juriſ. univerſ. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 4. *n.* 37. Fagnan. in *d. cap. His quæ, de major. & obedien.*

4 Et ideo poterunt Cardinales exercere ea omnia, quæ poſſunt Epiſcopi in ſuis Diœceſibus, Germon. *de Indult. Cardin. §. Titul. num.* 6. Pariſ. *de reſignat. lib.* 3. *qu.* 15. *fere per tot.* Barboſ. *ad cap. Abbates, num.* 2. *de privil. in* 6.

Nec obſtat, quod Cardinalis Vicarius vigore Conſtitutionis Pauli Secundi 1. Julii Secundi 28. Pauli Tertii 36. habeant juriſdictionem in Populum ſubjectum Eccleſiæ Cardinalis Titularis, & perinde non habeat Territorium ſeparatum.

5 Quia Paulus Secundus ſua Conſtitutione dat facultatem Cardinali Vicario viſitandi Monaſteria, & alia loca exempta, quæ facultas non poteſt extendi ad Eccleſias Titulorum Cardinalium, qui propter eorum excellentem Dignitatem indigent ſpeciali mentione, Rom. *conſil.* 498. *n.* 6. Felin. *in cap. cum in Jure, ſub n.* 9. *de offic. deleg.* Lotter. *de re benef. lib.* 1. *qu.* 8. *num.* 83.

6 Et quamvis in diſpoſitione generali comprehendantur Cardinales, ſi diſpoſitio non ſit odioſa odio irrationabili, juxta opinionem Rotæ, de qua per Eminentiſſimum Orthobonum *deciſ.* 257. *per totum.*

Hæc tamen concluſio non procedit, quando tractatur de auferendo Cardinali jus ei conceſſum intuitu Cardinalitiæ Dignitatis; nam tunc nec in diſpoſitione quacumque generali, nec in particulari generaliter concepta Cardinales comprehenduntur, Mohedan. *deciſ.* 10. *de præbend.* Germon. *de Indult. Cardinalium verb. alioquin, a num.* 33. Lotter. *loco cit. ſub num.* 90.

7 Etiam quod agatur de conceſſione facta alteri Cardinali, Verall. *deciſ.* 43. *par.* 2. quod admittit Rota in Firmana penſionis 26. Februarii 1625. & 23. Januarii 1626. coram Remboldo regiſtr. poſt Vivian. *de Jurepatron. in ordine* 91. & 92. Lotter. *loc. cit. num.* 91.

Julius vero Secundus in ſua Conſtitutione 28. ſubjecit Cardinali Vicario Clericos Urbis generaliter, quorum appellatione non veniunt Clerici exempti, & alio Superiori ſubjecti, *cap. Grave, cap. Ex parte, de privileg.* Gloſſ. *in Clement. Si de beneficio, de Præbend.* cum aliis per Cocchiet. *de Juriſ. in exempt. par.* 1. *qu.* 5. *num.* 4.

Immo in dicta Conſtitutione Julius præſervat juriſdictionem aliorum Officialium Urbis in dictos Clericos, ut in §. 3. ejuſdem Conſtitutionis, ibi, aut aliis Clericis, & Officialibus, ad quos ſpectat. 8

Paulus vero Tertius in ſua Conſtitutione nihil aliud facit, quam confirmare Conſtitutionem Pauli Secundi, quoad viſitationem locorum exemptorum, conceditque Cardinali Vicario nonnullas alias facultates, quæ non tollunt privilegium Cardinalium.

Sed cum in ſingula vacatione Titulorum, Summi Pontifices reintegrent Cardinales in plenariam Juriſdictionem Temporalium, & Spiritualium ſuorum Titulorum, præſertim in Clericos, & alios ſibi ſubjectos, non videntur poſſe obſtare privilegia conceſſa Cardinali Urbis Vicario, quemadmodum dictum eſt ſupra de conſuetudine, & præſcriptione. 9

Nec obſtat Obſervantia ſubſecuta. Quia, & ſi negligentia Prælatorum poſſit nocere Eccleſiæ, ita ut etiam afficiat Succeſſores, Pariſ. *conſil.* 3. *n.* 15. *lib.* 4.

Hæc tamen concluſio non habet locum, ſi præjudicium, quod peperit negligentia, tollatur per Superiorem, ſicuti enim Princeps poteſt tollere præſcriptionem, *l. Præſcriptio, C. de Operib. Public.* Soccin. *conſil.* 86. n. 16. *lib.* 1. Ruin. *conſil.* 13. n. 5. *lib.* 4. Soccin. jun. *conſ.* 146. *n.* 56. Cephal. *conſ.* 4. *n.* 47. Surd. *deciſ.* 2. *n.* 3. Maſtrill. *de Magiſtr. lib.* 3. *c.* 4. *n.* 312. 10

Ita poteſt tollere media, quæ ad præſcriptionem conducunt, qualis eſt negligentia, ex qua inducitur præſcriptio, Rota *dec.* 126. n. 2. *par.* 2. *recent.*

Præterea cum Cardinales Titulares actus juriſdictionis exercuerint, ſcilicet conferendo Beneficia, Benedictionem ſolemnem impartiendo, viſitando, &c. per illos actus omnis obſervantia interrumpitur, Abbas *in cap. Illud, de præſcript.* Put. *dec.* 385. *n.* 1. *lib.* 3. Rot. *dec.* 126. *num.* 47.

Et cum omnis juriſdictio Cardinalis Titularis fere pendeat ab ipſius facultate, certum eſt, quod in actibus facultativis, nec conſuetudo, nec præſcriptio, nec obſervantia obſtant, niſi conſtet de prohibitione, & acquieſcentia, Innoc. *in c. Cum Eccleſia, de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* ubi Ripa *n.* 45. Penia *dec.* 408. *n.* 7. Gregor. XV. *dec.* 172. n. 10. & ibi late Adden. *num.* 5. 11

In omnem caſum vana redditur obſervantia, cum de bono jure Cardinalium Titularium conſtet, & obſervantia redditur æquivoca, Seraph. *dec.* 1108. *n.* 7. tam ex Conſtitutione Sixti Quinti, quam ex Indultis, ſive Diplomatibus Titulorum, cum clauſula ſublata, & Decreto irritanti, ex quibus tollitur omnis obſervantia, Rota *deciſ.* 66. *num.* 13. *par.* 7. *recent.*

Miror autem, Adverſarios ad ſuum ſenſum trahere illa verba Diplomatis Tituli Sanctæ Mariæ in Via. Prout alii Præsbyteri Cardinales, qui illi pro tempore præfuerunt, potuerunt de illis diſponere, & eandem Eccleſiam regere, & gubernare potuerunt, ſeu etiam debuerunt.

Quaſi quod Summus Pontifex reſtringat auctoritatem Cardinalis Titularis, præſertim, ut Adverſarii ajunt, quia nulli Cardinales, & zelo, & virtute, ac Sanctitate præſtantes, uſi ſunt aliqua auctoritate in Fratres inſervientes dictæ Eccleſiæ. 12

Nam tantum abeſt, ut dicta verba limitent auctoritatem Cardinalis Titularis, quinimmo illam ampliant, adverſus omiſſa ab Anteceſſoribus, qui ſi non fecerunt ea, quæ habebant facere, male fecerunt, ut notat in terminis Gloſſ. *in Clement. Attendentes, de Statu Monach. in verb. Debeant*, ubi ait, male faciunt Prælati, qui has viſitationes omittunt, cum hoc verbum ſit præcepti, & neceſſitatem importet, & ibi notant Cardin. Zabarella, & Vitalin. *num.* 16. ubi quod ſi Prælati non faciunt, quæ debent facere, cum hæc ſint in præcepto ex vi Dictionis, *debet*, peccant mortaliter. Voluit ergo Summus Pontifex per illa verba tollere male facta ab Anteceſſoribus, & eorum negligentia noluit nocere Succeſſoribus, Butatt. *deciſ.* 704. *n.* 9. Rot. *dec.* 337. *num.* 15. *par.* 10. *recent.*

Præterea notum non eſt, quod Cardinales prædicti fecerint, vel quod omiſerint. Hoc enim probandum eſt ab Adverſariis, ſuper hoc enim eorum aſſertionibus non eſt ſtandum. Certum quidem eſt, quod ipſi poterant, & debebant deputare Vicarium Titularem juxta facultatem ſibi datam a Concilio Lateranenſi, & Conſtitutione Sixti V. deputare

Digitized by Google

Parochum amovibilem, quia cura reſidet penes Cardinalem Titularem, deputare Sacriſtam, Concionatorem, & alios Miniſtros, de quibus *in diſcept. a n.* 119. non obſtantibus ex adverſo deductis, quibus reſpondebitur infra. Et quatenus ipſi hos actus non fecerint, non tamen ex hoc actu negativo argui poteſt actus contrarius impotentiæ in ſucceſſore, præſertim cum actus iſti ſint facultativi, Abbas *conſ.* 101. *n.* 7. Rota *dec.* 630. *n.* 15. *p.* 4. *tom.* 3. *in rec.*

S U M M A R I U M.

Nonæ Quæſtionis.

1 *IN materia derogationis ad Pontificis mentem recurrendum eſt.*

2 *Derogatum cenſetur per Pontifices privilegiis, & Conſtitutionibus antecedentibus per poſteriores editas per viam legis.*

3 *Item derogatum cenſetur ex Conſtitutione ad publicam utilitatem edita.*

4 *De derogatione in ſpecie facta per Sixtum V. privilegiis, & Indultis tam Eccleſiis in titulum erectis, quam illis Regularium.*

5 *Per derogationem cum clauſula illorum tenorem pro expreſſis, &c. derogatum cenſetur quibuſcumque præcedentibus Conſtitutionibus, & privilegiis etiam derogatoriarum derogatorias habentibus.*

NONA QUÆSTIO.

1 AN ſit derogatum per Bullam Sixti V. & Diploma Cardinalis Titularis exemptioni Fratrum Servorum inſervientium dictæ Eccleſiæ Sanctæ Mariæ in Via? Ex adverſo Scribentes multa involvunt, & confundunt circa hujuſmodi derogationem, ſed nos paucis quæſtionem expediemus.

Et ſupponendum eſt in materia derogationis recurrendum eſſe ad mentem Summi Pontificis, Rota *dec.* 137. *par.* 1. *diverſ.* & *dec.* 91. *n.* 13. poſt Vivian. *de jurepatr.* & *dec.* 100. *par.* 5. *recent.*

2 De mente autem Pontificis conſtare dicitur, quando edit Conſtitutionem poſteriorem per viam legis, nam tunc non eſt opus derogare in ſpecie Conſtitutionibus, & privilegiis antecedentibus, Felin. *in cap. Nonnulla, n.* 9., *de reſcript.* Put. *dec.* 164. *n.* 2. *lib.* 2. *in antiq.* Penia *dec.* 1142. *n.* 5. Rota in Compſana juriſpatronatus 3. Decembris 1604. coram Litta, regiſtr. poſt Vivian. *de jurepatr. lib.* 4. *c.* 10. *n.* 24. & 267. *verſ. Quarto fuit reſponſum*, Buratt. *dec.* 390. *n.* 5. & *deciſ.* 454. *n. fin.* poſt Modernus *de manuten.* & *dec.* 8. *n.* 9. *p.* 1. *recent.*

3 Secundo conſtat de mente Pontificis, quando edit Conſtitutionem ad publicam utilitatem; tunc enim non eſt neceſſe aliqua derogatio, Rota in puncto ſæcularizationis Eccleſiæ Regularis, *dec.* 174. *n.* 7. *par.* 1. *rec.* Fagnan. *in cap. Cæterum*, *n.* 32. *de reſcript.* & *in cap. Cauſam quæ*, *n.* 38. *eodem tit.* Frances *de Eccleſ. Cathr. cap.* 10. *a n.* 50.

4 Quod autem Conſtitutio Sixtina facta fuerit ad publicam utilitatem, & decorem Eccleſiæ Romanæ patet ex ipſamet Conſtitutione in §. 1.

5 Sed ſumus extra difficultatem, quia Sixtus V. in ſua Conſtitutione Præfinitionis Titulorum derogavit in ſpecie etiam Indultis, & privilegiis non ſolum earum Eccleſiarum, quas erexit in Titulum, ſed etiam Ordinum Regularium hiſce clariſſimis verbis: Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ac Eccleſiarum ſupradictarum, & aliarum quarumcumque, necnon Ordinum Juramento, Confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque indultis, & litteris Apoſtolicis, illis ac quibuſvis perſonis quomodolibet conceſſis, approbatis, & innovatis, quibus omnibus illorum tenorem præſentibus pro expreſſis habentes ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Ex qua derogatione facta cum clauſula, *illorum tenorem pro expreſſis*, &c. cenſetur derogatum quibuſvis Privilegiis, & Conſtitutionibus habentibus, etiam derogatoriarum derogatorias, Felin. *in cap. Nulli*, *num.* 4. *de reſcript.* & *in cap. Accedentes*, *num.* 5. *de præſcript.* Mohedan. *deciſ.* 1. *de reſcript.* Gregor. XV. in puncto *de privileg. conceſſis Religioni Hieroſolymitanæ deciſ.* 109. & ibi Adden. *n.* 10. ubi quod hæc clauſula fuit inventa, qua Papa derogare poſſet gratiis præſentibus, de quibus notitiam non habet, alias nimis arctaretur, ſi propter ignorantiam illas revocare non poſſet, Rota *dec.* 630. *n.* 42. & 43. *p.* 4. *rec. tom.* 3.

S U M M A R I U M.

Decimæ Quæſtionis.

1 *REgulæ* de jure quæſito non tollen. *non eſt expreſſe derogandum, quando gratia de ſui natura eſt juri tertii præjudicialis.*

2 *Quæ ſint de ſui natura juri tertii præjudiciales, ubi de unione, erectione, & ſimilibus.*

DECIMA QUÆSTIO.

AN fuerit neceſſe derogare in Diplomate Tituli in ſpecie Privilegiis Summorum Pontificum, qui conceſſerunt exemptionem Fratribus Servorum, cum agatur de jure tertii, & ſic Regulæ *de jure quæſito non tollendo*. 1

Et negative eſt reſolvendum, quia Regulæ de jure quæſito non tollendo, & juri tertii non eſt expreſſe derogandum, quando Papa facit actum de ſui natura præjudicialem juri tertii, Dec. *conſ.* 113. *n.* 17. *verſ. Non obſtat.* Caſſador. *dec.* 1. *de privileg.* Gonzalez *ſuper reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 36. *n.* 48. Gratian. *diſcept.* 458. *n.* 11. Seraph. *dec.* 762. *n.* 4. & *n. ult.* & *dec.* 1445. *n.* 7. Rot. *in rec. dec.* 48. *n.* 1. & *dec.* 174. *n.* 2. & 7. *p.* 1. & *dec.* 11. *n.* 25. & *dec.* 114. *n.* 11. *p.* 6. Buratt. *dec.* 193. *n.* 4. Adden. *ad eand. dec.* 576. *n.* 13. & 17.

Quod autem erectio dictæ Eccleſiæ S. Mariæ in Via in Titulum ſit actus præjudicialis juri dictorum Fratrum, non eſt dubitandum, ſic Rota cor. Seraph. *d. dec.* 1445. *n.* 6. ibi *Non obſtat*, quod Regulæ de non tollendo derogatum non fuerit, quia non procedit in gratia de ſui natura præjudiciali, ut eſt unio, exemptio, erectio, & ſimiles, Millin. *dec.* 198. *n.* 4. Adden. *ad dec. Buratt.* 576. *n.* 13. Gratian. *d. diſcept.* 458. *n.* 15. Fagnan. *in c. Cæterum*, *n.* 29. qui loquitur in erectione, & ſæcularizatione. Idem *in cap. Cauſam quæ*, *n.* 37. *eod. tit.* & in terminis Frances *de Eccl. Cathedr. cap.* 10. *n.* 52. Nec in hoc poteſt conqueri Conventus dictæ Sanctæ Mariæ in Via, quia Papa in hoc utitur jure ſuo optime idem Frances *loc. cit. n.* 55. 2

S U M M A R I U M.

Undecimæ Quæſtionis.

1 *REgulares in aliqua Diœceſi degentes, quibus in caſibus ſint exempti ab illius Epiſcopi juriſdictione.*

2 *De differentia circa juriſdictionem inter Cardinales Titulares habentes pleno jure ſubjectos Regulares ſuis Eccleſiis inſervientes, & Epiſcopos nullam juriſdictionem habentes, niſi in caſibus a S. Conc. Trid. & Conſtitutionibus Apoſtolicis præſcriptis.*

3 *Cardinales Titulares facultatem habent deputandi Vicarium in ſuis Eccleſiis Regularibus, nedum a jure communi, ſed etiam a Concilio Baſileen. ſub Eugenio IV.*

4 *Juriſdictio, quam habent Cardinales in ſuis Titulis, eſt ordinaria, & Sede vacante non expirat, illamq; exercere poſſunt per ſuos Vicarios, dum ſunt in conclavi.*

5 *Vicarius a Cardinali Titulari deputandus in Eccleſia Regulari debet eſſe Regularis, & de rationibus, & num.* 10

6 *Cardinales Titulares Monachorum rationem a Monachis habere debent.*

7 *Eccleſiæ Regulari præfici non debent Clerici ſæculares, neque ab eis illa reformari, præſertim ſi Vicarius eſt Regularis.*

8 *De intelligentia text. in cap. In nova 16. quæſt. 2. & quando appellatione Cleri veniant Monachi.*

9 *Exemptio Regularis a ſubjectione ſui Superioris Regularis per deputationem in Vicarium, locum non habet in iis, quæ reſpiciunt regularem obſervantiam.*

10 *Regulares Eccleſiæ Titulari inſervientes poſſunt tamquam ſubditi per Cardinalem Titularem in Vicarium deputari abſque Superioris Regularis licentia adinſtar Epiſcopi aſſumentis in cubicularium aliquem Religioſum abſque Abbatis licentia.*

11 *Declaratio Sac. Congreg. Epiſcoporum, & Regularium recipit interpretationem a jure communi, ut procedat, ſi Epiſcopus, vel Cardinales Titulares vellent deputare in Vicarium ſibi non ſubditum.*

Parochi deputatio in Eccleſia Regulari Titulari ſpectat ad Cardinalem Titularem, & declaratur quando locum habeant Concilii Tridentini diſpoſitio, & privilegia Innocentii VIII. & Leonis X.

13 *De differentia inter deputationem, & approbationem Confeſſariorum, ut deputatio in Eccleſia Regulari ſpe-*

ctat

ſtet ad Superiorem Regularem, approbatio autem Ordinario.

14 *Concluſio, quod in Eccleſia ſæculari Prælatus habens jura Epiſcopalia Confeſſarios etiam approbat, intelligitur quatenus habeat territorium ſeparatum, & Nullius.*

15 *Cardinales Titulares habentes in ſuis Eccleſiis Regulares ſibi pleno jure ſubjectos, territorium ſeparatum habere dicuntur.*

16 *Papa poteſt ex privilegio concedere territorium ſeparatum, ac jura Epiſcopalia.*

17 *Quæ dicta ſunt de Cardinalibus Titularibus circa electionem, & deputationem Parochorum, Confeſſariorum, & Concionatorum, locum ſibi vindicant etiam quoad Sachriſtas ſupellectilium, ac Theſauri Eccleſiæ cuſtodiam habentes.*

18 *Jus viſitandi Eccleſiam habens, viſitare poteſt Sacrarium, vel Sachriſtiam, omniaque ſupellectilia, & ornamenta cultui Divino neceſſaria.*

19 *Decreta irritantia in Conſtitutione, & diplomate Tituli appoſita inficiunt quemcumque Titulum, & poſſeſſionem.*

20 *In poſſeſſorio pendente a negotio principali prius terminandum eſt negotium principale, quam concedatur manutentio.*

UNDECIMA QUÆSTIO.

1 AN ſit differentia inter Juriſdictionem, quam habent Cardinales in Eccleſiis ſuorum Titulorum, & illam, quam habent Epiſcopi in Regulares exiſtentes in ſuis Diœceſibus?

Hæc quæſtio non eſſet examinanda, quia parum conducit ad rem noſtram, ſed quia Adverſarii conqueruntur apud Illuſtriſſimos Prælatos, quibus demandata eſt a SS. D. N. hujuſmodi controverſia ad referendum Sanctitati Suæ, quod ſi concederetur Juriſdictio Cardinalibus Titularibus in Regulares inſervientes Eccleſiis Titulorum, Epiſcopi poſſent eodem Jure prætendere eſſe ſibi ſubjectos. Ut tollatur hujuſmodi æquivocatio

2 Dico, quod hodie propter privilegia conceſſa a Summis Pontificibus Regularibus, non habent Epiſcopi in illos, qui morantur in eorum Diœceſibus, niſi in nonnullis caſibus juriſdictionem, qui caſus enumerantur a Fagnano uſque ad 47. *in cap. grave*, & *a num.* 37. *uſque ad fin. de offic. Ordinarii*, quod extendit Barboſ. *de poteſt. Epiſcop. alleg.* 105. *ad quinquaginta duo*, *a n.*14. *uſque ad* 89.

In plurimis autem ex iſtis caſibus procedunt Epiſcopi tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegati, ea ratione, quia Summus Pontifex noluit illis auferre exemptionem, ſed Apoſtolica Auctoritate delegare Epiſcopum, ut in eos in dictis caſibus exerceat juriſdictionem.

3 At Cardinalibus plenam, & omnimodam Juriſdictionem conceſſit in inſervientes Eccleſiis ſuorum Titulorum reducendo illos ſubjectos Ordinario, ſicuti ante exemptionem erant de jure communi, ut ſupra firmatum eſt.

Et propterea Epiſcopi non poſſunt ſumere exemplum a Juriſdictione Cardinalis Titularis. Cum in ſua Eccleſia habeat eos pleno jure ſubjectos, quod non eſt conceſſum Epiſcopis, qui nullam habent juriſdictionem, niſi in caſibus præſcriptis a Concilio Tridentino, & a quibuſdam Conſtitutionibus Apoſtolicis, & propterea trepidant timore, ubi non eſt timor.

4 Nec ex eo quod Epiſcopus in Eccleſia Cathedrali Regulari habeat omnimodam Juriſdictionem in Monachos exceptis iis, quæ reſpiciunt Regularem obſervantiam, ut reſolvit Rota in Montis Regalis Juriſdictionis coram Coccino, non poſſunt inde alii Epiſcopi trahere exemplum, ut in Monachos, ſive Regulares animadvertant, ita nec poſſunt illud trahere a Cardinali Titulari.

5 Firmata igitur noſtra Juriſdictione in Fratres inſervientes Eccleſiæ Sanctæ Mariæ noſtri Tituli, & ſublatis omnibus, quæ ex adverſo deducta fuerunt, ſupereſt videre, an Cardinali Titulari competat facultas deputandi Vicarium Titularem in Eccleſia Regulari ſui Tituli.

Et reſolvendum eſt affirmative, hæc enim facultas non ſolum competit ei a jure communi, *cap. In nova* 16. *q.* 7. *cap. Cum ſimus* 9. *q.* 4. *cap. Quoniam* 89. *diſt.* cum aliis per Sbrozz. *de Vicar. Epiſcop. lib.* 1. *in proœm. num.* 6.

6 Sed etiam tradita fuit ei a Concilio Baſileen. quod tunc erat ſub obedientia Eugenii Quarti, quicquid Adverſarii dicant, cum nondum fuiſſet diſſolutum, & Ferrariam translatum, & Concilio Lateranen. dum mandant, quod per ſeipſum, vel ſaltem per Vicarium idoneum Eccleſias Titulares viſitent, cujus Lateranen. decreta in hac parte confirmavit Sixtus V. ſua Conſtitutione *de præfinit. tit. Card.* §. 12.

Et propterea cum Cardinalis Zabarella *in Clement. Ne Romani*, §. *Irritum*, *quæſt.* 3. *de elect.* dixerit Juriſdictionem, quam habent Cardinales in ſuis Titulis eſſe ordinariam, & non expirare Sede vacante, Fagnan. *in cap. Cum olim*, *de major. & obed.* dixit, cum non poſſint illam exercere per ſeipſos dum maneot in Conclavi, debere, & poſſe exercere per ſuos Vicarios, & Miniſtros. 7

Vicarius autem deputandus a Cardinali Titulari in Eccleſia, cui inſerviunt Regulares, non poteſt eſſe Clericus Sæcularis, ſed omnino debet eſſe Regularis, quia cum ea, quæ ſpectant ad Divinum Officium, & ſervitium dictæ Eccleſiæ more Regulari debeant peragi, Rota *deciſ.* 73. *p.* 1. *in rec.* melius poſſunt omnia exerceri ſub Vicario Regulari tanquam melius informato, quam Sæculari, ut notant Jo. Andr. & Geminian. *in cap. nullus Religioſus*, *de elect. in* 6. Barboſ. *de poteſt. Epiſcop. allegat.* 105. *n.* 92. Cardinalis enim Titularis debet habere rationem Monachorum a Monachis, *c. Cum Paſtoralis* 2. *q.* 7. Turrecrem. *in c. Si quis*, *n.* 2. *verſ. ad Tertium*, & ibi Præpoſ. *n.* 21. *diſt.* 58. & in principio dicit, quod Eccleſiæ Regulari non debet præfici Clericus Sæcularis, vel inter eos eſſe Beneficiatus, *c. Cum inter*, *de Religioſ. domib.* & *n.* 5. *col.* 2. *verſ. Probatur etiam ratione*, dicit, quod Eccleſia Regularis non debet reformari a Clericis Sæcularibus, & multo magis hoc procedit, quando conſtituitur Vicarius Regularis in Eccleſia, in qua Epiſcopus eſt loco Abbatis, Turrecrem. *loc. cit. verſ. Nam idem eſſet.* 8

Nec obſtat text. *in c. In nova* 16. *q.* 2. ubi habetur, quod Vicarius non debet diſcrepare ab Epiſcopo in profeſſione, & habitu, quia textus ille loquitur de diſcrepantia profeſſionis, & habitus laicalis, non autem de profeſſione, & habitu Clericali. Cum ibi dicatur, Epiſcopus laicos non habeat, ſed ex proprio Clero, & hoc caſu appellatione Cleri veniunt Monachi, Turrecrem. *in d. cap. Si quis*, *n.* 2. *ad tertium, in corpore*, Præpoſit. *ibid. n.* 2. *verſ. Poteſt reſponderi.* 9

Nec obſtat, quod ſi Regularis conſtitueretur Vicarius, amoveretur a ſubjectione Superioris Regularis, quia ultra quod non intendimus illum ſubtrahere in his, quæ reſpiciunt Regularem obſervantiam, nihilominus ſi ſubtraheretur, & hoc debet tolerari propter majorem Eccleſiæ utilitatem, ut dicunt Turrecrem. Præpoſit. *loc. cit. verſ. Nec obſtat ſi dicatur iſte*, *verſ. Nec obſtat quod per hoc.*

Et in ſimili videmus, quod licet Inquiſitores hæreticæ pravitatis, & eorum Vicarii, ſubſint ratione Officii Juriſdictioni Sacræ Congregationis ſupremæ, & Univerſalis Inquiſitionis, non tamen eximuntur a Juriſdictione Superioris Conventus in his, quæ ſpectant ad Regularem obſervantiam, ut ex Zanardo, Santarello, Rodriquez, & Homobono tenet Carena *de Officio Sanctæ Inquiſit. part.* 1. *tit.* 5. §. 8. *n.* 69. 70. & 71. Et ita pluries ab eadem Sacr. Congregatione fuit declaratum, alias ſi deputaretur Vicarius Sæcularis eſſet arare in Bove, & Aſino, contra text. *in cap. Cum cauſam*, *poſt med.* ubi Gloſſ. *in verb. Aſino*, *de elect.* & *in cap. Presbyteros* 16. *q.* 1. & *in Clement.* 1. *de elect.* Fagnan. *in d. cap. Cum cauſam*, *num.* 9. quod intelligit de mente Butr. *num.* 10. & Imol. *n.* 1. Si homines diſparis profeſſionis aſſocientur ad unum effectum, itaut ſit unum corpus, quod & reſolvit Rota *deciſ.* 743. *n.* 21. coram Merlin. 10

Et hoc caſu non eſt neceſſarium, quod Frater deputatus Vicarius Titularis a Cardinali Titulari obtineat licentiam a ſuo Superiore, quia ea omnia ex adverſo adducta procedunt, quando vellet Cardinalis Titularis aſſumere alium Religioſum ſibi non ſubditum ad tale officium, ſecus quando eligit ſuum ſubditum, qualis eſt unus ex Fratribus inſervientibus in Eccleſia Titulari, ſufficit enim licentia ejuſdemmet Cardinalis tanquam dicti Fratris Superioris, ſic Navar. *conſ.* 2. *de Regul. ad fin.* Sanchez *ad præcept. Decalog. lib.* 6. *c.* 13. *n.* 89. & facit quod dixit Gloſſ. *in cap. cum Paſtoralis* 2. *qu.* 1. quod Epiſcopus poteſt aſſumere ſibi Religioſum in Cubicularium abſque licentia Abbatis, vel Superioris, ſi non ſit exemptus, eo quia Epiſcopus eſt ejus legitimus Superior. Et hanc doctrinam Gloſſ. poſt Gregor. Lopez ſequitur Sanchez *loc. cit. n.* 99. ubi dicit ita intelligendos eſſe Doctores, qui licentiam Abbatis volunt eſſe neceſſariam, & illos qui putant hoc poſſe Epiſcopum etiam invito Abbate.

Nec quicquam facit declaratio aſſerta Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium, quia recipit interpretationem a jure communi, Coccin. *deciſ.* 157. *num.* 6. Et propterea intelligenda eſt, quando Epiſcopus vellet deputare Religioſum 11

gioſum ſibi non ſubditum in Vicarium, & in hoc credimus nullam adeſſe difficultatem.

12 Secundo poterit deputare Parochum, nam cura animarum per erectionem dictæ Eccleſiæ in Titulum fuit ablata a Superiore, & Conventu, & tranſlata in Cardinalem Titularem, ut patet, tum ex Conciliis Baſileen. Lateranen. Conſtitutione Sixti V. & Diplomate Tituli regiſtr. in calce diſceptationis. Ad ipſum ſpectat deputatio Parochi, Rot. *dec. 2. de exceſſ. Prælat.*, *in noviſſ.* Tondut. *quæſt. benef. par. 2. cap. 1. §. 5. num. 10.*

13 Non obſtat diſpoſitio Concilii Tridentini *ſeſſ. 25. cap. 11. de Regular.* & aſſertum Privilegium Innocentii Octavi, & Leonis X. quibus cavetur, quod Parochus deputetur a Superioribus Regularibus, quia & Concilium Tridentinum, & prædicta privilegia habent locum in Eccleſia Regulari ſubjecta Superioribus Regularibus, ſecus in Eccleſia Regulari jam ſæcularizata, & Cardinali Titulari pleno jure ſubjecta, quia omne Jus, quod habebat Superior Regularis fuit tranſlatum in Cardinalem Titularem, qui ſubrogatus fuit in ejus locum, Rota *dec. 252. n. 4. par. 5. rec.* late Tamburin. *de Jure Abbat. diſp. 15. q. 11. num. 9.*

14 Et fere in terminis de Eccleſia Parochiali erecta in Collegiatam, quod cura animarum debeat exerceri per Præpoſitum, in quem vigore erectionis cura fuit tranſlata, ſeu ab eo deputandum, dixit Rota *dec. 37. n. 1. & 2. part. 9. rec.*

15 Quo vero ad deputationem Confeſſariorum, aliqui ex Adverſariis æquivocant inter deputationem, & approbationem. Aliud eſt enim deputare, aliud approbare, nam ſicuti in Eccleſia Regulari Superior deputat Regulares ad audiendas Confeſſiones ſæcularium, Ordinarius vero, cui præſentantur approbat, ad præſcriptum Concil. Trid. *cap. 15. ſeſſ. 13. de reform. & habetur in Clement. Dudum, §. Statuimus etiam, de ſepult.* Barboſ. *ad d. cap. 15. num. 7.* Sic in Eccleſia ſæculari Prælatus, qui ibi habet Jura Epiſcopalia, Confeſſarios deputat, immo & approbat, Ricc. *deciſ. 22. n. 4. & 5. part. 4.* Suarez *de Pœnitent. tom. 4. diſp. 28. ſect. 5. nu. 3.* Tambur. *de Jur. Abbat. tom. 2. diſp. 6. q. 11.* Barboſ. *ad dict. cap. 15. num. 28.* Ciarlin. late *cap. 208. num. 46. 68. & 69.*

16 Neque obſtat, quod Prælati habentes Jura Epiſcopalia non poſſint approbare Confeſſarios, neque Concionatorem, niſi habeant Territorium ſeparatum, & ſint nullius Diœceſis, ut reſolvit Sacra Congregatio Concilii, cujus reſolutionem refert, & ſequitur Rota coram Penia *deciſ. 1052. & deciſ. 332. part. 1. in recent.*

17 Quia, ut ſupra dictum eſt in octava quæſtione, cum Cardinalis Titularis habeat in ſua Eccleſia Regulares ſibi pleno jure ſubjectos, perinde ac ſi haberet Territorium ſeparatum, ut dixit Rota *deciſ. 44. num. 5.* poſt Tambur. *de Jur. Abbat. tom. 3.*

Nec inde infertur præjudicium Summo Pontifici, quia ſi vult poteſt ſuo privilegio concedere Territorium ſeparatum, & Jura in eo Epiſcopalia, Rota *deciſ. 46. nu. 5. & 6. poſt 3. tom.* Tambur.

Sed quicquid ſit de quæſtione, an Cardinalis Titularis poſſit approbare Confeſſarios, & Concionatorem, cum hodie ſolum de deputatione agatur; quæſtio circa approbationem agitanda erit inter Eminentiſſimos Cardinalem Vicarium, & Cardinalem Titularem.

Quod dictum eſt de Parocho, Confeſſariis, & Concionatore, multo magis habet locum in Sachriſta, quia cum ad eum ſpectet cura ſupellectilium, quæ ſunt deſtinatæ Cultui Divino in dicta Eccleſia, & curare, ut Miſſæ, quæ prævia eleemoſyna a fidelibus expetuntur ibidem celebrentur, & habere cuſtodiam Theſauri Eccleſiæ, ut *in cap. 1. de Off. Sacriſtæ*, Rota coram Coccino *dec. 238. n. 9.* propterea Cardinalis Titularis poteſt eligere quem voluerit ex dictis Fratribus, ut reſolvit Rota *dec. 203. n. 7.* coram Coccino.

Nec obſtant ea, quæ a Theologis ex adverſo ſcribentibus opponuntur circa deputationem Sachriſtæ, & viſitationem Sacrarii, ex eo quod Sachriſta ſit Regularis, & illi ad nullum Cultum Dei teneantur, ut debitum Eccleſiæ Titulari.

Nam certe hæc omnia impertinenter dicta ſunt, ſi enim 18 Eccleſia Titularis, cui inſerviunt Regulares, eſt ſubjecta in temporalibus, & ſpiritualibus pleno jure Cardinali, eam in Temporalibus, & Spiritualibus ſollicite, fideliter, & prudenter regere, & gubernare debet, frequenter viſitare, & circa Cultum Divinum invigilare, ut mandatur a Conſtitutione Sixti V. Quis erit, qui negare audeat ſub nomine Cultus Divini non venire deputationem Sachriſtæ, & Sacrarii viſitationem? Et ſi negligens fuerit ſemel deputatus quin poſſit amoveri a Cardinali Titulari, ſicut poteſt removeri ab Epiſcopo? text. eſt *in cap. 2. de Off. Cuſtodis in fine* qui licet loquatur de Cuſtode, idem tamen eſt Cuſtos, & Sachriſta, ut notat Azor. *tom. 2. Inſtit. Moral. lib. 3. q. 16.* Sebaſtian. Cæſar. *de Eccleſ. Hierarch. q. 2. Proœm. num. 6.* Barboſ. *juris univerſ. lib. 1. cap. 27. num. 11. in fine.*

Qui autem habet jus viſitandi Eccleſiam, certum eſt poſſe 19 viſitare Sacrarium, ſive Sachriſtiam, ibidem ſupellectilem, paramenta, & ornamenta neceſſaria, redditus Sachriſtæ, Vaſa Sacra, Cruces, Calices, Patenas, Thuribula, Candelabra, & alia, de quibus per Fuſcum *de Viſitat. lib. 1. c. 3.* Ventriglia *in prax. tom. 2. annot. 24. n. 46.* Pac. Jordan. *lucubrat. tom. 2. lib. 7. tit. 1. n. 175.* ubi ponit modum Viſitandi Sachriſtiam.

Cum ergo Fratres degentes in Conventu Sanctæ Mariæ in Via non habeant aſſiſtentiam juris communis, Breve Leonis illis non ſuffragatur, quia per erectionem in Titulum dictæ Eccleſiæ evanuit, conſuetudo immemorabilis nulla adſit, & ſi adeſſet, ſuis ſublata, præſcriptione non poſſint juvari, nullumque Jus habeant ſe opponendi in his, quæ ſpectant ad Cultum Divinum, & curam animarum in dicta Eccleſia Cardinali Titulari, & ſint pleno jure, & omnino ſubjecti eidem Cardinali, ablata a Generali, Provinciali, & Superiori omnis in eos Juriſdictio, non eſt cur petant manuteneri in eorum prætenſa poſſeſſione, quæ & non adeſt, & ſi adeſſet, per decreta irritantia appoſita in Conſtitutione Sixti, & Diplomate Tituli, quæ inficiunt Titulum, & poſſeſſionem, ut per plures deciſiones Rotales oſtendit Barboſ. *clauſul. 40. n. 18.* fuit ſublata.

Nec poteſt hodie dari de poſſeſſione, quia ſolum tractatur, 20 ut Illuſtriſſimi Domini mei referant Sanctitati Suæ, quam auctoritatem habeant Cardinales Titulares in Eccleſiis Regularibus ſuorum Titulorum, cum ex hoc pendeat bonum jus, vel Cardinalis Titularis, vel Fratrum inſervientium d. Eccleſiæ Titulari, & quando poſſeſſio pendet a negotio principali, ut hic, debet prius terminari negotium principale, Gregor. XV. *deciſ. 283.* & ibi Adden. *n. 18.*

S U M M A,

S I V E

C O M P E N D I U M

Eorum, quæ continentur in hac Prima Parte Tertii Libri de Juriſdictione, & Foro competenti.

I.

PROOEMIALIA.

De pluribus juriſdictionis generibus, vel ſpeciebus reſpective, aliiſque generalitatibus ad materiæ præfationem, a n. 1. ad 12.

II.

De concurſu utriuſque Fori Eccleſiaſtici, & Sæcularis in genere, eorumque reſpective competentia, a n. 13. ad 31.

III. De

III.

De controverſiis juriſdictionalibus Fori Eccleſiaſtici inter plures ejuſdem Fori Superiores Magiſtratus contendentes inter ſe de juriſdictione activa, a num. 32. ad 49.

IV.

De controverſiis pariter Fori Eccleſiaſtici, & inter Eccleſiaſticos Prælatos, & Magiſtratus, vel ſubditos ſuper juriſdictione paſſiva ratione exemptionis, a n. 50. ad 62.

V.

De controverſiis juriſdictionalibus inter plures ejuſdem reſpective Fori Judices, & Magiſtratus ſuper unius majori competentia, quæ illam alterius ſuffocet, vel ceſſare faciat, a n. 63. ad 72.

VI.

De pleriſque aliis ad materiam juriſdictionalem pertinentibus, a n. 73. ad fin.

S U M M A R I U M.

I.

1 *DE duplici genere Fori, & juriſdictionis Eccleſiaſticæ, & ſæcularis.*
2 *Antiquis temporibus Papa erat caput Fori Eccleſiaſtici, & Imperator Fori ſæcularis in toto Orbe, hodie vero in Eccleſiaſtico id procedit, ſed non in ſæculari, in quo quilibet Princeps eſt Imperator in ſuo Principatu.*
3 *De Magiſtratibus, & Officialibus ſubordinatis utriuſque Fori.*
4 *De diſtinctione Ordinariorum, & Delegatorum.*
5 *De alia diſtinctione competentiæ, & incompetentiæ, vel majoris competentiæ.*
6 *De hujus competentiæ generica diſtinctione inter Forum Eccleſiaſticum, & ſæculare.*
7 *De differentia inter incompetentiam Fori ſæcularis cum Eccleſiaſticis, & Fori Eccleſiaſtici cum ſæcularibus.*
8 *De competentia ſpeciali in quolibet reſpective Foro, unde manet.*
9 *De accidentali incompetentia ratione [illegible].*
10 *De diviſione Judiciorum civilium, & criminalium.*
11 *De cauſarum connexione, vel præjudicialitate, quæ competentiam, vel reſpective incompetentiam cauſat.*
12 *Agitur prius de Foro Eccleſiaſtico.*

II.

13 *Diſtinguuntur quatuor inſpectiones competentiæ Fori Eccleſiaſtici.*
14 *De Perſonis Eccleſiaſtico Foro ſubjectis.*
15 *Etiam [illegible] ſunt Perſonæ Eccleſiaſticæ ad effectum Fori.*
16 *Clericus actor ſequitur laicum reum in ſuo Foro laicali.*
17 *De reconventione Clerici actoris in Foro laicali.*
18 *Clericus feudatarius ſubjacet Principi laico Domino feudi in concernentibus feudum.*
19 *De aliis caſibus, in quibus Clericus ſubjacet Foro laicali.*
20 *De Clericis in minoribus, non habentibus requiſita Concilii Tridentini.*
21 *Quando laici etiam rei ſint de Foro Eccleſiaſtico, eique ſubjaceant.*
22 *De militibus aliquarum piarum, vel Eccleſiaſticarum militiarum, an ſint de Foro Eccleſiaſtico?*
23 *De uxoribus, & filiis Clericorum Græcorum.*
24 *De locis Eccleſiaſticis, quæ ſint de Foro Eccleſiaſtico, & non ſubjaceant laicali, ut ſunt Eccleſiæ, Monaſteria, Conventus, & ſimilia.*
25 *Quid de Hoſpitalibus, aliiſque piis locis, vel Confraternitatibus laicorum.*
26 *Quæ ſint bona, & jura Eccleſiaſtica ad Eccleſiaſticum Forum pertinentia, & præſertim decimæ ſpirituales.*
27 *Quando bona laicalia, & indifferentia ratione Perſonæ Eccleſiaſticæ ſint Fori Eccleſiaſtici, & quando non.*
28 *Quid in bonis de directo dominio Eccleſiæ, ſi quæſtio ſit inter laicos ſuper dominio utili.*
29 *De cauſis Fori ſpiritualis, quænam ſint.*
30 *De cauſis mixti Fori.*
31 *De juriſdictione Papæ in temporalibus.*

III.

32 *Papa non habet neceſſarium privativum concurſum juriſdictionis, & poteſtatis cum quibuſcunque Prælatis, & Superioribus Eccleſiaſticis.*
33 *Ideoque omnes prævenire poteſt, vel ab eis avocare.*
34 *Sed non ſolet uti hac poteſtate, & de cognitione primæ inſtantiæ ad Ordinarium ſpectante.*
35 *De ordine, ſeu gradualitate cauſarum ſecundæ, vel ulterioris inſtantiæ.*
36 *De quæſtionibus juriſdictionalibus ſuper juriſdictione activa inter Ordinarios, vel Diœceſanos, & inferiores Prælatos.*
37 *Omnia loca præſumuntur eſſe in aliqua Diœceſi, & Territorium ſeparatum nullius Diœceſis non præſumitur.*
38 *Quomodo iſta qualitas Territorii ſeparati probetur.*
39 *De differentia inter probationem per privilegium, & alteram per immemorialem.*
40 *Qualis debeat eſſe privilegium, & quod non ſufficiat illud exemptionis paſſivæ, a qua non infertur ad juriſdictionem activam.*
41 *De activa juriſdictione ordinaria inferioris Prælati intra alienam Diœceſim, ejuſque probatione.*
42 *De differentia inter hos Prælatos, & de prærogativis eorum, qui habeant Territorium vere ſeparatum, & Nullius.*
43 *De iis, quæ Ordinariis delegata ſunt in locis ſubjectis [illegible] Prælatis.*
44 *De Superioribus Regularibus, aliiſque localibus intra Monaſterii, vel Eccleſiæ fines, & ambitum, [illegible].*
45 *Vicarii generales, vel foranei non conſtituunt diverſam ſpeciem Prælaturæ.*
46 *Minuſque Capitula Cathedralium, vel Collegiatarum.*
47 *De Cardinalibus in eorum Titulis, & de Archipresbyteris Baſilicarum, aliiſque Cappellanum, & locorum Protectoribus.*
48 *Epiſcopus poteſt in quacunque Diœceſis parte Tribunal erectum habere, & ſubditos evocare, etiamſi eſſent plures Diœceſes unitæ.*
49 *Quid operetur loci diſtantia, vel aſperitas itineris.*

IV.

50 *Epiſcopus, vel alter Ordinarius Diœceſanus habet fundatam intentionem cum omnibus Eccleſiis, & Clericis ſuæ Diœceſis, atque hæc ſola juris aſſiſtentia ſufficit ad manutentionem.*
51 *De privilegiis exemptivis Regularium cum activa juriſdictione eorum Prælatorum.*
52 *Etiam aliquibus Eccleſiis ſæcularibus id concedi ſolet.*
53 *Et de Monaſteriis Monialium.*
54 *De moderationibus, quas hæc privilegia exemptiva paſſa ſunt.*
55 *In quibus ultra generales moderationes, exempti ſubjacent Ordinario, & præſertim Regulares in conjugatis, & aliis.*
56 *De aliis caſibus, in quibus Regulares exempti ſubjacent Ordinario loci.*
57 *De moderationibus exemptionum Monaſteriorum Monialium.*
58 *De caſu negligentiæ Prælatorum.*
59 *De exemptionibus accidentalibus ratione officiorum, vel munerum.*
60 *De exemptione reſultante a ſuſpicione, & de pluribus exemptionis ſpeciebus.*
61 *Epiſcopus eſt competens in cauſa ſuæ Eccleſiæ, vel menſæ, ſed ſi recuſabilis.*
62 *Suſpicio in Perſona Epiſcopi influit in Vicarium, vel Baronis in Officialem.*

V.

63 *De cauſis ex quibus reſultat competentia.*
64 *Aliud eſt agere de competentia unius, in excluſionem alterius, qui ſit incompetens, & aliud de majori competentia plurium competentium.*
65 *De materia electionis, & variationis Fori.*
66 *Data pari competentia, præventio attenditur, & quando de hac adeſſe dicatur.*

67 *Quod Forum loci delicti alterius Fori praeventioni quandoque praevaleat.*
68 *In prima inſtantia inter plures Judices electio eſt Actoris, in alia vero appellantis.*
69 *Quando Forum originis, vel domicilii non attendatur ob ſituationem bonorum in diverſis Principatibus, vel Diœceſibus.*
70 *Si hæreditas poſſideat bona in diverſis locis, ubi ſit agendum judicium hæreditatis, vel fideicommiſſi.*
71 *De cauſarum connexione, vel præjudicialitate.*
72 *Quomodo Judex civilis inhibeat criminali, & e contra.*

VI.

73 *De poteſtate Papæ ſupra Concilia generalia, eorumque derogatione.*
74 *De poteſtate temporali, ac jure territoriali Papæ in toto mundo.*
75 *De juriſdictione Collegii Cardinalium, Sede vacante.*
76 *De juriſdictione, & poteſtate Principum, & Magiſtratuum ſæcularium cum Eccleſiaſticis.*

I.

PROŒMIALIA.

De pluribus juriſdictionis generibus, & ſpeciebus reſpective, aliiſque generalitatibus ad materiam.

1 JUriſdictionis, ac Fori magis generica diſtinctio eſt inter Forum ſpirituale, ſeu Eccleſiaſticum, & prophanum, vel ſeculare, ita civili, ſeu politico Orbe regulato ab his duobus Fori, vel Imperii generibus, eo modo, quo materialis Orbis, a duobus Cœli luminaribus Sole, & Luna regulatur, primo aſſimilando ſpiritualem, alteri vero ſæcularem poteſtatem. *a*

2 Pro antiquorum autem temporum ſtatu ejuſdem Orbis duo conſtituebantur Principes, primique utriuſque Fori, ac poteſtatis Regulatores, a quibus alii Rectores, & Magiſtratus dependentiam haberent, Papa ſcilicet, cui Solis attributum congruit, & Imperator, cui illud Lunæ. Hæc autem prima comparatio Solis in Papa, hodie quoque viget ob unitatem capitis, quod ſocium, vel æqualem in Catholica Eccleſia non admittit, *b* altera vero non ita, dum in quolibet ſupremo Principatu hodie diſcreta poteſtas eſt, atque pluralitatem admittit ob ejuſdem Imperii ſciſſuram, quæ tot, tantoſque produxit ſæculares Principes, quorum quilibet in ſua Ditione Imperator dicitur, tantamque habet in ſuo Imperio poteſtatem, quantam antiquus Romanorum Imperator in toto Orbe ſibi ſubjecto habebat, ideoque tot cenſeantur Orbes, quot ſunt ſupremi, ac independentes Principatus, in quorum quolibet, proprio Principi præfatum Lunæ attributum congruit, Sole vero ſpirituali omnes hos Catholicos Orbes generaliter, & unice illuminante. *c*

3 Quodlibet igitur ex his juriſdictionis, vel Fori generibus diverſas habet ſub ſe ſpecies diſcretas, quæ tanquam ſydera in hoc politico Firmamento coruſcant comparative ad duo majora luminaria, ad illud ſcilicet Papæ, in Patriarchas, Primates, Legatos, Archiepiſcopos, & Epiſcopos, aliosque Prælatos, & Eccleſiaſticos Magiſtratus dividuntur; ad illud vero Principis ſæcularis ſunt Præſides, Proconſules, Gubernatores, Barones, aliique Magiſtratus, & Officiales ſeculares, qui diverſas habent ſpecies. Aliqui ſcilicet in forma ſingulari, & alii in forma collegiativa, quam pro noſtri communicabilis Orbis moribus conſtituunt Rotæ, Concilia, Parlamenta, Senatus, & ſimilia, ſub diverſis vocabulis pro variis Regionum moribus explicari ſolita.

4 In eiſdem utriuſque Fori Prælatis, vel Magiſtratibus, diverſæ dignoſcuntur juriſdictionis ſpecies, aliquorum etenim ordinaria, aliorum vero delegata eſt juriſdictio, ſive aliquorum eſt primæ, aliorum vero eſt ſecundæ, vel ulterioris inſtantiæ, & proinde hoc juriſdictionis genere in plures, ac diverſas ſpecies diſtributo.

5 In ſingulas item ſpecies, altera quoque diſtinctio ſubingreditur, competentiæ, vel incompetentiæ, ſive eadem in omnibus poſita competentia, majoris unius, quam alterius.

6 Competentia quoque eandem recipit magis genericam diſtinctionem aſque ab initio inſinuatam inter utrumque generale Forum Eccleſiaſticum, & ſeculare, ut ſcilicet in Perſonis, vel cauſis ad Eccleſiaſticum pertinentibus, generaliter quilibet Fori ſecularis Judex, vel Magiſtratus incompetens reputetur, e converſo autem, in Perſonis, & cauſis Fori ſecularis, quilibet Judex Fori Eccleſiaſtici ſit incompetens; itaque dicitur generica competentia, vel incompetentia.

7 Ea tamen inter utramque differentia dignoſcitur, ut in Perſonis, & cauſis Fori ſpiritualis, ea Judicis ſecularis habitualis, ac omnimoda ex Partium conſenſu non ſit prorogabilis, e converſo autem ea Fori ſpiritualis in Perſonis, & cauſis Fori ſæcularis, hanc prorogationem admittat. *d*

8 Specialis vero competentia in quolibet Foro cum proprio Perſonarum, vel cauſarum genere reſpective, ex pluribus manat cauſis, vel fontibus, origine ſcilicet, Domicilio, Contractu, deſtinata Solutione, Delicto, Bonorum ſituatione, Beneficio, & Feudo, aliis quoque extraordinariis, ſive accidentalibus exiſtentibus competentiæ cauſis, contentus ſcilicet, vel prorogationis, offenſæ, vel turbatæ juriſdictionis, offenſarum auſium, & ſuſceptæ adminiſtrationis cum ſimilibus, aliiſque generaliter æque unt, ac alteri Foro reſpective in proprio genere, ſeu ſphæra conveniunt. *e* 9

10 Accidentalem e converſo incompetentiam producunt in eadem ſphæra, vel genere, exemptiva privilegia, ob quæ ille, qui alias ex præmiſſis cauſis competens eſſet, incompetens fiat; *f* Eandemque incompetentiam pro locorum, præſertim vero magnarum Civitatum moribus 11 civilium, & criminalium cauſarum diviſio producit, ut civilium Judex criminalium ſit incompetens, & e converſo criminalis civilium incompetens cenſeatur, quamvis eadem ſit Perſona utrique ſubdita. *g*

12 Cauſarum connexio quoque, vel præjudicialitas, incompetentem efficit eum, qui alias competens eſſet, ejus competentia ab alia majori ſuffocata, ſicut etiam inter æquales unius præventio legitime ſequuta, alios reddit incompetentes. *h*

13 De utriuſque autem generis concurſu prius agere congruit, quæ ſcilicet ad unum, & quæ ad alterum pertineant Forum, ut his præcognitis de concurſu Magiſtratuum ejuſdem Fori reſpective agatur.

a tit. de præeminentiis diſc. 26. & Miſcell. Eccl. diſc. 1. & 2.
b d. diſc. 2. Miſcellan. & in Relat. Cur. diſc. 2.
c tit. de Regalibus diſc. 161. *d* d. diſc. 1. & 2. Miſcellan. Eccleſ. & hoc tit. plenius, *e* hoc tit. diſc. 28. & ſeqq.
f ibidem. *g* hoc tit. diſc. 77. & 79.
h hoc tit. diſc. 74. & 75 cum ſeqq.

II.

De concurſu utriuſque Fori Eccleſiaſtici, & Sæcularis in genere, eorumque reſpective competentia, vel incompetentia inter ſe.

14 SPirituali, ſeu Eccleſiaſtico Foro privative ad ſeculare incompetens cum illa habituali incompetentia, quæ omnimoda dicatur, de Partium conſenſu non prorogabilis, ſubjacent aliquæ Perſonæ, loca, ſeu bona, & cauſæ, ideoque quatuor diſtinctæ deſuper cadunt inſpectiones, ſuper Perſonis ſcilicet, ſuper locis, ſuper bonis, & ſuper cauſis.

15 Perſonæ Eccleſiaſtico Foro, privative ad Seculare Forum ſubjectæ cenſentur omnes illæ, quæ Eccleſiaſticæ, vel ſpirituali militiæ in utroque ordine, vel Clero ſæculari, & regulari adſcriptæ ſunt, in ſæculari ſcilicet per primæ tonſuræ aſſumptionem, magis vero per alios ſuperiores Ordines minores, ac majores, in regulari vero per illam formalem, ac ſolemnem habitus Regularis aſſumptionem futuræ deſtinatæ profeſſionis præparatoriam, per quam in formali ſtatu Novitii, 16 ſub Regularium Superiorum obedientia conſtituatur, non autem per illam habitus aſſumptionem, quæ devotionis gratia fiat, in ſæculo adhuc permanendo, quamvis enim Novitii veri Religioſi non ſint, Perſonæ tamen Eccleſiaſticæ ad hunc Fori effectum reputantur. *i*

17 In reis conventis tamen, non autem in Actoribus, hæc privativa ſubjectio procedit, cum Clericus actor, laicum reum in ſuo laicali Foro conveniat; *l* Itaque conventione permiſſa, pro Regionum, vel Tribunalium ſtylis, qui varii ſunt, in eodem laicali Foro quandoque datur ejuſdem Clerici actoris reconventio, in eo, in quo reus etiam exiſtat. *m* Quod tamen (ut præmiſſum eſt) certam non recipit regulam, cum diverſam habeat praxim, cui deferendum videtur.

18 Earundem item Clericorum, vel Eccleſiaſticarum Perſonarum, quamvis Reorum partes gerant, quandoque laicali Foro ſubjectio datur, ratione ſcilicet feudi, quod ab eis obtineatur in iis, quæ ipſum feudum ejuſque dependentias concernant. *n* Sive ob enormitatem criminis, ob quam 19 Canones hoc Fori privilegio eos denudarunt, ut in crimine præ-

præſertim veri, ac formalis aſſaſſinii ſtatutum eſt, aliiſque ſimilibus, in quibus tamen certa, & generalis regula non habetur, ob diverſos Regionum, ac Principatuum ſtylos, vel mores, quibus ſive de jure, ſive de facto deferri debere quandoque praxis docet. e

20 Sive ubi de iis agatur Clericis, qui in minoribus tantum Ordinibus conſtituti, atque de Eccleſiaſtico non proviſi beneficio, illis careant requiſitis, quæ Tridentinum Concil. ad hunc effectum neceſſaria reputavit, inceſſus nempe in habitu, & tonſura Clericali, cum ſervitio Eccleſiæ, cui ſit addictus. p

21 In laicis e converſo, qui pro generali regula, laicali Foro ſubjecti ſunt, & qui ubi Rei ſint, ad illud, non autem ad Eccleſiaſticum trahi debent, q ejuſdem Eccleſiaſtici Fori ſubjectionem accidentalem inducit Epiſcoporum, vel Cardinalium familiaritas, vel Eccleſiarum, & Monaſteriorum ſervitium, cui Perſona firmiter, ac pro majori vitæ parte addicta ſit, r idque pariter certam, ac generalem non admittit regulam, ob nimium diverſam Regionum, vel Principatuum praxim, cui deferendum venit, quando ea legitima ſit.

22 In aliquarum Eccleſiaſticarum, ſive ab Eccleſia approbatarum militiarum, & Congregationum, aliorumque ſimilium piorum Inſtitutorum, quæ tamen veram Religionis formam non habeant, neque Religioſum, ſeu Regularem ſtatum imprimant, quæſtio cadit ſuper earum comprehenſione ſub hoc genere Eccleſiaſticarum Perſonarum, cum quibus Eccleſiaſticum Forum privativam habet competentiam, id autem pariter certam, ac generalem non admittit regulam, ob eandem Regionum, ac Principatuum diverſam praxim, cui deferri ſolet. ſ

23 In iis quoque locis, in quibus Orientalium, ſeu Græci Ritus Clericorum uſus habeatur cum uxoribus, & filiis, quæſtio item cadit, an Perſona Clerici uxori, & filiis illud Fori privilegium communicet, variis varia ſentientibus, quod pariter a receptis locorum, vel Principatuum moribus, & praxi deciſionem expectare videtur.

24 Sub altero vero locorum Fori Eccleſiaſtici genere, extra quæſtionem cadunt Eccleſiæ, & Monaſteria, aliæve formales domus Regularium utriuſque ſexus, illæque domus Clericorum ſæcularium, qui ad inſtar Regularium collegialiter, atque in quadam clauſtrali figura convivant. t

25 Involuta quæſtione cadente in Hoſpitalibus, aliiſque locis, quæ ad pietatis opera erecta, & deſtinata ſint, & in quibus Laici pie ſe exerceant etiam in Divinis, ſacriſque functionibus, ut in Oratoriis, & Confraternitatibus, aliiſque ſimilibus inſtitutis contingit, cum ea tamen diſtinctione, pro magis recepto ſenſu, quæſtio deciſionem recipere videtur, an cum Eccleſiaſtici Superioris legitima auctoritate, aliiſque Canonum requiſitis, loci, vel operis erectio ſequuta ſit, ut tunc Eccleſiaſticam naturam ſortiatur, ideoque de Eccleſiaſtici Fori pertinentiis cenſeri debeat ipſe locus, vel Univerſitas, in ſingulis tamen quoad ea quæ eorum Perſonam, ac bona concernunt, laicali perſeverante qualitate, his autem requiſitis non accedentibus, pius quidem, non autem Eccleſiaſticus locus veniat cenſendus, ideoque Fori laicalis exemptionem non obtineat, advertendo tamen, quod in utroque caſu certa, & generalis regula non cadit, ob eandem Regionum, & Principatuum diverſam praxim, diverſoſque ſtylos, & mores. u

26 In tertio honorum, vel jurium genere, diſtinctio eſt inter ea, quæ naturaliter, & intrinſece Eccleſiaſtica ſint, qualia cenſentur jura ſpiritualium decimarum, vel cauſæ matrimoniales, & ſimilia, ut in eis eadem privativa Eccleſiaſtici Fori competentia cadat, neglecta qualitate Perſonarum, inter quas contentio ſit. x

27 Ubi vero de indifferentibus, atque de ſui natura bonis, vel juribus laicalibus agatur, eadem competentia, a qualitate poſſeſſoris pendet, ut Perſonam regulariter ſequantur, ejuſque Foro ſubjaceant, pariter vero id certam, ac generalem non habet regulam, ob eandem praxis, ac morum diverſitatem, potiſſime vero ubi ipſorum bonorum præventio, vel ſubjectio Fori laicalis jam impreſſa ſit; quia nempe poſt cœptum laicale judicium, Eccleſiaſticum poſſeſſorem obtineant, vel in eodem poſſeſſore ſtatus immutatio ſequatur. y

28 Quæſtione cadente ubi Eccleſiæ, vel Clerici jus, vel dominium remotum, ac mediatum ſit, & contentio ſolum inter Laicos, de utili, vel ſubalterno dominio certantes habeatur, ut in feudalibus, & emphyteuticis, ſeu livellariis bonis contingit, quæ de Eccleſiarum directo dominio exiſtant, idque pariter certam non habet regulam, ob diverſam Regionum, ac Principatuum praxim; attamen nimia probabilitas ibi videtur aſſiſtere opinioni, quæ ad qualitatem habentium proximum, & immediatum intereſſe reſpicit, cum Eccleſia Domina directa in cauſa non exiſtente, nullumque habente intereſſe, ejus proinde privilegium communicari non debeat, quando ſuper unius, vel alterius contendentium majori pertinentia ſit quæſtio. z

Cauſarum vero quartum genus, quod ad Forum Eccleſiaſticum pertinet, eas complectitur cauſas, quæ propriæ ſpirituales ſint, ſive ſpiritualitatem concernant, ſive animæ Forum reſpiciant, ut (e.g.) ſunt illæ Eccleſiaſticorum beneficiorum, Fidei, cenſurarum, matrimoniorum, ſpiritualium decimarum, uſurarum, quando de uſuris agatur declarandis, juramenti directa obligatione, vel relaxatione, pariter ut juris eſt, cum ſimilibus, in quibus tamen, vel juriſtarum ſubtilitates, vel Principatuum leges, vel ſtyli quandam introduxerunt diſtinctionem inter cognitionem facti, & illam juris, ſive inter ſpiritualitatem, & temporalitatem, quaſi quod Forum laicale in his quoque cauſis, facti vel temporalitatis competentiam habeat, ideoque remanet materia certæ, & univerſalis regulæ incapax, ob nimiam varietatem praxis, ſuper cujus commendabili, vel damnabili qualitate integer veritati locus relinquitur, cum ſilentio ſepulturam in hac præſertim materia veritatem pati neceſſe ſit. 29

Iis vero exceptis, in quibus hæc peculiaris Eccleſiaſtici Fori competentia intret, in reliquis omnibus Foro laicali regula generalis aſſiſtit per hujuſmodi limitationes in reliquis firmata. 30

Tertia vero, ſeu mixta datur ſpecies cauſarum, quæ mixti dicuntur Fori, utpote ad utrumque Eccleſiaſticum, & ſæculare, ſive ſpirituale, & temporale quoad punitionem pertinentia, ut ſacrilegii, uſurarum, adulterii, concubinatus, aliæve ſimiles reputantur, ut inter utrumque Forum ejus qui prævenit, major ſit competentia, ſeu melior conditio: non autem ipſius puncti cognitio, vel deciſio, ut juris eſt; pariter autem id certam, ac generalem non recipit regulam ob diverſam Regionum, vel Principatuum praxim, quæ uni Foro privative ad alterum ubi de laicis agatur cognitionem de facto defert. 31

Altiores inter utrumque Forum cadunt quæſtiones territorii, vel Papalis poteſtatis, etiam in temporalibus ſuper Principum, ac Principatuum inſtitutione, deſtitutione, conceſſione, privatione, unione, vel diviſione, aliiſque ſimilibus, de quibus alibi occaſione agendi de Papa, ejuſque poteſtate aliquid inſinuatum eſt, ideoque ibi videndum. a 32

f Hoc tit. diſc. 92. & tit. de Regul. diſc. 43. & 49. & ſæpius.
l Hoc tit. diſc. 62. m Hoc tit. diſc. 94.
n Tit. de feud. diſc. 34. & 54. & hoc tit. d. diſc. 94.
o Dict. diſc. 94. p In annot. ad C. T. diſc. 24.
q diſc. 62. r Hoc tit. diſc. 4. & 33. ſ Hoc tit. d. 45. & 92. & tit. de Regul. diſc. 50. t Tit. de Regul. d. diſc. 50. & per tot. u Hoc tit. diſc. 40. cum plur. ſeq. & diſc. 95.
x Tit. de decim. & de matrim. & hoc tit. diſc. 47.
y Diſc. 94. hoc tit. & diſc. 37. de judiciis.
a Infra num. 73. & ſeqq.

III.

De controverſiis juriſdictionalibus Fori Eccleſiaſtici inter plures ejuſdem Fori Prælatos, & Superiores Magiſtratus contendentes inter ſe de juriſdictione activa.

Cum Papa, ſi ipſius certa voluntas accedat, nulla remanet quæſtio poteſtatis, ex parte aliorum Prælatorum, & Eccleſiaſticorum Magiſtratuum in iis, quæ Eccleſiaſticum, ac ſpirituale Forum concernunt, ſive ſint Epiſcopi, aliive locorum Ordinarii, ſive Metropolitani, ſeu Primates, & Patriarchæ, ſive Legati, non datur etenim quæſtio ſyderum adverſus Solem, neque fluminum adverſus matrem, a quo ipſa manant. Eſt etenim Papa univerſi Orbis, & Eccleſiæ Catholicæ Epiſcopus, & Ordinarius, a quo juxta veriores Catholicas opiniones, omnes alii dependentiam habent; ideoque volens, in utraque contentioſa, & voluntaria Eccleſiaſtica juriſdictione, & poteſtate, atque tam in cauſarum cognitione, quam in beneficiorum, & officiorum proviſione, Ordinarios, alioſque Prælatos ad quos pertinet, prævenire poteſt, quinimmo præventas cauſas avocare, ut per ſe ipſum cognoſcat, vel aliis cognoſcendas committat. 33

Non ſolet autem poteſtatem hanc ad exercitium deducere, niſi in magnis, & gravioribus cauſis pro ejus arbitrio, quod certam generalem non habet regulam, cum a ſingulo- 34

rum caſuum circumſtantiis id regulandum veniat, ideoque ad Canonum mentem a Tridentini Concilii decretis magis explicatam, idem Pontifex, ejuſque vices utraque Gratiæ, & Juſtitiæ Signatura, cauſas in prima inſtantia locorum Ordinariis cognoſcendas remittit, prævia quoque avocatione ab iis, quibus jam delegatæ ſint, niſi Partium conſenſus, ſeu Prælati nimia negligentia, aliæve circumſtantiæ hujus regulæ ſuadeant limitationem.

35 Multoque minus in cauſis primæ inſtantiæ Legati, Primates, & Metropolitani ſe ingerunt, eaſque locorum Ordinariis adimunt, cum ſecundæ, vel ulterioris inſtantiæ ipſorum ſit poteſtas, ac juriſdictio. *b*

In ulteriori vero inſtantia, & poſtquam Ordinarius ſuo functus eſt officio, ſive quod ob negligentiam, vel incidens gravamen, terminatione cauſæ principalis indignum ſe reddiderit, gradatim appellatio interponenda eſt, non autem omiſſo medio, atque per ſaltus, præterquam ad Papam, illoſque Romanæ Curiæ Magiſtratus, quos idem Papa ad id præfecerit, ad quos omiſſo medio appellatur. *c*

36 Majores autem juriſdictionis quæſtiones inter Eccleſiaſtici Fori Magiſtratus illæ videntur inter Diœceſanos, qui Ordinariorum vocabulo in jure explicantur, illoſque inferiores Prælatos, qui veram Epiſcopatum, vel quaſi, Diœceſim non habentes, Eccleſiaſticam, & quaſi Epiſcopalem juriſdictionem, & poteſtatem habere prætendant, cum alicujus, vel aliquorum locorum Clero, & Populo privative ad Epiſcopum Diœceſanum, vel cumulative, pro cauſarum natura, & qualitate.

37 Quamvis autem involutæ videantur hujuſmodi quæſtiones, illæ tamen, facti potius, quam juris videntur, certam, ac generalem non de facili regulam habentes, utpote a ſingulorum caſuum qualitate, & circumſtantiis expectantes deciſionem.

Illæ autem deſuper ſtatutæ ſunt communiores regulæ, pro caſuum circumſtantiis congrue applicandæ, ut ob generalem Orbis diviſionem in Epiſcopatus, & Diœceſes, hujuſmodi inferiorum Prælatorum ordinaria juriſdictio, juris habeat reſiſtentiam, cum idem jus Diœceſanis aſſiſtat, donec contraria accedat concludens probatio territorii ſeparati, quod quandam impropriam conſtituat Diœceſis ſpeciem, cui ad Diœceſum differentiam, propriæ Civitatis titulum, vel nuncupationem habentium, *Nullius* nomen tribuitur a Provincia, ſeu Metropolitica Civitate nuncupationem ſortiendo, ideoque iſta qualitas, niſi concludentem habeat probationem, præſumenda non eſt.

38 Ad duas vero ſpecies hæc probatio reſtricta eſt, ad illam ſcil. privilegii Apoſtolici expliciti, cum ſolius Pontificiæ poteſtatis ſit Eccleſiaſtica, & ſpiritualia territoria ſtatuere, dividere, vel unire, & alteram bene probatæ immemorabilis non vitioſæ poſſeſſionis, per cujus conſueta, & connaturali operatione, idem Apoſtolicum privilegium abſque juſtificationis neceſſitate allegari poteſt.

39 Ea vero inter unam, & alteram ſpeciem probationis dignoſcitur differentia, ut prima, quoties privilegium clarum, & explicitum ſit, nullumque patiatur intentionis defectum, ejuſque valida, ac probanti forma præſuppoſita, probationem incontinenti factam parit, e converſo autem altera immemorabilis canonizationem per tres conformes exigit, Epiſcopo, ſeu Diœceſano interim juris aſſiſtent e beneficio, in Diœceſanæ juriſdictionis poſſeſſione, & exercitio gaudente, ideoque notabilis inter unam, & alteram differentia dignoſcitur.

40 Prima vero melior, ac promptior ſpecies materialis territorii ſeparationem, cum finium deſignatione, intra quos Clerus, & Populus Sæcularis vivant, continere debet, cum activæ, & quaſi Epiſcopalis juriſdictionis conceſſione, illis non ſuffragantibus Apoſtolicis privilegiis, quæ Regularibus præſertim Eccleſiis, & Monaſteriis, eorumque Profeſſoribus, ac Servientibus, Vaſſallis, Miniſtris, Colonis, ac etiam bonis, ſuper exemptione ab Epiſcoporum juriſdictione, & poteſtate concedi ſunt conſueta, cum eorum receptione ſub protectione, ac immediata juriſdictione B. Petri, ac Apoſtolicæ Sedis, ut etiam aliquibus ſæcularibus Eccleſiis conceſſum eſſe dignoſcitur, id etenim paſſivam juriſdictionem, ſeu exemptionem percutit, non autem exinde ad activam juriſdictionem cum Clero, & Populo, ac jure territorii inferendum eſt, quamvis loci, & Populi dominium, ac juriſdictionem temporalem, ex ſæcularis poteſtatis conceſſione, eadem Eccleſia, vel Monaſterium obtineat, illaque æquivoca privilegiorum praxis, vel interpretatio, multas produxit uſurpationes, ac lites. *d*

Altera eſt illorum Prælatorum inferiorum ſpecies, qui præfata territorii ſeparati probatione deſtituti, eandem activam ordinariam, ſeu Epiſcopalem juriſdictionem, ex præſcriptione, vel privilegio in Clerum, & Populum alicujus loci, cujus ſituatio intra alicujus Diœceſis fines extra controverſiam ſit, ſibi competere prætendunt, atque pariter facti potius, quam juris eſt quæſtio, ſuper illius præſcriptionis juſtificatione, ſuper qua Apoſtolicæ Conſtitutiones certam quoque præſcripſerunt formam. *e*

Notabilis vero inter unam, ac alteram inferiorum Prælatorum ſpeciem differentia dignoſcitur, illi etenim ſunt, qui ex privilegio, vel immemorabili præſcriptione, territorium vere ſeparatum habeant, cum vera, & propria qualitate *Nullius*, tanquam per propriæ, ac independentis Diœceſis ſpeciem, omnimodam, ac plenariam, ordinariam, & delegatam habent juriſdictionem Epiſcopalem, nullum agnoſcentes Ordinarium, vel Diœceſanum, iis exceptis, quæ Tridentino Concilio, vel Apoſtolicis Conſtitutionibus viciniori Epiſcopo delegare viſum ſit, nulla cauſarum, vel Perſonarum conſiderata differentia, etiam in iis, quæ ad ordinem pertineant Epiſcopalem, ab ipſis ex ordinis defectu non exercibilia, ut Epiſcopis exercenda committant. 41

Alii vero, qui intra alienam Diœceſim, alienuſve fines, ex privilegio, vel præſcriptione, abſque territorii formali ſeparatione per veritatem aliquam Cleri, & Populi partem privative ad proprium Diœceſanum Eccleſiaſticam, ſeu Epiſcopalem habeant juriſdictionem, quamvis alias pleno jure, ſine cauſarum, vel Perſonarum exceptione, ea quæſita ſit, ex Trid. Conc. decretis, aliiſque Apoſtolicis Conſtitutionibus, in pleriſque hodie habent moderatam, in cauſis ſc. criminalibus, & matrimonialibus, in iis, quæ reſpiciant curam animarum, & Sacramentorum adminiſtrationem. In prædicatione verbi Dei. In approbatione Confeſſariorum. In Parochialium concurſu. In Synodi celebratione, aliiſque juribus, quæ in ejuſdem Concilii decretis, & Apoſtolicis Conſtitutionibus excepta ſunt, quæ locorum Ordinariis, abſque exemptionis violatione, tanquam Apoſtolicæ Sedis Delegatis, commiſſa ſunt. *f* 42

Demum vero altera eſt inferiorum Prælatorum ſpecies, qui ad certas Perſonas, vel certum ambitum reſtrictam habeant juriſdictionem, ut ſunt frequentius, Monaſteriorum, aliorumque domorum Regularium Superiores, ac Prælati, cum Religioſis Profeſſis, & Novitiis, ac Servientibus, & Miniſtris, qui ad Gregorianæ Conſtitutionis præſcriptum Monaſterii, vel domus Regularis ſervitio fixe addicti, intra illius ſepta ſub obedientia Superioris Religioſorum adinſtar vivant. *g* 43

Diverſa vero Prælatorum, ac Magiſtratuum Eccleſiaſticorum ſpeciem non conſtituunt præmiſſorum Prælatorum, juxta eorum varias ſpecies, Vicarii Generales, vel foranei, aliive, ad certas cauſas, vel cauſarum genus deputati, cum iſti unum, & idem repræſentent Prælatum, vel conſtituant Tribunal, ipſius Prælati Vicarios explicando partes, 44 45 ſeu gerendo vices, minuſque Cathedralium, vel reſpective Collegiatarum Capitula, pro illa Epiſcopali juriſdictione, quæ mortuo, vel impedito Prælato conceditur, cum ſuppletivas, vel vicarias partes quoque gerere videantur.

Specialis in Urbe plurium inferiorum Prælatorum habetur ſpecies, Cardinalium ſc. in Eccleſiis, vel titulis Cardinalitiis, in quibus jure Prælatorum inferiorum in aliena Diœceſi probabilius cenſendi videntur. Ac etiam Patriarchalium Baſilicarum Archipresbyteri, aliquarumque Cappellarum, ſeu locorum Protectores, ut præſertim ſunt illi Sixtinæ, & Paulinæ Cappellarum Liberianæ Baſilicæ. *h* 46

Super loco, ac modo Epiſcopalem, ſeu aliam Eccleſiaſticam juriſdictionem exercendi, quæſtiones cadunt, Civitatis nempe, in qua Cathedralis Eccleſia ſita ſit, vel alicujus loci Incolis, ob nimiam diſtantiam, ſive itineris aſperitatem, vel ob conſuetudinem, prætendentibus, ut extra lares trahi non debeant, minuſque ad locum reſidentiæ, vel Tribunalis Epiſcopi accedere cogantur. Potiſſime vero, ubi Diœceſum principaliter unitarum diverſitas concurrat. Verius tamen, pro regula receptum eſt, ut in quacumque unius Diœceſi parte Epiſcopus reſidentiam, ac Tribunal erectum habere valeat, eoque ſubditos trahere, niſi explicitum Apoſtolicum privilegium, vel illud implicitum, quod ex immemorabili conſuetudine manat, hujus regulæ ſuadeat limitationem, ceſſante tamen explicito privilegio, ex ſola antiqua obſervantia, difficiliter deſumenda eſt hæc limitatio, cum de actu vel jure facultativo agatur. 47 48

Loci vero diſtantia, vel itineris aſperitas, Epiſcopi arbitrium regulare debet, ut foraneis Vicariis, alicujus majoris ponderis cauſæ committantur, quam hujuſmodi ceſſante 49

cir-

circumſtantia, praxis ſervet, at breviorum tantum cogni-
tionem habeant, iſtaque controverſia, quæ paſſivæ juriſdi-
ctioni potius congruit, hanc activam quoque percutere
ſolet, ut Vicarii foranei, vel alii locales Magiſtratus hanc
habeant prætenſionem. *i*

b *Tit. de judic. diſc.3. & in annot. ad Concil. Trid. diſc.33. & hoc tit. diſc.51.* c *Ubi ſupra.*
d *Hoc tit. diſc.1. cum plur. ſeq. & diſc.96. & ſeq.* e *Ibid.*
f *Ibid. & in annot. ad Conc. Trid. & in Miſcellan. Eccleſ.*
g *Hoc tit. diſc.4.* h *De his hoc tit. pluries.*
i *Hoc tit. diſc.22. cum ſeq.*

IV.

De controverſiis pariter Fori Eccleſiaſtici, & inter Eccleſiaſticos Prælatos, & Magiſtratus, vel ſubditos, ſuper juriſdictione paſſiva ratione exemptionis.

50 QUamvis in omnibus Eccleſiæ, & Eccleſiaſtica loca, ac
etiam utriuſque Cleri Sæcularis, & Regularis Clerici,
aliæque Eccleſiaſticæ Perſonæ, Canonum diſpoſitione, pri-
mævoque rerum ſtatu attentis, Epiſcopo, vel alteri Ordina-
rio, territorialem, ſeu Diœceſanam legem habenti ſubja-
ceant, ideoque cum eis, ac in omnibus Fori ſpiritualis cauſis
Ordinarius fundatam habeat intentionem, ac juris aſſiſten-
tiam, quæ in hac juriſdictionali materia illud habet ſingulare,
ut abſque alia poſſeſſionis juſtificatione, in ejus exercitu ma-
nutentione ſufficiat. *l*
51 Quia tamen Sedes Apoſtolica Clero Regulari in univer-
ſum, vel directe, & immediate, vel communicationis be-
neficio, ab hac juriſdictione, & poteſtate, exemptiva con-
ceſſit privilegia, ſingulorum Monaſteriorum, vel domorum
Localibus, ipſarumque Religionum Generalibus, vel Provin-
cialibus Prælatis, & Magiſtratibus in proprios ſubditos ordi-
nariam, ac Epiſcopalem tribuendo juriſdictionem, idque
in aliquibus ſæcularibus Eccleſiis praxis quoque docet, earum,
52 earumque Clericis, & Miniſtris, exemptivo privilegio at-
tributo, earundem Prælato ordinaria juriſdictio Regularium
adinſtar, attributa ſit. Certam vero, ac uniformem regu-
lam, ſæcularium exemptio (ut illa Regularium) non ha-
bet, cum ea major, vel minor, ſive generalis, aut limi-
tata a privilegii tenore pendeat, ſive ab obſervantia, quæ
ejuſdem privilegii interpres eſt, ubi illud aliqua laboret
ambiguitate. *m*
53 Aliquibus etiam Monialium Monaſteriis eadem exem-
ptio concedi conſuevit, eamque frequens praxis docet. *n*
54 Generalem autem Regularium, vel Sæcularium modera-
tionem a Trid. Concilio, & Apoſtolicis Conſtitutionibus,
ac decretis, hæc privilegia paſſa ſunt, præcedenti rubrica
quoque ſuper activa juriſdictione inſinuatam, in pleriſque
caſibus, quæ utpote omnibus communia, ab omnibus pa-
riformiter ſervari congruis, ut acceſſus ad publicas, & ſo-
lemnes proceſſiones, interdictorum, ac jejuniorum obſer-
vantia, & ſimilia ſunt, in quibus uni legi, unique Su-
periori parendum eſſe congruit. *o*
Occaſionalis item, in exemptis eorum exemptivo negle-
cto privilegio, intrat, ubi nempe exemptus Ordinarii ju-
riſdictionem, vel Majeſtatem turbet, ſeu lædat, vel ejus
55 præcepta ſpernat, in iis, quæ Regulares, ac exemptos
quoque complectantur, ut pro frequentiori praxi, præſer-
tim eſt acceſſus ad Monialium Monaſteria. *p*
Sive quod in ejuſdem Ordinarii vinea, vel ovili ſe in-
gerere, atque Operarios facere velint, ejuſdem Ordinarii
ſubjecto Clero, & Populo, Sacramenta, aliaque Epiſco-
palia, vel Parochialia jura miniſtrando, cum non ratio-
ne Perſonæ exemptæ, ſed ratione occaſionis, juriſdictio
competat, exemptione neglecta. *q*
In cenſuris quoque perſonalibus, quarum ſequatur incur-
ſus, in iis præſertim exemptis, qui hoc privilegio ſpecialiter
muniti ſint, ut a locorum Ordinariis, aliiſque Prælatis,
cenſuris innodari non valeant. Eaque probabilis, magiſque
recepta diſtinctio eſt inter hominis, ac legis cenſuras, ut in
prima ſpecie, quæ a proferentis juriſdictione manat, ſuffra-
getur exemptio, limitationem quoque recipiens, ubi homi-
nis cenſura in extrajudiciali forma per ſpeciem defenſionis,
etiam contra non ſubditum, ad vim, vel turbationem repel-
lendam proferatur, ubi vero cenſura ſit legis, cujus declara-
tionem, vel denunciam Prælatus in proprio territorio, ad
ſuarum ovium notitiam faciat, id liceat; ubi tamen adeo
certus dignoſcatur incurſus, ut nulla deſuper proferentis ju-
riſdictionalis cognitio requiratur, ac ſiat, niſi ea ad puri facti
certi probationem requiratur, ideoque limitatam, ac merè ca-
ſam facti declarationem actus redoleat. *r*
Moderatæ quoque Pontificiæ leges, exemptione non ob- 56
ſtante, illos locorum Ordinariis ſubjecerunt Regulares, qui
in antiquis domibus, vel Monaſteriis, ante hujuſmodi le-
ges fundatis morarentur, in quibus ad minus ſexenarius
non adſit numerus, ſive in illis recentioribus poſt earum
editionem conſtructis, in quibus ad minus duodenarius
non moretur. *ſ*
Lex quoque fundationis hanc ſubjectionem parere ſolet, *t*
Sive ubi in forma ſingulari, non autem Univerſitatis, vel
Reipublicæ Monaſteria regerentur, Generalium, ac Pro-
vincialiumque Prælatorum viſitationem, & correctionem non
habentia, niſi ſpeciale accedat exemptivum privilegium,
generalia etenim privilegia, quæ directe ipſis Religioſi-
bus, vel mediate per communicationem competant, hu-
juſmodi Religioſis, ac Monaſteriis non ſuffragentur, mi-
nuſque iis Religioſis exemptis, qui de Superiorum etiam
licentia extra Clauſtra perpetuo vivant, ſive ad tempus
extra proprium Monaſterii locum, ſecus vero, ubi vitam
intra Clauſtra ducendo, extra illa crimen, vel exceſ-
ſum patrari contingat, cum id proprii Regularis Supe-
rioris juriſdictionem non tollat. *u*
Majorem vero moderationem paſſa ſunt exemptiva pri-
vilegia, quæ Monialium Monaſteriis conceſſa ſunt, præ-
ſertim vero in extrinſeca, & intrinſeca viſitatione, ac cu- 57
ſtodia materialis, ac formalis clauſuræ, cum Ordinariorum
juriſdictione, & auctoritate in ipſaſmet extrinſecas Perſo-
nas exemptas, ac in aliis pluribus, quæ in Apoſtolicis le-
gibus, & decretis exprimuntur, præſertim vero in actu ele- 58
ctionis Abbatiſſæ, vel Prælatæ, ut in ſua ſede latius. *x*
Nimiæ quoque, vel ſcandaloſæ Superiorum exemptorum
negligentiæ ſuppletio Ordinario loci conceditur, aliiqua
minus frequentes habentur caſus, quorum enumeratio- 59
nem compendii ratio non patitur.
Accidentalis quoque datur exemptio illorum, qui alias
Ordinarii poteſtati, ac juriſdictioni ſubjacerent, officii ſci-
licet, vel muneris ratione, quod hanc præſeferat exem-
ptionem, ut in S. Inquiſitionis, vel Cameræ Apoſtolicæ,
Fabricæ S. Petri, aliiſque ſimilibus Officialibus, Commiſ-
ſariis, & Miniſtris praxis docet.
Alia quoque accidentalis exemptionis eſt ſpecies, quæ
ex juſta ſuſpicionis cauſa proveniat, eaque triplicem ha- 60
bet ſpeciem. Unam nempe, ubi cauſa particularem Ordina-
rii, vel Prælati Perſonam concernat, privatarum ſcilicet ini-
micitiarum, vel parentelæ, ſive privati intereſſe. Alteram,
ubi ob gravamina, quæ aliarum cauſarum occaſione illata
ſint, eadem ſuſpicio, vel juſta exemptionis cauſa vigeat,
ut a Superiore concedenda ſit. Et tertia, ubi Eccleſiæ, vel
Menſæ intereſſe juſtam præbeat recuſandi cauſam ab ipſa
lege probatam, alia extrinſeca ipſius cauſæ probatione 61
non deſideranda. Quamvis etenim Epiſcopus, alterque
Prælatus non recuſatus competens Judex, & Superior exi-
ſtat, juſte tamen eſt recuſabilis. *y*
Ea vero ſuſpicio, quæ in Epiſcopo vigeat, in ejus Vi-
cario, aliiſque Officialibus quoque viget. Idemque in Ba- 62
ronis, vel Domini ſæcularis Officialibus, ſi ipſe ſit ſuſpectus.

l *Diſc.1. cum ſeqq.* m *Diſc.28. & ſeqq. hoc tit.*
n *Hoc tit. diſc.26. & ſeqq.* o *Tit. de Regul. & in Miſcellan. Eccleſ. & in annot. ad Conc. Trid.*
p *Hoc tit. diſc.29. & 36. & in Miſcell. Eccl. diſc.14. & ſeq.*
q *Diſc.1. & ſeqq. & diſc.31. & 32.*
r *D. diſc.29. hoc tit. & d. diſc.14. & ſeqq. in Miſcellan.*
ſ *Tit. de Regul. diſc.32.* t *Hoc tit. diſc.30.*
u *Diſc.28. & 36. hoc tit. & diſc.26. in Miſcell. Eccleſ.*
x *Hoc tit. diſc.26. & de Regular.* y *Hoc tit. diſc.47.*

V.

De controverſiis juriſdictionalibus inter plures ejuſdem reſpectivæ Fori Judices, & Magiſtratus, ſuper unius majori competentia, quæ illam alterius ſuffocet, vel ceſſare faciat.

MAjoris, vel minoris competentiæ concurſus, inter 63
eos eſt regulariter ſupponendus, qui illam æque actua-
lem habeant, ex diverſis fontibus, vel cauſis, in eadem
tamen inſtantia. Uno ſcilicet originis. Altero domicilii.
Altero fori contractus. Altero deſtinatæ ſolutionis. Altero
loci delicti. Altero ratione contrectationis. Altero ratio-
ne turbatæ juriſdictionis. Altero ratione Fori defuncti. Et
altero ex bonorum ſituatione competentiam habente.

Ubi

etenim inſtantiarum diverſitas accedat, quia nem-
64 pe unus primæ, alter vero ſecundæ, vel ulterioris inſtantiæ ſit Judex, vel eadem generis cauſarum diverſitas adſit, ut unus criminalium, alter vero civilium ſit Judex, vel unus popularium, ac indifferentium, alter vero fiſcalium, vel militarium, ſive alterius certi generis habeat cognitionem, tunc non majoris, vel minoris competentiæ concurſus intrat, ſed affirmativa, privativaque competentia unius, cum negatione alterius, ob inſtantiarum, vel cauſarum diverſitatem, quæ juriſdictionis defectum inducere dicitur, ut ſuperius agendo de ordine Fori Eccleſiaſtici inſinuatum eſt. Ideoque aliud eſt agere de unius competentia, ob alterius incompetentiam, & aliud de majoris incompetentiæ concurſu inter plures æque competens.

65 Eam vero incompetentiam, quam inſtantiarum diverſitas producit, viduarum, pupillorum, aliarumque miſerabilium Perſonarum privilegium tollit, quod electionis, ſeu variationis Fori dicitur, ut neglecto primæ inſtantiæ Judice, Principis, vel Supremi Magiſtratus Tribunal adiri valeat, dummodo loci diverſitas accedat, cum in eodem loco illa non detur electio, ſeu variatio. Idque in Foro etiam Eccleſiaſtico procedere magis receptum eſt, quamvis contradicentes non deſint. Certam tamen, ac generalem hoc privilegium regulam non admittit, cum Regionum, ac Principatuum diverſæ leges, vel mores, nimium diverſam deſuper habeant praxim, ſuper perhorreſcentiæ argumento, vel ſuper variatione, ac etiam in revariatione, ipſarumque perſonarum qualitate, an inter miſerabiles pro hujuſmodi privilegii competentia recenſeri debeant. z

66 In ejuſdem itaque æqualis competentiæ concurſu, qui ſpecie non differat, neque majorem, vel reſpective minorem habeat prærogativam, prævenientis potior conditio eſt, ubi legitima ſit præventio, quæ facti potius, quam juris habet ſuſpectionem, an fraudulenter, vel affectata ſit, ſive in ſolo conatu, vel præparatione, effectu non ſubſequuto, ea eadente diſtinctione, inter Actorem, & Reum, ut Actoris reſpectu ſola petitio, vel comparitio, aut Rei decreta citatio in ejus præjudicium litis introductionem cauſet, rei vero conventi reſpectu citationis legitima executio requiritur. Id autem certam non habet, ac uniformem regulam, cum a locorum, vel Tribuna-
67 lium legibus, ac ſtylis frequentius diverſis, diverſam recipiat praxim, alicubi etenim magis privilegiatum delicti Forum præventioni quoque prævalere ſolet, pro facti tamen qualitate, & circumſtantiis. a

68 Legitima vero præventione ceſſante, ſive ubi ejus efficaciam creditoris privilegium tollat, ideoque integra adhuc res eſſe dicatur, Actoris electio eſt unum, vel alterum habere Judicem in novo primæ inſtantiæ judicio. In altero autem appellationis, in quo de ſecunda, vel de ulteriori agatur, electio eſt appellantis. b

89 Bonorum ſituatio, vel patrimonii diverſitas, originis, vel domicilii ſuffocat competentiam, quia nempe in eo patrimonio, vel in ea bonorum ſpecie diverſus ille reputetur homo, ut in iis, qui in diverſis Principatibus, Baronias, & Feuda, vel dominia poſſideant, ſive in diverſis Diœceſibus poſſideant beneficia, quæ judicio occaſionem præbeant, praxis docet. c

90 Eorundem bonorum diverſa ſituatio, quamvis ſub una cadant univerſitate, vel patrimonio, ſeu hæreditate, majoris, vel minoris competentiæ producit quæſtiones, quia nempe directa, vel fideicommiſſaria hæreditate in diverſis locis, vel Ditionibus bona habente, cauſarumque connexione, vel puncti identitate exigente, ut ejuſdem Univerſitatis pertinentiæ quæſtio ſub uno agatur Judice, quiſnam magis competens cenſendus veniat? Aliis volentibus locum domicilii defuncti, aliis illum domicilii hæredis, qui ad fideicommiſſi reſtitutionem, ſeu legatorum ſolutionem teneatur, aliis, ut ille attendatur locus, in quo hæreditatis major pars exiſtat, & aliis, ut ille locus, in quo bona magis antiqua, & conſpicua, ſive, ubi ejuſdem hæreditatis caput exiſtat. Certam vero id regulam non recipit, cum a locorum ſtylis, vel Superiorum arbitrio, aliiſque facti circumſtantiis, vel juris diſtinctionibus in ſua Sede recenſitis, deciſionem expectet. d

71 Connexionis, vel præjudicialitatis ratio inter æque contendentes, uni majorem competentiam defert, alteri vero negat. Vel quia timor, ſive inconveniens plurium invicem pugnantium ſententiarum, ſuper eodem puncto a diverſis Judicibus proferendarum, coram uno, exigat unionem, vel quia ſententia, quæ in uno emanet judicio, rei judicatæ exceptionem in altero parere apta ſit. Sive quia æquitas prohibeat, ut pro eadem re, cogendus idem reus, & poſſeſſor ſit plura judicia coram pluribus ſuſtinere Judicibus, vel ut idem Actor, pro ejuſdem actionis experimento, ſive pro eodem ſtatu firmando idem incommodum pati cogatur, cum pleriſque ſimilibus, in quibus facti circumſtantiæ arbitrium regulantes, magis vero locorum, ac Tribunalium ſtyli, magnam ſortiuntur partem.

Inter Judices præſertim, qui eandem habeant cum Per- 72
ſonis juriſdictionem, & competentiam, diverſa vero ſit cognitio, pro diverſo cauſarum genere, quia nempe unus civilium ſit, & alter criminalium, ideoque ubi una, eademque cauſa inter eaſdem Perſonas in utroque civili, & criminali judicio coram utroque Judice intentetur, ob præjudicialitatis rationem, ille, qui prævenit alteri inhibet, ut judicii, vel cauſæ coram eo cœptæ exitum expectet. e

z *Hoc tit. diſc. 69. & 72. & in aliis.* a *Hoc tit. diſc. 57. & tit. de judic. diſc. 3.* b *Tit. de judic. diſc. 3.* c *Hoc tit. diſc. 87. & tit. de ſucceſſ. diſc. 9.* d *Ibid.*
e *Hoc tit. diſc. 77. & 79. & ſæpe.*

VI.

De aliis generaliter ad materiam pertinentibus remiſſive.

Pleraque alia etiam graviora, majoriſque momenti, ſi- 73
ve in praxi minus frequentia in hac juriſdictionali materia cadunt in ſua Sede, parum, vel nihil peracta, & quæ non de facili certam recipiunt regulam, ſub compendio explicabilem, pro diverſis locorum, ac Regionum legibus, vel moribus, ſive ex politicis rationibus legum, vel Juriſtarum ſubjectionem non agnoſcunt, ut præſertim ea eſt ſuperioritatis inter Papam, & Concilium Generale, quæ adeo magnam habet opinionum ſciſſuram inter Theologos, & Canoniſtas, ſive inter Citramontanos, & Ultramontanos, Forum tamen practicum externum, pro judicialibus cauſis decidendis, de quo ſolum viri forenſis eſt agere, priorem recepit, ac ſervat opinionem ſuperioritatis Papæ ſupra Concilium, quod ſine ipſius auctoritate minus legitimum ſit, quodque Conciliaribus decretis derogandi, vel diſpenſandi juriſdictionem, ac poteſtatem habeat. Pro voluntate autem regulanda, utpote in dubio non præſumenda, ſpecialis mentio deſideratur, æquipollenti tamen non excluſa voluntatis probatione implicita, vel adminiculativa, Tridentino excepto, quod ſub generalibus venit derogatoriis, ita ejus confirmatoria Conſtitutione diſponente.

Super ejuſdem Papæ territoriali, ac temporali habituali juriſdictione ſupra laicos etiam Principes in univerſo 74
Orbe, non modica quoque eſt quæſtio, quæ ab aliis diſtinctionibus aliquam probabilem a contradictionibus non immunem recipit deciſionem in ſua Sede latius recenſitam. 75
Ubi etiam de juriſdictione Collegii Cardinalium Sede Papali vacante peractum eſt. f

E converſo, non modica opinionum ſciſſura, conſueta- 76
que Scribentium factionaria contentio eſt ſuper Regum, vel Principum ſæcularium juriſdictione, ac poteſtate in ſæcularem, & regularem Clerum, aliaſque Eccleſiaſticas Perſonas, vel Eccleſiaſtica loca, vel ex antiquis Apoſtolicæ Sedis conceſſionibus, ac delegationibus, vel ex cauſa ſtatus, ſeu ex illa publicæ neceſſitatis, vel utilitatis in iis, quæ jure naturæ, vel gentium omnes æque concernant, nulla Perſonarum data exceptione, ut præſertim in humani, vel divini belli caſibus, aliiſque ſimilibus, diſputandi occaſio præbere ſolet, adhuc tamen, ſive de jure, ſive de facto certam id non recipit regulam, atque pro ſingulorum caſuum qualitate, & circumſtantiis, ſive pro diverſis Regionum, & Principatuum moribus, vel ſtylis deciſionem recipere ſolet, ideoque hæc, & ſimilia compendii incapacia, ſunt in ſuis ſedibus pro rerum contingentia videnda.

f *In Relat. Curiæ Romanæ, diſc. 2. & 3.*

Finis Partis Primæ Tertii Libri.

JO: BAPTISTÆ CARD. DE LUCA

Libri Tertii Pars Secunda.

DE PRÆEMINENTIIS ET PRÆCEDENTIIS.

URBINATEN. JURIS METROPOLITICI

PRO EPISCOPO, ET CIVITATE EUGUBII CUM ARCHIEPISCOPO URBINATEN.

Diſcurſus in congreſſu pro directione cauſæ pendentis in Sacra Congregatione Concilii.

An & quando erectio alicujus Eccleſiæ Metropolitanæ in parte, effectuata ceſſet in aliqua Eccleſia ſuffraganea ob non uſum, ſeu ob alias particulares circumſtantias inducentes defectum intentionis Papæ? & aliqua de Provincia Romana intra ambitum 100. milliarium, an in ea detur aliquis Metropolitanus?

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries.*
2 *Menſura diſtantiæ de loco ad locum quomodo facienda ſit remiſſive.*
3 *De duplici perſona quoad ſpiritualia concurrente in Papa.*
4 *Papa habet juriſdictionem in toto Mundo etiam cum jure territorii.*
5 *Vicarius Urbis dicitur in ea Ordinarius loci.*
6 *Territorium, ſeu Diœceſis particularis Urbis quantum ſe extendat, & de Urbis diſtrictu.*
7 *Praxis exercendi juriſdictionem intra breviorem ſuburbanum diſtrictum 40. milliarium quid operetur.*
8 *Intra latiorem diſtrictum 100. milliarium nullus adeſt Metropolitanus.*
9 *Qualis dicatur Provincia Romana, ſeu Papæ.*
10 *Litteræ Apoſtolicæ, ut executionem obtineant, debent juſtificari in omnibus narratis.*
11 *Fallit accedente conſenſu intereſſatorum.*
12 *De erectionibus Cathedralium, vel Metropolitanarum quomodo fiant, & an egeant juſtificatione.*
13 *Solum Decretum Conciſtoriale etiam ſine litteris ſufficit ad erectionem Cathedralis, vel Metropolitanæ.*
14 *Erectiones Cathedralium fiunt ad preces Principum.*
15 *Datur diſtinctio inter gratias exigentes, vel non exigentes factum hominis.*
16 *An non uſus tollat effectum erectionis, ſeu gratiæ.*
17 *Quid requiratur ad præſcribendam exemptionem a jure Metropolitico.*
18 *Effectuatio in parte ſufficit.*
19 *In gratiis de ſui natura præjudicialibus, non trahuntur præjudicia comminatoria, & conſecutiva.*
20 *De erectione Ducatus Urbini remiſſive.*

D I S C. I.

1 POſtquam ſub Paulo III. juxta ſeriem, de qua in Senogallien. Caſtrorum *ſub tit. de feud. diſc.* 1. Ruverei poſſeſſores plurium Civitatum, & dominiorum ſub diverſis titulis, obtinuerunt in eis ſimul unitis erigi Ducatum Urbini tanquam ſpeciem unius Provinciæ, ſeu Principatus. Cupientes, ut idem in ſpiritualibus quoque ſequeretur, obtinuerunt a Pio IV. conciſtorialiter, & in forma conſueta, Eccleſiam Cathedralem Urbinaten. erigi in Metropolitanam, eidem in ſuffraganeas aſſignando Eccleſias Piſauren. Foroſempron. Callien. Senogallien. Feretran. & Eugubien. ea aſſignata ratione, quod ſicuti in temporalibus omnes dictam Civitatem in Metropolim hujus Status agnoſcunt, ita pro majori ſuffraganeorum commodo, utilitate, & decore, idem ſequatur in ſpiritualibus abſque neceſſitate in caſu appellationis adeundi cum majori ſumptu Romanam Curiam, dictæque erectioni aſſenſum præbuerunt omnes alii Epiſcopi, cum quibus ex tunc illico jus Metropoliticum abſque aliqua contradictione effectum ſortiri cœpit, excepto Eugubino, attento quod ea Eccleſia tunc in commendam poſſidebatur per Cardinalem Sabellum, unde propterea in eadem erectione diſponitur, illam, dicta commenda durante, ſuſpenſam remanere debere, effectum tamen ſortituram immediate poſt eam ceſſatam. Cum autem inter dictas Civitates Urbinaten. & Eugubin. antiquæ vigerent æmulationes, unde propterea iſta Eugubin. hujuſmodi ſubjectionem erga aliam æmulam nimium ægre ferret, ob reverentiam tamen Ducum non auderet ſe directe opponere. Hinc dicta dominatione durante, ſtudioſe curatum fuit, poſt ceſſatam dictam commendam, effugi quo magis fieri poſſet dictæ ſubjectionis praxim, itaut ſatis rari fuerunt caſus, in quibus dictus Metropolitanus ſuas partes in hac Diœceſi exercuerit, uſque ad tempus devolutionis feudi, qua ſecuta de anno 1631. levato velo, Epiſcopus, Civitas, & Diœceſis, dictam ſubjectionem negando, ſe conſervare curarunt in antiquo ſtatu exemptionis, ac immediatæ ſubjectionis Sedis Apoſtolicæ, adeout Ughellius *in primo Tomo Italiæ Sacræ*, in quo agit de ſolis Epiſcopatibus exemptis a jure Metropolitico, & Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjectis, inter eos iſtum collocaverit, verum de anno 1661. modernus Archiepiſcopus hujuſmodi prætenſionem excitando, obtinuit a Sanctiſſimo reſcribi Sac. Congregationi Concilii, ut hujuſmodi controverſiam, *ſummarie, & ſine figura judicii, prout de jure, cognoſceret, & terminaret*. Unde propterea ex parte Epiſcopi, & Civitatis, plurium Advocatorum, pro directione, ac defenſione, convocatus fuit congreſſus, in quo, ut infra, varia inſinuata fuerunt motiva, quibus tamen, ob difficultates a Me inter Congregatos juniore excitatas ſuſpenſis,

Determinatum fuit, amplectendum eſſe motivum a Me deductum, quamvis ab aliquibus primo aſpectu reputatum ſingulare, ac extra profeſſionem Juriſtæ, ſuper defectu ſcilicet intentionis Papæ erigentis, ob ignotam, & forte non conſideratam facti circumſtantiam, quæ iſtam Eccleſiam ab aliis ſuffraganeis prædictis diverſificat, quia nempe eſſet infra ambitum 100. milliarium, & ſic intra Provinciam Romanam, in qua nullus datur Metropolitanus.

Quod motivum plauſum habuit apud Sac. Congregationem, quæ proinde mandavit menſurari diſtantiam, ad effectum inſpiciendi, an dicta Civitas eſſet intra hujuſmodi ambitum, ut ex hac parte pro conſtanti ſupponebatur, vel extra, ut prætendebatur ex parte Archiepiſcopi hujuſmodi circumſtantiam negantis, & hoc ſtante cauſa ulteriorem progreſſum hucuſque non habuit, unde propterea defuit occaſio diſputandi ſuper hujuſmodi menſuræ modo, an ſcilicet per aerem, vel per terram fieri deberet, & quatenus hoc ſecundo modo, an per lineam rectam, & per agros, vel potius per vias uſitatas, vel reſpective inuſitatas, ſeu ſcortos, de quo aliqualiter habetur actum in Morana erectionis Conventus *ſub tit. de Regularibus*. 2

Dicebam igitur in diſcurſu deſuper habito, Papam, quatenus pertinet ad ſpiritualia, duplicem perſonam repræſentare, unam, in qua dicitur Chriſti Vicarius, militantis Eccleſiæ caput viſibile, totiuſque Orbis Epiſcopus, ac Ordinarius Ordinariorum, eundem Orbem habens pro Diœceſi, damnata prorſus ſententia volentium hujuſmodi generalem juriſdictionem eſſe in Perſonas non autem cum jure territorii, quæ propoſitio per aliquos circa annum 1650. in campum deducta, per Sac. Congregationem Inquiſitionis, cauſa mature cognita, tanquam temeraria, immo hæretica expreſſe damnata fuit, ut habetur inter illa mea vota, ſeu annotationes, quas occaſione efformandi in hoc puncto votum ad petitionem cujuſdam Cardinalis, ex prudentialibus motivis congruit vivere ſub tenebris. 3 4

Altera

5 Altera vero Perſona eſt illa Epiſcopi particularis Urbis, ubi tanquam Ordinarius ſeu hanc legem Diœceſanam exercet per ſuum Vicarium, qui proinde in Urbe, ejuſque territorio dicitur Ordinarius, & venit ſub legibus, aliiſque decretis loquentibus de Ordinario loci, Veſtr. *in prax. l.* [illegible] *n.* 1. Scacci. *de judiciis*, *l.* 1. *cap.* 5. *n.* 1. Sbroz. *de off. Vicarii*, *l.* 1. *q.* 3. *n.* 19. bene Rota *in Romana hæreditatis* 28. *Aprilis* 1659. *cor. Melzio*, *impreſſ. poſt collect. Bondeni, dec.* 62. & habetur non ſemel inſinuatum ſupra in *tit. de juriſdictione, & Foro competenti*.

6 Territorium autem, ſeu Diœceſis particularis Urbis ubi Papa hanc ſecundam Perſonam Epiſcopi particularis gerit, de jure protenditur uſque ad dictum ambitum 100. milliarium circumcirca; ad textum in *l.* 1. *§. initio*, *ff. de offic. Præfecti Urbis*, ubi Bald. *ante n.* 1. Tuſcus *verbo diſtrictus*, *concluſione* 536. *n.* 11. Fenzon. *ad Statut. c.* 197. *n.* 95. *& ſeq.* & habetur actum *in Romana gabellæ equorum*, *& in Romana ſalis ſeu dohanæ*, *ſub tit. de Regal. diſc.* 72. *&* 94. occaſione examinandi hunc terminum, ſeu vocabulum *diſtrictus* Urbis.

Et quamvis hodie hujuſmodi diſtrictus per moderna Statuta ſit redactus ad ſolum ambitum 40. milliarium, ad tollendam caſus incertitudinem, quæ prius habebatur, an ſcilicet reſtringeretur ſolum ad loca ſubjecta Populo circa ſal, & focaticum, ex deductis præſertim *d. diſc.* 72. *de Regal.* Nihilominus id reſpicit fines temporales, atque principaliter ordinatum eſt quoad juriſdictionem Senatoris, & Populi, & ſubjectionem Statutorum, unde propterea intrat receptiſſima propoſitio, de qua in Toletana, *diſc.* 2. & frequenter in aliis *ſub tit. de juriſd.* quod a finibus temporalibus non infertur ad ſpirituales, & e contra, & conſequenter iſta moderna reſtrictio attendenda non videtur in ordine ad diminuendam antiquam Urbis Diœceſim, in primæva Dionyſii diviſione ex regula Præfecturæ ſic conſtitutam.

7 Licet autem in contrarium urgere videretur praxis, ſeu obſervantia Tribunalis Vicarii, quod ejus cumulativam juriſdictionem etiam in prima inſtantia non protendit ultra dictum modernum ambitum, ſeu diſtrictum 40. milliarium, nihilominus ubi etiam ex hujuſmodi conſuetudine aliis Epiſcopis intra 100. milliaria exiſtentibus, aliquod jus ſuper exemptione ab hac juriſdictione quæſitum eſſet, [illegible] probabilius videtur, & habetur actum *ſub d. tit. de juriſd. in Terracinen. diſc.* 50. Adhuc tamen cum conſuetudo, juxta receptiſſimam quotidianam propoſitionem, ſtrictiſſime attendenda ſit in ſuo caſu individuo, neque extendenda ſit de caſu ad caſum, operativa quidem eſſe poterit quoad dictam facultatem Vicarii habendi cumulativam cum ipſis Ordinariis, etiam in prima inſtantia intra dictum modernum ambitum reſtringendam; non autem quod dictus antiquus ambitus deſinat eſſet de Urbis Diœceſi, ſeu territorio, ad

8 effectum ut nullus Metropolitanus in eo detur.

Quod probari obſervabam ex inconcuſſa obſervantia Sedis Apoſtolicæ, quod non conſuevit intra hunc ambitum Eccleſias Metropolitanas erigere, ſive Cathedrales ibibi exiſtentes alteri Metropolitano ſubjicere, & ſi forte quandoque id factum eſt, attamen non habuit effectum, ut præſertim habemus de Eccleſia Aquinaten. quam Archiepiſcopus Capuanus ex quibuſdam antiquis Apoſtolicis diplomatibus prætendit eſſe ejus ſuffraganeam, qualem inadvertenter ſupponit Barboſ. in ejus *Provinciali*, Obſervantia vero docet contrarium, cum iſta Eccleſia ſe conſervet in ſtatu exemptionis, ac immediatæ ſubjectionis Sedi Apoſtolicæ, unde Ughellius *in d. tom.* 1. *Italiæ Sacræ*, eam inter exemptas collocat.

Ideoque ſtante dicta moderna obſervantia Tribunalis Vicarii reſtringendi ſuam juriſdictionem intra breviorem modernum diſtrictum 40. milliarium, hinc Profeſſores Ec-

9 cleſiaſticæ eruditionis, dictum antiquum latiorem ambitum 100. milliarium, ad differentiam moderni, & pro exclusione cujuſcumque Metropolitani, appellare ſolent ſub nomine Provinciæ Romanæ, quod tamen vocabulum latius patere ſolet, atque in plurium ſenſu complectitur omnes Eccleſias exemptas Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjectas, per totum Orbem ſparſas, & quod Eccleſiæ exiſtentes intra Provinciam Romanam non cognoſcant Metropolitanum, refert deciſum per S. Congreg. Fagnan. *in c. & ſi membra*, *n.* 36. *de his quæ fiunt a Prælato ſine conſenſu Capituli*. Quæ Provincia exiſtat inter Provincias Capuanam, & Piſanam, ad tex. in *c. cum nos*, *de offic. Vicar.*

Quando autem dictum facti præſuppoſitum non aſſiſteret, quod ſcilicet hæc Civitas non eſſet intra dictum ambitum Provinciæ Romanæ, ſtaret ceſſaret motivum veriſimiliter deficientis voluntatis Papæ regulandi iſtam Eccleſiam juxta aliarum, ut ſupra hanc novæ Metropolitanæ Eccleſiæ ſubjectarum, ob dictam circumſtantiam diverſificantem, tunc mea ſententia erat, etiam in ſenſu veritatis, probabiles eſſe oppoſitiones hujus Eccleſiæ, & Civitatis reſpective ob rationes antiquæ æmulationis, & antipatiæ, & ſucceſſive ſcandalorum, & inconvenientium, quæ exinde reſultare poſſent, non tamen leguleice, & pro ſtrepitu, vel dicam judicialiter deducendis, cum per iſtam viam ſatis timendum eſſet, ſed potius proprie ſtatualiter, & politice, recurrendo ad eundem Pontificem pro moderatione probabiliter omnino concedenda, juxta exempla, quæ in hac materia habentur frequentia, præſertim vero tunc deducebam illud Eccleſiarum Parmæ, Placentiæ, Imolen. & Cervien. quas Gregorius XIII. Eccle- 10
ſiæ Cathedrali Bononien. per ipſum in Metropolitanam erectæ in ſuffraganeas aſſignaverit, poſt vero Sixtus V. vel alter ſucceſſor in primævo ſtatu repoſuit, vel ſcilicet exemptionis, & immediatæ ſubjectionis Sedi, vel ſuſpectam ſuſtinendo Eccleſiæ Metropolitanæ Ravennat. Quod etiam Paulus IV. fecit quoad Eccleſias Pennen. & Adrien. quas ſibi exemptas Clemens VII. ſubjecerat Eccleſiæ Metropolitanæ Theatin. & Pius IV. ex eodem motivo pacis, & pro ſedandis continuis diſcordiis plurium inconvenientium productivis, Eccleſiam Anſonen. ſeu Lanzianen. eidem Metropolitanæ Eccleſiæ Theatinæ ſubjectam erexit etiam in Metropolitanam. Cum quibus, & ſimilibus exemplis ſatis juſtam, & probabilem credebam hujuſmodi petitionem, ad quam ſolam recurrendum eſſet, quatenus ut ſupra non aſſiſteret dictum facti præſuppoſitum circa ſituationem intra ambitum 100. milliarium, quo ſubſiſtente, credebam cauſam eſſe in tuto pro hac parte, ſtante præſertim obſervantia, attendenda tanquam interpretativa hujus motivi, & voluntatis Papæ potius quam ſtandum inefficaciæ, ſeu non uſui dictæ erectionis, ut alii credebant.

Cæteri conſequenter, ſeu quidem Juris Conſulti, ſed nudis legalibus propoſitionibus nimium inhærentes, erant in ſenſu quod principaliter inſiſtendum eſſet in eo, quod iſtæ litteræ Apoſtolicæ, quarum executionem Archiepiſcopus petebat, utpote ad Partis poſtulationem, præfati ſcil. Ducis Urbini, deberent in omnibus narratis juſtificari, ut executionem mererentur, ad communiter notata in *cap. ſi Capitulo*, *de conceſſ. præbendæ*, & eſt apud beneficialiſtas quotidianum ſuper executione litterarum, proviſionis beneficii, vel reſervationis penſionis, cum ſimilibus, & in propoſito tamen, neceſſariæ juſtificationis omnium narratorum in litteris Apoſtolicis ſuper erectione Eccleſiæ in Collegiatam habetur *deciſ.* 258. 283. *&* 284. *p.* 7. *rec.* & eſt actum infra *hoc eod. tit. in Meſſanen. erectionis diſc.* [illegible]

Narrata vero dicebant, nedum juſtificata non eſſe, ſed neque poſſe juſtificari, unde propterea inferebant ad vitium ſubreptionis, & obreptionis, ac defectum intentionis, dum in eiſdem litteris narratur, omnes Eccleſias prædictas exiſtere in Statu Urbini, idemque Eugubinam, & alias Civitates in temporalibus agnoſcere alteram Urbinaten. in Metropolitanam, quod in facto corruere dicebant reſpectu iſtius Civitatis, quam Dux poſſidebat in Vicariatum, ſeu Principatum cum diverſo titulo, abſque aliqua ſubjectione, vel dependentia a ſtatu Urbini, cum quo æque principaliter non autem ſubjective per Paulum III. unitus fuerat Vicariatus, ſeu Principatus pro ſola electione Dignitatis Ducalis, ut in d. Senogallien. Caſtrorum *ſub tit. de feud. diſc.* 1. Prout narratur hujuſmodi erectionem prælatarum Eccleſiarum, earumque Prælatorum, Cleri, Populi, Civitatum, & Diœceſium commoditates, & utilitates pariter eſſe, cujus contrarium de directo in iſta Eugubina Civitate, & Diœceſi contingeret, cum Prælatus alias exemptus, ac Sedi Apoſtolicæ immediate 11
ſubjectus, ita fieret ſubditus Archiepiſcopi, & ſic ejus Dignitas minueretur, prout notabiliter præjudicaretur ipſi Civitati ex omnibus circumſtantiis, vel de majoritate, vel æqualitate contendenti cum dicta Urbinaten. quam ſibi æmulam, ita in Superiorem, & Metropolim recognoſcere cogeretur, cum aliis præjudiciis reſultantibus etiam Clero, & Populo, tum ob itineris aſperitatem, tum ob majores expenſas, quæ in litigando ſupponebatur, ratione cujuſdam Capituli ibi ſolvi conſueti, unde magis expedit in gradu appellationis Romanam Curiam adire.

Ad præſumptionem vero juſtificationis reſultantem ab effectuatione erectionis ſpatio unius ſæculi cum aliis Eccleſiis reſpondebant id provenire a conſenſu per alios Epiſcopos, ut ſupra initio præſtito, quo concurrente alia non exigitur juſtificatio, ut per Scribentes *in d. c. ſi Capitulo*, Lotter. *de re benefic. l.* 3. *q.* 22. *n.* 5. Buratt. & Adden. *deciſ.* [illegible] *n.* 2. *&* 409. *num.* 1. Adden. ad Greg. *dec.* 57. *num.* [illegible] *& paſſim*. Atque ad aliquos actus geſtos in hac Diœceſi, reſpondebant, quod eſſent clan-

deſti-

deſtini, ſeu meticuloſi ob Ducum reverentiam, ſemper tamen contradicti.

22 Quamvis autem, ut ſupra, etiam in ſenſu veritatis, crederem ſatis juſtam, & probabilem eſſe hujus Civitatis, & Eccleſiæ prætenſionem, ſuper continuatione primævi ſtatus exempti, & ſub immediate ſubjectione Sedis Apoſtolicæ, vel ob dictam ſituationem intra centum milliaria, qua ſubſiſtente defectus intentionis eſt clarus, vel iſta facti circumſtantia corruente, ob moderationem in omnem eventum juxta ſuperius inſinuata, & ſimili exemplo, juſte, & rationabiliter a Sede Apoſtolica concedendam, nimium in idem ſuffraganeo longævo non uſu, non quod iſte aptus eſſet ad tollendam, vel præſcribendam dictam ſuperioritatem, ut infra, ſed pro interpretatione dicti defectus intentionis, ſive pro juſtificatione dictarum cauſarum, ob quas in omnem eventum præfatæ moderationi locus eſſe deberet.

De reliquo præfatæ legales propoſitiones in ſuis caſibus veræ, non videbantur ſubjectæ materiæ congrue applicabiles, cum hujuſmodi erectiones Cathedralium, vel Metropolitanarum, cenſendæ non veniant jure ſimplicium gratiarum, quæ ad Partium poſtulationem, & narrativam fiunt ſuper proviſionibus beneficiorum, & ſimilibus, ac etiam ſuper erectionibus Collegiatarum, quoniam præfata erectionum ſpecies fit cauſa mature cognita in pleno Conciſtorio, & prævia cognitione, & conſultatione Congregationis Conciſtorialis, ac propterea litteras Apoſtolicas ſuper erectione Cathedra-
23 lis non indigere aliqua juſtificatione firmatur, *dec.612. p. 2. rec.* Et in ſpecialibus terminis juris Metropolitici pro Archiepiſcopo Theatino cum Epiſcopo Ortonen. firmatur in Theatina juriſdictionis 17. Septembris 1607. & 17. Martii 1608. coram Ottembergo, ubi quod etiam decretum factum in Conciſtorio abſque litteris ad id ſufficit.

24 Neque bene dicebatur iſtam eſſe gratiam ad Partis poſtulationem, quoniam licet in litteris erectionis diceretur fieri ad preces Ducis Urbini, attamen id de conſuetudine Sedis Apoſtolicæ in hujuſmodi erectionibus practicatur ob excellentiam, & gravitatem materiæ, ut nonniſi ad poſtulationem Regum, vel Principum, ad hujuſmodi innovationes procedatur, ut docet praxis actualis in caſu, de quo infra in Burgen. erectionis *diſc. 6.* & patet apud Peniam *dec.546.* ubi de Eccleſia Montis Regalis erecte in Metropolitanam ad preces Regis cum ſimilibus, ac etiam practicatur in Canonizationibus Sanctorum, non inde tamen ſequitur dici gratias inconſiderate, & ad ſolam Partis poſtulationem, & narrativam factas, itaut indigeant pro executione conſueta formali juſtificatione narratorum, cum illa jam præceſſerit priuſquam ad decretum in Conciſtorio deveniatur.

25 Ut enim bene advertitur in eiſdem præciſis terminis controverſiæ juris Metropolitici in Montis Regalis Juriſdictionis cor. Penia inter ſuas *deciſ. 546. & 761.* præſertim in hac ultima, aliæ ſunt gratiæ, quæ non ſtatim ſecum executionem trahunt, ſed aliquo hominis miniſterio indigent, aliæ vero ſunt, quæ abſque aliquo miniſterio ſtatim trahunt executionem, ut in prima ſpecie requiratur formalis juſtificatio, ſecus autem in ſecunda.

Quo vero ad non uſum, ſeu contrarium uſum, illud motivum in ſpecie rejicitur in dicta Theatina cor. Ottembergo, ac etiam in allegata Montis Regalis cor. Penia, quicquid
26 dubitatum eſſet in *dec. 720. cor. eod.* ex ea ratione, quod hujuſmodi juris Metropolitici exercitium eſt dupliciter facultativum, ex parte ſcil. Metropolitani, qui poteſt illud quandoque negligere, & clarius ex parte ſubditorum, vel qui poſſunt non appellare, itaut non contingant caſus appellationum, & gravaminum, vel quia cum electio ſit appellantis, poterunt appellare ad Papam, ejuſque Curiam omiſſo me-
27 dio, unde propterea defuerit occaſio, qua ceſſante etiam per mille annos non intrat præſcriptio, ad cujus effectum in hujuſmodi juribus incorporalibus neceſſaria eſt, vel immemorabilis bene probata, vel ſaltem præcedente contradictione, ſubſequute patientia quadragenaria, juncta cum fama privilegii, ut in ſpecie advertitur in dicta Theatina Juriſdictionis 17. Septembris 1607. & 17. Martii 1608. coram Ottembergo, unde propterea illud motivum neglectum fuit in dicta Montis Regalis coram Penia.

Clarius vero, quia de uſu, & effectuatione conſtabat cum tot aliis Eccleſiis, ex quibus hæc Provincia conſtituta erat,
28 unde propterea effectuatio in parte ſufficit, ne unus, & idem actus diverſo jure cenſeatur, ac eodem tempore validus, & invalidus ſit, ſeu effectuatus, & ineffectuatus, ut advertitur *d. deciſ. 612. part. 2. rec.* & habetur frequenter in materia beneficiali, & unionum, ut effectuatio in parte ſufficiat pro effectuatione totius gratiæ.

Et quoad minus vera præſuppoſita in dictis litteris contenta, quatenus agatur de præjudiciis generalibus reſultantibus a diminutione prioris Dignitatis, & Præeminentiæ, vel ſubjectionis unius Eccleſiæ erga alteram, iſta ſunt præjudicia connaturalia, & per Papam recte cognita, & prævisa, tanquam 19
neceſſario conſecutiva, ideo non attendenda, unde propterea receptam concluſionem habemus, quod licet ex regula de *jura tertio quæſito non tollen.* in gratiis alteri præjudicialibus requiratur ſpecialis derogatio dictæ regulæ, & juris tertii, non tamen id procedit in hujuſmodi erectionibus, utpote de ſui natura præjudicialibus, ut infra in Meſſanen erectionis Collegiatæ *diſc. 9.* cum ſimilibus, potiſſime quia ſufficit utilitates, & commoda per Papam præſuppoſita, & ſperata, verificari in aliis Eccleſiis, cum actio fiat a prædominante.

Leve demum videbatur illud fundamentum falſi præſuppoſiti circa jus Metropoliticum Civitatis Urbinaten. in temporalibus ob diverſitatem hujus Vicariatus Eugubini a feu- 20
do, & Statu Urbini, idem enim procedit etiam in Principatu Piſauren. & in dominio Senogallien. & aliis ſub diverſis etiam titulis, & dominiis poſſeſſis, adhuc tamen recte verificabatur dictum præſuppoſitum ſaltem de facto ob erectionem, quam de omnibus hujuſmodi, quamvis inter ſe diverſis feudis, & dominiis fecit Paulus III. in Ducatum Urbini tanquam per ſpeciem unius Provinciæ, firmis remanentibus ſingulorum Juribus, privilegiis, & Præeminentiis juxta ſeriem, de qua in dicta Senogallien. Caſtrorum *ſub tit. de feud. diſc.* 1. ideoque Mihi videbatur aſſulere magnam probabilitatem huic parti Eugubinæ Eccleſiæ, ſed ex dictis aliis motivis non autem ex iſtis.

SUMMARIUM.

1 *De pluribus Perſonis formalibus concurrentibus in Papa.*
2 *De diſtrictu Urbis, & de Provincia Papæ.*
3 *De erectionibus Eccleſiarum Metropolitanarum, & Cathedralium.*
4 *De modo menſurandi diſtantiam de loco ad locum.*

ANNOT. AD DISC. I.

Super ſtatu particulari iſtius cauſæ aliud non ſuppetit, 1
dum adhuc ſilet, atque Epiſcopus continuat in poſſeſſione exemptionis, & immediatæ ſubjectionis Sedi Apoſtolicæ.

De multiplicibus vero Perſonis formalibus in eadem materiali Perſona Papæ in hoc diſcurſu conſideratis, agitur alibi frequenter, & præſertim *in Relat. Cur. lib. 15. diſc. 1. & lib. 14. tit. de Regul. diſc. 32. & in Miſcellan. Eccleſiaſt. diſc. 1. eod. lib. 14.*

Error autem eſt eorum, qui credunt, quod iſtud latius ſpa- 2
tium centum milliarium in circuitu, quod ab aliquibus Romanum circumdatium appellatur, ſit Provinciæ Papæ, qui figuram faciat, vel ſpeciem habeat Metropolitani, quoniam illud ſpatium vere, & proprie eſt Urbis antiquum territorium, juxta deducta in jam allegatis *diſc. 72. & 94. de Regul.* & per conſequens eſt Diœceſis Epiſcopatus Romani, cum ea ſpecialitate, ut in eodem territorio dentur plures Epiſcopi, quod regulariter implicet ratione prohibitionis plurium capitum in eodem corpore, & eſt regulariter monſtruoſum, ſed iſta regula in iſto caſu fallit ea ratione, quod illi Epiſcopi, qui ſunt intra hunc diſtrictum, ita potius Adjutores, vel Vicarii cenſendi ſunt, cumulativam, non autem privativam habentes cum ipſo Epiſcopo proprio, & principali, ut occaſione Epiſcoporum intra hodiernum breviorem diſtrictum quadraginta milliarium, advertitur in antecedenti *tit. de juriſd. diſc. 50. & 53. & in Relat. Cur. d. diſc. 13.* agendo de Cardinali Vicario, ejuſque Tribunali.

Et quamvis hodierna reſtrictio præfati Cardinalis Vicarii, qui repræſentat Papam tanquam Epiſcopum particularem, & ordinarium Urbis, ſit intra diſtrictum modernum quadraginta milliarium, attamen id non tollit veritatem diſtrictus antiqui, quoniam non implicat, ut Epiſcopus concedat ejus Vicario juriſdictionem magis reſtrictam, quam ipſe habeat, aliqua vero ſibi reſervet, ut in eadem Urbe praxis docet in collatione beneficiorum. Potiſſime quia modernus diſtrictus provenit a Statutis Urbis conditis quidem auctoritate Papæ tanquam Principis ſæcularis potius quam tanquam Papæ, ideoque ſequitur, quod ſunt fines temporales, a quibus inferre non licet ad ſpirituales, & e converſo, ex deductis *d. tit. de juriſd. diſc. 1. & in aliis ſeqq. & d. diſc. 1. in Miſcellan. Eccleſ. & alibi.*

Provincia igitur Papæ complectitur omnes illos Epiſcopatus, qui per Univerſum Orbem ſparſi, nulli ſubjacent Metropolitano, vel Primati, ſed ſunt immediate ſubjecti Sedi

Apo-

Apoſtolicæ, ac etiam illæ Eccleſiæ inferiores ſæculares, vel Regulares, quæ habeant Prælatos cum territorio ſeparato, & cum qualitate *Nullius*, & ſic extra omnem Diœceſim, & cum eadem exemptione a Metropolitano, ac immediata ſubjectione, iſtoſque Epiſcopatus in Italia recenſet Ughell. in jam allegato *primo Tomo Italiæ Sacra*, quaſi quod (impropria loquendo) cum his Epiſcopis Papa faciat figuram Metropolitani.

3 De hujuſmodi autem erectionibus Ecclaſiarum Metropoliticarum, vel Cathedralium agitur infra *diſc. 6. & in d. Relat. Curiæ diſc. 4.* ubi de Conciſtorio, & actis Conciſtorialibus.

4 Et de modo menſurandi diſtantiam de loco ad locum *ſub tit. de Regul. diſc. 31.* ubi de milliari, ac de leuca, & de paſſu, & alibi.

SYPONTINA CATHEDRALITATIS PRO CAPITULO MONTIS SANCTI ANGELI CUM CAPITULO MANFREDONIÆ.

Caſus deciſus per Rotam pro Capitulo Manfredoniæ.

De probatinna Cathedralitatis alicujus Eccleſiæ, vel æque principaliter cum altera Cathadrali unitæ, val æqua principalitar concurrentis aum altera ad unam Cathedram efformandam, ſeu conſtituendam, & da probationibus, & ſignis Cathadralitatis?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Epiſcopus debet celebrare Miſſam in ea Eccleſia, in qua conficit Chriſma.*
3 *De decreto Martini V. quod attenderentur decreta, & conceſſiones Pontificum ante Schiſma.*
4 *De reſolutionibus S. Congreg. & Rota in cauſa.*
5 *Cathedralitas probatur per ſigna, & adminicula.*
6 *Electio Epiſcopi ſpectat ad Capitulum Cathedralis, ut ſi ſint duæ unitæ, ſpectat ad utrumque Capitulum.*
7 *Antiquis inſcriptionibus in marmore eſt deferendum.*
8 *Sedes Epiſcopalis in Eccleſia eſt ſignum Cathedralis.*
9 *Intitulatio Epiſcopi ſub nomine utriuſque denotat Cathedralitatem, & unionem aquè principaliter.*
10 *Inſignia Eccleſia Cathedralis probant Cathedralitatem.*
11 *Poſſeſſio in Eccleſia capta per novum Epiſcopum eſt indicium Cathedralitatis.*
12 *Habitatio fixa Epiſcopi penes Eccleſiam idem denotat.*
13 *Item celebratio Dedicationis Eccleſiæ.*
14 *Hiſtoriis in hac materia deferendum eſt.*
15 *De aliis adminiculis, & quomodo iſta ponderanda ſunt.*
16 *Una, & eadem Eccleſia Cathedralis formalis repræſentari, ſeu efformari poteſt a pluribus Eccleſiis materialibus.*
17 *Titulus diverſus deſtruit contrariam poſſibilitatem ex adminiculis reſultantem.*
18 *An poſſint ſtare ſimul quod Eccleſia jam Cathedralis erigatur in Collegiatam?*
19 *De Conſtitutione revocatoria Bonifacii IX.*
20 *De revocatione geſtorum durante Schiſmate in Concilio Conſtantienſi.*
21 *De ratione dictæ revocationis.*
22 *Non uſus, vel uſus contrarius ſicuti eſt aptus tollere privilegium, ita etiam eſt aptus enervare privilegii revocationem.*
23 *Habens privilegium quod prætenditur revocatum, ſi revocatio eſt dubia, manutenendus eſt.*
24 *Obſervantia Dataria, & Sedis Apoſtolica in hac materia ſatis deferendum eſt.*
25 *Reſpondetur adminiculis Cathedralitatis.*
26 *Quomodo in his materiis procedendum ſit.*

DISC. II.

1 GElaſio Primo ſedente, dum Eccleſiam Sypontinam regeret Laurentius Epiſcopus, quem tanquam Sanctum Eccleſia veneratur, circa annum noſtræ ſalutis 493. in vertice Montis Gargani territorii Sypontini, fuit illuſtris Apparitio S. Michaelis Archangeli in quadam Spelunca ad Templi ſimilitudinem conformata, quam Epiſcopus, ax Angelica revelatione dedicavit, & conſecravit, & cujus Apparitionis commemorationem Eccleſia Catholica celebrat ſub die 8. Maji. Unde propterea iſte locus in magna veneratione in toto Orbe Chriſtiano haberi cœpit cum magno Peregrinorum, etiam Principum, concurſu, cujus ratione, ac etiam ob aeris ſalubritatem, & e converſo inſalubritatem aeris ipſius Sypontinæ Civitatis, tam Epiſcopus, quam Clerus, & Populus ibi moram trahere conſueverunt, indeque tractu temporis, diverſis utriuſque loci Populis, & Cleris reſpectiva conſtitutis, inter eos æmulationes, & diſſidia axorta fuerunt ſuper jure Cathedratico per hanc modernam Eccleſiam S. Michaelis prætenſo ex quodam indulto Eugenii III. itaut duæ eſſent Eccleſiæ invicem unitæ Sypontina, & Garganica, quam controverſiam ad Alexandrum III. delatam, Hic ad favorem Eccleſiæ Sypontinæ terminavit, ut ea unica eſſet Cathedralis, quod poſt approbationem Lucii, & Cœleſtini III. cauſa magis cognita, denuo ſtatuit Innocentius III. in Conciſtorio ſub datum Kal. Junii anno Pontificatus V.

Alia item inter has Eccleſias ſub Honorio III. axorta controverſia, cum enim in dia Cœnæ Domini Epiſcopus reſidens in Monte accedere vellet ad Chriſma conficiendum in Eccleſia Cathedrali Sypontina, Garganici vero eum cogerent, ut prius ibi Miſſam celebrare deberet, id prohibitum fuit, reſpondente Pontifice quod in eadem Eccleſia, in qua Chriſma conficitur, Miſſa celabrari deberet, ut patet ax decreto regiſtrato inter Decretales *in cap. Te referente, de celebratione Miſſarum.* 2

Cum autem Manfredus ad radices dicti Montis, vel ob inſalubritatem aeris dictæ Civitatis Sypontinæ, vel ob opportunitatem illius ſinus maris, novum Locum a fundamentis conſtruxiſſet, ab ejus nomine Manfredonia nuncupatum, ad quem Populus, & Clerus dictæ antiquæ Civitatis tranſlatus fuit, Garganici de anno 1401. obtinuerunt a Bonifacio IX. dictam Eccleſiam Sancti Michaelis erigi in Cathedralem, atque æque principaliter cum Sypontina uniri ſub uno Archiepiſcopo, qui Sypontinus, & Garganicus nuncuparetur. Verum paulo poſt de anno ſcilicet 1413. per Joannem XXII. ſeu XXIII. ſucceſſorem dicta arectio revocata fuit, atque ſopito per Concilium Conſtantienſe Schiſmate a6. & recurrentibus Partibus ad 3 Martinum V. pro declaratione, an primæ, vel ſecundæ litteræ attendendæ eſſent? Pontifex prædictus de anno 1419. ad inſtantiam Eccleſiæ Sypontinæ reſcripſit, *obſervari ſolum debere privilegia, & Conſtitutiones Summorum Pontificum, qui fuerunt ante Schiſma.* Quia vero præſertim hoc ultimo ſæculo Garganici curabant ſe continere in jure Cathedratico, potiſſimum Sede vacante, deputando proprium Vicarium, hinc exortis novis controverſiis de anno 1643. & re delata ad Tribunal Aud. Cam. in criminalibus, prodiit ſententia Garganicorum abſolutoria, reſervatis Partium juribus in civilibus. Cumque hac occaſione unus ax Canonicis dictæ Eccleſiæ Garganicæ in Urbe moraretur, curavit, adhibitis diligentiis, habere ſumptum authenticum litterarum Bonifacii IX. ſuper dicta erectione in Cathedralem, quod fuit cauſa totius mali præfatæ Eccleſiæ, quoniam Garganici dictis litteris freti, nimis audacter in hoc jure Cathedratico ſe gerentes, ita jam dormientes Sypontinos quaſi per vim excitarunt ad hujuſmodi cauſam reaſſumendam, illaque introducta in Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium, de anno 1656. prodiit reſolutio, non conſtare de Cathedralitate Eccleſiæ Montis S. Angeli, adverſus quam reſolutionem obtento a Signatura Gratiæ reſcripto, ut 4 Sac. Congregatio procederet in cauſa cum voto Rotæ, aſſumptaque in hoc Tribunali nova diſputatione coram Cerro ſuper dubio, *an conſtaret iſtam Eccleſiam S. Michaelis eſſe Cathedralem?* ſub die 13. Januarii 1659. negativa etiam prodiit reſolutio, quæ Mihi, quamvis pro hac Parte ſuccumbente ſcribenti, juſta & probabilis viſa eſt, ab initio atiam prævila, & Parti juxta ſtylum libere inſinuata, totum tribuendo propriæ culpæ eorundem publicantium dictas litteras Bonifacii, eiſque eorum jus referentibus cum aliquo exaſperanti modo, ſpretis pluribus monitionibus deſuper habitis, ac etiam ſubſequutis aliquibus ſcandalis cum Archiepiſcopo Theutonico, quæ fuerunt magna pars hujus mali.

In hac igitur diſputatione in Rota, Scribens tanquam Advocatus, pro hujus Eccleſiæ Cathedralitate probanda plura 5 deducebam ejus ſigna, & adminicula, ex quibus in antiquis Cathedralitatem probari, plene, & luculenter firmatur in Cæſaraugustana Cathedralitatis coram Coccino *dec. 353. part. 5. rec.* & de qua cauſa habetur infra *diſc. proxime ſeq.* ubi de aliis deciſionibus in ea cauſa editis pro ejuſdem Cathedralitatis adminiculativa probatione, itaut longe

majora

majora viderentur in iſto, quam in illo caſu concurrere adminicula.

Quorum primum, & ſatis vehemens deducebam ex litteris Alexandri III. regiſtratis in antiquo marmore exiſtente in atrio dictæ Sac. Speluncæ, per quas ſtante Sedis vacatione, prævia narrativa, quod Eccleſiæ Sypontina, & Garganica unam Sedem conſtituant, injungitur Garganicis, quod una cum Sypontinis ad novi Præſulis electionem,
6 ſeu nominationem procederent, quod ſignum eſt Cathedralitatis, quoniam jus eligendi Epiſcopum competit ſolum Capitulo Eccleſiæ Cathedralis, atque ubi ſunt duæ Eccleſiæ Cathedrales invicem unitæ, tunc ab utroque Capitulo facienda eſt electio ad communiter notata per Bellamet. & alios *in c. & temporis 16. quæſtione* 1. Gratian. qui alios colligit *diſcept.* 893. *num.* 23.

7 Dictis autem litteris utpote ab antiquo tempore in marmore regiſtratis, fidem adhibendam eſſe dicebam auctoritate Gloſ. *in c. Cauſam, quæ, de probat.* ad communit. notat. per Scribentes *in l. monumenta, Cod. de Religioſis & ſumptibus funerum*, Maſcard. *de probat. concluſ.* 959. *n.* 21. Rota *in Auximana ſepulturæ* 28. *Maji* 1646. *coram Arguelles*, & in his terminis Gratian. *d. diſcept.* 893. *n.* 31.

8 Alterum adminiculum deducebam ex Sede Epiſcopali fixa, & marmorea exiſtente in eadem Sacra Spelunca, quæ ſignum eſt Cathedralitatis, cum non niſi in Eccleſia Cathedrali Sedes Epiſcopalis fixa haberi ſoleat, ut de conſimili, quinimmo minori adminiculo deducto ex aſſertionibus Hiſtoricorum, quod Epiſcopi in Eccleſia Sedem habuerint, habetur dicta *dec.* 353. *nu.* 51. *& ſeqq. p.* 5. *rec.* Multo magis ea circumſtantia accedente, quod in hujuſmodi Sede antiquis litteris Gothicis reperitur hæc inſcriptio.

Sedes hæc numero differt a Sede Syponti,
Jus, & honor Sedis, quæ ſunt ibi, ſunt quoque Monti.

Unde intrabat eadem ſupradicta concluſio de fide adhibenda antiquis lapideis inſcriptionibus.

9 Tertium reſultabat adminiculum ex antiquis, & modernis intitulationibus Archiepiſcoporum ſe denominantium Sypontinos, & Garganicos, ut in ſpecie advertitur apud Caval. *dec.* 330. *in fine*, ubi firmatur, neceſſarium non eſſe, quod in omnibus actibus Epiſcopi hanc duplicem habeant in titulationem, ſed ſufficere, quod ita quandoque ſervetur.

10 Quartum adminiculum deducebatur ex inſignibus, ſeu ſignis, quibus aliqui Archiepiſcopi uſi fuerant in illis temporibus, in quibus non proprii, & privati, ſed Eccleſiarum ſigilli uſus habebatur, quoniam præſertim cum Cardinalis de Cupis Tranen. nuncupatus, commendatas haberet Eccleſias Tranen. & iſtam, in ejus ſigillo tres adhibebat Imagines, unam S. Nicolai Peregrini pro Eccleſia Tranen. alteram S. Mariæ pro Sypontina, & alteram S. Michaelis pro Garganica quod inſignium adminiculum in propoſito magnifacit Rota, *d. dec.* 353. *n.* 66. *& ſeqq. p.* 5. *rec.*

11 Quintum reſultabat ex actibus poſſeſſionis captæ per plures modernos Archiepiſcopos in utraque Eccleſia, quod eſt clarum indicium eas eſſe duas Eccleſias Cathedrales æque principaliter unitas, cum in ſola Eccleſia Cathedrali, ſeu principali capienda ſit poſſeſſio, ex qua infertur ad illam omnium aliarum inferiorum, quæ reputantur tanquam ejus membra, ſeu prædia, ut apud Cavaler. *dicta dec.* 330. *nu.* 6. & apud Peniam, *dec.* 558. *juxta Venetam, alias* 699. *juxta Lugdunenſem*.

12 Sextum ex palatio Archiepiſcopali antiquo exiſtente in Monte, & prope eandem Sac. Speluncam, fixa enim habitatio, & reſidentia Epiſcopi penes unam Eccleſiam magnum eſt Cathedralitatis indicium, ex deductis *d. dec.* 353. *num.* 16. *cum ſeqq. p.* 5.

13 Septimum a celebratione Dedicationis hujus Eccleſiæ quod non convenit niſi Cathedrali, ut in eadem *dec.* 353. & in aliis ejus confirmatoriis.

Octavum ſatis urgens deductum ex litteris Julii III. qui in minoribus fuit Archiepiſcopus Sypontinus, dum concedendo huic ſacræ Speluncæ aliqua privilegia ſpiritualia, eam vocat ſuam primam Sponſam, qui terminus non convenit niſi Eccleſiæ Cathedrali.

14 Nonum adminiculum deducebatur ex antiquis Chronicis & aſſertionibus, præſertim ex antiquo Provinciali Cancellariæ Apoſtolicæ, ubi ponitur Archiepiſcopus Sypontinus & Garganicus, & Freccia probatiſſimus Auctor *in ejus tractatu de ſubfeudis, l.* 1. *tit. de provinciis*, diligenter deſcribendo omnes Archiepiſcopatus, & Epiſcopatus Regni vocat iſtum Sypontinum, ſeu Montis Gargani, atque his antiquis accedit modernus Chroniſta Compendiator Regni Neapolitani de anno 1614. ubi de hujus Eccleſiæ Cathedralitate plene agit, Hiſtoricorum autem aſſertionibus in his terminis ſpecialibus nimium deferendum eſſe habetur in dicta Cæſarauguſtana Cathedralitatis 353. *par.* 5. *rec. n.* 23. *& ſeqq.* & in aliis ejus confirmatoriis ubi Concordantes, & generaliter *deciſ.* 93. *nu.* 14. *&* 15. *&* 353. *num.* 23. *par.* 5. *recent. dec.* 60. *&* 92. *par.* 8. *&* 106. *n.* 9. *par.* 10. & in aliis.

Et demum pro adminiculo, conſiderandam eſſe dicebam 15 obſervantiam hujus loci ab aliis locis, & Eccleſiis Diœceſis diverſam, tum ex eo, quod Dignitates, & Rectores aliarum Eccleſiarum ſingulis quibuſque annis in die S. Laurentii Epiſcopi accedere ſolent ad præſtandam obedientiam Archiepiſcopo in Eccleſia Syponti, ſeu Manfredoniæ, quod iſta Eccleſia facere non conſuevit, tum ex eo quod Archiepiſcopus pro tempore pro iſto loco Vicarium particularem deputare conſuevit independenter a Vicario Generali reliquæ Diœceſis, cum titulo etiam, & nuncupatione Generalis, licet enim in effectu eſſet Foraneus, ex iis quæ in propoſito hujuſmodi Vicariorum particularium habentur in Tiraſon. & in Acern. *ſub tit. de juriſd. diſc.* 22. *&* 24. attamen exinde adminiculum reſultabat alicujus particularis Præeminentiæ illius Eccleſiæ.

Et quidem quando non adeſſent dictæ litteræ Bonifacii 16 ſuper nova erectione hujus Eccleſiæ tanquam de Collegiata, itaut ageretur ſolum de hujuſmodi adminiculativa probatione, adinſtar illius, quæ habetur in dicta Cæſarauguſtana, reflectendo etiam ad veritatem probabilius pro hac parte reſpondendum videtur, licet enim dicta adminicula ſingulariter, & de per ſe conſiderata ſuas patiantur difficultates, atque pleraque ex eis ſint levia, vel æquivoca, ut de pleriſque ponderatur in deciſione Rotali deſuper edita, nihilominus ea omnia inſimul, & unitim conſiderata, cum regula, *ut ſingula, quæ non proſunt, &c.* magnam probationem redolere videntur, itaut facta eorum comparatione cum illis, quæ ponderata, & canonizata fuerunt in d. Cæſarauguſtana, de qua *d. dec.* 353. *par.* 5. *rec. & diſc. ſeqq.* utique longe majora, & fortiora eſſe viderentur.

Et quamvis fortiter obſtarent dictæ determinationes Alexandri III. & Innocentii III. aliorumque Pontificum, ut ſupra, nihilominus quando non urgeret obſtaculum reſultans a litteris Bonifacii IX. & ſucceſſive ab aliis Joannis XXII. & a dicto decreto Martini V. ut ſupra, iſta difficultas Mihi videbatur de facili ſuperabilis, ſtante immutato rerum ſtatu, cum enim vera, & propria antiqua Cathedralis Sypontina eſſet illa, quæ ſub invocatione S. Mariæ ſita eſt in loco antiquæ hodie penitus dirutæ Sypontinæ Civitatis; in Civitate autem Manfredoniæ adſit Eccleſia Parochialis, ſeu Matrix ſub invocatione d. S. Laurentii, qui erat Epiſcopus de tempore Angelicæ Apparitionis, hinc proinde dicebam, recte dici poſſe, antiquum dictæ Civitatis Populum, & Clerum ita diviſum eſſe, partim ſcilicet morando in dicto moderno loco Manfredoniæ, & partim in dicto alio loco Montis Gargani, itaut ambæ Eccleſiæ S. Laurentii, & S. Michaelis æqualiter deſervirent loco unicæ Cathedralis S. Mariæ, atque utrinſque Capitulum eſſet formaliter unum, & idem ita materialiter diviſum, ſeu diſtributum juxta caſum Eccleſiarum Aretin. & Vercellen. cum aliis, de quibus infra in Cæſarauguſtana *diſc. ſeq.* Quo ſtante ceſſabat objectum reſultans ex dictis Apoſtolicis determinationibus Alexandri, & Innocentii III. per quas rejecta prætenſa duplicitate Cathedralium ſub diverſis Titulis, determinatur unam eſſe Eccleſiam Sypontinam, quia ſtant bene ſimul eam eſſe unicam Sypontinam in excluſionem alterius diverſæ Garganicæ, & tamen eam ita formaliter unicam, per plures materiales repræſentari, ejuſque unicum formale Capitulum ita diviſum, ſeu diſtributum eſſe, ut latius infra in d. Cæſarauguſtana, ſeu verius quod unica etiam eſſet dicta Eccleſia S. Mariæ in Syponto deſolata, cujus vice deſervirent ambæ prædictæ in effectu Collegiatæ deſervientes loco Cathedralis impeditæ.

Verum inſuperabilis difficultas reſultabat ex dicta nova 17 erectione conceſſa per Bonifacium IX. qua hæc Pars imprudenter, & cum parum ſano conſilio uti profeſſa eſt pro ſuæ prætenſionis Titulo, cujus infectione detecta corruit quæcumque longæva poſſeſſio, vel obſervantia tanquam ex Titulo vitioſo inductivo malæ fidei, ac deſtructivo Tituli melioris, juxta theor. Innoc. *in c. Dentum, de decimis*, ubi cæteri, de quibus apud Capyc. Latr. *conſult.* 2. *n.* 21. Capoblanc. *de Baron. pragm.* 11. *ex n.* 146. *& tom.* 2. *cap.* 7. Buratt. *dec.* 792. *dec.* 218. *par.* 6. *recent. dec.* 29. *&* 56. *par.* 7. & frequenter.

Indubitanter enim iſte Titulus videtur infectus, & præjudicialis, dum ibi explicite firmatur, quod de tempore hujuſmodi conceſſionis iſta Eccleſia eſſet Collegiata, ideoque erigitur in novam Cathedralem diverſam a Sypontina, cum

qua

qua æque principaliter unitur, & conſequenter ita clare deſtructum remanet totum ædificium dicti ratiocinii, quod ſcilicet non obſtantibus dictis Apoſtolicis determinationibus ab illa unicitate Eccleſiæ Sypontinæ, quæ per dictas determinationes firmatur, ita per plures Eccleſias materiales repræſentetur, cum conſtet de titulo omnino diverſo & incompatibili.

18 Conſiderabam an adaptari poſſent quæ per Rotam firmantur in dicta Cæſarauguſtana Cathedralitatis, de qua infra *diſc. ſeq.* quod ſcilicet non implicet plures titulos multiplicari, atque Eccleſiam jam Cathedralem erigi in Collegiatam, ita in præſenti, ut enunciatus ſtatus Collegialitatis non ſit omnino deſtructivus prioris ſtatus Cathedratici, verum videbatur conſideratio parum tuta, quoniam, quicquid ſit de veritate dicti aſſumpti, quod meus intellectus non de facili percipere poteſt, ut in eadem Cæſarauguſtana, in hac facti ſpecie neque cadebat applicatio, quoniam juxta præmiſſam facti ſeriem, illa Eccleſia ab initio profeſſa eſt habere jus Cathedraticum, non tanquam Sypontina, ſeu ejus pars concurrens ad illam efformandam, ſed tanquam Garganica, & ab altera diverſa, unde dicto titulo deſtructo, ſe agnovit eo deſtitutam, & conſtitutam in ſtatu ſimplicis Collegiatæ, a quo curavit, per hujuſmodi novam erectionem facere tranſitum ad omnino novum ſtatum Cathedraticum, ex eadem perſona propria, & diverſa ab altera æmula, & conſequenter incompatibilitas videbatur clara. Neque adaptari poterant ea, quæ ad limitationem dictæ theoricæ Innocentii habentur dicta *dec.*218. *p.*6. *&* 29. *p.*7. *rec.* apud Lanar. *conſil.* 94. & in aliis ſupra allegatis, de quibus in Sabinen. exemptionis *ſub tit. de Regalibus ad materiam gabellarum*, *diſc.*47. ubi latius de compatibili concurſu novi tituli cum priori ex immemorabili, vel alio jure competente in excluſione alterius poſſibilis tituli melioris.

19 Infectio autem dicti tituli reſultabat ex pluribus, primo ex generali Conſtit. revocatoria ejuſdem Bonifacii IX. edita de anno 1403. & ſic biennio poſt dictam erectionem, in qua prævia narrativa, quod plura per importunam petentium inſtantiam concesſerat, alia vero per ſubreptionis malitiam, vel fraudem, aliosque illicitos modos ab eo impetrata fuerant, idcirco omnes uniones, exemptiones, aliaſque ibi expreſſas gratias revocavit, de qua revocatione habetur etiam actum in Urbevet. feud. *ſub tit. de feudis*, *diſc.*5.

20 Secundo per ſpecialem, & expreſſam revocationem hujuſmodi erectionis factam de anno 1413. per Joannem XXII. ſeu XXIII. ſucceſſorem, cauſa cognita, & ex certa ſcientia inſerto tenore dictarum litterarum Bonifacii. Et tertio ex duplici revocatione Martini V. una ſcilicet generali facta in Concilio Conſtantienſi omnium unionum, & exemptionum conceſſarum durante eo ſchiſmate 26. quod initium habuit ex morte Gregorii XI. de anno 1378. de qua revocatione habetur apud Gemin. *initio conſ.*35. Seraph. *dec.*612. *ſub n.*4. Gregor. *dec.*509. & alibi, ac habetur actum etiam in dicta Urbevetana *ſub tit. de feud. diſc.* 5. Et altera particulari, quando ut ſupra de anno 1419. reſcripſit obſervari ſolum debere Conſtitutiones, decreta, & privilegia ante ſchiſma.

21 Merito autem tam generaliter, quam ſpecialiter terminato Schiſmate a Martino, & Concilio ita ſtatutum fuit, quoniam tali tempore, cum totum jus Papæ, vel ejus, qui pro tali ſe gerat, conſiſtat in Principum, & Populorum obedientia, & adhærentia, unde oportet eorum benevolentiam captare, & conſervare, idcirco multa ad importunitatem præter intentionem per quandam vim interpretativam concedere oportet, alias non concedibilia.

Quia vero in hoc ultimo decreto Martini ſtatuebatur terminus alteri Parti ſex menſium ad deducendum ejus jura, idcirco quando pacifica ſubſequuta obſervantia in ſtatu Cathedratico adeſſet, conſiderabam etiam in ſenſu veritatis, præmiſſa omnia ceſſare, quoniam contraria tam longæva obſervantia recte comprobaret infra ſtatutum terminum talia jura, taleſque rationes deductas eſſe, quod idem Martinus reponendo ab hoc decreto, mandaverit ex duobus actibus, ut ſupra geſtis per duos Pontifices Schiſmate durante, ſervari potius primum Bonifacii ſuper erectione, quam alterum revocatorium Joannis.

22 Et quemadmodum non uſus aptus eſt tollere vim gratiæ, ſeu privilegii ad not. per Bart. *& alios in l.* 1. *ff. de nundinis*, a Pont. *de poteſtate Proreg. tit. de nundinis*, *& mercatis*, *num.*13. Capyc. *dec.*134. ubi Addent. Seraphin. *dec.*113. *&* 153. Rota in Bonon. gabellæ coram Otthob. *inter ſuas deciſ.* 175. & admittitur in Januen. *privilegiorum* coram Royas *inter ſuas deciſ.*327. *&* 356. *& in eadem* coram Corrado, *dec.* 337. *par.* 10. *rec.* in quibus evitatur concluſionis applicatio ex facto, ita nil prohibet, quod non uſus tollat vim revocationis, ut ita firmum remaneat privilegium, unde propterea habemus, quod habenti privilegium, de cujus revocatione opponatur, ſufficit hanc reddere dubiam, ut ipſe in poſſeſſione ſtatus privilegiativi ſit manutenendus, Seraphin. *deciſ.*499. *numer.* 3. Lotter. *de beneſ. lib.* 2. *quæſt.*45. *num.* 10.

Hoc autem fundamentum deſtructum remanebat a contraria obſervantia, quæ pro meo judicio continere videbatur graviorem, & pejorem hujus cauſæ ligonem, tum quia, ut in deciſione cauſæ ponderatur, in 28. electionibus Archiepiſcoporum ab annu 1407. uſque ad annum 1652. ſemper dicitur ſolam Eccleſiam Sypontinam provideri, nulla hujus alterius mentione habita. Tum fortius, quia in proviſionibus Dignitatum, & Canonicatuum hujus Eccleſiæ, aliiſque gratiis, & litteris Apoſtolicis, ſemper illa enunciatur Collegiata, Cathedralis nuncupata, dictuſque locus enunciatur Oppidum Civitas nuncupata, unde proterea conſiderabam, nedum adeſſe obſervantiam Datariæ, & Cancellariæ Apoſtolicæ, quæ eſt organum Papæ, ſed fortius adeſſe obſervantiam, & agnitionem ejuſdem Capituli, ita continuo conſtituti in mala fide, quando ipſo ſciente, & conſentiente hujuſmodi litteris Apoſtolicis data fuit exequutio, præſertim in collationibus Dignitatum, & Canonicatuum, cum aliis in deciſione deſuper edita ponderatis, ubi etiam reſpondetur pluribus adminiculis ſupra pro Cathedralitate ponderatis. 23 24

25 Circa quæ conſiderabam cum diſtinctione temporum, de facili illa tolli, atque æquivoca remanere, multa enim antiquiora, prout ſunt litteræ Alexandri III. circa nominationem Archiepiſcopi, & ſimilia continebant actus ſequutos in eo ſtatu Cathedratico, in quo Eccleſia in vim privilegii Eugenii III. de facto fuerat, priuſquam ab eodem Alexandro, & ſucceſſoribus Pontificibus dictæ contrariæ determinationes prodirent, ſive in altero intermedio tempore novæ erectionis conceſſæ per Bonifacium, donec ſequeretur revocatio. Actus autem moderni remanebant, vel uſurpativi, de facto, & contradicti, vel deſtructi, ut ſupra, a contraria obſervantia Sedis Apoſtolicæ ſuper actibus Conciſtorialibus proviſionis Eccleſiæ, ſive Datariæ, & Cancellariæ ſuper proviſionibus beneficiorum, aliiſque gratiis, ut ſupra; eſt bene verum, quod licet in puncto juris, & de ſtricta ejus cenſura hæc ita procederent, attamen iſte caſus fraternizare videtur cum altero, de quo in d. Tiraſonen. *ſub tit. de juriſd. diſc.*22. Quod ſcilicet videatur nimius rigor leguleicus, non multum forte commendabilis, cum in his materiis antiquitati, ac Populorum traditionibus, & devotionibus deferendum potius videatur ex quadam epicheja, dum inſpecta ſubſtantia, juribus Eccleſiæ non præjudicatur, unde in hoc purum, & rigoroſum juriſtarum judicium Mihi nunquam commendabile viſum eſt. 26

ANNOT. AD DISC. II.

Deciſio iſtius cauſæ habetur impreſſa *par.* 13. *rec. deciſ.*5. ubi etiam *in dec.*53a. habetur altera deciſio ejus confirmatoria, una tantum parte informante, edita cum Decreto S. Congregationis Epiſcoporum, neque cauſa hucuſque ulteriorem habuit progreſſum, dum Egomet conſului Capitulo Montis Gargani, ut acquieſceret, quoniam impetratio, & uſus privilegii Bonifacii IX. & obſervantia Datariæ, & Cancellariæ Apoſtolicæ nimium præponderare videntur iis, quæ in contrarium urgent.

CÆSARAUGUSTANA CATHEDRALITATIS PRO ECCLESIA S. SALVATORIS CUM ECCLESIA S. MARIÆ DEL PILAR.

Caſus deciſus per Rotam pro Eccleſia S. Mariæ.

De eadem materia juris Cathedratici, ejuſque ſignis, & adminiculis, & quando de antiqua Cathedralitate alicujus Eccleſiæ conſtare dicatur.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *De antiqua Cathedralitate Eccleſiæ del Pilar firmata per Rotam.*
3 *De Cathedralitate actuali, ejuſque continuatione etiam firmata.*
4 *Ultima reſolutio cauſæ.*
5 *Diſtinguuntur inſpectiones cauſæ.*
6 *De conſtructione Eccleſiæ S. Mariæ del Pilar, & num.* 13.

7 Da-

Digitized by Google

7 *Dato Epiſcopo danda eſt Eccleſia Cathedralis.*
8 *De adminiculis, & ſignis antiquæ Cathedralitatis.*
9 *Quod dictis adminiculis non ſit deferendum.*
10 *Quando Hiſtoriis deferendum ſit.*
11 *Etiamſi ſint antiqua, debet conſtare de identitate.*
12 *De identitate Schedulæ teſtamenti nuncupativi nuncupatione implicita remiſſive.*
13 *De conſtructione Eccleſiæ, de qua n. 6.*
14 *Quando Eccleſiarum publica conſtructio, & conſecratio initium habuit.*
15 *Et quando nomen Cathedralis.*
16 *De concluſione, quod dato Epiſcopo danda eſt Eccleſia Cathredralis tanquam Sponſa ratione conjugis ſpiritualis.*
17 *Examinantur adminicula Cathedralitatis S. Mariæ, & quando dicantur æquivoca, & non concludentia.*
18 *Epiſcopus poteſt reſidere in quacumque parte Diœceſis.*
19 *De adminiculis, quod Eccleſia S. Salvatoris fuerit antiqua Cathedralis.*

DISC. III.

1 RElicta ſoli Deo certa notitia veritatis ſuper antiquo ſtatu rerum, priuſquam Civitas Cæſarauguſtana redigèretur in Maurorum ſervitutem, ſub qua vixit ſpatio annorum 400. circiter. Cum circa annum 1418. Rex Alphonſus Primus conquiſtator nuncupatus, Mauris expulſis, dictam Civitatem priſtinæ libertati reſtituiſſet, Templum nobiliſſimæ, & magnificæ ſtructuræ, quod de tempore dictæ captivitatis ad uſum Meſquitæ deſervierat, vel juxta hujus partis prætenſionem priſtino ſtatui Cathedratico reſtitutum, vel pro Cathedrali ſub invocatione S. Salvatoris, juxta alterius partis prætenſionem, deſtinatum fuit, prævia Cathedræ translatione ab Eccleſia S. Mariæ, quæ dicto tempore fuerat captivorum Chriſtianorum refugium, in dicta vero Eccleſia S. Mariæ de anno 1141. erectum fuit Collegium Canonicorum Regularium Ordinis S. Auguſtini, quod etiam circa eadem tempora quoad immutationem a ſtatu ſæculari ad regularem, ſequutum eſt de Canonicis dictæ Eccleſiæ S. Salvatoris, quapropter cum omnes utriuſque Eccleſiæ Clerici eſſent æque Regulares, & ejuſdem Inſtituti, cum ea charitate, quæ circa ea prima tempora, tanquam in ſpecie primitivæ, ſeu renaſcentis Eccleſiæ regnabat, introduci cœperunt concurſus, quia nempe in ſolemnitatibus, aliiſque functionibus unius Eccleſiæ, Canonici, & Clerici alterius ad eam concurrebant, qui tamen concurſus ex laudabili motivo charitatis introducti, tractu temporis magna cœperunt introducere occaſione præcedentiæ diſſidia, & inconvenientia, pro quibus tollendis, vel componendis quamvis Archiepiſcopi pro tempore, ac etiam Reges plura protulerint lauda, de quibus infra in diſcurſu, aliaſque adhibuerint diligentias, non inde tamen deſideratus effectus oriri potuit, unde propterea uſque ab anno 1536. introducta fuit cauſa in Rota, in qua intitulata Cæſarauguſtana Præeminentiarum, quamplurimæ prodierunt hinc inde reſolutiones, quarum nonnullæ in voluminibus impreſſæ habentur.

Quia vero major, ac præcipuum Pilarenſium fundamentum ſuper præcedentia, aliiſque Præeminentiis, conſtruebatur in eorum Eccleſiæ antiquiori Cathedralitate, idcirco capitulum S. Salvatoris, malo ejus fato, ex remedio *l. diffamari*, curavit de anno 1620. committi in Rota cauſam jactationum ſuper hujuſmodi antiqua Cathedralitate coram Coccino; datoque dubio, an conſtet Eccleſiam del Pilar fuiſſe antiquitus Cathedralem, poſt plures diſputationes demum ſub die prima Martii 1630. affirmativa prodiit reſolutio, Eccleſiam ſcilicet prædictam fuiſſe antiquitus Cathedralem, ut patet, ex pleniſſima deciſione deſuper edita *impreſſ. inter rec. dec.* 353. *par.* 5. ad cujus normam prolata ſententia, & commiſſa cauſa appellationis in eadem Rota coram Ubaldo, alia prodiit ſententia confirmatoria prævia deciſione *impreſſ. inter.*
2 *rec. dec.* 177. *par.* 6. a qua etiam interpoſita appellatione neglecta fuit proſecutio, ex eo quod ad preces Regis Catholici Urbanus VIII. Congregationem particularem deputaverat pro iſtarum Eccleſiarum adeo ſcandaloſis controverſiis componendis, unde propterea cauſa ſiluit uſque ad annum 1653. quando occaſione reaſſumendi concurſus interim ſuſpenſos, iſta etiam cauſa reaſſumpta, Pilarenſes, negligente altera parte comparere, ſub die 21. Junii 1655. obtinuerunt coram Bichio ſubrogato reſolutionem ſuper re judicata, & appellationis deſertione.

Quamvis autem dictæ ſententiæ, quæ ita firmantur in judicatum tranſactæ ad normam deciſionum, expreſſe, & litteraliter agerent de ſolo ſtatu Cathedratico antiquo; nihilominus in dicta deciſione, vel caſualiter, vel ſtudioſe adjecta fuerunt quædam verba, ex quibus etiam ad actualis Ca- 3
thedralitatis continuationem inferebatur, quorum verborum nimium diligens perſcrutatio ab aliquibus doctis, & zelantibus hujus partis Defenſoribus habita, majora mala produxit, cum ita occaſione novæ diſputationis, altera pars forte neque de hac prætenſione cogitando, ad eam fortiter ſuſtinendam excitata fuit, (in hoc etenim conſiſtunt fata cauſarum quod ſæpius nocent ea, quæ prodeſſe debent, & e contra) Quare in nona diſputatione cor. eodem Bichio *ſub die 6. Martii* 1656. fortiter firmata fuit etiam Cathedralitas actualis, ejuſque continuatio, cum ea notabili circumſtantia quod dicta res judicata iſtam quoque percuteret, dictaque reſolutio, occaſione denegandi remiſſoriam confirmata fuit 27. *Maji* 1658. coram Cerro in locum Bichii interim defuncti ſubrogato, relaxatiſque executorialibus in vim rei judicatæ pro hujus Eccleſiæ, & Capituli Sanctæ Mariæ æquali participatione omnium jurium Cathedraticorum, & Metropolitaicorum, illiſque canonizatis per Signaturam Juſtitiæ cum clauſula *ſine præjudicio*, ſub die 5. *Julii*, & 10. *Decembris* 1660. coram eodem Cerro, aliæ prodierunt reſolutiones, decernentes declaratorias contra Capitulum S. Salvatoris ob non paritionem mandatis Rotalibus, ex quibus deciſionibus tres poſteriores coram Cerro ſunt impreſſæ, *dec.* 48. 80. & 84. *poſt collucubrationes Boudeni*, unde propterea adita fuit Signatura gratiæ ſub Alexandro VII. qui particularem Congregationem Cardinalium deputavit, ſuper modo, vel componendi controverſias, vel dividendi inter hæc duo Capitula, & Eccleſias exercitium dictorum jurium Cathedraticorum & metropoliticorum, atque poſt longas diſcuſſiones ex hujus cauſæ inexplicabili fato, determinatum fuit 4
id, quod ex parte eorundem Pilarenſium ab initio propoſitum fuerat, ſuper æquali ſcilicet exercitio per turnum, ſeu alternativam, ſuper qua reſolutione emanavit confirmatio Apoſtolica, atque ita in Curia res finem habuit, quicquid ſit in partibus quoad executionem.

Stantibus autem tot Tribunalium, & Virorum uniformibus judiciis, probabilius credendum eſt, hanc eſſe veritatem frequenter non de facili perceptibilem ab Advocatorum intellectibus, ex cauſarum, vel propriæ opinionis affectione faſcinatis, ſive quod ex aliis occultis Dei judiciis ita ſibi placuerit; utcumque tamen ſit, refrigerato etiam diſputationum calore, non potui intellectum captivare in obſequium hujuſmodi determinationum ſuper omnibus punctis, potiſſimum vero ſuper duobus, primo ſcilicet ſuper re judicata in Cathedralitate actuali & continuante ab anno 1118. citra nunquam diſputata nec deciſa, & ſecundo, ſuper æquali poſſeſſione ac exercitio illorum jurium, quæ ſex circiter ſæculorum ſpatio iſtud Capitulum Sanctæ Mariæ nunquam poſſedit, nec prætendit.

Tres igitur in hujuſmodi diſputationibus fuerunt puncti,
ſive inſpectiones principales, primo ſuper antiqua Cathedra- 5
litate utriuſque Eccleſiæ reſpective, an ſcilicet ante Maurorum invaſionem Eccleſia S. Salvatoris fuerit Cathedralis, ob cujus accidentale impedimentum ejus converſionis per Barbaros infideles ad impium uſum Meſquitæ, altera Eccleſia S. Mariæ durante captivitate deſervierit loco Cathedralis, unde geſta poſt recuperationem importarent quandam reverſionem jure poſtliminii ad ſtatum primævum; vel potius e converſo Cathedra ſemper & ab initio fuerit in dicta Eccleſia S. Mariæ, tranſlata poſtmodum ad illam S. Salvatoris per viam novæ applicationis, ſeu converſionis ab impio ad ſacrum uſum; ſecundo, poſita antiqua Cathedralitate S. Mariæ, circa ejus actualitatem & continuationem a dicto anno 1118. uſque ad præſens, & an dici valeat deſuper adeſſe rem judicatam; & tertio, poſita etiam dicta actualitate Cathedralitatis, circa exercitium, & participationem jurium Cathedraticorum, tam circa competentiam, quam circa modum dividendi; de primo autem agitur in præſenti, de ſecundo, & tertio in duobus proxime ſequentibus diſcurſibus.

De primo jam dicto Cathedralitatis antiquæ actum non fuit in modernis diſputationibus habitis in Rota, utpote ibi jam ſopito cor. Coccino & Ubaldo in ſupra allegatis *dec.* 353. *part.* 5. & 177. *par.* 6. *recent.* unde Ego & cæteri ſolum ſcribentes in cauſa poſt modernam reaſſumptionem ab anno 1653. citra, quamvis eſſemus in concordi ſenſu quod dictæ reſolutiones eſſent parum tutæ, nihilominus determinavimus hanc provinciam non aſſumere, ſolumque de hujuſmodi puncto Ego in forma diſcurſiva tractavi in dicta Congregatione particulari, non quidem animo, vel ſpe ob-

tinendi judicati retractationem, ſed ad effectum inſinuandi majorem exorbitantiam prætenſionis circa actualitatem, & continuationem, ac æquale exercitium juriſdictionis, ac jurium cathedraticorum.

Quatenus igitur pertinet ad hunc punctum antiquæ cathedralitatis, in allegatis deciſionibus coram Coccino, & Ubaldo, præſertim in prima, quæ eſt latior *dec.* 353. *p.* 5. *ex n.* au. plene ſtatuendo concluſionem,
6 quod in factis antiquis, Hiſtoricis, & Chroniſtis deferendum eſt, ex illorum traditionibus firmatur Apoſtolum Jacobum, dum in Hiſpaniis eſſet, admonitum in ſomnis a B. Virgine Maria adhuc vivente, ſibique comparente ſuper quadam columna, ſeu pilari marmoreo, illam Eccleſiam in ejus honorem conſtruaiſſe, & conſecraſſe, ejuſque ſervitio unum ex novem diſcipulis ab ipſo converſis Theodorum nuncupatum, & Presbyterum ordi-
7 natum deſtinaſſe, deputando etiam in diſceſſu, ex B. Petri auctoritate, Athanaſium Epiſcopum Cæſarauguſtanum. Atque hinc dato Epiſcopo infertur ad Cathedralitatem iſtius Eccleſiæ, quæ tunc unica in hac Civitate aderat, ratione conjugii ſpiritualis, quod inter Epiſcopum, & Eccleſiam eſſe dicitur, unde poſito Sponſo, opus eſt ſupponere Sponſam. Huic initio addendo etiam quamplura ſucceſſiva adminicu-
8 la plene deducta in allegatis deciſionibus, præſertim *in dict.* 353. *par.* 5. cum quibus pertranſeunt moderniores coram Bichio, inter quæ magnifiunt reſidentia SS. Valerii, & Braulii, aliorumque Epiſcoporum apud iſtam Eccleſiam S. Mariæ, & plures Chronicæ antiquæ, præſertim antiqui ſcriptoris Lucii Dextri, cujus fides etiam a Divo Hieronymo probata eſt, cum aliis adminiculis reſultantibus a retentione inſignium Agni Paſcalis cum inſcriptione Status Cathedratici, a Campana interdicti, a celebratione Dedicationis Eccleſiæ, a Præeminentiis illorum Canonicorum ſupra illos S. Salvatoris, & ab aliis, de quibus in dictis deciſionibus, & latius per Lezanam in libello ſuper hujuſmodi Cathedralitate ex profeſſo compoſito, ac infra occaſione examinandi nonnulla ex eis.

Quamvis autem omnia adminicula deſuper conſiderata, & ſimul unita, cum regula, *ut ſingula quæ non proſunt &c.*
9 præſertim in antiquis magnum probationis gradum præſeferra viderentur; attamen illa recte conſiderata utpote æquivoca, & bene referibilia, vel ad antiquum ſtatum Eccleſiæ primitivæ, quando Chriſtiani ſub Gentilium captivitate vivebant, vel ad dictum moderniorem intermedium ſtatum alterius captivitatis Maurorum, vere non concludere videntur id, ad quod ponderantur.

Illud præſertim generaliter ponderando, nullum penitus fundamentum conſtituendum eſſe, vel in teſtibus moderno tempore examinatis, vel in Chroniſtis, quorum fidei deciſiones principaliter inniti videntur, quoniam antiquior Hiſtoria eſt illa Antonii Beuter primævi ſcriptoris de ann. 1546. quem ſequuntur cæteri moderniores, unde eſt Hiſtoria conſcripta ad Partis affectionem jamdiu lite pendente, ac per decennium antea introducta in Rota, in qua ut ſupra pendet ab ann. 1536. Cumque diſſenſiones, & jurgia inter iſtas Eccleſias initium habeant ante annum 1121. in quo legitur promulgatum quoddam laudum Epiſcopi Sancii, illaque ſemper continuaverint, ut comprobant lauda Archiepiſcopi Tarraconen. tunc Metropolitani de anno 1241. & proprii Archiepiſcopi Lupi de anno 1351. Archiepiſcopi Gratiæ de anno 1391. Archiepiſcopi Dalmat de anno 1448. & Archiepiſcopi de Aragonia de anno 1513. unde propterea nedum ipſa Civitas, ſed totum Regnum, & ſutte major pars Hiſpaniarum in factiones diviſa eſſet de tempore dictæ primæ Hiſtoriæ abſque dubio vigentes.

Hinc proinde prorſus vanum dicebam fidem adhibere hujuſmodi Scriptoribus, vel tanquam factionariis, vel ad Partis colitigantis inſtantiam ſcribentibus. Concluſio enim ſuper fide Hiſtoricis præſtanda, de qua plene *dicta dec.* 353. *nu.*
10 23. *& ſeqq. & in Sypontina Cathedralitatis, diſc. præcedenti*, recte procedit, ubi agitur de Hiſtoriis antiquis, & probatis, editis tempore non ſuſpecto, ſecus autem modernis, in quibus affectationis ſuſpicio adeſſe poteſt, clarius vero, ac indubitanter actuali lite pendente, ut bene hujuſmodi concluſionem cæteris allegatis declarat Rota *in Balneoregien. Juriſpatronatus* coram Otthobon. *inter ſuas dec.* 234. *n.* 6. *&* 253. *nu.* 21. *& ſeq.* & apud Royas *dec.* 336. *n.* 17. & in aliis, ac admittitur *in Calaritana primatus*, *dec.* 60. *&* 92. *par.* 8. *rec.* ubi late, & Magiſtraliter de fide præſtanda Martyrologiis, & aliis Chronicis.

Et quamvis magnum conſtituatur fundamentum in quibuſdam Chronicis Maximi, Aymonii, & Lucii Dextri antiquiſſimorum Scriptorum, quorum præſertim Dextri mentionem faciunt S. Hieronymus, & alii illorum temporum Scriptores, unde propterea infertur, eis omnino deferendum eſſe, utpote percutientibus tempus in quo Hiſpania erat ſub dominationa Gothorum, ante prædictam Maurorum invaſionem, nihilominus iſtud mihi videbatur æquivocum nimis clarum, quoniam non negatur adfuiſſe prætatos illorum temporum Scriptores, quorum mentionem faciunt 11
S. Hieronymus, & alii, ſed punctus eſt in identitate, an ſcilicet hujuſmodi Chronicæ moderno tempore repertæ, ac traductæ, & luci editæ ſub illorum nomine, moderno tempore compoſitæ ſint, ut frequens praxis in hujuſmodi chronicis, & privilegiis docet, & ſine quo, data veritate, adeſſet alteratio in traductione; unde propterea *in dictis deciſionibus* 60. *&* 92. *par.* 8. *rec.* ubi agitur de præſtanda fide antiquis Martyrologiis, & codicibus, tota diſputatio fuit ſuper identitate, ac forma probante.

Ad quod etiam probandum ponderabam ea, quæ habemus 12
in materia teſtamenti nuncupativi nuncupatione implicita juxta formam traditam per Bart. *in l. ſi ita ſcripſero, ff. de condit. & demonſtr.* per relationem ſcilicet ad ſchedulam exiſtentem penes tertium, vel in ſcrinio, ſeu alio loco, quoniam certum eſt illum teſtatorem teſtatum eſſe, atque in rerum natura adfuiſſe, vel eſſe ſchedulam ab eo confectam juxta quam teſtari voluit, ſed punctus eſt in identitate, an ſcilicet illa, quæ exhibetur, eſſet ea, de qua teſtator ſentiit, ſuper quo probationes juxta unam opinionem exactæ, & concludentes, vel ſaltem juxta alteram adminiculativæ deſiderantur, ut frequenter in ſua materia *ſub tit. de teſtamentis.* Potiſſime quia Baronius diligentiſſimus antiquorum Scriptorum perſcrutator teſtatur hujus Lucii Dextri antiqui Scriptoris Chronicas non haberi, ſed deperditas eſſe, unde propterea magis concludens, & exacta dictæ identitatis juſtificatio neceſſaria eſt, prævio ipſius S. Romanæ Eccleſiæ maturo judicio examinata, & comprobata, ut vel de Laminis Hiſpaniæ, vel de antiquis Martyrologiis, & Sacris Chronicis, quas reperiri contingat, frequens praxis docet.

Argumentum vero deductum ex primæva hujus Eccleſiæ 13
conſtructione per ipſummet Apoſtolum Jacobum, & ex deputatione Epiſcopi ut ſupra, dicebam nil in propoſito concludere, quamvis cum pia credulitate, tanquam certam haberem traditionem ab Eccleſia probatam, ſuper dicta Divi Jacobi mora in Hiſpaniis. Quoniam cum id pervenieſſe ſequutum ſit circa primos annos poſt Paſſionem Domini, dum præfatus Apoſtolus, omnium primus ab Herode martyrium paſſus eſt de tempore, quo adhuc B. Petrus in Judæa morabatur, poſtmodum, ab eodem Herode in vincula conjectus, ex quibus ab Angelo liberatus fuit. Hinc proinde ſequitur, nimium improbabile videri, ut circa talia tempora quando neque in ipſamet Hieroſolyma, vel alibi aliquod materiale Templum ſub nomine ipſius Chriſti Salvatoris conſtructum erat, conſtrueretur iſtud ſub nomine Virginis adhuc viventis.

Stant enim bene ſimul, quod ille locus, in quo Apoſtolus 14
dictam Apparitionem habuit, haberetur ab illis primis Fidelibus in aliqua veneratione, & tamen quod nullum materiale Templum publice conſtructum, & conſecratum eſſet, eodem modo quo in ipſa Hieroſolyma, in veneratione per Fideles habebantur loca S. Sepulchri, Paſſionis, & ſimilia, & tamen certum eſt, quod nullum aderat Templum materiale Chriſto dicatum. Quinimmo ut docet ſacra legenda inventionis S. Crucis, in dictis locis Calvariæ, & Sepulchri conſtructa fuerant inanium Deorum Templa ad hujuſmodi ſacram memoriam abolendam; atque in ipſamet Urbe Roma, quam Chriſto Domino placuit Chriſtianæ Religionis, ac Orbis caput, & Metropolim conſtituere, plurium ſæculorum ſpatio uſque ad tempora Conſtantini, habebantur quidem per Fideles in veneratione loca Martyrii, vel reſpective ſepulchri SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli, ſive fons olei, & ſimilia, in quibus, vel aliquod ſacrum myſterium, vel ſanctorum Martyrium, aut ſepulchrum eſſet, & in quibus quandoque habebatur Eccleſia formalis, ideſt ipſorum Fidelium congregatio cum orationibus, & Divinorum celebratione, vel etiam aliqua manſio ad id deſtinata, nulla tamen aderat Eccleſia materialis, quæ publice ſub nomine Chriſti, vel B. Virginis, aut Sanctorum dicata, & conſecrata eſſet, dum per Gryptas, aliaque abſcondita loca variabilia juxta opportunitates, & tempora Miſſæ celebrabantur, aliaque Divina peragebantur. Prima etenim Eccleſia materialis, quæ publice Chriſto Domino dicata, & conſecrata fuerit, juxta ſacram legendam, quæ in Breviario habetur ſub die Dedicationis Baſilicæ Lateranenſis, eſt iſta, quæ proinde ſe appellat omnium Eccleſiarum primam matrem, & Magiſtram. Atque ex tunc ex Conſtantini decreto

to

ra templorum publica conſtructio ſequi cœpit, ut eadem legenda comprobat, unde ita capiendæ ſunt illæ Eccleſiæ, quas commemorat Frances *poſt hæc editus in tract. de Eccleſia Cathedrali, c. 2.*

15 Alia etiam nimia improbabilitate accedente, quod hoc nomen, ſeu vocabulum Cathedralis, longe poſt Eccleſiæ tranquillitatem uſu haberi cœpit, quando Parochialibus, aliiſque inferioribus Eccleſiis per Civitates, & reliqua loca Diœceſis conſtructis, contradiſtinguere oportuit illam Eccleſiam matricem, quæ Epiſcopi Cathedra erat, & a qua reliquæ inferiores tanquam filiales normam reciperent, eique ſubjectionem profiterentur, ut latius advertit Frances *ubi ſupra*. Unde propterea improprium eſt, quod illis primævis temporibus, & antequam B. Petrus in his partibus occidentalibus Sedem conſtitueret, daretur erectio Templi materialis ſub nomine Virginis adhuc viventis, & cum titulo, & juriſdictione Cathedralitatis, ut clare ad ſenſum.

Bene autem in deciſionibus præſertim prima 353. *p.* 5. dicitur, quod dato Epiſcopo tanquam Sponſo, dare oportet
16 Eccleſiam Cathedralem, tanquam Sponſam ratione conjugii ſpiritualis inter Epiſcopum, & Eccleſiam, ſed Mihi videbatur fallaciam conſiſtere in applicatione, eum id procedat quoad Eccleſiam formalem tanquam fidelium Congregationem conſtitutam ex univerſo Populo fideli totius Provinciæ, vel Diœceſis illi Epiſcopo aſſignatæ, ipſe ſiquidem B. Petrus Eccleſiæ univerſalis caput, & Epiſcopus, fuit etiam ab initio quoad Urbem acceſſit Epiſcopus Urbis cum ſibi adjacenti Regione, prout, & reliqui Apoſtoli Epiſcopi, ſeu Patriarchæ fuerunt in ſibi diſtributis Regionibus, & Provinciis, in quarum ſingulis Civitatibus, vel ex B. Petri permiſſione, vel a Chriſti perſonali conceſſione, & facultate eis attributa Epiſcopos deputarunt, & tamen, tam in Urbe, quam alibi non aderant publica Templa Chriſtianorum, cum contradiſtinctione Eccleſiæ Cathedralis tanquam matris, & majoris, ut dicta ſacra legenda, aliæque ſacræ Hiſtoriæ, ac etiam prophanæ docent, quoniam Eccleſiæ vocabulum in ipſa formali tanquam Fidelium Congregatione verificabile ſolum erat, ſive ſi aliqua aderat occulta materialis, non aderat hæc diſtinctio juriſdictionalis, ſeu præeminentialis, quoniam alias non Baſilica Lateranenſis conſtructa per Conſtantinum ſub Pontificatu S. Silveſtri eſſe deberet prima Cathedralis Orbis, ſed aliqua ex illis antiquis Eccleſiis, ſeu Ædiculis, quæ ſub Gentilibus, & iſtorum perſecutione jam prius aderant, cum ſimilibus.

17 Quo vero ad adminicula in dictis deciſionibus præſertim prima conſiderata, obſervabam illa quidem convenire Cathedralitati, eamque comprobare, quando aliud in contrarium non obſtaret, ſed ex facti circumſtantiis remanere æquivoca, & non concludentia, plura etenim ex eis, prout ſunt retentio inſignium, Feſtum Dedicationis, Campana interdicti, Dignitas cappellani majoris, enunciativæ litterarum Apoſtolicarum, vel aliæ durante tempore captivitatis, cum ſimilibus revera Cathedralitatem denotantibus, remanent æquivoca, utpote congrue referibilia ad dictum ſtatum intermedium, & proviſionalem temporis captivitatis, in quo, ut dictum eſt, ob impedimentum Eccleſiæ Cathedralis per Infideles ad impium uſum converſæ, iſta eius loco deſervit, cumque id non fuerit ad breve tempus, ſed ad longiſſimum 400. annorum, & ultra, ideirco mirum non eſt, quod tot adminicula impreſſa fuerint, atque hoc eſt ſuper quo intellectum captivare non potui ſuper tanta fide hujuſmodi adminiculis præſtita.

Conſiderabile videbatur ſolum illud adminiculum deſumptum ex antiquo Breviario ſuper reſidentia S. Brauli Epiſcopi apud iſtam Eccleſiam, ibi, dum in S. Maria Majori ſuam Sedem ſituaſſet, quoniam iſte Epiſcopus rexit Eccleſiam de tempore dominationis Gothorum, antequam caſus dictæ captivitatis contingeret, & ſic inferri non poteſt ad dictum tempus intermedium proviſionale; plures autem congruæ reſponſiones huic adminiculo dabantur. Primo ſuper hujus Breviarii fide non probante, eodem modo quo ſupra de Chronica Lucii Dextri dictum eſt, potiſſima quia ut conſtat ex Conſtitutione S. Pii V. ſuper reformatione Breviarii, frequens erat abuſus hujuſmodi Breviaria apocrypha componendi, pluribus erroribus plena. Secundo quia cum S. Braulius non fuerit primus hujus Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ Epiſcopus, neque in ſua facultate poſitum eſſet Cathedram transferre, ſeu de novo erigere, ideirco ex hujuſmodi reſidentia inferri non poterat ad jus Cathedraticum, ſed ſolum ad illam facultatem
18 quam Epiſcopus habet reſidendi in quacumque parte Diœceſis, & apud quamcumque ſibi bene viſam Eccleſiam, abſque neceſſitate continuo reſidendi apud Cathedralem, cum ſolum certis anni temporibus per Sac. Concil. Tridentinum ad mentem ſacrorum Canonum id injunctum ſit juxta ea, quæ habentur in Acernen. reſidentiæ *ſub tit. de juriſdictione, diſc.* 24.

Tertio vero clarius, ac probabilius, quia in eodem Breviario dictus Epiſcopus Braulius ſituatur in tempore tertii Concilii Toletani, & ſub Pontificatu S. Gregorii Magni, quando, ut patet ex legenda S. Hermenegildi in ea Regione ſatis dominabatur ſecta Arriana, cujus Epiſcopi majorem abſque dubio potentiam, & dominationem habebant, ob aſſiſtentiam Regis, & Magiſtratuum ſæcularium, ideirco ſatis probabile eſt, quod Epiſcopo Arriano principalem ſedem, & Cathedralem occupante, Epiſcopus Catholicus, tanquam de tempore captivitatis penes hæreticos, ſuam ſedem ex divina revelatione apud iſtam Eccleſiam ſituaſſet, eo modo quo deplorabiliter videmus de pluribus Epiſcopis Catholicis, & hæreticis reſpective in Germania, aliiſque partibus, & ſic illud quoque adminiculum æquivocum dici poteſt.

E converſo autem pro antiqua Cathedralitate Eccleſiæ 19
Sancti Salvatoris, ob cujus accidentale impedimentum iſta Eccleſia proviſionaliter ejus loco deſervierit ut ſupra, plura urgere meo Judicio fortiora videbantur, magiſque univoca adminicula, primo ſcilicet, quod cum juxta eandem Hiſtoriam in cauſæ deciſionibus enerratam, præſertim prima *dec.* 353. *part.* 5. iſta Eccleſia Cæſarauguſtana conſtructa ſit ab Apoſtolo Jacobo circa tempora Paſſionis Domini nimium proxima, & quando B. Petrus adhuc Romam non acceſſerat, ſatis probabile eſt, atque ex Chriſtiana pietate pro certo tenendum, primam Eccleſiam ipſius Domini Salvatoris nomini dicatam fuiſſe, ut comprobat obſervantia Eccleſiæ Romanæ, quæ eſt totius Chriſtiani Orbis caput, Metropolis, & magiſtra, quoniam prima Eccleſia dicata fuit ſub nomine Salvatoris, cujus nomen habet illa, idemque docet obſervantia Urbis Conſtantinopolitanæ, cum ſimilibus.

Secundum adminiculum reſultat ex hujus Templi magnifica ſtructura Gothica, & e converſo ex depreſſa, & parum magnifica ſtructura hujus Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, improbabile ſiquidem eſt, quod quando iſta Civitas ſub ſuis Regibus in magnifico, & bono ſtatu erat, ſuam Eccleſiam majorem, & Cathedralem adeo exiguæ, & depreſſæ ſtructuræ haberet, & quod e converſo barbari Mauri, omnibus ſcientiis, ac bonis artibus deſtituti, in ſpeluncis, & cavernis vivere aſſueti, adeo magnificæ ſtructuræ Templum pro Meſquita conſtruere voluerint; addita etiam hujuſmodi Infidelium conſuetudine, primariam, ac nobiliorem Eccleſiam Chriſtianorum convertendi ad hunc impium uſum eorum Meſquitæ, ut docet deplorabile exemplum inſignis Eccleſiæ S. Sophiæ Urbis Conſtantinopolitanæ, ubi proinde aliæ depreſſiores Eccleſiæ loco Cathedralis deſerviunt, cum dicta etiam differentia conſiderata ſuperius circa reſidentiam S. Brauli, quod ſcilicet Epiſcopus, ſeu Patriarcha ſchiſmaticus cum ejus ſequacibus longe meliorem habet ſedem, ſeu Eccleſiam, quam habet Patriarcha Catholicus, ſeu ejus Vicarius cum Eccleſia Catholica.

Tertium pro meo judicio fortiſſimum, ac forte unice ſufficiens ad concludentem probationem reſultat adminiculum a nimia improbabilitate, quod dictus Rex Alphonſus Conquiſtator nuncupatus, atque illius temporis Epiſcopus Petrus Librana Sanctus reputatus, & veneratus, illique Chriſtiani a B. Virginis protectione victoriam, & libertatem recognoſcentes, & qui ſpatio 400. annorum, & ultra in captivitate Eccleſiam prædictam in unicum refugium, & ſolatium habuerant cum adeo manifeſta ingratitudine, ac etiam delicto poſitivo, abſque Sedis Apoſtolicæ placito, Cathedralitatem ab iſta Eccleſia ad ſacrilegum Saracenorum Templum transferre voluerint, ideoque intrat quotidiana propoſitio, quod inveriſimilitudo ſpeciem habet falſitatis, ſicuti e contra veriſimilitudo illam veritatis.

Quartum ex pluribus enunciativis contentis in pluribus conceſſionibus factis, tam per dictum Alphonſum, qui nuncupatur Conquiſtator, quam per alterum Alphonſum, qui nuncupatur Imperator, aliiſque Reges, ac etiam in litteris Apoſtolicis ſuper hujuſmodi conceſſionum confirmatione, in quibus iſta Eccleſia S. Salvatoris dicitur antiquiſſima, & celeberrima poſt longam ſervitutem ſuæ libertati reſtituta. Atque in eiſdem conceſſionibus confirmantur hæreditates, & bona, quæ ad ipſam Eccleſiam antiquo tempore ſpectabant, prout circa eadem tempora per Alexandrum IV. confirmantur antiqui fines Epiſcopatus juxta diviſionem factam in Concilio Toletano ſub Rege Bamba, quit fuit ante Maurorum invaſionem.

Quintum in idem, ex conceſſione, quam idem Rex Alphonſus Conquiſtator fecit huic Eccleſiæ S. Salvatoris de ipſa-

met Eccleſia S. Mariæ, duplex enim adminiculum exinde reſultare obſervabam, unum ſcilicet omnimodæ inveriſimilitudinis, quod vera, & antiqua Cathedralis tantæ venerationis, & devotionis ita ſubjective concederetur illi Eccleſiæ, quæ de novo ab impio cultu ad ſacrum converſa fuerat. Et alterum deficientis poteſtatis, unde reſultaret delictum ea præmiſſis circumſtantiis non præſumendum, quoniam per Sedem Apoſtolicam dicto Conquiſtatori conceſſa fuit facultas diſponendi de Eccleſiis, quæ non eſſent Cathedrales.

Sextum fortiter, quia ex juribus per utramque partem hinc inde deductis, conſtat Epiſcopum Bernardum, qui Eccleſiam rexit circa annum 1140. & ſic de tempore ſatis proximo annorum 22. dictæ recuperationi, fuiſſe ſatis devotum, ac benevolum hujus Eccleſiæ, in qua de anno 1141. erexit Collegium Canonicorum Regularium, graveſque habuit diſſenſiones cum Capitulo Eccleſiæ S. Salvatoris, ob ejus converſionem a ſtatu Sæculari ad Regularem, unde propterea ſub Eugenio III. hujuſmodi controverſiæ per Congregationem particularem deputatam ſopitæ fuerunt, obtenta etiam a Sede Apoſtolica hujus Eccleſiæ, dictique Collegii exemptione a juriſdictione Ordinarii, omnino ſiquidem probabile eſt, quod tunc curaſſet iſtam Eccleſiam ſuæ Dignitati potius reſtitui, dum geſta per Regem ea defectu poteſtatis ita fuiſſent manifeſte invalida ut ſupra.

Septimam etiam fortiter, ob translationem Reliquiarum Sanctorum Valerii, Vincentii, & Laorentii factam circa ea tempora tanquam ad eam Eccleſiam, cui ipſi præſertim SS. Vincentius, & Laurentius ſervierant, & tamen hujuſmodi translatio facta fuit ad iſtam Eccleſiam S. Salvatoris, non ad alteram S. Mariæ.

Octavum, quoniam ut patet ex primo laudo ut ſupra lato de anno 1220. etiam in ipſo primo ſæculo, & quando memoria erat recens, graves controverſiæ ſuper Præeminentiis, & aliis juribus inter iſtas Eccleſias, & Capitula initium habuerunt, per quatuor ſæcula adeo acriter continuata, unde propterea ſatis probabile eſt, quod ex tunc ob recentem memoriam, ac faciles probationes veritatis hic punctus deductus eſſet in campum.

Et demum in idem conferunt omnia alia adminicula, quæ diſcurſu ſequenti ponderantur pro excluſione continuationis, ſeu actualitatis, quoniam ex illis infertur etiam ad excluſionem ſtatus antiqui jure proprio, & primævo, & ad ſolam probationem intermedii ſtatus proviſionalis durante captivitate ut ſupra, quibus omnibus inſimul ponderatis, cum regula, *ut ſingula quæ non proſunt &c.* Mihi videbatur majorem probabilitatem huic parti aſſiſtere.

ANNOT. AD DISC. III.
cum duobus ſeqq.

PAriter in iſta cauſa ulterior diſputatio judicialis habita non eſt, ſed ſolum pendet inſpectio politica, ſeu prudentialis, ſtante quod Capitulum S. Salvatoris credens (& quidem non improbabiliter) ſe nimium gravatum eſſe, non vult parere, ſpernendo etiam cenſuras, ac propterea duo in iſta cauſa dignoſci videntur extrema vitioſa. Unum ſcilicet ex parte Curiæ, circa exorbitantiam, præſertim circa modum regulandi hanc æqualitatem, atque non amplectendi illud longe melius temperamentum, de quo *diſc.* 5. Et alterum ea parte Capituli ſuper non paritione, & contumacia, quæ ut in *diſc.* 3. inſinuatur, in aliis cauſis adhibita produxit totum malum, adhuc tamen reſervatur in omnibus locus veritati.

Deciſiones autem in iſta cauſa editæ coram Bichio, habentur *inter ejus impreſſas, dec.* 640. *&* 665. quoniam licet adſint aliæ duæ, nempe 641. & 656. Attamen illæ ſunt ſuper recurſibus, & aliæ coram Cerro potius incidentes ſuper remiſſoria *dec.* 349. *part.* 12. *rec.* & ſuper declaratoria *dec.* 246. *&* 260. *part.* 13.

Pro terminatione autem illius ſcandaloſæ cauſæ deputata fuit particularis Congregatio, per quam poſt varias proviſiones, quas praxis docuit non eſſe practicabiles, demum receptum fuit temperamentum a Me a multis annis inſinuatum, de quo *diſc.* 5. & exequutioni demandatum.

Et de materia antiquæ Carhedralitatis, ejuſque continuationis, videantur ea, quæ habentur infra, *diſc.* 52.

E A D E M.

Poſita antiqua Cathedralitate unius Eccleſiæ, & moderna actuali Cathedralitate alterius, an dicta antiqua Cathedralitas ceſſaverit, vel potius continuare cenſeatur, eamque actualiter exiſtere in utraque? Et de compatibili concurſu duarum, vel plurium Eccleſiarum materialium, ac duorum, vel plurium Capitulorum naturaliter, & de facto diſtinctorum, ad efformandam unam Eccleſiam formalem, vel reſpective unum Capitulum, & quid concurrente diverſa natura, quia unum Capitulum ſit Sæculare, alterum Regulare. Et aliqua de ſententia, & re judicata, quando lata ſuper uno puncto capiat alterum, nempe an lata ſuper Cathedralitate antiqua, firmare dicatur ejuſdem Cathedralitatis continuationem, & actualitatem?

S U M M A R I U M.

1 *CAſus controverſiæ.*
2 *Quod de ſola Cathedralitate antiqua diſputatum eſſet.*
3 *Qualitas ſemel impreſſa, & poſſeſſa præſumitur continuata, & num. 7.*
4 *Sententia eſt ſtricte intelligenda, & in expreſſis tantum.*
5 *Stant ſimul litem introductam eſſe ſuper pluribus, & determinationem eſſe ſuper uno ex eis.*
6 *Rota non profert ſententias, niſi prævia diſputatione dubii, & deciſionum editione.*
7 *Declaratur concluſio, de qua n. 3.*
8 *Sententiæ Rotales declarantur a deciſionibus.*
9 *Veſtigia, & reliquiæ conveniunt ei, qui fuit, non autem ei, qui nunc eſt.*
10 *Una, & eadem Eccleſia Cathedralis formalis conſtitui, & repræſentari poteſt per plures materiales, idemque in pluribus Capitulis.*
11 *Si Cathedralitas transfertur de novo ad unam Eccleſiam non exinde abdicatur ab antiqua.*
12 *Patronus admittere poteſt non Patronum ad participationem Juriſpatronatus, & quomodo.*
13 *Translatio Cathedræ ab una Eccleſia ad aliam fieri non poteſt niſi auctoritate Apoſtolica.*
14 *De adminiculis excluſivis Cathedralitatis.*
15 *Eccleſia Cathedralis perneceſſe habet Collegium.*
16 *An Eccleſia Cathedralis poſſit denuo erigi in Collegiatam?*
17 *An ſtent ſimul aliquos eſſe Canonicos Cathedralis, illique inſervire, & eſſe exemptos ab Epiſcopo?*
18 *An dari poſſit, ut una Eccleſia ſit Cathedralis, & recognoſcat alteram in Superiorem, & magiſtram?*
19 *An in compromiſſo inter Eccleſias requiratur Beneplacitum Apoſtolicum?*
20 *In juribus communibus, & quæ pluribus competant, poſſeſſio unius conſervat jus conſortis.*
21 *De Eccleſia Cæſarauguſtana ſæculariſatione.*

D I S C. IV.

SUper hoc puncto fuit principalis diſputatio in Rota, & in utraque Signatura Gratiæ, & Juſtitiæ. An ſcilicet præſuppoſita antiqua Cathedralitate Eccleſiæ S. Mariæ, firmata per ſententias Coccini, & Pirovani in judicatum tranſactas, *ut in præced.* exinde inferretur ad ejus continuationem, & actualitatem, ſub dicta re judicata quoque venientem? Hujuſque diſputationis duæ fuerunt partes, una Ordinis, an ſcilicet ſuper hujuſmodi actualitate judicatum eſſet, altera Juſtitiæ, an ſubſiſteret dicta prætenſa continuatio, & actualitas? 1

Quoad primam, ex tenore dictarum deciſionum Coccini, 2
& Pirovani 353. *p.* 5. *&* 177. *p.* 6. ad quarum normam ſententiæ emanarunt, clarum videbatur, de ſola Cathedralitate antiqua diſputatum fuiſſe, ut in prima in principio ibi, *Dubitavi, an conſtet Eccleſiam del Pilar fuiſſe antiquitus Cathedralem?* & ſic dubium, ad quod reſtricta fuit diſputatio, in verbis concernit Cathedralitatem antiquam.

Idemque comprobat reſolutio num. 11. ibi, *His tamen non obſtantibus viſum fuit antiquam hujuſmodi Cathedralitatem concludenter probari.* Atque cum eodem themate proceditur in tota deciſione, præſertim *nu.* 29. ibi, *His ergo firmatis ſequitur eandem Eccleſiam fuiſſe Cathedralem, & nu.* 68. ibi, *adeout Jus antiquæ hujuſmodi Cathedralitatis &c.* quod etiam habetur *num.* 72. 73. 78. 79. *&* 80. 86. *&* 96. *in fine*, ubi plura conſiderantur adminicula tanquam veſtigia antiquæ Cathedralitatis, quæ abſolute ſupponitur in dictis locis, & alibi translata ad illam S. Salvatoris. Quod etiam clare ſupponit ſecunda deciſio coram Pirovano 177. *part.* 6. *& num.* 4.

num. 4. ibi *pleraque adminicula in deciſione D. Decani congeſta ad firmandum quod Eccleſia B. Mariæ antiquitus fuerit Cathedralis*. Idemque agnoſcit prima deciſio edita ſuper re judicata 21. *Junii* 1655. coram Bichio *in principio*, ibi, *Beatiſſimæ Virginis Mariæ del Pilar Eccleſiam fuiſſe antiquitus Cathedralem, in eaque primitus Sedem Epiſcopalem dictæ Civitatis extitiſſe, bis pronunciavit Rota in ſententiis de anno* 1651. *a Coccino, & anno ſequenti ab Ubaldo latis, &c.*

3 His tamen non obſtantibus in ſecunda *dec.* 3. *Martii* 1656. cor. eodem Bichio, & in altera 27. *Maji* 1658. coram Cerro, firmatum fuit hujuſmodi ſententias determinare quoque continuationem d. Cathedralitatis uſque ad præſens, ejuſque actualitatem, ex regula, quod poſſeſſio, ſeu qualitas ſemel probata præſumatur continuata, quodque a ſtatu præterito inferatur ad præſentem, ex Doctrina Innoc. *in cap.* 2. *de reſt. ſpoliat.* Natt. *conſil.* 572. *n.* 18. Honded. *conſ.* 20. *num.* 12. *l.* 1. *dec.* 237. *n.* 2. 321. *n.* 4. *&* 419. *num.* 1. *par.* 1. *rec.* Ponderando etiam in deciſione cor. Cerro aliqua verba commiſſionis, & articulorum datorum ex parte Eccleſiæ S. Salvatoris, quæ ad actualitatem quoque trahi videntur, ſeu ad eam ex illis inferri poteſt.

Verum circa hoc nullatenus intellectum captivare potui dicta enim verba commiſſionis, & articulorum (ultra quod per ſubintellectum, ac remotum argumentum id importare videbantur) ubi etiam fuiſſent clariſſima, conſiderabam ſuffragari poſſe ad probandum, quod cauſa etiam ſuper actualitate, & continuatione introducta eſſet, & penderet, itaut ſi deſuper fuiſſet judicatum, prætendi non poſſet nullitas ex defectu juriſdictionis. Atque ad hunc effectum verba etiam per argumenta, & illationes attendenda videntur, ex regula capiendi quemcumque intellectum pro ſuſtinendo actu, ac evitanda nullitate, ad quem etiam effectum recte procedunt dictæ deciſionis ponderationes, ſecus autem ut ſub ſententia veniat id quod in ejus verbis non continetur neque unquam diſputatum fuit.

4 Sententiæ enim ſtricte intelligendæ ſunt in iis, quæ exprimunt, non autem per illationes, vel ſubintellectus, & argumenta trahendæ ad caſus non expreſſos, niſi quoad ea quæ de jure inſunt judicato, atque de ejus neceſſaria conſequentia veniunt, ex collectis per Tiraquell. *de retract. lignag.* §. 1. Gloſſ. 9. *num.* 182. Cravett. *conſ.* 74. *num.* 10. Seraph. *dec.* 452. *num.* 7. *dec.* 667. *numer.* 1. *&* 835. *numer.* 5. Burat. *dec.* 788. *numer.* 5.

5 Stant enim bene ſimul, litem ſuper utraque Cathedralitate, antiqua ſcilicet, & moderna introductam eſſe ac pendere, & tamen unam tantum inſpectionem diſputatam ac deciſam eſſe, ut quotidie practicatur in materia præſertim fideicommiſſaria, quod tota cauſa ſuper immiſſione ad bona in vim fideicommiſſi concedenda introducta, & ad quem effectum firmare oportet fideicommiſſi exiſtentiam, necnon purificationem, & pertinentiam, ac etiam legitimationem Perſonarum, identitatem bonorum, conſumptionem, ſeu non competentiam detractionum, & alia hujuſmodi; ſi diviſis diſputationibus per punctos, prius diſputetur, & firmetur conſtare de fideicommiſſo, quod fuerit purificatum, ſive conſtare de filiatione, & deſcendentia. Non per hoc quod talis punctus firmatus eſt, ſequitur ſuper aliis quoque judicatum eſſe, ex eo quod ſuper eis etiam cauſa penderet, quoniam ex pluribus in judicium deductis, etiam ſub unica petitione, vel ſumma, nil impedit, judicium in parte proferri, reſervato tacite judicio in parte omiſſa ad text. *in l. de rebus, ff. de recept. arbitr. cum concord. dec.* 13. *in fine, p.* 2. *rec. & ſæpius.*

6 Quod ſi procedit in ſententia cujuſcumque Judicis, multo magis abſque dubio recipiendum venit in ſententis hujus Tribunalis, quod tam ex ſtylo inveterato, quam ex Conſtitutione Pauli V. ſuper reformatione Tribunalium, non judicat, neque ſententias profert, niſi prævia formali diſputatione dubii, ac deciſione deſuper edita, ad cujus limites ſententia proferri debet, ac alias remanet nulla, ut præſertim firmatur in Barchinonen. exceptionis 29. Maji 1665. coram Bourlemont, de qua habetur in eadem cauſa *ſub tit. de Regalibus, diſc.* 58.

Attento præſertim illorum temporum ſtylo dividendi cauſam per punctos, juxta exemplum ſupra datum in materia fideicommiſſaria, quod ſcilicet non dabatur dubium generale, ut datur hodie, an danda ſit immiſſio, ſub quo cadunt omnes dicti puncti, ſed diſputatio diſtinguebatur per punctos, primo ſcilicet an conſtaret de fideicommiſſo, quo firmato diſputabatur alter ſuper legitimatione Perſonæ, & ſic ſucceſſive ſuper identitate bonorum, & detractionibus &c.

atque hinc reſultabat quod tam deciſiones quam informationes erant breviores.

Ad aſſumptum vero, quod a præterito infertur ad præſens, dicebam id continere ſimplicem juris præſumptionem, neque omnino tutam, pluteſque patientem limitationes & declarationes, ex collectis per Menoch. *de præſumpt. l.* 6. *cap.* 62. *&* 64. Burat. & Adden. *dec.* 918. Unde 7 propterea ex hujuſmodi tam levi incerta præſumptione videbatur nullatenus inferri poſſe ad inducendam rem judicatam ſuper eo quod conſtat non fuiſſe diſputatum, ex 8 eiſdem deciſionibus, a quibus ſententiæ Rotales declarationem, ſeu interpretationem recipiunt, ut ſæpius eadem Rota cenſuit, ac declaravit.

Quinimmo earundem deciſionum tenor clare comprobare videtur excluſionem actualitatis, nedum quia pluties, præſertim *dicta dec.* 353. *par.* 5. præſupponitur translatio Cathedræ ab iſta Eccleſia S. Mariæ, ad illam S. Salvatoris, quod prius in altera quæſtione Præeminentiarum cor. eodem Coccino de annis 1626. & 1627. explicite dictum fuerat, quod lis penderet ſuper antiqua Cathedralitate, quodque hodie abſque controverſia Capitulum S. Salvatoris eſſet ſolum Capitulum Cathedralis, *ut dec.* 658. *num.* 5. apud Poſt. *de manut. & dec.* 111. *poſt n.* 20. *p.* 5. *recent.*

Sed clarius quia omnia adminicula conſiderantur, tanquam prioris, & antiquæ Dignitatis veſtigia, qui terminus 9 excludit actualitatem, quoniam in eo, qui fuit Rex, Epiſcopus, vel Baro, aut Officialis, cadunt iſti termini veſtigiorum, & reliquiarum antiquæ Dignitatis, vel officii, non autem in eo, qui in ea Dignitata, vel munere perſeverat, & actualiter eſt talis ad text. *in l.* 1. *& ſecunda Cod. de Præfecto Prætorio; lib.* 12. *l.* 1. *Cod. de primiceriis eodem l.* Andr. de Barol. Joannes de Platea, & Jacob. Rebuff. *in d. leg.* 2. Maſtrill. *de Magiſtrat. l.* 4. *cap.* 13. *n.* 69. *&* 72. a Pont. *de Poteſtate Proregis tit. de elect. Officialium*, §. *ultimo*, *n.* 19. Rota *dec.* 70. *n.* 10. *& ſeqq. p.* 1. *diverſ.* cum aliis in Romana fideicommiſſi *ſub tit. de feudis ad materiam Bullæ Baronum, diſc.* 84. ubi de puncto, an Bulla prædicta locum habeat poſt dimiſſam Baroniam, unde non omnino improbabiliter prætendi potuiſſet, ob firmatum ſtatum antiquum cum terminis prædictis, præſenti, & actuali incongruis, potius judicatum eſſe ſuper dictæ actualitatis excluſione, ſed quicquid ſit de hoc, aliud prætendi non poſſet niſi quod punctus actualitatis remaneret integer, & indeciſus, quodque tam dicta præſumptio, quam alia continuationis, & actualitatis adminicula ſuffragari poſſent in diſputatione deſuper habenda ad illam firmandam, nullatenus vero, quod ex firmatis in uno puncto, inferri poſſit ad judicatum ſuper altero, de quo, neque actum, neque diſputatum fuit.

Quo vero ad alteram inſpectionem ſuper meritis, omnes deciſiones prædictæ ſuper re judicata, ipſique Scribentes in contrarium, non negabant, tanquam omnino incontrovertibilem dictam Cathedræ tranſlationem poſt Maurorum expulſionem, ac recuperatam libertatem ad Eccleſiam S. Salvatoris, quæ Cathedralis, ſeu Metropolitanæ figuram de facto geſſit, & gerit abſque dubio, ſed dicitur tranſlationem prædictam non fuiſſe omnimodam, & privativam, itaut totum jus Cathedraticum omnino abdicatum eſſet a prima, ſeu antiqua, & tranſlatum in ſecundam, ſeu modernam Eccleſiam, ſed quod compatibiliter illud tranſlatum fuerit ad modernam, & tamen remanſerit penes primam, jure cujuſdam unionis, ſeu communionis ejuſdem juris inſolidum.

Quia non implicat, unam Eccleſiam Cathedralem forma- 10 lem conſtitui, & repræſentari poſſe a duabus, vel pluribus Eccleſiis materialibus, abſque abſurdo, ſeu monſtro plurium capitum in uno corpore, quia formaliter, ſeu intellectualiter unum eſt caput, ſeu una ſolum Cathedra, ita conſtituta a pluribus Eccleſiis materialibus æque concurrentibus in idem, & ſucceſſive, quod duo, vel plura Capitula ipſarum Eccleſiarum materialium unum, & idem formale Capitulum conſtituerent ad text. *cum ibi notatis in cap.* 1. *ne Sede vacante*, & firmatum fuit in Vercellen. unitatis Capituli coram Penia inter ſuas *dec.* 538. juxta Venetam alias 699. juxta Lugdunen. *n.* 8. *&* 9. confirmata 18. *Aprilis* 1614. cor. Dunozetio ſeniore inter ſuas *dec.* 35. *&* 24. *Aprilis* 1643. cor. Dunozetio juniore inter ſuas *dec.* 708. *&* 9. *Maji* 1644. cor. Otthobono inter ſuas *dec.* 4. Idemque firmatum *in Aretina unionis* 22. *Jun.* 1643. 2. *Jun.* 1645. *&* 1. *Aprilis* 1647. *cor. Ghiſlerio, &* 18. *Martii* 1652. *coram Veroſpio*, quarum ultima eſt impreſſa *dec.* 224. *p.* 11. *rec.*

Non enim ex eo, quod Cathedra transfertur in aliquam 11 Eccleſiam, quæ hujuſmodi nova prærogativa decoretur, exinde reſultat, antiquam Eccleſiam, in qua prius reſidebat,

illam deſtitutam remanere, ob dictum compatibilem concurſum jure cujuſdam communionis, ſeu verius admiſſionis ad participationem, ut ex Vameſ. *conſ.* 10. *num.* 4. & Seraph. *deciſ.* 1444. *num.* 7. *cum ſeq.* advertitur in dictis deciſionibus coram Bichio, adinſtar eorum, quæ habemus in jurepatronatus, quod Patronus admittere poteſt non Patronum, & extraneum ad æqualem participationem juris præſentandi, aliorumque jurium patronalium, ſeu honorificorum ex deductis per Greg. & Add. *dec.* 349. *&* 417. Poſthum *de manut. obſerv.* 32. & alios ut in ſua materia, non enim exinde augetur jus-
12 patronatus, quod unicum eſt, & individuum reſidens penes unam ſolam Perſonam formalem, neque talis admiſſio tollit jus, & qualitatem patronalem ab admittente, ſed ſolum illud exercitium quod prius erat penes unum in ſolidum, ita reſidet penes duos, vel plures, qui licet materialiter plures conſtituant Perſonas, unam tamen Perſonam formalem, ſeu intellectualem Patroni ad dictos effectus efformant, ſeu repræſentant, eodem modo, quo ad feudum Dignitatis de ſui natura individuum, ex conſuetudine præſertim Lombardiæ, datur plurium Perſonarum, immo linearum, ſeu generum concurſus circa exercitium juriſdictionis, & fruitionem, ſeu commoditatem, ex deductis in Mutinen. feudorum de Rangonibus *ſub tit. de feud. diſc.* 8. cum ſimilibus.

Ad id autem probandum deciſiones ponderant eadem adminicula, quæ pro antiqua Cathedralitate conſiderata ſunt in *d. deciſ.* 353. *p.* 5. *recent.* utpote adhuc actualiter continuantia, ut ſunt præſertim, retentio, & uſus inſignium, Agni Paſchalis, Campana interdicti, celebratio Dedicationis, Præeminentiæ, & ſimilia, eo potiſſimum ponderato, quod omnimoda translatio Cathedræ de una Eccleſia ad alteram, cum abdicatione totius juris ab antiqua fieri non po-
13 teſt ſine auctoritate Apoſtolica ad text. *in c.* 1. *&* 2. *de translat. Epiſc. opor. cap. mutationes* 57. *q.* 5. *cap. felix*, *& cap. præcipimus* 16. *q.* 1. cum Concord. per Rebuff. *in praxi beneficial. tit. de Decreto in Eccleſia Cathedrali*, *num.* 1. *&* 5. Lotter. *de benef. libr.* 5. *q.* 14. *n.* 518. *Marſicen. juriſdict.* 26. *Maii* 1652. cor. Corrado *deciſ.* 153. *p.* 15. *rec. n.* 12.

Verum iſtud motivum præſertim deficientis beneplaciti Apoſtolici, pro meo judicio videbatur ſatis retorqueri poſſe, ac eſſe nimis efficax ad excludendam etiam antiquam Cathedralitatem, qua corruente omnia præmiſſa, tanquam ex deficiente præſuppoſito, ſeu fundamento mole ſua corruunt, quoniam defectus poteſtatis æque percutit translationem omnimodam, ac etiam alteram accumulativam, per viam ſocietatis, ſeu participationis, ſicuti enim ſolius Papæ eſt Cathedram ab una Eccleſia tollere, & ad alteram omnino transferre, ita ejuſdem unice, ac privative eſt, Eccleſias, Cathedrales, Territoria, & Diœceſes dividere, ſeu unire, ut ultra generalia, de quibus in aliis *hoc tit.* & in altero *de juriſd.* ſeu *de beneficiis*, in ſpecialibus terminis hujuſmodi unionum, ſeu aggregationum patet ex dictis Aretin. & Vercellen. ubi totum ex auctoritate Apoſtolica, & Pontificis diplomatibus firmatur. Et conſequenter unum de tribus, retento hoc præſuppoſito deficientis beneplaciti Apoſtolici dicendum eſt, vel ſcilicet, quod Eccleſia S. Salvatoris ita nullum haberet jus cathedraticum, neque in toto neque pro parte, quod prorſus fabuloſum eſſet aſſerere, vel quod ſtante longiſſima pene ſex ſæculorum obſervantia, intraret beneplacitum præſumptum, quod ita convenire poteſt uni, ac alteri translationis ſpeciei, vel demum, & probabilius, quod dictus actus geſtus poſt recuperatam priſtinam libertatem per piiſſimum Regem Conquiſtatorem, ac S. Epiſcopum Libranam, illoſque Chriſtianos, quos in magnæ pietatis, & Religionis zelo, & fervore conſtitutos præſupponere debemus, fuerit agnitio veritatis, reintegrando ſcilicet antiquam veram Cathedralem, ob cujus accidentale impedimentum captivitatis, & converſionis ad impios uſus altera Eccleſia proviſionaliter, & tanquam ſubrogata partes vicarias expleverit, unde propterea obſervabam iſtas duas inſpectiones, Cathedralitatis ſcilicet antiquæ, & actualis eſſe ſimul connexas, atque improbabilitatem ſecundæ pendere ab improbabilitate primæ, tanquam ex minus vero præſuppoſito, ac radice infecta.

Clarius concurrentibus tot adminiculis clare convincentibus a dicto anno 1118. citra, Cathedralitatis poſſeſſionem in ſola Eccleſia S. Salvatoris excluſive, ſeu privative ad alteram.

14 Potiſſimum vero, ac principaliter, quia ſi vera eſſet hujuſmodi accumulativa translatio, ita & taliter quod Cathedralitas penes utramque reſideret, pernecesse dari oportet, quod Capitulum, & Canonici, ex tunc & æqualiter in utraque Eccleſia adeſſe, ac inſervire debuiſſent, atque potius in iſta Eccleſia antiqua continuative, quam in ea quæ de novo jure cujuſdam ſocietatis, & participationis ad Cathedralitatem admiſſa fuit. Atque ſtante exiſtentia, & continuatione Epiſcopi ſupponenda eſt exiſtentia ejuſdem Capituli antiqui, quod comprobatum remanet a pluribus tunc temporis litteris Apoſtolicis, & Regiis de Capitulo etiam mentionem facientibus, & tamen nulla pars Capituli, nullique Canonici remanſerunt in iſta Eccleſia S. Mariæ, dum iſta poſt annos 22. de anno ſcilicet 1141. erecta fuit in Collegiatam per Epiſcopum Bernardum, illi aſſignando in Priorem unum ex Canonicis Capituli Cathedralis.

Et quod magis eſt, hujuſmodi erectio fuit ſub natura omnino diverſa, Canonicorum ſcilicet Regularium, & ſub omnimoda exemptione a juriſdictione Ordinarii, & ſub immediata protectione, & juriſdictione Sedis Apoſtolicæ, itaut in litteris a Clemente VII. & Sixto V. ab eodem Collegio ſuper hujuſmodi exemptionis confirmatione obtentis, narretur iſtam Eccleſiam Collegiatam ab initio ſuæ erectionis natam eſſe omnino exemptam a juriſdictione Ordinarii, aliumque nunquam agnoviſſe Superiorem, niſi Sedem Apoſtolicam, & proprium Prælatum regularem, qui Prior nuncupatur.

Ex his enim multa reſultare videntur incompatibilia cum 15
dicta continuatione. Primo quia omnis Cathedralis de neceſſitate eſt Collegiata ad text. *in cap. novit*, *& cap. quantum*, *de iis, quæ fiunt a Prælato ſine conſenſu Capituli*, Biſignett. *deciſ.* 13. *n.* 3. *de præbendis cum Concord.* per Barboſ. *de Canonicis*, *c.* 2. *n.* 2. *& in eiſdem deciſionibus cor. Bichio*, *præſertim ſecunda*. Et conſequenter ſi iſta remanſiſſet Cathedralis, jam habebat Collegium, ac propterea prorſus improprium eſſet, quod poſt annos 22. erigeretur in Collegiatam ſub Prælato aſſumpto ex Canonicis S. Salvatoris, cum non videretur, ad quod propoſitum hujuſmodi erectio facta ſit.

Secundo quia interim dicto ſpatio annorum 22. fuiſſet dare Cathedralem deſtitutam Capitulo, & Canonicis, qui pernecesse, & de natura ut ſupra ſunt in ea præſupponendi. Tertio quia ſi juxta præmiſſam theoricam, hujuſmodi unio, ſeu accumulatio non præjudicat unitati, itaut vere, & realiter dicatur una Eccleſia Cathedralis ita conſtituta ex duabus materialibus, unumque, & idem ſit Capitulum materialiter diviſum, ſeu diſtributum pro utriuſque ſervitio, hinc ſequitur, quod pernecesse dare oportet unam, eandemque naturam, cum alias implicet in adjecto, ut unum, & idem corpus identificum, ac individuum duas haberet diverſas, immo contrarias naturas, quales ſunt ſæcularis, & regularis.

Et quarto, quod Eccleſia Cathedralis Sponſa Epiſcopi, iſtum ob dictam ampliſſimam nativam profeſſatam exemptionem in nihilo cognoſceret in ſuum Sponſum, alium nempe ſuum Priorem habendo in Superiorem, Sponſum, & Rectorem, quæ omnia implicant, quoniam eſſet alias dare, vel duo capita in eodem corpore, vel duos viros ejuſdem Sponſæ, ſive quod illa quæ eſt de jure Sponſa unius, eſſet in fruitione, & ſubjectione alterius, cum pluribus ſimilibus inconvenientibus.

Adverſus hæc fortiſſima, & forte indiſſolubilia argumenta dantur in deciſionibus, præſertim ſecunda coram Bichio, nonnullæ reſponſiones, ſuper quarum ſubſiſtentia ob initio inſinuatum motivum faſcinationis, qua ob cauſarum affectionem Advocatorum ingenia laborare ſolent, ac alterum ſummæ reverentiæ debitæ majeſtati Tribunalis Me refero ad ipſarum deciſionum Rectores, fateor tamen mei intellectus, vel imbecillitatem, vel faſcinationem, quod illas percipere non poterat, ſiquidem quoad erectionem Eccleſiæ in Collegia- 16
tam, dicimr illam non implicare, utpote ſequutam ad abundantiorem cautelam, cumulando iſtorum titulum explicitum titulo implicito collegialitatis, jam de natura exiſtenti ob dictam concluſionem, quod omnis Cathedralis pernecesse dicitur Collegiata, ſi enim iſta Eccleſia erat jam Cathedralis, ſuumque habebat Capitulum cum longe majori prærogativa Cathedralitatis, non videtur quam probabilitatem haberet iſta accumulatio tituli longe inferioris, ac minus digni Collegiatæ, & quod magis, cum dicta circumſtantia omnino diverſæ, immo contrariæ naturæ, ut clare ad ſenſum.

Ad exemptionem vero dicitur, eam percutere ſolam obſer- 17
vantiam diſciplinæ Regularis, non autem reliqua concernentia ipſam Eccleſiam Cathedralem, vel quia in hac parte exemptio non ſuffragetur, atque Collegium in reliquis Epiſcopo remaneat ſubditum, vel quia ipſe Epiſcopus ita implicite deputatus cenſeatur etiam Abbas, ſeu Superior Regularis, cujus alter Prælatus regularis vicarias partes gerat, juxta deciſiones in Montis Regalis cor. Coccino 257. *&* 69. *p.* 1. *rec.* cum aliis, de quibus in Romana *Juriſdictionis*, *ſeu tituli Cardinalitii*, *ſub tit. de Juriſdict. diſc.* 34.

Iſta

Iſta reſponſio tunc pro meo judicio recte procederet, quando certum eſſet iſtam eſſe Eccleſiam Cathedralem, atque Canonicos Regulares in ea exiſtentes conſtituere ejus unicum Capitulum, quia nempe alterum non adeſſet Capitulum, nulli que alii Canonici, unde propterea quæſtio non eſſet ſuper jure cathedratico, & qualitate Capituli Cathedralis, ſed hic pro certo præſuppoſitis, ſola quæſtio eſſet ſuper juriſdictione, vel exetutione reſpective inter ipſum Epiſcopum, & Capitulum, quo caſu intrat dicta conciliativa diſtinctio, de qua latius *in d. Romana juriſdictionis, ſeu tit. Cardinalitii*, in hac vero facti ſpecie punctus quæſtionis eſt in ipſa qualitate, propter exiſtentiam alterius Eccleſiæ, quæ ſe dicit Cathedralem, & alterius Collegii, ſeu corporis, quod ſe dicit ipſius Cathedralis Capitulum, in quibus terminis nulla datur auctoritas, vel ratio congrua, ſtante præſertim diverſitate, immo contrarietate naturarum, ac etiam obſervantia pene ſex ſæculorum, in quibus nulla datur probatio, vel memoria, quod Archiepiſcopus, cum viſitatione, vel aliis actibus agnoverit iſtam Eccleſiam in ſuam Sponſam, & ſubditam, dictoſque Canonicos, & Priorem in ſubditos, ſeu membra illius corporis, cujus ipſe eſſet caput, vel quod ipſa Eccleſia, & Canonici reſpective nunquam recognoverint Archiepiſcopum in Sponſum, ac reſpective caput, & Superiorem, ideoque iſtius Collegii erectio in omnem eventum referenda videtur ad illum titulum, ſeu modum, de quo *diſc. ſeq.*

18 Alterum fortiſſimum adminiculum excluſivum hujus cathedralitatis reſultabat ex pluribus laudis ſupra inſinuatis ab anno 1220. in quibus ſemper Eccleſia S. Salvatoris præſupponitur ſuperior, domina, & magiſtra, præſertim vero in laudo anni 1313. Archiepiſcopi de Aragonia, per utramque partem acceptato, & exequutioni demandato, in quo expreſſe determinatur, quod Eccleſia S. Mariæ teneatur recognoſcere Eccleſiam S. Salvatoris in matrem, ſuperiorem, & magiſtram, quod manifeſte implicat cum dicto coæquali jure cathedratico, cum non poſſit una & eadem perſona individua eſſe eodem tempore dominus, & ſervus, diſcipulus, & magiſter, ſuperior, & ſubditus, &c. non data præſertim compatibili diverſitate reſpectuum.

Huic argumento reſpondet ſecunda deciſio coram Bichio, dicti laudi ſenſum eſſe, quod dicta Eccleſia S. Mariæ teneatur recognoſcere alteram S. Salvatoris in matrem, ſuperiorem, & magiſtram aliarum Eccleſiarum Urbis Cæſarauguſtanæ, non autem ſui ipſius, hæc autem reſponſio minus tuta quoque videbatur, tum quia nulla contentio erat cum aliis Eccleſiis, ſed inter ipſas ſuper Præeminentiis, unde prodiit laudum ad lites, & controverſias terminandas, tum etiam quia cum obligatio recognoſcendi directa eſſet ad unam Eccleſiam erga alteram, hinc proinde actio, & paſſio non intrabat niſi inter ſeipſos, ut ad ſenſum, & demum quia ſi juxta earundem deciſionum intellectum utraque Eccleſia pariformiter ac æquali jure concurrit ad efformandam illam Cathedralem, quæ omnium aliarum Eccleſiarum Urbis, & Diœceſis eſſet mater, domina, & magiſtra, hinc ſequeretur prorſus improprium eſſe dictum terminum recognitionis unius ab altera, ſed dici debuiſſet quod omnes aliæ Eccleſiæ ambas in dominas, ſuperiores, matres, & magiſtras recognoſcerent.

19 Agnoſcentes autem Scribentes in contrarium in diſputatione habita coram Cerro ſubrogato ut ſupra, inſubſiſtentiam hujus reſponſionis, recurrebant ad alteram nullitatis dictorum laudorum, præſertim dicti ultimi acceptati, & exequuti, ex eo quod non adeſſet beneplacitum Apoſtolicum juxta diſpoſitionem *extrav. ambitioſæ* quam receptum eſt extendi etiam ad compromiſſum quod fieri non poterat in Archiepiſcopum per hanc Eccleſiam exemptam, & Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjectam, & huic reſponſioni innititur deciſio 10. *Decembris* 1660. coram Cerro, *dec.* 84. poſt Bonden. *num.* 9. ſed pariter iſta videbatur minus tuta, ob ceſſantem neceſſitatem beneplaciti Apoſtolici, dum agitur de compromiſſo facto per duas Eccleſias in perſona proprii Archiepiſcopi, qui alias erat utriuſque Judex competens, unde nulla adeſt ſpecies alienationis, ob quam hic actus cadat ſub dicta *extrav.* in contingit, quando fit compromiſſum in privatum, ſeu alias incompetentem tam de jure quam de facto, ex iis, quæ proxime, & in terminis juriſdictionalibus habentur in *Aſſoriten. ſeu nullius juriſdictionis ſub tit. de juriſdictione, diſc.* 7. & generaliter apud Cavaler. *dec.* 227. *num.* 4. & plenius *in Papien. manutentionis* 13. *Martii* 1654. coram Peutingerio cum aliis quæ in ſimili habentur in materia compromiſſi ſuper feudis *in Camerinen. ſub tit. de feud. diſc.* 49. Nil obſtante conſideratione deducta in dicta ultima deciſione coram Cerro, quod ob pleniſſimam exemptionem hujus Eccleſiæ a juriſdictione Archiepiſcopi, ac ſubjectionem immediatam Sedi Apoſtolicæ, ita dicatur compromiſſum in eum, qui nullam habebat juriſdictionem. Tum quia id adaptabile non videtur Ordinario habenti, nedum nativam ac originariam juriſdictionem cum Regularibus ab accidentali ſolum impedimento privilegiorum ſuſpenſam, verum in pleriſque caſibus a Sacr. Concil. Trident. & Apoſtolicis Conſtitutionibus præſcriptis actualem quoque, unde omnino incompetens, & mere privatus dici non poteſt, ex iis quæ pluries habentur in ſua materia *ſub tit. de juriſdictione*, tum clarius quia videtur ita deduci contradictoria, dum in deciſionibus coram Bichio, ut ſupra, firmatur ſubjectio, & competentia reſpective quoad concernentia Cathedralitatem, ejuſque jura, ſeu effectus, cum alias omnino implicet unam, eandemque Eccleſiam eſſe Cathedralem, & tamen nullatenus recognoſcere Epiſcopum in ejus caput, Superiorem, & Sponſum, & hæc ultra præſumptionem beneplaciti a tam diuturno tempore reſultantem.

Non leve quoque obſervabam reſultare adminiculum, ex eo quod de anno 1318. jam exortæ fuerant, & vertebantur inter iſtas Eccleſias graves diſſenſiones, & tamen cum Joannes XXII. Cathedralem Cæſarauguſtanam erexerit in Metropoliticam, ſola Eccleſia S. Salvatoris de hujuſmodi Præeminentia ſolemnitatem celebravit, obedientiam a ſuffraganeis recipit, alioſque actus Metropoliticos geſſit, abſque eo quod dicta altera Eccleſia aliquod imaginabile ſignum hujuſmodi novæ Præeminentiæ dediſſet, licet enim Bulla erectionis loquatur de Eccleſia Cæſarauguſtana in genere, & ſic de ſola formali, unde convenire poteſt utrique materiali eam conſtituenti, quatenus hoc ſuppoſitum ſubſiſteret. Attamen id videtur magnum adminiculum hujuſmodi præſuppoſiti deſtructivum, cum omnino improbabile ſit, quod ex duobus conſortibus idem jus æqualiter, & pro communi habentibus, & inter ſe æmulis, magnam prærogativam poſtmodum ſuperventam, unus debeat agnoſcere, & exercere, alter vero omnino negligere.

Exercitium liquidem unius, poſito certo jure utriuſque, 20
illud conſervat in totum etiam reſpectu alterius, quando non conſtet quod a conſorte actus geratur in ſolidum, & privative, ſecus autem iſto caſu, ex iis quæ præſertim habemus in materia juriſpatronatus, vel juriſconferendi cum ſimilibus, ſed ubi jus alterius conſortis eſt dubium, & controvertitur, tunc hujuſmodi non eſt unus magnum argumentum.

Prout, & in idem fortiſſimum adminiculum reſultare vi- 21
detur ex hujus Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ ſæculatizatione facta per Clementem VIII. de anno 1608. quoniam Eccleſia S. Mariæ, quæ juxta deciſiones eſt una & eadem, adhuc continuavit, & actualiter continuat in ſtatu regulari, licet enim litteræ ſæculariſationis loquantur pariter de Eccleſia Cæſarauguſtana in genere, unde utrique dicta ſæculariſatio convenire poſſet, ut ſupra, nihilominus intrat eadem reſponſio, de qua proxime quoad jus Metropoliticum, ex duplici etiam clare demonſtratione, una jam dicta incompatibilitatis, quod una & eadem Eccleſia formalis, & individua, atque unum & idem Capitulum conſtituerentur ex duabus diverſis immo contrariis naturis, & altera clariori, ac ad evidentiam, quoniam in eiſdem litteris diſtincte enumerantur omnes Dignitates, & Canonicatus ex quibus Capitulum ſæculariſatum conſtituitur, atque hic numerus adamuſſim conveniit illis Dignitatibus, & Canonicis, qui ſunt in Eccleſia S. Salvatoris tantum, prout & in eiſdem litteris præſcribitur modus diſtribuendi portiones, aliaque gerendi huic Eccleſiæ tantum convenientia, abſque eo quod per imaginationem aliquid diceretur, vel diſponeretur, quod dictæ alteri Eccleſiæ ejuſdem Capitulo, Canonicis, vel portionariis conveniret, ideoque ſcribendo in cauſa, dicebam hanc videri demonſtrationem mathematicam, quoniam ſi Eccleſia Cæſarauguſtana æqualiter ex hujuſmodi Eccleſiis materialibus, & Capitulis conſtituta eſſet, litteræ prædictæ in omnibus utramque percutere debuiſſent, ut ad ſenſum.

Huic adeo convincenti argumento reſpondebant Scribentes in contrarium, atque reſponſionem admiſit prima deciſio 17. *Maji* 1658. coram Cerro, quod jura iſtius Eccleſiæ præſervata remanſiſſet ob clauſulam *ſine ejus præjudicio* contentam, ſive in ipſis litteris ſæculariſationis, ſive in litteris ſeparatis, verum reſponſio non ſatisfaciebat, quinimmo dicebam id potius retorqueri, quoniam ſi in animo fuiſſet Pontificis concedentis ſæculariſationem, quod iſta Eccleſia eſſet æque Cathedralis, & Metropolitica cum altera, tanquam unica, utique prorſus incongrua, immo inepta fuiſſet dicta præſervativa, præſupponens quid diverſum, potiſſime ob circumſtantias in dicto Pontifice concurrentes. Tum ob eximiam peritiam perſonalem, ultra eam, quæ ob doctos Datariæ, &

Cancellariæ Officiales in quolibet Pontifice præſumitur, tam ob certam, & diſtinctam notitiam, quam hic Pontifex de hujuſmodi Eccleſiarum controverſiis habebat, tam pro tempore, quo fuit Advocatus, quam occaſione ſedendi per plures annos in Rota, ubi jam pendebant, ac etiam occaſione Nuntiaturæ Hiſpaniarum per eum exercitæ, & fortius, quia hujuſmodi negotium ſecularizationis plurium annorum ſpatio in Curia, & Congregatione Conciſtoriali ventilatum fuerat, unde erat negotium notorium, ſatis mature diſcuſſum.

Et demum magnum adminiculum reſultare videbatur ex contraria obſervantia tot ſæculorum, dupliciter concurrente. Primo ſcilicet ob exercitium, & poſſeſſionem jurium Cathedraticorum, & metropoliticorum per ſolam Eccleſiam S. Salvatoris, & ſecundo ob acerrimam litem tamdiu ſuſtentatam per iſtam aliam Eccleſiam, ejuſque Capitulum ſuper ſolis Præeminentiis mere cæremonialibus, neglectis juribus, & juriſdictionibus, aliiſque emolumentis ex jure cathedratico, & metropolitico reſpective reſultantibus, atque curando cum tot affectatis, & mendicatis adminiculis ſolum ſuſtinere quod illa antiquitus fuerit Cathedralis, quodque de præterito dictam prærogativam habuerit, ut patet ex *dictis deciſ. 353. part. 5. & 177. part. 6. recent.* unde omnibus his ſimul, & unitim conſideratis, pro meo judicio nimis clarum videbatur, quod hujuſmodi prætenſio nullam haberet ſubſiſtentiam, & conſequenter deciſiones deſuper editæ non captivarunt intellectum, id tamen referendo potius ad proprii intellectus imbecillitatem, & faſcinationem ut ſupra, ideoque ſuper iſta omnibuſque aliis cauſis non intendo dare judicium, ſed tantum ſincere proferre quid ſentirem, ita forte magis meas ineptias demonſtrando, atque diſcurrendo pro ſola doctrina.

E A D E M.

Poſita Cathedralitate plurium Eccleſiarum ſimul concurrentium ad unam Cathedralem efformandam, an una Eccleſia, vel ejus Capitulum præſcribere poſſit privative ad alteram majores prærogativas, ac exercitium jurium Cathedraticorum, & quid quoad Capitula in utraque exiſtentia, an dari poſſit, quod Capitulum exiſtens in una dicatur Capitulum utriuſque Eccleſiæ, itaut alterum Capitulum exiſtens in altera conſtituat ſolum Collegium inferius, ac diverſum a Capitulo Cathedralis?

Et quatenus utrumque Capitulum ſit ejuſdem qualitatis, itaut unum, & idem Capitulum Cathedralis conſtituat, ac utriuſque Eccleſiæ, & Capituli reſpective jura ſint æqualia. Quo modo eorundem jurium poſſeſſio, & exercitium dividi debeant, vel qui melior eſſet modus hujuſmodi controverſias terminandi, & componendi.

S U M M A R I U M.

1 *Caſus diſputationis.*
2 *De diſtinctione jurium, quæ ſunt Cathedralitati perneceſſe annexa, eiſque conſequutiva ab aliis diverſo jure competentibus, ut in iſtis etiam unum Capitulum poſſit conſiderari tanquam duo diverſa, & diſtincta.*
3 *Deciſiones editæ in uno dubio ſunt præſupponendæ in diſputatione alterius dubii.*
4 *Sub expreſſo venit totum id, quod ſub eo de jure continetur.*
5 *Jus individuum, quod habitu reſidet penes unum corpus, vel genus, poteſt in exercitio competere uni, & non aliis de eodem genere.*
6 *Jus Capituli Sede vacante poteſt in exercitio competere uni tantum Capitulari.*
7 *Poſſeſſio temporis valde conſiderabilis eſt manutenibilis etiam ubi jus reſiſtit.*
8 *Quando in concordiis inter Eccleſias, & ſuper juriſdictione, aliiſque juribus incorporalibus requiratur Beneplacitum Apoſtolicum.*
9 *Dari poteſt in Eccleſia Cathedrali erectio novi Collegii, quod ſit quid diverſum a Capitulo Cathedralis.*
10 *Dantur exempla plurium Collegiorum in eadem Eccleſia.*
11 *Quæ ſit Eccleſia Cathedralis Urbis, & qui conſtituant Capitulum hujus Cathedralis.*
12 *De modis dividendi exercitium Præeminentiarum, & jurium Cathedraticorum inter duas Eccleſias, & duo Capitula.*
13 *In diviſione deſideratur æqualitas, & diviſio inæqualis reſcinditur.*
14 *Quando, & ex quibus cauſis ſit ſupprimendus aliquis conventus, vel ſtatus regularis.*
15 *Expenditur* Vanes conſ. 10. lib. 1.

D I S C. V.

Cum in vim rei judicatæ extenſæ ad Cathedralitatem actualem, nunquam nec diſputatam nec deciſam *ut diſc. præced.* relaxatæ eſſent litteræ exequutoriales, ampliſſime demandantes Capitulo S. Salvatoris admiſſionem Capituli S. Mariæ ad æqualem poſſeſſionem, & participationem omnium jurium, juriſdictionem, & Præeminentiarum ratione Cathedralitatis, ac juris metropolitici competentium, ex parte vero dicti Capituli S. Salvatoris, Me & aliis ejus Advocatis conſulentibus, facta eſſet declaratio, ſe eſſe promptum parere mandatis Rotalibus, reſervatis iis, quæ ſibi jure particularium privilegiorum, contractuum, tranſactionum, ſententiarum, & legitimæ præſcriptionis privative competerent, hinc prætenſum fuit per alteram partem hujuſmodi declarationem eſſe captioſam, atque inobedientiam, & contumaciam potius continere, proindeque locum eſſe declaratoriæ, unde aſſumpta deſuper diſputatione ſub die 5. Julii 1660. ſuper dubio, *An conſtaret de ſufficienti paritione*, negativa prodiit reſolutio confirmata 10. *Decembris ejuſdem anni*, ut liquet ex deciſionibus deſuper editis, cor. Cerro impreſſis poſt collectiones Bondeni, *dec. 80. & 84.* 1

In hujuſmodi autem diſputationibus, Scribentes pro Eccleſia, & Capitulo del Pilar dicebant, & Rota eorum aſſumpta recepit, quod firmata actuali cathedralitate, exinde de neceſſario conſequenti reſultabat competentia exercitii, & poſſeſſionis omnium jurium Cathedralitati annexorum, ejuſque conſequutivorum, proindeque ſuper eis omnibus parendum erat, reſervato jure alteri Capitulo agendi ſuper illis juribus, & juriſdictionibus particularibus, quæ ſibi, & Eccleſiæ ex præſcriptione, vel aliis titulis privative competere prætenderetur, *ut in deciſione 5. Julii in fine.* 2

Cumque ex hac parte doceretur illam Eccleſiam poſſidere multa bona, & jura ex unionibus factis per Summos Pontifices, ſeu Regum donationibus, aliiſque piis diſpoſitionibus, dicitur in ultima deciſione 5. *Decembr.* 1660. *§. fin.* per Pilarenſes non prætendi, niſi jura corporalia, & incorporalia, quæ ſunt annexa, connexa, & dependentia a jure Cathedratico competentia his Capitulis tanquam unico corpori formali ex eis conſtituto. Cætera enim perneceſſe non dependentia a Cathedralitate non ſunt communia, cum in illis recte dici poſſint duo Capitula, & duæ Eccleſiæ diſtinctæ, & ſeparatæ, juxta deciſionem Vercellen. cor. Penia 699. *n. 9. confirmatam coram Dunozetto ſeniore, & juniore, & in Aretina unionis, ut in diſc. præced.*

Ad tranſactiones vero, & ſententias arbitramentales deductas ex parte Capituli S. Salvatoris, ultra quod dicitur eſſe exceptiones altioris indaginis examinandas poſtquam paritum fuerit. Reſpondetur tranſactiones eſſe perſonales, ſententias autem arbitramentales eſſe invalidas ex defectu beneplaciti Apoſtolici, ſine quo in Archiepiſcopis aderat defectus juriſdictionis cum iſta Eccleſia ejuſque Capitulo ratione ampliſſimæ exemptionis cum immediata ſubjectione Sedi Apoſtolicæ, ad immemorabilem vero per aliquos ex Scribentibus pro Eccleſia S. Salvatoris deductam, reſpondetur illam ex continua lite, & contradictionibus interruptam, ſeu impeditam fuiſſe, ex qua cauſa ceſſavit etiam obſervantia, ſine qua lapſus temporis nullius eſt operationis circa præſumptionem beneplaciti Apoſtolici, vel in tranſactionibus, vel in compromiſſo requiſiti.

Scribens autem pro Capitulo S. Salvatoris, præſuppoſita etiam, tam antiqua, quam actuali qualitate cathedratica, & metropolitica in utraque Eccleſia jam firmata per præcedentes deciſiones, quas juxta receptum ſtylum in diſputationibus ſuper novo, & diverſo dubio impugnare non licet, ſed præſupponere oportet, in Congreſſibus deſuper habitis dicebam, duas efformandas eſſe inſpectiones, ſeu duos punctos aſſumi debere. Primo, poſito quod Capitulum Pilarenſe dici poſſet etiam Capitulum Cathedralis circa concurſum, & participationem jurium Cathedraticorum habitu, adhuc tamen recte dari poterat quod exercitium uni, & non alteri parti ejuſdem Capituli ex præſcriptione, aliiſque titulis competeret. Et ſecundo fortius quod neganda eſſet in dicto Capitulo S. Mariæ hujuſmodi qualitas, quodque potius illud dicendum 3

eſſet

eſſet Collegium regulare diverſum a Capitulo Cathedralis, quod reſpectu utriuſque Eccleſiæ materialis ſeu unicæ formalis conſtitueretur ſolum a Dignitatibus, & Canonicis enunciatis in Bulla ſæcularizationis reſidentibus apud Eccleſiam S. Salvatoris, qui proinde dicendi etiam eſſent Canonici S. Mariæ conſideratæ tanquam Cathedralis, vel Metropoliticæ.

4 Quatenus pertinet ad primam, de qua ſolum in Rota actum fuit, dicebam quod licet vera ſit dicta diſtinctio inter jura Cathedralitati conſecutiva, eique connaturalia, ſeu ab ea inſeparabilia, & alia alicui Cathedrali accidentaliter competentia, ut ſupra, quodque de jure, poſito jure Cathedratico, dicta conſecutiva etiam ſine expreſſione venire dicantur, ex deductis apud Coccin. *dec.* 136. *n.* 3. Burat. *dec.* 125. *n.* 4. quia ſub expreſſo venit totum id quod ſub eo de jure continetur, nihilominus id recte procedit quoad jus habituale, quod utpote individuum reſidet penes totum corpus conſtitutivum unius Perſonæ intellectualis, & ſucceſſive

5 penes ſingula membra ejuſdem corporis conſtitutiva in ſolidum. Secus autem quoad actum, ſeu exercitium, vel commoditatem, quod non implicat eſſe penes unos privative ad alios de eodem corpore, ſeu univerſitate, ut frequens habemus in materia juriſpatronatus competentis alicui familiæ, ſeu generi Perſonarum, quia ipſum jus tanquam individuum reſidet penes omnes de eo genere inſolidum, & tamen quoad exercitium juris præſentandi, aliorumque jurium honorificorum, illud eſſe poteſt, & ſolet penes aliquos tantum, puta penes ſeniorem, vel primogenitum &c. Idemque habemus in jure conferendi competente alicui Capitulo, cujus exercitium ex conſuetudine, vel alio titulo ſit penes Canonicum hebdomadarium, ſeu turnarium, & in feudis dividuis jure Longobardorum competentibus omnibus agnatis, quorum tamen juriſdictio, vel adminiſtratio ſit penes unum tantum, vel e contra in feudis individuis, quorum exercitium, & commoditas poteſt eſſe dividua ex iis, quæ in hac materia habentur deducta *in Mutinen. feudorum de Rangonibus ſub tit. de feudis*, *diſc.* 8. & non ſemel, ſub tit. de fideicom. in materia majoratuum.

6 Et in his terminis ſpecialibus juris annexi Cathedralitati, ut eſt juriſdictio, & adminiſtratio Eccleſiæ Sede vacante, ut exercitium hujuſmodi juris eſſe poſſit penes primam Dignitatem, vel alium Capitularem tantum privative ad alios habetur *dec.* 194. apud Poſth. *de manut.*

Unde cum in hac facti ſpecie concurrerent quamplures ſententiæ arbitramentales, necnon concordiæ, ac etiam longiſſima obſervantia pene ſex ſæculorum, circa exercitium omnium jurium Cathedraticorum, & Metropoliticorum penes iſtam partem Capituli S. Salvatoris privative, abſque eo quod altera pars S. Mariæ unquam in hujuſmodi juribus ſe ingeſſerit, cum ſolum ejus prætenſio, ſuper qua tandem litigatum fuit, percuteret Præeminentias in concurſibus, idcirco poſito etiam æquali jure Cathedratico, & Capitulari, adhuc improbabile videbatur, ut illa pars, quæ per ſex pene ſæcula in hac poſſeſſione fuerat privative ad alteram, ita de facto hujuſmodi antiqua poſſeſſione privata remaneret, ex dicta juris regula, ſeu compatibilitate ob diſtinctionem inter jus habituale, & actuale, ſeu exercitium, ut ſupra.

7 Et quoad prætenſam invaliditatem laudorum, ac tranſactionum, dicebam iſtum eſſe punctum petitorii, ſub cujus prætextu antiquiſſimus poſſeſſor ſex ſæculorum ſpoliari non debebat, quoniam etiam in iis, in quibus ob juris reſiſtentiam regulariter poſſeſſio non ſuffragatur non juſtificato titulo, adhuc illa operativa eſt, & manutentionem exigit, quando eſt temporis valde conſiderabilis, Capyc. *deciſ.* 209. *num.* 18. Capyc. Latr. *conſult.* 68. *nu.* 23. Rot. *deciſ.* 534. *part.* 1. *diverſ. num.* 2. Add. ad Gregor. *dec.* 370. & ad Buratt. *dec.* 131. *num.* 9.

Verum neque in petitorio hujuſmodi defectus aliquam ſubſiſtentiam habere videbatur, tum ex iis, quæ circa compromiſſa, ſeu ſententias arbitramentales, *diſc. præced.* habentur deducta, tum etiam quia licet vera ſit propoſitio quod diſpoſitio *Extravag. Ambitioſæ* locum ſibi vendicat etiam inter duas Eccleſias, licet ageretur de juriſdictionibus, ac juribus incorporalibus, & per viam tranſactionis ex deductis in Acernen. Vicariæ cor. Otthob. *inter* [illegible] *dec.* 220. & in eadem 2. Julii 1652. cor. Bichio, & habetur actum in eadem cauſa Acernen. *ſub tit. de Juriſd. diſc.* 24. cum ſimilibus. Nihilominus id recte procedit, quando agitur inter duas Eccleſias diverſas, & diverſa Capitula, atque de tollendo ipſum jus uni, illudque transferendo in alterum, ſecus autem ubi ipſo jure penes eandem Eccleſiam formalem, idemque Capitulum reſidente, agitur de ſolo exercitio inter ejuſdem Eccleſiæ Miniſtros, ſeu ejuſdem corporis membra, tanquam per ſpeciem cujuſdam diviſionis, quia tunc non intrant termini prohibitæ alienationis, & ſucceſſive non requiruntur ſolemnitates requiſitæ per Sacros Canones, præſertim per dictam *Extravag. Ambitioſæ*, quæ neque de tempore aliquorum compromiſſorum, vel tranſactionum prodierat, ad text. *in c.* 1. *& finali de pactis*, *in ſexto*, Seraphin. *dec.* 36. *&* 161. *nu.* 2. Rot. *deciſ.* 218. *n.* 3. *cum ſeqq. part.* 7. *recent. deciſ.* 402. *num.* 1. *part.* 5. *deciſ.* 160. *part.* 11. & in aliis.

8 Quo vero ad alteram inſpectionem, quod ſc. poſito etiam jure Cathedratico, ſeu Metropolitico penes dictam Eccleſiam S. Mariæ æque principaliter concurrentem, juxta ſenſum deciſionum, ad efformandam ipſam Cathedralem, ſeu Metropolitanam. Adhuc tamen Prior, & Canonici Regulares apud eam exiſtentes non concurrerent ad efformandum Capitulum, quod ſolum reſideret penes Dignitates, & Canonicos Sæculares enunciatos in Bulla ſæcularizationis, itaut illud aliud Capitulum S. Mariæ eſſet Collegium regulare exiſtens in ipſa Eccleſia Cathedrali ſæculari, ut quid diverſum a Capitulo Cathedralis.

9 In congreſſibus deſuper habitis, aliis hujus partis Defenſoribus viſum fuit illud motivum continere nimis ſubtile ratiocinium, non de facili recipiendum, quodque ſolum inſiſtendum eſſet in jam dicto primo motivo, unde propterea acquieſcendo, ut par erat, voto majoris partis, motivum neglectum fuit, verum niſi proprii partus affectio deciperet, illud Mihi videbatur conſiderabile, quodque, ut noſtri dicere ſolent, poneret gladium ad radicem, quoniam ita admiſſis etiam omnibus reſolutionibus quoad ipſius Eccleſiæ honorificentiam, & Præeminentias in genere, ceſſabant effectus, dum nil intererat, vel intereſt Capitulo ſæculari S. Salvatoris, ipſum dici, ac eſſe Capitulum etiam Eccleſiæ S. Mariæ, quodque iſta ſit quoque Cathedralis, quoties dictum alterum Capitulum Regulare non eſſet Capitulum Cathedralis, ſed Collegium Regulare diverſum.

Dicebam igitur, retento themate earundem deciſionum, præſertim priorum 21. Junii 1655. & 6. Martii 1656. coram Bichio, quod illi Canonici, qui exiſtebant de tempore recuperatæ libertatis reſidentes cum Epiſcopo apud Eccleſiam S. Mariæ, & conſtituentes Capitulum Cathedralis, non fuerunt ſuppreſſi, ideoque mutata ſolum localitate materiali, illud Capitulum ſæculare, quod ab ipſa Civitatis converſione ad fidem aderat, quodque a dicto anno 1118. uſque ad annum 1141. in quo iſtud Collegium regulare erectum fuit, in rerum natura extitit, eſſet illud idem quod prius aderat, & conſequenter dictum Collegium noviter erectum, cujus caput fuit unus ex dictis Canonicis antiqui Capituli, fuit corpus omnino diverſum, quoniam impoſſibile eſt dicere, ut corpus jam creatum, & ab antiquo exiſtens, poſſit denuo ex integro tanquam ex nihilo creari, cum ſolum in hujuſmodi corporibus politicis jam extantibus detur aliqua extenſio, vel diminutio circa numerum majorem, vel minorem Canonicatuum, qui eriguntur, vel ſupprimantur, ſemper tamen eſt unum, & idem corpus.

Multo magis accedentibus tot aliis circumſtantiis, & demonſtrationibus. Primo nempe ſtante diverſa natura, quod unum erat ſæculare, alterum Regulare, quod implicat, ut *in diſc. præced.*

Secundo ob omnimodam exemptionem, & independentiam ab Epiſcopo, quod iſtud novum corpus Regulare in ipſa ſui creatione obtinuit, ut etiam *d. diſc. præced.*

10 Tertio fortiter, quia ut dictum eſt, Bulla ſæcularizationis loquens de Eccleſia formali, & ſucceſſive de ejus Capitulo etiam formali, & in genere, individuat numerum, qualitatem, futuram collationem, aliaſque minutas circumſtantias omnium Dignitatum, & Canonicorum, quæ omnia adamuſſim correſpondent huic Capitulo S. Salvatoris, nil vero congruit dicto alteri Capitulo, ſeu Collegio. Et demum magnifacienda venit obſervantia a dicto anno 1141. uſque ad præſens, quod nunquam iſtud Collegium aliquem geſſit actum Capitularem cum Epiſcopo, vel ſine. Neque e converſo Epiſcopus aliquid geſſit, ob quod ipſe tanquam caput iſtos agnoſceret in membra hujus corporis conſtitutiva, ideoque pro meo judicio iſta veritas videbatur palpari manibus.

Neque novum, vel incongruum eſt, quod in Eccleſia Cathedrali adeſſet Collegium inferius, ac diſtinctum a Capitulo, quinimmo diverſæ naturæ, eodem modo quo non implicat in Eccleſia ſæculari adeſſe aliqua beneficia regularia, vel e converſo in regulari adeſſe ſæcularia, juxta ea, quæ de Conventu, ſeu Collegio Regularium exiſtente in Eccleſia

ſæcu-

ſæculari habentur in *Romana juriſdict. ſeu Tituli Cardinalitii ſub tit. de juriſdict. diſc.* 34. Unde videmus quod in Metropolitana Eccleſia Neapolitana adeſt Collegium Hebdomadariorum erectum pro Eccleſia S. Reſtitutæ ibidem exiſtente conſtituens Capitulum, ſeu corpus diſtinctum a Capitulo Cathedralis, cujus caput *Cimiliarca* nuncupatus, reputatur prima Dignitas in Collegiata, ut *deciſ. 99. part. 10. recent.* Et in Eccleſia S. Mariæ Majoris Urbis, ultra Capitulum, adſunt duo Collegia diſtincta cum diverſis Cappellis Siati, & Pauli V. ex iis, quæ habentur *in Romana Cappellæ, ſeu Præeminentiarum ſub tit. de juriſdictione, diſc.* 35. cum ſimilibus.

11 Atque altius rem aſſumendo, ultra illam Eccleſiam univerſalem totius Orbis, cujus Epiſcopus eſt Papa tanquam Chriſti Vicarius, & Epiſcopus Epiſcoporum, eſt Eccleſia Cathedralis Urbis, cujus eſt particularis Epiſcopus idem Papa, ita reduplicative conſideratus, ex deductis *in Urbinaten. Juris Metropolitici hoc eod. tit. diſc.* 1. & alibi frequenter, juxta unam opinionem eſt Baſilica Lateranenſis, & juxta alteram conſtituitur ab omnibus Baſilicis Patriarchalibus ita ſimul concurrentibus ad unam Eccleſiam formalem conſtituendam, Capitulum vero Papæ eſt Collegium Cardinalium, quod originaliter, & in Eccleſia primitiva conſtituebat Clerum, ſeu Capitulum Romanum, deinde vero per eundem Papam ut Papam, ob Eccleſiæ dilatationem, & negotiorum multiplicitatem, admiſſum etiam fuit ad aliquam participationem adminiſtrationis Eccleſiæ univerſalis, ex deductis per Lotter. *de benef. lib.* 1. *q.* 8. *cum aliis in dicta Romana juriſdictionis, ſeu Tituli Cardinalitii, ſub tit. de jurisd. diſc.* 34. & in diſceptationibus Cardinalis de Albitiis, de quibus infra in calce. Et tamen tam in dicta Eccleſia Lateranen. quam in aliis Baſilicis adſunt Capitula habentia in caput, ſeu primam Dignitatem unum ex Cardinalibus, quæ Capitula dici non poſſunt conſtituere Capitulum Cathedralis Urbis, utpote conſtitutum a Collegio Cardinalium, ſed pernecesse dicendum eſt quod ſunt Collegia inferiora, quorum aliqua ſunt ſæcularia, alia vero regularia, ut eſt in Baſilica Sancti Pauli exiſtentia in Eccleſia Cathedrali, ſed omnino diverſa ab ipſius Cathedralis Capitulo, & hic Mihi videbatur caſus præciſus.

12 Demum quoad punctum diviſionis inter hæc duo Capitula, poſito etiam eorum æquali jure Cathedratico, & Metropolitico, de quo puncto ſolum actum fuit in Congregatione particulari, ut ſupra, duo proponebantur modi, unus ex parte Pilarenſium, qui juxta hujus cauſæ ſtatum in reliquis admiſſus etiam fuit, æqualis ſc. alternationis inter hujuſmodi Eccleſias, & Capitula in omnibus functionibus Cathedraticis, & Metropoliticis, ut ita tolleretur in futurum occaſio diſcordiarum, alterum vero Ego proponebam ex parte Eccleſiæ S. Salvatoris, ut ſuppreſſis Canonicatibus regularibus, illud Collegium quoque ſæculariſaretur, eodem modo quo Clem. VIII. fecit de dicto altero Capitulo, itaut tam materialiter quam formaliter, vere & de facto eſſet unum & idem Capitulum, ita in ſolo numero accretum, atque ne in & futurum orirentur controverſiæ, ſeu continuarent antiquæ æmulationes inter eos, qui eſſent de una, vel de altera Eccleſia, eodem modo quo in primitiva Eccleſia ortæ fuerunt inter Chriſtianos dicentes, *Ego ſum Pauli, Ego ſum Petri, Ego ſum Apollo, Ego Chriſti, & ſic diviſus eſt Chriſtus &c.*

Quod ſc. omnino tolleretur hæc diſtinctio, ſed omnes Canonici æqualiter conſtituentes Capitulum utriuſque Eccleſiæ, utrique pariformiter, & indiſtincte ſervirent per turnum, ſeu hebdomadas, itaut nullus dici poſſet Canonicus unius magis, quam alterius Eccleſiæ.

Et his autem duobus modis Mihi longe melior videbatur iſte ſecundus, tum quia eſſet eradicativus omnium hujuſmodi æmulationum, quæ ita in futurum continuabunt pejores, tum quia nullum continet juſtitiæ, vel convenientiæ detrimentum, ut primus continere videtur, quinimmo hujus Eccleſiæ S. Mariæ longe majorem honorificentiam, & decorem, ac majorem cultum contineret, quia loco habendi unum Priorem, & tres, vel quatuor Canonicos Regulares, exiguum Conventum conſtituentes, ita ejus ſervitio addictos haberet omnes Dignitates, & Canonicos adeo numeroſos, & qualificatos.

E converſo autem hujuſmodi diviſio collegiativa, ſeu in ſtirpes per turnum, Mihi injuſta, & incongrua videbatur, ita enim datur, quod ille frater quem incertum eſt an ſit talis, & qui ex quadam juris ſubtilitate talis declaratus eſt, nunquam poſſidens paternam hæreditatem, ita conſtitueret corpus æquale alteri conſtituto ex pluribus fratribus, indubitatam habentibus filiationem, ac paternam hæreditatem per longiſſima tempora pacifice, ac privative poſſidentibus, qualis proprie videbatur caſus. Et ſic inæqualitas eſt manifeſta contra naturam diviſionis, cui 13
connaturalis eſt æqualitas, itaut ſi inæqualis detegatur reſciſſionem pati debeat, ex deductis *dec. 600. part. 5. rec.* & in terminis ſpiritualibus habetur *in Novarien. diviſionis Parochialium ſub tit. de Parochis.*

Prout contra omnem decorem, & convenientiam videtur, ut illæ Cathedraticæ, & Metropoliticæ functiones primariæ, quæ ſpatio ſex ſæculorum in adeo ſumptuoſo, & magnifico Templo fieri conſueverunt per Archiepiſcopum, cum adeo numeroſo, & qualificato Capitulo, ita fierent in adeo magis anguſta, & depreſſa Eccleſia, & cum ſola aſſiſtentia modici numeri Regularium. Quodque Sede vacante parvus Conventus Regularis, & acephalus non habens connexionem cum aliqua Religione in univerſum, regere, & adminiſtrare deberet tam Diœceſim, quam Provinciam, cum pleriſque aliis inconvenientibus deductis in quodam diſcurſu deſuper materna lingua, ſeu Italico idiomate edito.

Aliqui de Congregatione in hujuſmodi ratiociniis non immorantes, juxta conſuetum modernum deplorabilem abuſum, captivarunt intellectum cum ſola auctoritate ſpeciali per Scribentes in contrarium deducta Vameſii *conſ.* 10. *lib.* 1. *conſ. Canon.* ubi ita putat componendam eſſe conſimilem controverſiam inter quandam Eccleſiam Collegiatam Sæcularem, & Monaſterium Regularium, atteſtando ita ſervari inter Eccleſiam Cathedralem Pariſien. & Eccleſiam Canonicorum Regularium S. Genovefæ.

Alii vero difficultatem habebant in ſæculariſatione prædicta, ex eo fundamento, quod ſuppreſſio Regularium concedenda non eſt niſi, vel de ipſorum conſenſu, vel in pœnam ob relaxationem diſciplinæ regularis, quorum neutrum in præſenti verificabatur.

Nullum vero ex his motivis Mihi videbatur probabile, 14
non quidem hoc ſecundum, cum dicta concluſio procedat, quando ex hujuſmodi ſuppreſſione præjudicium, vel injuria reſultaret univerſæ Religioni, quæ ſe offerret malo occurrere cum reſtitutione diſciplinæ, in quibus terminis loquuntur DD. de materia agentes, de quibus apud Fagnan. *in c. inter quatuor, de Religioſis domibus, & in c. relatum, ne Clerici, vel Monac.* & habetur actum in *Majoricen. ſub tit. de Regul.* Quæ ratio non erat ad rem adaptabilis, quoniam licet illi Canonici profiterentur Regulam S. Auguſtini, attamen cum illa Religione in univerſum non connectebant non habentes Generalem, vel Provincialem, aliosque Viſitatores, vel Superiores, unde dicebam ex hoc ſolum ad hujuſmodi ſuppreſſionem deveniendum eſſe, ſi enim Sedes Apoſtolica adeo ſollicita fuit ſub Innoc. X. ſupprimendi parvos Conventus quamvis cum univerſa Religione connectentes ſub Generali, Provincialibus, aliiſque Superioribus, & Viſitatoribus, multo magis id faciendum erat de iſto parvo Conventu acephalo.

Quo vero ad alterum fundamentum deductum ex auctoritate Vameſii *d. conſ.* 10. dicebam prorſus erroneum videri deferre auctoritati hujus Doctoris, utpote pecuniæ, vel clientis opportunitati inſervientis, atque ſive ex malitia, ſive ex imperitia ita reſpondentis, cum manifeſtis æquivocis, & erroribus facti, & juris.

Caſus enim Vameſii eſt, quod cum in eodem loco adeſſent 15
duæ Eccleſiæ Collegiatæ, una Sæcularis, altera Regularis, atque Regularis ratione antiquitatis, vel privilegii præcederet Sæcularem, ſive inter eas ſervaretur alternativa, cum dicta Collegiata Sæcularis effecta eſſet Cathedralis, ſuſtinet ipſe, quod ob clauſulam *ſine præjudicio*, in hujuſmodi erectione contentam, & ob regulam *de jure tertio quæſito non tollen.* non dicatur per hujuſmodi erectionem innovatus antiquus ſtatus, neque præjudicatum dicto Collegio Regulari.

Hoc autem eſt aſſumptum omnino falſum, ex iis quæ in hoc propoſito habentur infra *in Meſſanen. erectionis Collegiatæ hoc eod. tit. diſc.* 9. ubi de concluſionibus ad rem facientibus, & ſic manifeſtus eſt hujus Auctoris error in jure, Magiſque manifeſtus eſt alter error in facto circa exemplum Cathedralis Pariſien. & Eccleſiæ S. Genovefæ, quoniam iſtud Monaſterium Regulare, nullam nec quidem imaginabilem habet prætenſionem Cathedralitatis, vel præcedentiæ cum Eccleſia Metropolitana, ejuſque Capitulo, ſed quia in ea Eccleſia Regulari Canonicorum Lateranenſium aſſervantur reliquiæ præfatæ S. Genovefæ, illius Civitatis præcipuæ Patronæ, quas urgentibus neceſſitatibus, pro illius Populi devotione ad implorandum Divinum auxilium, conſuetum eſt proceſſionaliter deferri, idcirco conſuetudo induxit in hujuſmodi proceſſionibus, præcedente univerſo

Clero

Clero Regulari, & Sæculari juxta ordinem cæremonialis etiam ipſo Archiepiſcopo, deferri, & aſſociari ipſas reliquias a præfatis Canonicis Regularibus tamquam miniſtris, & cuſtodibus, unde propterea apud ignarum vulgus videtur, quod iſti præcedant etiam Capitulum Cathedralis, ſed eſt æquivocum clarum, quoniam iſte locus non occupatur jure præeminentiali, & ratione præcedentiæ, ſed jure miniſterii, & cuſtodiæ reliquiarum, eodem modo, quo videmus in conſimilibus proceſſionibus, etiam per Confraternitates Sæcularium poſt univerſum Clerum, ac etiam Epiſcopum, deferri ſacras Imagines, vel reliquias, quoniam exinde inferri non poteſt ad præcedentiam, ideoque error iſtius Conſulentis remanet manifeſtus, atque exinde edocemur, quantum deferendum ſit in judicando auctoritati hujuſmodi Doctorum ad pecuniam, vel affectionem, & pro ſola cauſarum opportunitate conſulentium, non curando veritatem, contra quam, ſeu propriam opinionem ſæpius reſponderi ſolet, quod ceſſante mendacio ſacti, & ſuper iis, quæ conſiſtunt in ſolo puncto juris, non videtur prohibitum, ut Curiæ, ac totius Orbis praxis docet, non inde tamen hæc reſponſa ſatere debent auctoritatem, atque hic eſt unus de magnis erroribus, & abuſibus noſtri ſæculi.

BURGEN. ERECTIONIS CATHEDRALIS AD PETITIONEM REGIS CATHOLICI PRO ECCLESIA COLLEGIATA OPPIDI S. ANDREÆ, SEU SANTANDER.

Caſus diſputatus in S. Cong. Conciſtoriali ubi pendet.

De diviſione alicujus territorii, vel Diœceſis ob ejus amplitudinem, & Populorum incommoditatem. Ac de erectione novæ Cathedralis, & de cauſis, ſeu requiſitis ad id neceſſariis, & quorum oppoſitio in propoſito attendenda ſit.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *De requiſitis neceſſariis pro erectione novæ Cathedralis cum diſmembratione alterius Diœceſis.*
3 *De novis erectionibus, & diviſionibus factis.*
4 *Dicitur iſta materia arbitraria.*
5 *Quomodo hoc arbitrium ſit regulandum.*
6 *Mos regiæ an ſit attendendus?*
7 *De Epiſcopatibus provincia Bareu.*
8 *Non habetur reſpectus, ut minuantur divitiæ, ſed ne prima Eccleſia depauperetur.*
9 *De ſtatu in quo remaneret Eccleſia antiqua.*
10 *De ſtatu Eccleſiæ novæ.*
11 *Capitulum Cathedralis eſt intereſſatum in cauſa Eccleſiæ.*
12 *In gratiis de ſui natura præjudicialibus, ut ſunt erectiones, neceſſaria non eſt derogatio juris tertii.*
13 *An Capitulum ſit citandum in alienatione bonorum Eccleſiæ?*
14 *In novis erectionibus Cathedralium ſatis attenditur Perſona, quæ illam petit.*
15 *Principis voluntas, ſeu conſenſus, an in hac materia attendatur?*
16 *Refertur caſus, in quo nova erectio in Cathedralem juſte denegata fuit.*

DISC. VI.

1 CUm ob magnam Diœceſis Burgen. amplitudinem, ac itineris aſperitatem, quia termini tam in latitudine, quam in longitudine ſunt milliarium circiter 160. & quod magis, inter locum Cathedralis, ubi reſidet Archiepiſcopus cum Tribunali, & aliquam remotam partem Diœceſis exiſten. ad oras Maris Oceani, aſperrimi intermediant montes, ac flumina, unde pro majori parte anni duriſſimum, ſatiſque periculoſum eſt iter, compertum eſſet dictam remotam Diœceſis partem fere omnino Paſtore deſtitutam eſſe, unde propterea tam circa animarum curam, & Sacramentorum adminiſtrationem, quam circa Eccleſiarum cultum, & Eccleſiaſticam diſciplinam, clericorumque vitam, & mores multa reſultarent inconvenientia, eo magis conſiderabilia, quia in Oppido S. Andreæ, alias Santander notabilis adeſt portus maris Oceani, unde frequens eſt commercium Anglorum, Olandenſium, aliorumque hæreticorum occaſione navigationis Indiarum, hinc proinde Rex Catholicus, prævio plurium annorum maturo, & diligenti negotii examine in ejus Conſiliis, habitis etiam deſuper pluribus relationibus ab Archiepiſcopis pro tempore, aliiſque gravibus Prælatis, & viris Eccleſiaſticis, determinavit ſupplicare Sedem Apoſtolicam pro dictæ Diœceſis diviſione, cum erectione novæ Cathedralis in Eccleſia Collegiata dicti Oppidi Sancti Andreæ, vulgo *Santander*, aſſignando pro Diœceſi dictam remotam partem verſus Oceanum a reliqua Diœceſi per dictos aſperos montes interſecatam, remiſſoque negotio de more S. Congr. Conciſtoriali, cum ſe opponeret pro ejus intereſſe Capitulum ipſius Eccleſiæ Metropolitanæ Burgen. atque per ejus Agentes, & Defenſores controverterentur illæ facti circumſtantiæ, quæ ſupponebantur incontrovertibiles, & notoriæ, idcirco per eandem Congregationem commiſſæ fuerunt Nuncio Hiſpaniarum probationes, quibus factis, atque ad Curiam delatis, aſſumptaque diſputatione ſuper puncto an conſtaret de requiſitis, ac juſtis, & ſufficientibus cauſis dictæ diſmembrationis, ac erectionis reſpective?

Scribens tamquam ordinarius Advocatus Regis, ſub cujus nomine cauſa tractabatur, tres conſtituebam inſpectiones. Unam in puncto juris in genere ſuper requiſitis, ac juſtis cauſis, ex quibus Sedes Apoſtolica de congruo debet hujuſmodi precibus annuere. Alteram facti, & applicationis, an ſcil. in caſu, de quo agitur, concurrerent dicta requiſita? Et tertiam ſuper prætenſo intereſſe Capituli opponentis, an ſcil. illud in propoſito eſſet conſiderabile?

Quoad primam, juxta diſpoſitionem *Extrav. Salvator*, 2
editæ occaſione diſmembrationis Diœceſis Toloſanæ per *Joannem XXII.* in alias quatuor Cathedrales diviſæ, & quæ eſt hujus materiæ norma, & magiſtra, tria ſunt requiſita, ex quibus juſta cauſa reſultat. Primum, ac præcipuum conſiſtit in amplitudine Diœceſis, itaut (ſunt verba præcita extravagantis) *unus Paſtor ſingulorum vultus inſpicere nequeat aliaſque partes boni Paſtoris implere, quodque durum ſit, atque difficile per talem latam diffuſam Diœceſim ad unum tantum a perſonis Eccleſiaſticis, & mundanis recurſum haberi.*

Alterum eſt, ut locus, in quo facienda eſt nova erectio, ſit talis quod decenter in eo Cathedra collocetur, itaut Epiſcopalis Dignitas non vileſcat tam in qualitate materiali loci, quam in redditu, & proviſione novi Epiſcopi, ac etiam in Populo, & Diœceſi.

Et tertium, ut antiqua Eccleſia notabiliter præjudicata non remaneat, tam in redditu, quam in Populo, itaut ejus Dignitas nimiam non patiatur diminutionem, ut poſt Gloſſ. Hoſtien. Zabarell. Ancharan, & alios antiquiores *in cap. ſicut, unire, de exceſſib. Prælator.* & alibi habetur apud Rebuf. *in praxi benef. tit. de erect. Cathedralis, n. 2. cum ſeq.* Mandoſ. *in tract. de Signatura Gratiæ, §. erectiones*, bene, & late de materia Lotter. *de benef. lib. 1. q. 11. per tot.* Solorz. *de jure Indiarum, tom. 2. lib. 3. c. 5.* Modern. Frances *in tract. de Eccleſia Cathedrali, c. 6. per tot.*

Quibus cauſis accedentibus, mos eſt Apoſtolicæ Sedis 3
hujuſmodi diviſiones, ac reſpective novas erectiones facere, ut ex eadem *Extrav. Salvator* conſtat factum eſſe per *Joannem XXII.* de Diœceſi Toloſana in quatuor alias Cathedrales diviſa, & per *Paulum IV.* de diœceſi *Meclinien.* in Flandria diviſa in undecim alios Epiſcopatus, quod frequentius practicari vidimus in Italia in novis erectionibus etiam moderno tempore ſequutis quando magis circumſpecte in materia proceditur novarum ſcil. Cathedralium Ripan. ſub *S. Pio V. Montis Alti, S. Severini, & Tolentini* ſub *Sixto V. Urbanien.* ſub *Urbano VIII.* neglectis exemplis antiquioris temporis, quando magis eadem Sedes in hac materia ſe facilem reddidit, deducendo quoque in eadem Hiſpania exemplum pariter modernum, & ſæculi currentis novæ erectionis Eccleſiæ *Valliſoletana* prævia diſmembratione aliquorum locorum reſpective a Diœceſibus *Salamantin. Palentin. & Oxomen.*

Quo vero ad ſecundam inſpectionem facti, ſeu applica- 4
tionis, profitendo loqui non more Advocati, ſed cum ſenſu veritatis, dicebam deſuper certam, ac uniformem regulam, ſeu deciſionem generalem tradi non poſſe, cum dicatur materia arbitraria, ut *ex gloſſ. in cap. fin. 80. diſtinct.* & alii advertunt Menoch. *de arbitrar. caſu 497.* Frances *d. tract. de Eccleſia Cathedrali, cap. 6. n. 2.* Hoc autem arbitrium non 5
ubique pariformiter interponendum eſt, ſed juxta ſingulorum caſuum particulares, ac individuas circumſtantias, ex quibus, adinſtar eorum, quæ *ſub tit. de fideicommiſſis*, & alibi frequenter in arbitrariis habentur, ſæpe contingit, ali-

quas

quas cauſas in uno caſu ſufficere, in altero vero, eaſdem ac longe majores eſſe omnino inſufficientes.

Potiſſimum vero inſpecta conſuetudine Regionis, & Pro-
6 vinciæ. Si enim frequentius Diœceſes ſunt nimis ampiæ, itaut alias diviſio, ſeu diminutio Epiſcopatis Dignitatis exiſtimationi præjudicare poteſt, tunc magis circumſpecte procedendum eſt, ſecus e converſo, ut eſt in Italia, ubi præſertim in Regno Neapolitano; majori parti Epiſcoporum potius congruit titulus Parochorum, ſeu Plebanorum uſum Pontificalium habentium. Ideoque Scribens pariter in eadem Congregatione tamquam Regius Advocatus pro nova erectione Eccleſiæ Collegiatæ *Altamuræ Nullius Provinciæ Baren.* de Jurepatronatus Regio, cum tota Diœceſis conſiſtere deberet in ipſo Oppido *Civitate* nuncupato, quod Sac. Congr. incongruum videbatur, dicebam in hoc deferendum eſſe moribus Regionis, ſeu Provinciæ, in qua ultra duos Archiepiſcopatus *Baren.* & *Tranen.* ſatis exiguam Diœceſim habentes, adſunt duodecim Epiſcopatus, nempe *Andrien.*
7 *Bitetten. Bitunt. Converſan. Gravinen. Juvenacen. Melphicten. Minervinen. Monopolitan. Polnianen. Ruben. & Vigilien.* ex quibus unus tantum nempe *Converſanen.* aliquam pariter exiguam Diœceſim habet, reliqui vero nullam, ſed omnes conſiſtunt in ipſiſmet Civitatibus, quarum major pars, neque dimidiam, ac aliquæ neque tertiam, & reſpective quartam partem habent, tam in numero, quam in qualitate Populi, quo illud Oppidum ditatum eſt, unde propterea figuram faceret unius ex primariis Epiſcopatibus in hac Regione, in altera vero Regione, in qua Epiſcopatus ſunt ampli, abſque dubio eſſet Epiſcopatus nimium exiguus, ac omnino incongruus, ideoque regula pendet a qualitate, & moribus Provinciarum, ſeu Regionum.

Admittebam igitur diverſos eſſe mores Hiſpaniæ, ubi e converſo Diœceſes frequentius ſunt ampliſſimæ, atque Ec-
8 cleſiæ Cathedrales ditiſſimæ, & conſequenter Epiſcopi ſunt in majori exiſtimatione, ſed ſtante magna amplitudine hujus Diœceſis, adhuc, cum ſenſu etiam veritatis, credebam ita utramque Eccleſiam remanere ſatis bene proviſam, tam in Populo, quam in redditu, quoniam antiqua Diœceſis, facta ſeparatione hujus partis remotæ, a natura quodammodo per dictam montium interſecationem diviſæ, adhuc remaneret in longitudine, & latitudine reſpective milliarium 100. & ultra, cum locis, ſeu Parochiis 1305. & ſic etiam eſſet de amplioribus Diœceſibus, quæ ſunt in Orbe Catholico, & in ipſamet Hiſpania, itaut adhuc remaneret major inſigni, & celeberrima Diœceſi *Toletano*, quæ minorem habet diſtrictum, ſeu territorii ambitum, ſolumque parochias 802. licet oppidum *Matriti*, ob reſidentiam Regis, ejuſque Curiæ, hujuſmodi Diœceſim ſatis qualificet, unde in Populo, &
9 territorio remaneret adhuc ampla, & bene proviſa, prout etiam in reddito, qui non obſtante hujuſmodi diſmembratione ſupponitur ſcut. 30. m. ideoque aliqua diminutio ſummæ majoris, ſolum præjudicare videretur majori ditationi, per ſacros Canones non conſideratæ, cum ſpectetur ſolum, ne ſequatur depauperatio, ob quam proportionabiliter, & reſpective, attenta qualitate Eccleſiæ, & more Regionis, Dignitas non vileſcat.

Atque propterea primum, & tertium requiſitum dictæ *Extravag. Salvator*, abſque dubio verificabantur, primum ſcil. nimiæ amplitudinis Diœceſis, ac aſperi, & incommodi itineris, unde verificatur, quod Paſtor ſingulorum vultus reſpicere nequeat, atque durum & difficile ſit ad eum recurſum haberi, & tertium congruæ proviſionis, itaut ſi fieret proportionata peræquatio Diœceſis *Toloſan.* per dictam *Extravagantem* diviſæ in quatuor, ac etiam Diœceſis *Meclinien.* cum magno fidei Catholicæ profectu diviſæ in undecim, conſtaret hanc eſſe magis proportionatam diviſionem.

Secundum requiſitum qualitatis loci, in quo facienda eſt
10 erectio, pariter ſatis bene verificari videbatur, tum ob Eccleſiæ materialis nobilem, & ſumptuoſam ſtructuram, tum ob ipſius Oppidi qualitatem, Civitati congruam, in numero Eccleſiarum, Monaſteriorum, Populo, redditibus, & amplitudine territorii, itaut in Italia eſſet Eccleſia de primariis, & Cardinalitiis, & in Hiſpania, ſi non eſſet primi ordinis, neque inferioris, ſed medii, cum in facto doceretur, quamplures adeſſe Eccleſias Cathedrales, tam in redditu, quam in amplitudine Diœceſis, ac loco reſidentiæ, aliiſque qualitatibus longe inferiores, quia Diœceſis eſſet in longitudine, & latitudine milliarium circiter 60. cum locis, ſeu Parochiis 450. & redditu ſcutorum circiter 10. m.

Demum quoad tertiam inſpectionem interesse Capituli
11 oppoſitoris, dicebam illud dupliciter conſiderari poſſe, primo generaliter pro juribus Eccleſiæ in univerſum, in cujus Præeminentiis, ac juriſdictionibus, etiam Capitulum dicitur intereſſatum tanquam conſtitutivum unius corporis cum Epiſcopo, ad quem effectum citari debet, ſeu legitimam Perſonam habet ſtandi in judicio tanquam legitimus Defenſor, juxta deciſionem *in Montis Regalis juriſdictionis coram Penia inter ſuas deciſ. 1233. n. 9. alias 118. n. 4. p. 1. rec. cum aliis in Tiraſonen. juriſdictionis, & in Converſana diſc. 3. & 22. ſub tit. de juriſdictione*, & tunc iſtud dicitur intereſſe generale, ac remotum, quod in propoſito, concurrentibus ſuis requiſitis non attenditur, quoniam hujuſmodi erectiones reputantur in jure gratiæ penneceſſe, & de ſui natura præjudiciales, ideoque impoſſibile eſt dare erectionem novæ Cathedralis penneceſſe ſupponentem diſmembrationem partis territorii ab una, vel pluribus adjacentibus Cathedralibus, ſine iſtarum 12
præjudicio, & conſequenter receptam concluſionem habemus, quod in hujuſmodi gratiis neceſſaria non eſt derogatio juris tertii, vel regulæ de jure quæſito &c. Seraph. *dec.* 1445. *n.* 4. & 5. Burat. *dec.* 193. *in fin.* Adden. *ad eum*, *dec.* 576. *n.* 13. & *in Meſſanen. erectionis Collegiatæ hoc tit. diſc.* 9.

Ac etiam quia, cum hoc intereſſe ſit acceſſorium, & remotum, receptum quoque habemus, quod etiam in alienationibus, vel diſmembrationibus bonorum Eccleſiæ faciendis in executionem beneplaciti Apoſtolici, quamvis adeſſet clauſula *vocatis vocandis*, opus non eſt citare Capitulu Martiu. Andr. *dec.* 54. *n.* 17. Seraph. *dec.* 338. *n.* 3. *dec.* 260. *n.* 6. *p.* 4. *rec. tom.* 2. 590. *n.* 10. *p.* 5. 222. *n.* 11. *p.* 7. & *frequenter, gloſ. in c. ad audientiam ſecunda*, verbo *indulgemus de Eccleſ. ædifican.* Bald. *in c. cum olim de conſuetud. n.* 4.

Alterum eſſe poteſt intereſſe proximum, & particulare, ſeu 13
verius burſale, quia nempe ita redditus præbendarum, vel diſtributionum diminuerentur ob diminutionem decimarum, aliorumque jurium ex lege Diœceſana reſultantium, de quibus Capitulum participaret, ut frequentiſſimum eſt in Hiſpania, ex deductis in ſua materia *ſub tit. de Decimis*, & ſuper hoc intrant eadem proportionabiliter, quæ dicta ſunt circa tertium requiſitum, ut ſc. antiqua Eccleſia non remaneret notabiliter depauperata, itaut ejus Dignitas vileſceret, quod æque reſpicit Epiſcopum, ac Capitulum, cum ab utroque ipſa Eccleſia repræſentetur, ſed ut dictum eſt, non attenditur diminutio ditationis, & ſuperfluorum redditorum, ſed inſpicitur, an ſequatur depauperatio, cum alias ut ſupra, impracticabiles eſſent hujuſmodi novæ erectiones ſine aliquo intereſſe, & præjudicio antiquæ Eccleſiæ, a qua fit diſmembratio.

Satis quoque conſiderabilem in propoſito dicebam eam 14
circumſtantiam Perſonæ, hujuſmodi novam erectionem, ac reſpective diviſionem petentis, quod ſcilicet non eſſent ipſi Oppidani, qui id peterent ex cauſa æmulationis, vel ambitionis, & ad effugiendam ſubjectionem alteri Eccleſiæ juxta caſum *Acernen*, de quo proxime infra, ſive alterum, de quo ſupra *in Sypontina*, *diſc.* 2. ſed ad inſtantiam Regis, aliud intereſſe non habentis, niſi illud ſalutis Populorum, ſi enim aliquorum ſenſus eſt, Principe ſe opponente, ad hujuſmodi diſmembrationes, & reſpective erectiones procedendum non eſſe, quaſi quod in propoſito ejus placito, & voluntati deferendum ſit, quod tamen minus 15
verum eſſe, late probat Lotter. *d. q.* 11. *l.* 5. *n.* 58. *cum ſequent.* Multo magis per argumentum a contrario, ubi cum juſtis cauſis, & juridicis requiſitis, concurrit etiam voluntas Principis ſupplicantis, attento præſertim ſtylo Sedis Apoſtolicæ, ita concedendi hujuſmodi gratias, quæ ſunt de majoribus, ut advertitur *in Urbinat. juris metropolitici*, *diſc.* 1. *hoc eod. tit.*

Fortius quia Rex eſt Patronus hujus Eccleſiæ *Burgen.* unde veriſimiliter ejus antiquam Dignitatem minui non pateretur, & magis, quia vel pro dotanda nova Eccleſia, vel pro aliqua recompenſa præſtanda antiquæ, offert præſtare conſenſum ſubjective unioni aliquarum Abbatiarum, ſeu Beneficiorum de ejus jurepatronatus, ac etiam in perpetuum abſtinere a gravando penſionibus, ſeu verius a ſupplicando Papæ, ne iſtam Eccleſiam gravet in ſumma ſcut. 5. m. minus quam eſſet ſolitum, unde propterea iſta facti ſerie retenta, cum ſenſu etiam veritatis, ita precibus annuendum videbatur, verum poſt hæc ſcripta negotium faciem omnino immutavit, quoniam mortuo Rege Philippo IV. Burgenſes curarunt obtinere a Regina Regente declarationem neutralitatis, ac etiam Archiepiſcopus, qui prius aſſenſum dederat, omnino diſſentiri profeſſus eſt, atteſtando Sac. Congr. omnia dicta facti præſuppoſita nullam habere ſubſiſtentiam. Talia enim ſunt cauſarum fata, in quibus opportunitates ſatis proſunt, & nocent, adhuc tamen negotium pendet, iſta vero facti, & circumſtantiarum diverſificatio impedit, ne judicium deſuper pro veritate efformari valeat cum ſit punctus facti, & non juris.

E con-

E converſo in una *Acernen.* Cum in Sacr. Congr. Epiſcoporum inter Epiſcopum, & Capitulum Cathedralis litigatum eſſet ſuper neceſſaria reſidentia in ipſa Cathedrali, ac etiam inter idem Capitulum, & Clerum Oppidi Montis Corvini illius partis, quæ eſt de hac Diœceſi ſuper juriſdictione, ac deputatione Vicarii Sede vacante, poſt terminatam utramque controverſiam, tam in dicta Congregatione Epiſcoporum, quam in Rota ex deductis *ſub tit. de juriſd. diſc.* 24. Epiſcopus, Clerus, & Populus prædicti, ex motivo tenuitatis redituum Epiſcopatus, & reſpective oblati augmenti dotis à dicto Clero, & Populo, ac etiam ex altero incongruitatis reſidentiæ apud Cathedralem, ſupplicarunt *Innoc. X.* pro erectione Eccleſiæ Collegiatæ S. Petri dicti Oppidi in Cathedralem, unico contextu æque principaliter uniendam cum eadem *Acernen.* juxta id quod geſtum eſſe per *Bonifacium IX.* habetur *in dicta Sypontina, diſc.* 2. ſed remiſſo negotio, præter tamen ſtylum, conſultationi Sacr. Congreg. Concilii, cum hæc negotia pertineant ad hanc Congregat. Conciſtorialem, & aſſumpta deſuper formali diſputatione, ſatis facile fuit reportare negativam reſolutionem, ob exiguitatem hujus Diœceſis, & incongruitatem loci, in quo novæ Cathedræ erectio petebatur, dum ceſſabant omnia requiſita *d. Extravag. Salvator.*

Dupliciter enim incongruitas concurrebat, primo quia iſtud non eſt Oppidum inſimul unitum, ac muris recinctum, juxta generalem, & conſuetam Civitatum, & Oppidorum naturam, & qualitatem, ſed juxta illius Provinciæ conſuetudinem, idem Oppidum intellectualiter conſtituitur ab Univerſitate 14. pagorum, ſeu villarum, quæ per territorium ſparſæ ſunt, unde oporteret erigere Cathedralem in uno pago, ſeu villa, ubi eſt Eccleſia Collegiata, quod utique omnino incongruum eſt; & ſecundo fortius, quia ex hujuſmodi 14. pagis, ſeu villis, quæ vulgo ibi caſalia nuncupantur, Univerſitatem hujus Oppidi conſtituentibus, quædam pars, licet major, & notabilior, pertinet ad hanc Diœceſim *Acernen.* altera vero pars adjacens Diœceſi *Salernitenæ* ad iſtam pertinet per quandam ſpeciem diviſionis hujus territorii, un-
16 de propterea omnino incongruum dicebam, ut unum, & idem corpus eſſet diverſæ naturæ, quodque in parte eſſet Civitas, & caput, in parte vero eſſet Oppidum, & membrum, & quamvis hujuſmodi Conſtitutio unius corporis, ſeu Univerſitatis ex omnibus dictis pagis diverſarum Diœceſum reſpiceret ſolum temporalia, receptaque concluſio ſit, quod a finibus ſpiritualibus non infertur ad temporales, vel e contra, ut *ſub tit. de juriſd. in Toletana diſc.* 1. & in aliis frequenter, attamen videbatur nimia incongruentia, cum de facto reputetur unum Oppidum, & unum territorium.

ANNOT. AD DISC. VI.

Super contentis in hoc diſcurſu, & in eodem caſu præciſo, videnda ſunt ea, quæ habentur infra *diſc.* 50. edito occaſione novarum diſputationum, quæ poſtmodum habitæ fuerunt.

AMPURIEN. ET CIVITATEN. UNIONIS CATHEDRALIUM PRO CLERO ET DIŒCESI CIVITATEN. CUM CAPITULO AMPURIEN.

Diſcurſus pro directione in congreſſu.

De unione duarum Cathedralium, ſeu Epiſcopatuum, quando dicatur æque principaliter, itaut utraque retineat ejus Præeminentias, & juriſdictiones, vel potius una dicatur alteri unita acceſſorie, & ſubjective, & quatenus ab initio ſit æque principaliter, an tractu temporis per obſervantiam effici valeat ſubjectiva? Et de effectibus ex una, vel altera ſpecie unionis reſultantibus, præſertim, an Clerus unius Diœceſis evocari poſſit ad Synodum, quæ in altera per Epiſcopum celebratur? Et Sede vacante quatenus unius Capitulum actualiter diſſolutum ſit, & non extet, an deputatio Vicarii, aliorumque Officialium ſpectet ad Capitulum alterius, vel potius ad Metropolitanum? Et de aliis effectibus ex una, vel altera ſpecie unionis reſultantibus.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Deciſiones, quod Clerici unius Diœceſis tenentur accedere ad Synodum celebrandam in altera Diœceſi unita.*
3 *Deciſiones decernentes Capitulo jus deputandi Vicarium Sede vacante etiam in altera Diœceſi unita.*
4 *Quod Capitulum Cathedralis poſſit prohibere alicui Collegio, ne Capituli nomen aſſumat.*
5 *An & quando Capitulo Cathedralis, vel ejus Canonicis competat præcedentia in Eccleſia Collegiata, vel Parochiali ſupra ipſius Eccleſiæ Collegium, vel Rectorem?*
6 *Quando duæ Eccleſiæ Cathedrales uniuntur æque principaliter, tunc retinent ſuas Præeminentias, & jura omnino diſtincta.*
7 *Deciſiones Rotæ ſunt præſupponendæ, & non revocantur incidenter.*
8 *De punctis, ſeu inſpectionibus controverſis.*
9 *Quando dicatur conſtare, quod unio ſit æque principaliter.*
10 *Unio in dubio præſumitur potius æque principaliter, præſertim in Cathedralibus, & de ratione.*
11 *Quando unio eſt ſubjectiva, Eccleſia unita extinguitur, & fit prædium alterius.*
12 *Quando eſt æque principaliter facilius probatur, ſecus e contra.*
13 *Deciſiones Rotæ non attenduntur in iis, quæ dicuntur incidenter.*
14 *Per deficientiam actualem Canonicorum non ceſſat qualitas cathedratica, vel collegiativa.*
15 *De Eccleſiis Cathedralibus, vel earum Civitatibus, quæ actu non extant.*
16 *Non incongruit beneficia unius Diœceſis uniri illis alterius.*
17 *Ad ſolum Papam pertinet territoria dividere, & unire, & Eccleſias Cathedrales erigere, vel ſupprimere, & quomodo fiat.*
18 *Obſervantiæ Cancellariæ, vel Conciſtorii in hoc ſatis deferendum.*
19 *Confeſſio quando non attendatur.*
20 *Sæpe utraque Eccleſia unita ſub unius tantum nomine enunciari ſolet.*
21 *Epiſcopus duarum Diœceſum poteſt in una Tribunal erigere, & ſubditos alterius Diœceſis ad ſe advocare, ac etiam ad Synodum convocare.*
22 *Concurſus ad Parochiales unius Diœceſis coram Examinatoribus Synodalibus alterius Diœceſis unitæ non valet.*
23 *Quando duæ Diœceſes ſunt æque principaliter unitæ, Sede vacante, quodlibet Capitulum deputat ſuum Vicarium.*
24 *Quid ubi in una Diœceſi de facto non adeſt Capitulum actuale Cathedralis?*
25 *Capitulo negligente infra octo dies deputare Vicarium, transfertur poteſtas ad Metropolitanum, vel Epiſcopum antiquiorem.*
26 *De eodem caſu, de quo n. 24.*
27 *An in hac materia operetur obſervantia, vel detur præſcriptio favore Capituli alterius Diœceſis?*
28 *Ob decretum irritans contentum in confirmatione Concilii Trid. non datur contra ejus diſpoſitionem præſcriptio, vel conſuetudo.*
29 *Negligentia prædeceſſorum non præjudicat ſucceſſori venienti jure ſuo.*
30 *De aliis inſpectionibus remiſſive.*

D I S C. VII.

Ad preces Catholici Regis *Ferdinandi de Aragonia*, 1
Julius II. ex cauſa tenuitatis redituum, Eccleſias Cathedrales *Ampurien. & Civitaten.* inſimul adjacentes, quarum ſingulæ tunc proprium Epiſcopum habebant, inſimul univit ſub ea lege, ut uno dictorum Epiſcoporum prius cedente, vel decedente, ſuperſtes utriuſque Epiſcopus remaneret, atque ita in futurum utraque Eccleſia ſub unius Epiſcopi regimine continuare deberet, abſque jurium utriuſque Eccleſiæ læſione, quodque titulum, ſeu primam nuncupationem in actibus accipere deberet ab illa Eccleſia, in qua reſpective eum reſidere contingeret, & ſic ubi in *Ampurien.* diceretur *Ampurien. & Civitaten.* & e converſo ubi *in Civitaten.* diceretur *Civitaten. & Ampurien.* Cum autem, dicta unione effectum ſortita, tractu temporis caſus dederit, ipſam Civitatem, ubi ſita eſt Cathedralis *Civitaten.* vel dirutam, vel nimium deterioratam eſſe, nimiumque diminutos eſſe reditus illorum Canonicatuum, hinc ſequutum eſt, quod illi deſierint provideri ob carentiam impetrantium, unde propterea reſultavit quod quamvis ipſa antiqua Eccleſia Cathe-

Cathedralis materialis adſit, Capitulum tamen actuale a longo tempore defecit, atque Capitulum alterius Eccleſiæ *Ampurien.* etiam in illa Diœceſi, perinde ac ſi eſſecta eſſet unica cum propria, Sede vacante, & plena, ejus Præeminentias, & juriſdictiones Capitulo Cathedralis de jure vel ex Sac. Conc. Trid. competentes exercere conſuevit, nec non pleraque beneficia, ac etiam Dignitates dictæ Eccleſiæ, & Diœceſis *Civitaten.* aliquibus Dignitatibus, vel Canonicatibus præfatæ *Ampurien.* Apoſtolica, vel reſpective ordinaria auctoritate in tempora unita fuere, cumque Eccleſia major Oppidi, nuncupati *del Tempio*, quod ex Populo dictæ antiquæ Civitatis, vel conſtructum, vel adauctum fertur, moderno tempore ſub Gregorio XV. Apoſtolica auctoritate ſub narrativa, quod eſſet de Diœceſi *Ampurien.* erecta eſſet in Collegiatam, tractu temporis iſtud Collegium prætendens ſubrogatum eſſe loco antiqui Capituli *Civitaten.* ac non eſſe de Diœceſi *Ampurien.* nullamque ſubjectionem illi Capitulo debere, renuere cœpit accedere ad Synodum ab Epiſcopo in Eccleſia *Ampurien.* celebrandam, quod de-
2 dit cauſam liti introductæ in Rota coram Meltio, atque Epiſcopo intentante interdictum poſſeſſorium retinendæ, pro eo reſponſum fuit *ſub diebus* 22. *Junii* 1642. 29. *Maji* 1643. *&* 13. *Februarii* 1645. quarum duæ priores deciſiones ſunt impreſſæ *p.* 9. *rec. deciſ.* 103. *&* 191. Deinde alia exorta eſt lis ſuper Archipresbyteratu prima Dignitate ejuſdem Eccleſiæ inter *Civitaten.* impetrantem, ac idem Capitulum *Ampurien.* cui unitum fuit, & introducta pariter cauſa in Rota coram Cerro, duæ prodierunt reſolutiones impetranti favorabiles *ſub diebus* 24. *Martii*, *&* 3. *Julii* 1645. quæ ſunt impreſſæ poſt Dianam *reſol. moral. p.* 8. In ſecunda vero inſtantia *cor.* Bich. diverſimode ad favorem Capituli deciſum fuit ſub diebus 14. *Decembris* 1646. *&* 26. *Novembris* 1649. quarum deciſionum prima eſt *impreſſa* 433. *part.* 9. *& altera* 354. *part.* 10. *recent.*

Sequuta vero vacatione Sedis per obitum, vel translationem Epiſcopi, Capitulum dictæ Collegiatæ renuit obedire Vicario deputato per Capitulum *Ampurien.* ſed ad
3 formam *Sac. Conc. Trid. ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 16. proprium Vicarium pro Diœceſi *Civitaten.* deputavit, unde introducta etiam cauſa *in Rota coram eodem Meltio*, pariter in poſſeſſorio retinendæ, & ſucceſſive ſuper declaratoria ob non paritionem, quinque prodierunt deciſiones Capitulo Ampurien. favorabiles ſub diebus 19. *Januar.* 1646. 22. *Junii* 1648. 20. *Octobris* 1649. 17. *Januar. &* 13. *Maji* 1651. quarum prima eſt impreſſa poſt *Dianam*, *dicta part.* 8. duæ ſequentes ſunt *in part.* 10. *rec. dec.* 227. *&* 347. duæ poſteriores *in part.* 11. *deciſ.* 105. *&* 376. Atque initio hujus introductionis litis in Rota, poſt editam primam reſolutionem ad favorem Capituli *Ampurien.* ab iſto coram eodem *Meltio* introducta fuit alia cauſa ſuper jure prohi-
4 bendi dicto Collegio, ne nuncupationem, ſeu nomen Capituli Civitaten. aſſumeret, vel uteretur, atque ſub intitulatione *Ampurien. & Civitaten. denominationis Canonicor. ſub die* 20. *Aprilis* 1646. reſolutio pariter Capitulo Ampurien. favorabilis prodiit, ſuper dicta prohibitione, quæ deciſio hucuſque non habetur in voluminibus impreſſa, omnes tamen deciſiones prædictæ pro majori parte prodierunt ipſo Capitulo Ampurien. tantum informante, quoniam dictum Collegium, vel ob paupertatem, vel ea alio accidenti ſolitum eſt, adinſtar Solis de menſe Martii, multa excitare, & promovere, ſed non proſequi, neque opportune reſolutiones obtinere.

Proviſa deinde Eccleſia de novo Epiſcopo, circa annum
5 1658. alia exorta eſt controverſia præcedentiæ inter dictum Collegium, & Canonicos Capituli Ampurien. qui Epiſcopum in viſitatione ad præſcriptum Sac. Conc. Trid. aſſociantur, & introducta etiam ſuper hoc cauſa *in Rota cor. eod. Meltio*, ſub intitulatione cauſæ *Ampurien. & Civitaten.. præcedentia ſub die* 28. *Novembris* 1659. prodiit reſolutio favorabilis etiam Capitulo Ampurien. ſuper ejus Canonicorum præcedentia ſupra dictum Collegium etiam in propria Eccleſia, ſed repropoſita cauſa *ſub die* 19. *Aprilis* 1660. dicta reſolutio moderata, ſeu declarata fuit, quod ſcilicet dicta præcedentia debita eſſet Capitulo Cathedralis, quando collegialiter, & in figura Capituli in iſta Eccleſia Collegiata interveniret, ſecus autem reſpectu Canonicorum ſingularium ex iis, quæ in dicta cauſa habentur tractata infra, *hoc eod. tit. diſc.* 17.

Me autem in iſta ſola cauſa præcedentiæ ſcribente pro dicto Collegio de Templo, quod perpetuam ſuccumbentiam paſſum fuerat, in diſputationibus deſuper habitis, non ſolum inſiſtebam in dicta diſtinctione, quam ſecundo loco Rota agnovit, & probavit, inter caſum, in quo interveniat Capitulum Cathedralis collegialiter, ac alterum interventus aliquorum Canonicorum ſingularium, ſed negabam quoque applicationem primæ partis diſtinctionis ad factum, ex eo quod cum iſtæ eſſent duæ Cathedrales, & Diœceſes æque principaliter unitæ, cujus unionis ſpecies operatur, ut excepta Perſona Epiſcopi, qui eſt utriuſque unicus ſponſus, & Prælatus, in reliquis omnibus abſque dubio 6
quælibet retinet ſuum primævum ſtatum, ſuaque jura, abſque eo quod una miſceatur cum altera, perinde ac ſi eſſent vere, & realiter diſtinctæ, ex deductis per Mandoſ. *conſ.* 27. quod reputatur in materia magiſtrale, ubi agitur de Eccleſiis *Brundiſin. & Uritan.* tunc inſimul unitis, Gratian. *diſcep.* 803. ubi de Eccleſiis *Sulmon. & Valven.* Cavaler. *deciſ.* 330. ubi de Eccleſiis *Viterbien. & Tuſcanen. in Frequentina nullitatis concurſus* 13. *Junii* 1635. *cor. Coccino*, ubi de Eccleſiis *Avellin. & Frequentin.* & paſſim quia eſt principium abſolutum non negatum *in Marianen. & Accien. cor. Rojas inter ſuas deciſ.* 373. *&* 423. *& in eadem coram Corrado*, *& Bichio*, *deciſ.* 108. *&* 221. *p.* 11. *rec.*

Unde propterea dicebam, quod ubi etiam ipſum Capitulum *Ampurien.* collegialiter, ſeu capitulariter in iſta Eccleſia Collegiata, vel in aliis hujus Diœceſis *Civitaten.* Eccleſiis interveniret, dictam præcedentiam, aliaſque Præeminentias capitulares prætendere non poſſet, quia in iſta Diœceſi tanquam omnino diverſa, nullam gerit perſonam, vel facit figuram Capituli, ſed cenſeri debet jure meri privati, verum in prædictis deciſionibus, occaſione præſertim deputationis Vicarii Sede vacante, magis vero in illis Archipresbyteratus ſupponitur, ſeu enunciatur illam Eccleſiam *Civitaten.* ſubjective unitam eſſe alteri *Ampurien.* ejuſque partem, & membrum factam eſſe, atque inconcuſſus Rotæ ſtylus eſt præſupponendi deciſiones ſuper aliis dubiis editas, in diſputatione, quæ habetur ſuper dubio diverſo, & non revocandi incidenter deciſiones, ſed cum particulari diſputatione, an ſit ſtandum, vel recedendum a deciſis, 7
idcirco dicto præſuppoſito retento iſtud motivum quamvis verum, & ſolidum, ex dicta ratione rejectum fuit, ut patet ex deciſionibus editis in dicta cauſa præcedentiæ, unde propterea Ego conſului Agentibus pro dicto Capitulo Collegiatæ, ac reliquo Clero ſibi adhærenti, quod hunc punctum principalem aſſumerent, prout ſequutum fuit coram Otalora, firmato dubio, *an & cujus ſpeciei*, *ſeu qualitatis eſſet hæc unio?* cujus diſputatio proſequi non potuit, ſed pendet, ob interim ſequutam Sedis Epiſcopalis vacationem, qua durante, ſuperſedendum eſt *ex cap.* 1. *&* 2. *ne Sede vacante in* 6. Redarguendo imprudentiam Defenſorum hujus Collegii, & Cleri quod inutiliter terendo tempus, & impenſas ſuper tot incidentibus, non aſſumpſiſſent ab initio hoc dubium, quod apud cauſidicos vulgo dicitur *mortale*, cum ab eo de conſequenti pendeant reliqua.

In congreſſu igitur deſuper habito pro directione, ac etiam 8
in diſcurſu a Me edito occaſione vacationis Sedis pro inſtructione etiam Metropolitani, ut huic Civitatenſi Clero aſſiſtentiam præſtaret, pro ejus jure deputandi Vicarium Sede vacante, ſtante actuali deficientia Capituli Cathedralis, Reaſſumendo totam cauſam, omneſque controverſiarum punctos, quinque conſtruebam inſpectiones, unam ſuper ipſo principali unionis, an ſcil. illa fuiſſet æque principaliter, eandemque qualitatem de præſenti retineret necne, alteram ſuper acceſſum ad Synodum in altera Eccleſia, vel Diœceſi celebrandam, tertiam ſuper regimine, & juriſdictione Sede vacante, quartam ſuper unione beneficii unius Diœceſis beneficiis alterius, & quintam ſuper præcedentia Capituli Ampurien. in Eccleſiis hujus alterius Diœceſis.

Quatenus igitur pertinet ad primam, cum ſolo ſenſu veritatis, cum quo ſincere, ac libere in hujuſmodi congreſſibus alloquendum eſt, dicebam nimium clarum videri, quod hujuſmodi unio eſſet æque principaliter juxta primam ſpeciem, nullatenus autem dici poſſet ſubjectiva juxta ſecundam, abſque neceſſitate id expetendi ex juris regulis, & præſumptionibus, dum litteræ Apoſtolicæ *Julii II.* expreſſe, & in ver- 9
bis præſervant jura utriuſque, ac diſponunt, quod Epiſcopus pro tempore, utriuſque Eccleſiæ nuncupationem adhibere debeat, cum omnimoda æqualitate, deſumendo præcedentiam a loco reſidentiæ, unde propterea caſus videtur incapax quæſtionis, ac de plano intrat vulgaris regula textus in *l. ille aut ille*, *ff. de legatis* 3. quod in claris, & litteralibus non intrant interpretationes, præſumptiones, & argumenta. Et nihilominus ubi etiam ad juris præſumptionem recurrendum eſſet, adhuc illa juxta receptiſſimam propoſitionem, non conſtito clare de unione ſubjectiva, aſſiſtit dictæ primæ ſpe-

10 ſpeciei unionis æque principalis ex deductis per Mandoſ. *d.*
conſ. 27. Gratian. *d. diſcept.* 893. Cavalet. *dec.* 303. *in d. Fre-*
quentina nullitatis concurſus 13. *Junii* 1635. *cor. Coccino*, *&*
paſſim. Quod ſi procedit generaliter in quibuſcumque unio-
nibus inferiorum Eccleſiarum, ſive beneficiorum, clarius,
ac extra omne dubium in Eccleſiis Cathedralibus, & Epi-
ſcopatibus, ſtante ſtylo Sedis Apoſtolicæ hujuſmodi uniones
in hac forma, faciendi, nec de facili ſupprimendi Cathe-
dram, vel Diœceſim, illamque faciendi membrum, ſeu præ-
dium alterius Eccleſiæ, cui fiat unio, ut ſequi dicitur in
11 caſu unionis ſubjective ex deductis per Gonz. *ad reg.* 8. *gl.*
5. §. 7. Adden. ad Gregor. *deciſ.* 112. *& omnes*, unde propte-
rea receptum habemus primam ſpeciem unionis dici magis
favorabilem, ſeu minus odioſam, ideoque levioribus pro-
bationibus contentam eſſe, e converſo autem ſubjectivam
12 eſſe magis odioſam, & ſucceſſive rigoroſas, & concluden-
tes exigere probationes juxta diſtinctionem, de qua *in Ec-*
cleſien. unionis cor. Dunoz. inter ſuas dec. 911. *& ſæpius*.

Et quamvis in prædictis deciſionibus, ut plurimum unica
tantum parte informante editis, incidenter dicatur hujuſmo-
di unionem videri potius ſubjectivam, nihilominus dici non
poſſunt deciſiones, dum de hoc diſputatum non eſt, ſed inci-
denter aliud agendo, id ſolum enunciatur, atque Rota anti-
qua, media, & moderna, perpetuo, & rationabiliter quidem
proteſtata eſt, deciſiones dici ſolum ſuper puncto principa-
liter diſputatu, & deciſo, non autem in iis, quæ inciden-
13 ter dici contingat, ut apud Seraph. *dec.* 299. *in fine*, *dec.*
17. *n.* 9. *p.* 7. *rec. dec.* 596. *n.* 38. *p.* 15. *& frequenter*.

Argumenta vero hujuſmodi ſubjectivæ unionis, quod-
que ita Diœceſis *Civitaten.* eſſet effecta membrum alterius
Amburien. ex parte Scribentium pro Capitulo, & aliquali-
ter enunciata in dictis deciſionibus, ſunt levia, & nullius
momenti; tria enim ponderari ſolent. Primo omnimoda
deſtructio Capituli hujus Cathedralis *Civitaten.* Secundo
unio ejus beneficiorum, & Dignitatum beneficiis, & Digni-
tatibus alterius Eccleſiæ. Et tertio confeſſio illius Collegii
in erectione, quod eſſet Diœceſis *Ampurien.*

14 Quo enim ad primum, actualis deficientia Canonicorum
non tollit qualitatem cathedraticam, ſeu collegiativam, quæ
ita habita adhuc durare, & exiſtere dicitur, Innoc. *in cap.*
poſtulaſti, *n.* 1. *de jurpatr.* & cæteri per Merlin. *dec.* 87. *nu.*
14. & per Adden. ad Buratt. *deciſ.* 255. *n.* 6. *cum ſeq.* Atque ita
docet praxis, cum præſertim in Italia quamplures habeamus
Cathedrales, & Civitates reſpective omnino deſolatas, cum
aliis Cathedralibus actualibus unitas, quarum quælibet re-
tinet ſuam prærogativam, ac fines diſtinctos, ut præſertim
15 eſt *Satrianen.* unita cum *Campanien.* quoniam iſta eſt in re-
rum natura, altera non, ita pariter *Valven.* cum *Sulmo-*
nen. Cannen. cum *Nazarena*, *& Montis Viridis &c.* Aliæ-
que adſunt Cathedrales non unitæ, quarum tamen Civitas
non eſt amplius in rerum natura, neque actuale Capitu-
lum adeſt, ut eſt præſertim inſignis, & ſpatioſa Diœceſis
Capataquen. & Cannen. Anglon. Theleſina, & ſimiles,
& ſic iſtud argumentum nullius eſt momenti.

Minuſque alterum unionis beneficiorum unius Diœceſis
illis alterius factæ per Epiſcopos, vel etiam auctoritate
Sedis Apoſtolicæ, tum quia eſt allegare inconveniens,
tum etiam, quod cum poſita quoque unione æque princi-
paliter, ac omnimoda diſtinctione Eccleſiarum, & Diœ-
ceſum inter eas, adhuc tamen quoad Epiſcopum ambo
pro unica haberi videantur, idcirco non omnino incon-
gruit, ut beneficia unius Diœceſis illis alterius ex aliqua
16 probabili cauſa uniantur, ut in ſpecie habetur plene de-
ductum *in d. Marian. & Accien. cor. Royas*, *dec.* 373. *&*
423. *& in eadem cor. Corrado*, *& Bichio*, *dec.* 108. *&*
221. *par.* 11. *rec.* & de qua cauſa habetur actum *ſub tit.*
de beneficiis, dum Ego in ea ſcribebam.

Cum enim ex frequenter deductis *hoc eod. tit.* & in altero
de Juriſdictione, occaſione territorii ſeparati, & *Nullius*,
receptum, ac indubitatum principium ſit, quod ad ſolum
Papam ſingulariter, ac privative quoad omnes ſpectat Ec-
17 cleſias Cathedrales erigere, vel ſupprimere, ac territoria
dividere, vel unire, idcirco prorſus vanum eſt ex hujuſmodi
actibus geſtis per Epiſcopos, vel alios inferiores id deduce-
re, cum ſolum illis deſervire poſſint pro conjecturis, & ad-
miniculis eius, quod ſupponeretur per ipſam Apoſtolicam
Sedem geſtum, cujus tamen perfecta, & concludens pro-
batio non haberetur. Potiſſime vero, ubi agitur de ſuppri-
mendis Epiſcopatibus, & Eccleſiis Cathedralibus, cum id
non niſi ex magna cauſa, & in Conciſtorio, prævio maturo
examine in Congregatione Conciſtoriali fieri ſoleat, eodem
modo, quo habemus in novis erectionibus, quæ ſunt magis
favorabiles, ac facilius concedendæ ſunt ex ſupra deductis
in Burgen. erectionis, *diſc. præced.*

Omniſque difficultas in propoſito ceſſare videtur, ſtante 18
continuata obſervantia Sedis Apoſtolicæ, dum tam in acti-
bus conciſtorialibus quam in Cancellaria occaſione expedi-
tionis litterarum, ac ſolutionis emolumentorum Officialium,
habentur tanquam duæ Eccleſiæ, cui obſervantiæ magis,
ac omnino deferendum eſt, ex iis, quæ habentur ſupra
in Sypontina, *diſc.* 2. Accedente etiam obſervantia de facto
circa denominationem utriuſque Eccleſiæ ſemper continua-
tam, quod evidenter excludit unionem ſubjectivam, cu-
jus operatiu eſt, ut ſupra, omnino extinguendi tam eſſen-
tiam, quam nomen, & titulum prioris Eccleſiæ, illam-
que faciendi membrum, ac ſimplex prædium alterius.

Leviſſimum demum, nulliuſque penitus momenti vide- 19
batur alterum argumentum deductum a confeſſione, ſeu
enunciativa occaſione erectionis hujus Collegii, quoniam
in iis, quæ non pendent ab animo, & facto ipſius confi-
tentis, ſed a facto alieno, vel a diſpoſitiona juris, confeſſio
nullum gradum probationis conſtituit, ut etiam in rebus
minoris momenti paſſim receptum habemus, potiſſime, &
frequentius in materia fideicommiſſaria, quod ſi quis fate-
tur fideicommiſſum durare, ſeu bona eſſe illi ſubjecta, non
per hoc exinde reſultat fideicommiſſi probatio, ſi aliunde
non conſtet, potiſſime quia confeſſio Clericorum unius Ec-
cleſiæ præjudicare non poteſt univerſæ Diœceſi, ac etiam
quia hujuſmodi narrativæ frequentius fiunt per Curiæ Procu-
ratores, ſeu expeditores de his non bene informatos, atque
narrare ſolitos illam Diœceſim, a qua tanquam reſidentiali
Epiſcoporum, iſti vulgo, & de facto denominationem ha-
bent, ut advertitur in ſupra allegatis deciſionibus 108. &
221. *part.* 11. *rec.* & apud Royas *dec.* 373. *&* 423. in quibus
agitur de puncto alternativæ per Epiſcopum duarum Ec-
cleſiarum inſimul unitarum acceptatæ ſub ſola denomina-
tione unius Eccleſiæ, quæ ita ſolum demonſtrative ſtare
dicitur, ideoque iſte primus punctus omnino planus vide-
batur pro unione æque principaliter juxta primam ſpeciem,
abſque eo quod probabilis difficultas deſuper caderet.

Quo vero ad ſecundum punctum convocationis Clericorum 20
unius Diœceſis ad Synodum ab Epiſcopo in altera celebran-
dam, quamvis deciſiones deſuper in ſolo poſſeſſorio retinen-
dæ editæ principaliter inſiſtant in ſola poſſeſſione, non
multum immorando in diſcuſſione negotii principalis juxta
naturam hujus poſſeſſorii, in quo quæri non ſolet de juſtitia,
vel injuſtitia, ſed ipſum nudum poſſeſſionis factum ſpectatur,
nihilominus eodem ſenſu veritatis retento, dicebam dictas
deciſiones etiam in negotio principali videri juſtas, & proba-
biles, quoniam licet duæ Diœceſes quoad utriuſque jura, &
Præeminentias, alioſque effectus dicantur omnino diſtinctæ,
attamen quoad ipſum Epiſcopum, qui eſt utriuſque rector,
& caput, habentur pro unica, unde propterea quoties non
reſiſtit centenaria, vel immemorabilis obſervantia, in qua
potiſſimum fundamentum conſtituit Mandoſ. *d. conſil.* 27. 21
verius ac receptiſſimum eſt, Epiſcopum duarum Eccleſia-
rum non teneri habere duos Vicarios Generales, duoque
diſtincta Tribunalia, ſed per unicum Vicarium, vel etiam
nullo Vicario retento, per ſe ipſum in quocumque loco unius
ex Diœceſibus reſidere, ſeu reperiri contingat, poſſe Tribu-
nal erigere, & evocare ſubditos alterius Diœceſis, ut in
ſpecie firmatum fuit *in Viterbien. & Tuſcanen. coram Cava-*
ler. inter ſuas deciſ. 418. quæ reputatur in materia magiſtra-
lis, cum aliis deductis pluries *ſub tit. de juriſd.* præſertim
in Tiraſonen. diſc. 22. ubi quando iſta propoſitio moderatio-
nem mereatur, & ſic nil prohibet convocare ad Synodum.

Et licet diſcurrendo more Advocati ponderarem in con-
trarium, & pro hac parte ſatis aſſiſtere dictam deciſionem in
Frequentina nullitatis concurſus 13. *Junii* 1635. *cor. Coccino*,
ubi in ſpecie firmatur invalidum eſſe concurſum habitum in 22
Eccleſia Parochiali coram Examinatoribus Synodalibus de-
putatis pro altera Diœceſi inſimul unita, nihilominus id re-
cte procedit, quando vel Epiſcopus duarum Eccleſiarum
duas diſtinctas celebrat Synodos, vel quando in eadem di-
ſtinctos deputat Examinatores pro qualibet, non inde tamen
inferri poteſt, quod Epiſcopo volente unam tantum Syno-
dum pro utraque convocare, & celebrare, ut licitum redda-
tur ſubditis non obedire, unde in hac parte e converſo pla-
num videbatur bonum jus Epiſcopi. Neque exinde aliquod
præjudicium generari dicitur, cum id æque ſe habeat ad
commodum, & incommodum, quia id tam in una, quam
in altera pro Epiſcopi libito alternatim ſequi poteſt.

Circa tertium punctum deputationis Vicarii, ac admini-
ſtrationis Eccleſiæ, Sede vacante, vel impedita, quoties
utruſ-

Digitized by Google

utriuſque Eccleſiæ Capitulum actuale exiſtit, caſus tam
theorice quam practice eſt indubitatus, quod ſcilicet quod-
23 libet Capitulum proprium deputat Vicarium, ſuamque Diœ-
ceſim adminiſtrat, ita docente communi, & inconcuſſa pra-
xi, atque tanquam abſolutum ſupponunt Mandoſ. Grat. &
cæteri ubi ſupra, ac habetur in *Acheruntina*, *& Materanen.*
ſub tit. de juriſd. vel ſub altero de elect. & alibi. Sola ve-
ro dubitandi ratio in hac facti ſpecie poſſe cadere videtur ob
actualem deficientiam Capituli hujus Eccleſiæ, unde pro-
pterea non remanet, a quo hujuſmodi actus explicari poſſint,
verum omnino verius credebam non exinde hanc Præemi-
24 nentiam, ſeu juriſdictionem tranſlatam eſſe in dictum aliud
Capitulum, quoniam poſita dicta qualitate unionis æque
principalis, per quam, excepta unitate Epiſcopi, in reli-
quis omnibus, iſtæ Eccleſiæ, ſeu Diœceſes, habentur pro o-
mnino diverſis, & diſtinctis, exinde ſequitur illud Capitu-
lum *Ampurien.* remanere omnino extraneum, nullamque ur-
gere juris diſpoſitionem vel rationem, ob quam tale jus ei com-
peteret, licet enim diſcurrendo conſiderarem, an inter
iſtas Eccleſias earumque Capitula ob hujuſmodi unionem di-
ci poſſit contracta quædam ſocietas, ſeu communio, ob
quam quilibet ex ſociis dicitur poſſidere totum pro ejus quo-
ta, unde propterea uno ex ſociis impedito, alter totam rem
communem poſſideat, & adminiſtret (quod Mihi videbatur
unicum fundamentum in bono jure pro illo Capitulo conſi-
derabile) attamen illud non videbatur tutum, deficien-
te hoc præſuppoſito communionis, quæ per hujuſmodi unio-
nem æque principaliter nulla contrahi dicitur, niſi ad ſolum
effectum habendi unum, eundemque Prælatum, & Recto-
rem, adinſtar duorum pupillorum inter ſe extraneorum,
quorum quilibet habet ſuum patrimonium diſtinctum, vi-
ventium ſub tutela unius, quoniam moriente tutore, non
per hoc ille qui eſt tutor legitimus unius pupilli, erit tutor
alterius, qui ob defectum conſanguineorum, nullum ha-
beat legalem, ſeu legitimum tutorem, tunc enim locus eſt
dativo per Judicem deputando, ſive adinſtar plurium Re-
gnorum, vel Provinciarum, & Principatuum exiſtentium
ſub uno Rege, vel ſub regimine unius Præſidis, cum omni-
moda tamen diſtinctione inter ſe, juxta ea quæ habentur
in *Pampilonen. decimarum de Taſſalla*, *hoc eod. tit. diſc.*
29. quoniam mortuo, ſeu alias impedito Rege, vel Præſide,
Conſilium unius Regni, vel Provinciæ nullum habet jus re-
gendi alterum Regnum, vel Provinciam diſtinctam, ex eo
quod caſualiter careat actuali conſilio proprio, quoniam
tunc jus transfertur ad ipſius Regni, ſeu Principatus Popu-
lum, qui pro eo intermedio tempore vacationis, de Re-
ctore ſibi providebit, cum ſimilibus.

Clarius vero, quoniam ſuper hoc jam providit S. Concil.
25 Trid. *d. ſeſſ. 24. de refor. c.* 16. dum Capitulo negligente intra
octo dies Vicarium, & Œconomum deputare, transfertur
hæc facultas in Metropolitanum, & quatenus agatur de ipſa
Eccleſia Metropolitana conſtituta ex duabus Diœceſibus
inſimul unitis, ut eſt præſertim Archiepiſcopatus Acherun-
din. & Materanen. transfertur ad ſuffraganeum antiquio-
rem, ſiquidem juxta ea, quæ in jure habemus in materia ſub-
ſtitutionis vulgaris, vel ſimili, caſus nolentiæ, & impo-
tentiæ æquiparantur, atque id quod diſpoſitum eſt, ſi no-
luerit, diſpoſitum quoque cenſetur, ſi non potuerit, ideo-
que ſicuti Capitulo nolente, ſeu negligente, hæc facultas
Metropolitano demandatur, ita de plano dicendum eſt, Ca-
pitulo accidentaliter non extante, ob deficientiam Canoni-
corum, ut in præſenti, ſive eo extante, ſed impedito, quia
nempe cenſuris innodatum eſſet juxta caſum, de quo *in Cæſa-*
raugustana Canonicatus 16. Junii 1653. cor. Alberg. 4. Febr.
1654. *cor. Bichio*, *& 19. Januarii 1656. cor. Zarata*, qua-
rum ſecunda *eſt dec.* 14. poſt Tondut. *de penſion.* & de qua
cauſa habetur *ſub tit. de Canon. & de Capit.* cum ſimilibus.

26 Atque ita dicebam in individuo fuiſſe deciſum per Sacr.
Congr. Concilii, vel alteram Epiſcoporum, ac de facto pra-
cticari in dictis Eccleſiis inſimul unitis Campanen. & Sa-
trianen. quarum prima habet Capitulum actuale, altera ve-
ro neque Capitulum, neque Civitatem, quoniam Sede va-
cante, vel impedita, pro hac ſecunda Diœceſi proprio Ca-
pitulo actuali carente, deputat Vicarium, aliosque Officiales
Metropolitanus Conſanen. neque in hoc ſe ingerit Capitu-
lum Campanen. Atque ſi Capitulum Acheruntin. infra octo
dies negligeret deputare Vicarium, ſeu alias male deputaret,
non per hoc jus devolveretur ad Capitulum Eccleſiæ Mate-
ranen. unitum, ſed ad Epiſcopum Venuſinum Suffraganeum
antiquiorem, ut, dum eſſem puer, audivi fuiſſe practica-
tum ſub Epiſcopo Perbenedicto cum ſimilibus.

27 Difficultas ſolum conſiſtere videbatur in antiqua contra-
ria obſervantia an ſcil. exinde reſultaret conſuetudo, vel
præſcriptio, per quam de jure, etiam in alieno territo-
rio, juriſdictio acquiri poteſt, ad notata per Canoniſtas
in cap. auditis, *& c. cum olim*, *de præſcript. cum Con-*
cord. per Rovit. *in pragm. 1. de juriſdictione invicem non*
turban. & alios, *de quibus pluries*, *ſub tit. de juriſdict.*
præſertim in Toletana, *diſc. 1. & latius in Nazarena*,
diſc. 20. Verum ſtante dicta Conciliari diſpoſitione, cre-
debam, quod ubi hic punctus diſputandus eſſet cum Me-
tropolitano, pro illo potius reſpondari deberet, meuſque
ſenſus erat deſuper conſulendam eſſe S. Congreg. Con-
cilii, quæ ita abſque judicialibus dilationibus, ac diſtinctio- 28
nibus petitorii, & poſſeſſorii id decideret, quoniam cum
in Bulla Pii IV. ſuper ejuſdem S. Conc. Trid. confirma-
tione, & publicatione contineantur, *decretum irritans*, &
clauſula *ſublata*, exinde reſultat, quamlibet contrariam
poſſeſſionem, vel obſervantiam non attendi, ut in ſpe-
cie Decretorum Concilii ad aliud propoſitum habetur cæ-
teris collectis *dec.* 104. *nu.* 12. *p.* 10. *rec. & in Alerien.*
Vicariæ 26. Junii 1654. cor. Bichio, *& in aliis frequen-*
ter, occaſione concurſus non dandi in Vicariis, cum ſi-
milibus, ex ea clara ratione, quod hujuſmodi clauſulæ in-
ficiunt etiam poſſeſſionem, ideoque impediunt, non ſo-
lum, ut non perficiatur, ſed quod neque naſcatur con-
traria conſuetudo, vel præſcriptio, quæ ſine poſſeſſione
dari non poteſt, ut bene advertitur præſertim *in Cæſena-*
ten. & Salſenaten. laudemiorum 19. Junii 1656. cor. Al-
bergato, *poſt colluctat.* Bonden. *dec.* 35. *& in aliis*.

Ac etiam quia cum non agatur de continuo exercitio
juriſdictionis juxta materiam text. *in d. cap. auditis*, *de*
præſcript. ſed de materia diſcontinua, & contingente juxta
caſus vacationis, qui ſæpius longa ſpatia inter unum, &
alterum habere ſolent, idcirco ſecluſa etiam obſtantia di-
ctarum clauſularum, adhuc in puris terminis juris com-
munis, difficile eſt in hac materia concludere præſcriptio- 29
nem contra Metropolitanum ſucceſſorem venientem jure
ſuo, & independenter a prædeceſſoribus, quorum negli-
gentia ei præjudicare non poteſt, ex iis, quæ in ſimili-
bus ac minoribus terminis fideicommiſſi, vel juriſpatro-
natus gentilitii cum ſimilibus habentur apud Peregr. *de fi-*
deicomm. art. 41. n. 16. & ſeq. Gratian. *diſcept.* 557. *nu.*
44. Ciarlin. *controv.* 107. *nu.* 61. *& ſeq.* Rota *deciſ.* 220.
n. 20. *p.* 11. *rec.* Ultra quod quando ſopitus eſſet punctus
principalis, quod ſc. iſta unio declararetur æque principa-
lis, ceſſaret in radice occaſio quæſtionis, quoniam juxta
conſilium, quod pariter Ego dabam per eoſdem Canoni-
cos dictæ Eccleſiæ Collegiatæ, alioſque Clericos hujus Diœ-
ceſis, impetrari poſſent antiqui Canonicatus, ſeu Dignita-
tes, atque ita reintegrari Capitulum actuale, quo exiſten-
te, omnes iſtæ quæſtiones ceſſarent, non obſtante quæ-
cumque poſſeſſione, & obſervantia tanquam cauſativa du-
rante impedimento dicti proprii Capituli, quo ſublato ſi-
ne dubio ceſſaret.

Atque exinde dicebam de facili reſultare poſſe reinte-
grationem ad Archipresbyteratum, aliaſque Dignitates, &
Canonicatus unitos, cum ita pariter in radice tollerentur,
ac ceſſarent omnia fundamenta, quibus innituntur ſupe-
rius enunciatæ ultimæ deciſiones ſuper Archipresbyteratu
cor. Bichio, quæ ſunt impreſſæ *dec.* 433. *p.* 9. *&* 354.
p. 10. *rec.* Et pariformiter ceſſaret etiam in radice dicta 30
altera quæſtio, ſeu ultima inſpectio præcedentiæ, de qua
infra, *hoc eod. tit. diſc.* 17. De illis tamen penultima, &
ultima inſpectione obiter ſolum actum fuit, cum princi-
palis diſcurſus percuteret dictum primum, ac magiſtralem
punctum unionis, ac alterum juriſdictionis, Sede vacante.

ANNOT. AD DISC. VII.

DE hac materia unionis æque principalis plurium Ca-
thedralium, ſeu Metropolitanarum, earumque juri-
bus, & Præeminentiis inter ſe ipſas, earumque Capitula,
vel quoad Epiſcopum reſpective, habetur actum *ſub tit.*
de Canon. & Capit. diſc. 26. *& in Miſcell. Eccleſ. diſc.*
pariter 26. & in annot. ad Conc. Trid. diſc. 7. & 8. ubi
etiam generaliter de unionibus beneficiorum, & Eccleſia-
rum inferiorum, de quibus latius, ac pluries in ſua ſede
ſub tit. de benef. Iſte vero diſcurſus excitavit Civitaten-
ſes, ideoque introducta fuit cauſa in Rota cor. Ubago, &
quatenus contingat eam diſputari Me Scribente, habebitur
forte infra diſcurſus particularis.

ALIPHANA COLLEGIATÆ PRO CAPITULO PEDIMONTIS CUM ECCLESIIS CASTRI, ET VALLATÆ.

Quando Eccleſia dicatur Collegiata ex ſolis ſignis non docto de Erectione? Ad quem pertineat Collegiatas erigere: & an iſta facultas coropetar Ordinario, & quatenus conſtet de Collegialitate, an & quando dici potiùs Collegiata inſignia? & de iſtius requiſitia.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Cauſarum avocatio odioſa non de facili concedenda.*
3 *Ad Sac. Congr. Rituum pertinet decidere controverſias præeminentiarum, & Rota ejus declarationibus defert.*
4 *Gratia aperitionis oris, vel reductionis litterarum quando concedenda.*
5 *Signatura ſtylus cognoſcendi de meritis, & de ratione.*
6 *An Epiſcopus poſſit erigere Eccleſiam Collegiatam, & num. 9.*
7 *De ſignis excluſivis Collegialitatis.*
8 *De ejuſdem Collegialitatis ſignis æquivocis.*
9 *De eadem concluſione, de qua n. 6.*
10 *Collegialitas abſque titulo explicito probatur per ſigna.*
11 *Qualia ſigna univoca, & qualia æquivoca, & quomodo in materia procedendum.*
12 *Omiſſio Miſſæ Conventualis an excludat Collegialitatem.*
13 *Titulus diverſus an & quando præjudicet, & tollat poſſibilitatem tituli melioris?*
14 *Quando dicatur Collegiata inſignis.*

D I S C. VIII.

1 CUm ob inſalubritatem aeris *Aliphanæ* Civitatis illius Epiſcopus pro majori parte anni reſidere ſoleat in Diœceſano Oppido *Pedimontis*, atque ita ſucceſſive functiones Pontificales pro majori parte peragere in ejuſdem Oppidi Eccleſia Matrice ſub nuncupatione S. Mariæ Majoris, in qua ab antiquo adſunt Archipresbyter prima Dignitas, & duodecim Canonici honorifica Inſignia geſtantes, itaut de facto, illa potius, quam vera Cathedralis, iſtius figuram gerere videatur; hoc pariter ab antiquo iſta Eccleſia nuncupari & reputari conſuevit Collegiata inſignis, ad exuberantem tamen cautelam, ejuſdem Eccleſiæ Capitulum de anno 1650. prævia de infraſcriptis requiſitis informatione, obtinuit a Sac. Congr. Rituum eam talem declarari, obtenta etiam hujuſmodi declarationis Apoſtolicæ confirmatione in forma Brevis, quod reputantes ſibi præjudiciale Canonici Eccleſiarum *Caſtri*, & *Vallatæ*, quaſi quod hujuſmodi qualitas Collegiatæ inſignis tolleret illam præeminentiam, quam dictæ aliæ Eccleſiæ ratione majoris antiquitatis forte prætendebant, idcirco adierunt Signaturam Gratiæ, petentes reductionem dictæ Apoſtolicæ confirmationis ad viam juris, & commiſſionem cauſæ ſuper hujuſmodi Collegialitate in Rota, prævia ejus avocatione a dicta Sacr. Congr. Rituum, & habita deſuper in plena Signatura cum Advocatis, & Procuratoribus formali & acri diſputatione, prodiit reſolutio negativa huic parti favorabilis, ſuper hujuſmodi petitionis rejectione, quod Mihi pro hac eadem parte ſcribenti, reflectendo etiam ad veritatem, viſum fuit probabile.

2 Tum quia non niſi ex magna cauſa, & conſtito de gravamine, non de facili concedenda eſt cauſarum avocatio, quæ in jure odioſa reputatur, utpote quandam injuriæ ſpeciem inferens illi judici, a quo cauſa avocatur, Caſſad. *dec.* 2. *n.* 2. *de appellat.* & *dec.* 1. *n.* 1. de reſcriptis cum Concordant. per Marcheſ. *de commiſſ. p.* 1. *fol.* 1227. *n.* 26. Potiſſime ubi non agitur de ſimplici Judice pedaneo, ſeu alias inferiori, ſed de tam ſupremo Magiſtratu, ad quem ex ejus inſtituto juxta
3 *Conſtit.* 74. *Sixti V.* proprie pertinet hujuſmodi præeminentiarum, ſeu præcedentiarum controverſias inter Eccleſias, & Eccleſiaſticos decidere, adeout ipſamet Rota profiteatur ejus declarationibus reverenter deferre, ut *dec.* 214. *n.* 6. *p.* 4. *rec. tom.* 2. *dec.* 254. *n.* 4. *p.* 10. apud Celſum *dec.* 5. *n.* 12. & alias frequentiſſime.

Tum etiam quia hujuſmodi gratiæ aperitionis oris adverſus clauſulas contentas in litteris Apoſtolicis earumque reductionis, concedi non ſolent nec debent, niſi conſtito de gravamine, & injuſtitia, vel ſaltem vehementi fumo, ſeu probabili dubietate accedente, cum concedendæ non ſint 4
gratiæ injuſtarum litium excitatoriæ, ex quo partes Principis ſunt lites reſecare, illiſque potius occurrere, non autem eas ſuſcitare, ex deductis per Gratian. *diſcept.* 959. *n.* 1. & 2. Rot. *dec.* 46. *p.* 1. *rec. n.* 5. & *ſeqq. dec.* 485. *nu.* 2. & *ſeqq. p.* 4. *tom.* 2. & 358. *p.* 11. ubi late. Unde propterea in hujuſmodi diſputationibus, quæ in hoc Supremo Tribunali habentur, quamvis ſolum ordinem concernentibus, de juſtitia etiam, ac meritis negotii principalis diſcuti ſolet, cum ab ipſius juſti- 5
tiæ guſtu pendeat an petitis annuendum ſit necne; quod etiam frequentius practicat Signatura juſtitiæ ſuper modo ſcribendi de appellatione, etiam ad effectum ſuſpenſivum in illis cauſis, in quibus alias ex earum regulari natura & judicii qualitate illa non intrat.

In dicta igitur diſputatione, Scribentes pro oppoſitoribus, 6
dicebant, quod licet una opinio aſſiſtat Epiſcoporum, ſeu Ordinariorum poteſtati ſuper erectione Collegiatarum, quam tenent Abb. Antiq. Jo. Andr. Butr. Panormit. Imol. & cæteri antiquiores *in cap. quoniam*, *de vit. & honeſt. cler.* Et hoc tenere viſa eſt Rot. *deciſ.* 608. *n.* 1. *p.* 4. *rec. tom.* 3. Nihilominus contraria opinio in Romana Curia conſtanter retinetur tamquam verior, illaque de facto eſt uſu recepta, quod ſcil. id ſit de reſervatis Papæ, ad quem ſolum pertineat erigere Eccleſias Collegiatas, Rebuff. *in praxi benef. tit. de erect. collegiat.* Lotter. *de beneſ. lib.* 1. *q.* 13. *n.* 49. quod dicit ita deciſum per Sac. Congregationem de anno 1626. Add. ad Burati. *dec.* 912. *num.* 14. *dec.* 99. *num.* 9. *p.* 7. *rec.* Ideoque cum non doceretur de aliquo privilegio Apoſtolico, ita dicebant deficere ipſam ſubſtantiam collegialitatis, ſucceſſive multo magis controverſam qualitatem accidentalem inſignis.

Quod clarius comprobatum remanere dicebant ex eo, quod conſtabat de hujus Eccleſiæ erectione in ſimplicem pa- 7
rochialem cum certo numero beneficiatorum, qui ſtatus erat excluſivus collegialitatis, additis etiam aliquibus ſignis ejuſdem collegialitatis excluſivis, illo præſertim, quod hujus Eccleſiæ Canonici ſoliti non eſſent quotidie recitare Officium Divinum, & Horas canonicas, minuſque Miſſam Conventualem, cum hæc ſolum agerentur in diebus feſtivis, in quibus etiam in Parochialibus, vel aliis ſimplicibus Eccleſiis non Collegiatis hujuſmodi functiones peragi ſolent.

Neque attendi deberi dicebant aliqua collegialitatis ſigna, 8
ut ſunt ſigillum, & arca communis, Syndicus, ſeu Oeconomus, Congregationes capitulares, & ſimilia, quoniam ut in ſpecie antiquioribus allegatis firmatur *in Venuſina Archiepiſcopatus cor. Carillo inter ſuas deciſ.* 41. & 60. *alias deciſ.* 143. & 216. *p.* 7. *rec.* & *latius in Materan. Archipresbyteratus cor. Corrado*, *deciſ.* 147. *p.* 10. *rec.* ac habetur *in Marſicen. juriſdictionis ſub tit. de juriſdictione*, *diſc.* 13. *in Vicentina ſub tit. de benef. ſeu de parochis*, & *alibi*, cum in Eccleſiis etiam parochialibus plures beneficiati, ſeu portionarii alias Presbyteri participantes adeſſe ſoleant, frequenter etiam in magno numero; hinc reſultat, quod Capituli quandam figuram facere videantur, multoſque actus gerere Collegio convenientes, cum in effectu ſint ſimplices Congregationes beneficiatorum, ſeu Cappellanorum, & ſic ſunt ſigna æquivoca.

Et fortiſſimum adminiculum reſultans a numero præfinito, & nuncupatione Canonicorum, cum prima dignitate, honorifica etiam inſignia geſtantium, reſpondebant id frequenter contingere ex uſurpatione, ſeu conceſſionibus Epiſcoporum, quibus hæc facultas non competit, juxta ea, quæ in ſpecie habentur *in d. Marſicen. ac etiam in Acernen. reſidentiæ*, & *Vicarii*, *eod. tit. de juriſd. diſc.* 24. atque in præfatis *Venuſin.* & *Materanen.* in quibus pro non collegialitate reſponſum fuit, & tamen concurrebat determinatus numerus aliquarum dignitatum, quæ conferri ſolent in titulum, & cum inſignibus, ſed dictum fuit eſſe ſignum univocum non concludens.

His tamen non obſtantibus, reflectendo, ut dictum eſt, ad ſolam veritatem, illam dicebam huic Eccleſiæ aſſiſtere pro firmitate, & obſervantia eorum, per Sac. Congre- 9
gationem determinata fuerant, diſtinguendo ſiquidem controverſiam in duas inſpectiones, unam ſuper collegialitate in genere, alteram, ea poſita, ſuper qualitate inſignis; quatenus pertinet ad primam, licet ex mente canonum, ac ſenſu antiquorum Canoniſtarum, verius eſſet, etiam Epiſcopis competere facultatem erigendi Eccleſias Collegiatas, attamen ex quodam jure non ſcripto reſultante a Datariæ, & Curiæ uſu, admittebam in praxi receptam eſſe contrariam opi-

opinionem, a qua in conſulendo, & judicando recedendum non eſt, ut ſc. id non niſi Apoſtolica auctoritate fieri valeat, ſed ubi non agitur de actu recenti, ſeu alias non conſtat de negatione dictæ Apoſtolicæ auctoritatis, prout conſtabat in allegatis *Acernen. & Marſicen.* quia nempe agatur de facto antiquo, quod incertum ſit qua auctoritate ſequutum eſſet. Tunc recte legitima erectio allegari poteſt abſque juſtificatione, quam ſufficit dedocere ex ſignis, & actibus illam denotantibus, ad communiter notata per Hoſtienſ.
10 Jo. Andr. Abb. *& alios in c. nobis, de Jurepatr.* Maſcard. *de probat. concl.* 584. Caputaq. *dec.* 141. *p.* 1. Caval. *deciſ.* 266. *n.* 5. Rojas in Terdon. *dec.* 293. *dec.* 221. *p.* 6. *rec.* Add. ad Buratt. *dec.* 455. & admittitur *in d. Materan.* 147. *p.* 10. *rec.* ubi late de materia.

11 Quare iſta quæſtio videtur potius facti quam juris, non de facili uniformem, & generalem admittens determinationem, pendentem ex ſigulorum caſuum particularibus circumſtatiis, ex quibus adinſtar conjecturalium, & adminiculativarum probationum, eadem adminicula in uno caſu ſufficiant, & in altero non. Omnes etenim Scribentes pro adminiculis in propoſito ponderant ſigillum, arcam, & maſſam communem, Syndicum, Congregationes capitulares, celebrationem Miſſæ Conventualis, & ſimilia, & tamen frequens experientia docet, omnia hæc ſigna eſſe æquivoca, eaque verificari in ſimilibus parochialibus, ſeu matricibus, & receptitiis, ex quibus juxta locorum qualitatem plures adſunt, præſertim in Italia (in qua Cathedrales ſunt frequentes & exiguæ) facientes majorem figuram quam faciant Cathedrales primariæ. Unde in hac parte bene dicebant Scribentes in contrarium, idcoq; hujuſmodi ſigna generalia, ſed æquivoca connectenda ſunt cum aliis ſignis univocis, & ſpecialibus, cum regula in adminiculativis perpetuo attendenda *ut ſingula quæ non proſunt &c.* Et quod magis, ponderando ea, quæ urgent in contrarium, ad affectum deſumendi præponderantiam, ut conjicitur ex allegatis deciſionibus *Venuſin. & Materan.* cor. Carillo, & Corrado ſuper collegialitatis excluſione, quoniam licet concurrerent multa collegialitatis ſigna, plura tamen fortiora urgebant in contrarium, tam circa enonciativas, & tractatus, quam fortius circa obſervantiam ejus de quo ibi erat quæſtio, ſuper proviſione ſcil. Archipresbyteratus, qui contendebatur, an eſſet necne prima dignitas Collegiatæ cadens ſub reſervatione regulæ tertiæ hodie quartæ.

Applicando igitur ad rem, ultra dicta ſigna generalia, ſigilli, Syndici, arcæ, & maſſæ communis, Congregationum capitularium ad ſonumCampanæ, & ſimilia, ſatis urgebat præfinitus numerus Canonicorum, ejuſdemq; numeri qualitas, ex frequentiori uſu congruæ Collegialitatis, nec non antiquus uſus inſignium, ac antiquæ, & frequentes enunciativæ, tam in Synodis, ac aliis actibus Epiſcoporum, quam in litteris Apoſtolicis. Et quod magis eſt, obſervantia circa fixam reſervationem Apoſtolicam Archipresbyteratus, qui tamquam prima dignitas in Collegiata juxta *regulam tertiam, ſeu quartam*, per Sedem Apoſtolicam ſemper provideri conſuevit; prout etiam Canonicatus provideri conſueverunt in titulum a Sede Apoſtolica, vel Ordinario reſpective juxta regolam menſium, abſque eo quod in contrarium urgerent ſigna excloſiva. Unde propterea dictæ deciſiones *Matreanen.* & *Venuſin.* ac ſimiles, facta comparatione caſuum, potius huic parti aſſiſtere videntur per argumentum a contrario, magni etiam faciendo eam circumſtantiam fere continuæ reſidentiæ Epiſcopi, itaut de facto illa, potius Eccleſiæ Cathedralis figuram facere videatur.

12 Ea vero, quæ in contrarium ut ſupra deducebantur, non videbantur conſiderabilia, ſeu præponderantia. Omiſſa enim celebratio Miſſæ Conventualis in diebus feriatis parum concludit, nam etiam in ipſamet Urbe habemus plures Collegiatas, in quibus nonniſi diebus feſtivis Miſſa conventualis celebratur: iſtud enim ſignum quotidianæ celebrationis dictæ Miſſæ, & Officii, bene procedit affirmative, ſed non concludit negative, cum in propoſito deſerti ſoleat conſuetudini.

13 Et quoad juſtificationem alterius tituli diverſi, antiquæ ſcil. erectionis in Parochialem, cum aliquo numero beneficiatorum, tunc unus titulus præſumitur melior, ac dicitur alterius tituli excluſivus, quando principaliter producitur ab ipſa parte tamquam ſuus titulus, ſuæque intentionis principale fundamentum, quodque talis titulus ſit cum altero incompatibilis, itaut unus ſit alterius excluſivus, ut bene per Lanar. *conſ.* 94. Gregor. & Add. *dec.* 353. Rot. *dec.* 29. *p.* 7. *rec. cum aliis in Sabinen. ſub tit. de Regal. diſc.* 47. ubi magis ex profeſſo de iſta concluſione.

Hæc autem in præſenti ceſſabant, quoniam dicta erectio in Parochialem, exhibita non erat ab hac parte pro fundamento ſuæ intentionis, ſed ab oppoſitoribus, et quod magis, non eſt titulus incompatibilis, quoniam ſtant bene ſimul prius iſtam Eccleſiam erectam fuiſſe in Parochialem, deinde vero tractu temporis, ejus redditibus, aliiſque qualitatibus excreſcentibus, mutaſſe ſtatum, atque erectam fuiſſe in Collegiatam, ut fere omnium Collegiatarum, ac multarum Cathedralium conditio fuit, ut patet ex *diſc. ſeq. in Meſſanen. & aliis.*

Quo vero ad alterum punctum, ſeu inſpectionem ſuper qualitate inſignis. Dicebam pariter iſtam eſſe quæſtionem facti potius quam juris, quoniam, ut bene & late habetur, *dec.* 29. *p.* 2. *diverſ.* quæ eſt in materia Magiſtralis iſta dicitur materia arbitraria, adinſtar probationis nobilitatis, regulanda ex publica voce, & fama, & communi reputatione, necnon Eccleſiæ ſtructura, numero & qualitate canonicatuum, & ſimilibus circumſtantiis, quibus omnibus in hac facti ſpecie ſpectatis, videbatur pro hujuſmodi qualitate probabilius reſpondendum eſſe, etiamſi res eſſet in fieri, atq; ex integro decidenda. Tum ob Eccleſiæ ſtructuram materialem, ejuſque ſtatum. Tum ex communi fama & reputatione, ac etiam ex qualitate hujus Oppidi, quod ſtante frequenti uſu Civitatum in Regno Neapolitano, plures ex illis in Populi numero, opulentia, & aliis qualitatibus ſuperat. Fortius vero ex dicta circumſtantia reſidentiæ Epiſcopalis, itaut Cathedralis partes potius explicet, ac figuram faciat, multo magis cum ſit res jam deciſa per S. Congregationem. Si enim in arbitrariis difficile, ac rarum eſt convincere ſimplicem Judicem de injuſtitia, Gregor. *dec.* 106. *n.* 2. Rovit. *ſuper prag. in rubr. de appell. n.* 25. *& ſeqq.* ubi allegantur Bald. Innoc. *& cæteri.* Multo minus id practicabile dicebam in declaratione tam ſupremi Magiſtratus, munita etiam confirmatione Apoſtolica, pro quarum retractatione patens injuſtitia deſideranda videtur. 14

ANNOT. AD DISC. VIII. & IX.

Pariter in iſtis cauſis alia ſequuta non eſt diſputatio, quæ Mihi innoteſcat. Et de hac materia erectionis Collegiatæ, ſive probationis habetur *d. tit. de benef. diſc.* 14. *& infra in Vigilien. diſc.* 51.

MESSANEN. ERECTIONIS COLLEGIATÆ

PRO ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ TORTORETI

CUM ECCLESIA S. NICOLAI.

Caſus diſputatus in Rota deciſus pro Eccleſia S. Nicolai.

Erectio Collegiatæ an concedenda ſit Eccleſiæ filiali ſeu inferiori in præjudicium Eccleſiæ Matricis, ſeu digniuris? Et quatenus conceſſa ſit, quæ requirantur pro hujuſmodi conceſſionis juſtificatione, & exequutione? Et de effectibus exinde reſultantibus.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Deciſio cauſæ.*
3 *De punctis, ſeu inſpectionibus controverſia.*
4 *Si Eccleſia filialis, & inferior novum collegialem, ſeu Cathedraticum ſtatum aſſumat, præcedit ejus Matricem, ſeu digniorem.*
5 *Etiamſi non adeſſet derogatio juris tertii, vel adeſſet clauſula ſine præjudicio.*
6 *Si eadem Dignitas, vel qualitas poſtea obvenit digniori, non per hoc præcedit illum, qui alias minus dignus, qualitatem obtinuerat.*
7 *Declaratur.*
8 *Litteræ Apoſtolicæ ſunt juſtificandæ, ut executionem mereantur.*
9 *Quando omnia in litteris narrata ſint juſtificanda, & quæ non.*
10 *Falſitas expreſſorum quando non vitiet gratiam.*
11 *Quæ ſint requiſita ſubſtantialia erectionis Collegiatæ.*
12 *Narrativa conſolationis Populi, de quo Populo intelligi debeat.*

13 *Quo-*

13 *Quomodo conſideretur incrementum Divini Cultus.*
14 *Petita reintegratio ſupponit poſſeſſionem penes alium.*
15 *Sufficit juſtificare narrativam de facto.*
16 *Gratiæ, quæ ſcandalum parere poſſunt, ſunt retractandæ.*
17 *An & quando ad executorem pertineat inſpicere de gratia vitio non legali?*
18 *Principi eſt replicandum, & interim ab exequutione abſtinendum.*

D I S C. IX.

1 IN Oppido Tortoreti antiquitus una aderat Eccleſia Parochialis ſub invocatione S. Nicolai, cum Rectore, ſeu Presbytero ritus Græci, ſub quo ille Populus vivebat. Cum autem tractu temporis ritus etiam latinus inibi introductus eſſet, hinc proinde erecta etiam fuit altera Eccleſia Parochialis ſub invocatione S. Mariæ, cum Presbytero, ſeu Rectore ritus latini, ita diſtinctu Populo ſub utroque ritu vivente, donec ea Archiepiſcoporum diligentia, per omnes fere utriuſque Siciliæ Regni Præſules adhibita, totus Populus ad ritum latinum redactus eſt, ad quem proinde dicta Eccleſia S. Nicolai converſa fuit, unde remanſerunt duæ Eccleſiæ Parochiales cum diſtinctione Regionum, ſeu contratarum, quarum ſingulæ juxta fere communem eorum Regnorum, ac etiam Hiſpaniarum uſum, ultra Rectorem habere conſueverunt, ob Populi amplitudinem, magnam copiam Cappellanorum, & Clericorum nationalium, quorum ſunt receptitiæ, itaut de facto duarum magnarum Collegiatarum figuram facerent. Atque, vel ob antiquam ritus diverſitatem, vel ob fere communem uſum, inter iſtas Eccleſias, earumque reſpective Clerum, & Populum, ab antiquo multæ fuerunt æmulationes, & controverſiæ, ex quibus diverſis temporibus gravia prodierunt ſcandala, præſertim vero circa Præeminentiam matricitatis, quam Eccleſia S. Nicolai prætendebat, utpote naturaliter prima, & antiquior in loco, illa vero S. Mariæ, utpote prima, & antiquior in ritu, ad quem altera ſucceſſive converſa fuerat, unde uſque ab anno 1606. reperitur deſuper commiſſa cauſa in Rota, ubi aliquibus teſtibus hinc inductis, ulteriorem progreſſum non habuit, ſed controverſiis, & æmulationibus continuantibus, de facto Eccleſia S. Mariæ in poſſeſſione matricitatis fuit, atque in Synodis, aliiſque congreſſibus dignior reputata, obventis autem aliquibus hæreditatibus, & bonis in Eccleſiam
2 S. Nicolai, ad hunc præciſum effectum relictis, parandi ſcil. expenſas pro obtinenda erectione in Collegiatam, erectio prædicta a Sede Apoſtolica obtenta fuit, expeditiſque litteris Apoſtolicis directis Archiepiſcopo, coram illo ad impediendam dictatum litterarum exequutionem ſe oppoſuerunt Rector, & Clerus S. Mariæ, unde dictus Archiepiſcopus ad evitanda ſcandala, negotium denuo remiſit ad Sanctiſſimum, vel Datariam, ideoque pluries habitæ fuerunt diſputationes cor. Datario, qui demum commiſit cauſam in Rota, ubi cor. Cerro dato dubio, *an litteræ ſuper hujuſmodi erectione eſſent juſtificatæ, itaut eſſent exequendæ? ſub die 26. Junii* 1661. affirmativa prodiit reſolutio ad favorem Eccleſiæ S. Nicolai, cui oppoſitores acquieverunt, dum quod ſciam, cauſa ulteriorem progreſſum non habuit, niſi juxta illius Regni uſum, lis in ea Monarchia deſuper introducta ſit.

In prædictis igitur diſputationibus habitis, tam cor. Datario, quam in Rota, in quibus Ego ſcribebam pro Eccleſia S. Mariæ ſuccumbente, ac etiam in congreſſibus Advocatorum pro cauſæ directione, juxta laudabilem Curiæ
3 ſtylum habitis, cum ageretur de gratia facta, litteris jam expeditis, quamvis hæc pars inſtaret pro d. gratiæ revocatione, attamen ab initio deſperatum opus reputatum fuit auctoritativam retractationem obtinere, ideoque de duobus principaliter actum fuit, primo dum res agebatur cor. Datario, an expediret impetrare conſimilem erectionem a Dataria jam oblatam, itaut exinde reſultaret finis conſervandi antiquam Præeminentiam, cujus reſpectu hujuſmodi oppoſitio fiebat, & ſecundo in Rota, an dictæ litteræ eſſent ſufficienter juſtificatæ, itaut mererentur executionem necne, & quæ partes narrativæ in hujuſmodi erectionibus ad earum validitatem, & executionem pernecesse juſtificari deberent, & quæ non?

Quatenus igitur pertinet ad primum punctum, de quo actum fuit ſolum in congreſſibus, & aliqualiter cor. Datario, Ego ſcribens pro Eccleſia Matrice S. Mariæ, fui in vo-
4 to, cui cæteri adhæſerunt, illam eſſe diligentiam cum inani ſumptu non profuturam, quoniam quicquid erronee dicat Vameſius, *conſ.* 10. *in Canonicis*, cujus auctoritati proinde

ſatis mirabar adeo deferri *in Cæſarauguſtana Cathedralitatis*, de qua ſupra *hoc eod. tit. diſc.* 5. Certum eſt, quod d. Eccleſia S. Nicolai, in Collegiatam præcedenter jam erecta, quamvis alias eſſet filialis, & inferior, ita effecta erat dignior, & major, ob novam ſupervenientem majorem qualitatem, novumque ſtatum, diverſi ac majoris ordinis, juxta magiſtralem paſſimque receptam *deciſ.* 1445. Seraph. ubi firmatur id procedere, quamvis nova erectio nullam conti- 5
neret derogationem juris tertii, ac regulæ *de jure tertii quæſito non tollen.* quoniam cum hujuſmodi gratiæ ſint peroeceſſe, & de ſui natura præjudiciales, ideo dicta derogatio non requiritur, ut habetur etiam *in Burgen. erectionis, hoc eod. tit. diſc. 6. & in aliis.*

Quinimmo, etiamſi adeſſet expreſſa præſervativa clauſula, *ſine præjudicio*, adhuc tamen illa in propoſito non eſt operativa, quia intelligitur in aliis, quam in expreſſis, ex iis, quæ de jure, ac natura rei reſultat, & conſequenter ubi etiam illa alias major, & dignior Eccleſia in ſtatu Parochialitatis hunc novum ſtatum collegialitatis aſſumpſiſſet, attamen cum eſſet poſterior, non potuiſſet Præeminentiam prætendere, cum in hoc novo, & diverſo ſtatu dicta altera Eccleſia eſſet antiquior.

Si enim junior, ſeu inferior Epiſcopus efficeretur Ar- 6
chiepiſcopus, utique Præeminentiam obtineret ſupra Epiſcopum alias antiquiorem, & digniorem, qui ſi deinde Archiepiſcopus pariter crearetur, locum cedere deberet dicto Archiepiſcopo prius creato, quamvis in ſtatu Epiſcopali ille poſterior Archiepiſcopus eſſet antiquior, & dignior, quoniam attenditur concurſus in hoc novo, & diverſo ſtatu majori, non curato ſtato antiquiori, niſi promotio utriuſque ita ſequeretur, quod licet naturaliter, & de facto diverſo tempore ſequuta eſſet, attamen reputaretur contemporanea, quo caſu tanquam inter inſimul promotos attenditur anti- 7
qua Præeminentia, ut contingit in promotionibus Cardinalium, quoniam ſi in eodem Conciſtorio eademque promotione aliqui declarentur, alii vero reſerventur in pectore. Tunc illi, qui reſervati ſunt, quamvis ex temporis intervallo, & ad annos publicarentur, utpote ex tunc promoti, ſuum occupant locum, & præcedunt jam antecedenter declaratos, quia dicuntur Cardinales ab initio, atque ſucceſſiva publicatio nihil facit de novo, ſed ſolum aperit quid jam factum ſit, & inſit, juxta text. *in l. adeo 7. ff. de acquir. rer. dom.* ubi ponitur exemplum excutientis grana a ſpicis, & habetur præſertim actum *ſub tit. de penſion.* ut in propoſito penſionis quæ ſuper Eccleſiis in Conciſtorio reſervatur pro una, vel pluribus Perſonis nominandis, quia ſi nominationes diverſis temporibus ſequantur, non tamen exinde aliqua reſultat prælatio, ſed jure retrotractionis omnes dicuntur æquales, & contemporanei, niſi alias expreſſe cautum ſit, ea ibi deductis cum ſimilibus.

Quo vero ad alterum punctum diſputatum in Rota ſu- 8
per deneganda executione litterarum hujuſmodi erectionis, non dubitabatur de jure litteras prædictas eſſe juſtificandas, ut executionem mererentur, ut ultra generalia, de quibus ſatis frequenter in materia beneficiali, in his terminis ſpecialibus patet ex deciſione 158. 283. & 284. *p.* 7. *rec.* ubi diſputatur de conſimili erectione Collegiatæ, quam Inquiſitor Melevitanus exequi recuſaverat, unde cauſa commiſſa fuit in Rota, eodem adamuſſim modo, quo in præſenti ſequutum eſt, *& in una Syracuſana Præeminentiarum*, cum *Gregorius XIII.* erexiſſet in Matricem Eccleſiam S. Agrippinæ Oppidi Mincii, ſe opponentibus Eccleſiis S. Petri, & S. Mariæ, commiſſa fuit cauſa *in Rota*, quæ ſub die 26. *Februarii* 1586. *coram Bubalo* reſpondit gratiam non eſſe juſtificatam, & non mereri executionem, cum ſimilibus.

Quare diſputationis punctus erat in eo, an & quæ nar- 9
rativæ partes eſſent juſtificandæ, quoniam dicebant Scribentes in contrarium, & bene, tunc omnia in litteris narrata juſtificanda eſſe, quando quælibet narrativa de per ſe non ſufficiat, itaut omnes partes coæqualiter concurrerent ad gratiæ conceſſionem, juxta deciſionem Caputaq. 240. *nu.* 2. *p.* 2. Secus autem ubi agitur de illis narrativis, quæ non concernunt ſubſtantialia, quoniam falſitas expreſſorum, quæ neceſſaria non ſunt, non vitiat gratiam, ubi præſertim 10
non conſtat eam fuiſſe doloſam, *diſc.* 70. *n.* 2. *de reſcriptis in antiquis*, Put. *deciſ.* 187. *n.* 2. *lib.* 1. Coccin. *dec.* 236. *n.* 3. Merlin. *dec.* 563. *n.* 6. *dec.* 288. *n.* 1. *poſt* 2. *vol. conſ.* Farin. 536. *n.* 2. *p.* 4. *rec. tom.* 3.

In hoc autem erat diſcrepantia inter Scribentes hincinde; Ego enim, & cæteri Scribentes pro oppoſitoribus dicebamus, omnes narrativæ partes juſtificandas eſſe, non ſo-

lum circa congruam dotem, & Populi frequentiam, ſed etiam circa ejuſdem Populi conſolationem, & deſiderium, Divinique Cultus incrementum, quorum neutrum juſtificabatur, quoniam in facto conſtabat, majorem partem Populi vivere ſub cura Eccleſiæ S. Mariæ, & conſequenter triſtitiam, & afflictionem de hoc potius ſentire, nullumque reſultabat Divini Cultus incrementum, dum etiam ante hujuſmodi erectionem, adinſtar Eccleſiæ Collegiatæ, Miſſa Conventualis, aliaque Divina Officia celebrari ſolebant, iidemque aderant Sacerdotes, & Clerici, itaut ea hujuſmodi ſtatus innovatione, neque in numero miniſtrantium, neque in ipſo miniſterio, minuſque in augmento diſtributionum, vel emolumentorum adeſſet tale incrementum.

11 Verum, reflectendo ad veritatem, iſta videbantur parum tuta fundamenta, unde propterea dicta reſolutio probabilis viſa eſt, quoniam duo videntur hujuſmodi erectionum requiſita ſubſtantialia, quæ Papam movere ſolent ad gratiam concedendam, ſcilicet congrua dos, & Populi frequentia, ſeu qualitas, juxta formulam poſitam per Plrr. Corrad. *in praxi beneficial. lib.2. ſub n. 4.* & habetur in ſpecie apud Se-
12 raph. *dec.330. n.1. & d.dec.258. n.9. cum ſeqq. p. 7. rec.* reliqua vero proveniunt ex conſueto formulario, & ad cohoneſtationem, ac etiam quia de natura erectionis pernece ſſe iſta ineſſe dicuntur, quoad conſolationem ſcil. Populi ejuſdem Eccleſiæ, cui præeminentialis qualitas conceditur. Et ſic diſcretive de Populo illius, non autem de illo aliarum Eccleſiarum, ſeu totius loci in univerſum, nam alias nunquam hujuſmodi gratiæ eſſent verificabiles, cum ut ſupra, ſint de ſui natura præjudiciales, atque poſita lite ſuper gratiæ exequutione, pernece ſſe ſupponere oportet oppoſitores, quibus eorumque ſubditis, & adhærentibus id parum gratum exiſtat.

13 Et quoad cultum, adhuc ille incrementum recipere dicitur, quamvis ejus uſus de facto non alteraretur, dum alteratio reſultat ratione habitus, ſeu neceſſitatis, quoniam Miſſa Conventualis, aliaque Divina Officia, quæ prius erant in facultate ita evaſerunt neceſſitatis.

14 Objiciebamus quoque de vitio ſubreptionis, vel obreptionis, ob narratam qualitatem matricitatis, quæ movere potuit Papam ita agnoſcentem nemini præjudicare dum circumſcripta etiam hac nova qualitate, tanquam Eccleſia matria ſuper alias Præeminentiam habebat, verum, & hoc erat leve fundamentum, quoniam narrata non fuerat matricitas actualis, ejuſque pacifica poſſeſſio de præſenti, ſed ſolum prætenſio hujuſmodi antiquæ qualitatis, cum pendentia litis in Rota ſuper reintegratione, quæ ſupponit poſſeſſionem pe-
15 nes alios exiſtere, *dec.523. n.4. & 5. & 595. n.1. & 2.* apud Poſth. *de manut. & paſſim*, ideoque ſufficit narrativam juſtificari de facto, eo modo, quo ſequuta fuit *dec.305. n.11. p.9. rec.* & in materia beneficiali frequenter.

Inſiſtebamus demum ſuper ſcandalis, & inconvenientibus, de quibus, juxta ejuſdem Archiepiſcopi relationem, ex hujuſmodi innovatione ſatis timeri poterat, unde propterea
16 dicebamus, gratias, quæ ſcandalum parere poſſunt, exequendas non eſſe, ſed retractandas *ad text. in cap. cum teneamur, de præbendis*, bene Oltrad. *conſ.262. n. 2. in fin.* ibi, *quia ex hoc Populus dicitur graviter ſcandalizatus, & propter ſcandalum nedum factum Epiſcopi debet ceſſare, ſed etiam gratia Domini Papæ*. Sed pariter iſtud erat fragile fundamentum, præſertim in Rota, quoniam ad Judicem, cui commiſſa eſt Gratiæ executio pertinet ſolum inſpicere, an illa eſſet juſtificata, itaut juxta tramites juris mereatur executionem, non autem inſpicere de iis, quæ politicos, ac prudentiales re-
17 ſpectus percutiunt, potiſſime vero ubi Princeps qui gratiam conceſſit, eſt præſens, unde ad eum promptus eſt recurſus, cum per executorem de hujuſmodi motivis reſpectus haberi debeat Principe abſente, ad effectum eum certiorandi de inconvenientibus, vel reſpective præjudiciis, quoniam Principi eſt replicandum, ac interim a Gratiæ per eum conceſſæ
18 executione abſtinendum, quoties conſtat probabiliter eundem Principem de facti circumſtantiis certioratum non fuiſſe conceſſurum, vel eſſe retractaturum, ut cæteris allegatis Rugerius *conſ.24.* Farin. *q.97. nu.39.* Cyriac. *contr. 59. num. 13.* a Pont. *de poteſt. Proreg. tit. de abundant. Civitat. §.3. nu.14. & ſeq.* Capyc. Latr. *dec.190. num.31.* & practicamus quotidie in Cardinalibus Legatis Papæ replicantibus, ac interim abſtinentibus ab exequendis gratiis per eum conceſſis, frequentius vero in Proregibus Regnorum utriuſque Siciliæ, & Gubernatore Mediolani ſuper gratiis a Rege Catholico conceſſis, atque inter plura frequentia exempla meo tempore practicata, illud præſertim Egomet habui præ manibus, conceſſionis factæ per Regem Catholicum Principi Nicolao Ludoviſio de Principatu Salerni, quoniam Comes de Ognatte Prorex Neapolis, denegando executionem, Regi replicavit, atque non contentus prima replicatione, ſecundam adjecit poſt reiteratos ordines, ita & taliter quod conceſſio effectum ſortita non fuit. Potiſſime vero ac extra controverſiam in hac facti ſpecie, quoniam hæc oppoſitio facta erat Papæ, ſeu Datario, qui eſt ejus organum, & tamen ea neglecta remiſſa fuit exequutio ad Rotam, prout de jure.

Multa etiam ex hac parte dicebantur circa inſufficientiam dotis, ob vincula, & malas qualitates bonorum, de quibus tamen utpote in facto conſiſtentibus, non pertinebat ad Advocatos agere, ſed adhuc Rotæ viſum fuit, objecta nullam, vel modicam habere ſubſiſtentiam ad effectum, de quo agebatur.

MEDIOLANEN. ERECTIONIS CONFRATERNITATIS,

ET ALIÆ CONTROVERSIÆ ALIARUM DIŒCESUM INTER PARTES RESPECTIVE, UT INFRA.

Caſus diſputatus in Sacris Congregationibus Concilii, Epiſcoporum, & Rituum, & deciſum ut infra.

An, & quando uni Eccleſiæ, Collegio, Confraternitati, vel Perſonæ competat jus, ſeu Præeminentia impediendi alteram, ne eaſdem celebret ſolemnitates, ſeu eadem utatur denominatione, vel titulo, alioſque actus præeminentiales conſimiles exerceat?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *De Conſtitutione Greg. XIII. moderatoria privilegiorum Regularibus conceſſorum per Pium V.*
3 *De intelligentia Conſtitutionis Pii V. ſuper Congregatione Roſarii.*
4 *Auctoritati Ordinarii loci non cenſetur in privilegiis derogatum.*
5 *Regulares dicuntur Miniſtri Epiſcopi, ejuſque ſubditi in concernentibus Divinorum miniſtrationem Populo.*
6 *Congregationes, & Confraternitates nonniſi de Ordinarii loci licentia erigi poſſunt.*
7 *Quomodo intelligenda ſint privilegia Religionis S. Dominici circa Roſariam.*
8 *De Conſtit. 115. Clem. VIII. non erigendi plures Confraternitates ejuſdem Tituli, vel Inſtituti.*
9 *In eadem Eccleſia permittenda non eſt erectio plurium Altarium ejuſdem Invocationis.*
10 *An quis poſſit prohibere alteri ejuſdem nominis, vel cognominis uſum?*
11 *De diſtantia ſervanda inter Eccleſias, & Monaſteria.*
12 *De concluſione, de qua num. 8. & quomodo illa practicari, ac intelligi debeat.*
13 *Quatenus ejuſdem Inſtituti plures adſint Confraternitates, quomodo ſolemnitas per eas celebrari debeat.*

DISC. X.

CIrca initia Advocationis, quibus ea Curiæ ſtylo hu- 1
juſmodi negotia magis congrua eſſe ſolent, plures tractavi controverſias in Sacr. Congregationibus Concilii Epiſcoporum, & Rituum, ſuper Præeminentiis Eccleſiaſticis, præſertim vero in una Mediolanen. Cum enim in Eccleſia Collegiata S. Laurentii Mediolani, aliiſque Eccleſiis, cum Archiepiſcopi auctoritate erectæ eſſent aliquæ Confraternitates ſub invocatione Sanctiſſimi Roſarii,
ſe oppoſuerunt PP. S. Dominici, prætendentes hujuſmodi 2
erectiones fieri non potuiſſe, tum ob alias Confraternitates ſub eadem invocatione, & titulo jam erectas, & exiſtentes, tum ex *Conſtitut.* 86. S. Pii V. diſponente, ut nonniſi de conſenſu Patris Generalis dictæ Religionis ad hujuſmodi erectiones procedi valeat, unde introducta cauſa in Sacr. Rituum Congregat. prodiit reſolutio pro ipſarum Confraternitatum valida erectione, dummodo tamen major ſolemnitas Roſarii diverſis temporibus, & diebus reſpective ad tollendas confuſiones, ac æmulationes celebraretur.

In hac autem diſputatione, ſcribens pro dicta Eccleſia S. Laurentii, aliiſque Confraternitatibus, ſeu Eccleſiis, duas conſtitue-

ſtituebant inſpectiones, unam circa dictam *Conſtit.* 86. S. Pii V.
Alteram in terminis juris communis; quoad primam, quæ-
quid ſit, an hujuſmodi Conſtitutio contineretur ſub generi-
ca abrogatione facte per Greg. XIII. ſucceſſorem, *Conſtit.* 9.
§. 6. de privilegiis, quæ cum nimia liberalitate per S. Pium V,
3 Regularibus conceſſa fuerant, redactis ad terminos juris
communis, & S. C. T. adhuc admiſſa ejuſdem Conſtitutionis
ſubſiſtentia, dicebam, etiam cum ſenſu veritatis, eam pro-
cedere, ac intelligendam eſſe reſpectu aliorum Regularium,
ſeu etiam Sæcularium inferiorum, ne ſcilicet in eorum Eccle-
ſiis, vel Cappellis hujuſmodi erectiones facere poſſent ſine
conſenſu Generalis illius Religionis, cujus iſtud eſt particula-
re inſtitutum, ſecus autem ubi id ſequitur cum auctoritate
Epiſcopi, ſeu alterius Ordinarii loci qui pro animarum ſa-
lute, vel Populorum ſpirituali conſolatione, ita expedire
judicet, quoniam, cum dicta Conſtitutio nullam Epiſcopo-
4 rum, ſeu Ordinariorum mentionem faciat, neque eorum
adimat auctoritatem, illa ſemper in hujuſmodi particulari-
bus privilegiis excepta cenſetur, ex collectis apud Rojas,
dec. 218. & habetur occaſione privilegiorum ſuper exem-
ptione frequenter *ſub tit. de juriſd.*

Ut enim habetur *d. tit.* de juriſdictione, præſertim in Pa-
normitana, *diſc.* 31. Regulares quantumvis exempti, & pri-
vilegiati, circa ea quæ concernunt Divinorum adminiſtra-
5 tionem Populo, dicuntur operarii in vinea Domini, ſubordi-
nati proinde Epiſcopo, vel Ordinario, qui eſt illius vineæ
Præfectus, & major Cuſtos, ſive dicuntur miniſtrantes illius
gregis, cujus Epiſcopus, vel Ordinarius eſt Paſtor, & con-
ſequenter prorſus improbabile dicebam, quod Ordinarius, &
Superior, dependentiam habere debeant a ſubditis, & infe-
rioribus, ſolumque ponderabam, hujuſmodi Religioſos, ex
dictæ Conſtitutionis diſpoſitione, vel ratione, dicendos eſſe
legitimos contradictores, atque aliquod peculiare jus habere
ſe opponendi hujuſmodi novis erectionibus cor. Ordinario,
cujus tamen poteſtas exinde coarctate non remaneat, deter-
minandi id quod ex locorum qualitate, aliiſque circumſtan-
tiis magis expedire judicaverit.

6 Quod clare comprobari obſervabam ex *Conſt.* 21. Sixti V.
§. 5. per quam dict. Generali conceditur facultas erigendi hu-
juſmodi Societates, vel Congregationes, ubi jam erectæ
non adeſſent, de Ordinarii tamen loci licentia, & conſenſu,
ergo prorſus vanum eſt aſſumptum, quod hujuſmodi facultas
competeret privative ad ipſum Ordinarium, & clarius per
Conſt. 115. Clem. VIII. diſponentem hujuſmodi facultates, &
Præeminentias Regularibus, aliiſque inferioribus competen-
tes, locum non habere niſi accedentibus licentia, & conſen-
ſu Ordinarii loci, ad quem regulariter, & privative pertinet
hujuſmodi novas erectiones Confraternitatum, & Congre-
gationum auctorizare, ut deciſum per eandem Sac. Rituum
Congr. teſtatur Barboſ. *de univerſo jure Eccleſiæ, lib.* 2. *c.* 11.
n. 77. *& in ſumma Apoſtolicarum deciſionum, verb. Confra-
ternitas, collect.* 207. *n.* 15.

7 Quodque facultates, & Præeminentiæ PP. S. Dominici
competentes, circa Congregationes, vel reſpective Feſtivi-
tates Roſarij, procedant ſolum in eorum Eccleſiis, non au-
tem extra, deciſum per S. Congr. Epiſcoporum, & Regu-
larium teſtantur Riccjul. Gavant. Lezane, & cæteri collecti
per eundem Barboſ. *in eadem ſumma, verbo Roſarium, col-
lect.* 657. *n.* 4. unde propterea quoad hanc primam inſpectio-
nem caſus videbatur planus pro hac parte.

8 Quo vero ad alteram inſpectionem, circumſcripte etiam
dicta peculiari Præeminentia, admittebam, quod ex diſpoſi-
cione, vel intentione juris communis, vel Apoſtolicarum
Conſtitutionum, hujuſmodi novæ erectiones, quoties jam
adſunt aliæ ejuſdem Inſtituti, regulariter admittendæ non
ſunt, ut diſputavi in una Baren. in S. Congr. Epiſcoporum,
& Regularium pro impedienda nova erectione Congrega-
tionis, ſeu Confraternitatis ſub invocatione S. Antonii Pa-
tavini, ſtante quod in Eccleſia Minorum Conventualium
ejuſdem Civitatis illa jam aderat erecta, dum eadem *Conſt.*
115. Clem. VIII. prohibet hujuſmodi pluralitatem Confra-
ternitatum, ſeu Congregationum ejuſdem nuncupationis, &
Inſtituti in eodem loco, quam Conſtitutionem eſſe in viridi
obſervantia conſtat ex pluribus declarationibus ejuſdem Sac.
Congr. Rituum, præſertim *in Albig.* 11. *Novembris* 1641.
in Eugubina 23. *Martii ejuſdem anni, in Caſalen.* 12. *Ja-
nuarii* 1647. *& in aliis.*

Idque ſumma ratione ob æmulationem exinde reſultantem,
9 ſcandalorum, & inconvenientium frequentius productivam,
Unde propterea, etiam ex juris diſpoſitione, vel ratione, ſi in
una Eccleſia adeſt Altare cum devota Imagine, permittenda
non eſt erectio alterius Altaris cum ead. Imagine, & ſub ead.
invocatione, ut per Gonnen. *in proœm. Archiep. Neapo-
lis*, 109. *n.* 8. & bene confert *deciſ.* 847. Seraph. &
advertitur etiam *in Romana Commemorationis Defunct.*
9. *Junii* 1666. cor. Otalore.

Et in ſimili habemus in eo qui prævenit in ſe denominan- 10
do de aliqua familia, ſeu cognomine, ut jus habeat prohiben-
di alteri in eodem loco novam ejuſdem cognominis, ſeu in-
titulationis aſſumptionem, quoties de præſenti, vel tractu
temporis id aliquod præjudicium ſibi generare poteſt, quia
licet nomina ſint ad placitum, ſecus tamen eſt, ubi exinde,
alterius præjudicium oriri poteſt, Caſtan. *in catal. glor. Mun-
di p.* 1. *conſider.* 1. *concl.* 21. Caval. *dec.* 549. *n.* 2. Rot. *in Am-
purien. denominationis Canonicorum, ſeu Capituli* 20. *Apri-
lis* 1646. *coram Meltio*, de qua habetur ſupra *in Ampurien.
Cathedralitatis, ſeu unionis, diſc.* 7. Ad quod etiam confe-
runt quæ pluries habentur *ſub tit. de Regul.* de non erigendo
Monaſterio, vel Eccleſia intra certam diſtantiam, de quo
in Januen. privilegior. cor. Rojas, dec. 327. *&* 350. & latius
in eadem cor. Corrado, *p.* 10. *rec. dec.* 337. cum ſimilibus.

Dicebam tamen, etiam cum ſenſu veritatis, iſtam eſſe 11
quæſtionem potius facti, quam juris, non admittentem
proinde certam generalem regulam, ſeu deciſionem, quæ
tota pendet ex locorum qualitate, Populi numero, more
Regionis, aliiſque facti circumſtantiis, ex quibus pendet,
an id ſit concedendum, vel denegandum, unde propte-
rea in dicta Baren. Sac. Congr. Epiſcoporum, & Regu-
larium, in qua ea controverſia diſputata fuit, id remiſit
arbitrio Ordinarii, idemque ſequutum fuit in una Adrien.
quæ per me pariter diſputata fuit in S. Congr. Concilii,
cum enim in dicta Civitate, nullas habente Parochias
diſtinctas, cura animarum abſque limitum diſtinctione
promiſcue exerceatur in Eccleſia Cathedrali, & in Eccle-
ſia Collegiata S. Nicolai, quarum utraque numeroſum ha-
bet Clerum, atque in Collegiata erecta eſſet quædam Con-
fraternitas ſub invocatione *B. Mariæ de Monte Carmelo*, cu-
jus dies Feſtivus cum magna ſolemnitate celebrari ſolita erat.
Hinc ob nimiam æmulationem inter has duas Eccleſias,
& Capitula vigentem, erecta fuit etiam in Cathedrali
conſimilis ſocietas ſub eadem invocatione, atque recurren-
te prima Societate ad S. Congr. Concilii pro ea prohibenda;
et tamen ſtante qualitate Civitatis, ac Populi numero, reje-
cta fuit oppoſitio, remittendo totum arbitrio Ordinarii,
cum ea tamen lege ut ſolemnitas diverſis diebus celebrari
deberet, ut etiam in Urbe ſervatur, ut infra.

Si ergo multiplicatio admittitur in hujuſmodi inferio- 12
ris Ordinis Civitatibus, multo magis, & indubitanter in
magnis, & Metropoliticis primæ claſſis, in quibus, ut
præſertim docet obſervantia Urbis, quæ longe minorem
habet Populum, quam dicta Civitas Mediolan. hujuſmodi
multiplicatio Confraternitatum, ſeu Congregationum ejuſ-
dem Inſtituti paſſim practicatur, ideoque deferendum eſt
judicio Ordinarii, quod præſumitur rationabile, donec con-
ſtet de irrationabilitate, juxta ea quæ habemus in propoſito
judicii Ordinarii in prælectione in concurſu ad Eccleſias Pa-
rochiales ad formam Concilii, cum ſimilibus.

In dicta vero Adrien. poſtquam determinata fuit pri- 13
ma controverſia ſuper utriuſque Confraternitatis continua-
tione, alia exorta fuit ſuper celebratione Feſtivitatis cum
proceſſione, aliiſque ſolemnitatibus, quia cum id per utram-
que eadem die fieret, ſtante æmulatione Cleri, & ſucceſſive
Populi, multa exinde reſultabant inconvenientia, unde pro-
pterea re denuo delata ad eandem S. Congr. Concilii, quam-
vis Ego ſcribens pro Collegiata, præſuppoſito, juxta Urbis
obſervantiam, quod hujuſmodi ſolemnitas diverſis diebus
demandanda eſſet, inſiſterem ad iſtam Eccleſiam Collegia-
tam ratione antiquioris Inſtituti ſpectare debere Præeminen-
tiam celebrandi dictam ſolemnitatem in ipſo die Feſti 16. Ju-
lii. Nihilominus ob Præeminentiam Eccleſiæ Cathedralis, Sa-
cra Congregatio, & quidem probabiliter, contrarium de-
crevit, quod ſcilicet in ipſa die Feſti ſolemnitas celebraretur
per Cathedralem, per Collegiatam vero in die Dominico ſub-
ſequenti, [illegible] plures habitæ fuerunt controverſiæ ſuper
terminis faciendi [illegible] proceſſionem reſpective, ac ſuper
ejuſdem proceſſionis modo, quæ omnes cum quibuſdam pru-
dentialibus temperamentis ſopitæ fuerunt, ſatis deferendo,
ut par eſt, Ordinarii judicio, & arbitrio.

ANNOT. AD DISC. X.

DE contentis in hoc diſcurſu, habetur actum in aliis lo-
cis, & præſertim *in Miſcell. Eccl. diſc.* 31. *&*
32. ubi Concordantes.

ASSISIEN. OBLATIONUM PRO MINORIBUS CONVENTUALIBUS CUM MINORIBUS OBSERVANTIBUS.

Caſus variè deciſus per Rotam.

De Præeminentia quam Conventuales habent celebrandi ſolemnitatem Portiunculæ in Eccleſia S. Mariæ Angelorum, & percipiendi oblationes eadem die in ea Eccleſia factas: & an hoc jus percipiendi oblationes dicatur de congruo compenſabile cum conſimili emolumento pecuniario in aliis effectibus aſſignatis? Et aliqua de dominio, & pertinentia hujuſmodi oblationum in Eccleſiis Minorum.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *De cauſæ deciſionibus.*
3 *Diſtinguuntur puncti, ſeu inſpectiones quæſtionis.*
4 *Læſio ut dicatur enormis, & apta ad reſciſſionem, debet excedere dimidium.*
5 *Rigoroſa probatio valoris regulatur a decennio.*
6 *Incerta non computantur in valore, ſeu fructu.*
7 *Ad regulandam læſionem attenditur tempus contractus, non autem futurus incertus eventus.*
8 *Læſio ubi eſt ultra beſſem, dicitur enormiſſima.*
9 *Tempus calamitoſum non attenditur pro regulando valore, & n. 11.*
10 *Quando incerta computentur in valore.*
11 *Declaratur concluſio, de qua n. 9.*
12 *Quomodo facienda ſit recompenſæ æſtimatio de reddito ad redditum.*
13 *Redditus habentes admixtam juriſdictionem, ſeu præeminentiam longe plus æſtimantur.*
14 *Bona, & jura Eccleſiarum, & Conventuum Religionis Minorum ſunt in dominio Eccleſiæ univerſalis.*
15 *Lædi non dicitur ille, qui precario poſſidet rem, ſi hæc ei a Domino tollatur.*
16 *Declaratur concluſio, de qua n. 14.*
17 *Oblationes pertinent ad Rectorem Eccleſiæ, cui fiant.*
18 *Papa eſt Dominus bonorum Eccleſiarum, & poteſt ea ani tollere, & alteri dare.*

D I S C. XI.

1 POſtquam circa annum 1400. in Sac. Conventu Aſſiſii aliqui Religioſi quandam ſtrictioris vitæ normam, ſeu reformationem introduxerunt, redeundo ad primævum ſummæ paupertatis inſtitutum, a quo Religio Minorum ex privilegiis in aliquo deviaverat, cum hujuſmodi vitæ diverſitas in eadem domo aliqua pareret inconvenientia, hinc proinde de anno 1415. inducta fuit quædam ſeparatio, quod ſcilicet Patres dicti Sacri Conventus juxta privilegia viventes, Conventuales fere ab initio Religionis nuncupati, ut conſtat *Conſtit. 7. Innoc. IV.* aſſignarunt dictis Patribus Reformatis, qui Obſervantes nuncupantur, Eccleſiam S. Mariæ Angelorum, reſervata præeminentia celebrandi ſolemnitatem conſecrationis ejuſdem Eccleſiæ, quæ vulgo Portiuncula nuncupatur, & jure percipiendi oblationes ejuſdem diei, quæ eſt ſecunda menſis Auguſti, atque ita obſervantia dedit, quod ſcilicet Guardianus, & Patres dicti Sac. Conventus, proceſſionaliter dicta die accedunt ad præfatam Eccleſiam S. Mariæ pro hujuſmodi ſolemnitate celebranda, dictaſque oblationes percipere conſueverunt, cum autem tractu temporis, dictæ oblationes aliqua cauſarent diſſidia, & ſcandala inter ipſos utriuſque inſtituti Religioſos, hinc ſa. me. Urbanus VIII. de anno 1642. de conſenſu etiam P. Generalis Conventualium, ad hujuſmodi ſcandalorum occaſionem tollendam, oblationes prædictas conceſſit ipſis Obſervantibus Conventus S. Mariæ, dando in recompenſam Conventualibus Sac. Conventus ſcuta bis mille inveſtita in tot locis Montium cameralia, quorum fructus ad rationem, tunc currentem quatuor cum dimidio, conſtituebant ſummam ſcut. 90. ad quam, ex peræquatione proxime elapſi decenni, compertum fuit dictas oblationes aſcendere, verum eorundem Conventualium Generalis immediatus ſucceſſor, judicans hujuſmodi innovationem, tam dicto Conventui, quam univerſæ Religioni nimium præjudicialem eſſe, non tam in intereſſe burſali, quam in juriſdictionali præeminentia, recurſum habuit ad Innoc. X. immediatum Urbani ſucceſſorem, a quo in plena Signatura gratiæ, utraque parte audita, & informante, & prævia apertione oris adverſus clauſulas contentas in Brevi Apoſtolico deſuper expedito, ejuſque reductione ad viam juris commiſſa fuit cauſa in Rota cor. Albergato.

Et dato dubio, *An conſtaret de læſione*, ſub diebus 4. *Martii* 1652. & 23. *Januarii* 1653. affirmative reſponſum fuit, 2
quarum prima eſt *dec.* 222. *p.* 11. *rec.* quibus deciſionibus editis, ac juxta ſtylum in alia diſputatione præſupponendis, datum fuit novum dubium, *An Breve Urbani ſuffragaretur?* quod pariter ad favorem Conventualium ſub die 30. *Aprilis* 1660. reſolutum fuit negative, verum conceſſa nova audientia in repropoſitione dubii, an ſtandum eſſet necne in hoc ultimo loco deciſis, mandatum fuit revideri dictas priores deciſiones ſuper læſione, unde aſſumpta deſuper diſputatione, *ſub die* 9. *Decembris* 1661. cor. eodem Albergato, ab eis receſſum fuit, dictaque reſolutio confirmata 20. *Januarii* 1663. & in hoc ſtatu cauſa reperitur, probabiliter ulteriorem non habitura progreſſum.

In hujuſmodi autem diſputationibus habitis, tam in Signatura gratiæ, quam in Rota, duo fuerunt principales puncti, 3
ſeu inſpectiones; primo ſcilicet, poſito dominio, & pertinentia hujuſmodi oblationum ad Sac. Conventum, atque conſiderando dictam irrevocationem tanquam ſimplicem conventionem, & contractum inter partes, itaut beneplacitum Apoſtolicum conſiderandum foret tanquam ſolemnitas neceſſaria ad formam *extrav. ambitioſæ* in alienatione bonorum, & jurium Eccleſiæ, etiamſi in aliam Eccleſiam fieret, an ſc. adeſſe diceretur læſio talis, quæ contractus nullitatem, vel reſciſſionem induceret? Et ſecundo, an in hujuſmodi actu Papa adhibuiſſe videretur ſuam ſupremam poteſtatem diſponendi de hujuſmodi oblationibus tanquam ſpectantibus ad ipſum, & Eccleſiam Romanam, eas auferendo uni Conventui cui per prius Sedes Apoſtolica precario conceſſerat, ſeu alias competebant, & concedendo alteri?

Quoad primum, Scribentes pro Obſervantibus, ſeu Conventu S. Mariæ Angelorum dicebant, ad effectum læſionis 4
habilis ad annullationem, vel reſciſſionem contractus, requiri eam eſſe enormem, excedentem dimidium juxta diſpoſitionem text. *in l. 2. C. de reſc. vend.* quæ canonizata etiam videtur per jus Canonicum *in c. 2. & 3. de empt. & vend.* & cum cujus terminis paſſim proceditur exceptis locis, in quibus per ſtatutum, ſeu conſuetudinem alias diſpoſitum ſit, ut eſt in Urbe, ubi ſufficit læſio in tertia parte, ex iis, quæ plures habentur deducta in ſua materia *ſub tit. de empt. & vendit.*

De hoc autem exceſſu, quem receptum, & in dubio non præſumi ſed eſſe probandum per allegantem læſionem tanquam ſuæ intentionis fundamentum, dicebant abſque dubio non conſtare, quoniam poſita etiam hujuſmodi oblationum 5
certitudine, adhuc facta peræquatione decennii proxime præcedentis, quæ eſt magis rigoroſa forma probandi annuum valorem, ſeu redditum, etiam ubi agitur de materia objectiva, ex deductis per Gomeſ. *in regula de valore*, *q.* 12. & Lottet. *de benef. l. 3. q. 20. & l. 1. q. 33.* ac habentur frequenter, *ſub tit. de benef.* & ſub altero *de penſionibus*, conſtabat eas non aſcendere ad dictum redditum ſcut. 90. qui datus fuerat pro recompenſa. Multo magis ſtante dictarum oblationum incertitudine, utpote pendentium a mera voluntate, & devotione peregrinorum, & aliorum ad dictam ſolemnitatem confluentium, deducendo in id ea, quæ habentur per 6
Beneficialiſtas *in Regula de valore*, ſuper hujuſmodi oblationibus, & incertis emolumentis in valore non computandis, & de quo in ſua materia *ſub tit. de benef.* ac altero *de penſionib.* magis vero ex profeſſo in *Lucana Prioratus*, *ſub tit. de Jurepatronatus*.

Et ad ſubſequutam dictæ recompenſæ diminutionem ob diminutos fructus locorum Montium cum probabili timore majoris diminutionis in dies, reſpondebant, atque ultimæ deciſiones revocatoriæ reſponſionem amplexæ ſunt, quod ad regulandam læſionem, attendendum eſt tempus contractus, non autem futurus contingibilis eventus, qui ita potuit eſſe uni parti, vel alteri damnoſus; nam e converſo potuiſſent non diminui fructus locorum Mon- 7
tium, & diminui, ſeu ceſſare oblationes, unde non cadit læſio *ad notat. in l. ſi jactum retis, ff. de act. empt.* Bart. *in l. cotem ferro, §. qui maximos, n. 6. ff. de public.* Grat. *diſcept.* 435. *n.* 15. & *ſeq. diſcept.* 756. *n.* 8. *cum ſeq.* Giurb. *dec.* 105. *num.* 2. Rot. *dec.* 629. *n.* 3. *p.* 4. *rec.* & 281. *n.* 3. *p.* 6.

E converſo autem, Ego, & cæteri Scribentes pro hac parte principaliter inſiſtebamus in eo, quod hujuſmodi oblatio-

num redditus per longum 40. & ultra annorum ſpatium continuatum ex libris Sac. Conventus bene adminiculatis juſtificabantur importare ſcut. 300. & ultra, unde propterea læſio remanebat enormiſſima, utpote excedens etiam in beſſe, qui
8 juxta opinionem in Rota receptam reputatur ſufficiens ad enormiſſimam redolentem dolum præſumptum inductivum etiam nullitatis, ex deductis apud Fontanell. *deciſ. 64. cum ſeq.* Rot. *in Romana tranſactionis* 15. *Decembris* 1659., 19. *Aprilis*, & 28. *Junii* 1660. *cor. Veroſpio*, & *in dicta ſua materia*, *ſub tit. de empt. & vendit.* Nullatenus curata dicta peræquatione ultimi decennii tanquam in tempore accidentali propter peſtem, & bella, quæ Italiam vexaverant, impedientia concurſum Peregrinorum, a quibus hujuſmodi oblationes obveniunt, ex concluſione, tam in beneficialibus, quam etiam in materia alienationis bonorum Eccleſiæ, vera
9 & recepta, quod in regulando valore tam in ſorte, quam in fructu, attendendum non eſt tempus calamitoſum peſtis, vel belli, ſeu alias accidentale, Grat. *diſcept. 45. n. 11. & 12.* Contr. *contr. 90. n. 2. & per tot.* Seraph. *deciſ. 1073. n. 4. dec. 65. n. 7. & dec. 78. n. 1. & 2. p. 2. diverſ. deciſ. 129. n. 50. p. 7. rec. & frequenter habetur ſub tit. de Regal.* ac etiam *ſub tit. de locato* in propoſito reſtauri propter peſtem, ac etiam deducitur in duabus primis deciſionibus, quæ motivum amplexæ ſunt, quarum prima eſt impreſſa, et ſupra, *dec. 222. p. 11. recent.*

10 Ad objectum vero incertitudinis reſpondebamus, quod licet regulariter hujuſmodi oblationes tanquam incertæ non veniant in valore, nihilominus quando per longum, & continuatum temporis intervallum obſervantia eas probavit indeficientes, ac pene uniformes, itaut de facili invenirent conductorem pro certa penſione, tunc pro reddito certo reputandæ veniunt, juxta celebrem doctrinam Ancharani *in Clem. unic. n. 4. de conceſſ. præbend.* ubi de oblationibus fieri ſolitis in Eccleſiis S. Antonii Venetiarum, & S. Mariæ de Bononia, & comprobat practicum exemplum Urbis in oblationibus, quæ fiunt in Eccleſia S. Antonii Abbatis, & quæ Anchar. doctrina apud Beneficialiſtas eſt communiter recepta, ut apud Lotter. *l. 2. q. 42. n. 63.* cum aliis in duabus primis deciſionibus.

Reflectendo autem ad veritatem, quamvis tuta, & ſolida eſſet hæc reſponſio data ad objectum incertitudinis, quia incerta non dicuntur ea quæ longum, & continuatum experimentum certificaſſe videntur, minus tamen tutum credebam dictum læſionis fundamentum deductum ex majori ſumma percipi ſolita, antequam peſtis, & belli calamitates in Italia contingerent, quoniam licet vera pariter ſit dicta concluſio de non attendendo tempus accidentale pro regulando valo-
11 re. Attamen id recte procedit quando accidens eſt ad breve tempus, puta unius, duorum, vel trium annorum &c. itaut ceſſato illo accidenti fiat reverſio ad priorem ſtatum, ut contingit quando agitur de accidentibus naturæ in fructuum productione, ſive de accidenti belli tranſeuntis, non autem permanentis, ſecus autem ubi agitur de bello humano notabili tempore in aliqua Provincia, vel Regione continuato, ſive etiam de bello Divino peſtis, quoniam utrumque infortunium depauperat Regionem hominibus, necnon bonis fortunæ, ac etiam induſtriis, & devotione, ita & taliter, quod ipſis infortuniis ceſſatis, non exinde fit reverſio ad priorem ſtatum, pro cujus reintegratione vix integrum ſæculum ſufficere ſolet, ut frequenter in propoſito damnorum reſultantium ex peſte ponderatur *ſub tit. de Regal.* ad materiam Salinarum, & vectigalium, & eſt recepta diſtinctio in materia contractus cenſualis circa fundi cenſiti capacitatem, & reſpective deficientiam, cum ſimilibus.

Potiſſime vero ac extra difficultatem, ita comprobante ſubſequta obſervantia poſt hujuſmodi innovationem per duo continuata decennia. ac etiam ea accedente viva ratione, quam frequens, & quotidiana experientia docet, refrigerationis ſcil. curſu temporis hujuſmodi concurſuum, & devotionum, ut in tot aliis antiquis Sanctuariis conſpicimus, & ſic revera iſtud motivum læſionis, & damni burſalis, commenſurandi de quantitate ad quantitatem, ſeu de ſumma ad ſummam, parum ſolidum erat.

Adhuc tamen retentis terminis hujus primæ inſpectionis, abſque mixtura Apoſtolicæ auctoritatis, ſed pro ſolo jure privato contrahentium, credebam indubitanter adeſſe pluſquam enormem læſionem, tum ob longam differentiam militan-
12 tem inter unam redditus ſpeciem, & alteram, unde propterea non tanti æſtimandus eſt redditus reſultans ex pecunia inveſtita in locis Montium, vel cenſibus, quia de facili diminutionibus ac etiam totali peremptioni ſubjacent, ideoque non bene procedit peræquatio de ſumma ad ſummam, quoniam, ut advertitur *ſub tit. de feud. diſc. 19. & 24. & in aliis eod. tit.* videmus, quod feuda, & bona juriſdictionalia devolutioni non ſubjecta æſtimantur pro medietate plus in ſorte, ſeu dimidiato fructu, quam bona allodialia, ut apud Merl. *dec. 702. n. 56. & ſeqq. alias 94. p. 7. rec.* Et in ipſiſmet allodialibus videmus, quod canones æſtimantur fere in medietate plusquam cenſus, & loca Montium ob majorem certitudinem perpetuitatis.

Tum clarius quia jus percipiendi hujuſmodi oblationes 13
in iſta Eccleſia, quæ eſt caput, & Metropolis totius Ordinis Obſervantium, nedum conſiderandum eſt pro ſolo intereſſe burſali compenſando cum æquivalenti ſumma, ſed principaliter pro jure honorifico, & præeminentiali, influente in univerſam Religionem Conventualium, cum id clare comprobare videatur primogenituram, ſeu matricitatem alterius, unde propterea remanet pretio inæſtimabile, ut ex Anania *in c. ſuper, ſub num. 15. de rebus Eccleſ. non alien.* advertitur apud Merlin. *d. deciſ. 702. alias 94. par. 7. rec. n. 55. & ſeqq.* & bene *deciſ. 336. n. 29. cum ſeqq. par. 10. rec.* ubi quod utilitas non regulatur ex ſolo valore redditnum, ſed ex qualitate proprietatis juriſdictionalis, ſeu præeminentialis, & honorificæ, & quidem prorſus incongruum eſſet aſſerere, quod cenſus, vel tributum aliquorum ſcutorum auri, & unius equi Sedi Apoſtolicæ in die S. Petri ſolvi conſuetum pro Regno Neapolitano eſſet de congruo compenſabile cum aſſignatione tantæ pecuniæ, quæ inveſtita in loco Montium, vel alia bona privata importaret eumdem redditum, habita ſola ratione utilitatis burſalis, ac facta peræquatione de ſumma ad ſummam, ac propterea, his terminis retentis, cum ſenſu etiam veritatis, dicebam læſionem eſſe incontrovertibilem, atque priores reſolutiones eſſe omnino probabiliores, & ſolidas, potiſſime quia in alienatione bonorum, vel jurium Eccleſiæ læſio non regulatur juxta terminos tex *in l. 2. Codice de reſcind. vend.* cum actus dicatur læſivus eo ipſo quod non tendit in Eccleſiæ utilitatem, ut in ſua materia *ſub tit. de alienat. & contract. & alibi*, quia eſt principium certum.

Major igitur, ac tota difficultas reſidebat in altero puncto 14
Apoſtolicæ poteſtatis, quod ſcil. hujuſmodi oblationes in ſua origine, ob iſtius Religionis incapacitatem, eſſent in dominio, & pertinentia Eccleſiæ Romanæ, vel Sedis Apoſtolicæ juxta diſpoſitionem text. *in c. exiit, de verb. ſignif. & Clem. exivi, eod. tit. & pluries ſub tit. de Regul.* atque per eandem Sedem precario eſſent conceſſæ ſub Eugenio IV. & ſucceſſive ſub aliis Pontificibus huic Sac. Conventui, qui proinde poſſedit ejuſdem Sedis, & Eccleſiæ univerſalis nomine, ex regula, quod jus pertinere dicitur ad illum, cujus nomine poſſidetur ad notat. *in cap. ſi diligenti, de*
præſcript. & l. quod meo, ff. de acquir. poſſeſſ. cum Con- 15
cord. collectis in duabus ultimis deciſionibus revocatoriis, unde propterea inferter, nullam exinde reſultare læſionem, ſi rei Dominus ejus liberam habens diſpoſitionem, illam uni auſert, & alteri tribuit.

Iſtud motivum ita ſimpliciter conſideratum, cum illis re-
gulis generalibus, quæ deducuntur in dictis ultimis deciſio- 16
nibus revocatoriis, reflectendo ad veritatem, videbatur minus tutum, quoniam ideo hujuſmodi oblationes importantes emolumentum pecuniarium circa hujus Religionis initia eſſe dicebantur penes Eccleſiam univerſalem, per quam precario concedi conſueverunt, non ipſi Religioni, vel Conventui utpote incapaci, ſed potius cuidam Syndico, ſeu adminiſtratori laico, ut eas nomine ejuſdem Sedis, ſeu Eccleſiæ percipiendo, erogaret in Fratrum, & Conventus neceſſitates, quia juxta primævum inſtitutum obſtabat incapacitas, eo modo quo ad normam *d. c. exiit, & Clement. exivi, ac S. C. T.* docet quotidiana praxis in Religionibus Capuccinorum, & Obſervantium, etiam Reformatorum, tumque deinde dictus Sacer Conventus, ac univerſa Religio Conventualium capacitatem acquiſiverint ex privilegiis, hinc proinde tanquam per ceſſationem impedimenti, reſolutum fuit dictum intellectuale dominium Sedis Apoſtolicæ, ſeu
Eccleſiæ univerſalis, atque ſubintravit diſpoſitio juris com- 17
munis, qua attenta, oblationes, quæ fiunt in Eccleſia, ad ipſum, ejuſque Rectorem pertinent, ex deductis apud Merlin. *dec. 257. alias. dec. 37. p. 5. rec.* ubi Concordantes. Et ſic revera ceſſaverat iſtud dominium, potiſſime ob ſuperventam Conſtitutionem 23. Leonis X. per quam hujuſmodi Religiones omnino ſeparatæ fuerunt, cum tam majoribus Præeminentiis, & prærogativis huic modernæ Obſervantium conceſſis, confirmando Conventualibus dictam capacitatem poſſidendi bona ſtabilia, & redditus.

Verum difficultatem Mihi faciebat conſideratio, quod hujuſmodi innovatio, non proceſſerit ex ſola privata Partium conventione, quam deinde Papa ſimpliciter approbaſſet, juxta ſpeciem illius beneplaciti Apoſtolici, quod concedi ſolet pro ſolemnitata requiſita per *Extravag. Ambitioſæ, de reb. Eccleſ. non alien.* quibus terminis retentis, elaram, & incontrovertibilem credebam læſionem S. Conventus, & univerſæ Religionis, elarumque, ac certum hujus Partis bonum jus, ſed id geſtum erat per Papam motu proprio ad tollendas occaſiones ſcandalorum, & inconvenientium axinde reſultantium, cauſa cognita, & pro publica utilitate Eccleſiæ Univerſalis, ſeu Reipublicæ Chriſtianæ, ut ipſa facti ſeries comprobare videbatur, & clatius comprobabat atteſtatio Cardinalis ejuſdem Pontificis nepotis, de ajus mente informatiſſimi, & quæ atteſtatio fuit potiſſima cauſa ultimarum reſolutionum, tum ax veriſimili notitia voluntatis Papæ, rum ax conſtanti opinione ſummæ integritatis, ac rectitudinis ipſius atteſtantis, cui proinde merito deferendum eſſet.

18 Unde propterea Papa, tanquam abſolutus Dominus bonorum omnium Eccleſiarum, accedente potiſſimum dicta cauſa publica, potuit ſine dubio tollere iſtas oblationes priori Eccleſiæ poſſideri, & tradere alteri, cui magis de congruo debitæ viderentur etiam ſine aliqua recompenſa, ut videmus de tot Monaſteriis, & Abbatiis, quæ prius poſſidebantur per Benedictinos, & Ciſtercienſes, ac alios Monachos, conceſſis Sacr. Religioni Hieroſolymitanæ, aliiſque Religionibus, ſeu commendari ſolitis, potiſſime dum agitur de oblationibus, quæ fiunt in ipſamet Eccleſia, ac etiam quia quodammodo in his Obſervantibus de familia ceſſare videtur illa incapacitas, quæ antiquitus obſtabat, unde potuiſſet id agere atiam ſine recompenſa, quam tamen dare voluit ad quandam ſuperabundantiam, ideoque intrare non videbantur termini text. *in l. 2. de reſcind. vendit.* minuſque *alii Extrav. Ambit.* ſed totum punctum conſiderabam conſiſtere in voluntate Papæ, & quid facere voluerit, qua voluntate poſita, juxta dict. atteſtationem, Egomet ſentiebam difficultatem.

ANNOT. AD DISC. XI.

Ulteriorem progreſſum iſta cauſa pro mea notitia non habuit, & merito, quoniam Ipſius eventus docuit, Sac. Conventui potius expedire habere redditus locorum Montium, quam emolumentum oblationum, ob earum notabilem diminutionem, ut tractu temporis devotione frigeſcente fere in omnibus conſimilibus oblationibus ſequi ſoler, neque inæſtimabili Præeminentiæ præjudicatum remanet, dum per Sac. Conventum, ejuſque Guardianum, & Fratres continuatur in prærogativa accedendi ad ſolemnitatem cum proceſſione, ibique celebrandi.

NEAPOLITANA CAPPELLÆ INTER CIVITATEM, ET CAPITULUM METROPOLITANÆ.

Diſcurſus in congreſſu pro eruenda veritate.

An Patroni laici, ſive Cappellani, & Miniſtri particulares alicujus Cappellæ exiſtentis in Eccleſia Cathedrali, vel Collegiata, jus habent prohibendi Cannnicis, & Capitulo ejuſdem Eccleſiæ ingreſſum in Cappellam cum habitu, & Præeminentia Canonicali, & ne actus præeminentiales ibi exercere valeant?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Dominus prohibere poteſt aliis, ne propriam domum, ſeu proprium fundum eo invito ingrediantur.*
3 *In Præeminentiis non habetur ratio de qualitate perſonali, ſed de officio, vel munere.*
4 *Laicus an ſit capax cuſtodiæ reliquiarum?*
5 *Patronus laicus non eſt Dominus Eccleſiæ, vel Cappellæ, ſed ſolum habet jus honorificum.*
6 *Juſpatronatus continet meram gratiam.*
7 *Patronus ſepulturæ prohibet inferri aliena cadavera.*
8 *Cappella de jurepatronatus non deſinit eſſe de Eccleſia.*
8 *De obſervantia Cappellarum Sixti, & Pauli in Baſilica S. Mariæ Majoris.*
10 *Argumentum a contrario ſenſu quando intret.*

DISC. XII.

Cum in Eccleſia Metropolitana Neapolis multæ inſignes 1
Reliquiæ, illæ præſertim Capitis, & Sanguinis S. Januarii, in quibus cernitur quotidianum adeo celebre miraculum, aſſervarentur in quadam antiqua Cappella non omnino indecora, ſed parum proportinata Majeſtati talis Civitatis, ex voto, cum publico ingenti ſumptu ſcutorum circiter 300. mil. eadem Civitas magnificentiſſimam conſtruxit Cappellam, vulgo nuncupatam *Theſaurus*, pro Reliquiis in ea aſſervandis, dictaque conſtructione pendente, obtinuit a Paulo V. ejuſdem Cappellæ juſpatronatus, cum onere erigendi, & dotandi ſex Canonicatus pro ſex novis Canonicis, quorum præcipuum munus verſari deberet circa ipſius Cappellæ cultum, & curam Reliquiarum, quæ cuſtodiri deberent ſub duabus clavibus, quarum una eſſet penes Archiepiſcopum, altera vero penes ipſam Civitatem, ejuſque Deputatum, deindeque mutato conſilio, obtinuit ab Urbano VIII. ut loco dictorum Canonicatuum erigeret 12. Cappellanias pro totidem Cappellanis nobilibus platearum, ſeu ſedilium, val ſaltem civibus per veritatem, non per fictionem, quibus dictum munus incumberet, cumque ab Archiepiſcopo prodiiſſet ſententia pro dictarum litterarum executione, appellationem interpoſuerunt Capitulum, & Canonici, præſertim vero Canonicus *Theſaurarius* nuncupatus, cui prius cura Reliquiarum in antiqua Cappella incumbebat, unde poſt binam acerrimam diſputationem per Signaturam Juſtitiæ commiſſa fuit cauſa appellationis in Rota, cum clauſula, *parito litteris Arbitrio.*

Verum quia moræ ex hujuſmodi lite reſultantes aliquod ſcandalum in Populo patere poterant, idcirco per Innocentium X. cum ſumma prudentia mandatum fuit Nuncio Apoſtolico in ea Civitate reſidenti, ut quibuſcumque inhibitionibus Rotalibus non obſtantibus, executioni demandarentur dictæ litteræ Urbani ſuper aſportatione Reliquiarum ad novam Cappellam, ac etiam effectuaretur quadam concordia inter Archiepiſcopum, & Civitatem tractata ſuper modo tenendo in futurum, prout utrumque de menſe Maji 1647. ſequutum fuit, Me in Curia circa præmiſſa, quamvis adhuc formiter non ſuſcepta Advocatione, tuente partes Civitatis, in qua concordia præ cæteris conventum fuit, quod ubi contingeret Reliquias in Eccleſia exponi, ſive per Civitatem proceſſionaliter aſportari, totum id fieret per Canonicos, abſque eo quod Cappellani poſſent deſuper ſe ingerere, ita tamen quod e converſo Canonici non ſe ingererent in ipſis Reliquiis intus Cappellam, ſed eas recipere deberent a Cappellanis, eiſdemque reſtituere in ejuſdem Cappellæ limine, ſeu cancellis, ac etiam, quod ubi Archiepiſcopus ab ipſa Civitate invitatus ibi ſolemniter celebraret, vel aſſiſteret, tunc totum Capitulum juxta formam cæremonialis intervenire poſſet, ut Archiepiſcopo aſſiſtentiam, ſeu circulum faceret, ubi vero Miſſam privatam ibidem celebrare vellet, tunc poſſet pro ejus aſſiſtentia, & ſervitio ſecum habere quatuor Canonicos cum cappa, ſeu habitu canonicali, qua concordia ſic ſtante, inita tamen ſine interventu Capituli, eaque effectuata, lis ulteriorem progreſſum non habuit, verum poſt aliquod notabile temporis intervallum, inter Civitatem, & Capitulum novæ exortæ fuerunt controverſiæ, prætendentibus Civitatis Deputatis, extra caſus, ut ſupra in concordia conventos, non poſſe Canonicos collegialiter, vel ſingulariter dictam Cappellam ingredi, ibique aſſiſtere cum habitu canonicali, præſertim vero occaſione aſſiſtendi Proregi vel alicui Cardinali, ſeu Principi dictam Cappellam, & Reliquias viſitanti, prætendente Civitate hujuſmodi aſſiſtentiam in ipſa Cappella ſpectare debere ad ejus Cappellanos, quamvis Capitulum ad formam cæremonialis in porta Eccleſiæ Proregi, vel alteri Principi occurreret, & reſpective aſſociaretur, quare Capitulo recurrente ad Sacr. Congr. Rituum, ex meo conſilio, prævidendo in hoc Tribunali pene certam ſuccumbentiam, opportunum reputatum fuit reaſſumi facere cauſam, ut ſupra ab anno 1647. introductam in Rota ad iſtantiam ejuſdem Capituli, conſulendo tamen eidem Civitati, ut cum aliquo prudentiali temperamento curaret effugere judiciale experimentum, in quo de ſuccumbentia magis timendum videbatur.

In congreſſibus autem deſuper pro directione habitis, 2
aliqui cum ſolo lumine naturæ magis quam cum juris regulis forte procedentes, erant in ſenſu, quod probabilis beneque fundata eſſet intentio Civitatis, ex Apoſtolica authoritate Patronæ, & ex eadem auctoritate habentes Cappellanos, & Miniſtros ad præfatæ Cappellæ ſervitium, & cultum deputa-

tos

tos, ſe fundantes in regula alias de jure certa, in claris,
ac litteralibus juribus fundata, neminem poſſe invito Do-
mino alienam domum ſive alienum fundum ingredi, ibique
præeminentiales, ſeu alios facere actus non placitos ipſi Do-
mino, a quo prohiberi poſſunt, qualem credebant eſſe ca-
ſum controverſiæ, ita proinde ſperantes de facili bonum
cauſæ exitum, aliud non deducendo fundamentum niſi il-
lud dictæ regulæ generalis Domini prohibentis non Do-
minum ingredi domum, vel fundum proprium.

Diverſa erat mea ſententia, quod ſcilicet hujuſmodi præ-
tenſio, quamvis ex more Regionis in legibus congruentiæ,
& honeſtatis eſſet de facto nimium probabilis, eo quia tem-
porum conditio, vel ob peſtem, quæ nimis in ea Civitate
de recenti craſſata erat, vel ex alio accidenti, debeat, quod
plures ex Canonicatibus reſiderent in perſonis nimium po-
pularibus, unde propterea ſatis incongruum, & indecorum
videbatur, illos Cappellanos nobiles platearum, ſeu ſedilium
ita longe inferiorem, & ſubordinatam figuram facere debe-
3 re, nihilominus de jure id nullum habebat fundamentum,
unde propterea perſiſtebam in ſenſu, quod omnino effu-
giendum eſſet judiciale experimentum, atque ſolum inhæ-
rendum eſſet viis, ſeu mediis prudentialibus, quoniam in
judicio, hujuſmodi congruentiæ, quæ ſunt potius de facto,
quam de jure non attenduntur, ut docet quotidiana pra-
xis, tam in Cappella Pontificia, quam in omnibus aliis
congreſſibus, & functionibus ſpiritualibus, & prophanis,
quod Perſonæ nobiliſſimæ, & Magnatitiæ qualitatis, et-
iam primi ordinis, ratione inferioris muneris, quod exer-
cent, obſequium, & ſervitium præſtant Perſonis longe in-
ferioris ordinis per naturam, in majori Præeminentia,
& Dignitate, vel officio conſtitutis, quia reſpectus habe-
tur ad munus, non ad qualitatem perſonalem.

4 De jure ſiquidem, prorſus erroneum videbatur dictum
aſſumptum, quod Civitas eſſet domina Cappellæ, Cano-
nici vero eam ingredientes, ſive in ea Præeminentiales fun-
ctiones facientes dicerentur eſſe in domo aliena, quoniam
quicquid ſit de quæſtione, an Magiſtratus ſæcularis Ci-
vitatis, ſeu alter Patronus laicus ſit capax cuſtodiæ, &
adminiſtrationis Sacrarum Reliquiarum, de quo particula-
riter agit Andreol. *controv.* 380. ubi plene ſuſtinet affir-
mativam, ratione cujuſdam antiquæ quaſi poſſeſſionis, ſeu
conſuetudinis, illa difficultas in præſenti ceſſabat ob in-
dultum Apoſtolicum, per quod expreſſe Civitati concedi-
tur quædam participatio in ſola cuſtodia, mediante reten-
tione unius ex duabus clavibus, necnon conceditur plena,
& independens ejuſdem Cappellæ adminiſtratio in tem-
poralibus, tanquam in bonis, & juribus ab ipſamet elar-
gitis, unde propterea conceſſio remanet juſta, & ratio-
nabilis, in reliquis autem aliud non habet, niſi ſimplex
juſpatronatus, quod non præbet dominium, ſed ſolum
quandam Præeminentiam honorificam in ordine ad jus
præſentandi, vel deputandi Cappellanos, & Miniſtros
quos habiles, & idoneos Epiſcopus recipere, & inſtitue-
5 re tenetur, vel in ordine ad Præeminentias, & honorifi-
centias ſæcularibus congruas, ſibi diſcretive a reliquo Po-
pulo debitas, aliaque jura recollecta per Lambertin. &
Vivian. *in tract. de jurepat.* & habetur in ſua materia,
præſertim *in Pampilonen. Cappella*, *ſub tit. de jurepatr.*

De reliquo enim juſpatronatus, quod laicis ratione fun-
6 dationis, & dotationis conceditur in Eccleſiis, vel Cap-
pellis, dicitur mera gratiâ ad alliciendos earum fundato-
res, ſeu dotatores, indubitanter autem non importat do-
minium, ita & taliter quod alias etiam laicis non præten-
dentibus coæquales honorificentias patronales prohibere poſſet
7 ingreſſum, cum hoc jus privativum, ſeu prohibendi ſolum
procedat in ſepulturis, ad quas, invito Patrono, & con-
ſtructore, inferri non poſſunt aliena cadavera ex deduct.
per Lother. *de benef. l.* 2. *q.* 4. Rovit. *conſ.* 75. *l.* 2. Gregor.
& Add. *dec.* 145. & pluries in dict. ſua materia *d. tit. de
jurepatr.* præſertim *in d. Pampilonen. Cappella*, ac etiam
8 in aliis *ſub tit. Miſcellanei rerum Eccleſiaſticarum.*

Clarius vero ac extra difficultatem in ordine ad Cano-
nicos ipſius Eccleſiæ Cathedralis in qua exiſtit Cappella,
quæ ob hujuſmodi qualitatem non deſinit eſſe pars, &
membrum ipſius Eccleſiæ, cujus formale corpus conſtitui-
tur, ſeu repræſentatur per ipſum Capitulum conſtitutivum
illius corporis, cujus caput eſt Epiſcopus, ut frequenter
ſub tit. de juriſdictione, ac etiam *in Ampurien. & Civita-
ten. præcedentiæ*, *hoc tit. diſc.* 17. & conſequenter, ita potius
retorquebatur dicta regula in puncto juris vera, de Do-
mino prohibente non Dominum, ne ipſo invito ſuam do-
mum, vel fundum ingrediatur, ibique actus dominicales,
ſeu præeminentiales exerceat, quoniam laici non Domi-
ni prohiberent Capitulum Dominum in domo propria,
cum tamen ubi agitur de Capitulo Cathedralis, etiam in
Eccleſiis alienis, quinimmo, & exemptis ſibi Præeminen-
tiæ, & prærogativæ debeantur juxta diſtinctionem, de
qua *in dicta Ampurien. præcedentiæ*, *& in aliis hoc eo-
dem, tit. & in altero de juriſdictione.*

Ad evidentiam vero, & in caſu longe fortiori, id com- 9
probari dicebam, ab obſervantia præſertim duarum inſi-
gnium Cappellarum Sixti, & Pauli V. in Baſilica S. Mariæ
Majoris, & quæ ſunt adeo exemptæ, & privilegiatæ ſub ju-
riſdictione proprii Protectoris, quod in aliquorum ſententia
reputantur, ac ſi eſſent omnino ſeparatæ ab ipſa Baſilica, &
tanquam ſub diverſo, & ſeparato territorio, ex iis quæ oc-
caſione controverſiæ inter dictæ Baſilicæ Cardinalem Archie-
piſcopum, & Cardinalem Protectorem Cappellæ Sixtinæ
habentur *in Romana Cappellæ*, *ſeu Præeminentiarum*, *&
in Policaſtren. d. tit. de juriſdictione*, *diſc.* 19. *&* 35. &
tamen Canonici ipſius Baſilicæ abſque dubio eaſdem Cap-
pellas ingrediuntur cum habitu canonicali, & Præeminen-
tialiter, immo cum tali Præeminentia, quod in functionibus
privatis, quando collegialiter aſſiſtunt, præcedunt Prælatos
quamvis in Epiſcopali dignitate conſtitutos jure privato, &
ſine cappis, tanquam perſonæ de Populo ibi aſſiſtentes, ubi
docet quotidiana praxis in Litaniis, quæ ſingulis Sabbatis
cantantur in Cappella Paulina, præſentibus etiam Cappel-
lanis in longe humiliori loco exiſtentibus, quamvis eſſent
plenarie exempti a quacumque juriſdictione Archipresby-
teri, & Capituli, multo igitur magis in hac facti ſpecie,
in qua agitur de Capitulo Cathedralis, non in Eccleſia
aliena, ſed in ipſamet Cathedrali, & propria, & quod
magis, neque in Cappella exempta, ſed ſubdita, cum in
litteris Urbani Octavi id expreſſe cautum eſſet.

Neque videbatur præmiſſis obſtare dictam concordiam, 10
tum quia illa inita cum ſolo Archiepiſcopo præjudicare
non poteſt Capitulo non intervenienti, tum etiam quia
ex actibus affirmativis in dicta concordia contentis non be-
ne infertur ad hujuſmodi negationem, atque in iis, quæ
juris diſpoſitioni expreſſe adverſantur, non intrat argumen-
tum a contrario ſenſu, ſive ubi abſurdum, vel inconve-
niens alias reſultaret ex collectis per Barboſ. *loco commun.*
27. *n.* 29. *& ſeq. & n.* 34. *& ſeq. inter. tract. varios*, eſt bene
verum, quod magna, ſatiſque urgens eſt, inſpecto more
Regionis, dicta ratio congruentiæ, ob quam ſemper lauda-
biliter, ac prudenter agerent Archiepiſcopus, & Capitu-
lum hanc prærogativam adeo magnæ benefactricis Civita-
tis conſervare, ut ita ad magis benefaciendum alliciatur
atque damnandum potius, quam laudandum contrarium.

ANNOT. AD DISC. XII.

AD materiam contentorum in hoc diſcurſu videantur
deducta inferius *diſc.* 40. *& in Miſcell. Eccleſ. diſc.*
35. ubi Concordantes.

ROMANA PROTECTIONUM INTER CARDINALEM SABELLUM DE PERETTIS, ET CARDINALEM PROVINCIALEM MARCHIÆ.

Diſcurſus arbitramentalis in ratione motivandi.

Sub nomine Cardinalium *de familia*, *parentela*, *vel
ſanguine Pontificis Sixti V.* Fundatoris, tales Car-
dinales vocantis ad protectionem, aliaſque Præe-
minentias ejus Cappellæ Sixtinæ, an veniant at-
tinentes per Cognationem, qui naturaliter ſint
de ſanguine, & parentela, non autem de fa-
milia, & agnatione? Et quid de illis qui ſunt
de familia ficta, ſeu artificiali per aſſumptio-
nem, ſeu aggregationem, aut adoptionem? Et
quando hæc fieri poſſit, & operativa ſit in ter-
tii præjudicium, itaut adoptati, vel allecti *di-
cantur de familia ad omnes effectus.*

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Remotior non removetur per proximiorem ſuperve-
nientem.*
3 *Vota, ſeu difficultates in cauſa.*
4 *Diſtinguuntur inſpectiones,*

5 *Vera*

5 *Verbum* familiæ *non convenit cognatis, ſed ſolum agnatis in fideicommiſſis, & num.* 8.
6 *Idem in jurepatronatus, & num.* 11.
7 Contraeium, *quod ſcilicet regulariter, & indefinite ſub nomine* familiæ *veniant tam agnati, quam cognati.*
8 *Declaratur concluſio, de qua num.* 5. *ut procedat de conſuetudine Italia.*
9 Conſuetudo *attenditur in ſolo caſu individuo, & non extenditur.*
10 *Habens pro ſe regulam dicitur habere intentionem fundatam non docto de limitatione probanda.*
11 *Declaratur concluſio, de qua num.* 6. *&* 18.
12 *In materia juriſpatronatus, vel alia Eccleſiaſtica procedendum eſt cum ſenſu juris* Canonici, *non autem* Civilis.
13 *Vocabulum* parentela, *quid ſignificet.*
14 *A quo tempore habeatur notitia, & uſus legum civilium.*
15 *Quandoque etiam verbum* parentela *importat reſtrictionem ad agnatos.*
16 *Quid proſit habere pro ſe regulam, ſeu vocabuli ſignificationem.*
17 *De verbo* ſanguinis, *ſeu* conſanguinitatis, *quid ſignificet.*
18 *De eadem concluſione, de qua n.* 11. *ut in materia Eccleſiaſtica attendantur vocabula juris* Canonici.
19 *De aliquibus adminiculis voluntatis diſponentis.*
20 *Vocatis agnatis, & cognatis, videtur attendendus ordo prælationis in agnatis.*
21 *Argumentum abſurdorum leve.*
22 *Quando una qualitas alteri addita ſtet qualificative, vel ampliative, itaut una earum ſufficiat.*
23 *Exemplis non eſt judicandum.*
24 Cooptati *in familiam, illamque artificialiter aſſumentes habentur, ac ſi de vera familia eſſent.*
25 *Dicta adoptio, ſeu allectio in familiam an fieri poſſit in præjudicium ſubſtituti, ſeu alterius vocati, & quando?*
26 *An* Civitas *poſſit dare civilitatem forenſi in alterius præjudicium, & quando, & num.* 31.?
27 *Adoptiones, ſeu allectiones tertio præjudiciales non poſſunt fieri niſi per Principem.*
28 *Vocata familia intelligitur de ea, quæ erat teſtatori cognita, non de poſtmodum allecta.*
29 *Aggregati in familiam an ſuccedant in jurepatronatus familiari?*
30 *In actibus tertio præjudicialibus non attenditur fraus conſilii, ſed fraus præjudicii, & re ipſa.*
31 *Declaratur concluſio, de qua num.* 26.
32 *Quando dicatur adeſſe voluntas fundatoris.*
33 *Magis diliguntur cognati immediate procreati a fœmina agnata.*
34 *Obſervantia æquivoca non attendenda.*

D I S C. XIII.

1 INter opera, quæ Sixtus V. in ſtatu pauperis Cardinalis, animo Regio, quaſi majoris fortunæ præſcius magnifice initiavit, fuerunt inſignis Cappella Præſepe in Baſilica Sanctæ Mariæ Majoris, & Collegium Bononienſe pro Scholaribus Provinciæ Picenæ, quorum utrumque aſſumptus deinde ad Summum Pontificatus apicem, perfecit cum ea majori magnificentia, quam Pontificiam majeſtatem decebat, atque inter plura privilegia dictæ Cappellæ conceſſa, per ejus Conſtitutionem 58. fuit illud circa ejus, ejuſque Miniſtrorum, & bonorum amplam, & omnimodam exemptionem a juriſdictione, & ſuperioritate Archipresbyteri dictæ Baſilicæ, aliorumque Judicum, & Officialium, illam immediate ſubjiciendo Cardinali Protectori, juxta ea, quæ habentur *in Romana Cappellæ, ſeu Præeminentiarum*, ac etiam *in Policaſtren. ſub tit. de juriſdictione, diſc.* 19. *&* 35. deputando in primum Protectorem Alexandrum Cardinalem *de Montealto* nuncupatum ejus pronepotem ex filia Camillæ germanæ ſororis, alias de familia Damaſcena, cooptatum in familiam Perettam ab ipſo Pontifice expicantem, decernendo ſucceſſive poſt dictum Alexandrum hanc protectionem ſpectare debere (per verba præciſa) *ad antiquiorem Cardinalem ex noſtra familia, & parentela, vel in ejus defectum Provincia Marchiæ oriundum, ſeu ſi nullus fuerit, primum Presbyterum Cardinalem pro tempore*, ſubjungendo etiam per verba præciſa, *quod licet nullo exiſtente noſtri ſanguinis Cardinali, alius ut ſupra hujuſmodi munus exercere inceperit, nihilominus ſi poſtmodum contingat aliquem noſtra familia, & parentela ad Cardinalatus honorem aſſumi, is in ejuſdem muneris aſſumptione præferri debeat, ac deputatio alterius in ipſo ceſſare cenſeatur*, concedendo etiam ejuſdem Cappellæ, ac beneficiorum in ea erectorum juſpatronatus Principi Michaeli pariter pronepoti, & in familiam cooptato præfati Cardinalis Alexandri germano fratri, ejuſque deſcendentibus per lineam maſculinam, eaque defecta, deſcendentibus per fœminam, & in iſtius quoque defectum, deſcendentibus ex ſororibus eorundem Alexandri, & Michaelis ſororibus, quas etiam de Perettis nuncupavit.

In dicto vero Collegio Bononienſi per ejus Conſtitutionem 89. per eadem verba præfecit in Protectorem dictum Alexandrum, & ſucceſſive Cardinalem de familia, & parentela, & in iſtius defectum dictum Cardinalem Provincialem, quo etiam deficiente ſuffecit Cardinalem ab ipſis Scholaribus eligendum, erexitque etiam in Conventu SS. Apoſtolorum Urbis, cujus ipſe alumnus fuerat, Collegium S. Bonaventuræ, cui etiam Cardinalem Protectorem, eodem adamuſſim modo, quo in aliis ut ſupra præfecit, cum hac ſola differentia, quod ceſſantibus Cardinalibus, tam de familia, & parentela, quam de Provincia, ſuccederet Cardinalis Protector Ordinis. 2

Præfato Alexandro Cardinali de Montealto morienti in dictis tribus protectoriis ſucceſſit Andreas Baronus de eodem Oppido Montiſalti, Cardinalis *Perettus* nuncupatus qui præfati Alexandri conjunctus, atque ab eo in familiam cooptatus, ad ejuſdem preces per Clementem XIII. ex motivo gratitudinis erga Sixtum V. ejus creatorem, ad hanc dignitatem evectus fuit, eoque defuncto, nullo exiſtente Cardinali de familia, parentela, vel ſanguine Pontificis, dictas Protectorias obtinuerunt Cardinales Provinciales, primo ſcilicet *Centinus*, alias *de Aſculo*, & ſecundo *Pallotta*.

Cumque de anno 1641. Abbas Franciſcus Perettus unicus filius maſculus dicti Principis Michaelis effectus eſſet Cardinalis, *de Montealto* etiam nuncupatus, hic prætendere cœpit protectorias avocare a Cardinali *Pallotta*, ſed re cognita per quandam Congregationem particularem ab Urbano VIII. deputatam, obtinuit illam Cappellæ Sanctæ Mariæ Majoris, in qua ſolum diſponitur, ſupervenientem Cardinalem de familia, & parentela hujuſmodi avocationem habere, ſuccubuit vero in aliis, & merito, quia dicta ſpeciali proviſione ceſſante intrat diſpoſitio juris communis, qua attenta, recepta propoſitio eſt, de qua ſæpe *ſub tit. de fideicommiſſis*, ut proximior, ſeu de genere prædilecto ſuperveniens non avocet bona, vel jura a remotiori jam admiſſo. 3

Obiit de ann. 1655. dictus Cardinalis *de Montealto* junior, ſcripto hærede cum perpetuo fideicommiſſo, ordine primogenituræ deferendo, proximiore maſculo primogenito ſibi in gradu conſanguinitatis conjuncto cum onere aſſumendi ejus cognomen *de Perettis*, quod verificatum fuit in *Paulo Sabello* filio primogenito Mariæ Felicis germanæ ſororis, dicti teſtatoris, nuptæ Principi Sabello, qui hæreditatem agnovit, & cognomen ſuſcepit, ut habetur actum *in Romana, ſeu Venafren. ſucceſſionis feudorum, & in Romana donationis ſcutorum 30. m. ſub tit. de feudis, diſc.* 17. *&* 13. Quare Cardinalis *Urſinus* nepos Urſinæ germanæ ſororis dicti Principis Michaelis, tanquam de parentela, & ſanguine Pontificis prætenſionem excitavit, quod dicta protectio Cappellæ a Cardinali *Pallotta* jam reaſſumpta ſibi debita eſſet, verum deputata per Alexandrum VII. particulari Congregatione, contra Actorem, Me pro eo ſcribente, non abſque aliqua diſcrepantia de anno 1661. prodiit reſolutio, cujus vigore *Pallotta* continuavit uſque ad obitum, quamvis enim dictus Paulus Sabellus de anno 1664. ad Cardinalatum promotus eſſet, atque a Me, ac aliis conſilium etiam pro veritate habuiſſet ſuper ejus prælatione in dicta protectione Cappellæ, ex prudentialibus tamen motivis expectare determinavit præfati *Pallotta* jam decrepiti fere imminentem mortem, qua ſequuta initio anni 1668. orta eſt controverſia inter eundem Cardinalem *Sabellum*, ut ſupra effectum *de Perettis*, & Cardinalem *Azzolinum* Provincialem, quam concorditer decidendam remiſerunt in duos Advocatos, Me ſcilic. electum ex parte *Sabelli*, & alterum electum ex parte *Azzolini*, ac unum Prælatum concorditer deputatum tanquam tertium.

Habito igitur congreſſu, auditiſque utriuſque partis Advocatis, & Procuratoribus, tam oretenus, quam in ſcriptis, non levis habita fuit diſputatio, cum doctus quidem, ac elaboratus Advocatus electus ex parte Provincialis pro iſto in omnibus ſentiret, Ego vero electus ex parte Cardinalis de ſanguine, ac doctus, & ingenioſus Prælatus electus tanquam tertius ab utroque, quamvis de ſtricta juris cenſura dubitaremus, quod omnes protectiones debitæ eſſent Cardinali *Sabello*, cui mens, & verba fundatoris aſſiſterent, nihilo-

hilominus cum non aſſereimus partes Judicum, ſed Arbitrorum, ex quadam epicheja, Ego mediam viam eligendo, aram in ſenſu, cui Prælatus adhærebat, adjudicandi duas protectorias, Cappellæ ſc. & Collegii Bononienſis Cardinali Sabello, tertiam vero Collegii S. Bonaventuræ Cardinali Provinciali, omnibus tamen remanentibus in terminis ſimplicis diſcurſus, & rationis dubitandi abſque formali reſolutione, ad quam ordinandam, ac veritatem indagandam, per utrumque ex nobis Advocatis edita fuerunt motiva, ſeu diſcurſus pro ſuſtinendo, & comprobando proprio ſenſu, adhuc tamen indeterminato, atque ad effectum, ut maturius veritas ita dignoſci valeat.

4 In motivis igitur per Ma editis, duas efformabam inſpectiones, unam conſiderando dictum Cardinalem *Sabellum* ex ejus ſola Perſona ſimpliciter, tanquam filium dictæ Mariæ Felicis, & ſic conjunctum per ſolam cognationem, an ſcilicet ei convenirent dictarum Conſtitutionum verba ſuperius regiſtrata, & alteram, quatenus non, quid operaretur eum eſſe hujus domus Perettæ, ut ſupra, univerſalem hæredem, & ſucceſſorem cum aſſumptione cognominis, dictæque Cappellæ patronum.

5 Quoad primum, dicebam Pontificem fundatorem in omnibus tribus Conſtitutionibus ſuper hujuſmodi protectoriis editis, duos adhibuiſſe terminos, *familiæ* ſcil. *& parentela*, in illa vero Cappellæ, in parte conditionali, explicando dictos terminos in diſpoſitiva adhibitos, terminum *ſanguinis* quoque adhibuiſſe juxta ſuperius regiſtrata verba, ibi, *licet nullo exiſtente noſtri ſanguinis Cardinali*, *&c.*

Quare ſingulos dictos terminos expendendo ad effectum inſpiciendi, an præfato Sabello convenirent necne?

6 Quatenus pertinet ad primum terminum, ſeu vocabulum *familia*; tam Scribentes pro Cardinali Provinciali, quam dictus doctus Advocatus conjudex, principaliter inſiſtebant in diſpoſitione textus *in l. familiæ appellatione* 196. *ff. de verbor. ſignif.* ubi clare diſponitur hoc vocabulum non convenire, niſi illis de agnatione, quibus tantum receptum habemus convenire fideicommiſſa, quæ ad favorem familiæ ordinata ſint, non autem cognatis, remanente ſolum quæſtione, an veniant ſolum illi de familia effectiva, vel etiam illi de contentiva, ſive an ſolum de familia vera, vel etiam de familia allecta, ſeu aggregata, ac etiam an veniant fœminæ? juxta celebre conſil. Soccini apud Curt. *conſ.* 40. Peregr. *de fideicomm. art.* 22. *n.* 26. Molina *de primogenitura*, *lib.* 3. *c.* 4. *n.* 10. Fuſar. *de ſubſtit. q.* 351. *& conſil.* 169. *&* 170. Altograd. *conſ.* 47. 66. 79. *&* 95. *lib.* 2. Ruvit. *conſ.* 27. *& ſeq. lib.* 1. Monac. *dec. Florent.* 71. *&* 72. ac habetur in ſua materia frequenter *ſub tit. de fideicommiſſis*.

7 Et in terminis etiam juriſpatronatus ordinati pro illis de familia, quod procedatur cum eadem regula fideicommiſſorum, ac non veniant niſi agnati eandem nuncupationem habentes, cum dicta ſola quæſtione inter effectivam, & contentivam, ſive inter naturalem, & artificialem habetur *in Mediolanen. Juriſpatronatus*, *dec.* 71. *cum pluribus ſeq. poſt Vrviunum*, *& in Cremonen. Præpoſituræ*, *dec.* 39. *poſt eundem*, *in Ilcinen. Juriſpatronatus apud Monac. poſt dictam dec. Floren.* 72. *alias dec.* 697. *p.* 1. *rec. &* 314. *p.* 4. & in ſua materia *ſub tit. de Jurepatronatus*.

His tamen non obſtantibus, contrarium dicebam in ſubjecta materia probabilius videri, quoniam quicquid ſit de hujus vocabuli ſignificatione ex jure Digeſtorum, quo etiam attento, adhuc dubium eſt, an alios comprehendere poſſit ratione ſubjectæ materiæ, ſeu veriſimilis voluntatis, ad text. *in l. pronunciatio* 195. §. *familiæ*, *ff. eod. tit. de verbor. ſignif.* ubi plures caſus diſtinguuntur, attamen hæc difficultas hodie ceſſat per jus noviſſimum Juſtiniani *in l. final. Cod. de verb. ſignif.* ubi litteraliter habetur, ſub nomina *familiæ* venire omnes quomodocumque, etiam per cognationem attinentes, ex ea differentiæ ratione bene expenſa per Alciat. *in d. l. pronunciatio*, *verbo agnatorum*, *n.* 30. quod ſcilicet per idem jus noviſſimum, cum quo in materia ſucceſſoria vivimus, ſublata eſt differentia agnationis, & cognationis.

8 Ideoque regula eſt, iſtud *familiæ* vocabulum, etiam de jure civili noviſſimo latius patere, quam illud *agnationis*, atque tam agnatis, quam cognatis convenire, ut poſt Bald. Caſtrenſ. & alios *in ead. l. final. C. de verb. ſignif.* firmant Alciat. ubi ſupra, Dec. *in l. familia*, *n.* 63. *de regul. jur.* Mantic. *de tacit. lib.* 8. *tit.* 12. *n.* 6. *in princ.* Tiraquell. *de retract. lign.* §. 1. *gloſ.* 9. *n.* 237. *& ſeq.* Molin. *de primog. lib.* 3. *c.* 4. *n.* 9. *cum ſeq.* Cephal. *conſ.* 520. *n.* 6. Cyriac. *controv.* 365. *n.* 39. Tondut. *qu. civil.* 138. *n.* 24. *tom.* 2. Ciarlin. *controv.* 222. *nu.* 35. *& ſeq.* Altograd. *jun. controv.* 38. *nu.* 11.

Rota apud Seraph. *dec.* 1438. *n.* 5. *&* 6. *& dec.* 101. *nu.* 13. *part.* 6. *recent.*

Et quamvis in fideicommiſſis, vera, & recepta ſit dicta 9
propoſitio, quod ſcil. ubi ad favorem illorum de familia ordinata ſunt, cenſeant agnatitia, & non veniant niſi agnati ejuſdem cognominis, cum dicta ſola quæſtione inter familiam effectivam, & contentivam, ſive inter naturalem, & artificialem, attamen id non provenit ex diſpoſitione juris, ut non bene credebatur, ſed ex particulari conſuetudine, & uſu loquendi Italiæ, ut explicite advertunt Molina, Peregr. Fuſar. & cæteri allegati, conſuetudinis autem natura, ſeu qualitas eſt, ut attendatur in caſu præciſo, & individuo, non extendatur autem de caſu 10
ad caſum, de loco ad locum, & de perſona ad perſonam, Oltrad. *conſ.* 237. Seraph. *dec.* 1159. *num.* 4. Greg. *deciſ.* 162. *num.* 4. Buratt. *dec.* 129. *num.* 6. *&* 895. *numer.* 4. plene in caſu fortiori *dec.* 34. *num.* 3. *cum ſeq.* poſt Zuſium *de legit. proceſſ.* Et ideo cum non agatur de materia fideicommiſſaria, non intrat conſuetudinaria limitatio, dum in contrarium eſt regula, quam ſufficit allegare, ut fundata dicatur intentio ejus, qui illam habet pro ſe, donec probetur per allegantem limitatio, in dubio non præſumenda, Mantica *dec.* 251. *n.* 4. Barboſ. *axiom.* 198. Franch. *dec.* 197. *n.* 9. *dec.* 357. *num.* 25. *p.* 10. *rec.*

Nihil obſtante, quod idem in jurepatronatus procedere 11
videatur, tum quia revera non verſamur in jurepatronatus, ſed in terminis diverſis, ut infra, tum etiam quia ſupra allegatis *Mediolanen. & Cremonen. dec.* 71 *& ſeqq. &* 139. *poſt Vrvien.* & ſimilibus, non deciditur iſta quæſtio, ſed altera, quæ haberi ſolet inter illos de familia, ſeu ſanguine, ac hæredes rei familiaris ſuper qualitate juriſpatronatus, an ſc. eſſet hæreditarium, vel gentilitium, vel poſito, quod ſit gentilitium, ſeu familiare, an veniant ſolum deſcendentes, vel etiam tranſverſales, ſeu an ſufficiat probare identitatem cognominis, & inſignium, vel an probanda ſit deſcendentia a communi ſtipite, &c.

Non deſcenditur autem ad hos terminos, an ſc. veniant 12
cognati, & deſcendentes per fœminas, quo caſu, cum agatur de materia Eccleſiaſtica, regula potius eſt, (non conſtito de contraria voluntate fundatoris) venire omnes conjunctos, & de ſanguine juxta ſenſum juris Canonici magis, quam juris civilis, ut apud Duran. *dec.* 115. *num.* 2. Burat. in Adden. *dec.* 755. *n.* 11. *&* 18. *dec.* 571. *nu.* 3. *par.* 4. *rec.* Lother. *de re Benef. lib.* 2. *qu.* 11. *n.* 71. *cum ſeq.* Et ſic quoad vocabulum *familia*, etiamſi ſolum eſſet, & de per ſe conſideratum, non bene ex eo inferri videtur ad reſtrictionem ad ſolos agnatos.

Quo vero ad alterum vocabulum *parentela*, neque jure 13
civili, neque apud linguæ latinæ antiquos profeſſores illud cognitum habemus, in ea ſignificatione, cum qua hodie vulgo uſurpatur, cum ſolum parentum nomen conveniat aſcendentibus, originaria vero legitur *in Canone parentela* 35. *q.* 5. qui eſt Zachariæ Pontificis de anno 749. quando in Italia, aliiſque partibus Occidentalibus certum eſt, quod nulla juris civilis notitia habebatur, cum illam ſolum habeamus ab annis 500. circiter juxta legalem hiſtoriam, de qua incidenter *in Montis Pelaſii prælationis*, *& in Comaclen. ſeu Clomacen. Vallium*, *ſub tit. de feudis*, *diſc.* 2. *&* 36. formiter vero, ac latius *in Neapolitana*, *ſub tit. de ſervitutibus*, *diſc.* 1.

Juxta vero ſenſum, cum quo hodie illud verbum uſurpa- 14
tur, abſque dubio latius patet, quam verbum, ſeu vocabulum *familia*, nam complexivum eſt omnium quomodocumque conjunctorum tam per agnationem, quam per cognationem, Soccin. *conſ.* 37. *n.* 8. *&* 9. *lib.* 3. Tiraquell. *de retr. lign.* §. 1. *gloſ.* 8. *n.* 1. *&* 2. Peregr. *de fideic. art.* 22. *nu.* 31. Fuſar. *qu.* 365. *n.* 3. Barboſ. *de appellat. verbor. c.* 184. *n.* 2. Rota cor. Burat. *dec.* 755. *n.* 10. *&* 11. ubi Adden. *n.* 15. cor. Durano *dec.* 115. *n.* 2. *deciſ.* 513. *par.* 4. *diverſ.* 255. *n.* 6. *par.* 8. *rec. Civitatis plebis Cappellaniæ* 23. *Januarii* 1660. cor. Veroſpio 15. *Junii*, *&* 5. *Decemb.* 1661. cor. Cerro, & adducitur *in eadem* 4. *Decemb.* 1662. *&* 23. *Febr.* 1663. cor. Ninot, *&* 4. *Julii* 1668. cor. Carpinea, & patet ex Conſtitutione *Sancimus*, *de jure protimiſ.*

Eſt bene verum, quod neque dici poteſt verbum omnino 15
univocum, & perneceſſe ſignificans omnes conjunctos, quoniam ex conjecturata, ſeu alias probata diſponentis voluntate, cui omnia verba ſemper cedunt, reſtringi poteſt ad ſolos agnatos ex deductis per Tiraquell. d. §. 1. *gloſ.* 2. *n.* 2. Fuſar. *dict. qu.* 365. *n.* 4. & in proximis terminis juriſpatronatus paſſivi; Rota in proxime allegatis deciſionibus Civitatis plebis cor. Veroſpio, Ninot, & Carpinea, de

qua

qua cauſa *Civitatis plebis* habetur actum in dicta ſua materia *ſub tit. de jurepatr.*

Satis autem refert regularem ſignificationem vocaboli clarius, ſeu minus dubie aſſiſtere quomodocumque conjunctis eorum comprehenſionem allegantibus, ut ita magis tute eorum intentio fundata ſit, atque major probatio, ſeo urgentiora adminicula, & conjecturæ contrariæ voluntatis deſiderentur, cùm omnimoda, ſeù magna præponderantia, juxta regulam, de qua in propoſito conjecturalium frequenter in materia fideicommiſſaria, ut ſcil. ubi conjecturæ deducuntur contra regulam, & ad effectum limitationis, longe majores, ac urgentiores deſiderentur.

16 Demum quoad aliud verbum, ſeu vocabulum *Sanguinis*, *ſeu de Sanguine*, illud pariter non de facili repertus ita expliĉatum in corpore juris civilis, ubi ſolum repesitur vocabulum æquipollens *Conſanguinei*, hinc propterea obſervabam tres elocutiones ſpectandas eſſe, una ſiquidem eſt illa juris civilis, antiqui, medii, & novi, juxta quam dictum *Conſanguinei*, ſeu *Conſanguinitatis* vocabulum, ſolis agnatis convenit ex juribus collectis per Fuſar. *q.* 364. *n.* 8.

Altera eſt juris civilis noviſſimi Juſtiniani, per quod ſublata fuit differentia agnationis, & cognationis, atque ſolam ſanguinis, ſeu gradus proximitatem attendi diſponitur, non curato latere, ſeu medio, & tunc videtur, quod ſit vocabulum generale omnibus conjunctis conveniens, ut plene firmatur *in Forolivien. emphyteuſis* 30. *Januarii* 1665. *&* 23. *Martii* 1667. *cor. Bourlemont*, de qua cauſa in ſua materia *ſub tit. de emphyteuſi diſc.* 3. ubi conſtituta regula juxta opinionem, quam ſequitur Rota, in puncto juris pro meo judicio etiam veriorem, ut in feudo, vel emphyteuſi ex pacto, & providentia, jus petendi renovationem dicatur *Sanguinis*, ac proximioribus de ſanguine tantum conveniens, dicitur, quod ob ſublatam dictam differentiam agnationis, & cognationis, non curatur medium.

17 Tertia vero elocutio eſt illa Sacrorum Canonum, ac Apoſtolicarum Conſtitutionum, necnon Sacræ Scripturæ utriuſque teſtamenti, & hac attenta. Indubitatum eſt ſub nomine *Conſanguineorum* omnes venire, quomodocumque per ſanguinem conjunctos, ſub hoc vocabulo ſolum contradiſtinctos a conjunctis per affinitatem, ac habemus de Chriſto Domino, qui dicitur de ſanguine Abrahæ, & David, aliorumque antiquorum Patriarcharum, & tamen verificabile non eſt, niſi per cognationem, & ex latere materno, minuſque in Sacra Scriptura iſtæ diſtinctiones ex jure civili manantes agnationis, & cognationis habentur, quoniam unum vocabulum pro alio uſurpari ſolet, ut advertunt Tiſaquell. ubi ſupra, & omnes.

Licet vero in fideicommiſſis magis communiter vocabulum *Conſanguineorum* pro agnatis uſurpari ſoleat ex cumulatis per Fuſar. *q.* 331. *&* *q.* 364. Attamen id pariter provenire videtur ex eodem uſu Italiæ in ea ſubjecta materia, juxta id, quod ſupra habetur de vocabulo *Familiæ*, itaut totum provenire dicatur, vel ex moribus, & uſu loquendi Regionis, vel ex ſubjecta materia, ut apud eundem Fuſar. ubi ſupra; ideoque in materia juriſpatronatus, vel alia Eccleſiaſtica, attendendam eſſe dictam tertiam elocutionem Eccleſiaſticam, in ſpecie hujus vocabuli *Sanguinis*, vel *Conſanguinei*, advertitur per Lothei. *lib.* 2. *q.* 11. *n.* 2. Buratt. & Adden. *dec.* 755. *n.* 11. *&* 18. *dec.* 571. *part.* 4. *rec. n.* 3. & apud Durao. *in alleg. dec.* 115. in quibus etiam de vocabulis *cippo*, ſeu *tronco*; quæ apud nos Italos in materia fideicommiſſaria diverſam ſignificationem habent, ac agnationi ſolum conveniunt, ex uſu tamen, non ex vocabuli proprietate, ut ſequenter in dicta materia fideicommiſſaria habetur actum.

18 Igitur perſiſtendo in ſolo cortice, ſeu ſonitu verborum, etiam juxta ſignificationem Juris Civilis, generaliter, & indefinite dicta vocabula, *Familiæ*, *Parentelæ*, *&* *Sanguinis* conveniunt tam agnatis, quam cognatis, multo magis ac indubitanter attento jure Canonico, ſeu elocutione Eccleſiaſtica, quam omnino attendere debemus, tùm ratione ſubjectæ materiæ, cum agatur de conceſſione juriſdictionis ſpiritualis, & quaſi Epiſcopalis, ac Præeminentiarum Eccleſiaſticarum, itaut ſit materia magis ſapiens de ſpiritualitate quam jus patronatus laicale, tum etiam attenta Perſona diſponentis, ac modo diſponendi, cum non agatur de viro privato diſponente per privatam diſpoſitionem de bonis laicalibus indifferentibus, ſed de Summo Pontifice diſponente per viam Apoſtolicæ Conſtitutionis de materia Eccleſiaſtica, & ſpirituali, ſpectata etiam ejuſdem Pontificis perſonali qualitate, quoniam in minoribus fuerat Religioſus Ordinis Minorum Conventualium, atque non erat Legiſta callens hos terminos Juris Civilis, ſeu Legiſtarum phraſes, & elocutiones in Foro, ſed erat magnus Theologus, optime callens elocutionem Sacræ Scripturæ, utriuſque Teſtamenti, ac Sanctorum Patrum, ſive loquens juxta phraſim conſuetam Summorum Pontificum in Sacris Canonibus, ac Apoſtolicis Decretis, & Conſtitutionibus, quæ phraſis, ſeu loquendi formula, ſine dubio introduci cœpit priuſquam ſequeretur inventio Legum Civilium, earumque uſus, & explicatio, unde propterea leguleicam ſimplicitatem dicebam, iſtam regulandi hujuſmodi Pontificiam diſpoſitionem editam per viam Conſtitutionis Apoſtolicæ in materia ſpirituali, & Eccleſiaſtica, cum illis regulis, quas habemus apud puros Legiſtas de omnino prophana materia fideicommiſſariæ, vel ſtatutariæ inteſtatæ ſucceſſionis loquentes cum ſimilibus.

Et fortius quia ultra hæc generalia, non deſunt ſpecialia eandem voluntatem Pontificis comprobantia, tum ex eo quod non contentus verbo, ſeu vocabulo, *familiæ*, de quo dubitari poteſt, an importet reſtrictionem ad ſolos agnatos, ampliative adjicere voluit aliud vocabulum *parentelæ*, quod abſque dubio latius patet, tùm etiam quia adjecit aliud vocabulum *Sanguinis*, non diſpoſitive, & in eadem parte, ſed conditionaliter, & in alia parte ſeparata, ita explicando quid ſub dictis vocabulis *familiæ*, *&* *parentelæ* ſignificare voluerit, omnes ſcilicet de ejus ſanguine. 19

Ac etiam quia in altera diſpoſitione ſuper jurepatronatus activo, expreſſe declaravit non abhorrere cognatos, ac deſcendentes per fœminas, dum iſtos quoque poſt defectam lineam maſculinam vocavit, idem quoque ſuadente ſubſidiaria vocatione compatriotæ ex Patria remota Provinciæ, cum notorius videatur communis uſus, ac naturalis impulſus, quod prius diligimus, & vocamus noſtrum ſanguinem, noſtroſque conjunctos, deinde vero concives, ſeu patriotas.

Dicebatur in contrarium, quod alias ita reſultaret abſurdum, ut proximiores cognati, & de alienis familiis vincerent remotiores agnatos, & de familia, ſed non videbatur motivum conſiderabile, quoniam deſumendo voluntatem diſponentis, tam a præfato ordine tento in jurepatronatus Cappellæ, quam a moribus Regionis, recte intrare videtur ordo prælationis conſideratus apud Fuſ. *dict. q.* 331. *numer.* 3. *&* 364. *num.* 4. eo modo quo habemus in fœminis, quæ juxta magis communem, & receptam opinionem veniunt etiam in fideicommiſſis agnatitiis, ſed ordine præpoſtero, & ſubſidiarie poſt maſculos, *ut dec.* 153. *part.* 9. *recent.* *&* *ſæpius*, unde ita ceſſat abſurdum, cujus argumentum leve in jure reputatur ex deductis *dec.* 52. *&* 66. *poſt Bonden.* & in aliis, ac frequenter in dicta materia fideicommiſſaria, & ſic quod cognati veniren quidem ſubſidiarie, & ordine præpoſtero in concurſu agnatorum, non autem quod eſſent omnino excluſi. 20

Supponebatur etiam per motivantem in contrarium, quod verbum *parentela* poſitum eſſet qualificative, ac reſpective magis, quam ampliative ad verbum *familiæ*, quaſi quod non omnes de illa admittendi eſſent, ſed ſolum qui parentelæ quoque qualitatem haberent. Sed revera illud videbatur omnino leve fundamentum, tum quia ipſi Papæ notiſſimum erat familiam naturalem de Perettis in eo finem accipere, aliamque non ſupereſſe, niſi eam artificialem, quam ipſemet in dictis pronepotibus ex ſorore renovaverat, tum etiam quia parentela inſpecto Jure Canonico, in materia matrimoniali non egreditur quartum gradum Canonicum, ſive octavum Civilem, & inſpecto Jure Civili in materia ſucceſſoria non egreditur quintum Canonicum, ſeu decimum Civilem, quæ reſtrictio ad evidentiam adverſatur veriſimili voluntati fundatoris, qui inſpecta qualitate operis, ac ordine tento in jurepatronatus activo, abſque dubio reſpexit ad perpetuitatem, vel ſaltem longiſſimam durationem plurium ſæculorum, cum tamen ita res ad breve tempus finem haberet, dum ipſe Alexander Primus Protector jam ab ipſo Pontifice quarto gradu civili diſtabat. 21

Refragantibus etiam juris regulis, quoniam quæſtio, an alia ſuperaddita qualitas ſtet ampliative, vel qualificative, procedit in materia differenti de ſui regulari natura non convenienti niſi habentibus certam qualitatem puta in feudis, & ſimilibus, juxta quæſtionem diſputatam *in Sarſinaten. feudi coram Coccino*, *apud Capyr. Latr. conſult.* 75. *&* *coram Dunozetto poſt Conſtrium*, *deciſ.* 18. *&* 19. *&* *inter ſuas deciſ.* 784. *&* 760. *&* *cor. Otthobono inter ſuas deciſ.* 265. in quibus poſterioribus *cor. Dunozetto*, *&* *Otthobono*, recedendo a præcedenter firmatis *coram Coccino* late firmatur etia in hac materia, ubi inter unum, & alterum vocabu- 22

lum

lum accedit copula, ſtare potius ampliative, quam qualificative. Indubitanter vero ubi eadem copula accedit, id ſtat ampliative in materia indifferenti exemplificando in legato facto militibus, & Doctoribus, quod debeatur unum tantum qualitatem habentibus juxta theoricam Bartol. *in l. quaſitum, §. ſi quis fundum, ff. de fundo inſtructo, n.6.* cum Concordantibus apud Merlin. *dec.685. n.14. alias deciſ. 59. p.7. recent.*

23 Magnum demum fundamentum per eundem motivantem, altoſque Scribentes pro Provinciali conſtituebatur in dicta reſolutione Congregationis deputatæ per Alexandrum VII. contra Cardinalem Urſinum, potiſſime quia poſt dictum congreſſum, ſub nomine Provinciæ obtentum fuerat cum Apoſtolica confirmatione eam roborari, ſed pariter non videbatur motivum conſiderabile, quia exemplis non eſt judicandum, potiſſime quia ex præmiſſis probari videtur de dicta reſolutione poſſe ſatis dubitari.

Confirmatio vero Apoſtolica, juxta regularem confirmationis naturam, nihil tribuit de novo, ſed tantum aliquod majus robur tribuit ipſi actui confirmato, quem non egreditur, maxime quia in eadem confirmatione dicitur, eam ſolum concedi, ne tractu temporis utpote abſque proceſſu, & in forma extrajudiciali obliteſcat, ſeu pereat. Et ſic perſiſtendo etiam in ſolis terminis primæ inſpectionis, atque conſiderando dictum Cardinalem Sabellum tanquam ſimplicem cognatum, & de aliena familia, Mihi pro proprio judicio videbatur juſtitiam illi omnino aſſiſtere.

24 Difficultatem ſolum inferre videbatur ea conſideratio, quod in Conſtitutionibus vivente eodem Pontifice editis pro dicto Collegio S. Bonaventuræ per dictum Cardinalem Alexandrum, & ab eodem Pontifice in forma ſpecifica confirmatis, agendo de Protectore, dicitur eum eſſe debere Cardinalem *de noſtra familia de Perettis*, & ſic adeſt illud adjectum, per quod dictum familiæ vocabulum reſtringi videtur ad agnationem, ac eos qui eandem nuncupationem haberent, ut ita diſpoſuiſſe S. Pium V. in erectione Collegii Papienſis pro illis de ejus familia de Ghiſleriis habetur *in Papien. Juriſpatronatus coram Lancellotto, impreſſ. apud Vivianum lib. 4. cap. 9. num. 55.* & Antonin. *reſol. 828.* & advertitur *in Fanen. Cappellaniæ, ſub tit. de Jurepatronatus*. Atque ex iſta conſideratione potiſſimum movebar ad decernendam hanc Protectoriam Cardinali Provinciali, non tamen exinde videbatur inferendum ad alias, in quibus dicta declaratio non adeſt, potiſſime quia ea non eſt ipſius Pontificis, cujus voluntas ſpectanda eſt, quinimmo cum eſſet S. Pii V. creatura, ac intimus, veriſimiliter informatus de forma erectionis dicti Collegii Papien. argumentum potius reſultare videbatur diverſæ voluntatis, cum neglexit illud adjectum, quod dictus alter Pontifex dicto verbo, *familia*, adhibuit, quinimmo adjecit per copulam, & ampliative alia magis ampla, *parentelæ, & ſanguinis*, ut ſupra, ideoque intrabat potius argumentum diſcretive, &c.

25 Verum ubi retentis terminis hujus primæ inſpectionis, aliqua ſupereſſe poſſet difficultas, illam omnino ceſſare dicebam (aggrediendo ſecundam inſpectionem) ex peculiari qualitate concurrente in iſto Cardinali, quæ deficiebat dicto Cardinali Urſino, nedum quia erat de linea directa, & deſcenſiva dicti Principis Michaelis, qui per Pontificem, hujus domus, & familiæ ſtipes conſtitutus fuerat, cum Urſinus eſſet de tranſverſali, ſed etiam quia expirante in dicto ultimo Cardinali de Montealto familia Peretta per Pontificem innovata, ille illam aſſumpſerat, unde propterea recte dicebatur etiam de familia, quoniam de Jure, artificialiter de aliqua familia effecti, & in eam cooptati, habentur ac ſi de illa eſſent per naturam, & veritatem, ex collectis per Gratian. *diſcept. 930. n.4. & 14.* & tanquam abſolutum ſupponitur apud Rovit. *d. conſ. 27. & ſeqq. lib. 1.* Buccafer. *conſ. 49.* Monach. *dec. Florent. 71. & 72.* Rota *in Pientina juriſpatronatus poſt eundem Monach. ubi ſupra repetit. diſc. 697. par. 1. & 314. p.4. rec.* in quibus omnibus agitur de concurſu familiæ Piccolomineæ artificialis cum familia vera, & naturali, & habemus frequentiſſimum in materia fideicommiſſaria, ſuper hujuſmodi ficta, ſeu artificiali aſſumptione, ſeu renovatione familiæ, præſertim *in Neapolitana fideicommiſſi de Lanteris, in Bonon. fideicommiſſi de Barberis, & in aliis*, cum ficto, ſeu ars conſiſtere videatur in illo primo momento ingreſſus, ſeu aſſumptionis, qua ſequuta, idealis potius videtur differentia.

Super hoc motivo, tam Collega, quam Scribentes pro Cardinali Provinciali ſatis acriter inſiſtebant in diſtinctione Bart. *in l. ſi cognatis, n. 1. circa finem, ff. de reb. dub.* quam magis communi DD. calculo receptam, ac veram eſſe, ex-ceris collectis, tam occaſione ſucceſſionis in fideicommiſſis, quam in feudis, & ſimilibus juribus probant Tiraquel. *in l. ſi unquam, verbo ſuſceperit liberos, num. 23.* Mantic. *de conjectur. lib. 11. tit. 8. num. 3. cum ſeqq.* Peregr. *de fideicom. art. 22. nu. 91. cum ſeq.* Fuſar. *qu. 316. per tot.* Salern. *conſ. 2. n. 10.* Gratian. *dict. diſcept. 930. nu. 4. 23. & 34.* omnium latius, & accuratius Theſ. jun. *lib. 1. qu. 100. num. 9. & per tot.* Roſenthal. *de feud. cap. 7. concl. 30. nu. 33. & ſeqq.* Urſin. *de ſucceſſ. feud. p. 1. qu. 1. art. 2.*

26 Quod ſcilicet aut agitur de bonis, & juribus ipſius allicientis, ſeu cooptantis, ac in præjudicium habentium cauſam ab eo, & recte id procedat, aut in præjudicium ſubſtitutorum, ſeu aliorum venientium independenter ab ipſo cooptante, ex vocatione, vel diſpoſitione teſtatoris, ſeu fundatoris, & tunc ſecus, niſi cooptatio de ejuſdem teſtatoris, ſeu fundatoris voluntate fiat, quia in poteſtate gravati repoſitum eſſe non debet ſub hoc prætextu excludere ſubſtitutos ad text. clarum *in l. fideicommiſſum 75. ff. de condit. & demonſtr.*

27 Ad quod conferunt quæ habentur de civilitate alicui Forenſi data per Civitatem ſubditam, quod ea quidem ſuffragari poteſt quoad dependentia ab ipſa Civitate, & in eis, in quibus ipſa diſponere poteſt, ſecus autem in præjudicium tertii ſuum jus ab ea independenter metientis juxta diſtinctionem Bart. *in l. ſi maritus 15. §. legis Juliæ in fin. ff. ad leg. Jul. de adulter.* Salicet. *in l. Cives num. 4. Cod. de appell.* Roman. *conſ. 62. num. 9.* Roland. *conſ. 79. num. 16. lib. 2.* Berous *conſil. 104. n. 6. & 8. lib. 1.* Menoch. *lib. 1. præſump. 30. n. 22. & conſ. 160. nu. 11.* late Salernus *conſ. 2. per tot.* bene Sella *dec. 90. n. 3. & 4.*

28 Ex ea ratione, quod formalis adoptio tertio præjudicialis fieri non poteſt niſi cum auctoritate Principis, qui ſolus tollere poteſt jus tertii, ac facere verum id, quod eſt fictum, ut ultra allegatos, in his terminis aggregationis ad familiam adducebantur Hopinc. *de jure inſignium, cap. 13. n. 70. & 71.* Kinpeſchill. *de fideic. familiar. nobilium, cap. 14. n. 29. & 30. & cap. 8. n. 410. & ſeq.*

Et proxime ad rem Burat. *deciſ. 737. num. 2.* ubi quod vocata familia, intelligitur de ea, quæ teſtatori cognita erat, non quæ poſtmodum allecta eſt, & quæ generaliter habentur *deciſ. 166. num. 19. par. 6. recent.* ac magis proxime conferunt quæ habentur poſt Rocch. apud Lambertin. *de jurepatron. lib. 1. part. 2. quæſt. 2. art. 9. fol. 312. in meis*, ubi tractando in ſpecie de quæſtione, an aggregati ad familiam participent de jurepatronatus familiari, diſtinguitur, an adſit tertii diſſentientis præjudicium necne, unde propterea inferebatur, quod cum Cardinalis Provincialis per Pontificem fundatorem ſit ſubſtitutus illis de familia, non potuit dictus ultimus Cardinalis de familia hujuſmodi allectionem facere.

29 Plures in hoc ponderabam reſponſiones, primam, quod text. *in d. l. fideicommiſſum, ff. de condit. & demonſtr.* conſiderare videtur in faciente hujuſmodi electionem quandam fraudem, & præordinationem in ſubſtituti præjudicium, & probare videntur illa verba, *quod vocatus non debet adoptionis commento excludi*, ponderando illud verbum *commento*, quod in præſenti dici non poterat, dum hujuſmodi allectio abſque dubio ſinceriſſime, & abſque aliqua fraude facta erat, ex ſolo rationabili motivo renovandi pereuntem familiam, & ut in ea conſervarentur alia qualificata bona tam juriſdictionalia, quam non juriſdictionalia, quæ titulo univerſalis ſubſtitutionis huic cognato relicta fuerunt, potiſſime quia hæres non erat Cardinalis, quinimmo nec certitudinaliter teſtatori cognitus, dum inſtituit in genere proximiorem conjunctum natu majorem, unde incertum erat, quiſnam de tempore mortis ipſius teſtatoris extiturus eſſet.

30 Iſta reſponſio, reflectendo ad veritatem, quatenus ageretur de formali ſubſtitutione, videbatur inſubſiſtens, quoniam in propoſito præſervandi tertii præjudicium ab actibus, qui per legem fraudulenti reputantur, non deſideratur fraus conſilii, ſed attenditur fraus præjudicii, & reipſa, ſpectato ſolum effectu exinde reſultante, ex iis, quæ late habentur in propoſito ſubinfeudationis factæ per feudatarium ſucceſſore carentem *in Senogall. Caſtrorum, ſub tit. de feud. diſc. 1.*

Altera tamen videbatur ſolida, & melior reſponſio, quod ſcilicet non ageretur de formali ſubſtitutione in ſucceſſione fideicommiſſi, majoratus, feudi, ac etiam juriſpatronatus, & ſimilium, quæ de uno Perſonarum genere in alterum jure ſucceſſorio tranſitum faciant, in quibus terminis omnia præmiſſa procedunt, ſed agitur de juriſdictione, &

præ-

Digitized by Google

Præeminentiis conceſſis Cardinalibus pro tempore certam qualitatem habentibus, cum ſola prælatione inter eos, ob unam, vel alteram qualitatem, abſque perpetuo præjudicio, cum ſtens ſimul, hodie admitti Cardinalem Provincialem ob non exiſtentiam Cardinalis de ſanguine, & eras iſtum, & ſic ſucceſſive, unde ſpectatur ſola qualitas, quam ſufficit eſſe legitime, ac tempore non ſuſpecto impreſſam.

31 Unde cum iſte Cardinalis cognatus, antequam ad Cardinalitiam Dignitatem promoveretur, occaſione univerſalis ſucceſſionis effectus eſſet de familia, per ejus artificialem aſſumptionem a teſtatorum optima, ſinceraque fide, ac juxta communem, & receptum uſum demandatam, ita conſtitutus erat in ea qualitate jam impreſſa de tempore ſupervenTæ Dignitatis, quæ cauſa eſt juriſdictionis, & Præminentiæ. Adhibendo eoſdem terminos, ut ſupra in oppoſitum deductos de Civitote aliquem forenſem alliciente in civem, quoniam ſi id principaliter agat, officii vacaſione ſequuta, ſeu imminente, aut alias mere voluntarie, & abſque juſta cauſa, ut forenſes ita admittantur ad officia ſolis civibus ejuſdem, vel contiguæ Civitatis debita, tunc recte dicendum eſt id fieri non poſſe, ſed ſi videns ſe habitatoribus deſtitutam, ne omnimodam deſertionem patiatur, rationabiliter, & ſincere, & quaſi ex neceſſitate, forenſes alliciat ad inibi habitandum, eos in tempore non ſuſpecto, generaliser, & indefinite civilitate decorando, tunc ſi poſt hujuſmodi civilitatem jam contractam contingat agi de officiis, & prærogativis debitis potius civibus illius Civitatis, quam aliis Civitatis adjacentis ſubſidiarie ſolum vocatis, non videtur dubitandum, hujuſmodi qualitatem ſufficere, & hic videbatur caſus.

32 Item dicta concluſio de non adoptando, ſeu alliciendo aliquem in familiam in præjudicium ſubſtituti procedit quatenus non accedat ipſius teſtatoris, ſeu fundatoris voluntas, quam juxta generalem regulam omnium voluntatum tam defunctorum, quam viventium ſufficit etiam conjecturaliter, & adminiculative probari. Quæ veriſimilis voluntas Pontificis fundatoris Mihi videbatur incontrovertibilis, quoniam conſtat de voluntate, & conſuetudine ejuſdem renovandi, & conſervandi propriam familiam etiam artificialiter, dum id egit cum cognatis per duplex medium fœmininum ab ejus agnatione omnino extraneis, & remotis, unde multo magis cum cognato immediate procreato ex fœmina agnata veriſimiliter magis dilecto, *juxta deciſiones 95. & 218. par. 11. recent. 52. 57. & 66. poſt Bonden. &*
frequenter habetur in ſua materia ſub tit. de fideicommiſ-
33 *ſis*, & quod magis, ſi Pontifex id egit initio Pontificatus, quando ob ejus celerem mortem, quæ contingere potuiſſet, ratione paupertatis, magis expediens, ac decorum eſſet ſaltem in Mundi vana opinione Pontificiam familiam extingui, quam renovari, fortius omnino dicendum eſt id veriſimiliter, ac enixe deſideraſſe, poſtquam adeo conſpicua domus conſtituta erat, ideoque prorſus adverſum voluntati Pontificis videtur, ut poſtquam ita denuo renovata eſt ejus familia, quæ plurium Cardinalium fecunda mater eſſe poſſet, iſtis perpetuo excluſis, ad hujuſmodi Præeminensiam admitti debeant Provinciales, vel primi Presbyteri prorſus extranei, potiſſime ubi Cardinalis de ſanguine eſt etiam Cappellæ Patronus, ut in præſenti.

34 Conſiderabam etiam pro obſervantia dictum caſum Cardinalis Baronii artificialiter effecti de *Perettis*, qui fuit in hujuſmodi protectoris ſucceſſor immediatus dicti primi Protectoris, verum hic eſt actus æquivocus, ideoque nullius momenti, cum idem eſſet quoque antiquior Provincialis, hæc autem omnia diſcurrebam in ſimplici forma diſcurſiva, & motivando ad eruendam veritatem, ſuper qua tamen maturum, ac certum judicium efformari non potuit, dum cauſa ulteriorem progreſſum non habuit coram Nobis, ſed de communi conſenſu commiſſa fuit in Rota, ubi pendet, & melius examinabitur veritas, pro cujus tantum ſtudio, ac deſiderio, & pro ſola doctrina, ad propriam inſtructionem, & memoriam omnes hujuſmodi diſcurſus, ſeu annotationes editæ ſunt, abſque eo quod juri alterius in minimo minuatur, vel augeatur, ideoque nec amorem, nec odium privatum merentur.

S U M M A R I U M.

1 *De diſc. 13. circa protectiones operum erectorum a Sixto V.*
2 *De materia allectionis in familiam, vel adoptionis.*

ANNOT. AD DISC. XIII.

Poſt jam editum iſtum diſcurſum aſſumpta fuis diſputatio 1
in Rota *cor. Albergato*, atque propoſita cauſa, prodiit reſolutio in omnibus meo voto conformis, meamque ſequendo epichejam, adjudicando ſcilices Cardinali Sabello cooptato in familiam Perettam, occaſione univerſæ ſucceſſionis, protectionem Cappellæ Sixtinæ in Eccleſia Sanctæ Mariæ Majoris, & Collegii de Montealto nuncupati Bononiæ, & Cardinali Azzolino, tanquam provinciali, ſeu nationali protectionem Collegii S. Bonaventuræ Conventualium in Urbe, dictæque reſolutioni Me quoque conſulente, & cooperante præfati Cardinales commendabiliter acquieverunt, ideoque ulteriorem progreſſum cauſa non habuit.

Agimr etiam in hoc diſcurſu de materia allectionis in fa- 2
miliam, ſive adoptionis, ac etiam quinam ſub nomine familiæ, vel parentelæ veniant? Es ſuper his videnda erunt quæ habentur *ſub tit. de fideic. diſc. 50. cum duobus ſeqq.* ac etiam ſuper ſucceſſione adoptivorum *ſub tit. de ſucceſſ. ab inteſtato diſc. 53. & ſub tit. de jurep. diſc. 24. cum plurib. ſeqq.*

TIRASONEN. PONTIFICALIUM PRO DECANO ECCLESIÆ COLLEGIATÆ CALATAJUBII CUM EPISCOPO.

Caſus varie deciſus per Rotam.

De Indulto Apoſtolico conceſſo inferiori Prælato ſuper uſu Pontificalium, an & quando amittatur, per non uſum, & cui incumbat onus probandi uſum affirmativum, vel reſpective negativum, & quomodo hujuſmodi Indulta intelligenda, & practicanda ſint?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Diſtinguuntur puncti controverſiæ.*
3 *Concil. Trident. prohibens uſum Pontificalium in aliena Diœceſi, de quo uſu loquatur.*
4 *Indulta ſuper honorifico uſu Pontificalium adhuc vigent.*
5 *De juſtificatione narratorum in litteris, & privilegiis Apoſtolicis, ut exequutioni demandentur.*
6 *Obſervantia longiſſimi temporis ſufficit pro juſtificatione.*
7 *Diſtrictus quid ſignificet, & Dignitati loci dominantis congrua ſunt Præeminentia in locis ſubditis.*
8 *An, & quando non uſus obſtet?*
9 *Quomodo hæc indulta circa uſum Pontificialium practicanda ſint?*

D I S C. XIV.

Petro ejus familiari duplicem poſſidenti Decanatum 1
Collegiatarum de Calatajubio, & de Tudela, pro ſe, ejuſque in utraque Dignitate reſpective ſucceſſoribus, Julius Secundus de anno 1507. indultum conceſſis ſuper uſu Pontificalium, ac facultate ſolemniter Populum benedicendi more Epiſcoporum, adverſus quod indultum introducta per Epiſcopum Tiraſonen. cauſa in Rota de anno 1513. Leo X. dicti Pontificis immediatus ſucceſſor, ut hujuſmodi litem tolleret, de anno 1514. indultum prædictum in parte reformavit, ut ſcilices non ſuffragaretur quoad mitram gemmatam cum laminis aureis, vel argentis, ſicuti illud continebat, ſed juxta uſum conceſſum aliis inferioribus Prælatis, ac juxta juris communis diſpoſitionem. Partibus autem hujuſmodi moderationi non acquieſcentibus, iniso compromiſſo, prodiit laudum de anno 1525. demandana obſervantiam litterarum Leonis; poſt plurium vero annorum decurſum inter dictum Epiſcopum, & in utroque Decanatu ſucceſſores novæ lites deſuper ſuſcitatæ fuerunt in eodem Rotæ tribunali, primo nempe cum Decano Collegiatæ de Tudela, qui ſententiam favorabilem reportavit, præviis pluribus deciſionibus in cauſa editis, deinde vero cum dicto altero Decano de Calatajubio, contra quem coram *Veroſpio, ſub die 13. Junii* 1661. in contumaciam Epiſcopo ſolum informante, prodiis reſolutio, quod indultum non ſuffragaretur, ad cujus deciſionis normam prodiis etiam ſententia, a qua interpoſita poſt notitiam appellatione coram *Emerix, ſub die 12. Maji* 1662. reſponſum fuit de prædictæ ſententiæ reformatione, ut ſcilicet indultum ſuf-

ſfra-

fragaretur, ad limites tamen moderationis *Leonis*, & in hoc ſtatu, quod ſciam, cauſa reperitur.

2 In hac igitur ultima diſputatione tres fuerunt puncti, quorum duo continebantur in prima deciſione edita coram *Veroſpio*, alter vero per Scribentes in contrarium ſuſcitatus fuit, primo ſcilicet, an hujuſmodi indulta ſublata eſſent per *Sac. Concil. Trid. ſeſſ. 6. de reform. cap.* 5. ubi reſervatur uſus Pontificalium ſoli Diœceſano quocumque privilegio in contrarium non obſtante. Secundo ſtante quod dictum indultum *Julii* conceptum eſt cum clauſula, *ut aſſeris*, an illud de præſenti juſtificandum eſſet in omnibus narratis, ut executionem, & effectum ſortiri valeat? Et tertio, an idem indultum dici poſſet ſubreptitium, vel obreptitium ob præſuppoſitam ſaltem implicite juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ſeu ordinariam in facto non ſubſiſtentem?

3 In omnibus autem, reflectendo etiam ad veritatem, non obſtante dicta prima deciſione coram *Veroſpio*, probabilior videbatur altera coram *Emerix*, ſingulos enim dictos punctos examinando, quatenus pertinet ad primum revocationis reſultantis a *Sac. Conc. Trid.* proceſſum fuit cum aliquo æquivoco; dictum enim conciliare decretum non percutit hujuſmodi uſum Pontificalium ſimpliciter honorificum, qui inferioribus Prælatis, vel aliis in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutis per Sedem Apoſtolicam concedi ſolet, ſed percutit illud exercitium Pontificalium, quod annexam habet juriſdictionem, ac uſum legis Diœceſanæ, ut ſunt collatio ordinum, adminiſtratio Sacramenti confirmationis, conſecra-
4 tio Eccleſiarum, & Altarium cum ſimilibus, quæ in aliena Diœceſi etiam per Epiſcopos alias indubitanter habitualem Pontificalium uſum habentes exerceri non poſſunt, atque in vim privilegiorum exerceri ſolebant etiam ſine licentia proprii Diœceſani, ſuper hoc autem providit Concilium, non autem ſuper hujuſmodi mere honorificis privilegiis, quæ ſervanda eſſe diſponitur *in cap. ut Apoſtolicæ, de privil. in ſexto*, ubi Joannes Andr. Francus, & cæteri communiter, & ex modernis, cæteris allegatis, Tambur. *de Jur. Abbat. tom.* 1. *diſp.* 21. *qu.* 1. *in principio*. Atque de facto docet communis uſus tot Abbatum, aliorumque Prælatorum Regularium, necnon ſæcularium, nedum aliquam juriſdictionem habentium, ſed etiam ſimplicem Dignitatem in Cathedralibus, vel Collegiatis, & ſic revera iſtud motivum nullum habebat fundamentum, ut iidem pro Epiſcopo Scribentes in hac ultima diſputatione agnoſcebant.

5 Major fuit diſputatio circa ſecundum punctum neceſſitatis juſtificandi omnia narrata in litteris, quæ generaliter juſtificanda eſſent, ut gratia ſuffragetur juxta *conſ.* Zabarell. 69. *& dec.* 7. Caſſad. *de jurepatronatus, & dec.* 4. *de probat.* habetur quotidianum in materia beneficiorum, aliarumque litterarum Apoſtolicarum executioni demandandarum, verum in præſenti ceſſare videbatur difficultas, ſtante lapſu longiſſimi temporis cum ſubſequuta obſervantia, cum receptum ſit ad hujuſmodi effectum ſufficere tempus tricennale, Greg. & Adden. *dec.* 431. *n.* 10. *&* 14. & paſſim.

6 Multo magis accedentibus dictis litteris moderatoriis *Leonis*, ac ſubſequuto laudo eandem moderationem demandante, ex hujuſmodi enim actibus, clarum reſultat argumentum, quod reliqua narrata, vel eſſent juſtificata, vel ita certa eſſent, quod habita eſſent pro notoriis, nam alias ex hoc defectu tunc, abſque neceſſitate immorandi ſuper moderatione, facile fuiſſet ejuſdem Indulti effectum impedire.

7 Quovero ad tertium punctum ſubreptionis, ob narratam vel præſuppoſitam juriſdictionem, difficultas ceſſabat ex facto, dum in litteris Apoſtolicis id non legitur, & quamvis per Scribentes in contrarium prætenderetur id implicite contineri, ſtante quod uſus conceditur nedum in ipſo Oppido Calatajubii, ſed etiam in toto ejus diſtrictu, ex quo verbo *diſtrictus* inferebatur ad præſuppoſitam juriſdictionem, quaſi quod idem ſit diſtrictus, ac territorium, ſeu jus territoriale, ex deductis per Fenzon. *ad Stat. Urb.* 197. *n.* 65. *cum ſeq.* Lotter. *de benef. lib.* 2. *q.* 35. *n.* 19. *& ſeqq.* ac habetur frequenter *ſub tit. de juriſdiction.*, *& hoc eod. tit. in Urbinaten. diſc.* 1. Attamen hoc erat ſatis leve objectum, tum quia in eodem indulto dicitur dictum uſum haberi non poſſe præſente Ordinario, niſi de illius licentia, & ſic præſupponitur alium adeſſe loci Ordinarium, penes quem reſideret juriſdictio ſpiritualis, & Diœceſana diſcretive ad ipſum Decanum, tum etiam quia iſtud vocabulum *diſtrictus*, ut conſtat apud allegatos, verificari poteſt in territorio, & finibus temporalibus, unde propterea non incongruum eſſet primam Dignitatem Oppidi dominantis hujuſmodi Præeminentiam habere etiam in omnibus aliis locis inferioribus, & dicto Oppido ſubjectis in temporalibus.

Et ulterius, juxta ea quæ habentur in *Tiraſonen. juriſdictionis ſub tit. de juriſdictione, diſc.* 22. tunc temporis quando adhuc nulla in contrarium deciſio Rotalis prodierat, conſtans habebatur opinio, illum Archidiaconatum conſtituere corpus ſeparatum a Diœceſi *Tiraſonen.* & quandam Diœceſim *Nullius*, ſtantem de per ſe æque principaliter unitam cum dicta Diœceſi Tiraſonen. Non inde tamen infertur ad præſuppoſitum juriſdictionis penes ipſum Decanum, potiſſime quia id deducebatur tanquam objectum pro annullanda gratia, ad quem effectum, cum agatur de inducendo delicto productivo pœnæ, requiruntur probationes claræ, non autem admittuntur hujuſmodi remota argumenta, & illationes.

Antequam vero ad hanc ultimam diſputationem deve- 8
niretur, ob adhuc non habitas eas juſtificationes, per quas ſuperventas, omnis difficultas ex facto ſublata videbatur circa non uſum, in congreſſu habito pro cauſæ directione dubitatum fuit, an iſte non uſus obſtaret juxta regulam *text. in l.* 1. *ff. de nundinis*, Gloſ. Bart. & cæteri, de quibus apud Seraphin. *dec.* 1043. *n.* 3. & Orthob. *dec.* 175. *n.* 9. Et quamvis militare videretur reſponſio, quod cum ageretur de materia facultativa, dicta regula non intret, potiſſime vero in præjudicium ſucceſſorum independenter, & jure ſuo venientium, quibus prædeceſſorum negligentia præjudicare non debet, ex collectis in propoſito non uſus apud Royas *deciſ.* 327. *&* 356. *& deciſ.* 337. *par.* 10. *rec.* Adhuc tamen, admiſſa veritate reſponſionis, Mihi remanebat difficultas circa applicationem, quoniam cum tam Litteræ *Leonis*, quam ſubſequens laudum declararet, ſucceſſores Decanos uti non poſſe Pontificalibus, niſi quatenus de jure, vel privilegio competat, ita ſubſequens non uſus, quatenus verus eſſet, capiendus veniret, non in ratione præſcriptiva, ſeu deſtructiva privilegii, ſed in ratione interpretativa, quod ſcilicet ita ſucceſſores agnoverint, ac declaraverint dictum indultum remanſiſſe perſonale, ſed difficultas ceſſavit ex facto.

Rationabiliter autem dictum indultum ita moderatum 9
fuit, quoniam ut diſponitur *in eod. cap. ut Apoſtolicæ, de priv. in ſexto*, hujuſmodi indulta ita diſcrete, ac moderate practicari debent, ut in aliquo hujuſmodi inferiores ab Epiſcopo ſeu Diœceſano diſcernantur, ut Me ſcribente pro Archiepiſcopo Neapolis demandandum fuit per Sac. Congregationem Rituum *in una Neapolitana Pontificalium* contra Rectorem Eccleſiæ Hoſpitalis Incurabilium hujuſmodi indultum habentem a Gregorio XV. & quo ille indiſcrete utebatur, & cum inani pompa omnino incongrua, quoniam in puncto juris dictus Rector utpote manualis, & non ſolitus conferri in titulum, neque dici poteſt in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutus, dum neque ipſa Eccleſia eſt Collegiata habens ſolum aliquos Cappellanos manuales, & conductitios.

ANNOT. AD DISC. XIV. & XV.

De uſu Pontificalium competente inferioribus Prælatis, ac etiam de eodem uſu in Epiſcopis in aliena Diœceſi agitur *in Miſcell. Eccleſ. diſc.* 22. *etiam in annot. ad Concil. Trid. diſc.* 6. ubi de hac materia videri poteſt.

ROMANA USUS PONTIFICALIUM PRO ABBATE MONASTERII SANCTI PAULI.

Diſcurſus in Congreſſu.

De decretis generalibus Sacræ Congregationis Rituum reſtringentibus ad certas ſolemnitates, ſeu certa anni tempora uſum Pontificalium in Abbatibus, & Prælatis Regularibus quando procedat, & an ab illis excepta ſit Eccleſia Sancti Pauli de Urbe?

S U M M A R I U M.

1 *De decreto ut habentes uſum Pontificalium non utantur niſi in tribus anni ſolemnitatibus.*
2 *An dici poſſit ſolemnitas aliquod funus defuncti?*
3 *De declaratione, ſeu modificatione dicti decreti, &* num. 5.
4 *Lex generaliter loquens generaliter intelligi debet, & in favorabilibus indefinita æquipollet univerſali.*
5 *Qualis ſit ſenſus declarationis, de qua n.* 3.
6 *De Indulto particulari Sancti Pauli de Urbe, ejuſque particulari ratione.*
7 *De ratione ob quam huic Eccleſiæ major Præeminentia competit.*

DISC.

Digitized by Google

D I S C. XV.

1 DE anno 1628. Sac. Rituum Congregatio per Decretum generale ſtatuit, Abbates, alioſque prælatos Regulares, ex Apoſtolicis indultis habentes uſum Pontificialium, illis uti non poſſe, niſi in tribus anni ſolemnitatibus, & de quo decreto habetur actum *in Mediolan. interdicti*, *ſub tit. de juriſdictione*, *diſc.* 30. ubi an dici poſſit ſolemnitas celebratio funeris, ſeu exequiarum alicujus Principis, ſeu Cardinalis, aut magni Magiſtratus, de anno vero 1660 eadem Sac. Congregatio ſub die 20. Julii plures fecit declarationes favore Abbatum Congregationis Caſſinenſis, illam præſertim, quod non obſtante dicto decreto generali, ſalva remanerent ea privilegia, quæ expreſſe & verbaliter aliquibus Monaſteriis
2 dictum uſum in pluribus ſolemnitatibus, & temporibus concederent, qua declaratione ſic ſtante dubitari contingit, an privilegia Apoſtolica generaliter, & indefinite, in quibuſcumque ſolemnitatibus, & functionibus hujuſmodi uſum concedentia Abbati Baſilicæ S. Pauli Urbis, ſub eadem declaratione caderent, unde deſuper habito congreſſu, præviis etiam diſcurſibus in ſcriptis, aliqui fundamentum principale conſtituebant *in Conſtitutione* 55. *Eugenii IV.* confirmante omnia indulta, & privilegia huic Monaſterio per prædeceſſores Pontifices conceſſa, præſertim vero circa uſum Pontificalium, generaliter, & indefinite, unde propterea concludabant, hunc Abbatem a dicta reſtrictiva exemptum eſſe, procedendo cum regulis generalibus, quod lex generaliter loquens generaliter intelligi debet, quodque indefinita æquipollet univerſali &c. juxta leges & auctoritates collectas per Barboſ. *inter tractatus varios*, *axiom.* 123. *&* 136. unde tranſcriptor de facili carras implere poteſt.

3 Diverſa erat mea ſententia, quoniam pene omnia hujuſmodi privilegia, tam huic, quam aliis Congregationibus Benedictinis conceſſa, ita ejuſdem tenoris videntur ſuper uſu Pontificalium generaliter, & indefinite, itaut rara ſint ea, quæ certorum temporum, vel ſolemnitatum ſpecificationem habeant, ut præſertim in iſta Congregatione patet ex pluribus Conſtitutionibus, ſeu privilegiis regiſtratis in Bullario Caſſinenſi, unde propterea ſi dictæ regulæ, ſeu axiomata generalia ſufficerent, dictum decretum generale anni 1628. inane remaneret, nunquam operarivum, dictaque declaratio, ſeu modificatio, vel non neceſſaria, vel potius ejus omnimoda deſtructio, ſeu revocatio dicenda eſſet.

4 Ideoque Mihi videbatur, germanum ejuſdem declarationis ſenſum eſſe, exceptuandi ea privilegia, quæ aliquibus Monaſteriis ex cauſis, ſeu circumſtantiis particularibus, expreſſe, & in verbis pluribus anni temporibus hunc uſum concederent, itaut eis præfata generalis reſtrictiva non congruat, puta quia, vel ex numero reliquiarum ibi exiſtentium, vel ratione magnæ devotionis, & concurſus populi, ſeu ex alia particulari circumſtantia, conſuetum ſit, ac expediat plures feſtivitates ita ſolemniter celebrare, quodque alias ſcandalum, vel diminutio devotionis, & cultus reſultaret, & ſic quod urgeat ratio particularis, non autem generica omnibus adaptabilis, ne, ut dictum eſt, dicta reſtrictiva inanis remaneat, ac de vento.

5 Quamvis autem mea ſententia eſſet cæteris rigoroſior, unde propterea in propoſita facti ſpecie concluderem non ſuffragari ſolam generalitatem dictæ Conſtitutionis *Eugenii*, in qua alii fundamentum conſtruebant, adhuc tamen, retento eodem rhemate peculiaris rationis in aliquo Monaſterio militantis ut ſupra, credebam, etiam in ſenſu veritatis, dictam declarationem huic Monaſterio ſuffragari, fundamentum principale conſtituendo in Conſtitutionibus Innocentii III. & Honorii III. quæ *ſunt* 22. *&* 25. *in eod. Bullar. Caſſinenſi*, ob diſcretivam, cum qua Abbati hujus Baſilicæ talis Pontificalium uſus conceditur ſub forma ab omnibus aliis diverſa, in aliis enim omnibus, vel motu proprio, vel ad ſupplicationem, conceſſiones ſunt in forma gratioſa, & privilegiativa, atque diriguntur ipſis Abbatibus, ſeu Monaſteriis,
6 ſecus autem in prædictis litteris Innocentii & Honorii, in quibus Pontifices, enarrantes gratias, quas Eccleſia, & Pontificia Dignitas ex operibus, vel interceſſione Apoſtoli Pauli receperunt, in ipſum verba dirigendo, profitentur confirmare, ſeu de novo dare ea quæ ſua erant, ſeu partem eorum, quæ ab ipſo recognoſcebant, atque agendo de hoc uſo Pontificalium, non dirigunt verba ad Prælatum, ſeu Abbatem ac Monaſterium pro ipſius, vel alterius gratia, & honorificentia, ut eſt hujuſmodi indultorum conſueta forma, ſed pariter verba diriguntur ad ipſum Apoſtolum ejuſque, ac Principis Apoſtolorum ſacra pignora ibi exiſtentia, ut ad eorum honorem, & laudem, Abbas tamquam Miniſter ita cum hoc uſu magis decenter, & honorifice hujus Baſilicæ ſolemnitates celebraret, & ſic intrabat dicta ratio peculiaris exigens indefinitam hujus indulti facultatem, quotieſcumque occaſio alicujus ſolemnitatis exigeret, in reverentiam, & honorem Eccleſiæ magis, quam in privilegium, & prærogativam ipſius Prælati celebrantis.

Potiſſime vero & clarius ob eam circumſtantiam, quod iſta eſſet una ex Baſilicis Patriarchalibus Urbis, tertium occupans locum, atque juxta unam opinionem æque concurrens cum aliis Baſilicis Patriarchalibus ad efformandam Cathedram Urbis, & conſequenter concurrit aliqua ratio peculiaris, ob quam ſine ſpeciali mentione venire non debeant ejus privilegia ſub derogatoriis generalibus, dando in hoc exemplum legis, ſeu decreti generaliter diſponentis de præeminentiis Archipresbyterorum, ſeu aliarum Dignitatum Eccleſiarum Cathedralium, vel Collegiatarum, quod ſub hac generalitate abſque dubio non venirent Archipresbyteri trium Baſilicarum Patriarchalium *Lateranen. Vatican. & Liberian.* ob excellentiam Dignitatis, & Eccleſiarum, quæ ratio proportionabiliter & reſpective Abbati, ſeu Prælato hujus Baſilicæ adaptabilis quoque videbatur.

Ea etiam conſideratione habita, quod cum plura adeſſent 7
Monaſteria, quorum Abbatibus, ſeu Prælatis ex peculiari ratione conveniret dicta declaratio, prorſus incongruum eſt, ut Abbas hujus inſignis Baſilicæ, quæ omnium Eccleſiarum Regularium major, & dignior, atque quodammodo caput dici poteſt, ita inferiorem haberet Præeminentiam, & prærogativam, & ex his pro indefinito uſu prædicto, quotieſcumque occaſio congrua exigeret, Mihi quoque concludere viſum eſt, concordando cum aliis in ſubſtantia, non autem in ratione, cum hæc media viderentur pro meo judicio magis facere ad rem.

P R A G E N. P R Æ C E D E N T I Æ
PRO EPISCOPO LITHOMARICEN.
CUM ARCHIEPISCOPO SEBASTEN.
SUFFRAGANEO ARCHIEPICOPI PRAGEN.

Caſus diſputatus in Sac. Congregatione Rituum & reſolutus ut infra.

De præcedentia inter Epiſcopum Provincialem, ſeu ſuffraganeum in propria Provincia, & Archiepiſcopum tutelarem, qui ſit Vicarius, ſeu coadjutor in Pontificalibus, vulgo ſuffraganeus Archiepiſcopi Metropolitani in Pontificalibus, an ſcilicet ipſa dignitas Archiepiſcopalis non obſtante muneris diverſitate cauſet præcedentiam ſupra Epiſcopum?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Diſtinguuntur caſus controverſiæ.*
3 *Epiſcopus in propria Diœceſi omnes præcedit.*
4 *Ita Parochus in propria Parochia.*
5 *Nemo poteſt, licet ſit Epiſcopus, in aliena Diœceſi habere uſum Pontificalium.*
6 *De Archiepiſcopi Nazareni præeminentia.*
7 *Epiſcopi ſuffraganei in actibus Provincialibus quos gerunt cum Metropolitano, omnes præcedunt etiam digniores & de ratione.*
8 *Quid in actibus indifferentibus in Provincia?*
9 *Epiſcopi ſuffraganei in Provincia dicuntur habere Juriſdictionem habitualem in Provincia, & de facultatibus eis competentibus.*
10 *De obſervantia Cappellæ Pontificiæ, & Curiæ Romanæ.*
11 *Conſuetudo generaliter tribuens præcedentiam minus dignis reputatur corruptela.*
12 *Refertur deciſio Sac. Congregationis Rituum.*

D I S C. XVI.

CUm Archiepiſcopus Pragen. qui tunc erat Cardinalis 1
de Arach, juxta Germaniæ frequentem, ac fere generalem uſum, pro exercitio Pontificalium, apud ſe haberet Archiepiſcopum Sebaſten. in partibus Infidelium in Vicarium, ſeu coadjutorem, qui *ſuffraganeus* nuncupari ſolet, orta eſt præcedantiæ controverſia, inter iſtum, & Epiſcopum Lithomaricen. hujus Provinciæ Epiſcopum ſuffraganeum antiquiorem, quare deſuper de meo judicio conſultus ex parte dicti Epiſcopi, quinimmo & ejuſdemmet Cardinalis

ſtalit Archiepiſcopi. Ad veritatem eruendam Mihi videbatur, tres caſus diſtinguendos eſſe. Unum ſcilicet, ubi ambo
2 reperiuntur in ipſa Civitate, vel Diœceſi Lithomanen. Alterum ubi in ipſa Civitate Metropolitica, ſeu ejus Diœceſi, vel Provincia. Et tertium ubi in loco omnino tertio.

3 Primo caſu pro Epiſcopo abſolute reſpondendum cenſui, quoniam in propria Diœceſi reputatur Pontifex, omniumque Superior, ideoque omnes præcedit, quamvis ordine, vel dignitate majores, Chaſſan. *in catalogo gloriæ mundi*, *par.4. conſider.* 22. Barboſ. *de univerſ. Jur. Eccleſ. cap.* 13. *num.* 11.
4 Et habetur in Parocho, qui in propria Parochia præcedit Abbates, ac Dignitates, & Canonicos Cathedralis ſingulariter conſideratos, & non conſtituentes Capitulum, alioſque digniores, Abb. *in cap. poſtulaſtis*, *de conceſſ. præbend.* Tambur. *de jur. Abb. tom.*1. *diſp.*25. *q.*2. *n.*28. *cor.* Penia *deciſ.*261. juxta Lugdunen. in Pampilonen. Præeminentiarum 22. Martii 1604. cor. Litta, & 1. Julii 1609. cor. Pamphilio, Zamoren. Jurium Parochialium 23. Maji 1644. cor. Peuting. & habetur in Ampurien. & Civitaten. præcedentiæ, *hoc eod.*
5 *tit. diſc. ſeq.* & in deciſionibus in ea cauſa editis.

Neque dicebam intrare diſtinctionem inter functiones juriſdictionales, & alias indifferentes, tum quia Doctores indiſtincte firmant dictam concluſionem ad favorem Epiſcopi, vel reſpective Parochi in proprio territorio exiſtentis, ratione illius Præeminentiæ, quam ſecum trahit ipſa qualitas juriſdictionalis, quia ibi reputatur caput, ideoque primum locum occupare debet, tum etiam propter uſum Pontificalium, ac habitus juriſdictionalis, dum privative ad omnes, etiam in actibus indifferentibus, utitur Rocchetto, & Mozzetta, necnon benedictionem Populo impartitur, quod aliis non conceditur, niſi in quibus eadem juriſdictionis ratio militet, ut ſunt Legatus Apoſtolicus, Patriarcha, vel Metropolitanus tempore viſitationis, niſi talis uſus ex aliquo ſpeciali privilegio Sedis Apoſtolicæ etiam
6 in aliena Diœceſi competat, ut forte ſingulariter in honorem Epiſcopi Patriæ Domini noſtri Jeſu Chriſti competit Archiepiſcopo Nazareno, ex firmatis per Rot. *deciſ.*106. *par.* 10. *rec.* cujus deciſionis mentionem habet etiam Ughellus *in ſeptimo tomo Italiæ Sacræ*, ubi agit de hac Eccleſia Nazarena ob ejus reſidendam in Italia, & de quo habetur etiam actum occaſione aliquarum controverſiarum juriſdictionalium, ſeu Præeminentialium inter ipſum, & Archiepiſcopum Tranen. in cujus Diœceſi reſidentiam habet *ſub tit. de juriſdictione in Nazarena diſc.* 20.

7 Quo vero ad alterum caſum, concurſus ſcilicet hujuſmodi Prælatorum in ipſa Civitate Metropolitica, ejuſque Diœceſi, vel Provincia, diſtinguebam inter functiones publicas, & juriſdictionales ratione Epiſcopatus, & Prælaturæ actualis, puta in Synodo Provinciali, in conſecratione Epiſcopi Comprovincialis, in dieta Regni, in coronatione Regis, vel Reginæ, cum ſimilibus, & inter actus omnino indifferentes, ac privatos.

In prima ſpecie abſque dubio pro Epiſcopo reſpondendum eſſe dicebam, quoniam cum iſti ſint actus, qui geruntur in titulum ſub nomine Prælaturæ, dictus Archiepiſcopus titularis, utpote non exiſtens de illo ordine, ſeu genere, nullum jus habet in eis interveniendi, quia extra ſuum officium, unde reputatur vir mere privatus, ac etiam urget eadem ratio caſus præcedentis, ut ſcilicet habens juriſdictionem in proprio territorio, ſeu loco, præcedat non habentem, altera etiam ratione ponderata, quod Metropolitanus cum ſuis Suffraganeis, unum & idem conſtituit Provinciæ corpus, cujus ipſe eſt caput, alii ſunt membra, ideoque non poteſt diverſa perſona intermediare, juxta ea, quæ habentur in quæſtione Vicarii Generalis intermediantis necne inter Epiſcopum, & Capitulum, ex deductis infra in Majoricen. *hoc eod. tit. diſc.* 18. & 19.

Quidquid enim ſit de eo caſu ex ratione univerſæ juriſdictionis, quodque Epiſcopus, & Vicarius, quemadmodum unum Tribunal conſtituunt, ita unam Perſonam repræſentare videntur, ut ibi illa ratio non congruit hujuſmodi Suffraganeo, qui abſque juriſdictione eſt ſimplex miniſter in uſu Pontificalium.

8 Ubi vero agitur de actibus indifferentibus, quales ſunt ſeſſiones in menſa, curru, & aula, & ſimiles, & tunc Mihi inferebat difficultatem obſervantia Curiæ Romanæ, in qua dictus Archiepiſcopus titularis totam ejus prætenſionem fundabat, ut in notulis tranſmiſſis inſinuabatur; verum pro meo judicio, hujuſmodi obſervantia non obſtante, contrarium probabilius videbatur in Civitate Metropolitica, ſeu intra Provinciam, non quidem ex ratione majoris exiſtimationis de facto, quam Epiſcopus in eiſdem notulis deducebat etiam in tertio caſu, ut infra, ſed ex eadem ratione juriſdictionis, ſaltem habitualis, quam Epiſcopi ſuffraganei in univerſa Provincia habere videntur, ideoque ſtare dicuntur in domo propria, & in ſtatu majoris Præeminentiæ, dum Archiepiſcopo negligente, aut non reſidente, Suffraganeus antiquior ejus vices ſupplet, & judicat juxta diſpoſitionem Sac. Conc. Trid. *ſeſſ.* 23. *de reform. c.* 23. Atque Sede vacante, ſi Capitulum Metropolitanæ negligit intra 8. dies legitime Vicarium deputare, idem antiquior Suffraganeus deputat ex eodem Concil. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 16. Prout cauſas Epiſcoporum ſuffraganeorum cum Metropolitano cognoſcit, atque leges in Synodo Provinciali cum Metropolitano, & Coepiſcopis Provincialibus condit, aliaque hujuſmodi gerit, de quibus in eodem Concil. *d. ſeſſ.* 24. *de refor. cap.* 2. Ideoque negari non poteſt ſuperioritas, & juriſdictio habitualis in Provincia, ob quam, ei tanquam digniori majores deberentur Præeminentiæ in hoc territorio ſupra alios, quamvis in majori ordine conſtitutos, ex eadem ratione, de qua in caſibus præcedentibus; quæ ratio non militat in Cappella Pontificia, ſeu alias in Romana Curia, in qua in propoſito omnes Epiſcopi ſunt æquales abſque juriſdictione, nec actuali, nec habituali, excepta illa ſatis remota habituali, quam Epiſcopi habentes Diœceſim actualem habent diſcretive ad ſolos titulares interveniendi ac votum proferendi in Conciliis generalibus, quod eſt quid valde remotum, ideoque ita omnes dicuntur eſſe in loco omnino tertio.

Demum quoad tertium, & ultimum caſum, extra ſcilicet 9
Provinciam, & in loco omnino tertio, ex parte Epiſcopi allegabatur Germaniæ conſuetudo, quæ de facto ab aliqua probabilitate aliena non videtur, quoniam in ea Regione, cum Epiſcopi ob utriuſque juriſdictionis ſpiritualis, & temporalis amplitudinem, aliaſque multas Præeminentias, Principum figuram etiam faciant, de conſequenti reſultat, quod Epiſcopatus non cadunt, niſi in Perſonis ordinis Magnatum, vel ſaltem in valde nobilibus, & potentibus, qui de facto hujuſmodi Epiſcopos titulares Suffraganeorum munus explentes, inter eorum famulos, & ſervitores quodammodo reputant, atque vulgo per Populum inter Epiſcoporum Miniſtros reputantur potius, quam inter Prælatos, itaut inter unos, & alios nulla penitus dignoſcatur comparatio, ſeu proportio, eo modo, quo de facto nos docet praxis Urbis, ubi multi obtinentes primas Dignitates in Cathedralibus, vel Collegiatis inſignibus de partibus, nam in Curia, ut donec in ea morantur ſe ſuſtentare valeant, munus adjutoris Parochorum, ſeu Cappellanorum manualium, & conductitiorum pro funeribus, aliiſque Divinis Officiis explicant, & conſequenter de facto, non curata Dignitate, quam ob- 10
tinent in propria patria, in modica exiſtimatione habentur; atque longe inferiores reputantur nedum Canonicis cujuſlibet infimæ Collegiatæ Urbis, ſed etiam ſimplicibus Sacerdotibus, & Clericis in hoc ſervitorio munere ſe non ingerentibus, & hic de facto videtur caſus.

Quia vero de jure attenditur prærogativa ordinis, ſeu 11
Dignitatis, atque illa conſuetudo, quæ generaliter dat præcedentiam minus digno ſupra digniorem, reputatur corruptela, ex deductis per Gregorium *deciſ.* 310. *num.*5. & Adden. ad eum *deciſ.* 124. *& paſſim.* Idcirco in hac parte contrarium reſpondi, potiſſime ſtante dicta obſervantia Cappellæ Pontificiæ, ac totius Curiæ, non obſtante quod de facto in aliquibus Epiſcopis titularibus, vel etiam actualibus pauperes, & infelices Eccleſias habentibus, ut ſunt plerique in Regno Neapolitano, frequentius vero in Albania, & in Inſulis Arcipelagi, quod comparative ad magnos Epiſcopos, vel Archiepiſcopos intrat eadem ratio, ſeu proportio, quoniam ea non obſtante attenditur ſolum antiquitas promotionis juxta diſpoſitionem juris tanquam inter exiſtentes in eodem ordine.

Cum autem, ut quotidie experimur, ob ingeniorum varietatem, ſive etiam quandoque ob diverſas voluntates non eandem ſinceritatem habentes, nimis varia fuerint vota aliorum, qui hinc inde deſuper conſulti fuerunt, hinc proinde non potuit controverſia ita benevole terminari, ut erat Cardinalis Archiepiſcopi deſiderium, unde conſulta fuit Sacra Rituum Congregatio, cui hujuſmodi reſponſa exhibita fuerant, quæ juxta præmiſſa reſpondit, excepto ſolo caſu actuum indifferentium in loco tertio extra propriam Diœceſim Epiſcopi, quamvis in ipſa Civitate Metropolitica, vel in Provincia, quæ reſolutio in loco vere tertio extra Provinciam probabilis viſa eſt, quamvis de facto dicta conſuetudo Germaniæ ſatis urgeret in contrarium, tam ob diſpoſitionem juris, quam ex obſervantia Cappellæ Pontificiæ, cui principaliter Sac. Congregatio innixa eſt, verum intra Provinciam

Digitized by Google

non potui in præfatæ reſolutionis obſequium captivare intellectum ob dictas rationes, quæ mihi urgere videbantur.

ANNOT. Ad DISC. XVI. cum quatuor ſeqq.

AD materiam præcedentiæ inter Clericos, de qua in his diſcurſibus agitur, videantur ea, quæ habentur infra *diſc.*41. 42. *&* 43.

AMPURIEN. ET CIVITATEN. PRÆCEDENTIÆ

PRO CAPITULO COLLEGIATÆ LOCI NUNCUPATI *DEL TEMPIO* CUM CANONICIS CATHEDRALIS AMPURIEN.

Caſus varie deciſus per Rotam.

Canonici Cathedralis aſſociantes Epiſcopum in viſitatione, ſea alia occaſione ſibi aſſiſtentes, an præcedant in Eccleſia Collegiata ejuſdem Eccleſiæ Capitulum, & Dignitates, ſive in alia Eccleſia Parocham, aut proprium Prælatum, & Rectorem?

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Deciſio cauſæ.*
3 *Concluſio ut Capitulo Cathedralis debeantur Præminentiæ, intelligitur intra propriam Diœceſim.*
4 *Capitulum præcedit omnes etiam in eorum propriis Eccleſiis, & de ratione.*
5 *Univerſitates, & corpora univerſalia præcedunt ſingulos licet digniores.*
6 *Canonici aſſociantes Epiſcopum in Viſitatione, an dicantur habere juriſdictionem, & eſſe Viſitatores?*
7 *Capitulum poteſt repræſentari ab uno, vel duobus Canonicis tantum, & quando id procedat.*
8 *In quo conſiſtat Conſulentium, ſeu Juriſtarum doctrina, & excellentia.*

D I S C. XVII.

1 QUamvis Eccleſiæ Cathedrales Ampurien. & Civitaten. de jure ſint æque principaliter unitæ, atque ipſarum quælibet ſuos limites diſtinctos habeat, ut in alia Ampurien. & Civitaten. Cathedralitatis, ſeu unionis ſup. *hoc eod. tit. diſc.* 7. Nihilominus quia Capitulum Cathedralis Civitaten. actualiter, & de facto deficit, hinc ſequitur, quod Capitulum alterius Cathedralis Ampurien. pariter de facto in iſta etiam Diœceſi, perinde ac ſi acceſſorie, & ſubjective unita eſſet, eandem gerit perſonam, ſeu facit figuram, præſertim vero Epiſcopum hanc Diœceſim viſitantem, duo Canonici dictæ Cathedralis Ampurien. aſſociari ſolent. Unde propterea occaſione viſitandi Eccleſiam Collegiatam ſub Gregor. XV. erectam in Oppido nuncupato *del Tempio*, quod ſupponitur ſubrogatum loco antiquiſſimæ Civitatis Pauſaniæ, alias Civitanen. nuncupatæ, & dirutæ, orta eſt controverſia, an in Choro, aliiſque functionibus dictis Canonicis Cathedralis deberetur præcedentia ſupra ipſius Eccleſiæ Collegiatæ Capitulum, quod collegialiter intervenit, & introducta cauſa in Rota coram Melcio ſub die 28. Novembr. 1659. ad favorem Canonicorum Cathedralis prodiit reſolutio, a qua tamen, in altera diſputatione habita coram eodem occaſione novæ audientiæ, receſſum fuit ſub die 19. Aprilis 1660. ſeu verius dicta prior reſolutio declarata fuit, ut ſcilicet intelligenda veniat, quando Capitulum Cathedralis capitulariter cum Epiſcopo intervenit, ſecus autem ubi agitur de Canonicis ſingularibus, ac diſcretive a Capitulo intervenientibus.

2 (margin, beside "Canonicis Cathedralis deberetur præcedentia")

3 Quamvis autem, poſita hujuſmodi Eccleſiarum, & Diœceſum omnimoda diſtinctione, quæ per unionem æque principaliter conſervari dicitur, ut *d. diſc.* 7. etiam hæc ſecunda deciſio reformatoria parum probabilis eſſet, eo quia Præeminentiæ debitæ Capitulo Cathedralis in omnibus Eccleſiis etiam ſupra earundem Capitula, Prælatos, ſeu Rectores, procedunt in proprio territorio, ſeu Diœceſi, in qua urget ratio juriſdictionis, & ſuperioritatis, non autem in Diœceſi diverſa, in qua tale Capitulum habetur pro perſona privata, nullamque Præeminentialem figuram facit, nihilominus quia de facto obſervantia eſt in contrarium, etiam circa regimen, & juriſdictionem, Sede vacante, juxta deciſiones, de quibus *in d. diſc.* 7. idcirco præſuppoſito hoc ſtatu, & donec revocentur dictæ deciſiones, alias de ſtylo præſupponendæ, probabilem, beneque fundatam dixi hanc ſecundam reſolutionem ita diſtinguentem. Unde propterea conſului Capitulo Collegiatæ, pro quo ſcribebam, ut acquieſceret, potiuſque aſſumeret ſub nomine totius Diœceſis negotium principale ſuper dicta omnimoda ſeparatione Eccleſiarum, & Diœceſum.

Poſita vero unitate, etiam prima deciſio, in iis quæ juris ſunt, dixit veritatem in abſtracto ſuper præcedentia debita Canonicis Cathedralis ſupra proprios Canonicos, Rectores, vel Prælatos in ipſiſmet eorum Eccleſiis intra Diœceſim, ſed fallacia fuit in applicatione, bene declarata per poſteriorem reſolutionem, quoniam intelligitur, quando dicti Canonici collegialiter conſtituunt Capitulum Cathedralis, cui ſupra omnes debita eſt præcedentia, ex ea clara ratione, quod illud conſtituit unum, & idem corpus cum Epiſcopo, ideoque ſicut iſte omnes, & ubique in Diœceſi præcedit, ita etiam Capitulum, ne membra ſeparentur a ſuo capite, Felin. *in cap. cum non liceat, num.* 2. *de præſcript.* Gemin. *in cap. quamvis*, §. *quamquam, de præbend. in* 6. & cæteri per Grattan. *diſcept.* 111. *num.* 2. *cum ſeq.* Barboſ. *de Canonicis, cap.* 18. *num.* 44. *cum ſeqq.* ubi plures refert reſolutiones Sac. Congregationis. 4

Alia etiam accedente ratione, quod penes Capitulum reſidet Epiſcopalis juriſdictio, & ſuperioritas ſupra omnes ſaltem habitualis, ad actum deducibilis, Sede vacante, vel etiam plena in pleriſque caſibus, ideoque ſemper Superior præcedere debet ſubditum, atque ſuper eum Præeminentiam habere, ut habetur etiam in Surrentina, & in aliis *ſub tit. de juriſdict.* Et ob quam rationem intellectus non acquieſcit opinioni, quam aliquando tenuit Sac. Congregatio Rituum, ut in funeribus, quæ fiunt in Eccleſiis Regularium cum interventu Capituli Cathedralis, Præeminentia celebrandi officium ſpectare debeat ad Prælatum Regularem, ſeu ab eo deputandum, eo modo, quo ſpectat in concurſu Parochi, vel Capituli Collegiatæ, quoniam magna differentia eſt inter unum caſum, & alterum, ob dictam rationis diverſitatem, ut habetur deductum in Calaritana funerum, *hoc eodem tit. diſc.* 22.

Non bene autem hæc applicabantur ad caſum controverſiæ, in quo non agebatur de Capitulo, ſed de aliquibus Canonicis ſingularibus, qui licet digniores eſſent ſingulis Canonicis Collegiatæ, nihilominus cedere debent locum Capitulo, ſeu Collegio, ex regula, quod univerſitates, ſeu corpora politica præcedunt ſingulos quamvis alias digniores, Gratian. *dicta diſcept.* 111. *num.* 10. *cum ſeqq.* Barboſ. *de Canonicis, cap.* 18. *num.* 63. Et in ſpecie *deciſ.* 111. *num.* 8. *& ſeq. p.* 5. *rec.* atque in hujus cauſæ ſecunda deciſione. 5

Scribentes in contrarium, fundamentum in eo conſtituebant, quod iſti Canonici non intervenirent in ea Eccleſia voluntarie, ac jure mere privato, ſed potius juriſdictionaliter tanquam Superiores, aſſociando ſcilicet Epiſcopum in viſitatione ad præſcriptum Sac. Conc. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 6. & conſequenter, quod tanquam Superiores tunc præcedentiam habere debebant contra Capitulum ſubditum viſitandum, verum quamvis aſſumptum in abſtracto ſubſiſteret, adhuc tamen fallacia erat in applicatione, quoniam ut habetur particulariter actum in Romana Religionis Minimorum *ſub tit. de Regular.* circa præcedentiam Sociorum, ſeu Aſſiſtentium Generalis ſupra Provinciales, vel Correctores, id recte procedit, quando ſocii ſunt etiam Conjudices, coæquale, ac deciſivum votum habentes cum Prælato, cum quo unum, & idem corpus politicum conſtituunt, repræſentativum perſonæ intellectualis Viſitatoris. Quod dici non poteſt de hujuſmodi Canonicis ad præſcriptum dicti decreti conciliaris aſſociantibus Epiſcopum viſitantem, dum præſtant ſolum aſſiſtentiam, prout facti eſt, & pro conſilio, non autem cum voto deciſivo, & tanquam Conjudices. 6

Satis quoque inſiſtebant cum copioſis allegationibus ſuper concluſionem, de qua in Cæſarauguſtana Canonicatus, *ſub tit. de Canonicis, & Capitulo*, ac in deciſionibus in ea cauſa editis coram Dunozetto, Bichio, & Albergato, quod ſcilicet Capitulum poteſt repræſentari etiam per duos Canonicos, quinimmo etiam per unum, in quo totum jus Capituli reſidere poteſt, ſed pariter admittendo concluſionem tanquam veram, dicebam fallaciam conſiſtere in applicatione, ideoque prorſus inane, ac extra propoſitum remanebat illa copioſa allegationum congeries, ex qua ignarum vulgus judicium efformare ſolet, quoniam id recte procedit, quando cæteris Canonicis cenſuratis, ſeu alias impeditis, vel deficientibus, 7

tibus, aliqui licet pauciores, etiam tres, vel duo, quinimmo unus ſunt non impediti, & habiles ad repræſentandum univerſitatem, & corpus politicum Capituli, cujus nomine explicent actum tanquam Capitularem, ea deductis in ead. Cæſaraugustana, quæ omnia in præſenti deficiebant, quoniam iſti Canonici in hoc actu non interveniebant nomine Capituli tanquam explicantes actum univerſitatis, ſeu Capitularem, ſed tanquam ſingulares Epiſcopum aſſociantes.

8 Item quia non deficiebant, neque impediti erant alii Canonici, qui remanſerant in ipſa Cathedrali, ubi conſtituebant Capitulum, quod eſt unicum corpus individuum unius formalis, ſeu intellectualis Perſonæ repræſentativum, & conſequenter non poterat unum, & idem corpus, eodem tempore eſſe in duobus locis, ideoque verificabatur id, quod frequentiſſima, & quotidiana eſt mea dicendi conſuetudo, conſulentium eruditionem, ac excellentiam, non conſiſtere in cumulo allegationum, cuique longe infra mediocritatem ſatis facili ob librorum, & collectorum copiam, ſed in applicatione congrua ad caſum, de quo agitur, & ex qua incongrua applicatione, ſeu incongrua concluſionum conſarcinatione fieri ſolita per modernos potius collectores, & tranſcriptores, quam Doctores, adeo magna inolevit confuſio, in dies major, ac intolerabilis efficienda in iſta facultate, & ſic totum conſiſtit in bene diſtinguendo, & congrue applicando.

MAJORICEN. PRÆCEDENTIÆ PRO CAPITULO CATHEDRALIS CUM VICARIO GENERALI.

Diſcurſus pro directione.

An & quando Vicarius Generalis Epiſcopi in Choro, aliiſque functionibus præcedat Capitulum Cathedralis, ejuſque Dignitates, & Canonicos, vel potius e converſo eis locum cedere debeat?

SUMMARIUM.

1 *Caſus controverſia.*
2 *Refertur opinio volentium Vicario non competere præcedentiam ſuper Capitulum, & primam Dignitatem.*
3 *Contrariam opinionem tenet Sac. Congregatio Rituum.*
4 *Quando contraria conſuetudo etiam bene probata non ſuffragetur.*
5 *Conſuetudo, per quam inferior præcedit Superiorem, eſt corruptela.*
5 *Quando conſuetudo ſit ſuſtentabilis.*
7 *Conſuetudo, quæ canonizat unam ex duabus controverſis opinionibus, non eſt contra jus.*

DISC. XVIII.

1 DEnegante Capitulo Cathedralis Majoricen. præcedentiam Vicario Generali Epiſcopi, curavit iſte obtinere a Sacr. Congregatione Rituum reſcriptum antiquis, ac frequentibus ejusdem Sacr. Congregationis decretis conforme, ſuper Vicarii præcedentia adverſus Capitulum, ejuſque primam Dignitatem, cumque Agentes pro Capitulo curarent hujus reſcripti revocationem obtinere, atque meum requiſiſſent patrocinium, dixi inanem laborem eſſe ita abſque juſtificationibus hujuſmodi opus tentare, quoniam quicquid ſuper hoc articulo Scribentes variaverint, Sac. Congregatio firmiter tenet opinionem Vicario favorabilem ſuper ejus præcedentia, excepto caſu, in quo Dignitates, & Canonici cum Pluvialibus, & Planetis Epiſcopo aſſiſtentiam facerent, ideoque antequam opus tentaretur, conſului obtinendam eſſe remiſſoriam, ad effectum probandi conſuetudinem per eoſdem Agentes conſtanter præſuppoſitam, prout obtenta fuit, cum incertitudine tamen quid inde ſequutum ſit.

2 Pro inſtructione tamen ejuſdem Capituli, atque ad effectum bene concludendi probationes, eiſdem Agentibus inſtantibus, diſcurſum edidi, in quo dicebam, quod licet Menoch. *conſ.* 51. & 257. & latius Joannes Pichardus apud eundem Menoch. *conſ.* 52. plene, ac elaborate, cum pluribus auctoritatibus, & rationibus ibi videndis, ſuſtineant partes Capituli, ejuſque primæ Dignitatis, ac etiam ſatis urgeat ratio unitatis corporis, quod conſtituunt Epiſcopus tanquam caput, & Canonici tanquam membra, unde propterea incongruum, & monſtruoſum eſt, ut inter caput, & membra in eodem corpore aliquid extraneum commiſceatur, ex plene collectis per Gratian. *diſcept.* 111. *n.* 1. *cum ſeq.* Mareſcott. *lib.* 1. *var. cap.* 69. apud quos cæteri. Alii vero diſtinguere ſolent inter actus juriſdictionales, & non juriſdictionales.

Nihilominus S. Rituum Congregatio, hac diſtinctione rejecta, excepto ſolum dicto caſu aſſiſtentiæ cum paramentis, indefinite ſequitur opinionem Abb. *conſ.* 21. *part.* 1. quam cæteri ſequuntur deducti *in voto Cantuccii regiſtrato* apud Gratian. *d. diſcept.* 111. *n.* 24. *& ſeq.* ſuper præcedentia Vicario debita, ut patet ex declarationibus regiſtratis per Barboſ. *in ſumma Apoſtolicarum deciſionum*, verbo *Vicarius Generalis circa locum, & præcedentiam, collect.* 714. atque hoc jure vivitur quoties non conſtet de legitima conſuetudine bene probata. 3

Quatenus vero ad hujuſmodi conſuetudinem pertinet, advertebam plures caſus diſtinguendos eſſe, quorum primus eſt, quando Vicarius Generalis, abſente Epiſcopo, intervenit in Capitulo, vel altera functione tanquam Præſidens, & Superior, loco, & vice Epiſcopi abſentis, & tunc dicebam deſperatum opus videri, quoniam dum intervenit tanquam Præſidens, & Superior, omnino incongruum eſt, ut locum cedat ſubdito, & inferiori, unde quando etiam hujuſmodi conſuetudo probaretur, illa reputaretur potius corruptela, qualis dicitur ea, per quam ſubditus præcedat Superiorem, ut in ſpecie habetur *in d. voto Cantuccii*, & admittitur apud Gratian. *dicta diſcept.* 111. *num.* 16. *cum ſeq.* & generaliter Gregor. *deciſ.* 310. *num.* 5. & Adden. *ad eum deciſ.* 124. Rota *dec.* 3. *&* 111. *part.* 5. *recent.* 4

Clarius vero, ac extra difficultatem, quia iſto caſu conſuetudo erat omnino improbabilis, dum in facto ſupponebatur illum Vicarium, ſeu Delegatum particularem, qui in iſta Eccleſia deputari conſuevit pro ſolo interventu, ſeu præſidentia in Capitulo vice Epiſcopi abſentis, quoties non eſt in habitu Canonicali, primum locum occupare; ſi enim iſte Vicarius particularis, qui proinde ad differentiam Vicarii Generalis nuncupatur *Capitularis*, minorem abſque dubio habens juriſdictionem, & Præeminentiam, atque jure forenſi potius cenſendus præcedit, multo magis extra difficultatem eadem præcedentia debetur Vicario Generali in univerſa Epiſcopali juriſdictione repræſentante Epiſcopum, cum quo unum, & idem Tribunal conſtituit. 5

Alter caſus eſt, ubi agitur de actibus Collegialibus, ſeu Capitularibus, in quibus intervenit etiam Epiſcopus, ut eſt in celebratione Synodi, in Proceſſionibus, & ſimilibus, & tunc licet, ut dictum eſt, Sacra Congregatio teneat opinionem Abbatis, & ſequacium ſuper Vicarii præcedentia, nihilominus id non eſt expreſſe determinatum in jure, ſed eſt articulus inter Doctores controverſus, & in quo, ubi auctoritas Sac. Congregationis non urgeret, probabilior magiſque fundata videtur diverſa opinio, quam ſuſtinent Menoch. Pichard. Mareſcott. & Gratian. *locis citatis*, & cæteri apud eos, ob dictam ſatis convincentem rationem unitatis corporis, unde propterea monſtruoſa eſt alterius extranei interſecatio, ac etiam, quia præſente, & interveniente Epiſcopo, neceſſarius non videtur interventus Vicarii, cujus officium non eſt neceſſarium, quoniam Epiſcopus poteſt judicare, & adminiſtrare per ſeipſum, ac nullum habere Vicarium, ut apud Cavaler. *deciſ.* 418. & habetur in Acernen. *diſc.* 24. & in aliis *ſub tit. de juriſd.* ideoque ubi dicta conſuetudo probaretur, etiam ſimplex quadragenaria, quinimmo, & minor, meo judicio videretur ſufficiens, quoniam non agitur de conſuetudine habente poſitivam juris reſiſtentiam, ſed potius decidente unam ex duabus opinionibus in articulo controverſo, ideoque magis præter, quam contra jus, juxta *deciſ.* Putei 240. *in fin. lib.* 3. *deciſ.* 20. *n.* 7. *par.* 3. *rec.* incertum tamen eſt, quid inde ſequutum ſit, ſed ea dicta ratione, ſatis honeſta, & probabilis Mihi videbatur Capituli prætenſio. 6 7

MAJORICEN. FUNCTIONUM PRO CAPITULO CATHEDRALIS CUM ARCHIDIACONO, ALIISQUE DIGNITATIBUS.

Caſus diſputatus in Congregatione Rituum occaſione remiſſoriæ obtentæ.

De functionibus Pontificalibus, vel majoribus, quæ abſente, vel impedito Epiſcopo pertinent ad Archidiaconum, ſeu primam Dignitatem, an ex conſuetudine ſint ad diſpoſitionem Capituli, itaut faciendæ ſint per Capitularem ab eo deputatum?

Et de ſtylo Sacræ Congregationis ſuper conceſſione remiſſoriæ ad probandas hujuſmodi conſuetudines primæ Dignitati præjudicialas.
Item jus adminiſtrandi Sacramenta Epiſcopo infirmo, eique mortuo faciendi exequias, ad quem pertinaat, an ad Parochum, val ad Capitulum, ſeu primam Dignitatem Cathedtalis?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De ſtylo S. Congregationis concedendi remiſſoriam inferiori adverſus primam Dignitatem ſuper probatione conſuetudinis cum clauſula*, ſine præjudicio.
3 *Declaratur quomoda, & quando dictus ſtylus procedat, & de illius ratione.*
4 *Conſuetudo ut inferior faciat functiones primarias debet eſſe immemorabilis.*
5 *Ubi agitur de probatione per immemorabilem, iſta exigit canonizationem per tres conformes.*
6 *De differentia, ubi prima Dignitas contendit cum alia Dignitate inferiori ſingulari, & ubi cum Capitulo, & de ratione.*
7 *Vicarius capitularis, vel generalis non poteſt ſe ingerere in functionibus Pontificalibus in præjudicium primæ Dignitatis.*
8 *Accedente fumo datur remiſſoria cum retardatione etiam in executivis.*
9 *Epiſcopo infirmo, vel mortuo jus adminiſtrandi Sacramenta, vel faciendi funus pertinet ad Capitulum privative ad Parochum.*
10 *Dignitates non ſunt de Capitulo.*
11 *De ratione ob quam ad primam Dignitatem pertinet facere functiones Pontificales, & majores.*
12 *Sede vacante, an de jure exercitium juriſdictionis pertineat ad Archidiaconum primam Dignitatem?*
13 *Facere funus Epiſcopo, vel alteri primario Viro dicitur functio major, & Pontificalis remiſſive.*

D I S C. XIX.

1 PRætendenta Capitulo Cathedralis Majoricen. de illius Eccleſiæ conſuatudine, functiones Pontificales, & majores, abſente, vel impedito Epiſcopo, axplicandas aſſe per illum Capitularem, quem ipſum Capitulum pro tempore deputaret, non autem per Archidiaconum primam Dignitatem, vel ſucceſſiva per alias Dignitates, idemque circa adminiſtrationem Sacramentorum Euchariſtiæ, & axtremæ Unctionis Epiſcopo infirmo, ejuſdemque defuncti funus, ſeu exequias, a pluribus annis caſus ſuſtulit occaſionem de hoc dubitandi, ſtante quod Archidiaconus, aliæque Dignitates, (quæ juxta diſpoſitionem juris ibi a contraria conſuetudine non alteratam, non ſunt de Capitulo, neque in eo votum habent) ex Apo-
2 ſtolica diſpenſatione, annexum quoque habuerunt Canonicatum, cujus ratione, utpote axiſtentes de Capitulo, illius jura potius, quam Dignitatis conſervare curarunt, cum autem caſus dediſſet, Archidiaconatum primam Dignitarem, ac atiam alteram Sacriſtæ, ſine Canonicatu proviſas aſſa, unde propterea iſti modemi illarum poſſeſſores non erant Capitulares, id proinde huic controverſiæ cauſam dedit, prætendente Archidiacono prima Dignitate, & ſucceſſive alia Dignitate poſtmodum veniente, juxta diſpoſitionem juris, hodie ex
3 tot declarationibus Sac. Congregationis redditam incontrovertibilem, ad ipſum potius ſpectare jus explicandi Pontificales, ac majores functiones, Epiſcopo abſente, vel impedito, unde introducta cauſa in Sacra Congregatione Rituum, atque allegata ex parte Capituli dicta contraria conſuetudine, ut hujuſmodi functiones explicari non deberent, niſi per unum ax Capitularibus ab ipſo Capitulo deputandum, petitaque ad hujuſmodi conſuetudinem probandam remiſſoria, cum huic altera Pars ſe opponaret, prætendando eam concedendam non eſſe, niſi juxta ſtylum Sac. Congregationis reſcribendi cum clauſula, *non retardata interim poſſeſſione primæ Dignitatis*.

4 Super hoc aſſumpta diſputationa, cum ex parte Capituli vehemens fumus dictæ conſuetudinis daretur, per multas bene concludentes atteſtationes Cappellanorum, aliorumque Miniſtrorum, qui longiſſimo tempore in iſta Eccleſia verſati arant, dicebam Scribens pro Capitulo etiam cum ſenſu veritatis (qualem Sac. Congregatio agnovit, concedendo ſimpliciter, & abſque dicta clauſula remiſſoriam, & compulſoriam) hujuſmodi ſtylum, quem admittebam verum, & practicatum, ut præſertim ſciabam fuiſſe practicatum in una Melphicten. ac etiam in altara Vigilien. de quibus habetur mentio infra in Parmen. præcedentiæ *diſc. ſeq.* recte procedere in caſibus, de quibus agebatur in dictis Melphicten. & Vigilien. ac ſimilibus, ubi ſcilicet contentio eſt inter Archidiaconum, & Archipresbyterum, ſeu primam, & ſecundam, aut alias inferiorem Dignitatem, cum tunc prima Dignitas habeat juris aſſiſtentiam, inferior vero reſiſtentiam, donec probetur conſuetudo immemorabilis, quæ neceſſaria eſt, & alia minor non ſufficit, ut *in praxi Archiepiſcopalis Neapolis, cap.* 53. Barboſ. *in ſumma Apoſtolicarum deciſionum, verbo Dignitas* prima Collectan. 253. Rota *deciſ.* 244. *par.* 3. *rec.* cum aliis, de quibus infra, *diſc. ſeq.*

Quoties vero in iis, in quibus jus reſiſtit, ceſſante Apo- 5
ſtolico privilegio claro, remanet ſolum via probationis per immemorabilam, iſta utpote altioris indaginis exigit canonizationem per tres conformes, interim vero conceditur manutentio Superiori, ſeu digniori habenti juris aſſiſtentiam ax iis, quæ ſatis frequenter habentur in Toletana, in Vulturarien. in Anglonen. & in aliis *ſub tit. de juriſdictione*, ac etiam ad materiam decimarum, & ſimilium, atque huic rationi bena innixus aſt hic ſtylus.

Iſta vero ratio adaptabilis non eſt ad caſum, in quo 6
controverſia non ſit cum aliqua ſingulari Dignitate, vel Canonico, ſed cum ipſo Capitulo, quod abſque dubio eſt dignius qualibet ſingulari Dignitate, quamvis prima, cum ſemper univerſitas vincat ſingulos, potiſſima ob Epiſcopalem juriſdictionem, & ſuperioritatem in ipſo Capitulo reſidentem, & Epiſcopo mortuo, ſeu alias impedito, quemadmodum anim habet jus deputandi Vicarium, cui licet inferiori, prima Dignitas obedire tenetur, eumque in Superiorem agnoſcere, aliosque actus juriſdictionis, & ſuperioritatis Epiſcopo mortuo, vel impedito facere poteſt, ex quodam jure non decreſcendi, ex ceſſante capite remanente tota juriſdictione, ſeu Præeminentia Epiſcopali, & Cathedratica penes reliquum corpus Eccleſiæ Cathedralis conſtitutivum, ita nulla poſitiva reſiſtentia adeſſe videtur, ut una cum juriſdictione aliiſque Præeminentiis Epiſcopalibus, iſta etiam in Capitulum tranſeat, & ſic non urget illa reſiſtentia, quæ urgere dicitur, quando inferior ſingulariter conſideratus præcedit Superiorem, ſeu minus dignus digniorem, quoniam hujuſmodi functiones ita non dicuntur explicari per illum Capitularem inferiorem ſingulariter, & de per ſe conſideratum, ſed tanquam repræſentativum Capituli dignioris, & Superioris.

Et licet iſta ratio ſola, & de per ſe, in puncto juris 7
non ſufficit, quia paſſim deciſum aſt per Sacram Congregationem, Vicarium Capitularem non poſſe in hujuſmodi functionibus ſe ingerere in præjudicium primæ Dignitatis, quinimmo neque Vicarium generalem, etiam ita expreſſe demandante Epiſcopo, qui deſuper ſtatuendi poteſtatem non habet. Attamen eadem ratio conſiderabilis aſt in ordina ad conſuetudinem, ut iſta dici non poſſit irrationabilis, ſeu habens poſitivam juris reſiſtentiam, unde ſucceſſive præciſa requiratur immemorabilis, ſed ſufficiat, vel ordinaria decennalis, vel ad ſummum quadragenaria, utpote, potius præterquam contra jus, ſive potius juris interpretativa, quam correctiva.

Multo magis ad effectum præſentis diſputationis, acce- 8
dente vahementi fumo, ex quo regulariter exceptis cauſis beneficialibus, ad effectum remiſſoriæ non neceſſario excluditur ſuſpicio calumniæ, & ſucceſſive pro Judicis arbitrio etiam in judiciis poſſeſſoriis, & executivis concedi ſolet remiſſoria cum retardationa, quamvis alias regula eſſet in contrarium, ut apud Seraph. *dec.* 298. apud Royas *dec.* 121. *n.* 1. *&* 466. *n.* 9. *& in aliis*, & hæc quoad majores, & Pontificales functiones.

Quo vero ad adminiſtrationem Sacramentorum Epiſcopo 9
infirmo, ac officium ſuper funere eo defuncto, alii hujus partis Defenſores credebant caſum eſſe planum pro Capitulo ob aliquas declarationes ejuſdem Sac. Congregationis, præſertim de recenti in una Teleſina 1. Aprilis 1662. in qua firmatur hujuſmodi functiones ſpectare ad Capitulum Cathedralis privative ad Parochum, intra cujus limites domus Epiſcopalis ſita ſit, ac Epiſcopus vivat, & conſequenter cum ſit functio Capitularis, non poterant Dignitates in ea ſe ingerere, quoniam circumſcripta conſuetudina, quæ in iſta Eccleſia non adeſt, de jure Dignitates non ſunt de Capitulo, ex deductis per Barboſ. *de Canonicis*, *c.* 5. *n.* 1. Unde propterea habemus in beneficialibus, ut concluſio quod poſſeſſio Canonicatuum capi debet capitulariter, locum non habeat in Dignitatibus, niſi de particulari conſuetudine ſint etiam de Capitulo, ut *deciſ.* 175. *&* 177. apud Poſt. *de manut.* in Bitteten. Archipresbyteratus 4. Julii 1646. cor. Meltio, & in aliis.

Verum diverſa erat mea ſententia, quod ſcilicet præmiſſa, 10
quæ dicta ſunt de functionibus majoribus, & Pontificalibus, in iſtis

in iſtis quoque locum habeant; admittebam ſiquidem tamquam certum, & indubitatum, etiam ſeclusis dictis declarationibus, quod hoc jus ſpectaret ad Capitulum privative ad Parochum; tum quia prorſus incongruum, & monſtruoſum videtur, ut ille, qui comparative ad Epiſcopum eſt ovis, ſeu ſubditus, & inferior miniſter, ita ſit ſui Paſtoris Paſtor, ac ſui Superioris, & Domini Superior; Tum etiam quia cum corpus formale Eccleſiæ Cathedralis, ut frequenter in aliis *hoc tit.* & alibi habetur, conſtituatur per Epiſcopum tamquam caput; & Capitulum tanquam reliquum corpus, cujus membra ſunt Canonici, & Dignitates; idcirco ad reliquum corpus pertinet capiti infirmo, ſeu laboranti occurrere, ſive ipſo deficiente, totum jus, ſive juriſdictionale, ſive præeminentiale ex quodam jure non decreſcendi, ut ſupra penes reliquum corpus remanet.

11 Difficultas vero eſt, his etiam poſitis, cum ipſum Capitulum ſit corpus inanimatum, quod per ſeipſum naturaliter, & de facto explicare non poteſt hujuſmodi actuum exercitium, explicandum a Perſona ſingulari. Quod ſcilicet iſta Perſona debeat eſſe illa, quæ in illo corpore ſit dignior, ac facit primam figuram, nam etiam reliquæ functiones majores, & Pontificales, abſente, vel impedito Epiſcopo, habitualiter ad Capitulum ex dictis rationibus pertinere debent, ſed quoad actum, ſeu exercitium pertinent ad primam Dignitatem tanquam principale, & dignius membrum iſtius corporis. Eodem modo, quo juxta quotidianam praxim in omnibus functionibus, & actibus, etiam prophanis, & mere cæremonialibus, in quibus Capitulum, Civitas, ſeu aliquod Collegium, tam eccleſiaſticum, quam ſæculare, totum, & collegialiter de facto intervenit dignior, ſeu primus inter illius corporis membra pro omnibus loquitur. Ac eo modo quo Chriſto interrogante totum Collegium Apoſtolorum, quem eum eſſe dicerent? Petrus tanquam inter eos primus ex perſona omnium reſpondit, *Tu es Chriſtus Filius Dei vivi, &c.* Atque iſta eſt ratio, ob quam hujuſmodi functiones pertinent ad primam Dignitatem, quia licet in actibus mere Capitolaribus, Dignitates non ſint de Capitulo, in præeminentialibus tamen ſunt de iſto corpore, ejuſque membra digniora?

12 Adeout non deſint volentes de jure, ac circumſcripta Concilii diſpoſitione, juriſdictionem Epiſcopalem habitu competentem Capitulo, in exercitio ſpectare ad Archidiaconum, ſeu primam Dignitatem. Quod etiam poſt Concilium aliqui volunt, illo intermedio tempore, quo ad Vicarii deputationem proceditur, licet hæc opinio, ceſſante conſuetudine, non ſit recepta; cum de reliquo nulla videatur differentia inter iſtas functiones concernentes perſonam Epiſcopi infirmi, vel mortui, & alias quoniam ut habetur in Mediolanen. intendiſen *ſub tit. de juridict. diſc.* 30. hujuſmodi functiones funeris Viri in loco primarii, inter majores, & Pontificales numerandæ videntur.

13 Ideoque concludebam, punctum generaliter, & indefinite conſiſtere in eo, quod quemadmodum quoad juriſdictionalia, & alia concernentia Eccleſiæ adminiſtrationem, Capitulum facultatem habet excluſive ad Dignitates, alium deputandi in Vicarium, & Oeconomum pro juriſdictionis, ac adminiſtrationis exercitio, ita etiam eandem facultatem habeat quoad hujuſmodi præeminentialia ex conſuetudine; non contra, ſed præter jus, cum aliud ſit agere de caſu controverſiæ inter ipſas ſingulares Dignitates, ut minus dignus præcedat digniorem, in quibus terminis intrat juris reſiſtentia; aliud vero inter ipſum corpus habens Præeminentiam habitualem, & ejus membra, & in quibus reſideat exercitium.

PARMEN. PRÆCEDENTIÆ PRO ARCHIDIACONO CUM ARCHIPRESBYTERO CATHEDRALIS.

Caſus diſputatus in Sacra Congregatione Rituum, & reſolutus ut infra.

De præcedentia inter Archidiaconum, & Archipresbyterum, & ad quem reſpective pertineat, abſente, vel impedito Epiſcopo, majores, ac Pontificales functiones peragere; Et an hodie hujuſmodi Præeminentiæ competant ratione ipſius Archidiaconalis, ſeu Archipresbyteralis Dignitatis, vel potius ratione primæ Dignitatis, quocumque vocabulo nuncupetur?

Card. de Luca, Lib. III.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutio Sacræ Congregationis.*
3 *Diſtinguuntur puncti ſeu inſpectiones cauſæ.*
4 *In Italia regulariter Archidiaconatus eſt prima Dignitas.*
5 *Quomodo dignoſcatur prima Dignitas.*
6 *An ex ſeſſione in loco digniori?*
7 *In eadem Eccleſia poſſunt eſſe duæ majores, & primæ Dignitates inæquales.*
8 *Siniſtrum latus quandoque dignius reputatum.*
9 *Non implicat quandoque minus dignum occupare locum digniorem, & de ratione ob quam in Choro Archipreſbyter ſedeat in digniori loco quam Archidiaconus.*
10 *Præeminentia explicandi functiones Pontificales, & majores ſpectat ad primam Dignitatem quocumque nomine nuncupetur.*
11 *De deciſionibus agentibus de Archidiacono cum Archipresbytero quomodo intelligendæ ſint.*
12 *De ratione ob quam ad primam Dignitatem hæc pertinent.*
13 *Quomodo intelligenda ſint ea, quæ apud Canones habentur de Archidiacono, & Archipresbytero.*
14 *Archidiaconus, & Archipresbyter noſtrorum temporum ſunt tales non proprie, ſed abuſive.*
15 *De dicto Innocentii circa Archidiaconum Parmæ, & num. 23.*
16 *Conſuetudo in hac materia debet eſſe immemorabilis.*
17 *De requiſitis immemorabilis, & quomodo practicet Sacr. Congregatio in concedenda remiſſoria.*
18 *Sententia recipit interpretationem a jure.*
19 *Unde proveniunt æquivoca, quæ in hac materia ſumi ſolent.*
20 *De ratione, ob quam Archipresbyter in iſta Eccleſia non poteſt prætendere has Præeminentias.*
21 *Non defertur Doctoribus circa conſuetudines, ut ea, quæ facti ſunt.*
22 *Innocentius IV. fuit Canonicus Parmenſis.*
23 *Expenditur dictum Innocentii, de quo num. 15.*

D I S C. XX.

ANtiqua eſt præcedentiæ, ac Præeminentiarum controverſia, inter Archidiaconum, & Archipresbyterum Cathedralis Parmen. in qua ex aliis præcedenti ſæculo in cauſa ſcribentibus, quorum labores oblivionis ſepulchro non ſubjecerunt, pro Archidiacono ſcripſit Barbatia *conſ.* 5. *lib.* 2. & pro Archipresbytero Riminal. jun. *conſ.* 151. Unde de anno 1575. produit ſentententia Epiſcopi, per quam declaratur, Archidiaconum uti obtinentem primam Dignitatem, tam de jure, quam ex diſpoſitione cujuſdam libri illius Eccleſiæ *Ordinares*, ſeu *Bernardi* nuncupati, in omnibus functionibus, ac actibus, tam publicis, quam privatis, præcedere debere Archipresbytero, aliiſque Dignitatibus, præterquam in adminiſtratione Divinorum, ac etiam in quaſi poſſeſſione ſedendi in primo ſtallo Chori a dextris Epiſcopi, in qua Præeminentia conceſſa fuit Archipresbytero manutentio, ſalvis in hoc juribus Archidiaconi in petitorio. Cum autem in hoc ſæculo caſus dediſſet, prædeceſſorem Archidiaconum ſpatio annorum circiter 35. ſolo Diaconali ordine contentum ſuæ Dignitati annexo, ad Presbyteratum aſcendere noluiſſet; hinc proinde ceſſavit occaſio hujuſmodi controverſiarum ſuper Præeminentia explicandi Pontificales, ac majores functiones in Divinis, hoc tempore per Archipresbyterum, utpote Sacerdotem explicatas. Reſignato vero Archidiaconatu ſucceſſori Presbytero, hic prætendere cœpit hujuſmodi functiones ad ſe ſpectare, & quamvis ad jurgia evitanda concorditer compromiſſum inierint, attamen Arbitri inter 2
ſe diſcordes conſilium petierunt a Sacra Rituum Congregatione, a qua poſt pluries propoſitam cauſam prodiit quædam reſolutio, cui neutra partium acquievetit, unde propterea pendet repropoſitio.

In hujuſmodi autem diſputationibus, præſertim in ultima, 3
quando nota erant utriuſque partis motiva, & fundamenta, Scribens pro Archidiacono, pro clariori, ac methodica reſolutione, diſtinguebam controverſiam in quatuor inſpectiones, ſeu punctos. Primo nempe circa qualitatem primæ Dignitatis poſt Pontificalem, penes quem hujuſmodi contendentium reſideret. Secundo circa functiones Pontificales, & primarias ad Epiſcopum, volentem regulariter pertinentes, prout ſunt delatio Sanctiſſimi in ſolemnibus Proceſſionibus Corporis Chriſti, & Cœnæ, diſtributio Candelarum, Palmarum, & Cinerum, celebratio Miſſæ ſolemnis in diebus Nativitatis Domini, Reſurrectionis, Pentecoſtes, & Sancti Titu-

tularis, ſeu præcipui Protectoris, cum ſimilibus, ad quem ſcilicet, abſente, impedito, vel nolente Epiſcopo, hujuſmodi functionum explicatio pertineat in mero puncto juris, ſeclusa conſuetudine; tertio circa præcedentiam, ac Præeminentias in genere, in reliquis omnibus functionibus, & actibus, tam publicis, quam privatis, ac tam juriſdictionalibus, quam cæremonialibus explicari ſolitis per aliquam Dignitatem, ut ſunt præſidere in Choro, convocare Capitulum, dirigere Proceſſiones, indicere principium, vel finem officii, dare candelam, palmam, & cinerem ipſi Epiſcopo celebranti, eidem præſentare ordinandos, cum ſimilibus; & quarto demum, poſita in præmiſſis omnibus diſpoſitione juris, an & in quo illa alterata ſit per hujus Eccleſiæ particularem conſuetudinem, vel ſtatutum, ſeu librum, qui nuncupatur *Ordinarius, ſeu Cæremoniale Bernardi*.

4 Quoad primum dicebam, tam de jure, quam de facto, fundatam eſſe Archidiaconi intentionem ſuper qualitate, ſeu præeminentia primæ Dignitatis. De jure ſiquidem in Italia non docto de limitatione, regula eſt, Archidiaconatum eſſe primam Dignitatem, Archipresbyteratum vero ſecundam, ut cæteris allegatis habetur apud Barboſ. *de can. c.5. n.38. & ſeqq.* & ſæpius firmavit Rota, præſertim apud Merlin. *dec. 192. n.3. & dec. 443. n. 23. p.9. rec. & 99. p. 10.* in quibus Concordantes; & de facto, quia ſemper Archidiaconatus conferri conſuevit per Sedem Apoſtolicam tanquam prima Dignitas ob fixam, & invariabilem reſervationem reſultantem *a regula quarta*; e converſo autem Archipresbyteratus conferri conſuevit per Ordinarium, quando accidentalis reſervatio ratione menſium, vel ex alia circumſtantia aliud non induxit, quod eſt potiſſimum indicium ex-
5 cluſivum primæ Dignitatis, ut advertitur *d. deciſ. 99. p. 10. rec.* Et clarius accedentibus dicta ſententia Epiſcopi lata de anno 1575. & quampluribus enunciativis, tam in Synodis, quam in aliis actibus publicis, & privatis, itaut reflectendo etiam ad veritatem, caſus haberetur de indubitabili, prout habuit etiam Sac. Congregatio.

Atque obſervabam, quod non ſolum Barbatia, ubi ſupra ſcribens pro Archidiacono, id ſupponit tanquam abſolutum, ſed idem Riminal. jun. *d. conſ. 153.* ſcribens pro Archipresbytero id ſupponit, & non audet aſſerere contrarium, verum in his diſputationibus id negabant moderni Scribentes, qui ad inducendam in Archipresbytero dictam qualitatem primæ Dignitatis, ponderabant eam circumſtantiam, quod Archipresbyter ſederet in Choro in primo loco ad dexteram Epiſcopi, quod denotat hanc eſſe primam Digni-
6 tatem, quia dignior cæteris præfertur, ex deductis *deciſ. 518. n.3. par.1. diverſ.* cum aliis per Adden. ad Greg. *dec. 411.* Ac etiam, quia in dicto cæremoniali, ſeu libro hujus Eccleſiæ Archipresbytero demandantur primariæ, & Pontificales functiones, &, quod magis, quia ex Brevi Pauli III. Archipresbytero generaliter commiſſæ dicuntur cauſæ appellationum ex delegatione Apoſtolica; quod argumentum eſt primariæ Dignitatis.

Neque obſtare dicebant, quod Archidiaconus regulariter ſit prima Dignitas, quoniam ut conſtat ex plurium Eccleſiarum obſervantia, etiam in Italia id cernimus limitatum, nam in Cathedrali, ſeu Metropolitana Neapolis eſt Primicerius, ſeu primus Diaconus, ut enunciatur *d. dec. 99. par. 10. rec.* in Cathedrali Melphien. eſt Cantor, ut apud Otthob. *dec. 58.* & in pleriſque aliis eſt Decanus. Ac reſpondendo ad dictum argumentum, quod tam per dictam ſententiam anni 1575. quam per obſervantiam reſervationis fixæ probata videatur qualitas primæ Dignitatis etiam in Archidiacono, dicebatur, quod non incongruit in eadem Eccleſia duas adeſſe majores, ſeu principales Dignitates coæquales, quibus idem titulus conveniat, itaut æqualiter cadant ſub dicta reſervatione *regulæ quartæ* ex deductis *d. deciſ. 99. n. 4. par. 10. rec.*

Verum hæc prætenſio nullum prorſus habebat probabile
7 fundamentum, quoniam licet non implicet dari iſtum concurſum duarum Dignitatum æque principalium; nihilominus id non præſumitur, ſed eſt probandum, ut *ead. dec. 99. par. 10.* quæ videtur in materia magiſtralis, unde propterea dum præſumptio eſt, juxta generalem Italiæ uſum ad favorem Archidiaconi, ac etiam pro unicitate primæ Dignitatis, idcirco dicebam, Archipresbyterum gravari onere perfectæ, & concludentis probationis, quæ non aderat, ſed potius clare excludebatur tam per dictam ſententiam, per quam explicite Archidiaconus declaratur prima Dignitas diſcretive ad Archipresbyterum, & alias Dignitates tanquam inferiores, quam etiam per plures teſtes de communi reputatione, & fama, & clarius per dictam obſervantiam univocam, & concludentem fixæ reſervationis ex *regula quarta*.

E converſo autem adminicula, quæ adducebantur in contrarium ſunt univoca nihil concludentia, & illud præſertim deductum ex dicta delegatione Apoſtolica ad cauſas appellationum cognoſcendas, cum id arguat quidem eam eſſe Dignitatem, cum Sedes Apoſtolica non ſoleat hujuſmodi delegationes facere, niſi perſonis in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutis, non tamen pernecesſe habentibus primam, ſeu majorem, cum pendeant ab arbitrio Pontificis, ut quotidiana praxis docet, & comprobat idem Breve, dum abſente Archipresbytero, eadem delegatio dirigitur antiquiori, ſeu Præſidenti Canonico, & tamen juxta hanc lecturam, dum in confeſſo erat Archidiaconum eſſe etiam primam Dignitatem coæqualem, huic potius in abſentia reſcribi debuiſſet.

Ad locum vero digniorem in Choro, tres dabam reſpon- 8
ſiones. Primo, quia non eſt inconveniens, ut ſiniſtrum latus juxta diverſos mores dignius reputetur, ex deductis per Gonzal. *ad reg. 8. gloſſ. 1. num. 36. & ſeq. & gloſſ. 51. num. 55. & ſeq.* Gratian. *diſceptat. 106. num. 43.* Burrat. & Adden. *deciſ. 488. num. 7. & 8.* Atque ſervatum videmus in antiquis imaginibus Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli.

Secundo, quia non implicat, in uno actu particulari, mi- 9
nus dignum præcedere digniorem, & occupare meliorem locum, cum implicantia, ſeu corruptela adeſſe dicatur, quando id eſſet generale ex deductis apud Greg. & Adden. *dec. 124. & 310.* potiſſime quia cum antiquitus, ut infra Archipresbyter eſſet Vicarius natus in divinis, & ſpiritualibus, utpote conſtitutus in Ordine Sacerdotali, ex quo Archidiaconus, quamvis habens majorem juriſdictionem in temporalibus, utpote conſtitutus in ſolo Ordine Diaconali non habebat Divinorum adminiſtrationem, ideo non mirum, ſi in Choro, ubi non agitur, niſi de Divinis, ratione hujus exercitii, primus locus apud Epiſcopum miniſtranti conceditur. Et tertio demum, quia ex eadem ſententia patet, id eſſe in lite, dum decernitur manutentio ad favorem Archipresbyteri in ſolo poſſeſſorio, reſervatis juribus Archidiaconi in petitorio, unde propterea confirmatur ſtatus, neque deſuper fundamentum conſtitui poteſt. Et ſic revera quoad iſtam primam inſpectionem, caſus videbatur omnino planus, diſcurſu, ſeu diſputatione indignus, ut agnoſcebant iidem Scribentes, dum eodem tempore recurrebant ad particularem conſuetudinem, ut infra.

Quo vero ad ſecundam inſpectionem ſuper puncto, ſeu 10
quæſtione juris in genere de præcedentia inter Archidiaconum, & Archipresbyterum, ac ſuper Præeminentia explicandi Pontificales, ac primarias functiones; dicebam, quod tam Barbatia pro Archidiacono, quam Riminald. Jun. pro Archipresbytero, ut ſupra Scribentes, utpote parum callentes praxim Romanæ Curiæ, in hac parte æquivocarunt, deſumendo totum ex iis, quæ per Decretales diſpoſita habentur in titulis *de officio Archidiaconi, & de officio Archipresbyteri* cum adnotationibus Canoniſtarum ibidem; hoc autem eſt æquivocum clarum, quoniam id non provenit ex peculiari qualitate unius vel alterius Dignitatis, ſed ex circumſtantia, quod ſit Dignitas prima, ſeu principalis in Eccleſia, quocumque nomine nuncupetur; ſi enim prima Dignitas nuncupatur Decanus, ut frequentius eſt in Hiſpania, ſeu Præpoſitus, ut frequentius eſt in Germania, ſeu quocumque alio vocabulo, ut videmus in Italia, quod eſt Cantor, ut apud Otthob. *d. dec. 58.* ſeu primus Diaconus, ut *d. dec. 99. p. 10. rec.* cum ſimilibus tunc ad iſtam pertinent omnia ea, quæ apud Sac. Canones, & per DD. habentur de Archidiacono, de quo frequentius DD. loquuntur in concurſu Archipresbyteri ex dicta generali conſuetudine, præſertim Italiæ, quod prima, & ſecunda Dignitas in Eccleſiis Cathedralibus ſub his vocabulis explicari ſolent. Id enim, ut dictum eſt, provenit ratione Dignitatis primæ, ut patet ex collectis per Barboſ. *in ſumma Apoſtolicarum deciſionum, verbo Dignitas prima, collectan. 253.* & verbo *functiones, collect. 391.* & bene declaravit eadem Sac. Congregatio, ad petitionem Archidiaconi illius Eccleſiæ ſub die 28. Aprilis 1640. per hæc verba præciſa.

Sacra Rituum Congregatio juxta alias reſpondit, functiones Epiſcopales Epiſcopo abſente, vel impedito ſpectare ad primam Dignitatem, quocumque nomine nuncupetur, dummodo ſit in ſacerdotali ordine conſtituta, & propterea in caſu propoſito omnia munia, quæ ad Epiſcopum pertinerent ſi præſens eſſet, Archidiacono primæ Dignitati competere, & ſignanter delationem Sanctiſſimi Sacramenti in die ejus Feſti, dummodo Archidiaconus etiam Miſſam ſolemnem eo die celebret. Die 28. Aprilis 1640. &c.

Et

11 Et ſic plures reſolutiones Sacr. Congregationis editæ pro Archidiacono contra Archipresbyterum, ut ſunt præſertim in una Melphicten. per quinque vices circa annum 1628. acerrime diſputata, & Me ſcribente pro Archidiacono de anno 1651. in una Vigilien. & in aliis, ac etiam reſolutio Rotæ in Viterbien. coram Sacrato *deciſ. 244. par. 3. rec.* ubi etiam de Archidiacono contra Archipresbyterum, proveniunt a caſu, ex eo quod juxte frequentiorem uſum ſub hoc nomine prima, & ſecunda Dignitas explicari ſolent.

12 Ratio enim hujuſmodi Præeminentiarum, ut advertitur in Majoricen. *ſupra diſc. præced.* in eo conſiſtere videtur, quod cum ipſius Cathedralis corpus formale conſtituatur inſimul, & unitim ab Epiſcopo tanquam capite, & a Capitulo tanquam reliquo corpore, exinde reſultat, quod abſente, vel impedito capite, jura Præeminentialia, & juriſdictionalia per quoddam jus non decreſcendi integre reſident penes Capitulum tanquam reliquum corpus, cujus vice, & nomine prima Dignitas nomine omnium tanquam primus in ordine, ſeu primum membrum, explicat hujuſmodi actus ab ipſo corpore inanimato non explicabiles, ideoque illa diſtinctio de Archidiacono exiſtente, vel non exiſtente in ordine presbyterali hodie non perentit jus, ſed factum, eo quia ubi conſtitutus in prima Dignitate talem ordinem non habet, explicare non poteſt hujuſmodi functiones, nonniſi per conſtitutum in Ordine Sacerdotali explicabile, & ſic accidentaliter ex defectu ordinis ad id neceſſarii.

13 Antiqua vero diſtinctio, quæ apud Sacros Canones, & Canoniſtes habetur de Archidiacono miniſtrante in temporalibus, & Archipresbytero miniſtrante in Divinis, procedebat quando erant in uſu hujuſmodi Dignitates per veritatem, ob adminiſtrationem utrique de jure incumbentem, quoniam unus erat Epiſcopi Vicarius natus in temporalibus, alter vero in ſpiritualibus, illæ autem Dignitates hodie non ſunt amplius in uſu, unde Archidiaconus, & Archipresbyter hodierni dicuntur tales abuſive, aliquas prioris
14 Dignitatis reliquias retinentes quoad cæremonialia tantum, ut cæteris allegatis habetur apud Lotter. *de beneſ. lib. 1. quæſt. 16. num. 107. cum ſeqq.* Sanchez *de matrim. lib. 3. diſp. 27. in fin.* ubi de quæſtione, an coram Archipresbytero tanquam Parocho generali, ſeu Vicario in ſpiritualibus per totam Diœceſim contrahi poſſent matrimonia ad formam Concilii Tridentini, & deciditur negative.

Atque hinc advertebam reſultare tertiæ inſpectionis, ſeu puncti reſolutionem ſuper aliis functionibus non Pontificalibus, ſed primis, ſeu majoribus poſt eas, quoniam licet in cæremonialibus, ſeu Pontificalibus hujuſmodi functiones Archidiacono, ſeu Archipresbytero, vel alteri Dignitati reſpective dirigantur, attamen ita diſponitur, cum dicto præſuppoſito efformato a frequentiori uſu præſertim Italiæ, ex regula quod leges adaptantur ad ea, quæ frequentius accidunt, ſed ſi caſus præbeat, primam ac reſpective ſecundam Dignitatem alio vocabulo nuncupari, tunc ea, quæ diſponunt de Archidiacono, & Archipresbytero, iſtis reſpective Dignitatibus conveniunt, & applicanda ſunt, atque in hoc verſatur frequens æquivocum legulejorum in ſola verborum formalitate immorantium.

Quare major, ac tota hujus cauſæ difficultas reſidebat in hujus Eccleſiæ particulari ſtatuto, vel conſuetudine, quæ ex pluribus deducebatur, primo ſcilicet ex pluribus teſtibus deponentibus hujuſmodi Pontificales, vel majores functiones per Archipresbyterum, non autem per Archidiaconum explicari conſueviſſe, ſecundo ex dicto cæremoniali hujus Eccleſiæ vulgo nuncupato *Ordinario*, ſive *Bernardi*, ubi hujuſmodi functiones Archipresbytero demandantur, ad cujus limites ita quoque decernitur in dicta ſententia Epiſcopi Farneſii de anno 1575. Et tertio fortiter ob atteſtationem antiqui, & graviſſimi Canoniſtæ Innocentii *in cap. de*
15 *multa, num. 6. de præbend.* quem incidenter tamen, & aliud agendo referunt Hoſtienſ. *ibid. n. 9.* Zabarell. *conſil. 30. num. 6.* Boer. *deciſ. 286. n. 4. & cæteri*, quod ſcilicet Archidiaconatus Parmenſis, quamvis reputetur Dignitas, attamen quaſi nullum Archidiaconi effectum facit.

16 Singula vero dicta fundamenta examinando, ac reflectendo etiam ad ſolam veritatem, nullum eorum videbatur ſolidum, & concludens, quatenus enim pertinet ad primum, receptum eſt in eadem Sac. Congregatione, iſto caſu aliam non admitti conſuetudinem, niſi immemorabilem, cum tali rigore, quod neque ad eam probandam conceditur remiſſoria, ubi conſtat eam eſſe improbabilem, ut Me ſcribente pro Archidiacono illa denegata fuit Archipresbytero eam petenti in dicta Vigilien. de anno 1651. ſeu 1652. proponente Cardinali Cornelio, ex eo quod docebatur per Conſtitutiones ſynodales, aliaſque ſcripturas uſque ab ann. 1580. circiter id fuiſſe in controverſia, unde propterea reſultabat clara improbabilitas, dum præcipuum, ac eſſentiale immemorabilis requiſitum eſt illud, quod teſtes poſt pubertatem deponant
de viſu quadragenariæ pacificæ poſſeſſionis, ſubducto tempo- 17
re litis, abſque eo quod quidquam in contrarium factum, dictum, vel auditum ſit, juxta celebrem Gloſſ. *in cap. 1. de præſcript. in 6.* quotidie in Foro decantatam, quinimmo, ubi non conſtito de improbabilitate illa conceditur, adhuc id ſequitur cum clauſula, *non retardata interim poſſeſſione primæ Dignitatis*, ut practicatum fuit in dicta Melphicten. ac habetur ſupra in Majoricen. *diſc. præced.* ideoque dictis teſtibus nulla fides adhibenda erat, tum quia de præfatis requiſitis immemorabilis, non bene deponebant, neque examinati erant ſer. ſer. & de mandato Sac. Congregationis.

Tum clarius ratione manifeſtæ improbabilitatis, quoniam cum ex dictis Barbatiæ, & Riminaldi junioris conſiliis, dictaque ſententia lata de anno 1575. conſtet per ſæculum hujuſmodi controverſiam excitatam fuiſſe, impoſſibile eſt dare teſtes, qui de dicta pacifica quadragenaria de viſu deponere poſſent, ac etiam, quia illa obſervantia, quæ teſtibus jam inductis anſam præbebat credendi talem eſſe conſuetudinem, erat æquivoca, utpote cauſate ab accidentali deficientia per longiſſimum tempus annorum 74. & ultra Ordinis Sacerdotalis in Archidiacono prædeceſſore, unde Archipresbyter, ſubſidiarie, & tanquam prima Dignitas habilis hujuſmodi functiones explicavit.

Ad cæremoniale, & ſententiam, reſpondebam in utro- 18
que procedi cum regula præſcripta per Sacros Canones, & antiquos Canoniſtas, ideoque ſtante propoſitione, quod ſententia recipit interpretationem, & intelligentiam a jure, Franch. *dec. 527. n. 7.* Otthob. *deciſ. 215. n. 18.* Potiſſime vero, dum eadem ſententia expreſſe dicit, tam de jure, quam ex cæremoniali ita determinari, idcirco intelligi debent cum eodem præſuppoſito, cum quo dicta juris diſpoſitio procedit, quod ſcilicet Archidiaconus juxta ſuæ Dignitatis naturam, & qualitatem in ſolo Diaconali ordine conſtitutus eſſet, non deſcendunt autem ad ſpeciem, ſeu caſum, quod Archidiaconus eſſet Sacerdos, unde eſt caſus omiſſus remanens ſub diſpoſitione juris.

Et ulterius advertebam, quod de dicto anno 1575. quando 19
prodiit ſententia, fortius vero de tempore antiquiori, quando per Epiſcopum Bernardum dictum cæremoniale ordinatum fuit, erecta non erat Sacra Congregatio Rituum, de qua *in Conſtitutione 74. Sixti V.* & conſequenter non prodierant illæ declarationes, per quas hodie ista materia dilucidata remanet, quod ſcilicet Pontificales, & primariæ functiones competant, non quia ſit Archidiaconus, vel Archipresbyter, ac ratione ipſius Dignitatis, ſed quia prima Dignitas quocumque nomine nuncupetur, declarando quod cenſeri debeat abuſus quæcumque contraria obſervantia, quoties non accederet immemorabilis, cujus vigore quicumque titulus de mundo melior, & ſic privilegium Apoſtolicum, ſeu lex fundationis allegari poteſt, minuſque penetrata erat hujus Præeminentiæ vera ratio ſuperius inſinuata, quod ſcilicet hujuſmodi Præeminentia vere competat Capitulo, tanquam conſtitutivo hujus corporis politici Cathedræ formalis, cujus nomine prima Dignitas tanquam ejuſdem corporis dignior, & primus hujuſmodi Præeminentiarum exercitium habet, ſed procedebatur cum antiqua legulejca ſimplicitate deſumendo totum ex iis, quæ diſponuntur, vel reſpective adnotantur *tot. tit. Decretalium, de officio Archidiaconi, & offic. Archipresbyteri*, ut liquet ex eiſdem Barbatia, & Riminald. Junior. dicto antecedenti ſæculo pro utraque parte in cauſa ſcribentibus, atque in hoc eſt antiquorum æquivocum.

Conſiderabam quoque notabilem circumſtantiam, ob 20
quam Archipresbyter cecidiſſe videretur ab hoc jure Præeminentiali, quamvis alias ſibi competente, quia ut efficeretur caput Collegii Conſortialium, ut in alia Parmen. *diſc. ſeqq.* inter dictos Conſortiales, & Parochos, ſe fecit extraneum a Capitulo, cujus non eſt amplius membrum, & conſequenter impoſſibile eſt, ut nomine dicti corporis, & tanquam ejus caput ſubalternum, ac diſcretum a vero capite Epiſcopo, hujuſmodi actus ſibi vere competentes explicare poſſet.

Demum quatenus pertinet ad dictam traditionem Inno- 21
centii, quæ apud alios magnam faciebat impreſſionem, ultra propoſitionem, quam Advocati more deducebam, ut Doctoribus circa conſuetudines, & alia quæ facti ſunt, deferendum non ſit, Otthob. *deciſ. 149. n. 14.* Mantic. *deciſ. 357. n. 6. deciſ. 174. par. 4. rec. tom. 3. n. 17. cum ſeqq. & in aliis.*

(Quod tamen, reflectendo ad veritatem, obſervabam incongrue applicari, utpote in caſu ejus receptæ limitationis, ubi ſcilicet agitur de Doctore verſato in loco, ac veriſimiliter informato, qualis erat caſus, quoniam ut paret ex Ciacconio ad Platinam, & clarius ex ejuſdem Innocentii epiſtola de
22 anno 1243. relata per Ughellinum *tom.2. Italiæ Sacræ*, *fol. 226. n.34.* dictus Pontifex in minoribus fuit Canonicus Eccleſiæ Parmen. & ſic de ſtatu Eccleſiæ bene informatus.

23 Magis ad rem, indagando hujus dicti originem, ſeu rationem, advertebam Innocentium, & Hoſtienſem loqui de illo officio, quod tunc de jure competebat Archidiacono circa juriſdictionalia, quia erat Vicarius natus in temporalibus Epiſcopi, unde illa conſuetudo, quæ ſucceſſivis temporibus paulatim irrepſit, ac effecta eſt univerſalis, tunc jam in iſta Eccleſia initiata erat, per quam hæc juriſdictio ceſſabat.

Quod clarius comprobari obſervabam, quia in eadem ſententia Epiſcopi Farneſii lata ut ſupra de ann. 1575. enunciatur ſententia lata de anno 1279. per Cardinalem Sabinenſem in cauſa verten. inter Epiſcopum, & Archidiaconum ſuper juriſdictione alias de jure Archidiacono competente, unde propterea de tempore quo ſcripſerunt Innoc. & Hoſtienſ. id erat in lite, vel ſaltem in controverſia extrajudiciali, dum idem auctor ſcripſit ſub Gregorio IX. ejus mediato prædeceſſore, & Decretalium compilatore ante annum 1243. in quo aſſumptus fuit ad Summum Pontificatum, obiit vero in Civitate Neapolis, gerens ibi perſonam Pontificis, & Regis de anno 1254. unde dicta ſententia fuit poſterior per annos 25. Et ſic quando ipſe ſcripſit, dicta aſſertio erat vera ſaltem de facto, ſed aliud eſt agere de juriſdictionalibus cum Epiſcopo, aliud vero de cæremonialibus, & præeminentialibus cum Archipreſbytero, ſeu Dignitate inferiori, ideoque hujuſmodi traditio, in qua potiſſimum fundamentum conſtituebatur, & quæ adeo magnam faciebat impreſſionem pro meo judicio a caſu quæſtionis omnino extranea videbatur. Atque ſecluſa etiam affectione Advocati erga clientem, reflectendoque ad ſolam veritatem, bonum jus Archidiacono magis aſſiſtere Mihi videbatur.

PARMEN. FUNERUM

PRO PAROCHIS

CUM COLLEGIO CONSORTIALIUM CATHEDRALIS.

Caſus diſputatus in S. Congreg. Rituum, & deciſus pro Parochis.

De Præeminentiis debitis Parocho in funeribus ſuorum Parochianorum, an locum habeant in funere capitulari, & ſolemni, in quo interveniat Capitulum Cathedralis? Et quatenus non, an idem procedat, ſi non interveniat dictum Capitulum, ſed tantum una Dignitas, cum Collegio Beneficiatorum?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Deciſio Sac. Congregationis.*
3 *In claris non intrant argumenta.*
4 *Capitulum ab uno tantum Canonico conſtitui poteſt.*
5 *Parochus in propria Parochia præcedit omnes.*
6 *Canonici Cathedralis ſingulares non præcedunt Capitula inferiora Collegiatarum.*
7 *Capitulum Cathedralis præcedit omnes, & de ratione,*
8 *Beneficiati non ſunt de Capitulo.*
9 *Declaratur concluſio, quod Collegia, & corpora univerſalia præcedunt ſingulares.*
10 *Declaratur concluſio, de qua num.4.*

D I S C. XXI.

1 SUb triplici modo, ſeu forma in Civitata Parmæ funera defunctorum peragi ſolent, prima enim ſpecies eſt funerum ſolemnium, & Capitularium, in quibus ultra alium Clerum ſæcularem, & regularem, interveniat etiam totum Capitulum Cathedralis, altera ſpecies eſt ſimplicium, quæ celebrantur cum interventu proprii Parochi, ac illorum Clericorum ſæcularium, & regularium, quos hæredi defuncti convocare placeat, & tertia eſt mixta, quia invitatur quidem capitulum Cathedralis, ſed ſolum interveniunt Archipreſbyter, & beneficiati ejuſdem Cathedralis, cujus Campana major pulſatur eodem modo, quo in prima ſpecie ſolemni, atque de facto nuncupatur etiam funus Capitulare.

Quando celebratur juxta primam ſpeciem ſolemnem, & vere Capitularem, Parochus non habet, neque prætendit conſuetas Præeminentias ſupra omnes, ſed cedit locum Capitulo, nedum ex juris diſpoſitione, ut infra, ſed etiam ita expreſſe diſponente hujus Eccleſiæ cæremoniali, vulgo *Bernardo*, ſeu *Ordinario* nuncupato. Quando vero juxta ſecundam ſpeciem, nulla e converſo controverſia eſt ſuper Præeminentiis Parocho debitis ſupra omnes de reliquo Clero.

Orta vero eſt controverſia in tertia ſpecie prædicta, quando ſcilicet intæveniunt Archipreſbyter, & Conſortiales cum pulſatione Campanæ, itaut funus Capitulare quoque nuncupetur, atque re delata ad Sacram Rituum Congregationem, prima vice pro Conſortialibus contra Parochos reſponſum fuit, ſed conceſſa nova audientia, in cujus ſtatu 2
Ego pro Parochis ſcribebam, cauſa pluries propoſita, poſt plures acerrimas diſputationes, proponente Cardinali Franciotto, recedendo a deciſis, reſolutum fuit ad favorem Parochorum, atque in hac reſolutione denuo perſiſtitum, unde propterea Conſortiales acquieverunt.

Fundamentum primæ reſolutionis, in quo Scribentes pro 3
Archipreſbytero, & Conſortialibus inſiſtebant, totum erat in dicto cæremoniali Bernardi, in quo præſcribendo ordinem Proceſſionis, ſeu funeris, dicitur, quod poſt omnes primum, ac digniorem locum occupare debent Canonici, & inter iſtos Archidiaconus, & Archipreſbyter. Unde propterea dicebant iidem Scribentes, in verbis, ac expreſſa caſum eſſe deciſum ad favorem Archipreſbyteri, ideoque non intrabant ratiocinationes, & argumenta ad regulam vulgaris text. *in l. ille, aut ille, ff. de legat. tertio*, de qua plena *deciſ.44. n.14. par.11. rec.* Potiſſime vero, quia extra controverſiam erat, quod in funere Capitulari Parochus locum cedebat, atque conſueta præcedentia, ſeu Præeminentia carebat, & conſequenter, quod idem procedere deberet in iſto caſu, in quo etiam funus de facto reputatur ſolemne, & Capitulare, tam in nomine, ſeu nuncupatione, quam etiam in re, dum accedit pulſatio Campanæ Capitularis, & quod magis eſt, intervenit dictus Archipreſbyter, qui eſt Dignitas, in qua repræſentari dicitur totum Capitulum, quod non incongruit ab uno tantum Canonico, ſeu Dignitate conſtitui, & repræſentari, juxta firmata in 4
Cæſarauguſtana Canonicatus 30. Maji 1650. cor. Dunozetto inter ſuas *deciſ.856.* & in eadem 15. Junii 1653. cor. Albergato, & de qua cauſa habetur actum *ſub tit. de Canonicis, &c.*

His non obſtantibus, cum ſenſu etiam veritatis, contrarium dicebam probabilius, unde propterea poſterior reſolutio favore Parochorum juſta, beneque fundata viſa eſt. Ipſis enim aſſiſtit regula generalis, ut in funeribus ſuorum Parochianorum, tanquam in actu, in quo juriſdictionem habent, & exercent, præcedere debeant reliquos omnes non juriſdi- 5
ctionaliter intervenientes tanquam in propria Parochia, in qua Parochus præcedit omnes, quamvis digniores, & in majori Dignitate, vel officio conſtitutos, ut apud Peniam *deciſ.* 261. juxta Lugdunen. alias 204. juxta Venetam impreſſionem, in Zamoren. jurium Parochialium 23. Maji 1644. cor. Peutingerio cum aliis in Ampurien. & Civitaten. præcedentiæ, *hoc eod. tit. diſc.* 17. Et in ſpecie præcedentiæ debitæ Parocho ſupra Archipreſbyterum, habetur in Pampiloneu. Præeminentiarum 22. Martii 1604. coram Litta, & in eadem 1. Junii 1609. coram Pamphilio. Ad quod etiam conferunt deciſa in dicta Ampurien. & Civitaten. præcedentiæ 28. Novemb. 1659. & 19. Aprilis 1660. coram Meltio, de qua ſup. *dict. diſc.* 17. quod ſcilicet Canonici Cathedralis aſſociantes Epiſcopum in viſitatione non præcedant infe- 6
riori Capitulo Collegiatæ in ipſa eorum Eccleſia, quoties non Capitulariter, ſed ſingulariter interveniunt, quoniam aliud eſt agere de corpore Capituli, aliud vero de ſingulis Canonicis, & Dignitatibus.

Ubi enim intervenit ipſum Capitulum, tunc Egomet ad- 7
mittebam dictum cæremoniale ita obſervatum, eſſe rationabile, ac juridicum, quia Capitulum conſtituere, & repræſentare dicitur ipſum corpus Eccleſiæ Cathedralis, atque ſaltem habitu habet juriſdictionem Epiſcopalem, & ſuperioritatem ſupra Parochos, ac reliquos omnes, ideoque merito Præeminentia ſibi debetur, ex deductis in dicta Ampurien. ac etiam infra in Calaritana funerum *diſc. ſeq.* Atque tali caſu ſintervenienta toto Capitulo, Archipreſbyter tanquam ſecunda Dignitas occupat illum locum, quem in reliquis omnibus Proceſſionibus, aliiſque actibus occupare ſolet, non inde tamen inferri poteſt ad caſum, in quo ſolus Archipreſbyter interveniat tanquam ſingularis, juxta diſtinctionem, de qua in dicta Ampurien. & Civitaten. *diſc.* 17.

8 Et quamvis videretur etiam intervenire corpus univerſale, ſeu collegiativum Conſortialium conſtituentium in ea Eccleſia quoddam Collegium, cujus ipſe Archipresbyter eſt caput, unde propterea in actibus Capitolaribus ſe fecit extraneum a Capitulo, ut advertitur in alia Parmen. *diſc. præc.* Adinſtar illius Collegii, quod in Metropolitana Eccleſia Neapolitana, ſeu in Cappella S. Reſtitutæ conſtituunt Hebdomadarii, cujus eſt caput Cimiliarca, ut habetur *dec. 99. par. 10. rec.* Non inde tamen inferri poteſt, quod intervenire dicatur Capitulum Cathedralis, quod conſtituitur a ſolis Canonicis, & juxta Eccleſiarum conſuetudines, etiam a Dignitatibus, non autem a beneficiatis, qui dicuntur Miniſtri, & ſervitores Capituli, juxta Gloſſ. & Canoniſtas *in c. ultimo de Clericis non reſidentib.* Cavaler. *dec. 57. Rot. dec. 59. par. 9. rec. & paſſim.*

9 Et quamvis regula ſit, quod Collegia, & corpora univerſalia præcedunt Perſonas ſingulares, quamvis iſtæ eſſent alias digniores Perſonis, ſeu membris, ex quibus dicta Univerſitas conſtituta eſt, ut in allegata Ampurien. & Civitaten. Attamen id intelligitur, vel in propria Eccleſia, vel in loco tertio, in quo omnes pariformiter privato jure interveniant, ſecus autem in illis functionibus, in quibus Parochus intervenit juriſdictionaliter, & tanquam Prælatus, ſeu Paſtor, quoniam excepto Capitulo Cathedralis, in quo viget dicta ratio juriſdictionis, & ſuperioritatis, in reliquis qualitas collegiativa nullius eſt momenti.

10 Ad concluſionem vero, quod Capitulum, etiam in uno Canonico, vel Dignitate repræſentari poteſt, reſpondebam idem, quod habetur deductum in dict. Ampurien. ut ſc. id procedat, quando reliquis omnibus impeditis, in uno, vel duobus non impeditis jus Capituli eſt repræſentabile, qualis erat caſus in dicta Cæſaraug. quia reliqui erant cenſurati, ſecus autem, ubi adeſt ipſum Capitulum de facto, ſed in eo actu non interveniat, quoniam, ut habetur in eadem Ampurien. unum, & idem corpus individuum, eodem tempore in duobus locis eſſe non poteſt, unde propterea, ut in plerisque locis vidi practicatum, quando ad funus convocatur totum Capitulum, quod Capitulariter intervenit, ac dicitur funus Capitulare, tunc Parochus cedit locum, atque officium celebratur ab uno ex Capitularibus, quando vero inter illos de Clero voluntarie convocatos, invitantur aliqui ex Canonicis, & Dignitatibus, quos partibus invitare placeat, ſeu juxta aliquarum Eccleſiarum conſuetudinem, interveniunt illi, qui in ea die, vel hebdomada ſervitium præſtant, & tunc quia intervenire dicuntur jure ſingolari, non autem Capitulari, Parochus habet conſuetas Præeminentias ſupra omnes.

Nullius autem momenti in propoſito videbantur pulſatio Campanæ, invitatio Capituli, & nuncupatio funeris Capitularis, quoniam iſti videntur actus mere cæremoniales, inducentes aliquam majorem honorificentiæ ſpeciem, diſcretive a funeribus ſimplicibus, nullatenus vero, nec de jure, nec de facto exinde inferri poteſt ad effectum controverſiæ.

ANNOT. AD DISC. XXI. & ſeqq. ad XXV.

De hujoſmodi functionibus funerum, & exequiarum videantur deducta *in tit. de Regular. diſc. 65. & ſub tit. de Paroch. diſc. 23. & 25. & ſeqq. ad 30. & diſt. 42. & 43.* & quando Regulares præcedant Clericos Sæculares infra *diſc. 52.*

CALARITANA FUNERUM PRO CAPITULO ECCLESIÆ METROPOLITANÆ CUM REGULARIBUS.

Caſus diſputatus in Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium, & reſolutus ut infra.

An Capitulo Cathedralis interveniente in funere, quod celebratur in Eccleſia Regularium, Præeminentia faciendi officium pertineat ad Prælatum Regularem in propria Eccleſia, vel potius ad digniorem de Capitulo?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutio Sacr. Congregationis.*
3 *De probatione immemorabilis, quod ſit difficilis, & qua occaſione de illa frequentius agatur.*
4 *De differentia inter obſervantiam interpretativam, vel præſcriptivam, & quando una, vel altera ſufficiat.*
5 *In funeribus in Eccleſia Regulari officium eſt celebrandum a Prælato Regulari, non a Parocho, & de ratione.*
6 *Secus ubi intervenit Capitulum Cathedralis, & de ratione.*
7 *Quod Capitulum Cathedralis etiam in Eccleſiis Regularium habeat aliquam juriſdictionem, & ſuperioritatem.*
8 *Ubi Epiſcopus intervenit in Eccleſia Regularium ipſe privative ad Prælatum regularem habet Præeminentias.*
9 *Capitulum Cathedralis præcedit Capitulum Collegiatæ, vel Prælatum, ſeu Rectorem in propria Eccleſia.*
10 *Declarantur reſolutiones S. Congregationis editæ favore Regularium contra Capitulum Cathedralis.*

D I S C. XXII.

Orta controverſia inter Capitulum Eccleſiæ Metropolitanæ Calaritanæ, & Regulares illius Civitatis, an in pompoſis, & ſolemnibus funeribus, quæ ultra reliquum Clerum ſæcularem, & regularem, celebrantur etiam cum interventu Capituli in Eccleſiis Regularium, Præeminentia faciendi officium ſpectaret ad primam Dignitatem, ſeu Canonicum digniorum, ut hactenus obſervari conſueverat, vel potius ad Prælatum Regularem ipſius Eccleſiæ, juxta ipſorum Regularium prætenſionem noviter excitatam? Et re delata ad Sacr. Congregationem Epiſcoporum, & Regularium, hæc reſcripſit pro Prælato Regulari, niſi ex parte Capituli doceretur de conſuetudine immemorabili, ad quam proinde juſtificandam obtentis litteris remiſſorialibus, earumque vigore factis probationibus ad Curiam tranſmiſſis, denuo aſſumpta fuit diſputatio in eadem Sacr. Congregatione ſuper hujuſmodi probationum relevantia, an ſcilicet conſtaret de requiſitis immemorabilis deſumptis ex vulgari *gloſſa in cap. 1. de præſcript. in ſexto?* Et propoſita cauſa proponente Cardinali Franciotto, ob aliquam votorum diſcrepantiam, nulla capta fuit reſolutio, incertumque remanet, an illa ulteriorem progreſſum habuerit, cum amplius actum non audierim, vel quia fuerit concordata, vel quia mutaverit Defenſores. 1 2

In hac ultima diſputatione, inſpectio erat potius facti quam juris, ſuper dicto ſcilicet teſtium, & an exacte concluderent dicta requiſita non de facili in proceſſibus, quæ fiunt in partibus bene concludi ſolita, juxta illum rigorem, quem tenet Rota, & Curia, ut docet praxis in materia decimatoria, in qua frequentius quam in aliis, vel occaſione exemptionis Regularium, vel occaſione activi juris decimandi poſſeſſi per aliquos ſæculares, de hac immemorabili agi contingit, ut patet ex tot deciſionibus Toletan. & Hiſpalen. ac aliis, & habetur præſertim actum *ſub tit. de decimis in Hiſpalen. decimarum S. Pontii, & in Taurinen. decimarum*, & in aliis. 3

Scribens autem pro Capitulo, reflectendo etiam ad veritatem, pro meo judicio (quod tamen potius fallax proteſtabar comparative ad illud tanti Tribunalis) aliquam concipiebam admirationem, quod adeo mordicus, & rigoroſe ſuper hujuſmodi probatione inſiſteretur, quoniam pro mea ſententia, etiam ex ſola juris diſpoſitione, hujuſmodi Præeminentia debita videtur Capitulo, ejuſque digniori, vel ſaltem quod id eſſet in jure dubium, itaut qualis qualis obſervantia etiam decennalis ſufficeret, tanquam interpretativa magis quam præſcriptiva, juxta vulgarem, & quotidianam diſtinctionem, de qua apud Barboſ. *in l. poſt dotem, n. 47. ff. ſolut. matrim. dec. 319. & 351. p. 6. rec. & ſæpiſſime*, quia nil forte in Curia frequentius, ac etiam quia cum in jure hic punctus ſpecialis non reperiatur expreſſe deciſus, debeat ſufficere decennalis utpote magis præter quam contrarius, ſive ad ſummum, quod tanquam in conſuetudinem ſimpliciter contra jus ſufficeret quadragenaria, non autem quod requireretur rigoroſa immemorabilis, quæ æquipollens Privilegio Apoſtolico deſideratur in iis, quibus jus vehementer reſiſtit, cum hujuſmodi vehementem reſiſtentiam in propoſito non dignoſcerem. 4

Licet enim ita pluries cenſuerit Sacr. Congregatio Rituum, juxta plures declarationes in magna parte relatas per Barboſ. *de Parocho, p. 3. c. 26. nu. 81. cum ſeq.* ut ſc. non docto de immemorabili, hujuſmodi Præeminentia competat Prælato Regulari in propria Eccleſia, atque hoc jure paſſim vivatur, ut etiam pro certo habitum fuit per Rotam *in Romana jurium funeral.* cor. Zarata *deciſ. 348. p. 11. rec.* de qua cauſa habetur actum ſub eadem intitulatione 5

Digitized by Google

ne *in tit. de Parochis*, ubi de aliquibus controverſiis ſuper hujuſmodi juribus Parochialibus inter Parochos, & Regulares, nihilominus hujuſmodi declarationes prodierunt cum Parochis, ſeu Capitulis Collegiatarum, aliiſque inferioribus Prælatis, quorum reſpectu id recte procedit, quia in Eccleſia Regularium Parochus nullum jus habet, nullamque juriſdictionem, nec actualem, nec habitualem, itaut ille, extra propriam Parochiam, propriumque territorium exiſtere dicatur, & conſequenter poſitiva juris reſiſtentia adeſſe videtur, ut privatus in aliena domo privative ad proprium Dominum, ſeu Prælatum jus dicere, ſeu Præeminentiam habere debeat.

6 Secus autem dicendum eſt in Capitulo Cathedralis, quoniam juxta ea, quæ frequenter habentur *hoc eod. tit.* & in altero de juriſdictione, atque occaſione aſſiſtentiæ juris, quam Capitulum habeat in perceptione decimorum in illis Diœceſibus, in quibus Parochiæ non ſunt diſtinctæ, habetur frequentiſſime in tot *Toletanis*, *& Hiſpalen.* ac aliis deciſionibus in materia decimatoria editis; Capitulum conſtituit cum Epiſcopo unum, & idem corpus Eccleſiæ Cathedralis repræſentativum, cujus juriſdictionis, & Præeminentiarum actuale exercitium reſidet penes Epiſcopum tanquam caput, habitualiter vero eſt etiam penes Capitulum, quod Sede vacante, ſeu alias abſente, vel impedito Epiſcopo, ex quodam jure non decreſcendi, tam in juriſdictionalibus, quam in Præeminentialibus exercitium quoque habet, ut præſertim ponderatur *in Parmen. præcedentiæ*, *& in Majoricen. Præeminentiarum*, *hoc eod. tit. diſc.* 19. *&* 20.

7 Quo poſito ſequitur, quod Capitulum etiam in Eccleſiis Regularium in Civitate, vel Diœceſi exiſtentium, quamvis exemptis, quoties in eis non concurrit vera qualitas *Nullius*, & territorii ſeparati, eſt ſuperior, atque habet juriſdictionem, tam in Eccleſia, quam cum Perſonis, nedum habitualem; & nativam ex eo, quod Monachi, & Regulares de jure, circumſcriptis privilegiis ſubjecti ſunt loci Ordinario, ex iis quæ habentur *in Romana juriſdictionis ſeu Tituli Cardinalitii*, *diſc.* 34. & frequenter in aliis *ſub tit. de juriſdictione*, ſed etiam actualem exercibilem Sede vacante, ſeu alias abſente, & impedito Epiſcopo in pleriſque caſibus, in quibus etiam hodie Regulares, exemptione non obſtante, loci Ordinario ſubjacent ex collectis per Barboſ. *de Epiſcopo*, *alleg.* 105. & habetur *in Mediolanen. interdict. diſc.* 30. *& in aliis*, *ead. tit. de juriſdictione*.

8 Unde propterea, Epiſcopo interveniente in Eccleſia Regularium, receptum eſt, ad ipſum ſpectare Præeminentiam habendi Thronum erectum, benedicendi Populum, aliaſque Præeminentiales actus faciendi, privative ad proprium Prælatum regularem, non obſtante exemptione, quæ tanquam dativa, & accidentalis non tollit præeminentialia adhuc durantia tanquam reliquias primævæ Dignitatis, & ſuperioritatis, Felin. *in c. cum non liceat*, *n.* 2. *de reſcriptis*, cum quo cæteri pertranſeunt collecti per Gratian. *diſcept.* 111. *n.* 11. *cum ſeq. dec.* 111. *nu.* 8. *cum ſeqn. par.* 5. *rec. repetit.* poſt Tambur. *de jur. Abb. tom.* 3. *dec.* 113. & habetur in allegata Mediolanen. *diſc.* 30. & frequenter in aliis *d. tit. de juriſdictione.*

9 Atque abſonum videtur, ut melioris conditionis eſſe debeat Conventus Regularium cum ſuo Priore circa Præminentialia, quam ſit Capitulum Eccleſiæ Collegiatæ ſæcularia cum ejus Prælato, cum regulariter Clerici Sæculares præcedant Regulares, majoreſque habeant Præeminentias, ideoque cum certum ſit, quod quando Capitulum Cathedralis collegiatim, ſeu capitulariter intervenit, præcedit Capitulum Collegiatæ, ac Parochum, & quemcumque alium Prælatum, & Rectorem quamvis qualificatum in propria Eccleſia, ut habetur *in Ampurien. & Civitaten. præcedentiæ*, *hoc eod. tit. diſc.* 17. & in deciſionibus in ea cauſa editis, ac etiam *in Parmen. funerum*, *diſc. præcedenti*, hinc proinde non videtur, cui fundamento innixa ſit hæc opinio favore Regularium, in concurſu Capituli Cathedralis, etiam in mero puncto juris, & ſecluſa quacumque obſervantia, multo magis, iſta accedente.

10 Difficultatem facere videtur, quod inter dictas reſolutiones Sacr. Congregationis Rituum relatas per Barboſam *ubi ſup.* & alios adeſſet una Andrien. emanata cum eo Capitulo Cathedralis. Verum in hoc advertebam conſiſtere æquivocum cauſatum ab iſto pragmatico abuſu. Me adeo declamaro, ſimpliciter inſiſtendi in deciſionibus, vel auctoritatibus, non examinando circumſtantias caſuum, in quibus illæ prodierunt; in dicta enim Civitate, quamvis ſatis numeroſum habente Populum, in duabus tantum Eccleſiis promiſcue, & abſque terminorum diſtinctione exercetur cura animarum, in Cathedrali ſc. & in Collegiata S. Nicolai, quarum Capitula, nullo deſignato Parocho particulari, illius Perſonam gerunt, unde propterea etiam in ſimplicibus, & non ſolemnibus funeribus, aliiſque functionibus mere Parochialibus, Capitulum Cathedralis, vel totum, vel pro parte intervenire ſolet, potius tanquam explicans partes Parochi, potiſſime quia illa videtur quædam potius abuſiva Cathedralis, ſeu abuſivum Capitulum, dum præter aliarum Cathedralium uſum, & naturam, nullos habet Canonicos, vel beneficiatos in titulum provideri ſolitos, ſed exceptis quatuor Dignitatibus, tanquam ſimplex Eccleſia receptitia non numerata conſtituitur ex omnibus Presbyteris, & Clericis nationalibus ejus ſervitio adſcriptis. Ideoque iſtud exemplum adaptabile non videtur huic caſui, vel ſimilibus, quando ſcil. Capitulum Cathedralis, magnam in loco faciens figuram diſcretive ad reliquum Clerum, intervenit tanquam in funere ſolemni, & in functione quodammodo Pontificali, ſeu primaria, juxta id quod (retenta debita proportione) practicamus in Capellis, & functionibus Cardinalitiis diſcretive ad alias functiones, quæ ſine interventu Sac. Collegii in Urbe fiunt, ideoque in hac parte non potui captivare intellectum in obſequium hujuſmodi reſolutionum, recte procedentium cum Parochis, aliiſque Capitulis, & Prælatis, non autem cum illo Cathedralis, quando ſolemniter intervenit in figura Capituli, non autem in illa Parochi, juxta caſum in quo in dict. Andrien.

FOROLIVIEN, PRÆCEDENTIÆ
PRO CAPITULO, ET CANONICIS CATHEDRALIS
CUM MAGISTRATU, ET DECURIONIBUS CIVITATIS.

Caſus diſputatus in Sac. Congregatione Rituum, & deciſus pro Capitulo.

De præcedentia, aliiſque Præeminentiis inter Capitulum Cathedralis, & Magiſtratum ſæcularem Civitatis, quando utrumque corpus intervenit collegialiter, & quid inter ſingulos Canonicos, & Decuriones?

S U M M A R I U M.

1 *Caſus controverſiæ.*
2 *Reſolutio Sac. Congregationis, & de aliis declarationibus ejuſdem.*
3 *Conſuetudo judicandi inducitur per binas judicaturas.*
4 *Declarationibus Sac. Congregationis Rituum in materia præcedentiæ, & Præeminentiarum deferendum eſt.*
5 *Dignitas Eccleſiaſtica comparata Soli præfertur temporali comparatæ Lunæ.*
6 *Capitulum Cathedralis cum Epiſcopo conſtituit unum corpus Eccleſiæ repræſentativum.*
7 *Capitulum in multis habet juriſdictionem, & ſuperioritatem in Populum, & Magiſtratum ſæcularem.*
8 *Declaratur de quo Magiſtratu dubitari poteſt, an ille præcedat Capitulum ſine Epiſcopo?*
9 *Clerici ſunt digniores Laicis, eoſque præcedunt.*
10 *Quando Perſonæ ſingulares præcedant ſingulos de corpore, cui alias præcedentia debetur.*
11 *De regula* ſi vinco vincento te, &c.
12 *In materia præcedentiæ defertur conſuetudini, & quando.*

D I S C. XXIII.

IN Sacra Congregatione Rituum, de tribus diſputatum 1
fuit inter Capitulum Cathedralis, & Magiſtratum ſæcularem Civitatis Forolivien. Primo an nam deberetur præcedentia, ſeu alia Præeminentia, quando utrumque corpus collegialiter, & publice in aliquo actu, ſeu functione intervenit, præſertim vero in Concione, cui ſcilicet ipſorum Concionatoris ſalutatio prius dirigi debeat, ſecundo circa præcedentiam inter ſingulos de utroque corpore, ſeu Collegio reſpective, & tertio circa præcedentiam inter aliquem ex Canonicis, & ejuſdem Civitatis Poteſta- 2
tem, & in omnibus de anno 1656. pro Capitulo, & Canonicis reſpective reſponſum fuit. Atque Mihi pro hac parte ſcribenti, reflectendo etiam ad veritatem, probabiles, beneque fundatæ viſæ fuerunt reſolutiones.

Singula enim controverſiæ capita examinando, quate- 3
nus pertinet ad primum, inter utrumque corpus, ſeu Collegium, caſus eſt pluries deciſus per eandem Sac. Congregationem, ut ex pluribus declarationibus relatis per Barboſ. *de*

Cano.

Canonicis, *cap.* 18. *num.* 72. *cum ſeqq.* Unde propterea, quamvis generaliter in judicando ſatis deferendum ſit alias reſolutis, ubi præſertim non ſemel, ſed pluries, quoniam in articulis dubiis bina judicatura inducere dicitur obſervantiam interpretativam, ſive judicandi conſuetudinem in futurum ſervandam, Franch. *deciſ.* 91. *n.* 16. 238. *n.* 3. & 722. *n.* 11. Theſ. *in proœm. deciſ. n.* 33. Capobl. *de Baron. pragm.* 1. *n.* 190. & *ſeq.* & *n.* 200. late Rovit. *conſil.* 18. *num.* 3. & *ſeq. lib.* 1. Capyc. Latr. *conſult.* 6. *num.* 4. Magis vero id procedit

4 in hac Sacr. Congregatione Rituum in materia præcedentiarum, ſeu Præeminentiarum, nam ejus declarationibus omnino deferendum eſſe frequenter dixit Rota, præſertim in Averſana Funeralium 3. Julii 1606. coram Sacrato, quæ in propoſito reputatur originaria, ſeu magiſtralis, & frequenter, ut *deciſ.* 214. *par.* 4. *recent. tom.* 2. *num.* 6. *cum ſeqq. dec.* 254. *num.* 4. *par.* 10. *recent.* apud Celſum *deciſ.* 5. *num.* 12. & *deciſ.* 60. *num.* 4. apud Orthob. *deciſ.* 46. *num.* 16. & *deciſ.* 220. *num.* 12. atque hoc ſufficeret pro reſolutionis comprobatione.

5 Retento autem conſueto ſtylo, non acquieſcendi ſolis auctoritatibus, vel deciſionibus, ſed examinandi punctum ex integro per rationes, & principia, quod tamen non omnibus placere ſolet, dicebam, quod ubi etiam dictas reſolutiones non haberemus, adhuc ſine dubio ita reſpondendum veniret. Tum ex regula generali, quod ubi concurrunt Dignitas Eccleſiaſtica, & temporalis, ob comparationem, quæ inter iſtas datur Solis, & Lunæ, ſemper præfertur Eccleſiaſtica, cui prærogativa Solis tribuitur, ad text. *in cap. ſolitæ*, *de majorit. & obedien.* ubi Scribentes Chaſſan. *in Catalogo gloriæ mundi*, *par.* 4. *conſider.* 2. & *conſider.* 78. & admittitur apud Altograd. *conſil.* 1. *lib.* 2. ubi Concordantes cumulantur in propoſito Præeminentiarum, quæ utrique Dignitati, ſeu poteſtati Eccleſiaſticæ, & temporali reſpective debentur.

6 Tum fortius ex ea viva ratione, de qua ſæpius in præcedentibus *hoc eod. tit.* quod ſcilicet Capitulum Cathedralis conſtituit cum Epiſcopo, qui eſt caput, unum corpus ipſius Eccleſiæ repræſentativum, ad text. *in cap. novit*, *de his*, *quæ fiunt a Prælato ſine conſenſu Capituli*, *cum Concord.* per Gratian. *diſcept.* 111. *n.* 2. *cum ſeqq.* Adden. ad Buratt. *deciſ.* 903. *n.* 15. & *ſeq.* Ex quo reſultat juriſdictio, ac ſuperioritas ſupra ipſum Magiſtratum, tam habitualiter, quam etiam actualiter, quando ſcilicet Sede vacante tota juriſdictio ſpiritualis ad Capitulum devolvitur, ſeu penes ipſum ex beneficio juris non decreſcendi remanet, ac etiam Sede plena, Epiſcopo abſente, vel impedito, abſque eo quod adſit, qui ejus vices legitime expleat, quinimmo, & Epiſcopo præſente, &

7 non impedito, adeſſe dicitur in Capitulo quædam ſpecies juriſdictionis, & ſuperioritatis ſupra dictum Magiſtratum ſæcularem, ob illam participationem, quam idem Capitulum una cum Epiſcopo habet in condendis legibus, & Conſtitutionibus Synodalibus, ejuſdem Magiſtratus, totiuſque Populi obligatoriis, quo poſito intrat planum principium, quod ſemper Superior dignior eſt inferiore, & ſubdito, eumque præcedit.

8 Et quamvis ubi Capitulum ſolum, & de per ſe conſideratur ſine interventu Epiſcopi; ſatis dubitari poſſit, an intret dicta comparatio Solis, & Lunæ; ex eo quod Capitulares reſpective ad Epiſcopum, cui convenit dicta comparatio Solis, dicantur Stellæ, unde dubitari poteſt, an Luna, cui comparatur Magiſtratus ſæcularis, ceſſante Sole, Stellas præcedat. Attamen hæc difficultas, quam utpote extra caſum examinare non oportuit, percutit illum majorem Magiſtratum ſæcularem, penes quem reſideat merum, & mixtum imperium, ac plena juriſdictio temporalis, itaut repræſentet Principem, ſeu Dominum, cui dicta prærogativa, ſeu comparatio Lunæ tribuitur, hoc autem non congruit hujuſmodi Magiſtratibus Civitatum ſubditarum, merum, & mixtum imperium, & gladii poteſtatem non habentium, cum hæc reſideant penes Principem, ſeu alium Dominum, aut penes illum majorem Magiſtratum, qui Principis vices gerit, eumque repræſentat. Unde remanet ſolum ordo, ſeu Collegium adminiſtrantium bona Civitatis, & ſic habentium quandam adminiſtrationem potius Œconomicam quam politicam, cum aliqua modica juriſdictione, quæ remanſit, ſeu toleratur, vel ob eandem adminiſtrationem melius faciendam, vel tanquam umbra, ſeu imago illius antiquæ juriſdictionis, quæ originarie erat penes Populum, transfuſa deinde in Principem, atque in hoc conſiſtere dicebam æquivocum tuentium partes hujus Magiſtratus, applicando incongrue ad caſum ea quæ in jure, & apud Scribentes habentur de Præeminentiis debitis Magiſtratibus Civitatum, quoniam id procedit in Magiſtratibus Civitatum non recognoſcentium Superiorem, ſaltem mediatum, ac habentium jura imperii juxta caſum, de quo apud Altograd. *d. conſil.* 1. *libr.* 2. cum ſimilibus, in iſtis autem Civitatibus ſubditis hujuſmodi prætenſiones remanſerunt tanquam umbra, ſeu reliquiæ illius ſtatus, in quo poſt ſciſſum Romanum Imperium, ac omnium rerum revolutionem erant, ſe quodammodo pro Republica gerendo, ut in Piſauren. Molendinorum *ſub tit. de feud. diſc.* 3.

Quo vero ad ſecundum punctum præcedentiæ inter 9 ſingulos de utroque corpore reſpective, ex præmiſſis plana de conſequenti reſultabat deciſio ad favorem Canonicorum, quoniam aut utraque Perſona conſideratur de per ſe abſtrahendo ab Officio, ſeu Dignitate. Et certa eſt præcedentia Canonici, quia Sacerdos, vel Clericus dignior eſt laico, ac ſemper ſeculares locum cedere debent Eccleſiaſticis, ex deductis per Chaſſaneum *in Catalogo dicta par.* 4. *conſiderat.* 6. *cum ſeqq.* aut uterque conſideratur in ordine ad dignitatem, vel officium, itaut ambo dicantur membra ſui corporis reſpective, & tunc quemadmodum corpus Capituli præcedit corpus Civitatis, ita dicendum eſt inter ipſa membra, quoniam eadem eſt ratio totius quoad totum, ac partis quoad partem, tunc etenim illa Perſona ſingularis, quæ locum cedit Colle- 10 gio, ſeu corpori univerſali præcedit ſingulos de eodem corpore, quando ipſa abſque aliqua dependentia habeat Dignitatem, cui major Præeminentia debeatur, & ſic in concurſu Abbatum, aliorumque Prælatorum, & ſingulorum Canonicorum cum ſimilibus.

Ex his pariter de plano oriri dicebam reſolutionem tertii 11 puncti præcedentiæ inter ſingulares Canonicos, & Poteſtatem, cum hic ſit Magiſtratus inferior ſine imperio, & gladii poteſtate, ad quarundam levium cauſarum cognitionem deputatus per eundem Magiſtratum Civitatis, cui, ejuſque ſingulis Decurionibus locum cedit. Et conſequenter intrat regula, *ſi vinco vincentem*, &c. Accedente potiſſimum obſervantia, quæ in omni materia reputatur optima interpres, magis vero, ac peculiariter in illa præcedentiæ, in qua ubi non agatur de conſuetudine, quæ generaliter, & in univerſum præcedentiam concedat minus di- 12 gno ſupra digniorem, quo caſu reputatur corruptela, ſatis conſuetudini, & obſervantiæ defertur, ut per Gregor. & Add. *dec.* 124. 214. *par.* 4. *rec. tom.* 2. 85. & 483. *par.* 5. late Capyc. Latr. *conſul.* 43. *dec.* 234. *n.* 15. & *ſeqq. par.* 10. *rec.* & frequenter, quia eſt principium hodie planum.

ROMANA PRÆCEDENTIÆ

INTER CANONICOS REGULARES SANCTI SALVATORIS, ET PATRES CASSINENSES.

Diſcurſus in congreſſu.

De quæſtione præcedentiæ in Proceſſionibus aliiſque functionibus, inter Canonicos Regulares S. Salvatoris, & Monachos Caſſinenſes. Et an dicti Canonici, Clericorum, vel Monachorum jure cenſendi ſint? Et de præcedentia debita Clericis ſupra Monachos, ac de non interſecando unum Ordinem ſæcularem cum altero Regulari.

SUMMARIUM.

1 *De antiqua quæſtione præcedentiæ inter Canonicos Regulares Lateranenſes, & Monachos Caſſinenſes.*
2 *Monachi antiquitus non erant* Clerici.
3 *Caſus controverſiæ circa Canonicos Sancti Salvatoris.*
4 *In materia præcedentiæ defertur, vel Conſtitutioni* Gregorii XIII. *circa antiquitatem in loco, vel conſuetudini.*
5 *Conſuetudo irrationabilis dicitur corruptela, & eſt ſpernenda.*
6 *Negligentia aliquorum non poteſt præjudicare* Ordini.
7 *An Canonici Sancti Salvatoris ſint Canonici per veritatem, vel per nuncupationem?*
8 *Aſſertiva Papæ motu proprio loquentis probat cum diſtinctione.*
9 *Datur diſtinctio, quando juſpatronatus dicatur ex fundatione, vel ex gratia.*
10 *Referens quando probet ſine relato.*
11 *Obſervantia quando ſit conſiderabilis.*

DISC.

D I S C. XXIV.

1 CEleberrima fuit quæſtio præcedentiæ circa tempora *Pii IV.* inter Canonicos Regulares Lateranenſes, habentes in Urbe domus in Eccleſiis Pacis, & Sanctæ Agnetis, & Monachos Caſſinenſes, ſub dicto Pontifice ſopita ad favorem Canonicorum abinde citra in hac poſſeſſione exiſtentium, cujus informationes, & vota habentur regiſtrata apud Tamburin. *de jure Abbat. tom. 1. quæſt.* 25. Potiſſima vero illius reſolutionis cauſa fuit, non antiquitas Inſtituti, ſuper qua adeo cum Chronicis hincinde elaboratum fuit, ſed ratio diverſæ Hierarchiæ, quod ſcilicet Canonici tanquam habendi in ordine, ſeu Hierarchia Clericorum, prælationem habere deberent ſupra Monachos, qui antiquitus
2 Clerici non erant, neque Eccleſiaſticos ordines inferiores, vel ſacros aſſumere, vel exercere ſolebant, ad text. *in cap. ſic vive, & cap. ſeq. 16. quæſt.* 1. Jo. Andr. *in cap. delictum, de regul. jur. in 6.* cum aliis congeſtis per Sperell. *deciſ.* 179. *num.* 14. & habetur in dictis votis, & ſcripturis regiſtratis apud Tambur. *d. diſp.* 25. præſertim in voto *Cardinalis Cicadæ*.

Illi autem Religioſi, qui vocantur etiam *Canonici Regulares Sancti Salvatoris*, in Urbe domos habentes in Eccleſiis S. Petri ad Vincula, & S. Laurentii extra muros, o-
3 mnino diverſum Ordinem, ſeu Religionem conſtituentes, quamvis eodem habitu utantur circa veſtem albam cum Rocchetto, & Bireto. Nihilominus ſupra Rocchettum deferunt Scapulare, ac habent etiam quandam Cappam nigram, qua in Proceſſionibus, & functionibus uti ſolent, tanquam ſpeciem cucullæ totum corpus tegentem, itaut dictam Cappam geſtantes, Monachorum potius, quam Clericorum ſæcularium figuram facere videantur, proindeque non obſtantibus reſolutionibus, cum ſubſequuta obſervantia favore *Canonicorum Lateranenſium*, ut ſupra, dicti alii Canonici in Proceſſionibus, aliiſque functionibus, digniorem locum Caſſinenſibus cedere conſueverunt, cum autem circa initia Pontificatus *Alexandri VII.* quando multa circa ritum Eccleſiaſticum innovata fuerunt, Papæ intentio eis manifeſtata eſſet, quod tanquam Canonici iſtorum potius, quam Monachorum figuram in Proceſſionibus aliiſque functionibus facere deberent, incedendo ſcilicet dimiſſa Cappa nigra, cum veſte alba, Rocchetto, & Bireto, non dimiſſo tamen Scapulari pariter albo ſupra Rocchettum deferri ſolito, ad differentiam dictorum aliorum Canonicorum Lateranenſium, ut ita ab eis diſtinguerentur, hinc proinde ex iſta innovatione orta eſt præcedentiæ quæſtio cum dictis Caſſinenſibus.

4 Et introducta cauſa in Congregatione Rituum, Scribentes hincinde, magnam vim conſtituebant in indaganda utriuſque Inſtituti, ſeu Religionis origine, & antiquitate; eo modo quo in dicta alia antiqua controverſia per tunc temporis Scriptores ſatis elaboratum fuerat. Alii vero Scribentes pro Caſſinenſibus præcipuam vim conſtituebant in duobus fundamentis magis proximis, & certis, pro quibus juſtificandis opus non erat veritatem exquirere ab Hiſtoriis, & Chroniſtarum ſæpe fallacibus, ac æquivocis traditionibus, quorum unum conſiſtebat in Conſtitutione *Greg. XIII.* quæ regulariter eſt hujuſmodi controverſiarum norma, ut ſcilicet attendi debeat antiquitas fundationis Monaſterii, ſeu introductionis in loco. Et alterum ſuper conſuetudine, cui in hac materia ſatis deferendum eſt, præſertim in illa Urbis, ex deductis in Salernitana *diſc. ſeq.* & in aliis hoc eodem titulo.

Pro Canonicis Regularibus Scribens, agnoſcendo iſtorum præſertim duorum fundamentorum magnam vim, ita ut pene inſuperabilia viderentur, ac etiam quod noſtrum fundamentum majoris antiquitatis Inſtituti, cui aliqui ex noſtris ſatis innitebantur, eſſet periculoſum, utpote non de facili concludenter juſtificabile, idcirco in congreſſu pro cauſæ directione, juxta laudabilem ſtylum deſuper habito, eram in ſenſu, ut neglectis dicto fundamento, & quibuſdam aliis levitatibus, quæ per aliquos deducebantur, præcipuum quinimmo unicum, ac totum fundamentum conſtituendum eſſet in qualitate hujuſmodi Religioſorum, eorumque ſtatum firmando, an ſcilicet noſtri inter Canonicos, & Clericos, vel inter Monachos conſtituendi eſſent, poſita enim eorum collocatione in ordine, ſeu Hierarchia Canonicorum, vel Clericorum, reſultabat de conſequenti eorum antelatio ſupra Monachos, ex eiſdem rationibus, ex quibus pro aliis Canonicis Regularibus, ut ſupra, determinatum fuerat, ita ut dicta determinatio ſtatum facere diceretur, ad not. *in l. ingenuum, ff. de ingenuis, & manumiſſ.* atque omnia motiva in dicta alia controverſia deducta, in præſenti ex rationis identitate ſuffragarentur.

Atque hinc ceſſare dicebam ſolidum fundamentum, quod pro Caſſinenſibus valde ſtringebat, circa obſervantiam, quia cum hæc præjudicialis eſſet univerſo ordini Clericali, idcirco tanquam corruptelæ ſpecies potius reprobanda eſſet, cum non poſſit aliquorum Clericorum conſenſus præjudicare circa ea, quæ univerſum ordinem concernunt, ad communiter notata *in cap. ſi contingat, de Foro compet.* Accedente præſertim violatione ſymmetriæ Eccleſiaſticæ diſtinguentis ordinem Monachorum ab ordine Clericorum; incongruum enim eſt, ut intra eundem Clericorum ordinem, 5
Monachorum intermixtio cernatur. Unde propterea recte applicari poſſe dicebam deducta apud Gregor. *deciſ.* 310. & Adden. *ad eum ibid. & deciſ.* 124. *ex conſil.* Abb. 21. *libr.* 1. cum aliis ibidem, ut ſcilicet, ubi conſuetudo eſt irrationabilis, tunc tanquam corruptela ſperni debeat, & conſiderat etiam Rota apud Merlin. *deciſ.* 637. *num.* 18. cum aliis apud Sperel. *dict. deciſ.* 179.

Ac etiam quia, vel negligentia prædeceſſorum hujus In- 6
ſtituti profeſſorum, vel eorum actus facultativus in deferendo dictam Cappam nigram, per quam, velato habitu Clericali, dictum inconveniens ceſſare dicebatur, (dum apud Populum Monachorum potius figuram ita facere dicebantur) perpetuum præjudicium ipſimet Religioni facere non potuerat, ex iis, quæ in materia non uſus privilegiorum circa debitam diſtantiam habentur deducta in Januen. privilegiorum coram Royas *inter ſuas deciſ.* 327. & 356. & latius in eadem 28. Junii 1649. coram Corrado *deciſ.* 337. *par.* 10. *rec.*

Quod autem illi Canonici, non ex ſola nuncupatione, ſeu 7
conceſſione, & privilegio, & adinſtar, ſed eſſentialiter, & ſecundum veritatem eſſent tales. Dicebam expiſcandum non eſſe ex Chronicis, & antiquis traditionibus, cum iſtæ eſſent recte referibiles ad eam nuncupationem, quæ ex privilegiis, & fictione reſultare potuit, unde propterea fundamentum corrueret ſtante contraria conſuetudine, quæ ita potius capienda eſſet tanquam hujus dubii declarativa, ut infra, ſed probari obſervabam ex declarationibus, ac diſpoſitivis aſſertionibus Summorum Pontificum, ad quos pertinet Eccleſiaſticos ordines erigere, & inſtituere, ſeu eorum qualitatem declarare, præſertim per Calliſtum III. Conſtitut. 2. ibi: *Nos Priorem, & Canonicos fuiſſe, & eſſe veros Canonicos Regulares declaramus*, & per Julium II. Conſtitut. 30. §. 5. ibi: *Nos eos, ut exiſtentes veros, & indubitatos Canonicos Regulares, &c.* Unde qualitas Canonicalis reſultare non dicitur ex fictione privilegiativa, ſed ex veritate ſic aſſerta per
Papam, quem non ad partis narrativam, ſed aſſertive, & mo- 8
tu proprio loquentem, de mendacio redarguere non conceditur, ad text. *in c. ex parte, de reſcriptis, cap. ſi Papa, §. ſi autem, de privileg. in 6. Clement. 1. de probat.* ubi Scribentes, de quibus Gabr. *de probat. concluſ.* 2. *num.* 4. Merlin. *deciſ.* 838. *numer.* 1. Adden. ad Gregor. *deciſ.* 239. *num.* 10. & ad Buratt. *deciſ.* 621. *num.* 17. *& ſeqq.* plene Rota in Bononien. Archipresbyteratus 23. Martii 1648. cor. Corrado *deciſ.* 168. *part.* 10. *rec.* ubi bene diſtinguitur in materia juriſpatronatus, an verba Papæ concepta ſint per modum privilegii, ac fictionis, & ſimilitudinis, ſeu æquiparationis, vel potius per viam declarationis, ſeu poſitivæ aſſertionis præexiſtentis veritatis, quia nempe in primo caſu Papa concedendo juſpatronatus ex privilegio, licet per ampliſſimas clauſulas decernat, ut illud habendum ſit ac ſi ex vera fundatione, & dotatione, vel alia cauſa oneroſa, adhuc tamen
dicitur ex gratia, quia per quamcumque verborum, & 9
clauſularum amplitudinem non deſinit eſſe ex privilegio, atque dicitur ex fundatione, & dotatione per fictionem, ſeu æquiparationem, non autem per veritatem, ſecus autem in ſecundo, quod Papa ſe oſtendens informatum de iis, quæ facti ſunt, poſitive aſſerat illud juſpatronatus competere ob Eccleſiæ fundationem, vel dotationem a patronis factam. Et ſic non per viam conceſſionis novi juris, ſed per viam authenticationis, & atteſtationis rei de præterito, ac præexiſtentis veritatis.

Multo magis, ubi non agitur de iis, in quibus utpote in facto conſiſtentibus Papa decipi potuit, ſeu per diverſam facti veritatem comprobatam convinci de errore, ſeu quod ita fecerit, ad faciendum magis amplum, & tutum privilegium hujuſmodi cautelam adhibere voluerit, ſed de conſiſtentibus in jure, ſeu de iis, quorum veritas, & ſubſiſtentia ab ipſomet aſſerente pendet, cum ad Papam pertineat decernere, vel declarare diſtinctionem ordinum Eccleſiaſticorum, ſeu etiam eorum naturam commutare, faciendo Clericos, vel Canonicos illos, qui prius tales non eſſent. Ideoque fortius

ejus

ejus aſſertivæ deferendum eſſe dicebam circa ea, ſuper quibus diſponere poteſt, ut conſtat apud eoſdem ſuperius allegatos, & conferunt, quæ habemus de referente, nullam faciente probationem ſine relato, quia ſi agitur de actu, cujus perfectio pendeat a poteſtate referentis, adhuc
10 ſine relato probat, & ſufficit, quoties tamen non conſtet relationem habitam fuiſſe in ordine ad voluntatem modificandam, & cum animo non faciendi actum, niſi quatenus in relato contineatur, & ad ejus limites.

11 Verum etſi præmiſſa in puncto juris, ad veritatem etiam reflectendo, aliquam ſoliditatem habere viderentur, adhuc tamen Mihi non levem inferebat difficultatem adeo longæva obſervantia, eo magis attendenda, ex quo de tempore prædictæ aliæ antiquæ controverſiæ cum Canonicis Lateranenſibus, adhuc illi in eodem ſtatu exiſtebant, prout hodie exiſtunt, dum tunc jam prodierant dictæ Apoſtolicæ Conſtitutiones declarantes eos Canonicos Regulares, ut ſupra, & nihilominus in eadem Urbe exiſtentes, atque de dicta favorabili reſolutione cum ſubſequuta obſervantia omnino veriſimiliter informati, per ſæculum acquieverunt, ſignum elatum, quod ſe inter Monachorum potius, quam Clericorum ordinem agnoverunt, itaut obſervantia prædicta capienda non eſſet tamquam inductiva novi juris, ſeu deſtructiva illius prærogativæ, quæ alias ratione ordinis Clericalis de jure competeret ſupra ordinem Monachalem (cum tunc urgens, ac ſolidum videretur ſupra inſinuatum fundamentum, quod hujuſmodi conſuetudo, utpote præjudicialis univerſo ordini Clericali, & deturpativa Eccleſiaſticæ ſymetriæ pro corruptela potius habenda eſſet) ſed tanquam declarativa, ſeu interpretativa illius veritatis, quæ alias dubia eſſet, ut ſcilicet ita Canonici in ſola nuncupatione, ſeu privilegio nuncupati, Monachos potius ſe declaraverint, atque in iſta Hyerarchia conſtitutos eſſe ſe agnoverint, accedente præſertim qualitate habitus Monachis potius, quam Clericis congrui, tam ratione Scapularis ſupra Rocchettum delati, qui Monachorum proprius videtur, quam etiam ratione Cappæ in quadam forma, quæ Cucullæ potius ſpecies eſſet, licet enim in ordine ad Scapularem, conſiderarem illum dici poſſe quandam ſpeciem ſigni diſtinguentis unos Canonicos Regulares ab aliis, eo modo quo videmus in Canonicis ſæcularibus diverſarum Eccleſiarum ejuſdem Civitatis, quod uni inſignia ab aliis omnino diverſa deferunt. Attamen unio etiam Cappæ magnam inferebat difficultatem, accedente præſertim longæva obſervantia cum diſcretiva aliorum Canonicorum, ut ſupra. Unde concludebam, majorem eſſe timorem, quam ſpem quoad cauſæ exitum, qui fuit, ut continuetur in ultimo ſtatu.

SALERNITANA PRÆCEDENTIÆ

PRO PP. MINORIBUS STRICTIORIS OBSERVANTIÆ VULGO REFORMATIS.

CUM PP. SANTI AUGUSTINI, ET PLURIBUS ALIIS RELIGIOSIS EJUSDEM CIVITATIS.

Caſus deciſus per Sacram Congregationem Rituum pro PP. Minoribus.

An præcedentia, quæ ratione antiquitatis competit uni Monaſterio alicujus Religionis, competat etiam aliis ejuſdem Religionis Monaſteriis moderniotibus adverſus alias Religiones, quæ medio tempore inter unum, & alterum eorum Monaſteria in loco fundarunt.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries*
2 *In materia præcedentiæ attendenda eſt antiquitas fundationis Conventus.*
3 *Ubi ejuſdem Religionis plures Conventus ſunt in eodem loco, omnes ſub una Cruce Conventus antiquioris incedere debent.*
4 *Quid ſi Religioſi Conventus modernioris interveniant in functione ſine illis Conventus antiquioris, quem locum occupent.*
5 *Fundatio unius Monaſterii ſuffragatur univerſæ Religioni in eo loco.*
6 *Obſervantia in his materiis ſatis attendenda, quamvis in aliquibus adverſetur Conſtitutioni Gregorii XIII.*
7 *Quid ubi Religioſi diverſorum Conventuum habent diverſum Inſtitutum.*
8 *An Obſervantes, & Reformati conſtituant duas Religiones, vel unam tantum, & quando Reformati diſtinguantur a Religione antiqua, & matrice?*

DISC. XXV.

IN Civitate Salerni ab antiquo fundatus fuit Conventus 1
Minorum Obſervantium ſub titulo *S. Nicolai*, moderno autem tempore alter eorundem Minorum ſtrictioris Obſervantiæ ſub titulo *S. Laurentii*, inter unam vero, & alteram fundationem plures diverſarum Religionum Conventus in eadem Civitate fundati ſunt, cum autem ad præſcriptum Conſtitutionis Gregor. XIII. pro dirimendis tot controverſiis, quæ vel ratione antiquitatis inſtituti, vel ex privilegiis vertebantur ſuper præcedentiis, ſtatutum eſſet, atque per plura Sacræ Rituum Congregationis decreta firmatum, attendi debere antiquitatem fundationis Monaſterii in loco,
necnon per ejuſdem Sacræ Congregationis decreta ſtatu- 2
tum eſſet, quod pluribus ejuſdem Religionis Conventibus
in loco exiſtentibus, ſub unica tantum Cruce omnes uniti 3
incedere deberent, tamquam unum corpus ſine diſtinctione Conventuum repræſentantes, idcirco incedentibus dictis Patribus Reformatis S. Laurentii unitis cum PP. Obſervantibus ſub Cruce antiquioris Conventus S. Nicolai, ſtante iſtius antiquitate, præcedentiam ſemper habuerant abſque controverſia ſuper alios Religioſos poſtmodum in Civitate receptos, quia vero in funeribus, ſeu exequiis, ac etiam in aliquibus particularibus ſolemnitatibus, & proceſſionibus devotionis gratia fieri ſolitis, convocatione unius, vel alterius Conventus pendente a privatorum voluntate, frequenter dabat caſus, quod in functione intereſſent ſoli Patres Reformati S. Laurentii cum propria Cruce, ob non convocationem Patrum S. Nicolai, hinc proinde orta fuit controverſia uſque ab anno 1629. inter illos, ac dictos alios Religioſos prætendentes a Reformatis occupari non debere illum digniorem locum, quem occupare ſolent quando incedunt uniti cum PP. antiquioris Conventus, cum ita proprium Conventum repræſentent cæteris moderniorem, ſed re delata ad dictam Sacram Congregationem Rituum, illa de anno prædicto cenſuit præcedentiam uniformiter deberi dictis Patribus, ſive incedant uniti, ſive ſint unius, & non alterius Conventus, atque ita ſervatum fuit uſque
ad annum 1646. quando denuo dicti Patres S. Auguſtini, 4
& conſortes eandem controverſiam in dicta Congregatione inſtaurarunt.

Sed Me pro PP. Reformatis Scribente, circa initia Curiæ, 5
quando adhuc, utpote indeterminatus, munus Advocati formiter non ſuſceperam, perſtitum fuit in antiqua reſolutione, denuo confirmata de anno 1648. & merito, dum Conſtitutio 84. Gregorii XIII. quæ in hac materia hodie eſt norma, non concedit præcedentiam Monaſteriis, vel Conventibus particularibus, ſed Ordinibus, ſeu Religionibus, ut præcedant voluit juxta antiquitatem receptionis in loco, ut liquet ex illis verbis: *Ille Ordo, qui prius Monaſterium in loco habuerit, præcedat*. Et ſic receptio unius Monaſterii eſt cauſa, ut univerſa Religio locum occupet, quamvis deinde plura alia Monaſteria in eodem loco fundaret, quia pluralitas Monaſteriorum non tollit unitatem corporis, quod unicum dicitur ex omnibus Religioſis ejuſdem Inſtituti conſtitutum, quamvis ſtante eorum excreſcentia, ſive ob Populi commoditatem, in pluribus domibus, ſeu Conventibus viverent. Atque ita generaliter per eandem Sacram Congregationem determinatum fuit de anno 1617. ut ſcilicet antiquitas primi Monaſterii toti Religioni ſuffragetur etiam pro aliis poſtea ædificandis, dum præſertim omnes ſub unica Cruce tanquam unum corpus repræſentantes incedunt, quia præcedentia dicitur acquiſita Ordini non loco, ut apud Barboſ. *de jure Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 43. *num.* 192.

Atque ita etiam declaratum fuit in Urbe, in qua plu- 6
ra ejuſdem Religionis Monaſteria diverſis temporibus fundata exiſtunt, taliſque eſt obſervantia, qualem attendendam eſſe, quamvis in aliquo adverſaretur dictæ Conſtitutioni Gregorii firmatum fuit ex ejuſdem Congregationis decreto de anno 1593. approbato per Clementem VIII. & relato per Quarant. *in ſumma Bullar. verbo præcedentia*, Campanil. *in diverſ. jur. can. rubr.* 12. *c.* 12. *n.* 121. Barb. *de Epiſcopo, alleg.* 78. *num.* 35. Lezana *in ſumma, verbo Præcedentia in princip.* & alios de materia tractantes.

Pro altera parte Scribentes, ad oſtendendum iſtos PP. quando ſoli incedunt, in loco ſuæ receptionis incedere debere, reſpondebant dictam omnium præcedentiam reſultare a prærogativa antiquioris Conventus, cum quo acceſſione

alia

alii uniti incedunt. Secus autem, ubi ſolus proprius Conventus repræſentatur, & potiſſime ubi inter unius, vel alte-
7 rius Conventus Religioſos aliqua Iuſtiauti diverſitas conſiderari poteſt, unde retorquendo motivum obſervantiæ, illam deducebant in contrarium reſpectu Reformatorum Ordinis S. Auguſtini, ſeu B. Mariæ de Monte Carmelo, Camaldulenſium, & aliorum, quia incedunt in proprio loco, neque potiuntur prærogativa antiquæ Religionis, niſi quatenus ſub ejus Cruce, ac uniti tanquam conſtituentes unum corpus incederent. Hinc proinde dicebant idem ſervandum eſſe in præſenti, dum Religioſi iſtius moderníoris Conventus ſunt Reformati ſtrictiorem Obſervantiam profitentes, cui non ita ſubjacent Religioſi Conventus antiquioris, itaut non omnino diceretur unicus Ordo, idque apud aliquos impreſſionem faciebat.

8 Verum nimis leve Mihi videbatur objectum, quod etiam eventus declaravit, quoniam ea hujus Religionis Conſtitutionibus, ac etiam ex Decretis Apoſtolicis, dicitur omnino unica Religio nullam continens diverſitatem, inter profeſſores Obſervantiæ ſtrictioris, qui *Reformati* vulgo nuncupantur, & alios, qui illam non adeo ſtrictam profitentes vulgo nuncupatur *de familia*, quia hæc eſt quædam diſcretio nominis, nullam inducens diſcretionem Religionis, dum omnes unicum habent Generalem, & caput, in cujus electione æqualis, ac indefinita eſt omnium utriuſque Inſtituti Profeſſorum electio activa, & paſſiva, ſolumque quoad Provinciales, & alios inferiores miniſtros, aliqua diſcretio pro bono pacis, ac meliori regimine, cum expreſſa præſervatione unitatis corporis moderno tempore introducta fuit, ac etiam quoad aliquam ſtrictiorem vitæ normam conſiderabilem in ordine ad tranſitum, qui etiam ſub certa forma datur, ut in Papien. & aliis *ſub tit. de Regularib.* Quod non ita procedit in dictis aliarum Religionum Reformatis corpus, ſeu ordinem mere diſtinctum ab antiqua Religione conſtituentibus cum proprio capite ſub titulo Generalis, vel Vicarii, ad cujus activam, & paſſivam electionem ſoli Reformati jus habent, abſque mixtura antiquæ Religionis, cujus Generalis, & caput nil agere habet, vel in aliquibus aliquam mediatam, ac ſatis remotam Præeminentiam retinet. Unde inceſſus ſeparatus provenit ab ipſorum Reformatorum voluntaria ſeparatione, quia etiam intervenientibus antiquæ Religionis Profeſſoribus, adhuc ipſi incedere volunt ſeparati, ut reſpectu illius Religionis S. Franciſci practicatur in Conventualibus, Cappuccinis, & PP. Tertii Ordinis Italiæ, utpote diverſa corpora cum proprio, & ſeparato capite conſtituentibus, quæ omnia in præſenti ceſſabant. Ideoque licet caſualiter Religioſi unius Conventus in functionibus non intervenirent, hoc tamen non tollebat unitatem Ordinis, cui per fundationem primi Conventus locus dignior quæſitus fuit. Si enim ea 24. Canonicis Capitulum conſtituentibus, duo tantum intervenirent pro peragendis functionibus Capitularibus, ex quo alii, vel eſſent impediti, vel intervenire nollent, totum jus Capituli eſſe dicitur in illis duobus, dummodo non adſit aliud corpus Capituli, ut in Cæſarauguſtana *ſub tit. de Canonicis*, & in Ampurien. præcedentiæ, ut *eod. tit. diſc.* 17. cum ſimilibus. Ac etiam, quia ſatis incongruum eſſet, ut una, & eadem Religio, modo unum, & modo alterum minus dignum locum occuparet, ideoque juſta fuit reſolutio.

BAREN. THRONI SEU BALDACCHINI PRO PINCIPE AQUÆVIVÆ CUM PROMOTORE FISCALI BAREN.

Caſus diſputatus in Sac. Congregatione Rituum, & reſolutus ut infra.

An feudatariis, & Baronibus habentibus titulum, ſeu Dignitatem, liceat in ſuorum feudorum Eccleſiis habere Thronum elatum, ſeu Baldacchinum, & an ea quæ in jure, ſive ex cæremoniali diſponuntur de Præeminentiis Ducum, Marchionum, & Comitum, conveniant hujuſmodi Baronibus dictos reſpective titulos habentibus?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutio Sac. Congregationis.*
3 *Diviſio inſpectionis.*
4 *De rationibus dictæ reſolutionis Sac. Congregationis.*
5 *Juſte, non autem ſpoliative poſſidet ex facto Judicis.*
6 *Fallit, & quando etiam factum Judicis dicatur ſpoliativum.*
7 *Quando intret regula ſuper ſpolii, vel attentatorum purgatione ante omnia.*
8 *Quando ædificatum non obſtante nunciatione novi operis ſit demoliendum.*
9 *Qui non habet poteſtatem concedendi, habet tamen jurisdictionem declarandi illius rei competentiam.*
10 *An Epiſcopus ſit principaliter intereſſatus in hujuſmodi Præeminentiis, & quando?*
11 *Sufficit citari principaliter intereſſatum.*
12 *Quomodo Epiſcopus dicatur habere intereſſe in omnibus cauſis Eccleſiarum Diœceſis.*
13 *Servitus dicitur alienatio cadens ſub* Extrav. Ambitioſæ.
14 *Quod Præeminentia delatæ Ducibus, & Marchionibus non debeantur feudatariis inferioribus habentibus eam Dignitatem.*
15 *Principi debetur Thronus elatus in Eccleſia.*
16 *An Principe abſente erigi etiam poſſit Thronus cum Sede vacua?*
17 *Quis proprie dicatur Princeps.*
18 *Barones & feudatarii inferiores licet habeant Dignitatem, hæc non dicitur vera, ſed abuſiva.*
19 *De individuitate feudorum Dignitatis.*
20 *Diſpoſita in cæremoniali de Ducibus, & Marchionibus, de quibus intelligantur.*
21 *De ſtatu, & conſuetudine Provinciæ Baren. In materia Baldacchini Baronum.*
22 *Præeminentiæ quæſita feudo tranſeunt in ſucceſſorem.*
23 *Declaratur concluſio, de qua num.4. & an adſit poſitiva reſiſtentia juris.*
24 *De praxi inter Papam, & Imperatorem.*
25 *De moribus Italiæ circa minorem Epiſcoporum exiſtimationem, & authoritatem.*
26 *Dantur exempla, & comparationes pro ſuſtineda in hodiernis titulatis hac Præminentia.*

DISC. XXVI.

1 OPpida Aquævivæ, & Joviæ Diœceſis Baren. de antiquo dominio Ducum Adriæ, uſque ab antecedenti ſæculo ad inſtantiam creditorum, juxta morem Regionis, fuerunt ſub diuturno ſequeſtro uſque ad annum 1614. in quo de ordine Sac. Conſilii empta fuerunt ſub haſta per Paridem Pinellum, ob cujus ad ſatis breve tempus, defectum, in idem ſequeſtrum redierunt, ſub quo ob magnas diſcuſſiones habitas in creditorum concurſu, de quo habetur actum in Neapolitana Concurſus, *ſub tit. de feud diſc.* 106. ſteterunt uſque ad annum 1665. in quo empta fuerunt per Marchionem Carolum de Mari, qui obtento etiam ſuper dicto Oppido Aquævivæ titulo, ſeu Dignitate Principis, audita fama, & traditione, quod in ejuſdem Oppidi antiqua Collegiata, ſeu majori Eccleſia, hoc intermedio ſequeſtri tempore ad meliorem, recentemque ſtructuram redacta, Duces Adriæ antiqui Domini, Thronum elatum, ſeu Baldacchinum erectum haberent, agnita etiam fere generali conſuetudine Titulatorum hujus Provinciæ habendi hujuſmodi Præeminentiam etiam in ipſis Eccleſiis Cathedralibus, ut infra, hinc proinde Sede Metropolitana vacante, cum dictæ Collegiatæ Archipresbyter (quamvis ſub lite) eſſet in poſſeſſione cujuſdam juriſdictionis ordinariæ, & cumulativæ cum Archiepiſcopo, coram iſto tanquam Judice ordinario plures induxit teſtes ſuper dicta fama, & traditione, ac etiam de auditu ab eorum parentibus, & majoribus aſſerentibus de viſu, dictaque probatione facta, obtinuit ſententiam executioni demandatam ſuper reintegratione ad dictam Præeminentiam, utpote feudo quæſitam, quod tamen cum interdicto Eccleſiæ impugnatum fuit per Vicarium Capituli Baren. dictamque impugnationem proſequente novo Archiepiſcopo, atque introducta cauſa in Sacr. Congreg. Rituum, iſta opinando, 2 quod hoc eſſet attentatum Sede vacante, non obſtantibus infraſcriptis fundamentis, decrevit quod ante omnia dicti attentati purgatio cum reintegratione Eccleſiæ priſtino ſtatui facienda eſſet amoto Baldacchino.

3 In diſputationibus igitur in dicta Sac. Congregatione habitis, duæ erant inſpectiones, una ordinis, an ſcilicet adeſſe dicerentur hæc attentata, quæ in primis & ante omnia, non admiſſa diſcuſſione meritorum, juxta attentatorum naturam, purganda venirent, & altera circa juſtitiam, & merita negotii principalis.

4 Quicquid autem ſit de motivis prudentialibus, de quibus ad Juriſconſultos, & Advocatos agere non pertinet. Quatenus pertinet ad ea, quæ juris ſunt, Mihi Scribenti pro dicto Baro-

Barone, ſeu Principe, parum probabilis, ſeu nimis rigoroſa videbatur dicta reſolutio, inſpecta præſertim conſuetudine Regionis, ſeu Provinciæ, dictaſque inſpectiones diſtinguendo, quatenus pertinet ad primam ordinis, terminus attentatorum vere non cadebat, cum nulla deſuper adeſſet lis vel inhibitio, ex quibus reſultaret Judicis, ſeu legis ſpretus, in quo attentatum conſiſtere dicitur, ſolumque prætendi poterat intrare terminum ſpolii, quod ſcilicet Sede vacante, quando nil eſt innovandum, & parte non citata, nec audita (qualem Sac. Congreg. præſupponebat eſſe Archiepiſcopum,) de facto, & propria auctoritate Eccleſia ejus libertate ſpoliata eſſet, ſeu huic novæ ſervituti ſubjecta, non curando quid ſequutum eſſet mediante ſententia dicti Archipreſbyteri Judicis ordinarii. Tum quia ejus prætenſa juriſdictio eſt ſub controverſia, tum etiam quia ad ipſum tanquam Prælatum inferiorem in aliena Diœceſi non pertinebat concedere hujuſmodi Præeminentiam, circa quam juxta ſenſum, & obſervantiam ejuſdem Sacr. Cong. etiam ipſorum Epiſcoporum, ſeu Archiepiſcoporum juriſdictio refrænata eſt, quia non poſſunt ſe ingerere, atque hæc erant fundamenta Archiepiſcopi, quibus innixa Congregatio decrevit hujuſmodi ſpolii, ſeu attentati purgationem ante omnia ſequendam.

5 Verum hæc, inſpectis regulis juris, non videbantur ſubſiſtentia, quoniam ſpoliator dici non poteſt, neque attentator, qui per ſententiam Judicis ordinarii immiſſus, ſeu integratus fuit, ad text. *in l. juſte poſſidet, ff. de acquir. poſſeſſ. l. 1. & 2. ff. ne vis fiat ei*, *cum Concord.* plene collectis per Poſtium, *de manut. obſer. 12. dec. 67. n. 1. p. 10. rec. & paſſim.*

6 Et licet etiam in facto judiciali, quoties illud eſt nullum vel notorie injuſtum, dari dicatur ſpolium, cujus ratione priori poſſeſſori per Judicem expulſo, juxta receptam quotidianam praxim, conceditur etiam manutentio, magis practicata quam reintegratio ob privilegium viæ executivæ, ſeu excluſionis appellationis ſuſpenſivæ, quod uni interdicto poſſeſſorio conceditur, & alteri denegatur, dummodo tamen in caſu injuſtitiæ iſta ſit notoria, quæ nullo valeat velamine offuſcari, ut aliqua dignoſcatur differentia inter ordinarium remedium appellationis, ac revocationis judicati, & iſtud extraordinarium juxta receptam diſtinctionem *in Romana de Bombellis coram Sacrato, dec. 9.* apud Poſt. *de manut.* cum qua paſſim proceditur, ut per eundem Poſtium *d. obſer. 12. n. 8. & 9. dec. 67. p. 10. rec.* Buratt. & Add. *dec. 158.* Cavaler. *dec. 337. & 470.*

Attamen hoc dicitur quoddam ſpolium juris, ſeu interpretativum ex legis fictione, ſeu interpretatione reſultans, quod ſubjectum non eſt illis rigoribus, quibus ſubjacet ſpolium verum, & de facto, quod ad differentiam illius dici-
7 tur violentum. Nam etiam in terminis attentatorum, quæ magis in jure odioſa ſunt, & criminoſa reputantur, intrat hæc diſtinctio inter attentata facti, & attentata juris, ſeu doloſa, & non doloſa, ut in prima ſpecie intret rigor omnimodæ purgationis, denegata audientia attentati, ſecus autem in altera, in qua arbitrium de facili interponi ſolet pro eorum rejectione ad finem litis, & prævia cognitione boni juris, potiſſime, ac facilius ubi purgatio ſequi non poteſt, niſi cum aliquo ſcandalo, ut ita diſtinguendo habetur apud Carill. *dec. 248. in fin. dec. 176. 232. & 275. p. 11. recent. 657. p. 3. rec.* Gregor. & Add. *dec. 276.* ubi allegantur Concordantes, ac habemus in praxi frequentiſſimum.

Quod a ſimili habemus etiam in materia nunciationis novi operis, quod ubi male ædificatum non continet dolum, ac delictum poſitivum, quamvis de jure veniat demoliendum, nihilominus quia id ſine ſcandalo, ac publici ornatus deturpatione ſequi non poteſt, ſi conſtet de bono jure ædificantis,
8 de æquitate id quod ædificatum eſt toleratur, ex deductis per Surd. *conſ. 154. n. 20. & ſeqq. & dec. 163. n. 1.* Gratian. *diſcept. 84. n. 36. & ſeqq.* ex Bal. *conſ. 245. n. 1. & 2. lib. 2.* & habetur pluries *ſub tit. de Servitutibus*, cum ſimilibus, & hic videbatur caſus, non curato an dicto Archipreſbytero competeret necne illa ordinaria cumulativa juriſdictio, in cujus poſſeſſione de facto erat, quoniam ad Partes non pertinet de his inſpicere, cum ſufficiat eum eſſe in poſſeſſione illius officii, ſeu juriſdictionis, ac publice pro Judice ordinario ſe gerere, & reputari ad communiter notata in vulgata *l. Barbarius, ff. de off. Præſe. Vigilum*, potiſſime, ubi de hoc non agitur ad effectum ſuſtinendi judicatum, quod faciat ſtatum, ſed ad effectum evitandi ſpolium, ſeu attentata.

9 Et quoad defectum poteſtatis concedendi hujuſmodi jura præeminentialia etiam in Epiſcopo, ſeu Prælato ſine dubio ordinariam juriſdictionem habente, dicebam in hoc procedi videri cum aliquo æquivoco. Quoniam aliud eſt, an competat facultas concedendi aliquam Præeminentiam in forma gratiæ, & privilegii, aliud vero, an competat juriſdictio decernendi in petitorio, vel poſſeſſorio hujuſmodi Præeminentiam alias ex privilegio, vel legitima præſcriptione competentem, feuda ſiquidem nobilia, & juriſdictionalia cum titulo, ſeu Dignitate, ac mero, & mixto Imperio, ſive Officia publica, aut publica vectigalia, & ſimilia jura ſunt de Regalibus Principi reſervatis, quæ ab illo tantum, non autem ab inferioribus Magiſtratibus, & Judicibus concedi poſſunt, & tamen per dictos Judices, & Magiſtratus paſſim ſuper eorum pertinentia, ſeu competentia judicatur, tam in poſſeſſorio, quam in petitorio, & ita pariter in beneficiis Eccleſiaſticis etiam conciſtorialibus, ſeu alias Papæ reſervatis, & quæ nonniſi per iſtum concedi poſſunt cum ſimilibus, quoniam Judex non dicitur concedere, ſed declarare id, quod jam illi competit, & ſic decernere, quod jam eſt ſuum, ab alio tamen occupatum, ſeu alias impeditum, removendo ſolum cum manu Juſtitiæ obſtaculum.

Nullitas quoque objecta ex defectu citationis Archiepiſco- 10
pi, ſeu ex ratione vacationis Sedis, quando nihil eſt innovandum, ad text. *in c. 1. & 2. ne Sede vacante, cum notis Concord.* neque in puncto juris ſubſiſtentiam habere videbatur, cum recte procederet, ubi ageretur de hujuſmodi ſervitute inducenda, vel innovanda in ipſa Eccleſia Cathedrali, cujus Epiſcopus eſt Sponſus, & Rector immediatus, atque ad eum directe, & immediate pertinet illius defenſio. Secus autem in altera Eccleſia inferiori habente proprium Prælatum, ſeu Rectorem, quoniam hic dicitur Sponſus, & Rector immediatus, quem ſolum citare ſufficit, ex recepta concluſione, quod citandus eſt ille, qui eſt principaliter in- 11
tereſſatus, & ad quem principaliter, & directe defenſio pertinet, non autem ille, qui habet intereſſe acceſſorium, ſeu mediatum juxta receptam gloſſ. *in c. ad audientiam, verbo principaliter, de præſcript.* ubi communiter Scribentes, & habetur particulariter actum ad rem noſtram in Converſanen. juriſdictionis *ſub tit. de juriſdict. diſc. 2.* ubi de ſuſtinendis judicio, ſeu alias geſtis cum Priore, ſeu Commendatario, non curata omiſſa citatione M. Magiſtri, ſeu Religionis Hieroſolymitanæ cum ſimilibus, & eod. tit. in Marſicen. & Tiraſonen. *diſc. 13. & 22.*

Licet enim Epiſcopus dicatur intereſſatus in omnibus Ec- 12
cleſiis ſuæ Diœceſis, earumque legitimus Defenſor, Innoc. Jo. Andr. & cæteri communiter *in c. auditis, de præſcript.* Buratt. *dec. 598. n. 6. cum ſeq.* Attamen id recte procedit ad effectum, ut volens admitti ad cauſam, & aſſiſtere defenſioni, repelli non poſſit, neque ſibi objiciatur de non intereſſe, eodem modo, quo habemus in Generali, ſeu Procuratore Generali alicujus Religionis in cauſis ſingulorum Monaſteriorum, ut habetur in ſpecie deductum in dicta Converſanen. non inde tamen reſultat geſta cum proprio, & immediato Prælato, ſeu Rectore, neglecta citatione Epiſcopi, ſeu Procuratoris generalis remanere invalida, ut latius in dicta Converſanen. ac etiam in dictis Marſicen. & in Tiraſonen. *diſc. 2. 13. & 22.* Ideoque cum iſta eſſet Eccleſia Parochialis habens proprium Rectorem, qui erat idem Archipreſbyter, vel Collegiata habens proprium Capitulum, cujus dictus Archipreſbyter eſt Dignitas principalis, & caput, ſufficere dicebam cum iſtis hujuſmodi judicium legitime agitatum eſſe. Quodque ubi non adeſſent probationes, quæ dictam reintegrationem ſaltem juſte, & probabiliter colorarent, ac excluderent colluſionem, & malam fidem, tunc iſtis accedentibus obſervabam, potius tam quoad nullitatem actus, quam quoad pœnas dicti Archipreſbyteri, & aliorum in- 13
trare poſſe terminos, ſeu diſpoſitionem *Extravag. Ambitioſæ, de reb. Eccleſ. non alien.* cum hæc dicatur ſervitus in Eccleſia ſub prohibita alienatione cadens, eodem modo, quo in feudis, & aliis alienari prohibitis receptum habemus imponi non poſſe ſervitutem ſub alienationis prohibitione cadentem, ut de ſervitute in Eccleſia habetur in Alexanen. feneſtræ *ſub tit. de ſervitutibus.*

Quovero ad alteram inſpectionem in bono jure, ſive ſu- 14
per meritis negotii principalis. Quando facti particulares circumſtantiæ, ut infra non aſſiſterent, Egomet ſcribens pro hac parte admittebam certam eſſe regulam negativam, quodque generaliter, & abſtracte hujuſmodi prærogativæ Baronibus, & Domicellis inferioribus, quamvis Dignitatem, ſeu titulum Principum, Ducum, & Marchionum, vel Comitum habentibus, de jure non competunt, juxta originalem declarationem Sacr. Congregationis Epiſcoporum, & Regularium in una Bojanen. de anno 1618. relatam per Barboſ. *in ſumma Apoſtolicarum deciſ. verb. Baldacchinum*, & alios modernos, & cum quo ſenſu inconcuſſe procedit Sac. Rituum Congregatio, id indefinite prohibendo, itaut ſpe-

cies

cies temeritatis eſſet contrarium de jure aſſerere, vel ſuſtinere.

15 Quamvis enim Principi tanquam præexcellenti, & primo, cum dicatur eſſe in culmine Dignitatis, & ut a reliquo Populo diſtinguatur, hujuſmodi Præeminentiæ debitæ videantur, dummodo extra Presbyterium, & a parte ſiniſtra Epiſcopi, cujus inferior, ſeu minus dignus dignuſcatur, juxta comparationem Solis, & Lunæ, quæ inter Eccleſiaſticam, & temporalem poteſtatem habetur *in c. ſolitæ, de majoritate, & obedientia*, ex iis, quæ poſt Chaſſan. Bellug. & alios ibi deductos, plene, & elaborate comprobat Altograd. *conſ.* 1. 11. 11. 32. 33. *&* 40. *& per tot. lib.* 2. ubi de hoc Throno debito in Eccleſia Principi, ſeu primo Magiſtratui Civitatis Lucen. ejus Patriæ, in quo repræſentatur illa Reſpublica

16 ca habens jura Principatus, & Imperii, ut habetur *in Lucana juriſdictionis, ſeu Imperii, ſub tit. de juriſd. diſc.* 60. & in quo caſu nulla cadebat controverſia ſuper hujuſmodi Præeminentiæ competentia dicto Principe, ſeu primo Magiſtratu præſente, ſed ſolum controverſia erat, an eo abſente teneri poſſet idem Thronus erectus quamvis vacuus.

17 Nihilominus id intelligitur de illis feudatariis Dignitatis, qui ſunt Principes, Duces, Marchiones, vel Comites per veritatem, quoniam excepto alto, ſeu altiſſimo dominio, exceptaque majori ſuperioritate, vulgo *ſovranità*, non recognuſcunt Superiorem, ac habent jura Imperii, & Rega-

18 lia majora, etiam illa legis condendæ, monetas cudendi, vectigalia imponendi, & ſimilia. Unde merito eis convenit nomen Principis exiſtentis in culmine Dignitatis, qualis proprie dicitur qui neminem recognoſcit in Superiorem, ex deductis poſt gloſſ. Aucharan. *& alios in clem. unica, de baptiſmo*, per Frecc. *de ſubfeud. p.* 2. *tit. quis dicatur Princeps, n.* 4. *&* 5. Ut in Italia ſunt Duces *Mediolani, Mutinæ, Rheggii, Parmæ, & Senarum*, ac erant Duces *Ferrariæ, & Urbini*, de quibus eorumque poteſtate habentur aliqua in *Senogallien. Caſtrorum, & in Comaclen. Vallium*, & in aliis *ſub tit. de feudis, diſc.* 1. *&* 2. quoniam licet aliquam habeant ſubjectionem Papæ, vel Imperatori inveſtienti, cujus ſunt feudatarii, attamen ob omnia jura Regalia, & Imperii, maximam Præeminentiam habere dicuntur, ac prærogativis Principis potiuntur, ex deductis per Maſtrill. *de magiſtr. lib.* 4. *c.* 3. *n.* 25. *&* 29. *cum ſeqq.* & Bellon. jun. *conſ.* 14.

Secus autem in hujuſmodi Baronibus, & feudatariis, ſeu Domicellis inferioris ordinis omnino ſubordinatis, juxta diſtinctionem, de qua *in Civitatis Caſtelli, ſub tit. de feudis, diſc.* 66. Potiſſime vero in Baronibus, & feudatariis Regni Neapolitani, in quo cum ipſum Regnum ſit feudum, ipſeque Rex feudatarius inveſtituræ, & feudi legibus obligatus juxta ea, quæ habentur, præſertim apud a Ponte *dec.* 1. Barones dicuntur potius ſubfeudatarii, ſive ſubvaſſalli, unde merito noſter Freccia intitulavit ſuum opus, *de ſubfeudis*. Dignitas vero Principis, Ducis, Marchionis, vel Comitis, quæ hujuſmodi ſubfeudis cum tam nimia frequentia, & facilitate adjicitur, eſt potius impropria, & abuſiva, habens ſolum quandam dictæ Dignitatis Imaginem, ſeu figuram, atque inducens quaſdam cæremoniales Præeminentias, ad differentiam ſimplicium Baronum, & feudatariorum. Eodem adamuſſim modo, quo hodie cernitur de Archidiacono, & Archipresbytero Cathedralis, juxta deducta *in Parmen. præcedentiæ, hoc tit. diſc.* 20. Itant quoad effectum ex hujuſmodi Dignitatibus apud feudiſtas alter effectus reſultare non videatur, niſi ille individuitatis feudi, ex deductis *in Mutinen. feudorum, de Rangonis, & in Panormitana ſub tit. de feudis, diſc.* 8. *&* 13. Qui tamen effe-

19 ctus vere, ac naturaliter, & de facto neque reſultat, quoniam in Lombardia, aliiſque Italiæ partibus, hujuſmodi feuda inferioris, & abuſivæ Dignitatis quamvis habitualiter dicantur individua, actualiter tamen quoad fruitionem, ſeu commoditatem, & exercitium de conſuetudine ſunt divi-dua, ut *in d. Mutinen.* ac etiam in *Parmen.* & in aliis *eod. tit. de feudis*, atque in utriuſque Siciliæ Regnis individuitas non reſultat a Dignitate, ſeu titulo, nam antiquitus etiam feuda titulata attento jure Longobardorum, quod erat jus commune, erant dividua, ſed effecta fuerunt individua, vel juxta unam opinionem per Conſtitutionem incipien. *Conſtitutionem divæ memor.* Vel juxta alteram per jus Francorum ea conſuetudine introductum, ut habetur in eadem *Mutinen.* ac etiam *in Panormitana ſucceſſionis feudorum*, & latius in deciſione M. R. C. Siciliæ *in eadem Panormitana* edita impreſſ. *ſub d. tit. de feud. in fin.* ubi ex profeſſo, licet non ſine aliqua ſuperfluitate, de hoc agitur.

20 Et ſic revera iſti non dicuntur habere Dignitatem per veritatem, neque ſunt veri, & proprii Principes, Duces, Marchiones, vel Comites, ſed ſolum abuſive, & in ſimplici nuncupatione. Unde propterea receptum ac abſolutum eſt, quod diſpoſita in Cæremonialibus de Principibus, & Ducibus, iſtis non conveniant, ſed ſolum illis per veritatem habentibus jura Imperii, ac Regalia.

Licet enim præſertim in Regno Neapolitano, vel per Reginam Joannam II. vel per Regem Alphonſum I. Baronibus conceſſum fuerit merum, & mixtum Imperium, & gladii poteſtas, quæ prius non competebat, unde propterea aliqui antiqui Regnicolæ dicunt exinde merito animam concedentis graviter torqueri in inferno. Attamen eſt quoddam Imperium mere Baronale, atque ita ſubordinatum Regi, ejuſque Tribunalibus, & Magiſtratibus, quod potius abuſivum, & improprium dici poteſt, reſtrictum ad ſolam cognitionem cauſarum civilium, criminalium, & mixtarum, abſque tamen Regalibus, quæ illis feodatariis, & Baronibus non competunt.

Verum etſi hæc recte procedant, ideoque bene fundata ſit dicta originalis deciſio *Bojanen.* cum qua paſſim proceditur, attamen in hac facti ſpecie, ea ejus particularibus circumſtantiis, contrarium probabilius dicendum videbatur, ſi non ad effectum hujuſmodi Præeminentiam explicite canonizandi, ſaltem ad effectum tolerandi id quod geſtum eſt, cum ea conniventia, ſeu tolerantia, quæ in hac materia habetur in eadem Provincia, aliiſque Regni partibus, principaliter vero, & potiſſime ex motivo conſuetudinis fere generalis in ea Provincia, ob quam dici non poteſt, quod hæc innovatio ſcandalum, vel inconveniens paritura eſſet in Populo, unde propterea receptum habemus, quod in hac Præeminentiarum, ſeu præcedentiarum materia ſatis conſuetudini defertur.

Ut enim habetur deductum *in Burgen. erectionis Cathedralis, hoc eod. tit. diſc.* 6. in hac Provincia duæ adſunt Eccleſiæ Metropolitanæ, *Baren.* ſcilicet, & *Tranen.* in quibus non cadit hæc inſpectio, cum iſtæ Civitates non habeant Baronem, ſed ſint ſub immediato Regis dominio, atque ut vulgo dicitur *de demanio*. Adſunt vero tredecim Cathedrales, quarum una *Cannen.* eſt diruta, & unita Eccleſiæ *Nazarena* exiſtenti in Oppido Baroliano pariter *de demanio*, unde neque intrat dicta inſpectio, quæ etiam ceſſat in Eccleſiis *Bituntin. Monopolitan. & Vigilien.* utpote etiam *de demanio*, & ſine Barone, in reliquis autem omnibus, nempe *Andrien. Biteten. Converſanen. Juvenacen. Gravinen. Minervinen. Polinianen. & Ruben.* in ipſiſmet Cathedralibus in cornu Epiſtolæ, & e conſpectu Throni Epiſcopalis, omnes Barones, utpote Titulati habent Thronum elatum, cui quoad ornatum, & ſaltum utinam ille Epiſcopi adæquaret, non militante eadem praxi in Eccleſia *Melphicten.* quamvis illa Civitas eſſet etiam Baronalis, quoniam caſus dedit per ſæculum & ultra, illam haberi in feudum per exteros ibi non reſidentes. 21

Si ergo generaliter, etiam in ipſiſmet Cathedralibus, & 22
in faciem Epiſcoporum dicti Barones, quorum aliqui, facta, ſaltem legaliter, & ut juris eſt, comparatione, ex qualitate feudorum, & vaſſallorum, ſi non ſunt inferiores, dici non poſſunt majores, habent hujuſmodi Præeminentiam, quæ per S. Congr. recte ſcientem toleratur, hinc proinde non videbatur, cur adeo exorbitans videri deberet, hæc non innovatio, ſed potius reintegratio in inferiori Collegiata, & Epiſcopo abſente, ſtante præſertim dicta circumſtantia, quod antiqui Domini priuſquam omnes prædicti alii Barones eandem Præeminentiam haberent, illam habebant, & ſic eſt jus quæſitum feudo, quod tranſit etiam in ſucceſſorem ex plene collectis per Menoch. *conſ.* 905. Franch. *dec.* 56. Rovit. *dec.* 6. *n.* 5. *& ſequent.* dum non agebatur de feudo devoluto ad Dominum, deindeque alteri denuo conceſſo, quo caſu intrat inſpectio, an priores prærogativæ, & Præeminentiæ ita per devolutionem extinctæ reviviſcant necne, ſed idem feudum tranſlative in alium emptorem de aſſenſu Domini devenit, cum omnibus ejus juribus, quo caſu nulla cadit dubitatio. Nil obſtante tam longo non uſu, tum quia ille in facultativis non data prohibitione non attenditur, ubi præſertim ob abſentiam feudatarii defuit occaſio utendi. Tum etiam quia totum currentis ſæculi ſpatium, & ultra dicendum eſt impeditum, & tanquam ſpecies Sedis vacantis, dum hæc feuda ſemper ſteterunt ſub ſequeſtro, ut ſupra.

Iſta ſufficere videbantur ad effectum, de quo erat quæſtio, 23
verum in ratione diſcurſiva rem altius aſſumendo dicebam, non debere videri hunc uſum adeo exorbitantem, ac habentem vehementem juris reſiſtentiam, ut aliqui opinabantur, quoniam nullibi in jure determinatum habetur, an illæ Præeminen-

eminentiæ, quas non dubitatur debitas eſſe feudatariis majoris Dignitatis per veritatem; cum jure Principatus, ut ſupra, conveniant nec ne hujuſmodi feudatariis, eundem titulum eandemque Dignitatem de facto habentibus, cum minori tamen poteſtate, ſeu majori ſubordinatione, & ſubjectione Domino directo, cum ſolum, rationabiliter quidem, ita declaratum fuerit per S. Cong. in *d. Bojonen.* ab anno 1618. citra, ob diverſitatem rationis, & ſi non adeſt quædam juris reſiſtentia expreſſa, & poſitiva, quæ ceſſante privilegio Apoſtolico, vel immemorabili, vitiet quamcumque contrariam poſſeſſionem, & obſervantiam, cum plus, vel minus circa Dignitatem, vel poteſtatem, eam quidem alteret, ſed non omnino corrumpat.

Tunc etenim dicta diſtinctio inter feudatarios Dignitatis veros, ac abuſivos in propoſito intrare videretur, quando dicti feudatarii majores, & Dignitatis veræ, de facto hujuſmodi præeminentialem concurſum cum Epiſcopis practicarent, itaus illa comparatio Solis, & Lunæ, quæ *in d. c. ſolitæ, de majoritate, & obedientia* datur inter Papam tanquam ſupremam poteſtatem Eccleſiaſticam, & Imperatorem tanquam ſupremam poteſtatem temporalem, & de cujus praxi in propoſito Throni elati occaſione Concilii Ferrarienſis, habetur apud Altograd. *d. conſ. 1. n. 19.* caderet inter Epiſcopos, & hujuſmodi Principes, ſeu feudatarios; at in Italia id forte non practicatur, neque hujuſmodi Principes abſoluti in eorum præſentia de facili admittunt hujuſmodi praxim, & conſequenter eadem diſcretiva, ſeu proportionata comparatio, non omnino incongrue cadere videtur inter Epiſcopos, & hujuſmodi Titulatos quamvis ſubditos, ac jura ſupremi Imperii, & Principatus non habentes, dum in alio non eſt practicabilis.

24 Potiſſime vero attento more Regionis, & in Regno Neapolitano, ubi ob Epiſcopatuum nimiam frequentiam, nimiamque paupertatem, tam in reddito, quam in territorio, iſta Dignitas, quamvis de jure ſit magna, & quoad ordinem ſit eadem, ac illa Archiepiſcoporum *Colonien. Treviren. Maguntin. Saliſburgen. Pariſien. Toletan.* & ſimilium, de facto tamen videtur in quadam modica exiſtimatione, tum ob nimiam frequentiam, & paupertatem, ut ſupra, unde propterea frequentius hujuſmodi Dignitates penes Perſonas nimium privatæ fortunæ, & inferioris ſtatus in natalibus, litteratura, & opibus eſſe ſolent, tum etiam ob magnam ſubordinationem, quam diſcretive ad reliquas Provincias, & Mundi partes habent S. Congregationibus, aliiſque Romanæ Curiæ Tribunalibus, ac etiam Nuncio Neapolis, ejuſque Officialibus, ac aliis Apoſtolicis Commiſſariis (& utinam non etiam magnam ipſiſmet Baronibus, aliiſque Magiſtratibus inferioribus) unde propterea dici non poteſt adeſſe magnam incongruentiam, quod hujuſmodi Titulati, qui ut plurimum ſunt Magnates, atque de facto longe majorem ſine comparatione habent potentiam, & exiſtimationem, majoremque faciunt figuram, obtineant hanc Præeminentiam, quam obtinent hujuſmodi Epiſcopi cum iſtorum prælatione. Quæ tamen omnia dicebam in ſola ratione diſcurſiva, relinquendo integrum locum veritati, ac judicio S. Congregationis.

25 Ponderando in idem ea quæ, ut ſupra, inſinuantur de Dignitatibus Archidiaconi, & Archipresbyteri Cathedralis, quoniam hodierni Archidiaconi, & Archipresbyteri ſunt tales potius abuſive, utpote deſtituti illis juriſdictionibus & Præeminentiis quas prius habebant tanquam Vicarii nati Epiſcoporum in temporalibus, & ſpiritualibus reſpective, itaut ſint quædam imago, & figura antiquorum Archidiaconorum, & Archipresbyterorum, *ut in Paſtoren. diſc. 20.* & tamen quoad aliquas honorificas Præeminentias, illas juxta Eccleſiarum, & Regionum conſuetudines adhuc retinens, ita a pari, quamvis hujuſmodi hodierni Principes, Duces, Marchiones, & Comites dicti Regni ſint potius quædam imago, ſeu figura illorum Principum, Ducum, Marchionum, & Comitum, qui ante Regii nominis introductionem ibi aderant, vel etiam poſtea in jure, ac figura Principum magis quam Baronum, juxta ea quæ in propoſito introductionis uſus feudorum, & Baronum in eodem Regno habentur *in Melevitana, ſeu Valentina habitus, hoc eod. tit. diſc. 32.* Non tamen implicat, ut juxta Regionum morem ſi non habent eam potentiam, & exiſtimationem, habeant tamen aliquas dictæ prioris Dignitatis reliquias, & honorificentias.

Neque in hac materia tutum eſt argumentum a potentia ſeu exiſtimatione de facto, ſeu majori, vel minori ſubordinatione alteri Superiori. Quoniam ſi de facto faciamus comparationem inter Archiepiſcopos, & Epiſcopos Germaniæ, Hiſpaniæ, Galliæ, & Poloniæ, ac iſtos miſerabiles Archiepiſcopos, & Epiſcopos Regni Neapolitani, ſive reſpective inter Metropolitanarum, & Cathedralium Eccleſiarum Dignitates, & Canonicos, utique de facto minor eſt iſtorum Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, vel Canonicorum ſtatus, & conditio comparative ad illos quam ſit hujuſmodi Titulatorum comparative ad dictos feudatarios Dignitatis veræ, & tamen eædem honorificæ Præeminen- 26
tiæ, ac cæremoniales tractationes, quibus dicti magni Archiepiſcopi, & Epiſcopi, vel Dignitates, & Canonici gaudent in eorum Eccleſiis, obtinentur per iſtos adeo inferioris ſtatus Archiepiſcopos, & Epiſcopos, vel Dignitates, & Canonicos in eorum Eccleſiis, quia data proportione eadem eſt Dignitas quoad hæc cæremonialia. Igitur ubi aſſiſtit mos Regionis, ob quem ceſſet ſcandalum, non videtur quod urgeat tanta exorbitantia, qualem primo aſpectu, & procedendo cum uſu, & moribus illius partis Italiæ ſuperioris apprehendunt, cum totum conſiſtere videatur in uſu, & moribus Regionis.

ANNOT. AD DISC. XXVI.

A*t*ia defuit occaſio diſputandi de hac materia, atque in iſta cauſa exitus fuit contra Baronem, ideoque ſublatum fuit Baldacchinum, ex eo præſertim, quod multa facti præſuppoſita non ſubſiſterent.

Magnum item damnum intulit huic cauſæ prætenſio Archipresbyteri ejuſdem Oppidi, quam idem Baro, cum aliquibus violentiis fovebat, de qua habetur *ſub tit. de jurid.*

PERUSINA SEDILIS, SEU SCAMNI PRO PP. S. DOMINICI PERUSIÆ CUM COMITISSA CATHERINA DE ODDIS

Caſus diſputatus in Sac. Congregatione Epiſcoporum, & Regularium, & reſolutus pro PP.

Conceſſio ſedilis in certo loco Eccleſiæ, an fieri poſſit per Prælatum inferiorem [illegible]ribus irrevocabiliter? Et quatenus fieri poſſit, an cenſeatur perſonalis extinguenda cum ipſa Perſona, vel ſit ceſſibilis, ſeu tranſmiſſibilis etiam in extraneos?

S U M M A R I U M.

1 F*acti ſeries.*
2 *Conceſſiones ſedilis in Eccleſia an ſint revocabiles, vel e converſo irrevocabiles, & tranſmiſſibiles? adſunt opiniones hinc inde.*
3 *De adminiculis denotantibus conceſſionem eſſe perſonalem.*
4 *An Prælatus inferior poſſit facere has conceſſiones?*
5 *De circumſtantiis reddentibus has prærogativas, & conceſſiones irrevocabiles.*

D I S C. XXVII.

CUm in Eccleſia S. Dominici Peruſiæ, adinſtar Urbis, 1
& fere omnium aliarum Civitatum, quidam locus particularis deſtinatus eſſet vulgo *Ergaſtulum* nuncupatus, in quo Matronæ, aliæque mulieres a viris diſtinctæ in banchis ſeu ſedilibus concionibus, aliiſque Divinis aſſiſterent, caſus præbuit quod Marchioniſſæ *Taſſona* Viduæ Ferrarien. in gravi ætate conſtitutæ, ac ſatis qualificatæ Matronæ, in prædicta Civitate domicilium eligenti, Prior, & Fratres dictæ Eccleſiæ facultatem conceſſerunt, ex quadam ſingulari prærogativa, collocandi ejus banchum, ſeu ſedile extra dictum *Ergaſtulum*, prope Altare majus, quod banchum in ſitu illud collocandi, eadem Marchioniſſa coram pluribus teſtibus dixit Priori, & Fratribus donare poſt ejus mortem, veriſimiliter ob ejus gravem ætatem brevi eventuram, cujus tamen contrarium eadem ſervavit, quoniam morti proxima in codicillis banchum prædictum reliquit Comitiſſæ Catherinæ de Oddis, quæ a Vicario generali mandatum illico obtinuit capiendi ejuſdem banchi poſſeſſionem, ut de facto ſequutum fuit.

Hinc proinde recurrentibus dictis PP. ad Sacram Congregationem Epiſcoporum, & Regularium, eiſque adhærentibus etiam aliquibus dictæ Civitatis Matronis ægre ferentibus in coneive illam ſingularem prærogativam, quam in extera, ſene, & ita qualificata Matrona toleraverant, aſſumptaque deſuper diſputatione, Scribens pro dictis Patribus in congreſſu Advocatorum deſuper habito pro cauſæ directione, mea erat ſententia quod duæ conſtitui deberent ſuſpectiones (ut cæteris adhærentibus ſequutum fuit,) unam

ſcilicet circa dominium, & pertinentiam banchi materialis ratione donationis, quam dicta Marchioniſſa fecerat Patribus in ipſo actu collocandi, altera vero circa jus removendi idem banchum in eo ſitu invitis Patribus, quamvis de dicta donatione non conſtaret, vel ea tanquam cauſa mortis revocari potuerit, itaut banchum materiale eſſet de dominio Comitiſſæ actricis.

2 Licet enim aliqui ex hujus partis Defenſoribus, ut ſtrictius reſecando ſuperflua, juxta ſatis laudabilem Curiæ ſtylum, procederetur, eſſent in voto negligendi primum punctum ſuper dominio, & pertinentia banchi materialis modici, & contemptibilis valoris, cum ſuper ea gravior caderet quæſtio, an donatio eſſet cauſa mortis, vel inter vivos, dum ſub mentione mortis, atque poſt illam, Marchioniſſa juxta teſtium depoſitiones donare banchum Patribus profeſſa erat, nihilominus mea ſententia fuit, quod ſatis in hoc puncto inſiſtendum eſſet, non quidem pro utilitate obtinendi banchum materiale, ſed principaliter pro regulanda natura conceſſionis ſitus, declarandaque voluntate, tam concedentis, quam recipientis, ut ſcilicet aliud concedi, vel reſpective recipi non fuerit in utriuſque partis animo, quam quoddam jus perſonale, cum vita recipientis extinguendum. Hinc proinde dicebam opus non eſſe aſſumere ex profeſſo quæſtionem, in qua principaliter alterius partis Defenſores cum copioſis allegationibus inſiſtebant, an ſcilicet, ſtante mentione mortis, donatio cenſenda eſſet potius cauſa mortis, & revocabilis, utpote ejus ſubſtantia in tempus mortis collata, vel potius inter vivos irrevocabilis ab initio perfecta, dilata ſolum exequutione in tempus mortis, de qua mentio facta ſit, ex plene deductis in materia poſt alios per Merlin. *dec.* 664. alias *dec.* 9. *p.* 7. *rec.* & per Royas *dec.* 304. & habetur ſæpius actum *ſub tit. de alienationibus*, & ſic non pro inducenda donatione tanquam novo contractu tranſlativo dominii de uno in alium, ſed ut dictum eſt, pro declaratione animi circa ipſum principalem actum conceſſionis ſitus, ſeu facultatis habendi dictam ſpecialem prærogativam.

3 Et hinc reſultare quoque dicebam magis planam reſolutionem ſecundæ inſpectionis, quoniam quicquid de illa eſſet in mero puncto juris, an ſcilicet ex hujuſmodi conceſſionibus acquiratur jus irrevocabile, vel tranſmiſſibile, de quo pro affirmativa late Giovagnon. *conſ.* 8. *vol.* 2. & Ciarlin. *controv.* 119. *& ſeqq.* ac alii relati per Dianam *p.* 10. *reſol. moral. tract.* 16. *reſol.* 64. ubi late dictis auctoritatibus confutatis, contrariam ſententiam veriorem probat, atque ad contraria reſpondet, attamen omnem dubitationem ita in præſenti ceſſare dicebam ex facti circumſtantiis, quæ primario in cauſarum deciſionibus attendi debent, cum per eas ceſſare dicatur illa ambiguitas, quæ alias in ſolo puncto juris, & abſtracte examinando articulum ſubeſſe poteſt.

Ponderanda ergo dicebam inſimul & unitim, cum conſue-
4 ta regula, *ut ſingula quæ non proſunt, &c.* facti adminicula iſtam veritatem clare ſuadentia, primo nempe jam dictum reſultans ex verbis per conceſſionariam in ipſo actu collocandi banchum prolatis, quod brevis eſſe deberet fruitio dicti banchi poſt ejus mortem ipſis Patribus remanſuri, quæ verba, ut dictum eſt, attendenda eſſe obſervabam, non tanquam inductiva donationis & contractus, ſed tanquam declarativa voluntatis utriuſque partis ſuper vitalitia conceſſione, quaſi quod banchum prædictum tanquam Eccleſiaſticis uſibus deſtinatum, ceſſante conceſſione per mortem conceſſionariæ, de conſequenti remaneret penes eandem Eccleſiam, ejuſque Religioſos, ſecundo ex qualitate Perſonæ dictæ Marchioniſſæ, tum quia ſenex, & de ſucceſſore ſanguinis deſperata itaut de ſucceſſiva ſervitute veriſimiliter cogitatum non ſit per concedentes alias non conceſſuros; tum fortius, quia erat forenſis, unde non irritabant illæ æmulationis, ac diſſenſionum, & ſcandalorum rationes, quæ inter cives æqualitatem prætendentes ex hujuſmodi ſingularibus prærogativis frequenter oriri ſolent.

Tertio quia juxta receptum axioma, voluntas in dubio regulanda eſt a poteſtate, quæ in inferiori Prælato locali tolerabilis videtur quoad hujuſmodi benevolas honorificas conceſſiones ex merito perſonali factas Perſonæ ſeni, & qualificatæ modico tempore duraturas, tractumque ſucceſſivum non habentes. Secus autem in perpetuis, & tranſmiſſibilibus ad Perſonas ignotas, & non cogitatas, cum tunc eſſet ſpecies ſervitutis ac alienationis, quæ cuicumque Prælato ſine ſolemnitate, & cauſa prohibita eſt, multo magis illis inferioribus Prælatis localibus Religionis S. Dominici, quibus, vel ſine placito Patris Generalis, vel ſaltem ſine conſenſu Capituli Conventualis, aut trium Patrum diſcretorum nihil ſtatuere licitum eſt, Donat. *in praxi rerum regular. to.* 2. *p.* 3. *tract.* 10. *q.* 10. *n.* 3. *cum ſeq.* Ex quibus omnibus ſimul junctis, omnem quæſtionem ceſſare dicebam ex ſolo facto, ac defectu voluntatis abſque neceſſitate aſſumendi inſpectionem juris, cujus etiam ſolo puncto attento, adhuc probabilius videbatur reſpondendum eſſe pro precaria, & quandocumque revocabili conceſſione, ut de hujuſmodi conceſſionum qualitate plane probatur apud Dianam *loc. cit.* ubi in ſpecie confutantur Ciarlin. Giovagn. & cæteri, atque hanc opinionem eſſe receptam per eandem Sac. Congreg. Epiſcoporum, & Regularium in hac diſputatione juſtificabam ex pluribus ejus declarationibus, quas dabam collectas per Nicolium, & hujuſmodi collectores.

Ponderando, ultra deducta apud Dianam, quod in caſu 5
Ciarlin. *dict. controv.* 119. quæſtio erat inter duos privatos invicem contendentes de ſitu magis, vel minus digno, itaut Eccleſia non eſſet in cauſa, minuſque de ejus jure, vel præjudicio ageretur, Giovagn. *autem d. conſ.* 8. *vol.* 2. loquitur de poſſeſſione, quam ab antiquiſſimo tempore habebat in Eccleſia *Carpi* nobiliſſima familia *Pia*, ita retinendo aliquas reliquias antiqui dominii loci, unde plura concurrebant, quæ dictam prætenſionem probabilem reddebant. Primo nempe antiquitas temporis, quæ etiam in facultativis eſt ſatis conſiderabilis, *ut in Majoricen. celebrationis Miſſarum* 28. *Junii* 1652. *&* 24. *Januar.* 1653. cor. Bichio, *dec.* 186. *&* 380. *p.* 11. *rec.* Secundo dicta circumſtantia, quod hæc poſſet eſſe prærogativa retenta in ſignum antiqui dominii, quod fertur hanc familiam habuiſſe illius loci. Et tertio quod non immutabatur qualitas Perſonarum, neque agebatur de transferendo, vel tranſmittendo jus in extraneos ac diverſum Perſonarum genus, in præſenti autem agebatur de facto recenti cum nimia rationis diverſitate inter ipſam conceſſionariam & eos, in quos tranſmitti prætendebatur, atque ita juſte per S. Congregationem Epiſcoporum, & Regularium reſolutum fuit.

ANNOT. AD DISC. XXVII.

De ſedili, vel ſcamno in Eccleſia, de quo agitur in hoc diſcurſu, ac etiam in præcedenti, agitur etiam *in hoc tit. diſc.* 44.

ROMANA INDULTI, SEU EXEMPTIONIS PRO PETRO MARTINEZ ARCHIEPISCOPO PANORMITANO.

Diſcurſus, ſeu conſilium pro veritate.

Præminentiæ, exemptiones, aliaque privilegia competentia alicui Tribunali, ejuſque Officialibus, an competant illi, qui electus ad officium, antequam adimpleat adimpleri ſolita, atque ad Tribunal, ſeu Collegium admittatur, per eundem Principem transferatur ad majus officium, ſeu Dignitatem? Et in ſpecie de privilegiis conceſſis Auditoribus Rotæ, an competant ei, qui electus Rotæ Auditor, antequam ſedeat in Tribunali, creatur Epiſcopus?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries, & de privilegiis Auditorum Rotæ.*
2 *Gratia Papæ quando dicatur perfecta.*
3 *Princeps per conceſſionem dicitur transferre illico dominium, & poſſeſſionem etiam ſine traditione.*
4 *Beneficium vacat per obitum proviſi, licet proviſio non eſſet effectuata.*
5 *An per aliquam clauſulam gratia dicatur conditionalis, & quando conditio percutiat ſubſtantiam gratiæ.*
6 *Declaratio non continet novam diſpoſitionem.*
7 *Conditio per legitime impeditum habetur pro impleta.*
8 *Nova Dignitas ſuperveniens non tollit privilegia competentia primæ Dignitati ex hoc non poſſeſſa.*
9 *Auditores Rotæ facti Epiſcopi retinent privilegium Auditorum, & gaudent privilegiis etiam quoad gratias expectativas ante Auditoratum.*
10 *Declarantur concluſiones, de quibus n. 2. & 3. ut non procedant in Officiis habentibus annexam adminiſtrationem, in quibus dicitur quis Officialis ex die admiſſionis.*
11 *Privilegia dantur Auditoribus Rotæ in premium laborum.*
12 *Enumerantur plures electi in Auditores Rotæ, qui tales non fuerunt, præſertim* Decius.

13 *De-*

13 *Declaratur concluſio, de qua etiam nu.2. & 3. ut electus ad officium illico dicatur talis.*

14 *An ſola electio, ſeu nominatio admiſſa per Papam, & de facto autem non effectuata conſumat turnum?*

D I S C. XXVIII.

1 INter alia Indulta Apoſtolica Rotæ Romanæ, ejuſque Auditoribus conceſſa, illud præſertim continetur in *Conſtit.* 13. Clementis VII. §. 14. quod quando ad Eccleſias promoventur, eis concedantur expeditiones Epiſcopatus gratis. Cum igitur Petrus Martinez ad nominationem Regis Catholici pro Corona Aragoniæ, per conſuetas litteras in forma Brevis electus, ac deputatus eſſet in Rotæ Auditorem, atque præſentatis dictis litteris in Tribunali ſe pararet ad conſuetas diſputationes tam publicas, quam privatas, aliaque cœpiſſet adimpleta, quæ ex Apoſtolicis Conſtitutionibus, vel conſuetudine adimplenda ſunt, priuſquam ad Collegium cooptatur, atque ad votandum admittatur, ad ejuſdem Re-
2 gis nominationem creatus fuit Archiepiſcopus *Panormitanus*. Unde propterea orta eſt controverſia cum Officialibus Cancellariæ, an in expeditione Bullarum dicti Archiepiſcopatus gaudere deberet dicta exemptione, qua Rotæ Auditores potiuntur, cumque idem Petrus deſuper meum expetiſſet conſilium, una cum apud me recolendæ memoriæ Gaſpare de Subremonte, de quo habetur mentio in *Romano Bulla Baronum, ſub tit. de feudis ad materiam illius Bullæ, diſc.* 73. Pro veritate reſpondi, magnam contra eum ſentire difficultatem, verum edita pro eo informatione meæ Advocati, cum quo probatam dictæ exemptionis competentiam, id cauſavit ſatis honeſtam concordiam eidem proficuam, ſolvendo emolumenta dimidiata, & forte minus.

3 Scribens igitur tanquam Advocatus ad Partis opportunitatem, deducendo prius generalia, deindeque deveniendo ad ſpecialia, dicebam quod cum in litteris Apoſtolicis continerentur verba perfecta officii collationem denotantia, ibi, *Te in Auditorem aſſumimus, eligimus, & deputamus, ac Auditorum numero, & conſortio aggregamus*, ita dicebatur vere, & perfecte Auditor, quoniam in Dignitatibus, vel muneribus a Papa collatis, cum ab alio Superiore alter actus perficiens deſiderandus, ſeu expectandus non ſit, actus vero faciendi ab inferioribus non percutiant ſubſtantiam, ſeu perfectionem gratiæ, ſed ſolum executionem, hinc ſequitur quod ſtatim gratia eſt perfecta, etiam ſolo verbo, vel ſignatura, quamvis litteris non expeditis, *cap. cum cui, de præbend. in ſexto, cap. ſibi qui, & cap. duobus, de reſcriptis pariter in ſexto*, per quæ nova jura clarior redditur diſpoſitio text. *in cap. Capitulum S. Crucis, ubi Scribentes extra de reſcriptis*, Oldrad. *conſ.* 180. *n.* 16. Roman. *conſ.* 298. *n.* 2. Gomeſ. *ad regul. Cancell. de non judican. juxta formam ſupplicationis, q.* 1. Caſſiodor. *dec.* 4. *n.* 2. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.*

4 Papa enim, ſeu alter Princeps, eo ipſo quod concedit præſertim Dignitates, & jura incorporalia, transferre illico dicitur dominium, & poſſeſſionem abſque alio actu facti, quoniam executio gratiæ importat ſolum miniſterium facti, non autem juris, Bald. *in prælud. feud. num.* 29. & *in cap.* 1. *quid ſit Inveſtitura*, ubi etiam Iſernia *num.* 2. Gabriel. *alios cumulans, de empt. & vend. concluſ.* 2. *nu.* 39. Rovit. *dec.* 82. *nu.* 3. Rota *dec.* 664. *nu.* 18. *p.* 2. & 81. *num.* 6. *par.* 3. *recent. in aliis*.

5 Hinc propterea receptum habemus in materia beneficiali, quod collato beneficio, ſeu Dignitate per Papam, eo ipſo quod ſignata, & datata eſt ſupplicatio, ſi proviſus ante litterarum expeditionem, vel executionem, naturaliter, vel civiliter decedat, ex ipſius perſona ſequi dicitur vacatio, cum ſimilibus.

6 Neque obſtare dicebam, quod in eiſdem litteris contineretur clauſula *ſervatis ſervari ſolitis*, per ablativum abſolutum, qui dicitur importare conditionem, quoniam hujuſmodi conditio non percutit ſubſtantiam, & perfectionem gratiæ, ſed ſolum executionem quoad actus facti, ideoque non reddit gratiam conditionalem, vel imperfectam, potiſſime vero, ubi conſtat quod ea quæ ſervari debeant, certum implementum ſortitura fuiſſent, ſi non ſupervenisſet impedimentum a parte ejuſdem Principis illatum, ut habemus in eadem materia beneficiali circa proviſiones *in forma dignum*, continentes hujuſmodi clauſulas, vel ſimiles, quoniam licet hujuſmodi gratiæ importare dicantur potius mandatum de providendo, quam proviſionem. Nihilominus ſi conſtet de idoneitate, aliiſque requiſitis proviſi, itaut, non ex ejus defectu, ſed ex alio accidenti effectum non ſortiatur, gratia reputatur ab initio pura, & perfecta, quoniam ſubſequens conditionis purificatio non inducit ex nunc gratiæ perfectionem, ſed jam ejuſdem retrotractionem declarat, & aperit id quod inerat ab initio, quamvis nobis tunc ignotum, ex deductis per Lotter. *de benef. lib.* 1. *qu.* 40. *nu.* 189. *Majoricen. Parochialis.* 2. *Julii* 1642. *coram Cerillo inter ſuas dec.* 283. *& frequenter in aliis*, ac habetur pluries in ſua materia *ſub tit. de beneficiis*, recepta propoſitione, de qua per text. *in l. adeo, ſeptimo, ff. de acquir. rer. domin.* quod declaratio non cauſet novam diſpoſitionem, ſed tantum aperit quid jam factum ſit, admiſſa exequentis grana a ſpiciis, ut in eodem textu exemplificatur, alia etiam regula accedente, ut ſemper conditio habeatur pro impleta, quoties per ipſum non ſtat quominus impleatur *l. jure civili, de condit. & demonſtrat. l. hæc venditio, ff. de contrahen. empt. cum Concord.* per Lottar *de re benef. lib.* 3. *q.* 14. *n.* 54.

Deſcendendo autem ad ſpecialia, deducebam diſpoſitionem text. *in l. eos, tertia, Cod. de Dignitat. lib.* 12. ubi quod 7
majoris Dignitatis ſupervenientia nulli debet circa prioris Dignitatis privilegia præjudicium inferre, & concordant textus *in l. eos, C. de excuſat. munerum, & l. jubemus, Cod. de prœxim. ſacr. ſcrin. lib.* 10. utrobique Scribentes, de quibus a Pont. *de poteſtate Proregis, tit. de elect. Officialium*, §. 2. *a num.* 1. *cum duobus ſequent.* Et in ſpecie quod Officialis ad unum officium electus, ſi vel ob aſſumptionem ad aliud munus, vel ob aſſiſtentiam apud eundem Principem faciendam adimplere non potuit ſervari ſolita pro actuali admiſſione, habeatur pro admiſſo uſque ab initio, quoties conſtat de aptitudine, ſeu habilitate adimplendi, Frecc. *de ſubfeud. lib.* 2. *tit. quis dicatur Dux, ex num.* 66. Fab. de Ann. *conſil.* 42. *num.* 18. *cum ſeqq.*

Ex magis in ſpecie deducebam auctoritatem Staphilei *de* 8
litteris gratiæ, & juſtitiæ, ſeu de gratiis expectativis, verſic. reſtat poſtremo, ubi agendo de Prærogativis expectantium, notat in ſpecie Auditorum Rotæ, quod facti Epiſcopi retinent privilegia, & prærogativas Auditorum, quod etiam dicunt Gomeſius *ad regul. Cancell. expectativæ ſuper* §. *fin.* & Mandoſ. *in tract. de privil. adinſtar, gloſ.* 7. *num.* 31. Atque ex Gemin. *conſ.* 113. notat quod Auditor Rotæ gaudet prærogativis Auditorum, etiam quoad gratias expectativas obtentas ante Auditoratum, quoties vacatio, ſeu effectuatio ſequitur poſt illum obtentum.

Neque dubitandum dicebam de certitudine futuri imple- 9
menti, quatenus avocatio ad majus munus non ſupervenisſet, quoniam longe majora adimplenda ſunt pro Epiſcopatu, tam circa examen ſuper litteratura, quam circa mores, aliaque requiſita, dum deſuper afformatur proceſſus canonizandus cum bino examine in pleno Conciſtorio, cum agatur de actu majoris ſtatus, & perfectionis.

His tamen non obſtantibus, reflectendo ad veritatem, 10
valde dubitabam de ſubſiſtentia prætenſionis, unde propterea requirentibus inſinuata difficultate, conſului concordiam eo meliori modo, quo eſſet poſſibile, quoniam præmiſſæ concluſiones recta procedunt in beneficialibus, ſive etiam in officiis, & Dignitatibus non habentibus annexam adminiſtrationem, ſecus autem in officiis juſtitiæ exercitium, ac adminiſtrationem annexam habentibus. In his enim ad perfectionem, tria copulative requiruntur, electio ſcilicet, acceptatio, & ingreſſus admiſſio, ad communiter notata per Bart. *& alios per ipſum text. in l. publicis, ff. de condit. & demonſtrat.* Ideoque non ſufficit ſola officii collatio ad obtinendas prærogativas, privilegia, Præeminentias, aliaque jura ratione officii competentia, ſed prædictis ſolemnitatibus, aliiſque de jure, vel de conſuetudine adimpleri debendis, præſertim prævia juramenti præſtatione, requiritur actualis admiſſio, ex qua, tanquam ex nunc, ille vere dicitur Officialis, cui competant officii fructus, & amolumenta, inter quæ numerantur etiam prærogativæ, & Præeminentiæ, ac hujuſmodi exemptiones, & ſimilia, juxta notabilem theor. Bald. *in l. ſed & milites*, §. *fin. ff. de excuſ. tutor.* per illum text. ubi in finalibus verbis clare probare videtur, & Baldum ſequuntur Pariſ. de Puteo *de Syndacatu, verſ. electio Officialium* 2. *in principio*, Boer. *dec.* 150. *nu.* 6. *& ſequen.* Frecc. *de ſubfeud. lib.* 2. *tit. quis dicatur Dux, num.* 52. Fab. de Anna *conſ.* 42. *nu.* 12. *& ſequen.* Rovit. *in pragm.* 5. de Baron. *num.* 11. Marcian. *diſput.* 47. *num.* 20. *& ſequen.* Santelic. *dec.* 269. *num.* 2. Franch. *dec.* 62. *per tot.* Capyc. Latr. *dec.* 154. *n.* 30. bene Conſtatius *in l.* 1. *Cod. de Conſulibus, lib.* 12. *num.* 26. *& ſeqq.*

Duplici quoque alia ratione accedente, primo ſcilicet, quod Auditoribus conceduntur hujuſmodi privilegia, illud præſertim, de quo agebatur, tanquam familiaribus ipſius Papæ, qui eos non agnoſcit in tales, quamvis litteras electionis, ſeu deputationis conceſſerit, dando partem panis &

vini; & quandam annuam recognitionem ſcatorum certum anni, ac dando locum in Cappellis, niſi poſtquam ſervatis omnibus ſervandis admiſſi, ſeu in Collegium cooptati ſunt, ergo clara eſt ejuſdem Principis voluntas, quam initio habuit ſolum deſtinandi, dilato tamen effectu poſt impletas conditiones, in quibus deficere poteſt ob ejus poſſibilem reprobationem;
11 & ſecundo quia hujuſmodi privilegia dantur Auditoribus intuitu laborum, quos in audiendis, & decidendis cauſis ſuſtinent, ut patet ex eadem *Conſtitutione* Clementis VII. §. 1. unde cum nec actu, nec habitu ille aliquem habuerit laborem, omnino ceſſare videbatur ratio inductiva privilegii, ita etiam comprobante effectu, ſeu obſervantia, quoniam eo medio tempore, inter exhibitionem litterarum Apoſtolicarum deputationis, & cooptationem in Collegium, quod eſt notabile plurium menſium, hujuſmodi ſic electi per ipſummet Tribunal, ejuſque Auditores tractantur tanquam ſimplices Advocati, quorum habitum geſtant quoties non eſſent alias Signaturæ Referendarii, nullumque habent Auditorum Rotæ tractatum, vel prærogativam.

Hinc proinde de facto habemus, quod Philippus Decius, Franciſcus Remolinus, Antonius de Parma, Joannes Roſſeus, & alii, quamvis per Papam electi in Rotæ Auditores, quia tamen, vel morte præventi, vel ad alia munia tranſlati, ſeu ex aliis accidentibus de facto admiſſi, & in Collegium cooptati non fuerunt; idcirco pro talibus non reputantur, ut patet apud Rubeum *tom. 2. ſingul. ſol. 5. poſt n. 54.* & Cantalmajum *in ſyntaxi Auditorum Rotæ impreſſ. poſt Indicem deciſionum n. 274. & 321. fol. 25. & 28.*

12 Ea vero, quæ ut ſupra ex Freccia, Fab. de Anna, & aliis habemur de regula juris impedimenti reſultantis ex facto, vel ſervitio Principis, ſive de præjudicio non cauſando ex majori ſuperveniente Dignitate, percutere videntur punctum præcedentiæ, ſive antiquitatis inter ipſos Officiales, vel ſimiles Præeminentias honorificas tantum, tanquam
13 ſimplices reliquias primæ Dignitatis, quæ abſque proprio facto, vel culpa, ſed ex facto ipſius Principis ad aliud munus evocantis, de facto & in exercitio obtenta non fuerit, cum ſimilibus; ſecus autem quo ad hujuſmodi exemptiones, quæ important fructum, & emolumenta ipſius officii aſſequendi ratione actualitatis, & exercitii, quod præſupponit etiam Staphil. *ubi ſupra*, quod ſcilicet ſit jam de facto Auditor, cui Epiſcopatus ſuperveniat, ſeu alias poſtquam eſt talis, purificetur gratia expectativa.

Audivi etiam occaſione iſtius caſus; in Curia Regis Catholici dubitatum eſſe, ſtante quod ille locus in Rota pertinens ad Coronam Aragoniæ obtineretur per turnum per nationales Regnorum Aragoniæ, & Valentiæ, ac Principatus Cataloniæ (neglectis tamen juxta infelicem conditionem Italorum, Regnis Siciliæ ultra, & citra, quamvis æque ad eandem Coronam pertineant) an iſta proviſio conſumpſiſſet necne turnum? Et credo pro affirmativa reſolutum fuiſſe, & quidem rationabiliter, tum quia in ea Curia, & ad effectum hujus turni reſultantis a privilegio Regio, ſeu illorum ſubditorum Concordatis, ſpectatur factum ipſius Regis in eligendo, ſeu nominando, dum nominatio per Papam jam admiſſa fuit, tum etiam quia in Beneficialibus,
14 vel ſimilibus; talis eſt regula, quod ſcilicet proviſio quamvis per actualem poſſeſſionem non effectuata conſumit turnum ut iis, quæ in propoſito turni inter plures Religiones inſimul unitas, vel inter ejuſdem Religionis Provincias, ſeu nationes habentur *in Romana*, *ſeu Vallis Umbroſæ turni*; *ſub tit. de Regularibus*.

ANNOT. AD DISC. XXVIII.

SUper contentis in hoc diſcurſu, & ad ejus materiam videri poterunt aliqua, *diſc. 32. in Relat. Curiæ*, ubi de Auditorio Rotæ.

PAMPILON. DECIMARUM DE TAFFALLA

PRO COLLEGIO SOCIETATIS JESU, PAMPILONÆ CUM CAPITULO DE TAFFALLA.

Caſus deciſus per Rotam pro Collegio.

An antiquæ Præeminentiæ, prærogativæ, aliaque privilegia competentia alicui Regno, Provinciæ, vel Civitati, eſſent per unionem, ſeu annexionem alteri Regno, Provinciæ, vel Civitati reſpective, vel potius hoc non obſtante durent, & in priori ſtatu perſeverent? Et in ſpecie, an ſub nomine Regnorum Caſtellæ, & Legionis veniat Regnum Navarræ illi Coronæ annexum?

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Reſolutio cauſæ.*
3 *Canonizantur privilegia Societatis Jeſu ſuper exemptione a decimis.*
4 *De effectu unionis ſubjectivæ.*
5 *Chroniſtis & Geographis eſt deferendum circa ſituationem, & diviſionem Regnorum, & Provinciarum.*
6 *Attendendum non eſt tempus antiquum, ſed ſtatus de tempore factæ legis.*
7 *Sub nomine Regis Hiſpaniarum veniunt etiam Regna, & Principatus extra Hiſpanias.*
8 *A finibus temporalibus non infertur ad ſpirituales, & e contra.*
9 *De effectibus reſultantibus ab una, vel altera ſpecie unionis æque principalis, vel ſubjectivæ.*
10 *An leges editæ pro uno Regno ſervandæ ſint in Provincia, vel parte de novo addita?*
11 *Unio in dubio præſumitur æque principalis.*
12 *Habens pro ſe regulam, ſeu præſumptionem juris habet intentionem fundatam, donec probetur limitatio.*
13 *De pluribus demonſtrationibus, quod unio Regni Navarræ aſſet æque principaliter.*
14 *De diſtinctione Coronarum Hiſpaniæ Regis.*
15 *Reſpondetur ad argumenta contraria.*

D I S C. XXIX.

REnuentibus Epiſcopis, Capitulis, & Parochis Regnorum Caſtellæ, & Legionis admittere obſervantiam privilegiorum per Sedem Apoſtolicam conceſſorum Societati Jeſu ſuper exemptione decimarum, & de quibus privilegiis frequenter habetur actum in Rota, ejuſque deciſionibus, magna deſuper orta fuit controverſia, quæ demum concorditer remiſſa fuit ad Summum Pontificem Clementem VIII. qui eam ut ſibi expedire videretur, decideret, vel componeret, cumque poſt longas, ac maturas diſcuſſiones, dictus Pontifex morte præventus id perficere non potuiſſet, perfecit in ejus breviſſimo Principatu Leo XI. ſucceſſor, ſtatuendo per quandam mediam viam, quod de bonis jam acquiſitis ſola vigeſima ſolvi deberet, de acquirendis vero integra decima prout de jure, atque in motu proprio deſuper expedito, & recenſito, *dec. 101. in principio part. 10. recent.* enunciantur ſolum Regna *Caſtellæ*, & *Legionis*. Cum autem per Sedem Apoſtolicam ſub Julio II. privati fuiſſent Joannes, & Catarina Regno Navarræ, illudque conceſſum *Regi Ferdinando Aragonenſi Catholico* nuncupato, qui illud conquiſitum univit Coronæ dictorum Regnorum *Caſtellæ*, & *Legionis*, ſpectanti ad Joannam filiam, & Carolum ex eadem Joanna nepotem, qui poſtea fuit glorioſus Imperator Carolus V. Atque ob ſuperventas Regias proviſiones ſuper hujuſmodi Regnorum nationalium promiſcua participatione in officiis, & beneficiis, cerneretur quædam omnimoda connexio, præſertim vero Congregatio Cleri, quæ in Curia *Matriti* habetur in omnibus fere negotiis ex omnibus dictis Regnis, eorumque annexis pariformiter conſtitueretur, hinc proinde Capitulum *de Taffalla* prætendere cœpit ad formam *dictæ Leoninæ* determinationis exigere decimas ex bonis a Collegio Pampilonen. in eo territorio poſſeſſis, atque poſt plures actus in partibus ſequutos, commiſſa per Sanctiſſimum cauſa in Rota coram Albergato, datoque dubio, *de cujus bono jure conſtaret?* ſub die 23. Martii 1667. ad favorem Collegii prodiit reſolutio, ſub dicto ſcilicet *Leonino* Indulto, utpote loquente de Regnis *Caſtellæ*, & *Legionis*, non venire hoc Regnum Navarræ, utpote diverſum, remanens proinde extra Indultum, ſub generalitate privilegiorum exemptivorum.

Quamvis autem hujuſmodi controverſia decimalem materiam percuteret, nihilominus in binis diſputationibus deſuper habitis actum non fuit de aliqua quæſtione ſuper ea peculiari materia cadente, ſed præſuppoſitis, tam *dictæ Leoninæ* determinatione utpote in praxi, & uſu recepta in dictis *Caſtellæ* & *Legionis* Regnis, eorumque annexis, quam etiam generaliter dictis privilegiis exemptivis ſæpius per Rotam canonizatis præſertim *dec. 508. part. 5. dec. 44. 191. & 197. p. 7. 229. num. 1. par. 8. & 276. num. 3. p. 11. recent.* Sola quæſtio fuit, an ſub nomine dictorum Regnorum Caſtellæ 1 2 3

ſtella, *& Legionis*, de quibus dictæ litteræ Leonis XI. loquuntur, veniret ob dictam unionem illud Regnum *Navarra*, tanquam annexum, vel potius ſtaret de per ſe tòdependentar, itant ſub hoc nomine non veniret, ſed priores præeminentias, ac juriſdictiones, & ſtatum retineret, ac ſi unio facta non eſſet, vel e contra.

4 Super hoc igitur puncto, Scribentes pro Capitulo, ad probandam hujuſmodi ſubjectivam, ac omnimodam unionem, ex qua reſultaret dictus effectus, ut ſub nomine dictorum Regnorum, illud quoque in propoſito veniret tanquam membrum, ſeu de pertinentiis, (ut data unione ſubjectiva, certum eſſet venire, juxta propoſitionem in beneficialibus frequentem, & receptiſſimam, quod unita amittunt priorem eſſentiam, & nomen, ac efficiuntur prædium illius, cui facta eſt unio, quod occaſione unionis æque principalis plurium Cathedralium, tanquam abſolutum admittitur *in Ampurien. & Civitaten. hoc eod. tit. diſc. 7.*) plora deducebant fundamenta.

5 Primo auctoritatem plurium Chroniſtarum, ac Geographorum diſtinguentium Monarchiam Hiſpanicam, ſeu Regis Catholici in tres Coronas, cuilibet attribuentes Regna, Provincias, & Principatus annexos, ſub iſta Caſtellæ ſituantes *Navarram*, eodem modo quo *Granatam*, *Andaluſiam*, *Murſiam*, *& Galitiam*, quæ ad hunc effectum præciſum veniunt ſub dicto motu proprio *Leonis*, ut de Civitatibus, & Diœceſibus *Corduben. & Hiſpalen.* habetur *deciſ. 44. 103. & 193. part. 7. recent.* His autem Geographicis, ac Chroniſtis ſuper diviſione, & ſituatione Regnorum, Provinciarum, Civitatum, & Diœceſum deferendum eſſe plene firmatur, cæteris ibidem allegatis *in Romana Canonicatus 10. Decembris 1655. coram Priolo*, ubi occaſione agendi, an quædam Civitas, vel locus eſſet in Illyrico ad effectum capacitatis Canonicatuum S. Hieronymi Illyricorum Urbis, magiſtraliter de hac materia Geographica agitur.

Subjungendo attendendum non eſſe ſtatum, ſeu ſitua-
6 tionem antiquam, ſed præſentem, de tempore ſcilicet, quo lex, vel alia diſpoſitio prodit, quia cenſetur legiſlatorem, ſeu alium diſponentem ad illud tempus reſpexiſſe, Bald. *conſil. 407. n. 14. lib. 1.* Surd. *conſ. 313. num. 87. & 454. num. 18. & 19.* Gonzal. *ad regul. 8. gloſ. 11. num. 65. & gloſ. 13. num. 62.* Penia *dec. 623. num. 26.* cum aliis in eadem *Romana Canonicatus coram Priolo*.

7 Secundo quod poſtquam Rex Catholicus d. unionem, & incorporationem fecit, ita dicebant illud Regnum effectum eſſe membrum, ſeu prædium aliorum juxta dictas receptas propoſitiones Beneficialiſtarum, quoties agitur de unione ſubjectiva, & per incorporationem, magnum fundamentum conſtituendo in verbo *Incorporamus*, deducendo etiam firmata apud Mantic. *deciſ. 59. & dec. 743. num. 3. & 4. part. 4. rec. tom. 3.* ut ſub nomine Regis Hiſpaniarum veniant etiam alia Regna, quamvis extra Hiſpanias exiſteotia ratione annexionis.

8 Tertio quod ubi etiam quoad diviſionem politicam, & juriſdictionalem in temporalibus de hoc dubitari poſſet, adhuc tamen dicebant id attendendum non eſſe, ex frequenti pariter, & recepta propoſitione cum copioſiſſimis allegationibus comprobata, de qua *in Toletana juriſdictionis, diſc. 1. & in aliis ſub tit. de juriſdictione* frequenter, quod ſcilicet a finibus ſpiritualibus non infertur ad temporales, & e contra, unde cum iſta Eccleſia *Pampilon.* eſſet ſub Provincia *Burgen.* quæ eſt in dictis Regnis, ita dicebant ceſſare omnem difficultatem.

9 Quarto demum ſatis inſiſtebant in obſervantia in omnibus optima interprete, tum quia dicta alia Regna *Murſiæ*, *Galitiæ*, *Granatæ*, *& Andaluſiæ* eodem jure vivunt, tum etiam quia Congregatio Cleri haberi ſolita in Oppido *Matriti* occaſione onerum, præſertim illius ſubſidii Excuſati, ac alterius *De los Milones*, aliorumque negotiorum, quamvis ſub nomine dictorum Regnorum *Caſtellæ*, *& Legionis*, conſtituta quoque eſt de Clero hujus Regni *Navarræ*.

His tamen non obſtantibus, cum ſenſu etiam veritatis, ſcribendo pro dicto Collegio, contrarium dicebam probabilius, unde propterea dicta reſolutio juſta, beneque fundata viſa eſt, non controvertebatur enim in puncto juris per Scribentes hinc inde veritas ſupradictæ diſtinctionis inter unionem æque principaliter, ac ſubjectivam, prout etiam concorditer præſupponebantur hinc inde effectus ex una, vel altera unionis ſpecie reſultantes, utpote in concluſionibus receptiſſimis, & planis, quod ſcilicet ubi unio eſt acceſſoria, ſeu ſubjectiva, res unita amittit ſuum nomen, & eſſentiam, ac efficitur membrum, ſeu prædium, adinſtar alluvionis, ſeu fluminis intrantis in mare aſſumentis naturam ipſius maris extincto flumine cum ſimilibus; e converſo autem ubi eſt æque principaliter, retinet eandem naturam, & ſtatum, tam quoad nomen, quam leges, privilegia, & omnia alia, itaut quodlibet corpus ſiet de per ſe non admixtum cum altero, neque de ejus natura participans, ac ſi facta non eſſet unio, quæ ſolum importare dicitur quandam communionem, ſeu ſocietatem in ordine ad Rectorem, ſub cujus tutela, ſeu adminiſtratione plures Perſonæ, ſeu plura corpora intellectualia commiſſa ſunt, adinſtar illius, qui eſſet tutor duorum pupillorum, quorum quilibet haberet ſuum ſeparatum patrimonium, ſeu
illius (ubi id eſt practicabile) qui eſſet vir plurium mulie- 10
rum cum ſimilibus, juxta diſtinctionem, de qua *in dicta Ampurien. & Civitaten. hoc eod. tit. diſc. 7.* occaſione unionis æque principalis plurium Cathedralium, & occaſione articuli, an leges unius Regni, vel Provinciæ locum habeant in altero Regno, vel Provincia addita, ſeu per eundem Principem quæſita? habetur *in Urbinaten. prædii, ſub tit. de feudis ad materiam Bullæ Baronum, diſc. 83.* juxta celebrem traditionem gloſ. & Bartol. *in leg. 3. ff. de officio Præſid.* ubi de Rege Angliæ, qui etiam eſt Dux Vaſconiæ, quod in hoc Ducatu reputatur tanquam Dux non tanquam Rex, ad quod conferunt quæ habentur in *Tiraſonen. juriſdictionis, & in Amalphitana, ſub tit. de juriſdictione 21. & 22.* de Epiſcopo conſiderando tanquam Rectore, ſeu Prælato inferiori, cum ſimilibus.

Quare præſuppoſita illa theorica tanquam certa, & in- 11
controvertibili, punctus erat in applicatione, & an in una, vel altera dictæ diſtinctionis parte verſaremur, an ſcilicet hæc unio facta eſſet dictis Regnis acceſſorie, ſeu ſubjective per viam alluvionis, ſeu additamenti, vel potius æque principaliter, & per viam communionis, ſeu ſocietatis ſub uno Rege, ſeu ſub una Corona?

Omnino autem verius dicebam illam eſſe juxta hanc ſecun- 12
dam partem ex pluribus claris demonſtrationibus prorſus ſuffocantibus ea, quæ pro diverſa unionis ſpecie ut ſupra deducebantur, primo ſcilicet ex juris præſumptione, quæ unioni æque principaliter potius quam acceſſorie, ſeu ſubjective aſſiſtit, ex deductis per Mandoſ. *conſ. 27.* Cavaler. *deciſ. 330. cum aliis in dicta Ampurien. & Civitaten. hoc tit. diſc. 7.* Magnus autem videtur effectus hujus præſumptionis d. regulam conſtituentis, tum quia transfert onus in alteram partem probandi contrarium, itaut alias fundata dicatur intentio allegantis regulam, non probata limitatione, Mantic. *dec. 251. n. 4.* Franch. *dec. 197.* Barboſ. *axiom. 198.* tum etiam quia ut præſertim frequenter habetur *ſub tit. de fideic.* multum id confert ad præponderantiam probationum, ſeu adminiculorum, & conjecturarum hincinde colluctantium, quoniam ubi probationes limitationis non ſunt concludentes, ac pluſquam præponderantes, illis invicem conquaſſatis, ſeu debilitatis, firma remanet intentio habentis pro ſe regulam, ſeu præſumptionem.

Secundo quia id evidenter probari videbatur ad litteram 13
ex ipſo inſtrumento unionis, cum enim tunc omnino ſeparatæ eſſent hujuſmodi Coronæ *Caſtellæ*, *& Aragoniæ*, itaut conſtituta adhuc non eſſet Hiſpanica Monarchia, dum Rex *Ferdinandus* cognomento *Catholicus* jure proprio regebat, & poſſidebat Coronam Aragoniæ, adminiſtrabat vero alteram Coronam *Caſtellæ* tanquam pater, & legitimus adminiſtrator Joannæ ejus filiæ, ad quam ex materna ſucceſſione dicta Corona pertinebat, idcirco cum utraque potentia hoc Regno ex Apoſtolica conceſſione conquiſito, ex prudentialibus motivis, ſub narrativa amoris erga dictam Joannam filiam, & Carolum ex eadem Joanna nepotem ſequuta ejus morte, unire, & incorporare profeſſus eſt, non
ipſis Regnis, ſed Coronæ, quæ licet ad diſtinctionem al- 14
terius Coronæ Aragoniæ, tunc nuncupationem ſumeret à Regno Caſtellæ, attamen hoc eſt quoddam genus generale complexivum plurium generum ſubalternorum, ſeu plurium ſpecierum inter ſe omnino diſtinctarum, ut docet praxis alterius Coronæ Aragoniæ ita nuncupatæ ab eo Regno tanquam antiquiori, ſeu in quo Rex reſidentiam habere conſuevit, quoniam complectitur Regna omnino diverſa, *Aragoniæ*, *Valentiæ*, *utriuſque Siciliæ ultra*, *& citra Pharum*, *Sardiniæ*, *Majoricæ*, *& Hieruſalem*, necnon *Principatum Cataloniæ*, in quibus omnibus idem Rex diſcretive conſideratur tanquam Princeps diverſus ſub diverſis legibus, & moribus, ac ſub diverſis acquiſitionum titulis, & ſic aliud eſt unire Coronæ, aliud vero eſt unire alicui ex Regnis ſub eadem Corona exiſtentibus, atque in hoc verſabatur æquivocum Scribentium in contrarium.

Tertio quia mortuo dicto *Ferdinando*, *Carolus V.* qui ad- 15
huc vivente *Joanna* matre vidua, utpote aliquam mentis in-

firmitatem patiente, adminiſtrabat, ac pro Rege ſe gerebat, in juramento præſtito occaſione adeptionis poſſeſſionis hujus Regni, expreſſe promiſit, quod Regnum prædictum, non obſtante dicta unione, remaneret de per ſe ab aliis Regnis omnino independentes, & ſicuti prius eſſe conſuevit cum propriis legibus, Foris, Tribunalibus, Prorege, Conſilio, monetis, & aliis quibuſcumque omnimodam ſeparationem, & independentiam denotantibus, unde propterea intrabat vulgaris regula textus *in l. ille aut ille, ff. de legat. 3.* quod in claris non intrant argumenta. Et quarto demum evidentius id comprobabat ſubſequuta obſervantia, tam circa dictam continuationem proprii, & ſeparati Proregis, cum propriis ac independentibus Conſiliis, & Magiſtratibus, legibus, Foris, Privilegiis, monetis, & aliis, ſed etiam clarius ex diverſa intitulatione, quoniam Ego præſertim ſcribendo in cauſa obſervabam, quod Philippus dicti Caroli filius, qui reſpectu dictorum aliorum Regnorum hujus Coronæ Caſtellæ, prout etiam alterius Coronæ Aragoniæ, ac reliquæ Monarchiæ nuncupabatur *Secundus*, in legibus aliiſque actibus hujus Regni nuncupatur *Quartus*; & ſic ſucceſſive Philippus *Tertius* ejus filius nuncupatur *Quintus*; unde erat demonſtratio manifeſta omnimodæ diverſitatis.

Argumenta vero ut ſupra in contrarium deducta nullius ponderis videbantur, primum enim reſultans ex aſſertionibus Chroniſtarum, ſeu Geographorum omnino convicebatur fallax, ſeu æquivocum, iſti enim has diſtinctiones non callentes, referunt ſolum ea, quæ facti ſunt, circa diſtinctionem Coronarum, ac etiam in graves errores incidunt, ut convinci obſervabam ex eo, quod ſub una, vel altera ex dictis Coronis Caſtellæ, vel Aragoniæ ſituant Comitatum Flandriæ, Ducatum Mediolani, Portus Hetruriæ, ac altum dominium, & ſuperioritatem Senarum, & Plumbini, quod continet errorem manifeſtum, cum hæc dominia, & jura Rex habeat ex Perſona propria, & ex diverſis titulis, & conceſſionibus independentes ab utraque Corona, ut ultra ea, quæ frequenter habentur apud Hiſtoricos præſentis, vel proxime præteriti ſæculi, ex noſtris bene habetur apud eruditum Borell. *in tract. de præſtantia Regis Catholici*, *c. 46.*

Ad alterum argumentum deductum ea verbo *Incorporamus*, reſponſum eſt ſupra, quod illud percutit Coronam, non autem Regna, & *ad dec.* Mantic. 59. *&* 743. *part.* 4. *recent. tom.* 3. dicebam pariter manifeſtam eſſe fallaciam circa applicationem, cum procedat circa Privilegia, & Præeminentias conceſſas Perſonæ ipſius Regis pro univerſa ejus dominatione, omnibuſque Regnis, & Principatibus, & quæ perſona ita demonſtratur ea communi nuncupatione ſub nomine Regis Hiſpaniarum, tanquam a Regione, quæ ob Regis reſidentiam illis *vulgo* tribuit nomen, eo modo quo Neapolitana Civitas ex eadem ratione Regis reſidentiæ, ſeu Proregis, & Tribunalium a moderno tempore tribuit nomen Regno, cum tamen ſit una de illius Civitatibus, ſicut cæteræ.

Et tertium attendendi fines ſpirituales magis quam politicos, & temporales, omnino inſulſum erat, quoniam fines ſpirituales explicari non ſolent in Pontificiis legibus, & diplomatibus cum his terminis Regnorum, & Principatuum, ſed cum diverſis terminis Diœceſum, & Provinciarum, totiuſque Orbis Chriſtiani obſervantia docet nullam connexionem habere iſtos fines ſpirituales Diœceſum, & Provinciarum cum finibus temporalibus Regnorum, & Principatuum.

Unde major ac tota difficultas conſiſtere videbatur in quarto argumento obſervantiæ, quæ, quatenus ad rem pertinet, dupliciter ut ſupra deducebatur, primo quia alia Regna *Hiſpalis*, *Murſiæ*, *Granatæ*, & ſimilia, quamvis eſſent Regna diverſa diverſum titulum habentia, de facto veniebant ſub hujuſmodi Indulto loquente ſolum de dictis Regnis *Caſtellæ*, *&* *Legionis*, & ſecundo quia Congregatio Cleri haberi ſolita in Curia *Matriti* deſumens nuncupationem ab his Regnis complectitur etiam *Clerum* iſtius Regni Navarræ, verum hæc neque obſtabant. Quatenus enim pertinet ad primam, quamvis de tempore, quo Hiſpania ſub Maurorum ſervitute vivebat, ſeu alio antiquiori plures adeſſent Reguli pro dictis Civitatibus, ſeu Provinciis Regium nomen adhibentes. Attamen, quia Reges illorum Regnorum per expulſionem Maurorum, & Infidelium, has partes, ſeu Provincias conquiſierunt, idcirco, vel per viam additionis, & alluvionis, vel per viam reintegrationis, ac reſtitutionis primævo ſtatui, effectæ ſunt partes, & membra illorum Regnorum, cum omnimoda dependentia ab eorum Conſiliis, & Supremis Magiſtratibus, retenta ſolum quadam Regni nuncupatione. Unde caſus eſt omnino diverſus, & quoad alterum motivum Congregationis Cleri, illud potius retorquebatur, cum doceretur hanc obſervantiam reſtrictam eſſe ad certos caſus cum diſcretiva etiam ſpeciali, quod ſcilicet de eodem tempore, quo illud negotium decimatum remiſſum fuit in Summum Pontificem, alia pertractata fuerunt negotia cum interventu deputatorum Cleri hujus Regni, qui tamen non intervenerunt in illo actu, unde ſtante etiam ſubſequuta obſervantia circa ipſas decimas, caſus remanebat omnino clarus.

Alia etiam viva ratione ponderata, quod hujuſmodi indultum prodiit per quandam ſpeciem ſententiæ arbitramentalis pro componenda tam diurna, & involuta lite vertente inter Clerum, & ſocietatem. Tranſactio autem regulariter cadit ſuper iis, quæ ſunt in lite, & inter colligitantes ad text. *in l. 1. ff. de tranſact. l. ſi de certa*, C. *eod. cum concordan.* per Greg. & Add. *dec.* 158. *&* 286. *deciſ.* 129. *n.* 8. *part.* 10. *rec. dec.* 217. *n.* 19. *&* 20. *part.* 11. & habetur particulariter examinatum *in Ariminen. evictionis Caſtrorum*, *ſub tit. de feud. diſc.* 44. ideoque cum non doceretur de aliqua lite cum Clero iſtius Regni, non poterat iſta lex ad illud trahi, & ſic plura concurrebant vere improbabilem hanc prætenſionem reddentia, unde reſolutio, reflectendo etiam ad ſolam veritatem, juſta, & probabilis viſa eſt.

ANNOT. AD DISC. XXIX. & ſeqq.

DE Præeminentiis laicalibus infra *diſc.* 45. 46. *&* 48 & circa ſpecies nobilitatis in *Opere Italico del Cavaliere*, *cap.* 8. *&* *per tot.*

FULGINATEN. JURIS HONORIFICI PRO ALIQUIBUS FAMILIIS CUM ILLIS DE CONSILIO.

Caſus diſputatus in S. Conſulta, & reſolutus ut infra.

De Præeminentiis, ſeu prærogativis Decurionum, & Conſiliariorum Civitatis, præſertim an ſint nobiles privative ad alios cives? Et aliqua de titulorum, ſeu adjectorum ſignificatione, & uſu, & an iſte poſſit, vel debeat prohiberi?

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Reſolutio.*
3 *De ratione reſolutionis.*
4 *In materia Præeminentiarum, & titulorum deferendum eſt conſuetudini.*
5 *Conſiliarii ſucceſſerunt in locum Decurionum, atque idem eſt Conſiliarius, ac Decurio.*
6 *Decuriones dicuntur nobiles.*
7 *Juriſdictio nobilitat, quia dat Præeminentiam.*
8 *In facultativis non uſus non præjudicat.*
9 *Non uſus prædeceſſorum in materia nobilitatis non præjudicat ſucceſſoribus.*
10 *Datur diſtinctio circa uſum tituli* Nobilis.
11 *Uſus titulorum debet prohiberi, & de ratione.*
12 *Leges aliarum Regionum poſſunt allegari ad deciſionem, ubi non habemus jus commune, vel leges particulares.*
13 *Nominis, vel cognominis, aut tituli aſſumptio, quando debeat prohiberi.*
14 *Corruptela dicitur illa conſuetudo, per quam minus dignus habeat majorem Præeminentiam.*
15 *Concedere nobilitatem eſt de Regalibus, & Principi reſervatis.*
16 *Quare aliqua familia nobiles alias aggregent.*
17 *Declaratus titulus* Nobilis *quid ſignificet.*
18 *De aliis titulis* Illuſtris, Perilluſtris, Magnifici &c.
19 *Titulus nobilis denotat excellentiam, & convenit etiam artificibus, immo animalibus, & rebus inanimatis.*
20 *Medicina an ſit profeſſio nobilis remiſſive?*
21 *Quomodo in hac materia procedat argumentum affirmativum, non autem negativum.*

D I S C. XXX.

PEr duplicem regitur Magiſtratum Communitas Civitatis *Fulginaten.* quorum unus eſt generalis, *Conſilium* nuncupatus repræſentativus totius Populi, ac explicans omnes illos actus, qui de jure per totum Populum, ſeu Conſilium generale explicandi ſunt, conſtitutus ex 100. viris, *Conſiliariis* nuncupatis, de ordine nobilium, vel nobiliter viventium, quorum officium eſt ad vitam, qua defecta, in le- 2

horum deſerviturum, alii ab eodem Conſilio ſubrogantur; & alter eſt particularis; penes quem reſidet actualis, & immediata adminiſtratio Communitatis, conſtitutus ex ſex, qui *Priores* nuncupantur, extrahi ſoliti per buſſolum a dicto Conſilio generali, certis ſtatutis temporibus conficiendum, quorum officium durat ſolum ad aliquos menſes, ſiſque ſunt ex omnibus populi ordinibus, ſeu gradibus, cum hac tamen diſtinctione quod primus, qui *Caput prior* nuncupatur, ſemper debeat eſſe, vel Doctor in legibus, ſeu medici-
2 na, vel ex ordine Conſiliariorum, dummodo pariter ſit Doctor, vel ætatem 60. annorum excefferit. Secundus, vel de eodem ordine, vel Eques, vel Dux militum, vel ejus locumtenens. Tertius de ordine Perſonarum civilium, non excluſis illis de conſilio. Quartus de ordine popularium conſtituentium quid medium inter civiles, & plebejos, ſeu Comitatenſes. Quintus de ordine plebejorum, ſeu Comitatenſium. Sextus qui tanquam novus, ſeu prima vice ad Magiſtratum admiſſus *Prior Novellus* nuncupatur, vel de Conſilio, vel de deſcendentibus a Conſiliariis, vel aliis nobiliter, ſeu nobiliter vivens eſſe debet.
3 Cum autem retroactis ſæculis, titulus ſeu adjectum *Nobilis* eſſet in uſu, per aliorum titulorum, ſeu adjectorum introductionem poſtea dimiſſus; moderni vero de Conſilio capientes illum titulum pro qualitate explicativa nobilitatis, diſtinctive ab illis qui gradus primi, aut ſecundi, aut prioris Novelli promiſcue cum Conſiliariis obtinebant, & obtinuerunt, quaſi quod ſoli Nobiles Civitatis eſſent illi de ordine Conſiliariorum, eorumque filii, & deſcendentes, affectantes
4 ita inducere quandam ſeparationem formalem nobilitatis in actibus, tam publicis, quam privatis, adhibere cœperunt hunc titulum, diſcretive, ſeu privative ad alios, præſertim vero inter illos de Magiſtratu minori, ſeu actuali, itaut ſi primus, & ſecundus Prior eſſent Doctores, vel Duces militum, five alias nobiles, non tamen de ordine Conſiliariorum, de quo eſſet Prior novellus; qui eſt ultimus, huic daretur titulus nobilis, illis vero ſecus, ſed alter titulus Doctoratus, ſeu perſonali qualitati conveniens.
5 Hoc autem reliquis familiis nobilibus, ſeu nobiliter viventibus ſibi præjudiciale agnoſcentibus, ob hujuſmodi formalem ſeparationem, ita inſenſibiliter reſultantem. Hinc probe de recurſum habuerunt ad Sacram Conſultam; quæ poſt plures acerrimas diſputationes habitas, prohibendo hujuſmodi innovationem, ſic ſtatuit, & decrevit, ſervari debere ſolitum hucuſque currenti ſæculo ſervatum, atque Mihi pro familiis recurrentibus ſcribenti, reflectendo etiam ad veritatem,
6 probabilis, beneque fundata viſa eſt reſolutio.
In his autem diſputationibus, Scribentes pro illis de Conſilio, innovationem ſuſtentabilem non eſſe, & filios, nepotes, & alios conjunctos, & de familia Conſiliariorum, qui in eo munere non eſſent, ut revera erat principale interim pro manutenenda illa qualitate in tota familia, dictam prætenſionem reſtringebant ad ſolos Conſiliarios, ut ratione muneris, ſeu officii, quod huic parti adhuc ſufficiebat, dum ita eſſet illa familiarum ſeparatio, quæ alias introduci prætendebatur, ſtante venali potentia, ſeu habilitate, quod vacantibus in dies Conſiliariorum locis, ad idem munus illi etiam de iſtis familiis recurrentibus aſſumi poſſent, & ſic ita vere ceſſabat illud præjudicium, cujus ratione recurſus habitus fuit, ideoque iſta erat adverſus recurrentes
7 major difficultas, quaſi quod nihil eorum intereſſet, nihilque præjudicaret, cum Præeminentia percuteret officium, non autem Perſonas, ſeu familias, verum quia adhuc apud ſignarum vulgus, id aliquam opinionem inducere, ſeu impreſſionem hujuſmodi ſeparationis facere poſſet, ob illam præſertim diſcretivam, inter dictos Priores æque de jure nobiles, ſeu qualificatos, quod uni daretur hic titulus, alteri non, ideo rationabiliter hujuſmodi innovatio prohibita fuit.
8 Dicebant autem dicti Scribentes pro Conſiliariis, plura concurrere fundamenta, ex quibus iſte titulus *Nobilis*, Conſiliariis deberetur. Primo ſcilicet, quod poſtquam de anno 1303. per Naldum de Trinciis, expulſis popularibus, & plebeis, regimen Civitatis ad ſtatum nobilem redactum fuit, tam in Statutis, quam in aliis actibus publicis, & privatis, Conſiliariis hoc adjectum, ſeu titulus dari conſuevit, ideoque inferebant ad juris communis propoſitionem, quod in materia nobilitatis, ac Præeminentiarum, deſerviendum eſt conſuetudini, ex ultra nota generalia, de quibus in propoſito Præeminentiarum, Greg. & Add. *dec.* 224. *dec.* 224. *&* *dec.* 320. *part.* 6. *rec. & frequenter*; in his ſpecialibus terminis uſus titulorum, allegabant Franch. *dec.* 207. *n.* 13. Capuz. *de regimine Reipublicæ*, *cap.* 1. §. 2. *n.* 8. *cum ſequen.* Carpzov. *Juriſprud. Eccleſ. lib.* 9. *tit.* 25. *reſponſ.* 417.

Secundo quod Conſiliarii ſucceſſerunt loco Decurionum, atque idem ſignificat Conſiliarius ac Decurio, *gloſ. in l.* 2. *C. de Decurion. & filiis eorum*, *lib.* 10. ubi Joannes de Platea, Lucas de Penna, & cæteri, Amaya *in rubr. eod. tit. num.* 5. *&* 13. Roland. *conſ.* 90. *n.* 2. *lib.* 1. Loſæus *de jure univerſitatis*, *p.* 1. *c.* 3. *num.* 9. *cum ſequen.*
9 Decuriones autem, quia ſunt primates, & principales Civitatis, idcirco nobiles dicendi ſunt, Amaya *ubi ſupra*, *n.* 5. *cum ſequen.* ubi cæteri.
Tertio quia ex Statutis, & Indultis Apoſtolicis hujuſmodi Conſiliarii in pluribus caſibus aliquam habent juriſdictionem, quæ Præeminentiam importare dicitur, ideoque nobilitat, ex collectis per Gratb. *de ſucceſſ. feudorum*, *prælud.* 3. *n.* 8. *&* 9. *& fere per totum*.
Et his addebam Ego ſcribens in contrarium, quod 10 adhuc etiam poterat omnium maxima, & gravior auctoritas Evangelii *ſecundum Marcum in Paſſione Domini*, ubi dicit Joſeph ab Arimathæa *nobilis Decurio*.
Reſpondentes autem ad non uſum pene per ſæculum dicebant, quod cum agatur de actibus facultativis, idcirco juxta generales ſatis vulgatas, ac receptas propoſitiones, de quibus apud Poſt. *de manut. obſerv.* 58. *& paſſim*, non datur non uſus præſcriptivus, & præjudicialis, niſi præcedente prohibitione, cum ſubſequuta acquieſcentia, quæ ſtant loco poſſeſſionis, & in ſpecialibus terminis nobilitatis, & Præeminentiarum, quod ſcilicet majorum, ſeu prædeceſſorum non uſus non præjudicet ſucceſſoribus, Fab. de Ann. *conſ.* 16. *cum duobus ſequen.* apud quem plene Concordantes, Capyc. Latr. *conſ.* 128. *n.* 24. *cum ſeq.*
Ego vero Scribens in contrarium dicebam, alium eſſe 11 uſum affirmativum hujuſmodi tituli, ſeu adjecti, alium vero negativum, ſeu privativum, reſpectu aliorum. Quoad primam partem, quod ſcilicet dicti Conſiliarii poſſent hujuſmodi titulum, ſeu adjectum adhibere, dummodo tamen eadem facultas competeret aliis, qui vel ratione natalium, vel ratione graduum in literis, ſeu armis, de jure nobiles dici poſſent, uſque non prohiberetur, admittebam omnia præmiſſa, atque dabam manus; ſed punctus erat in hac diſcretiva, ſeu privativa, ex qua aliis præjudicium, & quædam injuria reſultabat, ideoque, vel iſte titulus pariformiter omnibus, præſertim *Prioribus* nobilibus, ſeu nobiliter viventibus, quamvis non de ordine Conſiliariorum dandus erat, vel omnibus prohibendus; probabilius autem dicebam reſpondendum eſſe pro prohibitione, cum hujuſmodi titulorum uſus, tractu temporis abuſus, & inconvenientia cauſare ſoleat, ideoque merito prohibendus, nedum in actibus publicis, ſed etiam in privatis, ut fuit practicatum in Hiſpania *per legem* 26. *tit.* 1. *l.* 4. *recompilationum*, & in Regno Neapolitano *per pragmat. primam*, *de titulorum abuſu*.
Neque inconveniens eſt, ut in caſibus, vel a jure com- 12 muni, vel a municipali non deciſis, ad aliarum Ditionum, ſeu Provinciarum leges recurrendum ſit, Iaſ. *in l. de quibus*, *ff. de legib. n.* 6. Conſtant. *in l.* 1. *C. de filiis Officialium*, *l.* 12. *n.* 36. Adden. ad Rovit. *ſuper pragmat.* 2. *de ceſſione bonorum*, *verſ. licet vero*, & Scribentes apud Poſt. *reſponſ. criminal.* 46 *num.* 33. *cum ſeq.*
Et de prohibenda nova aſſumptione nominum, ſeu adje- 13 ctorum, quoties alterius præjudicium, vel inconveniens reſultare poteſt, cæteris allegatis habetur per Rotam *in Ampurien. denominationis Capituli* 20. *Aprilis* 1646. *cor. Melzio per tex. in l. unica*, *C. de mutatione nominum*, ubi Cumus & alii.
Ille præſertim conſideratione accedente, quod cum illi de 14 Magiſtratu particulari, & immediato, conſtituto ex ſex Prioribus, præcedentiam habeant ſupra Conſiliarios, longeque majores Præeminentias, atque inter eoſdem daretur ordo, quod primus præcedat ſecundum, majoremque Dignitatem, & Præeminentiam habeat, & ſic ſucceſſive. Utique abſurdum, & inconveniens eſſet, quod ſecundus, vel tertius, ſive Prior novellus, qui eſt ultimus, ita magis honorifice tractaretur, ob dictam inferiorem qualitatem aſſumendi de conſilio, unde etiam ſi adeſſet conſuetudo, illa ſopiri deberet corruptela, ut per Abb. *conſ.* 21. *num.* 4. *lib.* 1. Greg. & Adden. *dec.* 340. *num.* 5. *&* 6. Omnia enim quæ, vel ratione juriſdictionis, vel ratione publicæ adminiſtrationis ut ſupra, dicuntur de jure, circa Conſiliariorum, ſeu Decurionum nobilitatem, utique magis conveniunt Prioribus, ac illis de Magiſtratu actuali, & immediato, majorem juriſdictionem, magiſque plenam, & generalem adminiſtrationem publicam habentibus.
Atque alias eſſet dare, quod in facultate hujuſmodi Conſilii poſitum eſſet nobilitatem tribuere, ac nobiles conſtituere,

 X 4 priva-

privative ad alios, aſſumendo aliquem, licet de jure non nobilem, ad munus Conſiliarii in locum deficientis, cum nulla præſcripta ſit qualitas, ſeu Perſonarum ordo, ex quo aſſumi debeat, & tamen facultas conſtituendi aliquem nobilem dicitur de Regalibus, ac reſervatis Principi, ut per Tiraquell. *de nobilitate*, *cap.* 5. *&* 6. Chaſſan. *in Catalogo glor. mundi*, 8. *part. conſiderat.* 17. Pacian. *de probat. l.* 2. *cap.* 26. *nu.* 33. *cum ſeq.* & cæteri de materia remiſſive collecti per Borell. *de præſtant. Reg. Catholici cap.* 4. *num.* 61. ubi multa cum conſueta eruditione ad materiam nobilitatis.

15 Quamvis enim in aliquibus Civitatibus, in quibus adeſt formalis ſeparatio familiarum nobilium a popularibus, praxis doceat, per eaſdem familias cooptari, ſeu aggregari de novo alias familias ad eandem nobilitatem, attamen id provenit vel ex privilegio Principis, vel ex immemorabili conſuetudine, quod privilegio æquipollet, vel, & probabilius ex quadam recognitione veritatis, ac debito juſtitiæ, quod ſcilicet ita illæ familiæ alias de jure, & intrinſece nobiles, concorditer, & abſque lite, admittuntur ad Præeminentias, & honores Civitatis ſibi debitos, unde quando familiæ de novo per formalem aggregationem declarari cupiunt de tali ordine, id explicandum eſt, ſeu explicari ſolet cum dicto actu formalis aggregationis, ut fit in aliis locis, non autem per hujuſmodi ſolos actus tacitos, & per ſolas intitulationes ſeparatio, ſeu diſcretio nobilium inducenda eſt.

16 Cæterum in hoc Mihi videbatur procedi cum æquivoco manifeſto, quoniam aliud eſt conſiderare hunc titulum, ſeu adjectum *nobilis*, pro explicanda illa naturali qualitate, qua ratione natalium, vel gradus, ſeu Dignitatis Perſona polleat, aliud vero illum conſiderare tanquam honorificum adjectum ex quadam conſuetudine adjici ſolitum, eo modo quo adjiciuntur alii tituli *Illuſtris*, *perillustris*, *ſpectabilis*, *magnifici*, & ſimiles quando adjicitur juxta primam partem, tunc ex communi uſu apponi ſolet a parte poſtea, apponendo a parte antea diverſum titulum, ſeu adjectum honorificum, quia nempe dicatur *Illuſtris*, *vel ſpectabilis Titius nobilis Romanus*, quia tunc ita deſignatur nobilitas Perſonæ, & ſic qualitas naturalis, ſecus autem ſi dicatur *nobilis Titius Civis Romanus*, ſive abſque alio adjecto, quia tunc ille dicitur titulus, eo modo quo eſt ille *Illuſtris*, *ſeu perillustris*, *ſpectabilis*, *magnifici*, *honorandi*, *&c.* Atque in hoc conſiſtebat æquivocum hujuſmodi innovatorum, quoniam ſuſcitare volebant quendam titulum antiquitus uſitatum, moderno autem tempore, in quo hujuſmodi vanitates increverunt, dimiſſum, utpote inferiorem, minuſque honorificum, quam eſſent alii tituli, quos iidem innovatores offerebant aliis Civibus non Conſiliariis, *Illuſtris* ſcilicet, *perillustris*, *&* *magnifici*, ſeu *meſſere*, juxta Perſonarum ordinem, illi enim ſunt tituli longe majores, & honorabiliores.

17 De jure ſiquidem *Perillustris* dicatur titulus maximus, conveniens Papæ, & Imperatori, ut ex Specul. & aliis Chaſſaneus *in Catalog. glor. mundi p.* 7. *in prima*, *ſecunda*, *&* *tertia conſideratione*, *Illuſtris* vero convenit Regibus, Præfecto Urbis, Præfecto Prætorio, & Cardinalibus, Chaſſan. *ubi ſupra*, Borell. *de præſtant. Regis Catholici*, *cap.* 41. *nu.* 21. *&* 40. ubi de Regibus Hiſpaniarum, & Galliarum, *Spectabilis* vero titulos congruit Præſidibus Provinciarum, Præfectis Vigilum, Ducibus exercitus, & ſimilibus Magiſtratibus majoribus, ut per Chaſſaneum *ubi ſupra*, *conſiderat.* 4. *&* *ſequen.* quod in praxi etiam hodie ſervatur in Regno Neapolitano, ubi Principibus, Ducibus, Marchionibus, aliiſque Titulatis, etiam primi ordinis, & Hiſpaniarum Primatibus, in judicio datur titulus *Illuſtris*, atque Regentibus Cancellariæ, necnon Præſidi S. Conſilii, aliiſque Superioribus Magiſtratibus datur titulus *ſpectabilis*.

18 Titulus autem *magnifici* non videtur titulus juridicus, & uſitatus in jure communi, noſtri autem volunt eſſe idem, ac *Illuſtris*, & alii etiam plus, ut per Tiraquell. *de nobil. cap.* 8. *n.* 15. Maſtrill. *de Magiſtr. tom.* 2. *lib.* 5. *cap.* 3. *num.* 10. praxis vero dicti Regni docet eſſe quid minus, utpote tribui ſolitus Regiis Conſiliariis, aliiſque minoribus Magiſtratibus ac etiam Advocatis, & privatis nobilibus qualificatis, qui vulgo *Equites* dicuntur, prout titulus *ſer*, ſeu *meſſer* juxta antiquum loquendi uſum tribuebatur prius Regibus, & Principibus majoris ordinis, deinde aliis Baronibus, & Domicellis, & ſucceſſive juxta temporum corruptelas aliis inferioribus, atque Ego plerague vidi antiqua inſtrumenta, in quibus iſte titulus *nobilis* dari ſolebat aliis, qui aliquantulum ſe ſupra plebejos ſublevabant, civibus vero, ſeu nobiliter viventibus dabatur titulus *meſſere*, ille vero *magnifici* vere nobilibus primi ordinis Civitatis.

Et ulterius, quoniam iſtud adjectum *nobilis*, vere & proprie non denotat nobilitatem, tanquam nativam, ſeu acquiſitam qualitatem, diſtinguentem a popularibus, & conſtituentem Perſonam in gradu, ſeu majori ordine Civitatis, ſed tanquam denotans excellentiam, ſicut etiam artificibus, & mechanicis in ſuo exercitio excellentibus tribui ſoleat hoc adjectum *nobilis*, quinimmo etiam animalibus, ipſiſque rebus inanimatis aliquam excellentiam habentibus, ut plene, & erudite collectis per Tiraquell. *de nobilitate*, *cap.* 2.

Obſervando præſertim, quod in Sacris legendis, quæ in 19 Breviario habentur ſuper commemoratione Sanctorum, Sanctis Martyribus Coſmæ, & Damiano, ac Pantaleoni datur iſte titulus *nobilis*, eos vocando *nobilem medicum*, & tamen licet Doctoratus in medicina de jure etiam nobilitet, illaque profeſſio nobilibus etiam congruat, ut infra in *Venuſina præeminentiarum*, *hoc eod. tit. diſc.* 35. non eſt talis, quod ſingulariter, ac diſcretive ad Profeſſores aliarum ſcientiarum iſtum titulum exigat, ſed hunc adjicitur ratione excellentiæ in miniſterio, eodem modo quo etiam pictoribus, ſtatuariis, & ſimilibus adjectus legitur, ut apud Tiraquell. *ubi ſupra*.

Ideoque concludendo, non negabam, quinimmo admittebam, iſtam Civitatem habere nobiles, etiam qualificatæ nobilitatis, ejuſque regimen eſſe nobiliſtum, atque Conſiliarios conſendos eſſe nobiles, & ſic admittebam hanc nobilitatem affirmativam, ſed dicebam punctum eſſe in negativa ejuſdem qualitatis, ſeu adjecti in aliis familiis, quæ licet non ſint de Conſilio, adhuc tamen nobilitatis nativæ, vel dativæ præeminentiam de jure prætendere poſſunt. Recte ſiquidem infertur argumentum affirmativum, eſt de Conſilio, ergo eſt nobilis, non autem negativum, non eſt de Conſilio, ergo non eſt nobilis, neque tale adjectum ei tribuendum eſt, quoniam eſſet dare, quod ſi Magnates domicilium in iſta Civitate contraherent, non eſſent nobiles, ſed populares, niſi, ut dictum eſt, iſte titulus, ſeu adjectum tribuatur tantum ratione muneris, vel officii, quo caſu nemini fit injuria, dummodo detur etiam dictis tribus Prioribus, qui habent actualem, & munerum adminiſtrationem, indiſtincte, ſpectato ipſo officio in genere, non autem qualitate Perſonæ, ſive ſit de familiis, vel Perſonis de Conſilio, ſive non.

Ut enim, diſtinguendo plures ſpecies nobilitatis, habetur 21 in dicta *Venuſina præeminentiarum*, *hoc eod. tit. diſc.* 35. Alia eſt nobilitas indefinita, & in genere, tanquam qualitas naturalis, ſeu acquiſita, inhærens Perſonæ ubicumque exiſtat, alia vero eſt nobilitas particularis requiſita ad certum effectum, ut puta, juxta exemplum ibi deductum, Civitas Neapolitana regitur per ſex plateas, quarum quælibet deputat unum Decurionem, ſeu Priorem, ibi, *Electum* nuncupatum, quinque ſunt nobilium, quæ ibi *ſedilia* nuncupantur, in quibus reſpective ſolum certus numerus familiarum adſcriptus eſt, & ſexta eſt reliqui populi in univerſum, illi ergo de familiis adſcriptis in dictis plateis, ſeu ſedilibus, ſunt nobiles, privative, ſeu negative ad alios nobiles, in ordine ad eam prærogativam intrandi in Conſilium, ſeu ſedile, ac habendi vocem activam, & paſſivam in muneribus Civitatis, adeout ſi in eadem Civitate morarentur viri illuſtres, ac primariæ nobilitatis Europæ, non tamen eſſent, vel dici poſſent nobiles illius Civitatis, vel plateæ ad illos effectus, ſed non per hoc dici poteſt, quod generaliter, & in actibus indifferentibus, etiam in eadem Civitate, illi tantum dicendi eſſent nobiles, & Equites, & non alii, quamvis eandem de jure habeant qualitatem, ita a pari, ideoque punctus non eſt in affirmativa ipſorum, ſed in negativa aliorum, ita ex dicta diſcretiva reſultante, per quam ita quædam poſitiva injuria, ſeu nobilitatis excluſio reſultare videatur, ubi enim duo æque nobiliter viventes idem Prioratus munus habent, cum pari juriſdictione, & adminiſtratione, atque in publicis functionibus, uni detur titulus nobilis, alteri non, utique apud omnes vires, ac exteros oritur argumentum, quod unus eorum eſt nobilis, alter vero ignobilis, & popularis, atque in hoc verſari dicebam punctum præjudicii, & inconvenientium, quibus cum dicta determinatione, prudenter ac juſte conſultum remanet, omnibus ita retinentibus propriam, nativam, vel dativam Præeminentiam majoris, vel minoris nobilitatis, ut quilibet prætendit, vel ſibi adulatur.

FOROLIVIEN. ADMISSIONIS AD CONSILIUM PRO FRANCISCO MARIA SASSO CUM CONSILIO CIVITATIS.

Caſus diſputatus in Sac. Conſulta, & reſolutus pro Conſilio.

Statuta Civitatum diſponentia in locum Decurionis, ſeu Conſiliarii defuncti, ſubrogari debere ejus filium,

filium, vel conjunctum habentem certas qualitates examinandas a Conſilio, cui competat jus admittendi, vel rejiciendi, an ſint præciſe arctativa, itaut Conſilio rejiciente concurrentem ex defectu qualitatum, detur appellatio, ſeu recurſus, taliſque defectus formiter juſtificari debeat necne? Et quid ubi duo adeſſent Conſilia, unum particulare, alterum generale, rejectio autem fiat a particulari, an detur recurſus ad generale?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *An Statuta demandantia admiſſionem Perſonarum habentium certas qualitates ſint arctativa, vel facultativa?*
3 *Quando judicium rejicientium non poſſit convinci.*
4 *Datur alia diſtinctio in materia.*
5 *Electio, ſeu admiſſio ad Magiſtratus, & Officia Civitatis pertinet ad totum Populum, ſeu Conſilium generale.*
6 *Aliud eſt proponere, ſeu nominare, aliud vero eligere, ſeu deputare.*
7 *Quod a rejectionibus detur appellatio.*
8 *De praxi Religionis Hieroſolymitanæ.*
9 *Datur differentia inter dictam Religionem, & alios caſus.*

D I S C. XXXI.

1 Ultra ordinarium Magiſtratum, penes quem reſidet actualis, & immediata adminiſtratio Communitatis, conſtitutum ex modico numero aliquorum, qui *Conſervatores* nuncupantur, alicubi vero *Priores*, *Antiani*, *Electi*, vel *Deputati &c.*, & qui in jure, *Curiales*, ſeu *Defenſores* dici ſolent, quorum officium ad breve tempus aliquorum menſium durat, duplicem aliud habet Magiſtratum Civitas *Forolivien.* quorum utrumque *Conſilium* nuncupatur, unum generale conſtitutum ex 120. circiter Decurionibus, ſeu Conſiliariis, quorum aliqui ordinarii, alii extraordinarii dicuntur, totius Populi repræſentativum, & cui competit facultas explicandi ea, quæ de jure a toto Populo, ſeu generali Conſilio explicanda ſunt, alterum vero parvum, ſeu particulare, quod ad differentiam primi, ſecretum nuncupatur, conſtitutum ex 21. Conſiliariis, ad quod ex legibus, ſeu Statutis Civitatis pertinet diſcutere, & examinare ea, quæ in conſilio generali proponenda ſunt, & an expediat ea proponere diſcutiendo juſtificationes, & alia requiſita ad negotii determinationem neceſſaria.

Cum autem ex eiſdem legibus, ſeu Statutis diſpoſitum ſit, ut deficiente aliquo ex Conſiliariis, quorum munus eſt ad vitam, proponatur prius in Conſilio ſecreto, deinde vero in generali, an filius, vel in illius defectum alter conjunctus, qui ſit major 25. annorum, atque prudentia, moribus, vita, & probitate, aliiſque partibus præditus in locum Patris, vel conjuncti defecti admittendus ſit, vel rejiciendus, prout majori parti viſum fuerit, atque mortuo Hieronymo Saſſo Conſiliario abſque prole, Franciſcus Maria de eadem familia, atque in filium quoque, privata tamen auctoritate adoptatus inſtetiſſet apud Conſilium ſecretum pro admiſſione, ſed rejectus, atque denegata eſſet propoſitio ſuæ Perſonæ in Conſilio generali, hinc ille recurſum habuit ad Sac. Conſultam, petendo injungi dicto Conſilio particulari, ut eum ad formam Statutorum proponere deberet in Conſilio generali, cujus judicio, non autem illi ipſius Conſilii particularis acquieſcere tenebatur, ſed ejus petitio rejecta fuit, conceſſaque nova audientia cum magis formali diſputatione, petitum fuit in deciſis, atque Mihi pro hac parte recurrente in ſecunda tantum diſputatione ſcribenti, attendendo ad veritatem, reſolutio non improbabilis viſa eſt.

2 In prima igitur diſputatione, tam per Scribentes hinc inde quam per Judicantes proceſſum fuit cum ſolis terminis quæſtionis diſputatæ *in Bononien. aggregationis ad Collegium, coram Merlino inter ſuas dec.* 891. & 882. & in altera [illegible] *cor. Ghislerio, dec.* 180. *p.* 9. *rec.* in quibus diſputatur, an Statuta diſponentia de cooptatione, ſeu admiſſione ad Collegium, vel aliam Univerſitatem Perſonarum certas qualitates habentium, ſint arctativa, & obligatoria, vel potius voluntaria, & facultativa, itaut facultas rejiciendi pendeat a mera voluntate, vel potius ab arbitrio boni viri, a jure, ſeu juſta cauſa regulando, a quo detur appellatio, vel recurſus ad Superiorem, & in primis deciſionibus firmatur illa eſſe arctativa, juxta hanc ſecundam partem, in ultima vero ab eis recedendo deciditur contrarium.

3 Ex hac ultima reſolutione, quoties non datur probatio, vel vehemens fumus odii, & malevolentiæ, ſeu omnino irrationabilis judicii, probabilior Mihi videtur, quando ad hujuſmodi cooptationem, ſeu admiſſionem, ultra qualitates formales invariabiles, in quibus nec merentur, nec demerentur, aliæ deſiderentur qualitates reſpicientes vitam, & mores aliaſque animi dotes, quoniam ſuper eis ſatis difficile, ac pene impoſſibile eſt convincere judicium reſpuentium de irrationabilitate juxta univerſalem praxim, cum hujuſmodi notitiæ, per ſecretas, ac extrajudiciales informationes haberi ſoleant, per quas multa ſcimus, quæ in judicio probari non poſſunt, vel quatenus poſſint, non expedit, ob multa inconvenientia, quæ exinde alias reſultarent, ut in terminis aggregationis alicujus Presbyteri, vel Clerici nationalis ad Capitulum, ſeu maſſam alicujus Eccleſiæ receptitiæ habetur actum *in Rhegien. Conſortii, ſub tit. de Canon. & Cap.* ubi de hujuſmodi materiis capitularibus, ideoque ſatis difficile eſt reducere ad praxim juſtificationem gravaminis.

4 Aliud enim eſt, ubi proviſus in Titulum de loco in Collegio, puta de Canonicatu, vel Dignitate in Capitulo cum ſimilibus, petit admiſſionem perneceſſe ſibi debitam de jure, eatenus denegandam, quatenus obſtaret aliqua prætenſa inhabilitas, quæ proinde deducenda per viam objecti, utpote non juſtificanda ex parte proviſi, cui ſufficit juſtificare narrativam litterarum, formiter probanda eſt per opponentem, ut ſatis frequens, & quotidianum habemus in Rota in materia beneficiali, aliud vero eſt agere de admiſſione non habentis Titulum, ſed ſolum certas qualitates, nedum naturales, ſeu accidentales, quarum verificatio ipſorum admittentium judicio remiſſa eſt, cum tunc non docto, ut dictum eſt, de odio, & irrationabilitate, non videatur alias practicabile, ut latius *in d. Rheggien. Conſortii.*

Dicebam vero Scribens in cauſa tanquam Advocatus dictæ quæſtionem, præmiſſaque omnia extranea videri a caſu, quoniam non agebatur de recurſu habito ad Superiorem a rejectione facta per univerſum Collegium, vel corpus, ad quod pertinet admittere, vel rejicere, qualis erat caſus dictarum deciſionum *Bononien.* ac etiam alter *in d. Rheggien.* ſed agebatur de denegata propoſitione in Conſilio generali, in quo reſidet Populi, ſeu Civitatis poteſtas admittendi, vel rejiciendi, non competens dicto Conſilio parvo, ſeu particulari, quod ita ſibi aſſumeret poteſtatem directe rejiciendi, cum denegatione propoſitionis.

Quod enim electio ad Magiſtratus, & Decurionatus aliaque publicæ Civitatis officia, non ſpectet ad Magiſtratum, ſeu Conſilium particulare, ſeu ad totum Populum, vel ad Conſilium generale totius Populi repræſentativum, quodque aliud ſit nominare, aliud velle eligere, ut probat *text. in l.* 2. *C. de Decurionibus l.* 10. per quem ceteris antiquioribus allegatis ita firmant Avendan. *de exequen. mandat. l.* 1. *c.* 19. *nu.* 23. a Ponte *de poteſt. Proregi tit. de abundantia Civitatis*, §. 1. *n.* 6. *cum ſeq.* Capobianc. *de Baron. tom.* 2. *c.* 72. Rovit. *ſuper prag.* 2. *de adminiſtr. Univerſitatum*, ubi ſolum limitat ex contraria conſuetudine. 5

Quodque aliud ſit proponere, aliud vero eligere, vel rejicere, diverſuſque ſit Magiſtratus, ad quem pertinet convocare, & proponere, ab eo, ad quem pertinet determinare, probat text. *in d. l.* 2. *C. de Decurion. l.* 10. *ibi*, *Magiſtratus Decurionibus ſolemniter convocatis nominationem ad certa munia faciant*, ubi *gloſ.* verbo *faciant*, notat quod electio, non per Magiſtratum convocantem, & nominantem, ſed per Decuriones convocatos facienda eſt per text. *in l.* 3. §. *ſolent., ff. quando appellandum ſit*, qui textus bene probat, quod Ordo eſt ille, qui eligit, non autem Præſes, vel alter qui Ordini proponit, & quotidie practicamus in Religionibus habentibus quoddam Conſilium particulare, *Diffinitorium* nuncupatum, ad quod pertinet examinare negotia proponenda in Comitiis, ſeu Capitulo generali, ſeu Provinciali, ad quod utpote univerſæ Religionis, vel Provinciæ repræſentativum, pertinet jus determinandi, & ſtatuendi. 6

Et quod ab hujuſmodi rejectionibus filiorum, vel attinentium Decurionis, ſeu Conſiliarii defuncti concedatur appellatio, expreſſe diſpoſitum habetur *in d. l.* 2. *C. de Decurion. l.* 10. & *l. un. C. de quibus ad munera nominari, eod. lib.* 10. & docet quotidiana praxis in S. Religione Hieroſolymitana, 7
in qua volente aliquo admitti ad habitum militarem juſtitiæ, 8
prius illius qualitates, & requiſita examinantur in Aſſemblea particulari proprii Prioratus, deinde de hoc agitur in Conſilio ordinario, iſtoque gravante, recurritur ad Conſilium completum, a quo etiam appellatur, ſeu recurſus habetur

ad

ad Capitulum generale, ac etiam demum ad Summum Pontificem, & Sedem Apoſtolicam, ex iis, quæ habentur in
9 pluribus Melevitanis *hoc eod. tit.* & hunc reſpective dicebant eſſe caſum, quaſi quod Conſilium particulare, vel ſecretum, comparandum eſſet Aſſembleæ, in cujus poteſtate repoſitum non eſt aliquem ab habitus aſſequutione rejicere.

Verum reflectendo ad veritatem, termini non videbantur ſimiles, quoniam in dicta Religione, cum ut plurimum admittendi ſint pueri, vel adoleſcentes, in quibus non quæritur de animi dotibus, aliiſque partibus perſonalibus, ſed principaliter inſiſtitur ſuper naturali qualitate nobilitatis, & puritatis ſanguinis formiter juſtificanda per probationes publicas, & proceſſus, idcirco non intrat dicta ratio extrajudicialium informationum, & notitiarum, & ſucceſſive altera impracticabilitatis, ſeu inconvenientium, ut ſupra, unde non bene ab uno caſu ad alterum arguere licet; ac etiam quia in dicta Religione Statuta ſunt arctativa, ita ut in ejus facultate non ſit denegare habitum juſtitiæ illis, qui bene, & concludenter probant nobilitatem generoſam cum puritate ſanguinis, aliiſque requiſitis per ſtabilimenta, quod ſecus eſt in iſtis caſibus, in quibus hujuſmodi Statuta verius ſunt facultativa potius quam arctativa, præſertim vero iſtud individuale Statutum quod præſupponit qualitates, ut ſupra ab eo deſideratas, & tamen hoc non obſtante reponit in arbitrio Conſilii generalis admittere, vel reſpuere, & ſic termini non videbantur æquales, unde propterea reſolutio non improbabilis viſa eſt, quoniam ceſſante probatione, vel vehementi fumo odii, & malevolentiæ, ſeu irrationabilitatis ob alienam complacentiam, ita docet communis praxis, atque alias materia videtur impracticabilis, tam in Communitatibus Civitatum, quam etiam in Collegiis ſcientiarum, & piarum quoque Societatum, & Congregationum cum ſimilibus, dum maxima pareret inconvenientia, & ſcandala neceſſitas publicandi, & probandi cauſas excluſionis ob animi defectus, ut latius in *d. Rheggien. Conſortii*.

MELEVITANA, SEU VALENTINA HABITUS PRO FELICE DE MIRO CUM RELIGIONE HIEROSOLYMITANA.

Caſus deciſus per Rotam pro Felice.

De nobilitate generoſa neceſſaria ad habitum militum Juſtitiæ Religionis Hieroſolymitanæ, quomodo probari debeat, & quatenus juxta conſueta requiſita probata ſit, an illi obſtet, ſeu præjudicet qualitas patriæ, quia nempe ſit parvus locus, ſeu Baronalis, ſive quod non habeat ſeparationem nobilium a popularibus, & de civibus honoratis Hiſpaniæ, an dicantur habere nobilitatem generoſam ſufficientem ad hunc habitum obtinendum? Et incidenter de qualitate Baronali, ſeu infeudatione plurium nobilium Civitatum, & locorum Regni Neapolitani, aliarumque Regionum, quod nobilitati præjudicare non debeat.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Quot laterum nobilitas exquiritur pro habitu militum juſtitiæ in Religione Hieroſolymitana.*
3 *Reſolutiones cauſæ.*
4 *Ejuſdem cauſæ exitus.*
5 *Quid expediat ubi convincenda eſt nobilitas per viam judicialem invita Religione.*
6 *Sententia ejuſdem Religionis attenduntur ſuper nobilitate.*
7 *Quomodo probetur nobilitas ad effectum habitus.*
8 *Generaliter nobilitas probatur per teſtes de publica voce, & fama, & communi reputatione.*
9 *Locus in quo non adſit formalis ſeparatio nobilium, non tauſat nobilitatem generoſam.*
10 *Summa felicitas eſt naſci in Civitate, atque ita facilius probatur nobilitas.*
11 *Sed etiam nobiles naſcuntur, & incolatum habent in Villis, & obſcuris locis.*
12 *Quam libentius nobiles vivant in Villis quam in Civitate.*
13 *Deſtinatur propoſitio, de qua n. 11.*
14 *Datur diſtinctio plurium ſpecierum nobilitatis.*
15 *Identitas familiæ probanda eſt cum deſcendentia ab eadem ſtirpe.*
16 *Datur diſtinctio circa probationem dictæ identitatis.*
17 *Identitas familiæ probatur per publicam vocem, & famam, & adminicula, & quando.*
18 *Chroniſtis in hac materia deferendum eſt.*
19 *De Civibus honoratis Hiſpaniæ reputandis pro nobilibus, de quibus intelligatur.*
20 *De Idalghis Hiſpaniæ.*
21 *Uſus antiquus Inſignium confert ad nobilitatem.*
22 *Matrimonia, & parentela cum nobilibus probant nobilitatem.*
23 *Quid de nominatione, ſeu imbuſſulatione ad officia nobilia licet non obtenta.*
24 *In dubio pro nobilitate.*
25 *De loci infeudatione, ſeu Baronali qualitate non præjudicante nobilitati, & de pluribus Civitatibus, & locis nobilibus Regni Neapolitani infeudatis, de origine, ſeu occaſione tam frequentium infeudationum.*

DISC. XXXII.

Obtenta per Felicem de Miro Valentinum ſolemni ſuſcipere habitum militum juſtitiæ in Religione Hieroſolymitana, deputatione Commiſſariorum ad recipiendas probationes nobilitatis generoſæ, aliorumque requiſitorum, quæ 1
per ejuſdem Religionis ſtabilimenta deſiderantur, & cujus nobilitatis probatio juſtificari debet, per quatuor latera, pa- 2
ternum ſc. maternum, & utriuſque aviæ paternæ, & maternæ, Commiſſarii prædicti captis informationibus, duo ex dictis lateribus approbarunt paternum ſcilicet *de Miro*, & aviæ maternæ *de Ayala*, utpote ordinis Equeſtris, ac certæ, & notoriæ nobilitatis, improbarunt vero maternum *de Audimer*, & aviæ paternæ *de Albertola*, ſub eo fundamento, quod probationes circa latus *de Audimer* concluderent ſolam qualitatem *Civium honoratorum*, ad hujuſmodi nobilitatem minus idoneam, quia licet in hoc Regno Valentiæ, illi qui dicuntur *Cives honorati* reputentur nobiles, etiam nobilitatis generoſæ, & ſufficientis ad hujuſmodi habitus militares, ad quos admittuntur, nihilominus hujus Religionis opinio eſt, id ſolum intelligendum eſſe de illis civibus honoratis, qui vulgo nuncupantur *dell' Immemorabile*, ſeu *della Conquiſta*, ita nuncupati ad ſolam differentiam ſuperioris ordinis Equeſtris, ſecus autem quoad eos Cives honoratos, qui ita dicuntur, quia civiliter, ſeu nobiliter vivant, ad differentiam artificum, colonorum, aliorumque plebejorum.

Et quoad alterum latus *de Albertola*, admittebant probationes concludere nobilitatem cum ſuis requiſitis neceſſariis, 3
ſed dicebant obſtare qualitatem patriæ originariæ, quæ præſupponebatur Villa Baronalis *Xobea* nuncupata, non habens formalem ſeparationem familiarum nobilium a popularibus, ut eſt ejuſdem Religionis opinio, præſertim cum eſſet locus Baronalis ab hac Religione abhorritus, quoties in antiqua poſſeſſione admiſſionis ad hunc habitum non reperiatur.

Cumque dictum Commiſſariorum judicium ab ipſa Religione comprobatum eſſet per duas conformes utriuſque Conſilii, Ordinarii, & Completi, hinc ab illis interpoſita per Felicem appellatione, & commiſſa cauſa in Rota *coram Celſo*, *prævia dec. 26. Junii 1658. impreſſ. inter ſuas dec. 266.* prodiit ſententia Felici appellanti favorabilis ſuper comprobatione ſuæ generoſæ nobilitatis ad hunc habitum ſufficientis; quæ ſententia in ſecunda inſtantia confirmata fuit *coram Albergato* prævis tribus deciſionibus 16. *Januarii* 30. *Aprilis*, & 20. *Junii* 1660. et etiam in tertia *cor. Veroſpio prævia unica deciſione* 29. *Novembris ejuſdem anni* 1660. Quia vero etiam adverſus tres conformes Religio recurſum habuit ad Signaturam Gratiæ pro nova commiſſione ſub Alex. VII. atque pene incredibile eſt quantum acriter Religio in iſta cauſa ſe oppoſuerit ex fundamento malæ introductionis; ac ſtatus præjudicialis in univerſum ſuper habilitatione hujuſmodi *Civium honoratorum*, idcirco conſulente inſomet Pontifice, qui ob munus Inquiſitoris, in illa Inſula per longum tempus in minoribus exercitum erat in moribus Religionis 4
eorumdem verſatus, ob infelicem ſcilicet ſtatum illorum, qui contra ſenſum Religionis per viam judicialem ad habitum admittuntur, hinc proinde oblata per eumdem Pontificem dicto Felici ſatis congrua, & honorifica proviſione cujuſdam Canonicatus, ſeu Dignitatis, ita Me aliiſque ejus Defenſoribus quoque conſulentibus, dum per tot deciſiones, & ſententias ſuæ indemnitati jam conſultum remanebat, acquietando

tando ſtatum proſecutus non eſt habitus ſuſceptionem, unde
fuit victoria ſine effectu, & quem exitum plures practicavi
5 in ſimilibus controverſiis, quod ſc. rejecti per Religionem,
obtenta in grado appellationis per Rotam ſuæ nobilitatis ca-
nonizatione, ac declarata injuſta rejectione, uxorem du-
xerunt, ſeu alias habitum ſuſcipere non curarunt, ita ſuc-
ceſſoribus viam paratam relinquendo, cum revera nimis in-
felia de facto ſit conditio ingredientium per hanc portam.
6 In his autem diſputationibus actum ſolum fuit de dictis
duobus lateribus rejectis, præſuppoſita nobilitate aliorum
duorum laterum, utpote canonizatorum per ſententias ip-
ſiuſmet Religionis in propoſito attendendas, ut apud Buratt.
dec. 357. *n.* 1. Quare de dictis duobus aliis diſtincte agendo,
quatenus pertinet ad primum *de Alberola*, per teſtes depo-
nentes de publicæ voce, & fama, & communi reputatione
conſtabat concludenter iſtos *de Alberola* ſemper vixiſſe a
tempore immemorabili cum decore, & ſplendore, nullam ar-
tem penitus exercendo, eoſque fuiſſe habitos, & reputatos
7 pro Idalghis, & nobilibus cum inſignibus notoriis ab eodem
immemorabili tempore uſitatis, quam ſpeciem probationis
ſufficere pro habitu juſtitiæ in hac militia firmatur apud Ca-
val. *dec.* 68. Burat. *dec.* 357. Merlin. *dec.* 167. Duran. *dec.* 294.
dec. 248. *&* 290. *poſt ſecundum volum. conſ.* Farin. *dec.* 551.
p. 4. *rec. & in aliis*, & præſertim in dictis deciſionibus
coram Merlino, & Durano, agitur *de Idalghis Hiſpania-
rum* cum aliis in hujus cauſæ deciſionibus.
8 Et generaliter quod nobilitas probetur per teſtes de publi-
ca voce, & fama, & communi reputatione, Bart. *in l.* 1. *n.*
101. *C. de dignit. l.* 12. Felin. *in c. ſuper eo, il ſecondo*, *n.* 5.
de teſtibus, Covarr. *l.* 1. *var. c.* 16. *n.* 19. Menoch. *de arbit.
caſu* 170. *n.* 4. Seraph. *dec.* 207. *n.* 5. Mant. *deciſ.* 317. *n.* 2.
Capyc. Latr. *conſul.* 129. *n.* 32.
Non impugnabantur hæc per Religionem, ac Scribentes
pro ea, ſed reſidebat difficultas in qualitate loci, a quo ſuppo-
nebatur hujuſmodi familiam originem trahere, a dicta Villa
ſcil. Baronali *de Xabea* non habente formalem ſeparationem
9 nobilium a popularibus, qua ceſſante, hujus Religionis mos
eſt non reputandi nobilitatem generoſam ad hujuſmodi ha-
bitum neceſſariam, ut habetur apud Rojas, *dec.* 148.
10 Pro hujuſmodi objecto removendo, Scribens pro Felice
plures dabam reſponſiones, primo ſcil. quod licet prima fe-
licitas ſit naſci in Civitate, quodque longe facilius nobili-
tas probetur per incolas Civitatum, quam per illos Oppido-
rum, ſeu Villarum, ut apud Tiraquell. *de nobilit. cap.* 12.
in princ. de Marin. *reſol.* 146. *l.* 1. *n.* 3. Nihilominus hæc eſt
quædam mala præſumptio exigens majorem, ac duriorem pro-
bationem, non tamen dici poteſt præſumptio juris, & de
jure, ſeu qualitas præjudicans nobilitati, quæ alias vere,
& legitime probata ſit, ut advertitur etiam apud Rojas
d. deciſ. 148. quoniam deficiens ſeparatio nobilium a Po-
pularibus, reddit quidem longe difficiliorem hanc proba-
tionem, magis rigoroſe deſiderari ſolitam, idemque ubi
agitur de loco Baronali quamvis dictam ſeparationem ha-
bente ob ſiniſtram ſuſpicionem, non tamen tollere po-
teſt veritatem ubi adeſt.
11 Ad id probandum adducebam Sacram legendam Breviarii
in die commemorationis *S. Benedicti*, qui dicitur *Nurſiæ no-
bilibus parentibus ortus*, cum tamen ſupponatur dictum lo-
cum hujuſmodi ſeparationem non habere, ac etiam ponde-
rabam ea, quæ dicuntur per Octavium Marchelium anti-
quum, aliqualiter tamen maledicum Scriptorem Neapoli-
tanum ſuper familiis illius Civitatis luci proditum per Bo-
rel. *in aſcenſione earundem familiarum*, ubi in proemio
agendo de moribus Germaniæ, & Galliæ, dicit, multas
nobiles, & generoſas familias abhorrere vitam in Civitati-
bus, ubi utpote legibus magis rigoroſe ſubjecti, quandam
12 quodammodo æqualitatem cum Popularibus pati coguntur,
libentius viventes in villis, & caſtris, ubi naturalem liber-
tatem facilius exercent, ab illo obſcuro, & ignobili Popu-
lo quandam ſubjectionem, ac ſervile vaſſallagium quodam-
modo exigentes, ſequendo dictum Julii Cæſaris relatum
per Tiraquell. *de nobilitate cap.* 12. *n.* 2.
Verum reflectendo ad veritatem, de his fundamentis val-
de dubitabam, quoniam quatenus pertinet ad exemplum *S. Be-
nedicti* per ſacram legendam, deſignatur quidem locus
13 materialis nativitatis, accidentaliter tamen, quia parentes,
vel tanquam Domini loci, vel ex alio accidenti ibi moram
traherent, ut de pluribus Regibus, & magnis Principibus
habemus in villis, & obſcuris locis ortum habentibus, potiſſi-
me quia Sacræ Scripturæ mos eſt titulum nobilis non attri-
buendi viris privatis, ſed ſolum illis, qui locorum Domini,
& de Magnatitio ordine eſſent, idemque ponderabam quoad
dictum uſum Germaniæ, & Galliæ, aliarumque Regionum,
vel quia ſcilicet Perſonæ alias nobiles in hujuſmodi villis, &
obſcuris locis vivant occaſione dominationis eorundem lo-
corum in feudum, vel allodium, vel quia eorum majores
talem dominationem habuerint, ſed poſtmodum amiſerint,
non intermiſſa habitatione, ut exemplificari poteſt in illis de
familia *Juſtiniana* adhuc viventibus in Inſula *Chienſi*, cujus
dominationem ante Turcarum occupationem habuit cum ſi-
mitibus, vel quod nobiles Civitatis ob dictam vivendi li-
bertatem, ob alia accidentia, incolatum in hujuſmodi locis
elegerint. Quibus circumſtantiis ceſſantibus pene impoſſi-
bile eſt, ut abſque plebejorum mixtura nobilitas generoſa
per quatuor latera perfici, & conſervari potuerit.
Licet enim nullus fere videatur locus, in quo de facto non 14
adſint Perſonæ nobiles, vulgo nuncupatæ *Gentiluomini*, nihilo-
minus ita dicitur quædam privata nobilitas localis diſcreti-
va ad ignobiles, & plebejos, ad effectum obtinendi quædam
officia, & honorificentias plebeis incongruas, ſive ad ef-
fectum obtinendi exemptionem a muneribus perſonalibus, &
ſordidis, ad quæ de jure ſoli populares tenentur. Sive ad ef-
fectum obtinendi exemptionem a pœnis ignominioſis, puta
furcarum, triremium, vel fuſtigationis, cum ſimilibus, ad
quos effectus ſufficit etiam nobilitas artificialis, ſeu quæſita
per gradus in litteris, vel in armis, juxta ea, quæ de hujuſ-
modi ordinaria, & inferiori nobilitate habentur *in Venuſina
præeminent. hoc eod. tit. diſc.* 35. Ac etiam in Fulginat. *diſc.* 30.
ſuper nobilitate reſultante ab officio Decurionis, ſeu Conſi-
liarii, cum ſimilibus, ſecus autem ad effectum nobilitatis
generoſæ, quæ pro hoc habitu militari neceſſaria eſt.
Quare ſolidum, ac tutum videbatur motivum a Rota ad-
miſſum, quod hæc familia deſcenderet a familia *Alberola*
Regni Aragoniæ, in hoc loco remanſa occaſione recupe-
rationis hujus Regni Valentiæ per Regem Aragoniæ cum
militibus Aragonenſibus, & Catalanis, quorum magna
pars, Mauris expulſis, ibi remanſit, & domicilium con-
traxit, ob diſtributionem eis ab eodem Rege factam de
bonis recuperatis a dd. Maurorum manibus.
Non negabatur ex parte Religionis certa, & notoria nobi-
litas generoſa dictæ familiæ *Alberola* in Aragonia, ſola vero
quæſtio erat facti ſuper identitate, quam Scribentes in con-
trarium contendebant probandam eſſe cum deſcendentia ab
eodem ſtipite, ex collectis per Menoch. *conſ.* 1171. Otth.
dec. 151. & frequenter in materia fideicommiſſaria, ſeu al-
tera juriſpatronatus, præſertim *dec.* 71. *cum pluribus ſeq. &*
139. poſt Vivianum *de Jurepatronatus*, ad effectum ſucceden-
di in fideicommiſſo, majoratu, vel jurepatronatus ordinato 15
pro illis de familia, ut *d. tit. de fideicom. in Romana pri-
mogenituræ de Capyſucchis*, ubi ex profeſſo de hac materia
identitatis familiæ ad diverſos effectus.
Ad hoc objectum diluendum, ac tollenda æquivoca, quæ
ob varietatem auctoritatum, & deciſionum in propoſito de
facili ſumi videntur, dabam Scribens in iſta cauſa eaſdem 16
caſuum diſtinctiones ponderatas in diſcurſu edito pro verita-
te in dicta *Romana primogenituræ de Capyſucchis ſub tit. de
fideicom.* Quod ſcilicet, aut agitur de hujuſmodi probatio-
ne ad effectum ſuccedendi in fideicommiſſis, primogenitu-
ris, & majoratibus ordinatis ad favorem illorum de agna-
tione & familia, vel effectiva, ut in dubio eſt præſumptio,
vel etiam contentiva, & tunc juxta ibi latius deducta, ad-
mittebam probationem de publica voce, & fama cum ſolis
adminiculis genericis reſultantibus a ſimilitudine cognomi-
nis, & inſignium non ſufficere, idemque admittebam proce-
dere in juribus honorificis, in quibus licet non agatur de in-
tereſſe burſali, & ſucceſſive de ſucceſſione in juribus, adhuc
tamen continetur tertii præjudicium, ideoque ſtrictius proce-
ditur, cum onere tamen majoris, vel minoris probationis
concludentis, prout ſubjecta materia, ſeu ratio præjudicii
alterius, pro Judicis prudentis arbitrio poſtulat, ut ſunt
juſpatronatus, in cujus terminis agitur *in deciſionibus* poſt
Vivianum, ac habetur actum in ſua materia *ſub tit. de ju-
repatr.* præſertim in Piſtorien. & in aliis, ſive ubi agitur
ad effectum admiſſionis ad ſedilia, aliosque publicos hono-
res Civitatis, quibus illa familia gaudet juxta caſum diſpu-
tatum per Capyc. Latr. *conſult.* 128. *& cum ſeq.* cum aliis in
dicta *Rom. primogenitura de Capyſucchis*.
Aut demum de hoc agitur ad ſolum effectum honorificum
alteri in ſpecie non præjudicialem, prout eſt iſte admiſſionis
ad habitus militares, ſeu alterius canonizationis nobilitatis
in genere pro ſolo adimplemento requiſiti ad id neceſſarii,
ſeu juſtificatione qualitatis, abſque eo quod jus alterius
proxime lædatur, ut læditur in caſibus præcedentibus.
Et tunc, aut allegans hujuſmodi identitatem, non bene, &
con-

Digitized by Google

concludenter probat ejus generoſam nobilitatem de per ſe, & independenter a colonnello, ſeu familia alibi exiſtente, ſed ab iſtius nobilitate ſuam quoque ex ſola ratione identitatis deducere prætendat, & iſto caſu identitatem magis concludenter, & rigoroſe probare debet, quia eſt principale fundamentum ſuæ intentionis.

Aut, ut in præſenti, familia unius loci de per ſe, & independenter ab altera in alio loco commorante, bene, & concludenter probat ejus generoſam nobilitatem, ſolum vero obſtat objectum reſultans a mala qualitate loci originis, vel domicilii, unde propterea, non pro fundamento intentionis, ac formali probatione nobilitatis, ſed illa bene probata, pro ſola remotione objecti, allegetur incolatus in obſcuro loco occaſionaliter, cum origine, ſeu dependentia a familia in Civitate exiſtente, & tunc, enim ſenſu etiam veritatis, dicebam ſufficere probationes in iſta cauſa factas, tam coram Commiſſariis Religionis, quam poſtmodum in Curia de communi fama, & reputatione, ac antiquis traditionibus, concurrentibus etiam adminiculis identitatis nominis, & inſignium, ob quam de facili Identitas familiæ præſumi-
17 tur cum deſcendentia ab eodem ſtipite, licet loci, vel Provinciæ diverſitas concurrat, quoties utraque pariformiter in ſtatu nobili vivit, & exiſtit, Aret. *conſ.* 37. *n.* 1. circa medium, Calcan. *conſ.* 8. *n.* 3. *& conſ.* 9. Menoch. *l.* 6. *præſumpt.* 15. *num.* 48. Fab. de Ann. *conſ.* 88. *nu.* 1. Grat. *diſcept.* 645. *num.* 16. Paleaz *de majoratu*, *q.* 7. *num.* 88. Eſcobar. *de puritate ſanguinis*, *quæſt.* 16. §. 2. *num.* 8. Capyc. Latr. *conſult.* 129. *num.* 46. *& ſeq. & n.* 39. ubi in ſpecie conſideratur iſta circumſtantia, quod utraque reſpective nobiliter vivat, itaut non obſtet mala præſumptio ignobilitatis, ſive ſatis diverſi ſtatus, quæ identitatis probationi obſtare ſolet, juxta caſum, de quo in dicta Piſtorien. *juriſpatr. ſub tit. de jurepatr.*

Maxime ubi ultra dictum adminiculum reſultans ab identitate nominis, & inſignium, accedit alterum proximum, & veriſimile, quod aliquis de familia unius loci originaria alibi occaſionaliter radices emiſerit, ut in præſenti bene veri-
18 ficabatur, ob dictam occaſionem militum Aragonenſium, qui eorum Regem pro expulſione Maurorum comitati fuerunt, ibique remanſerunt, ut communiter teſtantur Hiſpani Chroniſtæ, quibus deferendum eſſe in ſpecie nobilitatis, ſeu identitatis familiæ habetur apud Fab. de Ann. *conſ.* 88. *n.* 67. *&* 33. & per Rot. *in Auximana ſepulturæ de Cimis* 28. *Maii* 1646. *cor. Arguelles*, atque revera quoad iſtud latus Agentes pro Religione quodammodo dabant manus.

Major igitur, ac pene tota difficultas fuit circa alterum latus de *Audimet*, dum probationes concludebant ſolum qualitatem *Civis honorati*, quam, ut ſupra acriter contendebatur in propoſito non ſufficere ad nobilitatem generoſam pro hujuſmodi habitu militari neceſſariam, quamvis ſufficeret ad alios effectus contradiſtinguentes nobiles a popula-
19 ribus, niſi juſtificaretur alterum jam dictum requiſitum, quod eſſet de illis antiquis civibus vulgo nuncupatis *dell' Immemorabile*, ſive *della Conquiſta*, de quibus dicebatur intelligendos eſſe Fontan. *dec.* 211. & Leon. *dec.* 9. *l.* 3. cum aliis apud eos, & quorum civium honoratorum ſpecies ad hujuſmodi habitum admitti conſuevit.

Evitabatur tamen iſta difficultas ex eo quod non conſtitueretur fundamentum in hujuſmodi ſola qualitate *Civis honorati*, quoniam etiam per probationes factas coram Commiſſariis, melius vero per alteras factas *in Curia*, & in Rota, juſtificabatur iſtam familiam ex communi fama, & reputatione cenſeri Idalghos notorios ex ſanguine, & armis co-
20 gnitis, cum iſta qualitas Idalghos denotet in Hiſpania nobilitatem generoſam, ex deductis per Ottalor. *de nobilitate p.* 2. *c.* 3. *n.* 1. *cum ſeq.* Et de Idalghis habetur apud Merlin. *dec.* 167. & Duran. *dec.* 294. Concurrentibus etiam aliis adminiculis illo præſertim probati antiqui, & centenarii uſus
21 armorum, ſeu inſignium, qui ſatis confert ad probationem nobilitatis generoſæ etiam attentis ejuſdem Religionis ſtabilimentis, ut apud Merl. *d. dec.* 167. *& dec.* 290. *poſt ſecundum volum. conſ.* Farinac. *n.* 9.

Accedentibus quoque aliis adminiculis, illo ſc. reſultante a pluribus matrimoniis per illos de hac familia contractis cum familiis nobilibus, ut obſervat Rota, *dec.* 504. *n.* 9. *p.* 1. *rec. &* 248. *num.* 1. *poſt* 2. *vol. conſ.* Farin. Capyc. Latr. *d.*
22 *conſul.* 128. *in fine*, & altero magis proximo, & ſtringenti, quod Michael abavus concurriſſet ad officium Juſtitiæ, ſatis in eo Regno conſpicuum, & nonniſi qualificatis nobilibus conferri ſolitum.

Licet enim opponeretur, quod ſolus concurſus ſine obtentione, & exercitio non ſufficiat, replicabam tamen objectum procedere, quando iſta circumſtantia deduceretur pro principali fundamento, & probatione, ſecus autem ubi pro adminiculo aliarum probationum, quoniam etiam ſola imbuſſulatio, ſeu nominatio ad hujuſmodi officia nobilia magnum eſt nobilitatis adminiculum tanquam ſpecies habilita- 23
tionis, & quia non niſi nobiles, & qualificati ad ea nominari, ſeu imbuſſulari ſolent, ut ex Bart. *in l. matriculam*, *n.* 3. *C. de agentibus*, *lib.* 12. *& aliis*, Fab. de Ann. *conſ.* 80. *n.* 7. *& conſ.* 94. *n.* 1. *cum ſeq.*

Accedente etiam juris præſumptione, ut in dubio pro nobilitatis canonizatione ſit reſpondendum, Bald. *conſ.* 189. *l.* 2. 24
in fine, Menoch. *conſ.* 227. *nu.* 1. *cum ſeq.* Rovit. *conſ.* 83. *n.* 9. *&* 10. *l.* 1. *& conſ.* 32. *n.* 8. *l.* 2. Fab. de Ann. *d. conſ.* 80. *n. ult. & conſ.* 88. *n.* 39. Rota apud Caval. *dec.* 440. *in fine*. Non tamen hæc ſatisfaciebant Agentibus pro Religione, ex eo quod id concluderetur ex probationibus factis in Curia magis quam coram Commiſſariis, unde illas habebant nimium ſuſpectas, juxta iſtius Religionis conſuetudinem non admittendi alias probationes, niſi illas, quæ fierent per ejus Commiſſarios.

Quia vero inter objecta, quæ ut ſupra dabantur lateri de Alberola, erat illud qualitatis Patriæ, tum ex eo quod eſſet parvum Oppidum non habens formalem ſeparationem nobilium a popularibus, tum etiam quia eſſet locus infeudatus, & Baronalis, hinc proinde pro hujuſmodi etiam objecto removendo, cum non adeo diſtinctam haberem notitiam morum Hiſpaniæ, vel reſpective ſingularum ejus Provinciarum, ad convincendum hanc erroneam opinionem, adhibebam ea quæ in praxi habemus in Civitati- 25
bus, Oppidis, & locis quamvis generoſam nobilitatem producentibus in Regno Neapolitano, quæ infeudata ſunt & Baronalia, non tamen iſta accidentalis qualitas, antiquæ, ac nativæ nobilitati præjudicare debet.

Poſtquam etenim tranſlato Romano Imperio in Oriente, ejuſque Sede ſub Conſtantino Magno in Conſtantinopolitana Civitate conſtituta, ob tot Barbarorum incurſiones, illud in his partibus Occidentalibus, præſertim vero in Italia ſciſſum eſt, ejuſque memoria pene abolita fuit, exinde contigit, quod in Provinciis, ſeu Regionibus ex quibus conſtitutum eſt illud Regnum, quod alias Siciliæ citra Pharum, ſeu Apuliæ, nunc Neapolitanum nuncupatur, plura dominia exorta fuerunt, in quibus ſive juxta unam opinionem a Longobardis, ſive juxta alteram a Græcis in illis Officialibus, qui deputabantur per Imperatorem Conſtantinopolitanum in iis partibus, quæ præſertim verſus Mare Adriaticum continuabant ſub dicto Imperio, introduci cœperunt illi tituli Principum, Ducum, Marchionum, & Comitum, quos hodie uſque in abuſum adeo frequentes habemus, & ſub qua dominiorum, ac titulorum diviſione Normandi, victis Longobardis, & Græcis, demum hanc Regionem poſſederunt jure veri allodii, ac ſupremi Principatus cum Regalibus etiam majoribus a quocumque alio independenter, ita ut eſſent tot Principes ſupremi, quot erant Principes, Duces, Marchiones & Comites, eo modo quo nunc ſunt in Italia illi Principes abſoluti, quos Potentatus vocamus, frequentius vero in Germania, & qui juxta opinionem Frecciæ *de ſubfeud. lib.* 1. *de origine feudorum* habebant ſub ſe Barones tanquam milites electos, & bene meritos primi ordinis, quibus parva oppida, & caſtra concedebant, vel in feudum, vel in quadam feudorum adhuc non introductorum ſpecie, ſeu imagine, eo modo quo hodie præfati Italiæ Duces habent etiam ſub ſe Marchiones, Comites, & Barones.

Cum autem, vel juxta unam opinionem Rogerius Primus Normandus auctoritate ſua, & de facto, Apuliæ, ſeu Italiæ Regis nomen uſurpaſſet, vel juxta alteram magis receptam, Rogerius Secundus Siciliæ Comes auctoritate Anacleti Antipapæ, obtenta etiam poſtmodum confirmatione Innoc. II. Regium nomen aſſumendo, utriuſque Siciliæ citra, & ultra Pharum Rex effectus eſſet, hinc ſequutum eſt, quod ſive de jure, ſive de facto, ac vi bellica, illi Principes, Duces, Marchiones, & Comites, qui prius jure liberi allodii, ac ſupremi Principatus Civitates, ac Ditiones poſſidebant, ita Regem in ſupremum agnoſcere cœperunt quoad ſolum altum dominium, ac majorem ſuperioritatem, quam hodie vulgo *ſovranità* dicimus, reſervatis Regi aliquibus Regalibus majoribus, ut præſertim eſt jus indicendi bellum cum ſimilibus, retentis per eos reliquis Regalibus cum mero & mixto Imperio, itaut Principum quoque partes, ac figuram continuarent, dictos inferiores Barones ſub ſe habentes uſquequo vel extinctis illis lineis, vel ex temporum, & bellorum conſuetis immutationibus, illæ primæ dominationes finem habuerunt.

Tran-

Digitized by Google

Tranſitum autem faciente dicto Regno a Normandis prius ad Suevos, & deinde ad Gallos Andegavenſes, ſub unis, vel aliis, adinſtar forte morum, & uſus Germaniæ, & Galliæ, eædem dominationes ita ſubordinatæ Regi, ſed adhuc in figura Principum introductæ fuerunt in Perſonis ſolum qualificatis, puta filiis, & fratribus Regum, ſeu alias de ſanguine Regio, ut erant Duces Calabriæ, Principes Tarentini, Comites Licii, Domini honoris Montis S. Angeli, & ſimiles, itaut quælibet ex his denominationibus integras Provincias, & plus complecteretur, quolibet etiam eorum dictos inferiores Domicellos, ſeu Barones, aut ſubfeudatarios habente; deinde vero paulatim, præſertim vero ſub fœmininis dominationibus Reginarum Ioannæ primæ, & ſecundæ, iſta prærogativa feudorum qualificatorum, ac Dignitatis, cum prædictis titulis Principum, Ducum, Marchionum, & Comitum tranſitum facere cœpit ad nobiles privatos, qui in litteris, vel armis conſpicui, ſeu ex aliis forte parum dignis cauſis in ſummo favore conſtituti, ad hunc diverſum ſtatum tranſitum facere cœperunt, adhuc tamen rarus erat hujuſmodi Titulatorum, ac feudatariorum Dignitatis uſus, illique in magna potentia, & exiſtimatione continuabant, adeout cum ipſomet Rege eorum aliqui bellum inire, pacemque tractare conſueverint, unde propterea merito etiam nobiles, & conſpicuæ Civitates hujuſmodi Principes, Duces, Marchiones, vel Comites juxta primam, ſecundam, vel tertiam ſpeciem habebant, quia dum quodammodo Principum figuram adhuc gerebant, ita ipſæ Civitates erant capita, & Metropoles totius Ditionis ex integris pene Provinciis conſtitutæ, continuante quoque ſub termino, ſeu vocabulo ſubfeudorum uſu Baronum, & Domicellorum inferiorum, qui ab eiſdem de Caſtris, & parvis Oppidis ſubinfeudabantur, unde tradunt hiſtoriæ, vel traditiones, quod plerique ex modernis Regni Titulatis, qui hodie magnam figuram facere ſatagunt, ita feuda poſſidere cœperint, quia ſcilicet tanquam hujuſmodi Principum, & Ducum milites, vel grati familiares, ab eis de aliquo Caſtro, vel parvo Oppido inveſtiti fuerint, tractu vero temporis ex Regni motibus, ac dominationum varietatibus, pene in totum ſciſſis, vel nimium diviſis dictis antiquis magnis, & conſpicuis dominationibus. Hinc ſequutum eſt, quod nobiles, & conſpicuæ Civitates, ſeu qualificata Oppida, quæ prius dictam Metropoliticam figuram faciebant ſub magno Principe ob factum caſum devolutionis, vel ob lineas finitas, vel ob rebelliones, & fellonias, jure feudorum emptitiorum concedi cœperunt cuicumque pecuniam habenti, melioremque conditionem facienti, necnon cum nimia facilitate, viliqua pretio multiplicari cœpit uſus Titulorum, & Dignitatum, adeout parva magnis, atque quadrata rotundis exæquata ſint, quoniam eodem jure cenſentur pene irridibiles Principes, Duces, Marchiones, & Comites illorum Caſtrorum, & Pagorum, quæ prius de Civitatum majorumque Ditionum, & Principatuum diſtrictu, & excadentiis per ſe ipſos Principes, Duces, Marchiones, & Comites familiaribus concedi ſolebant, ac ſint illi earundem Civitatum, & locorum dominantium, atque exinde ſequutum eſt, ut omnes Civitates, Oppida, & loca dicti Regni hujuſmodi feudalem, ac Baronalem qualitatem habeant, vel habuerint, dum de facto in Regno prædicto longitudinis milliarum 450. latitudinis 140. & circuitus 1468. & quod conſtituitur ex 143. Civitatibus ex quibus 121. ſunt Epiſcopatus, & 22. Archiepiſcopatus, & ex aliis 1830. circiter Oppidis, Caſtris, & locis, ſolum quadraginta, circiter Civitates, & Oppida hodie ſint abſque Barone ſub immediato gubernio Regis, & ut ibi dicitur de *Demanio*, Atque ex his, adhuc ſub Judice lis eſt, an duarum vel trium prætenſio ſubſiſtat necne, quod hujuſmodi plagam non ſenſerint, reliquis omnibus eandem plagam paſſis, & quæ facto caſu devolutionis, in hoc ſtatu ex propria induſtria, & ſumptu conſervantur, quia nempe ex illo jure prælationis quod ibi conceditur, ipſæ Univerſitates ſe redemerint, atque provocando ad demanium ſolverint illud pretium, pro quo infeudatio conceſſa erat, vel imminebat, igitur nimium evidens fabula eſt, ob feudalem, ac Baronalem qualitatem locorum ita generaliter, ac indefinite exiſtimare, conſpicuaſque Civitates generoſæ nobilitatis productivas exæquare illis obſcuris locis, quæ ex eorum connaturali qualitate Domicellis, ac inferioribus Baronibus per ipſos Principes, & Duces concedi conſueverunt: atque in hoc verſatur ignari vulgi error manifeſtus, quoniam iſtæ Civitates faciebant illam figuram cum ſuis Principibus, Ducibus, Marchionibus, & Comitibus, qualem hodie faciunt illæ a quibus hodierni Italiæ Principes, & Potentatus nomen, ac titulum deſumunt, habendo ſub ſe tanquam proprio diſtrictu, & comitatu inferiora loca, inferioribus Domicellis, & Baronibus concedi ſolita, & prout etiam in ſtatu Eccleſiaſtico penultimo ſæculo pene omnium magis conſpicuarum Civitatum conditio erat ſub propriis Principibus, vel Tyrannis, ideoque pluries occaſione conſulendi in hac nobilitatis materia pro hujus militiæ habitu ſuſcipiendo, vel ad alium ſimilem effectum dicere conſuevi, quod non modernus, ſed antiquus rerum ſtatus, ac Civitatum, & locorum antiqua qualitas, & conditio ſpectari debent, non autem iſta moderna accidentalis, & cum has diſtinctione materia regolanda videtur.

ANNOTAT. AD DISC. XXXII. cum ſeqq.

De materia iſtorum diſcurſuum pro admiſſione ab habitum juſtitiæ in Melevitana Religione, infra, *diſc.* 49. & de iſta Religione in opere Italico *Doctoris Vulgaris*, *tit. de Regul. cap.* 46. & præſertim in caſu, de quo, *diſc.* 34. introducta cauſa in Rota cor. Vicecomite, factiſque probationibus *ſub die* 19. *Martii* 1673. prodiit reſolutio pro canonizatione nobilitatis hujus familiæ, pro caſibus futuris, cum lite pendente obierit ille, qui habitum ſuſcipere volebat.

MELEVITANA, SEU HYSPALEN. HABITUS
PRO
ANTONIO DE VALENZIA
CUM
RELIGIONE HIEROSOLYMITANA.

Diſcurſus pro directione cauſæ pendentis in Rota.

De eadem materia nobilitatis generoſæ requiſitæ ad militiam juſtitiæ in Religione Hieroſolymitana, & an illi alias probatæ obſtet qualitas, ſeu exercitium mercaturæ, & quando? Et de alio requiſito puritatis ſanguinis quomodo juſtificari debeat? Et an, & quando admiſſio germani fratris ad conſimilem militiam eadem requiſita exigentem, firmet ſtatum, & inducat juſtificationem requiſitorum?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutio ſuper puritate.*
3 *In Religione Hieroſolymitana ad habitum juſtitiæ non admittuntur deſcendentes ex ſanguine impuro Infidelium.*
4 *Impuritas non præſumitur, ſed quilibet cenſetur purus eo ipſo quod non conſtat de impuritate.*
5 *Teſtes de publica voce, & fama, & reputatione probant.*
6 *Quomodo debeant eſſe probationes impuritatis.*
7 *Libelli famoſi, & occulti non attendendi.*
8 *Teſtes circa impuritatem debent allegare certam cauſam ſcientiæ, alias non probant.*
9 *In materia nobilitatis non ſuffragatur juris præſumptio, ſed eam allegans tenetur probare, quia nobilitas non præſumitur.*
10 *Quomodo probetur nobilitas.*
11 *De antiquo uſu armorum.*
12 *Unicus teſtis adminiculatus probat.*
13 *Non dicitur exerceri mercatura in rebus propriis.*
14 *Agricultura in bonis propriis non præjudicat nobilitati.*
15 *Quando mercatura præjudicet nobilitati, & quando non.*
16 *In Gallia, & Hiſpania ſemper præjudicat.*
17 *Declaratur.*
18 *Nobiles Genuenſes, & Florentini exercent mercaturam.*
19 *Declaratur item quando mercatura præjudicet nobilitati necne.*
20 *Quis dicatur artifex, & alicujus artis profeſſor.*
21 *Sententia lata ſuper nobilitate, vel ſtatu ad favorem fratris an faciat jus quoad alterum fratrem.*
22 *Quid e converſo in caſu ſententiæ præjudicialis.*
23 *An concluſio, de qua n. 21. ſit practicabilis?*
24 *Sententia inter alios ſi non præjudicat, facit adminiculum.*

DISC.

D I S C. XXXIII.

1 CUpiens Antonius de Valentia Hiſpalenſis ſuſcipere habitum militum juſtitiæ in Sacra Religione Hieroſolymitana, obtinuit in forma conſueta ſibi deputari Commiſſarios, qui ex officio informationes reciperent ſuper requiſitis ſuæ nobilitatis, & puritatis ſanguinis, cumque dd. Commiſſarii retuliſſent omnia ſibi videri ſufficienter juſtificata, atque conformis quoque fuiſſet relatio aliorum Commiſſariorum, quos deputavit Aſſemblea, ſeu Conſilium Provinciale Prioratus Caſtellæ, & Legionis, idcirco eadem Aſſemblea dictas juſtificationes approbavit. Illis autem tranſmiſſis ad M. Magiſtrum, ſeu eam linguam, duæ prodierunt in utroque Conſilio ordinario, & completo contrariæ ſententiæ ob plures difficultates habitas in omnibus quatuor lateribus, tam circa nobilitatem, quam circa ſanguinis puritatem, de qua ob antiquam Maurorum, & Judæorum mixturam in Hiſpania magis, quam alibi inquiri ſolet. Unde interpoſita per Antonium a præfatis ſententiis appellatione,
2 & commiſſa per Signaturam Sanctiſſimi cauſa in Rota cor. Cerro, habitoque, juxta laudabilem ſtylum Advocatorum, & cauſæ Patroni, congreſſu ſuper ejuſdem cauſæ directione, concorditer concluſum fuit ſuper requiſito puritatis ſanguinis, cum ea probabilitate, quæ in litibus ſemper incertis dari poteſt, ex probationibus jam factis in tuto videri bonum jus appellantis; quo vero ad alterum requiſitum nobilitatis, dictum fuit probationes jam factas aliqua indigere majori comprobatione, ideoque ad meliorem directionem determinatum fuit ſeparatim de dictis requiſitis nobilitatis, & puritatis agendum eſſe, aſſumptaque diſputatione ſuper hoc ultimo puritatis, ſub die 29. Novembr. 1666. cor. eodem Cerro favorabilis prodiit reſolutio, conſtare ſcilicet de puritate, deinde vero obtenta fuit remiſſoria, ad effectum coadjuvandi probationes alterius requiſiti.

3 In diſputatione autem prædicta dicebam, etiam cum ſenſu veritatis, quoad hunc punctum puritatis ſanguinis, fundatam eſſe intentionem appellantis, unde propterea juſta, beneque fundata viſa eſt reſolutio, admittendo ſiquidem id, in quo principaliter inſiſtebant Scribentes pro Religione, quod ſcilicet iſtud quoque requiſitum neceſſarium eſſet ex ſtabilimentis Religionis *ſub tit. de receptione fratrum*, §. 12. & ejus declaratoria *eod. tit. cap. 7.* per quam decernitur excluſio deſcendentium a Judæis, Saracenis, aliiſque Infidelibus etiamſi de illa non per concludentes probationes, ſed per famam, & probabilem ſuſpicionem conſtaret (non curando examinare validitatem, & ſubſiſtentiam hujuſmodi ſecundæ determinationis, ſeu declarationis circa modum probandi per ſolam ſuſpicionem, ſeu diffamationem, ſuper quo tamen plura in contrarium dici poſſent) duas pro clariori reſolutione conſtituebam partes, ſeu inſpectiones, unam ſuper probatione puritatis ex hac parte, & alteram ſuper objectis, ſeu prætenſa probatione puritatis.

4 Quoad primam, cum iſtud ſit objectum in dubio non præſumendum, idcirco intentio allegantis puritatem regulariter fundata dicitur in ſola præſumptione juris, eo ipſo quod per objicientem de impuritate non docetur, ut in ſpecialibus terminis admiſſionis ad habitum iſtius Religionis habetur *deciſ. 494. p. 1. rec. n. 2. & 335. n. 1. p. 2.* quæ eſt eadem apud Greg. *deciſ.* 498. Et generaliter, ad effectum ſatisfaciendi Statutis Capitulorum Hiſpaniæ rigoroſe etiam hoc puritatis requiſitum exigentibus, plene habetur apud Merl. *deciſ.* 368.
5 *& in Corduben. dimidiæ portionis cor. Melzio*, *dec.* 319. *& 333. p. 11. rec.* ubi late Concord.

Clarius vero ob duplicem probationem, unam ſcilicet per teſtes de publica voce, & fama, & communi reputatione, quam ſpeciem probationis receptiſſimum eſt in propoſito ſufficere, ut in eiſdem proxime allegatis deciſionibus, & alteram, quia ejuſdem Antonii germanus frater admiſſus fuerat ad habitum juſtitiæ in militia S. Jacobi de Spata, ad quem effectum eadem qualitas puritatis ſanguinis requiritur prævia eadem inquiſitione, quidquid enim ſit de puncto, an admiſſio germani fratris ad hujuſmodi militias firmet ſtatum, ac inducat requiſitorum juſtificationem reſpectu alterius fratris, de quo habetur infra ſuper altero requiſito nobilitatis. Indubitatum tamen dicebam, quod ubi etiam quoad dictum alterum requiſitum id non ſufficeret, ſatis abundaret quoad iſtud, cui aſſiſtit præſumptio juris ut ſupra, unde non urget illud concludentis probationis onus, quod incumbit in altero, & conſequenter ſufficit, ut inde reſultet adminiculum dictæ præſumptionis coadjuvativum; multo magis dum illud non erat unicum, quoniam conſtabat de admiſſione Perſonarum de eadem familia, & ſanguine reſpective ad Capitula Cathedralium, ac etiam ſtante dicta probatione per famam, & communem reputationem, ac ſtante dicta admiſſione per Aſſembleam, ſeu Conſilium nationale in loco, quod eſt valde exiſtimandum, ut infra, unde caſus videbatur omnino planus.

Et quoad alteram partem evacuationis objectorum, dicebam, quod ſtantibus probationibus, & adminiculis ſuper puritate, contrariæ probationes habentes reſiſtentiam regulæ, ſeu præſumptionis legalis, eſſe debebant omnino præponderantes, ac ſuffocantes illas puritatis, ut advertitur d. *dec. 494. n. 12. p. 1. rec.* quod tamen fundamentum fuiſſet periculoſum, dum ſtabilimenta, ut ſupra contentantur ſola probatione per famam, & probabilem ſuſpicionem. 6

Imprudens autem conſilium credebam illud aliquorum ex noſtris, aſſumendi diſputationem validitatis, & ſubſiſtentiæ hujuſmodi exorbitantis novi Statuti, cum ita non levis induceretur ſuſpicio de noſtrorum jurium diffidentia, quæ vere non aderat. Dabatur etenim quidam libellus porrectus ſub conficto nomine ejus, qui per ſex menſes antea obierat, omnino animoſus, & compoſitus per apertum inimicum ad formam libelli famoſi, qui probationa penitus indignus erat ad text. *in l. 1. C. de libellis famoſis*, cum Concord. per Farin. *q.* 105. ex *n. 421.* & in his terminis Eſcobar. *de nobil. & puritate, p. 2. q. 1. de Schedulis, ſeu libellis ſecretis per tot.* Aliqui vero teſtes nullam ſcientiæ cauſam reddebant, omnino neceſſariam, cum ageretur de rebus, quæ non percipiuntur ſenſu corporis, ſed conſiſtunt in judicio intellectus, ut advertitur *d. dec. 494. n. 11. & ſeq. p. 1. rec. dec. 71. n. 5. & 6. p. 3.* As etiam quia deponebant dubitative, quod ſcilicet ſi familia eſſet de uno loco, adeſſet ſuſpicio, ſecus autem ſi de altero; unde propterea nullum revera probationis gradum conſtituebant, neque ad probabilem ſuſpicionem ſufficientem. 7 8 9

Difficultas igitur tota reſidebat circa alterum requiſitum generoſæ nobilitatis omnium quatuor laterum, patris, matris, & utriuſque aviæ, circa quam juris præſumptio non ſuffragatur, ſed petens admiſſionem gravatur onere probationis, cum nobilitas non ſit qualitas, quæ præſumatur, ut ea Bald. *in l. in actionibus*, §. *plane*, C. *de in litem juran.* Tiraq. *de nobil.* §. 10. *nu.* 13. Menoch. *l. 6. præſump.* 60. Fab. de Ann. *conſ.* 80. *n.* 1. Rot. *dec.* 72. *n.* 3. *p.* 4. *rec. tom.* 2.

Videbatur autem per teſtes aliaque adminicula in omnibus lateribus bene, & ſufficienter juſtificari, quod hujuſmodi familiæ nobiliter, & ſplendide vixerint more aliorum nobilium Civitatis, abſque eo quod adeſſet memoria ſuper exercitio alicujus Artis Mechanicæ, ſeu vilis Miniſterii, cum communi fama, & reputatione, quod ſufficit ad probationem nobilitatis, juxta auctoritates, & deciſiones, de quibus *in alia Melevitana, ſeu Valentina habitus, diſc. præc.* Solumque ſuper duobus cadere videbatur dubitatio, primo quod unicus tantum teſtis bene concluderet de antiquo uſu armorum, ſeu inſignium cognitorum a tempore immemorabili in lateribus aviæ paternæ *de Avecilla*, & matris *de Aſſuega*, cum reliqui teſtes deponerent relative ad quaſdam litteras executoriales a pluribus annis deſuper obtentas, unde propterea non videbatur adeſſe circa iſtud requiſitum illa concludens probatio, quæ concurrebat in aliis lateribus. 10 11

Et quamvis plura concurrerent adminicula, ex quibus unico teſti deponenti deferri ſolet, ut apud Buratt. & Add. *dec.* 168. 483. *& 775. dec. 553. num. 18. p. 7. rec. & in aliis*. Atque plura adeſſent adminicula, primum ſcilicet reſultans ex generali conſuetudine ponderata per Rotam apud Merlin. *dec.* 164. quod ſcilicet etiam Populares mediocrem civilitatem habentes hodie habere ſolent uſum armorum, alterum reſultans ab executorialibus ſuper nobilitate obtentis de tempore non ſuſpecto, quod per neceſſarium antecedens præſupponit etiam armorum juſtificationem, ut bene apud Rojas, *dec.* 50. *& per tot.* & tertium ſatis vehemens ex dicta ſuperius circumſtantia admiſſionis germani fratris ad habitum juſtitiæ in militia S. Jacobi de Spata, in qua eadem requiſita deſiderantur, tam circa nobilem vitam cum immemorabili abſtenſione a mechanicis, & ſordidis, quam circa antiquum uſum armorum, nihilominus, dum res erat in fieri, ad ſuperabundantem cautelam, ponendamque cauſam in tuto, prudens conſilium reputatum fuit hujuſmodi probationem coadjuvare. 12

Altera difficultas apud linguam, & in utroque Conſilio Melevitano fiebat circa latus paternum, non quidem circa probationem nobilitatis cum dictis requiſitis, ſed circa infectivam qualitatem mercaturæ in patre dicti Antonii, quem ſupponebatur eſſe ſolitum onerare ſuper navibus per Indias vinum, ſeticum, aliaſque merces.

Iſtud

Iſtud objectum de plano ceſſare videbatur, quando ſub-13 ſiſteret præſuppoſitum Agentium pro dicto Antonio, quod ſcil. merces, quæ per Indias onerebantur, provenirent ex bonis propriis unde dicte extractio, ſeu oneratio non erat ad mercaturam, quæ proprie dicitur quando emuntur merces ad induſtriam, ut revendantur cauſa lucri, ſecus autem ubi bona proprie pro faciliori eſitatione, ſeu majori utilitate extrahuntur, atque ad alias Regiones tranſmittuntur, cum tunc etiam in Clericis, & Perſonis Eccleſiaſticis, tam ſæcularibus, quam regularibus, quibus rigoroſiſſime mercatura prohibita eſt, id paſſim permittatur, nedum abſque aliqua nota, ſeu incurſu pœnarum, quæ Clerico negotiatori impo-14 ſitæ ſunt, ſed etiam circa exemptionem ab oneribus, quam Clericus negotiator non obtinet: ideoque ubi præſertim admixtum non eſt exercitium ſordidum, & mechanicum ipſius Perſonæ, certum eſt hujuſmodi actum nobilitati non præjudicare, cum neque illi præjudicet agricultura, quoties ſit in re proprie, ex deductis apud Franch. *dec.* 128. *n.* 2. & 4. Fab. de Ann. *conſ.* 34. *n.* 8. *cum ſeq.* Duran. *dec.* 294. *n.* 12. *cum ſeq.* apud quos allegantur Tiraq. Otalora, & cæteri de materia.

15 Ubi vero dictum præſuppoſitum non ſubſiſteret, quia nempe per oppoſitores probaretur, patrem dicti Antonii exercuiſſe mercimonium, emendo ſericum, vinum, aliaſque merces, ut induſtriæ, & negotiationis cauſa ſuper navibus oneraret, ut Indias tranſmitteret, adhuc tamen diſcurrendo in congreſſu dicebam, neque videri objectum multum conſiderabile, ſtante communi, & recepta diſtinctione, de 16 qua cæteris collectis apud Tiraq. *de nobilit. c.* 33. *n.* 22. & *ſeq.* Duran. *d. dec.* 294. *n.* 21. Royas *dec.* 148. *n. fin.* quod ſcilicet, aut agitur de mercatura minuta, & parva, quæ exerceatur per ſeipſum, & præjudicet nobilitati, aut de magna, quæ exerceatur per famulos, & miniſtros, abſque eo quod ipſe principalis more nobilium ſplendide vivens aliquo pacto ſe ingerat in ſordidis, & mechanicis, & ſecus.

17 Adhuc tamen quamvis dicta diſtinctio ſit regulariter vera dubitari poterat, tum ex iis, quæ inſinuantur apud Duran. *d. dec.* 294. *n.* 23. quod ſcil. apud Hiſpanos, & Gallos omnis mercaturæ ſpecies reputatur nobilitati præjudicialis, tum ex ſtatuto Religionis regiſtrato apud Royas, *dec.* 148. *in princ.* ite diſponente; verum & hoc videbatur evitabile in hac Civitate ratione ejus qualitatis, & ſituationis, cum ſit ma-18 gnum Emporium, & portus navigationis Indiarum, ideoque ſatis probabilis videbatur conſuetudo particularis dictæ contrariæ generalis limitativa, quæ per dictos Agentes præſupponebatur, eodem modo quo in Italia habemus de conſuetudine Genuenſium, & Florentinorum, apud quos mercatura etiam cum actuali exercitio in mercibus ſerici, & lanæ nobilitati non præjudicat, & quo exemplo omnes utuntur, ut apud Tiraq. *d. c.* 33. Duran. *d. dec.* 294. & ſic adinſtar ex identitate rationis.

19 Præterea conſiderabam, tunc hujuſmodi mercaturam magnam ſine taberna, & apotheca, alioque ſordido exercitio ad merces minutatim vendendas, ſed ſolum emendo merces ut in magna quantitate ad alias Regiones tranſmitterentur, ſeu alias opportuniori tempore revenderentur, importare poſſe aliquod nobilitati generoſæ prejudicium, quando id fieret pro principali, ac formali inſtituto, itaut talis negotiator toto ejus vitæ tempore, vel ſaltem pro majori parte in hoc miniſterio verſaretur, unde mercatoris figuram faceret, atque pro tali communiter reputaretur tanquam illi exercitio principaliter addictus, cum tunc ita videatur exiiſſe ab ordine nobilium, ac ſe conſtituiſſe in diverſo inferiori ordine mercatorum, & fortius ſi deſcribatur in matricula mercatorum, ſecus autem ſi nobilem vitam ducens, aliorumque nobilium more vivens, ut cum majori ſplendore ejus Perſo-20 næ, & domus nobilitatem conſervare, & augere poſſet, aliquam ſuarum facultatum partem erogare ſolitus eſt in emptionem mercium cauſa extrahendi, ſeu opportuniori tempore vendendi, id totum gerendo per miniſtros, & famulos, tunc enim id nullatenus tale præjudicium cauſare videtur, tum ex iis, quæ habentur apud Roman. *conſ.* 422. Franch. & Add. *deciſ.* 175. & 679. & alios, de quibus *in Romana taxæ Nurſinorum* 20. *ſub tit. de Regal. ad materiam Vectigalium, diſc.* 98. de artificibus, ut tales dicantur qui pro majori parte vitæ illi arti, ſeu exercitio tanquam ex principali inſtituto ſunt addicti, ſecus autem ſi per aliquod tempus, & accidentaliter, cum etiam nobiles, & magnates, in pictura, aliiſque mechanicis ſoleant ſe exercere, tum etiam quia via hodie nobiliter, & ſplendide vivi poteſt cum ſolis redditibus, abſque aliqua mixtura induſtriæ, quæ ita ordinata eſſe ſolet ad majorem ſplendorem, & melius nobilitatem conſervandam, ita docente communi obſervantia, quod etiam magnates, ac feudatarii Dignitatis, juxta qualitatem locorum, in quibus vivunt, aliquas adhibent induſtrias, præſertim circa emptiones mercium, quas Regio producit in magna quantitate, earumque tranſmiſſiones ad alias regiones, ut communis praxis docet, cum id nullatenus nobilitati, & decori nec de jure, nec de facto adverſari videatur. Ideoque punctus eſt, ubi mercatura exercetur tanquam continuum, & principale inſtitutum, itent ille ex communi fama, & reputatione inter mercatores magis, quam inter nobiles cenſeatur.

Motivabam etiam, an abſque alia probatione ad intentum ſufficeret, quod germanus frater admiſſus fuiſſet prævio for-21 mali proceſſu tanquam nobilis, & purus ad habitum juſtitiæ in militia S. Jacobi de Spata, & de jure dicebam affirmative reſpondendum eſſe, quoniam ubi non agitur de nobilitate accidentali, ex perſonalibus virtutibus, & meritis, vel Dignitatibus acquiſite, ſed de naturali proveniente ex majorum ſtatu, tunc nobilitas firmata in uno fratre dicitur probata in altero ex iiſdem parentibus genito, quia dicitur ſententia ſuper ſtatu, quæ facit jus quoad omnes, unde propterea recte intrat regula text. *in l. ingenuum, ff. de ſtatu hominum*, ac limitatio alterius regulæ deducta ex text *in l. ſæpe, ff. de re judicata*, ut ex originali dicto Angeli *in auth. ut liceat matri, & avia, §. 1. verſ. ad hæc in fine*, in ſpecialibus terminis nobilitatis Tiraq. *de nobilit. cap.* 17. *n.* 3. Afflict. *in Conſtit. proſequentes, l.* 2. *rubr.* 31. *num.* 16. *verſ.* & *ſi per ſententiam, &c.* Rovit. *conſ.* 80. *n.* 6. & 7. *lib.* 1. Ann. *ſingul.* 468. Paſch. *de patr. poteſt. p.* 4. *c.* 2. *n.* 69. & 70. Decian. *con.* 66. *l.* 3. Gait. *de credito, c.* 2. *tit.* 3. *num.* 628. ubi quod nullus eſt, qui neget, & *n. ſeq.* Rota, *dec.* 494. *p.* 1. *rec. n.* 9. & de probatione in patre, *dec.* 335. *n.* 3. *p.* 2. *rec.* 71. *n.* 3. *p.* 3. *Melevitana habitus* 4. *Julii* 1659. cor. Priolo, & de probatione proximitatis, vel alterius qualitatis factæ in uno fratre, quod ſuffragetur alteri ex edem doctrine Angeli, Coccin. *dec.* 105. *n.* 1. *dec.* 22 559. *n.* 8. *p.* 10. *rec.* & *in aliis*, apud quos in ſpecie habetur in hac materia nobilitatis recte procedere regulam text. *in l. ingenuum, ff. de ſtatu hominum*, etque hanc eſſe unam de limitationibus ad regulam text. *in l. ſæpe, ff. de re judic.* ut præſertim cæteris collectis habetur apud Rovit. *d. conſ.* 80. *n.* 5. Gait. *d. n.* 628. ubi numeris præcedentibus plene agit de caſu converſo, ubi ſc. agitur de ſententia præjudiciali nobilitati late contra unum fratrem, an alteri præjudicet, de quo etiam plene apud Capyc. Latr. *conſul.* 129. *n.* 14. & *ſeqq.*

Concludebam tamen, iſtud eſſe aſſumptum valde periculoſum vix ad praxim deducibile, ex ea ratione, quod quæli-23 bet Religio, ſeu militia habet ejus ſtatuta particularia, & quatenus etiam in verbis eſſent conformia, adhuc tamen diverſitas adeſſe ſolet circa obſervantiam, & ſtylos, ac etiam quia recte una Religio dicere poteſt ſibi præjudicare non debere negligentiam miniſtrorum, & officialium alterius, eſt bene verum, quod id ſatis confert in ordine ad adminiculandas probationes ex parte alterius fratris in diverſa Religione, ſeu militia factas, quoniam etiam in caſibus, in 24 quibus intrat regule tex. *in d. leg. ſæpe* de ſententie inter alios lata aliis non præjudicante ad effectum firmandi ſtatum, adhuc tamen illa ſatis confert, ac magnum præbet adminiculum, ut apud Buratt. *dec.* 544. *n.* 13. *ubi Concord.*

MELEVITANA
SEU AQUILANA HABITUS
PRO PETRO CAPRINO
CUM SACRA RELIGIONE HIEROSOLYMITANA.

Caſus diſputatus in Signatura gratiæ, & reſolutus pro Petro.

De eedem materia Nobilitatis generoſæ, ejuſque requiſitorum pro habitu Juſtitiæ in Religione Hieroſolymitane, & quæ ſpecies mercaturæ illi præjudicet, & aliqua de ordine tenendo in appellatione a ſententiis dictæ Religionis ejuſque Conſiliorum?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Quando utraque Signatura Gratiæ, et Juſtitiæ cognoſcat de meritis cauſæ.*
3 *De privilegiis Religionis Hieroſolymitanæ circa appellationes.*

4 *Pro-*

4 *Prohibita appellatione non cenſetur prohibita ad ipſum Papam.*
5 *Quomodo intelligatur ordo gradualis ſervandus in appellationibus.*
6 *Ad Papam appellatur omiſſo medio.*
7 *Quandoque admittitur hæc appellatio omiſſo medio in Religione Hieroſolymitana.*
8 *Mercatura quando præjudicet nobilitati.*
9 *Quando dicatur mercatura, & quando non.*
10 *Ubi verba ſunt æquivoca, & poſſunt importare mercaturam, vel actum licitum, cui incumbat onus probandi.*
11 *Privatio juris quæſiti dicitur importare pœnam formalem.*

D I S C. XXXIV.

1 CUm Petrus habens duo, vel etiam tria latera matris, & utriuſque aviæ jam probata occaſione Majorum ad habitum Hiroſolymitanæ Religionis admiſſorum, obtinuiſſet ab Aſſemblea deputari Commiſſarios pro recipiendis probationibus ſuper latere paterno, & propriæ familiæ, aliqui æmuli, qui dictorum Commiſſariorum deputationi etiam contradixerant, cum ſiniſtris extrajudicialibus relationibus, præſertim vero ob exhibitionem cujuſdam inſtrumenti, de quo infra, nemine citato, nullaque cauſæ cognitione adhibita, curarunt per M. Magiſtrum, & Conſilium ordinarium in forma extrajudiciali per litteras demandari dictis Commiſſariis, quod ab ulteriori proceſſu, ac probationum receptione abſtinerent, unde propterea ſentiens idem Petrus ſe notorie gravatum, ab hoc præcepto appellavit, utque adiens Signaturam Sanctiſſimi, obtinuit committi cauſam in Rota, quæ ob ejus ſuperventam mortem, ulteriorem progreſſum hucuſque non habuit.

2 In dicta vero diſputatione habita in Signatura, nullatenus actum fuit de meritis negotii principalis circa ſufficientem probationem nobilitatis necne, licet enim hæc utriuſque Signaturæ Tribunalia ſoleant, & velint de meritis etiam cognoſcere, ſeu guſtare, attamen id procedit, quando agitur de committenda cauſa appellationis adverſus judicatum, quod de ſui natura eſſet executivum, & non admitteret appellationem ſuſpenſivam, ſive adverſus tres conformes cum ſimilibus, in quibus prætendatur reſcribi etiam de appellatione ſuſpenſiva, vel de clauſula tranſlativa ratione injuſtitiæ, quæ etiam in executivis, & privilegiatis appellationi locum aperit ex regula, quod *ſententia injuſta nunquam eſt exequenda*, quod in præſenti non cadebat, cum ageretur ſolum de puncto ordinis, an ſcil. a dicto gravamine extrajudicialiter illato per M. Magiſtrum, ejuſque Conſilium ordinarium appellari poſſet ad Papam, ejuſque Curiam, omiſſo medio.

3 Quod Scribentes pro Religione acriter negabant ex privilegiis per Sedem Apoſtolicam ei conceſſis regiſtratis in Conſtitut. 9. Pii IV. ubi diſponitur, a ſententiis latis per Judices hujus Hoſpitalis, ſeu Religionis S. Joannis, appellandum non eſſe, niſi ad ipſum M. Magiſtrum, ejuſque Conſilium ordinarium, & ab iſto ad Capitulum Generale.

4 Et quamvis praxis doceret, his non obſtantibus, tam in hujuſmodi controverſiis ſuper denegatione admiſſionis ad habitum, quam in aliis ſuper mutationibus Dignitatum, & Commendarum, aliiſque cauſis paſſim appellari ad Papam, ejuſque Curiam, cum ea ſolum particulari hujus Religionis prærogativa, quod cauſæ appellationum non committuntur per Signaturam Juſtitiæ, ejuſque Præfectum, ſed immediate per ipſum Papam, ejuſque Signaturam Gratiæ, ut conſtat ex pluribus cauſis Melevit. de quibus *hoc eod. tit. & in altero de benef.* & ex tot Rotæ deciſionibus, ex ea ratione quod ſublata, ſeu prohibita appellatione nunquam intelligitur ſublata illa, quæ interponitur ad ipſum Papam, ejuſque Sedem Apoſtolicam, cum per hujuſmodi indulta non cenſeantur ligatæ manus ipſiuſmet Principis illa concedentis, ut apud Seraph. *dec. 615. dec. 552. n. 13. & ſeq. p. 8. rec.* & frequenter; attamen dicebant id procedere ſervato præfato ordine, ſeu gradatim ab inferioribus ſcil. Judicibus ad Conſilium ordinarium, & ab iſto ad Conſilium completum, a quo deinde appellatur ad Curiam, omiſſo ſolum medio Capituli generalis, ex eo quod illud de raro celebrari ſolet, ejuſque celebratio incerta eſt, cum pendeat a vita M. Magiſtri, unde propterea irreparabile eſſet damnum appellantis, & ſic rationabiliter iſtud medium negligitur, quæ ratio non urget in aliis mediis, ut ſupra.

5 His non obſtantibus, cum ſenſu etiam veritatis, dicebam huic petitioni locum fore, unde propterea reſolutio juſta, & probabilis viſa eſt, quoniam Indultum prædictum loquitur de ſententiis, quæ cauſa cognita, ac ſervato debito ordine judiciario proferuntur, & in quibus terminis loquuntur omnes deciſiones, quæ in propoſito deducebantur, comprobantes ex facti ſerie hujuſmodi ordinis obſervantiam, ſecus autem in hac facti ſpecie, in qua agebatur de notorio gravamine, non ſolum circa ipſam rei ſubſtantiam, ac negotium principale, ſuper inſufficientia ſcil. probationum, ſed etiam circa ordinem, prohibendo recipi probationes, quas incertum erat, an bene, & concludenter fieri debuiſſent, ac etiam parte non citata, nullaque adhibita cauſæ cognitione extrajudicialiter, & quaſi ad modum belli declarandi aliquem non habentem ſufficientem nobilitatem generoſam.

Cum enim de jure certum ſit appellari poſſe omiſſo medio 6
ad ipſum Papam, quamvis alias per ſacros Canones ſtatutum eſſet, appellationem gradatim, non autem per ſaltum interponendam eſſe, quia intelligitur de aliis, puta Metropolitanis, Patriarchis, Primatibus, Legatis, &c. non autem de ipſo Papa, ad quem tanquam Ordinarium Ordinariorum directe, & immediate appellatur, gloſſ. *in c. dilecti, il terzo, de appell.* ibique Scribentes collecti per Scacc. *de appell. lib. 3. c. 2. q. 7. n. 46. & ſeq.* de Marin. *reſ. 17. nu. 11. & 17. l. 1.* Burat. *dec. 170. n. 11. & paſſim*, idcirco in ſtricta juris cenſura improbabilis erat Religionis oppoſitio, quæ ſolum fundabatur in ſtylo, ſeu obſervantia ex quadam convenientia, ſeu epicheja non intervertendi hunc ordinem in illa Religione adeo qualificata, ac de Sede Apoſtolica, & de Chriſtiana Republica tam benemerita, quod Ego ſcribens pro appellante dicebam recte admittendum eſſe in iis caſibus, in quibus ita ſervatum fuit, ac indultum loquitur, quando ſc. ipſa Religio quoque ex parte ſua debitum ordinem ſervaret, itaut verificarentur verba Indulti, quod ageretur de ſententiis; quæ præ- 7
ſupponunt proceſſum judicialem, & cauſæ cognitionem, ſecus autem iſto caſu extraordinario, in quo ſicuti ipſa Religio conſuetum, ac debitum ordinem intervertere voluit, ita conqueri non debebat quod intervertertur per Superiores.

Atque ad docendum obſervantiam non eſſe eo modo, quo ſupponebatur, deducebam *deciſ. 329.* cor. Rojas, *alias dec. 6. p. 9. rec.* ubi in ſpecie commiſſa fuit cauſa in Rota a denegatione Commiſſariorum abſque dicto ordine utriuſque Conſilii ordinarii, & completi.

Cum autem potiſſima cauſa dicti extrajudicialis mandati cum enunciatione non ſufficientis generoſæ nobilitatis proveniſſet a quodam aſſerto, ſeu ſuppoſito inſtrumento probante quendam aſcendentem ex latere paterno contraxiſſe cum altero ſocietatem pellium, in qua quilibet juxta ſocietatis naturam, ad commune lucrum, & damnum, ſuam operam, & induſtriam reſpective adhibere promiſit. Hinc per oppoſitores inferebatur, vel ad exercitium ſordidum, & mechanicum nobilitati abſque dubio præjudiciale, vel ad mercaturam, de qua quicquid ſit, de ſimplici nobilitate ad effectus obtinendi officia Civitatis, aliaſque Præeminentias ſuis nobilibus debitas, ad hunc tamen effectum 8
generoſæ nobilitatis pro hujuſmodi habitu ſuſcipiendo, certum eſt obſtare ob expreſſa ejuſdem Religionis ſtabilimenta, de quibus apud Rojas *dec. 148.* ubi quædam datur interpretatio, probabilis quidem, & vera in mero puncto juris, omnino tamen damnata, & abhorrita in Conventu Melevitano, & apud Religionem.

Idcirco priuſquam dicta diſputatio in Signatura Gratiæ aſſumeretur, ex parte dicti Petri conſultus fui, etiam pro veritate, an & quomodo iſtud objectum eſſet evitabile aliter quam per diſtinctionem traditam per Rotam apud Rojas *d. dec. 148.* An ſcilicet ſuppoſita mercatura illa ſit magna, vel minuta, & an exerceatur per ſeipſum, vel per alium ex deductis *in Melevitana, ſeu Hiſpalen. habitus, diſcurſ. præced.*

Reſpondi, etiam cum ſenſu veritatis, objectum eſſe evitabile, negando mercaturam in genere ob poſſibilem dicti inſtrumenti intellectum, quod dicta ſocietas inita eſſet ſuper pellibus animalium, quæ in propriis, & patrimonialibus fundis haberentur, vel tanquam illorum inſtrumenta pro eis colendis, & ſtercorandis, vel pro ita melius, & cum majori commoditate ſumendo paſcua propriorum fundorum, & terrarum, juxta eam diſtinctionem, quæ ex declarationibus Sac. Congreg. ad excludendam in Clericis mercaturam, 9
adeo rigoroſe eis prohibitam, habentur apud Barboſ. *de univerſo Jure Eccleſiæ, l. 1. cap. 40. n. 127.* Quo poſito certum eſt nil prohibere, citra mercaturam ſocietatem iniri cum aliquo artifice, in qua unus ponat pelles propriorum animalium, ut ſupra poſſeſſorum, alter vero ponat operam

pro

pro eiſdem pellibus condiendis, ut ita melius exitarentur, cum praxis doceat, nedum nobiles, & qualificatos, quinimmo magnates, ac feudatarios Dignitatis, ſed etiam Eccleſias, earumque Prælatos Sæculares, & Regulares habere oves, boves, vaccas, aliaque animalia in magna quantitate, citra mercaturæ notam, ad dictum effectum colendi, vel ſtercorandi proprios fundos, ſive ita melius ſumendi propria paſcua.

10 Difficultas autem pro meo judicio reſidebat, an & cui incumberet onus juſtificandi unam, vel alteram circumſtantiam, an ſcil. volens evitare objectum teneretur probare, quod eſſent pelles, ut ſupra, propriorum animalium, quæ extra mercaturam retinerentur, vel potius e converſo oppoſitores tenerentur probare mercaturæ qualitatem; & in hoc cum ageretur de facto antiquo, præſuppoſita in eod. aſcendente probatione nobilitatis, tam ob famam, & communem reputationem, quam ob admiſſionem ad officia nobilium, ac etiam ob antiquum uſum armorum, ſeu inſignium, itaut dicta probatio ex juribus communicatis bene concludere videretur, omnino probabilius credebam hujuſmodi onus incumbere Oppoſitoribus, neque dictum inſtrumentum ſolum, & de per ſe obſtare, tum ob præſumptionem aſſiſtentem ei, qui alias nobilis juſtificatur, ex regulari natura præſumptionis, ut transfundat onus probationis in alteram partem. Tum clarius quia quoties quis bene fundavit ſuam intentionem, ejuſque nobilitatem cum ſuis requiſitis probavit, tunc ille, qui intendit eam elidere cum accidentali qualitate præjudiciali, & per viam objecti, tenetur illud plene, & concludenter probare tanquam fundamentum ſuæ exceptionis, in qua dicitur actor, juxta nimium vulgaria, & in foro quotidiana axiomata docentia, etiam quod non dicitur concludens probatio illa, quæ contrariam habet poſſibilitatem.

11 Ea etiam conſideratione accedente, quod iſta eſſet ſpecies pœnæ, qualis ſemper dicitur illa, per quam privatur quis jure quæſito, ſeu prærogativa alias competente juxta diſtinctionem inter jus quæſitum, & quærendum, de qua poſt antiquiores ibi allegatos, Mant. *dec.* 900. Greg. *dec.* 220. *n.* 13. ubi Add. *n.* 20. & conſequenter oportet ſupponere delictum, ſine quo pœna non datur, atque hoc in dubio non præſumitur, ſed per allegantem probandum eſt, ad communiter notata *in l.* 1. *de dolo cum Concor.* ideoq; cum actus ſit æquivocus, in dubio capiendus eſt intellectus delicti excluſivus, ubi præſertim aſſiſtit ſtatus contrarius, & quaſi poſſeſſio nobilitatis, quam ſuppoſuimus ex aliis requiſitis bene juſtificatam, quæ ita jam obtenta amitteretur, unde eſſet ſpecies pœnæ formalis, dum ex documentis, & aliis tunc communicatis, ſufficienter, & abunde de requiſitis generoſæ nobilitatis conſtare videbatur. Ideoque dictus actus tanquam, ut ſupra, æquivocus nullum obſtaculum præſtare debere videbatur, ſed ſubſequuta mors Petri dedit finem cauſæ, cujus victoria probabiliter ſperanda videbatur.

Hic non inutiliter adjungimus ſequentem Sacr. Rotæ Romanæ deciſionem, continentem exemplatum articulum circa receptionem Equitum Hieroſolymitanorum.

R. P. D. MOLINES.

Melevitana receptionis.

Lunæ 6. Junii 1695.

CAvetur in Statutis Religionis Hieroſolymitanæ, *cap.* 19. *tit.* 2. *de recept. fratr.* ibi: *Chi è per entrare nell' Ordine noſtro dovrà provare eſſere nato dentro i limiti di quella lingua, o Priorato, nel quale domanderà d' eſſere ricevuto.* Sum. *reſponſionis Antonii Mauritii*, *n.* 1. Nec non in peculiari decreto edito die 8. Junii 1599. pro Republica, & Natione Helvetiorum per M. Magiſtrum, & Venerabile Conſilium diſponitur, ibi: *Ut impoſterum in venerabili lingua Alemaniæ recipi, & admitti poſſint in gradum Fratrum Militum noſtri habitus aliquot ex filiis prædictæ ſtrenuæ Reipublicæ, qui Religionis zelo promoti, & obſequium Pauperum Jeſu Chriſti, & tuitionem Fidei Catholicæ, nomen Ordini, & Militiæ noſtræ dare optaverint; ſi tamen ex legitimo matrimonio, & honeſto loco nati, & bene educati, atque a Patribus, Avis, atque Proavis tantummodo paternis, & maternis, legitimis, honore præditis, atque ex Primatibus ipſius ſtrenuæ Reipublicæ procreati fuerint*, & infra ibi: *Quinimmo ſint filii Ductorum, ſive Generalium Exercituum Militiarum*, *Sum. Antonii Mauritii*, *n.* 1. Linguæ Alemaniæ *n.* 11. cujus decreti verba illa ibi: aliquot ex filiis prædictæ Reipublicæ ſubſecuta obſervantia declaravit intelligenda eſſe de numero trium tantum filiorum d. Nationis, ut eſt in confeſſo inter Partes.

Non tamen per hanc obſervantiam ſic declarantem hujuſmodi decretum anni 1599. præcluditur via aliis Catholicis Helvetiis, quia ſi rigoroſam probare aſſumpſerint eorum nobilitatem in forma conſueta Prioratus, & linguæ Alemaniæ admitti debeant in illa, intra cujus limites eſt Reſpublica Helvetica, ut declaravit ad hunc effectum ſan. mem. Alex. VII. in ſuo Brevi edito ſub die 30. Auguſti 1664. ibi: *Helveticos cum vere, & realiter in lingua, & Prioratu Alemaniæ prædictis limites habeant, dummodo nobiles vere, & realiter ſint, & eorum nobilitatis probationes juxta ſtatuta, uſus, & conſuetudines, ac ſtylum hujuſmodi Hoſpitalis, linguæ, & Prioratus conficiant in præinſerto decreto die 8. Junii 1599. edito, nullatenus comprendi poſſe, nec debere auctoritate prædicta, tenore præſentium declaramus, &c.* Summ. Antonii Mauritii, n. 2.

Demum in eiſdem ſtatutis dict. Religionis *tit.* 2. *de recept. fratr. c.* 52. ſtabilitur forma ſervanda pro probanda nobilitate in dicta Lingua, & Prioratu Alemaniæ, ſtatuerunt, ut probationes nobilitatis pro Fratribus militibus *fiant non modo juxta arboris delineationem a Capitulo Provinciali, alias tranſmiſſam, verum etiam quod ipſæ etiam probationes extendantur, & fieri debeant etiam pro ſexdecim lateribus Aviorum juxta antiquam, & laudabilem conſuetudinem ejuſdem Venerabilis Prioratus*, Summ. Ven. Linguæ, n. 14.

Cum itaque anno 1686. Antonius Mauritius in Civitate Lucernæ Nationis Helvetiorum natus eſſet ex Comite Octavio Solario dum ille ibidem fungebatur munere Ablegati extraordinarii pro Sereniſſimo Duce Sabaudiæ exiſtimans prædictus Comes Octavius ex tali nativitate dictum Antonium Mauritium filium ejus poſſe recipi in Lingua Alemaniæ; idcirco ipſo in ſuæ primo ætatis anno adhuc exiſtente ſupplicavit ſan. mem. Innocentio XI. pro diſpenſatione ejus minoris ætatis, ac receptione inter fratres milites de Juſtitia Ven. Linguæ Alemaniæ, & reportavit ab eodem Pontifice Breve facultativum directum M. Magiſtro diſpenſationis ætatis, & pro ſupradicta receptione, Summ. d. Antonii Mauritii, n. 3. cujus Brevis vigore prædictus M. Magiſter conceſſit diſpenſationem ſuper ætate, & recepit dictum Antonium Mauritium in gradum Fratrum militum d. Linguæ Alemaniæ, Summ. d. Antonii, num 4. & deinde ſuborta controverſia ſuper modo faciendi probationes nobilitatis, idem Antonius Mauritius auditis, & contradicente Procuratore Ven. Linguæ Alemaniæ, reportavit ab eod. M. Magiſtro cum Concilio ordinario ſententiam, qua pronunciatum fuit, probationes ejus nobilitatis faciendas eſſe per commiſſionem rogatoriam Ven. Capituli Provincialis Prioratus Alemaniæ in locis Originis Familiarum de Solario, & juxta formam, & conſuetudinem Ven. Linguæ Italiæ, d. Summ. n. 5. Hæcque ſententia in gradu appellationis interpoſita per Procuratorem dict. Ven. Linguæ Alemaniæ, confirmata fuit per Ven. Concilium completum, a quibus ſententiis provocante eadem Lingua Alemaniæ, & cauſa per commiſſionem ſpecialem manu Sanctiſſimi ſignatam Mihi commiſſa, dedi de more dubium: *an Antonius Mauritius Solarius ſit admittendus in Ven. Lingua Alemaniæ, & quomodo ſint facienda probationes?* cui Domini reſponderunt, prædictum Antonium Mauritium eſſe admittendum in dict. venerabili Lingua Alemaniæ, & probationes eſſe faciendas per ſexdecim gradus, ſecundum conſuetudinem Linguæ, & Prioratus Alemaniæ.

Quo enim ad primam partem præbuit reſolutioni motivum littera ſtatuti Religionis Hieroſolymitanæ, *tit. de recept. fratr. cap.* 19. In quo pro conſtituenda regula pro recipiendis Fratribus abſolute dicitur, *quod recipiantur in ea Lingua, in qua nati ſunt*, ut conſtat ex verbis ſupra relatis in principio. Dum itaque hujuſmodi ſtatutum pro receptione in aliqua Lingua attendit ad veram, & puram nativitatem naturalem intra limites Linguæ, in qua quis recipi intendit, eo ipſo quod Solarius probat ſe eſſe natum intra limites Linguæ Alemaniæ, ut natum in Civitate Lucernæ Nationis Helvetiorum, dicto Summ. n. 7. utique in dicta Lingua admitti debet.

Parum obſtante, quod prædictus Antonius Mauritius natus fuerit in Helvetia caſualiter, & per accidens, occaſione nempe Ablegationis exercitæ per ejus Patrem, ut dictum eſt, qui propterea animum ibi permanendi, & contrahendi domicilium non habebat, ſed retinebat proprium ſuæ originis Sabaudiæ. Quia quicquid ſit an per dictam nativitatem caſualem dictus Antonius Mauritius poſſit dici Civis ejus Civitatis, in qua per accidens natus eſt juxta opi-

nionem Caſtr. *in l. Hujuſmodi*, §. *Legatum*, *ff. de legat.* 1. & ibi Cuman. *n.*4. Altograd. *conſ.*28. *nu.*20. & *ſeq. lib.* 1. Ginrb. *obſerv.* 75. *n.*9. *cum. plur. ſeqq.* Ciarlin. *controv.* 149. *nu.* 9. & *ſeq.* Gratian. *diſcept.* 75. *n.*1. & *ſeqq.* & *ſignanter nu.* 16. Pignat. *ad Stat. Ferrar. lib.* 2. *rubr.* 54. *n.*7. Amaga *in l. Cives*, *Cod. de Incol. lib.*10. *n.* 43. Caldas *conſ.* 1. *n.*6. & *ſeq.* Vel potius Civis originarius loci, in quo pater originem, & domicilium habet juxta test. *in l. Aſſumptio* 6. §. *filius*, *ff. ad municipalem*, & *in l. filios* 3. *de municipal.* & *orig. lib.* 10. ubi Bartol. *n.* 4. & *in l. Hujuſmodi*, §. *legatum*, *ff. de legat.* 1. & ſequuntur Felin. *in cap. Rodulphus* 33. *n.*13. & 14 *de reſcript.* ubi narret id contigiſſe in Perſona ſua; nam cum natus fuiſſet in Oppido Geſinæ, non iſtius Civis, ſed Ferrariæ originis paternæ exiſtebat, Carleval. *de judic. lib.* 1. *tit.*1. *diſp.*2. *q.* 2. *n.*92. & *ſeq.* Sanch. *de matrim. lib.* 3. *diſp.*23. *nu.*3. Cyriac. *controv.*952. *n.* 31. Andreol. *controv.* 239. *num.* 46. Bonden. *collect. legal.*44. *n.*8. *cum plur. ſeqq. p.*2. Paſchal. *de patr. poteſt. part.* 3. *cap.*2. *num.*35. Barboſ. *de offic.* & *poteſt. Epiſc. p.* 2. *allegat.*4. *num.*18. Rota *deciſ.*745. *num.* 8. *coram Dunoz. Jun.* & *dec.* 241. *n.* 2. & 6. coram Peuting. *deciſ.* 154. *num.*8. poſt Merlin. *de legit. deciſ.* 414. *n.* 1. *part.* 1. *diverſ. dec.* 150. *n.* 2. *par.*2. & *dec.*364. *n.*8. & *dec.*436. *n.*16. & 17. *p.*5. & *in Aſculana Cappellania ſuper bono jure* 28. *Junii* 1694. §. *fin. cor. me.*

Cujus erticuli examen non eſt neceſſarium pro præſenti caſu, quia illius deciſio pendet eb intelligentia ſtatuti *d. c.* 19. *tit. de recept. fratr.* quod cum loquatur non per verba civilia, ſed mere naturalia ſignificantia veram, & ſimplicem nativitatem naturalem in loco exiſtente intra limites Linguæ, in qua quis recipi intendit, ibi: *Chi e per entrare nell' Ordine noſtro, dovrà provare eſſere nato dentro i limiti de quella lingua, o Priorato, nel quale domanderà d' eſſere ricevuto.* Hæc ſignificatio naturalis attendenda eſt, & conſequenter veritas, ideſt, quo in loco vere natus ſit, & non ſignificatio civilis, inhærens fictis ſubtilitatibus juris, quæ deſumuntur ex animo, ſeu deſtinatione Parentum, vel ex origine derivativa e Perſonis, aut domicilio eorum, ut ex *l. Cives* 7. *C. de Incolis*, *l.*10. & *l. aſſumptio* 6. *ff. ad municipalem*, tenent Jaſon. *in l. Huiuſmodi*, §. *Legatum*, *ff. de legat. n.* 16. & 17. Barboſ. *in l. Heres abſens*, §. *proinde*, *in art. de Foro*, *ratione originis*, *n.* 12. *ff. de Jud.* Altogr. *conſ.*28. *n.*26. & *ſeqq. lib.*2. Capon. *diſcept.* 55. *n.*29. & *ſeqq.* Grat. *diſcept.* 75. *per tot.* Caren. *reſol.* 239. *n.* 1. & 2. Cyriac. *controv. lib.* 2. *c.* 149. *n.* 9. & 10. Card. de luca *de matrim. diſc.*44. *n.*13. & *de præem. in diſc.*36. *n.*10. *in fin.* Rota *dec.*882. *a n.*1. *ad n.*5. *cor. Merlin.* & *ſignanter in* §. & *hæc quidem interpretatio.* Concurrente præſertim obſervantia deſumpta ex ſupradicto Brevi Alex. VII. In quo cum quidam Helveticus caſu, & per accidens eſſet natus Ravennæ, ut poſſit ingredi in Lingua Germaniæ, obtinuit diſpenſationem Apoſtolicam, quæ ſuperflua fuiſſet, niſi impedimentum præſtitiſſet nativitas caſualis Ravennæ,

Tanto magis procedere viſa fuit admiſſio Antonii Mauritii, tum quia obtinuit a ſupremo Magiſtratu Lucernæ civilitates, & communicationem juris civici eo modo, quo gaudent alii Cives, dicto ſumm. num. 7. Quod privilegium admistum cum nativitate operatur, ut Antonius Mauritius in omnibus reputandus ſit tanquam Civis originarius Lucernæ, Bart. *in l. Omnes Populi*, *n.*92. *ff. de juſtit.* & *jur.* Cyriac. *contr.* 203. *n.* 31. & 32. Card. de Luc. *de præem. diſc* 36. *n.* 3. Rot. cor. Merlin. *d. dec.*882. *a n.*6. *ad n.*9. & *dec.*292. *n.*8. *p.*6. & *dec.*127. *n.*9. *p.* 9. Tum quia obtinuit a ſan. mem. Innocentio XI. Breve ſuper diſpenſatione ætatis, & hac obtenta a Mag. Magiſtro conceditur eidem facultas illum admittendi inter fratres milites de juſtitia Linguæ Alemaniæ cum expreſſione facta e Papa, quod ille erat filius Itali, & natus caſualiter inter Helvetios tempore, quo Pater per accidens ibi commorabatur, in quo Brevi, quatenus opus ſit, derogatur Conſtitutionibus, & Ordinibus Apoſtolicis, necnon Statutis, & ſtabilimentis Hoſpitalis Hieroſolymitani, & Linguæ Alemaniæ, quod Breve non parum deſervit pro admiſſione Antonii Mauritii, quatenus ejus accidentalis nativitas non ſufficeret, Rota *dec.* 389. *verſ. non obſtat*, *lib* 2. ibi: & *per viam Papæ*, *cor. Puteo*, & *dec.* 395. *n.* 1. & 2. *cor. Merlino.*

Nec refert allegare contra privilegium dict. civilitatis obtentum ab Antonio Mauritio a Supremo Magiſtratu Lucernæ, quod, ut eo fruatur, neceſſarie ſit inhabitatio cum ſolutione onerum tam realium, quam perſonalium, Bonden. *d. collect.* 44. *n.* 11. 13. *cum ibi allegatis*, quia id procederet, ſi Antonius Mauritius mediante dicto privilegio vellet conſequi ea munera, & prærogativas, quæ jure municipali dictæ Civitatis, & Religionis Helvetiorum dantur ibi inhabitantibus, & ſuſtinentibus onera, in quibus terminis procedunt Doctores allegati per Bonden. *loc. cit.* & Rota *deciſ.* 177. *n.*59. *p.*5. & *deciſ.* 227. *n.*7. & 8. *coram bon. mem. Alex.* VIII. non autem dum hujuſmodi civilitatem allegat, ut magis locum ſibi vendicet Statutum Religionis, requirens tantum nudam, & ſimplicem nativitatem veram, & naturalem.

Eoque minus contra ſupradictum Breve diſpenſationis minoris ætatis obtenti ab Innocentio XI. adduci meretur, quod fuerit ſubreptitium, ex quo Papæ non fuerit narrata conſuetudo admittendi in Lingua Alemaniæ tres tantum ex natione Helvetica, ut declaravit obſervantia interpretativa dicti decreti anni 1599. ut dictum eſt ſupra in principio. Quoniam talis conſuetudo eſt ſolum probata quoad illos Helveticos, qui non adeo rigoroſe probant eorum nobilitatem, qui juſtificare debent ipſos deſcendere ex Primatibus ipſius Reipublicæ, quod ſint filii Ductorum Exercituum ad formam dicti decreti anni 1599. Quo vero ad alios Helveticos, qui vere, & realiter nobiles ſunt, & aſſumunt modum rigoroſum probandi eorum nobilitatem in forma ſolita, & conſueta Prioratus, & Linguæ Germaniæ non eſt reſtrictus, & limitatus numerus, ſed omnes tanquam vere exiſtentes intra limites Linguæ & Prioratus Alemaniæ (ut de iſta exiſtentia intra dictos limites patet ex dicto Summ. Antonii Mauritii, num. 1.2.3.4. & 8. & in Summ. Linguæ Alemaniæ, n. 3. 5. 6. 11. 12. 13.) admitti debent, ut expreſſe declaravit ſan. mem. Alexander VII. in ſuis Litteris Apoſtolicis in forma Brevis expeditis, & datis in dicto Summ. Antonii Mauritii, num. 12. Unde cum Antonius non intendat ingredi in Lingua Alemanica ex dicto numero ternario, ſed probando ſuam rigoroſam nobilitatem, aut utatur dicta declaratione, & Brevi Alexandri VII. ſubreptio allegata dicti Brevis Innocent. XI. non ſubſiſtit.

Hæc quoad primam partem dubii circa receptionem Antonii Mauritii in Prioratu, & Lingua Alemaniæ; quo vero ad alteram, nempe modum faciendi probationes, moti ſunt Domini ad decernendum, eas faciendas eſſe per ſexdecim gradus, juxta ſtylum, morem, & praxim ejuſdem Ven. Linguæ, & Prioratus Alemaniæ ex peculiari ſtatuto. Linguæ Alemaniæ, cap. 25. Summ. ejuſdem Lingua, nu. 14. præcipiente in hunc modum, faciendas eſſe probationes, quod ſtatutum innixum eſt antiquæ, & laudabili conſuetudini, ut ibi aſſeritur, & inviolabiliter uſque ad præſens ſervatur abſque controverſia. Cumque Antonius Mauritius intendat ex titulo Nativitatis privilegio civilitatis conceſſæ a Magiſtratu Lucernæ, & Breve ſan. mem. Innoc. XI. admitti ad habitum in Lingua Alemaniæ, ut gaudere valeat omnibus juribus, & privilegiis ejuſdem Linguæ evitare nequit, quominus probet nobilitatem juxta rigorem particularis ſtatuti, & conſuetudinis ejuſdem Linguæ, & Prioratus Alemaniæ, quæ habet vim obligativam, & probationes aliter factæ non deſervirent, Guttier. *pract. qu. l.*4. *q.*7. *n.* 2. Eſcobar. *de nobilit. p.* 1. *q.* 2. *n.* 1. *cum ſeq.* & *ſignanter n.* 6. & *q.* 4. §. 5. *n.* 1. & 2. Mendo *de ord. milit. q.* 1. *n.* 8. & *ſeqq.*

Rationi enim conſentaneum eſt, ut qui ad jura civica alicujus Civitatis, vel Nationis admitti vult, & ſubjaceat legibus, ſtatutis, & conſuetudinibus ejuſdem, & non poteſt jura civica acquirere quoad honores, niſi etiam onera ſuſtineat *l.* 1. *in princ.* & *leg. ordine* 15. §. *Jus originis*, *ff. de municip. l. privilegio* 6. *C. de Incol. l.* 10. & ſane abſurdum eſſet, quod Antonius Mauritius natus caſu, & per accidens in Helvetia, ingredi poſſet in Ven. Linguam, & Prioratum Alemaniæ abſque onere faciendi probationes, juxta dictæ linguæ, & Prioratus ſtatuta, & conſuetudinem, quodque efficiatur melioris conditionis, quam alii veri, & antiqui nobiles Germani originarii, & Domiciliarii intra limes ejuſdem Prioratus, & Linguæ exiſtentes.

Nec ad effugiendum hunc modum probandi nobilitatem allegari merentur quædam exempla aliarum Linguarum adducta e dicto Antonio Mauritio, in quibus nati intra limites alicujus linguæ admiſſi fuerunt cum hoc, quod eorum nobilitatem probarent, juxta conſuetudinem loci originis ſuorum Parentum, & aliorum aſcendentium, non autem juxta formam ejuſdem Linguæ, in cujus diſtrictu nati ſunt, & in quem ingredi prætendunt, dict. Summ. Antonii Mauritii, numer. 12. & 13. Quoniam ut exempla obicem præſtare valeant, præciſe probandum eſſet id accidiſſe, & practicatum fuiſſe in Prioratu Alemaniæ, & in caſu contingenti ſimili huic, de quo agitur; cum autem exempla ſuperius adducta ſint aliarum Linguarum in caſibus, in quibus

Ma-

Magnus Magiſter diſpenſavit, aut ipſemet linguæ conſenſum dederunt, neque in iis adſit tanta diverſitas, circa probationes faciendas, prout eſt in caſu inter linguam, & Prioratum Alemaniæ, & linguam Italiæ, iſta exempla non relevant pro attendendo modo probandi de una lingua ad aliam, de caſu ad caſum, & de Perſona ad Perſonam, Card. de Luca *de benef. diſc.* 30. *n.* 12. Rota *dec.* 214. *n.* 20. *p.* 7. etiamſi concurrat identitas rationis, Rota *deciſ.* 278. *num.* 15. *p.* 12. Præſertim cum Prioratus Alemaniæ ſuum probandi modum, ac formam, jam ab immemorabili tempore occurſatione obſervat.

Probatio enim nobilitatis facienda eſt juxta mores, & conſuetudines Regionum, a quibus pendet, quia qui nobilis eſt in uno loco, ignobilis reputari poteſt in alio ſecundum diverſitatem conſuetudinum, & ſtatutorum *l. muner.* 18. *ff. de muner. & honor.* Tiraq. *de nobilit. c.* 11. *nu.* 1. *& ſeq.* Faber *in C. lib.* 9. *tit.* 29. *de nobil. & dignit. defin.* 12. *in alleg. n.* 5. Cocch. *ad regul. Cancel. regul.* 49. *de diſpenſ. ſuper defectu natal. n.* 150. Rota *dec.* 297. *n.* 6. *p.* 1. *rec.*

Et hæc eo magis procedere viſa fuit, reflectendo, quod Antonius Mauritius, ut ſupra dictum eſt, pro ingredienda lingua Alemaniæ extra numerum ternarium Helveticorum utitur Brevi ſan. mem. Alex. VII. emanato pro declaratione decreti anni 1599. Unde cum in dicto Brevi declararetur Helvetios vere, & realiter nobiles, ac facientes probationes eorum nobilitatis juxta uſum, & ſtylum linguæ, & Prioratus Alemaniæ non comprehendi ſub dicto decreto, ſequitur pernecesſe teneri Antonium Mauritium atentem dicto Brevi facere probationes juxta uſum, & ſtylum prædictæ linguæ, & Prioratus Alemaniæ.

Et ita auditis Partibus reſolutum fuit.

VENUSINA PRÆEMINENTIARUM.

Diſcurſus in forma relationis.

An Doctores, vel Profeſſores in Legibus, & Medicina, eorumque filii dicentur nobiles, ad effectum, ut potiri debeant nobilium prærogativis? Et quid de Canonicis Cathedralis, & de variis nobilium, ac nobilitatis ſpeciebus?

Et de antiquo Venuſinæ Civitatis ſtatu, & Præeminentiis?

SUMMARIUM.

1 *Caſus, ſeu occaſio diſcurſus.*
2 *De antiquo ſtatu Venuſinæ Civitatis, ejuſque Præeminentiis.*
3 *De deciſione obtenta per Doctores in legibus, & Medicina, & Canonicos Cathedralis, quod veniant ſub nomine nobilium Civitatis.*
4 *Quod etiam alibi ita deciſum ſit.*
5 *An privilegia de jure conceſſa Legum, & Medicinæ, aliarumque ſcientiarum Profeſſoribus conveniant ſolis Lectoribus, non autem Advocatis, Procuratoribus, & practicantibus Medicinam?*
6 *An Profeſſi ſcientiarum non Doctores dicantur nobiles?*
7 *Titulus, ſeu vocabulum* Nobilis, *denotat excellentiam, unde etiam brutis, vel rebus inanimatis convenit.*
8 *Doctoratus dicitur Dignitas, & nobilitas, non attenta diſtinctione, de qua ſupra n.* 5.
9 *Quid de Doctoribus etiam in Chirurgia.*
10 *Filii Doctorum dicuntur etiam nobiles.*
11 *Doctores creati ex ſolo privilegio alicujus feudatarii, non autem in publica univerſitate non gaudent, &c.*
12 *Declaratur quando gaudeant.*
13 *Et de alia declaratione, quando gaudeant.*
14 *De aſſumpto, quod Doctores non docti non gaudent prærogativis Doctorum quomodo intelligatur.*
15 *De Nobilitate Medicorum hincinde.*
16 *Diſtinguuntur plures ſpecies nobilitatis, & primo de magnatitia, & primi ordinis.*
17 *De altera ſpecie nobilitatis reſtricta ad certas familias.*
18 *Alii ſunt nobiles Civitatis etiam Metropolis, alii Magnates, & de differentia.*
19 *Illi Magnæ Civitatis præcedunt illos parvarum.*
20 *De nobilitate generoſa neceſſaria ad habitus militares non reſultante a doctoratu.*
21 *De nobilitate ordinaria, & generica.*
22 *An Dignitates, & Canonici Eccleſiæ Cathedralis dicantur nobiles Civitatis?*
23 *An Clericatus in Perſona alias nobili, vel cive tollat civicas prærogativas?*
24 *Canonici Cathedralis aſſimilantur Decurionibus, ſeu Conſiliariis Civitatis, eoſque præcedunt.*

DISC. XXXV.

Cum inter ea familiaria colloquia, quæ Summi Pontifices in aliquo otio, ut a gravi pondere muneris ſubleventur, habere ſolent cum conjunctis, & domeſticis benevolis, inter Innocentium X. & Plumbini, ac Venuſii Principem Nicolaum Ludoviſium, de recenti Conſtantiæ Pamphyliæ ejuſdem Pontificis ex germano fratre neptis Sponſum, ſermo incidiſſet de antiquiſſima conſuetudine Venuſinæ Civitatis, quod ipſe Princeps, & Dominus, tribus anni temporibus, ſive ſolemnitatibus, quandam recognitionem tanquam tributi ſpeciem præſtare tenetur nobilibus, ſub quorum nomine veniunt, non ſolum primogeniti, ſeu capita illarum familiarum, quæ a tempore immemorabili nobiliter, ſeu civiliter vixerunt procul a ſordidis, & mechanicis exercitiis, ſed etiam legum, & medicinæ Doctores, eorumque filii primogeniti, ſeu capita domorum, ac etiam Dignitates, & Canonici Eccleſiæ Cathedralis, idque novum ac ſingulare viſum eſſet Pontifici, qui de hujuſmodi uſus, ſeu introductionis origine, & cauſa, informationem guſtare oſtendit, hinc idem Princeps Mihi tunc pariter de recenti in Urbem advecto, atque adhuc indeterminato, an huic laborioſæ vitæ forenſi Me addicere deberem, in munere Auditoris, meæ tamen domi, eidem inſervienti, injunxit, ut deſuper informationem ederem, quare diſcurſum relativum, ſeu informativum editi, ut ſequitur. 1

Illam quam, non tam ex nimia vetuſtate, ac temporis injuria, quam bellorum, non minus civilium, & inteſtinorum, quam publicorum cladibus, & excidiis, hodie pene collabentem cernimus Venuſinam Civitatem, ſi antiquiora tempora revolvamus, compertum eſt, inter Apuliæ, aliarumque adjacentium Regionum primarias, nimiumque conſpicuas Urbes extitiſſe, ſub Judice ſiquidem adhuc indeciſam relinquendo Chroniſtarum litem, tam circa ſuæ ædificationis vere ignotum initium, quam circa nominis, ſeu denominationis cauſam, quam alii tribuerunt vinis, alii aquarum venis in Apuliæ adeo arida Regione nimium æſtimabilibus, alii vero magis communiter, & probabilius (ut etiam apud incolas antiqua traditio prebet) cultui Veneris, cujus Templum pro univerſa illa Regione in hoc loco exiſtebat; neque, quantum ex hodierni Populi moribus etiam edocemur, a probabilitate aliena eſt altera opinio, hujuſmodi nuncupationem derivaſſe a veneno Baſiliſchi in illo loco exiſtentis, dum hoc inſigni ipſa Civitas utitur. 2

Conſtans in Regione antiquiſſima traditio eſt, *Dauni*, aliorumque antiquorum Apuliæ Regum Sedem fuiſſe, dictæque Regionis caput, & Metropolim, quod comprobatur etiam teſtimonio Varronis, *lib.* 5. *de rebus ruſticis*, ubi hanc Civitatem, *Apuliæ caput*, appellat, dictæque traditioni aliquod adminiculum præſtat nomen, *Dauni*, quod quidam parvus fluvius prope ipſius Civitatis moenia decurrens adhuc retinet.

Illud vero ex Hiſtoricorum teſtimonio certum eſt, eam in ſtatu potentis, ac florentiſſimæ Reipublicæ, juxta illorum temporum conditionem extitiſſe, dum ex teſtimonio Livii *Decade* 3. *l.* 2. habemus, circa initia creſcentis Reipublicæ Romanæ, in eo ſtatu reperiri, quod Terentium Varronem Conſulem Romanum, cum quinquaginta Equitibus a Carthaginenſium Cannenſi clade fugientem, ac etiam quatuor mille equites, & pedites Romani exercitus reliquias, nedum hoſpitio ſplendide receperit, ſed ſingulis Equitibus, togas, & tunicas, & quadrigatos quinos nummos vicenos, peditibus vero denos, & arma ſplendide dederit, ac ſucceſſive, tanquam ejuſdem Romanæ Reipublicæ ſocia, amicave, Conſuli Marcello, & exercitui adverſus Annibalem plura dedit auxilia, itaut ejuſdem Livii teſtimonio *ead. Decade* 3. *l.* 3. exinde omnia Romanis adverſus Carthaginenſes ſecunda fuerint.

Cum autem, ut dicit noſter eruditiſſimus J. C. Freccia *in tract. de ſubfeudis, lib.* 1. *tit. de antiquo ſtatu Regni*, poſt Carthaginenſes victos, dicta Romana Reſpublica, occaſione ultionis ſumendæ de Populis Annibali adhærentibus, ſpretis amicitiæ, ſocietatis, & gratitudinis legibus, ac Religione, Civitates etiam ſocias, & amicas, ſive jure, ſive injuria, ſibi ſubditas effecerit, ſuoque Imperio ſubjugaverit per totam Italiam, qua victa, facillimum fuit pene univerſum

Orbem vincere, ſuoque Imperio ſubjugare, hinc ob iſtius Civitatis nimis congruum ſitum opportunum ad occurrendum Lucaniæ, Apuliæ, & Calabriæ motibus, ea teſtimonio Horatii Flacci ejuſdem Civitatis alumni, *lib. 1. ſatyra 1.* expulſo antiquo Populo, *Sabello* nuncupato, nedum Coloniam, ſed etiam Proconſularem reſidentiam, ac militum hibernam Legionem conſtituit, adhuc tamen ipſa Civitete ſplendidiſſimæ Reipublicæ nomen continuante, ut comprobatur teſtimonio antiquiſſimæ marmoreæ inſcriptionis prope ipſius Civitatis majorem portam exiſtentis, cujus mentionem quoque habet idem Freccie *d. tract. de ſubfeudis*, in relatione Epiſcoparuum Regn , agendo de hac Civitate, ejuſdemque inſcriptionis exemplum, ad meliorem memoriæ conſervationem, moderno tempore inſculptum habetur in altero marmore Turris Eccleſiæ Cethedralis.

Poſtquam vero per translationem Sedis Imperialis ſub Conſtantino Magno ad Byzantium, ſeu ad Conſtantinopolitanam Civitatem, Romanum Imperium in hic partibus occidentalibus, præſertim vero in Italia, & ipſamet Urbe Roma, ob tantas clades, ac Barbarorum incurſiones pene omnino ſciſſum eſt, ejuſque poteſtas, ac nomen abolitum, etque iſta Italica regin, poſt Vandalorum, & Hunnorum temporaneas invaſiones, & deveſtationes, diverſas habuit Longobardorum, Græcorum, Normandorum, ac etiam Saracenorum dominationes, incertum eſt, quid fuerit de hujus Civitatis ſtatu, uſquequo Normandi, Saracenis præſertim ab Inſula Siciliæ, & aliis partibus expulſit, ac etiam victis Græcis, qui Apuliæ, alteramque partinm mare Adriaticum reſpicientinm dominationem retinuerant, ipſi ſub diverſis titulis, & Principatibus, tam dictam inſulam Siciliæ quam omnes Provincias, ea quibus hoc alterum Neapolitanum, ſeu Siciliæ citre Regnum conſtituitur, pacifice obtinuerunt.

Illudque memorabile ſolum conſervat fame, & conſtans antiqua traditio, quod anno Domnini 443. ſub Leone Primo, Joannes Epiſcopus ejuſdem Leonis exemplo, Attilæ Civitatem evertere volenti proceſſionaliter cum Clero, & Populo occurrit, deleta Deiparæ Virginis Immagine, ad cujus aſpectum Attila e clade abſtinendo, Epiſcopo in omnibus paruit, in cujus rei memoriam in loco conſtructa fuit Eccleſia ſub nomine S. Mariæ Pacis, ubi devote aſſervatur antiqua Imago, quam eadem conſtans traditio præbet fuiſſe illammet ab Epiſcopo, ut ſupra delatam, ibique edeſt antiquum Cœnobium Minorum, S.P. Franciſco adhuc vivente, conſtructum.

In eo autem tempore, quo Normandi in illis Regionibus dominationem habuerunt, ante Regii nominis introductionem, ſub titulis, vel nuncupationibus Principum, Ducam, Merchionum, & Comitum, quorum titulorum introductio, ſub Judice lis eſt, unde originem habuerit, aliquibus volentibus derivaſſe a Græcis Officialibus, qui ad iſtas occidentales partes regendas ab Imperatore Conſtantinopoli reſidente deputabantur, aliis a Longobardis, qui longam dominationem in Italie habuerunt, & aliis, quod ipſimet Normandi hos titulos apud eos uſitatos continnaverint, ut *diſc.* 32.

Pariter fama eſt, quod in hac Civitate principalem reſidentiam habuerint eorum præſertim primi Auctores, & Conquiſitores, quales fertur fuiſſe Tancredum, & Robertum Guiſcardum, e quibus cæteri eliarum Provinciarum Conquiſitores derivarunt, quam famam ſatis comprobans, tum inſigne Cœnobium Benedictini Ordinis ſub invocatione SS. Trinitatis ibi conſtructum cum Regio, & ſumptuoſo initio Templi imperfecti, in cujus jam exiſtente adhuc conſpicua Eccleſia, aſſervantur marmorea ſepulchra prædictorum Tancredi, & Roberti Guiſcardi, ejuſque uxoris, ac etiam Draconis, & eliorum, multaque adſunt documenta, ex quibus Hiſtorici res Normandorum pro notabili parte deſumpſerunt, quod Monaſterium hodie ſub titulo Bajulivarus poſſidetur per S. Hieroſolymitanam Religionem.

Tum etiam ſatis comprobat illa eadem ſitus opportunites, quæ Romanos, ut ſupra, impulit pro Lucania, & Apulia ad Coloniam, & Proconſularem reſidentiam ibi conſtituendam, adeo enim pro utraque Regione ſitus opportunus eſt, quod idem Horatius de ſeipſo loquens dicit.

Lucanus an Appulus anceps,
Nam Venuſinus arat finem ſub utrumque Colonus.

Dum ex omnium Chroniſtarum concordi teſtimonio, in ibi vicino colle Apuliæ planæ ſatis dominanti Arcem, ſeu propugnaculum adverſus Græcos Apuliæ poſſeſſores Normandi conſtruaerunt, quod cauſam dedit novæ conſtructioni ibidem Civitatis Melphienſis quæ tanquam hujus Civitatis filialis, idem Baſiliſci inſigne aſſumpſit, illudque in marmore antiquiſſimo etiam hodie cernitur in porta, quæ *Venuſina* dicitur, ac etiam in alia ſatis opportuna parte pariter adjacente ſubtus *Vulturnum*, pro Lucania rebat ab eiſdem cum conſpicua ſtructura ædificatum fuit Oppidum *Atella*, utrumque enim novum opus clare comprobat, non alibi quam in hac Civitate conſtruentium reſidentiam fuiſſe.

Huic autem reſidentiæ antiqua traditio refert Præeminentiam hujus Civitatis nobilibus a dictis Normandis Principibus conceſſam cujuſdam recognitionis per ipſum Principem, & Dominum nobilibus primogenitis, ſeu domorum capitibus in tribus anni temporibus præſtandæ, in vigilia ſcilicet Pentecoſtes dando ſpatulam, ſeu quartam partem arietis, unde propterea illi qui hac prærogativa potiuntur, ex antiqua traditione, *nobiles de quarto* dicantur, in diebus vero Nativitatis, & Reſurrectionis D. N. Jeſu Chriſti, eis præſtabatur quædam monetæ ſpecies, quæ *cinquina* vulgo nuncupetur, hoc ſæculo ebolita, & cujus memoriam Ego adhuc retineo, importans quartam partem unius Caroleni, unde hodie datur in æquivalenti, & quæ moneta, juxta illorum temporum conditionem, reputabatur notabilis pro oblatione Sacerdoti in ea ſolemnitate facienda, dum plura vidi antiqua inſtrumenta, & teſtamenta, in quibus perpetua Miſſarum onera, quæ hodie non niſi ad rationem duorum, vel trium Carolenorum pro qualibet Miſſa recipiuntur, tunc recipiebantur, ſeu conſtituebantur ad hujus monetæ rationem, & eandem recognitionem ſemper continuarunt poſt introductum Regium nomen, ipſius Regis Officiales ibi reſidentes, vel poſt adeo dilatatum uſum infeudetionum, Principes, vel Duces pro tempore, mediante eorum Camerali, ſeu Œconomico Officiali, qui in Regno *Ærarius* vulgo nuncupatur.

Antiquiori autem tempore, & forte ultra duo ſæcula, Doctores in legibus, & medicina prætenſionem excitarunt, ut ipſis quoque conveniret hujuſmodi Præeminentia, attento quod privilegium, quod forte tunc exiſtebat, in ultima earde inter Hiſpanos, & Gallos cum omnibus aliis publicis, & privatis ſcripturis, exceptis illis dicti Sacri Cœnobii Sanctiſſimæ Trinitatis amiſſis, fieret mentio de nobilibus in genere, ſub quorum nomine ipſos quoque, eorumque filios de jure venire dicebant, dictæque petitioni ſe opponentibus antiquis nobilibus poſt diuturnem litem in S. Conſilio 3
Neapolitano, Doctores favorabilem determinationem obtinuerunt, ad quorum exemplum eandem prætenſionem præcedenti ſæculo noſtrorum avorum temporibus excitarunt Dignitates, & Canonici Cathedralis, etque iſta acrior fuit lis, ad eorum favorem pariter ſopita; quod fuit cauſa ſalutis, quoniam niſi Dignitates, & Canonici, utpote a Regiorum Officialium, vel Principum pro tempore juriſdictione exempti, atque corpus magis unitum Capituli conſtituentes, ſatis invigilaſſent pro hujuſmodi prærogativæ obſervantia, & manutentione, abſque dubio illa in deſuetudinem jam abiiſſet, atque obliterata eſſet, unde propterea edocemur, quam fallacia ſint hominum judicie, dum Civitas has ſuæ antiquæ Dignitatis ſolas miſerabiles reliquias conſervat, mediantibus iis, quos infenſos habuit, & quibus adeo acriter ſe oppoſuit.

Ob illorum autem civium incuriam in hujuſmodi pro- 4
ceſſibus, & juribus conſervandis, occaſio non dedit, ut poſſem videre rationes, & fundamenta, quibus utraque pars innitebatur, neque, dum adoleſcens in Civitate Neapolitana, occaſione ſtudiorum, ac praxis Tribunalium moram traxi, curioſus fui hos adeo antiquos, & forte neglectos proceſſus perquirere, quantum vero juridicæ regulæ & propoſitiones generales docent, juſtam, & probabilem credidi utramque determinationem, ut ſucceſſive in pleriſque Regni Civitatibus ad favorem Doctorum judicatum fuit, & ſervatur, ut ſcilicet, quoties ex privilegio, vel immemorabili conſuetudine præfinitus non ſit numerus nobilium certarum familiarum, etiam ipſi quamvis populares, & plebejos natales habentes, de nobilium ordine, & conſilio cenſendi eſſent; non fuit tamen alibi diſputatum, vel practicatum reſpectu Dignitatum, & Canonicorum Cathedralium, quoniam iſti non interveniunt in Conſilio, neque ſe ingerunt in adminiſtratione Civitatis, ad quos effectus hujuſmodi quæſtiones agitari ſolent, cum nullibi, quantum ſciam, in uſu ſit hæc mere honorifica Præeminentia.

Quatenus enim pertinet ad Doctores, quamvis non levis 5
contentio ſit, tam inter juriſtas, quam eruditos, an privilegia, & Præeminentiæ, quæ in jure habentur, ad favorem Profeſſorum, conveniant necne hujuſmodi Doctoribus, practice tantum, in Advocati, vel cauſarum Patroni munere, vel reſpective in humanis corporibus curandis dictis

pro-

profeſſiones exercentibus, aliquibus volentibus competere ſolum illis, qui ſcientifice tantum in Cathedris, & Academiis legendo, ac diſputando profitentur, quaſi quod ita a mechanico exercitio prorſus alieni, ſolam ſcientificam, ſeu intellectus partem nobili more gerere videantur, ſecus autem accedente practico exercitio, quod aliquod mechanicum continet, ut patet ex plene, ac erudite collectis pro utraque ſententia per Tiraq. in *tract. de nobilit. c. 29.* ubi de Advocatis, & *c. 30.* ubi de Procuratoribus, ſeu cauſarum Patronis, & *c. 31.* ubi de Medicis.

Nihilominus iſta quæſtio cadit, ubi ſecluſa Dignitate, 6 ſeu gradu Doctoratus, nobilitatis Præeminentia deducatur ſolum ex ipſarum ſcientiarum profeſſione, ut patet ex deductis apud eundem Tiraquell. Unde propterea occaſione ultimi ſupplicii delinquentibus inferendi diſputatum fuit, an ſimplices Profeſſores, Doctoratus gradum non habentes, quamvis Licentiati, reputandi eſſent nobiles ad effectum evitandi ignominioſam mortem more plebejorum, & popularium, quod tamen negative deciſum fuit apud Franch. *dec. 181.* quia ſcientia de per ſe non ſufficit, neque licentiatura, in illis Regionibus, in quibus iſte licentiaturæ 7 actus non fit a tota Univerſitate, vel Collegio prævio examine, ſed eſt ſolum quidam actus præparationis Doctoratus, ut eſt in Italia, ſecus autem in Hiſpania ubi fit ſolemniter, idoque Doctoratui æquipollet, ex plene deductis per Rovit. *ſuper prag. in rubr. de ſcholar. non doctorand. ex n. 23. præſertim n. 48. & ſeqq.* Lotter. *de beneſ. par. 3. cap. 7. n. 75. & ſeqq.* Sæpius etenim titulus *Nobilis* in jure uſurpari ſolet pro excellentia, cujus ratione tantum hæc prærogativa prætendi poſſe videtur, ut in propoſito dicti tituli *Nobilis* excellentiam ſignificantis, itaut etiam artificibus, abſque tamen nobilitatis prærogativa, & Præeminentia, quinimmo, & brutis animalibus, ac rebus inanimatis convenire poſſit, habetur particulariter deductum in *Fulginaten. juris honorifici, hoc eodem tit. diſc. 30.*

8 Secus autem accedente gradu Doctoratus, quoniam hic importat Dignitatem, quæ indefinite producit nobilitatem, ſeu Præeminentiam, quoties tamen ſit ille Doctoratus, qui a probata Univerſitate, vel probato Collegio, legitime, ac ſervatis ſervari ſolitis collatus ſit, rejecta diſtinctione inter theorice, & alios practice dictas profeſſiones exercentes, quoniam Præeminentia non provenit ab ipſa profeſſione tantum, ſed a Dignitate, ſeu gradu Doctoratus in ea, ut poſt antiquiores ab eis deductos late de præſtantia Doctoratus agunt, doctus, & bene fundatus theoricus Robertus Maranta author Speculi, ſeu praxis, hujus etiam Civitatis alumnus, *conſ. 25.* Paſchal. *de patr. poteſt. p. 2. c. 5. n. 69. cum ſeqq.* Muſcatell. *in tract. de præſtantia Doctoratus inſerto poſt ejus praxim*, Prat. *reſp. crimin. 21. & 22.* & in additionibus ad Paſch. & Muſcatell. ubi ſupra, cujus tamen opera longe poſt hanc relationem impreſſa fuerunt.

9 Et in ſpecie de Doctoribus, nedum in artibus, & medicina phyſica, de quibus non dubitatur, ſed etiam in ſola chirurgia habetur apud Franch. *celebri dec. 564.*

Quodque eadem Præeminentia influat in filios Doctorum, qui etiam nobiles dicendi ſint, quoties tamen nobiliter vi- 10 vant, atque in ſordidis, & mechanicis non exerceantur, plene colligit Prat. *d. reſp. crimin. 21. & 22.* & habetur apud Guid. Pap. *dec. 388. & 389.* Paſch. *de patr. poteſt. d. p. 2. c. 2. n. 3. cum ſeqq. & n. 9.* ibique Prat. *in addit.*

Dictum eſt autem ſupra de habentibus gradum Doctoratus ab aliquo publico probato Collegio, vel publica probata Univerſitate, ſeu Academia, ubi nonniſi prævio examine, ac 11 ſervatis ſervandis iſte gradus conferri ſolet, quoniam Doctores ex ſolo privilegio habito a feudatariis Imperialibus, vel aliis doctorandi facultatem habentibus, ſuffragari non debet pro hujuſmodi Præeminentiis, quemadmodum receptum habemus non ſuffragari in iis, quæ vel de jure, vel ex diſpoſitione S. C. T. exigunt Doctoratum, ut ſunt ex. gr. primæ Dignitates, Vicariatus Capitularis, & ſimilia, ex deductis per Borell. *in Summa dec. p. 1. tit. 65. de off. Advocat. n. 30.* Rovit. *ſuper pragm. d. rubr. de ſcholar. non doctorand.* 12 Modernus Pignatel. *Conſult. canon. 222. & 312.* præterquam ad effectum pœnarum, ne ſcil. illis plebejorum ſubjaceant, ad quem effectum utpote favorabilem, & nemini præjudicialem habentem etiam motivum pietatis, & commiſerationis pro certo dicendum videtur, hujuſmodi Doctoratum ſuffragari, ne alias privilegium doctorandi remaneat omnino inane.

Sive pro meo judicio, ubi concurreret in ita doctorato 13 magna doctrina, & excellentia in ea ſcientifica profeſſione, in qua hujuſmodi gradum ita ſuſcepiſſet, tunc enim, ex deductis per Tiraq. *de nobilitate* ſuperius allegato, *cap. 29. cum duobus ſeqq.* probabiliter dici poteſt ex ſola ſcientia ejuſque profeſſione theorice, vel practice ut ſupra Præeminentiam reſultare, multo magis accedente gradu, quamvis per hanc extraordinariam viam obtentum, & cum hac diſtinctio- 14 nis intelligendi veniunt firmantes propoſitionem, quod privilegia conceſſa Doctoribus, competere ſolum debent illis, qui re & doctrina ſunt tales, non autem iis qui ſolo nomine, & privilegio, ex deductis per Menoch. *de arbitr. caſu 379. nu. 32. ubi cæteri*, & per Muſcatell. *d. tract. de præſtantia doctoratus. p. 2. n. 51. & ſeqq.* ubi late de his Doctoribus indoctis, ideoque gradu indignis, cum id nullatenus receptum ſit in iis, qui in publica Univerſitate, vel Academia ſervatis ſervandis doctorati ſunt, quamvis, & in iſtis quoque frequenter verificetur, quod ſint ſolum doctorati, & non Doctores, conſiderando potiſſime, quod frequenter aliqui litterati, & digne Doctores cenſendi, ſuſcipere coguntur hujuſmodi doctoratum ex privilegio, ob eorum paupertatem, unde ſolvere non poſſunt conſueta emolumenta, neque facere expenſas itineris pro acceſſu ad loca Univerſitatum, & Collegiorum, quamvis hæc piam, ac laudabilem haberent conſuetudinem aliquid pauperibus remittendi, ut eſt collegium Advocatorum Conciſtorialium Urbis, atque ex hoc motivo, certus tamen de idoneitate, ac doctrina, pluries ab hoc eodem Plumbini Principe hanc facultatem habente, abſentibus gratuitum Doctoratus privilegium concedi, obtinui, & reſpective conſului.

Et quamvis de facto, ac hominum opinione, Doctores 15 tam Legum, quam Medicinæ, obſcuros, ac populares natales habentes ex nobilium ordine reputari non ſoleant, fortius vero illi Medicinæ, juxta tamen Regionem, ſeu Civitatum morem, qui in Italia eſt ſatis diverſus, etiam de Civitate ad Civitatem in eadem provincia, & quidem non improbabiliter quoad practicantes, cum hujuſmodi profeſſionis exercitium quandam mechanicam partem continere videatur, quod etiam, licet non adeo mechanice, dici poſſe videtur in practicantibus munus Procuratoris, in iis, quæ nedum perſonalem laborem concernunt, nihilominus advertendum eſt, nobilitatem plures ſub ſe continere ſpecies, atque ad diverſos effectus conſiderari.

Prima enim ſpecies eſt, ubi agitur de nobilitate Magnatitia, & primi ordinis, conſtituente unum corpus cum ipſo 16 ſupremo Principe, & ſub iſtorum nomine non veniunt, niſi feudatarii Dignitatum, & ſic Principes, Duces, Marchiones, & Comites, cum quibus tantum Summus Pontifex titulum *Nobilis* in litteris adhibere ſolet, non autem cum privatis nobilibus, quamvis generoſæ nobilitatis, & ſic cum illis, qui ſub Magnatum nomine veniunt.

Altera dicitur ſpecies nobilitatis reſtrictæ ad certos ef- 17 fectus, ut ſunt illi qui ex Regio privilegio, aut antiqua conſuetudine, ſunt ſolum capaces aliquorum munerum Civitatis, quæ nonniſi illis conferri poſſunt, ut ſunt ex. g. nobiles Platearum, ſeu Sedilium Civitatis Neapolis, quoniam non niſi Perſonæ de familiis in eo Sedili adſcriptis in illud Conſilium ingredi poſſunt, atque ad illa publica munia eligi, quamvis cæteri generaliter conſiderata qualitate perſonali, eſſent nobiliſſimi, quoniam ſola nobilitas non ſufficit ad illum effectum, pro quo alia qualitas neceſſaria eſt juncta cum nobilitate, quod ſcil. ſit de illo genere perſonarum, & de illis familiis.

Quinimmo etiam ſi eſſent de ordine Magnatitio non 18 intrarent, quoniam alii ſunt Magnates Regni, alii ſunt nobiles privati illius Civitatis, unde propterea habemus tres leges municipales diverſas in dicta Civitate, unam conſiſtentem in conſuetudinibus, commentatis per Napodanum, Muiphes. & Provental., & alios, quæ ſunt omnibus dictæ Civitis civibus, & incolis ejuſque diſtrictualibus intra proprium territorium, & non ultra communes, altera conſiſtit in conſuetudine nobilium tantum, & quæ vulgo *Capuana*, *& Nidi* dicitur, & tertia dicitur *mos Magnatum*, quæ ex veriori opinione idem importat, ac jus commune, ad differentiam dict. juris conſuetudinarii.

Et ſic diverſus eſt ordo Magnatum ab ordine privatorum nobilium ejuſdem Civitatis, proindeque prorſus irridibilis fabulæ ſpeciem, ex totius Orbis judicio, continet illa omnimoda æqualitas, quæ per hujuſmodi privatos nobiles prætenditur cum Magnatibus, præſertim antiquis, & primi ordinis, præterquam in concernentibus munera ipſius Civitatis, & in actibus collegialibus ipſius Plateæ ſeu Sedilis, ubi omnes conſiderantur æque privati cives, ſeu nobiles, non curatis accidentalibus qualitatibus, quæ in ipſorum aliquibus concurrerent, juxta ea quæ habemus de Epiſcopo ſedente in

Capitulo tanquam uno ex Canonicis, quia conſideratur tanquam Canonicus non tanquam Epiſcopus, cum ſimilibus. Sed extra illos actus particulares, generaliter, & indefinite, id prorſus fabuloſum eſt, quoniam in Parlamentum, vel alia functio celebrari debet per Regem, & nobiles Regni, Magnates tantum, & Titulati, non autem reliqui veniunt, atque iſti tantum pluribus gaudent prærogativis, & Præeminentiis, quibus non alii, puta ſedendi operto capite coram Prorege, & ſimilibus, quia dicuntur nobiles primi ordinis ſupra exemplificati, ac nobiles, & Domicelli totius Regni, ſeu Principatus ex quadam nobilitate publica, alii vero ſunt de privata nobilitate ipſius Civitatis, licet ob illius adeo conſpicuam qualitatem, & quod de facto gerat partes Metropo-
19 lis, in concurſu aliquam majorem Præeminentiam non improbabiliter obtinere debeant cum aliis privatis nobilibus Civitatum inferiorum, quia illi magnæ Civitatis præcedunt alios Civitatum inferioris ordinis, Chaſſaneus *in Catalogo glor. p.* 11. *conſider.* 44. Capye. Latr. *dec.* 181. n. 17. *ubi cæteri*.

Tertia ſpecies eſt illius, quamvis privatæ nobilitatis, quæ generoſa dicitur, ad differentiam illius indefinitæ, ex ſola legis diſpoſitione provenientis, ut eſt illa nobilitas, quæ per quatuor latera utriuſque parentis, & utriuſque aviæ ne-
20 ceſſaria eſt pro militari habitu juſtitiæ in Religionibus S. Jo. Hieroſolymitani, S. Jacobi de Spata, de Calatrava, de Alcantara, & ſimilibus, & ad iſtum effectum abſque dubio non prodeſt nobilitas reſultans ex doctoratu, & gradu in ſcientiis, ſive ex gradibus militaribus alias de jure nobilitantibus, cum pro hujuſmodi nobilitate requiratur nobilis vita, cum communi fama, & reputatione, ac notorio uſu inſignium per tempus immemorabile juxta ea, quæ habentur in pluribus *Melevitanis*, *hoc eod. tit. diſc.* 32. *& ſeqq.*

Quarta demum eſt ſpecies ordinariæ nobilitatis in genere, reſultantis a diſpoſitione legis, tam ratione antiqui uſus majorum nobiliter vivendi, & quæ dicitur nobilitas naturalis, ſeu nativa, quamvis non omnino generoſa, quam etiam ex
21 muneribus, & gradibus perſonalibus, & quæ dicitur accidentalis, attendenda, vel ad evitandas ignominioſas popularium & plebejorum pœnas, vel ad obtinendam exemptionem a muneribus ſordidis, & perſonalibus, ac etiam ab illo onere pecuniario, quod dicitur capitatio, vulgo *la teſta*, cum ſimilibus. Sive ad effectum gaudendi hujuſmodi Præeminentiis, & honorificentiis, quibus generaliter gaudent nobiles Civitatis, abſque alia peculiari qualitate, quæ circa nobiles requiratur, & tunc certum eſt, quod de jure, ceſſante conſuetudine legitime probata, & præſcripta, hujuſmodi Doctores, eorumque filii nobiliter viventes, ſub nobilium nomine veniunt, ut etiam Præfecti, ſeu Duces militiarum, & cohortium, quia militia pariter, ac litteratura nobilitat.

Quo vero ad Dignitates, & Canonicos Cathedralis, pro mea notitia, non de facili habentur tractantes punctum in ſpecie, Chaſſaneus enim *in catalogo gloriæ mundi*, ac alii, conſimiles materias tractantes, agunt de Præeminentiis Sa-
22 cerdotum, & Clericorum ſupra Populum ſæcularem in genere, ſive de Præeminentiis inter ipſos Clericos, ad quem effectum diſtinguuntur inter eandem Hierarchiam, ſeu ordinem ſæcularium, ordines, ſeu gradus, atque Dignitates, & Canonici Cathedralium poſt Epiſcopos majorem habent Præeminentiam ſupra alios, cum diſtinctione tamen, an collegiative, vel ſingulariter, ex iis, quæ habentur acta *hoc eod. tit. in Ampurien. & Civitaten. præcedentiæ, diſc.* 17. ſive diſtinguuntur dictæ Hierarchiæ, ſeu genera Clericorum ſæcularium, & regularium, ut *in Romana præcedentiæ*, pariter hoc tit. *diſc.* 24. & in aliis, & de præcedentia debita Canonicis Cathedralis ſupra Decuriones, ſeu Conſiliarios Civitatis habetur particulariter actum *in Forolivien.* pariter hoc tit. *diſc.* 23. cum ſimilibus quæſtionibus præcedentiam, vel juriſdictionem percutientibus; ſed in ſpecie, an ſub privilegiis competentibus nobilibus Civitatis in genere, veniant Canonici Cathedralis ratione Canonicatus, vel Dignitatis, quamvis Populares, ſeu plebejos natales habeant, adhuc videre apud ſcribentes occaſio non dedit, cum laborioſiſſimus, & diligens collector Auguſtinus Barboſa in ejus tractatu *de Canonicis, & Dignitatibus*, recenſendo illorum Præeminentias, ac prærogativas, ad hos terminos deſcendere non videatur.

Quinimmo in pleriſque Regionibus, ac Civitatibus, præſertim vero in Neapolitana, ejuſque nobilium jam dictis Plateis, ſeu Sedilibus, in quæſtione eſt, an clericatus, ubi præſertim eſt ita majoris ordinis, & cum addictione hujuſmodi beneficiis, privet illis Præeminentiis, quæ alias ratione na-
23 turalis nobilitatis competerent circa facultatem ingrediendi, & votandi in Sedili, ſeu Conſilio, aliaque munia publica obtinendi, & in quo, quidquid ſit de veritate, cui integer locus relinquitur, extra ditionem temporalem Eccleſiæ, frequentior praxis, præſertim in Italia, eſſe videtur potius contra Clericos, unde tantum abeſt quod clericatus ita qualificatus hanc Præeminentiam cauſet in iis, qui per naturam alias illa carerent, quod immo potius ille præſtat impedimentum ſaltem de facto, ne illius effectum obtineant ii, qui alias in ſtatu ſæculari eſſent ubentur.

Adhuc tamen probabilem cenſeo dictam determinationem, quoniam quicquid ſit quoad eas Præeminentias, quæ percutiunt adminiſtrationem Civitatis, aliarumque rerum ſæcularium reſidentem penes Populum, qui contradiſtinguitur a Clero habente e converſo adminiſtrationem rerum Eccleſiaſticarum, & ſpiritualium, quaſi quod ita diviſis ſortibus, quilibet ſua contentus eſſe debeat. Attamen in hujuſmodi mere honorificis Præeminentiis, in quibus clericatus, vel Eccleſiaſtica Dignitas nullam inducit incompatibilitatem ſecus dicendum eſt, ut etiam docet praxis, quam inter cætera exempla, quæ deduci poſſent, ita comprobatam habemus in eadem Civitate Neapolitana, quoniam illi qui alias nobiles, vel reſpective cives, ratione clericatus, vel Eccleſiaſticæ Dignitatis, ſaltem de facto non admittuntur in Conſiliis, vel Sedilium congreſſibus, ac aliis adminiſtrationem Civitatis Percutientibus, admittuntur tamen tanquam Doctores cives ad Collegia Legiſtarum, & Medicorum, aliorumque profeſſorum, penes quæ ex Regiis conceſſionibus reſidet facultas doctorandi in toto Regno, cum ſimilibus.

Et conſequenter ex eadem ratione, ob quam ut ſupra, Doctoratus tanquam Dignitas collata a Principe, vel ab eo, cui ipſe poteſtatem dedit, nobilem reddit perſonam alias ignobilem, itaut potius debeat prærogativis competentibus nobilibus in genere juxta quartam nobilitatis diſtinctionem ſupra recenſitam, idem quoque dicendum veniat in hujuſmodi Dignitatibus, & Canonicis Cathedralis, cum ita a Papa, vel ab Epiſcopo conſtituti dicantur in Dignitate majori, quam ſit ſimplex doctoratus, dum Papa reſcribit, & cauſas delegat Canonicis, & Dignitatibus Cathedralis, tanquam perſonis in Dignitate conſtitutis, quod non facit cum ſimplicibus Doctoribus quamvis a ſeipſo creatis.

Præterea ex juris diſpoſitione, vel ratione habemus, quod Decuriones, ſeu Conſiliarii Civitatis, ratione cujuſdam juriſdictionis ſaltem habitualis, ac aliarum Præeminentiarum, nobiles dicuntur, a reliquo inferiori Populo contra-
diſtincti, ex iis quæ habentur acta *in Fulginaten. juris ho-* 24
norifici, *hoc eod. tit. diſc.* 30. Ergo fortius tales cenſendi ſunt Canonici Cathedralis, vel tanquam Conſiliarii Epiſcopi, vel per quemdam ſimilitudinarium modum loquendi, Decuriones Cleri, & Civitatis Eccleſiaſticæ, vel ratione majoris juriſdictionis reſidentis penes Capitulum etiam ſupra ipſos Decuriones, & Conſiliarios, aliuſque nobiles ſæculares, tam Sede Epiſcopali plena, quam fortius vacante, ex qua ratione, ac aliis in ſpecie firmatum habetur in d. *Foroliven. diſc.* 23. Canonicis Cathedralis præcedentiam debitam eſſe ſupra Conſiliarios, ſeu Decuriones Civitatis, unde ſi iſti ob hujuſmodi munus inferius, inferioremque juriſdictionem actualem, vel habitualem ſæcularem acquirunt hanc Præeminentiam, multo magis illi qui ſunt iſtorum Superiores, ob participationem quam habent cum Epiſcopo in juriſdictione Epiſcopali, & in repræſentatione corporis Cathedratici, influente in idem illa ratione, ob quam Cardinales quamvis Epiſcopis, Archiepiſcopis, & Patriarchis inferiores quoad ea quæ ſunt ordinis, eos tamen præcedunt, eiſque digniores reputantur, ideoque Mihi, licet ad ſæculum, & ultra nato, poſt dictam reſolutionem habentem obſervantiam centenaria majorem, quæ ſola ſufficeret ad titulum validum, incontrovertibilem, & de mundo meliorem, illa viſa eſt probabilis, ſtante præſertim antecedenti ad favorem Doctorum.

ANNOT. AD DISC. XXXV.

De his materiis nobilitatis, & Præeminentiarum, videri poterunt deducta in dicto Opere *del Dottor volgare*, *hoc eod. tit.* & in altero Opere *del Cavaliere*.

EUGU-

EUGUBINA ABBATIÆ PRO PATRE BENEDICTO CUM P. TONNO ORDINIS CANONICORUM, REGULARIUM.

Caſus varie deciſus per Sac. Congr. Epiſcoporum, & Regularium.

De materia civilitatis, tam veræ, & naturalis, quam fictæ per privilegium, ſeu allectionem, & de utriuſque concurſu, an ſcil. Cives allecti, & per fictionem ſint capaces officiorum, & munerum in concurſu Civium per veritatem, & naturam? Et de ſignificatione verbi *Natio*, ſeu verbi *Patria*, & qui proprie dicantur nationales, ſeu patriotæ.

S U M M A R I U M.

1 *Caſus controverſia.*
2 *Varia dicti caſus reſolutio.*
3 *Solus Princeps dat civilitatem fictam in præjudicium tertii.*
4 *Quando civis allectus habendus ſit pro vero.*
5 *Officia Civitatis conferri debent civibus naturalibus.*
6 *Quando ficta civilitas operetur.*
7 *Adoptivi an ſuccedant cum legitimis, & naturalibus?*
8 *De alio caſu ſimili.*
9 *Unio quando ſit ſubjectiva, vel ſociativa, ut Perſonæ unius Univerſitatis dicantur etiam de altera.*
10 Patria *quid ſignificet, & quid veniat ſub ejus nomine.*
11 *Calepino deferendum eſt etiam in Foro.*
12 *Etiam Provincia venire poteſt ſub nomine patriæ.*
13 *Verbum* natio *quid ſignificet.*

D I S C. XXXVI.

1 QUamvis tam iſta controverſia *Eugubina*, quam altera *Ariminen.* ſeu *Foroliven.* de qua infra, eſſent inter Regulares, & occaſione officii, ſeu Prælaturæ Regularis, attamen nihil in hujuſmodi diſputationibus continebatur, quod peculiarem ſtatum, ſeu materiam Regularium reſpiceret, cum totum penderet a Præeminentia, ſeu qualitate civilitatis, ſeu nationalitatis, & Patriæ; cum igitur in Congreg. Canonicorum Regularium S. Salvatoris per litteras Pauli V. ſtatutum eſſet, Abbatias, aliaſque Prælaturas, Religioſis capacibus ubi extant, ejuſdem Patriæ, & nationis conferendas eſſe, atque ob generalem ſuppreſſionem ſub Innoc. X. ſequutam parvorum Conventuum, ſuppreſſum eſſet Monaſterium *Callien.* unde propterea per Diffinitorium de ejuſdem Innocentii placito, Religioſi d. Monaſterii aggregati fue-
2 runt ibi adjacenti *Eugubino*, iſtius autem Abbatiæ vacatione ſequuta, Superiores neglecto P. Benedicto Eugubino, illam contuliſſent P. Tonno *Callien.* ad iſtud Monaſterium ut ſupra allecto, hinc proinde inter præfatos orta eſt controverſia, & introducta cauſa in S. Congreg. Regularium negotiis præpoſita, ab iſta, cum præſuppoſito quod intentio Innocentii in præfata ſuppreſſione fuiſſet, ut filii naturales Conventuum ſuppreſſorum, utpote propria domo abſque culpa carentes, in aliis Conventibus, ſeu Monaſteriis, in quibus collocati ſunt, in omnibus tamquam veri, & naturales, ſeu filii reputari deberent, ad favorem proviſi prodiit reſolutio, verum habito per alteram partem recurſu ad eundem Pontificem adhuc viventem, iſtoque declarante, ſuæ intentionis fuiſſe abilitandi quidem, ac reddendi capaces dictos exteros ita allectos, non autem præjudicandi veris civibus, & nationalibus, eorumque jus tollendi, idcirco repropoſita cauſa, receſſum fuit a deciſis, ac reſolutum pro P. Benedicto cive per veritatem.

3 Pro quo Scribens in hac bina diſputatione dicebam, etiam cum ſenſu veritatis, quod ubi aggregatio in civem facta eſt cum Principis auctoritate, qui ſolum facere poteſt de ficto verum, ac tollere jus tertii, ſecus autem per Civitates, vel Univerſitates inferiores, ex deductis ſupra *in Romana Protectiorum, hoc eod. tit. diſ.* 13. Tunc eatenus hæc allectio in concurſu veri civis quoad officiorum capacitatem, aliоſque effectus ſuffragatur, quatenus illa facta ſit cum clauſula *in omnibus, & per omnia*, ſecus ſi ſimpliciter, ut bene firmat Bald. *in l. omnes Populi, n.* 92. *ff. de juſt. & jure*, ubi quod ſi lege municipali caveatur, Priores Civitatis eſſe debere originarios, forenſis receptus in civem non poterit eſſe Prior, niſi
4 ejus receptio eſſet cum dicta clauſula, quod habetur pro cive originario, *in omnibus, & per omnia*, & ſequitur, ac bene comprobat doctus concivis meus Robertus Maranta *conſ.* 103. *n.* 20 ubi probat cives aggregatos admittendos non eſſe ad Magiſtratus, & officia civibus debita, quia leges, ſtatuta, vel conſuetudines hujuſmodi intelligi debent de ſolis 5 civibus veris, & naturalibus, ex veriſimili ſtatuentium, ſeu fundatorum voluntate conſulendi Perſonis illius loci, & ne ab exteris ſub hujuſmodi fictis coloribus eludantur.

Quod etiam plene habetur firmatum per Rot. *in Campen. Collegii, cor. Peuting. & Zarata, deciſ.* 296. *p.* 10. *&* 370. 6 *p.* 14. *rec.* ubi deciſum habetur, ad Collegium *Aſconenſe* a S. Carolo erectum pro Civibus *Aſconenſibus*, admittendos non eſſe *Ronchenſes* in concurſu, ac in præjudicium *Aſconenſium*, quamvis civilitati dicti loci aggregati eſſent, & merito, quia hujuſmodi aggregationes, ac fictæ civilitates, operari quidem poſſunt habilitatem perſonæ ad hujuſmodi munia obtinenda, ceſſante concurſu aliorum veram, ac naturalem civilitatem habentium, & in concurſu eorum, qui utraque careant, non autem in excluſionem, ac præjudicium habentium qualitatem veram, & naturalem.

Ad quod etiam conferunt ea, quæ habentur in jure diſpo- 7 ſita de filiis adoptivis capacibus quidem ex voluntate adoptantis obtinendi jura filiationis, non autem in præjudicium filiorum naturalium, quorum legitimam adoptivi, nec tollere, nec minuere poſſunt, niſi concurrat auctoritas Principis, qui fictionem, veritati comparare poteſt, ac etiam tollere jus tertii, quo ſolum caſu in propoſito aliqua difficultas cadere poteſt, ex deductis per Merl. *de legit. lib.* 1. *tit.* 2. *q.* 2. & ſic ubi Papæ auctoritas, vel intentio concurrit, quæ faciat de ficto verum, cum Principi ſolum id concedatur.

Similem quæſtionem diſputavi occaſione vacationis Abbatiæ, ſeu Prælaturæ domus *S. Archangeli Ariminen. Diœceſis* ejuſdem Congregationis, cum enim illa domus quandam dependentiam haberet a domo, ſeu Monaſterio *S. Mariæ Gratiarum, de forno Foroliven.* Superiores prætendentes Religioſos utriuſque Monaſterii promiſcue dici nationales, atque unam nationem, ſeu patriam conſtituere, idcirco d. 8 Abbatiam contulerunt Religioſo dicti Monaſterii S. Mariæ Gratiarum, neglectis duobus Religioſis Monaſterii S. Archangeli, qui recurrentes ad Sacr. Congreg. rejecti fuerunt.

In hac autem diſputatione, Scribentes pro Proviſo inſiſtebant in eo quod iſtud Monaſterium eſſet potius membrum alterius, utpote illi ſubjective unitum, ex quo de facto Adminiſtratores d. Monaſterii *de forno* adminiſtrabant bona dicti alterius Monaſterii, quod propterea dicebant non dici 9 poſſe tale, juxta receptas Beneficiariſtarum propoſitiones, quod acceſſorie unitum amittit proprium nomen, & eſſentiam, ac efficitur prædium alterius, ut habetur etiam in *Ampurien. hoc tit. diſc.* 7. Sed revera illud fundamentum nullam habebat ſubſiſtentiam, quoniam ſi ita eſſet, non potuiſſet habere proprium Abbatem diverſum ab altero, habentem etiam vocem in Capitulo, aliaſque prærogativas, ideoque Mihi ſcribenti pro dictis recurrentibus, reflectendo ad veritatem, faciebat ſolum difficultatem conſideratio, quod ſtante dicta promiſcua adminiſtratione, aliiſque actibus, ex quibus ad dictam ſubjectivam unionem inferebatur, iſta eſſet potius quædam unio ſociativa, per quam concorditer, communicatis invicem juribus, ac bonis, Religioſi unius eſſent participes Prælaturæ, ac adminiſtrationis alterius, quod æqualiter ad commodum, & incommodum reſpective ſe habet, atque ex hoc fundamento, credo quod prodierit reſolutio S. Congregationis.

Quatenus vero pertinet ad terminos *patriæ*, ſeu *nationis*, de quibus agunt dictæ litteræ Apoſtolicæ Pauli V. in illa 10 Congregatione diſponentes, Abbatias, & Prælaturas conferendas eſſe patriotis, ſeu nationalibus, quales ſcil. illi dicantur, dicebam, quod quatenus pertinet ad terminum *patriæ*, habemus tex. *in l. uxorem* 39. *§. legaverat, ff. de leg.* 3. ex quo, & ex alio *in l. unic. C. ſi Curiales relicta Civitate, lib.* 10. quærit Bart. *in l.* 2. *ff. de verb. ſignif.* quid veniat ſub nomine *patriæ*, & diſtinguit inter favorabilia, & odioſa, ut in favorabilibus veniant etiam continentia ædificia, ſeu ſuburbia, vel territorium, ſecus autem in odioſis, in quibus id ſolum venit quod intra muros continetur, atque poſt Rebuffum, & Alciat. *in rad. l.* 2. de hoc verbo, ſeu termino *Patria* agunt Gizzar. *dec.* 23. alias 24. & Rovit. *deciſ.* 51. apud quos conſtat, ſolam controverſiam eſſe, an ſub hujuſmodi nomine, ſeu vocabulo veniat totum territorium loci, in quo quis natus eſt, vel ſolus recinctus murorum, ſeu habitationis, omnes tamen ſupponunt non venire niſi ſedem 11 natalium, & ſic locum nativitatis, ut ex Virgilio *egloga prima*,

Digitized by Google

ma, ibi: *Nos patriam fugimus*, *&c.* & ex aliis linguæ latinæ Scriptoribus obſervat *Calepinus* in verbo *Patria*, cujus anctoritati etiam in Foro deferri ſolet, ut apud Franch. *deciſ.* 662. *n.* 17.

12 Eſt bene verum, quod hoc nomen latius patere poteſt, ac etiam Provinciam denotare, ut ex [illegible] obſervat idem Calepinus, & ex noſtris Alciat. *in* [illegible] *fine, de verb. ſignif.* Quare ad deſumendum, de [illegible] patriæ, legis vel hominis diſpoſitio loquatur, attendenda eſt ſubjecta materia, ſeu communis uſus loquendi, ut per Grzzar. *d. deciſ.* 23. *alias* 24. *n.* 5. Gonzal. *ad regul.* 8. §. 1. *cum pluribus ſeq.* ubi de materia, qui dicantur *patrimoniales*.

Quibus in propoſito ſpectatis, planum videbatur, Papam ſentiſſe de patria juxta propriam, & ſtrictam vocabuli ſignificationem, quoniam, ſi de univerſa provincia intelligere voluiſſet, inanis fuiſſet proviſio, cum ita fere totam Congregationem caperet, ita etiam comprobante ſubſequuta obſervantia, quæ in omnibus eſt optima interpres, unde cum locus S. Archangeli eſſet de Diœceſi *Ariminen.* & Abbatia *de forno* eſſet in Diœceſi *Forolivien.* idcirco ſive attenderentur fines Eccleſiaſtici, ſive temporales, ſemper territoria erant omnino diverſa, & conſequenter impoſſibile, quod uterque locus unam patriam conſtitueret.

Quo vero ad aliud vocabulum, ſeu terminum *nationis*, obſervabam in jure, illum capi pro gente, a qua quis procreatus eſt, juxta tex. *in l. quod ſi nolit. §. qui mancipia, ff. de aedilitio edicto*, ubi diſponitur, quod qui mancipia vendunt, nationem cujuſque pronunciare debent, quia plerumque natio ſervi, aut provocat, aut deterret emptorem, ibique *gloſ.* verbo *nationem* explicat ex quibus parentibus natus ſit, ſive ex qua progenie ſervorum.

Profeſſores autem linguæ latinæ diverſimode capiunt iſtud vocabulum, ut conſtat ex Calepino verbo *natio*, & in effectu juxta communem uſum eſt æquivocum, ac aptum habere ſtrictam, latam, latiorem, & latiſſimam ſignificationem, juxta ſubjectæ materiæ qualitatem, vel cujuſque Regionis uſum, quia in una Regione capitur pro ſola patria, ut in præſenti, quod *patria*, & *natio* habentur pro ſynonymis. In altera capitur pro Provincia ſubalterna ad Provinciam majorem, & in altera capitur pro univerſo idiomate, &c. ideoque attento uſu hujus S. Congreg. ac loquendi formula, indubitatum remanebat illud vocabulum idem importare, ac patriam particularem, ſed difficultas erat in d. unione ut ſupra.

BRITINORIEN. SEU FORI POMPILII BONORUM

PRO MARCHIONE SCIPIONE CAPPONIO.

Caſus diſputatus in Congregatione Camerali, & reſolutus ut infra.

Civilitas naturalis, vel domiciliaria, an & quando admittatur per diſceſſum a loco, vel potius retineatur, etiam ad effectum capacitatis acquirendi, vel retinendi bona foreſibus prohibita? Et de aliis ad materiam civilitatis ſuper Conſtitutionibus, vel Statutis inhabilitantibus foreſes ad retinenda bona.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Civilitas ficta, ſeu privilegiativa an ſufficiat ad capacitatem bonorum remiſſive?*
3 *Quando dicatur quæſita civilitas domiciliaria.*
4 *Civilitas domiciliaria ſemel contracta quomodo amittatur.*
5 *Poteſt quis eſſe verus civis duorum locorum.*
6 *Habitatio cauſativa, ſeu occaſionalis in loco non inducit domicilium, neque cauſat deſertionem proprii domicilii.*
7 *Ad civilitatem naturalem requiritur nativitas in loco.*
8 *Quid ubi nativitas eſt diverſa a conceptione remiſſive.*
9 *Natus caſualiter extra patriam habetur, ac ſi in ea vere natus eſſet.*
10 *Diſtinctio inter aſſequendam civilitatem domiciliariam, & amittendam jam aſſequutam.*
11 *Privatio juris quæſiti importat pœnam.*
12 *Refertur exitus controverſiæ.*

DISC. XXXVII.

Contracto per Marchionem Scipionem Capponium Flo- 1
rentinum domicilio in Civitate *Britinorien.* ubi & in loco *Fori Pompilii* plura bona poſſidebat, cum effectus eſſet Senator in patria originaria, ad quam pro hujuſmodi munere exercendo ſe contulit, relinquendo tamen in loco domum apertam cum aliquibus ex filiis, & familia, editaque Conſtit.
Alex. VII. revocatoria omnium licentiarum, quæ forenſi- 2
bus conceſſæ fuiſſent, ac innovante Conſtitutiones Sixti V. Clem. VIII. Pauli V. Urb. VIII. & Innoc. X. ſuper incapacitate forenſium non habitantium in Statu Eccleſiaſtico inibi poſſidendi bona ſtabilia. Orta eſt difficultas, an dicto Marchioni præfatæ Conſtitutiones obſtarent, itaut cogeretur regredi ad incolatum, ſeu licentiam obtinere, & remiſſo per eundem Alexandrum negotio Congregationi Camerali, dicebant Camerales, planam videri comprehenſionem, quoniam licet in puncto juris controverſum ſit inter Scribentes, an civilitas ficta, ſeu privilegiativa ſufficeret ad hunc effectum capacitatis acquirendi, vel retinendi bona in loco, non obſtantibus ſtatutis, aliiſq; legibus municipalibus forenſium inhabilitativis, aliis ſimpliciter affirmantibus, aliis e converſo negantibus, aliis vero diſtinguentibus, ut patet, ex deductis per Surd. *conſ.* 371. *n.* 47. & 48. & per Rot. *dec.* 52. *n.* 9. & 10. *p.* 5. *rec.* & apud Rojas *dec.* 332. & 333. Nihilominus hujuſmodi quæſtio ſopita remanet per eaſdem Conſtitutiones, vel earum aliquas litteraliter determinantes, fictam, ſeu privilegiativam civilitatem non ſufficere, ſed requiri veram cum actuali habitatione.

His non obſtantibus, Scribens pro dicto Marchione, cum ſenſu etiam veritatis, contrarium dicebam probabilius, ex eo quod non obſtante dicta abſentia adhuc civilitas vera, & naturalis adeſſe dicebatur, quoniam illam vere domiciliariam cum incolatu etiam ultra decennium, & cum acquiſitione magnæ partis bonorum, ac ſupportatione omnium onerum civicorum, & exercitio Magiſtratuum Civita-
tis, indubitatum erat, & per Camerales non controvertebatur, 3
contractam, ſeu acquiſitam eſſe vere, non autem ficte, & ex privilegio, ex deduct. in materia per Barb. *de Epiſ. alleg.* 4. Giurb. *obſerv.* 75. & 76. Rot. apud Rojas *ubi ſup.* apud quos Concord.

Quo poſito, punctus erat, an hujuſmodi civilitas jam acquiſita, & legitime impreſſa, per hujuſmodi abſentiam amiſſa, ſeu ceſſata diceretur, & in hoc omnino verius dicebam ne-
gative reſpondendum eſſe, quia unumquodque juxta vulga- 4
re axioma diſſolvi debet eo vinculo, quo ligatum eſt, unde quemadmodum ad contrahendam, ſeu acquirendam civilitatem domiciliariam non ſufficit ſolum factum habitationis materialis in loco, niſi etiam concurrat declaratio animi explicite verbis, vel implicite factis ſequuta, ex deductis per Giurb. & Barboſ. ubi ſupra, cum aliis apud eos. Ita idem animus hanc civilitatem deſerendi implicite, vel explicite declaratus requiritur, neque ſola abſentia materialis ſufficit, quia eadem eſt ratio propoſiti in propoſito, ac oppoſiti in oppoſito; potiſſime ubi accedit potius ejuſdem animi declaratio in contrarium de facto cum retentione domus apertæ cum familia, & cum continuata ſupportatione onerum.

Neque obſtare dicebam dictam abſentiam materialem ejus
Perſonæ, ex duplici fundamento, primo quia de jure prohi- 5
bitum non eſt duplicem habere, ac retinere civilitatem, etiam veram, non autem fictam, & privilegiativam, unam ſc. originariam, alteram domiciliariam ex collectis *dec.* 137. *n.* 13. *p.* 5. *rec. dec.* 187. *in fin.* poſt Zacch. *de oblig.* Adden. ad Buratt. *dec.* 811. *n.* 7. Et ideo cum hic eſſet origine Florentinus, non per hoc quod in patria originaria aliquo tempore moraretur ſequebatur, quod aliam patriam domiciliariam derſeruiſſe diceretur, potiſſime, ut dictum eſt, dum indicia continuationis concurrunt cum domo aperta, & ſupportatione onerum.

Secundo clarius, & potiſſime invicem utrumque funda- 6
mentum conjungendo, quod hæc non erat abſentia mere voluntaria, & ſine cauſa, itaut intrare poſſet ſuſpicio, quod retentio domus aperte in alio loco cum aliquibus de ejus familia ibi opportunis pro adminiſtratione, & cultura bonorum, eſſet ſolum color quæſitus ad legem fraudandam, dum illa videbatur neceſſaria, vel ſaltem occaſionalis pro exercendo ſcilicet munere Senatorio; quo caſu, ſicuti per incolatum occaſionalem, ſeu cauſativum in loco, ibi domicilium contrahi non dicitur, ex deductis apud Merl. *deciſ.* 63. *n.* 16. & *alias* 456. *p.* 5. *rec.* Otthob. *deciſ.* 89. *n.* 9. 145.

num.

… 94. dum 339 Rapondit. & finali parag. eccete. & habetur formiter actum in Anconitana onerum, ſub tit. de regalibus ad materiam Belligeluno, diſc. 104. ac etiam in Rhegien. Conſortii, ſub tit. de Canonicis, & Capitulo, ac alibi, ita abſentia accidentalis, ſeu ceſſativa non tollit propriam civilitatem, ſeu domicilium legitime contractum.

7 Unde propterea, licet ad effectum veræ, & naturalis civilitatis requiratur nativitas in loco ad text. ind. Cives, C. de Incolis lib. 10. l. aſſumptio, §. filius, ff. ad municipalem cum concord. per Barboſ. dicta alleg. 4. n. 2. & 3. Giurb.
8 dict. obſerv. 76. n. 1. Merlin. dec. 882. n. 1. & 2. Sypontina Archiepiſcopatus 14. Martii 1646. cor. Veroſpio, Capyc. Latr. conſult. 87. n. 1. ubi de quæſtione, quando diverſus ſit locus conceptionis a loco nativitatis.

9 Attamen ſi ſequatur nativitas extra patriam originariam occaſionaliter, quia nempe parentes ibi morentur occaſione officii, feudi, militiæ, vel mercaturæ &c. habetur ac ſi vere, & naturaliter natus eſſet in propria patria, Felin. in c. Rodulphus ſ. n. 14. de reſcriptis, ubi loquitur de ſe ipſo nato extra ejus patriam Ferrarien. occaſione officii, quod Pater in alio loco exercebat, Menoch. conſ. 80. n. 9. cum ſeq. & lib. 6. præſumpt. 30. n. 16. & 17. ubi exemplificat in ejus filiis, Grammat. dec. 103. n. 112. Cyriac. contr. 292. nu. 30. cum ſequ. lata Giurba dicta obſerv. 76. Orthob. dec. 345. n. 8. & habetur in dicta Anconitana onerum, ſub tit. de Regalibus, diſc. 104. ac etiam in Avenionen. ſub tit. de matrimonio, ubi an præceptum teſtatoris filiæ injunctum de nubendo cum Cive Avenionen. adimpleretur nubendo cum Avenionen. originario nato in Civitate Pariſien. occaſione ſervitii, ſeu militiæ apud illum Regem, cum ſimilibus, ita etiam docente communi praxi, & obſervantia illarum nationum, quæ occaſione mercaturæ extra patriam originariam morari ſolent, ac etiam habemus in nobilibus Neapolitanis, qui pro majori parte natales extra eam Civitatem habere ſolent in eorum feudis, in Calabria, aliiſque Regni partibus etiam remotis exiſtentibus, multo magis in hac facti ſpecie, in qua duplex concurrebat circumſtantia, una occaſione exercendi muneris Senatorium, altera morandi in patria tanquam in aere nativo utpote magis ſalubri, & proficuo, ſtante ejuſdem Marchionis infirma valetudine.

10 Atque dicebam conſiderandum eſſe, magnam eſſe differentiam inter caſum, in quo diſputetur, an per aliquem incolatum in loco, a quo deinde diſcedat, contractum diceretur necne domicilium, ſeu quæſita civica qualitas domiciliaria, quæ eſſet in quæſtione, ad effectum, ut non imprimeretur, ſeu non acquireretur, & caſum, in quo dicta civilitate ſine dubio jam legitime impreſſa, & acquiſita, ageretur de illius amiſſione, cum hoc ſecundo caſu importare diceretur pœnam, quæ male dicitur, ubi
11 reſultat amiſſio juris jam quæſiti, & competentis, ut diſtinguendo inter jus quæſitum, & quærendum, Mantica dec. 200. Greg. & Adden. dec. 220. apud quos cæteri, & habetur præſertim actum in dicta Avenion. ſub tit. de matrimonio, & in Neapolitana hæreditatis, ſub tit. de fideicommiſſis, ubi de diſtinctione inter conditionem repellentem a jure quærendo, & inducentem privationem juris quæſiti, ut conferunt deducta in Fanen. diſc. ſeq.

12 Quamvis autem hæc in puncto juris ita procederent, unde ſi ea diſputari contigiſſet in plena Camera, ut mens erat ſenſus, probabiliter ſperari debuiſſet reſolutio ſuper dictarum Conſtitutionum non obſtantia, nihilominus ex prudentiſſimis motivis determinatum fuit amplecti quandam ſpecialitatem ab eiſdem Cameralibus oblatam, ut ea licentia, quæ ad ſex menſes aliis forenſibus concedi ſolet, haberetur ad plures annos, intra quos, ſtante dicti Marchionis infirma valetudine, probabiliter ejus vitæ finem haberet, ut eventus comprobavit, unde propterea punctus remanſit indeciſus.

FANEN. ADMISSIONIS AD CONSILIUM

PRO JOANNE FRANCISCO THOMASINO CUM MAGISTRATU CIVITATIS FANI.

Caſus diſputatus in Sacr. Conſulta, & reſolutus ut infra.

Diſponente Statuto, ut Cives allecti, ſeu aggregari teneantur infra annum acquirere in Civitate, vel territorio domum, vel prædium, An civilitas ad formam Statutorum conceſſa ſuffragetur, vel potius evaneſcat ſi dictum implementum non ſequatur in tempore, quamvis poſtea?

Pendente lite ſuper civilitate, vel munere Conſiliarii, ſi ea pendente litigans extrahatur a buſſulo, an debeat admitti ad adminiſtrationem, vel potius poſſit prohiberi?

Et aliqua de intelligentia Statuti Fanenſis ſuper capacitate, & qualitatibus eorum, qui debent aſſumi ad munus Conſiliarii, ac de ſubreptione, & nullitate indulti Apoſtolici ſuper dicto munere, ſeu loco Conſiliarii, & quibus competat jus opponendi de hoc defectu?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Debitores Civitatis, vel alias cum ea litem habentes admitti non debent ad ejus adminiſtrationem.*
3 *Declaratur quando id procedat.*
4 *Idem habetur in militibus Hieroſolymitanis, ut debitores theſauri admitti non poſſint ad munera.*
5 *Idem in tutoribus, & curatoribus pupilli, ejus curam habentibus, quod declaratur quando id procedat.*
6 *Declaratur concluſio, de qua num. 4. ſupra militibus Hieroſolymitanis.*
7 *Poſſidenti danda eſt manutentio in jure votandi, ſeu interveniendi in Capitulo, & Congregatione, vel ſimilibus etiam lite pendente.*
8 *In ſpecie ut lite pendente ſuper civilitate, vel alia qualitate neceſſaria ad Magiſtratus, & officia Civitatis, interim poſſeſſor debeat manuteneri, & non poſſit impediri.*
9 *Civilitas conceſſa ſub conditione, vel onere ædificandi domum, vel aliud faciendi intra certum tempus, an ceſſet, ſi id non impleatur? & de differentia inter conditionem, & modum.*
10 *Implementum etiam poſt tempus re integra admittitur.*
11 *De intelligentia Statuti Fanen. ſuper habilitate ad munus Conſiliarii, & an qualitas originaria copulative requiratur cum habitatione 25. annorum, vel ſufficiat alternativa?*
12 *De materia ſubreptionis, vel obreptionis gratia, aut defectus intentionis, & quæ hos defectus excuſent, & de differentia inter gratiam exequutam, & exequendam.*
13 *Negotia gravia, & perpetua puta circa civilitatem pertinent ad totam Communitatem, vel Conſilium generale, non ad ſolum Magiſtratum.*

D I S C. XXXVIII.

Usque ab anno 1637. Jo. Franciſcus Thomaſinus Oppidi 1
S. Conſtantii per Civitatem Fani, ejuſque plenum Conſilium admiſſus fuit ad prædictæ Civitatis civilitatem, atque in verum Civem allectus, ſervatis tamen ſervandis ad formam ſtatutorum, inter quæ illud cavetur, ut Cives de novo allecti teneantur infra annum acquirere domum in Civitate, vel aliquam poſſeſſionem in territorio, quod tamen infra annum ſequutum non fuit, ſed poſt plures annos domum, aliaque bona quæſivit, cumque per eadem ſtatuta diſponatur, ad munera Conſiliarii ejuſdem Civitatis aſſumi non poſſe minores 25. annorum, ac etiam non niſi eos qui haberent originem paternam, & propriam acquiſitam per habitationem 25. annorum. Iſto autem requiſito careret dictus Jo. Franciſcus, cui opportunitas aſſiſtebat obtinendi ex gratia Apoſtolica, & per viam extraordinariam hoc adeo honorificum munus, ex eo quod haberet ejus filium in ſervitio Cardinalis Chiſii Nepotis Alexandri VII. tunc Regnantis, hinc proinde de anno 1664. per litteras Apoſtolicas in forma brevis obtinuit conceſſionem loci in Conſilio pro ſe, & dicto ejus filio, cum ſpeciali diſpenſatione dicto defectui habitationis per annos 25. & cum generali derogatione quibuſcumque Statutis, reformationibus, & diſpoſitionibus in contrarium non obſtantibus, etiamſi ſpecificam, ac individuam mentionem requirerent, quæ litteræ executioni, quamvis ut ſupponitur cum quadam proteſtatione, demandatæ fuerunt, unde propterea idem Jo. Franciſcus in Conſilio intervenit, aliaque plurium annorum ſpatio geſſit, quæ per alios Conſiliarios geſta fuerunt, vel geri conſueverunt, ac etiam extractus fuit ad munus Magiſtratus, quod de facto exercuit, circa vero annum 1668. ſub nomine Magiſtratus dictæ Civitatis conſtitui

ex

ex Conſalonerio, & Prioribus habitus fuit recurſus ad S. Conſultam, atque allegando nullitatem dictæ Apoſtolicæ conceſſionis tanquam ſubreptitiæ inſtatum fuit dictum Jo. Franciſcum deleri de numero Conſiliariorum, eique inhiberi, ne in eo munere amplius ſe ingereret, atque pendente tempore neceſſario ad habendas a Gubernatore informationes per Sac. Conſultam deſideratas, & priuſquam cauſa formiter proponeretur, caſus dedit, quod idem Jo. Franciſcus extractus fuit unus ex Prioribus Magiſtratus, unde propterea ſuper duobus aſſumpta fuit diſputatio, ſuper hoc ſcilicet incidenti, an lite pendente deberet admitti ad dictum munus de Magiſtratu, illudque exercere, ac etiam ſuper negotio principali, & propoſita cauſa de menſe Aprilis 1669. prodiit reſolutio ſuper ſolo incidenti adminiſtrandi necne dictum munus, ut ſcilicet ſi oppoſitio eſſet per ſolum Magiſtratum particularem, illa non admitteretur, ſed manuteneretur in exercitio proxime imminentis bimeſtris, ſi vero eſſet totius Civitatis, ſeu Conſilii generalis tunc ſuperſederetur.

In hac igitur diſputatione, ut dictum eſt, duæ fuerunt inſpectiones, una ſuper dicto incidenti poſſeſſorii lite pendente tam in munere Conſiliarii, aliiſque civilitatis Præeminentiis, quam in exercitio muneris Prioris, ſeu de Magiſtratu, & altera in bono jure in petitorio, ſeu negotio principali.

2 Quatenus pertinet ad primam, Oppoſitores principale fundamentum conſtituebant in generali diſpoſitione text. *in l. reſcripto, §. debitores, ff. de muner. & oneribus, & in l. 1. C. de debitoribus Civitatis lib. 11.* ubi diſponitur debitores Civitatis ad ejus adminiſtrationem admittendos non eſſe, allegando etiam *dec. 149. n. 1. p. 5. rec.* & magis in ſpecie *Bullam boni Regiminis, §. 16.* ubi pariter diſponitur debitores, ſeu alios intereſſe habentes cum Communitate ad Magiſtratum non admitti, atque hinc inferebant poſſeſſionem non ſuffragari, cum illa etiam poſita, quinimmo ubi etiam ageretur de Cive, ſeu Conſiliario originario, & cum quo ſuper civilitate, vel munere Conſiliarii nulla adeſſet controverſia, vel difficultas, adhuc dicta qualitas litis cum Communitate deberet eum repellere, ſeu impedire.

3 Contrarium dicebam eſſe probabilius, etiam cum ſenſu veritatis, quoniam allegata jura, ac etiam *Bulla boni regiminis* percutiunt caſum debitoris Civitatis, ſeu obligati ad ratiocinia, vel aliud burſale intereſſe habentis, quod juſte ſtatutum eſt ex duplici ratione, una ſcil. ne ita tempore ſuæ adminiſtrationis ſuum debitum ſuffocet, eoque non ſoluto curet liberationem, ſeu aliam Communitati præjudicialem proviſionem reportet, & altera, ut Adminiſtratores metu iſtius inhabilitationis prompte, & fideliter ſuæ adminiſtrationis rationes reddant, ac reliquatum ſolvant, ſeu alias abſtineant a ponendo in eorum manibus bona Com-

4 munitatis, ejuſque debitores effici, ob quam rationem ita prudenter ſtatutum eſt etiam in Sac. Religione Hieroſolymitana, cum debitores Theſauri, ſeu communis Ærarii, vel alias ad ratiocinia obligati, concurrere non poſſint ad Commendas, & Dignitates, vel officia Religionis *ex deduct. d. dec. 149. par. 5. rec. dec. 26. & 156. par. 7. & frequenter.* Secus autem ubi lis eſt ſuper ipſo ſtatu Perſonæ, nam alias eſſet in libito æmulorum civium aliquem donec vivit, inhabilitare, ita movendo litem in petitorio per plures annos veriſimiliter duraturam, atque deſtructa remaneret juris regula, de qua infra, quod in hujuſmodi, & ſimilibus juribus lite pendente debet quis manuteneri.

5 Quod a ſimili probabam cum iis, quæ in jure habemus in tutoribus, & curatoribus, aliiſque legalibus Adminiſtratoribus ad illud munus non admittendis, ſi ſunt debitores, vel creditores pupilli, aut alias cum eo litem, vel intereſſe habent, ſed ſi ſunt jam admiſſi, & poſſident, ac pendente poſſeſſione excitatur ſub nomine pupilli per contutores, aut conjunctos aliqua lis, & tunc aut illa eſt ſuper male adminiſtratione, & dubitatur in jure, an interim adminiſtratio ſibi interdicenda ſit, & ſic impediendus effectus ſuæ poſſeſſionis, quod ex probabiliori ſententia remiſſum videtur Judicis prudentis arbitrio ex ſingulorum caſuum particularibus circumſtantiis regulando, ac non de facili interponendo pro ſuſpenſione, quoties adſunt contutores, ſine quibus ipſe nihil explicare poteſt, ſive eis non extantibus, dando unum, vel plures adjunctos, ex deductis per Franch. *dec. 404.* Menoch. *de arbitrar. caſu 196. & alios*, ſecus autem ſi lis eſſet ſuper qualitate perſonali, puta, quod prætenderetur eum non eſſe legitime conjunctum, ac ceſſare illam qualitatem, ob quam tutela ſibi delata, & demandata fuit, nam tunc lis vere, & proprie non eſt cum pupillo, cujus nihil intereſt ab uno, vel ab alio adminiſtrari, quoties non concurrit dictum objectum ſortunæ ejus intereſſe, ſed potius eſt cum oppoſitoribus ad idem munus aſpirantibus, ideoque in jure cautum non eſt ob hujuſmodi excitatam litem interdicendam eſſe adminiſtrationem, & idem juridice dici poteſt, & forum praxis docet in proxime innuato exemplo Religionis Hieroſolymitanæ, quod ubi quis non eſſet debitor Religionis, vel ad ratiocinia obligatus, ſed ſibi objiceretur ab æmulis, vel concurrentibus, quod non haberet legitimas qualitates neceſſarias ad exercenda munera Religionis, ſive ad obtinendas 6
ejus Dignitates, quia nempe non bene ſuſcepiſſet habitum, vel non bene feciſſet caravanas, aut reſidentiam cum ſimilibus, non debet iſta lis impedire manutentionem in poſſeſſione, in qua ille reperitur, & ſic magna differentia eſt, ubi inhabilitas proveniat ex intereſſe burſali, quod directe habeatur cum ipſa Perſona, cujus adminiſtratio habenda eſt, & ubi proveniat ex qualitate perſonali, circa quam per æmulos, vel concurrentes lis moveri dicitur, atque iſte eſt caſus omiſſus a Bulla, quæ in verbis ſolum loquitur de debitoribus, vel obligatis ad ratiocinia, ut in ſimili advertit Cohell. *ad conſt. Bull. ca. cap. 44. n. 30.*

Ceſſante autem hoc objecto, plenum remanebat, quod 7
cum hic eſſet jam in poſſeſſione tam civilitatis quam muneris Conſiliarii, ac etiam exercitii muneris Magiſtratus, & de facto eſſet imburſulatus, & ſic pariter conſtitutus in quaſi poſſeſſione futuræ adminiſtrationis ab extractione reſultare debentis, debebat in ea manuteneri, non ſolum ex regula generali tradita per Poſt. *de manut. obſerv. 10. n. 37. cum ſeq.* & per Rotam *in Oritana voti, dom. 8. part. 5. ſeu alias 201.* apud eund. Poſt. *cum plurib. Concord.* agentibus de jure interveniendi in Capitulo, vel in Congregatione, &c.

Sed magis ſpecialiter, & ad rem ex iis, quæ cæteris diligenter, & elaborate collectis firmantur in individuo per Fab. de Ann. *conſ. 94. n. 1. cum plurib. ſequ.* ubi ponendo caſum in ſpecie illius, qui fuerat in poſſeſſione muneris Civitatis ante motam litem, & deinde fuerat imburſulatus pro futura extractione, quod lis ei mota ſuper nobilitate, vel civilitate, aut defectu requiſitorum Statuti non debeat impedire ejus extractionem, & adminiſtrationem, quoniam burſula, ſeu matricula conſtituit in quaſi poſſeſſione, ex collectis per Menoch. *lib. 2. præſumpt. 76.* ac diligenter per eundem Fab. de Ann. qui plures ſtatuum refert, deducendo *num. 7. cum ſeq.* diſtinctionem in has materia traditam per Fel. quod aut quis principaliter petit ſe declarari civem, vel nobilem, ac admitti ab burſulum, ſeu gubernium Civitatis, & tunc ſub quæſtione eſt, an ſi pendente hac lite eligatur, vel extrahatur, interdici debeat necne adminiſtratio? referendo opiniones hinc inde, & inclinando in illam, quæ electo adſiſtit ex auctoritate Gutterez, & deciſionis relatæ per Ottalorum, aut vero agitur de illo, qui jam alias fuit de Magiſtratu, ſeu gubernio, ac etiam imburſulatus fuerat ante motam litem, & tunc omnino certum, & conſtans dicit, ut id præſtare non debeat impedimentum, atque ita num. fin. refert deciſum per S. Conſilium. Et de conſimili deciſione, in caſu tamen oppoſito habetur apud Fontanell. *de pactis clauſ. 7. gloſſ. 3. par. 10. n. 43.* Ideoque ſive oppoſitio eſſet per ſolum Magiſtratum particularem, ſive per Conſilium generale, ac totam Civitatem, Mihi videbatur, quod de juſtitia hæc lis præſtare non deberet impedimentum, cum dicta diſtinctio per Me originaliter excitata in puncto principali oppoſitionis adverſus gratiam Apoſtolicam percuteret punctum principalem petitorii, & an oppoſitores deberent audiri necne, ut infra.

Quo vero ad alteram inſpectionem, ſeu punctum principalem, duo erant objecta conſideratione digna, cum reliqua continerent levitates diſcuſſione indignas. Primo quod Pontifex præſuppoſuiſſet dictum inſtitatum eſſe Civem, atque cum præſuppoſito civilitatis voluiſſe ſolum exercere ejus ſupremam poteſtatem ſuper duobus. Primo ſcilicet ſuper diſpenſatione habitationis per ſpatium 25. annorum requiſitæ per ſtatutum, & ſecundo ſuper collatione illius muneris, ad quod per electionem ab ipſa Civitate, vel conſilium Cives aſſumi debent, & ſic noluiſſe gratiam facere ſuper qualitate civilitatis in genere, quam præſuppoſuit, & quo præſuppoſito ceſſante dicebant gratiam corruere ex defectu intentionis.

Quod autem præfatus Thomaſinus non eſſet civis, non obſtante civilitate ſibi tradita de anno 1637. deducebant ex eo, quod illa fuiſſet conditionalis ad formam ſtatutorum diſponentium, ut hujuſmodi Cives allecti tenerentur infra annum a die electionis acquirere domum in Civitate, vel aliquam poſſeſſionem in territorio, unde cum id adimpletum non eſſet, ita dicebant dictam civilitatem evaniſſe;

ve-

Digitized by Google

Verum iſtud erat leve objectum, quoniam hoc implementum a ſtatuto non adjicitur a parte antea, & tanquam conditio ſuſpenſiva impediens juris, vel emolumenti acquiſitionem, ſed adjicitur a parte poſtea, & tanquam modus, quo caſu implementum non ſequutum in tempore, quoties non adeſt expreſſum pactum reſolutivum, non cauſat privationem, ſeu amiſſionem juris quæſiti, ſed ſolum, vel ſuſpendit
9 aliquos ejus effectus, & utilitates, vel jus præbet eum monendi cum præfixione termini, ac ſubſequuta privatione, quatenus non adimpleat, juxta communem ac receptum diſtinctionem, quam habemus inter modum, & conditionem, ex plene deductis præſertim *in Neapolitana hæreditatis, ſub tit. de fideicommiſſis*, & in aliis frequenter, cum ſit certum ac receptum principium, & in individuo onerit injuncti conſtruendi, vel acquirendi domum admiſſio ad civilitatem, aut aliud adimplendi, quod ſi ſtatuto tempore non adimpleat, ſed poſtea, non amittat civilitatem, ſed ſolum id ſuſpendat aliquos ejus effectus, habetur apud Menoch. *conſ.* 171. *n.* 10. *& conſ.* 132. *n.* 19. Gratian. *diſcept.* 124. *n.* 11. Adden. ad Baratt. *dec.* 811. *n.* 11. & habemus generaliter in tot ſimilibus, quoniam licet admiſſis ad Religionem Hieroſolymitanam, ut gaudeant antianitate, aliiſque Præeminentiis per ſtabilimenta injungatur onus faciendi caravanas, ſeu alia adimplendi infra certum tempus, ſi infra illud id non ſequatur, non exinde reſultat, quod ille deſinat eſſe miles, ſed ſolum ſuſpenditur, quod non currat antianitas initianda ex tempore implementi, idemque in proviſis de Canonicatibus, vel Dignitatibus, qui ad formam ſtatutorum debent aliquid adimplere, quia ſi non adimpleant in tempora, non per hoc deſinunt eſſe Canonici, ſed ſolum carebant aliquibus emolumentis cum ſimilibus.

10 Quod abſque difficultate procedere dicebam, quando implementum jam ſubſequutum eſt, quamvis poſt tempus præfinitum, ſed re integra, & non contradicente eo, cui adimplendum erat, nam tunc adimplementum poſt terminum ſufficit, juxta tex. *in l. ſi ita quis, §. Seja, ff. de verb. oblig.* Bart. Angel. Jaſ. & cæteri *in l. Inſulam, ff. de verbor. obligat.* benè Rovit. *dec.* 53. *num.* 10. Manric. *dec.* 170. per totum, Burat. *dec.* 569. *n.* 4. Adden. *ad eum dec.* 571. *nu.* 5. *&* 6. Et hic erat caſus.

11 Alterum erat objectum deductum ex eodem ſtatuto diſponente ad iſtud Conſiliarii munus non aſſumi niſi cives de origine parentum, & propria, & de propria per habitationem 25. annorum cum ejus familia, ideoque oppoſitores dicebant copulative per ſtatutum requiri utramque qualitatem originis, & habitationis per annos 25. Papa vero huic ſecundo requiſito diſpenſaverat, non autem primo, exinde inferentes ad generales receptas propoſitiones quod ubi duo obſtant, remotio unius non ſuffragatur quoad alterum, atque diſpenſatio ſtricte ad ejus præciſos limites tanquam exorbitans operativa extendenda non eſt ad ea, de quibus non agit, Geminian. *conſ.* 33. *n.* 8. & cæteri per Gonzal. *ad Regul.* 8. *gloſ.* 13. *n.* 97. Greg. *dec.* 87. *&* 109. *utrobique n.* 6. Add. *ad eum, d. dec.* 87. *n.* 16. *& ſeq.*

12 Ita etiam inferendo ad vitium ſubreptionis, vel obreptionis ac defectum intentionis, quia ſi hæc ſtatutaria diſpoſitio etiam narrata fuiſſet, id retraxiſſet Papam, vel eum difficiliorem reddidiſſet, quod eſt ſubreptionis fundamentum.

Verum, cum ſenſu etiam veritatis, dicebam hoc objectum nullius eſſe momenti, quoniam in vero ſtatuti ſenſu, germanoque intellectu, dictæ qualitates non copulative, ſed alternative deſiderantur, ut ſcilicet unam ex eis concurrens habere debebat, cum quælibet ſufficiat ad veram civilitatem, civis enim originarius dicitur ille, qui naſcitur in loco, quamvis ejus pater in eodem loco natus non ſit, ac etiam ille qui licet non ſit natus in loco, habet tamen patrem ibi natum, cum ſola quæſtio ſit circa originem mediatam avi, ac verus etiam civis quoad munera, & favores Civitatis dicitur domiciliarius, qui legitimum domicilium ad tramites juris jam contraxit, ſed quoniam controverſum eſt in jure, quando domicilium dicatur tale, quod hunc effectum producat, præſertim circa ſpatium temporis, ex iis, quæ in hac materia habentur deducta *in Rheggien. conſortii, ſub tit. de Canonicis, & Capitulo, & alibi*, idcirco ſtatutum ad hujuſmodi dubietates dirimendas tempus habitationis præſcribere voluit etiam longum, & a jure exorbitans, adjecta etiam qualitate habitationis cum familia, ut ita verus, & indubitatus Civis effectus dicatur; ad excludendum modicum, & accidentale domicilium; nil obſtante, quod omnes dictæ qualitates copulet cum dictione *Et*, in qua per oppoſitores fundamentum conſtituebatur, quoniam licet regularis, ac propria hujus dictionis natura ſit copulare, illaque copulativa dicatur, attamen ratione ſubjectæ materiæ, ob abſurda ſcilicet, & inconvenientia alias reſultantia, ſive ob veriſimilem voluntatem, &c. receptum eſt illam ſtare poſſe alternative, atque reſolvi in dictionem alternativam *Vel*, quæ verificatione unius ex pluribus alternatis contentatur, juxta celebrem deciſionem Franchis ſæpius a Rota canonizatam, ut in ſua materia *ſub tit. de fideic.* præſertim *in Peruſina fideicommiſſi de Corradis*, ut teſtatore alium filio ſubſtituente, ſub duplici conditione copulata cum dictione, *& ſi ſine filiis, & ab inteſtato deceſſerit*, iſta dictio reſolvatur in alternativam *Vel*, ut ſufficiat unam deficere, & de eadem impropriatione in actibus inter vivos, ut dictio, *&*, reſolvatur in *Vel*, habetur actum *in Romana pecuniaria de Comit. ſub tit. de credito*, ac in deciſionibus in ea cauſa editis 1. *Aprilis* 1661. *&* 23. *Januarii* 1662. *coram Bourlemont*, cum aliis generaliter collectis per Barboſ. *diction.* 110. *n.* 28. *&* 37.

Abſurda vero, ſeu inconvenientia reſultantia ex dicta copulatione obſervebam eſſe evidentia, & repugnantia tam ſenſui, quam litteræ ſtatuti, primo quia idem ſtatutum ad capacitatem hujus muneris contentatur ætate naturali annorum 25. quod implicat cum requiſito habitationis cum propria familia, dum ita ſupponitur, ut habitatur ſit caput familiæ tanquam propriam familiam ibi habens, quod verificabile non eſt durante infantili, & pupillari, quinimmo vix durante minori ætate, ut clare ad ſenſum, ſecundo quia antiquiſſimus, ac verus civis, & nobilis originarius excluſus remaneret ab hoc munere, ſi, ut frequenter contingit, in viris natalibus, divitiis, vel litteris, aut armis magis qualificatis, & conſpicuis, in eo non verificaretur continua habitatio per ſpatium 25. annorum, & ſic viri magis experti & qualificati, tales ſupra alios affecti per ſtudium in Romana Curia, ſeu moram in bello, aut aliis Principum aulis remanerent incapaces, quo nil abſurdius, & tertio quod etiam cives veri, & originarii per propriam nativitatem, & ſucceſſivum longiſſimum, & continuum domicilium adhuc eſſent incapaces, eo quia pater in eodem loco natus non eſſet.

Omnem difficultatem removente ſubſequuta obſervantia, quæ in quibuſcumque actibus eſt optima interpres, ut in ſpecie ſtatutorum advertitur *dec.* 59. *n.* 13. *& ſeq. p.* 10. *rec. Cæſarauguſtana portionum* 16. *Junii* 1659. cor. Albergato, & frequenter, cum habentes unam ex dictis qualitatibus paſſim ad hæc munera admiſſi fuerint.

Præterea dicebam, quod hæc materia ſubreptionis, vel obreptionis, aut defectus intentionis dicitur potius facti quam juris, utpote metienda ex conjecturis, & adminiculis, aliiſque facti circumſtantiis, & ex quibus deſumenda eſt veriſimilis Principis concedentis voluntas, & an taciturnitas, vel reſpective expreſſio illarum circumſtantiarum, ex quibus hic defectus deducitur, veriſimiliter retraxiſſet, ſeu difficiliorem reddidiſſet concedentem necne. Ideoque dicitur materia arbitraria, ex deductis per Gregor. & Adden. *deciſ.* 150. *num.* 4. 10. *&* 11. Merlin. *dec.* 243. *n.* 8. *&* 9. *dec.* 83. *nu. finali, p.* 7. *rec. & frequenter*, atque ſolam genericam cogitationem, ſeu virtualem, ac veriſimilem, aut per æquipollens ad id ſufficere advertitur *dec.* 101. *num.* 20. *&* 21. *part.* 5. *rec. plene dec.* 107. *nu.* 25. *par.* 10. *& ſæpius*, ad quam veriſimilem voluntatem deſumendam multum attenditur qualitas perſonæ, cui gratia conceſſa eſt, an ſcilicet ſit Principi cognitus, & dilectus, itaut non obſtante, quod tacita, vel expreſſa fuiſſet altera qualitas, adhuc fuiſſet conceſſurus, ut cæteris collectis advertitur *deciſ.* 12. *nu.* 41. *&* 464. *num.* 14. *p.* 5. *rec. Romana Beneficiatus S. Petri* 14. *Maji* 1655. coram Bevilaqua, & in aliis pluries, prout adverti ſolet ad amplitudinem verborum, cum quibus obſtantiarum derogatoria concepta eſt, ut advertitur *dec.* 506. *n.* 5. *par.* 1. *rec. & dicta deciſ.* 101. *num.* 22. *part.* 5.

Hæc autem omnia concurrebant, quoniam derogatoria concepta erat per verba ampla, & effrænata, ibi, *quibuſvis reformationibus in contrarium, aliiſque diſpoſitionibus etiam juramento &c. ac ſpecificam, & individuam mentionem requirentibus &c.* Atque gratia conceſſa fuerat intuitu filii ejuſdem Joannis Franciſci actualis, & grati familiaris Cardinalis Nepotis, ut ſupra.

Item in hac materia ponderabam, pro regulando dicto arbitrio, in quo illa tota repoſita eſt, magnam eſſe differentiam inter caſum, in quo agatur de hac inſpectione ſuper gratia adhuc non executa, ad effectum judicandi, an ſit exequenda necne, & caſum converſum, in quo illa jam exequuta, ſuumque effectum ſortita cum ſubſequuta poſſeſſione, agatur de illius formali retractatione, primo enim caſu prius ipſi gratiato quam actori petenti gratiæ executionem incumbit onus juſtificandi gratiam, itaut oppoſitoribus gerentibus partes

rei,

Digitized by Google

rei, ſufficiat vincere per non jus, atque per denegationem executionis nulla poſitiva injuria, vel notabile dedecus reſultare dicitur, cum ſufficiat id explicari per actum tacitum negativum, ſeu abſtentivum; ſecus autem in caſu converſo, in quo præſumptio aſt pro gratia jam exequuta & effectuata, ideoque oppoſitores gerendo partes actoris gravantur onere plene & concludenter probandi illum defectum, quem allegant pro fundamento intentionis, ac etiam quia Judex facere debet actum poſitivum formalis retractationis, ex qua reſultat injuria poſitiva & dedecus, ideoque magis circumſpecte procedendum eſt ob axioma, *quod turpius ejicitur, quam non admittitur hoſpes*, quo etiam legiſtæ utuntur, ut per Alex. *conſ.* 13. *num.* 7. *lib.* 7. Surd. *con.* 64. n. 7. Ponderando etiam deducta *in Calaguritana beneficiorum de Bilbao* coram Bichio, *deciſ.* 25. & 29. poſt Zaffium *de legitim. proceſſu*, de qua in ſua materia *ſub tit. de Beneficiis*, circa differentiam notabilem, quæ in jure conſideratur inter caſum, in quo agatur de privando aliquem beneficio, ſeu jure aſſequuto, & alterum, in quo agatur de repellendo a beneficio aſſequendo, ut in hoc ſecundo ſufficiat ſola diffamatio, ſeu levis probatio, in altero autem deſideretur probatio perfecta & concludens.

13 Damnum ponderabam, & Sacra Conſulta ut ſupra probabilem cenſuit ponderationem, quod circa hanc oppoſitionem exaudiendus non eſſet ſolus Magiſtratus particularis conſtitutus ex Confalonerio & Prioribus, tum ex prudentiali motivo, ut id ex privata æmulatione unius, vel duorum reſultare poſſit, ut frequens experientia docet, tum etiam ex motivo legali, quod ad Magiſtratum particularem pertinet agere ſolum concernentia currentem & ordinariam adminiſtrationem Civitatis, alia vero graviora negotia perpetuitatem præſeferentia pertinent ad totam Civitatem, totumque Populum, vel ſaltem ad Conſilium generale, per quod totus Populus repræſentatur, *ad text. in l. finali, Cod. de vendit. rerum Civitatis, lib.* 11. ubi communiter DD. de quibus Menoch. *conſ.* 80. *numer.* 22. & *ſeqq.*, Cacheran. *deciſ.* 39. Rot. *deciſ.* 39. *dec.* 447. *part.* 5. *rec.* apud Ceſtum *dec.* 383. & *ſequentibus*. Ac etiam quia unumquodque diſſolvendum eſt eodem vinculo, quo eſt ligatum, ideoque cum civilitas de anno 1637. per totum Populum, ſeu Conſilium generale conceſſa fuiſſet, unde quidam quaſi contractus ita initus fuit, idemque ſequutum eſſet in executione dictæ Gratiæ, & admiſſione ad burſulum, idcirco totius Civitatis conſenſus in hoc diſtractu neceſſarius erat, quamvis eo etiam accedente, niſi aliæ ignotæ accedant facti circumſtantiæ, adhuc in hoc ſtatu Mihi improbabilis videretur oppoſitio.

Occaſione autem diſputandi punctum poſſeſſorii, de quo principaliter actum fuit, illudque ſub die 17. Maji 1669. pro Thomaſino reſolutum, ipſum quoque negotium principale implicite deciſum fuiſſe videtur, quoniam ex præmiſſis Sacra Conſulta credidit oppoſitam ſubreptionem non adeſſe, quatenus vero pertinet ad punctum poſſeſſorii advertebam ut ſupra quod diſtinctio cum qua in prima propoſitione proceſſum erat, an oppoſitio eſſet totius Civitatis, vel aliquorum de Conſilio, ſeu Magiſtratu nil faceret ad rem, quoniam aut oppoſitio habebat ſubſtantiam, aut non, ſi habebat, cum hæc ſit actio popularis, in qua quilibet dici poteſt intereſſatus, neceſſarium non erat ut tota Civitas eſſet in cauſa, & ſi habebat, nil referebat totam Civitatem opponi, cum ipſa, gerendo partes collitigantis, tollere non poſſit poſſeſſionem collitiganti competentem, ejuſque effectus, juxta caſum de quo *in d. conſ.* 94 Fab. de Anna, ubi erat totius Civitatis, vel loci oppoſitio, ideoque inſpectis terminis juris communis, dicta diſtinctione neglecta, certum videbatur jus hujus partis in poſſeſſorio, & ne impediri poſſet in exercitio Magiſtratus.

Non negabantur hæc per Oppoſitores, quando ſecluſa dicta *Clementina Conſtitutione* cum dictis terminis tantum procedendum eſſet, ſed inſiſtebatur in hac lege particulari, per quam cum effrænatis, ac amplis verbis inhabilitantur nedum debitores, vel ad ratiocinia obligati, ſed etiam quamcumque litem, vel controverſiam habentes, atque ad hoc reſtringebatur difficultas, pro cujus ſolutione obſervabam dictam Conſtitutionem, §. 16. tres continere partes, unam, in qua inhabilitantur uſurpatores, occupatores, & detentores bonorum Communitatis, alteram, in qua inhabilitantur ejuſdem Communitatis debitores, ſeu alias obligati ad reddendas rationes geſtæ adminiſtrationis, donec ſolutio, vel redditio rationum ſequuta ſit, & neutra ex his adaptabatur ad caſum, tertiam demum generalem, in qua Oppoſitores fundamentum conſtituebant, inhabilitativam eorum qui quaſcumque lites, & controverſias contra ipſam Communitatem haberent.

Iſtam vero, etiam cum ſenſu veritatis, dicebam intelligendam eſſe de illis litibus, in quibus Communitas gerendo formalem Perſonam collitigantis, contenderet de damno, vel reſpective commodo ex victoria, vel ſuccumbentia reſultante, quod percuteret peculium, ſeu aliud intereſſe ipſius corporis Communitatis, complexivum totius populi, omniumque ejus ordinum, & ſic tam nobilium, quam popularium, & comitatenſium, ut comprobare videntur illa verba perſonalia *contra ipſas Communitates*, denotantia, quod lis percuteret totum ipſum corpus politicum, ſeu totam Univerſitatem, quod ad præſentem controverſiam adaptari non poterat, dum lis nullum percutiebat intereſſe ipſius Communitatis, cujus nulla utilitas reſultabat ſi gratia declararetur ſubreptitia, nullumque damnum poſitivum, vel diminutio patrimonii, ſi declararetur valida, ſed vere & proprie erat cum illis civibus, qui habentes neceſſarias qualitates aſpirabant ad locum Conſiliarii per hoc Indultum occupatum, vel cum aliis imburſulatis, qui extrahi ſperabant in locum extracti, qui eſſet inhabilis, aut ad ſummum cum ſolo ordine illorum nobilium, ſeu civium qualificatorum, ex quo conſtituitur Conſilium, dando in hoc idem ſupra inſinuatum exemplum tutoris, quia ſi litem, vel intereſſe habet cum ipſo pupillo, cujus utilitatem, vel damnum, bonus, vel malus litis eventus cauſare poteſt, recte intrat inhabilitatio, ſed ſi lis moveatur per illos de parentela, quibus alias tutela deferenda eſſet, quatenus tutor ob aliquem perſonalem defectum, ſive ob ceſſantem in eo parentelam removeri deberet, tunc dici non poſſet, quod lis eſſet cum ipſo pupillo, & hic videbatur caſus.

Ponderando etiam a ſimili terminos *text. in l. æde*, *C. locati* de facultate competente alicui expellendi conductorem pro uſu proprio, quod illa competit, quando uſus proprii neceſſitas ſuperveniat inopinato poſt locationis contractum, ſecus autem ſi illa de tempore contractus vigebat, vel prævideri poterat, ſive ea quæ habemus de facultate competente debitori compenſandi cum credito ſibi ſuperveniente adverſus proprium creditorem, quod non intrat pro illo credito, quod jam ſibi competebat, ac præexiſtebat de tempore contracti debiti cum ſimilibus, quæ recte ad caſum adaptari poterant, cum hæc opponendi cauſa de tempore, quo facta fuit imburſulatio, jam præexiſteret, ideoque cum eadem *Clementina Conſtitutio*, nedum inhabilitet litigantes, ſeu aliud intereſſa habentes, ut ſupra, ſed etiam gravibus pœnis afficiat eos eligentes, vel admittentes, atque Oppoſitores allegarent pendentiam litis uſque ab initio executionis Indulti per oppoſitiones, & proteſtationes, hinc reſultare dicebam quod ipſi ita allegarent propriam turpitudinem, propriumque delictum, dum collitigantem non ſolum admiſerunt ad Magiſtratum in alio burſulo, quando forte juſtam excuſationis cauſam habebant, quod ſcilicet adhuc duraret illa reverentia, ob quam ipſum Indultum executioni demandatum fuerat, ſed admiſerunt ad iſtud ultimum burſulum de tempore quo iſta cauſa ceſſaverat, cum ex bene deductis apud Fab. de Ann. *conſ.* 94. jus imburſulati non conſiſtat in extractione, quæ eſt effectus caſus, & fortunæ, ſed conſiſtat in ipſa imburſulatione, quando de Magiſtratu effici dicitur in ſubſtantia, ſeu habitu, dilato ſolum effectu, ſeu executione in tempus extractionis.

Et nihilominus dicebam ſufficere ex his reddi probabiliter dubium, an Conſtitutio prædicta capiat caſum necne? Tum quia in caſu dubio lex nova particularis interpretanda eſt ad limites juris communis, a quo paſſivam recipit interpretationem. Tum etiam quia id ſufficit, ut interim tanquam exceptio dubia, & altioris indaginis admitti non debeat in hoc ſummariſſimo poſſeſſorio, circa quod quotidianum in foro habemus, quod illi etiam obſtat *decretum irritans*, & clauſula *ſublata*, ex quibus poſſeſſio inficitur, ac habetur pro non poſſeſſione, & tamen ſi dubium eſt, an lex, vel diſpoſitio continens dictas clauſulas adaptetur ad caſum necne, non impeditur manutentio, ita pariter in facultativis, & ſimilibus, etiam in hoc ſummariſſimo judicio admittendis, quoniam id procedit, quando certum eſt adeſſe qualitatem inhabilitativam, ſeu reddentem poſſeſſionem non manutenibilem, multo magis ubi probabilius eſt legem non obſtare, ac etiam concurrat aſſiſtentia boni juris, ob quam facilius huic poſſeſſorio remedio locus datur, & ex qua ratione laudabilis Curiæ ſtylus eſt, etiam in hujuſmodi, vel alterius poſſeſſorii diſputatione, de bono jure ſaltem ſummatim guſtare, quamvis vulgatis, & quotidiana propoſitio ſit, quod in hoc judicio non quæritur de juſtitia, vel injuſtitia, ſed atten-

attenditur nudum factum poſſeſſionis, cum id ſit ad ipſam poſſeſſionem melius colorandam, ac facilius eam reddendam manutenibilem.

FERRARIEN.
REGIMINIS STUDIORUM PRO MAGISTRATU PARTICULARI CUM CONSILIO GENERALI CIVITATIS FERRARIÆ.

RESPONSUM.

An Conſilium generale repræſentativum totius Populi, ſeu Civitatis, cui ex legibus competat aliqua adminiſtratio, vel Præeminentia, poſſit iſtam concedere, & demandare Magiſtratui particulari, & quatenus poſſit, an ſit quandocumque revocabilis necne? Et de ejuſdem juris exercitio penes aliquos de corpore univerſali reſidente, quamvis ipſum jus habituale penes totum corpus reſideat.

SUMMARIUM.

1 *FActi ſeries.*
2 *Ratio quæſtionis.*
3 *Novitates damnabiles.*
4 *Studia adminiſtrantur per Principem.*
5 *De Præeminentiis Civitatis Ferrariæ adinſtar Bononiæ.*
6 *Ea quæ reſident penes Magiſtratum particularem dicuntur exiſtere actu, & in exercitio, habitu vero exiſtunt penes totam Civitatem.*
7 *Dantur exempla juriſpatronatus, feudi, juris conferendi, & ſimilium.*
8 *De ratione, ob quam adminiſtratio debet eſſe penes paucos.*
9 *De utroque Conſilio generali, & particulari.*
10 *Quod electio Adminiſtratorum, ac etiam explicatio graviorum negotiorum pertineat ad totam Civitatem, totumque Populum, & de conſuetudine, quod prædeceſſores eligant ſucceſſores.*
11 *De poteſtate Capituli Sede vacante ut eam exercere debeat per unum.*
12 *An facultas per Conſilium generale demandata Magiſtratui ſit revocabilis, & affirmativa?*
13 *Quando conſtat de titulo infecto, vel revocabili, tunc poſſeſſio quantumvis longa non ſuffragatur.*
14 *De ratione, ob quam facultas, de qua num. 12. non eſt revocabilis.*
15 *Quod Adminiſtratores prædeceſſores non poſſint ſibi eligere ſucceſſores.*

DISC. XXXIX.

1 POſt devolutionem Civitatis, ac Status Ferrariæ ad Sedem Apoſtolicam, *Clemens VIII.* ſub cujus Pontificatu illa effectum ſortita eſt, præfatam adiens Civitatem, de anno 1599. ultra multa privilegia, & Præeminentias quas illi ſatis liberaliter conceſſit, præſcripſit etiam formam, ſeu modum, quo mediante regi deberet ejuſdem Civitatis Communitas, cum Conſilio ſcilicet generali centum Virorum, unde *Magnum*, ſeu *Centumvirale* nuncupatur, totius Populi repræſentativo, & cum Magiſtratu particulari habente actualem adminiſtrationem juxta communem uſum omnium fere Italiæ, præſertim vero Status Eccleſiaſtici Civitatum, ut patet *ex diſc. præc. & diſc. 30. & 31. ac aliis, hoc eodem tit.* Cumque in eadem Civitate adeſſet Academia, ſeu publica Univerſitas ſtudiorum, hinc inter alias leges tunc pro dictæ Civitatis adminiſtratione editas, fuit illa, ut ſtudiorum regimen, cum electione lectorum, ac aſſignatione, diſtributione, & augmento ſtipendiorum, cum aliis ad idem regimen pertinentibus ſpectaret ad dictum Conſilium, de anno vero 1601. & ſic in primo triennio in quo ſtudiorum reformatio juxta leges, vel ſtylum facienda erat, idem Magnum, ſeu generale Conſilium, prævia narrativa, quod ob difficultatem convocandi ſemper ipſum Conſilium generale, aliaque inconvenientia, id non de facili practicari poterat, cum interventu, & auctoritate Cardinalis Legati, dictam facultatem tranſtulit in Magiſtratum particularem, cujus primus, ſeu caput nuncupatur *Judex Sapientum*, cui Magiſtratui adjuncti ſunt duo alii Officiales *ſtudii Reformatores* nuncupati de ipſo corpore Conſilii, & ab eodem adinſtar aliorum de Magiſtratu eligi ſoliti, ex quibus omnibus conſtituitur Congregatio, quæ *Studii* nuncupatur, atque ita pacifice ſervatum fuit continuato ſpatio annorum 67. poſt quorum decurſum excitata fuit difficultas, quod id fieri non potuerit, atque retroacta obſervantia abuſui magis referenda eſſet, ex
eo fundamento, quod præfatum Conſilium generale poteſta- 2
tem non haberet derogandi dictæ legi Pontificiæ, neque abſque cauſa neceſſitatis, vel utilitatis hanc facultatem a ſe abdicare, & in alterum transferre, vel ex diſpoſitione text. *in l. finali, C. de vendit. rerum ad Civitatem pertinentium lib. 11.* vel ex eo, quod cum hæc poteſtas per Papam ipſi Conſilio ſpecialiter delegata ſit, non poterat Delegatus ad certum negotium, ſeu certam cauſam particularem alium ſubdelegare, atque ſuper hoc in notula tranſmiſſa tota diſputatio ibi circumferri videbatur, an ſcilicet illa eſſet juriſdictio delegata particularis, vel potius conceſſio juriſdictionis ordinariæ, vel delegatio ad Univerſitatem, unde reſultaret facultas ſubdelegandi.

Super his autem ex parte dicti Magiſtratus, ſeu Congrega- 3
tionis Studii conſultus, reſpondi parum probabilem videri hujuſmodi excitatam difficultatem, tum ex generali axiomate, ut ea quæ diu ſervata ſunt, atque longam habuerunt durationem, immutari non debeant, ad communiter notata per Canoniſtas *in cap. cum conſuetudinis, de conſuetud.* & Civiliſtas *in l. rebus, ff. de conſt. Principum*, ad *text. in cap. quis neſciat, undecima diſtinctione, & c. hæc autem, 30. diſtinctione*, & advertitur præſertim ſupra *in Forolivien. diſc. 35.* ubi patet S. Conſultam cum hoc axiomate prudenter proceſſiſſe, ut obſervari deberet ſolitum, cum frequentius novitates inconvenientia parere ſoleant.

Tum etiam proxime & ſtringenter, quia revera id non im- 4
portabat abdicationem dicti juris a Conſilio, ejuſque translationem in alteram perſonam diverſam, itaut ſpeciem alienationis redoleret, ac propterea dicebam extraneos remanere, tam dictos terminos text. *in l. finali, C. de vend. rer. ad Civitatem pertinentium*, quam dictos alios terminos juriſdictionis ordinariæ, vel delegatæ, ſeu facultatis ſubdelegandi, cum enim ante devolutionem dicta Univerſitas, ſeu Academia adminiſtraretur per Ducem tanquam Principem, ſeu Magiſtratum ab eo deputari ſolitum, eo modo quo videmus in magnis, & celeberrimis Studiis Neapolitan. Patavio. & ſimilibus, atque id eſſe de rebus ad Supremum Principem ſpectantibus, ejuſque curæ incumbentibus, quæ nonniſi ejus auctoritate obtineri poſſe, plene habetur apud noſtrum eruditiſſimum Regnicolam Borellum *de præſtantia Regis Catholici, cap. 34.* & latius *cap. 40.* Unde propterea ſtante devolutione, juriſdictiones, facultates, & Præeminentiæ reſidentes penes feudatarium, de jure, aliocum expreſſo, tanquam per reverſionem ad ſuam primævam cauſam competere deberent Summo Pontifici, ſeu Cardinali Legato ibi explicanti eas partes, quas Dux ante devolutionem explicabat. Hinc
Summus Pontifex, ut huic Civitati ad immediatam Sedis 5
Apoſtolicæ ſubjectionem, & obedientiam redeunti, quo majores fieri poſſent concederet Præeminentias, illamque præſertim in omnibus exæquaret adjacenti, & forſan æmulæ Civitati Bononien. dum in omnibus, & adinſtar, eaſdem Præeminentias Oratoris apud Sedem, Auditoris Rotæ, ac Advocati Conſiſtorialis pariformiter conceſſit, inhærendo veſtigiis *Julii II.* quando dicta Bononienſis Civitas excuſſo Tyrannorum jugo ad immediatam obedientiam, & juriſdictionem Sedis Apoſtolicæ devenit, ita pariter hanc prærogativam adminiſtrandi publicam Academiam adinſtar Bononienſis concedere voluit Civitati, ne alias illa prætendi poſſet per Cardinalem Legatum, dirigendo conceſſionem in dictum Conſilium tanquam conſtitutivum, ſeu repræſentativum totius Populi, totiuſque Civitatis, non autem quod præciſe in hoc electa eſſet induſtria dicti Conſilii generalis, quodque alias dicta adminiſtratio ſequi non poſſet.

Atque in hoc Mihi videbatur conſiſtere æquivocum aſſerentium id eſſe contrarium præfatis legibus, quibus derogari non potuerit, quoniam præfatum jus, ſeu Præeminentia vere reſidet, & continuat penes ipſam Civitatem, ejuſque Conſilium tanquam Civitatis repræſentativum, abſque eo quod deſuper caderent termini alienationis, ſeu translationis. Cum
enim Magiſtratus particularis eſſet Pars, ſeu membrum ipſius 6
Conſilii generalis, ex quo ad tale munus ipſi Conſiliarii, ſeu Decuriones aſſumuntur, prout etiam, & duo Reformatores, hinc proinde id ſolum operatur, ut exercitium illius juris, quod habitu eſt penes omnes, pro faciliori, ac meliori adminiſtratione ſit penes aliquos tantum de eodem corpore, adinſtar eorum, quæ habemus in materia juriſ-

patro-

patronatus competentis alicui familiæ, ſeu generi perſonarum, quoniam illud tanquam individuum reſidet penes omnes, & quemlibet eorum inſolidum, ex plene collectis per Boſſon. Jun. *de jur. aemuſt. qib. cap.* 48. Et tamen frequenter
7 exercitium penes aliquos tantum, puta unum, duos, vel tres ſeniores, ſeu penes illum, qui primogenitus, ſeu majoraſcus, aut caput domus dicitur eſſe ſolet, ex deductis per Ciarlin. *controv.* 223. *ubi late Concordantes*, quod etiam frequenter verificatur in feudis quamvis Dignitatis, & de ſui natura individuis juxta uſum Lombardiæ, quod ipſum feudum utpote individuum penes omnes agnatos, & a lege inveſtituræ vocatos inſolidum reſidere dicitur, commoditas vero ac exercitium dividitur, ex deductis in *Mutinen. feudorum, ſub tit. de feud. diſc.* 8. ſed frequenter adminiſtratio, præſertim juriſdictionis, eſſe ſolet penes primogenitum, ſeu majorem natu, cadente ſolum quæſtione, de qua *ſub tit. de fideic. com. diſc.* 3. *cum plur. ſeq.* an major natu dicatur ille, qui talis eſt per naturam, & veritatem, ſpectata ſola prærogativa ætatis, vel potius ſpectata prærogativa lineæ.

Idemque frequenter habemus in jure conferendi beneficia competen. Capitulo, vel Collegio, quod tamen ex Statuto, vel conſuetudine explicari ſolet, vel per Canonicum Decanum, vel per Turnarium, ſeu Hebdomadarium, qui nomine totius Capituli, ſeu Collegii conferre dicitur, continuante jure penes ipſum corpus univerſale abſque aliqua abdicatione, ſeu tranſlatione, & magis frequenter praxis docet in cura animarum annexa alicui Capitulo, ſeu Collegio, aut Monaſterio, quoniam habitualiter illa reſidet penes ipſum Collegium, ſeu Capitulum, exercitium vero penes Vicarium, cum ſimilibus.

8 Et hic Mihi videbatur caſus, ita exigente ſubjecta materia, ſeu rationis identitate, ob quam exercitium dictorum jurium penes omnes habitu reſidentium reſtringitur ad unum, vel aliquos, cum enim pro recta ſtudiorum adminiſtratione indagare oporteat ſufficientiam, applicationem, & mores Lectorum, & an illi confirmandi, vel reformandi ſint, prout circa ſtipendia, an debeant augeri juxta menſuram meritorum, idque pendeat magis a ſecretis, & diligentibus informationibus, idcirco omnino congruum, immo neceſſarium videtur id a modico numero explicari, cum publicitas in Conſilio generali ex numero 100. virorum conſtituto magna inconvenientia produceret, atque res videretur impracticabilis.

9 Ad quod comprobandum deducebam determinationem Sac. Conſultæ *in Forolivien. de qua ſupra, diſc.* 31. quod quamvis poteſtas admittendi aliquem ad Conſilium in locum Conſiliarii deficientis reſideret penes Conſilium generale, ita legibus expreſſe diſponentibus, attamen facultas indagandi vitam, & mores, ac idoneitatem admittendorum reſtricta eſt ad Conſilium parvum, ſeu ſecretum, ut ibi.

Quod in ſpecie ponderabam ex eadem ratione practicari in earundem Civitatum regimine, ſiquidem de jure ele-
10 ctio Priorum, ſeu Adminiſtratorum pertinet ad totam Civitatem, totumque Populum in generali Conſilio congregatum, unde propterea reprobatur conſuetudo, ut talis facultas reſideat penes Magiſtratum particularem, quodque prædeceſſores ſibi eligant ſucceſſores, ex deductis per Franch. *dec.* 201. & Rovit. *in pragm.* 1. *de Adminiſtrat. Univerſitatum*, ubi plene diſputat, atque hanc conſuetudinem ſuſtinere conatur, prout alienationes bonorum Communitatis, aliaque graviora negotia perpetuum ſtatum, ſeu perpetuum præjudicium redolentia pariter a toto Populo congregato in Conſilio generali de jure explicari debent, & tamen fere ubique rationabilis uſus introduxit, ut hæc fiant a Conſilio ex aliquorum tantum civium numero conſtituto, ita dicto Conſilio habente ſolum exercitium illius juris, quod penes totum Populum adhuc perſeverat.

Et de juriſdictione, ac Præeminentia Capituli Cathe-
11 dralis adminiſtrandi Eccleſiam ſede vacante, quod ex ſtatuto, vel conſuetudine ejus exercitium reſidere valeat penes Archidiaconum, ſeu aliam Dignitatem privative ad ipſum Capitulum habetur *decis.* 194. apud Poſt. *de manut.* atque Sacr. Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 16. id ſtatuit pro neceſſitate, ut in unum hæc juriſdictio in exercitium transferri deberet, cum ſimilibus.

Procedebant hæc de plano in ordine ad poteſtatem dicti
12 Conſilii generalis faciendi præfatum decretum, dictamque adminiſtrationem demandandi Magiſtratui, ſeu Congregationi particulari, itaut actus dici non poſſet invalidus ex defectu poteſtatis, ut per novitatis excitatores prætendebatur. Difficultas autem reſidebat, an eidem Conſilio volenti per ſeipſum ad normam dictarum legum hoc regimen reaſſumere, dictamque demandatam poteſtatem revocare, id fieri poſſet necne, & quando non urgerent ſupradictæ rationes, ex quibus per quandam ſpeciem neceſſita- 13 tis pro recta adminiſtratione rationabiliter ita ſtatutum fuit, certum videbatur id præfato Conſilio licere, non obſtante adeo diuturna obſervantia annorum 67. Licet enim juxta generalem regulam textus *in l. omnes, & l. ſicut, Cod. de praeſcript.* 30. *vel* 40. *annorum*, omne jus præſcribatur, ac etiam ex juris Canonici diſpoſitione, ubi vehemens juris reſiſtentia non obſtat, conſuetudo, ſeu obſervantia quadragenaria, etiam in iis, quæ ſunt contra jus, attendatur, potiſſime vero ubi concurrit aliquis titulus putativus, qui in præſenti ex dicto decreto, ac etiam litteris Apoſtolicis ejuſdem Clementis VIII. de quibus infra reſultare videbatur, attamen reflectendo ad veritatem, illæ conſiderationes, quæ more Advocati, ſeu Conſulentis ad cauſæ opportunitatem deduci, ac de facili exornari poterant, cum copioſis allegationibus, & regularum cumulis ignaro vulgo placentibus, ſubſiſtentiam habere non videbantur, dum conſtabat de initio, ſeu titulo, cujus vigore per hujuſmodi ſpatium hæc adminiſtratio penes dictum Magiſtratum, ſeu Congregationem fuerat, qui titulus erat mere precarius, & conſequenter de ſui natura quandocumque revocabilis, ad *tex. in l.* 1. *& toto tit. ff. de precario.*

Ubi enim conſtat de initio, ſeu titulo, cujus vigore aliquis poſſedit, tunc ſi talis titulus eſt infectus, ſeu de ſui natura revocabilis, ac non tribuens jus proprium, puta ex precario, vel adminiſtratione, aut locatione, & conductione cum ſimilibus, tunc poſſeſſio quantumvis longiſſimi, & diuturni temporis nullum jus præbet, neque ad aliquam præſcriptionem ſufficit, utpote referibiles ad dictam cauſam, ob quam actus non proprio, ſed alieno nomine initus eſt juxta theoricam Innocen. *in cap. dudum, de decim. ubi cæteri Canoniſtæ, cum Concord.* per Capobl. *de Baron. pragm.* 11. *n.* 151. *& ſeqq. & habetur plene in Subinen. exemptionis, ſub tit. de Regalib. diſc.* 47. *& diſc.* 3. *ſub tit. de feud.*

Credebam, tamen hujuſmodi facultati revocandi locum 14 non eſſe debere ex dicta ratione rectæ adminiſtrationis, quæ penes totum Conſilium in exercitio ſequi non poſſet ubique pluribus inconvenientibus, adeout niſi decretum eſſet, ita ex integro decernere oporteret, vel congrueret, unde tam dictum decretum de anno 1601. quam ſubſequuta diuturna obſervantia pro meo judicio, attendi debebant, potius in ordine ad quandam declarationem ejus, quod de jure, & ex qualitate ſubjectæ materiæ facere oportebat, ſeu congruebat, eodem modo, quo totus Populus illam poteſtatem adminiſtrandi Communitatem ſibi de jure incumbentem tranſtulit in Magiſtratum particularem, quoniam habent quidam hæc initium, ſeu originem a cauſa voluntaria, & a quadam ſpecie precarii, ſeu commiſſæ adminiſtrationis, non inde ta- 15 men datur facultas revocandi, cum retractari non debeant ea, quæ facienda ex integro venirent, ſi facta non eſſent, eatenus autem apud Franch. *d. dec.* 201. cum aliis per Rovit. *d. pragm.* 1. *de adminiſtr. Univerſitatum*, dicitur tolerandam non eſſe diuturnam obſervantiam, quod jus eligendi Adminiſtratores reſidens penes totam Civitatem, ſeu totum Populum, competat illis de Magiſtratu, qui ſucceſſores ſibi eligant, quatenus id irrationabile videatur, ac habens juris reſiſtentiam ob ſpeciem monopolii, & Communitatis ſupplantationem, quod ita aliqui tanquam ejus tyranni, & neceſſarii Adminiſtratores redderentur, alternatim unis alios nominantibus, ſeu eligentibus, abſque eo quod uni alios compellerent ad redditiones rationum, unde propterea Sacra Congregatio pluries damnavit in Confraternitatibus, ſeu Congregationibus conſuetudinem, quod prædeceſſores Adminiſtratores ſibi eligerent ſucceſſores eligendos a tota Confraternitate, ſeu Congregatione, ideoque dicebam punctum eſſe in ratione poſſidendi magis quam in ipſa poſſeſſione.

Satis etiam dictum defectum poteſtatis revocandi ſuadebant litteræ Apoſtolicæ ejuſdem Clementis VIII. de ſubſequenti anno 1602. cum enim Pontifex, quandam gabellam pro hujus ſtudii ſuſtentatione aſſignaſſet, ejuſdem gabellæ adminiſtrationem commiſit dictæ Congregationi particulari nullo facto verbo de Conſilio generali, unde vehemens argumentum reſultat, quod dicta decretatio, ſeu proviſio anni præcedentis facta eſſet cum participatione, & conſenſu ejuſdem Pontificis, quem omnino probabile eſt ab illo primo Cardinali Legato, ſtante tali temporis brevitate, certioratum fuiſſe, potiſſime quia ille Pontifex donec vixit, reputando, & merito, illum Statum tanquam filium temporalis Principatus Sedis Apoſtolicæ ab ipſo genitum, ſeu cooperatum, quandam peculiarem curam ejus negotiorum, etiam

in mi-

in minimis habuit, unde hæc omnia inſimul conjungendo, Mihi videbatur rectè intrare propoſitionem ſupra initio inſinuatam, ut immutanda non ſint ea, quæ longam durationem habuerunt.

ROMANA IMAGINIS
SEU CONCESSIONIS SITUS
PRO PP. SANCTÆ MARIÆ IN CAMPITELLO CONGREGATIONIS LUCENSIS
CUM CUSTODIBUS HOSPITALIS CONSOLATIONIS.

Caſus diſputatus coram Cardinali deputato.

An Laici Adminiſtratores piorum locorum habere poſſint dominium Imaginum, & reliquiarum exiſtentium in aliqua Eccleſia privative ad Clericos eidem Eccleſiæ inſervientes, vel quale jus, ſeu Præeminentia hujuſmodi Laicis competat?

Et quid importet jus honorificum, vel Præeminentia competens fundatori, vel reſtauratori alicujus Eccleſiæ; & quando per reſtaurationem acquiratur necne Præeminentia patronalis?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries, ſeu Hiſtoria circa Imaginem S. Mariæ in Porticu.*
2 *Ubi aliquid conceditur, cenſentur conceſſa omnia ea, ſine quibus id effectum ſortiri non poteſt.*
3 *Conceſſio Principis in dubio cenſetur ſine tertii præjudicio.*
4 *Fortius illa Papæ ob regulam* de jure tertii quæſito non tollendo.
5 *Confirmatio non alterat naturam rei confirmatæ, neque aliquid plus tribuit.*
6 *Confirmatio intelligitur facta ſine* tertii *præjudicio.*
7 *Quando confirmatio operetur aliquid plus remiſſive.*
8 *Laici ſunt incapaces dominii reliquiarum, & rerum ſpiritualium, ſed eorum jus importat adminiſtrationem, & Præeminentiam honorificam.*
9 *Quid in Cappellis, & ſepulturis.*
10 *Aliud eſt Eccleſia, aliud ſunt Cappellæ in Eccleſia exiſtentes.*
11 *Ex conſtructione Eccleſiæ, an, & quale juſpatronatus acquiratur in Eccleſia Regulari?*
12 *Quando acquiratur juſpatronatus ex reædificatione Eccleſiæ, quæ jam exiſtebat.*
13 Et *quid requiratur ad eundem effectum?*
14 *De improbabilitate patiendi ſervitutem Eccleſiæ liberæ.*
15 Conceſſio *Apoſtolica ſuper reædificatione quid operetur.*
16 *Patronus non eſt Dominus Eccleſiæ, neque de ea diſponere poteſt, aut in ejus bonis ſe ingerere.*

DISC. XL.

1 Antiqua eſt traditio a pia Populi continuata credulitate, ac devotione, ac a pleriſque adminiculis comprobata, quod de anno 524. ſedente Joanne primo ſub Imperio Juſtini ſenioris, Theodorico Arriano Gothorum Rege notabilem Italiæ partem occupante, ejuſque Regium titulum ſibi uſurpante, dum in Urbe magna peſtilentia graſſaretur, ſub die 17. Julii, per manus Angelorum dicto Joanni Pontifici tradita fuerit venerabilis, & miracoloſa Imago S. Mariæ in Porticu, ita nuncupata, ex eo quod id contigerit in domibus Gallæ matronæ Romanæ, quam Eccleſiam tanquam ſanctam veneratur exiſtentibus in Porticu Theatri Marcelli, in cujus ruinarum parte hodie conſtructum cernitur conſpicuum palatium Sabellorum Principum Albani, cumque prope dictam Eccleſiam conſtructum eſſet Hoſpitale, quod tractu temporis unitum fuit alteri Hoſpitali Conſolationis, hinc proinde, incertum eſt ex quo Titulo, vel principio, hujus Hoſpitalis Cuſtodes, curam habere conſueverunt dictæ Imaginis, ejuſque cultus, & venerationis, claves etiam retinendo tabernaculi, in qua illa ſervatur, cumque Eccleſia prædicta, quæ eſt una ex Titulis diaconalibus Cardinalium, eſſet Collegiata, & Parochialis, ejus tamen redditus ea temporum injuria nimis diminuti eſſent, hinc propterea Cardinali titulari conſentiente, Clemens VIII. de anno 1601. dicto Collegio ſuppreſſo, eam conceſſit Congregationi presbyterorum nuncupatæ *Matris Dei*, vulgo *Lucenſe*, inter quam, & Cuſtodes prædictos diverſis temporibus variæ exortæ fuerunt controverſiæ ſuper dictæ Sacræ Imaginis cuſtodia, mediante retentione clavium, & ſuper cultu certis anni temporibus, & ſolemnitatibus, atque re delata ad Sac. Congregationem viſitationis Apoſtolicæ, prodiit reſolutio dictis Cuſtodibus favorabilis ad ipſos ſcilicet, privative ad dictos PP. ſpectare dictæ Imaginis cuſtodiam, & clavium retentionem, ac etiam cultum in octo anni temporibus, ut plurimum in ejuſdem B. V. ſolemnitatibus.

Et quoniam eadem traditio præbet, quod ipſa die apparitionis dictæ Imaginis miraculoſe peſtilentia ceſſavit, quodque idem ob devotionem Populi erga eandem, pluries in conſimili Dei flagello ſequutum eſſet, idcirco Urbe graviter dictum flagellum patiente de anno 1657. Populus Romanus decrevit ex voto, publico ære dictam Imaginem in decentiori loco conſtituere. In cujus voti executionem, ex Alexandri VII. tunc regnantis decreto tranſlata fuit in vicinam Eccleſiam *Sanctæ Mariæ in Campitello*, ab eadem Congregatione Lucenſi poſſeſſam, ac ab ea ſub Paulo V. ex integro conſtructam, ſub ea lege, quod PP. dictæ Congregationis in priori domo *Porticus* viventes, ad iſtam *Campitelli* transferri deberent, itaut una magis conſpicua, & numeroſa domus conſtitueretur; quodque iſta Eccleſia in ampliorem ſtructuram reducenda utramque nuncupationem, ſeu intitulationem habere deberet, *Sanctæ Mariæ in Porticu, & in Campitello*, quæ propterea ex integro cum magnifica ſtructura reædificata fuit, partim ex pecuniis a Populo Romano in præfati voti implementum erogatis in ſummam ſcutorum circiter 30. m. partim vero ex pecuniis ejuſdem Congregationis, ſive aliorum devotorum, & benefactorum in totidem circiter, cum ſumma ex voto, ut ſupra deſtinata, cœptæ ſtructuræ non reſpondere[illegible]ntiqua Eccleſia aſſumente titulum *Sanctæ Gallæ*, quibus ita ſequutis, Cuſtodes Conſolationis prætendere cœperunt invitis dictis PP. ad eorum dominium, ac liberam diſpoſitionem habere unum ex duobus choris exiſtentibus e lateribus Altaris majoris, agnoſcentes autem a ſe ipſis, & ex propria facultate id prætendere non poſſe, recurſum habuerunt ad Populum, quem ex dicta reædificatione, Patronum præſuppoſuerunt, atque ab eo reportarunt dicti chori, vel ſitus conceſſionem, quam a Summo Pontifice Clemente IX. Regnante confirmari curarunt, deputato pro litterarum Apoſtolicarum deſuper expeditarum executione qualificato Cardinali, coram quo aſſumpta diſputatione,

Scribentes pro Cuſtodibus procedebant cum terminis generalibus, quos in materia Beneficiali quotidianos habemus ſuper executione litteris Apoſtolicis concedenda, ex plene collectis *dec. 31. num. 1. part. 1. recent. & paſſim*, deducendo etiam dictæ conceſſionis rationem, quod ſcilicet, cum ad præfatos Cuſtodes pertineat Imaginis cuſtodia, ac etiam jus illius adminiſtrationis, & cultus, ac venerationis cum Cantoribus, & Clericis per eos aſſumendis, ita juſtum, & congruum erat concedi ad hunc effectum præfatum chorum, tanquam rem ſine qua dicta facultas exerceri non poterat, ex juris propoſitione, quod ubi aliquid conceditur, conceſſa cenſentur omnia ea, ſine quibus illa conceſſio effectum ſortiri non poteſt, ne alias inanis, ac de vento remaneat, Merlin. *dec. 610. alias dec. 253. p. 6. rec. n. 1. cum ſeqq.* & in aliis, de quibus *ſupra in Nazarena ſub tit. de juriſd. diſc.* 20. atque cum his, & ſimilibus generalitatibus procedebatur. 2

Scribens Ego pro dicta Congregatione, illud in primis advertebam, quod litteræ Apoſtolicæ, de quarum executione agebatur non continerent gratiam ex integro, ſeu conceſſionem Pontificiam cum ejus abſoluta, & ſuprema poteſtate tollendi jus tertii, dum id in litteris non legebatur, & in dubio non eſt præſumendum, quoniam non præſumitur Principem velle tollere jus tertii, eique præjudicare, niſi expreſſe dicatur *ad text. in l. 2. §. Prætor ait, ff. ne quid in loco publico, ubi communiter Scribentes, de quibus* Gomes *ſuper regul.* de jure tertio quæſito non tollen. *q. 1.* Gabr. *eod. tit. de jure tertio quæſit. non tollen. concl. 1. cum ſeqq. cum* Concor. *collect.* per Add. *ad dec. 666. n. 70. cum ſeqq. p. 4. rec.* tom. 3. & habetur frequenter *ſub* tit. *de ſerv.* ſuper conceſſionibus, quæ per Principem fiant de locis publicis ad materiam *d. text. in §. Prætor ait*, quod ſi de plano procedit in quocumque Principe, multo magis in Summo Pontifice, qui per dictam regulam expreſſe profitetur per ejus gratias non tollere jus tertii, niſi expreſſe dicatur cum ſpeciali derogatione dictæ regulæ, quoties, non agatur de gratiis perneceſſe, & de ſui natura præjudicialibus, ex collectis per Burat. & Adden. *dec.* 576. Rota *deciſ. 11. p. 6. rec.* apud Rojas *dec. 336. cum aliis collectis* per Adden. 3 4

ad

Capitulo tanquam unus ex Canonicis, quia conſideratur tanquam Canonicus non tanquam Epiſcopus, cum ſimilibus. Sed extra illos caſus particulares, generaliter, & indefinite, id proſus fabuloſum eſt, quoniam ſi Parlamentum, vel alia functio celebrari debet per Regem, & nobiles Regni, Magnates tantum, & Titulati, non autem reliqui veniunt, atque iſti tantum pluribus gaudent prærogativis, & Præeminentiis, quibus non alii, puta ſedendi operto capite coram Prorege, & ſimilibus, quia dicuntur nobiles primi ordinis ſupra exemplificati, ac nobiles, & Domicelli totius Regni, ſeu Principatus ex quadam nobilitate publica, alii vero ſunt de privata nobilitate ipſius Civitatis, licet ob illius adeo conſpicuam qualitatem, & quod de facto geret partes Metropo-
19 lis, in concurſu aliquam majorem Præeminentiam non improbabiliter obtinere debeant cum aliis privatis nobilibus Civitatum inferiorum, quia illi magnæ Civitatis præcedunt alios Civitatum inferioris ordinis, Chaſſeneus *in Catalogo glor. p. 11. conſider. 44.* Capyc. Latr. *dec.* 181. *n.* 17. *ubi cæteri.*

Tertia ſpecies eſt illius, quamvis privatæ nobilitatis, quæ generoſa dicitur, ad differentiam illius indefinitæ, ex ſola legis diſpoſitione provenientis, ut eſt illa nobilitas, quæ per quatuor latera utriuſque parentis, & utriuſque aviæ ne-
20 ceſſaria eſt pro militari habitu juſtitiæ in Religionibus S. Jo. Hieroſolymitani, S. Jacobi de Spata, de Calatrava, de Alcantare, & ſimilibus, & ad iſtum effectum abſque dubio non prodeſt nobilitas reſultans ex doctoratu, & gradu in ſcientiis, ſive ex gradibus militaribus alias de jure nobilitantibus, cum pro hujuſmodi nobilitate requiratur nobilis vita, cum communi fama, & reputatione, ac notorio uſu inſignium per tempus immemorabile juxta ea, quæ habentur in pluribus *Melevitanis, hoc eod. tit. diſc.* 20. *& ſeqq.*

Quarta demum eſt ſpecies ordinariæ nobilitatis in genere, reſultantis e diſpoſitione legis, tam ratione antiqui uſus majorum nobiliter vivendi, & quæ dicitur nobilitas naturalis, ſeu nativa, quamvis non omnino generoſa, quam etiam ex
21 muneribus, & gradibus perſonalibus, & quæ dicitur accidentalis, attendenda, vel ad evitandas ignominioſas popularium & plebejorum pœnas, vel ad obtinendam exemptionem a muneribus ſordidis, & perſonalibus, ac etiam ab illo onere pecuniario, quod dicitur capitatio, vulgo *la teſta*, cum ſimilibus. Sive ad effectum gaudendi hujuſmodi Præeminentiis, & honorificentiis, quibus generaliter gaudent nobiles Civitatis, abſque alia peculiari qualitate, quæ circa nobiles requiratur, & tunc certum eſt, quod de jure, ceſſante conſuetudine legitime probata, & præſcripta, hujuſmodi Doctores, eorumque filii nobiliter viventes, ſub nobilium nomine veniunt, ut etiam Præfecti, ſeu Duces militiarum, & cohortium, quia militia pariter, ac litteratura nobilitet.

Quo vero ad Dignitates, & Canonicos Cathedralis, pro mea notitia, non de facili habentur tractantes punctum in ſpecie, Chaſſaneus enim *in catalogo gloriæ mundi*, ac alii, conſimiles materias tractantes, agunt de Præeminentiis Sa-
22 cerdotum, & Clericorum ſupra Populum ſæcularem in genere, ſive de Præeminentiis inter ipſos Clericos, ad quem effectum diſtinguuntur inter eandem Hierarchiam, ſeu ordinem ſæcularium, ordines, ſeu gradus, atque Dignitates, & Canonici Cathedralium poſt Epiſcopos majorem habent Præeminentiam ſupra alios, cum diſtinctione tamen, an collegiative, vel ſingulariter, ex iis, quæ habentur acta *hoc eod. tit. in Ampurien. & Civitaten. præcedentiæ, diſc.* 17. ſive diſtinguuntur dictæ Hierarchiæ, ſeu genere Clericorum ſæcularium, & regularium, ut *in Romana præcedentiæ*, pariter hoc tit. *diſc.* 24. & in aliis, & de præcedentia debita Canonicis Cathedralis ſupra Decuriones, ſeu Conſiliarios Civitatis habetur particulariter actum *in Forolivien.* pariter hoc tit. *diſc.* 23. cum ſimilibus quæſtionibus præcedentiam, vel juriſdictionem percutientibus; ſed in ſpecie, an ſub privilegiis competentibus nobilibus Civitatis in genere, veniant Canonici Cathedralis ratione Canonicatus, vel Dignitatis, quamvis Populares, ſeu plebejos natales habeant, adhuc videre apud ſcribentes occaſio non dedit, cum laborioſiſſimus, & diligens collector Auguſtinus Barboſa in ejus aurato tractatu *de Canonicis, & Dignitatibus*, recenſendo iſtorum Præeminentias, ac prærogativas, ad hos terminos deſcendere non videatur.

Quinimmo in pleriſque Regionibus, ac Civitatibus, præſertim vero in Neapolitana, ejuſque nobilium jam dictis Plateis, ſeu Sedilibus, in quæſtione eſt, an clericatus, ubi præſertim eſt ita majoris ordinis, & cum addictione hujuſmodi beneficiis, privet illis Præeminentiis, quæ alias ratione na-
23 turalis nobilitatis competerent circa facultatem ingrediendi, & votandi in Sedili, ſeu Conſilio, aliaque munia publica obtinendi, & in quo, quidquid ſit de veritate, cui integer locus relinquitur, extra ditionem temporalem Eccleſiæ, frequentior praxis, præſertim in Italia, eſſe videtur potius contra Clericos, unde tantum abeſt quod clericatus ita qualificatus hanc Præeminentiam cauſet in iis, qui per naturam alias illa carerent, quod immo potius ille præſtat impedimentum ſaltem de facto, ne illius effectum obtineant ii, qui alias in ſtatu ſæculari eſſent obtenturi.

Adhuc tamen probabilem cenſeo dictam determinationem, quoniam quicquid ſit quoad eas Præeminentias, quæ percutiunt adminiſtrationem Civitatis, aliarumque rerum ſæcularium reſidentem penes Populum, qui contradiſtinguitur a Clero habente a converſo adminiſtrationem rerum Eccleſiaſticarum, & ſpiritualium, quaſi quod ita diviſis ſortibus, quilibet ſua contentus eſſe debeat. Attamen in hujuſmodi mere honorificis Præeminentiis, in quibus clericatus, vel Eccleſiaſtica Dignitas nullam inducit incompatibilitatem ſecus dicendum eſt, ut etiam docet praxis, quam inter cætera exempla, quæ deduci poſſent, ita comprobatam habemus in eadem Civitate Neapolitana, quoniam illi qui alias nobiles, vel reſpective cives, ratione clericatus, vel Eccleſiaſticæ Dignitatis, ſaltem de facto non admittuntur in Conſiliis, vel Sedilium congreſſibus, ac aliis adminiſtrationem Civitatis percutientibus, admittuntur tamen tanquam Doctores cives ad Collegia Legiſtarum, & Medicorum, aliorumque profeſſorum, penes quæ ex Regiis conceſſionibus reſidet facultas doctorandi in toto Regno, cum ſimilibus.

Et conſequenter ex eadem ratione, ob quam ut ſupra, Doctoratus tanquam Dignitas collata a Principe, vel ab eo, cui ipſe poteſtatem dedit, nobilem reddit perſonam alias ignobilem, itaut potiri debeat prærogativis competentibus nobilibus in genere juxta quartam nobilitatis diſtinctionem ſupra recenſitam, idem quoque dicendum veniat in hujuſmodi Dignitatibus, & Canonicis Cathedralis, cum ita a Papa, vel ab Epiſcopo conſtituti dicantur in Dignitate majori, quam ſit ſimplex doctoratus, dum Papa reſcribit, & cauſas delegat Canonicis, & Dignitatibus Cathedralis, tanquam perſonis in Dignitate conſtitutis, quod non facit cum ſimplicibus Doctoribus quamvis a ſeipſo creatis.

Præterea ex juris diſpoſitione, vel ratione habemus, quod Decuriones, ſeu Conſiliarii Civitatis, ratione cujuſdam juriſdictionis ſaltem habitualis, ac aliarum Præeminentiarum, nobiles dicuntur, a reliquo inferiori Populo contradiſtincti, ex iis quæ habentur acta *in Fulginaten. juris honorifici, hoc eod. tit. diſc.* 30. Ergo fortius tales cenſendi ſunt 24
Canonici Cathedralis, vel tanquam Conſiliarii Epiſcopi, vel per quemdam ſimilitudinarium modum loquendi, Decuriones Cleri, & Civitatis Eccleſiaſticæ, vel ratione majoris juriſdictionis reſidentis penes Capitulum etiam ſupra ipſos Decuriones, & Conſiliarios, aliosque nobiles ſæculares, tam Sede Epiſcopali plena, quam fortius vacante, ex qua ratione, ac aliis in ſpecie firmatum habetur in d. *Forolivien. diſc.* 23. Canonicis Cathedralis præcedentiam debitam eſſe ſupra Conſiliarios, ſeu Decuriones Civitatis, unde ſi iſti ob hujuſmodi munus inferius, inferioremque juriſdictionem actualem, vel habitualem ſæcularem acquirunt hanc Præeminentiam, multo magis illi qui ſunt iſtorum Superiores, ob participationem quam habent cum Epiſcopo in juriſdictione Epiſcopali, & in repræſentatione corporis Cathedratici, influente in idem illa ratione, ob quam Cardinales quamvis Epiſcopis, Archiepiſcopis, & Patriarchis inferiores quoad ea quæ ſunt ordinis, eos tamen præcedunt, eiſque digniores reputantur, ideoque Mihi, licet ad ſæculum, & ultra nato, poſt dictam reſolutionem habentem obſervantiam centenaria majorem, quæ ſola ſufficeret ad titulum validum, incontrovertibilem, & de mundo meliorem, illa viſa eſt probabilis, ſtante præſertim antecedenti ad favorem Doctorum.

ANNOT. AD DISC. XXXV.

De his materiis nobilitatis, & Præeminentiarum, videri poterunt deducta in dicto Opere *del Dottor volgare, hoc eod. tit.* & in altero Opere *del Cavaliere.*

EUGU-

EUGUBINA ABBATIÆ PRO PATRE BENEDICTO CUM P. TONNO ORDINIS CANONICORUM, REGULARIUM.

Caſus varie deciſus per Sac. Congr. Epiſcoporum, & Regularium.

De materia civilitatis, tam veræ, & naturalis, quam fictæ per privilegium, ſeu allectionem, & de utriuſque concurſu, an ſcil. Cives allecti, & per fictionem ſint capaces officiorum, & munerum in concurſu Civium per veritatem, & naturam? Et de ſignificatione verbi *Natio*, ſeu verbi *Patria*, & qui proprie dicantur nationales, ſeu patriotæ.

S U M M A R I U M.

1 *CAſus controverſiæ.*
2 *Varia dicti caſus reſolutio.*
3 *Solus Princeps dat civilitatem fictam in præjudicium tertii.*
4 *Quando civis allectus habendus ſit pro vero.*
5 *Officia Civitatis conferri debent civibus naturalibus.*
6 *Quando ficta civilitas operetur.*
7 *Adoptivi an ſuccedant cum legitimis, & naturalibus?*
8 *De alio caſu ſimili.*
9 *Unio quando ſit ſubjectiva, vel ſociativa, ut Perſonæ unius Univerſitatis dicantur etiam de altera.*
10 Patria *quid ſignificet, & quid veniat ſub ejus nomine.*
11 *Calepino deferendum eſt etiam in Foro.*
12 *Etiam Provincia venire poteſt ſub nomine patriæ.*
13 *Verbum* natio *quid ſignificet.*

D I S C. XXXVI.

1 QUamvis tam iſta controverſia *Eugubina*, quam altera *Ariminen.* ſeu *Forolivien.* de qua infra, eſſent inter Regulares, & occaſione officii, ſeu Prælaturæ Regularis, attamen nihil in hujuſmodi diſputationibus continebatur, quod peculiarem ſtatum, ſeu materiam Regularium reſpiceret, cum totum penderet a Præeminentia, ſeu qualitate civilitatis, ſeu nationalitatis, & Patriæ; cum igitur in Congreg. Canonicorum Regularium S. Salvatoris per literas Pauli V. ſtatutum eſſet, Abbatias, aliaſque Prælaturas, Religioſis capacibus ubi extant, ejuſdem Patriæ, & nationis conferendas eſſe, atque ob generalem ſuppreſſionem ſub Innoc. X. ſequutam parvorum Conventuum, ſuppreſſum eſſet Monaſterium *Callien.* unde propterea per Diffinitorium de ejuſdem Innocentii placito, Religioſi d. Monaſterii aggregati fue-
2 runt ibi adjacenti *Eugubino*, iſtius autem Abbatiæ vacatione ſequuta, Superiores neglecto P. Benedicto Eugubino, illam contuliſſent P. Tonno *Callien.* ad iſtud Monaſterium ut ſupra allecto, hinc proinde inter præfatos orta eſt controverſia, & introducta cauſa in S. Congreg. Regularium negotiis præpoſita, ab iſta, cum præſuppoſito quod intentio Innocentii in præfata ſuppreſſione fuiſſet, ut filii naturales Conventuum ſuppreſſorum, utpote propria domo abſque culpa carentes, in aliis Conventibus, ſeu Monaſteriis, in quibus collocati ſunt, in omnibus tamquam veri, & naturales, ſeu filii reputari deberent, ad favorem proviſi prodiit reſolutio, verum habito per alteram partem recurſu ad eundem Pontificem adhuc viventem, iſtoque declarante, ſuæ intentionis fuiſſe abilitandi quidem, ac reddendi capaces dictos exteros ita allectos, non autem præjudicandi veris civibus, & nationalibus, eorumque jus tollendi, idcirco repropoſita cauſa, receſſum fuit a deciſis, ac reſolutum pro P. Benedicto cive per veritatem.

3 Pro quo Scribens in hac bina diſputatione dicebam, etiam cum ſenſu veritatis, quod ubi aggregatio in civem facta eſt cum Principis auctoritate, qui ſolum facere poteſt de ficto verum, ac tollere jus tertii, ſecus autem per Civitates, vel Univerſitates inferiores, ex deductis ſupra *in Romana Protectiorum, hoc eod. tit. diſc.* 13. Tunc eatenus hæc allectio in concurſu veri civis quoad officiorum capacitatem, alioſque effectus ſuffragatur, quatenus illa facta ſit cum clauſula *in omnibus, & per omnia*, ſecus ſi ſimpliciter, ut bene firmat Bald. *in l. omnes Populi, n.* 92. *ff. de juſt. & jure*, ubi quod ſi lege municipali caveatur, Priores Civitatis eſſe debere originarios, forenſis receptus in civem non poterit eſſe Prior, niſi
4 ejus receptio eſſet cum dicta clauſula, quod haberetur pro cive originario, *in omnibus, & per omnia*, & ſequitur, ac bene comprobat doctus concivis meus Robertus Maranta *conſ.* 103. *n.* 20 ubi probat cives aggregatos admittendos non eſſe ad Magiſtratus, & officia civibus debita, quia leges, ſtatuta, vel conſuetudines hujuſmodi intelligi debent de ſolis 5 civibus veris, & naturalibus, ex veriſimili ſtatuentium, ſeu fundatorum voluntate conſulendi Perſonis illius loci, & ne ab exteris ſub hujuſmodi fictis coloribus excludantur.

Quod etiam plene habetur firmatum per Rot. *in Compo. Collegii, cor. Peuting. & Zacata, deciſ.* 296. *p.* 10. *&* 370. 6 *p.* 11. *rec.* ubi deciſum habetur, ad Collegium *Aſconenſe* a S. Carolo erectum pro Civibus *Aſconenſibus*, admittendos non eſſe *Ronchenſes* in concurſu, ac in præjudicium *Aſconenſium*, quamvis civilitati dicti loci aggregati eſſent, & merito, quia hujuſmodi aggregationes, ac fictæ civilitates, operari quidem poſſunt habilitatem perſonæ ad hujuſmodi munia obtinenda, ceſſante concurſu aliorum veram, ac naturalem civilitatem habentium, & in concurſu eorum, qui utraque careant, non autem in excluſionem, ac præjudicium habentium qualitatem veram, & naturalem.

Ad quod etiam conferunt ea, quæ habentur in jure diſpo- 7 ſita de filiis adoptivis capacibus quidem ex voluntate adoptantis obtinendi jura filiationis, non autem in præjudicium filiorum naturalium, quorum legitimam adoptivi, nec tollere, nec minuere poſſunt, niſi concurrat auctoritas Principis, qui fictionem, veritati comparare poteſt, ac etiam tollere jus tertii, quo ſolum caſu in propoſito aliqua difficultas cadere poteſt, ex deductis per Merl. *de legit. lib.* 1. *tit.* 2. *q.* 2. & ſic ubi Papæ auctoritas, vel intentio concurrit, quæ faciat de ficto verum, cum Principi ſolum id concedatur.

Similem quæſtionem diſputavi occaſione vacationis Abbatiæ, ſeu Prælaturæ domus *S. Archangeli Ariminen. Diœceſis* ejuſdem Congregationis, cum enim illa domus quandam dependentiam haberet a domo, ſeu Monaſterio *S. Mariæ Gratiarum, de ſorno Forolivien.* Superiores prætendentes Religioſos utriuſque Monaſterii promiſcue dici nationales, atque unam nationem, ſeu patriam conſtituere, idcirco d. 8 Abbatiam contulerunt Religioſo dicti Monaſterii S. Mariæ Gratiarum, neglectis duobus Religioſis Monaſterii S. Archangeli, qui recurrentes ad Sacr. Congreg. rejecti fuerunt.

In hac autem diſputatione, Scribentes pro Proviſo inſiſtebant in eo quod iſtud Monaſterium eſſet potius membrum alterius, utpote illi ſubjective unitum, ex quo de facto Adminiſtratores d. Monaſterii *de ſorno* adminiſtrabant bona dicti alterius Monaſterii, quod propterea dicebant non dici 9 poſſe tale, juxta receptas Beneficialiſtarum propoſitiones, quod acceſſorie unitum amittit proprium nomen, & eſſentiam, ac efficitur prædium alterius, ut habetur etiam in *Ampurien. hoc tit. diſc.* 7. Sed revera illud fundamentum nullam habebat ſubſiſtentiam, quoniam ſi ita eſſet, non potuiſſet habere proprium Abbatem diverſum ab altero, habentem etiam vocem in Capitulo, aliaſque prærogativas, ideoque Mihi ſcribenti pro dictis recurrentibus, reflectendo ad veritatem, faciebat ſolum difficultatem conſideratio, quod ſtante dicta promiſcua adminiſtratione, aliiſque actibus, ex quibus ad dictam ſubjectivam unionem inferebatur, iſta eſſet potius quædam unio ſociativa, per quam concorditer, communicatis invicem juribus, ac bonis, Religioſi unius eſſent participes Prælaturæ, ac adminiſtrationis alterius, quod æqualiter ad commodum, & incommodum reſpective ſe habet, atque ex hoc fundamento, credo quod prodierit reſolutio S. Congregationis.

Quatenus vero pertinet ad terminos *patriæ*, ſeu *nationis*, de quibus agunt dictæ literæ Apoſtolicæ Pauli V. in illa 10 Congregatione diſponentes, Abbatias, & Prælaturas conferendas eſſe patriotis, ſeu nationalibus, quales ſcil. illi dicantur, dicebam, quod quatenus pertinet ad terminum *patriæ*, habemus tex. *in l. uxorem* 39. *§. legaverat, ff. de leg.* 3. ex quo, & ex alio *in l. unic. C. ſi Curiales relicta Civitate, lib.* 10. quærit Bart. *in l.* 2. *ff. de verb. ſignif.* quid veniat ſub nomine *patriæ*, & diſtinguit inter favorabilia, & odioſa, ut in favorabilibus veniant etiam continentia ædificia, ſeu ſuburbia, vel territorium, ſecus autem in odioſis, in quibus id ſolum venit quod intra muros continetur, atque poſt Rebuffum, & Alciat. *in ead. l.* 2. de hoc verbo, ſeu termino *Patriæ* agunt Gizzar. *dec.* 23. alias 24. & Rovit. *deciſ.* 11. apud quos conſtat, ſolam controverſiam eſſe, an ſub hujuſmodi nomine, ſeu vocabulo veniat totum territorium loci, in quo quis natus eſt, vel ſolus recinctus murorum, ſeu habitationis, omnes tamen ſupponunt non venire niſi ſedem 11 natalium, & ſic locum nativitatis, ut ex Virgilio *egloga pri-*

ma, ibi *Nos patriam fugimus*, *&c.* & ex aliis linguæ latinæ Scriptoribus obſervat *Calepinus* in verbo *Patria*, cujus auctoritati etiam in Foro deferri ſolet, ut apud Franch. *deciſ.* 662. *n.* 17.

12 Eſt bene verum, quod hoc nomen latius patere poteſt, ac etiam Provinciam denotare, ut ex Saluſtio obſervat idem Calepinus, & ex noſtris Alciat. *in l.* ... *fine*, *de verb. ſignif.* Quare ad deſumendum, de qua ſpecie patriæ, legis vel hominis diſpoſitio loquatur, attendenda eſt ſubjecta materia, ſeu communis uſus loquendi, ut per Gizzar. *d. deciſ.* 23. *alias* 24. *n.* 5. Gonzal. *ad regul.* 8. §. 1. *cum pluribus ſeq.* ubi de materia, qui dicantur *patrimoniales*.

Quibus in propoſito ſpectatis, planum videbatur, Papam ſenſiſſe de patria juxta propriam, & ſtrictam vocabuli ſignificationem, quoniam, ſi de univerſa provincia intelligere voluiſſet, inanis fuiſſet proviſio, cum ita fere totem Congregationem caperet, ita etiam comprobante ſubſequuta obſervantia, quæ in omnibus eſt optima interpres, unde cum locus S. Archangeli eſſet de Diœceſi *Ariminen.* & Abbatia *de forno* eſſet in Diœceſi *Forolivien.* idcirco ſive attenderentur fines Eccleſiaſtici, ſive temporales, ſemper territoria erant omnino diverſa, & conſequenter impoſſibile, quod uterque locus unam patriam conſtitueret.

Quo vero ad aliud vocabulum, ſeu terminum *nationis*, obſervabam in jure, illum capi pro gente, a qua quis procreatus eſt, juxta tex. *in l. quod ſi nolit.* §. *qui mancipia*, *ff. de edilitio edicto*, ubi diſponitur, quod qui mancipia vendunt, nationem cujuſque pronunciare debent, quia plerumque natio ſervi, aut provocat, aut deterret emptorem, ibique *gloſ.* verbo *nationem* explicat ex quibus parentibus natus ſit, ſive ex qua progenie ſervorum.

Profeſſores autem linguæ latinæ diverſimode capiunt iſtud vocabulum, ut conſtat ex Calepino verbo *natio*, & in effectu juxta communem uſum eſt æquivocum, ac aptum habere ſtrictam, latam, latiorem, & latiſſimam ſignificationem, juxta ſubjectæ materiæ qualitatem, vel cujuſque Regionis uſum, quia in una Regione capitur pro ſola patria, ut in præſenti, quod *patria*, & *natio* habentur pro ſynonymis. In altera capitur pro Provincia ſubalterna ad Provinciam majorem, & in altera capitur pro univerſo idiomate, &c. ideoque attento uſu hujus S. Congreg. ac loquendi formula, indubitatum remanebat iſtud vocabulum idem importare, ac patriam particularem, ſed difficultas erat in d. unione ut ſupra.

BRITINORIEN. SEU FORI POMPILII BONORUM

PRO MARCHIONE SCIPIONE CAPPONIO.

Caſus diſputatus in Congregatione Camerali, & reſolutus ut infra.

Civilitas naturalis, vel domiciliaria, an & quando admittatur per diſceſſum a loco, vel potius retineatur, etiam ad effectum capacitatis acquirendi, vel retinendi bona forenſibus prohibita? Et de aliis ad materiam civilitatis ſuper Conſtitutionibus, vel Statutis inhabilitantibus forenſes ad retinenda bona.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Civilitas ficta, ſeu privilegiativa an ſufficiat ad capacitatem bonorum remiſſive?*
3 *Quando dicatur quæſita civilitas domiciliaria.*
4 *Civilitas domiciliaria ſemel contracta quomodo amittatur.*
5 *Poteſt quis eſſe verus civis duorum locorum.*
6 *Habilitatio cauſativa, ſeu occaſionalis in loco non inducit domicilium, neque cauſat deſertionem proprii domicilii.*
7 *Ad civilitatem naturalem requiritur nativitas in loco.*
8 *Quid ubi nativitas eſt diverſa a conceptione remiſſive.*
9 *Natus caſualiter extra patriam habetur, ac ſi in ea vere natus eſſet.*
10 *Diſtinctio inter aſſequendam civilitatem domiciliariam, & amittendam jam aſſequutam.*
11 *Privatio juris quæſiti importat pœnam.*
12 *Refertur exitus controverſiæ.*

D I S C. XXXVII.

Contracto per Marchionem Scipionem Capponium Florentinum domicilio in Civitate *Britinorien.* ubi & in 1
loco *Fori Pompilii* plura bona poſſidebat, cum effectus eſſet 2
Senator in patria originaria, ad quam pro hujuſmodi munere exercendo ſe contulit, relinquendo tamen in loco domum apertam cum aliquibus ex filiis, & familia, editaque Conſtit. Alex. VII. revocatoria omnium licentiarum, quæ forenſi- a
bus conceſſæ fuiſſent, ac innovante Conſtitutiones Sixti V. Clem. VIII. Pauli V. Urb. VIII. & Innoc. X. ſuper incapacitate forenſium non habitantium in Statu Eccleſiaſtico inibi poſſidendi bona ſtabilia. Orta eſt difficultas, an dicto Marchioni præfatæ Conſtitutiones obſtarent, itaut cogeretur regredi ad incolatum, ſeu licentiam obtinere, & remiſſo per eundem Alexandrum negotio Congregationi Camerali, dicebant Camerales, planam videri comprehenſionem, quoniam licet in puncto juris controverſum ſit inter Scribentes, an civilitas ficta, ſeu privilegiativa ſufficeret ad hunc effectum capacitatis acquirendi, vel retinendi bona in loco, non obſtantibus ſtatutis, aliiſq; legibus municipalibus forenſium inhabilitativis, aliis ſimpliciter affirmantibus, aliis e converſo negantibus, aliis vero diſtinguentibus, ut patet, ex deductis per Sard. *conſ.* 371. *n.* 47. & 48. & per Rot. *dec.* 52. *n.* 9. & 10. *p.* 5. *rec.* & apud Rojas *dec.* 332. & 333. Nihilominus hujuſmodi quæſtio ſopita remanet per eaſdem Conſtitutiones, vel earum aliquas litteraliter determinantes, fictam, ſeu privilegiativam civilitatem non ſufficere, ſed requiri veram cum actuali habitatione.

His non obſtantibus, Scribens pro dicto Marchione, cum ſenſu etiam veritatis, contrarium dicebam probabilius, ex eo quod non obſtante dicta abſentia adhuc civilitas vera, & naturalis adeſſe dicebatur, quoniam illam vere domiciliariam cum incolatu etiam ultra decennium, & cum acquiſitione magnæ partis bonorum, ac ſupportatione omnium onerum civicorum, & exercitio Magiſtratuum Civitatis, indubitatum erat, & per Camereles non controvertebatur, contractam, ſeu acquiſitam eſſe vere, non autem ficte, 3
& ex privilegio, ex deduct. in materia per Barb. *de Epiſ. alleg.* 4. Giurb. *obſerv.* 75. & 76. Rot. apud Rojas *ubi ſup.* apud quos Concord.

Quo poſito, punctus erat, an hujuſmodi civilitas jam acquiſita, & legitime impreſſa, per hujuſmodi abſentiam amiſſa, ſeu ceſſata diceretur, & in hoc omnino verius dicebam negative reſpondendum eſſe, quia unumquodque juxta vulga- 4
re axioma diſſolvi debet eo vinculo, quo ligatum eſt, unde quemadmodum ad contrahendam, ſeu acquirendam civilitatem domiciliariam non ſufficit ſolum factum habitationis materialis in loco, niſi etiam concurret declaratio animi explicite verbis, vel implicite factis ſequuta, ex deductis per Giurb. & Barboſ. ubi ſupra, cum aliis apud eos. Ita idem animus hanc civilitatem deſerendi implicite, vel explicite declaratus requiritur, neque ſola abſentia materialis ſufficit, quia eadem eſt ratio propoſiti in propoſito, ac oppoſiti in oppoſito; potiſſime ubi accedit potius ejuſdem animi declaratio in contrarium de facto cum retentione domus apertæ cum familia, & cum continuata ſupportatione onerum.

Neque obſtare dicebam dictam abſentiam materialem ejus Perſonæ, ex duplici fundamento, primo quia de jure prohi- 5
bitum non eſt duplicem habere, ac retinere civilitatem, etiam veram, non autem fictam, & privilegiativam, unam ſc. originariam, alteram domiciliariam ex collectis *dec.* 137. *n.* 13. *p.* 5. *rec.* *dec.* 187. *in fin.* poſt Zacch. *de oblig.* Adden. ad Buratt. *dec.* 811. *n.* 7. Et ideo cum hic eſſet origine Florentinus, non per hoc quod in patria originaria aliquo tempore moraretur ſequebatur, quod aliam patriam domiciliariam derſeruiſſe diceretur, potiſſime, ut dictum eſt, dum indicia continuationis concurrunt cum domo aperta, & ſupportatione onerum.

Secundo clarius, & potiſſime invicem utrumque funda- 6
mentum conjungendo, quod hæc non erat abſentia mere voluntaria, & ſine cauſa, itaut intrare poſſet ſuſpicio, quod retentio domus aperte in alio loco cum aliquibus de ejus familia ibi opportunis pro adminiſtratione, & cultura bonorum, eſſet ſolum color quæſitus ad legem fraudandam, dum illa videbatur neceſſaria, vel ſaltem occaſionalis pro exercendo ſcilicet munere Senatorio; quo caſu, ſicuti per incolatum occaſionalem, ſeu cauſativum in loco, ibi domicilium contrahi non dicitur, ex deductis apud Merl. *deciſ.* 63. *n.* 16. & *alias* 456. *p.* 5. *rec.* Otthob. *deciſ.* 89. *n.* 9. 145.

num.

n. 74. dec. 318. Spondil. & finali part. recent. & habetur
formiter actum in Anconitana onerum, ſub tit. de regali-
bus ad moderam Belligeltum, diſc. 104. ac etiam in Kling-
gien. Conſortii, ſub tit. de Canonicis, & Capitulo, ac aliis,
ita abſentia accidentalis, ſeu cauſativa non tollit propriam
civilitatem, ſeu domicilium legitime contractum.

7 Unde propterea, licet ad effectum veræ, & naturalis
civilitatis requiratur nativitas in loco ad text. in l. Cives,
C. de Incolis lib. 10. l. aſſumptio, §. filius, ff. ad munici-
palem cum concord. per Barboſ. dicta alleg. 4. n. 2. & 3. Giurb.
8 dict. obſerv. 76. n. 1. Merlin. dec. 882. n. 1. & 2. Sypon-
tina Archiepiſcopatus 14. Martii 1646. cor. Verospio, Ca-
pyc. Latr. conſult. 87. n. 1. ubi de quæſtione, quando di-
verſus eſt locus conceptionis a loco nativitatis.

9 Attamen ſi ſequatur nativitas extra patriam originariam
occaſionaliter, quia nempe parentes ibi morentur occaſio-
ne officii, feudi, militiæ, vel mercaturæ &c. habetur ac
ſi vere, & naturaliter natus eſſet in propria patria, Felin.
in c. Rodulphus, n. 14. de reſcriptis, ubi loquitur de ſe
ipſo nato extra ejus patriam Ferrarien. occaſione officii,
quod Pater in alio loco exercebat, Menoch. conſ. 80. n.
9. cum ſeq. & lib. 6. præſumpt. 30. n. 16. & 17. ubi exem-
plificat in ejus filiis, Grammat. dec. 103. n. 112. Cyriac.
contr. 292. nu. 30. cum ſequ. late Giurba dicta obſerv. 76.
Orthob. dec. 345. n. 8. & habetur in dicta Anconitana one-
rum, ſub tit. de Regalibus, diſc. 104. ac etiam in Avenio-
nen. ſub tit. de matrimonio, ubi an præceptum teſtatoris fi-
liæ injunctum de nubendo cum Cive Avenionen. adimple-
retur nubendo cum Avenionen. originario nato in Civita-
te Pariſien. occaſione ſervitii, ſeu militiæ apud illum Re-
gem, cum ſimilibus, ita etiam docente communi praxi,
& obſervantia illarum nationum, quæ occaſione mercatu-
ræ extra patriam originariam morari ſolent, ac etiam ha-
bemus in nobilibus Neapolitanis, qui pro majori parte
natales extra eam Civitatem habere ſolent in eorum feu-
dis, in Calabria, aliiſque Regni partibus etiam remotis
exiſtentibus, multo magis in hac facti ſpecie, in qua du-
plex concurrebat circumſtantia, una occaſione exercendi
muneris Senatorium, altera morandi in patria tanquam in
aere nativo utpote magis ſalubri, & proficuo, ſtante ejuſ-
dem Marchionis infirma valetudine.

10 Atque dicebam conſiderandum eſſe, magnam eſſe diffe-
rentiam inter caſum, in quo diſputetur, an per aliquem
incolatum in loco, a quo deinde diſcedat, contractum di-
ceretur necne domicilium, ſeu quæſita civica qualitas do-
miciliaria, quæ eſſet in quæſtione, ad effectum, ut non
imprimeretur, ſeu non acquireretur, & caſum, in quo
dicta civilitate ſine dubio jam legitime impreſſa, & ac-
quiſita, ageretur de illius amiſſione, cum hoc ſecundo ca-
ſu importare diceretur pœnam, quæ meſſe dicitur, ubi
11 reſultat amiſſio juris jam quæſiti, & competentis, ut di-
ſtinguendo inter jus quæſitum, & quærendum, Mantica
dec. 300. Greg. & Adden. dec. 220. apud quos cæteri, &
habetur præſertim actum in dicta Avenion. ſub tit. de ma-
trimonio, & in Neapolitana hæreditatis, ſub tit. de fidei-
commiſſis, ubi de diſtinctione inter conditionem repellen-
tem a jure quærendo, & inducentem privationem juris
quæſiti, & conferunt deducta in Fanen. diſc. ſeq.

12 Quamvis autem hæc in puncto juris ita procederent,
unde ſi ea diſputari contigiſſet in plena Camera, ut meus
erat ſenſus, probabiliter ſperari debuiſſet reſolutio ſuper
dictarum Conſtitutionum non obſtantia, nihilominus ex
prudentialibus motivis determinatum fuit amplecti quan-
dam ſpecialitatem ab eiſdem Cameralibus oblatam, ut ea
licentia, quæ ad ſex menſes aliis forenſibus concedi ſo-
let, haberetur ad plures annos, intra quos, ſtante dicti
Marchionis infirma valetudine, probabiliter ejus vita fi-
nem haberet, ut eventus comprobavit, unde propterea
punctus remanſit indeciſus.

FANEN. ADMISSIONIS AD CONSILIUM

PRO JOANNE FRANCISCO THOMASINO CUM MAGISTRATU CIVITATIS FANI.

Caſus diſputatus in Sac. Conſulta, & reſolutus ut infra.

Diſponente Statuto, ut Cives allecti, ſeu aggregati tenеantur infra annum acquirere in Civitate, vel territorio domum, vel prædium. An civilitas ad formam Statutorum conceſſa ſuffragetur, vel potius evaneſcat ſi dictum implementum non ſe quatur in tempore, quamvis poſtea?

Pendente lite ſuper civilitate, vel munere Conſiliarii, ſi ea pendente litigaos extrahatur a buſſulo, an debeat admitti ad adminiſtrationem, vel potius poſſit prohiberi?

Et aliqua de intelligentia Statuti Fanenſis ſuper capacitate, & qualitatibus eorum, qui debent aſſumi ad munus Conſiliarii, ac de ſubreptione, & nullitate indulti Apoſtolici ſuper dicto munere, ſeu loco Conſiliarii, & quibus competat jus opponendi de hoc defectu?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Debitores Civitatis, vel alias cum ea litem habentes admitti non debent ad ejus adminiſtrationem.*
3 *Declaratur quando id procedat.*
4 *Idem habetur in militibus Hieroſolymitanis, ut debitores theſauri admitti non poſſint ad munera.*
5 *Idem in tutoribus, & curatoribus pupilli, ejus curam habentibus, quod declaratur quando id procedat.*
6 *Declaratur concluſio, de qua num. 4. ſuper militibus Hieroſolymitanis.*
7 *Poſſidenti danda eſt manutentio in jure votandi, ſeu interveniendi in Capitulo, & Congregatione, vel ſimilibus etiam lite pendente.*
8 *In ſpecie ut lite pendente ſuper civilitate, vel alia qualitate neceſſaria ad Magiſtratus, & officia Civitatis, interim poſſeſſor debeat manuteneri, & non poſſit impediri.*
9 *Civilitas conceſſa ſub conditione, vel onere ædificandi domum, vel aliud faciendi intra certum tempus, an ceſſet, ſi id non impleatur? & de differentia inter conditionem, & modum.*
10 *Implementum etiam poſt tempus re integra admittitur.*
11 *De intelligentia Statuti Fanen. ſuper habilitate ad munus Conſiliarii, & an qualitas originaria copulative requiratur cum habitatione 25. annorum, vel ſufficiat alternative?*
12 *De materia ſubreptionis, vel obreptionis gratiæ, aut defectus intentionis, & quæ hos defectus excuſent, & de differentia inter gratiam exequutam, & exequendam.*
13 *Negotia gravia, & perpetua puta circa civilitatem pertinent ad totam Communitatem, vel Conſilium generale, non ad ſolum Magiſtratum.*

DISC. XXXVIII.

Uſque ab anno 1637. Jo. Franciſcus Thomaſinus Oppidi 1
S. Conſtantii per Civitatem Fani, ejuſque plenum
Conſilium admiſſus fuit ad prædictæ Civitatis civilitatem,
atque in verum Civem allectus, ſervatis tamen ſervandis
ad formam ſtatutorum, inter quæ illud cavetur, ut Cives
de novo allecti teneantur infra annum acquirere domum
in Civitate, vel aliquam poſſeſſionem in territorio, quod
tamen infra annum ſequutum non fuit, ſed poſt plures an-
nos domum, aliaque bona quæſivit, cumque per eadem
ſtatuta diſponatur, ad munus Conſiliarii ejuſdem Civitatis
aſſumi non poſſe minores 25. annorum, ac etiam non
niſi eos qui haberent originem paternam, & propriam
acquiſitam per habitationem 25. annorum. Iſto autem
requiſito careret dictus Jo. Franciſcus, cui opportuni-
tas aſſiſtebat obtinendi ex gratia Apoſtolica, & per viam
extraordinariam hoc adeo honorificum munus, ex eo quod
haberet ejus filium in ſervitio Cardinalis Chiſii Nepotis Ale-
xandri VII. tunc Regnantis, hinc proinde de anno 1664. per
litteras Apoſtolicas in forma brevis obtinuit conceſſionem
loci in Conſilio pro ſe, & dicto ejus filio, cum ſpeciali di-
ſpenſatione dicto defectui habitationis per annos 25. & cum
generali derogatione quibuſcumque Statutis, reformationi-
bus, & diſpoſitionibus in contrarium non obſtantibus, et-
iamſi ſpecificam, ac individuam mentionem requirerent,
quæ litteræ exequutioni, quamvis ut ſupponitur cum qua-
dam proteſtatione, demandatæ fuerunt, unde propterea
idem Jo. Franciſcus in Conſilio intervenit, aliaque plurium
annorum ſpatio geſſit, quæ per alios Conſiliarios geſta fue-
runt, vel geri conſueverunt, ac etiam extractus fuit ad mu-
nus Magiſtratus, quod de facto exercuit, circa vero an-
num 1668. ſub nomine Magiſtratus dictæ Civitatis conſtitui

ex

ex Conſalonerin, & Prioribus habitus fuit recurſus ad S. Conſultam, atque allegando nullitatem dictæ Apoſtolicæ conceſſionis tanquam ſubreptitiæ inſtatum fuit dictum Jo. Franciſcum deleri de numero Conſiliariorum, eique inhiberi, nè in eo munere amplius ſe ingereret, atque pendente tempore neceſſario ad habendas a Gubernatore informationes per Sac. Conſultam deſideratas, & priuſquam cauſa formiter proponeretur, caſus dedit, quod idem Jo. Franciſcus extractus fuit unus ex Prioribus Magiſtratus, unde propterea ſuper duobus aſſumpta fuit diſputatio, ſuper hoc ſcilicet incidenti, an lite pendente deberet admitti ad dictum munus de Magiſtratu, illudque exercere, ac etiam ſuper negotio principali, & propoſita cauſa de menſe Aprilis 1669. prodiit reſolutio ſuper ſolo incidenti adminiſtrandi necne dictum munus, ut ſcilicet ſi oppoſitio eſſet per ſolum Magiſtratum particularem, illa non admitteretur, ſed manuteneretur in exercitio proxime imminentis bimeſtris, ſi vero eſſet totius Civitatis, ſeu Conſilii generalis tunc ſuperſederetur.

In hac igitur diſputatione, ut dictum eſt, duæ fuerunt inſpectiones, una ſuper dicto incidenti poſſeſſorii lite pendente tam in munere Conſiliarii, aliiſque civilitatis Præeminentiis, quam in exercitio muneris Prioris, ſeu de Magiſtratu, & altera in bono jure in petitorio, ſeu negotio principali.

2 Quatenus pertinet ad primam, Oppoſitores principale fundamentum conſtituebant in generali diſpoſitione text. *in l. reſcripta, §. debitores, ff. de muner. & oneribus, & in l. 1. C. de debitoribus Civitatis lib. 11.* ubi diſponitur debitores Civitatis ad ejus adminiſtrationem admittendos non eſſe, allegando etiam *dec. 149. n. 1. p. 5. rec.* & magis in ſpecie *Bullam boni Regiminis, §. 16.* ubi pariter diſponitur debitores, ſeu alios intereſſe habentes cum Communitate ad Magiſtratum non admitti, atque hinc inferebant poſſeſſionem non ſuffragari, cum illa etiam poſita, quinimmo ubi etiam ageretur de Cive, ſeu Conſiliario originario, & cum quo ſuper civilitate, vel munere Conſiliarii nulla adeſſet controverſia, vel difficultas, adhuc dicta qualitas litis cum Communitate deberet eum repellere, ſeu impedire.

3 Contrarium dicebam eſſe probabilius, etiam cum ſenſu veritatis, quoniam allegata jura, ac etiam *Bulla boni regiminis* percutiunt caſum debitoris Civitatis, ſeu obligati ad ratiocinia, vel aliud burſale intereſſe habentis, quod juſte ſtatutum eſt ex duplici ratione, una ſcil. ne ita tempore ſuæ adminiſtrationis ſuum debitum ſuffocet, eoque non ſoluto curet liberationem, ſeu aliam Communitati præjudicialem proviſionem reportet, & altera, ut Adminiſtratores metu iſtius inhabilitationis prompte, & fideliter ſuæ adminiſtrationis rationes reddant, ac reliquatum ſolvant, ſeu alias abſtineant a ponendo in eorum manibus bona Com-
4 munitatis, ejuſque debitores effici, ob quam rationem ita prudenter ſtatutum eſt etiam in Sac. Religione Hieroſolymitana, cum debitores Theſauri, ſeu communis Ærarii, vel alias ad ratiocinia obligati, concurrere non poſſint ad Commendas, & Dignitates, vel officia Religionis *ex deduct. d. dec. 149. par. 5. rec. dec. 26. & 116. par. 7. & frequenter*. Secus autem ubi lis eſt ſuper ipſo ſtatu Perſonæ, nam alias eſſet in libito æmulorum civium aliquem donec vivit, inhabilitare, ita movendo litem in petitorio per plures annos veriſimiliter duraturam, atque deſtructa remaneret juris regula, de qua infra, quod in hujuſmodi, & ſimilibus juribus lite pendente debet quis manuteneri.

5 Quod a ſimili probabam cum iis, quæ in jure habemus in tutoribus, & curatoribus, aliiſque legalibus Adminiſtratoribus ad illud munus non admittendis, ſi ſunt debitores, vel creditores pupilli, aut alias cum eo litem, vel intereſſe habeant, ſed ſi ſunt jam admiſſi, & poſſident, ac pendente poſſeſſione excitatur ſub nomine pupilli per contutores, aut conjunctos aliqua lis, & tunc aut illa eſt ſuper mala adminiſtratione, & dubitatur in jure, an interim adminiſtratio ſibi interdicenda ſit, & ſic impediendus effectus ſuæ poſſeſſionis, quod ex probabiliori ſententia remiſſum videtur Judicis prudentis arbitrio ex ſingulorum caſuum particularibus circumſtantiis regulando, ac non de facili interponendo pro ſuſpenſione, quoties adſunt contutores, ſine quibus ipſe nihil explicare poteſt, ſive eis non extantibus, dando unum, vel plures adjunctos, ex deductis per Franch. *dec. 404.* Menoch. *de arbitrar. caſu 196. & alios*, ſecus autem ſi lis eſſet ſuper qualitate perſonali, puta, quod prætenderetur eum non eſſe legitime conjunctum, ac ceſſare illam qualitatem, ob quam tutela ſibi delata, & demandata fuit, nam tunc lis vere, & proprie non eſt cum pupillo, cujus nihil intereſt ab uno, vel ab alio adminiſtrari, quoties non concurrit dictum objectum commune ejus intereſſe, ſed potius eſt cum oppoſitoribus ad idem munus aſpirantibus, ideoque in jure cautum non eſt ob hujuſmodi agitatam litem interdicendam eſſe adminiſtrationem, & idem juridice dici poteſt, & forte praxis docet in proxime inſinuato exemplo Religionis Hieroſolymitanæ, quod ubi quis non eſſet debitor Religionis, vel ad ratiocinia obligatus, ſed ſibi objiceretur ab æmulis, vel concurrentibus, quod non haberet legitimas qualitates neceſſa-
6 rias ad exercenda munera Religionis, ſive ad obtinendas ejus Dignitates, quia nempe non bene ſuſcepiſſet habitum, vel non bene feciſſet caravanas, aut reſidentiam cum ſimilibus, non debet illa lis impedire manutentionem in poſſeſſione, in qua ille reperitur, & ſic magna differentia eſt, ubi inhabilitas provenit ex intereſſe burſali, quod directe habetur cum ipſa Perſona, cujus adminiſtratio habenda eſt, et ubi provenit ex qualitate perſonali, circa quam per æmulos, vel concurrentes lis movetur dicitur, atque iſte eſt caſus omiſſus a Bulla, quæ in verbis ſolum loquitur de debitoribus, vel obligatis ad ratiocinia, ut in ſimili advertit Cohell. *ad mihil. Bullam, cap. 44. n. 30.*

7 Ceſſante autem hoc objecto, primum attendebat, quod cum hic eſſet jam in poſſeſſione tam civilitatis quam muneris Conſiliarii, ac etiam exercitii munerum Magiſtratus, & de facto eſſet imburſulatus, & ſic pariter conſtitutus in quaſi poſſeſſione futuræ adminiſtrationis ab extractione reſultare debentis, debebat in ea manuteneri, non ſolum ex regula generali tradita per Poſt. *de manut. obſerv. 10. n. 37. cum ſeq.* & per Rotam *in Oriſtana voti, dec. 8. part. 5. & alias 201.* apud eund. Poſt. *cum plurib. Concord.* agentibus de jure interveniendi in Capitulo, vel in Congregatione, &c.

8 Sed magis ſpecialiter, & ad rem ex iis, quæ cæteris diligenter, & elaborate collectis firmantur in individuo per Fab. de Ann. *conſ. 94. n. 1. cum plurib. ſequ.* ubi ponendo caſum in ſpecie illius, qui fuerat in poſſeſſione munerum Civitatis ante motam litem, & deinde fuerat imburſulatus pro futura extractione, quod lis ei mota ſuper nobilitate, vel civilitate, aut defectu requiſitorum Statuti non debeat impedire ejus extractionem, & adminiſtrationem, quoniam burſula, ſeu matricula conſtituit in quaſi poſſeſſione, ex collectis per Menoch. *lib. 2. præſumpt. 78.* ac diligenter per eundem Fab. de Ann. qui plures ſcribentes refert, deducendo *num. 7. cum ſeq.* diſtinctionem in has materia traditam per DD. quod aut quis principaliter petit ſe declarari civem, vel nobilem, ac admitti ad burſulum, ſeu gubernium Civitatis, & tunc ſub quæſtione eſt, an ſi pendente hac lite eligatur, vel extrahatur, interdici debeat necne adminiſtratio? referendo opiniones hinc inde, & inclinando in illam, quæ electo aſſiſtit ex auctoritate Gutierez, & deciſionis relatæ per Oialoram, aut vero agitur de illo, qui alias fuit de Magiſtratu, ſeu gubernio, ac etiam imburſulatus fuerat ante motam litem, & tunc omnino certum, & conſtans dicit, ut id præſtare non debeat impedimentum, atque ita num. ſin. refert deciſum per S. Conſilium. Et de conſimili deciſione, in caſu tamen oppoſito habetur apud Fontanell. *de pactis claus. 7. gloſſ. 3. par. 10. n. 43.* Ideoque ſive oppoſito eſſet per ſolum Magiſtratum particularem, ſive per Conſilium generale, ac totam Civitatem, Mihi videbatur, quod de juſtitia hæc lis præſtare non deberet impedimentum, cum dicta diſtinctio per Me originaliter excitata in puncto principali oppoſitionis adverſus gratiam Apoſtolicam percuteret punctum principalem petitorii, & an oppoſitores deberent audiri necne, ut infra.

Quo vero ad alteram inſpectionem, ſeu punctum principalem, duo erant objecta conſideratione digna, cum reliqua continerent levitates diſcuſſio indignas. Primo quod Pontifex præſuppoſuiſſet dictum inſtaltarium eſſe Civem, atque cum præſuppoſito civilitatis voluiſſe ſolam exercere ejus ſupremam poteſtatem ſuper duobus. Primo ſcilicet ſuper diſpenſatione habitationis per ſpatium 25. annorum requiſitæ per ſtatutum, & ſecundo ſuper collatione illius muneris, ad quod per electionem ab ipſa Civitate, vel conſilio Cives aſſumi debent, & ſic noluiſſe gratiam facere ſuper qualitate civilitatis in genere, quam præſuppoſuit, & quo præſuppoſito ceſſante dicebant gratiam corruere ex defectu intentionis.

Quod autem præfatus Thomaſinus non eſſet civis, non obſtante civilitate ſibi tradita de anno 1637. deducebant ex eo, quod illa fuiſſet conditionalis ad formam ſtatutorum diſponentium, ut hujuſmodi Cives allecti tenerentur intra annum a die allectionis acquirere domum in Civitate, vel aliquam poſſeſſionem in territorio, unde cum id adimpletum non eſſet, ita dicebant dictam civilitatem evanuiſſe;

ve-

Verum iſtud erat leve objectum, quoniam hoc implementum a ſtatuto non adjicitur e parte antea, & tanquam conditio ſuſpenſiva impediens juris, vel emolumenti acquiſitionem, ſed adjicitur a parte poſtea, & tanquam modus, quo caſu implementum non ſequutum in tempore, quoties non adeſt expreſſum pactum reſolutivum, non cauſat privationem, ſeu amiſſionem juris quæſiti, ſed ſolum, vel ſuſpendit

9 aliquos ejus effectus, & utilitates, vel jus præbet eum monendi cum præfixione termini, ac ſubſequuta privatione, quatenus non adimpleat, juxta communem ac receptam diſtinctionem, quam habemus inter modum, & conditionem, ex plene deductis præſertim *in Neapolitana hæreditatis, ſub tit. de fideicommiſſis*, & in aliis frequenter, cum ſit certum ac receptum principium, & in individuo oneris injuncti conſtruendi, vel acquirendi domum admiſſio ad civilitatem, aut aliud adimplendi, quod ſi ſtatuto tempore non adimpleat, ſed poſtea, non amittat civilitatem, ſed ſolum id ſuſpendat aliquos ejus effectus, habetur apud Menoch. *conſ.* 131. *n.* 10. *& conſ.* 132. *n.* 19. Gratian. *diſcept.* 124. *n.* 11. Adden. ad Buratt. *dec.* 811. *n.* 11. & habemus generaliter in tot ſimilibus, quoniam licet admiſſis ad Religionem Hieroſolymitanam, ut gaudeant antianitate, aliiſque Præminentiis per ſtabilimenta injungatur onus faciendi caravanas, ſeu alia adimplendi intra certum tempus, ſi infra iſtud id non ſequatur, non exinde reſultat, quod ille deſinat eſſe miles, ſed ſolum ſuſpenditur, quod non currat antianitas initianda ex tempore implementi, idemque in proviſis de Canonicatibus, vel Dignitatibus, qui ad formam ſtatutorum debent aliquid adimplere, quia ſi non adimplent in tempore, non per hoc deſinunt eſſe Canonici, ſed ſolum carebant aliquibus emolumentis cum ſimilibus.

10 Quod abſque difficultate procedere dicebam, quando implementum jam ſubſequutum eſt, quamvis poſt tempus præfinitum, ſed re integra, & non contradicente eo, cui adimplendum erat, nam tunc adimplementum poſt terminum ſufficit, juxta tec. *in l. ſi ita quis*, §. *Seja*, *ff. de verb. oblig.* Bart. Angel. Jaſ. & cæteri *in l. Inſulam*, *ff. de verbor. obligat.* bene Rovit. *dec.* 53. *num.* 10. Mantic. *dec.* 170. per totum, Burat. *dec.* 569. *n.* 4. Adden. *ad eam dec.* 571. *nu.* 5. *&* 6. Et hic erat caſus.

11 Alterum erat objectum deductum ex eodem ſtatuto diſponente ad iſtud Conſiliarii munus non aſſumi niſi cives de origine parentum, & propria, & de proprie per habitationem 25. annorum cum ejus familia, ideoque oppoſitores dicebant copulative per ſtatutum requiri utramque qualitatem originis, & habitationis per annos 25. Papa vero huic ſecundo requiſito diſpenſaverat, non autem primo, exinde inferentes ad generales receptas propoſitiones quod ubi duo obſtant, remoto uno non ſuffragatur quoad alterum, atque diſpenſatio ſtricte ad ejus præciſos limites tanquam exorbitans operativa extendenda non eſt ad ea, de quibus non agit, Geminian. *conſ.* 33. n. 8. & cæteri per Gonzal. *ad Regul.* 8. *gloſ.* 13. *n.* 97. Greg. *dec.* 87. *&* 109. *utrobique* n. 6. Add. *ad eum*, *d. dec.* 87. *n.* 16. *& ſeq.*

12 Ita etiam inferendo ad vitium ſubreptionis, vel obreptionis ac defectum intentionis, quia ſi hæc ſtatutaria diſpoſitio etiam narrata fuiſſet, id retraxiſſet Papam, vel eum difficiliorem reddidiſſet, quod eſt ſubreptionis fundamentum.

Verum, cum ſenſu etiam veritatis, dicebam hoc objectum nullius eſſe momenti, quoniam in vero ſtatuti ſenſu, germanoque intellectu, dictæ qualitates non copulative, ſed alternative deſiderantur, ut ſcilicet unam ex eis concurrens habere debebat, cum quælibet ſufficiat ad veram civilitatem, cives enim originatius dicitur ille, qui naſcitur in loco, quamvis ejus pater in eodem loco natus non ſit, ac etiam ille qui licet non ſit natus in loco, habet tamen patrem ibi natum, cum ſola quæſtio ſit circa originem mediatam avi, ac verus etiam civis quoad munera, & favores Civitatis dicitur domiciliarius, qui legitimum domicilium ad tramites juris jam contraxit, ſed quoniam controverſum eſt in jure, quando domicilium dicatur tale, quod hunc effectum producat, præſertim circa ſpatium temporis, ex iis, quæ in hac materia habentur deducte *in Rheggien. conſortii, ſub tit. de Canonicis, & Capitulo, & alibi*, idcirco ſtatutum ad hujuſmodi dubietates dirimendas tempus habitationis præſcribere voluit etiam longum, & a jure exorbitans, adjecte etiam qualitate habitationis cum familia, ut ita verus, & indubitatus Civis effectus dicatur, ad excludendum modicum, & accidentale domicilium; nil obſtante, quod omnes dictas qualitates copulet cum dictione *Et*, in qua per oppoſitores fundamentum conſtituebatur, quoniam licet regularis, ac propria hujus dictionis natura ſit copulare, illeque copulativa dicatur, attamen ratione ſubjectæ materiæ, ob abſurda ſcilicet, & inconvenientia aliàs reſultantia, ſive ob veriſimilem voluntatem, &c. receptum eſt illam ſtare poſſe alternative, atque reſolvi in dictionem alternativam *Vel*, quæ verificatione unius ex pluribus alternatis contentatur, juxta celebrem deciſionem Franchis ſæpius a Rota canonizatam, ut in ſua materia *ſub tit. de fideic.* præſertim *in Peruſina fideicommiſſi de Corradis*, ut teſtatore alium filio ſubſtituente, ſub duplici conditione copulata cum dictione, *& ſi ſine filiis, & ab inteſtato deceſſerit*, iſta dictio reſolvatur in alternativam *Vel*, ut ſufficiat unam deficere, & de eadem impropriatione in actibus inter vivos, ut dictio, *&*, reſolvatur in *Vel*, habetur actum *in Romana pecuniaria de Comit. ſub tit. de credito*, ac in deciſionibus in ea cauſa editis 1. *Aprilis* 1661. *&* 23. *Januarii* 1660. *coram Bourlemont*, cum aliis generaliter collectis per Barboſ. *diction.* 110. *n.* 28. *&* 37.

Abſurda vero, ſeu inconvenientia reſultantia ex dicta copulatione obſervabam eſſe evidentia, & repugnantia tam ſenſui, quam litteræ ſtatuti, primo quia idem ſtatutum ad capacitatem hujus muneris contentatur ætate naturali annorum 25. quod implicat cum requiſito habitationis cum propria familia, dum ita ſupponitur, ut habitator ſit caput familiæ tanquam propriam familiam ibi habens, quod verificabile non eſt durante infantili, & pupillari, quinimmo vix durante minori ætate, ut clare ad ſenſum, ſecundo quia antiquiſſimus, ac verus civis, & nobilis originarius excluſus remaneret ab hoc munere, ſi, ut frequenter contingit, in viris natalibus, divitiis, vel litteris, aut armis magis qualificatis, & conſpicuis, in eo non verificaretur continua habitatio per ſpatium 25. annorum, & ſic viri magis experti & qualificati, tales ſupra alios effecti per praxim in Romana Curia, ſeu moram in bello, aut aliis Principum aulis remanerent incapaces, quo nil abſurdius, & tertio quod etiam cives veri, & originarii per propriam nativitatem, & ſucceſſivum longiſſimum, & continuum domicilium adhuc eſſent incapaces, eo quia pater in eodem loco natus non eſſet.

Omnem difficultatem removente ſubſequuta obſervantia, quæ in quibuſcumque actibus eſt optima interpres, ut in ſpecie ſtatutorum advertitur *dec.* 59. *n.* 13. *& ſeq. p.* 10. *rec. Cæſaraugustana portionum* 16. *Junii* 1659. cor. Albergato, & frequenter, cum habentes unam ex dictis qualitatibus paſſim ad hæc munera admiſſi fuerint.

Præterea dicebam, quod hæc materia ſubreptionis, vel obreptionis, aut defectus intentionis dicitur potius facti quam juris, utpote metienda ex conjecturis, & adminiculis, ejuſque facti circumſtantiis, & ex quibus deſumenda eſt veriſimilis Principis concedentis voluntas, & an taciturnitas, vel reſpective expreſſio illarum circumſtantiarum, ex quibus hic defectus deducitur, veriſimiliter retraxiſſet, ſeu difficiliorem reddidiſſet concedentem necne. Ideoque dicitur materia arbitraria, ex deductis per Gregor. & Adden. *deciſ.* 150. *num.* 4. 10. *&* 11. Merlin. *dec.* 243. *n.* 8. *&* 9. *dec.* 83. *nu. finali*, *p.* 7. *rec. & frequenter*, atque ſolam genericam cogitationem, ſeu virtualem, ac veriſimilem, aut per æquipollens ad id ſufficere advertitur *dec.* 101. *num.* 20. *&* 21. *part.* 5. *rec. plene dec.* 107. *nu.* 25. *par.* 10. *& ſæpius*, ad quam veriſimilem voluntatem deſumendam multum attenditur qualitas perſonæ, cui gratia conceſſa eſt, an ſcilicet ſit Principi cognitus, & dilectus, itaut non obſtante, quod tacita, vel expreſſa fuiſſet altera qualitas, adhuc fuiſſet conceſſurus, ut cæteris collectis advertitur *deciſ.* 12. *nu.* 41. *&* 464. *num.* 14. *p.* 5. *rec. Romana Beneficiatus S. Petri* 14. *Maji* 1655. coram Bevilaqua, & in aliis pluries, prout adverti ſolet ad amplitudinem verborum, cum quibus obſtantiarum derogatoria concepta eſt, ut advertitur *dec.* 506. n. 5. *par.* 1. *rec. & dicta deciſ.* 101. *num.* 22. *part.* 5.

Hæc autem omnia concurrebant, quoniam derogatoria concepta erat per verba ampla, & effrænata, ibi, *quibuſvis reformationibus in contrarium, aliiſque diſpoſitionibus etiam juramento &c. ac ſpecificam, & individuam mentionem requirentibus &c.* Atque gratia conceſſa fuerat intuitu filii ejuſdem Joannis Franciſci actualis, & grati familiaris Cardinalis Nepotis, ut ſupra.

Item in hac materia ponderabam, pro regulando dicto arbitrio, in quo illa tota repoſita eſt, magnam eſſe differentiam inter caſum, in quo agatur de hac inſpectione ſuper gratia adhuc non executa, ad effectum judicandi, an ſit exequenda necne, & caſum converſum, in quo illa jam exequuta, ſuumque effectum ſortita cum ſubſequuta poſſeſſione, agatur de illius formali retractatione, primo enim caſu prius ipſi gratiato quam actori petenti gratiæ exequutionem incumbit onus juſtificandi gratiam, itaut oppoſitoribus gerentibus partes

ſci.

rei, ſufficiat vincere per non jus, atque per denegationem executionis nulla poſitiva injuria, vel notabile dedecus reſultare dicitur, cum ſufficiat id explicari per actum tacitum negativum, ſeu abſtentivum; ſecus autem in caſu converſo, in quo præſumptio eſt pro gratia jam executa & effectuata, ideoque oppoſitores gerendo partes actoris gravantur onere plene & concludenter probandi illum defectum, quem allegant pro fundamento intentionis, ac etiam quia Judex facere debet actum poſitivum formalis retractationis, ex qua reſultat injuria poſitiva & dedecus, ideoque magis circumſpecte procedendum eſt ob axioma, *quod turpius ejicitur, quam non admittitur hoſpes*, quo etiam legiſlæ utuntur, ut per Alex. *conſ.* 13. *num.* 7. *lib.* 7. Surd. *conſ.* 64. *n.* 7. Ponderando etiam deducta *in Calaguritana beneficiorum de Bilbao* coram Bichm, *deciſ.* 25. & 29. poſt Zaſium *de legitim. proceſſu*, de qua in ſua materia *ſub tit. de Beneficiis*, circa differentiam notabilem, quæ in jure conſideratur inter caſum, in quo agatur de privando aliquem beneficio, ſeu jure aſſequuto, & alterum, in quo agatur de repellendo a beneficio aſſequendo, ut in hoc ſecundo ſufficiat ſola diffamatio, ſeu levis probatio, in altero autem deſideretur probatio perfecta & concludens.

13 Denuum ponderabam, & Sacra Conſulta ut ſupra probabilem cenſuit ponderationem, quod circa hanc oppoſitionem exaudiendus non eſſet ſolus Magiſtratus particularis conſtitutus ex Confalonerio & Prioribus, tum ex prudentiali motivo, ut id ex privata æmulatione unius, vel duorum reſultare poſſit, ut frequens experientia docet, tum etiam ex motivo legali, quod ad Magiſtratum particularem pertinet agere ſolum concernentia currentem & ordinariam adminiſtrationem Civitatis, alia vero graviora negotia perpetuitatem præſeferentia pertinent ad totam Civitatem, totumque Populum, vel ſaltem ad Conſilium generale, per quod totus Populus repræſentatur, *ad text. in l. finali*, *Cod. de vendit. rerum Civitatis*, *lib.* 11. ubi communiter DD. de quibus Menoch. *conſ.* 80. *numer.* 22. & *ſeqq.*, Cacheran. *deciſ.* 39. Rot. *deciſ.* 39. *dec.* 447. *part.* 5. *rec.* apud Celſum *dec.* 383. & *frequentius*. Ac etiam quia unumquodque diſſolvendum eſt eodem vinculo, quo eſt ligatum, ideoque cum civilitas de anno 1637. per totum Populum, ſeu Conſilium generale conceſſa fuiſſet, unde quidam quaſi contractus ita initus fuit, idemque ſequutum eſſet in executione dictæ Gratiæ, & admiſſione ad buſſulum, idcirco totius Civitatis conſenſus in hoc diſtractu neceſſarius erat, quamvis eo etiam accedente, niſi aliæ ignotæ accedant facti circumſtantiæ, adhuc in hoc ſtatu Mihi improbabilis videretur oppoſitio.

Occaſione autem diſputandi punctum poſſeſſorii, de quo principaliter actum fuit, illudque ſub die 17. Maji 1669. pro Thomaſino reſolutum, ipſum quoque negotium principale implicite deciſum fuiſſe videtur, quoniam ex præmiſſis Sacra Conſulta credidit oppoſitam ſubreptionem non adeſſe, quatenus vero pertinet ad punctum poſſeſſorii advertebam ut ſupra quod diſtinctio cum qua in prima propoſitione proceſſum erat, an oppoſitio eſſet totius Civitatis, vel aliquorum de Conſilio, ſeu Magiſtratu nil faceret ad rem, quoniam aut oppoſitio habebat ſubſtantiam, aut non, ſi habebat, cum hæc ſit actio popularis, in qua quilibet dici poteſt intereſſatus, neceſſarium non erat ut tota Civitas eſſet in cauſa, & ſi habebat, nil referebat totam Civitatem opponi tum ipſa, gerendo partes collitigantis, tollere non poſſit poſſeſſionem collitiganti competentem, ejuſque effectus, juxta caſum de quo *in d. conſ.* 94 Fab. de Anna, ubi erat totius Civitatis, vel loci oppoſitio, ideoque inſpectis terminis juris communis, dicta diſtinctione neglecta, certum videbatur jus hujus partis in poſſeſſorio, & ne impediri poſſet in exercitio Magiſtratus.

Non negabantur hæc per Oppoſitores, quando ſecluſa dicta *Clementina Conſtitutione* cum dictis terminis tantum procedendum eſſet, ſed inſiſtebatur in hac lege particulari, per quam cum effrænatis, ac amplis verbis inabilitantur nedum debitores, vel ad ratiocinia obligati, ſed etiam quamcumque litem, vel controverſiam habentes, atque ad hoc reſtringebatur difficultas, pro cujus ſolutione obſervabam dictam Conſtitutionem, §. 16. tres continere partes, unam, in qua inhabilitantur uſurpatores, occupatores, & detentores bonorum Communitatis, alteram, in qua inhabilitantur ejuſdem Communitatis debitores, ſeu alias obligati ad reddendas rationes geſtæ adminiſtrationis, donec ſolutio, vel redditio rationum ſequuta ſit, & neutra ex his adaptabatur ad caſum, tertiam demum generalem, in qua Oppoſitores fundamentum conſtituebant, inhabilitativam eorum qui quaſcumque lites, & controverſias contra ipſam Communitatem haberent.

Illam vero, etiam cum ſenſu veritatis, dicebam intelligendam eſſe de illis litibus, in quibus Communitas gerendo formalem Perſonam collitigantis, contenderet de damno, vel reſpective commodo ex victoria, vel ſuccumbentia reſultante, quod percuteret peculium, ſeu aliud intereſſe ipſius corporis Communitatis, complexivum totius populi, omniumque ejus ordinum, & ſic tam nobilium, quam popularium, & comitatenſium, ut comprobare videntur illa verba perſonalia *contra ipſas Communitates*, denotantia, quod lis percuteret totum ipſum corpus politicum, ſeu totam Univerſitatem, quod ad præſentem controverſiam adaptari non poterat, dum lis nullum percutiebat intereſſe ipſius Communitatis, cujus nulla utilitas reſultabat ſi gratia declararetur ſubreptitia, nullumque damnum poſitivum, vel diminutio patrimonii, ſi declararetur valida, ſed vere & proprie erat cum illis civibus, qui habentes neceſſarias qualitates aſpirabant ad locum Conſiliarii per hoc Indultum occupatum, vel cum aliis imbuſſulatis, qui extrahi ſperabant in locum extracti, qui eſſet inhabilis, aut ad ſummum cum ſolo ordine illorum nobilium, ſeu civium qualificatorum, ex quo conſtituitur Conſilium, dando in hoc idem ſupra inſinuatum exemplum tutoris, quia ſi litem, vel intereſſe habet cum ipſo pupillo, cujus utilitatem, vel damnum, bonus, vel malus litis eventus cauſare poteſt, recte intrat inhabilitatio, ſed ſi lis moveatur per illos de parentela, quibus alias tutela deferenda eſſet, quatenus tutor ob aliquem perſonalem defectum, ſive ob ceſſantem in eo parentelam, removeri deberet, tunc dici non poſſet, quod lis eſſet cum ipſo pupillo, & hic videbatur caſus.

Ponderando etiam a ſimili terminos *text. in l. ede*, *C. locati* de facultate competente alicui expellendi conductorem pro uſu proprio, quod illa competit, quando uſus proprii neceſſitas ſuperveniat inopinato poſt locationis contractum, ſecus autem ſi illa de tempore contractus vigebat, vel prævideri poterat, ſive ea quæ habemus de facultate competente debitori compenſandi cum credito ſibi ſupervento adverſus proprium creditorem, quod non intrat pro illo credito, quod jam ſibi competebat, ac præexiſtebat de tempore contracti debiti cum ſimilibus, quæ recte ad caſum adaptari poterant, cum hæc opponendi cauſa de tempore, quo facta fuit imbuſſulatio, jam præexiſteret, ideoque cum eadem *Clementina Conſtitutio*, nedum inhabilitet litigantes, ſeu aliud intereſſe habentes, ut ſupra, ſed etiam gravibus pœnis afficiat eos eligentes, vel admittentes, atque Oppoſitores allegarent pendentiam litis uſque ab initio executi Indulti per oppoſitiones, & proteſtationes, hinc reſultare dicebam quod ipſi ita allegarent propriam turpitudinem, propriumque delictum, dum collitigantem non ſolum admiſerunt ad Magiſtratum in alio buſſulo, quando forte juſtam excuſationis cauſam habebant, quod ſcilicet adhuc duraret illa reverentia, ob quam ipſum Indultum executioni demandatum fuerat, ſed admiſerunt ad iſtud ultimum buſſulum de tempore quo illa cauſa ceſſaverat, cum ex bene deductis apud Fab. de Ann. *conſ.* 94. jus imbuſſulati non conſiſtat in extractione, quæ eſt effectus caſus, & fortunæ, ſed conſiſtat in ipſa imbuſſulatione, quando de Magiſtratu effici dicitur in ſubſtantia, ſeu habitu, dilato ſolum effectu, ſeu executione in tempus extractionis.

Et nihilominus dicebam ſufficere ex his reddi probabiliter dubium, an Conſtitutio prædicta capiat caſum necne? Tum quia in caſu dubio lex nova particularis interpretanda eſt ad limites juris communis, a quo paſſivam recipit interpretationem. Tum etiam quia id ſufficit, ut interim tanquam exceptio dubia, & altioris indaginis admitti non debeat in hoc ſummariſſimo poſſeſſorio, circa quod quotidianum in foro habemus, quod ubi etiam obſtat *decretum irritans*, & clauſula *ſublata*, ex quibus poſſeſſio inficitur, ac habetur pro non poſſeſſione, & tamen ſi dubium eſt, an lex, vel diſpoſitio continens dictas clauſulas adaptetur ad caſum necne, non impeditur manutentio, ita pariter in facultativis, & ſimilibus, etiam in hoc ſummariſſimo judicio admittendis, quoniam id procedit, quando certum eſt adeſſe qualitatem inhabilitativam, ſeu reddentem poſſeſſionem non manutenibilem, multo magis ubi probabilius eſt legem non obſtare, ac etiam concurrit aſſiſtentia boni juris, ob quam facilius huic poſſeſſorio remedio locus datur, & ex qua ratione laudabilis Curiæ ſtylus eſt, etiam in hujuſmodi, vel alterius poſſeſſorii diſputatione, de bono jure ſaltem ſummatim guſtare, quamvis vulgaris, & quotidiana propoſitio ſit, quod in hoc judicio non quæritur de juſtitia, vel injuſtitia, ſed

atten-

attenditur nudum factum poſſeſſionis, cum id fiat ad ipſam poſſeſſionem melius colorandam, ac facilius eam reddendam manutenibilem.

FERRARIEN.
REGIMINIS STUDIORUM
PRO MAGISTRATU PARTICULARI
CUM CONSILIO GENERALI CIVITATIS FERRARIÆ.

RESPONSUM.

An Conſilium generala repræſentativum totius Populi, ſau Civitatis, cui ex legibus competat aliqua adminiſtratio, vel Præeminentia, poſſit iſtam concedere, & demandare Magiſtratui particulari, & quatenus poſſit, an ſit quandocumque revocabilis nacna? Et de ejusdem juris exercitio penes aliquos de corpore univerſali reſidente, quamvis ipſum jus habituale penes totum corpus reſideat.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Ratio quæſtionis.*
3 *Novitates damnabiles.*
4 *Studia adminiſtrantur per Principem.*
5 *De Præeminentiis Civitatis Ferrariæ adinſtar Bononiæ.*
6 *Ea quæ reſident penes Magiſtratum particularem dicuntur exiſtere actu, & in exercitio, habitu vero exiſtunt penes totam Civitatem.*
7 *Dantur exempla juriſpatronatus, feudi, juris conferendi, & ſimilium.*
8 *De ratione, ob quam adminiſtratio debet eſſe penes paucos.*
9 *De utroque Conſilio generali, & particulari.*
10 *Quod electio Adminiſtratorum, ac etiam explicatio graviorum negotiorum pertineat ad totam Civitatem, totumque Populum, & de conſuetudine, quod prædeceſſores eligant ſucceſſores.*
11 *De poteſtate Capituli Sede vacante ne eam exercere debeat per unum.*
12 *An facultas per Conſilium generale demandata Magiſtratui ſit revocabilis, de affirmativa?*
13 *Quando conſtat de titulo infecto, vel revocabili, tunc poſſeſſio quantumvis longa non ſuffragatur.*
14 *De ratione, ob quam facultas, de qua num. 12. non eſt revocabilis.*
15 *Quod Adminiſtratores prædeceſſores non poſſint ſibi eligere ſucceſſores.*

DISC. XXXIX.

1 POſt devolutionem Civitatis, ac Status Ferrariæ ad Sedem Apoſtolicam, *Clemens VIII.* ſub cujus Pontificatu illa effectum ſortita eſt, præfatam adiens Civitatem, de anno 1599. ultra multa privilegia, & Præeminentias quas illi ſatis liberaliter conceſſit, præſcripſit etiam formam, ſeu modum, quo mediante regi deberet ejusdem Civitatis Communitas, cum Conſilio ſcilicet generali centum Virorum, unde *Magnum*, ſeu *Centumvirale* nuncupatur, totius Populi repræſentativo, & cum Magiſtratu particulari habente actualem adminiſtrationem juxta communem uſum omnium fere Italiæ, præſertim vero Status Eccleſiaſtici Civitatum, ut patet *ex diſc. præc. & diſc. 30. & 31. ac aliis, hoc eodem tit.* Cumque in eadem Civitate adeſſet Academia, ſeu publica Univerſitas ſtudiorum, hinc inter alias leges tunc pro dictæ Civitatis adminiſtratione editas, fuit illa, ut ſtudiorum regimen, cum electione lectorum, ac aſſignatione, diſtributione, & augmento ſtipendiorum, cum aliis ad idem regimen pertinentibus ſpectaret ad dictum Conſilium, de anno vero 1601. & ſic in primo triennio in quo ſtudiorum reformatio juxta leges, vel ſtylum facienda erat, idem Magnum, ſeu generale Conſilium, prævia narrativa, quod ob difficultatem convocandi ſemper ipſum Conſilium generale, aliaque inconvenientia, id non de facili practicari poterat, cum interventu, & auctoritate Cardinalis Legati, dictam facultatem tranſtulit in Magiſtratum particularem, cujus primus, ſeu caput nuncupatur *Judex Sapientum*, cui Magiſtratui adjuncti ſunt duo alii Officiales *ſtudii Reformatores* nuncupati de ipſo corpore Conſilii, & ab eodem adinſtar aliorum de Magiſtratu eligi ſoliti, ex quibus omnibus conſtituitur Congregatio, quæ *Studii* nuncupatur, atque ita pacifice ſervatum fuit continuato ſpatio annorum 67. poſt quorum decurſum excitata fuit difficultas, quod id fieri non potuerit, atque retroacta obſervantia abuſui magis referenda eſſet, ex eo fundamento, quod præfatum Conſilium generale poteſtatem non haberet derogandi dictæ legi Pontificiæ, neque abſque cauſa neceſſitatis, vel utilitatis hanc facultatem a ſe abdicare, & in alterum transferre, vel ex diſpoſitione text. *in l. finali, C. de vendit. rerum ad Civitatem pertinentium lib.* 11. vel ex eo, quod cum hæc poteſtas per Papam ipſi Conſilio ſpecialiter delegata ſit, non poterat Delegatus ad certum negotium, ſeu certam cauſam particularem alium ſubdelegare, atque ſuper hoc in notula tranſmiſſa tota diſputatio ibi circumferri videbatur, an ſcilicet iſta eſſet juriſdictio delegata particularis, vel potius conceſſio juriſdictionis ordinariæ, vel delegatæ ad Univerſitatem; unde reſultaret facultas ſubdelegandi. 2

Super his autem ex parte dicti Magiſtratus, ſeu Congregationis Studii conſultus, reſpondi parum probabilem videri hujuſmodi excitatam difficultatem, tum ex generali axiomate, ut ea quæ diu ſervata ſunt, atque longam habuerunt durationem, immutari non debeant, ad communiter notata per Canoniſtas *in cap. cum conſuetudinis, de conſuetud.* & Civiliſtas *in l. rebus, ff. de conſt. Principum, ad text. in cap. quis neſciat, undecima diſtinctione, & c. hac autem, 30. diſtinctione,* & advertitur præſertim ſupra *in Forolivien. diſc. 35.* ubi patet S. Conſultam cum hoc axiomate prudenter proceſſiſſe; ut obſervari deberet ſolitum, cum frequentius novitates inconvenientia parere ſoleant. 3

Tum etiam proxime & ſtringenter, quia revera id non importabat abdicationem dicti juris a Conſilio, ejusque tranſlationem in alteram perſonam diverſam, ita ut ſpeciem alienationis redoleret, ac propterea dicebam extraneos remanere, tam dictos terminos text. *in l. finali, C. de vend. rer. ad Civitatem pertinentium*, quam dictos alios terminos juriſdictionis ordinariæ, vel delegatæ, ſeu facultatis ſubdelegandi, cum enim ante devolutionem dicta Univerſitas, ſeu Academia adminiſtraretur per Ducem tanquam Principem, ſeu Magiſtratum ab eo deputari ſolitum, eo modo quo videmus in magnis, & celeberrimis Studiis Neapolitan. Patavin. & ſimilibus, atque id eſſe de rebus ad Supremum Principem ſpectantibus, ejusque curæ incumbentibus, quæ nonniſi ejus auctoritate obtineri poſſe, plene habetur apud noſtrum eruditiſſimum Regnicolam Borellum *de præſtantia Regis Catholici, cap. 34.* & latius *cap. 40.* Unde propterea ſtante devolutione, juriſdictiones, facultates, & Præeminentiæ reſidentes penes feudatarium, de jure, alio non expreſſo, tanquam per reverſionem ad ſuam primævam cauſam competere deberent Summo Pontifici, ſeu Cardinali Legato ibi explicanti eas partes, quas Dux ante devolutionem explicabat. Hinc Summus Pontifex, ut huic Civitati ad immediatam Sedis Apoſtolicæ ſubjectionem, & obedientiam redeunti, quo majores fieri poſſent concederet Præeminentias, illamque præſertim in omnibus exæquaret adjacenti, & forſan æmulæ Civitati Bononien. dum in omnibus, & adinſtar, eaſdem Præeminentias Oratoris apud Sedem, Auditoris Rotæ, ac Advocati Conciſtorialis pariformiter conceſſit, inhærendo veſtigiis *Julii II.* quando dicta Bononienſis Civitas excuſſo Tyrannorum jugo ad immediatam obedientiam, & juriſdictionem Sedis Apoſtolicæ devenit, ita pariter hanc prærogativam adminiſtrandi publicam Academiam adinſtar Bononienſis concedere voluit Civitati, ne alias illa prætendi poſſet per Cardinalem Legatum, dirigendo conceſſionem in dictum Conſilium tanquam conſtitutivum, ſeu repræſentativum totius Populi, totiuſque Civitatis, non autem quod præciſe in hoc electa eſſet induſtria dicti Conſilii generalis, quodque alias dicta adminiſtratio ſequi non poſſet. 4 5

Atque in hoc Mihi videbatur conſiſtere æquivocum aſſerentium id eſſe contrarium præfatis legibus, quibus derogari non potuerit, quoniam præfatum jus, ſeu Præeminentia vere reſidet, & continuat penes ipſam Civitatem, ejuſque Conſilium tanquam Civitatis repræſentativum, abſque eo quod deſuper caderent termini alienationis, ſeu tranſlationis. Cum enim Magiſtratus particularis eſſet Pars, ſeu membrum ipſius Conſilii generalis, ex quo ad tale munus ipſi Conſiliarii, ſeu Decuriones aſſumuntur, prout etiam, & duo *Reformatores*, hinc proinde id ſolum operatur, ut exercitium illius juris, quod habitu eſt penes omnes, pro faciliori, ac meliori adminiſtratione ſit penes aliquos tantum de eodem corpore, adinſtar eorum, quæ habemus in materia juriſpatro- 6

patronatus competentis alicui familiæ, ſeu generi perſonarum, quoniam illud tanquam individuum reſidet penes omnes, & quemlibet eorum inſolidum, ex plene collectis per Billon. Jun. *de jur. accreſc. q.6. cap. 48.* Et tamen frequenter
7 exercitium penes aliquos tantum, puta unum, duos, vel tres ſeniores, ſeu penes illum, qui primogenitus, ſeu majoraſcus, aut caput domus dicitur eſſe ſolet, ex deductis per Ciarlin. *controv. 223. ubi late Concordantes*, quod etiam frequenter verificatur in feudis quamvis Dignitatis, & de ſui natura individuis juxta uſum Lombardiæ, quod ipſum feudum utpote individuum penes omnes agnatos, & a lege inveſtituræ vocatos inſolidum reſidere dicitur, commoditas vero ac exercitium dividitur, ex deductis in *Mutinen. feudorum, ſub tit. de feud. diſc. 8.* ſed frequenter adminiſtratio, præſertim juriſdictionis, eſſe ſolet penes primogenitum, ſeu majorem natu, cadente ſolum quæſtione, de qua *ſub tit. de fideicom. diſc. 1. cum plur. ſeq.* an major natu dicatur ille, qui talis eſt per naturam, & veritatem, ſpectata ſola prærogativa ætatis, vel potius ſpectata prærogativa lineæ.

Idemque frequenter habemus in jure conferendi beneficia competen. Capitulo, vel Collegio, quod tamen ex Statuto, vel conſuetudine explicari ſolet, vel per Canonicum Decanum, vel per Turnarium, ſeu Hebdomadarium, qui nomine totius Capituli, ſeu Collegii conferre dicitur, continuante jure penes ipſum corpus univerſale abſque aliqua abdicatione, ſeu translatione, & magis frequenter praxis docet in cura animarum annexa alicui Capitulo, ſeu Collegio, aut Monaſterio, quoniam habitualiter illa reſidet penes ipſum Collegium, ſeu Capitulum, exercitium vero penes Vicarium, cum ſimilibus.

8 Et hic Mihi videbatur caſus, ita exigente ſubjecta materia, ſeu rationis identitate, ob quam exercitium dictorum jurium penes omnes habitu reſidentium reſtringitur ad unum, vel aliquos, cum enim pro recta ſtudiorum adminiſtratione indagare oporteat ſufficientiam, applicationem, & mores Lectorum, & an illi confirmandi, vel reformandi ſint, prout circa ſtipendia, an debeant augeri juxta menſuram meritorum, idque pendeat magis a ſecretis, & diligentibus informationibus, idcirco omnino congruum, immo neceſſarium videtur id a modico numero explicari, cum publicitas in Conſilio generali ex numero 100. virorum conſtituto magna inconvenientia produceret, atque res videretur impracticabilis.

9 Ad quod comprobandum deducebam determinationem Sac. Conſultæ *in Forolivien. de qua ſupra, diſc. 31.* quod quamvis poteſtas admittendi aliquem ad Conſilium in locum Conſiliarii deficientis reſideret penes Conſilium generale, ita legibus expreſſe diſponentibus, attamen facultas indagandi vitam, & mores, ac idoneitatem admittendorum reſtricta eſt ad Conſilium parvum, ſeu ſecretum, ut ibi.

Quod in ſpecie ponderabam ex eadem ratione practicari in earundem Civitatum regimine, ſiquidem de jure ele-
10 ctio Priorum, ſeu Adminiſtratorum pertinet ad totam Civitatem, totumque Populum in generali Conſilio congregatum, unde propterea reprobatur conſuetudo, ut talis facultas reſideat penes Magiſtratum particularem, quodque prædeceſſores ſibi eligant ſucceſſores, ex deductis per Franch. *dec. 501.* & Rovit. *in pragm. 1. de Adminiſtrat. Univerſitatum*, ubi plene diſputat, atque hanc conſuetudinem ſuſtinere conatur, prout alienationes bonorum Communitatis, aliaque graviora negotia perpetuum ſtatum, ſeu perpetuum præjudicium redolentia pariter a toto Populo congregato in Conſilio generali de jure explicari debent, & tamen fere ubique rationabilis uſus introduxit, ut hæc fiant a Conſilio ex aliquorum tantum civium numero conſtituto, ita dicto Conſilio habente ſolum exercitium illius juris, quod penes totum Populum adhuc perſeverat.

Et de juriſdictione, ac Præeminentia Capituli Cathe-
11 dralis adminiſtrandi Eccleſiam ſede vacante, quod ex ſtatuto, vel conſuetudine ejus exercitium reſidere valeat penes Archidiaconum, ſeu aliam Dignitatem privative ad ipſum Capitulum habetur *deciſ. 194. apud Poſt. de manut.* atque Sacr. Conc. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. cap. 16.* id ſtatuit pro neceſſitate, ut in unum hæc juriſdictio in exercitium transferri deberet, cum ſimilibus.

Procedebant hæc de plano in ordine ad poteſtatem dicti
12 Conſilii generalis faciendi præfatum decretum, dictamque adminiſtrationem demandandi Magiſtratui, ſeu Congregationi particulari, itaut actus dici non poſſet invalidus ex defectu poteſtatis, ut per novitatis excitatores prætendebatur. Difficultas autem reſidebat, an eidem Conſilio volenti per ſeipſum ad normam dictarum legum hoc regimen reaſſumere, dictamque demandatam poteſtatem revocare, id fieri poſſet necne, & quando non urgerent ſupradictæ rationes, ex quibus per quandam ſpeciem neceſſita- 13
tis pro recta adminiſtratione rationabiliter ita ſtatutum fuit, certum videbatur id præfato Conſilio licere, non obſtante ſideo diuturna obſervantia annorum 67. Licet enim juxta generalem regulam textus *in l. omnes, & l. ſicut, Cod. de præſcript. 30. vel 40. annorum*, omne jus præſcribatur, ac etiam ex juris Canonici diſpoſitione, ubi vehementis juris reſiſtentia non obſtat, conſuetudo, ſeu obſervantia quadragenaria, etiam in iis, quæ ſunt contra jus, attendatur, potiſſime vero ubi concurrit aliquis titulus putativus, qui in præſenti ex dicto decreto, ac etiam litteris Apoſtolicis ejuſdem Clementis VIII. de quibus infra reſultare videbatur, attamen reflectendo ad veritatem, Illæ conſiderationes, quæ more Advocati, ſeu Conſulentis ad cauſæ opportunitatem deduci, ac de facili exornari poterant, cum copioſis allegationibus, & regularum cumulis ignaro vulgo placentibus, ſubſiſtentiam habere non videbantur, dum conſtabat de initio, ſeu titulo, cujus vigore per hujuſmodi ſpatium hæc adminiſtratio penes dictum Magiſtratum, ſeu Congregationem fuerat, qui titulus erat mere precarius, & conſequenter de ſui natura quandocumque revocabilis, ad text. *in l. 1. & toto tit. ff. de precario.*

Ubi enim conſtat de initio, ſeu titulo, cujus vigore aliquis poſſedit, tunc ſi talis titulus eſt infectus, ſeu de ſui natura revocabilis, ac non tribuens jus proprium, puta ex precario, vel adminiſtratione, aut locatione, & conductione cum ſimilibus, tunc poſſeſſio quantumvis longiſſimi, & diuturni temporis nullum jus præbet, neque ad aliquam præſcriptionem ſufficit, utpote referibilis ad dictam cauſam, ob quam actus non proprio, ſed alieno nomine initus eſt juxta theoricam Innocen. *in cap. dudum, de decim. ubi cæteri Canoniſtæ, cum Concord.* per Capobl. *de Baron. pragm. 1. n. 151. & ſeqq. & habetur plene in Sabinen. exemptionis, ſub tit. de Regalib. diſc. 47. & diſc. 3. ſub tit. de feud.*

Credebam tamen hujuſmodi facultati revocandi locum 14
non eſſe debere ex dicta ratione rectæ adminiſtrationis, quæ penes totum Conſilium in exercitio ſequi non poſſet abſque pluribus inconvenientibus, adeout niſi decretum eſſet, ita ex integro decernere oporteret, vel congrueret, unde tam dictum decretum de anno 1601. quam ſubſequuta diuturna obſervantia pro meo judicio, attendi debebant, potius in ordine ad quandam declarationem ejus, quod de jure, & ex quantitate ſubjectæ materiæ facere oportebat, ſeu congruebat, eodem modo, quo totus Populus illam poteſtatem adminiſtrandi Communitatem ſibi de jure incumbentem tranſtulit in Magiſtratum particularem, quoniam habent quidam hæc initium, ſeu originem a cauſa voluntaria, & a quadam ſpecie precarii, ſeu commiſſæ adminiſtrationis, non inde ta- 15
men datur facultas revocandi, cum retractari non debeant ea, quæ facienda ex integro venirent, ſi facta non eſſent, eatenus autem apud Franch. *d. dec. 201.* cum aliis per Rovit. *d. pragm. 1. de adminiſtr. Univerſitatum*, dicitur tolerandam non eſſe diuturnam obſervantiam, quod jus eligendi Adminiſtratores reſidens penes totam Civitatem, ſeu totum Populum, competat illis de Magiſtratu, qui ſucceſſores ſibi eligant, quatenus id irrationabile videatur, ac habens juris reſiſtentiam ob ſpeciem monopolii, & Communitatis ſupplantationem, quod ita aliqui tantum ejus tyranni, & neceſſarii Adminiſtratores redderentur, alternatim unis alios nominantibus, ſeu eligentibus, abſque eo quod uni alios compellerent ad redditiones rationum, unde propterea Sacra Congregatio pluries damnavit in Confraternitatibus, ſeu Congregationibus conſuetudinem, quod prædeceſſores Adminiſtratores ſibi eligerent ſucceſſores eligendos a tota Confraternitate, ſeu Congregatione, ideoque dicebam punctum eſſe in ratione poſſidendi magis quam in ipſa poſſeſſione.

Satis etiam dictum defectum poteſtatis revocandi ſuadebant litteræ Apoſtolicæ ejuſdem Clementis VIII. de ſubſequenti anno 1602. cum enim Pontifex, quandam gabellam pro hujus ſtudii ſuſtentatione aſſignaſſet, ejuſdem gabellæ adminiſtrationem commiſit dictæ Congregationi particulari nullo facto verbo de Conſilio generali, unde vehemens argumentum reſultat, quod dicta decretatio, ſeu proviſio anni præcedentis facta eſſet cum participatione, & conſenſu ejuſdem Pontificis, quem omnino probabile eſt ab illo primo Cardinali Legato, ſtante tali temporis brevitate, certioratum fuiſſe, potiſſime quia iſte Pontifex donec vixit, reputando, & merito, iſtum Statum tanquam filium temporalis Principatui Sedi Apoſtolicæ ab ipſo genitum, ſeu cooptatum, quandam peculiarem curam ejus negotiorum, tanquam in mu-

Digitized by Google

in minimis habuit, unde hæc omnia inſimul conjungendo, Mihi videbatur recte intrare propoſitionem ſupra initio inſinuatam, ut immutanda non ſint ea, quæ longam durationem habuerunt.

ROMANA IMAGINIS
SEU CONCESSIONIS SITUS
PRO PP. SANCTÆ MARIÆ IN CAMPITELLO CONGREGATIONIS LUCENSIS
CUM CUSTODIBUS HOSPITALIS CONSOLATIONIS.

Caſus diſputatus coram Cardinali deputato.

An Laici Adminiſtratores piorum locorum habere poſſint dominium Imaginum, & reliquiarum exiſtentium in aliqua Eccleſia privative ad Clericos eidem Eccleſiæ intervientes, vel quale jus, ſeu Præeminentia hujuſmodi Laicis competat?

Et quid importet jus honorificum, vel Præeminentia competens fundatori, vel reſtauratori alicujus Eccleſiæ; & quando per reſtaurationem acquiratur necne Præeminentia patronalis?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries, ſeu Hiſtoria circa Imaginem S. Mariæ in Porticu.*
2 *Ubi aliquid conceditur, cenſentur conceſſa omnia ea, ſine quibus id effectum ſortiri non poteſt.*
3 *Conceſſio Principis in dubio cenſetur ſine tertii præjudicio.*
4 *Fortius illa Papæ ob regulam* de jure tertii quæſito non tollendo.
5 *Confirmatio non alterat naturam rei confirmatæ, neque aliquid plus tribuit.*
6 *Confirmatio intelligitur facta ſine tertii præjudicio.*
7 *Quando confirmatio operetur aliquid plus remiſſive.*
8 *Laici ſunt incapaces dominii reliquiarum, & rerum ſpiritualium, ſed eorum jus importat adminiſtrationem, & Præeminentiam honorificam.*
9 *Quid in Cappellis, & ſepulturis.*
10 *Aliud eſt Eccleſia, aliud ſunt Cappellæ in Eccleſia exiſtentes.*
11 *Ex conſtructione Eccleſiæ, an, & quale juspatronatus acquiratur in Eccleſia Regulari?*
12 *Quando acquiratur juspatronatus ex readificatione Eccleſiæ, quæ jam exiſtebat.*
13 *Et quid requiratur ad eundem effectum?*
14 *De improbabilitate patiendi ſervitutem Eccleſiæ liberæ.*
15 Conceſſio *Apoſtolica ſuper readificatione quid operetur.*
16 *Patronus non eſt Dominus Eccleſiæ, neque de ea diſponere poteſt, aut in ejus bonis ſe ingerere.*

DISC. XL.

1 ANtiqua eſt traditio a pia Populi continuata credulitate, ac devotione, ac a pleriſque adminiculis comprobata, quod de anno 524. ſedente Joanne primo ſub Imperio Juſtini ſenioris, Theodorico Arriano Gothorum Rege notabilem Italiæ partem occupante, ejuſque Regium titulum ſibi uſurpante, dum in Urbe magna peſtilentia graſſaretur, ſub die 17. Julii, per manus Angelorum dicto Joanni Pontifici tradita fuerit venerabilis, & miracoloſa Imago S. Mariæ in Porticu, ita nuncupata, ex eo quod id conſigerit in domibus Gallæ matronæ Romanæ, quam Eccleſiam tanquam ſanctam veneratur exiſtentibus in Porticu Theatri Marcelli, in cujus ruinarum parte hodie conſtructum cernitur conſpicuum palatium Sabellorum Principum Albani, cumque prope dictam Eccleſiam conſtructum eſſet Hoſpitale, quod tractu temporis unitum fuit alteri Hoſpitali Conſolationis, hinc proinde, incertum eſt ex quo Titulo, vel principio, hujus Hoſpitalis Cuſtodes, curam habere conſueverunt dictæ Imaginis, ejuſque cultus, & venerationis, claves etiam retinendo tabernaculi, in qua illa ſervatur, cumque Eccleſia prædicta, quæ eſt una ex Titulis diaconalibus Cardinalium, eſſet Collegiata, & Parochialis, ejus tamen redditus ex temporum injuria nimis diminuti eſſent, hinc propterea Cardinali titulari conſentiente, Clemens VIII. de anno 1601. dicto Collegio ſuppreſſo, eam conceſſit Congregationi presbyterorum nuncupatæ *Matris Dei*, vulgo *Lucenſis*, inter quam, & Cuſtodes prædictos diverſis temporibus variæ exortæ fuerunt controverſiæ ſuper dictæ Sacræ Imaginis cuſtodia, mediante retentione clavium, & ſuper cultu certis anni temporibus, & ſolemnitatibus, atque re delata ad Sac. Congregationem viſitationis Apoſtolicæ, prodiit reſolutio dictis Cuſtodibus favorabilis ad ipſos ſcilicet, privative ad dictos PP. ſpectare dictæ Imaginis cuſtodiam, & clavium retentionem, ac etiam cultum in octo anni temporibus, ut plurimum in ejuſdem B. V. ſolemnitatibus.

Et quoniam eadem traditio præbet, quod ipſa die apparitionis dictæ Imaginis miraculoſe peſtilentia ceſſavit, quodque idem ob devotionem Populi erga eandem, pluries in conſimili Dei flagello ſequutum eſſet, idcirco Urbe graviter dictum flagellum patiente de anno 1657. Populus Romanus decrevit ex voto, publico ære dictam Imaginem in decentiori loco conſtituere. In cujus voti executionem, ex Alexandri VII. tunc regnantis decreto translata fuit in viciniam Eccleſiam *Sanctæ Mariæ in Campitello*, ab eadem Congregatione Lucenſi poſſeſſam, ac ab ea ſub Paulo V. ex integro conſtructam, ſub ea lege, quod PP. dictæ Congre-
gationis in priori domo *Porticus* viventes, ad iſtam *Campi-* 2
telli transferri deberent, itaut una magis conſpicua, & numeroſa domus conſtitueretur; quodque iſta Eccleſia in ampliorem ſtructuram reducenda utramque nuncupationem, ſeu intitulationem habere deberet, *Sanctæ Mariæ in Porticu, & in Campitello*, quæ propterea ex integro cum magnifica ſtructura reædificata fuit, partim ex pecuniis a Populo Romano in præfati voti implementum erogatis in ſumma ſcutorum circiter 30. m. partim vero ex pecuniis ejuſdem Congregationis, ſive aliorum devotorum, & benefactorum in totidem circiter, cum ſumma ex voto, ut ſupra deſtinata, cœptæ ſtructuræ non reſpondere, antiqua Eccleſia aſſumente titulum *Sanctæ Gallæ*, quibus ita ſequutis, Cuſtodes Conſolationis prætendere cœperunt invitis dictis PP. ad eorum dominium, ac liberam diſpoſitionem habere unum ex duobus choris exiſtentibus e lateribus Altaris majoris, agnoſcentes autem a ſe ipſis, & ex propria facultate id prætendere non poſſe, recurſum habuerunt ad Populum, quem ex dicta readificatione, Patronum præſuppoſuerunt, atque ab eo reportarunt dicti chori, vel ſitus conceſſionem, quam a Summo Pontifice Clemente IX. Regnante confirmari curarunt, deputato pro litterarum Apoſtolicarum deſuper expeditarum executione qualificato Cardinali, coram quo aſſumpta diſputatione,

Scribentes pro Cuſtodibus procedebant cum terminis generalibus, quos in materia Beneficiali quotidianos habemus ſuper executione litteris Apoſtolicis concedenda, ex plene collectis *dec. 31. num. 1. part. 1. recent. & paſſim*, deducendo etiam dictæ conceſſionis rationem, quod ſcilicet, cum ad præfatos Cuſtodes pertineat Imaginis cuſtodia, ac etiam jus illius adminiſtrationis, & cultus, ac venerationis cum Cantoribus, & Clericis per eos aſſumendis, ita juſtum, & congruum erat concedi ad hunc effectum præfatum chorum, tanquam rem ſine qua dicta facultas exerceri non poterat, ex juris propoſitione, quod ubi aliquid conceditur, conceſſa cenſentur omnia ea, ſine quibus illa conceſſio effectum ſortiri non poteſt, ne alias inanis, ac de vento remaneat, Merlin. *dec. 610.* alias *dec. 253. p. 6. rec. n. 1. cum ſeqq.* & in aliis, de quibus *ſupra in Nazarena ſub tit. de juriſd. diſc.* 20. atque cum his, & ſimilibus generalitatibus procedebatur.

Scribens Ego pro dicta Congregatione, illud in primis 3
advertebam, quod litteræ Apoſtolicæ, de quarum executione agebatur non continerent gratiam ex integro, ſeu conceſſionem Pontificiam cum ejus abſoluta, & ſuprema poteſtate tollendi jus tertii, dum id in litteris non legebatur, & in dubio non eſt præſumendum, quoniam non præſumitur Principem velle tollere jus tertii, eique præjudicare, niſi expreſſe dicatur *ad text. in l. 2. §. Prætor ait, ff. ne quid in loco publico, ubi communiter Scribentes, de quibus* Gomes *ſuper regul.* de jura tertio quæſito non tollen. *q. 1.* Gabr. *eod. tit. de jure tertio quæſit. non tollen. concl. 1. cum ſeqq. cum* Concor. *collect.* per Add. *ad dec. 666. n. 70. cum ſeqq. p. 4. rec. tom. 3.* & habetur frequenter *ſub tit. de ſerv.* ſuper conceſſionibus, quæ per Principem fiant de locis publicis ad materiam *d. text. in §. Prætor ait*,
quod ſi de plano procedit in quocumque Principe, multo 4
magis in Summo Pontifice, qui per dictam regulam expreſſe profitetur per ejus gratias non tollere jus tertii, niſi expreſſe dicatur cum ſpeciali derogatione dictæ regulæ, quoties, non agatur de gratiis per neceſſe, & de ſui natura præjudicialibus, ex collectis per Butat. & Adden. *dec. 576.* Rota *deciſ. 11. p. 6. rec.* apud Rojas *dec. 336. cum aliis collectis* per Adden.

ad

Digitized by Google

ad dec. 2. part. 3. recent. ex num. 270. ad fin. & habetur ſupra in Meſſanen. erectionis Collegiatæ, diſc. 9. & in aliis hoc eodem tit.

5 Continent enim dictæ litteræ ſimplicem confirmationem conceſſionis factæ per Populum, & ſic cum præſuppoſito, quod Populo prædicto competeret jus faciendi dictam conceſſionem tanquam da ra ſua removendo ſolum obſtaculum, quod militara poſſet circa poteſtaram Conſervatorum, & Populi, ſeu Conſilii faciendi conceſſionem prædictam, ſive ad effectum illam reddendi firmam, & irrevocabilem, ne Conſervatores ſucceſſores, & Conſilium poſſent illam retractara, de natura ſiquidem confirmationis eſt nihil addere confirmato, neque ejus naturam, vel qualitatem alte- 6 rare, aut dare pluſquam in actu confirmato contineatur, Greg. *dec. 159. n. 4. dec. 164. n. 8. & dec. 267. n. 1.* Rota *dec. 219. n. 1. p. 7. rec. dec. 293. n. 13. p. 11.* & habetur *ſub tit. de feudis, diſc. 4. & 5. & 60. & alibi*, cum ſit principium abſolutum, quod habemus quotidianum in materia Ægidianæ, ac ſtatutorum Urbis, & in ſpecie quod confirmatio intelligatur ſine præjudicio tertii, Greg. *d. dec. 164. n. fin.*

7 Quare puncti deciſionem pendera dicebam a poteſtate Populi concedentis, an ſcilicet, & quale jus haberet, quoniam ſi talis poteſtas non competeret, confirmatio Apoſtolica ad nihilum deſerviebat, dum non continebat verba talia, quod importare poſſet novam conceſſionem, juxta terminos *text. in cap. 1. de tranſact. ubi Scribentes*, de quibus *d. tit. de feud. diſc. 4. & 5. & alibi*.

Pro Methodica vero inſpectione dictæ poteſtatis, in duos punctos quæſtionem diſtinguebam, unam ſuper Sacra Imagine, ac jure proprio ipſorum Cuſtodum, & alteram ſuper ipſa Eccleſia, ejuſque ſingulis partibus, & membris, & quale jus Populo in ea competeret.

Quoad primum, quamvis ex dicto decreto S. Cong. viſitationis declaratum eſſet dictis Cuſtodibus competere retentionem clavium tabernaculi, in quo Sacra Imago aſſervatur, nec non facultatem conducendi Clericos, & cantores pro canendis laudibus, aliiſque conſuetis ſolemnitatibus explicandis, attamen id nunquam importare poteſt dominium, quod in hujuſmodi rebus Eccleſiaſticis, & ſpiritualibus non 8 datur in Laicis, qui ſunt eorum incapaces, *cap. cauſam quæ, c. ſacroſancta, & cap. maſſana, de elect. ubi gloſ. & DD. cap. nullus 16. q. 7. cum Concord.* per Genuen. *in praxi Curiæ Archiep. Neapol. cap. 41. n. 22.* Et in ſpecialibus terminis habendi claves ſacrarum reliquiarum, earumque aliquam adminiſtrationem, tanquam abſolutum ſupponitur per Andreol. acerrimum Defenſorem laicorum, & Magiſtratus Civitatis, *controv. 381. n. 1. & per tot.* & advertitur ſupra, *hoc eod. tit. diſc. 12.* Ac habemus in materia Cappellarum, & ſepulchrorum, quoniam licet in Laicis detur dominium, 9 adeout ſint in commercio, quinimmo veniant in concurſu creditorum, ut in ſpecie habetur apud Rovit. *conſ. 75. lib. 2.* attamen id percutit cæmenta, & materialia, non tamen ipſum jus ſpirituale circa quod id importat quandam ſimplicem adminiſtrationem, ſive honorificam Præeminentiam, nunquam tamen dominium,

10 Et Nihilominus, quicquid hoc jus importarat, id reſpicit ipſam Imaginem, ejuſque cuſtodiam, cultum, & adminiſtrationem, quod nil commune habet cum dominio Eccleſiæ, ejuſque partibus, nam aliud eſt Eccleſia, aliud vero ſunt Cappellæ in eadem Eccleſia exiſtentes, ut *dec. 247. n. 9. par. 7. rec.* ex Abb. Cardinali, *& aliis in cap. fin. de jurepatr.* Et quamvis vera ſit dicta propoſitio ex parte Cuſtodum deducta, quod conceſſa una facultate cenſentur conceſſa omnia ea, ſine quibus illa effectum ſortiri non poſſet, ac inanis remaneret, attamen id percutit effectum ne PP. impedire poſſent cantores, & Clericos per Cuſtodes aſſumendos, ne laudes canant, aliaque obſequia Sacræ Imagini congruis, & conſuetis temporibus præſtent, & ſic debeant præſtare in hoc patientiam modo congruo, & decenti, ne alias Eccleſiæ ſervitium, ipſorumque PP. Inſtitutum deſeratur, vel impediatur, non inde tamen modo aliquo inferri poteſt ad facultatem habendi aliquam partem, vel membrum Eccleſiæ in dominio privative ad ipſius Eccleſiæ Rectorem, vel Prælatum, cujus loco iſti PP. ſucceſſerunt, ejuſque jura obtinent, unde quoad jus ipſorum Cuſtodum ex Perſona propria, res videbatur plana, ita etiam per eos agnita, dum de proprio jura diffidentes, a Populo tanquam Patrono conceſſionem obtinere curarunt.

Quo vero ad alterum punctum, ſeu inſpectionem ſuper juribus Populi dictam conceſſionem facientis, quamvis Ego admitterem, quod etiam in Eccleſiis regularibus per conſtructionem Eccleſiæ acquiratur juſpatronatus honorificum, quoniam concluſio, ut in Eccleſiis Regularium illud non acquiratur, niſi ex privilegio in limine, procedit ad effectum præſentationis, vel electionis, non autem ad alios effectus, 11 præſertim honorificos, ex deductis per Cavaler. *dec. 265. 321. 336. & 445.* Burat. & Add. *dec. 1. dec. 593. n. 6. & 210. n. 11. p. 5. rec. & frequenter*; attamen in præſenti non agebatur de nova conſtructione Eccleſiæ, quæ jam aderat in meliorem ſtructuram redacta, & quamvis talis reductio non importaret ſimplicem reſtaurationem, ſed haberet ſpeciem novæ conſtructionis ex integro prævia totali demolitione Eccleſiæ antiquæ, itaut nova indigeret conſecratione, juxta diſtinctionem, de qua apud Burat. *dec. 931. n. 7.* ubi Add. lit. C. 12 *cum Concord. ibid. deductis*, attamen id procederet, quando hæc reædificatio habens abſque dubio conſenſum Papæ, qui Ordinarii etiam partes in Urbe implet, ac Rectoris cujus partes implebant dicti PP. facta eſſet ex integro, ac toto ſumptu ipſius Populi, qui dici poſſet fundator, ſeu reædificator, ſecus autem in præſenti, dum in parte tantum contribuerat, pro alia vero parte, forſan majori, conſtructio facta erat cum antiquæ Eccleſiæ cæmentis, nec non ipſius Congregationis ſumptu, ſive aliorum particularium devotorum oblationibus, & eleemoſynis, quo caſu nemo dicitur Patronus, ſed omnes ſunt Benefactores, ubi præſertim expreſſe non eſt 13 actum de acquirendo juſpatronatus, ut etiam habemus in augmento dotis, ex deduct. per Lotter. *de benef. lib. 2. q. 8. n. 33. & ſeqq.* Rota *dec. 568. par. 4. rec. dec. 137.* poſt Vivian. *cum aliis ſupra in Papien. viſitationis Hoſpitalis, ſub tit. de juriſd. diſc. 41.* Potiſſime vero ſtantibus particularibus facti circumſtantiis, quod ſcilicet, ob ſuppreſſionem dictæ alterius domus, iſta extitura erat unica, & forte caput totius Congregationis cum reſidentia Generalis, aliorumque Superiorum, ideoque cum jam adeſſet Eccleſia, quæ licet non adeo conſpicuæ, competentis tamen ſtructuræ, omnino libera erat, prorſus improbabile eſt, quod ob aliquam majorem ampliationem, vel meliorem ſtructuram iidem PP. Eccleſiam libe- 14 ram, ita ſervam efficere voluiſſent, atque prædictæ laicorum ſervituti circa Imaginem, ex qua plures inquietudines, & inconvenientia de præterito reſultaverant, addere quoque hanc ſervitutem reſultantem ex formali jurepatronatus, vel alia laicorum Præeminentia in tota Eccleſia, ſed potius probabile eſt, quod ſe regulaſſent cum dicto Sacræ Scripturæ de Tobia, *Sufficiebat paupertas noſtra*, vel cum altero, *Melius eſt modicum cum quiete &c.*

Conſtituebatur in contrarium magnum fundamentum in eo quod totum id Apoſtolica auctoritate Alexandri VII. ſequutum eſſet, verum id nullius momenti videbatur, quo- 15 niam dicta Apoſtolica auctoritas, recte quidem operativa remanebat circa applicationem voti magis huic Eccleſiæ, quam alteri pio operi, ſive circa tranſlationem dictæ Imaginis ab una Eccleſia ad alteram, cum ſuppreſſione, ac reſpective unione dictæ domus Regularis in Porticu, quæ & ſimilia utpote alienationem importantia ſine beneplacito Apoſtolico fieri non poterant, non inde tamen inferri poteſt ad tollendum jus tertii, ac inducendam ſervitutem, alias de jure non intrantem.

Omniſque difficultas in propoſito ceſſare videbatur, quoniam poſita etiam competentia illius juriſpatronatus honorifici, & ſic non omnino pleni, quod in Eccleſia 16 regulari ſine privilegio Apoſtolico in limine dari poteſt, adhuc tamen non reſultabat effectus, de quo erat quæſtio, quoniam etiam habens juſpatronatus plenum ad omnes effectus, etiam illud præſentationis, dici non poteſt dominus Eccleſiæ, vel ejus partium, & membrorum, itaut de ejus diſponere poſſit, quinimmo per Sac. Concilium Trid. *ſeſſ. 22. de reform. cap. 11.* ex mente Sacrorum Canonum, ac diſpoſitione aliorum Conciliorum, ſub gravibus pœnis eis interdicatur ne quoquo modo in temporalibus poſſit ſe ingerere, unde propterea ad ſummum prætendi poſſet quædam major Præeminentia, ut ita Populi Conſervatores, vel dicti Cuſtodes a reliquo Populo diſtinguerentur, quod non controvertebatur, prout neque ex benevolentiæ, & congruentiæ legibus negabatur præſtatio opportunæ patientiæ, ut in eiſdem choris aliiſque partibus iidem Cuſtodes conſuetum cultum præſtare poſſent Sacræ Imagini, ejuſque ſolitas ſolemnitates explicare, ſed punctus erat in dominio, ac jura proprio privative ad ipſos PP. in propria Eccleſia, ſuper quo, reflectendo etiam ad ſolam veritatem, improbabilis, maleque fundata videbatur dicta prætenſio, negotium tamen adhuc pendet.

NEA-

NEAPOLITANA PRÆEMINENTIARUM PRO PRIMICERIO ECCLESIÆ METROPOLITANÆ

CUM CANONICO EPISCOPO TITULARI.

Caſus diſputatus in Sacra Congregatione Rituum, & reſolutus, ut infra.

An Canonicus, qui accidentaliter ſit Epiſcopus Titularis, debeat præcedere primam Dignitatem, ſive primum Canonicum, ac facere functiones ad ipſum pertinentes, majoreſque habere Prærogativas, & honorificentias, quam alii Canonici? Et incidenter de lucro diſtributionum, quando interveniat in Sede Canonicali tanquam Canonicus.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *An in Capitulo Neapolitano adſint Dignitates?*
3 *De conſuetudine Baſilicarum Urbis, & an Epiſcopus Canonicus ſedens in Capitulo occupet locum digniorem?*
4 *De honorificentiis Epiſcopi ſedentis in Choro cum Canonicis.*
5 *De diſtinctione an ſit Epiſcopus actualis Eccleſiæ, vel ſolum Titularis?*
6 *Quod in Baſilicis Urbis id proveniat ex conſuetudine.*
7 *Conſuetudini non datur extenſio.*
8 *An Canonicus interveniens in Choro, vel in Eccleſia non in habitu Canonicali, ſed diverſo, lucretur fructus, & diſtributiones?*
9 *Quid de illo Canonico, qui ſit Vicarius generalis.*
10 *De eodem, de quo n. 3. & 6.*
11 *De rationibus, ob quas prima Dignitas, vel primus in Capitulo, faciat primarias functiones, atque omnes præcedat.*
12 *De duplici ſpecie primatus in Capitulo.*
13 *Quod occupans primum locum dicatur Dignitas.*
14 *Quod Vicarius generalis non poſſit facere primarias functiones.*
15 *De eodem, de quo n. 11.*
16 *Nullus ex membris Collegii præcedit Decanum, ſeu primum, & de ratione.*
17 *De ratione conſuetudinis Urbis, de qua n. 3. & 6.*
18 *De Vicario Capitulari, ut non præcedat primam Dignitatem, ſive Decanum.*

D I S C. XLI.

1 Effectus unus ex Canonicis Eccleſiæ Neapolitanæ Epiſcopus Titularis in partibus Infidelium cum retentione Canonicatus, inaudita Parte obtinuit *ſub die 5. Decembr. 1671.* declarari per Sacram Congregationem Rituum, ut juxta praxim trium Baſilicarum Patriarchalium Urbis, & præſertim illam S. Petri, in qua id frequentius contingit, obtinere deberet primum locum in Choro, & intonare primam Antiphonam, ſupra Primicerium, qui in eo Capitulo hunc primum locum occupat, quare habito per Primicerium recurſu ad eandem Congregationem, aſſumptaque deſuper diſputatione *ſub die 6. Maji 1673.* perſiſtitum fuit in deciſis, atque ex hoc dictus Epiſcopus audacior effectus, plures alias excitavit prætenſiones, primo nempe majorem thurificationem cum uno ſcilicet ictu ſupra alios, ſecundo retentionem pulvinaris, quando ſedet in Choro, ut ita ob dignitatem Epiſcopalem ab aliis diſtinguatur, tertio ad ipſum quoque pertinere primarias, ac Pontificales functiones abſente, vel impedito Archiepiſcopo, ſive alias, quæ ipſo quoque præſente, ad primum, & digniorem de Capitulo ſpectarent, quarto pariter ad ipſum ſpectare convocationem Capituli, atque vota exquirere, omniaque alia agere, quæ ad primum, ac digniorem de Capitulo pertinent, & quinto, ſtante conſuetudine illius Civitatis, quod Archiepiſcopo ſolemniter celebranti, vel aſſiſtenti, ſolent in quodam honorifico bancho pro obſequio, aſſiſtentiam præſtare illi Archiepiſcopi, & Epiſcopi, ſive actuales, ſive Titulares, qui etiam accidentaliter, & ad tempus, in ea Civitate moram trahant, ac etiam Proregi in regia Cappella quandoque aſſiſtere ſolent, ut huic Epiſcopo, & Canonico cum aliis Epiſcopis in dicto bancho aſſiſtenti, deberentur fructus, & diſtributiones, quare Primicerius adiens eandem Sac. Congregationem ſub die 12. Auguſti 1673. obtinuit in omnibus quatuor punctis declarationes negativas favorabiles, & quoad quintum reſponſum fuit lucrari fructus.

2 Quia vero in decretis deſuper editis, Primicerius enunciabatur Prima Dignitas, hinc Capitulum id ægre ferendo ob prætenſionem, de qua inter antiquiores apud Grammat. *dec. 64.* & inter moderniores apud Petr. Corrad. ejuſdem Eccleſiæ Canonicum *in prax. diſpenſat. c. 3. n. 15.* quod in eo Capitulo nullæ adeſſent Dignitates, ſed omnes eſſent æque Canonici, cum ea ordinum, vel claſſium diſtributione, de qua *ſub tit. de Canon. diſc. 2.* una cum dicto Canonico Epiſcopo adverſus prædictas reſolutiones audiri obtinuit, aſſumptaque deſuper formali diſputatione cum Advocatis, & Procuratoribus *ſub die 13. Aprilis 1674.* perſiſtitum fuit in deciſis, declarando, ut in illa reſolutione intelligeretur de fructibus, & non de diſtributionibus, & remittendo ad Rotam punctum, an Primicerius eſſet Dignitas, ſtante quod ab antiquo in eo Tribunali iſta cauſa pendet, ex relatis apud Bich. *dec. 312. repetit. dec. 99. par. 10. rec.*

Duæ itaque fuerunt inſpectiones, ac ſeparatæ diſputationes, prior ſc. ſuper digniori loco in choro, & prima antiphona juxta dictas priores reſolutiones favore Canonici Epiſcopi proditas, & poſterior ſuper dictis aliis punctis, ſuper quibus e converſo contra eum reſolutum fuit.

Quatenus itaque pertinet ad hanc poſteriorem, quæ ob aſſiſtentiam Capituli acrior fuit, diſtinguendo punctos; primi duo ſuper magis honorifica thurificatione, & ſuper magis honorifico tractatu cum retentione pulvinaris, non percutiebant ſolum Primicerium, ſed omnes Canonicos, dum æquales ſunt hujuſmodi tractatus, abſque differentia inter primum, & ultimum, atque hinc aliquam Mihi inferebat admirationem adeo qualificati Capituli ſimplicitas, quod in hac parte prælato Canonico aſſiſtentiam, ac fomentum præſtaret.

Nimium vero plana fuit reſolutio negativa ob eandem praxim Eccleſiæ Sancti Petri, aliarumque Baſilicarum Urbis, cum qua in priori diſputatione ſuper digniori ſede in Choro proceſſum fuerat, quoniam cum de tempore hujus diſputationis in dicta Vaticana Baſilica, plures Canonici in Epiſcopali, & Archiepiſcopali Dignitate conſimili Titulari conſtituti eſſent, quinimmo eorum unus in altera longe majori, atque omnium in Prælatitia ſphæra prima Patriarchæ Conſtantinopolitani, attamen omnium æqualis eſt thurificatio, neque dictus magis honorificus tractatus conceditur.

Et merito quidem, quoniam excepta differentia habitus, quæ ex conſuetudine permittitur, ut ſc. conſtituti in Dignitate Epiſcopali non interveniant in habitu Canonicali, ſed in altero Prælatitio, in reliquis conſiderantur omnes æqualiter tanquam Canonici, ſi etenim in ejuſdem Eccleſiæ Epiſcopo, qui eſt caput, & ſuperior aliorum, habemus, quod quando intervenit in Capitulo, tanquam Canonicus, conſideratur tanquam talis diſcretus ab Epiſcopo, ideoque habet votum aliis Canonicis æquale, ex deductis *ſub tit. de benefic. diſc. 30.* ubi de diſtinctione actuum, quos Epiſcopus gerat tanquam Epiſcopus, & eorum quos gerat tanquam Canonicus, & unus ex capitularibus, multo magis in his Epiſcopis Titularibus. 3

Et quamvis Scribentes pro dicto Canonico Epiſcopo deducerent praxim Eccleſiarum Hiſpaniæ, de qua in eadem Congregatione de recenti actum fuerat occaſione controverſiæ inter Dignitates, & Canonicos Eccleſiæ Majoricenſis, & de qua habetur actum *in Miſcell. Eccleſ. diſc. 39.* quod ſc. Epiſcopus, quamvis ſedeat in Choro in prima ſede, aliis æqualis in figura primi Canonici, vel primæ Dignitatis obtinet tamen utrumque honorificum tractatum, tam circa majorem thurificationem, quam circa retentionem pulvinaris, ac etiam ornamentum ſedis cum quodam panno, ut etiam in Italia practicatur, quando in hebdomada majori, vel in commemoratione univerſali defunctorum, aliiſque ſimilibus functionibus, Epiſcopus non aſſiſtat in Throno, ſed in Choro, ſi in eo non adſit (ut in pleriſque Eccleſiis adeſt) ejus ſingularis aliis dignior, magiſque elevata ſedes, quam ipſo abſente nemo occupet. 4

Attamen dicebam, quod in eo caſu longe major eſt ratio cum ille Epiſcopus ſit Superior, & caput, ideoque ratione Prælaturæ, ac ſuperioritatis, aliquam majorem habere debet Præeminentiam, idque etiam in ipſa Urbe praxis docet in præfatis Baſilicis Patriarchalibus, & præſertim in Vaticana, quando intervenit in Choro Cardinalis Archipresbyter, qui eſt prima Dignitas, & Prælatus, ac Superior, ſecus autem inter Concanonicos æqualiter ſubditos, idem, vel coæqua- 5

le jus ſedendi in Choro habentes, quorum aliqui hanc Digni-
tatem accidentalem, atque a Capitulo extraneam habent,
adeout de rigoroſa juris cenſura deberent adhibere habitum
Canonicalem aliis ſimilem, ſin minus, ut infra, non debe-
6 rent lucrari diſtributiones, ut in inferius inſinuato exemplo
Canonici Inſervientis in habitu Vicarii generalis, vel Pro-
tonotarii habetur, & ſic uſus habitus Prælatitii, ſolum per-
mittitur ex prædictarum Baſilicarum Urbis conſuetudine in
Epiſcopis, & Archiepiſcopis tantum vigente, non autem
in aliis Curiæ Prælatis, quamvis eundem habeant habitum
7 Prælatitium, & per conſequens ob ſtrictam, & rigoroſam
naturam conſuetudinis non admittendi extenſionem, ex de-
ductis *d. diſc. 30. de benef. & diſc. 35. de judic.* & aliis, ex ea
non poteſt ad alios tractatus inferri.

8 Facilis quoque, ac plana fuit reſolutio ultimi puncti ſuper
lucro fructuum, & diſtributionum, quando iſte Epiſcopus
extra Chorum, vel aliorum Canonicorum cœtum, vel cir-
culum ſedere velit in banco diverſo cum aliis Epiſcopis,
tunc etenim dicebam (etiam in ſenſu veritatis, ut eadem
Congregatio agnovit) quod reſolutio quoad fructus eſſet ju-
ſta, beneque fundata, eos tamen capiendo in vera, & pro-
pria ſignificatione, de qua in ſua ſede *ſub tit. de benefic. diſc.*
93. ac etiam *ſub tit. de juſpatr. diſc. 10. & ſub tit. de Canon.*
& ſub altero de penſion. & alibi, pro fructibus ſcilicet certis,
qui in Canonicatibus Cathedralium, & Collegiatarum in-
differenſium diſtributionum ſub præbendæ nomine, ſeu voca-
bulo explicantur, quoniam pro ipſorum lucro ſufficit ſola
reſidentia in loco ſine intereſſentia in Choro, & ſervitio
Eccleſiæ, quinimmo etiam abſentia juſta a loco, ideoque
multo magis in caſu iſtius intereſſentiæ in Eccleſia, &
in obſequium Archiepiſcopi, ſecus autem pro lucro diſtri-
butionum, cum ad hunc effectum requiratur intereſſentia
in Choro in habitu Canonicali, canendo, ac faciendo id,
quod alii faciunt.

9 Idque adeo verum, quod ſi aliquis Canonicus ſit Vica-
rius generalis Epiſcopi in habitu Protonotarii Apoſtolici, ſi-
ve cum veſte, & pallio, non autem cum habitu Canonicali
aſſiſtat in Choro, occupando tanquam Vicarius primum, ac
digniorem locum, quem tanquam Canonicus, & in habitu
Canonicali occupare non poſſet, dum non obſtante officio
Vicarii, ſedere deberet in ſtallo ſui Canonicatus, & tunc
quamvis aliorum Canonicorum adinſtar caneret, & pſalle-
ret, non tamen diſtributiones quotidianas ratione ſervitii
lucratur, ſed habetur pro non intereſſente, cum tunc di-
verſam repræſentet Perſonam Vicarii generalis, non autem
Canonici, juxta declarationes relatas per elaboratum col-
lectorem Barboſ. *in Summa Apoſtol. dec. collectan. 714. n.*
52. & in tract. de Canon. cap. 48. n. 32.

10 Major itaque, peneque tota diſputatio fuit ſuper duobus
aliis punctis juris peragendi primarias functiones in Eccle-
ſia, vel in Capitulo reſpective ex ea dubitandi ratione, quam
Scribentes pro Canonico Epiſcopo deducebant, quod ſcili-
cet id eſſet conſequutivum primis reſolutionibus in hac di-
ſputatione præſupponendis ſuper prima, & digniori ſede,
& prima Antiphona, quoniam ita videbatur per quandam
neceſſariam conſequentiam ad iſtas etiam functiones infe-
rendum ob rationis identitatem.

Verum e converſo ſcribens Ego pro Primicerio, etiam
cum ſenſu veritatis, dicebam, quod quicquid eſſet de præ-
fata prima reſolutione circa primam ſedem, & primam An-
tiphonam in Choro, quæ ut infra parum probabilis quoque
Mihi videbatur; adhuc tamen ea ſine veri præjudicio præ-
ſuppoſita, non exinde ad alios effectus inferri poteſt, quo-
niam in puncto juris certum videtur, quod neque dicta
Præeminentia primæ ſedis in Choro, & primæ Antiphonæ
competat, ſed eatenus Sacra Congregatio hunc habet ſen-
ſum, ut etiam habuiſſe in una *Calagurritana*, & in una,
Compoſtellana refert diligens collector Barboſ. *in Summ.*
Apoſtol. dec. verbo Epiſcopus Titularis, Collectan. 287. qua-
tenus ita ſuadeat enunciata conſuetudo Baſilicarum Urbis,
& præſertim Vaticanæ, ideoque admittendum eſt ad li-
mites dictæ conſuetudinis, quæ juxta ejus inſinuatam na-
turam, non admittit extenſionem.

11 Attenta etenim diſpoſitione, vel ratione juris, dicta con-
ſuetudo exorbitans potius cenſenda videtur, dum indefinite
in omnibus actibus contrarium eſt verius, ſiquidem omnia
Capitula, vel Collegia, & Senatus, vel Conſilia, aliaque
corpora politica, ſive univerſalia, tam Eccleſiaſtica, quam
ſæcularia, theorice, & practice, pernecceſſe habent unum
ex Capitularibus, vel Collegialibus, aut Senatoribus, vel
Conſiliariis, qui ſit omnium primus, primamque faciat figu-
ram, atque in actibus ſingularibus, & perſonalibus, qui
non poſſunt explicari per totum corpus, ſive per omnes
Collegiales, repræſentet ipſum corpus, taleſque actus no-
mine omnium explicet.

Ut exempli gratia contingit in celebratione Miſſarum,
aliiſque primariis, & Pontificalibus functionibus, Epiſco-
po abſente, vel impedito, ſive in jure convocandi Capi-
tulum, vel Collegium, aut loquendi nomine omnium,
totiuſque corporis, cum ſimilibus, juxta praxim Collegii
Apoſtolorum, quod Chriſto eos interrogante, quem ipſi
eum eſſe dicerent, B. Petrus, non tanquam Pontifex, &
Superior, cum adhuc ſequuta non fuiſſet ejus creatio, quæ
tali occaſione ſequuta fuit, ſed tanquam antiquior, ac
primus in ordine reſpondit, non ſingulari jure, vel no-
mine, ſed ex Perſona omnium, ac nomine totius Colle-
gii, *Tu es Chriſtus filius Dei vivi*, taliſque eſt totius
Mundi praxis, ut dictum eſt in omnibus Collegiis, vel
Senatibus, & Tribunalibus, aliiſque corporibus, & Uni-
verſitatibus, ut eſt notorium.

Iſte primatus dupliciter ſequi ſolet, primo ſcilicet inter 12
omnes coæquale jus, & coæqualem titulum habentes, ex
ſolo beneficio naturæ, ſive antianitatis, juxta praxim Sac.
Collegii Cardinalium, & Tribunalium Rotæ, Cameræ,
& Signaturæ, aliorumque Collegiorum, ac etiam juxta
praxim Capitulorum trium Baſilicarum Patriarchalium,
aliarumque Eccleſiarum Urbis.

Et ſecundo, quod iſta Præeminentia ſit fixa, & annexa 13
uni ex ipſis Canonicis, vel Collegialibus, ſive iſte habeat no-
men Dignitatis, ſive nomen Canonici, quoniam jus non eſt
in nomine, vel in nuncupatione, ſed in ſubſtantia, ſive in ef-
fectu, ut latius advertitur *hoc eod. tit. de Præeminen. diſc. 20.*

Bene verum, quod ex uſu loquendi Datariæ, ac etiam
Beneficialiſtarum, occaſione reſervationis hujuſmodi bene-
ficiorum ex regula tertia, ſeu quarta nuncupantur primæ,
ſeu majores Dignitates poſt Pontificalem, prout iſtam in
individuo appellavit pluries Papa, ex deductis in ſuperius
allegata *deciſ. 312. Bichii*, eo quia iſte primatus redolet
Dignitatem, quamvis revera non Dignitatis, ſed Canoni-
ci nomen haberet, atque juxta hanc ſecundam ſpeciem eſt
iſte Primicerius, quoniam ſive ſit Dignitas, ſive ſit Ca-
nonicus, id nihil refert, ſemper illud eſt certum, quod
quamvis junior, atque omnium recentius de beneficio pro-
viſus, habet hunc primatum, ideoque occupat primum lo-
cum in Choro, & in Capitulo, atque primarias functio-
nes peragit cum Archiepiſcopo, ſive illius abſentis, vel
impediti vice Pontificales functiones explicat, aliaſque
habet non controverſas, ac certas prærogativas.

Idem comprobatur clarius ob generalem praxim, & ob- 14
ſervantiam univerſæ Eccleſiæ Catholicæ, pluries canoniza-
tam, aut demandatam per iſtam Sacram Congregationem,
occaſione Vicarii generalis Epiſcopi, quoniam licet iſte jux-
ta magiſtrale *conſ.* 21. Abbat, quod Sacra Congregatio ſe-
quitur, occupet primum locum in Choro, etiam ſupra pri-
mam Dignitatem, juxta plures declarationes relatas a Barboſ.
in Summa Apoſtol. dec. collect. 714. Grat. *diſcept.* 111. cum aliis
deductis *in hoc tit. de Præeminen. diſc.* 18. Attamen non exin-
de Vicarius, etiam Epiſcopo concedente, ac demandante,
prætendere poteſt, ut ſibi competant functiones Epiſcopales,
vel Capitulares, ſed iſtæ pertinent ad illum Capitularem,
qui faciat in Capitulo primam figuram, non quidem acci-
dentalem, ſed fixam, ut *in Leodien. Abbatiſſatus 3. Junii*
1643. coram Ghiſlerio, & advertitur *d. tit. de Præem. diſc.* 19.
n. 7. Atque docet notoria praxis generalis, & per conſequens
non bene a loco digniori in Choro inferri poteſt ad hujuſmodi
functiones, vel actus Capitulares.

Habet id claram rationem pluries inſinuatam *d. tit. de Præe-* 15
min. diſc. 19. n. 15. & diſc. 20. n. 12. & alibi pluries, quod ſci-
licet iſtæ functiones, vel actus non fiunt ab illa Perſona ex ju-
re ſingulari, vel ex Perſona propria, ſed habitualiter fieri di-
cuntur ab univerſo corpore Capituli, vel Collegii, vel ab
omnibus Capitularibus, vel Collegialibus, quorum vice, ac
nomine illi actus individui, quos impoſſibile eſt explicari ab
ipſo corpore, ſed pernecceſſe explicari debent ab una Perſona,
in ſolo actu, vel exercitio, explicantur per illum, qui in eo
corpore ſit primus, ratione qualitatis Capitularis, vel Colle-
gialis, non autem ob aliam extrinſecam, & accidentalem
qualitatem, juxta dictum exemplum B. Petri, ac etiam il-
lud Collegii Cardinalium, & Tribunalium, ut ſupra.

Atque habemus generaliter in omnibus aliis materiis,
& præſertim in Præeminentiis competentibus, ratione juriſ-
patronatus, vel ratione dominii alicujus Caſtri, pertinenti-
bus ad omnes de aliqua familia, vel de aliquo genere, quo-
niam retinere claves Caſtri, recipere primam candelam, vel
pri-

primam palmam, aliaque ſimiles Præeminentiæ exercibiles per unam tantum, pertinent ad natu majorem, ſive ad eum, qui habet in familia primatum ratione ætatis, vel primogenituræ, non curato, quod alii de corpore familiæ, vel de genere habeant majores academicales Dignitates, quoniam attenditur primarius ſitus, & proprius ex ſola ratione familiæ, cui hæc jura competunt.

16 Hinc proinde praxis docet in Collegiis, & Tribunalibus, quod quamvis Collegiales conſtituti in Epiſcopali, Archiepiſcopali, vel etiam Patriarchali Dignitate, præcedant omnes, quamvis antiquiores, non tamen præcedunt Decanum, ſub quo ſedere debent, ut noſtra ætate docuit praxis in Tribunali Rotæ, quod licet Sacratus, qui poſtea fuit Cardinalis, eſſet Patriarcha, ideoque præcederet omnes alios Auditores, tamen ſedebat ſub Decano, ex deductis apud Coccin. notab. 261. in 2. vol. dec. Ex recentius in Tribunali Cameræ, quod ille, qui nunc eſt dignus Cardin. Corſinus, tunc Clericus, quamvis eſſet Archiepiſcopus Damiatæ, ideoque præcederet omnes Clericos, quamvis antiquiores, attamen ſedebat ſub Decano; & in Collegio Advocatorum Conciſtorialium ille, qui deinde fuit dignus Cardinalis Spada, quamvis eſſet Patriarcha Conſtantinopolitanus, pariter ſedebat ſub Decano, cui cedebat locum, ex dicta convincentiſſima ratione, quod ille, qui eſt primus, repræſentat totum corpus, eo modo quo in Sac. Collegio Cardinalium ſi inter eos ſedere velit Rex, iſte præcedit omnes Cardinales, ſed non Decanum, atque alias eſt facere contra omnes regulas, tam legales, quam naturales, & cæremoniales, quoniam monſtrum eſt ut videatur aliquod corporis membrum ſupra caput.

17 Clarum autem eſſe dicebam æquivocum procedendi cum exemplo dictarum Baſilicarum Patriarchalium, quoniam iſtarum Epiſcopus, vel Prælatus eſt ipſe Papa, primus autem, & Dignior Canonicus, vel prima Dignitas, cui debetur primus locus, eſt Cardinalis Archipresbyter, quem utique non præcedunt Canonici Epiſcopi, vel Archiepiſcopi, aut Patriarchæ, dum iſti ſedent poſt eum, & per conſequens ſervatur debitus ordo, quod ille, qui eſt prima Dignitas, ſeu primus de Capitulo, occupat primum locum, atque poſt eum ex dicta conſuetudine aliquam in Urbe peculiarem rationem habente, locum occupant illi, qui ſunt conſtituti in Dignitate Epiſcopali, non autem ut detur ſeſſio ſupra Decanum, vel primum caput, quodque ita membra habeant præcedentiam ſuper caput, quod utique eſt magnum abſurdum omnibus regulis contrarium.

18 Solumque in Vicario generali datur præcedentia ſupra primam Dignitatem, vel primum Canonicum, eo quia eſt pars Perſonæ Epiſcopi, cum quo unam, & eandem efformat Perſonam, & non conſideratur tanquam unus de corpore, ac propterea Vicarius Capitularis, quamvis habeat juriſdictionem, & ſuperioritatem, atque incedat in habitu prælatitio tanquam Protonotarius, habebit quidem præcedentiam in Choro ſupra aliquas Dignitates, & Canonicos, ſed non ſupra primam Dignitatem, vel antiquiorem Canonicum ex prædicta ratione, quoniam in iſto repræſentatur totum corpus, ut apud Barb. *de Canon. c. 42. n. 42. & in Summa Apoſt. dec. collect. 717. n. 16.* Ac propterea parum probabiles Mihi reflectenti ad ſolam veritatem, viſæ ſunt dictæ primæ reſolutiones ſuper prima Sede, & prima Antiphona.

CHASSANEN. PRÆEMINENTIARUM

INTER DIVERSAS ECCLESIAS, ET SUPER DIVERSIS PUNCTIS, UT INFRA.

De aliquibus quæſtionibus Præeminentiarum, vel præcedentiæ in Proceſſionibus, aliiſque functionibus inter Clericos, vel Rectores diverſarum Eccleſiarum.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutio.*
3 *De fundamentis reſolutionis, & quod non poſſit dignior impeditus in præjudicium alterius immediati committere functiones alteri.*
4 *De alio caſu controverſiæ.*
5 *De conſueta diviſione Advocatorum, & Conſulentium.*
6 *Quod nemo debeat cogi permanere in communione.*
7 *Quando ad diviſionem provocari non poſſit Eccleſiarum.*
8 *De diſtinctione caſu quo intelligi debent ea, de quibus n. 6. & 7.*
9 *De alio caſu.*
10 *Non poteſt Eccleſia Cathedralis, vel major cogere Clericos aliarum Eccleſiarum ad voluntarias proceſſiones, & ſolemnitates.*
11 *Quam juriſdictionem habeat Eccleſia Parochialis in Eccleſias ſitas intra ejus fines.*
12 *De diverſis ſpeciebus matricitatis.*
13 *Quando limitetur id, de quo n. 10.*
14 *An Eccleſia major prohibeat aliis pulſationem Campanarum in die Sabbati Sancti.*
15 *Quando conſuetudini in hoc propoſito ſit deferendum.*

D I S C. XLII.

IN Diœceſi Chaſſanen. nimium frequentes ſunt hujuſmodi præcedentiæ, vel Præeminentiarum quæſtiones, quarum plures Ego diſputavi, & præſertim in Sacra Congregatione Rituum, inter duas Parochiales Oppidi Saracenæ, cum etenim in eo tres adſint Eccleſiæ Parochiales, nempe S. Mariæ de Armis, Sanctæ Mariæ de Gambio, & S. Leonis, atque inter iſtas duas poſteriores, ab antiquo adeſſet quædam communio, ut promiſcue Clerici unius intervenirent in ſolemnitatibus alterius, adeout uniti unum efformarent corpus, hinc iſta unio, vel ſocietas, quæ antiquis temporibus, charitatis, majoriſque cultus Divini commendabilia habuit motiva, tractu temporis magnas attulit diſcordias, & æmulationes juxta caſum, de quo ſupra in *Caſanenguſtana, diſc. 3. cum plurib. ſeqq.* adeout non ſolum ipſarum Eccleſiarum Clerici, ſed etiam Parochiani, ſeu illi de Populo viventes inter cujuſlibet limites, ab infantia quandam naturalem contrahant æmulationem, ut etiam contingit in caſu, de quo ſupra *diſc. 9. & ſub tit. de Paroch. diſc. 36. & in Miſcell. Eccleſ. diſc. 37.* 1

Inter alias vero controverſias erat illa ſuper jure faciendi functiones in proceſſione Corporis Christi, ac etiam in alia, quæ fieri ſolet pro ſegetum benedictione, & ſimilibus, quod ſcilicet non controvertebatur, ut id ſpectaret ad Rectorem Eccleſiæ S. Leonis habentem nuncupationem Archipresbyteri, quando per ſe ipſum functionem facere vellet, vel poſſet, ſed eo nolente, vel impedito, quæſtio erat, an idem Archipresbyter id alteri Presbytero ejuſdem Eccleſiæ committere poſſet, vel potius pertineret ad Rectorem illius Eccleſiæ S. Mariæ de Gambio, atque pro illo prodierunt reſolutiones, quas pro ea Scribens, injuſtas, maleque fundatas dicebam, quatenus conſiderandum eſſet in iſta unione, vel ſpecie ſocietatis, quam illa Pars non enrabat, quinimmo potius ſupplicabat pro diviſione, ut ita quælibet Eccleſia intra proprios fines ſuas faceret functiones. 2

Siquidem ſcribendo dicebam, quod iſtæ duæ Eccleſiæ, earumque Cleri haberi debeant tanquam duæ Eccleſiæ materiales conſtituentes unicam Eccleſiam formalem, & unicum corpus Cleri, juxta illam efformationem unius Eccleſiæ Cathedralis, uniuſque individui Capituli ex pluribus materialibus inter ſe diviſis, de qua ſupra *diſc. 2. cum ſeq. ubi Cohærden.* Aut vero dicendæ eſſent duæ Eccleſiæ diſtinctæ, inter quas adeſſet quædam communio, ſive unio ſociativa, juxta diverſas unionis ſpecies recenſitas pariter ſupra, *diſc. 7.* ſive juxta caſum, de quo *ſub tit. de Paroch. diſc. 12.* 3

Primo etenim caſu, cum omnes reputari deberent de unico Collegio, ſeu corpore, cujus Rector Eccleſiæ S. Leonis eſſet primus, ille vero Rector eſſet ſecundus, utique intrabant ea, quæ habentur ſupra *diſc. 19. & 20.* & in aliis, de Pontificalibus, ac primariis functionibus faciendis per Epiſcopum, vel per alium Prælatum, ſive per primam Dignitatem, quod ſcilicet, eo nolente, vel impedito facere, iſta facultas, vel Præeminentia tranſeat ad ſecundum, & ſic ſucceſſive ad illum, qui ſublatis dignioribus in eo corpore tunc ſit primus, & dignior, abſque eo quod Epiſcopus, vel Prælatus, aut prima Dignitas poſſit alium ſui loco ſufficere; aut vero per ſpeciem unionis æque principalis, vel ſociativæ, pariter unum corpus conſtituebant, & tunc fortius idem dicendum eſt, ad inſtar duorum, vel plurium fratrum aut ſociorum pro communi viventium, ſive aliqua bona, vel jura pro communi poſſidentium, ut Præeminentiales actus individui explicari debeant per natu majorem, juxta ea, quæ habentur infra *in Mutinen. diſc. 47.* ſed frater, aut ſocius major, vel dignior nolit, vel non poſſit, tunc id faciendum eſt ab eo, qui comparatione aliorum eſt natu major, vel dignior, non autem quod primus extraneo, vel natu minori committere valeat.

Conſimilis controverſia, in eadem Sacra Congregatione 4

Rivorum diu acta fuit inter tres Eccleſias Parochiales Oppidi Murani iſtus Diœceſis, ſub invocationibus S. Petri, S. Mariæ Magdalenæ, & S. Nicolai, quod ſcilicet Rectores, & Clerici aliarum duarum pati nolebant, ut hujuſmodi functiones peragerentur à Rectore, ſeu Archipreſbytero Eccleſiæ, quæ antiquior erat, atque in hujus Præeminentiæ poſ-
5 ſeſſione reperiebatur, cumque pluries Sacra Congregatio favore hujus Eccleſiæ antiquioris reſolutiones dediſſet, ac etiam tam antiquo tempore de anno ſcilicet 1582. quam moderno de anno 1666. aliquæ initæ eſſent concordiæ, adhuc tamen, ob enunciatas naturales æmulationes, & antipatias, & ne unius Eccleſiæ Clerus, & Populus ſubjectionem erga alterum pateretur, inſtabatur pro diviſione, pro qua etiam inſtabatur in caſu præcedenti, ac propterea juxta Advocatorum conditionem, qui in dies coguntur modo dicere album, modo nigrum. Quando in alio caſu ſcribebam pro
6 conceſſione diviſionis, procedebam cum regulis, & propoſitionibus, de quibus *ſub tit. de hæredit. diſc. 30. & ſub tit. de Paroch. diſc. 35.* & alibi; quod ſcilicet nemo cogi debeat invitus in communione permanere; adeo ut præceptum de non dividendo, vel conventio perpetuæ ſocietatis, neque per mortem diſſolubilis, in jure reprobetur, quod etiam receptum eſt in communione territorii, vel juris paſcendi, vel aquandi, quæ habeatur inter duas Civitates, duo Oppida, ſeu loca, ut *ſub tit. de ſervitutibus*.
7 E converſo autem in iſto poſteriori caſu, ſcribendo pro antiquiori, vel digniori Eccleſia, contra petitam diviſionem, dicebam pro ejus denegatione reſpondendum eſſe, ex eiſdem motivis occaſione impediendæ diſmembrationem Eccleſiæ Parochialis, ſuſtentis *ſub tit. de Paroch. diſc. 33. & ſeq.* quod ſcilicet procedendum non eſſet cum terminis generalibus mere voluntariæ communionis duorum, vel plurium, quorum ſinguli, omnino independentia, & diſtincta haberent patrimonia, vel bona, ſed cum terminis unionis ſubjectivæ. Cum etenim juxta totius Orbis antiquam praxim in primitiva Eccleſia ob modicum Fidelium, & Clericorum numerum, eo quia pars notabilior Populi eſſet infidelis, unica adeſſet Eccleſia Parochialis in loco, tractu vero temporis, cum ob excretum Populum fidelem, una Eccleſia, unuſque Rector non ſufficeret, oportuit, cum diſmembratione partis Populi, unam, vel plures alias Eccleſias erigere, juxta ea, quæ de Cathedralibus habentur ſupra *hoc tit. diſc. 6.* & de Parochialibus habentur *ſub tit. de Paroch. diſc. 36.* ſed id ſequutum fuit cum aliqua moderatione, ut Eccleſiæ antiquæ,
8 aliarumque matri aliquæ remanerent Præeminentiæ privative, eo modo, quo pratis docet in caſu, de quo *d. diſc. 36. de Paroch.* & ſupra, *diſc. 9.* & in aliis, & ſic quod eſſet potius communio ſubjectiva, vel obſequii, ſeu clientelæ gratia, accedente quoque altera ratione ponderata *d. diſc. 36. de Paroch.* decentioris ſcilicet cultus ob unionem plurium Clericorum, & Populorum in uno loco.

Reflectendo autem ad veritatem, Mihi videbatur, quod iſta materia non eſſet capax regulæ generalis, quæ cuicumque caſui pariformiter, ut indefinite applicanda eſſet, juxta communem, adeoque frequentem Juriſtarum toties inculcatum errorem procedendi cum generalitatibus, vel cum deciſionibus, qui in diverſis caſibus prodierint, ſed quod quæſtio ſit potius facti, quam juris, ex ſingulorum caſuum circumſtantiis diverſimode decidenda, ut etiam advertitur in *Miſcellan. Eccleſ. d. diſc. 37.*

Ubi etenim agatur de Eccleſiis, ac reſpective Cleris, & Populis, vere, & materialiter ſeparatis, cum interſecatione agrorum, ſeu campeſtris territorii, adeo ut naturaliter, & de facto conſtituant duo Oppida, ſeu duos Pagos omnino diverſos, atque quælibet Eccleſia competenti Clericorum, & miniſtrorum numero ita proviſa ſit, ut decenter hujuſmodi functiones ſeparatim explicare valeat, adeout non urgeat ratio æmulationum, & factionariæ diverſionis populi. Et tunc pro diviſione omnino reſponderi debeat, quamvis urgeret dicta non improbabilis ratio, quod non eſſet communio, vel ſocietas omnino coæqualis, ſed potius dici mereretur ſubjectiva, vel reverentialis, ratione antiquitatis, vel matricitatis, ac propterea diviſio præjudicium antiquæ, ſeu matrici Eccleſiæ pareret, & de conſequenti non intraret dicta juris regula ſuper diviſionis libertate, & ob quam rationem hujuſmodi petitionibus annui non ſolet; cum etenim ex duobus malis eligi debeas minus, hinc proinde magis expedire videtur evellere radices, & occaſiones tot ſcandalorum, & inconveniensium, atque fomentum naturalis inimicitiæ, ſeu antipatiæ inter Cleros, & Populos, bene tamen præſervando jus Eccleſiæ matricis, vel antiquioris, cum aliqua honorificentia, vel ſigno ſubjectionis ſingulis annis, puta oblationis cerei in die ſolemnitatis, vel cum alio ſimili ſigno.

Ad id autem conſuetæ obſervabam receptam propoſitionem deductam *ex cap. ſuggeſtum, de decim.* de qua *ſub tit. de decim.* & pene in omni alia materia pluries, quod ſcilicet quando proteguntur, ſeu lex, quinimmo etiam contractus correſpectivus tractu temporis, velex accidentibus ad iniuſtitiam, vel iniquitatem reducatur, ſeu alias pariat ſcandala, & inconvenientia, cui non de facili opportune occurri valeat, tunc locus eſt reſciſſioni, vel moderationi ad juſtitiam, aut alteri opportunæ proviſioni.

Aut vero agitur de uno, & eodem loco, in quo non congruant eaſdem functiones dividi, ſeu multiplicari, adeout non intrarent dictæ conſiderationes, ſed potius aliæ in oppoſitum; quod ſcilicet ita æmulationes, & diverſiones Populi reſultarent, vel cultus Divinus diminutionem pateretur, aut ſequeretur inobſervantia Cæremonialis, vel Ritualis, ſive quod, poſita etiam locorum materiali ſeparatione, in ſingulis Eccleſiis non adeſſet ſufficiens numerus Clericorum, & Miniſtrorum, ac propterea functiones decenter explicari non poſſent, & tunc ſecus, & in ſumma pro ſingulorum caſuum particularibus circumſtantiis, & pro cujuſlibet facti qualitate.

Inter alias item Eccleſias Parochiales Oppidi Cerchiariæ 9
hujus Diœceſis, inter quas, earumque Cleros, & Populos eædem vigent æmulationes, diſputationem habui cor. A. G. Quod ſcilicet cum duæ adſint Eccleſiæ, una ſcilicet antiquior, & matrix S. Petri, & altera recentior filialis S. Jacobi, prætendebat prior non ſolum præcedentiam, ac etiam Præeminentiam, ut ad ejus Rectorem ſpectaret peragere individuas functiones, quodque ad ipſam accedere deberent Rector, & Clerus alterius, ut contingit in Proceſſione Corporis Chriſti, aliiſque ſimilibus publicis, ſed prohibere poſſet alteri, ne Campanam pulſaret in die Sabbati Sancti, priuſquam ſequeretur pulſatio ſuarum Campanarum, ac etiam ut pro ejus libito indicere poſſet proceſſiones extraordinarias, & inſolitas, puta pro pluvia, vel pro ſerenitate, vel ex alia devotione, atque ad eas cogere Rectorem, & Clericos iſtius Eccleſiæ, ex prærogativa matricitatis.

Scribens itaque pro iſta Eccleſia S. Jacobi, dabam manus victas ſuper primis punctis, præcedentiæ ſcilicet, & juris 10
peragendi publicas proceſſiones, aliaſque ſimiles functiones individuas, quæ fieri debent in Eccleſia digniori, ad quam aliæ accedere tenentur, ſed quoad punctum indicendi voluntarias proceſſiones, atque ad eas cogendi hujus Eccleſiæ Rectorem, & Clericos, dicebam, etiam cum ſenſu veritatis, quod illa eſſet injuſta, maleque fundata prætenſio, etiam ubi juſtificaretur prætenſa matricitas, cujus ratione illa Præeminentia, vel juriſdictio prætendebatur, non poteſt etenim Eccleſia matrix habere majus jus cum Eccleſiis filialibus, quam habeat Eccleſia Cathedralis, & tamen, ut habetur in ſupra allegato *diſc. 32. Miſcellan. Eccleſ.* etiam Eccleſia Cathedralis non poteſt cogere Clericos Eccleſiarum inferiorum, quæ de jure ſunt illius ſubditæ, ad hujuſmodi voluntarias pro- 11
ceſſiones, aliaſque ſolemnitates, ergo multo minus Eccleſia matrix, vel Parochialis, quamvis aliæ Eccleſiæ dici poſſent ejus ſubditæ in ratione territoriali; quia nempe intra ejus territorium, vel fines Parochiales ſitæ eſſent, quoniam cum eis habere ſolum dicitur quandam Præeminentiam, & ſuperioritatem remotam, non tamen dici poſſunt vere, & propriæ ejus ſubditæ, & omnino dependentes pro aliis functionibus, juxta firmata per Rot. *in Averſana cor. Coccino inter ſuas dec. 2080. & 2126. repert. dec. 552. & 575. par. 5. rec.* & advertitur *in d. tit. de Paroch. in Parmen. diſc. 31.*

Potiſſime vero, quia ſtante diſtinctione trium ſpecierum matricitatis, de qua *d. diſc. 27. de Paroch.* nulla dabatur juſtificatio illius veræ matricitatis, quæ reſultet à retentione reli- 12
quiarum antiqui dominii, & juriſdictionis, quia nempe totum territorium eſſet ſuum, atque per diſmembrationem ejus partis de novo erecta eſſet alia Eccleſia, quæ propterea filialis dicitur, obligata ſaltim ad aliquam reverentiam erga propriam matrem, quamvis ejus ſubdita non ſit, ſed potius adeſſe videbatur illa matricitas, magis remota, & impropria, reſultans ex eo quod, vel ratione antiquitatis, vel ex alio reſpectu, eſſet Eccleſia major in loco, ideoque confunderetur terminus matricis, cum illo majoris, vel primæ in ordine.

Tunc autem advertebam, quod qualitas matricitatis hanc juriſdictionem, vel Præeminentiam cauſare poſſet, etiam in 13
functionibus voluntariis, & ex devotione, quando ageretur de tertia ſpecie matricitatis, quæ potius domincalem prærogativam importat, quia nempe aliæ Eccleſiæ inferiores eſſent omnino dependentes, tanquam ejus membra, &

erectæ

erectæ in ejus adjutorium pro majori commoditate Populi, juxta *dec. 153. & 204. par. 2. rec.* cum concordantibus, de quibus *d. diſc. 36. de Paroch.* & pluries *ſub tit. de benef.* & alibi, quoniam tunc vere, & proprie Eccleſia matrix, ſeu principalis dicitur unica, totumque territorium ſuum, ſuusque eſt univerſus Clerus, & Popolus ita materialiter ſolum diſtributus pro majori commoditate in pluribus Eccleſiis tanquam tot Cappellis ejuſdem Eccleſiæ, & per conſequens quemadmodum ad hujuſmodi proceſſiones evocat proprios Clericos, & ſubditos immediatos, ita pari ratione evocat illos mediatos adinſtar eorum, quæ in Clero regulari habentur de Religioſis viventibus in membris, vel granciis Monaſterii principalis, quos habentur ac ſi eſſent de ipſo Monaſterio. Atque ad hanc diſtinctionem hujuſmodi diverſarum ſpecierum matricitatis reflecti debet, cum alias facilis ſit æquivocorum incurſus, capiendo quid pro quo, ut generaliter pene in omnibus aliis materiis contingit.

14 Ex eadem diſtinctione pendere dicebam deciſionem dicti tertii puncti ſuper Præeminentia primæ pulſationis Campanarum in die Sabbati Sancti. Iſta namque eſt prærogativa Eccleſiæ Cathedralis, etiam ſupra Regulares exemptas, juxta plures declarationes Sacræ Congregationis relatas per diligentem Collectorem Barbol. *in ſumma Apoſtolicarum deciſionum, collectan.* 82. inter quas notabilis, ac pene Magiſtra eſt illa in Venuſina pro Cathedrali cum Regulari Eccleſia Sanctiſſimæ Trinitatis Ordinis S. Joannis Hieroſolymitani, habente Dignitarem, ſeu prærogativam Prioralem, ſeu Bajulivatus, & licet aliquæ declarationes relatæ per Barboſam ubi ſupra loquantur etiam de matrice, attamen intelligendas eſſe dicebam de dicta tertia, & ultima ſpecie redolente potius dominium aliarum depen-
15 dentium, & ſubditarum, quibus præcipere, & prohibere poteſt, ex eadem ratione, de qua ſupra, quod ſc. fingantur tot ejus Cappellæ, ſeu membra. Sive de ſecunda ſuperius diſtincta, cui vere, & proprie congruit terminus matricis, fortius vero quando aſſiſteret conſuetudo, quæ attendenda eſſet, quamvis non eſſet nec immemorabilis, nec centenaria, ſed ſolum longiſſima quadragenaria, immo etiam longa, & ſimplex, quæ ſufficiens in hoc propoſito videtur etiam in caſu ſimplicis matricitatis, juxta primam ſpeciem, idque ex duplici ratione. Primo nempe, quia cum id expreſſe in jure ſtatutum non reperiatur, dici non poteſt conſuetudo contra jus, ſed potius præter, juxta ea, quæ ad materiam textus *in c. cum ſint*, habentur *ſub tit. de decim. diſc.* 1. cum aliis, de quibus ſuper generali materia præſcriptionis habentur *ſub tit. de judic. diſc.* 21. Potiſſime quia dici meretur conſuetudo rationabilis, ut illa Eccleſia univerſo Populo præbeat Paſchalis lætitiæ ſignum, quæ ſit in loco prima, & aliis dignior, ac etiam ad tollenda ſcandala, & inconvenientia oriri ſolita ex hujuſmodi ſpiritualibus æmulationibus, quæ Clericis Sæcularibus, & Regularibus videntur connaturales, dum pro vana prætenſione in horis incongruis celebrarentur illa Divina, quæ ea die celebrantur, juxta antiquam quæſtionem relatam per Alberic. *in diction. verbo Campana, verſ. Audivi.*

Et ſecundo, quia iſta dicenda veniret potius conſuetudo interpretativa, quam præſcriptiva, ideoque favorabilis, & non indigens rigoroſis requiſitis præſcriptionis, juxta notoriam, nimiumque frequenter inſinuatam diſtinctionem, præſertim *d. diſc.* 21. *de judic.* & alibi pluries, quod ſc. ita declaratum, ſeu comprobatum remanere dicitur, quod illa Eccleſia eſſet unica, a qua aliæ dependerent, & quod quando per diſmembrationem partis ejus Populi, & territorii ad aliarum Eccleſiarum filiarum erectionem deventum eſt, matrici reſervata fuerit iſta prærogativa, adinſtar eorum, quæ habentur *d. diſc. 27. de Paroch.* ſuper jure ſepeliendi, & *diſc.* 12. *de decimis* ſuper jure decimandi, cum ſimilibus. Incertus vero eſt exitus, vel ſtatus hujus cauſæ, dum poſt unicam diſputationem de illa amplius actum non audivi.

TRANEN. PRÆCEDENTIÆ
PRO RECTORE, SEU VICARIO ECCLESIÆ S. JACOBI
CUM VICARIO ECCLESIÆ S. SEPULCHRI.

Caſus diſputatus in Sacra Congregatione Rituum, & reſolutus, ut infra.

De præcedentia inter Rectores, vel Clericos Eccleſiarum in proceſſionibus, & funeribus, & quomodo ea regulanda ſit?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutio.*
3 *Parochus in propria Parochia præcedit omnes.*
4 *De eodem, & quando etiam in Parochia aliena.*
5 *Jus agendi proceſſiones eſt territoriale, ſeu juriſdictionale.*
6 *Abuſus eſt ut minus dignus præcedat magis dignum.*
7 *Sæculares præcedunt Regulares.*
8 *Officialis manualis ſine titulo non præcedit habentem titulum.*
9 *Quando minus dignus præcederet iſto caſu.*

D I S C. XLIII.

IN pluries enunciato Oppido Barolitano, duæ adſunt Ec- 1
cleſiæ Parochiales, una ſc. major ſub invocatione S. Mariæ, quæ ſupponitur, vel nuncupatur Collegiata, & Matrix, juxta deducta *ſub tit. de Paroch. diſc.* 27. Et altera, ſub invocatione S. Jacobi, in quarum utraque notabilis adeſt numerus Clericorum, juxta illarum patrium mores pluries enunciatos *ſub tit. de Canon. & Capitul.* quandam ſpeciem Capituli, ſeu Collegii conſtituentium, cum maſſa, & arca communi, ac etiam ultra Eccleſiam Nazarenam, de qua *ſub tit. de juriſdict. diſc.* 20. adeſt Eccleſia Regularis Ordinis S. Joannis Hieroſolymitani, Prioralem habens Dignitarem, cujus cultui, ſervitio, & ultra ejuſdem Ordinis profeſſos Cappellanos obedientiæ, quamplures alii Clerici ſæculares adſcripti ſunt, qui adinſtar prædictarum duarum Eccleſiarum quandam conſimilem ſpeciem Collegii, ſeu Congregationis quoque conſtituunt.

In proceſſionibus autem ſolemnibus, vel devotionis, ac etiam in funeribus, quando prædictos omnium trium Eccleſiarum Clericos ad illas evocari contingat, ſub unica Cruce dictæ Eccleſiæ S. Mariæ promiſcue, & in confuſo illi accedunt, abſque diſtinctione, vel præcedentia, ſolumque iſtam obtinent duo præfatæ Eccleſiæ Sanctæ Mariæ titulum collativum habentes, cum nuncupatione Dignitatum, Cantoris, & Primicerii, cum inſigni, ſive almutio, & poſt eos, Rector ejuſdem Eccleſiæ S. Mariæ, qui Archipresbyteri nuncupationem habet, in titulum pariter provideri ſolitus eundem habens uſum almutii, alter Rector dictæ Eccleſiæ S. Jacobi, pariter in titulum provideri ſolitus, Vicarii tamen habens nuncupationem, ſine almutio, ſed cum ſtola, & ille præfatæ Eccleſiæ Sancti Sepulchri Vicarius, quem ad nutum deputat Prior dictæ Hieroſolymitanæ Religionis.

Non controverſa itaque præcedentia, ſeu primo loco in 2
Archipresbytero Sanctæ Mariæ, inter alios duos exorta præcedentiæ quæſtione, introductaque cauſa in Congregatione Rituum, cum ex parte dicti Vicarii Eccleſiæ Sancti Sepulchri doctum eſſet de ejus poſſeſſione, hinc prodiit reſolutio, utrique reſpective favorabilis, Rectori ſcil. S. Jacobi, ſimpliciter, ac indefinite in funeribus, Vicario autem S. Sepulchri, in proceſſionibus in poſſeſſorio tantum, reſervato agere de petitorio, neutra vero Partium huic reſolutioni acquieſcente, obtenta fuit proinde nova audientia pro repropoſitione.

In hac itaque poſteriori diſputatione, in qua ſolum pro 3
dicto Rectore S. Jacobi ſcripſi, diſtinguendo cauſam in præfatas duas inſpectiones, unam ſc. funerum, & alteram proceſſionum, quatenus pertinet ad primam, etiam in ſenſu veritatis, qualem Sac. Congregatio quoque agnovit, dicebam, quod caſus eſſet indubitatus pro hac parte, quoniam cum agatur de functione Parochiali in qua Parochus intervenit, non in ſola ratione Præeminentiali, ſed etiam in altera juriſdictionali, ſeu territoriali, in cujus ſignum privative ad omnes alios ſtolam defert, hinc proinde reliquos, quamvis digniores præcedere debet, ex iis, quæ habentur ſupra *hoc eod. tit. diſc.* 21. & *tit. de Paroch.*

Et quamvis de ſtricto jure procedere ſolum deberet in 4
funeribus, quæ fiant in propria Parochia, juxta illam iſtarum Parochiarum finium diſtinctionem, de qua agitur *ſub tit. de Paroch. d. diſc.* 27. non autem, ubi ageretur de funeribus alterius Parochiæ S. Mariæ, nihilominus advertebam, quod iſta diſtinctio intraret inter ipſos Parochos, adeout in funeribus iſtius Parochiæ alter, qui Archipresbyteri Dignitatem, vel nuncupationem habet, præcedentiam prætendere non poſſet, niſi quatenus bene juſtificaretur illa vera matricitas, de qua agitur *in d. diſc. 27. de Paroch.* Sed cum inter iſtos ſociativo quodam jure iſta conventio, vel conſuetudo adſit, quemadmodum in iſta Parochia, ex juribus ejus Rectoris, alter digniorem occupat locum, ita ille ha-

beat in illa alterius jure cujuſdam communis territorii, abſque eo, quod tertius, qui nullum habet jus territoriale ſe ingerere valeat, & per conſequens in hac parte caſus videatur planus.

5 Talem quoque dicebam eſſe caſum in altera inſpectione, ſuper functione proceſſionum, ex pluribus fundamentis, quæ etiam ſingulariter conſiderata concludentia videbantur, multo magis ſimul juncta, primo nempe ex eadem ratione juriſdictionali, ſeu territoriali in funeribus, ut ſupra conſiderata, dum etiam in proceſſionibus eadem militat, ſeu conſideratur ratio juriſdictionis, & territorii, ex iis, quæ in iis terminis proceſſionum, quæ fiant per Regulares extra propria Clauſtra, vel proprium Monaſterii ambitum habentur *in Miſcellan. Eccleſiaſt. diſc.* 15. ac etiam ibidem *diſc.* 32. in terminis proceſſionis inter duas Eccleſias ſæculares. Et per conſequens inter unam, & alteram functionem nulla in propoſito conſtituenda videbatur differentia, cum eadem adamuſſim intraret ratio, atque in hoc verſari dicebam æquivocum, cum quo proceſſum erat, quia ſcil. ſupponebatur, quod ageretur inter duas coæquales Eccleſias æque Parochiales, vel æque ſimplices, juxta caſus, de quibus ſupra *diſc.* 9. & infra *diſc. ſeq.* ac etiam *d. Miſcellan. Eccleſ. diſc.* 37. *& alibi*, ſecus autem, ubi una earum habeat juriſdictionem, & jus territoriale, altera vero non, cum tali caſu, ſecluſo expreſſo privilegio Apoſtolico, vel illo præſumpto, quod in vim bene probatæ immemorabilis, vel centenariæ pacificæ, & non vitioſæ allegari poteſt, vehemens, ac manifeſta dignoſcatur juriſ[…]ſiſtentia, ut exterus, vel ſubditus, in alieno territorio [i]llius Dominum præcedere debeat, ac propterea illa poſſeſſio, vel conſuetudo, quæ ſupponebatur, quatenus dictam qualitatem immemorabi-
6 lis, vel centenariæ non vitioſæ non haberet, corruptela potius, & abuſus dici merebatur, ex deductis apud Greg. & Add. *dec.* 124. *&* 310. *& frequenter ſupra*.

7 Secundo, quia iſta Eccleſia S. Sepulchri, quæ per dictum Vicarium repræſentatur, eſt Regularis, ideoque juxta hierarchicum ordinem, de quo ſupra *hoc eod. tit. diſc.* 24. *& in d. Miſcell. Eccleſiaſt. diſc.* 40. Sæculares quamvis recentiores, ac minoris Dignitatis præcedunt Regulares.

Et quamvis hujuſmodi Religionis Cappellani, utpote eundem habentes Clericorum ſæcularium habitum in Clero, ſeu hierarchico ordine Sæculari potius recenſendi ſint, attamen id recte procedit in ordine ad præcedentiam ſupra Regulares Ordinis Monaſtici, & Mendicantis, juxta quæſtionem, de qua ſupra *d. diſc.* 24. ex quo patet, quod Canonici Regulares Lateranenſes præcedunt quidem alios Regulares, etiam antiquiores Monachos Benedictinos, & Baſilianos, ſed cedunt locum omnibus Clericis Eccleſiarum ſæcularium.

Et tertio, quod iſte Vicarius nullum habet titulum, adeo ut Eccleſiæ Rector, vel Prælatus dici valeat, ſed nuncupatur talis ratione alicujus juriſdictionis, quam Vice-Prioris Eccleſiæ exerceat, cum ejuſdem Eccleſiæ Clericis, & Servientibus profeſſis, vel non profeſſis, juxta aliam juriſdictionis ſpeciem, de qua *ſub tit. de juriſdict. diſc.* 4. Sed exinde inferri non poteſt ad hujuſmodi actus Præeminentiales, in quibus iſta accidentalis, ac manualis juriſdictio non habetur in
8 conſideratione, quoniam in dicta Eccleſia S. Mariæ, vel reſpective in altera S. Jacobi pro Diœceſani Archiepiſcopi libito adeſt Vicarius foraneus, cum juriſdictione pro cognitione cauſarum, etiam cum aliqua majori prærogativa, quam regulariter alii Vicarii foranei habeant, ob conſuetudinem inſinuatam *d. tit. de juriſdict. diſc.* 23. Sed non per hoc iſte Vicarius præcedentiam habet ſupra præfatos Rectores, multo igitur minus eam prætendere poterat iſte Vicarius Prælati Regularis in Eccleſia ſæculari ſine jure territoriali.

Tunc autem, reflectendo ad veritatem advertebam, quod iſtius Vicarii præcedentia ſuſtentabilis eſſet, quando ſubſiſteret, ac bene juſtificaretur prætenſio Rectoris, vel Archipresbyteri dictæ Eccleſiæ S. Mariæ, de qua agitur *d. tit. de Paroch. diſc.* 27. quod ſc. Eccleſia Parochialis totius Oppidi, & territorii eſſet illa S. Mariæ, ſoluſque Rector ejus
9 Archipresbyter, altera vero Eccleſia S. Jacobi eſſet filialis, cum ea magis ſubordinata, & dependenti filialitate, quæ in Eccleſia adjutrice conſideratur, juxta plures Matricitates conſideratas in mox *allegato diſc.* 27. adeout iſte Vicarius S. Jacobi dici non poſſet Rector, qui ſuam Eccleſiam repræſentaret, ſed potius Vicarius, & Miniſter præfati Archipresbyteri, jure famulatus, cum tunc incongruum non eſſet, ut Parochus occupando primum, ac digniorem locum, concederet ſecundum præfato Vicario extero, ſupra proprium famulum. Verum ceſſabat motivum ex defectu applicationis, quoniam de hac matricitate non conſtabat, excluſa per Retam ex inſinuatis *d. diſc.* 27. ob formalem ſeparationem finium particularium, cum omnimoda independentia, ac etiam exemptione, quod ſi ita eſſet, iſte Vicarius præſente principali Rectore, & Domino, non deberet deferre ſtolam in ſignum juriſdictionis, ac juris Parochialis.

CHASSANEN. SEDIS PRO EPISCOPO CUM VICEBARONE.

Caſus diſputatus in Sacra Congregatione Rituum, & reſolutus pro Epiſcopo.

De Præeminentia, quæ Baroni, ſeu Domino temporali debeatur in Eccleſia, & an eadem potiri debeat ejus Vicarius, vel ſubſtitutus?

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries cum reſolutione.*
2 *De attentatis pendente recurſu ad Sacram Congregationem.*
3 *Laicis non datur locus in Presbyterio.*
4 *Decretum irritans contentum in Bulla confirmationis Cæremonialis tollit conſuetudinem.*
5 *De ſede debita Baroni, ſeu Domino loci in Eccleſia.*
6 *Non tamen iſtam ſedem occupare poteſt Vice-Baro.*
7 *De ſtylo Sacrarum Congregationum deferendi antiquis reſolutionibus.*
8 *De eodem, de quo num. 6. an Vicario competat prærogativa Principalis?*
9 *De quibus Magiſtratibus loquatur Cæremoniale.*
10 *Datur norma quomodo iſta materia regulanda ſit.*

D I S C. XLIV.

PRo miſera pene univerſali conditione Civitatum, & Oppidorum Neapolitani Regni, infeudata Civitate Chaſſanenſi Marchioni Serræ Janoenſi, cum iſte in longe gravioribus occupatus, ibi reſidendi conſuetudinem non haberet, ſed Vicarium, ſeu Locumtenentem, ſeu nomine Gubernatoris principalis teneret ad feudi regimen, & pro Baronali juriſdictione in dominio, non autem in exercitio, quod eſt penes Officialem annualem, cui pro moribus Regionis Capitanei, vel etiam Gubernatoris localis nomen congruit, quidam autem Vicarius, vel Gubernator Generalis, forſan Sede Epiſcopali vacante, vel cum alia ignuta opportunitate, honorificam ſedem cum ſubſellio, & tapeto fixiſſet in Cathedralis Eccleſiæ parte ſuperiore, cui congruit Presbyterii vocabulum, quia nempe ibi Clerici a ſæcularibus ſeparati Divina peragere, atque Epiſcopo aſſiſtere ſolent, hinc novus Epiſcopus eam amoveri mandavit, introductaque cauſa (incertum eſt, an ex Epiſcopi, vel Gubernatoris parte) in Sacra Congregatione Rituum, pro Epiſcopo prodiit reſolutio, in diſputatione principaliter habita ſuper revocatione attentatorum exinde reſultantium, quod pendente cauſa in eadem Congregatione Gubernator Sedem jam amotam denuo appoſuiſſet, cum ſubſequuto uſu, ideoque concernentia merita negotii principalis incidenter potius deducta fuerunt, incertumque remanet, an cauſa ulteriorem habuerit progreſſum, dum poſt unicam diſputationem amplius de illa actum non audivi. 1

In hac itaque diſputatione, ultra ea, quæ concernebant attentatorum punctum tractatum cum illis generalitatibus, quæ habentur in hac materia deductæ *ſub titul. de juriſdict. diſc.* 31. 2

Quatenus pertinet ad merita negotii principalis, ſcribendo pro Epiſcopo, duas efformabam inſpectiones, unam ſcilicet ſpecialem ſuper loco, & alteram generalem ſuper jure habendi hanc ſedem in Eccleſia Cathedrali, vel quacumque alia, Epiſcopo reluctante. 3

Super primo puncto, modica, vel nulla cadebat ratio dubirandi, quatenus ſubſiſteret facti præſuppoſitum, quod ille locus eſſet pars Presbyterii, quoniam ut ex diſpoſitione, ac ſenſu Sacrorum Canonum diſponitur in Cæremoniali, *c.* 15. *in fin.* id expreſſe prohibetur, exemplo Divi Ambroſii, qui Theodoſio Imperatori ſedem in tali loco denegavit.

Neque ſuffragari poſſe dicebam conſuetudinem, quamvis ea ſupponenda eſſet probata, quod tamen ex hac parte negabatur, quoniam cum idem Cæremoniale contineat decretum *irritans*, illius virtus eſt inficere quamcumque poſſeſſionem, & conſuetudinem, quinimmo impedire ne illa naſcatur, dum dari non poteſt ſine poſſeſſione, quæ ita habetur pro non extante, ex plene generaliter deductis per Rotam 4

dec.

dec. 400. part. 9. & 199. part. 12. rec. & ſub tit. de judic. diſc. 21. ad materiam præſcriptionis, & in ſpecie Cæremonialis *dec. 102. part. 10. rec.*

Quo vero ad aliam inſpectionem generalem, ſuper jure
5 habendi ſedem in Eccleſia inter ſeculares, diſtinguendum eſſe dicebam inter ipſum Baronem, & Dominum, ejuſque Vicarium, vel ſubſtitutum. Primo etenim caſu admittebam, ut ei debita eſſet honorifica ſedes, per quam diſtingueretur a ſubditis, & reliquo Populo, ex iis, quæ plene in hac materia habentur deducta ſupra *hoc eod. tit. diſc. 26.* Ita tamen, ut ſedes eſſet amovibilis, non autem fixa, multo magis ubi ſpeciem throni elati redoleret, cum id Epiſcopo ſolum concedatur, ac etiam illi Domino temporali, qui jura ſupremi Principatus habeat, adeout illi congruat attributum Lunæ, de quo *in cap. ſolitæ, de majorit. & obed.* ex ibi pariter deductis, ubi quamvis ingenium acuendo, more Advocati, ſuſtinere conarer competentiam throni favore conſimilis Baronis in feudo, quod dignitati ſeu titulo decoratum non eſſet; attamen agnoſcebam id ex diſpoſitione juris, vel Cæremonialis, & ex multis declarationibus Sac. Congregationis, non competere, ſed dicebam, ut in eo caſu intrare poſſet limitatio regulæ, ob illius Provinciæ conſuetudinem, ac etiam quia agebatur de caſo, in quo tanta non dignoſceretur reſiſtentia, in inferiori ſcilicet Eccleſia Parochiali, vel Collegiata, extra præſentiam, & reſidentiam Epiſcopi, ut nihilominus admiſſum non fuit; multo igitur minus ubi agitur de Cathedrali, ac etiam, quod ceſſet dictum motivum conſuetudinis, quam neque Sacra Congregatio approbat, quinimmo damnat, ſed ubi de facto ſervetur, ſolum tolerat, vel diſſimulat ad evitanda ſcandala, & inconvenientia.

6 In altero autem caſu Vicarii, vel Subſtituti ejuſdem Domini verius eſt oppoſitum, ut eundem locum prætendere non valeat, ut in ſpecie decretum fuit ab iſta Sacra Congregatione in una *Caſtellaneten. 8. Februarii 1631.* quod ſcilicet etiam ubi ipſe Baro ex conſuetudine fixam ſedem in Eccleſia haberet, non tamen Vice-Baroni quantumvis amplam poteſtatem habenti licitum ſit in ea ſedere.

7 Quamvis autem pro Sacrarum Congregationum ſtylo, præſertim vero iſtius Rituum, dicta declaratio ſufficeret, dum pro frequentiori praxi cum antiquis declarationibus procedi ſolet, non de facili aures præbendo Advocatorum juridicis diſtinctionibus, vel ratiociniis, ut præſertim patet ex caſu, de quo ſupra *diſc. 22.* & ex alio de quo in hoc titulo *in Neapolitana diſc. 46.* & alias pluries. Attamen, ut genio, ac ſtylo ſatisfacerem, abhorrendi ſcilicet mere pragmaticum morem immorandi in ſolis deciſionibus, vel auctoritatibus, non perquirendo rationem, vel principium, deducebam ea, quæ in iſta quæſtione, an ſubſellium, vel honorifica ſedes debita Magiſtratui, vel Dignitati Eccleſiaſticæ, vel ſeculari debeatur ejus Vicario, vel Procuratori, aut ſubſtituto, habentur apud Bald. *in l. ſed ſi hac, §. fin. ff. de in jus vocando*, Gomes, *§. fuerat inſtit. de act. num. 8.* & bene ad rem Freccia *de ſubfeud. in addit. fol. 98. a tergo primæ impreſſionis*, atque docet quotidiana praxis in Vicario generali Epiſcopi, ut ſedeat quidem in honorifico loco ſupra ſubditos, ſupra quos præcedentiam habeat, ex deductis ſupra, *diſc. 18* Sed non per hoc ſedere poteſt in throno, vel ſede Epiſcopali, ac etiam habetur *in l. ſed ſi hac, §. fin. ff. de in jus vocand.* ut honor debitus Patrono non debeatur ejus Vicario, vel Miniſtro, taliſque videtur praxis in Eccleſiis patronatis, ut ſcilicet Procurator habeat exercitium juriſpatronatus ſuper jure præſentandi, vel nominandi, ac aliis, quæ concernant ejuſdem juris fructum, non autem, ut habeat omnia honorifica tractamenta, quæ ipſi Patrono præſenti competerent.

8 E converſo deducebantur ea, quæ habentur apud Bart. *in l. filius, ff. de legib.* ubi quod Vice-Rector gaudet eiſdem privilegiis Rectoris, & apud Chaſſan. *in catal. glor. Mund. par. 7. conſid. 25.* Boer. *in add. de auct. magn. Conſ. n. 69.* quod ſcilicet Vicarius, vel Locumtenens gaudeat eiſdem prærogativis, quibus Dominus, ut etiam habetur *in cap. ult. 93. diſt.* Ponderando quoque, quod etiam in ipſo Cæremoniali habetur, ut majoribus Magiſtratibus, & Vicariis aliqua honorifica ſedes debita ſit.

9 Reſpondebam tamen, omnia hæc extranea eſſe a caſu: quatenus enim pertinet ad hoc ultimum argumentum deductum ex Cæremoniali, advertebam id continere clarum æquivocum, quoniam illud loquitur de Vicariis, & Magiſtratibus majoribus Regum, vel Supremorum Principum, ideoque ad ſummum cum debita proportione id ſuffragari poſſet ipſis Baronibus, ac Dominis, qui utpote non habentes veram Dignitatem, cum juribus regalibus, ita Magiſtratuum Principis figuram faciunt tanquam perpetui, & hæreditarii Officiales, ut advertitur apud Capoblanc. de Baron. n. 55. & d. diſc. 26. atque pluries inſinuatur *ſub tit. de feud.* & ſub altero *de Regalibus*, ideoque prorſus erroneum eſt ipſorum Baronum Vicariis adaptare ea, quæ de Præſidibus, ac majoribus Magiſtratibus diſponuntur, & quæ ipſiſmet Baronibus conveniunt.

Et quoad alias dictas auctoritates, vel ſimilitudines, dicebam, ut procederent quoad exercitium juriſdictionis, & poteſtatis in iis, quæ pendent ab ipſo deputante, vel conſtituente, non autem in hujuſmodi Præeminentiis in Eccleſia, in qua laicalis poteſtas nullam habet juriſdictionem, ſeu Præeminentiam jure proprio, ſed ex commendabili ſtylo ratione congruentiæ, & urbanitatis honorificos tractatus recipit ab Epiſcopo, vel Prælato ratione dominii, vel Dignitatis. Adeoque idem Epiſcopus, vel Prælatus cogendus non eſt eoſdem honorificos tractatus præbere illi privato, & quandoque inferioris conditionis, quem ipſe Baro, ejus Vicarium, vel Subſtitutum deputet.

Plures vero ſuper hac materia conſultus, vel ad veritatem 10
reflectendo, erroneum credidi in eo, cum hujuſmodi generalitatibus indefinite procedere, illaſque omni caſui applicare, tam ubi cum ipſomet Domino, vel Barone agatur, quam etiam, ubi cum ejus Vicario, vel Subſtituto, cum dici potius debeat facti magis, quam juris, ex ſingulorum caſuum circumſtantiis decidenda, pro diverſis ſcilicet moribus Regionis, quibus potiſſimum deferendum eſt, cum id, quod in uno loco illicitum, & ſcandaloſum videtur, in altero licitum, & congruum reputari ſoleat, adeout potius ſcandalum ſit id negare.

Attendenda quoque particulariter videtur qualitas dominii, vel Baroniæ, ac etiam qualitas Perſonæ, in qua illud feudum, vel Baronia, reſideat. Si enim attenta Perſona, quæ ſit in eximio ſtatu conſtituta, poſſideat tamen illud feudum ſubordinatum jure ſimplicis Baroniæ, juxta pluries recenſita exempla *ſub tit. de feud.* de Magno Duce Florentiæ, & Duce Parmæ poſſidentibus feuda jure ſimplicis Baroniæ in Regno Neapolitano, atque decurſo ſæculo praxis docuit in Poloniæ vidua Regina Bona, poſſidente Ducatum Barii, de qua plenam mentionem habet Maxilla ad conſuetud. Bareo. cum ſimilibus, quoniam licet de ſtricto jure admittar eorum, quæ habentur de Epiſcopo, qui ſedeat in Capitulo tanquam Canonicus, vel in ſchola tanquam ſcholaris, Rex, vel Princeps in loco feudi ſubordinati faciat figuram Baronis, & non Regis, vel Principis, juxta exemplum, quod DD. tradere ſolent de Rege Angliæ in Ducatu Vaſconiæ; attamen id recte procedit quoad juriſdictionalia, aliaque jura feudi, ſed quoad iſta præeminentialia, & honorifica, ſtultitiæ ſpecies videretur ita tractare hujuſmodi Principes, ut alios ſimplices feudatarios, & Barones. Quinimo in eodem genere feudatariorum, & Baronum idem intraret error ſuper æqualibus tractamentis alicujus Magnatis primi ordinis, vulgo *Grande*, & qui magnum Statum haberet, magnamque potentiam, cum ſimplici Barone, vel Titulato alicujus obſcuri loci, ſed omnia practicari debent cum debita proportione, quæ pariter intrat in eorundem Baronum, & Dominorum Vicariis, vel Gubernatoribus generalibus, dum juxta notoriam praxim magna dignoſcitur differentia inter Gubernatorem generalem alicujus magni Status poſſeſſi per Magnatem primi ordinis, & Gubernatorem alicujus particularis feudi, vel etiam plurium non ita qualificatorum, ideoque in omni materia tam prophana, quam ſpirituali idem dignoſcitur error procedendi cum generalitatibus, vel indefinite applicandi cuicumque caſui juridicas propoſitiones, vel deciſiones, non reflectendo ad ſingulorum particulares circumſtantias, ex quibus congrua pendet applicatio, in qua vere totum conſiſtit.

NULLIUS PRÆEMINENTIARUM PRON.

Conſilium pro veritate.

An Comites, vel Marchiones ex ſolo privilegio alicujus Principis abſque actuali feudo nobili cum vaſſallis, & juriſdictione gaudeant Comitum, & Marchionum Præeminentiis, præſertim in diverſo Principatu?

S U M M A R I U M.

1 C*Aſus controverſia.*
2 *De ſtylo Sacrarum Congregationum in procedendo.*
3 *In poſſeſſorio manutentionis non quæritur de juſtitia, vel injuſtitia.*

4 Con-

4 *Competit hoc poſſeſſorium etiam in Præminentiis, & juribus honorificis.*
5 *De errore procedendo cum generalitatibus, quia eſt diſtinguendum.*
6 *De Comitibus Palatinis Cathedraticis.*
7 *De veris Comitibus dignitatis cum jure Principatus.*
8 *De Comitibus, aliiſq; Titulatis actualibus jure Baronia.*
9 *De Baronibus, eorumque diverſa qualitate.*
10 *De aliquibus diſtinctionibus in eodem genere Titulatorum.*
11 *De illis Titulatis, qui fuerint actu tales, ſed de præſenti non ſint.*
12 *De Comitibus, & Marchionibus ſolum nuncupatis ob antiquam Dignitatem majorum.*
13 *De Comitibus, & Marchionibus ex ſolo privilegio, juxta caſum controverſia, & quid extra Territorium proprium.*
14 *De Doctoribus ex ſolo privilegio.*
15 *Diſtinguitur iſta ſpecies, de qua n. 13.*
16 *An ſubditi opponere poſſit de incompetentia inſignium?*

D I S C. XLV.

1 CUm quidam privatus nobilis vir qualificatæ Civitatis Status Eccleſiaſtici ab uno ex illis Italiæ Principibus ſupremis, qui Ducali præfulgent dignitate ex privilegio, pro illius Principia conſuetudine, Comes creatus eſſet, ideoque Comitalem coronam ſuper ejus ſtemmate, vel armis adhiberet, aliiſque potiretur prærogativis. Alii vero æque nobiles concives, occaſione præſertim munerum Magiſtratus Civitatis hujuſmodi præeminentias impugnarent, quodque æquales tractatus cum eis in omnibus habere non deberet; hinc Me pro veritate conſuluit, an expediret pro ſuorum jurium, & Præeminentiarum manutentione adire Congregationem Conſultationum negotiorum Status Eccleſiaſtici, quæ videtur hujuſmodi controverſiarum Judex competens, juxta caſus, de quibus ſupra *diſc.* 30. & 31.

2 Reſpondi diſtinguendo ea, quæ reſpiciunt ordinem judicii, ſeu directionem, ab iis, quæ concernunt juſtitiam, ſeu merita negotii principalis, quod circa primam ordinis partem, non expediret adire dictam Congregationem Conſultæ, quoniam ut agendo de Sacris Curiæ Congregationibus advertitur *in relat. Romana Curiæ diſc.* 14. & *ſeqq.* ubi in ſpecie *cap.* 25. agitur de iſta Congregatione Conſultæ, ſtylus, commendabilis quidem hujuſmodi Cardinalitiarum Congregationum eſt procedendi ſummarie, ſolaque facti veritate inſpecta, in forma potius extrajudiciali more Principis, vel ſupremi Magiſtratus, quam more Judicis, & cum tela judiciaria, ideoque non de facili practicare ſolent diſtinctionem poſſeſſorii a petitorio; ac propterea ubi agitur de poſſeſſore, qui timere poteſt de ejus bono jure, non expedit adire iſtas Congregationes, ſed potius adeundi ſunt Judices ordinarii, qualis in Curia, in his cauſis exteris eſt Auditor Cameræ, cum conſueto remedio jactationum, ſeu diffamationum, de quo *ſub tit. de jud. diſc.* 16. intentando manutentionem in poſſeſſione, dum in hoc poſſeſſorio judicio non eſt quærendum de juſtitia, vel injuſtitia, ſed attenditur nudum factum poſſeſſorii, ex deductis *eod. tit. de jud. diſc. fin.*

3 Et ſuper iſtius remedii competentia in hujuſmodi Præeminentiis, ac juribus honorificis ad ſatietatem, colligit Poſth. *in tract. de manut. obſer.* 31. dum frequentius victoria in poſſeſſorio finem hujuſmodi controverſiis dare ſolet.

4 Quo vero ad merita negotii principalis, cum a petente conſilium tranſmiſſa fuerint quædam Reſponſa Juriſconſultorum de partibus, qui reaſſumendo deducta per Chaſſan. in Catal. Glor. Mundi, a quo moderniores, præſertim Germani totum in hac materia mutuarunt, & præſertim Pizch. *de inſignibus, & armis*, fuſo calamo, atque cum magna allegationum congerie, recenſebant omnes prærogativas, quibus Comites de jure potiri debent, & inter quas recenſetur prædicta, quæ dedit cauſam controverſiæ, uſus ſcilicet Coronæ Comitalis ſuper inſignibus.

5 Dicebam clarum æquivocum eſſe in hac materia procedere cum ſolis generalitatibus, vel cum auctoritatibus præſertim Germanorum, ob diverſas Comitum, & Marchionum ſpecies, in quibus nimium diverſæ cadunt rationes, ideoque diſtinguendas eſſe advertebam ſpecies Comitum, quæ

6 ad rem plures eſſe videntur. Una ſcilicet eorum, qui Comites Palatini appellantur, de quibus agitur apud Franch. *dec.* 115. *ubi Add.* alios colligunt, quales ſunt illi, qui in aliqua publica Univerſitate ſupra annum vigeſimum docendo in aliqua facultate, Cathedram exercuerint, ſed iſtius ſpeciei inſpectio ab hoc propoſito extranea eſt, dum practice, ſeu de facto quodammodo idealis iſte Comitatus eſt, atque aliqua privilegia a jure dictis Comitibus conceſſa, quæ neque uniformem habent praxim, dum in ſingulis Univerſitatibus ea eſt varia inter ipſos tantum Cathedraticos, & ſcholares reſpective, cognita remanere videntur pro aliquibus Prærogativis in ipſa Univerſitate, ſive in Accademiis, & circulis, aliiſque ſcholaſticis functionibus.

Altera eſt ſpecies Comitum per omnimodam veritatem, 7
qui nempe habeant Comitatum verum, & effectivum, jure veræ Dignitatis, quod ſcilicet jure liberi, & pleni allodii, vel jure feudi Regalis, cum jure Principatus, & Regalium, poſſideant Civitates, & Ditiones, vel Provincias, cum hoc titulo, ſeu Dignitate Comitum, ut (ex. gr.) in Germania ſunt Comes Palatinus Rheni, & alii ſimiles, qui inter Principes recenſentur, atque antiquitus erant Comites Siciliæ, & Calabriæ, Flandriæ, & Cathaloniæ, ſeu Barchinonæ, & ſimiles, quorum aliqua copia in Italia habebatur, in illis præſertim Provinciis, ex quibus hodie conſtituitur Regnum Siciliæ citra Pharum, quod alias Apuliæ, ſeu Neapolitanum dicitur, ante duodecimum ſeculum, in quo ſub Rogerio Primo, vel Secundo, qui Comes Siciliæ prius appellabatur in Regnum erectum fuit, juxta pluries enunciatam ſeriem, præſertim *ſub tit. de feud.* & *hoc eod. tit.* & alibi pluries: Atque in aliis ſuperioribus Italiæ Regionibus habemus de Comitiſſa Matilda, & ſimilibus. Et de iſta ſpecie Comitum vere, & proprie loquuntur, atque intelligendi ſunt antiqui Scriptores circa uſum Coronæ comitalis, aliaſque Præeminentias, ac etiam intelligendum eſt Cæremoniale Romanum pro honorificis tractamentis in Cappella Pontificia, & in aliis Eccleſiis, vel functionibus Eccleſiaſticis; idemque in aliis dignitatibus Marchionum, Ducum, & Principum, ut advertitur ſupra *hoc tit. diſc.* 26.

Tertia eſt ſpecies illorum Comitum, qui etiam dicuntur 8
veri, & actuales; quia ſcilicet, Civitates, Oppida, & Caſtra poſſideant cum juriſdictione, & imperio, jure feudi, vel allodii decorati hac Dignitate, quæ per Principem ſupremum erecta ſit, dominium autem, vel imperium ſit omnino ſubordinatum ipſi Principi, ejuſque Tribunalibus, & Magiſtratibus abſque jure Principatus, & regulariter abſque regalibus, præſertim majoribus, & ſic jure baroniæ, juxta multos caſus, frequenter actos *ſub tit. de feud.* Et tunc, ut ibidem advertitur, magis vero ad rem ſupra *hoc tit. d. diſc.* 26. iſti Comites, vel reſpective, Marchiones, Duces, & Principes (cum eadem in omnibus ratio ſit) vere, & proprie non ſunt tales, neque veniunt ſub genere Principum, Ducum, Marchionum, & Comitum, de quibus loquitur Cæremoniale, ſive loquuntur antiqui Scriptores, ſed dicuntur tales abuſive, & in ſola nuncupatione honorifica, eodem modo, quo ſupra *diſc.* 20. ac etiam *dict. diſc.* 26. & alibi habemus de hodiernis Archidiaconis, & Archipresbyteris, & Primiceriis, quod non ſunt vere, & proprie illi, de quibus antiqui Canones loquuntur.

Quemadmodum vero iſtæ hodiernæ impropriæ, & abuſivæ Eccleſiaſticæ Dignitates, adhuc aliquas retinent præcedentias, & honorificas Prærogativas, ut locis citatis advertitur. Ita quoque iſti Barones titulati differunt a ſimplicibus feudatariis, & Baronibus non titulatis, atque pleriſque potiuntur Præeminentiis, & Prærogativis, ſuper quibus neque certa, & uniformis cadit regula ob variam Regionum praxim.

Videmus etenim, quod juxta varios Regionum mores, 9
etiam ipſum baronale nomen, ſeu vocabulum diverſam habet ſignificationem, quoniam apud nos in Italia Barones generaliter dicuntur omnes illi, qui ex feudi, vel allodii titulo aliquem locum juriſdictionalem cum vaſſallis in toto, vel in parte poſſideant, ex deductis per Capoblanch. de Baron. in proœmio, & habetur frequenter *d. tit. de feud. ex diſc.* 73. *ad* 100. ad materiam Bullæ Baronum. Alicubi vero, & præſertim in Germania, Baronia eſt etiam Dignitas neque dicitur Baro, niſi ille, qui multa loca juriſdictionalia poſſideat, etiam cum antiqua majori juriſdictione, quam illa ſimplicis Baronis, ex relatis per Capoblan. ubi ſupra. Et per conſequens in hac ſpecie Comitum, ex quodam uſu permittitur dicta Præeminentia Coronæ comitalis, ut in aliis illa Marchionalis, vel Ducalis.

Adhuc tamen juxta ponderationes, de quibus *hoc eod. tit. in* 10
Chaſſanen. diſc. 42. aliqua differentia conſtituenda videtur, juxta majorem, vel minorem Dignitatis antiquitatem, ſive juxta majorem, vel minorem dominii, & locorum amplitudinem; ſiquidem irriſione dignus potius cenſendus videtur ille parvi, & obſcuri Caſtri Comes, vel Marchio, ſeu Dux, vel Princeps, qui eaſdem Præeminentias practicare velit,

quæ

Digitized by Google

quæ magnis, & antiquis illius Principatus Titulatis, ejuſdem generis congruant, data praxis docet, quod iſti illos retinentes, vel eorum majores retinere conſueverunt in famulos; Sed ſi de facto teriſimum non curantes id agant, tunc judice id prohiberi non poteſt, quoniam de ſtricto jure, eadem eſt Dignitas, neque magis, & minus variat ſpeciem, adinſtar eorum, quæ habemus in Dignitate Epiſcopali, vel Archiepiſcopali, quoniam (reſtringendo exemplificationem in Italia) eadem eſt dignitas, eademque ſunt inſignia exiguorum Archiepiſcoporum Anſanen. ſeu Lanciani, Surrenti, Amalphiæ, Trani, Syponti, & ſimilium, ſicuti ſunt Archiepiſcoporum, Mediolanen. Neapolitan. Ravennat. Beneventan. & ſimilium.

Prout in hac ſpecie Comitum, aliorumque Titulatorum actualium, cum actuali ſcilicet dominio, & poſſeſſione Civitatum, Oppidorum, ſeu Caſtrorum, & cum juriſdictione, & Imperio in Vaſſallis pro majori, vel minori Præeminentia, aliqua notabilis differentia conſtituenda videtur inter illos, qui ſunt unici, adeout juxta veram naturam Dignitatum illud dominium ſit individuum, & illos Comites, vel Titulatos feudorum, vel dominiorum dividuorum ad formam juris Longobardorum ex deductis *dict. tit. de feud. diſc. 8. & ſeqq.* adeout multi ſint ejuſdem loci Domini, quoniam notabilis conſtituenda videtur differentia inter unam ſpeciem, & alteram, quodque aliquæ majores prærogativæ, ſeu Præeminentiæ in exercitio eſſe ſolum debeant in majori natu naturaliter, vel civiliter, qui capitis illius domus figuram faciat, dum ex inſinuatis *d. diſc. 8. de feud. & alibi*, Dignitas habitualiter eſt individua, ac propterea unus eſt Comes, Marchio, vel Dux, dividuitas autem conſiſtit in fructibus, & emolumentis.

11 Quarta eſt ſpecies illorum Comitum, aliorumve Titulatorum reſpective, qui vere, & actu alias fuerint tales, de præſenti autem non ſint, quia nempe, feuda, vel loca juriſdictionalia, quæ hanc Dignitatem annexam habeant, alienaverint, vel refutaverint, ideoque alter adſit actualis Comes, vel Marchio, vel Dux illius loci, & tunc iſti retinere dicuntur aliquas reliquias prioris Dignitatis adinſtar illorum Epiſcoporum, qui Epiſcopatum dimiſerunt, ac propterea retinent aliqua inſignia, ac prærogativas, & Præeminentias, ſed poſt Titulatos actuales, ex relatis *dict. tit. de feud. diſc. 84.* & *alibi*.

12 Quinta eſt ſpecies illorum Comitum, vel Marchionum &c. qui nullum actuale habeant dominium, vel Imperium, nec in toto, nec in parte, ſed hanc retineant nuncupationem, vel intitulationem, ob deſcendentiam ab aliquo vero Comite, vel Marchione, juxta conſuetudinem præſertim Lombardiæ, & Pedemontanæ Regionis, aliarumque Partium Italiæ, verſus montes, quia nempe in ea domo fuerit, vel etiam de præſenti adſit penes civilem, vel naturalem natu majorem, actuale dominium alicujus loci juriſdictionalis, cum hac dignitate Comitis, vel Marchionis, omnes tamen de illa domo, vel deſcendentia, quamvis nullum dominium, nullamque juriſdictionem habeant, vel emolumentorum participationem, adhuc Marchiones, vel Comites appellantur; iſti autem vere tales non ſunt, neque Comitum, vel Marchionum prærogativis gaudere debent, eam ſolum illam retinent nuncupationem honorificam ad denotandam deſcendentiam, ſive eorum ſtipitis Dignitatem, ideoq; dicendi non ſunt Marchiones, vel Comites, ſed potius ex talibus Marchionibus, vel Comitibus, ut in aliquibus partibus bene practicatur, adinſtar illarum familiarum, quæ dicuntur Conſulares, vel Senatoriæ, ſive Equeſtres, quia aliquem Majorem habuerint, qui iſta Dignitate fuerit præditus.

13 Sexta demum ad rem eſt ſpecies illorum Comitum, vel Marchionum, de qua etiam actum habetur *ſub tit. de penſion. diſc.* 48. quia nempe abſque aliquo dominio feudi, ſeu loci juriſdictionalis, & Imperio in Vaſſallos per Principem decorati fuerint iſta Dignitate, ex ſolo privilegio, ſine aliqua adjectione loci, vel ſuper loco alieno, aut ſuper aliquo ruſtico prædio, & de hac ſpecie cæteris relatis agitur apud Menoch. *de arbitr. caſ.* 68. & Maſtrill. *de Magiſt. libr.* 4. c. 10. *n.* 1. *cum ſeqq. tom.* 2. & agitur *d. diſc. 48. de penſion.* Et tunc verius eſt, ut iſti non ſint veri Comites, vel Marchiones, neque Comitalium, vel Marchionalium inſignium, & Præeminentiarum uſum habeant, adinſtar eorum, quæ habemus in Doctoribus, quod ſcilicet vere, & proprie tales dicuntur, qui in publica univerſitate, vel Collegio creati ſunt,
14 non autem illi, qui ex ſimplici privilegio, ex deductis per Borrell. *in ſumma deciſionum*, *p.* 1. *tit.* 65. *de offic. Advoc. nu.* 30. Rovit. *ſuper pragm.* 5. *de ſcholar. doctoran.* Modern. Pignat. *conſult.* 222. & 312.

Adhuc tamen in hac ſpecie advertebam reflectendum eſſe ad aliam diſtinctionem inter Ditionem ſcilicet, vel Principatum illius, qui illam privilegiativam contulit Dignitatem & Principatum, vel ditionem diverſam; ubi etenim agitur in ipſomet Principatu illius, qui hanc dignitatem conceſſit, 15
tunc deferendum eſt tenori, & amplitudini privilegii, vel obſervantiæ tanquam ejuſdem privilegii, & Concedentis intentionis interpreti, dum ſupremus Princeps in ſuo Principatu dare poteſt fictioni virtutem, & operationem veritatis, totumque pendet ab ejus voluntate; in alieno autem Principatu, vel ditione, ſive etiam in ipſomet Principatu, cum non ſubditis, puta in Eccleſia, vel ad effectum habitus militaris juſtitiæ in Hieroſolymitana Religione, cum ſimilibus, iſta operatio non attenditur, cum ſit effectus juriſdictionis, & poteſtatis, ideoque attendendus ſolum cum ſubditis.

Et per conſequens, applicando ad rem, cum illud eſſet privilegium conceſſum per diverſum Principem, qui in Statu Eccleſiaſtico nullam habet poteſtatem, vel juriſdictionem ita concludebam contra requirentem, quod ſcilicet prætendere non poſſet illas Præeminentias, quæ hujuſmodi veris, & effectivis Dignitatibus de jure competunt.

Et quamvis in legitimatione natalium juxta unam ſententiam ea, quæ per unum Principem conceſſa eſt, ubique etiam in diverſo Principatu, vel territorio ſuffragari videatur, quod neque certam, ac uniformem habet regulam ob diverſam Principatuum praxim, ex iis, quæ in hac materia legitimationis habentur *ſub tit. de fideic. diſc.* 68. & magis ad rem *ſub tit. de teſtam. diſc.* 54. ubi quod magis communis ſit opinio negativa, attamen ubi etiam tenenda ſit diverſa opinio, ut ubique legitimatio ſuffragetur, juxta diſtinctiones, de quibus *diſc.* 193. *de Regal.* diverſam habet rationem, ſiquidem in illo caſu legitimationis, ea importare non dicitur privilegium, per quod aliqua dativa, ſive accidentalis concedatur qualitas, vel prærogativa, quæ alias naturaliter non competat, ſed ſolum importat remotionem accidentalis maculæ, quam lex poſitiva introduxit, ideoque ubi lex poſitiva animata, qualis eſt ille Princeps, qui poteſtatem habeat faciendi, & diſſolvendi leges, eam abluerit, ita videtur illa Perſona, tanquam in primævo ſtatu naturæ omnibus aliis exequata, perinde ac ſi ea macula per legem introducta non eſſet, adinſtar illius, qui habens membra naturaliter valida, vel nitida, accidentaliter patiatur illorum vincula, vel exputrationem, quoniam ſi ille, qui ſolvendi, vel abluendi poteſtatem habeat, vincula ſolvat, vel maculam abluat, tunc ille remanebit in totum liber, vel mundus, non quia illa abſolutio, vel ablutio illum reddat talem, ſed ex propria, & naturali obligatione tanquam per remotionem obſtaculi; nihilominus (ut præmiſſum eſt) etiam in iſto caſu, contrarium videtur magis receptum, ea ratione inſinuata *ſub tit. de ſucceſſ. diſc. 1. & 9. & alibi pluries*, quod ſcilicet hodie poſt diſſolutum Romanum Imperium, non procedunt illæ juris civilis propoſitiones, quæ manarunt cum præſuppoſito unici Imperii, & principatus in univerſo Orbe, & una, & eadem Perſona non poſſit diverſo jure cenſeri, præſertim in cauſa ſtatus Perſonæ, dum verius eſt, ut tot cenſeantur Imperia, vel tot ſint Mundi, quot ſunt Principatus, ideoque etiam in Paganis datur diverſitas patrimoniorum, ſive diverſus ſtatus, vel qualitas Perſonæ, quæ in uno Principatu ſit capax, & in altero incapax, cum diſtinctionibus, de quibus *d. diſc.* 193. *de Regal.* Sed quicquid ſit de prædictis, ac ſimilibus diverſam rationem habentibus; ad effectum tamen de quo agitur, abſolutum videtur, ut illa Dignitas, vel Præeminentia, quæ præter ordinem juris communis ab uno Principe conceſſa ſit, non ſuffragetur, niſi in proprio concedentis Principatu, quinimmo etiam in iſto, cum ejus ſubditis tantum, ex præmiſſa ratione, quod ſcilicet eſt accidentalis, ac exorbitans effectus poteſtatis, & juriſdictionis, ideoque non exercibilis niſi in proprio territorio, & cum propriis ſubditis, quoniam ſi (ex. gr.) Epiſcopus decorat aliquem Clericum ſupernumeraria, vel a jure communi non probata Canonicali Dignitate, id operabitur Canonicales Præeminentias in propria Diœceſi, atque in iis quæ a ſua pendent poteſtate, non autem in aliena Diœceſi, vel in eadem cum non ſubditis, quod etiam in propoſito nobilitatis, vel Civilitatis conceſſæ per Baronem, vel Communitatem habetur *ſub tit. de juriſd. diſc. 46. & hoc tit. diſc. 35. & alibi*, dum ita eſſet jus dicere in alieno territorio, cum alienis ſubditis.

Motivabatur etiam de defectu juris opponendi de hujuſ- 16
modi Præeminentiarum incompetentia ex defectu intereſſe quaſi quod nil aliorum Concivium, vel Magiſtratus Civitatis intereſſet, an quis gaudeat aliquibus Præeminentiis nec ne, unde dicenda eſſet ſpecies malignitatis, vel æmulationis,

verum

verum, & in hoc pariter reſpondi contra requirentem, quoniam ſicuti poteſt quis ſe opponere, ne alter utatur ejus cognomine, vel inſigniis, aut exerceat illas Præminentias, in quarum poſſeſſione ipſe reperiatur, ob eam congruam rationem, quod ita ſibi parari poteſt præjudicium, ut advertitur *ſupra diſc. 10. n. 10.* Ita poſſunt alii cives majoris, vel æqualis nobilitatis, vel gradus ſe opponere, ne quis habeat illas Præeminentias, quibus mediantibus poteſt eis præjudicari, quia nempe tractu temporis illa Perſona, vel familia conſtituatur in gradu Superiori, ac majoris Prærogativæ, ex iis, quæ habentur ſupra *hoc eod. tit. diſc. 30. cum plurib. ſeq. & in Aſculana diſc. 48.* ita a pari. Incertum autem eſt, an conſilio acquieverit, & quid ſequutum ſit.

NEAPOLITANA PRÆCEDENTIÆ PRO THESAURARIO GENERALI CUM DECANO, ET PRÆSIDENTIBUS REGIÆ CAMERÆ REGNI NEAPOLITANI.

De præcedentia inter Theſaurarium generalem Regni, & Tribunal Cameræ Regiæ, & præſertim Decanum, in Conſilio Collaterali, ſive in aliis ſeſſionibus, & functionibus.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *De legali Hiſtoria ſuper ſtatu antiqui Romani Imperii.*
3 *Quod ſit error regulare hodiernos Magiſtratus cum illis dicti Imperii.*
4 *In caſibus in jure non deciſis attendi debent leges, vel mores aliarum Provintiarum, vel Regionum.*
5 *Præcedentia Officialium non regulatur a majori proximitate Principis.*
6 *De loco quem occupat Theſaurarius.*
7 *De ſeptem majoribus Magiſtratibus, vel Officialibus Regni Neapolitani.*
8 *De antiquitate officii Theſaurarii.*
9 *De introductione Tribunalium, & præſertim illius Cameræ Regiæ.*
10 *De eodem, & quale ſit munus Clericorum, vel Præſidentium Cameræ.*
11 *De modo, ſeu ordine ſedendi in Camera.*
12 *De prærogativis Decani.*
13 *Qualis ſit proprie Dignitas.*
14 *De modo ſcribendi.*
15 *De iſto officio Theſaurarii, & de altero Primipili remiſſive.*

DISC. XLVI.

1 CUm in illo Regni Neapolitani Collaterali Conſilio togato, quod pro civilibus cauſis, & negotiis quolibet hebdomada, & quandoque in pluribus ejuſdem hebdomadæ diebus haberi ſolet, conſtituto ex Protege, & Regentibus Regiam Cancellariam, ac Secretario Regni, ultra aliud Conſilium Collaterale politicum, ſeu Status, quandoque pro cauſarum relatione, ſive pro aliqua conſultatione Regi facienda ſuper negotiis pertinentibus ad Regium patrimonium, intervenire ſoleant Præſidentes illius Regiæ Cameræ Summariæ, vel reſpective pro negotiorum qualitate, ſolus eorum Decanus, ac etiam intervenire ſoleat quandoque Theſaurarius generalis Regni, cujus officium ibi eſt venale, prout etiam venale eſt alterum Secretarii. Orta hinc eſt quæſtio præcedentiæ inter Theſaurarium, qui erat N. de Judica Juvenaciæ Dux, & Carolum Calà Decanum Cameræ, Ducem Diani, cujus mentio habetur *ſub tit. de feudis, diſc. 38.* Cumque idem Decanus doctus quidem, & eruditus Juris Profeſſor in cauſa propria ſcripſiſſet, in eadem vero Civitate, non de facili haberentur Advocati, qui contra dictum Tribunal conſulere, ſeu ſcribere vellent, idcirco ex parte prædicti Ducis Juvenaciæ Theſaurarii requiſitus fui, ut ſcriptis reſponderem in cauſa pendente, ut ſupponebatur in ſupremo Italicarum rerum Conſilio apud Regem Catholicum, ipſo Theſaurario interim ex Regia proviſionali decretatione in poſſeſſione præcedentiæ exiſtente.

In præfata igitur ſcriptura, edita pro Tribunali Cameræ ejuſque Decano, per voluminis ſpeciem cum magnis apparatibus pro eo moderno ſtylo, cum commendabili quidem, nimiumque elaborata eruditione, reaſſumebantur omnia, quæ per Scriptores rerum antiqui Romani Imperii agantur ſuper illius ærarii Adminiſtratione tam ſuper officio quæſtorum, quam ſuper altero Procuratoris Cæſaris, vel officio Primipilari, vel illo cuſtodum Ærarii, hiſque prænotatis, inſiſtebatur ſuper exæquatione, vel ſubrogatione Præſidentium Cameræ, & Theſaurarii reſpective probando, quod illa antiqua officia, in quorum locum iſtud Cameræ Tribunal, ejuſque Præſidentes ſucceſſerunt, digniora eſſent, quam illud, in cujus locum ſucceſſiſſe ſupponebatur hunc Theſaurarium, quamplures alias eruditiones deſuper cumulando, ac etiam deducendo ea, quæ apud Beneficialiſtas præſertim Hiſpanos habentur ſuper Dignitate Decanatus, ita inſerendo ad iſtum Decanatum, ut Dignitatem quoque redoleret.

2 Inhærendo autem nimium commendabili, vereque imitatione digno Curiæ ſtylo, abhorrendi ſcilicet ſuperfluitates, atque ſtricte immorandi ſuper puncto cauſæ, commendando quidem Scriptoris tam ingenium, quam ſtyli elegantiam, & utramque magnam quidem legalem, & Hiſtoricam eruditionem ſuper moribus Romanorum, vel Germanorum, & Gallorum, aliorumque.

Dicebam, quod omnia hæc opportuna quidem, & commendatione digna eſſent in academico diſcurſu, pro ingenii, ac eruditionis oſtentatione, prorſus vero extranea a caſu quæſtionis, quoniam juxta legum hiſtoricam ſeriem plenius recenſitam in omni fere materia, & præſertim latius *ſub tit. de ſervit. diſc. 1. & ſub tit. de feud. diſc. 2. & 36. & ſub tit. de ſucceſſ. ab inteſt. diſc. 1.* illud Romanum Imperium de cujus Fiſco, & Ærario ejuſque Officialibus, & Adminiſtratoribus agitur *in l. 1. ff. de offic. Quæſtor. & in leg. 2. §. deinde, ff. de orig. jur.* ac etiam agunt Livius, Tacitus, Svetonius, & alii antiqui, a quibus mutuati ſunt etiam moderni, etiam ex noſtris Juriſtis, qui de ejuſdem Imperii ſtatu agunt, poſt ejus tranſlationem ad Conſtantinopolitanam Civitatem ob tot Barbarorum inundationes, ac dominationes in hac Europa occidentali, præſertim vero in Italia pene abolitum fuit, atque legum Civilium etiam deperditus uſus, quinimmo deperdita memoria, donec poſt tot ſæcula, caſualis moderna ſequuta eſt inventio, adeout regiminis modus pro tot Principatuum diverſis moribus, & legibus omnino diverſus eſſet, prout etiam Officialium, & Magiſtratuum omnino diverſa irrepſerunt vocabula, ſeu nuncupationes.

3 Ideoque prorſus ineptum videtur, aliquas Romanorum leges, vel conſuetudines, aut vocabula noſtris temporibus indefinite in quibuſcumque Principatibus applicare, eorum non curata diverſitate.

Atque ſi generaliter in omnibus noſtræ occidentalis Europæ, ejuſdemque Italiæ Principatibus id procedit, multo magis procedere debet in hoc Regno, quod ſerius dictas Romanorum leges recepit, dum ut advertitur *d. diſc. 1. de ſervitut.* a duobus circiter ſæculis citra jus Romanorum haberi cœpit tanquam commune, cum prius eſſet illud Longobardorum, atque conſtans in eo habetur opinio, quod omne jus Romani Imperii in eo evanuerit. Quando etenim Magnus Camerarius, aliique Cameræ Officiales introducti, & erecti fuerunt, nulla habebatur dictarum legum notitia, vel uſus, & per conſequens apertus error eſt, cum dictarum legum diſpoſitione, vel cum antiquis Romani Imperii moribus procedere.

4 Ad id autem, ad evidentiam comprobandum ponderabam quod nullibi magis antiquorum Romanorum leges, & mores attendi deberent, quam in ipſamet Roma, & tamen in iſta Theſaurarius eſt Officialis major, quam ſint Clerici Cameræ, eorumque Decanus, ideoque ſi eſt arguendum, quod eadem Roma antiquos retineat mores, quodque cum eodem ordine moderni Magiſtratus loco antiquorum ſubrogati ſint, fundata remanebat Theſaurarii intentio.

Cumque dict. Regnum ſit Romanæ Eccleſiæ feudum ut patet ex Apont. *dec. 1.* & frequenter *ſub tit. de feud. & alibi*, hinc ſequitur, ut attendi debeat obſervantia Curiæ Romanæ tanquam Curiæ Domini directi; ſi etenim habemus Concluſionem frequenter inſinuatam, & præſertim *diſc. 35. de judic.* quod in caſibus expreſſe in jure non deciſis, leges, vel conſuetudines aliarum Provinciarum, vel ditionum, aut Civitatum attendi debent, potiſſima vero finitimarum, multo magis id dicendum eſt in iſta Curia, quæ eſt finitima, & habet dictam circumſtantiam, ultra aliam majorem Metropoliticæ qualitatis Spiritualis in toto Orbe Catholico, qui cum ejus ſtylis regulariter in Spiritualibus debet ſe conformare, & hæc diſcurrendo per generalia, vel ſimilia, ſuper quibus pene tota dicta elaborata ſcriptura circumferri videbatur.

5 Verum pro Curiæ ſtylo deſcendendo ad ea ſpecialia, quæ

ſtricte

ſtricte percuſſiunt caſum præciſum, dicebam quod præceden-
tia regulanda eſt a majori proximitate Principis, cui Solis
attributum datur, Magiſtratibus vero, & Officialibus illud
Stellarum, ut ſcil. quemadmodum illæ Stellæ majorem ful-
gorem habent, quæ magis Soli approximant, ita Magi-
ſtratus, & Officiales, illi cenſendi veniant digniores, qui
ad Principis latus magis proximi ſedeant, atque cum eo
majus habeant commercium, Bald. *in rubr. ff. de offic.
Proconſul.* Caſſan. *in Catal. glor. mund. part. 1. conſider.* 2.
Maſtrill. *de Magiſtr. lib.* 5. *cap.* 4. *cum aliis* apud Capyc.
Latr. *conſul.* 43. *n.* 2. *&* 13.

Cum itaque Theſaurarius ſedeat in Collaterali Conſilio
in ſellæ eo modo, quo ſendent ipſius Regis Collaterales
Conſiliarii, qui Regentes appellantur, magis proxime Per-
ſonæ Proregis, qui Regem repræſentat, Præſidentes autem
ſedeant in loco magis remoto, & humili, nempe in ſca-
bellis, tanquam in ordine inferiori, hinc proinde ob di-
ctam magis proximam, magiſque honorificam ſeſſionem,
plana videtur reſultare conſequentia præcedentiæ favore
Theſaurarii.

6 De iſta vero obſervantia, ſeu modo ſedendi teſtantur Scri-
ptores Regnicolæ antiqui, medii, & moderni, ex antiquis
ſcil. Surgens *in Neapol. Illuſtrat. c.*27. *n.*43. *&* 45. ex mediis
Taſſon. *de antefato, obſerv.* 3. *n.*356. & Galeot. *in diſſertat.
poſt prim. Reſponſ. Fiſcal. n.* 15. Et ex modernis Roc. *de offic.
rubr.* 17. *§.*4. *n.*32. Iſtiſque tanquam bene verſatis deferendum
eſſe dicebam juxta diſtinctionem, de qua apud Maſcar. *de
probat. concl.*528. *n.*6. Rot. *deciſ.* 357. *n.*50. *p.* 11. *rec.* & habe-
tur *tit. de judic. diſc.* 35. *& alibi pluries.*

7 Aſſumendo vero partem ratiocinativam, quæ Mihi ſem-
per melior videtur, vel ſaltem genio magis arridet, dice-
bam, quod poſtquam illæ Regiones, vel Provinciæ, ex qui-
bus illud Regnum conſtituitur a ſæculis ſex cum dimidio cir-
citer, juxta pluries inſinuatam Hiſtoriam, hanc diverſam
Regni formam aſſumpſerunt, Rex pro tempore, pro eorum
adjutorio in regimine, adinſtar eorum quæ de Papa inſinua-
ta habenter *in Relatione Curiæ Romanæ*, ſeptem majores
creavit Officiales, vel Magiſtratus, qui tractu temporis, ad
differentiam Officialium, & Magiſtratuum inferiorum, Ma-
gni attributum ſortiti ſunt, iſtique ſunt, nempe magnus Co-
meſtabuli pro rebus militaribus, Magnus Cancellarius, qui
Secretarius eſſet Regis, ejuſque proviſiones, & privilegia ſcri-
beret, Magnus Juſtitiarius, qui appellationes, & recurſus
ſubditorum a localibus, vel provincialibus Gubernatoribus,
& Præſidibus reciperet, atque juſtitiam adminiſtraret, illud
regendo Tribunal, tunc Supremum, quod Magnæ Curiæ di-
citur, hodie unitum cum altero, quod tractu temporis in-
troductum fuit, Vicariæ appellatum, Curiæ ſcilicet, illius
Vicarii, quam Rex quandoque deputare ſolebat, Magnus
Admiratus tanquam generalis maris pro regimine, & admi-
niſtratione maritimæ claſſis, Magnus Protonotarius pro No-
tariorum creatione, & cura Archiviorum, & ſcripturarum,
& per cujus organum, Conſtitutiones, & Leges fieri ſolebant,
Magnus Seniſcallus pro guberno, & adminiſtratione Regii
palatii cum ejus dependentiis, nempe Villis, aliiſque lo-
cis delitioſis, nec non ſilvis, & lacubus pro venationibus,
piſcationibus, & demum (ad rem noſtram) magnus Came-
rarius, qui curam, regimen, & adminiſtrationem haberet
publici Ærarii, ſeu Regii Patrimonii.

8 Sed quoniam reſpectu iſtius ultimi Magiſtratus, etiam cir-
ca illa initia, quando eorum quilibet forte ſufficiens erat pro
ſui muneris adminiſtratione, neceſſarius erat alter Officialis,
vel Miniſter manualis, pro cuſtodia ſcilicet pecuniarum, &
Theſauri Regis, ac etiam, ut apud ejus Perſonam aſſiſte-
ret cum burſa pecuniarum, ut ipſo Rege, domi, ſive in via,
ſive in Eccleſia, vel alibi, eleemoſynas facere, aut aliquam
munificentiam exercere volente, pro pecuniarum diſtributio-
ne promptus eſſet Miniſter, per cujus manus id fieret, hinc
introductus fuit iſte Officialis tanquam Camerarii ſubſtitutus,
ſeu Vicarius in hoc munere, cui proinde Theſaurarii nomen
attributum eſt, ob Regii Theſauri curam, & cuſtodiam, ac
propterea, in iis, quæ pertinent ad Regium patrimonium,
ſeu Regiam Cameram, apud Regem, ſive apud ejus abſen-
tis Vicarium, iſti duo Officiales magis proxime aſſiſtere de-
beut, Camerarius ſcil. tanquam Officialis major, intellectua-
lis potius, quam manualis, vel mechanicus, ut Regem in-
formet de ſtatu, ac juribus ſui patrimonii, vel Ærarii, & de
negotiis concernentibus illius adminiſtrationem, circa appal-
tus, vel circa exactionem vectigalium, aliorumque jurium
regalium, vel illorum occupationem, quæ per alios fiat. The-
ſaurarius vero tanquam Officialis minor manualis, & me-
chanicus ſuper retentione, & cuſtodia, ac erogatione pecu-
niæ, quæ in Regium theſaurum obveniat.

Quamvis autem tractu temporis, ob negotiorum excre-
ſcentiam, omnes præfati Magiſtratus, pro ſuis reſpective 9
muneribus, Locumtenentes, & Aſſeſſores, vel Judices in
eorum adjutorium deputaverint, unde paulatim irrepſit in-
troductio Tribunalium Collegialium, juxta varias reforma-
tiones, quæ in tempore factæ fuerunt per Reges, qui in hoc
ſe regulare conſueverunt, juxta mores propriæ patriæ, vel
nationis, ſive aliorum Regnorum, quæ ab eis poſſidebantur,
ut poſt extinctum ſanguinem primorum Regum Normando-
rum, contigit in Regibus Germanis, vel Svevis, & deinde
in Gallis Andegavenſibus, & Duratianis reſpective, ac de-
mum, & magis in Hiſpanis Aragonenſibus, quorum pri-
mus Alfonſus, ex Joannæ Secundæ adoptione, Regni Con-
quiſitor, nimium ſapiens, & prudens, ac litterarum ami-
cus, ob longam reſidentiam annorum triginta, uſque ad obi-
tum, ab aliorum ſuorum Regnorum moribus edoctus, in
magna parte illam, quæ hodie habetur, Tribunalium for-
mam introduxit, ut præſertim ſequutum eſt circa illud Tri-
bunal Cameræ Regiæ, conſtitutum ex pluribus Officialibus,
Præſidentium nomen habentibus, quorum aliqui ſint Juriſpe-
riti, pro deciſione illarum cauſarum, quæ per tramites juris
decidi debent, Præſidentes togati nuncupati, alii vero ratio-
ciniorum, ſeu arithmeticæ periti Profeſſores pro negotiis ad
hanc peritiam pertinentibus, qui ad differentiam litterato-
rum, ſeu togatorum, Præſidentes idiotæ appellantur.

Attamen adinſtar eorum, quæ de Tribunali Cameræ Apo-
ſtolicæ conſtitutæ ex duodecim Clericis inſinuantur in rela-
tione Curiæ, *diſc.*33. illi non ſunt Magiſtratus, qui commer-
cium habeant cum Rege, vel cum ejus Vicario, ſibique aſ-
ſiſtant pro negotiis, quæ Ærarium, vel Cameram concernant,
ſed potius ſunt Aſſeſſores, & Conſiliarii ipſius Camerarii,
qui ab eis conſultus, & certioratus de ſtatu negotiorum, de
eis certiorem reddat Regem, vel Vicarium, ſive ut id pro
hodierna praxi agere per ſuum Locumtenentem, qui ejus vi- 10
ce in hoc Tribunali præſidet, ejuſque eſt caput, ideoque in
dicto Collaterali Conſilio, etiam in ſella, more illorum ma-
jorum Conſiliariorum, qui Regentes appellantur, ad latus
Regis, vel Vicarii ſedet, atque cum eo etiam ſedet Theſau-
rarius, ex ſuperius inſinuata ratione; dicti vero Præſidentes
extranei ſunt ab illo conſeſſu, dum jam functi ſunt eorum of-
ficio, cum conſilio, ſeu voto, quod jam dederunt Camera-
rio, vel ejus Locumtenenti, qui illud Regi, vel Vicario re-
fert, ideoque ille dictorum Præſidentium interventus in eo-
dem Conſilio Collaterali, non ad latus, ſed inferiori magiſ-
que humili loco, & cum eis etiam Fiſci Advocatis, qui ali-
quando, ita Rege, vel ejus Vicario mandante ſequitur, eſt
extraordinarius, & accidentalis, quia nempe ipſe Rex, vel
Vicarius, velit per ipſum audire eorum votum a Camerario,
vel a Locumtenente relatum, & per conſequens, dum ſunt
magis remoti a commercio, & a latere Principis, indebite
majorem prætendere poſſunt Præeminentiam ſupra illum
Magiſtratum, qui ſedet ad latus Principis, atque cum eo
commercium habet, ut ſupra.

Quando vero contingat, ut conſeſſus ſequatur in ordina-
rio, & conſueto loco, in quo Tribunal congregatur, tunc 11
inſinuando ea, quæ practicantur in Curia, in eodem Tribu-
nali Cameræ, primum, ac digniorem locum occupare debet
ipſe Camerarius, vel ejus vice, ejus Locumtenens, qui Vi-
cecamerarius appellatur, iſteque Camerario præſente, pri-
mum ac digniorem locum ab ejus dextero latere occupat, im-
mediate vero poſt eum Theſaurarius, tanquam antiquior,
ac primus Officialis, deindeque ſequuntur alii, qui dicuntur
Camerales, ab altero vero latere ſiniſtro, uniti tanquam
conſtituentes unum corpus individuum, ſedent Clerici, qui
idem ſunt, ac dicti Præſidentes, inter quos Decanus præro-
gativam habet occupandi primum locum, atque totius Col-
legii nomine, ſeu vice alloquendi Camerarium, illumque
certiorandi, atque alios actus individuos faciendi, adinſtar
eorum, quæ ſupra *hoc eod. tit. pluries, & ſub altero de
Canon. & Capit.* inſinuata ſunt de prima Dignitate, vel de 12
antiquiori Canonico, totius Capituli, vel Collegii nomine
loquente, vel explicante individuos actus capitulares, vel
collegiativos, juxta exemplum B. Petri, qui Chriſto omnes
Apoſtolos interroganti, quem ſe eſſe dicerent, ipſe tan-
quam antiquior, & ſic eorum Decanus, omnium nomine,
ac vice reſpondit: *Tu es Chriſtus Filius Dei vivi*, ac propte-
rea claves Regni Cœlorum obtinuit, ideoque Decanus ali-
quam (impropriam tamen) præſeferre videtur Dignitatem
comparative ad alios Collegiales juniores, quis ſcil. inter
eos ſit dignior, atque individuos actus collegiales, totius
Collegii nomine explicet, non autem, ut nomine proprio
dici

dici valeat Dignitas, juxta illam ſpeciem **Decanatus**, qui habetur in beneficialibus, ut æquivocando ſupponebatur, quoniam ea dicitur vere, & proprie Dignitas, quæ ita
13 confertur, ut etiam noviter in Capitulum, vel Collegium cooptato, primum, ac digniorem tribuat locum. Eo modo, quo in Italia pro frequentiori praxi contingit in Dignitate Archidiaconatus, & in Germania in Dignitate Præpoſituræ, in Hiſpania vero in iſta Decanatus, quoniam hac Dignitate vacante, ſi Papa eam omnium in Collegio exiſtentium juniori conferat, iſte ratione Dignitatis, primum, ac digniorem occupabit locum, aliaſque habebit Præeminentias, ſeu prærogativas, & ſic eſt Decanatus ſpecies longe diverſa ab illa, quam importet ratio antianitatis, ſeu majoris antiquitatis, adinſtar eorum, quæ in Cardinalium, ac Principum, vel Magnatum aulis practicantur, etiam inter pedeſtres famulos, quod eorum antiquior in ſervitio, iſtud Decani nomen ſortitur, cum aliquibus prærogativis inter eoſdem, ac etiam in Capitulis, vel Collegiis Canonicorum, ſeu beneficiatorum, vel in Collegiis Doctorum, & Mercatorum, ſeu Artificum, quod antiquior, idem ſortitur Decani vocabulum, ſed non per hoc dicitur Dignitas.

14 Iſta itaque dicebam, quod ſtricte, ac methodice percuterent caſum controverſiæ, quodque propterea, legales, vel hiſtoricæ eruditiones nimium fuſo calamo deductæ extraneæ, ac ſuperfluæ eſſent, atque ut præmiſſum eſt, academicis diſcurſibus pro ingenii, & eruditionis oſtentatione potius, quam Foro, & Cauſarum deciſioni eſſent congruæ, ideoque inanem continent chartarum repletionem, ignaro vulgo placitam, ſed apud peritos Fori Profeſſores contemptibilem potius, ut advertitur *ſub tit. de judic. diſc.* 46. occaſione agendi de modo ſcribendi.

15 De iſto autem officio Theſaurarii, ejuſque origine, & in quo differat a Primipilo, cum eiſdem nimium evagaturis antiquitatibus Imperii Romani, vere extra opportunitatem Fori late agitur *in alleg.* 125. *inter collectas per Marin. in tertio tomo poſt ejus reſolutiones*.

MUTINEN. PRÆCÆDENTIÆ
PRO MARCHIONE JOAN. MARIA
CUM MARCHIONE BONIFACIO DE RANGONIS.

Reſponſum.

De ordine, ſeu præcedentia in ſubſcribendo, & quando junior, vel minus dignus præcedere debeat ſeniorem, vel magis dignum.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *De Præeminentia ſenioris, vel majoris natu in rebus communibus.*
3 *De Fratre majore exercente actus individuos in rebus communibus.*
4 *Declaratur quomodo, & quando id procedat.*
5 *Commendatur in jure diviſio turnaria.*
6 *Turnarius præcedit omnes etiam digniores in illo actu.*
7 *Judex præcedit Aſſeſſorem, vel Conſultorem quamvis alias digniorem.*
8 *Argumentum particulare facti in idem.*
9 *Quando antianitas in poſſeſſione feudi, vel dominii prævaleat.*

DISC. XLVII.

1 Facta inter majores prædictorum contendentium turnaria diviſione regiminis, & adminiſtrationis feudorum, quæ pro communi poſſidebantur pro numero, ſeu proportione trium linearum, de quibus *ſub tit. de feud. diſc.* 8. ſub ea lege, quod ille, qui in ſuo turno, ſeu diſtributo tempore, regimen, ſeu adminiſtrationem haberet, in aliquibus gravioribus negotiis, Condominorum conſenſum requirere, & obtinere debeat; cum per unius lineæ extinctionem conſolidata eſſent feuda in præfatis Bonifacio majore, & Jo. Maria minore natu, juxta ſeriem, de qua occaſione quæſtionis ſuper ſucceſſione in dicta portione defecta habetur loco citato, poſt illam controverſiam jam ſopitam, alia exorta eſt Præeminentialis, quia nempe in eo tempore in quo ad Marchionem Jo. Mariam natu minorem adminiſtratio pertinebat, Marchio Bonifacius natu major prætendebat, ut in prædictis actibus, in quibus ejus conſenſus adhibendus erat, ideoque per utrumque ſubſcribendis, ad ipſum tanquam natu majorem pertineret prius, atque in digniori loco ſubſcribere, quare deſuper ex parte Joan. Mariæ conſultus fui.

Neglectis autem illis apparatibus, qui deſuper cum ſuperflua, & inutili chartarum repletione pro extero ſtylo fieri ſolent ſuper præcedentia, ſeu Prærogativa ſenioris in actibus communibus, vel reſpective collegiativis, et iis quæ collecta habentur *in præludiis tot tractatuum de primogenituris, & majoratibus, & præſertim in illo eruditi Tiraq.* cum hujuſmodi apparatus, potius congruant Academicis, & Cathedraticis lectionibus, ad inſtruenda, vel exercenda Juvenum ingenia, ſive ad illam eruditionis oſtentationem, quæ Academicorum eſt principale inſtitutum, ideoque pro nimium commendabili Curiæ ſtylo (cujus tamen corruptionem deplorare incipimus) ſtricte immorando ſuper puncto præciſæ controverſiæ 2

Admittebam tanquam certum aſſumptum, in quo natu major ejus prætenſionem fundabat, quod ſcil. ubi conſuetudo, vel conventio limitationem non ſuadeat, ſibi aſſiſtat regula explicandi illos actus individuos, qui ratione jurium, vel bonorum communium pluribus, nonniſi per unum explicari poſſunt, juxta ea quæ de primis Dignitatibus, vel de antiquioribus Canonicis, vel Senioribus collegialibus paſſim habemus in actibus capitularibus, & collegiativis.

Et in magis proximis terminis fratrum poſſidentium pro communi Caſtra, & feuda, aliaque ſimilia jura, vel bona, ut prærogativa retinendi claves, vel ſcripturas, aliaque ſimilia faciendi, pertineat ad natu majorem, habetur apud Petr. de Ubald. *de fratr. p.* 11. *c.* 22. Michalor. *eod. tract. p.* 3. *c.* 37. Amend. & de Luca in add: ad Franch. *dec.* 386. *cum Concord. relatis ſub tit. de fideic. diſc.* 1. *cum plur. ſeqq.* occaſione agendi de materia majoratus, an ille naturaliter, vel civiliter attendendus eſſet, diſtinguendo jus ſucceſſorium ab hoc jure Præeminentiali.

Dicebam tamen, quod his præſuppoſitis, ut abſque alio apparatu præſupponenda ſunt, fallacia, ſeu æquivocum juxta quotidianam, pæneque generalem hodiernam praxim, con- 4
ſiſtebat in mala applicatione ad caſum controverſum, præmiſſa ſiquidem procedunt in illis actibus, qui tam habitu, quam actu, ab omnibus fiant, tanquam a politica, vel intellectuali Perſona efformata ex pluribus Perſonis materialibus, quæ coæquali jure in idem concurrant, tunc etenim, in iis actibus, qui per omnes explicari poſſunt, vel ſolent, ut præſertim eſt iſte ſubſcriptionis, ſervandus eſt ordo antianitatis, quando ratio Dignitatis aliter non ſuadeat, illique actus individui, qui nonniſi per unam Perſonam explicari poſſunt, pertinent ad eum, qui inter plures, ratione Dignitatis, vel officii, vel antianitatis, primum, ac digniorem locum occupat, ipſeque omnium vice, ac nomine explicare dicitur, ex pluries inſinuatis in præcedentibus, occaſione Pontificalium, aliarumque functionum majorum explicandarum per primam Dignitatem, ſive per antiquiorem Canonicorum cum ſimilibus.

Secus vero, ubi ex conſuetudine, vel conventione, quarum utraque in actibus communitativis in jure commendabilis reputatur ex deductis *ſub tit. de jurepatr. diſc.* 41. ſervetur 5
iſte turnarius, vel alternatus ordo, quod ſcil. quilibet ex Collegialibus, vel Conſortibus in diſtributo tempore ſolus adminiſtret, juxta illam diſtributionem, de qua in his ſpecialibus terminis adminiſtrationis feudi, vel Caſtri, & exercitii juriſdictionis habetur *ſub tit. de feud. diſc.* 38. Et in jure conferendi beneficia ſimultaneæ collationis, inter Epiſcopum, & Capitulum *ſub tit. de benef. diſc.* 30. ſive inter ejuſdem Capituli Canonicos, Rot. *dec.* 14. *p.* 12. *rec. & diſc.* 41. *de jurepatr.* ubi de eadem turnaria diſtributione inter Compatronos, cum ſimilibus.

In iſtis etenim, ſimilibuſque caſibus, ille, cui ex hac turna- 6
ria diviſione, adminiſtratio competit, vel exercitium juris, quod omnibus commune ſit, reputatur ac ſi eſſet ſolus Dominus, & per conſequens ipſe ſolus auctoritatem præſtat actibus, qui ejus tantum nomine, ac jure explicantur, ac propterea de conſequenti ad ipſum pertinet primo ſubſcribere, alioſque actus explicare, dum ipſe ſolus eſt ille, qui nomine feudi loquitur, & operatur, juxta celebrem apud feudiſtas traditionem Marin. de Caramanico in ſua feudali materia pluries inſinuatam, quod ſcil. feudum dicitur homo mutus, ſurdus, & attractus, qui per ſe ipſum loqui, aliaſque ſui corporis operationes facere non poteſt, ideoque eas facit per organum Feudatarii, tanquam ejus famuli, vel Miniſtri, dum pro illo tempore, ſolus turnarius dicitur iſte Miniſter, & operarius, adinſtar Canonici hebdomadarii, qui in ſua hebdomada, vel turno, ſupra omnes digniores, & antiquiores explicat actus capitulares.

Aliorum vero interventus per ſubſcriptionem, vel per

alium

alium actum dicitur extrinſecus, & accidentalis, ſive conſequutivus, ſic [illegible], & per conſequens poſteriorem locum habere debet, non autem majori Dignitate Perſonæ, dum ipſi actus attenduntur, in quo ille Turnarius quamvis minus dignus repræſentare dicitur totam poteſtatem, vel intellectuale corpus collegiatorum, ſeu communitatem, alii vero eumdem actum explicant, ſeu [illegible] ſingulari, & per conſequens exinde concluſio, de qua ſupra hoc tit. diſc. 19. quod ſemper Perſonæ ſingularis quamvis digniores cedunt locum corpori univerſali.

7 Atque ad ponderatum exemplum Judicis, vel Magiſtratus, ejuſque unius, vel plurium Aſſeſſorum, cum quibus non procedens tenetur, quod ſcil. quamvis Aſſeſſor, in ſua perſonali qualitate, vel Dignitate eſſet dignior, ac propterea in privatis actibus indifferentibus, qui per utrumque explicantur eſſent, ipſe præcedentiam habere deberet, attamen in hoc [illegible] locum cedit, atque ex ea natura congrua ratione, quod ſcil. Judex, vel Magiſtratus eſt ille, qui principaliter explicat actum, illumque auctorizat, dum ab eo ſententia proferri dicitur, ſuaque auctoritate executioni demandatur, Aſſeſſor autem gerit Perſonam famulativam, & acceſſoriam Miniſtri, ſeu Conſiliarii, ideoque attenditur miniſterium, juxta plures [illegible]. & in alcoro de feudis, & alibi inſinuatum exemplum Epiſcopi, qui explicat actum tanquam Canonicus, vel tanquam Scholaris, vel Regis, aut alterius ſupremi Principis, qui explicet actum tanquam Baro, vel tanquam Dux, ſeu Comes, &c.

8 Atque bene iſta comprobant obſervabam etiam ex particularibus circumſtantiis facti, quod ſcil. in capitulis dictæ conventionis majorum, quæ prodit pro obſervantia laudi emanati per arbitrum communiter electum, diſponitur, ut Turnarius pro ſuo tempore retinere deberet claves caſtri, & tamen ex ſupra deductis, iſta præſertim dicitur Præeminentia nata majoris, vel dignioris, ideoque exinde evidens reſultat probatio, quod Turnarius in ſuo tempore reputandus veniat dignior, perinde ac ſi eſſet unicus Dominus, dictus vero interventus aliorum, in aliquibus gravibus, & præjudicialibus negotiis, deſideratus pro intereſſe, ſive pro ſanum conſilio, juxta illum interventum, qui fit a curatore, vel a proxenetibus, in actibus munerum, & minoribus cum ſimilibus.

9 Cumque in ſcriptura tranſmiſſa edita per Defenſorem cauſæ in partibus, pro ſuſtinenda præcedentia ejuſdem Marchionis Jo. Mariæ junioris principaliter inſiſteretur in eo motivo, quod iſta eſſet in hac feudali, ſeu dominicali Dignitate prærogativa antiquior, eo quia, ut patet ex facti ſerie, de qua d. diſc. 8. de feud. ob nimium immaturam mortem patris, & avi, iſte in pupillari ætate obtinuit feudorum dominium, ac ſucceſſionem, adeout in portione illa de qua agitur, quæſtionem haberet cum Fortunato patre d. Bonifacii, qui longe poſtea, per mortem patris feuda obtinuit, iſtamque adeptus eſt prærogativam, dixi tamen, quod iſtud motivum in meo ſenſu conſiderationem aliquam non gerit, quoniam ille præcedentiæ ordo, qui inter Cardinales, & Epiſcopos, ſeu Canonicos in ſpiritualibus, & Barones, vel Senatores, aliosque Magiſtratus in prophanis regulandus eſt non ab ætate Perſonæ, ſed ab antiquitate muneris, procedit in dignitatibus, vel officiis mere perſonalibus, quæ cum Perſona extinguuntur, non autem in realibus, dum ipſa res conſervat locum, vel gradum, ſolumque ubi Dignitates ſint omnino æquales ad elidendas controverſias haberi ſolet ratio ætatis; ita enim filius ſubintrat in locum patris tanquam per ſpeciem continuationis ejuſdem muneris, vel Dignitatis eodem modo, quo junior ratione majoris Dignitatis præcedit antiquiorem Canonicum, cum ſimilibus.

ASCULANA DISTRIBUTIONIS OFFICIORUM PRO ALIQUIBUS FAMILIIS CUM ALIIS.

Caſus diſputatus in Sac. Congr. Conſulta, & reſolutus, ut infra.

De muneribus, & officiis civitatis, an æqualiter inter cives tam nobiles, quam populares diſtribui debeant? Vel potius ſolis nobilibus debita ſint, ſive quando hæc diſtributio, vel imbuſſulatio nobilitatem probet, ac nobiles a popularibus diſtinguat, & de differentia inter officia debita omnibus nobilibus in genere, & ea quæ reſtricta ſint ad nobiles certarum familiarum privative ad alias Perſonas etiam nobiles.

S U M M A R I U M.

1 Facti ſeries [illegible].
2 Reſolutiones [illegible].
3 De [illegible] controverſiæ [illegible].
4 De ſtylo Advocatorum Curiæ Romanæ, & in quibus [illegible] [illegible].
5 Officia, & munera Civitatis debentur indifferenter omnibus Civibus, [illegible].
6 Jura [illegible] ſunt de regalibus, ideoque non obtinentur ſine [illegible] Principis, vel immemorabili.
7 De materia [illegible] probanda.
8 Quod adeſſe debeat diſtinctio officiorum nobilium, & popularium, & de [illegible].
9 De diverſis ſpeciebus officiorum, & munerum Civitatis.
10 Quomodo [illegible] diviſionis officiorum, & munerum inter nobiles, & ignobiles adeſſe dicatur, [illegible] juris [illegible], & quæ ſpecies [illegible] ſuſtineantur.
11 De diſtinctione in eadem materia.
12 Quod publicæ utilitatis intentio diſtinguit officia nobilia a popularibus, & quando id procedat.

D I S C. XLVIII.

PLuribus in Aſculanæ Civitatis in Piceno territorio, ſeu diſtrictu, exiſtentibus Caſtris, vel Pagis ſub regimine, & juriſdictione ejuſdem Civitatis, antiquam habuit illa conſuetudinem, eorundem Caſtrorum gubernia, vel officia, vulgo Poteſtarias, ſingulis annis per extractionem ex buſſulo ſtatutis temporibus confici ſolito inter ejus Cives diſtribuere, quia vero pro ipſorum Caſtrorum, ſeu Pagorum meliori, vel inferiori qualitate, eadem officia inter ſe diverſa quoque ſunt quoad emolumenta, hinc tres eorum claſſes ab antiquo conſtitutæ fuerunt, una ſcil. meliorum, quæ primi gradus vocabulum ſortita ſunt, altera mediocrium, quæ ſecundi, & tertia inferiorum, quæ tertii gradus dicuntur. 1

Cumque ab aliquo tempore ad illa officia, quæ dicuntur primi gradus, imbuſſulari conſueverint ſolum Perſonæ de aliquibus familiis nobilibus, hinc irrepſit quædam opinio, ſeu prætenſio, quod iſta qualitas primi gradus influeret in Perſonas, vel familias circa nobilitatem, quaſi quod illi, qui obtinent hæc officia, vel ad ea imbuſſulantur, eſſent nobiles primi gradus Civitatis, alii vero qui ea ſecundi, & tertii gradus obtinerent, quamvis legaliter nobiles eſſent, attamen eſſent de inferioribus gradibus, vel ſphæris, idque non modicam contentionem, ac ſciſſuram cauſavit adinſtar illius conſimilis controverſiæ, de qua habetur actum ſupra hoc tit. diſc. 30. Quare introducto negotio in eadem Congregatione Conſultæ, in qua dicta alia controverſia acta fuit, illa in primis prodiit reſolutio, quod hæc officia cujuſcumque ſint gradus, neque dent, neque tollant nobilitatem, ac propterea nullum præſtent præjudicium acceptatio, & exercitium illorum ſecundi, & tertii gradus, quatenus a Perſonis alioquin nobilibus obtineantur, & e converſo quatenus illa primi gradus obtinerentur a Perſonis, quæ juridice nobiles dicendæ non eſſent, non per hoc tales efficerentur. 2

Non acquieſcentes autem familiæ recurrentes, quæ ſe gravatas, vel præjudicatas dicebant, ex dicta reſtrictione dictorum officiorum primi gradus, aſſumptiſque deſuper pluribus acerrimis diſputationibus, prodiit reſolutio, quod buſſulum fieri deberet juxta ſolitum, hoc eſt reſpectu officii primi gradus imbuſſulari ſolum deberent illæ Perſonæ, quæ vel pro qualitate familiarum notorii potirentur nobilitate, vel quæ ob Dignitatem in armis, vel litteris, vel ex aliis cauſis in jure probatis, nobiles dici poſſunt, demandando etiam imbuſſulationem multarum familiarum, et recurrentium, quamvis retroactis temporibus in hac poſſeſſione non fuerunt, dum certa juſtificabatur earum nobilitas, ac prædictis familiis in poſſeſſione exiſtentibus non contradicentibus, idque non per viam novæ conceſſionis, vel aggregationis, ſed per viam declarationis ejus quod jam inerat, atque de juſtitia eis debitum erat.

Reſolutio probabilis mihi viſa eſt, atque juxta meum votum ab ipſo initio, quo ad ſcribendum in cauſa requiſitus fui, pro mea conſuetudine, ſequentibus libere inſinuatum, ita honeſtam, ac rationabilem tenendo mediam viam inter contendentium extrema vitioſa; altera ſiquidem pars contendebat, ad limites poſſeſſionis, & obſervantiæ ab aliquo tempore citra, reſtrictionem hujuſmodi primæ claſſis officiorum, ad certas familias privative ad alias; e converſo autem hæc pars prætendebat, ut indifferenter omnia officia declarari deberent omnibus Civibus communia, mixtaque populares, adeout, abſque diſtinctione Perſonarum tam nobiles, 3

les, quam ignobiles pro arbitrio Civitatis, vel Conſilii eſſent illorum capaces.

4 Cumque altera Pars, quæ reſtrictionem, ſeu primitivam prætendebat; inſiſteret in antiqua poſſeſſione, & obſervantia, hinc proinde inter cauſæ Patronos major pugna fuit ſuper juſtificatione facti hinc inde præſuppoſiti, dum per alteram Partem juſtificari prætendebatur poſſeſſio antiqua, & immemorabilis favore certarum familiarum ex ratione nobilitatis, e converſo autem per hanc Partem juſtificari ſupponebatur imbuſſulationem, ac etiam extractionem cum exercitio, artificum, aliorumque mechanicorum, qui viri nobiles dici non poſſent, ſed populares, atque ſuper his majores fuerunt contentiones, ſeu diſputationes, de quibus pro nobili Curiæ ſtylo, nihil agere pertinet ad Advocatos, quorum munus eſt, juxta ea, quæ in facto ſupponuntur, utroque more Juriſconſultorum more de jure reſpondere, ut pluries advertitur, & præſertim *in Relat. Curia diſc. 46.*

5 Scribendo itaque more Advocati, ad hujus Partis requirentis opportunitatem, inſiſtebam in juris regula juxta traditionem *Alber. de Roſate in rubr. ff. de mun. & hon.* quæ communiter recepta eſt, atque magiſtralis in materia reputatur, quod ſcil. Civitatis officia, & munera honorifica eodem jure regulanda ſunt, quo ejuſdem Civitatis onera, & munera odioſa, & præjudicialia regulantur ex natura correlativorum, ſive ex regula *ſecundum naturam, &c.* ut quem ſequuntur incommoda, ſequantur etiam commoda, & e converſo, & per conſequens, cum in oneribus, & gravaminibus Civitatis ex pluries deduct. in ſua materia *ſub tit. de Regal.* omnium Civium tam nobilium, quam popularium æqualis ſit incommodum ſuper eorum ſupportatione, ut ita (adhibendo verbo legum) e primo uſque ad ultimum, hæc publica ſarcina æqualiter feratur, quinimmo popularium majora ſolent eſſe onera, ſordida ſcil. & mere perſonalia, e quibus nobiles immunes eſſe ſolent, idcirco omnium indifferenter, & æqualiter eſſe debet commodum in officiis, & muneribus proficuis, vel honorificis, *ad tex. in l. 2. & 3. C. de defenſ. Civit. l. ſi quis ex magiſtratibus, & l. ex reſcripto, ff. de muner. & honor.* & firmant communiter DD. ex relatis per Maſtrill. *de Magiſtr. lib. 2. c. 7. n. 29. & ſeqq.* Atque non negat, ſed expreſſe admittit, beneque in jure comprobat doctus Concivis *Robert. Maranta conſ. 103.* ſcribendo pro excluſione illorum Albaneſium, qui tunc in ipſa Melphienſi Civitate vivebant, ad fundando in particulari conſuetudine antiqua, & immemorabili, cujus vigore privilegium, vel conceſſio allegari poteſt, attenta præſertim juſta cauſa illius introductionis ob diverſitatem Nationis.

6 Conſtituta itaque iſta regula, ex qua reſultat juris aſſiſtentia favore omnium Civium indifferenter, cum ſit prærogativa civicæ qualitatis in genere, compenſativa onerum, & gravaminum ab eadem civica qualitate reſultantium, ut ſupra, exinde de plano reſultare dicebam e converſo adeſſe certam juris reſiſtentiam in altera parte, quæ dictam privativam prætendebat, dum generaliter omne jus privativum, quod naturalem adimat libertatem, ſive tollat id quod de jure omnibus conceditur; dicatur de Regalibus, atque obtineri non poſſit abſque ſupremi Principis privilegio explicito, vel illo implicito, quod allegari poteſt in vim immemorabilis, vel pacificæ, & univocæ, non autem æquivocæ centenariæ, de cujus vitioſo initio non conſtet, ex frequenter inſinuatis in ſua materia *ſub tit. de regal.* Ac etiam in his terminis advertitur ſupra *d. diſc. 30.*

7 Hinc proinde reſultare dicebam, quod huic parti non incumbebat neceſſitas plene, & concludenter probandi, quod hæc officia fuiſſent popularia, & obtenta per artifices, aliosque mechanicos, adeout probationes deſuper ſubjacerent illi criticæ diſcuſſioni, quæ per alteram Partem fiebat, dum hæc habebat intentionem jam fundatam in regula juris, quam ſufficit allegare juxta adeo frequenter inſinuatum axioma, ſuper quo de more multa colligit Barboſ. *axiom. 198.* Et ex quo de conſequenti alterum pariter frequenter inſinuatum, & receptum axioma reſultat, quod ſcil. illi, qui jam habeat intentionem fundatam, ſufficit impedire, vel offuſcare, dubiaſque reddere probationes Actoris, & ſic non per viam deſtructionis probationis jam factæ, ſed per viam impedimenti, ne illa fiat, vel ſequatur, ita ejus principio occurrendo, ut iis quæ ad talem probationem in genere habentur, præſertim *ſub tit. de judic. diſc. 2. & 32.* Ita cum præmiſſis, aliiſque ſimilibus generalitatibus, informationes pro ſatisfactione Partium potius, quam pro genio exornando.

8 Reflectendo autem ad veritatem, credebam (ut dixi) quod utrumque extremum eſſet vitioſum, ſive utraque prætenſio improbabilis, quoniam licet vera ſit regula ſuperius tradita, ſuper omnium Civium coæquali jure tam in bono, quam in malo, nihilominus tam de jure ſcripto, quam non ſcripto, rationabile, atque laudabile eſt, ut inter eoſdem Cives, munerum, & officiorum diſtinctionem adeſſe debeant, ut ſcil. aliqua nobilibus tantum congruant, dum pleraque alia adeſſe ſolent, quæ obtinentur per populares, incongruent autem nobilibus, ut in tex. *in l. honores, §. ceque, ff. de decur.* ubi plebei prohibentur decurionum Officio fungi, *& in l. honor. ff. de muner. & honor.* cum Concord. plene relatis per Maſtr. *d. tra. de Magiſtr. c. &c. & ſeqq.* Atque comprobat ipſe naturalis diſcretio, communiſque uſus, ut in Civitatibus, & lucis nobilibus, & qualificatis aliqua adſint nobilia Officia, & munera, quibus mediantibus nobiles a popularibus diſtingui valeant, ut ita nobilitatis juſtificatio fieri poſſit, pro habitu militari in aliquibus nobilibus Religionibus, vel militiis, juxta ſuperius deducta *diſc. 35.* cum *plur. ſeqq.*

Ex his etenim deductis patet, quod tria ſoleant eſſe publicorum Officiorum genera, unum ſcil. poſitive nobilium, ob quorum adeptionem, vel ſaltem imbuſſulationem, & exercitium, nobilitas probatur, alterum poſitive popularium, & ignobilium, ob quorum ſuſceptionem, vel exercitium nobilitas excluditur, & alterum mixtorum, ſive indifferentium, & quorum tam nobiles, quam ignobiles æqualiter ſint capaces, adeout illorum obtentio, & exercitium non probet nobilitatem, neque ad eam implicandam ſuffragetur, minuſque nobilitati, quæ jam habeatur, atque aliunde juſtificetur, aliquod præjudicium paret ex ibi recenſitis auctoritatibus, ideoque juxta primas ſupra inſinuatas declarationes in iſta modo præditas omnia hujuſmodi Officia etiam ſecundi, & tertii gradus quoad nobilitatem, media, ſeu indifferentia declarata fuerunt in excluſionem poſitivæ popularitatis. 9

Ad hunc vero effectum, reſtringendi ſcil. aliqua munera, vel Officia, ut nonniſi nobilibus congruant, non autem popularibus, quoties non adſit reſtrictio ad certas particulares familias, ſed ſit prærogativa omnium Civium nobilium in genere, tunc advertebam, quod cum æquivoce adeo hinc inde immoraretur ſuper excluſione, vel reſpective incluſione immemorabilis, vel centenariæ, ut ſupra, quoniam cum nulla deſuper dignoſcatur poſitive juris reſiſtentia, quinimmo ex præmiſſis rationibus potius quædam aſſiſtentia, vel ſaltim, ut neutra concurreret, nec ſcil. aſſiſtentia poſitiva, atque reſiſtentia poſitiva, ideoque eſſet ſolum præter jus, non autem ſecundum, vel contra, hinc proinde ſefellit, ut ordinaria, & longa, vel ad ſummum longiſſima ſufficiat conſuetudo, vel obſervantia, quæ iſtâ interpretativæ potius, quam præſcriptivæ nomen mereri, vel naturam ſortiri videtur, ita ſcilicet per quandam occultam diviſionem, vel diſtributionem inter ipſoſmet Cives, declarando, vel interpretando quænam congruant uni, & quænam alteri eorum generi, ob dictos laudabiles, vel rationabiles fines, aut effectus. 10

Tunc autem adeſſe dicitur poſitiva reſiſtentia, ob quam doceri debet de explicito privilegio ſupremi Principis, vel de immemorabili, aut legitima centenaria, cujus vigore idem privilegium, vel quicumque alius de mundo melior titulus allegari poteſt, quando prætendatur reſtrictio ad certas familias, vel ad certum genus perſonarum cum aliarum privativa, ſeu incapacitate, quamvis de jure eſſent nobiles, omniumque nobilium Officiorum, & munerum capaces juxta illam ſpeciem reſtrictæ nobilitatis, quæ inſinuatur ſupra *hoc eod. tit. diſc. 35.* dum tali caſu, etiam nobiles majoris ſphæræ, & nobilitatis, ſunt illorum Officiorum, & munerum incapaces, cum illa præciſe debita ſint nobilibus illarum familiarum, quamvis privatæ nobilitatis, & fortunæ, eorum vero ſunt incapaces alii de familiis ibi non deſcriptis, vel in ea poſſeſſione non exiſtentibus, quamvis eſſent nobiles majoris ſphæræ, & magnitudinis qualitatis.

Hinc propterea concludendo dicendum eſt quod aliud eſt declarare, ſeu conſervare aliqua Civitatis Officia in ſtatu, ſeu prærogativa nobilitatis, ut nonniſi Cives nobiles, ad ea imbuſſulari debeant, capiendo nobilitatem in genere, ſive ſit naturalis, ſive acquiſita, ac etiam citra naturalem, ſive ſit antiqua, ſive ſit recentior, dummodo certificetur, adeout illa familia, vel perſona in eo gradu conſtituta dici valeat, & aliud eſt inducere privativam favore aliquarum familiarum, vel perſonarum, in excluſionem aliarum, quæ tandem Civitate, ac nobilem habeant qualitatem, ut ſcil. in poſteriori caſu adeſſe dicatur poſitive juris reſiſtentia, & manifeſta odibilitas, ut propterea requiratur, vel privilegium explicitum, vel illud implicitum, quod in vim bene probatæ immemorabilis, vel centenariæ allegari poteſt, in altero autem, vel adſit aſſiſtentia, vel ſaltim deſit reſiſtentia. 11

Probabilius autem illo poſteriori caſu favorabilis, atque

li-

rationabilis potius res dici meretur, cum publicam id reſpiciat utilitatem, ut ita Civitas nobilis reddatur, atque facilis, & promptus habeatur modus juſtificandi nobilitatem, id
12 etenim etiam ipſorum populariurn intereſt, eorumque percutit utilitatem, ob ſpem, vel potentiam, ut ipſimet, vel eorum poſteri, litteris, vel armis mediantibus, vel etiam cum antiquis, & continuatis divitiis, quæ ab induſtriis parantur, eandem obtineant Prærogativam, ideoque nimium Reipublicæ intereſt, ut adſit libertas, vel janua aperta, ut ita Cives ad virtutes, egregiaque opera, vel ad induſtrias, & divitias parandas alliciantur, ob ſpem, vel ſtimulum aſſequendi hujuſmodi honores, quorum reſtrictio e converſo Reipublicæ potius præjudicialis cenſenda eſt, ut nonnullæ bene regulatæ Italiæ, aliarumque partium Civitates, & Reſpublicæ practicant, novas allectiones in tempora faciendo, & per conſequens ubi ceſſat dicta privativa, tunc obſervantia potius favorabilis cenſenda eſt, magiſque interpretativa quam præſcriptiva.

MELEVITANA HABITUS, SEU ADMISSIONIS AD PROFESSIONEM

PRO ANTONIO AZLOR CUM RELIGIONE.

Caſus deciſus per Rotam pro Antonio.

An Religio Hieroſolymitana recuſare poſſit admittere ad profeſſionem illum, qui jam ſuſceperit habitum juſtitiæ, ob ſuperventam infirmitatem?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Statuta Religionis Hieroſolymitanæ exigunt corporis valetudinem.*
3 *De iſtius ſtatuti intelligentia.*
4 *De diſtinctione inter jus quæſitum, & quærendum.*
5 *Admiſſus ad Novitiatum quando repelli non poſſit.*
6 *Ad quid requiratur Novitiatus.*
7 *Religio Hieroſolymitana eſt vera, & propria Religio.*
8 *Non admittitur quis ad profeſſionem, niſi poſt novitiatum acceptetur a Capitulo.*
9 *Religio Hieroſolymitana unicum habet Conventum Melevitanum.*
10 *De modo ſcribendi.*
11 *De differentia circa admiſſionem ad habitum, & ad Novitiatum inter iſtam, & alias Religiones.*
12 *Qualis ſit habitus illorum Novitiorum.*
13 *De duplici ſpecie Novitiatus.*
14 *Antianitas in hac Religione currit a die ſoluti paſſagii.*
15 *Quando etiam in manualibus eſſet facultas amovendi.*
16 *Quod Statuta inhabilitantia ad recipiendum non comprehendant jam receptos.*
17 *Quare de iſto caſu agatur in hoc titulo, & remiſſive de materia.*

D I S C. XLIX.

1 CUpiens Antonius ſuſcipere habitum militis juſtitiæ in S. Hieroſolymitana Religione, factis, atque admiſſis, ad formam ſtabilimentorum, certæ, ac notoriæ nobilitatis, aliorumque requiſitorum probationibus, ſolutoque ſolito paſſaggio, receptus fuit in Fratrem, atque in albo Novitiorum adſcriptus, parvam Crucem in pectore Novitiorum ad inſtar deferendo, cumque poſt aliquorum annorum decurſum, peteret admitti ad formalem Novitiatum in Conventu Melevitano ad effectum emittendi profeſſionem, intermedio vero tempore ob infirmitatem, aliquam cruris attractionem paſſus eſſet, ac propterea claudicare cogeretur, hinc
2 petita admiſſio denegata fuit ex fundamento *Statut. 16. tit. de recept. fratr.* inter alia hujuſmodi militum requiſita deſiderantis corporis integritatem, ac idoneitatem ad armorum exercitium, ideoque commiſſa per Signaturam Gratiæ cauſa appellationis in Rota cor. Emerix ſub die 13. Martii 1673. Antonio favorabilis prodiit reſolutio, cui credo quod Religio acquieverit, dum iidem ejus Advocati in Curia pro conſueta integritate Oratori Religionis apud Sanctiſſimum libere inſinuarunt, improbabilem eſſe oppoſitionem.

In diſputationibus itaque deſuper habitis tam in Rota,
3 quam in Signatura Gratiæ, Scribens pro Antonio dicebam, quod cum Statutum prædictum loquatur de iis, qui ex integro recipiendi, vel admittendi ſint ad habitum, ideoque percutiat tempus probationum, & proceſſus, tam ſuper nobilitate, quam ſuper aliis requiſitis recenſitis ſupra *diſc. 32. cum duobus ſeqq.* idcirco non comprehendat iſtum caſum, in quo agitur de excludendo jam receptum, & admiſſum, ob longam differentiam inter unum caſum, & alterum, de qua præſertim *ſub tit. de benef. diſc. 70.* ubi quod aliud eſt, ob aliquem defectum, quinimmo per ſimplicem diffamationem, excludere concurrentem a beneficio aſſequendo, & aliud eſt, 4
illum privare beneficio aſſequuto, ac etiam conferunt quæ habentur *ſub tit. de teſtam. diſc. 73. & ſub tit. de fideic. diſc. 154.* Super differentia inter conditionem, & modum, ſive ſuper privatione juris quæſiti, & denegatione juris quærendi cum ſimilibus, e converſo Scribentes pro Religione dicebant, quod hujuſmodi propoſitiones cadere poſſent quando petitor jam admiſſus fuiſſet ad Novitiatum ex iis quæ deducuntur apud Merlin. *deciſ. 882. n. 21.* & Coccin. *dec. 215. n. 13. & ſeqq.* Et nihilominus etiam in iſto caſu procedendo cum terminis generalibus aliarum Religionum, atque 6
propterea magnum faciendo cumulum Canoniſtarum, & Moralium, ſuper certo præſupponendo principio, dicebant, quod idcirco Novitiatus per annum integrum, & continuum per Sacros Canones, ſtrictius vero per Concilium Trid. deſideratur, ut ita Novitius Religionis aſperitates, vivendique mores, & e converſo Religio Novitii mores, ac ſtatum experiatur, cum utrinſque plena, & omnimoda libertate ingredi non profitendi, ſed egrediendi a Religione, & Religionis, vel Monaſterii non admittendi ad profeſſionem, ſed eum dimittendi, cum profeſſio 7
dicatur quidam contractus reciprocus, qui ex utrinſque contrahentis libero, ac ſincero conſenſu perficitur, ex pluries deductis in ſua materia, *ſub tit. de Regul.*

Nimium quoque pro moderno inepto ſtylo, redolente inutilem, ac ſuperfluam chartarum repletionem, ſe diffundendo in pariter abſoluto, ac præſupponendo principio, de 8
quo præſertim in ſpecialibus terminis hujus Religionis *d. tit. de Regul. diſc. 46.* & alibi, quod ſcil. iſta ſit vera, & propria Religio ad omnes effectus, adeout, excepta clauſura, ſeu neceſſitate vitæ clauſtralis, quoad omnes alios effectus ejus profeſſi ſint veri Religioſi, ut etiam advertitur *ſub tit. de juriſd. diſc. 92. & ſub tit. de teſtam. diſc. 35.* Et per conſequens quod in ea procederet non ſolum decretum Concilii Triden. ſuper integro, & continuo anno Novitiatus, ſed etiam quod intrare deberent Apoſtolica decreta, vel Sacrarum Congregationum in omnibus utriuſque ſexus Regularibus, ut ſcil. ad profeſſionem admitti non debeant, niſi prævia acceptatione capitulariter facienda per vota ſecreta pro majori parte, ſive per duas ex tribus, juxta diverſa Religionum, vel Monaſteriorum ſtatuta, ſeu conſuetudines.

Multo igitur magis, id procedere dicebant in iſto caſu, in quo petitor, neque dici poterat Novitius, ſive quod Novitiatum nequidem per diem peregiſſet, dum ex inſinuatis *d. diſc. 46. de Regul.* iſta Religio unicum habet conventum in Inſula Melevitana, in loco reſidentiæ M. Magiſtri, ejuſque Conſilii, ideoque ibi, & non alibi, Novitiatus peragitur, atque profeſſio emittitur, quoties Apoſtolica diſpenſatio non accedat. 9

Replicabam tamen, etiam cum ſenſu veritatis, quod admiſſa etiam omnium præmiſſorum veritate in abſtracto, adeout (ſicuti præmiſſum eſt) auctoritates, quæ ad eam comprobandam plene cumulabantur, vere contemptibilem, ac damnabilem ſuperfluitatem continerent, ita curando probare per teſtes veritatem meridiani Solis in cœlo ſereno, ex iis, quæ ſuper modo ſcribendi habentur deducta *ſub tit. de judic. diſc. 46.* 10

Adhuc fallacia clara conſiſtebat in applicatione, ſuper 11
qua ferè omnes Fori quæſtiones verſari videntur, parificando iſtam Religionem aliis Clauſtralibus, eorumque Regulas, ac terminos generales huic applicando, ob multas differentias, quæ militare dignoſcuntur ex particulari ratione, quæ in iſta Religione, non autem in aliis militat, præſertim quoad ordinem, ſeu habitum juſtitiæ (quidquid ſit quoad alios duos ordines Cappellanorum, ac Servientium armorum) ſiquidem non recipere ad hunc habitum illos, qui ad eum admitti petant, notabile cauſat præjudicium in fama, ſeu exiſtimatione, quaſi quod ex defectu generoſæ nobilitatis, vel puritatis ſanguinis id proveniret, ideoque non ſolum in iſto caſu, in quo agatur de excludendo jam admiſſum, ſed etiam in altero in quo re omnino integra, agatur de denegatione primi ingreſſus, ab ea datur appellatio, atque per Judicem appellationis eadem admiſſio decerni, ac demandari poteſt juxta caſus de quibus ſupra *diſc. 32. cum duob. ſeqq.* quaſi quod iſta Religio profiteatur, ſive obligationem habeat admittendi omnes, qui juſtificent generoſam

nobi-

nobilitatem, aliaque requiſita per ejus ſtatuta deſiderata, adimitar illius neceſſariæ receptionis omnium naturalium loci ad ſervitium, & maſſam alicujus Eccleſiæ receptitiæ, de qua agitur *ſub tit. de Canon. & Capit. diſc.* 21. Et per conſequens manifeſtum æquivocum eſſe dicebam, applicare huic Religioni ea, quæ generaliter ſtatuta ſunt in aliis, quibus dicta peculiaris ratio non congruat.

Alia quoque diverſitate inter iſtam Religionem, & alias in genere militante, quod ſcil. in aliis nunquam dicitur quis Novitius, niſi prius cum conſuetis ſolemnitatibus per manus Superioris ad quem pertinet, ille habitum ſuſcipiat, eoque ſuſcepto, in illius geſtatione, ac permanentia intra clauſtra loci, & Conventus deſtinati perſeveret, adeout ſuſceptio habitus non ſit practicabilis in abſente; ac etiam antianitas ob honores, & gradus Religionis computatur ſolum a die emiſſionis ſolemnis profeſſionis, non autem antea.

12 Diverſum vero eſt in iſta Religione, quod ſcil. etiam abſentes ad hunc habitum admittuntur, atque admiſſi, illum gerunt conſiſtentem in delatione parvæ Crucis in pectore, non autem alterius Crucis majoris in parte ſiniſtra pallii, quam ſolum Profeſſi geſtant, atque Novitii reputantur ad effectum exemptionis Fori, & onerum laicalium, aliorumque privilegiorum fruitionem abſque eo quod unquam accedant ad unicum Conventum Melevitanum.

13 Mora etenim per annum integrum, & continuum in d. Conventu Melevitano, requiritur pro illo formali Novitiatu, qui ad præſcriptum Concilii Trid. neceſſarium eſt pro emiſſione ſolemnis profeſſionis, quæ deſideratur pro capacitate Commendarum, & Dignitatum, ideoque in iſta Religione, ex ejus ſingulari inſtituto, quod forte aliis conſimilibus Religionibus militaribus eſt commune, duplex adeſt ſpecies no-
14 vitiatus, una ſcil. illius veri, & proprii, ſeu formalis Novitiatus, qui requiritur ad ſatisfaciendum decretis Concilii Trid. pro valida emiſſione profeſſionis, & altera Novitiatus magis improprii, vel præparatorii, qui tamen, quando ſequuta quoque ſit ſolutio paſſagii, & non alias, operatur illum effectum, quem in aliis Religionibus operatur ipſa ſolemnis profeſſio, quod ſcil. incipit currere antianitas, ut apud Caſtil. *dec.* 8. & 9. Duran. *dec.* 409. Dunoz. *dec.* 540. *dec.* 573. & 812. & *ſæpius*, quæſtione ſolum cadente, an ubi ſolutio paſſagii præcedat receptionem ad hunc effectum ſuffragetur, necne, ut forte advertitur *ſub tit. de Regul.*

15 Si ergo non recipere ad habitum merum laicum reputatur famæ, & exiſtimationi præjudiciale, ut ſupra, multo magis id dicendum eſt in iſto caſu, in quo non receptio cogeret ad dimittendum habitum, qui jam per aliquod tempus geſtatus fuerit, atque amittendum illius jus, quod jam quæſitum eſſet, adeout ea deductis apud Merl. *deciſ.* 882. *n.* 21. & *ſub d. tit. de Canon. & Capit. ac etiam ſub dict. tit. de benef. diſc.* 85. & 97. etiam in beneficiis, & Cappellaniis manualibus, in quibus regula eſt, ut etiam ſine cauſa amotio ad nutum fieri valeat, adhuc tamen, ubi idem notabile præjudicium in fama cauſare valeat, permittendum non ſit.

Et in ſpecialibus terminis hujus Religionis, quod ſtatuta deſiderantia certa requiſita verificari ſufficiat de tempore receptionis, ideoque inhabilitantia ad ſuſceptionem habi-
16 tus non comprehendant eos, qui jam admiſſi ſint, quamvis non profeſſi apud Coccin. *dec.* 215. *n.* 13. *cum ſeqq. & per tot.* Potiſſime vero, ubi ſuperventa mutatio ſtatus, non ſit criminoſa, ſed mere caſualis ratione infirmitatis, vel alterius accidentis non culpoſi.

Omnis præterea difficultas in iſto caſu ceſſabat ex ejus particularibus circumſtantiis, dum concludenter juſtificatum fuit, quod claudicatio, ſeu cruris attractio nullatenus impediret etiam magnam, & conſiderabilem aptitudinem ad uſum, ac exercitium armorum, ſed quando id non verificaretur, adhuc idem dicendum veniret, cum ſufficiat ſuſceptio habitus in ſtatu habili.

Quamvis autem hæc ſub Regularium ſede potius cadant, attamen quia ſupra, *diſc.* 31. *cum duob. ſeqq.* de materia ſuſceptionis habitus juſtitiæ in iſta Religione *in hoc tit.* actum
17 eſt, ratione nobilitatis generoſæ, ac propterea iſtius habitus geſtatio nobilitatis canonizationem, ac notabilem Præeminentiam præſeferat, hinc proinde non incongruit, ut in hac ſede agatur de hoc puncto, utpote ex præmiſſis ad Præeminentialem materiam quoque influente, de aliis vero ad materiam habitus, & profeſſionis in iſta Religione agitur *d. tit. de Regul. diſc.* 45. *cum duobus ſeqq.*

BURGEN. ERECTIONIS CATHEDRALIS.
PRO ECCLESIA COLLEGIATA OPPIDI S. ANDREÆ, VEL SANTANDER, ET ANNEXIS
CUM CAPITULO ECCLESIÆ METROPOLITANÆ BURGEN.

Caſus deciſus per Sac. Congreg. Conciſtorialem pro Capitulo, & Eccleſia Metropolitana.

De eodem caſu, eademque materia, de quibus ſupra, diſc. *6.* ſuper erectione novæ Cathedralis cum diſmembratione partis territorii alterius.

SUMMARIUM.

1 *Reaſſumptio facti cum reſolutione.*
2 *De requiſitis novæ erectionis Cathedralium.*
3 *Quod ſit materia potius facti quam juris.*
4 *De facti circumſtantiis erectionem, & diſmembrationem ſuadentibus.*
5 *De probatione per tabulas geographicas.*
6 *De viſitatione Diœceſis facienda per Epiſcopum.*
7 *De qualitatibus loci, in quo facienda eſt nova erectio.*
8 *Quando dicatur adeſſe necne grave præjudicium.*
9 *De circumſtantiis potiſſime conſiderandis in hoc propoſita.*
10 *De Sac. Congreg. Conciſtoriali.*
11 *Qualis regula in hac materia attendi debeat.*

DISC. L.

Retenta facti ſerie, de qua in hac ead. cauſa ſupra *diſc.* 6. 1
tranſmiſſis ad Urbem proceſſibus ſuper ibi enunciatis commiſſis probationibus, atque propoſita cauſa in Sac. Congr. Conciſtoriali, non ſine conſiderabili votorum ſciſſura, pleriſque ex ponderoſioribus novæ erectioni aſſiſtentibus, in contrarium pro majori parte reſolutio prodiit, magis ea quibuſdam prudentialibus, quam ea juridicis fundamentis, ita temporum, aliarumque circumſtantiarum conditione exigente, adeout reſolutio non quidem laudari, non tamen omnino ex dicta conſideratione damnari potuerit, ſperatur tamen probabiliter quod ceſſantibus aliquibus reſpectibus in contrarium urgentibus ad hanc erectionem deveniendum erit, cum revera neceſſitas urgere videatur, cumque ſatis *d. diſc.* 6. de materia ſcriptum ſit, idcirco ſolum præter ſtylum hic regiſtratur informatio a Me edita more Advocati, prout jacet.

Pro faciliori reſolutione diſtinguo cauſam in duas inſpectiones, unam Juris in abſtracto, ſuper juſtis ſcil. cauſis, ac requiſitis, ex quibus congruum, ac opportunum ab hac Sancta Sede Apoſtolica reputari ſolet, antiquas Diœceſes diſmembrare, novaſque Cathedrales erigere. Alteram facti, ſeu applicationis, an ſcil. in caſu, de quo agitur d. requiſita, juſtæque cauſæ concurrant?

Quatenus pertinet ad primam, juxta diſpoſitionem *ex- 2
travag. Salvator.* quæ in hac materia eſt norma, & magiſtra, tria ſunt requiſita, ex quibus juſta cauſa reſultat. Primum, ac præcipuum conſiſtit in amplitudine Diœceſis. *Itaut* (ſunt verba præciſa *Extravagantis*,) *unus Paſtor ſingulorum vultus inſpicere nequeat, aliaſque partes boni Paſtoris implere, quodque durum ſit, atque difficile per talem latam, ac diffuſam Diœceſim, ad unum tantum a Perſonis Eccleſiaſticis, & mundanis recurſum haberi.*

Alterum eſt requiſitum, ut locus, in quo facienda eſt nova erectio, ſit talis, quod decenter in eo Cathedra collocetur, tam in qualitate loci materialis, quam in redditu, & proviſione novi Epiſcopi, ac etiam in Populo, & Diœceſi, itaut Dignitas Epiſcopalis non vileſcat, *Can. Epiſcopi cum duob. ſeqq.* 80. *diſtinct.*

Tertium requiſitum eſt, ut antiqua Eccleſia ex hujuſmodi diviſione non remaneat Populo, & redditibus deſtituta, & notabiliter præjudicata, itaut ejus Dignitas alias vileſcat, ut de his omnibus patet poſt antiquiores *in c. ſicut unire, de exceſſ. Prælat.* ex Rebuff. *in praxi benef. tit. de erect. Cathed. n.* 2. *cum ſeqq.* Mandoſ. *in tract. de Signatura Gratiæ*, §. *Erectionis*, plene Lotter. *de Benef. d. l.* 1. *q.* 21. *per tot.* ubi bene de materia Solorz. *de jur. Indiarum*, *to.* 2. *l.* 3. *c.* 5. Frances *de Eccleſ. Cathed. c.* 6.

Quo vero ad ſecundam inſpectionem facti, ſeu applicatio- 3
nis profitendo loqui non more Advocati cauſæ inſervientis, ſed cum ſenſu illius veritatis, cujus cognitio Advocato conceditur, certa, & uniformis deciſio, ſeu regula deſuper tradi

di non poteſt, iſta enim dicitur materia arbitraria; *gloſ. in c. ult. 80. diſtinct. Menoch. de arbitr. caſu 477.* Frances *dict. cap. 6. n. 2.* & in arbitrariis totum pendet a ſingulorum caſuum individuis circumſtantiis regulandis ex more Regionis, aliiſque conſiderationibus, ex quibus aliquæ minores circumſtantiæ in uno caſu abundant, in altero autem eædem, & majores non ſufficiunt, in hac autem facti ſpecie dicta requiſita exuberanter, & magis forte quam in quocumque caſu hucuſque practicato concurrere, & verificare videntur.

4 Examinando ſiquidem ſeriatim dicta requiſita, primum amplitudinis Diœceſis; ita & taliter, quod ſuperius regiſtrata verba *Extravag.* verificentur; eſt indubitatum, cum ex deductis in Facto, & Summario, bene probatum ſit hanc Diœceſim in longitudine, & latitudine complecti ſpatium 44. leucarum con ſtituentium noſtra milliaria circiter 160. quod ſpatium conſtituit magnam Provinciam, atque in ea adſunt 1755. Parochiales ultra 62. Archipresbyteratus 13. Collegiatas, & 78. Monaſteria.

5 Et quod magis eſt, probatum quoque extitit hanc partem Diœceſis, de cujus diſmembratione agitur cum nova erectione, diviſam eſſe a Civitate, in qua reſidet Archiepiſcopus cum ejus Tribunali, per montes aſperrimos, & pro majori parte inacceſſibiles, ut in facto, & in Summario, itaut adamuſſim verificentur dicta verba *Extravag.*

Neque circa iſtud requiſitum immorandum eſt ſuper exceptionibus ex adverſo dandis adverſus noſtras probationes, ſeu ſuper Teſtibus in contrarium inductis, quoniam ultra bonas reſponſiones datas per Scribentem in facto ſuper exceptionibus, quas dicti Teſtes in perſona, & dicto patiuntur, ob quas fide prorſus indigni redduntur, ad tria reflecti ſupplicatur.

Primo quod non agitur de probationibus facti tranſeuntis, quod pendeat a dicto teſtium, ex quibus uni, vel alii falſum dicere poſſunt, ſed agitur de re facti permanentis, & notorii, quod abſque teſtibus ex tabulis, ſeu mappis geographicis jam impreſſis certificari poteſt, illaque probatio, tanquam per rei evidentiam est omnium melior, ac magis certa, *l. penultima, ff. finium regundorum*, Greg. *dec. 575. n. 6. deciſ. 197. n. 5. p. 3. rec.* Quodque Geographis deferendum ſit circa Provinciarum ſituationem, & ſpatium plena *in Romana Canonicat. 10. Decembris 1655. coram Priolo, & diſc. 33. de judic.*

Secundo quod omnium maximum, & concludens argumentum eſt illud a poſteriori, ſeu ab effectu, & illud clariſſime verificatur, quia ex plene, & diſtincte in facto deductis liquet hanc partem Diœceſis, vel nullo modo habere præſentiam Paſtoris, vel illam rariſſimam, & cum adeo interpolatis ſpatiis, quod videatur idem, ac nihil cum tot ſcandalis, & inconvenientibus, quæ bene probata ſunt, agnita etiam per plures Archiepiſcopos, id pro exoneratione conſcientiæ ingenue agnoſcentes, & fatentes, ut in facto.

6 Obſervando potiſſime quod per Sac. Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de refor. cap. 3.* diſponitur per verba præciſa, *Quod Patriarchæ, Primates, Metropolitani, & Epiſcopi propriam Diœceſim per ſe ipſos, aut ſi impediti fuerint per ſuum Generalem Vicarium, ſi quotannis totam propter ejus latitudinem viſitare non poterunt, ſaltem majorem ejus partem, ita tamen, ut tota biennio compleatur*, ideoque ſupponit ad minus ſingulo biennio per ipſum Epiſcopum ceſſante impedimento omnes Diœceſis partes viſitari. Et tamen in præſenti adſunt partes, quæ nunquam habuerunt Archiepiſcopum viſitatorem, & aliæ ſatis rarum cum ſpatiis importantibus hominum vitam.

Et tertio, quod per dict. *extravagantem* non requiritur iter impoſſibile, *ſed durum atque difficile*, tam reſpectu ipſius Paſtoris, ut accedat ad videndas, & recognoſcendas oves, quam reſpective ipſarum ovium, ut recurrant ad Paſtorem, & hæc durities, ac difficultas eſt in facto indubitata.

Atque placet, cum eiſdem tabulis geographicis inſpicere ſpatium, ex quo conſtituta erat antiqua Diœceſis Toloſana diviſa in quatuor alias Diœceſes, & Diœceſis Mechlin. diviſa in undecim, & cum debita proportione arithmetica, quæ vulgo dicitur *la regola del tre* dignoſcetur ex hac Diœceſi congrue duas, vel tres Diœceſes conſtitui poſſe.

7 De ſecundi requiſiti verificatione non videtur dubitandum, quoniam tam attenta qualitate Oppidi de Santander in quo erectio petitur, in numero, & nobilitate, divitiis, aliiſque qualitatibus Populi, & Cleri, quam etiam ſtructura Eccleſiæ materialis, numero Eccleſiarum, & Monaſteriorum, ac etiam redditibus, & territorio, quibus ipſa nova Eccleſia providetur, liquet eſſe debere unam ex Eccleſiis ſi non primi, ſaltem ſecundi, non autem ultimi ordinis, ac majorem pluribus aliis in ipſamet Hiſpania (cum in Italia eſſet de primariis, & Cardinalitiis) itaut circa primum, & ſecundum requiſitum caſus videatur extra omnem controverſiam.

Demum quoad tertium requiſitum gravis præjudicii reſultantis antiquæ Eccleſiæ, a qua diſmembratio facienda eſt, pariter plene, & concludenter probatum eſt, cum attentis territorio, & Populo adhuc remanere ex majoribus, & amplioribus Diœceſibus, quæ ſint in Hiſpania, quinimmo in toto Orbe, dum ſibi remanet territorium in longitudine, & latitudine 100. milliarium, & ultra cum locis, ſeu Parochiis 1305. Ideoque remanet adhuc major quam ſit celeberrima, & inſignis Eccleſia Toletana habens ſolum Parochias 802. ac minorem diſtrictum, ſeu Territorii ambitum, & quoad redditus ſibi excedunt ſummam ſcutorum 30. m. cum tamen S. C. T. *ſeſſ. 24. de reform. cap. 13.* congruam Epiſcopi, & Eccleſiæ Cathedralis proviſionem reputet in mille ducatis, multo magis in 30. m. cum exceſſus importet magis Prælati ſuperfluam ditationem, ob cujus diminutionem ſalus animarum negligenda non eſt, quia Canones ut ſupra prohibent depauperationem ne viteſcat.

De aliis autem Capituli, vel Archiepiſcopi præjudiciis curandum non eſt, quoniam impoſſibile eſt dare novam erectionem Cathedralis cum diſmembratione ab una, vel pluribus aliis Eccleſiis abſque iſtarum præjudicio, ac propterea iſtæ novæ erectiones reputantur in jure graves per neceſſe, ac de ſui natura præjudiciales, ut apud Seraph. *dec. 1445.* Buratt. *dec. 193. in fin.* Add. *dec. 576. n. 13. & paſſim.* 8

Sed punctus eſt in præponderantia, proindeque partes hujus Sacræ Congregat. videntur in perpendendis in ſtatera iis, quæ hinc inde confluunt, ac videndo quæ longe præponderent, cum alias impoſſibile ſit hujuſmodi actus practicare ſine præjudiciis.

Duo autem potiſſimum conſideranda veniunt, primo quod hæc non eſt immatura petitio, quæ fieret ad ſolam ſupplicationem, & inſtantiam aliquorum Populorum, qui ex ventoſa ambitione affectarent titulum Civitatis, & Cathedralis, ac eſſugere ſubjectionem Cathedralis antiquæ, ut frequenter in hac Sac. Congr. tales inſtantiæ audiri ſolent, ſed agitur de ſatis matura determinatione Regis Catholici, prævia longæva conſultatione in ejus Conſiliis, fere per ſæculum, præviiſque tot inſignium Prælatorum relationibus, etiam ipſorummet Archiepiſcoporum, aliiſque diligentiis, ut in facto, cum ipſiuſmet Regis præjudicio notabili in applicando Abbatias, & Dignitates de ejus patronatu, quod non eſt veriſimile, niſi præciſa neceſſitas urgeret.

Et ſecundo quod agitur de locis exiſtentibus ad oras Maris Oceani, & in Portu, ad quem frequenter, & quotidie occaſione commercii appellunt Angli, Hollandi, aliique Hæretici, ac propterea omnino neceſſaria eſt præſentia continua proprii Paſtoris, nedum ad tollenda ſcandala, quæ apud ipſoſmet Hæreticos ex hujuſmodi locorum inconvenientibus oriri poſſunt circa indecentem Eccleſiarum cultum, Sacramentorum cuſtodiam, & malam adminiſtrationem, & Sacerdotum vitam ſcandaloſam, ſed etiam ne ipſis Hæreticis detur auſa diſſeminandi eorum pernicioſa venena, quæ deinde paulatim excreſcentia, & facta majora eradicari non valeant, & hæc potiſſima cauſa fuit, ut Paulus IV. Carolo V. ſupplicante Eccleſiam Mechlinien. in undecim Epiſcopatus diviſerit, cum ſimilibus &c. 9

Non referuntur autem fundamenta Scribentium in contrarium, ac reſponſiones quæ a Me dabantur, quoniam in effectu omnia tendunt in idem, ac propterea in juris theoricis, vel propoſitionibus concordabamus, totaque erat quæſtio facti, & applicationis, ex quo ſequitur ut arbitraria materia cenſenda ſit, in qua non de facili de poſitiva injuſtitia judicatum redargui valeat, potiſſime vero quia iſta Congregatio non eſt Judex, ſed ſolum Conſilium Papæ, ut advertitur *in relatione Curiæ, diſc. 5.* 10

Et quidem incapax eſt materia regulæ generalis cuicumque caſui applicabilis, & per conſequens manifeſtus eſt error in ea cum generalitatibus procedere cum totum pendeat a Regionum moribus, ut advertitur quoque *d. diſc. 6. in fin.* ac etiam in opuſculo *de Epiſcopo* in Italico idiomate, ubi recenſentur rationes, vel cauſæ, ob quas in Italia frequentiores quam ultra montes magiſque exigui, & pauperes ſunt Epiſcopi, & Archiepiſcopi, & per conſequens fabuloſum eſſet regulare erectiones ultra Montes cum exemplis Italiæ, & e converſo. 11

Prout etiam tam citra, quam ultra Montes magna conſtituenda videtur differentia inter illas novas erectiones, quæ fiant in locis *Nullius*, & territorii ſeparati ſub Prælato inferiori,

tiori, ſive in illis, in quibus ratione exemptionis, & contrariæ profeſſionis Prælati inferioris Epiſcopi poſſeſſio non ſit pacifica, idque jurgia, & ſcandala producat, juxta tot caſus recenſitos ſupra *ſub tit. de juriſd. diſc. 1. cum plur. ſeqq.* Et caſum in quo agatur de diſmembratione partis Diœceſis pacifice per Epiſcopum poſſeſſæ, dum primo caſu longe facilius, quam in altero ad id devenire congruit, quinimmo generaliter expediret ad tot lites, & jurgia reſecanda, totque ſcandala, & inconvenientia tollenda, vel hujuſmodi Eccleſias in Cathedrales erigere, eiſque Epiſcopos præficere, quando qualitas locorum, & congrua proviſio id exigeret, vel ſupprimere, & alicui Diœceſi applicare, & ita hujuſmodi Prælatos inferiores Epiſcopalem juriſdictionem abſque Epiſcoporum ſubordinatione exercentes penitus tollere, & ſupprimere, ut etiam advertitur *d. diſc. 5. in relat. Curiæ, & in d. Opuſculo de Epiſcopo, & alibi.*

VIGILIEN. COLLEGIALITATIS PRO INSIMUL UNITIS ECCLESIIS CUM CAPITULO CATHEDRALIS,

Caſus diſputatus coram Datario.

De eadem materia probationis Collegialitatis, de qua ſupra diſc. 8. quando non habeatur expreſſa erectio.

S U M M A R I U M.

1 *Caſus quæſtionis.*
2 *De probatione Collegialitatis.*
3 *De ejuſdem ſignis.*
4 *De probatione per obſervantiam.*
5 *De operatione centenaria.*
6 *De aliis ſignis, & an deficientia aliquorum obſtet.*

D I S C. LI.

1 CUpientibus Canonicis Eccleſiarum inſimul unitarum N. N. Civitatis Vigilien. indultum deferendi inſignia, cum adverſum Collegialitatem ex parte Capituli Cathedralis illam impugnantis commiſſa eſſet ex remedio *l. diffamari*, cauſa in Rota, conſultus dixi erroneum eſſe, notabilem facere impenſam pro hujus indulti conceſſione, niſi prius ipſa Collegialitas in tuto poneretur, quodque propterea per ipſam Datariam de hoc cognoſcendum eſſet, ut agnito illam adeſſe prævia dicta litis ſuppreſſione firmaretur ſtatus, cum cujus præſuppoſito certo, dictum indultum concederetur, ideoque ad hunc effectum aſſumpta diſputatione cor. Datario ad Collegialitatem probandam ſcripſi, ut ſequitur.

Quamvis juxta opinionem, quam hodie tenet Curia Ro-
2 mana (contrariam tamen magis communiter tenentibus antiquis Canoniſtis) Eccleſia Collegiata non poſſit erigi abſque auctoritate Apoſtolicæ Sedis, cujus privilegium requiritur, attamen receptum pariter eſt, quod probatio Collegialitatis non reſtringitur ad hanc ſpeciem expreſſam privilegii expliciti, ſed admittitur etiam præſumptiva, ſeu adminiculativa ex ſignis, ita dictum privilegium præſumendo ex relatis poſt Canoniſtas *in c. nobis, de jur. jur.* & per Maſcard. *de prob. c.* 584. Capuc. *dec.* 141. *p.* 1. Rojas *dec.* 293. *Reatina Parochialis 30. Maji 1670. cor. Bevilaqua*, & a Me advertitur *hoc eod. titul. diſc.* 8. *nu.* 10. *& ſub tit. de beneſ. diſc.* 14. atque tanquam certum admittitur *deciſ.* 147. *p.* 10. *rec. &* 92. *p.* 14. in quibus pro excluſione reſpondetur.

Hinc reſultat, quod iſta quæſtio ſit potius facti, quam juris, ex ſingulorum caſuum circumſtantiis, & adminiculis de-
3 cidenda, adeout pro meo judicio clarus videatur error in hoc procedere cum ſolis generalitatibus in abſtracto, quoniam licet pleraque per DD. conſiderari ſoleant ſigna Collegialitatis, ut ſunt arca, ſigillum, Syndicus, & alia hujuſmodi, attamen hæc, & ſimilia ſunt æquivoca utpote permeriſſe non requiſita, neque neceſſario concludentia, dum pleraque adſunt Collegia non habentia hæc ſigna, & e converſo pleræque adſunt Congregationes, vel Communiæ ſimplicium Clericorum in Eccleſiis Parochialibus, vel nationalibus, ſeu etiam ex devotione, in quibus plura ex dictis ſignis verificentur, & tamen non ſunt Collegia, ideoque punctus eſt in ſignis magis univerſis, quæ juxta naturam adminiculativæ probationis præſertim in antiquis ponderanda non ſunt ſingulariter, & disjunctive, ſed unitim cum regula *ut ſingula quæ non proſunt, &c.* ut præſertim latius advertitur *d. diſc.* 8. *hoc tit. ac etiam d. diſc.* 14. *de beneſ. & alibi.*

Applicando itaque ad rem *ex deductis in Summario, n.* 1.
4 cum conſtet, quod uſque ab anno 1292. in illis Eccleſiis adeſſent Canonici ſoliti provideri in Titulum, quorum numerus præfinitus fuit, atque Eccleſiæ enunciantur Collegiatæ, etiam de annis 1443. 1506. 1507. 1542. & 1570. deindeque ſubſequuntur alii actus collationis Canonicatuum, aliæque enunciativæ ſub diverſis temporibus de annis 1586. 1590. 1613. 1625. 1628. 1647. & 1672.

Hinc adeſſe dicitur centenaria, qua concurrente de plano 5
reſultat probatio dicti privilegii, quoniam centenarius poſſeſſor allegare poteſt privilegium Apoſtolicum, & quemcumque alium titulum de Mundo meliorem, unde non indiget adminiculativa probatione deducta ex ſignis, cum ipſa ſola diuturna poſſeſſio ad id ſufficiat ex dicto privilegio centenariæ poſſeſſionis, Merlin. *dec.* 593. *n.* 28. *cum aliis relatis l.* 1. *de feud diſc.* 3. *n.* 18. *& latius l.* 7. *de alien. & contr. prohib. diſc.* 2. *n.* 8. *& ſeq. & eiſd.* 3. *n.* 7. *& ſeq.*

Ac propterea his addendo tot ſigna ut præmiſſum eſt, non 6
ſingulariter, ſed unitim attendenda, ut ſunt enunciativæ expreſſæ Collegii præſertim ab Epiſcopis veriſimiliter informatis de ſtatu ſuæ Eccleſiæ, necnon nomen Canonicorum, eorumque numerus præfinitus, & Chorus cum ſtallis juxta ordinem antianitatis, & conſuetudo ſe congregandi, necnon Miſſa Conventualis, & recitatio officiorum, ac ordinatio ſtatutorum, ita videtur eſſe in claris, non obſtante quod deficiant aliqua ſigna, nempe arca, & ſigillum, quoniam illa ſunt quidem ſigna affirmativa, quæ proſunt ad probationem, quando adſunt, ſed non ſunt præciſe neceſſaria, ut propterea eorum defectus excludat Collegialitatem, quæ ex tot aliis abunde juſtificata remanet.

MONTIS CASSINI PRÆCEDENTIÆ PRO MONASTERIO, ET MONACHIS CUM CANONICIS, ET CAPITULO S. GERMANI.

Caſus diſputatus in S. C. Epiſcoporum, & Regularium.

An & quando contra ea, quæ habentur ſuprà diſc. 20. Regulares in proceſſionibus, aliiſque functionibus præcedentiam habeant ſupra Canonicos, & Clericos ſæculares? Et incidenter de materia Cathedralitatis, quando illa adeſſe dicatur in aliqua Eccleſia.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De probatione Cathedralitatis.*
3 *De tranſlatione Cathedralitatis de loco ad locum.*
4 *In quo caſu procedant auctoritates de materia agentes.*
5 *De errore modernorum circa auctoritates.*
6 *Una Cathedralis poteſt eſſe in pluribus Eccleſiis.*
7 *A quibus corpus Cathedraticum conſtituatur.*
8 *Per antiquum tempus plurium ſæculorum dicitur probata mutatio ſtatus Eccleſiæ.*
9 *Antiquitus non aderat uſus Prælatorum inferiorum cum territorio ſeparato.*
10 *Nova erectio Cathedralis probat antiquam non exiſtentiam.*
11 *In Papa non datur error juris.*
12 *De argumentis probantibus non exiſtentiam antiquæ Cathedralis.*
13 *Declaratur concluſio, de qua num.* 6.
14 *De praxi erigendi novam Cathedralem ſub eodem antiquo Epiſcopo.*
15 *Ad quem ſpectet electio Epiſcopi.*
15 *Caput non debet eſſe diverſum a corpore.*
16 *De obſervantia in hoc attendenda.*
17 *Subjectio prædeceſſorum, an afficiat ſucceſſores.*
18 *Quod hoc Monaſterium ſit* Nullius.
19 *De tranſlatione, de qua n.* 3. *quid exigat.*
20 *An & quando Regulares præcedant ſæculares Clericos?*

D I S C. LII.

CUm in ſpirituali territorio Monaſterii Montis Caſſi- 1
nen. ejuſque Abbatis inter quamplura Oppida, & loca ſit Oppidum Sancti Germani, quod ex antiquo uſu Civitatis nuncupatione potitur, in quo adeſt Eccleſia Collegiata, ex competenti Dignitatum, & Canonicorum numero conſtituta, caſus evero dediſſet interventum Abbatis, & Monachorum Monaſterii, ac dictorum Canonicorum, & Dignitatum in quibuſdam proceſſionibus, aliiſque functionibus, hinc orta eſt inter eos præcedentiæ controverſia, qua per Abbatem communem Prælatum deciſa ad favorem Mona-

Monachorum, idcirco Canonici recurſus habuerunt ad S. Congr. Epiſcoporum, & Regularium, aſſumptaque deſuper diſputationa.

Scribentes pro Canonicis recurrentibus quaſi obiter inſinuando ea, quæ habentur ſuperius firmata *diſc.* 24. ſuper præcedentia debita Clericis ſæcularibus ſupra Regulares, quemvis in loco antiquiores ratiqna ordinis Hierarchici, majus, ac præcipuum fundamentum conſtituebant in Cathedralitate eorum Eccleſiæ, unde de conſequenti indubitato reſultabat, quod tanquam Capitulum Cathedralis indiſtincte omnes in Diœceſi præcedere deberet etiam in ipſiſmet Eccleſiis eliorum Collegiorum, & corporum, quando in forma Capituli fit interventus, ut etiam ſupra *diſc.* 17.

2 Ad iſtam vero Cathedralitatem probandam deducebant ea, quæ habentur apud Ughellium *in ſecundo tomo Italiæ Sacræ in Appendice*, *pag.* 1028. ſuper antiqui Caſſini hodie diruti Epiſcopo, cujus præſertim mentio habetur in Concilio Lateranenſi celebrato de anno 483. ſub Falice III. quod ſupponit Cathedralitatem, quæ ſemel firmate præſumitur continuare juxta ea, quæ habentur firmate per Rot. *in Cæſaraugustana Cathedralitatis cor. Bichio*, *& Cerro*, *dec.* 58. 144. *&* 349. *p.* 12. *rec.* in caſu de quo ſupra *diſc.* 3. *& ſeqq.* unde totum deſumebant, cumulando in idem quamplura Cathedralitatis ſigna ponderata in dictis deciſionibus, & latius in eadem cauſa apud Coccin. *dec.* 1867. *repet. dec.* 353. *p.* 5. *rec.* ita cum conſueto modernorum tranſcriptorio ſtylo multas chartas replendo.

Neque obſtare dicebant, quod iſte locus eſſet diverſus eb antiquo Caſſino, de cujus Epiſcopo agitur, quoniam ſupponebant, quod per quendam Abbatem ex Populo, & ruinis antiquis illud novum Caſſinum tanquam per ſpeciem tranſlationis conſtructum eſſet, ita deſuper nimium prolixam retexendo Chronologiam, atque hoc poſito inferebant etiam ad tranſlationem Cathedræ juxta illam ſpeciem, de qua ſupra *diſc.* 2. de tranſlatione Cathedræ eb antiqua ad novam Sypontum, cum ſimilibus.

E converſo autem Scribentes pro hac parte, admittendo, vel ſupponendo exiſtentiam, & continuationem dictæ Cathedralitatis antiquæ, inſiſtebant in eo, quod poſtquam Dei monitu, S. Patriarche Benedictus illuc ſe contulit, ut adhuc ibi continuantem aliquem Idolorum cultum omnino evelleret, ipſe, ejuſque ſucceſſores Abbates, Epiſcopi partes expleverint, atque in ejus locum ſucceſſerint, ideoque Cathedra ad Eccleſiam ipſius Monaſterii potius tranſ-

3 lata eſſet juxta illam ſpeciem, de qua in *eadem Cæſaraugustana apud Coccin. d. dec.* 1867. *alias* 353. *p.* 5. *rec.* ex qua cum Concordantibus, quæ in eadem cauſa habentur, recenſitis in eodem ſupra allegato *diſc.* 3. *cum ſeq.* eodemque hodie connaturali tranſcriptorio ſtylo retento multas pariter chartas inutiliter replebant, nimium quoque, ac principaliter inſiſtendo in Chronologia ſuper fallacitis deducta in contraria ſcriptura chronologica, ſupra conſtructione hujus novi loci, quod ſc. revera non eſſet per viam omnimodæ tranſlationis, & ſubrogationis, ut ſequutum fuit in dicto caſu, de quo *diſc.* 2. ſed quod per illum Abbatem gratia tutioris, & commodioris habitationis iſte novus locus ſub diverſa nuncupatione S. Germani conſtructus eſſet, pauletim auctus ex Populis adjacentibus ad illum confluentibus etiam ex incolis antiqui Caſſini poſtmodum tractu temporis ex aliis caſibus omnino derelicti.

4 Super his itaque hincinde ſcriptis, ex parte Abbatis, & Monaſterii conſultus, dixi hæc omnia inania, ac ſuperfluum continere laborem utpote extra propoſitum, ſiquidem ea quæ in hac materie Cathedralitatis habentur locis citatis, ac etiam apud Orthob. *dec.* 4. *& in aliis deciſionibus*, *& auctoritatibus deductis d. diſc.* 2. *&* 3. *cum ſeqq. & alibi*, percutiunt terminos diverſos, ideoque clarum dicebam æquivocum pro conſueto pragmaticorum vitio, deducendo hujuſmodi auctoritates omnino extraneas e caſu quæſtionis, atque immorando in ſola littera, non reflectendo ad diverſas circumſtantias, ex quibus vere controverſiarum deciſio regulanda veniet, ut advertitur *diſc.* 35. *de judic. & in opuſcula ſtyli*, *ac alibi*, nimium frequenter, ſed ſemper opportune.

5 Prædictæ ſiquidem, ac ſimiles auctoritates procedunt, ubi nulla ſit quæſtio exiſtentiæ Cathedræ formalis, quæ actu extra omne dubium extet, & continuet ob actualem exiſtentiam Epiſcopi, ſed quæſtio ſit ſuper ſola pertinentia, vel ſuper materialitate, & localitate, an potius in una Eccleſia privative ad alteram, vel in pluribus cumulative, juxta illum compatibilem concurſum, de quo in iiſdem diſcurſibus 2. *&* 3. *& ſeqq.* quod ſc. una, & eadem de ſui natura individua Cathedra formalis eſſe valeat, ſeu repræſentari in pluribus inter ſe diſtinctis Eccleſiis materialibus, illoque præſuppoſito retento, exiſtentis, & continuantis Cathedræ formalis, tunc adaptabilia ſunt ea, quæ habentur de præſumpta continuatione in ea Eccleſia materiali, quam ſemel conſtat fuiſſe in ſtatu Cathedratico.

In caſu vero de quo agitur, præcipuum punctum dicebam magis conſiſtere in deficientia exiſtentiæ, vel ſubſtantia, quam in pertinentia Cathedralitatis, quæ præſupponit actualem exiſtentiam Epiſcopi, dum ut pluties ſupra *hoc eod. tit.* advertitur, tam *diſc.* 2. *&* 3. *cum ſeqq.* quem etiam *diſc.* 19. *& ſeqq. & ſub tit. de Canon. & Cap. & alibi*, corpus Cathedraticum efformatur eb Epiſcopo tanquam capite, & e Capitulo tanquam reliquo corpore; ſive Eccleſie dicitur ſponſa habens in ſponſum Epiſcopum. 6

Ideoque cum per duodecim ſæcula, & ultra, & e temporibus præfati Patriarchæ Benedicti nullus extiterit, nec extet Epiſcopus, illis exceptis qui intra ſpatio annor. 40. circiter, fuerunt inter erectionem, & ſuppreſſionem, de quibus infra, ſed Cleri, & Populi viventis in oppidis, & locis exiſtentibus intra limites hujus territorii Caſſinenſis, fuerit ſuperior, & Prælatus ſpiritualis Abbas Monaſterii, Epiſcopali Dignitate, vel charactere non inſignitus, ita dicebam clarum remanere errorem terminorum præſupponendi exiſtentiam Cathedralitaria, dum ita eſſet dare corpus ſine capite, vel ſponſam perpetuo viduatam ſine ſponſo, quorum utrumque monſtruoſum, & abſurdum in jure reputatur. 7

Hinc proinde advertebam, quod quicquid ſit de veritate, & ſubſiſtentia Chronicarum ſupponentium exiſtentiam hujus antiquæ Cathedræ, attamen illius ſtatus immutatus, ac deſtructus remanet per contrarium uſum duodecim ſæculorum, & ultra, per quem extra omne principium dubitandi allegari poteſt privilegium Apoſtolicum, omniſque alius titulus de Mundo melior, qui in vim immemorabilis, vel ſimplicis centenariæ allegari poteſt; dum ad id ſimplex centenaria, vel immemorabilis ſufficit. 8

Ut enim habetur *diſc.* 1. *cum ſeqq. ſub tit. de juriſd.* & alibi plures, in Eccleſia primitiva non habebatur uſus hujuſmodi Prælatorum inferiorum cum territorio ſeparato, quod dicitur *Nullius*, dum juxta magis probabilem opinionem, quam ſequitur Curia Romana ſub Dionyſio Primo totus mundus in Diœceſes ſub Epiſcopis diviſus fuit, ideoque iſta territoria, quæ ab inferioribus Prælatis poſſidentur, poſtmodum per Sedem Apoſtolicam ita ſuadente juſta cauſa ab aliqua Diœceſi, vel pluribus diſmembrata fuerunt, ut etiam moderno tempore practicatum eſſe habetur *diſc.* 7. *de juriſd. & alibi*, ſive quod aliqui pauci, & pauperes Epiſcopatus, in primitiva Eccleſia erecti, quia ſic illorum temporum conditio exigebat, juxta inſinuata *in opere Epiſcopi practici*, *c.* 2. poſtmodum ſuppreſſi ſint, alteri Epiſcopatui ſubjectiva, vel unitive, vel æque principaliter adjuncti, ſive cum eorum ſuppreſſione conceſſi alicui Prælato inferiori, ut in præſenti diuturna obſervantia docet. 9

Clarius vero id comprobari dicebam ex omnium magis certo, ac probabiliter infallibili teſtimonio Sedis Apoſtolicæ, quæ ſub Joanne XXII. conciſtorialiter cum Bulla regiſtrata ap. Ughell. *d.* 2. *tom. Ital. pag.* 1029. Eccleſiam loci Caſſini in Cathedralem erexit, decernendo ut Abbas eligendus a Capitulo Monachorum, & qui prius erat Prælatus illius territorii *Nullius* Diœceſis, impoſterum eſſet Epiſcopus, & tanquam talis conſecrari deberet, ideoque id convincentiſſime probat antecedentem non exiſtentiam Cathedralis, ut in ſpecie habetur in caſu, de quo ſupra *diſc.* 2. *& in deciſionibus* in eo proditis, quæ habentur regiſtratæ *in p.* 13. *rec. dec.* 5. *&* 531. Ac propterea cum poſtmodum eadem Apoſtolica Sedes ſub Urbano V. dictam erectionem revocaverit, atque Eccleſiam ad priorem ſtatum Monaſterialem reduxerit, eodem modo quo ſequutum fuit in mox enunciato caſu acto *d. diſc.* 2. ita extra omnem controverſiam remanet, ut nulla extet Cathedralis. 10

Et quamvis Scribentes pro Canonicis id potius retorquerent, atque acriter pro magno eorum fundamento deducerent, quod ſcil. Eccleſia Monaſterii Caſſinenſis ita in Cathedralem erecta rediiſſet ad priorem ſtatum, & per conſequens Cathedralitas remaneret in eorum Eccleſia, utpote ſubrogata in locum alterius Eccleſiæ antiqui Caſſinis, attamen advertebam, ut id redoleret, non dico fallaciam, ſed ineptiam manifeſtam, quoniam ita eſſet ſupponere in Papa, ejuſque Conciſtorio, ac aliis peritis Officialibus, ob quorum aſſiſtentiam receptum habemus, quod in eo non datur ignorantia eorum, quæ juris ſunt, magnum cumulum errorum, & fatuitatum. 11

12 Primo nempe dum loquendo, non quidem de Monaſterio, ſed de illa Terra Sancti Germani, quæ Caſſinum nuncupatur, tanquam principalis in qua Populus vivat, ac etiam de aliis locis populatis in hoc territorio exiſtentibus, atque ſub Abbatis ſpirituali juriſdictione viventibus, expreſſe dicitur quod non eſt, neque de præterito fuit de aliqua Diœceſi, quod implicat cum Cathedralitate, qua poſita, præſupponenda eſt Diœceſis.

Secundo, quia ſi in hoc territorio jam altera adeſſet Cathedra exiſtens in iſta Eccleſia Collegiata, adeout nova erectio juxta dictum intellectum Scribentium in contrarium intelligenda veniret de Eccleſia Monaſterii, ſequeretur quod in unô, eodemque territorio adeſſent duæ Cathedrales, quod ex pluries inſinuatis ſupra, ac etiam *d. ſit. de juriſd.* implicat contradictionem, ſive monſtruoſitatem, dando duo capita in uno corpore, quamvis etenim ut ſupra inſinuatum eſt, non implicet plures Eccleſias
13 ejuſdem loci, vel Diœceſis Cathedraticam Præeminentiam coæqualiter habere, attamen id percutit ſolum materialitatem, ſeu localitatem, quod ſcil. plures Eccleſiæ materiales ſociativo quodam jure pro majori commoditate, vel Conſolatione Populi repræſentent, vel efforment unam Cathedram formalem eo modo quo plures Cappellæ concurrunt ad efformandam unam Eccleſiam, ſed ipſa Cathedralis formalis conſtituta ex Epiſcopo, Capitulo, Clero, & Populo unius Diœceſis, unica, & individua eſt per neceſſe, adeout verificari non poſſit iſte concurſus unius Cathedralis antiquæ, & alterius de nuovo erectæ.

14 Et licet quandoque Sedes Apoſtolica, vel ad alicujus loci honorificentiam, vel ad ſedandas lites ſuper prætenſo territorio ſeparatu, aut ſuper alia prætenſione, ſive æmulatione, ſolita ſit abſque creatione novi Epiſcopi aliquod Oppidum decorare titulo Civitatis, ejuſque Eccleſiam Collegiatam, vel matricem erigere in Cathedralem. Attamen facta mentione alterius antiquæ Cathedralis diſtinguit fines, & territoria, adeout duæ conſtituantur Diœceſes, ſed unico contextu eas invicem unit cum ea unione, quæ dicitur æquæ principalis, & per quam finguntur duæ inter ſe diſtinctæ ex deductis ſupra *diſc. 7. & alibi pluries*, prout priori tempore practicatum fuit in caſu, de quo ſupra *diſc.* 2. quamvis poſtmodum revocatio ſubſequuta fuerit, & tempore recentiori ſub Sixto V. in Oppidis Laureti, & Tolentini, ac nuper noſtra ætate in Oppido Prati, quod prætendebat eſſe *Nullius*, erecto in Civitatem, & reſpective ejus Eccleſia in Cathedralem, ſed contemporanee unitu cum Cathedrali Piſtorien. cum ſimilibus.

15 Tertio quoniam dicitur electionem Epiſcopi, qui eodem tempore Abbas eſſet, fieri debere per Capitulum Monachorum, quod redoleret abſurdum, & injuſtitiam, ſi iſti Canonici conſtituerent Capitulum Cathedralis, dum electio Epiſcopi ad Capitulum Cathedralis pertinet ex relatis ſupra *diſc. 2. n. 6.*

16 Quarto quoniam dum Epiſcopus ſuponitur, ut fixe, & perpetuo futurus ſit regularis, atque ſi ille per Monachos eligeretur in Abbatem Monaſterii, ita ſequeretur aliud abſurdum conſideratum ſupra, quamvis ibi non adeo vigens, ſed evitabile, dandi unum, & idem corpus diverſæ, immo oppoſitæ naturæ, quod ſcil. caput eſſet Regulare, & reliquum corpus ſæculare, & ſic dare bovem, qui haberet caput aſini, vel e contra, atque contra Divinam myſticam prohibitionem arare in bove, & aſino, cum pleriſque ſimilibus inconvenientibus quæ conſiderari poſſunt.

17 Omnemque difficultatem tolli advertebam ex obſervantia in Curia præſertim Datariæ, & Cancellariæ Apoſtolicæ, quæ dicuntur organum Papæ in omnibus, præſertim vero in proviſionibus Dignitatum, & Canonicatuum hujus Eccleſiæ quod ſemper factæ fuerunt tanquam de Collegiata, non autem de Cathedrali, quod in ſpecie conſideratur ſupra *d. diſc. 2. n.* 24. & in Rotæ deciſione in ea cauſa edita, *dec. 5. p. 13. rec.*

18 Ac etiam accedente obſervantia, quod nunquam Capitulum Abbatiali ſede plena, vel vacante, aliquem fecit actum juriſdictionalem ex iis, qui Capitulo Cathedralis competunt, quinimmo neque vacante Sede Epiſcopali in ſupradicto intermedio ſpatio annorum 40. circiter inter erectionem, & ſuppreſſionem, in quo quamplures adfuerunt Epiſcopi recenſiti per Ughell. *loco ſupracitato*, atque ex parte Monaſterii dabatur quoque inſtrumentum publicum, per quod iſtud Capitulum ſe agnoſcit ſubditum Monaſterii, & quamvis objiceretur, quod abſque beneplacito Apoſtolico non potuerint Canonici illius temporis præjudicare ſucceſſoribus, attamen iſta inſpectio caderet quando iſtud ſolum inſtrumentum deduceretur tanquam unicum fundamentum intentionis, ſecus autem tanquam unum ex adminiculis præmiſſorum, & ſic potius ad probationem, quam ad obligationem; ultra quod attento eo tempore cum non prodiſſet *Extravagans* Pauli II. non procedebatur cum illis regulis, & terminis, cum quibus hodie proceditur circa præciſam neceſſitatem beneplaciti Apoſtolici, ut *diſc. 1. de alien. & contract. prohib.* ubi de hac materia alienationis bonorum Eccleſiæ.

Quodque illud territorium dicatur *Nullius*, cujus caput eſt Monaſterium Caſſinenſe, patet ex Conſtit. 1. Julii II. per quam illud unitum fuit Congregationi Unitatis, ſeu B. Juſtinæ de Padua, cui exinde nomen dedit, ac etiam patet apud Merlin. *dec.* 264. & apud Bich. *dec. 339. & alibi.*

Quo vero ad pertinentia ad Chronologiam ſuper aſſerta 19
ſubrogatione hujus loci in locum antiqui Caſſini, advertebam, quod data veritate ſuppoſiti, ac eo etiam admiſſo, non exinde inferri poteſt ad tranſlationem Cathedralis abſque Apoſtolica auctoritate, ad quam privative ad quemcumque alium id pertinet ex deductis *diſc. 13. de juriſd. n.* 2. eaque intervenit in caſu, de quo ſupra *diſc.* 2. ita obſervando, quod ex deductis *d. diſc. 13. de juriſd.* liquet rem novam non eſſe hujuſmodi prætenſiones excitandi, & conſovendi cum ſuppoſita derivatione loci ab aliqua antiqua diruta Civitate, ut etiam habetur in caſu, de quo ſupra *diſc. 7.*

His ita conſtitutis, de conſequenti nimium planam eſſe 20
dicebam reſponſionem ad objectum præcedentiæ debitæ Clericis ſæcularibus ſupra regulares ex deductis ſupra *d. diſc. 24. & alibi*, quod ſc. concluſio ſit in ſuo caſu veriſſima, ſed male ad rem applicata, procedit etenim quando Clerici ſæculares, & regulares diverſarum Eccleſiarum inferiorum æque ſubditarum in functionibus interveniunt, adeout aliam non faciant figuram niſi illam, quam proprius Ordo, propriæque Eccleſiæ qualitas præbeat, cum tunc dicta diſtinctio hierarchica intret, ſecus autem ubi aliqui Regulares interveniant tanquam repræſentantes corpus Cathedraticum, ut ſequitur in illis Cathedralibus, vel Metropolitanis, quæ ſint Regulares, juxta recenſita ſupra *d. diſc. 3. & ſeqq.* ſive tanquam repræſentantes Eccleſiam ſuperiorem, & conſtituentes unum corpus cum Prælato Regulari, ut in iſtis Eccleſiis Monaſterialibus contingit, quoniam tunc non intrat d. ratio Ordinis hierarchici, ſed intrat altera ſuperioritatis, & ſubjectionis reſpective, & ne detur abſurdum, quod ſubditus præcedat Superiorem, quodque membra inferiora præcedant caput, ideoque Monachi Benedictini, ſeu Caſſinenſes, vel Canonici regulares Lateranenſes hodie in Urbe occupant ſuum locum in ratione antiquitatis, ſed quando erant Canonici Eccleſiæ Lateranenſis occupabant primum locum ſupra univerſum Clerum Romanum cum ſimilibus, atque in hoc verſantur adeo frequentia modernorum æquivoca, quæ eorum cibus quotidianus eſſe videntur intelligendi, & practicandi concluſiones in abſtracto, ſive in littera, non reflectendo ad hujuſmodi diſtinctiones, & circumſtantias, ex quibus applicatio pendet, in qua totus eſt punctus.

CRACOVIEN. CORONATIONIS REGIS
P R O
EPISCOPO CRACOVIEN.
C U M
ARCHIEPISCOPO GNESNEN.

Caſus diſputatus in Sac. Congreg. Epiſcoporum, & Regularium, reſolutus pro Archiepiſcopo.

An & quando Metropolitanus exercere poſſit Pontificalia in Eccleſia ſuffraganea ſine licentia proprii Ordinarii, & præſertim ubi agatur de functione Coronationis Regis, vel alia ſimili, puta funeris Regis?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries cum reſolutione.*
2 *De prudentiali regimine cauſarum.*
3 *De eodem, & ad quid expediat habere aſſiſtentiam regula generalis.*
4 *An & quando Metropolitanus in Diœceſi ſuffraganea exerceat Pontificalia?*
5 *De Coronatione Regis, & quod ſit actus redolens juriſdictionem, & officium.*
6 *Quod per Concil. Trid. alterata ſit diſpoſitio juris communis circa uſum Pontificalium.*
7 *De ratione cui innixa eſt dicta lex conciliaris.*

8 *An*

8 *An per eam ſublata ſint ea quæ competunt de jure?*
9 *De propoſitione, quod ubi aliquid conceditur, conceſſa cenſentur omnia, ſine quibus idem fieri non poteſt.*
10 *Declaratur quomodo, & quando procedat, & de ratione cui innixum eſt Pontificale, ut Coronatio fiat per Metropolitanum.*
11 *De eodem, & quare ad Metropolitanum Regiæ functiones pertineant, & de ratione ob quam in Italia Eccleſiæ Metropolitanæ ſunt frequentes.*
12 *Quando Metropolitanus erigat Crucem, & exerceat Pontificalia in Eccleſia ſuffraganea.*

D I S C. LIII.

1 OCcaſione Coronationis Regis Poloniæ faciendæ juxta antiquam conſuetudinem in Eccleſia Cracovien. Stante, quod in Pontificali diſponitur, ut hæc functio per Metropolitanum peragi debeat, orta eſt controverſia inter Archiepiſcopum Gneſnen. Metropolitanum, & Epiſcopum Cracovien. an illius licentia requireretur ad hoc ut dictus Metropolitanus hujuſmodi functionem in ea Eccleſia peragere poſſet, reque delata ad Sac. Congr. Epiſcoporum, & Regularium de anno 1675. prodiit reſolutio Metropolitano favorabilis principaliter ex motivo conſuetudinis abſque ulteriori examine, & diſcuſſione prætenſionis, quam dictus Archiepiſcopus habet, ut tanquam Legatus natus, in eo Regno ubique generaliter, & indefinite Pontificalia exercere poſſet, adeout ille punctus remanſerit non diſcuſſus, nec deciſus, minuſque alter, an præſcindendo a poteſtate Legati, poſſit Metropolitanos in Diœceſi, vel Eccleſia ſuffraganea exercere Pontificalia, vel alios actus præeminentiales; dum antequam ex parte Epiſcopi Ego requiſitus eſſem ad
2 ſcribendum, alii ejus Defenſores concorditer cum illis Archiepiſcopi reſtrinxerant cor. Ponente Punctum ad hunc ſolum actum Coronationis, ſuſpendendo alium generalem, quod tamen Mihi non placuit, prævidendo in ipſomet actu requiſitionis futuram ſuccumbentiam, adeout reſolutio fuerit juxta votum, ideoque laudaſſem, ut de omnibus eodem tempore diſputari debuiſſet, ut ita ſuccumbendo in hoc puncto particulari, probabiliter in alio puncto generali victoria reportaretur.

Scribendo itaque more Advocati ad cauſæ opportunitatem pro Epiſcopo, aſſumebam quoque dictum articulum generalem, an ſcil. & quando Metropolitanus in Eccleſia, vel Diœceſi ſuffraganea ſine licentia Ordinarii Pontifica-
3 lia exercere valeat, aliaſque Præeminentias habeat, quaſi quod ita ſtatuendo regulam generalem negativam, fundata remaneret intentio Epiſcopi, ac proptera transfunderetur onus in Archiepiſcopum probandi limitationem in functione particulari, de qua agebatur.

Quatenus igitur ad hunc punctum generaliter pertinet, advertebam quod antequam prodiret decretum Concil. Trid. *ſeſſ. 6. de reform. c. 5.* attentis ſolis terminis juris communis,
4 quæſtio eſt inter Canoniſtas, an Metropolitanus abſque conſenſu, & licentia Ordinarii loci, poſſit in Provincia exercere Pontificalia, aliaſque Præeminentias, una opinione cujus auctor, & anteſignanus eſt Innocent. ſimpliciter affirmante, altera vero cujus auctor, & anteſignanus eſt Hoſtienſis ſimpliciter negante, quare gloſ. *in Clemen. 2. de priv.* reaſſumpta poſt alios per Fagn. *in c. quia nos, de auctor. & uſu pall.* curat hujuſmodi pugnantes opiniones cum fœdere diſtinctionis conciliare, quod ſcilicet, aut agitur de illis Pontificalibus, quæ mixturam non habeant juriſdictionis, vel officii, & tunc procedat opinio affirmativa Hoſt. Aut vero, e contra de illis, quæ mixturam habeant juriſdictionis, & officii, & procedat opinio negativa Innocent. ut de eadem diſtinctione poſt alios multos de more relatos habetur apud Fermoſin. in *c. 1. q. 2. n. 29. eod. tit. de auctor. & uſu pall.* cum ſit diſtinctio magis communiter recepta, ac propterea eiſdem terminis juris communis retentis, quæſtio videtur potius facti, & applicationis, quam juris, an ſcil. agatur de una, vel de altera ſpecie.

5 Applicando autem ad rem, quatenus pertinet ad actum Coronationis Regis, de quo agebatur, dicebant alii pro hac parte Scribentes, quibus Ego quoque in ſenſu veritatis adhærebam, quod ille citra omnem dubitationem dicendus eſſet de ſecunda ſpecie, admixtam habens juriſdictionem, & officium, quoniam cum in iſta coronatione adhibeatur unctio cum oleo Cathecumenorum, ita dicitur ſpecies conſecrationis, vel ordinationis, ut *in cap. venerabiliter, de elect. & in Clem. 1. de jure jurand.* cum Concord. per Barboſ. *in d. c. venerabilem*, & Halliet. *de ſacris elect. tit. de ſacra unctione, art. 5. pag. 1031. & 1033.* Et per conſequens ſi dicitur ſpecies conſecrationis, vel ordinationis abſque dubio importat exercitium Pontificalium cum mixtura juriſdictionis, & officii, junctis etiam aliis actibus, vel ſolemnitatibus, illa præſertim receptionis juramenti, ac etiam traditionis, quæ fit eidem Regi Coronæ, ſceptri, & gladii, & impartitionis benedictionis, quæ per Epiſcopum Conſecrantem, ſeu Coronantem fit tam Regi coronato, quam Populo ibi aſſiſtenti.

Cæterum advertebam, quod hodie ex jure novo Concilii 6
Trident. loco ſupra citato, ceſſare videtur neceſſitas agendi de applicatione prædictæ diſtinctionis, qua neglecta, generaliter per Concilium ſtatuta ſit regula negativa ex axiomate late exornato per Barboſ. *axiom. 136. n. 1. & 4.* quod lex generaliter loquens generaliter intelligenda eſt, atque ubi illa non diſtinguit, neque nos diſtinguere debemus, quodque juxta alterum pariter vulgare, omniumque frequenter inſinuatum axioma gloſſæ, & interpretationes intrant in ambiguis, non autem in claris, & expreſſis, ac propterea cum Concilium generaliter, ac indefinite ſtatuat expreſſe regulam negativam, ſeu prohibitivam exercendi Pontificalia in aliena Diœceſi abſque conſenſu, & licentia Ordinarii loci, idcirco abſque neceſſitate agendi de applicatione dictæ diſtinctionis, & an in una, vel altera ejus parte verſaremur, fundata remaneret intentio Epiſcopi.

Sed quoniam genium prohibet cum hujuſmodi axiomati- 7
bus, vel regulis generalibus ſolum procedere, non inquirendo res per rationes, & principia, idcirco reaſſumendo rationem, cur dicta moderna conciliaris lex ita generaliter prodierit, advertebam, quod inter cætera, quæ pro Eccleſiæ tranquillitate in præfato Concilio examinata, & decreta fuerunt, illud præcipuum fuit, occurrere quæſtionibus, & inconvenientibus inter Prælatos Eccleſiaſticos, præſertim vero inter Metropolitanum, & ſuffraganeos, inter quos ob varias Canoniſtarum opiniones, illæ ſolebant eſſe frequentes, ut patet ex pluries relatis *ſub tit. de juriſd.* & magis ad rem *in Annot. ad idem Concil. præſertim diſc. 30.* Cumque una dictarum quæſtionum eſſet illa, quæ per dictam conciliativam diſtinctionem gloſſæ non ceſſabat ratione applicationis, & an actus, qui fieret, eſſet de una, vel de altera ſpecie, hinc prudenter cum regula generali negativa, id prohibitum fuit, ut ita tollerentur in radice occaſiones inconvenientium, & diſcordiarum, & ſic poſt illud decretum conciliare d. diſtinctio neque attendenda videtur.

Et quamvis Quaranta *in ſum. Bullarii, verb. Archiepiſco-* 8
pi auctoritas verſ. vigeſima ſecunda auctoritas, cum quo procedunt Genuen. *in praxi Archiepiſcopali c. 88.* & Ventrig. *de Archiepiſcopo, c. 21. n. 23.* dicat, quod per iſtud decretum Conciliare ſublata non fuerint ea quæ de jure communi Metropolitanos facere poterat, attamen advertebam hujuſmodi auctoritatibus nullatenus deferendum eſſe, cum Quaranta, & Genuen. eſſent Canonici Eccleſiæ Metropolitanæ Advocati, & Defenſores prætenſionum Archiepiſcopi, potiſſime vero ſtante declaratione generaliter prodita 19. Aprilis 1599. relata per Barboſ. *in ſumma Apoſtol. deciſ. verbo Pontificalia, collect. 582. n. 4. & ad Conc. Trid. d. c. 5. ſeſſ. 6.* ut Archiepiſcopo non liceat in Eccleſia ſuffraganea exercere Pontificalia ſine licentia Diœceſani, ut etiam moderando prius dicta, advertit Ventrigl. loc. cit. *n. 26.* ideoque intelligendi veniunt dicti Authores juxta aliam diſtinctionem, de qua infra.

Admitti videbantur hæc per Sac. Congr. neque Scri-
bentes in contrarium adæquate reſpondebant, cum ſo- 9
lum inſiſterent in obſervantia, & in quibuſdam exemplis Galliarum, in quibus Concilium non eſt receptum, ſed potiſſimum fundamentum conſtitutum fuit in propoſitione, de qua apud Merl. *dec. 610.* pluries deducta *ſub tit. de juriſd. & alibi*, quod quando conceditur aliquid cenſetur conceſſum per neceſſarium antecedens totum id quod ad id ſit neceſſarium, & ſine quo illa conceſſio manis remaneret, verum iſtud fundamentum ſolum, & de per ſe non videbatur ſufficiens, cum recte procederet quando ageretur de conceſſione ſpeciali, quia nempe ſpecialiter huic Archiepiſcopo injunctum eſſet munus coronandi, & conſecrandi Regem in iſta Eccleſia ſuffraganea, atque tunc propoſitio recte intraret, eo modo quo receptum eſt eam procedere ubi Metropolitano injungatur munus conſecrandi
aliquem Epiſcopum ſuffraganeum in aliqua ex Eccleſiis 10
Provinciæ, quoniam ita actus explicari dicitur non ex Ordinaria, & propria poteſtate, & juriſdictione, ſed ex delegatione Papæ, qui eſt ubique Epiſcopus, & Ordinarius, atque cum quolibet Ordinario concurrere poteſt, eumque prævenire, juxta deducta *diſc. 23. de benef.* & alibi, vel quod

id competeret ratione officii ſpecialiter ſibi injuncti, ut puta ad rem contingit in coronatione Regis Gallorum incumbente Archiepiſcopo Rhemenſi, quamvis in eo Regno plerique adſint Metropolitani, qui forte majori potiuntur Præeminentia, quoniam tunc iſte, ubicumque Res eligat coronari, illud ſibi injunctum munus ex dicta ratione explicare poterit abſque licentia particulari Ordinarii loci, cum eam explicitam, vel implicitam habeat a Sede Apoſtolica, cum ſimilibus.

Secus autem in præſenti, quod iſta facultas deſumitur implicite, & præſuppoſitive ex Pontificali, ubi præſupponitur quod iſta functio explicari debeat per Metropolitanum, dum ita præſuppoſitive potius quam diſpoſitiva id dicitur, præſuppoſitis terminis habilibus, & juxta frequentiorem contingentiam, ex altero vulgari axiomate, quod leges regulantur ab iis, quæ frequentius accidunt, cum etenim Civitates Metropoliticæ, & Regiæ in temporalibus in quibus Reges ſuam ſolent habere reſidentiam, & curiam, ut plurimum, fereque omnes (adeout iſta caſus videatur ſingularis) ſint etiam Metropoliticæ in ſpiritualibus, idcirco præſupponitur functio in Eccleſia Metropolitana in qua dicitur Ordinarius, & Diœceſanus ipſe Metropolitanus conſiderandus proprie in propria Diœceſi potius quam in Provincia; ſed reſponſio non placuit ex motivo potiſſimum longævæ obſervantiæ, quamvis iſta dici non poſſet univoca, & bene probata, quoniam licet darentur plures actus conſimiles in iſta Eccleſia initi per dict. Archiepiſcopum, non tamen conſtabat de negativa conſenſus, & licentiæ Epiſcopi, quæ potuit intervenire, ideoque dicebam obſervantiam remanere æquivocam.

Hactenus ſcribendo more Advocati, reflectendo autem ad veritatem, reſolutio probabilis, beneque fundata viſa eſt, non quidem ex dictis rationibus, cum quibus proceſſum fuit, cum ille potius effectus, vel ratio rationis eſſe videretur, ſed ex aliis fundamentis, & præſertim ex eo, quod in iſta Regia functione, prout in aliis ſimilibus, puta ſolemnis funeris ejuſdem Regis defuncti juxta ea, quæ habentur deducta *diſc. 31. de juriſd.* non datur diſtinctio Diœceſum, & territorio-
11 rum ſive ſubditorum, vel non ſubditorum, quoniam Res eſt ubique Civis in toto Regno, quod pro unica Diœceſi habendum videtur, atque non a Prælato, qui actum coronationis facere debet, ſed ab ipſius Regis arbitrio, & electione pendet, an in una, vel in altera Eccleſia iſta functio peragenda ſit, adeout non intrent illæ rationes, quæ circa ordinationes Clericorum conſiderari ſolent, ne unus Epiſcopus ſe ingerat in hoc exercitio Pontificalium in alieno territorio, & cum alienis Clericis, ex deductis *diſc. 112. eod. tit. de juriſd. & diſc. 6. in annot. ad Conc. Trid. & alibi cum ſimilibus*.

Ita etenim omnes Epiſcopi, & Prælati Regni, potiſſime in iſto, in quo ipſi quoque habent jus interveniendi in Comitiis, & formant partem Reipublicæ, ſeu corporis Regni, conſtituere, ſeu efformare dicantur quandam ſpeciem Capituli, ſeu Collegii ut propterea Metropolitanus tanquam prima Dignitas, ſive inter eos primus, ac dignior, nomine univerſi Collegii, ſeu corporis, non autem jure proprio, ac ſingulari, & territoriali, hujuſmodi Regias functiones peragat, juxta ea, quæ de Pontificalibus, aliiſque primariis functionibus abſente, vel impedito Epiſcopo peragendis a prima Dignitate, vel a digniori Capituli, ut non jure proprio, & ſingulari, ſed vice, ac nomine Capituli eas peragere dicatur, habetur ſupra *hoc eod. tit. diſc. 19. & ſeqq.* cum ſimilibus, atque eo modo, quo Cardinalis Epiſcopus Hoſtienſis conſecrat Pontificem.

Cum etenim omnes Epiſcopi, & Prælati Regni ita collegiative in hac functione interveniant tanquam repræſentantes partem Reipublicæ, ſeu corporis Regni, atque Regiam aſſiſtentiam præſtent, hinc prorſus incongruum videtur ut Rege eligente coronari in aliqua Eccleſia, quæ ſit intra Diœceſim, & fines junioris, vel omnium inferioris Epiſcopi ille cor. Archiepiſcopo, & tot dignioribus Epiſcopis hanc functionem peragere deberet, ut clare ad ſenſum.

Atque hinc manare obſervabam rationem, cui innixum eſt Pontificale, præſupponendo, ut a Metropolitano peragi debeat, illum præſupponendo primum, ac juniorem, quoniam juxta antiquum bene regulatum uſum in regionibus ultramontanis, etiam hodie in praxi vigentem, in toto uno Regno unus eſt Metropolitanus, adeout Regnum unam conſtituat Provinciam ſpiritualem, non obſtante diverſa praxi, præſertim Italiæ, tum quia ob diverſas rationes in iſta Provincia militantes inſinuatas in opuſculo Epiſcopi, ac alibi, ideo trahi non poteſt in exemplum, tum etiam quia id in Italia in magna parte contigit ob ejus antiquam majorem diviſionem, in quamplures Provincias, & Principatus, præſertim antequam ex illarum Regionum malo fato in duodecimo ſæculo per Anacletum Antipapam, ſive per Innocentium II. fieret erectio Regnorum utriuſque Siciliæ, pluries alibi inſinuata, & præſertim *hoc tit. diſc. 32. & 35.* Ac propterea cum quilibet Principatus haberet ſuam Metropolim prophanam, idcirco pariter Metropolis ſpiritualis conſtituta fuit, juxta recentem praxim in caſu, de quo ſupra *diſc.* 1.

Hinc ſequitur, quod Metropolitanus functionem metropoliticam peragere dicatur, & per conſequens, ut in univerſa Provincia Pontificalia ſibi congruentia exercere valeat, eodem modo, quo poſſet, ſi juxta caſum ſupra recenſitum in aliqua ex Eccleſiis ſuffraganeis, alicujus Epiſcopi ſuffraganei, cum aliis Coepiſcopis conſecrationem facere deberet ſive quod ob propria impedimenta Eccleſiæ, vel ex alia contingentia Synodum Provincialem in aliqua Eccleſia ſuffraganea celebraret, cum ſimilibus.

Itaque videtur vera, & germana determinatio quæſtionis, de qua ſupra inter Metropolitanum, & Suffraganeos tam in erectione Crucis, quam in delatione mozzettæ, & impartitione benedictionum, & reliquo uſu Pontificalium, quoniam aut Metropolitanus occaſione alicujus juris metropolitici in eo loco reperitur, adeout faciat talem figuram, & tunc procedendum ſit cum opinione Innoc. Aut vero e converſo nulla ſubſit occaſio juris metropolitici, ſed in Diœceſi ſuffraganea reperiatur cauſa recreationis, vel per tranſitum, ſive ex alia privata occaſione, & tunc ſecus, cum tunc privati potius, quam Metropolitani figuram gerere dicatur, dum illud jus territoriale habituale, quod in Provincia Metropolitanus habere dicatur non eſt conſiderabile, niſi quatenus adſit legitima occaſio, in quam deducatur ad actum, vel exercitium, eodem modo, quo habemus in juriſdictione, & in cognitione cauſarum in ſolo gradu appellationis, non autem in prima inſtantia, atque cum hac diſtin-
ctione intelligendi veniant Quaran. & Genuen. ubi ſupra, 12
ac alii circa facultatem deferendi Crucem, ac mozzettam per univerſam Provinciam, & in Diœceſibus Suffraganeorum abſque iſtorum licentia, & conſenſu, ut etiam advertitur *d. diſc. 6. in annot. ad Conc. Trid.* Eademque diſtinctione firma remanente in anno antecedenti 1674. ita merito deciſum fuit per eandem Sac. Congr. ad favorem Archiepiſcopi Ravennat. contra Epiſcopum Ariminen. prætendentem impedire erectionem Crucis, & delationem mozzettæ, dum agebatur de Archiepiſcopo nuviter proviſo tunc accedente ad adipiſcendam poſſeſſionem Archiepiſcopatus, ac propterea dicendus erat actus ſolemnis, & Metropoliticus, per quem in univerſa Provincia tanquam talis agnoſcendus eſſet.

De iſto autem puncto generali, ſecluſis Regiis functionibus dictas peculiares rationes habentibus, actum non fuit, ſed Sac. Congr. in eadem reſolutione reſervavit jura Epiſcopi, ad cujus favorem inclinabat, atque reſolutionem forte cœpiſſet, niſi dicta raſtrictiva præceſſiſſet, loquendo de jure metropolitico in genere, & conſiderando hunc Archiepiſcopum, tanquam ſolum Metropolitanum, præſcindendo a peculiari prærogativa per iſtum Archiepiſcopum prætenſa ex eo quod eſſet Legatus natus, cum ſuper hoc non ſcripſerim, ideoque nullum deſuper efformavi judicium.

TUSCULANA HABITUS
PRO ARCHIPRESBYTERO
CUM CANONICIS.

Reſponſum pro veritate.

An prima Dignitas Cathedralis deferre valeat habitum diverſum a Canonicis deferendo nempe rocchettum, & mantellettam, & quando deferat cottam ſine mantelletta, an poſſit etiam deferre rocchettum, & generaliter de Canonico qui ſit Protonotarius?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Stola vel pluviale non defertur ſupra mantellettam prælatitiam, ſed debet deferri ſupra cottam, vel rocchettum.*
3 *Canonicus interveniens in Choro, aliiſque functionibus cum habitu Protonotarii Apoſtolici non occupat locum Canonicalem, neque lucratur diſtributiones.*
4 *Quid ubi agatur de prima Dignitate, & de ratione diverſitatis.*

5 *Ca-*

5 Canonici conſtituti in ordine Epiſcopali quamvis juniores occupant locum digniorem.
6 An ille Canonicus, qui ſit Protonotarius poſſit ſubtus cottam deferre rocchettum?

D I S C. LIV.

1 CONſtituentibus Capitulum Cathedralis Tuſculanæ Archipreſbytero, qui unica eſt Dignitas cum cura in univerſo Populo habens in adjutorium aliquos Vicarios, & ſeptem Canonicis, quorum nemo uſum inſignium habeat, adeout a ſimplicibus Clericis non differant, cum hodiernus Archipreſbyter Jo. Baptiſta Gibertus amicus meus eſſet Protonotarius Apoſtolicus, non tamen de numero Participantium, per Breve Pontificium obtinuit a S. Congr. Rituum decerni ſibi licere uti rocchetto, & mantelletta in Choro, & pro-
2 ceſſionibus, aliiſque functionibus ſedendo in proprio digniori loco etiam ad effectum lucrandi diſtributiones quatenus accederet jam ſubſequutus Cardinalis Epiſcopi conſenſus, quia vero in quibuſdam functionibus Parochialibus ex decretis ejuſdem S. Cong. Rituum iſte habitus adhiberi non poteſt, quoniam ubi deferenda eſt ſtola, vel reſpective pluviale, non niſi ſupra cottam, non autem ſupra mantellettam defertur, hinc Archipreſbyter edoctus a praxi Canonicorum Baſilicarum Urbis, quod quando æſtivo tempore non deferunt cappam magnam, illius loco adhibent cottam ſupra rocchettum, idem ſervare cœpit, quare Canonici utrumque ægre ferentes, cor. Cardinali Epiſcopo ſucceſſore eorum deduxerunt querelas, atque deſuper ex parte Archipreſbyteri conſultus.

3 In utroque reſpondi, injuſtam, & animoſam videri Canonicorum querimoniam; quatenus etenim pertinet ad primum, licet juxta plures declarationes ejuſdem S. Congr. Rituum, vel alterius Epiſcoporum relatas per notos Collectores, receptum jam ſit, quod habitus Protonotarii ſit diverſus a Canonicali, ideoque ſi Canonicus in Choro, aliiſque functionibus interveniat non in habitu Canonicali, quam alii de eodem corpore adhibent, ſed in illo Protonotarii non occupet locum, vel ſtallum Canonicalem, atque habendus veniat pro non intereſſente, & non interveniente, ut propterea quotidianas diſtributiones non lucretur, quamvis canat, & pſallat, ut alii faciunt, & quamvis illum digniorem Protonotarii habitum adhibeat occaſione muneris, quia nempe ſit Vicarius generalis, idque eſt congrua ratio, quod Canonicus in actibus Canonicalibus facere debet figuram Canonici, non autem Protonotarii ideoque habitu Canonicali indui, ac etiam quia unum, & idem Collegium, ſive unum, & idem corpus debet eſſe uniforme, ne alias tollatur ille ordo ſymmetricum, de quo ſupra *hoc eod. tit.* & ne alias contraveniatur divino miſtico præcepto veteris Teſtamenti, non arandi in bove, & aſino.

Et ex quibus rationibus, id æque procedit in eo caſu, in quo Canonici particularem habeant habitum Canonicalem cum inſignibus juxta frequentiorem, peneque generalem praxim, præſertim Cathedralium; ac in caſu, in quo nullum habeant habitum particularem, ſed utantur ſimplici cotta more ſimplicium Clericorum, cum pariformiter intret eadem ratio non dandi diſſonantiam inter ejuſdem corporis membra.

4 Nihilominus iſtæ, aliæque ſimiles rationes non adaptantur primæ Dignitati, præſertim ubi ea ſit unica, adeout capitis, & Prælati figura extra minorem controverſiam facere videtur, quoniam, ſicuti Epiſcopo, & Canonicis æque efformantibus unum, & idem corpus Cathedraticum, adhuc tamen diverſus eſt habitus Epiſcopi, quam Canonicorum, ex eo quod decet, ut caput aliqua majori præſtet Dignitate, & Præeminentia, ita a pari, cum ſua proportione, adeout in ejuſdem corporis majorem honorificentiam, ac decus tendat habere caput magis honorificum, quod majorem faciat figuram.

Atque ex dicta ratione non admittendi interverſionem d. 5
ordinis ſymmetrici manat conſuetudo Baſilicarum Urbis, cum qua ſenſus ejuſdem Sac. Cong. Rituum eſt regulari debere alias Eccleſias, juxta ea, quæ habentur ſupra *diſc.* 12. quod ſcil. adſint in Epiſcopali, vel Archiepiſcopali ordine conſtituti, qui ex Apoſtolica diſpenſatione Canonicatus, vel Dignitates in aliqua Cathedrali, vel Collegiata, poſſideant, quamvis juniores occupent primos, ac digniores locos ſupra antiquiores, ne alias adſit diverſitas, vel interſecatio, quæ ſymmetriam corrumpat. Et per conſequens multo magis in eo, qui eſt primus, atque Prælati, ſeu capitis figuram gerit, illamque praxim in ætate adhuc pupillari vidi in Civitate Salerni, ad quam ſtudiorum cauſa puer tranſmiſſus fui, quod ſcil. in illa Eccleſia Metropolitana Canonicis habentibus nimium honorifica inſignia almutii rubei coloris, Archiepiſcopus tamen prima Dignitas ahibet hunc habitum Prælatitium, ſeu Protonotariorum mantellettæ, & rocchetti.

Quo vero ad alteram inſpectionem delationis rocchetti ſubtus cottam, dicebam rem videri magis planam ex eiſdem rationibus, de quibus in præcedenti facilius intrantibus, adeout intraret argumentum deductum ex vulgari *Authentica multo magis*, *&c.* quoniam honorificentius eſt in Archipreſbytero incedere cum mantelletta ſupra rocchettum Prælatitio more, & e converſo magis præjudiciale Canonicis, dum ab eis ita notabiliter in habitu magis extrinſeco, & ſuperficiali diſtinguitur, quam ſit deferre cottam loco mantellettæ, dum in hoc magis redditur aliis uniformis, ac propterea dum tenebantur ſufferre, id quod eſt magis, injuſte conquerebantur de eo, quod erat minus, cum vis conſiſtat in habitu magis extrinſeco, & patenti, non autem in eo, quod intus latet.

Conſiderabam ad rem adaptari poſſe exemplum practicum earundem Baſilicarum Urbis, quod ſcil. ultra eos, qui in Epiſcopali, vel Archiepiſcopali, & Patriarchali ordine conſtituti ſint, Canonicatus poſſideri ſoleant partim a ſimplicibus Sacerdotibus, vel Clericis habitum nigrum Clericalem deferentibus, & partim a Prælatis Palatinis, vel alias deferentibus veſtem violaceam, ideoque illi de prima ſpecie conqueri non poſſunt, quod iſti magis honorificam veſtem ſubtus rocchettum, & cappam, vel reſpective cottam deferant, verum attentius reflectendo, exemplum non erat adaptabile, quoniam in hoc non attenditur veſtis privata, quæ etiam domi, & in via, vel in platea defertur, ſeu veſtis Eccleſia-
ſtica, atque alias ſi cum hoc exemplo procedendum eſſet, ſe- 6
queretur, quod ſi aliqui ex Canonicis eſſent quoque Protonotarii Apoſtolici, pariformiter poſſent ſubtus cottam deferre rocchettum, quod non eſt admittendum, cum ita eſſet inducere in eodem corpore difformitatem, ac propterea vera ratio eſt illa, de qua in præcedenti inſpectione ſuper mantelletta.

Cumque novus Cardinalis Epiſcopus deſuper adhibuiſſet conſilium Secretarii d. Sac. Cong. ac etiam provectiorum, & peritiſſimorum Magiſtrorum cœremonialium, in quibus eundem comperuit ſenſum, idcirco hucuſque dictis querelis alias non præbuit aures, atque Archipreſbyter continuat.

S U M M A,

S I V E

C O M P E N D I U M

Eorum, quæ continentur in hac Parte Secunda Tertii Libri de Præeminentiis, &c.

I.

De Eccleſiaſticæ poteſtatis, & Hierarchiæ Præeminentiis, & ordinibus in ſe ipſa nempe, de Eccleſiarum Metropolitica, Cathedratica, Collegiali, Matriciali, & Parochiali qualitate, & Præminentia, earumque Prælaturum, & Clericorum gradibus, & juribus, aliiſque generalitatibus, ſeu proœmialibus, *a n.* 1. *ad* 38.

II.

De laicalis, vel temporalis poteſtatis, & hierarchiæ Præeminentia in ſe ipſa, de Regnorum nempe Provinciarum, & Civitatum, atque Regum, Principum, Baronum, Magiſtratuum, & privatorum Præeminentialibus juribus, & qualitatibus, *a num. 39. ad 60.*

III.

De nobilitate, ejuſque diverſis ſpeciebus, vel gradibus, ac effectibus, & Præeminentiis exinde reſultantibus, *a num. 61. ad 82.*

IV.

De titulis, & titulationibus, aliiſque nuncupationibus, & adjectis, vel tractantibus, *a n. 83. ad 92.*

V.

De Civitate, ejuſque diverſis ſpeciebus, & effectibus, *a num. 93. ad 107.*

S U M M A R I U M.

I.

1 *DE ordine Hierarchico etiam in Cœlo, & in Eccleſia triumphante.*
2 *In Orbe terreſtri, & in Eccleſia militante adeſſe debet idem ordo.*
3 *De pluribus ſpeciebus quæſtionum Præeminentialium.*
4 *Sub nomine Eccleſiæ venit formalis, ideſt Fidelium Congregatio, non autem Templum materiale.*
5 *Dari poteſt unica Eccleſia individua in pluribus Eccleſiis materialibus, vel etiam in nulla, & n. 8.*
6 *Eccleſia Romana univerſalis an certam habeat Eccleſiam materialem?*
7 *Aliæ Eccleſiæ inferiores ſolent habere certam Eccleſiam materialem.*
8 *Sed poſſunt eſſe plures, e converſo dari poteſt nulla, ut num. 5.*
9 *De pluribus ſpeciebus Eccleſiarum.*
10 *De Metropolitana, ejuſque duplici figura.*
11 *De Cathedrali, & inferioribus Eccleſiis eam non agnoſcentibus.*
12 *De Eccleſia matrice quænam ſit.*
13 *Collegiata recentior præcedit ſimplicem antiquiorem, & matricem.*
14 *De pluribus matricitatis ſpeciebus.*
15 *De aliis ſpeciebus ſubalternis unius ſpeciei matricitatis.*
16 *De Præeminentiis matricitatis.*
17 *An, & quando matrici decimæ, aliave jura reſervata cenſeantur?*
18 *Quæ ſit Eccleſia Parochialis.*
19 *De Eccleſia Collegiata, quæ exigat, & quomodo probetur.*
20 *Quæ ſint ſimplices Eccleſiæ, & quomodo dignoſcantur ab Oratoriis.*
21 *De ordine Præeminentiali inter d. Eccleſiarum ſpecies.*
22 *Eccleſiæ Regulares ſunt Collegiatæ, ſed ſimplices eas præcedunt, & de ratione.*
23 *Metropolis non datur intra centum milliaria prope Urbem.*
24 *De quæſtionibus cadentibus ſuper Cathedralitate.*
25 *De Collegiata inſigni quænam ſit.*
26 *De præcedentia inter dictarum Eccleſiarum Prælatos, & Miniſtros.*
27 *Clerici ſæculares omnes Regulares præcedunt.*
28 *De ordine præcedentiæ inter Regulares diverſarum Religionum.*
29 *In Eccleſia Regulari ad quem pertineat officium ſuper funere, aliaſque functiones facere.*
30 *Præcedentia inter Prælatos, Dignitates, & Canonicos, ac Clericos.*
31 *De præcedentia Vicarii generalis.*
32 *Quid ſi inter Canonicos adſit aliquis conſtitutus in ordine Epiſcopali.*
33 *De quæſtione inter Archidiaconum, & Archipresbyterum.*
34 *Unde proveniat Præeminentia faciendi primarias, & Pontificales functiones.*
35 *Quando conſuetudini in hoc ſit deferendum.*
36 *De præcedentia Cardinalium ſupra Epiſcopos.*
37 *De præcedentia inter Regulares.*
38 *De plurium Eccleſiarum unione, ejuſque diverſis ſpeciebus.*

II.

39 *Sub Romanis, totus pene Orbis unum conſtituebat Principatum.*
40 *De dominiis, & Principatibus, ac titulis hodiernis laicalibus.*
41 *Diſtinguuntur hujuſmodi dominiorum ſpecies.*
42 *De alia diſtinctione feudorum, & feudatariorum.*
43 *De hujuſmodi Principum, & Dominorum Officialibus, & Magiſtratibus.*
44 *De Magiſtratibus Civitatum, & locorum, ſive Communitatum.*
45 *De unione Regnorum, & Principatuum, & feudorum, & de diverſis ſpeciebus unionis:*
46 *De illa unione, quæ in Monarchia, vel Corona conſideratur.*
47 *De ordine præcedentiæ, vel Præeminentiarum.*
48 *De quadam accidentali prærogativa eorum, qui eandem obtineant Dignitatem.*
49 *Proximitas major Principi Dignitatem, ſeu Præeminentiam regulat.*
50 *Inter Epiſcopos, & Archiepiſcopos non attenditur Dignitas, vel antiquitas Eccleſiæ, ſed tempus promotionis perſonalis, exceptis Patriarchis.*
51 *Secus inter Principes, & Titulatos, quod attenditur antiquitas Tituli.*
52 *Quid inter Magiſtratus, & Officiales ejuſdem Tribunalis.*
53 *Et quid inter diverſos Magiſtratus, diverſaque Tribunalia.*
54 *De concurſu Judicum civilium, & criminalium.*
55 *De gradibus, & Præeminentiis inter illos de Magiſtratibus Civitatum.*
56 *De concurſu inter nobiles, & ignobiles, vel inter æque nobiles.*
57 *De quæſtione inter arma, & litteras.*
58 *De altera quæſtione inter nobilitatem naturalem, & acquiſitam.*
59 *An actuales præferantur Titularibus tantum, & de diſtinctione inter Eccleſiaſticos, & ſæculares?*
60 *De Præeminentia Throni, vel Sedis in Eccleſia.*

III.

61 *Quid ſit nobilitas, ſeu quot pariat effectus, & de duobus generibus nobilitatis in univerſum.*
62 *De primaria Principatus ſupremi nobilitate.*
63 *De nobilitate Magnatitia, vel Illuſtri quænam ſit.*
64 *De nobilitate Equeſtri, ſeu Cavaleriorum.*
65 *De nobilitate qualificata, & generoſa pro habitibus militaribus.*
66 *De generica, ſeu legali ordinaria privata nobilitate.*
67 *De civilitate nobiliter viventium.*
68 *De nobilitate reſtricta alicujus Civitatis, vel loci.*
69 *Omnes iſtæ ſpecies diverſas habent ſphæras, vel ordines.*
70 *De nobilitate Magnatitia accidentali.*
71 *De alia nobilitate ob ſcientias, & litteras, vel arma, & ob eorum gradus.*
72 *De nobilitate ob Dignitates Eccleſiaſticas, & præſertim ob Canonicatus in Cathedrali.*
73 *De nobilitate ex privilegio, & pura gratia.*
74 *Juris Regalis eſt nobilitatem præbere, ideoque ſoli Principi competit.*
75 *De aggregationibus ad nobilitatem, quas faciunt Civitates, vel ſedilia, ſeu plateæ, & adunantiæ nobilium.*
76 *De quæſtione inter nobilitatem naturalem, & accidentalem.*
77 *Nobilitas amittitur ob crimina, vel ob ſordida, & vilia exercitia.*
78 *Qualia ſint crimina, quæ nobilitatis amiſſionem cauſent.*
79 *Et qualia ſint mechanica exercitia, quæ eundem operentur effectum, & præſertim de mercatura, & agricultura.*
80 *In una, & eadem familia poſſunt adeſſe nobiles, & ignobiles.*
81 *Ignobilitas unius non præjudicat familiæ, vel generi, atque majoris demeriti eſt nobilis, qui ignobiliter vivat, quam ipſe ignobilis.*

82 *An*

82 *An ignobilitas Patris, aliorumve majorum præjudicet filiis, & aliis deſcendentibus?*

IV.

83 *Quod in materia titulorum, & adjectorum ſit procedendum cum moribus, & uſibus ſæculi currentis.*
84 *De titulis* Illuſtris, Perillustris, & Illuſtriſſimi *quibus conveniant.*
85 *De aliis titulis inferioribus* Spectabilis, & Magnifici.
86 *De noſtrorum temporum abiſu.*
87 *De ſtylo aliquorum Tribunalium circa hos titulos, & laudatus.*
88 *Prohiberi debet uſus Titulorum, & nuncupationum, quæ non congruunt.*
89 *Poteſt quis alteri prohibere, ne alter proprio utatur cognomine, vel inſignibus.*
90 *De probatione, ut non erigantur novæ Congregationes, vel Cappellæ, ſeu opera Eccleſiaſtica ſub eadem nuncupatione.*
91 *De Præeminentiis patronalibus, vel Parochialibus.*
92 *De Præeminentiis inter plures fratres, vel alios pro communi poſſidentes.*

V.

93 *Poteſt quis habere plures Civilitates diverſorum locorum.*
94 *Diſtinguuntur plures ſpecies Civilitatis.*
95 *De diverſis ſpeciebus Civilitatis originariæ.*
96 *An origo avita proſit, vel ſolum illa patris, non autem matris?*
97 *Natus caſualiter, vel occaſionaliter in diverſo loco, habetur, ac ſi vere in propria patria originaria natus eſſet.*
98 *Dari poteſt in eadem Perſona duplex Civilitas originaria, & quomodo.*
99 *An affectata, & fraudulenta nativitas in loco inducat originariam, ſeu naturalem civilitatem?*
100 *De civilitate Domiciliaria.*
101 *Quomodo contrahi dicatur proprium domicilium.*
102 *Quandoque longa habitatio, cum requiſitorum interventu domicilium non inducit.*
103 *De civilitate ex privilegio, & ad quos pertineat eam concedere.*
104 *An ſolum civilitatis privilegium ſufficiat ſine onerum ſupportatione?*
105 *De civilitate ratione feudi, vel Epiſcopatus, vel beneficii, & officii.*
106 *Eſt civilitas occaſionalis, quæ ceſſat, ceſſante cauſa.*
107 *De amiſſione, vel deſertione civilitatis.*

I.

De Eccleſiaſticæ poteſtatis, & Hierarchiæ Præeminentiis, & Ordinibus in ſe ipſa, nempe de Eccleſiarum Metropolitica, Cathedratica, Collegiali, Matricali, Parochiali qualitate, & Præeminentia, earumque Prælatorum, & Clericorum gradibus, & juribus, aliiſque generalitatibus, ſeu proœmialibus.

1 TRiumphantis Eccleſiæ, cœleſtiſque Orbis adinſtar, ubi Angelorum, ac Sanctorum, ipſorumque Cœlorum, & planetarum, ac ſyderum, hierarchicus ordo habetur *a*. In militanti quoque Eccleſia, terreſtrique Orbe, eundem hierarchicum ordinem haberi congruit, ut ita Superior a ſubdito, magis dignus a minus digno, nobilis ab ignobili, ac Dominus a ſervo diſtinguantur, ita juſtitiæ, quæ omnium regulatrix eſt, exigente ratione, ut pro virtute, ſeu meritorum qualitate præmia, & honores, & e converſo vitiorum, ac demeritorum pœnæ diſtribuantur.

2 Plures itaque Perſonarum ſpecies, inter quas hujuſmodi Præeminentiales quæſtiones cadunt, lex ſtatuit, formalium ſcilicet, ſive intellectualium, & inanimatarum, & materialium, ſeu particularium, & animatarum, utraque vero ſpecies adinſtar eorum, quæ de Foro, ac juriſdictione dicta ſunt, eadem Solis, & Lunæ comparatione retenta, in duas
3 pariter ſpecies, vel ſphæras reſpective diſtinguitur, Spiritualem ſcilicet, ſive Eccleſiaſticam, ſub qua Eccleſiæ, earumque politica corpora univerſalia Capitulorum, & Collegiorum, aliarumque Adunantiarum, ſinguli ve Prælati, Clerici, Miniſtri, ac ſervientes veniunt, alteram vero profanam, ſeu temporalem, ſub qua Regna, Provinciæ, Civitates, ac loca veniunt, earumque politica univerſalia corpora, Populi ſcilicet, ac Senatus, & Concilia, aliæve Adunantiæ, ac Univerſitates, ſinguli ve Principes, Barones, Domicelli, Magiſtratus, & privati.

De prima igitur ſpecie Eccleſiarum agendo, formalibus 4
potius quam materialibus Eccleſiis Præeminentiarum, ac juriſdictionis prærogativa congruit, ſub vero etenim, ac proprio Eccleſiæ nomine, non ipſum materiale venit Templum, quod hominum manibus ædificatum eſt, ſed Fidelium major, vel minor Congregatio *b*. Ideoque Eccleſiæ unitate, in qualibet reſpective ſpecie, firma manente, ex pluribus materialibus locis, vel Templis pro eorundem Fidelium Orationum, divinorumque loco una Eccleſia repræſentari poteſt, quinimmo etiam, ut nulla materialis 5
Eccleſia ſit, quæ illam denotet, ut præſertim in omnium majori, & matre unica totius Orbis, omniumque Fidelium Romana Eccleſia, quæ nullam habet præciſam Eccleſiam materialem, quæ illam repræſentet, niſi ejus caput Chriſti Vicarius, in cujus reſidentiæ loco, in qualibet Orbis terrarum parte ſit, Eccleſiæ, ac Curiæ Romanæ miniſterium adeſſe dicitur, quamvis ea in toto Orbe habitualiter exiſtat, cum juxta unam ſententiam Lateranenſis Baſilica, vel juxta alteram, omnes Urbis Patriarchales Eccleſiæ particularem Urbis Cathedraticam, vel Patriarchalem repræſentent Eccleſiam, non autem univerſalem. *c*

Inferiores vero, ac ſubordinatæ Patriarchales, Primatia- 6
les, Metropolitanæ, & Cathedrales Eccleſiæ formales, quæ utpote intra certos fines reſtrictæ, certam materialem Eccleſiam, ab inferioribus contradiſtinctam, pro capitis, vel Prælati reſidentia habere ſolent, adhuc tamen ad certum manufactum locum, vel domum præciſam non patiuntur reſtrictionem, cum una, eademque individua Patriarchalis,
Metropolitana, vel Cathedralis, quinimmo inferior Paro- 7
chialis Eccleſia formalis, ex pluribus Templis materialiter diviſis, coæquali, ac ſociativo jure, ad idem corpus efformandum concurrentibus, conſtituatur, idque Eccleſiæ individuitati non præjudicet *d*. E converſo autem, ut nullo exiſtente materiali manufacto Templo, quod Epiſcopi, vel alterius Prælati Cathedræ deſtinatum ſit, ac deſerviat, quia a fidei Catholicæ Eccleſiæ hoſtibus occupatum, vel alteri accidentali impedimento ſubjectum ſit, non exinde Cathedralis, vel alterius formalis Eccleſiæ exiſtentia deficit, ut plurium Eccleſiarum praxis comprobat. *e*

Præſuppoſita itaque in formalibus potius quam materiali- 8
bus Eccleſiis, earumque reſpective Clero, & Populo Præeminentiarum quæſtione, atque ab iſta quæſtione inter Catholicos ſegregata univerſali Romana Eccleſia, quæ tanquam omnium caput, mater, ac ſuperior, & magiſtra, æqualem, vel æmulam, ſive exemptam Eccleſiam non admittit, neglectiſque pro forenſi praxi aliis majoribus Eccleſiis Patriarchalibus, dum ab Infidelibus, & ſchiſmaticis occupatæ ſunt, cum pariter nullæ, vel nimium raræ in noſtro Catholico Orbe forenſes dignoſcantur quæſtiones ſuper Primatialium Eccleſiarum Præeminentiis, hinc ad ſex ſpecies ſæcularium Eccleſiarum quæſtiones reſtringuntur, Metropolitanas ſcilicet, Cathedrales, Matrices, Collegiatas, Parochiales, & ſimplices.

Metropolitana duplicem in ſe continet ſpeciem, vel figu- 9
ram gerit, unam ſcilicet ſimplicis Cathedralis, aliarum adinſtar, intra proprios immediatos fines, ſuamque particularem Diœceſim, in qua Prælatus, Epiſcopi potius alteri Metropolitano non ſubjecti, ac Ordinarii loci, primæque inſtantiæ Judicis figuram faciat, & alteram Metropoliticam, in mediatis finibus, vel in mediato territorio, quod ſub Pro-
vinciæ potius, quam Diœceſis vocabulo explicatur, ut Ec- 10
cleſiarum Cathedralium, quæ intra Provinciæ fines exiſtunt, & Epiſcoporum (quibus ſuffraganeorum nomen tribuitur) gravaminum, ſeu appellationum, & recurſuum ſit Judex, & Superior, ideoque inter Metropolitanam, & eam Cathedralem, quæ intra Provinciæ fines exiſtentiam, ac ſituationem neget, vel ea non negata, exemptionem, Eccleſiæ Romanæ, vel protectionem Apoſtolicæ Sedis, ac immediatam ſubjectionem prætendat, quæſtiones cadant.

Cathedralis autem eadem eſt quæ in prima Metropolitanæ 11
ſpecie explicata legitur, omnium ſcilicet aliarum Eccleſiarum intra illius territorii, vel Diœceſis fines exiſtentium, caput, mater, ſuperior, ac magiſtra, ejus tamen ſubjectionem adhuc negare ſolent aliquæ Collegiatæ, quibus ob explicitum, vel præſumptum Apoſtolicum indultum, conceſſum ſit proprium habere caput, ut agendo *f* de inferioribus Prælatis in juriſdictionali materia advertitur.

Matrix ea dicitur Eccleſia, quæ omnium prima, & antiquior in loco ſit, ſive illa, quæ comparative ad alias poſterio- 12
res, quibus filialium nomen de jure congruit, antiquior, & ma-

Digitized by Google

mater ſit, ſive ſi abſque antiquitate, Cathedraticam habeat qualitatem, ſeu Metropoliticam, a Cathedratica etenim, vel Metropolitica qualitate arguere licet ad matricitatem, dum eo ipſo, quod eſt Cathedralis, ſeu Metropolis, eſt per conſequentiam omnium aliarum caput, major, & matrix, quamvis aliæ in loco, vel Diœceſi adſint, quæ ſpectato materiali, ſeu naturali initio, majorem habeant antiquitatem ob implicantiam, ut caput aliquo corporis membro ſit inferius, vel minus dignum, non autem e converſo, a Matricitate ad Cathedraticam, ſeu Metropoliticam qualitatem arguere licet, quinimmo neque ad Collegiativam, ſtant etenim bene ſimul, ut ea, quæ antiquior, atque alterius mater ſit, ideoque ratione antiquitatis, vel productionis, matricis nomine digna, atque aliquos etiam matricitatis affectus, vel prærogativas retineat, in aliis tamen pro generali regula ſit minus digna, quia nempe recentior, & filia, Collegialem, vel Cathedraticam ſortita ſit qualitatem, qua prima careat, ſive quod poſtea eam obtinuerit, dum Collegiata junior, antiquiori, vel ſimplici Parochiali dignior reputatur, ex regula quod omnis univerſitas vincit ſingularem. *g*

13 Plures autem in jure matricitatis ſpecies habentur, una ſcilicet ficta, & privilegiativa, qualis ex Cathedratica, vel Metropolitica qualitate ſibi impreſſa reſultat, quamvis ſit junior, ac alias ab antiquiori derivata, dum ita mater, & ſuperior efficitur. Altera vero, quæ ſine aliarum recentiorum dependentia, quibus proprium filialium nomen congruat, ex ſola antiquitatis ratione hanc habeat matricis prærogativam, quia nempe omnium prima, & antiquior in loco ſit, cujus adinſtar aliæ conſtructæ fuerint, abſque aliqua ſub ejus, vel territorii, ſeu Populi diviſione, vel diminutione.

14 Tertia vero magis propria, ac naturalis matricitatis ſpecies in ea verificatur Eccleſia, cujus aliæ ſint vere filiæ, & dependentes, quia nempe unica in loco, vel in contrata exiſtente Eccleſia Parochiali, datos fines habente, ob auctum Populum, cui unica non ſufficeret Eccleſia, aliæ cum finium, vel territorii, ac Populi diſmembratione, vel diviſione, erectæ ſint, quod etiam in Cathedralibus praxis quandoque docet, eadem proportionis ratione ita exigente, quatenus abſque antiquæ majeſtatis, ac decoris conſiderabili præjudicio, novæ congruus ſtatus dari valeat. *h*

15 In triplicem autem ſubalternam matricitatis, ac reſpective filiationis ſpeciem iſta ſubdiſtinguitur; unam ſcilicet ubi ſola ratio originis, & procreationis, alio jure non retento, hanc filialitatem inducat, ut propterea in reliquis filia nullam a matre dependentiam habeat; alteram in oppoſitum omnimodæ ſubjectionis, ac dependentiæ, qualis in illis recentioribus, & filialibus Eccleſiis verificationem recipit, quæ in adjutorium potius, & commoditatem, abſque aliqua diviſione, vel diſmembratione erectæ ſint, quibus improprie, vel abuſive filialium nomen tribuitur, cum adjutrices potius dici mereantur, tertiam vero mixtam, quia nempe nova, ſeu filialis, proprium jus, propriumque habeat territorium, ac Populum, ab antiqua diſmembratum, cum aliquorum tamen jurium, vel Præeminentiarum retentione, ut in jure funerandi, vel decimandi, aliiſque ſimilibus frequens praxis docet, ut proinde veram quidem, ſed non omnimodam importet diſmembrationem, ob aliquorum jurium, vel reliquiarum retentionem. *i*

16 Omnis tamen matricitatis ſpecies, qualis qualis ea ſit, etiam prima, quæ a ſola antiquitatis ratione manat, inter alias æqualis, multo vero magis inferioris gradus, & qualitatis Præeminentiam obtinet, tum in præcedendo, tum etiam ad effectum, ut ab ea proceſſiones, & funera, aliæve generales ſolemnitates, regulari debeant, ſive in ea celebrari, ipſaque in aliquibus, quæ a ſingulis fiant, antiquior ſit, ut præſertim Campanarum pulſatio in Sabbato Sancto, niſi conſuetudo, vel major prærogativa per moderniorem obtenta aliter exigat. *l*

17 Quæſtione cadente in aliquibus juribus, præſertim vero in eo decimandi, an ubi diſmembrationis, novæque erectionis tenor non exprimat, matrici reſervata cenſeantur, idque conſuetam habet opinionum ſciſſuram, frequentius vero facti potius quam juris eſt quæſtio a ſingulorum caſuum qualitate, & circumſtantiis recipiens deciſionem, ab obſervantia potiſſimum, quæ optima reputatur interpres, ubi vero omnino ambiguum ſit, tunc omnimodæ diſmembrationi regula, ſeu præſumptio probabilius aſſiſtere videtur, ut in Parochialium, ac decimarum ſedibus quoque advertitur. *m*

18 Parochialis, vel Curata illa dicitur Eccleſia, in qua reciproca dignoſcatur adminiſtrationis Sacramentorum, ac divinorum neceſſitas, quia nempe Populus, qui intra illius fines vivat, ſive alias illi addictus ſit, quamvis invitus, in ea, ab ejuſque Rectore Sacramenta, aliaque divina, & Parochialia officia recipere teneatur, & a converſo, ipſa Eccleſia, ejuſque Rector, etiam nolens, hanc miniſtrandi habeat neceſſitatem, non omnis etenim Sacramentorum, ac Divinorum adminiſtratio, & receptio Parochialitatem producit, ſed illa, quæ hanc reciprocam habeat neceſſitatem, ut in Parochialium quoque ſede advertitur. *n*

19 Collegiatæ vero ſunt illæ, quæ plurium beneficiatorum in titulum, ad minus trium certum, ſeu Collegium habeant ipſius Eccleſiæ ſervitio addictum, ex Apoſtolico indulto erectum, cum juxta eam, quam Romana Curia tenet opinionem, ſolius Pontificiæ poteſtatis ſit Collegiatas erigere, ejuſdemque erectionis præſumptionem producit antiquitas, quæ Collegia quandoque ſuſtinet, quæſtione frequenter cadente ſuper Collegialitatis juſtificatione, quando erectionis titulus deſit, ut per hæc ſigna, & argumenta, eam præſumptam deſumere oporteat, quæ tamen univoca deſiderantur, illa etenim non ſufficiunt æquivoca, quæ pro communi uſu ſimplicibus, etiam Congregationibus, vel adunantiis quoque congruunt, ut latius in beneficiali ſede advertitur. *o*

20 Simplices vero illæ ſunt Eccleſiæ, quæ nullam ex præmiſſis habeant ſpeciem, ſeu qualitatem, ita tamen ut illam genericam Eccleſiæ habeant qualitatem, quæ Eccleſias a privatis Oratoriis diſtinguunt, quia nempe Eccleſiaſtici Superioris legitima accedente auctoritate, ac deſtinatione, Eccleſiaſticoque ritu conſecrata, vel ſaltem benedicta ſit, atque in publica via, vel platea publicum habeat aditum, qui omnibus libere pateat, cum ita a privatis diſtinguantur Oratoriis. *p*

21 Præmiſſis itaque Eccleſiarum ſpeciebus, vel qualitatibus ita ſtatutis, vel ſuppoſitis earum Præeminentialis Ordo eſt, ut primum occupet locum Metropolis, ſecundum Cathedralis, tertium inter illas ejuſdem generis, vel qualitatis matrix, vel antiquior, quartum Collegiata, quintum Parochialis, & ultimum ſimplex, quæ nullam ex præmiſſis habeat qualitatem. *q*

22 Ea tamen hujus ordinis cadente limitatione, quam diverſi hierarchici ordinis ratio ſuadeat, quamvis etenim omnis Collegiata, non Collegiatam vincat, eique ſupereminet, omniſque Monaſterialis, vel Conventualis Eccleſia Collegiata ſit, ubi actualis Regularium Conventus ibi reſideat, adhuc tamen illam Collegiatæ Regularis ſpeciem, præcedit Parochialis, vel ſimplex Eccleſia ſæcularis, ob hierarchici ordinis ſæcularis ſupra regularem univerſalem Præeminentiam. *r*

23 Facti vero potius quam juris quæſtio revera eſt ſuper unius, vel alterius Præeminentialis qualitatis exiſtentia, ſeu verificatione, Metropolitica etenim in antiquo Urbis centum milliarium diſtrictu, vel circumdario non datur, *ſ* Extra vero hoc ſpatium, ex Apoſtolicæ conceſſionis tenore pendet, ſi ea explicita eſt, ſi vero implicita ex antiqua poſſeſſione deducta, tunc illius qualitas attendenda eſt, vel ea in reliquis Provinciæ Eccleſiis poſita, ſi earum una exemptionem a jure metropolitico ſpeciali jure prætendat. *t*

24 Cathedratica item plures habet ſpecies, eam ſcilicet ſuperius enunciatam ſeparati territorii, cujus ratione inferior Eccleſia eam, quæ Cathedralis exiſtat, in talem non agnoſcat, & alteram ubi alia Eccleſia eandem, ſeu coæqualem prætendat habere prærogativam ex coæquali, & ſociali jure, cum ea ſpecie unionis, quæ confuſionem, ſeu identitatem redoleat. Vel cum altera, quæ æque principalis dicitur, per quam quælibet ſuam diſtinctam Cathedram, ſuoſque diſtinctos fines, aliaſque prærogativas retineat. *u* Idemque reſpective, debitave proportione retenta in Matriciali, vel in Collegiali, ſeu Parochiali qualitate ex facto pendere dicendum eſt.

25 Aliqua Collegialitatis diverſa ſpecie accedente, quæ inſignis habeat qualitatem, non omni Collegiatæ convenientem. *x*

26 Prælatorum item, ſeu Rectorum, ac Beneficiatorum idem exinde reſultat Præeminentiarum, vel præcedentiarum Ordo, ut loco tertio Archiepiſcopus Epiſcopum, Epiſcopus Capitulum, & iſtud ſingulares Dignitates, inferioreſque Prælatos, vel Rectores præcedat, in propria vero Eccleſia Epiſcopus Archiepiſcopum qui occaſione metropolitici juris non interveniat, & Rector, Dignitates, & Prælatos etſi digniores præcedat, etiam Capitula, vel Collegia, illo Cathedralis excepto, intra cujus fines ipſa Eccleſia inferior ſita ſit. *y*

27 Eadem tamen duplicis hierarchici Ordinis Sæcularis, & Regularis ratione retenta, ut ſimplices Clerici ſæculares, quales quales illi ſint, omnes Regulares præcedant, ipſarum Eccleſiarum prærogativa inter ipſos ſæculares attenta. *z*

28 Inter illos autem Regulares, qui ſub Clero ſæculari non ca-

cadant, ſub altero autem Regulari veniant, in Eccleſiaſticis ſolemnitatibus, receptionis in loco antiquitatem ſpectari debere moderna Pontificia lea ſtatuit, legitima conſuetudina (cui deferendum eſt) alitet non ſuadente, primi Conventus antiquitate omnibus aliis ajuſdem Religionis ſuffraganta. In actibus vero indifferentibus, ubi particularia non accedant Apoſtolica privilegia, quibus derogatum non ſit, minuſque vigeat legitima conſuetudo, quæ in hac Præeminentiarum, vel præcedentiarum materie principatum obtinet, totumque facit, ea probabiliori ſententia, antiquitas Religionis attendenda venit, eademque antiquitas non ab ipſius Religionis origine, vel primæva fundatione, ſed ab ejuſdem Apoſtolica epprobatione deſumenda eſt. *a*

29 Ea vero hiararchici, vel ſymmetriei ordinis regula, per quam junior, ac inferior Clericus ſæcularis antiquiorem, ac digniorem præcedit Regularem in loco tertio, vel in indifferentibus actibus attendenda eſt, non autem in propria Eccleſia, vel domo, ideoque in Ecclaſia Regulari ad ipſius Eccleſiæ Prælatum, vel Superiorem Regularem funerum officia facere, aliaſque Præeminentias axercere pertinet, privetive ad Parochum, alioſva prælatos, & Clericos, quamvis in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutos, loci Diœceſano, vel Ordinariu excepto habitualem antiquam, ac etiam in aliquibus actualem in eorundem Regularum Eccleſiis, & perſonis habente juriſdictionem, ac etiam quia exemptiva privilegia, reverentiæ jus non abrogarunt, idqua ex rationis identitate, ad Cethedralis Eccleſiæ Capitulum, ſive ad illud Collegiatæ, quæ territorium ſeparatum habeat cum omnimoda ordinaria juriſdictione, probabilius trahendum videtur. *b*

30 Inter ipſos autem ajuſdem ordinis Prælatos, vel Clericos, ultra præmiſſum, ut Epiſcopus, vel Rector (propriu excepto Superiore) omnes alios quantumvis digniores præcedat, quodque in loco tertio indifferenti Cardinalis Patriarcham, Patriarcha Primatem, Primates Archiapiſcopum, Archiepiſcopus Epiſcopum præcedat, Epiſcopus vero Prælatos alios, intar quos Pontificiæ Cappellæ, ſeu Romanæ Curiæ jam præſcriptus ordo ſervandus aſt, inter ejuſdem vero Eccleſiæ Dignitates, Canonicos, & Clericos in ſolamnitatibus poſt Epiſcopum, vel Prælatum primum occupant locum illi, qui ſive parati, ſive cum babitu Canonicali, pro functionum diverſa qualitate, aſſiſtentiam, ſeu circulum faciunt, unumque & idem corpus cum eo conſtituunt, ideoqua Vicarium atiam generalem, alioſve Digniores in Choro, vel alibi exiſtentes præcedunt.

31 Poſt iſtos veto Vicarius Generalis Epiſcopi, Dignitates, etiem primam in Cathedrali, & Canonicos præcedit, *c*, atque poſt illam, quæ major aſt in Cathedrali, primumqua locum occupat, aliæ juxta eorum fixum gradum ſuccedunt; inter Canonicos autem ordinum diſtributio, præcedentiam regulat, ut ſcilicet Presbyteri Diaconos, Diaconi Subdiaconos, & Subdiaconi Clericos præcedant, idque inter Cardinales quoque procedit; inter ſingulos vero ordiner, receptionis antiquitas major locum digniorem præbet, Canonici vero ſint ſupra Beneficiatos, & Cappellanos, & illi ſupra Clericos.

32 Quæſtiona cadenre, ubi inter Dignitates, vel Canonicos aliquis eatet, qui Epiſcopali Dignitata, & charactere præfulgeat, an primum locum ſupra alios obtineat, quamvis propriæ Dignitatis, vel Canoniæ reſpectu, inferiorem occupare deberet, atqua Sacræ Congregationis decrete in tantæ Dignitatis Epiſcopalis reverentiam, juxta Baſilicarum Urbis praeim, Epiſcopis primum præbent, ac digniorem locum, nullo tamen primæ Dignitati, vel antiquiori, ſeu digniori Canonico exinde reſultante præjudicio circa functiones, & munera ſibi de jure, vel de conſuetudine incumbentia. *d*

33 Inter Cathedralis Archidiaconum, & Archipresbyterum apud antiquiores magna, nimiumque involuta fuit quæſtio, non quidem ſuper præcedentia perſonali in actibus indifferentibus, quam concorditer Archidiacono tribuunt, ſed ſuper Præeminentia axplicandi Pontificales, aliaſque majoras, vel primarias functionas, quæ Divinum cultum, divinaque officia reſpiciunt, aliquibus Archidiaconi partes indefinite tuentibus, aliis illas Presbyteri, aliis vero diſtinguentibus inter Archidiaconum in ſolo Diaconatus ordine ſuæ Dignitati congruo conſtitutum, & illum qui Presbyteratum quoque obtineret, ut primo caſu pro Archipresbytero, in altero autem pro Archidiacono reſponderi dabeat, niſi centenaria non vitioſa, beneque concluſa, vel immemorabilis conſuetudo, cui deferendum eſt, aliter exigat.

Simplicitatem autem id continet, illæ ſiquidam Archidiaconi, & Archipresbyteri Dignitates, da quibus Canones, vel primi Interpretes agunt, quorum unus fixus, ac perpetuus Epiſcopi Vicarius in temporalibus, alter vero in Divinis, vel ſpiritualibus erat, adeout Archipresbyter in univerſa Diœceſi Parochialia jura tanquam ſpecias Parochi univerſalis, ſeu Vicarii Epiſcopi (qui Parochus Parochorum aſt) aeercere poſſet, in deſuetudinem ubique abierint, modernis Archidiaconis, & Archipresbytaris ſolam hujuſmodi Dignitatum nuncupationem, ac imaginem retinentibus, ideoque abuſivæ potius, quam veræ ſint, ubiqua non occupantes ea prima loca, quæ veræ Dignitates ax præfata vicaria prærogativa occupabant, frequentiori Italiæ conſuetudini referendo, ut prima Dignitas Archidiaconi, & ſecunda Archipresbyteri nomen haberet, cum in aliquibus ajuſdem atiam Italiæ Eccleſiis, diverſa ſit conſuatudo, ut prima Dignitas diverſum babeat vocabulum, quod frequentius aliarum ultra montes Provinciarum praxis docet, quamvis in Italia Archidiacono aſſiſtat præſumptio. a

34 Pontificalium vero, ſeu majorum functionum, vel officiorum abiente, vel impedito Epiſcopo Præeminentia, non Archidiaconali, minuſque Archipresbyterali annexa aſt Dignitati, ſed illi competit, qui primus, ec dignior in Capitulo ſit eo tempore, quo ipſa functio peragenda eſt, quatenus tamen ipſe poſſit, & velit, cum invitus non cogatur, ſin minus alterius, qui inter volentes non impeditos primum occupet locum, aa id congrua ſuadenta ratione, ut Pontificales Præminentiæ, Pontifice abſenta, vel impedito, ad Capitulum pertineant, tamquam reliquum corpus cathedraticum, quod abſente, vel impedito capite, ex jure non decreſcendi, jus Pontificala quoque obtinet, aodem modo quo in Epiſcopali juriſdictione ſequitur.

35 Quia vero exercitium individuum eſt per unam animatam materialem Parſonam explicandum, hinc ſicuti juriſdictionam per Vicarium ab eo deputatum axarcet, ita hanc Præeminentiam per aum, qui ipſius corporis primum ſit membrum, ideoque non aa Archidiaconali, ſeu Archipresbyterali Dignitate hæc Præeminantia provenit, ſed ex capitulari prærogativa, aaindequa ſi prima Dignitas Archipresbyteri potius, quam Archidiaconi nomen ſortiatur, ipſa Præeminentiam habebit, ideinqua ſi Primicerii, Cantoris, Theſaurarii, Decani, Præpoſiti, vel ſimile vocabulum babeat, cum non in nomine, ſeu vocabulo, ſed in rebus Præeminentia conſiſtat. *f*

36 Immemorabilis autem, vel centenariæ conſuetudo merito excepta aſt, ob conſuetam illius operationem facultatis allegandi Apoſtolicum privilegium, ſive fundationis legem, aliumve titulum meliorem qui dari poſſit, minor atenim etiam quadragenarie inſufficiens merito cenſenda eſt, niſi in aliquibus particuleribus actibus tantum per limitationia regulæ ſpeciem, aa inferiori hanc daferat Præeminentiam, probabili, receptaque id ſuadente diſtinctione, ut reproba cenſenda ſit corruptelæ ſpeciem redolens ille conſuetudo, quæ genericam, ac regularem minus digno ſupra magis dignum præcedentiam, aliaque Præeminentialia jura deferebat, ſecus vero ſi particularium caſuum habeat reſtrictionam; iſtaque diſtinctio regulat juridicum aſſumptum, ut in præcedentiis, ac Præeminentiis conſuetudini deferendum ſit, eaque principatum obtineat. *g*

37 Eadam antiquiorum ſimplicitas altaram habebat diſputationem inter Cardinalitiam, & Epiſcopalem, vel Patriarchalem Dignitatem, quod pariter in omnimodam abivit deſuetudinem, licet etenim Epiſcopalis ordo Presbyterali, vel Diaconali, quem Cardinales obtinent, major ſit, juriſdictionalis tamen Præeminentia, & ſenatoria qualitas, ob quam ad univerſalis Eccleſiæ regiminis participationem per Pontificem admiſſi ſunt, digniorem hodie extra quæſtionem locum occupant. *h*

38 De præcedentiæ varo, ſeu Præeminentiarum quæſtionibus inter ajuſdem Religionis, val Monaſterii regulares Profeſſores, in ſua peculiari Regularium ſede agitur. Regulæ tamen certæ materia incapax eſt, cum a ſingularum Religionum inſtitutis, ac legibus, vel moribus id pendaat. *i*

Eadem quoqua in juriſdictionali mataria inſinuata plurium Ecclaſiarum unio in hac præeminentiali conſiderari ſolet, ut une alteri præeminere debeat necne; plures etenim unionum habentur ſpecies, in Eccleſiaſticorum beneficiorum quoque ſede recenſitæ, quæ in Regnorum, ac Principatuum, & feudorum, val dominiorum, & Civitatum unionibus ſequanti Rubrica inſinuatæ habentur, una nempe, quæ omnino ſubjectiva dicitur, per quam ea, quæ ita ſubjective, & acceſſorie uniatur priorem aſſentiam, ac prærogativam, prioremque ſtatum amittit, fitque membrum, vel prædium illius cui uniri contingat.

Altera æqualis, vel ſociativa, ſeu unitive eſt, per quem plu-

plures inſimul unitæ Eccleſiæ ſociativo, & coæquali jure pariformiter per ſpeciem confuſionis, vel ſocietatis concurrant ad unam efformandam, unumque ac idem formale, vel politicum corpus conſtituendum, quamvis materialis diviſio, ac pluralitas accedat; & tertia in praxi frequentior inter Cathedrales ea eſt, quæ æque principalis dicitur, ut ſcilicet qualibet primævum ſtatum, primævamque propriam Dignitatem, ac jura retinente perinde ac ſi vere, & proprie inter ſe omnino diſtinctæ forent, unius Præſulis, vel Prælati, ſeu Rectoris regimini, ac adminiſtrationi committantur, quamvis etenim quoad iſtum duæ, vel plures pro una habeantur, ut in una reſidendo, alterius oneri reſidentiali ſatisfaciat, atque ad Tribunal, quod in una erigat, ac teneat ſub unico Generali Vicario, qui apud eum aſſiſtat, alterius ſubditos evocet, inter ipſas tamen omnimoda dignoſcitur finium, jurium, ac Præeminentiarum diverſitas, quam Epiſcopi, vel Prælati, vacante, vel impedita ſede frequens docet praxis, ut cujuslibet Capitulum proprium deputet Vicarium, propriamque exerceat juriſdictionem, adeoque finium, vel Diœceſum diverſitas illibata remanet, ut Provinciarum, vel Metropolitanorum diverſitas in duabus ita unitis dignoſcatur, ſive quod una Metropolitanum agnoſcat, altera vero ab eo exempta ſit, ſimilesque reſultent effectus.

Facti vero potius quam juris eſt quæſtio, certæ, & generalis proinde incapax regulæ, an unam, vel alteram redoleat ſpeciem unio illa, quæ de facto vigeat, cum a facti circumſtantiis pendeat, huic vero poſteriori æque principali aſſiſtit præſumptio, cum ea favorabilis reputetur, altera vero ſit odioſa, non de facili præſumenda. *l*

a *Lib. 14. Miſcellan. Eccleſ. diſc. 40.*
b *Diſc. 3. & ſeqq. hoc tit.* c *Diſc. 5. & 7. cum ſeq. hoc tit.*
d *Diſc. 3. & ſeq. hoc tit. & diſc. 7.* e *Ut ſupra.*
f *Diſc. 5. & ſeq. de juriſd. & diſc. 1. Miſcellan. Eccleſ.*
g *Diſc. 9. & 17.* h *Diſc. 6.* i *Diſc. 28. de Paroch.*
l *Diſ. 9.* m *Diſc. 27. 28. & 33. de Paroch. & diſ. 12. de decim.*
n *Tit. de Paroch. pluries.*
o *Tit. de benef. diſc. 12. & 14.*
p *Diſc. 31. de Paroch. & diſc. 5. Miſcellan. Eccleſ.*
q *D. diſc. 1. Miſcellan. Eccleſ.*
r *Hoc tit. diſc. 24. & diſc. 1. & 40. Miſcellan. Eccleſ.*
ſ *Hoc tit. diſc. 5.* t *Ibidem.*
u *Diſc. 2. & ſeqq. & diſc. 7. hoc tit.*
x *Diſc. 8. hoc tit.* y *Diſc. 57. & 19. & 21. hoc tit.*
z *Diſc. 24. hoc tit.* a *Diſc. 24. hoc tit. & diſc. 1. de Regular.*
b *Diſc. 31. & 35. de juriſd. & diſc. 22. hoc tit.*
c *Diſc. 58. hoc tit.* d *Hoc tit. ad diſc. 20.*
e *D. diſc. 20. hoc tit.* f *Eod. diſc. 20. hoc tit.*
g *Diſc. 16. 28. & 30. & ſæpius hoc tit.*
h *Diſc. 34. hoc tit.* i *Tit. de Regular. diſc. 16. & ſeqq.*
l *Diſc. 7. hoc tit.*

II.

De laicalis, vel temporalis poteſtatis, & hierarchiæ Præeminentiis in ſe ipſa, de Regnorum nempe, Provinciarum, & Civitatum, atque Regum, Principum, Baronum, Magiſtratuum, & privatorum Præeminentialibus juribus, & qualitatibus.

39 ANtiquum independentium Regnorum, & dominiorum, ſeu Rerumpublicarum uſum pene abolevere Romani, qui poſt Annibalis, & aliorum victorias nimium potentes effecti, amicos, & inimicos, eadem metiendo menſura, totum fere Orbem ad unicum deduxerunt Imperium, ab eis rectum per ſubordinatus Præſides, Præfectos, & Proconſules, aliosque dependentes Vicarios, quibus ipſi Regium quoque titulum aliquando tribuebant, Hiſtoriis docentibus, ut Romani Civis amicitia, vel protectio, ſeu clientela Reges faceret.

40 Hoc autem prius ſciſſo, deindeque pene aboleto Romano Imperio, antiquus revixit Rerumpublicarum, ac etiam independentium Regnorum, Principatuum, & dominiorum uſus, ſub eodem antiquo Regio nomine, aliisque novis, ac diverſis, quæ ipſis Romanis ignota fuere, Principum, Ducum, Marchionum, & Comitum vocabulis, quadam etiam ſuborta ſubordinarii dominii ſpecie, eiſdem Romanis ignota, quæ feudorum, & feudatariorum vocabulum habet, lite adhuc ſub Judice indeciſa pendente, an Longobardorum, vel Germanorum inventum ſit. Aliquibus etiam antiquæ Imperialis Dignitatis reliquiis, ac imagine in Germaniæ Imperatore adhuc remanentibus.

Plures itaque laicalis, vel temporalis poteſtatis, cui comparativa ad Eccleſiaſticam, Lunæ attributum congruit (Eccleſiaſticæ vero illa Solis competente) in noſtro communicabili Chriſtiano Orbe Principum, ac Dominorum, & Magiſtratuum ſpecies habentur, Imperatoris ſcilicet, Regum, & Principum omnino independentium, Rerumpublicarum, & Feudatariorum.

41 Illorum vero duplex eſt ſpecies, eorum nempe, qui regalia vereque Dignitatis jura obtinent, cum jure Principatus, adeout (paucis exceptis) independentium, ac ſupremorum Regum, & Principum, ſub præmiſſis, Principum, Ducum, Marchionum, & Comitum, ac etiam quandoque Regum titulis, vel vocabulis agant figuram, & eorum, qui omnino ſubordinata, ac dependentia obtineant vera, & nobilia feuda, quæ ſimplicem Baroniam, tanquam per ſpeciem perpetuæ, ac ſucceſſoriæ Præfecturæ, conſtituunt, ita Principum genere ab illo Baronum diſtincto, quamvis quædam honorifica, & abuſiva præmiſſarum Dignitatum, Principum, Ducum, Marchionum, & Comitum nuncupatio, ex proprii Principis, directique Domini gratia, & munificentia eis quoque tribuatur, ut in feudorum ſede advertitur.

42 Singulæ vero hujuſmodi Principatuum, ac dominiorum ſpecies, ad Populorum regimen, & juſtitiæ adminiſtrationem majores, ac reſpective minores habent Magiſtratus, quibus Vicariorum, Præſidum, Gubernatorum, Senatorum, Conſiliatiorum, Judicum, & Officialium nomen congruit.

43 Altera quoque exiſtente inferiorum laicalium Magiſtratuum ſpecies quæ ſub Romanorum quoque Imperio, omnique ævo uſu habita eſt, quæ Decurionum, & Conſiliariorum, vel Magiſtratuum ſingularum ſubditarum Civitatum, & locorum œconomicam, & civilem concernunt adminiſtrationem, ſub Univerſitatis, vel Communitatis nomine.

44 Aliud quoque Romanorum adinſtar, majus irrepſit Monarchiæ, ſeu Coronæ vocabulum, plurium inter ſe independentium Regnorum, ac Principatuum, & dominiorum ſub uno, eodemque Principe, unionis ſignificativum, ad illius Metropolitanarum, & Cathedralium, aliarumque inferiorum Eccleſiarum unionis inſtar, quæ ſuperius inſinuata eſt, eaque eaſdem habet ſpecies diverſas antecedenti rubrica inſinuatas, ut nempe alia ſit unio mere ſubjectiva, per quam antiquum corpus, propria eſſentia amiſſa, ſeu annihilata, cum altero confundatur corpore, cujuſque membrum fiat, alia vero ſit coæqualis, & ſociativa, per quam plura corpora concurrant ad unum efformandum, & alia æque principalis, per quam ſingula corpora ſine mixtura, vel confuſione, nullave dependentia, antiquam, propriamque naturam retineant.

45 Unum tamen, eundemque habeant Principem, & Rectorem, cujus unica materialis Perſona plures formales, & inter ſe omnino diſtinctas conſtituere, ſeu repræſentare dicitur, illaque plurium dominiorum ultima unionis ſpecies ſub Monarchiæ, vel Coronæ vocabulo explicatur. *m*

46 Ex his autem diſtinctionibus Præeminentiarum inſpectio manat, cum eadem proportione, quæ intra Eccleſiaſticam poteſtatem poſt Papam, qui ſocium, vel æqualem non admittit inter Patriarchales, Primatiales, Metropolitanas, Cathedrales, Matrices, Collegiatas, Parochiales, & ſimplices Eccleſias, ac privata Oratoria habetur, juxta ſuperioritatis, ac dependentiæ reſpective proportionem, ut Superior ſubditum præcedat, illique ſuperemineat.

47 Inter illos autem, qui coæqualem in qualibet reſpective ſphæra poteſtatem habeant, adeout unus ab altero non dependeat, antiquitatis ratio habeatur, ſive ille Præeminentiæ ordo ſervetur, quem major potentia, ſive conſuetudo præbeat, certa tamen, ac generali deſuper non cadente regula, cum Regionum diverſi mores, diverſam inducunt praxim, multæque inter Principes, vel Reſpublicas adhuc ſub Judice indeciſæ maneant majores Præeminentiæ quæſtiones.

Ille vero inter præmiſſas Regum, Principum, Ducum, Marchionum, Comitum, Baronum, & Domicellorum ordo pro regula habetur (a limitationibus tamen pro dicta Regionum diverſa praxi non immunis), ut primum occupet locum Dignitas Imperialis, Regia ſecundum, illa Principis tertium, Ducum quartum, Marchionum quintum, Comitum ſextum, Baronum ſeptimum, aliorumque ſimplicium feudatariorum, & Domicellorum octavum, quamvis etenim inhabitati loci utile, vel ſubalternum dominium cum jure inferioris proprii, vel improprii feudi, ad differentiam Principatus, Baroniam importet, omneſque hujuſmodi inferiores, ac ſubordinati feudatarii, & Domicelli, ſub illius Principatus Baronum genere veniant, non omnes tamen

Ba-

Baronis juridicam Dignitatem, ac jus nuncupationis, aliaſque Præeminentias habent, cum pro diverſis Regionum, ac Principatuum moribus, ipſa Baronia Dignitatis ſpeciem quoque habeat, pro qua plurium locorum dominium deſideratur, illud vero unius, vel aliquorum non ſufficiat, quod tamen ex præmiſſis certam, ac generalem non recipit regulam ob adeo diverſos Regionum mores, & praxim.

Alia quoque pro eadem diverſa praxi inter illos, qui eadem, ſeu coæquali potiantur Dignitate, ac propterea an-
48 tiquitas ordinem præcedentiæ ſtatuat, accidentalis irrepſit prærogativa, quandam redolens immaginem illius modernæ Præeminentiæ, quam in Eccleſiaſtica poteſtate, Cardinalitia Dignitas ſupra Patriarchalem, Archiepiſcopalem, & Epiſcopalem obtinuit, ut ſcilicet illi magni Reges, qui ob plurium Regnorum, & Principatuum dominium, Monarchicam ſortiuntur Dignitatem, ſeu nuncupationem aliquos Primos, vel Pares, ſeu Magnos, ſecum a latere ſedentes creare ſoleant, ideoque majorem obtinere dicuntur prærogativam, ac Præeminentiam.

49 Ordo ſiquidem præcedentiæ, aliarumque Præeminentiarum ab ipſo Principe regulam, ſeu normam recipit, ut qui ſibi proximior eſt, dignior remotiore cenſeatur, ſyderum Soli magis, vel minus approximantium ſimilitudine adhiberi ſolita. n

Inter Eccleſiaſticam autem, & ſæcularem poteſtatem,
50 ſuper Præeminentiarum, vel præcedentiæ ordine, illa dignoſcitur differentia, quod in ipſo ordine puta Archiepiſcoporum, vel Epiſcoporum Eccleſiæ antiquitas, majorve Dignitas negligitur, ſed intra idem genus, eundemque ordinem, promotionis Perſonæ antiquitas attenditur, o quatuor exceptis Patriarchatibus fixum occupantibus locum, poſſeſſoris neglecta priori, vel poſteriori aſſumptione, ut Conſtantinopolitanus primum, Alexandrinus ſecundum, Antiochenus tertium, & Hieroſolymitanus quartum occupet locum.

51 In temporali vero hierarchia Dignitatum diverſus eſt ordo, ut intra ejuſdem tituli, vel Dignitatis poſſeſſores, non Perſonæ antiquior proviſio, vel obtentio, ſed ipſius erectæ Dignitatis antiquitas, poſſeſſori præcedentiam, aliaque Præeminentialia tribuat jura. Niſi hujus antiquitatis quæſtione cadente, quæ indeciſa pendeat, poſſeſſoris major antiquitas praxim præbeat.

Inter Magiſtratus vero, vel Senatores, aliaque Tribunalium membra, unum politicum, ſive collegiativum corpus conſtituentia, adeout idem ſit munus, eademque præ-
52 rogativa, dum receptionis antiquitas Præeminentiam regulat neglecta nominationis, vel deputationis antiquitate, niſi aliter ſuadeat conſuetudo, cui generaliter in hac Præeminentiali materia deferendum eſt. p

Inter diverſos autem Magiſtratus, ubi conſuetudo deſit, vel ambigua ſit, ideoque ad juris regulas recurrere oporteat, eadem ſuperius inſinuata parabola Solis, ac Stella-
53 rum retenta ex majori proximitate Principis, vel Majoris Magiſtratus, qui primam figuram faciat, Præeminentialis ordo regulandus eſt, ſive inter Collegia, vel Tribunalia major juriſdictionis amplitudo, ut qui ordinariam, ac univerſalem habeat cauſarum cognitionem, præemineat deputato
54 ad earum certum genus, ſive in utroque eadem data Univerſitate illa prævaleat, quæ magis dignum ſubjectum habeat, ideoque criminales Judices, ac Magiſtratus civilibus præferendi ſunt, niſi altera prærogativa, quæ in Judicum Perſona accedat, regulæ ſuadeat limitationem, ut pro Romanæ Curiæ frequentiori praxi, Prælatura, aliquibus civilibus Magiſtratibus annexa ſupra criminales, qui ea carere ſolent, Præeminentiam cauſet.

55 Inter illos autem ſubditarum Civitatum, ſeu Communitatum Magiſtratus, qui œconomico potius, quam politico, ac juriſdictionali regimini, ab eadem ſubdita Civitate, vel Populo præfici ſolent, ſub Decurionum, vel Antianorum, ſeu Conſervatorum, aut Conſiliariorum, aliove ſimili vocabulo explicari ſoliti, ipſorum munerum qualitas in primis attendenda eſt, ubi etenim certus, ac fixus muneri locus ſit aſſignatus, tunc Perſonæ occupantis neglecta prærogativa, ipſe locus locato Præeminentiam tribuit, illa vero diverſitate ceſſante, Perſonarum dignior qualitas Præeminentiam regulat,
56 ideoque nobilis ignobili præcedat, atque inter æque nobiles ille, qui utramque ſimul junctam naturalem, & accidentalem, ſeu acquiſitam, aut mixtam habeat, quod ſcilicet ille, qui natura ſit nobilis, atque litteratam, vel militarem quoque nobilitatis gradum habeat, alteri ſolam naturalem, vel ſolam accidentalem nobilitatem habenti veniat præferendus; inter eos autem, qui æquali polleant prærogativa, ætas major Præeminentiam cauſat, in eodem nobilium genere, regulariter neglecta majoris, vel minoris nobilitatis quæſtione, utpote inconvenientium productiva, plus etenim, & minus ſpeciem non variat.

Litterarum vero, & armorum celebris Præeminentialis 57
quæſtio eſt, cum ea diſtinctione decidi ſolita, ut in litterariis, ac civilibus actibus litteræ primum, dignioremque locum occupent, in militaribus autem arma, quæ in mixtis, vel indifferentibus togæ, ſeu litteris locum cedant.

Eadem inter utramque naturalis, & acquiſitæ, ſeu ac- 58
cidentalis nobilitatis quæſtione cadente, cui potius locus tribui debeat, quamvis autem theorice, acquiſitæ potius, quam naturali dignior locus debitus eſſe dignoſcatur, frequentior tamen praxis, de facto majorem naturalis nobilitatis exiſtimationem producere videtur, ſive cum ea diſtinctione quæſtio decidenda eſt, ut in coæquali ſpecie, vel ſphæra, acquiſita cum litteris, vel armis, utpote meritoria Perſonæ, alteram ordinariam, ſeu legalem vincat naturalem nobilitatem, quæ nullum præſefert perſonalem meritum, non autem ut cum magnatitia, vel generoſa, utpote, diverſæ hierarchiæ, vel ſphæræ concurſum habeat, privatus etenim, ſeu Perſonalis præcedentiæ, ſeu Præeminentiarum concurſus inter ejuſdem ſphæræ, vel ordinis Perſonas cadit, non autem ordinum diverſitate accedente, dum ultimus, vel minus dignus ſuperioris ordinis, primum, ac digniorem inferioris vincit, ultimum tamen illi nobilitati præbendo locum, quæ non ex virtutis Perſonali merito, ſed ex Principis gratia, vel Privilegio manat. q

Utriuſque item Eccleſiaſticæ, & laicalis poteſtatis, vel hierarchiæ, alia quoque dignoſcitur differentia, in Eccle-
ſiaſtica ſiquidem ſemel obtenta Dignitas, quæ indelebi- 59
lem imprimat characterem, Patriarchalis ſcilicet, Archiepiſcopalis, & Epiſcopalis, eundem occupat, & retinet locum, quem ſemel obtinuit, quamvis adminiſtratio, vel actualis poſſeſſio ex voluntaria dimiſſione, ſive ex neceſſario impedimento deſit, quia nempe ab Infidelibus, vel hæreticis, ſeu ſchiſmaticis occupata Eccleſia, titularis tantum, ſpectato effectu, Dignitas remaneat, ut juxta Pontificiæ Cappellæ ordinem antiquior juniori actualem Eccleſiam habenti præferatur, aliqua non improbabili dubitandi ratione cadente in iis, qui titularibus Metropolitanis, vel Cathedralibus Eccleſiis inſigniti, alterius actualis Archiepiſcopi, vel Epiſcopi ſervitorium, vel miniſteriale munus gerant. r

In temporalibus vero Regum, Principum, Ducum, Marchionum, Comitum, & Baronum, ac Senatuum, & Conſiliariatuum, aliiſque ſimilibus Dignitatibus, ſolus titulus abſque adminiſtratione, ſive ex Privilegio obtineatur, ſive pro priſtina actuali obtenta, poſteaque dimiſſa adminiſtratione retineatur poſt actuales locum occupat, Regionum tamen, ſeu locorum ſemper ſalva conſuetudine hujuſmodi quæſtionum Judice meliori. ſ

Ejuſdem laicalis poteſtatis Præeminentia quæſtiones pa- 60
tit, ubi extra propriam juriſdictionem in Eccleſiis, vel in Eccleſiaſticis functionibus a laicali poteſtate exemptis ſit concurſus, an aliquam ſupra alios Præeminentiam obtinere debeat. Decet namque Magiſtratus, ac publicas Perſonas a privatis differre, atque a reliquo Populo diſtingui, pro majori vero, vel minori prærogativa, ſeu modo diſtinguendi, eſt quæſtio ab Eccleſiaſticis ritibus, vel a legitima conſuetudine, quæ per Eccleſiam non improbata ſit, recipiens deciſionem, ut præſertim in throno elato, vel honorifica ſede, an Principi, vel Baroni, vel Magiſtratui debeatur, frequens praxis docet, idque certam, ac generalem non habet regulam, ſed pariter a conſuetudine per Eccleſiam non improbata, ſive diverſa ipſarum Eccleſiarum Dignitate, & prærogativa deciſionem recipit. t

m *Diſc. 29. hoc tit.* n *Hoc tit. pluries.*
o *Diſc. 16. hoc tit.* p *Diſc. 28. hoc tit.*
q *Diſc. 35. hoc tit.* r *D. diſc. 16. hoc tit.*
ſ *Tit. de feud. diſc. 84.*
t *Diſc. 26. 27. & 30. hoc tit.*

III.

De nobilitate ejuſque diverſis ſpeciebus, vel gradibus, ac effectibus, & Præeminentiis exinde reſultantibus.

Quamvis nobilitas in genere naturæ, vel virtutis donum 61
ſit, quod idem humanum genus diſtinguit, ut eos qui illa fulgeant iis, qui ea careant, majores, dignioreſque reddat, atque aliquorum faciat honorum capaces, quorum incapaces cenſentur ignobiles, quamplures tamen ejuſdem generis, ſingulorumque generum ſpecies, vel ſphæræ habentur

tur eodem modo, qua in utreque Eccleſiaſtica, & Sæculari generica hierarchia, ordinum, ac Dignitatum habentur diſtinctiones, prima atenim, ac generica nobilitatis diſtinctio eſt, quæ duo conſtituit genera, naturalis nempe unam, & acquiſitæ, ſive accidentalis alterum.

62 Naturale vero genus plures habet ſpecies, quarum prima, omniumque major eſt ea nobilitas, quam Supremus, & abſolutus Principatus producit, ſemper etenim qui ſuperiorem non agnoſcit, neque alienæ ſubditus eſt Poteſtati quodlibet ſubdito dignior eſt cenſendus, naturali neglecta majori prærogativa, vel antiqaitate, majorumque gradibas, & honoribus, quibas ſabdita familia præfulgiat.

63 Secundam occupat locum ea nobilitas, quæ Magnatitie, atque legaliter Illuſtris dicitur, Magnatum ſcilicet, ac Illuſtrium virorum, qui cum antiquis dominiis, antiquisva Principis, Ducis, Marchionis, vel Comitis Dignitatibus, primam poſt Supremam Principem figaram faciant, ipſiuſque Reipublicæ nobile corpus efforment, ubique tamen hominum opinione inter Illaſtrium, & Magnatum antiquorum habeant exiſtimationem.

Quamvis etenim in propria ejus, qui Dignitates confert ditione, vel Principatu, ipſius Dignitatis qualitas, pariformis in Conſiliis, & Parlamentis, aliiſque magnatitiis Ordinis functionibus, neglecta poſſeſſorum Perſonali qualitate, ſive adeptionis antiquitate, producat effectus, & prærogativas, antiquitate aliquam præcedentiam in eodem ordine ſolum producente, ideoque primi, ac magnatitii Ordinis ita cenſeantur antiqui, ac moderni Principes, Duces, Marchiones, & Comites, Cardinalitiæ, Patriarchalis, Archiepiſcopalis, & Epiſcopalis Dignitatum adinſtar, legalis tamen, ſive artificialis, ac ficta hæc magnatitia nobilitas cenſenda eſt, intra jariſdictionem ſcilicet illius Principis, qui Dignitates contulit ad legales effectus operativam, non autem pro exiſtimatione in univerſum cum non ſabditis, ac extra eam ditionem, ideoque inſtar artificialis, vel accidentalis generis ſpecies potius recenſenda eſt, atque in ea occupat locum, non autem in hoc genere naturalis, ea etenim proprie ſub hac ſphæra cadit magnatitia nobilitas, quam talis exiſtimationis Hieroſolymitane Religio habet, ut Magnatum hujuſmodi illegitimos liberos nobiles reputet, atque ad habitum Juſtitiæ admittat.

64 Tertium ea naturalis nobilites locum occupat, quæ a præcedenti illuſtri, ſeu magnatitia pendeat, diverſumque ſuperiorem, ſuper ſequentem qualificatam, ſeu generoſam ſpeciem, ſeu ſphæram conſtituat, & quam communis modernus loquendi uſus, equaſtrem appellat, taliſque ſphæræ nobilibus, equitum vulgo *Cavaleriorum* nomen, vel titulum congruit, a magnatum nempe ſecundogenitis dependentiam habente, ſive a primogenitis, magnatitia Dignitate amiſſa, ſive ubi aadem magnatitie Dignitas non adſit, illuſtrium in armis, & litteris virorum continuatove, & amplo, longove progreſſa, ac antiquo ſplendore illuſtrem reddentibus familiam, quæ publicæ, ac notoriæ ſpeciem quoque habeet.

65 Quartum, ea naturalis privata nobilitas locam occupat, quæ ſupra legalem longe magis qualificate ſit, eique ad ordinatiæ, ſeu legalis differentiam generuſæ vocabulum tribuitur, & congruit, eave ad præfatæ Hieroſolymitanæ Religionis (a qua reliquæ ſimiles militiæ normam accipiunt) juſtitiæ habitum obtinendum ſufficiens, ac reſpective neceſſaria reputatur, eaque dicitur, quæ ex omnibus quatuor, Patris, Matris, ac utriuſque paternæ, & maternæ aviæ lateribus conſtet, atque immemorabilem habeat nobilis vitæ ſtatum, famam, ac exiſtimationem, ſordidique, ac mechanici exercitii memoriam non habeat, immemorabilemque cognitorum inſignium, vel armorum, nobilium adinſtar admixtum quoque uſam poſſideat.

66 Quintum occupat locam illa ordinaria, ſeu legalis nobilitas, quæ pro nobilibus Civitatis, vel loci Magiſtratibus, & muneribus, aliiſque nobilium legalibus prærogativis, illa præſertim exemptionis a ſervitiis, eliiſque ſordidis muneribus Perſonalibus, ac Popularium, & ignobilium pœnis competit.

Ex paterno antem latere iſta nobilitas regulem eccipit, matris, ac utriuſque aviæ ignobilitate neglecta, e converſo vero matris, & aviatum nobilitas, ignobilem patrem habenti non prodeſt, cum legeles regulæ in iis, quæ nobilitatem concernunt, paternam ſpectari debere conditionem ſtatuant, in libertate vero, vel ſervitute, maternam.

Huic itaque legali, ac genericæ nobilitati proprie ea generica antiquorum philoſophorum definitio congruit, quod longa divitiarum poſſeſſio, ſeu continuatio ſit, etque Patris, & Avi civilis vivendi formam ſufficiens reputetur, magis vero ſi antiquior ſit.

Ultimum demum in hoc naturalis nobilitatis genere occupat locum illa ſpecies, quæ etſi juridicam non redoleat nobilitatem, ejus tamen aliquam habet immaginem pro minoribus effectibus, vel prærogativis, ee præſertim exemptionis a vilibus, ac ſordidis ſervitiis Perſonalibus, illaqua me- 67
re Perſonali collecta, cui capitationis nomen congruit, per ſolos ignobiles, ac plebejos ſolvenda, quæ nobiliter viventes, in divitiarum ſtata ſuæ poſteritati naturalam præparent nobilitatem, sive quoddam præbeant initium ſub civium, vel civilium, ſeu nobiliter viventium nomine, ſeu vocabulo explicari ſoliti, juxta varios Regionum mores, qui uniformem generalem regulam excludunt, in aliqaibus etenim Hiſpaniarum partibus, etiam qualificatæ, generoſæve nobilitatis viri, ſub hoc civium honoratorum, vel divitum hominum nomine, ſeu vocabulo explicantur, quod in Italia longe diverſam habet ſignificationem, vel effectum parit.

Altera quoque pro Regionum, ſeu locorum moribus, 68
haberur nobilitatis ſpecies, quæ reſtricta dicitur, aliquarum nempe Civitatis familiarum, quibus ejuſdem Civitatis, vel loci publice nobilia munera, & Magiſtratus privative congruant, aliis vero qaamvis generoſa, immo equeſtri, vel magnatitia nobilitate polleant, denegantur.

Inter omnes vero recenſitas ſpecies neque uniformis eſt exiſtimatio, ſed ea major, vel minor eſt pro Ditionum, 69
ſeu Principatuum, ac reſpective Civitatum, & locorum qualitate, eadem etenim non eſt Præeminentia, ac exiſtimatio Regum, & Supremorum Principum magni Regni, vel Principatus, magnæve Monarchiæ, vel potentiæ, ut eſt exigui, vel mediocris, eademve proportio eſt in ſecunda Magnatum ſpecie, ut etiam in tertia, & quarta, major eſt nobilium Regiæ, ſeu Metropoliticæ, quam inferioris Civitatis prærogativa, atque inter inferiores æque ſubditas Civitates diverſæ dignoſcuntur Claſſes majores, & minores, quinimmo etiam inter æquales nobilitates dignoſcitur differentia inter illas, quæ nobilium a Popularibus formalem habeant ſeparationem, ac etiam earum, quæ ſub immediate Regis, vel Supremi Principis ſuperioritate, ac regimine ſint, ac earum quæ Baronalem, ſeu feudalem patiantur ſervitutem, ſive ubi de Civitatibus, vel Oppidis, & Caſtris diſcretive agetur, quamvis etenim in proprio loco inter ejuſdem nobiles, & Populares eadem ſit proportio, longe tamen diverſa exiſtimatio eſt, longeque diverſi manant effectus ex ipſorum locorum majori, vel digniori qualitate. *a*

Alterum accidentalis, vel acquiſitæ nobilitatis genus, diverſarum quoque ſpecierum patitur diviſionem, ea primum occupante locum, quam noviter obtenta Cardinalitia, vel Epiſcopalis Eccleſiaſtica Dignitas, aut ea prophanam impropria, & abuſiva Principum, Ducum, Marchionum, Co- 70
mitum, & Baronum Dignitas, quæ ſubditis, ac ſubordinatis fideicommiſſariis concedi ſolet, & quæ ubi antiqua ſit, ſupra recenſitum ſecundum naturalis nobilitatis gradum conſtituit, ſive altera Senatoria primi ordinis Conſiliariorum Principis e latere aſſiſtentium, vel majorum, ac ſupremorum militiæ, & exercitus Ducum.

Altera minoris gradus eſt ea, quam litterarum, vel ar- 71
morum virius, vel meritum producat, quoties nullus accedat gradus, vel Dignitas, iſtoque caſu, antiquiorum ſcholaſticæ potius, quam forenſes intrant quæſtiones, an practicis Profeſſoribus ita facultatum nobilitas congruat, & an in eis nimia excellentia requiratur, gradus tamen Doctoris, vel Ducis militum, hujuſmodi quæſtionum occaſionem removet, dum ipſe gradus utpote ex Principis mediate, vel immediata auctoritate collatus, ſpeciem Dignitatis redolens, hunc operatur effectum, etiam in medica, ſcientifica tamen facultate, quæ inter omnes magis mechanicum admixtum habet opus, ſola facultate ſine gradu nobilitatem non pariente, niſi magnæ excellentiæ metem obtineet. *a*

In hac ſpecie accedentibus iiſdem majoris, ac minoris exiſtimationis gradibus, qui in altera naturalis nobilitatis ſpecie inſinuantur, ob excellentiam, vel majorem ac reſpectiva minorem Dignitatem, ſeu Magiſtratus, & munera.

Eundem affectum, quem hujuſmodi litterarii, vel militares gradas operantur, inducant quoque Eccleſiaſticæ Dignitates Epiſcopatu inferiores, ac præſertim Cathedra- 72
lium Canonicatus recenſantur, utpote Senatoriæ, ac juriſdictionalis Dignitatis ſpeciem redolentes, dum Canonici cum Epiſcopo Cathedraticum corpus, vel Senatum afformant, *a* Eundem operantibus effectum ſimilibus Dignitatibus, vel muneribus pro locorum, ac Regionum moribus, quibus deferendum eſt.

Poſtremum, ea nobilitatis ſpeciem locum occupat, quæ mere privilegiativa, & abſque litterario, vel militari merito per-

Google

to perſonali, ſed ex mera gratia, & Principis privilegio
73 obveniat, ut in aliquibus Principum infimis, ac mechanicis familiaribus, ſive in aliquibus in arte excellentibus, & quandoque ob vitiorum excellentiam, quæ ſæpius apud Principes, & Magnates magis præeminet, praxis docet. *y*

74 Soli autem ſupremo Principi, vel cui ipſe conceſſerit, non autem Baronibus, & Domicellis, vel Subditis Civitatibus, eliſque Magiſtratibus, nobiles creandi facultas competit, cum de Regalibus hæc poteſtas cenſeatur, ſoli etenim Principi conceditur fictioni veritatis vim, ac operationem tribuere, atque ita Perſonæ ſtatum immutare, ea ſpecie nobilitatis, quam ſubditi Barones, & Domicelli, vel ſubditæ Civitates conferunt, ad effectus ipſi Collatori præjudiciales ſuffragante. *z*

75 Quamvis autem frequens doceat praxis, ut ſubditæ Civitates, vel aliquæ nobilium Univerſitates, & adunantiæ, quæ ſub ædilium, vel platearum, ſive Collegiorum, aliiſque ſimilibus vocabulis explicantur, id nobilitatem Perſonarum, ac familiarum faciant aggregationes, ex Principis tamen explicito id provenit privilegio, vel ex eo implicito, quod immemorabilis conſuetudo producat, ſive, ut id nobilitatis, quæ alias deſit, collationem non importet, potius vero veritatis, ac juſtitiæ agnitionem redoleat, ita in eorum cætu admittendo eos, qui ex natura, vel ex accidenti jam nobiles eſſent, quamvis in illa Univerſitate, ejuſque muneribus, ac peculiaribus prærogativis jus non haberent, ideoque non eſt nobilitatem ex integro conferre, neque eum, qui natura ignobilis eſſet, nobilem creare, cum id (ut præmiſſum eſt) ſupremæ tantum ſit poteſtatis, quæ fictum efficere poteſt verum, Principatuum tamen, ac locorum moribus deſuper univerſam hac materiam regulantibus. *a*

76 Præcedenti vero actum eſt Rubrica majoris Prærogativæ, ac exiſtimationis, an accidentali, vel naturali nobilitati potius debita eſt.

77 Sicuti autem omne vinculum, eo modo quo ligatum eſt, ſolvitur, omneque ædificatum ab eodem ædificante facilius quam ab altera manu demolitur, ita nobilitas, quæ jam quæſita ſit, amittitur, ac degenerat ex vitiis, ac indignitatibus, quæ oppoſitæ ſint virtutibus, quæ illam produxerunt, ſive ex ſordidis, ac mechanicis miniſteriis, quæ nobilis vitæ ſunt deſtructiva, ideoque ille, quem natura, vel gradus, nobilem reddidit, ex proprio delicto, ſeu vili exercitio ignobilis evadit, ignobiliumque more cenſendus eſt. *b*

78 Non omne tamen crimen, vel vitium hunc producit effectum, ſed illud, quod locorum leges, vel mores tale reputant, præſertim vero, pro magis conformibus Nationum, ſeu Regionum moribus, furtum, & graſſatio, ac aſſaſſinium in figura mandatarii, non autem mandantis, atque utraque Divina, & humana læſa Majeſtas, hunc producunt effectum.

79 Minuſque omne mechanicum exercitium hanc facit operationem, ſed illud quod pro moribus Regionis, ſolis ignobilibus, ac plebeis congruum, nobilibus vero omnino incongruum reputatur, idque certam, ac generalem non recipit regulam, cum apud aliquas gentes, vel nationes, ex recepta, probataque conſuetudine, etiam ſordidæ mercaturæ, vel agricolturæ exercitium in re propria, cum ipſamet qualificata equeſtri, vel generoſa nobilitate compatibile reputetur, apud alias vero omnino abhorritum, ac damnabile ſit, ideoque moribus deferendum venit. *c*

Juris autem, ac Juriſtarum attentis regulis, ac traditionibus, agricultura conductitia, & in re aliena, non autem in re propria nobilitati præjudicat, mercatura vero parva, & mechanica, quæ per ſe ipſum, non autem magna, & intellectualis, vel per ſcripturam, cujus exercitium per famulos, ac miniſtros habeatur. *d*

80 In una, eademque familia, quæ unum habeat ſtipitem, nobilium, ac ignobilium compatibilis concurſus practicabilis eſt, ut una linea, vel Colonnellus nobiliter, alter vero ignobiliter vixerit, vel quod ejuſdem lineæ Perſonæ diverſam habeant vivendi normam. *e*

81 Singularum vero Perſonarum Dignitas, generis, vel familiæ nobilitati nullum parit præjudicium, quod ipſius tantum indigni erit, ut ab iis excludatur honoribus, ac privilegiis, & favoribus, quibus natura, vel majorum merita, ſeu Principis gratia eum veſtierat, ipſe vero ſe ſpoliavit.

Majoris vero demeriti ille cenſendus eſt, qui in ſtatu nobili natus, ignobilem ducit vitam, ignobileſque mores habet, quam ille, qui a natura, vel fortune, hoc beneficio eſt deſtitutus, iſte ſiquidem excuſatione dignus cenſendus eſt, ſi per eam majorum viam ambulat, quam invenit, ille vero bonam, ac nobilem a majoribus ſibi paratam habens viam, eam deſerit, ignobilemque, ac deteriorem indigne eligit. *f*

Patris autem ignobilitatem filiis non obeſſe, communis eſt Juriſtarum ſenſus, ubi avita potius nobilis, quam paterna ignobilis veſtigia ſequantur, ſicuti etenim in fideicommiſ-
82 ſis, vel gentilitiis patronatibus, ac juribus, vel antiquis pacti, & providentiæ feudis, ſucceſſoribus ex propria Perſona, propriove jure venientibus, conceditur bona, vel jura e Patre diſtracta, vel neglecta recuperare, majorumque ſtatum reſtituere, ubi obeſſe non debentibus Patris, aliorumve prædeceſſorum culpis, ac præjudiciis, ita eadem impellente ratione, in hac nobilitatis prærogativa dicendum eſt, niſi etiam Avi, aliorumve majorum, longa, & continuata ignobilitas, eodem modo, quo quæſita eſt, in toto aboleverit genere, idque certam, ac generalem non recipit regulam, cum ab iiſdem Regionum moribus, aliiſve circumſtantiis normam, ſeu deciſionem recipiat. *g*

y Diſc. 32. cum tribus ſeqq. hoc tit. u Diſc. 35.
x Eod. diſc. 35. y Ibid. z Diſc. 30. & ſeq. & 35. a Ut ſup.
b Eod. diſc. 35. c Diſc. 32. & ſeq. d Ib. e Ibid. & tit. de juriſp. diſc. 31. f D. diſc. 35. g Diſc. 33. & ſeq. & d. diſc. 38. de juriſp.

IV.

De Titulis, & intitulationibus, aliiſque nuncupationibus, & adjectis, vel tractatibus.

LEgalium regularum incapax iſta titulorum, ſeu nun- 83
cupationum, & adjectorum materia videtur, cum locorum, & Regionum uſus, vel abuſus, temporumque conditiones totum faciant, ipſa noſtra ætate maximam deſuper edocente alterationem, ideoque locorum moribus deferendum eſt, evidenſque reputatur error eorum, qui cum antiquis moribus, vel formulariis, moderna volunt regulare tempora, currentibus etenim moribus obediendum eſſe edocemur, non autem ex oblivionis ſepulchris ſuſcitanda ea, quæ jam antiquata ſint.

Civilium autem, ſeu Romanorum legum diſpoſitione at- 84
tenta, ſive earum antiquorum Interpretum, & Profeſſorum ſpectato ſenſu, *Illuſtris viri* titulus, Magnatibus tantum, qui Principum, Ducum, Marchionum, & Comitum Dignitatem abuſivam ſaltem habeant, conceditur; ille *Perilluſtris*, Regibus, ac Supremis Principibus, ſive Regnorum Vicariis, ſupremiſve moderatoribus, antiquorum Proconſulum, & Præfectorum figuram gerentibus, vix conceſſo; illo autem ſuperlativo, quod *Illuſtriſſimi* dicitur, ſoli Papæ, & Imperatori reſervatis.

Eo vero *Spectabilis*, aliquibus magnis, primique Ordi- 85
nis Senatoribus, & Magiſtratibus congruo, altero autem, *Magnifici*, qualificatis, ac generoſis nobilibus, aliiſque qualificatorum Magiſtratuum, ſive litterarium, vel militarem habentibus gradum competente. *h*

Hinc itaque, quam magna mortuat, ac temporum ſit 86
mutatio, edocemur, dum illum, qui ſolius Pontificiæ, ac Imperialis Dignitatis titulus erat, pro noſtri ſæculi moribus triſione quidem dignis, illa uſurpant Perſonæ, quibus vix *Magnifici* congruat intitulatio.

Aliqua tamen Tribunalia juridicum morem laudabiliter, 87
conſervant, ut Illuſtris titulus Solis Magnatibus, Principum, Ducum, Marchionum, & Comitum Dignitate conſpicuis tribuatur, ille *Spectabilis* majoribus, ac primariis Senatoribus, Magiſtratibus, & Conſiliariis, qui a Principis, vel Supremi Vicarii latere ſedeant, ille vero *Magnifici*, Conſiliariis, aliiſque magnorum Tribunalium Judicibus, & Magiſtratibus, ac etiam Advocatis, illiſque ſolum qualificatis viris, qui equeſtri, vel generoſa nobilitate fulgeant, idq; in judicialibus nimia quidem commendatione dignum cenſendum eſt, dedecet namque Judices, qui vice, ac nomine Principis, vel Reipublicæ loquuntur, ſæculi corruptos, & contemptibiles mores, vel abuſus, ac illicitas, & temerarias nuncupationes canonizare, & ſequi. *i*

De jure etenim indebitos, ſive incongruos titulos, & 88
nuncupationes aſſumentibus interdicendum eſt, atque leges deſuper proferri hanc refrænantes licentiam, commendabile reputatur. *l*

Cognominis, vel familiæ, ſive alterius adjecti, vel ſtem- 89
matum, ſive armorum, & inſignium novus uſus ab aliquo aſſumptus, ab eo, qui antiquiorem illius cognominis, vel adjecti, ſeu inſignium antiquiorem uſum jam obtinet, Judicis officium, & auctoritate implorante, interdici poteſt, ob gravia præjudicia, quæ nobilitatis, aliiſque Præeminentiis antiqui poſſeſſoris ita manare ſolent. *m*

In Eccleſiaſtica quoque hierarchia ex eadem, vel ſimili ra- 90
tione præjudicii eadem jam ab aliqua Eccleſia, vel Eccleſiaſtica, ſeu pia Univerſitate, aut a Cappella, vel Altari, aſſumpta nuncupatio, alteri Eccleſiæ, vel Cappellæ, ſive Altari, aut Univerſitati, vel Congregationi prohiberi poteſt. *n*

Patronorum vero Præeminentiæ, in patronata Eccleſia, 91
vel Cappella, ſub juriſpatronatus peculiari cadunt ſede, ſuam-

ſiamque pariter ſedem habent Parochiales, vel Capitulares aliævè ſimiles.

92 l Fratrum quoque aliorumvè ſociorum, vel conſortium indiviſam rem, vel jus pro communi poſſidentium Præminentiales quæſtiones Forum audire ſolet in retentione, puta, clavium, vel ſcripturarum, aliorumve jurium exercitio, quod ſub præmiſſis patronatuum, ac altera hæredum ſedibus cadit. m

h Diſc. 30. i D. diſc. 30. l Ibid. m Diſc. 10. hoc titulo & in titulo de Regular. diſc. 21. & 31. & 32.

n D. diſc. 10. hoc tit. diſc. 31. & 32. de Regular.

V.

De Civilitate, ejuſque diverſis ſpeciebus, ac effectibus.

93 PLures, diverſaſque locorum civilitates, ab eadem Perſona eodem tempore obtineri, lex concedit; pro eo pluriam formalium Perſonarum etiam incompatibilium concurſu, quem eadem lex in eadem Perſona materiali, pro reſpectuum diverſitate admittit. o

94 Ideoque plures habentur civilitatis ſpecies, una ſcilicet naturalis, quæ ſub originariæ vocabulo explicatur, altera accidentalis, vel acquiſita, quæ domiciliaria dicitur, & altera pariter accidentalis, vel acquiſita, quæ privilegiativa, ſive occaſionalis ſit.

95 Naturalis autem, ſive originaria, plures quoque ſubalternas habet ſpecies, una ſiquidem omnino vera, & propria; tam legalis, quam naturalis eſt, quæ propriam, ac parentis originem in loco habeat, adeout nulla legis fictio, vel ſuppletio accedat, altera pariter magis naturalis, minorem habens fictionem, ea eſt, quæ ex propria nativitate, ab eo extero patre, qui domiciliariam jam contraxerit in loco civilitatem, proveniat.

Tertia, quæ naturæ, & veritatis, in propria Perſona, & ex propria nativitate in loco, fomentum habeat, & extero tamen patre caſualiter, vel occaſionaliter ſequuta.

96 Et quarta ea, quæ majorem habet legis fictionem, quia nempe in propria Perſona, propriave nativitate, naturalis deſit veritas; originaria vero civica paterna qualitas filio eandem tribuit originariam civilitatem, illa matris nobilitatis adinſtar hunc non producente effectum.

Quæſtione cadente; an avita origo eundem operetur effectum, idque ex Regionum moribus, factive circumſtantiis deciſionem expectat, ex ea potiſſimum diſtinctione, an diverſi loci nativitas cauſativa, vel occaſionalis dici mereatur, quia nempe pater aliive majores, non ut domicilium, propria neglecta originaria Patria contraherent, ibi morari contingat, ſed officii, feudi, mercaturæ, aulæ, vel profeſſionis, ſeu artis occaſione. p

97 Illo etenim caſu, originaria civilitas magis retineri dicitur, ut alibi occaſionaliter natus, ac ſi vere, & proprie in originaria Patria natus eſſet habendus veniat, quamviſ longa in diverſo loco fuerit mora; majorum natales quoque ibi habentium. p In altero vero caſu formalis domicilii, cum omnimoda, vel aliqua originariæ Patriæ deſertione, ſuper avita, vel antiquiori originariæ qualitatis tranſmiſſione, major viget quæſtio, a Regionum moribus pariter decidenda. q

98 Hinc duplicem quoque originariam qualitatem in eadem Perſona concurrere ſequitur, unam ſcilicet propriam, alteram vero parentis, quamviſ etenim occaſionaliter, vel cauſative extra Patriam in diverſo loco natus, habeatur, ac ſi vere, & proprie in ipſa Patria natales habuerit, adhuc tamen naturæ beneficium ſibi non eſt denegandum, ut originarius Civis illius loci dici mereatur, ubi vere natus eſt.

99 Dubitandi ratione cadente, ubi affectata ſit nativitas, quæ fraudis redoleat ſuſpicionem, quia nempe uxorem quis habeat in propria Patria prægnantem, ad Metropoliticam, vel Regiam, ſeu alias magis qualificatam, & privilegiatam ducat Civitatem, ut ibi edendus partus illius Civitatis favoribus, ac privilegiis potiatur, ad Patriam reverſurus, idque varias habet ſententias, probabilior vero ea videtur, quæ magis favorabilis eſt, pro competentia illorum favorum, ac privilegiorum, quæ jus tertii directe non tollant, neque odium redoleant.

100 Domiciliaria civilitas ea eſt, quæ per exterum in aliena Patria eligentem domicilium acquiritur, eaque ubi quæſita ſit, eoſdem favorabiles, ac odioſos operatur effectus, quos ipſa originaria, ſeu naturalis civilitas producit, cum ei aſſimilata ſit, niſi munerum qualitas veram, ac naturalem pro loci moribus, vel legibus exigat, iſtamque fictam non admittat.

Majores autem Fori quæſtiones hanc percutiunt veri domicilii acquiſitionem, quando ſcilicet ea ſequuta dicatur, pro conſueta opinionum ſciſſura, variis varia ſentientibus, 101 aliqui etenim decennalem ad minus deſiderant habitationem, alii illa non contenti, bonorum ſtabilium acquiſitionem, ac uxoris ſusceptionem, onerumque ſupportationem exigunt; probabilius vero eſt, ut facti potius, ac voluntatis, quam juris quæſtio ſit, ideoque certam, ac uniformem non recipiat regulam, ſolituſque ſit pragmaticorum error cum generalitatibus, vel cum particularium caſuum rebus judicatis deſuper procedere, cum vere ex ſingulorum caſuum qualitate, & circumſtantiis, voluntatem includentibus vel excludentibus deciſio pendeat.

Longa ſiquidem, imo longiſſima, diuturnaque mora, 102 cum uxoris ſusceptione, liberorumque procreatione, atque bonorum notabili acquiſitione, pro frequenti praxi, datur quoque in iis, qui muneris, vel feudi, ſeu mercaturæ, vel aulæ, ſeu profeſſionis occaſione, in eo loco morentur, non tamen exinde domicilium contrahunt, & e converſo brevi incolatu, cum expreſſa animi declaratione, Civicorumque onerum, vel munerum ſusceptione, ac reſpectiva admiſſione, verus quis efficiatur domiciliarius, ideoque Judicis prudenti arbitrio, ex facti circumſtantiis pro Perſonarum qualitate, præſertim vero pro Regionum, ſeu locorum diverſis moribus regulando, commiſſa res eſt.

Tertia magis ficta civilitas eſt ea, quæ mere privilegiativa ſit, & quam pro generali regula nobilitatis adinſtar, ſolus Princeps concedit, eaque de Regalibus reputatur, ſolius etenim ſupremæ poteſtatis eſt, fictum reddere verum, atque veri operationem ficto tribuere, ſubditis vero Civitatibus, vel Dominis, Supremi Principis indulto ceſſante, tantum ſolam tribuere conceditur civilitatem, quæ concedenti, atque ab eo dependentibus, præjudicet, non autem, ut Perſonæ ſtatum in omnibus firmet. 103

Quæſtione cadente, cum conſueta opinionum ſciſſura, 104 & varietate, an ad civicos favorabiles effectus, ſolum privilegium ejus, qui concedere valeat, ſufficiens cenſendum ſit, abſque onerum ſupportatione, vel potius iſta neceſſaria ſit, itaque facti potius, quam juris quæſtio quoque dicenda eſt, ex privilegii tenore, & concedentis poteſtate, ſive ab ea interpretatione, quam obſervantia dederit, vel a locorum legibus, ac moribus decidenda.

Altera quoque ficta, ſeu occaſionalis datur civilitatis 105 ſpecies, quæ a loci dominio, vel feudo, ſive a beneficio, vel officio reſultat, Feudatarius etenim, & Baro, ſeu Dominus, in iis, quæ feudum, vel dominium loci concernunt, non autem in aliis, quæ diverſo, ac privato jure in eodem loco poſſideat, primus dicitur Civis, quamvis originaria, vel domiciliaria civilitas deſit, idemque fortius in Epiſcopo in univerſa Diœceſi, in illis, quæ Epiſcopalem Dignitatem, vel Epiſcopalis Menſæ jura concernant, & in Cathedralis Canonicis, ac Dignitatibus, & 106 reſpective in locorum Parochis, ſive in loci Judicibus, & Magiſtratibus, occaſionalis vero dicitur, utpote cauſa, vel occaſione durante, ſolam habens durationem, adhuc tamen certæ, ac uniformis regulæ materia incapax cenſenda eſt, ex Regionum, ſeu locorum diverſis legibus, vel moribus recipiens deciſionem, quæ pro effectuum quoque diverſa qualitate, diverſa eſſe ſolet.

Facti quoque, ac voluntatis potius quam juris, eandem recipiens normam, vel deciſionem, ex particularium caſuum circumſtantiis, ac Regionum, ſeu locorum moribus, oppoſita eſt quæſtio, in omnium præmiſſarum civilitatum deſertione, ſeu amiſſione, quamvis etenim pro conſueta pragmaticorum præſertim ineptia, eadem dignoſcatur opinionum ſciſſura, multæque deſuper habeantur formalitates, ac generalitates, cum quibus leguleiei vulgi turba procedere ſolet, civicum ſtatum, vel civicos diverſi loci actus ponderando. Errorem tamen id continet, ob ſuperius enunciatum plurium civilitatum compatibilem concurſum, ideoque eidem Judicis arbitrio res commiſſa eſt, ex caſuum circumſtantiis, & argumentis regulando, potiſſime vero ex ditionum, vel locorum legibus, vel moribus, atque ex effectuum magis, vel minus præjudicialium qualitate. 107

o Diſc. 36. & ſeqq. & diſc. 104. de Regal. p Locis ſup. cit.

q Ibidem.

Finis Tertii Libri.

598128

Digitized by Google

Digitized by Google